KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětr. cyrkwi 9 — Pokładnik: Jurij Šołta, wučeŕ, Před šuleŕskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokoreč̆ak č̆o. 3895.

1. čisło. | W Budyšinje (Bautzen), 6. januara 1934. | 72. lětnik.

Budź khwaleny Jězus Khrystus.

„Budź khwaleny Jězus Khrystus“ z tutym postrowom přikhadźa nowy lětnik „Katolskoho Posoła“ k sobustawam Cyrillo-Methodskoho towarstwa. Tak strowić je wón zwučeny wot dawna sem. Wón pak też njeby wědźał přihódnišoho a nadobnišoho postrowa dyžli w słowach wopřijatoho „Budź khwaleny Jězus Khrystus“. Jězusej Khrystusej, Synej Božomu a wěrnomu Bohu, wumóžnikej človjeskoho splaha, słuša wša česć a khwalba. Njeje tuž zdobne, zo přecy a zasy jomu tule česć wopokazujemy mjez sobu so strowjo: Budź khwaleny Jězus Khrystus?

Hdyž „Katolski Posoł“ na čoło swojoho prěnjoho čisła nowoho lětnika tute napismo staja: Budź khwaleny Jězus Khrystus — tak wón to čini zdobom, dokelž je w tutych słowach woznamjenjeny směr, kotryž chce Posoł sćěhować. Budź khwaleny Jězus Khrystus — to je program, po kotrymž chce a dyrbi so Posoł měć; to je nadawk, kotryž ma wón dopjelnić; to je zaměr, kotryž chce wón dócpěć. Kak dha by so hewak mjenować mohł Katolski Posoł? Njeby wón njeswěrny był napřećo sebi samomu, hdyž njeby množenjo česće Božeje sebi jako prěni a hłowny nadawk stajał?

Zo by tónle nadawk dócpěł, je Katolski Posoł w nabožnym duchu pisany. Tohodla přinoša w kóždym čisle zawodny nabožno-natwarjacy nastawk. Wšelakory je joho wobsah: pak rozwučuje we wěrnosćach wěry, pak wułožuje njedźelske swjate sćenjo abo wosebiće wuznamne słowo a wuprajenjo z njoho, pak rozkładuje nam liturgiju, porjad a wobrjad Božich służbow, pak zaběra so z pócćiwostnymi a wukubłanskimi prašenjemi. Stajny wotrjad w katolskim Posole: Z cyrkwje a swěta — rozprawja nam wo podawkach na cyrkwinskim a kulturnym polu: wo skutkowanju a rozšěrjenju swjateje cyrkwje, wo stawje a rozrosće misijonow; rozprawja nam wo tym, hdźe je swjata cyrkeŵ přesćěhana, wuwjazana, a so jeje skutkowanju kamjenje kładu do puća; rozpisuje nam wo poćahach statow k cyrkwi, wo duchu jich zakonjedawanja; kak so tutón duch znjese ze zasadami katolskeje cyrkwje, ze zasadami nabožiny, z wučbami a zasadami wot Khrystusa wozjewjenymi; wo šulskich woćehnjeŕskich prašenjach a naprawach, a kak doloko wosebje posledniše wotpowěduja prawam cyrkwje na šulu a woćehnjenjo.

Štóž tele nabožne a powučace nastawki w „Katolskim Posole“ porjadnje z překładźenjom čita, tón budźe dale a bóle nadobywać na nabožnej wědomosći a rozwučenosći w nabožnych, cyrkwinskich a kulturnych prašenjach. A ćim bóle budźe w nim rosć nabožne spóznaćo a přeswědčenjo, spóznaćo joho swjateje cyrkwje a jeje spomožnoho skutkowanja — ćim bóle budźe to joho wjazać z Knjezom a Zbóžnikom, ćim nutrnišu a horcu lubosć rozpłomjeni to w joho wutrobje, ćim woporniwišu přiwisnosć k bóžskomu mištrej. A ze wšoho wurosće tak tamny płód, kotryž „Katolski Posoł“ pyta dócpěć, khława a česć a překrasnjenjo za našoho Knjeza a Zbóžnika.

Na tutym duchu a razu „Katolskoho Posoła“ njepřeměnja so ničo, hdyž „Katolski Posoł“ so prócuje też narodne kubła hajić a pěsćić: maćeŕnu rěč, narodne wašnja a nałožki, narodnu drastu, ludowy spěw, serbske pismowstwo. Nam dźěn je wšitkim znate, kak wuzko nabožnosć a narodnosć runje w serbskim ludźe mjez sobu zwisujetej. Nabožna drasta na př. złožuje so po cyrkwinskich časach. Tak duch a karakter jednotliwych cyrkwinskich časow a wobrjadow sobuskutkuje, zo narodna drasta so dźerži. Nawopak dopomina drasta na raz a powahu toho abo tamnoho časa a napomina, na ducha a powahu časa dźiwać a swoje žiwjenjo a wobkhadźowanjo po nim rjadować.

Abo njeje też jara spomožne a wužitne za nabožne žiwjenjo, maćeŕnu rěč spěchować? W kotrej rěči dha so lěpje a pobožnišo modli hač w maćeŕnej? W kotrej rěči słowo Boże hłubje a doraznišo do duše přima dyžli w maćeŕnej? W kotrej rěči so kěrluše z hłubšim začućom zanošuja a spěwaja khiba w maćeŕnej? Njezačuwaš najlěpše znutŕkowne pokojenjo a wołóženjo, hdyž sy w maćeŕnej rěči wubudźił želnosć a so swojich hrěchow tak cyle wot wutroby wuspowědać mohł? Abo njejsy so čuł njespokojeny, hdyž sy so dyrbjał w cuzej, traš hišće dospołnje njewobknježenej rěči spowědać a z prócu słowa hromadźe pytać, zo by jenož swoje wuznaćo zwjedł?

Hdyž „Posoł“ też wo zdźerženjo narodnosće so stara, wo zdźerženjo narodnych kubłow, tak čini wón to też, dokelž w narodnych kubłach widźi witanu podpjeru a pomoc za zdźerženjo nabožnoho ducha a žiwjenja. Při tym so

njetrjeba „Katolski Posoł“ zawěsće zakitować přećiwo porokej, jako njeby hódnosć a rjanosć, kotraž je narodnym kubłam samo na sebi přinarodźena, dosć zańč měł. „Kat. Posoł“ znaje derje kulturnu hódnosć narodnych kubłow a wě, zo sebi zasłužuja hižo tuteje hódnosće dla pěstowane być.

Z tym programom: Khwalbu Jězusa Khystusa množić — nastaja so „Katolski Posoł“ na puć do Serbow. Nadawk je přenadobny, zo so njebychu wšitcy sobudźěłaćerjo „Kat. Posoła“ prócowali ze starej swěru a nowej horliwosću służić hesłu:

Budź khwaleny Jězus Khrystus.

Politiski rozhlad.

Namołwjenjo sakskoho knježeństwa.

Lěto rozsuda a dobyća je so minyło. Hordźe a dźakownje swjećimy tutón ważny wotrězk wojowanja wo byćo abo njebyćo Němskeje, w kotrymž je też sakski lud swoju winowatosć činił. Mužojo, kotrymž je wjednistwo krajnoho knježeństwa napołožene, strowja swojich ludowych towaršow. W tutej swjatočnej hodźinje, k nowomu lětu, wobnowjeja woni wuznaćo khutnoho zamołwjenja napřećo swojomu ludej a swojomu wjednikej. Hobrske podawki zańdźenoho lěta dawaja nam dowěru do přichoda. Naš lud, jenajkeje zhromadneje wole, je so hódny wopokazał nowoho časa. Tuž budźe też přichodnje swój dóńt mištrować móc. Žane rjanowidźenjo njesmě nam wuhlad falšować. Runje ćeža před nami ležacych nadawkow dawa nam móc k dopjelnjenju našich winowatosćow w sprawnym, zhromadnym dźěle. Wjednicy a wukonjerjo, we wojeńskej disciplinje zjednoćeni, kročimy, Božu předwidźiwosć wopominajo, našomu cylej napřećo. Z bratrami druhich němskich krajow njesemy khorhoj doprědka za našoho wuswobodźerja Adolfa Hitlera.

z Killinger, ministerski president.

Socialny program za 1934.

Jedyn z najważnišich nadawkow nacionalnoho knježeństwa je natwar socialnych poměrow po wotstronjenju připrawow, kiž wojowanju mjez klasami służachu. Nakhwilnje su dowěrnicy postajeni, kiž so za zdźerženjo dźěłowoho měra a wobstaćo socialnych naprawow postaraja. Nowy zakoń so pječa hižo kónc januara dowuradźi. Wón pokaže nowe puće k rjadowanju dźěłowych wuměnjenjow a dokładny nowy natwar socialnych wustawow. Statny sekretar Krohn naspomni jenomu zastupjerjej nowinow, zo dyrbi nowe lěto zjednorjenjo a potuńšenjo socialnoho zawěsćenja přinjesć. W tutym zwisku ma so też pomoc za njezasłužerjow znowa rjadować. Hłowne při tym pak njebudźe podpjera, ale zo ludźo zasy dźěło dóstanu. Nuza małorentnarjow dyrbi so wotstronić. Statny sekretar pokaza też na nowe němskostatne zastaranske prawo, na wustrowjenjo wobsedźeństwa khěžow a zasydlenjow. Z poslednim ma so zdobom też bydlenske prašenjo rozrisać.

Zjězd wjednikow w Němskej.

Zjězd němskich wjednikow, kiž dyrbješe so wot 5. hač 7. januara wotměć, je so na kónc januara wotstorčił. Potom wotdźerži so zjězd w Berlinje.

„Zeleny tydźeń“ w Berlinje.

Lětuši „Zeleny tydźeń“ w Berlinje wotewri so 27. jan. a stoji pod škitom němskoho burskoho wjednika Darréa. Wón traje hač do 4. februara.

Nowy šef wojeńskoho wjednistwa.

Němski president je swobodnoho knjeza z Fritsch wot 1. februara 1934 za šefa wójnskoho wjednistwa pomjenował. Nowy wjednik je so 4. augusta 1880 w Benrath narodźił. We swětowej wójnje bě wón z hejtmanom w generalnym štabje. Naposledku měješe jako generalleutnant komando nad 3. divisiju.

Financowanjo žónskeje dźěłoweje służby.

Němski dźěłowy minister je w přezjednosći z němskim financnym a znutřkownym ministrom wukaz wudał, zo přewozmje němski wustaw za wobstaranjo dźěła a zawěsćenja njezasłužerjow wot prěnjoho januara sem też financowanjo a zarjadowanjo němskeje žónskeje dźěłoweje służby.

Prěnja awtowa dróha přez tunel.

Mjez tysac kilometrami awtoweje dróhi, kotraž so nětko z Pfalcy na Stuttgart a Mnichow do Salzburga twari, dyrbitej so tunelej wuwjesć. We Württembergskej dóstanje přez to na 12—15000 muži dźěło a cyłe hospodarstwo so wožiwi. Twarski čas je na dwě lěće postajeny. Hižo kónc januara so z twarjenjom započnje.

Namrěwstwo wójny ma so likwidować.

Wulka nowina „Popolo d'Italia“ wozjewi Mussoliniowy nastawk: Lěto 1934. Wón tam piše, zo 16 lět po swětowej wójnje dyrbi so skóńčnje wójnske namrěwstwo likwidować a natwarjacy skutk so započeć. Ale internacionalne położenjo njeje tutomu natwarej přijomne. Zwjazk ludow je w straše. Pak dyrbi so wón reformować, pak so zhubi. Italska chce stajne zhromadne dźěło z wulkomocami, potom móža so też małke staty měrnje rozwiwać. Štož nastupa wotbrónjenjo, su wšitke napinanja konferency hač dotal bjez wuspěcha byłe. Europa a cyły swět dyrbi wot prědka započeć, chcedźa-li něštožkuli dócpěć. Jeli so Zwjazk ludow zhubi, potom so jenotliwe staty k staromu systemej wróća, runowahu mjez mocami założić. Hižo tworja so alliancy za tón pad, zo so Zwjazk ludow wotstroni. Mjez tym, zo je internacionalne położenjo bohate na njewěstosćach, zbudźuje nutřkowne położenjo mnohich krajow nowu nadźiju po hrěchach demokratisko-liberalistiskich ideologijow. Zamołwjenjo anonymnych zhromadźiznow parlamentow ma so přenjesć na jenotliwych muži, kiž móža z realismom we mjezsobnej česćownosći wužitnje za swojich poddanow jednać. Wot tajkich muži ma swět wšitko wočakować.

Wšudźe pokazuje so dale a bóle, zo zda so kapitalismus přewinjeny być. Wón pak stajneje kontrole trjeba. Zajimy dźěłodawarja a dźěłaćerja ma stat jako najwyšša instanca rozsudźić. Na kóncu Mussolini přeswědčeny přida, zo budźe lěto 1934 rozsudźaca etapa za fašisowanjo swěta.

Němska a Francózska.

Francózski pósłanc w Berlinje, Francois Poncet, je póndźelu při swojich rozrěčenjach z němskim kanclerom a ministrom za zwonkowne należnosće hišće jene wopomnjeńske pismo (Aide memoire) přepodał. Tute so nětko wot knježeństwa dokładnje přepruhuje. Wobsah pisma je zdwórliwy a přećelny. Wotmołwu na nje pak njemóžemy w přichodnych dnjach hišće wočakować, dokelž prjedy toho so hišće wjednicy němskoho stata junu zeńdu.

Mussolini a Simon.

Italski šef president Mussolini přija srjedu jendźelskoho zwonkownoho ministra Simona. Wšelake ważne politiske rozrěčowanja so wotměchu. Italski pósłanc w Londonje Grandi a Surich běštaj při rozrěčowanju w palacu Venecia přitomnaj. Wječor wuhotowa Mussolini jendźelskomu ministrej hosćinu, na kotruž běchu mnozy ministrojo přeprošeni.

Žadanki Jendźelskeje a Pólskeje za swoje lětarstwo.

Lord Rothmere namołwja swojich čitarjow, zo bychu namjetowali, Wulkobritanisku přećiwo powětrowym nadpadam zakitować. Při započatku swojeje propagandy žadaše wón 3000 hač 5000 wojeńskich lětadłow. Při najnowšim žadanju pak trjeba kraj 25000 wojeńskich lětadłow k swojomu zakitanju. Też Pólska žada přez swojoho generala

Berbeckoho spěchowanjo płachtatoho lětarstwa, kiž so za přiróst młodych lětarjow stara. Dale maju so wšitke zjednoćeństwa podpjerać, kiž lětarstwo propaguja abo wukonjeja.

Tatarescu rumunski ministerski president.

Na město dotalnoho ministerskoho presidenta Angelescu je so wikowanski minister Tatarescu pomjenował. Nowy president je wjednik politiskeje liberalneje młodźiny. Z joho pomjenowanjom chcedźa radikalne hibanjo młodźiny dospołnje njezmóžnić. Wón pokhadźa ze stareje oficěrskeje swójby.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. W minjenym z Božej pomocu dokonjanym lěće bu w tachantskej cyrkwi křćenych 9 (loni 13) dźěći, a to 5 (8) hólcow a 4 (5) holcy; z měšanoho mandźelstwa wukhadźa 1 (3) dźěćo, z katolskej maćerju; njemandźelske 1 (1) dźěćo. Wěrowanych bu 18 (6) porow, mjez nimi 9 (4) z druhich wosadow; 2 poraj buštaj druhdźe wěrowanaj; měšanych porow 7 (4), 5 (3) z katolskim nawoženju, 2 (1) z kat. njewjestu. Wumrěło je 12 (18) wosobow, 3 (10) mužskich a 9 (8) žónskich; 1 (2) do lěta, 11 (16) dorosćenych; wšitcy buchu na tudomnymaj katolskimaj kěrchowomaj pokhowani. Swj. woprawjenjow bě w tachant. cyrkwi 29521 (30014), w jastwje 112 (105), w přepytowanskim jastwje 10 (8) a we wothladarni na Židowje 120, wšo hromadźe 29793 (30233); domawoprawjenjow a domawobstaranjow 152 (106). Na njedźelomaj ličenja wopytowarjow Božich służbow naliči so w posće 521 (605) a w septembru 510 (727) wosobow.

— Z 1. januarom bu knjez kapłan M. Cyž ze Cwikawy do Budyšina jako kapłan při serbskej cyrkwi přesadźeny. Na joho město přińdźe knjez kapłan R. Scholz z Drježdźan. Powitamy serbskoho kapłana zasy w serbskej domiznje, přejo jomu wjele zboža w nowym skutkowanju a zo by nětko zasy tudy wostał.

Z Pančic. Zaradźenjo za maćerje wotměje so tu pjatk, 12. januara, popołdnju w 2 hodź. w młodowni.

Z Jawory. Runje na Tŕoch Kralow swjeći najstarša wjesnjanka Hańža, zwud. Hěblakowa, rodź. Ledźborjec, swoje wosmdźesatniny. Samo při swojej wysokej starobje zapřimuje hišće wšudźe do domjacoho dźěła a čini so wužitna, hdyž a kaž so hodźi. Hdyž ju zbožopřejo wopytach, kolebaše runje wnučka do złotych sonow. Je ćělnje a duchownje čiła a strowa a sćěhuje rad dźeńske podawki. Jeje kolebka stoješe w Koslowje, hdyž so 6. januara 1854 narodźi. Staršej přesydlištej so bórzy do Dobrošic. Ale tu hišće trajacoho byća za nich njebě. Tak sćeže so swójba do Róžanta a skónčnje do Njebjelčic. Šulu wukhodźiwši, přistaji so najprjedy za husańku do Kozarc. Kaž dźěn narodny spěw husarja wukhwaluje; ratańske powołanjo, kotrež naš čas wjacy njeznaje, też nic ćeleńku. Pozdźišo widźimy ju w dalšich burskich służbach. 1883 woženi so z Janom Hěblakom, fabrikskim dźěłaćerjom w Kamjencu. Bórzy sćehnještaj so do Jawory a muž służeše za pohonča pola Wićazec 15 lět dołho. Na sćěhwkach njezboža 1900 zemrě. Joho běše kón njezbožownje kopnył, štož lěkarjej zamjelča. Někotre lěta do swojeje smjerće bě sebi statok při wjesnym haće natwarił, w kotrymž hišće jubilarka dźensa bydli. Z mandźelstwa wundźe 4 dźěći, 1 hólc a 3 holcy, z nich su hišće tŕo žiwi. W měrje a pokoju ćeče jeje žiwjeński wječor dale, wot přiwuznych lubje zastarana. Wšědnje wjedźe ju puć do blizkeje klóštrskeje cyrkwje. Njewidźiš na njej, zo ju ćeža 80 lět tłóči, tak spěšnje hišće kroči. Přejemy staruščy dalši měr a pokoj žiwjenja w dotalnej strowoće!

Z Ralbic. W minjenym, z Božej pomocu dokonjanym lěće je w našej wosadźe swjatu křćeńcu dóstało: 46 (43) dźěćatkow, mjez nimi 2 njemandźelskej (2) a to 28 hólčatkow a 18 holčatkow. Wěrowani bě 5 (14). Zemrěło a na naš kěrchow pokhowanych bu 29 wosobow; jena wosoba bu do Kulowa pokhowana. 9 dźěći wumrě prjedy dokonjanoho lěta, 2 wosobje w starobje 40—50 lět, 2 wosobje 50—60 lět, 4 wosoby 60—70 lět, 9 wosobow 70—80 lět a 4 wosoby 80—86 lět. K swjatomu woprawjenju poby w farskej cyrkwi w Ralbicach 24024 (23385), w Šunowskej kapałcy 1720 (1277), w Róžeńčanskej hnadownej cyrkwi 11500 (12400), to je wšo hromadźe 37244 (37100). Domawobstarani 204 (132). Wopytanjo Božich służbow na njedźelach bě w přerězku: 709 w Ralbicach, 920 w Róžeńće. Wunošk wot wyšnosće postajenych zběrkow a sobustawskich přinoškow w našej wosadźe 1515.48 hr.

Z Njebjelčic. Naša młoda jednota DJK wotmě druhi dźeń hodow swój prěni założeński swjedźeń. Wopyt běše spokojacy, tola ze strony wosady jara słaby. Poł hodźiny po postajenym času započa so z programom. Jako prěni wustupichu młódši zwučowarjo z tyčowym prostom. Wustupjenjo móžeše hišće trochu eksaktnišo wupadnyć. Hnydom po tym wustupichu starši zwučowarjo ze, k nacionalnomu pozběhnjenju derje přihodźacym prostom, štož derje skutkowaše. Předsyda powita hosći a předstaji towarstwo jako nowy zdonk w cyrkwinskim a wosadnym žiwjenju. Też

Njeje žiwjenja bjez swójby.

Napisał Jězorski.

W małym městačku bydlitaj přećelej, kotrajž sej hewak jara derje rozemitaj hač na wěstu należnosć, wo kotrejž w druhim wotrězku bliže zhoniće.

„Njerozemju, kak móže so človjek w dźensišim modernym času woženić", praješe Jakub swojomu přećelej Michałej, kotryž jomu w połnym zahorjenju wo swojej ženitwje powědaše a zdobom joho na kwas prošeše. Dale přistaji: „Ženje bych tajku hłuposć njezworał. Maš potom tola jenož haru a njeluboznosće."

„Derje", znapřećiwi Michał trošku zrudny, „kaž widźu, njeje za tebje hišće prawa hodźina přišła."

„A też njepřińdźe", wobkruči žiwje Jakub. „Swójbny dom! Ha — ha — ha —, štó by sebi myslił, zo je to woprawdźe něšto wulke, něšto swjate! Dyrbiš jenož wjetše bydlenjo płaćić. A skónčnje swójbny dom ma samsne štyri murje kaž jstwička swobodnoho młodźenca, nic pak žanych pjeć a k tomu tŕěchu nad hłowu."

„Wěste je, zo tebje njepřeswědču, přetož z hubu sy přecy sylniši był. Wotmyslich sebi so woženić a tute předewzaćo też njewotstorču. Nó, a nětko so prašam: přińdźeš jutře na kwas? Haj abo nic? Wočakuju pak wot tebje, jako wot přećela, prawu wotmołwu. Zdobom směm ći přeradźić, zo sym sebi wotmyslił tebje poprosyć, zo by moju přichodnu mandźelsku jutře k wołtarjej přewodźał. Zawěsće mi to njewotpokažeš?"

„Lubjerady k tomu zwolu, štož sym tebi też junu slubił, tu maš moju prawicu. Znajmjeńša so při tym trošku zawjeselu."

„Potajkim jutře na kwasu na strowe a wjesołe zasywidźenjo! Nětko pak změju so skradźu, je najwjetši čas, zo bych so zhubił. Božemje!"

Nazajtra rano zahe běše wot nazdala słyšeć nježny zynk zwonow małeje cyrkwički swjateje Jadwigi. Mały ćah pohibowaše so pomałku do cyrkwje. Při zastupje tuteje skupiny zahrimotachu pišćele, wjesele swoje akordy roznošejcy, kaž bychu prajić chcyłe: Ludźo, wjeselće so, dźensa mamy nowe swjate mandźelstwo! Wosadny faraŕ napominaše po dokónčenju swjatočnych ceremonijow noweju mandźelskeju k nowomu žiwjenju a na kóncu přida: „Dźitaj w Božim mjenje a lubujtaj so! Mějtaj stajnje dowěru do Boha, našoho Knjeza, a přecy so wamaj derje pójdźe, a přecy budźetaj zbožownaj." Po tutych krasnych słowach wopušćištaj młodaj mandźelskaj ze sylzojtymaj wočomaj dom Boži. Njeběše to nichtó druhi hač bohabojazny Hantkec Michał ze swojej nowej wuzwolenej a ze swojej swěrnej skupinu . . .

Jednory a tola tak swjatočny začišć zbudźi Hantkec kwas. Nawoženja běše jednory khudši dźěłaćeŕ w tworni

dźěći, dorost towarstwa, wustupichu we swojich rjanych nowych drastach a pokazachu swoju hibićiwosć we prostych zwučowanjach a rjanych skupinach. We přestawcy poručа prezes, knjez farař Mič k hosćom. Rozłoži stojnišćo a zaměr DJK a napominaše młodosć, zo by so tež k cyrkwinskim towarstwam dźeržała. Po přestawcy hraješe so dźiwadło „Hdyž Kocor khamor ćazaše". Hra so wšěm derje spodobaše. Wšitcy swoju wěc z wustojnosću předwjedźechu. Wosebje Kocor bě k tomu kaž stworjeny. Nic mjenje připóznaća słuša tym, kotřiž prěni króć swoju wušiknosć na jewišću pokazachu. Swjedźeń skónči so z wjesołej rejku. n

Z Hajnic. W zańdźenym, z Božej pomocu dokonjanym lěće narodźi so w Hajničanskej wosadze 15 (1932 16) dźěći, 10 hólčatkow, 5 holčatkow. Wěrowanych bu 10 porow, (7) 8 mandźelstwow běše ryzy katolskich, 2 měšanej. Wumrěli su 12: 9 dorosćenych, 3 dźěći. Swj. woprawjenjow běše 8439 (8008). Do klina cyrkwje wróćichu so 4: 3 mužojo, 1 žona. Z cyrkwje wustupichu 4; 1 muž a 3 žony. Domawobstaranjow běše 54 (46). Nahromadźiło je so 1902,78 hr. (1105,22).

Z Baćonja. W zańdźenym, z Božej pomocu dokonjanym lěće je so w našej wosadze narodźiło sydom dźěćatkow: 3 hólčatka a 4 holčatka. 15 dźěći bě prěnjowoprawjeńskich. Zemrě we wosadze 11 wosobow: dwě dźesći do lěta, 3 žony a 6 muži. Po starobje 1 wosoba 19 lět, 1 přez 50, 1 nimale 60, 4 přez 60 a 2 přez 70. Připowědowanjow bě 5, wěrowanjo žane. Doma-woprawjenych a -wobstaranych bu 28 wosadnych. Swjatych woprawjenjow bě pola nas runje 8000 a w Smochćičanskej seminarskej kapali 5035, potajkim wšo hromadźe 13055. Jutrownych swjatych woprawjenjow bě pola nas 308, w Smochćicach 60. Kemšerjow naliči so pola nas w posće a nazymu přez 400, w Smochćiach nimale 100. Bóh daj narodźenym strowotu, zemrětym wěčny wotpočink!

Z Khrósćic. Serbska Zwučowanska Jednota DJK wotmě na dnju Nowoho lěta 1934 w Khrósćicach w Herbskej grychće swój 1. założeński swjedźeń. Z dypkom wječor w 7 hodź. powita prezes knjez kapłan Handrik wutrobnje hosći. Z prologom „Moje serbske wuznaćo" wot Ćišinskoho so program započa. Hłowny dźěl bě dźiwadło „Hród Lubin", činohra w 5 jednanjach wot knjeza wučerja Felixa Hajny připrawjena. Wosebje tuta hra bě tež mnoho staršich připosłuchari přiwabiła. Hra poradźi so derje, štož přiklesk přihladowari dopokaza. Prezes, knjez kapłan Handrik, wuzběhny ważnosć a lěpšiny ćělozwučowanja za młodoho člowjeka a namołwješe wosebje młodych, zo bychu šport hajili a zastupili do rjadow tuteje jednoty. Wysokodostojny knjez farař Wjeńka wjeseleše so nad wulkej sylu hosći a nad zajimom za młodu jednotu. Sćěhowaše krótke ćělozwučowanjo, kotrež so eksaktnje přewjedźe. Jako posledni dypk zahra so wjeselohra „Świžny zróst" z jenym jednanjom. Hrajerjo běchu so derje do tuteje hry zažiwili a tak skutkowaše humor a trysk ćim žiwišo a wubudźi pola přihladowarjow smjećo a wjeselo. Ze spěwom „Hdźe statok mój" skónči so derje poradźeny program. Sćěhowachu reje.

Z Worklec. Michał Wincař — wósomdźesatnik. Po katolskich Serbach daloko a šěroko znaty Worklečanski braška swjećeše štwórtk, 4. januara, swoje wósomdźesate narodniny. Při joho wjesołej a žortnej powazy a njewšědnej ćělnej a duchownej čiłosći njeby nichtó rjekł, zo ma hižo 80 lět na khribjeće. Narodźi so w statoku, kiž je daloko přez 100 lět w joho swójbje. Krótko po němsko-francózskej wójnje 1870/71 dyrbješe k wojakam. Służeše tři lěta pola jězdneje gardy w Drježdźanach. Nawukny pola dźěda řeznistwo, kotrež bě tak rjec překhod do braškowstwa, kotrež je na 50 lět zastarał a je přez 2000 wěrowanjow a kwasow nawjedował. Wěšće so wšitcy, kotrymž je do swjatoho mandźelstwa dopomhał, kaž tež čestni hosćo, rady na njoho dopomnja. Sam zawda před nimale 50 lětami, 18. februara 1885, ruku swojej mandźelskej Hanje, rodź. Wroblec z Lubuša pola Delnjeje Hórki — tutón fórbark je mjez tym zašoł — hdźež bě jeje nan z wowčerjom. Ze zbožownoho mandźelstwa wuńdźe 5 dźěći, 1 hólc a 4 holcy, z kotrychž je najmłódša daloki puć do nižozemskoho klóštra namakała. Joho mandźelska združi so z nim při kwasnych hosćinach jako kuchařka, kotraž móže najlěpši krěn w Serbach warić. Při swojich 77 lětach hišće přecy kuchari na wšelakich swójbnych swjedźenjach. Staroby dla je nětko Wincař swoje zastojnstwo złožił. Zo je jubilar znaty pilny spěwař, kaž so brašcy přisłuša a znajeŕ starych serbskich spěwow so samo wě, kaž dźěn w nim mamy narodowca, kiž z dušu a wutrobu wisa na swojim ludstwje. „Posoł" swojomu dołholětnomu wotběrarjej zbožowny wječork žiwjenja přeje.

Z Konjec. Pućowanske zaradźenjo za maćerje wotměje so póndźelu, 8. januara 1934, pop. w 2 hodź. w Konjecach, 1/2 4 hodź. w Smjerdźacej.

Z Kulowa. W našej farskej cyrkwi dósta w zańdźenym, z Božej pomocu donkonjanym lěće 106 (1932: 103) dźěćatkow swjatu křćeńcu a to 63 (42) hólčatkow, 43 (64) holčatkow. Wěrowanych bu 45 porow. Wumrěło je 69 (80) wosobow: 25 mužow, 28 žonow a 16 dźěći. Swjatych woprawjenjow běše 48446 (52667), mjez nimi 16700 jutrownych swj. woprawjenjow. Domawobstaranjow běše 126 (223).

(fabricy). Hižo z tuteje přičiny njemóžeše sebi ničo wosebitoho dowolić. Dyrbješe tola z kóždym krošikom ličić. — Kwas traješe hač do šěroho ranja. Potom khwatachu kwasarjo domoj, zo bychu so zpřewoblekali a hnydom na dźěło šli.

Po kwasu započinaše so nowa starosć, starosć po starosći. Tola swěrny nowomandźelski njekhabłaše, ale rjekowscy wojowaše napřećo wšěm możnym starosćam, zo by sam sebje a swoju lubu žonu před njezbožom wukhował.

Často wopytowaše Jakub swojoho přećela a žortowaše při kóždej přileżnosći. Junu praješe mjez druhim: „Wjelk je so woženił a při tym swojej wuši přisadźił!" Praješe to tohodla, dokelž Michał njechaše z nim sobu do korčmy na škleńcu piwa a na dobry gulaš, kaž běše to prjedy we swojich swobodnych lětach často činił.

Michał jenož so smějkotajo přispomni: „Dźensa to wjacy trjeba nimam, přetož moja žona mi hišće wjele lěpši gulaš přihotuje kaž Mětkec mać w zakurjenej korčmje."

„Wězo, to rady wěrju, zo ći wšitko wjele bóle słodźi, hdyž ći to twoja mandźelska ze swojimaj złotymaj ručkomaj přihotuje", žortowaše šibale Jakub.

Hantkec Michał njedźiwaše na žortne rěče a namołwjace słowa swojoho přećela, ale přecy khwataše z dźěła domoj k swojej najdróžšej.

Nawopak pak běše pola Jakuba. Tutón sydaše kóždy dźeń w Mětkec korčmje a překlepaše njetrjebawši ćežko zasłużene pjenjezy.

Na wobeju pak přińdźe ćežki dźeń. Swětowa kriza pokaza so tež tu we wosamoćenym městačku a zakhadźeše wosebje z najkhudšimi worštami. Wobaj přećelej běštaj runje poł lěta w tworni přiwzataj. Dokelž buchu ći, kotřiž běchu najpozdźišo do twornje přišli, pušćeni, dyrbješe tež Hantkec Michał a joho přećel na přecy dźěłańju wopušćić. Wobeju potrjechi tuta nowinka jako błysk, wosebje pak swědomitoho Michała, kotryž běše sebi swójbu założił. Što nětk? so sebje samoho nastajnosći praše. Tu dopomni so na słowa swojoho spowědnika, kotryž běše joho před lětom wěrował: „Hdyž njezabudźeš na Boha, tež Bóh na tebje njepozabudźe!" Hdyž so na tute słowa dopomni, wróći so a khwataše do cyrkwje, zo by sebi pola Boha zmužitosć k dalšomu wojowanju a pomoc wuprosył. Potom hakle dźěše domoj, zo by swojej najlubšej zrudnu nowinku wozjewił, zo je wot dźensišoho dnja bjez dźěła. Joho mandźelska so tomu jara njedźiwaše, jenož trošku ćežcy zdychny a pohladny na wobraz swjateje Jadwigi, kotryž nad blidom wisaše, kaž by prajić chcyła: Wona budźe nam zawšće pomhać! Tak so za zbožowne mandźelstwo ćežki dóńt započa.

Kak dha běše z Jakubom? Tutón sebi wjele z toho

Ze Sulšec pola Kulowa. Naš prjedawši dołholětny wučeŕ, knjez Hendrich Radicky, swjećeše 5. januara swoje 90lětne narodniny, je zdobom najstarša wosoba w Kulowje, hdźež wot 1. januara 1910 bydli, a hdźež so tež 5. januara 1844 narodźi. Wot decembra 1872, po smjerći wučerja Čórlicha, běše z wučerjom w Šulšecach. Knjez Radicky znjezboži w decembru 1930 a tak je ćělnje kipry, mjez tym, zo je hewak čerstwy a strowy.

Porjedźeńka. W dopisu z Pančic w čisle 52 lěta 1933 so mjez druhim praji, zo su hólcy prěni króć zjawnje wustupili. To je mylne měnjenjo. Při swojich nětko 22 lětach sym w swojim času jako šulski hólčec sam sobu wustupił, spěwał a hrał. Kaž su mi tehdom starše dźěći powědałe, je so tež we wójnskim času hrało za wójnsku pomoc. Jeli so njemylu, su tež hólcy zjawnje při swjedźenju „domizniskeje służby“ (Heimatdienst) wustupili, hdyž měješe knjez wučeŕ Zeibig z Budyšina přednošk w Pančicach. -awa.

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. Prjedy so za swjatoprajenja abo za druhe wulke swjatočnosće w Pětrowej cyrkwi kóždy raz nowe tribüny a wobhrodźenja atd. natwarichu. Zo by so to derje wuwjedło, běše wosebita komisija za tole a za ceremonije wutworjena. Běše pak to droha a wobćežna wěc, kóždy raz wšitko znowa zarjadować. Bamž Pius X. postaji, zo maja so tribüny a wobhrodźenja za městna přitomnych putnikow hnydom tak natwarić, zo bychu so za kóždu swjatočnosć hodźałe zasy trjebać. Krute ma to wězo wšo być, dokelž 30—50000 wopytowarjow w cyrkwi žana maličkosć njeje, a byrnjež to wšo pobožni putnicy byli. Kóždy chce wězo prawje blizko k wołtarjej a mnozy přelězu wobhrodźenja, z kotrymiž su městna wobmjezowane abo stupja so na ławki, kotrež su w prědknich rjadach nastajane. Hewak dźěn w Romskich cyrkwjach ławkow njeje. Wšo dyrbi so spěšnje natwarić a zasy zwottorhać hodźeć.

Před krótkim składowachmy w našich cyrkwjach za swětowe misijónstwo katolskeje cyrkwje. Kak hobrska organisacija to je, widźimy ze wšelakich ličbow. Nětkle wobstoji wokoło 30000 šulow, w kotrychž misijonarojo wuča. Maja hromadźe dwaj milijónaj šulerjow. Dale je w misijónach 400 měšniskich seminarow z 18000 domoródnymi studentami. W 600 misijónskich špitalach lěkuje so 26000 khorych a w 100 khorownjach 12000 wusadnych. Hižo hdyž sebi jenož poslednjej ličbje wobhladaš a přemysliš, kajka khorosć je wusad, potom wěriš do mocy, kotruž naša wěra dawa a do hobrskoho rjekowstwa tych sotrow a misijonarow, kotřiž w nich skutkuja. W 1700 wustawach bydli 80000 syrotow, w 350 domach pak 18000 starych a běd-nych. Dale podpjeraja so w misijónach kóžde lěto wokoło 18 milijónow khorych abo kotřiž hewak pomoc trjebaja, ale za kotrychž we wustawach wjacy městna njeje. Wšo hromadźe skutkuja w misijónach 50000 měšnikow, mnichow, pomocnikow a sotrow (knježnow). Třećina z nich su domoródni. Hač dotal dowjedźechu woni 25 milijónow pohanow k wěrnomu Bohu. To je bamžowski misijónski skutk. Wěz, zo wón nuznje tež twoju šerpatku trjeba, a tuta će khudoho njesčini.

Němska. Zo je nětkle telko ludźi bjez dźěła, dyrbi na tym zależeć, zo jednotliwy dźěłaćeŕ wšědnje předołho dźěła. Měł poprawym mjenje časa dźěłać ale tola telko zasłužić, zo by rjadnje žiwy mohł być a swójbu hódnje zeživił. Napřećiwo tomu pak ma so prajić, zo su w srjedźnowěku, potajkim do lěta 1500, wšědnje wo wjele dlěje dźěłali hač dźensa. Tohodla su tutu wěc derje přepytowali a přeslědźili. Su woprawdźe namkali, zo su prjedy wjele wjacy hodźinow wšědnje dźěłali, zwjetša hač do 16 hodźinow. Ale, ale! W tamnym času bě telko swětnych a cyrkwinskich swjedźenjow a małych swjatych dnjow, na kotrychž nichtó ničo njedźěłaše. K tomu hišće přińdźe, zo so tež dźěłowy čas tak njewuži kaž w času mašinow, hdyž so po časniku postaji, kelko sekundow abo minutow ma to abo tamne dźěło trać. Njedźěłachu tehdom z tajkim khwatkom kaž dźensa a mištr abo wobsedźeŕ swojim dźěłaćerjam mnohe lěpšiny popŕa. Tehdom nichtó na to njemysleše, swojich dźěłaćerjow tak wužić, zo by přez jich dźěło zbohatnył. Tež so ličba hodźinow po potrjebje pomjeńši. Tak dźěłachu hórnicy w Goslaru samo khwilu jenož 4 hodźiny wšědnje a druhi króć 6 hodźinow. Hdyž to wšo pomysliš, wosebje, zo běchu jich wob lěto 190 hač samo 240 swjatych dnjow, potom spóznaješ, zo dźěłaćerjo tehdom mjenje dźěłachu najebać toho, zo wšo bjez mašinow činjachu. We ratarstwje drje bě, dokelž robоćanstwo kćěješe, husto wo wjele hinak, tola nic pola burow, kotrychž knježstwo njebě zemjan ale klóštr abo biskop. Tohodla sebi burja přecy cyrkwinske knježstwo přejachu. Druhowěriwi husto wo ćěmnym srjedźnowěku rěča. Njebě drje tehdom wšo złote, tola mnoho bě lěpje hač dźensa abo hač sebi myslimy.

Českosłowakska. Kaž zhonimy, bu w měsacu oktobru w Prazy na Korlowej universiće stolica łužiskoserbskeje rěče zarjadowana. Je to prěnja universitna stolica našeje serbskeje rěče docyła. Na namjet profesorskoho kruha Korloweje university a z přihłosowanjom ministerstwa šulstwa pomjenowa českosłowakski president Masaryk knj. dr. Józefa Pátu z Prahi za nimorjadnoho profesora prěnjeje stolicy serbskeje rěče.

Pólska. W šulskim lěće 1933/34 bu w pólskim hłownym měsće lektorat łužiskoserbskeje rěče zarjadowany. Za lektora so naš krajan knjez inženěr Jurij Ješka pomjenowa. Je to druhi lektorat w Pólskej.

Dokelž běchu statne dokhody lětsa mjeńše hač hewak, su wěrywuznaćam statnu připomoc skrójili a to katolskej cyrkwi wo 8%, evangelskim přez 5%, prawosławnym poł procenta a židowskim wosadam wo 2%.

Je so powědało, zo staj bamž a kardinal Kakowski mandźelstwo pólskoho presidenta Moscickoho z jenej „dźěłenej“ knjenju žohnowałoj. K tomu so wozjewja, zo je prěnje mandźelstwo teje knjenje před swědomjom a cyrkwju njepłaćiwe było. Njepłaćiwosć je so hižo před dlěšim časom wupokazała.

Pólscy Pawlinscy mniša přewozmu nětkle klóštr we Budapesće we Wuheŕskej. Pawlinscy su hižo w prjedawšich lětstotkach wjele za Wuheŕsku skutkowali.

Jenož wokoło 3% wobydleŕstwa je evangelskich, woni bydla wosebje k połdnju. Dokelž pólske wyšnosće z Wukrajncami jako mjeńšinu druhdy hubjenje wobkhadźuja, so

---

njesčini, skoro kóždy dźeń sydaše w korčmje a debatowaše wo hubjeństwje a nuzy. Při tym pak pomałku rozbróji swoje cyłe pjenjezy, kotrež běše sebi junu tak ćežcy zasłužił. A hdyž běchu tute rozbrójene, so nadobo Jakub bjez sleda zhubi. Nichtó njewědźeše, hdźe je wostał.

Hantkec swójba hladaše wšudźom za dźěłom, ale bjez wuspěcha. Dokelž pak běše Michałowa žona jara wušikna žónska, njespušći nadźije, ale dźěše sama dźěło pytać. Běše wučena šwalča a běše hišće młoda, tak zo so dźěła njeboješe. Jeje kruta wola doby. Po połdnjowskim njesprócnym pytanju namaka dźěło a z najwjetšej radosću běžeše domoj, zo by swojomu mandźelskomu, kotryž runje swoje lubozne dźěćatko pěstonješe, tutu nowinku wozjewiła. Nan to zhoniwši wobja swoju žonu. Z tym běše najwjetšej nuzy wotpomhane.

Kóždy dźeń khodźeše nětko joho žona na dźěło, wón pak wobstara domjace dźěła. Cyłe lěto to traješe, doniž junu joho mandźelska połna radosće njepřiběža a wot nazdala wołaše: „Michale, ja sym za tebje dźěło namakała!“ To běše njewuprajomne zbožo! Njedźelu na to dźěštaj wobaj do cyrkwje, zo byštaj so Bohu Najwyššomu a swjatej Jadwidzy podźakowałoj za pomoc, kotraž běše runje w prawym času přišła. (Přichodnje skónčenjo.)

Přechodne modlenja Božich mšow

Swjateje swójby. Běła.

Na njedźeli w oktavje Třoch Kralow. Jeli pak ta njedźela na 13. januar padnje, swjeći so sobotu 12. januara.

Lubozny pohlad poskića nam džensa swj. cyrkej do swjateje swójby. Spěwaj, dźěłaj, lubuj, stražuj, znjes — tak nam rěči Nazaretski domčk. Sćěhujmy tón přikład, nano, maći, dźěći! Dźědo, wowka, pomhajtaj! Nimo měry ważna je swójba. Ze swójbow bjerje swj. cyrkej swojich měšnikow, biskopow, bamžow, mnichow, mniški, misijónarow, sotry. Lěpše swójby, lěpše wsy, wosady, kraje (staty), lěpše zhromadźeństwo swjateje cyrkwje. Dźěći su dary Bože. Radši dźesać we łóžku, hač jene na swědomju! Wjacy dźěći, wjacy wótčenaši. Wjeledźěćnym maju zamóžni pomhać ze skutkom!

Swj. swójba bě khuda. Jězus nawukny ćěslistwo, a z tym poswjeći rjemjesło. (Zidźa ručne dźěło česćachu, samo synojo wyšších měšnikow mějachu jene rjemjesło nawuknyć.) Skhowana bydleše swj. swójba w Nazareće, daloko wot Jeruzalema, ale njeboješe so puća na swjate dny do templa, ani swj. Marija, kotraž njebě winowata k tomu. Tajke swójby ma Bóh lubo, wón njehlada na móšnju, ale na wutrobu.

Je waša swójba do Pobožneje Jednoty swj. swójby zapisana? Maće swjećatko swj. swójby? Modliće so wšědnu modlitwu před nim? (300 dnjow wotpuska.) Maš ju w „Pob. Wosadniku"?

1) **Introitus. Přistup.** (Přisł. 23, 24 a 25.) Z radosću wyska wótc Sprawnoho. Njech so wjeseli Twój wótc a Twoja mać a wyska, kotraž će porodźi. (Ps. 83, 2—3.) Kak lubozne su Twoje stany (bydła), Knježe wójskow! Moja duša žada a prahnje za darami Knjeza. Česć Wótcej a Synej . . .

2) **Oratio. Modlitwa dnja.** Knježe Jězu Khryšće, kiž Mariji a Józefej poddaty swójbne žiwjenjo z njewuprajnymi póćiwosćemi poswjeći, daj, zo bychmy z pomocu wobeju z příkładow Twojeje swjateje swójby wukli a tak do jeje wěčnoho towarstwa dóšli. Kiž žiwy . . .

Přewodźej, prosymy, Knježe, naše pokorne prózstwy z njebjeskej miłosću, zo bychmy póznawali, što mamy činić, a spóznate z cyłej mocu dopjelnjeli. Přez našoho Knjeza Jězusa . . .

3) **Lectio. Čitanjo** z lista swj. Pawoła jap. Kolosanam 3, 12—17.

Swj. Pawoł wuči, z kajkimi počinkami jeničcy móže towarśne a wosebje swójbne žiwjenjo swjatosći a radosći howić. Čińmy po tym japoštołskim napominanju!

Bratřa, woblečće so jako wuzwoleni Boži, swjeći a lubowani, wutrobnu smilnosć, dobroćiwosć, ponižnosć, ćichomyslnosć, sćerpliwosć, znošejcy so mjez sobu a sebi wodawajcy, ma=li něchtó skóržbu na druhoho; jakož je Knjez wam wodał, tak też wy. Ke wšomu tomu pak mějće lubosć, kotraž je zwjazk dospołnosće. A pokoj Khrystusowy njech so zraduje we wašich wutrobach, ke kotromuž sće też powołani w jednym ćěle. A budźće dźakowni. Słowo Khrystusowe njech mjez wami bydli nadobnje, zo we wšej mudrosći rozwučeće a napominaće sebje samych z psalmami, pěsnjemi a duchownymi spěwami, w miłosći spěwajcy we swojich wutrobach Bohu. Wšitko, štožkuli činiće w słowje abo skutku, wšitko (činće) w mjenje Knjeza Jězusa Khrystusa, dźak dawajc Bohu a Wótcej přez Jězusa Khrystusa, našoho Knjeza.

4) **Graduale. Stupnjowy spěw.** (Ps. 26, 4.) Wo jedne prošu Knjeza, to sej žadam, zo bych bydlił w domje Knjezowym wšitke dny swojoho žiwjenja. (Ps. 83, 5.) Zbóžni, kotriž bydla w Twojim domje, Knježe, wěki na wěki budźeja Će khwalić. Alleluja, all. (Is. 45, 15.) Woprawdźe Ty sy Kral skhowany, Božo Izraela, Wumóžniko. Alleluja.

5) **Evangelium. Dobre poselstwo.** Sequentia sancti evangelii. Słowa swj. sćenja po Lukašu 2, 42—52.

Jenički raz směmy do skhowanoho žiwjenja Jězusowoho pohladać, a što widźimy? Marija a Józef dźetaj z nim do templa! Tak też pola nas nan a mać z dźěćimi do cyrkwje khodźitaj a je z prócesjónom do Różanta wodźitaj. Štóž by to nječinił, by sebi a dźěćom žałosnje zeškodźił. O kajke zamołwjenjo před sudnym stołom Božim! Hdyž běštaj Józef a Marija pytłoj, zo bě so Khrystus zhubił, njewustaštaj, doniž joho njenamkaštaj. Hdyž jenož by kóžda katolska swójba Khrysta tak pytała, dokelž bjez njoho njeje zboża w domje! A hdy by kóždy nan, kóžda mać tu starosć měła wo zhubjenoho syna, zhubjenu dźowku! A kak rjany příkład poda Syn Boži dźěćom, zo so podwoli wšědnymaj człowjekomaj a jeju posłuchaše — hač do swojoho 30. lěta, dwójcy tak dołho, kaž druhe dźěći w swjatym kraju.

A hdyž bě Jězus dwanaće lět, a wonaj po zwučenju do Jeruzalema na swjedźeń dźěštaj, wosta, hdyž so po dokonjanym swjedźenju wróćeštaj, hólčec Jězus w Jeruzalemje; a joho staršej to njepytnyštaj. Měnicy pak, zo je při towarstwje, wuńdźeštaj puć jenoho dnja, a pytaštaj joho mjez přećelemi a znatymi. A njenamakawši wróćištaj so do Jeruzalema, joho pytajcy. A sta so, po třoch dnjach namakaštaj joho w templu, jako sedźeše mjez wučerjemi, na nich posłuchajo a so jich prašejo. Dźiwachu pak so wšitcy, kotriž joho słyšachu, nad joho rozomnosću a joho wotmołwjenjemi. A wuhladawši dźiwaštaj so wonaj. A joho mać rjekny k njomu: Syno, čohodla sy namaj tak činił? Hlej, twój nan a ja smój će z bolosću pytałoj. A wón dźeše k nimaj: Čohodla staj mje pytałoj? Njewědźeštaj, zo mam być w tym, štož je mojoho Wótca? A wonaj njezrozemištaj słowo, kotrež k nimaj poreča. A wón woteńdźe z nimaj a přińdźe do Nazareta, a běše jimaj poddaty. A joho mać zakhowa wšitke tute słowa w swojej wutrobje. A Jězus přiběraše na mudrosći a starobje, a hnadźe pola Boha a człowjekow.

6) **Offertorium. Přinos.** (Luk. 2, 22.) Přinjeseštaj Jězusa joho staršej do Jeruzalema, zo byštaj joho předstajiłoj Knjezej.

7) **Secreta. Ćicha modlitwa.** Wopor wujednanja přinošamy Tebi, Knježe, pokornje prošo, zo by na zastupowanjo Božeje rodźički a swjataho Józefa naše swójby w pokoju a Twojej hnadźe skrućił. Přez toho samoho . . .

8) **Praefatio. Předhrono.** Vere dignum et justum est. Woprawdźe hódne a sprawne, zdobne a spomožne je, Tebi stajnje a wšudźe so dźakować, Knježe swjaty, Wótče wšohomócny, wěčny Božo. Dokelž Twój Jednorodźeny je w byću našeje smjertnosće so zjewiwši nas z nowym swětłom swojeje njesmjertnosće wobnowił. A tohodla z jandźelemi a arcyjandźelemi, z trónami a knjejstwami, z cyłym zastupom njebjeskoho wójska pěseń Twojej krasnosći spěwamy bjez kónca prajo:

Swjaty, swjaty, swjaty . . .

9) **Communio. Spěw k woprawjenju.** (Luk. 2, 48—49.) Syno, čomu sy namaj tak sčinił? Hlej, twój nan a ja smój će z bolosću pytałoj. — Čomu staj mje pytałoj? Njewědźeštaj, zo je mi w tych wěcach, kotrež su mojoho Wótca, trjeba być?

10) **Postcommunio. Po woprawjenju.** Naležnje prosymy Će, wšohomócny Knježe, zo by nam, kotrychž ze swojimi potajnosćemi wokřewješ, popřał Tebi ze spodobnymi wašnjemi hódnje służić. Přez našoho Knjeza . . .

husto praji: „Haj, to su ći katolscy Polacy“. To cyrkwi škodźi a tola wona žaneje winy na tym nima. Tute wudawanjo dobru propagandu za druhowěriwych čini a někotryžkuli Wukrajnc wot cyrkwje wotpadnje.

Lutherska wosada we Waršawje ma najwjacy měšanych mandźelstwow na swěće — 90%.

Ważne jednanja su so mjez pólskimi biskopami a wjednikami radija stałe. Cyrkej je přilubiła, zo chce so aktivnje při wudospołnjenju programow wobdźělić. Wosebje maja so na njedźelach a přikazanych swjatych dnjach přecy kemše přenjesć. Dale budźa wšědnje nabožne přednoški. Wjednicy radija su slubili, zo radijo njebudźe Bože służby, přednoški a prědowanja druhich wěrywuznaćow přijimać, kaž tež ženje ničo poskićeć, štož by někak přećiwo cyrkwi, jeje wučbje abo Božim kaznjam było. Wjednicy derje wědźa, što je pólskej přezjednosći a cyłomu ludej wužitne.

Belgiska. Biskopja su wšě putnikowanja na městna, hdźež je so pječa mać Boža zjewiła, zakazali, doniž cyrkej njeje jasnje wuprajiła, hač su widźenja woprawdźitosć byłe. Tež wo nich rěčeć a pisać so njesmě.

Kaž pisachmy, su w Antwerpenje katolskim šulam wšě připomocy zapowěli. Runje tak su tež hižo druhe města sčiniłe. Je to skutk socialistow. Tak maja so starši jara wo swoje šule bědźić. Najebać wšoho pak wjacy staršich swoje dźěći zasy do katolskich šulow sćele hač prjedy. Nuza husto wěriwych skrući, liwkich pak wotwěje.

Francózska. Na wosebitym zjězdźe prošachu wo duchownych. Kak mało jich tu je, pokazatej biskopstwje B. a L. Tam mějachu 1900 hišće 900 duchownych, dźensa jenož 610. Nětkle je tam 333 wosadow bjez duchownoho. Snadź so přichodnje polěpši, dokelž so poměrnje wjele studentow, kotřiž hižo na něčo druhe studowachu, k měšniskomu powołanju přiwobroći.

W pyrenejskich horach założichu nowy Benediktinski klóštr, w kotrymž budźe najprjedy 20 knježnow bydlić. Klóštr natwari so we wokolinje, kotraž hižo před francózskej revoluciji jenomu klóštrej słušeše, kotryž pak so 1798 zběhny.

Pola nas tłóčeše so před něšto lětami wšo do wyššich šulow. Tuž mamy nětko wjele ludźi, kotřiž su studowali, ale žanoho městna dóstać njemóža. Runje tak je w Francózskej. Tak złoži za jedyn předmjet 400 młodych muži pruhowanjo, ale třěbnych bě jenož 25. Tamni su nětko bjez dźěła. Runje tak je w druhich akademiskich powołanjach.

Jendźelska. Sobustaw anglikanskeje cyrkwje Whitton, kiž běše 18 lět z rektorom sławneje wysokeje šule, je ke katolskej cyrkwi přistupił. Hižo do swojeje konversije je knihu wudał, w kotrejž wo nuznym zasyzjednoćenju z katolskej cyrkwju jedna.

Ženje po reformaciji njeje telko jendźelskich městow katolskich měšćanostow mělo kaž nětkle. Jenož po poslednich gmejnskich wólbach wuzwoli 12 městow katolikow za měšćanostow, runjež je wšudźe jenož mjeńši dźěl wobydlerstwa katolski.

Jendźelski kral je dowolił, zo bychu so powostanki młodoho krala Eduarda V. (knježeše w lětach 1470—1483) a joho bratra přepytowali. To je so stało a su zwěsćili, zo je woprawdźe jeju wuj Richard wobeju morić dał. Nad powostankami běše potom wulka Boža służba anglikanskeje cyrkwje. Tola Liverpoolski biskop wozjewja, zo anglikanska cyrkej k tajkim Božim służbam z cyła prawa njeměješe, dokelž dźěn běštaj wobaj zamordowanaj princaj katolikaj. W tamnym času dźěn bě Jendźelska hišće cyła katolska.

Hollandska. Po poslednim ludličenju je tu nimale tři milijóny katolikow mjez skoro wosm milijónami wobydlerjemi. To je přez 36%. W lěće 1870 běše poměrnje runje telko, potajkim 36%. Wězo bě tehdom mjenje wobydlerjow a tež mjenje katolikow.

Biskopja napominaja wěriwych, zo bychu ważnosć katolskeje university w Nymwegenje spóznali a na universitnej njedźeli so w něčim zapřeli a to, štož při tym wuzbytkuja, universiće darili. Bychu drje rady hišće medicinsku fakultu při wysokej šuli wutworili, tola w tutym času nuzy je to njemóžne.

Mnozy inteligenći wobdźělichu so na mjezynarodnym katolskim misijónskim zjězdźe w Amsterdamje. Wjele wopytowarjow běše z Hollandskeje, Belgiskeje a Němskeje. Někotři wučeni podachu dokładne rozprawy wo postupje katolskich misijónow. Wosebje wuzběhny so, zo su so misijóny pod nětčišim bamžom derje wutwariłe a wudospołniłe a tež rozmnožiłe.

Dokelž so někotři na to hóršachu, zo duchowni z katolskich rjadow wučerjam dźěło bjeru, je so po namjeće katolskeju towarstwow komisija wutworiła, kotrejž swětni wučerjo kaž tež klóštrscy přisłušeja. Woni maja wuradźować, kak kóžda skupina k swojomu prawu přińdźe. To je dopokaz, zo matej wobej prawe zrozemjenjo za swoju kaž tež za druhu skupinu.

Amerika. W St. Louis woswjećichu nowy měšniski seminar, we kotrymž budźa jenož čornuchi na duchownstwo studować.

Tu měješe so wothłosować, hač ma so privatnym šulam dawk spušćić. Dokelž katolikojo njeběchu dosć derje powučeni, so na wothłosowanju mnozy njewobdźělichu, a su tak wina, zo maja so katolske šule dale z dawkom bědźić.

Hrajerjo w filmach dóstanu jara wulke mzdy a tola wjele nječinja. Nětko so najskerje postaji, zo nichtó njesmě wjacy zasłužić hač 100 000 dollarow lětnje (to je 420 000 hriwnow). Němska hrajeŕka Greta Garbo dóstanje 300 000 dollarow lětnje a tola jenož při dwěmaj filmomaj wob léto sobu hraje. Potajkim ma za jene hraćo 150 000 dollarow.

Na Flilpinach (kupach) je jara mało duchownych, na 10 000 dušow maja jenoho měšnika.

Z misijónow. Jena Pražska nowina pisa, kak je so katolske misijónstwo po wójnje rozšěriło. Wosebje bamž Benedikt XV. je so wo nje starał a nětko zasy Pius XI. Benedikt XV. je dał 360 misijónskich seminarow założić, kotrež nětkle, 11 lět po joho smjerći, cyrkwi lětnje 2000 duchownych daruja. To pak sebi wosebje ważimy, hdyž zhonimy, zo móže jedyn domorodny měšnik mjez swojim ludom, na přikład čornuch mjez čornuchami, wosm króć telko do klina cyrkwje dowjesć kaž jedyn cuzy, běły misijonaŕ. Wulkotne nadawki, ale tež krasny wuspěch tu hišće na cyrkej čaka. Kóžde léto so wjacy domorodnych (čornych a žołtych) duchownych do Knjezoweje winicy sćele, tak pak budźe tam da-li Bóh tež přecy wjacy wěriwych, kotřiž móža cyrkwi zasy wjacy duchownych powołanjow darić. Hižo nětkle so pokazuje, zo změjetej Azija a Afrika bórzy wjacy katolikow hač Europa, Amerika a Australska nětkle maja.

Cyrkwinske powěsće.

Budyšin. Fara Našeje Lubeje Knjenje.

Zemrěći: 4. junija: Marja Mjenec, privata w Budyšinje, 80 l. 11 m. 29 d.; 19. julija: Marja Wenclowa, rodź. Měrćinkec, mandźelska ze Słoneje Boršće, 63 l. 10 m.; 25. julija: Franciska Pičowa, rodź. Töplec, wudowa z Budyšina, 66 l. 10 m. 17 d.; 25. julija: Luisa Kniršowa, rodź. Wenertec, wudowa z Budyšina, 76 l. 10 m. 8 d.; 15. augusta: Theresia Gerlachowa, rodź. Wölflec z Budyšina, 65 l. 1 m. 30 d.; 13. sept.: Cäcilia Ridigerec z Berlina (w Budyšskej khorowni), 67 l. 9 m. 7 d.; 7. oktobra: Mikławš Rychtaŕ, rentnaŕ z Budyšina, 75 l. 11 m. 12 d.; 10. okt.: Korla Friča, rentnaŕ w Ćemjericach, 84 l. 11 m. 19 d.; 21. okt.: Pětr Pawoł Krawc, bur w Dźěžnikecach, 51 l. 4 m. 15 d.; 24. okt.: Marja Brendlerka, rodź. Hübnerec, z Bošec, 59 l. 6 m. 20 d.; 9. nov.: Hana Wagnerka, rodź. Bersterec z Budyšina, 71 l. 7 m. 22 d.; 11. nov.: Mikławš Hanuš, rentnaŕ w Budyšinje, 79 l. 6 m. 3 d.; 17. nov.: Pětr Khěžka, rentnaŕ w Budyšinje, 75 l.; 21. nov.: Handrij Wdowik, pohonč we Ćemjericach, 65 l. 11 m. 12 d.; 16. dec.: Jakub Beuttler, zastojnik w Budyšinje, 35 l. 4 m. 8 d.; 28. dec. Herta Grund-

manowa, rodź. Walčikec z Budyšina, 25 l.; 29. dec.: Pawoł Rösler, rentnaŕ z Budyšina, 72 l. 5 m. 8 d.

Budyšin. Tachantska fara.

Zemrěći: 26. meje: Theresia Kołodziejowa, rodź. Konradec z Budyšina, rentnaŕka, 82 l. 9 m. 18 d.; 23. julija: Marja Jenichowa, rodź. Libšec, mandźelska z Budyšina, 69 l. 4 dn.; 20. sept.: Hańža Šołćina, rodź. Salowskec, mandźelska z Budyšina, 69 l. 19 m. 17 d.; 2. okt.: Michał Kannhäuser, kowaŕ z Budyšina, 65 l. 6 m. 4 d; 3. okt: Roža Prokšowa, rodź. Fialec z Budyšina, 52 l. 21 d.; 9. okt.: Hana Erlebachowa, rodź. Davidec z Budyšina, 80 l. 8 m. 9 d.; 2. nov.: Józef Rabš, dźěłaćeŕ z Budyšina, 76 l. 22 d.

Baćoń.

Křćenja: 9. januara: Kurt, m. s. Oswalda Stephana, wyššoho dejerja w Běčicach; 7. meje: Marja Monika, m. dź. Jurja Zyndy, žiwnosćerja w Haslowje; 23. meje: Beno, m. s. Jurja Mikławša Šandy, khěžerja w Nowym Łuzcu; 23. aug.: Franciska Hilžbjeta, m. dź. Pětra Cyža, žiwnosćerja w Nowym Łuzcu; 21. aug.: Erika, m. dź. Richarda Großmana, dźěłaćerja w Smochćicach; 20. okt.: Marja Marhata, m. dź. Józefa Jurja Měrćinka, žiwnosćerja we Wutołčicach; 18. dec.: Jurij Alojzij, m. s. Jana Pěčki, žiwnosćerja we Nowym Łuzcu.

Zemrěći: 18. febr.: Bernad Mikławš Pjetašec w Banecach, 8 m.; 27. februara: Jurij Pawoł Vicki, rězniski mištr a hosćeńcar w Haslowje, 65 l. 29 d.; 23. měrca: Marja, mandźelska Franca Kocura, dźěłaćerja we Wutołčicach, 65 l. 6 m. 21 d.; 9. meje: Hana, mandźelska Józefa Šolc, póstowoho agenty a sedłaŕskoho mištra w Prěčecach, 59 l. 1 d.; 7. junija: Beno Šandźic w Nowym Łuzcu, 14 d.; 13. junija: Jurij Bräuer, słužowny w Pozdecach, 19 l. 2 m. 3 d., pokhowany w Khrósćicach; 2. julija: Pawla Hana Mětec, hospoza w Smochćicach, 69 l. 1 m. 22 d.; 5. julija: Michał Čemjera, wumjeńkaŕ we Wutołčicach, 67 l. 10 m. 7 d.; 29. julija: Jakub Měrćink, Jórš, wumjeńkaŕ w Haslowje, 76 l. 4 m. 23 d.; 12. sept.: Franc Borczyk, dźěłaćeŕ w Zaměču, 48 l. 10 m. 30 d., mortwy namakany; 8. septembra: Michał Zopa, wuměńkaŕ w Haslowje, 79 l. 12 d.

Należnosće našoho towaŕstwa.

Sobustawy na lěto 1933.

Kk.: 789. z Wuric: Marja Petermanowa; 790. ze Židowa: Handrij Dubsky; 791. 792. z Bělčec: Khorla Martin, Marja Lorencowa; 793. 794. z Khelna: Jan Lebza, Hana Kubankowa; 795. 796. z Hodlerja: Jan Wjeršš, Jakub Šołta; 797. z Miłkec: Michał Šimon; 798. 799. z Radworja: Mikławš Mička, Pětr Włóski; 800. z Měrkowa: Jan Libš; 801. z Khasowa: Jakub Ryćerja; 802. z Bronja: Mikł. Hančik; 803. ze Smjerdźaceje: Pětr Wjeńka; 804. ze Sernjan: Jurij Miklič; 805. z Dobrošic: Pawoł Šołta; 806. 807. z Pěskec: Jakub Lebza, Michał Pólk; 808. z Koslowa: Jakub Čornak; 809. Nowoslic: Michał Maršner; 810. z Jitka: Jakub Kocor; 811. 812. z Kamjenjeje: Marja Čórlichowa, Mikławš Kopr; 813.—817. z Radworja: Hańža Bětcyna, Jan Gliklich II., Jakub Brycka, Michał Šćapan, Jan Kubanka; 818. z Bronja: Jurij Šeńk; 819. z Ossegga: kapłan P. Alfons Mornstein; 820. z Jawory: Jan Młynk; 821. z Drježdźan: Monika Cyžec; 822. 823. z Budyšina: Jan Khilan, Herm. Piskor; 824. z Tŕoch Khěžow: Jakub Khěžka; 825. z Pěskec: Jurij Šołta; 826. 827. ze Zdźěrje: Jurij Wincaŕ, Jan Šmarander; 828. 829. z Brěmjenja: Pawoł Šołta, Michał Hančka; 830.—835. z Khrósćic: Jan Rynč, Marja Kóžnikowa, Jan Mark, Mikławš Šiman, Michał Žur, Michał Měrćink; 836.—838. z Worklec: Marja Hermanowa, Mikławš Buša, Jurij Langa; 839.—842. z Hórkow: Hańža Hejdušcyna, Jurij Hejduška, Mikławš Hicka, Michał Khěžka; 843. z Prawoćic: Jakub Žopa; 844. z Wudworja: Jakub Ćóška; 845. z Now. Jaseńcy: Jakub Krawc; 846. z Hory: Jan Šewc; 847. z Now. Bóšic: Jakub Dźisławk; 848. ze Zejic: Jakub Krawčik; 849.—852. z Khrósćic: skótny lěkaŕ Jurij Šołta, Jurij Wjeńka, Jakub Česla, Jurij Donat; 853. z Budyšina: Hana Lawkusowa; 854. 855. z Ralbic: Wórša Čornakowa, Michał Žur; 856. 857. z Konjec: Jurij Kral, Jan Ldeźbora; 858. 859. ze Šunowa: Michał Donat, Hańža zwud. Grosowa. (Přichodnje dale.)

Sobustawy na lěto 1932.

1056. N. N. z S.; 1057. N. N. z R.; 1058. N. N. z B.; 1059. N. N. z B.; 1060. N. N. z K.; 1061. N. N. z H.

Sobustawy na lěto 1931.

1118.: N. N. z S.

Dobrowólne dary za zaměry „Kat. Posoła“.

Kk.: arcyměšnik Jakub Žur z Ralbic 3 hr.; dr. jur. Jan Cyž z Budyšina 2 hr.; N. N. z Hajnic 1 hr.; faraŕ Michał Kětan w Zebnicach 3 hr.; kapłan P. Alfons Mornstein w Osseggu 1 hr.; N. N. z Khrósćic 3 hr.; N. N. z Radworja 2 hr.; N. N. Baćonja 2 hr.; N. N. z Różanta 3 hr.; N. D. z H. 41,50 hr.; faraŕ Jurij Hórnik w Aue 3 hr.; N. N. z Budyšina 2 hr.; N. N. z Budyšina 2 hr.; N. N. z Njebjelčic 3 hr.; faraŕ em. Jurij Křižank z Budyšina 3 hr.

Do kóždoho katolskoho domu słuša naš „Krajan“.

Wšitkim swěrnym dopisowarjam, přećelam, dobroćelam a sobustawam našoho towaŕstwa swj. Cyrilla a Methoda a z tym wotběrcam „Katolskoho Posoła“

k nowomu lětu wjele zboža a Božoho žohnowanja!

Předsydstwo tow. swj. Cyrilla a Methoda, redakcija a ćišćeŕnja

Woprawdźe dobru cigaru dóstanješ w Budyšinje pola
E. Simona we Serbskim domje — a zdobom podpjeraš Serba

Mjez tym zo z kenclije knjeza dr. E. Schustera w Budyšinje wustupich, sym so z knjezom rěčnikom ***dr. Dilgerom*** *w Budyšinje zjednoćił.*
Rěčnik ***M. Heinemann.***
Swoju pisaŕnju mamoj w ***Budyšinje, Dźiwadłowa hasa 4.*** *Dalokoróčak 3980.*
Rěčnikaj ***dr. Dilger*** *a M. Heinemann.*

Katolska Bjesada w Jaseńcy
swjeći njedźelu, 7. wulkoho róžka 1934, swój
61 lětny założeński swjedźeń
pola Handrikec w Jaseńcy.
Přeprošujemy z tutym wšitkich nanajwutrobnišo. Hrać budźe so cyle nowe dźiwadło. Započatk z dypkom w 7 hodźinach. **Předsydstwo.**

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětr. cyrkwi 9 — Pokładnik: Juri Šołta, wučef, Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokorečak čo. 3895.

2. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **13. januara 1934.** | **72. lětnik.**

Staršeju modlitwa.

Zbóžny tón dom, w kotrymž so mnoho modli.

Modlitwa ma potajnu móc. Wona staršeju a dźěći wuzko mjez sobu zwjazuje.

W tajkim domje, hdźež so wjele modli, to rěka: z Bohom rěči, tam knježi Bóh. A Bóh je lubosć — tuž tam knježi lubosć. Hdźež pak je lubosć, tam je zbožo. Abo budźe we swójbje, kiž je zjednoćena w Bohu, njezbožo, to rěka: hrěch: rozkora, zwada, njeposłušnosć, zła mysl, złe słowo, zły skutk?

W domje, hdźež so wjele modli, dopjelnjetaj staršej najkrasnišo swoju ćežku winowatosć: dźěći prawje wukubłać.

Stawizny nam powědaju wo mnohich dobrych nanach a maćerjach. Ći njejsu wopytali wysoke šule. Njejsu ničo słyšeli wo wučbje a zakonjach bjezporočnoho wukubłanja dźěći. Wumjełstwo dobroho woćehnjenja dźěći njebě jim ani přinarodźene.

A tola su dokonjeli mištrske skutki! Woćahnychu sebi pěkne a dušne, pilne a přistojne, póćciwe a pobožne, haj swjate dźěći, kiž běchu česć a pycha za cyłu wosadu.

Kak to přińdźe? Kak bě to móžno?

Ćile starši su so wjele modlili ze swojimi dźěćimi, za swoje dźěći. A Bóh sam jich rozswětlowaše.

W tamnych swjatych hodźinach modlenja pokaza Bóh staršimaj zmylki jich dźěći. Ow, kajka hnada za staršeju, hdyž nimataj swojoho njeplecha za złotoho jandźela!

Bóh dawa staršimaj při modlitwje mudre myslički, zo byštaj dźěći prawje woćahnyłoj: nic pře kruće, hewak wotrosće njezdźěłany pjeńk, njeběblwany khadla z ćmowym a kisałym mjezwočom; nic pře złaha, hewak bywa dźěćo zapleńčene a skiwlate, škleńčana popka, kotrejež so bożedla njesměš dótknyć, zo njeby trjebaj so rozbiła, rozłobiła a w kućiku kózlika wjazała.

Hdyž staršej so wjele modlitaj, su jeju napominanja połne Božeje lubosće. Jeju słowa maju njebjesku móc. Njejsu hołe, lohke putki. Na jeju pobožne napominanja nawjazuje Bóh ze swojej hnadu.

Haj, staršeju słaby skutk je njedospołny, kaž kóždy čłowjeski skutk. Ale jeju woćehnjenjo bywa wudospołnjene přez modlitwu. Z Božej pomocu wunjese jeju skutk stotore płody, dokelž je Boža móc a hnada z nimi zjednoćena, přez wutrajny, dobry paćeŕ wuprošena.

Hdyž staršej so wjele modlitaj, dawataj dźěćom wostawacy, žiwy přikład, kiž skutkuje a płody dale njese. Přikład bóle ćehnje a lěpje woćehnje, dyžli wulke słowa a dołhe rěče!

Modlitwa staršeju za jeju dźěći je potajny srědk mištrskoho wukubłanja!

Staršej! Modltaj so wjele! A waju dźěćo budźe derje woćehnjene.

* * *

Modlitwa je potajny srědk za najlěpše wukubłanjo waju dźěći!

Tuž modltaj so wjele a na prawe wašnjo! Wo čo a kak dyrbitaj so modlić? Słyštaj!

Modltaj so, zo by waju dźěćo njewinowate wostało. Po swjatej křćeńcy su wamaj kmótřa přinjesli do domu małoho jandźelka. Wón je najwjetši pokład we waju domje. Hladajtaj, zo čisto-złota duša waju dźěśća so njewomaza.

Paćeŕ za njewinowatosć waju dźěśća dyrbi dźeń a horliwiši być, hdyž so dźěćo hotuje do žiwjenja. Hdyž počina wojować mjez dobrym a złym. Hdyž počina so ze spytowanjemi bědźić. Wój je wotstronić njemóžetaj a jim zadźewać njemóžetaj. Přetož jedyn wjele mócniši so wo waju dźěći prócuje: Zły duch a cyła hela. Djaboł kaž rujacy law po swěće khodźi.: Za njenazhonitymi dźěćimi najbóle dźe. Přez złych towaršow je zawjesć spytuje.

Staršej! Dyrbitaj wšak dźěćo kruće dohladować. Čim starše bywa, čim krućišo! Wšě złe přileżnosće mataj bjeze smilnosće wotstronić. Hewak z dźěśćom sobuhrěšitaj. Ale njemóžetaj wšudźe pódla stać. Tuž poručtaj swoje dźěćo w pobožnej modlitwje jandźelej pěstonej.

Hlejtaj na swjatu Moniku! Tale swjata mać je so dołhe lěta, 18 lět modliła za swojoho syna. Wón běše so hłuboko zabłudźił. Ale swj. biskop Ambrosius ju tróštowaše: „Syn telko sylzow njemóže być zhubjeny“. A jeje syn Hawštyn bu wulki swjaty! Wón njeby snadź swjaty był, njebyli měł tak pobožnu mać.

Staršej! Štož čłowjeska słabosć njedokonja, to dokonja waju ćicha modlitwa, waju sylzy, waju wopory!

Staršej, modltaj so zhromadnje ze swojimi dźěćimi! Hlejtaj do Nazareta! Hdyž swjata swójba rano zahe stawaše, Józef a Marija a wosrjedź jeju lube Jězusdźěćatko klečo swoje rańše paćerje spěwachu. Ani jedyn króć na to njezabychu. A z kajkej nutrnosću so modlachu! Ze spodobanjom hladaše Jězus-dźěćatko na staršeju, kotrajž je wučeštaj małe modlitwy a kěrluški. A ze swjatym spodźiwanjom zhladowaštaj Marija a Józef na Jězusa. Što zamóžeše so pobožnišo modlić hač wón?

Tónle zhromadny paćeŕ zaklinča husto wob dźeń w ćichim domčku w Nacareće. Do jědźe a po jědźi. A wječor, hdyž běše swjatok. Zawěsće zanjesechu Marija z Jězusdźěćatkom a Józef krasne psalmy jako wječorne kěrluše, sedźo wonka před domčkom hromadźe na ławcy, abo nutřka w ćopłej jstwičcy.

Swjaty domčk, kiž w Nazareće stoješe, hišće dźensa kóždu křesćansku swójbu wuči zhromadny paćeŕ. Tónle swjaty domčk, kiž stoji dźensa w Loreće w Italskej, tam, hdźež su tež mnozy serbscy pućowarjo pobyli, swědči nam wo zhromadnym paćerju swjateje swójby.

Staršej! Tónle přikład z Nazareta sćěhujtaj! Dźensa započńtaj! Poklakńtaj so tak husto, hač je móžno, ze swojimi dźěćimi a tež druhimi domjacymi k zhromadnomu paćerjej. Znajmjeńša junu wob dźeń, njech je to po wobjedźe abo po wječeri, dyrbjał nan abo mać cyłu swoju swójbu před wobrazom swjateje swójby zhromadźić, kiž w kóždym křesćanskim domje wisy, k zhromadnomu paćerjej.

Nano! Maći! Starajtaj so, zo tele pokiwy njewostanu bjez płodow.

Rozhlad w sweće.

Zasydlenjo přez podpjeru němskoho knježeŕstwa

Němske knježeŕstwo nětko zasydleŕske plany nadrobnje wozjewi. Chce jenož tajkich podpjerać, kotřiž su toho hódni a maja pjenjezy, zo móža so w prěnim času sami wudžeržeć. Sydleŕ dyrbi tež 10—20% swojoho sydlišća hnydom zapłaćić. Wězo móže wón to też ze swojim dźěłom wotpłaćować. Nježenjeni njedóstanu žanoho sydlišća, jenož swójbni nanojo. Rjemjeslnikow so jenož telko přiwozmje, hač nowe sydlišćo potrjebuje. Nowi sydlerjo maja po móžnosći hižo lětsa swoje žně domskhować. Ze zasydlenjom započina so hižo w měrcu abo aprylu.

Trjebamy strowy dorost.

Ministerialny rada dr. Gütt rěčeše póndźelu po přewjedźenju zakonja k zadźewanju dorosta z přinarodźenymi khorosćemi. Mjez druhim wupraji tute myslički: Při posudźowanju jednotliwych padow maju so sudnicy a lěkarjo po dwojim wuměnjenju złožować.

1. Sterilisowanjo so jenož dowoli, hdyž je so khorosć z lěkařskim přepytowanjom zwěsćiła a
2. hdyž wšo na to pokazuje, zo budźa potomnicy z přinarodźenej khorosću poćeženi.

Ethiski zakład tajkoho rozsuda je jasny. W přichodźe njesmě dorost z přinarodźenej khorosću wjacy nastać. Swójby maju so před njesměrnym hubjeństwom wobwarnować. Wusud so jenož po wěcownych medecinskich zasadach a po nazhonjenjach lěkařskeje wědomosće wupraji. Wotstronjenjo wosobow z přinarodźenej khorosću njemóže pak přichod našoho luda zwěsćić, jeli so zdobom njeporadźi, strowe swójby spěchować.

van der Lubbe wotprawjeny.

Marinus van der Lubbe z Hollandskeje, kiž je němsku sejmownju zapalił, bě přez krajne sudnistwo k smjerći zasudźeny. President z Hindenburg njeje joho wobhnadźił. Tuž bu złóstnik srjedu rano 1/2 8 hodź. sćaty.

Přichodny krajny zakoń nalutowarjow.

Wutoru měješe wubjerk za nalutowařske prašenja swoje prěnje posedźanjo. Justicny minister Dr. Gürtner bě přitomny. President Dr. Kleiner wot němskoho nalutowařskoho a girowoho zwjazka poda přehlad wo najwažnišich dypkach nalutowanskoho zakonja w poslednich lětach a praješe, zo dyrbi so jednotne krajne prawo za nalutowarjow přihotować.

Rada Zwjazka ludow

změje přichodny tydźeń swoje prěnje posedźenjo po wustupjenju Němskeje. Z předsydu budźe pólski zwonkowny minister Beck. Jako zastupjeŕ Jendźelskeje wobdźěli so minister Simon, Francózska póśćele Paul-Boncoura. Rada dyrbi přihotować wothłosowanjo w Saarskim kraju a też čas postajić. Po Versaillskim zrěčenju ma rada prawo, tajne postupowanjo a sprawnosć wothłosowanja zwěsćić. Předsyda konferency za wotbrónjenjo Henderson w bližšim času do Ženewa dojědźe, zo by wo možnosćach nowych jednanjow rěčał.

Rozrěčowanjo w Romje.

Kač so hižo pisaše, měješ taj Mussolini a jendźelski zwonkowny minister rozrěčowanjo. Tola njejstaj so wo problemje wotbronjenja jara jasnje wuprajiłoj. Kóždy chcyše so jenož informować a swoje měnjenjo podać. Tohodla tute zeńdźenjo też dale wjetšoho wuspěcha njeměješe. W Londonje su pak skónčnje do toho přišli, zo dyrbi so něšto stać. Jendźelskaj pósłancaj w Barlinje a Parizu staj so do Londona powołałoj. Jendźelski zwonkowny minister budźe rozprawjeć a kabinet potom swoje stojnišćo k tomu wozjewi. Na kóždy pad je so w Romje spóznało, zo je přećo Němskeje cyle wosprawnjene, a zo dyrbi Němska runoprawosć dóstać.

Předawanjo brónjow do dalokoho ranja.

Khinejska nowina „China Weekly Revue“ piše, zo je wobkhód z brónjemi za wšelake kraje kaž za Jendźelsku, Francózsku, Českosłowaksku a Ameriku jara wunošny. Wot augusta 1932 hač do augusta 1933 je Jendźelska za 46 mill. patronow, mašinske třělby a wójnske wozy předała. Nanking je w Americy za 200000 puntow pjenjez mašinske třělby a wójnsku municiju skazała. Dale wočakuje Amerika skazanki na 30 tankow a 2 lětadle. Też Japanska je šwarne nadawki dóstała a sćele lětnje za 400 mill. yen brónje a municiju do Khiny.

Přetworjenjo francózskoho kabineta.

Ministerska rada je so wutoru zešła. President Chautemps poda rozprawu a přečita pismo kolonialnoho ministra Dalimiera, kiž wróći stupi. Dotalny dźěłowy minister Lamoureux bu za ministra kolonijow a dotalny minister za wikowanske namórnistwo Frit za dźěłowoho ministra pomjenowany.

Bjezdźěłosć też w Awstriskej.

Ličba njezasłužerjow wučinješe kónc decembra 336000. Pornjo novembrej je so ličba potajkim wo 36000 powjetšiła. Wšitcy tući dóstanu hišće podpjeru. Dale ma awstriski kraj hišće dźěłonjemělcow, kiž žaneje podpjery njedóstawaja.

Pólska a Gdanska.

Njedawno je so president Gdanskoho senata ze zastupjerjemi pólskoho knježeŕstwa we Waršawje zešoł. Maršal Pilsudski je wozjewił, zo ma zasady Dr. Rauschninga dla wobkhada mjez Gdanskom a Pólskej za jara přihódne. Też hospodařske poměry mjez woběmaj krajomaj maja so hišće polěpšić.

Zwjazk ludow a Ruska.

Sowjetske knježeŕstwo je zwólniwe, do wužšoho zwjazka z ludowym zwjazkom stupić. Jednanja su so po Stalinowym wuprajenju hižo započałe. Mussolini je jenoho zastupjerja z Ruskeje přeprosył na rozrěčowanjo, kiž je njedawno

z jendźelskim zwonkownym ministrom Simonom měł. Ale Moskwa njeje so chcyła na tutym zeńdźenju wobdźělić.

Chikago bjez mloka.

Amerikanske město Chikago ńima mloka na předań. Podawarjo mloka strajkuja. Jenož za khorownje a małe dźěći so mloko předawa. Na wšěch drohach, kiž do města wjedu, stoja stražowarjo. 40000 l mloka, kiž z awtami do města přiwjezechu, na drohu wulachu.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Swjedźeń tysaclětnoho wobstaća města Budyšina zawostaji 12040 hr. njedostatka. Rukowarjo połojcu tuteje sumy njesu. — Industrijowe, rjemjeslniske a wikowanske komory su prosyłe, zo bychu so inventurne wupředawanja w jenym a tymsamym času wotměłe. Na to je hospodarske ministerstwo postajiło, zo maja so tute wupředawanja po cyłym kraju wot 1.—10. februara wotměć. — Po postajenju ze 26. julija 1930 mějachu zawěsćeni dźěłaćerjo w haptycy 50 pj. za lěkarske srědki sami płaćić, běše-li lěkarstwo docyła dróžše. Knježerstwo so wo wołóženjo za khorych prócuje, a je tohodla mjenowany podźěl najprjedy na 25 pj. zniżiło. Khorobne pokładnje smědźa khorym hač do 70 procentow wot haptykarskoho zličbowanja wróćić. — Hačrunje maja so pokładnje ćežko bědźić, so knježerstwo nadźija, zo budźa tola wobstać móc, wosebje ma nadźiju na přecy bóle wotućacoho ducha přezjednosće w cyłym ludźe.

Z Radworja. W našich cyrkwinskich knihach bu w lěće 1933 49 porodow zapisanych, z nich bě 22 hólčatkow a 27 holčatkow. 9 bě wot njemandźelskich maćerjow. Wěrowanjow bě w našej cyrkwi 12; wumrěło je we wosadźe 15 wosobow, mjez nimi 3 dźěći niže lěta, 9 mužskoho a 6 žónskoho splaha. Swjatych woprawjenjow je so we farskej cyrkwi wudźěliło 17000. Domawobstaranjow bě 121.

Z Měrkowa. Po dołhej ćežkej khorosći woteńdźe zańdźenu njedźelu najstarši syn wjesnjana Buka do wěčnosće. Bukec Jan běše naposledy służił jako wotročk pola kublerja Krawca tu. Nazymu łońšoho lěta dyrbješe pak so khorowatosće dla podać do Budyšskeje khorownje, po tym hač běše hižo někotre njedźele doma přebywał. Před něšto dnjami wopušći zasy khorownju a poda so domoj k staršimaj. Nic wšak wustrowjeny, ale khorosć bě so zhóršiła, zo njeběše za wbohoho nadźije za wustrowjenjo. Njeboćički ćerpješe na ćežku šijinu khorosć a stoješe w 27. lěće swojoho žiwjenja.

Z Khrósćic. W zańdźenym z Božej pomocu dokonjanym lěće je so w našej wosadźe narodźiło 84 dźěći, a to 40 hólčatkow a 44 holčatkow, mjez nimi bohužel 13 njemandźelskich. Zemrěło je 62 wosobow, 20 mužskoho a 42 žónskoho splaha, mjez nimi dwě z druheju wosadow. Připowědanjow bě 30, wěrowanjow 22. Swjatych woprawjenjow wudźěli so w farskej cyrkwi 39500, we Worklečanskej kapali 21192, w klóštrkej cyrkwi 49870, hromadźe 110562. Domawobstaranjow bě 285. — Bóh daj narodźenym strowotu, zwěrowanym Božu hnadu, měr a pokoj, zemrětym pak wěčny wotpočink!

Z Khrósćic. Zańdźeny štwórtk zemrě po dlěšej khorosći Marja zwud. Knopowa, najstarša wobydlerka našeje wsy. 15. februara by wona swoje 87. narodniny swjećić mohła. Bóh pak je ju prjedy wotwołał. Bohate přewodźenjo na jeje poslednim puću pokaza, kak ju powšitkownje česćachu. Zemrěta bě hač do swojeje khorosće čiła a strowa a wobstarowaše wšelake dźěła w hospodarstwje pola susoda. Też dźěćom bě jara přikhilena a je derje je wotpěstoniła. To mytuj jej nětk Bóh luby Knjez prawje šćedriwje w njebjeskim kralestwje!

Z Khrósćic. (21. załoženski swjedźeń tow. młodźencow.) Na Tři kralow, sobotu, 6. jan., woswjeći wjesne towarstwo swój 21. załoženski swjedźeń we Wjeńkec hosćeńcu. Předsyda towarstwa powita wutrobnje wšěch přitomnych. Program započa so z towaršnymaj spěwomaj: „Kaž błyšć rańšich zerjow“ a „Hdyž ćehnjemy, bratřa“, spěwanaj štyrihłósnje wot spěwnoho wotrjada towarstwa młodźencow pod nawjedom towarša Pawoła Šołty. Na to přednjese młódši sobustaw ze zahoritosću a jasnym wurazom baseń: „Najslódšoho słowa zynk“ wot J. Barta-Ćišinskoho. Hłowny dźěl bě dźiwadło: „Wopor spowědže“, struchłohra w 5 jednanjach po wěrnym podawku, kotrež je prezes knjez kapłan Młónk přeserbšćił a za jewišćo zhotowił. Wosebje tuta nowa hra bě jara wjele připosłucharjow přiwabiła, też ze strony staršich. Hrajerjo předwjedźechu ćežku hru wubjernje a z dospołnym spokojenjom za připosłucharjow. Swjedźeńsku rěč měješe wysokodost. knjez farař Wjeńka, w kotrejž wupraji swoje wjeselo nad tym, zo su młodźencojo tajku prócu nałožili a hru tak derje předwjedli, a dźakowaše so wosebje prezesej knjezej Młónkej za joho dźěło. Namołwješe młodźencow, zo bychu byli prawi a krući katolscy młodźencojo a cyli karakterojo. Tola woni dyrbja też wjeseli być. Čim

Njeje žiwjenja bjez swójby.

Napisał Jězorski.

(Pokročowanjo a skóńčenjo.)

Zyma běše so přibližiła a z njej hodowny swjedźeń. Nětko, hdyž měještaj wobaj dźěło, běše wšitka starosć zašła a spominaštaj jenož na Jakuba, kotryž běše so junu tak njejabcy zhubił.

Junu khwataše Michał domoj k wobjedej. Tu nadobo při rjanym wukładnym woknje zasta, zo by hladał, hač njeje tam snadź něšto přihodnoho za joho mandźelsku, kotrejž by tak rady něšto rjanoho k hodam wobradźił, nad čimž by so wona cyłe lěto wjeseliła. Tu so wobhladny a pytny, zo stoji pódla njoho prošeŕ a wupřestrěwa rucy wo mały pjenježny dar prošo. Michał hnydom pytny, zo njeje to cuzy, ale zo je to joho přećel, lohkomyslny Jakub. Suny jomu něšto twjerdoho do ruki a praješe: „Wbohi! Kak daloko sy přišoł!“

Jakub wustróžany zawoła: „Ty sy mje zeznał? Ja myslach, zo mje wjacy njeznaješ, zo so mje hańbuješ a tola tak njeje. Ja sym će hižo wot nazdala zeznał a widźał, zo ty to sy, ale njezwěrich sej swoje wóčko k tebi pozběhnyć!“

Michał, połny dobroćiwosće, wza Jakuba za ruku a wjedźeše joho sobu domoj. Wobraz dopominaše na zhubjenoho syna. Wobaj kročeštaj ćiše a mjelčiwje. Nadobo Michał praji: „Khwataj moj, moja žona hižo dawno na naju čaka.“ Wobaj nóžkowaštaj na to hišće junu tak ruče kaž prjedy. Bórzy běštaj na požadanym městnje.

Mandźelska wobeju najluboznišo a najpřećelnišo přija kaž njebě so ničo stało, a Jakub hižo wjele lět do jeje swójby přisłušał. Na to so wotsali a za khwilu so wróći z woblekom swojoho mandźelskoho. „Tu wzmiće“, praješe z nježnym hłosom młoda žona, „přetož waša drasta je cyle roztorhana a zapłatana.“ Při tutych słowach so zasy do kuchnje wotsali, zo by za jědźu hladała.

Nětko běštaj wobaj přećelej samoj. Tu započa Michał: „Praj mi, kak je to jenož móžno, zo sy tak daloko přišoł?“

„Derje wěš, kajki sym był“, klinčeše zrudnje wotmołwa. „Žiwjenjo sym sej přecy přelohke předstajał. A k tomu běch toho měnjenja, zo może sebi człowjek přecy sam pomhać a žiwy być bjez kajkejeżkuli pomocy. Mjez tym pak běše nawopak. Ty sy najhórše přetrał a ja . . . padźech do zahuby . . . sym prošeŕ.“ Zasy mała přestawka. „Hlej“, pokročowaše, „wšudźom sym za dźěłom hladał, ale wša próca wosta bjez wuspěcha. Často dóstach wotmołwu: Najprjedy dóstanu ći dźěło, kotřiž maja wjetši nadawk kaž wy, mjenujcy — swójbu.“

Michał jenož k joho rěčam přikiwaše. Na kóncu pak přispomni: „Njemějach prawje? Widźiš, jenož swójba běše mje před zahubu wukhowała. Haj, swjata swójba, to znamjenja starosć, ale zdobom radosć. Žona njese sćerpnje

zrudniše su časy, ćim bóle dyrbja so zabawjeć a wjeselić. Prawy, dobry žort je najkhmańši lěkař za kóždoho člowjeka. Wosebje pak zaščěpi hišće cyłej młodźinje štwórtu kaznju Božu kruće do wutroby. Mnohe njeluboznosće nastanu husto dosć tohodla, dokelž sebi młodźi a starši wjacy njedorozemja. Tuta naręč zawostaji kłuboki zaćišć na přitomnych. Po hraću přizamkny so krótka rejka.

Z Jasenicy. (61. założeński swjedźeń Katolskeje Bjesady.) Njedźelu, 7. januara 1933, w' >wjeći naša Katolska Bjesada w Handrikec hosćeńcu swój 61. założeński swjedźeń. Předsyda, knjez Just, powita wšěch přitomnych nanajwutrobnišo, wosebje wysokodost. knjeza fararja Wjeńku. Najprjedy wuspěwa so spěw: „Hdźe statok mój?“ Potom sćěhowaše krasna hra: „Hody khudeje syrotki“. Je to rjana hodowna hra w 4 jednanjach, kotruž je knjez Bulank přełožił a za naše jewišćo rjenje wobdźěłał. Hrajeřki předstajachu tutu khutnu hru z nutřkownym začućom a z wosebitej nježnosću. Bě woprawdźe ze spodobanjom, tutomu skutkej sćěhować. Hra zawostaji hłuboki zaćišć na přihladowarjow, wosebje pola starših. W přestawcy poręča wysokodost. knjez farař Wjeńka a dźakowaše so w mjenje přitomnych předsydźe knj. Justej a knj. Ryćeri za wulku prócu a dźěło, kotrež staj z tym měłoj. Hra je so hakle k druhomu razej předwjedła. Jeje hłowne hesło je, zo mamy čas prawje nałožować a wužić. K lěpšomu dorozemjenju doda hišće dobre přikłady. Po tym wohladachmy wjeselohru „Nankowe škórnje“. Tónle žortny kruch zbudźi wulke smjećo. Hrajeř hłowneje róle bě kaž rodźeny za tutu wosobu. Tohodla žněješe też zasłużeny přiklesk. Na kóncu podźakowa so předsyda hišće wšěm wutrobnje a wupraji swoje wjeselo nad tak bohatym wopytom. Wjesoła rejka zdźerža młodych kaž też starych hač do pózdnich hodźin hromadźe.

Z Ralbic. Po dlěšej přestawcy wustupichu naše šulske dźěći zasy před šěršej zjawnosću. Pokazachu dźěło a prócu šule, staršim pak poskićichu hodźinki wjesela a radosće. Zdaše so nam, zo je naša šula w poslednim času so ponižiła k popjelawcy. Bě wosyroćena. Nabywa pak zasy nowych mocow. To je też pokazała ze swojim wustupom na swj. Třoch kralow. Starši a přećeljo šule pjelnjachu žurlu. Wjetše dźěći wustupichu ze spěwomaj: „Njebjo, zemja, zraduj so!“ a „W Betlehemje so narodźi“. Mała holčka z prěnjoho lětnika, Trudłka, powita staršich žortnje, sebi přeju podobny swjedźeńk za lěto. K prěnjomu razej wustupichu naše dźěći też z rěčnym khórom a recitowachu derje hodownu baseń: „Do Božej' nocy zwony du“. (Zcyła měł so rěčny khór w našich wjesnych šulach bóle pěstować hač dotal. Hodźi dźěn so w rěčnym khórje duch basnje a myslička basnika wjele lěpje doraznić hač w přednošku jednotliwca! Tu rěči wosoba — tam pak cyłk. Wězo žada sebi rěčny khór wjacy dźěła a prócy hač jednotliwe recitowanjo.) W rjanej hodownej hrě „Kanic dźěsći“, kotruž je naš njesprócniwy Michał Nawka serbskim dźěćom k hodam darił, poda kóždy hrajeř a hrajeřka to swoje najlěpše. Zasy stoji khór dźěći před nami a rěči w Ćišinskowej baladźe: „Bože dźěćo jězdźi po domach“ nam wo khudej syroće, kiž wonka w lěsu před Božej martru swój wuček pyta, wuhnata do lodoweje zymy wot maćerje — macochi. Jimacy to wobraz na jewišću: čorny lěs, wujacy wětr, sprostne postawy khóra, tupe swětło so zybolacych swěčkow a holčka, so modło před Božej martru. Drama to same za so! A zawšće sobu najlěpše čisło hodownoho wječorka! W krótkej přestawcy poręča knjez arcyměšnik Žur wosadnym staršim pokazujo na ważnosć dorozemjenja mjez staršiskim domom a šulu. Wobaj matej w přezjednosći zhromadnje dźěłać k lěpšomu swojich dźěći, kaž to wječork najlěpje dopokaza. Njech starši też doma sebi njeżadaja wšě mocy dźěsća, hdyž šula hižo trjeba cyłoho małoho člowjeka! — Dźěći 2. rjadownje poskićachu hišće „rumpodicha“, kiž kóždomu dźěsću wobradźi mały hodowny dar: wjetšim „Naše spěwy“ a mjeńšim dźěćom přiměrjeny dar za šulu. Tuta mała wobradźenka bě so zmóžniła pjenježny dar, kiž šulski wubjerk přizwoli. Ze zhromadnym kěrlušom: „O pastyrjo wy“ skónči so derje poradźeny hodowny wječork. Z horcym dźakom kk. wučerjomaj Racheli, kiž tukhwilu šulskoho wjednika zastawa, a Rječcy, kotrajž běštaj so za dobre poradźenjo postarałoj, wopušćichmy swjedźeńk spokojeni.

— Kaž je znate, mamy w Ralbicach w šuli jenož dwě rjadowni: do prěnjeje khodźa dźěći wot 1.—4. lětnika, do druheje dźěći wot 5.—8. lětnika. Za wšitke dźěći pak je tu jenož jena šulska jstwa, štož je ćim wobžarujomniše, dokelž před někotrymi lětami přitwarjena rumnosć prózdna stoji. Šulski wubjerk je nětko na najlěpšim puću, ławki do noweje šulskeje jstwy stajić a tak dźěćom, wosebje tym najmjeńšim, dołhe prózdne popołdnja w šuli zalutować. —j.

— Njedźelu, 7. jan. tohole lěta, wotmě so po pobožnosći hłowna zhromadźizna katolskeje Bjesady pola Brězanec. Wjednik towarstwa, knjez arcměšnik Žur, wotewri derje wopytanu zhromadźiznu. Poda so zličbowanjo. Za dobre zaměry přizwolichu so 100 hr.: za studowacych, zymsku pomoc, karitas, potuńšenjo nabožnych knihi, za wjeledźěćnych,

---

kóždy dóńt ze swojim mužom, štož je za njoho z wulkim wołóženjom a zdobom ze sylnej pomocu. Swójba — wopřija też dźěći. Tute su we swójbje najdróžši pokład, tute su za swojeju staršeju z najwjetšej radosću na zemi. Z nimi drje maš wšelake starosće, kóždy pak je rad njese. Přetož też našej staršej měještaj junu z nami wšitkimi wulku starosć a tola staj nas na porjadnych člowjekow wukubłałoj. A skónčnje kóždy, kiž je swoje dźěći na khmanych člowjekow wukubłał, změje wulku zasłužbu pola našoho luboho Boha a zdobom wulku khwalbu pola člowjekow.“

„Prawje maš“, znapřećiwi trošku bojaznje joho přećel. Po krótkim mjelčenju, kaž by nowe słowa pytał, pokročowaše: „Hdyž ma člowjek dźěći, tehdom dyrbi so wšoho njetrjebawšoho wzdać a z tym swojim lubuškam wěsty směr pokazać, přetož so samo wot so rozemi, zo dyrbitaj staršej přecy z přikładom swojim dźěćom być. A hdyž so dźěći po přikładźe swojeju staršeju maja, potom maja wšitcy najwjetšu radosć nad tym a čuja so wołóženi. A tajkele zbožo njebudźe mi bohužel ženje popřate ... A nětko, božemje přećelo! Pójdu nětko, přetož je najwjetši čas!“

„Hdźe dha sće sebi wotmyslił hić“, prašeše so z nježnym hłosom młoda žona. „Wy tola njechaće so zasy pola někajkoho wobkhoda stupić a prosyć, zo byšće sebi nócłěh zasłużił? A ty do toho zwoliš?“ wobroći so na swojoho muža. „Mamy tola mału jstwičku zady kuchnje, hdźež byšće we swjatym měrje bydlić mohł. Sym ju chcyła najprjedy přenajeć, tola wy sće mi dróžši kaž něchtó cuzy. A mjez tym namakaće dźěło. Płaćić njetrjebaće, přetož wy sće wot nětka z našim hosćom. Nó, što prajiš k tomu?“ wobroći so ze swojim jandźelskim posměwkom na swojoho muža.

„Lubša Madlena“, praješe k swojej žonje, „maš samsne myslički kaž ja. Chcych jenož wědźeć, što k tomu prajiš, tohodla sym wo tym mjelčał. Ženje pak njebych swojoho přećela z domu puścił. Potajkim, Jakubje, wostanješ pola nas. A z Božej pomocu za tebje hižo někajke dźěło namakamoj.“

„Kak wam waju lubosć zarunam?“ praješe hnuty, sebi sylzy trějo.

„Ach, wostaj tajke rěče“, wotmołwi Michał. „A wěš, što chcu ći rjec! Z khlěbom je pola nas druhdy nuza. Tola ćopłota knježi w našim bydleńcku přecy, kotraž dosaha za nas wšitkich.“

Jakub wosta pola nich. Přesydli so nětko do małeje naspomnjeneje jstwički. A dołho njetraješe, běše dobroćiwa hospoza za njoho dźěło namakała. Tu móže sebi kóždy myslić, kajka radosć knježeše w cyłej swójbje. Tutu swójbu běše zawšće Bóh luby Knjez žohnował.

Junu z wječora, hdyž Jakub z dźěćimi swojoho přećela hrajkaše a jim wšelake bajki baješe, naspomni Michał: „Widźu, zo sy so tola ze swójbnym žiwjenjom spřećelił a zo sy dźensiši dźeń docyła hinašoho měnjenja kaž před

na kotrychž prózstwu běše staršiska rada wjednika dopomniła. Brožurka „Die officielle Aufklärungsschrift der großen bevölkerungspolitischen Propagandaaktion des Reichsministeriums“ so rozšěrješe. Tež na knjeza kapłana Andrickoho, kiž khorosće dla njemóže mjez nami być, so spomni. Njech towarstwo dale tak na nowym staće pomha twarić, kamjeń po kamjenju přinošuje k wulkomu twarej přez wopor a zasy wopor, towarstwo kaž kóždy jednotliwc. Nic twjerdeje wutroby być, nic lózyske słowa rěčeć, ale dobru wolu pokazać. Nic za durjemi poskać, ale do zhromadnoho, měrnoho dźěła so zestupać. Nic kritizować jednotliwcow dla, a tohodla nazdala abo samo napřećiwo stać, dokelž so mi tón abo tamón njelubi, ale na słowa wjednika dźiwać: Človjek, kiž wěc wě, hrožacy strach znaje, móžnosć k wotpomhanju ze swojimaj wočomaj widźi, ma najwjetšu winowatosć, nic jenož we potajnym dźěłać ale přede wšej zjawnosću přećiwo njedostatkam wustupić a za jich wotstronjenjo dźěłać. Nječini-li tole, je wón hubjeny njeswědomity słabnik, kotryž sebi z bojazliwosće ničo njezwěri abo z lěnjosće a njezamóžnosće.

Z Ralbic. Na překhodźe do nowoho lěta zeńdźe so tudomna staršiska rada k posedźenju we Waldźic hosćeńcu. Posedźenjo běše z dopokazom, zo su wšitcy zwólniwi k zhromadnomu dźěłu a zdobom dopokaz za to, zo su staršiscy zastupjerjo sebi swojeje ważneje winowatosće wědomi. Tři dypki wopřiješe dnjowy porjad. Za staršisku zhromadźiznu so jenohłósnje rěčeše, kotraž so w posće wotměje. Dokelž maja so ważne wěcy rozjasnić, so rěčnikaj skazataj. Dźeń, čas a městno so w „Posole“ wozjewi.

Z Wotrowa. W minjenym, z Božej pomocu dokonjanym lěće narodźi so w našej wosadźe 18 dźěći (12) a to 8 hólčatkow a 10 holčatkow. Zemrěło je 10 wosobow (1): 6 mužskoho, 4 žónskoho splaha, mjez zemrětymi běchu 3 do lěta. Připowědani bě 2, wěrowanjo 1. Swjatych woprawjeni wudźěli so 9940 (9465). Domawobstaranjow bě 8, domawoprawjenjow 29. (W spinkach stoja ličby z lóńšoho lěta.)

Exercicije,

kajkež su so dotal přez někotre lěta we Worklecach zarjadowałe, lětsa być njemóža. W tamnišej khorowni so tón čas twari; hdy budźe dźěło dokonjane, so nětkle hišće prajić njehodźi.

Zo pak by tola tón, kiž by lětsa rady něhdźe na exercicije dóšoł, móžnosć k tomu měł, wozjewjamy tole:

Za mužskich: W Haus Hoheneichen in Hosterwitz (Post Pillnitz) bei Dresden budźa exercicije (w němskej rěči) za muži wot 19.—23. měrca, potom wot 20. hač 24. apryla a wot 22.—26. junija. Za hólcow: Wot 29. měrca—1. apryla a wot 29. junija—3. julija. Započatk exercicijow je na prěnjomjenowanym dnju wječor we 7 hodź., kónc na poslednjemjenowanym dnju rano.

Za žónske: Pola Schwestern von Jesus und Maria, Hosterwitz, Dresdner Str. 23 a to za knježny: Wot 20.—24. febr., dale wot 9.—13. meje a wot 4.—8. junija. Za žony: Wot 14.—18. meje a wot 11.—15. junija.

Im Kloster Marienthal, Post Ostritz i. Sa.: Wot 9.—13. junija za knježny, wot 4.—8. junija za žony.

Štóž chce so při tychle exercicijach wobdźělić, ma so najpozdźišo dwě njedźeli prjedy zamołwić pola: Haus Hoheneichen, Dresden-Pillnitz. Tam je tež hižo nětkle zhonić, što ma so za wobdźělenjo při exercicijach płaćić.

Lubi čitarjo, lube čitarki! Njech tele wozjewjenjo was pohnuje, zo so, je-li wam to někak móžno, na exercicijach wobdźěliće. Kóždomu z nas słabych, hrěšnych ludźi je woprawdźe spomóžne, zo so tola tu abo tam dokładnje ze sobu samym zaběra, zo bychmy so derje spóznali a potom jasnje sebi krute wotmyslenja k polěpšenju zbudźili. K tomu je samota jara wužitna. Tam sy wutorhnjeny ze swojich wšědnych starosćow a dźěłow; tam maš čas jenož za so. Tajke exercicije činješe swjaty Jan křćenik w pusćinje, prjedy hač swój wulki nadawk započa. Tam w samoće, w pusćinje přebywaše Jězus 40 dnjow, prjedy hač swoje zjawne skutkowanjo započeše. Znate je, zo zwjetša wšitcy mužojo a tež žónske, kotrež su we swěće wjele wužitnoho a spomóžnoho skutkowali, w samoće so na swoje powołanjo přihotowachu a husto ze swojich dźěłow so do samoty — na exercicije — podachu. Tam sebi wo swojim dźěle zamołwjenjo dachu, z dobrej khwilu na sebi samych dźěłachu, a k nowomu skutkowanju sebi mysle a wolu přihotowachu. Što pak ze wšěch dźěłow je ważniše dyžli dźěło za so a na swojej duši? Tuž: „Dźensa, hdyž Knjezowy hłós zasłyšiće, njezatwjerdźće swoje wutroby“ a wotmyslće sebi kruće, zo lětsa něhdźe na exercicije póńdźeće.

Budź ponižny, hdyž přiběraš — a wjele zamoženja maš.

Budźeš-li pěkne bajki bać, budźa ći rady posłuchać.

Bamborje so khošćo w kućiku směje.

---

třomi lětami. Je najwjetši čas, zo by sam na założenjo swójby pomyslił. Dźěło maš, što sej hišće wjacy přeješ?“

„Hač budźe wo mnje žana rodźeć?“ pokiwny zrudnje Jakub.

„Trjebaš jenož chcyć a ja ći ju pokažu.“ Michał činješe kaž by stanyć a ju woprawdźe „pokazać“ chcył.

„Změruj so“, a dźeržo swojoho muža wróćo, dźeše žona: „Tu ju tola nimaš. Ale budź změrowany, budu na to myslić . . . jeli sej wón to woprawdźe přeje.“ A při tutych słowach hladaše na Jakuba, kotryž so začerwjeni kaž małe dźěćo.

„Nětko móžeš być wěsty“, zawoła Michał.

A Jakub poda joho mandźelskej swoju ruku a dźakowaše so jej horco za bratrowsku lubosć. Na kóncu přistaji: „Jara budu wam, česćena a lubowana knjeni, dźakowny. Přetož njeje žiwjenja bjez swójby!“

Mjez tym běše so zasy lěto pominyło a swjate hody so přibližiłe. Hantkec bydlenjo běše tón króć nanajpyšnišo wudebjene a wosrjedź jstwy stoješe krasny božodźěsćowy štom. Zawěsće so wočakowaše wosebity wopyt. Běše tak. Mužski a žónski hłós běše wot nazdala słyšeć. Tu zastupi Jakub, rjenje, swjatočnje woblečeny, połny košik darow njeso. Pódla njoho stoješe młoda jednora knježna, joho njewjesta.

Dźěći běžachu hosćomaj napřećo a čehnjechu jeju za rucy do jstwy, zo byštaj so posydnyłoj. Mjez tym přińdźe Hantkec Michał a joho žona. Tutaj swojeju hosćej nanajwutrobnišo postrowištaj. Žona so na to hnydom do dźěła da a pohosći wšitkich z čopłej wječerju. Potom přińdźe rumpodich a wobradźeše tŕom dušnym dźěćom krasne wěcki, tež na staršeju a hosćej njeběše zabył. Małka přestawka. Mać pósła dźěći do łoža a započa so druhe jednanjo swjatočnoho wječora. Michał postany a jimaše so słowa. Na to podaštaj sebi Jakub a joho přitomna njewjesta rucy a — běštaj slubjenaj . . .

Dwanaće čepješe a Hantkec swójba a jeju zbožownaj hosćej khwatachu do cyrkwje. Wšitko běše wulkotnje wobswětlene a cyła cyrkwička činješe na wšěch tak radostny začišć. Běchu tola hody, hody, dźeń radosće a wjesela, přetož narodźił je so Jězus Khryst! Pišćele zahrimotachu a wšitcy spěwachu z cyłeje wutroby: Wjeselće so, přetož narodźił je so Jězus Khryst!

Tu so dopomni Jakub, kak wjedźeše junu njewjestu swojoho přećela k wołtarjej, a kak běše joho ze swojimi hroznymi rěčemi ranił. Po Božej mši a swjatočnym předowanju, hdyž wšitcy domoj běžachu, zběhny dźakownje swojej wóčcy k Bohu a swojej patroncy Jadwidzy a při tym zdychny: „Haj, njeje žiwjenja bjez swójby!“ Hakle, hdyž joho Michał storči, zo je čas domoj hić, wotući Jakub ze swojich myslow a khwataše z dźakownosću wšón hnuty jako posledni domoj.

Přechodne modlenja Božich mšow

2. njedźela po Třoch kralach. Zelena.

Dźěćo rosće, wuknje za žiwjenjo, zo by dźěłało w swojim stawje a powołanju. Muž a žona wostawataj dźesći — Božej, činicy wolu njebjeskoho Wótca po Božich kaznjach a cyrkwinych. To njerěka, zo ma so človjek zdalować wjesołeje mysle, hrow a tež dobrych dnjow (na př. kwasow)! Ně — tole wšitko ma so stawać po česći bjez hrěcha. To je derje možno. Hrěšna radosć njeje radosć, je njezbožo, złosć.

1) **Introitus. Přistup.** (Psalm 65, 4.) Cyły swět so Tebi kłoń, Božo, a spěwaj Tebi, njech psalm powě Twojomu mjenu, Wjeršny! (Palm 65, 1 a 2.) Wyskajće Bohu, wšě kraje, wosławjejće joho mjeno, dawajće joho sławje khwału. Česć Wótcej a Synej . . .

2) **Oratio. Modlitwa dnja.** Wšohomócny wěčny Božo, kiž wšo w njebjesach a na zemi wjedźeš, wusłyš lubje prózstwy swojoho ludu a spožč pokoj našim časam. Přez našoho . . .

Božo, kiž sy přez płódne knježnistwo swjateje Marije človjestwu dar wěčnoho spomoženja spožčił, daj, prosymy, zo nas zastupuje ta, přez kotruž smy założićela žiwjenja dóstać směli, našoho Knjeza Jězusa Khrystusa, Twojoho Syna.

Prosymy, Knježe, přijmi dobroćiwje prózstwy swojeje cyrkwje, zo by pobiwši zadźěwki a błudy wšě we wěstej swobodźe Ći służiła. Přez našoho . . .

3) **Lectio. Čitanjo** z lista swj. Pawoła jap. Romskim 12, 6—16.

Swjaty Pawoł dawa nam rady a pokiwy, kak mamy swoje žiwjenjo jako werni křesćenjo wjesć mjez sobu a kak ma kóždy winowatosće swojoho powołanja (dara) dopjelnjeć. Njech je zašło nimale dwaj tysac lět wot časa, zo bu list do Roma pósłany, wón hišće dźensa płaći cyle tak kaž nětkdy! (Dobra rada — Bohu žel — błaznej nimo pada. Kelko kubłow je so nam přez błaznow zhubiło!)

Bratřa! Mějcy po rozdatej miłosći wšelake dary, štóž ma profećistwo, njech je nałožuje po prawidle wěry, štóž ma zastojnstwo (służbu), njech skutkuje w zastojnstwje, abo štóž wuči, we rozwučowanju, štóž napomina, w napominanju, štóž wudźěla (jałmožnu), njech to čini swěru, štóž je předstajeny, budź to z horliwosću, štóž smilnosć čini, čiń ju z wjesołosću. Lubosć budź bjez tajenja. Hidźće złe, dźeržće so k dobromu, z bratrowskej lubosću mjez sobu so lubujcy, w česćiwosći mjez sobu předkhadźejcy. W horliwosći njebudźće lěni; w duchu horjacy, Knjezej służacy; w nadźiji so wjeselće, w horju budźće sćerpni, w modlitwje wobstajni. Na potrjeby swjatych (wěriwych) wudźělejće (podpjeru), hospodliwosć sebi rad wopokazujće. Žohnujće, kotřiž was přesćěhaju; žohnujće a njezakliwajće. Wjeselće so z wjesołymi; płakajće z płakacymi. Budźće mjez sobu jednomyslni; njepytajće za wysokim, ale ponižnosći so přikłonjejće.

4) **Graduale. Stupnjowy spěw.** (Ps. 106, 20 a 21.) Wupósła Knjez swoje słowo a jich wustrowi, a jich wutorže z jich zahuby. Knjeza njech khwala joho smilenja a dźiwy na synach človječich. Alleluja, all. (Ps. 148, 2.) Khwalće Knjeza wšitcy joho jandźeljo, khwalće joho wšě joho wójska. Alleluja.

5) **Evangelium. Dobre poselstwo.** Sequentia sancti evangelii. Słowa swj. sćenja po Jenje 2, 1—11.

Jězus bě so wot swj. Jana w Jórdanje wukřćić dał, na to bě so w pusćinje posćił, potom při swj. Jenje prěnich 5 wučownikow wuzwolił. Ducy do Kafarnauma po třoch dnjach puća počesći khudeju nowomandźelskeju a poswjeći mandźelstwo na kwasu we wsy Kana. Tu sebi wot njoho joho mać prěni dźiw wuprosy. A Jězus ju wusłyša a kwasnomu domej z nuzy wupomha. Móc maćerje Božeje je tak sylna, zo na jeje prózstwu Syn Boži hodźinu pospěši, kotraž joho Bójstwo pokaza. — Dźiw sam pak přihotuje nas na najwjetši dźiw, na přestworjenjo wina do Jězusoweje krewje w swj. sakramenće. Boža móc a lubosć k ludźom jewitej so tu na čestnym kwasu, hdźež so Bože dary z pomernosću wužiwachu. Zo bychu wšě kwasy tajke byłe, zo mohł Jězus ze swojimi swjatymi sobu kwasować!

W tamnym času běše kwas w Kanje galilejskej, a běše tam Jězusowa mać. Prošeny pak bu też Jězus a joho wučownicy. A hdyž wina njedosaže, praji Jězusowa mać k njomu: Nimaju wina. A Jězus jej praji: Što je mi a tebi, žónska? Hišće njeje přišła moja hodźina. Joho mać praji służownikam: Štožkuli wam rjeknje, (to) sćińće. Běše pak tam šěsć kamjeńtnych karanow stajenych po zwučenju židowskoho wočisćowanja, kóždy dwě abo tři měry (bóńki) wobsahujacy. Jězus jim praji: Napjelńće karany z wodu. A napjelnichu je hač do kromy. A Jězus jim praji: Načerpajće nětko a donjesće brašcy. A donjesechu. A hdyž braška wopta wodu, kotraž wino bu, a njewědźeše, zwotkel by było (służownicy pak wědźachu, kotřiž běchu wodu čerpali), zawoła braška nawoženju a powěda jomu: Kóždy człowjek najprjedy dobre wino dawa, a hdyž su hosćo so napili, te, kotrež je špatniše; ty pak sy dobre wino khował hač do nětka. Tutón spočatk dźiwow sčini Jězus w Kanje galilejskej, a zjewi swoju krasnosć; a joho wučownicy wěrjachu do njoho.

6) **Offertorium. Přinos.** (Ps. 65, 1—2 a 16.) Wyskajće Bohu wšě kraje, spěwajće psalm joho mjenu! Pójće a słuchajće wšitcy, kiž so Boha bojiće, a powěm wam, kelko je sčinił Knjez mojej duši. Alleluja.

7) **Secreta. Ćicha modlitwa.** Poswjeć, Knježe, přinjesenej daraj a nas wot wopluskow našich hrěchow wušisć. Přez našoho . . .

Přijawši našej daraj a naše modlitwy wučisć, prosymy će Knježe, nas z njebjeskimi potajnosćemi a wusłyš nas miłosćiwje.

Knježe, škitaj nas, kotřiž Twoje potajnosće swjećimy, zo bychmy bójskim wěcam přikhileni z čełom a dušu Tebi służili. Přez našoho . . .

8) **Praefatio. Předhrono.** Vere dignum et justum est. Woprawdźe hódne a sprawne, zdobne a spomóžne je, zo so Tebi stajnje a wšudźe dźakujemy, Knježe swjaty, Wótče wšohomócny, wěčny Božo, kiž sy z jednorodźenym Synom a Duchom Swjatym jedyn Bóh, jedyn Knjez, nic w jednosći wosoby, ale w Trojicy jednoho byća. Přetož štož po Twojim zjewjenju wo Twojej krasnosći wěrimy, to myslimy wo Twojim Synu, to wo Swjatym Duchu bjez rozdźěła w rozeznawanju. Tak kłonimy so wuznawajcy wěrnė a wěčne Bójstwo, kłonimy so wosebitosći we wosobach a jednosći w byću a jenakosći w majestosći, kotruž khwala jandźeljo a arcyjandźeljo, kherubim a serafim, kotřiž njepřestanu wšědnje wyskać z jednym hłosom prajicy:

Swjaty, swjaty, swjaty . . .

9) **Communio. Spěw k woprawjenju.** (Jan 2, 7—11.) Jězus praji: Napjelńće karany z wodu, a donjesće brašcy! Hdyž braška wodu wopta, kotraž bu wino, rěči nawoženi: Khował sy dobre wino donětka. Tónle dźiw sčini Jězus prěni před swojimi wučownikami.

10) **Postcommunio. Po woprawjenju.** Njech so w nas rozmnoži, prosymy, Knježe, skutkowanjo Twojeje mocy, zo bychmy z tym swjatym sakramentom nasyćeni přez Twoju miłosć k dóstaću toho připrawjeni byli, štož nam lubi. Přez našoho Knjeza . . .

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. Při swjatoprajenjach ma přecy Swj. Wótc prěnju naréč, w kotrejž počinki nowoho swjatoho wopomni. Tak so też při swjatoprajenju Bernadetty Soubirous sta. Wón napominaše cyły swět, zo by so wo trajny měr prócował, zo njeby zasy mordowanjo nastało mjez človjekami, kotrychž je Jězus před 1900 létami ze swojej krewju wukupił. Katolikojo móža k měrej wosebje z tym přinošować, zo Bóže kaznje swěrnje dźerža.

Hdyž Swjaty Wótc k 5000 francózskim putnikam réčeše, wuzběhny wosebje, zo je jubilejne léto Jězusowoho ćerpjenja też jubilejne léto założenja najswjećišoho sakramenta woltarja, założenja měšnistwa, powšitkownoho maćerstwa swjateje Marije (Jězus praji pod křižom k swjatomu Janej: Hlej, twoja mać!), Jězusowoho horjestaća a do-njebjes-stpěća, zapokazanja swjatoho Pětra jako prěnjoho wjednika cyrkwje, přikhada Ducha Swjatoho a započatka japoštołskoho dźěła.

Wosebite swjatočne kemše k swjatej maćeri Božej Guadelupskeje (Mexiko) běchu měrny protest přećiwo přesćěhanju katolikow w tutym kraju, kotrež dźensa hišće traje. Khodźa tola tysacy wobydlerjow husto na wěsty čas přez krajne mjezy, jenož zo bychu junu swoje nabožne winowatosće dopjelnić móhłe.

Při přečitanju dekreta wo martrarstwje južnoamerikanskoho martrarja jezuita Goncales de Santa Cruz spomni bamž na martrarstwo, kotrež mnozy človjekojo njesu, bjez toho, zo by to štó wědźał abo tola připóznał. Kelko swójbnych nanow kroči wšědnje na swoje dźěło, zo bychu móhli swoju swójbu zežiwić a při tym so husto z njesměrnymi starosćemi bědźa. Też ći su martrarjo, kotřiž dźeń wote dnja někajke njezajimawe dźěło derje a swěrnje dokonjeja, bjez toho, zo by je štó připóznał.

Z Roma so officielnje wozjewja, kelko putnikow su we Swjatym lěće hač dotal hižo Rom wopytali: Z Němskeje 12767, Francózskeje 17000, Šwicy 20000, Jendźelskeje 2000, Českosłowakskeje 5800, Belgiskeje 11000, Nižozemskeje 2700, Španiskeje 7000, Egyptowskeje 600, Irskeje 700, Portugalskeje 700, z rańšich krajow 1100, połnócneje Ameriki 5000, južneje Ameriki 1000, Aziskeje 1500, Australskeje 35, Danskeje 300, Skandinawiskeje 250. Po druhim ličenju je ličba putnikow z Němskeje a Awstriskeje wjele wjetša była, mjenujcy 33000, štož so wěrjepodobniše zda. Ličby z jenotliwych krajow złožuja so po ličbje wobydlerstwa, ličbje katolikow, zdalenosći wot Roma, ale też po hospodarskim stawje a po horliwosći wěriwych.

Němska. Arcbiskop dr. Gröber pokaza na ważnosć katolskoho spomožerskoho dźěła w Caritas a praji, zo so njehodźi, hdyž so křesćanskej lubosći jenož dowoli so wo tajkich starać, na kotrychž stat žanoho zajima nima. Husto je tola tak, zo statne organy mnohich woprawdźe khudych a potřěbnych njenamakaja, dokelž so woni hańbuja, swoju nuzu druhim zjewić. Křesćanska lubosć pak też tajkich namaka a so na tajke wašnjo wo nich stara, zo woni to za ranjenjo na česći nimaja. Stat, kotryž chce kulturu spěchować, dyrbi też Caritas-zwjazkej móžnosć k zakhowanomu dźěłu dać.

Arcbiskopski ordinariat w Kölnje je postajił, zo cyrkwinscy zastojnicy a přistajeńcy njesmědźa žanomu zjednoćerstwu přisłušeć, też nic dźěłowej fronće. Po cyłej Němskej maja so woni do wosebiteje organisacije zwjazać, kotraž ma potom jako jenička za cyrkwinskich přistajeńcow płaćić. Sobustawstwo w druhich zwjazkach jenož rozbroja.

Kardinal Faulhaber namjetuje w jenym pismje, zo by so wosebity katolski radijowy scelak postajił. Wón by najlěpje w Šwicy stał. Měł ważne powěsće a přednoški we wšěch europskich réčach podawać. To by wězo dobra wěc była, tola by scelak też tak sylny być dyrbjał, zo bychu jón wječor wšudźe słyšeli.

W Stuttgarće założichu wosebite towarstwo, kotrež so wo to prócuje, zo bychu we wšěch swójbach swjate pismo měli a čitali. Też w Serbach tu a tam słyšiš prajić, zo cyrkej zakazuje Swjate Pismo čitać abo sebi to znajmjeńša njepřeje. To je prajenjo, kotrež z časa reformacije pokhadźa; tehdom so katolskej cyrkwi tole porokowaše. Zo to ženje wěrno njebě, spóznaješ z toho, zo bě hižo tehdom Swjate Pismo 22 króć do němskeje réče přełożene. Cyrkej přecy napomina, zo bychu wěriwi Swjate Pismo čitali, ale jenož tajke, kotrež ma cyrkwinsku dowolnosć. Je mjenujcy wjele wudaćow, kotrež su wopaki přełożene abo wułożene. Też naša ćišćerńja ma wulki skład Nowoho Zakonja a jenož zrědka jón kupuja.

Španiska. W Madridźe je so wosebite towarstwo założiło, kotrohož sobustawy ze wšěmi mocami za prawa cyrkwje w šuli wojuja. Njeboja so też někajkich ćežow jim ze strony knježerstwa hrožacym.

Cyrkwinske powěsće.

Ralbicy.

Křćeni: 6. septembra: Mikławš, m. s. Mikławša Lebzy w Nowoslicach; 10.: Marja, m. dź. Jakuba Šlty w Sernjanach; 16.: Alfons Gerhard, m. s. Mikławša Rachele w Šunowje; 54.: Pawoł, m. s. Jurja Bjeńša w Šunowje; Marja a Beno, dwójnikaj Pětra Mikla w Róžeńće: 28.: Jan, m. s. Mikławša Kokle w Sernjanach: 8. oktobra: Khata, m. dź. Jakuba Žura w Róžeńće; Marja, m. dź. Michała Wowćerka w Sernjanach; 17: Pawoł, m. s. Jana Šmita w Smjerdźacej: 26: Herta, m. dź. Pawoła Cyža w Nowoslicach; 28.: Jan, njem. s. Hańže Čornakec w Konjecach; 4. nov.: Pawoł, m. s. Jurja Šołty w Sernjanach; 19. Herta, m. dź. Jurja Šołty w Ralbicach; 7. dec.: Monika, m. dź. Jurja Korjeńka w Sernjanach; 17.: Madlena, m. dź. Pawoła Wowćerka w Konjecach; 20.: Lejna, m. dź. Jakub Korjeńka w Ralbicach.

Wěrowanja: 12. sept.: Jakub Polak, dźěłaćer w Kulowje a Marja Matkec, žiwnosćerka w Smjerdźacej.

Zemrěći: 9. sept.: knježna Marja Šejdźic, domjaca z Konjec, 40 l. 10 m. 9 d.; 26.: Anton Jonas, rentnar ze Šěšowa, 66 l. 7 m. 24 d.; 27.: Hana, mandźelska Pětra Rychtarja ze Sernjan, 76 l. 4 m. 4 d.; 3. okt.: Jurij Matka, wumjeńkaŕ ze Smjerdźaceje, 66 l. 8 m. 4 d.; 10.: Madlena, zwud. Bisoltowa, wumjeńkarka ze Sernjan, 83 l. 2 m.; 31.: Marja, zwud. Šejdźina, wumjeńkarka ze Sernjan, 76 l. 4 m. 2 d.; 26. nov.: Hańža, mandź Michała Bjedricha z Konjec, 44 l. 5 m. 3 d.: 16. dec.: Hana Frenclec, rentnarka z Ralbic, 53 l. 16 d.: 18: Mikławš Hawk, wumjeńkaŕ ź Konjec, 78 l.; 19.: knj. Hana Zarjeńkec, wumjeńkarka z Ralbic, 79 l. 10 m. 7 d.: 23.: Pawoł, m. s. Jurja Bjeńša ze Šunowa, 3 m. 5 d.

Należnosce našoho towarstwa.

Sobustawy na léto 1934.

Kk.: 1.—16. z Budyšina: can. capit. farař Jurij Hejduška, farař em. Jurij Křižank, wyš. wučeŕ kant. Jan Symank, wyš. wučeŕ kant. Jan Rězak, wóčny lěkaŕ dr. med. Cyrill Rězak, krajny sudn. rada dr. jur. Beno Symank, kantor Jurij Šołta, Hana Rězakec, Jakub Rječka, Jakub Měrćink, Michał Lejman, Madlena Kubašowa, Hańža Hajdanec, Hańža Kubicowa (zwonk.), Madlena Mjechelic, Michał Šustyŕ; 17.–19. ze Židowa: Michał Ella, Michał Lisnaŕ, Jan Krawc; 20. z Bozankec: Marja Hesyna; 21. z Worklec farař em. Jakub Nowak; 22. z Baćonja: farař Jurij Delan; 23.—26. z Radworja: farař Józef Nowak, Jan Kral, Michał Rynč, Michał Ščapan; 27. z Khelna: Pawoł Hicka; 28. ze Stróžišća: Jakub Rj da; 29. z Bronja: Jurij Šenk; 30. z Khasowa: Marja Bětcyna; 31. ze Zdźerje: farař Mikławš Dórnik; 32.—34. z Ralbic: arcyměšnik farař Jakub Žur, kapłan Jan Andricki, Michał Narćik; 35. z Nowoslic: Michał Čornak; 36. z Jitka: Jakub Kocor; 37. ze Šunowa: Jurij Žur; 38. 39. z Wotrowa: farař Mikławš Just, Jakub Hajdan; 40. 41. ze Žuric: Jan Lipič, Jurij Cyž (wumjeńkaŕ); 42. z Krjepjec: Mikławš Koch; 43.—47. z Róžanta: administrator P. Romuald Domaška, Jakub Wićaz, Jakub Hančka, Michał Jurk, Michał Šołta; 48. z Kanec: Marja Šołćic; 49. z Marijneje Hwězdy: Marja Lebzec; 50. z Drježdźan: Michał Wićaz; 51. z Ralbic: Mikławš Kórjeńk; 52. z Konjec: Jakub Wałda; 53. ze Zdźerje: Hańža Markowa; 54. z Prahi: Vladimir Zmežkal; 55. z Khelna: Michał Rječka; 56. z Kamjenjeje: Jurij Měrćink; 57. z Bronja: Mikławš Hančik; 58. 59. z Budyšina: Michał Hoka, insp. Mikławš Pawlik; 60. z Hornj. Wunjowa: Jakub Delan. (Přich. dale!)

Sobustawy na léto 1933.

Kk.: 860. N. N. z K.; 861. ze Sulšec p. Kulowa: Pětr Mark: 862. ze Zdźerje: Hańža Markowa; 863. z Lubodoła: M. Georgia Šołćic; 864. z Budyšina: Hana Lubcyna; 865. z Haslowa: Hana Leńšowa: 866. z Baćonja: Mikławš Smoła; 867. z Čornec: Marja Domašcyna; 868. 869.

z Nowoho Łuzća: Jurij Zynda, Jan Pječka; 870. z Pozdec: Michał Krawc; 871. ze Zdźěrje: Marja Ćórlichec; 872. ze Žuric: Michał Kocor; 873. 874. Haslowa: Jakub Měrćink, Pawoł Zopa; 875. z Now. Łuzća: Jan Kinderman. (Přich. dale!)

Sobustawy na zańdźene lěta.

Čo. 1062: N. N. z K. na 1932. Čo. 1119: N. T. z S., čo. 1120 N. N. z B. na 1931.

Dobrowólne dary za zaměry „Kat. Posoła".

Kk.: Hosćeńcař Michał Hoka z Budyšina 3 hr.; inspektor Mikławš Pawlik z Budyšina 2 hr.

Pčołařske towařstwo „Delnjeje Šprewineje Doliny".

Rozprawa Budyšskeje wobkedźbowařnje za december.

Wyšina nad morjom	Čopłota Celsius Min.	Čopłota Celsius Max.	Měsačna srjedźizna	Přeměn ważenoho kołča wot 1.—10.—20.—30. měsaca Přiběrk w gr. 1	Přiběrk w gr. 2	Přiběrk w gr. 3	Wotběrk w gr. 1	Wotběrk w gr. 2	Wotběrk w gr. 3	Hromadźe w kg	Wulět na dnjach	Nošeńske dny	Z wolkel noša	Deščowa mnohosć
210	—21	+3	—5,1	—	—	—	150	200	150	0,500	—	—	—	23,8

Towařstwowy powěstnik.

Pančicy. „Lipa Serbska" ma 16. januara wječor we 8 h. pola Natušec w Kukowje ważne posedźenjo a po nim spěwanjo. Niech wšitcy přińdu! Předsyda.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 9. januara 1933.

Woły: 1) Połnomjasne, wukormjene, młódše, najwjetšeje rèzneje hódnosće 31—33 hr. 2) starše 29—30 hr. 3) Połnomjasne młódše 26—28 hr. 4) Połnomjasne starše 23—25 hr. **Byki:** 1) Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće 30—32 hr. 2) Połnomjasne, wukormjene 27—29 hr. 3) Mjasne 24—26 hr. **Kruwy:** 1) Młódše, połnomjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće 26—29 hr. 2) Połnomjasne wukormjene 22—25 hr. 3) Mjasne 16—20 hr. 4) Mjenje picowane 12—15 hr. **Jałojcy:** 1) Połnomjasne, wukormjene najwjetšeje rězneje hódnosće 29—32 hr. 2) Mjasne 25—28 hr. **Čelata:** 1) Najlěpše wukormjene 33—36 hr. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 27 32 hr. 3) Špatne 23—26 hr. 4) 17—22 hr. **Wowcy:** 1) Młódše a stare, wukormjene 32—36 hr. 2) Starše wukormjene 41—42 hr. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) 35—40 hr. 4) 30—34. **Swinje:** 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½ lět stare 47 hr. 2) Wukormjene 45—47 hr. 3) Mjasne 43—44 hr. 4) Špatne 41—42 hr. 5) —. Rancy 40 42.

„Katolski Posoł" ćišći so w 1600 exemplarach

Woprawdźe dobru cigaru dóstanješ w Budyšinje pola
E. Simona **we Serbskim domje — a zdobom podpjeraš Serba**

Wróćiwši so wot rowa našeje lubeje sotry a ćety

Hany zwud. Kinkoweje
z Ralbic

wuprajamy wšitkim, kotřiž su jej za čas jeje dołholětneje ćežkeje khorosće lubosć a dobrotu wopokazowali, za modlitwy na póstwječorach a při khowanju, wosebje tež nošerjam **wutrobny dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez"!**

W Ralbicach, na dnju pohrjeba, 5. 1. 34.

Žarowacy přiwuzni.

Po Božej njewuslědźomnej radźe wudycha po ćežkej khorosći ze swj. sakramentami domawobstarany we 28. lěće swoje młode žiwjenjo naš luby syn a bratr, **čestny młodźenc**

Jan Buk z Měrkowa

a bu štwórtk w Radworju swjatočnje pokhowany. Wuprajamy najhorcyši dźak wšěm, kotřiž su joho na khorołožu kaž tež na marach stojacoho wopytowali a k rowu přewodźeli, předewšěm wosadnej młodźinje, towařstwu młodźencow a zwučowanskej jednoće DJK **„Bóh Knjez wšěm zapłać!"**

W **Měrkowje**, na dnju pohrjeba, 11. 4. 34.

We hłubokej zrudobje: **Staršej a bratraj.**

W najrjeńšim žiwjeńskim kćěwje wotwoła njebjeski nawoženja našu horcolubowanu dźowku a sotru,

čestnu knježnu

Marju Zarjeńkec z Kulowca,

präfektku Marijanskeje kongregacije knježnow,

w starobje 28 lět po krótkej ćežkej khorosći, derje přihotowanu na puć do wěčnosće, do swojoho njebjeskoho raja. Wšitkim, kiž su našu lubu zemrětu w khorowni wopytowali, na póstwječorach so za nju modlili a ju w tak bohatej ličbje k rowu přewodźeli, za nadobnu wěncowu pychu, wšěm přećelam a znatym za wšitke wopokazma lubosće a dźělbraća w našej wulkej zrudobje, wosebje wysokodost. knjezej fararjej Kralej za tróštowace słowa při rowje, Kulowskej wjesnej młodosći, sobustawam Marijanskeje kongregacije, kiž su swojej präfektcy połnoličbnje poslednju česć wopokazałe, spěwnomu wotrjadej kongregacije a joho horliwomu dirigentej knj. Paščy za pozběhowace spěwy při rowje a na pohrjebnej Božej mši, Haibachowej hudźbnej kapali wuprajamy

wutrobny dźak a horce „Zapłać Bóh tón Knjez"!

W Kulowcu, na dnju pohrjeba, 7. 1. 1934.

Hłubokozrudźenaj staršej a sotry.

Kubleŕ Michał Zarjeńk a mandźelska.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik. — „K. P." ćišći so w 1600 exemplarach

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětr. cyrkwi 9 — Pokładnik: Juri Šołta, wučef, Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokoréčak čo. 3895.

3. čisło. | W Budyšinje (Bautzen), 20. januara 1934. | 72. lětnik.

K + M + B + 1934.

Komu njebychu hornje znamjenja znate byłe? Zasy je čas tu, hdźež měšnik je pisa nad durje našich bydlenjow. Swjata cyrkeŵ sćele swojich służownikow mjez wěriwych, zo bychu jim do doma přinjesli žohnowanjo, zo bychu kóždomu jednotliwomu domej wuprosyli wšitke za ćělne a dušine derjemećo nuzne dary wot Zbóžnika, kotryž je něhdy so tak miłosćiwy, lubosćiwy a darniwy wopokazał napřećo mudrym z rańšoho kraja.

Měšnik kroči dom wot doma — přeje při zastupje kóždomu domej a joho wobydlerjam pokoj — pokrjepi bydlenjo ze swjećenej wodu — pokadźi je z woruchom a a napisa pismiki K † M † B a ličbu lěta nad durje.

Woda ze sobu a kryda su swjećene po wosebitym wobrjedźe, kaž so na vigiliji swjatych tŕoch kralow nałožuje. Woruch a myrrhu ze złotom swjeći měšnik na swjedźenju swjatych tŕoch kralow před wulkej Božej mšu. Woswjećenjo wody stawa so na wosebiće swjatočne wašnjo.

Što drje je stawizniski nastork był tutoho wurjadnoho swjećenja? Bjez dwěla tamne žohnowanjo, kotrež so daram tŕoch mudrych dósta z tym, zo je Bože dźěćo hnadnje přija; žohnowanjo, kotrež so dósta wodam, hdyž so Khrystus w Jordanje wukŕćić da; žohnowanjo, kotrež so dósta cyrobiznam, hdyž Jězus ze swojej maćerju a swojimi wučownikami na kwasnej hosćinje w Kana so wobdźěli.

A wo čo cyrkeŵ prosy, hdyž tute wěcy swjeći? Prosy, zo by poklećo, kotrež je přez prěni hrěch też nježivu stwórbu potrjechiło, wot swjećomnych wěcow wotewzate było přez zasłužby našoho wumóžnika Jězusa Khrystusa, zo bychu wot pokleća wuswobodźene wěcy človjekej k duchownomu a ćělnomu zbožu byłe.

Z tutymi swjećenymi wěcami: wodu, woruchom a krydu swjeći cyrkeŵ potom jednotliwe bydlenja wěriwych prošo, zo bychu swjećeny dom a joho wobydlerjo škitani byli před škodowanjemi a lečenjemi djaboła a jim wšitko duchownomu a ćělnomu derjemeću służiło.

Poswjećenjo bydlenja pak njeje jenož prósťwa wo Bože žohnowanjo za wobydlerjow domu, ale zdobom też napominanjo za nich. Wone jich namołwja, zo bychu wšitku mazanosć hrěcha, jeli tajka so na duši namaka, wotmyli a před nowym womazanjom dušu wukhowali; zo bychu z dźakownosću wopominali hnadu praweje wěry, kotruž su runje tak njezasłużenu dóstali kaž mudri z rańšoho kraja; zo bychu ze swojoho domu templ Boži sčinili a cyłe domjace a swójbne žiwjenjo na bohosłužbu přetworili. Kak lohko so to tola hodźi!

Trjebamy jenož stajnje khodźić před Božim wobličom; křižiki a ćerpjenja z lubosće k Zbóžnikej sćerpliwje znjesć; wšitke dźěła a wobstaranja z dobrym měnjenjom Bohu poswjećić; křesćanske póććiwosće hajić a wukonjeć, zo by jich wóń so k njebju pozběhowała kaž kadźidło w koleskach do wysokosće stupa.

Budźmy sebi wědomi, što woznamjenja woswjećenjo domu. Dźeržmy so tohole rjanoho nabožnoho nałožka a mějmy so po joho napominanjach.

Rozhlad w swěće.

Socialpolitiska ważnosć nacionalsocialistiskoho burskoho zakonja.

Burski dźeń we Weimaru wot 19.—21. januara 1934 je generalny apell wjednikow zjednoćenoho krajnoho žeživjeńskoho stawa. Cyłe burstwo a jich pomocnicy chcedźa nětko kruće zapřimnyć, zo ma so započaty skutk hódnje dopjelnić. Zwonkowna organisacija njeje najważniša, ně, nowy duch dyrbi so w našim burstwje žaživić. Haj, tutón nowy duch jewi so hižo w burskim zakonju, kiž je socialpolitiski wukoń prěnjeje rjadownje.

Žeživjenjo našoho luda njesmě być ani wobkhod, ani wikowanjo, ale jara zamołwite zastojnstwo. Přez to so wotstroni wšitka hida a zwada, kiž w času liberalisma knježeše. Burska rola njeje žana twora, z kotrejž móžeš wikować, kaž chceš. Ně, namrěta wot joho wótcow, dyrbi kóždomu burej tuta zemja swjate herbstwo być. Herbowanski dwórski zakoń budźe wikowanju z ratařskimi kubłami a žiwnosćemi zadźewać. Też krute ratařske płaćizny znjemóžnja, zo naš wšědny khlěb k spekulacijam so wužiwa. Němski krajny žeživjeński staw je srědnik a swěrnik našoho žeživjenja. Burski dźeń we Weimaru je horde wuznaćo k tutomu nadawkej, přez kotryž so burskomu stawej ta česć

stanje, kiž so jomu přistoji. Kóždy staw so česći přez swoje dźěło, kiž za lud a kraj wukonja. Přez to, zo nacionalsocialistiske wjednistwo burske dźěło zasy počesći, dósta też bur swoju česć wróćo. Z tym njech je też rozdźěl mjez městom a nakrajom přewinjeny. Dźensa je krajny burski dźeń należnosć cyłoho luda. Kóždy měšćan wě, zo nimamy bjez strowoho burstwa žadyn strowy wótcny kraj. Burej pak njech je tute připóznaćo přez nacionalsocialismus pohon k dalšej prócy a horliwomu dźěłu.

Tajne posedźenjo Zwjazka ludow.

Rada Zwjazka ludow je so srjedu dopołdnja k tajnomu posedźenju zešła. Najwažniši dypk bě wólba Saarskoho knježeństwa. Kaž bě so wočakowało, je dotalne knježeństwo zasywolene. Knježeństwo wobstoji potajkim dale ze sćěhowacych wosobow: Knox z Jendźelskeje, Ehrenroth z Finnlandskeje, Koßmann ze Saarskeje krajiny, Marice z Francózskeje, Zoritschitsch z Južnosłowakskeje.

Zasydleński plan pola Aachena.

Wjednik dźěłoweje fronty Dr. Ley je póndźelu Aachensku krajinu wopytał. Wón je so z knježeństwowym presidentom a z druhimi wosobami wo zasydleńskim planje w Aachenskim wuhlowym revěrje rozrěčował. Tu ma so krajina wutwarić, maja so města a wsy natwarić. Wutroba naroda leži při mjezach. Tuž ma so wša kedźbliwosć na namjezne krajiny złožować a za jich wobydlerjow so postarać.

Sakski krajny wjednik burow.

Němskostatny burski wjednik je sakskoho wjednika burow, Hellmuta Körnera z Pěskec pola Mišna, w joho zastojnstwje jako wjednik sakskich burow wobkručił a jomu zakońske zastupjeństwo němskoho zeživjeńskoho stawa we wšitkich připadowacych należnosćach spožčił.

Zhromadźizna katolikow w Gliwicy (H. Šlezska).

Dla přitomnosće městokanclera z Papen w Hornjej Šlezskej bě njedźelu wulka zhromadźizna w Gliwicy, zarjadowana wot zwjazka akademikow. Na njej rěčeše tachantski prědar Marinus Vetter z Berlina wo wašnju a cylu katolskoho akciona. Dwoje hesło wobknježa cyrkej: Khrystus Kral a katolski akcion. Wobě słušatej hromadže. Wonej stej srědkaj k zasydobyću swěta za Bože kralestwo.

Jeli je katolski akcion hdy trěbny był, tak je to dźensa. Runje w Němskej skutkuje hibanjo, kotrohož nutřkowna móc je wěra na nowy strowy porjad wobstojnosćow a dušine wobnowjenjo człowjeka. Katolski akcion njesmě žanu politiku činić. Hdyž my katolikojo k Swjatomu Wótcej stojimy, tak nochcemy so wudać na cuzu móc. Naše stojnišćo k Swjatomu Wótcej je skutk swěry za srjedźićerja našeje swjateje wěry. A dźensiše wot wjednistwa stata žadane wobnowjenjo dyrbi so přez katolski akcion wosebje podpjerać. Stat a cyrkej zawdawatej sebi w konkordaće rucy, zo bychmy zhromadny zaměr dócpěli: zasynarodźenjo našoho stata. W tutym zwisku sławi rěčnik městokanclera z Papen jako sprawnoho Němca a katolika a jako stworićerja němskoho konkordata.

Potom poděča z Papen: Paterej Vetterej dyrbimy dźakowni być za wšitke jasne wuwjedźenja, kiž nam katolikam tak jara na wutrobje leža: Wobnowjenjo našeje horcolubowaneje domizny přez wuznawanjo katolskeje wěry. Konkordat je so 1933 wobzamknył, dokelž chce wjednik Adolf Hitler ważne mocy cyrkwje hišće bóle zapřahnyć do służby nowoho dźěła. Je městokanclerowe přećo a joho próstwa, zo wšitcy, cyrkej, duchownstwo a lud, te swoje přinošuja, zo so skutk dopjelni, naš němski kraj k nowomu wulkomu přichodej wróćo dowjesć.

Zeńdźenjo rady Zwjazka ludow.

Zjawne posedźenjo rady Zwjazka ludow traješe jenož 10 mjeńšinow. Tute nawjedowaše pólski zwonkowny minister Beck. Zajimawe bě jeničcy wopomnjenjo zemrětoho dołholětnoho zastupjerja Italskeje Scialoja. Potom so hišće někotre rozprawy přečitachu. — Gdanski president senata je póndźelu wječor do Genfa přijěł, zo bě so na jednanjach sobu wobdźělił. Rada wšelake prašenja rozsudźi, kiž nastupuja wustawu Gdanskeje.

Sekretariat Zwjazka ludow wozjewja: Rada je póndźelu w tajnym posedźenju wobzamkła, němskomu knježeństwje sćěhowacy wućah z protokola připósłać. Saarska krajina: Přihotowace zarjadowanja, kiž maja so stać dla ludowoho wothłosowanja. Francózske knježeństwo sebi přeje, zo by Němska na tutych rozrěčowanjach zastupjena była. Zdobom so namjetuje, zo diskusija wo tutym dypku so hakle kónc tydźenja wotměje. — Němske nowiny pak zastupuja měnjenjo, zo němske knježeństwo Genfske přeprošenjo wotpokaže.

Awstriska a nacionalsociali mus.

Wojowanjo mjez Dollfußowym systemom a nacionalsocialismom khwata spěšnje k swojemu rozsudej napřeću. Dollfuß je městokanclera Feya za ministra wosebitoho škita pomjenował. Wšelakich nacionalsocialistow su zajeli. Tohodla po cyłej Awstriskej wulke rozhorjenjo knježi. 21 muži, kiž so na nacionalsocialistiskich demonstracijach we Villachu wobdźělichu, je awstrisku mjezu překročiło a so italskej policiji stajiło. Tući sebi přejachu, zo bychu jich do Němskeje dowjezli.

Belgiski hłós.

Belgiska nowina „La Revue Belge“ wozjewi zajimawy artikel, kiž so z prawym zmysłom jednanja w Němskej zaběra. „Hdyž su so při wudźělanju Versailskeje wustawy zmylki činiłe, tak dyrbi so nětko też zmužitosć pokazać, tute zasy wotstronić. Přjedawši zwjazkarjo dyrbja wot so samo initiativu za nuzne reformy wopokazać. Snadź móžeš Němsku spokojić, hdyž so jej přjedawše kolonije zasy přizwola. Na kóždy pad ma so jene napřemo-bróńenjo wostajić. Němska je Zwjazk ludow wopuščiła, dokelž je njewuspěch mnohich konferencow w poslednich 15 lět dowidźała. Človjek dyrbi z Hitlerom jasnje, přistojnje, kruće a bjez falšom rěčeć.“

Francózska a Jendźelska.

Zwonkowny politikar Parizskich nowin piše, zo dźerži francózsko-jendźelsku wobaracu frontu za njemóžnu, doniž budže Macdonald jendźelske knježeństwo nawjedować. Wot wjednika konservativneje strony Baldwina so žada, zo by so wo přeměnjenjo tajkich poměrow postarał. Też zwonkowny minister Simon njeje pječa muž, kiž mohł raznje do tutych prašenjow přimać.

Francózske twjerdźizny.

Nowina „Matin“ rozprawja z Nancy, zo je so při twarjenju twjerdźiznow na francózskich rańšich mjezach wjele njedostatkow wupokazało. Betonowe murje, kiž dyrbjachu poprawom 1 m tołste być, su so jenož 60 cm tołste natwariłe. W murjach su samo hižo rozpuki widźeć, dokelž je cementowe měšenjo hubjene było. Pioněrski wyšk je so wuprajił, zo je tajke twarjenjo skandal za cyły francózski stat.

Z Łužicy a Serbow.

Z **Budyšina.** Sležborny kwas swjećeštaj zańdźeny štwórtk knjez mašinist Michał Šustyr ze swojej mandźelskej Marju rodź. Wróblec. Jubilar je zdobom hižo 25 lět z mašinistu w měšćanskej płunarni. Knjez Šustyr a joho mandźelska pak staj swěrnaj sobustawaj našeje wosadneje „Jednoty“, towarstwa katolskich Serbow, a wopytujetaj swěrnje towarstwowe zhromadźizny, kaž to hižo jeju předownicy činjachu. Do Šustyrec swójby pak też přikhadźa porjadnje mnohe lěta „Katolski Posoł“. Přejemy knjezej jubilarej a joho slěbornej mandźelskej „Daj Bóh zbožo!“

Z **Khrósćic.** Naš knjez šulski wjednik Lipič bu přez biskopski ordinariat za cyrkwinoho wučerja při farskej

cyrkwi pomjenowany a dósta titul kantor. Přejemy nowomu knjezej kantorej wjele zboža a Božoho žohnowanja we nowym zastoinstwje.

Ze **Zdźěrje.** Z cyrkwinoho žiwjenja zańdźenoho lěta so sćěhowaceho zdźěluje: Narodźiło je so 12 dźěći, 6 hólčatkow a 6 holčatkow. Wšitke dóstachu swjatu křćeńcu. Prěnje swjate woprawjenjo dósta 14 dźěći. Připowědanych bu 8 porow, wěrowanjow bě w našej cyrkwi 4 a jene we klóštrje Grüsawje. Zemrěło je 8 wosobow, 1 dźěćo, 4 mužojo a 3 žony. 6 ćěłow bu na wosadnym, 2 pak wot wosadnoho fararja na druhim pohrjebnišću k poslednjomu wotpočinkej pokhowanych. Domawobstaranjow bě 12. K Božomu blidu přistupi so 7586 króć. Křesćanska wučba wudźěla so na 97 šulskich dźěći na 4 wšelakich městnach.

Z **Kukowa.** Žałostnje znjezboži sydomlětna dźowčička skałarja Wowčeńka, a je cyła swójba do hłubokeje zrudoby přišła. Holčka přebywa wodnjo husto na knježim dworje a zaćěrješe sej tam swój čas. Wutoru popołdnju wožachu pohončojo runklicu z fajmy do kólnje. Při tym wosta jena pod wozom ležo. Tu chcyše holčka zběhnyć, štož pak pohonč njebě wobkedźbował. W tym wokomiku zaćahnychu konje a ćežki wóz dźěše přez nju. Zrani so jara ćežcy, złama sej nohu wyše kolen a wobškodźi so hišće strašnje na ćele a hłowje. Prěnju lěkarsku pomoc poskići jej knježna dr. Langec z Pančic a so nadźija, zo ju zasy wustrowi. Tutón zrudny, wobžarujomny podawk wuči znowa, zo maja dźěći wokoło zapřahow kedźbliwe być. Najlěpje je, zo jim zcyła blizko njeńdu. Kak lohcy je njezbožo hotowe. Pohonča njetrjechi žana wina.

Z **Wotrowa.** Hrubje je pohonč tudomnoho kublerja z konjom zakhadźał. Wožeše hnój. Dokelž podsobnik na mjehkej roli tak prawje ćahnyć nochcyše, joho z widłami wobdźěłaše. Na wječor přijědże z přepoćenymaj konjomaj domoj. Dokelž wobsedźer na tutym dnju doma njebě, hladaše bratr tróšku za hospodarstwom. Jomu a přibuznym zadźerženjo konja napadny. Najprjódcy sej myslachu, zo ma rězanjo (koliku) a tuž joho na to kurěrowachu. Dokelž pak to wuspěcha njeměješe a joho położenjo so dale a bóle zhóršeše, zawołachu hišće w nocy skótnoho lěkarja z Khrósćic. Při přehladowanju so wupokaza, zo bě kóń na 16 króć z hnójnymi widłami kłóty. Najprjedy pohonč přeješe, potom pak so swojoho njeskutka wuzna. Wobsedźer pušći joho hnydom z dźěła a přepoda dalše přistojacej policiji. Tak budże drje so hišće sudnistwo z wěcu zaběrać. W nowej Němskej so čwilowanjo zwěrjatow kruće khosta. „Sprawny smě li so samo na swojim skoćeću".

Z **Njebjelčic.** W zańdźenym, z Božej pomocu dokonjanym lěće je so w našej wosadze narodźiło 18 dźěćatkow a to 9 hólčatkow a 9 holčatkow, mjez nimi 1 njemandźelske wot cuzeje maćerje. Wěrowanjow běchu 3. Zemrěło je 9 wosobow: 8 dorosćenych a 1 dźěćo w 1. lěće žiwjenja. Wot dorosćenych běše 1 25 lět, 1 45 lět, 1 přez 55 lět, 1 65 lět, 2 přez 70 lět, 2 přez 80 lět. Swjatych woprawjenjow je so w našej cyrkwi wudźěliło 9000; 16 přistupichu k prěnjomu swj. woprawjenju. Domawobstaranjow bě 45. — Bóh škituj też w tutym lěće našu wosadu.

Ze Serbskich Pazlic. Zańdźenu njedźelu swjećeštaj w srjedźišnje swojich přećelow a znatych swój 25. lětny mandźelski jubilej Jan Rješka, khěžkar w Serbskich Pazlicach a joho mandźelska Hańža, rodź. Bukec z Worklec. Mały gratulant wupraji rjane hrónčka a tohorunja šuleŕka w zwjazanej rěči. Też wosadny farař wupraji jubilaromaj wutrobne zbožopřeća, dopomni jeju na dźakownosć za dóstate dobroty a spomni na wulku winowatosć kiž ma swójbne žiwjenjo w našim času. Bohate a rjane dary swědčachu wo lubosći a přikhilnosći, kotruž jubilarskaj mandźelskaj wobsedźitaj we wosadze a zwonka njeje. Njech je jimaj spoščene, też złoty mandźelski jubilej wobeńć.

Z **Drježdžan.** Tudomne towarstwo katolskich Serbow, „Jednota", wotmě 16. januara w hosćeńcu „Bayrische Krone" swoju štwórćlětnu hłownu zhromadźiznu. W 9 hodź. hakle bu zhromadźizna wotewrjena, dokelž běchu so někotři knježa zapozdźili. Ze spěwom „Hdźe statok mój" bu zhromadźizna zahajena. Potom postrowi předsyda knjez Helas wšěch přitomnych nanajwutrobnišo, wosebje też knjeza hudźbnoho direktora Bj. Krawca a knjeza referendara Cyža, kiž bě tow. přednošk přilubił. Po wozjewjenju wječornoho porjada přepoda předsyda słowo knjezej referendarej Cyžej, zo by so přednošowało. Přednošeŕ bě sej za thema wubrał „Historija serbskoho naroda", po knizy sławnoho wótčinca Michała Hórnika. Mnozy słyšachu k prěnjomu razej, kak su so naši prjedownicy zasydlili, žiwi byli, prawowali a skónčnje też, kak smy k mjenu „Serbja" přišli. Najzajimawše pak bě rozłoženjo, hdy a kak su so Serbja w rěči dźělili. Přirunanjo z němskimi narěčami je kóždoho přeswědčiło, zo postupowanjo kultury a modernisacija wjele k tomu přinošowaštej. Skrótšene wuwjedźenja, cyle po mjenowanej knizy złożene, wjedźechu nas hač do nětčišoho časa. Přednošeŕ skónči z měnjenjom, zo Serbja też we nowym staće so dale kulturnje a wosebje nabožnje rozwić móža, hdyž sami so prócuja to swoje, mjenujcy wašnja, rěč a wěru zdźeržeć. Też derjeměnjene słowa našoho kanclera Hitlera, zo w Němskej nichtó přeněmčeny njebudże, buchu naspomnjene, a tutoho wuprajenja, z kotrymž naš wjednik rukuje, możemy so wšitcy wjeselić. Za poskićeny přednošk so předsyda w mjenje wšitkich rjenje podźakowa. Potom bu posledni protokol přečitany a so připózna. K třećomu dypkej, mjenujcy wšelčiznam, přizamkny so žiwa debata dla założeńskoho swjedźenja, kiž so wotměje 10. febr. 1934 wospjet w „Ballhaus", Bautzner Straße. Zabyć też njechamy na derjeměnjene słowa knjeza hudźb. dir. Krawca, kotrež wón našim tu w narodnej drasće khodźacym holičam wěnowaše. Zhromadźizna skónči so z narodnej hymnu „Rjana Łužica". Wopyt zhromadźizny bě jara dobry a běchu też hosćo zastupjeni. Hdźe pak běchu naše knježny z Kulowskeje wosady? F. K. H.

Wo starych piśćelach w Kulowskej farskej cyrkwi.

W decembru 1933 buchu naše nowe piśćele poswjećene. Snano je zajimawe, něšto wo starych piśćelach zhonić. Woni stojachu prjedy w katolskim dźělu Pětroweje cyrkwje w Budyšinje a mějachu 24 registrow.

W lěće 1865 chcyše tachantstwo do wulkeje cyrkwje nowe piśćele natwarić dać. To zhoniwši, prošeše Kulowski farař Franc Krawc (Schneider) wo stare za swoju cyrkej. Tachantstwo přizwoli jomu tesame za 300 toleri. 10. meje 1865 bu tute poskićenjo přijate. Běše dźěn jara přijomne, přetož ze žadanym pjenjezom njeběchu ani cynowe truby a deskowane zakryćo zapłaćene. Piśćelowy twarc Bohalub Janka w Kamjeńcu dyrbješe wšo dalše wobstarać. Wěstoty dla buchu pak stare Kulowske piśćele dokładnje přepruhowane, hač woprawdźe so wjacy trjebać njehodźa. Na tutym přehladowanju wobdźělichu so z Kulowa wučeŕ Fink, rektor Weikert a kantor Šiml, z Wojerec kantor Hirsch a twarski rada Berring. Jenohłósnje wuznachu dospołnu njekhmanosć. Tutón wusud zapósła so kralowskomu knježeŕstwu do Lěhnicy.

Za štyri dny, wot 26.—29. julija, buchu piśćele w Budyšinje zwotorhane a napjelnichu 5 wulkich wozow. — Dokelž běše khór w Kulowskej cyrkwi za nowe piśćele přemały, dyrbješe so spěšnje powjetšić. Za wětřikowy dujak bu nad wulkim přitwarkom wosebita komorka připrawjena.

Twarc Janka započa ze swojim dźěłom 6. septembra 1865 a hlej! Hižo 1. adventsku njedźelu zaklinčachu nowe piśćele — z jenym hłosom, z principalom. Kemšerjo so wězo jara zwjeselichu. Druhi hłós, Gamba, bu też bórzy zhotowjeny.

Njejabcy zebrachu so někajke rozkory a wyšnosć postaji, zo dyrbi seminarski wučeŕ Baumert z Rychbacha dotalne dźěło přehladać. Běše khwalobne. W času wot meje hač do oktobra 1866 buchu piśćele dotwarjene. Tehdomniši khěbětaŕ, překupc Handrij Haška, dari hišće krasny posawnowy register za 68 toleri. Piśćele dosahachu hač do wjercha, přetož běchu 10 m wysoke. Na druhe lěto, 15. sept. 1867

přijědźe biskop Forwerk sebi nowy twar wobhladać a bu jako wulki dobroćeŕ wosady witany.

Wudawkow za nowe pišćele bě so nazběrało: Tachantstwej 300 toleri, za přewjezenjo 55 toleri, za připrawjenjo khora 489 toleri. Jancy w Kamjencu 350 toleri, dar knjeza Haški 68 toleŕ, potajkim wšo hromadźe 1253 toleri.

Dołhe zbožowne mandźelstwo.

Z jenoho jendźelskoho městačka so pisa: tam staj mandźelskaj 76 króć swój kwasny dźeń wospjetowałoj. Tole je zawěsće zwjeselaca powěść, ale zdobom też njewěšdna, haj spodźiwna za naš čas, w kotrymž so rekord w najkrótšim mandźelstwje pyta. W tym nastupanju je wšak Amerika wšěm krajam doprědka, dokelž tam nikoho njepřekhwapja, hdyž so młodaj mandźelskaj po někotrych hodźinach dźělitaj. Tuž je zawěsće přihódne a přisłušne a zdobom powučace, wo tak dołholětnym swěrnym mandźelstwje słowčko prajić.

Swěrny mandźelski, 96lětny starc, za potajnstwom tak dołhoho zbožownoho mandźelstwa woprašany, so posměwkuje wotmołwi: Swět snano sebi mysli, zo smoj někajke kuzłańske zeličko namakałoj, dokelž smój 76 lět hromadźe wutrałoj a za cyły čas so ani junu njejsmoj khutnje zwadźiłoj, ani na so borkałoj. Recept pak je jara jednory, a runje tohodla jón ludźo jara zrědka nałožuja, dokelž wot tajkich móličkosćow žanoho wuspěcha njewočakuja. Wěc měješe so takle: Hdyž běch so z holčku, kotruž sebi za njewjestu přejach, zeznał, wobličich sebi horje a dele, prěki a po dłu swoje dokhody, hač mi dosahnu, zo bych mohł žonu a swójbu zeživić. To běše jara nuzne; we swojim dołhim žiwjenju skoro wšědnje nazhonich, zo rozkora do tajkich swójbow zaćehnje, hdźež k zežiwjenju njedosaha — byrnjež sebi muž a žona swěrnišaj a lubšaj byłoj. Potom cyłu wěc hromadźe hišće junu dokładnje rozkusachmoj, při tym so wujasni, zo sebi hač do najćěsnišich kućikow rozemimoj a tuž móžemoj sebi we wšěch padach a należnosćach dowěrić — nětk so wzachmoj. Druhdy so namakachu napřećiwne myslički, tu kóždy měrnje a z lubosću swoje měnjenjo wupraji. Hdyž běchmoj sebi dowuradźiłoj, so lěpši namjet přija — a njenasta žana zwada a njewuskoči žane njelube słowo. Z cyła leži jara dobry srědk k dźerženju mandźelskoho měra w tym, zo so kóždy druhomu wupowědać da.

Takle powědaše starc cyle zahorjeny a joho luba mandźelska tak nutrnje a pohnuta připosłuchaše, zo so nad słowami swojoho mandźelskoho mjez woči začeŕwjeni a kćěješe kaž 16lětna njewinowata holčka.

Štóž ma mysle do zbožownoho mandźelstwa zastupić, móže wšak tute dobre lěkarstwo pospytać — njepomha-li, zeškodźić nihdy na nihdy njemóže.

Hdyž so na nich zabudźe.

Runje pobych pola staruški. Je hižo daloko přez 80 lět a wjeseli so nad kóždym wopytom. Dawno hižo njemóže dla kiprosće won do Božeje stwórby. Lěta dołho je zwjazana na dom. Prjedy wšak ju husćišo wopytowachu. Ale po času so wopyty dźeń a bóle minychu. Khwatne žiwjenjo je na nju zabyło. Powostanka ze staroho časa.

A tola žedźi za žiwjenjom tam wonka, hłodźi za ludźimi, kaž so praji. Rěč hižo jej počina ćežša być, a wuzna, zo maja dźěći přemało časa a zo so wosamoćena čuje. Kruće přimnjetaj mje jeje starej, zwjadłej rucy a ze słabym, třepotatym hłosom mje prosy, hišće khwilku wostać. Dopjelnju jeje próstwu. Wšitcy wšak njejsu zwučeni, na same rěče wospjet posłuchać.

Haj, žiwjenjo nima husto časa za starych, na stronu storčenych. Kóždy ma swoje dźěło, swoje starosće a prócy, a ma so zaběrać z ważnymi a njeważnymi wěcami. To kóždy wě a zrozemi. Ale njezapomńmy při wšěm dźěle na našich wosamoćenych staruškow! Pokažmy jim lubosć k bližšomu a, zo hišće wěmy, što so słuša. Zwjeselujmy jich z krótkim wopytom. Naša přitomnosć jim praji: „Njejsu na tebje hišće zabyli.“ Naš wopyt skrótši jim wosamoćene hodźiny a zawjeseluje jich. Tak darimy starym wutrobam dowěru a lubosć k čłowjestwu, ale też radosće přez našu dobroćiwosć. —o—

Cyrkwinske powěsće.

Njebjelčicy.

Křćenja: Wórša, mandź. dź. Pawoła Probsta, dźěłaćerja w Njebjelčicach; Martina Waltruda, mandź. dź. Michała Opica, dźěłaćerja w Njebjelčicach.

Zemrěći: 7. novembra: Lejna, m. dź. Jakuba Cyža, kublerja w Njebjelčicach, 7 m. 1 dźeń; 17. nov.: Pětr Haška, kubleŕski wumjeńkaŕ w Serbskich Pazlicach, 80 l. 3 m. 9 dn.

Něšto wo wašnjach, nałožkach a přiwěrkach w serbskich swójbach.

Nałožki, wašnja a přiwěrki wobrubuja žiwjenjo wot kolebki hač do rowa. A hišće po smjerći začuwamy jich zmysł. Hižo do našoho naroda zapřimnje wobkuzłało ludowych přiwěrkow. Pola našich prjedownikow běše něhdy čas, zo do złych duchow, do kuzłaŕnčow a připołdnicow wěrjachu, kotrež chcychu človjekam škodźeć. Wosebje běchu na nastawace žiwjenjo sebi wotmysliłe. Zańdźena mać njesmědźeše sama doma być, też nic přez křižnik hić. Jako čista knježna bě přećiwo njehojam škitana. Njeŕěči to wo hłubokim zmyslenju našich prjedownikow, zo po jich nahladach młode duški z wody pokhadźachu a tam je baćon łoješe! Žiwy kužoł běše našim prawótcam znamjo žiwjenja. Tola přińdu też z lěsa, „z hribow“, ze sydła złych duchow, tola je jim z pazorow wudrěchu. Njeje to woznamjenjace kuzło, zo maja při narodźe wšitke zamki wočinjene a dźěćo do lěta njesmě same we jstwi při začinjenych durjach być! Na dworje wšak, tam „stražuja ptačata nad nim“.

Wědomosć našoho časa njepraji nam wjele wo přinarodźenych ćućach a předstajenjach, ale mać wě, hdyž nowonarodźene so směje, „hrajkaja jandźelki z nim“. Njewukidnje kupacu wodu do stojacoho hata, hewak sej dźěćo w žiwjenju ćežcy zawjesć wě, radšo do rěki abo k štomikam. Naši prawótcojo začuwachu zwisk wšoho žiwoho ze stwórbu. Tuž zjednoćichu zróst młodoho človječka z rosćacym štomikom. Hdyž so mać wopyta, njesmě so strowosć a čiłosć dźěśću powołać, ale dyrbi so wšitko do Božeje wole stajić.

Njedźelnča njesmě ryby jěść, hewak budźe nowonarodźene něme, też nic do rumnosćow pod njedźelnčim łožom (do pincy) hić, tohorunja nic nad nim (na hornjej łubju), nic dźěćace šaty w připołdnišich hodźinach wupowsnyć, hewak přińdźe připołdnica, też nic na směrkach, tehdom „złe duchi hraja“. Dźěćko ma so w křesničcy wuspać, zo by čestne wostało. Njedźelniča njesmě cuze ležomnosće překročić, nic za ludźimi z woknom wołać, hewak stanje so někajke njezbožo. Tosame płaći wo babje, hdyž na puću k porodej staru žonu abo hawrona na drózy sedźo zetka abo jej kóčka puć přeběhnje.

Też kmótŕa hraja ważnu rólu. Njesmědźa swój křćeński list do lěwoho saka tyknyć, hewak budźe mót lěwak, dyrbja pak jón nad hłowu dźěśća wočinić, potom zahe a lohcy rěči.

Hišće wjele ludowych nałožkow jewi so při křćiznach, dźěćacym spěwje a dźěćacej hrajcy, tola wšitke su stary ludowy pokład. W krajinach z druhim ludstwom su też baje a wašnja hinaše, runje tak nadeńdźemy rozdźěle na wsach a w městach, hdźež maja też dosć přiwěrkow, samo w rozjasnjenym Berlinje. Tohorunja při wěrowanju. Zo by młoda žona mocy nad mužom měła, dyrbi so jomu při woltarju na suknju poklaknyć. Njewjesta dyrbi sebi k wěrowanju pjenjezy a khlěb do zaka tyknyć, zo njeby na

Plista.

Za čas francózskeje revolucije skutkowaše pobožny farař Handrij Hubert Fournet w južnej Francózskej. Joho žiwjenjo je nimo měry bohate na spodźiwnych podeńdźenjach. Wón pokhadźeše wot pobožneju, zamožiteju staršeju. We swojej młodosći běše lohka nóžka; ničo njepokazowaše na to, zo mohł z njoho junu swjaty so stać.

Jako student běše prózdnistwo bóle lubował dyžli studije. Najradšo bě do wojakow šoł, běše-li jomu joho dobra mać to dowoliła.

Fournet měješe duchownoho wuja. Z mudrym přiréčowanjom docpě tutón skónčnje, zo so Fournet za duchownstwo rozsudźi. 1781 bu wón z fararjom w Maillé. Stajnje měješe wotewrjenu ruku napřećiwo khudym, wuhotowaše pak też dobre hosćiny, hdyž hosćo k njomu na wopyt přińdźechu. Porok, kotryž bě jomu junu w tutym nastupanju prošeŕ činił, přiwjedźe joho na cyle hinaše mysle. Wón wotrjekny so w rjekowskej woporniwosći swěta a rozsudźi so za dospołnu khudobu. Njepřeprošowaše wjacy hosći, předa wšitko, štož so zdaše njetrěbne być, a spokoji so za swoju wosobu z najjednorišej jědźu a drastu.

Tu wudyri francózska revolucija a z njej započa so přesćěhanjo cyrkwje. W tymle času wopokaza so wón jako woprawdźity rjek. Wysoki pjenjez bě wustajeny za joho hłowu — katojo slědźachu stajnje za nim — wón pak njewopušći ženje swoje stadło a njebu też ženje přeradźeny. Wopor Božeje mšě swjećeše pak w lěsu, pak w někajkej bróžni. Junu přebywaše na burskim kuble. Běše předrasćeny jako wotročk a sedźeše na kachlowej ławcy, zo by so wohrěwał; tu zastupichu nadobo policistojo, zo bychu cyły dwór přepytali. Tu přistupi burowka we swojej duchapřitomnosći k njomu, wotłoži jomu mócnu plistu a zawrjeskota na njoho: „Ty lěniko, měj so skónčnje z procha a dźi a napojej skót!“ Potom přiwobroći so k policistam a praji: Či knježa njezměja mi zawěsće moju rozhorjenosć za zło. Ale nětkle je ćežko, nad swojej čeledźu z knjezom wostać.“ Lesć, kotruž bě burowka nałožiła, njewosta bjez wuspěcha. Přepytanjo dwora bě podarmo. Nichtón njemysleše na to, zo mohł wotročk, kotryž běše bjez hóršenja so wukleskać dał, pytany měšnik być.

Farař Fournet bu w Swjatym lěće swjaty prajeny. Wón je wo tymle wukleskanju často we swojim žiwjenju žortował měnjo: „Wuznać pak dyrbju, ruka dobreje burowki njeběše runje ta najmjehša — přetož plista běše selena, tak zo so mi jenož tak zabłyskny před wočomaj.“

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. Hody pobuštaj pola Swjatoho Wótca biskopaj, kotrajž misijóny wokoło połnócnoho čopa wjedźetaj. Wězo też wo swojim dźěle w tamnych zymnych krajinach rozprawještaj. Tam bydla jenož Eskimo, kotřiž pak su po njesměrnje wulkej krajinje rozbrojeni. Tak jedyn z biskopow praji, zo je na jenym pućowanju přez jomu dowěrjenu krajinu, na kotrymž 800 kilometrow přejědźe, jenož pjeć wobydleri zetkał. Potom je bjez dźiwa, zo je wuspěch skutkowanja jara snadny porno druhim misijónam. Wot 32000 Eskimow su jenož 8000 sobustawy katolskeje cyrkwje. Na druhich městnach wšak je zasy lěpje. Tak je skoro połojca wobydleri wokoło Hudsona (dźěl morja wokoło połnócneje Ameriki) katolska. Dieceza jenoho z tuteju biskopow je najwjetša na cyłym swěće, je dwanaće króć tak wulka kaž cyła Němska. 10 měsacow leži wšo pod sněhom a lodom. 50—60 stopnjow zymy tam potom najbóle knježi. To je zasy dopokaz, kajke wopory naši misijonarojo na so bjeru. Pomhajmy jim z našim snadnym darom!

Prälat Testa, kotrohož bě bamž do saarskeje krajiny póslał, zo by so tam wo wšelakich wěcach wobhonjał a jomu potom rozprawjał, je so do Roma wróćił. Je nětko jasne, zo so, kaž je sebi Francózska přała, wosebite biskopstwo za tutu krajinu njezałoži, ale zo kraj dale dźěl Trierskoho a Speyerskoho biskopstwa wostanje. Je tola cyle wěste, zo budźe skoro cyłe wobydlerstwo kraja za to hłosować, zo by so zasy k Němskej přizamkło.

14. januara běše swjatoprajenjo Johany Antidy Thoretec. Wona so w Francózskej narodźi. Dokelž jeje mać zahe wumrě, dyrbješe nanej pomhać małe ratarstwo wobstarać. Běše woćehnjeŕka swojich bratrow. Hdyž běchu tući wotrostli, poda so do Pariza a zastupi do sotrow swj. Vincenca. W nocy dyrbješe ze wsy hić, dokelž ju wobydlerjo hewak pušćili njebychu, tak woblubowana bě. W revoluciji dyrbješe z kraja ćeknyć. Běše potom khwilu we wšelakich městach Bajeŕskeje a we Winje. Też w Šwicy a Italskej je skutkowała. W Francózskej je pozdźišo hišće někotre klóštry założiła. Wšelake dźiwy su dopokazałe, zo je knježna swjata.

---

nimaj pobrachowało, do hotowanja na zelenej trawje psalter wuspěwać, do cyrkwje pomałku kročić a naspjet nic stojo wostać, też nic ze šumelomaj k wěrowanju jěć, to woznamjenja njezbožo. Hdyž młoda žona prěnju kreńčku khlěba skhowa abo jón při načenju z křižom žohnuje w mysli, zo budźe přecy nadosć khlěba w domje, drje njewě, zo je to prastare wašnjo prjedownikow. To je samy přiwěrk kaž při lanjacym pjenježku w lutowančcy. Abo hdyž při prěnim nalětnim wołanju kokule na móšnu klepaš, zo by cyłe lěto pjenjezy měł, abo hdyž holičo wołanja liči, kelko lět dyrbi hišće na žeńtwu čakać, štož je Čišinski we swojej basni „Holičo a kokula“ narěznył.

Tohorunja je při smjerći a pohrjebje wosebitych nałožkow a přiwěrkow. Při křižach abo křižnikach so pola katolskich Serbow zastanje a ćichi „Wótče naš“ za wotemrětu dušu wuspěwa, zdobom praja žarowacy w joho mjenje božemje statokej a domjacym honam. Hdyž so ćah žarowacych na kóncu rozćehnje, ćěło přez njedźelu stoji, při wusywje abo syčenju na šlebjerdku pola so zabudźe, woznamjenja smjerć přibuznoho abo susoda. Mortwy ma so z nohomaj najprjedy z domu njesć, zabyty wěnc njesmě so za nim póslać, joho drasta pak dyrbi štyri njedźele ležo wostać, zo njeby so joho měr w rowje kazył. Štóž wot młodostnych nošerjow naposled swój wěnčk abo kwěćel do rowa ćisnje, budźe mjez nimi prěni wumrěć. Smjerći poswjećeny słyši smjertny časnik abo smjerć so na druhe wašnjo jewi. Wójnscy zawostajeni móža nam wo spodźiwnych podeńdźenjach při zdalenej smjerći swojich padnjenych powědać. — Wjele je so wo ludowědźe w Serbach a Němcach hromadźiło, jeje wuslědki pak zwjetša jenož we wědomostnych kruhach abo šulach wobkedźbowałe. Tola zrozemjenjo za tute polo přiběra, lud začuwa, zo stare nałožki a wašnja, baje a přiwěrki dźěl joho bytnosće su, zo su to wurazy ludoweje wole. Mnoho je nam cyle njerozemliwe. Přiwěrki přesadźuja nas do dušinych samownosćow našoho luda w najstaršich časach. Tohodla maja wosebiteje ważnosće. Buchu po času přetworjene, překisane z druhimi nabožnymi nahladami. Ale pod nowej zdźěłanej worštu wotpočuje wjele stareje bytnosće. Wšelacy před „zdźěłanymi“ so wotmjelknu, so bojo, zo móhli so jim wusmjeć. Ale w potajnym zdźerža so dale. Tak zwjazuje nas njepřetorhnjeny rjećaz nałožkow, wašnjow a přiwěrkow z našimi prjedownikami.

Człowjek móže k tutym wěcam wšelake stojnišćo měć. „Mudračkojo“ posměwkuja so hłupym přiwěrkam, druzy wusmuhaja w nich kulturne cofmo, zasy druzy zhladuja hordźe na lud a wukhwaluja jón, zo sej zastarske tak waži. Za přećelow wosebitych a spodźiwnych wěcow je to zajimawe. Naš čas je za nje wjacy zrozemjenja namakał. Njejedna so, dodźeržane zdźeržeć abo přemóžene zasy zawjesć. We wašnjach, nałožkach a přiwěrkach rosćeše duchowne dźědźinstwo našich prjedownikow, kiž je hišće we nas žiwe a wobkedźbowanja a zdźerženja hódne.

Jurij Słodeńk.

Přechodne modlenja Božich mšow

3. njedźela po Třoch kralach. Zelena.

Bóh kraluje! K čomu smy na zemi? Zo bychmy joho póznali, posłuchali a jomu służili z podobnej lubosću, z kajkejž je Jězus potrěbnym a Bohu służił. A přez zasłużby Khrystusowe nam k tomu njebjeski Wótc też hnadu podawa, jeli joho prosymy. Radujmy so, zo směmy służić Bohu Wjeršnomu, wón je Nanajwyššiˊ! Ani jandźeljo sebi njezwěrja pornjo njomu stupić wědźicy, kak bě so Lučibarjej zešło, kiž bu zatamany. „Knježe, njejsmy hódni . . .“

1) **Introitus. Přistup.** (Ps. 96, 7—8.) Kłońće so Bohu, wšitcy joho jandźeljo! Wusłyšawši to raduje so Sion, a wyskaju dźowki judske. (Ps. 96, 1.) Knjez kraluje, wyskaj, zemja, wjesel so kupoł syła! Khwała Wótcej a . . .

Gloria in excelsis Deo.

2) **Oratio. Modlitwa dnja.** Wšohomócny wěčny Božo, pohladaj miłosćiwje na našu nuzu a wupřestrěj k našomu zakitanju prawicu swojeje majestosće. Přez našoho . . .

3) **Lectio. Čitanjo** z lista swj. Pawoła jap. Romskim 12, 16—21.

Wostaj ludźi na pokoj, na př. z tukanjom, přisłodźenjom, kleskami; přetož tak so jednota kazy a lubosć tupi. Přewjele so kleska, samo pobožni tajku bjesadu něhdźežkuli pěstuja. Płać złe z dobrym; hromadź žehliwe wuhło na hłowje swojoho njepřećela, to rěka: twoje dobre skutki njech zbudźa w nim bolosć želnosće, zo wobžaruje křiwdy, kotrež je ći načinił z jazykom, z ruku, z hewak čim. Štóž čisnje kamjeń na tebje, tomu daj kruch khlěba!

Bratřa! Njebudźće mudri sami při sebi. Nikomu złe ze złym njepłaćće; za dobrym so prócujće, nic jeno před Bohom, ale też přede wšěmi człowjekami. Je-li móžno, štož je na was, mějće ze wšěmi ludźimi pokoj. Njewjećće so sami, najlubši, ale dajće město hněwej Božomu; přetož pisane je: „Moje je wjećenjo, ja wotpłaću, praji Knjez.“ Ale, „je-li twój njepřećel hłódny, nasyć joho; je-li łačny, napoj joho; přetož hdyž to činiš, zhromadźiš žehliwe wuhło na joho hłowu.“ Njedaj so přewinyć złomu, ale předobywaj złe w dobrym.

4) **Graduale. Stupnjowy spěw.** (Ps. 101, 16—17.) Bojeć budźeja so ludy Twojoho mjena, Knježe, a wši kralojo zemje Twojeje sławy. Dokelž Knjez je Sion natwarił a tu so pokaže we swojej krasnosći. Alleluja, all. (Ps. 96, 1.) Knjez kraluje, wyskaj zemja! Njech so wjesela kupy mnohe. Alleluja.

5) **Evangelium. Dobre poselstwo.** Sequentia sancti evangelii. Słowa swjatoho sćenja po Mateju 8, 1—13.

1. Žałosna khorosć je wusad, prawy wobraz hrěcha. Woči so hnojitej, nochće lězu, stawy z brjodami hnija a wotpaduja, hłós mrěje z dybu, wšudźe bolosće! Wusadny je wuhnaty, přetož khorosć natykuje a wjedźe do smjerće. Jězus wusadnika wuhoji a pósła joho k měšnikam, zo bychu joho za „čistoho“ (strowoho) wozjewili. To sta so takle: Zwonka Jeruzalema morichu ptačka a joho krej pušćichu do wody. Do teje podnurichu druhe ptačatko a na to je pušćichu. W templu měješe wučišćeny jehnjo woprować, a wón bu z joho krewju a wolijom wožałbowany na znamjo, zo je znowa k Božim służbam kmany. Tak nas dopomina wšo na spowědź, w kotrejž nas na Jězusowym měsće měšnik wučišćuje. 2. Wěru a dowěru pohanskoho wojaka, kiž měješe też přikładnu lubosć k swojej (njewólnej) čeledźi, Knjez nadobnje pomytowa. Joho na smjerć khoroho służownika, na 7 hodźin zdalenoho, cyle wuhoji. O zo bychmy też my začuwali, kaž tón pohan, kak njehódni smy, zo Jězus k nam přińdźe! Poniženosć, hdyž prosyš! Njech też nas hubjeństwo k Bohu čěri! Nuza rucy stykować wuči.

W tamnym času, hdyž Jězus z hory přińdźe, dźěchu za nim mnohe črjódy. A hlej, wusadny přišowši pokłoni so jomu prajo: Knježe, chceš-li, możeš mje wučišćić. A wupřestrěwši ruku dótkny so joho Jězus prajo: Chcu, budź wučišćeny! A hnydom bu wot wusada wučišćeny. A Jězus dźeše k njomu: Hladaj, zo by nikomu njepowědał, ale dźi, pokaž so měšnikej a wopruj dar, kotryž je Mójzes přikazał, jim na swědčenjo. Hdyž pak bě Jězus do Kafarnauma přišoł, přistupi k njomu stotnik prošo joho a prajo: Knježe, mój służownik leži doma wićiwy a ćerpi wjele. A dźeše jomu Jězus: Ja přińdu a wustrowju joho. A wotmołwjejo rjekny stotnik: Knježe, njejsym hódny, zo by zastupił pod moju třěchu, ale praj jeno słowo, a mój służownik budźe wustrowjeny. Přetož też ja sym człowjek, pod wyšnosć stajeny, a mam pod sobu wojakow, a praju-li tomu: Dźi, a wón dźe; a druhomu: Přińdź, a wón přińdźe; a swojomu służownikej: Čiń to, a wón čini. Jězus pak to wusłyšawši spodźiwa so a rjekny tym, kotřiž za nim dźěchu: Zawěrno, praju wam, tajkeje wěry njejsym namakał w Izraelu. Praju pak wam, zo mnozy (pohani) wot ranja a wječora přińdu a zo so z Abrahamom a Izakom a Jakubom za blido posydnu w njebjeskim kralestwje; dźěći kralestwa pak budźeja wustorčene do wonkowneje ćmy; tam budźe płač a křipjenjo zubow. A Jězus rjekny stotnikej: Dźi, a kaž sy wěrił, stań so tebi. A służownik bu wustrowjeny w tej hodźinje.

6) **Offertorium. Přinos.** (Ps. 117, 16 a 17.) Prawica Knjezowa pokazuje móc, prawica Boža je mje powyšiła. Njewumru, ale wostanu žiwy a budu wopowědować skutki Knjezowe.

7) **Secreta. Ćicha modlitwa.** Tónle wopor, Knježe, prosymy, njech nas wučisći wot našich přestupjeni a njech duše a ćěła Twojich służownikow poswjeći, zo bychu hódnje wopor woswjećili. Přez našoho . . .

8) **Praefatio. Předhrono** Vere dignum et justum est. Woprawdźe hódne a sprawne, zdobne a spomóžne je, zo so Tebi stajnje a wšudźe dźakujemy, Knježe swjaty, Wótče wšohomócny, wěčny Božo, kiž sy z jednorodźenym Synom a Duchom Swjatym jedyn Bóh, jedyn Knjez, nic w jednosći wosoby, ale w Trojicy jednoho byća. Přetož štož po Twojim zjewjenju wo Twojej krasnosći wěrimy, to myslimy wo Twojim Synu, to wo Swjatym Duchu bjez rozdźěla w rozeznawanju. Tak kłonimy so wuznawajcy wěrne a wěčne Bójstwo, kłonimy so wosebitosći we wosobach a jednosći w byću a jenakosći w majestosći, kotruž khwala jandźeljo a arcyjandźeljo, kherubim a serafim, kotřiž njepřestanu wšědnje wyskać z jednym hłosom prajicy: Swjaty, swjaty, swjaty . . .

9) **Communio. Spěw k woprawjenju.** (Luk. 4, 22.) Dźiwachu so wšitcy słowam, kotrež wukhadźachu z horta Božoho.

10) **Postcommunio. Po woprawjenju.** Knježe, kiž nam dawaš tak wulkich potajnosći wužiwać, prosymy Će, zo by rodźał nas přihotować woprawdźe k docpěću jich płodow. Přez našoho . . .

Tute woprawjenjo wučisć nas, Knježe, wot winy a na prósstwu zbóžneje knježny Bohorodźićerki Marije daj nam podźěl njebjeskoho lěkarstwa.

Prosymy će, Knježe, naš Božo, njedaj nam, kotřiž smy so na Bójskich potajnosćach wjesele wobdźělić směli, człowjeskim strachom podležeć. Přez našoho . . .

Němska. Zjězd němskich katolikow w lěće 1934 budźe w Gliwicy w Hornjej Ślezyskej. Hdy pak wón budźe, postaji wubjerk w Berlinje, kotryž ma zjězd zarjadować.

Njedźelu Swjateje Swójby přenjese srjedźnoněmske radio katolsku pobožnosć z Budyšskeje tachantskeje cyrkwje. Na njej rěčeše excelenca biskop Pětr Legge wo Khrystusowym kralestwje we nas.

Někotři běchu wučili, zo je křesćanstwo ludstwo a rasu w Němskej skazyło. Kardinal Faulhaber je w jenym prědowanju so přećiwo tajkim wupadam wobroćił. Wón praji, zo tola lubosć k swojomu ludej a k swojej rasy njesmě tak daloko hić, zo křesćanstwu njeprawosće porokujemy, kotrež scyła njewobsteja. Też njesmě prócowanjo wo postup ariskich rasow tak daloko hić, zo druhe rasy zacpiwamy. Bóh je też druhich človjekow stworił a w Khrystusu runje tak wumožił kaž nas.

Wujednanjo mjez wšelakimi dźělemi evangelskich cyrkwjow w Němskej so přeco hišće cyle poradźiło njeje. Cyrkwinska wyšnosć a jeje wjednik, krajny biskop Müller, mataj też přećiwnikow. Tak su so samo tu a tam duchowni na klětcy přećiwo wšelakim naprawam wobroćili. To je nětko krajny biskop zakazał, ale wjacori duchowni w Bajeńskej a Württembergskej su wozjewili, zo wukaz njepřipóznawaja.

W Stutgarće zasudźichu jenoho překupca, dokelž bě nacionalsocialistiskej stronje wšelake wobskórźby přećiwo zastojnikam podawał, kotrež so potom jako maličkostne abo njewěrne wupokazachu. Jomu dopokazachu, zo je to jenož činił, dokelž chcyše so na wšelakich wjećić. Wón dósta 4 měsacy jastwa.

W Erfurće wobstoješe hišće před lětom jena swětna šula. Nětko su tutu khěžu katolikam přewostajili. Tući tam katolsku šulu założichu. Šula ma też swjedźeńsku žurlu, aulu Ta je zdobom kapałka. Harmonium dari město Erfurt, woltarny wobraz pak Erfurtski Dom. Šula rěka Halžbjećina šula. Kóždy tydźeń su dwoje šulske kemše a to nětko w šuli, we kotrejž hišće před krótkim nichtó mjenu Boże mjenować njesmědźeše.

Awstriska. Biskopja su k hodom pastyrski list wudali, kotryž so zdźěla přećiwo nacionalsocialismej wobroća. Někotre nowiny su nětko pisałe, zo je bamž hižo do wudaća wo tutym lisće wědźał a wumjetuja jomu, zo je potajkim dwojake stojnišćo přećiwo Němskej zastupował. Tomu so wozjewja, zo bamž doprědka wo tutym pastyrskim lisće wědźał njeje. Bamžowska nowina k tomu pisa, zo to, štož so w lisće praji, so njewobroća přećiwo Němskej. Biskopja su wo austriskich poměrach pisali a praja, zo runje kaž też Swjaty Wótc, dźěło austriskoho knježeństwa připóznawaja. Njeje tola bamž hišće žanomu knježeństwu tak jasnje swoje připóznaco wuprajił kaž runje austriskomu, dokelž chce wone swoje socialne naprawy cyle po kołopisu „Quadragesimo anno“ złožić.

Wjerchbiskopej Riederej w Solnohrodźe je president Miklas pismo pósłał, w kotrymž swoje wjeselo na tym wupraji, zo chcedźa tam katolsku universitu założić. Chce tutón plan na kóžde wašnjo spěchować. Nětko so wozjewja, zo dyrbi so po něčim započeć tutón wustaw přihotować a wutwarjeć.

Też w awstriskim radiju přenjesu so wot nětka kóždu njedźelu z jeneje wulkeje cyrkwje kemše. Při tym ma so dobra cyrkwinska hudźba poskićeć.

Prjedawši duchowny Krenn, kotryž bu pozdźišo z proletariskim swobodnomyslerjom a bjezbóžnikom, je so zasy do klina cyrkwje wróćił. Z wosebitej dowolnosću kardinala Innitzera je knihu wudał, kotraž rěka „Domoj k cyrkwi“! Z njej chce znajmjeńša někotrych, kotrychž je prjedy ze swojimi přednoškami k wotpadej wot cyrkwje pohnuł, zasy na lěpši puć dowjesć.

Benediktinski klóštr St. Lambrecht je do konkurza přišoł. Měješe wosebje wjele lěsa, z kotrohož swoje dokhody bjerješe. Tola po wójnje drjewowa płaćizna přeco spadowaše a k tomu hišće njewjedro wjele rjanoho lěsa zniči. Tak njemóžeše klóštr swój dołh wjacy płaćić. Wěrićeljo też žanoho wurunanja njechachu. Tak ma so klóštrske wobsedźeństwo na přesadźowanjo předać.

Evangelski Winski profesor Entz pisa, zo su ći na dźělenju němskoho luda we wěrje wina, kotřiž w času reformacije lud k swěrje ke katolskej wěrje napominachu a mnohich zasy k njej dowjedźechu. Njebychuli woni to činili, by Němska nětkle cyle evangelska była. To je też nahlad. Hdyž je něchtó khěžu zapalił a je wjele škody při tym nastało, njeje tón na tym wina, kotryž je zapalił ale kotryž je hašał. Krasna to logika!

Českosłowakska. Před 15 lětami rozbi črjóda ludźi krasnu postawu swjateje Marije w Prazy. Tamni ludźo sebi myslachu, zo je wona znamjo cuzoho nadknježstwa Awstriskich nad Čechami. Kaž pak češka nacionalna rada sama praji, njeje k tomu tak było. Postawu stajichu tam jako dźak za wumoženjo před Šwejdami w 30lětnej wójnje. Jedyn wubjerk chcyše postawu zasy postajić dać a bě před lětami hižo wokoło 100000 krónow nahromadźił. Kak luba bě postawa ludźom była, pokaza so tehdom, přinjesechu tola někotři samo swój wěrowanski pjerśćeń a druhe debjeńki.

Jedyn swobodnomuleński spisowaćel přistupi na khorołožu do katolskeje cyrkwje. Cyłe žiwjenjo běše wo wěrje w husitskim zmysłu pisał a nabožinu cyle po swětnym posudźował Na khorołožu pak sebi katolskoho duchownoho žadaše a přistupi něšto do swojeje smjerće k cyrkwi. Běše to Arnošt Dwořak.

Šwica. Sydło bjezbóžnikow, kotrež bě prjedy w Berlinje, je so po nacionalnej revoluciji do Basela přepołožiło. Šwicarske knježeństwo je pokazało, zo je jomu dźěło bjezbóžnikow njelube, tuž je so sydło do Straßburga přepołožiło.

Hollandska. Je znate, zo su tu katolikojo zwjetša swěrne dźěći cyrkwje. Ale też tu je ličba wustupow z cyrkwje we poslednich lětach přeco rostła. Hospodarska nuza je hłowna wina. Tola też měšane mandźelstwa wjedu najbóle k wotpadej wot cyrkwje. Hdyž so katolski mandźelski na kóncu žiwjenja najbóle zasy na swoju winowatosć dopomni, da su tola dźěći husto bjez lubosće k cyrkwi wućehnjene a bórzy cyle wotpadnu.

Španiska. W Onje mějachu jezuića, hdyž smědźachu hišće we kraju přebywać, daloko znate šule a laboratorije. Nětko tam stat khostarnju założi.

W Barcelonje su katolikojo dóstali městno w krajnym šulskim zarjadnistwje. Su sebi je wubědźeli. Najebać toho, zo stat katolskim šulam ničo njeda a zo maja starši wšo sami płaćić, je wopyt katolskich šulow jara dobry.

W Chillonje sta so tole. Měšćanosta bě tam cyrkwinski pohrjeb zakazał, wjednik statneje policije pak jón dowolił. Tak so wón też wotmě. Ale hišće při rowje zaja měšćanska policija duchownoho. Na to da statny wjednik cyłu měšćansku policiju do jastwa tyknyć!

Španiski president pućowaše w Marokku, ale ani jeneje katolskeje cyrkwje njewopyta, za to pak židowsku synagogu. Dósta samo zjawne židowske požohnowanjo. We swojej narěči sławješe židow jako nošerjow španiskeje mysle.

Wólby su knježeństwu pokazałe, zo lud njeje ze zakonjemi, kotrež cyrkwi prawo bjeru, spokojom. Chce nětko spytać, zasy lěpše poćahi z Vatikanom nawjazać. Wězo pak so dotal hišće skoro ničo stało njeje, cyrkwi zasy wjacy móžnosće k skutkowanju dać.

Jendźelska. Tu žadaja sebi, zo bychu so wosebje katolikojo do dźěła za lud zarjadowali. Woni njekhabłaja we swojich nahladach, ale wěra pokazuje jim přecy prawy puć. Tajka stajnosć je za stat jara nuzna a wužitna. Kelko škody su tola njewěriwi statnicy ze swojimi samopašnymi postajenjemi načinili.

Prominentnaj mužej přistupištaj ke katolskej cyrkwi. Jedyn anglikanski nahladny duchowny a viceadmiral Hornell w Londonje.

Zjednoćeństwo za rozšěrjenjo katolskeje wěrnosće chce z motorami po kraju jězdźić a wěru a wědu wo katolskej cyrkwi rozšěrjeć.

Italska. W Němskej maja so domy natwarić, w kotrychž móža so dźěłaćerjo po swjatoku zabawjeć, studować atd. W Italskej je tajke organisowanjo swobodnoho časa hižo znate. Maja tam wosebite towarstwa, kotrež jenož za to dźěłaja, zo by so dźěłaćerjam něšto poskićiło, pak dźiwadło, pak wulět abo zwučowanjo, koncert abo něšto podobne.

Skoro wšitcy němscy duchowni w Italskej zeńdźechu so w kolegu Anima ke konferency. Ju nawjedowaše biskop Hudal, komisar za dušepastyrstwo Němcow w Italskej. Na poslednim posedźenju wobdźěli so tež kardinal Schulte, protektor katolskich Němcow we wukraju.

Jedyn fašistiski organ pisa wo rasach a praji, zo tola čistych rasow z cyła njeje. Njemóžemy tež rjec, zo maja rasy wšelaku hódnosć.

Amerika. W zańdźenym lěće wotwjedźechu w Americy na 2000 dźěći, w Chikagu samym 100. Jenož 7 padow wot nich móžachu wujasnić a rubježnikow zasudźić, ale z tutych 7 dźěći samo 6 mortwych wudachu. Što rubježnicy w Chikagu su, pokaza tole: Policija zatřěli jenoho. Joho wudowa pak jomu krasny pohrjeb přihotowa. Tysacy ćehnjechu nimo joho marow. Leżeše w slěbornym kašću (35 000 hr. hódnym). Swoje drohotne debjeńki, kaž pjerščenje atd., měješe při sebi. Drohotne kamjenje same płaćachu wokoło 55 000 hr. Druzy rubježnicy, kotřiž po nocach ludźi hrubje morja, přewodźachu swojoho wjednika a płakachu wótře kaž małe dźěći!

W New Yorku ma jene towarstwo wšědnje dwě hodźinje přednoški wo katolskej wěrje. Rěči so wosebje wo tym, štož je so něchtó pisomnje prašał. Dokelž pak so jara wjele ludźi něšto praša a sebi rozwučenjo žada, njemóža wšo wobdźěłać. Tohodla su prosyli, zo by so jim scelak cyły dźeń přewostajił. Najwjacy prašenjow přińdźe wot njekatolskich. To pokazuje, kelko dobroho maja tajke přednoški na sebi.

Wšelčizny.

Pěši do Roma a naspjet. 19 lětny Alois Günther z Küllstedta (na Eichsfeldźe) nastaji so 22. meje zańdźenoho lěta do Roma a wróći so w novembru zasy zbožownje domoj. Bě k tomu poł lěta trjebał. Wšo dohromady je na wšě 6000 kilometrow přenóžkował, wšědnje w přerězku 33 km. W zašłym lětstotku, we wosmdźesaćich lětach, běše njeboh Kanečan młynk też pěši w Romje pobył. Pućowanjo bě tehdomniši Brunjowski hrabja Stollberg-Stollberg financěrował. Při njedostatku wobkhodnych srědkow běše to tehdom hobrski nadawk a předewzaćo.

Kokoš ze 400000 potomnikami. Amerikanski plahowar kur je wěsće zapisał, kelko joho pilna kokoš je jeji znjesła. W pjećich lětach wučini 1175 jeji. W přerězku wučini to wob lěto 232 štuk. Někotre dny po wuličenych lětach njeseše wona pilnje dale, zo naspomnjena ličba so dócpě. Plahowar bě sebi do hłowy stajił, žane z tutych jejow předać, ale wšitke přez mašinu wulahnyć dać. Potomnistwo rosćeše nastajnje. Splahi honjachu splahi, stara hokoš bu wjacy króć prawowka, doniž jenoho dnja so njepominy — nic drje w horncu, ale w rjanym a wobšěrnym kurjencu. Při jeje smjerći bě farmar wšo dohromady na 400000 potomnikow wuličił. Prawowku přihódnje pokhowachu a jeje row pyši tafla, kiž wo jeje rjekowskich skutkach swědči.

Towarstwowy powěstnik.

Budyšin. Štwórtk, 25. januara, změje wječor we 8 hodź. wysokodostojny knjez P. Klein nabožno-wědomostny přednošk „Čłowjek rěči z Bohom". Wopyt tohole přednoška, w tachantskej cyrkwi, należnje doporučamy.

Kulow. „Bratrowstwo" wuhotuje njedźelu 28. januara wječor w 7 hodź. swój 36. założeński swjedźeń ze spěwami, dźiwadłom a rejemi. Wšitcy dobri Serbja su najwutrobnišo přeprošeni. Wjednistwo.

Pančicy. „Lipa Serbska" (cyły měšany khór) spěwa pjatk, 26. januara wječor w 8 hodź. pola Suchec.

Wične płaćizny		w Budyšinje 13. 1. 1934	w Kamjencu 18. 1. 1934
Pšeńca 76 kruta płaćizna	50 kilo	—9,20	—9,20
Rožka 72 kruta płaćizna	50 „	—7,65	—7,65
Ječmjeń, lěčny	50 „	8,50—9,00	8,00—8,50
Ječmjeń, nazymski, 4-rjadkaty	50 „	7,50—7,75	7,50—8,00
Wows, nowy	50 „	6,50—6,75	—6,50
Běrny, we wulkowikowanju	50 „	1,50—1,80	2,50—2,75
Běrny, w małowikowanju	50 „	2,00—2,40	—
Butra	1 „	2,60—2,80	—3,00
Syno,	50 „	2,20—2,10	3,25—3,75
Słoma, z mašinu młóćena, prasow.	50 „	—0,70	—1,30
Słoma, „ „ k zaslan.	50 „	1,00—1,20	—1,00
Słoma, z cypami młóćena	50 „	—	—
Pšeńčna muka, 60 %	50 „	—15,65	17,50—18,0
Ržana muka, 60 %	50 „	—12,50	11,75—12,5
Pšeńčne wotruby	50 „	—6,50	6,50—6,75
Ržane wotruby	50 „	—6,30	6,50—6,75
Jeja	1 štk.	—0,13	—0,12
Prosata	1 štk.	6,00—14,00	9,00—14,00

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 16. jan. 1933.

134 wołow, 413 bykow, 339 kruwow, 58 jałojcow, 1272 ćelatow, 706 wowcow, 2350 swini.

Woły: 1) Połnomjasne, wukormjene, młódše, najwjetšeje rězneje hódnosće 30—32 hr. 2) starše 28—30 hr. 3) Połnomjasne młódše 25—27 hr. 4) Połnomjasne starše 22—24 hr. **Byki:** 1) Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće 30—31 hr. 2) Połnomjasne, wukormjene 27—29 hr. 3) Mjasne 24—26 hr. **Kruwy:** 1) Młódše, połnomjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće 26—28 hr. 2) Połnomjasne wukormjene 21—25 hr. 3) Mjasne 15—20 hr. 4) Mjenje picowane 12—15 hr. **Jałojcy:** 1) Połnomjasne, wukormjene najwjetšeje rězneje hódnosće 29—32 hr. 2) Mjasne 24—28 hr. **Ćelata:** 1) Najlěpše wukormjene 36—40 hr. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 30—35 hr. 3) Špatne 25—29 hr. 4) 20—24 hr. **Wowcy:** 1) Młódše a stare, wukormjene 40—43 hr. 2) Starše wukormjene 35—40 hr. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) 30—34 hr. 4) — . **Swinje:** 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½ lět stare 47—48 hr. 2) Wukormjene 46 hr. 3) Mjasne 44—45 hr. 4) Špatne 42—43 hr. 5) 40—43. Rancy 40—43.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1934.

Kk.: 61. z Haslowa: Pawoł Zopa; 62. z Češkec: Pawoł Hicka; 63. z Now. Łuźca: Mikławš Měškank; 64. ze Sulšec: Jan Handrik; 65. 66. z Khróšćic: šulski wjednik Jan Lipič, Michał Měrćink; 67. 68. z Łuźca: Jan Bejmak, Michał Nowak; 69. ze Stareje Cyhelnicy: Marja Šołćina; 70. 71. z Wudworja: Jurij Ryćeŕ, Jakub Cóška; 72. z Hórkow: Pawoł Brězan; 73. z Worklec: Mikławš Dźisławk; 74. z Noweje Wjeski: Jurij Wojnař; 75.—80. z Khróšćic: Hańža Šeferowa, skótny lěkař Jurij Šołta, Jurij Wjeńka, Jurij Wingeŕ, Michał Šołta (bur), Jakub Šěrc; 81. ze Stablovice: P. Jan Kocián; 82. z Kukowa: Jurij Šajba; 83. z Pančic: Jan Pawlik; 84. z Koslowa: Jurij Kubica; 85. ze Židowa: Marja Waldźina; 86. z Drježdźan: Marja Kórjeńkowa; 87. z Budyšina: Józef Šěrak; 88. z Kašec: Marja Mětkec; 89. 90. z Wotrowa: Hańža zwud. Kubicowa, Jakub Wrobl; 91. z Hörnic: Jan Krawc; 92. z Budyšina: kapł. Michał Cyž.

Sobustawy na lěto 1933.

Kk.: 876. z Kukowa: Jan Rychtař; 877.—879. z Budyšina: Mikławš Handrik, Jan Laras, Jurij Hicka; 880. 881. z Krjepjec: Hańža Lebzyna, Mikławš Najč; 882. 883. z Wotrowa: Michał Herman, Michał Kral (Linat).

Sobustawy na lěto 1932.

Čo. 1063.: N. N. z K.

Dobrowólne dary za zaměry „Kat. Posoła".

Kk.: farař Mikławš Just z Wotrowa 3 hr.; wóčny lěkař dr. med. Cyrill Rězak z Budyšina **10** hr.; Jan Handrik ze Sulšec 1 hr.

Dobrowólne dary za duchownski dorost.

Kk.: N. N. z Łuźca 3 hr.; N. N. z Noweje Wjeski 1 hr.; Jan Krawc z Hörnic 2 hr.

„Katolski Posoł" ćišći so w 1600 exemplarach

„Jednota", tow. katolskich Serbow w Budyšinje

ma **njedźelu,** 21. januara, wječor we 8 hodź.
w Kolpingowym domje swoju

hłownu zhromadźiznu.

Wšitkich sobustawow wutrobnje přeprošuje **předsydstwo.**

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki ścelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik. — „K. P.“ ćišći so w 1600 exemplarach

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětr. cyrkwi 9 — Pokładnik: Jurij Šołta, wučeř, Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokoréčak čo. 3895.

4. čisło. | W Budyšinje (Bautzen), 27. januara 1934. | 72. lětnik.

Naš nadawk.

Wzmimy sebi junu w duchu knižku do ruki, z kotrejež smy za naše šulske lěta tak často wukli. Měnju katechismus. Prěnje prašenjo, kotrež w nim čitachmy je, k čomu smy na zemi? Wotmołwa rěka: Naš nadawk tu na zemi je, zo Boha spóznajemy, joho lubujemy, jomu służimy a přez to do njebjes přińdźemy.

Tak smy něhdy wukli w katechismje. To je a wostanje nadawk človjeka, zo něhdy do njebjes přińdźe.

Tule prěnju zakładnu wučbu wo našim nadawku tu na zemi woła nam do pomjatka z nowa naš Knjez a Zbóžnik w swjatym sćenju, kotrež na jutřišej njedźeli — njedźeli septuagesima — cyrkeŵ nam čita. Z krasnym přirunanjom wo dźěłaćerjach we winicy dopomina nas Knjez na mzdu, kotruž chce nam něhdy po swěrnym dźěle w joho winicy wupłaćić w njebjeskim raju.

Kak bohate a nadobne je tola te myto! Žane wóčko njeje widźało, žane wucho njeje słyšało a do žaneje človjeskeje wutroby přišło, što je Bóh tym přihotował, kotřiž joho lubuja„.

Kotra wutroba njeby žadała za tutym mytom? Kotra wutroba njeby sebi přała, zo by junu jej so tute zbožo stało?

Tuž nałožej tamne srědki, z kotrymiž móžeš tute zbožo na so storhnyć. Su cyle jednore, kaž ze sćěhowacoho dowidźiš.

Zdźerž so w swjatosćacej hnadźe. Jeli sy na swojej duši swobodny wot hrěcha, woblečeny kwasnu drastu swjatosćaceje hnady, sy žiwy před Bohom, sy přećel Boži, dźěćo Boże a herba njebjeskoho kralestwa. A wšitko dobre, štož skutkuješ, je zasłužbne — je njeskónčneje hódnoty, wuskutkuje ći njebjeske myto, myto wšitke naše předstajenja přesahowace.

Čiń wšitko, štož činiš, z přeznaturskich přičinow: z lubosće, z posłušnosće abo z dźěsćowskeje bojosće před Bohom — čiń wšitko z dobrym měnjenjom. Z dobrym měnjenjom móžeš samo swoje wšědne dźěła a wobstaranja na bohosłužbu přetworić. Poswjeć Bohu swoje dźěła a praj jomu, zo chceš je dokonjeć z lubosće k njomu, z posłušnosće napřećo joho swjatej woli. Poswjeć Bohu swoje wjesela a słub jomu, zo chceš je z dźakownosću wužiwać a připóznawać, zo wšitko dobre přińdźe wot horjeka, wot Wótca swětła. Poswjeć jomu swoje horja, křižiki, ćerpjenja, starosće a wubudź měnjenjo, zo chceš wšo sćerpliwje a podaće njesć a přikład Khrystusowy sćěhować, kiž so cyle swojomu Wótcej přewostaji ze słowami: Wótče, nic moja ale twoja wola so stań.

Wužij kóždu přileżnosć, kóždu hodźinku, zo by dobre skutki dokonjał. Kak bohaty pokład móžeš sebi nahromadźić, jeli sebi čas a wšelake přileżnosće k dobromu k radźe bjerješ? „Čas je telko hódny kaž wěčnosć“. Maš-li čas, móžeš so přecy hišće postarać, zo zbóžnu wěčnosć dobudźeš. A jeli čas, dny a hodźiny a mjenšiny derje nałožiš, nanosyš sebi bohatstwo, z kotrymž so njemóže žane druhe runać. A kelko składnosćow k dobromu podawa tebi žiwjenjo?

Twoje dźěło njeńdźe ći prawje wot rukow, mjerzatosć a njespokojnosć chce so twojeje duše zmocować — ty pak so wobknježiš a wobaraš wšitkej njespokojnosći z lubosće napřećo Bohu.

Maš traš ćežke starosće, traš we swójbje abo hospodarstwje a twoja dowěra bywa ćežko pruhowana — ty pak so zhrabaš a wubudźeš přecy zasy dowěru do Boha, do joho swjateje předwidźiwosće!

Njeposkića ći kóždy wokomik přileżnosć dobre činić? počinki wubudźeć a wukonjeć?

Kak bohate budźe twoje žiwjenjo, jeli je z dobrymi skutkami wupjelniš. Kak drohotny budźe joho wobsah!

Hdyž twoje žiwjenjo so pominje, a stupiš před swojoho Knjeza a Boha, njebjeskoho hospodarja, budźe so dźiwać twoje wóčko a radować twoja wutroba nad mytom, kotrež so tebi wupłaći. Tón najwyšši Bóh budźe sam twoje přewulke myto.

Rozhlad w swěće.

Prěni němski burski zjězd we Weimaru.

Sobotu dopołdnja wotewri so tutón wulki burski zjězd. Statny sekretar Willikens postrowi wšitkich. Potom poręča za durinkske knježeŕstwo minister Wächtler. Burstwo móže zbožowne być, zo ma tajkoho wjednika kaž Darréa. We sylnosći a krutosći, we swěrje, w disciplinje a w cyłku leži naše dobyćo. A přez tajku krutosć budźemy junu swobodny lud na swobodnej našej roli. Tež wjednik durinkskich burow měješe krótku naręč, w kotrejž spomni, zo njeje we cyłym kraju bura, kiž z dowěru knježeŕstwowe puće njekroči. Njech za tutón zjězd płaći Hitlerowe słowo: Nic za nas wojujemy, nic za jenu politisku stronu, nic za jedyn staw, ně, wojujemy za naš lud, zo njeby mrěł.

Rěč krajnoho burskoho wjednika Darréa.

Z wulkej kedźbliwosću wočakowachu wšitcy joho rěč wo zasadach nacionalsocialistiskeje burskeje politiki a jeje přichodnych nadawkach. Nihdźe njepokazuje so tajka harmonija mjez nacionalsocialistiskej a němskej revoluciji kaž pola burskeje politiki. Burstwo je zakońske přewjedźenjo k spomoženju cyłoho kraja garantowało. Zastupjerjo NSDAP su so wuprajili, zo hospodarski moment agrarpolitiskich problemow na druhim městnje stoji, bur jako człowjek pak na prěnim městnje.

Tutón zjězd njech skónči dotalne njezbožowne burske stawizny, njech je započatk noweje doby.

Přez krajny herbowanski dwórski zakoń je burstwo wosebite stojnišćo dóstało. Burstwo je krejne žórło cyłoho naroda. Hakle hdyž zasadu: „Powšitkowny wužitk dźe přez wšo!“ dospołnje zrozumimy a so k njej wuznawamy, zapřimnjemy nacionalsocialistisku agrarsku politiku.

Hdyž płaćizny junu spadnu a junu zasy so powyša, tak je to składnosć k spekulacijam, a mnozy maja zasłužbu a dobytk bjez toho, zo su tworu z cyła widźeli.

Bur je přez spadowace płaćizny přecy bóle do hubjeństwa přišoł. Přez krute płaćizny so nic jenož bur škita, ale tež kupcy.

Wšitkim tutym postajenjam so přidruži hišće kruta dań. Kónc dyrbi měć dańske wotročstwo. Přez přewysoku dań je burstwo najbóle ćerpjeło. Njech nětko tež k tomu přinošuje, zo so wotstroni.

Naši potomnicy, naše dźěći budźa junu wuznawać: Burscy wjednicy z časa wulkeje němskeje revolucije su we woporniwym dźěle swojomu ludej a stawej służili a z tym dopokazali, zo su njepowalny zakład našoho wjednika Adolfa Hitlera.

Dźěłowa służba.

Tež ze serbskich pachołow přebywaja mnozy w dźěłowej służbje a čuja so tam derje. Tukhwilu so žani wjacy njepřijimuja, hakle wot 26. februara zasy. W poslednich dnjach dyrbješe so na 16000 zamołwjenych wotpokazać. Tutych pak po 26. februaru zwołaja.

Zeńdźenjo „Pour le mérite“-ryćerjow.

Na 200 ryćerjow, kiž wobsedźa wuznamjenjenjo „Pour le mérite“, zeńdźechu so w Berlinje w towarstwowym kruhu. Při rowje Bjedricha Wulkoho położichu wěnc. Powitansku rěč dźeržeše general z Witzleben.

Rozprawa bjez wuspěcha.

Parizska ministerska rada je pruhowanjo němskeje wotmołwy skónčiła. „Němska je so jenož chcyła wusprawnić“, piše nowina „Journal“. Francózska wotmołwa budźe jasna a njebudźe dołho na so čakać dać. Přichodna ministerska rada ju postaji, tak zo móže hižo 13. februara w Londonje tak mjenowany „Małe běro“ wotbronjenskeje konferency swoje stojnišćo wuprajić. Jeli Jendźelska njeposrědkuje abo bjez wuspěcha jedna, potom dźe cyła należnosć na generalny wubjerk, kiž swoje sćěhwki z toho sćehnje.

Konferenca małeje ententy.

Tři zwonkowni ministrojo so pónđźelu w Zagrebje k rozrěčowanju zeńdźechu. Dr. Beneš přečita wozjewjenjo wo předmjeće jednanjow. Wone počahuja so najbóle na balkanske prašenja. Štož nastupa wozjewjenjo wo Ruskej, su so počahi małeje ententy k ruskomu krajej wo wjele polěpšiłe. Wo Awstriskej so ničo wozjewiło njeje, hačrunjež je so tam nadrobnje wo tutym njeměrnym kraju rěčało. Tež wunoški Pražskeje hospodarskeje konferency so skhwalichu. Swojim knježeŕstwam chcedźa je doporučić. Wutoru ministrojo z wosebitym ćahom do Bělohroda jědźechu a wječor jich kral Aleksander přija.

Nowy komisar Zwjazka ludow za Gdansku,

knjez Lester, je so z Genfa do Gdanska wróćił. Zastupjerjo senata a pólski diplomatiski zastupjeŕ w Gdansku komisara powitachu.

Wjetšina za Chautemps.

Po khětro žiwej rozprawje wo Stavisko-skandalu da francózska komora wothłosować dla justicnoho hospodarskoho plana, přećiwo kotromuž bě francózski ministerski president dowěrjeńske prašenjo stajił. Z 367 hłosami přećiwo 201 zastupowaše komora knježeŕstwowy namjet a wupraji z tym swoju dowěru.

Južnosłowjanska kriza.

W Južnosłowjanskej je knježeŕstwo wróćo stupiło. Wina na tym leži w njedorozemjenju dla dawkow. Južnosłowjanski kral Alexander je hižo ze wšelakimi wosobami jednał a spyta knježeŕstwo zasy zestajić. Na zwonkownu politiku tuta kriza žadyn wliw njezměje. Naslědnik ministerskoho presidenta njeje hišće postajeny.

Samostatnosć Mongolskeje.

Mongolscy zastupjerjo so w khinejskim hłownym měsće Nankingu zeńdźechu a žadachu samostatnosć Mongolskeje. Nětčiše politiske położenjo to w jich staće žada.

Japanski wójnski minister je wróćostupił.

General Araki je swoje zastojnstwo jako wójnski minister złožił. Što je joho k tomu pohnuło, njeje tu hišće znate. Wróćostup překhwapi, dokelž měješe sylny přiwisk a bě nahladna wosoba imperialistiskeje japanskeje politiki.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. „Jednota“, towarstwo katolskich Serbow Budyšskeje wosady, wotmě zańdźenu njedźelu swoju lětušu hłownu zhromadźiznu w katolskej towaršni, kotraž běše wurjadnje derje wopytana. Předsyda, knjez kantor Šołta, wotewri ju krótko po 8 hodź. a postrowi wšitkich zhromadźenych. Z kěrlušom bu zhromadźizna zahajena. Na to přeješe knjez předsyda towarstwu zbožowne nowe lěto a namołwješe wšitkich wosebje nabožinu a narodnosć prawje dźeržeć, přetož to je zakład našoho ludstwa. Rozprawješe potom wo lětnej dźěławosći towarstwa a dźakowaše so wšěm, kiž sobu pomhachu. Spominaše na dołholětnych sobustawow „Jednoty“, kiž su hižo na wšě 25 lět swěrni Jednoćenjo. W mjenje zhromadźenych so jubilaram najwutrobniše zbožopřeco wupraji. Běchu to kk. Michał Glawš, Garbarska hasa, Jakub Hejduška, Šulerska hasa, Michał Just, zwónk tachantskeje cyrkwje, Mikławš Poleńk, Kantowa dróha, Michał Šustyr, Zwonkowna lawska hasa, knjeni Krawcowa, Schäfferowa dróha a knježna Khata Kochec, Cyrkwinske naměstno. Sćěhowaše rozprawa zapisowarja, kaž tež pokładnika wo dokhodach a wudawkach a zličbowanju. Zamoženjo běše hišće spokojace. Knjez předsyda spomni na zemrětych sobustawow, kiž běchu w běhu lěta na prawdu Božu wotešli. K česći zemrětych přitomni postanychu a wuspěwachu ćichi „Wótče naš“. Mjez tym dóńdźe naš wjeledostojny nowy knjez kapłan Cyž, kotryž

běše hišće domy swjećił. Bu z mócnym přikleskom přijaty. Knjez předsyda witaše joho wutrobnje do srjedźizny tow. „Jednoty“. Nětko wotměwachu so wólby. Jako městopředsyda postaji so jenohłósnje knjez kapłan Cyž. Pokładnik, měsćanski zastojnik knjez Pawoł Deleńk, so znowa wuzwoli. K pruhowanju zličbowanja wuzwolištaj so kk. bankowski dir. dr. Cyž a hosćeńcař Michał Hoka. Do wubjerka knjeni Hilža Rjedźina a kk. dr. Cyž, Michał Lebza a Jurij Korjeńk. Knjez kapłan Cyž podźakowa so wutrobnje za tak hnujace powitanjo, zdobom poskići nam rjany přednošk z tamneje krajiny, hdźež dźěłaše w Knjezowej winicy. Wopisowaše nam wšitko nadrobnje, wosebje wo cyrkwinskich wobstojnosćach a zarjadowanju dušepastyrstwa. Přednošk zbudźi wosebity zajim. Knjez předsyda wupraji knjezej rěčnikej wosebity džak. Po přeću „Domowiny“ postajichu so jako dowěrnicy: 1. za Budyšin: kk. Jan Barš, Józef Šěrak a Michał Lisnař; 2. za wokolne wsy: kk. Mikławš Wels, Jurij Domš, Jan Sibař, Michał Handrik, Jurij Kindermann a Pětr Deleńk. Nowe sobustawy zastupichu do towarstwa w běhu lěta knjeni Jadwiga Winarjowa, Jurjowa hasa, knjez kapłan dr. Horjeń, Cyrkwinske naměstno, knjez Michał Cyž, knjez Pětr Deleńk z Ćemjerc, tak zo so wotkhad zasy naruna. Dokelž čas jara khwataše, so někotre małe należnosće wuwostajichu. Zajimawa zhromadźizna so wokoło 11 hodź. z postrowom skónči. zap.

Z Budyšina. W minjenym z Božej pomocu dokonjanym lěće bu w tachantskej a w cyrkwi „Našeje Lubeje Knjeni“ křćenych 71 (61) dźěći, 40 (36) hólcow a 31 (25) holcow; z měšanych mandźelstwow běchu 19 (12) a to z katolskim nanom 8 (8) a z katolskej maćerju 11 (4), njemandźelskich bě 8 (11), nuzne křćeńcy — (3), mortwo narodźene dźěći — (2). Wěrowanych bu 40 (26) porow, mjez nimi 13 (6) z druhich wosadow; wot tutych běchu 19 (17) měšanych mandźelstwow a to 11 (12) z katolskim nawoženju a 8 (5) z katolskej njewjestu. Wumrěło je 65 (73) wosobow a to w starobje hač do 1 lěta 2 (5), w starobje wot 1—14 lět 4 (2), dorosćenych 59 (63), mužskich 25 (39), žónskich 34 (34). Swjatych woprawjenjow bě 72937 (71468); domawoprawjenjow a domawobstaranjow 359 (257). Na njedźelomaj ličenja wopyta 1915 (2501) wosobow Boże služby a w septembru 1942 (2228).

— Wot 18.—25. januara so w farskej cyrkwi Našeje Lubeje Knjenje wosebite pobožnosće za zjednoćenjo křesćanow wotměchu a to kóždy dźeń wječor z wotměnjacym němskim a serbskim předowanjom.

— Zańdźenu njedźelu zarjadowa naša tachantska šula w šulskej žurli za starših spěwny swjedźeń. Jenož hodowne spěwy zaklinčachu a to z přewodom klavěra abo huslow abo klarinety. Wopyt swjedźenja běše jara bohaty.

— SA brigada 133 wozjewja, zo jutře njedźelu wulke športske wuběhowanjo na sněhakach wokoło Kottmara wotměwa. Njedyrbjało-li wjedro k tomu přihódne być, wotměwaja so zwučowanja na prěnjej sćěhowacej k tomu přihódnej njedźeli. Budźe so napřemo běhać a skakać wot jednotliwych muži, kaž tež w črjódkach. Wobdźělić budźeja so tež wuznamni wumělcy. Po skónčenych zwučowanjach so „dobyćerjo“ mytuja.

Z Khróšćic. Zańdźenu sobotu swjećeše so swjatoho Bosćana na tradicionelne wašnjo. Wjele kemšerjow móžachmy tež z druhich wosadow wohladać. Stare wašnja a pobožne nałožki njejsu so hišće z našoho luda zhubiłe. Tak njech tež dale wostanje. Na rańšej Božej mši kročachu žónske sobustawy we płachćičkach k woporej w nahladnej zwjeselacej ličbje. Wołtař swj. Bosćana běše z wjele swěčkami krasnje wobswětleny. Dopołdnišne swjatočne kemše dźeržeše wosadny knjez farař z assistencu. Na tutych wobdźělichu so mužske sobustawy bratrstwa swj. Bosćana na wobkhadźe. Tući běchu słabšo zastupjeni kaž druhe lěta. Wězo su mnozy zemrěli. Ale tola dyrbjałe so rjady bratrstwa zasy z nowymi sobustawami wupjelnić. Mały wopor zastupa njesmě nikoho wottrašić. Po kemšach běše zwučeny procesijón po wsy a po kěrchowje. Wjele paćerjow je so na tutym dnju wuspěwało k spomoženju jednotliwca a cyłeje wosady. Njezapomńmy nihdy na wulkoho pomocnika našeje Khrósćanskeje wosady — swj. Bosćana.

Z Marijneje Hwězdy. Po wjacylětnej přestawcy wotpołožichu tu štwórtk zasy pjeć knježnow swjatočne sluby a združichu so tak jako njewjesty našoho Zbóžnika za čas žiwjenja z rjadom swj. Benedikta. Su to knježny: Wórša Hana Rjenčec z Miłoćic, Immaculata Marja Vogtec z Drježdžan, Barbara Gertruda Kowalskec z Lipska, Germana Marja Kralec z Kulowca, Raphaela Marja Žurec z Ralbic. Wone buchu wutoru 23. jan. 1930 hromadnje zadrasćene a wotpołožichu jednore sluby srjedu 24. jan. 1931. Mjez nimi su tři Serbowki; prěniša je wučeńka na ludowej (holčacej) šuli, druha pak z wučeńku za hudźbu, hdyž je so na Drježdźanskim konserwatoriju na nju přihotowała. Na swjedźeńskim dnju měješe knj. propst Maček swjatočnu Božu mšu pod assistencu klóštrskeju kapłanow; na khórje klóštrskeje cyrkwje spěwachu duchowne knježny łaćansku mšu choraliter. Po evangeliju sćěhowaše swjedźeński akt. Hižo prjedy klečachu knježny před wołtarjom. Po narěči knj. propsta a po wuspěwanju předpisanych modlitwow poswjećichu so cumele, zwjeršne běłe woblečenjo, kotrež so knježny na habit wobleku. Hdyž bě jim hnadna knjeni swjećene wěnčki na hłowu stajiła, złoža jej do ruki slub stajneje posłušnosće ze słowami: „Maći, slubju ći a twojim naslědnicam posłušnosć po žadanju swj. wótca Benedikta hač do smjerće.“ Z „Te Deum“, z někotrymi modlitwami a z požohnowanjom so wurjadna swjatočnosć skónči.

Z Ralbic. We swojej swědomitej starosći za derjeměćo swojeje wosady poskići naš knjez farař swojim wosadnym maćerjam a žónskim wot 18. hač do 23. januara njezapomnity tydźeń. Je nam powołał nazhonitu žónsku, kotraž nam přez jara powučace přednoški do hłubokosće našoho žiwjenja daše pohladać a ze swojeje nazhonitosće wšelake strachi we swěće rozestaji. Zeńdźechmy so kóždy króć popołdnju ke krótkej pobožnosći w cyrkwi a prošachmy před wustajenym Najswjećišim wo požohnowanjo a rozswětlenjo za naš skutk. Potom so zhromadźichmy w lubym farskim domje a tu so čujachmy zbožowne, kaž to jenož dźěći zamóža w kole zbožowneje swójby. Spóznachmy bórzy, zo to njeje kóždy króć trjeba, zo měšnik we swojej krutej mužskej mocy puć křesćanstwa pokazuje, ale zo móže Bóh tež přez słabu žónsku jara derje tych swojich rozwučeć. Chcemy sebi wšitke wučby derje zakhować, a Bóh chcył wulinyć swoju njebjesku rjosu, zo by wusyw na dobrej roli zeskhadźał a přinjesł dobre žně za derjeměćo našich dźěći a cyłeje našeje wosady. Z wutrobnym přećom, zo bychu tola wšitke žónske a maćerje so zjednoćiłe we towarstwje křesćanskich maćerjow, a byłe to, štož sebi swjata cyrkej wot nas žada a tak móhłe nosyć žohnowanjo do našich swójbow a statokow, skónči přednošeńka swoje poslednje rozwučenjo. Předstojićeńka našoho towarstwa podźakowa so jej z nutrnymi słowami za wšitku jeje woporniwosć. Zawdachmy sebi rucy na strowe zasywidźenjo a khwatachmy do cyrkwje, zo bychmy so tu pomodliłe za našich dušinych dobroćerjow. Z mysličku, zo by nam Bóh luby Knjez chcył mnohe tajke dobroty wopokazać, podachmy so na dompuć. Potom njebudźe naše ćěło row našeje njesmjertneje duše, ale budźe hódna khowanka tuteje podobizny Božeje a budźe so něhdy błyšćić do wšeje wěčnosće w domje našoho njebjeskoho Wótca.

Z Miłoćic. Rjany popad sčinišťaj tudomnaj najeńkaj hońtwy, kotrajž w běhu dwě njedźeli tři sylne wurosćene liški popadnyštaj. Běštaj pasle nastajiłoj na tak mjenowanej „Šewcec hórcy“, mjez Miłoćicami a Njebjelčicami, hdźež ma Liškec swójba khětro wjele jamow a zwotkel cyłu wokolinu wobhoni a wobkradnje.

Z Kamjeńca. Katolske Kasino wuhotuje swój swjedźeń tydźeń do postnic, potajkim njedźelu, 4. febr., wječor w 6 h. w hotelu „Stadt Dresden“ po starym wašnju. Z pomocu

měsćanskoho dźiwadła, měsćanskeje hudźbneje kapały a swojoho mištrskoho towařstwowoho sobustawstwa lubi so dobra zabawa.

Wopyt pola biskopa.

Pruhi rańšoho słónca zybolachu so nad třěchami města Mantuy. Něhdźe zazwoni. Běše to zwón biskopskeje cyrkwje. A bórzy stoješe při wołtarju wysoka a nadobna postawa z wobličom połnym dobroćiwosće a lubosće, to běše biskop . . .

Swjećeše swoju Božu mšu. Kotřiž smědźachu jomu służić a kotřiž běchu na Božej mši přitomni, běchu hłuboko hnući, běše to tola we wěrje do Khrystusa cyle skrućena wosoba.

Hdyž bě biskop swoju Božu mšu čitał, wróći so do swojoho hrodu. Nětko stupichu druzy měšnicy k wołtarjam we wulkej cyrkwi a zwónk měješe wjele činić, zo by wšo wobstarał.

Nadobo stupi do kapale młody, cuzy duchowny. „Móžu tu Božu mšu čitać?“ Zwónk hnydom widźeše, zo młody měšnik njebě jednory swětny duchowny; wón joho zwobleka měšnisku drastu a potom jomu sam k wołtarjej służeše.

Po Božej mši w kapali praji cuzy měšnik: „Sym profesor při měšniskim seminaru w Milanje. Putnikuju do Paduy k rowej swjatoho Antonia. Bych pak rady wašoho biskopa wopytał; by to móžno było?“

Zwónk praji: „Wězo, wjeledostojny knježe. Naš biskop rady kóždoho přijima a lubje wita. Ale w hrodźe njejsu tak zahe hižo służownicy a hač so po khódbach namakaće, to njewěm.“

„Ow, to wšak pójdźe, luby zwónko, prajće mi jenož, kak mam hić!“ Zwónk jomu to wopisa a profesor so wot-

Zhubjena njewjesta.

(Wuheński kěrluš — ma swój hłós.)

1. Njech kóždy na to kedźbu ma,
Kak dźiwna wěc so podała
Tam w tym kraju wuheńskim,
We wulkim měsće Warasdin.

2. Toh' města knjez najčestniši
Bě spłodźił w swojim mandźelstwi
Sej dźowku, knježnu póćiwu.
Therezija ji rěkachu.

3. Tasama bě wot młodosće
Wša połna bohabojosće,
A stajnje Boha wjeršnoho
So modlo khwali, spěwajo.

4. Hdyž běše přišła k rozomej,
So zawda cyle Jězusej,
Zo chce być joho njewjesta,
Kaž křćeński slub je sčiniła.

5. Při tym bě jara lubozna,
Sej runja skoro njenam'ka.
Tuž wulki knjez sej wotmysli
Ju sebi wzać za mandźelsku.

6. Wón staršej' wo nju prošeše.
Nan hnydom k tomu zwoleše
A mać tej dźowcy dźeše tak:
O njepušć, luba, toho wšak!“

7. Ta dźowka z płačom praješe:
„Mój nawoženja Jězus je.
Tom' sym ja hižo slubjena,
Zo bych swój wěnc jom' nosyła.“

8. Tuž nan tak dźowcy wotmołwi:
„To so ći činić njehodźi.
Mój staršej hižom staraj smoj.
Hdźe chce być potom wostatk twój?“

9. Tón knjez też zasy přišoł je.
Wšo kwasej běše hotowe.
Nad tym pak je ta njewjesta
So wulcy jara zrudźiła.

10. A hnydom rano wona dźe
Do zahrody a poklaknje
So modlo k swojom' Jězusej,
Kiž na měsće je přišoł k njej.

11. Wón luboznje ju postrowi.
Z tym wona tak so nastróži,
Zo z hańbu k zemi hladaše.
Pak hnydom k njomu khwataše.

12. Też zdobom joho znaješe,
Jej' duch so k njomu horješe.
Wšej' zrudoby je zabyła,
Njej' na kwas wjacy spomniła.

13. Tuž poča Jězus rěčeć z njej
A poda złoty pjerśćeń jej:
„Hlej luba, tu maš k wěstosći
Tón zawdawk mojej' lubosće.“

14. Tuž wona róže łamaše
A nawoženi dawaše
Jom' prajo: „Z tym ja pokazam,
Zo tebje jenož lubo mam.“

15. Tuž dźěštaj tutaj slubjenaj
A wšel'ke kwětki šćipaštaj.
Wón dźeše k njej: „Nětk pój wšak ty
Też do mojeje zahrody.“

16. A za ruku ju zapřija.
Tu zahrodu ji pokaza,
Kiž wótcnym kraju měješe;
Tam wjele różow kćěješe.

17. A njewjesta wša wjesoła
Je dobre płody woptała.
To wuprajić so njemóže,
Što to do krasnych płodow bě.

18. A hercy, rjane spěwanje
Ji běchu wulke wjesele.
Tam čiste rěčki běžachu,
Kiž sleború so runjachu.

19. Wón dźeše: „Moja njewjesta,
Tu zahrodu sy widźała.
Ja chcu nětk zasy z tobu hić
A tebje domoj přewodźić.“

20. Tuž njewjesta ze zrudnosću
Zas' přińdźe k městu swojomu.
„Hdźe chceš?“ ju straža nadpadźe.
„Dom k nanej!“ wona praješe.

21. „Što je twój nan?“ so prašachu.
„Mój nan je wyšši nad městu“.
Ji stražnik na to wotmółwi:
„Tón wyšši je wšak bjez dźěći.“

22. Na drasće pak bu spóznata,
Zo knježnička je wosobna.
Ju na to hnydom wjedźechu
Do toho města před radu.

23. Tu wona při tym wostała:
„Mój nan je wyšši městnosta“,
A zo před wokomikami
Je hakle wušła z wrotami.

24. So rada tomu dźiwaše.
Hdźe była je, so prašeše;
A kak jej' nana mjeno je,
Jim wupowědać dyrbješe.

25. Tuž w starych pismach pytachu
A w nich też tuto nam'kachu,
Před sto a dwacet lětami
Tam njewjestu su zhubili.

26. A tola bě ta njewjesta
Tak młódna, běła, čerwjena.
Kaž holčcy lětow pjatnaće
So jeje ličko błyšćeše.

27. Na tym je rada spóznała,
Zo tón skutk přińdźe wot Boha.
A hdyž so jědź ji poskići,
Dha wona hnydom woblědni.

28. A dźeše: „Ničo njeżadam,
Khiba, zo dźeće k měšnikam,
Bych rady hišće dóstała
Toh' lubowanoh' Jězusa.“

29. Hdyž wona joho dóstaše,
Štož wjele ludźi widźeše,
Je zbóžnje na to wumrěła
A do wěčnosće wotešła.

30. A štóž chce zdźědźić zbóžnosće,
Měć dyrbi k Bohu lubosće.
Tak budźe Bóh tam po času
Jom' dać tu krasnosć njebjesku.

Basnik njeznaty.

sali. Kročeše přez naměsto k biskopskomu hrodej. Přińdże k durjam, na kotrež běše joho zwónk wosebje skedźbnoho sčinił. Zakłapa. Tola ničo so nutřka njehibny. Hišće raz kłapaše. Ale nichtó njewotmołwi. Tuž stłóči skrótka na klinku a zastupi. Wulka zala, tola jednorje připrawjena. Nichtó tam njebě. Na tamnej stronje pak wuhlada hišće druhe durje. Profesor přistupi a zasy zakłapa. Nutřka so něšto hibaše. „Avanti".

Profesor wotewri durje. Tola hnydom so zasy wróći. We jstwi drje běše starši duchowny, ale tón skhileše so runje nad pjecakom a prócowaše so, zo by sebi khofej zwarił. Profesorej zdaše so wěste być, zo je wopaki šoł. Tohodla rjekny někotre słowa zamołwjenja a potom chcyše so wotsalić.

Ale měšnik z khofejowej mašinu na njoho zawoła. Smějkotajo praješe, zo by tola bliže přišoł.

„Koho dha pytaće, luby knježe", so wón wopraša.

„Bych rady knjeza biskopa wopytał. Prošu, prajće mi tola, hdže joho namakam."

„Biskopa? To sym tola ja sam!"

Tu so profesor postróži a rjekny: „Ale waša miłosć, sym woprawdże . . ."

„Wy so jara dźiwaće, njewěrno, zo biskopa při tajkim dźěle nadeńdźeće?" so biskop wjesele smějkotajo wopraša. „Wy so mi dźiwaće, luby sobubratře, a maće prawje. Tola prošu, pójće bliže a snadź sće tak dobroćiwy a mi trochu pomhaće. Mojej sotře stej kemši šłoj a tuž chcu sam khofej zwarić. Ale, wy drje hnydom widźiće, zo tajke něšto runje najlěpje njerozemju."

Tak so potom sta, zo młody duchowny biskopej pomhaše khofej zwarić. Hdyž bě hotowy, so wobaj při šalcy khofeja pěknje rozmołwještaj a bjesadowaštaj. Biskop rěčeše wo starosćach we swojej diecezy a profesor wo swojim dźěle w měšniskim seminaru. 25 lět hakle bě a před třomi lětami bu na měšnika wuswjećeny. A tola bě hižo z profesorom a wučerjom nabožiny a cyrkwinskoho prawa, kaž też duchowneje zrěčniwosće. Biskop posłuchaše ze zajmom na profesorowe słowa.

Tu so durje wočinichu. Sotře běštej so wote mše wróćiłoj. Profesor stany, zo by božemje prajił. Prošeše wo wodaćo, jeli bě biskopa ze swojim wopytom wo drohi čas přinjesł abo njezajimawe wěcy powědał.

Biskop pak rjekny: „Wo tym njeje rěče. Nawopak, mam so wam dźakować. Wjeselu so jara, zo sym so z tak dobroćiwym a horliwym młodym měšnikom zeznał. Jeli zasy jónu do Mantuy přińdźeće, potom tola wěsće njezabudźće mje wopytać."

Profesor so pokłoni a rjekny: „To budźe za mnje wjeselo, ale myslu sebi, zo je Mantua za knjeza biskopa jenož překhadna stacija."

„Ně, ně, luby profesoro!" so biskop žiwje wobaraše. „Mantua je moja druha domizna. Tu sym derje skhowany a tu chcu też jónu pohrjebany być. Božemje, luby profesoro! Bóh škituj a zdźerž was!"

Stłóčištaj sebi wutrobnje ruku a Milanski profesor wopušći Mantuaskoho biskopa.

To běše lětsa před 52 lětami. W naléću léta 1882. Tehdomniši biskop Sarto tola njeje w Mantuwje wostał. Bu kardinal-arcbiskop w Bjenatkach a pozdźišo bamž Pius X., kotryž je swjate žiwjenjo wjedł.

A tamny młody duchowny, profesor theologije w Milanje? Ratti! To je naš dźensa knježacy Swjaty Wótc, Pius XI.

Z cyrkwje a sweta.

Vatikanske město. Bamžowska hodowna narěč před kardinalemi a prelatami Vatikana njebě lětsa politiska, kaž bě wjele lět wašnjo. Swjaty Wótc so najprjedy za zbožopřeća podźakowa a pokaza na mnohosć hnadow, kotrež je Bóh w Swjatym lěće wšěm wěrnym křesćanam spožčił. Dokelž běchu někotři Swjatoho Wótca prosyli, zo by něšto wo stojnišću cyrkwje k prašenjam sterilizacije prajił, wón jenož na swoje dotalne kołopisy pokaza a rjekny, zo tam wěriwi a duchowni wšo namakaja. Na kóncu pak namołwješe wšěch, zo bychu so pilnje modlili wo derjemćo ludow a měr na cyłym swěće.

Bamžowska nowina pisa, zo je po prawym hańba za cyły swět, zo Swjaty Wótc tón raz zcyła ničo wo politicy njepraji. Mjez ludami a statami je telko rozkory, haj hidy, zo bamž nochce jako zejmski sudnik wustupić. To pak je wulka wobskorżba za wjednikow ludow. Mjez tym, zo sebi wjele wěriwych do Roma přińdże mnoho Božich hnadow wuprosyć a so w Božim měrje domoj wróći, nochcychu politikarjo to spóznać, štož je spomoženju luda a jich winowatosć. Swjate lěto je też tym, kotřiž njemóžachu do Roma dojěć, wjele hnadow přinjesło, zda pak so, zo zamołwići wo tym njejsu ničo začuli.

Bamža wopyta 92 italskich maćerjow. K nim Swjaty Wótc praji, zo je maćerstwo krasny nadawk a je wo wjele nadobniši, čim wjacy króć je Bóh mandźelsku k maćerstwu powołał. Maćerje su hódne wšeje našeje česćownosće.

Při wotewrjenju noweje posedźeńnje bamžowskeje akademije wědomosćow so wosebje na to pokaza, zo so cyrkej ženje wědomosće bojała njeje, ale sama wěrnosć škitała. Wšelake wustawy też přeco zasy pokazuja, zo cyrkej dźěło slědźerjow podpjeruje.

Z nowym lětom skrótšichu dokhody bamžowskich zastojnikow a dźěłaćerjow wo 10—15%. Zo so njeby nichtó na tym pohoršował, njech je přidate, zo so tym mzda njepřikrótša, kotřiž maja měsačnje mjenje hač 1000 lirow. (To je něhdże 220 hriwnow.)

Němska. W Regensburgskim biskopstwje bu katolski skutk wulkotnje znowazrjadowany. W kóždej wosadże ma so wubjerk wutworić, kotryž změje 4—12 sobustawow. Předsyda je laik, duchowny pak radźićel. Wjednik předsydstwa, kotrež so z wubjerkownikow za cyłu diecezu wutwori, je biskop. Wubjerkownicy maja wšudże za wěru a cyrkej wustupić, fararjej strachi, kotrež katolskomu žiwjenju hroža, zjewić, přikładomne nabožne žiwjenjo wjesć, wosebje katolske zajimy w zjawnym žiwjenju zastupować, cyrkwinski porjad škitać, nadpady na wěru a cyrkwi njepřećelsku agitaciju wotrašeć, křesćanske wašnja škitać, pomhać katolske šule zdźeržeć, mysl za katolske nowinarstwo zbudźować, katolske spomožerstwo podpjerać a pomhać zasy katolske fowrastwowske žiwjenjo hajić.

Evangelski biskop w Bajerskej zakituje konfesionelnu šulu a praji, zo njeje wěrno, zo wuznawanske šule hubjenych staćanow woćahnu abo samo měr mjez wěrywuznaćemi kaža. Namołwja wučerjow a staršich, zo bychu dale konfesionelne šule zastupowali a žadali, samo potom, hdyž bychu tohodla złe wo nich rěčeli a na nich tukali. To wšo płaći wězo też za katolikow. Chcemy hnydom přidać, zo změje město Plawno zasy katolsku šulu. Po wójnje běchu socialdemokraća ju zběhnyli. Wot jutrow tam prjedawši wučerjo zasy městno dóstanu.

Evangelski profesor Vollmer pisa we wědomostnym časopisu, zo su přełožki Swjatoho pisma, kotrež do reformacije nastachu, jara dobre, a zo njeje wěrno, zo běchu „hubjene dźěła". Wosebje mniša su so wo rozšěrjenjo Swjatoho pisma starali. Tak praji evangelski wědomostnik.

Kaž smy hižo pisali, ludźo přeco hišće přećiwo Jezuitam šćuwaja. W času, kotryž ma so po přikładźe „staroho Frycy", pak dyrbi so na to pokazać, zo runje tutón wjerch, kotryž drje njebě katolikam najbóle přikhileny, bě runje přećel rjadu Jezuitow. Wón jich zakitowaše, hdyž sebi druzy jich přesćěhanjo žadachu a praji, zo njesmědźa „joho" Jezuitow wobćežować, dokelž je runje tutón rjad we swojich šulach a we swojim nutřkownomisijónskim dźěle wjele za kulturu činił. Hdyž sebi na tute khwalobne wuprajenjo pomysliš, so jara dźiwaš, zo dźensa hišće ludźo, kotřiž so jako wědomostnicy čuja, Jezuitow wšelakich wěcow winuja, kotrež su dawno wujasnjene. Tak so wudawa, zo su Jezuića wosebje wina na tym, zo su w prjedawšich časach khodojty (kajkichž tola zcyła žanych njebě) palili.

Přechodne modlenja Božich mšow

Njedźela Septuagesima. II. rj. Fijałkowa.

Ze wšěch stron łakaju na nas strachi, lězu na nas čěsnosće, přimaju nas bolosće. Ćerpjenja wšak bjerimy na so jako prut za naše hrěchi! Njezapominajmy na naše winowatosće k Bohu! Napinajmy so w dźěle, dowěrjejmy so Bohu w ćerpjenju! Wšitko Bohu k česći! W dobrym měnjenju je wšě naše spočinanjo zasłužbne před nim. Bóh je bohaty a ščedrje płaći. Jězus praji: „Waše myto je wulke w njebjesach."

1) **Introitus. Přistup.** (Ps. 17, 5—7.) David so dźakuje Bohu, zo joho wumó z ruki njepřećelow a Saula.) Wobjachu mje žołmy smjerće a rěki njezboža mje trašachu. W nuzy wołach Knjeza, a wusłyša ze swojoho swjatoho domu mój hłós. (Ps. 17, 2—3.) Lubuju Će, Knježe, moja sylnosć! Knjez je moja twjerdźizna a wuček mój a mój wumóžnik. Khwała Wótcej a Synej a Duchej Swjatomu . . .

2) **Oratio. Modlitwa dnja.** Wusłyš, dobroćiwje, prosymy, Knježe, próstwy swojoho ludu a nas, kotřiž po prawdźe za naše hrěchi ćerpimy, miłosćiwje wuswobodź dla khwały Twojoho mjena. Přez našoho . . .

2. a 3. modlitwa kaž njedźelu Septuagesima.

3) **Lectio. Čitanjo** z 1. lista swj. Pawoła japoštoła Korintskim 9, 24—27 a 10, 1—5.

Kaž ma kóždy wuběhowar swoje ćěło skrućować ze strózwosću, zdźeržliwosću, tak mamy tež my za swoje bědźenjo ze swětom so hladać, wšoho, štož by naše ćěło a našu wolu posłabjało. Myto wěčneje zbóžnosće dóstanu jenož dobyćerjo w tym boju! Njebudźmy njedźakowni, kaž wjetšina Židow w pusćinje!

Bratřa! Njewěsće, zo ći, kotřiž w běhańcy běža, drje wšitcy běža, ale jedyn myto dóstawa? Běžće tak, zo je dosahnjeće. Kóždy pak, kotryž wojuje, zdźeržuje so wšoho, a woni drje, zo bychu zakhodnu krónu dóstali, my pak njezakhodnu. Ja tohodla tak běžu, nic jako na njewěste; tak wojuju, nic jako do powětra bijo: ale khłostam swoje ćěło a honju je do podwólnistwa, zo bych trjebaj, hdyž sym druhim prědował, sam začisnjeny njebył. Přetož nochcu wam zamjelčeć, bratřa, zo běchu naši wótcowje wšitcy pod mróčelu (Božeje miłosće) a wšitcy (Čerwjene) morjo přeńdźechu, a wšitcy buchu w Mójzesu křćeni w mróčeli a w morju, a wšitcy su tu samu duchownu jědź (manu) jědli, a wšitcy su tón samy duchowny napoj pili (pijachu pak z duchowneje škały, kotraž jich přewodźeše; škała pak bě Khrystus). Ale nad wjetšinu z nich njeměješe Bóh spodobanja.

4) **Graduale. Stupnjowy spěw.** (Ps. 9, 10-11 a 19—20.) Pomocniko w prawym času ćěsnosće, njech so nadźějeja na Tebje, kiž Će znaja, dokelž njewopušćiš pytacych Će, Knježe. Přetož njewostanje pospodi zabyty khudy (hrěšnik); ćerpjenjo a nadźěj potłóčenych njezhubi so za wěčnosć. Stań (a sudź), Knježe, njech Će njepřemóže (zły) človjek! **Traktus.** (Ps. 129, 1-4.) Z hłubiny wołam k Tebi, Knježe: Knježe, wusłyš mój hłós! Twojej wuši njech kedźbujetej na hłós mojoho wotprošenja! Jeli na njesprawnosće spominaš, Knježe, Knježe, štó wobstoji? Tola pola Tebje je wodaćo a Twojoho zakonja dla spušćam so na Tebje, Knježe.

5) **Evangelium. Dobre poselstwo.** Sequentia sancti Evangelii sec. Matthaeum. Słowa swj. sćenja po Mateju 20, 1—16.

Bože kralestwo na zemi podoba so winicy. Dźěłaćerjo w njej njedóstawaju mzdu po času dźěła, ale po tym, kak su na hłós Boži posłuchali a kak swěrnje su dźěłali. Mzda w přirunanju je za Khrystusowe časy wulka. Knjez winicy je Bóh (Wótc), winica je Cyrkej Khrystusowa, zastojnik je Jězus, torhošćo pak swět a dźěłowy čas žiwjenjo človjeka wot zastupa do Cyrkwje hač do smjerće (wječora), denar abo dźesatnik je wěčna zbóžnosć. Přirunanjo móže so tež na cyłe človjestwo a jednotliwe narody nałožeć. Wšako tu khwilu hišće mnohe pohanske ludy do winicy powołane njejsu. Dźěłajmy w Knjezowej winicy horliwje, myto budže njesměrne!

W tamnym času praješe Jězus swojim wučownikam tele přirunanjo: Njebjeske kralestwo je podobne hospodarjej, kiž zahe rano wuńdźe, zo by dźěłaćerjow najał do swojeje winicy. eujWdnawši pak z dźěłaćerjemi wo dźesatnik na dźeń, pósła jich do swojeje winicy. A wušowši wokoło třećeje hodźiny, wuhlada druhich na torhošću prózdnje stojacych a rjekny jim: Dźiće tež wy do mojeje winicy, a štož prawje budźe, dam wam. A woni woteńdźechu. Zaso pak wuńdźe wokoło šesteje a dźewjateje hodźiny, a ščini tež tak. Wokoło jědnateje hodźiny pak wušowši nadeńdźe druhich próznych a jim rjekny: Što tu stojiće cyły dźeń prózdni? Praja jomu: Dokelž nas nichtó njenaja. Wón rjekny jim: Dźiće tež wy do mojeje winicy. Hdyž pak wječor bu, praji knjez winicy swojomu zastojnikej: Zawołaj dźěłaćeri a daj jim mzdu počawši wot poslednich ducy k prěnim. Hdyž tohodla přińdźechu, kotřiž běchu wokoło jědnateje hodźiny přišli, dóstachu kóždy po dźesatniku. Hdyž pak přińdźechu tež prěni, měnjachu, zo wjacy dóstanu; ale tež woni dóstachu kóždy po dźesatniku. A dóstawši jón mórkotachu přećiwo hospodarjej, prajicy: Ći posledni su jenu hodźinu dźěłali, a sy jich nam runych sčinił, kotřiž smy znjesli ćežu dnja a horcotu. Wón pak wotmołwjejo jenomu z nich rjekny: Přećelo, njećinju tebi křiwdy; njejsy wo dźesatnik wujednał ze mnu? Wzmi, štož je twoje, a dźi; chcu pak też tomu poslednjomu dać, jakož tebi. Abo njesměm činić, štož chcu? Je twoje wóčko złe, dokelž sym ja dobry? Tak budźeja posledni prěni, a prěni posledni; přetož wjele je jich powołanych, mało pak wuzwolenych.

6) **Offertorium. Přinos.** (Ps. 91, 2.) Dobre je, Knjeza kkwalić a psalmy spěwać Twojomu mjenu, Najwyšši.

7) **Secreta. Ćicha modlitwa.** Našej daraj a naše próstwy přijmi a wučisć nas, prosymy, Knježe, z tymi njebjeskimi potajnosćemi a wusłyš nas dobroćiwje. Přez našoho . . .

8) **Praefatio. Předhrono.** Vere dignum et justum est. Woprawdźe hódne a sprawne, zdobne a spomóžne je, zo so Tebi stajnje a wšudźe dźakujemy, Knježe swjaty, Wótče wšohomócny, wěčny Božo, kiž sy z jednorodźenym Synom a Duchom Swjatym jedyn Bóh, jedyn Knjez, nic w jednosći wosoby, ale w Trojicy jednoho byća. Přetož štož po Twojim zjewjenju wo Twojej krasnosći wěrimy, to myslimy wo Twojim Synu, to wo Swjatym Duchu bjez rozdźěla w rozeznawanju. Tak kłonimy so wuznawajcy wěrne a wěčne Bójstwo, kłonimy so wosebitosći we wosobach a jednosći w byću a jenakosći w majestosći, kotruž khwala jandźeljo a arcyjandźeljo, kherubim a serafim, kotřiž njepřestanu wšednje wyskać z jednym hłosom prajicy: Swjaty . . .

9) **Communio. Spěw k woprawjenju.** Rozjasni swoje wobličo nad swojim służownikom a wumož mje w swojej smilnosći. Knježe, njech so njewohańbju, dokelž wołam so k Tebi.

10) **Postcommunio. Po woprawjenju.** Twoji wěriwi, Božo, njech so z Twojim darom posylnja, zo bychu jón přijimajcy pytali a pytajcy jón njepřestajnje přijimali. Přez našoho . . .

Českosłowakska. Češke knježeŕstwo je někotrym sławnym katolikam w Francózskej wysoke rjady spožčiło, tak Parizskomu kardinalej a redaktorej katolskich nowin La Croix. Dotalny Pražski nuncius Ciriaci bu jako nuncius do Lissabonna do Portugalskeje pósłany.

Wokoło Karpatow je měšeńca wěrywuznaćow. Su tam katolikojo, prawosławni, grekscy, kotŕiž pak su so z katolskej cyrkwju zjednali, jenož zo maja při Božich służbach rutensku rěč, dale je tam wjele židow a protestantow. Katolikojo maja mało duchownych a tola tam mnozy ke katolskej cyrkwi přistupuja. Prědowanja a nabožna wučba wotměwaja so tam w 6 rěčach: ruthenscy, wuheŕscy, němscy, słowakscy, češcy a rumunscy.

General Dominikanow je njedawno klóštry w Češkosłowakskej wopytał. Nětko je postajił, zo maja so klóštry z mjenje hač 9 sobustawami zběhnyć. Budźa to wosebje němske klóštry.

Katolske nowiny so na radio hórša: Runjež je wjetši dźěl wobdleŕstwa katolski, so z katolskich cyrkwjow tola jenož Boże mšě přenjesu, ženje prědowanja a přednoški. Druhe wěrywuznaća pak tutu lěpšinu maja. Oficielna radijowa nowina je wobćežowanjo katolikow woćišćała.

Awstriska. Bamž je Innsbruckskoho biskopa Waitza za bamžowskoho trónskoho asistenta pomjenował. Tajka česć so wjele biskopam njestanje. Woni maja prawo při wulkich swjatočnosćach cyle blizko pola Swjatoho Wótca sedźeć. Woni słušeja do joho čestnoho přewoda. Biskop Waitz je skoro 70 lět. 1913 bu na biskopa wuswjećeny.

Italska. Dokelž so njedźela hišće přeco wšudźe prawje njeswjeći, je ministerska rada na to pokazała, zo sebi swjate dny jako wosebite dny za Boha też prawy njedźelski měr žadaja. Wot nětka ma so krućišo přećiwo tym zakročić, kotŕiž na njedźelach dźěłaja.

Wojeŕski biskop poswjeći w Magnapoli k wopomnjeću na padnjenych wójnskich duchownych kapału. Při swjatočnosći bě też Mussolini přitomny.

Pólska. Mnozy sebi myslachu, zo Polacy scyła njemóža w stawiznach slědźić. Měnjachu, zo pólscy stawiznarjo wjele wo stawiznach njerozemja abo samo stawizny falšuja. Zjězd stawiznarjow we Waršawje je pokazał, zo tomu tak njeje. Někotři pólscy wučeni su pokazali, zo je Pólska wulku hódnosć w kole europskich statow měła. Pólscy zemjenjo su hižo w prjedawšich lětstotkach za srědkami slědźili, kak měł so měr w Europje zwěsćić. Hižo 1750 stajachu namjety, kotrež chce dźensa swět přewjesć, ale na dobrej woli k tomu brachuje. Pólscy stawiznarjo slědźa po cyle modernych zasadach.

Swjaty Wótc je pólskoho martrarja Handrija Bobolu mjenował jenoho z najwjetšich martrarjow cyrkwje. Wón běše Jezuit. Wobroći so přećiwo Rusam a Šwejdam, kotŕiž pólski lud tohodla krjudowachu, dokelž bě katolski. 15. meje 1657 joho Rusojo, kotrymž so wězo joho prědowanja njelubjachu, popadźechu. Kozakojo chcychu joho nućić, swoju wěru zapřeć a joho tohodla z křudami bijachu. Dokelž ničo njedócpěchu, joho k wopušomaj dweju konjow přiwjazachu, kotrejž joho potom na městno wotprawjenja wlečeštej. Tam jomu kožu z hłowy ztorhnychu, wuši a nós wotrězachu, jazyk wutorhnychu a joho z hłowu dele powsnychu. Tak wisaše, doniž joho smjerć njewumoži. 300 lět leže joho ćěło w katolskej cyrkwi w Moskwje. Kaž smy pisali, je sowjetske knježeŕstwo ćěło bamžej wudało. Wón drje po swjatoprajenju powostanki pólskim katolikam dari.

Francózska. Jedyn časopis pokazuje na to, zo so dźěćo hižo hač do kónca 6. lěta woćehnje. Jeli staj staršej w tutym času na swoje winowatosće zabyłoj, so to w pozdźišich lětach w karakteru dźěśća jasnje wuskutkuje. Wosebje khosta so łahodnosć we woćehnjenju. Starše dźěćo rady lěnjoho pase, łži abo w času młodosće na 6. a 9. Božu kaznju zabudźe.

Nobelowe myto za basnistwo dósta tón raz ruski basnik Bunin, kotryž je w Parizu žiwy, dokelž nochcyše wjele wo bólšewismje wědźeć.

W Parizu pokhowaštaj so před krótkim časom dwaj „wulkej“ mužej: prefesor Calmette a minister Painlevé. Calmette bě wěriwy človjek, wón bu też tak pokhowany, drje bjez wulkich swjatočnosćow, tola zawostaji pohrjeb prawu zrudobu. Kardinal Verdier sam bě na Božej mši přitomny, a wšitcy modlachu so za dušu zemrětoho. Painleveja pak jara swjatočnje z třělenjom atd. pokhowachu, a wjele wuznamnych ludźi steješe při joho kašću, ale duchownoho tam njewohladachu; joho ćěło dyrbješe najskěrje statna khorhow, kotraž w rumnosći wisaše, žohnować a dušu do wěčnosće přewodźeć. Tu wobja wěriwoho człowjeka cyle hinaši duch hač pola pohrjeba Calmetty.

Turkowska. Turkowske knježeŕstwo je dowoliło, zo so mošeja Hagia-Sophia přepytuje. Mošeja běše prjedy biskopska cyrkej. Bu w lěće 537 woswjećena. Potom pak ju Turkojo wzachu a z njeje mošeju sčinichu. Krasne molowanja na sćěnach dachu zamazać a wobmjetać. Hdyž so pozdźišo zasy pokazachu, je hnydom zasy wobmjetachu. Wjednistwo ma Jendźelčan, tola joho při tutym přepytowanju amerikanscy a francózscy wučeni podpjeraja.

Palestina. Kaž smy pisali, wróćeja so mnozy Židźa zasy do Swjatoho kraja. K tomu pisa faraŕ w Šwicy, zo namakamy w Swjatym pismje na wjacy městnach slubjenja za to, zo Bóh tutón kraj jónu zasy Židam dari, zo pak budźa woni potom swěrni a horliwi křesćenjo. Też w Magnifikat dźěn steji na kóncu; Přijał je Izraela swojoho służownika, wopomniwši swoju smilnosć. To so tak wukładuje, zo Bóh zasy Židam smilnosć wopokaza, hdyž je jich najprjedy ke khostanju za jich njeskutk rozbrojił.

Amerika. (USA.) President Roosevelt napomina přez zjawne pismo lud, zo by so Bohu modlił wo wotstronjenjo nuzy, ale so jomu też dźakował za to, štož je so hižo polěpšiło. Je tola spóznać, zo so hospodaŕstwo pomałku zasy wustrowja a zrozemjenjo mjez dźěłaćerjemi a předewzaćelemi so jewi. Nadźija so, zo so dale polěpši. Roosevelt je jenoho katolskoho duchownoho do ministerija powołał. Wón ma tak rjec ze sudnikom być w njepřezjednosćach mjez dźěłaćerstwom a dźěłodawarjom.

W staće New Yorku su před lětstotkami někotrych misijonarow, Jezuitow, morili. Tući maja so bórzy swjatoprajić. Nad tym so katolikojo, kaž też evangelscy wjesela. Katolskich duchownych přeprošuja do wšelakich wědomostnych towaŕstwow, zo bychu tam wo tutych martrarjach a wo započatkach křesćanstwa w Americy rěčeli. Wědźa, zo su tući Jezuića křesćanstwo do Ameriki přinjesli. Też měšćanske dróhi pomjenuja po martrarjach.

Jedyn profesor wobžaruje zjawnje, zo je to, štož katolska cyrkej wo hospodaŕstwje wuči, jara mało znate. By-li to bóle znate było, njeby tajka kriza na Ameriku přišła. Katolikojo pak dyrbjeli hišće bóle swoje nahlady do zjawnosće přinjesć a na wysokich šulach wučić dać.

Biskop w Fort Wayne sebi žada, zo bychu młodźi ludźo, kotŕiž su ze šule, też nabožinsku wučbu dóstali. Potom bychu lěpje wo wěrje wuwučeni byli hač dotal. Mnozy, kotŕiž nětkle wotpadnu, bychu zawěśće dobri katolikojo wostali.

Indiska. Jedyn bajeŕski misijonar jěchaše před něšto lětami nimo evangelskeje wsy, kotraž měješe wokoło 500 wobydleri. Při evangelskej cyrkwi bydleštaj evangelskaj duchownaj. Hdyž bě hižo ze wsy, wusłyša wołanjo zady so. Hdyž so wobhladny, widźeše, zo domoródni za nim běža. Dočaka, što sebi přeja; Chcedźa katolscy być. Dokelž tomu prawje njewěrješe, rjekny, zo maja tola cyrkej a duchowneju. „Haj, ale chcemy katolscy być“. „To śe wěśće jónu katolskoho misijonara rěčeć słyšeli a nětko chceće jónu z nami spytać“. „Ně, wy śe prěni katolski duchowny, kotrohož wohladamy“. „Potom śe so wěśće z duchownymaj wadźili?“

„Nĕ, wonaj staj dušnaj, dataj nam dźĕło a tež pjenjezy". „Ale to wote mnje dóstać njemóžeće, nimam sam ničo!" „To ničo nješkodźi, chcemy tola wšitcy do katolskeje cyrkwje přijeći być". „Ale kak na to přińdźeće." „Smy so našeju duchowneju prašeli, čohodla so evangelscy mjenuja. Praještaj, zo mamy so tak wot katolskich rozeznawać. Dokelž so dale prašachmy, prajachu, zo je to stara cyrkej, kotrejež wučba pak je njemoderna. Tohodla su so wot njeje dźĕlili a sebi modernišu wučbu stworili. Ach tak, prajachmy, dokelž mać, katolska cyrkej, tak njechaše, kaž sebi to přeješće, sće ju wopuščili. Tajke swojowólne dźĕćo pak wĕsće prawje nima, ale mać. Tohodla chcemy katolscy być". Misijonar praješe, zo pak jim hišće prědarja pósłać njemóže, dokelž nikoho nima. „Modlće so pilnje wo to"!, jim praješe, potom wotjěcha. Hakle za lĕto pósła misijonara, dokelž zasy a zasy wo to prošachu. A dźensa je cyła wjes katolska.

„Katolski Posoł"

płaći na lĕto **5 hr.** Štóž „Katolski Posoł" wosebje přez póst dóstanje, dyrbi **2 hriwnje porta lĕtnje zapłaćić,** potajkim potom

7 hriwnow.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lĕto 1934.

Kk.: 93. z Vesenaz (p. Ženewa): Hańža Hanušec; 94. z Plawna: Marja Neuhaus; 95.—97. z Khrósćic: Jan Krons, Michał Rjelka, Hana Lubkec; 98.—100. z Wučkec: Pawoł Knježk, Jurij Wels, Michał Nowotny; 101. ze Zejic: Michał Česla; 102. z Jasenicy Mikławš Just; 103. z Hórkow: Jurij Šejda; 104. z Nuknic: Mikławš Jawork; 105. z Drježdźan: Marja Kóskec; 106. z Budyšina: Madlena Stankiewiczowa; 107. 108. z Hajnic: farař Jan Cyž, šulski wjednik wyšši wučeř Rječka; 109. z Wotrowa: Jurij Cyž; 110. z Now. Łuźca: Pawoł Česla; 111. z Čornec: Jurij Wrobl; 112. z Wutołčic: Hańža Ćemjerowa; 113.—115. z Nowoslic: Mikławš Wrobl, Mikławš Domaška, Michał Kórjeńk (čo. 17); 116.—118. ze Šunowa: Mikławš Rachela, Jurij Mróz, Jan Wowčeřk; 119. z Łazka: Hańža Bjaršec; 120—121. z Koslowa: Jurij Wowčeřk, Jan Domaška; 122.—127. z Njebjelčic: farař Michał Mič, Jurij Łuźčanski, Jan Žur (bur), Jakub Cyž, Jurij Žur, Jan Dórnik; 128.—130. z Radworja; Hana Brankačkowa, wučeřka Hańža Welsec, Pawoł Smoła; 131.—133. z Khelna: Franc Winař, Jurij Mjeń, Michał Khěžka; 134. 135. z Kamjenjeje: Jan Cyž, Michał Rječka; 136. z Łuha: Mikławš Wólman; 137. z Bronja: Jurij Měškank; 138. z Khasowa: Jan Žur; 139. z Měrkowa: Madlena Grofina.

Sobustawy na lĕto 1933.

Kk.: 884. z Drježdźan: Marja Žurec; 885. z Prawoćic: Jurij Wićaz; 886. z Khrósćic: Michał Kokla; 887. z Wudworja: Mikławš Hrjehork; 888. z Časec Jurij Donat; 889. z Jasenicy: Mikławš Kral; 890. z Mnišońca: Pětr Žur; 891. z Wotrowa: Jurij Cyž; 892. z Češkec: Mikławš Buk; 893. ze Sulšec: Jan Knebl; 894. z Now. Łuźca: Pawoł Česla; 895. z Łahowa: Michał Domaška; 896.—898. ze Šunowa: Jan Mikliča, Mikł. Rachela, Jan Wowčeřk; 899. 900. z Koslowa: Jurij Wowčeřk, Jan Handrik; 901. z Konjec: Michał Woko; 902.—906. z Radworja: Pětr Hantuš, Jan Měšeř, Marja Delankowa, Jurij Brankačk, Pawoł Bĕlk; 907.—909. z Khelna: Jurij Mjeń, Jan Vicka, Jurij Rychtař; 910. z Hodlerja: Jan Bĕlk; 911. z Miłkec: Hana Grubertec; 912. z Khasowa: Jan Žur; 913. z Radwořskoho Haja: Michał Bejmak.

Sobustawy na lĕto 1932.

Čo. 1064. N. N. z W.; čo. 1065. N. H. z W.; čo. 1066. N. H. z R.; čo. 1067. N. N. z R.; čo. 1068. N. H. z K.; čo. 1069. N. N. z K.

Sobustawy na lĕto 1931.

Čo. 1121. N. N.

Dobrowólne dary za duchownski dorost.

Knježna Hańža Hanušec z Vesenaz 5 hr.; knj. Madlena Grofina z Měrkowa 2 hr.

Dobrowólne dary za zaměry „Kat. Posoła".

Knježna Hańža Hanušec z Vesenaz 3 hr.

Towarstwowy powĕstnik.

Khrósćicy. „Serbosław" změje jutře njedźelu 28. jan. wječor 1/28 hodźin swoju hłownu zhromadźiznu pola Wieńkec.

Wične płaćizny	w Budyšinje 20. 1. 1934	w Kamjencu 26. 1. 1934
Pšeńca 76 kruta płaćizna . . 50 kilo	—9,20	—9,20
Rožka 72 kruta płaćizna . . 50 „	—7,65	—7,65
Ječmjeń, lĕčny . . . . 50 „	8,50—8,75	8,00—8,50
Ječmjeń, nazymski, 4-rjadkaty . 50 „	7,50—7,75	7,50—8.00
Wows, nowy . . . . . 50 „	6,50—6,75	—6,50
Bĕrny, we wulkowikowanju . 50 „	1,60—1,90	2,50—2,75
Bĕrny, w małowikowanju . . 50 „	2,00—2,40	—
Butra . . . . . 1 „	2,60—2,80	—2,40
Syno, ... 50 „	2,20—2,50	3,25—3,75
Słoma, z mašinu młóćena, prasow. 50 „	—0,70	—1,30
Słoma, „ „ k zasłan. 50 „	1,00—1,20	—1,00
Słoma, z cypami młóćena . . 50 „	—	—
Pšeńčna muka, 60 % . . . 50 „	—15,65	17,50—18,0
Ržana muka, 60 % . . . 50 „	—12,50	11,75—12,50
Pšeńčne wotruby . . . . 50 „	—6,50	6,50—6,60
Ržane wotruby . . . . 50 „	—6,30	6,50—6,75
Jeja . . . . . 1 šik.	0,11—0,12	—0,12
Prosata . . . . . 1 šik.	6,00—14,00	9,00—14,00

Płaćizny rĕznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 23. jan. 1933.

112 wołow, 298 bykow, 317 kruwow, 36 jałojcow, 1188 ćelatow, 811 wowcow, 3099 swini.

Woły: 1) Połnomjasne, wukormjene, młódše, najwjetšeje rĕzneje hódnosće 30—32 hr. 2) starše 28—30 hr. 3) Połnomjasne młódše 25—27 hr. 4) Połnomjasne starše 22—24 hr. **Byki:** 1) Młódše mjasne, najwjetšeje rĕzneje hódnosće 30—31 hr. 2) Połnomjasne, wukormjene 27—29 hr. 3) Mjasne 24—26 hr. **Kruwy:** 1) Młódše, połnomjasne, najwjetšeje rĕzneje hódnosće 26 28 hr. 2) Połnomjasne wukormjene 21—25 hr. 3) Mjasne 15—20 hr. 4) Mjenje picowane 12—14 hr. **Jałojcy:** 1) Połnomjasne, wukormjene najwjetšeje rĕzneje hódnosće 30—32 hr. 2) Mjasne 24—29 hr. **Ćelata:** 1) Najlĕpše wukormjene 40—43 hr. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 35—38 hr. 3) Špatne 30—34 hr. 4) — hr. **Wowcy:** 1) Młódše a stare, wukormjene 40—43 hr. 2) Starše wukormjene 36—40 hr. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) 32—35 hr. 4) 28—30. **Swinje:** 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1 1/2 lĕt stare 48—49 hr. 2) Wukormjene 47—48 hr. 3) Mjasne 46—47 hr. 4) Špatne 44—45 hr. 5) 42—43 Rancy 40 44.

Katolske Kasino w Kamjeńcu

přeprošuje na swój

póstniski swjedźeń

njedźelu 4. febr., wječor w 6 hodź. w hotelu „Stadt Dresden" wšitkich z blizka a z daloka nanajpřećelnišo.

Předsydstwo.

Tow. katolskich Serbow „Jednota"

w Drježdźanach.

Naš lĕtuši **55 lĕtny założeński swjedźeń** swjećimy sobotu, 10. małoho róžka (febr.) 1934, wječor w 7 hodź. w „Ballhaus" na Budyšskej drózy (Bautzner Straße) 35, pod hesłom

„Młodźina ma prawo"

z wulkim balom a překhwapjenjemi.

Našich lubych sobustawow, přećelow a krajanow we Drježdźanach a w domiznje z tutym nanajwutrobnišo přeprošuje **předsydstwo „Jednoty".**

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik. — „K. P." čišći so w 1600 exemplarach

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9 — Pokładnik: Jurij Šołta, Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Čišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokorečak čo. 3895.

5. čisło. | W Budyšinje (Bautzen), 3. februara 1934. | 72. lětnik.

Woporna mysl našich žónskich a maćerjow.

W tutym tydźenju swjećimy swjedźeń swjateje Marije čistosćenja abo swěčk Marije. Je to zawěsće ważny dźeń za kóždu žónsku a maćeŕ. Marija dźe do templa a wopruje tam swojoho Bóžskoho syna a přinjese wopor khudych 2 tujawcy abo 2 młodej hołbjej. Wona dokonja po zakonju to, štož běše za židowske žónske a maćerje postajene. Sama ta najčisćiša knježna a maćer podćisnje so zakonjej, kiž běše za hrěšnych človjekow postajeny.

Tak je woporna zmysl, kotraž mać Božu napjelnja a kotraž dyrbi tola też naš žónski splah překisać. Wopor je žiwjeńska móc. A tutu čerpamy ze srjedźišća našeje swj. wěry, z wopora Božeje mšě. Wopory nadeńdźemy pola wšitkich ludow. W starym zakonju woprowachu skoćata, kaž mać Boža tutej młodej hołbjej. W tajkich woporach chcychu človjekojo pokazać swoju winu a mějachu začuće, so wujednać. A też Boža mša je wujednacy wopor.

1. Boža mša je wopor Khrystusowy. Wón je mjaso přiwzał, bu naš bratr a wza wšitku winu na so, wopruje so dobrowólnje. „Wjetšu lubosć nima nichtó, hač štóž so wopruje za swojich njepřećelow". My smy přez to woprawdźe dźěći Bože sčinjeni. „Hlejće, kajku lubosć je nam Wótc wopokazał, zo dźěći Boże rěkamy a smy". W znamjenju křiža je Khrystus woprował. Tohodla je też w Božej mši swj. křiž na wołtarju, też na ryzmje, na marach, tohodla čini měšnik na Božej mši 34 króć znamjo swj. křiža. „K žohnowanju a k spomoženju cyłoho swěta přinjese so wopor, nic jenož jónu na kalvarskej horje, ale wšědnje přinjese so Khrystus w měšniku na wołtarju sebje samoho na spodźiwne wašnjo njebjeskomu Wótcej k woporej. Wzmi, o swjaty Wótče, wšohomócny wěčny Božo, tutón čisty woporny dar, za naše njeličomne hrěchi, za wšěch přitomnych ale też za wšitkich wěrjacych křesćanow, žiwych a wotemrětych . . ." O zo bychmy tola wjele bóle sebi Božu mšu ważili. Hdyž směli ju jenož junu w žiwjenju pak w Jeruzalemje abo w Romje dožiwić, bychmy sebi ju snadź bóle ważili. Boža njesměrnosć a dobroćiwosć dawa nam ju wšědnje wobeńć. Kak dźakowni dyrbjeli za to być a so přecy hłubšo do njeje dožiwić, štož wšak je nam nětko lohko móžno, hdyž so nam kóždu njedźelu serbski přełožk poskića.

2. Naš wopor. Wopruju so z Khrystusom. Dyrbiš woprować, dokelž sy wotwisny wot Boha. Jeli Bóh swoju ruku wróćowozmje, njejsy ničo. Na patenu połož wšo, štož sy a maš. Sy jenož kapka wody, kotraž so w Božej mši najprjedy žohnuje, dokelž sy njeswjata. Wino woznamjenja Khrystusa a so njeżohnuje. Ty dyrbiš přeńć do Khrystusa; přetož zmysl woprowanja je zjednoćenjo z Khrystusom. Też ty njesměš z prózdnymaj rukomaj k woprowanju přińć. Twój dar je twoje wšědne sebjezapřećo, ćerpjenjo, służba k bližšomu, mjelčenjo, sćerpnosć atd. W prjedawšich časach přiwjezechu też woprawdźite dary k wołtarjej. Cyrobne srědki a drastu za jědź lubosće khudych. Naša móšnička je hišće dopomnjećo na to. Na bamžowskich Božich służbach a też druhdźe přinjesu so hišće dźensa dary k woporej, kaž swěčki, wino, ptački a druhe wěcy. Też pola nas počina so nětko zasy stare prjedawše wašnjo wobnowjeć. Na wołtař abo kehelki postaja so korbiki a wěriwi přinjesu swoje dary k woporej a położa je do njoho. Kaž prjedy cyła cyrkej so na tym wobdźěli, tak dyrbjeli też přecy wjacy tutu wopornu mysl zapřimnyć.

3. Žónska dyrbi přeco při wopornym wołtarju stać. Wona wopruje swoju krej jako za natwarjenje nowoho žiwjenja, wopruje starosće, prócy, bjezsparne nocy, dyrbi swoje dźěćo dać, hdyž Bóh je woła do powołanja. Žónske wotnjesće sebi woporniwosć domoj z woprowanja. Woporniwu mysl ma zatwarić też do woćehnjenja dźěći, přetož wobnowjenjo swójbnoho a ludowoho žiwjenja je njemóžne bjez prawoho woporniwoho woćehnjenja. Rjekojo wšědnoho žiwjenja mamy być, wjesoli, woporniwi człowjekojo, cyli człowjekojo dyrbimy być a też tajkich twarić. Přez potajnstwo wody a wina dyrbimy dźělbrać na Bóžstwje toho, kiž je ze smilnosće naše człowjestwo přewzał. Tohodla so modlmy na Božej mši z měšnikom: „orate fratres". „Modlće so bratřa, zo by mój a waš wopor spodobny był před Bohom, Wótcom wšohomócnym". „Njech přiwozmje Knjez wopor z rukow měšnika k česći a wokrasnjenju swojoho mjena, k našomu a cyłeje cyrkwje wužitku".

4. Marija je woporniwa měšnica była. Přeco je najwjetše ćerpjenja na so brała. Jako sylna žónska steji zmužiće před křižom jako sobuwumożeŕka. Wona dyrbi nas

wučić, štož swj. sćenjo wozjewja: „Zbóžni, kiž słowo Bože słyša a je wobkhowaja.“ Też žónske a maćerje maja słowo Bože přewzać a eucharistiskoho Khrystusa, zo bychu kaž Marija, mać Boža Khrystusanošeŕki byłe.

Tak maće wy žónske winowatosć a nadawk japoštołki być, t.r. ze swjatej woporniwej a wutrajnej horliwosću, kaž swj. japoštołojo, dźełać za spomoženjo dušow abo wustupcować za dobru, swjatu wěc, kaž rozšěrjenjo wěry, wobroćenjo hrěšnikow, wumoženjo wobhroženeje młodosće a wukonjenje křesćanskeje lubosće a smilnosće. Našim křesćanskim žónskim a knježnam z jich sobučućiwej a ćopłej wutrobu słowo a napominanjo japoštoła: „Dobre činić a sobudźělić njezabudźće; přetož tajke wopory su Bohu spodobne“.

Rozhlad w swěće.

Historiske posedźenjo němskoho sejma.

Wutoru běše runje lěto, zo němski president z Hindenburg wjednika NSDAP. za němskoho kanclera pomjenowa. Na tutym ważnym dnju zeńdźe so też němski sejm we nowym lěće prěni raz. Kancler Adolf Hitler dźeržeše swoju wulku rěč wo znutŕkownej a zwonkownej politicy, wo reformach a natwarjacym dźěle na wšitkich polach. Cyłe posedźenjo bě přez radio słyšeć.

Minister Göring měješe wotewrjeńsku rěč. Wón mjez druhim praji: Němski lud znaje dźensa jenož jene, to je te hibanjo, kiž je naš lud znowa zrjadował, a swojoho wjednika. Na nim wisy lud, jomu so dowěri też přichodnje. Tak kaž je lud přezjedne, tak też joho wjednistwo, tak też joho zastupjeŕstwo w němskim sejmje. Z wulkim dźakom wuznawamy to dźensa našomu wjednikej. Njetrjebamy naše sluby wobnowić. Přez swěru napřećo sebi a němskomu ludej je wšitke nadawki dopjelnił. Tuta swěra budźe joho też dale wobkhmanjeć. Jedyn lud je stworił a lud budźe joho sćěhować, hdźežkuliž wjednik jón powjedźe, přez niziny k wjeŕškej, přez bolosće k zbožu. To njech je slub dźensišoho sejma.

Minister Frick namjetuje potom naćisk zakonja, nowotwar němskoho stata nastupajo. Zakoń ma so takle:

Artikel 1. Ludowe zastupjeŕstwa krajow so zběhnu.
Artikel 2. Knježeŕske prawa krajow přeńdu na němski stat. Krajne knježeŕstwa podstoja němskomu knježeŕstwu.
Artikel 3. Němscy bohotojo podstoja służbnomu dohladej němskoho znutŕkownoho ministra.
Artikel 4. Němske knježeŕstwo móže nowe prawo wustawy postajić.
Artikel 5. Němski nutŕkowny minister wuda prawne wukazy a zarjadniske předpisma, kiž su k přewjedźenju zakonja trěbne.
Artikel 6. Tutón zakoń stupi do mocy na dnju, na kotrymž so wozjewi.

Němski sejm po knježeŕstwowym wozjewjenju zakoń wo nowotwarje němskoho stata we wšitkich troch čitanjach a w skónčnym wothłosowanju jenohłósnje přija. Po posedźenju němskoho sejma zeńdźe so němskostatna rada. Też wona nowomu zakonjej bjez rozmołwy jenohłósnje přihłosowaše.

Bilanca financneje a dawkoweje politiki w lěće 1933.

Nowa Němska stoji w znamjenju dźěłowoho boja. Financna a dawkowa politika je, doniž dźěłonjemějerjow změjemy, na zniženjo a skónčnje wotstronjenjo bjezdźěłosće stajena. W starym staće buchu zakonje a wukazy k powyšenju dawkow a socialnych zawěsćeńskich přinoškow, k zawjedźenju nowych dawkow a k zniženju mzdy wudate. Tohodla přiběraše bjezdźěłosć a wotwjedźenjo dawkow katastrofalnje wróćo dźěše. W Hitlerskim staće so zakonje wudadźa k wotstronjenju bjezdźěłosće a k wołóženju dawkow. Hdyž ma so wulke koleso hospodarstwa wjerćeć, dyrbi na prěnim městnje lud we wšitkich swojich worštach dowěru bjez wuměnjenja měć k swojomu statnomu wjednistwu. Stat dyrbi, doniž so joho hospodarstwo hiba, přihodne zarjadowanja přewjesć, zo so potrěba kryje.

Přez indirektne zarjadowanja za wobstaranjo dźěła we Hitlerskim lěće, je za druhe jedyn wuzbytk dźěła nastał. Też dawkowe wołóženja budźa so w druhim lěće połnje wuskutkować. Gmejny budźa přez nowe zarjadowanjo (Umschuldung) w lěće 1934 móc industriji a rjemjesle dźěła dawać. Zakoń k spěchowanju mandźelstwow budźe so lětsa hišće bóle podpjerać. Na 200 000 hač 250 000 mandźelskich požčonkow so wudadźa. W nowym lěće je też myslene na organiske zniženjo danje a na zjednorjenjo wšitkich dawkow.

Tak pokazuje nam socialpolitiska, hospodarsko-politiska a financpolitiska bilanca prěnjoho Hitlerskoho lěta wuwiću, z kotrymž możemy spokojom być. Lětuša bilanca budźe nam hišće přihodniši wobraz poskićeć. Žada so jenož, zo kóždy we wobłuku wjednikowych postajenjow swoje winowatosće swěru dopjelnja.

Rozpušćenjo monarchistiskich zwjazkow.

Minister Göring je namjetował, zo maja so wšitke monarchistiske zwjazki a organisacije rozpušćić, dokelž so w poslednim času znamjenja monarchistiskeje propagandy množa. Přećiwo postajenjam stata a krajow so monarchistiske zwjazki a organisacije założeja a wabja nowych sobustawow, wosebje mjez němskej młodźinu.

Hindenburg piše Adolfej Hitlerej.

Dźeń, na kotrymž was loni za němskoho kanclera pomjenowach, je mi dźensa z přičinu, zo na was z wutrobnej dźakownosću spominam a wam swoje sprawne připóznaćo za waše woporniwe dźěło a waše wulke wukony wuprajam. Wjele je so w minjenym lěće k wotstronjenju hospodarskeje nuzy a k nowomu pozběhnjenju našoho wótcnoho kraja stało. Wulke postupy su so činiłe. Tola zwostawa hišće mnoho činić, doniž so nuza a słabosć doskónčnje njepřewinjetej. Mam dowěrjenjo k wam a wašim sobudźěłaćerjam, zo wulki skutk němskoho zasynatwara, kiž sće tak skutkownje započeli, na zakładze nětko zbožownje dócpěteje nacionalneje jednoty němskoho luda w bližšim lěće z wuspěchom dale powjedźeće a z Božej pomocu dokonjeće.

Daladier je francózske knježeŕstwo zestajał.

Minister Daladier je wot francózskoho statnoho presidenty nadawk dóstał, nowe knježeŕstwo zestajeć. Daladier je to přijał a prajił, zo chce knježeŕstwo z energiskich a česćomnych muži wutworić, zo by autorita stata a dowěra za republiku dale wobstała.

Simon před jendźelskim delnim sejmom.

Po hodownej přestawcy je so jendźelski delni sejm póndźelu zasy prěni króć zešoł. Mjez diplomatami sedźeše też němski pósłanc. Sir John Simon poda krótki přehlad wo ważnych prašenjach wotbrónjenja. Wón wupraji so wo swojimaj wopytomaj w Parizu a Romje a wo němsko-francózskim jednanju. Jendźelske knježeŕstwo je wo wšěm derje informowane a wšitke należnosće kedźbliwje sćěhuje. Wone je swoje stojnišćo k dźensišomu położenju do memoranda zapisało a swojim zastupjerjam we wukraju póslało. Tak ruče hač je móžno, chce tute memorandum wozjewić, zo też druhe knježeŕstwa wo nim zhonja a čas dóstanu, je pruhować. Štož reformu Zwjazka ludow nastupa, přińdźe tuta hakle w druhim rjedźe. Wosebje zwjeseli joho rozrěčowanjo z Mussoliniom, kiž jendźelske stojnišćo skhwali. Też francózske knježeŕstwo k tomu přihłosuje. Mussolini je pječa spóznać dał, zo maju so staty wo zesylnjenjo Zwjazka ludow prócować.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Wjednistwo NSDAP. brigady 133 wozjewja, zo so wubĕhowanja na snězy při Kotmarje, kajkež bĕchu tydźenja připowĕdźene, jutře 4. februara wot dopołdnja 9 hodź. hač do popołdnja 4 hodź. wotměja, dokelž tydźenja wjedro k tomu přihódne njebě.

Z Khróšćic. Njedźelu 28. januara zeńdźechu so nimale wšitcy funkcionarojo našich katolskich zwučowanskich jednotow pola Wjeńkec. Jena jednota njebě zastupjena. Zwjazkowy wjednik knjez kapłan Handrik postrowi přitomnych. Po wuspĕwanju prĕnjeje štučki našeje narodneje hymny „Rjana Łužica" rozprawješe wón wo stojišću serbskoho ludu k statej. Wšitcy drje smy čitali, kak wuznamnje je sakske knježeŕstwo loni 20. septembra w Budyšinje swoje stojišćo k nam Serbam wozjewiło. Na podłožku tutoho wozjewjenja nam naše dźĕło na kulturnym polu rysowaše. Mamy přećiwo wšĕm wopačnym wotmyslenjam a postupowanjam, njech přińdu z kajkejeżkuli strony, a kotrež bychu nam zeškodźeć abo naše dźĕło za swój narod zadźewać abo znjemóžnić chcyłe, sylny škit našich wyšnosćow a dobru bróń, nam wot knježeŕstwa do rukow datu. Z dźakownosću našomu knježeŕstwu chcemy hišće wĕrnišo a swĕrnišo hajić a pĕstować našu maćeŕnu rĕč, swĕdomićišo dopjelnić wšĕ winowatosće napřećo našim serbskim towaŕstwam a zwólniwišo posłuchać postajenjam našich wot wyšnosćow připóznatych wjednikow. Přednošk zawostaji pola připosłucharjow hłuboki zaćišć a bu z wulkim přikleskom mytowany. Potom jednaše so wo zawĕsćenju při znjezbożenjach. Dale so namjetowaše, zo ma so nalĕtni swjedźeń 10. meje, na Bože stpĕćo, wotměć, a to w Khróšćicach. Nĕtko sćĕhowachu rozprawy starostow, pokładnikow, hrajnikow a načolnikow. Naposledku přeńdźechmy k zhromadnomu wuradźowanju. Z postrowom „Strow daj" skónči zwjazkowy wjednik nimo měry ważnu a wuznamnu zhromadźiznu.

Z Khróšćic. „Serbosław" bě zańdźenu njedźelu swoje sobustawy na hłownu zhromadźiznu přeprosył. Předsyda powita wšitkich najwutrobnišo a poda potom lětnu a financnu rozprawu. Předsydstwo so znowa zestaja. Předsyda: knjez wučeŕ Pjetaš, joho zastupjeŕ knjez Špitank ze Zejic, zapisowaŕ knjez bur Šołta a pokładnik knjez Jurij Wałda z Prawoćic. Dowĕrnicy za našu wosadu su so pomjenowali a „Domowinje" wozjewili. Wokolniki tutoho zwjazka buchu přečitane. Předsyda dźeržeše zajimawy přednošk wo ludowĕdźe, wosebje wo nalĕtnich nałožkach a jutrownych waśnjach pola Serbow, štož žiwu debatu wubudźi. Duchowny radnik, naš knjez faraŕ, powĕdaše nam wo wšelakich khutnych a žortnych podawkach z joho prjedawšoho dušepastyŕskoho dźĕła. Přichodnu zhromadźiznu, kónc februara, zeńdźemy so wšitcy zasy połnoličbnje pola Wjenkec.

Z Khróšćic. Zaradźenjo za maćerje wotměje so tu srjedu, 7. februara 1934, popołdnju w 2 hodź. w hosćeńcu.

Ze Zejic. Wobžarujomne njezbožo sta so zańdźenu njedźelu rano njedaloko Swinaŕnje. Ratař Č. dźĕše do klóštra kemši. Dla hubjeneje hładkeje šćežki kročeše srjedź dróhi, jako nadobo awto knjeza E. z Lejna přijĕdźe. 22lĕtny syn wobsedźerja njebĕše muža srjedź puća dla wulkeje sněhoweje wĕjeńcy widźał a dokelž bĕše jako sněhowy muž spody předešćnika skhowany. Awto hrabny knjeza C. a wjerhny joho na wóz, tak zo do prědkneje šklenčy zrazy a sebi wšelake rany w mjezwoču a na khribjeće nabi a tež nohu złama. Njezbožownoho dowjezechu do Worklečanskeje khorownje, hdźež lĕkaŕ wjele ranow zaši. Hakle tu wotući znjezboženy. Wutoru přewjezechu joho do mĕsćanskeje khorownje w Budyšinje, hdźež srjedu wječor wumrě.

Z Pančic. Zaradźenjo za maćerje wotměje so tu pjatk, 9. februara 1934, popołdnju w 2 hodź. w młodowni.

Z Njebjelčic. Krótki je lĕtsa čas mjez hodami a póstom. Hižo za tydźeń swjećimy póstnicy. Tuž mějachu wšitke towaŕstwa nuzne, swoje swjedźenje w tutym času wotmĕć. Na kóncu dowolenoho časa wuhotuje kóžde lĕto Njebjelčanska katolska Bjesada swój swjedźeń. Lĕtsa wotměje so tež zasy póstnicy póndźelu w Njebjelčicach. Naši hrajerjo su so zmužili na wulku hru z ludowoho žiwjenja „Marušu". Tutu je knjez student Henčl rjenje wobdźĕłał. Wona ryzuje nam tak žiwe a khutne podawki w čłowjeskim žiwjenju. Hakle někotre razy je so wona předstajiła. W našej wokolinje drje hišće do cyła nic. Tuž budźe jara zajimawe, sebi ju wobhladać.

— Naša katolska Bjesada wotmě zańdźenu njedźelu swoju měsačnu zhromadźiznu. Tuta wotdźerža so zasy junu popołdnju. Rjana syła sobustawow bĕše so zešła. Knjez předsyda Łusčanski rĕčeše wo swojim pućowanju do Würtembergskeje. Wón wopisowaše puć, krajinu, lud a waśnja, jich nabožne a cyrkwinske žiwjenjo. Z wulkej kedźbliwosću posłuchachu wšitcy na słowa rĕčnika. Nawuknychu mnoho za swoje žiwjenjo. Dale so wučinješe wo założeńskim swjedźenju póstnicy póndźelu.

Z Ralbic. Njedźelu 28. januara wuhotowachu Ralbičanscy młodźency swój lĕtuši założeński swjedźeń. Z dypkom we 8 hodź. powita předsyda wšitkich nanajwutrobnišo. Na to słyšachmy prolog, přednjeseny wot młodostnoho sobu-

Běła lilija.

Husty sněh pada na zemju. Štomy zhibuja so pod bĕłej ćežu. W klĕtkach, připrawjenych za hłódne ptačatka, wadźa so a haruja šćekotate wrobliki. Ze zale jenoho wustawa zhladuja někotre wjesołe młode holcy přez wokno do zymskeje přirody.

Při małym wobrazu sedźi młoda holca nĕžneje postawy. Khutny wuraz wokoło huby přeradźa krutosć jeje wole a cyłeje powahi. Při wjesołym žorće jeje towaŕškow přejĕdźe druhdy mały posmĕwk kaž słónčna pruha přez jeje mjezwočo. Jeje wušikna ruka sćahny runje poslednje smuški na wobraz. Jena z młodych towaŕškow stoji při njej a přihladuje jeje dźĕłu a dźeše:

„Ach, Olga, kak krasne! Kćenja su tak jasnje wuwjedźene, zo bych je hnydom wotšćipnyła. — Čohodla sebi k swojomu molowanju runje bĕłu liliju wubra?"

„Kaž so kóždomu spodoba, Hilža", dźeše Olga. „Tute moje prĕnje rysowanske dźĕło pósćelu swojimaj lubymaj staršimaj; wonaj plahujetaj a lubujetaj wosebje bĕłe róže a mjenujetej je „Józefowe lilije". Tež ja mam jich čistu bĕłu barbu rady."

Durje so wotewrichu a młoda holca zastupi spĕšnje, wjesele zawołajo:

„Pomysłće sebi jenož, mój bratr dósta hišće někotre zastupne lisćiki k přichodnej njedźeli do dźiwadła. Ach, je mi, jako bych była kaž zakuzłana, tak so na tule krasnu hru „Ferarini" wjeselu. Štó přeje sebi jenu khartku?"

Wšĕ holcy požadachu sebi jenu; jenož Olga mjelčeše.

„Nó, knježna Olga, kak stoji z wami?" praša so Toni. „Njechaće wy sobu hić?"

„Wobžaruju jara, njedźelu nimam časa."

„Hm, hm; sće drje hižo někomu druhomu přilubiła?"

„We wĕstym zmysłu, haj. Pónju njedźelu k swjatym sakramentam. Sym sebi předewzała, dóstać kóždu njedźelu swjate woprawjenjo, a na tajkim dnju, hdźež dóstanu Jězusa samoho, njemóžu tola na swĕtne zawjeselenja hić — nimam to za přihódne."

„Nó, hdyž ničo druhe njeje — njehodźi so to wotstorčić?"

„Nĕ! Ja ničo njewotstorkam. Swojomu předewzaću ja swĕrna wostanu!"

„Ach, z tajkej móličkosću činiš so jenož smĕšna. Wot twojoho předewzaća pak njecham će wottrašić."

Olga mjelčeše. Zebra swoje dźĕło a dźĕše do swojeje jstwički. Bórzy so do duri zakłapa a nutř zastupi jeje towaŕška Hilža.

„Njemylu će, Olga?"

stawa. Knjez arcyměšnik Žur poréča někotre słowa a předčita listaj prezesa knjeza kapłana Andrickoho, přebywacoho w Krkonošach na wustrowjenju. Zdźěli zwjeselacu powěsć, zo je strowy a zo so bórzy do swojeje lubowaneje wosady wróći. Nětko sćěhowaše hłowny dźěł porjada, dźiwadło: „Hnadowne swjećo w lěsu". Z jednanja widźimy, kak rubježny ryćeŕ wšitko zacpěwa, mjez tym zo su joho wótcojo byli bohabojazni a wěriwi. Dyrbi to być wučba za nas. Móžemy wšitko přewinyć, hdyž jeno wěru našich wótcow wobkhowamy a katolscy myslimy, skutkujemy a dźěłamy. Boža předwidźiwosć wjedźe wšo k lěpšomu. Kak rjenje a wuraznje tola hrajerjo swoju wěc činjachu! Dźak wosebje knjezej wučerjej Rječcy za wulke dźěło, kotreż je při wuwučenju dźiwadła měł. Jene dyrbi so tu přispomnić: Hdy budźe so skónčnje w Serbach hrozny nałožk wukorjenić, zo so při najkhutnišich wěcach, při modlenju atd. směja? Z wjesołej rejku skónči so derjeporadźeny swjedźeń.

Z Kukowa. Njedźelu rano zemrě najstarša wosoba našeje wsy, knježna Ida Morchec, w 86. léće žiwjenja. Jako třilětna přesydli so do Kukowa, hdźež bě jeje nan, dr. Franc Morcha, z klóštrskim lěkarjom. W jeje dołhim žiwjenju njeje ani jenički raz krućišo skhorjeła a khodźeše hač do poslednich tydźeń wšědnje k Božim służbam, doniž ćělna słabosć ji to znjemóžni. Narodźi so 17. nov. 1848 we Wostrowcu (Ostritz) pola Žitawy. Po zažnej smjerći maćerje, rodź. Eislerec z Drježdźan, bu nanej z hospozu hač do léta 1891. 1851 přesydli so do našeje wsy a je wot tutoho léta we swojej khěži na „Kinkborku" bydliła. Bu štwórtk we Wotrowje pokhowana, dokelž tam wotpočuje tež jeje nan.

Z Kulowa. Zańdźenu njedźelu, 28. januara 1934, wuhotowa naše spěwne towarstwo „Bratrowstwo" w „Němskim kejžoru" swój 36. założeński swjedźeń. Předsyda knj. Kochta zahaji swjedźeń a powita wšěch přitomnych. Pod wustojnym nawjedowanjom našoho sławnoho dirigenty knj. Paški přednjese 4 hł. měšany khór „Kukała je kokula mudre słowo" a „Póśćel maći, póśćel rjane", rjenje a jasnje spěwane. Jara wustojnje spěwaštaj kk. Jan Brězan a Mikławš Woko duet: „Hdźe su mi banty čerwjene". Swjedźeńsku narěč w němskej rěči měješe knjez měšćanosta Matzker, kotryž naš swjedźeń ze swojim wopytom počesći. Sćěhowaca wjeselohra „Štóž njecha posłuchać, dyrbi začuwać" wuwabi nadosć smjeća a wjesela. Nato předstaješe so druha wjeselohra „Překlepane pasmo! abo Zasłużena mzda!" kotruž je naš sławny mištr dźiwadła, knj. M. Woko sam přeserbšćił a za serbske jewišćo rjenje připrawił. Hra předstaješe so prěni raz w serbskej rěči a wubudźi wjele žorta a směcha. Knjezej M. Wokej, kotryž hižo léta dołho dźiwadła wuwučuje, njech je dźak wuprajeny, tohorunja też wšěm druhim za wšě dźěło a prócu. Při wjesołej rejcy so hosćo hišće někotre hodźinki rjenje zabawjachu.

Zwučowanske zhromadźizny za naše maćerje a knježny we Worklecach:

Štwórtk, 8. februara 1934, dopołdnja w 9 hodź. za knježny.
Pjatk, 9. februara 1934, dop. w 9 hodź. za žony a maćerje.
Jěsć njech sebi kóždy sobu přinjese!

Jara ważne je w našim času zdźěłanje našich žónskich: knježnow a maćerjow. Hižo biskopja na lětušej konferency w Fuldźe so takle wuprajichu: „Hłubokosahace přetworjenja a znowanatwarjenja we wšěch žiwjeńskich padach stajeja też na naš žónski splah ważne nadawki we swójbnym a ludowym žiwjenju. Strowa ludowa móc, prawe wutworjenje domjacoho a křesćanskoho žiwjenja, nabožina a póćiwosć, lubosć, pokoj a druhe wotwisuja wosebje wot žónskeje. Tak je wot katolskeje cyrkwje přeco wobkhowany žónski ideal a wutworjenjo žónskeje wosoby za naš čas jara ważne."

Tute słowa su mnozy spóznali a su započeli žónske, maćerje a knježne hromadźeć a rozwučeć. Też diecezanski zwjazk katolskich knježnjacych zjednoćeństwow a towarstwow maćerjow w našim biskopstwje je w tutej zymje tajke rozwučenja we wšelakich wosadach wotměł a chce też w Serbach tajke kurzy dźeržeć. Tak dyrbja so našim žonam a maćerjam kaž też knježnam w jednotliwych wosadach wšelake kurzy z přednoškami wotměwać. W tutych ma so rěčeć wo ważnych prašenjach časa. Tak napřikład: 1. „Nowočasne nadawki žónskeje a maćerje po přikładźe njebjeskeje maćerje". 2. „Naše nadawki žónskeje a maćerje we swětle katolskeje wěry". 3. „Encyklika swj. Wótca: Wo křesćanskim mandźelstwje a druhe".

Zdobom ze zwučowanjemi za žónske a maćerje maja so też kurzy abo přednoški za knježny w jednotliwych wosadach wotměć. Knježnam budźe so rěčeć: 1. „Katolska knježna w našim času, jeje čistota a knježnistwo". 2. „Knježna jako Marijine dźěćo a jeje nadawk w něčišim času".

Kaž sće w „Kat. Posole" čitali, je so tajki kurzus hižo w Ralbicach z wulkim wuspěchom wotdźeržał a w bliższim času budźe też w Radworju a w Njebjelčicach. Nazhonita a wobwrotna žónska podawa w nim po horjeka spomnjenym wašnju swoje nazhonjenja. (Dalše na str. 38)

„Ty ženje, luba Hilža, to wěš", rjekny Olga, jej stólčk poskićejo.

„Olga, čohodla sy so wuzamkła?" prašeše so Hilža. „Bjez tebje do dźiwadła hić — wjele lóšta nimam. Z tobu by wjeselo za mnje hakle dospołne było!"

Olga pohlada khutnje na Hilžu. „Ty wěš, zo ćerpju wot dźěćacych lět sem na wutrobu. Lěkaŕ bě junu mojimaj staršimaj šepnył, štož tak připadnje zasłyšach, zo junu nahle wumru. Njestróžich pak so tohodla. Mějach to za Boże wjedźenjo, a tohodla mam za swoju winowatosć, być kóždy wokomik přihotowana. Zrožemiš nětko, Hilža, moju krutu, njepřemjenjomnu wolu?"

Hilžinej wóčcy běštej połnej sylzow. Olga sćahny ju k sebi a wokoši ju na čoło. Njestrachuj so tohodla přeze mnje, Hilža. Hišće njetrjebam hnydom wumrěć. Při poměrnym žiwjenju mózu snadź hišće stare dny dožiwić."

Hilža wobja swoju towaršku a dźeše pod sylzami so posměwkujo: „Moja luba Olga, přichodnu njedźelu chcu na twojej stronje klečeć — při swjatym woprawjenju. Žadosć za swětnym wjeselom je mi zašła. —

Njedźelu klečeštej wobej w swjatym zahorjenju před blidom Božim při swjatym woprawjenju. Při wobjedźe rozmołwjachu so wo wječornym hraću. Olga a Hilža pak so mało wo to staraštej, ale posměwknyštej so jenož druhdy ćiše. —

Wječor — běše runje swjaty wječor — jědźechu holcy z awtom na swětne zawjeselenja. Olga a Hilža pak dźěštej do blizkeje cyrkwički.

Na dompuću rěčeštej mało mjez sobu. Domoj přišedši praji Olga k Hilži: „Njeběchmoj dźensa zbožownej, Hilža? Za wšě bohatstwa swěta njebych wotstupiła tute čiste, swjate radosće!"

Kóžda dźěše do swojeje jstwički. Hilža měješe swoju jstwičku po dwěmaj poskhodomaj. Hišće njebě horje, jako zady sebje něšto padnyć zasłyša. Wustróžena so wobroći a widźeše Olgu před durjemi ležo. Hnydom přińdźe pomoc, ale lěkaŕ móžeše jenož smjerć na zlemjenjo wutroby wobkrućić.

Hodowne swjate dny leže jeje ćěło na marach. Běłe lilje pyšachu jeje kašć. Na jeje blědym wobliču jewješe so njebjeska jasnosć, na hubomaj zehrawaše słódki posměwk. Tak nadeńdźeštaj ju jeje ćežko pruhowanej staršej. Jenož dobre póćiwe žiwjenjo jeju jeničkoho dźěsća bě za njeju hojacy balzam do jeju krawjaceju wutrobow.

Kaž sprostnjene stojachu tamne towaršći při marach; ze sylzojtymaj wočomaj hladachu na swoju jim tak drohu towašku, kotrejež ćěło staršej sobu do swojeje domizny wzaštaj. Khutne myslički wotućachu w dušach młodych holcow, mnohe dobre předewzaćo poča we nich skhadźeć, kotreż nadźijomnje w přichodźe k swěrnomu dopjelnjenju zezrawi!

Přechodne modlenja Božich mšow

Njedźela Sexagesima. II. rjadu. Fijałkowa.

Ze sćerpnosću a Božej pomocu přewinjemy wšitke přećiwnosće. Naša přinarodźena nakaženosć tłóči nas k zemi, zo so nam často smjerć ćežko z procha a błóta hrěchow stawa. Póznajmy swoju słabosć a njemóc k dobromu, potom prošmy Boha, zo bychmy ze swjatym Pawołom, „wučerjom narodow“, khodźili spodni po šćežkach Božich. Te wjedu k wrotam zboža a zbóžnosće.

1) **Introitus. Přistup.** Wotuć, čomu drěmaš Knježe? Stań a njezastorč nas na wěčne! Přečo swoje wobličo wotwobroćiš, zapominaš na našu čěsnosć a nuzu? Naše ćěło lěpi so zemje. Stań, Knježe, pomhaj nam a wumož nas! (Ps. 43, 2.) Božo, ze swojimaj wušomaj smy słyšeli, naši wótcy su nam Twoje skutki powědali.

2) **Oratio. Modlitwa dnja.** Božo, kiž widźiš, zo so na žadyn swój skutk njespušćamy, wobradź z miłosću, zo by nas wučeŕ narodow přećiwo wšěm přećiwnosćam škitał. Přez našoho Knjeza Jězusa Khrysta . . .

Wšěm stracham za ćěło a dušu nas wobaraj, prosymy, Knježe, a na zastupowanjo zbóžneje a hordozneje přecy knježny Boharodźićelki Marije, swjatoho Józefa, swjateju japoštołow Pětra a Pawoła a wšěch swjatych wudźěl nam dobroćiwy pomoc a pokoj, zo by Twoja cyrkej, wšě přećiwnosće a błudy rozbiwši, mohła w zawěstej Ći służić swobodźe.

Božo, pastyrjo a wjedniko wšěch wěriwych, pohladaj miłosćiwje na swojoho służownika X, kotrohož sy za najwyššoho pastyrja swojeje cyrkwje postajił, a daj jomu, prosymy, ze słowom a přikładom spěchować tych, kotrymž je předstajeny, zo by zdobom ze sebi dowěrjenym stadłom k wěčnomu žiwjenju dóšoł. Přez . . .

3) **Lectio** Epistolae beati Pauli Apostoli ad Corinthios. **Čitanjo** z lista swj. Pawoła jap. Korinthskim 11, 19—33; 12, 1—9.

Swj. Pawoł prosy wosadu, zo by njedała so zawjesć wot falšnych „japoštołow“ (kaž so sami mjenowachu). Dokelž so joho židowscy njepřećeljo khwala, tohodla khwali so też wón, kaž pisa, jako „njemudry“, kelko je znjesł za Khrystusa, přispomina pak, zo smě so khwalić jenož „ze swojimi słabosćemi“, znjesł pak je wšitko z mocu Khrystusowej. Wočakuje, zo tu sebjekhwalbu wosadni też tak znjesu, kaž sebi lubić dadźa, zo jich japoštoljo djaboła do swojeje roboty honja kaž knježa, zo jich zamoženjo „požěraju“ atd.

Tak mamy so bědźić z njepřećelemi Božimi. Tola njech je swět na nas, hdyž je Bóh za nas! Z nim dobudźemy!

Bratřa! Radźi znjeseće njemudrych, hdyž sće sami mudri. Přetož znjeseće, hdyž was něchtó do wotročstwa honi, hdyž was něchtó požěra, hdyž was něchtó łowi, hdyž so něchtó (nad wami) přezběhuje, hdyž was něchtó mjez woči bije. K swojomu zahańbjenju praju, zo smy w tej wěcy słabi byli. W čimž so štó khrobli, khroblu so też ja, w njemudrosći to ŕěču. Hebrejscy su? Też ja. Izraelići su? Też ja. Abrahamowi potomnicy su? Też ja? Służownicy Khrystusowi su? Jako mjenje mudry praju: Ja bóle. We wjacy prócach přebywach, husćišo w jastwach, w pukach nimo měry, w smjertnych strachach často. Wot Židow dóstach pjećkróć štyrceći razow bjez jenoho. Třikróć buch z prutami šwikany, jónu kamjenjowany, třikróć so mi łódź rozrazy, dźeń a nóc přebych w mórskej hłubinje, na pućowanjach často, w strachach na ŕěkach, w strachach přez rubježnikow, w strachach mjez swojim ludom, w strachach mjez pohanami, w strachach w měsće, w strachach w pusćinje, w strachach na morju, w strachach mjez falšnymi bratrami: W prócy a wobćežnosći, bjez spanja často, we hłodźe a lačnosći, w mnohich postach, w zymje a nahoće. Nimo teje zwonkowneje nuzy je moje wšědne nadběhowanjo (křesćanow), starosć wo wšě cyrkwje! Štó je słaby, a ja bych (z nim) njewosłabnył? Štó so pohóršuje, a ja bych so njehorił? Bóh a Wótc našoho Knjeza Jězusa Khrystusa, kotryž je khwaleny na wěki, wě, zo njelžu. W Damasku wobstražowaše město Damašćanow bohot (arabskoho) krala Aretasa, zo by mje zajał, a z woknom buch w korbje pušćeny přez murju, a tak ćeknych joho rukomaj. Mam-li so khwalić, štož wšak so njesłuša, přińdu na widźenja a zjewjenja Knjeza. Znaju człowjeka w Khrystusu, kiž bu před štyrnaće lětami storhnjeny hač do třećoho njebja, hač w ćěle, njewěm, hač zwonka ćěła, njewěm, Bóh wě. A znaju tajkoho człowjeka, zo bu, hač w ćěle, hač zwonka ćěła, njewěm, Bóh wě, zo bu storhnjeny do raja a wusłyša potajne słowa, kotrež człowjek wuprajić njesmě. Z tajkim budu so khwalić, ze sobu pak njebudu so khwalić, khiba ze swojimi słabosćemi. Přetož bych-li so khwalić chcył, njebudu njemudry; budu wšak wěrnosć ŕěčeć. Zdźeržuju pak so, zo by nichtó wo mni njeměnił wjacy, dyžli wo mni widźi abo wo mni słyši. A zo by wulkosć zjewjenjow mje njepřezběhnyła, bu mi date kaładło mojoho mjasa, jandźel (posoł) zatana, zo by mje plistował. Tohodla sym tři króć Knjeza prosył, zo by (zawjednik) wote mnje wotstupił. A wón rjekny mi: Dosaha tebi moja hnada; přetož móc dopjelnja so w słabosći. Radši budu so khwalić ze swojimi słabosćemi, zo by we mni bydliła móc Khrystusowa.

4) **Graduale. Stupnjowy spěw.** (Ps. 82, 19. 14.) Narody njech póznaju, zo je Ći mjeno „Bóh“. Ty sam sy najwyšši nade wšej zemju. Mój Božo, sćiń jich kaž skružene lisćo a kaž stwjelco před wětrom! **Traktus.** (Ps. 59, 4 a 6.) Zahibał sy, Knježe, zemju a ju roztřasł. Zahoj jeje kwěkancy, přetož khabła. Prokej njech wućeknu Twoji wuzwoleni, zo bychu byli wuswobodźeni.

5) **Evangelium. Dobre poselstwo.** Sequentia sancti Evangelii secundum Lucam. Słowa swj. sćenja po Lukašu 8, 4—15.

Z čołma na jězorje genezaretskim pokaza Jězus syły ludu na rólnika. Kak blizki je tón wobraz nam! Rola je naša wutroba, a Jězus a joho zastupnicy syja na nju symjo Bože. Twoje su človječe wutroby: a) twjerde kaž puć, te přerywajmy, b) njetke kaž skała, te pohłubjejmy, c) njerodne kaž ćernite, wóstate, pyrjowe polo, te rjedźmy, plějmy! Na přerytej (mjelnej), hłubokej, čistej roli našeje wutroby drohotne symjo z ruki njebjeskoho syjerja bohate žně wupłodźi, samo stotore (kaž w płódnej Galileji).

Njepodajmy so njeporjadnym žadosćam, na př. lěnjosći, hordosći, njewobstajnosći, njeŝwarnosći, nahrabnosći!

W tamym času, hdyž so wjele ludu zhromadźeše, a z městow k njomu khwataše, rjekny wón z přirunanjom: Syjeŕ wuńdźe, zo by swoje symjo wusywał. A hdyž syješe, padźe něktore při puću, a bu rozteptane, a ptaki njebja zjěchu je. A druhe padźe na skału, a zeskhadźawši wuskhny, dokelž włóhi njeměješe. A druhe padźe mjez ćernje, a ćernje sobu rosćechu a podusychu je. A druhe padźe do dobreje zemje, a hdyž bě narostło, přinjese stotory płód. To prajiwši zawoła: Štóž ma wuši k słyšenju, njech słyši. Joho wučownicy pak prašachu so joho, što by te přirunanjo było. Wón jim rjekny: Wam je date, znać potajnosće krale-

Za nawjedowařki, dowěrnicy a sobudźěłařki towařstwa žónskich a maćerjow, kaž też knježnow budźa za wšě wosady zhromadne rozwučowanja na horjeka spomnjenych dnjach we Worklečanskej khorowni.

Tak přińdźće, lube žónske, maćerje a knježny w bohatej ličbje do Worklec. Zawěsće njebudźeće so kać puća, woporow a časa a póńdźeće połne nazhonjenja do swojich wosadow a statokow wróćo, zo byšće dźěłałe jako japoštołki we swojich swójbach a towařstwach k spomoženju swj. cyrkwje a wosady a swojeje swójby. Tak na zasywidźenjo we Worklecach. Wokrejsny präzes.

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. Postajena kongregacija je so z dźiwomaj, kotrejž staj so na próstwu kapucinskoho mnicha Konrada Parzhamskoho stałoj, zaběrała. Tutón je 1894 wumrěł a bu 1929 zbóžny prajeny a so 19. měrca tohole lěta swjaty praji.

W decembru wopytachu Swjatoho Wótca 500 aziatskich studentow, kotřiž běchu so do Roma nastajili. Jich wjednik bě jedyn persiski student. Swjaty Wótc w francózskej rěči k nim poréča. Potom so naréč też do jendźelšćiny přełoži. Wón přirunowaše stary Rom z nowym a praji: Stari Romjenjo su do swěta ćahnyli, zo bychu druhe ludy předobyli a sebi je podćisnyli. Z dźensišoho Roma wšak też ludźo ćahnu, ale su to najbóle jenož jenotliwcy abo małe skupiny. Woni du, zo bychu druhim ludam swětło wěry přinjesli, zo bychu jim też zmóžnili dźělbrać na wumóženju Jézusowym. Bamž so kóždy raz wjeseli, hdyž móže misijonarow do Azije pósłać, a žohnuje jich a přewodźa jich w duchu. Wosebje so raduje, hdyž móže jenoho domoródnoho k swojomu ludej pósłać.

Też studenći ze srjedźneje a južneje Ameriki (wobej so też mjenujetej: Łaćonska Amerika) wopytachu bamža. K nim rěčeše wo wbohim a tola tak bohatym Mexiku. Joho wosebje jimaja podawki w južnej Americy.

Hdyž joho Romscy zemjenjo wopytachu, wupraji Swjaty Wótc swoju radosć nad dobrym wuspěchom Swjatoho lěta. Wón njenamaka słowa, zo by so Bohu hódnje dźakować mohł za wšě wopokazy swěrnoho a přeswědčenoho křesćanstwa a za wšě modlitwy, kotrež je Rom w zańdźenym lěće widźał. Spominajo na hospodarsku nuzu, kotraž cyły swět traši, njeje so bamž nadźał, zo telko wěriwych přińdźe do Roma jubilejski wotpusk spěwać a so zahorić na wšelakich hnadownych městnach.

Němska. Swjaty Wótc je dotalnoho Hildesheimskoho biskopa za Berlinskoho biskopa pomjenował. Tutón réka dr. Mikławš Bares. Wón najprjedy w dušepastyrstwje skutkowaše. Pozdźišo bu z wučerjom nabožiny na jenej wyššej šuli pola Koblenca. Hdyž bě hišće raz někotre lěta studował, bu z profesorom při měšniskim seminaru w Trieru a skónčnje prezes wustawa. 1929 bu biskop w Hildesheimje, narodnym měsće swjatoho Bena, a zańdźenu wutoru zaćahny do Berlina.

Za katolski skutk w Němskej chcychu najprjedy wosebity centralny wubjerk wutworić. To pak so nětko njestanje, dokelž ma tola kóždy biskop sam we swojej diecezy postajić, kak ma katolski akcion dźěłać. Tuž zawjedźe so jenož hłowne dźěłowe městno ze sydłom w Düsseldorfje.

Fuldaska akcijowa čišćeńnja wobstoji 60 lět. Wona wudawa jenu nowinu a jedyn časopis (Bonifatiusbote). K jubilejej pósła kardinal Pacelli čišćeńni wosebite zbožopřeća, při čimž wosebje wuzběhny, zo su dobre spisy, kotrež lud woprawdźe powučuja a za wšo dobre zahorjeja, jara nuzne.

W někotrych dźělach Němskeje, wosebje w diasporje, wudźěluja nabožinsku wučbu w šuli wučerjo. Spowědnu wučbu abo přihotowanjo na swjate woprawjenjo pak maja duchowni zwonka šulskoho plana a husto też zwonka šule, na farje abo w cyrkwi. Najwyšši němski sud je nětko po-

---

6) Offertorium. Přinos. (Ps. 16, 5—7.) Wokruć moje kročele na Twojich šćežkach, zo so njewusmyknjetej mojej stopje (nozy). Nakhil swoje wucho ke mni, wusłyš moje słowa! Z dźiwami pokazaj swoju smilnosć, kiž wuswobodźeš Tebi so dowěrjacych, Knježe.

7) Secreta. Čida modlitwa. Tebi podaty wopor njech nas, Knježe, stajnje wobživja a wobara. Přez našoho Knjeza ... Wusłyš nas, Božo, Wumožniko naš, a z mocu toho Sakramenta nas wobstražuj přede wšemi njepřećelemi ćěła a duše, wobradźej hnadu nětko a zbóžnosć w přichodźe.

Wujednaj so, prosymy, Knježe, z podatymaj daromaj, a nawjeduj swojoho służownika X, kotrohož sy za najwyššoho pastyrja Cyrkwje postajił, ze stajnej starosću. Přez našoho ...

8) Praefatio. Předrono. Vere dignum et justum est. Woprawdźe hódne a sprawne, zdobne a spomóžne je, zo so Tebi stajnje a wšudźe dźakujemy, Knježe swjaty, Wótče wšohomócny, wěčny Božo, kiž sy z jednorodźenym Synom a Duchom Swjatym jedyn Bóh, jedyn Knjez, nic w jednosći wosoby, ale w Trojicy jednoho byća. Přetož štož po Twojim zjewjenju wo Twojej krasnosći wěrimy, to myslimy wo Twojim Synu, to wo Swjatym Duchu bjez rozdźěla w rozeznawanju. Tak khonimy so wuznawajcy wěrne a wěčne Bójstwo, khonimy so wosebitosći we wosobach a jednosći w byću a jenakosći w majestosći, kotruž khwala jandźelja a archejandźelja, kherubim a serafim, kotřiž njeprěstanu wšednje wyskać z jednym hłosom prajicy: Swjaty ...

9) Communio. Spěw k woprawjenju. Přistupju k woltarju Božomu, k Bohu, kiž wobwjeseluje mje wot mojeje młodosće.

10) Postcommunio. Po woprawj. Pokornje Će prosymy, wšohomócny Knježe, spožč nam, kotrychž ze swojimi sakramentami wokřewješ, zo bychmy Ći z dobrym žiwjenjom służili. Přez našoho Knjeza ...

Woprowany dar bójskoho Sakramenta njech nas wučišći a wobkrući, Knježe, a na zastupowanjo zbóžnje knježny Boharodźićelki Marije, swjatoho Józefa, swjateju japoštołow Pětra a Pawoła a wšěch swjatych njech nas wote wšěch njesprawnosći wuhoji a ze wšěch přećiwnosći wuwjedźe.

Tele dóstaćo bójskoho Sakramenta njech nas škituje, prosymy, Knježe, a Twojoho służownika X, kotrohož sy za najwyššoho pastyrja swojeje Cyrkwje postajił, njech zdobom z jomu dowěrjenym stadłom wobstajnje haji a škituje. Přez našoho Knjeza ...

stajił, zo duchowni w tajkej wurjadnej wučbje nimaja prawo dźěći bić. Něšto druhe je to wězo w porjadnej nabožnej wučbje w šulach. Tam je wot zańdźenoho lěta sem ćělne khostanjo zasy dowolene.

Što činja prjedawši němscy ministerjo? Dr. Marx, prjedy statny kancler a 1925 napřećiwny Hindenburgowy kandidat za wólby němskoho presidenty, je měrnje w Berlinje žiwy. Wón dóstanje penziju jako sudnik, kajkež zastojnstwo wón prjedy zastawaše. Dr. Brüning ma w khorowni swj. Jadwigi w Berlinje mału jstwičku wotnajatu, kajkuž měješe hižo do časa swojoho kanclerstwa. Joho chcychu w Jendźelskej za profesora měć, wón pak je poskićenjo wotpokazał. Wjednik prjedawšeje centrumskeje strony, praelat Kaas, je w Romje žiwy. Socialdemokratiski kancler Bauer je zastupjeŕ jeneje wikowarnje w Berlinje, prěni kancler po revoluciji, Scheidemann, je w Prazy. Kancler n. w. dr. Wirth pisa w Parizu stawizny Němskeje wot lěta 1918. General Schleicher, posledni kancler, bydli we swojej khěži w Neubabelsbergu a pisa dopomnjeńki ze swojoho žiwjenja. Otto Braun, kiž běše 12 lět pruski ministerski president, je w Askonje we Šwicy. W Šwicy staj też policajskej presidentaj Crzesinski a dr. Weiß. Pruski financminister póndźe bórzy do Chiny, hdźež su sebi joho přeli. Woborny minister dr. Geßler bydli na swojim kuble w Bayerskej. Předsyda demokratiskeje strony, dr. Koch-Weserski, chce so jako farmar we Africy zasydlić. Dr. Curtius je prawiznik w Berlinje.

Českosłowakska. Ministerstwo za socialne spomožeŕstwo je rozprawu wo raciolisowanju we wšelakich twornjach wudało. Přepytowanja přewjedźechu wosebići inspektorojo dźěła. Rozprawa pokaza jara jasnje, kelko dźěłaćerjow mašinow dla swoju zasłužbu zhubi. Móžeš prajić, zo je mašina strašny dźěłaćerjowy njepřećel. We wšěch twornjach, w kotrychž nowe mašiny postajichu, pušćichu bórzy čŕjódy dźěłaćerjow. Mašiny dźěłachu wjele spěšnišo a nadźěłachu husto telko kaž 10, 15, 50, haj samo wjacy hač 100 ludźi.

Awstriska. Też tu su biskopja zakazali, wo zjewjenjach swjatych pisać, rěčeć atd., khiba zo su biskopja swoju dowolnosć k tomu dali. Prjedy hač katolske nowiny što wo njewšědnych podawkach ćišća, maja najprjedy wo dowolnosć prosyć. Knihe, kotrež wo tajkim jednaja, trjebaja cyrkwinske „Imprimatur". Na tute měli přecy hladać, jeli nam štó nabožne knihe abo spisy poskića. Też w Serbach su so mjenujcy tajke rozšĕrjałe a tola běchu jěd za katolski dom. Tohodla najprjedy hladać za „Imprimatur"!

Dobry wuspěch je w poslednim času hibanjo mjez katolskimi dźěćimi měło, wosebje dźěćace misijóny. Na nich běchu so też dźěći tajkich staršich wobdźělili, kotřiž su z cyrkwje wustupili. Woni nětko swojich staršich prošachu, zo bychu jim dali do katolskeje šule khodźić, a starši samo na próstwu swojich dźěći zasy so cyrkwi přizamknychu. Tajke podawki wozjewjeja wšelake wosady.

W Awstriskej też na njedźelach Božu mšu w radiju scelu. K čomu to, so někotry praša. To wězo njeje za tajkich lěnikow, kotřiž njechadźa kemši hić. Ale je jich wjele, kotřiž z cyła njemóža Božu mšu słyšeć. To su khori a bědni, dale tajcy, kotřiž maja někajke powołanjo, kotrež jim njedowoli dom wopuščić. W Awstriskej pak su wosebje też wjele statokow na horach atd., z kotrychž móža jenož jedyn abo někotři kemši hić, haj druhdy samo nichtó, dokelž je jara daloko hač do cyrkwje a puć njesměrnje wobćežny. Wšitcy ći pak, kotřiž su doma, začuwaja wulku wjesołosć, hdyž jim radio dowoli při jenej Božej mši, hdyž też daloko wot městna swjatoho wopora, přitomni być. Woni su husto pobožniši hač někotry kemšeŕ. To wě kóždy, kotryž je jónu w njekatolskej wokolinje bydlił, daloko wot wosadneje cyrkwje.

Wuheŕska. Dokelž su tu katolikojo najbóle khudźi, móže so stać, zo jónu dosć wučenych ludźi njezměja, dokelž starši swoje dźěći njemóža na šule słać. Nětko chcedźa biskopja wosebite stipendije założ ć, kotrež maja so wobdarjenym katolskim hólcam přizwolić.

Caritas měješe w Budapesće w tutej zymje wjele dźěła a nadawkow. 37 domow za bědnych a starych bu założenych. Zo bychu wšitkich khudych derje zastarać móhli, tola znjewužićo spomožeŕstwa znjemóžnili, su tam wosebite listy potrěbnych zhotowili.

Minister bě tu postajił, zo na reformaciskim swjedźenju žana šula njesmě być. Na to pak biskopja postajichu, zo maja w katolskich šulach runje tak wučbu kaž kóždy druhi dźěławy dźeń. Minister je potom też wukaz trochu přeměnił. — Předsydstwo katolskoho skutka je protestowanske pismo zarjadnistwu radia póslało, dokelž běchu w rěčach w radiu na reformaciskim swjedźenju katolikow ranili a tak konfesionelny měr kazyli.

Francózska. Mjez tym, zo móžeš skoro wo nabožnym hibanju mjez zdźěłanymi rěčeć, je na wsach w tutym nastupanju jara zrudnje. Mnozy tam swoje winowatosće njedopjelnjeja. Wosebje njeńdu njedźelu kemši. W poslednich lětach bu to přecy hubjeńšo. Zjednoćeństwo młodych holcow je nětko za winami pytało. Je dowěrnicow do mnohich wosadow póslało abo so pisomnje wobhonjało. Wosebje wobroćichu so na młode holcy na wsach. Zjednoćeństwo je dopokazało, zo su winy najbóle zwonkowne, zwjetša njedostatk na duchownych. Wo tym smy hižo pisali. Dokelž nimaja duchownskoho dorosta, so we wšelakich biskopstwach też dźensa a přichodnje hišće pohubjeńšuje. Druhdy ma tam jedyn měšnik sydom wosadow zastarać a k tomu su někotre hač do 14 kilometrow wot joho bydlenja zdalene. Něhdźe druhdźe je jich wot 835 wosadow 522 bjez duchownoho, 22 samo bjez cyrkwje. W druhim biskopstwje je zasy wot 513 wosadow 210, potajkim skoro połojca bjez měšnika. Ludźo maja z dźěła 12 km do cyrkwje. Tak je wězo też hubjenje z nabožnej wučbu. Samo nabožnje zmyslene swójby njewědźa, zo je pod ćežkim hrěchom přikazane, njedźelu Božu mšu słyšeć. Tak potom husto radšo k nyšporu du. Stanje so też, zo na někotrych swjatych dnjach rady du. Tak bě na přikład *bołmončku cyrkej přepjelnjenja (dla procesijóna z bołminu)*, jutrowničku pak měješe duchowny Božu mšu před nimale prózdnymi ławkami.

W Parizu su małe pućowanja z autobusami zarjadowali, kotrež přecy k wjele cyrkwjam wokoliny wjedu. Tak wěriwi zajim dóstanu za twarjenjo cyrkwjow, kotrež kardinal Verdier wosebje spěchuje. Při prěnim pućowanju njedosahachu městna.

Carthagski arcbiskop bě ćežko na čŕjewa skhorjeł. Operacije ničo pomhałe njeběchu a lěkarjo prajachu, zo so bórzy čŕjewa předrěja a zo potom za 48 hodźinow wumrěje. Arcbiskop pak so potom při procesijónje wobdźěli, kotryž powostanki swjateje Bernadetty Soubirous do nowoho sarkofaga přenjese. Arcbiskop so při tym wo wustrowjenjo modleše. Za tři hodźiny čuješe so cyle strowy a lěkarjo jomu wobswědčichu, zo je so to jenož z dźiwom stać mohło. Tutón dźiw bu też za swjatoprajenjo Bernadette zjawnje připóznaty.

Ruska. Bjez wěrnoho křesćanstwa njeje sprawnosće, też nic socialneje, kotruž chcyše tola bolšewismus ludej přinjesć. Mjez tym, zo su za wjednikow komunisma rjane khěže a wobydlenja natwarili a rjenje wuhotowali, su bydlenja khudych zrudne. Tak lěha wjele swójbow a jenotliwcow hromadźe w zalach, hač do 140 wosobow. Do bydlenjow běži woda. Wokna su z deskami a lapami zatykane, w zhromadnych khěžach maja wokoło 750 wosobow hromadźe jedyn klozet. Wjacy hač połojcu pjenjez, kotrež dyrbjachu za twar być, su zamołwići za druhe poměry wužili.

Hollandska. Haarlemski biskop napominaše staršich, zo bychu swoje dźěći do katolskich športskich towarstwow zapisać dali. Młodźinu pak namołwješe, zo by so tajkich towarstwow zdalowała, kotrež njejsu katolske. Duša a ćěło stej jene a w njekatolskich športskich towarstwach husto duša škodu poćerpi.

Towařstwowy powěstnik.

Jasčanska Katolska Bjesada. Khartki za póstniski swjedźeń maja so nanajpozdźišo hač do njedźele 11. febr. pola pokładnika Wjesele wotewzać.

Ralbicy. Katolska Bjesada změje jutře njedźelu, 4. febr., popołdnju w 5 hodź. w Smjerdźacej swoju měsačnu zhromadźiznu. Wo bohaty wopyt prosy **předsydstwo.**

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 30. jan. 1934.

133 wołow, 271 bykow, 308 kruwow, 49 jałojcow, 1260 ćelatow, 1092 wowcow, 3441 swini.

Woły: 1) Połnomjasne, wukormjene, młódše, najwjetšeje rèzneje hódnosće 30—32 hr. 2) starše 28—30 hr. 3) Połnomjasne młódše 25—27 hr. 4) Połnomjasne starše 22—24 hr. **Byki:** 1) Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće 30—32 hr. 2) Połnomjasne, wukormjene 27—29 hr. 3) Mjasne 24—26 hr. **Kruwy:** 1) Młódše, połnomjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće 26—28 hr. 2) Połnomjasne wukormjene 21—25 hr. 3) Mjasne 15—20 hr. 4) Mjenje picowane 12—14 hr. **Jałojcy:** 1) Połnomjasne, wukormjene najwjetšeje rězneje hódnosće 30—33 hr. 2) Mjasne 25—29 hr. **Ćelata:** 1) Najlěpše wukormjene 38—43 hr. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 33 37 hr. 3) Špatne 28—32 hr. 4) 25—27 hr. **Wowcy:** 1) Młódše a stare, wukormjene 40—42 hr. 2) Starše wukormjene 33—38 hr. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) 30—32 hr. 4) 24—28. **Swinje:** 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½ lět stare 47—48 hr. 2) Wukormjene 46 hr. 3) Mjasne 44—45 hr. 4) Špatne 43—44 hr. 5) 41—42. Rancy 40—43.

Należnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1934.

Kk.: 140. z Drježdźan: Marja Wawrikowa; 141. z Kamjeńca: Madl. Šustyrowa; 142. 143. z Budyšina: Jakub Hajna, Hańža Měrćinkowa; 144. z Lipska: J. Semang; 145. z Khróšćic: wučeŕ Pawoł Pjetaš; 146. z Radworja: wučeŕ Jurij Kubaš; 147. z Budyšina: Khata Kochec.

Sobustawy na lěto 1933.

924. 925. z Drježdźan: Marja Wawrikowa, Hańža Hajdanowa; 926. z Budyšina: Madlena Koprijowa.

Sobustawy na lěto 1932.

Čo. 1070. N. N.

Dobrowólne dary za duchownski dorost.

Knj.: Madlena Šustyrowa z Kamjeńca 2 hr.; N. N. z Budyšina 2 hr.

Katolska Bjesada w Njebjelčicach.

Póstnicy póndźelu, 12. februara, wječor w 7 hodź. w hosćeńcu w Njebjelčicach:

załoženski swjedźeń

z dźiwadłom a rejemi.

Hrać budźe so lud. drama „Maruša“.

Přećelow a lubowarjow rjaneje bjesady přeprošuje **předsydstwo.**

Tow. katolskich Serbow „Jednota“ w Drježdźanach.

Naš lětuši **55 lětny załoženski swjedźeń** swjećimy sobotu, 10. małoho róžka (febr.) 1934, wječor w 7 hodź. w „Ballhaus“ na Budyšskej drózy (Bautzner Straße) 35, pod hesłom

„Młodźina ma prawo“

z wulkim balom a překhwapjenjemi.

Našich lubych sobustawow, přećelow a krajanow we Drježdźanach a w domiznje z tutym nanajwutrobnišo přeprošuje **předsydstwo „Jednoty“.**

Katolske Kasino w Kamjeńcu

přeprošuje na swój

póstniski swjedźeń

njedźelu 4. febr., wječor w 6 hodź. w hotelu „Stadt Dresden“ wšitkich z blizka a z daloka nanajpřećelnišo.

Předsydstwo.

Tunja jězba do Roma!

Swjatoprajenjo zbóžnoho bratra Konrada 19. měrca, swjatoprajenjo zbóžnoho Don Bosca jutry 1934.

Jězba, zastaranjo a přenocowanjo jenož **140** hr.

Katolski putnikařske a pućowanske běro

J. Šołta, Drježdźany, Königsbrücker Str. 33, I

Žarowanske

kharty a listy

kaž tež wšě druhe ćišćeŕske wěcy dóstanjeće

w Donnerhakec ćišćeŕni

w Budyšinje

Před šuleŕsk. wrotami 21

Zjawny dźak

swj. Antoniej

za wusłyšanu prózstwu!

Nawěštki

w „Kat. Posole“ maja stajnje wuspěcha!

Po Božej njewuslědźomnej woli wumrě srjedu wječor na sćěhwkach zrudnoho njezboža, derje přihotowany z dóstaćom swjatych sakramentow, mój lubowany mandźelski, naš starosćiwy nan, dźěd a přichodny nan, luby bratr, swak a wuj

Michał Ćěsla w Zejicach

w 63. lěće žiwjenja. Pohrjeb budźe njedźelu, 4. februara, dopołdnja ½9 hodź. na farskim kěrchowje w Khróšćicach.

We hłubokim žarowanju:

W Zejicach, Wudworju a Khróšćicach, 31. 1. 1934.

Hańža zwud. Ćěslina rodź. Wićazec,
Marja Nowakowa rodź. Ćěslic,
Lejna Ćěslic,
Jurij Nowak.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik. — „K. P." ćišći so w 1600 exemplarach

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9 — Pokładnik: Jurij Šołta, Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokorčak čo. 3895.

6. čisło. | W Budyšinje (Bautzen), 10. februara 1934. | 72. lětnik.

Wěra, lubosć a wopor.

Njedźela septuagesima wuči nas, zo nas Bóh ze swojej hnadu do kralestwa Božoho powoła, sexagesima, zo mamy być dobreje wole a zwólniweje wutroby quinquagesima, zo ma so tajke naše zmyslenjo wuskutkować we wěrje, lubosći a woporje.

1. Wosrjedź čěsnosćow našoho zemskoho žiwjenja ze wšěmi joho wobćežnosćemi a słabosćemi modli so cyrkej w přistupje (ps. 30, 3—4.) z Davidom, kotryž we swojej najwjetšej nuzy wuček w Bohu pytaše; „Božo, budź mi skała, na kotruž wućeknu, a hród, w kotrymž mje wukhowaš. Ty dźěn sy moja móc a mój škit, a swojoho mjena dla mje wjedźeš a žiwiš mje. (Ps. 30. 2.) Na Tebje, Knježe, so nadźijam a njezmylu nihdy; we swojej sprawnosći mje wuswobodź a wumož mje."

Z tutoho 30. psalma su też słowa wzate, kotrež Jězus we swojim smjertnym straše swojomu Wótcej so modlo wupraji: „Do twojeju rukow poručam swojoho ducha!" Tak drje modleše so też Jězus na ćežkim puću do Jeruzalema, hdźež joho ćerpjenjo a smjerć wočakowaštej, z nutrnosću swojeje wutroby w najwjetšej nuzy. Też my chcemy, połni sobuželniweje a sobućućiweje wutroby, z Jězusom so pobožnje modlić, hdyž w nuzy a smjerći žaneje pomocy wjacy namakać njemóžemy dyžli pola Boha.

Přiswójmy sebi na našim puću ćerpjenja, kotryž je často křižowy puć, tutu Jězusowu modlitwu, zo bychmy we wšěch horjach a strachach za wěru a hnadu Božu krući na puću k Wótcej wostali, najebać wšěch złych přikładow swěta, wšěch złych požadosćow we nas a wšeje złósće złych duchow.

Njech tola kóždy w času swj. posta kroči puć pokuty a nakazanja ze sylnej dowěru na stajnu pomoc Božu a njech prosy z dźěsćowskej dowěru wo wusłyšenjo a swjatosćenjo swojeje khudeje duše pobožnje: „We twojej sprawnosći mje wuswobodź a wumož mje."

Tohodla modlmy so z cyrkwju: „Naše prózstwy, prosymy, Knježe, lubje wusłyš, a rozputawši nas wot hrěchow nas přede wšej přećiwnosću pas. Přez našoho Knjeza . . .

2. W epistli (1. Kor. 1, 1—13) napomina swjaty Pawoł, kotryž móžeše wo sebi rjec: „Khrystusowa lubosć nući nas", křesćanow w pohanskim Korinće ze wšěmi zabłudźenjemi a wohidnosćemi jich přibóžstwa k swjatej skutkownej lubosći.

Bjez lubosće sym „kaž zynčacy mosaz abo klinčacy zwónčk", bjez duše, bjez čućiwosće, bjez žiwjenja, prózdne sudobjo, samo hdyž „bych měł wšu wěru a hdy bych rozdźělił khudym na jědź wšitke swoje zamoženjo a podał swoje ćěło tak, zo bych so spalił, lubosće pak bych njeměł, ničo njeby mi to pombało".

Duch, kotryž dyrbi wšitke naše skutkowanjo a prócowanjo, wšitke naše dawanjo, woprowanjo a ćerpjenjo wožiwjeć, je duch lubosće. To je naše přeznaturske zjednoćenjo z Bohom, žiwjenjo w lubosći Božej a w joho hnadźe.

Bjez tuteje lubosće njepomha žadyn zwonkowny skutk; tuta lubosć pak wopřija w sebi móc ke kóždomu dobromu skutkej.

Złožić ma so lubosć jako skutk a počink na Boha a bliźšoho. Tohodla praji swjaty japoštoł khwalo tajku lubosć: „Lubosć je sćerpliwa, je dobroćiwa; lubosć njeje zawistna, njeje samokhwalna, njenaduwa so, njeje česćelakomna, njepyta swojoho wužitka, njeda so rozhněwać, njemysli złoho; njewjeseli so nad njesprawnosću, wjeseli pak so nad prawdu. Wšitko znjese, wšitko wěri, wšoho so nadźija, wšitko přetraje."

To je khwalbny spěw lubosće; štóž to čini, štož swjaty Pawoł tu wo lubosći praji, smě so dobry křesćan mjenować a so z cyłeje wutroby wjeselić, zo je po swojej katolskej swjatej wěrje tutu wulku, bohatu, swjatu a wozbožacu lubosć namakał.

Jeničcy tuta lubosć přetraje wšě časy a wostanje přecy a wěčnje. Wěra a druhe dary swjateje hnady přestanu ze smjertnym žiwjenjom; lubosć pak wostanje, přetož wobsedźi Boha a joho lubosć we wěčnosći.

„Nětko wostawa wěra, nadźija, lubosć, tute tři; najwjetša z nich je lubosć".

3. Tutu lubosć we swojej wulkosći a połnosći a spomožnej skutkownosći pokazuje nam swj. Lukaš we swjatym sćenju (Lk. 18, 31—43).

„Lubosć je sćerpliwa" praješe swjaty japoštoł; Jězus pak wopokaza ju ze swojim přikładom: „Hlej, dźemy horje do Jeruzalema a wšitko so tam dokonja, štož su profetojo napisali wo Synu čłowjeka".

Lubosć je sćerpliwa też z duchownymi słabosćemi, kotrež z wulkomyslnosću znjese: „A woni z toho ničo nje-

zrozemichu, a te słowo bě zakryte před nimi a njezrozemichu, štož bu prajene."

Wo zakonju woprowanja a ćerpjenja nochce słaby človjek wjele wědźeć; to nochce zapřijeć. To bě tak hižo pola swj. japoštołow: jich wočakowanjo bě krasne, dokelž předstajichu sebi mócne kralestwo, kotrež Jězus w Israelu postaji. Tu njehodźachu so mysle na ćerpjenjo a woprowanjo. Kajku sćerpnosć dyrbješe Jězus z nimi měć!

Ale smy my hinaši hač japoštołojo? Też my chcemy jenož zbožownosć, čiłosć a strowosć, ćělne derjeměćo bjez tradanja a nuzy. Słowo wo ćerpjenju a woporje też my často njezrozemimy a nochcemy je ani słyšeć.

Kajku sćerpnosć dyrbi Jězus też z nami měć!

Nawukńmy zasy w póstnym času: „Lubosć wšitko znjese."

„Lubosć je dobroćiwa", praji swjaty japoštoł a Jězus dopokaza to ze swojim přikładom, hdyž na puću do Jericha slepoho widźacoho sčini.

Połny žadosće za swětłom a wustrowjenjom woła slepy wo smilnosć a pomoc: Jězuso, syno Davidowy, smil so nade mnu!"

A njeprošeše podarmo. Jězus praji jomu słowa połne dobroćiwosće a wšohomocy: „Budź widźacy, twoja wěra je ći pomhała".

Wukńmy też my wot tutoho slepoho na puću Jězusowym. Wołajmy też my połni žadosće za wumoženjom k jeničcy wěrnomu wumožnikej Jězusej Khrystusej: Jězuso. syno Davidowy, smil so nad nami!

Wukńmy pak też wot Jězusa, zo ducha lubosće pokazujemy a lubosć stajnje wopokazujemy, też hdyž duch hidy a njepřećelnosće to nochce, zo bychu wožiwiłe skutki a wopory wěrneje lubosće k Bohu a bližšomu.

Wěra, kotraž so w lubosći a z lubosće wuskutkuje, njech też nas zahori a wozboži! Prošmy tohodla wo jeničcy rozomnu wěru; „Knježe, zo bych widźał" a wo ducha lubosće: „Jězuso, syno Davidowy, smil so nad nami!"

Rozhlad w sweće.

Němske stać anstwo.

Přez zakoń wo nowotwarje su kraje němskoho stata swoju krajnu samostatnosć zhubiłe. Tohodla je nuzne, zo so nětk też prawo statneje přisłušnosće přeměni. Minister dr. Frick je wukaz wudał so złožujo na 5. artikel zakonja, zo statna přisłušnosć w jenotliwych krajach spadnje. Mamy nětko w přichodźe jenož němsku statnu přisłušnosć.

Danski kral pola Hindenburga.

Na swojim pućowanju do južnych krajin přebywaše danski kral dźeń w Barlinje a wopyta při tym też němskoho presidenta Hindenburga. Při tutej składnosći poskići Hindenburg k česći diplomatiskoho korpsa wječeř, při kotrejž so wšitcy wobkručeni pósłancy ze swojimi mandźelskimi wobdźělichu.

Jendźelski wopyt w Sakskej.

Konservativny jendźelski zapósłanc, wyšši leutnant Sandeman Allan, pućuje informacijow dla přez Němsku. 2. februara je pobył w Drježdźanach. Hłowny zajim měješe tu za sakske ratarstwo a wosebje melioraciske dźěła. Hłowny wjednik druhoho wotdźělenja krajnoho burstwa wodźeše cuzoho hosća. Wjednik Rösler poda přehlad wo organisaciji sakskich ratarskich zjednoćenstwow. Wosebje młynske a pjekarske zarjadowanja zajimowachu hosća.

Francózska kriza.

Wutoru mějachu w Parizu wulke ćežke njeměry. Wjele tysac sobustawow zwjazka „Wohnjowy wěnc" spytachu do twarjenja znutřkownoho ministerstwa so dobyć. Policija pak so sylnje napřećiwješe. Na wšelakich městnach běše hižo k zraženjam dóšło. Při tym so někotre wosoby zranichu. Rozhorjene črjódy zapalichu też wulki awtobus, rozbichu šklenčy a mjetachu tute do policije. Někotrych sobustawow republikanskeje gardy skałanych a zbitych do lacaretow dowjezechu. Jězdna garda ćehnješe wjacy króć z tesakom přećiwo demostrantam. Barikady z ławkow a lěsycow natwarichu a wutorhowachu asfaltowe plestry města Pariza. Policija bu stajnje wróćo stłóčena. Na mosće přez rěku Seine hišće junu pozasta a so zapjeraše. Tu dóńdźe k sylnej třělency. Wokoło 8 hodź. wuwi so woprawdźita bitwa. Na wjele stow wutsělow bě słyšeć. Zapósłancy a pasantojo do twarjenjow ćěkachu. Cyła wokolina runaše so bitwišću. Demostrantojo dźěchu z britwjemi, kamjenjemi a klumpachami na policiju.

Nutřkowne ministerstwo je wo njeměrach zańdźenu wutoru wozjewiło, zo wopory pola demostrantow 6 mortwych a 170 zranjenych, pola republikanskeje gardy 6 mortwych a 130 zranjenych, pola policije 180 zranjenych a pola mobilneje gardy 100 zranjenych wučinjeja.

Ministerski president Daladier je sriedu popołdnju wróćostupjenjo cyłoho francózskoho knježeństwa wozjewił. Wina je pječa ta, zo nochce dalše krejpřeleco. Wječor w 7 hodź. so powěsć rozšěri, zo chce prjedawši president republiki, Gaston Doumergue, nowe knježeństwo zestajeć. Wón pak je dwoje wuměnjenjo stajił, mjenujcy rozpušćenjo komory a wupisanjo nowowólbow nic do 6 měsacow.

Awstriska ministerska rada wuradźowaše.

Tuta je póndźelu wobzamkła, zwjazkowomu kanclerej Dollfußej prawo dać, zo so dla němsko-awstriskich należnosćow na Ludowy zwjazk wobroći. Dale so hamtscy ničo njewozjewi. Nowinarstwo přinjese jenož krótke powěsće. Awstriski pósłanc pola Ludowoho zwjazka njeje hišće žadyn nadawk dóstał, zo by trěbne kročele pola generalnoho sekretara zwjazka činił. Z Wina so powě, zo je awstriske knježeństwo jenož zasadnje wobzamkło, na Ludowy zwjazk so wobroćić, jeli so należnosć w bližšim času njepřeměni.

Pólska a wukraj.

Zwonkowny minister Pólskeje Beck je wóndano wo pólskej zwonkownej politicy rěčał, kiž je za stabilisowanjo a skrućenjo měra trěbna. Też w přichodźe wobdźěli so Pólska na dźěłach Ludowoho zwjazka. Za přewjedźenjo reformy tutoho zwjazka pak hišće pobrachuje naćisk. Štož nastupa wotbrónjenjo, je Pólska za škit swojoho kraja we zrěčenju ze sowjetskej Ruskej prawo dóstała, swoje rańše mjezy dosć škitać. Mjez Pólskej a Ruskej su so tohodla přećelne poměry wuwiłe, štož je k wotstronjenju wšelakich politiskich napřećiwnosćow dowjedło. Pólska přeje sebi też w přichodźe dobry zwisk z Ruskej.

Minister Beck pokaza potom na němske poćahi. Jako loni Adolf Hitler kanclerstwo přewza, mysleše Europa, zo so nětko poměry mjez woběmaj statomaj přiwótřa. Ale hnydom při prěnim zbliženju z němskim knježeństwom je Pólska jasnu a zmužitu rěč namakała. Tute jednanske wašnjo je podłožk położiło za wutwarjenjo trajnych formow dobroho susodstwa. Poslednje zrěčenjo z Němskej je nowy dokument, kiž wuznam wšědnych poćahow přesahuje. Też z Francózskej a Rumunskej wobstoja dotalne zwjazki dale. Štož Gdanske zwady nastupa, je minister spytał, tute we sprawnym a praktiskim pruhowanju wotstronić. Wón so nadźija, zo njebudźeja zrěčenja w augusće lońšoho lěta za trajne zhromadne dźěło bjez wuspěcha.

Zrěčenjo balkanskich krajow.

Balkanska konferenca je so zańdźenu njedźelu w Běłohrodźe skónčiła, na kotrejž so zwonkowni ministrojo Grekskeje, Turkowskeje, Rumunskeje a Južnosłowjanskeje wobdźělichu. Tući zestajachu skónčny tekst balkanskoho zrěčenja a chcedźa je hišće tutón tydźeń w Athenje podpisać. Potom budźe wozjewjene. Dojednanjo je ćežke było. Ministrojo so njedźelu wječor domoj wróćichu, zo bychu swojim knježeństwam rozprawjeli.

Worošilow dźerži wulku rěč.

Sowjetska unijóna wozjewi wulku rěč, kiž měješe jeje ludowy komisar za wójsko a namórnistwo, Worošilow, na 17. stroninym zjězdźe ruskeje komunistiskeje strony. Wojeńska móc je so derje wuwiła. Wot poslednjoho zjězda sem je so dobre dźěło za wutwarjenjo Čerwjeneje armeje wukonjało. Mamy moderne tanki w dosahacej ličbje, dobru artileriju, dosahacu ličbu ručnych mašinskich třělbow a mašinske třělby za powětrowowy škit. Mamy dale mócnu chemisku industriju a žane hubjene wobkhadne srědki. Smy sebi wobstarali mócne ćežke bombowe lětadła a wšudźe w lětańtwje smy so porjedźeli. Worošilow naliči wšitke přihoty, kiž je sowjetska Ruska wosebje na daloko-rańšich mjezach k swojomu škitej činiła. Wobrónjene mocy su so tam posylniłe. Ličby so njesmědźa prajić. We ważnych wokolinach su so zawjery připrawiłe, přez kotrež njepřećel tak lohcy na sowjetsku zemju njepostupi. Wladiwostok a cyły přimórski kraj, połnócny Sachalin kaž Kamčatka, dyrbi Ruska na kóždy pad škitać.

Amerika žada zniženjo danje.

We Washingtonje su srjedu zwěsćili, zo je jara nuzne, dań nic jenož w Americy, ale wšudźe na swětowych wikach znižić. 6—8 % danje je dźensa přewjele.

Japanska přistaja municijowych dźěłaćerjow.

Wójnski minister Hayaši je pječa prajił, zo do wójny mjez Japanskej a Zjednoćenymi Statami njewěri. Też z Ruskej k žanej wójnje njedóńdźe. Ruska ma drje 100 000 muži a 300 lětadłow při mandźurskich mjezach. W cyłej Mandźurskej ma Japanska pječa jenož 50 000 muži stojo. Japanski minister dale rjekny, zo so w Japanskej 40 000 muži přistaji, kiž budźa municiju dźěłać. Tuta municija je za Mandźursku postajena. Z tym chce wobkkudnjenym ratańskim dźěłaćerjam pomhać.

Z Łužicy a Serbow.

Z Hněwsec. (Žałostne njezbožo.) Zańdźenu sobotu wječor krótko do 7 hodź. sta so w Hněwsecach pola Małsec žałostne njezbožo. Při puću z Hněwsec do Małsec zajědźe 4lětna dźowčička Malcherec mandźelskeju ze swojimi sanjemi na Šprjewiny lód. Něhdźe srjedź rěki so lód złama a holčka padźe do wody. Runje tu je woda jara hłuboka. Mać dźěsća, ratańska dźěłaćerka Martha Malcherowa, běše podawk wobkedźbowała. Wona khwataše k městnu njezboža a skoči do rěki, zo by swoje dźěćo wukhować spytała. Dokelž pak sama do stracha zatepjenja přińdźe, wołaše wótře wo pomoc. Na to přińdźe jeje muž a skoči hnydom do wody, zo by mandźelsku a dźěćo wukhował. Njeporadźi pak so jomu, wobeju z wody wućahnyć, a prjedy hač móžachu jomu na pomoc přińć, so też wón zatepi. Wukhowańske mužstwo Budyšskeje sanitetneje kolony Čerwjenoho kříža a knjez dr. med. Schellig bórzy na městno njezboža dokhwatachu. Zatepjeni so wukhowachu, tola wšitke pospyty k zasywoživjenju wostachu bjez wuspěcha. Malcherec mandźelskaj běštaj něhdźe 30 lět staraj. Hermann Malcher běše bjez dźěła. Wón běše pak hišće před krótkim pola dźěłoweje služby při Albrechtowej rěcy dźěłał. Z Malcherec swójby je jenož 15lětna dźowka zawostała. Zańdźenu srjedu buchu znjezboženi w Budyšinje na tudomnym Michałskim kěrchowje pohrjebani.

Z Radworja. Hdyž tu srjedź januara knjez kapł. Kochs z Lipska film „Duše w nuzy“ pokazowaše, běše to zajimawe a powučace zdobom za wšěch wosadnych, małych a wulkich. A nětko započatk febr. buchu naše knježny a maćerje wot knjenje sekretarki Bokišec z Drježdźan tři dny dołho wo nahladnosći a winowatosćach křesćanskeje žónskeje za naš čas rozwučowane. Přednoški wotměchu so w sotrowni. Zwoprědka běše wopyt knježnow trochu słaby. Naše maćerje pak přikhadźachu bohaće!

— Katolska Bjesada je so lětsa hižo dwójcy skhadźowała. Nowe lěto běše derje wopytana zhromadźizna pola Kralec. Předsyda, knjez farař, přeješe wšěm sobustawam a jich swójbnym wjele zboža. Potom rozpominaše nowinki z bližšeje a dalšeje wokoliny. Zapisowař, knjez wučeř Andricki, přednošowaše wo našej nowej politiskej dobje, kiž sebi duchowne a potajne zjewy bóle waži a wšelake znamjenja (khorhowje atd.) česći. Rěčnik wopominaše dale, kak pak swjata cyrkej zdawna potajnosće znaje a je hódnje wukhwaluje, na přikład póstnicy Najswjećiši sakrament. — Na prěnjej njedźeli februara běše nětko 60lětny žałoženski swjedźeń „Bjesady“ a to pola Šubertec. 2. febr. lěta 1873, na swjedźenju Swěčk-Marije, je njeboh farař Handrij Dučman towarstwo pola Hórnikec (nětko Nawkec korčma) założił. Sobustawy zeńdźechu so ze swojimi swójbnymi wječor

Khrystus da so z nowa předać, zo by wumožił jenu dušu.

P. de Hore, misijonar w Transvaalu.

Marja płakaše ćiše, Pawoł bě rozhorjeny. Ale što móže wboha žona za to, zo bywaše přecy hórje a hórje? — Běštaj sebi w Lady-Selbourne pola města Pretoria mału žiwnosć kupiłoj. Za to chcyštaj mnohe lěta lutować a kóždy pjenježk k rjadu brać. Wjeseleštaj so hižo, zo budźetaj na stary dźeń bjezstarostnje móc žiwaj być. Marja staraše so wo domjace dźěło, mjez tym zo Pawoł pola wobdźěłaše.

Tola běštaj sebi do časa złote hrody twariłoj. Njeběštaj ličiłoj z njezbožownymi připadami, kajkež Bóh druhdy na človjekow póśćele. Tak bywa na př. w połodnišej Africy wjedro husto dosć jara njelube. Hižo prěnje lěto jeju hospodarjenja běchu žně khětro špatne. W přichodnym lěće přićahny njesměrny rój wulkich skóčkow do kćějaceje kukuricy a zniči žně.

Wosebje lěto 1927 bě katastrofalne. Smalace słónco wususi poslednju włóhu w zemi. Bě woprawdźe zrudno pohladać do Božeje přirody. Młodaj mandźelskaj dyrbještaj wšu domjacu nadobu rozpředać. Što nětko?

Pawoł bě pohan, Marja katolska. Kóždu njedźelu khodźeše kemši. Misijonarojo a sotry pomhachu po swojich mocach wbohimaj khudźinkomaj. Pawoł bu njeśćerpny a mórkotaše nastajnje. Runje dźensa bě wón njemdry a porokowaše swojej žonje, zo je wšitko rozpředała, samo joho łožo, ale swoju drohoćeńku, mały křižik, nochce na žadyn pad předać.

To bě přičina, kotrejež dla Marja płakaše. Tutón jej tak drohi křižik předać? Lubowaše tónle rohowy křižik, kotryž bě sebi k wěrowanju za drohi pjenjez kupiła. To bě zwjazk, kotryž ju nutrnje zwjazowaše ze jeje lubym Zbóžnikom. Jězus znaješe jeje wjesela a jeje ćerpjenja. Jomu dowěri też starosće wo wukubłanjo a wo přichod swojich dźěći. Wot njoho wuprosy sebi móc, křiwdy a lohkomyslnosće ze strony mandźelskoho śćerpnje a lubosćiwje znjesć. W khorosći złoži husto swojej woči k njomu, zo by so zetkała z joho sobuželnym, miłym wóčkom a w nim čitała pokojace słowo: „O wy wšitcy, kotřiž ćerpiće, hlejće, hač je žana bolosć runja mojej bolosći!“ Dyrbi dha woprawdźe předać tutón křižik, zo byštej so zminyłoj hrózbnoho hłodu? Dyrbi sčinić tutu poslednju kročel a w hórkim poroku sebi prajić: Nětko dach wšitko, też swoje najdróžše!

Jeje horjo bě docpěło nanajwyšši skhodźeńk. Jenož hišće někotre dny, a dwě človječej žiwjeni, wucycanej hač do posledneje kapki žiwjeńskeje mocy, hasnjetej. Marja, połna zrudoby a horja, ale podata do Božeje swjateje wole, wza swoje wšitko, swoje poslednje, swój křižik, włóžny hišće wot poslednjoho wokošenja, a zawali jón z najwjetšej dowěru a z ponižnej prostwu. Pawoł jeje počinjanjo skradźu

½8 hodź. Naši domjacy hercy hudźachu rjane přezpolo. Knjez farař poréča powučace słowa: Naše swójby dyrbja měć krutoho zakłada, je to swjata katolska wěra. Starši dyrbja mócnje strażować, zo so njebychu dobre křesćanske nałožki pozhubowałe. Njedźelu mamy hódnje swjećić, nic hižo sobotu na nóc rejować atd. We swjatym posće njezabudźmy wječor na bolosćiwy różowc. Dźěći dyrbja nawuknyć prawje posłuchać a też so rad přewinyć. Naš rjany postrow „Budź khwaleny Jězus Khrystus!“ so bohužel dale a bóle pozhubjuje! Cyłe staršiske dźěło dyrbi pak być překisane z křesćanskej lubosću. — Pod nawjedowanjom městopředsydy, knjeza Cyža, zehrachu nam naši Bjesadźinscy wumělcy žortnu hru „Khěžiny kluč“. Hra bu nam wot Jaseńčanskeje Bjesady spožčena. Naši ludźo drje budźa dołho na „dźiwnje strojene wosoby“ spominać, kotrež telko směchow zbudźichu. Naš mištr Poleńk běše cyle wosebite nowe kulisy zhotowić dyrbjał, zo by zaćišć hry ćim khmańši był. Skónčnje běchu so darniwe sobustawy też za žołdk wšěch hosći postarałe. Buchu z bunjacym khofejom a pampuškami pohosćeni. Tuž bjez dźiwa, zo chcychu sebi lohke nóžki hišće zarejwać. Tak so swjedźeń z rejku skónči — drje rano zahe. Bóh wjeršny pak chcył hnadnje naše najstarše wosadne towarstwo, „Katolsku Bjesadu“, dale žohnować a škitać. Njech „Bjesada“ kćeje, rosće a přiběra hač do najdalšich časow.

Z Khróšćic. Bohata syła přewodźerjow zeńdźe so njedźelu na wosadnym kěrchowje, zo by woblubowanomu Michałej Češli ze Zejic posledniu česć a lubosć wopokazała. Hižo na póstwječorach wobdźělichu so přećeljo a znaći, kiž měješe njebočički po cyłej Łužicy. Pohrjebnu swjatočnosć dźeržeše wosadny knjez farař z assistencu. „Jednota“ spěwaše poslednje bożemje. Při rowje rěčachu zastupjerjo hamtskoho hejtmanstwa, politiskich a powołanskich organisacijow. Wuprajichu jomu wutrobny dźak za wšitke dźěło w tutych zjednoćeństwach. Njebočički lubowaše swoju serbsku rěč. Nihdy njeje so jeje hańbował. Njech sćěhuje krótki joho žiwjenjoběh. Narodźi so 15. apryla 1871 na burskim kuble, hdźež jim dźensa Wroblec rěkaju. Jako bě něštd lět njeboh cyrkwinskomu wučerjej Jakubej Pjetašej do šule pokhodźił, da joho nan do Budyšina na realku, dokelž derje wuknješe. Jenož něšto lět tam wosta, dokelž dyrbješe domoj do ratarskoho dźěła. Nazymu 1891 bu k wojakam přijaty a to w Drježdźanach k ćežkim jězdnym. Po třilětnej wojeńskej służbje wopušći residencu jako podwyšk. Dźěłaše nětko zasy pola nana na kuble. Přileżnje poskići so jomu klóštrske ryćeŕkubło w Šunowje, kotrež potom na 12 lět wjedźeše jako dobry wobhladniwy hospodař. Tu so woženi z Hańžu Wjenkec, sotru našoho korčmarja w Khróšćicach. Ale přezahe wumrě luba mandźelska, zawostajiwši zrudnomu nanej dwě dźowcy. To běše w lěće 1907. 1911 přesydli so do Zejic, hdźež kupi po přećelstwje njeboheje rjane Bukec kubło a woženi so k druhomu razej z Hańžu Wićazec z Prawoćic. Njebočički měješe stajnje wutrajnu čeledź, kiž jomu 15, 20 a wjacy lět swěru służeše, dokelž staraše so za nju jako nan. W Lejnjanskim mlokarskim zjednoćeństwje słušeše do předsydstwa. W nowym staće zastupowaše wokolinu we wokrjesnym wubjerku. Za njón woprowaše swoje žiwjenjo. Bóh mytuj jomu wšu lubosć a swěru. Njech spi w dobrym měrje w khłódnej zemi, doniž naléćo njepřińdźa a potom rjane módre njezapomnički joho row w tak ćichim kućiku Khróšćanskoho kěrchowa pyša. R. i. p.

Z Marijneje Hwězdy. Prěnja njedźela měsaca je w tudomnej cyrkwi hižo lěta dołho wuznamny dźeń. Na tutym dnju du mužscy, tak daloko hač njejsu w młodostnych towarstwach zorganisowani, k zhromadnomu swjatomu woprawjenju. Je to jich apostolat, kajkiž jón w mnohich katolskich wosadach nadeńdźeš a je ze žohnowanjom za jednotliwcow kaž też za cyłu wosadu. Duchowne zarjadnistwa pokazuja wospjet na ważnosć zhromadnoho wuznaća k Bohu a zasadam katolskeje cyrkwje. A to z rjanym wuspěchom. Na tutych dnjach hladajće do cyrkwjow, hdźež tute zdobne wašnjo so pěstuje! Kak so pobožni mužscy z črjódami bliža k swjatomu blidu, zo bychu, z njebjeskej jědźu nasyčeni, sej mocy, sylnosć a wutrajnosć nadobyli we wojowanju přećiwo lečenjam djaboła a swěta, słabosći mjasa a hordosći žiwjenja! A měšnik złožuje kóždy króć swoje předowanjo na trunu, kiž mócnje zarżnje we wutrobach a dušach so k Jězusej bližacych. Je to woprawdźe pozběhowacy napohlad, hdyž takle dorosćeny mužski splah widźiš w płódnym dźěle Knjezoweje winicy! Kak duchowny jich wospjet napomina, też w zjawnym žiwjenju praktiscy pokazać, zo su katolscy mužojó kruteje wěry a njekhabłacoho přeswědčenja w zasadach wuznaća a cyrkwinskich nahladach. Kak pozběhuje so zmysł a wutroba, hdyž tući pobožne kěrluše, kaž je cyrkwinske lěto a rjad předpisuje, we swojej maćerščinje spěwaju! Jenož so přeje, zo by so to powšitkownišo stało. K tomu pak je „Pobožnoho Wosadnika“ nuznje trjeba, kiž pak njeje hišće we wšěch serbskich swójbach z domom

---

wobkedźbowaše. Potom poda so Marja zrudna a zamyslena z krawjacej wutrobu na puć do města. Njebě wona kaž Judaš, kotryž swojoho bójskoho Mištra předa?

Do města přišedši dźěše Marja k někajkomu židej a poskići jomu swój pokład ke kupjenju.

„Kelko žadaš za křižik?“ so žid praša.

„Dach za njón dwaj puntaj šterlingow.“

„Njeje ničo hubjene. Ale tajke wěcy njejsu dźensa wjacy móda. Dam ći najebać toho wjele za njón: sydom šillingow a šěsć pencow.“

Marja njeměješe telko duchapřitomnosće, zo by sebi wjacy žadała; jeje wutroba bě přejara zrudźena, a tuž bě spokojom z tym, štož bě dóstała. Žid naliči jej pjenjezy a wěc bě wujednana.

Na to dźěše Marja do wobkhoda, zo by jědźe nakupiła. We woknje běše wosebne awto wustajene, hłowne dobyćo wulkeje loterije. Kóždy kupc, kotryž tam znajmjeńša za 5 šilingow tworow nakupi, měješe podźěl na loteriji a přidósta lós. Marja překupi swoje 7 šilingow a 6 pencow. Přidóstaty lós wobroćowaše w rucy a wobhladowaše jón wćipnje, njewědźo, što z nim započeć.

„Ke kajkej misijónskej staciji wy słušeće?“ so překupc prašeše.

„Katolskomu misijónej.“

„Dajće mi papjerku wróćo, skhowam ju, a hdyž wulki lós dobudźeće, zdźělu to wašomu misijonarej. Hdźe dha bydliće?“

„W Lady-Selbourne.“

„A waše mjeno?“

„Marja Hekane.“

„Dobre, tak je wšitko w porjedźe.“

Marja wróći so domoj, a jeje muž bě spokojom, dokelž mějachu na dléši čas zasy jěść.

Ale čas přespěšnje běži a trašadło hłód začahny znowa do swójby a zakhadźeše hrózbnišo a surowišo, hač prjedy.

„Nětko njewostanje nam ničo druhe, hač durje a wokna začinić a we jstwi wočakać smjerć“, rjekny Pawoł swojej žonje. —

Je srjeda — krasny słónčny dźeń. Tu kłapa so do duri. Žónski hłós wotmołwi nutŕka słabje „dale“, a nutř zastupi — misijonar.

„Što tola tudy? Je tu kaž w ćełowni. Wšitko kruće zezamkane! A wój sedźitaj k zemi stulenaj. Jenož zmužitosć, Pawole, luby přećelo; přinjesu wamaj zwjeselacu powěsć: Marja je wulki lós dobyła, wosobne awto.“

Dokelž Marja swojomu mužej wo losu ničo prajiła njebě, njewědźeše wón, wo čim so jedna a njezwěri so ani waprašeć. Marja so někak postróži, dopomni pak so bórzy na wobkhod, hdźež bě tehdom cyrobu kupowała, a rjekny:

„Haj, knježe, so dopomnju.“

„Bohaty knjez z Pretorije chce awto za 170 puntow wotkupić.“

„Haj, knježe, předajće jón. Što chcemoj mój z nim započeć, hdyž tu tola z hłodom mrějemoj.“

a tuž so njewužije. Tu mohło so wjele polěpšić. Kaž zdalne njebjeske hłosy napjelnja dwuhłósny spěw klóštrskich knježnow, kotryž w pozběhnjenju apostolata zaspěwaju serbscy „O Jězu, twój žiwy!“ Njech so wšitcy mužscy združa z tymi, kotřiž porjadnje służa w apostolaće Bohu, cyrkwi a wosadźe.

Tajka krasna mandolina.

(Wobraz ze wsy.)

„Nano! Sy słyšał! Tajku mandolinu bych skónčnje wzał! Haj? Dóstanu ju wěsće? Što sej mysliće, kak rjenje potom budźe, hdyž budu wam kóždy swjatk a pjatk něšto rjane zapiskać a zaspěwać a mandolinu sobu na serbske kwasy brać móc, zo njebychu hólcy a holcy sedźałe, kaž by jim pawk hubu zapřadł!“

Ale nan joho wospjet wotpokazuje. „Njejedna so jenož wo to, zo mandolinu dóstanješ; k tomu słuša wjele prócy a sćerpnosće, dóniž tak daloko njejsy, zo scyła něšto móžeš. Što dha budźe? Ja wudam pjenjezy a hdyž změješ ju sytu, wrjesneš ju něhdźe do kuta. Wumysli so bórzy něšto, ale potom też prawje přewjesć, to je druhi kapitl!“

„Haj wšak, tak je!“ přihłosuja jomu sta a sta hudźbnych nastrojow w městach a na wsach, kotrychž žiwjenjo je skažene. Sta nastrojow, na kotrychž su khwilu popinkali a zwučowali, ale za něšto tydźeni běše kónc ze wšej sćerpnosću. A nětko leža a drěmaja na khamorach a w křinjach a žadyn človjek dale na nje njehlada.

„Wěm, kak je so mi šło“, dachu so serbske huslički tamle něhdźe z khamora słyšeć. Z časa njeboho Kuška žadyn dundr wjacy na mnje njehlada a so wo mnje njestara. Mój knjezyk běše w młodosći cyle cyplkojty za mnu. Wot tamnoho koncerta, hdyž měsćanska kapała ke kermuši we wjesnej korčmje zahra a prěni husleŕ na modernych huslach tam a sem jězdźeše a porsty přeběraše, kaž mi a tebi ničo, njedaše so wjacy zdźeržeć. Tajke husle chcu měć! A hdyž je měješe, nó haj, někotre tydźenje dźěše a je mje kóždy wječor „martrował“. A dźensa? Hižo přez 20 lět ležu też w křinje kaž žiwa zahrjebana. To dźěn je ta wěcka, kaž wjewjerčka běhaju porsty pola wumjełca na nastroju. Kaž by tajke hraćo někajke „hrajkanjo“ było. Z tym so něchtóžkuli slepi. Sej mysli, trjebaš jenož nastroj kupić a hotowa je keklija. Ale njeje widźał, kelko stow a tysac hodźin je so wudračował, doniž nastroj tak wubjernje njewobknježeše.

„Marja“, rjekny měšnik, „je hakle popołdnju w druhej hodźinje; móžeš hišće do města doć a jěć nakupić, dam ći něšto pjenjez; kelko dha trjebaš?“

„Knježe, štož mi daće; sym z móličkosću spokojom. Hdyž jenož bych mój křižik zasy wróćokupić móhła! Njeje hišće předaty. Běch tydźenja w měsće a sym jón pola žida we woknje widźała. Woprawdźe.“

Marja do města přišedši najprjedy k židej dźěše a jomu křižik za 25 šilingow wotkupi. Wutroaa chce jej z radosću so rozkłoćić. Stłóči jón na wutrobno a rěči z nim kaž ze zasy namakanym dźěsćom. Spěšnje nakupi něšto jědźe a khwata ze swojim drohotnym pokładom domoj.

Pawoł přińdźe jej napřećo. Najprjedy pokaza jomu Marja křižik. „Jězus daše so předać, zo by naju zakitał před smjerću“, zawoła z radosću.

W pobožnej česćownosći powěsny kižik při blidźe na sćěnu a potom přihotowa wječerjeć. Po jědźi padny k nohomaj křižowanoho Zbóžnika na kolena a wosta hač do ranja w nutrnym modlenju.

Też Pawoł žanoho spanja njenamaka. Mnohe podeńdźenja poslednjoho časa rubichu jomu měr. Přez wutrajnu pobožnosć swojeje mandźelskeje hnuty wopušći swoje lěhwo a poklakny so pódla njeje. Dołho hromadźe klečitaj, so ćiše modlo. Skónčnje Pawoł stanje prajo: „Marja, chcu być, štož ty sy, katolski, a chcu Jězusa lubować.“ —

A pola twojoho synka budźe runje tak, zo bórzy lóšta a lubosće zhubi“.

Ale naš Michałk njepopušći. Přecy zasy stona a kjawka na nana a mać.

Nó haj, wězo, hdyž ma lóšt k tomu a woprawdźe kruće wuknyć chce, čohodla nic, mysli nan. Nochce sej pozdźišo porokować dać, zo je hólčec něšto wuknyć chcył, ale staršej njejstaj přidałoj.

Woprawdźe, k swojim narodninam dóstanje Michałk krasnu mandolinu. Rano z časom leži na blidźe.

Jomu je, kaž bychu njebjesa nadobo na zemju přišłe. Cyle hinajše žiwjenjo budźe, hdyž je joho prózstwa dopjelnjena a nětko woprawdźe mandolinu ma. Dundr njechał, to budźe rjenje! Jedyn pochod budźe wuknyć a wšelake serbske a němske spěwy. Też kěrluše, zo móže po potrěbnosći zapiskać. To budźe rjenje, hdyž wón zapinkoce a druzy spěwaja. Ně, to je pře wšědne słowo. Hudźić budźe, tak to rěka!

Njemóže hinak, stłóči ju z wjesołosću k wutrobje a kołsa ju na klinje. A hižo pinkoce na pruhu. Kaž hłupikojty přima do trunow a nyga z hłowu takt, jězdźi z mandolinu tam a sem a tepta z nohu. Haj, tak budźe, hdyž piskać zamóže. Budźe kruće wuknyć. Hrać chce na mandolinje, kaž žadyn druhi wumjełc na swěće.

Kedźbujće, wy nastroje, kotrež na stronje ležiće, mandolinje našoho Michałka so tak njepóńdźe. Wón wam njeswěrny njebudźe, kaž waši nawoženje z prjedawšich časow.

Ale wšitke so jomu wusměwaja. „Wočaknyć, jenož rjenje dočakać!“

A woprawdźe, hižo pjatk wječor so Michałk rozzłobi a by mandolinu najradšo wo sćěnu wrjesnył. Kak rjenje so druhim přihladuje, hdyž woni hraja. A na tutym starym drjechmje wot mandoliny kóždy nowy zapřim a tón kaž na rjećazach. Njecha a nochce hić! Hižo při pinkanju! Je jomu, kaž by přeco tónsamy ton był, byrnjež tak a hinak a na druhich trunach přimał. Haj wšak, móže hižo někotre spěwki kaž „Zady našej pjecy“. Je drje trochu na to motane. Dźe k Pišćałkec Handrijej a da sej rjec, zo dotalne paranje k ničomu njepowjedźe. Tuž hišće raz wot prědka započina, bjerje prawe porsty a wuknje tonowe skhodźeńki. Přeco zasy horje a dele a móže hižo někotre spěwy.

Ale přińdu dny, hdźež so mandoliny ani njedótknje. Z dnjow bywaja tydźenje a z tydźenjow měsacy. Wot swjatkow njeje wjacy na nju pohladał. Drač naj, naj, njeby-li te wjedrowe wuknjenjo było! Po prawym dyrbjał z kupom nastroja też hnydom perfektnje na nim hrać móc.

Nó a nan! „Njejsym do časa prajił? Was kałzačinjerjow njedyrbjał znać. K wšomu lóšta, ale ničo prawje přewjesć! Budźeš-li dale tak činić, ničo w twojim žiwjenju njenawuknješ. Na tym njezaleži, zo něchtó něšto započina, ale zo to też woprawdźe přewjedźe. To njepłaći jenož wo twojej mandolinje, ale wo wšěch położenjach žiwjenja!“

Nětko sedźi naš Michałk zasy husćišo a wuknje. Kak dołho budźe trać, štó wě? —k.

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. W Italskej běchu wosebje k dobromu wuknjenju katechisma napominali. Dźěći, kotrež potom pruhowanjo najlěpje wobstachu, smědźachu junu Swjatoho Wótca wopytać. Tutón so pilnym hólcam a holcam kaž też duchownym, kotřiž běchu jich wučili, podźakowa a pokaza, kak nuzne za dźěći, ale też za wotrosćenych je, zo katechismus derje rozemja. To je za nich najwažniša kniha. Je drje mała; wšě wulke knihe wo nabožinje móža drje wšelake wěcy wobšěrnišo wopisać, něšto druhe hač katechismus wuči, pak też wone njemóža pisać. Dyrbiš so po prawym też dźiwać, zo samo w serbskich katolskich šulach dźěći nadeńdźeš, kotrež ani katechisma ani bibliskich stawiznow nimaja. Swjate Pismo sebi snadź kóždy kupić njemóže, za to pak wěsće wućah ze Swjatoho Pisma, kaž to bibliske stawizny su, a wosebje katechismus. Tola ći, kotřiž za nuzne nimaja, tole swojim dźěćom kupić a we

(Dale str. 47)

Přechodne modlenja Božich mšow

Njedźela Quinquagesima. II. rj. Fijałkowa.

Přistojne zawjeselenjo sebi lubić daš, ale swět w tychle dnjach (do posta) njewě, kak by so wuzakhadźał z picom, žrałom, rejemi, nječistotu atd. A tele „póstnicy“ zwjetša ći wuživaju, kotřiž wo posće ničo wědźeć nochcedźa. Zwoprědka bě póstnica poslednja wutora do posta, potom też póndźela, dale póstnicy też zhrabnychu njedźelu, a nět samo też dny do njeje hišće. Swět so tepi w zmysłojtosći a hrěchach, ale — njepokući. Za złósće a pohórški tych njepokutnych modlmy so před wustajenym Najswjećišim. Bamž Klimant XIII. je tu pobožnosć 1765 z wotpuskami wobdarił.

1) **Introitus. Přistup.** (Ps. 30, 3—4.) Božo, budź mi skała, na kotruž wućeknu, a hród, w kotrymž mje wukhowaš. Ty dźě sy moja móc a mój škit, a swojoho mjena dla mje wjedźeš a živiš mje. (Ps. 30, 2.) Na Tebje, Knježe, so nadźějam a njezmylu nihdy; we swojej sprawnosći mje wuswobodź a wumož mje. Česć budź Wótcej a Synej a Duchej . . .

2) **Oratio. Modlitwa dnja.** Naše prózstwy, prosymy, Knježe, lubje wusłyš, a rozputawši nas wot hrěchow nas přede wšej přećiwnosću pas. Přez našoho Knjeza . . .

2. a 3. modlitwa kaž njedźela Sexagesima.

3) **Lectio** Epistolae beati Pauli Apostoli ad Corinthios. **Čitanjo** z 1. lista swj. Pawoła jap. Korinthskim 13, 1—13.

Nichtó njeje krasnišo lubosć k Bohu a bližšomu wopisał hač swj. Pawoł. Bjez njeje su samo najwosobniše dary bjez wužitka. Rozpominaj z joho słowow, kajka ma twoja lubosć być. Wěrna lubosć da nam po smjerći widźeć Boha, kotrohož na zemi jako njedospołni (kaž dźěći) jeno zdźěla póznawamy z joho skutkow (w stwórbje a duši). Wěra zańdźe, dokelž budźemy widźeć, štož tu wěrimy, nadźija zańdźe, dokelž dóstanjemy, štož wočakujemy, tola lubosć wěčnje traje. Bóh je lubosć.

Bratřa! Hdy bych rěče človjekow a jandźelow rěčał, lubosće pak njeměł, bych sčinjeny był kaž zynčacy mosaz abo klinčacy zwónčk. A hdy bych měł wěšćenjo, a znał wšě potajnosće a wšu wědomosć, a bych měł wšu wěru, tak zo bych hory přesadźał, lubosće pak njeměł, bych ničo njebył. A hdy bych rozdźělił khudym na jědź wšitke swoje zamoženjo a podał swoje ćěło tak, zo bych so spalił, lubosće pak bych njeměł, ničo njeby mi to pomhało. Lubosć je sćerpliwa, je dobroćiwa; lubosć njeje zawistna, njeje samokhwalna, njenaduwa so; njeje česćelakomna njepyta swojoho wužitka, njeda so rozhněwać, njemysli złoho; njewjeseli so nad njesprawnosću, wjeseli pak so nad prawdu. Wšitko znjese, wšitko wěri, wšoho so nadźije, wšitko přetraje. Lubosć nihdy njepřestanje, byrnjež wěšćenja zašłe, abo rěče přestałe, abo wědomosć so zhubiła. Přetož zdźěla spóznawamy, a zdźěla wěšćimy. Hdyž pak přińdźe, štož je dospołne, zańdźe, štož je zdźěla. Hdyž běch dźěćo, rěčach jako dźěćo, rozemjach jako dźěćo, myslach jako dźěćo. Hdyž pak buch muž, wotpołožich, štož bě dźěćowske. Nětko widźimy (Boha) přez špihel we wobrazach, potom pak wot wobliča k wobliču. Nětko spóznawam zdźěla, potom pak spóznaju, jakož sym też spóznaty. Nětko wostawa wěra, nadźija, lubosć, tute tři; najwjetša z nich pak je lubosć.

4) **Graduale. Stupnjowy spěw.** (Psalm 76, 15—16.) Ty sy Bóh, kiž dźiwy činiš jenički! Pohanam sy swoju móc pokazał. Ze swojim ramjenjom sy wumohł swój lud (z Egipta), synow Jakubowych a Józefowych. **Traktus.** (Ps. 99, 1—2.) Wyskajće Bohu wšě kraje, służće Knjezej z wjesołosću! Wyskajcy nastupće před joho wobliču! Wězće, zo Knjez sam je Bóh. Wón je nas sčinił a nic my sami sebje, joho lud smy a wowcy joho pastwy.

5) **Evangelium. Dobre poselstwo.** Sequentia sancti Evangelii sec. Lucam. Słowa swj. sćenja po Lukašu 18, 31—43.

1. Jězus wěšćeše swoje čerpjenjo a překrasnjenjo, tola japoštoljo to njezapřijachu. Po jutrach hakle to zrozemichu. 2. Při hłownych dróhach slepi wosebje wokoło jutrow, hdyž wjele Židow do Jeruzalema pućowaše, prošachu. Bartimeja (Timejowoho syna) Jězus wustrowi hnuty z joho njepřestajnym prošenjom. Bě to woprawdźe dźakowny človjek! Cyłe človjestwo je podobne tomu slepomu, praji swj. Hrjehoř. Jězus je nam woči wotewrił za swětło, prawdu, živjenjo. Dźakowni pójmy za nim! Bliži so „přihódny čas“.

W tamnym času wza Jězus dwanaćoch k sebi a jim dźeše: Hlej, dźemy horje do Jeruzalema a wšitko so (tam) dokonja, štož su proměći napisali wo Synu človječim. Přetož budźe pohanam podaty a wusměšany, a šwikany a popluwany. A wušwikawši joho morja joho, a na třećim dnju stanje wot mortwych. A woni z toho ničo njezrozemichu, a to słowo bě zakryte před nimi a njezrozemjachu, štož bu prajene. Sta pak so, hdyž k Jerichu so přibližowaše, sedźeše jedyn slepy při puću a prošeše. A hdyž słyšeše lud nimo hić, prašeše so, što by to było. Rjeknychu pak jomu, zo Jězus Nazaretski nimo dźe. A wón zawoła prajo: Jězuso, syno Davidowy, smil so nade mnu! Ći, kotřiž prědku dźěchu, swarjachu joho, zo by mjelčał. Wón pak wjele bóle wołaše: Syno Davidowy, smil so nade mnu! Jězus pak zastawši přikaza joho k sebi přiwjesć. A hdyž bě so přibližił, wopraša so joho, prajo: Što chceš, zo bych ći činił? A wón rjekny: Knježe, zo bych widźał. A naměšće widźeše, a dźěše z nim Boha khwalo. A cyły lud, to wuhladawši, da Bohu khwalbu.

6) **Offertorium. Přinos.** (Ps. 118, 12—13.) Khwaleny budź, Knježe, nawuč mje swoje postajenja; ze swojimaj hubomaj wozjewjam wšě rozsudy Twojoho horta.

7) **Secreta. Ćicha modlitwa.** Tónle wopor, Knježe, prosymy, wotmaž naše njesprawnosće a poswjeć ćěła a duše Twojich poddanow, zo bychu hódnje swjaty skutk dokonjeli. Přez našoho Knjeza . . .

2. a 3. modlitwa kaž njedźela Sexagesima.

8) **Praefatio. Předhrono.** Vere dignum et justum est. Woprawdźe hódne a sprawne, zdobne a spomóžne je, zo so Tebi stajnje a wšudźe dźakujemy, Knježe swjaty, Wótče wšohomócny, wěčny Božo, kiž sy z jednorodźenym Synom a Duchom Swjatym jedyn Bóh, jedyn Knjez, nic w jednosći wosoby, ale w Trojicy jednoho byća. Přetož štož po Twojim zjewjenju wo Twojej krasnosći wěrimy, to myslimy wo Twojim Synu, to wo Swjatym Duchu bjez rozdźěla w rozeznawanju. Tak kłonimy so wuznawajcy wěrne a wěčne Bójstwo, kłonimy so wosebitosći we wosobach a jednosći w byću a jenakosći w majestosći, kotruž khwala jandźeljo a arcyjandźeljo, kherubim a serafim, kotřiž njepřestanu wšednje wyskać z jednym hłosom prajicy: Swjaty . . .

9) **Communio. Spěw k woprawjenju.** (Ps. 77, 29—30.) Jědźachu a najěchu so do wole, a jich žadosć dopjelni jim Knjez. Njebuchu wobšudźeni w tym, čohož so jim chcyše.

10) **Postcommunio. Po woprawjenju.** Prosymy Će, wšohomócny Božo, njech nas njebjeska jědź, kotruž smy wužili, přede wšej přećiwnosću bróni! Přez našoho Knjeza . . .

2. a 3. modlitwa kaž njedźela Sexagesima.

swojej swójbje čas žiwjenja w česći dźeržeć, też tute rjadki čitać njebudźa, dokelž drje też „Posoł“ njedźerža abo tola lědma čitaja.

Vatikanski stat ma wšo hromadźe 754 wobydlerjow. Z nich pak jenož 232 wosobow we Vatikanskim měsće bydli, tamne w hrodźe Castel Gandolfo, wot Roma wokoło 20 km zdalenym. Tutón słuša bamžej a w nim je też bamžowska hwězdarnja. Swjaty Wótc tam w lěće druhdy dojědźe. Też na druhich bamžowskich wobsedźeństwach bydla hišće vatikanscy staćenjo.

Kardinal Pacelli je z italskim statom wujednał, zo wobkhod na železnicy Vatikana italscy železnicarjo rjaduja a wobstaraja.

Němska. Dušepastyrske zastaranjo dźěłoweje służby njeje cyle lohke. W jenym němskim biskopstwje, kotrež ma wjele wjacy katolikow hač naše, su so wo wopyće Božich służbow ze strony młodych ludźi dźěłoweje służby naprašowali a wozjewjeja: Móžnosć ke kemši khodźenju maja skoro we wšěch lěhwach. Z 47 lěhwow mjez 114 khodźa porjadnje kemši, z 24 njeporjadnje. Z jenoho lěhwa njepřińdźechu z cyła ke mši. 29 lěhwow wjedźechu swojich ludźi zhromadnje do cyrkwje a to kóždu njedźelu a swjaty dźeń. Z 28 lěhwow přiwjedźechu jich druhdy zhromadnje. Wosebite Bože służby za dźěłowu służbu zarjadowa jena wosada. 65 lěhwow dowolichu duchownomu, zo by, jeli trjeba, lěhwo wopytał a so wo katolikow starał. Do 49 lěhwow přińdźe wosadny farař porjadnje. W žanym lěhwje njebu duchownomu zakazane, so wo katolikow starać a lěhwo wopytać. W 17 lěhwach maja samo nabožinsku wučbu, kotruž duchowny wudźěla. Tam a sem su też młodych ludźi nuzowali, do zhromadnych Božich służbow khodźić, katolskich a evangelskich. Tola bu to wot wyšnosće zakazane. 200000 młodych katolikow z Aachenskeje diecezy dźěła w cyle evangelskej krajinje. Za nich je biskop třoch wosebitych duchownych postajił. Jim by so wo wjele wolóžiło, hdyž njebychu lěhwa tak daloko wot so zdalene ležałe abo hdyž by tam lěpšich wobkhadnych srědkow było.

W Berlinje njebudźe wot jutrow najskěrje wjacy swětnych šulow, dokelž nic hišće 3% dźěći wopytuje po postajenju staršeju tajku šulu.

Dokelž mamy přewjele studowanych ludźi, budźe wot nětka jenož mały dźěl tych wubranych, kotrymž so dalše studium dowoli. Wězo je swět hižo wjele sławnych muži znał, kotříž běchu w šuli posledni.

W Ziegelheimje pola Glauchawy sydli swójba Mahn hižo nimale 400 lět na samsnym burskim kuble. W zapiskach namakachu mjeno prěnjoho wobsedźerja Michała Mahna z lěta 1546. Nětčiši wobsedźeŕ ŕeka Arno Mahn. — Też pola nas w Serbach mamy někotre burske kubła, kotrež samsna swójba přez lětstotki dołho wobsedźi. By wšće też šěrše woršty zajimało, hdy bychu so — runje w nětčišim času — stawizny tajkich dawnozasydlenych swójbow tudy w „Kat. Posole“ wozjewiłe.

Českosłowakska. Mjez knježeŕstwom a Vatikanom ma so wuradźować, kajke prawa a winowatosće woběj přećiwo sebi matej. Hač dotal pak so ze strony knježeŕstwa hišće wjele stało njeje. Wosebje běchu ratařske kruhi přećiwo jednanjam. Nětko pak su sobustawy ratařskeje strony we Słowakskej za to wustupili, zo by so skónčnje počało raznišo dźěłać, zo bychu so jednanja bórzy wuspěšnje skónčiłe. Minister Dostalek, kiž je z katolskeje strony wušoł, je prajił, zo ma Českosłowakska wjacy přičiny so wo dobre poćahi z cyrkwju prócować hač nawopak.

Spisy Domaša Akwinskoho maja so do češćiny přełožić. Hač dotal je so hižo 2100 eksemplarow do prědka skazało. Wjednik přełožowanskoho dźěła je pater Soukup O. P.

Awstriska. Rjad Jezuitow ma tu 389 sobustawow: mjez nimi 199 měšnikow. Woni bydla w 13 domach, 4 z tutych domow su wyšše šule, jedyn je dom za exercicije. W misijónach skutkuje 21 sobustawow z Awstriskeje a 12 měšnikow su w druhich provincach tutoho rjadu.

Cisterčenjo maja w Awstriskej 343 sobustawow, z nich su 225 měšnicy a 37 studuja na měšnistwo. Měšnicy nawjeduja jenu wysoku šulu za theologiju a dwě wyššej šuli a wobstaraja 87 wosadow.

Franciskanojo w Tirolskej su w poslednich 50 lětach wšo hromadźe 1000 ludowych misijónow zarjadowali. Misijóny běchu w Awstriskej, Českosłowakskej, Bayerskej a Južnosłowakskej.

Dr. Józef Kröpfl je wjele stojacych filmow zestajał, kotrež so derje za nabožinsku wučbu wužić hodźa. Tele filmy su wo wjele tuńše hač wulke wobrazy, kajkež hewak w šulach so trjebaja. Jedyn film wo zjězdźe katolikow je so też Swjatomu Wótcej přepodał. Za to so kardinal Pacelli wosebje podźakowa a pisaše, zo je khwalobne, zo so moderne srědki też sobu do służby za wěru stajeja.

Caritas-centrala we Winje je wšo hromadźe 3185 swójbam k hodom cyrobu, drasty, šaty, črije a hrajki darić mohła. Wudało je so hač dotal 2220 centnarjow nepli, 370 centnarjow muki, 27 železniskich wozow drjewa, 14 centnarjow cokora, 6 centnarjow tuka, $4\frac{1}{2}$ centn. mjasa a kołbasy, dale hišće wjele druhich wěcow, wosebje kolonialnych tworow, 2750 metrow wšelakich tkaninow. K tomu přińdu hišće dary, kotrež so hnydom we wosadźe rozdźělichu a z cyła do centrale njepřińdźechu.

Jezuitam so tam a sem porokuje, zo so po potřěbnosći pak ze Židami, pak ze swobodnomulerjemi zjednoćeja. Nětko je jedyn awstriski jezuit dopokazał, zo su to basnički. Ani jedyn jezuit hišće njeje ze sobustawom pola swobodnomulerjow był, też tehdom nic, hdyž njebě sobustawstwo duchownym hišće kruće zakazane. Jenož tajcy smědźa do jich rjadu přistupić, kotrohož prastaršej staj hižo křćenaj byłoj.

Šwica. Benediktinski klóštr Maria Einsiedeln woswjeći lětsa jubilej tysaclětnoho wobstaća. Na swjedźeń wočakuje so wjele wěriwych kaž też biskopow z wukraja. Wotměć ma so procesijón z hłowu swjatoho Meinrada, nad kotrohož rowom je klóštrska cyrkej natwarjena.

Dr. Arnošt Perrier, nahladny sobustaw katolskeje politiskeje strony a gouverněr Freiburgskoho kantona, je do klóštra zastupił.

Šwicarka Hana Marja Brunnerec założi před 100 lětami kongregaciju sotrow najdrohotnišeje krewje. Sydło rjadu je w Americy. W novembru wuhrjebachu jeje powostanki, zo bychu je do hłownoho klóštra w staće Ohio w Americy dowjezli. Churski biskop bě přitomny.

Šwicske Ludowe towarstwo woswjeći lětsa swoje 75lětne wobstaćo. Towarstwo je na wšelakich polach z wulkim wuspěchom dźěłało.

Hollandska. Wot 100 katolikow su so tu w přerězku w poslednich 20 lětach 13 při swjatych exercicijach wobdźělili. Tajku ličbu hišće nihdźe druhdźe dócpěli njejsu.

Utrechtski biskop žada sebi, zo bychu wěriwi katolski radio-sćelak podpjerali, joho poskićenja sćěhowali a pilnje katolske radio-programy kupowali. Katolski sćelak je Huizen. Wón swoju zmohu kóžde štwórć lěta z evangelskim sćelakom Hilverson měnja. Hdyž ma dołhu zmohu, je też pola nas nimale derje słyšeć. Sćelak Huizen słuša katolskomu radio-zwjazkej, kotrohož ličba sobustawow sylnje přiběra. Wjednik zwjazka je dominikanski pater.

Jendźelska. W lěće 1933 přestupi tu 12371 wosobow ke katolskej cyrkwi.

Towarstwowy powěstnik.

Drježdźany. Za našich tu a we wokolnosći bydlacych krajanow so wozjewja, zo su njedźelu 18. februara rano we 8 hodź. w kapali w Taschenberg-Palais serbske kemše. Přileżnosć k swj. spowědźi wot 7 hodź. — Kóždy katolski Serb njech kemše wopyta.

Pčołarske towarstwo „Delnjeje Šprewineje Doliny".

Rozprawa Budyšskeje wobkedźbowarnje za januar.

Wyšina nad morjom	Čopłota Celsius Min.	Čopłota Celsius Max.	Měsačna srjedźizna	Přeměn waženoho kołča wot 1.—10.—20.—30. měsaca Přiběrk w gr. 1	2	3	Wotběrk w gr. 1	2	3	Hromadźe w kg	Wulět na dnjach	Nošerske dny	Z wotkel noša	Deščowa mnohosć
210	— 6	+12	—1,5	—	—	—	150	150	200	0,500	2	—	—	24,9

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 6. febr. 1934.

Woły: 1) Połnomjasne, wukormjene, młódše, najwjetšeje rězneje hódnosće 30—32 hr. 2) starše 27—29 hr. 3) Połnomjasne młódše 24—26 hr. 4) Połnomjasne starše 21—23 hr. **Byki:** 1) Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće 30—31 hr. 2) Połnomjasne, wukormjene 27—29 hr. 3) Mjasne 24—26 hr. **Kruwy:** 1) Młódše, połnomjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće 26 28 hr. 2) Połnomjasne wukormjene 21—25 hr. 3) Mjasne 15—20 hr. 4) Mjenje picowane 12—14 hr. **Jałojcy:** 1) Połnomjasne, wukormjene najwjetšeje rězneje hódnosće 30—32 hr. 2) Mjasne 25—29 hr. **Celata:** 1) Najlěpše wukormjene 37—42 hr. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 30—36 hr. 3) Špatne 26—29 hr. 4) 23—25 hr. **Wowcy:** 1) Młódše a stare, wukormjene 40—42 hr. 2) Starše wukormjene 35—39 hr. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) 30—34 hr. 4) 26—29. **Swinje:** 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½ lět stare 48—49 hr. 2) Wukormjene 47—48 hr. 3) Mjasne 45—46 hr. 4) Špatne 44 45 hr 5) 42—43 Rancy 42—45.

Naleznosce nasoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1934.

Kk.: 148. z Budyšina: Hańža Žurec; 149. ze Zajdowa: Hańža Gebleŕka; 150.—153. ze Sernjan: Pětr Žur, Jurij Kórjeńk, Mikł. Čornak, Jakub Buk; 154. 155. z Różanta: Jurij Glawš, Michał Krawc; 156. 157. ze Smjerdźaceje: Jurij Wojnař, Marja Wićazec; 158. z Nowoslic: Pětr Serbin; 159. z Dobrošic: Madl. Nowakowa; 160. 161. z Now. Jasenicy: Marja Kindermanowa, Jurij Lajmer; 162. z Hory: Jan Rjeda; 163.—165. z Khróšćic duch. rada Jakub Šewčik, faraf Jan Wjeńka, kapłan Jurij Handrik; 166. z Jasenicy: Mikławš Handrik; 167. z Hórkow: Madlena Lubcyna; 168. z Budyšina: dr. jur. Jan Cyž; 169. z Drježdźan: zwjazk. rev. Albert Mět; 170.—172. z Kukowa: Hana Měrćinkowa, Michał Šołta, Mikławš Hadank; 173. z Budyšina: Jan Brusk; 174. 175. z Drježdźan: prof. dr. A. Hejduška, krajny bibliotekaŕ dr. Jakub Wjacsławk; 176. z Kašec: Jakub Cyž; 177.—180. z Wotrowa: Pawoł Brycka, Jakub Rjeda (Kocor), Pawoł Cyž, Pawoł Rychtaŕ (Bjeńš); 181. ze Židowa: Jan Rab.

Sobustawy na lěto 1933.

Kk.: 927. ze Sernjan: J. Š.; 928. z Różanta: J. S.; 929. ze Smjerdźaceje: J. W.; 930. 931. z Now. Jasenicy: M. K., J. L.; 932. z Khróšćic: J. K.; 933. 934. z Hórkow: J. K., H. Č.; 935. z Hory: M. M.; 936. ze Smječkec: M. P.; 937. z Wudworja: J. N.; 938. z Kašec: J. C.; 939. z Krjepjec: P. Pj.

Sobustawy na lěto 1932.

Čo. 1070.: N. N. z J.; 1071.: N. N. z Khr.; 1072.: N. N. z W.; 1073.: N. N ze S.

Dobrowólne dary za duchownski dorost.

Kk.: Hańža Gebleŕka ze Zajdowa 1,50 hr.; N. N. 1 hr.; N. N. z Hórkow 1 hr.

Dobrowólne dary za zaměry „Kat. Posoła".

Kk.: duch. rada Jakub Šewčik z Khróšćic **15** hr.; kapłan Jurij Handrik z Khróšćic 3 hr.

Žarowanske kharty a listy

kaž tež wšě druhe čišćeŕske wěcy dóstanjeće

w Donnerhakec čišćeŕni w Budyšinje

Před šuleŕsk. wrotami 21

Najlěpši paleny

kofej

¼ punta wot 50 pj.

C. F. Dietrich

mějićel **Johannes Brade**

na Jerjowej hasy

Katolska Bjesada w Njebjelčicach.

Póstnicy póndźelu, 12. februara, wječor w 7 hodź. w hosćeńcu w Njebjelčicach:

załoženski swjedźeń

z dźiwadłom a rejemi.

Hrać budźe so lud. drama „Maruša".

Přećelow a lubowarjow rjaneje bjesady přeprošuje **předsydstwo.**

So wróćiwši wot rowa mojoho luboho mandźelskoho, našoho dobroho, starosćiwoho nana, dźěda, přichodnoho nana, bratra, wuja a swaka

Michała Češle,

wobsedźerja dźědźinskoho dwora w Zejicach,

wuprajamy wšěm za pobožny paćeŕ na póstwječorach, za k rowu-přewodźenjo, za wěncowu pychu, za mnohe pisomnje a ertnje wuprajene dźěłbraćo

najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez"!

Wosebje dźakujemy so knježim duchownym, miłosćiwym sotram, nošerjam, Khrósćanskej Jednoće a wšitkim towarstwam.

W Zejicach, na dnju pohrjeba, 4. febr. 1934.

Zrudni zawostajeni.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki ścelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik. — „K. P." ćišći so w 1600 exemplarach

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9 — Pokładnik: Jurij Šołta, Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokoročak čo. 3895.

7. čisło. | W Budyšinje (Bautzen), 17. februara 1934. | 72. lětnik.

„Mój Bóh zhladuje na mnje"!

Človjek, kiž lubosć k Bohu a bližšomu w sebi nosy, kiž njesebičnje lubuje — tajki človjek, hač nětko dušne dźěćo, abo dobrej staršej, abo pobožny měšnik, kiž sebi dowěrjene duše w wopornej lubosći lubuje kaž wulki dušepastyŕ swjaty Pawoł, kiž tym swojim pisa: „Rady chcu so woprować, cyle chcu so woprować za waše duše — hačrunjež — čim bóle was lubuju, ćim mjenje lubosće wot was nazhonju . . ." človjek z tajkej wutrobu połneje lubosće dyrbi njepřestawajcy — wodnjo a w nocy — při dźěle a wodychnjenju, wosebje pak w modlitwje na swoju drohu dušu spominać.

Kak tola stysk človjeka čwěluje! Podobnje dyrbi też z nami być w nabožnym žiwjenju. Jeli Boha woprawdźe lubujemy, potom dyrbi nas tuta lubosć při kóždej kročeli přewodźeć: Kóžda kwětka, kotruž rozpominamy, kóždy kamušk, na kotryž stupimy, kóžda mróčel a kóžda rěčka, kóžda hórka a kóždy wichor — wšitko, haj wšitko wokoło nas — wyše nas a we nas dyrbi nam přiwołać: „Spomń na luboho Boha!" Haj — hdyž Boha woprawdźe lubujemy, potom nas myslička stajnje přewodźa: „Mój Bóh zhladuje na mnje. — Mój Zbóžnik widźi mje!" To pak njeje ničo druhe hač khodźić w Božej přitomnosći.

„Mój Zbóžnik zhladuje na mnje." Tak pomyslmy sebi husto při swojim dźěle — a wšitke tute dźěła budźa poł tak čežke. Runje přez to budźa wone stajna Boža służba. Hdyž w lětach našoho dźěćatstwa nam staršej abo wučeŕ abo měšnik při dźěle přihladowachu, kak spěšnje tola wšitko wot rukow dźěše!

„Mój Bóh zhladuje na mje". A naše ćeŕpjenja su poł tak hórke. Hdyž w lětach našoho dźěćatstwa nan abo mać do bolacoho porsćika duještaj, potom žno wjacy tak jara njeboleše. Njebě tak? Nětko — zhladujemy-li na křižowanoho Zbóžnika a přidamy k tomu hišće małe zdychowančko — „z lubosće k tebi o Božo" potom su wšitke naše zwonkowne a znutŕkowne bolosće lóžše a nimo toho hišće zasłužbne. „Mój Bóh zhladuje na mnje". A spytowanja su poł tak strašne a jědojte — „Kak mohł zhrěšić před wobličom Knjezowym"! Tak praji póćiwy egiptowski Józef a wón bu z dobyćerjom nad ćežkim spytowanjom přez bohazabyćiwu žónsku.

„Mój Bóh zhladuje na mnje". Kak lohko so tu tola modli. Kak wjele bóle mamy tola tu naše mysle hromadu. A zasy dyrbimy wróćo myslić na dny dźěćatstwa: Hdyž paćerje spěwajo pódla lubeje maćerje klečachmy, hdyž naši dobri wučerjo a pobožni měšnicy so modlo před nami stojachu — kak tola też nam naš paćeŕ tehdy tak pobožnje z wutroby stupaše!

„Mój Bóh zhladuje na mnje". A samo smjerć je poł tak hórka. Sym hižo młodych človjekow mrěć widźał, kotrychž poslednje přeće bě: „Spěwać bych chcyła — Knježe spěwać mi pomhajće: „Mariju ja khwalić a lubować chcu". A to bě hnydom po dobrym poslednim swjatym woprawjenju. Sym hodźinu do smjerće dobru mać prajić słyšał: „Sym njesměrnje zbožowna . . . zo je nětko mój Jězus při mni." Tajke něšto mi, štož so wěm dopomnić, hišće žadyn žiwy a strowy prajił njeje, zo je njesměrnje zbožowny; takle wot mrějaceje maćerje dyrbjach sebi to prajić dać.

A „zwotkel" dha zhladuje mój Bóh na mnje". Nic z njeskónčnych dalokich njebjeskich wyšinow. Ow ně! Njewěšće dha, zo sće templ Boži a we was Duch Swjaty bydli? Bóh we nas? My w Bohu! W Bohu smy žiwi — w nim so hibamy a w nim smy.

Bóh je wšudźe. A jeli chcemy Boha widźeć — hladajmy jenož na swojich sobučłowjekow: ći běndni a khori, ći, kiž tradaja — kiž domizny wjacy nimaja — ći cyle khudźi: wšitcy wotsćěn ćeŕpjacoho Zbóžnika. Tohodla praji dźěn Jězus: „Štož sće najmjeńšomu z tutych swojich bratrow činili, sće mi činili." Wotpomahaj sobu tutomu njesměrnomu hubjenstwu tu na zemi w křesćanskej bratrowskej lubosći: kóždy sobučłowjek — wotsćěn ćeŕpjacoho Zbóžnika. „Mój Bóh zhladuje na mnje".

Rozhlad w swěće.

Sakski ministerski president pola Hindenburga.

Němski president z Hindenburg je pjatk dopołdnja ministerskoho presidenta z Killinger w audiency přijał. Joho přewodźeše hrabja z Holtzendorff. Při žiwej rozmołwje prašeše so němski president, hdźe a kak je sakski ministerski president w poslednjej wójnje skutkował. Dale zajimowaše so z Hindenburg za sakske poměry. Po 3/4hodźinskim rozrěčowanju poda so z Killinger k nutřkownomu ministrej dr. Frickej, hdźež wobaj dla němskeje statneje reformy jednaštaj.

Konferenca justicnych ministrow w Drježdźanach

Němski justicny minister dr. Gürtner je wjednikow krajnych justicnych zarjadnistwow do Drježdźan powołał. Sakski minister dr. Thierack wšitkich powita. Dr. Gürtner rozłoži naprawy, kiž maja so při přepodaću justicneje mocy na němski stat stać. Zjednoćenjo justicnoho zarjadnistwa so přewjedźe. Pruski minister Kerrl pokaza na ważnosć zjednoćenja němskoho luda.

Prěni sakski burski zjězd.

W Drježdźanach wotmě so wutoru, srjedu a štwórtk prěni burski zjězd za Saksku. Krajny burski wjednik, president Körner, postrowi přitomnych a předstaji jim swojich wuššich sobudźěłaćerjow: tow. Erdmanna, štabowoho wjednika dr. Mentzela, nowinarskoho referentu dr. Kruga a wjednika za přiwabjenjo Alberta.

President Körner pokaza na wulke zjednoćenjo ratarskich organisacijow: ratarska komora, ratarski zwjazk a ratarske zjednoćeństwa.

Hobrske dźěło je so stało: 25 wokrjesnych ratarskich zwjazkow, 200 ratarskich dorostow, přez 200 towarstwow za hospozow, přez 650 ratarskich zjednoćeństwow je so dźensišej wulkej organisaciji přizamkło. K tomu so přidruža hišće zahrodniske organisacije a jěcharske towarstwa. Přez zakoń němskoho zežiwjeńskoho stawa su so wšitke prjedawše ratarske organisacije ke krutomu cyłkej zjednoćiłe.

Wutoru wotewri dr. Mentzel we wustajeńskim domje burski zjězd, powita zastupjerjow sakskoho knježerstwa, krajneje wobory a burskich wjednikow. President Körner dźeržeše swoju wulku rěč. Dalše přednoški służachu powołanskim prašenjam. Dr. Hartwich rěčeše wo sakskim burskim sydlišću, kiž je so před krótkim założiło. Krajny komisar Metzner z Berlina pokaza, kak ma so wobsedźeństwo zwěsćić, krew a rola so zdźeržeć.

Dr. Kräutle rěčeše wo burskich hospodarskich zasadach. Z tutym přednoškom so dopołdniše posedźenja skónčichu.

Popołdnju mějachu wšelake skót plahowace zwjazki, sadarske a druhe zahrodniske towarstwa swoje zhromadźizny.

Dawkowa reforma.

W lěće 1934 budźe dawkowa reforma; zakoń ma so prěni króć wužiwać, štož dokhodny dawk nastupa. Tuta reforma přinjese wołóženjo za produkciju, přetrjebu a wobsedźeństwo. Hač do 15. februara 1934 mějachu so dawkowe deklaracije za w lěće 1933 dóstate dokhody wotedać. Při tym změje kóždy přiležnosć, swoju swěru k dźensišomu statej dopokazać. Jenož tón je prawy nacionalsocialista, kiž we wšitkich wěcach so po hesle ma: „Powšitkowny wužitk dźe pře wšo.“ Štóž swojoho wužitka hlada a dokhody a zamoženjo wopačnje wozjewi, škodźi statej a zrani ludowe zjednoćeństwo. Kóždy dawkowy hrěšnik budźe khostany. Štóž je dawkowu deklaraciju hižo wotedał a pytnje, zo je wopačna, dyrbi hnydom nowu zapodać.

Přednošk statnoho sekretara Reinhardta.

Wutoru wječor rěčeše statny sekretar Reinhardt wo financnej a dawkowej politicy. Tuta ma so na prěnim městnje wo to starać, zo so bjezdźěłosć wotstroni. Wot 1. apryla sem njetrjeba so dobrowólny dar k spěchowanju nacionalnoho dźěła wjacy płaćić. Tuta zběrka je 120 millionow hr. wunjesła. Nětčiše zarjadowanja dosahaja, zo so w běhu lěta ličba dźěłonjemějerjow wo 2 mill. zniži. Wšelake nowe zarjadowanja so hakle w přichodnych tydźenjach a měsacach założa a přewjedu.

Přez dawkowowu reformu so wšitke tute zarjadowanjo wudospołni. Powšitkowne zniženjo dawkowych ćežow, kiž so na produkciju, přetrjebu a wobsedźeństwo zepjeraju, so započina. Zašmjatane dawkowe prawa a mnohota dawkow so skónča. Měšćanski dawk spadnje.

Francózska wotmołwa.

Wutoru je so francózska wotmołwa na němske memorandum wo wotbrónjeńskich prašenjach do Berlina póslała. Póslanc Francois Poncet ju wosobinscy němskomu knježerstwu přepoda.

Generalne stawkowanjo w Francózskej.

W Francózskej je so póndźelu generalne stawkowanjo započało. Hłowne město Pariz bě tak rjec wot zwonkownoho swěta dźělene. Telefon so njehodźeše wužiwać, telegramy so njepřijimowachu. Awtobusy a podzemska železnica jenož tam a sem jězdźachu. Nihdźe žadyn porjad. Techniska pomoc staraše so za najnuzniše. Železnicy pak porjadnje jězdźachu. Jenož jenu mjeńšinu, dopołdnja wot 9—9,01 hodź., pozastachu k znamjenju, zo so na stawkowanju wobdźěleja. Wojacy khodźachu z bajonetami po hasach. Policija kedźbliwje strażowaše, wosebje na stawkowacych. Na 400 wosobow bu zajatych, dokelž ludźi wot dźěła wotdźerżowachu. Też w francózskich provincach nastachu njeměry.

Pariz je wutoru dopołdnja zasy swoje jězdźadła do służby stajił. Jenož wobsedźerjo wotnajeńskich awtowow stawkuja hišće, chcedźa jich žadanjo wo powyšenjo mzdy dopjelnjene měć. Wobkhad z dalokoréčakom je zasy normalny. Při generalnym stawkowanju mějachu 1 mortwoho, 2 ćežkozranjeneju a 4 lohkozranjenych. Powěsće z druhich městow njejsu hišće jasne. Wosebje w Marseille su so horce bijeńcy stałe, při kotrychž su mortwych a zranjenych měli.

Formalny wróćostup češkosłowakskoho knježerstwa.

Ministerski president Malypeter wozjewi wutoru wječor stronam, zo su jednanja dla hospodarskich planow positivnje wupadnyłe, jenož nic z češkimi nacionaldemokratami. Srjedu chce wón presidentej wróćostup cyłoho kabineta předpołožić. To pak změje jenož formalny kharakter, dokelž při nětčišim knježerstwowym programje njeje na rjadowanjo valuty myslene.

Generalne stawkowanjo we Winje.

Póndźelu připołdnju w 12 hodź. so też we Winje generalne stawkowanjo ze strony socialdemokratow wuwoła. Wšitke dróhowe železnicy zastachu jězdźić. Też elektriski prud wuwosta. Ale policija trjebaše swoje samsne elektriske mašiny za telefon a telegraf. Tajke njeměry žadachu też smjertne wopory. Wječor wobsadźichu wojacy a policija radnicu. Socialdemokraća so k tomu spjećowachu, ale podarmo. Znamjenite socialdemokratiske wosoby zajachu. Też zwonka hłownoho města nastachu ćežke njeměry a wjedźechu ke krawnym zraženjam mjez wojakami a marxistami. W Lincu při Dunaju běše póndźelu tohorunja ćežke wojowanjo mjez zwjazkowej policiju a socialistisko-republikanskim škitacym zwjazkom. Policija, přez wojakow posylnjena, wobsadźi po ćežkim wojowanju socialistiski dom.

Čežke krawne wopory w Awstriskej.

Wojowanja su so srjedu zasy we wjetšich rozměrach započałe. Wone sahaja hač do wotrězka Floridsdorf. Knježer-

stwowe wójsko dobu tutón dźěł po dlěšej třeleńcy z artilleriju. W Floridsdorfje su so nětkle 3000 muži škitanskoho zwjazka derje zady barikadow, nasypow atd. skhowali. Też při Philadelphia-mosće a w Ottakringu so ćežcy wojowaše. W Lincu je wójsko ćežko škodowało. Wuznamjenite wosoby buchu zajate, kaž nacionalny rada Korefa, prjedawši president dźěłaćerskeje komory z mjenom Pregan. Smjertne wopory na 1500 wučinja. W Štyrskej a też druhdźe je so Starhembergowa domowna wobora wojeńscy mjenje hódna wopokazała. Cyłu ćežu wojowanja přećiwo marxistam njesu jenož wójsko a policija. Marxistojo na drohach miny mjetachu a z tym wulku škodu načinichu.

Winski spěšny sud je srjedu prěni smjertny wusud wuprajił. Korlu Munichreitera, wjednika republikanskoho škitanskoho zwjazka, kiž bě ćežko zranjeny a w khorowni leżeše, přiwjezechu před sud a zasudźichu joho k smjerći na šibjeńcy. Hižo srjedu popołdnju joho wobwěsnychu. Też komandanta wohnjoweje straže w Floridsdorfje, inženěra Weißela, k smjerći zasudźichu a wobwěsnychu. Wjele druhich socialistow su před spěšny sud stajili.

Dollfuß je srjedu wječor přez radio dwójcy wozjewił: Štóž so wot nětka, srjedu wječor w 11 hodź., kóždoho njezakońskoho abo njepřećelskoho wašnja zdźerži a so jutře, 15. februara, wot 7 hač do 12 hodź. exekutivnym organam staji, móže, z wuwzaćom zamołwitych wjednikow, na wobhnadźenjo ličić. Wot 12 hodź. njeje za nikoho pod žanymi wuměnjenjemi wjacy wobhnadźenja.

Z Łužicy a Serbow.

Ze Sernjan. Pućowanske zaradźenjo za maćerje wotměje so wutoru, 20. februara 1934, 1/2 2 hodźin w Sernjanach; 1/2 3 hodź. w Pěskecach w hosćeńcu; 1/2 4 hodź. w Serbskich Pazlicach w hosćeńcu.

Z Różanta. Pjatk 9. februara swjećeštaj we wšej čiłosći a strowosći naš wjesnjan Michał Jurk a joho madźelska Marja, rodź. Klimanec, swój sleborny kwas. Z wjeselom a radosću móžetaj jubilaraj zhladować na minjene lěta. Mnoho jimaj Bóh luby Knjez wobradźi. Też horjo a křižiki jimaj njezalutowa! Z mandźelstwa wuńdźe 11 dźěći. Wumrě jich šěsć. Pjeć z nich, wšitke hólcy, smědźachu zańdźenu njedźelu, hdyž so cyłe wulke přećelstwo w jubilarnym domje zeńdźe, z cyłeje wutroby so dźakować swojimaj staršimaj a jimaj přeć dalše Bože žohnowanjo. Najstarši syn doma nanej na kuble pomha. Druhi, wopytawši wyššu šulu w Budyšinje, w měsće zastoństwo dósta. Hač na najmjeńšoho khodźitaj tamnej hišće do ludoweje šule. Jubilar je w cyłej wosadze znaty jako dobry, njesprócniwy serbski bur, kiž swojomu bližšomu rad pomha. Je pak też wubjerny spěwar a kóždu njedźelu joho słyšimy na khórje w cyrkwi přikładnje kantorić. Njech Bóh luby Knjez jubilaromaj hišće mnohe lěta strowosće spožči!

— Póstnicy póndźelu wuhotowachu dźěći našeje šule swojim staršim a přećelam šule mały wječork póstniskoho razu. Z wjeselom smědźeše dotalny zastupjeŕ šulskoho wjednika, knjez wučeŕ Jan Kubaš, wšěch wutrobnje powitać, so wosebje też dźakujo staršim a šulskomu wubjerkej. Žiwje předstajichu dźěći w serbskej a němskej rěči žortničcy: Zmužity Krawčik a Pryncesna Lětulinka. Někotre serbske a němske spěwy předstajenjo wobrubichu. Nimo knj. wučerja Hänla, kiž bu na město knj. wučerja Glawša z Mało-Heslicha k nam přesadźeny, bě knjeni wučeŕka Blumrichec so prócowała, w rytmiskich rejkach holcow přihladowarjam pěknoho poskićić. Z rjanym wunoškom chce šula dźěćom wjetši wulět po łužiskej krajinje zmóžnić.

Z Nowoslic. Z gmjenskoho žiwjenja: Po postajenju nowoho wjesnjanosty, herbskoho bura knj. M. Čornaka (Buka) počina so tu mócnišo do dźěła přimać a natwarjeć. Kónc zańdźenoho měsaca přewza nowowuzwoleny wjednistwo gmejny. Za někotre dny wołaše k dźěłu. Wotmě posedźenjo, w kotrymž wjednistwo postrowi. Žadaše sebi wot kóždoho sobudźěło na nowotwarje. Knj. župowy wjednik Porak-Wudworjanski rozjasni, što je sobudźěło a što napřećiwne. Potom so dalše wólby přewjedźechu; zapisowaŕ so jenohłósnje wuzwoli, zastupjeŕ wjesnjanosty a wjedźićeŕ kolegia z wjetšinu, za drohowoho mištra dotalny. Do dźěłow na pućach so hnydom zapřimny. Dopokaz zwólniwosće k sobudźěłu bě tak dobry, zo móžeše so za 6 dnjow wjednistwo zasy k posedźenju zwołać, hdźež so k dalšomu dźěłu na pućach jenohłósnje přihłosowaše. Też kemšaca sćežka so do rjadu staji. Wjednik kolegija pokaza na to, zo, kaž nowy stat, też gmejna ma so twarić na dalokosahacu dobroćiwosć, hač do wěstych mjezow, też na krutu energiju přewjedźenja, a z tym wotstronjenja wšěch diferencow, jeli tajke traž nastawaja. Dale běše so wobsedźeŕ za-

Swjaty Stanisław Kóstka.

Přeserbšćił Jězorski.

31. hodownika je so runje 208 lět minyło, zo bě bamž Benedikt XIII. Stanisława swjatoho prajił. W lěće 1926 běchu po cyłym křesćanskim swěće wulke swjatočnosće k česći tutoho swjatoho; k tomu běše wosebje 13. november postajeny. Wosebje katolske dźěći móžachu tehdy spominać w swojich modlitwach na swojoho patrona, kiž bu před 200 lětami swjaty prajeny a dźensa pola Boha za dobru młodosć prosy a pomha, zo bywa někotražkuli modlitwa wusłyšana.

Kak bu Stanisław swjaty?

To njeběše tak lohko, kaž sebi traš něchtóžkuli mysli. Wón pokhadźeše z wosebneje bohateje zemjanskeje swójby. Tola kaž to zwjetša bywa w bohatych domach — přikhadźeja wšelacy ludźo kaž zastojnicy, wojacy, susodźa, hosćo, służowni; tola to wšitko njepřinošowaše k pobožnosći, ale nawopak, dawaše wjele přileżnosće k hrěšenju. Stanisław pak wobkhowa njedźiwajo toho swoju wutrobu a dušu njeskaženu, runje kaž swjaty Aloizius.

W swojim 14. lěće dyrbješe ródny dom wopušćić. Ze swojim staršim bratrom Pawołom hromadźe pósła joho nan do města Wina na šulu. Też tam joho Bóh luby Knjez njewopušći. Nawopak běše pola joho bratra Prawoła. Tutón přińdźe na wopačne puće, a dokelž so sam hubjenje zadźerżeše, njemóžeše wustać swojoho dobroho, křesćanscy zmyslenoho bratra. Hdyž so tutón modleše abo so do cyrkwje hotowaše, wusměšowaše a hanješe Pawoł bratra. Na wšelake wašnjo činješe jomu ćežkotu, haj, joho samo biješe. Tola wutrajnosć Stanisława joho přecy bóle a bóle ćwělowaše. Přez dwě lěće znjese Stanisław sćerpliwje wšě hanjenjo swojoho bratra. Wutra w dobrym, zakhowa kubło njewinowatosće, njezhubi powołanja do klóštrskoho stawa, ale nawopak: přecy bóle joho žedźenjo paleše, jónu swoje žiwjenjo dospołnje Bohu poswjećić směć. Přewoblečeny na prošerja wopušći mjelčo Win a poda so pěši do Bajeńskeje, do klóštra jezuitow w Dylindźe. Wottud nastupi po krótkim wotpočinku dalši puć. Dźěše do Roma, hdźež joho swjaty Franciskus Borgijas wjesele přija.

Što pomhaše Stanisławej a poskići jomu móc k dobromu hižo w joho młodych lětach?

Najprjedy najzbóžniša knježna Marija. Stanisław měješe wosebje žiwu pobožnosć k Maćeri Božej. Tutón pobožny počink měješe hižo z ródnoho domu sem a jón nětko ze swojimi modlitwami skrućowaše. We Winje stawaše w nocy a klečo před małym wobrazkom njebjeskeje maćerje so nutrnje modleše; na blidźe, za kotrymž wuknješe, stoješe přecy wobrazk swjateje Marije. Jeje mjeno zapisowaše do kóždeje knihe a kóždoho zešiwka. Na swjedźenjach swj. Marije khodźeše k swjatym sakramentam a njemóžeše so dźělić wot Božoho blida.

hrodnistwa knjez Ullig k přednoškej přeprosył, po kotrohož dobrych pokiwach so sadźenjo, pěstowanjo a krjepjenjo štomikow wobzamkny. Wjele należnosćow, mjez nimi też wšelake próstwy ze strony wjesnjanow so rozjasnichu. Nowy čas žada sobudźěło k lěpšomu cyłka. Jenož ważna wina zamołwja. Wot kóždoho so žada, zo to, štož je jomu możne, do skutka staji a tak po zdaću njemożne dócpějemy.

Z Njebjelčic. Póstnicy póndźelu wotmě po zwučenym wašnju naša katolska Bjesada swój założeński swjedźeń. Ludźi běše so hišće tola tóšto našło, mjenje cuzych, najwjacy wosadnych. Wjedro běše rjane a ćehnješe kóždoho won do swěta. Wo swjedźenju dońdźe wosebita rozprawa.

Kurzus za žónske a knježny we Worklecach.

Kaž běše w „K. P." hižo wozjewjene, wotměchu so tutón tydźeń w khorowni we Worklecach rozwučowanske dny za žónske a knježny. Štwórtk rano w 9 hodź. zeńdźe so něhdźe 60 knježnow ze wšěch wosadow. Tute postrowi knjez farař Nowak a powita nawjedowarku rozwučowanjow, knj. Bokišec z Drježdźan, kotruž běše diecezanski zwjazk k nam pósłał. Tuta nětko rěčeše dopołdnja a popołdnju ke knježnam, zo by je přihotowała na wulke nadawki, kotrež na nich čakaju. Njeje możno, tudy jednotliwe přednoški podać. Popołdnju w 3 hodź. zhromadźichu so knježny w kapali, kotruž dospołnje pjelnjachu. Tu rěčeše knjez farař Mič, kak maja nabožnosć pěstować a hajić doma a we swójbach, wosebje pak dobry přikład dawać a njebojaznje před ćłowjekami swoje winowatosće činić a być cyłe knježny, kotrež swój rjany čas młodosće Bohu poswjećeja. Potom wotmě so nyšporna pobožnosć z wustajenjom Najswjećišoho. Na to zhromadźichu so knježny zasy a sekretarka přednošowaše jim wo wosudźe žónskeje w Ruskej. Wokoło 5 hodźin skónči knjez farař Mič zhromadźiznu z dźakom rěčnicy a nawjedowarcy.

Pjatk dopołdnja w 9 hodź. zeńdźe so na 40 žónskich: mandźelskich a maćerjow ze wšěch wosadow. K nim rěčeše najprjedy knj. Bokišec a na to knjez farař Kurza z Biskopic wo nadawkach našich žónskich a maćerjow w nětčišim času. Popołdnju w 3 hodźinach zeńdźechu so w kapali a kaž ke knježnam, tak rěčeše knjez farař Mič też maćerjam. Wopisowaše mać jako měšnicu w domje a swójbje. Wona ma kaž měšnik nadawk, tu žohnować a so modlić. W nutrnej zwjazanosći z Bohom ma kročić w swojim domje a z mudrosću a wobhladniwosću swojich wjesć. We wšitkim dyrbi ju woporniwa lubosć a prawa pobožnosć napjelnjeć. Ma so starać wo wěru we swójbje, wo wobnowjenjo pócćiwoho zmyslenja, ma prawe maćerne počinki wukonjeć a pilnje trjebać hnadowne srědki. Z dźakom připosłuchachu žony słowam rěčnika. Po přednošku bě zasy swjatočny nyšpor z wustajenym Najswjećišim. Při tym spěwachu so też serbske kěriuše. Popołdnju 1/25 hodźin skónči knjez farař Mič zwučowanja a podźakowa so knj. Bokišec za jeje wulku prócu a za dobre a zrozemliwe přednoški. Spomni też z dźakom na lube sotry, kotrež dobroćiwje přewostajichu rjanu rumnosć. Spokojene wopušćichu maćerje khorownju a podachu so zasy do swojich domow a swójbow. Jich nadawk budźe nětko, to do skutka stajić, štož su słyšałe. Njech dźěłaju a spěwaju wšitko za zbožo a lěpše swojich swójbow a twarja tam kralestwo Bože po přikładze njebjeskeje maćerje. Naš čas žada sebi cyłe knježny a maćerje, kotrež rozemja Bohu służić a też za lěpše ćłowjekow so starać.

Hnadowne město Lourdes.

Powšitkownje je znate, zo Lourdes do najwuznamnišich hnadownych městnow cyłoho swěta słuša. Přecy zasy so tam wustrowjenja stawaju, kiž so też wot lěkarjow jako dźiwy wobhladuja. Tak je president lěkarskoho komiteja w Lourdesu dr. August Vallet z pomocu dra. Roberta Dubucha, sobustawa mjezynarodnoho lěkarskoho towarstwa wot našeje lubeje knjenje-Lourdeskeje, w jenej knizy 22 spodźiwnych wustrowjenjow w Lourdesu dopokazał. A hač do dźensišoho so tam dźiwy stawaju.

Při lětušich putniskich pućowanjach do Lourdesa budźe też w Nebersu zastate. Tam běše žiwa a też zemrě w klóštrje swjatoho Gildarda swjata Bernadette Soubirous (swjataprajena 8. decembra 1933), kotrejž so w lěće 1858 mać Boża 18 króć w prózdnjeńcy w Lourdesu zjewi. Njezranjene ćěło swjateje je w drohotnym kamorje widźeć.

Też w Lisieux so zastanje, rano je při rowje małeje swjateje Terezije Boża mša, potom so też staršiski dom z mnohimi dopomnjenkami ze žiwjenja swjateje wopyta.

Kóžde lěto pućuja sta a tysacy do swětasławnoho Lourdesa!

Najswjećiša knježna Marija so jomu za joho česćowanjo wjacy króć dźakowna wopokaza. Pokaza so jomu něšto razow w překrasnej postawje, podawaše jomu Jězuska, zo by joho košił, a radźeše jomu, zastupić do rjadu jezuitow. Druhdy bu Stanisław z pomocu swj. Marije na spodźiwne wašnjo z najswjećišim sakramentom nasyćeny: junu we Winje, za čas ćežkeje khorosće; druhi króć na pućowanju do Bajeńskeje, hdyž so runje w cyrkwičcy modleše.

Też Jězus sam dopomha w Najswjećišim sakramenće Stanisławej k najwjetšim hnadam. Wón lubowaše Jězusa nimoměry, druhdy samo tak, zo joho lubosć widźomnje so jewješe. Joho woči napjelništej so často při dóstaću swj. sakramentow ze sylzami — znamjo wulkeje lubosće a dźakownosće swjatoho k našomu Wumožnikej. Druhdy poklaknychu so joho towaršojo a přihladowachu jomu. Njemóžachu so nahladać a dodźiwać nad joho rozswětlenym wobličom při dóstaću swj. sakramentow.

Přez swj. Mariju k Jězusej a do njebjes.

To je też twój puć, luby čitarjo! Budź ty z dźěsćom maćerje Božeje a lubuj Jězusa w Najwjećišim sakramenće, potom njepřińdźeš z prawoho puća. Też ty zetkaš so často z wobćežnosćemi a njeluboznosćemi, wosebje potom, hdyž sy staršiski dom wopušćił. Też na tebje přińdźe spytowanjo we wšelakej podobje. Wosebje će njepočink njepócćiwosće ze wšelakimi lubjenjemi słódcy wabi, zo by tebi ćim prjedy do swojich paslow, do paslow zahuby, sahnył. Ale runje w tutym wokomiku pokazaj so kruty a wospjetuj słowa swj. Stanisława: ad majora natus sum — za wyšše wěcy sym stworjeny!

Poslednje wokomiki swj. Stanisława na zemi.

Swjaty Stanisław wumrě z česćownosće k swj. Mariji. Tak jara lubowaše swoju njebjesku maćeŕ, zo ju prošeše, na swjedźenju jeje do-njebjes-wzaća wumrěć. Swj. Marija wusłyša a dopjelni joho próstwu a přińdźe na mjenowanym dnju po swojoho najmłódšoho syna, zo by joho wotwjedła do njebjeskoho kralestwa.

10. augusta běše swjaty Stanisław hišće dospołnje strowy a pomhaše cyły dźeń w kuchni. Wón sam derje wjedźeše, zo po njoho bórzy Maćeŕ Boża přińdźe. Tola nikomu wo tym ničo njepraji, dóniž njeběše najwjetši čas. Hdyž joho do łoža kładźechu, hladaše sobuželnosćiwje na swojich towaršow a posměwkny so wjesele na nich, prajo luboznje: „Z toho łoža wjacy njestanu". Njechaše pak jich zarudźić, tohodla přistaji: „Ale njech so stanje Boża wola!"

Khorosć so docyła strašna być njezdaše. Tři dny so njećuješe hubjeńši. 15. augusta rano — potajkim na swjedźenju do-njebjes-stpěća — ćuješe so samo strowiši dyžli prjedy. A tola rěčeše nastajnosći wo blizkej smjerći.

(Pokročowanjo.)

Přechodne modlenja Božich mšow

1. njedźela posta. I. rjadu. Fijałkowa.

Kak ważne dźěło započinaš? Pohladaj na Jězusa! Duch Swjaty dowjedźe joho do pusćiny, zo by tam do zjawnoho wustupjenja so modlił a so zaprěwał (ze surowym postom). Bjez Swjatoho Ducha ničo dobroho njezamóžemy, ani so modlić, so posćić, wuknyć, dźěłać. Wón dawa móc, žohnowanjo a zasłužbnosć našomu skutkowanju. Prošmy joho často wo radu a pomoc! Hdy bychmy so jomu zawrěli, bychmy sebi samym škodźili. — Kaž je kral David za čas mora z krasnym 90. psalmom Bohu so wućěkał, tak też my z Božej pomocu wšě złe napady přewinjemy — a mór hrěcha nam njezeškodźi. Dwaj přikładaj: David a joho potomnik Jězus!

1) **Introitus. Přistup.** (Psalm 90, 15—16.) Woła (wěriwc) ke mni, a ja joho wusłyšu; wutorhnu joho (ze strachow) a wosławju joho. Z dołhim žiwjenjom joho nasyću. (Ps. 90, 1.) Stóž bydli pod pomocu Wjeršnoho, přebywa pod škitom Boha njebjeskoho. Česć budź . . .

2) **Oratio. Modlitwa dnja.** Božo, kiž swoju Cyrkej kóžde lěto ze štyrcećidnjowskim postom wočisćuješ, daj swojej swójbje z dobrymi skutkami to docpěć, štož z posćenjom wot Tebje dóstać so prócuje. Přez našoho Knjeza . . .

Wšěm strachom za ćěło a dušu nas wobaraj, prosymy, Knježe, a na zastupowanjo zbóžneje a hordozneje přecy knježny boharodźićelki Marije, swjatoho Józefa, swjateju japoštołow Pětra a Pawoła a wšěch swjatych wudźěl nam dobroćiwy pomoc a pokoj, zo by Twoja Cyrkej, wšě přećiwnosće a błudy rozbiwši, mohła w zawěstej Ći służić swobodźe.

Wšohomócny, wěčny Božo, kiž nad žiwymi a mortwymi zdobom knježiš a nade wšěmi so smiluješ, kotrychž z wěry a skutkow za swojich přichodnych předpóznawaš, prosymy Će pokornje, zo bychu ći, za kotrychž smy so modlić wobzamkli, njech jich přichodny swět hižo z ćěła wuslečenych přijał, zo bychu ći na próstwy wšěch Twojich swjatych po Twojej miłosćiwej dobroćiwosći wodaćo wšěch hrěchow dóstali. Přez našoho Knjeza . . .

3) **Lectio** Epistolae beati Pauli Apostoli ad Corinthios. **Čitanjo** z 2. lista swj. Pawoła jap. Korinthskim 6, 1—10.

Japoštoł nas pohonja, zo bychmy poskićene hnady Bože derje nałoženi, a pokazuje na swoje japoštołske dźěła, ćeže a ćerpjenja. Znjesmy sćerpnje wšě njedostatki a napady złych ludźi, a jako Boži wojacy (z mječom w prawicy a škitom w lěwicy) dobywajmy sebi při zwonkownej khudobje a zacpětosći spodobanjo Bože! W nim wšo mamy, hač ma swět nas zańč abo nic! Potom njebudźe dźensniša modlitwa dnja podarmo.

Bratřa, napominamy was, zo byšće miłosć Božu podarmo njedóstawali. Přetož (Bóh) praji: W spodobnym času wusłyšach će, a dźeń (čas) spomoženja pomhach ći. Hlej, nětko je spodobny čas, hlej, nětko je dźeń spomoženja. Nikomu pohórška njedawamy, zo by naša służba hanjena njebyła, ale we wšim wopokazujemy so jako służownicy Boži z mnohej sćerpnosću, w ćěsnosćach, w nuzach a wuzkosćach, w razach (pukach), w jastwach, w zběžkach, w dźěłach, w njespanju, w posćenjach, w čistoće, w spóznaću, w sćerpliwosći, w dobroćiwosći, w Duchu Swjatym, w njetajenej lubosći, ze słowom wěrnosće, z mocu Božej, z brónjemi sprawnosće na prawicy a lěwicy; při khwalbje a hanjenju, při złym a dobrym wobrěčenju, jako (bychmy byli) zawjednicy a tola (smy) wěrnosćiwi, jako njeznaći a tola znaći, jako mrějacy, a hlej, smy žiwi, jako pokhłostani a tola njemorjeni; jako zrudni, přeco pak wjeseli, jako khudźi, mnohich pak wobohaćejcy, jako ničo njemějacy a tola wšitko wobsedźicy.

4) **Graduale. Stupnjowy spěw.** (Ps. 90, 11—12.) Swojim jandźelam je tebje dla přikazał, zo bychu će pěstonili na wšěch twojich pućach. Na rukomaj će ponjesu, zo by sebi snadź wo kamjeń nohu njezranił (njewobrazył). **Traktus.** (Ps. 90, 1—7.) Stóž bydli pod pomocu Wjeršnoho, přebywa pod škitom Boha njebjeskoho. Rjeknje Knjezej: Moja wobora sy Ty a mój wućek, mój Bóh, na kotrohož so nadźijam. Přetož wón mje wuswobodźi z kosydła ptačkari a wot złóstnoho słowa (a mora). Ze swojimaj ramjenjomaj zasćěni će a pod joho křidłomaj změješ joho nadźiju. Jako škit (nastawa) wobda će joho prawda, njetrjebaš so bojeć strachа w nocy, ani kłokow lětacych wodnjo, nic mora póćmje khodźacoho, ani njezboža a złoho ducha připołdnju. Padnje na twojej lěwicy tysac ludźi a dźesać tysac na twojej prawicy, k tebi so (škoda) njepřibliži. Přetož swojim jandźelam je tebje dla přikazał, zo bychu će pěstonili na wšěch twojich pućach. Na rukomaj će ponjesu, zo by sebi snadź wo kamjeń nohu njezranił. Po zmijicach a basiliskach budźeš khodźić a poteptaš lawy a zmije. Dokelž je so mi dowěrił (praji Bóh), wuswobodźu a budu joho škitać tohodla, zo so k mojomu mjenu znaje. Wołać budźe ke mni, a ja joho wusłyšu; budu z nim w ćěsni (stysku). Wutorhnu joho (ze zła) a wokrasnju joho, z dołhim žiwjenjom joho napjelnju, a pokazam jomu swoje spomoženjo.

5) **Evangelium. Dobre poselstwo.** Sequentia sancti Evangelii sec. Matthaeum. Słowa swj. sćenja po Mateju 4, 1—11.

Žałosny hłód Jězus začu, jako bě 40 dnjow zasobu ničo njejědł. Bě dźe woprawdźe člowjek! Tuž so čert na njoho zwaži. Jako bě Jězus wukřćeny, wozjewi joho Bóh Wótc za swojoho Syna. To bě djas zhonił, njewědźeše pak, zo Jězus jako Bóh a člowjek w jenej wosobje zhrěšić njemóže. Tak sebi zwěri joho spytować — tři króć, zo zbudźi w nim žadosć ćěła (za khlěbom), hordosć (na wjerchu templa) a žadosć wočow (za bohatstwom swěta). Jězus pak doby. W dowěrje na Boha też my dobudźemy. Kak pohonja nas w spytowanju na př. joho słowo: Wot khlěba samoho člowjek žiwy njeje, ale . . .

We wonym času bu Jězus wot Ducha (Swjatoho) do pusćiny dowjedźeny, zo by wot djaboła spytowany był. A hdyž bě štyrceći dnjow a štyrceći nocow so posćił, potom bu hłódny. A přistupiwši spytowaŕ k njomu rjekny: Sy-li syn Boži, praj, zo bychu tute kamjenje khlěby byłe. Wotmołwjejo pak wón rjekny: Pisane je, wot samoho khlěba njeje člowjek žiwy, ale wot kóždoho słowa, kotrež wukhadźa z Božoho rta. Tuž wza joho djaboł do swjatoho města a staji joho na wjerch templa, a rjekny jomu: Sy-li syn Boži, spušć so dele. Přetož je pisane: Swojim jandźelam je tebje dla přikazał, a na rukomaj će ponjesu, zo by sebi snadź wo kamjeń nohu njezranił. Jězus praji jomu: Zaso je pisane: Njesměš spytować Boha swojoho Knjeza. Znowa wza joho djaboł na jara wysoku horu a pokaza jomu wšitke kralestwa swěta a jich krasnosć. A rjekny jomu: To wšitko tebi dam, jelizo poklaknywši ke mni so modliš. Tu rjekny jomu Jězus: Dźi wote mnje, zatanje, přetož je pisane: Ke Knjezej, swojomu Bohu, maš so modlić a jomu samomu służić. Tuž wopušći joho djaboł, a hlej, jandźeljo přistupichu a służachu jomu.

6) **Offertorium. Přinos.** (Ps. 90, 4—5.) Ze swojimaj ramjenjomaj zasćěni će Knjez, a pod joho křidłomaj změješ joho nadźiju. Jako škit wobda će joho prawda.

7) **Secreta. Ćicha modlitwa.** Na spočatku štyrcećidnjowskoho posta woprujemy Ći, Knježe, swjatočnje tón wopor z prósstwu, zo by nam tak też so duši škódnych zawjeseleni zdžeržeć dał, kaž swojomu ćěłu jědže wottorhujemy. Přez našoho Knjeza Jězusa . . .

Wusłyš nas, Božo, naš wumožniko, a z mocu toho Sakramenta nas wobstražuj přede wšěmi njepřećelemi ćěła a duše, wobradžej hnadu nětko a zbóžnosć w přichodže.

Božo, kiž lutki sam ličbu wuzwolenych znaješ, kiž budźeja do njebjeskeje zbóžnosće přesadźeni, daj, prosymy, zo bychu na zastupne prósstwy wšěch Twojich swjatych mjena wšitkich, kotřiž su do našeje modlitwy poručeni, a mjena wšěch wěriwych do knihi zbóžnoho wuzwolenja zapisani byli. Přez našoho . . .

8) **Praefatio. Předhrono.** Vere dignum et justum est. Woprawdže hódne a sprawne, přisłušne je a spomožne, zo my Tebi wšudže a spodi so dźakujemy, swjaty Knježe, wšohomócny Wótče, wěčny Božo, kiž z čělnym póstom njepočinki potłóčuješ, ducha pozběhuješ, móc a myta wudźěluješ přez Khrysta, našoho Knjeza. Přez njoho jandźeljo Twoju majestosć khwala, knjejstwa so Ći modla, mócnosće třepoceja, njebjesa a njebjeske sylnosće a zbóžni serafojo w zhromadnej radości Će sławja. Z nimi daj też naše hłosy so zjednoćić, kotřiž tu pokornje wuznawajcy prajimy: Swjaty, swjaty . . .

9) **Communio. K woprawjenju.** (Ps. 90, 4—5.) Ze swojimaj ramjenjomaj zasćěni će Knjez, a pod joho křidłomaj změješ nadźiju. Jako škit wobda će joho prawda.

10) **Postcommunio. Po woprawjenju.** Njech nas, Knježe, přijećo Twojoho swjatoho Sakramenta wobnowi, wot mazanosće staroho člowjeka wurjedźi a nam podźěl z potajnych płodow wumoženja wobradźi. Přez našoho . . .

Woprowany dar bójskoho Sakramenta njech nas wučišći a wobkruči, Knježe, a na zastupowanjo zbóžneje knježny boharodźićelki Marije, swjatoho Józefa, swjateju japoštołow Pětra a Pawoła a wšěch swjatych njech nas wote wšěch njesprawnosći wuhoji a ze wšěch přećiwnosći wuwjedźe.

Njech nas wučišći, prosymy, Knježe, wšohomócny a smilny Božo, Sakrament, kiž smy přijeli, a na prósstwy wšěch Twojich swjatych spožč nam, zo by ta Twoja potajnosć nam khłostanjo njepřinjesła, ale nam wodaćo winow wuprosyła. Njech naše hrěchi wotmyje, šabych posylni, nas přede wšěmi strachami swěta wobhrodźi, njech žiwym a mortwym wěriwym spušćenjo wšěch přestupjeni dari. Přez našoho Knjeza Jězusa Khrystusa . . .

Měšnik: Dominus vobiscum: Knjez budź z wami.

Lud: Et cum spiritu tuo: A z twojim duchom.

Měšnik: Benedicamus Domino: Khwalmy Knjeza!

Lud: Deo gratias: Bohu budź dźak!

Njech so Ći lubi, swjata Trojica, naša služba poddanosće a daj, zo by wopor, kiž smy njehódni Twojej majestosći přinjesli, Tebi był přijomny, nam pak a wšěm, za kotrychž smy jón zwoprowali, přez Twoju smilnosć był spomožny. Přez Khrystusa, našoho Knjeza. Amen.

Knjez jako zastupnik wyššoměšnika Khrystusa nas žohnuje:

Požohnuj was wšohomócny Bóh + Wótc a + Syn a + Duch Swjaty. Amen.

Amerikanska swěra.

Stanje-li so něhdźe něšto njewšědne, štož człowjek njeby za móžne měł, dha je so tole stało w Americy — to je kraj njemóžnosćow. Dźěći kradnyć, ćahi wurubić, kněže přesuwać, khofej z fórami do morja sypać, to z Ameriki so zdźěluje. Ze snadnymi wěcami so woni njezaběraja. A runje tute su spominanja hódne a dyrbimy so jim dźiwać, dokelž su wulcy khwalobne.

Města maja dróhi, wot hłownoho wobkhoda khětrje zdalene. Ludźo, kotřiž tam bydla, su runje tak wćipni kaž wšitcy druzy. Tola tam wonkach někajke klamy za papjery założić, njeby so daniło. Tuž su tam někajke polcy natwarili, na kotrychž leža wšelake nowiny a časopisy wukładźene. Delekach wisy blachowy bubončk z napismom: „Za pjenjezy!“ Kupc sebi nowiny wobhlada a jomu spodobnu sebi wozmje a płaćiznu tyknje do bubončka.

Njeby-li so wěc daniła, abo by-li Amerika połna paduchow była, njeby tajkele překupstwo bjez předawarja dołho wobstało. Hdyž pak dale wobstoji, sudźimy, zo kupcy płaćiznu swěrnje zapłaća. My wšak mamy podobne zarjadowanjo w automatach za poprjančki a listowe znamki, jenož z rozdźělom, zo dyrbiš najprjedy pjenježk do zakhowaneje kapsy sunyć, na čož so ći tafla šokolady poskići, tola wubjerać sebi njemóžeš. Tam pak móže paduch nowinam a też pjenježnomu składej bjeze wšeje prócy sobu kazać.

We wulkej cyrkwi w Budyšinje widźiš podobnu naprawu. Dlěžši čas pak je wona prózdna — snano so wěc pola nas njezapłaći. Tudy běše powučenjo přidate: „Brać a njepłaćić — je padušstwo.“ Tajkoho pokiwa w Americy trjeba njeje. Tam su ludźo na to zwučeni, małe spisy bjez předawarja kupować. Mnohe předawarnje maja wšelake nowiny a podobne spisy před klamami na sćěnje wupołožene a kóždy kupc płaći sprawnje a móže sebi samo wjetši pjenjez wuměnić, telko drobjasa tam namaka.

W našich automatach móže so stać, zo ničo won njepřińdźe, hdyž sy pjenježk nutř puščił. Naporjadk je prózdny, pak je so něšto skepsało. Njeje-li wobsedźeŕ daloko, wšak pjenjez po někajkej prócy zasy dóstanješ — hewak sy truhnjeny. — Při znamkowym automaće na pósće stoji wozjewjenjo, do kotroho wokna maš so při tajkej njeluboznosći wobroćić. Naš póst wšak wulkotnje dźěła! Tola amerikanski jón najskěrje přetrjechi; słyš, što jedyn překupc powěda:

W New-Yorku mějach z někim přez dalokoréčak něšto wučinić. Tyknych swój „gróš“ do automata, ale njedóstach žanoho zwiska z požadanej wosobu, a też mój pjenjez so zasy njepokaza, kaž so to hewak w Americy stawa. Tuž wuskoržich swoju nuzu telefoniskej knježničcy. Wona mje pokoješe a požada moje napismo (adresu). Nazajtra rano dóstach list w krutej wobalcy. Nutřka tčeše kruta karta ze wšelakimi wurěznjenjemi, do jenoho móžeše přitusnyć 5 pj., do jenoho 10 abo 50 pj., zasy druhe za hriwnu. W jenej tajkej šmarcy tčeše mój gróš. Připołożene bě slědowace wujasnjenjo: „Z tutym dóstanjeće waše pjenjezy wróćo, kotrež wčora do našoho telefoniskoho automata położišće, za kotryž pak so wam njeposłuži. Dźakujemy so wam za wozjewjenjo tutoho njedostatka a wobžarujemy njeluboznosć. Telefonowe družstwo w New-Yorku.“ — Njeje tole wšeje česće hódne?

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. W dlěšej narěči rozłoži Swjaty Wótc krasne počinki Jeanny Thouretec, kotraž bu před krótkim swjata prajena. Wón spomni też na to, zo Bóh kóždomu człowjekej junu wosebitu hnadu póśćele. Jeli wón potom swoju wutrobu njezatwjerdźi, ale z tutej hnadu sobu skutkuje, potom móže wón wulkotne na swěće dokonjeć, runja swj. Jeannje. Njesměrne je to było, štož je jeje skutkowanju zadźewać chcyło, wona pak to z krutej wolu a Božej hnadu přełama. Wězo njesmě sebi człowjek zwěrić, prjedy hač je joho Bóh powołał, něšto wosebite započeć, dokelž

dźěn by jomu potom hnada pobrachnyła. Ale rěka posłuchać, a hdyž Bóh woła, potom hić bjez wuréči.

Studenći wysokeje misijónskeje šule wopytachu Swj. Wótca. Jim wón praji, zo je hišće wjele ludźi na swěće, kotřiž njejsu hišće ničo wo Jězusu słyšeli. Jim maja woni pozdźišo też powěsć přinjesć wo wumóžniskim skutku Khrystusowym. Wón je tola też za nich bjez wuwzaća a njehladajo rasy a přisłušnosće človjeka k jenomu wěstomu ludej swoju krej přelał. We Swjatym lěće maja sebi to misijónscy studenći wosebje do wutroby zaščěpić a spóznać, kak wulki je jich nadawk.

Minorića chcedźa, zo by so swjaty Antonius Paduaski do ličby cyrkwinskich wučerjow přijał. Woni zapodaja tohodla próstwu na bamža. Tam wosebje też na to pokazaja, zo je hižo bamž Hrjehoř IX. w lěće 1292, hdyž Antonia swjatoho praji, joho „doctor optimus“ mjenował. Tutón titul pak so tola jenož cyrkwinskim wučerjam dawa.

Započatk januara wopytachu někotři wuznamni Finnojo Swjatoho Wótca. Jich wjednik bě finnski minister zwonkownoho Witting. W Romje so praji, zo je to zasy jene znamjo, zo so ludy w połnocy počinaja zajimać za katolsku cyrkej a bamžowstwo. Dokelž so nětkle tam a sem přećiwo bamžowstwu rěči, mamy prajić, zo katolska cyrkej bjez bamža njeby to była, štož wona je. Bamžowstwo pak sebi njeje človjeski rozom wumyslił, ale Jězus je je założił, hdyž swjatomu Pětrej praji: „Ty sy Pětr a na tule skału natwarju swoju cyrkej a mocy hele ju njepřemoža“. A katolik, kotryž bamža njeby připóznał abo samo přećiwo njomu był, njeje wjacy katolski. Wón je wot cyrkwje wotpadnył, a byrnjež bóle rěčał, zo je katolski.

Němska. Swjaty Wótc je kardinalej Bertramej we Wrótsławju list napisał, w kotrymž praji, zo so Bohu modli, zo by cyrkej w Němskej też wšě prawa měła a wšo wukonjeć mohła, štož su jej mudri wjednicy w konkordaće slubili, zo so jej tele prawa njebychu přikrótšiłe a zo by tak też k spomoženju stata skutkować mohła.

We Würzburgu je wubjerk pod biskopom Ehrenfriedom proces zbóžnoprajenja patera Pia Kellera zahajił. Wón bě wobnowjeŕ rjadu Augustinow w Němskej. Na joho zastupnu próstwu stachu so hižo mnohe wusłyšenja.

Jězusowu suknju w Trieru wopytachu za čas poslednjoho wustajenja 2 190 121 putnikow, z nich bě 800 000 muži. Wšědnje přińdźe wokoło 44 000 wosobow do Triera, 3. sept. samo skoro 100 000.

Trierski ordinariat je w nowym wukazu postajił, kotre khorhowje smědźa do cyrkwje abo kotre smědźa sobu w procesijónach hić. Wone njesmědźa žane znamjo měć, kotrež je symbol cyrkwi njepřećelskoho hibanja abo njesmědźa cyrkwi njepřećelskomu towarstwu słušeć. Tajke khorhowje smědźa też jenož w cyrkwi stać, nic pola wołtarja. Tam smědźa jenož cyrkwinske khorhowje stać. Swjećić smědźa so jenož khorhowje cyrkwinskich towarstwow, tola też tomu je biskopska dowolnosć trěbna. Na Božich službach ma so wšo njenabožinske wotpokazać. Při Božich službach za wotemrětych njesmě so na kašću žane znamjo, kotrež njeje cyle cyrkwinskoho razu, připrawić.

Italska. Wobydlerstwo města Roma so sylnje přisporja. Nětkle bydli tam 1 milijón ludźi. Tohodla ličba wosadow a cyrkwjow wjacy njedosaha. Kardinalvikar, kotryž měješe so wo nowotwary starać, je nětko Swjatomu Wótcej rozprawu wo swojej dźěławosći w létach 1930—1933 podał. W tutym času wutwori so 16 nowych wosadow a 15 nowych cyrkwjow so natwari, dale 4 kapały a 9 provizoriskich cyrkwjow, na kotrychž městna maja so bórzy wjetše cyrkwje natwarić. Dale kupichu 15 twarskich městnow, wo kupje dalšich 19 městnow so hišće jedna.

Kardinal-arcbiskop Šuster Milanski pisa w jenym pastyřskim lisće wo komunistiskim straše. Njesměmy sebi myslić, zo je dźensa bolšewismus wotbyty. Ně, wón dźěła ze wšej mocu přećiwo kóždej wěrje do Boha. Ale wašnja joho wojowanja su tak potajne a zababjene, zo mnozy ani do toho njepřińdu, zo so wo bolšewisku propagandu jedna. Wšo, štož so přećiwo wěrje, pócćiwosći a křesćanskim wašnjam měri, je bolšewistiske.

Bamžowski legat na Winskim zjězdźe němskich katolikow, Bjenatski patriarch La Fontaine, woswjeći swój złoty měšniski jubilej. Joho wosadni mjenuja joho „nana khudych“, dokelž je wuspěšnje a njesebičnje w Knjezowej winicy dźěłał. K joho jubilejej su jomu mnozy nahladni mužojo ze wšelakich krajow zbožo přeli.

W Navarrskej diecezy nasta rozkora mjez fašistiskimi zwjazkami a katolskim towarstwom muži. Tamniši biskop při tutej přileżnosći wozjewi, zo maja wšě towarstwa katolskoho skutka prawo wobstaća a dźěławosće.

Nad powostankami staroho Roma stojachu stare twarjenja, w kotrychž běchu zrudne wobydlenja za khudšich ludźi. W poslednich létach pak su tute twarjenja zwottorhali a ludźom před městom strowe bydlenja natwarili. W měsće cyle prawidłownje eksaktnje za powostankami staroho Roma ryja. Wjele rjanoho su hižo wuryli. Město je so z tym wězo też porjeńšiło.

Španiska. Francózska nowina „La Croix“ pisa, zo maja so w Španiskej wosebje katolskomu nowinarstwu dźakować, zo tam wólby tak derje wupadnychu. Katolske nowinarstwo je so tu w poslednimaj létomaj wosebje derje wuwiło a ma nětkle najwjacy woteběrarjow. Katolikojo pak su też za swoje nowinarstwo wopory přinjesli.

Hdyž tu lěwične strony knježachu, wone cyrkwi wumjetowachu, zo wona z prawičnymi stronami dźerži a zo je republicy njepřećelscy zmyslena, haj, zo sebi zasy krala přeje. Hdyž nětko prawične strony při poslednich wólbach dobuchu a hdyž chcedźa nětko wšo po swojich myslach zarjadować, zasy tući cyrkwi porokuja, zo so jasnje dosć za nje njewupraji a zo je za republiku. Potajkim najprjedy lěwične strony cyrkwi poroki činjachu a potom zasy prawične. Potom prawične strony zabudu, zo je tola cyrkej jenička była, kotraž je wuspěšnje človjeske prawa zakitowała, hdyž běchu socialistiske mocy při dźěle. Cyrkej so ani za tu, ani za druhu statnu formu njewupraji a so do statnych wěcow njetyka. Wona so jenož prócuje wo křesćanstwo a zo by so wšo po Božej woli stało. Wona by też bolšewisku Rusku připóznać mohła, hdyž so tam Bože a človjeske prawa teptałe njebychu. Wězo z tym prajene njeje, zo so katolik njesmě wobdźělić při politiskim dźěle. Wón ma samsne prawo so wo nowe formy prócować a knježićerjow kritizować kaž kóždy stačan, jenož smě so to na přistojne a přihódne wašnjo stać.

Jendźelska. Před 28 létami jědźeše abt jenoho jendźelskoho klóštra do Ameriki. Z nim bě sobu młody němski mnich. Łódź so ponuri a abt so sobu zatepi, nic pak młody pater. Tutón wróći so zasy do klóštra w Jendźelskej. Tam joho za nowoho abta wuzwolichu. Nětko poča twarić. Klóštrska cyrkej bě so mjenujcy před 400 létami wotpaliła a njebě hišće natwarjena, dokelž běchu so mniša hakle před někotrymi létami zasy do swojoho klóštra wróćili. Ale dokelž tu pjenjez njebě, bě twarić ćežka wěc. Abt pósła najprjedy jenoho mnicha, zo by murjerstwo nawuknył. Wón mjez tym pjenjezy hromadźeše a kupi něšto kamjeni. Kóń, kotryž kamjenje wožeše, bě też darjeny. Doma we klóštrje pak murjowaše potom nowy murjer jenož z někotrymi pomocnikami. Za 26 lět hakle móžeše bamžowski legat cyrkej woswjećić. Šesćo němscy mniša běchu wšo sami natwarili. Hłowny wołtař hakle bu létsa hotowy a je wulkotny. Jón je jena swójba dariła. Wokoło klóštra připrawichu mniša 200 jutrow pola. Jedyn z mnichow wobstara 250 kołči, a měd, po tutym klóštrje Buckfastski měd mjenowany, je daloko znaty. Tutón pčołař přińdźe jako 12lětny hólčec z Württembergskeje do tamnoho klóštra.

W Hollandskej wobstoji zwjazk, kotryž so wosebje za khude holcy stara, kotrež pak słuža pak na dźěło khodźa.

„Katolski Posoł“

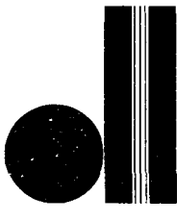

płaći na lěto **5 hr.** Štóž „Katolski Posoł“ wosebje přez póst dóstanje, dyrbi **2 hriwnje porta lětnje zapłaćić,** potajkim potom

7 hriwnow.

Hibanjo bě so tež do Jendźelskeje přenjesło a měješe tam hižo dobre wuspěchi. W Londonje měješe hižo dwaj wustawaj a druhe mějachu so natwarić. Nětko pak je bamž sobustawy tutoho hibanja, kotrež „Gral“ rěka, namołwjał, zo bychu Jendźelsku wopušćiłe. Zjawne wozjewjenjo praji, zo su Swjatoho Wótca wšelake ćeže k tomu pohnułe.

Jendźelska je kraj tworniow, podkopkow a překupcow a swoje twory do wšoho swěta wozy. Japanska pak je nětko jeje jara strašny konkurent. Dokelž su japanske wudźełki tunje, kupuja nětko skoro wšě kraje japanske twory a nic tak wjele jendźelskich. Samo w jendźelskich kolonijach njemóža so Jendźelčenjo wjacy cyle předobyć, samo tam kupuja tunje japanske wěcy, wo wjele bóle hakle potom w druhich krajach.

Šottiska ma wjacy katolikow hač anglikanskich a tola tam runje nětkle zasy přećiwo katolikam šćuwaja a jich z ważnych zastojnstwow wućišćuja. W Glasgowje stej na přikład dwě třećinje wobydlerstwa katolskej, ale mjez 200 lěkarjemi staj jenož dwaj katolikaj. Mjez lěkarjemi khorobneje kasy pak njeje docyła katolika.

W zańdźenym lěće přistupichu zasy mnozy ke katolskej cyrkwi. Mjez nimi je wjele nahladnych a sławnych wosobow. Tak jedyn biskop ruskeje cyrkwje, někotři duchowni anglikanskeje cyrkwje, dźowka jenoho anglikanskoho biskopa. Někotři z nich běchu hižo jara stari: jedyn 92 a dwaj samo 100 lět.

Britiski muzej je jene z najstaršich Swjatych Pismow, z ruku pisane, wot Ruskeje kupił. Je to Codex Sinaitikus. Kniha płaći po němskich pjenjezach 1 370 000 hr. Połojcu k tomu da knježerstwo, druha połojca ma so nazběrać.

Iriski biskop wobroća so přećiwo politiskomu terrorej. Wón praji, zo też zjawne žiwjenjo a politika Bóžskim zakonjam podstejitej.

Amerika (USA). President Roosevelt prošeše we swojej rěči wšě křesćanske wěrywuznaća, zo bychu sobu pomhałe při natwarje nowoho stata, w kotrymž ma socialna sprawnosć knježić. Wón dopomni na prěnich křesćanow, kotřiž su njeczłowjeske zakonje starych Romjanow a Grekow wotstronili a su za tute dobyće ćežcy wojowali. Tak dyrbjeli też dźensiši křesćenjo wojować přećiwo nowomu pohanstwu, kotrež ludy do zahuby wjedźe a khudych jenož znjewužije a potłóčuje. Byrnjež měł kóždy človjek wěste prawo na wobsedźerstwo, dha tola wobsedźerjo njesmědźa khudych wuklukać. Kaž smy hižo pisali, je so Roosevelt dokładnje z encyklikami Pia XI. a Lea XIII. zaběrał.

Dokelž běchu w poslednim času ludźo paduchow a druhich njedočinkow policiji wutorhnyli a sami sudźili, to rěka hnydom na městnje na husto njeczłowjeske wašnjo morili, su katolscy biskopja wěriwym zakazali, so při tajkich wustupach wobdźělić.

Znaty profesor, kotryž měješe nahladne zastojnstwo pola swobodnomulerjow, je so dał do katolskeje cyrkwje přijeć. Wón je wosebje też wo Röntgenowych pruhach slědźił. Při tym dósta raka a bu 50 króć operěrowany. Wumrěł je nětko cyle do Božeje wole poddaty. Najskerje je jomu Bóh hnadu wopokazał, dokelž je wón swoju strowotu a swoje žiwjenjo za derjemeco a strowotu človjestwa woprował.

Při twarje nowych cyrkwjow w Francózskej so prěni króć beton a železo trjebaše. Jara sławny architekt bě to zemrětomu arcbiskopej w Parizu namjetował. Z betonom so wšelake wěcy hodźa cyle rjenje wuwjesć, kotrež su nětkle moderne. Najebać toho móže so cyrkej cyle hódnje natwarić a jeje formy móža runje tak wěriwych k pobožnosći ćahnyć kaž prjedawše stile. Betonowy twar je też tuńši hač kamjeńtny. Nětko su też w Americy wjele cyrkwjow w tutej nowej formje natwarili. Hač budźa so tajke twary też trajnje lubić, to nas hakle čas nawuči.

Katolska „Swójbna Nowina“ pisa, zo mnozy njekatolikojo we swojim testamenće swojej sekće a jeje šulam wulki dźěl zawostajeństwa wotkazaja. Dokelž pak je we Americy katolska cyrkej bóle rozšěrjena hač druhe wěrywuznaća, by sebi myslić dyrbjał, zo katolikojo za swoje cyrkwje a šule ćim wjacy nadawaja. Tomu pak tak njeje. Kak je to móžno, so nowina praša, a wotmołwi: Katolikojo najbóle njejsu tak zamóžići kaž druhowěriwi, ale porědko też sebi při wustajenju testamenta na cyrkej pomysla. Kak stoji z tym pola nas?

Wěsty spisowaćel ze Šwicy pisa w jenej amerikanskej katolskej nowinje, zo je hospodarstwo w kapitalistiskich statach z přičinu, zo so bolšewismus dale rozšěrja. Hdyž ychu staty swoje wikowanjo z Ruskej zastajiłe, by Stalin bórzy wotstronjeny był a z nim komunistiska diktatura. Tak pak Ruska jenož to z wukraja kupuje, štož k zdźerženju bolšewiskoho knježerstwa trjeba a předawa to, štož je tam jara tunje.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1934.

Kk.: 182. ze Słon. Boršće: Michał Winkler; 183. 184. z Kamjeńca: farar Jurij Rjeda, dom swjatoho Jurja; 185. z Wina: sotra M. Concilia Matikec; 186. z Lipska: praelat Jakub Štranc; 187. z Huski: H. Lubkec; 188. z Budyšina: Hańža Jenichowa.

Sobustawy na lěto 1933.

Kk.: 940. ze Židowa: J. K.; 941. z Wina: s. M. C. M.

Sobustawy na lěto 1932.

Čo. 1074. N. N.

Sobustawy na lěto 1931.

Čo. 1122. N. N.

Dobrowólne dary za duchownski dorost.

Knježna Hana Lubkec z Huski 2 hr.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 13. febr. 1934.

109 wołow, 306 bykow, 229 kruwow, 27 jałojcow, 1194 ćelatow, 686 wowcow, 3523 swini.

Woły: 1) Połnomjasne, wukormjene, młódše, najwjetšeje rèzneje hódnosće 32—33 hr. 2) starše 28—31 hr. 3) Połnomjasne młódše 26—28 hr. 4) Połnomjasne starše 23—25 hr. **Byki:** 1) Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće 31—32 hr. 2) Połnomjasne, wukormjene 28—30 hr. 3) Mjasne 25—27 hr. **Kruwy:** 1) Młódše, połnomjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće 26—28 hr. 2) Połnomjasne wukormjene 22—25 hr. 3) Mjasne 17—21 hr. 4) Mjenje picowane 14—17 hr. **Jałojcy:** 1) Połnomjasne, wukormjene najwjetšeje rězneje hódnosće 37—42 hr. 2) Mjasne 25—29 hr. **Ćelata:** 1) Najlěpše wukormjene 32—33 hr. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 25—29 hr. 3) Špatne — hr. 4) — hr. **Wowcy:** 1) Młódše a stare, wukormjene 41—43 hr. 2) Starše wukormjene 37—40 hr. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) 33—36 hr. 4) 30—32. **Swinje:** 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½ lět stare 48—49 hr. 2) Wukormjene 47—48 hr. 3) Mjasne 46—47 hr. 4) Špatne 44—45 hr. 5) 43—44. Rancy 42—46.

Tunje jězby

do

Roma a Lourdesa

Kat. putnikař. a pućow. běro

J. Šołta, Drježdźany

Kinsbórkska dróha 33, I

Prima

tučne jerje

10 štuk wot 50 pj.

C. F. Dietrich

mějićel **Johannes Brade**

na Jerjowej hasy 3

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik. — „K. P." ćišći so w 1600 exemplarach

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9 — Pokładnik: Jurij Šołta, Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokorečak čo. 3895.

8. čisło. | W Budyšinje (Bautzen), 24. februara 1934. | 72. lětnik.

Pětr

přez Božu miłosć a swjatoho Japoštołskoho Stoła hnadu

biskop Mišnjanski

postrowja a požohnuje w Knjezu wysokodostojne duchownstwo a wěriwych biskopstwa!

Wjelelubowani wosadni!

Bóžski Zbóžnik, Jězus Khrystus, rěčeše k swojim připosłucharjam rad po wašnju rańšoho kraja w přirunanjach. Tak praji wón junu syłam ludu: „Podobne je njebjeske kralestwo zakisanomu ćěstu, kotrež žónska wzawši do třoch měricow muki zaměsy, hač zakisa wšitko" (Mat. 13, 33). Bože słowa su za wšě časy a za wšěch človjekow rěčane, płaća potajkim też nam, kotřiž smy po mudrym zrjadowanju Božeje předwidźiwosće přisłušnicy dweju swětow. Přisłušnicy zemskeje domizny, našeje lubowaneje němskeje wótčiny, a přisłušnicy našeje swjateje katolskeje cyrkwje.

Z wjesołej hordosću napjelnja našu wutrobu myslička, zo směmy tutymaj dwěmaj swětomaj přisłušeć. Ale přisłušnikow wobeju swětow wohrožeja dźiwajo na človjesku słabosć a khiprosć wšelakore strachi. We wjesołym wědomju, zo smy z domom we wulkimaj a krasnymaj kralestwomaj, zabywamy my, khudźi človjekojo, tak lohko hłownu wěc: zwólniwje sobudźěłać, zo tute kralestwo swoju wšitko přecy zasy wobnowjacu a přetworjacu znutřkownu móc zdźerži.

Katolski křesćan dyrbi jako přisłušnik swojeje zemskeje wótčiny a swojeje swjateje cyrkwje z přirunanja wo zakisanym ćěstu wučbu za cyłe swoje žiwjenjo sebi wzać: Dyrbju znutřkownje překisany być z němskim duchom, moja domizna žada moju wutrobu; dyrbju znutřkownje so tworić w katolskim zmysłu, moja cyrkeŵ žada moju dušu. Přichod njerozsudźa zwonkowna wulkosć a móc, ale znutřkowna sylnosć.

I. Katolski křesćan jako staćan němskeje wótčiny.

1. Japoštoł ludow Pawoł praji we swojim prěnim lisće na Korintskich 12, 14—22: „Wšitcy smy w jenom Duchu napojeni. Dokelž też ćěło njeje jedyn staw, ale (je) mnohosć. By-li noha rjekła: Dokelž ruka njejsym, njejsym z ćěła; njeje tohodla z ćěła? By-li cyłe ćěło wóčko było, hdźe by było słyšenjo? by-li cyłe było słyšenjo, hdźe by było čuchanjo? Nětko pak postaji Bóh stawy, kóždy z nich w ćěle, kaž je chcył. Bychu-li pak wšitke stawy jedyn byłe, hdźe (by było) ćěło? Nětko pak su drje mnohe stawy, ale jene ćěło. Njemóže pak wóčko prajić rucy: Tebje njetrjebam; abo zasy hłowa nohomaj: Waju njetrjebam. Ale wjele wjacy su stawy ćěła, kotrež so słabše zdadźa, třebniše."

Japoštoł měni, zo přez wšelakorosć darow so njekazy jednota a přez jednotu nic wšelakorosć. Tak ma so to też pola nas človjekow. My słušamy hromadźe, smy stawy jenoho ćěła. Duch Boži je žadosć za zhromadnosću do našeje wutroby położił, wot wěčnoho stworićerja smy mjezsobnu lubosć a podatosć dóstali, wot njoho pokhadźa potřebnosć, naše mysle sobudźělić, wot njoho rěč, w kotrejž sebi rozemimy. Tohodla bywamy też rodźeni do małoho zhromadźeństwa, do swójby. Słušamy hromadźe, smy stawy jenoho ćěła. Tohodla trjeba swójba zasy k swojomu dalšomu rozwiću pomoc druhich, z tajkej pomocu a tajkim zjednoćenjom dócpěja swójby lóže, wěsćišo a nadobnišo, štož k swojomu derjeměću trjebaja. Tak nastanu ze sebi blizko stojacych swójbow gmejny. Hdyž tute nětko rozrostu, tworja z mocu wjetše, krasniše zjednoćeństwa, skónčnje woprawdźite powšitkowne zhromadźeństwo: stat, zwjazk wótčiny, tu wulku, skrućenu, rozšěrjenu swójbu, kaž Leo XIII. we swojim wokolniku wo křesćanskim statnym porjedźe praji. Njedosaha pak, zo jenož za zhromadnosću žadamy, zo so jako stawy jenoho ćěła čujemy. We wulkim ludowym zhromadźeństwje dyrbja jenotliwi človjekojo, swójby, stawy tajke znutřkowne, čopłe počahi wutworić, kotrež woprawdźite žiwjenjo přiwjedu a žiwjenjo dóstawaja. Myslenjo a začuwanjo wšitkich Němcow dyrbi so zasy k jednotnomu, sylnomu, zhromadnomu skutkowanju zwjazać. Katolski němski staćan njesmě měra sebi popřeć, dóniž njeje tutón zaměr dócpěty, dóniž njeje „wšitko překisane".

Mój luby katolski křesćano! Twoja domizna žada twoju wutrobu! Daj jej swoju wutrobu! Skutkuj za swoju domiznu najprjedy w małym zhromadźeństwje, we swojej swójbje. Podušej spočatki sebićiwosće a wuživanja, njech knježi w domje myslaca, dźěława, znjesliwa lubosć, měj wutrobu połnu smilnosće, zabywaj a wodawaj. Pěstuj we sebi wutrobniwosć, měj zańć wěrnosć a zmužitosć, wukubłuj hólčata na mužow a holčata na woprawdźite němske žony.

Lubi křesćenjo! Waša domizna žada wašu wutrobu! Waše herbstwo je tasama wótčina, tasama lubosć, tasama swěra; stojće tohodla hromadu, pobijejće w prěnim rjedźe wšitku rozkoru, zabudźće to, štož rozdwoja. Z Božim dopušćenjom stej w němskim kraju hižo lětstotki dołho žiwej dwě wulkej křesćanskej wuznaći. Zhrěšiłoj stej we swojich wótcach wobě. Zabudźće to a česćujće so mjez sobu we dobroćiwosći a lubosći. Naš lud trjeba dźensa wšitke nabožne a póccíwostne mocy, kotrež w křesćanstwje korjenja.

Dźe wo to, zo němsku dušu wukhowamy. Tohodla dyrbja stawy mjez sobu so zbližić. Tu pak njedosahaja jenož zwonkowne poćahi: dźěłaćerjo, rjemjeslnicy, překupcy, zastojnicy, wučeni dyrbja mjez sobu wutrobne poćahi tworić. We wšěch stawach wojuje so kruće wo dobre, na wšěch polach přinjesu so rjekowske wopory za dźěći, starših, bratrow a sotry; w njeskaženych človjeskich wutrobach skutkuje hnada Boža we wšěch worštach krasnje, sylne duše móžeš wšudźom namakać. Hdyž cyły němski lud to začuwa a wě, potom njebudźa poćahi mjez stawami jenož hospodarskoko raza, potom přidruža so wutrobine poćahi, potom wuwije so znutřkowne zrozemjenjo, woprawdźite dušine ludowe zhromadźeństwo. Tu bjerje podźěl človjek na křižu a horju druhoho, tu wužiwa so wjeselo zhromadnje, tu kćěje woprawdźite zhromadne zbožo.

W tajkim nutrnym wutrobnym zhromadźeństwje budźa wšitcy Němcy w dźakownej a wjesołej hordosći spominać na swojich prjedownikow, kotříž we swjatym dźěle na sebi samym jim wot stworićerja spožčenu domiznu tak wutworić pomhachu, zo je nam wona wosebje luba a droha. Woni njezabudu na jednore, proste a pokorne zmyslenjo swojich prjedownikow; přetož strózwosć a pilnosć, wěrnosćiwosć, sprawnosć a swěra su te sylne počinki našich prawótcow, kotrež cyły swět znaje a khwali. Horca lubosć k našomu ludej dyrbi našu wutrobu přežehlić, zo bychmy na zawostajeństwu našich wótcow zasy wšitcy podźěl měli.

We swjatej lubosći rozpłomjeni so naša wutroba: „doniž njeje wšitko překisane“ a nichtón wjacy w němskim kraju při wšěm dźěle a wšej starosći njetrjeba tróšta měrnoho rozrěčenja a dušinoho zjednoćenja parować.

2. Wutroba kraja a jadro luda je wěrna, so woprowaca lubosć, kotraž mjezow njeznaje. Njeby był, mój luby křesćano, wěrny wučownik swojoho mištra Jězusa Khrystusa, njebyli měł wěrneje lubosće we wutrobje k swojomu bližšomu. Kaž ty sam, tak je tež kóždy druhi človjek stworjeny wot Wěčnoho, dźěćo Boże abo znajmjeńša k tomu powołany; budź jomu potajkim přećel a pomocnik. Cyły lud hlada drje z wjesołej dźakownosću a ze spodźiwanjom na wulki skutk zymskeje pomocy. Měnju pak, zo je we němskej, myslojtej, socialnje złoženej duši hišće někotrežkuli dobre požadanjo žiwe, kotrež za wuskutkowanjom žedźi.

Chceš-li swojej wótčinje w poddatej lubosći służić, potom přiwobroć najprjedy swoju pomoc našej lubej němskej młodosći. Njebudźe to bjez prócy, ale zwjedź tola tu zmužitosć, zo by młodosć z dźěłom a předewšim ze swojim dobrym příkładom k jednorosći, zlutniwosći, woporniwosći a sebjezaprěwanju woćahnył.

Wěrna lubosć je nadobna: bjez falša, stajnje wutrobna a ženje hruba; tohodla waž sebi starosćiwje swojich přistajenych, swojich służownych, wšitkich, kotříž dyrbja tebi poddaći być. Wěrna lubosć je bjez zawisće; ženje dobytka lakoma, ženje liwka; ze zdobnej česćownosću spohladuj na tych, kotříž su tebi předstajeni.

Bjezdźěłosć je ta jědmojta rana na ćěle našoho luda. Hdy budźe tuta hłuboka rana so zahojić móc? Stat dawa sebi najwjetšu prócu. Ale prašej so junu, luby křesćano, njeby mohła na česćownosći założena a swójby zwjazowaca woporniwosć w někotrymžkuli padźe tutu ranu hižo tróšku zahojić, hdyž by najprjedy wulkoswójba dźěłonjemějerja do swojoho koła přiwzała, hdźež to wobstojnosće někak jenož dowoleja. Štož so w pohanskej Japanskej hodźi, dyrbjało tola też w křesćanskej Němskej tam a sem móžno być.

Luby Zbóžnik je rjekł: „Štožkuli sće najmjeńšomu z mojich bratrow činili, to sće mi činili“ (Mat. 25, 40). Dopomń so tohodla dźiwajo na swojoho Mištra časćišo, ćiše dobroty činjo, na khudu syrotu, na zabytoho prošerja, na hańbliwoho khudoho. Daj so w strašnej nuzy našoho luda wjesć wot přikładow socialneje lubosće, kotraž mjezow njeznaje. Chcu ći dwaj přikładaj před woči stajić: jedyn ze spočatkow křesćanskoho časa, druhi z nowočasnoho žiwjenja. We woběmaj padomaj staj to katolskej mužej w cyle pohanskej wokolnosći, kotrajž tutón přikładny skutk wukonjataj.

W starym romskim kejžorstwje běše žiwy prokonsul Pammachius, założeŕ wulkoho špitala při wuliwje Tibera, kiž swoje njesměrne bohatstwa wopušći a so khudym poswjeći. Wo nim pisa swj. Hieronymus: „Tu přeměnichu so dejmanty a parle a drohoćinki, z kotrymiž běše so joho mandźelska pyšiła, do khlěba k nasyćenju hłódnych. Ze złotom přetkane židźane drasty buchu zaměnjene z hrubej wołmu, kotraž zymumrějacych wodźewaše. Něhdy skhadźowachu so w hrodźe přećeljo a lišćerjo, nětk wobłěhuje jón hubjeństwo we wšej podobje. Prjedy khodźeše Pammachius po měsće wobdaty wot syły swojich přiwisnikow, nětko su dźakowni khudźi joho čestny přewod, hdyž so zjawnje pokaza.“

W dalokej Khinje je w Šanghai žiwy wulkoindustrielny Lo Pa Hong. W karitativnych wustawach, wot njoho założenych, we wulkim špitalu Khinezow, hospoduje wón lěto wob lěto 1500 khorych, bjez toho, zo by někajkoho zapłaćenja žadał. Wšědnje wopytuje wón dźěł swojich khorych, nimo toho pak też hišće druhich krajanow: nic, zo by jim něšto přinjesł, ale — zo by pola nich prosył. Wšitke te wulke wustawy, kotrež je wón założił, ze samsnymi srědkami wudźeržeć a tych mnohich khorych darmo zastarać, k tomu, so samo wě, też joho privatne dokhody njedosahaja, a tak so wulkoindustrielny njehańbuje po prošenju khodźić pola swojich zamožitych krajanow a jich wo podpjeru za swoje wustawy prosyć.

Móžno, zo njemóžemy traš wjetše zwonkowne srědki poskićić, zo bychmy khudym pomhali, ale křesćanscy lubowacu wutrobu mamy tola za wšitkich swojich w kajkimžkuli hubjeństwje tradacych krajanow. Wótčinska a křesćanska winowatosć je, tutym najkhudšim pomhać tak derje hač so jenož hodźi. Tohodla je moje přeco, zo wy, lubi katolikojo, byšće byli płaćace abo dźěławe sobustawy Vincencowych a Hilžbjećinych towarstwow, pomhajće też w rjadach našich mužskich a žónskich zastaraćerskich towarstwow, podpjerajće towarstwa ke škitej holcow założene, mužski a žónski dwórniščowy misijón, přistupće wšitcy hač do poslednjoho ke karitativnym wubjerkam w městach a na wsach.

3. Naša luba němska wótčina trjeba dźensa sylne, wjesele wukonjane woporne skutki. Hdźež tajke znutřkowne zhromadźeństwo luda wobstoji a w nim je žiwe tajke krasne woporniwe zmyslenjo, tam je žiwjenjo, a tajki sylny lud chce dale žiwy być. A hdyž na němskej swójbje lětdźesatki dołho sylne ničace mocy točachu, hdyž je němski lud staru dowěru do Boha zhubił a po zdaću słowo swj. Pětra 1. 5, 17: „Cisńće wšitku swoju starosć na njoho, dokelž wón so za was stara“ pozabywaše, hdyž město dopjelnjenja póccíwostnych a staćanskich winowatosćow njeswědomitosći so polěkowaše, hdyž samo křesćenjo hłuboki wuznam słowow: jednorosć, čistota, woporniwosć — za wuwiće našeje wótčiny wjacy dopóznać nochcychu, tak dyrbi naša staćanska horliwosć nam zasy puće pokazować k wyšinje. Naša wótčina njesmě zahinyć. Tohodla twoŕ zmužiće, němski ludo, nasyp kaž železo kruty přećiwo duchej zajědojćenja twojich žiwjeńskich žórłow a wij zasy z nježnej lubosću němskej maćeri wěnc wěrnoho maćerstwa wokoło čoła. Hišće dźensa ma mać młodeju Romjanow prawje, kotraž jeju praetorej ze swjatej hordosću předstaji prajo: „To su moje pokłady“. Dźe wo němskoho luda česć, móc a přichod. Hižo bórzy budźe bić swětowy časnik po-

slednju hodźinku za zestarjeny a mrějacy lud, jeli sebi Němcy powšitkownje zasy njepřiswoja staru póćiwosć: z dowěru do Boha dźěłać a žiwi być. Cyły křesćanski němski lud dyrbi při wšej nuzy a starosći přecy a zasy khutnje rozpominajo słowa Swjatoho Pisma pola Mateja 6, 26—30 čitać: „Pohladajće na ptaki pod njebjom! njesyja a nježnjeja, ani njehromadźa do bróžnjow, a waš njebjeski Wótc je žiwi. Njejsće wy wjele wjacy, dyžli wone? Štó pak wot was móže z přemyslenjom swojej dołhosći jedyn łóhć přidać? A što sće wo drastu starosćiwi? Wohladajće lilije na polu, kak rostu; njedźěłaju ani njepřadu. Praju pak wam, zo njebě ani Salomon we wšej swojej krasnosći tak wuhotowany, kaž jena z nich. Jelizo pak Bóh trawu na polu, kotraž dźensa je a jutře so do pjecy ćisnje, tak drasći, čim wjacy was, małowěriwi?“

Tak daj, mój luby křesćano, swojej wótčinje swoju wutrobu. Njeměj měra, dóniž njebu twoja swójba, cyły lud — jedne ludowe zhromadźeństwo, jedne woporne zhromadźeństwo, jedne zhromadźeństwo w starosći wo přichod. Prjedy njesměš so spokojić, „dóniž njeje wšitko překisane.“

(Přichodnje skóńčenjo.)

Knjez wyšši wučeŕ a kantor na wusł. Jan Rězak wumrěł.

Tuta powěsć roznjese so zańdźenu wutoru po Budyšinje. W měsće běše knjez kantor Rězak powšitkownje znaty. Nimale 10 lět je tam po swojim wotkhadźe wot Wotrowskeje šule přebywał. Móžemy rjec, zo je njebućički swojomu Bohu a swojomu narodej hač do poslednjoho tydźenja służił. Rano wopytowaše knjez kantor najprjedy kemše a potom nastaji so do našeje ćišćeŕnje k ćichomu dźěłu, kiž je wón lěta dołho hač krótko do swojeje smjerće bjez kóždoho zapłaćenja zastawał. Dokelž běše kantor Rězak też jako rěčnik znaty, sebi joho Budyšska „Jednota“ husćišo k přednoškej přeprosy. Žortniwje wědźeše njebućički powědać a pozběhnyć. „Raj“, časopis za serbske dźěći, wosebje pak naš „Katolski Posoł“ matej so knjezej kantorej Rězakej wjele dźakować. Z přikładnej swěru je so wón za joho wobsah a pjenježne wobstaćo staral. Štóž je z nim we wobkhodźe činić měł, wě, kak zdwórliwje je wón při wšej swojej mohł rjec železnej porjadliwosći z kóždym wobkhadźował. Ćělnje je njećućički hižo dlěši čas ćerpjeł. Dyrbješe so też před lětom na dlěše lěkowanjo podać. W poslednim času słabosć přecy bóle přiběraše, tak zo na swoje přeco do Budyšskeje khorownje přińdźe. Lěkarjo joho dokładnje přepytachu. Strach wo žiwjenjo pak njebě. Tola tu sta so cyle nahle přeměnjenjo. Wutoru bě so knjez kantor Rězak do khorownje podał a sobotu w samsnym tydźenju joho Boža ručka zaja. Při cyle strowym rozomje bu samsny dźeń domawobstarany. Njedźelu so z nim po zdaću zasy polěpšowaše. Póndźelu pak słabosć zasy khětro přiběraše, tak zo bě strach smjerće blizko. Duchowny spěwaše při khorołožu modlitwy, kiž khory rjenje sobu spěwaše. W nocy k wutorje je potom, wobstražowany wot swojich dźěći a přiwuznych, ćiše wudychał. —

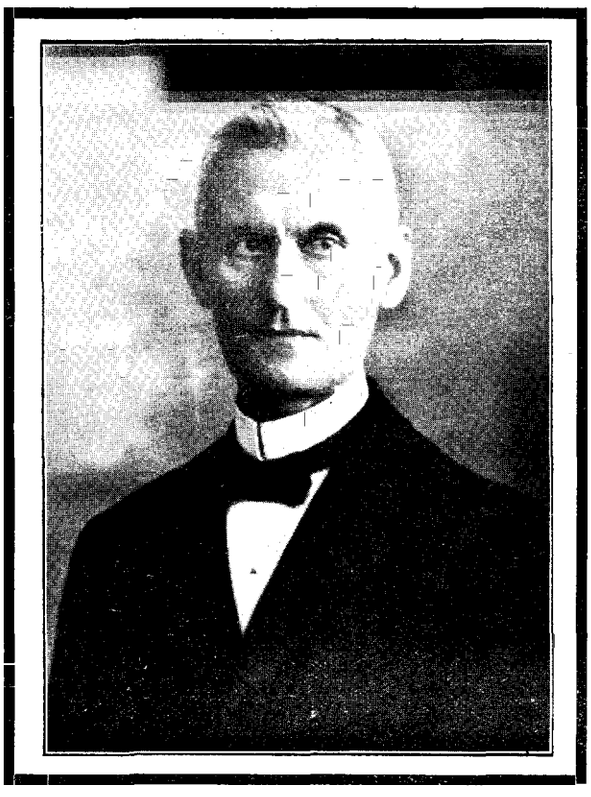

* * *

Knjez wyšši wučeŕ a kantor na wusł. Jan Rězak narodźi so 25. 5. 1863 w Dźěžnikecach jako syn Jakuba Rězaka a Hany rodźeneje Wenclec z Dźěžnikec. Pobywši krótki čas jako wučeŕ w Zźěri je potom wot lěta 1887 hač do 1924 we Wotrowje jako wučeŕ, kantor a zličbowaŕ Wotrowskeje nalutowańje spomožnje skutkował. Přez nowotwar Wotrowskeje šule polěpšichu so wobstojnosće wo wjele. Ćiche, derjeměnjace wašnjo kantora Rězaka je so přecy zasy k zbožu wosady pokazało.

Po dźěłapołnym žiwjenju je Jězus, wučeŕ sćenikow, swojoho swěrnoho służownika k sebi do swojoho njebjeskoho raja wotwołał. Joho ćěło pak wotpočuje w lubej domiznje, w ródnej zemi. Bóh luby Knjez mytuj jomu wšitku prócu a dźěło! — Wotpočuj w měrje!

Njeboh knjezej wyššomu wučerjej a kantorej Janej Rězakej k dopomnjeću na šulske lěta.

Wučił je we Wotrowje
w starej a też w nowej šuli;
spěwał je też na khórje —
při nim smy my dźěći byli.

Z Wotrowa a Nowoh' Dwora,
ze Žuric a z Kašec pódla,
z Kanec, Krjepjec, Nowoh' Města
přińdźe k njomu dźěći čŕjóda.

Puće běchu husto hrozne,
a też dźěći běchu wšel'ke;
njepřińdźechu přecy bórzy,
hdyž bě w pućach sněha wjele.

Na kěrchowje we Wotrowje
je wón mortwym wjele spěwał.
Tam je wjac' hač jedyn w rowje,
kiž je před nim w šuli sydał.

Nětk spi tam w khłódnej zemi
na Mikławšku w Budyšinje!
Bóh njech wjeŕšny płaći tebi,
njech će strowja serafiny.

My pak, twoje šulske dźěći,
slubimy ći w dźakownosći:
Dołhož žiwi smy na swěći,
chcemy spěwać k Božej česći!

Rozhlad w swěće.

Adolf Hitler wo położenju w Awstriskej.

Adolf Hitler je so jenomu pisarjej jendźelskich nowin mjez druhim wuznał: Někotři mysla, zo su němscy nacionalsocialisća na njeměrach w Awstriskej wina. To je dospołnje wopaki. „My njesympathisujemy ani z knjezom Dollfußom ani z joho napřećiwnikami.“ Wobej stronje nałožujetej wopačne methody. Ničo wobstajnoho njemóže z nasylnymi wašnjemi so dócpěć, kaž su woni činili“. Awstriskim socialistam njebě

date, přez swoje postupowanjo móc sebi dobyć. Runje tak pak njebě Dollfußej mózno, napřećiwnikow přez nałožowane srědki na swoju stronu sćahnyć. Jenički puć, w revoluciji wuspěcha měć, wobstoji w tym, zo swojich napřećiwnikow přeswědčiš. „To je, štož smy w Němskej dócpěli".

Krajne kokardy so wotstronja.

Zo by so zwjazanosć krajneje wobory z ludom zwonkownje pokazało, je němski president po namjeće wobornoho ministra wukaz wudał, po kotrymž so znamjo nacionalsocialistiskeje strony też pola krajneje wobory a namórnistwa zawjedźe.

Saarska należnosć.

W Koblencu, přez kotryž też serbscy putnikarjo do Triera jědźechu, měješe vicekancler z Papen wulku rěč. Wjednicy zwjazka Saarskich towarstwow běchu so tu zešli. Wón přitomnym Saarsku politiku rozestaji. Saarske prašenjo je europske prašenjo, dokelž so z nim poměry mjez Němskej a Francózskej wuhładkuja. Naše stojnišćo je jasne: Saarska krajina dyrbi so dospołnje zasy Němskej přidružić! Produkty tutoho kraja maju zasy na němske wiki přińć. Za Saarski kraj je też hižo program k wobstaranju dźěła přihotowany.

Belgiski kral Albert I. smjertnje znjezbožił.

Belgiski kral, kiž běše zahorjeny pućowar po horach, wujědźe sobotu ze swojim awtom do horow blizko Namura. Joho přewodźeše jenož komorny służobnik. Kral wopušći awto a rjekny jomu, zo chce na nimale 200 m wysoku skału Marches-les-Dames zalězć. Po hodźinje so zasy wróći. Jako pak kral w postajenym času wróćo njebě, bu służobnik njeměrny a telefonowaše do Brüssela, z wotkelž pomocna expedicija přijědźe. Hakle w nocy wokoło 2 hodź. namaka tuta potom mortwoho krala. Wón bě 12 metrow hłuboko padnył a na městnje mortwy. Joho ćěło přewjezechu do hrodu Laeken. Powěsć wo kralowej smjerći je po cyłym kraju žarowanjo wubudźiła. Němski president z Hindenburg je belgiskej kralownje swoje sobužarowanjo wuprajił. Njeboćički narodźi so 8. apryla 1875 a woženi so 1900 z bajeŕskej wójwodku Hilžu. Z mandźelstwa wuńdźechu 3 dźěći.

Win so zasy změruje.

Žałostne wojowanjo mjez wobydlerjemi zakhadźeše nimale cyły zańdźeny tydźeń. Wšelake barikady a kałojčkojte groty su nětko zasy wotstronjene. Elektriki jězdźa zasy po zwučenym wašnju. Cyły wobkhod je žiwy, jenož zjawne twarjenja so hišće stražuja. Na městnach, hdźež so sylnje wojowaše, wostanu wojerske straže dale. Wojacy a policija za brónjemi pytaja. Sobustawy republikanskoho škitanskoho zwjazka su chcyli přez češke mjezy ćeknyć, ale žandamerija tomu zadźewaše. W měsćanskich zarjadnistwach, w šulach atd. maja wšitcy socialdemokraća wotstupić. Wjele wosobow su zajeli a před spěšny sud stajili.

Austromarxismus.

Wšitke njeměry a wojowanja, kiž měješe zańdźeny tydźeń awstriski stat přeżiwić, je zawinował austromarxismus abo kaž jón wjednik awstriskeje socialdemokratije Dr. Adler junu mjenowaše: internacionala IIa. Awstriska socialdemokratija stoješe mjez komunismom a socialismom. Dwaj šulerjej tutoho Dr. Adlera: mjenujcy Dr. Deutsch a Dr. Bauer, kiž běštaj wot 1918—1920 statnaj sekretaraj w Awstriskej, dźěłaštaj ze wšej mocu za wutworjenjo socialdemokratiskeje strony, haj samo za to, zo so tuta junu też přećiwo statej wobroći. A zo je to dokonjała, smy w zańdźenych dnjach nazhonili. Dr. Deutsch bě załožeŕ republikanskoho škitanskoho zwjazka a dźěłaćeŕskich turnaŕskich towarstwow. A byrnjež so zakońscy dyrbjał prěniši zwjazk hižo rozpušćić, je Dr. Deutsch jón tola žiwy zdźeržał a sobustawy z wójnskimi brónjemi zastarał. Knježeŕstwowym přepytowanjam je mohł so stajnje wukhować. Doniž so tute čeŕwjene stronine wójsko dźeržeše, hrožeše za Awstrisku strach wójny mjez wobydlerjemi.

Čeŕwjeni mócnarjo Awstriskeje a wosebje Wina wukhwaluja swoju socialpolitiku. Wjele toho, štož je so w powójnskim času wukonjało, bě tam hižo do wójny zapołożene jako symješko a je so po času rozrostło pod wliwom positivnych křesćanskich kruhow. Socialdemokraća su politiku jara za zajimy swojeje strony wužiwali. Znaty je terror, po kotrymž dyrbješe kóždy dźěłaćeŕ organisaciji přistupić, jeli chcyše sebi dźěło zdźeržeć. A jenož tón dósta wobydlenjo we Winje, kiž móžeše so ze stroninymi knižkami wupokazać. A što běchu tute dźěłaćeŕske domy hinaše, hač čeŕwjene twjerdźizny při zakhodach do města Wina? Poslednje njeměry su dopokazałe, zo měješe republikanski škitanski zwjazk tu swoje najlěpše zepjeranišća. Mnoho brónjow, třělbow, mašinskich třělbow a ručnych granatow mějachu tam skhowanych. Wjele eksistencow, rjemjeslnikow a překupcow je dawkowa praksis socialdemokratiskoho financnoho direktora Breitnera we Winje zničiła. W šuli knježeše knj. Glöckel. Wón zakaza swjaty kříž a šulsku modlitwu, dźěłaše za bjezbóžne wućehnjenjo młodźiny. Dispenski wukaz dowoleše samo katolikam, zo móžachu swoje mandźelstwa dźělić a před měsćanskim senatom zasy znowa so zwěrować dać.

Też na internacionalnym polu šćuwaše tuta strona přećiwo Awstriskej. Nichtó njesmědźeše brónje wobsedźeć, jenož škitanski zwjazk. A wón je wutrjeba, zo by wójnu mjez awstriskimi wobydlerjemi samymi započał.

Tajki bě austromarxismus. A zo by so tutón zbytk z časa bolšewiskich wliwow zničił, žada so knježeŕstwo ze wšej mocu wuhotowane, zdobom pak też wludźe zakorjenjene. Jenož potom móže tute wšo wučisćeć, wšitke wosobinske elementy wotstronić a z tym skónčnje wobydlerjow w přichodźe před krawnym njeměrom přelutować.

Dollfuß mjez dwěmaj frontomaj.

We Winskich diplomatiskich kruhach so dalše wuwićo nutŕkopolitiskoko położenja Awstriskeje jara khutnje posudźuje. Mjezynarodne stojnišćo knježeŕstwa je so přez poslednje podawki poćežiło a jomu hroža z tutoho stojnišća mjez dwěmaj frontomaj nowe šmjatańcy. Zběžk marxistow je so wězo porazył, ale trajne přewinjenjo marxisma njeje hišće knježeŕstwo dócpěło. Marxistiske wojowanjo so dale wjedźe, jenož na druhe wašnjo. Na druhej stronje pak so wočakuje zesylnjenjo nacionalsocialistiskoho hibanja. Awstriske prašenjo dyrbi so na internacionalnym podłožku rjadować. Tak by so we wobłuku zrěčenja štyrjoch wulkomocow, z wobdźělenjom Němskeje, dla awstriskich należnosćow jednać dyrbjało. W diplomatiskich kruhach so wočakuje, zo so přez přeměnjenjo internacionalnoho położenja zapodaćo awstriskeje skórźby na zwjazk ludow wotstorči.

Francózska a Pólska.

Francózski zwonkowny minister Barthou chce w bližšim času so do Waršawy podać, zo by Pólsku zasy krućišo na francózsku politiku zwjazał. W Parizu mysla, zo je jich zwjazk přez němsko-pólske žrěčenjo bóle popušćił.

Wo pólskich zwonkownopolitiskich prašenjach.

Předsyda zwonkownoho wubjerka pólskoho sejma, wjeŕch Radźiwill, rěčeše wóndano před wjednikami konservativneje strony. Wón rjekny, zo je Pólska stajnje na to hladała, zo njeby trjebała do nutŕkownych należnosćow druhich statow so měšeć. Dźiwajo na Rusku je to druhdy ćežko było, dokelž je tam wjele Polakow žiwych. Němskopólske zrěčenjo je zwjeselace a ma so prawje pohódnosćić. Poćahi mjez woběmaj statomaj so nětko cyle hinak wobhladuja. Zrěčenjo je so přez wulku zmužitosć němskoho kanclera stało, štož pola druhich statow česćownosć a přikhilnosć k joho wosobje powjetšuje.

Z Łužicy a Serbow.

Z **Budyšina.** Zańdźeny pjatk dopołdnja 1/2 10 hodź. bu njeboh knjez kantor a wyšši wučeŕ n. w. Jan Rězak na

Mikławšku swjatočnje pokhowany. Wulka ličba přewodźerjow zhromadźi so w žarowacym domje. Na předwječoru běchu tam při kašću „Jednoćenjo“ a druzy Serbja póstwječor dźerželi. Jstwa, w kotrejž zemrěty leżeše, běše z čornymi hrubami zapowšena. Před kašćom wuspěwa knj. kanonik Hejduška, přećel zemrětoho, modlitwy we łaćonskej rěči. Kapłanaj při serbskej cyrkwi jomu asistěrowaštaj. W dołhim ćahu hibaše so wulka syła muži a žonow. Wosebje wjele přewodźacych bě z Wotrowskeje wosady přišło, hdźež dźěn je kantor Rězak přez swoje 38lětne skutkowanjo njezapomnity. Serbscy knježa duchowni a wučerjo běchu jara sylnje zastupjeni. Budyšska „Jednota“ njeseše swoju khorhoj w ćahu sobu. Pod zwukami zwonow ćehnješe so nimo Pětroweje cyrkwje na Mikławšk. Zemja bě po mokrym wjedrje zańdźenych dnjow zasy nimale sucha. Žarujo klinčeše zwóńčk kěrchowskeje kapałki. Mjez tym, zo so dubowy kašć ze smjertnymi powostankami do swjateje zemje pušći, spěwaše mužski khór štyrihłósnje: „O bone Jesu“. Knjez kanonik Hejduška dokonja swjatočne pohrjebne wobrjady. We swojej narěči naspomni, zo je njebućički sebi přał, zo so jomu žana khwalobna rěč dźeržała njeby. Na to dźiwajo wuzběhny rěčnik někotre data z joho žiwjenja a pokaza na joho přikładne skutkowanjo jako wučeŕ, kantor a nan swojeje swójby. Swěrnje je tež swojomu małomu ludej służił hač do smjerće. Zo by jomu Bóh z njebjeskimi kublami wšitko nadobnje mytował, to bě přeco rěčnika. Cyrkwinske wobrjady wobrubi mužski khór knjeza kantora Šołty z łaćonskim a serbskim spěwom, a zawěsće běše swjatočnosć cyle přiměrjena swjatej drohej zemi našich wótcow. W mjenje něhdušich šulerjow wupraji knjez kapł. M. Cyž zemrětomu wučerjej dźak a zapłać Bóh tón Knjez do wěčnosće. Potom wuspěwachu wšitcy Wótče-naš, serbski. Knjez faraŕ Just so na to słowa jimaše a praji, kajke žarowanjo je powěsć wo smjerći kantora Rězaka we Wotrowje, hdźež běše 38 lět skutkował, wubudźiła. Na dwěmaj wječoromaj wotmě so w cyrkwi póstwječor, kiž běše derje wopytany. W mjenje zjednoćeństwa serbskich wučerjow rěčeše knjez wučeŕ Kubaš-Radwórski. Pančičanski Quartettverein wěnowaše přez knjeza Welsa swojomu sobuzałožerjej dźakny wěnc. Pohrjebna swjatočnosć skónči so ze zhromadnym kěrlušom „Spi dha, luby bratře, spi. W cyrkwi Našeje Lubeje Knjenje přizamkny so requiem, kiž knjez faraŕ Sprentzel dźeržeše.

— Po namołwjenju hospodarskoho ministerstwa wozjewja rjemjeslniska komora w Žitawje tole: W poslednich dnjach je so dyrbjało w Sakskej přećiwo někotrym dźěłodawarjam kaž tež dźěłaćerjam z najwótrišimi srědkami zakročić. Tak bu w Drježdźanach předewzaćel zajaty, kiž njedźiwajo wjacorych napominanjow so staješe, rozsud hospodarskoho ministra, zastawarja dźěła a wokrjesnoho wjednika němskeje dźěłoweje fronty (DAF) dopjelnić. We Kamjenicy bu wobkhodny wjednik zajaty, kotryž so njehańbowaše, we wójnje ćežkozranjenoho dźěłaćerja we wobkhodźe wójnskich ranjenjow dla wusměšeć. Dale bu prjedawši hamtski rjadowaŕ wot NSBO zajaty, kotryž bu wot swojoho zastojnstwa wotsadźeny a z NSBO wuzamknjeny wšelakich přeńdźenjow dla. Po swojim wuzamknjenju rozšěrješe wón wšelake njewěrnosće w Drježdźanach wo wjedniskich wosobach NSBO a DAF. Wšitcy ćile maja nětko přileżnosć, w koncentraciskim lěhwje rozpominać, zo so njesmědźa wjednicy wot DAF bjez khostanja wusměšeć, a zo so myslička wo socialnej česćownosći a přistojnosći wo*prawdźe do skutka staji. Štóž přećiwo nowym nahladam* so přeńdźe, přećiwo tomu w přichodźe DAF a organy nacionalsocialistiskoho stata zakroča. Wěmy, zo su we Sakskej hišće wšelacy knježa, kotříž bychu samsny wosud sebi zasłužili kaž horjeka naspomnjeni. Njech sebi tute podawki k wučbje bjeru.

Z **Njebjelčic.** Kóžde lěto přeprošuje Njebjelčanska Kat. Bjesada swojich přećelow na swój założeński swjedźeń, kotryž póstnicy póndźelu wotměwa. Tak běše tež lětsa. Wjedro běše rjane a přihódne a wabješe ludźi k wulětej. Tak zeńdźechu so tu mnozy, hačrunje móžachu při tajkej składnosći hišće wjacy być. Tola běchu wšak wšudźom swjedźenje a zabawy. Wječor we 8 hodź. pjelnješe so pomału rumna zala z hosćemi. Jich powita předsyda Bjesady, knjez kubleŕ Łusčanski, a spomni, kak hajimy prawu zhromadnosć. Na to zaspěwachu naši sobustawy pod nawjedowanjom knjeza kantora Renarja někotre spěwy, kotrež so derje poradźichu. Potom zběhny so zawěšk a rjana hra „Maruša“, wot knjeza stud. Henčla wobdźěłana, so předstaji. Je to hra z ludowoho žiwjenja a předstaja nam tak rjenje typy a karikatury ze zańdźenoho časa. Wjele žiwjenja tči w tutej hrě a móžeš sebi wučby z njeje brać. Njeje drje hišće wšitko dospołne, tola hodźi so lohko přeměnić. Knjez Henčl běše sam přewzał, z pomocu knjeza kublerja Jakuba Cyža hru za jara krótki čas nawučić. We wšelakim hubjenym wjedrje přikhadźeše do Njebjelčic a hraješe hišće sam hłownu rólu Serbina a to z tajkim wurazom a dospołnosću, kaž to jenož wuwučeny hrajeŕ dokonja. Druzy hrajerjo a předstajeejo běchu z wjetšoho dźěła sobustawy wosadnoho towaŕstwa młodosće. Woni tež jara derje hrajachu. Róle běchu wšitke w dobrych rukach a předstajachu so jara spokojnje wot Maruše hač do najjednorišeje. Tež wjesne žiwjenjo a zabawa w korčmje předstajachu so wulkotnje. Tak je so cyła hra derje poradźiła a wšitkich jara spokojiła, k čomuž tež krasna scenerija wjele přinošowaše. Rjane kulisy běše připrawił knjez Kmječ z Khrósćic. Pokazowaše nawjes ze zastarskimi statokami a z Njebjelčanskej cyrkwju. Zawěsće njeby nichtó mohł rjeńšo a přihódnišo tuto připrawić, kaž je to knjez Kmječ wukonjał. Jomu słuša tohodla wulki dźak. Wosrjedź dźiwadła poréča wosadny knjez faraŕ *někotre słowa* a spominaše na zhromadnosć, kiž tworimy. Zhromadnosć w swójbje, gmejnje a w cyrkwi. Namołwješe wšitkich, sobu dźěłać na tutej zhromadnosći, zo by knježił prawy křesćanski duch w swójbach a wosadach. A napominaše tež wšitkich, w cyrkwinskich zjednoćeństwach dźěłać a skutkować: młodosć, mužow a žony. Tež spomni na wjednikow zhromadźeństwa, wosebje na swj. Wótca, kotryž runje swój 12. krónowanski dźeń swjeći. Ze sławu na cyrkwinsku a swětnu wyšnosć skónči knjez faraŕ swoju narěč. Naš swjedźeń běše so tak zasy derje poradźił a rjane hodźinki móžachu naši hosćo dožiwić. Hakle pozdźe wróćichu so domoj. „Bjesada“ pak njech zasy dale dźěła w prawym zhromadnym duchu a njech je kruty stołp we wosadźe a tež prawy zdonk za našu narodnosć.

Z **Wotrowa.** Dźensa, 24. februara, swjeći Symankec wowka swoje wosmdźesatniny. Njewidźiš na njej, zo ma hižo wosm lětdźesatkow na khribjeće, tak čiła a žiwa hišće je. A boju so, by-li přihódneje přileżnosće měła, by sebi jenu zarejowała, kaž je to w swojej młodosći rad a wušiknje činiła. Hdyž ju před tydźenjemi na wsy zetkach, přińdźe wjesele z kiješkom štapajo z popołdnišeje bjesady wot susodźic. Tajku rozmołwu Symankec wowka lubuje; wě tola při tak wurjadnje dobrym pomjatku wjele wo zańdźenosći powědać. Widźi hišće jara derje a móže sebi šijacu jehłu sama nawoblec. Jeje kolebka stoješe w Češkecach, hdźež so Lipičec Hańža 1854 narodźi. Wukhodźiwši šulu w Čornecach, zwosta doma a pomhaše w hospodarstwje a ratarstwje. 35 lět stara so woženi z kublerjom Mikławšom Symankom, kiž bě dołhe lěta z khěbětarjom we wosadnej cyrkwi a je před 4 lětami časnosć žohnował. Dokelž so jubilarka we Wotrowje, hdźež bě nawoženja doma, *wěrować daše, přispomni tehdomniši faraŕ kanonik Herr*mann žortnje: „Tak nimaš mysle ćeknyć!“ Tute słowa měrjachu so na wosebity pad, kiž bě so tehdom w blizkej wokolinje stał, hdźež bě młoda žona mužej ćekła. Z mandźelstwa wuńdźeštej dźěšći Pawoł a Marja. Tamny woženi so z Marju Smolic z Baćonja, a Marja wuda so do Prawoćic. Přichodna dźowka woženi so zasy z kublerjom Jurjom Rychtarjom. Tak staratej so wobaj, byrnjež z krejnoho přećelstwa njebyłoj, lubosćiwje wo starušku, štož móže mnohim z přikładom być. Jubilarka pomha hišće wšudźe w domjacnosći a podpjera tak hospozu. Skoro wšědnje

Přechodne modlenja Božich mšow

2. njedźela posta. I. rjadu. Fijałkowa.

Křesćan, kiž Bohu swoje žiwjenjo poswjećuje, swoje dźěło a wodychnjenjo, swoju radosć a zrudobu, tón postupuje na horu překrasnjenja w njebjesach. Bóh, bohaty a šćedry, překrasni wšěch, kiž w swjatosći wumru. Hlej, Jězusowe překrasnjenjo překwapi japoštołow tak lubje, zo chcychu w nim zawostać. Hłós Boha Wótca ze swětłeje mróčele pak bě tak mócny, zo pohłušeni ležo wostachu, hač jich Jězus wubudźi. Dźeržmy Jězusowe kaznje tak, zo sebi nas wuzwoli k překrasnjenju!

Tola hižo na kóždej Božej mši postupujemy z měšnikom (Jězusowym zastupnikom) na swjatu horu, na wołtař. Po přežohnowanju so nam tu w běłuškej draśćičcy swjatoho woblatka Jězus překrasnjeny, tola zakryty, pokazuje. Klečo so k njomu nutrnje modlimy. Njeje tež nam tu „derje być“ kaž Pětrej? W swjatym woprawjenju bydlimy z Jězusom samo w jenym stanje! A stary a nowy zakoń so w Božej mši zetkujetaj: David (z psalmami), Mójzes a proměći rozmołwjeja so z japoštołami a sćenikami wo Jězusu a joho kralestwje Kak nas krasnosć wokřewja w našim dźěle a ćerpjenju

1) **Introitus. Přistup.** (Psalm 24, 6, 3 a 22.) Reminiscere. Wopomń swoje smilenja, Knježe, a swoju smilnosć, kotrež traja wot prawěka; nihdy njech njesměša nas naši njepřećeljo. Wumož nas, Božo izraelski, ze wšěch našich ćěsni! (Ps. 24, 1 a 2.) K Tebi, Knježe, pozběhuju swoju dušu. Mój Božo, na Tebje so nadźijam, njech so njewohańbju. Česć . . .

2) **Oratio. Modlitwa dnja.** Božo, kiž widźiš našu njemóc, wobstražuj nas znutřka a zwonka, zo by naše ćěło přede wšěmi přećiwnosćemi zaškitane a naša duša wot złych mysli wučisćena była. Přez našoho Knjeza Jězusa . . .

2. a 3. modlitwa kaž 1. njedźelu posta.

3) **Lectio** Epistolae beati Pauli Apostoli ad Thessalonicenses. **Čitanjo** z 1. lista swj. Pawoła jap. Thessalońskim 4, 1—7.

Bóh chce, zo bychmy swjeći byli, zo bychmy sprawnje jednali a wosebje njećistoty so hladali. Hrěchi přećiwo čistoće su wšě ćežke, hrěchi přećiwo podjeću pak najhórše z nich. Wotkhorjenjo dźe pomału, też z hrěcha so ćežko stawa, tola z Božej hnadu su to mnozy hižo dokonjeli. Čomu nic też my?

Bratřa, prosymy a wopřisahamy was w Knjezu Jězusu, zo byšće dóstawši wot nas wučbu, kak so wam słuša žiwym być a Bohu so spodobać, tak też přeco bóle k dospołnosći postupowali. Wšak wěsće, kajke kaznje wam dach přez Knjeza Jězusa. To dźě je wola Boža, waše poswjećowanjo: zo byšće so zdźerželi kurwarstwa, zo by kóždy z was wědźał swoje ćěło wobkhować w swjatosći a česći, nic w nahłej požadosći kaž pohani, kotřiž Boha njeznaja, zo by nichtó swojoho bratra njewoblězł abo njewobšudźił we wobkhadźe; přetož Bóh wjeći wšitko to, kaž smy wam prjedy powěli a wobswědčili. Přetož Bóh njeje nas powołał k njećistosće, ale k swjatosći w Khrystusu Jězusu, našim Knjezu.

4) **Graduale. Stupnjowy spěw.** (Ps. 24, 17 a 18.) Tyšnosć mojeje wutroby je so přisporiła, z mojich nuzow wutorhń mje, Knježe. Pohlej na moje poniženjo a moju prócu a wodaj wšě moje hrěchi. **Traktus.** (Ps. 105, 1-4) Khwalće Knjeza, dokelž je dobry, přetož na wěki traje joho miłosć. Štó wopowě njesměrne skutki Knjezowe, štó roznjese wšu joho sławu? Zbóžni, kotřiž prawo haja a sprawnosć činja kóždy čas. Spomń na nas, Knježe, po swojej lubosći k nam, budź z nami ze swojej pomocu!

5) **Evangelium. Dobre poselstwo.** Sequentia sancti Evangelii sec. Matthaeum. Słowa swj. sćenja po Mateju 17, 1—9.

Jězus, jako so na horje Tabor modleše, bu překrasnjeny. To je nam znowa pokaz, zo mamy so modlić, chcemy-li też překrasnjeni być. A to budźemy, hdyž za swoje hrěchi pokućamy a kaznje Bože a Cyrkwine dopjelnjamy. Njebjesa žadaja móc, a na so je torhnje, štóž so z cyłej mocu wutrajnje prócuje. Hrajkanjo njepomha. Mójzes a Elias so zjewišćaj, a tak Jězus stary a nowy zakoń zjednoći — jako kral wšěch časow a wumožnik cyłoho człowjestwa.

W tamnym času wza Jězus Pětra a Jakuba, a Jana, joho bratra, a dowjedźe jich stronu na wysoku horu, a bu (jako so modleše) překrasnjeny před nimi. A joho wobličo so rozswětli kaž słónco, joho drasta pak bu běła jako sněh. A hlej, zjewištaj so jim Mójzes a Elias a rěčeštaj z nim. Pětr pak rjekny do rozmołwy: Knježe, dobro je nam tudy być; chceš-li, sčinimy tudy tři stany, tebi jedyn, Mójzesej jedyn a Eliasej jedyn. A hdyž hišće rěčeše, hlej, wobda jich swětła mróčel, a hlej, hłós z mróčele powě: Tónle je mój lubowany Syn, nad kotrymž mam swoje spodobanjo; toho posłuchajće! A (to) słyšawši padźechu wučownicy na swoje wobličo a bojachu so jara. A Jězus přistupiwši dótkny so jich a rjekny jim: Stańće a njebojće so! Pozběhnywši pak swojej woči njewidźachu nikoho, hač Jězusa samoho. A hdyž z hory dźěchu, přikaza jim Jězus prajo: Njepowědajće nikomu widźenjo, hač Syn człowjeka wot mortwych stanje.

6) **Offertorium. Přinos.** (Ps. 118, 47 a 48.) Rady rozpominam Twoje kaznje, kotrež jara lubuju, a pozběhuju swojej rucy k Tebi a přemysluju Twoje wukazy, kotrež lubuju.

7) **Secreta. Ćicha modlitwa.** Na přitomny wopor, Knježe, prosymy, přikhilnje pohladaj, zo by našej pobožnosći a našomu zbožu howił. Přez našoho Knjeza Jězusa . . .

2. a 3. modlitwa kaž 1. njedźelu posta.

8) **Praefatio. Předhrono.** Vere dignum et justum est. Woprawdźe hódne a sprawne, přisłušne je a spomožne, zo my Tebi wšudźe a spodhi so dźakujemy, swjaty Knježe, wšohomócny Wótče, wěčny Božo, kiž z ćělnym póstom njepočinki potłóčuješ, ducha pozběhuješ, móc a myta wudźěluješ přez Khrysta, našoho Knjeza. Přez njoho jandźeljo Twoju majestosć khwala, knjejstwa so Ći modla, mócnosće třepoceja, njebjesa a njebjeske sylnosće a zbóžni serafojo w zhromadnej radosći Će sławja. Z nimi daj też naše hłosy so zjednoćić, kotřiž tu pokornje wuznawajcy prajimy: Swjaty, swjaty . . .

9) **Communio. K woprawjenju.** (Ps. 5, 2-4.) Zrozeń moje wołanjo, kedźbuj na hłós mojeje modlitwy, Kralo mój a mój Božo, přetož k Tebi so modlu, Knježe.

10) **Postcommunio. Po woprawjenju.** Pokornje Će prosymy, wšohomócny Božo, wobradź tym, kotrychž ze swojimi potajnosćemi posylnuješ, zo bychu Ći też ze spodobnym žiwjenjom dostojnje służili. Přez našoho . . .

Woprowany dar bójskoho Sakramenta njech nas wučisći a wobkrući, Knježe, a na zastupowanjo zbóžneje knježny boharodźićelki Marije, swjatoho Józefa, swjateju japoštołow Pětra a Pawoła a wšěch swjatych njech nas wote wšěch njesprawnosći wuhoji a ze wšěch přećiwnosći wuwjedźe.

Njech nas wučisći, prosymy, Knježe, wšohomócny a smilny Božo, Sakrament, kiž smy přijeli, a na prósty wšěch Twojich swjatych spožč nam, zo by ta Twoja potajnosć nam khłostanjo njepřinjesła, ale nam wodaćo winow wuprosyła. Njech naše hrěchi wotmyje, słabych posylni, nas přede wšěmi strachami swěta wobhrodźi, njech žiwym a mortwym wěriwym spušćenjo wšěch přestupjeni dari. Přez našoho

kroči do blizkeje cyrkwje a rozmołwja so tam ze swojim Knjezom a Zbóžnikom, kiž je ju widźomnje žohnował. Ma połnoho zrozemjenja za naše nowinarstwo a čita rad serbske časopisy. Na prozy do dźewjatoho lětdźesatka přejemy jubilarcy dalšoho čiłoho a bjezstarostnoho žiwjenja, doniž kiwa jej něhdy króna njebjeska!

Z Drježdźan. Sobotu 10. małoho róžka wuhotowa „Jednota", towarstwo katolskich Serbow w Drježdźanach, swój 55. lětny założeński swjedźeń. Stoješe pod hesłom „Młodźina ma prawo". Z dypkom w 7 hodź. wječor bě swjedźeńska žurla hižo poměrnje derje wobsadźena, a też hudźbnicy hudźachu hižo k wjesołej rejcy. Wjednik towarstwa, knjez Helas, powita, nad rjanym wopytom so wjeselo, hosći a sobustawy, wosebje pak knjeza konsist. radu Krala, knjeza fararja dr. Jakubaša a knjeza hudźb. direktora Krawca kaž też bratrowskej towarstwje „Hromadnik" a „Čornobóh". (Wosebje bohaty bě wopyt „Hromadnika".) Z krótkimi słowami, serbscy a němscy, spomni wjednik towarstwa na časy po wójnje a hubjeństwo, kiž su zawostajiłe. Pokaza dale na winowatosć kóždoho stačana, w nowym staće pilnje sobudźěłać, so prócować a za swój narod wojować. Z tuteje winowatosće my Serbja njejsmy wuzamknjeni. A tak namołwješe knjez Helas wšěch tu w Drježdźanach přebywacych katolskich Serbow do „Jednoty" zastupić a w njej pilnje sobudźěłać. Ze „sławu" skónči swoje jadriwe słowa. Na to pokazowaše wumělc swoje kumšty a wšitcy dźiwachu so, hdyž wšudźe, hdźež stupi a přimny, pjenjezy namaka, haj samo z powětra je bjerješe. Dokelž pak swjedźeń pod hesłom „Młodźina ma prawo" stoješe, hudźachu hižo zasy hercy k wjesołej rejcy a młode a starše nóžki skakachu hač hodźinu po połnocy. Na to hišće wjesoła zabawa združi mnohich, dokelž nikomu so hišće domoj nochcyše, a tak zaklinčachu rjane serbske spěwy. Tón raz je młodosć k swojomu prawu přišła, druhi raz zasy druzy, dokelž „Jednota" chce wostać kulturne srjedźišćo Drježdźanskich Serbow. Potajkim z pilnosću do přichoda!

Dźěsću do albuma.

Bóh dał, zo by derje tebi
W dołhim žiwjenju so šło.
Ale swjatosć njech će debi,
Hewak podarmo je wšo!

Šulu bórzy wukhodźiš,
Tola njedowuknješ ženje!
Njebjes raj sej zasłužiš,
Činiš-li wšo w Božim mjenje.

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. 28. januara buchu tři paraguayscy jezuića zbóžnoprajeni, kotřiž w lěće 1628 martrarskeje smjerće wumrěchu. Při swjatočnosćach wobdźěli so ze wšěch krajow wjele putnikow.

Před 500 francózskimi putnikami wuzběhny Swjaty Wótc hišće raz počinki swjateje Jeanny Thouretec. Wona je pod njesměrnje ćežkimi wobstejnosćemi swjatu čistosć wobkhowała a pódla hišće wjele za njesmjertne duše činiła a ze wšej ponižnosću so za khudych a běbnych starała.

Hdyž sobustawy Budapestskoho měšniskoho seminara Swjatoho Wótca wopytachu, tutón k nim wo swjatej dostojnosći měšnistwa poréča a pokaza wosebje na to, zo je měšniska swjećizna sakrament a zo je hakle něchtó potom měšnik, hdyž je tutón sakrament dóstał. Měšnik je mjez Bohom a človjekom stajeny. Njeje to kaž pola někotrych druhich wěrywuznaćow, pola kotrychž móže kóždy z duchownym być.

Po katolskej statisticy je na swěće 350 milijónow katolikow. Je pak hišće jara wjele ludźi, kotřiž do Khrystusa njewěrja, tak zo su 52% wšěch wobydlerjow zemje pohanojo (kaž mohamedanojo, buddhistojo, konfucianojo, hindojo atd.) a jenož 19% katolikow, 9% evangelskich, 7% prawosławnych atd., 4% su bjez wěry a 1% židźa, zbytne přisłušeja druhim błudnowěram.

Bamžowska nowina pisa wo amerikanskim mužu, kotryž wot młodosće k sekće přisłušeše. Bu potom wulki wučeny a spózna, zo joho wěra njeje prawa. Slědźeše za tym, kak by sebi druhi swětonahlad wubědźił. Ale dlěje slědźeše, a wěsćiše jomu bu, zo móže človjek tola wšo, štož přiroda pokazuje a nam k přemyslowanju dawa, jenož potom zrozemić, hdyž do Boha wěri. Tak wón potom poča studować, što pruzy přirodospytnicy wo tym praja a pisaja. A spózna, zo stej sebi wědomosć a nabožina jara blizko. Skónčnje bu katolski a móžemy rjec, zo je joho nimo Božeje hnady slědźenjo k prawej wěrje dowjedło.

Němska. Swjaty Wótc je kardinalej Schultej w Kölnje list pósłał, w kotrymž praji, zo so zwjeseli nad přezjednosću mjez cyrkwju a statom w Němskej. Swjaty Wótc joho prosy, zo by też prawje wo to so modlił, dokelž je tola jenož Bóh, kotryž dźěłu wuspěch dawa.

Bambergski arcbiskop Hauck je duchownych wosebje napominał, zo njebychu žaneje njepřećelnosće přećiwo knježerstwu pokazali, ale sobudźěłali, zo by prawje dobre hromadźedźěło mjez statom a cyrkwju móžne było k lěpšomu wótčiny. Dokelž je so lud za nowu statnu formu wuprajił, smy też po Božej kazni winowaći, sobu za derjemšćo ludu dźěłać.

Arcbiskopski ordinariat w Kölnje je wěriwych wosebje zasy na kazniu swjatosćenja njedźele pokazał. We wukazu so praji, zo je zrudnje, zo mamy samo katolikw, kotřiž zjawnje přecy zasy wuzběhuja, zo su katolscy, ale njedźelu a swjaty dźeń kemši njeńdu. Też stat ma na tym zajim, hač katolikojo swoje winowatosće přećiwo Božim a cyrkwinskim kaznjam dopjelnjeja. Dokelž tón, kotryž tu swoje winowatosće njedopjelni, je też přećiwo statej njebudźe swěrnje dopjelnjeć. Přinjese-li wopory, zo by tutu swoju cyrkwinsku winowatosć dopjelnić mohł, potom budźe też hotowy k woporam za swoju wótčinu.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1934.

Kk.: 189. z Drježdźan: farař dr. jur. D. Józef Jakubaš; 190. z Banec: Michał Zynda: 191. z Čornec: Michał Rjenč; 192. z Haslowa: Madlena Viccyna; 193.—196. z Njebjelčic: Mikławš Žur, wučeř Józef Jakubaš, Mikławš Herman, Jurij Cyž; 197—199. z Khróšćic: Hana Kronsec, Jakub Hojeř, Jakub Kokla; 200. ze Stareje Cyhelnicy: Jakub Wornař; 201. ze Smječkec: Michał Hanski; 202. z Lejna; Jakub Eiselt; 203. z Jasenicy: Mikławš Šołta; 204. ze Zejic: Jakub Špitank; 205. 206. z Prawoćic: Jurij Křižank, Jurij Wałda.

Sobustawy na lěto 1933.

Kk.: 942. z B.: M. Z.; 943. 944. z K.: H. F., P. G.; 945. z W.: M. B.

Dobrowólne dary za duchownski dorost.

Knjez Mikławš Šołta z Jasenicy 1 hr.

Holca, kotraž jutry šulu wukhodźi, pyta so na małe ratarstwo. So zamołwić w Donnerhakec knihićišćerni.

Wšě čišćerske wěcy
wuhotuje derje a spěšnje
Donnerhakec čišćerńja

Nalěpše
palency a likěry
samozhotowjene
połonowe wino
litr po 90 pj.
C. F. Dietrich
mějićel **Johannes Brade**
na Jerjowej hasy 3

„Jednota", tow. katolskich Serbow za Budyšin

też młodźency a knježny, ma jutře njedźelu, 25. febr., wječor we 8 hodź. **zhromadźiznu** w Kolpingowym domje k 40lětnomu wopomnjeću smjertnoho dnja našoho wótčinca Michała Hórnika. Přednošk změje knjez kapłan Cyž.

Wutrobnje přeprošuje **předsydstwo.**

Smolerjec knihićišćerńja a knihańja zap. družst. z wobm. ruk. w Budyšinje

Sobustawy zapisanoho družstwa z wobmj. rukowanjom „Smolerjec knihićišćerńje a knihańje w Budyšinje“ z tutym po §§ 24 a 25 družstwowych wustawkow na

póndźelu, 12. měrca t. l., pop. w 4 hodź.

do žurle Serbskoho domu w Budyšinje, Lawske hrjebje 2 na

porjadnu hłownu zhromadźiznu

přeprošujemy.

Dźeński porjad:

1. Lětna rozprawa předsydstwa a dohladowarstwa a rozprawa wo pruhowanju knihow.
2. Wobzamknjenjo wo bilancy abo wobličenju dobytka a wotbytka.
3. Wuswobodźenjo předsydstwa a dohladowarstwa.
4. Wobzamknjenjo wo § 31 wustawkow.

Bilanca na 1933 je wot 5. měrca t. l. w „Serb. knihańi“ na Lawskich hrjebjach čo. 4 za sobustawy družstwa zjawnje wupołożena a móže so tam přehladać.

Sobustawy maju so na hłownej zhromadźiznje z předpołoženjom sobustawskich knižkow abo na hewak wěryhódne wašnjo wo swojej wosobje wupokazać. Zastupjenjo přez druhich njeje dowolene.

Dohladowarstwo družstwa „Smolerjec knihićišćerńja a knihańja“.
Pawoł Pětřka.

Njedźelu 11. februara, dopołdnja we 8 hodź., wotwoła Knjez žiwjenja a smjerće mojoho lubowanoho mandźelskoho, našoho starosćiwoho nana

kublerja

Michała Mikelu-Koćinjanskoho

přez přikładne křesćanske žiwjenjo přihotowanoho w starobje 60 lět do wěčneje domizny.

Joho ćěło popjelnu srjedu na Kulowskim pohrjebnišću swjatočnje pokhowachmy.

Za wšitke wopokazma tróstowacoho dźělbraća kaž wosebje bohate modlenjo a k rowu přewodźenjo wuprajamy wšitkim

wutrobny dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez!“

Koćina, Wjesel, Różant,
na dnju pohrjeba, 14. 2. 1934.

Zrudźeni zawostajeni:
mać a dźěći.

Po Božej njewuslědźomnej radźe zemrě po krótkim khorołožu zańdźenu wutoru nocy w 1 hodź., derje wobstarany ze swjatymi sakramentami na puć do wěčnosće, mój horcolubowany mandźelski, naš předrohi nan, přichodny nan, dźěd, bratr, swak a wuj

wyšši wučeŕ a kantor n. w. Jan Rězak

w 71. lěće swojoho žiwjenja. Joho žiwjenjo bě njewustawaca próca a starosćiwosć za joho lubych. Njech nětko spi w měrje. — Hdyž smy dźensa joho ćělne powostanki swjatej zemi přepodali, dźakujemy so wšitkim, kiž su na póstwječorach za njoho so modlili abo na druhe wašnjo w lubosći so na njoho dopomnili a joho na Mikławšk přewodźeli. Wosebity dźak knj. kan. Hejdušcy, zo njeboćičkomu poslednje přeco dopjelni, wšěm druhim kk. duchownym a wučerjam, knj. fararjej Justej a wšěm Wotrowčanam a Budyšskej „Jednoće“.

W **Budyšinje, Pozdecach a Worklecach**
na dnju pohrjeba.

W mjenje hłubokožarowacych
Marja zwud. Rězakowa rodź. Gudźic

Wutoru w nocy w 1 hodź. zemrě w Knjezu, ze wšěmi swj. sakramentami domawobstarany

wyšši wučeŕ a kantor n. w.

Jan Rězak

w 71. lěće swojoho žiwjenja. Towarstwo swj. Cyrilla a Methoda stoji dźensa, na dnju, hdźež hewak joho pilna ruka njewustawajo za „Posoł“ dźěłaše, při joho marach. W nim je zhubiło naše towarstwo dołholětnoho pilnoho a njewustawacoho sobudźěłaćerja. Bóh płać jomu wšitku joho swěru a prócu z njebjeskim mytom!

W Budyšinje, 23. februara 1934.

Předsydstwo a towarstwo swj. Cyrilla a Methoda.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik. — „K. P.“ ćišći so w 1600 exemplarach

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9 — Pokładnik: Jurij Šołta, Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćernje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokoročak čo. 3895.

9. čisło. | W Budyšinje (Bautzen), 3. měrca 1934. | 72. lětnik.

Pětr

přez Božu miłosć a swjatoho Japoštołskoho Stoła hnadu

biskop Mišnjanski

postrowja a požohnuje w Knjezu wysokodostojne duchownstwo a wěriwych biskopstwa!

(Skónčenjo.)

II. Katolski křesćan jako přisłušnik swojeje swjateje cyrkwje.

1. Mócny a krasny swět móžeše překrasnjenju wěčnoho Boha dospołnje dosahać. Dokelž pak naša khuda człowjeska wutroba měra njenamaka, jeli njeje Boha namakała, je Bóh we swěće, přez njoho stworjenym, poswjećene městna wuzwolił, hdźež ma za hódne, zo by nam swoju přitomnosć wozjewjał. Z połnosće časa zaklinči hłós: „Ecce venio“, Hlej, přińdu, tu sym. „Sebje samoho zniči, podobu wotročka přijawši“ (Fil. 2, 7). Tři a třiceći lět je Jězus Khrystus we pokornym wodźewje našeje człowjeskeje natury ze swojej přitomnosću wšitkich wobhnadźał, kotřiž smědźachu w joho blizkosći přebywać. Ale z tym so lubosć Zbóžnikowa njespokoji. Mjaso hrěcha woblečeny je so wón na křižu mrějo bóžskej sprawnosći poddał, zo by nas khudych człowjekow wot wěčneje smjerće wumóžił. Móže traš něchtó hišće wjetšu lubosć wočakować? Zawěsće nic, ale naš Zbóžnik je hišće wjacy činił. Wón njechaše też jako woporne jehnjo nic jenož w dopomnjeću křesćanow dale žiwy być. Rjad swojich człowjestwu darjenych hnadow njecha wón přetorhnyć, swój lud njecha wón bolosći dźělenja přewostajić; tak bydli wón mjez nami, pokorny, mały a nizki, našim zmysłam zakhowany, přez wěru jenož spóznaty, a wopruje so wšědnje na njekrawne wašnjo za nas wšitkich we woporje Božeje mšě. Tule wopornu lubosć Mištra je křesćanstwo dorozemiło, wone praji we hłubokej wěrje: „Ty sy Khrystus, syn žiwoho Boha“ (Mat. 16, 6). Khrystusa dla sahaja wysoke wěže wulkocyrkwjow k njebju, Khrystusa dla stoji w samoće diaspory najmjeńša kapałka. Za njoho, mištra lubosće a wopora, je cyrkeŵ potajnu krasnosć liturgije wunamakała a wuwiła. Katolski domje Boži, ty sy tón přecy wulki, tón přecy krasny dom lubosće wěčnoho Boha: natwarjeny za Boha bu ty wulki sčinjeny za nas, joho lud. Twoje wrota su stajnje wotewrjene, žana straža njezadźewa nam zastupić, njetrjebamy někajki wupokaz předpołožić. Bóh sam nas woła: „Sym tute městno wuzwolił a poswjećił, zo by moje mjeno, moje wóčko, moja wutroba tu była nětko a na wšě časy.“ Boži dom je dom joho ludu! „Hlej stan Boži mjez człowjekami“ we wulkim ludowym zhromadźeństwje, mjez wšitkimi křižnošerjemi.

Tu chce Zbóžnik tróštujo a dobroty činjo přez lětstotki swój žiwjeński skutk dale wjesć, kotryž je wón we žiwym zhromadźeństwje z człowjestwom započał, hdyž tu na zemi khodźeše. „Pójće wšitcy ke mni, kotřiž sće sprócni a wobćeženi, ja was wokřewju“ (Mat. 11, 28). Budźeš widźeć, luby kresćano, kak woni blědni a wurudźeni přikhadźeja z domčkow khudych, z krasnych palastow, kak wustupuja z wosebnych awtow, kak samo z wjerchowskoho tróna zestupuja. Njepřikhadźeja pak jenož wulcy křižnošerjo z luda. Zbóžnik widźi, kak so joho wěriwy lud we swjatym zhromadźeństwje hišće po wjele milijónach na swěće na njedźelach a přikazanych swjatych dnjach wokoło njoho skhadźuje. Ale też na ranju wšědnoho dnja mohłe hišće milijóny (kemšerjow) wjacy so ličić: człowjekojo ze wšěch stawow, powołanjow, mužojo a žony, starcy a dźěći, strowi a khori, hrěšnicy a swjeći, wulke ludowe zhromadźeństwo, kotrež k woprowacomu měšnikej khwata, zo by zhromadnje z tym woprowało, kiž so za swój lud njekrawnje podawa.

Cyrkeŵ pak je wulka wučeŕka a wukubłaŕka człowjekow. W krasnej liturgiji, z kotrejž wopor Božeje mšě wobdawa, je wona to wuraznje wuprajiła, štož cyle duchej zhromadźeneje wosady wotpowěduje. Kak často přidawa cyrkeŵ na Božej mši k modlitwam wote dnja powšitkowne modlitwy za wšitkich žiwych, za wšitkich wotemrětych, modlitwy we zjawnych ćěsnosćach. Žadyn měšnik njewopruje khlěb a wino bjez toho, zo njeby w předpisanej modlitwje na cyłe křesćanstwo, žiwych a wotemrětych spominał. Před najswjećišim wokomikom wopora Božeje mšě, před přežohnowanjom, modli so měšnik ćiše z wupřestrěnymaj rukomaj prastare modlitwy kanona. Dwójcy pak styknje so modło rucy, hdyž praji: „Memento, Domine, famulorum famularumque“. Spomń, Knježe, na swojich służownikow a służownicy. Katolik, kiž je wot dźěćacych lět sem zwučeny, do tuteje zastupneje prózstwy cyrkwje stajnje so wobzamknyć, wě, kajki wuznam tele modlitwy za znutŕkowne zbožo luda maja.

A hdyž potom měšnik mjez přežohnowanjom a woprawjenjom najkrasnišu wšitkich modlitwow spěwa, kotruž je nas Zbóžuik sam wučił, potom začuwa kóždy hłubje myslacy člowjek: Tu napomina nas Mištr k wěrnej poniženosći we woprawdźitej ludowej zhromadnosći. Takle dyrbiće so modlić, praji Knjez: „Wótče naš . . . přińdź k nam twoje kralestwo . . . naš wšědny khlěb daj nam dźensa . . . wodaj nam naše winy, kaž tež my wodawamy našim winikam. Njewjedź nas do spytowanja, ale wumóž nas wot złoho. Amen.“ Hdźež tuta modlitwa z měšnikom při swjatym woporje rozpominajo bywa modlena, tam dyrbi so člowjeska wutroba wotewrić, zo by hnada Boža do njeje zastupiła; hnada spóznaća, zo smy wšitcy dźěći jednoho Wótca, stawy jednoho ćěła, khudźi hrěšnicy, kotřiž miłosć a hnadu Božu trjebaja, kotrychž pak wšitkich zwjaza: jedna wěra, jedna nadźija, jedna lubosć.

My khudźi člowjekojo smy njedźiwajo swojoho hubjeństwa wšitcy wot žadosće za česću a nahladnosću honjeni. Dostojnosć, kotraž by wšitkich spokojiła, dokelž by wšitkich we swjatej jenajkosći wjazała, budźemy podarmo na tutym swěće pytać. We wótcnym domje křesćanskoho luda pak móžemy tute spodźiwne dźiwadło widźeć. Zbóžnik njecha jenož mjeze swojim ludom bydlić, wón chce we swjatym woprawjenju ke kóždomu z nas wosobinscy přińć. Hdyž so nětko naše žiwjenjo z bóžskim na spodźiwne wašnjo zwjazuje, potom dyrbja tola wšitke rozdźěle a wšitke njerunosće tohole swěta před potajnej dostojnosću křesćanow z ćěłom Jězusa Khrystusa syćenych so zhubić. Wšitko, štož so jenož někak hodźi činić k spěchowanju wěrnoho ludowoho zhromadźeństwa, njeje ničo poruno wěrnej, nadobnej jenajkosći zhromadnoho swjatoho woprawjenja. Na tule hosćinu w domje Božim su wšitcy přeprošeni bjez rozdźěla stawa, za tutym swjatym bitdom skhadźuja so knjez a wotročk, khudźi a bohaći, a bywaja wšitcy nanajwužo z tymsamym Bohom zjednoćeni.

2. Zhromadźeństwo žada wopory. Tohodla žada swjata cyrkeŵ, tele krasne dušine ludowe zjednoćeństwo, wot kóždoho wěriwoho też wopory. Stup so, mój luby katolski křesćano, woporniwje do rjadu najswěrnišich służownikow najwyššoho Knjeza, tu je twoje čestne městno. My wěriwi člowjekojo chcemy wšitcy našomu lubomu ludej służić, wjeseli a zahorjeni służić; k woporniwomu służenju pak słuša najhłubše zrozemjenjo 4. Božeje kaznje: „Dyrbiš nana a mać w česći měć“. Cohodla mjenuju runje tule kaznju? Dokelž swěrne dopjelnjenjo teje kaznje najlěpje zarukuje wobstaćo wótčiny a kóždeje awtority.

Ma so to tak dźiwnje. Lubosć staršich k dźěćom njeje Bóh z wosebitej swjatej kaznju přikazał, za to pak na wosebite wašnjo winowatosće dźěći napřećo staršim, lubjo jim swoje žohnowanjo.

Zasy ma so to tak dźiwnje: K lubomu Zbóžnikej přińdźechu, hdyž tu na zemi khodźeše, tak často starši, zo bychu sebi za swoje dźěći něšto wuprosyli, ženje pak njepřińdźe dźěćo za swojoho nana abo swoju mać prosyć. Tola jedyn přikład starosće dźěsća za staršeju mjenuje evangelium. Na horje Golgata wisajo na křižu praji Jězus k Janej: „Ecce mater tua!“ „Hlej, twoja mać!“ (Jan 19, 27.) Najlěpši syn cyłoho swěta dawa tu přikład. Katolski křesćano, słuchaj a wukń wot swojoho Mištra k swojomu samsnomu zbožu a spomoženju, k žohnowanju swojoho luda.

Cyrkeŵ poruča, pjatk so mjasnych jědźi zdźeržeć z lubosće k mrějacomu Zbóžnikej. Žadany wopor njeje wěsće přewulki. Hladaj často do zlemjenoho wóčka Jězusowoho; ćerpjenjo a wumrěćo twojoho Knjeza budźe će wučić, kóždy pjatk na zhromadnym woporje swjateje cyrkwje so wobdźělić.

Cyrkeŵ je postajiła, zakazany čas dźeržeć. Tohodla njewobdźěla so swěrne dźěćo katolskeje cyrkwje wot 1. njedźele adventa hač do hodownički a wot popjelneje srjedy hač do jutrownički na žanym rozwjeselenju. Tele dny płaća w cyrkwinskim lěće jako dny ćichoho rozmyslenja a wotwobroćenja wot swěta. Hdyž twoja mać, swjata cyrkeŵ, so modli a posći, pokući a zarunawa, dyrbi so tola dobry katolik swětnych wjeselow zdalować.

We woporje Božeje mšě našeje swjateje cyrkwje běža bohate, čiste a strowe žórła najnutrnišoho ludowoho zhromadźeństwa. Z tutych njezaprahnitych žórłow dyrbi lud přecy a zasy trěbne mocy čerpać. Njeje tohodla jenož nuzne, zo kóždy katolik swoju samo wot so zrozemliwu winowatosć, kóždu njedźelu a swjaty dźeń Božu mšu pobožnje słyšeć, dopjelnja, ale wšitcy swojeje zamołwitosće sebi wědomi katolikojo dyrbja so też wo to starać, zo so wšudźom a přecy wšitkim pobožne słyšenjo Božeje mšě zmóžni.

Hdyž skónčnje často starši k blidej Knjeza přikhadźeja, zo bychu dobri nanojo a dobre maćerje byli, hdyž njewinowate dźěći z bóžskim přećelom dźěći we wutrobje slubja, jomu a swojim staršim wjeselo činić, hdyž młodźency a knježny husto k swjatomu woprawjenju přistupja, zo bychu w njewinowatosći a lubosći w staršiskim domje žiwi byli, potom kroči katolski lud z Khrystusom we woprawdźe duchownym zhromadnym zmyslenju na wjeršk zboža, potom budźe dźeń blizki, hdźež „budźe wšitke překisane“.

3. Powšitkowny rozkaz Knjeza, z kotrymž wón swojich japoštołow ke wšitkim ludam sćele a jim poruča, je křćić, rěka: „Dźiće do cyłoho swěta a wučće wšitke ludy“ (Mat. 28, 18). Wobhnadźeni a posylnjeni z mocu Ducha swjatoho su pósłojo Khrystusowi symjo joho wučby do role toho swěta wusywali, wone rosćeše a bu wulki štom cyrkwje. Tale cyrkeŵ dyrbi člowjeske duše k Bohu wjesć. Bóh pak je wšudźom; tohodla dyrbi wšudźom joho wěrnosć žiwa być, joho hnada skutkować, joho zakoń knježić. Tohodla wupřestrěwa so cyrkeŵ Boža přez mjezy krajow, wona chce być swětowa cyrkeŵ, dokelž chce sama spomoženjo přinjesć. Tak je kralestwo Bože tu na zemi rósť, wuwićo, rozkćěw, stajnje žiwjenjo a hibanjo. „Hdźež je cyrkeŵ, tam njeje smjerć“ (Swj. Hawštyn Ennar. Ps. 40, 6). Tohodla nima cyrkeŵ starosće wo swoje wobstaćo w přichodźe. Hdyž wobydlerjo jednoho swětowoho kralestwa Zbóžnikej wjacy hospody popřeć njechaja, tu přińdu, kaž to stawizny su přecy dopokazałe, druhe ludy a přiwozmu Joho wjesele. Dokelž je cyrkeŵ stajnje rósť, stainje žiwjenjo, tohodla prócuje so wona wšitke duše za Khrystusa dobyć. Tola njezaleži cyrkwi naposled na paradźe ličbow, cyrkeŵ chce wutroby. „Kralestwo Bože je znutřka“ (Luk. 17, 21). Posledni zaměr cyrkwje je, znutřkownoho člowjeka cyle z duchom Jězusowym přewzać, „doniž njeje wšitko překisane“.

Moji lubi křesćenjo! Kralestwo Bože je žiwjenjo a hibanjo; ze žiwjenjom njeznjese so liwkosć, nic połojčnosć, nic lěnjosć; žiwjenjo je bědźenjo. Žiwjenjo žada sebjewuswojenjo, poddatosć, dźěło, wopor, zmužitosć a sylnosć. Połojčne, khorojte, njewěrnosćiwe křesćanstwo njeje kralestwo wěrnosće a Božoho zakonja. Tohodla stoja w dźěłowym programje cyrkwje słowa: modlić so, woprować, ćerpjeć, wojować, „doniž njeje wšitko překisane“.

Prašeš so mje, luby křesćano: Kak hodźi so to wšitko dźiwajo na našu człowjesku słabosć přewjesć? Na to ći wotmołwjam: Dźi k njomu, k Zbóžnikej a žórłu žiwjenja! Wón je tola prajił: „Ja sym puć, wěrnosć a žiwjenjo“ (Jan 14, 6). Bliže k woporomu wołtarjej, bliže k tabernaklej! Hlej tu mału hostiju: to je žiwjenjo. „Štóž moje mjaso jě a moju krew pije, wostawa we mni a ja w nim“ (Jan 6, 56). Tuž daj twojomu Bohu často do wutroby zastupić, přikhadźej k blidu hnadow kóždy měsac, haj kóždy tydźeń, haj hišće časćišo. Tu čerpaš zmužitosć a sylnosć a tamne žiwjenjo, kotrež kralestwo Bože we člowjeskej wutrobje trjeba. Hdyž sy potom přewzaty wot Khrystusoweje lubosće a hnady, potom dźi jako ćichi japoštoł Khrystusowy do za žiwjenjom lačnoho swěta a wobnowjej ze swojej přikładnej pócćiwosću nabožne a pócćiwostne žiwjenjo, swójbne a zjawne žiwjenjo.

Mój luby katolski křesćano! Hdyž sy nětko při swjatym woporje přitomny a twój Bóh a Knjez z krasnosće

njebjes zestupi do pokornoho wobličwa khlěba, potom hladaj wěriwje na njoho z lubosću; praj z Pětrom: „Mój Knježe a mój Božo“ (Jan 20, 28); Jězuso, twój sym; Khryšće, tebi sym žiwy; njespokoju so, „doniž njeje wšitko překisane“.

Lubi wosadni! My smy přisłušnicy dweju swětow. Z cyłym zapalom swojeje wutroby lubujemy našu wótčinu tu na zemi. Naša hłuboka lubosć k domiznje korjeni kruće w Božim zakonju, tohodla lubujemy cyły němski lud, tohodla zakitujemy joho prawa, tohodla pak stoji też naša lubosć k wótčinje tak kruće kaž hory našeje domizny. Ze swěrnym, poddatym, woporniwym dopjelnjenjom našich winowatosćow chcemy stajnje swojej wótčinje służić, nic jenož ze słowami; lubosć so pokazuje w skutkach. Tak stoji katolski křesćan přecy přihłosujo ke kóždomu Boha připóznawacomu časej, potajkim też k dźensišomu. Jako do Boha wěriwi človjekojo wěmy my, zo Bóh wšón čas ze sylnej ruku wjedźe, zo je Bóh kóždy sebje mócniši wobwrot do swojoho swětowoho rozrjada přijał, zo by joho wotmyslenjam służił.

Smy přisłušnicy dweju swětow. Naša cyła lubosć słuša tohodla też cyrkwi, kotraž našu dušu a jeje potajne žiwjenjo žiwi, kotraž nas po wuzkim a nahłym puću pócćiwosće ke Khrystusej wjedźe, kotraž žiwi našu nadźiju na wótcny dom wěčnoho Boha a tamnu domiznu, hdźež wjeselo nima kónca. Wona je wot Boha założena jako zakład wěrnosće; stajena do njemdrych žołmow nahladow njebudźe skała, na kotrejž stoji, ženje khabłać a cyrkeŵ nihdy powalena. Tohodla: Khwataj ke stanej Božomu, dźerž so kruće katolskeje cyrkwje, njewopušć skhow wěrnosće. (Swj. Hawštyn Ps. 30.)

Z cyłeje duše modlimy so my: Božo, škituj swoju cyrkeŵ, Božo, žohnuj našu němsku wótčinu. Pomhaj, Knježe, a daj nam wšitkim zmužitosć a sylnosć, zo njepopřejemy sebi ani měra ani pokoja, „doniž njeje wšitko překisane“.

Požohnuj was wšohomócny Bóh, † Wótc, † Syn a † Duch swjaty. Amen.

Date w Budyšinje njedźelu Septuagesima 1934. **† Pětr,** biskop Mišnjanski.

Rozhlad w swěće.

Přisaha Saksow w Kamjenicy.

Zańdźenu niedźelu bě so na 80000 muži ze Sakskeje w Kamjenicy zešło, dokelž chcychu tam, kaž so to też na druhich městnach Němskeje stawaše, swoju přisahu a swěru němskomu kanclerjej Adolfej Hitlerej wotpołožić. Před hłownym dwórnišćom so politiscy wjednicy a druzy hamtarjo powitachu. Też sakski bohot Mutschmann bě přitomny. Sobotu wječor wotmě so powitanska swjatočnosć. Njedźelu dopołdnja w 10 hodź. přisahaše na 80000 muži w hali Saksow a w třoch druhich žurlach, hdźež so přez wótřeřčaki swjatočny akt z Mnichowa přenjese. 80000 rukow so pozběhny a z krótkimi słowami wšitcy přisahu wospjetowachu. To běše njezapomnity wokomik. Na to poručа župny wjednik Mutschmann někotre jadriwe słowa wo zańdźenosći, přitomnosći a přichodźe. Wón spomni też na padnjenych rjekow swětoweje wójny a kak mamy sebi jich wopomnjeće ważić. Potom ći, kotřiž běchu přisahu wotpołožili, nimo župnoho wjednika kročachu. Ćah traješe na dwě hodźinje. Z tym so zjězd skónči.

Česćenjo padnjenych wojakow w Berlinje.

W statnej operje so počesćenjo našich padnjenych rjekow ze swětoweje wójny na jara přihódne wašnjo wotmě. Kancler Adolf Hitler přijědźe 3/4 12 a krótko do 12 hodźin president Hindenburg do opery. Lud jeju ze zahoritosću witaše. Woborny minister z Blomberg měješe rěč. Spominaše na mortwych poslednjeje wójny. Naša khutna wola je, zo chcemy z našimi susodami w měrje a pokoju žiwi być. Potom so wuspěwa spěw wo dobrym towaršu. Kancler Adolf Hitler wunjese sławu na presidenta Hindenburga. Z němskej hymnu a Horst Wesselowym spěwom so swjatočnosć skónči.

President Hindenburg, kancler Adolf Hitler a sobustawy knježeŕstwa podachu so po tym k čestnomu pomnikej. President a kancler położištaj tam wěncaj. Na to wotmě so parada před presidentom Hindenburgom.

Nacionalne swjate dny.

Němske knježeŕstwo je wutoru wo zakonju nacionalnych swjatych dnjow wuradźowało. 1. meja, prěnja njedźela po swj. Michale a pjata njedźela do jutrow buchu jako nacionalne swjate dny postajene. Dale płaća też wšitke njedźele, Nowe lěto, wulki pjatk, jutrowna póńdźela, Bože stpćo, swjatkowna póńdźela, pokutna srjeda w novembru, 1. a 2. dźeń hodow jako swjate dny, W krajinach z wjacy evangelskim wobydleŕstwom je reformaciski swjedźeń swjaty dźeń, w tajkich z bóle katolskim wobydleŕstwom Bože Cělo po dotal zwučenym wašnju.

Němska pósta so přetwori.

Wutoru je němske knježeŕstwo wo zakonju dowuradźiło, kiž ma němsku póstu zjednorić a potuńšić. Němskomu póstowomu ministrej so přichodnje šěść wosobow sylna pódlanska rada k sobuwuradźenju přida, na kotruž ma we ważnych prašenjach dźiwać. Sobustawy tuteje rady so na 3 lěta pomjenuja a w čestnym zastojnstwje skutkuja. Póstski minister budźe z předsydu a rada so po potrěbnosći zwoła. Póstowe zamoženjo so jako wosebite zamožerjo wot druhoho statnoho zam oženja dźěli kaž dotal. Wjetšu sadźbu swojich dokhodow pak dyrbi němskomu statej wotedać. Hospodarski plan němskeje pósty potrjeba wot nětka dowolnosć financnoho ministra. Wobkhodna rozprawa so we kóždym lěće poda.

Bołharski kral Boris w Berlinje.

Kral Boris je srjedu z Koburga, hdźež je swojoho nana cara Ferdinanda wopytał, do Berlina přijěł. K powitanju běchu so sobustawy bołharskoho pósłanstwa a šef protokolla, hrabja Tattenbach, zešli.

Srjedu připołdnju je bołharski kral při składnostnym wopyće w Berlinje też wěnc pola čestnoho pomnika padnjenych wojakow położił. Wšako bołharscy wojacy na stronje němskich wojakow sobu wojowachu. Krala přewodźa joho adjutant, bołharski pósłanc a druhe sobustawy bołharskoho pósłancstwa. Też pola němskoho presidenta z Hindenburg poby bołharski kral Boris.

Němsko-pólske zrěčenjo.

Němsko-pólske zrěčenjo wot 26. januara je so pónđźelu we Waršawje podpisało. Za Pólsku podpisa je zwonkowny minister Beck, za Němsku pósłanc Moltka. Wot tutoho dnja je zrěčenjo płaćiwe. Při składnosći podpisanja wotmě so pola němskoho pósłanca hosćina, při kotrejž pósłanc Moltka wosebje zasłužby pólskoho ministra Becka wuzběhny, a wobžarowaše, zo njemóže tutón dla khorowatosće přitomny być. Dale praji, zo tute zrěčenjo woznamjenja nowy čas w němsko-pólskich poćahach. Zmysł zrěčenja je tajki, zo politiske zwisy wobeju statow wujasni a z tym powšitkowne skrućenjo měra w Europje pospěchuje.

Bołharjo su wupokazani.

Tři bołharscy komunistojo Popoff, Taneff a Dimitroff, kiž běchu do procesa dla zapaleŕstwa němskeje sejmownje sobu zaplećeni, ale před němskostatnym sudom wuwinowani, so z Němskeje wupokazachu. Hač dotal jich njejsu móhli wupokazać, dokelž bołharske knježeŕstwo tutych třoch jako swojich staćanow wjacy njepřipózna. Hdyž pak jich nětko sowjetska Ruska za swojich přiwza, bě Němskej możno, jich do Ruskeje wotsunyć. Wutoru wječor su wšitcy tři z lětadłom do Moskwy přišli.

Awstriski statny president Miklas

so z myslemi nosy, swoje zastojnstwo złožić. Knježeŕstwo pak so prócuje, zo by je hišće khwilu zdźeržał. W Awstriskej so nowa wustawa přihotuje, po kotrejž hakle měł so nowy president wolić.

Awstriscy socialdemokratojo přesuwaja dźěłaćeŕske pjenjezy.

Při revisiji socialdemokratiskeje dźěłaćeŕskeje banki su pytli, zo je wjednistwo w poslednim času za 5 milijónow šilingow dźěłaćeŕskich pjenjez přez nakupjenjo wukrajnych hódnostnych papjerow do wukraja přenjesło. Funkcionarojo dźěłaćeŕskich zwjazkow su wot tutych pjenjez we wukraju hižo wjetše sumy zběhnyli. Tak je jedyn wjednik železničnoho zwjazka na bancy w Züricu cyłe konto we wysokosći 1,8 mil. šilingow wotzběhnył. Policija je cyły rjad potajnych kontow socialdemokratiskeje strony, wšo hromadźe 4 milijonow šilingow, zebrała. Zamołwići wjednicy tychle budźa so před sudom zamołwjeć dyrbjeć.

Wulka spionaža we Wuheŕskej.

Hižo do hód je so wot wyšnosće spionažna organisacija wuslědźiła. Wot tutoho časa so kruće přepytowaše a wobkedźbowaše. Skónčnje je so wyšnosći poradźiło, wobšěrnu organisaciju zajeć, kiž bě za susodne staty dźěłała. Sobustawy tuteje organisacije słušeja do wšelakich worštow luda. Wosebje je so za wojeŕskimi informacijemi čušliło, kak so wójsko rozwučuje atd.

Tirolski sejm je so rozpušćił.

Tirolski sejm je přećiwo hłosam Wulkoněmcow a zapósłanca zwjazka městow społnomócnjeński zakoń k přeměnjenju wustawy wobzamknył. Po tutym zakonju so sejm rozpušći a joho prawa so krajnomu hejtmanej a wubjerkej, kiž joho podpjera, přepoda.

Politiske zraženja w Parizu.

Mjez patriotiskimi zwjazkami 20. wokrjesa w Parizu, kiž běchu so zjednoćiłe, a komunistami dóńdźe póńdźelu wječor k čežkim zraženjam. Komunistojo spytachu zhromadźiznu patriotiskoho zwjazka mylić. Woni kamjenje do woknow mjetachu. Při na to sćěhowacej pjerjeńcy so někotre wosoby zranichu; jedyn komunist na sćěhwki zranjenja wumrě. Policija wšelakich zaja.

Jendźelske knježeŕstwo so přetwori.

Nowiny počinaju zjawnje wo tym pisać, zo so jendźelske knježeŕstwo někak přeměni. Wosebje jedna so wo wobsadźenjo zwonkownoho a znutŕkownoho ministerstwa. Je móžno, zo minister zwonkownych należnosćow Sir John Simon so za lordskoho kanlerja pomjenuje. Też znutŕkowne ministerstwo so pječa znowa wobsadźi, dokelž je so nutŕkowny minister Sir John Gilmor za knježeŕstwo njekhmany wopokazał. Hač a hdy so tute plany přewjedu, wotwisuje wot zwonkowneje politiki. Sir John Simona bychu hišće tak dołho zdźerželi, doniž njeje wotbrónjeńske prašenjo rozrisane. Na druhej stronje pak fašistiske hibanjo k rozsudej ćišći. Wosebje dźěłaćeŕska strona tajke přeměnjenjo žada.

Španiske knježeŕstwo.

Katolska akcia je zhromadnje z ratarjemi wobzamkła, zo Lerrouxowomu knježeŕstwu njedowěru wupraji. Gil Noblesej so poruči, zo by njedowěru w parlamenće wozjewił. Z tutym wuprajenjom budźe kriza w španiskim knježeŕstwje hotowa.

Mandźuski kejžor Puyi bu krónowany.

Swjatočnosće za krónowanjo mandźuskoho kejžora Puyia su so srjedu popołdnju započałe. Města Hsingking, Charbin a Mukden běchu swjedźeńsku pychu so woblekłe. Wukrajne firmy běchu też khorhowje w mandźuskich barbach wupowěsłe. Wotdźělenjo japanskoho wójska a mariny je so z Tokiju na krónowansku swjatočnosć pósłało.

Přeměnjenjo wikowanskeje politiki w Americy.

President Roosevelt je póndźelu ze swojimi hospodaŕkimi zaradźerjemi w konferency za kulowatym blidom kruty zwonkowno-wikowanski program rozwił. Też wo cłownych jednanjach je so rozprawjało. Statny sekretrar Hull zdźěli, zo móže so w přichodźe z bóle liberalnej wikowanskej politiku ličić. Powołani zaradźerjo su přezjedni w tym, zo kongres k wjedźenju tarifnych jednanjow z cuzymi krajemi swoju połnomóc da.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. „Jednota“, towaŕstwo katolskich Serbow Budyšskeje wosady, wotmě zańdźenu njedźelu w katolskej towaršni swoju měsačnu zhromadźiznu, kotraž běše zasy nimo měry derje wopytana. Běše wěnowana k 40lětnomu wopomnjeću smjertnoho dnja našoho wótčinca Michała Hórnika. Předsyda, knjez kantor Šołta, postrowi wšitkich zhromadźenych nanajwutrobnišo. Zahaji ju z kěrlušom „Stała maćeŕ bolosćiwa“. Spominaše na wójnskich padnjenych a wosebje na padnjenych rjekow našeje wosady, mjez nimi na někotrych prócowarjow našoho naroda. Knjez can. cap. Hejduška spominaše na zemrětoho sobustawa knj. wyššoho wučerja a kantora Rězaka, wuzběhujo joho přikładne žiwjenjo. Dźakowaše so njesprócniwomu dźěłaćerjej, wosebje za wšu prócu a dźěło za naš „Kat. Posoł“. Z nim zhubi też towaŕstwo „Jednota“ wjele. Dale spomni knjez předsyda na zemrětu sobustawku Marju Lipičowu z Ćemjerc. K česći padnjenych a žemrětych postanychmy a wuspěwachmy jednotliwje ćichi „Wótče-naš“. Na to přednošowaše knjez kapłan Cyž wo našim njezapomnitym wótčincu Michału Hórniku a pokaza, kak jara je za Serbow dźěłał. Knjez rěčnik rozłoži nam z jadriwymi słowami joho bohatu dźěławosć a skutkowanjo nastupajo wudaćo „Kat. Posoła“, „Pobožnoho Wosadnika“ a přełožk „Nowoho Zakonja“. Přednošk zawostaji hłuboki zaćišć a bu z wulkim přikleskom mytowany. Na to přednjese knježna Hańža Hejduškec prolog, wěnowany wulkomu wótčincej Hórnikej. Přehladane zličbowanjo z hłowneje zhromadźizny so jako prawe připózna a tak so pokładnik wuswobodźi. Knjez kapłan Cyž namjetowaše, zo by so bołmońčku w našej cyrkwi serbski pasijón spěwał. Knjez kantor Šołta přilubi, zo so to Wulki pjatk stanje. Dale prošeše knjez předsyda sobustawow, zo bychu hišće zwonka stojacych namołwjeli do towaŕstwa „Jednoty“ zastupić. Zajimawa zhromadźizna so 1/2 11 hodź. skónči.

— Najdostojniši knjez biskop budźe jutrownu póńdźelu w tachantskej cyrkwi swjaty sakrament firmowanja wudźěleć.

— Jutře njedźelu, 4. měrca, předwjedźe so w Kolpingowym domje w Budyšinje, na Garbaŕskej hasy čisło 26, film SOS — duše w nuzy, a to popołdnju 1/2 5 hodź. za dźěći, wječor we 8 hodź. za wotrosćenych. Tutón film datej běžeć skupinje Bonifacijowoho towaŕstwa Budyšskeju wosadow. Wosadnym so należnje doporučuje, tutón nimo měry powučacy film sebi wobhladać. Za popołdniše předstajenjo ma dźěćo 10 pjenježkow zastupa płaćić; při wječornym předstajenju so wosebity zastupny pjenjez njezběra.

— Hórka je smjerć! Tak dyrbimy rjec, hdyž smy zańdźeny pjatk při rowje njeboh Michała Wićaza (Lehmana) stali. Kak khětře, kak cyle nahle je wón tola wot Boha toho Knjeza wot nas wotwołany. Štóž joho bliže znaješe, tón njemóžeše skoro wěrić, zo je Michał Wićaz wumrěł. Něšto dnjow běše njeboćički na gripu khory był. Khorosć bě so do hłowy sćahnyła, tu so też hišće zahorjenjo płucow přida. Dwaj dnjaj leżeše naš luby towaŕš we swojim bydlenju na Lubijskej drózy bjez wědomja. Skónčnje joho Knjez nad žiwjenjom a smjerću na puć do wěčnosće přez pobožne žiwjenjo a poslednje Bože woliwanjo přihotowanoho z tuteje časnosće wotwoła. Z nim je zasy jedyn swěrny kemšeŕ serbskich Božich słužbow na prawdu Božu wotešoł. Michała Wićaza widźachmy porjadnje na joho městnje w Božim domje. Paćeŕ a dźěło — to je njeboćički lubował. Wón

běše hižo dołhe lěta při proviantowym hamće přistajeny. Swoje dźěło je stajnje swěru zastawał. Nichtó njepomni, zo je junu khory był. We swojich swobodnych hodźinach namaka sej Wićaz we swojej zahrodcy někajke dźěło. Mysleše sej też na twar domčka. Mandźelska rodź. Ryćeric z Khasowa dari jomu tři dźěći. Dwě stej zahe wumrěłoj. Jedyn syn wopytuje katolsku wyššu šulu w Budyšinje. Michał Wićaz pokhadźeše z Kukowa. Přińdźe potom do Budyšina a běše na tachantstwje domownik. Wón běše znaty dla swojeje wušiknosće, z kotrejž je k Božomu Ćełej wołtarki přihotował a mejki stajał. Nětko je joho Bóh we najrjeńšich lětach — njebohčički bě hakle 53 lět — k sebi wzał. Wón wě, čohodla je tak činił. My pak chcemy prosyć, zo bychmy wjele tajkich swěrnych wosadnych měli, kajkiž běše naš zemrěty Michał Wićaz. Njech wotpočuje w měrje!

Z **Khrósćic.** Mužske towarstwo „Serbosław" měješe zańdźenu njedźelu swoju měsačnu zhromadźiznu pola Wjeńkec. Předsyda podźakowa so sobustawam za połnoličbne wobdźělenjo na swjatočnosći k česći našich padnjenych wojakow, kiž so po dopołdnišich kemšach při wójnskej kapali wotmě. Wona měješe dostojny raz. Dale spominaše předsyda na njeboh Jurja Kislinka, kiž je našej wosadźe posledni časnik zhotowił, zwony lał a wohnjowu sykawu připrawił. Za tute swoje njesprócniwe dźěło a zasłużby je sebi njezapomnity dźak dobył. Namjetowaše so, jomu k wopomnjeću tafličku na joho khěži připrawić. Knjez farař Wjeńka dźeržeše nam jara zajimawy a powučacy přednošk wo prjedawšim zastojnstwje w Aue. Wón rozestaji nam ważnosć tutoho města, joho žiwy wobkhad, joho twornje atd. Też wo wokolnych městnach powědaše, hdźež je dyrbjał wšudźe misijónske Bože służby zarjadować. Za poskićeny přednošk wupraji so rěčnikej wutrobny dźak. Też druhe należnosće so hišće narěznychu. Přednošk wubudźi žiwu rozmołwu. „Serbosław" ma mysle, w meji abo juniju z wulkim autobusom do Aue jěć a swojoho prjedawšoho sobustawa, knjeza farara Hórnika, wopytać. Štóž chce sobu jěć, njech to knjezej wučerjej Pjetašej bórzy wozjewi.

— Zaradźenjo za maćerje tu w Khrósćicach wotměje so srjedu, 7. měrca 1934 popołdnju w 2 hodź. w hosćeńcu.

Z **Różanta.** Po přeću cyrkwinskeje a duchowneje wyšnosće zańdźenu njedźelu z dźakownosću na našich padnjenych spominachmy. Tudomne wojeńske towarstwo swojich swěrnych towaršow z tym počesći, zo rańše Bože służby zhromadnje za nich woprowaše. Prošachmy, zo by kral wšoho swěta zmužitym wojowarjam njebjeske wrota wotewrił a jich přitowaršił swojomu njebjeskomu wójsku. Na tute měnjenjo dóstachmy swjate woprawjenjo. W znatej wustojnosći nam naš wysokodostojny knjez pater Romuald we swojim prědowanju rozłoži: „Što rěka być wojak?" Wón mjez druhim praji, zo mamy kruće stać k zasadam našeje wótčiny. Wyše wšoho pak dyrbimy wojować za našu swjatu katolsku wěru a wuhotowani z jeje hnadami pomhać twarić na kralestwje Khrystusa krala tu na zemi a we wěčnosći. Štóž njeby swoju wěru škitał, by był z přeradnikom na swojej samsnej duši, na swojich potomnikach, haj na cyłym katolskim ludźe. Kaž něhdy při mjezach wótčiny wojowachmy, zo bychmy našu ródnu zemju před njepřećelskej mocu wukhowali, a naši drozy padnjeni swoju krej za nas přelachu, tak chcemy wutrajnje wojować za česć Božu. Budźe to najrjeńši dźak, kiž smy Bohu dołžni. Nam pak njech je tuta swjatočnosć zańdźeneje njedźele posylnjenjo za naše dalše skutkowanjo. Tym pak, kiž bjez ważneje winy nazdala stojachu, njech je wona z powučenjom, zo też za nich ći padnjeni swoje žiwjenjo woprowachu; tuž su też woni winowaći za nich wopory přinjesć.

Z **Pančic.** Zaradźenjo za maćerje wotměje so tu pjatk, 9. měrca 1934 popołdnju w 2 hodź. w hosćeńcu.

Z **Ralbic.** Žurec mać njeboh! Krótko před póstnicami sputa ju khorosć na łožo. Njechaše wšak so hišće poddać, ale žortowaše při wšěch bolosćach ćežkeje khorosće stajnje. Małohdy ju človjek zamyslenu widźeše. Bě stajnje wjesołeje mysle. Khorosć pak přiběraše, mocy woteběrachu, tak zo bě cyle jenož na pomoc swojich dźěći pokazana. Tola dołho takle ćerpjeć njetrjebaše. Bóh tón Knjez ju wuswobodźi z ćerpjenja a wotwoła ju do wěčnoho paradiza. A runje připołdnju, hdyž połdnjo zwonješe, wona w přitomnosći swojoho mandźelskoho a dźěći lohko, wjacy króć ze swjatymi sakramentami domawobstarana a na puć do wěčnosće derje přihotowana, wudycha, a nastaji so z posmětwacym so wobličom na puć do wěčneje domizny. Wot srjedy hač do soboty tam stajnje ludźo na póstwječor khwatachu. Sobotu, na swj. Matija, bu jeje ćěło swjatočnje pokhowane. Wulka syła ludźi ju přewodźeše, zo by jej poslednju lubosć wopokazała. Też maćerje w nadobnej ličbje swojej sobusotře na přewodźenjo přikhwatachu. Njebohčička běše mać sydom dźěći; někotre z nich su hižo zastarane, dwě stej woženjenej, jena dźowka je duchowna knježna, hižo zadrasćena w klóštrje Marijinej Hwězdźe, jena je derje znata šwalča. Syn M. študuje theologiju; dojědźe, kaž bě sebi mać přała, srjedu rano, zo by hišće z maćerju porěčeć mohł. Dwě najmłódšej pomhatej nětko nanej we hospodarstwje. Njebohčičkej daj Bóh wěčny wotpočink a wěčna swětłosć njech jej swěći, njech wotpočuje w měrje! R. i. p.

Z **Rakec.** Wjednik wustawa slepych, knjez wyšši hamtman Lötzsch, poda so po 14lětnym skutkowanju tónle tydźeń na wotpočink do Drježdźan. Wón běše sprawny a křesćanscy zmysleny. Tuž rad přeco Ralbičanskoho knjeza fararja před lětami dopjelni a katolske Bože służby za katolskich slepych a za katolikow wokoliny dowoli, kotrež so štwórćlětnje we wustawje wotměwaju. Też křesćansku wučbu katolscy slepi porjadnje dóstawaja. We wustawje, kiž loni 50lětny jubilej wobstaća woswjeći, je nimale 100 slepych, mjez nimi Serb z Wotrowskeje a Serbowka z Radworskeje wosady.

Z **Bürgsteina** pola Češkeje Lipy so nam zdźěli: Popjelnu srjedu, 14. februara, zemrě w tudyšej syrotowni po krótkej khorosći wyšša M. Ethelberga (Madlena Kubicec), sotra z rjadu khudych służownicow Khrystusowych. Wona je so narodźiła 11. februara 1868 w Jaworje. Lěta 1895 złoži swoje swjatočne sluby a skutkowaše wot lěta 1896 hač do lěta 1905 w Bürgsteinje. Wot 1920—1924 bě wona k prěnjomu razej wyšša w Bürgsteinje a wot 19. nov. 1930 hač 14. februara 1934 druhi raz. W zbytnych lětach skutkowaše wona w Prazy jako sotra a wyšša. Z ponižnosću a pobožnosću, miłosću a dobroćiwosću, swědomitosću we wjednistwje wustawa so wona wosebje wuznamjenješe. Z poddatosću a dowěru na Boha znjese wona ćežke zrudne časy, kotrež też jeje wustaw potrjechichu. 17. februara bu wona, přewodźana wot 8 měšnikow, Marijanskeje kongregacije, zwjazka katolskich žónskich a wulkeje syły luda na tamnišim kěrchowje swjatočnje pokhowana. Njech wotpočuje w měrje!

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. Swjatoprajenjo zbožnoho bratra Konrada Parzhamskoho budźe najskěrje hišće we Swjatym lěće. 30. januara je so kongregacija z dźiwomaj zaběrała, kotrejž matej so k swjatoprajenju dospołnje dopokazać.

Při wopyće amerikanskich katolikow přirunowaše Swj. Wótc krawne martrarstwo a ćiche martrarstwo japoštołstwa při wšědnym dźěle a mjez znatymi. Mamy jich wjele, kotřiž njehladajo zadźěwkow, haj přećiwnosćow a samo přesćěhanjow pilnje a swěrnje za cyrkej a Khrystusa dźěłaja. Kak ćežko husto je, přećiwnosće přewinyć. Potom może samo tajke japoštołstwo wjetše martrarstwo być hač krawne. Runje w Mexiku a druhich krajach srjedźneje Ameriki, we kotrychž nětkle wšelake nowe pohanstwo kćěje a sekty wabja, je pak tajkoho japoštołstwa trjeba.

Přechodne modlenja Božich mšow

3. njedźela posta. I. rjadu. Fijałkowa.

Na tej njedźeli pruwowachu w prěnich dobach křesćanstwa katechumenow, kiž so na swjatu křeńcu přihotowachu, před cyłej wosadu. To je hišće z modlitwow pytnyć: Cyrkej nam předstaja, kak mamy žiwi być jako wěrni křesćenjo. Je to stajnje wojowanjo swětła z ćmu (wěry a swjatosće z njewěru a hrěchom). Tohodla prošmy Boha wo pomoc! Hladajmy so, čert kóždomu h i n a k poležkuje!

1) **Introitus. Přistup.** (Ps. 24, 15 a 16.) Oculi. Mojej woči hladatej stajnje na Knjeza, dokelž wón sam wuwjedźe z kosydła mojej nozy. Pohlej na mnje a smil so nade mnu, dokelž sym wosamoćeny a hubjeny. (Ps. 24, 1 a 2.) K Tebi, Knježe, swoju dušu pozběhuju; Božo mój, Tebi so dowěrjam a njebudu wohańbjeny. Česć budź Wótcej . . .

2) **Oratio. Modlitwa dnja.** Prosymy Će, wšohomócny Božo, pohladaj na próstwy pokornych a wupřěstrej prawicu swojeje majestosće, zo by nas škitowała. Přez našoho Knjeza . . .

2. a 3. modlitwa kaž 1. njedźelu posta.

3) **Lectio** Epistolae beati Pauli Apostoli ad Ephesios. **Čitanje** z lista swjatoho Pawoła jap. Efeskim 5, 1—9.

Dźensa napomina swj. Pawoł wosadu ke křesćanskomu žiwjenju, kotruž bě ze skoro třilětnym prócowanjom w Efesu założił, bohatym měsće w Małej Asiji při ikariskim morju. (List napisa z jastwa w Romje kónc lěta 62.) Njehrěšće z rěčemi a skutkami přećiwo čistoće, njewěrće tym, kotřiž praja, zo su tajke wěcy dowolene; přetož Bóh je nječistoty dla hižo mnohich khłostał (Onana, Sodom a Gomoru). Wy sće rozwučeni — dźěći swětła, swěćće druhim, kiž hišće póćmje (w njewědomosći) sedźa! Twarće Khrystusowe kralestwo a Bože też z darniwosću; nahrabnosć dźe je přibójstwo.

Bratřa, sćěhujće Boha jako joho najlubše dźěći, a khodźće w lubosći, jako je też Khrystus nas lubował a sebje samoho za nas Bohu podał jako dar a krawny wopor ze słódkej wónju. Kurwarstwo pak a wšitka nječistota abo nahrabnosć njech ani so njemjenuje mjez wami, kaž so swjatym (křesćanam) słuša; ani też njehańbitosć abo nabłazne rěče abo tryski, kotrež k wěcy njesłušeju, ale bóle dźakowanjo Bohu. Přetož to wěźće a spóznajeće, zo žadyn kurwar abo nječisty abo nahrabny — štož je přibójstwo —, nima herbstwa w kralestwje Khrystusowym a Božim. Nichtó njech was njezawjedźe z prózdnymi słowami; přetož tutych wěcow dla přikhadźa hněw Boži na dźěći njewěry. Njebudźće tohodla jich towaršojo. Přetož běšće něhdy ćma, nětko pak (sće) swětło w Knjezu. Jako dźěći swětła khodźće, přetož płód swětła je, zo khodźiće we wšej dobroće, sprawnosći a prawdźe.

4) **Graduale. Stupnjowy spěw.** (Psalm 9, 20 a 4.) Stań, Knježe, zo by człowjek swoju słabosć začuł. Narody njech přińdu před Twoje wobličo a Ty je sudź. Hdyž mojich njepřećelow porazyš, wosłabnu a zahinu před Twojim wobličom. **Traktus.** (Ps. 122, 1—3.) K Tebi pozběhuju swojej woči, kiž bydliš w njebjesach. Hlej, kaž woči wotročkow na rucy jich knjezow a kaž woči służowneje na rucy jeje knjenje (što jej kiwnjetej), tak hladatej našej woči na Knjeza, našoho Boha, hač so smili nad nami. Smil so nad nami, Knježe, smil so nad nami!

5) **Evangelium. Dobre poselstwo.** Sequentia sancti Evangelii sec. Lucam. Słowa swj. sćenja po Lukašu 11, 14—28.

Człowjek w pazorach złoho ducha je němy a slepy (Mat. 12, 22), njewidźi Boha a Boži dom, njezyknje słowčka modlitwy a kěrluša, njewuznaje so hrěchow. Sy ty to też? Njezadwěluj! „Sylnaka“ čerta Jězus „sylniši“ z Duchom Swjatym, „porstom Božim“, wućěri. Čertowi agenći wězo joho hanja prajicy, zo čerta z čertom wuhonja. Ći hłupi! Woheń tola z wohenjom njezhašeš! Tuž ma spodźiwany lud woprawdźe prawje: „Njeje to Syn Davidowy (Messias)?“ Jězus też sam wozjewja, zo je „kralestwo Bože“ z nim přišło. A štóž je z nim, tón „hromadźi“ z nim lud w joho kralestwje; štóž njehromadźi, dźěła přećiwo njomu. Tuž dźěłajmy horliwišo za jednotu našeje maćerje Cyrkwje, też w našich wosadach čertowi pomocnicy škaraju! Kruće a wutrajnje za čistotu a jednotu! Hewak budźeja poslednje wěcy hórše hač prěnje — też našeje liwkosće a bojaznosće dla!

W tamnym času wuhna Jězus djablisko, a to bě něme. A hdyž bě čerta wuhnał, rěčeše němy, a ludźo so spodźiwachu. Někotři z nich pak rjeknychu: Přez Beelzebuba, wjerška djabliskow, wuhonja wón djabliska. A druzy joho spytujcy žadachu wot njoho znamjo z njebjes. Wón pak jich mysle znajo rjekny jim: Kóžde kralestwo, we sebi samom rozdźělene, zapusći so, a dom na dom padnje. Je=li pak też zatan we sebi samom rozdźěleny, kak wobstoji joho kralestwo, dokelž prajiće, zo ja přez Beelzebuba djabliska wuhonjam? Wuhonjam=li pak ja přez Beelzebuba djabliska, přez koho wuhonjeju jich waši synojo? Tohodla budźa woni waši sudnicy. Jelizo pak wuhonjam złych duchow z porstom Božim, je zawěrno kralestwo Bože k wam přišło. Hdyž sylnak wobrónjeny stražuje swój dwór, je w měrje wšo, štož ma. Jelizo pak sylniši dyžli wón přińdźe a joho přemóže, zebjerje jomu wšitku bróń, na kotruž so spušćeše, a rozdźěli joho wurubki. Štóž njeje ze mnu, je přećiwo mi, a štóž ze mnu njehromadźi, rozpjerša. Hdyž nječisty duch z człowjeka wuńdźe, khodźi po suchich městach, pytajo wotpočink, a njenamakawši jón, praji: Wróću so do swojoho domu, z kotrohož sym wušoł. A hdyž tam přińdźe, namaka jón z khošćemi wumjećeny a wudebjeny. Tuž dźe, a přiwozmje sedm druhich duchow, hórších, dyžli sam je, a zastupiwši bydla tam. A tak bywaju poslednje wěcy tutoho człowjeka hórše, dyžli prěnje. Sta pak so, hdyž tak rěčeše, zo jena žónska z ludu swój hłós pozběhnywši jomu rjekny: Zbóžny žiwot, kotryž je tebje nosył, a njadra, kotrež sy wužiwał. A wón rjekny: Haj, zbóžni su, kotřiž słowo Bože słyša a je wobkedźbuja.

6) **Offertorium. Přinos.** (Ps. 18, 9-12.) Zakonje Knjezowe su prawe, wutrobu zradujace, a joho kaznje su słódše nad měd w płasće. Też Twój służownik so po nich ma.

7) **Secreta. Ćicha modlitwa.** Tón wopor, Knježe, prosymy, njech naše winy wutupi a ćěła a duše Twojich poddanych k swjećenju swjateje potajnosće poswjeći. Přez našoho . . .

Wusłyš nas, Božo, naš wumožniko, a z mocu toho Sakramenta nas wobstražuj přede wšěmi njepřećelemi ćěła a duše, wobradźej hnadu nětko a zbóžnosć w přichodźe.

3. modlitwa kaž 1. njedźelu posta.

8) **Praefatio. Předhrono.** Kaž 1. njedźelu posta.

9) **Communio. K woprawjenju.** (Psalm 83, 4 a 5.) Wrobl je sebi namakał domčk, łastojčka sebi hnězdo, hdźež by swoje młodźatka połožiła, blizko Twojich wołtari, Knježe wójskow, mój kralo a mój Božo. Zbóžni, kotřiž bydla w Twojim domje, wěki na wěki Će khwala!

10) **Postcommunio. Po woprawjenju.** Wotewšěch winow a strachow, prosymy, Knježe, nas miłosćiwje wuswobodź, kotrymž podźěl tak wulkeje potajnosće dawaš. Přez našoho . . .

2. a 3. modlitwa kaž 1. njedźelu posta.

Wubjerk eucharistiskich zjězdow, kotryž ma swoje sydło w Romje, wobzamkny na poslednjej hłownej zhromadźiznje, zo maja so wosebite swjatočnosće k dopomnjeću na założenjo swjatoho sakramenta wołtarja před 1900 lětami wotměć. Też bamžej tutón plan předpołožichu a wón w jenym lisće kardinalej Pacellijej pisa, zo je tale myslička jara dobra. Swjatočnosće pak njedyrbjałe jenož w Italskej być, ale po cyłym swěće. Dyrbjałe to pobožnosće před wustajenym Najswjećišim a modleńske hodźiny z přihódnymi předowanjemi być.

Někotre wulke nowiny su pisałe, zo je Vatikanski stat w pjenježnych wuzkosćach a zo samo kriza hrozy. Tomu tak njeje. Ale dokhody su so wězo też pomjeńšiłe, wosebje njepřikhadźeja z Ameriki wjacy tajke sumy, hdyž so za Pětrowy pjenježk zběra. Tohodla su wyššim bamžowskim zastojnikam dokhody trochu skrótčili, cło na tobak zawjedli a płaćizny za płun (Gas) a elektriski prud wo něšto mało powyšili. Ale tohodla tola hišće wo pjenježnej krizy ani rěče njeje.

Němska. Katolski skutk ma so we wšěch wosadach bóle a bóle wutworić. Tola njesmě so snadź při tym někajke nowe towarstwo założić. Wosebje ma katolski skutk katolikam swědomjo wótřić a jim pokazać, zo móža we wšěch wobstojnosćach swojej wěrje swěrni wostać a přecy tak jednać, kaž sebi cyrkej žada. Wosadny farař wupyta spušćomliwych ludźi: muži, žony, młodźency a knježny. Woni maja so we wosebitych exercicijach wuwučić. Potom maja so wo spomožerstwo wosebje mjez młodosću starać a wo katolske pismowstwo, maja pomhać Bože służby porjeńšić, so wo to prócować, zo bychu ludźo prawje husto k swjatomu woprawjenju khodźili, maja so wo zajimy katolskich šulow starać a wšě wupady přećiwo katolskej wěrje wotpokazać. Wosadny farař je wjednik. Politika je cyle wuzamknjena. Pozdźišo maja so wosadne wubjerki w jenym biskopstwje pod jene wjednistwo stajić. Ale to stanje so hakle potom, hdyž budźe katolski skutk we wosadach hižo kruće zrjadowany.

Trierski biskop dr. Bornewasser je pastyrski list wudał. W nim zaběra so wosebje z towarstwami katolskeje młodźiny. Dale namołwja, zo bychu wšitcy njedźelu a swjate dny prawje swjećili. Po konkordaće maja katolske sobustawy młodostnych zwjazkow prawo, njedźelu kemši hić. Swjećenjo njedźele je też dobra měra za bohabojosć ludu. Dale praji biskop, zo drje je prawje, zo my swój lud wosebje lubujemy, ale to njesmě tak daloko hić, zo druhe ludy hidźimy a sebi myslimy, zo jich Bóh mjenje lubuje hač nas. Mamy wědźeć, zo ma kóždy človjek njesmjertnu dušu a tuta jomu hakle z cyła hódnosć dawa.

W Aachenje je wosebity klóštrski rjad nastał. Knježny tutoho rjadu chcedźa so wo starych mandźelskich starać. Husto je w městach tola tak, zo dyrbitaj so muž a žona, hdyž staj staraj, dźělić, jeli dyrbi so jedyn z njeju do někajkoho wustawa — a byrnjež jenož wustaw za starych był — podać. Tute knježny chcedźa nětko najprjedy dom natwarić, w kotrymž budźa tajcy mandźelscy móc hromadźe bydlić za čas swojoho žiwjenskoho wječora.

K Zelenomu štwórtkej

přihodźi so wosebje derje serbska kniha!

Nabožne knihi:

Wosadnik, z pyš. złotym rězkom	9,50
Wosadnik, z pyš. čerwj. rězkom	9,—
Wosadnik, ze złotym rězkom .	7,30
Wosadnik, z čerwj. rězkom .	5,20
Wosadnik, z čerwj. rězkom .	4,—
Nowy Zakoń (Łusčanski a Hórnik) njewjaz.	3,—
Jandźel pěston (M. Žur) . . .	1,—
Dobry křesćan „ čerwj.	2,50
złot.	4,—
Pój, Knježe Jězuso! (J. Skala) čerwj. 3,— złoty	5,50
Kročenjo za Khrystusom (J. Libš) čerwj. 3,— złoty	5,50
Kěrluše „Pobožn. Wosad.“, wjaz.	2,—
Jutrowne kěrluše za křižerjow	—,50
Hłosy za kěrluše „Pobožnoho Wosadnika“, zwjazane . . .	2,50
Hłosy serbskich kěrlušow z přewodom piśćeli, njewj. . . .	5,—
Pobožnosć na swj. skhodźe . .	—,20
Novena k swjatymaj Antonijej a Franciskusej	—,40
Perikopy, zwj.	6,—
Pobožnosć Maćeri Dobreje Rady	—,10
Spowědny špihel za dźěći . .	—,10
Modlitwa, z kotrejž swoje žiwjenjo Bohu poswjećiš	—,05
Kěrluš na Božej mši	—,10
Boža mša k Jězusowej Wutr.	—,10
Swjećatko s. swójby z modlitwu	1,—
Žiwjenjo Swjatych (Januar) (J. Libš)	—,50

Wědomostne knihi:

Němsko-serbski słownik (Dr. Rězak) wjazany	20,—
njewj.	10,— za stud.
„	12,— „ sobust.
„	16,— „ njesob.
Syntax (J. Libš)	6,50
Wobrazy z cyrkwinskich stawiznow kat. Serbow (Nowak) broš.	1,50
Kulow: město a farska wosada „	1,50
Pismowstwo kat. Serbow (Dučman) . . . . . „	1,—
Gesprächsbuch — rozmołnik (Šołta) . . . . . „	1,20
Swětlikowy přełožk Biblije (B. Šołta) . . . . . „	1,—
Wobraz † šolastika M. Hórnika	—,50

Šulske knihi:

Katechismus (Dr. Rězak) . . .	1,—
Bibl. Stawizny, małe (rozpředate)	
„ „ wulke (Jakubaš)	1,—
Einst und Jetzt	1,—
Fibla (Na wsy)	—,60
Raj rěče (M. Nawka)	—,60
Dźiwni kmótřa	—,45

Dźiwadłowe hry:

Petrolejowy kužoł	—,25
Prěnja hodownička	—,15
Wodźan, spěwohra	—,30
Křesćanka	—,30
Złote hrody	—,20
Genofeva	—,40
Dźiwotworny kłobuk	—,40
Slepy Benjamin	—,20
Nócny stražnik	—,50
Krótkowidźaca Wórša . . .	—,30
Swjata Hilžbjeta Durinska . .	—,40

Zabawjace a druhe knihi:

Czestochowa (P. Šołta) . . .	—,25
Bosniski kraj (P. Šołta) . . .	—,35
Z duchom swobody (Nowak)	1,—
Legendy	—,20
Stara jabłučina	—,20
Plisty. Ducy z kowarnje . .	—,20
Marja abo Wjelk w kralowskej holi	—,20
Serbskoho ludu myslički a nahlady wo serbskej swójbje .	—,20
Češki nan a serbski syn . .	—,20
Bethlehemske dźěćatko a druhe legendy	—,20
Baje, baje basnički	—,15
Konstantin wulki a Napoleon mały	—,10
Pěseń wo zwonu (Dučman) .	—,20
Łužiski Serb	2,—
Kwasne basnje (Nawka) . .	—,50
Pućowanske dopomnjeńki (J. N.) za sobustawow tow. Cyrilla a Meth.	—,90
za njesobustawow	1,50
Wo nastaću a wuwiću Budyšskoho dekanata	—,20
Knjeza fararjowa plista . . .	—,20
Pokěrluški ze serbskoho luda	—,20
Don Bosko	—,20

Tute knihi su dóstać w Donnerhakec knihićišćerni.

Należnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1934.

Kk.: 207.—209. z Ralbic: Marja zwud. Wałdźina, Marja zwud. Rachelowa, Mikławš Ćemjera; 210. 211. z Koslowa: Mikławš Wawrik, Mikławš Nuk; 212. z Nowoslic: Pětr Cyž; 213. z Łazka: Bjarnat Brojeŕ; 214. z Kamjenca: Mikławš Horjeń; 215. z Marije Sněžna: frater Beno Šmitk; 216. 217. z Budyšina: Madlena zwud. Hiccyna, Jakub Leider; 218 ze Zebnic: farař Michał Kětan; 219. z Lipska: architekt Jakub Bjeńš; 220. z Brěmjenja: Hana Wjeršowa; 221. z Budyšina: Jakub Mjechela.

Sobustawy na lěto 1933.

Kk.: 946. ze Š.: P. H.; 947. z K.: M. Č.; 948. z D.: J. L.; 949. z W. D.: J. W.; 950. ze Z.: J. H.

Sobustawy na lěto 1932.

Čo. 1075.: N. N. z K.; čo. 1076.: N. N. ze Z,

Sobustaw na dalše zańdźene lěta.

1931: čo. 1123. N. N. 1930: čo. 1140. N. N.

Póndźelu, 5. měrca 1934 započujemy z wupłaćenjom dalšoho

wurunanskoho podźěla wo 5%

Pokładnja je wotewrjena wšědne dny wot 9 do 1 hodź.

Zo bychmy přewulkej čišćeńcy zadźewali, dyrbimy sćěhowace rozdźělenjo postajić. Wupłaćujemy

wot 5. do 10. měrca wěrićelam z prěnimi pismikami A—G,
wot 12. do 17. měrca „ „ „ H—Q,
wot 19. do 24. měrca „ „ „ R—Z.

W Budyšinje, w februaru 1934.

Serbska Ludowa Banka
Wendische Volksbank A.-G. w likwidaciji.

Žarowanske karty a listy zhotuje derje a spěšnje **Donnerhakec čišćeŕnja**

Hłuboko hnući přez wutrobne dźělbraćo při wotkhadźe našoho drohoho zemrětoho

knjeza Michała Šołty

wuprajamy z tutym wšitkim naš nawutrobniši dźak. Wosebity dźak knjezej fararjej Mičej-Njebjelčanskomu a Kat. Kasinej w Jaseńcy, kaž też wšitkim přećelam a znatym.

W Kukowje, 26. februara 1934.

We hłubokej zrudobje
Hańža zwud. Šołćina a dźěći.

Smolerjec knihićišćeŕnja a knihaŕnja zap. družst. z wobm. ruk. w Budyšinje

Sobustawy zapisanoho družstwa z wobmj. rukowanjom „Smolerjec knihićišćeŕnje a knihaŕnje w Budyšinje“ z tutym po §§ 24 a 25 družstwowych wustawkow w zwisku §§ 101 a 104 němskoho zakonja, zasłużenske a hospodaŕske družstwa nastupace, na

póndźelu, 19. měrca 1934, pop. w 4 hodź.

do žurle Serbskoho domu w Budyšinje, Lawske hrjebje 2, na

wurjadnu hłownu zhromadźiznu

přeprošujemy.

Dźeńŝki porjad:

1. Wobzamknjenjo wo wobkhowanju abo wotwołanju dotalnych sobustawow předsydstwa a dohladowaŕstwa.
2. Wobzamknjenjo wo nowowólbach, je-li trjeba.

Sobustawy maju so na hłownej zhromadźiznje z předpołoženjom sobustawskich knižkow abo na hewak wěryhódne wašnjo wo swojej wosobje wupokazać. Zastupjenjo přez druhich njeje dowolene.

Dohladowaŕstwo družstwa „Smolerjec knihićišćeŕnja a knihaŕnja“.
Pawoł Pětŕka.

Po Božej njewuslědźomnej radźe zemrě zańdźenu srjedu po krótkej ćežkej khorosći, ze swj. sakramentami domawobstarana, w 62. lěće žiwjenja moja luba mandźelska, naša starosćiwa mać a wowka

Hańža Žurowa

z Ralbic

a bu sobotu w Ralbicach pokhowana. Wuprajamy wšitkim, kotřiž su ju na khorołožu wopytowali, na póstwječorach za nju so modlili a ju w bohatej ličbje k rowu přewodźeli, wosebje też nošerjam a towařstwu křesćanskich maćerjow

wutrobny dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez!“

W Ralbicach, na dnju pohrjeba,
24. febr. 1934.

Zrudźeni zawostajeni:
Nan a dźěći.

Zjawny dźak
k česći swj. Marije
za wusłyšenjo!

Taffetowy bant
čorny, 22 cm šěroki, jenož tak daloko hač dosaha meter **1,40** hr.

Dobry židźany čorny bant
najlěpšeje kajkosće
22 cm 24 cm 27 cm šěroki
mtr. 2,75 3,10 3,50 hr.
na jenym kruše hač do 24 metrow dołhi.

R. Fritzsche, Dresden-A 21
Schlüterstr. 42

Po Božej swjatej woli zemrě njenadźicy po krótkej khorosći štwórtk, 1. měrca, připołdnju 1/4 12 hodźin moja horcolubowana mandźelska, naša starosćiwa maćerka, luba dźowka, sotra, swakowa a ćeta

Marja Winarjowa rodź. Wincarjec

we Wjazońcy.

Dušu njebohićičkeje poručamy do pobožnych modlitwow wěriwych. Pohrjeb budźe póndźelu, 5. měrca, dopołdnja w 9 hodź. w Radworju.

We Wjazońcy, Worklecach, Konjecach, Pozdecach, Radworju a w Hollandskej, 2. měrca 1934.

W mjenje hłubokozrudźenych zawostajenych:
Jan Winař a dźěśći.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik. — „K. P." ćišći so w 1600 exemplarach

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9 — Pokładnik: Jurij Šołta, Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokorečak čo. 3895.

10. čisło. | W Budyšinje (Bautzen), 10. měrca 1934. | 72. lětnik.

Žony, budźće Veroniki!

Štó njeby Veroniku znał? Widźimy ju na njeličomnych wobrazach, kak so před Jězusom, kiž křiž njese, klaka a jomu swoje wodźečko poskića, zo by sej wobliču wutrěł. K dźakej za jeje lubosć wróća jej Wumóžeŕ wodźečko, z nim nic jenož so wokřewiwši, ale też podobu swojoho wobliča wotćišćawši. Veronika je wodźečko, kaž so powěda, jako drohu pomnjeńku khowała. Praji so, zo bu stary a khory kejžor Tiberius wustrowjeny, hdyž so jomu swjećeny wobraz k dótkanju podawaše. W pokładnišću cyrkwje swjatoho Pětra w Romje pokazuje so hišće dźensa Veronicyne wodźečko. Wšudźe w křesćanskim swěće namakamy napodobniny tohole po měnjenju woprawdźitoho wobraza Khrystusowoho. Też mjeno Veronika spytuja ze słowa „Vera-ikon", štož serbscy „woprawdźity wobraz" rěka, wułožić.

Wěste je, zo stawizniskich powěsćow wo tymle podawku, zo Veronika Jězusa na křižowym puću zetka, nimamy. Też Swjate Pismo wo Veronicy ničo njepraji. Tohorunja pobrachuja w najstaršich ertnych podawiznach naspomnjenja wo Jězusowym zetkanju z Veroniku. Najstarše słědy powěśće wo hnujacym podawku wjedu nas wróćo hač do 4. lětstotka. Mjeno sobuželniweje žónskeje so často mjenuje. Nima ze słowom „Vera-ikon" ničo činić, ale je přetworjenjo žónskoho mjena Berenike, kotrež často nadeńdźemy. Berenike woznamjenja žonu, kotraž „dobyćo njese".

W najstaršich podawiznach, kotrež wo Veronicy mamy, přikhadźa wona k Pilatej, hdyž sudniske jednanjo přećiwo Jězusej wjedźeše. Tu wobswědča zjawnje, zo bu wot 12lětneje khorosće wustrowjena, dótknywši so wobruba Jězusoweje drasty. Židźa, kiž běchu skóržbu přećiwo Jězusej zapodali, wustupichu přećiwo Veronicy, dokelž po židowskim zakonju žónske swědčenjo před sudom ničo njepłaćeše. Ale podawizna wo Veronicy so dale plećeše, doniž bu před 500 lětami jako šěsta zastawanka přijata do pobožnoho křižowoho puća, kotryž bě dawno hižo z pobožnym wašnjom.

Njech so z podawiznami wo Veronicy ma kaž chce — we wobrazu jeje wosoby widźimy, kak nimo měry hłuboko móže žónska bližšomu, hdyž ćerpi, dorozemić. Widźimy pak też, kak dźakownje bě Jězus k njej zmysleny. Čłowjesku tyšnosć widźo, njezamóže žónska njeskedźbnje a bjezwutrobnje nimo hić. Płakanjo a žałosćenjo Jeruzalemskich žonow nad zasudźenym Messiasom njedosaha pobožnej žónskej wěrje. Podawizny žadachu někajki wosobinski skutk za ćerpjacoho Zbóžnika přez dobroćiwej žónskej rucy. Zo so tale samaritanska służba žonje připisuje, kotraž bu wot Jězusa něhdy z bolostnoho ćerpjenja wumožena, móžemy lohcy rozemić. Tak njeběchu tola wšitcy a wšitke bjezdźaknje zabyli, štož běše dźiwyčinjeŕ jim dobroho wopokazał. Wotćišć Khrystusowoho wobraza we Veronicynym wodźečku jewješe so kaž znamjo bóžskoho spodobanja nad lubosćepołnym zanurjenjom do Khrystusowych ćerpjeńskich potajnosćow. Tak so Khrystus w našej duši připodobnja a my so do njoho přetworjamy. Tohodla so podawizny wo Veronicy runje na wukóncu srjedźnoho wěka tak připóznachu, hdyž ćerpjeńske tajnjeŕstwo kćěješe. Basnik najkrasnišoho spěwa wo maćeŕnym dźělbraću na Zbóžnikowym ćerpjenju, „Stała maćeŕ bolosćiwa", je wěsće na Veronicyne podawizny myslił, hdyž pisaše: „Swjata maćeŕ, sčiń, zo stajnje toho rany, kiž je za mnje křižowany, wopominam wutrobnje!"

Veronika z wobrazom wobliča połnoho krewje a ranow na swojim wodźečku, je předstajenjo křesćanskeje žónskeje dospołnosće, kotraž w sebjezabyćiwej lubości jeničcy na to dźiwa, zo by ćerpjacym a w ćerpjacych Khrystusej służiła.

Tajke žony, kaž Veronika běše, my nětkle cyle nuznje trjebamy. Naše žony a maćerje dyrbja rucy, runje kaž je k pobožnym modlitwam stykaja, zdobom zwólniwje nałožeć ke skutkam křesćanskeje lubosće. Z tajkimi žónskimi — a ze žanymi druhimi — zwěrimy sebi cyły swět zasy za cyrkej dobyć. Tuž do dźěła, žony: Budźće Veroniki!

—a.

Rozhlad w swěće.

Manfred Killinger k 8. měrcej.

Žana generacija, kiž je prěnje lětdźesatki 20. lětstotka dožiwiła, njeje telko nazhoniła, kaž runje naša. So honjace podawki přinjesu nas druhdy do stracha, zo přehlad zhubimy. Chcemy poniżnje připóznać, zo njeje skoro móżno, zmysł přitomnosće zapřimnyć. Nam je dóńt muża pósłał, kiž w słowje a skutku ważnosć našoho časa posrědkuje. Wón powjedźe naš lud z dyrdomdeja k joho jasnomu postajenju. Za to chcemy być dźakowni.

W prěnim rjedźe stoješe nadawk, zo bychu so twornje zdźerżałe a z nimi sakscy dźěłaćerjo. Tak je tutón 8. měrc stawizniskoho wobrota w Sakskej wopomnjenja hódny. Rany přez prjedawšich njepřećelow hibanja, kiž su so k nam namakali, su zažiłe. Natwarjacy skutk wjednika je so wudospołnił k wulkotnomu domej, hdźež wšitcy w dobrym pokoju a porjedźe bydla. Tak chcemy tamnu hodźinu wopomnić w našich wutrobach!

Lipsčanske wulkowiki 1934.

Zańdźenu njedźelu je so w Lipsku masa wotewriła. Tu zeńdu so kupcy ze wšěch krajow. Za našu industriju je to wulcy ważne. Sakske twory přińdu přez nju do cyłoho swěta. Wotewrjeńska swjatočnosć je so přez radio přenjesła. President hamta tuteje masy, dr. Köhler, powita přeprošenych hosći a wopytowarjow. Při tym pokaza też na dołhe wobstaćo Lipsčanskeje masy. Wšelake časy je zbožownje přetrała.

Wotewrjeńsku rěč měješe němski minister dr. Goebbels. Wón dopominaše na tamny čas, hdźež nacionalsocialismus k mocy přińdźe. Z pomocu němskoho luda so poradźi, nuzu dźensišoho časa přewinyć. Z nowymi wašnjemi dyrbjachmy započeć a zapřimnyć, runjež jim w zjawnosći hnydom njezrozemichu. Bjezdźěłosć měješe so wutupić. Kóždе njezbožo, kiž je přez człowjekow přišło, móże so też přez człowjeka zasy přewinyć. Minister pokaza na wulki skutk zymskeje pomocy. Přez 320 milijónow hriwnow pjenjez a druhich hódnosćow je wunjesła. 21. měrca započnje so nowa offensiva přećiwo bjezdźěłosći. Najwjetši dźěł nuzy leži zady nas, a mjeńši dźěł, kiž před nami leži, w zhromadnym wojowanju přewinjemy. Hdyž knježeństwo a lud hromadźe stojitej, potom so wšitke prócowanja derje a spokojnje poradźa. Joho rěč pola připosłucharjow wulke připóznaćo namaka.

Naš wjednik Adolf Hitler w Lipsku.

Wutoru rano je so Adolf Hitler w lětadle z Berlina do Lipska na masu a na położenjo zakładnoho kamjenja Richard Wagnerowoho pomnika podał.

Hindenburg je Lipsčanskej masy telegram pósłał: „Lipsčanskej masy 1934 přeju najlěpši wuspěch. Njech wona mócne napinanja němskoho hospodarstwa noweje zmužitosće spěchuje a swoje k zasynatwarej našoho wótcnoho kraja přinošuje.“

Zapisy herbowanskich dworow.

Němski justicny minister je powšitkowny wukaz wudał, zo maja so zapisy herbowanskich dworow wjesć. Zapisy maja so jako wjazana kniha za kóždu gmejnu wosebje připrawić. Do njeje maja so ležownosće herbowanskoho dwora zapisać. Ležownostny hamt dyrbi herbskomu sudej wozjewić, hdyž so w ležownostnej knizy něšto přeměni, štož je za zapis herbskich dworow ważne. Wšitko ma so jasnje a bjez přikrótšenja zapisać. Kołki njesmědźa so wužiwać.

Versailleske zrěčenjo so zasudźuje.

Belgiski ministerski president de Brocqueville knježeństwowe nahlady wo wotbrónjenju wozjewi. Po stawje 213 Versailleskoho zrěčenja njemóże zwjazk ludow brónjenjo přepytować, dokelž byštej so znajmjeńša Jendźelska a Italska tomu spjećowałoj. Škitansku wójnu sebi wotmyslić, by błudnosć a złóstnistwo zdobom było. Jenički srědk, brónjenjo Němskeje zadźewać, je pječa wójna, kiž so hnydom wjedźe. Wón, de Brocqueville, pak so zapowědźi, Belgisku do tajkoho dyrdomdejstwa storčić. Potom wobroći so přećiwo illusijam dobyćerjow lěta 1919. Dźensiša Němska njeje wjacy tasama kaž 11. novembra 1918. Što pak bu ze zhromadneje wole 27 zwjazkarjow, kiž dyrbja zrěčenjo lěta 1919 zakitować? Dźensa njeńdźe wo to, hač abo w kajkim wobsahu so Němskej brónjenjo dowoli, ale najprjedy so wo to jedna, zo by so napřemobrónjenju zadźewało, dokelž tute k wójnje wjedźe. Tutón strach wšěm europskim ludam hrozy.

Belgiscy přećeljo Francózow su so nad rěču ministerskoho presidenty khětro rozhorili. Woni jomu wumjetuja, zo je so ze swojej rěču napřećo nětčišomu francózskomu knježeństwu stajił. Někotři měnja, zo je president z tym cyły pjaty dźěł Versailleskoho zrěčenja přešmórnył.

Ministerski president de Brocqueville rěčeše w zmysłu nowoho krala. Antwerpenske katolsko-konservativne nowiny

Swjaty Stanisław Kóstka.

Přeserbšćił Jězorski.

(Skóńčenjo.)

Samsne ranjo běše při nim jedyn z novicow. Tomu rjekny Stanisław, jako by so chcył z nim rožohnować: „Hišće jenički nóc tu budu — jutře rano wumru..“ Novica na to wotmołwi: „Lubši Stanisławje, jeli ty na tu khorosć wumrěš, so Boži dźiw stanje, khiba zo najzbóžniša knježna Marija, kotruž tak jara česćuješ, po tebje přińdźe, zo by će z tutoho swěta wotwjedła.“

Po wobjedźe bu Stanisławej nadobo hubjeńšo. Wšitcy so stróžichu; myslachu, zo hižo mrěje. Tola Stanisław za khwilu zasy woči wotewri. Před łožom klečeše mjez druhimi joho spowědnik Julus Zatjuš. Tutoho pytnywši rjekny Stanisław zwjeseleny z měrnym hłosom: „Ach, moje žiwjenjo bliži so ke kóncej — hodźina smjerće so bliži.“

Po tutych słowach stykny rucy k modlenju a zhladujo na swjaty křiž prošeše nutrnje swojoho spowědnika, zo by směł swoje łožo wopuščić a so na zemju lehnyć. „Khrystus je na twjerdym křižu wumrěł, a ja dyrbjał w mjehkim łožu wumrěć?“ Na joho njepřestawace próstwy zwoli skóńčnje knjez do toho. Běše to hnujacy napohlad a sylzy ronjachu so po mjezwočach pódlastojacych, hdyž widźachu na zemi ležacoho, ze słabymaj rukomaj Božu martru kruće dźeržo. Žedźeše hišće raz za Najswjećišim Sakramentom. Košeše nastajnosći Khrystusowe rany, so dźakuje za wšě poskićene hnady a sebje samoho Bohu poswjećuje. Skóńčnje, běše hižo w nocy, přija po dołhich horcych modlitwach swjate woprawjenjo. Ale kajke běše to swjate woprawjenjo! Hdyž měšnik z Najswjećišim do jstwy zastupi, přeměni so khory jako by zasy dospołnje strowy był. Pozběhny so sam na swojim lěhwje, a lubosć joho njewinowateje wutroby rysowaše so na joho mjezwoču; wóčcy žehleštej so z połnej radosću — přija khlěb žiwjenja, kaž jandźel žedźo za Božej lubosću. Po swjatym woprawjenju poča so wótře z wulkej nutrnosću modlić; modleše so sam swoje modlitwy a to z wosebitej zahorjenosću a pobožnosću, tak zo wšitcy płakachu, haj někotři samo wótře.

Jedyn wot staršich duchownych poklakny so pódla njoho, zo by z nim hišće něšto słowow poręčał. „Daj mi twój różowc, ty so tola na nim wjacy modlić njebudźeš.“

„To je tola rózarij mojeje najzbóžnišeje Maćerje — a tak husto hač na njón pohladam, so moja wutroba raduje a zwjeseli.“

„Budźeš so hišće bóle radować“, znapřećiwi duchowny, „hdyž za najkrótši čas Mać Boża po tebje přińdźe a swoju ruku ći ke košenju poskići.“

Po tutych słowach zaby Stanisław dospołnje na swoju khorosć a blizku smjerć. Posydny so, wulka wjesołosć so

„Metropole“ pisaja, zo je so tute wozjewjenjo w ministerskej radźe do časa z najmjeńša we wobrysach postajiło. Haj, wobkruća so samo, zo je kral Albert hišće krótko do smjerće rěč dowolił, kotraž měješe so hižo před dwěmaj njedźelomaj dźeržeć. Nowiny měnja, zo je ministerski president w přezjednosći „susodow a zwjazkarjaw“ Belgiskeje rěčał.

Přeměnjenjo w awstriskim knježeństwje.

Za někotre dny so přeměnjenjo w awstriskim knježeństwje wočakuje. Statny sekretař dr. Gleisner chce swoje zastojnstwo złožić, dokelž je so jako krajny hejtman Hornjeje Awstriseje wuzwolił. Znutřkowny minister Gerber a statny sekretař za justicu, Glas, tež pječa wróćo stupitaj. Pódla tutych so hišće nowe ministerstwo připrawi, kiž pak wosebiteje dźěławosće njezměje a na kotrež so najskerje wjednik domownych woborow, Starhemberg, pomjenuje.

Nuzowe wukazy w Awstriskej.

Zwjazkowy kancler Dollfuß je so na zhromadźiznje we Villachu wuprajił, zo so nowa wustawa za Awstrisku we bližšich dnjach wozjewi. Tukhwilu ma Dollfuß diktatorisku połnomóc. Nowa wustawa knježeństwu pječa wjele swobody za wšitke wulke statne prašenja přiwola.

Konferenca třoch mocow w Romje.

Konferenca mjez Italskej, Awstriskej a Wuheńskej je so na 14. měrca do Roma zwołała. Konferenca budźe 3 dny trać. Awstriski kancler Dollfuß a wuheński ministerski president Gömbös přijědźetaj hižo 13. měrca do Roma. Wosebje budźe so tam wo hospodarskich prašenjach jednać. Tři mocy samo wočakuja, zo so Češkosłowakska Romskim jednanjam pozdźišo přizamknje. Ćežše pak budźe wurunanjo zajimow z Němskej, dokelž by z tym, zo so w Triestu swobodny přistaw připrawi, wobkhad w Hamburgskim a Bremenskim přistawje škodował.

Jendźelska natwari 850 wojeńskich lětadłow.

Na lěto 1934/35 so po jendźelskim hospodarskim planje wojeńske lětarstwo khětro zesylni. Z wuwzaćom lětadłow reservnych a pomocnych formacijow so wojeńske lětadła wo 850 přisporja.

Njeměry w Španiskej.

Srjedu je knježeństwo woblehnjeński staw za cyłu Španisku poručiło, dokelž dźěłaćerske organisacije z generalnym štrajkom hroža.

Z Łužicy a Serbow.

Z **Budyšina.** Joho excellenca, naš najdostojniši knjez biskop Pětr, sobotu, 17. měrca, dop. w 9 hodź. w biskopskej cyrkwi w Budyšinje minoristomaj Erichej Schlechterej z Drježdźan a Janej Zimmermannej z Triera swjećiznu subdiakonata, a diakonomaj Korli Hincy z Kassela a Dr. Bjarnatej Wenschej z Drježdźan měšnisku swjećiznu wudźěli. 19. měrca dop. we 8 hodź. dóstanjetaj prěnišej w kapali Schmochćičanskoho seminara swjećiznu diakonata.

— Kaž „Serbske Nowiny“ we swojim nawěštku wozjewjachu, je Smolerjec knihićišćerńju a knihikupstwo, družstwo z wobmj. ruk., a z tym tež nakład „Serbskich Nowin“, knjez dr. Jan Cyž přewzał. Wjeselimy so, zo je z tym naš jenički serbski dźenik swojomu čitarstwu zdźeržany.

— Swoje 80. narodniny swjeći dźensa sobotu wšudźe derje znata a rady widźana wobydlerka našoho města, Marja zwud. Kubicowa, bydlaca na Šäfferowej drózy 35, I, w kole swojich lubych: dweju synow, třoch dźowkow, dźesać wnučkow a třoch prawnučkow. Je hišće ćělnje a duchownje čiła a tak husto, kaž je to móžno, wopytuje swoju woženjenu dźowku na Lubijskej drózy. Pilnje je pomhała něhdy swojomu mandźelskomu, Arnoštej Hugu Kubicy, kotryž derje znaty wobkhod ze zwěrinu na Wysokej hasy čo. 7 wobsedźeše. 2. februara 1911 zhubi swojoho mandźelskoho přez smjerć a 23. decembra 1918 hižo swojoho najstaršoho syna Arnošta Bena Kubicu, kiž bě wikowarstwo ze zwěrinu 1. apryla 1908 přewzał. W towarstwje katolskich rjemjeslnikow w Budyšinje je mjeno Kubicec swójby w dobrym wopomnjeću dale žiwe — na hodownym swjedźenju tutoho towarstwa wobstoješe zwjetša hłowny dobytk ze zajaca, kiž z Kubicec překupstwa pokhadźeše. Marja Kubicyna a Marja Koplanscyna stej hišće jeničcy žiwej założerskej sobustawaj tudyšoho jara spomožnje skutkowacoho Hilžbjećinoho towarstwa, kotrež bu lěta 1884 po namołwjenju tehdyšoho tachantskoho prědarja a pozdźišoho kralowskoho dwórnoho prědarja Józefa Diensta założene. Też za nětčiše hibanjo w našej wótčinje pokazuje staruška žiwy zajim a česći jara našoho kanclera Adolfa Hitlera. Njech jej Bóh hišće mnohe žohnowane a zbožowne lěta w kole jeje lubych spožči!

— Žitawska přemysłowa komora nam pisa: Přez wukaz němskostatnoho ministra za zežiwjenjo a ratarstwo z 29. sept. 1933 su, nastupajo předawanjo tukrajnoho žita a pšenicy přez wupłodźerja, krute płaćizny postajene; tute

---

jomu na mjezwoču pokaza. Nadobo pozběhny rucy, kaž by so z wotmachom swjatej Mariji podać chcył, potom wza jeje wobraz a košeše a tłóčeše jón k wutrobje, doniž so mučny znowa njelehny.

Zbóžna smjerć Stanisława.

Dwanaće w nocy běše wotbiło. Stanisław wědźeše, zo budźe hišće jenož krótku khwilu na zemi. Zawoła tohodla też někotrych swojich młodych towaršow k sebi a prošeše wšitkich wo wodaćo, duchownym pak so podźakowa za wšitke powučace a zawjeselace słowa.

Skónčnje wza swoje poslednje mocy hromadu a naćahny so za swjatym křižom, kotryž pódla na stólčku leżeše. Potom modleše so modlitwu mrějacych. Kaž dźěćo rady k maćeri běži, tak chcyše Stanisław k swojej njebjeskej maćeri khwatać. Po wuspěwanju modlitwow rozjasni so joho wobličo a najwjetše spokojenjo hladaše z njoho. Přitomni swěčku zaswěćichu a so z mrějacym modlachu.

Běše hižo wokoło třoch rano; na njebju pokazowachu so prěnje znamjenja skhadźacoho słónca; nowy dźeń so započinaše, swjedźeń do-njebjes-wzaća swj. Marije. Nadobo womjelkny Stanisław, joho wobličo so začerwjeni, huba so posměwkny a wóčcy pohladnyštej k njebju. Njećinješe zaćišć mrějacoho. Joho čista duša, kotraž měješe hižo we sebi wěčne žiwjenjo, wuliwaše swoju krasnosć tkž nad morwym ćełom, podobnje kaž słónco zemju ze swojimi złotymi pruhami wobarbja. Nichtón njebě pytnył, zo bě Stanisław wumrěł, zo bě wopuścił doł sylzow bjeze wšoho wojowanja, bjeze wšěch ćělnych bolosćow. Rózarije dźeržeše w lěwej rucy, před nim leżeše wobraz maćerje Božeje a Boža martra, w prawej rucy měješe zaswěćenu swěčku. Tak dźěše wón k swojej njebjeskej Maćeri a k swojomu lubowanomu Jězusej měrnje a wjesele ze swojej čistej dušu.

Swjaty Stanisław a my Serbja.

Čitachmy wo patronje młodźiny. Zawěsće zawostaji nam joho žiwjenjo pokiw, kajke maja być naše dźěći, naša młodźina. Hlejće, wosebje dźensa trjebamy bohabojaznu młodźinu, kajkiž běše swjaty Stanisław. Přetož młodźenc abo dźěćo, kotrež je křesćanscy wukubłane, zwostanje też z dobrym narodnym dźěsćom, z dobrej narodnej młodźinu. Njezabudźmy na słowa swj. Stanisława: „Za wyšše wěcy sym stworjeny!“ Haj, do zahuby padnyć móže kóždy, ale k wyššim wěcam dócpěć, njeje lohke. Trjebamy Božu hnadu, kotruž móžemy sebi snadnje dobyć přez nutrnu modlitwu k swjatomu Stanisławej, kiž nas zawěsće wusłyši, zo bychmy kročić móhli po pućach swjatoho. Někotrohožkuli złoho počinka dyrbimy so wzdać. Junu nošeše wón z druhimi novicami drjewo do kuchnje. Běše mjez nimi jedyn, kotryž so wukhwalowaše, zo je wjele wjacy drjewa nadobo wzał

su po płaćizniskich wokrjesach stupnjowane. Dokelž stej płaćizniskej wokrjesaj Delnjeje Šlezskeje a Braniborskeje (pruska Hornja Łužica) wo jedyn, haj samo dwaj skhodźeńkaj niższej dyžli wokrjes sakskeje Hornjeje Łužicy, nawaluje so do poslednišoho wokrjesa ke škodźe tudyšich młynkow a wikowarjow ze žitami pruska muka. Přemysłowa komora w Žitawje je so, zo by tutym njedostatkam wotpomhała, na sakske hospodarske ministerstwo wobroćiła, zo by hinaše wotmjezowanjo płaćizniskich wokrjesow Delnjeje Šlezskeje, Braniborskeje a sakskeje Hornjeje Łužicy dócpěła.

Z Radworja. „Kat. Bjesada“ wotmě 25. februara swoju 2. lětušu zhromadźiznu. Běše to zdobom hłowna zhromadźizna. Wopyt běše bohaty. Rozprawu wo zańdźenym lěće podaštaj pokładnik a zapisowar. Sćěhowaše dlěša rozmołwa wosebje dla założeńskoho swjedźenja. Tu dyrbjale so wudawki tak nimale ze zastupnym pjenjezom kryć. Přilubjeny přednošk bura S. bu na přichodnu zhromadźiznu wotstorčeny. Čas běše khětro pokročił a hižo chcyše druhe towarstwo swoju zhromadźiznu započeć. Z kěrlušom běchmy započeli a ze spěwom „Hdźe statok mój?“ skónčichmy.

— Ludowa šula dyrbješe po wukazu wyšnosće lětsa starših přeprosyć, zo bychu do jutrow raz šulske hodźiny wopytali. W Radworju běchu tute wopyty 26. a 27. februara. Na to sćěhowaše wutoru 27. februara w „Herbskej grychće“ też hišće postajeny starši wječor. Dźěći pokazowachu, što běchu w běhu lěta wšitko přiwukłe. Widźenja hódna bě też rjana wustajeńca ručnych dźěłow. Předsyda šulskoho wubjerka, knjez měšćanosta Brankač, podźakowa so na kóncu, zdobom w mjenje starših, wučerstwu za wšu naloženu prócu. Tuž kročimy z rjanej nadźiju do přichoda!

Z Radworja-Młynskich khěžow. 54lětnu mandźelsku ratarja Mikławša Henki je kruwa njezbožownje w hródźi k sćěnje stłóčiła. Wobžarujomna žona je so při tym znutřka tak ćežko wobškodźiła, zo je na sćěhwkach wumrěła. Wo nju mandźelski a 12lětny syn žarujetaj.

Z Khróšćic. Po wjacy hač tydźeńskim dźěle je so zańdźeny štwórtk stajenjo našoho nowoho wěžinoho časnika dokónčiło. Našim čitarjam njech su tu někotre zajimawosće zdźělene. Časnik waži bjez přisłušnych wěcow, kaž čisłownika (cyfernika), machawki atd. 15 centnarjow, kóždy čisłownik waži hač do 5 centnarjow, machawka na 60 puntow, z třoch najćežšich koles(k)ow kóžde jednotliwe přez 80 puntow. Časnik sam ma, kaž je z tutoho dowidźeć, nimale hobrskich rozměrow. Dale je z připrawjenjom tak mjenowaneje konstantneje mocy za to postarane, zo też najwjetše zadźewki kaž wulki wětr, wobmjerznjenjo pokazowarjow atd. žadyn wliw na dypkownosć časnika njezměja. Wobswětlenjo čisłownika njehodźeše so bohužel dla přewulkeje płaćizny elektriskoho pruda přewjesć a dyrbi so pozdźišim, lěpšim časam přewostajić. Časnik je podał naš serbski časnikar Jurij Mencl w Dobrošicach. To ma so pokhwalić, zo so w tutym padźe njeje, kaž je to hewak wašnjo, po někajku cuzu abo daloku firmu běhało. Stajenjo časnika žadaše wjele přetwarjenja na wěži, dokelž měješe so nimale połdra metra tołsta murja přełamać. Dale je so připrawiła nowa łubja, na kotrejž časnik nětko stoji. Časnik so automatiscy naćahuje a z elektriskim prudom ćěri. Wosebitu wobhladniwosć a wušiknosć žadaše připrawjenjo čisłownikow. Tute dźěło wukonješe firma Beno Winter ze Šěrachowa. Čisłownikaj staroho časnika běštaj 1,70 metrow, nowaj pak 2,25 metrow wysokaj. Z khwalbu chcemy też wuzběhnyć, zo je so při stajenju časnika ze strony wobydlerstwa też jara wjele pomhało. Zapłać Bóh tón Knjez jich prócu! Dary su so bohaće we wšitkich gmejnach Khróšćanskeje wosady składowałe. Nowy časnik pak pokazuj našim wosadnym stajnje prawy čas, njech jich namołwja k prawej dypkownosći při kóždej składnosći!

Z Khróšćic. Wosadne žony a knježny mějachu njedźelu, póndźelu a wutoru powučace přednoški pola Wjeńkec, kotrež dźeržeše knj. Bokišec z Drježdźan. Wobdźělenjo běše spokojace, wjacy pak by jich mohło być. Wona rěčeše knježnam wo wšelakich strachach, kiž móža je podeńć; našim maćerjam pak rozestaješe, kak maja swoje dźěći rozwučować runje wo tutych strachach, kiž hroža nic jenož duši, ale też ćěłu. Wšitcy posłuchachu z wulkej kedźbliwosću měrnym, jasnym wuwjedźenjam tuteje rěčnicy. Wšelake naprašowanja so stachu a knj. Bokišec je kóždej dokładnje rozpowědała, štož bě dawno ju tłóčiło. Z wulkej dźakownosću spominaja wšitke wobdźělnicy na jeje zahorjene słowa. Bychmy w přichodźe ju rady zasy słyšałe.

Z Konjec. Radupodawanjo za maćerje wotměje so póndźelu, 12. měrca, popołdnju w 2 hodź. w Konjecach, a 1/24 hodź. w Smjerdźacej.

Ze **Smječkec.** We wójnskim lěće 1916 bu knjez Michał Hansky za předstojićerja našeje wsy postajeny. 18 lět nětko potajkim na tutym městnje zastupuje zajimy a należnosće našeje gmejny, ke kotrejž też přisłuša znata Janska kupjel. Čežki wójnski čas, struchłe zamućene lěta po tym wužadachu sebi wot předstojićerjow městow a wsow wosebitu wobhladniwosć a hibitosć, hdyž stajnje nowe zakońske wu-

(Dale na str. 78.)

hač tamni. Tu wotmołwi Stanisław: „A ja sym jenož telko wzał, kaž běše mi kazane.“ A to běše joho wulka zasłužba: tute swěrne dopjelnjenjo swojich dźeńskich winowatosćow a zamołwitosćow. To pak njeje nimoměry ćežke. K tomu móža starši swoje dźěći měć. Modlmy so, zo naša serbska katolska młodźina by khodźiła po pućach tamnoho swjatoho, zo by junu dóstała samsne myto, kajkež běše dóstał swjaty Stanisław Kóstka — njebjeske kralestwo.

Relikwije swjatoho Stanisława.

Swjate powostanki swjatoho Stanisława su rozdźělene po cyłym swěće. Też Němska tajke wobsedźi. W jenym připadźe zwisuje z tym historija: Po smjerći krala Sigmunda III. dóstachu Jezuića w Krakowje hłowu swjatoho Stanisława. Tuta běše zdobom z prěnjej relikwiju Pólskeje, kotruž přiwjeze kanonikus Achac Grochowski na dnju pólskoho dobyća, 28. julija 1621, z Roma do Krakowa. Mjenowany knjez běše zdobom z kralowskim pósłancom při Japoštołskej stolicy. Relikwija bě postajena jako dar za generala Jezuitow M. Vitelleschi a za basiliku swj. Pětra a Pawoła w Krakowje. Po smjerći krala Sigmunda III. buchu hakle swjate powostanki do naspomnjeneje basiliki přewjezene. Tola njedóstachu cyłu hłowu. Dźěl tuteje dósta kralowna Hana, sotra Władysława IV., kotraž so w lěće 1638 z knjezom Neuburkskim Filipom Wylemom woženi, wot bratra jako dopomnjeco. Wona wza ju sobu do Düsseldorfa, hdźež bu do hrodowskeje kapałki stajena. Tam wosta tuta relikwija hač do lěta 1720 a na to bu přewjezena do Mannheima, pozdźišo do Heidelberga a skónčnje do Gorheima pola Sigmaringen. Wot lěta 1872 přebywa nětko tamna relikwija swj. Stanisława Kóstki, kotruž je wotwjezła kralowna Hana z Pólskeje, w Hollandskej. W Pólskej přebywace relikwije so w běhu časa zhubichu, wosebje wójnske njeměry běchu wjele k tomu přinošowałe. Hakle we lěće 1926 dóstachu Polacy wot Swjatoho Wótca relikwije swojoho swjatoho, kotrež buchu na swjatočne wašnjo do městačka Rostkowa přewjezene. Při tutej přileżnosći běše zdobom zjězd cyłeje katolskeje młodźiny Pólskeje w tamnym městačku, zo bychu swojoho patrona do joho zemskeje domizny powitać móhli. Z dalokoho swěta běchu na tutón nimoměry ważny dźeń přijeli a z tym wosławili swjatoho a joho prosyli wo hnadu a pomoc.

Cała swjatoho Stanisława, w kotrejž wón bydleše a hdźež běše wón wumrěł, je nětko w Romje do kapałki přeměnjena, zo bychu też swěrni italscy křesćenjo přileżnosć měli, swoje paćerje a prózstwy jomu přednjesć.

Mějmy też my dowěru k swjatomu Stanisławej, kotryž nas zawěsće wusłyši, hdyž budźemy joho poniżnje wo pomoc prosyć.

Přechodne modlenja Božich mšow

4. njedźela posta. I. rjadu. Fijałkowa abo różowa.

Poł posta je so minył: Laetare, wjesel so! Wšě naše kaco, pokućenjo měri dźě so na to, zo bychmy so w Bohu radować móhli. W Romje hižo róže zakćěwaja, a křesćenjo prěnich časow sebi róže dawachu a wosebje katechumenow (wučomcow křesćanstwa) z nimi pyšachu. Wołtarje běchu ze samymi różemi zastajane, a měšnicy w różowej drasće khodźachu. Haj, cyle nalětni „swjedźeń róži“ srjedź khutnoho posta! K dopomnjeću na tute „předjutry“ prěnich křesćanow bamž dźensa złotu różu (znamjo duchowneje radosće) swjeći a daruje ju wosebje, kotruž chce wuznamjenić.

1) **Introitus. Přistup.** (Isaias 66, 10 a 11.) Laetare. Wjesel so, Jeruzalemje, a zhromadźće so wšitcy, kotřiž jón lubujeće. Radujće so wjesele, kotřiž sće zrudni byli, juskajće a nasyćće so z joho połnym spokojom! (Psalm 121, 1.) Kak so zwjeselich, jako mi prajachu: Do domu Knjeza pójdźemy! Česć budź . . .

Jeruzalem woznamjenja Cyrkej.

2) **Oratio. Modlitwa dnja.** Popřej nam, prosymy, wšohomócny Božo, zo bychmy, kiž za naše počinanjo po zasłužbje ćerpimy, z pokojom Twojeje hnady wokřewjeni byli. Přez našoho Knjeza Jězusa . . .

Wšěm strachom za ćěło a dušu nas wobaraj, prosymy, Knježe, a na zastupowanjo zbóžneje a hordozneje přecy knježny boharodźićelki Marije, swjatoho Józefa, swjateju japoštołow Pětra a Pawoła a wšěch swjatych wudźěl nam dobroćiwy pomoc a pokoj, zo by Twoja Cyrkej, wšě přećiwnosće a błudy rozbiwši, mohła w zawěstej Ći służić swobodźe.

Wšohomócny, wěčny Božo, kiž nad žiwymi a mortwymi zdobom knježiš a nade wšěmi so smiluješ, kotrychž z wěry a skutkow za swojich přichodnych předpóznawaš, prosymy Će pokornje, zo bychu ći, za kotrychž smy so modlić wobzamkli, njech jich přichodny swět hižo z ćěła wuslečenych přijał, zo bychu ći na próstwy wšěch Twojich swjatych po Twojej miłosćiwej dobroćiwosći wodaćo wšěch hrěchow dóstali. Přez našoho Knjeza . . .

3) **Lectio** Epistolae beati Pauli Apostoli ad Galatas. **Čitanjo** z lista swj. Pawoła japoštoła Galatam 4, 22—31.

Galatow (Keltow) bě 238 lět do Khrystusa perganski kral Attala srjedź Małeje Asije zasydlił. Běchu z Europy přićahnyli. Swj. Pawoł jich za Khrystusa doby. Ale Židźa škarachu. Zo bychu Galaći wot wěry njewotpadli, napisa jim lěta 55 z Efesa list, jara wučeny. Mało dźens z lista słyšimy. Japoštoł staja křesćanstwo nad židowstwo z přirunanjom. Abrahamej bě Bóh wjele potomnistwa slubił. Joho žona Sara pak bě njepłódna. Po tehdyšim wašnju namołwi tohodla muža, zo by ju wopuśćił a sebi z njewólnicy Hagary potomnika spłodźił (po mjasu). A ta porodźi Ismaela (wot njoho pokhadźeja Ismaelići abo Arabojo). Tola Sara porodźi tež, kaž bě Bóh slubił, syna Izaka přez dźiw, jako bě Abraham hižo 100 a wona 90 lět dócpěła! Hagaru z Ismaelom přirunuje Pawoł ze starym zakonjom, židowstwom, Saru z Izakom z nowym zakonjom, křesćanstwom. Křesćenjo su tež dźěći Abrahamowe, a tak herbja Božoho slubjenja, Židźa pak budźeja wuzamknjeni. Naša mać je horni Jeruzalem, swj. Cyrkej — swobodna wot wšelakich předpismow Mójzesowych (wobrězanja atd.). Khrystus je nam tu swobodu daril.

Bratřa! Pisane je: „Abraham měješe dweju synow, jenoho ze służowneje, a jenoho ze swobodneje.“ Ale tón ze służowneje je po mjasu narodźeny, tón ze swobodneje pak přez slubjenjo. To pak je z přirunanjom prajene. Přetož to stej dwaj zakonjej, jedyn na horje Sinai, k służownosći porodźacy, kotryž je Hagar; přetož Sinai je hora w Arabiji, kotraž zwisuje z tym Jeruzalemom, kotryž nětko je, a służi ze swojimi dźěćimi (staromu zakonjej). Tamny Jeruzalem pak, kotryž je horjeka, je swobodny, a tón je naša mać. Přetož je pisane (Is. 54, 1.): „Wjesel so, njepłódna, kotraž njeporodźeš, zraduj so a zwołaj, kotraž porodne hrona nimaš; přetož wjele je dźěći wopuśćeneje (Sary), wjacy dyžli teje, kotraž ma muža.“ My pak, bratřa, smy po Izaku dźěći slubjenja. Ale jakož tehdy tón (Ismael), kiž bě so po mjasu narodźił, toho (Isaka) přesćěhaše, kiž bě po duchu, tak tež nětko (židźa křesćanow). Ale što praji Pismo? „Wustorč służownu a jeje syna; přetož herba njebudźe syn służowneje ze synom swobodneje.“ Potajkim, bratřa, njejsmy dźěći służowneje, ale swobodneje; k tej swobodźe je nas Khrystus wuswobodźił.

4) **Graduale. Stupnjowy spěw.** (Ps. 121, 1 a 7.) Zwjeselich so, jako mi prajachu: Do domu Knjeza pójdźemy. Budź pokoj w Twojej twjerdźiznje a wšoho dóstatk w Twojich wěžach. **Traktus.** (Ps. 124, 1—2.) Kotřiž so Knjezej dowěrjeja, su kaž hora Sion; nihdy njezakhabła, štóž bydli w Jeruzalemje. Kaž hory wokoło njoho, tak je Knjez wokoło swojoho ludu wottal a na wěki.

5) **Evangelium. Dobre poselstwo.** Sequentia sancti Evangelii secund. Joannem. Słowa swj. sćenja po Jenje 6, 1—15.

Spodźiwne nasyćenjo syłow w pusćinje z khlěbom je předznamjo hišće spodźiwnišoho nasyćowanja křesćanow z „khlěbom, kiž je z njebjes zešoł“. Toho duchownoho khlěba dla Jězusa za krala nad našimi zmysłami a wutrobami wozjewjejmy a česćmy! Dźiw rozmnoženja khlěbow wuči nas zdobom, zo mamy sebi tón Boži dar važić: „Zběrajće srjódki!“ Zlě pak, jeli sebi ćělny khlěb bóle važimy hač njebjeski! Jězus njeje dźě tohodla na swět přišoł, zo by jenož ćěło živił, kaž ći Židźa měnjachu. Duša je prěnja!

W tamnym času woteńdźe Jězus na galilejske morjo (Genezaret), kotrež też tiberiadske rěka. A dźěše z nim wulka syła, dokelž znamjenja widźachu, kotrež nad tymi činješe, kotřiž běchu khori. Tuž postupi Jězus na horu a sydźe so tam ze swojimi wučownikami. Běchu pak blizko jutry, swjedźeń Židow. Hdyž nětko Jězus woči pozběhny a wuhlada, zo wulka mnohosć k njomu dźe, rjekny k Filipej: Zwotkel nakupimy khlěba, zo bychu tući pojědli? To pak praješe, joho spytujo; přetož sam wědźeše, što chce činić. Filip wotmołwi jomu: Za dwě sće dźesatnikow (na 150 hr.) njedosaha, zo by kóždy něšto mało dóstał. A rjekny jomu jedyn z joho wučownikow, Handrij, bratr Symana Pětra: Tudy je jedyn hólčec, kotryž ma pjeć ječnych khlěbow a dwě rybje; ale što je to na telko ludźi? Tohodla rjekny Jězus: Dajće ludźom so zesydać. Běše pak wjele trawy na tym měsće. Tuž zesydachu so mužscy w ličbje něhdźe pjeć tysac. A Jězus wza khlěby, a dźak prajiwši rozdźěli je sedźacym; tohorunja też wot rybow, kelkož chcychu. Hdyž pak běchu nasyćeni, rjekny swojim wučownikam: Zezběrajće kuski, kotrež su zbyłe, zo njezahinu. Tuž zběrachu a napjelnichu dwanaće košow (korbow) z łamankami wot pjeć ječnych khlěbow, kotrež zbychu tym, kotřiž běchu jědli. A ći ludźo, hdyž tak dźiw wuhladachu, kiž bě Jězus sčinił, prajachu: Tón je zawěrno profěta, kotryž ma na swět přińć. Hdyž tak Jězus spózna, zo chcedźa přińć, zo bychu joho zhrabli a za krala sčinili, ćekny zaso na horu jenički sam.

6) **Offertorium. Přinos.** (Ps. 134, 3 a 6.) Khwalće Knjeza, přetož je dobroćiwy, spěwajće joho mjenu; přetož Wón je lubozny. Štožkuli je chcył, sčini na njebju a zemi.

kazy so podawachu. Swědomiće je knjez Michał Hansky swoje winowatosće dopjelnjał a tohodla jomu dobre přeća sćěhuja do přichoda, hdyž chce nětko měrniše a mjenje starosćiwe lěta sebi popřeć. Samowólnje je zastojnstwo złožił. Za joho naslědnika bu bur Pawoł Cyž jenohłósnje wuzwoleny. Wón wupraji wotkhadźacomu měsćanosće we wólbnej zhromadźiznje zjawnje dźak za joho swědomite skutkowanjo. Njech je młodej mocy našoho nowoho měsćanosty prawje wjele wuspěcha popřane k dobromu našeje wjeski a k tutej přisłušaceje Janskeje kupjele!

Z Kulowa. Jedyn tudomny wobydleŕ bě sebi při spočatku wójny za 390 hriwnow złotych skhował a po něčim zabył, na kajke městno bě měšk złotakow położił. Hdyž tele dny jedyn khamor přesunychu, k wjeselu zabyćiwoho khowarja měšk złotych namakachu.

Ročk při křižu.

(Legenda.)

Zbóžnik, na kříž přibity,
Do smjerće bě zranjeny.
Z ranow krej jom' ćečeše.
Rězne běchu bolosće.

Bliżeše k joh' ranam so,
Z jenej' k druhej lětajo.
Stužić chcyše bolosće,
Želny do nich dychaše.

Zrudne wšě te ptačata
Skoržachu wo Zbóžnika.
Ročkej dźěše přez dušku,
Płakaše ze zrudobu.

Stajić chcyše swjatu krej,
Sćeŕwjeni sej šijku z njej.
Ćeŕwjenoho horleška
Budźe hač do sudnoh' dnja.

N. N.

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. 6. februara běše 12 lět, zo bu naš swjaty wótc Pius XI. krónowany. Bamžowska nowina „Osservatore Romano" pisa k tutomu dnjej wo dostojnosći bamžowstwa, kotrež je Jězus założił. Dale pokaza, kak widźany a česćeny runje Pius XI. je. To je też wosebje zasy Swjate lěto pokazało. Kelko złeje wole je tola na swěće, ale wón je ludam pokazał Jězusa křižowanoho, kotryž móže nam sam pokoj přinjesć. We wšěch jazykach je so wo wuspěchach Swjatoho Wótca rěčało.

15. měrca budźe pobožnosć k česći před 1900 lětami założenoho najswjećišoho sakramenta wołtarja w Pětrowej cyrkwi w Romje. Modleńsku hodźinu chce Swjaty Wótc sam nawjedować, zo by tak pokazał, kak jara mamy so Bohu za tutón sakrament dźakować a kak ważny je runje tutón jubilej. 18. měrca budźa też pobožnosće za wšěch wěriwych we wšěch cyrkwjach po cyłym swěće. A Zeleny štwórtk měli wěriwi potom wšitcy k blidej Božomu přistupić.

„Osservatore Romano" pisa, kak w Ruskej z dźěłaćerjemi zakhadźeja. Twarjachu tam wulki kanal, kotryž Leningrad z Běłym morjom zwjazuje. Je 226 kilometrow dołhi a bu za jenož połdra lěta natwarjeny. To człowjek skoro wěrić njecha, ale kak so twarješe! — Zapřahnychu tam 150000 khostancow, kotrychž běchu z politiskich winow k nućenomu dźěłu zasudźili. Ale hdyž bě kanal hotowy, bě jenož hišće 10000 žiwych, tamni — 140000 — běchu pod njesměrnymi ćežemi a ćwilemi při dźěle wumrěli a jich rowy wobrubjeja brjohaj kanala. Jenož zo by pokazało, što Rusojo dokonjeja a zo by druhe kraje přetrjechiło, je knježeŕstwo takle njećłowjescy dźěłać dało a 140000 dźěłaćerjow woprowało.

Němska. Hdyž bu Berlinski biskop zapokazany, złoži też před ministrom Göringom přisahu na stat.

Dokelž dotalnej katolskej studentskej zwjazkaj CV a KV wot nětka też njekatolskich studeniow přijimujetej, su někotři hižo prajili, zo budźe katolskim studentam ćežko, so dwuboja (duela) zdźeržeć, hdyž změja jón tola jich njekatolscy sobustudenća. We wšelakich biskopstwach je so nětko hišće raz cyrkwinska zakaznja dla duela jasnje a raznje wozjewiła.

---

7) **Secreta. Ćicha modlitwa.** Na tutej swjatej daraj, Knježe, prosymy, pohladaj wujednany, zo byštaj nam tak pobožnosći kaž zbóžnosći posłužiłoj. Přez našoho ...

Wusłyš nas, Božo, naš wumožniko, a z mocu toho Sakramenta nas wobstražuj přede wšěmi njepřećelemi ćěła a duše, wobradźej hnadu nětko a zbóžnosć w přichodźe.

Božo, kiž lutki sam ličbu wuzwolenych znaješ, kiž budźeja do njebjeskeje zbóžnosće přesadźeni, daj, prosymy, zo bychu na zastupne próstwy wšěch Twojich swjatych mjena wšitkich, kotriž su do našeje modlitwy poručeni, a mjena wšěch wěriwych do knihi zbóžnoho wuzwolenja zapisani byli. Přez našoho ...

8) **Praefatio. Předhrono.** Vere dignum et justum est. Woprawdźe hódne a sprawne, přisłušne je a spomožne, zo my Tebi wšudźe a spodi so dźakujemy, swjaty Knježe, wšohomócny Wótče, wěčny Božo, kiž z ćelnym póstom njepočinki potłóčuješ, ducha pozběhuješ, móc a myta wudźěluješ přez Khrysta, našoho Knjeza. Přez njoho jandźeljo Twoju majestosć khwala, knjejstwa so Ći modla, mócnosće a třepoceja, njebjesa a njebjeske sylnosće a

zbóžni serafojo w zhromadnej radosći Će sławja. Z nimi daj też naše hłosy so zjednoćić, kotriž tu pokornje wuznawajcy prajimy: Swjaty, swjaty ...

9) **Communio. Spěw k woprawjenju.** (Ps. 121,3 a 4.) Jeruzalemje, natwarjeny jako město, we wšěch dźělach skrućeny. Tam pućuja narody, narody Knjezowe Twoje mjeno khwalić, Knježe.

10) **Postcommunio. Po woprawjenju.** Daj nam, prosymy, Božo smilny, zo bychmy Twoje potajnosće, z kotrymiž nas njepřestajnje napjelnjuješ, wěrnje česćowali a je přecy z wěriwej myslu přijimali. Přez našoho ...

Woprowany dar bójskoho Sakramenta njech nas wučišći a wobkrući, Knježe, a na zastupowanjo zbóžneje knježny boharodźićelki Marije, swjatoho Józefa, swjateju japoštołow Pětra a Pawoła a wšěch swjatych njech nas wote wšěch njesprawnosći wuhoji a ze wšěch přećiwnosći wuwjedźe.

Njech nas wučišći, prosymy, Knježe, wšohomócny a smilny Božo, Sakrament, kiž smy přijeli, a na próstwy wšěch Twojich swjatych spožč nam, zo by ta Twoja potajnosć nam

khłostanjo njepřinjeska, ale nam wodaco winow wuprosyła. Njech naše hrěchi wotmyje, słabych posylni, nas přede wšěmi strachami swěta wobhrodźi, njech žiwym a mortwym wěriwym spušćenjo wšěch přestupjeni dari. Přez našoho Knjeza Jězusa Khrystusa ...

Knjez knihu zamknje.

Měšnik: Dominus vobiscum: Knjez budź z wami,

Lud: Et cum spiritu tuo: A z twojim duchom.

Měšnik: Benedicamus Domino: Khwalmy Knjeza!

Lud: Deo gratias: Bohu budź dźak!

Njech so Ći lubi, swjata Trojica, naša służba poddanosće a daj, zo by wopor, kiž smy njehódni Twojej majestosći přinjesli, Tebi był přijomny, nam pak a wšěm, za kotrychž smy jón zwoprowali, přez Twoju smilnosć był spomožny. Přez Khrystusa, našoho Knjeza. Amen.

Knjez jako zastupnik wyššoměšnika Khrystusa nas žohnuje:

Požohnuj was wšohomócny Bóh + Wótc a + Syn a + Duch Swjaty. Amen.

Na dnju Njewoblakowanoho Podjeća započachu dźěłaćerjo w Berlinje nócnu pobožnosć před wustajenym Najswjećišim a wot nětka ju wšědnje wotměwaja. Nócne hodźiny su do stražow rozdźělene a skupiny dźěłaćerjow so w modlenju wotměnjeja. Woni chcedźa z tym pokućić za hrěchi, kotrež so we wulkim měsće w nocy stanu a chcedźa dale Zbóžnika wo hnadu za cyły swět prosyć.

Evangelski pastor Lortzing w Göttingen w Hannoverskej so wo zjednoćenjo mjez katolikami a evangelskimi na prawe wašnjo prócuje. Wón wě, zo je so evangelska cyrkej wot katolskeje dźěliła a zo móže prawe zjednoćenjo jenož potom přińć, hdyž so evangelscy bratřa zasy do klina katolskeje cyrkwje podadźa. Wón we časopisach wosebje to wopisuje, štož maja evangelscy a katolscy jenajkoho abo podobnoho a tak zrozemjenjo mjez wěrywuznaćomaj spěchuje. Wězo je jich tajkich, kotřiž maja prawe zrozemjenjo za joho prócowanja, hišće jara mało. Ale skónčnje dyrbi junu něchtó z prawymi myslemi wustupić a byrnjež joho najprjedy njebychu chcyli słyšeć. Skónčnje tola wěrnosć dobudźe a byrnjež někotre sta lět trało.

Wěsty M. Paesens je knihu wudał, w kotrejž wopisuje, što je wšo w katolskich klóštrach w Hollandskej a w Indiskej, w kotrychž je přebywał, dožiwił. Běchu pak to wšo kormjene kački. Dokelž bě wšo, štož wón hrózbnoho ze swojoho klóštrskoho žiwjenja pisaše, kaž su jomu dopokazali, jenož wumyslene, je statna censura knihu zakazała.

Wo prašenju sterilisacije je so mjez statom a cyrkwju wujednało, zo žadyn katolik njetrjeba za někoho sterilisaciju žadać. Też katolscy lěkarjo a katolske sotry njetrjebaja so při tutych operacijach wobdźělić. Na druhej stronje pak je kóždomu katolikej dowolene wyšnosći wozjewić, jeli wě, zo je něchtó herbscy ćežko khory. To płaći wosebje za lěkarjow, dokelž dźěn to hewak njemóže nichtó z wěstosću prajić.

W Oberammergawje je gmejnska rada wšěm, kotřiž při pasijónskich hrach sobu skutkuja, zakazała, so na někajkich rejach a podobnych zabawach wobdźělić. Też njesmědźa so znamješka pasijónskich hrow na wšelakich móžnych dopomnjeńkach připrawić. Jenož woprawdźe dobre a wumělske dopomnjeńki smědźa so předawać a zhotowić. To je dopokaz, zo tam wědźa, što tajka pasijónska hra woznamjenja.

W Sakskej wot nětka wšitke katolske dźěći na přikazanych swjatych dnjach šule nimaja. Njetrjebaja też wjacy wosebje wo dowol prosyć kaž hač dotal. Wot nětka je też dźeń, na kotrymž dźěći swjaty sakrament firmowanja dóstanu, swobodny. Ma so to jenož šulskomu wjednikej wozjewić.

Přećiwo hłuposći njeje zela narostło. To pokaza też časopis němskoho towarstwa za škit zwěrjatow. Tam so mjenujcy wozjewja, zo maja Jezuića we wšěch krajach bojaznje wjele pjenjez. We wšěch wulkich předewzaćach, kaž na př. też pola I. G. barbow, maja swoje kapitalije zapołožene. To so jenož prašeš, čohodla sebi potom Jezuića tajke wulke domy a šule njetwarja, kaž sebi přeja, a čohodla jim po prawym nichtó ničo požčić njecha. Bychu-li woprawdźe telko bohatstwow měli, to drje bychu jim tola też rady něšto požčili?

W Kölnje běše lětsa zasy wulki karneval. Ale „K. V." pisa, zo mnozy, kotřiž su hižo dołhe lěta bjez dźěła, so zdaluja tajkoho harowanja, je ani wjacy njerozemja. Tola pisa nowina dale, zo je mnoho wot toho, štož běše prjedy přewjele, so nětko zhubiło. Karneval swjeći so nětkle poměrnišo a haji so bóle jako ludowy nałožk hač jako dny wulkoho přečinjenja, njeporjadnoho žiwjenja, wopilstwa atd.

Wot nowoho lěta płaći w Němskej nowe přisažne prawo. Wot nětka so na sudnistwje wjacy do wuprašowanja njepřisaha, ale potom, hdyž je swědk hižo wšo wuprajił, štož wě. Swětna přisaha wot nětka wjacy njepłaći. Sudnik móže so też w lohkich padach jenož prašeć a njetrjeba swědkej z cyła dać přisahać. Wosebje je to tam ważne, hdźež so nimale wěste zda, zo su wuprajenja swědka njeprawe.

Awstriska. Row zemrětoho kardinala Piffla w małej wjescy Kranichbergu wopytuje wšědnje wjele wěriwych, tak zo dyrbjachu tam w hosćeńcu přitwarjeć, zo bychu cuzych hospodować móhli.

Biskopja su postajili, zo njesmě žane dźěćo, hdyž ma swj. sakrament firmowanja dóstać, młódše hač 7 lět być, khiba zo je khore. Dale maja dźěći znajmjeńša prjedy k swj. spowědźi hić, jeli hišće k swj. woprawjenju njekhodźa. Dźěći maja swj. firmowanjo prjedy dóstać hač ze šule du.

Wuherska. Kardinal wjerchprimas Szerédi pisa wo winje nětčišeje swětoweje nuzy a praji, zo je wosebje to wina, zo mnozy wjacy njewěrja, zo je Bóh nad nimi, kotryž budźe jich junu sudźić. Nimaja potom też za nuzne, so po Božich kaznjach złožować. Tak pak so přecy wjacy wobšudźeństwow stawa a to na wšěch polach čłowjeskeje dźěławosće, njech je to politika abo hospodarstwo. Tak potom nichtó wjacy druhomu wěrić njemóže a nikomu ničo wjacy njedowěri. Sprawnosć je, štož swětej pobrachuje.

Też tu bu duchownym zakazane, so při politiskim dźěle wobdźělić abo politiskej stronje přisłušeć. Je často k tomu wjedło, zo so ći, kotřiž politiscy druhdźe stoja, so měšnika zdalowachu.

Najwjetši šulski rjad su tu Piarisći. Maja tam 11 domow, 10 z nich je z gymnasium zwjazanych. W domach dźěła 305 sobustawow rjadu. Dwaj z nich staj sobustawaj statneje wuherskeje akademije, 4 su profesorojo na universitach, dwaj staj privatnej docentaj, 150 su z wučerjemi na gymnasijach, w dušipastyrstwje abo też na wotpočinku su 26, 112 hišće studuja. Na wyššich šulach rjadu kubłuje so 5000 šulerjow.

Raabski biskop Fetser je wumrěł. Je sebi wosebite zasłužby dobył wo katolske šulstwo a wo wukubłanjo měšnikow. Znata bě joho darniwosć. Je też khwilu w ministerstwje za ludowe wukubłanjo dźěłał.

Jendźelska. Ličba katolikow je tu w poslednim lěće zrostła, tak zo ma nětko Jendźelska sama (bjez Šottiskeje a Iriskeje) wokoło dwaj a poł milijóna katolikow. Też ličba swětnych duchownych je so powjetšiła, ličba rjadowniskich duchownych pak je wo něšto spadła. Lońše lěto bu tam 20 kapałow a cyrkwjow twarjenych.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 6. měrca 1934.

115 wołow, 336 bykow, 244 kruwow, 37 jałojcow, 155 ćelatow, 643 wowcow, 3001 swini.

Woły: 1) Połnomjasne, wukormjene, młódše, najwjetšeje rèzneje hódnosće 31—33 hr. 2) starše 29—30 hr. 3) Połnomjasne młódše 26—28 hr. 4) Połnomjasne starše 23—25 hr. **Byki:** 1) Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće 29—31 hr. 2) Połnomjasne, wukormjene 26—28 hr. 3) Mjasne 24—25 hr. **Kruwy:** 1) Młódše, połnomjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće 26—28 hr. 2) Połnomjasne wukormjene 22—25 hr. 3) Mjasne 17—20 hr. 4) Mjenje picowane 12—16 hr. **Jałojcy:** 1) Połnomjasne, wukormjene najwjetšeje rězneje hódnosće 29—31 hr. 2) Mjasne 24—28 hr. **Ćelata:** 1) Najlěpše wukormjene 42—43 hr. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 39—41 hr. 3) Špatne 35—38 hr. 4) — hr. **Wowcy:** 1) Młódše a stare, wukormjene 40—43 hr. 2) Starše wukormjene 35—38 hr. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) 30—34 hr. 4) — . **Swinje:** 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½ lět stare 48— hr. 2) Wukormjene 47— hr. 3) Mjasne 45—46 hr. 4) Špatne 43—44 hr. 5. 42—43 hr. Rancy 43—45 hr.

Pčołarske towarstwo „Delnjeje Šprewineje Doliny".

Rozprawa Budyšskeje wobkedźbowarnje za februar.

Wyšina nad morjom	Ćopłota Celsius Min.	Ćopłota Celsius Max.	Měsačna srjedźizna	Přeměn ważenoho kołča wot 1.—10.—20.—30. měsaca Přiběrk w gr. 1	Přiběrk w gr. 2	Přiběrk w gr. 3	Wotběrk w gr. 1	Wotběrk w gr. 2	Wotběrk w gr. 3	Hromadźe w kg	Wulět na dnjach	Nošerske dny	Z wotkel noša	Dešćowa mnohosć
210	—12	+12	—1,7	—	—	—	400	400	450	1250	2	—	—	37,4

Należnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1934.

Kk.: 222. 223. ze Smjerdźaceje: Mikławš Temer, Pětr Kubaš; 224. z Różanta: Jakub Frencl; 225. 226. z Pěskec: Jan Mjechela, Mikławš Mjechela; 227.—230. ze Sernjan: Mikławš Krawc, Jakub Šołta, Michał Kórjeńk, Mikławš Kokla; 231. ze Smjerdźaceje: Pětr Wjeńka; 232. z Dohaličky: farař František Rimek; 233. z Brno: Karel Kyas; 234. z Jaseńcy: Pětr Šwejda; 235. z Khróšćic: Madlena Koklic; 236. z Hórkow: Jurij Mögl; 237.—240. ze Smječkec: Pawoł Cyž, Michał Štraws, Jan Krawc, Jurij Domš; 241. z Worklec: Mikławš Krječmař; 242. z Bóšic: Jakub Wornař: 243. z Łuha pola Smječkec: Handrij Cyž; 244.—246. z Lejna: Jan Cyž, Mikławš Ledźbora, Michał Eiselt; 247. z Hory: Marja Rjedźic; 248. z Kopšina: Jan Bĕr; 249. z Drježdźan: Pawoł Wels; 250. z Čěškec: Jan Lipič; 251. z Baćonja: Marja Šimanec; 252. z Nowoho Łuźca: Jurij Vicka.

Sobustawy na lěto 1933.

Kk.: 951. ze S.: M. T.; 952. z H.: M. W.; 953. z P.: M. M.; 954. ze S.: M. S.; 955. 956. z H.: J. B., J. R.; 957. 958. ze S.: P. C., H. R.; 959. z K.: E. A.; 960. z P.: H. S.

Sobustawy na lěto 1932.

Kk.: 1077. z P.: N. N.; 1078. z H.: J. B.; 1079. z Č.: J. Š.

Sobustawy na dalše zańdźene lěta.

1931: čo. 1124. 1125 N. N. 1930: čo. 1141. 1142. N. N.

Dobrowólne dary za duchownski dorost.

Knjez duchowny rada Jakub Šewčik z Khróšćic **10** hr.; knjez bur Michał Šołta z Khróšćic **10** hr.

Žarowanske karty a listy zhotuje derje a spěšnje **Donnerhakec čišćeńnja**

Smolerjec knihićišćeńnja a knihańnja zap. družst. z wobm. ruk. w Budyšinje

Sobustawy zapisanoho družstwa z wobmj. rukowanjom „Smolerjec knihićišćeńnje a knihańnje w Budyšinje“ z tutym po §§ 24 a 25 družstwowych wustawkow w zwisku §§ 101 a 104 němskoho zakonja, zasłużenske a hospodańske družstwa nastupace, na

póńdźelu, 19. měrca 1934, pop. w 4 hodź.

do žurle Serbskoho domu w Budyšinje, Lawske hrjebje 2, na

wurjadnu hłownu zhromadźiznu

přeprošujemy.

Dźeński porjad:

1. Wobzamknjenjo wo wobkhowanju abo wotwołanju dotalnych sobustawow předsydstwa a dohladowařstwa.
2. Wobzamknjenjo wo nowowólbach, je-li trjeba.

Sobustawy maju so na hłownej zhromadźiznje z předpołoženjom sobustawskich knižkow abo na hewak wěryhódne wašnjo wo swojej wosobje wupokazać. Zastupjenjo přez druhich njeje dowolene.

Dohladowařstwo družstwa „Smolerjec knihićišćeńnja a knihańnja“.
Pawoł Pětŕka.

Zjawny dźak

k česći swjateje Marije Róžeńćanskeje, najswjećišej Wutrobje Jězusowej a khudym dušam!

Wróćiwši so wot zažnoho rowa mojeje horcolubowaneje mandźelskeje, našeje starosćiweje maćeŕki, lubeje dźowki, sotry, swakoweje a ćety

Marje Winarjoweje rodź. Wincarjec

dźakujemy so wšitkim za wopyt póstwječora a bohate přewodźenjo w Radworju z nutrnym

Zapłać Bóh tón Knjez!

Jeje dušu poručamy do dalšich modlitwow.

Wjazońca, Worklecy, Konjecy, Pozdecy, Venlo (w Holandskej), Radwoŕ, na dnju pohrjeba, 5. měrca 1934.

W mjenje hłuboko zrudźenych zawostajenych
Jan Winař a dźěśći.

So wróćiwši wot rowa mojoho tak zahe wotwołanoho mandźelskoho a starosćiwoho nana

Michała Wićaza

wuprajamoj wšĕm, wosebje Budyšskej „Jednoće“ za bohate k rowu-přewodźenjo kaž też za rjanu wěncowu pychu wutrobne „Zapłać Bóh“.

W Budyšinje, 2. měrca 1934.

We hłubokej zrudobje:
Madlena Wićazowa,
Pawoł Wićaz.

Pobožny
Wosadnik

je najrjeńši dar za naše

šulu wopušćace kat. serbske dźěći!

Je dóstać w **Donnerhakec knihićišćeńni** w Budyšinje, Před šuleńskimi wrotami.

K 15. měrcej abo 1. apr. pytam

wotročka.

Smoła w Baćonju čo. 1
Dalokoŕčak Prĕčecy 72

Mojoho lubowanoho mandźelskoho, našoho luboho bratra, wuja a swaka, knjeza

Mikławša Lebzu,

bura we Worklecach,

kotryž je 1. nalĕtnika po krótkej ćežkej khorosći, derjepřihotowany ze swjatymi sakramentami mrĕjacych, we swojej starobje 62 lĕt ze swĕta so minył, je wjele přećelow a znatych na póstwječorach wopytowało a potom k rowu přewodźało.

Wšitkim wuprajamy wutrobne **„Zapłać Bóh tón Knjez!“** Nic mjenje wysokodostojnomu knjezej kapłanej Młyńkej za domawobstaranjo, dostojnym sotram Worklečanskeje khorownje za wothladanjo, wšitkim susodam a wjesnjanjam za wšu pomoc a za njesenjo k rowu.

Dušu zemrĕtoho poručamy do pobožnych modlitwow wšĕch přećelow a znatych.

We Worklecach, Słonej Boršći, Ralbicach a Sernjanjach,
na dnju pohrjeba, 5. nalĕtnika 1934.

W ćichej zrudobje
Madlena zwud. Lebzyna rodź. Knježkec
Hana Korjeńkec, kublańka.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki ścelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik. — „K. P." ćišći so w 1600 exemplarach

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9 — Pokładnik: Jurij Šołta, Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokoreč̆ak čo. 3895.

11. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **17. měrca 1934.** | **72. lětnik.**

Wukńmy wot wusadnoho ćerpjeć!

Njedawno smy joho na starym kěrchowje w Borbeck pokhowali — mjenujcy wusadnoho měšnika z rjadu Salesianow, P. Knoopa. Z cyle hinašimi začučemi kaž hewak kročachmy za ćěłowym wozom. Z cyle hinašim wóčkom pohladowachu ludźo nimoducy na kašć. Mnozy trějachu sebi skradźu sylzy z wočow. Štó njeby też zajaty był z přewulkim horjom, kotrež našoho mortwoho rjeka tłóčeše? Štó njeje z cyłeje wutroby prajił: „Bohu dźakowano", zo je tute ćerpjenjo dobyćerscy přetrate?

Mortwy njeda mi w bližšich dnjach pokoja. Dyrbjach wjacy wo nim słyšeć. Joho wothladarka móžeše mi wjacy wo nim powědać a mi joho dušu pokazać.

Tu sedźi wona přede mnu, dźowka našoho města Essen, privatna wothladowarka, kotraž je dobrowólnje něhdźe połtřeća lěta wbohomu khoromu nan a mać była. Wona je wusadnoho misijonara kaž ćěšne dźěćo wothladała. Połtřeća lěta leżeše khory pospochi na swojim khorołožu. Zhibowadła na rukomaj a nohomaj běchu dospołnje wosłabjene. Hdyž chcyše khory so pozběhnyć, zwjezy so dohromady. Chcyše-li něšto přimnyć a dźeržeć, wupadny to jomu z rukow. Ani sylzy njemóžeše sebi z wóčka zetrěć. Kóždy kusk jědźe dyrbješe jomu sotra do huby tyknyć. Kóždu kapku wody dyrbješe jomu do huby pušćeć. Dlěje hač połtřeća lěta njeje ani jednu nóc pospochi spać móhła, přecy zasy dyrbješe stawać a za khorym hladać. Połtřeća lěta běše wona wustorčena z čłowjeskoho towarstwa. Tónle cyły čas njeje ženje na dróhu stupiła. Dobri susodźa nakupowachu jej trěbnu cyrobu a podawachu ju jej přez płót. To bě kóždy raz swjedźeński dźeń za nju, hdyž stara maćerka přińdźe, a njedźiwajo wšitkich zakaznjow do pokornoho domčka khoroho zastupi a nowu zmužitosć a nowy tróšt přinjese. Móžu zrozemić, zo běchu wothladarcy, kotraž hišće w najlěpšich lětach stoješe, włosy zešedźiwiłe.

„Sotra, prajće mi, prošu, kak je to přišło, zo je knjez pater na tule surowu khorosć skhorjeł?"

„Wěsće tola, wón je dźewjeć lět w Kolumbiji misijonar był. Tam wukonješe wón dušepastyrstwo na połdźiwich indianach a wusadnych. Junu słyši wón spowědź na wusad skhorjeneje žony. Nadobo dyrbi tuta zakašlować. Wón pozběhnje jej hłowu, zo by kašel přestał. Tu wudyri khorej krew — krew wuliny so na njoho. Krótko po tym pytnje, zo je wusad popadnył. Dyrbi wróćo do Europy."

„Potom bě wón někotre lěta w Hamburku, tak sym ja słyšał."

„Tak je. Bórzy pokazowachu so na rukomaj běłe blaki z brunej kromu, wěste znamjenja wusada. Zwoprědka jězdźeše wón kóždy měsac do Hamburka, zo by so tam we wustawje za tropiske khorosće lěkował. Kak je jomu samo w tymle času w lěće zyma było! Bě woblečeny tołsty přewoblek a tola třaseše joho zyma. Tři lěta wosta wón w Hamburku. Wosamoćeny ćerpješe wón tu pod njewěriwej wokolnosću. Čuješe so wosamoćeny a wopušćeny. Žadosć za Zbóžnikom w najswjećišim sakramenće a swojimi klóštrskimi bratrami čwilowaše joho jara. Dokelž njebě wuhojenjo možne, přewjezechu joho Salesianojo do města Essen a natwarichu jomu w Dellwigu mały domčk. Tam smědźach joho nimale tři lěta zastarać."

„Je rjadniski měšnik wjele ćerpjeł?"

„Bjez bolosćow njebě ženje; kaž nowonarodźene dźěćo njemóžeše sebi sam pomhać. Poslednje lěto bě k tomu hišće slepy. Khorosć korjenješe w nosu. Hdyž to tak je, wusadny wěsće woslepi. A hdyž běchu ćělne bolosće te jeničke byłe! Wón ćerpješe jara tohodla, dokelž komunistiska strona w nowinarstwje přećiwo njomu šćuwaše. Běše to na Tŕoch kralow, w nocy w 2 hodź. Młodźi ludźo (hólcy a holcy) herjekachu před joho domom, spěwachu hanjo hodowny spěw a rozbichu wokno. Kak je měšnik pod tym ćerpjeł, to wam njemóžu prajić."

„Kak je duchowny knjez tele čwile znjesł?"

„Tak zmužiće, kaž móže człowjek tajku čwilu znjesć. Wusad je wosebje na te wašnjo surowy, zo wón njejenož ćěło njerozcychnuje, ale też móc wole lemi. Zmužiće je so tu měšnik wobarał. Pomhaše sebi ze zdychowančkami. Boža mša a swjate woprawjenjo na njedźelach a pjatkach Jězusoweje wutroby napjelnješe joho přecy zasy z nowej zmužitosću. Joho dla dyrbjach ja přecy wjesołeje a tróšteneje mysle być."

„Njeměješe měšnik na ničim wjacy wjesela?“

Měješe rady wopyt. Potom powědaše wón stajnje jenož wo Kolumbiji. Joho wutroba bě pola khudych indianow a wusadnych zwostała. Lubowaše też kwětki, doniž móžeše widźeć. A spěw ptačatkow zahe rano. Stajnje rozjasni so joho wobličo, hdyž z daloka hłós dźěśca zasłyša. To běchu joho małe wjesela a wołóženja wob dźeń. Swojich prjedawšich wosadnych w Kolumbiji njemóžeše zabyć.“

„Sotra, prajće mi skónčnje, kak śće to zamohła, sama wustorčena, wusadnoho lěta dołho hladać?“

„Sym w khorym Jězusa Khrystusa widźała.“

Haj, to je wotmołwa na tute prašenjo. Jadro rjekowstwa měšnika a sotry je Jězus Khrystus. W česćownosći kłonju so před nim, kiž słabych človjekow k tajkej rjekowskej póćiwosći pozběha. Wěra do Khrystusa njeje słabosć, ale sylnosć. Joho wěra je zawěrno dobyćo, kotrež swět přewinje. Joho wěra płodźi rjekow. Sotra je wotešła. Njewéśće wona stupa. Čuje so hišće cuza mjez človjekami. A přecy měni wona, zo měšnik z njej rěči a praji: „Sotra, je derje tak, zo je mje Bóh luby Knjez wotwołał. Sym pře wšu měru zbožowny.“

Wón stoješe před Bohom, naš wusadny měšnik, a dawaše před nim zličbowanjo. A Bóh jomu rozjasni, čohodla bě joho z wusadom dyrił, a pokaza na tu połnosć žohnowanja, kotrež z joho ćerpjenja wuńdźe. Tu drje je wón ruku, kotraž joho pruhowaše, dźakownje wokošał.

Štož Bóh čini, je derje činjene. Tohodla prajmy stajnje: „Kaž Bóh chce“. (Tydźenik: Hoffnung čisło 170.)

Rozhlad w swěće.

Bjezdźěłosć.

W februaru je bjezdźěłosć jara wjele spadowała. Na dźěłowych hamtach zapisa so kónc februara 3 374 000 bjezdźěłnych. To je nimale 400 000 mjenje hač kónc januara 1934. Zymske poćeženjo, kiž kónc zańdźenoho lěta zastupi, je so z tym nic jenož zhubiło, ale hižo překročiło. Pornjo samsnomu časej lońšoho lěta je so ličba njezasłužerjow wo 2 630 000 zniżiła. Wulki wuspěch w měsacu februaru ma swoju přičinu z wulkoho dźěła w twarstwje, kotromuž miłe wjedro jara hoješe.

Zjawny dźak

wupraji skupiny wjednik z Killinger sakskomu wobydleństwu: „Za swojich SA-ludźi, kiž su bjez dźěła, dźakuju so wšitkim, kiž z radostnym a bohatym darom zběrcy SA-wjednikow k wuspěchej dopomhachu. Zběrka wšitke wočakowanja přetrjechi.“ Znowa je so dopokazało, zo nacionalsocialismus też pola Serbow w hołych słowach njewobstoji.

Nadawki němskostatneje banki.

Na generalnej zhromadźiznje němskostatneje banki rěčeše dr. Schacht wo nadawkach banki. Štóž energiju a wutrajnosć začuwa, z kotrejž němske knježeństwo nowe dźěło podać spyta, móže sebi lohko myslić, zo za němskostatnu banku wjetšoho nadawka njeje hač k tomu trěbne financy wobstarać. Kapitalowe wiki pak jenož něšto zamóža, hdyž hospodarstwo z dobytkom dźěła a lutowarjo dźěl swojich dokhodow w měrje a wěstosći na dani maja. Zo su někotre wěrićelske kraje swoje němy wothódnosćiłe, njeje Němskej ničo pomhało, dokelž su so předawańske móžnosće Němskeje na swětowych wikach sylnišo zniżiłe hač nominalne zniženjo dołha wučinješe. Němski wuwóz dźensa lědma dwě pjećinje toho wučinja, štož před třomi lětami hišće běše. Mało zmysła ma, hdyž so wo zmylkach zańdźenoho časa rěči, hdyž sebi nadawki přichoda wšitke mocy žadaja. Němska stoji dźensa w bitwje wo dźěło a hižo so wozjewi, zo 21. měrca nowa offensiva za dźěło so započnje. Njech ju kóždy podpjera; štóž z jeje rjadow wustupi, je škódnik.

Přichod industrijowych a wikowanskich komorow.

President němskoho industrijowoho a wikowanskoho zjězda, knjez z Renteln, přeprosy póndźelu wosoby politiki a hospodarstwa k sebi. Wón rěčeše wo nadawkach industrijowych a wikowanskich komorow. Skutkowanske móžnosće a prawa tutych komorow dyrbja so powjetšić, dokelž maja ważne funkcije w ludowym hospodarstwje dopjelnić. Němske hospodarstwo je njerozdźělnje zjednoćeny cyłk. Němski hospodarski minister so prócuje, wšitke němske industrijowe a wikowanske komory dohladej a wjednistwu stata podstajić.

Němsko-francózske wikowanske zrěčenjo.

Francózske knježeństwo je srjedź januara němsko-francózske wikowanske zrěčenjo wupowědźiło. Dokelž pak techniscy móžno njeje, wotmyslene jednanja wo noworjadowanju němsko-francózskich hospodarskich poćahow tak z časom přewjesć, je so wučiniło, wikowanske zrěčenjo hač do 20. meje podlěšić.

Što mje šula stara?

1. Staršej staj přeprošenaj.

Jurij přińdźe ze šule. Něšto wulcy ważne ma dźensa staršimaj připowědźić: „Słyštaj, nano, maći! Jutře smětaj ze mnu do šule přińć! Knjez wučeŕ waju přeproša!“ Takle Jurij wjesele a ważnje swój nadawk dopjelni, kiž bě knjez wučeŕ wšitkim w šuli dał.

„Ja sym ze šule! Naš hólc tola do šule khodźi! Što mje šula stara? Sym wjesoły, zo njetrjebam wjacy do šule! Sym sej tam jenož puki dóstał!“ Takle nan njemdrje maćeri bórbotaše, fajfu pachajo a maćeri přihladujo, kiž nohajcy płataše.

„Ale nano! Knjez wučeŕ w šuli wjacy z kiješkom njedźěła. Njeměj stracha! Njebudźeš pruhowany a prašany, ale my! Dyrbiš jenož wohladać, što w šuli woramy. Kajcy smy. Dyrbiš jenož spóznać, kak rjenje so w šuli mamy, my a też knjez wučeŕ . . .“

„Dźerž hubu, lózy hólče, mudrowako wóslacy! Nimam khwile! Hólče! Tošu do khuta! Dźi do drjewa! Hnydom přińdu hladać!“

Jurij zrudny woteńdźe. Rad by sebi najprjedy šulske nadawki dokónčił. Biblisku stawiznu nawuknył. Dokelž wječor nan zasy swari, zo njetrjebawši swěcu pali. Ale Jurij sebi njezwaži, nana znowa powučić. Tuž mjelči a wšě mysle zadusy, kiž jomu w hłowje khodźachu.

Nan nětk rjekny maćeri: „Žona, dźi ty! Lěpje wšak je, hdyž wěmy, kajki w šuli je. Što tam Jurij čini. A wopraš so knjeza wučerja, hač naš posłucha. Přistojny, dušny a mudry dyrbi junu być. Nic tak hubaty.“

A mać znapřećiwi: „Mužo, hdyž ty njeńdźeš, potom ja też nic. Nimam khwile. Dyrbju jutře butru dźěłać. A na prosatka kedźbować.“

Takle a podobnje so někotrajžkuli staršej doma rozrěčowaštaj, hdyž rěkaše zajim pokazać za šulu a swoje šulske dźěćo.

Bohaty wopyt nazajtra pokaza, kajki zajim za šulu starši mějachu. Mnozy prajachu: „Nimam khwile!“ Mało pak bě jich přišło, a někotři jenož, zo móhli kritizować a njedostatki wučušlić. Bychu so rad hóršili na knjeza wučerja. Z nim wjacy spokojom njejsu. Wón wjacy k ničomu njeje. Dokelž je njedawno jich hólca pokhostał.

Ně, staršej! Prawomu nanej a swědomitej maćeri njeje wšo jene, što dźěćo w šuli čini. Kedźbujetaj, zo je synk

40 cepelinow na železniskich kolijach.

Němskostatna železnica je dobre nazhonjenja činiła z tutym „lećacym Hamburgarjom“ a chce w přichodnych lětach hišće wjacy tajkich wozow do służby stajić. Naše ćahi jězdźa na najspěšnišich čarach nimale 70 km za hodźinu. Ze šěnowym cepelinom budźe so přez 100 km hodźinskeje spěšnosće dócpěć hodźeć. Za kóždu čaru je reservny wóz třebny, kiž so za čas wuporjedźenjow trjeba. Tak ma so po programje přez 40 spěšnych ćěrjeńskich wozow twarić. Nimo Berlinsko-Hamburgskeje železnicy stej so hižo też Berlinsko-Lipsčanska a Berlinsko-Drježdźanska čara za spěšne wozy připrawiłoj.

Motorisowanjo železnicy.

Generalny direktor němskostatneje železnicy a předstojićeŕ direkcije němskostatnych awtowych dróhow, dr. ing. Dorpmüller, je zastupjerjam nowinow rozestajił, kajke wotpohlady ma železnica w nastupanju motorisowanja. Wulki zajim pokazuje wosebje za ćežite awta a ćěrjeńske wozy. Němska pósta přewozmje wosobowy wobkhad na dróhach, železnica pak tworowy. Nadawk němskostatneje železnicy je, z awtami dźěłać a nic přećiwo nim. To dopokazuje też, zo je wona na 1700 ćežitych awtow skazała.

Němska njemóže wěčnje podrjadowne městno měć.

Jendźelski generalny statny sudnik Inskip wozjewi wo Němskej sćěhowace: Hdyž je nětko 16 lět po swětowej wójnje so minyło, dyrbi so připóznać, zo tajki wulki narod wěčnje w podrjadownym stojnišću so dźeržeć njemóže. Prjedy abo pozdźišo zrosće w Němskej generacija, za kotruž wójna jenož přileżny pad abo stawizniski wotrězk woznamjeni. Njemóžemy wočakować, zo nowa němska młodźina nastajnje hrěchi swojich wótcow njese. Francózska mysli přecy na swoju wěstosć, mjez tym zo Němska sebi připóznaće jako narod přeje, z kotrymž so njesmě stajnje jako předobytym krajom jednać. Němsko-pólski pakt je znamjo, zo Němska swój wužitk dowidźi, přećela při swojich mjezach měć. Dale wěri Inskip, zo budźe jenoho dnja lěpje, hdyž stej Němska a Francózska spřećelenej hač zo na so tukatej.

Francózska a Jendźelska.

Francózska je na jendźelske knježerstwo notu pósłała. W njej njewotpokazuje jednanja z Jendźelskej, zo njeby zamołwjenjo za njeporadźenjo tutych jednanjow přewzać trjebała. Na Němsku chcedźa někotre prašenja stajić, na kotrež mohła wona wotmołwić. Francózska chce z tym zamołwjenjo na Němsku wotwalić. Prašenja su sćěhowace:

1. Kak mohło so z Genfskej konferencu pokračować, jeli Němska wotpokaza.
2. Kak móže so za bjezstrach rukować, jeli so runoprawosć připóznaje.
3. Kak mohłe so wobstatki wójska wobličić, hdyž Němska swoje zwjazki wobkhowa.
4. Kak hodźi so khutna kontrola zawjesć, hdyž tak wšelake nahlady wobstoja.
5. Kak mohłe so francózske srědki k zakitanju zničić, hdyž so žaneje druheje sankcijoweje możnosće njeposkići.

Francózscy socialistojo.

Nacionalna rada francózskeje socialistiskeje strony přija njedźelu z přemóžacej wjetšinu resoluciju, kotraž krajne zwjazki k raznej opposiciji přećiwo nětčišomu knježerstwu namołwja. Socialistiska strona žada reformu parlamenta a wolbow, rozpuščenjo komory a knježerstwowu móc. W přichodnym wojowanju dyrbja dźěłaćerjo kruće hromadźe stać a njesměd́ža so wot komunistiskeje strony zawjesć dać, ale přećiwo njej wustupować.

Francózska a rozrěčowanjo w Romje.

Pariz nětčiše rozrěčowanja w Romje jara dokładnje wobkedźbuje. Jich nowiny Mussolinijowy plan njewotpokazaja, dokelž widźa w nim jeničku możnosć, Awstrisku z němskoho wliwa wućahnyć. Francózska njech připóznaje, zo je Italska pječa straža přećiwo němskomu dobywanju k ranju a móže wšitke prócowanja skhwalić, kotrež so přećiwo tomu měrja, zo by so Awstriska z Němskej zjednoćiła. Přidunajski kraj dyrbi so hospodarscy wobnowić. Mussolini jenož potom wěrny skutk měra dokonja, hdyž so jomu poradźi Wuheŕsku nawabić, zo by so napřećiwnych žadanjow wostajiła.

Gömbös—Mussolini—Dollfuß.

Wuheŕski ministerski president Gömbös přijědźe pónd́želu wječor do Roma a bu wot Mussolinija powitany. Zwjazkowy kancler Dollfuß pak je pónd́želu wječor do Roma wotjěł. Italska nowina „Gazeta del Popolo“ piše, zo so při tutych rozrěčenjach Wuheŕskeje, Italskeje a Awstriskeje we Romje njejedna wo zestajenju politiskoho abo hospodarskoho zjednoćeństwa, kiž přećiwo Němskej abo małej entenće so měri. Ně, tute rozrěčenjo ma njewotwisnosć Awstriskeje a Wuheŕskeje zesylnić. Iniciativa je wušła wot Italskeje. Wo doskónčnych jednanjach w Romje dalše powěsće wozjewimy.

Zajeća w Estonskej.

Srjedu rano su měsćanostu Ainsona w Dorpatu a měsćanskoho radu Aaremana zajeli. W Revalu zajachu

---

też w šuli dušny a pilny. Tuž wužijtaj žadnu přileżnosć a dźitaj přichodnje do šule. To budźe też za dźěćo z pohonjom!

2. Što Jurij w šuli chce?

Staršej! Słyštaj dwě sadźe:

1. W šulskim času přihotuješ so na žiwjenjo, w žiwjenju přihotuješ so na wěčnosć.
2. Kajkiž zakład w šuli, tajki wuspěch w žiwjenju, tajki dóńt we wěčnosći.

Sadźe stej jasnej! Waju žiwjeński nadawk je, hić zhromadnje horje do njebjes. A waju dźěćo? Wone dyrbi tam też něhdy dóńć! Tak dołho hač staj na swěće, mataj so wo to sobu starać.

Tale waju starosć a zamołwjenjo je dwójcy tak wulke we šulskim času, hdyž so zakłady za žiwjenjo waju dźěsća kładu.

Dźěćo dyrbi w šuli wuknyć čitać a pisać, a mnohe druhe wěcy, ważne a wužitne za žiwjenjo. Waju nadawk njebyštaj dopjelniłoj, jeli by dźěćo přez waju lohkomyslnosć abo njerodu, bjezstarosć abo njezajim hubjene censury ze šule přinjesło.

Wšu šulsku wučbu pak krónuje wučba wo nabožinje. Ta pak je najćežša. Dźěćo njedyrbi jenož bibliske stawizny a katechismus z hłowy nawuknyć, ale też so nawučić, po tym žiwe być. Jeli to nětkle njenawuknje, budźe to wěčna škoda. Komu so pozdźišo poradźi, waju dźěćo nawučić dobry a pilny paćeŕ, porjadne dóstaćo swjatych sakramentow, swědomite wobkedźbowanjo Božich kaznjow, hdyž nic duchownomu a wamaj nětkle w šulskim času? A měnitaj wój, zo so tole poradźi bjez waju najlěpšoho přikłada? Bjez stajnoho napominanja? Bjez krutoho dohlada nad dopjelnjenjom wšěch nabožnych winowatosćow? Bjez paćerja a wopora?

Wulku starosć čini měšnikej dźěćo, kiž šulu wukhodźiwši njeje nawukło pilnje so modlić, porjadnje same wot so hić k swjatym sakramentam, swěrnje posłuchać měšnikej a cyrkwi. Njech změje tajke dźěćo pozdźišo rjane zastojnstwo, krasne dokhody, wulke pjenjezy — na smjerć a wěčnosć budźe něhdy z ćežka derje přihotowane.

A štó budźe na tym wina? Staršej, snano njejstaj dosć podpjerałoj wučbu měšnika w šuli. Snano staj we wěcach wěry mudrišej byłoj hač měšnik. Snano staj swarjełoj, a waju dźěćo je lóze rěče a přispomnjenja wo měšniku a joho wučbje słyšało. Tak staj měšnikej wšitko skazyłoj. Na dobre symjo měšnika staj nasyłoj pjanku do duše waju dźěsća.

wyška na wusłužbje Seimana. Wšitcy přisłušeja k wojowarjam za swobodu, posledni je najznačiši oficěr wuswobodźeńskeje wójny přećiwo Ruskej. Do zajatych wosobow liči wjele reservnych oficěrow, rěčnikow a zastojnikow.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Tudyša skupina němskoho zwjazka za powětrowy škit bě zańdźenu wutoru zastupjerjow wyšnosćow, organisacijow a zwjazkow přeprosyła na powučacy přednošk wo škiće přećiwo nadpadam lětadłow. Knjez studijny rada Thalemann nawjedowaše zhromadźiznu, kotraž bě poměrnje derje wopytana. Wón pokaza z krótka na nuznosć tajkoho samoškita a naspomni, zo ma tudyša skupina hakle 700 sobustawow, štož sylnosći Budyšskoho wobydleństwa na žane wašnjo njewotpowěduje. Leutnant zw. sł. Klebber rěčeše potom na jara zajimawe a praktiske wašnjo wo powětrowym škiće. Wón wuzběhny, zo powětrowy samoškit so njeměri na našu móšeń — z cyle jednorymi srědkami hodźi so wón přewjesć. Wobydleństwo dyrbi so k tomu wućahnyć, zo w hodźinje woprawdźitoho stracha hłowu njezhubi, ale disciplinu wobkhowa. Dale dyrbi so rozwučić wo strašnosći jednotliwych powětrowych brónjow, płunowych a zapaleńskich bombow. Z łubjow dyrbi stary čapr so wotstronić. Zo by so tutón samoškit dale a lěpje wutworił, budźe w Budyšinje w „Krónje“ wot 16.—19. měrca powučacy kurzus. Winowatosć jednotliwych je, zo tute powučenja a předwjedźenja po móžnosći wopytaja. Jedna so tola tu zdobom wo wukhowanjo kóždoho jednotliwoho. Hdyž so za powětrowy samoškit dźěła, njeręči so božedla za wójnu. Tu so jenož wo to jedna, strach po móžnosći pomjeńšić, jeli by hdy nastał.

— Štwórtk, 22. měrca, wječor w 8 hodź. změje knjez pater Kother z Düsseldorfa w tachantskej cyrkwi nabožnowědomostny přednošk: „Kak Romski putnik cyrkej dožiwi“. Wopyt přednoška so wšěm wosadnym należnje doporučuje.

Z Khrósćic. Srjedu a štwórtk zańdźenoho tydźenja mějachmy w našej šuli staršiske wopyty. Bohužel pak so jara mało staršich pokaza. Zdźěła běše njepřihódne wjedro wina, zdźěła pak też njezajim za šulske dźěło. Štwórtk wječor běchu so šulske dźěći na rjane předstajenjo přeprosyłe. Wopyt běše bohaty, hačrunjež wjetši dźěl staršich pobrachowaše. Za nich budźe so njedźelu, 18. měrca, popołdnju po nyšporje, swjedźeń wospjetować. Předstajenjo šulskich dźěći je so derje poradźiło. Poskićichu so wšelake spěwy, serbske a němske, kiž nawjedowaše knjez wučeŕ Heidrich. Narěč měješe nowy šulski wjednik Schönfeld, kiž je tuchwilnje postajeny. Wón rysowaše přitomnym woćehnjenjo dźěći w nětčišim staće. Potom wustupi na 30 hólcow sylny khór z harmonikami, też bubon, triangel a husle běchu zastupjene. Wuwučowanjo tutych bě wučeŕ Pjetaš na so wzał. Potom sćěhowaše žortna hra „Ptači kwas“, wot njeboh kantora Hančki-Poršičanskoho spisana. Hra je so wšitkim derje spodobała a mali hrajerjo žnějachu mócny přiklesk. Wosebje lubjachu so rejki, wuwjedźene wot 8 holcow, kiž nawjedowaše wučeŕka Swopic. Na kóncu wuspěwachmy hišće wótčinskej spěwaj a wunjesechmy mócnu sławu na němske knježeństwo. Sobotu, 17. a njedźelu, 18. měrca budźa w šuli rysowanki, šiča a druhe ručne dźěła šulskich dźěći wustajene. Njech starši a přećeljo šule tute wěcy sebi wěsće wobhladaja.

— Wot zańdźeneje póndźele mamy při našej šuli nowoho šulskoho wjednika, Ota Herbricha, rodź. z Leutersdorfa pola Žitawy. Wón je katolik, sobustaw NSDAP. a w lěće 1921 katolski wučeński seminar w Budyšinje wopušćił, potajkim 33 lět stary. Swoje zastojnstwo jenož komisariscy zastawa. Jedyn tydźeń bě Rudolf Schönfeld z Pančic, rodź. z Budyšina, z našim šulskim wjednikom. Dokelž so we hornim skhodźeńku něšto wjacy hodźinow přizwoli, přińdźe k nam nowy knjez wučeŕ, nadźijomnje Serb. Tukhwilu mamy při našej ryzy serbskej šuli 5 němskich a 2 serbskeju wučerjow.

Z Njebjelčic. Zańdźenu wutoru předwjedźe so w našej wosadźe znaty film Bonifacijowoho towarstwa „Dušina nuza“. Knjez kapłan Kochs z Lipska přińdźe też k nam, zo by tudy film předwjedł. Popołdnju zhromadźichu so na 100 dźěći a wobhladachu sebi předwjedźenjo. Wone wobstoji z tři dźělow. 1. Daloki puć do domu Božoho. 2. Dajće dźěćatkam ke mni přińć a 3. Wosamoćena smjerć bjez měšnika. Z wulkej kedźbliwosću hladachu dźěći na powučacy film. Wječor we 8 hodź. zhromadźichu so wotrosćeni, z wulkoho dźěła młodosć. Staršich mohło jich wjacy přińć. Knjez farař rozłoži přičinu filma a joho zaměr a powita knjeza kapłana Kochsa. Na to předwjedźe tutón film a připrawi k tomu też gramofon z radijowym wótřeŕčakom. Tu słyšachmy rjane cyrkwinske spěwy a zwony a druhe předwjedźenja. Předwjedźenjo zawostaji na přitomnych hłuboki zaćišć. Knjez farař podźakowa so knjezej kapłanej a rjana zběrka nawda so za Bonifacijowe towarstwo. Tute swjećeše hakle před 2 njedźelomaj w našej wosadźe Bonifacijowu njedźelu, na kotrejž knjez farař Wjeńka-Khrósćanski předowaše a wosadnym nuzu a hubjeństwo w diasporje předwjedźe. Nahladna ličba da so do Bonifacijowoho towarstwa zapisać. Njech mjez katolskimi Serbami zrozemjenjo za diasporu prawje rosće!

(Dalše hl. str. 86)

3. Knjez wučeŕ pola nana.

Knjez wučeŕ je dźěćo dlěši čas wučił. Při tym je spóznał wšelake słabosće a brachi dźěsća, kotrež dyrbja so podusyć abo wutupić. Sam wučeŕ dočinić njemóže. Nan a mać pak zmylki lubuška njewidźitaj. Tuž wučeŕ abo měšnik, kiž je sebi zamołwjenja wědomy, dóńdźe k staršimaj. Zawěsće njeje to žana dźakowna a lubozna wěc, staršimaj wěrnosć prajić wo lubušku, kotrohož husto z runjewon wopičej lubosću wobdawatej. Knjez wučeŕ bě lědoma cyle měrnje nanej počinki a njepočinki dźěsća naspomnił a chcyše sej z staršimaj wuradźić, kak by so najlěpje njedostatkam wotpomhało, tu roznjemdritaj so nan a mać. Knjezej wučerjej běše, jako by korta wotwjazał.

„Starajće so sam za so! Waše też lěpše njejsu! Naš hólc tajki njeje! Wón je doma stajnje dušny! To my lěpje wěmy! Wy jenož na njoho něšto maće! Wostajće nas na pokoj! Smorže wěsće, što ŕeka dźěći měć.“ Tak a podobnje so doma na měšnika a wučerja swarješe. A dźěći to słyša. — Je to prawje?

Ně, staršej! Dźakujtaj so knjezej wučerjej za tak njelubozne dźěło! Słyštaj joho radu a přeća! Dźitaj samej k njomu. Wobhońtaj so wo swojim dźěsću. Khodźtaj rad na staršiske wječory!

Hladajtaj kruće za swojim hólcom! Dźeržtaj wotežki kruće, hewak so młodźo junu wuttorhnje a stare potepta!

Čorny njedźak by był, na swědomitoho wučerja swarjeć a borkać, před druhimi joho česć a nahladnosć podrywać a kóncować, dokelž je wón swoju winowatosć činił.

4. Bohu dźak!

Staršej! Dźakujtaj so Bohu, zo waju dźěćo smě khodźić do katolskeje šule. Zo dóstawa porjadnu wučbu w nabožinje. Zo měšnik waju dźěćo nawjeduje k pobožnomu žiwjenju! Wój trjebataj jenož pomhać dobry přikład dawajo měšnika podpjerać.

Pokažtaj tónle dźak w skutku. Woprujtaj rad za towarstwo swj. Bonifacija. Wone so za to stara, zo bychu też katolske dźěći w diasporje dóstałe porjadnu nabožnu wučbu.

Tajki wopor je najrjeńši dźak — a pokład za njebjesa. Bóh tón Knjez pak budźe waju dźěćo žohnować. Wone wamaj něhdy wulke wjeselo a hłuboke spokojenjo přinjese.

Přechodne modlenja Božich mšow

Dny ćerpjenja Khrystusowoho

přežiwja Cyrkej, Khrystusowa njewěsta, w poslednimaj tydźenjomaj posta. Dotal je nas dopominała na našu hrěšnosć, zo by našu želnosć zbudźiła a přez pokutu nas z putow złoho ducha wudrěła. Nětko wjedźe nas přez ćerpjenjo Syna Božoho a čłowječoho, kak nas přez swoju hórku smjerć z Bohom wujedna a nam wodaco hrěchow a dźěćatstwo Boże zasłuži.

Štož rozpominanjo joho swjatoho ćerpjenja haći a z Cyrkwinym žarowanjom so njeznjese, so nětko wotstroni. Wot 5. njedźele posta su wołtarne wobrazy zawěšene, běłe a čerwjene khorhowje skhowane a Boże matry přikryte (najdlěje z fijałkowym rubom). 42. psalm při skhodźeńkach so njemodli, dokelž kónči so z wyskom, a khwała swjatej Trojicy „Česć budź Wótcej . . .“ (w přistupje a 25. ps.) so njespěwa. Dny zrudoby du. Žarujmy z tym, kiž za naše winy njesměrnje ćerpi!

5. njedźela posta, smjertna (pasijónska). II. rjadu. Fijałkowa.

Čert zaléze w podobje hada na štom, a tu na drjewje doby nad Jěwu, wona wušćipny sej jabłuko smjerće! A z tym hrěchom prěnjej čłowjekaj cyłe čłowjestwo do zahuby storčištaj. Tola hižo w raju slubi Bóh wumožnika, kiž měješe na štomje křiža djasa a smjerć přewinyć. Dźensa zastupujemy do potajnstwa našoho wumoženja: Khrystus přesćěhany, woprowany za nas: Naša wina, naša wulka wina, naša žałosnje wulka wina!“ Žadyn lud a žadyn čłowjek njeje bjez winy.

1) **Introitus. Přistup.** (Ps. 42, 1-2.) Judica. Haj moje prawo, Božo, a wubědź moju należnosć před złym ludom, wukhowaj mje před njesprawnymi a lesćiwymi mužemi! Přetož Ty sy, Božo, moja sylnosć. (Ps. 42, 3.) Pósćel swoje swětło a swoju prawdu, wonej mje powjedźetej a dowjedźetej na swjatu horu a do Twojoho stana. — Haj moje prawo, Božo, a wubědź moju należnosć před złym ludom, wukhowaj mje před njesprawnymi a lesćiwymi mužemi! Přetož Ty sy, Božo, moja sylnosć.

Wot dźensniša so wuwostaja hač do jutrow: Česć budź Wótcej . . . za to so prěni kus přistupa wospjetuje.

2) **Oratio. Modlitwa dnja.** Prosymy Će, wšohomócny Božo, zhladuj přećelnje na swoju swójbu a po swojej smilnosći wjedź jeje čělne a ze swojej wobhrodu pas jeje dušowne žiwjenjo. Přez našoho Knjeza Jězusa . . .

Přijmi dobroćiwje, prosymy, Knježe, prózstwy swojeje Cyrkwje, zo by wšě přećiwnosće a błudy přewinywši Tebi we wěstej swobodźe służiła. Přez našoho Knjeza Jězusa . . .

3) **Lectio.** Epistolae beati Pauli Apostoli ad Hebraeos. **Čitanjo** z lista swj. Pawoła jap. Hebrejskim (Židam) 9, 11—15.

Hebrejam abo Židam w swjatym kraju, kiž běchu křesćanstwo přijeli, běchu njepřećeljo lěta 62 biskopa, swj. japoštoła Jakuba młódšoho, morili. Wo tom zhoni lěta 63 swj. Pawoł w Romje, jako bě z jastwa puščeny, a pósła jim hnydom list, zo by jich we wěrje skrućił a zmužił. Hebrejscy znajachu starozakońske wobrjady z nazhonjenja. My pak so wo nich powučmy, chcemy-li krótke čitanjo z lista zrozemić. Do najswjećišoho w templu khodźeše so přez swjaty stan. Jónu za lěto wyšši měšnik do najswjećišoho zastupi, zo by tam z krewju ćeleća, kotrež bě za swoje hrěchi morił, a z krewju kozoła, kotrohož za hrěchi ludu zaréza, wěko slubowеje křinje pokrjepił. (Jězus přez swoju krej zastup do njebjes dósta.) Štóž bě so čłowječoho ćěła dótknył, bě ćělnje njećisty; čerwjena jałojca (bjez zmylka) bu zarězana a spalena, popjeł z wodu změšany — a njećisty wokrjepjeny a ćělnje wočisćeny. Te skótne wopory předznamjenjeja wšě wopor „Jehnjeća Božoho“, na kříž spjatoho (rozpjatoho).

Bratřa, Khrystus jako wyšši měšnik přichodnych (njebjeskich) kubłow je přišoł přez wjetši a dospołniši (njebjeski) stan, kiž njeje z ruku wudźěłany, potajkim njeje z tuteje stwórby, ani přez krej kózłow abo ćelatow, ale přez swoju samsnu krej je zastupił jónu do najswjećišoho, wěčne wumoženjo dobywši. Přetož jeli hižo krej kózłow a ćělcow a pokrjepjenjo z popjełom jałojcy womazanych poswjeća k wučisćenju ćěła, wjele bóle wučisći krej Khrystusa, kiž je přez Ducha Swjatoho sebje samoho Bohu jako bjezporočny wopor podał, naše swědomjo wot mortwych skutkow (hrěchow), zo bychmy służili žiwomu Bohu! A tohodla je wón posrědnik nowoho sluba (zakonja), zo bychu (k prawej wěrje) powołani z joho smjerću znjesenej za wujednanjo přestupjenjow, kotrež so pod prěnim slubom (w starym zakonju) stachu, slubjene wěčne herbstwo dóstali w Khrystusu Jězusu, našim Knjezu.

4) **Graduale. Stupnjowy spěw.** (Ps. 142, 9 a 10.) Wutorhń mje z mojich njepřećelow, Knježe, nawuč mje, Twoju wolu činić. (Ps. 17, 48—49.) Ty mje wuswobodźiš, Knježe, wot rozłobjenych ludźi, nad mojich přećiwnikow powyšiš mje, před njesprawnym čłowjekom mje wukhowaš. **Traktus.** (Ps. 128, 1—4.) Wjele su wojowali ze mnu wot mojeje młodosće, praj nětk Izrael. Často nadpadowachu mje wot mojeje młodosće, tola njepřemochu mje. Po mojim khribjeće worachu rólnicy (hrěšnicy) swoje dołhe brózdy. Činjachu dołho swoju njeprawosć. Tola sprawny Knjez přerubny postronk bjezbóžnym.

5) **Evangelium. Dobre poselstwo.** Sequentia sancti Evangelii sec. Joannem. Słowa swj. sćenja po Jenje 8, 46—59.

Wjele Židow bě twjerdeju wušow — kaž wjele ludźi też nětko. Běchu drje Abrahamowe dźěći, ale bjez joho wěry. Wony je so w duchu wjeselił, zo je widźał dźeń narodźenja Khrystusa. Židźa pak Khrystusa hidźa, zwaža so samo rjec, zo ma čerta, hačkuliž jomu hrěcha dopokazać njemóžeja. A jako Jězus powě: Prjedy Abrahama sym ja (nic: běch, dokelž jako wěčny nima wčera ani loni, ale stajne dźensa), chcedźa joho morić — Prawdu zarazyć. Njeběchu z Boha. Też nětko tajcy rady na „potajne ćěło Khrystusowe“, swjatu Cyrkej (bamža, biskopow, měšnikow, mnichow, knježny, wěriwych), „kamjenje mjetaja“.

W tamnym času praješe Jězus k Židam: Štó wot was mi hrěcha dopokaže? Hdyž wam prawdu praju, přečo mi njewěriće? Štóž je z Boha, słyši słowa Bože. Tohodla wy njesłyšiće, dokelž z Boha njejsće. Tuž wotmołwichu Židźa a rjeknychu jomu: Njeprajimy my prawje, zo sy ty Samarita (naš njepřećel) a zo maš djablisko? Jězus wotmołwi: Ja djabliska nimam, ale česću swojoho Wótca, a wy mje njećesćiće. Ja pak njepytam swojeje česće; ale jedyn je, kotryž ju pyta a sudźi (Wótc). Zawěrno, zawěrno praju wam: Budźe-li štó moje słowo dźeržeć, njewohlada smjerće na wěčne (w heli). Tuž rjeknychu Židźa: Nětko smy spóznali, zo maš čerta. Abraham wumrě a proféći, a ty prajiš: Budźe-li štó moje słowo dźeržeć, njewopta smjerće na wěki. Sy ty wjetši dyžli naš wótc Abraham, kotryž wumrě, a proféći, kiž wumrěchu? Za koho sebje samoho činiš? Jězus wotmołwi: Česću-li ja sebje samoho, njeje moja česć ničo; mój Wótc je, kotryž mje česći, wo kotrymž wy prajiće, zo je waš Bóh, a njejsće joho (prawje) póznali; ja pak joho znaju; a bych-li rjekł, zo joho njeznaju, bych wam podobny był, łhaŕ. Ale znaju joho, a dźeržu joho słowo. Abraham, waš wótc, je so zradował, zo by widźał mój dźeń; wuhlada jón a zezradowa so. Tuž jomu Židźa rjeknychu: Pjećdźesat lět hišće nimaš,

a sy Abrahama widźał? Jězus jim rjekny: Zawěrno, zawěrno praju wam, prjedy dyžli Abraham bu, sym ja. Tohodla zběhachu kamjenje, zo bychu do njoho mjetali; Jězus pak so potaji a wuńdźe z templa.

6) **Offertorium. Přinos.** (Ps. 118,7,17 a 107.) Khwalić budu Će, Knježe, z cyłeje swojeje wutroby. Wobradź swojomu wotročkej, zo bych žiwy był, a změju kedźbu Twoje słowa. Wožiwmje po swojim słowje, Božo.

7) **Secreta. Ćicha modlitwa.** Tutej daraj, prosymy, Knježe, njech puta našich njeprawosći rozwjazatej a nam dary Twojeje smilnosće wobradźitej. Přez našoho Knjeza . . .

Knježe, škituj nas, służownych swojich pod tajnosći, zo bychmy w bójskich wěcach zajeći Tebi z čełom a dušu służili. Přez našoho . . .

8) **Praefatio. Předhrono.** Vere dignum et justum est. Zawěrno dostojne a sprawne, přihódne a spomožne je, zo so my Tebi stajnje a wšudźe dźakujemy, Knježe swjaty, Wótče wšohomócny, wěčny Božo, kiž sy zbožnosć člowjestwa na drjewje křiža założił, zo by žiwjenjo nam zešło z drjewa, kaž bě z drjewa (štoma w raju) smjerć na nas přišła, a zo by na drjewje přewinjeny był, kiž bě na drjewje (w raju) dobył. Přez Khrysta našoho Knjeza, přez kotrohož Twoju hordosnosć jandźelojo sławja, knjejstwa k njej so kłonja, mócnarstwa před njej třepotaja, njebjesa a njebjes mocy a zbožni serafim ju w towaršnym wyskanju wukhwalują. Z nimi rodź, prosymy nutrnje, tež naše hłosy přijeć, hdyž w poniženym wuznawanju prajimy:

9) **Communio. Spěw k woprawj.** (1. Kor. 11, 24 a 25.) To je moje čełko, kotrež budźe za was podate. To je keluch nowoho zakonja w mojej krewi, praji Knjez. To čińće, hdyžkuli budźeće wužiwać, k mojomu wopomnjeću.

10) **Postcommunio. Po woprawj.** Budź při nas, Knježe, naš Božo, a škituj z wobstajnej pomocu tych, kotrychž sy ze swojimi potajnosćemi wokřewił. Přez našoho Knjeza . . .

Prosymy Će, Knježe, Božo naš, njedopušć, zo bychu tych, kotrymž so z bójskoho pohosćenja wjeselić daš, člowječe strachi napadowali. Přez našoho Knjeza . . .

Z Pěskec. Najstarša wosoba našeje wsy a wosady je zemrěła. Běše to Madlena zwud. Klečina. Wona dócpě žohnowanu starobu 93 lět, 6 měsacow a 8 dnjow. Hižo před lětami zhubi widźenjo a słyšenjo a wot někotrych lět sem njepřińdźe wjacy z łoža. Wjele dźěła a hary mějachu jeju přiwuzni z njej w poslednich lětach a njemóžachu so wjacy z njej doreče. Hačrunjež na ćele wosłabjena, běše tola na wutrobu strowa. Jara słodźeše jej jěsć hač do poslednjoho časa. Nětko je ju wotwołał Bóh do swojeje njebjeskeje wótčiny. Ćežko běše też, njebohu domawobstarać, dokelž wo sebi ničo njewědźeše a nichtó jej doreče njemóžeše, zo je duchowny při njej. Njeboha narodźi so lěta 1840 w Konjecach a běše rodźena Suchec. Bóh daj jej wěčny wotpočink!

Rozwučowanske dny za žony a knježny w Njebjelčicach.

Kaž hižo w druhich wosadach, tak wotměwachu so też w našej wosadźe wot srjedy hač do pjatka zańdźenoho tydźenja rozwučowanske kurzy za žony a knježny. Knježna diecezanska sekretarka Bokišec z Drježdźan rěčeše k našim dźěćom, knježnam a žonam wo jich ważnych a wulkich nadawkach w swětle katolskeje wěry.

Dopołdnja zhromadźichu so kóždy raz wosadne knježny w rjanej ličbje. Z nimi rozpominaše přednošeŕka, kak móža swoje knježnistwo w škitacej zahrodźe swojeje knježniskeje swjatnicy, pod škitom najzbóžnišeje knježny a žohnowanjom swjateje wěry čiste a rjane zdźeržeć. Z wulkim zajimom sćěhowachu wuwjedźenjam rěčnicy. Wo tym swědčachu też prašenja, kotrež na sekretarku stajachu.

Přednoški žónskich a maćerjow započinachu so popołdnju w 2 hodź. z nyšporom. Wone wuzběhowachu wulke a ważne nadawki našoho časa w domje a swójbje. Je tola wosebje žónska k tomu powołana, za nabožinu křesćanskeje miłosće a lubosće zahorjena być a ju w skutku pokazać. Duša swójbnoho žiwjenja je žónska. Kaž wona swoje winowatosće dopjelnja, tak budźe też muž a dźěći w žiwjenju so zadźeržeć. Z wulkej kedźbliwosću posłuchachu žónske na powučace słowa, kotrež běchu jim do wutroby rěčane a je přihotować dyrbja na nětčiše ważne nadawki našoho časa. Zo namakachu jeje słowa mócny wothłós, wo tym swědčeše přecy rosćaca ličba přitomnych.

Też šulske holcy hromadźeše knježna Bokišec k wjesołej rejcy a k spěwej, ale pokazuje też na swoje byćo, zo su něšto druhe jako hólcy. Na přikładźe maćerje Božeje

---

Khrystusowe ćerpjenjo.

(Legenda.)

Nalětko so přibliž'waše,
Hórki a dołki so zelenjachu,
Z młódnym kwěćom rozkćěwachu. —
Po nich khodźiła je Marija.

Po nich je khodźiła Boža mać,
A synka je swojoho pytała;
Haj, swojoho synka Jězuska
A ducy je kwětki sej šćipała.

Tu zetkałoj staj ju Pětr a Jan.
„Dobre ći ranjo", jej prajiłoj staj.
„Bóh Wjeršny pomaz, japoštołaj!"
„A hdže dha, Marija, sej wušła sy ty?"

„Ja synka pytać wušła sej sym,
Haj, swojoho synka Jězuska!"
„Tak zhubiła synka ty swojoho sy?"
„Joh' zhubich na honach Jeruzalemskich.

A njejstaj wój nihdźe joh' widźałoj?
A njejstaj wój wo nim nic słyšałoj?"
„Mój njejsmój joh' nihdźe widźałoj,
Pak tole smój wo nim słyšałoj:

Ći synka Židźa zajeli su,
Haj, twojoho synka Jězusa,
A hórku martru jom' nakładli,
Najhóršu, kiž su sej wumyslili."

„A što dha měješe na hłowičcy?"
„Ach, krónu wón ćernjowu měješe."
„A što dha měješe na ramjeńcku?"
„Och, ćežki tón křiž wón njeseše!

Ach, wón křiž lědy wlečeše
Z města na horu Kalvarsku,
Ke zemi so wšón skhileše
A na nju sprócny padaše.

Na horje joho wusłečechu,
A na křiž joho připinychu,
Ručcy jomu rozpřestrěchu
A z tupymi hozdźemi k drjewej zbichu.

Wóčcy jomu popluwachu,
Wuši jomu zatykachu,
Z křížom joho pozběhnychu
A z hlebiju joh' překłóchu.

Tak joho swjata, droha krej
Na zemju z křiža kapaše.
Ach, wutrobnje joho bě mi žel,
A zrudnje wutroba mi kłapaše." —

Dale je swjata Marija šła,
Ze swjatym Janom je khwatała.
A bóle ke křižej so přibli'waše,
A wjacy tych sylzow přec' rozliwaše.

Hlej, Khrystus z křiža pohlada
A při nim maćeŕ wuhlada,
Kiž jara hórko płakaše
A želne sylzy ronješe.

„O moja maćeŕ, rozwijej
A podpołož šlewjerik dźělany!
A na njón kapaj ći różowa krej,
Zo Židźa zli po njej njeteptaju!" —

„O Syno Boži, za koho to
Ty ćerpiš tu martru a wopruješ so?"
„O maći, přez te rany a krej
Hrěšnicy raj Boži njech dobudu sej!"

N. N., R.

rozpominaše jich holčinstwo. Zahorjene wuprajichu tute, přecy też prawe dźěći Marijine być a w cyrkwinskim zjednoćeństwje so wjazać.

Tak su dny za wšitkich k spokojenju so pominyłe a přinjesu zawěsće wjele žohnowanja za swójby a wosadu. Knježni Bokišec pak słuša horcy dźak!

Diecezanske powěsće.

Štwórtk, 8. měrca w 4 hodź., škričkowaše Vatikanski sćelak we wšelakich rěčach poselstwo dźěćom cyłoho swěta, je namołwjejo, zo bychu na wosebite wašnjo ze swojej modlitwu a swojim japoštołstwom sobupomhałe, zo bychu swjatočnosće k dopomnjeću na założenjo najswjećišoho sakramenta wołtarja a měšnistwa w cyłym swěće bohate žohnowanjo přinjesłe.

Dźiwajo na to prosymy, zo bychu kk. duchowni po móžnosći štwórtk, 22. měrca, na tym dnju potajkim, hdźež Swjaty Wótc sam w swjatoho Pětrowej cyrkwi z wěriwymi města Roma na modleńskej hodźinje so wobdźěli, dźěći k wosebitej modleńskej hodźinje zhromadźili. Hdźež na tutym dnju připadnje šulska Boža mša so swjeći a čas to dowola, móže so też tutej spomnjena pobožnosć přizamknyć. Namjetuje so też, zo dźěći na tutym dnju k woporej du, kotrohož wunošk by wočeństwjenju nuzućerpjacych dźěći so nałožić měł. **Biskopski ordinariat.**

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. Na 12. lětnym dnju krónowanja bamža Pia XI. běchu w Sixtinskej kapali swjatočne Bože służby. Swjaty Wótc bě wězo přitomny kaž też mnozy biskopja a wotpósłancy wšelakich statow. Kemše měješe kardinal-arcbiskop z Bolognje.

Kongregacija swjatoho oficia je dwě knizy zaćisła a na index stajiła. Stej to knizy: „Das Mythos des 20. Jahrhunderts“, kotruž je wjednik wukubłanja w nacionalsocialistiskej stronje A. Rosenberg spisał, a „Die deutsche Nationalkirche“. Poslednja kniha je wot Lipsčanskoho profesora Bergmanna spisana. Katolikam je zakazane, knizy bjez wosebiteje dowolnosće čitać.

Nowinje w Milanje je Swjaty Wótc pisał, zo je nadawk katolskich nowin jara ważny. Wone maja za prawa cyrkwje a wěry njebojaznje wojować. Też z druheje strony je so na to pokazowało, zo nowiny jenož wo šporće pisaja a športarjow wukhwaluja a wuzběhuja. Dale so też wjele pisa, kak je sebi tam abo druhdźe něchtó žiwjenjo wzał. Wot tajkich wěcow pak nichtó ničo njenawuknje. Wjetša sensacija a wjetše napismo w nowinje. Te powěsće pak, kotrež woprawdźite rjekowstwo wopisuja a kotrež bychu k spomoženju luda byłe, te stoja něhdźe cyle zady abo w přilopku. Kak wjele katolskich misijonarow so w służbje za Boha a čłowjekow wopruje a kelko sotrow wšědnje wulke wopory na so bjerje! Wo tych nichtó njepisa. Kelko wědomostnikow, kaž lěkarjow atd. dźěła husto njesebičnje! Ale wo tym ničo njećitaš. A tola je telko dobroho na swěće a stanje so wšědnje, jenož zo nowiny wo tym mjelča.

Němska. Katolskomu Rafaelowomu towarstwu je so poručiło, zo ma so wo tajkich katolikow starać, kotřiž su židowskoho pokhoda a su nětko dźěło abo zastojnstwo zhubili. Wosebje ma so tajkim pomhać, kotřiž maja wjele dźěći a su bjez wuhlada na borzomne zastojnstwo.

W Romje so nětkole wo wšelakich prašenjach konkordata jedna. Wosebje ma so woćehnjenjo młodźiny rjadować. Je tola cyrkwi dowolene, młodźinu w towarstwach kubłować, a tola je so w nawječornej Němskej katolskim towarstwam dźěło zakazało. To pak je jenož nakhwilnje. Hdyž budźa wěcy w Romje wujednane, potom započnu tute towarstwa žeż zasy swoje dźěło. Tak wozjewja hamt katolskich towarstwow za młodźencow.

Mnichowski kardinal Faulhaber praji před zhromadźiznu měšnikow, zo je to přecy tak, zo so po wobzamknjenju konkordata wšelake njejasnosće pokazuja. Tute maja so wotstronić w zhromadnych wuradźowanjach mjez cyrkwinskimi a statnymi zastupjerjemi. Potom je też spomožne a přećelne dźěło mjez statom a cyrkwju móžno. Wosebje nas katolikow zmjeńšenjo ličby tych, kotřiž smědźa universitu wopytować, jara potrjechi, dokelž drje su wšě akademiske powołanja potrjechene, tola na duchownych tola hišće pobrachuje.

Propsta při biskopskej cyrkwi w Berlinje pomjenowa Swjaty Wótc za bamžowskoho protonotara. Tutón smě runje tak swjatočne kemše dźeržeć kaž biskop a smě też při tajkich swjatočnych kemšach biskopsku drastu nosyć. Kanonikojo biskopskeje cyrkwje smědźa pak na wutrobnu křiž z wobrazom swjateje Jadwigi na złotym rjećazku měć. Biskopska cyrkej je mjenujcy swj. Jadwidzy poswjećena.

Wšelacy maja bohužel tón nahlad, zo smědźa lěkarjo khorych, kotřiž maja wjele ćerpjeć a nimaja wuhlada na polěpšenjo, z někajkim jědom morić. K tomu pisa profesor Muckermann, zo je to, kaž też katolska cyrkej wuči, ćežki hrěch a wot wyšnosće kruće zakazane. Lěkar smě khoromu jenož něšto dać, štož joho bolosće wołóži, samo potom, hdyž by to jomu ke škodźe było a snadź joho žiwjenjo přikrótšiło. Ale z wotpohladom morjenja so to stać njesmě.

Českosłowakska. Ličba katolikow w Českosłowakskej je so po poslednim ludličenju pornjo dowójnskej ličbje a też powójnskej pomjeńšiła. Do wójny běchu 90 % wobydlerstwa katolikojo, w lěće 1921 hišće přez 76 % a nětkle přez 73 %. Też ličba židow je so pomjeńšiła. Za to su so prawosławni, evangelscy a přisłušnicy českeje cyrkwje přisporili. Też ličba njewěriwcow je zrostła.

Pražski arcbiskop napomina, zo by sebi kóžda wosada swoju pomoc za khudych zarjadowała. Caritas-pomocnicy měli so też sobu prócować, zo bychu bjezdźětni skerje a lěpje zasy dźěło dóstali a maja jim pomhać za dźěłom pytać. Bohatym pak arcbiskop přiwoła, zo je jich winowatosć, khudym pomhać. Jeli to njećinja, njewěrdźa, hač budźa jónu jich dźěći w měrje to wužiwać směć, štož jim snadź zawostaja.

Češka nacionalna cyrkej ma w Prazy duchownski seminar, kotryž je knježerstwo nětko jako połnoprawy připóznało. Dale chcedźa w Prazy krematorium natwarić, za kotrež maja so lětsa tři milijóny krónow zapłaćić. Dokelž pak město pjenjez nima, chcedźa sebi je požčić.

Francózska. Dokelž so tu po času tola něšto wjacy młodych ludźi k měšniskomu powołanju zamołwja, su we wšelakich městach nowe měšniske seminary twarić dyrbjeli. Někotre su hižo hotowe, dalše so hišće twarja. Druhe dyrbjachu powjetšić.

W Parizu je wot někotroho časa nowy japanski wupósłanc. Joho dźowcy stej, hdyž měješe hišće město wupósłanca w Brüsselu, ke katolskej cyrkwi přistupiłoj. Z dowolnosću staršeju je japoštołski nuncius dźowcy wukřćił. Bamž je wosebite zbožopřeća pósłał. Wupósłanc rěka Satos. Parizska zjawnosć wězo wjele wo tutym přestupje rěči.

Prync Ghika měješe před krótkim w Parizu přednošk wo swojej dźěławosći jako měšnik we wokolnosći Pariza. Hdyž započa, přińdźe husto do ludźi, kotřiž hišće ženje katolskoho duchownoho widźeli njeběchu. Dokelž běchu zwjetša komunisća, njeběchu jomu runje derje zmysleni. Tola bórzy měješe swojich přećelow mjez šulskimi dźěćimi. Tak dósta też přistup do swójbow. Za něšto časa móžeše we wokolinje, w kotrejž dźěłaše, mału kapałku natwarić a nětkle ma samo hižo rjanu farsku cyrkej, kotraž je kóždu njedźelu połna. 1925 je z dźěłom za Khrystusa a duše we předměsće započał a nětkle widźi hižo tajke žně!

Minister je radijej zakazał, we swojim programje něšto nabožne poskićeć. To je pječa přećiwo njestronitosći. Katolscy, evangelscy a też židźa su so na to hóršili, tola

bjez wuspěcha. Jenož w Straßburgskim radiju budźa hišće nabožne poskićenja słyšeć, dokelž tam wosebite zrěčenjo mjez cyrkwju a statom wobstoji. Katolske nabožne poskićenja za Francózsku přenjese wot nětka scelak we Luxemburgu.

Towarstwo „Action Francaise“ je cyrkwi jara njepřećelscy zmyslene a hani wšo, štož je katolske, a praji, zo su katolscy duchowni přeradnicy wótčiny. Na poslednjej hłownej zhromadźiznje šćuwachu přećiwo bamžej a Parizskomu nunciej.

Italska. Bamž Pius XI. chce kóždej wosadźe, kotraž dotal hišće swój farski dom njeměješe, tajki pomhać natwarić. Dotal je so 20 milijónow lirow za to wudało. Architekt, kotryž twary přewjedźe, je měšnik a prelat. Wón ma za swoje dźěło wosebity běro w bamžowskim hrodźe.

Knježeństwo so tu jara wo to stara, zo by so njedźela wšudźe woprawdźe swjećiła a zo so njeby dźěłało. Nětkle ma so zakoń wudać, kotryž předpisuje, zo ma tón dźeń, kotryž ma dźěłaćeŕ po jenym druhim zakonju kóždy tydźeń swobodny, jeli so někak hodźi, njedźela być.

Kardinal arcbiskop w Neaplu ma wot Třoch kralow sem wšědnje 200 khudych za hosći we swojim hrodźe.

Italski profesor měješe w Pizy před studentami rěč a praji, zo je jasnje widźeć, zo ma młodosć dźensa wulku žadosć za katolskej cyrkwju. Dokelž pak wón sam katolik njeje a nima zrozemjenja za wěru, měni wón, zo je to jenož wěsta móda!

Jendźelska. Smy pisali, zo je bamž sobustawam katolskoho zjednoćeństwa „Gral“ přikazał, zo maja Jendźelsku wopušćić, hdyž běchu tam tola hižo z wulkim wuspěchom skutkowali. Nětko so wozjewja, zo je tuta powěsć njewěrna. Tute zjednoćeństwo pilnje a spomožnje w kraju dale dźěła.

Wěsta kniha pisa wo nahladnych wosobach, žiwych a wotemrětych, a podawa powěsće z jich žiwjenja. Ale wo nahladnych katolikach tam wjele njeńitaš. Tohodla sebi katolikojo sami swój biografiski lexikon wutworichu. Mjez druhim čitaš tam wo 3000 amerikanskich konvertitow, wot kotrychž běchu 372 prjedy evangelscy duchowni (137 z nich buchu pozdźišo katolscy duchowni), 115 běchu lěkarjo, 126 prawiznicy, 12 guvernérojo, 108 oficérojo, 206 spisaćelojo a hudźbnicy.

We wulkich městach Jendźelskeje ma so wulka ličba ludu woprawdźe zrudnje. Swójby ze šěsć a wjacy wosobami maja husto jenož jenu, swójby z wósom a wjacy wosobami jenož dwě jstwě. Na zhromadźiznje, kotraž so z prašenjom bydlenjow zaběraše, powědaše měsćanski zastojnik: Hdyž junu do jenoho wobydlenja přińdźech, zo bych hladał, kelko pluna je so přetrjebało, dyrbjach najprjedy łožo přestajić. Tu wuhladach zady łoža ćěło, kotrež tam hižo, kaž mi wobydlerjo powědachu, někotre dny leže še. Běchu tak khudźi, zo je njemóžachu pohrjebać dać.

Lěta 1935 budźe po šěsć lětach zasy zjězd jendźelskich katolikow. Wotměwa so hewak kóžde tři lěta. Tola 1932 běše swětowy eucharistiski kongres w Dublinje, hłownym měsće Iriskeje, a tohodla tehdom zjězd katolikow wupadny.

Znamjenite za anglikansku cyrkej je, zo dyrbješe Lord Cecil nětkle přećiwo anglikanskomu biskopej w Liverpoolu skórźbu zapodać, dokelž běše wón cuzomu duchownomu, kotryž samo swj. Trojicu přješe, w biskopskej cyrkwi předować dowolił. Też tachant biskopskeje cyrkwje w Canterbury je dowolił, zo smědźeše wjednik wójska spomoženja (Heilsarmee) před 3000 sobustawami tuteje sekty předować. Tachant je potom hišće wšitkim požohnowanjo dał. A tola je wójsko spomoženja samostatna sekta a z anglikanskej cyrkwju ničo činić nima. Čohodla pak so tajke něšto docyła stanje? To zaleži zdźěla na tym, zo anglikanska cyrkej sama wjacy wěsta njeje we swojej wučbje, z druha pak też tohodla, zo bychu cyrkwje zasy junu połne byłe. W poslednim lěće je so mjez wěriwymi anglikanskeje cyrkwje mjenujcy jara wulka liwkosć pokazała.

Šwica. W Šwicy wobstoji wosebite universitne towarstwo, kotrež kóždolětnje nimo darow też pjenjezy za potrjeby katolskeje university w Freiburgu składuje. Towarstwo je też lětsa zasy rjany pjenjez zwjedło. Porjadne wudawki běchu khětro nižše hač dokhody. Tak móžachu knihaŕnju w universiće bohaće wobdarić a lěkarsku fakultu dale wutwarić.

Mexiko. President Portes Gil drje je slubił, zo so cyrkwi njepřećelske zakonje wolóža, ale hač dotal so ničo stało njeje. Najsurowiše je, zo tam jenož małej ličbje duchownych dowoleja w dušipastyŕstwje skutkować. Tak staj w jenym staće jenož dwaj duchownaj za wjacy hač 224000 wěriwych. W druhim dźělu mataj zasy dwaj duchownaj krajinu, kotraž je tak wulka kaž cyła Němska, wobstarać. Njeje drje tam telko wobydlerjow kaž pola nas, tola nimaja tam husto ani někajkoho wobkhodnoho srědka kaž železnicy atd. Też awta so w hórskej krajinje přecy njehodźa a byli to móžno było, što staj dwaj duchownaj na tak wulku krajinu?

Argentinska. 32. mjezynarodny eucharistiski zjězd budźe lětsa w oktobru w Buenos Aires. Němcy, kotříž tam bydla, přihotuja hižo pilnje sobu, dokelž so nadźijeja, zo też mnozy z Němskeje přińdu.

Chile. Mjez statomaj Chile a Peru su jara wysoke hory. Před něšto časom so nětko krajej wo jenu krajinu w tutych horach wadźeštej. Potom pak je president Zjednoćenych Statow posrědkował a stataj so zjednaštej. Nětko chcetej w horach, wo kotrež so wadźeštej, wulku postawu Khrystusa Wumóžnika jako znamjo přezjednosće natwarić, kotraž ma nětko mjez woběmaj na přecy knježić.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1934.

Kk.: 253. z Budyšina: Marja zwud. Wjerabowa; 254. z Bozankec: Jurij Domš; 255. z Drježdźan: Hańža Winarjec; 256.—260. z Wotrowa: Marja zwud. Krawčikowa, Hańža Bulankowa, Pětr Nowak, Hana Lebzyna, Hańža Juršowa; 261. z Khanec: Michał Młynk; 262. ze Žuric: Pawoł Krawža.

Sobustawy na lěto 1933.

Kk.: 961. z K.: M. M.

Dobrowólne dary za duchownski dorost.

Knježna Hańža Winarjec z Drježdźan 3 hr.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 13. měrca 1934.

114 wołow, 370 bykow, 258 kruwow, 34 jałojcow, 137 ćelatow, 812 wowcow, 3752 swini.

Woły: 1) Połnomjasne, wukormjene, młódše, najwjetšeje rězneje hódnosće 31—33 hr. 2) starše 28—30 hr. 3) Połnomjasne młódše 26—28 hr. 4) Połnomjasne starše 23—25 hr. **Byki:** 1) Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće 30—31 hr. 2) Połnomjasne, wukormjene 27—29 hr. 3) Mjasne 24—26 hr. **Kruwy:** 1) Młódše, połnomjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće 26—28 hr. 2) Połnomjasne wukormjene 22—25 hr. 3) Mjasne 17—20 hr. 4) Mjenje picowane 12—16 hr. **Jałojcy:** 1) Połnomjasne, wukormjene najwjetšeje rězneje hódnosće 31—33 hr. 2) Mjasne 25—30 hr. **Ćelata:** 1) Najlěpše wukormjene 41—45 hr. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 36—40 hr. 3) Špatne 30—35 hr. 4) 27—29 hr. **Wowcy:** 1) Młódše a stare, wukormjene 42—43 hr. 2) Starše wukormjene 38—41 hr. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) 35—37 hr. 4) 30—34. **Swinje:** 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½ lět stare 45—46 hr. 2) Wukormjene 44— hr. 3) Mjasne 42—43 hr. 4) Špatne 40—41 hr. 5. 38—39 hr. Rancy 40—43 hr.

Dary

k Zelenomu štwórtkej
k prěnjomu swjatomu woprawjenju
k swj. firmowanju

namakaće we wulkim wubjerku

w Dombuchhandlung M. Dilger
w Budyšinje, Při mjasowych hětkach

Žarowanske

kharty a listy

kaž też wšě druhe čišćeŕske wěcy dóstanjeće

w Donnerhakec čišćeŕni
w Budyšinje
Před šuleŕsk. wrotami 21

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěstki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik. — „K. P.“ ćišći so w 1600 exemplarach

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9 — Pokładnik: Jurij Šołta, Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokoreč̆ak čo. 3895.

12. čisło. | W Budyšinje (Bautzen), 24. měrca 1934. | 72. lětnik.

Martrowny tydźeń.

„Bližće so Bohu, a přibliži so wam! Wumyjće sebi rucy, hrěšnicy, a wučisćće sebi wutroby, dwojomyslni! Rudźće so a žarujće a płakajće; waše směchi njech so do žarowanja wobroća a waša wjesołosć do zrudoby. Ponižejće so před Knjezom, a powyši was.“ To napisa swjaty japoštoł Jakub, Jeruzalemski biskop, lěta 61. „Štóž tohodla wě, kak ma dobre činić, a je nječini, tón zhrěši.“ Tuž njech so zhraba skónčnje, štóž je so dotal wotwlakował, zo by hłubje njepadnył! „Zbóžni, kotřiž swoje drasty čisća w krewi Jehnjeća!“ (Swj. Jan.)

Přebohaty na wobrjady a miłosć Božu je martrowny tydźeń. Miła hordoznosć, žałosna struchłosć, njezapřijomna lubosć Boža nam w tychle dnjach dušu a ćěło jima: Syn Boži, zdobom człowjek kaž my, da so po woli swojoho Wótca ćwělować wot tych, kotrychž přińdże wumóc. Naše hrěchi joho na křiž přibichu, a tola wón wotkaza nam najsłódšu jědź — sebje samoho w Sakramenće!

Křesćenjo prěnich stow lět tón tydźeń ćělnoho dźěła njedźěłachu, ale wopominachu Khrystusowe ćerpjenjo. Tón tydźeń, hdyž bě Pilatus Krala njebjes a zemje nanajnjesprawnišo zasudźił, křesćanscy kejžorojo njedachu sudźić, dołh so njesměd̆eše pominać, a khostancam často pokutu spušćichu. Kak zwjeršni smy to my, kak bjez mysli, bjez lubosće, bjez pokućenja tež tele dny! Wobnow człowjeka hrěšnoho z drastu žiwjenja swjatoho! Potom budźe lěpje!

Rozpominajmy w tychle dnjach tež naše ćerpjenja! Jězus je nam te „hódańčko“ ćerpjenja rozwjazał. Jenož njewěriwc njewě, što z ćerpjenjom započeć, a swari prajo: Kak so z Božej lubosću a smilnosću ćerpjenjo a hubjeństwo znjesetej? Kak móže człowjek człowjeka ćwělować? Njemórkotaj! Bjezhrěšny Jězus je najhórše ćwěle znjesł, zo samo ze styskom zawoła: Mój Božo, čohodla sy mje wopušćił? A joho samsny Wótc je žadaše. Jeli Bóh ani swojoho lubowanoho Syna njepřelutowa — z lubosće k nam, kak móžemy my njeposłušne, hrěšne dźěćiska žiwjenjo bjez ćerpjenja, bjez horja sej žadać? Prajmy z Jězusom: Wótče, nic moja, ale Twoja so stań wola! Milijóny swjatych martrarjow su nam z přikładom. Wotročk njeje nad Mištrom, kiž rěči: Chce-li što za mnu přińć, bjeŕ wšědnje swój křiž na so a sćěhuj mje! Bóh wě, čohodla a čomu nas šwika; přetož nas — lubuje. Tuž z lubosću k njomu też ćerpmy! Płody ćerpjenja su słódke, njezachodne!

Rozhlad w swěće.

Namołwjenjo k bojej wo dźěło.

Němski dźěłowy minister je lud namołwjał k bojej wo dźěło. Winowatosć kóždoho je, zo wjednika Adolfa Hitlera při joho starosći wo zdźerženjo naroda podpjera. Wolu k tomu njemóžemy lěpje pokazać, hač zo bjez přestaća za srědkami a pućemi pytamy, kak bychmy bjezdźěłosć přewinyli. Nacionalsocialistiske statne wjednistwo je we wojowanju přećiwo bjezdźěłosći iniciativu přewzało a je nam dobry přikład dało. Nětko so wo to jedna, zo so wosebje privatna industrija sobustorhnyć da a z nacionalnoho zamołwjenja ze wšěmi mocami přinošuje k zwjeselacomu wožiwjenju hospodarstwa. Dyrbimy dobre mjeno khmanosće němskoho ludowoho hospodarstwa znowa do swěta njesć. Też hdyž so wopory žadaja a wuspěchi so hakle pomału pokazuja, njedyrbimy wustawać, ale hić prawje spóznaty puć a sebi stajnje swojeje zamołwitosće, kotruž wšitcy za žiwjenjo luda a naroda, za wobstaćo němskoho stata a za derjemćo człowjestwa njesemy, wědomi być.

Statny akt w Unterhachingu.

Srjedu, 21. měrca, podachu so tysacy ludźi na twarnišćo awtoweje dróhi pola Unterhachinga. Wobkhad běše tak wulki, zo dyrbjachu tam awta jězdźić zastać. Swjatočnosć wotewri znutřkowny minister Wagner z postrowjenjom wjednika Adolfa Hitlera. Na to rěčeše generalny inspektor Todt: Mamy 12 wulkich twarskich wotdźělenjow wottyknjenych a tysac kilometrow awtoweje dróhi je hižo w twarje. Hišće lětsa so prěni dźěl dotwari. — Zastupjeŕ lěhwow dźěłoweje służby wozjewi, zo je so wčera w 130 dźěłowych lěhwach nowa dźěłowa służba wotewriła. — Nětko překroči kancler Adolf Hitler twarnišćo. Mjez tym rěčeše minister dr. Goebbels: Najwosobniša winowatosć z ludom zwjazanoho knježeństwa je, dźěło a khlěb a socialny staw žiwjenja dać, kiž kulturnej wysokosći němskoho naroda wotpowěduje. Němska stoji dźensa při wojowanju přećiwo swětowej krizy w najprěnišej fronće a druhe staty bóle a bóle naš přikład sćěhuja. — Potom měješe kancler Adolf Hitler wulcy ważnu rěč: Němscy dźěłaćerjo, započńće! Wulki skutk móžemy jenož dokónčić, hdyž wšitcy sobu pomhaja. Njebjesa su

přecy jenož tomu pomhałe, kiž so sam sprawnje prócowaše a so na druhich njespušćeše. Program knježeństwa je najwjetši program za wobstaranjo dźěła, kiž Němska dotal znaješe. Z nim so naše hospodarstwo mócnje wołóži a financne žiwjenjo do porjada přinjese. Wšitke běžne wudawki maja so z porjadnoho financnoho rozličenja dawać. K wobstaranju srědkow pak je na prěnim městnje dowěrjenjo luda a pomoc lutowarjow trěbna. W zańdźenym lěće je so w Němskej něhdźe milijarda hriwnow wjacy nalutowało. Też dań je so zniżiła. W přichodźe dyrbi so dołh zniżić, nowy kapital tworić. Chcemy wunošk kóždoho sprawnoho dźěła, sprawne lutowanki a sprawne wobsedźeństwo škitać!

Dźěłowy bój w Drježdźanach.

Srjedu je so też 100 kilometrow dołha awtowa dróha ź Drježdźan do Meerany twarić započała. SA-, SS- a HJ-formacije běchu pola zastanišća Drježdźany—Kemnitz nastupjene. 1/2 11 hodźin přijědźe sakski bohot Mutschmann přewodźany wot statnoho ministra dr. Fritscha. Też ministerski president Killinger, wyšši měšćanosta Zoerner a druzy wuznamjenići běchu zastupjeni. Wotewrjeńsku rěč měješe bohot Mutschmann. Rěčeše wosebje k dźěłaćerjam. Přez wěsty dóńt su woni na započatk twara wulkich awtowych dróhow stajeni jako pioněrojo. Z tutym nowym dźěłom maja lěpše wobstojnosće za němski lud wubědźić. Z dźěła dyrbi nowe zemjanstwo nastać. Rěč skónči so z přećom najlěpšoho wuspěcha za wulki skutk z Božej pomocu. Dale rěčeštaj hišće wyšši železniski rada Claußnitzer a krajny propagandny wjednik Salzmann.

Wo dostojnosći swjatych dnjow.

Němski nutřkowny minister a němski minister za ludowe powučenjo a propagandu staj wukaz k wuwjedźenju zakonja wo swjatych dnjach wudałoj. Zakazane su wšitke dźěła, kiž so zjawnje wopokazuja a zamóža zwonkowny měr swjatoho dnja kazyć. Zakaz njepłaći za póstski abo železniski wobkhad, za dźěła, kiž so domjaceje a ratarskeje potrjeby dla njehodźa wotstorčić, za dźěła k wotwobroćenju škody na strowosći a wobsedźeństwje, za dźěła w zajimje zjawnych naprawow a wustawow, k zadźewanju nuzy abo k přihotowanju hermankow a wikow, kiž so nazajtra wotměja, za lóžše dźěła w zahrodkach při domje abo podobnych, jeli wobsedźeŕ abo joho přiwuzni sami dźěłaja.

Za čas hłowneje Božeje służby su zakazane:

1. Zjawne zhromadźizny, jeli so z nimi Boža służba kazy.
2. Wšitke zarjadowanja k zjawnej zabawje, njepředleži-li wyšši zajim wumělstwa, wědomosće abo ludowoho wukubłanja abo politiski zajim.
3. Ćahi pod hołym njebjom, športske a turnarske zarjadowanja kaž też hońtwy na dźiwinu, jeli so z tym Bože służby njeposrědnje kaža.

Ćichi pjatk a pokutny dźeń su nimo toho zakazane:

1. Športske a turnarske zarjadowanja.
2. Hudźbne poskićenja w korčmach.
3. Wšitke zjawne zarjadowanja bjez khutnoho kharaktera, kiž zabawje służa.

Na wopomnjeńskim dnju našich rjekow su zarjadowanja pod 2. a 3. dypkom zakazane.

Na předwječoru jutrownički a hodownički, dale 1. dźeń jutrow a hodow su zjawne reje zakazane.

Gömbös je spokojom.

Hnydom po nawróće je wuherski ministerski president Gömbös přez radio wo Romskich zrěčenjach rozprawjał a na přećelne zhromadne dźěło z Mussolinijom spominał. Z tutym zhromadnym dźěłom maja so dźěle europskoho prašenja rozrisać. Kóždy stat, kiž hišće zwonka stoji, so rad wita, jeli so materialne a objektivne wuměnjenja dopjelnjeja.

Njeměrna Španiska.

W Sevilli su zwjazki pinčnikow a kucharjow štrajk připowědźiłe. Přičiny su pječa jenož politiske. Ze štrajkom by so też měrne wotwićo swjatoho tydźenja w Sevilli wohrozyło. Za swjatočne wotměćo tutoho tydźenja pak dyrbi so ze wšěmi srědkami rukować. W Sevilli w towaršowni katolskeje akcije bomba rozbuchny. Hačrunje běše wjele sobustawow přitomnych, so nichtó njezrani. Na twarjenju pak je khětro wulka škoda nastała. We wsy Ribera we Oviedoskej provincy wjesnjanosta a gmejnscy radźićeljo z politiskich wjećeńskich přičinow radnu khěžu zapalichu. Wšitke akty so spalichu. Też w Barcelonje so dale štrajkuje. Knježeństwo chce na Kataloniskej železnicy wojakow přistajić, jeli štrajkowacy železniski personal hnydom dźěłać njezapočnje.

Z Łužicy a Serbow.

Z **Budyšina.** Joho Excellenca, najdostojniši knjez biskop Pětr Legge, je w zajimje dušepastyrskoho zastaranja katolskich Serbow važne wosobinske přeměnjenja přewjedł. — Najdostojniši knjez je přeco wysokodostojnoho knjeza can. Jurja Hejduški dopjelnił a joho wot dźěła tachantskoho fararja a dušepastyrstwa w jastwje wuswobodźił. Na tute wašnjo dyrbi so dócpěć, zo by spomnjeny knjez swobodniši był za ordinariatske dźěła; wosebje budźe joho nadawk, wšitke należnosće nabožnoho a kulturelnoho raza serbskich katolskich wosadow zamołwiće wobdźěłać a ordinariatej wo nich referować. Katolscy Serbja dyrbja z tym přileżnosć měć, w tutych należnosćach so na referentu wobročić, kiž wobstojnosće dospołnje znaje. Tohodla je też najdostojniši knjez biskop při cyrkwi Našeje Lubeje Knjenje dweju serbskeju kapłanow pomjenował, młódšoho a staršoho, zo bychu duchowne potrěbnosće katolskich Serbow spokojene byłe. Tak budźe porjadnje serbski duchowny móc spowědź słyšeć w tachantskej cyrkwi — a w cyrkwi Našeje Lubeje Knjeni dwaj duchownej. Sobotu dopołdnja budźa w tachantskej cyrkwi wšitcy serbscy duchowni spowědź słyšeć, dźiwajo na mnohich spowědnych ludźi ze wsow. — Za nowoho tachantskoho fararja bu pomjenowany tachantski vikar a dotalny ordinariatski assessor Franc Lehmann. — Dotalny tachantski kapłan Dr. Hötzel, kiž je hižo za diecezanskoho sekretara Bonifacijowoho towarstwa postajeny, bu na tachantskoho vikara a ordinariatskoho assessora pomjenowany. — Dale su sćěhowace přeměnjenja, štož duchowne městna nastupa, so stałe: Knj. kapłan Karl Kretschmer w Kamjencu bu pomjenowany za kapłana při cyrkwi swjatoho Antonija w Drježdźanach-Löbtawje. — Knjez kapłan Alois Eberle, kapłan w Lipsku při Našej Lubej Knjeni, za kapłana we Lipsku-Reudnicach. — Knjez kapłan Buch, dotal kapłan we Lipsku při swj. Jurju, dósta dowol za dalše studije. — Nowoměšnik Dr. Bjarnat Wensch z Drježdźan za kapłana w Kamjencu. — Nowoměšnik Karl Hinze za kapłana we Lipsku při swj. Jurju.

Z **Radworja.** Zańdźenu njedźelu wječor wotmě so we wjesnej korčmje druha wulka wosadna zhromadźizna, kotraž bě zdobom też zhromadźizna „Bjesady“. Cyła wosada bě přeprošena, ale tu njebě přewjele ludźi. Je Radworska wosada tak mólička, zo hišće žurlu napjelnić njemóže? Tola ći, kotřiž su tam pobyli, su so jara spokojeni domoj wróćili. Knjez wučeŕ Kubaš poskići zajimawy přednošk ze swětłowobrazami wo swojej jězbje do Roma. Pućowaŕ je wobrazki wšě sam fotografował a wobrazy maja tak cyle wosebity raz. Tak wuhladamy sceny ze žiwjenja w Italskej. Tak widźimy mjez druhim, kak sebi italscy měšćenjo husto jich šaty wysoko nad hasami suša, abo kak so někotry sprócny abo też lěni człowjek na hasy ležo wuspi. Widźachmy na wobrazkach też njeličomne syły ludźi, kotrež běchu

do Roma přikhwatałe. Začuchmy we wutrobach wulkosć a rozšěrjenosć katolskeje cyrkwje. Spóznachmy znowa, što Swjate lěto a što wěčny Rom nam je, hdyž so wšě narody swěta tu zhromadźeja. Zajimawe nazhonjenja a začuća wo swojim pućowanju dodachu hišće knjez Šołta, knjez farař a knjez kantor, kiž su tohorunja pak we Swjatym lěće, pak też prjedy w Romje pobyli.

Z **Khrósćic.** Pjatk před tydźenjom zeńdźechu so sobustawy wjesneje nalutowańje a wupožčeńje k swojej 77. hłownej zhromadźiznje. Předsyda, kubleŕ Jurij Wjeńka, móžeše jenož 40 zajimcow powitać, potajkim ani pjaty dźěl wšěch sobustawow, kotrychž ličba so na 215 kónc lěta 1933 staji. Wón přednjese zdobom přehlad wo wobkhodźe we zašłym lěće. Cyły wobwrót staji so na 683 150,29 hr., něšto měnje hač na lěto 1932. Za to pak su so nalutowanki powyšiłe a wučinjachu 50 746 hr., 4414 hr. wjacy hač w prjedawšim lěće. Tworowy wobkhod dyrbi so rozmnožić. Tohodla ma so w Khrósćicach nowe składnišćo natwarić, trěbne narysy a naćisk wudawkow su hotowe. Tohodla jedna zarjadnistwo ze centralu a je hižo rjanu kročel doprědka. W dalšim čini předsyda na družstwowe mašiny kedźbnych, kotrež tu nic jenož k dekoraciji stoja, ale so wutrjebać dyrbja. Z dalšeje rozprawy zhonichmy, zo loňši čisty wunošk 1460,57 hr. wučini, kotryž so na fondy rozdźěli. Potom rozprawješe zličbowaŕ Jurij Skala wo lětnym rozličenju, na čož so družstwowe organy wuswobodźichu. Nadźija wobstoji, zo so dotalna wysoka dań poměrnje zniži. Na nju pokaza też bankowy direktor Šołta z Budyšina, kiž na rozkćěwje Khrósćanskeje nalutowańje swoje wjeselo wupraji. Dale poda pokiwy, kak mohł so tworowy wobkhod rozmnožić a hołdowaše hesłu: Wjesne pjenjezy słušeja do našich wjesnych nalutowańjow. Njech so ludźo na kraju po tym maja!

— Zańdźenu wutoru běše při našej šuli swjatočne pušćenjo wotkhadźacych dźěći. 21 holcow a 14 hólcow stupi do žiwjenja. Rozžohnowansku rěč měješe rjadowny wučeŕ Heidrich. Ze zawostajeństwa njeboh kantora Hile dósta 8 dźěći rjane wužitne serbske knihe. Cyła swjatočnosć běše ze spěwami wobrubjena. Njezasłyšachmy pak ani jedyn serbski spěw, ani jenu serbsku pěseń ze strony šulskich dźěći, kaž smy to hewak zwučeni byli. Wjesnjanosta Kokla jako zastupjeŕ šulskoho wubjerka a staršich wupraji w serbskej rěči wutrobny dźak wučerjam a duchownym za wósomlětne njewustawace šulske dźěło. Też knjez rěznik Groła poreča w mjenje staršich někotre słowa. Na kóncu wuspěwachmy zhromadnje narodny serbski spěw: „Hdźe statok mój“ a wótčinskej němskej spěwaj. Šulski wjednik wunjese hišće sławu na němske knježeństwo, kiž powšitkownje wothłós namaka. — Wustajeńca rysowankow a ručnych dźěłow šulskich dźěći běše tři dny pospochi wotewrjena. Tak je kóždy přileżnosć měł, pilne prócowanjo dźěći a wučerjow spóznać.

Z **Drježdźan.** Dołho wočakowany přednošk knjeza dra. Wjacsławka, kiž zańdźenosć sakskeje stolicy wobrazuje, poskići so 20. t. m. w towarstwje katolskich Serbow „Jednota“. Je wjele Serbow w Drježdźanach, kiž drje hižo dołho tu bydla a tola ničo wo tym njewědźa, kak je so tute wulkoměsto po lětstotkach wuwiło. Tohodla ma so khwalić, zo je přednošeŕ runje tele thema wubrał. Knjez dr. Wjacsławk běše maćiznu k tutomu historiskomu přednoškej čerpał ze wšelakich na to so poćahowacych knihow a porysowankow (Pläne). Zo bě přednošowacy jara swědomliwje z historiskimi dopomnjeńkami so zaběrał, bě z toho widźeć, zo nic jenož hasy a dróhi, ale też stare domy, kiž něhdy Drježdźany porjeńšachu, naspomni. Wosebje zajimawe bě zhonić, zo je Łobjo w prjedawšim starym času po wjacorych rěčnišćach přez Drježdźansku přiměrnu runinu běžało. Kak pak so připosłucharjo dźiwachu, hdyž bu jim rozestajene, zo nětčiše Nowoměsto poprawom Stare město je. Też njetrjebamy so wjacy dźiwać, zo maja Drježdźany tak wjele haskow we srjedźu města, wšak su to wšo zbytki zańdźenosće. Słyšachmy tak też, zo buchu tute haski zwjetša po rjemjeslnistwach pomjenowane, kiž mějachu tam swoje stare prawa. Dźakowni pak móžemy być, zo smy při tutej přileżnosći hnydom też słyšeli, hdźe su stari Serbja bydlili, kiž k założenju města přinošowachu. Wuwjedźenja, židowske wobydleństwo nastupace, přinošowachu k dopóznaću, zo je też židowska wosada tu hižo khětro stara. Wězo njemóžemy sebi wšo, štož je so přednošowało, nadrobnje spomjatkować, tola to najwažniše a najzajimawše wěsće kóždy na dalše wobkhowa. Tuž też hišće raz na tutym městnje knjezej přednošerjej wutrobny dźak za tónle ludowy a tola wědomostny přednošk. Tutón wječor njebě jenož wot katolskich Serbow wopytany, ale běchu so też evangelscy krajenjo přinamakali. Ze spěwom „Hdźe statok mój“ skónči so poměrnje derje wopytana zhromadźizna. — Štwórtk, 5. apryla, wotměje so w towarstwje „Hromadnik“ přednošk stud. theol. Pětča wo serbskich ptačkach. Tuž njezabudźmy tam hić. My česćimy z tym kóždoho, kiž swój čas za nas wopruje. F. Th. H.

Do Serbow. Štó njeby sej swětoznate pasijónske hry w Oberammergawje wobhladał, kotrež so zasy lětsa tam předstajeja, štož so kóžde 10 lět stawa k dopomnjeću na tamne struchłe časy před stalětami! Tuta móžnosć so lětsa zajimcam poskići a to w dnjach mjez synowymi a žitnymi žnjami, snadź w poslednim tydźenju smažnika (junija). Dźiwajo na hospodarske wobstojnosće budźe jězba z wosebitym wulkim awtom tak tunja hač možno. Wězo njebudźe so wopyt bajeŕskich krajin jenož na Oberammergaw wobmjezować, štož je ze sćěhowaceje jězby dowidźeć. Wot Kamjenca pójdźe přez Drježdźany — chcemy tu jenož najwažniše města naspomnić — Kamjenicu, Hof do Konnersreuth, hdźež chcemy stigmatizěrowanu Therezu Neumanec wopytać, jeli biskopskeje dowolnosće dóstanjemy, kotruž chce jedyn duchowny knjez wobstarać, dale přez Regensburg, Landshut, hnadowne městno Altötting, Mnichow, do Oberammergawa nimo krasnych hornjobajeŕskich jězorow, Garmisch-Partenkirchen při nozy najwyšše hory w Němskej (Zugspitze — 3000 m wysoka), přez Kempten (znate přez swjatoho Domaša), k Bodamskomu jězorej (Bodensee), dale přez města Ulm, Donauwörth, Nürnberg, Bamberg abo Bayreuth zasy domoj. Jězba budźe tydźeń trać a płaći tam a sem jenož 26,50 hr. Přenocować budźe so zasy we katolskich wustawach při poměrnje nizkich wudawkach. Za jěść ma so kóždy sam postarać kaž při jězbje do Triera. K tomu přińdźe zastupny lisćik k pasijónskim hram. Jich płaćizny so bórzy wozjewja, też dalše drobnosće. Štóž chce sobu jěć, njech to hač do 8. apryla wyššomu wučerjej Słodeńkej w Pančicach ertnje abo pisomnje wozjewi. Hač do toho dnja njeje hišće nichtó na swoje přilubjenjo zwjazany. Wulki moderny awtobus wopřija znajmjeńša 36 wosobow. Hdyž je postajena ličba połna, njehodźi so nichtó wjacy přiwzać. Tuž njech so zajimcy bórzy zamołwja, zo mamy trochu přehlada, z kelko wobdźělnikami móže so ličić.

Staršiski wječor a rozžohnowanjo dźěći tachantskeje šule w Budyšinje.

Pónděle a wutoru, 12. a 13. t. m., běchu šulske hodźiny w tachantskej šuli za wopyty staršich wotewrjene. Wjele staršich wuži tutu přileżnosć a wopyta dźěći, wosebje te w nižšich rjadownjach, při „šulskim dźěle“. Zdobom běše w rysowanskim rumje wustajeńca šićow, rysowankow a druhich ručnych wudźěłkow wot dźěći zhotowjenych.

Wutoru wječor wotmě šula w „Kolpingowym domje“ derje wopytany wječor za staršich a přećelow našeje šule. Kapala dźěći wotewri jón z rjanym maršom. Knjez wučeŕ Jurij Šenk přednjese prolog na wótčinu. Pod nawjedom knjeza kantora Jurja Šołty spěwachu dźěći prěnjeje rjadowny swjedźeński spěw. Kantor a šulski wjednik, knjez Šołta, dźeržeše rěč, kiž běše złożena na thema: Šula w třećim kralestwje. Wona chce dźěći wukubłać na cyłych staćanow nowoho kralestwa. Šula chce bóle dźěći wukubłać we woli hač je jenož natykać z wědomosću. Katolska wěrywuzna-

wanska šula, kaž je to tachantska, budźe přecy zasy čerpać z kužołow swjateje wěry. Starši, kiž doma před swojimi dźěćimi autoritu šule nješkitaja, škoduja dźěło šule. Rěčnik skónči swoju zasadnu rěč z hesłom: Sieg-Heil na wjednika Němskeje. Na jewišću pokazachu dźěći wšelake episody z drobnoho šulskoho dźěła, kaž zastup do šule, prěnje wučby, ličenjo a čitanjo. Wjetše dźěći wustupichu jako turnarjo abo holcy mějachu wulět. Žortniwy kašpor a joho „zajacy" wubudźichu wjele smjeća. Bubony a hwižki dachu so z wjele haru słyšeć. Běše to stajnje žiwy wobraz na jewišću. Wšohromadźe pomhaše na sto dźěći wječor wuhotować. Knjez Zeibig so w mjenje starších za wšu prócu, wosebje wučerjomaj Šenkej a Wenclej, dźakowaše.

Zańdźenu njedźelu běše w cyrkwi Našeje Lubeje Knjenje swjatočnosć za dźěći, kiž k jutram t. l. ze šule wustupja. Kapłanaj dr. Horjeń a Cyž měještaj w tydźenju nabožne přednoški a přihotowachu dźěći na swjatu spowědź a swjate woprawjenjo. Njedźelu běchu Bože służby rano a dopołdnja wosebje bohaće wopytane. Dźěći, kiž běchu serbsku nabožnu wučbu dóstawali — bě jich 11 — mějachu swoje zhromadne swjate woprawjenjo na dopołdnišich kemšach. Němske pak wobnowichu na rańšich kemšach křćeńske sluby. Khorhowje młodostnych cyrkwinskich towarstwow wobdawachu wołtař. — Zańdźenu wutoru běše za tachantsku šulu ważny dźeń. 57 dźěći chcyše wona ze swojoho škita pušćić. Wulka swjedźeńska žurla běše cyle połna, hdyž běchu so w 9 hodź. wšitcy zhromadźili. Nimo poslednjeje rjadownje běchu tam też dźěći 7. lětnika a rjadownja knjeza wučerja Jana Bryla, wučerskoho jubilara. Starši běchu we wulkej, wučerjo a duchowni w połnej ličbje přitomni. Knjez wyšši wučer Pawoł Šwopa wotewri swjedźeński akt ze zawodnej hudźbu na harmoniju. Wotkhadźace dźěći zanjesechu spěw na Němsku. Wjednik šule, knjez kantor Jurij Šołta, rěčeše k dźěćom poslednje słowa jako šulski předstajeny. Dopomni je na dźeń zastupa do šule, na dźeń prěnjoho swjatoho woprawjenja, pokaza na zhromadne kemše poslednju njedźelu a dale na ważny čas nowotwara w Němskej. Wón napominaše dźěći: Nječitajće žane hubjene knihe a časopisy, ale dźiće do našeje měšćanskeje abo też do wosadneje knihownje po dobru duchownu cyrobu. Budźće zmužići, swěrni, wěrni a pobožni. Tajkich was trjeba třeće kralestwo! Hólcam da šulski wjednik jako wjednika swjatoho sobu, prostoho bratra Konrada-Parzhamskoho. Holcy dopomni na krasny přikład swjateje Hańže, kotrejež swjećo ze šulskoho wokna hlada. Wšěm kładźeše na wutrobu, njedźelsku winowatosć stajnje dopjelnić, porjadnje měsačnje k swjatomu woprawjenju khodźić. Dźěći přednjesechu basnje wótčinskoho a nabožnoho razu. Wšitcy spěwachu spěw na Němsku a Horst-Wesselowy.

Hišće junu jimaše so šulski wjednik słowa, zo by na 25lětne wučerske dźěło swojoho pomocnika knjeza wučerja Jana Bryla dopomnił. 20 lět wot tutych je jubilar tachantskej šuli wěnował. Znata je joho přećelniwosć, z kotrejž do kóždoho dźěła zapřimnje. Jomu a joho cyłej swójbje wupraji šulski wjednik w mjenje cyłeje zhromadźizny horce přeća do dalšoho dźěła, za čož so knjez Bryl hnuty dźakowaše. Też knjez farař Sprentzel gratulowaše jubilarej a dźakowaše so jomu za joho přikładne sobudźěło we wosadnym žiwjenju.

Na to dóstachu wotkhadne dźěći wot knjeza wyššoho wučerja Adlera wuswědčenja. Někotre buchu też wuznamjenjene z mytom. Po wuspěwanju dźaknoho kěrluša rozžohnowachu so dźěći ze swojimi wučerjemi. Bóh daj zbožo našim dźěćom na puć do žiwjenja!

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. Při jednanjach wo někotrych swjatoprajenjach poručа Swjaty Wótc wo křesćanskej lubosći napřeco khudym, khorym, běrnym a starym. Wón praji, zo je po Jězusowej wučbje runje spomožerstwo sobu najrjeńši wupłód dobroho křesćanskdho zmyslenja. Dobre činić, je samo zakład cyłeje křesćanskeje dźěławosće. Wón dale praji, zo bychu nětkole wšelacy najradšo widźeli, zo bychu khori tak khětře kaž možno wumrěli, zo žiwi njebychu trjebali mocy k jich zdźerženju a zastaranju nałožeć.

Kardinalow ma katolska cyrkej nětkole 56. Z nich je 28 Italčanow, potajkim połojca. Z tamnych kardinalow je: 6 Francózow, 4 Němcy, 1 Awstričan, 4 z Połnócneje Ameriki, 3 Španičenjo, 2 Polakaj, 1 Belgičan. Po jenym kardinalu maja dale: Iriska, Jendźelska, Českosłowakska, Portugalska, Wuherska, Kanadiska a Brasiliska.

Němska. Rottenburgski biskop je jenoho fararja na něšto časa do Brasiliskeje póslał, zo by tam misijóny za katolskich Šwabow, kotřiž su do Južneje Ameriki wućahnyli a tam mjez wjele druhowěriwymi bydla, wotměł. Farař chce při tym wosebje też najnowše kolonije dweju katolskich towarstwow wopytać.

W Berlinje założichu prěnju židowsko-křesćansku wosadu evangelskeje cyrkwje.

Zjednoćeństwo „Ernste Bibelforscher", kotrež też pola nas w Serbach zańdźene lěta wjele knihow a spisow roznošować daše, bu za cyłu Prusku a někotre druhe němske kraje zakazane.

Českosłowaska. Tu lud pomału spóznawa, zo je njepřećelstwo přećiwo katolskej cyrkwi, kaž to přecy hišće wšelacy chcedźa, jenož ke škodźe stata. Wosebje w Słowakskej wubudźeja tajke pospyty kulturnoho wojowanja jenož přećiwnosće napřeco statej. A je-li nětkole tu abo tam rozkora mjez Čechami a Słowakami, potom su, kaž so pisa, na tym tamni liberalni, kotřiž bychu najradšo cyrkwi škodźeli, wosebje sobu wina. Je tola do wójny z časami tak było, zo smědźachu Słowacy skoro jenož hišće w cyrkwi swoju maćernu rěč nałožować. W poslednim času běše sebi wučerske towarstwo wosebje zasy propagandu za wustup z cyrkwje přało. K tomu pisa njekatolska nowina, zo je so tola hižo w zańdźenosći dosć přećiwo cyrkwi dźěłało a zo je runje w našim času jara nuzne, zo so tajkich kročeli přećiwo wěrje wostajimy.

Awstriska. Nětko, hdyž je marxismus cyle poražený a zničeny, so też zasy mnozy do klina katolskeje cyrkwje wróćeja, kotrychž běchu prjedy socialdemokratojo nuzowali, z cyrkwje wustupić. A to bě jich jara wjele. Mnozy drje hišće wěrjachu, ale jeli chcychu dźěło abo zasłužbu měć, dyrbjachu być ze sobustawom partaje abo tola swobodnych dźěłaćerskich zwjazkow. A tam jich potom tak dołho hanjachu a jim wšelake pomocy zapowěchu, dóniž so skónčnje wot cyrkwje njewotwobroćichu. Arcbiskopski ordinariat we Winje je postajił, dokelž so přecy wjacy do katolskeje cyrkwje zamołwjeja, zo maja wšitcy najprjedy nabožnu wučbu dóstać, zo njebychu też tajkich přijimali, kotřiž docyła hódni njejsu. Mjez tym dóstanu wopismo, zo su so k nawrótej do cyrkwje zamołwili.

Posledni zjězd němskich katolikow we Winje je so też filmował. Zynkofilm rěka „Sejm Boži" a je so tam a sem hižo pokazował.

Francózska. Parizski kardinal da jenu nowu cyrkej twarić. Budźe hišće lětsa hotowa a ma so swjatomu Don Boskej poswjećić. Kaž smy pisali, ma so tutón jutrowničku swjaty prajić. Z Drježdźan pojědźe wosebity ćah za putnikow do Roma.

Před 21 lětami wzachu w Parizu katolikam jenu kapalu a dachu ju evangelskim. Lětsa dósta ju cyrkej zasy wróćo, štož je wosebje zasłužba jenoho spisowaćela, kotryž njepřesta wo njesprawnosći tamnoho wuswojenja pisać. Dopokaz za to, zo dyrbiš přecy zasy započeć, jeli njejsy hnydom wuspěch měł.

W poslednich dźesać lětach přijědźe do Lourdesa kóžde lěto na 400 putniskich ćahow, loni pak (75lětne wobstaćo) za prěnje dźewjeć měsacow 418 ćahow. K tomu přińdu hišće jenotliwi putnicy. (Dalše str. 95)

Přechodne modlenja Božich mšow

Bołmownička. I. rjadu. Fijałkowa.

Dźensa Bože służby radosć a zrudoby zasobu jewja. Radosć přeživajmy w swjećenju bołmy abo bołminy (= palmow, pola nas za to rokity) a wobkhadźe z njej. Hižo do lěta 400 wěriwi w Jeruzalemje bołmońčku z palmami z Wolijoweje hory do města swojoho biskopa (na Jězusowym měsće) swjatočnje přewodźachu spěwajcy: „Wulcy khwaleny budź, kiž dźe w mjenje Knjezowym!“ Z Jeruzalema rozšěri so wobkhad po cyłym swěće. Hižo do lěta 1000 poča Cyrkej hałžki swjećić. Swjećenjo bołminy je podobne prěnjej połojcy Božeje mšě. Město přežohnowanja je swjećizna bołminy a město woprawjenja wudźělenjo tych hałžkow. Palmy su znamjenja póćiwoho žiwjenja, matrarstwa, dobyća, pokoja. Swjećena bołma hnadu přiwobroća kaž wšě swjećene wěcy. Tuž sebi ju ważmy tež doma!

Zrudobu začuwamy hnydom po wobkhadźe z ćerpjacym Jězusom, přetož hižo něšto dnjow po swjatočnym witanju žadachu sebi Židźa joho smjerć: Křižuj joho, pušć nam Barabbasa! Khrystus sebje ponižić, čwělować a morić da, zo by nas wumohł. Wzmimy tež my křiž na so, a dobudźemy sebi palmu. Budźmy swěrni! Bóh šwika tych, kotrychž lubuje. Njeje ani swojoho Syna přelutował.

Swjećenjo bołminy.

Khór spěwa: Hosanna filio David: benedictus: quievenit in nomine Domini. O Rex Israel, Hosanna in excelsis. Hosanna Synej Davidowomu. Požohnowany, kiž přikhadźa w mjenje Knjeza. O Kralo izraelski! Hosanna we wyššinach!

Dominus vobiscum . . .

Oremus. Modlmy so! Božo, kotryž maš prawo na cyłu našu lubosć, rozmnož w nas dary swojeje njewuprajneje hnady, a kiž sy nam w smjerći swojoho Syna nadźiju na to spožčił, štož wěrimy, daj nam přez joho horjestaćo tam dóńć, hdźež sebi žadamy. Kiž je z Tobu žiwy a kraluje . . .

Lectio libri Exodi. **Čitanjo** z 2. Knihi Mójzesowej 15, 27 a 16, 1—7.

Słyšimy wo 70 palmach z dwanaće žórłami, kotrež Židźa ducy z Egipta w pusćinje nadeńdźechu. Bóh jim slubi słódku manu, zo bychu njezawutlili. Też swojoho Syna a nas posylnja w pusćinje ćerpjenja. Njemórkotajmy kaž Židźa!

We wonych dnjach přińdźechu izraelske dźěći do Elima, hdźež bě dwanaće studni a sydomdźesat palmow, a natwarichu sebi stany při wodach. A nastajiwši so z Elima přińdźe cyła syła izraelskich dźěći do pusćiny Sin, kotraž je mjez Elimom a (horu) Sinai, pjatnaty dźeń druhoho měsaca po tym, zo běchu z Egipta wušli. Tu mórkotaše wšitka syła dźěći izraelskich w pusćinje přećiwo Mójzesej a Aronej. Dźěći izraelske jimaj prajachu: Radši bychmy wumrěli přez ruku Knjeza w zemi egiptowskej, hdyž tam sydachmy při horncach mjasa a jědźachmy khlěba dosyta. Čomu staj nas wuwjedłoj do teje pusćiny, zo byštaj nas wšitkich z hłodom moriłoj? Knjez pak rjekny Mójzesej: Hlej, ja wam budu z njebjes khlěby deščić; lud njech wuńdźe a nazběra sej telko, kelkož na kóždy dźeń trjeba, zo bych jón pruhował, hač změje so po mojich zakonjach abo nic. Šěstoho dnja pak njech sej skhowaju, kelkož domoj přinjesu; toho budź dwójcy telko, štož hewak na jednotliwe dny zběraju. A rjeknyštaj Mójzes a Aron ke wšěm dźěćom izraelskim: Wječor póznajeće, zo je Knjez was wuwjedł z Egipta, a rano wuhladaće joho krasnosć.

Město stupnjowoho spěwa słyšimy pak a) wo hidźe farizejow, pak b) wo Jězusowej styskności na Wolijowej horje.

a) (Jan 11, 47—49, 50 a 53.) Zhromadźichu wyšši měšnicy a farizejowje radu a rjeknychu: Što sčinimy, dokelž tónle čłowjek čini wjele dźiwow. Wostajimy-li joho tak, budźeja wšitcy do njoho wěrić, a Romjenjo přińdu a wozmu naše město a lud. Jedyn z nich pak, z mjenom Kajfas, kiž bě toho lěta wyšši měšnik, zwěšći jim: Je wam wužitne, zo by jedyn čłowjek wumrěł za lud a nic, zo by cyły lud zahinył. Tuž wot toho dnja wuradźowachu, zo bychu Jězusa morili, prajicy: A přińdu Romjenjo a wozmu naše město a lud.

b) (Mat. 26, 39 a 41.) Na Wolijowej horje modleše so k Wótcej: Wótče, jeli móžno, njech mje zminje tutón keluch (ćerpjenja). Duch drje je zwólniwy, mjaso pak słabe; stań so twoja wola. Wočuwajće a modlće so, zo byšće do spytowanja njepadli. Duch drje je zwólniwy, mjaso pak słabe.

Evangelium. Dobre poselstwo. Sequentia sancti Evangelii secund. Matthaeum. Słowa swj. scenja po Mateju 21, 1—9.

Kaž su wěšćili, witaja Jězusa jako krala z njewopisajomnym zahorjenjom. Ale kak njewobstajny tón lud bě — a my smy!

A hdyž so k Jeruzalemej přibližichu a přińdźechu do Betfagi k Wolijowej horje, tehdy pósła Jězus dweju wučownikow prajo jimaj: Dźitaj do městačka, kotrež je před wamaj, a hnydom namakataj wóslicu přiwjazanu a žrěbjo z njej; wotwjazajtaj a přiwjedźtaj jeju ke mni. A jelizo by wamaj štó što rjekł, prajtaj, zo Knjez jeju potrjebuje, a hnydom pušći jeju. To pak je so wšitko stało, zo by so dopjelniło, štož bu prajene přez profětu (Zach. 9, 9), kiž praji: „Prajće dźowcy sionskej: Hlej, twój kral dźe ćichi k tebi sedźo na wóslicy, na wóslatku, młodym přežnoho skoćeća. Wučownikaj pak woteńdźeštaj a sčiništaj, kaž bě jimaj Jězus poručił. A přiwjedźeštaj wóslicu a zrěbjo, a położištaj na nje swoju drastu a sadźištaj joho na nje. Mnohe črjódy pak přestrěchu swoju drastu na puć; druzy pak rubachu hałzy ze štomow a je na puć ścelechu. Črjódy pak, kotrež prědku dźěchu a kotrež ścěhowachu, wołachu prajicy: Hosanna synej Davidowomu; žohnowany budź, kiž přikhadźa w mjenje Knjeza; hosanna we wyšinach.

Dominus vobiscum . . .

Oremus. Modlmy so! Přispoŕ wěru swojich dowěriwcow, Božo, a wusłyš mile naše należne prósstwy: přińdź na nas twoja mnoha smilnosć! Požoh†nuj też tute palmowe a wolijowe hałžki, a kaž sy jako předznamjo Cyrkwje rozmnožił potomnistwo Noeja, hdyž bě z archi wušoł, a Mójzesa, hdyž bě z izraelskimi dźěćimi z Egipta wućahnył, tak daj też nam, kiž palmy a wolijowe hałžki njesemy, zo bychmy z dobrymi skutkami Khrystusej napřećo khwatali a přez njoho do wěčneje radosće zastupili. Kiž z Tobu žiwy je a kraluje w jednosći Ducha . . .

Praefatio. Per omnia saecula. Wěki na wěki. Amen. Dominus vobiscum. Knjez budź z wami. Horje wutroby! Mamy je k Hospodu pozběhnjene. Dźakujmy so Knjezej, našomu Bohu. Vere dignum et justum est. Zawěrno hódne a sprawne, přisłušne a spomožne je, zo so Tebi stajnje a wšudźe dźakujemy, Knježe swjaty, Wótče wšohomócny, wěčny Božo, wokrasnjeny w zhromadźeństwje swojich swjatych. Přetož Tebi służa Twoje stworjenja, dokelž Će jeničkoho za Stworićela a Boha wuznawaju. A wšě Twoje dźěło Će khwali, a sławja Će Twoji swjeći, dokelž dźě wulke mjeno Twojoho Jednorodźenoho wótře před kralemi a mócnymi toho swěta wozjewjeja. Jomu służa jandźeljo a arcyjandźeljo, tróny a knjejstwa a

ze wšim wójskom njebjeskim spěwaju Ci pěseń Twojeje khwały wospjetujcy bjez kónca: Swjaty, swjaty . . .

Dominus vobiscum . . .

Oremus. Modlmy so! Prosymy, Knježe swjaty, Wótče wšohomócny, wěčny Božo, zo by požohnoṫwał a poswjeṫćił te wolijowe hałžki, kotrež sy z drjewa wurosć dał a z kotrychž jenu hołb w swojim pysku wróćo do archi přinjese, a daj, zo bychu wšitcy, kiž je dóstanu, dobyli sej zaškit duše a ćěła. A tute znamjo Twojeje hnady njech, Knježe, zbožo našej duši přinjese. Přez našoho Knjeza . . .

Oremus. Modlmy so! Božo, kiž rozpjeršene zhromadźuješ a zhromadźene zakhowuješ, kiž sy požohnował lud, Jězusa z hałžkami witacy, požohṫnuj też te palmowe a wolijowe hałžki, kotrež Twoja čeledź k česći Twojoho mjena dóstanje, zo bychu, hdźežkuli donjesene, Twoje *žohnowanjo wobydlerjam toho městna* přinošowałe. A Twoja prawica zaćěriwši wšu přećiwnosć škituj jich, kotrychž je wukupił Jězus Kkrystus, Twój Syn a naš Knjez. Kiž z Tobu žiwy je . . .

Oremus. Modlmy so! Božo, kiž ze spodźiwnym zarjadowanjom też přez nježiwe wěcy naše spomoženjo rozdźěljuješ, daj, prosymy, zo bychu pobožne wutroby Twojich wěriwych z wužitkom duchowny wuznam wosławjenja zrozemiłe, jako dźensa črjóda z njebjeskim swětłom zahorjenoho ludu Wumožnikej na puć palmowe a wolijowe hałžki podsćěłaše. Te palmowe hałzy pokazuja dźě na dobyćo nad wjerchom smjerće (djasom), wolijowe hałžki pak připowěduja příkhad duchownje žałbowanoho (Khrystusa). Hižo tehdy ta zbóžna syła ludźi zrozemi zmysł witanja tak, zo naš Zbóžnik ze želnosću nad človječim hubjenstwom so za žiwjenjo cyłoho swěta do wjerćha smjerće da a wuměrajo joho přewiny. A tohodla joho lud dobrowólnje počesći z tym, štož zdobom khwału joho dobyća a też bohatstwo joho smilnosće woznamuje. Też my mamy w połnosći wěry tónle skutk a joho woznam na mysli, a Tebje, Knježe swjaty, Wótče wšohomócny, wěčny Božo, přez toho samoho Knjeza našoho Jězusa Khrystusa należnje prosymy, zo bychmy w nim a přez njoho, kiž chce nas za swoje stawy měć, nad złósću smjerće dobyli a z nim krasnje z mortwych stanyć směć sebi zasłužili. Kiž z Tobu žiwy kraluje . . .

Oremus. Modlmy so! Božo, kiž sy hołbjej přikazał, zemi z wolijowej hałžku pokoj připowěsć, prosymy, rodź te wolijowe a druhe hałžki z njebjeskim ṫ žohnowanjom poswjećić, zo bychu wšomu Twojomu ludej spomožnosć spěchowałe. Přez Khrystusa, našoho Knjeza. Amen.

Oremus. Modlmy so! Poṫžohnuj, prosymy, Knježe, tele palmowe a wolijowe hałžki a daj, zo by Twój lud dźensa to, štož k Twojej česći zwonkownje čini, też znutřkownje z najwjetšej pobožnosću dokonjał tak, zo nad njepřećelom dobudźe a dźěło Twojeje smilnosće nade wšo lubuje. Přez našoho Knjeza . . .

Měšnik hałžki tři króć ze swjećenej wodu krepi modlo so „Aperges me“ a kadźi je tři króć.

Dominus vobiscum . . .

Oremus. Modlmy so! Božo, Ty sy swojoho Syna Jězusa Khrystusa, našoho Knjeza, našeje zbóžnosće dla na tón swět pósłał, zo by so k nam zniżił a nas k Tebi wróćił. Jomu syły wěrjacoho ludu, jako do Jeruzalema přińdźe, zo by *Pismo dopjelnił*, w sprawnej podwolnosći swoje drasty a palmowe hałžki na puć přeścěrachu. Daj, prosymy, zo bychmy jomu z našej wěru puć wusłali a wšě kamjenje postorka a pohórška z njoho wotstronili. Potom njech so před Tobu naše skutki zelenja jako hałžki sprawnosće, zo bychmy hódni byli, po stopach toho kročić, kiž je z Tobu žiwy a kraluje . . .

Swjećene hałžki so rozdawaju. Mjez tym so spěwa:

Pueri Hebraeorum, portantes ramos olivarum, obviaverunt Domino, clamantes et dicentes: Hosanna in excelsis. — Židowske dźěći wolijowe hałžki njesuce dźěchu Knjezej napřećo wołajcy: Hosanna we wysokosći!

Pueri Hebraeorum vestimenta prosternebant in via, et clamabant dicentes: Hosanna filio David: benedictus, qui venit in nomine Domini. — Židowske dźěći přesćěrachu drasty na puć a wołachu prajicy: Hosanna synej Davidowomu. Žohnowany, kiž dźe w Knjezowym mjenje.

Spěwaj móžetaj so wospjetować. Po rozdźělenju:

Dominus vobiscum . . .

Oremus. Modlmy so! Wšohomócny, wěčny Božo, kiž našoho Knjeza Jězusa Khrystusa na wóslika posadźi a hromady ludu pohnu, zo drasty a hałzy na dróhu ścelechu a jomu hosanna spěwachu, daj nam, prosymy, zo bychmy jich dobru wolu sćěhowali a też jich myto dóstać směli. Přez toho samoho Khrysta . . . Amen.

Wobkhad.

Procedamus in pace. Pójmy w pokoju. In nomine Christi. W mjenje Khrystusowym. Amen.

Spěwamy kěrluš: Spěwajće tom Kralej psalmy. Abo kór pěje łaćonske antifony. Wobkhad zwonka cyrkwje. Při nawroće dwaj abo tři spěwarjo do cyrkwje du a durje začiniwši pěseń orleanskoho biskopa Theodulfa († 821) spěwaju. Wšitcy druzy wonka čakaju.

Gloria, laus et honor tibi sit, Rex Christe, Redemptor: Cui puerile decus prompsit Hosanna pium. Gloria, laus . . . **Hordosć, khwała, česć budź Tebi, Kralo Khryšće, Zbóžniko!** Tebi črjóda dźěći spěwaše Hosanna pobožnje. Hordosć . . .

Israel es tu Rex, Davidis et inclyta proles: Nomine qui in Domini Rex benedicte, venis. Gloria, laus . . . Izraelski sy ty Kral a Davidowy sławny syn. W mjenje Knjeza, Kralo žohnowany, dźeš. Hordosć . . .

Coetus in excelsis te laudat coelicus omnis. Et mortalis homo, et cuncta creata simul. Gloria. W njebjesach Će khwali wšitke wójsko njebjeske. Tu pak smjertny človjek a z nim wšitke stworjenja. Hordosć . . .

Plebs Hebraea tibi cum palmis obvia venit: Cum prece, voto, hymnis adsumus ecce tibi. Gloria. Židowski lud wuńdźe z palmami Ći napřećo. Hlej, my z próstwu, slubom, pěsnju dźemy k Tebi. Hordosć . . .

Hi tibi passuro solvebant munia laudis: Nos tibi regnanti pangimus ecce melos. Gloria Woni před Twojej smjerću Će khwalachu. My, hlej, Tebi Kralej nět spěwamy pěsnje. Hordosć . . .

Hi placuere tibi, placeat devotio nostra: Rex bone, Rex clemens, cui bona cuncta placent. Gloria. Woni lubjachu so Tebi, naša pobožnosć budź luba Ći, Kralo dobry, Kralo miły, kotromuž so spodoba wšo, štož je dobre. Hordosć...

Potom subdiakon abo knjez z pjatu křiža na durje zakłapa, wone so wotewrja. Z tym wobrjadom so dopomń na to, zo nam Jězus ze smjerću na křižu njebjesa wotewri, z hrěchom zamknjene. Ducy do cyrkwje so spěwa:

Ingrediente Domino in sanctam civitatem, Hebraeorum pueri resurrectionem vitae pronuntiantes. Cum ramis palmarum: Hosanna, clamabant, in excelsis. Hdyž Knjez do swjatoho města ćehnješe, dźěći židowske zmortwychstaćo žiwjenja přizjewjejcy. Z bołminu w rucy wołachu: Hosanna we wyšinach.

Cum audisset populus, quod Jesus veniret Jerosolymam, exierunt obviam ei. Cum palmis... Hdyž lud wusłyša, zo Jězus do Jeruzalema přińdźe, wuńdźechu jomu napřećo. Z bołminu...

Z wobkhadom so radosć kónči. Hnydom nastupi Jězus černiły puć ćerpjenja w Božej mši. Dopjelnja so, štož je hižo psalmista David tak žiwje widźał a začuwał.

1) **Introitus. Přistup.** (Psalm 21, 20 a 22.) Knježe, njebudź wote mnje daloko, khwataj mi na pomoc. Wobaraj mje lawjacej klamje a byčim roham mje hubjenoho. (Ps. 21, 2.) Božo, mój Božo, hlej, přečo sy mje wopušćił? Daloko wot mojoho wumoženja su słowa mojich stonow. Knježe, njebudź wote mnje daloko, khwataj mi na pomoc. Wukhowaj mje před lawjacej klamu a byčimi rohami mje wbohoho.

2) **Oratio. Modlitwa dnja.** Wšohomócny wěčny Božo, kiž sy swojomu Synej so wočłowječić a na křižu wumrěć dał, zo by čłowjestwo přikład joho ponižnosće sćěhowało, přizwol dobroćiwje, zo bychmy wot njoho sćerpnosć nawukli a sebi podźěl joho horjestaća zasłužili. Přez toho samoho Knjeza . . .

3) **Lectio** Epistolae beati Pauli Apostoli ad Philippenses. **Čitanjo** z lista swj. Pawoła jap. Filipskim 2, 5—11.

Khrystus spušći dobrowólnje prawa swojoho Bójstwa (podobu Božu) a přija „podobu wotročka", posłušnoho čłowjeka, zo by za nas mohł wumrěć. Tohodla dyrbimy so jomu kłonić. My hrěšnicy ponižejmy so, służmy, woprujmy so za druhich: to je prawe křesćanske žiwjenjo. Tak budźemy tež powyšeni z Jězusom „w krasnosći Boha Wótca".

Bratřa! Tak budźće zmysleni kaž Khrystus Jězus. Dokelž bě w podobje Božej (do swojoho wočłowječenja), njepřispě sebi to rubježnje, zo je runy Bohu. Tola pak wusleče sebje samoho přijawši podobu wotročka, zo bu čłowjekam podobny a po přirodźe kaž čłowjek namakany. Poniži sebje samoho, bu posłušny hač k smjerći, a to smjerći na křižu. Tohodla też Bóh joho powyši a da jomu mjeno, kotrež je nade wšě mjeno (tu so poklaka), zo by w mjenje Jězusowym poklakało kóžde koleno wšěch, kotříž su w njebjesach, na zemi a pod zemju, a kóždy jazyk wuznał, zo je Knjez Jězus Khrystus w krasnosći Boha Wótca.

4) **Graduale. Stupnjowy spěw.** (Ps. 72, 24 a 1—3.) Dźeržiš mje za moju prawicu a po swojej woli wjedźeš mje a přiwozmješ mje z česću. Wěsće dobry je Bóh, Izraelo, sprawnym a ludźom čisteje wutroby. Tola bjezmała mi pótknyštej so nozy, přisamom so wobsunyštej mojej stopje, přetož rozhorich so na hrěšnikow ze zawisću widźo, kak derje so jim wjedźe. **Traktus.** (Ps. 21, 2—9, 18, 19, 22, 24, 33.) Božo, Božo mój, hlej, čomu sy mje wopušćił? Daloko wot mojoho spomoženja su słowa mojich stonow! „O mój Božo!" wołam wodnjo, a mi njewotmołwiš, wołam w nocy, nimam wotpočinka. Tola Ty sy, Knježe, swjaty, kotryž sedźiš nade wšej sławu Izraela! Na Tebje so nadźějachu naši wótcy z dowěru, a Ty jich wumó. K Tebi wołachu a buchu wukhowani, w dowěrje k Tebi so njewohańbichu. Ja pak sym čerw a žadyn čłowjek, ludźom směch a zacpěćo črjódow. Kiž mje widźa, wšitcy směša mje, hubu scahuja a wija z hłowu (prajcy): „Je so Knjezej dowěrił, tón njech joho wumože a jomu pomože, hdyž je joho lubušk! Přihladuja a pasu so nade mnu, rozdźěleja sebi moje drasty a wo moju suknju mjetaju lós. Wukhowaj mje před lawjacej klamu a byčimi rohami mje wbohoho. Bohabojazni, khwalće Knjeza, wšě dźěći Jakubowe wokrasnjejće joho. Haj, wo Knjezu budźe powědać narod přichodny, a njebjesa budu připowědować joho miłosć ludam přichodnym, zo je Knjez to sčinił wšo.

5) **Evangelium. Dobre poselstwo.**

Měšnik: Dominus vobiscum: Knjez budź z wami.
Lud: Et cum spiritu tuo: A z twojim duchom.
Měšnik: Passio Domini nostri Jesu Christi sec. Matthaeum. **Ćerpjenjo našoho Knjeza Jězusa Khrystusa po Mateju** w 26. a 27. stawje.

(Text hladaj w knižcy čo. 27 str. 15.)

6) **Offertorium. Přinos.** (Psalm 68, 21—22.) Z hanjenjemi puka so mi wutroba a z bědu; hladam, štó by ze mnu želił, ale nichtó tajki njeje, a štó by popokojił mje, ja nikoho pak njenańdu. A dawaju mi k jědźi žołč, a na lačnosć mje napojeja z kisałom.

7) **Secreta. Ćicha modlitwa.** Spožč, Knježe, prosymy, zo by dar, Twojej majestosći podaty, nam hnadu pobožnosće dobył a zdobom jako jeje skutk nam wěčnu zbóžnosć wujednał. Přez našoho Knjeza . . .

8) **Praefatio. Předhrono.** Vere dignum et justum est. Zawěrno dostojne a sprawne, přihódne a spomožne je, zo so my Tebi stajnje a wšudźe dźakujemy, Knježe swjaty, Wótče wšohomócny, wěčny Božo, kiž sy zbóžnosć čłowjestwa na drjewje křiža założił, zo by žiwjenjo nam zešło z drjewa, kaž bě z drjewa (štoma w raju) smjerć na nas přišła, a zo by na drjewje přewinjeny był, kiž bě na drjewje (w raju) dobył. Přez Khrysta našoho Knjeza, přez kotrohož Twoju hordoznosć jandźeljo sławja, knjejstwa k njej so kłonja, mócnarstwa před njej třepotaja, njebjesa a njebjes mocy a zbóžni serafim ju w towaršnym wyskanju wukhwaluja. Z nimi rodź, prosymy nutrnje, też naše hłosy přijeć, hdyž w ponižnym wuznawanju prajimy:

Swjaty, swjaty, swjaty je Knjez Bóh wójskow! Njebjo a zemja stej połnej krasnosće Twojeje. Hosana we wyšinach. Žohnowany budź, kiž přikhadźa w mjenje Knjeza. Hosana we wyšinach!

9) **Communio. Spěw k woprawj.** Wótče, njemóže-li mje tón keluch (ćerpjenja) zminyć, khiba zo bych jón pił, stań so Twoja wola.

Dominus vobiscum. Et cum . . .

10) **Postcommunio. Po woprawjenju.** Přez tuteje potajnosće skutkowanjo, Knježe, njech so naše winy wotmyja a sprawne žadosće dopjelnja. Přez našoho Knjeza . . .

Knjez knihu zamknje.

Měšnik: Dominus vobiscum: Knjez budź z wami,
Lud: Et cum spiritu tuo: A z twojim duchom.
Měšnik: Benedicamus Domino: Khwalmy Knjeza!
Lud: Deo gratias: Bohu budź dźak!

We mšach bjez swjećenja bołminy bjerje so za poslednje sćenjo te ze swjećizny palmow.

Španiska. Nowe knježerstwo je cyrkwi něšto lěpje zmyslene hač prjedawše. Tak je so zasy wo tym jednało, wosebitoho wotpósłanca pola Vatikana postajić. To je prěni raz po powróće monarchije. Też cyrkwi njepřećelske zakonje so pomałku wotstronjeja. Po ministerskim wukazu je so zakaznja klóštrskich šulow zběhnyła. Zastupjerjo knježerstwa w krajinach su dowolili, zo móže so z cyrkwinskimi zwonami kóždy čas zwonić, štož běchu komunistiscy a socialistiscy měšcanosći zakazali. Samo hody njesmědźeše so zdźěła zwonić. Někotři měšcanosći njechachu to hišće dowolić, woni buchu hnydom wotsadźeni.

W Madridze hraje so w jenym dźiwadle hra wo swjatym Francu Xaveru. Hra jasnje přećiwo cyrkwi njepřećelskim wukazam poslednjoho knježerstwa wustupuje. Kóždy dźeń je dźiwadło přepjelnjene.

Katalanski president Macia běše prjedy njewěriwc a přećiwnik cyrkwje, na kóncu swojoho žiwjenja so nakaza. Běše też postajił, zo chce być z měšnikom pokhowany. Ale wyšnosć swojcho zastojnika njeda cyrkwinscy pohrjebać. Duchowny njemješe přistupa. Přiwuzni drje su so hóršili a někotři sobu na pohrjeb njeńdźechu. Tola wšo ničo njepomhaše.

Pólska. Kardinal-primas Hlond je wosebitu radu za socialne prašenja postajił. Swjaty Wótc je to pokhwalił. Do tajkeje rady słušeja swětni kaž też duchowni wěcywustojni. Rada ma so wo to starać, zo by so wšo w zjawnym žiwjenju tak zarjadwało, kaž sebi to bamž a encykliki prjedawšich bamžow (wosebje Lea XIII.) přeja. Maja so też spisy wudawać, kotrež wo socialnym žiwjenju katolskeje cyrkwje rozwučeja.

Započatk 19. lětstotka wza Ruska, kotrejž dźě tehdom wulki dźěl Pólskeje słušeše, katolikam 724 cyrkwjow a přewostaji je prawosławnym. Nětko mějachu sudnistwa rozsudźić, hač maja so wone zasy katolskej cyrkwi wróćić. Proces traje hižo pjeć lět. Nětko su sudnistwa wozjewiłe, zo nimaja prawo wo tutym prašenju rozsudźić, ale zo móže to jenož statne zarjadnistwo (knježeństwo) postajić. Hač so wěc k lěpšomu wobroći, ma čas wučić.

Belgiska. Katolscy studenća mějachu tu wosebity zjězd, na kotrymž so z bjezdźěłosću zaběrachu. Dopokaza so, zo je na zemi dosć dźěła za kóždoho. Bjezdźěłosće njeby było, hdyž bychu človjekojo, wosebje wjednicy hospodarstwa, po křesćanskich zasadach jednali. To, štož zemja płodźi, mělo so jenož lěpje rozdźělić.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1934.

Kk.: 263. z New-Yorka: Jurij Córlich; 264. 265. z Ralbic: Jakub Kórjeńk (čo. 43), Hańža zwud. Brojerowa; 266. 267. ze Šunowa: Mikł. Bjeńš, Józef Kowc.

Sobustawy na lěto 1933.

Kk.: 962. ze Š.: M. Š.; 963. z R.: J. K.; 964. z K.: J. K.; 965. z K.: P. K.

„Jednota", tow. katolskich Serbow za Budyšin

zmeje jutře njedźelu wječor we 8 hodź. **měsačnu zhromadźiznu** w Kolpingowym domje. Wšěch lubych sobustawow kaž też hosći přeprošuje **předsydstwo.**

87. hłowna zhromadźizna

Maćicy Serbskeje

srjedu, 4. aprleje 1934, pop. 1/2 3 hodźin

w Serbskim Domje w Budyšinje.

Porjad: 1. Nekrologi; 2. Rozprawy; 3. Wólby do předsydstwa a wubjerka; 4. Počesćowanjo zasłužbnoho sobustawa; 5. Přednošk: Maćica a Domowina; 6. Wšelčizny. — Dopołdnja: Wotrjady.

Lubje přeprošuje **Předsydstwo Maćicy Serbskeje.**

Wróćiwši so wot rowa mojoho luboho mandźelskoho, našoho dobroho a starosćiwoho nana, bratra a wuja

Jurja Nowaka,

młynka w Nowej Wjescy,

wuprajamy wšěm za pobožny paćeŕ na póstwječorach a bohate k rowupřewodźenjo, wosebje nošerjam, wojeńskomu tow. w Khrósćicach, mužskomu tow. we Worklecach a joho wójnskim towaršam naš

najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez"!

W Nowej Wjescy, na dnju pohrjeba, 17. měrca 1934.

Marja zwud. Nowakowa a dźěći.

Pobožny

Wosadnik

je najrjeńši dar k swjatomu firmowanju a k prěnjomu swjatomu woprawjenju

Płaćizny:

4,— 5,20 7,30 9,— 9,50 hr.

Donnerhakec čišćeŕnja

Zjawny dźak

Różeńćanskej Maćeri Božej a swj. Judašej Tadejej

za wusłyšanu prósstwu!

Dary

k Zelenomu štwórtkej
k prěnjomu swjatomu woprawjenju
k swj. firmowanju

namakaće we wulkim wubjerku

w Dombuchhandlung M. Dilger

w Budyšinje, Při mjasowych hětkach

Caritas-Vorsorge

der katholischen Volkshilfe

Gemeinnützigen Versicherungs - Aktien - Gesellschaft, Berlin W 62

Takle rěka najwjetše katolske ludowe zawěsćenjo

Najwjetše: Rozšěrjene w 18 biskopstwach Němskeje. 977000 zawěsćenych. 251 milijónow hr. zawěsćeńskich pjenjez.

Katolske: Tale ludowa pomoc je katolska we swojim zarjadowanju a we swojich organach. Wona nasta, zo bychu so katolikojo móhli tunjo zawěsćić, sami sebje mjez sobu podpjerajo, a njebychu přistupować trjebali njekatolskim zawěsćeŕnjam swobodomyslerjow a pod.

Ludowe: Při cyle nizkim měsačnym přinošku wot 50 pj. a 1,— hr. maš wulke lěpšiny. Smjertne, starobne a dźěćne zawěsćenjo škita katolsku swójbu a pozběhuje hospodarscy katolski lud.

Dokładne rozwučenjo podawaja:

1. **Sobudźěłaćerjo, kiž maja pisomny wupokaz.**
2. **Geschäftsstelle der Caritas-Vorsorge für das Bistum Meißen, Verwaltungsstelle Breslau I, Domplatz 11/12.**
3. **Bezirksleitung der Caritas-Vorsorge, Dresden-A. I, Mathildenstr. 19.**

Podpjeraj też ty katolsku wěc!

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik. — „K. P.“ ćišći so w 1600 exemplarach

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9 — Pokładnik: Jurij Šołta, Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokoréčak čo. 3895.

13. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **31. měrca 1934.** | **72. lětnik.**

Přez kříž k překrasnjenju!

1.

K swojim sy ty přišoł, Jězu.
Och, a ći će dachu — k rězu!
Dobre ze złym wotpłaćachu,
Pohanam će přepodachu,
Njesmilnje će wuświkachu,
Z ćernjemi će zwěncowachu,
Do wočow će zapluwachu,
Drasty wšě će wuslěkachu,
Nahoho će skřižowachu,
Mrějacoho wusměšachu —.
Słyšiš, kak te pasmo škewri,
Ty pak horta njewotewri.
Jeno prózstwu šeptny za nich:
Wótče, njehněwaj so na nich,
Wodaj, wodaj jim wšě hrěchi,
Ćernje, puki, hozdźe, směchi!

* * *

Přewinywši smjerć a złoby,
Jězu, třeći dźeń ty — doby!
Překrasnjeny wuńdźe z rowa,
Wohańbjena smjerć so khowa.
Kral nět knježiš wěčnje, Božo,
Mištrje mój a swěta zbožo!
Křesćenjo ći přiwyskuja
Dobyćerjej: alleluja!

* * *

25. 3. 34.

2.

Často na twój kříž ja hladam,
Za tobu swój njesć sej žadam.
Hdyž mje křižej sudźa moji,
Při twojim njech mój kříž stoji!
Hač so ludźo přisłodźeja,
Hač mje hidźa, wusměšeja,
Wobrěčuja, křiwdźa, bija:
Při tebi wšě rany žija.
W křižu daj, zo za nich prošu,
Wo nich starosć wšudźe nošu.
Wěm, puć křižowy je krótki,
Wěčnje pak płód kříža słódki.
Kříž mje njes a dźerž we smjerći,
Wón kaž kluč so w zamku wjerći,
Wotewri mi njebjes wrota —
Přewažuje hory złota.

* * *

Přijmi z kříža dušu, Božo,
Za kříž jutrowne daj zbožo!
Mištrje, zbudź a překrasni mje,
Do swojoho raja wzmi mje,
Hdźež mi njezakhodna radosć
Staji skónčnje wěrnu žadosć,
Hdźež ći zbóžni přiwyskuja
Wěčnje rjane: alleluja.

* * *

M. Nawka.

Jutrowny čas.

Kaž bě Boži Syn dobrowólnje swoje čłowječe žiwjenjo w smjerći na křižu spušćił, tak sebi je dobrowólnje też wróći, hdyž na třeći dźeń ze swojej mocu překrasnjeny z rowa stany. Joho překrasnjena duša joho maćiznojte ćěło cyle přestwori do duchownoho byća, njewuprajnje krasnoho, swětłoho, lohkoho, spěšnoho, zbožownoho, kotrež njetrjeba jěść a spać, kotrež njestarnje, njećerpi, wšě maćizny (durje, murje) překhadźa a njewumrje. Kajke to dobyćo!

Z tymle najwjetšim dźiwom wobswědči Jězus swoje Bójstwo, nas wupřeže z kwakle zatana, zadni našu wěru a wotewri nam swjate žórła pokoja, miłosće (hnady) a njesmjertnosće. Wón nas wumó z posłušnosću hač do smjerće křiža, nas, kotřiž wulki Boži dar swobodneje wole k złomu wužiwachmy a hišće wužiwamy. Kelko dźaka smy Wumožnikej dołžni! Tuž alleluja — to rěka: Khwalće Boha!

Žo Jězus puta smjerće roztorže, to je wjeršk joho skutkowanja na zemi a spočatk njeskónčnoho wužiwanja najsławnišoho dobyća. Tohodla swjata cyrkej, joho njewjesta, a my, joho stawy, so nětk z nim wjeselimy Boha khwalicy (alleluja). Našu radosć nam žane wjedro njeskazy, wjesele khwatamy na Bože służby, khodźimy z wobkhadami, a naši hospodarjo a pomocnicy njesu na pyšnych konjoch jutrownu radosć ze wsy do wsy, do polow a na kěrchowy njebohim, kiž tam hižo spja w pokoju wočakujcy zbóžne horjestaćo. Traj a rosć sylna dowěra!

Zwoprědka swjećachu křesćenjo jutry zdobom ze Židami a třeći dźeń na to horjestaćo („skřešenjo"), kotrež pak romska cyrkej bórzy na njedźelu po horjestaću połoži. Pozdźišo postajichu za jutry z horjestaćom njedźelu po prěnim połnym měsačku po zastupje naléća (21. měrca). Tak móža jutry być mjez 22. měrcom a 25. aprylom. Jako najstarši swjedźeń su wone zdobom „swjedźeń wšěch swjedźeni".

Jutrowny čas spočina so z jutrownej sobotu a skónči so ze sobotu po swjatkach. Ma tři wjerše: jutrownička, do-njebjes-stpěćo a swjatki. W tym času so město „Asperges" při krepjeńcy spěwa: „Vidi aquam". A hdyž „klakanjo" bije, so njeklakamy, ale stojo so modlimy město „Jandźela Knjeza" wjesołe a krótše: „Zraduj so, njebjes kralowna". A krasnosćiwy różowc wot nětka hač do kónca cyrkwinoho lěta předewšim spěwamy.

Wšón jutrowny čas a cyłe lěto wobknježeja jutry, dokelž tehdy swjeći so najwažniši skutk w žiwjenju Boha-čłowjeka Jězusa Khrystusa, joho swjateje cyrkwje a w stawiznach cyłoho swěta. Z kajkej lubosću, wjeselom a dźakownosću mamy tuž jutry swjećić! Cyrkej dźěn je wosm dnjow swjeći! Jehnjo Bože, kiž zebjeraš wšě hrěchi swěta, smil so nad nami, hdyž so želnje Tebi spowědamy a Će překrasnjene přijimamy, a wobradźej nam pokoj, kiž nam swět dać njemóže! Alleluja! Khrystus je stanył a smjerć a swět přewinył!

Rozhlad w sweće.

Sakska SA w Drježdźanach.

Sobotu a njedźelu wočakowachu Drježdźany swojich SA-ludźi. 125000 běchu přikhwatali, zo bychu so staboWomu wjednikej Röhmej předstajili. Tydźenje dołho hižo přihotowaše so hłowne město Sakskeje na tutón wopyt. Sobotu a njedźelu bě cyłe město jeničke morjo khorhowjow a transparentow. Na „Helleru", prjedawšim wojeńskim zwučowanišću, běchu tři wulke tribuny natwarjene. Srjedźna měješe 30 metrow wysoku komandowu wěžu. Na staroměstskim naměśće běše tohorunja wulka 3000 přihladowarjow wopřijaca tribuna natwarjena.

Stabowy šef, němski minister Röhm, bu sobotu pop. w 4 hodź. na hłownym dwórnišću powitany. Přitomni běchu skupiny wjednik sakskeje SA Hayn a ministerski president z Killinger. Wječor we 8 hodź. wotmě so na Jlgenskim zwučowanišću wulka wječorna hudźba wšěch kapałow Drježdźanskeje SA, na kotrejž bě mnoho čestnych hosći zastupjenych, mjez nimi też sakski bohot Mutschmann. Po tym zhromadźichu so čestni hosćo a druzy w Drježdźanskej komediji, hdźež so swjedźeńska hra „Bitwa pola Marny" předwjedźe.

Njedźelu dopołdnja w 10 hodźinach jěchaše stabowy šef Röhm nimo nastupjenych wotdźělenjow. Wot tribuny powita skupiny wjednik Hayn swěrnu a spušćomnu gardu našoho wjednika, kotraž też dale za nacionasocialistisku ideju wojuje. Wón stabowoho šefa prošeše, zo by tute wuznaćo swěry wjednikej Adolfej Hitlerej wozjewił. Hrimotaca sława přeswědči joho, zo su tute słowa kóždomu SA-mužej z wutroby rěčane. Stabowy šef so podźakowa a někotre jadriwe słowa k zhromadźenym poreča: Wy SA-mužojo! Wostańće wobstajni, zmužići a swěrni! Pokažće wšudźom, zo chceće być najkhmańši a najswěrniši mužojo Adolfa Hitlera. Wšitcy, naš lud, naša wótčina, naš wjednik: Sława!

Přednošk němskoho financnoho ministra.

W Münsteru měješe němski financny minister hrabja Schwerin z Krosigk přednošk. Wjele zajimcow ze strony industrije, wikowarstwa a hospodarstwa bě přitomnych. Rěčnik poda přehlad wo financnej politicy po Lausannskej konferency, přez kotruž so reparacije praktiscy wotstronichu. Tehdy pak pobrachowaše dowěry do stability knježerstwa. Polěpšenjo so hakle pokaza, hdyž bě Adolf Hitler knježerstwo přewzał. Hospodarstwo móže jenož wožiwić přez to, zo so ćeže, kiž smy jako přewysoke spóznali, poniža. Doniž zesylnjene hospodarstwo połny wunošk njepřinjese, doniž normalne poručenjo za dźěło znatu měru njedócpěje, tak dołho dyrbi němski kraj přez wobstaranjo dźěła přidawać. Tute zjawne wobstaranjo dźěła bě absolutnje nuzne; dyrbi pak so też wobmjezować. Je wopak, wot kumštnoho wobstaranja dźěła rěčeć; ně, dźensa je tute nuzne a woprawnjene. Štó pak nětko wšitko zapłaći? Pjenjezy k zapłaćenju wšěch dźěłowych programow so požča. Přidam, zo to njeje tak lohko; njewěm, kajke ćeže budźa nas w přichodnych lětach hišće tłóčić. Dokelž pak žane reservy z dobrych zańdźenych časow nimamy, dyrbimy reservy z přichoda kedźbliwje k pomocy brać. Štóž pak sebi mysli, zo nam w tutych ćežach přichoda strach za valutu hrozy, tón ničo njerozemi, abo njecha rozemić. W lěće 1934 stoji reforma dawkow na knježerstwowym programje. Sym přeswědčeny, zo móžemy najwažniši dawk, dokhodny dawk, khětro znižić. To wěrju też tohodla, dokelž na wjetši wunošk dokhodnoho dawka dla wjetšeje dawkoweje sprawnosće liču. Naš dźensiši sylny stat je powołany k aktivnej hospodarskej politicy, ale iniciativa a zamołwjenjo kóždoho hospodarja a dźěłaćerja njesmě so přimać.

Francózska a Belgiska.

Francózski zwonkowny minister Louis Barthou je wutoru belgiskoho zwonkownoho ministra Pawoła Hymansa w Brüsselu wopytał. Wobaj měještaj ważne politiske roz-

rěčowanjo. Staj so pječa doručałoj, zo mohł jeju krajomaj z nowym brónjenjom Němskeje strach hrozyć. Měještaj pak też starosće, kiž nastanu, hdy by so napřemo bróniło. Mjezynarodne zrěčenjo spóznaštaj za nuzne. Druhe prašenja nastupachu počahi mjez krajomaj. Přezjenosć wobeju knježeŕstwow je so při tym zwěsćiła. Belgiska je kraj, kiž najbóle pod strachom wójny stoji a tohodla so event. nowoho brónjenja Němskeje a powšitkownoho brónjenja w swěće boji. Přezjenosć mjez Francózskej, Jendźelskej a Italskej ma Belgiska za jenički praktiski srědk k wotstronjenju tutoho stracha.

Podlěšenjo wojeŕskeje służby w Francózskej.

Wójnski minister je postajił, zo maja rekrutojo po 12-měsačnej służbje prawo, so w aprylu hišće na 6 měsacow zwjazać. Też ličba dowolenych za 18-měsačnu służbu je so powjetšiła. Z tutym podlěšenjom chcedźa puščeni wojacy bjezdźěłosći wuńć.

Njeměry w Toulonje.

Njedźelu su w Toulonje francózscy patriotojo a antifašistojo wótrje do so zrazyli. To je dopokaz, zo politiske rozhorjenjo w Francózskej zasy přiběra. Zapósłanc Ybamegaray dźeržeše w jenej žurli přednošk w należnosći Staviskoho. Při tym dóńdźe k demonstracijam. Policija njemóžeše měr wobnowić. Hakle hdyž 250 muži mobilneje gardy z Marseille přińdźe, zamóchu demonstrantow z dróhow wuhnać. Antifašistojo někotrych namórskich oficěrow nadpadźechu.

Wulke manevry jendźelskoho wójnskoho łódźstwa.

Wulke manevry w atlantskim oceanje dyrbjachu so dla sylnych wichorow přetorhnyć. Tohodla so wšitke łódźe w Gibraltarskim přistawje k wulkej paradźe zhromadźichu.

Dobyćo fašisma.

W Italskej so zańdźenu njedźelu do italskeje komory woleše. Wunošk wólbow je sćěhowacy: Ličba wólbokhmanych wučini 10433536. Hłosow je so docyła 10041997 wotedało. To je 96%. Hłosow z „haj“ bě 10025513, z „ně“ jenož 15265, njepłaćiwych 1219. Fašistojo dźěchu hromadźe w čornej košli a w uniformje wolić. Rom a druhe wulkoměsta běchu wječor swjedźeńscy wobswětlene. Fašistojo dla dobyća we wólbnej bitwje ćah ze smólnicami wotměchu.

Dollfuß a woborne organisacije.

Zwjazkowy kancler, wjednik domownych woborow Starhemberg a generalny sekretar wótčinskeje fronty Stepan su so zasadnje dojednali, zo so wšitke woborne zwjazki do „woborneje fronty“ zjednoća a so do wótčinskeje fronty zarjaduja. Z wjednikom woborneje fronty budźe Starhemberg, cyłeje wótčinskeje fronty pak zwjazkowy kancler.

Japanska twari wójnske łódźe za Turkowsku.

Turkowska je w Japanskej někotre wójnske łódźe skazała. Jena so wo dwaj křižakaj, štyri zaničaki a štyri podmórske čołmy. Japanska chce Turkowskej pjenježnu požčonku přizwolić. Za to přewostaji Turkowska Japanskej kruch kraja k plahowanju bawłmy.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. „Jednota“, towaŕstwo katolskich Serbow Budyšskeje wosady wotmě zańdźenu njedźelu swoju měsačnu zhromadźiznu w katolskej towaršowni, kotraž běše derje wopytana. Po powitanju a wuspěwanju kěrluša spominaše předsyda, knjez kantor Šołta, na zemrětoho sobustawa Michała Wićaza, kotryž běše też stajny wobdźělnik Budyšskoho křižeŕskoho procesijóna. Postanychmy a wuspěwachmy ćichi Wótče-naš za njoho. Na to poručа knj. předsyda wo zapodatym namjeće poslednjeje zhromadźizny. Pasijón w serbskej rěči so w našej cyrkwi přichodne lěto spěwa. Nětko słyšachmy rjany přednošk knjeza kapłana Cyža wo martrownym tydźenju a joho nałožkach, kaž też wo křižeŕskich procesijónach. Knjez rěčnik rozkładźe nam nałožki, wosebje z našeje lubeje domizny, cyrkwinske a hospodaŕske. Knjez předsyda wupraji knjezej rěčnikej wosebity dźak. Na to poručа knjez dr. Cyž hišće něšto wo nałožkach delnjo-łužiskich Serbow. Někotre towaŕstwowe należnosće so zdźěla přez knjeza předsydu a zdźěla přez knjeza kapłana Cyža rozjasnichu. Zhromadźizna skónči so we 10 hodź. z Marijinym kěrlušom.

— Jutrownu póndźelu budźe najdostojniši knjez biskop dopołdnja w 9 hodź. w tachantskej cyrkwi swjaty sakrament firmowanja wudźěleć.

Křiž woła.

Legenda.

Aron a Fares běštaj njeplechaj. Hdyž Khrystusa na křiž přibiwachu, tam też wonaj běštaj a Khrysta směšeštaj.

A jako so słónco zaćmi, jako zemja zaržowaše, też wonaj ćěkaštaj, štož nozy zamožeštej. Aron so zakopny a padźe. Krawa hlebja ležeše jomu pod nohomaj. Tu bě wojak ćisnył, kiž bě Jězusej bok překłoł, ze strachom bě ju puščił

K Aronej přińdźe Fares. Małko so porozjasni. Hólcaj ze strachom hlebju wobhladowaštaj a kaž bratraj sebi powědaštaj. Nadobo so Aron hlebje dótkny, a joho porsty so skrawichu. Z bojosću wón wot hlebje wotstupi wołajo: Hladaj no, Fareso!... Moje porsty su krawe... Na nich je krej Jězusa Nazaretskoho! Krej, kajkaž je z joho wutroby so wulinyła! Hladaj!

Fares so njespodźiwano Aronowoho porsta dótkny a wokrawi sebi też porsty. Wón zblědny a šepotaše: Krej Jězusowa... Ja so boju...

Aron na to rjekny: Čoho dha so bojiš?

Faresej spěšnje słowa z horta wulećachu: Ty wěš, naši starši su dźě před Pilatom na Jězusa wołali, zo by joho krej přišła na nich a jich dźěći. A widźiš, wona tu hižo je, wona je hižo na naju přišła! Wona so nad nami nawjeći, dočakaj! Něšto hrózbnoho so stanje...

A smjertnje blědaj hladaštaj na sebje. Potom Aron poručа, tak někak, jako by něchtó z daloka rěčał z joho jazykom: Wěš što, Fareso? — Skošmoj tu krej z naju rukow a z teje hlebje!

Štož bě so rjekło, to so też sta. Pokhilištaj so k hlebi a hubičkowaštaj ju, krawu wot krewje Jězusoweje. A potom skošištaj też krej na swojich porstach. Stanywši pak začuwaštaj, zo staj cyle nowaj, jako byštaj so znowa narodźiłoj byłoj. Aron pozběže rucy k njebju a zawoła w swojej radosći: Njewěm, što je so ze mnu stało, tola čuju, zo bych ja dlěje njemohł być zły. Krej křižowanoho Jězusa Nazaretskoho je mje porjedźiła, dospołnje přestworiła.

A Fares rjekny też tak: A ja so podobny čuju, Aronje! Też ja bych so njezważił w swojim žiwjenju hdy zasy być zły. Čuju, zo je namaj Jězus winy wodał a naju wjacy njepokhosta.

Při tym wobroćištaj so z wobličom ke křižej, kiž nazdala před nimaj stoješe. Pod křižom stojachu jenož někotre wosoby. A na křižu sam bě hišće Khrystus. A hdyž tak hladaštaj na křiž, zdaše so jimaj, zo z křiža jeju Jězus k sebi kiwa. Dóńdźeštaj k njomu a poklaknyštaj so tam hladajo na njoho, a pytnyštaj, zo je so joho wobličo rozswěćiło, zo je wón wožiwił a jeju žohnuje...

Haj, Jězus žohnuje dźěći a ludźi, kotřiž swoje hrěchi wobželeja, to rěka: kiž so kaja a so wutrobnje wuspowědaju. Je dźě za hrěšnikow na swět přišoł a wumrěł.

Mackow (M. N.)

— Srjedu po jutrach, popołdnju 1/23 hodź. ma Maćica Serbska swoju 87. hłownu zhromadźiznu w Serbskim Domje w Budyšinje. Mjez druhim poskića so přednošk: Maćica a Domowina. Serbam derje znata spěwarka knj. Burgasowa z Drježdźan pod nawjedowanjom mištra B. Krawca někotre spěwy zanjese: „Při rowje", „Wichorowy statok" (S. Krawc), „O wola lubosće" (Jan Kilian) a „Dźělenje" (Kocor).

— Katolska filmownja w Drježdźanach předwjedźe po jutrach wot 4.—11. apryla w serbskich katolskich wosadach krasnu filmowu hru: „Swjate mjelčenjo". Wšudźom je tuta hra so jara lubiła a spodobała. Duchowny wjednik katolskeje Drježdźanskeje filmownje, docent Dr. Leo Sudbrack, poręči při tutej přileżnosći wo katolskim filmowym hibanju. Hrać budźe so po sćěhowacym programje:

W Kamjencu, srjedu, 4. apryla, w 16 a 20 hodź. w žurli hosćeńca „Goldener Hirsch", na torhošću 10.
W Njebjelčicach, štwórtk, 5. apryla, w 16 a 20 hodź. w žurli „Herbskeje grychty".
We Worklecach, pjatk, 6. apryla, w 16 a 20 hodź. we katolskej šuli.
W Khrósćicach, póndźelu, 9. apryla, w 16 a 20 hodź. we wulkej žurli „Herbskeje grychty".
W Ralbicach, wutoru, 10. apryla, w 16 a 20 hodź. we wulkej žurli „Herbskeje grychty".
W Radworju, srjedu, 11. apryla, w 16 a 20 hodź. we wulkej žurli „Herbskeje grychty".

— Serbski muzej, kiž je so loni při składnosći tysaclětnoho swjedźenja města Budyšina dospołnje znowa zarjadował, budźe prěni dźeń jutrow dopołdnja wot 9—11 hodź. a popołdnju wot 2—4 hodź. wotewrjeny.

Z **Khrósćic.** Dźěći, kiž po jutrach do šule zastupja, přijimuja so póndźelu, 9. apryla, popołdnju w 2 hodź. Tity maja so doprědka wotedać pola knjeza wučerja Pjetaša, dyrbja předpisanu wulkosć měć (60 cm dołhe) a powšitkownje dźensišomu času přiměrjene być.

— Awto wikowarja z Kamjenca potorhny wutoru popołdnju 2lětnoho synka pjekarskoho mištra P. Hólčk so při tym w mjezwoču khětro zrani. Tukhwilu njemóžeše hnydom zawołany lěkar žanoho dalšoho znutřkownoho zranjenja zwěsćić.

— Młódše towarstwo katolskich młodźencow wotmě na šuli swoju zhromadźiznu. Prezes knjez kapłan Młóńk rozpominaše žiwjenjo a ćerpjenjo našoho Zbóžnika Jězusa Khrystusa. Tute rozpominanja płaćachu wosebje za martrowny tydźeń. Hłowny dźěł wječora bě předstajenjo swětłowobrazow. Prezes poręča k tomu krótke słowčka a rozjasni přitomnym zmysł tutych wobrazow. Wječorne posedźenjo skónči so z kěrlušom.

— (DJK-zhromadźizna.) Zańdźenu póndźelu zeńdźe so tudomne wjesne wotdźělenjo wječor w 8 hodź. pola Wjeńkec k ważnomu posedźenju, kotrež bě poměrnje derje wopytane. Ze spěwom „Rjana Łužica" zahajichmy postajenu zhromadźiznu. Prezes knjez kapłan Handrik powita wšěch sobustawow a wosebje też někotrych hosći nanajwutrobnišo. Zhromadźizna njehodźeše so dla dowidźanych winow prjedy zwołać. Hnydom při započatku přečita dypki wječornoho porjada. Na to poda nam prezes zajimawy přednošk wo „zmyslenju". W tutym swojim prěnim dźěle přednoška zaběraše so wosebje wo zmyslenosći, kajkaž wona być njesmě, mjenujcy wo nizkej, złej, skaženej zmyslenosći. Přednošk porjeńši prezes z přiměrjenymi přikładami z dźensišoho žiwjenja. K tomu přizamkny so krótka rozmołwa. Starši sobustaw wupraji k tomu swoje přeco, zo by też mjez našimi towaršemi stajnje prawa zmyslenosć knježiła. Za nowoho starostu postaji prezes Jana Kmječa, dokelž bě prjedawši starosta Jurij Bilk dla dalestudowanja swoje zastojnstwo złožił. Wuspěwa so potom spěw „Hišće Serbstwo njezhubjene!" Rěčeše so dale wo našim swjedźenju a športownišću a docyła wo dalšim wuwiću bólkopanja. Knjez Henčl poda k tomu dobre pokiwy a rady za bólkopanjo a wosebje za bólkoparjow. Móžachmy też zasy tři nowych sobustawow powitać. Prezes postaji dale komisiju za přepruhowanjo pokładnje, staj to Fr. Natuš a J. Symank. Hišće wuspěwachmy sebi spěw „Hdźe statok mój?" Prezes so na kóncu hišće wšěm podźakowa a ze starym postrowom rozeńdźechmy so na dompuć.

— Radupodawanjo za maćerje wotměje so tu srjedu, 4. apryla, popołdnju w 2 hodź. w hosćeńcu.

Ze **Swinarnje**. Před dwěmaj njedźelomaj (17. měrca) wumrě w Hórnicach pola Žitawy něhdyši khěžkar a braška w Swinarni Jan Krawc w starobje 76 lět. Hdyž bě so joho dźowka do Hórnic wudała, sćěhowaštaj wobaj staršej ju, njehladajo na swoju wobstarnosć. 30 lět dołho bě wón w našej wsy braška. Wón bě woprawdźe jedyn tamnych swěrnych serbskich Eliezarow. Joho mandźelska, kotraž

Don Bosko, nowa hwězda na njebju swjatych.

Traš hižo časćišo stoješe ty, luby čitarjo, na jasnym wječoru wonka a zhladowaše k módromu njebju, hdźež so sta a tysacy hwězdow krasnje zybolachu.

Ale tute njebjo je jenož wobraz hišće krasnišoho njebja, kotrež my nětko njewidźimy, do kotrohož pak mamy wšitcy přińć. A też na tutym njebju zybola so krasne hwězdy. To su naši swjeći, kotřiž nam přez swoju jasnosć a swoje swětło pokazuja puć do njebjes. Swětłosć su jich swjatosć, jich dobre počinki, kotrež nas k naslědowanju wabja. Kaž wječor na njebju widźimy wjele wšelakich hwězdow, mjeńšich a wjetšich, z kotrychž so někotre wosebje błyšća, a tola je jich hišće wjacy, kotrež ze swojim słabym wóčkom ani njewidźimy. Tak je to też w njebjesach: też tam widźimy swjatych, kotřiž so wosebje błyšća a dawaja swětło cyłym lětstotkam, druzy su jenož někotrym znaći, druhich swjatych swětło w běhu časa zblědnje, na nich so po času zapomina. Kaž na wječornym njebju z časami so wobjewi nowa hwězda, tak też na njebjesach, hdyž cyrkej nam předstaja nowoho swjatoho k sćěhowanju. A tajka nowa hwězda, jasna, krasna je so na njebju katolskeje cyrkwje zjewiła. A tuta njebjeska hwězda so mjenuje: „Don Bosko", kotryž je lětsa jutry swjatočnje za swjatoho prajeny, kotryž je na njebju swjatych hwězda prěnjeje rjadownje přez wliw, kotryž měješe w swojim žiwjenju na swój čas a kotryž hišće skoro bóle wukonja po swojej smjerći přez swoje dźěła a skutki, kotrež je nam zawostajił.

Don Bosko — z křćeńskim mjenom Jan — narodźi so 16. augusta 1815 we Vecchi, w italskej krajinje Piemont, a zemrě 31. januarja 1888. Joho nan wumrě, hdyž běše Jan w třećim lěće. „Nětko nimaš hižo žanoho nana!" Tute słowa dobreje maćerki běchu jomu jeničke dopomnjećo. Ale za to měješe Jank maćerku, kotraž je so ze swojim synom do stawiznow cyrkwje zapisała a słuša do najwjetšich žónskich swojoho časa, haj wšěch lětstotkow. Sama po smjerći swojoho muža wobstara khude kubleško, sama woraše, syješe, žněješe, młóćeše. A při wšěm namaka hišće dosć časa, lubosće a sćerpnosće, so starać wo swoje dźěći, posłužować khorym a khiprym, podpjerować khudych a běrnych. Tych běše po dołhich wójnach a w suchich lětach, na přikład 1817, dosć. Wječor pak zhromadźowaše swojich swójbnych a susodow, zo by jich z rjanej zabawu a powědańčkami wot korčmy a njedušneje towaršnosće wotdźeržowała.

Wot maćerki namrě a nawuči so hižo mały Jank rjenje powědać a podobnje skutkować kaž wona. Jank běše jara wobdarjeny, měješe jara dobry pomjatk, tak zo by hižo jako hólčec sebi cyłe předowanjo spomjatkował a potom zasy druhim dźěćom wospjetował. Też jara lohcy nawuči so wšelakomu kekleŕstwu, kajkež by na hermanku a druhdźe widźał. Hdyž běchu druhe dźěći pěknje joho předowanjo posłuchali a katechismus so z nim wučili a modlili, by je

njeje wo wjele młódša, nosy też w dalokej cuzbje swěru drastu katolskeje Serbowki. 54 lět staj Krawcec mandźelskaj zhromadnje wjeselo a zrudobu mandźelskoho žiwjenja njesłoj. Za wbohu wudowu je smjerć mandźelskoho hłuboka rana wutroby. Njech dha nětk swěrny Swinječanski braška, kotryž bě přez 50 lět pilny čitař našoho „Katolskoho Posoła“, w dalokej cuzbje ćiše spi, wočakujo myto dobroho wotročka. Štóž ze Serbow pak tam na kěrchow přińdźe, wopytaj joho wosamoćeny row a wuspěwaj ćichi Wótčenaš! R. i. p.

Z Pěskec. W našej wsy je wjele dźěći na wosepicy skhoriło. Dwě z nich su na tule jara natykowacu khorosć wumrěłe. Też w susodnych wsach je so wjele dźěći z wosepicami natykło.

Do Serbow. Ličba wobdźělnikow za jězbu do Oberammergawa hladajcy rosće. Po dotalnych přizjewjenjach je potajkim zwěsćena. Dalši zajimcy njech so bórzy rozsudźa. Hdyž je trěbna ličba połna, so nichtó wjacy njepřiwozmje. Potom budźa so škodować, kaž při poslednjej jězbje do Triera. Nětko móže so hižo z tym ličić, zo so nam přistup k stigmatizěrowanej Thereziji Nowakec (Neumannec) z biskopskeje strony dowoli. W prěnim rjedźe płaći jězba tamnym swětosławnym pasijónskim hram. Tola chcemy też wšelake hnadowne městna a klóštry, na kotrychž je Bajeńska jara bohata, wopytać, mjez nimi znaty Altötting, kiž je Bajeńskim to, štož Różant katolskim Serbam, a je drje sobu najwjetše cyłoho swěta. Budźemy tam najzbóžnišej knježnje hołdować, tola też na zbóžnoho bratra Konrada spominać, kiž bu 19. měrca swjaty prajeny a je tak naměstny srědnik tuteje swjatnicy. Na joho prózstwu su so hižo mnohe dźiwy stałe. Kóždy tydźeń přikhadźeju do Altöttinga procesijóny ze wšěch krajin Bajeńskeje. Zo je tutón kraj też bohaty na naturskich rjanosćach, je nadosć znate. Što pak pomha wša wěda wo tutych rjanosćach, hdyž je njewidźiš. Tuž njech so nichtó njedlije a so bórzy za jězbu připowědźi, kajkaž so tak tunjo lědma hdy wjacy poskići.

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. Kónc februara běše swjatočne swjatoprajenjo dweju španiskeju zbóžneju: Swj. Michaele z Najswjećišoho sakramenta wołtarja a Antonija Clareta, arcybiskopa w Santiago. Wobaj běštaj w zańdźenym lětstotku žiwaj. Putnicy, kotřiž běchu so na swjatoprajenju wobdźělili, wopytachu też Swjatoho Wótca, kotryž z nimi poréča a praješe, zo sebi w Španiskej za katolikow a swjatu cyrkej swobodu žada a napominaše španiskich katolikow, zo bychu w přezjednosći hromadu stali a za swoju a Khrystusowu wěc wojowali.

Dźensa jutrowničku praji Swjaty Wótc zbóžnoho Don Boska, wulkoho woćehnjerja młodosće, horliwoho měšnika, założerja rjadu Salesianow, swjatoho. Wjeselmy so toho z wutroby a hołdujmy wulkomu nowomu swjatomu! Swjaty Don Bosko budź też naš zastupjeŕ a rěčnik! (Hl. žiwjenjopis swjatoho w dźensišim čisle a přichodnych!)

Při rozpominanju dźiwow, kotrejž so na zastupnu prózstwu zbóžnoho Konrada Parzhamskoho († 1894) staštej, spomni Swjaty Wótc na strachi, kotreż wosebje młodźinje hroža, a zasudźi wšitku rasowu hordosć. Konrad Parzhamski njech němskim katolikam pokaza, zo su poniženosć, podwólnosć a sebjezapréćo važne křesćanske počinki. Konrad běše wrótnik w bajeńskim klóštrje a hnadnym měsće Altötting. Swj. Wótc přeješe katolskej Bajeńskej zbožo k tajkomu zakitarjej.

Za belgiskoho znjezbožoneho krala běchu swjatočne kemše po mortwych w Sixtinskej kapali. Tute requiem běše też počesćowanjo dobroho zemrětoho katolskoho krala. Swjatočne wotwjazanjo měješe bamž sam. Poslednje tajke requiem w Sixtinskej kapali běše 1913 za bajeńskoho pryncregenta Luitpolda.

Šwica. Biskopja su so tu zasy junu raznje přećiwo tomu wuprajili, zo so reje a druhe zawjeselenja runje sobotu wječor zarjaduja. Kelko winy maja tajke zabawy na liwkosći mnohich křesćanow a na zanjechanju njedźelskeje winowatosće! Tohodla su tam wšěm katolskim towarstwam zakazali, tajke zawjeselenja sobotu wotměć. A katolske nowiny dyrbja samo też nawěštki, kotreż tajke zawjeselenja připowěduja, wotpokazać, a byrnjež njekatolske towarstwa je zapodałe.

Wjele evangelskich fararjow je nětkle z Němskeje do Šwicy přićahnyło. Tola też w Šwicy njechadźa wšěch bjeze wšoho přijeć. Chcedźa jich najprjedy pruhować. Najbóle su to duchowni, kotřiž njejsu ariskoho pokhoda, potajkim křćeni židźa.

(Dalše str. 104)

---

rozwjeselił ze swojim kekleŕstwom. Hižo tu běše Jank japoštoł młodźiny. Rady zhromadźowaše druhe dźěći a powučowaše je. To běše joho najwjetša radosć, druhe dźěći k Bohu wjesć. Swojej maćeri junu praji: „Hdy bych měšnik był, bych so jenož dźěćom wěnował.“ A hdyž so 11lětnoho Jana jedyn knjez junu wopraša, čohodla chce rady měšnik być, wotmołwi: „Zo bych so mohł wjele z dźěćimi zaběrać, je powučeć a zabawjeć, zo njebychu bjez dobroho wjednistwa a bjez dobrych přećelow na wopačne puće přišłe.“ Jan měješe wot Boha wosebity, spodźiwny dar, dźěći a młodźinu k sebi putać. Bóh też joho puće wjedźeše, zo bě nuzowany, wšo potrěbne nawuknyć a sebi přiswojić, štož běše dobre a trěbne za pozdźišoho wjednika a wukubłarja najkhudšeje a najpotrěbnišeje młodźiny. Też sam spózna khudobu a zacpěćo, zo pozdźišo wšej duchownej a ćělnej bědźe rozemješe.

Joho powołanjo zjewi jomu też Bóh tón Knjez wo snje; widźeše wosnje sebje wobdatoho z wulkej črjódu hólcow, kotřiž běchu so z dźiwich zwěrjatow do jehnjatkow přewobroćili, a zasłyša hłós: „Wjedź moje stadła na pastwu!“

Tutón són so něšto lět pozdźišo wospjetowaše. Zasy widźeše wulke stadło wowckow, kotreż dyrbješe pasć. We mróčelach widźeše njebjesku kralownu a ze styskom so jeje wopraša: „Hdźe namakam pastwu za tak wjele?“ A njebjeska kralowna jomu wotmołwi: „Njeboj so! Ja chcu ći pomhać.“

Haj, mać Boža je jomu pomhała. Ale k njej měješe Don Bosko wot młodych lět sem najwjetšu dowěru a pozdźišo běše joho najwjetša radosć, rozšěrjeć pobožnosć k maćeri Božej, pomocnicy křesćanow. Swój nowy rjad staji pod jeje wosebity škit a twarješe Bože domy k jeje česći.

K měšnistwu čuješe so Jan powołany, a z wulkej radosću wobkedźbowaše to joho mać. Ale wona přewostaji wšitko Bohu Knjezej a modleše so pilnje. Jenož potom dyrbješe Jan so stać měšnik, jeli bě to wola Boža, bjez dźiwanja na jeje časne derjemćo. Jako chcyše Jan do Franciskanow zastupić, njebě joho farař z tym spokojom a wobroći so k Janowej maćeri, zo by synej tu mysličku wuréčała a też na swoju starobu mysliła. Ale mać praji: „Syno, ja chcu jenož jene: pruhuj so derje a potom čiń, štož sy za dobre spóznał, bjez dźiwanja na ludźi. Twoja duša je prěnje! Knjez farař chcyše, zo bych ći klóštr wuréčała. Wón měnješe derje ze mnu, mysleše, zo bych w přichodźe mohła tebje derje a nuznje trjebać. — Ale ja ći praju, njestaraj so wo tute wěcy, ja sym so khuda narodźiła, w khudobje wotrostła a chcu też khuda wumrěć. Tohodla ći praju, je-li by ty jenož mi k woli chcył swětny duchowny być a zo by so pozdźišo derje měł, ja će ženje njewopytam.“ A druhi króć praji, hdyž Jan swjatočnje kleriku dósta, kaž je to w Italskej wašnjo: „Hdyž sym će porodźiła, poswjećich će maćeri Božej; wot nětka maš cyle přisłušeć njebjeskej maćeri.

(Přichodnje dale.)

Přechodne modlenja Božich mšow

Jutrownička. I. rjadu. Běła.

„Jutry křesćan z dźakom khwali Bože dźiwy, Khrystus z mortwych stanywši je dale žiwy! Wumrěł za nas je a w rowje pobył, třeći dźeń pak nad smjerću je dobył! Třeći dźeń tam překrasnjeny stany z rowa, alleluja spěwaj křesćanstwo, khwal Boha! Z modlenjom khwal joho, z kěrlušemi, raduj znowa so ze křižerjemi! Radujće so dźensa wšitke ludy, wulki lud a podtłóčeny khudy! Jězus za wšěch wumrě, z mortwych stany, na radosći wšitcy podźěl mamy.“ (P. Wićaz).

Jutry zwony najrjeńšo zwonja, a słónco skhadźejo trójcy poskoči. „Kral wšěch dnjow“ je přišoł. Na njón smy so přihotowali hižo w advenće a hody, potom w khutnym posće a wosebje w struchłych dnjach matrownoho tydźenja, hdyž ržicy přihladowachmy, kak so Khrystus z mocami wěčneje ćmy bědźi. Wšo to by było podarmo, hdy by wón smjerć porazywši z rowa njestanył! My wěrjachmy do joho dobyća. A nět je naša wěra krasnu mzdu dóstała. Kaž su proměći a wón sam předpowěli, je so stało. Joho row bu krasny přez to, zo morjeny z mortwych stany jako wěčne słónco z krawnych zerjow wulkoho pjatka. A joho horjestaćo je zawdak našoho!

Jutrowny dźiw sta so w naléću, hdyž wša přiroda stawa, so wožiwja a womłodźa, płodźi so a pyši. Tak buchmy też my něhdy wožiwjeni w swjatej křćeńcy (kaž ći, kiž ju w jutrownej nocy dóstawachu). A na to dopomina hišće nětko „jutrowna woda“, kotruž tu a tam rano jara zahe sebi ćěraju. Jutrowne jejka, prastary nałožk, woznamjenjeja nowe žiwjenjo. Z jejka wudypa so ptačatko, z rowa my wuńdźemy překrasnjeni.

Židźa jědźachu jutry lětne jehnjo, dokelž buchu z krewju tajkoho boranka w Egiptowskej před ćělnej smjerću zakhowani, my pak wužiwajmy dostojnje wěrne Jehnjo Bože w swjatym woprawjenju po dobrej spowědźi! Wjeselmy so w Knjezu, też na swětnych zawjeselenjach!

Něhdy (w srjedźowěku) hrajachu ludźo w cyrkwjach horjestaćo (kaž nětko hišće zwonka cyrkwi Khrystusowe ćerpjenjo). Z toho nam zwosta jutrowna postawka Zbóžnika z khorhowju dobyća; tele „horjestaćo“ na wołtarju stoji a we wobkhadach so sobu nosy.

Našej radości njedosaha jutry a po nich Boži dom, wona ćěri nas na dwór (kěrchow), do wsy, haj křižerjo jěchaju z njej do susodneje wosady. Hdyž je wotzwoniło dwanaće, křižerjo so zhromadźuja. Pó dwu konje du, mócnje klinči alleluja. „W prěnim porje mataj khorhowi, w druhim křiž a Bože horjestaćo. W čornej drasće křižerjo su wši, konje hordźa w jutrownym so graće.“ (J. Čišinski.) Šabraki pokazuja často jehnjatko, křižiki zybola so konjom na čole, wjeršk hłowy a pod šiju; hordozne skutkuja kudźerjate hriwy a zastarske graty. Khwalby hódna mysl, zo człowjek ze swojim najrjeńšim skoćećom zjednoćeny Bohu služi před cyłym swětom.

Jězus stany njewidźany na prěnim switanju, pokaza pak so překrasnjeny swojej lubej maćeri, Mariji Madlenje, Pětrej a mnohim, kiž joho lubowachu. Móžemy pozačuć, z kajkej radosću bu wón witany wšudźe w swjatym ludźe? Njech wěra a wjeselo prěnich swědkow přeliwa so na nas, zo bychmy też my wuznawali: Knjez je zawěrno stanył, alleluja!

1) **Introitus. Přistup.** (Ps. 138, 18, 5—6.) Stawam, a přeco sym z tobu, alleluja. Sy na mnje swoju ruku położił, alleluja, spodźiwna je Twoja wědomosć. (Ps. 138, 1—2.) Knježe, ty mje přepytuješ a mje znaješ, ty wěš, hdy so lěham a hdy stawam. Česć budź Wótcej a Synej a Duchej swjatomu, kaž bě w spočatku, tak nět a přec a wěki na wěki. Amen.

Gloria.

Česć budź Bohu we wyšinach A pokoj człowjekam na zemi, Kotřiž su dobreje wole. Khwalimy Tebje, česćimy Tebje, K Tebi so modlimy, sławimy Tebje, Dźakujemy so Tebi Twojeje wulkeje krasnosće dla. Knježe Božo, Kralo njebjeski, Božo, wšohomócny Wótče. Knježe, jednorodźeny Syno, Jězu Khryšće, Knježe Božo, Jehnjo Bože, Syno Wótca, Kotryž zebjeraš hrěchi swěta; smil so nad nami! Kotryž zebjeraš hrěchi swěta, přiwozmi našu prósstwu! Kotryž sedźiš k prawicy Wótca, smil so nad nami! Přetož Ty sam sy swjaty, Ty sam sy Knjez, Ty sam Najwyšši, Jězu Khryšće, ze Sw. Duchom w krasnosći Boha Wótca. Amen.

2) **Oratio. Modlitwa dnja.** Božo, kiž sy přez swojoho Jednorodźenoho smjerć přemohł a wrota wěčnosće nam wotewrił, přewodźej naše prósstwy, kotrež sy sam w nas zbudźił, ze swojeju pomocu. Přez toho samoho Knjeza Jězusa . . .

3) **Lectio** Epistolae beati Pauli Apostoli ad Corinthios. **Čitanjo** z 1. lista swj. Pawoła jap. Korinćanam 5, 7—8.

Židźa dyrbjachu jutry wše jědła z kisaneje muki z domu znosyć a k jehnjeću jeno njekisany khlěb jěsć. Swj. Pawoł přirunuje hrěch z tym starym zakisom a namołwja nas, zo bychmy jón ze swojeje wutroby wumjetali, prjedy hač prawe jutrowne Jehnjo jěmy.

Bratřa! Wučisćće stary zakis, zo byšće nowa rozmłoda byli, kaž sće też njenakisni. Přetož naše jutrowne jehnjo je woprowane, Khrystus. Tuž njeswjećmy jutry w starym zakisu, ani w zakisu złósće a njekmanstwa, ale swjećmy je w njekisanym khlěbje šwarnosće a prawdy.

4) **Graduale. Stupnjowy spěw.** (Ps. 117, 24 a 1.) Tónle je dźeń, kiž sčini Knjez; wyskajmy a radujmy so na nim. Dźakujmy so Knjezej, přetož je dobry, a joho smilnosć traje na wěki. Alleluja, alleluja. (1. Kor. 5, 7.) Khrystus je woprowany jako naše jutrowne jehnjo.

Sekwenca. Pěseń. Victimae paschali laudes.

(Modli so 8 dnjow zasobu. Jeje basnik je Wipo, kapłan kěžora Konrada II. Zemrě po lěće 1048.)

Jutrownomu woprej sławu * křesćenjo njech wopruja! * Jehnjo přećerpi smjerć krawu, * wowcy wumó z pokleća.

Khrystus bjezhrěšny sam Wótca * z hrěšnikami wujedna. * Podarmo bě smjerće próca, * žiwjenjo njej' přemohła.

Žiwjenja wjerch morwy leži * drje w tym dźiwnym bědźenju, * tola žiwy zaso knježi * dobyćerscy nad smjerću.

Powěz, što sy wohladała * ducy, Marja Madlena! * Zahe row sym wopytała, * žiwoho row Khrystusa.

Spóznach krasnosć stawacoho, * widźach swědkow jandźelow, * ruby, šaty žałb'wanoho, * ale hewak prózdny row.

Haj, je stanył, hinak njeje, * Khrystus, moja nadźija! * Hižo dźe do Galileje, * dźiće, tam so pokaza.

Wěmy, zo so z mortwych zběže * Khrystus kral sam woprawdźe. * Ty smil nad nami so, Knježe, * wumoženi proša Će! * Amen. Alleluja.

5) **Evangelium. Dobre poselstwo.** Sequentia sancti Evangelii sec. Marcum. Słowa swj. sćenja po Marku 16, 1—7.

Sćenik nam prosće powěda, kak tři žónske Zbóžnikowe horjestaćo nazhonichu. Też my joho wohladamy na přežohnowanju překrasnjenoho, wězo skhowanoho. Tola zbóžny, štóž wěri, byrnjež njewidźał.

Wony čas nakupichu Marija Madlena a Marija Jakubowa a Salome wonjacych wěcow, zo bychu šłe a Jězusa požałbowałe. A zahe rano na prěni dźeń w tydźenju přińdźechu k rowej, hdyž bě słónco hižo zeskhadźało. A prajachu mjez sobu: Štó nam wotwali kamjeń wot rowowych duri? A tam pohladawši wuhladachu kamjeń wotwaleny; přetož běše jara wulki. A zastupiwši do rowa, wuhladachu tam młodźenca na prawicy, běłu drastu woblečenoho, a postróžichu so. Wón pak jim rjekny: Njebojće so! Jězusa pytaće Nazarenskoho, křižowanoho; wón je z mortwych stanył, njeje tudy; hlej město, hdźež běchu joho położili. Ale dźiće, prajće joho wučownikam a Pětrej, zo was předeńdźe do Galileje; tam joho wuhladaće, kaž je wam rjekł.

6) **Offertorium. Přinos.** (Ps. 75, 8—10.) Zemja zarža a womjelkny, hdyž Bóh postany k sudźenju, alleluja.

7) **Secreta. Ćicha modlitwa.** Přiwozmi, prosymy, Knježe, modlitwy swojoho ludu z podanymaj wopornymaj daromaj, zo byštaj z jutrownymi potajnosćemi poswjećenej přez Twoju móc nam jako lěkarstwo za wěčnosć służiłoj. Přez našoho Knjeza Jězusa . . .

8) **Praefatio. Předhrono.** Vere dignum et justum est. Zawěrno hódne a sprawne je, přisłušne a spomožne, zo, Knježe, Tebje kóždy čas, wosebje pak nětko najsławnišo Će khwalimy, hdyž bu Khrystus jako jutrowne jehnjo za nas woprowany. Wón dźě je prawe Jehnjo, kotrež hrěchi swěta na so wza, kiž ze swojej smjerću našu (wěčnu) smjerć zniči a nam ze swojim z mortwych staćom žiwjenjo wróći. A tohodla z jandźelemi a arcyjandźelemi, z trónami a knjejstwami, haj z cyłym wójskom njebjeskim spěwamy Ći pěseń khwały bjez kónca wospjetujcy: Swjaty . . .

9) **Communio. Spěw k woprawj.** (1. Kor. 5, 7—8.) Khrystus je woprowany jako naše jutrowne jehnjo, alleluja; tohodla swjećmy jutry w njekisanym khlěbje šwarnosće a prawdy, alleluja, alleluja, alleluja.

10) **Postcommunio. Po woprawj.** Wuliń do nas, Knježe, Ducha swojeje lubosće, a sćiń wšitkich, kotrychž sy z jutrownymi swjatosćemi nasyćił, přez swoju dobroćiwosć jedneje wutroby. Přez našoho Knjeza Jězusa . . .

Jutrowna póndźela. I. rjadu. Běła.

Wšěch je nas Khrystus wuwjedł z kraja wotročstwa, hdźež knježi zatan, do raja dźěći Božich, hdźež so nam žórli słódka miłosć Boža. Za to mamy njepřestajnje Boha khwalić a posłušni joho wolu činić, zo by nas joho jandźel znowa njewuhnał z raja do ćerni a wóstow.

1) **Introitus. Přistup.** (2. Mójzesowa 13, 5 a 9.) Knjez je was dowjedł do kraja, kiž kipi z mlokom a mjedom, alleluja, zo by zakoń Knjezowy stajnje był we wašim horće, alleluja, all. (Ps. 104, 1.) Khwalće Knjeza a wołajće joho mjeno, wopowědujće mjez ludami joho skutki. Khwała Wótcej a Synej . . .

2) **Oratio. Modlitwa dnja.** Božo, kiž sy z jutrami wumoženjo swětej darił, prosymy Će, přewodźej stajnje swój lud z tym njebjeskim darom, zo by dospołneje swobody dóspěł a k wěčnomu žiwjenju postupował. Přez našoho Knjeza . . .

3) **Lectio** Actuum Apostolorum. **Čitanjo** z Japoštołskich skutkow 10, 37—43.

Z krasnymi słowami přihotowa swj. Pětr pohanskoho stotnika Kornelija a joho cyły dom (w Caesareji) k swj. křćeńcy. Pokaza na Khrystusowe zmortwychstaćo jako rukowanjo, zo je křesćanska wučba prawa. Štóžkuli do Khrystusa wěri, dóstawa w joho mjenje spušćenjo hrěchow, ma pak wěru z dobrymi skutkami wobswědčeć.

We wonych dnjach Pětr w ludźe stojo praješe: Mužojo, bratřa, wy wěsće, što je so stało po cyłej Judeji, štož so spoča w Galileji po křćeńcy, kotruž Jan (křćenik) prědowaše, wěsće wo Jězusu Nazaretskim, kak Bóh joho wužałbowa z Duchom swjatym a z mocu, a kak wón wokoło khodźeše dobre činjo a wustrowjejo wšitkich wot djaboła wobsydnjenych, dokelž Bóh bě z nim. A my smy swědcy wšoho, štož je činił w krajinje Židow a w Jeruzalemje, kotrohož morichu na drjewo powěsnywši. Toho zbudźi Bóh na třeći dźeń a da, zo bu widomny, nic wšomu ludej, ale nam swědkam, wot Boha předpostajenym; nam, kotřiž smy z nim jědli a pili, hdyž tě wot mortwych stanył. A nam přikaza ludej prědować a swědčić, zo wón je, kotryž bu wot Boha postajeny jako sudnik žiwych a mortwych. Jomu wšitcy proféći swědčenjo dawaju, zo wodaćo hrěchow dóstanu přez joho mjeno wšitcy, kotřiž do njoho wěrja.

4) **Graduale. Stupnjowy spěw.** (Ps. 117, 24 a 2.) Tónle je dźeń, kiž je sčinił Hospod, wyskajmy a radujmy so na nim. Nět njech rjeknu dźěći izraelske: Haj, dobry je, wěčnje joho smilnosć traje. Alleluja, alleluja. (Mat. 28, 2.) Jandźel Knjeza zestupi z njebjes a přistupiwši wotwali kamjeń a posydźe so na njón.

Sekwenca hl. Jutrowničku.

5) **Evangelium. Dobre poselstwo.** Sequentia sancti Evangelii sec. Lucam. Słowa swj. sćenja po Lukašu 24, 13—35.

Smjerć zrudnaj dźěštaj jutrowničku popołdnju wučownikaj do Emausa, poražanaj, zo bě jeju Mištr tak hanibnje na křižu swoje skutkowanjo skónčił, stysknaj, hač je woprawdźe z rowa postanył. A hlej, njepoznaty so jimaj přidruži Zbóžnik a powući jeju „njemudreju a słabeju we wutrobje k wěrje toho, štož su proféća wěšćili", zo bjez křiža njeby wumoženja było — kaž to w křižerjach rjenje widźimy: za Božej matru njese so horjestaćo. Zrudobu a njespokojnosć wučownikow Jězus (přeco potajeny) do radosće a pokoja wobroća. A kaž tymaj, tak wón też nam w potajnosći swjatoho Sakramenta zrudobu, stysk a njepokoj do wjesela přeměni. Wěrmy jomu, nadźějejmy so na njoho, lubujmy joho, zo so nam wutroba „hori".

Wony čas dźěštaj dwaj z Jězusowych wučownikow na tym samym dnju do městačka, kotrež bě šěsć dźesat honow (přez 11 km) wot Jeruzalema, z mjenom Emaus. A rěčeštaj sebi wo wšěm tym, štož bě so stało. A sta so, jako so rozrěčowaštaj a mjez sobu so prašeštaj, zo też Jězus so přibližiwši z nimaj dźěše; jeju woči pak běštej dźeržanej, zo byštaj joho njespóznałoj. A dźeše jimaj: Kajke su to rěče, kotrež ducy mjez sobu mataj, a staj zrudnaj? A wotmołwjejo jedyn, z mjenom Kleofas, rjekny jomu: Sy ty jenički cuzy w Jeruzalemje, a njewěš, što je so w nim stało w tychle dnjach? A wón jimaj rjekny: Što? A praještaj: To z Jězusom Nazaretskim, kiž běše proféta, mócny w skutku a w słowje, před Bohom a přede wšim ludom; a kak su joho podali najwyšši měšnicy a naši předstojnicy na wotsudźenjo k smjerći, a na křiž zbili. My pak so nadźijachmy, zo wón Izraela wumóže, a nět je wšomu tomu dźensa hižo třeći dźeń, zo je so to stało. Ale też někotre žónske z našich su nas nastróžiłe, kotrež rano při rowje pobychu, a njenamakawši joho ćěło přińdźechu prajicy, zo su też zjewjenjo jandźelow widźałe, kotrajž prajištaj, zo je wón žiwy. A někotři z našich woteńdźechu k rowu, namakachu (wšo) tak, kaž běchu žónske powědałe; joho pak njenańdźechu. A wón (Jězus) jimaj rjekny: O njemudraj a njespěšnaj we wutrobje k wěrjenju wšitkoho, štož su proféća rěčeli. Njeměješe Khrystus to ćerpjeć a tak zastupić do swojeje krasnosće? A spočawši wot Mójzesa a wšěch profětow wukładowaše jimaj ze wšěch pismow, štož bě wo nim napisane. A přibližichu so k městačku, do kotrohož dźěštaj, a wón činješe, jako chcył dale hić. A přinućištaj joho, prajicy: Wostań z namaj, dokelž hižo so wječori a dźeń je so nakhilił. A wón z nimaj zastupi. A sta so, hdyž bě z nimaj za blidom, wza khlěb, a požohnowa, a łamaše a podawaše jimaj. A jimaj so woči wotewrištej, a póznaštaj joho, ale wón so jimaj z wočow pominy. A rjeknyštaj sebi: Njehorješe so naju wutroba w namaj, hdyž po puću z namaj rěčeše a pisma namaj wukładowaše? A stanywši w tej samej hodźinje, wróćištaj so do Jeruzalema, a nadeńdźeštaj tam jědnaćoch (japoštołow) a tych, kotřiž běchu z nimi hromadźe, ći prajachu: Knjez je zawěrno stanył a Symanej (Pětrej) so zjewił. A wonaj powědaštaj, što bě so na puću stało, a kak staj joho spóznałoj na łamanju khlěba. —

6) **Offertorium. Přinos.** (Mat. 28, 2. 5. 6.) Jandźel Knjeza zestupi z njebjes a rjekny žónskim: Kotrohož pytaće, je stanył, kaž je prajił, alleluja.

7) **Secreta. Ćicha modlitwa.** Přiwozmi, prosymy . . . Hl. Jutrowničku.

8) **Praefatio. Předhrono.** Hl. Jutrowničku.

9) **Communio. Spěw k woprawjenju.** (Luk. 24, 34.) Stanył je Knjez a Pětrej so pokazał, alleluja.

10) **Postcommunio. Po woprawjenju.** Hl. Jutrowničku.

W Zürichu natwarichu nětkle dźewjatu katolsku cyrkej. Město ma kóžde lěto wjacy katolikow. Nětkle je tam na 70000. Nowa cyrkej je małej swj. Thereziji poswjećena.

Němska. Generalvikar za Rottenburgsku diecezu je postajił, zo maja so wšitcy, kotřiž chcedźa theologiju studować, zamołwić, też tajcy, kotřiž njejsu wot stata dowolnosć dóstali, universitu wopytać. Za tajkich bychu potom spytali wosebitu dowolnosć k studowanju na universiće dóstać, tola by tuta jenož płaćiła, jeli jich pozdźišo woprawdźe na měšnikow wuswjeća.

Najwjetše němske misijónske towarstwo je Steylske, (kotrež też w Serbach znaty časopis „Stadt Gottes" wudawa). Wone ma 7 biskopow, 3 japoštolskich prefektow, 1210 duchownych a přez 800 studentow theologije, přez 1700 mnichow a 3372 misijónskich šulerjow. Njeby-li wójna była, by towarstwo, kaž so praji, wo lěta dale było. 1164 sobustawow towarstwa běchu we wójnje wojacy abo oficěrja a to wšitcy na fronće. Z nich padny 215. 278 bu zranjenych. Wjacy hač štwórćina wšěch studentow je padnyła. W lacaretach towarstwa lěkowaše so přez 10000 zranjenych. 200 duchownych towarstwa běchu z wojeńskimi duchownymi.

Wuherska. Kaž we wšěch druhich krajach, tak też tu katolski skutk přecy a bóle wutwarjeja. Biskopja a duchowni dźěłaja w nim zhromadnje za zbožo dušow z laikami, kotřiž so do tuteje organisacije zarjaduja.

Towarstwo katolskich lěkarjow je z dowolnosću biskopow zaradźerńje za mandźelskich a wosebje też za tajkich, kotřiž chcedźa so ženić, założiło. W tajkich zaradźerskich hodźinach dawaja katolscy lěkarjo ludźom radu, wosebje prjedy hač so ženja, zo bychu tak jenož čělnje a dušinje strowi sakrament mandźelstwa dóstali a potom też strowych potomnikow měli. Tola też tajkim mandźelskim chcedźa radźić, kotrychž je někajke njezbožo potrjechiło abo kotřiž we ważnych dypkach přezjene njejsu.

Wot nazymy 1932 wobstoji w Budapešće t. m. swobodna katolska universita. Tam wotměwaja so přednoški za wšěch ludźi, wosebje pak też za zdźěłanych ludźi. Přecy wjacy ludźi přikhadźa do tutych přednoškow a zajim je wulki. W přednoškach pokaza so wosebje, kak cyrkej wšelake nowe hibanja atd. posudźuje a kak měli so Bože kaznje w našim času nałožować, zo byštej so nuza a njepřećelstwo we swěće zhubiłoj. Štóž přednoški porjadnje wopytuje, dóstanje po času tajki nahlad wo swěće, kajkiž jón swjata cyrkej ma. A je tola znate, zo mnozy runje we našim času na katolsku cyrkej hladaja a wočakuja, zo wona pokaza wupuć z našich nuzow.

Towarstwowy powěstnik.

Pančicy. „Lipa Serbska" ma pjatk, 6. apryla, wječor we 8 hodź. pola Suchec **ważnu pruhu** za swój nalětni swjedźeń 22. apryla. Wšitcy sobupruhowacy so wočakuja.

Předsydstwo.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 26. měrca 1934.

Woły: 1) Połnomjasne, wukormjene, młódše, najwjetšeje rězneje hódnosće 32—34 hr. 2) starše 29—31 hr. 3) Połnomjasne młódše 27—29 hr. 4) Połnomjasne starše 24—26 hr. **Byki:** 1) Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće 28—30 hr. 2) Połnomjasne, wukormjene 26—28 hr. 3) Mjasne 23—25 hr. **Kruwy:** 1) Młódše, połnomjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće 26—28 hr. 2) Połnomjasne wukormjene 22—25 hr. 3) Mjasne 17—21 hr. 4) Mjenje picowane 12—16 hr. **Jałojcy:** 1) Połnomjasne, wukormjene najwjetšeje rězneje hódnosće 31—33 hr. 2) Mjasne 25—30 hr. **Čelata:** 1) Najlěpše wukormjene 50—55 hr. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 45 49 hr. 3) Špatne 35—44 hr. 4) Najšpatniše 28—34 hr. **Wowcy:** 1) Najlěpše kormjene jehnjata a młódše kormjene borany 41—43 hr. 2) Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy 36—39 hr. 3) Mjasne wowcy 30—34 hr. 4) Snadnje wuwite wowcy a jehnjata 22—28 hr. **Swinje:** 1) Tučne swinje přez 3 centnarje 44—45 hr. 2) Połnomjasne wot 240—300 puntow 43—44 hr. 3) Połnomjasne wot 200—240 puntow 42—43 hr. 4) Połnomjasne wot 160—200 puntow 40—41 hr. 5) Mjasne wot 120—160 puntow 38—39 hr. 6) Rancy 39—41 hr.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1934.

Kk.: 268. 269. z Njebjelčic: Mikławš Pjech, Jurij Leńš; 270. z Now. Města: farař Pawoł Groła; 271. z Jaseńcy: Jan Šenkař; 272.—277. z Nuknic: Jurij Donat, Jurij Hanski, Jakub Kral, Pětr Lešawa, Jan Smoła, Jan Wawrik; 278.—285. z Wudworja: Mikławš Handrik, Jurij Hanski, Madlena Koklina, Jurij Lajder, Jurij Zarjeńk, Mikławš Hrjehork, Michał Lipič, Marja Žurikowa; 286. z Hórkow: Mikławš Hejduška.

Sobustawy na lěto 1933. (Přich. dale.)

Kk.: 966. z J.: J. Š.; 967. z N. J.: J. L.; 968. z W.: M. Ž.; 969. z W.: J. Z.

Sobustawy na lěto 1932.

Čo. 1080.: N. N.

Dobrowólne dary za duchownski dorost.

Kk.: Jurij Lajder z Wudworja 1 hr.; Mikławš Hejduška z Hórkow 2 hr.; N. N. z Khróśćic 5 hr.; N. N. z Khróśćic 6 hr.; Katolska Bjesada w Jaseńcy **10** hr.

Dobrowólne dary za zaměry „Kat. Posoła".

Katolska Bjesada w Jaseńcy **10** hr.

87. hłowna zhromadźizna
Maćicy Serbskeje
srjedu, 4. aprleje 1934, pop. ½3 hodźin
w Serbskim Domje w Budyšinje.

Porjad: 1. Nekrologi; 2. Rozprawy; 3. Wólby do předsydstwa a wubjerka; 4. Počesćowanjo zasłužbnoho sobustawa; 5. Přednošk: Maćica a Domowina; 6. Wšelčizny. — Dopołdnja: Wotrjady.

Lubje přeprošuje **Předsydstwo Maćicy Serbskeje.**

Žarowanske karty a listy zhotuje derje a spěšnje **Donnerhakec čišćerńja**

Wróćiwši so wot rowa našeje lubeje maćerje, přichodneje maćerje, wowki, swakoweje a ćety

Marje Hušmanoweje
rodźeneje Zyndźic

wuprajamy wšitkim za wopyt póstwječora a přewodźenja k rowu, wosebje nošerjam

najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez"!

Na Horje a w Khasowje,
na dnju pohrjeba, 27. měrca 1934.

Swójbje Rachelic a Hušmanec.

Wróćiwši so wot rowa našeje lubeje droheje maćerje, přichodneje maćerje, wowki a ćety

Marje Krawcoweje z Nowoho Městačka,

kotraž je po dlěšej khorosći wjacy króć ze swjatymi sakramentami domawobstarana w starobje 74 lět zemrěła a bu njedźelu 25. měrca we Wotrowje pokhowana. Wuprajamy wšitkim, wosebje wysokodostojn. knjezej fararjej Justej a klóštrskimaj duchownymaj knjezomaj za domawobstaranjo, kaž też wšitkim, kiž su na póstwječorach za nju so modlili a ju k rowu přewodźeli, dale nošerjam a 3. rjadej **naš najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez"!** Dušu droheje zemrěteje poručamy pobožnym modlitwam wěriwych.

W Różeńće, Pančicach, Goppelnje, Marijnej Hwězdźe,
na dnju pohrjeba, 25. 3. 1934.

W mjenje wšěch zawostajenych:
Michał Krawc.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki ćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik. — „K. P." ćišći so w 1600 exemplarach

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9 — Pokładnik: Jurij Šołta, Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokoróčak čo. 3895.

14. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **7. apryla 1934.** | **72. lětnik.**

Křižerjo w našim času.

Naš čas česći ludowe wašnja. Joho hesło je: Wšo strowe w ludźe ma so pěstować a zdźeržeć. Tohodla su so samo na wsach wosebite kulturne rady założiłe. To je dźensa myslenjo nic jenož w jednotliwych zajimcach, ale w najwyššich instancach. Do najrjeńšich ludowych wašnjow w katolskich Serbach słuša zawěsće jěchanjo jutrownych křižerjow. K Božej česći zhromadźa so křižerjo po wosadach a njesu jutrowny kěrluš won do pola a haja. Nichtó njewě, hdy je tutón nabožny nałožk nastał. Wot starodawna tu je, přecy jenak rjany. Ani surowa wójna njezamó procesijón jutrownych křižerjow zahnać. Tak je naš křižeŕski procesijón starodawny nałožk našich wótcow, kiž sebi zasłuži, zo by so wukhował, doniž budźe katolskich za swoju wěru a swój lud woporniwych Serbow. A žadyn křižeŕ, kiž je lětsa jěchał, njesmě k lětu wotpadnyć, a tón abo druhi, kiž so lětsa njewobdźěli, njech k lětu doma njewostanje.

Naš čas je za porjad. Wšudźe wobdźiwaš nowe rjadowanjo. Ze sylnej ruku wotstronjeja so njedostatki, zawjeduje so lěpše. Hesło: Njepytaj swoje lěpše ale powšitkowne. Křižeŕski procesijón je tež něšto powšitkowne, mjenujcy něšto, štož wšěch katolskich Serbow nastupa. Tajke powšitkowne wustupjenjo žada pak sej porjad, čestne zadźerženjo. Na to mělo so přecy prawje kedźbować. Lětsa je so powšitkownje wobkedźbowało, zo je drasta čorna była a tak dobry začišć na cuzych činiła. Tež graty su so mnohim zalubiłe. To tola kóždy wě, zo so na wšitko hlada. A njehlada so jenož na drastu a graty, ale na přikład też, kajki rjad ma cyły procesijón. Čohodla njeby móžno było, zo bychu konje rjenje jedyn za druhim šłe, hdyž so něhdźe po drózy ćehnje. Tu měł kóždy křižeŕ na swojoho susoda před sobu dźiwać. Smy žiwi w času, hdźež so w rjadach ćaha. To měł też procesijón hišće bóle wobkedźbować. A wjednik procesijóna měł sej wědomy być swojeje zamołwitosće za porjad a zadźerženjo swojich ludźi.

W našim času rěči so za přewinjenjo worštow. Rěka: Preč z wojowanjom klasow, dyrbiće zhromadnje myslić a woprować! Też w tym ma naš křižeŕski procesijón wulki nadawk. Bur jěcha ze swojim čeladnym a pije z nim khofej w hospodźe, młody ratař spěwa ze swojim starym nanom stare jutrowne hłosy. Cyły procesijón modli so za wotemrětych, za nich, kiž też junu sobu jěchachu. Wjesni zestupaja so hromadźe a ćahnu k wosadnej cyrkwičcy, zo bychu so tam do wosadnoho procesijóna zarjadowali. A wot Lindacha před Njebjelčicami hač k Daličanskim honam, wot Žurčanskich hórkow hač k Čornomu Halštrowej sedźa pyšni křižerjo na swojich konjoch a zanošuja k česći horjestanjenoho Zbóžnika khwału. Tak so modli jedyn lud.

Tola nic wšitko je křižeŕskomu nałožkej tak přiměrjene kaž to horjeka naspomnjene. Wón ma też swojich njepřećelow kaž wšitko tu na swěće. Dźensa rěči a pisa so też wjele wo starych pohanskich nałožkach. Nichtó wšak njebudźe sej zwěrić prajić, zo jutrowne jěchanjo zwisuje z něčim pohanskim. Přejara je z wěriwym zmyslenjom zjednoćene. Křižerjo stupja zhromadnje k swjatomu wopraŵjenju na ranju jutrownički. Wozmu cyrkwinske khorhowje do rukow. Njesu sobu křiž našeje swjateje wěry a horjestaćo, prastare znamjenja křesćanow. Duchowny žohnuje procesijón. A ryzy nabožne spěwy klinča z ertow wjele stow wěriwych muži. Pobožne paćerje proša wo Boże žohnowanjo. Křesćanska hospodliwosć, złota to Serbow pycha, njeznaje žanych mjezow. Tuž je a wostanje hesło: Dźerž so swjateje wěry swojich wótcow!

W našim času je pytnyć też wěste njezdobne počinanjo. Je to jěd, kiž so też zamóže dobyć do wutroby křižerja tak, zo chce drohi nałožk z klinčacym pjenjezom zapłaćeny měć. Tón by činił njećesć swojomu ludej, kiž by sam bjez winy doma wostał a radšo swojoho konika za něktore kroše druhomu přenajał. To by było něšto wot tamnoho židowskoho počinanja w templu, kiž je Jězus ze šwikanjom zasudźił.

Křižeŕski procesijón je tak wysoki, tak swjaty, zo so wšitcy joho njepřećeljo rozraža na krutym přeswědčenju dobrych wěriwych serbskich křižerjow. Na nich stajamy swoju dowěru. Njech je lětuše jutrowne jěchanjo zasy z pohonom, zo wostanje naš dobry nałožk, bjez kotrohož jutry njeswjećimy.

Rozhlad w swěće.

Lěto nacionalsocialistiskeje komunalneje politiki.

Nacionalsocialistiski duch pokazuje so wosebje tež we financnych skutkach komunalnoho zarjadnistwa. Hdyž so prjedy přecy w komunalnych hospodarskich planach deficit wot lěta k lětu powyši, widźimy nětko, kak so deficit pomjeńšuje. Wšelake města a gmejny su tak zbožowne, zo móža nowe ličerske lěto z wurunanym hospodarskim planom započeć. Tak je w městach Olbernhau a Burgstädt. We Habrachćicach mějachu w poslednich lětach hišće 180000 resp. 120000 hriwnow deficita. Nětko wučinja wón jenož 55000 hr. Podobnje je w Nowosalcu a we Wjelećinje.

Hospodarjenjo z jejami w Sakskej.

Połnomócnik za němske hospodarjenjo z pjeriznu je postajił, zo hospodarjenjo z jejami po zakonju z 20. decembra 1933 k 1. aprylej 1934 do mocy stupi. W kóždej wsy abo za wjacore wsy hromadźe ma lokalny burski wjednik někoho postajić, kiž jeja pola burow kupuje. Wot tutych postajenych wosobow dyrbi je potom wikowar wotewzać. Kóždy, kiž sebi kury dźerži, ma jeja na pomjenowane městna słać. Wuwzaćo płaći jenož tam, hdźež so jeja same přetrjebaja abo bur je hnydom na přetrjebarja woteda.

Človjeska hódnosć.

We swojim přednošku wo biologiskim statnym měnjenju praji president němskoho strowotniskoho hamta, prof. dr. Reiter, mjez druhim, zo Němska krutych ludźi trjeba a žanych bjez kharaktera. Človjek je najhódniši w staće, wjele bóle hač druhe wěcy. Wón je we swojej połnej dźěławej mocy na 30—40000 hr. hódny. By so tuta liberalistiska, hódnotu měrjaca methoda na cyły lud nałožiła, bě wón w lěće 1913 2000 milijardow hriwnow hódny był, mjez tym zo wěcowne hódnoty tehdy jenož 350 milijardow hriwnow wučinjachu.

Haitiski pósłanc w Berlinje wumrěł.

Eduard Poujet, Berlinski pósłanc republiki Haiti, je na zahorjenjo płucow wumrěł. Zemrěty je wosebje w poslednjej wójnje zmužiće za Němsku wustupował a najlěpše počahi hajił.

Zhromadne dźěło Němsko-Pólskeje.

Šlezski sejm w Katowicach zaběraše so we swojim poslednim posedźenju z hospodarskim planom 1934/35. Rozličenjo přija so z hłosami knježeństwoweje strony, Korfantijoweje strony a němskoho kluba. Při rozmołwje praji zapósłanc Šmidel, zo je němski klub zwólniwy, hospodarskomu planej přihłosować. Wón je přeswědčeny, zo ma so w zajimje wobydleństwa wšitko stać, štož by napřećiwnosće wotstroniło a mysl dorozemjenja zhłubšiło.

Dowoz pólskoho drjewa.

W poslednich lětach bě dowoz pólskoho drjewa skoro cyle přestał. W přerězku je so prjedy lětnje nimale połdra milijóna kósnych metrow do Němskeje přepławiło. Po němsko-pólskim hospodarskim zbliženju budże kaž prjedy zasy drjewo ważna wuwozna twora Pólskeje.

Jendźelska a Francózska.

Jendźelske knježeństwo wo swojim jednanju z francózskim knježeństwom němskomu a italskomu knježeństwu porjadnje rozprawja. Italski statny sekretar za zwonkowne należnosće Suvich chce London kónc apryla wopytać. Tam ma wón nadawk, jendźelskomu knježeństwu rozjasnić, zo so jeničcy hišće italski namjet k wotbrónjenju přijeć hodźi.

Dawkowe dokhody w Francózskej.

Jendźelski statny hospodarski plan skónči z wuzbytkom wo něhdźe 39 milijónow puntow. Hinak je w Francózskej, tam so ze statnymi financami dźeń a bóle pohubjeńšuje. W januaru a februaru běchu dokhody wo 10% nižše hač běše so do rozličenja stajiło. Při nětčišim jara měrnym wobkhodźe w Francózskej so strachuja, zo dawki hišće hubjeńšo dóńdu. Njedostatk hospodarskoho plana wučini 660 milijónow hriwnow.

Knježeństwowa kriza w Bołharskej.

Bołharski železniski minister Konstúrkow njeje jara woblubjeny. Přećiwo njomu su interpellaciju zapodali. Přez to móže lohko kriza w bołharskim knježeństwje wudyrić. Ministrojo burskeje strony žadaja, zo by so wo interpellaciji hnydom po dowuradźenju statnoho hospodarskoho plana jednało. Ministerski president Mušanow pak chce jednanjo hakle po prawosławnych jutrach (za dwě njedźeli) na dnjowy porjad stajić.

Anarchija w Španiskej přiběra.

Dołho njebudże wjacy trać a Španiska přeńdże cyle do marxistisko-anarchistiskich rukow. Khiba su napřećiwne mocy dosć sylne, zo bychu nowy porjad zwěsćiłe. Stawkowacy dźěłaćerjo płunarnje a wodarnje w Barcelonje su jutry wšelaku sabotažu skućili. Woni su do wodowoda płuna napušćeli, tak zo strach rozbuchnjenja hrožeše. Zastupowacy techniski personal pak ze swojej kedźbliwosću njezbožo wotwobroći. Město pak běše jedyn cyły dźeń bjez wody. W Španiskej je so smjertne khostanjo zasy zawjedło. W Granadźe je 9 anarchistiskich wjednikow z jastwa ćekło. Dale so tam powěsć rozšěrja, zo je so lěwično-republikanska strona założiła. Tuta změje w parlamenće snadź 15 hłosow, je potajkim bjez praktiskeje ważnosće.

Italsko-turkowske zrěčenja.

Wikowanske a hospodarske jednanja mjez Turkowskej a Italskej su so skónčiłe. W turkowskim hłownym měsće Angorje su srjedu italski pósłanc, generalny sekretar turkowskoho zwonkownoho ministerstwa a generalny direktor wikowanskoho ministerstwa zrěčenja podpisali.

Moskwa a Zwjazk ludow.

Hač dotal so Ruska njeje hišće rozsudźiła, do Zwjazka ludow zastupić. Z Moskwy pak so wozjewja, zo hakle potom zastupi, hdyž změjemy někajku zwonkowno-politisku ważnu přičinu. Ta pak njeje pječa hišće přišła. Tale přičina přińdże, hdyž budże cyłe politiske położenjo wohrožene a z tym tež powšitkowny měr. Sowjetskej Ruskej so wěsće jene městno poskići, hdyž do Zwjazka ludow zastupi. Wona pak na tym wobstoji, zo so jej wěste garantije dopjelnja a zo so Zwjazk ludow do znutřkownych należnosćow Ruskeje njeměša.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Jutrownu póndźelu je najdostojniši knjez biskop w tachantskej cyrkwi swjaty sakrament firmowanja wudźělił. Něhdźe 220 firmujomnych bu z Duchom swjatym wuhotowanych.

— Budyšski křižerski procesijón wopřiješe 26 zapřahow. Při rjanym słónčnym wjedrje běchu lětsa syły cuzych hosći přikhwatałe do Budyšina, zo bychu sebi tu jutrowne nałožki, wosebje křižerski procesijón, wobhladałe. Hasy, po kotrychž křižerjo jěchachu, běchu po woběmaj bokomaj wot mnohich přihladowarjow wobstupjene. Procesijón činješe dostojny začišć. Za porjad staraše so měšćanska policija na přikładne wašnjo. Wozy, awta a kolesa buchu do pobočnych hasow pokazane, zo njebychu ze swojim wrjeskotom spěw kazyłe a konje šeriłe. Też jejakulenjo na hrodźišku bě mnohich přihladowarjow přiwabiło. Na wječor bě wšo wupředate, štož so w tu nastajanych budach poskićeše: jeja, apfelsiny, jabłuka, šokoloda atd., a wšo po brjozy dele skulane. Dźěći mějachu njemało nuzne, wšo to złowić, štož so jim dele kuleše. Běše to ćežke dźěło. Za to pak ćehnješe někotryžkuli pachoł na wječor z połnym natykanym měškom wjesele domoj.

Z **Khróśćic.** Rjany pobožny nałožk jutrownoho jěchanja wotmě so tež w našej wosadźe po zwučenym starym wašnju. Na nim wobdźěli so lětsa jenož 82 porow pornjo 90 poram loni. Wina na tym je, zo buram zdźěla čeledź pobrachuje. Wjele koni hišće stoješe w konjeńcach a njemóžeše so w jutrownej pyše pokazać. Škoda! Njech tola w přichodźe naša serbska metropola wšě druhe wosady přetrjechi! Wosebity wuznam dósta lětuše jěchanjo přez jubilara, knjeza ratarja Špitanka ze Zejic, kiž k 50. razej sobu jěchaše. Khěbětař Lajder, wjednik křižerskoho procesijóna, měješe při zetykanju w Zejicach mału naręč a přitykny jomu w mjenje wosady wěnčk ze złotej „50“. We Swinańi pozastachu wšitcy khwilku a podachu so ke khofejej. Tu wobdari so knjez Špitank z rjanej šalku ze złotej „50“. Za wšitke tute wopokazma dźakowaše so knjez Špitank hnuty. Też wosadny knjez farař přeješe jubilarej potom w Khrósćicach wutrobne zbožo, zo by hišće prawje dołho k Božej česći sobujěchać mohł. Klóštrskich jutrownych křižerjow naliči so 25 porow. Kaž přecy, tak bě też lětsa wulka syła cuzych a znatych přikhwatała. Wšitcy so jenak horjachu za tutón nadobny skutk. Bóh zdźerž jón našomu serbskomu ludej na wěčne časy!

Z **Pančic.** (Pasijónska hra.) Cyły čas přihotowaše so naše Kolpingowe towarstwo katolskich rjemjeslnikow na swój hłowny wustup. Běše sebi ćežki kruch wubrało, kajkiž zrědka w našej wjescy widźiš, mjenujcy pasijónsku hru w 5 jednanjach „Knjez swěta“ wot Kuhna a Hilmana. Hra wobstoješe zdobom ze spěwow a žiwych wobrazow. Pjatk běše prěni wustup a to za dźěći, na kotrymž so wulka ličba wučerjow a duchownych wobdźěli. Minjenu njedźelu pak sćěhowaše hłowny wustup. Žurla běše přepjelnjena, tak zo dyrbjachu so někotři zasy domoj wróćić. Skónčnje pokaza so prezes towarstwa, knjez P. Gerhard. Witaše wšitkich z wutrobnymi słowami. Wukładowaše, kajki zaměr ma dźensiša hra. Nima snadź přinošować k zabawjenju, ale ma hinaši nadawk, dyrbi kóždoho rozwučić wo ćerpjenjach našoho Wumóžnika a kóždej našej duši z bóžskej cyrobu być. Potom pozběhny so zawěšk a widźachmy prěnje jednanjo. Hrozny Kaifas (Rab) spyta swojich ludźi wobrěčeć a za sebje dobyć. Mjez přihladowarstwom knježi wulka ćišina, štož dopokazuje wo zajimawości prěnjoho jednanja. Mjez kóždym jednanjom widźimy žiwy wobraz, kaž přićah do Jeruzalema, Khrystus na Wolijowej horje, joho šwikanjo, z ćernjemi krónowanjo, křižnjesenjo, křižowanjo a horjestaćo. Jimace běše, słyšeć spěw našich małych holčatkow, kiž ze swojimi nježnymi hłosami prawy začišć přinošowachu. Sćěhuja dalše jednanja. Japoštołojo modla so za swojich sobubratrow, kiž chcedźa jich mištra a wučerja Khrystusa morić. W třećim jednanju widźiš prawu židowsku zaslepjenosć. Zhromadnje ćahnu do palasta pod nawjedom zasakłoho Kaifasa, wyššoho měšnika. Energiski bohot Pontius Pilatus (Lěska) njeda so zaslepić a wojuje njewuprajomnje napřeco wołacomu ludej. Po kóždych wustupach wuleći čert pod błyskom a wrjeskom, zo by dopokazał, zo je z knježićerjom swěta. Też štwórte jednanjo pokračuje w žiwym a rozhorjenym zmysłu. W poslednim jednanju pak přińdźe hłowny dypk. Judaš (P. Šołta) njewidźi žadyn druhi wupuć, hač zo by so ze swojim powjazom wobwjesnył. Čert so jomu směje. Pilatus čini sebi poroki, zo je njewinowatoho Khrystusa morić dał. Zadwělowany znjezboži a joho wótry tesak trjechi joho runje do wutroby. Čert so wjeseli, zo je dobył. Tu widźi nadobo Khrystusa z mortwych stanyć, joho pak błysk trjechi, tak zo so k zemi zwjeze a wołajo: „Na wěki zhubjeny“ kónči so 5. jednanjo. Hra zawostaji na wšěch hłuboki zaćišć a ani jenički njewupraji so wo nim kritiscy. Njemóžachu hrajerjow dokhwalić, štož je zawěsće z najlěpšim dopokazom wustojnych hrajerskich mocow. Na přeco wjesnjanow dyrbješe so hra minjenu wutoru hišće junu wospjetować. Khwalobne a zdobom wobdźiwajomne je, zo też naši Serbja něšto tajkoho dokonjeja, hačrunjež je so hra w němskej rěči přewjedła. Krasne pisane drasty běchu na přećelne wašnjo klóštrske knježny zestajałe a zešiłe, kotrymž słuša sobu najwjetši dźak. Też tamnej wučerćy, kiž wjacyhłósnje swoje šulerki za hru postajene spěwy nawuči. Powšitkownje a njestroniscy směmy prajić, zo smy po dołhim času zasy junu to widźeli, štož so nam tudy jara zrědka poskići a posylnjeni w našim wěrywuznaću wróćichmy so spokojeni domoj. Z předwjedźenjom pasijónskeje hry „Knjez swěta“ je towarstwo katolskich rjemjeslnikow zasy dopokazało, zo je khmane, kóždu hru k najwjetšomu spokojenju swojich přiwisowarjow pokazać.

Ze **Zdźerje.** Jedyn z přesadźenych serbskich wučerjow so zasy do Serbow wróći. Knjez wučeŕ Měškank bu k nam do Zdźerje powołany. Přichodnu póndźelu wón swoje městno w našej šuli nastupi. Přejemy wjele zboża!

Don Bosko, nowa hwězda na njebju swjatych.

(Pokročowanjo.)

A hdyž změješ česć, być měšnik, budź cyle japoštoł maćerje Božeje.“ Po swojim wuswjećenju pak, hdyž chcyše so Jan w dalšich studijach wudospołnić, praješe tuta mać swojomu synej — měšnikej: „Njećiń sebi žanych starosći swojeje maćerje dla, mysli jeno na spomoženjo dušow, za kotrež dyrbiš skutkować.“

Prjedy, hač Jan k swjatomu měšnistwu dóńdźe, dyrbješe wjele tradać a ćerpjeć. Jan lóhcy wuknješe; ale starši přirodny bratr by jomu husto nadawał a wumjetował, zo dyrbi tradać, mjez tym, zo wón studuje, a samo joho biješe. Tohodla Jan w lěće 1828 wótcowski dom wopušći, zo by so pola cuzych ludźi žiwił. Wodnjo dźěłaše a wječor wuknješe. Rjenje so měješe, hdyž joho měšnik Don Calosso přiwza a wuwučowaše. Ale tutón bórzy nahle wumrě. Mrějo přepoda Janej klučik wot kašćika, hdyž měješe swoje nalutowanki, zo ma to jomu słušeć. Ale Jan ničo njewza. Sam chcyše z Božej pomocu swoje dócpěć. Dźěše do służby pola wšelakich rjemjeslnikow a nawukny při tym wšelake rjemjesła: krawcowstwo, šewcowstwo, blidarstwo, pjekarstwo, zamkarstwo; też hudźbu so nawuči pola wěstoho mištra. Wšitko to móžeše pozdźišo při wukubłanju młodźiny derje trjebać. Při tym spózna Bosko też prawje wjele ludźi, štož běše jomu pozdźišo z wulkim wužitkom. We wšěm pak wuznamjenowaše joho wulka dowěra na Božu předwidźiwosć. Nuzu, tradanjo a zacpěćo rady znjese a njezhubi při tym swoju wjesołosć a dźěławosć. Kaž jako hólčec, bu też tu wšudźe přez swoje wjesołe wašnjo srjedźišćo młodźiny a jeje dobry japoštoł. Runjež tak też potom mjez studowacej młodźinu. Wšudźe załoži mjez swojimi młodymi towarśemi „zwjazk radosće“, hdyž pěstowachu Bohu spodobnu wjesołosć a radosć. Tehdom poradźi so jomu, židowskoho młodźenca přiwjesć do katolskeje cyrkwje.

Tak běše Don Bosko hižo před swojim wuswjećenjom měšnik w zahoritosći za spomoženjo dušow. Z kajkej nutrnosću a radosću pak wočakowaše wón swjatki lěta 1841, hdyž bu wuswjećeny na měšnika. A na swjedźenju najswjećišeje Trojicy stoješe prěni króć při wołtarju Božim. Nětko bě tola po wulkich wobćežnosćach dócpěł swój swjaty zaměr. Jako wosebitu hnadu wuprosy sebi w tutym swjatym wokomiku skutkownosć słowa k spomoženju dušow.

Kak radowaše so joho dobra, khuda maćerka, hdyž bu ze zahorjenjom witany do swojeje domizny jako nowoswjećeny měšnik! Wona widźeše we swojim synu jenož měšnika Božoho, kotryž dyrbješe wjele skutkować za njesmjertne duše, za sebje njechaše ničo. Kak krasne su słowa, kotrež na wječor primicy swojoho syna tutomu praji: „Sy nětko měšnik a swjećiš Božu mšu. Wot nětka sy Jězusej bliže. Ale spomjatkuj sebi: Započeć Božu mšu swjećić, to je započeć ćerpjeć. Njepytnješ traš to hnydom.

Z Rakojd. Dokelž je so k. wyšši wučeŕ a šulski wjednik Arnošt Lódni, kotryž běše w našej šuli dołhe lěta spomožnje skutkował, na derjezasłużeny wotpočink podał, bu na joho městno knjez wučeŕ Pawoł Nejdo — dotal w Khwaćicach — powołany.

Z Pančic. Kaž zhonimy, so w našej šuli w nowym šulskim lěće 34/35 něšto mało přeměni. Hižo 1. januara tohole lěta běše knjez wyšši wučeŕ a šulski wjednik Jurij Słodeńk dla khorosće na wotpočink šoł. Tutón tydźeń wopušći wón městno swojoho skutkowanja, hdyž běše lětdźesatki bydlił a dźěći z lubosću wukubłował. Nětko poda so na wuměnk do swojoho nowoho bydlenja w Pančicach. Přejemy jomu hišće wjele wjesołych hodźinkow w našej rjanej serbskej wjescy! Na joho městno postaji so knjez wučeŕ Bejmak, kiž je posledni čas khorowatoho předkhadnika zastupował. Zawěsće je so zasy prawy wjednik našeje hólčeje šule namakał. Jako druhi wučeŕ přińdźe knjez wučeŕ Beno Šołta, kiž je tukhwilu w Konjecach wučił. Wón je rodźeny Kukowčan; tuž naše poměry derje znaje a smy přeswědčeni, zo budźa naši wjesnjenjo joho přesadźenjo witać. Přejemy knjezomaj wučerjomaj wjele zboža do zastojnstwa!

Z Ralbic. Ralbičanski křiżeŕski procesijón lětsa 111 jěcharjow ličeše, Kulowski pak 181. Wobaj procesijónaj běštaj potajkim wo někotre zapřahi mjeńšej hač hewak, dokelž wěstych hospodarjow lětsa mjez přihladowarjemi wuhladachmy, jich konje pak doma w hródźi stojachu. Lubješe so nam, zo tón raz Kulowčenjo nimale połnoličbnje k něšporu, na prědowanjo a požohnowanjo přińdźechu. Ralbičanscy křiżerjo pokazachu při jěchanju khwalobnu disciplinu a porjad. Też jich spěw bě poměrnje dobry a w prawej wysokosći zanjeseny. So wě, wěstych ćežkosłyšacych „spěwarjow“ ženje powučić njemóžeš. Tajkich kažerjow pobožnoho spěwanja w kóždej cyrkwi nadeńdźeš. — Při skónčenju jěchanja móžeše so lohko ćežke njezbožo stać. Přez njeluby připad pokopa kóń křiżerja z Ralbic. Zranjenjo pak njeje ćežke. To budź nam znowa z warnowanjom: Njestupaj so konjam blizko!

300 lět: Oberammergawske hry.

Wójna howrješe na wšě 30 lět w Němskej, wot 1618 hač 1648. Njepřećelske čŕjódy ćahachu po kraju, rubjachu, mordowachu a palachu. Wo tym mohła nam něhduša wjeska Rohnowy pola Radworja mnoho powědać. Hłód a nuza, mór, kolera a druhe žałostne mrětwy sćěhowachu njepřećelske wójska a žadachu sej tysacy a tysacy woporow. Za Bajeŕsku, kolebka katolskeje ligi (zjednoćeństwo katolskich wjeŕchow), měješe struchła wójna hrózbniše sćěhwki hač za druhe němske krajiny. Po bitwje pola Breitenfelda 1631 zapusćachu dźiwje čŕjódy lěto wot lěta cyły kraj. Hórši njepřećel hač Šwejdojo běše mór, kiž na přikład we Mnichowje 1643, kiž měješe tehdom snadź 40—50000 wobydlerjow, zakhadźeše. Na 10—15000 ludźi tam na tutu khorosć wumrě. Žałostnje zakhadźeše mór też w Hornjej Bajeŕskej, wosebje tři lětdźesatki 17. stoleća.

W bajeŕskich horach, tam hdźež so do Šwabskeje překročuje, w dolinje mjez horami Laber, Kofel a Noth, leži Oberammergaw, wjes, kiž měješe w 17. stolětu na 600 wobydlerjow. Kaž je wjes Mittenwald znata přez dźěłanjo huslow, tak Oberammergaw přez swoje rězbaŕstwo. „Herrgottsschnitzer“ so mjenuja. Tola mór njedźiwaše na wumjełsku tradiciju měrneje wjeski. Wot nazymy 1632 hač do lěća 1633 zemrě z 600 wobydlerjow hižo 90.

Ćěła dyrbjachu so spalić, zo njebychu khorobne zapłódki (Keime) so rozšěrjałe. Mórny wotročk, kiž měješe nadawk, mortwych na karje hač na wjesnu mjezu wozyć a tam je spalić, měješe połne rucy dźěła. Faraŕ Primus Christeiner a joho naslědnik Marcellus Fatigo buštaj při swojim dušepastyŕskim dźěle bórzy woporaj mrětwy (Seuche) a tak bu wjeska skónčnje bjez duchownoho a Božich służbow a nichtó njemóžeše mrějacym sakramenty podawać.

Oberammergaw skoro wotemrě. W hodźinje najwyššeje nuzy zeńdźechu so wjesnjenjo a slubichu, „w přichodźe pasijónsku tragediju kóžde dźesać lět hrać, a wot toho časa njeje žadyn človjek wjacy na mór wumrěł.“ Spodźiwnje běše, kak khětře mrětwa zańdźe. Mnozy khori, kotrymž smjerć na čole stoješe, buchu nadobo wustrowjeni. Boža miłosć je tu widźomnje zapřimnyła.

Pasijónska hra njeje hakle w lěće 1634 nastała a dźiwajo na slubjenjo k prěnjomu razej so předwjedła, ale jeje spočatki sahaja hač do 15. stoleća naspjet. Tekst je pozdźišo duchowny rada Daisenberger (1790—1883) we Oberammergawje mištrscy znowa spisał. Wot lěta 1674 buchu hry na połne lětdźesatki přepołożene, z wuwzaćom lět 1811, 1815, 1871 a 1922, w kotrychž lětach dyrbjachu

---

Po něčim budźeš widźeć, zo je ći twoja mać wěrnosć prajiła. Wěm, zo budźeš so kóždy dźeń za mnje modlić, hač budu žiwa abo hižo w rowje. To mi dosaha. Mysli wot nětka jenož a jeničcy na spomoženjo dušow a njećiń sebi žanych starosći wo mnje. Bóh Knjez budźe so za mnje starać!“

Na tři městna móžeše Don Bosko přińć: jako wukubłaŕ do nahladneje zemjanskeje swójby, jako kapłan we swojej domiznje abo do Castelnuovo. Ale joho spowědnik jomu poradźi, zo by so hišće přez dalše studije a praktiske dźěło w konvikće w Turinje wudokonjał. A Bosko běše posłušny. Don Cafasso, joho spowědnik, bjerješe Don Boska sobu do khorownjow a jastwow a hubjenstwa wulkoměsta. Tu spózna Bosko njewuprajitu ćělnu a duchownu nuzu wulkoho města, wosebje dorosćaceje młodźiny. Rady běše tomu wotpomhał, ale njewědźeše, kak započeć. Bóh tón Knjez sam jomu pokaza puć, přez mały připad, bychmy traš prajili.

Běše to 8. decembra 1841 rano. Don Bosko čakaše, na Božu mšu přihotowany, na ministranta. Tu stoješe we durjach mazany, roztorhany hólčec, kotryž so wćipnje po kapali rozhladowaše, jako by to jomu něšto cyle nowoho było. Zwónk chcyše joho hnydom k ministrowanju wzać. Ale, hdyž hólčec praji, zo njewě, što to je, wuhna joho zwónk swarjo preč. Don Bosko poswari zwónka, čohodla hólca bije, a poruči hnydom, po njoho dóńć, zo by z nim poŕěčał. Za khwilu přiwjedźe zwónk hólca, kotryž z bojosću płakaše. Don Bosko so přećelnje joho wopraša kak ŕěka, zwotkel je, hač ma staršeju, hač móže čitać a pisać atd. Zhoni, zo je tón pachoł 16lětny Bartolomeo Garelli z krajiny Asti a syrotka. Wuknješe muleŕstwo. Njemóžeše ani čitać, ani pīsać, ani njebě pola swjatoho woprawjenja był, wo katechismu ničo njewědźeše. Don Bosko doby sebi dowěru tutoho pachoła přez swoju dobroćiwosć; wosebje, hdyž so wopraša, hač móže też spěwać a hwizdać, chcyše so hólcej smjeć. Don Bosko so wopraša, hač njeby chcył katechismus wuknyć. Haj, to chcyše pachoł, ale boješe so, zo bychu so jomu mjeńše dźěći smjałe. „Ale, hdyž bych će samoho wučił, to by přišoł?“ — „Haj, rady“. — Wječor běše prěnja hodźina. Don Bosko so na kolenomaj Bohu dźakowaše. Rańša hodźina 8. decembra běše jomu zjewiła joho powołanjo. To běše započatk wulkoho dźěła našoho swjatoho.

Njedźelu pak njepřińdźe Bartolomeo Garelli sam: přiwjedźe hišće šěsć swojich přećelow, runje tak njewučenych w swjatej wěrje, sobu na krasne katechismowe hodźiny. A tući přiwjedźechu zasy druhich. Don Bosko pak wěnowaše jim cyły swój swobodny čas a njedźele a swjate dny. Hody hižo přistupichu někotři z nich k prěnjomu swjatomu woprawjenju. Też sam wopyta po hasach a dźěłaŕnjach zanjerodźenych hólcow. Bórzy njedosahaše jomu joho małe bydlenjo. Też kapala při cyrkwi běše přemała. Pytaše městnosć, hdźež by mohł ze swojimi hólcami wječornu šulu měć. Ale bórzy jomu zasy wupowědźichu tohodla, zo młodźina přewulku haru činješe. Dyrbješe zasy pytać. Don

so nimo porjada přewjesć. Też jubilejne hry 1934 su wuwzaćne.

Hra je spłodźena z hłubokoho nabožnoho zmyslenja. Jeje předstajenjo žadaše sej prěnje 200 lět wulke přiběrki, žada sej wot Oberammergawskich wulke wopory a gmejna je sej před někotrymi lětami z nowotwarom pasijónskoho dźiwadła hobrski dołh načiniła.

Hra so započina z přikładom Jězusowym do Jeruzalema a skónča so z horjestaćom Knjezowym. Cyły čin wobrubuja spěwne khóry a žiwe wobrazy z bibliskich stawiznow. Wurosćiwši ze staléta stareje tradicije wuwi so w Oberammergawje ludowuměłske dźiwadło, kotrež jednorych a prostych ludźi tutomu hnujacomu předstajenju Khrystusoweje smjerće khmanych čini. Z rězbarskej tradiciju zjednoći so w běhu stalět runje tajka hrajerska tradicija, kotraž we jenotliwych swójbach kaž drohotne namrěwstwo wot nana na dźěći přeńdźe. Jich wumělstwo, k tomu mócne sceny a hłuboki začišć sobuskutkowacych črjódow, wulkotna techniska dokonjanosć a hobrske wotewrjene jewišćo su sławne mjeno Oberammergawskich pasijónskich hrow wobkručiłe po cyłym swěće. K nawjednikej hrow su Oberammergawscy swojoho najsławnišoho wumělca, rězbarja Jana Jurja Langu, wuzwolili.

Jubilejne předwjedźenjo 1934 njepřinjese poruno prjedawšim hram w předstajenju a teksće a hudźbje žane ważne přeměnjenjo. Basnik Leo Weismantel je předsłowo napisał, kiž ważnosć tutoho spodźiwnoho jubileja wułožuje.

—k.

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. K 700lětnej róčnicy swjatoprajenja swj. Dominika pósła Swjaty Wótc generalnomu wyššomu rjadu Dominikanow list, w kotrymž wosebje na zrudne wobstojnosće w tamnym času spomina a wuzběhuje, zo je rjad Dominikanow wosebje wuspěšnje přećiwo błudnowučbam wustupował. Też w misijónach je rjad pilnje k spomoženju dušow dźěłał.

5. měrca wotmě Swj. Wótc tajne konsistorium. W nim dyrbjachu so kardinalojo wo swjatoprajenju někotrych zbóžnych wuprajić. W krótkej narěči wupraji Swjaty Wótc swoje wjeselo nad tym, zo je telko putnikow w Swjatym lěće 1933/34 Rom wopytało. Potom pomjenowa bamžow skich legatow, kotřiž maja Swjate wrota Romskich hłownych cyrkwjow (swj. Pětrowa, Pawołowa, Janowa w Lateranje a Maria Maggiore) na kóncu Swjatoho lěta zawrěć. W Pětrowej cyrkwi wotměje Swj. Wótc sam swjate wobrjady. Dotal běše postajene, zo móžeš wotpuski jenož dobyć, hdyž předpisane modlitwy też z hubomaj spěwaš. Nětko pak bu postajene, zo móžeš wjele wotpuskow też potom dóstać, hdyž so jenož w myslach modliš. Su to wotpuski ze zdychowančkami (na př.: „Mój Jězuso, smilnosć!“). Je to wulke wołóženjo za tych, kotřiž wjacy rěčeć njemóžeja abo za jara ćežko khorych a słabych.

150 hollandskich putnikow wopyta Swjatoho Wótca, ke kotrymž wón we swojej narěči praji, zo so wjeseli nad krutym hromadudźerženjom hollandskich katolikow a jich swěru ke katolskej cyrkwi, runjež su tam jenož w mjeńšinje. Też jich zahorjenjo za misijóny pokhwali bamž.

Arcybiskop w Treviso běše přećo wuprajił, zo by so narodny dom bamža Pia X. w Treviso k 100. narodninam wobnowił a do muzeja přetworił. Swjaty Wótc je to dowolił. Na narodnym dnju tutoho swjatoho bamža, 5. junija 1935, dyrbi wšitko hotowe być.

Lětsa w meji chce bamž k prěnjomu razej Vatikan a město Rom na dlěši čas wopuščić. Wón chce někotre měsacy na swojim hrodźe „Castel Gandolfo“, 25 km wot Roma zdalenym, přebywać.

Němska. Kardinal Bertram-Wrótsławski wotradźuje před wšelakimi strašnymi spisami a cyrkwi njepřećelskimi nowinami. Wón praji: Nic jenož duchownym, ale też mnohim wěriwym je napadło, zo w poslednich měsacach w nowinach nabožnu přeswědčenosć, konfesionelnu šulu, katolski swětonahlad, cyrkwinsku wyšnosć a jeje swěru k statej nadběhuja. Tomu maja duchowni dostojnje, ale z krutosću napřećo stupić. Kak ma so to stać, wo tym mělo so w konferencach duchownych rěčeć.

Biskopski ordinariat w Augsburgu wozjewja, zo to njeje putnikowanjo, hdyž wěriwi w awtach a awtobusach na hnadowne městna jězdźa. K putnikowanju (Wallfahrt) słuša wěste ćělne a duchowne napinanjo. Cyle zakazane pak su při putnikowanju ćežite awta.

Bosko praji k swojim pachołam: „Hdyž so kał njepřesadźi, njenarostu jomu wulke a rjane hłójčki. Tak je też z našim oratorijom. Naš oratorij dyrbi też z městna na městno pućować a tak so rozmnožić.“ Swoju šulu mjenowaše „oratorium“ — „modleństwo“ —, dokelž swojich hólcow najprjedy so modlić nawuči a na modlenju swoje zwučowanjo twarješe. Dokelž běše Don Boskowe dźěło za česć Božu a za spomoženjo dušow, dyrbješe też přez pruhowanja, ćerpjenja a přesćěhanja přeńć. Wjele napřećiwjenja nazhoni, nic jenož wot złych, njepřećelnje zmyslenych ludźi, ale samo ze strony duchownstwa. Mnozy myslachu, zo Don Bosko njeje cyle při strowym rozomje a chcychu joho z lesću do błudnicy dowjezć. Wón pytny jich wotmysł. Hdyž dwaj znataj z korejtu přijědźeštaj, kaž byštaj so z nim přewožować chcyłoj, da so jimaj do korejty před sobu sydnyć a hdyž sedźeštaj, njesydny so sam, ale zaprasny durje a zawrje je wot wonka, a poruči pohončej, zo by jeju do błudnicy dowjezł. Tak sami spóznachu, zo Don Bosko błudny njeje.

Don Boskowe dźěło rosćeše. Měješe 100 młodźencow, bórzy bě jich 300, 400. Běše naléćo 1846 a wón njeměješe žanoho městna. Wšudźe běchu joho na hasu zesadźeli. Tu bu jomu na spodźiwne wašnjo k přenajeću prózdna nizka kólnja z małej łuku pódla poskićena. Don Bosko wotnaja ju hnydom za 320 lirow. Joho hólcy so hnydom dźěła přimachu: připrawichu kólnju; dźěl bu kapałka z woltarjom a pódla dwě stwě za zhromadźenja. Jutry 1846 běše tu prěnja Boža mša. Hólcow měješe hižo na 600. Też wo studentow so staraše. Dawaše jim hodźiny a wjedźeše je k dobromu. Studenća pak zasy jomu při wuwučowanju zanjerodźenych hólcow pomhachu.

Don Bosko spózna, zo wječorna šula sama njedosaha. Widźeše, kak bu wjele, štož běše w młodych dušach natwarił, zasy skažene a zničene w dźěrach, w kotrychž dyrbjachu mnozy bydlić. Spózna, zo dyrbi jim też někajke bydlenjo dać. Jónu běše 12 hólcow k njomu přišło, kotřiž njemějachu, hdźe ležeć. Bosko da jim něšto k přikryću a dowjedźe je na syno. Ale rano běchu hólcy a přikrywadła preč. Tola to joho njewottraši, jenož, zo běše nětko trochu kedźbniši. Jónu přińdźe zasy hólčec, muleński wučownik, syrota, cyły přemačany, bjez bydlenja. Don Bosko zdźerža joho w kuchni. To běše prěnja salesijanska nóclěhafnja. Bórzy přińdźe druhi hólčec. W lěće 1847 měješe hižo 7 pachołow a 1849 wosebity dom ze 30 hólcami.

Wulke starosće, přesćěhanja a tradanja běchu pak Don Boskowu strowotu podryłe. Lěta 1846 ćežcy skhorje. Joho starosćiwa maćerka Margarita přikhwata a hladaše swojoho syna. Tu pokaza so hakle tak prawje přikhilnosć a dźakownosć joho hólcow. Njewustawajcy modlachu so tući za swojoho wótca. A kajka běše jich radosć, hdyž móžachu joho zasy do oratorija witać! Puć běchu z różičkami posypali a na stólčku sedźo njesechu dźakowne dźěći swojoho wótca do kapale w oratoriju, hdźež radostne Te Deum zaspěwachu.

(Přichodnje dale.)

Přechodne modlenja Božich mšow

Młode jutry (1. njedźela po jutrach). I. rjadu. Běła.

Jutry swjeći Cyrkej wósm dnjow zasobu. Mjeno „młode jutry“ to wobkruća (podobnje kaž „młody kwas“), to dźě woznamjenja wobnowjene jutry, přetož naša radosć, naša wěra so dźensa wobnowja, womłodźa. Łačanski rěka njedźela po prěnich słowach přistupa „Quasimodo“ a też „dominica in albis“ (depositis), to rěka: njedźela bjez albow, běłych drastow; dokelž sobotu před njej něhdy nowokřesćenjo swoje běłe drasty wotedachu, w kotrychž běchu cyły tydźeń Boże służby swjećili (albus = běły, alba = běła dołha košla měšnikowa, Alpy = běłe hory). Běłe drasty wotpołožichu, čiste žiwjenjo pak hladachu sebi zakhować. Hdyž dźěći prěni króć k swjatomu woprawjenju přistupja, wobnowmy z nimi slub, zo chcemy wěrić do wšoho, štož je Bóh wozjewił a joho Cyrkej nam přikazuje, zo pak chcemy našu wěru też ze skutkami wobswědčeć. Přetož mortwa wěra by była naša wěčna smjerć. Kaž běły dźeń budź swětłe naše žiwjenjo, zo by swět naš přikład znajmjeńša měł zańć!

1) **Introitus. Přistup.** (1. Pětr. 2, 2.) Quasi modo geniti. Kaž runje narodźene dźěćatka, alleluja, žadajće rozomni čiste mloko (duchownе), alleluja, all., all. (Ps. 80, 2.) Wyskajće Bohu, našomu pomocnikej, juskajće Bohu Jakubowomu. Khwała budź Wótcej a . . .

Gloria.

2) **Oratio. Modlitwa dnja.** Spožč nam, prosymy, wšohomócny Božo, zo bychmy jutrowne swjatočnosće wobzamkujcy sebi jutrownoho ducha z Twojej pomocu w skutkach přez cyłe žiwjenjo zakhowali. Přez našoho Knjeza . . .

3) **Lectio** Epistolae beati Joannis Apostoli. **Citanjo** z 1. lista swj. Jana jap. (5, 4—10).

Wěra do Jězusa Khrystusa swět wumó. Ta wěra stoji na swědčenju njebjeskoho Wótca, kiž joho při křćeńcy (z wodu) jako swojoho Syna wozjewi, a na swědčenju Syna samoho, kiž na křižu so za nas wukrawi (krej), a na swědčenju Ducha Swjatoho, kiž přez Jězusowe horjestaćo joho Bójskosć wobkrući a swjatki wěru japoštołow wobsylni. Wuraz „Duch a woda a krej“ pokazuje na wobswědčenja tšoch bójskich wosobow: Duch jutry a swjatki, Wótc při křćeńcy w Jórdanje a Syn w swojej smjerći. Wěra do Jězusa Khrystusa ma potajkim nanajwěsćiši zakład: Swjatu Trojicu. Móc wěry dawaja nam swjate sakramenty, kotrež so žórła z překrasnjenoho Zbóžnika. Čerpajmy sebi tu móc, zo přewinjemy zawjedny swět!

Najlubši! Štožkuli je so (duchownje) z Boha narodźiło, předobywa swět, a to je dobyćo, kotrež swět poraža, naša wěra. Štó dźě je, kiž swět přemože, khiba tón, kiž wěri, zo Jězus je Syn Boži? Tón je, kiž přińdźe přez wodu a krej, Jězus Khrystus, nic přez wodu jeno, ale přez wodu a krej. Też (Swjaty) Duch wobswědči, zo je Khrystus prawda. Přetož su tři, kiž swědčenjo (wo Bójstwje Khrystusowym) w njebjesach dawaju: Wótc, Słowo (Syn) a Duch Swjaty, a ći tři su jene. A tři su, kotříž swědča na zemi: Duch (Swjaty) a woda (křćeńcy) a krej (Khrystusowa), a ći tři su jene (swědčenjo). Jelizo (hižo) swědčenjo člowjekow přijimamy, swědčenjo Boże je (tola) wjetše, dokelž to je swědčenjo Boże, kotrež je wjetše: zo je (Wótc) swědčił wo swojim Synu. Štóž do Syna Božoho wěri, ma swědčenjo Boże w sebi.

4) **Alleluja, all.** (Mat. 28, 7.) Na dnju swojoho z mortwych staća, praji Knjez, předeńdu was do Galileje. Alleluja. (Jan 20, 26.) Po wósmi dnjach přińdźe Jězus při zamknjenych durjach do srjedźa swojich wučownikow a rjekny: Pokoj wam! Alleluja.

5) **Evangelium. Dobre posolstwo.** Sequentia sancti Evang. secund. Joannem. Słowa swj. sćenja po Jenje 20, 19—31.

Jězus założi sakrament pokuty, wožiwjacu kupjel hrěšnikow. — Njewěriwoho Tomaša Jězus tak wo swojim horjestaću přeswědči, zo japoštoł wěriwy wuzna: „Mój Knježe a mój Božo!“ Tutón pozdych Cyrkej z wotpuskom wuhotowa. Jězus pak Tomašej porokowaše, zo njebě japoštołam wěrił. A tón porok płaći wšěm, kiž njewěrja, khiba zo widźa. Wěra dźě so spušća na Boże słowo a powěsće Božich pósłow (wučownikow atd.) Njewěra pak je smjertny hrěch, dokelž Boha (wěrnosć, prawdu) njesměrnje hani, rani.

We wonym času, hdyž bě wječor toho dnja, prěnjoho po soboće (jutowničku), a durje zamknjene tam, hdźež běchu wučownicy z bojosće před Židami zhromadźeni, přińdźe Jězus a stoješe srjedźa a jim rjekny: Pokoj wam! A hdyž bě to rjekł, pokaza jim rucy a bok (błuzny). A zwjeselichu so wučownicy, Knjeza wuhladawši. A zaso rjekny jim: Pokoj z wami! Kaž mje pósła Wótc, też ja posyłam was. Hdyž bě to prajił, dychny na nich a rjekny: Wzmiće Ducha Swjatoho; kotrymž hrěchi wodaće, tym so wodawaju; a kotrymž je zdźeržiće, tym su zdźeržane. Tomaš pak, z dwanaćoch, kiž Dwójnik (Didymus) rěka, njeběše z nimi, hdyž Jězus přińdźe. Tuž rjeknychu jomu druzy wučownicy: Knjeza smy widźeli. Wón pak jim rjekny: Khiba zo wuhladam na joho rukomaj błuznu hozdźow, a położu swoju ruku do joho boka, njebudu wěrić. A po wosmich dnjach běchu joho wučownicy zaso nutřka, a Tomaš z nimi. Jězus přińdźe při zamknjenych durjach a stoješe srjedźa a rjekny: Pokoj budź z wami! Potom rjekny Tomašej: Połož sem swój porst a wohladaj mojej rucy, a podaj sem swoju ruku, a połož do mojoho boka, a njebudź njewěriwy, ale wěriwy. Tomaš wotmołwi a rjekny jomu: Mój Knježe a mój Božo! Jězus jomu rjekny: Dokelž sy mje widźał, Tomašo, sy wuwěrił; zbóžni su, kotříž njejsu widźeli a su wěrili. Też wjele druhich dźiwow je Jězus tak před wočomaj swojich wučownikow činił, kotrež njejsu napisane w tutej knizy. Tute pak su napisane, zo byšće wěrili, zo Jězus je Khrystus, Syn Boži, a zo byšće wěricy žiwjenjo měli w joho mjenje.

6) **Offertorium. Přinos.** (Mat. 28, 2, 5 a 6.) Jandźel Knjeza zestupi z njebjes a rjekny žónskimaj: Kotrohož pytatej, je stanył, kaž je prajił. Alleluja.

7) **Secreta. Ćicha modlitwa.** Přiwozmi, prosymy, Knježe, daraj wyskaceje Cyrkwje, a kaž sy jej přičinu tak wulkoho wjesela dał, tak jej daŕ też płód wěčneje radosće. Přez našoho Knjeza Jězusa . . .

8) **Praefatio. Předhrono.** Vere dignum et justum est. Zawěrno hódne a sprawne je, přisłušne a spomožne, zo, Knježe, Tebje kóždy čas, wosebje pak nětko najsławnišo Će khwalimy, hdyž bu Khrystus jako jutrowne jehnjo za nas woprowany. Wón dźě je prawe Jehnjo, kotrež hrěchi swěta na so wza, kiž ze swojej smjerću našu (wěčnu) smjerć zniči a nam ze swojim z mortwych staćom žiwjenjo wróći. A tohodla z jandźelemi a arcyjandźelemi, z trónami a knjejstwami, haj z cyłym wójskom njebjeskim spěwamy Ći pěseń khwały bjez kónca wospjetujcy: Swjaty . . .

9) **Communio. Spěw k woprawjenju.** (Jan 20, 27.) Połož sem swoju ruku a zeznaj městna hozdźi, alleluja, a njebudź njewěriwy, ale wěriwy, alleluja.

10) **Postcommunio. Po woprawj.** Prosymy, Knježe, naš Božo, njech te najswjećiše potajnosće, kotrež sy k našomu wobnowjenju wustajił, nas nětko a přichodnje hoja. Přez našoho Knjeza Jězusa . . .

Winski wědomostnik je přepytował, kajki wliw su Židźa prjedy w Němskej měli. Woni najbóle z krajow w ranju přikhadźachu a so we wulkich městach zasydlichu. Mějachu skoro jenož ważne zastojnstwa a powołanja a tak też wulki wliw. Wosebje běchu wulke nowiny skoro wšě w rukach Židow. Wězo njepłaći to wo našich židowskich překupcach našich małych městow.

Českosłowakska. W lěće 1932 bu w Českosłowakskej 5441 ćěłow spalenych. Bohužel běchu mjez tajkimi, kotřiž běchu sebi spalenjo žadali, nimale połojca (49 %) katolikow.

Pólska. Pólscy biskopja zasudźuja w zhromadnym pastyřskim lisće pospyty, katolskej cyrkwi škodźeć. Mjez tym zo su ideje francózskeje revolucije kaž marxismus a liberalismus, dale kapitalismus (kotryž je bamž w swojich encyklikach wjacy króć zasudźował) a komunismus skoro w cyłym swěće bankerot činiłe, prócuja so někotři w Pólskej tele mysle dale plahować a zdźeržeć Dyrbjeli tola spóznać, zo je katolska cyrkej, kotraž je tele ideje hižo dawno zasudźowała, prawje měła. Dale wobroćeja so biskopja w pastyřskim lisće přećiwo hibanju bjezbóžnych, kotřiž chcedźa z njepócćiwymi spisami mandźelstwam a swójbam a z tym statej škodźeć.

Pólscy biskopja su po tym, zo su 4 lěta „legiju młodźiny" wobkedźbowali, tele towarstwo zasudźili. Wone za nahlady dźěła, kotrež su komunismej podobne. Knježerstwo, wosebje ministerski president, pak tute towarstwo młodźiny škita. Wone ma so do organisacije přetworić, w kotrejž ma so wša młodźina politiscy wuwučować.

Zo ma katolska cyrkej też w katolskej Pólskej swojich njepřećelow, pokaza so w tym, zo stej so w Lwowskim wokrjesu katolski tydźenik „Przeglad Katolicki" a w Póznańskim wokrjesu wobrazowy tydźenik „Przewodnik Katolicki" w šulach zakazałoj. Čohodla je so to stało, njebu wozjewjene. Cyrkwi njepřećelske časopisy pak tam w šulach dale ćerpja.

Italska. (Krawjaca Boža martra.) W khorowni swjatoho Józafata w Asti pola Turina je loni 11. augusta a 27. sept. Boža martra krawiła. 17 swědkow je to z přisahu wobkručiło (7 měšnikow, 6 sotrow klóštrskich a 4 swětne wosoby), a kanonik Barosso je krawjenjo samo sfotografował. Swjaty Wótc je biskopej Rossi poručił, zo by pisnu rozprawu wo dźiwje podał, kotryž je samo radioskopijne přepytowanjo doktora Pecchio wobkručiło. Nětko je hišće wokoło ranow sydła krej widźeć. Dźiw ma bamž za wosebitu miłosć Božu w jubilejnym lěće, kotrež je so jutry skónčiło.

Po přednošku jenoho francózskoho duchownoho so zrozemjenjo mjez fašismom a cyrkwju přecy bóle skruća. To zależi na tym, zo so fašismus tola wjacy tak cyle do wšěch wěcow njeměša kaž hišće 1931. Wosebje so wučerjo přecy bóle a lěpje w nabožinje wuwučuja. Jenož tajcy smědźa też w šuli nabožinu wučić, kotřiž maja wot cyrkwje dowolnosć. W młodźinje so hižo pokazuje, zo je wona nětko lěpje nabožnje woćehnjena hač prjedy.

Nowozałożene hibanjo prócuje so wo to, zo by swjata Katyrna Sienska za škitarku Italskeje postajena była. Podpisma so hromadźa a dyrbja so Swj. Wótcej přepodać.

W Italskej nětkle mnozy do cyrkwinskich rjadow zastupuja. We wosadźe Monterubiaglio, kotraž ma jenož 1000 dušow, zastupichu samo 15 mužskich a 14 žónskich do klóštra.

W Milanje je kardinal Šuster wosebite dušepastyrstwo za Jendźelčanow założił. Je jich tam wokoło 100.

Awstriska. Jako dźak za zbožopřeća k dopomnjeńskomu dnjej joho krónowanja pósła Swjaty Wótc presidentej Miklasej bamžowske požohnowanjo a praji, zo chce Boha prosyć, zo by awstriskomu ludej časy měra a dobromeća pósłał, zo bychu sebi druhe ludy móhłe přikład wzać na kraju, kotryž so po zasadach Jězusoweje wučby złožuje.

W Awstriskej je nowe hibanjo mjez žónskimi nastało. Je pak to towarstwo, kotrež nima předsydkow abo podobnoho. A tola je to wulkotne hibanjo. Jich hesło je: „Ja za tebje!" Žony, kotrež maja woteńdźenja — njech su to khude holcy abo bohate knjenje — khodźa do domow, hdźež khude swójby bydla, a pomhaja maćeri, kotraž ma wjele dźěći, kaž wopłokować, jstwu mjesć, płokać a dr., wobstaruja też wšelake hamtske należnosće. „Ja za tebje", wone praja, „chcu to činić, k ćomuž ty khwile nimaš!"

Awstriscy wučerjo pokazuja na to, zo su zběžkarjo poslednich njedźel po 90 % młodostni, kotřiž su swětne šule wopytali. Wučerjo sebi tohodla žadaja, zo by so we wšěch šulach, w ludowych kaž wyššich a powołanskich nabožina zasy wučiła. Wšitke dźěći maja nabožinsku wučbu wopytować, wšo jene, hač su starši njewěriwi abo nic. Też hišće druhe ważne žadanja katolscy wučerjo stajeja, kotrež so nadźijomnje bórzy dopjelnja, hdyž je tola cyłe awstriske knježerstwo nabožnje zmyslene.

Šwica. Kardinal Faulhaber je jónu prajił, zo měł so radio-scelak natwarić, kotryž by w němskej rěči cyle katolski program rozsyłał a mjenowaše tajke radio „Cherubim". Nětko wobstoji hižo towarstwo w Baselu, kotrež so wo twar tajkoho němskoho scelaka prócuje. Hdźe ma so wón natwarić, so hakle pozdźišo rozsudźi.

Wěsta katolska spisowaćelka je so pola njewěriweje młodźiny naprašowała, čohodla njecha wjacy wěrić. A jako hłownu winu namaka skoro přecy, zo běchu pola křesćanow hubjeny přikład namakali. Tuž widźiš, kajke zamołwjenjo maš, jeli sy jenož liwki katolski křesćan!

Ruska. Wojowanjo přećiwo cyrkwi w Ruskej hišće dale dźe. Prjedy duchownych hnydom morichu, nětko pak činja jim najprjedy njesprawny proces a zasudźa jich k dołholětnym khostanjam, k nućenomu dźěłu abo k smjerći. Tak so znajmjeńša swětej zda, jako by wšo w porjedźe było. Kaž jena nowina pisa, dyrbi so 1936 w Ruskej wša nabožina zhubić. Duchownych, kotřiž so swojoho zastojnstwa sami njezdadźa, chcedźa potom wupokazać. Zańdźene hody su bolšewikojo djabołscy přećiwo cyrkwi šćuwali. Radio, nowiny, zhromadźizny jenož hidu a zacpěwanjo připowědowachu. Jenož w někotrych dźělach kraja waži sebi lud nabožinu, tamni sebi to njezwěrja. Jenož modlitwa móže tu pomhać, a wona dyrbi k njebju sapać! Wědomostny bolšewik je přez Rusku pućował a pisa w nowinje „Krasnaja Gazeta", što je w Leningradźe (prjedy Pětrohród) nazhonił. Tamny krasny hród je dočista wupusćeny. Wokna su wubite a dźěći mjetaja z kamjenjemi do nutřka wustajenych wěcow. Štož so hodźeše, bu pokradnjene. Wulke zahrody a naměsta su zanjerodźene a w nich běhaja swinje a wšón druhi mały skót. „Osservatore Romano" piše k tomu, zo drje je to, štož bolšewik pisa, wěrno, hewak bychu tola nowinu, kotraž dźěn w Ruskej wukhadźa, hnydom zakazali.

Španiska. W Madridźe měješe bamžowski nuncius při swjatočnosći k wopomnjeću krónowanja bamža Pia XI. předowanjo. Při tym spomni też na cyrkwi njepřećelske zakonje a praji, zo móže dobre katolske žiwjenjo skónčnje wšo to předobyć. Španiske knježerstwo pak je so z tym ranjene čuło a je so pola bamža wobćežowało. Španiscy katolikojo pak knježerstwowy protest zasudźeja a praja, zo su knježerstwu posłušni, ale dyrbja a smědźa so tola přećiwo zakonjam wobroćeć, kotrež su ke škodźe wěry a ludu.

Zjednoćene Staty. Jedyn biskop měješe před 70 hólcami, kotrež nowiny předawaja, přednošk a powědaše, kak je też wón jako hólc nowiny roznošował a za pjenjezy, kotrež bě sebi při tym zasłužił, prěnje wudawki studijow zapłaćił.

W New Yorku da so prjedawši farar evangelskeje cyrkwje, Bothe, do katolskeje cyrkwje přijeć. Wón bě prjedy pod nawjednistwom dr. Seldena w evangelskej biskopskej cyrkwi dźěłał. Dr. Selden je też ke katolskej cyrkwi přistupił a dósta před krótkim w Romje nižše měšniske swjećizny.

Chile ma najzrudniši swětowy rekord. Tam stanje so mjenujcy najwjacy mordarstwow na swěće. Kraj ma jenož 4½ milijóna wobydlerjow a tola morichu tam w lěće 1932 skoro 3000 ludźi. Tak přińdże na 10000 ludźi 61 mordarstwow. W Zjednoćenych Statach 9,5, Belgiskej 2,33, Němskej 1,88, Francózskej 1,48, Španiskej 0,74, Jendźelskej 0,38, Hollandskej 0,03 mordarstwow na 10000 wobydlerjow.

Afrika. Wjele, wjele dźěła čaka tu na misijonarow, ale je jich přemało. Tak pósłachu do jeneje krajiny tŕoch misijonarow a hnydom přizjewi so 30000 domorodnych, kotŕiž chcychu so dać w katolskej wěrje rozwučić.

Filipiny. Tele kupy maja přez 12 milijónow wobydlerjow. Skoro 9 milijónow su katolikojo. We hłownym měsće Manila budże najskěrje w lěće 1936 mjezynarodny eucharistiski kongres.

Trinidad (kupa pola Ameriki). Tu wobzamknychu, zo móža so mandźelstwa dźělić. Katolikojo protestowachu, tola bjez wuspěcha. Hdyž so prěni dźěleny muž k druhomu razej ženješe, zwonješe katolska cyrkej ze smjertnym zwonom.

Jězbu do Oberammergawa nastupajo!

Zo je tuta mysl na dobru rolu padnyła, wukhadźa z mnohich zamołwjenjow ze wšěch kónčin katolskich Serbow. Štóž chce sobu jěć, njech so hnydom zamołwi, je jenož hišće 5 městnow prózdnych! Zbywa wjetša ličba, pojědźemy hišće raz, něšto pozdźišo. Hdy prěnje awto wotjědže, wozjewi so snadź za tydźeń. Dyrbimy wšitko z časom zarjadować dla skazanja zastupnych lisćikow a nócléhow. Płaćizna zastupnych lisćikow złožuje so po městnach, kotrež staja so na 2—12 hr. Tute maja so měsacy do časa skazać, jeli chcemy na wěstnym dnju z přihladowarjom być. Dalše za tydźeń. Prosy so, zo by so dla dalšich wozjewjenjow porjadnje do „Posoła“ hladało.

„Katolski Posoł“

płaći na lěto **5 hr.** Štóž „Katolski Posoł“ wosebje přez póst dóstanje, dyrbi **2 hriwnje porta lětnje zapłaćić,** potajkim potom

7 hriwnow.

Towarstwowy powěstnik.

Ralbičanska Katolska Bjesada ma njedźelu, 8. apryla, popołdnju w 6 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu pola Brězanec w Ralbicach. Předsydstwo.

Pčołafske towarstwo „Delnjeje Šprewineje Doliny“.

Rozprawa Budyšskeje wobkedźbowarnje za měrc.

Wyšina nad morjom	Čopłota Celsius Min.	Čopłota Celsius Max.	Msačna srjedźizna	Přeměn waženoho kołca wot 1.—10.—20.—30. měsaca Přib rk w gr. 1	Přib rk w gr. 2	Přib rk w gr. 3	Wotběrk w gr. 1	Wotběrk w gr. 2	Wotběrk w gr. 3	Hromadże w kg	Wult na dnjach	Nošefske dny	Z wotkel noša	Deščowa mnohosć
210	+16	—3	+5,1	—	—	400	450	800	450	1,300	22	2	z pastwy	6,3

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1934.

Kk.: 287. z Banec: Jurij Cyž; 288. 289. z Kukowa: Jurij Šnajder, Michał Nowak; 290. z Pančic: Madlena Ryńcec; 291.—298. z Kozarc: Hana Henčlowa, Bohuměr Hórbank, Jakub Lajder, Hańža Lipičowa, pawoł Kněžka, Jurij Matek, Khata Nowakec, Jurij Serbin; 299.—302. z Lejna: Hańža Kněžcyna, Madlena Nowakowa, Jakub Krawc, Jakub Wawrik; 303. 304. z Budyšina: kapłan dr. Pawoł Horjeń, Marja Hermanowa; 305. z Čemjerc: Jakub Lipič; 306. z Nowoslic: Mikł. Lebza; 307. z Koslowa: Jurij Budař; 308. 309. ze Sernjan: Jurij Megel, Herm. Rota; 310. 311. z Róžanta: kantor Jan Rachela, Marja Domašcyna; 312. 313. z Dobrošic: Jurij Šołta, Michał Šefer; 314. z Hatow: Pětr Bodleńk; 315.—317. z Wotrowa: Michał Rjeda, Pawoł Čornak, Michał Weclich; 318. ze Žuric: Hańža zwud. Šěrakowa; 319. z Budyšina: Marja Śližec.

Sobustawy na lěto 1933.

Čo. 970. z W.: N. N.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 4. apryla 1934.

54 wołow, 175 bykow, 155 kruwow a jałojcow, 1045 ćelatow, 390 wowcow, 2479 swini.

Woły: 1) Połnomjasne, wukormjene, młódše, najwjetšeje rěznje hódnosće 31—33 hr. 2) starše 28—30 hr. 3) Połnomjasne młódše 25—27 hr. 4) Połnomjasne starše 23—24 hr. **Byki:** 1) Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće 29—31 hr. 2) Połnomjasne, wukormjene 26—28 hr. 3) Mjasne 23—25 hr. **Kruwy:** 1) Młódše, połnomjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće 26—28 hr. 2) Połnomjasne wukormjene 22—25 hr. 3) Mjasne 17—21 hr. 4) Mjenje picowane 12—16 hr. **Jałojcy:** 1) Połnomjasne, wukormjene najwjetšeje rězneje hódnosće 31—33 hr. 2) Mjasne 25—30 hr. **Ćelata:** 1) Najlěpše wukormjene 44—49 hr. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 37—43 hr. 3) Špatne 30—36 hr. 4) Najšpatniše 24—28 hr. **Wowcy:** 1) Najlěpše kormjene jehnjata a młódše kormjene borany 41—43 hr. 2) Sŕenje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy 37—40 hr. 3) Mjasne wowcy 33—36 hr. 4) Snadnje wuwite wowcy a jehnjata 27—32 hr. **Swinje:** 1) Tučne swinje přez 3 centnarje —45 hr. 2) Połnomjasne wot 240—300 puntow —44 hr. 3) Połnomjasne wot 200—240 puntow 42—43 hr. 4) Połnomjasne wot 160—200 puntow 40—41 hr. 5) Mjasne wot 120—160 puntow — hr. 6) Rancy 39—40 hr.

Wróćenjo česće! Bjeru z tutym, štož sym přećiwo knj. M. Rjehorjej, čestnomu młodźencej w Konjecach, wuprajiła, wróćo a warnuju z dobom kóždoho, wo mni wšelake wěcy rěčeć, hewak sudniscy zakroču.

Hana Wokec.

Zjawny dźak

swjatej Therezcy z Jězus-dźěćatka za wusłyšanu prósstwu!

Žarowanske kharty a listy

kaž też wšě druhe čišćeńske wěcy dóstanjeće w **Donnerhakec čišćeŕni w Budyšinje** Před šulerśk. wrotami 21

Jutrownička smy našoho luboho dobroho nana a dźěda

Michała Handriku

ze Sernjan

na Ralbičanskim kěrchowje pokhowali, kotryž we wysokej starobje 79 lět 6 měsacow, ze wšěmi swj. sakramentami domawobstarany, do njebjeskeje domizny so wróći. Wšitkim, kotŕiž su jomu lubosć a dobrotu wopokazali, na pustych wječorach za njoho so modlili, w nadobnej ličbje joho k rowu přewodźeli, wosebje też nošerjam, wuprajamy

wutrobny dźak a „Zapłać Bóh“!

Poručamy dušu zemrětoho do pobožnych modlitwow wěriwych!

W Sernjanach, Klóštrle Marijnej Hwězdźe a khinskich misijónach, na dnju pohrjeba.

W mjenje hłubokožarowacych zawostajenych

Krawcec swójba.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěšťki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki ćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik. — „K. P." ćišći so w 1600 exemplarach

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9 — Pokładnik: Jurij Šołta, Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokoreč̌ak čo. 3895.

15. čisło. | W Budyšinje (Bautzen), 14. apryla 1934. | 72. lětnik.

Skóńčenjo swjatoho lěta.

Swjatoprajenjo Don Boska.

Swjatočnosće nětko dokonjanoho swjatoho lěta, kotrež bě poswjećene wopomnjeću Wumóžnikoweje smjerće, dócpěchu jutrownič̌ku swój wjeršk. Přez 150000 putnikow ze wšoho swěta bě so we wěčnym měsće zešło, zo bychu ze swjatoprajenjom wulkoho wukubłarja Don Boska a z jutrownej wulkej bamžowskej Božej mšu hordozny wukónc swjatoho lěta sobu dožiwili. Hižo zahe rano pjelnješe so Pětrowe naměsto z njepřehladnej syłu luda, kotraž wšitke rěče a drasty, wšitke temperamenty a staroby k wulkotnomu wobrazej jednoty katolskeje cyrkwje zjednoćeše. Něhdźe we 8 hodźinach wustupi, wot njeskóńčnoho wyska luda strowjeny, swjatočny ćah bamža z mjedźanych wrotow Vatikana, zo by po wulkim Pětrowym naměsće do swjatoho Pětroweje basiliki zastupił, hdźež sleborne trompety nobelgardy wótca křesćanstwa z bamžowskim pokhodom žiwje powitachu. Na čole kročeše romske duchownstwo z khorhowju nowoho swjatoho. Potom sćěhowachu přewodźeni wot nobelgardistow a šwicskich gardistow, wot bamžowskich komornikow, wysocy cyrkwinscy hódnostarjo w běłych pluvialach a mitrach po swojej cyrkwinskej dostojnosći abtojo, biskopja, arcbiskopja, patriarchojo a kollegium kardinalow. Potom přińdźe, tiaru duchownoho knježićerja stajeny, ze złotom přetkane pluviale woblečeny, na nosydle pod baldachinom sedźo, cyły ćah wobknježejo a z ważnym pohibom wyskacy lud žohnujo: bamž. Wšo so rjaduje k wulkotnomu wobrazej; słónco, na krótki čas z njebja swoje pruhi sajo, zaćěriwši njewustawacy dešć matrownoho tydźenja, słónco a swětło, barba a hibanjo, lěs stołpow Pětrowoho naměsta, swjedźeńska radosć ludu a błyšć bamžowskoho přikhada.

W Pětrowej cyrkwi, kotraž so mohł rjec we błyšću swěčkow kupa, započinaja so hnydom, w přitomnosći italskoho krónprynca, krala a kralowny ze Siama, danskoho krónprynca a mnohich wjerchowskich wosobow, wukrajnych wupósłancow a wysokich zastupjerjow italskoho stata, swjatočne ceremonije swjatoprajenja. Su tute samo na sebi hižo nimo měry bohate a wotměnjate, tak dobywaja hišće na ważnosći z tym, zo so z prastarymi wobrjadami bamžowskeje Božeje mšě zetkuja. Trójcy přistupi kardinal-prokurator k bamžowskomu trónej, trójcy prosy wón kóždy raz z wyššim hłosom wo swjatoprajenjo Don Boska. Dwójcy bywa wón před dokónčnym rozsudom bamža napominany k modlenju. Po třećim razu wozjewja skónčnje bamž po předpisanym wašnju požadane swjatoprajenjo. Na to zanjese „Te Deum"; wšitke zwony města Roma zwonja, lud wyska a placa, a Salesianojo, kotřiž su we swojim założerju tak wulcy česćeni, pušćeja listne hołbje, zo bychu radostnu powěsć wo swjatoprajenju do maćerskoho wustawa w Turinje donjesłe.

Bamžowska wulka Boža mša so započina, kotraž je we swojej liturgiji mnohe stare wobrjady wobkhowała, kotrež so hewak w cyrkwi wjacy njewukonjeja. Po epistli a evangeliu, kotrejž so we łaćonskej a grjekskej rěči čitatej, předuje bamž łaćonscy; wopomina dwoji wuznam wysokoho swjedźenja: z mortwych-staćo našoho Zbóžnika a swjatoprajenjo Don Boska. Při woprowanju so k česći nowoho swjatoho wosebite dary wopruja: ćežke wóskowe swěcy, khlěb wino a woda, dwě tujawcy, dwaj hołbjej a wšelake mjeńše ptački, kotrychž klětki su na pobočnym blidźe postajene. Při přežohnowanju hraja, wysoko wot horjeka z wulkeje kupole, sleborne trompěty hnujacu swjatočnu symfoniju. Hnydom po poslednim sćenju bywaja pokazowane wot stołpa, kotryž sobu wulku kupolu njese, wulke relikwije Pětroweje cyrkwje: swjata hlebija, pótne rubiško swjateje Veroniki a wulka partikla swjatoho křiža. Je hižo w jednej hodźinje. Na Pětrowym naměsće stoji zasy njepřehladna syła ludźi, hłuboko hač do kolonadow, samo pódlansku drohu hišće wupjelnjejo, kotraž na bamžowske požohnowanjo čaka. Nadobo rozpušći so njewjedro z błyskom a hrimotom a ze sylnym dešćom. Lud pak stoji a čaka. Něhdźe na poł dweju hodźin pokaza so swjaty Wótc pod baldachinom sedźo, zasy ze žiwym a mócnym wołanjom witany, w srjedźnej loži fasady swjatoho Pětroweje cyrkwje. Wón wupřestrěwa žohnujo swojej rucy a požohnowanske słowa roznošuja wótřeréčaki jasnje po cyłym Pětrowym naměsće. Wone płaća: urbi et orbi — městej Romej a cyłomu swětej. Z tym swjatočnym požohnowanjom su nadobne swjatočnosće jutrownič̌ki skóńčene.

Rozhlad w swěće.

Ludowe wothłosowanjo w saarskej krajinje.

Za tute ważne wothłosowanjo, kiž ma přichodny dóńt saarskeje krajiny rozsudźić, je so nětko wosebity wubjerk zestajał. Tutón wubjerk, kotryž budźe wšitke dźěło doprědka studować, zeńdźe so na přeprošenjo barona Aloisi 16. apryla w Romje. Wosebity nadawk widźi wubjerk w tym, rozprawy prawiznikow, kotrež hač dotal njejsu zjawnosći přepodate, dospołnje puhować. Zo tuta komisija sebi jasny wobraz wo tamnych poměrach žada, pokazuje so w tym, zo Dana Krabbe a Jendźelčana Hilla do saarskeje krajiny póśćele.

Wukrajny dołh Němskeje.

W Baselu su so sobotu, 7. apryla, rozrěčowanja amerikanskich, jendźelskich, šwicskich, hollandskich a šwedskich wěrićelow Němskeje započałe. Wone tež njedźelu a póndźelu dale trajachu. Zastupnicy jednachu tež wo transferskim prašenju. Němski bankowy president dr. Schacht je nowinarjam wšelake prašenja dla wukrajnoho dołha Němskeje wujasnił. Ženje so to njeje stało, zo nochcyše Němska swój wukrajny dołh připóznać. Zniženjo danje ma wón za jara wužitne a by wot hospodarskoho a moraliskoho stojnišća woprawnjene było. Dale rozestaja nowinarjam, zo njeje ženje za nowymi kreditami pytał, ani jich dla jednał. Přeje sebi, zo so stary dołh zapłaći a nowy njećini. Jenož jedyn puć widźi, zo so dołh zaruna: přichodne wobkhodne wožiwjenjo.

Ličba dźěłonjemějerjow w Němskej.

Na dźěłowych hamtach naličichu 1. apryla 1934 něhdźe 2,8 milijóna dźěłonjemějerjow. Loni w samym času běše jich hišće 5,6 milijóna. Potajkim za jene lěto je so tuta hobrska ličba runje wo połojcu znižiła.

Lord George přećiwo poniženju Němskeje.

Jendźelska nowina wozjewi artikl lorda Georga, kiž so wosebe na Mussoliniowu politiku poćahuje. Wón wita, zo Mussolini brónjenjo Němskeje za tón pad podpjera, hdyž druhe staty swoje wotbrónjeńske slubjenja njedopjelnja. Měr budźe jenož zwěsćeny, hdyž Jendźelska a Amerika Francózam rozestajetej, zo nałoženjo mocy přećiwo Němskej ženje podpjerać njebudźetej, doniž Francózska a jeje zwjazkarjo swoje samsne wujednanja na prawe wašnjo njedźerža.

Konferenca za wotbrónjenjo.

Pjatk tydźenja je předsyda konferency za wotbrónjenjo, Henderson, do Pariza přijěł. Sobotu je wón z francózskim zwonkownym ministrom Barthouom rozrěčenjo měł. Běrowa konferenca, kiž bě na 10. apryla postajena, bu na pozdźiši čas wotstorčena. Barthou je Hendersonej prajił, zo francózske knjeństwo tomu přihłosuje.

Falšowanjo pjenjez so wotkryło.

Jendźelska tajna policija je wulku mjezynarodnu cwólbu kažerjow pjenjez zajała. Lěto dołho hižo su tući jendźelske bankowki, statne papjery a zawěsćeńske znamki, samo pólske statne požčonki falšowali. Cwólba we Waršawje sydleše, hdźež ju jendźelska tajna policija zaja. Hač dotal njeje hišće jasne, kelko wopačnych papjerow je so hižo rozšěriło. Wšo hromadźe je so 18 wosobow zajało, mjez nimi założeŕ hrajeńskoho kluba Majeran.

Křesćansko-socialna strona w Awstriskej

chce so rozpuščić. Hižo na zjězdźe wótčinskeje fronty je so rozpuščenjo dobrowólnje wozjewiło a z wulkim přikleskom přijało. Wjednistwo strony pak njeje rozpuščenjo hišće zjawnje wudało.

Spěšnik pola Linca z kolijow wujěł.

Póndźelu wječor je spěšnik, kiž z Wina přez Mnichow do Hollandskeje jězdźi, pola Linca z kolijow wujěł. Lokomotivny tepjef bu morjeny, wósom wosobow bu ćežko a sydom lóže zranjenych. Jedyn ćežkozranjeny, železniski zastojnik, je mjez tym wumrěł. Njezbožo so sta, dokelž bě wjacy kolijow wotšrubowanych a na čarowu hrjebju ćisnjenych. Po ćmě přejě spěšnik z wulkim wotmachom čaru, tak zo so lokomotiva a dwaj wozaj rozbichu a tři dalše z kolijow wuskočichu.

Japanska a Khina.

Z Pekinga so powě, zo Japanska offensivu přećiwo Khinje přihotuje. Japanska a Mandźurska stej pječa 45000 muži a wjele artillerije mobilisowałoj. Tež ličba wójnskich lětadłow je so powjetšiła. Khinske wójsko je pječa 120000 muži sylne, ale pornjo japanskomu hubjenje wobrónjene.

Japanscy diplomatojo so zeńdu.

Kónc meje so w Tokiu konferenca japanskich póslancow wotměje. Na konferency wobdźěla so japanscy póslancy wšelakich statow: ze Zjednoćenych Statow Ameriki, z Jendźelskeje a Ruskeje. Z předsydu budźe zwonkowny minister Hirota. Budźa so tam wo ważnych politiskich prašenjach rozrěčować.

Z Łužicy a Serbow.

Z **Budyšina.** Tachantska šula wotewri póńdźelu swjatočnje nowe šulske lěto 1934/35. Rano w 8 hodź. zhromadźichu so dźěći z wučerjemi w awli k Božej mši, kiž měješe kapłan Cyž. Po kemšach so modlitwa za šulski čas spěwaše. Šulski wjednik, knjez kantor Šołta, wuzběhny, zo ma woćehnjenjo k awtoriće stata a docyła kóždej wot Boha stajenej wyšnosći na čole wšoho wukubłanja stać. Wón witaše nowoho knjeza wučerja Józefa Hajnu, kiž je dotal w Zdźěri skutkował. Knjez Hajna wupraji nadźiju, zo budźe z Božej pomocu posledni čas swojoho wučerstwa w Budyšinje dokonjeć móc. Dźěšći z rjadownje slubištej na to swojomu wučerjej do ruki posłušnosć. Dale dźakowaše so knjez šulski wjednik knjezej wučerjej Šenkej, kiž do Njebjelčic so přesydli, za 14lětne wuspěšne šulske dźěło. Před šulu buchu khorhowje wutyknjene, při čimž so spěwaj na Němsku a Horst-Wesselowy spěwaštej. Wutoru dopołdnja běše přiwzaco prěnjolětnych. Knjez faraŕ Sprentzel dźeržeše mału pobožnosć. Tachantska šula je 47 dźěći dowěrjenych dóstała.

Z **Khróšćic.** Bělu njedźelu wječor 1/28 hodź. zwoła prezes, knjez kapłan Młónk, starše wotdźělenjo katolskich młodźencow k Wjeńkecom k měsačnej zhromadźiznje. Sobustawy běchu bohaće zastupjene. Předsyda witaše swojich swěrnych přećelnje. Potom rěčeše prezes wo zbožnym Don Bosku, wo joho młodostnym žiwjenju, a staji joho jako dobry přikład za našu katolsku młodźinu, zo by wona wot njoho wukła a joho skutki sebi stajnje před woči stajała. Sobustaw J. Špitank poda přitomnym krótki přednošk wo P. Janssenu, kotryž ma wulke zasłužby wo Steylski misijónski ćišć a nakład. Na to přečita prezes kołopis swj. wótca Pia XI. na cyłu katolsku młodźinu Němskeje, w kotrymž raznje a jasnje wo wukubłanju katolskeje młodźiny rěči. W druhim dźěle wječornoho porjada předwjedźe nam prezes tři krótke filmy: „Z našoho katolskoho kralestwa młodźiny", wo „Hrabju Zeppelin" a žortne podawki z „Gulliverowoho pućowanja po swěće". Wosebje posledni film wuwabi pola přitomnych wjele smjeća. Wšě tři předstajenja mytowachu so z dźaknym přikleskom. Z kěrlušom „Witaj morja hwězda" skónči předsyda z katolskim postrowom drje khětro dołho trajacu, tola wulcy zajimawu zhromadźiznu.

— „Bělu njedźelu" stupi tu 80 dźěći k prěnjomu swj. woprawjenju — 46 hólcow a 34 holcow. 21 dźěći bě z Worklečanskeje šule. We swjatočnym ćahu podachu so wot šule do cyrkwje, přewodźane wot swojich wučerjow, na čole duchowni. Rjany to napohlad! Pišćele šumjachu swjatočnišo dyžli hdy; woltaŕ běše rjenje wudebjeny. Swjedźeńsku Božu mšu měješe wosadny knjez faraŕ z assistencu. We swojej narěči wuzběhny knjez faraŕ časćiše

swjate woprawjenjo też pola dźěći. Hižo wot małosće nawuča so na tute rjane spomožne wašnjo. Wšitkim staršim a wosebje też swojim duchownym stajna radosć. Zhromadnje kročachu dźěći k woporej. Bórzy klinkaše k swj. woprawjenju a dźěći poklaknychu so při kehelkach we wosebitym rjedźe. Z kěrlušom „Tebje my Boha khwalimy“ a sakramentalnym požohnowanjom skónčichu so dopołdniše kemše. Na nyšporje zeńdźechu so wšitke prěnjowoprawjeńske dźěći zasy w Božim domje a dóstachu bamžowske požohnowanjo. Potom dźěchu sebi po rjany wobraz na faru. Njech tutón dźeń wšitkim w dobrym pomjatku wostanje.

— Zańdźenu póńdźelu započa so při ludowej šuli nowe šulske lěto. Popołdnju w 2 hodź. přija so 37 nowačkow. 18 hólčkow a 19 holčkow. Wot nich su po pjećoch z Khrósćic, z Lejna, z Jaseńcy a z Hórkow, po štyrjoch z Wudworja, z Noweje Jaseńcy a z Hory, dwě stej z Łusća, po jenym ze Zejic, z Kozaric a z Wučkec. Šulski wjednik, knjez wučeŕ Herbrich, postrowi wosebje staršich a poréča wo dobrym zwisku mjez šulu a staršiskim domom. Rjadowny wučeŕ Pjetaš pak witaše přećelnje maćerných lubuškow do šule a rozestaja jim, tutym błyšćatym wóčkam, što budźa wšitko w šuli rjanoho nawuknyć. Zo bychu prawje pilnje sobudźělałe, dóstachu na kóncu dawno wočakowanu titu. Z modlitwu so rozžohnowachu. Njech tola starši šulske dźěło w kóždym nastupanju podpjeraja, njech pomhaja wučerjam a duchownym tute ćeže trósku wolóžić.

— Tele dny wróćištej so zasy baćonec nan a mać do swojeje domizny a začahnyštej do swojoho staroho bydlenja na Ćeslic starej słomjanej bróžni. Zbudźištej přez swój přikhad wulke wjeselo pola Khrósćičanskich wobydlerjow. We wulkim kole zlětowaštej w připołdnišich hodźinach při ćopłym słónčku wysoko nad Khrósćicami a chcyštej tak zasy wjesnjanjow postrowić.

Z Jaseńcy. Na młode jutry wječor w 6 hodź. zeńdźechu so sobustawy Jaseńčanskeje katolskeje „Bjesady“ k postajenej měsačnej zhromadźiznje. Dokelž pak předsyda hišće dóšoł njebě, běše zadźewany, wotewri městopředsyda posedźenjo z dobrym katolskim postrowom. Zo njebychu sobustawy trjebałe tu podarmo čakać, powědaše jim městopředsyda zajimawu podawiznu ze swojoho wójnskoho časa. Podawizna počahowaše so na swj. firmowanjo, kajku škitacu móc wone ma, wosebje hdyž wón w najhóršich bitwach stoješe. Haj, Bože puće su wšelake a Boža předwidźiwosć je wulka. Mjez tym bě też předsyda, knjez Just, dóšoł. Dźakowaše so sobustawam, zo běchu so na dźensišej běłej njedźeli tak bohaće při wudźělenju swj. sakramentow wobdźělili a spomni na bohatu ličbu našich móličkich, kotřiž dźensa prěni raz k blidu Božomu přistupichu. Dale zaběraše so wón z wućehnjenjom katolskeje młodźiny a přečita někotre sady z wotrězkow němskich nowin z rěče kardinala Faulhabera. Spomni też na konkordat, kotryž je so mjez katolskej cyrkwju a němskim krajom zwjazał. Też pokaza na prědowanjo excellency biskopa Dr. Gröbera, kak jara so katolscy biskopja za katolsku młodźinu staraja, wosebje, zo ma wona přileżnosć, njedźelu Bože służby wopytać. Dóńdźe na to k druhim dypkam. Wubjerk přizwoli knjezej Bulankej 10 hriwnow za joho starosćiwe dźěła a wšu prócu, kotruž je za towarstwo woprował ze swojimi přełožkami a wobdźěłanjemi serbskich dźiwadłow, a z tym přinošował k lěpšomu našoho serbskoho naroda. Nětko jimaše so wysokod. knjez farař Wjeńka słowa. Rěčeše wosebje wo „duchownym dorosće“. To je też ważna starosć cyłoho serbskoho luda, zo bychu tu, jeli je někak možno, z pjenježnymi srědkami pomhać móhli. Pokaza pak też wosebje na ćeže a hobrske nadawki, kotreż na duchownoho w diasporje čakaja. Wosebje wulke su ćělne a dušine napinanja. Pokaza na wšelake přikłady ze swojoho dołholětnoho nazhonjenja jako farař w Aue. Tajki duchowny dyrbi měć ćělnu strowotu, dokelž ma hodźiny daloko we wšelakich wjedrach so k swojim wěriwym na puć nastajić. Dyrbi měć dušiny měr a dušine khmanosće, dokelž dyrbi z ludźimi jenož z dobrym wobkhadźeć, jeli chce wuspěch wočakować; k tomu pak słuša też wulka lubosć a strowe čuwy. Lubosć tola wjele přewinje. Namołwješe přitomnych, zo bychu do Bonifacijowoho towarstwa zastupili. Joho druha wulka starosć je „Domowina“. Napomina wšě towarstwa, swój přinošk a swoje sobustawske zapiski we prawym času wotedać. Jeli nam woprawdźe na tym zaleži, naš towarstwowy cyłk „Domowinu“ zdźerżeć, potom dyrbimy w jenotliwych towarstwach lěpje a živišo dźěłać hač dotal. Zaleži to jenož na nas, zo samostatni wostanjemy. Tohodla přislubi wón też wšo činić, štož w joho mocach stoji, zo serbske towarstwa „Domowinje“ zdźerži. Přeje sebi dale, zo by so pola nas, njech je hdźež chce, wjacy spěwało. Wosebje ma so serbski spěw w towarstwach hajić. Budźe so też wo to prócować, zo bychu naši serbscy wučerjo bóle do luda šli a też tu swoje mocy k lěpšomu našoho serbskoho naroda wěnowali. Wšitcy dyrbimy so bóle hibać, zo zwiski z ludom njezhubimy, hewak je po nas. Jako dalši ważny dypk ma być, zo

Don Bosko, nowa hwězda na njebju swjatych.

(Pokročowanjo.)

Ale strowosć njebě hišće tajka prawa. Doma pola maćerje hladaše dalše posylnjenjo. Tola njeměješe pokoja. Joho dźěći žadachu za nim a wón za nimi. Tu wopušći Margareta lubowanu domiznu, rjanu wjesku, a dźěše do wulkoho města, zo by so tam starała za swojoho syna a joho dźěći. A wona bu duša a maćeŕ wulkoho dźěła, kotreż bě jeje syn započał. A hdźežkuli w tutych dnjach so rěči wo Don Bosku, njemóže so zapomnić na dobru žonu, tu sylnu, kotruž hižo swjate pismo khwali. We Valdoccu před Turinom, hdźež Don Bosko swoje šule a domy za wukubłanjo hólcow započa a rozmnožeše, nětko maćerka Margareta dźěłaše a woprowaše so za wulku swójbu. Za sebje zdźerža jenož najpotrěbniše. Tu warješe, šiješe, płataše, mjećeše, rjedźeše a druhdy — też swarješe, hdyž by wjesoła młodźina wšitko na hłowu stajiła, na rjadki w zahrodcy zalězła a tam teptała abo kholowy při skakanju a łaženju roztorhała atd. To běše doma w Becchiju rjeńšo a měrnišo. Ale hdyž Jan potom zrudnje na nju pohlada a na křiž pokaza, porozemi jomu derje, a zasy ćiše dale woprowaše a ćerpješe. Widźeše tola najlěpje na swojim Janu tu njewobmjezowanu sćerpnosć z hólcami, ale też tu lubosć, z kotrejž hólcy wšu starosć zwjetša wotpłaćachu. Na swoju mać móžeše so Jan spušćeć, hdyž po swojich dušepastyŕskich pućach khodźeše za khudymi a khorymi do khorownjow a jastwow, abo pozdźišo do druhich městow, hdźež běchu joho wustawy abo klóštry. Margareta běše jandźel pěston joho dźěła.

Za kóždoho měješe wona dobre słowčko, njech běše to bohaty abo khudy. Husto přikhadźachu pozdźišo wulcy wosobni ludźo a dobroćerjo k Don Boskej a chcychu rady też z joho dobrej maćerku poréčeć. Ale tuta jednora burska žónka so też tych najwosobnišich njestróži. Jednorje a přećelnje so z nimi rozmołwješe, kaž by to hinak zwučena njebyła.

A kak rjenje měrnje wona 25. novembra 1856 wumrě! Mrějo mysleše hišće na skutk swojoho syna a dawaše jomu dobre rady za wuwiće joho dźěła, rady, kotreż Don Bosko potom přija do zakłada swojoho rjadu. Hnujace běše rozžohnowanjo tuteje swjateje maćerje z jeje synom: „. . . a Bóh Knjez wě, kak sym će za cyłe swoje živjenjo lubowała. W zbožownej wěčnosći budu će móc nadźijomnje hišće bóle lubować . . . Sym nětko cyle měrna. We wšěm sym, kaž derje móžach, swoju winowatosć najlěpje činiła. Božemje, luby Giovanni (= Jano), spomjatkuj sebi: Tute živjenjo wobstoji z ćerpjenjow. Radosće namakamy hakle we wěčnosći. A nětko woteńdź do swojeje stwički a modli so za mnje, kotraž će naposled strowju!“ A hdyž so Jan komdźeše, praješe zasy: „Budź mi po woli, će hišće jónu

naše serbske knihi do luda přińdu a maja so za tunje pjenjezy předawać. Tak hodźi so serbske pismowstwo nanajpřihodnišo rozšěrić. Předsyda dźakowaše so rěčnikej za joho powučace słowa a dobre pokiwy. Wuspěwa so rjany spěw „Pod hrodźišćom niže klóštra“. Zapisowaŕ přečita hišće protokol poslednjeje zhromadźizny a z kěrlušom „Zraduj so njebjes kralowna“ skónči so 1/2 9 hodźin tak nimoměry ważna a jara zajimawa zhromadźizna.

Ze **Zdźěrje.** Młode jutry přistupi w našej wosadźe 10 dźěći k prěnjomu swjatomu woprawjenju. Z cyrkwinskimi khorhowjemi přewodźane ćehnjechu w ćahu do domu Božoho, hdźež jim wosadny knj. faraŕ we swjedźeńskim prědowanju (serbscy a też němscy) zmysł tutoho wulkoho dnja za nich samych kaž też za staršich dźěći rozłoži. Po Božej mši zanjese so swjatočne „Te Deum laudamus“ a wosada wuspěwa pod mócnymi akordami pišćelow khwalbny spěw „Tebje my Boha khwalimy“. — Z tym samym dnjom woteńdźe z našeje wosady jeje dołholětny cyrkwinski wučeŕ knjez Hajna. Knjez faraŕ wupraji jomu po Božej mši we mjenje cyłeje wosady zasłużeny dźak za wšě swěrne sobudźěło, kiž je w zańdźenych 22 lětach w našej cyrkwi na přikładne wašnjo wukonjał. Zawěśće je to činił k wjetšej česći Božej a Bóh spožč jomu hnadu, zo směł hišće dołho spomožnje skutkować we woćehnjenju jomu dowěrjenych dźěći. My pak jako wosadni, a zdźěła jako joho něhduši šulerjo, budźemy přecy z dźakownej wutrobu spominać na swojoho wučerja, přetož wón je nas wjedł derje přez złe a dobre hodźiny dźěćacych lět. Jomu mamy so dźakować za swoju maćeŕnu rěč. Nadźijamy so, zo wotkhadźa na bórzomne zasywidźenjo. Z joho naslědnikom w cyrkwi a zdźěła też w šuli budźe knjez wučeŕ Mjechela z Budyšina a jako stajny wučeŕ je tu knjez Měškank přišoł. Wjeselimy so z nimaj, zo směštaj zasy skutkować mjez serbskim ludom. Přejemy tuž woběmaj wjele zboža a njech staj hódnaj naslědnikaj jeju předkhadnika. To daj Bóh!

Z Drježdźan. Knjez konsistorialny rada Jurij Kral w Drježdźanach woswjeći póndźelu 16. apryla swoje 70. narodniny. Po dołholětnym wuspěšnym měšniskim skutkowanju je w Drježdźanach na wotpočinku žiwy. Swobodny čas, kotryž jomu někak zby w zastojnstwje, je wužił k tomu, zo zestaja wulki serbsko-němski słownik. Z tutym dźěłom je sebi sam stajił njezakhodny wědomostny pomnik. Bóh zdźerž joho čiłoho hišće mnohe lěta!

Hłowna zhromadźizna Maćicy Serbskeje.

Jutrowna srjeda — to je dźeń Maćicy Serbskeje. Wot dawna sem wotměwa wona na tutym dnju swoju hłownu zhromadźiznu. Tak też lětsa. Rjana ličba sobustawow bě so zešła. Wobžarować so dyrbi jenož, zo bě tón raz poměrnje mało zastupjerjow z wjesnoho ratarskoho luda so zešło.

Předsyda, knjez justicny rada Dr. Herrmann, powita zhromadźenych wutrobnje. Fo joho namjeće wuspěwa so k zawodej naša serbska narodna hymna. We swojich dalšich słowach wopominaše bliže zańdźene towarstwowe lěto, připóznawajo z dźakownosću wšelake wozjewjenja z knježerstwowych stron nastupajo hajenjo našich narodnych kubłow. Z nich wukhadźa, zo so prócowanju wo zdźerženjo narodnych kubłow našoho serbskoho luda žadyn zadźewk napřećiwo njestaja. Wosebje dźakowaše so wšitkim, kotřiž su při składnosći tysaclětnoho jubileja města Budyšina přednoški w Serbskim Domje dźerželi a při wuhotowanju serbskoho wječora w „Krónje“ sobuskutkowali. Su dostojnje serbske mjeno před šěršej zjawnosću zastupowali. Štyri sobustawy je Maćica w zašłym lěće ze smjerću zhubiła — někotři su wustupili, po zdaću tón abo tamón ze stracha, wězo njetrjebawšoho.

Wopomnjećo zemrětych sobustawow so hódnje počesći. Knjez kantor Šołta rěčeše wo žiwjenju a skutkowanju njeboh kantora Rězaka; knjez wučeŕ Nejdo wobrazowaše nam powahu a dźěławosć přezahe zemrětoho wučerja Khrystiana Křižanka; knjez faraŕ Mjerwa poswjeći swoje słowa sobustawej swojeje wosady, ratarjej a skałarjej Křižankej z Wysokeje; knjez předsyda Dr. Herrmann pohódnosći skutkowanjo serbskoho bura Hendricha Arnošta Krala w Koblicach. Z posmjertnych rěčow spóznachmy, zo je Maćica Serbska ze zemrětymi dostojnych mužow, dobrych Serbow a swěrnych sobustawow zhubiła. Knježna Frajšlakec zaspěwa ze znatej wustojnosću k česći zemrětych z přewodom knjeza hudźbnoho direktora B. Krawca na klawěrje wot knjeza wučerja M. Nawki zbasnjenej spěwaj: „Při rowje přećela“ a „Při rowje“.

Po tym, zo bě so zemrětym česć stała, słyšachmy, što je so w zańdźenym lěće dźěłało. Sekretar Maćicy Serbskeje, knjez krajnosudniski rada Dr. Symank, rozprawješe wo dźěławosći zańdźenoho lěta, wo posedźenjach předsydstwa a wubjerka, zdobom w mjenje swojoho khorowatoho nana,

---

prošu. Ćerpju dwójcy, hdyž tebje ćerpjeć widźu . . . Dźi, Jano, modli so za mnje! Ničo druhe wjacy nježadam! Božemje!“

Móžemy so dźiwać, hdyž Don Bosko maćeri Božej swoje horjo skoržeše: „Najzbóžniša knježna! Ja a moje dźěći nimaja tu na zemi žaneje maćerje wjacy. Budź ty nětko cyle wosebje moja a jich maćer!“?

Wulkotny běše pohrjeb tuteje jednoreje žónskeje. Cyłe město Turin, njepřehladne syły ze wšěch worštow přewodźachu ju k poslednjomu wotpočinkej. A hdyž je nětko Don Bosko we wulkej sławje jako nowa hwězda na njebju swjatych, wobdawa njebjeske swětło też joho maćerku.

Jeje syn pak kročeše po maćeŕnej smjerći swój puć dale. Korjenje běše joho skutk hižo hłuboko zapušćił. Smy widźeli, kak prěni oratorij założi z prózdnymaj rukomaj, kak dyrbješe z městna na městno pućować, kak měješe 1846 prózdnu kólnju wotnajatu, kak 1847 sydom hólcam bydlenjo poskići. W samsnym lěće założi w Turinje druhi oratorij, w lěće 1849 třeći. W tutym lěće měješe też hižo 30 khowancow w swojim bydlenju. W lěće 1847 dawaše 20 młodźencam duchowne zwučowanja (exercicije), w lěće 1849 sedmdźesat młodźencam. Štyri duchowne powołanja běchu płód. Don Bosko je sam wuwučowaše, zo bychu swoje powołanjo prjedy dosćahnyli. 1851 kupi Don Bosko cyły wulki dom Pinardiho, hdźež běše před 4 lětami kólnju wotnajał. Wot dobroćeri dósta na 38000 lirow, zo móžeše dom hnydom zapłaćić. W tymsamym lěće započa pódla nowu cyrkej twarić, za lěto wulke nowe twarjenjo po třoch poskhodach. Tam założi za swojich hólcow wučeŕnje za wšelake rjemjesła, najprjedy za šewcow a krawcow, 1854 za knihiwjazari, 1856 za blidari (tyšeri), 1862 za knihićišćeri, zamkari atd. 1854 bydleše w joho domje stajnje na 100 wosobow. 1855 přitwarješe, zo by mohł założić gymnazij, kotryž 1860 rozšěri. 1863 założi duchowny seminar za hólcow, kotřiž chcychu so na měšnistwo přihotować. Skoro kóžde lěto přitwarješe, tak zo měješe w lěće 1863 we Valdoccu hižo na 1000 wosobow w swojich khěžach. W lěće 1865 běše nuzowany, nowu wjetšu cyrkej natwarić, kotraž bu po třoch lětach knježni Mariji, pomocnicy křesćanow, poswjećena.

Wšitko, štož Don Bosko započa a twarješe, to činješe jenož we wulkotnej dowěrje na Boha Knjeza, zo w prawym času dobroćeri póśćele. Husto njeměješe na započatku ani liriwny w kapsy.

Bóh Knjez běše sebi tutoho swjatoho muža zbudźił w času, kotryž běše za katolsku cyrkej w Italskej nanajbóle strašny. Italska běše tehdom na wjele małych statow rozdźělena, w kotrychž z wulkoho dźěła cuze wjerchowske swójby knježachu. Ale Italscy chcychu wulku zjednoćenu Italsku, kotraž by mohła mjez druhimi narodami ważne słowo sobu rěčeć. Tak nastachu tam same wójny, kotrež

knjeza wyššoho wučerja Symanka, wo archivje, kotryž so do 12 wotdźělow zarjaduje. Wotličenjo wo Serbskim Domje přednjese knjez direktor Suška. Tute so připózna a zličbować so wuswobodźi. Tohorunja skhwali so rozprawa wo pokładni, kotruž knjez Janak poda. Wo knihowni rěčeše knjez kantor Šołta; wón pokaza wosebje na wulkotne wobohaćenjo knihownje Maćicy Serbskeje, kotrež je so jej stało z wotkazanjom cyłeje drohotneje knihownje njeboh knjeza prof. Dr. Muki. Knihiskładnik, knjez wyšši inspektor Kubjenc, nam zdźěli, zo so wobstatk knihiskłada njeje wjele přeměnił. Knjez wučeŕ Nejdo wułoži nam, kak hišće wjele dźěła zbywa z dozrjadowanjom serbskoho muzeja. Knjez wyšši wučeŕ Kral běše z druhimi knjezami Serbski Dom překhodźił a přehladał, štož joho twarski staw nastupa, a měješe wšelake wuporjedźenja za nuzne.

Z wobžarowanjom zasłyša zhromadźizna z erta dotalnoho wjelezasłužbnoho předsydy just. rady Dr. Herrmanna, zo swoje zastojnstwo złoži. Za wšě sobudźěło, kotrež bě wón namakał, so wón wutrobnje dźakowaše, tohorunja knjez faraŕ Jan Cyž, dotalny městopředsyda, kiž zdobom swoje zastojnstwo złoži. Nowowólby wotměchu so nětko po rjedźe nowoho časa. Za nowoho předsydu wuzwoli so jenohłósnje knjez krajnosudniski rada Dr. Symank. Wón pomjenowa za městopředsydu knjeza fararja Mjeŕwu, za 1. zapisowarja knjeza fararja Kaplerja, za 2. zapisowarja knjeza kantora Šołtu, za knihownika knjeza wučerja Krawca; za muzejownika knjeza wučerja Nejdo; za zarjadnika doma knjeza Janaka; za redaktora časopisa wobkruči so stud. direktor Ota Wićaz.

Česće, kotrež něšto wunjesu, Maćica Serbska spožčeć njemóže. Jej je jenož móžno, zasłužbnych sobustawow počesćić a zwjeselić z čestnym sobustawstwom. Tak buchu za čestnych sobustawow pomjenowani konsistorialny rada Kral, naš sławny słownikaŕ, studijny direktor Ota Wićaz, redaktor časopisa Maćicy Sorbskeje a njewustawacy płódny spisowaćel, a justicny rada Dr. Herrmann, kotryž je Maćicu jako předsyda w ćežkich lětach z wulkej wustojnosću a woporniwej horliwosću wjedł. Jeli su česće zasłużene, tak zawěsće wot tychle muži.

Posledni dypk dźeńskoho porjada hłowneje zhromadźizny přinjese wulcy zajimawy přednošk knjeza wučerja Nejda, kulturnoho referenta za serbske należnosće. Po wobsahu a rěči dokonjany přednošk zbudźi powšitkownu skedźbliwosć. Přednošeŕ rysowaše najprjedy powšitkownje narodne wobstojnosće serbskoho luda, pokazowaše, što je trěbne, zo by so wjesna kultura zdźeržała. Wosebje rozwi wón nadawk, kotryž by Maćica Serbska měła w tutym nastupanju, na kajke wašnjo by wona podpjerać měła Domowinu, kotraž je sebi nadawk stajiła, wjesnu serbsku kulturu wukhować a spěchować. — Domowina ma so po hesłu: Wróćo do ludu! Nas njewukhowaja wulke zwjazki, rěče a přednoški, hdyž z nimi njemóžemy mrěću luda zadźewać. Domowina je tohodla pomjenowała wšudźe wosebitych dowěrnikow, kotřiž so do skupinow zjednoća. Wjednik skupiny ma dowěrknikow rozwučeć a zdźěłować, zo bychu tući móhli pěknu, přistojnu wjesnu zabawu w serbskej rěči zarjadować. Wot Maćicy, wědomostnoho towarstwa, so wočakuje, zo budźe wona dźěło Domowiny podpjerać. Wona dyrbjała so wo to postarać, zo tunje małe spisy wo našej kulturje wudawa, wo spěwje basnistwje, hudźbje a druhich kulturnych wěcach; zo bychu so dobre ludowe spisy, kotrež hižo mamy, wudawałe mjez ludom so rozšěrjałe. Mjez nimi su wopradźe parle pismowstwa. K čomu přełožki z cuzych rěči, kotrež začuwanju našoho luda často dosć njewotpowěduja! Rěčnik namjetowaše dale, zo by Maćica Serbska hišće bóle so prócowała, zwiski nawjazać z němskimi wědomostnymi towarstwami, štož by tola nahladnosći serbskeje kultury jenož służić mohło. Wšitke dźěło ma służić tomu jenomu wulkomu nadawkej: zdźerženju a wutwarjenju našeje serbskeje kultury.

Sleborny jubilej syna Wotrowskeje wosady.

Z małeje Wotrowskeje wosady je wjele měšnikow wušło. Mjez žiwymi su tući: z Wotrowa: arcměšnik Pawoł Šołta, faraŕ Jan Cyž, faraŕ Józef Nowak, pater Klemens Rab; ze Žuric: propst Jakub Štranc, kapłan Michał Cyž; z Krjepjec: faraŕ Pawoł Knježk. Wšitcy tući duchowni su ze swojej ródnej wjesku a wosadu wuzko zwjazani wostali. Rady so tu wróća a přebywaja. Jedyn z tuteje čŕjódki je w zašłym tydźenju 25 lět swojoho měšnistwa dócpěł. Je to wjeledostojny knjez faraŕ Jan Cyž, dołholětny dušepastyŕ w Hajnicach. Jubilar je 10. apryla 1909 w Paderbornje měšnisku swjećiznu dóstał. Swoju primicu swjećeše we Wotrowskim Božim domje a kwas běše w Kašecach, hdźež běštaj so joho staršej pozdźišo přesydliłoj. Tak přińdźe, zo je jubilar dźensa powšitkownje jako Kašečanski znaty. Wón je potom w Žitawje a Lipsku kapłanił, we wójnje je był z wojeńskim fararjom. A někotry serbski wojak je so w polu z Cyžec

---

wot lěta 1830 a wosebje wot 1848 z Turina, z kralowstwa Piemontskoho a Sardinskoho, napřećo druhim knježeŕstwam wjedźechu a to z pomocu samych revolucijow. Dokelž mějachu we wšěm wjednistwo cyrkwi njepřećelni swobodni mulerjo, njeskónčichu prjedy, hač w lěće 1870 město Rom dobychu, hdźež Swjaty Wótc sydli, hdyž běchu hižo prjedy tutomu druhe města a krajiny rubili. Tući njewěriwi mužojo chcychu pak docyła też katolsku cyrkej zničić a tuž wšudźom, w Italskej cyle wosebje, přećiwo katolskej cyrkwi wustupowachu. Zawěrachu klóštry a seminary, zo by njemóžne było, nowych měšnikow kubłać. Rozšěrjowachu njewěru wosebje też přez nowiny a knihe. A tu přińdźe Don Bosko ze swojimi wustawami kat. cyrkwi na pomoc. W lětach 1848—1863 bu jenož za Turinsku diecezu přez Don Boska wukubłanych na 800 bohosłowcow. Mnozy z joho khowancow wěnowachu so měšniskomu powołanju. Hač do joho smjerće wuńdźe z joho wustawow přez 2500 měšnikow.

W tutym času, hdyž buchu stare klóštry ničene, założi Don Bosko nowy rjad. Widźeše, hdyž joho wustawy tak rosćechu, zo dyrbi měć pomocnikow. W naležu 1855 poruči ministerstwo Cavour-Ratazzi zběhnjenjo cyrkwinskich rjadow a towarstwow. A w samym času, 25. měrca 1856, wotpołoži prěni bohosłowc do rukow Don Boska swjate sluby. Tři lěta pozdźišo tón samy minister Ratazzi, kotryž běše druhe rjady zběhnył, Don Boskej radźeše, zo by k wjedźenju swojich wustawow towarstwo założił. Hdyž w lěće 1858 też bamž Pius IX. joho k tomu pohnuwaše a prěni naćisk prawidłow pokhwali, kročeše Don Bosko na tutym puću dale. Wulka bě joho radosć, hdyž bu joho towarstwo „Salesijanow“, kotromuž bě mjeno po swjatym Francisku Saleskim dał, 3. apryla 1874 po wulkich pruhowanjach wot Pia IX. swjatočnje připóznate. Joho nadawk dyrbješe być: Wukubłanjo a wuwučowanjo młodźiny, wosebje khudych, w oratoriju, hospicu, wučowniskich domach, šulach, konviktach. Starosć za wukubłanjo měšnikow, wosebje tak mjenowanych pózdnich powołanjow, to je tajkich, kotřiž njeběchu swoje powołanjo prjedy spóznali, abo dla wšelakich zadźěwkow njeběchu móhli studować. Nabožne powučenjo luda přez prědowanja, misije, towarstwa, nowiny a knihe. Pomoc khorym a khudym (karita), misije w pohanskich krajach, pomoc wupućowarjam (emigrantam).

Hač dotal běše so Don Bosko jenož wo mužsku młodźinu starał. Ale dyrbješe-li joho dźěło dospołne być, njesmědźeše zabyć na žónsku młodźinu. Po prawidłach za swój mužski rjad założi Don Bosko w lěće 1862 družstwo sotrow, kotrež so mjenuje kongregacija dźowkow Marije, pomocnicy křesćanow, a bu 1874 připóznate. Štož su Salesijanojo za hólcow, to su tute sotry za holcy.

(Skónčenjo přichodnje.)

abo Wjacsławkec knjezom zetkał! Po wójnje je w Khróśćicach był z kapłanom a administratorom, z wotkelž je potom na Hajničansku faru přišoł.

Knjez farař Cyž je po Serbach znaty jako prócowař za wěru a narod. Wosebje luba je jomu joho Wotrowska wosada, hdźež pola swojich bratow rady přebywa. Móžemy zrozemić, zo je wón swój sleborny měšniski jubilej tohodla na prěnim městnje we swojej domiznje swjećić chcył. Zašłu wutoru wotmě so we Wotrowskej cyrkwi swjatočna Boža mša z prědowanjom. Swjaty wopor swjećeše knjez jubilar. K assistency běše sebi wuprosył duchownych sobubratrow z krejnoho přećelstwa a z přećelstwa: kk. fararjow Delana a Nowaka a kapłana Cyža. Swjedźeńske prědowanjo měješe dalši přiwuzny: farař dr. Beno Šołta. Wón wo měšniskej dostojnosći rěčeše, štož běše dźiwajo na wjele duchownych powołanjow we Wotrowskej wosadźe zawěśće jara časowne. Bóh dał, zo bychu też w přichodźe z Wotrowskeje wosady nowi měšnicy wukhadźeli!

Knjez farař Mikławš Just běše wosadnych na njedźelskich Božich službach na jubilejnu swjatočnosć přeprosył a jich napominał, zo bychu so za měšnikow modlili. Tuž běchu swjatočne kemše też jara bohaće wopytane a swjedźeński prědař je swoje pozběhowace a razne słowa před wulkej ličbu wěriwych dźeržeć mohł. Jubilarej pak je wulke dosćčinjenjo było, hdyž je widźał, kajki žiwy podźěl wosada na joho swjedźeńskim dnju bjerje. Też joho duchowni sobubratřa běchu z blizka a z daloka přikhwatali, mjez nimi też knjez propst Maček. Wšo hromadźe naličichmy 17 duchownych w Božim domje. To je za mnohich duchownych ze zadźěwkom było, so wot domjacych winowatosćow wottorhnyć. Ale wjesoły podźěl na žadnym dnju je wšěch hromadu přiwjedł. Jara je cyła cyrkwinska swjatočnosć z tym dobyła, zo móžeše so hižo w powjetšenym Božim domje wotměć. Kak wuzke běše tola stare Wotrowske wołtařnišćo, a kak rjane a swětłe a šěroke je nětko nowe, wo wjacy hač 4 metry powjetšene! Před něhdźe 150 lětami bu Wotrowska cyrkej natwarjena; wołtař dari tehdyši kubleŕ Pětr Wjacsławk z Kašec. Na tamnym statoku sydli nětko Cyžec swójba, z kotrejež je jubilar wušoł. Tak činješe dom Boži woprawdźe přećelny zaćišć na wšitkich hosći. Zawěśće je swjedźeń też sobu pohonjał, zo bychu dźěła tak dalokohotowe byłe. Na kemšach pozastachu murjerjo z wobmjetowanjom cyrkwinych murjow.

Po kemšach přewodźachu družki a duchowni jubilara z cyrkwje. Pomodliwši so na kěrchowje při rowje swojoho nana wróći so jubilar na šulu k swojomu bratrej. Dokelž běše k. kantor Cyž druheje służby dla zadźewany, hraješe knjez wyšši wučeŕ Słodeńk pišćele.

W Kašecach wotmě so potom hosćina, na kotruž běchu přiwuzni a duchowni přeprošeni. Wulka hnada je jubilarej z tym spožčena, zo móžeše joho wobstarna mać w połnej čiłosći jubilej sobu swjećić. Ju sławjachu wšitcy ći, kotřiž běchu něhdy na kermuški do Kašec jězdźili a při tym wulku hospodliwosć Cyžec domu zeznali. Wjele zbožopřećow w pismje, słowje a z darom so knjezej jubilarej přednjese. Joho duchowni sobubratřa składowachu zběrku za cyrkwinske potrěbnosće. Też wjesnjenjo so na jubilej z rjanym přećom dopomnichu. Hnuty za wšitke wopokazy lubosće, wosebje pak za wuhotowanjo hosćiny přez swojoho bratra Jakuba, so jubilar wutrobnje dźakowaše.

Jutře njedźelu woswjeći jubilar w Hajnicach dopomnjećo na swoju měšnisku swjećiznu. — Bóh škituj wjeledostojnoho knjeza dale a žohnuj joho dźěło w Knjezowej winicy!

Zawrjenjo swjatych wrotow.

Jutrownu póńdźelu wotměchu so poslednje swjatočne ceremonije k wobzamknjenju Swjatoho Lěta: zawrjenjo swjatych wrotow wulkich romskich basilikow swj. Pětra, swj. Jana Lateranskoho, Santa Maria Maggiore a swj. Pawoła před murjemi. Při swjatoho Pětrowej cyrkwi wukonješe bamž sam swjaty, wot starodawna sem zwučeny wobrjad. Zasy rozwi so pisano-barbojty wobraz. W swjatočnym ćahu a z wulkim přewodom přińdźe bamž, pod baldachinom na swojim nosydle sedźo, z vatikanskich rumnosćow. Pěši překroči wón swjate wrota, kotrež z předdwora do Pětroweje cyrkwje wjedu, pomodli so při rowje swj. Pětra k počesćenju swjatych relikwijow a w kapali Najswjećišoho sakramenta, potom wróći so ćah, a k poslednjomu razej a jenički sam přeńdźe Swjaty Wótc, ze zaswěćenej swěčku, swjate wrota. Mjez tym, zo Sixtinski khór antiphonu: „Cum incunditate“ zanjese, žohnuje bamž cyhele a maltu, zwjaza so falu, dóstanje złoćanu łopatku wot kardinal-poenitenciara, kotruž su biskopja cyłoho swěta ke skónčenju Swjatoho Lěta 1925 darili, a rozměšuje maltu srjedźa, na prawo a na lěwo prjoha swjatych wrotow. Potom poskića so bamžej tři cyhele: jedyn pozłoćany a dwaj poslěbrowanej; wón je położi na maltu. Khór zanjese hymnus (kěrluš) a kardinal-poenitenciar wukonja samsny wobrjad z třomi běłymi kamjenjemi. Spowědnicy Pětroweje basiliki činja tosame a muleńske ruki dokónča zawrjenjo swjatych wrotow. Skónčnje zanjese bamž „Te Deum“ a ze swojoho tróna wudźěla japoštołske požohnowanjo. Dwaj kardinaldiakonaj wozjewjataj we łaćonskej a italskej rěči spožčenjo dospołnoho jubilejskoho wotpuska.

Zasy wyska lud, bamž posydnje so na nosydło a we swjedźeńskim ćahu wróći so do japoštołskoho palaca. We třoch druhich basilikach wukonjachu w mjenje bamža tři kardinallegatojo w samsnym času samsne ceremonije. — Swjate wrota su zawrjene. Swjate Lěto je skónčene. Wječor błyšća so Pětrowa cyrkej a kolonady we swětle tysac a tysac čerwjenych płomjeni, nade wšim stoji čorne njebjo — wobkuzłacy to napohlad.

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. 15. měrca běše wosebita modleńska hodźina w Pětrowej cyrkwi k dopomnjeću na założenjo najswjećišoho sakramenta wołtarja a założenjo měšnistwa před 1900 lětami. Kardinal měješe swjatočne prědowanjo, třikróćne požohnowanjo z Najswjećišim pak bamž sam.

Caritas sotry swj. Vincenca z Pawla wopytachu też bamža. Wón k nim wo spomožeńskim dźěle rěčeše, a praji, zo drje so we swěće wjele dobroho čini ale tajke wopory, kaž je katolske sotry a rjadownicy za hubjenych, starych, khorych, běrnych atd. přinjesu, drje nihdźe druhdźe wjacy njenamakaš. Pomysli sebi jenož na wulke syły, kotrež swoje žiwjenjo w misijónach a we wulkich městach woprowachu za bližšoho. Ale někotryžkuli sebi mysli, zo to ničo dale njeje, zo so to samo wot so rozemi. Pomysli sebi, što by ty činił, byli přileżnosć měł, ćłowjeka z ćežkej natykliwej khorosću, kotraž wěsće runy puć k smjerći wjedźe, a z kotrejž by so też hnydom natyknył, wothladować. Hdyž njeby nuzowany był, by cyle wěsće też wothladanjo sotram přewostajił a by sebi dale myslił, zo dźěn dyrbi to tak być a zo to za sotry wopora njeje.

Wo poćahach Swjatoho Stoła k druhim statam w lěće 1933 pisa katolska nowina w Parizu (Croix). Konkordataj z Awstriskej a Němskej so w tutym lěće wobzamknyštej. Estonska nawjaza diplomatiske poćahi z bamžom. Dale podpisa so wobzamknjenjo wo zarjadowanju železnicy we Vatikanskim měsće (mjez Vatikanom a Italskej). Mnozy ministerjo wopytachu w zańdźenym lěće Swjatoho Wótca: Macdonald, John Simon, Papen, Göring, awstriski kancler Dollfuß, iriski president De Valera, Gömbös a z Belgiskeje hrabja Broqueville.

Z Roma so zdźěluje, kak so cyrkej rozšěrja. Ma nětko wokoło 400 milijónow sobustawow. Wosebje wjele wosobow je w połnócnych krajach k cyrkwi přistupiło (Hollandskej, Jendźelskej a Šwedskej), tola też mjez prawosławnymi wobroćeja so mnozy ke katolskej cyrkwi, też duchowni a rjadownicy prawosławneje cyrkwje. Najwjacy pak je cyrkej w misijónach dobyła. Čłowjek skoro wěrił njeby, z kajkim wuspěchom tam domorodni měšnicy dźěłaju.

Přechodne modlenja Božich mšow

2. njedźela po jutrach. Běła.

W štyrceći dnjach po prěnich jutrach postaji Jězus swjatoho Pětra za najwyššoho pastyrja swojich jehnjatow a wowcow („Pas moje jehnjata, pas moje wowcy!). Z tym nasta bamžowstwo, kotrež na měsće Jězusowym Cyrkej njezmylnje nawjeduje. Jězus sam je a mjenuje so dobry pastyŕ. Dźensa to słyšimy — na „njedźeli dobroho pastyrja".

1) **Introitus. Přistup.** (Ps. 32, 5—6.) Knjezoweje smilnosće połna je zemja, alleluja; ze słowom Knjeza su njebjesa skrućene, all., all. (Ps. 32, 1.) Wyskajće, sprawni, w Knjezu; dobri njech zhromadnje Boha khwala. Česć budź . . .

2) **Oratio. Modlitwa dnja.** Božo, kiž sy přez poniženosć swojoho Syna padły swět pozběhnył, přizwol swojim swěrnym wobstajne wjeselo, zo jim, kotrychž sy před wěčnym padom wukhował, dał wěčne radosće wužiwać. Přez toho samoho Knjeza . . .

Popřej nam swojim służownikam, prosymy, Knježe, zo bychmy so stajneje strowoty duše a ćěła wjeselili a přez khwalbne zastupnistwo zbóžneje přecy knježny Marije z časnej zrudobu přelutowani byli a k wužiwanju wěčnoho wjesela dóšli.

Božo, pastyrjo a wjedniko wšěch wěriwych, spohladuj miłosćiwje na swojoho wotročka X, kotrohož sy za pastyrja swojej Cyrkwi postajił, a daj jomu, prosymy, ze słowom a přikładom swój podstajeny lud spěchować, zo by zdobom ze sebi dowěrjenym stadłom do wěčnoho žiwjenja došoł. Přez našoho Knjeza . . .

3) **Lectio** Epistolae beati Petri Apostoli. **Čitanje** z 1. lista swjatoho Pětra jap. 2, 21—25.

Khrystus je nam přikład dał, zo nam krasnišoho nichtó dać njezamóže. Najsprawniši znjese sćerpnje wšě křiwdy a bolosće wodawajo swojim njepřećelam wšitko, haj wotpłaćejo złe z dobrym. Sćěhujmy rady swojoho pastyrja a biskopa (strażnika), zo bychmy njeběłdźili a njezahinyli.

Najlubši, Khrystus je za nas ćerpjeł, přiklad wam zawostajiwši, zo byšće sćěhowali joho stopy (slědy). Wón hrěcha nješčini, ani so njenańdźe lesće w joho horće. Njehanješe, hdyž joho hanjachu; njehrožeše, hdyž ćerpješe, ale poda so njesprawnomu sudnikej (Pilatej). Wón donjese naše hrěchi sam na swojim ćěle na drjewo (křiža), zo bychmy hrěcham wotemrěwši žiwi byli sprawnosći. Z joho ranami sće zahojeni. Přetož běšće kaž błudźace wowcy, nětko pak sće wobroćeni k pastyrju a biskopej (strażnikej) swojich duši.

4) **Alleluja, all.** (Luk. 24, 35.) Wučownikaj póznaštaj Hospoda Jězusa na łamanju khlěba. Alleluja. (Jan 10, 14) Ja sym dobry pastyŕ a znaju swoje wowcy, a znaja mje moje. All.

5) **Evangelium. Dobre poselstwo.** Sequentia sancti Evangelii secund. Joannem. Słowa swj. sćenja po Jenje 10, 11—16.

Ze wšěm prawom praji Jězus: Ja sym dobry pastyŕ. Kajka lubosć ćěri człowjeka, zo da žiwjenjo za swój skót! Tola wjele wjetša lubosć pohnu wočłowječenoho Boha, zo so wukrawi za człowjestwo! Njejsmy dźe my často hišće hórši hač skót? Najaty wězo nima starosć wo stadło. Tajkim sebičnym farizejam bě hižo proféta Ezechiel hrozył: Běda pastyrjam Izraela, kotříž sebje samych pasu! Mloko pija, wołmu so woblekaja a tučne wowcy rězaja, ale njepasu. Tohodla hižo wěšćeše: „Tak praji Knjez: Hlejće, ja sam budu za swojimi wowcami hladać." Tele špatne pastyŕstwo też Jězus farizejam wutykowaše. Woni drje zwonkownje swoje činjachu, ale wutroby za stadło njemějachu. Cyle hinak znaje a haji Jězus swoje wowcy! Kak nas to pokoja! Znajmy so też my k njomu a joho naslědnikej, k swjatomu Wótcej!

Wony čas rjekny Jězus farizejam: Ja sym dobry pastyŕ. Dobry pastyŕ dawa swoje žiwjenjo za swoje wowcy. Najaty pak, a kotryž njeje pastyŕ, kotrohož samsne wowcy njejsu, widźi wjelka přikhadźacoho, a wopušća wowcy a ćěka, a wjelk rubi a rozpjerša wowcy; najaty pak ćěka, dokelž je najaty a nima starosće wo wowcy. Ja sym dobry pastyŕ a znaju swoje (wowcy), a moje mje znaja. Kaž mje Wótc znaje, też ja Wótca znaju; a swoje žiwjenjo dawam za swoje wowcy. Mam też druhe wowcy, kotrež njejsu z tuteje wowćeŕnje; też te dyrbju přiwjesć, a budźeja mój hłós słyšeć, a budźe jena wowćeŕnja a jedyn pastyŕ.

6) **Offertorium. Přinos.** (Ps. 62, 2 a 5.) Božo, mój Božo, Tebje pytam wot switanja; w Twojim mjenje pozběhuju swojej rucy, alleluja.

7) **Secreta. Ćicha modlitwa.** Spomožne požohnowanjo njech nam, Knježe, přecy poskići swjaty wopor, zo bychmy płody potajnosće dóstali, kotruž swjećimy. Přez našoho Knjeza Jězusa . . .

Přez Twoju smilnosć, Knježe, a zastupnistwo swjateje Marije stajneje knježny njech nam tón wopor wujedna zbožo a pokoj w tym žiwjenju a wěčnosći.

Daj so, prosymy, Knježe, z podatymaj daromaj naprosyć a nawodźej swojoho służownika X, kotrohož sy sebi za pastyrja swojeje Cyrkwje wuzwolił, z njepřestajnej woboru (zakitom). Přez našoho Knjeza . . .

8) **Praefatio. Předhrono.** Vere dignum et justum est. Zawěrno hódne a sprawne je, přisłušne a spomožne, zo, Knježe, Tebje kóždy čas, wosebje pak nětko najsławnišo Će khwalimy, hdyž bu Khrystus jako jutrowne jehnjo za nas woprowany. Wón dźě je prawe Jehnjo, kotrež hrěchi swěta na so wza, kiž ze swojej smjerću našu (wěčnu) smjerć zniči a nam ze swojim z mortwych staćom žiwjenjo wróći. A tohodla z jandźelemi a arcyjandźelemi, z trónami a knjejstwami, haj z cyłym wójskom njebjeskim spěwamy Ći pěseń khwały bjez kónca wospjetujcy: Swjaty . . .

9) **Communio. Spěw k woprawjenju.** (Jan 10, 14.) Ja sym dobry pastyŕ, alleluja, a znaju swoje wowcy, a znaja mje moje, alleluja, all.

10) **Postcommunio. Po woprawj.** Wobradź nam, prosymy, wšohomócny Božo, zo bychmy z Twojej miłosću wožiwjeni w Twojej darnjowosći so stajnje khwalili. Přez našoho Knjeza...

Dóstawši, Knježe, zawdak našeje zbóžnosće, prosymy Će, njech nas swjata Marija stajna knježna, kotruž smy z tym woporom Twojeje majestosće počesćili, ze swojej starosću wšudźe škituje.

Tute přijećo bójskoho Sakramenta njech nas, prosymy, Knježe, škituje a Twojomu służownikej X, kotrohož sy swojej Cyrkwi za wjeŕšnoho pastyrja dał, njech zdobom z joho stadłom howi a stajnje tyje. Přez našoho Knjeza Jězusa . . .

Měšnik: Dominus vobiscum: Knjez budź z wami,
Lud: Et cum spiritu tuo: A z twojim duchom.
Měšnik: Ite missa est, alleluja, alleluja! Dźiće, mša je skónčena!
Lud: Deo gratias, alleluja, alleluja! Dźak budź Bohu!

Wopytarjo zjězda Maltezskich ryćerjow přińdźechu też k Swjatomu Wótcej. Wón k nim poréča wo wšém, štož je tutón rjad za katolku cyrkej činił a napominaše ryćerjow, zo bychu sebi runje kaž prjedawši Maltezscy ryćerjo dobre křesćanske žiwjenjo važili a křesćanskim zasadam přeco swěrni wostali.

Němska. Statny rada biskop Berning w Osnabrüku so na wjednikow a sobustawow katolskich towarstwow wobroća. W artiklu 31. konkordata je němske knježerstwo katolskim organisacijam a zwjazkam, jich institutam a skutkowanjam škit zwěsćiło. Hdyž zwonkowne skutkowanjo katolskich organisacijow přez wukazy statnych wyšnosćow so wobmjezuje, su to jenož nakhwilne zarjadowanja. „Wjednicy a sobustawy katolskich towarstwow! Prošu was wutrobnje, dźeržće swěru k swojim pod cyrkwinym wjednistwom stojacym organisacijam. Wzmiće sćerpnje wšelake ćeže na so, kiž was zwonkownje tłóča; ćim bóle pak hajće nabožne zmyslenjo a žiwjenjo a swěru k němskomu krajej w zhromadnej přezjednosći. To je prěni cyl katolskoho towarstwoho dźěła. Stroniske politiske skutkowanjo w našich katolskich towarstwach budź wuzamknjene." Njech katolski lud skónčnym jednanjam mjez swj. Stołom a němskim knježerstwom z dowěru napřeco hlada. Wujednanja njebudźa dowoleć, zo swěrni staćenjo so wróćostajeja a přesćěhaja, dokelž katolskim towarstwam přisłušeja.

11. měrca přečita so ze wšěch klětkow Kölnjanskoho arcbiskopstwa pastyrske napominanjo kardinala Schulty. Wobroća so w nim přećiwo propagandźe, kotraž njewěru rozšěrja. W rěčach a nowinach dźěłaja njepřećeljo křesćanstwa za wěrywuznaćo, kotrež by so wosebje a jenož za němski lud hodźało, za nabožinu rasy a krewje. Woni přeja Božu hnadu a praja, zo ju njetrjebaja, zo móža ludźo nordiskeje rasy wšo sami ze sebje. Wosebje napomina kardinal starších, zo bychu dźěći a młodźinu škitali před wupłodami tajkich spisow.

Wrótsławski kardinal Bertram woswjeći 14. měrca swoje 75. narodniny. Wón je hižo 53 lět měšnik a 28 lět biskop a je znaty po cyłym katolskim swěće. W času pruskoho kulturnoho wojowanja dósta měšnisku swjećiznu. Pozdźišo běše biskop w Hildesheimje a před wójnu wjerchbiskop we Wrótsławje. 1916 bu kardinal (tola so to hakle po wójnje zjawnje wozjewi).

Českosłowakska. Po ludličenju 1921 měješe tutón kraj 130000, kotrež žanej cyrkwi njepřisłušachu, nětkle pak je tam 854638. Najwjacy je jich w Českej (727916) wjele mjenje w Słowakskej (16890). Mjez tym, zo je so ličba katolikow w Českej pomjeńšiła (wot 78,2 % na 74,7 %) su so katolikojo w Słowakskej wo něšto mało přisporili, runje tak w Podkarpatskej.

W Prazy wotměchu češcy Dominikanojo z Wołomuca filozofiske a theologiske kurzy na univerziće. Woni mějachu wulki wuspěch. Tohodla wotměja woni tajke kurzy nětko tyž na Masarykowej univerziće w Brnje.

Želnosć a dosćčinjenjo po swjatej spowědźi. Na sudnistwo w Přibramje přinjese katolski měšnik 14. měrca 33000 krónow, kotrež bě wot muža po swjatej spowědźi dóstał. Pjenjezy pokhadźachu z padušstwa w socialnym hamće w Pilznje. Běchu tehdom 50000 krónow kradnyli. Měšnik rjekny, zo zbytk pjenjez też borzy přinjese. Paduch je pjenjezy wróćił, dokelž swój njeskutk wobželnosća a dokelž su w Pilznje njewinowatoho zajeli a toho padušstwa winuja. Tak powědaše paduchowy spowědnik.

W Bratisławje założichu wosebitu fakultu za evangelskich bohosłowcow. We Słowakskej je 555900 evangelskich, woni maja potajkim statnu šulu za swojich na duchownstwo studowacych. Katolikow pak je tam 2690000, potajkim 4½ króć telko. Za jich bohosłowcow pak njewobsteji hišće žana statna fakulta. — Wjele socialdemokratow je při poslednim zběžku we Awstriskej do Českeje ćekło. Socialdemokraći, wosebje němscy, to wězo hnydom za ščuwanjo přećiwo cyrkwi wužija. Praja, zo je cyrkej a wosebje kardinal Innitzer we Winje na tym wina, zo tam telko ludźi padny. Namołwjeja ludźi, zo bychu z cyrkwje wustupili.

Awstriska. Kardinal Innitzer je za to wustupił, zo bychu katolske towarstwa młodźiny dale dźěłałe a za swoju wěc wabiłe. Minister Šušnigg je też hižo prajił, zo drje chce stat młodźinu też we politicy rozwučeć, ale katolske zwjazki dyrbja dale wobstać, haj wone dyrbja wjednikow wukubłać, kotřiž bychu potom tamnych, kotřiž njejsu w katolskich towarstwach, w mjenje stata rozwučeli. Potajkim dóstachu katolske zwjazki wulki nadawk a móža hordźi na to być.

We Winje budże kóždu prěnju njedźeln we cyrkwi Jězusoweje Wutroby wosebita Boža mša wo měr. Stanje so to w zmysłu bamža Benedikta XV., kotryž so we swětowej wójnje modleše: „Spožč wjerćham a ludam mysle měra we straše a nuzy wójny, kotraž ludy a narody w jich wobstaću wohroža". A přichodna wójna by tola hišće wo wjele, wjele surowiša była, zo sebi to ani wumyslić njemóžemy.

Awstriska je nowy pjenjez (5 šilingow) bić dała. Wón ma wobraz hnadownoho swjećeća swj. Marije w „Maria Zell". To so stawa k dopomnjeću na zbićo Turkow před 250 lětami. Tamne dobyćo připisuja mjenujcy zastupnej próstwje Maćerje Božeje w Maria Zell.

Šport.

Khróšćičanske DJK I — Pančicam DT II 1 : 2 (0 : 0).

Zašłu njedźelu po nyšporje hraještej mjenowanej mužstwje na Khróšćičanskim športownišću přećelnu hru. Kopańca bě cyle wšće zajimawa, dokelž běštej mužstwje nimale jenak sylnej a so tak přihladowarjam njewostudźi kopańcy sćěhować. Hač do połčasa kopachu bjez wuslědka. Hinak pak bě po połčasu. Po někotrych dobrych nadběhach Pančičanow tola k prěnjomu razej pola Khróšćičanow klinkaše a borzy hišće k druhomu razej. Stoješe hižo 2:0 za Pančicy. Nětko so też Khróšćičenjo zhrabachu a pomjeńšichu resultat na 2:1 a tak wosta hač do kónca. Wjeseli nad dobyćom wopušćichu Pančičenjo športownišćo. Sudnik činješe swoju wěc derje a spokoji hrajerjow kaž też přihladowarjow w połnym měrje.

Listowanjo redakcije.

Wšě nastawki, dopisy a nawěštki za „Katolski Posoł" njech so z dospołnej adresu zapósćelu. Dopisy bjez mjena zapósłarja so woćišćeć njemóža!

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1934.

Kk.: 320. 321. z Khróšćic: Pawoł Mildner, Mikławš Krons; 322. z Hórkow: Mikławš Rab; 323. z Łuzća: Marja Zyndźina; 324. z Hory: Pětr Šołta; 325. z Istambula: Hana Kóskec.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 10. apryla 1934.

84 wołow, 276 bykow, 217 kruwow a jałojcow, 1038 ćelatow, 747 wowcow, 4545 swini.

Woły: 1) Połnomjasne, wukormjene, młódše, najwjetšeje rèzneje hódnosće 34—35 hr. 2) starše 30—33 hr. 3) Połnomjasne młódše 26—29 hr. 4) Połnomjasne starše — hr. **Byki:** 1) Młódše mjasne, najwjetšeje rèzneje hódnosće 32—34 hr. 2) Połnomjasne, wukormjene 29—31 hr. 3) Mjasne 25—28 hr. **Kruwy:** 1) Młódše, połnomjasne, najwjetšeje rèzneje hódnosće 29—31 hr. 2) Połnomjasne wukormjene 25—28 hr. 3) Mjasne 20—24 hr. 4) Mjenje picowane 14—18 hr. **Jałojcy:** 1) Połnomjasne, wukormjene najwjetšeje rèzneje hódnosće 33—36 hr. 2) Mjasne 27—32 hr. **Ćelata:** 1) Najlěpše wukormjene 45—50 hr. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 38 45 hr. 3) Špatne 32—37 hr. 4) Najšpatniše 26—30 hr. **Wowcy:** 1) Najlěpše kormjene jehnjata a młódše kormjene borany 43—45 hr. 2) Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy 40—42 hr. 3) Mjasne wowcy 35—39 hr. 4) Snadnje wuwite wowcy a jehnjata 28—33 hr. **Swinje:** 1) Tučne swinje přez 3 centnarje 41—42 hr. 2) Połnomjasne wot 240—300 puntow —40 hr. 3) Połnomjasne wot 200—240 puntow 38—40 hr. 4) Połnomjasne wot 160—200 puntow 37—38 hr. 5) Mjasne wot 120—160 puntow 35—36 hr. 6) Rancy 35—38 hr.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěšćki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki ćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik. — „K. P." ćišći so w 1600 exemplarach

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9 — Pokładnik: Jurij Šołta, Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokorečak čo. 3895.

16. čisło. | W Budyšinje (Bautzen), 21. apryla 1934. | 72. lětnik.

Kanonik Jurij Hejduška 60 lět

Zańdźeny štwórtk dócpě wysokodostojny knjez can. capit. Jurij Hejduška, dotalny farař tachantskeje cyrkwje w Budyšinje, 60 lět swojoho žiwjenja. Mjez mnohimi gratulantami, kotřiž wysokodostojnomu knjezej jubilarej k tak wuznamnomu dnjej zbožo přeja, nochce a njemóže „Katolski Posoł" być posledni. Knjez kanonik Jurij Hejduška je hižo lěta dołho zamołwity redaktor „Katolskoho Posoła" a dźensa też hłowny předsyda najprěnišoho a najwažnišoho serbskoho katolskoho towarstwa, towarstwa swj. Cyrilla a Methoda. Tuž njech je jomu też w „K. P." wěnowane wosebite dźakowne wopominanjo.

Wysokodostojny knjez jubilar narodźi so 19. apryla 1874 na Młynkec kuble w Hórkach. Nan bě Jakub a mać Katha, rodź. Kućankec. Dokelž běše jomu Boža miłosć wosebite dary na žiwjeński puć dała, nastupi puć studowanja, kiž joho wjedźeše do Budyšina na tachantsku šulu a wučerśku praeparandu a dale do Prahi do serbskoho seminara. Wustudowawši Małostronski gymnasium a Karlo-Ferdinandowu universitu w Prazy a seminar w Mohuču, dósta tam 13. aug. 1898 měšnisku swjećiznu.

Swoje měšniske skutkowanjo započa w Serbach. Běše w Khrósćicach z młodym knjezom a wosta tu hač do jutrow 1900, tola z wuwzaćom krótkoho časa, hdźež też w Radworju kapłanješe. Wot jutrow 1900 hač do jutrow 1903 kapłanješe w Seitendorfje, wot jutrow 1903 hač do junija 1904 bě z katechetom w Budyšinje a wot junija 1904 hač do augusta 1912 z fararjom w Reichenawje. Duchowna wyšnosć powoła joho wot tudy w lěće 1912 jako serbskoho fararja do Budyšina na wuprózdnjenu wuznamnu Budyšsku serbsku faru. Tu je wulcy horliwje a wuspěšnje dźěłał, doniž nowozarjadowanjo dušipastyrstwa w Budyšinje w nowym biskopstwje joho njepostaji za fararja tachantskeje cyrkwje w Budyšinje, kajkež zastojnstwo je hač do srjedź tutoho měsaca wukonjał. W lěće 1925 wuznamni joho duchowna wyšnosć powoławši joho do kapitla swj. Pětra w Budyšinje. Přewjele dźěła a zamołwjenja wotpočuje na tajkim zastojnstwje a to čim bóle, hdyž je wón po smjerći knjeza praelata Žura w tutym zastojnstwje jenički Serb. Jako wuznamny filologa a znajeŕ słowjanskich rěčow wuwučuje na seminaru we Smochćicach w serbšćinje a pólšćinje, kaž běše prjedy hižo lěta dołho młodych wučomcow seminara serbski wučił. Jako wukhadźacy z burstwa ma tam zdobom też hospodarstwo rjadować. Jako Serbej zwosta jomu hłownje też dale prjedyše serbske dušipastyrstwo w cyrkwi, šuli a w towarstwach po cyłym měsće.

Wuznamnje dźěłaše stajnje w serbskim pismowstwje. 1929 wuda našu najwažnišu nabožnu knihu „Pobožny Wosadnik" w 4. wudaću. Hdyž knjez kapłan Józef Nowak do Radworja za fararja woteńdźe, přewza za cyłe katolske Serbstwo nimo měry ważne, haj rozsudne zastojnstwo hłownoho redaktora „Katolskoho Posoła" a po † knjezu praelatu Žuru sta so 16. 6. 33. hłowny předsyda našoho towarstwa ss. Cyrilla a Methoda. Stoji na prěnim a najwuznamnišim městnje serbskoho katolskoho žiwjenja.

Zo by so w tak ważnym času hišće bóle a ze wšej mocu jomu wěnować a też w duchownej wyšnosći połnje a rozsudnje sobu dźěłać mohł, je nětk swoje farstwo złožił.

Njech Bóh jomu spožči strowosć a čiłosć, zo by na rozsudnym městnje dołhe lěta skutkował Bohu k česći a też Serbam k wužitku. W mjenje serbskoho katolskoho ludu jomu „Katolski Posoł" zbožo přeje k tak ważnomu dźěłu a wuproša Božu hnadu w bohatej měrje. Ad multos annos! C.

K šěsćdźesatninam knjeza kanonika Hejduški.

(Piše joho přećel.)

Lěta 1885 zeznach joho staršoho bratra Jakuba Hejdušku. Běchmoj hromadźe „hólčkaj"; wón pola knjeza kapit. seniora Kućanka, ja pola knjeza kapit. kantora P. Šołty. Tachantske „hólčki" běchu wšak druhdy też „hólcy", haj samo „hólčiska". Wurjadnje kruta ruka „Jaršec maćerje" pak so swěrnje za to staraše, zo w jeje wokolnosći „hólčkaj" wostachmoj. Lěta 1888 złožich pruhowanjo na „seminarsku praeparandu" a wobstach je ze šesćimi druhimi pola knjeza direktora Blumentritta. Mjez nimi běše też naš dźensiši jubilar, Jurij Hejduška. Seminarscy wučerjo běchu tehdom jenož 3: kk. Bergmann, dr. Grollmus a Plewka.

Wot nětka zbychmoj z Hejduškec Jurjom sobušulerjej a to wostachmoj też na wyššej šuli gymnasija a na najwyššej, Pražskej universiće, a skónčnje na theologiskej fakulće Mohučskej.

Sobušuleŕ Jurij, kaž chcu joho z krótka mjenować, počinaše bórzy nabožne nastawki pisać, so tak pomału na pozdźišoho redaktora „Posoła" přihotowawši; rěčeše też rady klassisku łaćonšćinu, štož bě pozdźišo za wyšši postup w duchownstwje spomožne.

Hižo nazymu 1889 přewobroćichu so naši praeparandojo do Pražskich studentow. Za nas wučomcow „Serbskoho Seminara" běchu Pražske gymnasialne studije předkhodneje praeparandy dla połdra lěta krótše; tola běchu wosebje na Małostronskim gymnasiju dokładne a wobšěrne, dokelž běchu dźěn někotři naši profesorojo zdobom docentojo na Pražskej universiće. Też tu pokazowaše naš Jurij wosebity zajim za rěčespytnosć, tak zo mějachu profesorojo Klouček we łaćonšćinje, Šubert w grekšćinje a dr. Lambert w němšćinje swoje wjeselo nad joho šulskich dźěłach. „Serbowka" važeše sebi tohorunja tajke wobdarjenjo a wuzwoli sebi joho pozdźišo za swojoho „staršoho". A štó by sebi tehdom myslił, zo budźe samsny naš „starši" něhdy junu w nowym duchownym seminaru docent słowjanskich rěčow za serbskich a němskich bohosłowcow!

Wosebity dźeń za njoho a zwjeselacy też za nas běše kóždolětnje „Na swj. Jurja", k joho mjeninam. Na samsnym dnju měješe mjenujcy naš njezapomnity „knjez praesius" Jurij Łusćanski swoje mjeniny. Tute swjećachu so ze swjatočnym spěwom a darom za njoho a z „bene" za nas, a naš Jurij wězo wšo swjatočnje sobu swjećeše. „Swjaty Jurij" přinjese pak nam też pozběhowace začućo přibližowacych so wulkich prózdninow. Nětko dźěn počachmy do prózdnin po tydźenjach ličić; na swj. Jana, 16. meje, kročachmy do druheje stacije, ličachmy po dnjach. A wot „Seminarskeje kermuše" sem, na swj. Pětra a Pawoła, skónčnje hišće po hodźinach, hdyž naši wjeseli Pražscy studenća do rjaneje Łužicy, do swojeje domizny wotjědźechu.

Serbske spěwarske hodźiny do prózdninow je naš Jurij jako „antiphonar" mało nawjedował. Hinak počinaše być, hdyž bě naju „drohi fiakr" z naju połnymaj korbomaj zbožownje na dwórnišćo dowjezł a nětko „Złotej Prazy" wjesele božemje spěwachmy. Bórzy wuslědźichmy w našich ručnikach hładke całtki a wězo blešu wina — běše dźěn tehdom w „Złotej Prazy" wjele tuńše a lěpše hač we „Hórčanskich skałach". A hdyž sebi potom wjesołe spěwy, traš „Haj dom titaraj" — — „Hdźe statok mój" zaspěwachmy, dha počinaše też naš Jurij wótřišo a jasnišo sobuspěwać hač hdy prjedy. Najzahorjenišo spěwać drje joho wobkedźbowachmy tam na Młynkec zelenej zahrodźe, hdyž so naši studenća na Hórčanskej kermušcy skhadźowachu. Haj samo „wědomostnu skhadźowanku" je nam junu nawjedował.

Staršiske kubło poskićeše jomu na prózdninach dobru a praktisku přileżnosć, ratařske dźěło a prócu dokładnišo spóznawać. To wšo móže nětkle spomóžnje k lěpšomu našoho duchownoho seminara a z nim zjednoćenoho ryćeŕkubła wubjernje wužić.

Hdyž so potom nazymu škórcy na štomach hromadźachu, zo bychu do ćoplišich, južnych krajinow ćahnyłe, dha zhubjachu so ze škórcami też naši studenća do južneje Prahi. Jězba z prózdninow do Prahi njeběše zwjetša tak idylska a radostna. Po puću zdachu so Habrachćicy za nas jako najwažniša stacija nimale cyłoho swěta. Tu łakachu mjenujcy cłownicy na nas. A štož běše nam luba maćeŕka wušiknje do korba w kućiku skhowała, to často z krutej ruku wušikniši cłownicy na swětło praktičerowachu.

Lěta na gymnasiju a na universiće so njedźiwajcy khětře pominychu. Nimale poł lěta před skónčenjom našich universitnych studijow wudyri w njeměrnej Prazy pod Badenijom krawny zběžk a zrudne bitwy na hasach. Universita so njeměrow dla zawrě a my dyrbjachmy na dalše studije a ke skónčenju tychsamych do Mohuča nad Rhynom. Regens Holzhammer abo kaž joho pozdźišo stenografiscy pomjenowachmy, powita nas z krótkimi słowami: Iº sanctitas, IIº sanctitas, IIIº sanctitas, to rěka: 1., 2. a 3ćomu: Waše swjatosćenjo. Wšě tři dypki běchu našomu Jurjej zrozemliwe, ale hdyž knjez Rex skónčnje hišće přistaji: W našim seminaru so kurić njesmě, dha chcyše z hłójčku wić. Čas połletnych Mohučskich studijow běše krótki, ale połny dokładnych studijow a pruhowanjow. Jeničke jutrowne prózdniny nam na něšto dnjow kiwachu, ale samo tónle wokřew nam někotři popřeć njechachu. To běše spomóžny pokiw za nas, zo budźa prózdniny we wučeŕni žiwjenja dale krótše a žadniše.

Hižo 13. augusta 1898 wudźěli nam Mohučski biskop dr. Hafner měšnisku swjećiznu w seminarskej cyrkwi. Hač dotal běchmoj so z Jurjom zhromadnje na prózdninach wjeseliłoj, při dźěle a pruhowanjach poćiłoj, nětko dyrbjachmoj so dźělić. Młynkec knjez měješe swjatočnu primicu w Khrósćičanskej, so runje ponowjacej cyrkwi a bu z młodym knjezom w Khrósćicach; Mróskec knjez primicowaše swjatočnje na swj. Batromja we Wotrowje a bu bórzy jako kapłan do Radworja pósłany, hdźež ze swojim bratrom, kantorom Pětrom, něhdźe 13 njedźeli zhromadnje w šuli a cyrkwi skutkowaše.

Tak zastupichmoj hišće hromadźe do zjawneje šule žiwjenja, hdźež so wězo naju zhromadny puć dźěleše, ale tola njezhubi a njewotcuzbni. Pš.

Rozhlad w swěće.

Dźak wjednika za zymsku pomoc.

Naš wjednik Adolf Hitler a němski minister dr. Goebbels wutoru připołdnju wjednika zymskeje pomocy Hilgenfelda a župnoho hamtskoho wjednika nacionalsocialistiskoho ludowoho spomožeŕstwa jako župneju wjednikow zymskeje pomocy přiještaj a jimaj dźak němskoho knježeŕstwa a strony za hobrski socialny skutk w zańdźenych zymskich měsacach wuprajištaj. Dźěło zymskeje pomocy je milijónam čłowjekow w Němskej žiwjenjo zasy žiwjenjahódne sčiniło. Kelko maćerjam a dźěćom je so pomhało! Nimo toho je so za nacionalsocialismus važne dźěło dokonjało. Dźěłaćerjo zymskeje pomocy su najwjetšu a najnadobnišu mysl nacionalsocialisma, mjenujcy socialismus skutka, do skutka stajili. Nětko dźe wo to, pomocny skutk za mać a dźěćo přewjesć. Potom so w septembru znowa na zymsku pomoc damy, kiž stajna připrawa wostanje, też hdyž žanych njezasłužerjow wjacy njebudźe. Bjez socialnoho skutkowanja so njeby ženje tak wulki politiski psychologiski a hospodarski wuspěch dócpěł. Bjez tuteje zymskeje pomocy njeby so zańdźene poł lěta na wšěch stronach nuza přewinyła. Wuspěch zymskeje pomocy njewobkedźbuje so jenož w tukraju, ale też we wukraju. Na wukrajnikow, kiž su w Němskej pobyli, je zymska pomoc wulki zaćišć zawostajiła. Sobustawy a sobustawki strony, kiž zymskej pomocy słuža, dyrbja stajnje swědomjo strony być. Programy ničo njepomhaju, hdyž so drobne dźěło njećini. Přecy zasy ma so lud na-

pominać, zo dyrbi zymska pomoc nuzu wotstronić. W zańdźenej zymje smy we wokhudnjenej Němskej 320 milijónow hriwnow zwjedli. To dopokazuje mysl woporniwosće, kiž je w našim ludźe, Bohu dźak, hišće žiwa. — Wjednik swoju rěč z wutrobnym dźakom wšitkim pomharjam a daričelam skónči.

Němske zwonkowne wikowarstwo.

Wóndano rěčeše swobodny knjez z Neurath w Hamburgu. Što so z nětčišeje šmjatańcy hospodarskich a wikowansko-politiskich tendencow jednotliwych krajow hišće wuwije, njemóže dźensa nichtó doprědka prajić. W dwěmaj dypkomaj pak je rozwićo Němskeje hižo jasne.

Jene je autarkija, kotraž je so we wukraju zdźěla wopaki zrozemiła. Nichtó w němskim knježerstwje njewěri, zo móže a smě Němska wot wukraja hospodarscy so isolěrować. Wězo dźěłamy ze wšěmi mocami na to, zo by naš lud a naše hospodarstwo wot wukrajnych cyrobow bóle njewotwisne było hač hdy prjedy. Ale na druhej stronje žada centralne położenjo w Europje na zakładze rozomnoho a wjazomnoho napřećopřińdźenja wutwarjenjo wikowanskich zwiskow ze susodnymi krajemi. Zo to Němska chce, dopokazujetej najlěpje wikowanskej zrěčeni z Danskej a Hollandskej.

Druhe je, zo w přichodźe naš tworowy import lěpje zarjadujemy hač w zańdźenych časach. Njeje móžno, zo kóžde powołanjo swoju samsnu wikowansku politiku wjedźe. Wuspěch němskeje zwonkowno-wikowanskeje politiski je wotwisny wot powšitkownoho měra a konsolidacije internacionalnoho położenja. Zo ma zwonkowna politika tukhwilu z čežkimi a khutnymi problemami wojować, wšitcy wěmy. Ale wšitke tute problemy hodźa so na puću měrowoho zrozemjenja wujasnić. Štož pak po prawu a sprawnosći za Němsku žadać dyrbimy a žadachmy, budźemy tež kruće dźeržeć. To su žadanja, kotrež strowy a česć luboważy lud ženje parować njemóže. Rozsud leži nětko pola druhich knježerstwow. Hdyž budźe mjez ludami zasy wjacy dowěry, potom su knježerstwa za wožiwjenjo swětowoho wikowarstwa najwažniše skutkowałe, štož docyła činić móžachu.

Awstriscy socialdemokratojo

dźěłaja mócnje na wobnowjenju a wudospołnjenju swojeje organisacije. Tajna rozprawa awstriskich marksistow rozjasnja wšěm přiwisowarjam, kak sebi přichod mysli. Rozpisuje nadrobnje, zo so čerwjena organisacija na skupiny po dźesaćoch natwarja. Kóžda tajka skupina wuzwoli sebi swojoho rozkazowarja, tući zasy swojich naměstnych a wokrjesnych wjednikow. Nowy nadběh tutych ludźi so cyle wěsće zasy wočakuje. Bauer a Deutsch we wukraju ze wšěmi mocami napřećo Dollfusej dźěłataj.

Trocki w Francózskej.

W jenej villi pola Fontainebleau-a buchu sobotu wobydlenja přepytowane. Při tym pytnychu, zo tutu villu prjedawši ruski ludowy komisar Trocki, joho žona a tři přećeljo wobydleja. Tam namakachu wobšěrnu korrespondencu a druhe ważne dokumenty. Trockoho wuslědźichu přez to, zo motorowoho kolesarja bjez swěcy zajachu, kiž kóždy dźeń listy za Trockoho z Pariza přiwjeze. Policiji praji Trocki, zo ma dowolnosć, w Francózskej bydlić a předpołoži jej wopismo znutřkownoho ministra wot decembra 1933. Wón dźěła tukhwilu na założenju 4. internacionale. Francózske nowiny so prašeja, wot kajkoho znutřkownoho ministra je Trockomu bydleńska dowolnosć data. W decembru 1933 bě Chautemps ze znutřkownym ministrom. Chautemps přida, zo je to dowolił, dokelž kupa Korsika, hdźež Trocki prjedy přebywaše, njebě strowotnje přihódna. Někotre francózske nowiny žadaja wupokazanjo Trockoho.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Pjatk dopołdnja bu na Mikławšku swjatočnje pokhowana njeboćička mać wjeledostojnoho knjeza generalvikara dr. Soppy. Wona běše w Marijnym Dole žiwa a je cyle nahle wumrěła. Jeje mandźelski znjezboži před lětami na kuble w Huscy smjertnje a je tež na Mikławšku pokhowany.

Z Radworja. (Zapozdźene.) Wot jutrow sem je wulki wołtař našeje farskeje cyrkwje trochu hinak wudebjeny. Jandźelej stoještaj hač dotal bóle w stronu, nětko pak bliže při tabernaklu, mjez swěčkami. — Jutrowne jěchanjo wotmě so Bohu dźak zbožownje. Wjedro howješe a ludźi běše so samo z dalšeje wokoliny nadosć zešło. Smědźachmy tu troji křižerski prócesijón wobdźiwać. Budyšskich běše 26, Baćońskich 23 a našich 28 zapřahow. — Do našeje ludoweje šule khodźi 252 katolskich dźěći. Nowačkow bu 15 hólcow a 18 holcow přijatych. Knjez wučer Delan ma jich rozwučować. Njemóžeše pak dutki rozdźěleć, dokelž ma hišće w Rudnych

Don Bosko, nowa hwězda na njebju swjatych.

(Pokročowanjo a skónčenjo.)

W młodosći mysleše Don Bosko tež jara khutnje, zo pójdźe do pohanskich misijónow. Ale joho spowědnik jomu to njedowoli, kaž by wot Boha rozswěćeny był, zo je Bosko w domiznje k wjetšim wěcam powołany. Tola lubosć k misijam njewuhasny w joho wutrobje. Hdźež móžeše, podpjerowaše misije. A hdyž běše nětko wosebitu kongregaciju założił, mysleše hnydom na to, swojich duchownych synow posyłać do pohanskich krajow. Bóh běše joho tež rozswěćił, zo so to stanje. Běše to w lěće 1854. Jedyn z joho studentow, Jan Cagliero, běše čežcy skhorjeł a lěkarjo njemějachu žaneje nadźije wjacy. Don Bosko dźěše, zo by khoroho na smjerć přihotował. Hdyž pak durje jstwički wotewri, běše ze spodźiwnym swětłom napjelnjena. Běły hołbik z wolijowej hałžku lećeše ke khoromu a położi hałžku na hłowu khoroho hólčeca a zhubi so. Ze spodźiwanjom stupi Don Bosko do jstwički. Ale kaž by so přeměniła — wokoło łoža stojachu wosoby dźiwich narodow, do koži hubjenje zawalene, a hladachu starosćiwje na khoroho a hnydom so zasy zhubichu. Bóh rozswěći Don Boska, što ma to znamjenić. Na Caglierowo prašenjo, hač přińdźe joho na smjerć přihotować, wotmołwi: „Ty so wustrowiš a budźeš měšnik a z brevěrom pod pažu poćehneš daloko a budźeš wjele skutkować.“ Prěni wobraz wuloži sebi, zo budźe měšnik a biskop, druhi, zo budźe skutkować mjez dźiwimi narodami. Pozdźišo praji tež, hdyž běše Cagliero z někotrymi druhimi bohosłowcami hromadźe: „Jedyn z was budźe hišće biskop.“ Studenća žortowachu wo tym. Ale 30 lět pozdźišo běše Cagliero misijónski biskop, haj bu hišće kardinal. Wo čož běše w lěće 1848 a pozdźišo prosył: „Hdy bych jeno wjele, prawje wjele měšnikow měł, zo bych je mohł do pohanskich krajow pósłać“, to so dopjelni, hdyž 14. novembra 1875 prěnich 10 misijonarow do južneje Ameriki wupósła. A dźensa sta joho synow skutkuja mjez pohanami w Americy, Africy, Asiji. W lěće 1885 běše hižo 15000 wukřćenych. 7. dec. 1884 bu Cagliero na biskopa wuswjećeny, kaž bě 30 lět prjedy to Don Bosko widźał. Kak so wón radowaše, hdyž krótko před swojej smjerću wohlada tutoho swojoho duchownoho syna jako biskopa, kotryž jomu přiwjedźe mału wukřćenu Indijanku. Z kajkej česćownosću wokoši joho biskopski pjeršćeń, z kajkej nutrnosću žohnowaše joho a tu holčku, prěnjoho swojich misijonarow a płód salesijanskich misijónow!

Ale wobraz našoho swjatoho njeby dospołny był, jeli bychmy ničo njeprajili wo joho spisaćelskej dźěławosći. Don Bosko widźeše, kak runje přez nowiny a knihe so njewěra rozšerja. A tuž přimny so pjera, zo by tež na tutym polu wojował. Słowo z klětki słyša jenož někotři, ale pisane słowo z knihow abo nowinow čitaja tysacy a tysacy a to husto hakle zasy po lětach, tak zo je tute přecy zasy žiwe. Dźiwać so dyrbimy, wotkel je Don Bosko časa

horach na zwučowanskim kurzu dźěłać, kiž hač do 20. IV. traje. — Pokračna šula je nětko hižo dwě lěće wot ludoweje dźělena a ma tukhwilu 4 rjadownje. Mjez wučerjemi njeje Serba. — Młodźina je 8. apryla (młode jutry) pola Šubertec wulki zabawny swjedźeń pod dohladom wjednika našeje pokračneje šule wuhotowała. Swjedźeń běše jara derje wopytany.

— Srjedu, 11. apryla, pokazowaše tu katolske filmowe towarstwo z Drježdźan rjany zynkofilm „Swjate mjelčenjo". Nawjednik, duchowny knjez Dr. Leo Sudbrak poréča k zawodej zajimawje a zdźěli zdobom, zo chedźa tu nazymu druhi dobry nabožny film pokazować. Wosadni su hižo nětko na tute předstajenjo wutrobnje přeprošeni. Kóždy tak dobru nabožnu wěc podpjera.

— Srjedu, na swjedźenju škitarstwa swjatoho Józefa, zastupi po dwělětnym nowicijace w Mittelstein pola Albendorfa do rjadu jezuitow student bohosłowstwa Stanisław Nawka, syn wučerja Nawki tu. Přejemy jomu Bože žohnowanjo k tej ważnej kročeli, zo by mohł něhdy też za naš lud spomožnje skutkować.

— Sobotu, 21. apryla pokhowachmy tu 3 ćěła dorosćenych, cyle njewšědne za našu wosadu. Zemrěli su: Handrikec wowka z Bronja, Nawkec wowka z Miłkec a bywši kubleŕ Mikławš Wólman z Łuha. † Wólman běše sobustaw cyrkwinskoho předsydstwa. Dołhe lěta je też wuznamne zastoństwo při křižefsktm prócesijónje wukonjał. Bóh daj wšitkim wěčny wotpočink a wjesołe z-mortwych-staćo na sudnym dnju.

Z Khróśćic. Štož jězbu do Aue nastupa, wozjewi so sćěhowace: „Serbosław" zarjaduje tutu jězbu 3. swjaty dźeń swjatkow. Wotjědźemy rano 1/24 hodź. z Khróśćic a wróćimy so nocy wokoło 1 hodź. Jězba — su 330 km — płaći tam a sem za wosobu 6 hr. Wobdźělnicy njech so bórzy pola knj. wučerja Pjetaša w Khróśćicach zamołwja. Klóštrske knježny móža so też pola předsydki knj. Wornačec w Pančicach zamołwić.

Z Ralbic. Po jutrach stachu so na šulach našeje wosady wšelake přemjenjenja. W Ralbicach skutkuje t. č. knjez wučeŕ Rachela sam. Jenož knježna wučeŕka Šwopic z Khróśćic na někotre hodźiny za šićo sem jězdźi, dokelž bu knjeni Blumrichec po krótkim skutkowanju tudy, w Konjecach, Różeńće a Worklecach do Połčnicy přesadźena. Knjez wyšši wučeŕ Hajna je khorowatosće dla dowol dóstał. Joho syn, knjez Felix Hajna, wučeŕ we Worklecach, zastupuje t. č. nana připódla w Konjecach. Na město knjeza wučerja Sołty z Pančic přińdźe knjez Eiffler, kiž dawa też w Różeńće jenu šulsku hodźinu. Šićo wuknu naše holcy Konječanskeje šule pola wučeŕki z Wósleńka. W Różeńće skutkuja knježa wučerjo Hänel, Hirsich a Rječka. Knjez wučeŕ Kubaš ma dowol za wjacy-tydźeńsku SA.-kurzus. — Hač dotal mějachmy pokračowanske šule za hólcow a holcy w Ralbicach, Różeńće a Konjecach. Te je nětko šulska wyšnosć zjednoćiła do jeneje pokračowanskeje šule w Ralbicach. Jako wučeŕ so za nju knjez Junk, wučeŕ w Njeswačidle postaji.. — K jutram naše pišćele elektriski motor dóstachu.

Ze Sernjan. Serbske towarstwo katolskich młodźencow w Różeńće wuhotowa zańdźenu njedźelu w Sernjanach zawrjeny założeńsku swjedźeń. Běše derje wopytany. Młodźency hrajachu dwaj žortnej kuskaj. Potom běchu reje.

Ze Šunowa. Tónle tydźeń běše njewšědnje ćopło. Wutoru připołdnju ličachmy 37 stupnjow ćopłoty. Tuž je naša hola jara sucha. Wjacy razow nasta tón tydźeń w našej blizkosći Boži woheń, kiž wulku škodu wosebje na młodźinach načini, też tóšto walčkow so spali. Sobotu paleše so w Konječan-Šunowskim lěsu. Druhi woheń nasta njedźelu. Wutoru paleše so w lěsu mjez Konjecami a Jitkim, a připołdnju nasta też wjetši woheń pola Pěskec. Tu so na 20 hač do 25 kórcow lěsa spali. Woheń pak bu bohudźak bórzy zhašany. Dźěłaćerjo Šunowskoho lěhwa zmužiće pomhachu a dóstachu za to wot knjeza propsta, kiž bě sam z klóštra přijěł, myto: sud piwa a k tomu cigarety.

— Naše lěhwo za dźěłowu słužbu (Arbeitsdienst) so znowa powjetši a dospołnje wutwari. Nětkle je tu na 130 dźěłaćerjow, mjez nimi też wokoło 10 katolskich. Bórzy pak přińdźe hišće 100 dalšich dźěłaćerjow k tomu. Wulke baraki su hnydom zady klóštrskoho kubła w Šunowje natwarjene. Tuž je we wsy nětko žiwjenjo.

Sekundica w Hajnicach.

Njedźelu, 15. apryla 1934, woswjeći wysokodostojny knjez faraŕ Jan Cyž we swojej wosadźe w Hajnicach swoje sleborne měšniske jubileum. Ze wšoho bě widźeć, kak žiwy podźěl wosada na swjedźenju swojoho dušepastyrja bjerje. Pilne ruki běchu ze zelenymi pletwami bohaće wupyšili dom Boži kaž też farski dom. Dopołdnja w 1/210 hodź. zhromadźichu so před farskim domom wosadne towarstwa z khorhowjemi,

---

nabrał pódla starosćow za swoje wustawy, pódla swojich wopytow w khorownjach, pódla dušepastyŕstwa na klětcy a w spowědnym stole, telko pisać. Na sto knihow a knižkow je wón napisał, někotre z nich maja přez sto wudanjow. We wjacy milijónach su joho knihe rozšěrjene.

Wulkotne je skutkowanjo Don Boskowo, wulkotny wuspěch joho kongregacija. Tuta kongregacija ma přez 5000 sobustawow, mjez nimi jenoho kardinala (Hlond, arcybiskop Póznański) a cyłu rjadu biskopow. Wšelakich tych wustawow a šulow je na 1400 z wjacy hač 150000 šulerjemi a khowancami; wyše toho wobstoji na 400 towarstwow prjedawšich šulerjow z wjacy hač 250000 sobustawami. Kongregacija sotrow ma na 4000 sobustawow, na 1500 wšelakich šulow a wustawow z wjacy hač 150000 šuleŕkami. Woprawdźe njesłyšany to wuspěch.

A to wšitko je nastało kaž z ničoho. Jeničcy wulka dowěra na Boha Knjeza móžeše tole dokonjeć. A tu Don Bosko měješe. Hdyž spózna, zo je něšto wola Boža, potom njeboješe so ničoho wjacy. Bóh Knjez pomóže, hdyž chce to měć. A při tym wulka ponižnosć. Wón sam njebě ničo, wšitko jenož Bóh Knjez. Sam běše jenož najposledniši. Tohodla měješe też wšitke přesćěhanja a ćerpjenja za khostanjo za swoje njedospołnosće. K tomu wulka dźěławosć. Dźěłać, dźěłać! To běše joho hesło. Žadyn wokomik njezhubić z lěnjosću!

Znutŕkowny wuspěch pak, wosebje w kubłanju młodźiny, je płód joho wulkeje lubosće. Don Bosko njetrjebaše ženje bić. Ćělne khostanjo njesmědźeše so w joho wustawach nałožować. Potajnstwo joho wukubłanja běše wulka lubosć, wo kotrejž swjaty Pawoł rěči, lubosć, kotraž wšitko wopruje, wšitko dawa, wšomu rozemi, wšitko wodawa, wšitko přemóže. Lubosć běše wotewrjena wšěm, nic jenož dobrym, ale też zanjerodźenym, skaženym. Wutroba połna lubosće běše kóždomu jednotliwomu wotewrjena. A tuta lubosć činješe dźiwy. Jenož jedyn přikład: Junu dawaše Don Bosko exercicije 300 młodostnym złóstnikam w khłostarni (jastwje) La Generala. Přez swoju lubosć doby sebi dowěru wšěch. Don Bosko běše sebi wužadał, zo žadyn zastojnik abo pólicaj njesmě widźeć być. Kaž dźěći wokoło swojoho wótca běchu khostancy k njomu. W tutych dnjach njebě žanoho poroka abo napominanja trjeba. Na kóncu přistupichu wšitcy k swjatym sakramentam. Don Bosko wužada sebi nětko wot direktora tuteje khłostarnje jedyn swobodny dźeń za wšitkich, zo by sej z nimi do wokoliny wulećał. Tutón hladaše na Don Boska, hač je tola hišće při strowym rozomje. Ale Don Bosko dźěše dale k ministrej. Běše to znaty njewěriwc Ratazzi, kotryž pak běše skutkowanjo Don Boska bliže spóznał. Tón chcyše dowolić, jeli budźeja zastojnicy, dohladowarjo sobu. Ale to Bosko njechaše. Skónčnje dowoli minister, hdyž so Don Bosko zaruči, zo so wšitcy wróća. A tu so sta njesłyšana wěc. Jenoho ranja ćehnješe Don Bosko z tymi 300 khostancami won bjez kóždeje straže. Jenož dwě dźěšći wjedźeštaj wosoła z trěbnej jědźu. A cyły dźeń sebi wonka

mnozy wosadni a šulske dźěći, zo bychu wysokodostojnoho jubilara we swjedźeńskim ćahu do Božoho domu dowjedli. Hdyž jubilar z farskoho domu wustupi, bu postrowjeny ze swjatočnym, swjedźenjej přiměrjenym spěwom. Wotdźělenjo dźěći, kotrež běchu jutry šulu wopušćiłe, kaž też šulu hišće wopytowacych powita jubilara jara wustojnje z postrowom we wjazanej rěči. Dobre přeća wosady přednjese dołholětny sobustaw cyrkwinoho předstojićerstwa, knjez prokurist Zieger. Po krótkich dźaknych słowach jubilara nastaji so swjedźeński ćah do domu Božoho; zajimawy to wobraz, hdyž z hórki dele so wiješe do doliny.

Při swjedźeńskej Božej mši assistowachu knjezej jubilarej wysokodostojni knježa kanonik Jurij Hejduška jako paranymf, farař Mott-Šěrachowski jako diakon a farař Rjeda z Kamjenca jako subdiakon. Swjedźeńske prědowanjo měješe knjez arcměšnik Šołta-Lubijski. Božu mšu přewodźeše z wustojnym spěwom Hajničanska „Caecilia“ pod nawjedowanjom knjeza kantora Seiferta. Z dźaknym „Te Deum“ so swjatočnosć w cyrkwi skónči.

Po dokonjanych Božich służbach bu jubilar zasy w swjedźeńskim ćahu na faru dowjedźeny. Tu wotmě so hosćina, na kotruž běchu nimo kk. duchownych přeprošeni kk. wučerjo, sobustawy cyrkwinskoho předstojićerstwa, předsydy a předsydki katolskich towarstwow. Tu so jubilarej mnohe wutrobne zbožopřeća wuprajichu.

Popołdnju wotmě so wosadny swjedźeń na łubi hosćeńca „Zum Forsthaus“ w Budestecach. Rozšěrna łubja běše hač na poslednje městačko wobsadźena. Dopokaz za to, kak žiwy a powšitkowny podźěl wosada bjerješe na swjedźenju swojoho knjeza fararja. Też druhowěriwi běchu we wjetšej ličbje přitomni, mjez nimi měšćanostaj z Budestec a Hajnic. Hdyž bě „Cäcilia“ wjacyhłósny spěw rjenje přednjesła a swjedźeńska zhromadźizna spěw wuspěwała, postrowi knjez wyšši wučer Rječka-Hajničanski, kotryž so wo přewjedźenjo cyłoho swjedźeńskoho porjada wustojnje a raznje staraše, jubilara a wšitkich přitomnych, wułožujo, zo chce też wosada zwonka domu Božoho swojomu wjelečesćenomu dušepastyrjej při joho sležbornym měšniskim jubileju swoju česćomnosć a dźakownosć wopokazać. Swjedźeński program běše bohaty a wotměnjaty, tak zo so nikomu njewostudźi a kóždy wosta hač do kónca t. r. hač do nimale 7 hodźin. Knjez arcměšnik Pawoł Šołta z Lubija wuži přileżnosć a wupraji w mjenje swojoho arcměšniskoho wokrjesa jubilarej najwutrobniše zbožopřeća. Program wopřiješe rěčny khór, deklamacije, ludowe reje, rejki a hrajki; spěwy cyrkwinskoho khora kaž też zhromadne, skónčnje swjedźeńsku rěč knjeza fararja Motta-Šěrachowskoho. Wón złoži swoju rěč na słowa swj. japoštoła: Kóždy měšnik z luda wzaty — za lud postajeny. Wón wułoži wustojnje, kak je so po tutych słowach měł we swojim žiwjenju a skutkowanju swjaty farař Jan z Ars, patron fararjow, a předstaješe přitomnym přirunawajo žiwjenjoběh a skutkowanjo jubilara a skónči swoje zrěčniwe słowa z dobrymi přećemi za njoho.

Po tym jimaše so słowa wysokodostojny knjez jubilar, dźakowaše so wšitkim, kotřiž běchu na kajkežkuli wašnjo joho jubilej porjeńšili, wosebje, kotřiž běchu při spěwach a předstajenjach sobuskutkowali, kaž też swojim wosadnym za zwólniwe zhromadne sobudźěło we wšěch dušepastyrskich a farskich należnosćach. Jubilar wobkruće še, zo je so stajnje po hesłu měł: Bohu, štož Bože je — a kejžorej, štož je kejžorowe. Je so prócował po swojich najlěpšich mocach za česć Božu a spomoženjo dušow dźěłać, je pak też swojej wótčinje, swojej domiznje, swojomu ludej, z kotrohož je wušoł, dał, štož jomu słuša. Ze serbskoho luda wušedši je so stajnje k njomu znał a joho sprawne žadanja podpjerał. Nichtó pak njebudźe jomu při tutym zajimje za joho narod porokować abo dopokazać móc, zo je hdy přećiwo wótčinje na někajke wašnjo so přešoł. Ze zhromadnym spěwom, kiž mócnje po łubi šumješe, bu swjedźeńska zhromadźizna skónčena.

Też „Katolski Posoł“ přeje jubilarej bohate Bože žohnowanjo k joho jubilejej. Ad multos annos!

Hišće něšto k jubilejnym pasijónskim hram.

W starej Bajeńskej bě hač do 18. lětstotka wjacorych městnow pasijónskich hrow. Tola w nowym času so zakazachu, jenož Oberammergaw dósta privileg, jomu „so hnadnje dale dowolichu“. Tak je so tu njepřestawajcy 300 lět spochi hrało. Wjes je prastare sydliščo. Hižo stari Romjenjo tu zastawachu, hdyž do Germanije (Němskeje) ćehnjechu. Zahe so tu křesćanstwo zakorjeni. Hdyž kejžor Ludwik 1330 klóštr Ettal założi, kotryž chcemy też wopytać, bě Oberammergaw hižo nahladna wjes. Jeje wobydlerjo so bórzy sami na puć do swěta podachu a swoje rězbarske twory předawachu. (Dalše hl. str. 127)

hrajachu a bjesadowachu; wječor pak njepobrachowaše ani jedyn, hačrunjež běše přileżnosće k ćeknjenju dosć. Tak mytowachu tući khostancy joho dowěru a lubosć.

Don Bosko pak wužiwaše też wosebite srědki. Tute chcyše też jedyn jendźelski, njekatolski minister spóznać. Don Bosko dowjedźe joho do kapale před wołtař a praješe: Modlitwa, wšědna Boža mša, husćiše swjate woprawjenjo, swjata spowědź a nutrne česćowanjo maćerje Božeje — to su naše srědki k wukubłanju młodźiny. A k tomu dowěra też ke wšěm. Dowěra zbudźuje zasy dowěru a přikhilnosć. Don Boskowe wustawy běchu bórzy swětaznate. Z daloka přikhadźachu wučomcy, zo bychu tu pedagogiku — wumělstwo kubłanja — studowali. Haj, móže so prajić, zo je Don Bosko najwjetši pedagog — wukubłar młodźiny. Što je porno njomu Komensky, Pestalozzi a druzy — ale dokelž je měšnik swjateje katolskeje cyrkwje, so joho mjeno we mnohich worštach zamjelčuje.

Tak skutkowaše Don Bosko. Ale zwotkel bjerješe wón srědki za tak wulke wěcy? Kaž hižo prajachmy: z dowěry na předwidźiwosć Božu, kotraž jomu přecy zasy dobroćeri pósła. Ale wón wědźeše też dobroćeri dobyć a sebi zdźeržeć, kotrychž tak rjec do wosebitoho bratrstwa zjednoći: zjednoćenjo Salesijanskich sobudźěłaćeri, kotřiž maja so wo žohnowanjo Bože za dźěławosć Salesijanow modlić a jich z jałmožnu podpjerować abo drunich dobroćerjow namakać. Bamžojo su też tutych pokhwalili a připóznali a jim wšelake wotpuski přizwolili. Dźensa je na 360000 tajkich sobudźěłaćeri.

Swjaty běše Don Bosko we swojim žiwjenju, swjaty wumrě. Poslednje lěta běše časćišo khorowaty. Ale dźěłaše dale. Naposled sedźeše jenož w stólcu. Za najmjeńše służby běše dźakowny. Wosebje doporučowaše časćiše swjate woprawjenjo a česćowanjo maćerje Božeje. Hdyž njemóžeše hižo z prawicu žohnować, położi swoju lěwicu na hłowu swojoho přećela a da sebi ruku wjesć, zo by křižik sčinił. Žohnujo dźěše přez žiwjenjo, žohnujo wumrě. Jene z poslednich joho słowow běše: „Prajće wšěm mojim hólcam, zo jich wšitkich w Božim raju wočakuju. Tam budźemy wěčnje zbožowni! Sempre avanti! (Přecy doprědka!)“

Rano 31. januarja 1888 wumrě zbóžnje. Wječor před tym móžachu wšitcy joho hišće widźeć. W stólcu sedźeše, hłowu nakhilenu, křiž na wutrobnje — za tutón swět hižo wotemrěły. Tutón wobraz lubowanoho wótca zary so wšěm do wutroby.

Joho čěło bu w cyrkwi wustajene. Na 40000 ludźi ćehnješe wokoło marow, přez sto tysacow joho přewodźeše k rowu we Valsalice pola Turina po joho přeću, hdyž je wustaw za małych Salesijanow a wukubłanjo na japoštołow młodźiny a pohanskoho swěta. Tam puću ja sta a tysacy, zo bychu pola joho rowa načerpali zahorjenja za japoštołstwo k zakhowanju swěta za Boha a wěru.

Přechodne modlenja Božich mšow

3. njedźela po jutrach. Běła.

Jutry su předznamjo wěčnoho zboža, a radosć japoštołow, jako Jězusa překrasnjenoho wuhladachu, předznamjenja radosć wěriwych duši, hdyž po tradanjach w dole sylzow wuhladaju Khrystusa w joho njebjeskej krasnosći. Swět, dźěło Božeje wšohomocy, khwali Boha; też njepřećeljo Boži, zatan a joho cwólba, nućeni wuznawaju joho Božu khwału.

1) **Introitus. Přistup.** (Psalm 65, 1—2.) Wyskajće Bohu wšitke kraje, alleluja! Spěwajće psalmy joho mjenu, alleluja, wótře sławće joho khwału, all., all., all. (Ps. 65, 3.) Rekńće Bohu: Kak hrózbne su Twoje skutki, Knježe! Twojeje wulkeje mocy dla lišća so Ći samo Twoji njepřećeljo. Khwała Wótcej . . .

2) **Oratio. Modlitwa dnja.** Božo, kiž błudźacym swětło swojeje prawdy dawaš, zo bychu so na puć sprawnosće wróćić móhli, daj wšitkim, kiž so ke křesćanstwu wuznawaju, zo bychu hidźili, štož je přećiwo křesćanskomu mjenu, a činili, štož so z joho swjatosću znjese. Přez našoho Knjeza . . .

Popřej nam swojim służownikam, prosymy, Knježe, zo bychmy so stajneje strowoty duše a ćěła wjeselili a přez khwalbne zastupnistwo zbóžneje přecy knježny Marije z časnej zrudobu přelutowani byli a k wužiwanju wěčnoho wjesela dóšli.

Božo, pastyrjo a wjedniko wšěch wěriwych, spohladuj miłosćiwje na swojoho wotročka X, kotrohož sy za pastyrja swojej Cyrkwi postajił, a daj jomu, prosymy, ze słowom a příkładom swój podstajeny lud spěchować, zo by zdobom ze sebi dowěrjenym stadłom do wěčnoho žiwjenja došoł. Přez našoho Knjeza . . .

3) **Lectio** Epistolae beati Petri Apostoli. **Čitanjo** z 1. lista swj. Pětra jap. 2, 11—19.

Smy jeno putnicy na zemi. Swjaty Pětr napomina nas k pócćiwomu žiwjenju, zo bychmy njebjesku wótčinu dóspěli. Tak njekatolikow a pohanow přeswědčimy, kiž nas wopaki sudźa, a jich samo nakazamy, zo jich Bóh ze swojej hnadu wopyta. Wyšnosći a knjejstwam smy posłušnosć dołžni, wšitkich mamy lubować, wosebje pak bratrow a sotry po wěrje. Dobrowólnje, swobodnje, nic nućeni, budźmy poddaći předstajenym, njewužijmy pak swobodu k njepočinkam. Tak budźe so Cyrkej přez nas rozšěrjeć a z njej česć Boża.

Najlubši, napominam was, jako přikhadnikow a cuzbnikow, zo byšće so zdźeržowali mjasnych požadosći, kotrež wojuja přećiwo duši. Wjedźće dobre žiwjenjo mjez pohanami, zo bychu ći, kotřiž was jako złóstnikow wobrěčuja, waše dobre skutki widźicy Boha khwalili na dnju wopytanja (Božeje hnady). Budźće tohodla poddaći kóždomu człowjeskomu stworjenju Boha dla: njech je kralej jako najwyššomu, njech je bohotam, kotrychž wón posyła złóstnikow khłostać a dobrych mytować. Přetož to je wola Boža, zo byšće dobre činicy hubu zamkli njewědomym, njerozomnym ludźom. Sće dźě swobodni, nic pak, zo byšće ze swobodu złósće zawodźěwali, ale jako służownicy Boži. Wšitkich česćujće, bratstwo lubujće, Boha so bójće, krala česćujće. Wotročcy, budźće poddani ze wšej bojosću knježim, nic jeno dobrym a měrnym, ale też złym. Přetož to je miłosć: w Khrystusu Jězusu, našim Knjezu.

4) **Alleluja, all.** (Ps. 110, 9.) Wumoženjo pósła Knjez swojomu ludej. Alleluja. (Luk. 24, 46.) Běše trjeba, zo by Khrystus ćefpjeł a z mortwych stanył a tak zastupił do swojeje krasnosće. Alleluja.

5) **Evangelium. Dobre poselstwo.** Sequentia sancti Evangelii sec. Joannem. Słowa swj. sćenja po Jenje 16, 16—22.

Pomału přihotuje Khrystus japoštołow na swój wotkhad do njebjes a jich pokoja w bolosći, jako zhonja, zo budże Jězus po jutrach jeno krótki čas z nimi přebywać a jich bórzy wopušći. Žadosć z widźomnym Zbóžnikom wobkhadźeć, ma w duši kóždy wěrny křesćanski człowjek, a tohodla też jomu płaća słowa, kotrež Jězus japoštołam rjekny. Přetož po krótkim stysku a trapjenju wohladamy joho, a naša radosć budże wěčna.

Wony čas rjekny Jězus swojim wučownikam: Khwilku, a njebudźeće mje wjacy widźeć, a zaso khwilku, a budźeće mje widźeć, přetož du k Wótcej. Tohodla rjeknychu někotři z joho wučownikow mjez sobu: Što je to, zo nam praji: Khwilku, a njebudźeće mje widźeć, a zaso khwilku, a budźeće mje widźeć, a du k Wótcej? Tohodla prajachu, što je to, zo praji: Khwilku? njewěmy, što rěči. Jězus pak spózna, zo chcychu so joho prašeć, a rjekny jim: Wo tom mjez sobu so prašeće, zo rjeknych: Khwilku, a njebudźeće mje widźeć, a zaso khwilku, a budźeće mje widźeć. Zawěrno, zawěrno praju wam: Wy budźeće płakać a žałosćić, swět pak budźe so wjeselić; wy budźeće so rudźić, ale waša zrudoba wobroći so do wjesela. Žónska, hdyž porodźa, ma zrudobu, dokelž je jeje hodźina přišła; hdyž pak dźěćatko porodźi, njespomina wjacy na bolosć wjesela dla, zo je so człowjek na swět narodźił. Też wy maće drje nětko zrudobu, ale budu was zaso widźeć, a waša wutroba budźe so wjeselić; a waše wjeselo nichtó wot was njewozmje.

6) **Offertorium. Přinos.** (Ps. 145, 2.) Khwal, moja duša, Knjeza. Khwalić budu Knjeza čas swojoho žiwjenja, spěwać budu swojomu Bohu, doniž budu žiwy, alleluja.

7) **Secreta. Ćicha modlitwa.** Z tymi swjatymi potajnosćemi, Knježe, wobradź nam, zo bychmy zemske požadosće podušeli a njebjeske lubować wukli. Přez našoho Knjeza . . .

2. a 3. modlitwa kaž 2. njedźelu po jutrach.

8) **Praefatio. Předhrono.** Vere dignum et justum est. Zawěrno hódne a sprawne je, přisłušne a spomožne, zo, Knježe, Tebje kóždy čas, wosebje pak nětko najsławnišo Će khwalimy, hdyž bu Khrystus jako jutrowne jehnjo za nas woprowany. Wón dźě je prawe Jehnjo, kotrež hrěchi swěta na so wza, kiž ze swojej smjerću našu (wěčnu) smjerć zniči a nam ze swojim z mortwych staćom žiwjenjo wróći. A tohodla z jandźelemi a arcyjandźelemi, z trónami a knjejstwami, haj z cyłym wójskom njebjeskim spěwamy Ći pěseń khwały bjez kónca wospjetujcy: Swjaty . . .

9) **Communio. Spěw k woprawjenju.** (Jan 16, 16.) Khwilku, a njewohladaće mje, alleluja; zaso khwilku, a mje wohladaće, přetož du k Wótcej, alleluja, all.

10) **Postcommunio. Po woprawjenju.** Swjatosće, kotrež smy dóstali, prosymy, Knježe, njech nas wobnowja jako žiwnosć duše a pomoc ćěła. Přez našoho Knjeza . . .

Dóstawši, Knježe, zawdak našeje zbóžnosće, prosymy Će, njech nas swjata Marija stajna knježna, kotruž smy z tym woporom Twojeje majestosće počesćili, ze swojej starosću wšudźe škituje.

Tute přijećo bójskoho Sakramenta njech nas, prosymy, Knježe, škituje a Twojomu służownikej X, kotrohož sy swojej Cyrkwi za wjeršnoho pastyrja dał, njech zdobom z joho stadłom howi a stajnje tyje. Přez našoho Knjeza Jězusa . . .

Wjele hubjenstwa a nuzy přinjesechu wójny, woheń, wody a khorosće. Najćežše domapytanjo pak bě mór a mrětwa. Tehdomniša farska posmjertna kniha ličeše 84 mortwych za krótke měsacy. Mjez nimi běštaj też fararjej Primus Christeiner a joho naslědnik Marcellus Fatiga. Z jeju smjerću je so zapis do matrikalnych knihi přetorhnył. Mrěća njebě žanoho kónca. Tuž dyrbjachu njebjesa, dyrbješe Bóh sam zapřimnyć. Tuž slubi Oberammergawska rada swjatočnje w cyrkwi, zo „chce kóžde dźesać lět pasijónsku tragediju dźeržeć". Wot tuteje hodźiny „ani jenoho človjeka njewumrě".

Tute swjate slubjenjo dźerža Oberammergawscy hižo 300 lět. 1634 so prěni króć k dopjelnjenju tutoho sluba hraješe. Tola hra a tekst stej staršej hač tutón slub. Kak móhli Oberammergawscy w krótkich měsacach trěbny tekst zestajeć, jewišćo wuhotować a hrajerjow nawučić. Předźělany tekst pokhadźa z benediktinskoho klóštra St. Ulricha a Afry srjedź 14. lětstotka. Tola wobstoješe też tekst Weilheimskoho fararja Jana Albea z lěta 1600. Tutón wobhladowaše so jako „stary Oberammergawski tekst". Nětčiši je spisał Ettalski pater Ottomar Weis w lětach 1811 a 1815, kiž je pozdźišo (1850 a 1860) tehdomniši farař we Oberammergawje, duchowny rada Alois Daisenberger, znowa předźěłał.

Pasijónske hry maja też wosebitu hudźbu z lěta 1811. Tutu je tamniši wučeŕ Rochus Dedler 1820 zhotowił, kotraž so z wjetšoho dźěla dźensa hišće trjeba.

Zadni zawěšk k hram tworještej hač do lěta 1830 wjesna cyrkej a kěrchow. Pozdźišo hraješe so na pasijónskej łucy při wjesnym wukhodźe pod hołym njebjom. Kulisy tworjachu hory a lěsy. Swobodne jewišćo pasijónskich hrow je hač do dźensišoho dnja zwostało. Hakle w lěće 1900 so njesměrnje wulka hala přikry a tak su přihladowarjo před dešćom a sněhom škitani. Domskej Annasa a Pilatusa buštej 1929 nowej natwarjenej. Tola hraje so zwjetša na wotewrjenym jewišću. Přemóžace su zhromadne sceny při Jězusowym přikhadźe do Jeruzalema, před Pilatusowym domom a na křižnym puću. Zdźěla je wjacy hač 900 ludźi na jewišću. Nimale wšitcy dorosćeni wjesni mužojo skutkuja w někajkej róli sobu, dale wšitke dźěći a nježenjene žónske.

Lětuše jubilejne hry so z wosebitej swěru a prócu přihotuja. Hłowne róle su zdźěła w samych rukach kaž 1930: Khrystus, Marija, Kaifas. Też dalše su derje wobsadźene, kaž Jan, Madlena, Judaš. W jubilejnym lěće chce naměstne zarjadnistwo wšitkim zajimcam ze wšěch krajinow Němskeje a wukraja zmóžnić, pasijónskim hram přihladować a připosłuchać.

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. 1000 španiskich putnikarjow wopyta Swjatoho Wótca. Rěčeše k nim wo zasłužbach maćerje Božeje k našomu wumoženju. Dyrbimy so runje na kóncu Swjatoho lěta na to dopomnić, zo je swjata Marija naša „sobuwumožeŕka". Hižo do stworjenja swěta wědźeše Bóh, zo budźe swj. Marija najlěpje sobuskutkować z Božej hnadu, a tohodla bu jenož wona dostojnjena, nam dać Wumožnika. Bóh da jej, wědźo, zo jenož wona so z krutej wolu wšoho wosobinskoho hrěcha źda, wosebite hnady. — Też italscy lěkarjo, kotřiž w katolskim skutku sobudźěłaja, wopytachu bamža. Wón jich na to dopomni, zo je lěkaŕ był wuzwoleny, swjate sćenjo pisać, be to swj. Lukaš. Dale rozłoži, zo je runje lěkarjej najlěpje móžno, w katolskim akcijónje sobu dźěłać, hdyž tola nimale do wšěch swójbow přińdźe. Je dźě też znate, zo je tak mnohi katolski lěkaŕ swojich khorych zdźeržał na puću wěry, a jeli jón wjacy njekhodźachu, jich zasy na njón dowjedł. A njechamy so prašeć, kelko dźěći so njeby narodźiło, njebychu-li dobri lěkarjo hižo před jich zastupom do swěta wo nje wojowali.

Francózska knježna je swoje dźěło za doktorat prawa wěnowała bamžowskomu statej. Młoda doktorka piše na kóncu, zo bamž też potom knježićeŕ wostanje, hdyž snadź so jomu zasy joho mały krajik (Vatikanske město) wozmje. Wón dźěn běše też w času do Lateranskich zrěčenjow wot wšitkich krajow jako knježićeŕ připóznaty.

Němska. Rjad swj. Vincenca wobstoji hižo na 300 lět. Sotry tutoho rjadu wěnuja swoje mocy wosebje spomožeŕskomu dźěłu. W Němskej ma rjad 11771 sobustawkow. K tomu přińdźe 1373 novickow. Rjad ma tu 553 domow z 259282 khorymi a 7707 wothladaŕkami. W 132 druhich khorownjach skutkuje 5253 a w domach za starych a běднych 1261 sotrow. 1988 sotrow stara so wo woćehnjenjo 77287 młodostnych, wosebje holcow. Njechamy tu dale ličby podawać, ale jenož spomnić, zo sotry też khudym pućowacym jěšć podawaja. Ličba tychle pohosćenjow dźe do milijónow.

Wrótsławski professor Schmidtke je knihu wudał, w kokrejž wo Židach pisa. Bamžowska komisija Swj. Pisma je knihu začisła tohodla, dokelž spisaćel wjele dźiwow Staroho Zakonja prawje njeposudźa kaž też wěrnosć Swjatoho Pisma.

Francózska. Njedaloko Pariza běše radiowa stacija, kotraž statej njesłušeše. Tuta rozsyłaše też katolske nabožne předneški. Kónc zańdźenoho lěta přewza stat tónle sćelak a zakaza nabožne přednoški, tak zo dyrbjachu so tute we wukrajnym (luxemburgskim) sćelaku francózskim staćanam poskićeć. Nětko je zapósłanc komornej komisiji za póst, telegrafiju a telefon namjet zapodał, zo bychu so nabožne přednoški zasy dowoliłe. Komisija je do toho přizwoliła.

Zarjadnistwo zwjazkow bjezbóžnych, kotreż ma swoje sydło w Świcy, chcyše, so do Straßburga přesydlić. Tola francózske knježeŕstwo to dowoliło njeje.

Španiska. Ludźo su tam, kaž we wšěch južnych krajach, hižo prjedy dorosćeni hač pola nas. Su też bóle zmysłojći. Nětko pak je prjedawše čeŕwjene ministerstwo postajiło, zo maja so hólcy a holcy we wyššich šulach hromadu woćahnyć. Njesměja wjacy rjadownje być jenož z hólcami abo jenož z holcami. Kak strašne tajke zhromadne woćehnjenjo je runje w času, hdyž so hólc wuwije na młodźenca a holca na knježnu, pokaza prostwa, kotruž su katolscy starši ministerstwu zapodali, a w kotrejž wopisuja, kak so njewinowatosć jich dźěći w tajkich zhromadnych rjadownjach niči. Je jim to najswjećiše kubło, kotreż jich dźěći maja. K tomu přińdźe hišće, zo jim wučerjo wšelake njepóćiwe knihe poskićeja.

W poslednich lětach so w Španiskej žane procesijóny njewotměwachu, dokelž je bjezbóžni kažachu. Tola lětsa w martrownym tydźenju so zasy znate procesijóny wotměchu, dokelž běchu wyšnosće přilubiłe, zo chcedźa swjate wobrjady škitać.

Španiska katolska młodźina je so w poslednim času derje skrućiła. Cyrkwi napřećiwne zakonje su młodźinje skerje pomhałe hač škodźałe To je z toho dowidźeć, dokelž maja zwjazki młodźiny dźensa dwójcy telko sobustawow kaž prjedy. W towaŕstwach kćěje dobre katolske žiwjenjo.

Awstriska. Kardinal Innitzer je cyłu katolsku młodźinu do jenoho cyłka zwjazał. Organisacija mjenuje so nětko „Katolska młoda fronta". Wjednika za frontu je wón sam postajił. Młodźina, kotraž njeje hišće w připóznatych zwjazkach, ma so statnje organizować. Katolske zwjazki maja wjednikow a duchownych postajić, kotřiž budźa młodźinu, kotraž je cyrkwi cyle wotcuzbnjena nic jenož we politicy ale też we nabožinje rozwučować. Tak zasłyša też tajcy zasy něšto wo cyrkwi a wěsće so tak mnozy njewěriwi młodźi ludźo zasy Khrystusej přiwobroća.

Italska. Po konkordaće z lěta 1929 płaći w Italskej cyrkwinske wěrowanjo też před statom. Potajkim njetrjebaja tajcy, kotřiž su w cyrkwi zwěrowani, wjacy na stawnistwo hić, ale trjebaja to stawnistwu jenož pisomnje abo ertnje wozjewić. Ličba tych, kotřiž su so před stawnistwom ale nic w cyrkwi wěrować dali, je w poslenich lětach stajnje spadowała.

Hollandska. Nižozemske ministerstwo je spodźiwny wukaz wudało. Katolske a evangelske radio dyrbitej dźěl časa też druhim přewostajić. A što so sta? Katolske radio dyrbješe dźěl časa swobodomulerjam přewostajić!

Ruska. (Martrařstwo pólskoho kanonika Jana Trojga.) Kanonik Trojgo bu prěni raz we zwisku ze zajećom biskopa Cieplaka w měrcu 1923 do jastwa tyknjeny a tam přez dwě lěće dźeržany. Druhi raz zajachu joho kónc lěta 1927 a pósłachu joho na pjeć lět do nućenoho dźěła na sołowjeckich kupach (čertowych kupach w Lodowym morju). Po tych lětach joho bjezbóžnicy njepušćichu, ale zadźeržachu joho w khostanskim lěhwje. Wjele króć je so kanonik Trojgo prašał, čohodla su joho zajeli atd., ale njedósta wotmołwy. 5. julija 1932 dowjezechu joho z druhimi duchownymi ze sołowjeckeje kupy Auzer na Centralnu kupu a tam joho njewopisajnje ćwělowachu, zo by so wěry wotrjekł. Na tajke zakhadźenjo djabołskich človjekow skhorje na čuwy a dušu. Kónc julija 1932 přewjezechu joho do kłódy w Leningradźe (z druhimi duchownymi: Chomičom, Dejnisom, Nowickim, Bujalskim, Sowińskim a biskopom Matulonisom). Či knježa z bolosćiwej wutrobu pytnychu, zo je jich bratr njenormalny. Na dwórnišću w Leningradźe zetka jich nětčiši najhórši přesćěhař katolikow w Ruskej, Pauker. Tón widźo, zo jedyn z duchownych kanonika Trojga wjedźe, so wopraša: Što to rěka? Što jomu je? Přewodnik z krótka wotmołwi: „Trojgo je na čuwy skhorjeł." Na wobliču komisara Paukera bě radosć zatana widźeć. Kanonika Trojga sadźichu samoho do cale. Po lěće tajkeje ćwěle přewjezechu joho do lěhwa nućenoho dźěła we Łodejnym Polu, hdźež martrař w prěnjej nocy po přewjezenju zemrě. Kaž z Moskwy hamtska powěsć rěči, wumrě njebohi na sylne roztřasenjo čuwow (ostroje pomješatjelstwo — wótre změšeństwo). Tola skorjenjo su ći wotročcy bólšewisma z njewopisnym dračowanjom přez wjele lět zawinyli. Krej martrarjow w Ruskej je symjo křesćanstwa. Mocy hele cyrkej tola njepřewinu! Modlmy so za njewinowatych zasudźenych!

Mexiko. Arcybiskop we hłownym měsće a mexikanski primas dósta wot knježeřstwa poručene, zo ma wšěm duchownym swojoho biskopstwa wupowědźić. Tak je staruški arcbiskop nětko jenički měšnik w swojim biskopstwje. Njeje jomu wězo móžno, wšo wukonjeć, štož by chcył abo dyrbjał. Tuž prošeše knježeřstwo, zo by jomu dowoliło, jenoho duchownoho postajić, kokryž měł joho raz w khorosći zastupować. Ale to knježeřstwo njedowoli. Najebać toho wšoho pak je wulki dźěł ludu cyrkwi a měšnikam swěrny.

Jězbu do Oberammergawa nastupajo!

Dla jednanja z wobkhodnym zarjadnistwom w Oberammergawje njehodźeše so před tydźenjom ničo wozjewić. Nadźijamy so, zo mjez tym něšto dokónčne dóńdźe. W prospekće, kotryž drje su wšitcy zajimcy dóstali — štóž jón hišće nima, njech mi napiše — je naspomnjene, zo ma so w Oberammergawje dwójcy přenocować, štož pak je z wulkimi wudawkami zjednoćene. Tola po pokazkach (Richtlinien), kotrež wjednicy wosebiće dóstanu, je móžno, zo so wuwzaćo čini. To chcemy wužić. Tuž pojědźemy rano z Mnichowa abo Partenkirchen na hry, kotrež so we wosmich započinaja, a wotjědźemy wječor w šesćich naspjet, hdźež so přestanu. Tak zdamy so tamnych drohich přenocowanjow a njejsmy na městnosć zwjazani. Myslu sebi, zo w bližšich dnjach w tym zmysłu wotmowłu dóstanu. Potom maja so hnydom zastupne lisćićki skazać a do časa zapłaćić. Za nimi so sylnje naprašuja. W jubilejnym lěće budźe wobdźělenjo jara bohate. Tuž napłaćće ruče 20 hriwnow. Zbytk so wužije jako garantija, zo so zamołwjeny też na jězbje wobdźěii. Štóž w prawym času njewozjewi, zo nochce abo njemóže sobujěć, zhubi napłaćene pjenjezy, jeli na swoje městno druhoho njepósćele. Při tym chcu naspomnić, zo je prěnje awto połne. Po žnjach pojědźe najskěrje hišće jene. Někotři su so hižo zamołwili.

— k.

Towařstwowy powěstnik.

Pančicy. Z někajkeje strony so powěsć rozšěrja, zo so njedźelski swjedźeń „Lipy Serbskeje" w Pančicach njewotměje. To je hoła njewěrnosć! Naš kulturny referent, knjez wučeř Nejdo w Rakojdach, je nam zaručił, zo smědźa serbske spěwne towařstwa bjeze wšoho stracha swoje swjedźenje wuhotować. Tak nima nichtó prawo, našomu swjedźenjej zadźěwać abo jón znjemóžić. Tuž přińdźće prawje bohaće!

Lipa Serbska w Pančicach.
Jurij Rychtar, předsyda.

Należnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1934.

Kk.: 326. z Ralbic: Hańža zwud. Brězanowa; 327. z Nowoslic: Michał Kórjeńk; 328. ze Słoneje Borsće: Madlena Mětowskec; 329. z Dalic: Jurij Guda.

Sobustawy na lěto 1933.

Kk.: 971. G. D.;

Sobustawy na lěto 1932.

Čo. 1080.: P. R.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 17. apryla 1934.

172 wołow, 461 bykow, 367 kruwow a jałojcow, 1988 ćelatow, 652 wowcow, 3302 swini.

Woły: 1) Połnomjasne, wukormjene, młódše, najwjetšeje rězneje hódnosće 32—36 hr. 2) starše 28—31 hr. 3) Połnomjasne młódše 24—27 hr. 4) Połnomjasne starše 21—23 hr. **Byki:** 1) Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće 30—32 hr. 2) Połnomjasne, wukormjene 27—29 hr. 3) Mjasne 23—26 hr. **Kruwy:** 1) Młódše, połnomjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće 26—28 hr. 2) Połnomjasne wukormjene 22—25 hr. 3) Mjasne 18—21 hr. 4) Mjenje picowane 12—16 hr. **Jałojcy:** 1) Połnomjasne, wukormjene najwjetšeje rězneje hódnosće 31—33 hr. 2) Mjasne 26—30 hr. **Ćelata:** 1) Najlěpše wukormjene 40—48 hr. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 34—38 hr. 3) Špatne 28—33 hr. 4) Najšpatniše 20—27 hr. **Wowcy:** 1) Najlěpše kormjene jehnjata a młódše kormjene borany 43—46 hr. 2) Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy 40—42 hr. 3) Mjasne wowcy 35—39 hr. 4) Snadnje wuwite wowcy a jehnjata 33—36 hr. **Swinje:** 1) Tučne swinje přez 3 centnarje 42—43 hr. 2) Połnomjasne wot 240—300 puntow 41—42 hr. 3) Połnomjasne wot 200—240 puntow 40—41 hr. 4) Połnomjasne wot 160—200 puntow 37—39 hr. 5) Mjasne wot 120—160 puntow 33—36 hr. 6) Rancy 34—38 hr.

„Jednota", tow. katolskich Serbow za Budyšin

zmeje jutře njedźelu wječor we 8 hodź. **měsačnu zhromadźiznu** w Kolpingowym domje. Wšěch lubych sobustawow kaž też hosći přeprošuje **předsydstwo.**

Procesijón do Filipowa!

Wutoru, 1. meje, rano w 5 hodź. w Khrósćicach Boža mša. W 6 hodź. woteńdźemy. **M. Narćik.**

Wróćiwši so wot rowa mojeje droheje mandźelskeje a našeje staroséiweje maćerje

Khaty Měrćinkoweje rodź. Cyžec

wuprajamy wšitkim, kotřiž su drohu njeboćičku w tak bohatej ličbje k rowu přewodźeli a na pustych wječorach za jeje khudu dušu so modlili, wosebje też tym, kiž su w dnjach horja nam tak njesebičnje k pomocy byli, naš

najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez!"

W Haslowje, na dnju pohrjeba.

Jurij Měrćink a dźěći.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik. — „K. P." ćišći so w 1600 exemplarach

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9 — Pokładnik: Jurij Šołta, Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokorečak čo. 3895.

17. čisło. | W Budyšinje (Bautzen), 28. apryla 1934. | 72. lětnik.

Pastyŕski list
k lětušej njedźeli šule a wukubłanja.

Lubowani wosadni!

Należnosć, kotraž swjatomu wótcej Piej XI. sobu najbóle na wutrobje leži, je spěchowanjo katolskoho skutka, k čomuž su tež němscy biskopja po přeću a woli Swjatoho Wótca nas namołwjeli. Zaměr katolskoho skutka je, zo by kralestwo Bože so woprawdźe wutworiło z mocy wobnowjeneje wěry, kralestwo Khrystusowe rostło w jednotliwych dušach, we swójbach a farskej wosadźe.

Z čim pak dyrbjeli započeć, zo bychmy swět za Khrystusa wróćo dobyli, jeli nic z wukubłanjom młodoho splaha? Tohodla je wukubłanjo katolskeje młodosće w duchu Khrystusowym za nětčiši čas hłowny nadawk, kotryž nam wšitkim wulke a khutne zamołwjenjo napołoža, wosebje za dźěło we swójbje a šuli.

Wy wěsće, lubowani wosadni, zo je katolska wuznawanska šula přez swjatočne zrěčenjo najwyššich instancow w cyrkwi a šuli w konkordaće jasnje připóznata, za čož smy Bohu a wysokimaj zwjazkarjomaj dźakowni. Z toho pak wukhadźa tež za nas nadawk a winowatosć, zo my katolikojo za wukubłanjo nam dowěrjeneje młodosće wšitke swoje mocy zastajimy. Cyłe wukubłanjo młodosće dyrbi z duchom našeje swjateje wěry wožiwjene być. We swójbje waži so dźěćo jako dar wot Boha daty. W šuli budźe nabožna wučba centralne słónco, kotrež swoje rozswětlace a rozhrěwace pruhi do cyłoho wukubłanskoho dźěła rozsyła. Nutrny a sylny zwjazk dowěry so mjez šulu a cyrkwju, mjez šulu a staršiskim domom wuwije.

Tež naše privatne katolske šule a rjadniske šule, kaž tež naše šule w diasporje su w konkordaće připóznate; jich wobstaćo je zaručene. Tohodla pak mamy my katolikojo tež winowatosć, so wo to starać, zo tute šule swój nimo měry spomožny nadawk dopjelnjeja.

Woprawdźe nabožne nadawki su z tym nam katolikam pod ćežkej zamołwitosću stajene.

Ze swěrnym sobudźěłom na tutych nadawkach służimy my tež našomu němskomu ludej, kotrohož zbožo a měr my z cyłeje wutroby sebi přejemy. Přetož z katolskim wukubłanjom wotrosćeja mužojo a žony, kotřiž su wuhotowani ze sylnej wolu a ze sylnym začućom zamołwitosće, z woporniwosću a poddatosću. Njepřećelej wěrneje ludoweje hromadnosće: sebičnosć a bojosć před woporom, bywatej tu z najhłubšoho nabožnoho přeswědčenja přewinjenej.

Napřećiwo wšelakim wudawanjam, kotrež so přecy a zasy rozšěrjeja, wobkručamy my znowa a wuraznje, zo njemóže wukubłanjo, na wuznaćo a wěru złožene, ženje lud šćěpić a dźělić, nawopak korjeni runje w tajkim wukubłanju wěrna ludowa hromadnosć, dokelž žiwe křesćanstwo k woprawdźitej lubosći k bližšomu a woporniwej pomocy a z tym na póćiwych zasadach stojacomu ludowomu a statnomu zmyslenju wjedźe.

Móžeće so tu dźiwać, hdyž naš Swjaty Wótc we swojim jasnym kołopisu wo křesćanskim wukubłanju młodosće wuraznje praji: „Njech je wótře wozjewjene, zo katolikojo, hdyž spytuja swojim dźěćom katolsku šulu zdźeržeć, nabožne, wot swojoho swědomja žadane dźěło wukonjeja!"

Tež lětuša njedźela šule a wukubłanja njech zasy wysoki ideal a wobraz katolskoho wukubłanja a woćehnjenja kóždomu před woči staji: katolska swójba a katolska šula z křižom a paćerjom, z Božimi służbami a nabožno-póćiwostnym wukubłanjom. Katolska šula ze swojim jednostnym rozwučowanjom a mocu a ćopłotu swojeje wěry a swětonahlada.

Kaž wšitcy wěsće, lubowani wosadni, je ważny nadawk spěchowanja katolskoho wukubłanja a woćehnjenja hižo zdawna sem předewšim katolska šulska organisacija za Němsku jako katolske dźěłowe zjednoćeństwo za wukubłanjo a woćehnjenjo dopjelnjała. Po nadawku biskopow je wona w ćežkich časach, hdyž strašne wojowanja wobstaćo křesćanskeje šule a křesćanskoho wukubłanja w našej němskej wótčinje wohrožachu, katolski lud wuwučowała we skutkownym zakitowanju wysokoho kubła wuznawanskeje šule. Wona njeje prócy a dźěła lutowała, zo by zahubne wliwy prócowanjow komunistiskich calow a socialistiskich přećelow dźěći w katolskim ludźe skutkownje a raznje wot-

razyła. Wona je wosebje swój nadawk też w tym widźała, njewustawajcy ze słowom a pismom zrozemjenjo za ważnosć dokładnoho nabožnoho wukubłanja w našim katolskim ludźe zbudźować a staršich, dušepastyrjow a wučerjow do wukubłanskoho zjednoćeństwa skować.

Też dźensa ma naša swjata cyrkej a mamy my katolikojo wulki nadawk nastupajo wukubłanjo našeje wotrosćaceje młodosće dopjelnić. Tutón wukubłanski nadawk, kotryž ma cyrkej a wšitke wot njeje k tomu powołane wosoby dokonjeć, je też wot stata připóznaty. Je nadawk cyrkwje a w jeje duchu skutkowacych wosebitych zarjadowanjow, zo staršich khmanych a zwólniwych čini k wukubłanju, zo wolu k wukubłanju posylnja a wšitke prašenja nabožno-pócćiwostnoho woćehnjenja, kotrež su kaž přecy też dźensa tu, wobdźěła a pěstuje.

Njedźela šule a wukubłanja ma na wosebite wašnjo so wobhladować jako dźeń, na kotrymž ma so katolski lud znowa dopomnić na winowatosć wukubłanja młodosće, zdobom pak też z paćerjom a woporom katolske wukubłanjo młodosće podpjerać; dźeń modlitwy a wopora, na kotrymž bóžskomu přećelej dźěći wosud našeje młodosće a našeje katolskeje šule znowa z cyłej nutrnosću našeje duše doporučujemy!

Prosymy katolski lud a wosebje našich katolskich staršich w tutym lěće wosebje należnje, zo bychu z dźensišej zběrku z wurjadnym darom wšitke dźěło za katolske wukubłanjo podpjerali.

Bóh Knjez chcył wšitke waše prócowanja, modlitwy a wopory ze swojej miłosću a hnadu žohnować! Wón njech je zawdawk našeje nadźije, zo drohotne kubło katolskoho wukubłanja w němskej wótčinje też pozdźišim splaham njeskrótšene so zdźerži.

W Budyšinje, 28. měrca 1934.

† Pětr, biskop Mišnjanski.

Wyšepastyŕske doporučenjo karitas=zwjazka.

Němskomu karitas-zwjazkej je so wot přisłušneje statneje wyšnosće wot 5. hač do 11. meje tohole lěta zběrka po domach a 5. a 6. meje też nadrózna zběrka dowoliła. Ma so dźakownje witać, zo knježeŕstwo z tutym dowolenjom zběrki swoju wolu wupraja, němski karitas-zwjazk positivnje spěchować. Dokelž je němski karitas-zwjazk w dźěławym zjednoćeństwje za zymsku pomoc po swojich mocach k wołóženju nuzy sobuskutkował, móžeše za swoje samsne wosebite nadawki w poslednich měsacach lědma někajke srědki zwjesć. Ćim bóle nastawa nětko winowatosć, zo by so po skónčenju wulkoho zhromadnoho skutka zymskeje pomocy też křesćanskej karitas to přiwobroćiło, štož nuznje trjeba. W lońšim swjatkownym pastyŕskim lisće su němscy biskopja karitativne towarstwa a zwjazki naturske scělesnjenjo křesćanskoho ducha mjenowali. Ja so dowěrjam, zo cyrkej za skutki lubosće z přichodneje zběrki tamne srědki dócpěje, kotrež trjeba, zo by za wšitkich so starała, kotříž su na pomocnu ruku křesćanskeje dobroćiwosće pokazani. Doporučam tohodla wšitkim swojim wosadnym zběrku nanajnależnišo a přeju z wutroby, zo bychu so tute dny zjawnoho hromadźenja z čestnym pomnikom zwólniweje a sylneje woporniwosće našoho němskoho luda stałe. Nadźijam so też, zo so k přewjedźenju zběrki horliwa syła pilnych sobudźěłaćerjow namaka. Njelutujće, lubowani wěriwi, ze swojimi darami. Cyrkej to je, kotraž w skutkach křesćanskeje lubosće před wami stoji, waša mać přikhadźa k wam, zo by za swoje nuzućerpjace dźěći, za wašich bratrow a sotry prosyła. Njedawajće jenož wot přezbytka, přinjesće woprawdźity wopor! Za bohatych a khudych njech płaći słowo japoštoła: „Kóždy njech da, kaž je we swojej wutrobje postajił, nic ze zrudoby abo z nuzy; přetož wjesołoho dawaćerja Bóh lubuje“. (2. Kor. 9, 7.)

Kładu wam při tutej składnosći na wutrobu, zo byšće karitas-zwjazkej a našim karitativnym zjednoćeństwam swěru dźerželi. Pomhajće ze swojim sobustawstwom a swojim skutkownym sobudźěłom w towarstwach a zarjadowanjach křesćanskeje lubosće wulki skutk křesćanskeje lubosće podpjerać a zdźeržeć. Z tym dopjelnjeće winowatosć křesćanskeje lubosće a służiće zdobom ludowemu zhromadźeństwu. Pomhajmy jako swěrne dźěći našeje cyrkwje, kotraž je tola zhromadźeństwo lubosće, tak horliwje hač móžno sobu, zo bychu wšitke zarjadowanja, kotrež je duch křesćanskeje lubosće wutworił, też dale našomu ludej służić mohłe!

W Budyšinje, 28. měrca 1934.

† Pětr, biskop Mišnjanski.

Wućah z wukaza wo zběranju cyrkwinskoho pjenjeza.

§ 1.

Biskopski ordinariat je dźiwajo na pjenježnu nuzu skoro wšitkich farskich wosadow doběčawši so z ministerstwom za ludowe rozwučenjo wobzamknył, zo ma so we zwisu z katolskim cyrkwinskim dawkom najprjedy za zličbowanske lěto 1934/35 cyrkwinski pjenjez (woporny pjenjez) wot tych zběrać, kotříž su a) 10. apryla 1934 18 lět stari a b) kotříž maja na płaćeńskim dnju, to je 10. julija, w mjenowanym zličbowanskim lěće swójske dokhody w zmysłu zakonja wo dokhodnym dawku z 10. augusta 1925, listno němskich zakonjow, strona 189 § šesty, abo swójske ratařske, lěsne abo zahrodniske ležomnostne wobsedźeństwo abo wobkhodne zamoženjo. Jako swójske dokhody płaća też hódnosć swobodnoho bydlenja a zeživjenja, kotrež člowjek za swoje dźěło w domjacnosći abo we wobkhodźe druhoho dóstawa. Štóž ma jenož nakhwilnje zasłužbu, ma za tutón čas swój podźěl płaćić.

§ 2.

Wot płaćenja cyrkwinskoho pjenjeza su wuswobodźene wosoby, kotrež su runje za zańdźeny štwórć lěta podpjeru bjezdźěłosće dla abo z krizy na podłožku němskokrajnych předpismow dóstawałe abo běžnje zjawne zastaranjo wužiwaja.

§ 3.

Cyrkwinski pjenjez ma so 10. julija połnje abo 10. julija, 10. oktobra, 10. januara a 10. apryla podźělnje na přisłušne farske zarjadnistwo płaćić, kotromuž cyle zwostanje. Hdyž je to tež dobrowólny dawk, směmy tola wočakować, zo so nichtón wot wotedaća tutoho wopornoho pjenjeza njewuzamknje. Wot stata so njehodźi sobuskutkowanjo, wosebje nic ćazanjo žadać.

W Budyšinje, 31. měrca 1934.

Lubowani wosadni!

Hižo 1927 wopokaza so nuzne, nimo cyrkwinskoho dawka też dobrowólny wopor žadać. Na zwjeselace wašnjo su wěriwi, předewšim na wsach, po tutym napominanju woprowali. Hdyž dźensa znowa tutu próstwu wuprajam, wěm, zo moji wosadni so tomu njezapowědźa, ale rady dobrowólny woporny pjenjez wotwjedu.

Ćežke su starosće Wašoho biskopa, ale nic mjenje wulka woporniwosć mojich wěriwych. Bohu dźakowano, zo běchu ćežke starosće zańdźenoho lěta znjesliwe; tola ćežke starosće tłóča hišće někotrežkuli wosady; jenož 7 dźělow trěbnoho přidawka móžachu so wupłaćić, zbytne tři dźěle wuwostachu, tak zo někotre wosady so z wulkej ćěsnosću bědźa. Tři dźesaćiny wot toho, štož je při najkrućišim lutowanju nuznje trěbne, njedóstać, rěka woprawdźe nuzu ćerpjeć.

Tola při najlěpšej woli njehodźi so lěpje pomhać, hdyž mi też jara žel čini, zo njemóžu někotre próstwy wusłyšeć. Skutkownu pomoc móže hišće woporny pjenjez přinjesć, kotrohož wotedaćo njech wam Bóh žohnuje.

W Budyšinje, 31. měrca 1934.

† **Pětr, biskop Mišnjanski.**

Rozhlad w swěće.

Bój wo swobodu němskoho bura.

Na prěnim krajnym burskim zjězdźe w Mnichowje měješe burski wjednik Darré wulku rěč. Njepowalny podłožk našoho nowoho hospodarskoho zarjadowanja a natwara je němski herbowanski dwórski zakoń. Napřećiwnicy tutoho zakonja praja, zo njerozdźělnosć dwora k systemej jenoho dźěsća wjedźe, a wašnjo, zo so tajki dwór potom předać njemóže, ke kreditnej zawjerje. Ale hižo dźensa čuje bur, zo na dźěłaćerjach pobrachuje. Wón je nuzowany, sebi wulku swójbu wočahnyć. To přinjese jomu Bože žohnowanjo a zdobom dźěławu móc.

Bur njeznaje žadyn dalši zaměr, hač zo by so skónčnje dań znižiła. Wosebje trjeba za dwoje wěcy pjenjezy: k polěpšenju pódy a dwora a wudźerženju swojoho hospodarstwa hač k žnjam. Dale je za nas cyle nowy porjad we wikowanju nuzny. Tutón porjad postaja płaćiznu za najwažniši ludowy žiwjeński srědk, za rožku. Žana spekulacija so njehodźi wjacy přewjesć. Dale je so kruty porjad postajił we wikowanju z mlokom, butru, z twarožkom, z jejami, z wolijom a tukom, ze zeleninu a sadom, rostlinami a symjenjom, rajsom a z rybami, ze skótnymi wudźěłkami a wosebje też z wołmu. Wšitko, štož je so na polu agrarskeje politiki dźěłało, je pokorny ale sprawny přinošk, zo by so wěrny nacionalny socialismus wuskutkował.

Papenowa rěč.

Městokancler z Papen rěčeše srjedu w Dortmundźe. Techniske skónčenjo němskeje revolucije a nastupjenjo nowoho duchownoho wjednistwa njemóže hišće kónc revolucije woznamjenić. Němski socialismus njemóže so činić jenož ze srědkami statneje mocy. Wón trjeba nowe zhromadnostne zmyslenjo, kiž jenož potom je woprawdźite, hdyž so njewunuzuje. Dyrbimy so hladać, hospodarstwo přejara do zhromadźeństwa přewjesć, njech je po privatnym, njech je po statnym puću. Sylny hospodarski staw ma so wutworić. Stary brach njedowěry dyrbi so wotstronić. Papen měni, naš čas žada, zo bychmy duchowne wojowanjo sprawnje posudźowali.

Awstriske knježeŕstwo

so w bližšim času přetwori. Městno zwjazkowoho presidenta so hišće njepřeměni. Z wukazom so postaji, kak so wótčinska fronta zarjaduje. Wukaz je hižo nadrobnje zestajany. Tuta fronta budźe za přichod jeničke dowolene hibanjo w Awstriskej. W njej zjednoća so wšitke privatne woborne zwjazki, wězo też domowne wobory. Wjednistwo přewozmje zwjazkowy kancler. Naměstny wjednik wótčinskeje fronty budźe wjerch Starhemberg.

Jednanjo w Londonje.

Europscy statnicy a diplomatojo ženje tak wjele njepućowachu, kaž w tutych dnjach. Italski statny podsekretar Suvich je njedźelu wječor do Londona přijěł. Zastupjerjo zwonkownoho ministerstwa joho powitachu. Wón pječa 3 dny w Londonje wostanje. W tutym času chce so ze wšelakimi wosobami kaž z Macdonaldom, Edenom a Simonom rozrěčować.

Wutoru je so wubjerk za wotbrónjenjo zešoł. Wo rozrěčowanjach mjez italskim statnym podsekretarom Suwichom a zwonkownym ministrom Simonom zhoni Reuter, zo wobej knježeŕstwje na podłožku stojitej, wotbrónjenjo na zakładźe jendźelskoho plana poslednich podawkow přewjesć. Italske knježeŕstwo by so pječa też spokojiło, wotbrónjenjo w snadnišim wobsahu wobmjezować, by-li so z tym zaměr jednanja někak dócpěł. Powšitkownje njeměrja so jednanja mjez italskim podsekretarom a Simonom na někajke wosebite zrěčenja. Srjedu wječor so zrěčenja skónčichu. Jednanjo je pokazało, kajka přezjenosć mjez Jendźelskej a Italskej wobstoji. Wšitke mocy, kiž so za wotbrónjenjo zajimuja, maja so na někajke wašnjo dojednać. Italska ma swój memorandum hišće za jenički puć, kiž k rozrisanju prašenja wotbrónjenja wjedźe. Suwich je tu spóznać dał, zo francózskomu stojnišću njepřihłosuje. Francózska je pječa za pokračowanjo jednanjow w Ženewje. Fronta přećiwo Němskej so nima wutworić.

Francózske stojnišćo.

Ministerski president Doumergue rěčeše sobotu k francózskomu ludej přez radio. Při tym wujasni jomu francózsku nutŕkownu politiku. President wupraji so raznje přećiwo wothódnosćenju franka. Dale pokaza na dowěrjenjo, kiž je so w kupowanju francózskich rentow pokazało. Wudawki za ežiwjenjo chce znižić. Štož zwonkownu politiku nastupa, njejstej Europa a swět hišće swoju runowahu dócpěłoj. Francózska, kiž je bóle hač druhi kraj pod wójnu ćerpjeła, sebi měr přeje. Ale přeća njesmědźa wučbu zańdźenosće zabyć.

Tohodla žada Francózska, zo by sebi rozmyslić mohła, hdyž so wot njeje namjety žadaja, z kotrymiž by so tuta wučba zabyła. Hdyž so Francózskej namjetuje, zo by swoje hižo znižene wotbrónjenjo hišće bóle znižiła, hdyž druzy swoje brónjenjo powjetšeja, potom wšón swět zrozemi, zo Francózska za swojim bjezstrachom žedźi, zo wujasnjenjo žada a přecy dospołniše rukowanjo dóstać pyta.

Wulke njezbožo w podkopkach pola Sarajewo.

We wuhlowych podkopkach pola Sarajewo w Južnosłowjanskej zasypny so přez rozbuchnjenjo wuhlowoho procha dźěl podkopkow. Hamtske powěšće z Běłohroda wozjewjeja, zo přičina rozbuchnjenja njeje hišće dospołnje znata. Z wukhowanjom zasypnjenych je so započało. Po powěšći z Wina je so 400 hórnikow zasypnyło. Hač do soboty wječor su pječa na 80 mortwych wuhrjebali. Přiwuzni znjezbožených su přikhwatali a rucy łamajo žałosća wo swojich nanow a bratrow a synow. Rozbuchnjenjo sta so 200 m pod zemju a bě tak sylne, zo železniske kolije kaž štryčki rozlětachu. 96 dźěłaćerjow su hač dotal wumóžić móhli, ale někotři su na swoje ćežke rany wumrěli.

Japanska chce Khinu kontrolować.

Japanske knježerstwo je hamtscy wozjewiło, zo njemóže pječa bjez napřećiwjenja přihladować, hdyž so wojerske lětadła a brónje z druhich krajow do Khiny dowožuja. Japanska chce dla měra w Dalokim ranju w duchu dobroho susodstwa z Khinu dźěłać a nima ničo přećiwo tomu, hdyž druhe kraje bjez politiskich přičinow pomhaju, njech by to było też w hospodarskim nastupanju.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. „Jednota“, towarstwo katolskich Serbow Budyšskeje wosady wotmě zańdźenu njedźelu swoju měsačnu zhromadźiznu w katolskej towaršowni, kotraž běše wurjadnje derje wopytana. Předsyda knjez kantor Šołta wotewri ju krótko po 8 hodź. a powita wšitkich zhromadźenych nanajwutrobnišo. Z kěrlušom so zahaji. Na to spominaše knjez předsyda na 60 lětne narodniny wysokodostojnoho knjeza can. cap. Hejduški. W mjenje towarstwa so jomu nanajwutrobniše „Zbožo-přeco“ wupraji. Dale witaše knjeza wučerja Hajnu do srjedźizny „Jednoty“, kotryž dotal w Zdźěri skutkowaše. Słyšachmy zajimawy přednošk knjeza kapłana dr. Horjenja wo wěčnym Romje. Wopisowaše nam swjate město nadrobnišo, wosebje Vatikanski stat a Pětrowsku cyrkej, kaž też druhe cyrkwje. Pokazowaše nam na to wšelake wobrazy a pohladnicy wo nich. Knjez předsyda wupraji knjezej rěčnikej wosebity dźak. Zhromadnje zaspěwachmy sebi někotre serbske spěwy. Na kóncu jimaše so duchowny rada towarstwa knjez can. cap. Hejduška słowa, hłubokohnuty so knjez jubilar towarstwu kaž też jednotliwym podźakowa. Knjez kapłan Cyž prošeše starših a wšitkich swójbnych serbskich dźěći, kotrež njedźelu do swjatkow k prěnjomu swjatomu woprawjenju přistupja, zo bychu so sobu wobdźělili. Po namjeće budźe lětuši wulět hnydom w meji a to njedźelu, 6. meje, potajkim za tydźeń. Wotjědźemy z dypkom $^1/_2$2 hodź. z awtom wot Hokec do Šěrachowa (krótki wopyt cyrkwje atd.) dale do Nowoho města (mejski nyšpor), skónčnje do Stołpina. Dompuć přez Biskopicy. Štóž chce sobujěć, njech so bórzy zamołwja a 1,85 hr. zapłaći pak pola předsydy knjeza kantora Šołty, abo knjeza kapłana Cyža abo knjeza póstowoho assistenta Bejmarja (Hausenowa dróha 12). Wot pjatka (4. V.) sem přijima zamołwjenja jenož předsyda.

Z Khrósćic. Zaradźenjo za maćerje w Khrósćicach je srjedu, 2. meje 1934, dopołdnja w 2 hodźinomaj w hosćeńcu.

Z Pančic. Zańdźenu njedźelu wuhotowa „Lipa Serbska“ swój nałětni swjedźeń, kiž bě jara derje wopytany, wosebje ze strony młodźiny. Na tutu so swjedźeński rěčnik, wysokodostojny knjeź farař Wjeńka z Khrósćic wobroći, wuznamnje na klóštrsku. Dźiwaše so, zo wjesna serbska młodźina so bóle tomu towarstwu njedźerži, kotrež pod njelubymi wobstojnosćemi tu za serbske ludstwo skutkuje. Sławješe dotalne dźěło towarstwa, złožujo so na zapiski a rozprawy. Joho skutkowanjo njewobmjezowaše so jenož na wjes a bližšu domiznu. „Lipa“ je wšudźe sobuskutkowała, hdźež rěkaše „Božu česć a khwalbu serbskoho mjena spěchować. Přeješe towarstwu na kóncu swojich jadriwych słowow dalšu čiłosć w njesprócnym dźěle za luby narod. Po wotměnjacym programje słyšachmy mužske a měšane khory, mjez kotrymiž drje so 5 hłósne „Kački to su ptački“ najbóle lubjachu. Nuzne wšak je — po słowach swjedźeńskoho rěčnika —, zo so bóle z pomjatka spěwa, kaž to Radworčenjo činja. Wuzběhnyć dyrbja so soliske poskićenja knjeza kublerja Cyža z Njebjelčic, kiž ze swojim nježnym tenorom přecy zasy připosłuchařstwo zwjeseluje a je kruta podpjera towarstwa a dźerži so swěru k njomu. Něšto nowe w našim hudźbnym žiwjenju běše Słodeńkowe melodram „Patoržica — Boža nóc“, kotrež připosłuchařstwu rozłoži. Wobsah złožuje so na staru baju. We wjeselohrě „Kak Pětr lěkari“ móžachu hrajerjo swoje kumšty na deskach pokazać, kotrež so powšitkownje z mócnym přikleskom připóznachu. Tajkoho Pětra a tajku Marju, w kotrymajž rukomaj hłownej róle leżeštej, dyrbimy sebi pytać. Wokoło njeju dźěn so cyła hra wjerćeše. Też wšě druhe róle běchu w najlěpšich rukach. Swjedźeń je so nanajlěpje poradźił a budźe towarstwo dale k wopornomu dźěłu pohonjeć. Nadźijomnje su rěčnikowe słowa na dobru rolu padnyłe a přinjesu „Lipje“ třěbny młódši rozróst.

Do Serbow. Kaž kóždolětnje, tak poskića so też lětsa składnosć, z póstowym awtom dojěć do hnadownoho městna Filipowa w susodnych Čechach. Mnozy, kotřiž tam w zańdźenych lětach w běhu měsaca meje pobychu, witaja tule składnosć, na tak přijomne wašnjo za jedyn dźeń tute wšěm Serbam drohe hnadowne městno maćerje Božeje wopytać móc. Jězba płaći za wosobu 3,—hr. Poskićamy tu porjad dnjow, na kotrychž awto z Khrósćic rano wokoło 4 hodź. wotjědźe a wječor po mejskim nyšporje (na swjatych dnjach hižo wokoło 5 hodź.) so zasy domoj wróći. Zarjadnistwo wočakuje bohate wobdźělenjo a prosy, so z časom přizjewić, štóž chce so wobdźělić. Přizjewić móžeš so pola Čornakec na pósće w Khrósćicach. Za sćěhowace dny je jězba postajena: Srjedu 2. meje — štwórtk (swjedźeń Božoho stpěća) 10. meje — swjatkownu pónjdźelu 21. meje — a 27. meje (Najswjećišu Trojicu).

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. Bamžowske nowiny pisaja wo kardinalu Ehrli, kotryž je jutrownu sobotu w Romje wumrěł, a kotryž běše po smjerći kardinala Frühwirta jenički němski kardinal, kotryž w Romje bydleše. Kardinal Ehrle je sebi wosebite zasłužby dobył wo bamžowsku knihownju. Rodźeny je wón 1845 w Rottenburgskim biskopstwje. Běše jezuit. Wosebje w stawiznach je wjele slědźił. Leo XIII. powoła joho do Roma. Pozdźišo běše prefekt bamžowskeje knihafnje. 1914 złoži swoje zastojnstwo a na joho město přińdźe msgr. Achille Ratti, nětčiši bamž. Při prěnim posedźenju konsistorija, kotrež Pius XI. po swojim krónowanju zwoła, pomjenowa wón nětko zemrětoho za kardinala. 1929 bu kardinal Ehrle knihownik a archivar swjateje romskeje cyrkwje.

Pruski prync Leopold, syn přjedawšoho kejžora Wilhelma II., bě jutry, na swjedźeń swjatoprajenja Don Boska, do Roma přijěł. Tam je ke katolskej wěrje přestupił. Jutry pónjdźelu dósta prěnje swjate woprawjenjo.

W našich cyrkwjach přečita so před dwěmaj njedźelomaj list, kotryž je Swjaty Wótc němskej katolskej młodźinje napisał. W nim wón horliwosć katolskeje młodźiny pokhwali, kotraž so najebać wabjenjow a druhich srědkow tola k swojim katolskim organisacijam dźerži. Wón připóznawa to jako wopor a praji na kóncu, zo je wěc katolskeje młodźiny też joho wěc.

Ze zawrjenjom Swjatych wrotow w štyrjoch hłownych cyrkwjach skónči so Swjate Lěto 1933/34. Jutrowničku běše swjatoprajenjo zbóžnoho Don Boska. Swjaty Wótc wobdźěli so też na swjatočnym procesijónje, kotryž so přez naměsto swj. Pětra do cyrkwje hibaše.

Mjez tym, zo měješe rjad Salesianow (mjenowany po swjatym Francisku Saleskim, założeny wot swjatoho Don Boska) w času zemrěća Don Boska 800 sobustawow w 64 domach, ma wón nětkle 4374 měšnikow a 2615 mnichow w 717 domach, kotrež su po 46 provincach rjadowane.

Po bamžowskim lětniku 1934 je Pius XI. 261. naslědnik swjatoho Pětra. Kardinalow ma katolska cyrkej nětkle 56. Pola 37 statow ma Vatikan wosebitoho wotpósłanca. 35 statow ma też swojoho wotpósłanca pola Vatikana.

Po katolskej wučbje so žane mandźelstwo njehodźi dźělić. Tola husto so stanje, zo so ludźo na mandźelske sudnistwa katolskeje cyrkwje wobroća a praja, zo jich mandźelstwo z cyła njeje prawe, dokelž njebu płaćiwje zwjazane. Potom drje móže cyrkej po dokładnym přepytowanju spóznać, hač je mandźelstwo prawje zwjazane abo nic. 1933 měješe bamžowske sudnistwo za mandźelske prašenja (Tribunal „Sacra Rota Romana") wo 73 padach rozsudźić. 30 z tutych mandźelstwow spózna sudnistwo jako njepłaćiwe, we 43 padach pak wone wobkruči, zo je mandźelstwo cyle płaćiwe.

Němska. W zjawnym lisće praji kardinal Faulhaber, zo so nětkle njesmě wjele wo tym rěčeć, kajke prawa katolske organisacije za młodźinu maja, dokelž dźěn so mjez Němskej a katolskej cyrkwju w Romje wo tutym prašenju jedna. Dyrbi pak so prajić, zo cyrkej njeje prawo, zo katolsku młodźinu też zwučuje, spušćiła. Też njeje so prawa zdała, sebi za swoju młodźinu uniformy žadać. Štož katolske domy za młodźinu nastupa, praji kardinal, zo so nadźija, zo so na nje też słowa wjednika nałoža, kotryž je prajił, zo budże so privatne wobsedźeństwo škitać.

W Berlinje běše wosebity tydźeń prědowanjow. Biskop Bares skónči tydźeń z prědowanjom w kathedrali. Rěčadła stojachu też na Jadwidzynym naměsće, na kotrymž běše so wulka syła ludu zešła. Runje tak přenjese so prědowanjo do druhich katolskich cyrkwjow w Berlinje. Biskop wosebje wuzběhny, zo mjez wěru a njewěru njeje srjedźanskoho puća. Pak je něchtó za Khrystusa, pak přećiwo njomu. Ale nad joho cyrkwju nichtó njedobudźe, kaž dźěn je Jězus słubił. Hdyž sebi něchtó mysli, zo je cyrkej předobył, tak wona hižo za krótki čas zasy w połnej pyše stoji, a ći, kotřiž sebi mysla, zo su jej row wuryli, padnu sami do njoho.

W nocy před pasijónskej njedźelu wotměchu jmužojo w Kölnje, kaž hižo prjedawše lěta, zasy nócne putniske procesijóny. Na procesijónje wobdźěli so 38000 muži, potajkim wjele wjacy hač loni. W Aachenje so na nich 10000 muži a młodźencow wobdźěli.

Československa. Arcbiskop Kasper Klein pisa w pastyrskim lisće wo mamonismje a praji: Što pomhaja ći twoje kněže, fabriki, akcije, twoje pola a twoje nahromadźene pjenjezy, jeli při starosći wo tute wěcy swoju njesmjertnu dušu zabudźeš! Wo kak wjele lěpje by za tebje w smjertnej hodźinje było, byli jenož połojcu starosće, kotrež sy sebi wo swoju zabawu a wjesela abo wo hońtwu za dobrym zastojnstwom abo bohatstwom činił, nałožił za swoju dušu! Runje w našim času je tajke napominanjo nuzne, runje tak nuzne, kaž w khrystusowym času, haj hišće nuzniše. Khrystus dźěn je też za wšě časy rěčał a wjele z joho słowow zdadźa so, jako bychu jenož našomu časej płaćiłe.

W lěće 1933 njeda so w Československej cyle telko wosobow po smjerći spalić kaž w lěće 1932; bě jich 5293, 1932 pak 5441. Tu mamy hišće pomyslić, zo měješe Československa w poslednim lěće dwě paleŕni za ćěła wjacy. Wot wšěch zemrětych dachu so 2½ % spalić.

Italska. W narodnej wjescy bamža Pia X., Riese, so k joho 100. narodninam přichodne lěto pomnik staji. Přihoty su so hižo stałe. Wosebje so wo to biskop w Treviso, do krotrejež diecezy wjes słuša, prócuje. Pomnik budże nawjes debić. Wjele darow za njón je so hižo nawdało.

Po ludličenju w lěće 1931 měješe město Rom 989704 katolskich a 15540 njekatolskich wobydlerjow (10901 židow, 5984 evangelskich, 744 prawosławnych, 171 mohamedanow, 199 sobustawow wšelakich wuznaćow, 1225 njewěriwych, 316 wosobow so zapowě prajić, ke kajkomu wěrywuznaću přisłušeja). Potajkim je 98 procentow wobydlerjow w Romje katolskich. Wot njekatolskich přisłuša wjacy hač połojca k židowstwu. 1866 wobstoješe hišće wulki bamžowski stat. Po tehdomnišim ličenju běše w Romje wjacy Židow. Ličba katolikow, też po procentach, je so powjetšiła.

W Neaplu běše w poslednim času jendźelski oficěr živy, kotryž pilnje za rozšěrjenjo bjezbóžnistwa dźěłaše. Je 40 lět stary. Zezna so potom z druhim jendźelčanom, kotryž pozdźišo ke katolskej wěrje přistupi. Nětko je so też bjezbóžnik nakazał a bu před krótkim w jenej kapali Salezijanow křćeny.

Skoro čistokatolski kraj kaž Italska, kedźbuje wězo też trochu na to, kak joho wjednicy swoje cyrkwinske winowatosće dopjelnjeja. A najbóle woni to derje činja. Dopomnimy so hišće na pućowanjo ministra Balbo z lětadłami do Ameriki. Američenjo su so wjeselili nad přikładomnym dopjelnjenjom nabožnych winowatosćow italskich oficěrow. Nětkle pisaja italske nowiny też, zo je ministerski president a wjednik Italskeje swoju jutrownu winowatosć hižo do jutrow dopjelnił. Zhromadnje ze swojej dźowku a jeje mandźelskim poby k swjatym sakramentam.

Katolska universitna njedźela w Italskej, na kotrejž so za katolsku universitu hromadźeše, wunjese 3001061 lirow. To je jenož 44 lirow (nic hišće 10 hr.) mjenje hač w lěće 1932. Wunošk je potajkim jara dobry, hdyž sebi pomysliš, zo su hospodarske poměry mjez tym so wo wjele pohubjenšiłe.

Pólska ma wšo hromadźe 10044 katolskich měšnikow, a to 8846 swětnych a 1198 rjadnikow. Na duchownstwo so w měšniskich seminarach 2472 studentow přihotuje.

Mjez Pólskej a katolskej cyrkwju wobsteji konkordat. Wón je so nětkle wudospołnił. Ministerska rada je katolskim towarstwam, kotrež direktnje biskopej podsteja, wo wjele wołożiła, sebi zjawne prawa přiswojić. Statny wučbny plan wosebje dokładnje předpisuje, kak ma wučeŕ nabožiny winowatosć so wo to starać, zo šulerjo nawuknu z cyrkwju živi być. To płaći wosebje za wyšše šule. Cyrkwinske lěto dyrbja šulerjo derje zeznać a so tak w duchu lěpje zjednoćić z Jězusom a z cyrkwju.

Po cyłym kraju so pilnje nowe cyrkwje twarja. 30 je jich hižo dotwarjenych, 50 hišće njejsu cyle hotowe. W Gdinju ma so też wulka basilika natwarić, dale nowa cyrkej we Waršawje a biskopska cyrkej w Katowicach.

W Pólskej założichu towarstwo katolskich lěkarjow ze sydłom we Wašawje. Towarstwu přisłušeja też lěkarjo swobodnoho města Gdanska. Lěkarjo chcedźa wosebje přepytować, kak maja swoje dźěło złožić po kaznjach katolskeje cyrkwje. Towarstwo budże dale wosebite spisy wudawać a założi też lěkarsku knihaŕnju.

Ruska. Komunistiska nowina „Prawda" w Moskwje pisa, zo su wudźěłki Ruskeje industrije jara hubjene. Wosebje pola tkaninow a črijow je samo druhdy połojca wšěch wudźěłkow, kotrež scyła njemóža něhdźe za postajeny pjenjez předać, dokelž wjele hódne njejsu. Dale nowina wozjewja, zo so w lěće 1932 155000 ludźi pola pósta hóršeše, zo njejsu to dóstali, štož su jim druzy słali: listy, pjenjezy, drastu, cyrobu. W Moskwje je wjednik pósta tajke wěcy, wot kotrychž adresat njebě namakać, zastojnikam přepodał, kotřiž klamy konsumowoho towarstwa wjedu. Tući zaso wěcy póstskim zastojnikam předachu a to za jara tunje pjenjezy. Na př. jedyn woblek za 5 rublow, mjez tym zo wón hewak w Ruskej někotre sta rublow płaći. Pósť pak dyrbi potom wotpósłarjam cyłu hódnosć wěcow zapłaćić.

Přechodne modlenja Božich mšow

4. njedźela po jutrach. Běła.

My so Bohu njemóžemy nihdy dodźakować. Swět hlada, zo by nas k njedźakownosći zawjedł, tola wuprošujmy sebi nastajnosći wot Ducha Swjatoho, kotrohož Jězus japoštołam slubi, pomoc, zo njewustanjemy Boha džakownje khwalić.

1) **Introitus. Přistup.** (Psalm 97, 1 a 2.) Spěwajće Knjezej nowy spěw, alleluja, přetož dźiwy je sčinił, alleluja. Před wočomaj narodow zjewi swoju sprawnosć, all., all., all. (Ps. 97, 1.) Spomhała je jomu joho prawica a joho swjate ramjo. Khwała Wótcej . . .

2) **Oratio. Modlitwa dnja.** Božo, kiž mysl swojich wěriwych z jednej wolu wobdaruješ, daj swojim ludam to lubować, štož rozkazuješ, a to sej přeć, štož slubuješ, zo bychu srjedź swětnych njewobstajnosći naše wutroby tam so zakótwiłe, hdźež su prawe wjesela. Přez našoho Knjeza Jězusa . . .

Popřej nam swojim służownikam, prosymy, Knježe, zo bychmy so stajneje strowoty duše a ćěła wjeselili a přez khwalbne zastupnistwo zbóžneje přecy knježny Marije z časnej zrudobu přelutowani byli a k wužiwanju wěčnoho wjesela dóšli.

Božo, pastyrjo a wjedniko wšěch wěriwych, spohladuj miłosćiwje na swojoho wotročka X, kotrohož sy za pastyrja swojej Cyrkwi postajił, a daj jomu, prosymy, ze słowom a přikładom swój podstajeny lud spěchować, zo by zdobom ze sebi dowěrjenym stadłom do wěčnoho žiwjenja došoł. Přez našoho Knjeza . . .

3) **Lectio** Epistolae beati Jacobi Apostoli. **Čitanjo** z lista swj. Jakuba jap. 1, 17—21.

Njemóžemy so Bohu dodźakować, přetož wšo dobre je dar Boži, ničo z njoho sebi njejsmy sami dali. Naša zasłužba njeje, zo buchmy křesćenjo: Bóh nas přija w swj. křćeńcy za swoje dźěći. Z póćiwym žiwjenjom so džakowni wopokazujmy teje miłosće (hnady). Bóh je „Wótc swětłow“, to rěka słónca, měsaca, hwězdow, tola je stajnje jenajki, njezačmiwa so kaž zemja, měsac, słónco při zetkanju (wobroće.)

Najlubši! Kóžde dobre daćo a kóždy dospołny dar je wot horjeka a zestupi wot Wótca swětłow, pola kotrohož njeje přeměnjenja ani začmića při wobroće. Přetož dobrowólnje spłodźi wón nas ze słowom prawdy, zo bychmy byli prěnje płody joho stwórby (nowozakońskeje). Wy dźě to wěsće, moji najlubši bratřa. Tuž budź kóždy człowjek spěšny k słyšenju, pomały pak k rěčenju a pomały k hněwej; přetož człowječi hněw njećini po sprawnosći Božej. Tohodla wotpołožće wšu nješwarnosć a zbytki złósće, w ćichej mysli přiwozmće zasyte słowo, kotrež móže waše duše wozbožić.

4) **Alleluja, all.** (Psalm 117, 16.) Prawica Knjezowa mócnje skutkuje; Knjezowa prawica je mje powyšiła. Alleluja. (Rom. 6, 9.) Khrystus z mortwych stanywši hižo njewuměra; smjerć wjacy nad nim njeknježi, alleluja.

5) **Evangelium. Dobre poselstwo.** Sequentia sancti Evangelii sec. Joannem. Słowa swj. sćenja po Jenje 16, 5—14.

Zaso pokoja Wumožnik před do-njebjes-spěćom japoštołow. Njebudźeja wopuščeni, dokelž jim Swjatoho Ducha póśćele, kotryž jich wšo nawuči, štož je Khrystus wo sebi a wo Wótcu rěčał. Duch Swjaty też swět powuči, zo je njewěra smjertny hrěch, zo bě Khrystus sprawny, wosebje hdyž Židam rjekny, zo je Syn Boži a zo wón ze zmortwychstaćom djaboła a joho přiwis wotsudźi.

Wonoho dnja rjekny Jězus swojim wučownikam: Du k tomu, kiž mje pósła, a nichtó z was so mje njepraša: Dokal dźeš? Ale dokelž sym to wam rěčał, je zrudoba napjelniła wašu wutrobu. Ale ja wam prawdu powědam: Wužitne je wam, zo ja du; přetož njewoteńdu-li, njepřińdźe Pokojićel (Swj. Duch) k wam; woteńdu-li pak, póšlu joho k wam. A hdyž wón přińdźe, přepokaže swět wo hrěše, wo sprawnosći a wo sudźe: wo hrěše tohodla, zo do mnje wěrili njejsu, wo sprawnosći pak, dokelž k Wótcej du (jako Boži Syn) a wy mje hižo njewohladaće (na zemi), wo sudźe pak, dokelž je wjerch tutoho swěta hižo wotsudźeny (ze zničenjom přibójstwa). Hišće wjele bych wam prajić měł, ale nětko to njeznjeseće. Hdyž pak přińdźe tón Duch prawdy, nawuči was wšitku prawdu. Přetož njebudźe rěčeć sam wot sebje, ale štožkuli wusłyši (wot Syna a Wótca), budźe rěčeć a přichodne wěcy zjewi wam. Wón mje wokrasni, dokelž wot mojoho wozmje a wam powě.

6) **Offertorium. Přinos.** (Ps. 65, 1—2 a 16.) Wyskajće Bohu wšitke kraje, spěwajće pěseń joho mjenu. Pójće a słuchajće wšitcy bohabojazni, a powěm wam, kak wulke wěcy je mi sčinił, alleluja.

7) **Secreta. Ćicha modlitwa.** Božo, kiž nas přez zhromadźeństwo w swjatym woporje sebi, jeničkomu wjeršnomu Bójstwu, towaršiš, spožč nam, prosymy, zo bychmy Twoju prawdu z dostojnym žiwjenjom tak sćěhowali, kaž ju póznawamy. Přez našoho Knjeza . . .

Přez Twoju smilnosć, Knježe, a zastupnistwo swjateje Marije stajneje knježny njech nam tón wopor wujedna zbožo a pokoj w tym žiwjenju a wěčnosći.

Daj so, prosymy, Knježe, z podatymaj daromaj naprosyć a nawodźej swojoho służownika X, kotrohož sy sebi za pastyrja swojeje Cyrkwje wuzwolił, z njepřestajnej woboru (zakitom). Přez našoho Knjeza . . .

8) **Praefatio. Předhrono.** Vere dignum et justum est. Zawěrno hódne a sprawne je, přisłušne a spomožne, zo, Knježe, Tebje kóždy čas, wosebje pak nětko najsławnišo Će khwalimy, hdyž bu Khrystus jako jutrowne jehnjo za nas woprowany. Wón dźě je prawe Jehnjo, kotrež hrěchi swěta na so wza, kiž ze swojej smjerću našu (wěčnu) smjerć zniči a nam ze swojim z mortwych staćom žiwjenjo wróći. A tohodla z jandźelemi a arcyjandźelemi, z trónami a knjejstwami, haj z cyłym wójskom njebjeskim spěwamy Ći pěseń khwały bjez kónca wospjetujcy: Swjaty . . .

9) **Communio. Spěw k woprawjenju.** (Jan 16, 8.) Hdyž přińdźe Pokojićel, Duch Swjaty, wón swět přeswědči wo hrěše, sprawnosći a sudźe, alleluja, all.

10) **Postcommunio. Po woprawj.** Budź z nami, Knježe, Božo naš, zo bychmy přez Sakrament, kotryž smy ze žiwej wěru přijeli, wot hrěchow wurjedźeni a ze wšěch strachow byli wutorhnjeni. Přez našoho Knjeza . . .

Dóstawši, Knježe, zawdak našeje zbóžnosće, prosymy Će, njech nas swjata Marija stajna knježna, kotruž smy z tym woporom Twojeje majestosće počesćili, ze swojej starosću wšudźe škituje.

Tute přijeće bójskoho Sakramenta njech nas, prosymy, Knježe, škituje a Twojomu służownikej X, kotrohož sy swojej Cyrkwi za wjeršnoho pastyrja dał, njech zdobom z joho stadłom howi a stajnje tyje. Přez našoho Knjeza Jězusa . . .

Hižo husto je so prajiło, zo je posledni ruski kejžor Mikławš k wójnje šćuwał, a zo je samsna wójna, kotruž je wón chcył, potom tak k zrudnomu kóncej wjedła a joho a joho cyłu swójbu na surowe wašnjo zničiła. Jena knjeni, kotraž je nětkle w Awstriskej žiwa a z towaršku ruskeje kejžorki była, a potajkim też z carom husto wo politicy rěčała, pak pisa, zo je car čas žiwjenja pacifist, to rěka přećiwo wójnje był. To je ji wosebje krótko do wójny prajił, hdyž chcyše wona na dlěši čas carsku swójbu wopušćić. Też kejžor Wilhelm II. je jej w jenym lisće wobkručił, zo wě, zo ruski car njeje wójnu chcył. Wosebity šćuwar za wójnu je w Ruskej minister Sasanow był. Wón je carej wjele njewěrnosćow powědał, zo by sebi joho podpisma za mobilisaciju atd. wunuzował.

Belgiska. Kak dobry katolik zemrěty kral Albert bě, pokaza wosebje joho zadźerženjo při žeńtwje joho syna Leopolda (nětko krala Leopolda III) z evangelskej šwedskej pryncesu Astridu. Je dźěn znate, zo katolska cyrkej tajke mandźelstwo jenož dowoli, hdyž wobaj slubjenaj so na to zwjazataj, zo chcetaj so dać jenož w katolskej cyrkwi wěrować a swoje dźěći też jenož katolske woćahnyć. Kral Albert wopyta do wěrowanja też šwedskeho krala a kralownu. Wonaj chcyštaj, zo byštaj so slubjenaj tola do katolskoho zwěrowanja też w evangelskej cyrkwi zwěrować dałoj. Ale kral Albert wosta kruty a do toho njezwoli. Nětko přeješe sebi evangelski arcbiskob Söderblom, zo bychu joho jako čestnoho hosća na katolske zwěrowanjo do Brüssela přeprosyli. Ale kral Albert jomu na jara přistojne wašnjo praji, zo by tajki wopyt radšo so njestał, dokelž bychu jón wšelako wukładowali. Wěrowanje běše potom też cyle po katolskich předpismach. Wěrowanjo njebě drje do Božeje mše, tola so na nim wšitcy katolscy biskopja Belgiskeje wobdźělichu. Kral ani kronprync njespytaštaj Astridu k zastupej do katolskeje cyrkwje nawabić. Wona wosta najprjedy evangelska a hakle 4 lěta po zwjazanju mandźelstwa prošeše wona cyle ze swobodneje wole wo přijeću do katolskeje cyrkwje.

Hollandska. W Haarlemje wumrě sudniski rada, kotryž běše evangelski. Na joho město stupi katolik. Na to dósta justicny minister wulke pismo, w kotrymž so joho wěste evangelske strony prašachu, hač so z tajkim přistajenjom cyłe sudnistwo njepřekatolšći, a hač minister njeje toho měnjenja, zo katolik zcyła hižo swojeje wěry dla so za sudnika njehodźi. Minister pak tajke wumjetowanja wotpokaza. W Hollandskej chcedźa na radijo dawk zawjesć K tomu pisaja katolikojo, zo bychu woni, kaž też evangelscy bratřa tajki dawk za wojowanjo přećiwo jich najlubšomu měli. W Hollandskej maja mjenujcy katolikojo a też evangelscy swoje wosebite radio.

Francózska. W měsće Argenteuil khowa so Jězusowa suknja. Je pak to suknja, kotruž měješe Khrystus za spódnju, mjez tym zo ma Trier zwjeršnu drastu. Pisomne dopokazy, zo je to woprawdźe Jězusowa drasta, maja z 12. lětstotka. To snadź njeby přewjele było. Ale w zańdźenym lětstotku su suknju přepytowali a namakali, zo je to tkanidło, kotrež tehdom wosebje za drastu bjerjechu. Też brune blaki na drasće su za krej spóznali. Tute přepytowanja su nětkle po nowišich methodach wospjetowali ale też wone móžachu tamne prěnje přepytowanja wobkručić.

Wučeny pokaza tu, kak je cyrkej hižo wot časow prěnich křesćanow wójnu zasudźowała. Na tym njepřeměni też ničo, zo su druhdy bamžojo sami wójny wjedli a jenotliwi biskopja w zańdźenych lětstotkach za wójny dźěłali. Wěra katolskeje cyrkwje je přecy přećiwo wójnje była. We srjedźnowěku je wona potom też dócpěła, zo běše wot soboty wječora hač do póndźele ranja „Boži měr", w kotrymž so njewojowaše. Dale su bamžojo husto mjez knježeŕstwami, kotrež přećiwo sebi wojowachu, spytali měr posrědkować. To dźěn je so samo też we swětowej wójnje stało, hdyž so Benedikt XV. na wšě móžne wašnja prócowaše, ludam měr dać. Druhdy drje so praji, zo su měšnicy w Němskej we wójnje brónje wojakow žohnowali. Ale widźał to nichtó njeje. A hdy by so to stało, potom njeby to rěkało, zo dyrbja tamne brónje prawje wjele ludźi morić, ale by to próstwa na Boha była, zo bychu nošerjo tutych brónjow sprawnje wojowali a ženje njekřesćanscy. Ale kaž hižo prajach, widźał tajke požohnowanjo nichtó njeje. Tamny znaty wučeny wosebje wuzběhuje, zo je cyrkej we wšěch časach prajiła, zo maja so jenotliwcy kaž cyłe ludy mjez sobu jako bližši lubować a nic přećiwo sebi wójny wjesć.

Španiska. President katolskoho skutka je w jenej rěči prajił, zo so katolski skutk njecha do politiki měšeć, tola wón to potom dyrbi, hdyž cyrkej přesćěhaja a jej prawa bjeru, kaž je so to w poslednimaj lětomaj w Španiskej stało. Potom ma katolski skutk winowatosć, zo we swojich sobustawach protest přećiwo njeprawosćam zapali a zdźerži. Wězo ma so protest pokazać na přistojne wašnjo a z trěbnej česćownosću před wyšnosću.

Jendźelska. Kak njepřećelscy su w Šottiskej katolikam zmysleni, je z toho dowidźeć, zo bu wot wěsteje strony samo žadanjo stajene, katolikam docyła ničo w radiju poskićeć abo za nich něšto rozsyłać dać. Tute žadanja pak buchu wězo wotpokazane. Do jeneje zhromadźizny, kotruž biskop nawjedowaše, běše so na 200 wosobow nawaliło a a chcyše rěčnika mylić. Tola přitomni sebi wunuzowachu, zo tamni kažerjo mjelčachu. W jenym městačku chcychu Wulki pjatk pasijónske hry předstajeć. Ličeše so z wokoło 100000 wopytowarjemi. Tola policija hru zakaza, dokelž njebě městnosć pjeća wulka dosć! Dokelž běše direktor jeneje swětneje šule prajił, zo měle so wšě wuznawanske šule zawrěć, je jomu Edinburgski biskop wotmołwił, zo so jara myli, hdyž sebi mysli, zo snadź katolikojo swoje dźěći do swětnych šulow pósćelu.

Zjednoćene Staty. Farař tak mjenowaneje biskopskeje cyrkwje je njedawno ke katolskej přistupił. Wón je před lětom swoje farske městno złožił a prajił, zo wjacy to njewěri, štož tamna cyrkej wuči. Wo swojich spisach pokazowaše přeco bóle, kak so katolskej wěrje bliži. Nětko je cyle přestupił. Je to hižo štwórty farař biskopskeje cyrkwje.

We Washingtonje wobstoji zjednoćeństwo katolskich misijónskich lěkařkow. Zjednoćeństwo pak je hižo podobne rjadej. Założeŕka je lěkařka z Awstriskeje. Biskop je zjednoćeństwo připóznał. Wone ma maćeŕski dom, w kotrymž je 25 lěkařkow jako novickow. W Indiskej ma hižo někotre khorownje.

W Kanadźe założištej so dwě nowej biskopstwje. Hišće před lětom so evangelscy duchowni spjećowachu, katolskomu towaŕstwu Caritas někajke polo skutkowanja přewostajić. Přećiwo jich woli pak so to potom tola sta. Ale hižo lětsa su cyle hinašoho nahlada hač loni. Woni praja w jenym spisu, zo je so wašnjo dźěła Caritas-towaŕstwa jara derje wupruhowało a poručeja też swojim zwjazkam, zo bychu swoje spomožeŕske dźěło runje tak organizowałe.

Indiska. Hač dotal běchu mnozy nahlada, zo katolikojo w Indiskej jenož najnižšim worštam přisłušeja. Nětko pak je so pokazało, zo tomu tak njeje, ale zo je jich najwjacy katolikow w srjedźnych worštach, ale też w najwyššich je jich wjele. Dokelž su tam katolikojo derje organizowani, maja też najebać toho, zo su tola jenož jara mała mjeńšina, móc. Mjez nimi namakaš jara nahladnych muži, kotřiž su sebi wo kraj a cyrkej wjele zasłužbow dobyli a maja też poměrnje wjele statnych a bamžowskich rjadow.

Jězbu do Oberammergawa nastupajo!

Sobotu 24. apryla dóńdźe powěsć wot zarjadnistwa, zo chce na moju wospjetnu prózstwu nam napřećo přińć. Trjebamy tam jenož junu přenocować. Za zastupny lisćik, dawk, přenocowanjo, snědanjo a posłuženjo trjebamy jenož **12 hr.**

płaćić, to je dobytk wo nimale 17 hr. Nětko jenož so prosy, zo bychu wobdźělnicy tak ruče kaž móžno napłaćomnu dźělbu — 20 hriwnow — připósłali, zo móžemy so na postajenym dnju, mjenujcy 25. junija, na pasijónskich hrach wobdźělić. Budźa-li městna za tutón dźeń wupředate, by naš pućowanski porjad do najwjetšoho njeporjadka přišoł, dokelž je na dźeń a hodźinu zwjazany. Wotjědźemy pjatk 22. junija, zo bychmy w prawym času (njedźelu 24. junija) wječor w Oberammergawje byli. Też tohodla, zo móhli na tutym dnju Konnersreuth wopytać, jeli dowolnosć dóstanjemy, wo kotruž budźe so hišće prosyć. Po puću chcemy hišće wulku tkajeŕnju we Weidenje wopytać. Regensburg, Altötting, najwjetše hnadowne městno Bajeŕskeje, Mnichow a krasna krajina za nim, kaž Starnbergski, Köchelski a Walachski jězor a tamne nazdalne do njebjes sahace hory blizko Patenkirchen-a, to wšitko słuša do pućowanskoho porjada prěnich dnjow. Synowe žně su w tym času nimo. Zdobom chcu na naprašowanjo spomnić, zo ma kóždy, kiž chce na „Zugspitzu“ ze železnicu dojěć, tutu jězbu sam zapłaćić. To so kóždomu samomu přewostaji. Za druhu jězbu, w druhej połojcy augusta, potajkim po tołšich žnjach, su so hižo mnozy zamołwili. Prěnje awto je dospołnje połne.

—k.

Cyrkwinske powěsće.

Njebjelčicy.

Křćeni: Hana Veronika, m. dź. Mikławša Buka, dźěłaćerja w Pěskecach; Pawoł Alfons, m. s. Jakuba Šołty, dźěłaćerja w Pěskecach; Monika Hańža, m. dź. Jana Mjechele, hosćeńcarja w Pěskecach; Měrćin Jurij, m. s. Mich. Cyža, bura w Serb. Pazlicach. — Wěrowanaj: Jan Wrobl, hosćeńcaŕ w Smječkecach, z Moniku Kórjeńkec, šwalču w Njebjelčicach. — Zemrěći: 13. 3. Hańža, m. dź. Mikł. Buka, dźěłaćerja w Pěskecach, 1 l. 6 m. 13 d.; 13. 3. Madl. zwud. Glećina, wuměnkařka w Pěskecach, 93 l. 3 m. 8 d.; 21. 3. Pawoł Jan, m. s. Bjarnata Roty, kněžkarja w Pěskecach, 1 l. 1 m. 19 d.

Towarstwowy powěstnik.

Budyšina. Jednota, towarstwo katolskich Serbow, ma njedźelu, 6. meje, wulět z autom do Šěrachowa, Nowoho města a Stołpina. Wotjědźemy 1/2 2 hodźin wot Hokec. Płaćba 1,85 hr. Hnydom zamołwjeć! Dalše hladaj we dźensnišej rozprawje.

Drježdźany. Wšěch lubych Serbow přeprošujemy z tutym na serbske kemše njedźelu, 6. meje, rano we 8 hodź. w kapali w Taschenberg-Palais. Spowědź wot 7 hodźin. Kóždy, kiž ma zajim wo zdźerženjo našich serbskich kemšow, ma winowatosć, zo so też wobdźěli.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1934.

Kk.: 330. 331. z Różanta: Pětr Ditrich, Jurij Nuk; 332. 333. ze Sernjan: Albert Rocho, Jakub Kórjeńk; 334. ze Smjerdźaceje: Michał Kral; 335. z Banec: Jakub Brězan; 336. z Pozdec: Herta Smolina; 337. 338. z Bronja: Franc Šołta, Jan Handrik; 339.—348. z Radworja: Hańža zwud. Šołćina, Jurij Brankačk, Mikławš Šmitk, Jan Bjenada, Mikławš Pawluš, Jurij Nawka, Michał Domaška, Mikławš Mička, Kosmas Pjekař, Jurij Wićaz; 349. 350. z Boranec: Jakub Delan, Jurij Wićaz; 351. z Měrkowa: Mikławš Herlich; 352. ze Stróžišća: Jan Cyž; 353. z Hodlerja: Michał Połleńk; 354. z Khasowa: Jurij Kubaš; 355. 356. z Khelna: Michał Bjarš, Jan Vicki; 357. z Bořin: farař P. Clemens Rab.

Sobustawy na lěto 1933.

Kk.: 972. M. Ž. z P.; 973. K. P. z R.; 974. J. C. z St.; 975. M. P. z H.; 976. J. P. z R.; 977. J. H. z B.; 978. J. P. z B.

Sobustawy na lěto 1932.

Čo. 1081.: R. R.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 24. apryla 1934.

Woły: 1) Połnomjasne, wukormjene, młódše, najwjetšeje rězneje hódnosće 31—33 hr. 2) starše 28—30 hr. 3) Połnomjasne młódše 24—27 hr. 4) Połnomjasne starše 21—23 hr. **Byki:** 1) Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće 29—32 hr. 2) Połnomjasne, wukormjene 26—28 hr. 3) Mjasne 24—26 hr. **Kruwy:** 1) Młódše, połnomjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće 26—28 hr. 2) Połnomjasne wukormjene 22—25 hr. 3) Mjasne 18—21 hr. 4) Mjenje picowane 12—16 hr. **Jałojcy:** 1) Połnomjasne, wukormjene najwjetšeje rězneje hódnosće 31—33 hr. 2) Mjasne 25—30 hr. **Čelata:** 1) Najlěpše wukormjene 38—43 hr. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 30 37 hr. 3) Špatne 25—29 hr. 4) Najšpatniše 20—24 hr. **Wowcy:** 1) Najlěpše kormjene jehnjata a młódše kormjene borany 42—45 hr. 2) Sřenje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy 36—40 hr. 3) Mjasne wowcy 33—35 hr. 4) Snadnje wuwite wowcy a jehnjata 30—32 hr. **Swinje:** 1) Tučne swinje přez 3 centnarje 38 hr. 2) Połnomjasne wot 240—300 puntow 36—38 hr. 3) Połnomjasne wot 200—240 puntow 35—36 hr. 4) Połnomjasne wot 160—200 puntow 33—34 hr. 5) Mjasne wot 120—160 puntow 30—32 hr.

Kedźbu!

Wot meje sem njebudźa so wosebite zešiwki z tekstom Božich mšow wjacy wudawać. Přechodne teksty budźa porjadnje w „Katolskim Posole“, a to tydźeń do časa, wozjewjene. Kanon ma kóždy hižo w rucy w dotalnych zešiwkach.

Redakcija.

Procesijón do Filipowa!

Wutoru, 1. meje, rano w 5 hodź. w Khróśćicach Boža mša. W 6 hodź. woteńdźemy.

M. Narćik.

Wróćiwši so wot rowa mojeje lubeje mandźelskeje, našeje maćerje a wowki

Madleny Handrikoweje

rodź. Rječkec

wuprajamy wutrobny dźak wjeledostojnomu knjezej fararjej Nowakej, miłosćiwym sotram, wopytowarjam póstwječora a k rowu přewodźerjam.

Zapłać Bóh wam bohaće!

W Bronju, 21. 4. 1934.

W mjenje wšěch zawostajenych

Jan Handrik.

Bóh Wjeršny wotwoła wutoru 17. apryla njewočakowanje a nahle swojoho służownika, mojoho horcolubowanoho, njezapomnitoho mandźelskoho, našoho drohoho nana, dźěda a přichodnoho nana

kublerja

Mikławša Wólmana

z Łuha

w 71. lěće žiwjeńskim do swojeje njebjeskeje wótčiny.

Wróćiwši so wot joho rowa, wuprajamy za přewodźenjo a njesenjo k rowu, za wopyt póstwječora, za kwětkowu pychu kaž też za modlitwu za njeboćičkoho

najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez!“

We Łuzy, na dnju pohrjeba, 21. 4. 1934.

We hłubokej zrudobje

Wólmanec swójba.

Žarowanske karty a listy zhotuje derje a spěšnje **Donnerhakec čišćeŕnja**

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki ścelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik. — „K. P." ćišći so w 1600 exemplarach

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9 — Pokładnik: Jurij Šołta, Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokoróčak čo. 3895.

18. čisło. | W Budyšinje (Bautzen), 5. meje 1934. | 72. lětnik.

K njedźeli šule a wukubłanja.

Ma cyrkej sama ze sebje prawo na wukubłanjo młodosće?

Štóž praji, zo ma prawo na wukubłanjo młodosće, dyrbi tute swoje prawo jasnje a dokładnje dopokazać. Hewak by někotryžkuli přińć a do nadawka, kotryž je tak rozsudny za jednotliwca kaž za zhromadźeństwo, so měšeć mohł. Stajnje je katolska cyrkej prawo na kubłanjo młodosće, tak daloko kaž jeje připokazany nadawk saha, za so žadała. Móže wona tute prawo dopokazać?

Dwaj wulkej prawnej titulej je Bóh sam cyrkwi dał, w kotrymajž je jeje prawo na wukubłanjo jasnje a raznje zaručene. Wobaj přisłušatej, kaž so to po powazy cyrkwje hinak wočakować njehodźi, přeznaturskomu porjadej. Dokelž tónle porjad naturski porjad wo wjele přesahuje, přesahujetej też tutej prawnej titulej wšitke druhe, kotrež so na naturske zakłady złožuja.

Prěni prawny titul cyrkwje wobstoji w tym, zo je jeje bóžski założeŕ jej wosebity nadawk za tutón swět dał. W swjatočnej khwili je wón prajił: „Mi je wšitka móc data na njebju a na zemi. Dźiće a wučće wšitke ludy a křćijće je w mjenje Wótca a Syna a Ducha swjatoho. Wučće je wšitko dźeržeć, štož sym wam přikazał. A hlej, ja sym z wami hač do skóńčenja swěta" (Mat. 28, 18—20). Cyrkej je potajkim wot Boha postajena wučeŕka ludow. Wšitcy človjekojo su na jeje wučeŕstwo pokazani. Wona wuči w nadawku a mjenje wšohowědomnoho a njeskóńčnje mudroho Boha. A z tym je jej cyle wosebity nadawk wukubłanja stajeny.

A na tele cyrkwinske wučeŕstwo smy my ćim bóle pokazani, dokelž je wone wot Khrystusa samoho z njezmylnosću wuhotowane; w tym nastupanju njemóže so žadyn druhi wučeŕski stoł cyłoho swěta z nim runać. Hdźež ze swojej cyłej awtoritu wustupi, tam je čista wěrnosć. Hižo Pius IX. je prajił, zo je cyrkej „wot jeje bóžskoho założerja jako stołp a zakład wěrnosće postajena, zo by človjekam bóžsku wěru prědowała a jej dowěrjene kubło swjateje wěry njepřikrótšene a njepřeměnjene wobkhowała". Štó njeby dopóznał, zo tajki z njezmylnosću wuhotowany nadawk cyrkwje, wšitke ludy wučić, we sebi wopřija njepowalny prawny titul, človjekow wukubłać a woćahnyć?

K tomu přińdźe hišće druhi titul, kotryž njeje mjenje wuznamny. Cyrkej je we woprawdźitosći maćeŕ wěriwych. Wona porodźa, žiwi a kubłuje človjeka k přeznaturskomu žiwjenju. Kaž nan dźěsću žiwjenjo da a z tym njeposrědne prawo na wukubłanjo swojich dźěći dobudźe, tak spožči cyrkej we swjatej křćeńcy človjekej přeznaturske žiwjenjo hnady, dźěćatstwa Božoho, wona je rozwiwa w dalšich sakramentach a dócpěje z tym njeposrědne prawo, tute dźěći Bože kubłać a woćahnyć.

Na tak krutych, wot Boha samoho założenych zakładach stoji prawo cyrkwje na wukubłanjo. A kaž su tute zakłady njewotwisne wot wšeje swětneje mocy, tak ma cyrkej wot wšěch mocow tohole swěta njewotwisne prawo na wukubłanjo we dobsahu swojoho wukubłanskoho nadawka. K tomu pak je wona założena, křesćansku wěru a póćiwosć prědować, hnadowne srědki, wosebje swjate sakramenty wudźělić, jej wot Khrystusa samoho přepodate pastyŕstwo wukonjeć. „Z toho wukhadźa", tak předstaja bamž zhromadnje tule wučbu, „z njepowalnej doslědnosću, zo je cyrkej njewotwisna wot kóždeje zemskeje mocy, štož nastupa pokhad kaž też wukonjenjo jeje woćehnjeŕskoho nadawka, nic jenož, štož nastupa jenož jeje wučenjo, ale też wšitke srědki, kotrež su k dopjelnjenju jeje nadawka nuzne abo přihódne. Tohodla ma wona njewobmjezowane prawo, też kóždy druhi zaměr a wotrjad človjeskoho rozwučowanja wužić, kotryž sam na sebi k powšitkownomu wobsedźeństwu jednotliwca kaž też zhromadźeństwa słuša".

Hdźežkuli pak we swěće něšto we rozwučowanju a wukubłanju so stawa, štož z poslednim přeznaturskim zaměrom človjeka zwisuje, wšudźom tu je cyrkej dźiwajo na jeje nadawk powołana, strażować, bóžski zakoń antentiscy wukładować a človjekow na puću k wěčnomu zbožu jako njezmylna wučeŕka wjesć.

Rozhlad w swěće.

Swjedźeń 1. meje w Berlinje.

Na Tempelhofskim polu bě so 1. meje, na swjedźenju narodnoho dźěła, dwaj milijónaj ludźi zešło. Běchu tam wulke tribuny natwarjene. Při hłownej tribunje běchu so dźěłaćeŕske delegacije z cyłeje Němskeje zestupałe. Minister dr. Goebbels poręča krótke zawodne słowa. Cyły dźěławy lud stoji zjednoćeny, zo by wjednikowe słowa słyšał. Dr. Goebbels tołmačeše začuco cyłoho luda a so jomu za wšu

swěru a skutki dźakowaše. Potom měješe němski kancler Adolf Hitler swoju wulku rěč. Mjez druhim dopokaza, zo njeje zańdźene lěto podarmo so přežiwiło. Dźěłało je so na wšitkich polach našoho wótcnoho kraja. Němski lud njecha wójnu. Wón móže so bjez cuzych kublow, tributow a kontribucijow atd. sam zežiwić. Lěto je so minyło. Štó pak zwěri sebi prajić, zo je naša wola podarmo a nuza wjetša była? Dźensa wě cyły lud: Naša wola bě twjerdša hač naša nuza. Wěm, zo w tutym wokomiku přede mnu stoji wjele towaršow, kiž su hubjenstwo a nuzu na samsnym ćěle začuwali; wěm, zo bohužel tež dźensa hišće njemóžachmy wšitkich wuswobodźić z tuteje nuzy. Tohodla smy wulki dźěławy bój proklamowali. Smy dwoje zwěsćili: wukhowanjo němskoho bura a němskoho dźěłaćerja. Wěmy dale, što mamy wšitko hišće dokonjeć. Ale njebudźemy ženje ničo docpěć móc, hdyž so do tysacorych projektow pozhubimy a přecy něšto nowoho započinamy. Jedyn nadawk dyrbi so najprjedy zapřimnyć a so kruće wuwjesć. Tež sněni staw njehodźi so wuswobodźić přez kritizowanjo a theoretiku, dokelž runje wón zwisuje nanajwužšo z burstwom a dźěłaćerstwom. Hdy by bjezdźěłosć hišće něšto lět dlěje trała, by němski lud w milijónach sobučłowjekow dźěłać wotwuknył. Jene je nam jasne: žiwjeński standard našoho luda njehodźi so zdźeržeć na puću běrokratisowanja cyłoho hospodarstwa. Wšitke wupłodźerske, wosobinske hódnosće dyrbja so wuwiwać a wšitke mocy wuskutkować móc. Chcu před cyłym ludom wuznać, zo našu autoritu nochcemy dócpěć přez kanony a třělby, ale wjele bóle přez dowěru. Zmysł nacionalsocialistiskeje ideje: přez wšitke stawy, powołanja, klasy a konfessije jene ludowe zjednoćeństwo wutworić — njehodźi so docpěć přez zastupjenjo do strony. Sobustaw strony sy přez zapisk, nacionalsocialist pak přez prawe zmyslenjo, přez hnujacy apell na swoju wutrobu. Němski kancler pokaza hišće na swjedźeńske znamješko. Serp a hamor stej něhdy symbolaj němskoho bura a němskoho dźěłaćerja byłoj. Z dźakownymi słowami k Bohu, kiž je zańdźene lěto tak žohnował, a z prostwu wo žohnowanjo w přichodnym lěće skónči naš wjednik Adolf Hitler swoju wulkotnu rěč.

Pólscy žurnalistojo w Berlinje.

Na swjedźenju narodnoho dźěła wopytachu pólscy žurnalistojo Berlin. Z wulkim překhwapjenjom so tu rozhladowachu. Fotografije z wulkoho swjedźenja móžachu hižo w 5 hodź. z lětadłom do Waršawy pósłać, tak zo běchu hižo wječor we Waršawskich nowinach woćišćane. To bě prěni póstki lět mjez Berlinom a Waršawu. Srjedu dojědźechu sebi do Hamburga. Tam sebi přistaw wobhladachu. Přichodne dny budźa we wječornej Němskej přebywać.

Bołharski ministerski president wo Němskej.

Před někotrymi dnjami rozprawješe bołharski ministerski president Mušanoff jenomu nowinarjej, zo so jara wjeseli, w němskej muži nadeńć, kiž nowu ideju sćěhuja. Wón bu wot kanclera Adolfa Hitlera, ministrow Göringa a Goebbelsa powitany. Kancler Adolf Hitler je na njoho wulki zaćišć dla swojeje kruteje energije činił. Mušanoff ma dowěru, zo němski kancler swój cyl dócpěje a Němska lěpši přichod dočaka.

Nowy kraj — nowe žiwjenjo.

Wulki skutk burskich sydliščow ma dobre wuhlady. 123500 ha kraja wón wopřija. Z tutoho tworja so nimale 8000 burskich domow. Wězo hlada so na to, zo při wobsadźenju jenož strowe swójby so bjeru. Tež krajni burscy wjednicy rukuja za to, zo nowi burja přez powołanskich zastupjerjow sobu so wuzwola.

Awstriska wustawa přijata.

Zańdźenu póndźelu wotewri dr. Ramek prěnje posedźenjo nacionalneje rady. Wón zwěsći, zo je 72 socialdemokratiskich mandatow spadnyło. Nacionalna rada ma jenož hišće 91 zapósłancow: 66 křesćansko-socialnych, 6 domizniskoho bloka, 9 wulkoněmcow, 10 zastupjerjow landbunda. Wulkoněmcy namjetowachu, zo by so zwjazkowomu presidentej předpołožiło, sejm rozpuščić a hnydom nowowólby wupisać. Dr. Ramek pak so namjetej njepřizamkny. Wón zwěsći, zo je sejm z nim přezjeny a tuž prěnje posedźenjo skónči. Za 15 mjeńšinow zwoła druhe posedźenjo. Při tutym běštaj zwjazk. kancler Dollfuß a městokancler Fey přitomnaj Dr. Ramek jako president sejma wotewri druhe posedźenjo z přisahu nowych narunanskich muži a wozjewi, zo wot měrca loňšoho lěta 471 nuzowych wukazow k wobkrućenju předleži, zdobom tež knježeństwowy nuzowy wukaz, z kotrymž je so nowa awstriska zwjazkowa wustawa hižo do mocy stajiła. Bjez rozmołwy so nuzowe wukazy a nowa wustawa wubjerkej přepokazachu. Tutón wubjerk so tež hnydom zeńdźe a za krótke poł hodźiny bě wšitko wuradźene. Wulkoněmcy přećiwo tomu protestowachu, ale protest płaći jenož jako formalny.

Wliw cyrkwje w Awstriskej.

Zwjazkowy president Miklas podpisa 1. meje, 5 mjeńšinow po 12 hodź. w nocy, jako prěni statny akt konkordat ze Swj. Stołom. Wuměnjenjo podpismow mjez zwjazkowym kanclerom Dr. Dollfußom a japoštołskim nunciom, monsignore Sabilia, je so hnydom přewjedł. Konkordat přetrjechi wšitke wočakowanja. Cyłe wućehnjenjo młodźiny a šulske należnosće přepodadźa po času cyrkwi. Biskopja, a předewšěm arcbiskopja, dóstanu wulku móc. Woni su napřećiwo statej zamołwići, woni su swoje samsne wyšnosće, kiž w rozsudźacych dypkach prawo wyše statnoho prawa dóstanu. Přez konkordat ma so pomałki překhod ke jenož konfesionelnym šulam přewjesć. Nastupajo mandźelske prawo, postaji so cyrkwina justicna instanca. Towarstwa, kiž katolskim interesam słuža, stworja dźěł katolskoho skutka a njepodleža wjacy statnej mocy, ale diecesanskomu biskopej. Maja dospołnu swobodu dla swojeje organisacije. Tosame stanje so z administraciju Burgenlandskeje diecezy, kiž junu do Wuherskeje słušeše.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Zańdźenu njedźelu běše za katolskich młodźencow w Budyšinje wurjadny zjězd. Na nim so na 250 hólcow (Jungschar) a młodźencow ze Šěrachowa, Hajnic, Kamjenca a Budyšina wobdźěli. Zjězd započa so sobotu wječor w Kolpingowym domje. Zdźěla běchu wonkowni w privatnych kwartěrach. Wulki dźěl pak z wulkim zajimom do bróžnje bura knjeza Krala na Židowje na nóc dźěše. Tež na tutym městnje njech je wobsedźerjej zjawny dźak za žadny, hólcam njezapomnity kwartěr, wuprajeny. Njedźelu rano běchu zhromadne kemše a po nich běše „duchowne zwučowanjo". Duchownaj (farař Sprentzel a kapłan Pfeiffer) rěčeštaj wo disciplinje ćěła a duše, młodźenc Lawkus wo hibanju. Popołdnju ćehnjechu hólcy z khorhowjemi a hwiždkami a bubonami po měsće. W tachantskim dworje postrowi wysokodostojny knjez generalny vikar dr. Soppa w mjenje zapućowanoho najd. knjeza biskopa zjězd. W Kolpingowym domje běše zhromadźizna, na kotrejž so mnozy wosadni a też zastupjerjo HJ. wobdźělichu. Zjězd so w dobrym porjedźe wotwi a pola małych a wulkich wulki zajim wubudźi.

— Wutoru dopołdnja widźachmy tu serbski prócesijón na puću do Filipowa. Loni dyrbješe starodawny nabožny nałožk wšelakich winow dla wupadnyć. Čim bóle zwjeselace je, hdyž je so lětsa wjednik knjez Narćik zasy na procesijón zmužił. Při woporje na hnadownym městnje naliči so 137 putnikow ze Serbow.

Z Radworja. Něhduši Radworski farař Handrij Dučman je wulcy zajimawu hru spisał, kotraž so mjenuje „Złote hrody" abo „Hans Klepotař na dań njese". Jara spodźiwne je, zo so tuta, wosebje za Radworćanow aktuelna hra, njeje w našej wosadźe dołho wjacy hrała. Tohodla smy našim młodźencam z wutroby dźakowni, zo su so na zapomnjenu

hru zmužili. Hra móže so z cyłym prawom kulturelna mjenować, dokelž serbske počinki a njepočinki w jasnym wobswětlenju pokazuje a je šwika abo khwali. Dokelž so hra jenož jónu hraje, njech žadyn wosadny tutu přileżnosć njezapase. Wěsće su mnozy hišće njebo fararja Dučmana derje znali. Tak Radwoŕ swój wukubłanski tydźeń skónči.

Z Khróšćic. Štož nastupa jězbu do Aue so wozjewja: Wšitcy, kiž so zamołwichu, njech bórzy swoje 6 hr. zapłaća, zo wěmy, na čim smy. Někotre městna su hišće swobodne.

Z Pančic. W našej wsy so nětkle wjele twari. Stare twarjenja so pominu jene po druhim. Tak je so też stara kowarnja zwotorhała a na jeje městno staji so nowy twar. Po starych powěsćach stoješe tuta na 200 lět a je też tak dołho wobsedźeństwo Hawšec swójby, kotrejež pradźěd so tehdom z Čech sem přesydli a kowarnju założi, snadź traš hižo wobstejacu powjetši. Z jeje stojišća bě najlěpje widźeć, kak hłuboko je prjedy stara dróha šła. Do lěta 1844 — tehdom so kamjeńtny móst natwari — dyrbjachu zapřahi, ludźo a skót so přez wjesnu rěku brodźić. Při wulkej wodźe dyrbjachu druhdy dny dołhy čakać, doniž so woda njepominy. Do wutwarjenja mosta dyrbjachu sej tu na horu při klóštrskej muri připrahować, tohodla sej jězdnikaj w Pančicach a Kukowje wjacy koni dźeržeštaj. W zymskim času při hładkosći dyrbjachu sebi cuzy pućowarjo a překupcy pótkowje wótřić dać. Tuž běše tu kowarnja nuznje trěbna. Hawšecom słušeše też hač do lěta 1882 kowarnja w Kukowje, kotruž tehdom Pětr Hawš kowarjej Maksej Weise předa. Njech nětko z rozpadankow narosće na dołhe časy hišće Hawšec splah!

— Dźeń narodnoho dźěła zahaji so ze zeńdźenjom wjesnych šulskich dźěći, też tajkich z Khróšćic, Worklec a Różanta. Rano we wosmich zetkachu so při Młodowni, hdźež khowancy klóštrskoho wustawa a šulske dźěći z Marijineje Hwězdy wšelake reje předwjedźechu. Też zhromadne spěwy so zanjesechu. Najwažniši dypk drje bě stajenjo 31 metrow wysokeje meje, kotraž daloko do łužiskoho kraja zhladuje. Po zbožownje dokonjanym dźěle zaspěwaštej so serbskej kěrlušej a Khróšćanske dźěći pod nawjedowanjom knjeza wučerja Pjetaša rejwachu Kocorowu meju wokoło symbola staroho nałožka. Potom słuchachu wšitcy na rěč propagandnoho ministra Goebbelsa. Na kóncu spominaše nawjednik dopołdnišoho swjedźenja, knjez wučeŕ Schönfelder na přewrót na mnohich polach a namłowješe k prawje bohatomu wobdźělenju na popołdnišich swjatočnosćach. Njebě podarmo prosył. Na 600 muži sylny ćah, na čole pochodna hudźba, ćehnješe k młodowni, w joho kruhach khorhoji wotnožki wójnskich woporow w Kukowje a Hallbachskeje dźěłarnje w Hórkach. Swjedźeńsku rěč měješe prjedawši wokrjesny wjednik Hartwig z Budyšina, kiž na tysac přitomnym rozłoži, kak je tutomu dnjej narodnoho dźěła dóšło a kak je nacionalsocialismus jomu cyle hinajšoho zmysła a razu dał hač prjedy. Swjedźeń zahaji Pančičanski „Quartettverein“ ze štyrihłósnym spěwom a poskići w běhu swjedźenja hišće někotre. Potom přednjese so rěč wjednika, na kotruž přitomni kedźbliwje posłuchachu. Ze zhromadnym spěwom skónči so swjedźeń při młodowni a wobdźělnicy podachu so w dołhim ćahu do klóštrskoho dwora, hdźež so rozpušći. Wječor běchu we wokolinje na wjacorych městnach reje, kotrymž młodźina hołdowaše. K dobromu poradźenju přinošowaše wurjadnje rjane wjedro.

— Zaradźenjo za maćerje wotměje so tu pjatk 11. meje popołdnju w 2 hodź. w młodowni.

Z Kukowa. Hdyž swjataj japoštołaj Cyrill a Method pohanskich Słowjanow w křesćanskej wěrje rozwučowaštaj, stajichu často tam, hdźež so lud zhromadźowaše, zo by na rozwučowanja posłuchał, kamjeńtny kříž. Tajki kříž stoješe też při Klóštrskej Wodźe, wo kotrymž so powědaše, zo je w 30 lětnej wójnje postajeny, dokelž bě so tam někajki njeskutk stał. Při loňšim twarjenju dróhi so potom cyle zasypa. Nětko pak je towarstwo za škit domizny, wo nim zhoniwši, jón z nowa wuryć dało, štož bě nimale wobćežne, dokelž kamjeń na wšě 35 centnarjow ważeše; da jón na přihodniše městno postajić. Tu wón nětko z nowa zajim domjacych a cuzych zbudźuje.

Z **Różanta.** (Zapozdźene.) Kaž hižo spomnichmy, wuhotowa naše towarstwo młodźencow też lětsa po zwučenym wašnju w Sernjanach swój założeński swjedźeń. Wón drje bě zawrjeny a tohodla jenož přeprošenym hosćom přistupny. Ale najebać toho to serbsku zjawnosć zajimuje. Přetož swjedźenje su wěsta pokazka, hač a kak so w towarstwje dźěła. Swjedźeń Różeńćanskich młodźencow pokaza, zo towarstwo dźěła, hdyž też před wulkej zjawnosću so njewupjera, ale bóle poniżnje a z ćicha dźěła, kaž to prezes, knjez P. Romuald, we swojej powitanskej naréči rozłoži. Nětkle w naléću, hdyž skhowane holanske kwětki počinaju zakćěwać, chce so też towarstwo zhrabać k nowomu čerstwomu žiwjenju. To je dźensa ćim nuzniše, hdyž maja naše katolske towarstwa dopokazać prawo na swoje byćo. Młodźency hrajachu žortnej hrě: „Kak Pětr lěkari“ a „Zjebany mištr Šidleško“. Wobej hrě wjele smjeća wu-

Krawc khudy kaž myš w cyrkwi.

(Bajka.)

Takle so husto praji. Ale z cyrkwje wukhadźa tola žohnowanjo a samo bohatstwo, kaž nam tuta stawizna powěda.

Młody krawc bě khudy kaž myš w cyrkwi. Dokelž bě hakle wuwuknył, njeměješe ani žony, ani njewěsty, njeměješe pak też ani pjenjez ani dźěła, kaž so bohužel mnoho ludźom w našim času dźe. Su drje też ludźo, kotřiž so ani za dźěłom njetorhaja. Do tajkich naš mištrk njesłušeše. Kruće nadźiješe so, zo dyrbi čas přińć, w kotrymž kupcy jenož so tak k njomu waleja a budźe trjebać poł kopy pomocnikow a pjenjez změje telko, zo sebi z nimi njebudźe radźić wědźeć. Joho hesło rěkaše: Rjemjesło ma złote dno; jenož traje často dołho, prjedy hač na dno přińdźeš.

Dokelž běše mištr nic jenož po mjenje ale po wěrnosći, a dokelž za dźěłom žedźeše, chcyše sebi samotny wobkhód założić. Ale z čim, hdyž pjenjez njeměješe, a w měsće je wšo drohe. Ćehnješe tuž na kraj, něhdźe po wsach tuńšu hospodu pytać. Při drózy stojo namaka wosamoćenu, na poł rozpadanu khěžku. Wona słušeše bohatomu překupcej w měsće. Pódla ležachu rozpadanki cyrkwički. Běchu to powostanki wsy, kotraž bu we wójnje roztřělana. Tola što wo to! Po drózy khodźi mnoho ludźi nimo, a ći mi nanoša bórzy hromady šića, wosebje hdyž za tuni pjenjez dobre dźěło dóstanu.

Z wobsedźerjom přińdźe přez jene; zapłaći podružniski pjenjez na poł lěta a zaćahny do khěže a čakaše na kupcow. Bows, kows! Za cyły luby tydźeń so nichtón njepokaza; w druhim tydźenju zastupi wandrowski, kotryž sebi za jene „Zapłać Bóh tón Knjez!“ kholowy zapłatać da. W třećim tydźenju zasy nichtón. Rjane wuhlady! — Naš krawc dyrbješe jěsć a pić kaž druzy krawcy też a wšitcy stworjeni, kotrymž z hłodom brjuch korči. Tuž so nastaji do blizkeje wsy a khodźeše dwór wot dwora a płataše a šiješe, hdźež mějachu něšto roztorhane. Dokelž maja ludźo mało pjenjez, płaćachu z jědźu a pićom.

Poł lěta so miny a podružniski pjenjez dyrbješe być płaćeny, ale khudy mištr njeměješe ani čerwjenoho pjenježka w kapsy. Tuž čampaše do města k bohatomu překupcej a prošeše joho božedla, zo by joho tola hišće poł lěta w khěži wostajił, hač dotam zawěsće k pjenjezam přińdźe. Překupc, wo sebi měnjo, zo na žane wašnjo do židowskoho splaha njesłuša, ale hromadu brać a też z pjenježkom ličić w našim času też kóždy křesćan dyrbi, — so po dołhim prošenju da zmjehćić a wotmołwi z woprawdźe sobućućiweje wutroby: „Njecham hrozny być a tebje wbohoho na dróhu sadźić, ale směš swój dołh wotdźěłać; tudy je wačok tkaniny za dwanatk woblekow, te zešij a smój wurunanej“.

budźištej. To drje je z najlěpšim znamjenjom, zo so hrě derje předstaještej. Hrajerjo dźě sebi wšu prócu dawachu. Wosadny farař, knjez arcměšnik Žur, napominaše na kóncu našu młodosć ke krutej swěrje napřećo swjatej cyrkwi. Při wjesołej rejcy plećeše so rjana zabawa dale.

Z Ralbic. Zańdźenu njedźelu wuhotowachu naši młodźency zawrjeny rejwanski wječork z spěwnej zabawu. Zwučowarjo poskićichu pod nawjedowanjom br. Pjetaša prostne zwučowanja a wšelake kumšty na prěkušu. W narěči pokaza so na zaměr našich katolskich towarstwow a jich zabawow. Wopyt bě dobry.

Z Konjec. Zaradźenjo za maćerje wotměje so póndźelu 7. meje popołdnju w 2 hodź. w Konjecach a 1/24 hodź. w Smjerdźacej.

Z Protec. Wučeŕ Steglich w Kamjencu je stare nałožki a wašnja, kotrež so wokoło naléća pletu, do cyłka skował pod mjenom „Deutscher Frühling“. Ze zbožownej ruku je tutu mysličku přewjedł a je so zańdźenu póndźelu na wjesnym historiskim hrodźišću dramatiscy wukonjała. Tutu městnosć bě awtor sam wupytał. Hodźeše so powšitkownje nanajlěpje k tomu. Na wysokich brjohach stoješe abo sedźeše na 2000 přihladowarjow. Při tym widźachmy, kak němske a serbske nałožki su sej podobne. Z mnohich poskićenjow, do kotrychž so wjesnjenjo, dźěći, wučerjo a druzy dorosćeni dźělachu, chcemy wuzběhnyć jutrownych křižerjow. Běchu jenož tři zapřahi, štož wězo njeskutkowaše. Bohužel běchu někotři w poslednim wokomiku wotprajili a tak cyłej wěcy zeškodźeli. Tajka horstka křižerjow njemóžeše wočakowanoho zaćišća činić, k tomu so konje spłošachu dla mócnoho placanja. Při blizkej hłubinje bě to strašne. Też spěwanjo njeskutkowaše při tak snadnym wobdźělenju. W přichodźe chcyli sej ludźo wjacy swědomja činić, hdyž so zasy tajke abo podobne wuwjedźe. Też reje při meji móžachu bóle narodnoho razu měć. Snadź běchu so někotre z našich narodnych rejow z Kocorowej melodiju so združić hodźałe. Khrósćičanske šulske dźěći rejowachu a Njebjelčanske a Wotrowske k tomu spěwachu pod nawjedowanjom knjeza wučerja Wuješa, kiž kruće hłós dźeržeše. Štož so před tak šěrokej zjawnosću předwjedźe, dyrbi so na kóždy pad derje přihotować. Při wójnskim pomniku rěčeše knjez šulski rada Otto dokónčne słowa, na čož so zhromadźeni rozběžachu.

Hdyž mróčałka skhadźa, to hišće nimamy dešćika tu.

Njepředaj jeja prjedy, hač je kokoš znjesła njeje.

Ke karitas-tydźenju.

Karitas woła.

Na wšitkich dobrych katolikow wutrobna próstwa.

Wot 5.—11. meje hromadźi w našej němskej wótčinje karitas; 5. a 6. meje hromadźi so zjawnje po dróhach, wot 5. hač do 11. meje po domach. Zběrka dyrbi za skutkowanjo katolskeje lubosće, kotrež je we wot němskich biskopow připóznatym a wospět doporučenym němskim karitaszwjazku organisowane, srědki wunjesć, kotrež su za dalše zastaranjo najkhudšich našich krajanow nuznje třebne. Zběrka dyrbi zmóžnić, zo zarjadowanja, kotrež je katolska cyrkej w Němskej k wolóženju nuzy założiła, też w přichodźe wobstoja.

Smy němskomu knježeŕstwu za to dźakowni, zo je nam tu zběrku dowoliło. Wěmy pak też, zo je z tym nam wosebity nadawk stajeny.

Kóždy jednotliwy katolik je sobu zamołwity, zo zběrka so też poradźi, a kóždy njech tohodla sebi překładźe, kak by najlěpje sobu pomhał.

Tón njech jako hromadźeŕ pomha, tamón njech sobuskutkuje při přihotowanju a propagandźe! A ważne je, zo kóždy, kiž to někak zamóže, k zběrcy też přinoša. Hdyž wšitcy hromadźe stupja a Boha dla mały wopor přinjesu, potom budźa hromadźeŕske dny karitas-zwjazka čestne dny němskich katolikow.

Někotre ličby z karitativnoho skutkowanja zbudźa zawěsće powšitkownje zajim.

W lěće 1932 buchu wot katolskich klóštrskich wosobow wobstarani:

W khorownjach: přez milijón khorych na 24,2 milijón dnjach a 1,1 milijón nócnych stražach.

W domach za maćerje a dźěći: přez 27000 maćerjow a njedźelničow na 1,4 mil. dnjach a 60000 nócnych stražach.

We wustawach za wočerstwjenjo a wustrowjenjo za wotrosćenych, dźěći a wosebje maćerje: 26580 wosobow na 1,3 mil. dnjach.

We wustawach za starych ludźi: 38100 starych a khorych ludźi na 9 mil. dnjach.

W domach za ćěšne dźěći a wobdźeńskich wustawach: 9000 dźěći na 695600 dnjach.

Krawc přizwoli, wza wačok na ramjo a ćehnješe dom. Nazajtra rano wotwali płat a — bohuskorženo! Do njoho bě wulka dźěra wukusana. Wón dyrbješe telko wottřihać, zo jene kholowy pobrachowachu. Přez to bu „dobroćiwy“ bohačk jara rozhorjeny a da so jenož přez to změrować, zo jomu krawc druhi dwanatk woblečenjow darmo zešije. Tón dyrbješe we swojej nuzy haj prajić. — Jako rano płat měrješe, namaka wjele wjetšu dźěru, hač prěni króć; jomu brachny lac a kholowy. Překupc chcyše tajkeje njesłyšaneje njerody dla z kože wujěć. Wbohi krawc bu nuzowany, nětk połdra dwanatka woblečenjow darmo žešić.

Tónkróć mysleše mištr škodźe zadźěwać a paslički postaji. Dundr njechał! Rano bě so mała myška dosahnyła. Krawc ju wobhladujo ji hrožeše: Nětk će mam, rawso, sy mi dosć škody načiniła a nětk dyrbiš smjerće wumrěć!“ Ta pak kwičo prošeše: „Wostaj mje a pušć mje, z hłodom dach so do twojoho płatu.“ Krawc, sobučućiwy človjek, wotmołwi: „By wšak sebi směła wot mojoho khlěba wotkusnyć, ale nic mi rjany płat skóncować“. Myška zrudna dźeše: „Khlěb za mnje ničo njeje, sym so w cyrkwi narodźiła, a tam mějach jenož drjewo a drastu k rymzanju; khlěb mój słaby žołdk njeznjese.“ Krawc z hłowu wiješe: „Što sej z tobu chcu; mi wšo rozkuzać, sebi tola njemóžu lubić dać.“ Dobroćiwa myš tróštowaše: „Luby mištrje, njeskóncuj mje. Chcu tebje wobohaćić, jenož mi slub, zo wot tamnoho muža žane dźěło wjacy njepřijimaš, njech přińdźe, na čož chce. Njezměju-li prawje, směš mje zarazyć.“

Krawc so spokoji, pušći myš a dočini swoje dźěło. Zešitu drastu składźe rjenje na hromadku a lehny so do łoža. Wo snje widźeše myš wjesele wokoło so skakotać. Rano z časom wza wačok na ramjo a spěchaše do města so radujo, zo budźe dźens z bohačkom hotowy. Zbožowny postrowi překupca, zo dźens w dobrym porjadku njese.

Žid bu někak pokhmurjeny, dokelž njedóstanje nětk žane tak tunje woblečenja wjacy. So spokojom počinjejo wotmołwi: „Tuž pohladajmoj!“ Wón wotwali wačok a přehladowaše jedyn kruch po druhim — a ničo njebě prawe. Tu hlej: posledni khabat měješe rozkusany rukaw. Překupc chcyše z wjerchom wujěć, tak na krawca stawaše. Tajke njekničomne dźěło joho wo wšo přinjese. Je phi a hańba a — to chce być mištr. K zarunanju škody žadaše z najmjeńša dwaj dwanatkaj drastow. Krawc lědma swój hněw podusy a znapřećiwi: „Česćeny knježe, hdyž, tak hubjenje šiju, budźe zawěsće najkhmańšo, zo mi ničo wjacy njedaće; přetož njecham nanihdy waša škoda być“. — „Potom won z mojeje khěže“! zareji bohačk. — Krawc wotmołwi: „Hopla, tak ruče to njepóńdźe, sym sebi bydlenjo sprawnje zasłužił.“ Tamón so wuwošćera: „Što? Poł lěta je wokoło. Chceće-li tam dlěje wostać, potom maće płaćić abo dale dźěłać.“ Zo bě so čas tak daloko pominył, njebě krawc wopomnił. Při samom při-

10000 katolskich sotrow a bratrow dźěłaše na 5000 ambulantnych stacijach, zwjetša na wsach; 1,4 mil. khowancow su woni wothladali; 2,6 mil. dnjow, 640000 nócnych stražow a 7,5 mil. hewašich pomocnych skutkow wukonjeli.

W syrotownjach, woćehnjeńskich domach, zastarańskich wustawach a domach za holcy bu 123189 młodostnych človjekow kubłanych a rozwučowanych. Ličba wothladanskich a rozwučowanskich dnjow wučinja 12,5 mil.

W 4000 dźěćacych zahrodkach a wukhowańnjach bu něhdźe 30000 dźěći wothladanych a kubłanych. W tychle wobdźeńskich wukhowańnjach za dźěći bu na 8 milijónow porcijow jěde darmotnje wotedatych.

*

To su jenož jednotliwe wobrazy z dalokosahacoho a spomožnoho skutkowanja lubosće katolskeje cyrkwje we Němskej; wone njech nas pohonjeja, zdobom pak też kóždoho jednotliwoho doraznje dopomnja, kak wulka je naša winowatosć napřećo tajkim zarjadowanjam křesćanskoho ducha lubosće. Je nuzne, zo je do zbožownišoho přichoda přewjedźemy!

Tohodla, katolscy mužojo a žony, młodostni mužojo a knježny, budźće přihotowani, hdyž bywaće w tychle dnjach wot wašoho karitativnoho wubjerka, wot wašoho farskoho zarjadnistwa k sobudźěłu namołwjeni. Bjez dlijenja stupće do sobudźěła. Činiće z tym dobry skutk, swěrni hesłu, kotrež so nad cyłym hromadźenjom błyšći:

„Činće dobre wšitkim!“

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. Swjaty Wótc pokaza při swjatoprajenju Don Boska, kak je nowy swjaty z wulkim wuspěchom młodźinu kubłował a kajke srědki je wón při tym nałožował. To je ideal katolskoho woćehnjenja młodźiny. Wón njewukubła jenož ćěło ale też dušu. Wón měješe wědomosć za něšto nuzne a rjane, ale za ważniše a rjeńše a najnuzniše měješe wón woćehnjenjo k dobromu křesćanskomu žiwjenju.

K sobustawam žónskeje ligi poręča bamž wo katolskim skutku. Wón so nima wo politiku starać a tola we wjele padach wo zjawne žiwjenjo, dokelž dźěn ma so starać wo woćehnjenjo, swjatosćenjo swójbow, ma so starać wo Bože prawa, prawa cyrkwje a swědomja.

---

zwoli, ale dopomni so hišće na myšinu radu a dźeše bjezdźak: „płaćić njemóžu, šić wjacy njecham, won ćisnyć mje njesměće“. Překupc překhwapjeny zawoła: „Zaćehń do stareje cyrkwje, tu tebi daruju ze wšěmi myšemi, ješćercami, a ze wšěm, štož tam spody kamjeni so namaka. Nětko won z tobu!“ —

Zarudźeny krawc ćehnješe hłowu tulejo a wšitcy so jomu smějachu. Wón přińdźe dom, syny so za blido, zapře hłowu do dłónje a mysleše, što nětk. Wopuškujo přihna myš a wopraša so, kak je należnosć wotběžała. Wón ji rozpowěda cyły podawk a skónči płačo: „Wšitcy joho ludźo su słyšeli, zo je mi z khěže kazał a mi cyrkej ze wšěmi kamjenjemi a štož je spody nich daril.“ Myš so počinaše kaž kołwrótna, rejwaše a skakaše po joho rucy horje, šćipny joho do wucha a zapiska: „Halej — juchej, nětk sy bohaty muž! Wzmi motyku a łopać a poběž do cyrkwje!“ Wona joho wjedźeše k dźěrje, a do teje dyrbješe wón ryć. Bórzy kopny do někajkeje křinje. Ta běše napjelnjena ze złotymi sudobjemi. Tutón pokład wón w měśće předa a bě zdobom bohaty muž.

Skupy bohačk bu za swoju nahrabnosć pokhostany, khudy krawc pak za swoje swěrne dźěło přez myš w cyrkwi mytowany.

Wot nětka móža wšitcy ći, kotřiž njemóžachu w Swjatym Lěće do Roma jěć, jubilejny wotpusk też doma dobyć. Woni maja 12 króć cyrkej wopytać, jeli móžno 4 wšelake cyrkwje. Tam maja so postajene modlitwy na měnjenjo Swjatoho Wótca modlić. (Wosebje wo nakazanjo bohahanjerjow a bjezbóžnych.) Jubilejny wotpusk móžeš tak husto dobyć, hač wuměnjenja dopjelniš, móžeš jón też khudym dušam přiwobroćić. Po młodych jutrach 1935 njemóžeš pak wotpusk wjacy dobyć. Bliže postajenja za našu diecezu bórzy wuńdu.

Němska. Po prawym dyrbješe lětsa w Gliwicach we Hornjej Šlezskej zjězd němskich katolikow być. Tola pak po wobzamknjenju wubjerka z cyła žanoho zjězda němskich katolikow w tutym lěće njebudźe.

Wědomostny časopis „Hochland“ pisa w jenym nastawku wo wuwiću burstwa w lětach po Napoleonskich wójnach. Smy hač dotal přecy jenož słyšeli, zo buchu burja tehdom swobodni, smy pak lědma hdy zhonili, zo su w tamnym času wjele kraja, kotryž mjeńši burja wobdźěłachu, k wulkim knježim kubłam přićisli (4,6 milijónow jutrow). Wjele přez 100000 burow bychu so ze swojej swójbu derje na tutym kraju zežiwić móhli. Wosebje wjele dóstachu tehdom wulkokublerjo w rańšej Němskej.

Dokelž w Němskej nětko wjacy žane konfesionelne studentske zjednoćeństwa njewobstoja, přijima dotalny katolski studentski zwjazk „Unitas“ wot nětka też studentow evangelskoho wěrywuznaća. Tak nimamy wjacy žanoho katolskoho studentskoho zwjazka w Němskej. Unitas-zwjazk pak wozjewja, zo budźe też w přichodźe jenož studentow přijimać, kotřiž chcedźa swěrnje po zasadach swojeje cyrkwje (njech katolskeje abo evangelskeje) žiwi być, a wón budźe swoje sobustawy też dale w nabožinje wukubłować. Katolske sobustawy wobdźěła so też přichodnje zhromadnje při Božich służbach a druhich zarjadowanjach katolskeje cyrkwje.

Pólska. Zo też tu wšo złote njeje, pokaza katolska nowina. Tak po najnowšim šulskim programje njeje dowolene w šulach dogmatiku (katechismus) a apologetiku (zakitanjo praweje wěry přećiwo błudnowěram) wučić. Dale chce pječa knježeństwo wšě zwjazki młodźiny wotstronić a wšu młodźinu do jeneje organisacije zarjadować, w kotrejž ma so na wojeństwo přihotować. W tutej organisaciji dyrbi pak swobodny, njekatolski duch knježić. Knježeństwo socialistiske wučerske towarstwo, kotrež ma bjezbóžnikow za wjednikow, podpjeruje, mjez tym zo katolske wučerske towarstwo z cyła na tajke ličić njemóže. Dale knježeństwo někotre profesorske městna zběhny, kotrychž profesorojo běchu katolscy. Tajna policija přińdźe druhdy na prědowanjo a na měšniske konferency a tam słucha.

Awstriska. Wjerchbiskop Pawlikowski praji při woswjećenju noweje šule w Gracu, zo je katolska šula wosebje za woćehnjenjo kharaktera. W poslednich lětach pak su w Awstriskej šule za druhe nadawki twarili. Šule buchu twarjene kaž twjerdźizny a w nich dyrbješe so młodźina za marxismus woćahnyć. Wězo sebi za tajke šulske twary też požohnowanjo cyrkwje njepřejachu, ale Bože žohnowanjo njeby też z cyła na tajkich domach wotpočowało.

Na jutrownych procesijónach we Winje wobdźěli so lětsa jara wjele ludźi. Tajke procesijóny město hišće widźało njebě. Kardinal Innitzer bě postajił, zo wěriwi njebychu wjacy po towarstwach zrjadowani šli, a za nimi potom tamni, kotřiž žanomu towarstwu njepřisłušeja, ale zo bychu stajnje mužojo, młodźency, žony a knježny za sobu šli.

W Awstriskej čišćeše a předawaše so w poslednich lětach jara wjele njepóććiwych knihi. Wulki dźěl přińdźe do Němskeje. Nětko pak je knježeństwo kruće zapřimnyło. Tajke knihi njesmědźa so nihdźe wjacy wustajeć a pokazować. Też poručeć so wjacy njesmědźa, kaž so też žana druha reklama za nje činić njesmě. Knihikupcy, kotřiž hišće njepóććiwe knihi předawaja abo jenož wupožčuja, móža z tym ličić, zo so jim z cyła dowolnosć k předawanju knihi abo wupožčowanju wozmje.

(Dalše hl. str. 144.)

Přechodne modlenja Božich mšow

5. njedźela po jutrach. Běła.

Cyrkej njepřestawa Khrystusa překrasnjenoho sławić a namołwja nas, zo bychmy w tym tydźenju, do kotrohož padaju křižowe dny, so hišće wužo z jeje modlenjemi wjazali. Přez móc Khrystusoweje krewje smy wodaćo hrěchow dóstali, nětko nałožejmy w žiwjenju prawju swobodu, kotruž wón připowěduje. Hrěch je wopačne wužiwanjo swobody; z hrěchom Boži dar swobodneje wole přećiwo Bohu znjewužiwaš.

1) **Introitus. Přistup.** (Izaias 48, 20.) Słowo wjesela spěwajće, zo by słyšeć było, alleluja. Připowědujće hač do kóncow zemje: Hospod je wuswobodźił swój lud, all., all. (Ps. 65, 1-2.) Juskajće Bohu wšitke kraje. Pěseń spěwajće joho mjenu, dawajće jomu česć a khwału. Khwała Wótcej a Synej . . .

2) **Oratio. Modlitwa dnja.** Božo, wot kotrohož wšitko dobre pokhadźa, spožč nam prošacym, zo bychmy z Twojim pohnuwanjom myslili, što je prawe, a je z Twojim wjedźenjom też činili. Přez našoho Knjeza Jězusa . . .

Popřej nam swojim służownikam, prosymy, Knježe, zo bychmy so stajneje strowoty duše a ćěła wjeselili a přez khwalbne zastupnistwo zbóžneje přecy knježny Marije z časnej zrudobu přelutowani byli a k wužiwanju wěčnoho wjesela dóšli.

Božo, pastyrjo a wjedniko wšěch wěriwych, spohladuj miłosćiwje na swojoho wotročka X, kotrohož sy za pastyrja swojej Cyrkwi postajił, a daj jomu, prosymy, ze słowom a přikładom swój podstajeny lud spěchować, zo by zdobom ze sebi dowěrjenym stadłom do wěčnoho žiwjenja došoł. Přez našoho Knjeza . . .

3) **Lectio** Epistolae beati Jacobi Apostoli. **Čitanjo** z lista swj. Jakuba jap. 1, 22—27.

Wěra bjez skutkow je mortwa. Dyrbimy po wěrje žiwi być. Starajmy so w křesćanskej lubosći za khudych a wopušćenych.

Najlubši! Budźće činićeljo słowa (Božoho), a nic jeno joho posłuchajo, kiž sebje samych wobšudźeja. Dokelž štóž słowo słyši a po nim njećini, tón je podobny mužej, kiž sebi swoje přinarodźene wobličo w špihelu wobhladuje. Tón na sebje pohlada, woteńdźe a hnydom pozabudźe, kajki bě. Štóž pak přehlada (Boži) zakoń dospołneje swobody a w nim wutraje, njezabywši, štož je słyšał, ale to čini, tón budźe zbóžny we swojim skutkowanju. Mysli pak sebi štó, zo je nabožny, swój jazyk pak na wuzdźe njedźerži, ale da swojej wutrobje so zawjesć, toho nabožina je prózdna. Čista a njeskalena nabožnosć před Bohom a Wótcom je tale: Wopytować syroty a wudowy w jich ćěsnosći, a zakhować so njeskaženy wot tohole swěta.

4) **Alleluja, all.** Stanył je Khrystus a nam so zjewił, kotrychž je ze swojej krewju wukupił. Alleluja. (Jan 16, 28.) Wuńdźech wot Wótca, a sym na swět přišoł; swět zasy wopušćam a du k Wótcej, all.

5) **Evangelium. Dobre poselstwo.** Sequentia sancti Evangelii sec. Joannem. Słowa swj. sćenja po Jenje 16, 23—30.

Z přisahu so Jězus zaroča, zo budźe naša modlitwa w joho mjenje wusłyšana. Přetož Bóh Wótc nas swoje dźěći lubuje, hdyž my joho Syna Jězusa lubujemy. Wězo budźe wón jednać z nami kaž starosćiwy nan, kiž swojim dźěćom tehdy po woli być njemóže, hdyž wo něšto proša, štož by jim škodźiło.

Wony čas rjekny Jězus swojim wučownikam: Zawěrno, zawěrno praju wam: Budźeće-li Wótca wo něčo w mojim mjenje prosyć, da wam. Dotal njejsće wo ničo prosyli w mojim mjenje: prošće a dóstanjeće, zo by waše wjeselo połne było. To sym w přirunanjach wam rěčał. Ale přikhadźa hodźina, hdyž njebudu wjacy w přirunanjach wam rěčeć, ale jasnje budu wo Wótcu powědać (přez Ducha Swjatoho). Na tym dnju (Swjatki) budźeće w mojim mjenje prosyć, a njepraju wam, zo budu ja Wótca prosyć za was; přetož Wótc sam was lubuje, dokelž sće wy mje lubowali a wěrili, zo ja wot Boha wuńdźech. Wuńdźech wot Wótca, a sym na swět přišoł; znowa wopušćam swět a du k Wótcej. Joho wučownicy jomu prajichu: Hlej, nětko rěčiš zjawnje a žanoho přirunanja njepraješ. Nětko wěmy, zo wšitko wěš, a tebi trjeba njeje, zo by so što tebje prašał; tohodla wěrimy, zo sy wot Boha wušoł. — **Credo.**

6) **Offertorium. Přinos.** (Ps. 65, 8-9 a 20.) Wukhwalujće narody Knjeza Boha našoho, z hłosom joho khwalće. Wón wróći žiwjenju moju dušu a njeda so motać mojimaj nohomaj. Bóh budź khwaleny, kiž njezaćisny moju prózdnu a swoju smilnosć mi nezapowě, alleluja.

7) **Secreta. Ćicha modlitwa.** Přiwozmi, Knježe, modlitwy wěriwych z wopornymaj daromaj, zo bychmy přez tón skutk našeje pobožnosće do njebjeskeje krasnosće došli. Přez našoho Knjeza . . .

Přez Twoju smilnosć, Knježe, a zastupnistwo swjateje Marije stajneje knježny njech nam tón wopor wujedna zbožo a pokoj w tym žiwjenju a wěčnosći.

Daj so, prosymy, Knježe, z podatymaj daromaj naprosyć a nawodźej swojoho służownika X, kotrohož sy sebi za pastyrja swojeje Cyrkwje wuzwolił, z njepřestajnej woboru (zakitom). Přez našoho Knjeza . . .

8) **Praefatio. Předhrono.** Vere dignum et justum est. Zawěrno hódne a sprawne je, přisłušne a spomožne, zo, Knježe, Tebje kóždy čas, wosebje pak nětko najsławnišo Će khwalimy, hdyž bu Khrystus jako jutrowne jehnjo za nas woprowany. Wón dźě je prawe Jehnjo, kotrež hrěchi swěta na so wza, kiž ze swojej smjerću našu (wěčnu) smjerć zniči a nam ze swojim z mortwych staćom žiwjenjo wróći. A tohodla z jandźelemi a arcyjandźelemi, z trónami a knjejstwami, haj z cyłym wójskom njebjeskim spěwamy Ći pěseń khwały bjez kónca wospjetujcy: Swjaty . . .

9) **Communio. K woprawjenju.** (Ps. 95, 2.) Spěwajće Knjezej, alleluja, spěwajće Hospodej a khwalće joho mjeno. Wopowědujće dźeń wote dnja joho spomoženjo, all. all.

10) **Postcommunio. Po woprawj.** Knježe, daj nam, z mocu njebjeskeje hosćiny nasyćenym, zo bychmy žadali, štož je prawe, a žadane też dóstali. Přez našoho Knjeza . . .

Dóstawši, Knježe, zawdak našeje zbóžnosće, prosymy Će, njech nas swjata Marija stajna knježna, kotruž smy z tym woporom Twojeje majestosće počesćili, ze swojej starosću wšudźe škituje.

Tute přijećo bójskoho Sakramenta njech nas, prosymy, Knježe, škituje a Twojomu służownikej X, kotrohož sy swojej Cyrkwi za wjeršnoho pastyrja dał, njech zdobom z joho stadłom howi a stajnje tyje. Přez našoho Knjeza Jězusa . . .

Božoho spěća. I. rjadu. Běła.

Khrystus Knjez położi w 40 dnjach po swojich jutrach zakłady swojeje Cyrkwje. Ze swojim žiwjenjom nam pokaza, zo a kak mamy Bohu służić. Dopokaza, zo je prawy Bóh a zo wšitke joho słowa tu na zemi wěčnje płaća. Skónčiwši swoje dźěło wotkhadźa nět k Wótcej, zo by při joho prawicy knježił. Hišće raz so cyłomu swětej wobjewi, zo by wotměł poslědni sud, a kaž rozsudźi, tak wostanje wěki na wěki: Zbóžni budźeja z nim kralować bjez kónca w njebjesach, zatamani pak budźeja sami sebje čwělować we wěčnej ćmě. Hdźe chceš ty? Chceš, zo by Jězus podarmo twój dołžny list wukupił, z kotrymž bě lučibarjej zapisany?

Dźensa swj. Cyrkej juska nad triumfalnym zastupom swojoho nawoženje do njebjes. Radujmy so z njej, našej maćerju! Horje wutroby!

1) **Introitus. Přistup.** (Jap. skutki 1, 11.) Mužowje galilejscy, što so dźiwaće k njebju hladajcy? Alleluja. Kaž sće joho widźeli do njebjes spěć, tak přińdźe, all., all., all. (Ps. 46, 2.) — **Gloria.**

2) **Oratio. Modlitwa dnja.** Popřej, prosymy, wšohomócny Božo, zo bychmy wěricy, zo je dźensa Twój Jednorodźeny a naš Wumožnik do njebjes spěł, sami też z myslemi w njebjesach bydlili. Přez toho samoho Knjeza . . .

3) **Lectio** Actuum Apostolorum. **Čitanjo** z Japoštołskich skutkow 1, 1—11.

Sćenik swjaty Lukaš nam powěda, kak Jězus swojim japoštołam poslednje wučby da a do njebjes spě.

Prěnje słowo (swj. sćenjo) spisach wo wšěm, Teofilo, štož je Jězus činił a wučił hač do dnja, na kotrymž do njebjes spě, dawši japoštołam, kotrychž bě wuzwolił, přikazy přez Ducha Swjatoho. Jim so też po swojim ćerpjenju wobjewi, a z mnohimi dopokazami jich přeswědči, zo je žiwy, hdyž štyrceći dnjow z nimi wobkhadźeše a wo Božim kralestwje rěčeše. A z nimi jědźo přikaza jim, zo bychu z Jerusalema njewotkhadźeli, ale čakali na Wótcowe slubjenjo, kotrež sće, dźeše, z mojoho horta słyšeli. Přetož Jan drje je křćił z wodu, wy pak budźeće wukřćeni z Duchom Swjatym za tych njewjele dnjow. Tuž so zhromadźeni joho prašachu: Knježe, přiwróćišli znowa w tymle času kralestwo Izraelej (Židam)? Ale wón jim rjekny: Njeje waša wěc, čas a khwilu znać, kotruž je Wótc postajił w swojej mocy, ale dóstanjeće móc Ducha Swjatoho, kotryž na was přińdźe, a budźeće mi swědčić w Jerusalemje a cyłej Judeji a Samariji hač do kóncow zemje. A to prajiwši pozběže so před nimi, a mróčel wza joho z jich wočow. A hdyž za nim do njebjes spějacym hladachu, hlej, stoještaj mužskaj pódla nich w bělych drastach, kotrajž też prajištaj: Mužowje galilejscy, što tu stojicy k njebju hladaće? Tón Jězus, kiž je před wami do njebjes spěł, tak zaso přińdźe, kaž sće widźeli joho do njebjes hić.

4) **Alleluja, all.** (Ps. 46, 6.) Spěje Bóh při wyskanju a Knjez při zwukach trubow, alleluja. (Ps. 67, 18—19.) Hospod dźe ze Sinaja do swjatnicy a spějo do wysoka wjedźe sobu jatych. Alleluja.

5) **Evangelium. Dobre poselstwo.** Sequentia sancti Evangelii secund. Marcum. Słowa swj. sćenja po Marku 16, 14—20.

Jězus pósła japoštołow do cyłoho swěta, zo bychu jón dobyli za njoho. Wěrnosć Božoho słowa z dźiwami přewodźi. Na Wolijowej horje wróći so k Wótcej. Japoštoljo joho přikazy swěru wuwjedźechu. A dźensa je skoro kóždy štwórty človjek katolski!

We wonym času, hdyž ći jědnaco za blidom sedźachu, zjewi so jim Jězus a porokowaše jich njewěru a twjerdosć wutroby, dokelž njeběchu tym wěrili, kotříž běchu widźeli, zo je z mortwych stanył. A rjekny jim: Dźiće do cyłoho swěta, a prědujće evangelij wšitkim stworjenjam. Štóž wěri a so wukřćić da, budźe zbóžny; štóž pak njewěri, budźe zatamany. Tych pak, kotříž wěrja, budźeja tute znamjenja přewodźeć: W mojim mjenje budźeja čertow wuhanjeć, z nowymi rěčemi rěčeć, hady zběhać, a bychu-li něšto smjertliwe pili, njebudźe jim škodźić; na khorych budźeja rucy kłasć, a ći so wustrowja. A Hospod Jězus, hdyž bě jim dorečał, pozběže so do njebjes, a sedźi na prawicy Božej. Woni pak woteńdźechu a prědowachu wšudźe, a Knjez skutkowaše z nimi a wobkrućowaše jich słowa potom z dźiwami.

Nětko zwónk jutrownu swěcu hasnywši njese ju wot woltarja, hdyž je wot jutrowneje soboty jako znamjo Khrystusa žiwoho stała. Jeno swjatkownu sobotu ju hišće raz zaswěća k wobrjadam při swjećenju křćeńskeje wody.

Credo.

6) **Offertorium. Přinos.** (Ps. 46, 6.) Spěje Bóh při wyskanju a Knjez při zwukach trubow.

7) **Secreta. Ćicha modlitwa.** Přijmi, Knježe, wopornej daraj, kotrejž Ći k česći krasnosćiwoho donjebjespěća Twojoho Syna přinošamy, a popřej dobroćiwje, zo bychmy so nětčišich strachow zminyli a wěčne žiwjenjo dóspěli. Přez samsnoho Knjeza našoho J . . .

8) **Praefatio. Předhrono.** Vere dignum et justum est. Woprawdźe hódne a sprawne, zdobne a spomožne je, zo so Ći wšudźe a spodi dźakujemy, Knježe swjaty, Wótče wšohomócny, wěčny Božo, přez Khrystusa našoho Knjeza, kiž so po swojim z mortwych-staću wšitkim wučownikam pokaza a před jich wočomaj do njebjes spě, zo by nam podźěl swojoho Bójstwa spožčił. A tohodla z jandźelemi a arcyjandźelemi, z trónami a knjejstwami a z cyłym wójskom njebjeskim spěwamy Twojej khwalbje pěseń bjez kónca wospjetujcy: Swjaty . . .

9) **Communio. Spěw k woprawjenju.** (Ps. 67, 33—34.) Spěwajće Knjezej, wón so njese nad najwyšše njebjo k ranju, alleluja.

10) **Postcommunio. Po woprawjenju.** Daj nam, prosymy, wšohomócny a smilny Božo, zo bychmy Twoje najswjećiše potajnosće we widźomnej podobje přijawši jich njewidźomny wučink dosahli. Přez našoho Knjeza . . .

Hromadźće tříjebane listowe znamki!

Mnozy njemóža za misijóny wjele dać. Ale za nje modlić so móža — a hišće něšto: Kołkowane listowe znamki hromadźić! Najlěpje je, hdyž znamki ze šěrokej kromu z listoweje wobalki wutřihaš a je hromadźiš. Znamki předawaja so mjenujcy po kilach a to hnydom z kromu papjery. Něchtóžkuli mohł sebi też znamki wot znatych, kotříž wjele listow atd. dóstawaja, wuprosyć. Ludźo tola ze znamkami ničo započeć njemóža, misijónam pak wone wjele pomhaja. Někotre misijónske towarstwa su hač do wjacy tysac hriwnow wob lěto za tute znamki dóstałe. Wone sćelu so na: Ignatiusbund Wien XIII, Lainzerstraße 138. Dokelž pak mnozy telko nimaja, zo bychu je tam wosebje pósłali, njech je dźěćom sobu do šule dadźa, zo bychu je wone knjezej fararjej abo knjezej kapłanej dałe, kotryž je potom na prawe městno póscele. A nětko do dźěła! Z małej prócu móžeš katolskej wěcy wjele pomhać! Ale nic znamki wobškodźić!

Při přesydlenju němskoho gymnasia jezuitow „Stella Matutina“ do St. Blasien přińdźe też połojca wšěch wučeńskich srědkow, mobilara a knihownje do Němskeje. Awstriski gymnasij ma nětko hišće 220 šulerjow. Dokelž je šula za 500 wučomcow twarjena, ma so nazymu pódla gymnasia hišće realka założić.

Profesor při Winskej universiće měješe zajimawy přednošk wo operacijach. Wón z ličbami pokaza, z kajkim žohnowanjom za wjele khorych človjekow operacije su. Samo pola khorosći, pola kotrychž sebi njeby myslił, zo operacija něšto pomha, wona tola mnohim wolóženjo, haj dospołne wustrowjenjo přinjese. Tak so wustrowichu 80 %, kotřiž běchu na tuberkulozu kosći lěkowali. Samo tuberkulozy płucow dla su operacije činili a 75 % z njej trajnje wustrowili. Tajka operacija je při tym wjele tuńša hač hojenjo w sanatoriach. 40 % wšěch ludźi je na žołdk khorych, 85 % tajkich khorych běchu 25 dnjow po operaciji dospołnje strowi. Khorych na kamjenje (žołča a jěrchenjow) wustrowichu samo 90 %. Tak widźimy, zo so njesměmy přejara bojeć, hdyž snadź lěkař sebi junu pola nas abo našich přiwuznych operaciju žada. K tomu dajmy hišće wulki porcijón dowěry do Boha a potom budźe wšo prawje! Njezabudźmy pak do operacije hišće měšnika ke khoromu zawołać. Husto bu khorym po dóstaću swj. sakramentow tak lohko, zo je wěsće też potom tale wjesołosć k wustrowjenju pomhała.

Šwica. Kardinal Faulhaber je před něšto časom namjetował, zo by so we Šwicy katolske radio natwariło, kotrež by w němskej rěči jenož katolski program rozsywało. Za nje je so mjez tym fond założił. Tutón radiorozsywak dyrbi wězo też w cyłej srjedźnej Europje słyšeć być. Dyrbi wosebje wšěm posłucharjam dowolić, w duchu so na katolskich zjězdach abo swjatočnosćach kaž też na Božich službach w Pětrowej cyrkwi w Romje wobdźělić. Dale dyrbi radio powěsće z cyłoho katolskoho swěta, wosebje z misijónow podawać, a cyrkwinsku hudźbu poskićeć.

W Churje wumrě prelat Weibel, skoro 81 lět stary. Wón je wjele lět w misijónach w Americy skutkował. Tam je na přikład jedyn wulki klóštr założił, w kotrymž so sotry za službu w misijónach wuwučuja. Tohorunja je zemrěty wjele cyrkwjow a šulow natwarić dał.

Wulkotnu wěc su w Freiburgu we Šwicy założili, mjenujcy wustajeńcu wo wojowanju bjezbóžnikow. Tam pokazuja wšo, štož njewěriwcy a bohahanjerjo nałožuja, zo bychu ludźi přećiwo Bohu a cyrkwi naščuwali. Pokazuja tam: 1. Marxistiske wučby (socialismus, bolšewismus). — 2. Wojowanjo přećiwo cyrkwi w Ruskej. — 3. Wojowanjo přećiwo cyrkwi w druhich krajach. — 4. Sćěhwki wukorjenjenja nabožiny w Ruskej. — 5. Křesćenjo we wojowanju přećiwo bjezbóžnistwu. — Biskopja poručuja wěriwym tule wustajeńcu, dokelž móže křesćan, njech je katolski abo evangelski, tak najlěpje spóznać, kak ma sam přećiwo bjezbóžnikam so zadźeržeć a kak też swojich sobukřesćanow powučić.

Francózska. Zo so z nabožinu mjez wučenymi polěpšuje, pokazuje ličba jutrownych swjatych woprawjenjow mjez studentami. Skoro 17000 studentow bě so hižo z podpismom zwjazało, swjate sakramenty w jutrownym času dóstać. Dale wobstoji w Francózskej towarstwo inženěrow, kotrež je nabožnje jara hibićiwe, a joho sobustawy su horliwi w nabožinje. Wot 841 studentow Parizskeje centralneje šule su 563 sobustawy mjenowanoho towarstwa katolskich inženěrow.

Jězbu do Oberammergawa nastupajo!

Dokelž chcedźa někotři hakle z druhim awtom (w druhej połojcy augusta) k pasijónskim hram jěć, je hišće přileżnosće z prěnim awtom za **troch.** Štóž chce to wužić, dyrbi mi **hnydom** k wjedźenju dać a 20 hr. napłaćić, dokelž dyrbju póndźelu zastupne lisćiki skazać. Štóž chce z druhim awtom jěć, njech so hižo zamołwja. Chcu z prěnjej jězbu trěbne bydlenske wopisma sobu přinjesć, bjez kotrychž žanoho přistupa k hram njeje. Po zhotowjenju dokónčnoho programa so wobdźělnikam nadrobny porjad připóśćele. Za Delany přijědźe awto hač k Róžeńćanskomu křižnikej a budźe tam 22. junija rano w 3 hodź. —k.

Towarstwowy powěstnik.

Budyšin. „Jednota“, tow. kat. Serbow, ma jutře njedźelu, 6. meje, wulět z awtom do Šěrachowa, Nowoho Města a Stołpina. Wotjědźemy 1/2 2 hodźin wot Hokec. Płaćba 1,85 hr. Hnydom so zamołwić!

Ralbičanska katolska Bjesada ma njedźelu, 6. meje, popołdnju w 6 hodźinach swoju měsačnu zhromadźiznu w Róžeńće pola Frenclec. Wo bohaty wopyt so prosy.

Předsydstwo.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1934.

Kk.: 358. z Čornec: Jakub Dźisławk; 359. z Pozdec: Pawoł Wels.

Pčołarske towarstwo „Delnjeje Šprewineje Doliny“.

Rozprawa Budyšskeje wobkedźbowarnje za apryl.

Wyšina nad morjom	Čopłota Celsius Min.	Čopłota Celsius Max.	Čopłota Měsačna srjedźizna	Přeměn važenoho kołča wot 1.—10.—20.—30. měsaca Přiběrk w gr. 1	Přiběrk w gr. 2	Přiběrk w gr. 3	Wotběrk w gr. 1	Wotběrk w gr. 2	Wotběrk w gr. 3	Hromadźe w kg	Wulět na dnjach	Nošerske dny	Z wokoł noša	Deščowa mnohosć
210	—3	+31	+15,6	50	1200	2800	800	850	1200	1,200	28	11	štom. kčenjo	33,1

„Złote hrody“ abo

„Hans Klepotař na dań njese“ wot něhdušoho Radwořskoho fararja Dučmana

hraja **Młodźeńcy w Radworju**

na swojim założeńskim swjedźenju, njedźelu, 6. meje, wječor 1/2 8 hodź. w herbskej grychće.

Přeprošeni su jenož Radwořscy wosadni a sobustawy towarstwow młodźeńcow a knježnow našich serb. katolskich wosadow. Wšěm druhim je zastup zakazany, dokelž je zawrjeny swjedźeń.

Procesijón do Krupki. Pjatk, 18. meje, rano w 5 hodź. mamy Božu mšu we Wotrowje, potom woteńdźemy. W Pěrnje w hosćeńcu „Wettiner Hof“ swačimy, a w Bergißhübel w hosćeńcu „Goldner Stern“ přenocujemy. M. Narćik.

Wróćiwši so wot rowa mojeje lubowaneje mandźelskeje, našeje starosćiweje maćerki a přichodneje dźowki

Madleny Jakubašoweje rodź. Cyžec

dźakujemy so wšitkim za wopyt póstwječora a za bohate k rowu přewodźenjo z nutrnym

„Zapłać Bóh tón Knjez“!

W Zejicach, na dnju pohrjeba, 1. 5. 34.

W mjenje hłuboko zrudźenych zawostajenych

Jurij Jakubaš, mandź.,
a dźowčička.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěstki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki ścelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik. — „K. P." ćišći so w 1600 exemplarach

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9 — Pokładnik: Jurij Šołta, Před šulerskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćernje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokorečak čo. 3895.

19. čisło. | W Budyšinje (Bautzen), 12. meje 1934. | 72. lětnik.

„Je spěł do njebjes".

Zańdźeny štwórtk woswjećichmy do-njebjes-stpěćo našoho Knjeza. Stojimy hišće w oktavje tohole swjedźenja. Wróćmy so w duchu dźensa hišće junu k tutomu wulcy swjatomu dnjej. Kak prastary, česćehódny je tola tónle swjedźeń! Swjaty Hawštyn wjedźe jón wróćo na postajenjo japoštołow samych abo znajmjeńša na jednoho z najstaršich powšitkownych koncilow. A woprawdźe, njemóžemy sebi myslić, zo by tutón tak radostny a wuznamny podawk w Jězusowym žiwjenju hdy bjez wopomnjeńskoho swjedźenja był. Do njebjes-stpěćo Jězusowe je takrjec króna joho wumóžeńskoho skutka. Z tutym dnjom skónči Zbóžnik, kiž je našoho spomoženja dla z njebjes dele přišoł, swoje přebywanjo tu na zemi; na tutym dnju wotewrichu so wot lěttysac sem zawrjene wrota njebjeske; prěni z wumoženoho človjestwa ćahnu ze swojim wumóžnikom do njebjes; započina so překrasnjenjo človjeskoho ćěła, kotrež Zbóžnik we swojej wosobje z tutoho swěta do njebjes přesadźi. Z tutym dnjom započina Jězus jako naš srjedźnik skutkować w njebjesach, hdźež wón na prawicy Wótca sedźo bjez přestaća na njeskóčne swoje zasłužby wo človjestwo pokazuje a swoje nowe kralestwo, kotrež je jomu Wótc dał, z póslanjom Ducha swjatoho do skutka staji.

Słyšmy, kak so swjaty Chrysostomus wo wuznamje tutoho swjedźenja wupraji: „Nětčiša swjatočnosć je zawěsće jara česćehódna a nadobna . . . přesahujo wšitkón človjeski rozom a zapřijećo, darniwosće Božeje, z kotrejež wukhadźa, dostojna. Dokelž dźensa bu človjestwo z Bohom dospołnje wujednane; dźensa je dołhotrajaca rozkora, dołha wójna, skóńčena a zničena; dźensa je so nam pře wšě wočakowanjo spodźiwny pokoj zasy stał . . . My, kotřiž njezdachmy so ani tuteje zemje hódni być, smy dźensa hač do njebjes pozběhnjeni; my, kotřiž njeběchmy ani zemskeje hódnosće dostojni, smy postupili k nadobnomu njebjeskomu kralestwej, wšě njebjesa překročili a kralowski a krasny trón wobsydnyli; haj, naša natura, přećiwo kotrejž něhdy cherubimy raj strażowachu, sedźi dźensa samo nad cherubimami."

Swjaty Bjarnat poréča něhdy na swjedźenju do-njebjes-stpěća tele słowa: „Je to radosćiwa a krasnosćiwa swjatočnosć, kotraž za Khrystusa wosebitu česć a za nas wosebitu wjesołosć wopřija. Je to dokonjenjo a dopjelnjenjo wšitkich druhich swjedźenjow a wozbožacy wukónc cyłoho zemskoho pućowanja Syna Božoho".

Druhi cyrkwinski spisaćel nam powěda, zo za čas bamža Sylvestra so kóždy štwórtk k česći do njebjes-stpěća swjećeše kaž njedźela k wopomnjeću na joho horjestaćo.

W prjedawšich lětstotkach wotmě so nic jenož na dnju do-njebjes-stpěća, ale kóždy štwórtk swjatočny wobkkad, kotryž dyrbješe zdobom na puć dopominać, kotryž je Knjez něhdy ze swojimi wučownikami k horje šoł, z kotrejež so před jich wočomaj k njebju pozběhny.

Naspomnić chcemy tež tu hišće ceremoniju do-njebjes-stpěća, kaž je so tu a tam něhdy swjećiła. Naši pobožni prjedownicy chcychu podawk do-njebjes-stpěća widźeć, zo bychu so ćim hłubje zanurić móhli do tutoho potajnstwa; tohodla předstajowachu sebi do-njebjes-stpěćo dramatiscy. Postawu horjestanjenoho Zbóžnika, z kwětkami wupyšenu, a wot jandźelow wobdatu, postajichu na blido wosrjedź cyrkwje — wokoło postawy zwichu powjaz, kotryž bě ze cyrkwinoho wjerha dele pušćeny. Měšnik wobkadźi „horjestaćo" a zanjese měšnisku wobdźeńsku modlitwu „nonu". Mjez tym, zo tuta modlitwa so spěwaše, bu „horjestaćo" pomałku horje ćehnjene, doniž so nad wjerchom njezhubi. Druhdźe zasy wotmě so ceremonija trošku hinak — jandźelaj njebuštaj na blido postajenaj a sobu horje ćehnjenaj, ale pušćichu jandźelow dele z wjercha „horjestaću" napřećo. Tam a sem buchu, hdyž bě „horjestaćo" nad wjerchom so zhubiło, kwětki a woblatka (wězo njepřežohnowane) z wjercha dele do luda pušćane, lud też z wodu wot horjeka pokrjepjeny. Z tym dyrbjachu naspomnjene być wšelakore hnady a dary, kotrež nam Khrystus jako naš srjedźićeŕ pola Wótca stajnje z njebjes dele ścele. Wosebje maja woblatka joho hnadowne přebywanjo mjez nami w najswjećišim sakramenće wozjewić a woda hnady Ducha swjatoho, kotrež so po do-njebjes-stpěću tak bohaće na japoštołow wulachu a so hišće pospochi na wěriwych wuliwaja.

Tak dołho hač lud jednorje a naturscy začuwaše a pobožnje mysleše, běchu tute wobrjady jomu z duchownym wužitkom; předstajowachu jomu žiwje dźiw do-njebjes-stpěća a zbudźowachu w nim pobožne začuća. Pozdźišo pak dyrbjachu so tute nałožki wotstronić, dokelž je křesćenjo

wjacy njewobhladowachu z pobožnym zmyslenjom prjedownikow — nawopak z nimi wšelake žorty ćěrjachu.

Zo njeby nadobna swjata wěc ćerpjeła, buchu tute nałožki, kotrež běchu našim pobožnym prjedownikam z duchownym zawjeselenjom a wokřewjenjom, pohrjebane.

Rozhlad w swěće.

Što praji němski financny minister?

Hrabja Schwerin-Krossigk rěčeše wutoru wo dźensišich prašenjach financneje politiki. Tuta dyrbi předewšěm skutkowna hospodarska a konjunkturna politika być. Zbywace reservy maju so hišće do służby stajić. Te su potom kredit zjawneje ruki a zjewja so jako politika skazankow a jako politika wołóženja. Ze strowej konjunkturnej politiku so při postupowacym wožiwjenju wjele dócpěje. Wudawki za njezasłužerjow spaduja, dokhody pak přiběraju.

Štož dawkipłaćenjo nastupa, je so w 3. kralestwje hižo wjele woleženja stało. Dawkowa reforma pak njeje so hišće přewjedła. Dwoje ma so při tym rozeznawać: [techniska reforma a maćiznojta strona. Dawkowny tarif, kiž postaja, zo ma so połojca dokhodow statej wotedać, dyrbi so sam znižić. Dyrbimy bórzy jasnosć do dawkipłaćenja přinjesć. Přehnate sadźby, na kotrež běchmy so w powójnskim času zwučili, maju so wotstronić a na jich městno rozomne dawkowe sadźby stajić. Wotstronjenjo dawka na podružniski pjenjez dyrbi so tohorunja přewjesć. Nowe kredity maju so za tunju dań přewostajić. Wšitko to pak hodźi so jenož dócpěć, znjesć a wusprawnić, hdyž so w přichodnych lětach cyle raznje lutuje. Wudawki dyrbja so hišće bóle znižić, zo bychu so přiběrace dokhody za wotpłaćenjo požčonkow wužiwać mohłe.

Nowotwar němskostatneje banki.

W srjedźišću Berlina położi so sobotu připołdnju zakładny kamjeń za powjetšenski twar němskostatneje banki. Twar je najwjetši projekt poslednich lětdźesatkow. Wjele tysac dźěłaćerjow změje při nim lěta dołho dźěło a zasłužbu. Cyły twar płaći něhdźe 40 milijonow hr. Na swjatočnosći wobdźěli so wjednik Adolf Hitler a wšitcy němscy ministrojo. Dr. Schacht, president němskostatneje banki, měješe rěč. Wobroći so raznje přećiwo njedorozemjenju pjenježnistwa a bankownistwa w šěrokich worštach luda. Bjez porjadnoho pjenježnistwa a bankownistwa njeje žana wyšša civilizacija móžna. Němskomu kanclerej so dźakowaše, zo je wón jomu dowěrjenjo spožčił. Wón wjetšeje česće njeznaje, hač němske pjenježnistwo a kreditne należnosće w porjedźe dźeržeć. Na to president Dr. Schacht lisćinu do zakładnoho kamjenja położi. Tutu su podpisali němski president z Hindenburg, němski kancler a direktorstwo němskeje banki.

Njezbožo w kalijowych podkopach.

W Buggingenje w Badenskej je w jenym dźěle podkopow póndźelu dopołdnja woheń wudyrił. Najwjetši dźěl dźěłaćerstwa móžeše so wukhować, ale wokoło 80 hórnikow tči hišće w podkopkach. Wšitke wukhowarske pospyty běchu bjez wuspěcha. Jama wostanje tydźeń abo 2 njedźeli zawrjena. Hakle potom budźa ćěła znjezbožených wukhować móc. Dźěłać tam tukhwilu też njebudźa, dokelž so boja, zo woheń k rozbuchnjenju dowjedźe. Kur wot wohnja w podkopkach bě tak sylny, zo swětłomjetaki jenož 3 m daloko swěćachu. Horcota, kiž hewak w hłubinje wot 800 m na 40 stopjeńkow wučinja, bě njesměrnje wulka.

Wustupjenjo za Němsku.

Njedźelu zeńdźe so wjele tysac ludźi w měsće Saarbrücken. Minister Dr. Goebbels měješe wulku rěč. Rozłoži, zo je němski stat křesćanskoho zmyslenja a křesćanskeje wole. Hospodarske ćeže Saarskoho wobydlerstwa su Němskej derje znate, ale mamy też srědki, z kotrymiž móže so Saarska krajina wukhować. Jako minister je so wón k Saarskomu wobydlerstwu podał, zo by je k wěrje a dowěrje pohonjał. Móličkostne šikany njebudźa móc wothłosowanju zeškodźeć. Saarski lud chce zaso k swojej domiznje.

Slub swěry saarskich katolikow.

Tachant Dr. Schlich rěčeše zańdźenu njedźelu přez Frankfurtski scelak. Na dnju saarskoho swjedźenja budźa so też naši bratřa a sotry w Němskej prašeć: Što maju nam dha katolikojo w saarskej krajinje prajić? Tak wotmołwjam w mjenje wšitkich. Saarska krajina strowi Němsku. Strowi wutrobnje lubu němsku wótčinu. A postrowej přizamknu tłoje slubjenjo: My katolikojo Saarskeje krajiny chcemy kaž hač dotal swěrni wostać našej swjatej cyrkwi, swěrni našej lubej němskej wótčinje. Tohodla zastupujemy při wothłosowanju z połnej zamołwitosću: Saarska krajina dyrbi so Němskej wróćić.

Japanski wopyt w Berlinje.

Viceadmiral Matsusita přebywa na officielnym wopyće w Berlinje. Joho přewodźeja někotři komandantojo wšelakich łódźow. President z Hindenburg je japanskoho admirala póndźelu w audiency přijał. Wutoru bě japanski wopyt pola němskoho kanclera. Potom chcedźa Japanojo do Londona.

Awstralska bróni.

Awstralske knježerstwo je pola jendźelskeje Vickersec firmy 24 wójnskich lětadłow za 345000 puntow skazało. Z tutymi lětadłami hodźi so na zemju a na wodu přistajić.

Napjatosć w jendźelskim knježerstwje.

W jendźelskim knježerstwje je dla wotbrónjenja ćežka kriza nastała. Jeli so wubjerk přichodnu wutoru njedojedna, potom budźa należnosć dyrbjeć na połnym posedźenju srjedu rozsudźić. Mnozy ministrojo nochcedźa wjacy nowe móžnosće k zrěčenju pytać.

Konflikt mjez Japanskej a Jendźelskej.

President wikowanskoho hamta, Runciman, rozprawješe póndźelu wo hospodarskich jednanjach mjez Japanskej a Jendźelskej. Zdźělenki woznamjenjeja po prawym wikowansku wójnu přećiwo Japanskej, dokelž Runciman žada škit za jendźelsku industriju a jendźelske kolonije přećiwo japanskomu napřemowabjenju. Wězo chce Jendźelska wšitke namjety ze strony Japanskeje sebi derje překłasć, zo by so mohłe ćežke prašenjo měrnje rozrisać.

Wuwoz mjez Jendźelskej a Japanskej.

W łěće 1933 wučinješe wuwoz jendźelskich industrialnych wudźěłkow do Japanskeje 4189000 puntow, wuwoz japanskich tworow do Jendźelskeje samo 6296000 puntow.

Rusko=pólske zrěčenjo.

Z Moskwy so powě, zo je so sobotu mjez pólskim zapósłancom a zwonkownym ruskim komisarom Litwinom protokol podpisał, z kotrymž so pólsko-ruske zrěčenjo wo 10 lět podleši.

Bjezdźěłosć młodźiny w Americy.

Problem młodźiny, kiž je bjez dźěła, njeje nihdźe tak wulki a ćežki, kaž runje w Americy, w kraju milijonarow. President Roosevelt je z přihłosowanjom kongresa tohodla hižo loni w zažnym naležu wobzamknył, bjezdźěłosći wotpomhać. Wón da wulke lěsy w staće Virginia pobić. Hižo loni w aprylu bu tam prěnje dźěłowe lěhwo natwarjene. W meji běchu tam 274375 młodych ludźi; tuta ličba so hač do septembra na 314000 powjetši. Docyła wopřija tutón „civilian conservation corps“, kaž so tam mjenuje, 1446 lěhwow. 25000 staršich muži su młodym jako wjednicy přidaći. Kóžde lěhwo ma swojich samsnych kucharjow, krawcow, šewcow atd. Młodźi dźěłaćerjo dóstanu darmotnu hospodu, jěsć a měsačnje 30 dollarow.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. W krasnym měsacu różownika při ćopłym słónčnym wjedrje měješe naša „Jednota“ zańdźenu njedźelu swój lětuši wulět do Stołpina. Awto dowjeze nas najprjedy do blizkoho Šěrachowa, hdźeš sebi krasnu cyrkej a wokolinu wobhladachmy. Bórzy sahaše naš konik, stonaše přez hory a ćěrješe přez doły, dokoła wokoło šumjaty lěs a zasy kćějate štomy a zelene młódne hona. Kak krasna je tola Boža stwórba! W Nowym Měsće posylnichmy so, mějachmy mejski nyšpor. Knjez farař Grofa pokaza nam cyrkej a farski dom a rozestaji nam dźěło a ćežu w diasporje. Skónčnje dojědźechmy do starosławneho Stołpina, wobhladachmy sebi rozpadanki twjerdźizny; wjednik spomni we swojim přednošku kak bu twjerdźizna wosebje wutwarjena w času, hdyž Mišnjanskomu biskopstwu słušeše. Biskop a też kapitularojo přebywachu tehdom husto w krasnym hrodźe, pódla běše wulkotna kapałka, poswjećena k swjatej Borborje. Blizko rozpadankow je hišće widźeć 83m hłuboka studnja. Też dalše stawizny twjerdźizny po reformaciji nam wjednik dokładnje poda. Na dompuću přez Biskopicy zaklinčachu mócnje naše lube serbske spěwy. Wšitcy běchu jara spokojeni.

Z Radworja. (Swjedźeń młodźencow.) Zańdźenu njedźelu zwažichu so raz naši radworšcy młodźency na jewišćo. Na tutón wulki swjedźeń přikhwata wjele ludźi z daloka a blizka, přetož njeběše jenož swjedźeń młodźencow ale zdobom też swjedźeń cyleje wosady. Po někotrych hudźbnych poskićenkach a po witanju wjeledostojneho knj. fararja, kiž hišće ludej přeradźi, zo so „Złote hrody“ hraja, zběhny so zawěsk. Hans Klepotař paseše pod kruswinu lěnjosć, na wšelakore prošenja, zo by bližšomu pomhał, njeda so narěčeć. Tola zbožo też jomu so směješe — namaka mjenujcy pod kamjenjom na polu wulki železnik z 300 tolerami. Cyły zbožowny, bežeše hnydom domoj a wupowěda wšo swojej mandźelskej. Tuta přinjese hišće 300 toleri nalutowanskich pjenjez, kiž bě w wowcynej „štrompicy“ khowała, zo by je muž na wulku dań do Drježdźan donjesł. Rano zahe da so z 600 tolerami na puć — přińdże zbožownje hač do Wysokeje. Tudy padny do rukow tajkich prawych měšćanskich jebakow — jedyn jomu 300 toleri z dobrymi słowami wulišći, druhi jomu 300 toleri pokradny a třeći jomu z lesću cyłu khěžku za ničo wotkupi. Tak bu skónčnje z korčmy ćisnjeny, hdźež ani „cechu“ zapłaćić njemóžeše! Za Radwor bě to też ze zajimom, dokelž bě hru spisał prjedawši radworski knjez farař Dučman. Po hrě zapiskachu naši hercy k reji. Što sebi spomnjatkuješ a što dyrbi će hra wučić? 1. Wostań w kraju, to ći praju! 2. Zbožo ma škleńčanej nóžcy! — Wšěm skutkowarjam při swjedźenju, kaž suflěrej, nawjedowarjej hry a wšěm hrajerjam, so w mjenje towarstwa nanajwutrobnišo dźakuje. Jo-na-r.

Z Radworja. Póndźelu stanje so w našej šuli zasy přeměnjenjo. Knjez wučeŕ Schnell, kotryž hač dotal knjeza wučerja Nawku zastupowaše, Radwor zasy wopušći. Nětko knjez Nawka zasy 7. lětnik přewozmje. Přejemy jomu wjele zboža! Bóh dał, zo by swoje bohate dary jako wučeŕ a rěčespytnik našim dźěćom hišće prawje dołho posrědkować mohł!

Z Khrósćic. (Sleborny kwas.) Njedźelu 6. meje woswjeći naš wjesnjan Jan Deleńk ze swojej mandźelskej Marju rodź. Wićazec swój sleborny kwas. Na tutym dnju wobeńdźeštaj jubilaraj we wužšim kruhu swojich znatych a přiwuznych čiłaj a strowaj rjane hodźinki slěbornoho jubileja. Wječor zanjese čestnymaj jubilaromaj Khrósćanska Jednota małe zastaničko. Na to wěnowaše předsyda towarstwa, knjez kantor Grofa, swěrnomu sobustawej a jubilarej jadriwe słowa. Wuzběhny wosebje swěru a njesprócniwe dźěło w towarstwje a přeješe jomu w mjenje towarstwa nanajwutrobniše zbožo a wupraji dalše přećo, zo by jomu Bóh luby Knjez spožčił strowosć a čiłosć do dalšoho přichoda. Jan Deleńk je přećelna a woblubowana wosoba, je dobry katolik a swěrny Serb. Bóh spožč jubilaromaj, zo byštaj też hišće swój złoty jubilej dożiwiłoj!

Z Pančic. Na dnju Němskoho dźěła — 1. meje — bu na swobodnym městnje před młodownju 31 metrow wysoka meja stajena. Ważny a zbožownje dokonjany skutk bu z dźaknym kěrlušom skónčeny. Wysoko do powětra sahajo zhladuje meja po klóštrskich honach a je hižo z daloka widźeć. Pyta drje swojoho runjeća. Wjesna młodźina je sebi wotmysliła, jutře njedźelu, 13. meje, hobra k zemi pušćić a tutón skutk też přijomnje woswjećić. W swjedźeńskim ćahu powjedźe so mejski kral do wsy na wjesnu žurlu, hdźež budźe za młodźinu, kiž je meju stajała, zawrjeny swjedźeń. Powšitkowny swjedźeń budźe hakle wječor.

Z Ralbic. Zańdźenu njedźelu zeńdźe so Ralbičanska Katolska Bjesada w Rózeńće k měsačnej zhromadźiznje. W přednošku słyšachmy wo starym a nowym Babylonje. Před wjele tysac lětami běše w rańšim kraju wysoko zdźěłany, ale hordy lud. Bóh jón pokhosta: změša rěč tychle hordačkow, kiž wěžu do njebjes twarjachu. Dźensa bydla w nawječornych našich krajach ludźo, z wulkej techniku, ale połni hordosće. Też jich Bóh khosta z tym, zo woni so wjacy njezrozemja w najwažnišich prašenjach žiwjenja, nabožiny a wěry. Mamy pola nas mnoho nowych pohanow. Po zdaću je jim žiwjenjo lohke, dokelž njestaraja so wo Boha a joho kaznje. Woprawdźe pak je jim žiwjenjo wjele ćežše. To spóznachmy z přikładow. Ważmy sebi swoju katolsku wěru jako drohi pokład, kiž nas hižo tudy, cyle wěsće pak něhdy sčini zbóžnych. — Poróča so wo karitas a wšelakich druhich wosadnych prašenjach. 3 nowych sobustawow zapisachmy. Wopyt bě dobry.

Jězbu do Oberammergawa nastupajo!

Z wjacorych stron so přeje, zo by druhe awto hižo 9. julija jěło, hdyž su firmowanja w katolskich Serbach a Kamjeńcu nimo. W tym času je też hišće dołho swětło. Na tutej jězbje móhli so wšitcy wobdźělić, kotřiž chcychu hakle pozdźišo jěć. To pak dyrbjało so mi hnydom zdźělić, zo móhłe so zastupne lisćiki z časom skazać, dokelž so za nimi sylnje naprašuja. Hewak móže so stać, zo su za wotmyslene předstajenja wupředate abo zo dóstanjemy špatniše městna. Dokelž žně tehdom hišće njejsu, změja zajimcy skerje woteńdźenja. Přebywanjo w Hornim Ammergawje je so na moju prózstwu pjenježnje jara wołóžiło, tuž je jězba pola nas wo wjele tuńša hač druhdźe. Tak prošu, so bórzy zamołwić, zo móhł přewidźeć, hač budźe druhe awto zwěsćene. Prošu, zajimcow na to kedźbnych sčinić.

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. Tajke něšto Rom hišće widźał njeje. 80 zastupjerjow wulkich nowin ze wšěch krajow bě Swjatomu Wótcej hołdowanske pismo wěnowało. Bamž tutych nowinarjow wšěch wěrywuznaćow we wosebitej audijency přija. W hołdowanskim pismje běchu nowinarjo bamža „Majestosć na duchowym polu“ mjenowali. Předsyda wukrajnych nowinarjow w Romje měješe naréč, w kotrejž praji, zo je swětowe nowinarstwo zrozemjenjo mělo za Swjate lěto. Wone też derje wě, zo je bamž wjerch měra a zo jako Wótc a nan wšitkich prawa wšěch ludow a rasow zakituje. Swjaty Wótc wuzběhny ważnosć katolskoho nowinarstwa a dopomni nowinarjow na zamołwjenjo, kotrež runje woni maja.

W druhej rěči pokaza bamž wosebje na to, zo prawa katolska a japoštołska cyrkej ma swoje srjedźišćo w Romje. Boža předwidźiwosć je Rom za swoju cyrkej wuzwoliła hižo w času swjatoho Pětra.

Bamžowska nowina pisa, zo so „institut za romske studije“ prócuje, łaćonšćinu za rěč wědomostnikow wužiwać. Jako rěč, kotruž by kaž esparanto kóždy rěčeć a rozemić

dyrbjał, so łaćonska rěč njehodźi, dokelž je jeje grimatikalny natwar přećežki. Ale wědomostnicy bychu ju tola wužiwać móhli. Najprjedy měł so wšěm wědomostnym spisam łaćonski wućah přistajić. Maja so lexika napisać, kotrež bychu wědomostne mjena a wurazy najnowšoho časa łaćonscy pomjenowali. Najprjedy chcedźa z tajkim lexikom w Italskej spytać. Z tutym dźěłom budźa so jenož nahladni a znaći wědomostnicy zaběrać.

W poslednich lětach wobstaća cyrkwinskoho stata zestaja bamžowski general wójsko Zuavow. Wojacy běchu katolikojo z Hollandskeje, Francózskeje, Belgiskeje a Iriskeje. Wot 1860—1870 wobsteješe tele wójsko. Bamžowska nowina pisa nětkle wo jednym tutych wojakow, kotryž bu pozdźišo wulki wučeny. Bě syn francózskoho wulkoindustrialnoho. Pozdźišo, hdyž bě wójsko rozpušćene, wojowaše hišće w němsko-francózskej wójnje sobu. Potom studowaše a je wosebje zaso filosofiju swj. Domaša Akwinskoho zbudźił. Byrnjež pak tež znaty profesor był, tak pisa Osservatore Romano, njebě tola joho wědomosć joho najwješa česć, ale joho pobožnosć.

Němska. We wšelakich dźěłach Němskeje běchu 1. meje w katolskich cyrkwjach swjatočne kemše. Wone běchu k česći swj. Józefa, patróna křesćanskich dźěłaćeri.

Dokelž je ličba tych, kotřiž smědźa na universiće studować, jenož mała, njebychu we wjacy biskopstwach bórzy dosć duchownych měli. Tohodla wobroćichu so na knježeŕstwo, zo by cyrkwi dowoliło, sebi mjez abiturientami tajkich wubrać, kotřiž chcedźa na měšnistwo studować a jich wyše postajeneje ličby na univerzitu pósłać. Knježeŕstwo je to dowoliło. Štóž chce potajkim na duchownstwo studować, móže to też potom činić, hdyž wot stata njeje prawo k studijam dóstał, jenož, zo jomu biskop to dowoli.

Wrótsławske arcbiskopstwo ma wšelake wobsedźeństwa, wosebje lěsy, w Češkej. Třećinu tohole wobsedźeństwa je nětkle dyrbjało češkomu statej přewostajić. Wo tamnym dźěle ma so pozdźišo hišće jednać. Dokelž dźěl Wrótsławskoho arcbiskopstwa w Češkej leži a dźěl Pražskoho w Šlezskej, ma so tu přeměnjenjo stać. To ma so hišće z Vatikanom wujednać.

Trjebamy dźensa hišće tajkich, kotřiž su k duchownstwu pozdźe powołani, hdyž maja tola někotre biskopstwa wjacy na duchownstwo studowacych, hač móža w bližim času trjebać? K tomu so pisa, zo drje je to jenož nakhwilnje, zo so wjacy k duchownstwu powołani čuja, hač je jich trěbnych, wosebje pak so njehodźi, zo tajkich wotpokazaja, kotřiž samo w staršich lětach začuwaja, zo maja powołanjo k měšnistwu. Tohodla chcedźa dale tajkich pozdźe powołanych přijimać.

Českosłowakska. Dokelž je wěste, zo wokoło 450000 dźěłaćeri wjacy dźěło w fabrikach njenamaka, ma stat nadawk, tutych na kraj dowjesć a jim možnosć k eźiwjenju dać. Su hižo ua někotre wašnje spytali, dźěłaćeri zasydlić a su jim też kraj dali, wotewzawši jón wulkokublerjam. Ale je so pokazało, zo to prawje njeje. Najlěpje drje je, hdyž ludźi pak zasydla na městnach, kotrež běchu prjedy puste a kotrež buchu do płódneje role předźěłane abo hdyž wulkobublerjow nuzuja, dźěłaćerjam něšto role wotnajeć, wězo za tuni pjenjez. Tak ma tón, kotryž so derje do ratarstwa hodźi, najlěpje možnosć, sebi něšto nadźěłać a pozdźišo žiwnosć abo kubleško kupić.

Južnosłowjanska. Wo katolskej cyrkwi w Južnosłowjanskej pisa konsultor arcbiskopa w Antivari. Katolska cyrkej ma tam 5217847 wěriwych, prawosławna pak 6715501. Potajkim rozdźěl njeje přewulki. Tola katolska cyrkej dósta w poslednim lěće wot stata 27 a poł milijóna dinarow, prawosławna pak přez 38 milijónow. Kak to přińdźe? Haj, katolscy duchowni su nježenjeni, prawosławni pak nic, maja husto nimale wulke swójby. Też wudowy a dźěći zemrětych duchownych pola prawosławneje cyrkwje dóstawaja wot mjenowaneje sumy swoje dokhody. Podpjery, kotrež stat wukubłańjam duchownych płaći, su nimale sprawnje rozdźělene. Biskopja a wyšši duchowni dóstawaja swoju mzdu wot stata. Za druhich dóstanje cyrkej jenož přinošk, tak zo njemóže duchownych najlěpje płaćić. Woni dóstawaja zdźěla wot ratarjow hišće cyrobu. Ale to su wězo njehódne wobstojnosće. Lěpje je w tym dźěle Južnosłowjanskeje, kotryž běše prjedy Montenegro. Tam je mjenujcy při starych postajenjach, kaž do wójny płaćachu, wostało. Duchowni su tam statni zastojnicy a dóstanu też přisłušne wotpłaćenjo.

We Šwicy studuje nětkle tóšto wjacy na duchownstwo hač před lětami. To pak je też trěbne. Zajimawe je zhonić, zo je najwjetši dźěl młodych theologow z katolskich šulow, jenož mały z powšitkownych. Kotre ludowe woršty daruja cyrkwi we Šwicy najwjacy měšnikow? Su to burja a dźěłaćerjo. Z tutych swójbow přińdźe najwjacy duchownych, potom sćěhuja mali přistajeńcy.

Italska. Triestski biskop pokazuje na ważnosć katolskoho skutka. Duchowny wjednik wosady scyła njemóže wšo dodźěłać bjez pomocy wěriwych. Horliwi wosadni dyrbja jomu pomhać. A předewšěm sebi bamž katolski akcijón žada. Wosebje dyrbja młodostni prawje pilnje sobu do dźěła. Woni maja najlěpšu hódnosć, pomhać wšelake nowe błudne wučby a nowe pohanstwo wotražeć. Dyrbiš so tola dźiwać, zo wěriwi bóle na žadanja Swjatoho Wótca njedźiwaja. Kak husto je sebi žadał, zo maja katolscy starši swoje dźěći do katolskich towarstwow pósłać. Ale pohladajće do našich swójbow. W kelko towarstwach su tam husto młodźi ludźo, ale w katolskich, ně, tam woni njejsu. Pak so boja, zo móhli jim snadź z toho wobćežnosće nastać abo mysla sebi, zo w cuzych towarstwach wjetšu rólu hraja. Wopora a zmužitoho wojowanja wo katolske prawa so boja.

Po přeću apuliskich biskopow ma so zjězd wotměć, kotryž ma so z tym zaběrać, kak móhli duchowni prawje žiwje a wužitnje hromadźe dźěłać a kruće hromadźe dźeržeć a kajki wužitk by to mělo.

Misijónskomu zwjazkej duchownych je w poslednich lětach wjele nowych sobustawow přistupiło. Zwjazk so wosebje stara, zo so ludźo a měšnicy za misijóny zahorja. Zawjedli su też woporny dźeń khorych za misijóny. Ale khori tola zwjetša sami ničo nimaja. Ně, to nic. Ale woni dyrbja swoje bolosće a ćerpjenja Bohu za misijóny woprować.

Francózska. Kaž je znate, je wulki dźěl francózskoho ludu cyrkwi wocuzbnjeny. Jedyn biskop rěčeše před krótkim wo tym, kak maja so tući zas za cyrkej zahorić. Wosebje wón wuzběhny, zo cyrkej njesmě ženje jenož při tom wostać, to dźeržeć, štož ma, ale dyrbi wocuzbnjenych zaso k sebi wabić. Potom wuzběhny biskop, zo maja tu wěriwi, kotřiž w katolskim skutku dźěłaja, wulki nadawk. Skónčnje pak je najlěpše wabjenjo za cyrkej, hdyž su wšitcy wěriwi swěrni a horliwi w dopjelnjenju swojich nabožnych winowatosćow.

Francózscy nowinarjo změja bórzy hłownu zhromadźiznu. Čestny předsyda je kardinal Lienart. Wjednik zhromadźizny chce namjet zapodać, zo by so wosebite zjednoćeństwo nowinarjow założiło. Tajke zjednoćeństwo mělo za tym hladać, zo bychu jenož česćehódni mužojo nowinarjo byli, zo njeby tak było, kaž w poslednich lětach w Parizu, hdźež wjele nowinow hobrske pjenjezy wot jenotliwcow dóstawaše. Wone dyrbjachu za to jenož to pisać, štož sebi daríceljo přejachu a to nic, štož bě jim njelube. Staviski dźěn je wosebje přez njehódnosć nowinarjow tak wulke wobšudźenja činić mohł.

Delni dźěl basiliki, kotraž so w Lisieux k česći swjateje Therezije wot Jězus-dźěćatka twari, je hižo hotowy. Też horni dźěl dyrbi hač do lěta 1937 hotowy być, dokelž so tehdom francózski eucharistiski kongres w Lisieux zeńdźe.

W Lourdesu je wosebite běro, w kotrymž lěkarjo dźiwy, kotrež su so w Lourdesu stałe, přepytuja. Nětko su dyrbjeli přitwarjeć. Zjednoćeństwu lěkarjow, kotřiž dźiwy přepytuja, přisłuša 2000 lěkarjow z 20 wšelakich krajow.

(Dalše hl. str. 151.)

Přechodne modlenja Božich mšow

Swjatkownička. I. rjadu. Čerwjena.

Swjatki su narodniny swj. Cyrkwje: Duch Swjaty spočina swoje knježenjo nad dušemi, też našimi. W nim je Cyrkej wukřćena, kaž je Jězus předpowěł. Přikhad Ducha Swjatoho na tych 120 prěnich křesćanow woživi a skrući potajne ćěło Khrystusowe, kotrež rěka Cyrkej. Tohodla bě Jězus rjekł: Wzmiće Ducha Swjatoho! A nětko to duchowni při kóždej swj. křćeńcy wospjetuja, a tak te swjatki přeco traja. Přez swj. křćeńcu přikhadža člowjek do Cyrkwje.

Swjatki swjećimy też zastup Cyrkwje do šěrokoho swěta. Bože kralestwo bjerje Swjaty Duch do swojoho wobsedźeństwa a rozwija a rozšěrja je w dušach katolskoho člowjestwa. (Hižo je kóždy 4. člowjek na zemi katolski). Tohodla wěrywuznaćo za Duchom Swjatym hnydom rěči wo „swjatej katolskej Cyrkwi a zhromadźeństwje swjatych". (Wěrju do Swj. Ducha, swj. kat. Cyrkej, zhrom. swjatych...) Duch Swj. nas poswjećuje, zo bychmy też my byli swjeći. Tak wón dopjelni stary a nowy zakoń. Sam so zjewiwši wobzamkny a dopjelni wšitke zjewjena a wozjewjenja Bože člowjestwu. Z tym bě wšitko dopjelnjene.

Khrystus je swj. Cyrkej założił a zarjadował, Swjaty Duch pokročuje w joho dźěle a je wobswědčuje zdobom jako Bože. Cyrkej rozšěrja dźě so z wěru do Jězusowoho Bójstwa. A cyłe žiwjenjo Cyrkwje, z Duchom Swjatym dźeržane, wjedźene, woživjane, ćěrjene, překrasnja nanajwulkotnišo Jězusa, Syna Božoho. Wyššeje nabožiny njeje! Swjaty Pětr tohodla swjatki Židam dotalne wuzwoleństwo wupowě a pohanstwu (přibójstwu) připowědźi wójnu a zničenjo.

Posylnjeni z Duchom Swjatym wustupichu swjatki japoštoljo njebojazni zjawnje, zo bychu z Jězusowej wučbu člowjekow łowili — na jich čole steješe prěni bamž, swj. Pětr. Duch Swj. jich dźěła z dźiwami podpěraše. Tu so zjewi, zo je kóžda rěč (też naša) skutk Božeje mocy, a Swj. Duch rěče njeniči, ale w nich wšěm narodam prawdu wozjewja. Ważmy sebi rěč a wěru! Duch Swj. wuči nas „rozeznawać duchow", kotřiž lud muća, kaža, zahubjeja z wopačnej wučbu, hubjenym přikładom, hidu a přesćěhanjom. Krej a mjaso njejstej nabožina, ale Bože słowo a Boža miłosć (hnada). A tohodla ma być kóždy z nas „templ Ducha Swjatoho". Naše swójby, šule, towarstwa, naš wobkhad, naša polityka, naše žiwjenjo ma so žehlić w płomjenjach Ducha Swjatoho!

Swjaty Duch w jednosći Wótca a Syna (Słowa) je stworił swět (jako „Stworićel") a jón zdźeržuje. Bjez njoho so žane stworjeńčko ani pohibnyć njemóže.

Tak nětko njebjo a zemja wopowěduje Božu móc. Štó by so njepřitowaršił khwalbnomu spěwej Božeje přirody z procesjónom k swj. Mariji, njewěsće Ducha Swjatoho? Raduje so ći wutroba, hdyž Duch Swjaty w naléću a léću pokłady žiwjenja wotamka, wobradźa! Duch woživja a — žiwi. Přetož z kćeni zrostu płody, a prawomu hospodarjej rucy so samo wot so stykujetej. Nic jeno jomu, ale kóždomu, kiž wěri.

Podwolejmy so rad Duchej Swjatomu! Wón wobnowja a skrućuje (firmuje) ducha w nas. Mějmy so posłušnje po Božich kaznjach a Cyrkwinych! Cyrkej je naša duchowna mać. Wot našoho naroda hač do poslednjoho dycha ma nas na starosći, a po našej smjerći so hišće stara za nas. Budźmy jeje posłušne dźěći, lubujmy ju, škitajmy ju jako wójsko Khrystusowe!

Pječa pjećdźesaty dźeń po wukhodźe z Egipta (prěnich jutrach) přepoda Bóh na horje Sinai Židam dźesać Božich kazni: to běchu prěnje swjatki. 1600 lět pozdźišo pósła Jězus Swj. Ducha: na prěnich křesćanskich swjatkach. Ruski rěkaju wone pjatidjesjatnica - pjećidźesatnica, pólski zelene swjatki, druhdźe čerwjene a běłe swjatki.

1) **Introitus. Přistup.** (Mudr. 1, 7.) Knjezowy Duch napjelnjuje zemju, alleluja, a tón, kiž wšitko wobjima, znaje kóždy hłós, all., all., all. (Ps. 67, 2.) Postań Bóh, a njech so rozpjerša joho njepřećeljo; njech ćěkaju, kiž joho hidźa, před joho wobličom. Khwała Wótcej a . . .

2) **Oratio. Modlitwa dnja.** Božo, kiž sy na dźensnišim dnju wutroby wěriwych z rozswěćenjom Ducha Swjatoho powučił, daj nam, zo bychmy w samsnym Duchu prawu mudrosć nadešli a nad joho pokojenjom so přecy radowali. Přez našoho Knjeza Jězusa Khrystusa w jednosći toho samoho Duha Swj. Bóh . . .

3) **Lectio** Actuum Apostolorum. **Čitanjo** z japoštołskich skutkow 2, 1—11.

Duch Swjaty spušći so w žehliwych jazykach na křesćansku wosadu. Rěč japoštołow kóždy we swojej maćeršćinje słyšeše; to je jasny dopokaz, zo ma so Bože słowo we wšěch rěčach (jazykach) prědować.

Hdyž dny swjatkow so dopjelnichu, běchu wšitcy hromadźe na tym samym měsće (we wječerni). A nahle sta so šumjenjo z njebjes jako přikhadźacoho sylnoho wětra, a napjelni cyły dom, hdźež sedźachu. A zjewichu so jim jazyki kaž woheń, te so rozdźěliwši posadźichu so na kóždoho z nich. A wšitcy buchu napjelnjeni z Duchom Swjatym, a počachu rěčeć we wšelakich rěčach, kaž jim Duch Swjaty wuměčeć dawaše. Přebywachu pak w Jeruzalemje Židźa, nabožni mužowje z kóždoho naroda, kiž je pod njebjom. Hdyž pak tónle hłós so sta, zběža so syła, a zadźiwa so, dokelž kóždy słyšeše we swojej rěči jich rěčeć. Postróžichu pak so wšitcy a dźiwachu so rěčicy: Hlej, njejsu wšitcy tući, kotřiž rěča, galilejscy? A kak my słyšimy kóždy našu rěč, w kotrejž smy so narodźili? My Partowje a Medowje a Elamići, a kotřiž bydlimy w Mesopotamiji, Judeji a Kappadociji, Pontu a Asiji, Frygiji a Pamfyliji, Egiptowskej a krajinach Libije, kotraž je wokoło Cyreny, a romscy přikhadnicy, też Židźa a k židowstwu wobroćeni, Krećenjo a Arabowje, słyšimy jich rěčeć w našich rěčach wo wulkich skutkach Božich.

Tři tysacy dachu so wukřćić; kajki napadny skutk Ducha Swjatoho!

4) **Alleluja, all.** (Ps. 103, 30.) Pósli swojoho Ducha, a nastanu stworjenja, a tak wobnowješ wobličo zemje. Alleluja. (Poklakń so.) Přińdź, swjaty Ducho, napjelń wutroby swojich wěriwych a zapal w nich woheń swojeje lubosće!

Sekwenca. Pěseń. Veni, Sancte Spiritus!

Tutón spěw hłubokoho wobsaha a krasneje formy je zbasnił najskerje pak bamž Innocenc III. († 1216), pak arcybiskop Šćěpan Langton († 1228).

Wotpuska dobudźeš 1) 100 dnjow za kóždy króć; 2) 300 dnjow swjatkownišku a w swjatkownym tydźenju; 3) dospołny měsačnje raz na kajkimžkuli dnju po swj. spowědźi a swj. woprawjenju, jelizo so pěseń kóždy dźeń modliš.

1. Swjaty Ducho, přińdź a pój, * pósli z njebjes na lud swój * pruhu swětła swojoho. Přińdź, o Wótče khudźiny, * dawaćelo darniwy, * dušow swětło nad słónco.

2. Pokojerjo najlěpši, * duši hosćo najsłódši, * wokřewjenjo lubozne. Wotpočinko we dźěle, * wokhłodźenjo w horcoće, * spokojo naš w zrudobje.

3. Swětło nanajzbóžniše, * napjelń duše zwólniwe * swojich swěrnych do kromy! Bjez Twojeje mocy tu * ničo njeje w člowjeku, * ničo njeje bjez škody.

4. Zwumywaj wšo mazane, * pokrepjej, štož suche je, * bohaće wšo zwuhojej! Zhibuj, štož je woprostło, * zhrěj a wuhrěj zymne wšo, * zabłudźene nawodźej!

5. Daj wšěm swojim wěriwym, * na tebje so spušćacym, * swojich darow sydomku! Daj mzdu tym, kiž słuža Ći, * daj jim zbóžnje wumrěći, * daj jim radosć bjezkónčnu. Amen. Alleluja.

5) **Evangelium. Dobre poselstwo.** Sequentia sancti Evangelii secund. Joannem. Słowa swj. sćenja po Jenje 14, 23—31.

Duch Swjaty chce nas nawučić Khrystusa lubować a joho słowa rozemjeć a dźeržeć. Pokojićel pomha nam drohotny wotkaz Jězusowy, pokoj, zakhować.

W tamnym času praješe Jězus swojim wučownikam: Lubuje-li mje štó, budźe moje słowo dźeržeć, a mój Wótc budźe joho lubować, a

mój k njomu přińdźemoj a sebi wobydlenjo pola njoho sčinimoj. Štó mje njelubuje, njedźerži moje słowa. A słowo, kotrež sće słyšeli, njeje moje, ale toho, kiž mje pósła, Wótcowe. To sym wam rěčał, pola was přebywajo. Pokojićeŕ pak, Duch Swjaty, kotrohož Wótc w mojim mjenje pósle, tón nawuči was wšitko, štožkuli sym wam prajił. Pokoj wam zawostajam, swój pokoj wam dawam; nic jakož swět dawa, ja wam dawam. Njech njerudźi so waša wutroba a njestrachuje so. Słyšešće, zo sym wam ja prajił: Du a přińdu zaso k wam. Hdy byšće mje lubowali, byšće wšak so wjeselili, zo k Wótcej du, dokelž Wótc je wjetši dyžli ja (jako człowjek). A nětko sym wam prajił, prjedy dyžli so stanje, zo byšće wěrili, hdyž so to stanje. Hižo njebudu z wami wjele rěčeć. Přetož wjeŕch toho swěta (djas) dźe a nima ničoho na mni. Ale zo by swět póznał, zo Wótca lubuju a činju, kaž je mi Wótc přikazał.

6) **Offertorium. Přinos.** (Psalm 67, 29—30.) Skruć to, Božo, štož sy w nas skutkował! Za Twój templ w Jeruzalemje přinjesu Ći kralowje dary, alleluja.

7) **Secreta. Ćicha modlitwa.** Poskićenej daraj, prosymy, Knježe, poswjeć a naše wutroby z rozswěćenjom Ducha Swjatoho wučisć. Přez našoho Knjeza . . . w jednosći toho samoho Ducha Swjatoho . . .

8) **Praefatio. Předhrono.** Vere dignum et justum est. Woprawdźe hódne a sprawne, přiměrjene a spomožne je, zo Tebi stajnje a wšudźe so dźakujemy, Knježe swjaty, Wótče wšohomócny, Božo wěčny, přez Khrysta, našoho Knjeza, kiž njebjesa wšě přespěwši na twojej prawicy sedźo slubjenoho Ducha Swjatoho dźensa na swoje přiwzate dźěći wula. Tohodla cyły swět wokoło na zemi z radosću kipicy so wjeseli. Ale też njebjeske sylnosće a jandźelske mocy Tebi pěseń khwały spěwaju wospjetujcy bjez kónca: Swjaty . . .

9) **Communio. Spěw k woprawjenju.** (Jap. sk. 2, 2 a 4.) Sta so nahle z njebjes šumjenjo kaž přikhadźacoho sylnoho wětra tam, hdźež sedźachu, alleluja. A napjelnjeni buchu wšitcy z Duchom Swjatym rěčo wo wulkich skutkach Božich, alleluja, alleluja.

10) **Postcommunio. Po woprawj.** Naliwk Ducha Swjatoho, Knježe, njech naše wutroby wučisći a jich nutriny z joho rosu pokrjepjene wopłódni. Přez našoho Knjeza . . . w jednosći toho samoho Ducha Swjatoho . . .

Swjatkowna póndźela. I. rjadu. Čeŕwjena.

Liturgija swjatkownoho tydźenja spomina často na swjatu křćeńcu, kotruž swjatkownu sobotu katechumenjo dóstachu. Ważmy sebi skutkowanjo Ducha Swjatoho! Nichtó njeje joho Bójstwo a dźěło tak swjatočnje wobswědčił, kaž Zbóžnik sam, a jomu dowěri wón zasłužbu swojoho wumoženja — swjatu Cyrkej. Žana wutroba so njeje tak wobstajnje k Duchej Swjatomu modliła a joho lubowała tak horco kaž wutroba Boha człowjeka — Jězusowa. Mějmy so po joho přikładźe!

1) **Introitus. Přistup.** (Ps. 80, 17.) Žiwješe jich z najlěpšej pšeńcu, alleluja, a z mjedom ze skały jich syćeše, all., all. Wyskajće Bohu, našomu pomocnikej; juskajće Bohu Jakubowomu. Khwała Wótcej a . . .

2) **Oratio. Modlitwa dnja.** Božo, kiž sy swojim japoštołam swjatoho Ducha dał, popřej swojomu ludej dopjelnjenjo pobožneje prósstwy a dawši jim wěru wobradź jim też pokoj. Přez našoho Knjeza . . . w jednosći toho samoho Ducha Swjatoho . . .

3) **Lectio** Actuum Apostolorum. **Čitanjo** z Japoštołskich skutkow 10, 34. 42—48.

Zhoniš radosć, kak swj. Pětr, hłowa Cyrkwje, z křćeńcu romskoho stotnika Kornelija też p o h a n a m wrota do kralestwa Božoho na zemi wotewri — do swj. Cyrkwje.

W tych dnjach wotewriwši swój hort rjekny Pětr: „Mužowje bratřa, Knjez je nam přikazał, zo bychmy prědowali ludej a swědčili, zo wón je tón, kiž bu postajeny wot Boha za sudnika žiwych a mortwych. Jomu wšitcy proféći swědča, zo wodaćo hrěchow dóstanu přez joho mjeno wšitcy, kotřiž do njoho wěrja.“ Hdyž Pětr hišće tele słowa rěčeše, spadźe Duch Swjaty na wšitkich, kotřiž te słowo słyšachu (na Kornelija a wokolnych). A spodźiwachu so wěriwi ze židowstwa, kotřiž běchu z Pětrom přišli, zo też na pohanow so hnada Ducha Swjatoho wula. Přetož słyšachu jich, kak we (wšelakich) rěčach rěčachu a Boha wulcy khwalachu. Tuž zrěča Pětr: „Móže drje štó wodu k wukřćenju zapowěsć tym, kotřiž Ducha Swjatoho dóstachu kaž my też? A přikaza jich wukřćić w mjenje Knjeza Jězusa Khrystusa.

4) **Alleluja, all.** (Jap. sk. 2, 4.) Japoštoljo rěčachu we wšelakich rěčach wo wulkich skutkach Božich, all. (Poklakń so.) Přińdź, Swjaty Ducho, napjelń wutroby swojich wěriwych a woheń swojeje lubosće w nich zapal.

Sekwenca. Pěseń. (Kaž swjatkowničku.)

5) **Evangelium. Dobre poselstwo.** Sequentia sancti Evangelii secund. Joannem. Słowa swj. sćenja po Jenje 3, 16—21.

Tu Khrystus sam rěči, zo bjez wěry njeje zbóžnosće. Štóž nochce wěrić, je so hižo sam k duchownej smjerći zasudźił. Mnozy Jězusej tohodla njewěrja, dokelž lubuja ćmu, kotraž jich złe skutki zawodźewa. Wěra je Bójski počink, kiž naš rozom rozswěća a našu wolu pohnuwa, zo mamy za prawdu, štož je Bóh zjewił a přez swoju Cyrkej nas wuči, a zo po tychle wěrnosćach a kaznjach dobre skutkujemy.

We wonym času dźeše Jězus Nikodemej: „Tak je Bóh swět lubował, zo je swojoho jednorodźenoho Syna dał, zo by, štóžkuli do njoho wěri, njezahinył, ale měł wěčne žiwjenjo. Přetož Bóh njepósła swojoho Syna na swět, zo by swět wotsudźił, ale zo by swět přez njoho zbóžny był. Štóž do njoho wěri, njebudźe wotsudźeny, štóž pak njewěri, je hižo wotsudźeny, dokelž njeje wěrił w mjenje jednorodźenoho Syna Božoho. To pak je sud, zo je swětło na swět přišło a zo su człowjekojo ćmu bóle lubowali, dyžli swětło; přetož jich skutki běchu złe. Přetož kóždy, kotryž złe čini, hidźi swětło, a njeńdźe na swětło, zo bychu joho skutki swarjene njebyłe; štóž pak prawdu čini, dźe na swětło, zo bychu joho skutki so pokazałe, dokelž su w Bohu sčinjene.

6) **Offertorium. Přinos.** (Ps. 17, 14 a 16.) Zahrima z njebjes Knjez, a Wjeršny da swój hłós; a pokazachu so žórła wodow, alleluja.

7) **Secreta. Ćicha modlitwa.** Poswjeć miłosćiwje, Knježe, prosymy, tutej daraj a přijawši tón duchowny wopor přihotuj sej nas samych za wěčny woporny dar. Přez našoho Knjeza...

8) **Praefatio. Předhrono.** (Hl. swjatkowničku.)

9) **Communio. Spěw k woprawjenju.** (Jan 14, 26.) Duch Swjaty nawuči was, alleluja, štožkuli sym wam prajił, all., all.

10) **Postcommunio. Po woprawj.** Pomož, prosymy, Knježe, swojomu ludej, a wuhotowawši jón z njebjeskimi potajnosćemi škituj jón před złosću njepřećelow. Přez našoho...

W Marseillu je hnadowna cyrkej maćerje Božeje. Do njeje přikhadźeja wosebje ludźo, kotřiž chcedźa přez morjo pućować, zo bychu sebi žohnowanjo za swoju jězbu wuprosyli. Přikhadźeja pak so też tajcy dźakować, kotřiž su so z pućowanja přez morjo zbožownje domoj wróćili. We zańdźenym lěće wopyta cyrkej dwaj milijónaj putnikow.

Po wobzamknjenju komisije bu nětko postajene, zo smě Parizske radio zasy nabožne přednoški poskićeć. Njedźelu smědźa katolikojo přednošować, štwórtk evangelscy a pjatk židźa. Přednošk njesmě ženje dlěje hač hodźinu trać. Też smě so jenož wo nabožnych prašenjach abo wo cyrkwinskich stawiznach přednošować. Ničo, štož mohło druhich ranić, njesmě so poskićeć.

Katolikojo maja wosebity komitej, kotryž so prócuje, we wukraju přećelow za Francózsku dobyć. Wosebje dawa wón słowjanskim studentam stipendije, zo bychu na francózskich universitach studować móhli. Z cyła je komitej swoju propagandu bóle do słowjanskich krajow złožił, dokelž dźěn su wone zwjetša cyle katolske. Też nětkle studuje 12 słowjanskich studentow darmo w Francózskej a komitej to zapłaći. Dale komitej francózske wědomostne knihi do wukraja sćele a zarjaduje pućowanja do wukraja, zasy wosebje do słowjanskich krajow.

Jendźelska ma dwaj sejmaj. Delni a horni. Delni je nětkle nowy zakoń zapodał, po kotrymž ma kruće zakazane być, dźěćom něšto přećiwo Bohu abo někajkej cyrkwi abo wěrje do Boha powědać. Štóž by to činił, ma so kruće pokhostać (4 měsacy jastwa). Wězo je też zakazane, dźěći bohahanjace spěwy wučić abo jim tajke spisy abo wobrazy dać. Jenož staršim to njeje zakazane, jeli chcedźa swoje dźěći tajke měć. Nadźijomnje so zakoń też přiwozmje!

Zjednoćene Staty. President Roosevelt je poselstwo za wšěch wojeńskich duchownych wudał. We nim tak prawje pokazuje, zo je wěriwy muž. Wón nawjazuje na Jězusowe słowa ze swjatoho pisma a praji, zo mamy też wojakow jako dobrych karakterow woćahnyć. Duchowni maja mjez wojakami wěru rozšěrjeć, dokelž hdyž woni prawu nabožinu spěchuja, potom woni wótčinje a ludej słuža. Wšě brónje ludej ničo njepomhaja, jeli wojacy njejsu wopasani z brónjemi sprawnosće.

Katolska sotra dósta wot university w New-Orleans-u titul „doktor spomožeństwa". Wona je 50 lět khorym służiła. President je jej rukopisnje w lisće zbožo přał a wot Swjatoho Wótca dósta bamžowske požohnowanjo.

Někotři biskopja su zhromadny pastyński list wudali, w kotrymž pokazuja, zo ma cyrkej prawo, so do socialnych należnosćow měšeć. Biskopja praja, zo njeje jenož wěc hospodarstwa, so za to starać, zo maja wšitcy človjekojo dosahace zežiwjenjo. Kak daloko jenož z hospodarskimi zakonjemi přińdźemy, je posledni čas pokazał, hdyž khudźi z hłodom mrěja a druzy pak njewědźa, što ze swojimi bohatstwami započeć. Ně, cyrkej ma prawo, haj winowatosć, so wo sprawnosć na socialnym polu starać. Njeńdźe tu jenož wo zwonkowne zakonje, ale wo Boże kaznje. Mnozy też runje dźensa na katolsku cyrkej zhladuja, hač wona puć z našeje nuzy, kotraž skoro na cyłym swěće knježi, pokaza.

Kardinal Hayes w New-Yorku napomina wěriwych a duchownych k wojowanju přećiwo špatnym spisam a nowinam a za katolske pismowstwo. Wón je za wojowanjo pastyński list wudał, w kotrymž wótrje njedostatki w knihićišćeństwje a knihikupstwje šwika. Jenož mazane a małohódne spisy skoro jenož hišće nadeńdźeš, dokelž su knihikupcy swoje stare čiste zasady wot so čisli, zo bychu wjacy zasłužili. Katolikojo pak dyrbja jenož khmane pismowstwo podpjerać. Woni dyrbja so z čestnym słowom na to zwjazać, zo njebudźa špatne spisy kupować. Towarstwa maja knihownje k wupožčowanju założić.

Z katolskeje lětneje rozprawy wukhadźa, zo je w kraju wšo hromadźe 85 mjenšich měšniskich seminarow. Ličba studowacych w tutych seminarach je w poslednich lětach rostła, runje tak ličba wučerjow. Wjetši dźěl seminarow ma rjadownikow za wučerjow, tola móža na nich też studowacy na swětne měšnistwo so na swoje powołanjo přihotować.

Před wólbu presidenta Hoovera w lěće 1928 šćuwaše so wosebje wjele přećiwo katolskej cyrkwi. Wšitcy sebi tehdom myslachu, zo je wjednik tajkeje njepřećelskeje propagandy wěsty Horace Mann, prjedy wyšk we wójsku. Wón měješe mjenujcy wulki wliw na politiskim polu.

Połodniša Amerika. Mjezynarodny eucharistiski kongres, kotryž so lětsa w Buenos Aires wotměje, budźe drje wulkotniši hač žadyn druhi dotal. Skoro wšě amerikanske a europske kraje pósćelu na njón skupiny. Z Europy pojědu wosebite parniki, a wone budźa tak připrawjene, zo budźa wobdźělnicy kongresa też hnydom w tutych dnjach móc na swojim parniku bydlić. Buenos Aires dźěn ma přistaw.

W Braziliskej ma so nowa wustawa zawjesć. Jedyn ze zapósłancow žadaše, zo by w předsłowje wustawy też mjeno Boże stało. To pak z wjetšinu wotpokazachu. Wothłosowanjo pokaza, zo też katolscy zapósłancy liberalnym idejam hołduja.

W Mexiku drje zakoń wo swobodźe za katolske šule rěči. Ale kak z tajkej swobodu stoji, pokaza wukaz, kotryž po cyłym kraju zawjedźenjo socialistiskeje šule přikazuje.

Japanska, kotraž je so w poslednich 30 lětach přecy bóle zesylniła, škodźi přecy bóle też europskim statam. Dokelž je japanski dźěłaćeŕ jara jednory a sebi wjele za sebje nježada, móža japanske twornje wjele tuńšo dźěłać, hač naše, kotrež dźěłaćerjam přistojniše mzdy płaća. Dotal je sebi Japanska skoro wšě wiki dobyła, kotrež mějachu prjedy europske staty w kolonijach. Nětkle přińdu pak japanske twory samo hač do tutych krajow. Tak předawaja dźensa w Šwicy, we swětaznatym kraju časnikow, japanske časniki a to hnydom po puntach. Dwaj puntaj japanskich časnikow njepłaćitej hišće cyle 30 hriwnow (36 frankow). W Hollandskej dóstanješ japanske koleso za 5 šěsnakow.

Přisłowa.

Twój młyn spochi klepota, pokaž też muku.

„Kajke to łžě!" łhajakej praja, byrnjež wěrnosć rěčał.

Mjelčaka jazyk njeboli.

„Katolski Posoł"

płaći na lěto **5 hr.** Štóž „Katolski Posoł" wosebje přez póst dóstanje, dyrbi **2 hriwnje porta lětnje zapłaćić,** potajkim potom

7 hriwnow.

Njezabudźće na swój „Posoł!"

1. Kóždy samostatny katolski Serb dyrbi „Katolski Posoł„ woteběrać a čitać!
2. Swójbne powěsće njezabudźće wozjewić! My katolscy Serbja smy wulka swójba. Też w druhich wosadach su našoho luboho wotemrětoho znali; snadź po powěsći w našim časopisu za njoho „Wótče-naš" wuspěwaja. Podpjeraće zdobom naše towarstwo a křesćanske zmyslenjo.
3. Wo ważnych podawkach njezabudź dopisować. Redaktor w Budyšinje njemóže nowinki ze wsow wědźeć.
4. Naš časopis přijima rad też nawěštki ze wsow. Su dotal stajnje dobroho wuspěcha měle.

Zapis knihow w knihiskładźe towarstwa ss. Cyrilla a Methoda w Budyšinje.

Nabožne knihi:

Wosadnik, z pyš. złotym rězkom 9,50
Wosadnik, z pyš. čerwj. rězkom 9,—
Wosadnik, ze złotym rězkom . 7,30
Wosadnik, z čerwj. rězkom . 5,20
Wosadnik, z čerwj. rězkom . 4,—
Nowy Zakoń (Łusčanski a Hórnik) njewjaz. 3,—
Jandźel pěston (M. Žur) . . . 1,—
Dobry křesćan „ čerwj. 2,50
złot. 4,—
Pój, Knježe Jězuso! (J. Skala) čerwj. 3,— złoty 5,50
Kročenjo za Khrystusom (J. Libš) čerwj. 3,— złoty 5,50
Kěrluše „Pobožn. Wosad.“, wjaz. 2,—
Jutrowne kěrluše za křižerjow —,50
Hłosy za kěrluše „Pobožnoho Wosadnika“, zwjazane . . . 2,50
Hłosy serbskich kěrlušow z přewodom piščeli, njewj. . . . 5,—
Pobožnosć na swj. skhodźe . . —,20
Novena k swjatymaj Antonijej a Franciskusej . . . . . —,40
Perikopy, zwj. . . . . 6,—
Pobožnosć Maćeri Dobreje Rady —,10
Spowědny špihel za dźěći . . —,10
Modlitwa, z kotrejž swoje žiwjenjo Bohu poswjećiš . . . . —,05
Kěrluš na Božej mši . . . . —,10
Boža mša k Jězusowej Wutr. —,10
Swjećatko s. swójby z modlitwu 1,—
Žiwjenjo Swjatych (Januar) (J. Libš) . . . . . —,50

Wědomostne knihi:

Němsko-serbski słownik (Dr. Rězak) wjazany 20,—
njewj. 10,— za stud.
„ 12,— „ sobust.
„ 16,— „ njesob.
Syntax (J. Libš) 6,50
Wobrazy z cyrkwinskich stawiznow kat. Serbow (Nowak) broš. 1,50
Kulow: město a farska wosada „ 1,50
Pismowstwo kat. Serbow (Dučman) . . . . . „ 1,—
Gesprächsbuch — rozmołnik (Šołta) . . . . . „ 1,20
Swětlikowy přełožk Biblije (B. Šołta) . . . . . „ 1,—
Wobraz † šolastika M. Hórnika —,50

Šulske knihi:

Katechismus (Dr. Rězak) . . . 1,—
Bibl. Stawizny, małe (rozpředate)
„ „ wulke (Jakubaš) 1,—
Einst und Jetzt . . . . . 1,—
Fibla (Na wsy) . . . . . —,60
Raj rěče (M. Nawka) . . . . —,60
Dźiwni kmótřa . . . . . —,45

Dźiwadłowe hry:

Petrolejowy kužoł . . . . . —,25
Prěnja hodownička . . . . —,15
Wodźan, spěwohra . . . . —,30
Křesćanka . . . . . —,30
Złote hrody . . . . . —,20
Genofeva . . . . . —,40
Dźiwotworny kłobuk . . . . —,40
Slepy Benjamin . . . . . —,20
Nócny stražnik . . . . . —,50
Krótkowidźaca Wórša . . . —,30
Swjata Hilžbjeta Durinska . . —,40

Zabawjace a druhe knihi:

Czestochowa (P. Šołta) . . . —,25
Bosniski kraj (P. Šołta) . . . —,35
Z duchom swobody (Nowak) 1,—
Legendy . . . . . —,20
Stara jabłučina . . . . . —,20
Plisty. Ducy z kowarnje . . —,20
Marja abo Wjelk w kralowskej holi . . . . . —,20
Serbskoho ludu myslički a nahlady wo serbskej swójbje . —,20
Češki nan a serbski syn . . —,20
Bethlehemske dźěćatko a druhe legendy . . . . . —,20
Baje, baje basnički . . . . —,15
Konstantin wulki a Napoleon mały . . . . . —,10
Pěseń wo zwonu (Dučman) . —,20
Łužiski Serb . . . . . 2,—
Kwasne basnje (Nawka) . . —,50
Pućowanske dopomnjeńki (J. N.)
za sobustawow tow. Cyrilla a Meth. —,90
za njesobustawow 1,50
Wo nastaću a wuwiću Budyšskoho dekanata . . . . . —,20
Knjeza fararjowa plista . . . —,20
Pokěrluški ze serbskoho luda —,20
Don Bosko . . . . . —,20

Tute knihi su dóstać w Donnerhakec knihićišćerni.

Procesijón do Krupki.

Pjatk, 18. meje, rano w 5 hodź. mamy Božu mšu we Wotrowje, potom woteńdźemy. W Pěrnje w hosćeńcu „Blauer Hecht“ swačimy, na dompuću tam přenocujemy.

M. Narćik.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1934.

Kk.: 360. z Kukowa: Jurij Šołta.

Žarowanske karty a listy zhotuje derje a spěšnje **Donnerhakec ćišćerńja**

Namakane!

Na Nowosalcskej drózy w Budyšinje buchu **rózarije** namakane. Najskěrje je je putnik ducy do Filipowa zhubił. We wudawarni „K. P.“ abo pola k. kant. Šołty je rózarij wróćo dóstać.

Zhubjeny

bu zańdźenu njedźelu na Budyšsko-Kamjeńcskej drózy khabat.

Namakaŕ so prosy, so we wudawarni „K. P.“ zamołwić.

Pobožny
Wosadnik
je najrjeńši dar
k s. firmowanju!

Po Božej njewuslědźomnej radźe woteńdźe pjatk, 4. meje, husćišo ze swjatymi sakramentami domawobstarana w 21. lěće swojoho žiwjenja ćiše a měrnje naša horcolubowana dźowka a sotra

čestna knježna

Hańža Šołćic z Dobrošic

a bu póndźelu swjatočnje w Khrósćicach pokhowana.

Wuprajamy wšitkim, kiž su njebohu w jeje dołhej khorosći wopytowali, ju tak bohaće k rowu přewodźeli, wosebje pak wjesnej młodźinje za krasnu wěncowu pychu, towarstwu wójnskich zawostajenych za přewod z khorhowju a też wšitkim druhim naš

najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez“!

W Dobrošicach, na dnju pohrjeba, 7. rózownika 1934.

Hłubokozrudźeni zawostajeni.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki ścelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik. — „K. P." ćišći so w 1600 exemplarach

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9 — Pokładnik: Jurij Šołta, Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokorečak čo. 3895.

20. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **19. meje 1934.** | **72. lětnik.**

Swjatkowny čas.

„Najlubozniši róčny čas je tu: swjedźeń swjatkow. Božu dobrotu wopowěduja hody, Božu móc a sławnu hordoznosć jutry, ale swjatki su lubozne. Lubozne přez Ducha Swjatoho, Ducha lubosće a hnady. Swjatki so też w tajkim času swjeća. Zyma je zła, nazyma jěra, pali lěćo a naléćo přeměnite bywa, ale swjatki mamy lubozno . . .

Rajski je počas, swjatki su. Jeli možeš hdy tak rjec; nětkole směš z połnym prawom zawołać: Kak rjenje je na Božej zemi! A jeli možeš so hdy na paradiz dopomnić; nětkle to možeš, hdyž drje nimaš runje cyłoho paradiza — tón je zhubjeny wšě časy: ale joho sćěń možeš widźeć. W družčej pyše hona a hole stoja, łuki a pola . . . Kak so wšo směwa, a kak wšitko spěwa, . . . stej wopojenej wuši a wutroba je zbóžna.

Ale kaž je w tychle dnjach słónčna pruha zemju zwokošała a nowe žiwjenjo zbudźiła hdźežkuli — tak chce też Duch Swjaty nowe žiwjenjo na roli našich dušow płodźić. Kaž słónco w naléću a w meji do našeje zemje swěći a ju hrěje, tak też swjatki Duch Swjaty do našeje wutroby, zo bychu byłe přestworjene jako prěni króć so přestworichu wutroby japoštołow, hdyž wón k nim w połnosći přińdźe! Prjedy bojazni a wopłošeni: do jenoho rozćěkachu, hdyž Zbóžnika jimachu. Pětr Knjeza před służownej dźowku zapře a hišće po zbóžnych jutrach so židam khowachu; hnydom swjatkt pak z horliwosću a swjatej khrobłosću wustupichu, wyššich měšnikow ani romskich tyranow so njestróžichu a wjeseli swoje ćěła podawachu. Z wotewrjenej myslu a zrěčniwym hortom Jězusa prědowachu křižowanoho a to we wšelakich rěčach! Haj, jako naléćo wobnowja wutroby, kotrež wobnowjene być chcedźa.

Chcyć dyrbimy! A štó z nas to njeby! Słónca swětło a woheń wšě zornješka budźi, wabi, jim zrósta dawa, jim zrajić dawa, je z wotbłyšćom njebjeskeje krasnosće wobdawa — a w nas, hdyž Duch Swjaty nas swětli a hrěje njebychu měle skhadźeć, rozekćěć a k płodam skutkow rosć — póćiwosće? My njebychmy sobu chcyli? Wša stwórba khwali stworićela w kćenjach z płodami, a my njebychmy chcyli swjatosćerja našich dušow khwalić, sławić z tym, zo k swjatości spějemy, wšu njekmanosć w sebi potłóčamy? Tak zorno w zemi dźak a khwalbu w kłosach dawa a jehnjo wołmu dawa, a my bychmy chcyli skupi być? Ně!

Tuž staraj so človječe, wo swoje časne a poć so! Ale nic přejara so k brózdźe njelěp, přilěpiš so! Wyše stupaj, wyše spěj! Rucy k dźěłu, sława! Druhdy pak też rucy połož a k modlitwje stykni a woči k njebju złož! Kóžde ranjo a kóždy wječor, hdyž z wěže přebiwa, hdyž zwony wołaju na njedźelu a na swjaty dźeń! Dźěłaj, ale też spěwaj! Ryj so w zemi, njezaryj so w njej! Knot tajki je, knot w zemi ryje a Božoho słónčka njewidźi, dokelž je so zarył; njepodobaj so knotej; přetož ty maš k słóncu hladać a wyše: tam, hdźež je wěčne słónco, stworićel hwězdow a słónca, Bóh. — Njezapominaj so modlić!

Modlitwa je kaž lubozna wóń, k Bohu stupaca, runa so něžnomu dychanju kwětkow. Ale jako so słónco njestaja při kwětkach, tak też dyrbimy my w duchownym žiwjenju płody płodźić a ženje swoju česć w sebi a za sebje, jenož pola Boha a dobrych ludźi pytać. Štóž je tak prawje wjele skutkował, tón je najlěpje dar Ducha Swjatoho zapřijał! Štóž je prawje wjele k česći Božej a bližšomu k lěpšomu dokonjał, tón je prawy křesćan — mjez tym, zo je hewak połno sebičnikow, tajencow a tajkich, kotříž jenož z hubu słuža . . .

Preč ze wšej nizkej nahrabnosću, budźmy přecy cyle čisći a sprawnje zmysleni, zo bychu naše duše podobne byłe Božej stwórbje nětko; přetož je najlubozniši róčny čas!

Rozhlad w swěće.

Zjězd sakskich ratařskich zjednoćeństwow.

Zwjazk ratařskich zjednoćeństwow měješe srjedu w Drježdźanach swoje 44. zeńdźenjo. Wobdźělenjo běše jara sylne. Sakski burski wjednik Körner rěčeše před 4000 zhromadźenymi w cyrkusu Sarassani. Kruta disciplina je trěbna, zo bychmy sebi wuspěch w přetworjenju našeje organisacije zwěsćili. Zjednoćeństwa njejsu wojowanski instrument přećiwo wjesnomu wikowanju. Wobě dyrbitej burej służić.

Zwjazkowy direktor Rösler poda lětnu rozprawu. Zjednoćeństwa su derje organisowane. Wjednik hłownoho wotdźělenja III, Trumpf, rěčeše wo wašnju zjednoćeństwow a jich nadawkow, wo wosobinskim krediće a danjowym problemje. Ministerialny direktor dr. Moritz rozjasnjowaše prašenja žitnoho hospodarstwa. Stabilna płaćizna za žita je so za dobru spóznała. Wona je so zmóžniła přez autoritu knježeństwa. Rěčnik powě, zo budże zežiwjeńske ministerstwo w nacionalistiskim zmysłu porjedźeć, hdźež je trěbne.

Wulka skhadźowanka šlezskich burow.

Zańdźenu sobotu so burja we Wrótsławje zeńdźechu, zo bychu rěč němskoho wjednika burow Darré-a a pruskoho ministerskoho presidenta Göringa słyšeli. Prěniši spominaše na čas, w kotrymž so němscy burja w rańšich kónčinach kraja zasydlichu. Minister Göring pak pokaza, kajku ważnosć ma burstwo za žiwjenjo našoho luda.

Ważne kabinetne wobzamknjenja.

Němski kabinet je wobzamknył, knjezej presidentej z Hindenburg namjetować, zo by za wšitkich wójnskich wobdźělnikow kaž też za wudowy a staršich padnjenych wojakow čestny kříž wustajił. Dale je so zakoń wudał, zo so wšelake čestne znamjenja znjewužiwać njesmědźa. Štóž bjez dowolnosće znamjenja nosy, so khosta. Zcyła so dźewjeć nowych zakonjow wobkrući.

Dźěłowa służba.

Winowatosć dźěłoweje służby je w Němskej zakońscy zrjadowana. Štóž je w dźěłowej służbje był, dóstanje při wotkhadźe pas. Tutón pas budże z wuměnjenjom za wšitke přistajenjo w stronje, gmejnje a staće. Dźěłowa służba njemóže być bjez burskoho elementa. Ratarscy dźěłaćerjo njesmědźa so wot dźěłoweje służby wuzamknyć. Statny podsekretar Hierl je w jenym nastawku praktiske pokiwy k wotstronjenju njedostatka na ratarskich dźěłaćerjach podał. Jeli je njedostatk na ratarskich dźěłaćerjach, njedyrbi so nikomu dowolić, ze wsow do města so sćahnyć.

Adolf Hitlerski kanal.

W Kosłach nad Wódru położi so póndźelu wječor swjatočnje zakładny kamjeń za Adolf Hitlerski kanal. Ze zwonjenjom a sirenami so swjedźeńsni akt započa. Němski minister Heß lisćinu w mjenje wjednika podpisa.

Wothłosowanjo w Saarskej.

Wjednik němskeje fronty w Saarskej krajinje, Pirro, zastupjerjam nowin położenjo rozłoži. Wón wobroći so přećiwo kóždomu wotstorkowanju wothłosowanja a rjekny, zo so přihoty za 5 měsacow lohko přewjesć hodźa. Němska fronta budże kruće na disciplinu hladać. Tuž njeje wukrajneje policije trjeba. Čas wobsadźenja pak je nas wučił, zo su cuzy wojacy stajnje jenož nastork k njeměram. Pirro zaběraše so też z wotpohladom, khostanske sudy postajić, kiž so z wukrajnikow zestajeja. To su zranjenja Versaillskoho zrěčenja. Wjednik němskeje fronty žada sebi sćěhowace:

1. Termin wothłosowanja ma so hnydom postajić, kaž sebi to tekst Versailleskoho zrěčenja žada. Z tym by so politiske położenjo w Saarskej a zwonka Saarskeje změrowało.
2. Do Saarskeje krajiny ma so hnydom wothłosowanski wubjerk pósłać.
3. Wothłosowanski sud dyrbi so jeničcy z techniskimi prašenjemi wothłosowanja zaběrać. Autorita porjadnych sudow a mjezynarodnoho wyššoho suda dyrbi so zakhować, zo so njeby prawo strašnje zašmjatało. Wothłosowanski sud wězo njeměł khostanskoho prawa dóstać.
4. Mjezynarodna policija móže jenož njeměr w Saarskej zbudźić.

Tajne posedźenjo rady ludowoho zwjazka.

Tuta je wutoru dopołdnja w tajnym posedźenju jednała. Ważny bě rozsud, zo so hač do štwórtka žana zjawna zhromadźizna njewotměje. Tutón fakt dopokazuje jasnje, zo dla Saarskich problemow njeje hišće wšitko tak w prawym rjedźe.

Němsko-francózske wikowanske zrěčenjo.

Mjez woběmaj knježeństwomaj je so dócpěło, němsko-francózske wikowanske zrěčenjo zasy podlěšić. Pismje, tutu należnosć nastupajo, stej so hižo wuměniłoj.

Čežke njezboža w belgiskich podkopkach.

W podkopkach Fief de Lambrechis sta so ćežke rozbuchnjenjo; płuny wšitke khody napjelnichu. 8 mortwych su wućahnyli, ale zawrjenych je přeco hišće na 36 hórnikow. Čěła wukhowanych hórnikow njejsu skoro spóznać. W podkopkach so pali, tohodla je wukhowanjo jara wobćežne.

Wobrazki z misijónow.

I.

Čornuch jako rjek na kwasnym dnju.

Młody čornuch z mjenom Józef Magoli bě so z młodej holcu slubił. Józef bě katolski, mjez tym zo holca přisłušeše někajkej sekće. Běše pak jako dźěćo do katolskeje šule khodźiła a pilnje wuknyła. Měješe też wotpohlad, katolsku wěru přiwzać. Jeje staršej pak so tomu kruće spjećowaštej; běše tola nan předar pola tuteje sekty. Ale hišće wjetše zadźewki činjachu jimaj druhowěriwi přećeljo.

Po wašnju čornuchow njeńdźe nawoženja sam po swoju njewěstu, ale wón póscele swojich přećelow k jeje staršimaj. Tak sčini też Józef. Poselnicy wěc derje wobstarachu a wučinichu zdobom, zo budże wěrowanjo w katolskej cyrkwi. Po zdaću nichtón na tajke wučinjenjo njeposłuchaše, hłowna wěc bě skót, kotryž měješe nawoženja dać.

Nawoženja bě wučinjenych dźewjeć howjadow wotedał a slubjenaj chcyštaj so w cyrkwi připowědać. Tu so wobćežnosće započachu. Cyłe přećelstwo wobsta kruće na tym, zo ma so wěrowanjo we weslejanskej (tak sekta rěkaše) cyrkwi wotměć. Přez to přińdźe Józef do wuskosćow.

„Kak zamóžu jenož tutych ludźi přewinyć?“ praješe sam při sebi. „Njedam so na žadyn pad w cuzej cyrkwi wěrować; chcu pak so tutym ludźom napřećiwjeć hač do poslednjoho. Njedadźa mi nic jenož njewěstu, ale też mój skót wróćo; rjeknu, zo sym sam kwasej zadźewał. Dam ke kwasej wšo přihotować, a na kwasnym dnju pojěde mój wóz ke katolskej cyrkwi; tamni pak njech njewjestu dowjezu, hdźež chcedźa. Na žadyn pad woni kwas njewotstorča dla wulkich wudawkow.“ —

Připowědanjo sta so we woběmaj cyrkwjomaj. Dwaj dnjej před kwasom pisachu jomu njewjesćini přećeljo list z napominanjom, zo ma po kaffernskim wašnju po weslejanskoho ministra pósłać. Jedyn z joho bratrow znapřećiwi raznje: „Ja po njoho njepojědu!“ Druhi bratr měnješe, zo wšak móže při wěrowanju přitomny być, nic pak jeju wěrować. Z tym bě Józef spokojom.

Kwasny dźeń tu bě. W misijónskej staciji bě widźeć, kak so wozy z kwasnymi hosćemi hromadźa; po zdaću bě wšitko khětro njeměrne. Wotbi 8, 9, 10 hodźin. Józef bu wot ministra a ze wšěch stron nućeny, zo by so tola w evangelskej cyrkwi zwěrować dał. Wšitcy so nadźachu, zo Józef nadběhej podleži. Misijonar spyta jednać, njedocpě pak ničo. Časnik pokazowaše 12. hodźinu. Kwasarjo běchu so skoro sprócni načakali.

W 2. hodźinje přićěri njewjesćiny nan cyle poraženy a wuhłódnjeny — njebě dźěn za cyły dźeń ničo jědł — a so wuzna: „Smy přewinjeni! Pojědźemy do katolskeje cyrkwje. Moja dźowka je wša khora pře zrudobu, njepřestanje płakać.“

Pólske knježeŕstwo je wróco stupiło.

Pólska ministerska rada so njedźelu k posedźenju zeńdże. Po posedźenju poda so ministerski president Jendrzejewicz nahród k statnomu presidentej a přepoda jomu próstwu, zo smě knježeŕstwo wróco stupić. Statny president próstwu dopjelni. Prof. Leonej Koslowskomu so poruči, nowe knježeŕstwo zestajeć. Tutón profesor skutkuje při Waršawskej universiće a běše prjedy minister za agrarsku reformu a statny podsekretar za financne należnosće.

Nowe pólske knježeŕstwo.

Wutoru je so nowe pólske knježeŕstwo zestajało. Statny president je tute wobkručił. Přeměnjenjo, kiž je so stało, nima wulkeje ważnosće. Jenož dwě ministerstwje stej so znowa wobsadźiłoj. Nowy ministerski president Koslowski je też na němskich wysokich šulach studował a w Tübingen swoje doktorske dźěło złožił. Wón płaći jako wojowaŕ wo swobodu a wužiwa wosebite dowěrjenjo maršala Pilsudskoho. Joho khwala jako wustojnoho energiskoho człowjeka.

Rusko=japanske zrěčenjo.

Mjez japanskim zwonkownym ministrom Hierotu a sowjetskoruskim pósłancom w Tokiu je so we zwadnych prašenjach hižo dojednało. Zrěčenjo poćahuje so na změnkowy kurs a na rybaŕske prawa we wodach wokoło połkupy Kamčatki.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Njedźelu, 13. meje, bu nowy tachantski faraŕ, wysokodostojny knjez Franc Lehmann, do swojoho zastojnstwa swjatočnje zapokazany. 3/4 9 hodźin zeńdźechu so wotdźělenja katolskich towaŕstwow z khorhowjemi při starej tachantskej šuli kaž też cyrkwinske předstojićeŕstwo, zo bychu joho z duchownymi w swjatočnym ćahu do cyrkwje přewodźeli. Wobrjady zapokazanja wukonješe wysokodostojny knjez generalvikar Dr. Soppa. We swojim prědowanju rozłoži wón winowatosće měšnika, kotrež su wosebje wučić: — hnady wudźěleć — nawjedować a napominaše wosadnych, swěru k měšnikej stać a pilnje duchowne kubła wužiwać, kotrež měšnik podawa. Na to měješe nowy knjez faraŕ swjatočnu Božu mšu z assistencu. Po dokonjanych Božich službach dowjedźe so na samsne wašnjo zasy wróco do swojoho bydlenja. Nowomu tachantskomu knjezej fararjej přejemy wjele Božoho žohnowanja do přichoda.

— Přichodny štwórtk, 24. meje, změje wysokodostojny knjez P. Bönner z Düsseldorfa w serbskej cyrkwi hnydom po mejskej pobožnosći nabožno-wědomostny přednošk: „Zbóžni, kotřiž su čisteje wutroby".

— Kaž nam knjez Jurij Šołta z Drježdźan, Königsbrücker Straße 33, zdźěluje, pojědźe z Drježdźan 15 wosebitych ćahow do Oberammergawa. Bližše, hdy ćahi so zarjaduja, je zhonić wot naspomnjenoho knjeza.

Z Khróšćic. Jězbu do Aue nastupajo: Wotjědźemy 3. dźeń swjatkow rano w 4 hodź. přez Staru Cyhelnicu a Pančicy do Kamjenca. Wobdźělnicy njech su w postajenym času na swojich městnach.

Z Róžanta. Wjele pobožnych pućowarjow bě na naše hnadowne městno na dnju Jězusowoho do-njebjes-stpěća přikhwatało z awtobusami, awtami, motorskimi kolesami a też pěši. Mjerwješe so tu ze wšelakimi jězdźadłami tak, kaž bychu wiki byłe w našej ćichej wjescy. Hižo k hłownym Božim službam přijědźechu Bukowscy; wšelacy dźěchu hišće k swjatej spowědźi, zo bychu ze swojimi zhromadnje k Božomu blidu přistupili. Skónc Božeje mšě přićahnychu spěwajo, jenak zdrasćeni, młodušcy z Kulowa a přizjewichu, zo maja tu dźensa zetkanjo z młodosću z Grabina, Ranja a Złoho Komorowa. Tući běchu so z awtobusami do Kamjenca podali, z wotkel štwórć na dwanaće we swjatočnym ćahu z mnohimi khorhowjemi a khorhojčkami sem přićahnychu. Jich hłowny wjednik, faraŕ z Ranja, měješe spěwane kemše z němskim prědowanjom. Činješe to mócny zaćišć, hdyž bě wołtaŕ cyły wobdaty z lěsom khorhowjow, hdyž z młodych šijow zaklinča raznje kěrluš: Tu leži před Twojej majestosću. Wokoło 1/2 1 hodź. skónčchu so Bože služby a nětko knježeše wjesołe žiwjenjo před cyrkwju. Młodosć zesyda so na trawu a ćahaše z brěmješkow, štož bě jim starosćiwa maćerka sobu dała. Khlěb a neple słodźachu jim widźomnje a studnička Swjateje Marije poskićeše jim dobry, strowy napoj. Něhdźe w dwěmaj počachu so jězdźała hibać a za štwórć hodźiny bě w našej wjescy zasy ćicho kaž hewak. Ale nic dołho. K mejskej pobožnosći přikhwatachu holcy z klóštrskoho wustawa a po pobožnosći přijědźechu knježny Kulowskeje kongregacije, zo bychu swjatu Mariju tu česćowałe w krasnym měsacu meje. Hdyž druzy woporow so njebojo z dalokosće sem zhromadnje přikhadźeja, tak njech lětsa, hdyž nas naš najwyšši pastyŕ, knjez biskop, woła, na dnju 2. pražnika, so cyły serbski lud tu zhromadźi, zo by hołdował

Józefowa wutrajnosć a holcyne sylzy běchu z dobyćerjom. — Tak dołho drje by pola nas z ćežka žadyn nawoženja na swoju njewěstu čakał. Njeby někotryžkuli bjez wobmyslenja swoju wěru, swoje najdróžše kubło, zaprěł?

II.

Japoštoł ćeŕpjenja.

Piše misijonar w Angola.

W našim wustawje mamy wusadnoho, w Kwangamje rodźenoho muža z mjenom Anton Munkondo, wokoło 40 lět staroho. Ma hišće jenož jene wóčko, lěwu nohu je na połojcu zhubił a porsty na rukomaj su jomu zwotpadałe. Ćěło połne jědmjenjow . . . Druhi Job!

Wbohi česćuje wosebje swj. Terejzku z Jězus-dźěćatka, a dokelž wědźeše, zo mamy Lourdesku wodu, wuprosy sebi někotre kapki, zo by sebi womačał z njej swoje rany. Swoje ćeŕpjenja woprowaše Bohu k nakazanju čornuchow a za wšitkich hrěšnikow.

Wbohi zamóže so lědma hibać. Druhdy donjesu joho do kapałki, zo by tam dóstał swojoho Zbóžnika, štož bě za njoho kóždy raz wulke zbožo.

Spodźiwne bě, zo běše prjedy přecy zrudny był; ale wot toho časa sem, hdźež dóstawaše husćišo swjate wopraŵjenjo, posměwkny so druhdy při wulkich bolosćach. Joho jeničke dźěło wobstoji w tym, wšědnje rano před swojim domčkom zawjazować swoje rany, woprować swoje ćeŕpjenja Bohu za misijonarow a so modlić różowc. Woprawdźe: Anton Munkondo ćeŕpi rady a wjesele za Boha a człowjekow! Też w afrikanskich křesćanskich wjeskach je nadosć tajkich, kaž pola nas, kotřiž nimaja žaneje zmužitosće a pobožnosće k přenjesenju dobrowólnych woporow za hrěchi sobučłowjekow! Bóh sam pak też mjez nimi wuzwola rjekowskich ćeŕpjerjow k dobromu přikładej!

III.

Smjerć a pohrjeb Jakuba Aconana, kejžora a krala kralow w Mousou.

Piše misijónska sotra Hellade.

Skoro lěto bě Jakub po swojej khorosći, přez kotruž so nakaza, hišće žiwy. Njebě wjacy tamny hrózbny wjerch, kajkiž prjedy bě, ale bě měrny kaž jehnjo a dźakowny za kóžde přećelne słowo, kotrež z nim poréčachmy.

Dołho bě khorowaty, njeznata khorosć ćehnješe joho widźomnje do rowa. Jenoho dnja dyrbješe jomu pater swjate wolijowanjo wudźělić. Dwaj dnjaj po tym podleža khorosći.

Tak ruče hač so tuta powěsć we wsy rozšěri, započa so wulka žałosć. Tam-tam zaržachu a wjesni hercy činjachu bojaznu haru. Štóž tajke něšto k prěnjomu razej dožiwi, je cyle z hrózbu přewzaty. Ze wšěch kóncow zběža so lud

swojej njebjeskej zakitarcy a powučace słowa słyšał swojoho duchownoho wótca a wjednika.

Z Ralbic. Naša hola je jara sucha. Dwójcy je so tam tónle tydźeń paliło. Wutoru paleše so w Ralbičanskim lěsu, w „haće". Kórc lěsa so spali. Boži woheń so bórzy zabi. Zdobom wudyri woheń mjez Konjecami a Rachlowom. Tam so 30 kórcow lěsa spali. Škoda je wulka. Bóh spošč nam bórzy płodny dešć! — Bože žita hižo kćeja.

Z Njebjelčic. (Poswjećenjo khorhowje.) Też w našej wosadze dźěła pilnje naša hólčina (šulske hólcy). Jich ličba je na 30 zrostła. Nětko su so skoro wšitke woblekłe nowu drastu zwjazka DJK. Módre košle a módre čapki jich wuznamjenjeja. Prawje pod swojim nawjedowarjom zwučuja a hraja a k zabawje so zeńdu. Njedźelu tydźenja přińdźe Khróšćanska hólčina k nam. To běše žiwjenjo a přemóhwojowanjo. Na nyšporje so wobdźělichu wšitcy korporativnje. Po nyšporje zestupachu so Njebjelčenjo z nowej khorhowju před wołtarjom. Tuta dyrbješe so woswjećić. Před swjećiznu rěčeše knjez farar Mič wutrobne słowa k hólcam a napominaše jich, prawje horliwje so dźeržeć k cyrkwinskim towarstwam a swěru dźeržeć nowej khorhoji. Tuta jich napomina stać kruće swjatej cyrkwi a jeje zjednoćeństwam a być swěrni staćenjo. Po woswjećenju bu khorhoj hólcam přepodata, zo bychu ju hordźe a z česću nosyli a pokazali, zo su swěrne stawy cyrkwje a stata. Po poswjećenju zaspěwachu Khróšćenjo rjany zwjazkowy kěrluš. Tak so skónči wurjadny swjedźeń a zawostaji dobry zaćišć na přitomnych. Na Bože stpěco ćehnjechu hólcy hižo rano zahe z khorhowju do Khróšćić a wobdźělichu so tam na swjedźenju DJK. Wulki zajim zbudźi jim zhromadny wobjed, kotryž sebi wonka warjachu. Też buchu w Khróšćicach na farje z khofejom lubosćiwje wokřewjeni. Swjedźeń poradźi so derje a zbudźi w hólcach nowu horliwosć za jich zwjazk.

— Swój 25lětny mandźelski jubilej swjećeštaj w zańdźenych dnjach kubleŕ Mikławš Pječak a Madlena rodź. Leńšec. Před 25 lětami buštaj w Njebjelčanskim domje Božim zwěrowanaj. 25 lět staj derje hospodariłoj na pjedawšim Leńšec (Libšec kuble). Jeju mandźelski jubilej drje njewobdawachu dźěći, ale ćim wjacy přećelow a znatych běše so njedźelu zešło. W mjenje wšitkich rěčeše wosadny knjez farař zbožopřejace słowa. Dopomni jubilarow na dźak přećiwo Bohu, kiž je jeju tak derje wjedł a bohaće žohnował w běhu 25 lět zhromadnoho mandźelstwa. Dźakowaše pak so też jubilaromaj za nadobne zmyslenjo napřećo cyrkwi a spomni, zo tam wjacy darow na njeju dopomina a też jubilejski pomnik so tam staji. Póndźelu zeńdźechu so wjesnjenjo w Pječakec domje a buchu nadobnje pohosćeni. Wjesoła zabawa, spěwy a narěče so wotměnjachu a do nocy plećechu. Też sławješe so jubilar jako najeńk wjesneje hońtwy. Wulke a rjane dary swědčachu wo česćowanju jubilarow, a běše jich jara wjele. Njech je Pječakec mandźelskimaj też spožčene, złoty jubilej junu swjećić! Też Pječakec mać mózeše so we wysokej starobje hišće na jubileju wobdźělić. Njech knježi mjez wjesnjanami prawa wjesna zhromadnosć a přezjednosć, kaž bu też na swjedźenju wuprajene. Jubilaromaj pak wjele zboža do přichoda!

Z Drježdźan. Zhromadny kulturny wječor. Hakle před krótkim, 13. t. m. postajeny wječork, zarjadowany wot wšěch Drježdźanskich serbskich towarstwow, wotmě so w rumnosćach rejowanskoho instituta Koenicke. Ludźi bě tam jara wjele, štož je wobdźiwanja hódne, přetož runje wokoło wosmich, hdyž dyrbješe so wječor započeć, so dešćowaše. Či pak, kiž so wjedra bojachu, su wo zawěsće wozbožace hodźinki přišli. Cyły wječorny porjad bě, z wjele zadźěwkami zwjazany, knjez referendar Jurij Cyž, kiž je wot Domowiny postajeny dowěrnik, z pomocu towarstwowskich wjednikow zestajał. Hačrunjež nichtó njewědźeše, što so wšo poskićeć budźe, rozwi so wječorny porjad po zwučenym wašnju. Dypkowny započatk a skónčenjo porjada w prawym času je k tomu dopomhało, zo je so kóždy hišće mohł do syteje wole narejować. Pohódnosćemy-li pak my poskićenja, to dyrbimy přiznać, zo su ći, kiž su so na tym wječoru do służby naroda stajili, to swoje najlěpše činili, jim słuša na prěnim městnje zasłużeny dźak. Zawodna rěč knjeza referendara Cyža, kiž ze sławu na našoho presidenta, generalnoho pólnoho maršala z Hindenburga a našoho ludowoho kanclera Adolfa Hitlera a naš drohi narod skónči, je dopokazała, zo my Serbja, wšej politicy z puća dźejo, za zdźerženjo našeje kultury wojujemy. Wjele smjeća wubudźi pak přečitanjo knjeza dra. Wjacsławka z knihow wšelakich žortniwych pěsnerjow. Potom předstajichu so žiwe wobrazy pod wjednistwom knjeza Kowarja, kiž naš luby mištr Krawc wospjet z našimi luboznymi pěsničkami zawěncowa. Też naša nam stajnje swěrna němska spěwarka, knjeni Burgasowa dowoli sebi, nam k porjeńšenju wječorka něšto zaspěwać a bu wutrobnje prošena, nas dale ze swojim wot Boha spožčenym spěwnym darom wokřewjeć. Žurla ma dobru akustiku a zynki spěwarki běchu tohodla jara čiste. Škoda pak, zo tam lěpšoho klavěra njebě. Zhromadne spěwy so pilnje spěwachu, dale młodźina serbscy wokoło meje rejwaše. Na posledk bě meje mjetanje a powšikowne reje so přizamknychu. H.

---

hromadu, dokelž žarowanjo woznamjenja za nich wulki swjedźeń.

W jednorej budcy leži zemrěty wjerch na krasnym lěhwje, wobdaty wot drohotnoho sukna a wěncow. Woblečeny je bělu křćeńsku drastu, na joho wutrobnju leži Boža martra.

Hłuboku čišinu, kajkaž pola nas při zemrětym knježi, tam nihdźe njenamakaš. Wokoło marow zesydaja so žónske, kiž su wosebje postajene za žałosćenjo. Wone žałosća, pišća a skorža přez cyły dźeń. W dworje mjez tym wjesele dale haruja. Bija tam tam-tam, piskaja, rejwaja, so směja, pija a helekaja . . . Čim bohatši zemrěty je, ćim wjetša je hara.

Hišće samsny dźeń połoža zemrětoho do kašća. Pola tutych čornych je kašć woprawdźita drohoćeńka, haj druhdy wumělske dźěło. Mnohi za žiwjenjo trada a lutuje, zo by jenož po smjerći měł rjany kašć! Ze spodobanjom jón často sam wobdźiwa.

Też Jakubowy kašć bě hižo lěta dołho přihotowany. Je z mahagonowych deskow zhotowjeny, na bokach ma pisane škleńcy, běłe, módre, čerwjene.

Pohrjeb wotmě so na druhi dźeń. Kašć bu donjeseny do cyrkwje, wjesna kapała piskaše žarowanski spěw. Po „Libera" njesechu joho k rowu, blizko bydlenja. Čim bliže k rowej, ćim pomałšo du nošerjo, jako njemóhli wjacy dale. Na raz pak so zawróća a běža, štóž móža, zasy do wsy. Je to mortwy, kiž nochce wopušćić swoju wjesku, njemóže so dźělić wot swojich dźěći, přećelow a znatych!

Tu přikhwata młody wjerch, joho naslědnik, dótknje so kašća, a nošerjo wostanu stojo. „Změrom", poruči zemrětomu, „zańdź do swojoho nowoho žiwjenja, dźi w měrje k twojim česćehódnym wótcam!"

Na to přiběhnu nošerjo zasy k rowu. Z nowa poruči młody wjerch zemrětomu, zwostać nětko w měrje, a na to bu kašć pušćeny do rowa.

Přećeljo mjetaja wačoki běłoho płatu za nim do rowa. Płat je za dołhe pućowanjo a za joho přećelow, kotrychž snadź jducy zetyka.

Za wósom dnjow wotřihaja sej wšitcy joho přećeljo włosy jako znamjo žarowanja.

Z tym pak njeje hišće dosć. Mysla sebi, zo smjerć, kotraž je sebi tak nadobny wopor wupytała, hišće dale po wsy ćaha, pytajo za nowym woporom; tohodla dyrbja ju wotehnać. Zo by so to poradźiło, ćahaja z palacymi bambusowymi kijemi, nožemi, tesakami a sekerami pod dźiwim rejenjom, bićom a piskanjom wokoło.

Ze wšěmi mocami prócuja so naši misijonarojo tute přiwěrki wukorjenić, tute hrózbne přiwěrki. My doma dyrbimy jim pomhać, njemóžemy-li z pjenježnymi srědkami, tak cyle wěsće z modlitwu!

Přechodne modlenja Božich mšow

Čas po swjatkach.

Z Božej mšu sobotu po swjatkach kónči so jutrowny čas, kiž nam telko njebjeskeje radosće wobradźi. Swjatki bu założena Cyrkej (zhromadźeństwo wěriwych na zemi), a po swjatkach so wona rozšěrja a wutwarja z tym, zo přikład a wučbu Jězusowu připowěduje a rozpomina.

Tak tale doba předstaja stawizny wot japoštołowskich časow hač do sudnjoho dnja.

Poswjatkowna doba nima drje róčnych časow, tola njeje khuda na znamjenite swjatočnosće (Swjata Trojica, Bože Ćěło atd.). Jeje barba je zelena, kaž barba Božeje swórby w rostlinach a barba nadźije na wěčne žiwjenjo.

Ličba njedźel po swjatkach je njestajna; najmjenje móže jich być 23, najwjacy 28. To ćehnje so po jutrach. Zažo mamy jutry, zažo swjećimy swjatki, dlěša pak je doba po nich. Kónči so ze sobotu do 1. njedźele adventa.

Najswjećišeje Trojicy. I. rjadu. Běła.

Prěnja njedźela po swjatkach.

Swjećimy najwjetšu potajnosć našeje wěry. Hdy by Bóh sam jeje nam njezjewił, my bychmy na nju njepřišli. Žadyn človječi rozom njedódni, kak móže jedyn Bóh być w třoch wosobach, z kotrychž je kóžda Bóh, zo pak njeje třoch Bohow, ale jedyn. Bóh Wótc njestworjeny je spłodźił Syna, z Wótca a Syna wukhadźa Duch Swjaty. Třom wosobam spěwamy z jandźelemi tři króć: Swjaty, swjaty, swjaty.

Wyše nad zemju so pozběhuješ, ćežo so ći dycha, dokelž mjenje maš powětra. Wyše so do Swjateje Trojicy dobywaš, ćežo so ći mysli, rozoma ći k tomu faluje, słabuško. Hdy by človjek Boha dopóznał, by sam był Bóh bjez mjezow, nad swojej přirodu — to pak móžno njeje. Tohodla nam Bóh wostanje potajny. Wěř jomu jako joho dźěćo!

Přirunanjo, kotrež pak žałosnje klaca: Pohladaj do špihela, wuhladaš sebje samoho w nim. Rozbij jón na tři kusy, pohladaj do kóždoho — wuhladaš sebje tři króć, ale wšitcy tři předstajeja jednoho człowjeka — tebje.

Najswjećiša Trojica je žórło wšoho stworjenja, wumoženja a poswjećenja. Wona je zakład cyłoho křesćanstwa. Cyrkej je ju stajnje wuznawała a k njej so modliła a w jeje mjenje skutkowała.

K Swj. Trojicy wobroća cyrkej a wěriwc často swoje mysle:

při znamjenju swjatoho kříža: W mjenje Wótca . . ., do modlenja a po nim, na spočatku Božeje mšě a před swjatym sćenjom;

na spočatku litanijow a w Božej mši při Kyrie — to rěka: Knježe (Wótče), smil so! Khryšće (Syno), smil so! Knježe (Ducho Swjaty), smil so!

při požohnowanjach a swjećenjach;

na kóncu kóždoho přistupa (introita); Khwała Wótcej atd. kaž w różowcach;

při wudźělenju swj. sakramentow křćeńcy, firmowanja, pokuty atd;

na kóncu kóždoho psalma: Gloria Patri (Khwała Wótcej) . . .

Tak je žiwjenjo Cyrkwje a kóždoho z nas nanajwužo spjate z najswjećišej Trojicu. Dźakujmy so trojjeničkomu Bohu, zo je nam zjewił tule potajnosć, a w mjenje najswjećišeje Trojicy prócujmy so za swjatosću.

Swjedźeń swjateje Trojicy za cyłu Cyrkej je zawjedł bamž Jan XXII. lěta 1334. Swjedźeńska barba je běła, woznamjenja njeskónčnu swjatosć a jasnosć Božu abo „wěčne swětło".

1) **Introitus. Přistup.** (Tob. 12, 6.) Khwalena budź swjata Trojica a njerozdźělna jednota. Wuznawajmy so k njej, dokelž je so nad nami smiliła. (Ps. 8, 2.) Hospodźe, Knježe naš, kak wobdźiwalne je Twoje mjeno po cyličkej zemi! Khwała Wótcej . . .

2) **Oratio. Modlitwa dnja.** Wšohomócny wěčny Bože, kiž sy swojim służownikam prawu wěru wuznawacym dał krasnosć wěčneje Trojicy póznać a w mocy majestosće so jednoće modlić, prosymy Će, zo bychmy ze sylnosću teje sameje wěry přecy přede wšěm złym škitani byli. Přez našoho Knjeza . . .

Božo, sylnosć na Tebje so nadźijacych, pomhaj nam miłosćiwje na naše wołanjo, a dokelž bjez Tebje smjertna słabosć ničo njezamóže, poskić nam pomoc Twojeje hnady, zo bychmy dopjelnjejcy Twoje kaznje Tebi tak z wolu kaž ze skutkom so spodobali. Přez našoho Knjeza Jězusa . . .

3) **Lectio** Epistolae beati Pauli Apostoli ad Romanos. **Čitanjo** z lista swjatoho Pawoła jap. Romskim 11, 33—36.

Pawoł pisa Romjanam, zo njeje móžno, potajnosć wšěch potajnosći přeslědźić a zapřijeć. Móžemy so jej jenož najpokornišo kłonić čakajcy, hač so nam po smjerći přewobroći naša wěra do widźenja toho, štož smy wěrili.

O hłubokosć bohatstwa mudrosće a wědomosće Božeje, kak njewupytajne su joho sudy a njewuslědne joho puće! Přetož štó spózna mysl Knjezowu? Abo štó bě jomu z radźićelom? Abo štó je jomu prjedy dał, zo by jomu wotpłaćene było? Dokelž z njoho (Wótca), přez njoho a we nim (Duchu Swjatym) je wšitko. Jomu khwała na wěki. Amen.

4) **Graduale. Stupnjowy spěw.** (Daniel 3, 55—56.) Khwaleny budź, Knježe, kiž widźiš do bjezdnow a sedźiš nad cherubami. Khwaleny budź, Knježe, na wobłozy njebjeskej a sławjeny na wěki, alleluja, all. (Dan. 3, 52.) Khwaleny budź, Knježe, Božo našich wótcow a sławjeny na wěki, all.

5) **Evangelium. Dobre poselstwo.** Sequentia sancti Evangelii sec. Matthaeum. Słowa swj. sćenja po Mateju 28, 18—20.

Naša wěra do trojjeničkoho Boha je zwěsćena ze słowami Jězusa samoho, kiž swojich japoštołow do swěta rozpósła, zo bychu wučili wšě ludy a je křćili w mjenje najswjećišeje Trojicy.

We wonym času rjekny Jězus swojim wučownikam: „Data je mi wšitka móc na njebju a na zemi. Dźiće tuž a wučće wšitke narody křćijcy je w mjenje Wótca a Syna a Ducha Swjatoho; wučće je wšitko dźeržeć, štožkuli sym wam přikazał. A hlej, ja sym z wami wšitke dny hač do skóńčenja swěta."

6) **Offertorium. Přinos.** (Tob. 12, 6.) Khwaleny budź Bóh Wótc a jednorodźeny Syn Boži a Swjaty Duch, přetož je nad nami so smilił.

7) **Secreta. Ćicha modlitwa.** Poswjeć, prosymy, Knježe, naš Bože, přez naprošenjo Twojoho swjatoho mjena tutón přinjeseny wopor, a přez njón sćiń sebi nas samych za wěčny woporny dar. Přez našoho Knjeza . . .

Naše wopory, Tebi wěnowane, Knježe, prosymy, lubje přijmi a daj, zo bychu nas njepřestajnje podpjerałe. Přez našoho Knjeza . . .

8) **Praefatio. Předhrono.** Vere dignum et justum est. Woprawdźe hódne a sprawne, zdobne a spomóžne je, zo so Tebi stajnje a wšudźe dźakujemy, Knježe swjaty, Wótče wšohomócny, wěčny Bože, kiž sy z jednorodźenym Synom a Duchom Swjatym jedyn Bóh, jedyn Knjez, nic w jednosći wosoby, ale w Trojicy jednoho byća. Přetož štož po Twojim zjewjenju wo Twojej krasnosći wěrimy, to myslimy wo Twojim Synu, to wo Swjatym Duchu bjez rozdźěla w rozeznawanju. Tak kłonimy so wuznawajcy wěrne a wěčne Bójstwo, kłonimy so wosebitosći we wosobach a jednosći w byću a jenakosći w majestosći, kotruž khwala jandźeljo a arcyjandźeljo, kherubim a serafim, kotříž nje-

přestanu wšědnje wyskać z jednym hłosom prajicy: Swjaty . . .

9) **Communio. K woprawjenju.** (Tobias 12, 6.) Khwalmy Boha njebjeskoho a wukhwalujmy joho přede wšěmi žiwymi, přetož je nad nami so smilił.

10) **Postcommunio. Po woprawjenju.** Njech nam přispěje k strowju ćěła a duše, Knježe, naš Božo, přijećo teje swjatosće a wuznawanjo wěčneje swjateje Trojicy a jeje njerozdźělneje jednoty. Přez našoho Knjeza . . .

Z tak wulkimi darami napjelnjeni, Knježe, prosymy, spožč, zo bychmy spomožne dary přijimali a Tebje khwalić ženje njepřestali. Přez našoho Knjeza . . .

Jako poslednje sćenjo bjeru so napominace **słowa swj. sćenja** na 1. njedźelu po swjatkach po Luk. 6, 36—42.

We wonym času rjekny Jězus swojim wučownikam: Budźće smilni, kaž je tež waš Wótc smilny. Njesudźće, a njebudźeće sudźeni; njetamajće, a njebudźeće tamani. Wodawajće, a wam budźe wodate. Dawajće, a wam budźe dawane; dobru měru a stłóčenu, a střasenu a nakopjenu dadźa do wašoho klina. Přetož z tej samej měru, z kotrejž budźeće měrić, budźe wam naměrjene. Praješe pak jim tež přirunanjo: Móže slepy slepoho wjesć? njepadnjetaj wobaj do jamy? Wučownik njeje nad mištra; dospołny pak budźe kóždy, hdyž je jako joho mištr. Što pak widźiš třěsku we woku swojoho bratra, a hrjadu, kotraž je w twojim woku, njepytnješ? Abo kak móžeš rjec swojomu bratrej: Bratře, njech tebi třěsku wućahnu z twojoho woka, a sam njewidźiš hrjadu w swojim woku? Tajenco, wućehń prjedy hrjadu ze swojoho woka, a potom hladaj, zo by třěsku wućahnył z wóčka swojoho bratra!

Wučba: Njestaraj so hordźe wo druhich! Słowo Boże — prědowanja — nałožej na so a nic na druhich! Swj. Pawoł pisa Hebrejskim (6, 7—8): Zemja, kotraž je často dešć piła a rostliny płodźi tym, kotřiž ju dźěłaju, dóstawa požohnowanjo wot Boha; njese-li pak ćernje a wósty, je zaćisnjena a pokleću blizka, a jeje kónc je spalenjo. — Kak husto pada dešć Božoho słowa na človjesku wutrobu! Lěto ma 52 njedźel a tójšto swjatych dnjow. A kajke płody njesu wutroby? Mějmy so po prědowanjach, zo bychmy njedospołni njewostali!

Nalětni swjedźeń w Khrósćicach.

Na Bože stpěćo wuhotowa sebi naša mužska młodźina swój nalětni swjedźeń na nowym športnišću w Khrósćicach. Ze swjedźeńskim nyšporom so w 1 hodź. naš swjedźeń započa. Na tutym woswjeći knjez farař Wjeńka khorhojčku Khrósćanskeje hólčiny. We swojej naréči wobroći so z jadriwymi słowami na starših a jich hólcow. Pokaza wosebje na znamjo na khorhojčcy, kiž woznamjenja Khrystusa jako krala. Tak mamy tež my wšitcy sebi wěru važić a česćić najwyše a za Bože kralestwo wojować. Napominaše wšitkich hólcow, towaršnosć w křesćanskej lubosći hajić, a starších, swojich hólcow stajnje słać do katolskich towarstwow, kotrež su wot Swjatoho Wótca wosebje žohnowane a wot najwyššeje krajneje wyšnosće připóznate a škitane. Na to woswjeći so khorhojčka a poswjeći so hólčina swjatočnje Khrystusej Kralej. Zastupjeŕ hólčiny wupraji z jasnymi słowami slub swěry za cyłu hólčinu. Po tym přepoda jomu knjez farař khorhojčku, zo bychu ju stajnje w česći dźerželi a z česću nosyli. Po mejskim nyšporje spoča so porjad na športnišću.

1/2 3 hodź. ćehnjechu w dobrym rjedźe zwučowarjo našich Jednotow spěwajo na swjedźeńske městno, hdźež so khorhowje w powětře zmahowachu a wysoka meja přećelnje do serbskoho kraja kiwaše. Knjez Jan Kmjeć jako starosta Khrósćanskeje Jednoty powita z wutrobnymi słowami wšěch wobdźělnikow našich Jednotow, kaž tež wosebje našich česćenych hosći, kotřiž běchu w nahladnej ličbje z blizka a z daloka k nam přišli. Nětko pokazachu naši zwučowarjo zhromadnje tři prostne, kotrež běchu wosebje k tomu zestajane a so wšitkim derje spodobachu.

K tomu přizamkny so hnydom swjedźeńska naréč knj. kapłana Handrika. Pokaza wosebje na słowa našoho kanclera a wozjewjenjo sakskoho knježeŕstwa, hdźež so jasnje wupraji, zo nochce naša wyšnosć žadyn lud potłóčować a přenjemcować, ale chce kóždomu narodej a ludej kulturne žiwjenjo a wuwićo přewostajić. Haj, knježeŕstwo přeje sebi zdźerženjo a pěstowanjo našich serbskich ludowych wosebitosćow, wašnjow, drastow a nałožkow, kaž tež pěstowanjo a trjebanjo našeje serbskeje rěče we wšědnym žiwjenju a při kulturnych zarjadowanjach. Ale knježeŕstwo njeje hišće z tym spokojom, zo nam to, štož nam tež po naturskim prawje a po Božej woli słuša, dowoli, ně, namołwja nas samo, so k swojomu serbskomu ludstwu wuznawać, swoju zańdźenosć česćić, a wšo to, štož su naši prjedownicy wulkoho a rjanoho na kulturnym polu stworili, dale pěstować, wosebje ze sćěhowacymi raznymi a krasnymi słowami: „Přetož knježeŕstwo wě, zo jenož ludowy splah, kiž swoju zańdźenosć česći a so k swojomu ludstwu wuznawa, móže strowy, sylny staw na ćěle ludowoho cyłka być.“

Z tym mamy přećiwo wšěm wopačnym wotmyslenjam a postupowanjam, kiž njech přińdu z kajkejeżkuli strony a kiž bychu nam Serbam zeškodźeć abo nam naše dźěło za luby serbski lud a narod zadźewać abo znjemóžnić chcyłe, sylny škit našich předstajenych wyšnosćow a dobru brón nam wot knježeŕstwa do rukow datu. Tohodla wotpołožmy kóždy strach a kóždu bojosć, štož so druhdy tam a sem pola tak někotrohožkuli Serba bohužel hišće pokazuje, ze wšej horliwosću a wutrajnosću za naš luby serbski lud a kraj dźěłać a so prócować. Z dźakownosću napřećo knježeŕstwu chcemy hišće wěrnišo a swěrnišo hajić a pěstować našu lubu maćeŕnu rěč, wědomnišo a swědomnišo dopjelnić wšě winowatosće napřećo našim serbskim towarstwam a zwólniwišo a lěpje posłuchać postajenjam našich wot wyšnosćow připóznatych wjednikow.

Tola žane wozjewjenjo, ani namołwjenjo, haj ani škitanjo tež z knježeŕstwoweje strony nam Serbam ničo njepomha, jeli so my Serbja tež sami wo zdźerženjo a wukhowanjo našoho serbskoho ludstwa njestaramy. Hdyž so nam wot knježeŕstwa dobroćiwje prawa spožča, mamy my wšitcy winowatosć, je tež do skutka stajić a je pilnje hajić.

Tutu njepowalnu winowatosć, so za swój lud starać, byrnjež nam to tež napołožiło zdźěla wulke moralne a materielne wopory a ćeže, mamy wšitcy na prěnim městnje napřećo Bohu, kiž je wšelakore ludy po swojej mudrej radźe stworił. Tola runje tak krutu winowatosć mamy tež napřećo statej, kotryž nam jenož njedowola, naše Serbstwo zdźerżeć, ale kotryž nas samo k tomu swjatočnje namołwja. A skónčnje mamy wšitcy tajku winowatosć napřećo našomu lubomu serbskomu ludej. Kóždy z nas dyrbi po swojich mocach a składnosćach, na swojim městnje a po swojim wašnju swoju winowatu a njesebičnu lubosć k swojej ródnej zemi, k swojomu ludej a narodej ze słowom a ze skutkom, z dobrym zmyslenjom a přikładom zjawnje a sprawnje wopokazać a dopokazać. Tak dopjelnimy tutu winowatosć k swojej lubej serbskej domiznje tež po swojim swědomju najlěpje a najkmańšo. To daj Bóh!

Přiklesk připosłucharjow najlěpje wobkrući, zo bě rěčnik wšěm z wutroby a do wutroby rěčał. Na to wuspěwachu wšitcy „Rjana Łužica“ a tež němsku hymnu.

Nětko sćěhowachu zwučowanja jednotliwcow na prěkušu a bradłach jara derje a rjenje. Tež naša hólčina wustupi do zjawnosće z wjacorymi prostnymi zwučowanjemi, kotrež přihladowarjow jara zwjeselichu.

Za někotrohožkuli pak bě drje najzajimawše bólkopanjo našich mužstwow. A to hrajachu Khrósćicy II. napřećo Radworjej II., Khrósćicy I. napřećo Ralbicam II. a Ralbicy I. napřećo Radworjej I. Wšě mužstwa so prócowachu, swoju wušiknosć a kmanosć pokazać, dokelž hraješe so wo čestne diplomy. Tajke sebi zasłužichu Radwoŕ II., Khrósćicy I. a Radwoŕ I. Poslednja hra bě najzajimawša, dokelž po wotběžanym času stoješe njerozsudnje. Tak dyrbješe so hišće něšto mjeńšinow přidać. A tu mějachu Radwoŕčenjo zbožo, sebi diplom mjez najkmańšimaj mužstwomaj zwěsćić.

Jako posledni dypk porjada bě meju-mjetanjo. We 7 hodź. podrywachu naši hólcy hordźe stojacu meju a rejwachu ze serbskimi holičami „meju" spěwajo wokoło njeje, doniž so skónčnje njenakhili a njepadny. Ze serbskimi hercami přewodźachu mnozy nowoho „krala" na wjesnu žurlu, hdźež serbska rejka po dobrym serbskim wašnju naš nalětni swjedźeń, kotryž je so jara derje poradźił, wjesele skónči.

Njech też tutón nalětni serbski swjedźeń zawostaji nowu sylnu zahorjenosć a lubosć we wšitkich wutrobach za naš luby, drohi serbski lud a kraj!

Wulki domowinski zlět

budźe 15. julija w Radworju!

Na cyle wurjadne wašnjo woswjeći Domowina, naš zwjazk serbskich towarstwow, njedźelu 15. julija t. l. swój zlět w Radworju. Budźe to wuznamamócny skutk, kiž pokaže serbskoho luda kulturu na najwobšěrniše wašnjo. Budźemy tam widźeć wšě naše rjane narodne drasty, naše ludowe wašnja, doživimy hotowy wobraz našoho byća jako Serbja. Zlět organizuje so na najwobšěrnišim podłožku. Přitomni budźa najwyšši zastupjerjo našoho stata.

Přihotujmy so hižo dźensa na tutón dźeń, kiž njezmeje runjeća w stawiznach serbskoho ludu!

W přichodnym čisle „K. P." podamy porjad a dalše wobrazy wotměća zlěta.

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. W Romje wotmě so wosebity kurzus za wjednikow katolskoho skutka. 300 wobdźělnikow wopyta Swjatoho Wótca. Mjez nimi běchu też někotři Němcy, kotřiž so w kolegiju germaniku wosebje za wutwarjenjo katolskoho skutka přihotuja. Bamž praji we swojej narěči, zo budźe katolski skutk přecy to, štož joho wjednicy z njoho sčinja. To je woprawdźe wěrno. Nihdźe drje so wjedniski princip njebudźe tak wuskutkować kaž tu. Dale Swjaty Wótc rjekny, zo dźensa zwonka cyrkwje woprawdźe wjele wot křesćanstwa wjacy njenamakaš. Z toho sćěhuje, zo zwonka katolskeje cyrkwje woprawdźe křesćanstwo njemóže prawje rosć a kčěć. Tu njech nichtó njepraji, zo je też wjele hubjenych katolikow. To je wěrno, ale w katolskej cyrkwi je też njesměrnje wjele wulkotnoho a rjekowskoho, zo so tamne skoro zhubi. Jenož zo ludźo mało wo woporach katolskich křesćanow, wosebje rjadownikow wědźa. A też, hdyž by wjetši dźěl katolikow špatny był, dha by tola přecy katolska wěra jako jenička prawa wostała, kotraž móže hnady a mocy za přewinjenjo złoho podawać.

Swjaty Wótc měješe 17. apryla wosebite kemše před zhromadźenymi prjedawšimi italskimi alpskimi wojakami. Po Božej mši rěčeše k wojakam a namołwješe jich, zo bychu też we wšědnym a wosebje w nabožnym žiwjenju tamnu zmužitosć pokazowali a zdźerželi, kotruž při čežkej službje w alpach trjebachu. Pola nas nadeńdźeš přecy zasy ludźi, kotřiž so tak zadźerža, jako by jich kusk hańba było, zo su katolscy. Woni njewědźa, zo je zjawne a sprawne wuznaćo wěry a wosebje dopjelnjenjo nabožnych winowatosćow něšto, štož muži wosebje debi. Runje tu pokazuja, zo su zmužići a njejsu słabuški.

Před zastupjerjemi misijónow pokhwali bamž woporniwosć, kotruž wěriwi katolskim misijónam pokazuja. Najebać wulkeje hospodarskeje nuzy w cyłym swěće su dary za misijóny jenož mało wróco šle. Jeli snadź by sebi něchtó myslił, zo cyrkej w pohanskich krajach wjele wuspěcha nima, by pokazał, zo woprawdźitosće njeznaje. Pomałku ale wěsće postupuje evangelium w misijónach.

Zemrěty kardinal Ehrle je w bamžowskej knihařni, kotraž wulcy drohotne rukopisy a knihe wobsedźi, jara wuspěšnje dźěłał. Wón je samo druhim swětnym knihařnjam pokazał, kak maja so wo drohotne wobsedźeństwa starać. Hišće dźensa sćelu wulke swětne knihařnje ze wšěch krajow swoje drohotne rukopisy atd. do Roma, zo bychu je w bamžowskej knihařni zasy tak wurjedźić a wobnowić dali, zo bychu so dale zdźeržałe a zo je bakterije njebychu zničiłe.

Južnoamerikanskej stataj Boliviska a Paraguayska matej mjez sobu wójnu. Swjaty Wótc je so hižo wjacy króć prócował, zo byštej so stataj zjednałoj. Joho prócowanja drje so jara přećelnje a z česćowanjom přijachu, ale njemějachu tola wuspěcha. Tuž je so bamž, runje kaž Benedikt XV. we swětowej wójnje, na knježerstwje wobroćił a jeju prosył, zo byštej sebi jatych, kotřiž su khori abo zranjeni, wuměniłoj. Běše tola w někotrych lěhwach jatych jara zrudnje. Khorosće a hłód tam zakhadźachu. Nětko pak móžachu so ći wojacy, kotřiž wjacy wojować njemóža, domoj wróćić. Knježerstwje stej so Swjatomu Wótcej za wuspěšne posrědkowanjo podźakowałoj. Wosebje Boliviska je to jara wutrobnje činiła.

Němska. Biskop Dr. Buchberger (Regensburg) pisa we „Augsburger Postzeitung", zo je samo w hamtskich wozjewjenjach so prajiło, zo je katolski akcion tajny zwjazk, kaž na přikład swobodni mulerjo. Přećiwo tajkim přisłodźenjam so biskop wobroća. Wón wosebje wuzběhuje, zo je katolski akcion cyle nabožna organisacija, kotraž je so po přikazni Swjatoho Wótca założiła.

Aachenski biskop Dr. Vogt pisa w cyrkwinskim powěstniku za joho biskopstwo, zo so nětkle přecy husćišo stawa, zo katolsku młodźinu nuzuja knihe a spisy čitać, kotrež su přećiwo cyrkwi a měšnikam. Ze strony knježerstwa je drje so zakazało, někoho ke kupowanju spisow nućić, ale ze wšelakimi srědkami so to tola tam a sem stawa.

Přecy zasy dyrbi so na to pokazać, kak mało katolikojo swoje nowiny podpjeraja. Wosebje w poslednim času su katolske nowiny wjele čitarjow zhubiłe, mjez tym zo su druhe nowiny wjele přidobyłe. To njeje runje česć za katolikow. Pokazuja z tym, zo nochcedźa wšitko zastajić za swoju wěru a zo so čłowjekow boja. Wězo njepłaći to za wšěch katolikow.

Znaty lětaŕ Bertram lećeše loni wokoło swěta. Wón pak ze swojim přewodnikom puć zmyli. Na awstralskich kupach dyrbještaj přistajić. Skoro běštaj ludźižračkam zesłodźałoj, móžeštaj pak so hišće raz z lětadłom pozběhnyć. Pozdźišo wopušćištaj swoje lětadło a chcyštaj wobydlerjow pytać. Ale njeměještaj wjacy ani jěść ani pić. Njechamy tu njesměrne bolosće wopisować, kotrež staj wustałoj. Potom njemóžeštaj wjacy dale. Wostaštaj w horcym słóncu ležo. Njemóžeštaj ani rěčeć ani jazyk hibnyć. Dyrbještaj wumrěć. Tu pokaza so w poslednjej nuzy čornuch. Bertram chcyše joho zawołać, ale njemóžeše so ani pozběhnyć ani zynka wot so dać. Joho přewodnik Klausmann pak zakřiča kaž někajke zwěrjo. A čornuch so na njeju dohlada. Wón jimaj přinjese pić a jěść. Ale wonaj njemóžeštaj kusać. Ležeštaj we womorje, tak jeju jědźenjo napinaše. Tola čornuchi, kotrychž bě prěniši zawołał, kotřiž běchu lětarjow pytali a kotřiž běchu wot dołhich pućow sami hłódni, woni překusaja znjezboženymaj mjaso a je jimaj potom do huby tykaja. Jenož tak móžachu jeju wukhować. Čornuchi směja so a płakaja z wjesołosću. Njejsu pak to ludźižrački, ale su křesćenjo, kotřiž tu z jenym misijonarom w dźiwinje bydla mjez pohanskimi ludźižračkami. Jedyn z nich bě namakał cigaretowu tysku, kotruž bě Bertram zhubił. Wón bě ju dał misijonarej a tón hnydom wědźeše, wo čo so jedna. Wón wupósła tamnych čornych. A tak

buštaj lětarjej wukhowanaj před ludźižračkami a też před zawutlenjom. A protestant Bertram pisa we swojich knihach, zo je zbožowny, zo móže spěwać khwalbu katolskich misijonarow, kotřiž tam w dźiwinje 10 a wjacy lět dźěłaja a kotrymž jenož kóžde lěto dwójcy parnik powěsć z domizny přinjese. A Bertram praji dale: Sym sebi nadawk stajił, přecy zasy a při kóždej přileżnosći wo bjezsebičnym a wopornym dźěle misijonarow powědać. A to, štož su jich čorni synojo za Klausmanna a za mnje činili, je najlěpši dopokaz za wuspěch jich dźěławosće, połneje žohnowanja. A tu zwěrja sebi mnozy rjec, zo dźiwi njejsu hódni, zo k nim misijonarojo přikhadźeja.

Dokelž wjacy katolskoho studentskoho zjednoćeństwa w Němskej njeje, so wosebje na to skedźbne čini, zo njeje jenož duel zakazany, ale też menzura, zwučowanjo z brónjemi. Menzura je puć k duelej, přihotowanjo na njón. Štóž jenož při menzurje přihladuje, wuzamknje so hižo wot dóstaća swjatych sakramentow.

W Bajeńskej bu postajene, zo smědźa dźěći kaž dotal strowić: Budź khwaleny Jězus Khrystus! Tola prjedy dyrbja ruku k němskomu postrowej zběhnyć.

Městokancler Papen hóršeše so w jenej rěči w Dortmundze, zo so katolskim biskopam, kotřiž swoju wěru a cyrkej zakituja, wumjetuje, zo wjedu centrumsku politiku. Kotřiž tole praja, nimaja prawe zrozemjenjo za duchowne prawa. Wosebje tajcy, kotřiž w zjawnym žiwjenju stoja, njesmědźa hnydom rjec, zo je kóždy hubjeny stačan, kotryž hibanjo nowych pohanow wotpokazuje.

Awstriska. Na zhromadźiznje pomocnikow a pomocnicow we Winskim dušipastyrstwje přečita kardinal Innitzer list, kotryž bě jomu prjedawši socialdemokrat napisał. List pokazuje tak prawje, kak so awstriscy socialdemokraći, kotrychž su jich wjednicy wopušćili, zjebani čuja, a njewědźa, čeji su. Tak w lisće rěka: „W tutych dnjach je so jedyn swět hromadźe sypnył, a ideal, kotryž mějachmy my za kruty. Smy stadło bjez pastyrja a smy njeskónčnje zrudni a njewěmy wjacy ani nutř ani won. Nětko wjedźće Wy! Dajće Wašim ludźom k nam přińć, zo bychu nam ruku podali . . .“ Tak rěka w tamnym lisće. Kardinal je njesměrnje wjele tajkich listow dóstał. Z lista pak też wukhadźa, zo dyrbja wěriwi duchownych po móžnosći podpjerać, dokelž někotražkuli zhubjena wowcka słucha radšo na laika a jomu nuzu wuskorži, mjez tym zo na duchownoho jenož ćmowje hlada.

We Winje su socialdemokraći po wójnje wjele twarić dali — a to wulke bydleńske kaserny. Ale wone su derje připrawjene twjerdźizny přećiwo policiji. Su hižo za měšćansku wójnu twarjene. Policija je tam khódby namakała, we kotrychž ćmowych kućikach postawy běžacych policistow stojachu. Tam, hdźež je pola žiwoho človjeka wutroba, běše znamješko, a tam běchu postawy cyle roztřělane. Na nich běchu so marxistojo zwučowali we wojowanju přećiwo statnym mocam. W khěžach běchu cyłe składy brónjow a municije. Někotre wobydlenja běchu tohorunja z municiju, brónjemi a jědźemi napjelnjene. Zady namakanych tajnych duri khowachu so khódby za přinošowanjo dalšich bróni. Wokna su cyle jeno za to twarjene, zo by so derje z nich třělało. A potom bychu marxistojo prajili, zo policija do wobydlenjow połnych žonow a dźěći třěla. Tuž kóždy spóznaje, kajke zbožo běše, zo awstriske knježeństwo při spytanym přewróće w februaru kruće zapřimny. Je z tym wšěm ludam wjele dobroho wopokazało.

Kardinal Innitzer połoži zakładny kamjeń za cyrkej k wopomnjeću wumoženja Awstriskeje z rukow čeřwjenych. Přitomnaj běštaj kancler Dollfuß a Winski měšćanosta.

Staroby dla poda so znaty katolski profesor prync Hohenlohe-Schillingsfürst na wotpočink. Wón je 1864 rodźeny. Bě oficěr, pozdźišo bu měšnik a zastupi do rjadu benediktinow.

Iriska. Minister połnócneje Iriskeje bě prajił, zo njedyrbjeli dźěłodawarjo z cyła žanych katolikow přijimać. Přećiwo tajkim šćuwanjam wobroća so nahladny evangelski křesćan. Też jedyn biskop praji, zo je tajka njeznjesliwosć hrěšna a zo je pola katolikow přecy přećelnje a wutrobiće přijaty był.

Iriske knježeństwo je zastojnikam zakazało, na přikazanych swjatych dnjach w času służby kemši hić. Hač dotal su mjenujcy zastojnicy na přikazanych katolskich swjatych dnjach kemši hić směli. Zastojnicy su přećiwo zakazni protestowali.

Pobožny
Wosadnik
je najrjeńši dar
k s. firmowanju!
Je dóstać w **Donnerhakec knihićišćerni** w Budyšinje.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1934.

Kk.: 361. ze Swinarnje: Marja Lebzyna.

Dopłaćenja na 1931/32.

N. N. z B.

Oberammergawska pasijónska hra!
Za 56 hr.
jězba ze železnicu wot Drježdźan, žeživjenjo na 3 dny a bydlenjo a dobre dźiwadłowe městno.
Georg Scholze, Dresden, Königsbrücker Straße 33, I.

Holca, kotraž je jutry šulu wukhodźiła a bóle na lěpše wobkhadźowanjo dyžli na wulku mzdu hlada, so do dobreje kat. swójby pyta.
Jurij Šołta, Drježdźany, Kinsbórkska dr. 33, I.

Pytam k 1. 6. přećelnu, kruće spušćomnu
młódšu holcu
Twarski mištr **Röschka**
w Budyšinje, Pauli-dróha 28.

Ty a ja! Cyły serbski lud
wopyta
wulki domowinski zlět
15. julija 1934 w Radworju

KATOLSKI POSOŁ.

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik. — „K. P.“ ćišći so w 1600 exemplarach

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9 — Pokładnik: Jurij Šołta, Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokoročak čo. 3895.

21. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **26. meje 1934.** | **72. lětnik.**

Božoho Ćěła.

W najrjeńšim času swjeći cyrkej też najrjeńši swjedźeń. Róčnica założenja Najswjećišoho Sakramenta drje by Zeleny štwórtk był. Ale tón dźeń poćeše so Jězus też krawy pót, započa so joho ćerpjenjo — tajki dźeń je přestruchły. Tuž je cyrkej swjedźeń Najswjećišoho Sakramenta přenjesła do swjatkowneje zbóžneje doby, zo by połne było naše wjeselo.

A štóž też to by so njewjeselił? Kak juskaše kral David a z wjesołosću rejwaše, hdyž křinju sluba do nowoho stana přewodźeše — z kajkej radosću witachu syły ludu Jězusa, hdyž na wóslicy sedźo do Jeruzalema ćehnješe — kak hakle ma so křesćanska duša wjeselić, hdyž swojoho Zbóžnika z cyrkwje do wsy přewodźa, hdyž knjez z Najswjećišim dźe žohnować serbske hona, statoki.

Swjedźeń je to nad swjedźenje. Tuž też wočakuje pyšena kaž njewěsta wosadna cyrkej a cyrkwinska wjes (město) swojoho nawoženju, swojoho Zbóžnika. Z trawu, z kwětkami je zasłany, z brěžyčkami po bokomaj wobrubjeny kóždy pućik, po kotrymž Jězus pójdźe . . . Z wónju wopojeny je wšón powětr, přesakły wšón z kadźidłom. A kak rjenje zwonja zwony, zmahuja so khorhowje, hdyž z wobkhadom dźe wosada k wołtarkam. Kaž na morju žołmy du njepřehladne syły pobožnoho ludu za Božim Synom. Wšo běli so z płachćičkami, družki kćěja z różemi. Wóčko so ći zaswěći a — wutroba so rozšěrja.

A přečo tajke wjeselo a pyšenjo? Njech wam wotmołwju z kralom Davidom: „Wopomnik swojich dźiwow postaji smilny a dobroćiwy Knjez; cyrobu poskići tym, kotřiž so joho boja.“

Takle spěwaše psalmista wopominajo dźiwy Bože, z kotrymiž bě Knjez něhdy izraelski lud přez pusćinu wjedł. Z njebjeskim khlěbom bě tehdy Bóh swój lud na spodźiwne wašnjo 40 lět žiwił. Škličku tajkoho khlěba khowachu sebi Židźa za wopomnik w křini sluba.

Też nam křesćanam je Bóh wopomnik swojich dźiwow zawostajił w Najswjećišim Sakramenće. Wězo je wšo spodźiwne, štož wukhadźa z Božeju rukow, kóžde symješko, kóžde stworjeńčko. Nichtó joho njedozhóda. W kóždym skutku Božim tći njedoslědne potajnstwo. Ale najwjetše z nich, dźiw wšěch dźiwow Božich, je Najswjećiša Swjatosć. Kajke drobne, njenahladne, pokorne je swjate woblatko — a tola je wulkotniši skutk Boži, dyžli njebjo ze wšěmi swojimi hwězdami . . . Wopomń, što je Zbóžnika zamohło, zo při nas zwosta pod wobličwomaj khlěba a wina! Njeje-li to woprawdźity dźiw lubosće Božeje?

Chceš-li widźeć stopy Božeje lubosće, rozhladuj so po swěće. Nas dla rozpja njebjesa nad nami — natwari wšón Boži swět, nakopi horišća, wužłobi doły, wudoby žórła a wowłóži zemju z rěkami. Nas dla napjelni morjo z wodami, rozjasni njebjo z hwězdami. Nas dla wichory duja a mróčele do kraja hnuja. Nas dla dešć kapa, rosa skhadźa. Nas dla rostu štomy a zela, kćěja kwětki. Nas dla napjelni powětr z ptačkami, zemju ze zwěrjatami, wodu z rybami. Dokelž nas lubuje, zašćěpi nam swój wobraz do duše, do wutroby, přińdże z njebjes k nam dele na zemju, bu kaž naš, mjaso z našoho mjasa, krej z našeje krewje, kósć z našeje kosće, naš bratr, naš krejny přećel!

Kral Salomon so njemóžeše wudźiwać, zo Knjez zestupi do swjatnicy, kotruž bě jomu natwarił. A wulkotny bě to dom Boži. Něhdźe 180000 ludźi bě sydom lět dołho dźěłało, zo by Bohu statok stajiło, kajkiž njeměješe w swěće runjeća. A hdyž bě twar hotowy, hdyž jón poswjećichu, modleše so Salomom: „Knježe Božo izraelski! Ničo njeje Tebi rune w njebjesach a na zemi. Njebjesa Će njewobsahnu. Ćim mjenje tónle dom, kotryž Ći natwarich.“

Ale kajki hakle to dźiw Božeje miłosće, zo bu Syn Boži staw hrěšnoho čłowjeskoho splaha, khuda zeńska wačka! — A też w tym so njebě hišće Boža lubosć wučerpała. W čłowječej postawje wosta na swěće jeno 33 lět, a jeno rowjeńcy smědźachu z nim wobkhadźeć — a z tych też jeno ći slubjenoho kraja, stawy wuzwolenoho ludu. Małohdy překroči mjezy židowskoho kraja, pokaza so pohanam.

A tola lubosć Boža njeznaje mjezow narodow. Za kóždoho so hori. A z wohnišća tuteje lubosće narodźi so Najswjećiša Swjatosć . . . W čłowječej postawje njemóžeše pola nas zwostać. Kaž Židźa tak bychu jich wučownicy, też dźensniši bjezbóžny prak, Jězusa na kříž bili, hdy by so jim pokazał. Zo by so jim wukhował, přehotowa so. Wusleče

so človječu postawu — a wobleče so njenahladnu suknju khlěba a wina. Wěriwe wóčko joho też w tym předrasćenju znaje, bjezbóžnik přeńdže njepóznawši joho.

Doniž w človječej postawje po swěće khodźeše, njezamóžachu joho přemnozy wohladać — we wobličwomaj khlěba a wina je nam wšudže blizki. Hdźežkuli je katolska cyrkwička, tam swěći so wěčna lampa před tabernaklom, tam bydli Bóh wosrjedź swojoho ludu. A zo so nichtó njeby bojał k njomu přistupić, zo njebychmy z Izraelitami prosyli: „Knjez njech njerěči z nami, hewak wumrjemy", je sebi Bóh w Najswjećišej Swjatosći wobličo zawodźěł, je so ponižił pod ludźi, woblekwši so postawu khlěba a wina. Tajki njetrjeba před durjemi našeje wutroby stojo wostać: móžemy joho přijimać a wužiwać, móže naša cyroba być za wšón čas a na wšu wěčnosć.

Praj, njeje to woprawdźe dźiw wšěch dźiwow Božich . . .? Tale lubosć Boža, kajkaž so nam w Najswjećišej Swjatosći jewi, je žórło našeje radosće na Bože Ćěło . . .

Ničo človjeka tak njewozboža kaž lubosć. Přečo dźěćo na staršimaj wisa, . . . přečo jomu suchi khlěb doma lěpje słodźi, hač w cuzbje tykancy . . .? Lubosć staršeju wšo pozłoća . . . A w Najswjećišim potajnstwje mamy zawdawk Božeje lubosće. A tohodla je Božoho Ćěła tajki zbóžny dźeń.

Njech płomjo Božeje lubosće z tabernakla też do našich, často tak zymnych wutrobow sapa a je rozpyrja; njech so Boža lubosć spochi z našej lubosću zetkawa! . . . Wobstupmy kaž žiwa murja swjaty stan na wołtarju, zo nam Jězus njewoteńdźe, zo nam wěčnu lampu njewuhasnje!

Časy njejsu słódke . . . Ale podarmo budźe njepřećelow złoba. Mócniša dyžli hida je prawa lubosć . . . Wužiwajmy často a hódnje Jězusowe ćěło, joho swjatu krej, a dóńdźemy zbožownje, kaž něhdy Elias, na swjatu horu Horeb, do njebjeskoho kralestwa. „Štóž moje mjaso jě a pije moju krej, změje wěčne žiwjenjo."

Rozhlad w swěće.

Mlokowe hospodarstwo w Sakskej

Organisacija mlokowoho hospodarstwa je so po cyłej Němskej přewjedła. W Sakskej je so zwjazk za mlokowe hospodarstwo a zwjazki za zastaranjo z mlokom w Drježdźanach, Lipsku, Kamjenicy a Plawnje za prawe zjednoćeństwa připoznał. Wone podstoja němskomu hłownomu zjednoćeństwu za mlokowe hospodarstwo a němskomu komisarej za skótne mlokowe a tukowe hospodarstwo. Při wšitkich zwadach, kiž dla postajenjow předsydy jenoho zwjazka nastanu, móža so wobdźělnicy jenož na sakski zwjazk za mlokowe hospodarstwo wobroćić.

Prěnje předstajenjo passijonskich hrow.

Swjatkownu póndźelu běše prěnje oficielne předstajenjo. Dźiwadło běše ze swojimi 5200 sydłami hač na poslednje městno wobsadźene. We wulkej ličbje wopytachu cuzy hosćo z wukraja tute předstajenjo: tak na 500 Jendźelčanow a 200 Amerikanow. Też Španiska, Belgiska a Świca běchu zastupjene.

Zeppelin leći po Němskej.

Powětron „Hrabja Zeppelin" lećeše sobotu a njedźelu po Němskej. Jězba traješe 40 hodźin. Też našu lubu Łužicu přeleća. Wot Khrósćic bě wón derje widźeć. Zaměr lećenja běše wosebje tón, tajke městna přelećeć, kiž njeběchu hač dotal Zeppelina widźałe. Lećenjo zmóžni zwjazk lětarskoho športa. Na jězbje wobdźěli so 25 wosobow, mjez nimi naspomnjeny president zwjazka za lětarski šport, hejtman Loerzer a generalny inspektor za němske dróhi Dr. Todt. Po rozkazu poslednišoho so dróhi wot horjeka fotografowachu a filmowachu. Do Königsberga přileća swjatkowničku rano 1/2 7 hodźin. Tam na lětanišću přistaji. Wšudže so powětron z wulkim zahorjenjom witaše.

Nadpady na železnicu w Awstriskej.

W nocy k swjatkownej soboće su marxistojo w Awstriskej wulku sabotažu pospytali. Na wšelakich městnach po cyłej Awstriskej železnicy a mosty rozbuchachu. Železniske zwiski z Winom běchu so přetorhnyłe. Po najnowšich powěsćach je so na 15 wulkich nadpadow skućiło. Wšitke nadpady stachu so w nocy wot 1—3 hodźin; potajkim běchu wotmyslene. Hač do wutory su tam też na 70 nacionalsocialistow zajeli.

Z Wina so powě, zo njejsu hišće nadpadnikow na železnicy w Awstriskej namakali. Hač dotal nimaju žanych wěryhódnych dopokazow, zo su nacionalsocialistojo nadpady skućili. Nadpadnicy su byli z techniskimi připrawami železnicy derje znaći. Železniski personal je najbóle socialdemokratiscy zorganisowany. Wón přisłušeše prjedy też z wulkoho dźěła republikanskomu škitacomu zwjazkej. Njedźiwajcy toho pak spytaju wyšnosće pozdaćo rozšěrić, zo su so nadpady wot nacionalsocialistiskeje strony wuwjedłe.

Bołharske nowe knježeństwo.

Bołharski kral je we wokomiku najwótrišeje hospodarskeje krizy z pomocu wójska nowe knježeństwo pomjenował, kiž prjedawši železniski minister Kimon Georgiew jako ministerski president nawjeduje. Zwonkowna politika tutoho knježeństwa je złożena na zakhowanjo měra a dobrych poćahow ze wšěmi mocami, wosebje ze susodnymi krajemi. Po cyłej Bołharskej knježi měr a porjad.

Sowjetska Ruska a Zwjazk ludow.

Francózski zwonkowny minister Barthou přija wutoru francózskoho pósłanca w Moskwje Alphand. Horliwje so nětko dźěła pola Francózow a Rusow na wšelakich prašenjach: přistup Ruskeje k Zwjazkej ludow, europski pomocny pakt, rusko-pólske zrěčenjo a přibliženjo Ruskeje k małej entenće. Z tutym žiwym skutkowanjom zwisuje też pućowanjo ludowoho komisara Litwinowa do Mentone.

Francózska a Japanska.

Japanske zwonkowne ministerstwo wozjewi, zo njeje wěrno, hdyž chce Francózska někajke rukowanjo za Rusku w připadze wójny na Dalokim ranju přewzać. Francózska wostanje kruće neutralna a so nanihdy za Japansku abo přećiwo njej njerozsudźi. Tuta powěsć je w Ruskej a Francózskej njelube překhwapjenjo wubudźiła.

Turkowska a Japanska.

Turkowske knježeństwo je w Japanskej dźesać małych křižakow skazało. Za to smě Japanska w Turkowskej tekstilne twory dźěłać, kiž maju so potom jako turkowske wudźěłki do Europy wuwožować. Też smě Japanska tekstilne połhotowe twory do Turkowskeje dowožować, kiž w Turkowskej so dodźěłaju a potom jako turkowske twory na europske wiki woža.

Roosevelt a slěbro.

Wutoru je president Roosevelt swoje poselstwo wo slěbru kongresej přepodał. Tam namjetuje, zo by so zakoń wudał, kiž postaji, zo ma so štwórty dźěl amerikanskeje měny ze slěbrom kryć. Ze susodnymi krajemi so hižo jedna, zo ma so slěbro ze samsnym prawom jako złoto za škitanjo měny nałožować.

Roosevelt a płaćenjo dołha.

Amerikanski president přihotuje nowe poselstwo za kongres. Wón njemysli na wumaznjenjo dołha. Z kóždym

dołžnikom ma so wosebje jednać. Kóždy dyrbi swój dołh wotpłaćić. Roosevelt chce zasady postajić, kak ma so w přichodźe z krajemi wobkhadźeć, kiž su započałe wotpłaćować.

Skótny dwór w płomjenjach.

Město Chikago bu wot wulkoho wohnja domapytane. Skótny dwór a rězarnja buštej z wohnjom zničenej. Jednaće wulkich twarjenjow je so do popjeła přewobroćiło. Wjele skotu je so sobu spaliło a na 200 wobydlenjow, haj powě so, zo su tež ludźo wo žiwjenjo přišli.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Knježna Hana Rachelic z Ralbic je njedawno we Wjelećinje jako prěnja katolska Serbowka pruhowanjo we běłym šiću z censuru jara derje (w praktiskim) wotpołožiła. W Budyšinje bu před zjednoćeństwom z 12 druhimi z rjemjeslniskej šwalču (Gesellin). Knjez Bautzmann wot NS-Hago wuzběhny we swojej naréči, zo prěnju Serbowku do čestnoho stawa rjemjeslnicow přiwozmnje. Knježna Rachelic je w Budyšinje dwě lěće šiła a chce tež serbske šwalčistwo nawuknyć.

Z Khrósćic. Towarstwo „Serbosław“ wuleća sebi swjatkownu wutoru do Aue, zo by swojoho prjedawšoho sobustawa, wysokodostojnoho knjeza fararja Hórnika, wopytało. Tež druzy běchu so jězbje přizamkli, mužojo a žony, młodźency a knježny a 2 dźěšći. Běchmy tak rjec mała Khrósćanska wosada. Rano w 4 hodź. wotjědźechmy na Drježdźany do Freiberga. Tu chcychmy rjany Boži dom ze „złotej portu“ sebi wobhladać. Bohužel pak nochcychu nam wočinić, běchmy přezahe přijěli. Tak podachmy so dale do Kamjenicy. Tu wopytachmy krasnu swj. Józefowu cyrkej, kiž swjećeše swjatki swoje 25lětne wobstaćo. Dokelž bě čas khětro pokročił, njemóžachmy cyrkej swj. Jana Nep. wjacy znutřka wobhladać. Dale spěješe naš awtobus přez hory a doły. Po puću dóńdźechmy tež do nimale 700 lět staroho hrodu, hdźež sebi wšitke rumnosće a kapału wobhladachmy. Běše tam jara zajimawe. Wokoło ½1 hodź. zastachmy před hosćeńcom „Muldental“ a powobjedowachmy. Knjez farař Hórnik so jara nad našim wopytom zwjeseli. Po wobjedźe, kiž běše dobry a tuni, kročachmy na blizku hórku „Friedrich August Warte“. Wot tam mějachmy wulkotny wuhlad, wosebje na městačko Aue. Potom dźěchmy přez město na druhi kónc, hdźež stoji jara přihódnje, k hórcy přitulena katolska farska cyrkej. Spody njeje je wulka rumnosć za towarstwa z małkim jewišćom. Tu wupichmy wot knjeza fararja přećelnje poskićeny khofej z dobrym přikuskom. Cyłe twarjenjo sebi wobhladachmy. Dokelž so čas přeruče miny, njemóžachmy dalši wopyt činić. ½7 hodź. mějachmy serbski mejski nyšpor, cyle wěsće k prěnjomu razej w Aue, z krótkim serbskim prědowanjom. To běše hnujace. Za hodźinu wotjědźechmy, cyle spokojeni a z horcym dźakom za wšitke wopokazma lubosće, duchowne a ćělne, knj. fararjej Hórnikej, ale dale tež knj. Huhnej, swědomitomu wjednikej, wučerjcy, kucharcy a druhim knježnam. W Drježdźanach chcychmy hišće „Jednotu“ wopytać, ale wšitcy běchu w 12 hodź. w nocy hižo domoj. Tak podachmy so lačni domoj a běchmy wokoło 2 hodź. rano zasy w lubej domiznje. A k lětu zarjadujemy pobožnu jězbu do Albendorfa.

Z Różanta. (Sleborny naměstny jubilej.) Hdyž pobožni kemšerjo jutry, swjatki a na swjedźenjach swjateje Marije na hnadowne městno puću ja a so na rjanym znutřkownym a zwonkownym wutwarom cyrkwje so wjesela, njedomysli něchtóžkuli, zo je to skutk nětčišoho knjeza administratora P. Romualda, kiž tu hižo na wšě 25 lět je z duchownym wjednikow a stražowarjom. Žadyn z joho 15 předkhadnikow nima tajke zasłužby wo hnadownu cyrkej, kaž česćeny jubilar. Nic jenož, zo so wšelake dźěła na njej přewjedźechu. Při tym čini pjenježna należnosć najwjacy starosćow. Tež te je wobladniwje přewinył. Hižo 1914 natwari tepjenjo za 8000 hr., położi elektrisku swěcu do cyrkwje, wobnowi wokna, wulki wołtař, kiž we swojim złotym błyšću, pyšeny z krasnym baldachinom na wysokich stołpach, znutřkowne wobnowjenjo cyrkwje a překryćo třěchi w lěće 1928, štož so na 60000 hr. staji, nowe zwony 1923 za 40 millionow, porjedźenjo a wudospołnjenjo pišćelow z elektriskim pohonjom, wupyšenjo cyrkwje z nowymi postawami — to su najwažniše skutki jubilara wo zdźerženju hnadownoho Božoho domu. Runje tajke zasłužby ma wo wutwarjenjo nabožnoho žiwjenja na swjatym městnje. Kelko stowtysac putnikow je widźał přińć a hić. Zwjetša jim předuje na wurjadnych putniskich dnjach. Tež lětsa swjatki, a złoži słowa na wuraz žónskeje „Zbožny tón žiwot, kiž je tebje nosył!“ a pokaza pobožnym připosłucharjam wuzke zjednoćenja maćerje Božeje z Jězusom a wuzběhny jeje mnohe dobre počinki póćiwosće. Při sćěhowacym wobjedźe, kotryž při tutych přileżnosćach swojim duchownym bratram a druhim

Swjećeny pjenježk.

Powědančko z njedawnych časow.

1. Pobožna swójba.

„Kaž pak tón waš Mikławš rjenje k wołtarjej služi“, praješe Brózdźina Sněžkec maćeri, hdyž njedźelu hromadźe wote mše dźěštej. „To so kóždy na nim zwjeseli. Druhe hólčata hladaja tam wokoło so a směja so jedyn na druhoho, kaž bychu njewědźałe, zo su w cyrkwi. Waš to ženje nječini . . .“

„Njekhwal joho, njekhwal!“ wotmołwi Sněžcyna — „naš wšak by tam tak derje tež swoje tryski hnał, njeby-li nan tak kruty na tole był. A ja jomu tež přecy rěču: Mikławšo, pomysl sebi, kak rjenje a kajka česć to je, za hólčka być. Maš službu porno jandźelam. Budź tola, pak jomu rjeknu, pola wołtarja přecy prawje přistojny a njedawaj ludźom pohorška.“

„To njewěrju“, praji zasy Brózdźina, „zo by waš žane tajke tryski dokonjał, kajkež tam druzy činja. Bě dźěn přecy bóle z ćicha a měješe mólički hižo jara rjane wašnjo. Wěm so dopomnić, kak wón, hdyž hišće w sukničcy khodźeše, hižo kóždomu prawje rjenje „Budź khwaleny“ praješe. Sym tež słyšała, zo knjez joho w šuli husto pokhwali. To změjetaj z nanom zawěsće hišće prawje wjele wjesela na nim.“

„To Bóh daj!“ dźeše Sněžcyna. „Wšelako wšak so čini a nichtó njewě, što na swojich dźěćoch dočaka.“

Takle sej powědajo přińdźeštej Sněžcyna a Brózdźina do Hwězdźic (tak chcemy jeju wjes mjenować). Tu skónc wsy Brózdźic twarjenja prěnje stojachu; tuž sej kemšerjcy božemje daštej, Brózdźina zańdźe do dwora nutř, Sněžcyna pak we swojich myslach po wsy dale dźěše a njemóžeše sej wumyslić, čohodla Brózdźina jich Mikławša tak jara wuzběhuje. Ponižna mać njewědźeše wšak sebi wjele na dobre počinki swojich dźěći. My pak dyrbimy wuznać, zo smědźeše so małomu Mikławšej woprawdźe khwalba přistojnoho hólčeca a Sněžkecom česć pobožneje swójby přicpěwać. Na bóžske woni jara běchu. To kóždy spóznawaše, byrnjež jenož nimo nich šoł. Před dworom při puću mějachu rjany swjaty kříž stojo z napismom: K wjetšej česći Božej a za dobry přikład tym, kiž po nas budźa, stajił Michał Sněžk. Tónle kříž je hižo sam na sebi jara rjany, ale zdaše so hišće rjeńši być, dokelž w różowej zahrodcy stoješe, hdźež słónčne róže a črijki a šćětki, tež ćeŕnjowe róže wšelakich barbow kćějachu a wonjate drjewičko rosćeše. Skónc rjadkow bě něšto pjeńkow smjertnoho zela sadźenych — na druhim kóncu pak so po domskim horje łopjenate wino plećeše a dosahaše wyše hornich woknow hač bliže k swislam. — Sněžkec domske bě na dwěmaj šosomaj; z napřeća stoješe bróžnja z hródźu, po boku pak trawjeńk z drjewjeńcom a na puć do wsy wulke wrota. Wšitke twarjenja běchu stare, ze słomu kryte, jenož jstwica nic, kiž bě njedawno z boka zahrodki domskomu přitwarjena: jeje wokna dźěchu do wulkeje sadoweje zahrody a tam na

hosćom přihotuje, spominaše wysokodostojny knjez arcměšnik Žur na mnohe zasłužby jubilara wo hnadowne městno a knjez faraf Delan spominaše na joho dźěło za serbski lud a joho literaturu, z kotrohož chcemy monumentalnu knihu „Tysac lět hnadowne městno Różant“ wosebje wuzběhnyć. Z přileżnosću 1000lětnoho wobstaća hnadownoho swjećeća je hru „Namakanje hnadownoho swjećeća“ spisał, kaž też wjele powědančkow, mjez kotrymiž chcemy najznaćiše „Napoleon a serbski wojak“ wuzběhnyć. Přejemy jenož, zo by Bóh Knjez tutomu njesprócniwomu dźěłaćerjej w nabožnej a narodnej winicy hišće dołhe lěta njekhabłaceje ćělneje a duchowneje strowoty a čiłosće spožćił, zo mohł dale wuspěšnje skutkować. „Bohu k česći a Serbam k wužitku!

Z Ralbic. Njebudźe wěsće powšitkownje znate, zo naš dołholětny Kručpanski wjednik Michał Narćik na wšě 60 lět pospochi na tamne hnadowne městno pućuje a je hižo 20 lět z wjednikom tutoho prócesijona, kaž też do Filipowa. Wot swojoho 19. lěta khodźi hižo do Krupki a je tam lětsa 67. króć pobył. 50 lět putniske ćeže na so wzać a prócesijon 20 lět starosćiwje nawjedować je skutk, kotryž sej zjawnoho připóznaća zasłuži. Dźiwać wšak so jomu njemóžeš, zo chce při swojich 69 lětach wjednistwo na młódše ramjenja położić. Tola chce dale putnikować, tak dołho hač jomu Bóh luby Knjez dalšeje strowoty spožći. Na dołhim puću do Krupki, hdźež prócesijon přez wšelake wsy a města přińdźe, je wšudźe znata wosoba a lubje witany, dokelž joho humor ženje njewopušći a byrnjež „wrótnišo šło“. Kelko wušparanjow je jenož loni swjatki měł, zo by dowolnosć k překročenju hranicy dóstał. A tola skónčnje k tomu njedóńdźe dla mnohich starosćow, kotrež sobupućowacy scyła njeznaja. Wšitcy su přecy z nim spokojom byli, je Serbow pobožnu zmyslenosć, jich khwalbu a mjeno do doliny njesł a z česću swój katolski serbski lud zastupował. Hdyž chce nětko woteški wotedać, dha je sej horcoho dźaka wšitkich wědomy, kotřiž su lěta dołho z nim pućowali. Ale też katolskich Serbow, kotrychž nałožk je swěrnje pěstował a tak też cuzych za njón zahorił. Njech Knjez nad njebjesami joho prócu a dźěło žohnuje a mytuje!

Z klóštra Marijinoho Doła. Swjatkownu wutoru běše so naša klóštrska swójba zasy junu k wurjadnej swjatočnosći zhromadźiła. Pjeć profeskow złoži tu po dokónčenych třoch lětach jednorych slubow swoje swjatočne, wěčne sluby. Mjez nimi tři Serbowki: Sotra Mechtildis Hana Wawrikec z Koslowa, sotra Klara Hańža Jancec z Konjec a sotra Romana Madlena Glawšec z Kukowa. Introitus Božeje mšě zdaše so k zawodej ważnoho akta kaž wubrany być. Dopomni nas na rjanosć, psalmista zdobom pak też na zamołwitosć klóštrskoho popowołanja. „Přijimujće radosć wašeje krasnosće (powołanja) alleluja, Bohu dźak dawajcy alleluja, kiž was powoła ke kralestwu njebjes, allel., allel. allel. Ps. Měj kedźbu, mój ludo, moje kaznje; pokhil swoje wucho słowam mojoho erta.“ Njebjeske kralestwo ćerpi móc. Też w klóštrje. Kaznjam Božim přitowarši so tu hišće zakoń swjateje regule. A naš swjaty-zakonjedawarc, swjaty Benedikt, sebi žada, zo by so tuta kniha přeco zasy nowačkam předpołožiła z prašenjom: „Hlej zakoń Boži, móžeš-li jón dźeržeć, dha zastup, jeli nic, dźi zasy wotsal.“ Też swjata cyrkej, spóznawši ważnosć tajkoho pruhowanja, je čas tutoho w poslednim času hišće podlěšiła. Po tajkim předpisanym pruhowanju so za rjadniske žiwjenjo rozsudźiwši, slubichu naše profeski po skónčenym prěnim sćenju „wobstajnosć před wěčnej klausuru, polěpšenjo wašnjow a posłušnosć po reguli swjatoho Benedikta“ Při „Communio“ spěwachmy: „Duch, kiž z Wótca wukhadźa, wón budźe mje přeskrasnjeć“. Tajke Khrystapřekrasnjenjo wuskutkuje Duch swjaty też w kóždym wěrnym Khrystanošerju. We swjatej křćeńcy kaž we swjatej eucharistiji so Khrystusa woblečemy; w zaprěwanjach joho překrasnjamy. A kotre zaprěwanjo začuwamy drje bóle hač so přećiwjeć swojej samsnej woli. Tohodla stoji posłušnosć w rjadniskim žiwjenju sobu na prěnim skhodźeńku, wobsahujo wšě zbytne počinki, kaž też sluby swjateje čistoty a khudoby. Tuž widźimy po dokónčenej Božej mši profeski hišće junu wosebiće před hnadnej knjenju klečeć, zo bychu jej posłušnosć hač do smjerće slubiłe. Přejemy jim, zo bychu tutu časnosć překročiłe: Khrysta nošo, Khrysta překrasnjejo. Tak budźa zdobom też česć a pycha starodawnoho klóštra Marijinoho Doła, kiž lětsa swoje 700lětne narodniny woswjeći. — Třeću njedźelu po swjatkach wotdźerži so tu mały zjězd katolikow. Mjez druhim budźe so zdobom na 700lětne założenjo klóštra spominać. W konvenće so jubilejne swjatočnosće hakle w oktobru wotměja.

W šuli. „Kelko je jich sakramentow?“ praša so knjez probst šulerja. — „Šěsć, prošu jara, knjez probst!“ wotmołwi hólčec. — „Myliš so, hólče, je jich sydom!“ — „Telko je jich prjedy było, knjez propst, ale nětkole mamy jich jenož šěsć. Naš nan je prajił, zo je mandźelstwo a pokuta jene a to samo!

štomach škórcy w kukačach hospodowachu a sej wjesele hwizdachu. Na zahrodźe bě też pod hałozatej pičołku studnja, hdźež wot słónca kužoł khłódnu dobru wodu dawaše. — Ze zahrodu so małe keřčki hromadu dźeržachu a přez nje spokojnje sej klukotajo rěčka mała běžeše. A nimo keřčkow dźěše zeleny pućik z dworom won na pola.

Tajki běše Sněžkec statok zwonka. Šikowanje bě pak pola nich też nutřka. Byrnjež zwulka njebyli, běchu sebi tola jstwu po katolskim wašnju rjenje wudebili. Na wšěch sćěnach za škleńcu swjećatka wisachu, jenož při durjach nic, hdźež z jenoho boka polcy, z druhoho boka khachle stojachu. Při polcach wisaše pak krjepjeńčka. W kuće běłe klonowe blido stoješe, wyše njoho bě Boža martra a za njej swjećena bołminowa hałžka. W druhim kuće mějachu Sněžkecy mały woltařk — wodźety z běłym cankatym rubižkom, wudebjeny z bańcikami, dźěłanymi różičkami, też swjećatkami a paćeřkami. Na nim stoješe w małym khamorčku swjata Marija, kaž w cyrkwi, družka zhotowana, a z boka njeje dwaj jandźelkaj, kotrejuž bě mać z Krupki sobu přinjesła. Wyše woltařka wisaše pak šěsć wudypanych čerwjenych jejkow, kotrež běchu Sněžkec tři dźěći lětsa k zelenomu štwórtkej dóstałe.

Přetož Mikławš měješe hišće dwě sotřičcy: Mařku, kiž druhe lěto do šule khodźeše — wón sam khodźeše štwórte — a Khatku, kiž bě hakle w třećim lěće. Hišće jenoho bratřika bě Khatka poměła, drobnuškoho Michałka — tón pak tu wjacy njeběše, a hdyžkuli so małeje Khatki něchtó prašeše, hdźe Michałka ma, wona swěru wotmołwi: „Swjateje Mařcyne huški pase, z jabłučkom kula.“ — Khatka bě jara mudra holčka a nan a mać měještaj na njej swoje wjeselo. Hdyž wjetšej dźěšći rano a wječor před woltařkom klečo swoje paćerje wótře spěwaštej — a na tole jeju mać dźeržeše, zo byštej paćerje njerodnje njespěwałoj — stupi so mała Khatka zezady njeju a stykowaše tak nutrnje swojej małej ručcy a praješe słowčko po słowčku za nimaj. O, rjenje so na tute dźěći hladaše, hdyž tu takle hromadźe spěwachu, ze swojimi njewinowatymi wóčkami pohladujo k maćeri Božej na woltařku. Běchu rjane do wočow, čišće na so spodobne a mějachu strowe čerwjene lička. Rozomnaj staršej wšak staraštaj so za ćělnu a duchownu strowotu nadobo. Ćělnu njekažeštaj ani z khłóšćeńkami ani z tym, zo byštej w zymje njetrjebawši wjele ćopleje drasty na nje wěšałoj, štož dźěn dźěći kipre a zmjerzłe čini. Hišće wjele bóle pak haještaj duchownu strowotu a duchowne zbožo. Za šulu Mikławš abo Marija ženje wostać njesmědźeštaj a dyrbještaj też doma pilnje wuknyć, štož bě nawdate, wosebje katechismus. Přetož „štož sej człowjek za młode lěta nawuknje“, praješe husto Sněžkec nan, „to ma za cyłe žiwjenjo.“ Tón čas pak, kiž wyše wosta, njedaštaj nan a mać dźěšćomaj próznymaj po wsy hanjeć, ale dyrbještej sobu dźěłać, wosebje na synach a wožnje, hdźež móžeštej hižo najwjacy pomhać. Nan bě na tute wašnjo kruty a praješe z krótka, štož chcyše dźěłane měć.

(Přichodnje dale.)

Přechodne modlenja Božich mšow

Božoho Ćěła. I. rjadu. Běła.

Njedźelu swjećeše Cyrkej najhłubše potajnstwo našeje wěry, dźensa wobroća naše mysle k druhej potajnosći, tež tak hłubokej, k přitomnosći pod podobomaj khlěba a wina. Při kóždym přežohnowanju swjata Cyrkej na nju pokazuje ze słowomaj: Potajnstwo wéry. Róčny dźeń założenja Najswjećišoho Sakramenta je wšak Zeleny štwórtk; tola tón dźeń je Cyrkej skoro cyle z ćerpjenjom našoho Zbóžnika zajata a njemóže so žarujo rozradować nad założenjom tejele swjatosće. Bamž Hórban IV. postaji tohodla lěta 1264 za cyłu Cyrkej, zo ma so wopomnjećo toho radostnoho wotkazanja štwórtk po swjatej Trojicy swjećić.

Sakrament wołtarja je ze žórłom a symbolom (znamjenjom) wšeje jednoty w Cyrkwi, kotraž je potajne ćěło Khrystusowe. W Najswjećišim Sakramenće zjednoćuje so Zbóžnik (Bóh-człowjek) z nami a my z nim. W tymle sakramenće zjednoća so człowjestwo při kwasnej hošćinje Božoho jehnjeća a woptawa tu hižo něžne a słódke stowaršenjo w lubosći Božej, w kotrejž budźemy w njebjesach wěčnje žiwi. Kaž khlěb, wutworjeny z muki mnohich rozmlětych zornjatkow, a wino, wutołčene z mnohich winowych jahodkow, so na słowo měšnika cyle do ćěła a krewje Khrystusoweje přewobroćitej, tak přeje sebi tež Khrystus, zo bychmy tež my z nim byli jene potajne ćěło, kotrohož hłowa je wón a stawy my; lubosć, bójski počink, tute ćěło a stawy zwjazuje.

Tule jednotu wěriwych jewi cyłomu swětej tež wobkhad z Božim ćěłom, kotrež na tón dźeń a něhdźežkuli přez cyłu oktavu wotměwaju. Wšitcy so tu združujemy khwalić Zbóžnika, kiž naše duše žiwi ze sobu samym. Tónle wobkhad je triumf (dobyćerski ćah) wočłowjećenoho Boha, kiž so ponižny pod wobličwom khlěba khowa. Hordy tón dźiw wotpokazuje, ale štóž wěri, byrnjež njewidźał, budźe zbóžny. Z wobkhadom chcedźa swěrni katolikojo někak narunać wšě křiwdy, kotrež zli ludźo Jězusej w Najswjećišim načinjeja; z lubosću hidu, z dźakom *njedźak*, z *wuznaćom zapřěću*, z *khwalenjom hanjenjo* bjezbóžnych wotprošujmy. Stójmy kaž jedyn muž za Khrystusa! Tu je najrjeńše zhromadźeństwo! „Mózu z cyłej wěstosću prajić, zo maju w kóždej katolskej cyrkwi bohaći a khudźi, wučeni a njewučeni, dźěłodawarjo a dźěłobračcy, běli a pisaneje kože ludźo swoje městna při wšěch róznosćach, kotrež je Bóh sčinił abo kotrež tež bohatstwo, wědomosć a stojnišćo w swěće zawjedźechu. Při Božim blidźe su wšitcy runi, přetož tworja jednu duchownu swójbu. Žadyn katolik přećiwo tomu njeprotestuje, přetož wě, zo ta runosć a woprawdźita demokracija stej skutk Khrystusa Knjeza samoho.“ (Arbybiskop Cincinatski 1927 při primicy čornoho knjeza.)

1) **Introitus. Přistup.** (Ps. 80, 17.) Žiwješe jich z wutkom pšeńcy, alleluja, a z mjedom ze skały jich syćeše, all., all., all. Wyskajće Bohu, pomocnikej našomu; juskajće Bohu Jakubowomu! Khwała Wótcej . . .

2) **Oratio. Modlitwa dnja.** Božo, kiž sy nam w spodźiwnym Sakramenće wopomnjećo swojoho ćerpjenja zawostajił, popřej, prosymy, zo bychmy swjate potajnosće twojoho ćěła a krewje tak česćowali, zo bychmy płody twojoho wumoženja stajnje w sebi začuwali. Kiž žiwy kraluješ . . .

3) **Lectio** Epistolae beati Pauli Apostoli ad Corinthios. **Čitanjo** z 1. lista swj. Pawoła jap. Korintskim 11, 23—29.

Ze słowami: „To čińće k mojomu wopomnjeću“ dóstachu japoštoljo a jich nastupnicy, biskopja a měšnicy, samsnu móc, přeměnjować khlěb a wino do ćěła a krewje Khrystusoweje. Swj. Pawoł nas powučuje, zo stej wopor Božeje mše a Jězusowa smjerć na křižu jene a tosame. Prjedy potajkim, hač něchtó k tej wjeršnej hošćinje přistupi, ma sam sebje pruwować, hač ma dušu hišće z čežkim hrěchom womazanu, kotrohož so njeje kał a wuspowědał. Štóž by wědomje z čežkim hrěchom swjate woblatko přijał, by sebje samoho zasudźił znućiwši Boha, Knjeza njebjes a zemje, do nješwarneje a njerozkateje wutroby.

Bratřa, ja dźě sym dóstał wot Knjeza to, štož wam tež podach, zo Knjez Jězus w nocy, w kotrejž bu přeradźeny, khlěb wza a dźak prajiwši łamaše a rjekny: Wzmiće a jězće; to je moje ćěło, kotrež budźe za was podate; to čińće k mojomu wopomnjeću. Tohorunja tež keluch, hdyž bě powječerjał, prajo: Tónle keluch je nowy zakoń w mojej krewi: to čińće, hdyžkuli budźeće pić, k mojomu wopomnjeću. Přetož hdyžkuli budźeće tón khlěb jěsć a keluch pić, budźeće Knjezowu smjerć wopowědować, doniž njepřińdźe (k sudźenju). Štóžkuli potajkim njedostojnje tón khlěb jě a Knjezowy keluch pije, budźe winowaty na ćěle a krewi Knjeza. Njech pak człowjek sebje samoho přepytuje, a tak njech wot toho khlěba jě a z kelucha pije. Přetož štóž jě abo pije njedostojnje, jě abo pije sebi wotsudźenjo, dokelž njerozeznawa Knjezowe ćěło.

4) **Graduale. Stupnjowy spěw.** (Ps. 144, 15—16.) Woči wšěch nadźijeja so na Tebje, Knježe, a Ty jim daš jědź w prawym času. Wotewriš swoju ruku a napjelniš wšitko žiwe ze žohnowanjom. Alleluja, all. (Jan 6, 56—57.) Moje ćěło je woprawdźe jědź, a moja krej je woprawdźe napoj. Štóž moje ćěło jě a moju krej pije, zwostawa we mni a ja w nim.

Sekwenca. Pěseń. Lauda Sion Salvatorem.

Tu swj. Tomaš Aquinski wobspěwuje skrótka dogma, (zasadu wěry), to rěka: wšo, štož swjata Cyrkej wo Najswjećišim Sakramenće wołtarja wuči.

1. Sionje, khwal Wumožnika, * pastyrja a nawodnika, * z kěrlušemi joho khwal! * Kelkož móžeš, spěwaj telko, * zwaž so na wšo, khwal 'ho wšelko, * wón je wěčnej' sławy kral!

2. Sławić ma so dźiw nad dźiwy: * Předstaja so tebi žiwy * khlěb tu dźens a žiwiwy. * Khlěb, kiž za wječerju swjatej * bratrow dwanatcy da znatej * woprawdźe Knjez hordozny.

3. Twoja khwała njech je jasna, * połna, zwučna, luba, krasna. * Wyskaj z myslu nadobnej! * Swjatočnje so wopomina * wječeř, z kotrejž započina * błyšć so sławy dźensnišej.

4. Tam kral nowy da ze sobu * nowe jehnjo a z tym dobu * skónči staroh' wobrjada. * Stare zańdźe, přińdźe nowe, * prawda spłóši sćinje ćmowe, * jasny dźeń nóc wotehna.

5. Štož je Khryst tam činił, praji, * to njech čini so a haji * k wopomnjeću na njoho. * Po tym swjatym postajenju * khlěb a wino k wopomnjenju * poswjećamy woprujo.

6. Dogma křesćanam so dawa, * zo so z khlěba mjaso stawa * a zo z wina Boža krej. * Zwonkowne rad mysle zmući, * žiwa pak njech wěra skrući, * štož tu z wóčkom widźeć njej'.

7. Haj, pod dwěmaj podobomaj, * znamjenjomaj,* kryje wěc so wubrana. * Krej je napoj, jědź je mjaso, * dźěleny tak Khrystus zda so, * cyły pak so wšudźe ma.

8. Přijimacy njerozmlěje * Khrystusa a njerozdrěje: * Njezranjeny jěsć so da. * Přińdźe jed'n, přińdu syły, * kóždom' Khrystus da so cyły, * wužity žiw' zwostawa.

9. Hdyž so Swjatosć rozłamuje, * to so Khrystus njeskóncuje, * krušk tež telko wobsahuje, * kelkož w cyłku je, haj wšo. * Znamjo 'nož so łamać hodźi, * wěcy pak to njezeškodźi, * bytosć z tym so njerozpłodźi * ani njepomjeńši so.

10. Tu khlěb jandźelow so khowa, * jědź to pućowarjam strowa, * dźěćom dawa přec' so znowa, * ale psam so njemjece. * Předznamjenja starodawne * wopory su byłe krawne: * Izak, jutry jehnjo sławne, * manna wótcam w pusćinje.

11. Dobry Jězu, khlěbje wěrny, * smil so, pastyrjo ty swěrny! *. Ty nas pas a ty nas škitaj, * ty sej do njebjes nas witaj, * hdźež

je dobrych žiwjenjo. * Ty, kiž wšo wěš, wšohomócny, kiž nas smjertnych pasyš sprócny, * sčiń, zo za blidom my z tobu * byli a při swjatych sobu * khwalili će na wěčne. Amen. Alleluja.

5) **Evangelium. Dobre poselstwo.** Sequentia sancti Evangelii secund. Joannem. Słowa swj. sćenja po Jenje 6, 56—59.

ČełO a krej Jězusa Khrystusa stej jenička jědź njesmjertnosće.

We wonym času rjekny Jězus črjódam Židow: Moje mjaso je zawěrno jědź, a moja krej je zawěrno napoj. Štóž moje mjaso jě a moju krej pije, wostawa we mni a ja w nim. Jako mje pósła žiwy Wótc a ja žiwy sym přez Wótca, tak budźe też, štóž mje jě, žiwy přeze mnje. Nic jako su waši wótcy mannu jědli a wumrěli. Štóž tutón khlěb jě, budźe žiwy na wěki. — **Credo.**

6) **Offertorium. Přinos.** (3. Kniha Mójzesa 21, 6.) Měšnicy Knjezowi wopruja Bohu kadźidło a khlěb, a tohodla maju swjeći być swojomu Bohu a njesmědźa wopancać joho mjeno, alleluja.

7) **Secreta. Ćicha modlitwa.** Swojej Cyrkwi, prosymy, Knježe, wudźěl miłosćiwje daraj jednoty a pokoja, kotrejž stej potajnje z woprowanymaj daromaj woznamjenjenej. Přez našoho Knjeza Jězusa . . .

8) **Praefatio. Předhrono.** Vere dignum et justum est. Woprawdźe hódne a sprawne, zdobne a spomóžne je, zo so Tebi stajnje a wšudźe dźakujemy, Knježe swjaty, Wótče wšohomócny, wěčny Božo. Přetož přez potajnosć wočłowječenoho Słowa (Jězusa) je so našomu duchownomu wóčku nowe swětło Twojeje jasnosće zaswěćiło, zo bychmy widźicy Boha póznali a přez njoho k lubowanju njewidźomnych wěcow storhnjeni byli. A tohodla z jandźelemi a arcyjandźelemi, z trónami a knjejstwami, z cyłym zastupom njebjeskoho wójska pěseń Twojej krasnosći spěwamy bjez kónca prajo: Swjaty...

9) **Communio. K woprawjenju.** (1. Kor. 11, 26—27.) Hdyžkuli budźeće jěsć tón khlěb a tón keluch pić, budźeće Knjezowu smjerć wopowědować, doniž njepřińdźe. Štóžkuli potajkim njedostojnje tón khlěb jě abo Knjezowy keluch pije, budźe winowaty na ćele a krewi Knjezowej, alleluja.

10) **Postcommunio. Po woprawjenju.** Sčiń, prosymy, Knježe, zo bychmy z wěčnym wužiwanjom Twojoho Bójstwa nasyćowani byli, kotrež předznamuje časne přijimanjo Twojoho drohotnoho ćěła a krewje. Kiž žiwy sy a . . .

2. njedźela po swjatkach. Běła.

Smy w oktavje Božoho Ćěła, a tohodla je dźensa Boža mša hišće spjata z tym swjedźenjom. Jězus w Najswjećišim Sakramenće je nam miłosćiwy a napomocny, hdyž joho tu česćimy a prosymy, wosebje pak w swjatym woprawjenju přijimamy. (Njech njeřeka wo nas: Wón přińdźe do swojoho, ale swoji joho njepřijachu). Z čim jomu tajku lubosć wotpłaćimy? Ze swojej lubosću k njomu a wšěm čłowjekam!

1) **Introitus. Přistup.** (Ps. 17, 19-20.) Hospod bu mi z wobornikom a wuwjedźe mje na swobodu; wumóh mje, dokelž lubuje mje. (Ps. 17, 2-3.) Lubuju Će, Knježe, moja sylnosć. Knjez je moja skała, hród a wućek mój a wumožnik. Khwała Wótcej a . . .

2) **Oratio. Modlitwa dnja.** Daj nam, Knježe, zo bychmy bojosć tak kaž stajnu lubosć k Twojomu swjatomu mjenu měli, dokelž ženje bjez swojoho wjedźenja njewostajiš tych, kotrychž w swěrnej lubosći za sebje kubłaš. Přez našoho Knjeza Jězusa . . .

Božo, kiž sy nam w spodźiwnym Sakramenće wopomnjećo swojoho ćerpjena zawostajił, popřej, prosymy, zo bychmy swjate potajnosće twojoho ćěła a krewje tak česćowali, zo bychmy płody twojoho wumoženja stajnje w sebi začuwali. Kiž žiwy kraluješ . . .

3) **Lectio** Epistolae beati Joannis Apostoli. **Čitanjo** z 1. lista swj. Jana jap. 3, 13—18.

Najlubši! Njedźiwajće so, hdyž was swět hidźi. My wěmy, zo smy přešli ze smjerće k žiwjenju, přetož lubujemy bratrow. Kotryž njelubuje, zwostawa w smjerći; kóždy, kotryž hidźi swojoho bratra, je mordaŕ (chce, zo by bratr žiwy njebył). A wěsće, zo žadyn mordaŕ nima wěčnoho žiwjenja w sebi zwostawacoho. W tym spóznachmy lubosć Božu, dokelž wón swoje žiwjenjo za nas sadźi, a tež my dyrbimy za bratrow žiwjenjo sadźeć. Štóž by měł kubła tohole swěta a by widźał, zo je joho bratr w nuzy, a by zamknył swoju wutrobu před nim, kak zwostawa lubosć Boža w nim? Moje dźěćatka, njelubujmy ze słowom ani z jazykom, ale ze skutkom a we wěrnosći.

4) **Graduale. Stupnjowy spěw.** (Ps. 119, 1-2.) K Hospodej (Knjezej) wołach w swojej nuzy, a mje wusłyša. Knježe, moju dušu wuswobodź wot njesprawneju hubow a wot falšnoho jazyka. Alleluja, all. (Ps. 7, 2.) Knježe, Božo mój, k Tebi so khowam, wumož mje wot přesćěharja a mje wuswobodź. Alleluja, all.

5) **Evangelium. Dobre poselstwo.** Sequentia sancti Evangelii secund. Lucam. Słowa swj. sćenja po Lukašu 14, 16—24.

W tamnym času praješe Jězus farisejam tuto přirunanjo: Jedyn čłowjek wuhotowa zdobnu wječeŕ a přeprosy mnohich. A pósła swojoho służownika w hodźinje wječerje, zo by přeprošenym rjekł, zo bychu přišli, dokelž je hižo wšitko hotowe. A počachu wšitcy zdobom so zamołwjeć. Prěni rjekny jomu: Sym sebi kubło kupił, dyrbju wuńć a je wohladać; prošu će, měj mje zamołwjenoho. A zasy druhi rjekny: Pjeć přahow wołow sym kupił a du je spytać; prošu će, měj mje zamołwjenoho. A třeći rjekny: Sym sebi žonu wzał a tohodla njemóžu přińć. A służownik so wróćiwši zjewi to swojomu knjezej. Tuž rjekny hospodaŕ so rozhněwawši swojomu służownikej: Wuńdź spěšnje na torhošća a dróhi města a přiwjedź sem khudych, a słabych, a slepych a khromych. A służownik rjekny: Knježe, stało so je, kaž sy přikazał, a hišće je tu města. A knjez dźeše służownikej: Wuńdź na puće a za płoty a přinuć jich přińć, zo so napjelni mój dom. Praju pak wam: Žadyn z tych muži, kotřiž běchu přeprošeni, moju wječeŕ njewopta. — **Credo.**

6) **Offertorium. Přinos.** (Ps. 6, 5.) Wobroć so, Knježe, a wukhowaj moje žiwjenjo, spomhaj mi po swojej miłosći.

7) **Secreta. Ćicha modlitwa.** Wopor Twojomu mjenu, Knježe, poswjećeny, njech nas wočisći a dźeń wote dnja k dospołnomu žiwjenju připrawja. Přez našoho Knjeza . . .

Swojej Cyrkwi . . . Kaž na Bože Ćěło.

8) **Praefatio. Předhrono.** Kaž na Bože Ćěło.

9) **Communio. Spěw k woprawjenju.** (Ps. 12, 16.) Wyskaj, wutroba, Knjezej, kiž je će wozbožił; spěwać chcu Bohu, zo je mi dobroćił.

10) **Postcommunio. Po woprawjenju.** Dóstawši swjate dary prosymy Će, Knježe, zo by z časćišim swjećenjom teje potajnosće rostł w nas skutk našoho wumoženja. Přez našoho Knjeza Jězusa . . .

Sčiń, prosymy . . Kaž na Bože Ćěło.

Jězba na passijonske hry.

Dźeń a bóle zbližuje so wokomik, w kotrymž so zajimcy na dołhi puć do dalokich krajow podadźa. Něchtóžkuli sebi njeje rozmyslił, što rěka, nimale cyłu Saksku a Bajersku přepućować a najrjeńše městna a krajiny zeznać. Do tutych słuša pódla mnohich druhich też Stary Ötting, najwjetše hnadowne městno Bajerskeje, kotrež chcemy też wopytać. Sławnoho mjena je wone wospjet dóstało přez nětčiše swjatoprajenjo bratra Konrada, kiž je tu na wšě 41 lět jako jednory rjadnik skutkował a bohuspodobne žiwjenjo wjedł, tak zo wołtarneje hódnosće dósta. Wšě te městna budźemy widźeć a wopytać, hdźež je najnowiši swjaty swoje žiwjenjo wjedł a zbóžnje wumrěł. Budźemy tam sobotu, 23. junija, w zažnych dopołdnišich hodźinach. Po wjacyhodźinskim přebywanju podamy so dale přez Mnichow, nimo krasnych bajerskich jězorow a k njebju sahacych horow do Hornjoho Ammergawa, hdźež druhe přesłapjenja na nas čakaja. Zo bě na prěnim předstajenju hižo 5000 přihladowarjow, mjez nimi wjele wukrajnikow, je najlěpši dopokaz, kajkoho zajima runje tute jubilejske hry po cyłym swěće maja. A tuž njedyrbjał nichtó, kiž ma někak časa a trěbny „nervus rerum“, sej tutu tunju přileżnosć k wobhladanju hrow a nimale poł Němskeje nimo hić dać. Druhe awto pojědźe wot 9.—14. julija tónsamón puć kaž prěnje. Jeli by něchtó prěnjeje jězby chcył so radšo na druhej wobdźělić, njech mi bórzy wozjewi. Jedna so jenož wo jenu wosobu. Zastupne lisćiki su nam zwěsćene. Dyrbjachu so z časom skazać při tak sylnym nawale. Tosame płaći też wo druhej jězbje. Tuž prošu, so bórzy rozsudźić a postajeny pjenjez (20 hr.) napłaćić, zo móža so khartki za hru 11. julija hižo nětko skazać. Njeje wšo jene, na kotrym rynku třećoho městna sedźimy, kiž traš na 1500 wosebitych městnow wobsahuje. Wobdźělnikam prěnjeje jězby so nadrobniši porjad připóscele, tak khětř hač je dla přenocowanjow wšo zrjadowane, štož wulke starosće čini. k.

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. Kaž pisachmy, přija Swjaty Wótc před krótkim 80 nowinarjow z cyłoho swěta. Woni zastupuja 4000 nowinow. Dlěje dyrbjachu čakać, dokelž bamž wězo swój čas wjele wopytow dla wěsće rjadować njemóže. Tak mějachu nowinarjo khwile, sebi přemyslić, što bychu činili, hdyž Swjaty Wótc přińdźe. Katolikojo a druzy wopytowarjo při audijencach so přecy poklaknu. Ale móžeš sebi to wot hidźerja katolskeje cyrkwje žadać, kaž to Arabojo su? A tajcy tola mjez nowinarjemi běchu. Abo by to Žid abo Protestant chcył činić abo pohanski Japanc, spisaćel z Afriki a Šwejdskeje? Hdyž wo tym wuradźowachu, kak bychu so woni zadźerželi, přińdźe bamžowski komornik we uniformje, pokłoni so a praji: Moji knježa, kaž wy chceće! Kóždy njech čini, štož so jomu spodoba. Nowinarjo běchu wězo jara zwjeseleni, zo jich k ničomu nuzować njechadźa. A potom přińdźe Swjaty Wótc — a žadyn njewosta stojo, wšitcy so poklaknychu. Jedyn evangelski nowinař pisa k tomu, zo žanomu z nich njeje parla z krony spadła, byrnjež so před bamžom poklaknył.

Swjaty Wótc je nuncijej w Němskej poručił, zo by knježeŕstwu sobužarowanjo nad njezbožom w Buggingenach wuprajił, a je za njezbożenych 5000 hriwnow darił.

W jenej z poslednich naréčow wuzběhny Swjaty Wótc zasy, zo ma sebi kóždy človjek wěčne žiwjenjo wubědźić. Swjeći martrarjo je dóstachu přez swoje ćerpjenjo za Khrystusa. Ale mamy jich wjele, kotřiž su też martrarjo, jenož nic krawni. Kak wjele jich je, kotřiž maja ćežke dźěła a wjele starosćow. Hdyž woni tele martrarstwo runje tak wjesele a rady za Jězusa přećerpja, sebi wone wěčne myto zasłuża. Wšitcy pak dyrbimy we słowje a skutku Khrystusa wuznawać.

Kotřiž chcedźa nětkle doma hišće jubilejski wotpusk dobyć, maja so wosebje wo nakazanjo bjezbožnych a wo kónc přesćěhanjow wěriwych ze strony bolšewistow modlić. Na Swjatu Trojicu změje bamž Božu mšu na tute měnjenjo. Po tym budźe so hišće wosebje wo kónc dźěławosće bjezbožnych modlić.

Wo Swjatym Lěće ma so film zhotowić. Wón budźe wšě ważne podawki pokazować, wot připowědanja Swjatoho Lěta, wotewrjenja swjatych wrotow hač do jich zawrěća.

Za Vatikanske město bu wosebita khostanska kniha zestajana. Hač dotal płaćeše za bamžowske wobsedźeństwa samsne prawo kaž w Italskej.

Němska. Lipsčanski profesor Bergmann je, kaž je znate, knihu wo němskej wěrje wudał. Smy też hižo pisali, zo ju katolik čitać njesmě. Profesorej Bergmannej su druzy profesorojo hižo telko wopačnosćow dopokazali, zo woprawdźity wučeny z knihu ničo činić měć njecha. Wo starej němskej wěrje a Ura-Linda kronicy pisa też profesor Hermann Wirth. Na njoho so Bergmann husto powoła. Nětko pak su wosebje profesorojo we Wrótsławju počinanjo profesora Wirtha tohorunja kruće zasudźili. Woni praja, zo je hańba, zo muž, kotryž chce wučeny być, dawnoznate falšowanki zasy za woprawne wudawa. Wón je na tym wina, jeli we wukraju němsku wědomosć a němskich wučenych směša. Woni wotrjekuja so „Wučenosće“ profesora Wirtha.

Před dwěmaj njedźelomaj měješe nacionalsocialistiska skupina njedaloko městačka Osterfelda zwučowanjo. Běše skoro w 11 hodź. a zwony katolskeje cyrkwje zwonjachu k poslednjej Božej mši. Tu stupi srjedź zwučowanja katolski młodźenc před wjednika a prošeše wo dowol, zo by mohł na Božu mšu hić. Wšitcy hladachu na njoho a so dźiwachu, zo sebi zwěri mjez zwučowanjemi wo dowol prosyć. Potom zasy zhladowachu na wjednika, što snadź wón k tomu praji. A joho wotmołwa bě krótka a kruta: Sława! Maš dowol! Wotstupić! Haj sława, woprawdźe, tak dyrbjało přecy być.

Rottenburgski biskop Sproll wobroća so přećiwo pospytam, w Němskej z namocu jenotnu cyrkej wutworić. My drje so też modlimy wo jednotu we wěrje, ale tak, kaž sebi to někotři přeja, so to stać njesmě. Dale zasudźi biskop tych, kotřiž němskomu ludej nowe pohanstwo předuja. Jedyn basnik tutoho hibanja zjawnje praji, zo jim njeńdźe wo tamny swět, wo wěčne žiwjenjo, ale wo tule zemju. Ju woni chcedźa, nic njebjesa. A Khrystus je tola prajił: Moje kralestwo njeje z tohole swěta.

Paderbornski arcbiskop Kaspar namołwja staršich, zo bychu swoje dźěći połni dowěry do katolskich towarstwow słali a katolske organisacije na kóžde možne wašnjo podpjerali.

Profesor Thiema, kotryž běše Swjatomu Wótcej próstwu wo přijeće do katolskeje cyrkwje zapodał, je hižo ke katolskej cyrkwi přistupił. Wón pak je wjednik mnohich druhich evangelskich duchownych, kotřiž chcedźa so tohorunja katolskej cyrkwi přizamknyć. Kardinal Schulta w Kölnje je wosebitu komisiju katolskich duchownych pomjenował, kotraž ma so z prašenjemi dla přestupa tutych evangelskich wosadow zaběrać. Profesor Thiema pisa, zo su so sobustawy evangelskeje cyrkwje w Němskej wot swojoho wěrywuznaća dźěliłe. A nětkle su evangelscy křesćenjo jenož zwonkownje hromadu zwjazani. Mysli sebi, zo bórzy hišće wjacy luterskich ke katolskej wěrje přistupi.

Policija w Aachenje warnuje nowiny, zo njebychu we swojich nastawkach pohlad zbudźowałe, jako by knježeŕstwo hibanjo nowych pohanow wosebje škitało a sebi je přało. Kotraž nowina hišće pisa, zo je hibanjo němskeje wěry statne, přećiwo tej chcedźa kruće zakročić.

Awstriska. W Solnohrodźe ma so muzej za ludstwo a nabožinu założić. Za njón maja wšitcy w Němskej a Awstriskej přinošować. Wosebje maja so tam stare nabožne wěcy wustajić: wobrazy, knihi, stare rózowcy, ale też tajke wěcy, kotrež z přiwěrkami zwisuja.

1926 wumrě we Winje pater redemptoristow Janaušek. Wón je był z wjednikom awstriskeje provincy redemptoristow. Bórzy pućowaše přeco wjacy ludźi k joho rowej, zo bychu sebi

na joho zastupnu próstwu něšto wot Boha wuprosyli. Před krótkim su joho ćěło wuryli a do jeneje cyrkwje přewjezli. Wosebje w rjedźe redemptoristow česćuja zemrětoho jara a prócuja so wo joho zbóžnoprajenjo.

Woprawdźe křesćansku politiku pokazuje wot februara sem Awstriska. Jenož dwaj padaj za to. Wšitcy katolscy spisowaćelja su ze swobodnoho zwjazka spisowaćelow wustupili a swoje wosebite zjednoćeństwo założili. Woni njechadźa přisłušeć zjednoćeństwu, kotrež je prjedy dźěłało za wšelake njepóćciwe wašnja w pismowstwje.

Katolski skutk napomina wěriwych, zo bychu so pilnje za wjednikow swojoho kraja modlili. Modlitwu jim njesměli zapowěsć, je dźěn to jeničke, z čimž móža jim dźensa k pomocy być.

Z Wina pónđu wot nětka husćišo procesijóny na wšelake hnadowne městna. W lěće dyrbi so kóždu prěnju njedźelu měsaca tajki procesijón zarjadować. Wočakuje so wjele putnikow.

Wšelako słyšachmy, zo w Awstriskej wjele ludźi z katolskeje cyrkwje wustupi. To pak njeje wěrno. Wěrno je jenož, zo su někotři nacionalsocialisći wustupili. Dale su tajcy, kotřiž z cyła žanej cyrkwi njepřisłušachu, k evangelskej přistupili. Hewak so mnozy zasy do katolskeje cyrkwje wróća, kaž smy hižo pisali, a tych je jich wjele wjacy hač tamnych.

W poslednich měsacach je katolski Caritas-zwjazk wulkotnje skutkował. Hobrske su ličby pjenjez, kotrež ludźo nawdachu, ličby skotu, ličby wšěch podpjerow. Na wšěch możnych polach je katolske spomožeństwo wuspěšnje skutkowało a tak pokazało, zo so tam ludźo čuja jako bratřa mjez sobu.

Luxemburgska je jenož mały krajik a ma 250 000 wobydleri. Mjez wobydlerjemi a wójwodskim domom pak knježi lubosć. To pokaza so wosebje w poslednim času, hdyž bě knježićerka, wójwodka Charlotta w pjenježnej nuzy a dyrbješe někotre kubła předać. Zo njebychu kubła do cuzych a njehódnych rukow přišli, wobzamkny sejm přećiwo hłosam lěwych stronow, zo dyrbi stat tamne kubła a hrody kupić. Tak so sta. Stat wupłaći wjerchowcy 40 milijónow frankow. Najrjeńši z kupjenych hrodow pak přewostaji stat wójwodcy jako rezidencu. Tajka přiwisnosć ludu k swojoho knježićercy je wosebje w našim času, hdyž so wšitko mući, rjana.

Francózska. Hórka Mont Martre w Parizu je tak rjec wóčko Francózskeje. Stoji tam wulkotna cyrkej, kotraž je Jězusowej Wutrobje poswjećena. Pódla njeje je so nětko běro katolskoho skutka zasydliło. We njenahladnym twarje bydli hłowny sekretar katolskoho skutka. Dale su tam rumnosće, w kotrychž móžeja so posedźenja wjednikow katolskoho skutka wotměć. Dale su za biskopow, kotřiž tam druhdy někotre dny přebywaja, stwički připrawjene. W domjacej kapali je Najswjećiše přeco wustajene.

Při wrotach města Lourdesa ma so bórzy wulka postawa swjateje Bernadetty Soubirou postajić.

W Elsaß-Lothringskej bě hač dotal w šulach hišće porjadnje nabožinska wučba. Nětko bu staršim přewostajene, hač chcedźa swoje dźěći do tejele wučby słać abo nic. Ale zo su wudawarjo wukaza a wosebje swobodnomulerjo, kotřiž běchu na to dźěłali, zo by so tajki wudał, mylili, pokaza to, zo je jenož 1 1/2 % staršich swoje dźěći wot nabožinskeje wučby wotzamołwiło.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1934.

Kk.: 362. 363. z Ralbic: Hana Kinkec, Hana zwud. Wjacsławkowa; 364. ze Šunowa: Marja zwud. Brojerowa; 365. z Koslowa: Bjarnat Kmječ; 366. z Jitka: Pawoł Janca; 367.—369. z Khrósćic: Michał Šołta (listynošeř), Jakub Žur, Mikławš Brězan; 370. z Hórkow: Jakub Pětřka; 371. ze Smječkec: Jakub Šewc; 372. z Wudworja: Pawoł Mróz.

Sobustawy na lěto 1933.

Čo. 979.: N. H.; čo. 980.: Ž. K.

Ty a ja! Cyły serbski lud

wopyta

wulki domowinski zlět

15. julija 1934 w Radworju

Započatk junija njebudu doma.
Nowak-Horjanski we Worklecach.

Wšě ćišćeŕske wěcy
wuhotuje derje a spěšnje
Donnerhakec ćišćeŕnja

Štó

požči młodomu ratarjej
2000 hr.?
na 1. hypotheku ze swobodneje ruki. Poskićenja chcyli so pod čo. 5 na wudawaŕnju „Kat. Pos.“ wotedać.

„Jednota“

tow. katolskich Serbow
ma jutře njedźelu, 27. meje, wječor w 8 hodź. swoju

měsačnu zhromadźiznu

w „Kolpingowym domje“. Wšitcy su wutrobnje witani. **Předsydstwo.**

Wróćiwši so wot rowa našeje lubeje maćerje a wowki

Marje zwud. Kubańkoweje

w Bronju,

dźakujemy so wšitkim za wopyt póstwječora a k rowu-přewodźenjo, kaž tež wosebje swójbomaj Klimanec a Hančkec za wšitku lubosć a wopornosć, kotruž stej njeboćičkej wopokazałoj, tak tež Radwořskim miłosćiwym sotram za starosćiwe wothladanjo a nócne strażowanjo z nutrnym

„Zapłać Bóh tón Knjez“.

W Radworju na dnju pohrjeba, 17. meje 1934.

Zrudźeni zawostajeni.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěšťki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki ścelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik. — „K. P." čišći so w 1600 exemplarach

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9 — Pokładnik: Jurij Šołta, Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokorečak čo. 3895.

22. čisło. | W Budyšinje (Bautzen), 2. junija 1934. | 72. lětnik.

Jězusowa wutroba.

„Mjez wobrazami, z kotrymiž sebi my Zbóžnika předstajamy, su wosebje tři, kotrež človjesku wutrobu hłuboko jimaju. Prěni je Zbóžnik na křižu, muž bolosći, druhi je dobry pastyŕ, kotryž swojej rucy za zhubjenej wowcu wupřestrěwa, třeći wobraz je wutroba Jězusowa, jako znamjo joho njeskónčneje a bóžskeje lubosće. Je, kaž by nam prajić chcyła: „Z njeskónčnej lubosću sym će lubowała, a tohodla smilich so nad tobu a scežech će k sebi."

A woprawdźe, što dha na swěće wobsedźimy, štož so tejle lubosći dźakować nimamy? Wšitko smy přez nju dóstali a tak Zbóžnikowa lubosć njeje so jenož we słowach pokazała, ale też w skutkach, haj w tych hišće bóle hač we słowach. Joho žiwjenjo nam to pokazuje a joho wučba nas to wuči.

Joho žiwjenjo bě wot prěnjoho do poslednjoho wokomika wěnowane lubosći: w žłobiku kłapaše joho wutroba runje tak za nas kaž na křižu. A wšitke joho skutki, joho puće, joho dźiwy, joho předowanja, wša joho starosć wo zbóžnosć duši, wosebje założenjo sakramentow — Najswjećišoho sakramenta wołtarja —, joho krawna smjerć na křižu, što je wšo druhe, hač wopokazowanjo wšitkeje joho lubosće. A tale lubosć je tak wulka a sylna, zo ani też tehdy njepřestawa, hdyž je človjek jeje njehódny. K tomu bě wón na swět přišoł, zo by človjestwo, kotrež bě hrěcha dla joho lubosće njehódne, zasy k tej hódnosći pozběhnył. A też, „hdyž swoji joho njepřijachu", hdyž woni ćmu bóle lubowachu jakož hač swětło", haj samo, hdyž swojoho najwjetšoho dobroćerja a Wumóžnika zaćisnychu, njepřesta joho lubosć, njebě wona předobyta. „Wótče, wodaj jim", wołatej hišće joho blědej, mrějacej hubje. Khrystus bě přemóženy, ale jenož po zdaću, při joho smjerći na křižu swjećeše joho bóžska lubosć swoje dobyćo. A tak kaž Khrystus z ludźimi wobkhadźeše, kotřiž wokoło njoho běchu, kaž so wón nad nimi smileše a jich k sebi ćehnješe, tak chcyše wón też, zo by joho bóžska lubosć na swěće dale knježiła a skutkowała. A wón da sakrament pokuty, zo móže też tón, kotryž je jomu njeswěrny pobył, puć k joho wutrobje namakać, zo njetrjebał w pusćinje hrěcha zawutlić. A nic jenož jónu móže hrěšnik k stołej hnady so bližić, lubosć Jězusoweje wutroby njeda so wučerpać a tohodla też nic joho dobroćiwosć. Čim wjacy hrěchow je človjek činił, ćim dale je so wón też wot wutroby swojoho Zbóžnika zdalił, ćim njehódniši pak wón też je Božeje lubosće. Ale samo tehdom njebywa wón wopušćeny, Bóžska lubosć je přecy wjetša, dyžli hrěchi cyłoho swěta. A štož je Jězus we swojim zemskim žiwjenju činił, to čini wón dale hač do kónca časow, haj joho lubosć saha přez mjezy tutoho swěta do druhoho žiwjenja, kotrež je wona swojim swěrnym tak krasne přihotowała, zo praji japoštoł, zo žane wóčko njeje widźało, žane wucho słyšało, a zo do žaneje človjeskeje wutroby njeje přišło, što je Bóh tym přihotował, kotřiž joho lubuja.

Hdyž hižo wěrnosć toho, zo mamy wšo wot našoho Zbóžnika a bjez njoho ničo nimamy, so z joho skutkow tak jasnje pokazuje, je skoro njetrjebawši, zo wón hišće słowo wo njej praji. Woprawdźe dźěn Jězus sam wjele wo swojej lubosći rěčał njeje, wón dźěn njepytaše swoju česć. Ale druhi bě, kotryž ju pytaše a też to we słowach wuprajić dawaše, štož bě Jězusowa lubosć we swěće dokonjała — Duch swjaty. Kak nutrnje swjeći japoštołojo we swojich zawostajenych pismach wo Zbóžnikowej lubosći pisaja a kak so woni prócuja dopokazać, zo je nam jenož Zbóžnikowa lubosć wšitko dała. Wšak Khrystusej wšo słuša, wón je z knjezom nade wšim. Přetož Khrystus je njewidźomny wobraz Boži, prěnjorodźeny wšeje stwórby, dokelž w nim je wšitko założene, na njebju a na zemi, widźomne a njewidźomne, kaž tróny tak knježstwa, kaž wjerchowstwa tak mócnosće; wšo je přez njoho a w nim stworjene a wón přede wšim a wšitko w nim wobstoji". (Col. 1; 15—17.) Wótc je jomu wšitko daril: „Dam tebi ludy za herbstwo a mjezy swěta k twojomu wobsedźeństwu". Joho je Wótc postajił za „herbu wšoho. A tohola Khrystus praješe: „Wšitko je mi přepopadate wot mojoho wótca." Dale je ke Khrystusej česći wojowaca a triumfowaca cyrkej zarjadowana. Wšitko je waše, kaž Pawoł, tak Apollo, tak Kefas, tak swět, tak žiwjenjo, tak smjerć, tak přitomne, tak přichodne, wšo je waše, wy pak sće Khrystusowi, Khrystus pak Boži." „Hač smy žiwi, Knjezej smy žiwi, hač mrějemy, Knjezej mrějemy: hač smy potajkim žiwi, hač mrějemy, Knjezowi smy; w tym

je mjenujcy Khrystus wumrěł a horjestanył, zo by nad mortwymi a žiwymi knježił."

Hdyž potajkim Zbóžnikowu lubosć tak jasnje w jeje skutkach widźimy, hdyž ju nas Swjate Pismo z tak rjanymi słowami wuči, njeměła so křesćanska duša radować, hdyž cyła Cyrkej wutrobje Jězusowej so kłoni, ju česćuje, jej so poswjeća a wopruje? Tohodla rjany je swjedźeń Najswjećišeje Wutroby Jězusoweje.

Rozhlad w swěće.

Kancler Adolf Hitler w Drježdźanach.

Wopyt němskoho kanclera w Drježdźanach zańdźenu njedźelu płaćeše předewšěm wotewrjenju němskich swjedźeńskich hrow w operje. Lud pak chcyše swojomu wjednikej hołdować. Wutrajnje stojachu wot ranja po drohach hač na lětanišćo. Tola bórzy so powěsć rozšěri, zo kancler z awtom do Drježdźan přijědźe. Tak wočakowaše joho nětk lud před hotelom Bellevue. Najprjedy přijědźeštaj dwaj awtaj z ministrom Dr. Goebbels a wobornym ministrom z Blomberg. Ministerski president z Killinger jeju wutrobnje powita a do hotela přewodźeše. Wjednik pak njebě hišće pódla. Lud čakaše dale hačrunjež poča so ćmić. Nadobo klinčeše přez móst juskanjo a sławjenjo; tysacy rukow zběhachu so, komanda SA wjednikow zasłyšachmy, khorhowje so pozběhnychu a hudźba zahra pokhod. Cyły rjad awtow so bliže še, w druhim stojo wohladachmy wjednika. Za čestne hołdowanjo so wjednik dźakowaše. Před hotelom powita joho ministerski president a wyšši měšćanosta. Potom wjednik SA-standartu wotkroči. Bórzy zastupi do hotela, zo by so za wopyt opery přewoblekł. We 8 hodź. poda so do opery, po puću přiwyskaše jomu lud. W operje postrowi němskoho kanclera officielnje minister Dr. Goebbels a dźeržeše krótku narěč. Na jewišću předstaji so swjedźeńska hra „Tristan a Isolde". W zastawcy pokaza so kancler na balkonje opery. Hdyž joho lud zezna, zaspěwa spontan němsku hymnu. Po předstajenju poda so na jewišćo, zo by so wšitkim wumjełcam za wulki wuspěch podźakował. W Drježdźanskej radnicy wotmě so potom krótki postrowjacy wječork, na kotrymž wšitcy na čole sakskoho stata a města Drježdźan stojace wosoby so wobdźělichu. Póndźelu pop. wopyta šulu pěškowstwa a wječor bě hósć němskoho bohota Mutschmanna. Drježdźanska SA poskići kanclerej k česći wječor rjany koncert. 300 hercow a 600 SA-ludźi ze smólnicami so před domom na Komeniusowej drozy zhromadźi. Za tute předwjedźenjo podźakowa so kancler wutrobnje.

Němske hospodarstwo.

Komorny president Dr. Luer rěčeše wóndano w Frankobrodźe. Strowa organisacija móže so jenož na zasadźe wosobinskeje zamołwitosće natwarić. Hospodarstwo hodźi so jenož spěchować z powyšenjom wuwoza. Tutón wuwóz so dźensa nuznje žada. Hospodarski minister Dr. Schmitt rjekny, zo směmy jenož jeničku politiku činić a tu němske knježeŕstwo postaja. Wšitkim ma so wojowanjo wo eksistencu wolóžić, tola wotewzać so nikomu njehodźi. Knježeŕstwo budźe wšitko činić, zo by małe dźěłarnje, wosebje rjemjeslniske předewzaća, spěchowało.

Twar internacionalnych awtowych drohow.

Direktor němskeje železnicy je so jenomu nowinarjej wuprajił, zo so jedna wo planje a twarje kontinentalnych drohow, kiž su hromadźe 37176 km dołhe. Dr. Dorpmüller je so sam přeswědčił wo dobrych italskich awtowych drohach. Italska móže na to horda być.

Strach za Łobjowe łódźstwo.

Dokelž přecy hišće Boži dešćik wuwostawa, hrozy za łódźstwo na Łobju strach, zo dyrbja zastać jězdźić. Měra (Pegel) pokazuje jenož 2,27 m. Po powěsćach spadnje woda hišće wo dalše 7 cm. Z tym je łódźiny wobkhad z Češkej ke kóncej.

Saarske rozrěčowanjo w Genfje.

Prjedawši president němskeje měroweje delegacije, swobodny knjez z Lersner, kiž zastupuje ministra z Papen, je do Genfa dojěł a měješe rozrěčowanjo z předsydu komiteja za Saarske wothłosowanjo, baronom Aloisom.

Konferenca za wotbrónjenjo.

Póndźelu rozprawješe Henderson wo poslednich mjezynarodnych jednanjach. Wón wustupowaše we swojej rěči za pokročowanjo konferency. Tež francózski zwonkowny minister Barthou rěčeše a pokaza na dobru wolu k sobudźěłu. Po nim so nichtó wjacy k słowje njezamołwi. Henderson mjelčenjo druhich zapósłancow tak wułoži, jako bychu so wuprajenjam presidenta a francózskoho ministra přizamkli. W Genfje zeńdźe so też skupina 6 neutralnych statow. Do tutych słušeja: Šwedska, Norwegska, Danska, Šwica, Hollandska a Španiska. Wot tutych so wočakuje, zo swój wosebity namjet zapodadźa.

Norman Davis ma wotbrónjenjo za móžne, hdyž wšitke staty w prawym duchu sobudźěłaju. Wón pokazuje na dwaj puća:

1. Sylne wobrónjenjo a wojeńske zwjazki. Ale tutón system je něhdy k wójnje dowjedł a njesměł so wospjetować.
2. Druhi puć je, zo so škitanske mocy zesylnja a nadběhańska móc zesłabi, to rěka, zo maja so srědki na wuspěšnu nadběhowu wójnu wotstronić, kaž ćežka artillerija, tanki, płunowe brónje, bombowe lětadła.

Pokročowanjo po nětčišim puću dowjedźe k wobstojnosćam, kajkež mějachmy do swětoweje wójny. Štóž tutu politiku zastupuje, wozmje ćežke zamołwjenjo na so. Zjednoćene Staty chcedźa puć nastupić, kiž k powšitkownomu wotbrónjenju wjedźe a postupej swěta služi. Ruski zwonkowny komisar Litwinow khwaleše prjedawše prócowanjo Ruskeje wo wotbrónjenjo. Wón namjetuje přeměnjenjo wotbrónjenskeje konferency do stajneje porjadnje so skhadźowaceje konferency, kiž dyrbjała ze wšitkimi srědkami za zakhowanjo měra dźěłać.

Masarykowe wjednistwo.

24. meje 1934 wuzwolichu w Prazy k 4. razej presidentu Masaryka a to přez nacionalnu zhromadźiznu. Wot 418 hłosow dósta wón 327, potajkim wjetšinu. Přećiwo Masarykej hłosowachu komunistojo, wuherscy křesćanscy socialni a sobustawy slowakskeje ludoweje strony. Z tutych wólbow wuńdźe Masaryk woprawdźe jako ludowy president. Kak wujasnjujemy sebi tónle wuspěch? Wosebje w tym, zo je wón wuprajeny wjednik. Jako politikaŕ stoji Masaryk na lěwicy, je pak stajnje materialismus marksisma wotpokazował. Hdyž chcychu socialistojo privatne wobsedźeństwo zebrać, jim Masaryk znapřećiwi, zo k socialisowanju słuša wědomosć a rozom. Přez raznu kritiku socialisma wón zadźewa, zo bu Češkosłowakska wopor marksistiskich počinjenjow. Na kóždy pad je tuta zasywólba statne zmyslenjo Češkosłowakskeje zesylniło.

Ważne přepytowanjo.

Wěcywustojni při přepytowanju železnych nadpadow w Awstriskej su zwěsćili, zo bomby z Češkeje pokhadźuja. Tuž je wěste, zo běchu skućerjo marxistojo.

Z Łužicy a Serbow.

Z **Budyšina.** Naš najdostojniši knjez biskop je swjatki w Romje přeživił a swjatoprajenju zbóžnoho bratra Konrada z Parzhama w Pětrowej cyrkwi přitomny był. Wón bu też wot Swjatoho Wótca we wosebitej audiency přijaty. — Njedźelu, 3. junija, budźe w Fuldźe, hdźež so „Bonifacijowe dny" a zdobom generalna zhromadźizna Bonifacijowoho towaŕstwa wotměwaja. Změje tam njedźelu w biskopskej cyrkwi na popołdnišej pobožnosći prědowanjo wo zamerje Bonifacijowoho towaŕstwa.

Z Budyšina. Naša „Jednota“ wotmě zańdźenu njedźelu wječor po serbskim mejskim nyšporje swoju měsačnu zhromadźiznu w katolskej towaršowni. Wopyt běše poměrnje dobry. Po powitanju a wuspěwanju kěrluša přednošowaše předsyda, knjez kantor Šołta, najprjedy wo našim jeničkim serbskim hnadownym městnje Róžeńće. Mějachmy pak do reformacije też hišće druhe hnadowne městna w Serbach. Słyšachmy, kak běchu nastałe. Hnadowne městna maćerje Božeje běchu w lěsu Tuchorju nad Hornim Wujezdom, pozdźišo w Hodźiju, w Jiłojcach pola Budestec, też prastara kapałka w Nosaćicach, křižna cyrkwička w Radworju a křižna cyrkej w Drježdźanach. Přednošk běše jara zajimawy a bu z přikleskom mytowany. Jako nowe sobustawy do towarstwa zastupichu kk.: kublerjej Jan a Jurij Dučman z Hněwsec a póstowy zastojnik Józef Wićaz z Budyšina, Krječmarjowa dróha. Towarstwo wobzamkny, lětuši założeński swjedźeń njedźelu 17. junija woswjećić. Knjez kapłan Cyž zdźěli nam, zo ma Młoda Jednota a towarstwo knježnow njedźelu 10. junija wulět z awtobuzom do Kamjeńca a na Pastwišćowu horu; domoj pojědźe so přez Worklecy a Smječkecy. Někotre městna su hišće swobodne. Nětko poručа knjez předsyda hišće wo domowinskim zlěće, kotryž so njedźelu 15. julija w Radworju wotměwa. Z někotrymi spěwami so zhromadźizna wokoło ½11 hodźin skónči.

Z Radworja. Naša „Katolska Bjesada“ je so wot jutrow sem hižo dwójcy pola Kralec w korčmje zešła, a to 22. apryla a 27. meje. Wopyt běše w haprylu khmańši dyžli w meji. Tehdom přednošowaše wučeŕ Nawka wo „katoliku činka.“ Złožowaše so po knižcy jezuity Palaw. Po Swjatym Pismje a Domaša Kempenskoho „Kročenju za Khrystusom“ je tuta knižka za křesćana najwažniša. Snadź ważeny rěčnik ju nam raz hišće zeserbšći! Jezuit Palaw piše, zo ma človjek za prawdu wjele ćerpjeć, njesmě pak być bojazliwy, ma so na Božu hnadu spušćeć, a tak wšće dobudźe w znamjenju swjatoho křiža. . . . Na kóncu zhromadźizny bu hišće rozpominane, kelko zamóžeš za missijóny wuwikować, hdyž wšě potrjebane listowe znamki stajnje hromadźiš a potom dale daš — na př. do našeje ćišćerńje. Tak wuwikowachu w klóštrje w Pullach za jeničke lěto 3500 hr. Su to potom też maličkosće, kiž my njetrjebamy kedźbu měć? — Na poslednjej zhromadźiznje, zašłu njedźelu, přednošowaše bur Pawoł Smoła Radworski wo našim ludowym kanclerju, kiž je nětko wot 30. januara 1933 sem z wjednikom w Němskej. Rěčnik zamóh přitomnych znowa zahorić za skutki wulkoho wjednika. Předsyda, knjez farař, doda, zo chcyło so tola našomu knježeństwu poradźić, duch prawoho křesćanstwa po wšěm kraju zakorjenić. Z kěrlušom: „Budź powitana kralowna“ rozžohnowachmy so z měsacom meju. Hdy změjemy přichodnu zhromadźiznu, budźe w prawym času wozjewjene.

Z Khróšćic. Po zwučenym dostojnym wašnju wotmě so na dnju Božoho Ćěła pobožny wobkhad po wsy, hdźež běchu wołtarki nastajane. Cyła wjes poskića tón króć rjeńši napohlad, dokelž bě wjesny puć plestrowany, zdźěla też twarjenja bělene atd. Na swjatočnym procesijónje wobdźělichu so towarstwa z jich khorhowjemi, też młodostny wotrjad „Jungschar“ bě z khorhojčku zastupjeny. Najpřihodniše wjedro bě tutomu wulkomu swjatomu dnju spožčene. Popołdnju srjedź nyšpora kročachmy k wójnskej kapali. Tute městno je woprawdźe idealny bleček za tajke swjatočnosće cyłeje wosady. Po wobkhadźe bě skónčny mejski nyšpor z „Te Deum“. Młodźi a stari, cyła wosada so jenak horješe za nadobny skutk a pobožnu modlitwu pod hołym njebjom. Njech naš paćeŕ nam bórzy wuprosy płódny dešćik, zo bychu so lačne hona do syteje wole napić mohłe.

— Po swjatkach bu knjez wučeŕ Hördler, kiž je hakle k 1. měrcej k nam ze Šěrachowa přišoł, jako komisarski šulski wjednik wot wyšnosće postajeny. Prjedawši šulski wjednik, knjez Herbrich, je so zasy do Hirschfelde wróćił. Wot 1. junija wuči při našej šuli knjez wučeŕ Eifler, kiž běše wot jutrow sem w Konjecach. Přitwar našeje šule budźe w měsacu juniju hotowy. Potom zaćehnjemy z Božej pomocu do nowych rjadownjow, kiž su dosć wulke a rumne.

— Zaradźenjo za maćerje w Khróšćicach budźe srjedu, 6. junija, popołdnju w 2 hodź. w hosćeńcu.

Z Marijneje Hwězdy. Kelko škody kóčki na našej ptačinje načinja, wuči sćěhowacy pad: Dźěći zabawjachu so w Lipju. Nadobo wuhladachu na kěrku kóčku, kiž ćekny, hdyž so bližachu. Tu nadeńdźechu hnězdko z pjećimi namódrych jejkow, tola wšitke zymne. Najskerje je kóčka sydanoho ptačka popadnyła a joho zežrała, abo je na joho nawrót čakała. Byrnjež so wróćił, wšće njebudźe dale na nich sydać. Tak su jejka a z nich nastawace ptački zhubjene. Tajkich padow budźe wjacy. Nocy du kóčki rady na rubjenjo

Swjećeny pjenježk.

Powědančko z njedawnych časow.

(Pokročowanjo.)

A tola běchu jomu wšě tři dźěći dobre. Wón jim też z města něhdyžkuli něšto rjane sobu přinjese abo pokhwali je a to dawaše jim nowy lóšt a spěch do dźěła.

Wšitko so w Sněžkec domje hibaše a prócowaše. Samo mała Khatka měješe hižo swoju starosć. Nan bě ji z hermanka koleskatu wowcku přinjesł: tu dyrbješe wona nětko wokoło wozyć. A wječor ju do maćerneje šiteje tejzy hajcku kładźeše. — Ale też za žiwy skót so Khatka staraše. Dawaše kurom ze šklički wowsa. Rjenje to běše, hdyž mała holčička wosrjedź čŕjódki khopikatych kur stoješe, kiž prošo swoju cyrobu sej pominachu. Nimo měry chcyjaty bě nohaty honač, kiž jara z bokom hladaše, hdyž dyrbješe dołho čakać. Druhdy z wótrym pyskom za Khatku hakaše — wona pak so njeboješe. Też micka so připołdnju a wječor rady dobra k njej činješe, dokelž wědźeše, zo mała dobroćeŕka ze šklička k maćeri do hródźe poběhnje wołajo: „Maći, maći, micy mloko!“ — Takle staraše so Khatka za kóčku a za kury a nješerješe a njehonješe je ženje, kaž dźiwe lózyske dźěći činja. Tajke dźěći su też wotrosćene jara njewustate na skót. A štóž je na skót njewustaty, tón so też nad swojim bližšim njesmili; prošerjam nadawa wudmow a honi jich z dwora. Pola Sněžkec to tak njeběše. „Štož khudomu dam, mi we włožičcy zas narosće“, praješe husto Sněžkec nan. Tohodla dósta kóždy prošeŕ swój kruch khlěba, kotryž dyrbješe jomu Khatka won donjesć, zo by mała ručka hižo z časom darniwa być nawukła. Husto Sněžkec mać swoje dźěći napominaše, zo dyrbja z darniwosću, posłušnosću a pilnosću kóždy dźeń a kóžde wokomiknjenjo Bohu tomu Knjezej poswjećić, a jomu woprować kóždy skutk, byrnje mjeńši był.

Hdyž pak njedźela přińdźe, kiž je k zjawnomu a zhromadnomu česćowanju Boha luboho Knjeza postajena, potom so pola Sněžkec wšo kemši hotowaše. Nan a mać porjadnje na wulke khodźeštaj, staršej dźešći pak kóždu njedźelu. „Khwatajtej“, jimaj mać husto rěčeše, „zo byštej tam do zwonjenja byłoj. Wšak matej khwile a kemši ženje zahe njepřińdźetej.“ — Po Božej mši Sněžk njekhodźeše, ale powědaše za wobjedom abo po wobjedźe, štož bě knjez prědował. Popołdnju po nyšporje pak dyrbješej dźešći powědać, štož běštej na wučbje nawukłoj. Wulke bě wjeselo, hdyž byštej khwalbu dóstałoj abo hdyž sej rjane swjećatko sobu domoj přinjeseštej. Potom smědźeštej sebi też k druhim dźěćom doběžeć a z nimi so na wsy zawjeselić. Srjedź wsy stoješe wysoka lipa a wokoło njeje so njedźelu popołdnju wjesne dźěći wjesele wjerćachu, druhe pódla płat měrjachu abo wódnoho muža činjachu. Wšo to dawaše jim wjele wjesela.

Sněžk njedźelu zrědka do korčmy dźěše a wuńdźe sej radšo won na pola, zo by hladał, kajke Bože žita stoja.

ptačkow. Tehdom jich při škódnym rjemjesłu nichto njemyli. Tuž měłe so w domskim dźeržeć.

Z Pančic. Zaradźenjo za maćerje w Pančicach budźe pjatk, 8. junija, popołdnju w 2 hodź. w młodowni.

Z Ralbic. Na swjedźenju Najswjećišeje Trojicy běše po nyšporje přiwzaćo žónskich a maćerjow do tow. křesćanskich maćerjow w našej wosadźe. W nadobnej ličbje zeńdźechu so maćerje k zhromadźiznje a běchu swědki, kak so nimale pjećdźesat maćerjow k wójsku přizamkny k spěchowanju dobroho woćehnjenja dźěći, sebi swj. Mariju za patrónku a pomocnicu wuzwoliwši. Knjez prezes nam we swojim přednošku nadawk maćerje rozestaji. Wón mjez druhim praji: „Najwjetše wumělstwo je, dušu za njebjesa tworić. To je ćežki, haj přećežki nadawk za człowjeka. W zjednoćeństwje maćerjow pak móžemy, jeli so prawje k njomu dźeržimy, přez hnadu, kotruž nam Bóh přez nje podawa, wšitko derje dokonjeć.“ Po přednošku wuspěwachu maćerje poswjećacu modlitwu a slubichu swěru swj. Mariji před jeje wołtarkom. Potom zanjesechmy „Magnifikat“ a dwě štučcy kěrluša „O Marija, moja radosć“. We swětle swěčkow so mnoha ze wšědnych starosćow maćerje źhubi. Njech nas tuta zhromadźizna přecy zasy dopomina, zo kóždy wokomik kóžda z nas prosy: „Maći, dowjedź mje do njebjes.“ Tu a tam so přecy zasy praji: W prjedawšich časach žane towarstwa njeběchu a sebi tola też dobre dźěći woćahnychu. Smy dha snadź mudriši hač swjata cyrkej? Naš Zbóžnik dźěn je jej njebjeske kluče přepodał, zo by nas wona přez naslědnikow swjatych japoštołow, našich měšnikow, k njebju dowjedła. Tuž budźmy jej posłušni!

Bóh pomha w prawym času.

Farař Klemens Hagemann w Khrystianiji (nětko zasy: w Oslu) w Norwegiskej powěda ze swojich prěnich lět tam tule stawiznu:

Njehladajcy na jara snadnu ličbu katolikow a woprawdźe strašnu khudobu chcychmy tola hordozny swjedźeń Božoho Ćěła dostojnje swjećić, a to z wobkhadom z Najswjećišim. Hdyž pak ja po wulkej Božej mši na mału črjódku wobdźělnikow při wobkhadźe pohladach — bě to por miłosćiwych sotrow, někotre šulske dźěći a něhdźe 40 katolskich wosadnych — a pódla spominach na wulkotnu krasnosć tychle wobkhadow w mojej domiznje, chcyše so mi přisamom płakać. Tajkale khudoba! A tola pytach Pange lingua mócnje a prawje rjenje zanjesć; sotry a farske šulske dźěći khwalbny kěrluš dale spěwachu, tak derje kaž móžachu. Bóh dyrbješe dobru wolu za skutk přijeć. Naš wobkhad dźěše po cyrkwi horje a dele, přetož z cyrkwje won na dróhu njesměd̄žachmy! Tak tu swjatočnosć wotbychmy khudźe, jara khudźe a sprosće.

Hdyž so do kapale wróćich, boleše mje wutroba, kaž by so mi puknyć chcyła. Žel mi běše, hłuboko žel, zo swojomu Zbóžnikej ničo lěpše njemóžach poskićić, dyžli tónle wobkhad. Hdyž mje tajkele mysle jimachu, zastupi cuzy knjez do kapale, kotrohož běch hižo při wobkhadźe jako pobožnoho wobdźělnika wobkedźbował. Wón so mi předstaji jako Jendźelčan, kiž bě před někotrym časom do katolskeje cyrkwje přestupił. a pokhwali naš wobkhad; praji, zo je swjedźeń Božoho Ćěła w katolskich krajach nanajkrasnišo swjećić widźał, zo pak ženje žana swjatočnosć joho tak hnuła njeje kaž naša.

To mje hišće bóle zabola, njemyslach sebi hinak, hač zo chce nas směšić, a tohodla jomu prajich: „Knježe, to njeje rjenje. Wy dyrbiće sebi tola myslić, kak jara mje naša khudoba boli. Ja sym cyle zarudźeny našoho bědnoho swjedźenja dla. Zo pak wy moju zrudobu hišće ze swojim wusměšenjom poćežiće, boli mje nad měru.“

„Prošu“, wotmołwi cuzbnik, „nanihdy njecham was wusměšeć, runje waša khudoba je mje natwariła a pohnuła. Rad bych wam hnydom dar za waš misijón tudy poskićił, tola runje so wróćam z dalokoho pućowanja, tuž su mi pjenjezy wušłe. Spušćće so na to, w Londonje so na was dopomnju.“ Z tymi słowami so podwolnje poruči, zawostajiwši mje w struchłych mysličkach. Słowa, słowa, myslach sebi, a sydźech so k swojomu khofejej, kiž mi tón króć njechaše słodźeć.

Krótko na to dyrbjach so rozsudźić, dokelž bě woprawdźe nuza, zo pola kowarja tucent železnych łoži skazach. Naše wbohe sotry a dźěći dyrbjachu hišće na zemi spać — ja sam běch sebi swoje lěhwo přihotował wosrjedź swojich knihi, kotrež běch wot domu sobu přinjesł. Kowař ze wšej radosću tule wjesołu nowinku, zo sym dwanaće łoži skazał, twarskomu mištrej, kiž bě też mój znaty, zdźěli. „Božedlaće tola“, praji wobhladniwy muž, „bjerće so nakedźbu; farař je dobry knjez, ale pjenjez feńka nima.“ Potom přińdźe też ke mni, zo by mi přećelnje porokował,

---

Mała Khatka, kiž bě přecy jara nanowa, běžeše sobu a šćipaše sej kostrjanc a kukel, a štož bě sej nahromadźiła, dyrbješe jej nan pomhać njesć. Doma pak Khatka Mańku prjedy na pokoj njewostaji, doniž jej njebě wšitke rózički do wěncow zwiła. Wěnčki buchu potom na wołtařk zwěšane a tam prěnje dny tydźenja wostajene. Při poslednich dnjach pak so Khatka zasy na druhu njedźelu wjeseleše, hdyž móžeše z nanom nowe kwětki šćipać hić. Wšak ju wón rady sobu na pola bjerješe. Jenož to jej prawje njebě, zo ju njechachu też kemši sobu měć. Spokoji pak so, hdyž jej mać rěčeše, zo, hdyž wulki pjatk budźe, z njej k Božomu rowčkej pójdźe a zo k tomu nowu sukničku a nowe rjane rubiško dóstanje. A Mańka Khatcy powědaše, kak rjenje pola Božoho rowčka je a kak wjele so tam čerwjenych a módrych lampkow swěći. Lědma móžeše nětko Khatka jutrownoho časa dočakać. Bě pak hakle lěćo a dyrbjachu prjedy rózički w zahrodcy překćeć a z jich symješkow naléto młode rózički zeskhadźeć a hišće wjele, wjele njedźelow a swjatych dnjow so minyć.

Też swjate dny, a byrnjež přikazane njebyłe, Sněžkecy dźeržachu. „Małe swjate dny su so pola nas za nana a za dźěda přecy swjećiłe“, praješe Sněžkec nan, „a ći, kiž swjate dny dźěłachu, wšak też ženje prjedy nas hotowi njeběchu. Tajki dźeń so tola nabudźe a Bóh tón Knjez jón ze swojim žohnowanjom zasy zaruna.“

A woprawdźe mějachu Sněžkecy Bože žohnowanjo nadobnje. Pola dawachu bohate žně a w hródźi stoješe rjany skót. Běše wo wsy tajke prajenjo: Hdyž Sněžk kruwu na hermank přićěri, du kupcy na nju, kaž sněh a dešćik. Někotři, pola kotrychž tak k zbožu njeńdźeše, zawidźachu wšak Sněžkecom dosć jara, a wona dyrbješe něštožkuli na kemšacych šćežkach přesłyšeć. Sněžcyna pak ludźom wěrnosć do wočow praješe: „Nam wšak też z njebjes njepada a dyrbimoj so z Michałom prawje šwarnje dréć a prócować. Komuž dyrbja pola płody nosyć, tón dyrbi sej je wobdźěłać. A štóž chce wot skotu što měć, njesmě jomu wotdźěleć. Zbožo pak sej człowjek přecy sam dać njemóže — te dawa Bóh tón Knjez.“

2. Křižik.

Lěto je so minyło. Ludźo maja runje žně. Cylički dźeń su w Hwězdźicach bohate Bože žohnowanjo do bróžnjow khowali; přetož na wótrym słóncu a sušatym wětřiku bě wšitko rjenje wuskhnyło, zo bě wulki čas z nim domoj. Tohodla su khwatali wozyć. Nětko pak je po swjatoku, a ćicha nóc, kiž wotpočink wobradźa mučnym, je so po zemi rozlehnyła. Na njebjesach so hwěžki błyskotaja a pola ranja rjenje měsačk swěći a sćele swoje miłe swětło na lěs a wjes. Ćmowy je lěs, wo wsy pak běła so twarjenja a puć, kiž nimo nich dźe. We wšěch domach je ćma, jenož pola Sněžkec hišće so swěći wo jstwje a w jstwicy. Z khwilemi ludźo z dworom won a nutř khodźa. Wjele njepowědaja; přetož je tam dźensa pusty wječor: jich Mańka leži na marach. Do jstwicy su kašć stajili a při nim kleča

a měnješe, zo so mi wěsće poradźi, cyły katolski misijón wohańbić. Dokelž ja měr jara lubuju a wosebje z dobrymi přećelemi so rady njewuměčuju, woteńdźech ze jstwy a wočakach sćerpnje, hač mój wopytař so z wostudy wotsali. —

Kowař přińdźe z łožemi a z ličenjom. Ja bohužel płaćić njemóžach, wobkručach pak mužej swěrnje, zo swoje pjenjezy dóstanje a to bórzy. Lědma bě kowař — drje nic najlěpje nałoženy — dom wopušćił, přińdźe šek z Londona: 120 puntow, to je 2400 hriwnow. Naš hósć ze swjedźenja Božoho Čěła bě jón pósłał.

Doběhnych k pjenježnikej (bankejej), potom ke kowarjej, kiž bě so runje zasy dźěłansku drastu woblekł, a wupłaćich jomu ze swojich zapisnych knižkow, kotrež běchu z telko bankowkami cyłe nabubnjene, požadanu sumu. Tón muž so njemóžeše předźiwać, zwotkel mam zdobom telko pjenjez.

Z tym so mój kredit spodźiwnje zběže; nětko běch wšitkim „bohaty muž“, mnozy ludźo, kotřiž pjenjezy trjebachu, žadachu cyłe sumy wote mnje požčić. Z toho drje ničo njebu a być njemóžeše; tola Bóh je wot toho časa po našich próstwach nam hišće přecy z nuzy pomhał.

5 hólcow martrarjow.

2. junija 1859 wotwjedźechu ze syrotownje w Tongkingu (Zadnjej Indiji) 5 hólcow; 24. julija jich před bohota (mandarina) stajichu.

„Teptajće po křižu“, wón lišćo rjekny, „a wam zbožo załožu.“

„My smy na smjerć přihotowani“, dźěći wotmołwichu, „nihdy njebudźemy Knjeza, do kotrohož so modlimy, z nohomaj teptać.“

„Štó wam jěsć dawa?“

„Naš Knjez Jězus Khrystus.“

„Ale štó was zamóže žiwych zdźeržeć?“

„To móže Bóh sam, kiž žiwjenjo dawa!“

Tu bohot so roznjemdriwši zawoła: „Waše złóstnistwo njeje drje smjerće hódne, ale dokelž takle powědaće, dyrbiće wumrěć, zo zhoniće, zo je waše žiwjenjo w mojej rucy.“

Dźěći zakleskachu z wjesołosću prajicy: „Tak pójdźemy do swojeje domizny!“

Wšón dźiwi přikaza bohot dweju hólcow, Pětrow, ze sylnymi powjazami na rukomaj a nohomaj zwjazać a tajkeju po zemi k wotprawnišću wlec. Zbytnym 3 dźěćom da powjazy na šiju zwjazać a tajkim za katom běžeć, kiž je surowje daješe.

Hdyž běchu Pětrow k wotprawnišću dowlekli, běštaj z wlečenjom hižo cyłaj z ranami pokrytaj, zo so zemja čerwjenješe z jeju krewju.

Nětko wojacy elefanta přiwjedźechu; naščuwane zwěrisko wali so na Pětra Thae, čisny joho dwaj króć do wětra a rozmjeće joho z nohomaj. Potom hrabny Pětra Tuam, kotryž tak wumrě.

Dlěje trajachu bolosće třoch tamnych hólcow. Wojacy přimnychu za powjaz, kotryž bě za šiju zwjazany, sćežechu a popušćichu. Tak poł hodźiny dźěći čwělowachu, hač je skónčnje zadajichu.

Sława martrarjam! M. N.

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. 29. apryla praji Swjaty Wótc we swojej narěči, zo je sobu najrjeńši wuraz katolskeje wěry, hdyž w kóždym ćerpjacym človjeku widźiš wotbłyšć Jězusowoho ćerpjenja. Dźensa wšak swět we swojej sebjewědomości a hordości wjele na tutón počink njedawa. Ale wón je tola spočatk druhich křesćanskich počinkow.

Katolske nowiny woćišćachu list jenoho Němca, kotryž w Romje bydli. Wón mjez druhim pisa, zo je Swjaty Wótc njedźiwajo wšěch napinanjow Swjatoho Lěta strowy a čiły, a potom dale po słowje: „Mějach před dwěmaj njedźelomaj z profesorom z Bajeńskeje privatnu audiencu. Po tym, zo bě bamž biskopow ze wšěch móžnych krajow přijał a dołhu konferencu ze statnym sekretarom, kardinalom Pacelliom, wotměł, běše čerstwy a čiły. Prašeše so we němskej rěči za profesorowymi dźěłami a měješe potom . . . we wšelakich zalach hišće zhromadne audiency. W lěće drje sebi něšto měra w hrodźe Castel Gandolfo (20 km wot Roma) popřeje, hižo tohodla, dokelž dyrbja so joho privatne rumnosće wuporjedźeć.

W Swjatym Lěće běše sebi bamž přał, zo bychu wěriwi dali Bože mšě na joho měnjenjo čitać. Wšo hromadźe swjećeše so na swěće 43731334 Božich mšow w tajkim zmysle. Najwjacy (poměrnje) w Němskej (přez 13½ mil.). Najwjacy darichu w Zjednoćenych Statach Ameriki (USA), mjenujcy přez 17½ milijónow Božich mšow.

---

z maćerjemi sobušuleńki a spěwaja nutrnje paćerje. Kóžda je swjećatko na Mańku położiła, mały dar sobu do rowčka. Wo jstwje pak płače Sněžkec mać a njemóže so změrować. Na posćěni sedźi Mikławš, njepraji słowčko, a sylzy ronja so jomu po licomaj. Też nan ma wupłakanej woči. Mała Khatka pak, kiž hišće njewědźeše, što ma wša zrudoba na sebi, khodźi smějkojtajo ze jstwicy do jstwicy a powěda: „Mańka nejkana — Mańka spinka.“ Woprawdźe: rjana tu wona leżeše, to wšitcy ludźo prajachu, kiž běchu na pusty wječor přišli. A spominachu na nju sebi powědajo, kak pěkna a posłušna holčka je wona była. „Haj, podwólna wona běše“, dźeše nan. „Ženje ju z maćerju njejsmoj swarjeć trjebałoj. Wšitko namaj sčini, štož jej kazachmoj, a hišće wjele wjacy njekazana. To bě też sobu wina na jeje smjerći. Wčora tydźenja bjerjechmy na nowinje z hromadkow žito domoj. Mańka dyrbješe powrjestła kłasć. Z tym pak so njespokoji: hrabny serp a poča pódla też nakładować. Tola z čežkimi hromadkami so khětro zapoći, dokelž je tam jara za ćichim. A přińdźe wša přepoćena domoj a napi so ze studnje zymneje wody. A nazajtra hižo wjacy stanyć njemóžeše. Pósłachmy po lěkarja: wón přińdźe, tola tu hižo rady wjacy njebě. Wona hladajcy słabnješe, njeseše pak swoje bolosće sćerpnje a njeboješe so smjerće, hdyž bě swjate wolijowanjo dóstała. Mój z maćerju płakachmoj, Mikławš hišće njewěrješe, zo wumrěje. Wona pak namaj praješe wutoru na směrkach: „Nano, maći, njerudźtaj so pře mnje. Wšak staj mi přecy powědałoj, zo je njeboh Michałk nětko Boži jandźelk w njebjesach. Wón chce tam někoho swojoho měć a chce sej tohodla po mnje přińć . . .“ Dale nan powědać njemóžeše, sylzy so jomu předrěchu. Wšitcy joho a Sněžkec mać a Mikławša tróštowachu, tola podarmo. Po času so ze struchłej wutrobu rozeńdźechu.

Nazajtra pak wěnčkate hólčatka młode ćełko k rowej njesechu. Wulka syła ludu přewodźeše. Sněžkec mać wótře płakaše, hdyž kašć do rowa pušćachu a mali nošerjo swoje młódne wěnčki nutř mjetachu. Wšěm ludźom na płakanjo dźěše, też staromu wučerjej, kiž bě jenu swojich najlěpšich šuleńkow zhubił. — A na rowje wjetši módry křiž stajichu, a k njomu khětro črjódku mjeńšich křižikow, kotrež šuleńki a šulerjo dachu. Wšak wšitke Mańku lubowachu a husto ducy ze šule na jeje rowčk paćerje spěwać khodźachu.

Ćežke domapytanjo bě Bóh na Sněžkecow pósłał a wulka bě jich zrudoba. Najprěni so nan zasy zhraba a poda so do Božeje wole, dokelž měješe krutu dowěru, zo Bóh wšitko k dobromu wodźi. Dlěje mać sylzy ronješe, wosebje jedyn wječor, hdyž mała njewinowata Khatka k njej přiběža a so jeje swěru wopraša: Maći, njepřińdźe dha Mańka skoro zasy domoj? — „Ně, moje dźěćo, ta ženje wjacy dom njepřińdźe“, mać wotmołwi a da so znowa do płakanja. Khatka pak so ženje wjacy njeprašeše.

(Přichodnje dale.)

Přechodne modlenja Božich mšow

3. njedźela po swjatkach. Běła.

Z našej maćerju Cyrkwju wopominamy dźensa Božu smilnosć nad nami, hrešnymi dźěćimi Jěwy. Byrnjež so my w hrěchach tepili, Boža lubosć čaka na prěnje naše zawołanjo wo pomoc a wutorhnje nas ze zahuby. Dowěrjejmy so!

1) **Introitus. Přistup.** (Psalm 24, 16 a 18.) Pohladaj na mnje a smil so nade mnu, Knježe, dokelž wopušćeny sym a wbohi. Hlej moju bědu a hubjenstwo, a wodaj mi wšě moje hrěchi, mój Božo. (Ps. 24, 1-2.) K Tebi, Knježe, pozběhuju swoju dušu; mój Božo, Tebi so dowěrjam, a njebudu zahańbjeny. Khwała . . .

2) **Oratio. Modlitwa dnja.** Božo, bjez kotrohož njeje ničo sylne a swjate, wućeko tych, kiž so na Tebje nadźijeju, spožčuj nam swoju bohatu smilnosć, zo bychmy z Tobu, našim poručnikom a wjednikom, časne kubła tak přešli, zo bychmy wěčne njezhubili. Přez našoho Knjeza Jězusa . . .

Božo, kiž nam we Wutrobje swojoho Syna, z našimi hrěchami zranjenej, njesměrne pokłady lubosće miłosćiwje wobradźeš, daj, prosymy, zo bychmy jej pokornje a pobožnje służili a zdobom jej dostojnje wotprošowali. Přez našoho Knjeza . . .

3) **Lectio** Epistolae beati Petri Apostoli. **Čitanjo** z 1. lista swj. Pětra jap. 5, 6—11.

Najlubši! Ponižujće so pod mócnu ruku Božu, zo by was powyšił w času wopytanja (hdyž budźe Khrystus sudźić); swoju cyłu starosć na njoho złožujcy, dokelž wón so za was stara. Budźće strjózwi a kedźbujće, dokelž waš přećiwnik, djaboł, khodźi wokoło kaž rujacy law, hladajo, koho by póžrěł. Jomu přećiwjejće so sylni we wěrje, wědźicy, zo maja tež waši bratřa w (cyłym) swěće to same ćerpjeć. Bóh wšeje miłosće pak, kiž nas powoła k swojej wěčnej krasnosći w Khrystusu Jězusu, was po krótkim ćerpjenju zdokonja, posylni a wobkrući. Jomu krasnosć a knjejstwo wěki na wěki. Amen.

4) **Graduale. Stupnjowy spěw.** (Ps. 54, 23, 17 a 19.) Ćisń na Knjeza swoju starosć, a wón će zeživi. Haj, ja k Bohu wołam, a wón wusłyši mój hłós před tymi, kiž na mnje du. All., all. (Ps. 7, 12.) Bóh je sudnik sprawny, sylny a ćerpny; njemóže so rozhněwać kóždy dźeń? Alleluja.

5) **Evangelium. Dobre poselstwo.** Sequentia sancti Evangelii secund. Lucam. Słowa swj. ćenja po Lukašu 15, 1—10.

W tamnym času přibližowachu so Jězusej cłownicy a hrěšnicy, zo bychu joho słyšeli. A farizejowje a pismawučeni mórkotachu prajejcy: Wón hrěšnikow přijima a jě z nimi. A rjekny jim tuto přirunanjo prajo: Kotry cłowjek mjez wami, kiž ma sto wowcow, tež hdy by jenu z nich zhubił, njewostaji dźewjećdźesat a dźewjeć w pusćinje a njekhodźi za tej, kotraž bě zhubjena, hač ju namaka? A namakawši połoži ju na swoje ramjenja a wjeseli so. A domoj přišowši zwoła přećelow a susodow a jim powěda: Wjeselće so ze mnu; přetož namakach swoju wowcu, kotraž bě zhubjena. Prajam wam: Tak budźe wjesołosć w njebjesach nad hrěšnikom, kiž pokutu čini, (wjetša) dyžli nad dźewjećdźesat a dźewjećimi sprawnymi, kotřiž pokuty njepotrjebuja.

Abo kotra žónska, kotraž ma dźesać drachmow, by-li drachmu zhubiła, njezaswěća swěcu a njemjeće dom a njepyta pilnje, hač ju namaka? A namakawši ju zwoła přećelnicy a susodźiny a rjeknje: Wjeselće so ze mnu; přetož namakach drachmu, kotruž běch zhubiła! Tak wam prajam, budźe wjeselo před jandźelemi Božimi nad jenym hrěšnikom, kiž pokutu čini.

6) **Offertorium. Přinos.** (Ps. 9, 11. 12. 13.) Njech so dowěrjeja Tebi wšitcy, kiž znaja Twoje mjeno, Knježe, přetož njewopušćiš Tebje pytacych. Spěwajće Knjezej, kiž bydli na Sionje, dokelž njezaby na modlitwu khudych.

7) **Secreta. Ćicha modlitwa.** Pohladaj, Knježe, na daraj, prošaceje Cyrkwje a daj, zo bychu jej Twoji wěriwi stajnje z wužitkom za wěčne žiwjenjo přijimowali. Přez našoho . . .

Pohladaj, prosymy, Knježe, na njewuprajnu lubosć we Wutrobje swojoho lubowanoho Syna, zo by naš wopor był Ći přijomny dar a wujednanjo za naše njeskutki. Přez tohosamoho Khrystusa, našoho Knjeza.

8) **Praefatio. Předhrono.** Vere dignum et justum est. Woprawdźe hódne a sprawne, zdobne a spomožne je, zo my Tebi stajnje a wšudźe so dźakujemy, Knježe swjaty, Wótče wšohomócny, wěčny Božo, kiž sy swojoho Jednorodźenoho na křižu wisacoho chcył z hlebiju wojaka dać překłóć, zo by joho wotewrjena wutroba, Bójskeje šćedrosće swjatnica, wuliwała nam rěki smilnosće a miłosće, a zo by, z njewuhasnej lubosću k nam sapaca, dobrym była za wotpočink, pokućacym pak poskićała wukhow spomoženja. A tohodla z jandźelemi a arcyjandźelemi, trónami, knjejstwami a cyłym zastupom njebjeskoho wójska khwału Twojej krasnosći spěwamy bjez kónca prajejcy: Swjaty, swjaty . . .

9) **Communio. Spěw k woprawjenju.** (Luk. 15, 10.) Prajam wam, jandźeljo Boži raduja so nad jednym hrěšnikom, kiž pokutu čini.

10) **Postcommunio. Po woprawjenju.** Přijećo Twojich swjatosći, njech nas wožiwi, Knježe, a nam pokutnym njech wěčnu smilnosć spožči. Přez našoho Knjeza . . .

Njech nas zahorja, Knježe Jězu, Twoje swjatosće z Bójskim zapalom, a z nim njech nawuknjemy, słódkosć Twojeje najluboznišeje Wutroby dóstawši, zemske zacpěwać a njebjeske lubować. Kiž sy žiwy a kraluješ . . .

Wšelčizny.

Kral dźeržeše sebi k swojomu zawjeselenju błazna. Tomu da kiješk prajo, zo by jón tomu dał, kotryž je wjetši błazń dyžli wón.

Po něšto lětach skhorje kral. Hdyž joho tež błazn wopyta, rjekny kral jomu, zo joho bórzy wopušći. Dźiwajo so błazn wopraša: „Hdźe to pójdźeš?“

„Do druhoho swěta, błaznje!“

„A hdy zasy přińdźeš?“

„Ženje wjacy njepřińdu“, wotmołwi kral.

„Z čim dha sy so na tak daloki puć a dołhe přebywanjo w tamnym swěće zastaral?“

„Z ničim.“

„Što, z ničim? Tu maš kiješk wróćo! Na wěčne chceš woteńć a njejsy so postaral, kak móhł w tamnym swěće zbožownje žiwy być? Ně, tajkohole błazna njejsym hišće widźał!“

Pod nětčišim bamžom Piom XI. bu hač do kónca lěta 1933 założenych: 90 nowych arcbiskopstwow a biskopstwow, 35 japoštołskich vikariatow, 38 japoštołskich prefekturow a 26 samostatnych misijónskich wokrjesow.

Swjatkowničku bu Konrad Parzhamski, kotryž běše 41 lět mnich w Starym Öttingu, swjaty prajeny. Wón běše w klóštrje wrótnik a wočinješe wot ranja 6 hodź. hač do wječora 9 hodź. wšěm klóštrske wrota: khudym, wćipnym, putnikam, hantwjeŕskim a druhim. Přecy bě sćerpny, posłušny, lubosćiwy. Wón je tak prawje žiwe přědowanjo za tych, kotřiž sebi zdadźa něšto na so być. Čas žiwjenja je posłušnje służił w jednorej służbje a tola sebi palmu swjatych dobył. Swjaty Wótc mjenowaše joho „wěčnoho wrótnika". Pućowacy, kotřiž do Oberammergawa pojědu, wobhladaja sebi też klóštr „Stary Ötting".

Němska. Kardinal Faulhaber napomina duchownych, zo bychu so wo to postarali, zo bychu wěriwi móhli prawje pobožnje wopor Božeje mšě sobu swjećić. Wosebje ma so zmóžnić, zo wěriwi Božu mšu w maćerńej rěči sobu so modla. Wosebje pak dyrbjeli wěriwi přecy prawje bohaće khodźić k blidu Božomu. Boža mša njeje jenož wopor, ale też woporna hosćina. Tohodla dyrbi so swjate woprawjenjo, jeli móžno, hnydom po woprawjenju měšnika na Božej mši wudźěleć.

Dokelž maja duchowni nětkle jara wjele z tym dźěłać, zo wšelakim ludźom z cyrkwinskich knihi jich prjedownikow wupisuja, je kardinal Faulhaber tohodla też w mjenje druhich biskopow prosył, zo by dosahało, zo by farař na wsach, hdźež tola hišće ženje njejsu židźa a druhe cuze rasy byli, jenož kóždomu napisać a wobkrućić směł, zo we wsy hišće ženje człowjekojo cuzych rasow křćeni abo wěrowani njejsu. Wotmołwa na próstwu njeje hišće dóšła.

Wyšši president we Westfalskej napomina nowiny, wosebje cyrkwinske nowiny, zo bychu so jedyn měsac wšeje diskusije wo nabožnych prašenjach wostajiłe.

Wšelake němske nowiny pisaja jara hroznje wo bamžowstwje. Tak praja nowiny „Deutscher Textilarbeiter", kotrež też wjele katolskich dźěłaćerjow čita, wo bamžu: „Człowjek njeby wěrił, zo maja so hišće wulke dźěle němskoho ludu po zasadach, kotrež wyšnosće zwonka Němskeje wudawaja." Tak njedyrbjeli my katolikojo wjacy posłuchać zastupjerjej Khrystusowomu? Bóh je założił a zdźeržuje bamžowstwo. „Völkischer Herold" pisa, zo njeje přezjednosć w Němskej móžna, khiba zo so katolikojo dźěla wot Roma. „Der Brunnen" w Düsseldorfje praji: „Rom je w němskich krajach tysac lět hidu a krej sył. Žně tuteje tysaclětneje hidy su přezrawe. Njech je Rom mudry dosć, zo njeby Němcow wabił." Tutu nowinu pak su za to na štwórć lěta zakazali.

Francózska. Katolske šule stat njecha měć. Kak daloko to dźe, pokazuja ličby wo wšelakich swětnych šulach. W krajinje Vendeé khodźa skoro wšě dźěći do katolskich šulow. Tola je tam też hišće 77 swětnych šulow. Kóžda ma jenoho wučerja a kelko dźěći? Dwě! (w přerězku). Ale wučerjo dóstanu swoju mzdu. By drje jara złě było, hdyž bychu dźěći dyrbjałe do katolskich šulow khodźić! 14 swětnych šulow ma jenoho wučerja. Ale tón jenož na dźěći čaka, dokelž do tutych 14 šulow ani jenoho dźěsća njekhodźi. Tu dyrbjało so lutować! Wučerku přesadźichu do šule bjez dźěći. Wona prošeše wo pušćenjo. Ju pušćichu, ale druhoho wučerja tam sadźichu k ničočinjenju. Gmejna Rochepaule ma 4 wučerjow, ale ani jenoho dźěsća njekhodźi do swětneje šule. W Portmain je holčaca šula bjez dźěći. Do hólčaceje khodźi jenož wučerjowy syn. Za to dóstawa wučerjowa swójba 12000 frankow lětnje. Gmejna chcyše šulu zběhnyć, ale knježeŕstwo wotmołwi, zo ma w gmejnje swětna šula być. Tak směšni so samo činja, kotřiž wšo katolske hidźa.

Kak mało měšnikow w někotrych biskopstwach je, pokazuja nam tele ličby. W jenej diecezy je 533 wosadow. Ale 257 z nich nima duchownoho. Wot 315 měšnikow, kotrychž biskopstwo ma, je 131 hižo přez 60 lět. A w tamnišim měšniskim seminaru přihotuje so jenož 55 studentow na duchownstwo.

Rozhorjeni ludźo w Francózskej su tam a sem spytali lowže, to su domy, w kotrychž so swobodnomulerjo skhadźuja, zapalić. Lud je trochu spóznał, zo su swobodnomulerjo sobu wina na mnohim njezbožu kraja. Tak je na přikład do skandala wokoło Staviskoho hnydom 17 swobodnomuleri zaplećenych, kotřiž su wulke sumy pjenjez wot njoho dóstali. Kaž jedyn wotpósłanc praji, je wosebje tohodla wujasnjenjo skandala tak jara čežke, dokelž dźěn so swobodnomulerjo njepřeradźeja. Lud nětko do toho přińdźe, zo su tola jenož lowže byłe, kotrež su katolske rjady z Francózskeje wupokazałe. Bamžowska nowina pisa, zo snadź móže to, štož su swobodnomulerjo junu katolskej cyrkwi načinili, nětko so jim samym stać. Jich bychu najlěpje hnydom rozpušćili, kaž su woni prjedy katolske rjady w kraju rozpušćili. Prjedy so to stanje a lěpje budźe za kraj a lud.

Jendźelska. Swójba Morrisonow je jara bohata. Před něšto lětami wumrě zasy milijonar z tuteje swójby. Wón bě jara bohaty, dokelž bě bojaznje skupy. Skupi pak maja žiwjenjo kaž kóčki a tohodla bu też tutón Morrison 91 lět. Wón njejědźeše ženje w korčmje, dokelž běše to jomu předrohe. Přinjese sebi pomazki sobu do swojoho běrowa a je před swojimi přistajencami jědźeše. Joho drasta bě swěćata a přetrjebana. Wón we swojej skuposći zawěsće w nocy derje spać njemóžeše. Popřał sebi čas žiwjenja ničo njeje. Za to dóstachu joho herbja wjele milijónow. A też stat, dokelž dźěn tutón dawk na herbstwo zběra. To so hnydom cyła Jendźelska wjeseli. Je cyle prawje: Khudoba njeje hańba, ale mnozy bohaći dyrbjeli so swojich bohatstwow hańbować.

Jendźelska je sobu wosebje wina, zo so křesćanam w Assyriskej jara hubjenje dźe, dokelž je wona rjadowanjo nabožnych prašeni tamnomu knježićerjej přewostajiła. Dokelž tam křesćanow přesćěhaja, chcedźa woni z Iraka wućahnyć a sebi druhdźe domiznu pytać. Ale nichtó jich njepřijima. Zwjazk ludow so wo to prócuje, ale štó so wo to stara? Braziliski stat Parana dyrbješe 5000 swójbow přijeć a to přilubi. Swójby so na pućowanjo hotowachu, tu wotpraji knježeŕstwo w Parana. 30000 křesćanskich swójbow žałosći pod přesćěhanjemi mohamedanow, a nichtó jim njepomha. 1000 muži su tam před něšto časom morili, jenož dokelž běchu sebi zwěrili před přesćěharjemi ćěkać. A Jendźelska, kotraž ma dohlad w Iraku, njepraji ničo, dokelž by to jeje wikowańtwu zeškodźało.

Ruska. Jutrowničku stojachu samo w Moskwje před cyrkwjemi, kotrež hišće njejsu zběhnjene, hižo zahe rano tysacy ludźi, zo bychu móhli k Božim służbam hić. Ale też wojowanjo bjezbóžnikow běše wjele hrubiše hač w poslednich lětach. Cyrkwi a Bohu njepřećelske přednoški, wustajency, dźiwadła, filmy, swjedźenje, plakaty, časopisy, lětaki, wobrazy, knihe, namołwjenja w šulach, fabrikach, běrowach a wjele druhoho dyrbješe přećiwo Bohu šćuwać. Zcyła je sebi zwjazk bjezbóžnikow wosebje horliwu gardu wuzwolił, kotraž ma we wojowanjach pohonjeć a jenož po kraju pućować. W Leningradźe skutkuje francózski katolski měšnik. Wón swjeći njedźelu hač do 6 Božich mšow. Dokelž w Ruskej wjacy njedźele njeje, smědźa wěriwi wječor k swj. woprawjenju hić, (wot pop. 6 hodźin ničo wjacy njejěsć). W Moskwje je hišće 5 cyrkwjow, jich předstojićeŕ je też francózski duchowny. Italscy a amerikanscy stećenjo maja wosebitu dowolnosć sebi duchownoho dźeržeć a Bože służby wotměwać. Cyła Sibiriska ma jenož jenoho měšnika. Biskop je w jastwje. Wšo hromadźe je w Ruskej jenož hišće 30 katolskich duchownych swobodnych. Před krótkim zajachu zaso 9 evangelskich a 10 katolskich duchownych, kotřiž z Němskeje pokhadźeja. Docyła je jich 45 duchownych němskoho pokhoda w jastwach. Biskopej Maleckomu su zakazali, dale w Leningradźe skutkować. Hač dotal je wón we wuhnanstwje žiwy był.

Dokelž Němcy, kotřiž su před lětstotkami do Ruskeje wućahnyli, komunismus přiwzać njemožeja, honja jich z kubłow. Zawutla najbóle. Někotre tysacy móžachu čeknyć. Nětko hižo zasy nowy hłód na tych čaka, kotrymž knježeństwo z kraja wućahnyć njeda. Loni zahłódni tam 140000 němskich ratarjow. Přecy zasy dyrbi so na to pokazać, zo druhe staty swoju wulku winowatosć zanjechaja, hdyž přeščěhanjam křesćanow w Ruskej změrom přihladuja.

Španiska. Před katolskimi wjednikami měješe znaty španiski duchowny wulku rěč. We njej wosebje praji, zo chcedźa španiscy křesćenjo wojować wo zjednoćenjo wšěch křesćanskich ludow w Europje, ale nic w někajkim zwjazku, kaž to zwjazk ludow w Ženewje (Genf) je, ale w jenym staće, pod jenym swětnym knježeństwom maju so wšě nawječorne kraje (Europa) zjednoćić. W tajkim staće, cyle křesćanskim, by so wšěm ludam a ludnosćam prawo stało. Tajke kralestwo su sebi hižo w srjedźnowěku někotři přeli.

Belgiska. Na jenym zjězdźe katolskich akademikow pokaza so wosebje, kajke zajimy maja katolscy studenća, a to wosebje w skoro cyle katolskim kraju kaž w Belgiskej. Na prěnim městnje je pola nich skoro přecy politika! Ale runje woni kritisuja sobu najbóle katolsku politisku stronu. Praja drje, zo bjez njeje njeńdźe, ale w přichodźe měł so stat po stawach tworić kaž nětkle w Awstriskej. Na druhim městnje zajimow stoji mjezynarodna politika. Kak měłe ludy hromadźe dźěłać a mysle na wójny pušćić, wo tym rady mysla. Na třećim skhodźeńku zajimow stoji spomožerstwo. Woni zaběraja so też rady z tym, kak mělo so khudšim ludźom pomhać. Wosebje mělo so to wězo tak stać, zo by so jim jich prawo na dźěło a přihódnu zasłužbu dało.

Kanada. Před 10 lětami zasydli so w Kanadźe komunistiska strona. Wona dźěła cyle po zasadach a přikaznjach Moskwy. Ma wjele młodźiny za sobu. Nowiny, lětaki a druhe spisy mjeta po miljónach do kraja. Stat pak strach, kotryž jomu hrozy, hišće spóznał njeje. Jenož biskopja namołwjeja, zo by so skoro lěpje za khudych starało, zo by komunistiski strach skoro wróćo šoł, dokelž dźěn nuza ludźi kaž bjezrozomnych čini. Jenož jónu su komunistow zasudźili a při tym spóznali, kak strašna organisacija to je. Ale strona potom swoje mjeno přeměni a nětko zasy pilnje dale dźěła.

Zjednoćene Staty. Towarstwu, kotrež wosebje přećiwo židam a katolikam wojowaše, su dźěło zakazali.

Katolske šule we wulkich městach su jara woblubowane, byrnjež dyrbjeli starši so sami wo jich zdźerženjo starać a je pjenježnje podpjerać. W poslednim času je też wjele ludźi zasy ke katolskej cyrkwi přistupiło.

Jězbu do Oberammergawa nastupajo!

Druha jězba na pasijónske hry w Oberammergawje a k zeznaću bajeńskich hnadownych městnow, klóštrow, městow, jězorow a horow wotměwa so wot **9.—14. julija.** Štóž chce so na njej wobdźělić, njech bórzy wozjewi. Prospekty móža zajimcy pola mje dóstać. Pornjo druhim je naša jězba jara tunja. Prěnje awto je dawno połne. Słodeńk.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1934.

Kk.: 373. ze Stareje Cyhelncy: Madlena Hilina; 374. 375. z Worklec: Madlena Lebzyna, Mikławš Kósk; 376. 377. z Khanec: Jurij Čórlich, Marja Wuleńkowa; 378. ze Žuric: Jurij Cyž (Henec); 379. z Baćonja: Jurij Knebel; 380. z Budyšina: Mikławš Mjechela.

Sobustawy na lěto 1933.

Kk.: 981. N. W.; 982. J. N.; 983. J. H.; 984. J. Ž.

Dopłaćenjo na lěta 1929—32.

J. H. ze Z.

Dobrowólne dary za duchownski dorost.

Knjez Jan Winař w Wjazońcy 1 hr.

Ty a ja! Cyły serbski lud

wopyta

wulki domowinski zlět

15. julija 1934 w Radworju

Marja Bělkowa

je ke klamarjej Dučmanej w Khrósćicach při cyrkwi

wot 1. junija 1934 přećahnyła.

Wo dalšu popjeru wšěch česć. woteběrarjow so prosy!

K swj. firmowanju!

Rjane płaćizny hódne

časniki

za hólcow a holcy. Wulki wubjerk. Wšelake płaćizny.

Theodor Natuš,

časnikař w Pančicach.

Pobožny

Wosadnik

je najrjeńši dar

k s. firmowanju!

Žarowanske karty a listy zhotuje derje a spěšnje **Donnerhakec čišćerńja**

Po Božej njewuslědźomnej radźe zemrě na Bože Ćěło rano 1/2 9 hodźin, wobstarana ze wšitkimi swjatymi sakramentami, po dlěšej z wulkej sćerpnosću znjesenej khorosći naša horcolubowana dźowka, sotra a wnučka

Hana Margareta Hajnec

w starobje 16 lět 5 měsacow.

Dušu tak zahe zemrěteje poručamy do pobožnych modlitwow wěriwych. — Pohrjeb budźe njedźelu 1/2 12 hodźin wot hale na Mikławšku; pohrjebne requiem póndźelu rano 1/2 8 hodź. w farskej cyrkwi.

W Budyšinje, na Bože Ćěło 1934.

We hłubokej zrudobje **J. Hajna,** wučeŕ, a swójba.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki ścelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik. — „K. P." ćišći so w 1600 exemplarach

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9 — Pokładnik: Jurij Šołta, Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokoróčak čo. 3895.

23. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **9. junija 1934.** | **72. lětnik.**

Japoštołski wukaz nastupacy podlěšenjo wurjadnoho jubileja za cyły swět.

Pius, biskop,

służownik służownikow Božich,

postrowja a požohnuje wšitkich Khrystawěriwych, kotřiž budźa tute pismo čitać.

W zańdźenym lěće připowědźene, powšitkowne wurjadne jubilejum k česći 1900lětnoho wopomnjeća wumóženja čłowjeskoho splaha je nětko zbožownje so skónčiło. Wone je dušam přinjesło wučišćenjo a wusprawnosćenjo a pozběhny jich wóčko wot zemskoho přebytka horje; wone je spožčało tak mnohe a wulke dobroty a bóžske pokojenja, tak zo njemóžemy wulkomu a dobroćiwomu Bohu dosć so dźakować. Smy widźeli, kak w běhu tohole swjatoho lěta — za kotrež mamy so, to tu wuznawamy, jeničcy Božej miłosći dźakować — naše skoro njeličomne dźěći jednotliwje abo zhromadnje do tohole swjatoho města přikhwatachu. Smy jich přijeli a z našim wótcowskim słowom posylnili. Ze wšěch stawow běchu přišli: ze stawa dźěłaćerjow, kotřiž dyrbja sebi ze wšědnym dźěłom swoje zeživjenjo zasłužić; ze stawa nahladnych a knježerjow, kotřiž w tutym ćežkim času — nadobny to přikład — njejenož za sebje, ale też za wšitkich jim dowěrjenych sebi pomoc z njebjes wuprošachu. Přišli su ći, kotřiž w kćěwje młodosće stoja, ale też wot staroby skřiwjeni njejsu ćežow pućowanja do Roma so bojeli. A njejenož z Italskeje a susodnych krajow, ně, też ze zamórskich krajow, haj skoro z cyłoho swěta su sem přišli hromadźe, tak zo w prastarych cyrkwjach Roma, katakombach a samo na dróhach města zaklinčachu nadobne spěwy, kotrež syły wěriwych „ze wšěch rěčow, ludow a narodow" ze wšej pobožnosću zanošowachu. Nic zrědka so sta, zo mužojo a žony, po starym wašnju romskich putnikow so złožujcy, wot daloka pěši do Roma přińdźechu, zo bychu zhromadnoho Wótca wopytali a wodaćo swojich hrěchow sebi wuprosyli. Jim wšitkim dawamy našu wótcowsku khwalbu, a to ćim bóle, dokelž hišće ćežka a tłóčaca hospodarska kriza njeje přestała a su dyrbjeli tohodla mnozy putnicy při swojim pobožnym wotmyslenju a joho přewjedźenju jara wulke ćeže přewinyć.

Dokelž pak tola njemóžachu wšitcy, kaž sebi to jich wutroba přeješe, do Roma k dobyću nadobnych njebjeskich pokładow hnady přikhwatać, mějachmy za přiměrjene, zo by po wašnju a zwučenju Japoštołskoho Stoła dotal jenož za wobydlerjow Roma a swjate město wopytowacych putnikow płaćiwy jubilejny wotpusk přez cyłe lěto wšudźom płaćiwy był. Zo by so tute zarjadowanjo spomožnje wuskutkowało, napominamy wjednikow cyrkwje a wosebje biskopow, zo bychu — přez přihódne prědowanja, duchowne zwučowanja a pobožne putnikowanja — prawje mnohich wěriwych k wutupjenju hrěchow přez swjaty sakrament pokuty a k dobyću tutoho dospołnoho wotpuska na prawe wašnjo přihotowali a na kóžde wašnjo namołwjeii. Woni njech też wěriwych napominaja, zo bychu po Našim měnjenju nutrnje so k Bohu modlili. Štož tute měnjenjo nastupa, smy w japoštołskim pismje „Quod nuper" namołwjeli so modlić, zo by wšudźom přisłušna swoboda cyrkwi zasy spožčena a wšitkim ludam měr, přezjednosć a prawe zbožo zasy date było. Nimo toho pak přejemy sebi nětko, zo Khrystawěriwi nutrnje wo to proša, zo by stajne a pilne dźěło misijonarow wšědnje dobry wuspěch mělo a zo bychu wšitcy cyrkwi wotcuzbnjeni přez Bože wjedźenjo do jeneje wowčefnje Jězusa Khrystusa dowjedźeni byli.

K tutomu našomu wotpohladej chcemy hišće něšto přistajić, štož nam jara na wutrobje leži. W njemało krajach přiběraja njekničomne prócowanja „wojowacych bjezbóžnych", kotřiž přećiwo Božej majestosći zwažliwje so spěraja. Njehańbiće a złóstniscy wudawaja woni jako swoje hesło: „Bjez Boha, přećiwo Bohu!" Mamy tohodla za jara přiměrjene, zo by z podlěšenjom tutoho pokutnoho lěta a z joho přestrěćom na cyły katolski swět so Bóžskej majestosći za jej načinjene ćežke křiwdy z wotprošowanjom a pokućenjom po najlěpšich mocach dosć činiło. To njech, tak prosymy, wšitcy Khrystawěriwi činja. Wšitcy njech Wótca smilnosće nadběhuja, zo bychu strašne wotmysły tutych skaženych čłowjekow, kotřiž njespytuja jenož wšu nabožinu, ale też wšu civilisaciju a wěrnu kulturu zničić,

skónčnje zahaćene a znjemóžnjene byłe. Też to njech ze swojimi modlitwami a pokutnymi skutkami dócpěja, zo by Wumóžnik človjeskoho splaha zaslepjene duše tychle — měnimy přejerjow a hidźerjow Boha Knjeza — z pruhami swojoho bóžskoho swětła rozswětlił, jich k hańbićiwomu wobželnosćenju jich přeńdźenjow pohnuł a do rukow Wótca miłosćiwje wróćo dowjedł. — Tohodla smy so też rozsudźili, prjedy hač tute jubilejske swjatočnosće so skónča, při zjawnej próstnej pobožnosći we vatikanskej basilicy so wobdźělić, a to na dnju, kotryž budźe w prawym času hišće wozjewjeny.

W mjenje autority wšohomócnoho Boha, swjateju japoštołow Pětra a Pawoła a našeje samsneje přestrěwamy tohodla w Romje swjećene jubilejum bóžskoho wumóženja z tutym japoštołskim pismom na cyły wokrjes zemje, mjenujcy na cyrkej wječornoho a rańšoho wobrjada, a podlěšamy je na cyłe lěto, a to tak, zo móže wot wosmoho dnja po lětušej jutrowničcy hač do skónčenja samsnoho wosmoho dnja přichodnoho lěta 1935 dobyte być.

Tohodla přizwolamy a wudźělamy wšitkim Khrystawěriwym wobeju splahow, też hdyž su w zašłym swjatym lěće hižo jubilejny wotpusk dobyli, na zakładźe našeje japoštołskeje autority dospołny wotpusk wšitkich khostanjow, kotrež maja za swoje hrěchi wotpokućić. Wón móže so wšudźom zwonka wěčnoho města a joho wokrjesa dobyć. Wuměnjenjo je, zo su prjedy wodaćo a spušćenjo swojich hrěchow dócpěli a dóstawši swjatej sakramentaj pokuty a wołtarja k tomu postajene cyrkwje a zjawne kapały w postajenym času z pobožnym zmyslenjom wopytuja.

Date w Romje pola Swjatoho Pětra, 2. apryla 1934, w 13. lěće našoho pontifikata.

Rozhlad w swěće.

Saarske wothłosowanjo přijate.

Rada ludowoho zwjazka je póndźelu popołdnju rozsudźenjo wo Saarskim wothłosowanju bjez kóždoho přeměnjenja přijała. K tomu poručachu hišće wšelacy sobustawy rady, mjez nimi jendźelski zastupjeŕ Lord Eden, pólski zwonkowny minister Beck a čěskosłowakski zwonkowny minister Beneš a wuprajichu swoje wjeselo nad dócpětym dojednanjom, štož je dobre znamjo za přichod.

Winowatosće němskich wojakow.

Tute su w nowym wopřijeću wudate:

1. Woborna móc je nošeŕka brónjow němskoho luda. Wona škita němski stat a wótcny kraj, w nacionalsocialismje zjednoćeny lud a joho žiwjeńsku rumnosć. Jeje móc korjeni we sławnej zańdźenosći, w němskim ludstwje, němskej zemi a němskim dźěle. Służba we wobornej mocy je čestna służba na němskim ludźe.
2. Česć wojaka leži w dospołnym zasadźenju joho wosoby za lud a wótcny kraj hač do woprowanja žiwjenja.
3. Najwjetši wojeński počink je wojowańska zmužitosć. Wona žada krutosć a rozsud. Bojazliwosć je hańba, khabłanjo njewojeńske.
4. **Posłušnosć je zakład wojeńskeje mocy**, dowěra pak zakład posłušnosće. Wojeńske wjednistwo wobsahuje zamołwitosć, zamóžnosć a njespróchniwu starosć.
5. Wulke wukony we wójnje a měrje nastanu jenož w njepowalnym wojowańskim zjednoćeństwje wjednikow a wojakow.
6. Wojowańske zjednoćeństwo žada towaršnosć. Wona wopokazuje so wosebje w nuzy a straše.
7. Sebjewědomny a tola poniżny, sprawny a swěrny, bohabojazny a wěrny, mjelčacy a njewobrěčliwy dyrbi wojak cyłomu ludej přikład mužskeje mocy być. Jenož wukony dawaja prawo na hordosć.
8. Najwjetšu mzdu a najwyšše zbožo namaka wojak w tym, zo swoju winowatosć rad dopjelnja. Kharakter a wukoń postajatej joho puć a hódnosć.

W Berlinje, 25. meje 1934.

Němski president: z Hindenburg.
Němski woborny minister: z Blomberg.

Skhadźowanka němskich woporow.

10000 sobustawow tutoho wulkoho zwjazka bě so njedźelu we Wrótsławje zešło. Němskostatny wjednik Oberlindober rěčeše wo nacionalsocialistiskim zastaranju wójnskich woporow. Wón wobroći so wótrje přećiwo ludźom, kiž po kraju łžě rozšěrjeja, zo so wójnskim woporam renta wozmje, hdyž dźěło dóstanu. Z kóždym lětom stajnje postupowanjo k lěpšomu dočakamy. Lětsa so 1500 domow za wójnske wopory natwari.

Jendźelska njepłaći w juniju.

Amerika bě Jendźelsku napominała, hač do 15. junija swój podźěl wójnskoho dołha zapłaćić. Jendźelska pak je wotmołwiła, zo chce zapłaćenjo wotstorčić. Finnska swój podźěl wo něhdźe 167000 dollarow 15. junija zaruna.

Jednanjo w Genfje!

Francózski zwonkowny minister Barthou žadaše, zo by so Němska bjez kóždoho nućenja wróćiła a mohłe so potom wšitke prašenja wo bjezstraše, wotbrónjenju a runoprawosći rozpominać, zo by k dojednanju dóšło.

Henderson francózskomu zwonkownomu ministrej tak njewšědnje wótrje wotmołwi, zo so přecy zasy přećiwo njomu wobroćeše a skónčnje hrožeše, zo swoje zastojnstwo złoži.

Barthou pak wotmołwi, zo ma Francózska wulke zamołwjenjo před stawiznami. Wón wotpokaza porok, kiž jomu Henderson čini. Henderson jomu zasy znapřećiwi, zo chce francózskomu ministrej poslednje słowo přewostajić, ale Barthouowa rěč njeje wobćežnosće zmjeńšiła.

Wojowanjo w francózskim měsće Roubaixu.

W měsće Roubaix dyrbješe naprawičny zapósłanc Henriot rěč dźeržeć. Při tutej składnosći dóńdźe k ćežkim zraženjam. We wokolnych hasach běchu so antifašistiske skupiny zhromadźiłe. Policija dyrbješe so zesylnić. Při bitwje je so na 100 wosobow zraniło. Tuž też w Francózskej mjez ludom žana přezjednosć njeknježi.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Po zwučenym wašnju so njedźelu, 3. junija w Budyšinje procesijón z Najswjećišim woswjeći. Po pontifikalnej Božej mši, kotruž wysokodostojny knjez tachant Hartmann, najdostojnišoho knjeza biskopa zastupujo, z wulkej assistencu swjećeše, zestupa so procesijón. Wón wustupi z połodnišich wrotow tachantskeje cyrkwje, pohibowaše so po mjasnym torhošću na połnócnej stronje tachantskeje cyrkwje do tachantskoho dwora. Tutón bě so do woči wokřewjacoho, brězowoho lěska přeměnił, tak zo so stare šěre murje cyle pozhubichu. We dworje běchu natwarjene tři wołtarki, z lubosću a z woprawdźitym zrozemjenjom wupyšene, tak zo wšo kćěješe a w rjanych barbach hraješe. Po tu dokónčenych wobrjadach wróći so procesijón na wječornej stronje k poslednjomu wołtarkej, kotryž bě postajeny při połodnišich wrotach tachantskeje cyrkwje. Też tutón wołtark runaše so kćějatej, luboznej zahrodcy. Hdyž bě so „Te Deum“ zanjesło, wróći so procesijón do cyrkwje, hdźež so skónčne sakramentalne požohnowanjo wudźěli. Wobdźělenjo na procesijónje bě nimo měry sylne a bohate; też wojeńska wobora so tón raz ze sylnym mužstwom wobdźěli. —

Z Budyšina. Hdyž bě zańdźenu njedźelu procesijón w tachantskej cyrkwi skónčeny, khwatachu hišće mnozy kemšerjo dele na ćichi Mikławšk, zo bychu ćěło 16lětneje Hajnec Marhaty k poslednjomu wotpočinkej přewodźeli. Při jeje kašću w hali stojachu zrudźeni přiwuzni, staršej a sotry. 16 zaswěćenych swěčkow dopominaše na 16 lět žiwjenja njebohačkeje. 6 knježnow „Młodeje Jednoty“ přewodźeše morwu towaršku ze zelenej pletwu k rowu, jej kěrluš „Spi dha, luba sotra, spi“ jako posledni postrow spěwajo. Knjez stud. rada dr. Richter wěnowaše swojej pilnej njebohačkej šulerćy kwěćel róži. Nimo njoho a druhich wučerjow wosebje z tachantskeje šule běše wyšša tach. šula přez swojoho rektora knj. Löbmanna zastupjena. Zdźěrjanska wosada počesći zrudźenu Hajnec swójbu z tym, zo bě jara bohaće na přewodźenjo přišła. W mjenje wosadneje młodźiny poručča abiturient Jurij Walter zemrětej towaršcy hnujace božemje. Pohrjebnu swjatočnosć měješe knjez kapłan Horjeń w serbskej a němskej ręči. — Njebohačka běše hižo něšto časa khora. Jeje nan, knjez wučeř Józef Hajna, běše so na wjacore wašnjo wo jeje wustrowjenjo staral. Tola kupjele a wšě lěkowanjo njepřinjesechu wočakowane wustrowjenjo. Marhata běše na wyššej katolskej šuli w Budyšinje do najlěpšich šulerkow słušała. Dołhi čas na khorołožu je ze wšelakim wušiknym ručnym dźěłom wupjelniła. Smjerći je napřećo hladała jako jandźelej, kiž ju dowjedźe do raja zbožnych. Na wysokim swjedźenju Božoho Ćěła je wona, dóstawši hišće rano pučnu cyrobu, při strowym rozomje swoju čistu dušu wudychała. Wo njej płaća słowa swjatoho pisma: Štóž Boha lubuje, tomu je wšitko k zbožu.

Z Radworja. Wobžarujomne njezbožo sta so na dworje tudyšeje žiwnosćerki Hańže Brankačkoweje. Jeje 56 lět stara mać chcyše wóz za wojo do dwora sćahnyć, při tym wróćo dźejo. Tu padny, tak zo ju wojo do žiwota dyri a ćežcy zrani. Zranjena bu po prěnjej lěkarskej pomocy do měšćanskeje khorownje přewjezena, hdźež na poćerpjene ćežke znutřkowne rany wumrě.

Z Różanta. Njedźelu 24. junija, na swjatoho Jana, su w Różeńće jenož rano w 6 hodź. Boże służby. Kóžde lěto přikhadźeja na dnju, hdyž je w klóštrje wopomnjećo poswjećenja Božoho domu abo kermuša, wěriwi z dalšeje wokoliny do Różanta kemši a dyrbja potom bjez nich być, dokelž na tu płaćace postajenja pak njekedźbuja, pak je njeznaja. Tuž chcu je z krótka rozpisać. Różeńćanski administrator dóstawa swoje zeživjenjo wot klóštra Marijineje Hwězdy a nic wot ludu. Tuž ma klóštr też zawěśće prawo, postajeć, kajku službu ma administrator wukonjeć, a nic nichtón druhi. Wopaki tuž ći mysla, kiž sebi žadaja w Różeńće połne Bože służby na wšěch njedźelach a přikazanych swjatych dnjach a kotřiž chcedźa sebi je wunuzować přez swětnu duchownu wyšnosć. Wot zastarska pak je tu postajene, zo ma Różeńćanski administrator kaž też kapłan — jeli tu žadyn je — też w klóštrje na wšelakich dnjach při Božich służbach so wobdźělić. Z přikazanych swjatych dnjow tři króć za lěto a to: na Boże Ćěło, njedźelu mjez Božim Ćěłom a tak mjenowanu Jansku kermušu. W klóštrje Marijinej Hwězdźe swjećeše so za lěto dwójcy lětne wopomnjećo poswjećenja cyrkwje a to njedźelu do swj. Jana křćenika, abo, hdyž tutón na njedźelu padnje, na swj. Jana, a njedźelu do swj. Michała; najskerje tohodla, dokelž stej klóštr a Boži dom dwójcy swjećenej byłoj, mjenujcy lěta 1259 přez Mišnjanskoho biskopa Alberta I. a po wupaleńju znowa lěta 1284 přez biskopa Witega I. W lisćinje dnja 20. junija 1345 zakaza Mišnjanski biskop Jan I. klóštrej dwójcy kermuš wotměwać a postaji njedźelu do swj. Jana, abo je-li swj. Jana njedźelu, tak tutón dźeń jako kermušny. Město njedźele do swjatoho Michała swjeći nětko lud njedźelu do swj. Wórše abo na swjatu Wóršu, hdyž tuta na njedźelu padnje, jako ludowu kermušu, nic pak cyrkwinsku. Tak njech sebi katolski lud spomjatkuje, zo su w Różeńće na Boże Ćěło, njedźelu po nim a klóštrsku Jansku kermušu jenož rano Boże służby, nic pak dopołdnja a popołdnju.

P. Romuald.

Z Różanta. Zmužitaj wjesnjanaj — Jan Šołta a Jurij Šmitk — nastajištaj so prěni dźeń swjatkow na dołhu jězbu do Ober-Ammergawa w Hornjej Bajeńskej, zo byštaj sebi tamniše swětasławne pasijónske hry wobhladałoj a zdobom pak też dalšu němsku krajinu zeznałoj. Wo tutych hrach běštaj wjele čitałoj a słyšałoj. Tuž jeju ćehnješe do hač dotal njeznateje krajiny. Rano 1/24 hodźin jědźeštaj přez Kamjenc, Drježdźany, Kamjenicu hač do Aue, hdźež w Kolpingowym domje přenocowaštaj. Nazajtra dźěše dale přez Hof, Regensburg, Landshut. Tu zetkaštaj so z ćežitym awtom, kotrež jeju sobu do Mnichowa wza a tak khětry puć nakhwataštaj. Pjatk rano widźimy jeju w Hornim Ammergawje, na wukóncu jězby. Tu zwostaštaj tři dny a přenocowaštaj w primitivnej hospodze. W blizkim klóštrje

Swjećeny pjenježk.

Powědančko z njedawnych časow.

(Pokročowanjo.)

Po času so też mać změrowa. Jenički Mikławš pak hišće bjez lóšta a bjez tróšta khodźeše. Z druhimi dźěćimi wjele towarstwa wjacy njeměješe. Husto popłaka. Wosebje při rańšich a wječornych paćerjach, hdyž před wołtarkom klečeše, jomu sylzy běžachu, dokelž tu Mařka wjacy njeběše. K wopomnjeću bě jomu mały swjećeny pjenježk zawostajiła: na jenym boku bě swjata Marija z Jězus-dźěćatkom, na druhim boku křižowany Jězus. Tutón pjenježk Mařka na šiji nošeše, a da jón, prjedy hač wumrě, Mikławšej, a jomu kruće přikaza, zo dyrbi jón přecy na sebi nosyć. A to wón činješe, a husto jara, jara při tym płakaše, hdyž jón rano a wječor wokošowaše. Wjele njedźeli so miny, prjedy hač joho zrudoba wopřesta.

3. W Drježdźanach.

Ale też Mikławš dyrbješe z domu staršiskoho, a ćahnyć drje nic ze swěta, ale won do swěta. Přetož dawno bě sej Sněžk wotmyslił, zo chce Mikławšej w Němcach šulu dać wukhodźić. Tam najkmańšo němski nawuknje, a sej dobrych wědomosćow nahromadźi, kotrež móže samo burski čłowjek derje wutrjebać: tak sej Sněžk tu wěc mysleše. Telko jomu žiwnosć wunošeše, zo móžeše hólca na něšto lět do němskeje šule dać. Też bě so w měšće z mužom zeznał, tón Moran rěkaše a měješe w Drježdźanach wulke zahrodnistwo abo gartnarnju. A zasy přińdźe do města a zasy so z nim trjechi. Wšelako sej powědaštaj, też na to Sněžk spomni, zo ma mysle, Mikławša skěrje a lěpje něhdźe dać. „Wěśće wy što“, rjekny Moran, „dajće joho přecy ke mni do Drježdźan. W Drježdźanskej šuli wjacy nawuknje hač hdźe druhdźe. Trjebam runje zahrodnoho hólca; toho móže mi Mikławš činić, so wě po šuli. Jeli zo by to chcył, bych joho za tuni pjenjez wzał.“ Ta rada so Sněžkej spodobaše. A ducy z města bě wón hižo kruće na tym, zo Mikławša po hodźoch do Drježdźan k Moranej da. Doma mać jara stoł njestaješe; wšak wědźeše, zo je wšitko, štož nan činješe, rozomne, a zo sej lohcy z ničim njepřekhwata. Tuž bu drasta nakupjena a wšitko, štož bě trěbne a nuzne, wobstarane. A po nowym lěće so Mikławš z nanom do Drježdźan wjezeše. Jara hladaše a so dźiwaše, hdyž po šěrokich hasach stupaštaj, hdźež so jena wysoka khěža dźeržeše druheje. Wšo so z ludźimi mjerwješe a nimo ludźi wozy wrjeskotachu: bě hołk a hara, kajkaž doma w ćichej wjescy lědma hdy. A hdyž k Moranecom přińdźeštaj, buštaj tam jara witanaj. Wona bě přećelna žona. Dźěći njemějachu, jenož mału holcu, Marhatu, kiž bě něšto młódša dyžli Mikławš. Pola tutych ludźi Sněžk swoje dźěćo wostaji a khwataše domoj.

Zwoprědka so Mikławšej po domje styskaše. Bórzy pak na styskanjo zabu; měješe mysle za druhe wěcy; wšak

Ettal zetkaštaj so ze 26 dalšimi Kolpingowymi synami, a buchu tam jara nadobnje pohosćeni. Też do Partenkirchena sebi dojědźeštaj a wobdźiwaštaj hórskoho hobra „Zugspitze“ wot daloka. Też na krasny hród „Lindenhof“ njezabyštaj. Njedźelu wobhladaštaj sebi wulkotnu hru, kotraž na njeju a dalšich 5000 přihladowarjow najhłubšoho začišća zawostaji. Hižo Boža mša rano w šesćich w tamnišej cyrkwi, hdźež na tutych dnjach wulki khór z orchestrom spěwa, wostanje jimaj w najlěpšim dopomnjeću. Póndźelu rano nastajištaj so na dompuć přez Augsburg, Weißenburg, Nürnberg, Bamberg, Štyrnaće Swjatych (znaty klóštr). Hdyž běštaj srjedu cyłu nóc přez Plawno, Rychbach, Cwikowu jěłoj, běštaj Božoho Čěła rano w Kamjenicy, hdźež bě wulka Boža mša hižo rano w šesćich. Wokoło wosmich spěchaštaj dale přez Drježdźany, hdźež khwilku wodychnyštaj, do Łužicy domoj a běštaj wječor w ródnej wjescy. Staj přez 1000 kilometrow přejěłoj, potajkim wšědnje dobre 100 km. Wěsće wobdźiwanja hódny skutk! Jeju puć bě z dźěła tón samy, kotryž druzy pućowarjo 22. junija a 9. julija z awtom pojědu. Wězo budźeja sebi tući wjele wjacy wobhladać móc, hdyž móžeja sebi wšudźom spěšnje dojěć, samo hač k Bodamskomu jězorej. Štóž chce tunju přileżnosć (wšo hromadźe 53 hr.), kotraž so ženje wjacy poskićeć njebudźe, wužić, njech so hnydom zamołwi. Su hišće městna prózdne. Tajka jězba wostanje kóždomu njezapomnita, kaž našimaj krajanomaj.

Ze Zejic. Njepřestawaca suchota so w našej wsy tak wuskutkuje, zo počinaju studnje zaprahnjować. Někotre su hižo nimale wusakle, tak zo su wobsedźerjo na gmejnsku studnju pokazani, kotraž ma po zdaću dobry njezaprahnity kužoł. Zahrodki krjepić a rěpje přiliwać so při tajkim njedostatku wody wězo samo zakazuje. A hišće njeje žanych wuhladow na dešćik, byrnjež Boža stwórba bóle za nim žedźiła!

— Kaž je znate, wobsedźi kubleŕ Špitank rjany swójbny wopon, kiž je też w Drježdźanskej woponowej zběrcy zapisany. Zdobom ma swójba pisomnje wobkrućene, zo hižo staléta we Łužicy sydli. Tasama lisćina też wobkruči, zo je po bajkowych powěsćach hižo w času Korle Wulkoho (768—814) při Łóbju sydliła. Samo tamne krawne wójny w srjedźowěku mjez Serbami a Němcami njejsu tutón ród wutupić zamóhłe, byrnjež mnohe druhe rody zašłe. Powěsć wo tutej we Łužicy dołho zasydlenej swójbje je so po cyłej Němskej rozšěriła, snadź hišće dale. To mnohe naprašowanjo a dopisy dopokazuja, kotrež je Špitankec swójba w zašłych dnjach dóstała. Krótku rozprawu wo tym w jenej Eisenachskej nowinje je jedyn zajimc wutřihał, zaškleńcował a z rjanym wobłukom wobdał. Wobraz debi nětko Špitankec jstwu.

Z Marijineje Hwězdy. W klóštrskej zahrodźe je mjedwjedk (Maulwurfsgrille — łać. Gryllotalpa) wulkeje škody načinił. Na jenym přěstrjenu wot 5—600 kósnych metrow je nimale wšu přesadu zničił, tak zo dyrbješe so znowa sadźeć. Hdyž za škódnikom slědźachu, namakachu na mjenowanym blaku nic mjenje hač 236 tajkich ničerjow rostlinow. Sančka wjerći do twjerdoho hruzla pod zemju dźěru, wuhrjeba za młode lěhwo k hnězdźenju a połoži do njoho daloko přez 100 jejkow. Po skóńčenju tajkoho čerwjenja zatyka zakhód a přewostaji wulehnjenjo ćopłomu słóncu. Mjedwjedk rozzežerje ze swojimi wótrymi žratnikami nóžku abo hłubik wšitkeje w blizkosći rosćaceje zeleniny. Tutón instinkt je runjewon k wobdźiwanju. Z tym wobara, zo łopjena městnosć, hdźež su jejka skhowane, wobsćěnja a tak wulehnjenju zadźewaja.

Z Miłoćic. Wobžaromne njezbožo sta so zańdźenu wutoru w Handrikec skale pola Brězneje. Dźěłaćeŕ Jan Šworca přińdźe mjez dwaj ćežkej kamjenjej a bu wosebje wokoło bjedrow ćežcy zranjeny, zo dyrbjachu joho hnydom do měsćanskeje khorownje w Kamjencu dowjesć, štož sanitetne awto wobstara.

Z Worklec. Zańdźenu njedźelu, 3. junija, woswjeći wyšokodost. knjez faraŕ Jakub Nowak swoje 70. narodniny. Wot toho časa, zo je so Radwořskeje fary wzdał, wužiwa swój wotpočink we wustawje miłosćiwych sotrow we Worklecach. Narodźił je so 3. junija 1864 na Horje. Dokóńčiwši swoje studije bu wot biskopa Ludwiga Wahla na měšnika wuswjećeny. Skutkował je na wšelakich městnach — wšudźe jenak swěrnje a spomožnje: najprjedy wot 1891—1896 jako kapłan w Radworju, potom jako kapłan w Budyšinje a wot 1903—1932 jako faraŕ w Radworju. Na njoho su zawěsće spominali dźakownje ći, kotrymž je wón hdy dušepastyŕscy służił; nimo nich pak su zawěsće też na njoho dźakownje so dopomnili ći, kotřiž su joho po wupłodach joho pjera bliže zeznali. Faraŕ Jakub Nowak je so mjenujcy jako płódny a jara wustojny serbski spisowaćel wopokazał. Trjebamy tu jenož pokazać na wjacylětne redigowanjo

---

bě jomu wšitko nowe, štož widźeše a słyšeše. W šuli dyrbješe pilnje wuknyć; po šuli pak w zahrodźe lohke dźěło zastawać. We wulkej tepjeŕni z wysokimi woknami běchu rostliny a róže z cuzych krajow, kotrež bě Mikławš hišće čas žiwjenja njewidźał. Moran jomu powědaše, kak rěkaja, kajke kćěja, kak dołho rostu a wjele ćopłoty trjebaja, zo njebychu zahinyłe. Ale też znate kwětki tu běchu, kotrež w ćopłym wutepjenym twarjenju rjenje kćějachu, najebać toho, zo wonka sněh saješe a zyma surowje zakhadźeše. Na różičky so mjerznjenjo dobyć njemóžeše.

Spěšnje so dny a njedźele minychu, a po krutej zymje přińdźe rjane naléćo a potom horce léćo, hdźež so też wonka na rjadkach wšo z różičkami pisanješe. Mikławš dyrbješe je krjepić a něštožkuli dźěłać, z čimž zahrodnistwo dale bóle zezna.

Njezabywaše pak też na dobre wučby nanowe a maćeŕne. Ale kóždy wječor spěwaše we swojej komorcy mjelčo Moranecow — kotřiž njeběchu katolscy — swoje rózarije, kaž bě joho serbska mać wučiła. Z nikim na cuzbje serbski powědać njemóžeše, jenož z Bohom; a serbski paćeŕ jomu bóle wutrobu hrěješe, dyžli cuzy.

4. Zacpěta maćeŕna rada.

Minychu so tři lěta a Mikławš měješe šulu wukhodźenu. Doma w Hwězdźicach bě so za tón čas wjele přeměniło. Přetož hižo lěto prjedy bě sprawny, swěrny nan wumrěł. Maćeri bě dał zapisać a dźěsći dóstaštej nanowoho bratra za zastaraćerja abo fórmindu. — Hdyž bě nětk Mikławš ze šule, chcyše so zasy do Serbow wróćić a doma dźěłać pomhać. Tola Moran jomu wotradźeše prajo: „Wostań pola mje. Móžeš tu zahrodnistwo dowuknyć. Chcu će darmo zdźeržeć a ći po času něšto mzdy dawać a kóžde lěto něšto připołožeć, zo ći zawěsće žana nuza njebudźe. To změješ so pola mje wjele lěpje dyžli doma.“ Tak jomu Moran lesnje rěčeše a měješe njenazhonjenoho hólčeca bórzy na swój bok. To wšak wón derje wědźeše, zo je Mikławš jara šwarny do dźěła a zo sej sprócniwišoho hólca nihdy nadeńć njemóže. Někoho pak přecy we swojim zahrodnistwje trjebaše. Tuž Mikławšej wjele lubješe a tón so da naréčeć. „Přečo dyrbjał so doma dréć?“ sej z horda myslić poča. „To sym woprawdźe lěpši, zo pola Morana wostanu.“ — Prjedy pak chcyše so swojoho zastaraćerja woprašeć, hač do toho zwoli. Tuž jědźeše domoj a zjewi jomu swoje mysle, zo chce pola Morana zahrodnistwo dowuknyć, a pozdźišo sam na swoju ruku něšto započeć: přetož też tole hižo jomu sylnje w hłowje khodźeše. A jara wón powědaše, kak wjele zahrodnistwo we wulkich městach njese. „Človjek rjekł njeby“, praješe, „kak to pola Morana k pjenjezam dźe. Stajnje a wšědnje khodźa ludźo, wosebje hdyž dyrbi wulki pohrjeb być, zo bychu zemrětomu na kašć wěncow a palmowych hałzow nakupowali. Za wšo to woni wjele pjenjez zapłaća. A hdyž změju ja něhdy tajku zahrodu, kajkuž Moran ma, budu traš też w prawym času zamožity muž. Potom budźe wšeje starosće kónc a změju

„Serbskoho Hospodarja“, na wšelakore wot njoho zestajane dźiwadłowe hry, na stawizny serbskich katolskich wosadow, na wšelake nastawki w „Kat. Posole“ wozjewjene, wosebje na joho „Pućowanske dopomnjeńki“; w poslednišich je wón wosebje dopokazał, kak derje a wótrje wón wobkedźbować wě ludźi, jich wašnja, přirodu, krajiny a dr. a kak wustojnje w duchu ludoweje rěče wopisować. Ženje njejsu joho wopisowanja suche a wostudłe — wě je přecy a zasy z dobrym žortom začinjeć. Po dlěšim wodychnjenju, kotrež je sebi česćeny spisowaćel popřał, směmy zawěsće bórzy pokročowanjo a skónčenjo joho pućowanskich wobrazkow wočakować, kotrež su wšitcy ze zajimom přecy čitali. Wysokodostojnomu sydomdźesatnikej wupraja „Kat. Posoł“ wutrobne zbožopřeća. Njech joho Boža miłosć přewodźa dale we wšěm přichodźe a joho strowoho a čiłoho zdźerži hišće mnohe lěta!

Z Noweje Wjeski pola Worklec. Njeposrědnje při wsy běštej zarosćenej hataj, kotrejž běštej drje žabam a dźiwim kačkam ze sydłom, hewak pak žanoho wužitka njepřinjeseštej. Tuž so Worklečanske knježstwo, kotromuž tutej hataj słušatej, rozsudźi, z njeju płódne łuki stworić a tuž to jako nuzowe dźěło připowědźi. W januaru da so na 50 muži do dźěła, zo bychu tutu 24 kórcow wulku pódu wotwodźili a kultiwěrowali a to we wobłuku zastaranja dźěła přez wokrjes, stat a wobsedźerjow. Štož su tući dźěłaćerjo w běhu pjeć měsacow z tutoho tonidła a bahnja stworili, je wšeje česće hódne a móža na swój kulturny skutk hordźi być. Nětko je hižo płódny kraj, posyty z woku, šěrym hróchom a majsom. Hłuboke hrjebje a wotwodny kanał, kiž hač do Klóštrskeje wody wjedźe, so wurychu, štomy (zwjetša wólše) so spušćachu a keŕki so wukopachu, wysoke brjohi, nowy puć a móst so natwarichu. Cyły nowy załožk čini nětko přećelny a přijomny začišć.

Z Konjec. W našej šuli je so k 1. junijej znowa přeměnjenjo stało. Jako zastupny šulski wjednik přińdźe k nam knjez wučeŕ Wagner, dotal w Barće. Serbsku wučbu wudźěla wot nětka knjez Rječka. Nimo toho skutkuje tu knjez Šustyr, kiž ma připódla też w Ralbicach a Róžeńće wučbne hodźiny. Wučbu za holcy podawa wučeŕka z Wóslinka. W Róžeńće skutkujetaj knjezaj Henčl a Šustyr; też knj. Kubaš wěnuje so po swojim SA-kurzu z nowej mocu našim dźěćom.

Z Marijinoho Doła. Klóštr Marijiny Doł woswjeći lětsa 700lětne jubileum swojoho wobstaća. Njedźelu 10. junija wotměje so tam zjězd katolikow tamnišeje wokoliny. Joho Excellenca najdostojniši knjez biskop, kotryž so wčera wot biskopskeje konferency w Fuldźe wróći, budźe na zjězdźe přitomny. Při tutej składnosći budźe so jubileum klóštra w zjawnosći wopominać, runježeli klóštr sam wopomnjeće swojoho 700lětnoho wobstaća hakle nazymu woswjeći.

Z Drježdźan. Do najrjeńšich wulětow, kiž Drježdźanska „Jednota“ druhdy zarjaduje, słuša posledni. Nawjednik towarstwa, J. Žur, bě prosył, zo so wobdźělnicy z dypkom w 4 hodź. při dokónčnym zastanišću čary 9 (Leubnitz) zhromadźa. 1/45 hodź. wućahnychmy potom, na 30 wosobow, zo bychmy wopytali klóštr Nazaretskich sotrow, znaty katolski wustaw za dźěći. Po puću so pilnje serbscy spěwaše, a we wšitkich wsach hladaše wjele ludźi z woknow, přetož my, jako Serbja, kiž so z našimi narodnymi strojemi hordźachmy, běchmy tam něšto njezwučene. Mjez našimi rjanolinkami bě też Delnjoserbowka, kotrejež pisana drasta powšitkowny zajim zbudźi. Běše 1/26 hodźin, hdyž próh klóštra překročichmy. W klóštrskim dworje bě hižo wjele ludźi, tohorunja z Drježdźan. Po khwilcy, hdyž běchmy so we wulkej zahrodźe zesydali, wołaše so k zhromadnomu khofejpiću. Tak sedźachmy potom cyły čas za rjenje krytymi blidami. Sotry běchu nam lubosćiwje khofej a tykanc nastajałe, zo móžachmy so do syteje wole najěść a napić. Jedyn z nas praješe, zo so hišće ženje njeje tak tunjo najěść mohł, a šalki khofeja njeje ličił, dokelž je so jomu tak jara pić chcyło. Dokelž sebi sotry za wšo poskićene ničo nježadachu, je kóždy něšto dobrowólnje dał. Tutón nazběrany pjenjez je potom wjednik při woteńdźenju wyššej přepodał. Po nyšporje, kiž bě wosebje za nas Serbow zarjadowany, wobhladachu sebi naše žony hišće wustaw a dyrbjachu připóznać, zo maja so tam dźěći jara rjenje. We wustawje stej też dwě serbskej sotře. Wokoło 1/28 hodź. pak dźěše dale k Papsnowskomu topołej, jenomu z najstaršich štomow Drježdźanskeje wokoliny, kiž samo z Drježdźan na wobzorje widźiš. Wot tam dźěchmy potom wjesele spěwy spěwajo wróćo do Drježdźan. Naše dźěći su cyły puć serbscy plapotajo wjesele sobu běžałe, hačrunje bě najmłódše 3 a najstarše 6 lět stare. To mjenuje so wutrajnosć! Do Lokwic přišedši dowjeze nas awtobus do města. Naši młodźi z „Jednoty“ pak běchu w Lokwicach wostali, zo bychu něšto tamnoho wina woptali. Njech je jim zesłodźało!

---

z lóžšim swój khlěb, dyžli žadyn bur abo žiwnosćeŕ na wsach.“ Takle Mikławš rěčeše a sej wšo jara słódke činješe.

A zastaraćeŕ, kiž poł tajki njebě kaž joho njeboh bratr, a kotromuž so też husto wo tym dźiješe, zo traš mohło druhdźe lěpje być dyžli doma w Serbach na połkuble, — rady lubje swoju dowolnosć k tomu da, zo smě so Mikławš zasy do Drježdźan k Moranej wróćić. Přez njoho bu hólc hakle tak prawje zawjerćany.

Mać pak přecy k dobromu radźeše a praješe: „Mikławšo, mohł so tola doma też prawje derje žiwić a by tu zawěsće spokojniši był dyžli na cuzbje. Wobćežnosć a starosć wšak će też tam njezminje. A byrnjež tam też z lóžšim swój khlěb měł, mohł tola wostać we swojich ludźoch a so tu wjele bóle na Bóžske měć dyžli druhdźe. Jenož našeje swjateje wěry dla će prošu: wostań doma w Serbach. Tak dołho hač sy w Drježdźanach do šule khodźił, su će dobri wučerjo kemšam a k wšomu dobromu nawjedowali. Nětko pak bychu će ludźo wokoło tebje skěrje wot Božich službow wotdźeržowali a twoju wěru kazyli. Potom mohł traš woliwknyć a naposledku čisće na Boha zabyć. A to by tola jara, jara zrudnje było. Tuž posłuchaj moju radu a wostań radšo doma.“ Tak rozomna mać rěčeše — ale podarmo, podarmo.

5. Měšane mandźelstwo.

Zasy bě Mikławš do Drježdźan začahnył a domjacy wjele wjacy wo nim njesłyšachu. W Drježdźanach wón zahrodnistwo dowukny a pućowaše też ze swojim knjezom, zo by cuzoho kraja nawědźał. Husto wonaj do cuzych městow po nowe rostliny jědźeštaj. Doma měještaj wodnjo w zahrodźe nuzne, wječor pak do wjesołych towarstwow a wosobnych korčmow khodźeštaj. Tak jene lěto po druhim zańdźe.

Hdyž bě Mikławš na dźesate lěto pola Morana, dósta list, zo je mać po krótkej khorosći wumrěła. Wón tohodla domoj jědźeše, jej na přewodźenjo. Wjele wón tehdom sylzow ronješe; tola zrudoba so bórzy miny, dokelž bě wjetši dźěl herbstwa joho. Přetož sotra Khata dźěše do knježnow a jeje klóštr sej jenož mało ze žiwnosće žadaše.

Žiwnosć pak cuzy ludźo kupichu a ze swojimi pjenjezami so Mikławš zasy do Drježdźan wróći. Něšto časa sej hišće w Hwězdźicach wo nim powědachu, zo z nikim njeje serbski rěčał, zo je też „Budź khwaleny“ zabył — kaž dźěn z wjetša wšitcy, kiž so za Serbstwo hańbuja, też do wěry wjele wjacy njedźerža. A tak bě to też pola Mikławša. Za poslednje dźesać lět bě so wón jara přeměnił. Wašnja dla a ludźom k wočam drje wón hišće kemši a druhdy też k spowědźi khodźeše, tola krutych korjenjow joho wěra wjacy njeměješe. Wón bě počał jara z lohka być a měnješe, zo wšak človjek na Bóžske tak kruty być njetrjeba, kaž doma Serbja su.

Bu pak hišće hórje z nim, hdyž sej herbowane pjenjezy sobu do Drježdźan přinjese. Nětk měješe w prawym času mysle na ženitwu — wojacy běchu joho pušćili. A njewjestu

Domowinski zlět 1934

15. julija w Radworju.

Ty a ja
pójdźemoj **do Radworja**
hdyž so Serbja skhadźuja —
a so w syłach zhromadźa!
Domowina ma tam **zlět,**
kajkiž njeje za sta lět
wuhladał Ći Boži swět!

Tak wita a přeprošuje Domowina wšěch Serbow, wšě towarstwa na swój zlět serbskoho luda. Předdźěła we wulkim wobluku so wukonjeja, **swjedźeński ćah a program stej hotowej** a hižo skutk. Wšo je najlěpje a najrjeńšo zrjadowane. — Plakaty su hotowe! Wulkotnje su so poradźiłe. Nochcu wšak wam přeradźić, što na nich widźiće, hewak bych wam wjeselo wěsće skazył. Změjeće je w kóždej małej a wulkej wjescy. A kóždy njech hlada a kedźbuje, zo so tute woprawdźe wumělske plakaty njebychu někak wobškodźiłe.

Dóńdźechu nětko też swjedźeńske znamješka, kiž maja so hnydom předawać. Wuzwolichmy sebi jara jednory, ale tola dostojny serbski motiv. A nětko: **Tute znamješka su jenička móžnosć, naše dosć wulke wudawki kryć.** Njechamy nikoho wosebje wobćežować, ani towarstwa njetrjebaja swjedźeńskoho přinoška płaćić. Za to pak **cyle kruće** wočakujemy, zo sebi **kóždy** sobustaw serbskoho towarstwa, kaž też kóždy druhi Serb tute znamješko **za sebje a swojich swójbnych kupi a to doprědka.** Znamješko płaći za sobustawy našich towarstwow a jich swójbnych 30 pj. — dźěći darmo —, za druhich 40 pj. Na dnju zlěta płaći kóžde znamješko 50 pj. Nichtó njezměje přistupa na zlěće, kiž nima znamješko. Tute wulke Domowinske předewzaćo z tak snadnym woporom podpjerać, mam za narodnu česć kóždoho Serba. Tu móžemy raz pokazać, što zamóžemy. Hdyž so wšitcy wo to staraja, budźe wuspěch zwěsćeny. Wuwołam tuž swědomjo a zamołwitosć kóždoho jednotliwca. Kónc junija njech su wšitke znamješka rozpředate. Potom budźemy wjeseli, prjedy nic.

Tuž bratřa! Hej! Do dźěła pod hesłom:

Kónc přichodnoho tydźenja ma a nosy kóždy Serb zlětowe znamješko! P. Nejdo.

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. Swjaty Wótc přija 14. meje Trierskoho biskopa Bornewassera, 15. meje Münsterskoho biskopa hrabju Galena, 17. meje swjeć. biskopa Fischera Rottenburgskoho, 18. meje kardinala Faulhabera Mnichowskoho, samsny dźeń też Eichstättskoho biskopa hrabju Preysinga, 19. meje Ermlandskoho biskopa Kallera, 21. meje našoho biskopa Pětra Legge, samsny dźeń też biskopaj Ehrenfrieda Würzburgskoho a Berninga Osnabrückskoho. 22. meje biskopaj Sebastiana Speyerskoho a Huga Mohučskoho. Bamž přija kóždoho z nich we wosebitej privatnej audiency. Też kardinala Pacellia woni wopytachu.

22. meje přija bamž też pryncaj Konrada Bayerskoho a Leopolda Pruskoho, kotryž je jutry ke katolskej cyrkwi přestupił. Štwórtk 31. meje měješe Pius XI. swoje narodniny, bu 77 lět. Dokelž pak wón jenož dźeń swojoho krónowanja na bamža swjeći, so wosebite swjatočnosće njewotměchu.

Na Swjatu Trojicu měješe Swjaty Wótc w Pětrowej cyrkwi wosebitu Božu mšu k dosćčinjenju dla hanjenjow a ranjenjow Boha w sowjetskej Ruskej. Po Božej mši spěwaše so litanija wo wšěch swjatych a potom pokazowachu so z lodźije swjateje Veroniki relikwije Jězusowoho ćerpjenja.

Po wšěm swěće su towarstwa, kotrež prajachu, zo wosebje Swjate Pismo studuja, nowe błudne wučby wudawałe. Činjachu, jako by katolska cyrkej Swjate Pismo z cyła njerozemiła. A tola je wona we wšěch časach wučenych ludźi měła, kotřiž su pilnje Swjate Pismo a też joho swětne zakłady studowali. Wot 25 lět sem ma cyrkej samo wosebity institut, kotryž so z bibliskimi studijemi zaběra. K slěbornomu jubilejej wobstaća tutoho instituta pósła Swj. Wótc wjednikej pisomnje zbožopřeća a wuzběhny při tym, kajke zasłužby je sebi wustaw wo nabožinu a zdobom wo wědomosć dobył.

1922 pozběhny bamž „Skutk propagandy za wěru" na bamžowski skutk a wot toho časa je so wosebje wjele dócpěło. We swěće je so za rozšěrjenjo wěry 463947622 lirow nawdało. Amerika je dała 235 milijónow, w Europje nazběrachu 220 milijónow lirow. W Europje je Francózska najwjacy nawdała, mjenujcy 59 milijónow, potom hnydom přińdże Italska z 36 milijónami.

Němska. W Münsteru wobdźěli so, kaž też skoro wšudźe druhdźe w Němskej, wjele wjacy ludźi při proce-

---

sej bórzy namaka: Moranec Marhata bě rjana holca a też bohata, dokelž běše sama herbina. Katolska wšak njeběše. „Budźemoj kóždy to swoje dźeržeć", sej Mikławš a Marhata praještaj.

Stary Moran rady do žeńtwy zwoli. Wona bě před dwěmaj lětomaj wumrěła a wón bě też posledni čas stajnje khorowaty. Derje wón wědźeše, zo joho zahrodnistwo do dobrych rukow přińdże, dokelž bě Mikławš swoju wěc nawuknył. Z cyłej wěrnosću prajić, bě sej stary Moran tule žeńtwu dawno mjelčo sam při sebi přał, a bě tohodla też Mikławšej prawje wysoku mzdu dawał, zo jenož njeby wot njoho ćahnył. Nětk so joho žadosć nadobo dopjelni, hdyž chcyše sej Mikławš holcu brać. Moran da Marhaće zapisać a bu slub a kwas. Dołho pak Moran swoju radosć njewužiwaše, přetož dwě njedźeli po kwasu wón wumrě.

Sćěhwki měšanoho mandźelstwa so bórzy na Mikławšu pokazowachu. Žonina wěra měješe knježstwo, k swojej wěrje pak so wón z ničim wjacy njeznaješe. Prjedy bě hišće kemši a k spowědźi khodźił, byrnjež też jenož wašnja dla; nětko, hdyž bě so woženił, to wšitko na bok wosta, dokelž měješe žona naše kemše a našu spowědź za směch. Swjatk a pjatk wón we swojej zahrodźe dźěłaše, na swoju njesmjertnu dušu pak sej wjacy njemysleše. Časne kubła wón hromadźeše a za te wěčne so njestaraše.

Za lěto młodej mandźelskej dźowčičku dóstaštej. Ta bu po katolsku křćena, dokelž so njebě na sudnistwje do prědka hinak wučiniło; měješe pak jenož jenu kmótru katolsku, druhu kmótru a hišće dweju kmótrow maćeri k woli njekatolskich. Hilža jej rěkachu. Ju mać kaž popku hotowaše, hdyž bě něšto wjetša. A lědma bě maćernu rěč trochu powědać počała, dyrbješe hižo cuze rěče wuknyć, kaž je we wulkich městach we wosobnych swójbach wašnjo. Wo swojej swjatej wěrje pak dźěćo ničo njezhoni. Hdyž bě pjeć lět, njewědźeše hišće ničo wo maćeri Božej a wo druhich swjatych, njewědźeše ani, kak so swjaty kříž čini.

Pozdźišo nawukny drje mała Hilža w šuli wšitko, štož bě doma zakomdźene. Symješko křesćanskeje katolskeje wučby, do młodeje wutroby wosyte, skhadźeše, rosćeše a rjenje kćěješe — tola płodow za žiwjenjo njenjeseše. Přetož hdyž bě šulu wukhodźiła, skazy mać lubozne kćeńčko a wutupi dźěsćowu wěru. Jara jomu rěčeše, zo dyrbi so nětk ze swětom zeznać. A holca poča po rejach a po druhich wjeselach běhać. Kemši bjerješe ju mać druhdy do swojeje cyrkwje sobu. — Nan ničo do toho njepraješe. Joho jenička starosć bě, zahrodnistwo w dobrym rjedźe zdźeržeć, kotrež jomu jara wjele njeseše, tak zo móžachu Moranecy derje wužiwać a hišće při tym pjenjezy kopić. Moran měješe wšoho dosć — bě pak, dokelž mało lěpje ničo njewěrješe, khudši dyžli najkhudši khěžkaŕ doma we Serbach, kiž při wšej nuzy to swoje dźerži a wěru sej wyše wšoho waži. Štóž je wěru zhubił, tón je wšitko zhubił.

(Přichodnje skónčenjo.)

sijónach na dnju Božoho Ćěła hač w prjedawšich lětach. Tohodla traješe procesijón samo tři štwórć hodźiny dlěje hač hewak a prědowanjo dyrbješe tohodla wupadnyć. Na poslednjej Božej mši so wozjewjenjo přečita, zo dyrbješe so lětsa porjad procesijóna trochu přeměnić. Po přikazni tamnoho knježeŕstwa njesmědźachu lětsa před knježeŕstwowym twarjenjom kaž w prjedawšich lětach wołtaŕk stajić. Tule zakaznju běše hakle dźeń prjedy posoł ertnje přinjesł.

Też w Mnichowje běše krasny procesijón. Wojeŕska skupina dźěše z bokow Najswjećišoho. Tola twarjenja měsćanskeje rady njeběchu k prěnjomu razej wupyšene. Po wozjewjenju měsćanskeje rady bě so to tohodla stało, dokelž katolske cyrkwje při statnych swjedźenjach jenož cyrkwinske khorhowje wupowěšeja a ženje statne.

Wot 29. meje je wokrjesny hamt w Sulzbachu we Bajeŕskej wšě katolske towaŕstwa zakazał, samo towaŕstwa maćerjow. (S. V.)

Policajski president w Berlinje zakaza při procesijónach na Bože Ćěło wšě jenotne drasty (uniformy) kaž też khorhowje katolskich towaŕstwow. Ale też to sta so jenož dźeń do swjedźenja. Tohodla wozjewi zastupjeŕ cyrkwje, zo njemóže to wjacy wšěm towaŕstwam zdźělić. Na to je ministerstwo znutŕkownoho zakaznju za Berlinsku biskopsku cyrkej zběhnyło.

Němska evangelska nowina „Der Reichsbote“ pisa wo němskej nacionalnej cyrkwi. Wosebje wona praji, zo sebi zastupjerjo tajkeje njesmědźa myslić, zo so katolikojo hnydom swojeje wěry wzdadźa. Tola to dźěn woni njetrjebaja, ale tu ma pječa „Staro-Katolicismus“ swój nadawk. Wón dyrbi katolikow wot Roma dźělić. Wón dźěn je hižo w posledních lětdźesatkach pilnje dźěłał a z wuspěchom. Tomu ma so prajić, zo njemóže so wo wuspěšnym skutkowanju Staro-Katolicisma ani rěčeć. Tale cyrkej měješe dźěn samo při započatku (před něhdźe 65 lětami) jenož jara mało přiwisowarjow a jich je dźeń a mjenje. A k druhomu mamy prajić, zo so „Reichsbote“ myli, jeli sebi mysli, zo so katolikojo wot Roma dźěla. Woni derje wědźa, zo je bamžowstwo skała Jězusoweje cyrkwje a cyrkej bjez bamža njeje wjacy katolska.

Dokelž jednanja dla konkordata w Romje njemějachu wuspěcha, so nětko w Berlinje dale jedna. Cyrkej zastupuja arcbiskop Gröber, biskop Bares Berlinski a Osnabrückski biskop dr. Berning. Ze strony stata wobdźěla so na jednanjach ministerialny rada Buttmann a jako sobuwotpósłani Baldur z Schirach a wjednik dźěłoweje fronty dr. Ley. Jedna so wosebje wo katolske towaŕstwa młodźiny a katolske zwjazki w dźěłowej fronće.

Biskop dr. Berning w jenej rěči w Hamburgu katolsku młodźinu k swěrje napominaše a dopomni ju na słowa Swjatoho Wótca, kotryž je prajił, zo je wěc katolskeje młodosće też joho starosć. Na kóncu wón praji, zo cyrkej njemóže změrom přihladować, kak so jej dźěći wotcuzbuja, a skónči po słowje: Katolska młodźina, twoja mać, katolska cyrkej, tebje njewopušći.

SA-wjednik Röhm je wšěm sobustawam SA zakazał, so na někajkich demonstracijach přećiwo cyrkwi a duchownym wobdźělić.

Pruski statny rada Grohe praji na jenej zhromadźiznje hamtarjow, zo so sobustawy NSDAP njebychu w uniformje při cyrkwinskich swjatočnosćach wobdźělili. Cyrkej je wjacy króć prajiła, zo sebi přeje, zo by wšo politiske zwonka cyrkwje wostało. Tohodla też přichodnje wjacy pólne Bože służby na statnych swjedźenjach njebudźeja, dokelž su duchowni husto dyrbjeli wotpokazać, tajke wotměć. Cyrkej praji, zo su při tajkich Božich służbach husto katolikojo a druhowěriwi přitomni. Katolikam pak je zakazane, so na zhromadnych Božich służbach wobdźělić. To rěka Božich służbach, kotrež su zdźěla katolske a zdźěla evangelske.

1. meje wumrě znaty katolski woćehnjeŕ, hrabja Dunin Borkowski. Wón je hižo z 19 lětami do rjadu jezuitow zastupił. Wyšši hnydom spóznachu, zo je wón rodźeny wjednik młodźiny. Tohodla dachu jomu wosebje pedagogiku studować. Pozdźišo je wón sam wjele z pedagogiki pisał, ale praji sam, zo sebi při pisanju swojich knihi ženje druhe knihe njewza, ale sebi jenož swojich młodźencow prawje žiwje předstaji, a tak so jomu najlěpje poradźi, žiwjoły dobroho woćehnjenja wotkryć, bjez toho, zo by so na druhich woćehnjerjow zepjerał.

W Berlinje kćěješe w poslednim času wěšćeŕstwo. Mnozy chcychu ludźom na wšelake wašnjo něšto wo jich dalšim žiwjenju wěšćić. Kładźechu kharty, hladachu na hwězdy, kedźbowachu na sony a druhe znamjenja, wěšćachu z pisma, předawachu přiwěrkojte spisy a mějachu na hermankach a masach, haj samo w kupnych domach swój „běrow“. Tola knježeŕstwo je tajke přiwěrki zakazało. Tak njemóžeja tajcy „wědomostnicy“ nětko wjacy telko ludźi jebać. Ale wěšće hišće mnozy sami k nim přińdu.

„Kölnische Volkszeitung“ pisa, zo njedosaha, zo wšelakich ludźi njepłódnych sčinja. Dokelž po operaciji dale splažne žiwjenjo wjedu a to samo hišće bóle njewuwjazane a načinja wjele škody. Tajkich dyrbjeli też dźensa hišće do domow zawrěć. Wězo je to zlě za človjeka, hdyž jomu swobodu zebjeru, ale za lud kmańšo. Druzy dyrbja drje też wudawki za tajke domy zwjesć, ale skónčnje bychu khori pozdźišo hišće wjetšu škodu načinić móhli, a tak bychu wudawki potom hišće wjetše byłe.

Šwica. Dokelž benediktinski klóštr Maria-Einsiedeln lětsa swoje 1000lětne wobstaćo woswjeći, budźe tam lětuši zjězd Khrysta-Krala. Dotalne zjězdy běchu wšě w Němskej. Kongres Khrysta-Krala ma wosebje katolikow wołać k bojej přećiwo bjezbóžnosći.

Catholica-Unio, towaŕstwo, kotrež so wo zjednoćenjo rańšich cyrkwjow z romskej prócuje, wojuje nětkle wosebje wo rusku cyrkej. Zo by prawje wjele ludźi přistupiło, je přinošk jara nizki.

Kalvinska nowina pisa, zo ma jich cyrkej jenož jara mało duchownych. Tohodla njeje dźiw, zo 90% kalvinskich wěriwych wjacy do cyrkwje njepřińdźe. Hdyž ličby lěkarjow a duchownych přirunaš, spóznaješ, zo je za strowotu ćěła lěpje starane hač za strowotu duše. Tak pisa njekatolska nowina.

Awstriska. 1. meje je konkordat z katolskej cyrkwju do mocy stupił. President Miklas a kancler Dollfuß staj z tutej přileżnosću bamžej dźakny list napisałoj. Kanclerej Dollfußej je na joho list kardinal statny sekretar wotmołwił. Wón wosebje wuzběhuje, zo je kancler jako woprawdźity politikar z mudrosću cyłe natwarne dźěło w Awstriskej złožił na zakłady swěry ke Khrystusej a joho cyrkwi. Presidentej Miklasej je bamž sam list napisał. Wón pisa: „Wuraz Twojeje poddatosće, kotryž sy Nam z Našimi awstriskimi synami posrědkował, je Nas nutrnje zwjeselił. Njech wšohomócny Bóh awstriski lud, kotryž je nětko ze Swjatym Stołom nanajkrućišo zwjazany, ze Swojim žohnowanjom a powšitkownym derjemćom wozboži! Jako dopokaz Našich najhorcyšich přećow sćelemy Tebi a wšitkim Awstričanam Naše japoštołske požohnowanjo.“

We wulkich wobydleńskich twarach města Wina bydla tysacy ludźi, kotřiž su pod čišćom socialdemokratow po wójnje z cyrkwje wustupili. Nětko je so jich wjele zaso wróćiło, ale na městnach, hdźež tele wobydleńske kaserny steja, nimaja hišće cyrkwjow. Tohodla maja so nětko we twarjenjach samych připrawić, w kotrychž bychu so Bože służby wotměć móhle, zo bychu tamni wotpadnjeni zaso něšto wo Bohu słyšeli a Bože służby wopytać móhli.

Po přehladanju prjedawšich socialistiskich knihownjow su namakali, zo su prjedawši knježa we swojich knihownjach wšě spisy měli, kotrež někak přećiwo cyrkwi šćuwachu abo ju směšachu; knihe, kotrež to njećinjachu, te sebi hakle njekupowachu. A špatne knihe a spisy potom nimale darmo (dokelž dźěn běchu wot statnych pjenjez abo wot strony kupjene) wšěm pilnje wupožčowachu.

Jězbu do Oberammergawa nastupajo!

W tutych dnjach póscelu kóždomu wobdźělnikej nadrobniši porjad cyłeje jězby a też zapis sobupućowarjow. Štóž traš jón w běhu tydźenja dóstał njeje, njech mi to hnydom zdźěli. Dalši dóstanu wokolnik přez póst, bližši z poselnikom. Awto budże pjatk 22. junija rano w 3 hodź. při rozpuću pola Róžanta. Njech tam wšitcy delanscy wobdźělnicy w prawym času su. W Khrósćicach 1/4 4 při haptycy a w Pančicach něšto do 1/2 4 hodź. Wobdźělnicy z Budyšskich stron njech na jenym z tutych městnosćow přistupja. Štóž chce z druhim awtom jěć, njech so bórzy zamołwi. Naša jězba je tuńša hač wšě druhe. Dla druheje jězby za tydźeń. Słodeńk.

Towarstwowy powěstnik.

Budyšin. Wulětny awtobus, z kotrymž sebi „Młoda Jednota“ jutře njedźelu, 10. junija, do Kamjenca a na Pastwišćowu horu wuleći, je hižo wobsadźeny; tuž so dalše přizjewjenja njehodźa přijimać.

Pčołarske towarstwo „Delnjeje Šprewineje Doliny“.

Rozprawa Budyšskeje wobkedźbowarnje za meju.

Wyšina nad morjom	Ćopłota Celsius Min.	Ćopłota Celsius Max.	Ćopłota Měsačna srjedźizna	Přeměn waženoho kołca wot 1.—10.—20.—30. měsaca Přiběrk w gr. 1	Přiběrk w gr. 2	Přiběrk w gr. 3	Wotběrk w gr. 1	Wotběrk w gr. 2	Wotběrk w gr. 3	Hromadže w kg	Wulět na dnjach	Nošerske dny	Z wotkel noša	Dešćowa mnohosć
210	+3	+29	+16,3	2050	1800	1050	600	1300	1200	1,800	29	8	lučne rózički	23,0

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1934.

Kk.: 381. z Njebjelčic: kant. Jan Renař; 382. z Kukowa: Pětr Rječka.

Dr. Rězak wróći so srjedź přichodnoho tydźenja

Wopomnjećo na

swj. firmowanjo

(Wučba z modlitwami)

Knižku na wšitkich farach kaž też w Donnerhakec ćišćerni w Budyšinje dóstanjeće

Płaćizna 20 pjenježkow

„Jednota“

towarstwo katolskich Serbow w Budyšinje

woswjeći

njedźelu, 17. junija 1934, wječor w 8 hodź. swój

załožeński swjedźeń

w „Kolpingowym domje“ w Budyšinje.

Wšitkich lubych přećelow z blizka a z daloka přeprošuje

předsydstwo.

K swj. firmowanju!

Rjane płaćizny hódne

časniki

za hólcow a holcy. Wulki wubjerk. Wšelake płaćizny.

Theodor Natuš,

časnikař w Pančicach.

Žarowanske kharty a listy

kaž też wšě druhe ćišćerske wěcy dóstanjeće

w Donnerhakec ćišćerni

w Budyšinje

Před šulerśk. wrotami 21

Pobožny

Wosadnik

je najrjeńši dar

k s. firmowanju!

Njezabudźće

při kupowanju **časnikow** (za hólcy a holcy) k swj. firmowanju na swojoho

serbskoho časnikarja w Dobrošicach!

Sym sebi wosebje wulki wubjerk wobstaral!

Procesijón do Albendorfa wotjědže **póndźelu 25. junija** rano w 7 hodź. z Budyšina. Štóž chce sobu jěć, njech so pola knjeza Jana Hajny w Nowym Dworje abo pola knjeza Michała Šołty w Kukowje hač do 17. junija zamołwi.

Marja Bělkowa

je ke klamarjej Dučmanej w Khrósćicach při cyrkwi

wot 1. junija 1934 přećahnyła.

Wo dalšu popjeru wšěch česć. woteběrarjow so prosy!

Wróćiwši so wot rowa našeje horcolubowaneje

Hany Margarety,

kotruž smy zańdźenu njedźelu swjatočnje pokhowali, wuprajamy za paćeŕ na póstwječorach, za přewodźenjo k rowu, za wěncowu pychu, pisne a ertne dźělbraćo na našim hłubokim žarowanju

najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez!“

W Budyšinje, 7. junija 1934.

Schäfferowa hasa 4,I.

Swójba Hajnec.

Wróćiwši so wot rowa našoho luboho wuja

Michała Rjedy,

rodź. 1849 na Horje,

kiž na swjedźenju Božoho Ćěła w swj. Jurjowym domje w Kamjencu wumrě, wuprajamy wšitkim, kotřiž su njebohčičkoho w tak bohatej ličbje k rowu přewodźeli, wosebje wjeledost. knj. fararjej Rjedźe a miłosćiwym sotram wustawa, kaž też wšitkim, kotřiž su zemrětomu wječor žiwjenja wołóżeli, naš

najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez“!

W Haslowje, Na Horje, Kukowje, Miłočicach a Kunersdorfje,

na dnju pohrjeba.

Zrudźeni zawostajeni.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki ćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik. — „K. P." čišći so w 1600 exemplarach

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9 — Pokładnik: Jurij Šołta, Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokorečak čo. 3895.

24. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **16. junija 1934.** | **72. lětnik.**

Kak móžeš jubilejny wotpusk dobyć?

Jubileum Swjatoho lěta je nětko na cyły swět přestrěne a traje wot młodych jutrow 1934 hač do młodych jutrow 1935. Za tónle čas móža wšitcy wěriwi (też ći, kotřiž su hižo w zańdźenym lěće wotpusk dobyć móhli) jubilejny wotpusk dobyć, kelkož króć předpisane dobre skutki wukonjeja, a to po swojim spodobanju pak za so, pak za wotemrětych. Skutki za jedyn wotpusk pak maš dokonjeć, prjedy hač z nimi za druhi wotpusk započinaš.

Jednotliwe wuměnjenja:

1. Płaćiwa spowědź.

Tak mjenowana jutrowna spowědź njepłaći za jubileum, je potajkim nimo wotpuskneje hišće wotpołožić. Generalna spowědź njeje trěbna. Spowědź maja też ći wotpołožić, kotřiž ćežkoho hrěcha nimaja; wona njehodźi so do druhoho dobroho skutka přeměnić, khiba, zo ćežka khorosć spowědź znjemóžnja.

2. Płaćiwe swjate woprawjenjo.

Jutrowne swjate woprawjenjo njedosaha. Swjate woprawjenjo jako pućna cyroba w ćežkej khorosći dóstate pak płaći. Swjate woprawjenjo njemóže so supšćić abo do druhoho skutka přeměnić, khiba za ćežkokhorych, kotrež je dóstać njemóža.

3. Wopytowanjo cyrkwjow.

Wěriwi, kotrymž so žane wosebite wołóženjo přizwoliło njeje, dyrbja 12 króć cyrkwje wopytać. Biskop ma sam abo přez społnymócnjenych we wosadach 4 cyrkwje (abo zjawne kapały, w kotrychž znajmjeńša dys a dys Boža mša so čita) postajić; dyrbja to cyrkwje być, w kotrychž so Najswjećiše stajnje khowa abo znajmjeńša za čas wopytow. Jenož w misijónskich krajach, hdźež to móžno njeje, dosahaja druhe domy Bože; wěriwi pak dyrbja so tu w duchu na Najswjećiše dopomnić. Kóžda z tutych cyrkwjow dyrbi so trójcy wopytać, budź na samsnym, budź na wšelakorych dnjach, pak tak, zo cyrkwje za sobu wopytaš, pak, zo cyrkej wopytawši samsnu hnydom druhi a třeći raz wopytaš. Hdźež telko cyrkwjow so w přiměrjenej blizkosći njenamaka, dyrbja so 3, 2 abo też jenož 1 cyrkej postajić, ale tak, zo 3 cyrkwje 4 króć, 2 pak 6 króć a 1 so 12 króć wopyta. Wopyty móža so też zwonka samsneje wosady abo biskopstwa stać, ale w tam postajenych cyrkwjach.

4. Modlitwy.

K česćowanju wulkich potajnosćow, kotrež so w jubilejnym lěće wopominaja, maja so při kóždym wopyće wosebite modlitwy spěwać:

Před wołtarjom z Najswjećišim: 5 króć „Wótče naš" a „Strowa sy Marija", „Česć budź Wótcej" a junu tesame modlitwy na měnjenjo swj. Wótca.

Před křižom: trójcy japštołske wěrywuznaćo a junu „K tebi so modlimy Jězu Khrysće a žohnujemy će, přetož přez twój swjaty křiž sy swět wumóžił" abo podobnu modlitwu.

Před swjećećom Maćerje Božeje: sedm króć „Strowa sy Marija" a junu „Swjata maćeŕ, čiń, zo stajnje toho rany, kiž je za mnje křižowany, wutrobnje ja wopomnju" abo podobnu modlitwu.

Naposled hišće junu před wołtarjom z Najswjećišim: junu „japoštołske wěrywuznaćo".

Kaž pola wšitkich dospołnych wotpuskow, dyrbi znajmjeńša posledni z předpisanych skutkow w stawje swjatosćaceje hnady dokonjany być. Štóž je so potajkim prjedy wuspowědał a by před dopjelnjenjom poslednjoho wuměnjenja ćežcy zhrěšił, by dyrbjał znowa swjatosćacu hnadu sebi přiswojić, znajmjeńša z wubudźenjom dospołneje želnosće, abo jeli jubilejne swjate woprawjenjo hišće so stało njeje, z wospjetnej spowědźu.

Rozhlad w swěće.

Hitler pola Mussolinia.

Štwórtk rano poda so němski kancler z lětadłom do Venediga, hdźež so z italskim ministerskim presidentom Mussoliniom zetka. Němskoho kanclera přewodźeja někotre wosoby, mjez nimi tež zwonkowny minister z Neurath. Zmysł tutoho zeńdźenja je, zo byštaj so statnikaj bliže zeznałoj a powšitkownje wo politiskim położenju so rozrěčałoj.

Dr. Goebbels we Waršawje.

Němski minister za ludowe rozwučenjo a propagandu Dr. Goebbels je po třihodźinskej jězbje z lětadłom srjedu popołdnju Waršawske zastaniščo dócpěł. Němski pósłanc z Moltke a sobustawy pósłanstwa joho powitachu. Wulki přednošk Dr. Goebbelsa započa so w 6 hodź. wječor. Tysacy ludźi dyrbjachu so zasy wróćić, dokelž bě žurla přepjelnjena. Přednošk traješe $1^1/_2$ hodźiny a přitomni mytowachu jón ze šumjacym přikleskom. Prof. Cilinski wupraji němskomu ministrej najwutrobniši dźak.

Jenajke šulstwo po cyłej Němskej.

Nadrobne rozrěčowanjo we wšitkich ważnych prašenjach šulow a wysokich šulow wotměchu so w Karlsruhe, Stuttgarće a Mnichowje w přitomnosći němskoho ministra za wocehnjenjo Rusta. Rozrěčowanja swědčachu wo přezjednosći mjez kultowymi ministrami krajow a němskim ministrom. Reformy maju rozwučowanjo we wšelakich šulach zjednorić a zjednoćić. Při nowarjadowanju šulskoho lěta maju so lěćne prózdniny wo 4 njedźele podlěšić. Za to so zbytne prózdniny skrótša. Tute 4 njedźele maju wučerjam służić k nacional-politiskomu wědomostnomu a ćělnomu posylnjenju w zhromadnych lěhwach.

Přeco zasy železniske nadpady.

Awstriska njemóže tak k prawomu měrej dónć. Přeco zasy skućeja tam nadpady na železnicu, na železniske mosty atd. Pola Vöcklamarkta sta so w nocy k soboće bombowy nadpad. Móst je so jara ćežko wobškodźił. Ćah pak njeje do njezboża přišoł. Druhi nadpad sčini so na Winsko-Triestsku železnicu mjez Semmeringom a Breitensteinom.

Wšitke nadpady běchu tutón króć derje přihotowane a tohodla mócnišo skutkowachu. Policija žanoho sleda za nadpadnikami nima. We Winje je njedźelu wurjadna ministerska rada wobzamkła, zo so w kóždej gmejnje dobrowólna wobora zestaja, kiž přećiwo złóstnikam zakroči. Wjetše myta su so postajile za wotkryćo złóstnikow. Tajkim nadpadam z najkrućišim i khłostanjemi hroža, wosebje tež ze smjertnym khłostanjom.

Zeńdźenjo statnikow we Venedigu.

Šef italskoho knježeństwa Mussolini a němski kancler Adolf Hitler so we Venedigu zetkaštaj. Tež francózski zwonkowny minister Barthou je połhamtske přeprošenjo do Roma dóstał. Ale jomu njeje pječa móžno, so hač do nazymy na tajkim zeńdźenju wobdźělić.

Češka, Rumunska — Ruska.

Ludowy komisar Litwinow z Ruskeje a češkosłowakski zwonkowny minister dr. Beneš staj w Ženewje pismje wuměniłoj, z kotrymajž so normalne poćahi mjez woběmaj krajomaj postaja. Tež rumunski zwonkowny minister Titulescu je ze zastupjerjom sowjetskeje Ruskeje tosame wujednał. Wyše toho chce kóžde knježeństwo prawa druhoho sebi ważić a žane nochce do nutřkownych należnosćow druhoho stata zapřimować. ani z agitaciju ani z propagandu.

Genf.

W Genfje su so nětko 4 dźěłowe wubjerki postajiłe. Wulki zajim wobstoji za zestajenjo bjezstrachowoho wubjerka. Do njoho budźa z wuwzaćom Němskeje wšitke europske staty słušeć. Wuheński zastupjeŕ wotpokaza wobdźělenjo Wuheńskeje jako sobustaw bjezstrachowoho wubjerka, wona a tež Italska jenož wobkedźbowarja póśćele. Jendźelska dawa so ze sobustawom zastupować, ale swój přinošk je hižo z Locarnskim zrěčenjom zapłaćiła. Litwinow, jako zastupjeŕ Ruskeje wupraji tohorunja swoje wobmyslenjo. Wón mjez druhim praji, zo njeje měr jenož europski privileg, ale měr móže so tež zwonka Europy kazyć. Henderson pak joho změrowa a praji, zo njejsu nadawki tutoho bjezstrachowoho wubjerka na žane wašnjo wobmjezowane. Skónčnje so wutworjenju wubjerka jenohłósnje přihłosowaše z wuměnjenjemi wot Wuheńskeje a Italskeje činjenymi.

Napjatosć w Španiskej.

Španiske knježeństwo je wóndano zakoń za ratańtwo k přepruhowanju přepokazało, zo by zwěśćiło, hač ma we tutej należnosći Kataloniska abo španiski sejm rozsudźić. Nětk je statny sud postajił: Kataloniska nima prawa k reformje ratańtwa zakonje wudawać. To je wězo wulke rozhorjenjo zbudźiło. Wutoru je 21 zapósłancow kataloniskeje lěwicy z Madridskoho parlamenta wustupiło. W Barcelonje woznamjenješe skhadźowanjo kataloniskoho parlamenta wulke wustupjenjo za autonomne knježeństwo. Lud so na kataloniskich prawicarjow złobi, dokelž při ratańskim prašenju na stronje centralnoho knježeństwa stojachu.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Najdostojniši knjez biskop excellenca Pětr Legge budźe započatk julija na wšelakich městnach našeje wokoliny swjaty sakrament firmowanja wudźěleć a to:

1. julija w Biskopicach,
3. julija w Khróćicach,
4. julija w Njebjelčicach, } započatk dop. we 8 hodź.
5. julija w Radworju, }
6. julija w klóštrskej cyrkwi Marijineje Hwězdy dopołd. $^3/_4$9 hodźin,
7. julija we Wotrowje,
8. julija w Kamjencu, dop. w 9 hodź.,
9. julija w Baćonju, dop. w 8 hodź.

Popołdnju na jenym z tutych dnjow w Brunowje. 2. julija, na swjedźenju wopytanja swjateje Marije, budźe dop. w 9 hodź. swjatočna biskopska Boža mša w Różeńće.

Z Budyšina. Wot 21 knježnow, kotrež tukhwilnje klóštrk franciskankow wobjima, wotpołožištej zašłu njedźelu dwě wěčne sluby (profes). Stej to knježnje M. Franciska a M. Maria Aloisija. Prěnja wobstara zwonkownu służbu kaž zahrodku a kapalu a khodźi tež „po prošenju“ a tuž je tež w Serbach znata. Wobej stej w krejnym přećelstwje. Wjeledostojny knjez rektor Löbmann je duchowny wótc klóštrka a měješe tež swjatočne slubjenjo nawjedować. Po ćichej Božej mši, na kotrejž knježny łaćonski spěwachu, prědowaše duchowny knjez a po tym wotměchu so wobrjady. Při tym spěwa so litanija ke wšěm swjatym. Duchowna knježna leži mjez tym na wobliču, wodźeta z ćěłowej płachtu. Na to slubi před Najswjećišim, zo chce přecy wostać dźowka swj. Franciska a njewěsta Jězusowa. Mjez tym, zo knježna M. Maria Aloisija pozdźišo do klóštrka přińdźe, je tu knježna M. Franciska wot spočatka joho nastaća. Tehdy běše klóštr jara wuzki twar a k tomu hladaše khudoba wšudźe z woknami nutř. Hdyž je so pozdźišo polěpšiło, ma so to darniwosći wěriwych a zdźěla tež cuzowěriwych dźakować. Štóž sej mysli, zo knježny w klóštrje lěnjoho pasu, so myli. Wušiwaja wšelake cyrkwinske drasty a wěcy. Swoju zahrodku sej jara haja. Róže a rostliny su jich lubuški a z nimi wědźa kapałku nanajrjeńšo wupyšić. Zda so, zo budźe z wulkim měrom wokoło klóštra bórzy nimo. Hdyž budźe dróha dotwarjena, potom budźe wobkhód wot Husarskich kasarnow po njej pokazany, a tak budźe so do swjatnicy franciskankow hołk dobywać. Nowymaj knježnjoma rjadu přejemy: Bóh daj jimaj zbožo w swjatym powołanju.

Z Budyšina. Naša „Jednota“ woswjeći jutře njedźelu swój 32lětny założeński swjedźeń w „Kolpingowym domje“. Porjad je jara bohaty. Dźiwadło „Założeński swjedźeń“ so prěni raz w Budyšinje předstaja a je tohodla wšitkim njeznate. Hra je jara přihodźaca za swjedźeń a naša „Młoda Jednota“ nam zaruči, zo so derje hraje. W prěnim dźěle pak zaklinči serbski spěw. Tak přińdźće wšitcy, zastup je nizki, płaći jenož 30 pj.

Ze Sernjan. Pućowanske zaradźenjo za maćerje we Sernjanach—Pěskecach—Serbskich Pazlicach wotměje so wutoru, 19. junija a to: popołdnju 1/2 2 hodź. w Zernjanach w hosćeńcu; popołdnju 1/2 3 hodź. w Pěskecach w hosćeńcu; popołdnju 1/2 4 hodź. w Serbskich Pazlicach w hosćeńcu.

Z Konjec. Srjedu, 13. junija swjećeše naša wjesnjanka Madlena zwud. Henčowa swoje 90. narodniny. Wona je rodźena Šołćic abo też mjenowana Reiskec z Konjec. Jeje mandźelski Mikławš Henč, kiž běše žiwnosćeŕ a ćesla, je hižo 30. junija 1900 wumrěł. Z mandźelstwa wukhadźeja dźěći: Michał, kiž je doma ženjeny, Mikławš, naš braška w Konjecach; Marja je w Sulšecach ženjena a Hańža, nježenjena doma, šwalći. Zwjesela so hišće poměrnje dobreje strowoty, khodźi porjadnje do Šunowskeje kapałki na Božu mšu. Bjesaduje z kóždym rady a přećelnje, wě wjele powědać z nazhonjenja. Henčec wowka njeje jenož najstarša wjesnanka, ale w cyłej wosadźe najstarša wosoba.

— Nimo zelenych kwasow swjećimy lětsa w Konjecach też sleborne. 27. měrca měještaj swój sleborny kwas Jakub Šwejda a mandźelska Hana rodź. Brojerec z Ralbic. Přichodny pjatk budźe 25 lět, zo sebi kubleŕ Jurij Kral a joho mandźelska Hańža rodź. Šołćic z Konjec ruku před wěrowanskim wołtarjom zawdaštaj. „Katolski Posoł“ přeje jubilaram jako swojim swěrnym čitarjam wjele zboža!

Z Olomouce (Olmütz) w Čechach so nam zdźěli, zo tam knjez biskopski rada Ignac Pouč wumrě. Wón běše dołholětny sobustaw našoho towarstwa a swěrny čitaŕ „Katolskoho Posoła“. Njech wotpočuje w měrje!

Domowinski zlět w Radworju.

Ty a ja

smój jenož dwaj. Tola tysacy budźa 15. julija w Radworju! Ty a ja žadyn hłubši zaćišć nihdźe njezawostajimoj, tola cyły serbski lud dopokaže přezjednosć w ćežkim serbskim prócowanju. Ty a ja smoj dźěl serbskoho luda. Tohodla słušamoj Ty a ja 15. julija do Radworja! Też Ty a ja ćežke zamołwjenjo za wobstaćo našoho ludstwa a luda njesemoj, też Ty a ja mamoj winowatosć za zajimy Serbstwa wustupować. Kóždy jednotliwc, kóžda swójba, kóžda wosada je dźěl luda! Jenož z jednotliwcow nastawa wulka syła. Tohodla kóždy jednotliwc do dźěła! Wšitcy swěrni a sprawni Serbja stoja kruće a swěrnje hromadźe, hdyž nas serbski wjednik woła. Naš wjednik Domowiny, knjez wučeŕ Pawoł Nejdo, ma našu połnu dowěru a raznje zastupujemy a podpjeramy joho prócowanjo, też my katolscy Serbja! Naš wjednik Nejdo nas woła do Radworja a štóž njeje šelma, tón tam budźe. Też za nas płaća krasne słowa našoho kanclera A. Hitlera „Ničo za sebje, wšo za swój lud!“ Wšo za swój lud — wšo potajkim za nas! Wšo budźe w Radworju, wšitcy tam wuznaja swoju přisłušnosć k serbskej maćeri!

Khróśćanska hólčina w Radworju.

Zaňdźenu njedźelu, rano 1/2 7 hodź., ćehnješe wjesoła črjódka našeje hólčiny spěwajo ze wsy. 30 hólcow, nimale wšě we zwjazkowej drasće, módre košle ze žołtym rubiškom, rjany to napohlad. Po hodźincy stojachmy před Baćonskej swjatnicu. Zhromadnje zastupichmy. Před wustajenym Najswjećišim spěwachmy klečo kěrluš „Jězu, twój žiwy“. Hnujacy klinčeše kěrluš z dźěśćowskich hortow po rjanym gotiskim twarje. Bórzy so swjatočna Boża mša započa. Po njej prědowaše knjez faraŕ wo Najswjećišej wutrobje Jězusowej. Rozestaja spočatk jeje česćowanja a kajke njesměrne hnady su přeco zasy přez lětstotki z toho česćowanja wukhadźałe. Po prědowanju zestupachmy so před wołtaŕ swj. Marije, našeje njebjeskeje maćerje. Tu zaklinča rjany zwjazkowy kěrluš „Žiwjenjo daj čiste, wjedź nas prawe puće“ a zasy „Wzmi pod płachć nas bědnych“. Něžnje a zdobom nutrnje stupachu słowa z njewinowatych wutrobow k njebju, před trón našeje patronki. Tu stoješe črjódka dźěći, nadběhowaše swoju njebjesku maćeŕ, zo by jim čiste, póćciwe žiwjenjo wuprosyła. Jeje škitej so poručachu. Kak husto su hižo tute rjane słowa z jich hortow zaklinčałe. Zawěśće šćedra, luboścziwa maćeŕska wutroba swjateje Marije nas wusłyši, nam wuprosy póćciwe bohabojazne žiwjenjo, hdyž so tak pod jeje škit stajamy. Rjany dom Boži wopušćiwši, khwatachmy wjesele dale. Před Haslowom so do kłódka zesydachmy a dachmy sebi pomazki, kiž bě nam starosćiwa maćeŕka sobu dała, słodźeć. Spěwajo khwatachmy dale. 1/2 12 hodź. běchmy před Radwořskej faru. Knjez faraŕ Nowak nas lubje powita. Chcychmy sebi wobjed wonka sami warić, ale knjez faraŕ radźeše, zo bychmy to w joho kuchni činili, přetož mějachmy mało časa. Wšitcy běchu wot puća mučni, tuž so na farskim dworje do kłódka zesydachmy. Mjez tym so wobjed zwari. Wboha kuchaŕka měješe najwjacy dźěła. Za poł hodźiny bě poliwka hižo hotowa. Přinjesechu dwaj wulkej horncaj a wokoło kóždoho so črjódka zestupa. Najprjedy so paćeŕ wuspěwa a potom wšitcy mócnje jědźachu. To bě najkhmańši dopokaz, zo fararjec kuchaŕka swoje wumělstwo derje rozemi. Jej słuša wosebite „Zapłać Bóh“. Mjez tym bě Khróśćanski prezes, knjez kapłan Młónk přijěł. Wšitcy hromadźe buchmy wokoło wulkich farskich horncow stojacy fotografowani. Z krótkej modlitwu so wobjed skónči. Čas so miny a bórzy wołachu zwony k nyšporu. Přećelni Radwořćenjo nam prěnje ławki přewostajichu. Po nyšporje zaklinča hišće raz zwjazkowy kěrluš a potom dźěchmy sebi zajimawosće sławnoho Radworja wobhladać. Knjez N. da hólcam pjenježny dar, za kotryž sebi dobru malenowu wodu kupichu. Słodźeše wulkotnje. Kóždy móžeše so do syteje wole napić. Wšitcy nalachu sebi hišće swoje bleše. Spominachmy hišće na dompuću na dobroćiwoho daricerja.

Mjez tym bě časnik hač na 1/2 5 hodź. zaléžł. Nastupichmy, a ćehnjechmy spěwajo zasy domoj. Lědy běchmy z Radworja won, přesćahnychu nas někotři w brunych košlach z kolesami. Před Khasowom na nas čakachu. Potom jědźechu zasy dale. Přińdźechmy mjez tym hač do Krónćy. Spěwachmy „A z nami su bratřa po wěrje a krwi a Khrystus nam kaza, wjedźe nas w ćmi“. Krónću mějachmy za khribjetom, zasy stoji črjóda při puću. Wšitcy we uniformje. Někotre šulske dźěći, tamni starši, hač do 20 lět. Dźěći ćahnu spěwajo z pokhodom. Nadobo wutohrnje najsylniši z nich małomu korhownikej wot zady khorhowčku. Tamni zanjesechu na to wulke wołanjo. 30 katolskim dźěćom bě so jich korhowčka wzała. Hólcy běchu so trochu stróžili, ćehnjechu pak dale, nimo Zaměćanskoho wětrnika, přez Horu do Khróśćic. Zhromadnje stupichu so před kapałku Lourdeskeje maćerje Božeje a wuspěwachu tu krótki wječorny paćeŕ. Woprawdźe pobožnje wuroni so z młodych wutrobow „Pod twój zakit ćěkamy“. Z postrowom „Swěru zdar“ so črjóda rozpušći. W jich wočach móžeše kóždy čitać njebojaznu swěru ke „Khrystej kralej“.

700lětny jubilej klóštra Marijinoho Doła.

Wulkotna manifestacija za cyrkej, domiznu a stat.

W Marijinym Dole, 10. junija 1934.

W dolinje Nisy skhowany, wot lěsow a polow wobrubjeny stoji klóštr Marijiny Dół — tamna Mariae Vallis — na wšě **700 lět** jako znamjo krutoho wěrywuznaća a stołp katolskeje cyrkwje w tamnišich kónćinach. Mnohe wichory su ćahnyłe přez lud a kraj a njejsu zamohłe tutón štom zlemić. A tak stoji tuta swjatnica njezranjena a njezlemjena, wutrawši 700 lět běd̄enja a wojowanja.

Tutón wurjadny swjedźeń njebě jenož wosebity dźeń za katolikow južneje Łužicy. Z namjeznych kónčin, samo z Khrósćanskeje wosady, z Drježdźan a z pohraničneje Českeje běchu česćowarjo hnadownoho městna přikhwatali, a běchu tak swědkojo **wulkeje manifestacije,** kajkuž snadź tutón poniżny wustaw, wjes a wokolina widźałe njejsu. Tohodla běchu też propstownja, konvent a dwór krasnje wupyšene a tribuna před konventom natwarjena.

Radostnje witany přikhwata wysokodostojny knjez biskop, excellenca Pětr Legge, w dopołdnišich hodźinach na swjedźeńske městno a dźeržeše w přitulnej cyrkwi, kiž je z wobrazami a z ornamentami nanajkrasnišo wudebjena, pontifikalnu Božu mšu z assistencu klóštrskich a dalšich duchownych. Klóštrske knježny spěwachu při tym wjacyhłósnu missu wot Hallera.

Po evangeliu prědowaše generalny vikar dr. Soppa tym syłam ludu, kiž pjelnješe cyłu cyrkej hač do presbyteria. Před duchownymaj wočomaj pobožnoho připosłucharja ćehnješe 700 lět nimo. Kelko je klóštr w běhu tutoho dołhoho časa přetrał! Tuž móže horda być duchowna swójba na swojich prjedownikow. Wobdźiwamy při tym Božu předwidźiwosć, kiž je dawa znutřkowne a zwonkowne ćeže znjesć hač do našoho časa. Tak je był a wostanje tutón klóštr městnosć wopora, paćerja a sebjezapréća. Njebychu-li tute čiste knježny swěrne wostałe swojej wěrje, by cyła klóštrska wokolina wěru zhubiła. Prědar spominaše też na socialne zarjadowanjo klóštra, na joho šulu, kiž je telko dobrych płodow přinjesła.

Na kóncu Božeje mšě požohnowa knjez biskop pobožnych wěriwych a po wustupjenju z cyrkwje rozmołwješe so na klóštrskim dworje ze swojimi diecezanami, wosebje z dźěćimi, kotrež jomu z błyšćatymaj wočomaj na prašenja wotmołwjachu, tola druhe zasy strachoćiwje na njoho zhladowachu, zo tak wysoki knjez z nimi rěči.

Popołdnju w třećej hodźinje pjelnjachu hižo tysacy klóštrski dwór, wosebje młodźina, hdyž so bóle zwonkowna swjatočnosć započinaše. Na balkonje propstownje pokaza so propst P. Rafael Hora a wotewri z jasnym hłosom, podpjerany přez wótřeréčaka, manifestaciju z katolskim postrowom. Wita wšitkich w mjenje konventa, biskopa, zastupjerja tachantstwa a duchownstwo. Powědaše zhromadźenomu ludej, kak su poniżne knježny w běhu 700 lět swěrnje swoju wěru wuznawałe po znatej zasadźe: Dźěłaj a spěwaj! Kak su tute duchowne swójstwo dźeržałe hač do našich dnjow.

Zesylnjenaj cyrkwinskej khóraj z Wostrowca a z Königshajna wobrubještaj rěče, z cyła cyłu swjatočnosć z přihodnymi spěwami.

W sćěhowacej swjedźeńskej rěči staji profesor dr. Hatzfeld z Paderborna swoje słowa pod hesło: **Chcemy wuznawać.** Chcemy tajcy być a wostać kaž naši wótcojo běchu, kotřiž swoje credo wuznawachu. Kak zbožowni smy my, zo smy sej přez lětstotki swoju křesćansku powahu a wěru wukhowali. Wosebje wobroći so rěčnik na bohaće zastupjenu młodźinu a praša so, hač je naša nabožna khorhoj też pola njeje derje wukhowana. Joho jadriwe, nimale hodźinu trajace słowa běchu jeničke swjate wuznaćo k wěrje, k domiznje a k statej a běchu na jara płódnu rolu padnyłe a wunuzowachu sej mócny příklesk.

Też klóštrski knježnjacy khór porjeńši swjedź. ń z rjanym hudźbnym darom. Spěwaše w konvenće při šěroko wotewrjenych woknach „Ave Maria“ wot Mitterera štyrihłósnje a bě jara derje słyšeć. Tomu přizamkny so zhromadny spěw „Njech kruće stoji křesćanski slub!“ A nawječorne wětry njesechu tutón slub z wuzkich klóštrskich murjow won do doliny, do šěrokoho swěta, hdźež katolscy wěriwi tosame wuznawaju.

Też knjez biskop nochcyše sej přileżnosć nimo hić dać, k swojim diecezanam tu poréčeć, a bu zahorjenje witany, hdyž so na balkonje pokaza. „W tutej hodźinje radosće“, tak započa swoje słowa, „zhladujemy na tutej historiskej zemi horje k Bohu. Před 700 lětami bu tu rostlinka zasadźena, z kotrejež je so něšto wulkotne wuwiło — swjata katolska wěra a křesćanske kulturne kubło. Za tajki wuznam tuteje městnosće chcemy so Bohu dźakować, zo je klóštr w mnohich ćežach časa nam tute drohotne kubło zakhował.“ W dalšim rozłoži njesebičnu dźěławosć a spomožne skutkowanjo Bohu poswjećenych knježnow za ćichimi klóštrskimi murjemi a prošeše, Khrystusa też njesć do našoho časa. Na kóncu wudźěli biskopske žohnowanjo a kaž swjaty slub wurazy z tysacow ertow mócnje ambrozianski khwalbny kěrluš, jako credo, sylne wuznaćo k Bohu a cyrkwi.

Skónčnje dźakowaše so knjez farař Kielmann z Grunowy wšitkim, kotřiž su na kajkežkuli wašnjo tutón wurjadny swjedźeń zmóžnyli a porjeńšili. Potom rozmołwješe so knjez biskop z młodźinu, kotraž hišće na joho słowo čakaše. Jej da hesło na puć, wšudźe křesćanske zmyslenjo do žiwjenja njesć a tak lud a človjestwo ponowjeć.

Pomału rozběža so lud w přeswědčenju, zo je dźeń radosće, znutřkownoho pozběhnjenja a skrućenja přeživił. Tuta mócna manifestacija bě z najwěsćišim dopokazom, zo katolski lud kruće stoji k swojim klóštrskim rjadam a je njewobhladuje jako něšto za naš čas njetrjebawše. Tute zjawne wuznaćo budźe też wěsće klóštrske knježny, kotrež w bohabojosći a swjatej lubosći swoje žiwjenjo wopruja za duchowne a ćělne zbožo swojich sobučłowjekow, pohonjeć, w dotalnej swěrje a zahorjenosći swojomu ćežkomu zaměrej służić. Tuž też „Katolski Posoł“ přiwoła klóštrej, kotryž we swojich murjach z dawna sem mnohe serbske knježny hospoduje, na prjozy do wosmoho stoléta wutrobne: Ad multos annos!

Młoda Jednota na wuléće.

To bě khětro wulki šwórčak, kotryž nas na wšě 35 młoduškow, holcy a hólcy, póžeri a z nami ćerješe po cyłym katolskim serbskim kraju. W připołdnišej hodźinje so před našej farskej cyrkwju zeńdźechmy a hdyž dóńdźe naš nawjedowař a zarjadowař wuléta, knjez kapłan Cyž, wotjěchmy z wjesołym spěwčkom a wjesołej wutrobu do Klóštrskeje kónčiny. Po cyłym puću wotměnješe so spěw ze spěwom, bě to bjez dźiwa, hdyž nam knjez kapłan stajnje zasy nowy a rjeńši spěw zakantori. Dojěwši do Klóštra, pozastachmy, zo bychmy sebi junu zblizka wobhladali klóštrsku rjanu, znowa wumolowanu cyrkej, wysoke klóštrske murje a šěroki park. Naši hólcy wězo dyrbjachu też na kóždy pad na piwarnju pohladać, hdźež samo piwarcej někotre bleški dobroho klóštrskoho piwa wuwěšćichu.

Dale wjedźeše nas šwórčaty a stonacy autobus do sławnoho Kamjenca. Dokelž mějachmy junaka mjez nami, kotryž Kamjenc derje znaješe, podćisnychmy so joho wjednistwje. Na pastwišćowej horje sebi wobhladachmy wšelake zajimawe rostliny a, štož bě za wšelakich hišće wažniše, napichmy so Kamjencskoho dobroho khofeja. Dokelž nas čas honješe, wobhladachmy z khwatkom hišće krasny katolski wołtař evangelskeje cyrkwje a wopytachmy Kamjencsku katolsku cyrkwičku.

Nětko khwatachmy do Njebjelčic, hdźež nam knjez farař Mič wyšpor z krasnym prědowanjom wuhotowa. Potom sebi Njebjelčicy wobhladachmy — a, hdyž chcychmy wotjěć, tu połojca wobdźělnikow njebě. Z holcami maš tola stajnje někajke mjerzanjo, sebi pomyslich — budu sebi to spomjatkować, hdyž pytam sebi junu žonu! (Přisp.: Tak měni dopisowař.) Skónčnje tu wšitcy běchu a, hdyž běchmy knjezej fararjej Mičej zastaničko zanjesli, dojěhdźechmy do Worklec. Tu mějachmy zasy junu zbožo! Hospodliwa swójba Krawcec nas pěknje z khofejom a dobrym přikuskom pohosći. Sława Krawcecom!

Nětko pak spěšnje do Khrósćic! Tu mějachmy wosebitu misiju, chcychmy powitać bywšoho praezesa knjeza kapłana Handriku. Knježny chcychu knjeza kapłana překhwapić z rjanym spěwom před woknami — ale ći wjedrowi hólcy běchu je přeradźili. Knjez kapłan Handrika nas wšěch lubje we swojim bydlenju powita — wjesołe spěwy za-

klinčachu a radosć knježeše wšudże. Dokelž bě hižo ćma, hišće skoku skočichmy na wokomik k Bjeńšecom, a potom dźěše z khwatkom zasy do Budyšina. Bě rjenje, jara rjenje na wuléće Młodeje Jednoty a smy wutrobnje dźakowni zarjadnikej krasnoho dnja, knjezej kapłanej Cyžej.

Swjaty Beno kluče pyta.

Běše něhdy sławny biskop z mjenom Beno. Junu popadny rybu a w njej namaka kluč. Z tutym klučom je *potom swoju biskopsku cyrkej wotamknył, w kotrejž su* čłowjekojo zasy Boha namakali a spóznali. Beno hižo tu dawno wjacy na zemi njeje, je w njebjesach, a křesćenjo wobroćeja so k njomu z prósťwami wo zastupowanjo, dokelž dźěn je swjaty. A swjeći skutkuja njepřestawajcy w njebjesach dale to, štož su na zemi činili. Kamjeńtnu swjatnicu swjaty Beno wjacy wotamkać njemóže, dokelž w njebjesach njeje kamjeńtnych twarow a železnych kluči. Ale čłowjeske wutroby swjaty Beno dźensa hišće wotamka, zo bychu zasy namakałe puć k Bohu — puć do domizny — duše —, wutroby wón wotamka, zo bychu so wotewriłe hnadże Božej.

Lětstotki běchu so pominyłe po smjerći sławnoho swjatoho biskopa Mišnjanskoho. Přibliži so zrudny čas, w kotrymž wohrěwace a wobswětlace słónco praweje katolskeje wěry so poča zaćmiwać. Njeběše to zrudnje, zo też w něhdušim starym biskopstwje swjatoho Bena mnozy wjacy njewěrjachu do jeneje swjateje katolskeje cyrkwje? A zo njemějachu tuž też žaneje lubosće k Swjatomu Wótcej we Romje! A zo njeběchu wjacy poddaći zastupnikej Khrystusowomu na zemi! Połojčna běše jich wěra. Přez dwělowanjo we wěrje też po času lubosć woliwkny. A w tutej dušinej zymicy so jich wutroby zamknychu a stwjerdnychu.

Też dźensa ma swjaty Beno telko dźěła a starosćow z wotamkanjom čłowjeskich wutrobow. Njepřestawajcy wón wotamkuje — rady a lubje — a tola je dosć zrudnje. Wěš, čohodla? Dokelž je hišće njesmjlnje wjele zaslepjenych a zasakłych wutrobow. Swjaty biskop njepyta dźensa kluči ze železa a worcla, ale wón pyta žiwe kluče, kluče lubosće a woporniwosće. Njechaš też ty, luby čitarjo a luba čitarka, so jomu poskićić jako tajki žiwy kluč?

Runje w biskopstwje swj. Bena su hišće mnozy, kotřiž mało wědźa wo njeskónčnej lubości našoho Knjeza a Zbóžnika a drje hišće mjenje wo joho swjatej cyrkwi, w kotrejž je wón dale žiwy wěki na wěki. Njewidźimy mnohich wokoło so, kotřiž so wjacy modlić njechadźa, dokelž zacpěwaja, štož bě našim wótcam swjate. Nochceš so też ty za tutych wbohich rad něšto modlić? Je jich telko njeměrnych a njespokojnych wutrobow! Njechaš jim měr a pokoj do wutrobow wuliwać? Je jich telko wutrobow zwjeršnosće a zwonkownosće. Njechaš jim dopomhać k znutřkownomu zmyslenju? Je jich telko hordych a nadutych wutrobow. Njechaš jim pokazać puć wěrnosće a poniżnosće? Njewidźiš zadwělowace wutroby? O spožč jim tola škričku nadźije! Je jich telko njeluboznych wutrobow. Pokaž jim tu lubosć w skutku! Je jich hišće mnohich zawrjenych wutrobow. Budź ty jim kluč nowoho zbožownoho žiwjenja!

—i—

Njedźelu 8. julija pop. w 3 hodź.

budże

nabožna manifestacija katolskich Serbow

w dworje klóštra Marijineje Hwězdy.

Nadrobny porjad so w přichodnym čisle „K. P.“ wozjewi.

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. Swjaty Wótc je na posedźenju konsistoria prajił, zo chce přichodnje nowych kardinalow pomjenować. Što tući su, wě jenož bamž sam. Wšelakich winow dla pak so tajke pomjenowanjo jenož w myslach Swjatoho Wótca druhdy stanje, bjez toho, zo by so mjeno hižo wozjewiło. Na př. Hdyž snadź ma tón, kotrohož chce za kardinala pomjenować, hišće někajke nižše zastojnstwo, w kotrymž wón jako kardinal wjacy zawostać njemóže. Zajimawy pad bě też pomjenowanjo kardinala Bertrama Wrótsławskoho. 1916 bě bamž Benedikt XV. joho w swojich myslach na kardinala pomjenował, wójnskich wobstojnosćow dla pak wón joho mjeno hakle 1919 wozjewi.

Sobotu do Swjatkow je Swjaty Wótc wjele němskich putnikow přijał, kotřiž běchu na swjatoprajenjo Konrada Parzhamskoho přijěli. K nim bamž wo wobstojnosćach w Němskej rěčeše a praji, zo je rjenje, zo němscy katolikojo najebać wšelkich ćežow swěrnje k zastupjerjej Khrystusowomu dźerža. Wón pokhwali, zo chcedźa samo, jeli trjeba, też za swoju wěru ćerpjeć. Wosebje pak wón derje wě, kak ćežko je nětkle za katolsku młodźinu. Na kóncu da wšěm bamžowske požohnowanjo, wosebje pak tym, kotřiž su traš za swoju wěru ćerpjeli, a biskopam, kotřiž ju zakituja.

K francózskim putnikam poréča bamž wo swj. křižu. Křesćan mjenuje swoje starosće a nuzy a ćerpjenja křižiki. Z tym wón praji, zo je sćěhowar Khrystusowy. Swjaty Duch mjenuje tohodla tych, kotřiž njechadźa ničo wo sćerpnym znjesenju křižikow a wo sebjezapréću wědźeć, njepřećelow swj. křiža.

Za misijóny je w poslednim lěće Amerika (USA) najwjacy nawdała. Tam přińdże na kóždoho katolika 0,21 liry. W druhich krajach pak na katolika husto hišće štwórć pjenježka njepřińdże. Zo pak bychu katolske misijóny na dosahace wašnjo pjenježnje zastarane byłe, dyrbjał kóždy katolik znajmjeńša 25 pjenježkow lětnje za misijóny dać, wězo też dźěći. Komuž je možno, njech pilnje za misijóny wopruje, dokelž dźěn mnozy woprawdźe njemóžeja hišće tamne 25 pjenježkow dać.

Před krótkim pisachmy wo nowinarjach z cyłoho swěta, kotřiž Swjatoho Wótca wopytachu. Podobnje kaž jim je so też hižo druhim w prjedawšich časach zešło. Tak přińdże jónu něhduši francózski ministerski president Thiers do Roma a prošeše wo audijencu pola bamža, tola staji wuměnjenjo, zo jako protestant njecha před bamžom so pokłonić a jomu też nic ruku košić. Hdyž to bamžej Hrjehorjej XVI. wozjewichu, praji, zo móže Thiers wšo činić kaž wón chce. Potom Thiers zastupi. Hdyž pak Swjatoho Wótca wohlada, zwjeze so na kolenje a wokoši bamžej nohu, kaž bě to w prjedawšich časach wašnjo. Bamž so joho přećelnje wopraša: Knjez minister, sće snadź pře něšto padnył? Haj, napřećiwi Thiers, pře wulkosć bamžowstwa my wšitcy padamy.

Němska. Dokelž běchu w Ermlandskim biskopstwje towarstwam katolskeje młodźiny wšě zjawne skutkowanjo zakazali, je biskop Kaller statnej policiji list napisał, w kotrymž přećiwo zakazni protestuje. Tajka zakaznja je přećiwo postajenjam konkordata. Katolska młodźina njeje ženje někak přećiwo wyšnosći wustupowała ani někak porjad kazyła. Wosebje pak biskop přećiwo tomu protestuje, zo so towarstwa tohodla zakazachu, dokelž pječa přećiwo ludej a statej dźěłaja, kaž prjedy komunistiske towarstwa.

W Recklinghausenje běše 1. meje w katolskej cyrkwi pobožnosć, tola nic wjesoła, ale zrudna. W nocy k 1. meji běchu mjenujcy na zakładnym kamjenju cyrkwje Khrystusowe znamjo z hamorom a póckom rozbili. Tak daloko móže hida hić.

W Rottenburgu chcyše towarstwo katolskich rjemjeslnikskich towaršow swoje 75 lětne wobstaćo woswjećić. Čežow dla, z kotrymiž maja so katolske towarstwa tučasnje bědźić, pak dyrbjachu swjedźeń wotprajić.

Minister Goebbels běše w jenej rěči prajił, zo „mužow božich“ (měnił bě duchownych) namołwja, z nim jónu do

Přechodne modlenja Božich mšow

5. njedźela po swjatkach. Zelena.

Jako stawy potajnoho ćěła Khrystusowoho, joho swj. Cyrkwje, mamy Boha a so mjez sobu lubować. Tutej kazni (Lubuj Boha nade wšo a človjekow kaž sebje samoho) njemóžemy dopjelnjeć bjez Božeje pomocy. Prošmy wo nju ze słowami dźensnišoho přistupa 1) a modlitwy 2)!

1) **Introitus. Přistup.** (Ps. 26, 7 a 9.) Słyš, Knježe, mój hłós, z kotrymž k Tebi wołam. Budź Ty mój pomocnik, njewopušć mje, Božo mojoho wozboženja, njezastorč mje! (Ps. 26, 1.) Bóh je moje swětło a moje wumoženjo, koho bych so bojał? Khwała Wótcej . . .

2) **Oratio. Modlitwa dnja.** Božo, kiž sy swojim lubowarjam njewidźane kubła přihotował, nalij nam do wutroby ducha swojeje lubosće, zo bychmy Tebje we wšim a nade wšo lubujcy Twoje slubjenja dóspěli, kotrež přesahuja wšě naše přeća. Přez našoho . . .

Přede wšěmi strachami ćěła a duše škituj nas, prosymy, Knježe, a na prózstwy zbóžneje a hordozneje stajneje knježny Marije, Božeje rodźićelki, swjatoho Józefa, swjateju japoštołow Pětra a Pawoła a wšěch swjatych wudźěluj nam dobroćiwje pomoc a pokoj, zo by Twoja Cyrkej wšě zadźěwki a błudy přewinywši w njekaženej swobodźe Ći służiła.

Božo, naš wućeko a naša móc, wusłyš nutrne modlitwy swojeje Cyrkwje a daj nam, dawaćelo pobožnosće, zo bychmy woprawdźe dóstali, wo čož Će dowěrnje prosymy. Přez našoho Knjeza Jězusa . . .

3) **Lectio** Epistolae beati Petri Apostoli. **Čitanjo** z 1. lista swj. Pětra jap. 3, 8—15.

Najlubši! Budźće wšitcy jeneje mysle w modlitwje, sobuželni, lubowarjo bratrstwa, miłosćiwi, skromni a ponižni. Njepłaćće zło ze złom, ani klećo z klećom, ale nawopak, žohnujće, dokelž k tomu sće powołani, zo byšće žohnowanjo zdźědźili (zherbowali w njebjesach). Přetož štóž chce žiwjenjo lubować a dobre dny wohladać, wotdźeržuj swój jazyk wot złoho, a joho hubje njech njeřěčitej lesće. Zdaluj so złoho a čiń dobre, pytaj pokoj a hoń za nim. Dokelž Knjezowej woči hladatej na sprawnych a joho wuši słuchatej na jich prózstwy; Knjezowy hněw pak je na tych, kiž činja złe. A štó je, kiž by wam zeškodźił, budźećel-li so wo dobre prócować? A byrnjež wy tež ćerpjeli sprawnosće dla, zbóžni sće. Jich hroženjow pak so njebojće, a njestrachujće so. Ale swjećće Knjeza Khrystusa w swojich wutrobach.

4) **Graduale. Stupnjowy spěw.** (Psalm 83, 10 a 9.) Škitarjo naš, Božo, pohladaj a zhladuj na swojich służownikow. Knježe, Božo wójskow, wusłyš modlitwy swojich wotročkow. All., all. (Ps. 20, 1.) Knježe, nad Twojej mocu so raduje kral, a nad Twojej spomožnej pomocu wjeseli so jara. Alleluja.

5) **Evangelium. Dobre poselstwo.** Sequentia sancti Evangelii sec. Matthaeum. Słowa swj. sćenja po Mateju 5, 20—24.

Židźa mějachu dwoje sudźenjo: sud — nižši w kóždym měsće a wysoku radu w Jeruzalemje, 71 muži sylnu, za wulke njeskutki. Farizejowje žadachu jenož zwonkowne dopjelnjenjo kazni po pismiku, njestarachu pak so wo hrěšne mysle a žadosće. Ale Jězus wuči, zo je hižo hrěch, hdyž človjeka hněwaš, hidźiš, haniš atd. Přetož z hněwa, hidy rostu złe skutki; we wutrobje je žórło kleća, wudmow a njeskutkow! Bjez lubosće a přezjednoty njemóžemy ničo Bohu spodobnoho činić, ani wjetši wopor rozkorjenych ludźi so jomu njelubi. Tohodla so wujednajmy do Božeje służby z kóždym človjekom, kiž nas hidźi abo hněwa, abo kotrohož hidźimy a hněwamy my. Kelko tu hrěšimy! Wodawajmy, w rozkorje njesměmy wumrěć. Wotprošujmy, dobroprošmy!

W tamnym času praješe Jězus swojim wučownikam: Njebudźe-li waša sprawnosć dospołniša, dyžli pismawučenych a farizejow, njepřińdźeće do njebjeskoho kralestwa. Słyšeli sće, zo bu starym (wašim prjedownikam) prajene: „Njemoŕ! Štóž pak by morił, budźe sudu winowaty.“ Ja pak wam prajam: Budźe kóždy, kiž so na swojoho bratra hněwa, sudu winowaty. Štóž pak swojomu bratrej rjeknje „raka“ (hłupako, njekničomniko) budźe wysokeje rady winowaty. Štóž pak by rjekł „błaznje“ (bjezbóžniko), budźe helskoho wohnja winowaty. Jeli tuž swój dar k wołtarju přinjeseš a tam so dopomniš, zo ma twój bratr něšto přećiwo tebi, wostaj tam swój dar před wołtarjom a dźi najprjedy so zjednać ze swojim bratrom, a potom přišowši wopruj swój dar.

6) **Offertorium. Přinos.** (Psalm 15, 7 a 8.) Khwalić budu Knjeza, kiž je mi derje radźił. Widźu Knjeza stajnje před sobu; stoji wón mi na prawicy, njezatřasu so.

7) **Secreta. Ćicha modlitwa.** Budź miłosćiwy, Knježe, našim ponižnym prózstwam, a tutej daraj swojich służownikow a służownicow dobroćiwje přiwozmi, zo by to, štož je kóždy k česći Twojoho mjena darił, wšitkim k zbóžnosći posłužiło. Přez našoho Knjeza . . .

Wusłyš nas, Božo, naš wumožniko, a z mocu toho Sakramenta nas wobstražuj přede wšěmi njepřećelemi ćěła a duše, wobradźej hnadu nětko a zbóžnosć w přichodźe.

Daj, smilny Božo, zo by nas tón spomožny wopor z našich winow nas wučisćił a přede wšěmi přećiwnosćemi škitał. Přez našoho . . .

8) **Praefatio. Předhrono.** Vere dignum et justum est. Woprawdźe hódne a sprawne, zdobne a spomóžne je, zo so Tebi stajnje a wšudźe dźakujemy, Knježe swjaty, Wótče wšohomócny, wěčny Božo, kiž sy z jednorodźenym Synom a Duchom Swjatym jedyn Bóh, jedyn Knjez, nic w jednosći wosoby, ale w Trojicy jednoho byća. Přetož štož po Twojim zjewjenju wo Twojej krasnosći wěrimy, to myslimy wo Twojim Synu, to wo Swjatym Duchu bjez rozdźěla w rozeznawanju. Tak kłonimy so wuznawajcy wěrne a wěčne Bójstwo, kłonimy so wosebitosći we wosobach a jednosći w byću a jenakosći w majestosći, kotruž khwala jandźeljo a arcyjandźeljo, kherubim a serafim, kotříž njepřestanu wšědnje wyskać z jednym hłosom prajicy: Swjaty . . .

9) **Communio. Spěw k woprawj.** (Ps. 26, 4.) Jeno wo jene Knjeza prošu, za tym prahnu, zo bych bydlił w domje Knjezowym wšě dny swojoho žiwjenja.

10) **Postcommunio. Po woprawj.** Z njebjeskimi darami nas posylniwši, Knježe, daj, prosymy, zo bychmy wote wšěch našich potajnych winow wučisćeni a wot lečeni njepřećelow wumoženi byli. Přez našoho . . .

Njech nas wučisći a skrući, prosymy, Knježe, bóžskoho Sakramenta dar woprowany a na zastupnu prózstwu zbóžneje knježny Bohorodźićelki Marije, swjatoho Józefa, swjateju japoštołow Pětra a Pawoła, a swjatoho N. a wšitkich swjatych nas wot wšitkich wopačnosćow wumoži a přećiwnosćow wuswobodźi.

Přijawši, Knježe, dary Twojeje swjateje potajnosće prosymy Će, zo by to, štož sy nam k swojomu wopomnjeću činić přikazał, w našich słabosćach nas podpěrało. Kiž žiwy . . .

domow khudych w Berlinje Weddingu a Nowym Kölnje hić a so potom prašeć, što je khmanšo, so wo dogmatach (sadach wěry) wuréčować abo tutym khudym tepidło a khlěb dać. Berlinski domvikar Adolph je na to lětak napisał, zo sebi snadź njeby nichtó myslił, zo so katolske spomožeństwo wo tamnych khudych starało njeje. A wón potom pisa, zo chcedźa zastupjerjo katolskich biskopow rady sobu do Weddinga hić. Přijimuja přeprošenjo ministra, chcedźa wšěch pomocnikow, měšnikow a miłosćiwe sotry sobu wzać a tam hić khudych wopytać. Wědźa derje, zo su wjele pomocy přinjesli do tutych domow khudych. A wo wučenjach wěry so zcyła njejsu wuréčowali, dokelž katolska cyrkej tak kruće stoji, zo jej to trjeba njeje. Tež w Frankskej su katolskim towarstwam wšě zjawne skutkowanjo zakazali. Runje tak w Kölnje. Njesmědźa zhromadnje pućować abo so w Božej stwórbje zhromadźeć.

W Fuldźe wotmě so dźeń Bonifacijowoho towarstwa, kotrež so wo katolikow w diasporje stara. Tohodla přijědźechu lětsa biskopja zdźěla hižo dźeń do biskopskeje konferency, kotraž so hnydom přizamkny, do Fuldy. Mišnjanski biskop měješe jako druhi naréč wo towarstwje swjatoho Bonifacia. Njechamy tež my na nje zabyć, kotřiž smy w cyle katolskej wokolinje žiwi. Při wotewrjenju biskopskeje konferency měješe Berlinski biskop Bares japoštolske prědowanjo. Žadaše wosebje prawo za Khrystusa a joho wučbu. Jeli něchtó přećiwo Jězusowej wučbje stoji, potom nima so wučba přeměnić, ale čłowjeske nahlady. Jězus je přikazał: Dźiće a wučće wšitke ludy, a štóž was słyši, słyši mje, a štóž was zacpiwa, zacpiwa mje.

Zjednoćene Staty. Rooseveltowe knježeństwo wojuje přećiwo wulkim mzdam direktorow wšelakich předewzaćow. Zo so tajke hobrske mzdy pomjeńša, za to wšak tež hospodarska nuza sobu dźěła. Tola mzdy wjednikow wšelakich hospodarskich koncernow běchu woprawdźe hrěšnje wysoke, a je njemóžne, zo by čłowjek scyła ze wšej swojej mocu a ze wšěm swojim dźěłom tajkich mzdow hódny był. Tak dósta prjedy (1928—1930) za dwě lěće wjednik jenoho koncerna 247 milijónow dolarow. Nětkle su mzdy tajkich direktorow hižo tójšto nižše, ale přeco hišće wulke dosć. Roosevelt je postajił, zo njesmědźa direktorojo železniskich towarstwow lětnje wjacy hač 60 000 dolarow dóstać, direktorojo bankow 100 000 dolarow. Ale tež tajke mzdy dóstanu nětkle hišće jenož někotři.

Na połkupje Alascy su hišće njepřeslědźene krajiny pod wěčnym lodom. Tute krajiny přepućuje a studuje nětkle katolski duchowny. Rěka tohodla „lodowcowy měšnik".

35 katolskich zwjazkow w New Yorku zjednoći so w dźěle za radio. Chcedźa so prócować, zo bychu so nabožne přednoški poskićeli.

Cyrkwinske powěsće.

Budyšin. Fara Našeje Lubeje Knjenje.

Zemrěći: 2. 1. August Baumgarten, rentnar, z Budyšina, 83 l.; 4. 1. Heinz Schüler, pjekarski, z Budyšina, 18 l.; 15. 1. Paula Neumannowa, mandź., z Hrubjelčic, 71 l.; 16. 1. Florian Hubeny, zamkar, z Dobruše, 64 l.; Hana Rychtarjec, šwalča, ze Židowa, 68 l.; 20. 1. Józef Wagner, khłost. dohladowar, z Budyšina, 60 l.; 3. 2. Max Weiß, wojnar, z Budyšina, 72 l.; 5. 2. Marja Lipičowa rodź. Pjechec z Čemjerc, 45 l.; 11. 2. Jadwiga zwud. Uchliercowa z Budyšina, 64 l.; 21. 2. Hańža Hendrichowa rodź. Pjetašec z Budyšina, 62 l.; 23. 2. Jan Rězak, kantor a wyšši wučeŕ na wotp., z Budyšina, 70 l. 9 m.; 1. 3. Madlena Pičmanowa rodź. Hajnec ze Židowa, 85 l.; 2. 3. Michał Wićaz, dźěłaćeŕ, z Budyšina, 53 l.; 9. 3. Dominico Lise, skałar, ze Židowa, 81 l.; 14. 3. Józefa Domšowa, pišćeletwarca mandź., z Budyšina, 46 l.; 16. 3. Józef Weiser, rat. dźěłaćeŕ, ze Židowa, 78 l.; 19. 3. Edmund Monikec, m. s. Pětra Moniki, dźěłaćerja, w Krakecach, 1 l.; 9. 4. Mikławš August Hrjehořk, rentnar, z Budyšina, 77 l.; 10. 4. Marja Madlena Birntowa rodź. Wjerabic z Budyšina, 59 l.; 16. 4. Hana Prokesowa ze Židowa, 78 l.; 13. 5. Pawoł Feldsmann, měšć. rada, z Budyšina, 37 l.; 2. 5. Franc Józef Šrama, pilewótřeŕ, z Budyšina, 61 l.; 14. 5. Alfred Jakubaš, słužowny, z Dalic, 21 l.; 18. 5. Józef Teutscher, zastojnik na wotp., z Budyšina, 61 l.; 23. 5. Bjedrich Studnicny, kowaŕ z Budyšina, 64 l.; 27. 5. Józefa Kozojedec, domj. słužobna, z Budyšina, 30 l.; 29. 5. Hana Marja zwud. Šołćina rodź. Šwonec z Budyšina, 75 l.; 2. 6. Marcella Blumowa, wuměnkarka, z Budyšina, 81 l.; 3 6. Marhata Hajnec, domjaca, z Budyšina, 16 l.

Tachantska fara.

Zemrěći: Ema Mayowa rodź. Töpferec z Budyšina, 85 l.; Franciska Stulier rodź. Kocorec z Budyšina, 77 l.; Arthur Schauseil, překupc, z Budyšina, 51 l.; Terezija zwud. Sopowa rodź. Opolony z Marijinoho Doła.

Jězbu do Oberammergawa nastupajo!

Jenož někotre dny dźěla nas wot wokomika, zo črjóda zajimcow nastupi puć do dalokoho Ammergawa, hdźež budźemy ze swědkom grandiosnoho dramata, kotrež je so na zdalenej swjatej zemi wotmělo a nětko so jako swjaty slub w tamnym bajeŕskim městačku podobnosći. Kać so nichtó wšće njebudźe, zo sej časa wozmje a poměrnje jara tuni pjenjez wopruje, zo by tute swětasławne předstajenja widźał a sobu začuwał. Nic na tym dosć. Zeznajemy tež zdobom bajeŕski lud a kraj, kiž je Bóh tak bohaće wupyšił, zo dyrbi so wóčko a wutroba na nim radować.

Što budźa zajimcy wšitko widźeć, rozłoži jim připósłany nadrobny pućowanski porjad, kotryž drje maja wšitcy nětko w rukomaj. Tež tamni zamołwjeni za druhu jězbu, kotruž 9. julija, hdyž traš hišće tak nuznje ze žnjemi njebudźe, nastupimy, tusamu čaru pojědu. Na nju je so hižo přez 20 wosobow zamołwiło a ličba wšědnje rosće. Tuž so należnje prosy, nic so dołho dlić, štóž ma wotpohlad, na druhej jězbje so wobdźělić. Mjez nawrótom prěnich pućowarjow a druhej jězbu je jara krótki čas, by-li chcył so swojoho susoda abo přećela naprašować, kak je było, a potom hakle za jězbu so rozsudźić. Wupokazy k přenocowanju, z kotrymiž zastupne khartki zwisuja, dyrbja so z časom skazać, jeli chcemy na wěstym dnju z přihladowarjom być. Nětko, w jubilejnym lěće, je najlěpša přileżnosć k tomu, hdyž so přichodna hra hakle zazy w lěće 1940 předwjedźe. Štó wě, hač tu potom hišće smy.

Zajimcy prěnjeje jězby (22. 6) njech so dypkownje na postajenych městnach zeńdu, potajkim na Rózeńćanskim rozpuću rano w **3**, w Khrósćicach 1/4**4** a w Pančicach 1/2**4** hodź. Tu so w postajenym času wotjědźe přez Kamjenc do Drježdźan, hdźež na Albertowym a Mnichowskim naměśće tamniši sobupućowacy přistupja. Njech so připósłane pućowanske pokiwy wobkedźbuja, potom so jězba cyle wšće derje poradźi. A tuž pjatk na strowe zasywidźenjo!

Słodeńk.

Towarstwowy powěstnik.

Budyšin. Njedźelu 24. junija je dźeń młodosće. Cyła serbska katolska młodosć wosady so k swj. woprawjenju na dopołdnišich kemšach w 9 hodź. do serbskeje cyrkwje přeprošuje. Prezes.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1934.

Kk. 383. z Njebjelčic: Jurij Kórjeńk; 384.—386. z Pěskec: Jakub Kuba, Jurij Kórjeńk, Jan Pjetaš; 387. 388. z Hrańcy: Jurij Čornak, Mikławš Lebza; 389. z Krimičowa: faraŕ Jurij Brusk; 390. z Łaza: Jan Haješ; 391. ze Słoneje Boršće: Jurij Lebza; 392. 393. z Kulowa: Michał Möler, Jakub Čornak.

Sobustawy na lěto 1933.

Kk.: 985. B. K.; 986. H. Ł.

Dobrowólne dary za zaměry „Kat. Posoła".

Knjez překupc Jan Haješ z Łaza 6 hr.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 11. junija 1934.

105 wołow, 420 bykow, 316 kruwow a jałojcow, 1350 ćelatow, 783 wowcow, 3104 swini.

Woły: 1) Połnomjasne, wukormjene, młódše, najwjetšeje rězneje hódnosće 31—35 hr. 2) starše 30—32 hr. 3) Połnomjasne młódše 25—29 hr. 4) Połnomjasne starše — hr. **Byki:** 1) Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće 29—31 hr. 2) Połnomjasne, wukormjene 26—28 hr. 3) Mjasne 22—25 hr. **Kruwy:** 1) Młódše, połnomjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće 26—29 hr. 2) Połnomjasne wukormjene 22—25 hr. 3) Mjasne 17—20 hr. 4) Mjenje picowane 12—15 hr. **Jałojcy:** 1) Połnomjasne, wukormjene najwjetšeje rězneje hódnosće 30—33 hr. 2) Mjasne 26—28 hr. **Ćelata:** 1) Najlěpše wukormjene — hr. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 40—45 hr. 3) Špatne 34—38 hr. 4) Najšpatniše 30—33 hr. **Wowcy:** 1) Najlěpše kormjene jehnjata a młódše kormjene borany — hr. 2) Śrěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy 43—47 hr. 3) Mjasne wowcy 38—42 hr. 4) Snadnje wuwite wowcy a jehnjata 25—36 hr. **Swinje:** 1) Tučne swinje přez 3 centnarje 39—40 hr. 2) Połnomjasne wot 240—300 puntow 38 — hr. 3) Połnomjasne wot 200—240 puntow 37—38 hr. 4) Połnomjasne wot 160—200 puntow 36—37 hr. 5) Mjasne wot 120—160 puntow 34—35 hr. 6) Rancy 34—37 hr.

Při nakupowanju

firmowanskich darow

dopomńće so, prošu, na

Dombuchhandlung

M. Dilger w Budyšinje,

Při mjasnych jětkach, dalokoreč̌ak 3422

Modleŕske a spěwaŕske knihi w serbskej a němskej rěči, nabožne knihi, tež knižka „K swjatomu firmowanju“ — devocionalije. Pisomne skazanki so hnydom wobstaraja.

„Jednota“

towaŕstwo katolskich Serbow w Budyšinje

woswjeći

njedźelu, 17. junija 1934, wječor w 8 hodź. swój

załoženski swjedźeń

w „Kolpingowym domje“ w Budyšinje.

Zastup jenož 30 pj.

Wšitkich lubych přećelow z blizka a z daloka přeprošuje

předsydstwo.

Wopomnjećo na

swj. firmowanjo

(Wučba z modlitwami)

Knižku na wšitkich farach kaž tež w Donnerhakec ćišćeŕni w Budyšinje dóstanjeće

Płaćizna 20 pjenježkow

Procesijón do Albendorfa **njepojědźe!**

25. junija wěstych winow dla Jan Hajna.

Marja Bělkowa

je ke klamarjej Dučmanej w Khrósćicach při cyrkwi

wot 1. junija 1934 přećahnyła.

Wo dalšu popjeru wšěch česć. woteběrarjow so prosy!

Dr. Rězak je so wróćił

K swj. firmowanju!

Rjane płaćizny hódne

časniki

za hólcow a holcy. Wulki wubjerk. Wšelake płaćizny.

Theodor Natuš,

časnikaŕ w Pančicach.

K swj. firmowanju

poručam **čorny židźany bant** we wšelakich šěrokosćach, **morejowy bant,** čeŕwjeny a běły, we wšěch šěrokosćach, dobry a tuni.

Hilgerowy nasl. E. Wilček

w Budyšinje, Seminarska dróha 2

Njezabudźće

při kupowanju **časnikow** (za hólcy a holcy) k swj. firmowanju na swojoho

serbskoho časnikarja w Dobrošicach!

Sym sebi wosebje wulki wubjerk wobstaraŕ!

Jako dar k swj. firmowanju přihodźa so najlěpje

Pobožny Wosadnik

z pyšnym złotym rězkom **9,50** hr.
z pyšnym čeŕwjenym rězkom **9,—** hr.
ze złotym rězkom . . . **7,30** hr.
z čeŕwjenym rězkom . . **4,—** hr.

Je dóstać w Donnerhakec knihićišćeŕni w Budyšinje Před šuleŕskimi wrotami 21

Modleŕske knihi „Jězusowa Winica“ su wupředate!

Wróćiwši so wot rowa mojoho njezapomnitoho mandźelskoho, našoho starosćiwoho nana

Jana Šworcy z Hory,

kotrohož Bóh tón Knjez po dołhim ćežkim ćerpjenju ze swjatymi sakramentami domawobstaranoho w 60. lěće žiwjenja do swojeje njebjeskeje dominy wotwoła, wuprajamy wšitkim za wopytowanjo pustoho wječora, nošerjam a za bohate k rowupřewodźenju, wosebje wosadnym knježim duchownym a Jaseńčanskej Bjesadźe

najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez!“

Na Horje, 13. junija 1934.

Hłubokozrudźeni zawostajeni.

Njedźelu 24. 6. (na swj. Jana) njebudu we Worklecach, ale w Różeńće. Nowak-Horjanski, f.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěstki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki ćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik. — „K. P." čišći so w 1600 exemplarach

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9 — Pokładnik: Jurij Šołta, Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokoreč̌ak čo. 3895.

25. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **23. junija 1934.** | **72. lětnik.**

Přińdź, Ducho swjaty, k nam!

Nuzne — nuzniše — najnuzniše přihoty na swjate firmowanjo.

Nimale wšitke naše serbske wosady hotuja so na žadny dźeń. Na hnadowpołny dźeń Ducha swjatoho. Na swjate firmowanjo. Z japoštołskimi połnomocami wuhotowany naš wyšši pastyř k nam přińdźe, wukonjeć wulki a swjaty skutk.

Mnoho přihotow je: nuznych — nuznišich — najnuznišich!

1. Nuzne:

Nuzne su mnohe zwonkowne přihoty. Starši abo kmótřa dadźa drasty šić pola krawcow a šwalčow. Firmowanscy kmótřa wobstaruja sebi za mótow dar, kaž so słuša: dobry różowc a wosadnik! Abo mojedla tež časnik. Druzy, wosebje młodźency a knježny hotuja so, wjes a dom Boži hódnje wupyšić. Zwónk trjeba pomocnikow. Kantor trjeba spěwarjow.

2. Nuzniše:

Nuzniše pak je, zo so duchownje přihotujemy na swjate firmowanjo!

Firmowanske dźěći dóstawaju wosebitu firmowansku wučbu. To sebi cyrkej žada. Přetož kak chceš hewak tónle swjaty sakrament hódnje a dostojnje dóstać, hdyž wo nim njejsy ani rozwučeny? A kak směš so hewak bližić k swojomu biskopej a přijimać nadawki a winowatosće firmowanoho wojowarja Božoho, hdyž je ani njeznaješ? Kajki je mi to wojak, kiž njewě, hdźe a kajki njepřećel je? Kiž njewě, z čim a kak ma wojować?

Lube firmowanske dźěćo! Spomń, zo dóstanješ jenož junu swjaty sakrament firmowanja! Tuž wukń pilnje w šuli! Přihotuj so hódnje! Hladaj, zo wěš,

1. Što docyła swjate firmowanjo je?
2. Kak so wone wudźěła? Što wobrjady woznamjenjeja?
3. Kajke winowatosće jako firmowany na so bjerješ?

Tole wšitko dyrbiš wědźeć spicy! Hewak so mi njelubiš!

Rozwučić ma so předewšim firmowanski kmótr a kmótra! Kmóto, kmótra! Wój też bjerjetaj wosebite winowatosće na so! Wój swoju prawicu położitaj na ramjo waju móta. Z tym rukujetaj a slubitaj a so na to zwjazujetaj, čas žiwjenja so starać wo waju móta. Nic tak jara wo joho ćělne derjeměćo, ale wo joho duchowne a dušine. Waju starosć budźe, zo waju mót swěrny wostanje swojomu Khrystusej Kralej, swěru wojuje, hdźežkuli móže, za Khrystusowe kralestwo, joho swjatu katolsku cyrkej. Wój mataj nětko swojoho móta z radu a skutkom, z dobrym přikładom dźeržeć a wjesć na prawym puću Božich kazni.

Kmóto! Kmótra! Twoje kmótřistwo njebudź ći božedla zwonkownosć abo přileżnosć, hordźe wustupować! Ty zamołwjenjo na so bjerješ. Proš Boha, zo by swój wulki skutk křesćanskeje lubosće derje dokonjał.

Rozwučić mamy so wo swjatym firmowanju dale my wšitcy křesćenjo! Čohodla? Zo bychmy z duchownym a dušinym wužitkom sćěhować móhli wobrjady swjatoho firmowanja. Haj, dopomńmy so na swój samsny firmowanski dźeń. Dopomńmy so na swoje tehdyše dobre předewzaća! Pomyslmy, kak swoje winowatosće dźensa wukonjamy! Smy my woprawdźe zmužići wojowarjo za Khrystusa a joho cyrkej? Ćerpimy za njoho? Přinošujemy wopory za swoju katolsku wěc? Kajke to?

Luby křesćano! Wzmi sebi tele dny swój katechismus do ruki! Přečitaj tam wotrězk wo Duchu swjatym a wo swjatym firmowanju! Přečitaj to wospjet a rozmysli sej!

Abo nimaš wjacy katechismus we swojim domje? By to zrudnje było. Kup sebi hnydom katechismus za jenu hriwničku! Abo kup sebi na farje abo pola Donnerhakec mału, nowowudatu zelenu knižku, kiž će wo swjatym firmowanju w rjanych nastawčkach rozwuča.

3. Najnuzniše:

Najnuzniše pak je, zo so přihotujemy dušinje na dźeń swjatoho firmowanja. Dóstawajmy tele dny swjate sakramenty! Wurjedźmy swoju dušu w dobrej swjatej spowědźi. Wupyšmy a porjeńšmy ju w swjatym woprawjenju. Wotewrimy swoju dušu a sćińmy ju hódnu za hnady Ducha swjatoho.

Přihotujmy so na přikhad Ducha swjatoho na dnju swjatoho firmowanja tak, kaž to swjata mać Boža a swjeći japoštołojo činjachu. Zhromadźeni w jědźeńi a Jeruzalemje čakachu na přikhad Ducha swjatoho, swjatki, dźewjeć dnjow so modlo. Najważniše a najnuzniše při cyłym přihoće na swjate firmowanjo je modlitwa.

Přińdź, Ducho swjaty, k nam! Tak modla so wšědnje wjacy raz naše firmowanske dźěći a jich sobušulerjo. Runja swjatym japoštołam hladaju k njebjesam, pozběhujo w po-

božnym paćerju swoje mysle horje k Bohu. Čim wjetša jich žadosć budże za sedmimi darami Ducha swjatoho, čim wjetše bohatstwa sej wuproša.

Ale nic jenož firmowanske dźěći maja so modlić. Z nimi a za nje modli so cyła zbožowna swójba: nan a mać, zbožownaj, zo smětaj poskićić Khrystusej a swjatej cyrkwi młodoho wojowarja Božoho! Bratŕa a sotry, dźěd a wowka, wuj a ćeta, křćeński kmótr a kmótra, předewšěm pak firmowanski kmótr a kmótra: woni wšitcy so zhromadnje sobu modla, dokelž maja podźěla na zbožu a hnadże swjatoho firmowanja.

Přińdź, Ducho swjaty k nam! Tak zdychuje a modli so pilnje duchowna swójba, cyła farska wosada za swoje dźěći. Katolska wosada, kiž chce tajka wostać, trjeba dźensa dosć zmužitych a njebojaznych wojowarjow Božich.

Mamy drje dosć bojazliwych zajacow. Ale nimamy dosć zmužiych lawow, połnych swjatoho wohenja!

Naše wosady maja dosć stawčkow, mjehkich kaž twarožk. Wone trjebaju pak krute stawy, twjerde kaž železo.

My wěmy: Duch swjaty přińdże ze swojej hnadu na nas wšitkich, nic jenož na naše firmowanske dźěći; tež naše swójby, naši starši, naše cyłe wosady změja podźěl na hnadach Ducha swjatoho, za tym hač su wo to prosyłe, za tym hač su so toho hódne sčiniłe.

Njezabudźmy tuž na najwažniši přihot! Dźeržmy zhromadnje we wšěch swójbach a wosadach nowenu k Duchej swjatomu. Prošmy Ducha mudrosće, Ducha sylnosće, Ducha bohabojosće! Z dowěru a žadosću so modlmy:

Přińdź, Ducho Stworićelo naš,
Zo naše duše wopytaš!
A napjelń z hnadu wutroby
Ty, kotryž sam je stworił sy!

Rozhlad w swěće.

Minister dr. Goebbels w Freiburgu.

Zańdźenu njedźelu rěčeše němski minister dr. Goebbels w Freiburgu přećiwo kritikarjam. Mjez druhim praji we swojej rěči, zo ma nacionalsocialistiska strona nadawk, zadźewać, zo so mnohosć stronow zasy wróći. Njeje pak nuzne, zo kóždy tutej stronje přisłuša. Dyrbja pak nacionalsocialistiscy so zadźeržeć a čuć. Hdyž knježeŕstwo tukhwilu při wobstaranju dźěła z devisami do wobćežnosćow přińdże, hodźi so to lohko wujasnić: My njejsmy tutón dołh načinili, ale ći prjedy nas. Nochcemy dołh z nowym požčowanjom wotpłaćować. Dale měješe so mzda trochu zniżić, hdyž so 4 milijóny ludźi wjacy do dźěła stajichu. To pak je lěpje, zo tym, kiž dźěło maja, něšto niżšu mzdu płaćimy, město toho, zo bychmy 4 milijonam dźěłaćerjam wysoku mzdu płaćili a 3 milijony z dźěła wuzamkli. Stojimy w boju přećiwo krizy, a tuta ma so přewinyć, hdyž kóždy zwólniwje wopruje, kóždy po swojim zamoženju. Dr. Goebbels wupraji so dale, zo nacionalsocialismus na zakładże positivnoho kŕe čanstwa stoji. Knježeŕstwo njemóže přihladować, zo konfesionalne napřećiwnosće do zwadow wurostu. Wone přewostaji cyrkwjam, štož je jich, žada pak, zo cyrkej statej da, štož je statowe. Nochcemy, zo by so naše stojnišćo z nowymi kulturnomu wojowanju podobnymi zwadami wohrozyłe.

Statna reforma.

Póndźelu zeńdże so pruska statna rada. Ministerski president Göring rěčeše wo prašenjach roformy němskoho stata. Tutón ma so do statnych župow rozdźělić. Rozdźělenjo ma so tak stać, zo w přichodże na tutych zakładach so ničo přeměnić njehodźi.

Napjatosć mjez Rumunskej a Wuheŕskej.

Rumunski zwonkowny minister Titulesku měješe rěč před nowinaŕskej konferencu Małeje ententy. Hłowne dypki joho rěče běchu: Přepruhowanjo nětčišich wobstojnosćow, zwjazk štyrjoch mocow a romske protokolle. Wosebje wobroći so přećiwo zhromadnomu wuheŕskomu a italskomu přepruhowanju. Mała ententa chce radšo wójnu hač ponižowacy měr.

Přećiwo prócowanju Małeje ententy, Wuheŕsku hospodaŕscy zesłabić, stoji wuheŕske knježeŕstwo na podłožku, zo Wuheŕska njeje zwólniwa, swoju njewotwisnosć a swoje zaměry za sóčkowu jěsć předać. Ministerski president Gömbös wotmołwi: Dajće nam revisiju, potom sydnjemy so za zelene blido k jednanju. Wuheŕska poskića měr a pyta přećelow, ale přecy z wuměnjenjom połneje prawdy a połnoho runoprawa.

Pólskoho ministra su zatřělili.

Wóndano je młody človjek pólskoho znutŕkownoho ministra Pierackoho zatřělił. Mordaŕ je mohł ćeknyć, a hač dotal nimaja za nim sléda. Swój kłobuk a płašć je wot so ćisnył, zo joho po wopisanju ministerstwa njebychu móhli tak lohcy zeznać. Requiem za zamordowanoho ministra běše póndźelu we Waršawje. Žarowansku rěč měješe prelat Poplawski.

Transferowe moratorium.

Banka za mjezynarodne wurunanjo płaćenjow w Baselu protestuje přećiwo zastajenju němskoho wotpłaćenja. Dowěrnicy zastupuja wuraznje wšitke prawa wobsedźerjow požčonki a dowěrnikow. Zjednoćene Staty njejsu so wo swojim stojnišću k němskomu transferowomu moratorijej hišće rozsudźiłe. Jendźelske knježeŕstwo w bliższich dnjach notu wotpósćele, kotraž jedna wo transferowym moratoriju. Z njej móhli so jendźelscy wěrićeljo spokojić.

Njeměry w Francózskej.

Ke krawnomu zraženju mjez kommunistami a policiju dóńdże póndźelu w Toulousu. Z toho wuwi so mały zběžk, kotryž hač do wutory ranja traješe. Přičinu k tomu zraženju poda zhromadźizna wótčinskeje młodźiny. Kommunistojo chcychu tutu rozehnać a rozbichu woknowe šklenčy wokolnych wobkhodow, spowróćachu awtomobile a zapalichu je. Haj samo bencinowe tankownje zapalichu a mjetachu woheń do policije. Pěši a na konjach postupowaše policija přećiwo demonstrantam. Na woběmaj stronomaj běchu zranjeni. Někotři su na swoje ćežke zranjenja wumrěli.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. W tydźenju woćehnjenja za wobkhad pěšikhodźerjo tola hišće njejsu nawuknyli, kak maju dróhi a naměsta překročeć. Zasy dyrbjachu so na Hłownym torhošću štyrjo pěšikhodźerjo, kotřiž torhošćo njekedźbliwje a drje wjetša z přijomnosće znašika překročichu, pokhłostać. K tomu njech so tu hišće dopomina, zo je čišćenje jězdnych kołow a ručnych wozow na drohach jeneje čary w napřećiwnym směrje zakazane. Štóž to njewobkedźbuje, so khłosta.

— **Njebjerće žitne kłosy do huby!** Je to jara strašne. Na nich sedźi často pruhojty plěsniwc (Strahlenpilz). Přećiwo tutej khorosći njeje srědka. Wóndano hakle je hólc z Radšic pola Walowow na tule khorosć wumrěł.

Z Bolborc. Najeńk tudomnoho knježoho dwora je něhdże 40 kórcow rěpnišća zaworać dał, dokelž husańcy nócnych mjetelow rěpowe koruški abo rostliny tež wyše zemje přežrachu, tak zo rěpowe rostliny zahinychu. Na to je na pola z mašinu majs wosył, zo by za skót pica narostła. Tež w druhich stronach husańcy tychle nócnych mjetelow rěpowe pola zapusćeja. Žratwa husańcow móže hač do nazymy trać a z njej móža tež hišće běrny ćerpić. Po radże rostliny škitaceje służby ma so husańcam jědojta žratwa sypać. Recept zhoniš w drogeriji.

Z Khróšćic. Po dlěšej přestawcy zeńdźechu so naše jednoty DJK ke generalnej zhromadźiznje do Khróšćic. Nowopomjenowany hłowny prezes, knjez kapłan Andricki-Ralbičanski, poda rozprawu wo dołhich jednanjach a skónčnym wujednanju a zarjadowanju našich jednotow. Předewšěm dźakowaše so dotalnomu zwjazkowomu prezesej, knj. kapł. Handricy, za njesprócniwe a wobćežne dźěło, kotrež je w poslednim času měł. Knjez kapłan Handrik wupraji dźakne a napominace słowa. Potom nowy prezes přednošowaše: Što a k čomu dźěłamy? W zhromadnej rozmołwje sebi prajichmy, kak budźemy w přichodźe dale dźěłać, za sebje, cyrkej a wótčinu. Ze spěwom skónči so derje wopytana zhromadźizna.

Z Róžanta. Přez pjećadwaceći lět je knjez kantor Jan Rachela cyrkwinsku hudźbnu službu w našej hnadownej cyrkwi ze wšej swěru, lubosću a swědomitosću zastarał. Khorosće dla njemóže jomu tak lube dźěło dlěje wjacy wukonjeć. Tuž so joho wzda z kóncom tutoho měsaca. Bóh luby knjez njech jomu zapłaći nadobnje, štož je tu wšitko k joho česći wukonjał a mać Boža, kotrejež kěrluš je tak husto tu k jeje česći z pišćelemi přewodźał abo sam ze swojim cunim hłosom spěwał, njech jomu wuprosy strowotu a časne, wosebje pak wěčne zbožo!

— Njeje tu hišće žadyn w hudźbje wupruhowany wučeŕ postajeny. Tuž so njech kóždy, wot prěnjoho julija započejo, štož cyrkwinske należnosće nastupa, na administraturu cyrkwje wobroći, na přikład z lubjenjemi, ze spěwanjom paćeri. Lubjenja njech so wotedaja 2. julija na administraturje (na farje kaž lud praji) w jstwi při zemi, hdźež je na durjach napisane „Lubjenja“, hewak na druhich dnjach w kuchni — nic pak pola administratora. Na šuli so wot 1. julija ničo wjacy njepřijima.

Z Kulowa. Dźensa njedźelu je 50 lět, zo bu prjedawši kubleŕ Pětr Pjacar w Němcach ze swojej mandźelskej Marju rodź. Domaškec zwěrowany. W juniju mějachmy hižo tři złote kwasy.

Z Nowoho Města pola Wojerec. W holi pola Nowoho Města zniči woheń něhdźe 124 kórcow wysokich khójnow a młodźiny.

Ze Zdźěrje. Trajna suchota počina tež w našich kónčinach skoro strašna być. Žitne zahony so hižo běla a zornješka njejsu dorosćene. Mjez žitami ćerpi najbóle wows, tutón njelubi na bóle suchich zastupach žanoho wunoška. Ratarjo su nuzowani, dokelž njeje druheje zeleneje picy, wows picować. Też posyčene łuki a dźećelowe pola hinu pod suchotu a njebudźe tak wotawy a druhoho dźećela, jeli suchi čas dale traje. Běrnišća a rěpnišća móža suchotu tak někak hišće znjesć. Wjacy króć pak běrny zmjerznychu a zróst je z tym zlemjeny. Też rybarstwu lětuša suchota jara škodźi. Hišće spokojacy wunošk mějachu holanske jahody. Pilne ruki su při dźěle, zo bychu tutych módrych płodow prawje wjele naščipale. Dowěrmy so tuž Bohu lubomu Knjezej, zo by so smilił a pósłał z mróčelow njebja płódny dešć.

32. założeński swjedźeń „Jednoty“ w Budyšinje.

Budyšske katolske wosadne towarstwo „Jednota“ swjećeše zańdźenu njedźelu, 17. junija, swój założeński swjedźeń w Kolpingowym domje. Kaž přecy na swjedźenjach „Jednoty“, bě też tón raz sala šwarnje połna. Z dypkom we 8 hodź. powita knjez kantor Šołta přitomnych. „Dobry wječor . . .“ rozlehny so z miłym, cunim a lubym zwukom jako zawodny 5hłósny khór ze solami po sali a přimaše hłuboko do wutrobow připosłucharjow. A bórzy sćěhowaše Kocorowy 4hłósny khór „Přadła je Marja kudźałku.“ Přichodne spěwy běchu „z Podlěća“ wot Kocora. Najprjedy zanjesechu z dobrym zwukom a jasnym wuprajenjom žónske hłosy „Daj so pyšić, rjana Hanka“, měšany khór pak „Što so hiba z měrnych dworow“. To běše žiwjenjo! Ze swojim cunim mjehkim hłosom wustupi knjez J. Měrćink po kóždej štučcy a spěwaše „Swjaty Jan puć nastupuje, joho stup je kosow zynk . . .“ Na to zaspěwa knjez Měrćink „Dom ćěri pastyŕ stadleško . . .“ Z „Čertowej reju“, 5hłós. měš. khór wot dr. Pilka — skónči so prěni dźěl porjada. Spěwy nawjedowaše prěni raz w Jednoće knjez wučeŕ Winaŕ. Sława jomu!

Po krótkej přestawcy sćěhowaše dźiwadło, kotrež běše „Młoda Jednota“ pod nawjedom knjeza kapłana Cyža přewzała. Hra „Założeński swjedźeń“, přeserbšćena wot M. Woka-Kulowskoho, je jara žortniwa, žada sebi spěšnych hrajerjow a žiwjenjo. Naši młodźi hrajerjo a hrajerki nałožowachu wšu prócu a móže so prajić, dokelž wšitcy k prěnjomu razej hrajachu, zo su za krótki čas hru cyle derje nawuknyli. Z wěstosću wěmy, zo budźe přichodny raz wosebje wuměć kmańša a jasniša.

Jako 3. dźěl sćěhowachu reje. Bermichec kapała wukonješe swoje dźěło z wulkej horliwosću a hišće wjetšej pilni wjerćerjo a rejowlačne rejwarki. Stari a młodźi móžachu so do syta narejować.

Njech je założeński swjedźeń nowe pohnuće za swědomite dźěło w měsačnych zhromadźiznach!

K čomu so hišće Bohu modlić?

1. Knot a Mots mjakotataj!

Běše njedźelu po kemšach. Knot a Mots mudrowaštaj při korčmje stojo.

„Hu, hu, zrudne časy su!“ tak třaskotaše Knot! A Mots jomu radźeše: Prawje maš! A čopło je! A šija sucha! Pój, womačmoj trochu šiju! Napijmoj so! To dawa nowy lóšt k žiwjenju! Te je hubjene dosć!

Knot a Mots zastupitaj do korčmy. Při karančku piwa so nětko wjele lóže mudrowaše. Swarještaj wězo na naše hubjene ćežke časy:

„A Bóh tón Knjez? Tón też njepomha! To so modlimy a modlimy! Ale Boži dešćik njepřińdźe. Skoro je přepozdźe. Suchota přecy přiběra.

Njesłyši Bóh naš paćeŕ? Ju. Wón dźěn je wšudźe přitomny. Wón wšitko słyši! A čohodla nas wón njewuslyši?

Njecha wón nam pomhać? Ju. Bóh tón Knjez dźěn je smilny, miłosćiwy a dobroćiwy. Bóh potajkim chce pomhać.

Ale, ale, wón najskěrje ani njemóže wjacy pomhać. Hlej, tole je tón špak. Bóh swój swět wjacy prawje njewobknježi: ani človjekow a jich swobodnu wolu, — tohodla so telko kołwrotnosćow stawa a hordy njerozom a hoła njemudrosć počinaju knježić! — ani Božu stwórbu a jeje zakonje, Boža stwórba też počina stawkować. Bóh wšak chce a by pomhał, ale wón wjacy človjekow a přirodu njemóže mištrować . . . Potajkim:

Čohodla so hišće Bohu modlić?
Budźemy sej dyrbjeć sami pomhać.
Na Boha so wjacy spušćeć njemóžeš.“

2. Korčmaŕ Sudk poska!

Tak a podobnje Knot a Mots skorježtaj. Korčmaŕ Sudk myslo poskaše. Tamnej pak kónc njenamakaštaj, dóniž k něšporu njezazwoni.

„Ach“, zastona Knot, „lědma sy wotemše, zasy mohł ke mši hić. A što so tam wumodli! Wšitko podarmo! Ja mam tele wostudłe kemšiběhanjo syte. A k tomu hišće tele njetrjebawše dołhe nyšpory . . .“

Też tole sudk słyšeše. Wšo so w nim warješe. Někotrežkuli słowčko běše joho kałnyło kaž žehliwa jehlička a wutrobu raniło. Wón pak so bórzy změrowa. Ale praješe sebi: „Kak móže to mi a mojomu domej žohnowanjo a zbožo přinjesć, hdyž so tule takle hrěši na Božu předwidźiwosć a sprawnosć. Běda mi, hdyž mjelču! Pjenjezy drje mi přilětuja wot tajkich hosći, ale Bože žohnowanjo ćěka mi z woknom won.“

Sudk dopomni so nětko, zo je firmowany. Najskěrje budźe bórzy firmowanski kmótr. Wěsće je so po našim dźensišim zawodnym nastawku měł a hižo wě, što

Njedźelu 8. julija, popołdnju w 3 hodź.

zeńdu so katolscy Serbja na dworje **klóštra Marijineje Hwězdy.**
Tam budźe

wulka nabožna manifestacija

podobna, kaž je so wotměła njedawno w klóštrje Marijinym Dole za tamnišu wokolinu.

Budźemy tam słyšeć swjedźeńske přednoški, budźemy spěwać zhromadnje naše krasne kěrluše, budźemy poskać na powučace słowa našoho wyššoho pastyrja. — Posylnjenjo w nabožnym přeswědčenju a žiwjenju budźe rjany płód cyłoho zeńdźenja.

Kóždy katolski Serb a kóžda katolska Serbowka wobdźěli so, je-li někak možno, na tutym nabožnym swjedźenju!

Złoty khorhojowy jubilej wojeńskoho towarstwa w Pančicach.

Žadny swjedźeń wotmě tudomne wojeńske towarstwo, kiž hižo 65 lět wobstoji a je tak wosme najstarše towarstwo w Kamjeńcskim hamtskim hejtmanstwje. W tutych dnjach je so 50 lět minyło, zo je towarstwo swoju khorhoj woswjećiło. Tajki wosebity fakt nochcyše sebi nimo hić dać; chcyše jón přihódnje woswjećić.

Na swjedźenju wobdźěli so cyła wjes, kiž bě nanajrjeńšo wudebjena. Rano we 8 hodź. zeńdźechu so towaršojo při wójnskim pomniku w Kukowje. Tam spominaše towarstwowy wjednik Mikławš Glawš na lubych padnjenych a połoži k jich česći krasny wěnc ze seklu k pomnikej a přitomni zaspěwachu spěw wo dobrym towaršu jako ćichi postrow za nich w dalokich rowach. K tomu presentěrowaše třělbny wotdźěl towarstwa. Potom podachu so w ćahu do cyrkwje k Božim službam.

Tu prědowaše prjedawši sakski kronprync P. Jurij wo swjatym Benu, japoštołu Saksow a Serbow, a rysowaše joho zahoritosć za bamžowstwo, joho woporniwu přikhilnosć k swjatej cyrkwi a starosćiwu lubosć wo zbožo dušow.

W připołdnišich hodźinach přikhwatachu nětko towarstwa ze wšěch kónčin, drje na 50. Na Woleńkec łucy so swjedźenski ćah rjadowaše, na čole jězdni w prjedawšich uniformach hulanow, huzarow, gardźinych jězdnych a artillerije, čestny wotdźěl SA z piskacej skupinu, hudźbna kapała standarty J 26 a potom towarstwa ze 60 khorhowjemi. Jara pisany to wobraz!

Na klóštrje zestupachu so tele tysacy před tribunu, hdźež běchu so tež čestni hosćo zešli. Po krótkim powitanju předsydy jimaše so P. Jurij słowa k swojej swjedźeńskej rěči a rozłoži swěru jako žro česće. Spominaše tež na padnjenych w swětowej wójnje, kotrymž so někotre mjeńšiny ćichoho wopomnjeća wěnowachu, mjez tym zo hudźba spěw wo dobrym towaršu cunjo zehra. Wutrobite słowa namakachu mócnoho přikleska. Potom woswjeći rěčnik pod assistencu klóštrskeju duchowneju jubilejnu khorhoj znowa.

Wokrjesny wjednik, towarš Naechster z Kamjenca, přinjese postrow krajnoho wjednika generala Šuberta a poda

---

rěka, być njebojazny wojowar Boži. Tuž praješe sej: „Njesměm lubymaj hosćomaj poskićić jenož palenc a piwo, ale tež trjebaj pomazku khlěba słowa Božoho. Tej zawěšće słowo Boże na prědowanju, na kemšach přiwzałoj njejstaj! Hewak tak rěčałoj njebyštaj. Tuž spytam jimaj nětkle poprědować kaž knjez farar na klětcy". Kruće stupi Sudk na powyšeny skhodźeńk za blidom, hdźež piwo točeše a palenc liješe. Tole budźe moja klětka!" Njestaram so jenož wo žołdk a šiju ale tež w dušu hosći! Spěšnje dopomni so na někotre prědowanja, na wšelke přednoški knjeza fararja a kapłana na zhromadźiznje Kat. Bjesady, skónčnje tež na swój katechismus. Čisła prašenjow je rozprawjeŕ podał w spinkach.

Nětko poča so Sudk do rěčow swojeju hosćow měšeć. Bórzy měješe słowo a dźakownych připosłucharjow:

3. Korčmaŕ Sudk na klětcy!

Lubaj křesćanskej bratříkaj! Dowoltaj mi tež słowčko. Što to do rěčow wjedźetaj!

1. Prajitaj, zo ludźo so wjele, haj přewjele modla. Ja pak so waju prašam: Što su ćile ludźo? Zawěšće wój njejstaj přewjele so modliłoj! Hewak takle rěčałoj njebyštaj. Pobožni ludźo so dale modla, njemorkotajo. Přetož dyrbiš so modlić: wutrajnje, dowěrnje, z podatosću do Božeje wole! (Katechismus čo. 597—607.)

2. Jeli pak staj so woprawdźe wjele a derje modliłoj, myslitaj, zo Bóh hnydom na pomoc skoči? Bóh čaka (Kat. 36.) Myslitaj, zo Bóh je waju służownik? Ně, wón je knjez njebjes a zemje! (Kat. 22.) Dźensa pak sej ludźo mysla: zo woni su knježa na swěće, zo pójdźe wšitko bjez Boha, Mysla: hdyž so prócujemy, potom Bóh dyrbi nam pomhać. Najskěrje pak chce Bóh tón knjez lětsa jasnje pokazać, zo wón wjednik, knjez zemje wostanje. Wón čini to tak jasnje, zo kóždy hordačk, tón najhłupiši a tón najmudriši, tole raz spóznaje.

Motso luby! Wóndanjo je će waša njeposłušna dźiwja Hilža rozhněwała. Tu sy mi skoržił, kak je Hilža bórzy po jeje lózystwje k tebi zasy přišła. Rucy stykujo je će prosyła: „Nano, nanko luby, daj mi 10 hriwnow, chcu jěć na swjedźeń do Hukec". Ale ty sy jej, kaž mi praješe, hinaše 10 markow napalił. Njewěrno: Najprjedy njeposłušna a lózyska być, potom ani wotprošować, ani pokutu činić, ani so polěpšić, ale wo dalše dobroty prosyć, ně, sej wunuzować a twoju dobroćiwosć znjewužić, hórko zasłużeny pjenjez pak na hrěch a reje rozbrójić . . . Tole běše ći přewjele!

Motso! Sy ty napřećo Bohu hinaši hač Hilža tebi? Njejsy Boha rozhněwał, abo njejsy wina nad mnohim hrěchom přez twój pohoršk a zły přikład? Nětko pak nochceš wotprošować ani poniżnje pokutu činić. Ně, z paćerkom — Bóh wě, kajkim — chceš sej wunućić wot Boha hójne wjedro,

krótki přehlad ze stawiznow towařstwa. Wone założi so léta 1869, 10. augusta 1884 poswjeći so joho khorhoj a dósta kralowski, a při jeje 25lětnym jubileju kěžorski dar.

Z khětro wótrymi słowami wobroći so wokrjesny wjednik Zitzmann z Kamjenca přećiwo swjedźeńskomu rěčnikej, dokelž njebě na Hitlerowe zasłužby wo lud a kraj spominał, kotrež wón potom wuzběhny a třikróćnu sławu na Hitlera wunjese, kotrejž so narodna hymna přizamkny. Připosłuchařstwo bě khětro rozhorjene a tuta rozhorjenosć traješe po manifestaciji na klóštrje dale.

Zastupjeŕ Kamjenckoho hejtmanstwa, knježeŕski rada dr. Merzdorf, so wupraji, zo ma kóždy němski staćan přez wojeŕsku šulu a dźěłowu służbu hić, prjedy hač wšitke staćanske prawa dóstanje, a přeješe towařstwu zbožo w mjenje statneje wyšnosće.

Potom počesći wokrjesny wjednik wojeŕskich towařstwow šěsć towaršow a to za 40lětne sobustawstwo: Mikł. Młynka ze Stareje Cyhelncy, Michała Tryčka z Wětenčy a Michała Frencla ze Žuric, za 25lětne Mikł. Raba ze Swinańnje, Pětra Hozu z Khrósćic a Jana Bettighofera ze Swinańnje.

Na to poskići so khorhojna parada před čestnymi hosćemi. Potom ćehnjechu towařstwa na swjedźeńske městno za Pančičanskej korčmu, hdźež standartna kapała pod wjednistwom Höhny připosłuchařstwu hudźbne khłóšćeńki poskići. Z reju na wjesnej žurli skónči so wuznamny swjedźeń, kiž so ze złotymi pismikami do towařstwowych stawiznow zapisa. Chcemy hišće naspomnić, zo na swjedźenju cyła wjes z wupyšenjom dróhow a statokow wulki podźěł bjerješe.

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. 300 sobustawow arcbratrstwa, kotřiž so wotměnjejo w Romskich cyrkwjach w nocy před tabernaklom modla, wopytachu Swjatoho Wótca, kotryž jich wutrobnje witaše. Wón spomni, zo eucharistiska mysl přeco bóle wotuća a zo přeco wjacy ludźi też potom do cyrkwje přikhadźa, hdyž Boże służby njejsu a so k Jězusej w tabernaklu modla.

Wšelake wukrajne nowiny su pisałe, zo chce Vatikan knihe wudać, w kotrychž dyrbi wšo wopisane być, štož je so w Němskej wot poslednjeje revolucije přećiwo katolskej cyrkwi a jeje organizacijam stało. K tomu ma so rjec, zo sebi we Vatikanje na to njemysla, tak jednanja wo konkordaće mjez němskimi biskopami a knježeŕstwom kazyć.

Španiski minister zwonkownoho wopyta zańdźeny tydźeń bamža. Měješe wot španiskoho knježeŕstwa wosebity nadawk, wo poćahach mjez cyrkwju a statom w Španiskej poŕěčeć. Najskŕerje so nowy konkordat wobzamknje, dokelž dotalny njeje wobstojnosćam přiměrjeny. Tak nadźijomnje też w Španiskej za katolsku cyrkej zaso lěpše časy přińdu. Kardinal Pacelli je hižo wozjewił, zo sebi cyrkej wosebje swobodu za swědomjo, katolske woćehnjenjo młodźiny a cyrkwinske wěrowanjo żada.

Při slěbornym jubileju instituta za slědźenjo we Swjatym Pismje wuzběhny Swjaty Wótc, kak je wědomosć powołana, człowjekow k Bohu dowjesć. Tak ma hižo prawa swětna wědomosć krasny nadawk, wjele bóle hakle wědomosć, kotraž so jenož ze słowom Božim zaběra.

Z přileżnosću swjatoprajenja Konrada Parzhamskoho běštaj w Romje swjatočnosći. Jena běše pola bajeŕskoho wotpósłanca pola Vatikana. Na swjatočnosći wobdźělichu so mnohe sobustawy katolskich wjeŕchowskich swójbow z Němskeje kaž też wšitcy němscy biskopja, kotřiž běchu runje w Romje, dale kardinal Pacelli, kardinal Faulhaber z někotrymi cuzymi kardinalemi. Druha swjatočnosć bě w Germaniku. Tam měješe Eichstättski biskop narěč.

Hač dotal měješe pola Vatikana Bajeŕska wosebitoho wotpósłanca, kaž měješe też Vatikan wosebitoho nuncia w Mnichowje. Němske knježeŕstwo je postajiło, zo změje wot nětka jenož Němska jako cyłk wotpósłanca pola Swjatoho Stoła, kraje pak njedyrbja wjacy tajkoho měć. Tak Bajeŕski wotpósłanc bórzy Rom wopušći a w Mnichowje njebudźe wjacy wosebity bamžowski nuncius.

Někotre nowiny su pisałe, zo je bamž dowolił, zo so dźěći annamskoho kěžora (Annam je kraj w Zadnej Indiskej, kaž też Siam) w pohanstwje wućahnu (w buddhismje). Kěžor je mjenujcy z dźowku jenoho katolskoho wotpósłanca ženjeny. K tomu pisa bamžowska nowina, zo móžeja tak jenož nowiny pisać, kotrež ničo wo cyrkwinskich zakonjach nastupacych měšane mandźelstwo njewěduja. Też za dźěći kěžorskeju mandźelskeju płaći, zo maja w katolskej wěrje wukubłane być. A jeli mandźelskej toho kedźbu nimatej, zhrěšitej jara ćežcy.

Němska. W Mnichowje dyrbješe so film wo bamžowstwje předwjesć. Politiska policija pak film zakaza a wopytarjow kina z tamnych rumnosći wupokaza.

W Cwikawje ma so nowa katolska cyrkej natwarić. Dotalna kapała je přemała a zala, na kotrejž běchu nětkle Bože służby, je jara njepřihodna.

---

rjane žně a skónčnje měch pjenjez. A za čo budźeš tón nałožeć? Najskŕerje bóle na swjedźenje, zawjeselenjo a tutkanjo. A kelko budźeš woprować za Bonifacijowe towařstwo, za katolsku nowinu, za cyrkwinske potrěbnosće? Boju so, zo daš wjacy za tepjenjo swojoho žołdka, hač za cyrkwinske tepjenjo . . .

Dokelž pak Bóh nječini po twojej woli, mórkotaš? Chceš Boha porjedźić a powučić? Njeje ći Bóh mudry dosć?

Spomń, zo Bóh hrěch khosta. Bóh sprawny hrěšnoho człowjeka šwika. Dźakuj so Bohu, zo směš hižo tudy lohku pokutu činić. Po smjerći Boži prut hóršo hwizda!

3. Njemohł nas Bóh hišće cyle hinak khostać? Z horcotu kaž je nětkle w Francózskej a Španiskej? Motso a Knoto! Čitajtaj tola našu katolsku nowinu! Budźetaj so dźiwać, kak surowje Bóh druhe kraje domapyta! Kelko katastrofow a njezbožow, kelko wichorow a zliwkow w Americy! Kajka hobrska škoda, hdyž su cyłe města a kraje kaž zapusćene. Tysacy mortwych a hišće wjacy ranjenych. A wboha Ruska, hdźež statysacy człowjekow hłodu mrěja, a milijóny hłodu wumrěchu!

4. Mi so zda, zo Bóh luby Knjez cyły swět hórko domapyta, khosta hrěšnikow, sprawnych pak pruhuje! Snano je naš słaby paćeŕ hižo wulki Boži hněw a mnohe njezbožo wotwobroćił. Tole też wopomńmy!

5. Motso, Knoto! Hdźe je waju dowěra do Boha! Krasny kěrluš 113: Čłójko, njestaraj so jara . . . spěwaš drje jenož, hdyž so ći derje dźe! O, rozpomńtaj tónle kěrluš! Tróštny to paćeŕ.

Haj, lubaj bratřikaj! Mjakotałoj staj kaž hłupej kozy! Mórkotałoj staj napřećo Bohu! To je z hrěchom! Słyštaj!

Njebudźtaj mi mudrišaj hač Bóh! Dźitaj radšo k něšporu. Khodźtaj radšo z wjesnjanami k swjatym křižam. Modltaj so lěpje!

Žadyn człowjek nam pomhać njemóže, a byrnjež mócniši był, byrnjež rjeńše časy lubił. Tuž dźeržmy so Boha! Tón nikoho njezjeba! Tón jenož sčini waju spokojneju a zbožowneju wosrjedź horja swěta. Khodźtaj wšědnje ke mši! To dawa skěrje lóšt a tróšt w žiwjenju hač drohi palenc!

My wěriwi křesćenjo dyrbimy so modlić! Přetož my smy wot Boha přez joho służownikow wo tym dosć rozwučeni. Wot njewěriwcow, wot młodosće sem zawjedźenych a skaženych přez zły přikład staršich a dorosćenych, sebi Bóh telko žadać njebudze. Tym Boža miłosć skěršo woda."

Sudk bě skónčił. Knot a Mots we hłubokich myslach, wohańbnjenaj z korčmy so šmórnyštaj. A dźěštaj k něšporu.

Sudkej pak prědowanjo zeškodźało njebě. Ně, ludźo to zhoniwši, khwalachu sej swojoho přikładnoho swědomitoho korčmarja — a Bóh tón knjez jomu też žohnuje.

Přechodne modlenja Božich mšow

6. njedźela po swjatkach. Zelena.

Wokoło Jězusa zhromadžowaše so stajnje wjele ludu, strowi a khori, dobri a zli. Tajke črjódy wobrazuja nam katolsku Cyrkej. A wón khorych hoji, hłódnych syći, hrěšnych napomina, wšitkich wuči. Wón też nam pomha, jeli smy pomocy hódni. Ważmy sebi joho jako dobroćela duše a ćěła a joho dobroty; dowěrjejmy so jomu, prošmy a lubujmy joho!

1) **Introitus. Přistup.** (Ps. 27, 8—9.) Knjez je sylnosć swojoho ludu a twjerdźizna spomoženja swojomu Žałbowanomu (Khrystusej). Spomož swojomu ludej, Knježe, a žohnuj swoje herbstwo, a pas jich wěki na wěki! (Ps. 27, 1.) K Tebi, Hospodźe, wołam: Božo mój, njebudź hłuchi přede mnu, zo bych podobny njebył tym, kiž do rowa padaju, hdyž so wote mnje wotwobroćiš němy. Khwała Wótcej . . . **Gloria.**

2) **Oratio. Modlitwa dnja.** Božo wójskow njebjeskich, kotrohož je wšo, štož je najlěpše, zašćěp do našich wutrobow lubosć k swojomu mjenu a rozmnož našu pobožnosć; žiw, štož je dobre, a to, štož žiwiš, zakhowaj z horliwosću swojeje lubosće. Přez našoho . . .

Přede wšěmi strachami ćěła a duše škituj nas, prosymy, Knježe, a na próstwy zbóžneje a hordozneje stajneje knježny Marije, Božeje rodźićelki, swjatoho Józefa, swjateju japoštołow Pětra a Pawoła a wšěch swjatych wudźěluj nam dobroćiwje pomoc a pokoj, zo by Twoja Cyrkej wšě zadźěwki a błudy přewinywši w njekaženej swobodźe Ći służiła.

Božo, naš wućeko a naša móc, wusłyš nutrne modlitwy swojeje Cyrkwje a daj nam, dawaćelo pobožnosće, zo bychmy woprawdźe dóstali, wo čož Će dowěrnje prosymy. Přez našoho Knjeza Jězusa . . .

3) **Lectio** Epistolae beati Pauli Apostoli ad Romanos. **Čitanjo** z lista swj. Pawoła jap. Romjanam 6, 3—11.

Prawje wukřćeni su wšitcy zašćěpjeni do potajnoho ćěła Jězusowoho, do Cyrkwje, jako dźěći Bože. Hnady swjateje křćeńcy je nam Jězus zasłužił ze swojej smjerću, tohodla rěči swj. Pawoł, zo smy wukřćeni „na joho smjerć". W prěnich časach bu w křćenju cyły człowjek trójcy podnórjeny — joho hrěchi buchu potepjene, a trójcy so wón wunóri — wuńdźe z wody bjezhrěšny, čisty. Tuž spočinamy z křćeńcu nowe žiwjenjo. Pasmy so hrěcha, wosebje smjertnoho.

Bratřa! Kotřižkuli smy wukřćeni na Khrystusa Jězusa, na joho smjerć smy wukřćeni. Přetož spohrjebani smy z nim přez křćeńcu na wumrěćo z nim, zo bychmy, kaž Khrystus wot mortwych stany přez krasnosć Wótca, tak też my w nowym žiwjenju khodźili. Přetož jelizo smy z nim zjednani w podobje joho smjerće, budźemy jomu podobni też w horjestaću. Wěmy dźě, zo bu naš stary (hrěšny) człowjek sobu křižowany, zo by ćěło hrěcha morjene było a my hrěchej wjacy njesłužili. Přetož štóž je wumrěł, wostaji so hrěšenja. Jelizo my z Khrystusom wumrěchmy, wěrimy, zo budźemy sobu też žiwi z Khrystusom, wědźicy, zo Khrystus stanywši z mortwych njewumrěwa; smjerć hižo nad nim njeknježi. Přetož zo wumrě, wumrě za hrěch jónu, a zo je žiwy, je žiwy za Boha. Tak też wy rozemjejće, zo sće hrěchej wotemrěli, žiwi pak Bohu w Khrystusu Jězusu, našim Knjezu.

4) **Graduale. Stupnjowy spěw.** (Psalm 89, 13 a 1.) Wobroć so, Knježe, njedlěj so, a daj so naprosyć k smilnosći swojim służownikam. Knježe, Ty sy naš wućek a to bě wot naroda k narodej. Alleluja, all. (Ps. 30, 2-3.) Na Tebje so nadźijam, Knježe, njebudu nihdy wohańbjeny; po swojej sprawnosći mje wumož a wukhowaj. Pokhil, prošu, swoje wucho ke mni, khwataj, wutorhń mje (přesćěharjam). Alleluja.

5) **Evangelium. Dobre poselstwo.** Sequentia sancti Evangelii sec. Marcum. Słowa swj. sćenja po Marku 8, 1—9.

Druhe rozmnoženjo khlěbow. Ze sydmi khlěbami a někotrymi rybami nasyći Jězus štyri tysacy ludźi w pusćinje, mjez nimi němych, slepych, khromych a słabych, kotrychž bě wuhojił. (Mat. 15, 30.) Też štyrceći tysac by z nimi nasyćił, też štyri sta tysac, štyri miljóny a wjacy. Wšitcy jědźachu samsne khlěby, kaž běchu samsne słowo Bože słyšeli. Něhdy bě Bóh wuzwolenomu ludej přez Mójzesa mannu dawał, tu dawaše Syn Boži přez wučownikow khlěby z rybu, a tak dawa nětko tón samy Knjez přez měšnikow našim dušam sebje samoho, „khlěb, kiž je z njebjes zešoł". Haj, Bóh žiwi swoje dźěći z pomocu swojich służownikow z duchownym khlěbom. Cyłe człowjestwo syći z Božim darom z pola. Ważmy sebi wšědny khlěb, prošmy wo njón Wótca, kaž je nas Syn we Wótče-našu wučił; wužiwajmy jón dźakowni! Předewšěm pak wužiwajmy často khlěb swjatoho woprawjenja, kotryž naše duše hoji a na puć do njebjeskoho Jeruzalema sylni, našomu ćěłu pak překrasnjenjo na sudnym dnju zawěsća! Deo gratias, Bohu dźak!

W tamnym času, hdyž běše wulki lud z Jězusom a njeměješe, što bychu jědli, zwoła wón swojich wučownikow a rjekny jim: Mi je žel ludu; přetož hlej, hižo tři dny traja při mni, a nimaju, što bychu jědli; a pušću-li jich bjez jědźe domoj, zawutla na puću; přetož někotři z nich su zdaloka přišli. A joho wučownicy jomu wotmołwichu: Zwotkel zamóže štó jich z khlěbom nasyćić tu w pusćinje? A wopraša so jich: Kelko khlěbow maće? Woni rjeknychu: Sedm. A wón poruči ludej so na zemju zesydać. A wzawši sedm khlěbow, dźak prajiwši łamaše a dawaše je swojim wučownikam, zo bychu je črjódam podawali. A spodawachu je ludej. A mějachu něšto rybičkow; też te požohnowa a přikaza je rozdawać. A jědźachu a najěchu so. A zezběrachu, štož zby wot łamankow, sedm korbow. Tych pak, kotřiž běchu jědli, běše na štyri tysacy, a rozpušći jich. — **Credo.**

6) **Offertorium. Přinos.** (Ps. 16, 5 a 6—7.) Wokruć moje kročele po Twojich šćežkach, zo byštej so njewusmykłej mojej stopje. Pokhil swoje wucho ke mni a wusłyš moje słowa. Překrasni swoju miłosćiwosć; Ty wukhowaš na Tebje so nadźijacych, Knježe.

7) **Secreta. Ćicha modlitwa.** Daj so, Knježe, naprosyć z našimi próstwami, a tónle wopor swojoho ludu přiwozmi dobroćiwje, zo by žane naše přećo njebyło podarmo a žana prózstwa niewusłyšana, a spožč, zo bychmy woprawdźe dóspěli, wo čož Će z dowěru prosymy. Přez našoho Knjeza Jězusa . . .

Wusłyš nas, Božo, naš wumožniko, a z mocu toho Sakramenta nas wobstražuj přede wšěmi njepřećelemi ćěła a duše, wobradźej hnadu nětko a zbóžnosć w přichodźe.

Daj, smilny Božo, zo by nas tón spomožny wopor z našich winow nas wučisćił a přede wšěmi přećiwnosćemi škitał. Přez našoho . . .

8) **Praefatio. Předhrono.** Vere dignum et justum est. Woprawdźe hódne a sprawne, zdobne a spomóžne je, zo so Tebi stajnje a wšudźe dźakujemy, Knježe swjaty, Wótče wšohomócny, wěčny Božo, kiž sy z jednorodźenym Synom a Duchom Swjatym jedyn Bóh, jedyn Knjez, nic w jednosći wosoby, ale w Trojicy jednoho byća. Přetož štož po Twojim zjewjenju wo Twojej krasnosći wěrimy, to myslimy wo Twojim Synu, to wo Swjatym Duchu bjez rozdźěla w rozeznawanju. Tak kłonimy so wuznawajcy

wěrne a wěčne Bójstwo, kłonimy so wosebitosći we wosobach a jednosći w byću a jenakosći w majestosći, kotruž khwala jandźeljo a arcyjandźeljo, kherubim a serafim, kotřiž njepřestanu wšědnje wyskać z jednym hłosom prajicy: Swjaty . . .

9) **Communio. Spěw k woprawjenju.** (Ps. 26, 6.) Chcu khodźić (wokoło wołtarja) a woprować w Joho stanje wyskajo wopor dźaka; Knjezej chcu spěwać a hrać kěrluš.

10) **Postcommunio. Po woprawjenju.** Ze swojimi darami sy nas, Knježe, nasyćił; wobradź nam, prosymy, zo bychmy přez jich skutkowanjo wučisćeni a přez jich pomoc skrućeni byli. Přez našoho Knjeza . . .

Njech nas wučisći a škituje, prosymy, Knježe, podaty dar bóžskoho Sakramenta, a na zastupowanjo zbóžneje Boharodźićelki Marije ze swjatym Józefom, swjatymaj japoštołomaj Pětrom a Pawołom a wšěmi swjatymi njech nas wote wšěch skaženosći wuhoji a wot přećiwnosći wumože.

Přijawši, Knježe, dary Twojeje swjateje potajnosće prosymy Će, zo by to, štož sy nam k swojomu wopomnjeću činić přikazał, w našich słabosćach nas podpěrało. Kiž žiwy . . .

Někotre studentske towarstwa w Němskej su ze zwjazka wustorčili, dokelž nochcychu někotrych starych knjezow wuzamknyć, kotřiž su ze židowskimi žónskimi ženjeni. Stari knježa jenoho tajkoho towarstwa drje so sami poskićichu, zo chcedźa wustupić, ale předsydstwo to njepřija, ale sebi přeješe, zo bychu dale ze sobustawami towarstwa byli.

Časopis „Nordland" hani w swojim 10. čisle katolsku młodźinu a katolski skutk. Wón praji, zo je katolski akcijón jenož pokazowanjo hordosće a wuwabjenjo a romska njeznjesliwosć. Kónc nastawka řeka. „Mit deutscher Gründlichkeit bereiten wir uns darauf vor, Rom die geschichtlich größte und endgültige Abfuhr zu geben." Kiž tajke pisaja, su sami wbozy hordačcy. Ow jej, cyrkej je hinaše časy přetrała hač dźensniše a tehdom su sebi tež myslili, zo su ju „endgültig" zničili.

Nowinu „Bayrischer Anzeiger" su zakazali, dokelž je dźěle prědowanjow kardinala Faulhabera z l. 1924 woćiščała. Je drje přistajiła, zo su prědowanja 1924 dźeržane, tola policija praješe, zo su na naš čas měrjene. Jenu druhu němsku nowinu su samsneje winy dla tež na wěsty čas zakazali.

W Allersbergu rozpušćichu katolske sportske towarstwo DJK.

W Hessenskej so w evangelskich šulach Stary Zakoń wotstroni. Tak budźe tam cyła nabožinska wučba bjez bibliskich stawiznow Staroho Zakonja.

Dokelž je so prajiło, zo su katolscy duchowni přećiwo nowemu statej, su w Bajerskej wšě tajke pady přepytowali. Su při tom namakali, zo je so jenož někotrym duchownym sudniske jednanjo zawjedło, ale tajkich zakročenjow dyrbješe so wulki dźěl zasy zastajić, dokelž spóznachu, zo su wobskorźby njeprawe, haj husto jenož přisłodźenja, zo bychu so wobskorźowacy na duchownych někak wjećili.

Pólska. We Waršawje ma so pomnik nětčišoho bamža Pia XI. postajić. Zhotowić ma jón znata pólska rězbarka Kaminska. Pius XI. je w Pólskej jara woblubowany. Běše prěni bamžowski nuncius w nowozałoženej Pólskej. A hdyž ruscy bolšewikojo hrožachu Pólsku předobyć a hižo před wrotami hłownoho města Waršawy stojachu, tehdom wosta wón jako jenički wukrajny diplomat w Pólskej a tak sobu sebjewědomosć a dowěru na dobyćo skrućeć pomhaše. Tak je bjez dźiwa, zo su we wubjerku, kotryž so wo pomnik stara, wšelake woršty luda, bohaći a khudźi, a katolikojo wšelakoho politiskoho měnjenja.

W lěće 1233 zasydli so w Pólskej rjad Dominikanow. Wón přez lětstotki wuspěšnje dźěłaše a měješe tam wjele klóštrow. Tola dźělenjo Pólskeje skoro wšo zniči, wosebje w dźělu, kotryž Ruska dósta. Nětko pak so zaso polěpšuje.

W Lwowje ma so nowe schismatiske biskopstwo założić. (Schisma je dźělenjo wot Roma). K tomu pak ma so prajić, zo dźěn w Pólskej na jene schismatiske biskopstwo tak a tak wokoło 700000 dušow přińdźe, mjez tym zo maja katolske biskopstwa w přerězku wjele wjacy wěriwych. Scyła w Lwowje jenož mała schismatiska wosada wobstoji a we dalšej wokolinje jenož 30000 hač 40000 schismatiskich křesćanow bydli.

Ruski biskop Malecki, kotryž běše w poslednich lětach w Sibiriskej był, je před sydom njedźelemi do Waršawy přišoł. Wón je ćežko khory. Bamžowski nuncius je joho hižo domawobstarał.

Italska. Kapłan Michał Summerer w Južnej Tirolskej dyrbješe do wuhnanstwa hić, a to na jenu kupu Južneje Italskeje. Na tutej kupje Lipari ma tři lěta přebywać, dokelž je njepřihódny wuraz wo italskej statnej młodźinje trjebał. Hdyž joho z Bolcana (němski: Bozen) na kupu wjezechu, běše wón putany.

Wšelacy praja, zo swjaty Don Bosko tola scyła žadyn moderny woćehnjer njeje. Zo pak wón to tola je, pokaza jedyn přednošk, kotryž měješe profesor na katolskej univerziće w Milanje. Don Bosko so wězo na žanoho „wědomostnoho" woćehnjera njezłožowaše. Běše joho přikład tola najwjetši a najwuspěšniši woćehnjer, Khrystus sam. Najhłowniše hesło Boskowoho woćehnjenja je, zo po móžnosći swojich wučomcow před spytowanjemi wobkhowa. Tak woni scyła njemějachu telko přileżnosće, złoho činić. Pozdźišo, hdyž běchu wulcy a na kruty puć Božich kazni zwučeni, jim też spytowanja telko ześkodźeć njemóžachu kaž w młodosći. To dyrbjeli sebi też my při woćehnjenju derje spomjatkować: dźěćom a młodźinje pomhać a wolóžeć, dobre činić a jich po móžnosći přez stajny dohlad zwarnować před spytowanjemi.

W řěči při statnym swjedźenju wuzběhny arcbiskop kardinal Šuster Milanski zasy junu, kak rjenje w Italskej cyrkej a stat hromadźe dźěłatej. Wosebje je fašistiske knježeństwo cyrkwi też zakońscy te město připokazało, kotrež jej słuša.

Při założenju katolskeje university w Milanje praji tehdomniši rektor, zo je tale wysoka šula małe a skromne předewzaćo. Ale dźensa je to cyle hinak. Wulkotne twary, zmóžnjene z darami italskich katolikow. Za wšelake druhe potrjeby pak so stat stara. 1500 studentow posłucha tu na profesorow. Wučeni tuteje „University Wutroby Jězusoweje" su zdźěła daloko a šěroko, haj w cyłym wučenym swěće znaći. Wudawaja wjele knihi a časopisow.

Jendźelska. Jedyn lěkař, kotryž je hakle krótki čas katolski je jako, profesor na univerziće wosebje spóznał, zo młodźi studenća, kotřiž na lěkarstwo studuja, jara mało wo dobrym katolskim swójbnym žiwjenju wědźa. Też katolscy studenća nic. Tak woni też njemóža z dobrym lěkarjom być, dokelž dyrbi wosebje moderny lěkař też jara na žiwjenjo w swójbach hladać, jeli chce prawe winy wšelakich khorosćow spóznać. Profesor je tohodla namjetował, zo bychu wědomostne towarstwa rozwučenjo katolskich studowacych też na tutym polu spěchowałe. To so nětko też zdźěła stawa. Wosebje towarstwo katolskich lěkarjow to čini. Profesor pak sebi hišće wosebitu fakultu za katolsku medicinu žada. Na jenej univerziće maja katolscy studenći hižo wosebity kurzus, w kotrymž so wo kaznjach katolskeje cyrkwje powučeja, wosebje wo kaznjach, kotrež póćciwosć nastupaja.

Ruska. 17. novembra 1932 wumrě mandźelska sowjetskoho diktatora Stalina. Tehdom so wudawaše, zo je wona nahle wumrěła. Ale nichtó w Moskwje njechaše to wěrić. Nětko pak su zhonili, kak je so z tym mělo. Tuta žónska běše dźowka khudoho přistajenca. Dokelž pak běše wurjadnje

rjana, chcyše sebi ju kawkazski prync za mandźelsku wzać. Joho pak we wójnje Turkojo zajachu, a hdyž so 1919 domoj wróći, dyrbješe so před komunistami khować. Nadja joho přewodźeše. Jónu zezna so ze Stalinom, kotryž ju hižo za někotre hodźiny prošeše, zo by z joho mandźelskej była. Tola wona njechaše. Na to dósta tajna policija Ćeka nadawk, žónsku wobkedźbować. Bórzy zajachu jeje luboho, tamnoho prynca a wotwjedźechu joho. Wona hnydom k Stalinej jědźeše a joho prošeše, zo bychu prynca pušćili. Tola Stalin jenož do toho zwoli, jeli wona slubi, zo chce pola njoho ze sekretařku być. To so sta. Pozdźišo bu samo joho žona. Wonaj dźěłaštaj zhromadnje, tola we prašenjach burstwa běštaj wšelakich nahladow a so husto rozkorištaj. Na swjedźenju pola najwyššoho ruskoho generala Stalin na swoju žonu surowje zasakrowa. Wona so bjez postrowa wotsali a so doma zatřěli. Stalinej zawostaji list, tola wón z njoho pozdźišo jenož zdźěli, zo je sebi přała, zo njecha być spalena, ale chce pódla swojoho nana na kěrchowje domizny wotpočować. Tu wolu su jej dopjelnili.

Směški.

So wjećić, to słodźi. Mots: „Ale, Jurjo što dha do hubjeneje cigary kuriš?“ — Jurij: „To je dar wot mojeje žony. Z nimi chcyše mi kurjenje wotwučić. Ja pak sym jej za to zapłaćił. Hdyž pččnje na mnje swarjeć, sebi jenu z tych cigarow zažehlu, a wona je kaž wětřik ze jstwy.“

* * *

Khrobły prošeř. Prošeř: „Prošu, wo smilny dar.“ — Knjez: „Snano za palenc?“ — Prošeř: „Hm, hdyž něšto hódne daće, sebi snano blešu wina kupju.“

Towarstwowy powěstnik.

Budyšin. Njedźelu 24. junija je dźeń młodosće. Cyła serbska katolska młodosć wosady so k swj. woprawjenju na dopołdnišich kemšach w 9 hodź. do serbskeje cyrkwje přeprošuje. Prezes.

Jasenca. „Katolska Bjesada.“ Štóž chce so na zlěće w Radworju wobdźělić, njech so hač do 1. julija pola pokładnika zamołwi.

Pančicy. „Lipa Serbska“ (žónske a mužske hłosy) ma 29. junija (na swj. Pětra a Pawoła) wječor we 8 hodźinach pola Natušec w Kukowje jara ważnu spěwnu pruhu dla katolskeje manifestacije na klóštrskim dworje 8. julija. Wočakuje so, zo naši swěrni wšitcy přińdu. Za jězbu do Radworja je awto za tuni pjenjez skazany. Njech sebi hač do spěwneje hodźiny kóždy rozmysli. Předsyda.

Za druhu Hornjo-Ammergawsku jězbu (wot 9.—14. julija) je jenož hišće sedm městnow prózdnych. Štóž chce tunju přileżnosć wužić, njech so ruče zamołwi.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1934.

Kk.: 394. 395. z Budyšina: Jurij Wróbl, Michał Rjeda; 396. 397. z Khanec: Jakub Winger, Mikławš Lebza; 398. ze Žuric: Jurij Krawža; 399. ze Serbksich Pazlic: Jakub Wróbl.

Njezabudźće
při kupowanju **časnikow** (za hólcy a holcy) k swj. firmowanju na swojoho
serbskoho časnikarja w Dobrošicach!
Sym sebi wosebje wulki wubjerk wobstarał!

K swj. firmowanju
poručam **čorny židźany bant** we wšelakich šěrokosćach, **morejowy bant,** čerwjeny a běły, we wšěch šěrokosćach, dobry a tuni.
Hilgerowy nasl. E. Wilček
w Budyšinje, Seminarska dróha 2

K swj. firmowanju!
Rjane płaćizny hódne
časniki
za hólcow a holcy. Wulki wubjerk. Wšelake płaćizny.
Theodor Natuš,
časnikař w Pančicach.

Jako dar k swj. firmowanju přihodźa so najlěpje
Pobožny Wosadnik
z pyšnym złotym rězkom **9,50** hr.
z pyšnym čerwjenym rězkom **9,—** hr.
ze złotym rězkom . . . **7,30** hr.
z čerwjenym rězkom . . **4,—** hr.
Je dóstać w Donnerhakec knihićišćerni w Budyšinje Před šulerskimi wrotami 21

Serbske žonjace khuty,
rubiška, fale, židźane a wolmjane, židźane banty, kaž tež wšitku druhu drastu poruča we wulkim wubjerku k najtuńšim płaćiznam
kupny dom Franc Bulang
w Kulowje

Při nakupowanju
firmowanskich darow
dopomńće so, prošu, na
Dombuchhandlung
M. Dilger w Budyšinje,
Při mjasnych jětkach, dalokoreč̌ak 3422

Modleńske a spěwańske knihi w serbskej a němskej rěči, nabožne knihi, tež knižka „K swjatomu firmowanju“ — devocionalije. Pisomne skazanki so hnydom wobstaraja.

Wróćiwši so wot rowa mojoho njezapomnitoho mandźelskoho, našoho staroscíwoho nana

Jana Šewca z Hory,

kotrohož Bóh tón Knjez po dołhim ćežkim ćerpjenju ze swjatymi sakramentami domawobstaranoho w 60. lěće žiwjenja do swojeje njebjeskeje domizny wotwoła, wuprajamy wšitkim za wopytowanjo pustoho wječora, nošerjam a za bohate k rowu-přewodźenjo kaž tež Jaseńčanskej „Kat. Bjesadźe“

najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez!“

Na Horje a we Wotrowje,
na dnju pohrjeba, 13. junija 1934.

Wórša Šewcowa
a synaj **Jurij a Jan.**

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik. — „K. P." ćišći so w 1600 exemplarach

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9 — Pokładnik: Jurij Šołta, Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokoreč̌ak čo. 3895.

26. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **30. junija 1934.** | **72. lětnik.**

Pastyŕske słowo za njedźelu młodźiny.

Hdyž naš knjez a mištr Jězus Khrystus we swjatočnej hodźinje swojim japoštołam nadawk da, wšitke ludy wučić a křćić, je wón zdobom swojej cyrkwi wulki wukubłanski nadawk stajił. A stawizny wuča, na kak wulkotne wašnjo je cyrkeŵ we wšěch časach woprawdźe z wučeŕku człowjekow była, swoje drohotne pokłady hnady a wěrnosće człowjekam poskićejo.

A mjez tymi wšitkimi, kotrymž cyrkeŵ so jako staroścíwa wučeŕka wopokazuje, stoji młodosć na prěnim městnje. Młodźi człowjekojo, ze swojej wotewrjenej a zwólniwej wutrobu, kotraž hišće wšitke móžnosće wobjima; wot našoho Zbóžnika samoho hižo wosebje lubowani a wobhnadźeni (waženi); młodźi człowjekojo, kotrymž tež wosebita lubosć joho zastupnika na zemi, našoho swjatoho Wótca, płaći, kaž to z joho wutrobnych narěčow na młodosć hač do poslednich dnjow wukhadźa: tutym młodym człowjekam jako přichodej cyrkwje njeje mjenje wosebita lubosć biskopa a joho měšnikow poswjećena.

Wukubłanske dźěło wukonja cyrkeŵ z pomocu cyrkwinskich towaŕstwow młodosće w našej wótčinje hižo wot třoch lětstotkow sem wuspěšnje. Je mi tróšt a wjeselo było, hdyž widźach, kak w poslednich lětach tež w mojej diecezy skupiny a towaŕstwa našich holcow a hólcow přecy bóle rosćechu a so zesylnichu. Dźensa tworja woni hordu syłu stroweje wjesołeje, za Khrystusa zahorjeneje młodosće, kotraž je cyrkwi swěru poddata a swojej wótčinje, swojeje zamołwitosće sebi wědoma, służi.

Njesměrnje wjele hnady, přeznaturskoho žohnowanja a časnoho dobytka je z toho dźěła do jednotliwych, do jich swójbow a do našoho luda so wužórliło. Kelko ryzy pobožnosće je tu zrawiło, kotraž w žiwjenju so wupruhowa! Kelko pócćiwostnoho strowoho swójbnoho žiwjenja, kelko khmanosće w powołanju a zjawnym žiwjenju, kelko strowoho zrozemjenja za autoritu a stačanski porjad je ludowomu zhromadźeństwu z katolskich zwjazkow młodosće narostło!

Tutomu nadawkej změja naše cyrkwinske towaŕstwa młodosće z njeposłabjenej horliwosću a w dotalnym wobsahu też dale służić. Nichtó njemóže cyrkwi zamołwitosć za to wotewzać, zo też w přichodnym młodym splahu našoho luda přeswědčeni młodźi křesćenjo wotrostu, kotrychž prěnja należnosć je, žiwjenjo po Khrystusu wjesć. Tohodla stej so cyrkeŵ a stat w zhromadnym zrěčenju němskoho konkordata sebi mjez sobu wujednałoj, katolske towaŕstwa młodosće zdźeržeć a škitać. Njedźiwajo hišće wočakujomnych, dokónčnych wujednanjow w tutym nastupanju mam za swoju winowatosć, wšitko činić, zo by cyrkeŵ swój nadawk na młodości też dale dopjelnić mohła. Za to prošu was wšitkich, moji wosadni, wo wašu podpjeru.

Přećiwo swětej njewěry, hanjenja, zacpiwanja, haj zjawnoho wojowanja su naše zmužite holcy a hólcy, wosebje też w našej diecezy, lěta dołho znamjo a khorhoŵ Khrystusa nosyli a wysoko sebi ważili. Kelko idealisma (nadobnoho zmyslenja), kelko woporow na času a mocach a skónčnje na pjenjezach je sebi to žadało! Kelko napinanjow su na so brali, zo bychu při dalokich pućach w našej diecezy k swojim zjězdam, skhadźowankam, wuradźenjam, kurzam a exercicijam dóšli! Kelko woporow su měšnicy, wjednicy a nawjedowarjo młodosće přinjesli, zo bychu też we wotležanych kónčinach mojoho biskopstwa Khrystusowu młodosć hromadźili, jeje žiwjenjo zbudźowali a zdźerželi; z kelko woporami su pućowacych towaršow we swojich domach přijimali a jich hospodowali; z kajkej staroścíwosću su sebi swoju diecezansku młodownju Rochsburg zarjadowali!

Ze wšitkim tym njesmě ke kóncej być a ničo z toho zahinyć. Ale cyrkwi a jeje młodości njeje lohko, tónle nadawk też dale dopjelnjeć. Je po někotrejžkuli podpjerje a lěpšinje, kotruž je dotal wužiwała. A też někotři wěriwi nochcychu swoju pomocnu ruku dźěłu našeje młodosće wjacy poskićić, dokelž zmylnje měnjachu, zo je z tutym dźěłom bórzy ke kóncej. Cyrkeŵ pak njemóže so nihdy toho wzdać, wo młodosć so na wosebite wašnjo starać, jeli njecha swoju winowatosć ćežko ranić. Štóž je potajkim za zaměr, dyrbi też za srědki być. Tohodla namołwjam was wšitkich, přećelow a spěchowarjow młodosće, haj wšitkich diecezanow, skutk młodosće za cyłu diecezu założić. Wón ma k tomu służić, cyrkwi a jeje młodości tamne srědki přiwobroćić, zo

by swój nadawk a zaměr też dale dócpěć mohła. Přinošk k diecezanskomu skutkej młodosće njech wotměri kóždy po swojich mocach a dobrej woli. Kóždy njech po swojich mocach mjeńši abo wjetši měsačny abo lětny přinošk płaći a so na cedulkach, kotrež so wot farskoho zarjadnistwa wudawaja, přizjewi a napisa. Po přinošk přińdże potom w postajenym času posoł — dźensa njech hižo kóždy k zběrcy za młodosć po swojich mocach přinošuje. Połojca pjenjez, kotrež za diecezanski skutk młodosće so nazběraja, wostanje wosadże, tamny dźěl so woteda na biskopski ordinariat a služi centralnym nadawkam cyrkwinskoho wjednistwa młodosće.

Waš wyšši pastyŕ prosy was we hłubokej starosći a zamołwitosći, zo njebyšće dźiwajo na tak mnohe wotedawanja, kotrež so hižo wot was žadaja, na tónle tak ważny a khutny nadawk zabyli. Kóždoho jednotliwoho z was prošu a namołwjam, čińće za našu młodosć, štož jenož móžeće. Z dźakom budże wam swěrny křesćanski młody splah, kotryž budże waše křesćansko-katolske herbstwo w našej němskej wótčinje zakitować.

Date w Budyšinje, 11. junija 1934.

† Pětr, biskop Mišnjanski.

Rozhlad w swěće.

Göring rěči w Hamburgu.

Ministerski president Göring poda póndźelu rozhlad a wuhlad wo położenju němskoho luda. Zasypostajenjo monarchije njeje dźensa móžno, hdyž je cyły lud skónčnje do jednoty skowany. Zajimy jenoho domu a swójby njesmědźa nad zajimami naroda stać. Chcemy to našim dźěćom přewostajić, kajku statnu fórmu sebi junu wuzwola a za prawu dźerža. My mamy Adolfa Hitlera. Göring zasudźowaše też starosće wěstych cyrkwinskich kruhow. Hdyž něchtó wěri, naš lud hišće dlěje z konfesionelnymi zwadami wobćežić, potom so jim junu praji, zo stat kruće zapřimnje, jeli njebudźetej měr a porjad knježić. Nacionalsocialismus w Němskej škita wšitke cyrkwje jenak. Štož nastupa katolsku cyrkej, njeda stat ženje dogma přimać. Ale hdyž so cyrkej do politiskich wěcow měša, praji stat: Dotal a nic dale! Naša młodźina je nam drohe kubło. Wona je Bohu a nam dowěrjena a njedamy sebi ju z rukow wzać. Čohodla chcedźa woni ju měć? Dokelž chcedźa młodźinu přećiwo nam stajić. Ze wšej raznosću wobroći so Göring přećiwo njepłódnym kritikarjam. Wón zasudźi rozprawy wěstych wukrajnych zastupjerjow nowin w Němskej. „Wěrju, zo móžemy před stawiznami, a štož je ważniše, před přichodom našoho luda wobstać."

Rjekojo swětoweje wójny so česća.

Njedźelu so w Berlinje wopomnjeńske tafle za komanděrow samostatnych pruskich wojeńskich wotdźělow, kiž we swětowej wójnje padnychu, poswjećichu. Po naměčomaj evangelskoho pólnoho piskopa a katolskoho probsta woborneje mocy němski woborny minister general z Blomberg tafle poswjeći. Při tym słowa němskoho presidenta z Hindenburga přečita. 350 komanděrow pruskich wojakow wumrě rjekowskeje smjerće. Dźensiša Němska, w kotrejž je zrozemjenjo za rjekowstwo zaso wotućiło, strowi swojich padnjenych wjednikow a česći jich. General z Goltz přepoda tafle pod dohlad statnoho sekretara Körnera jako zastupjerja pruskoho ministerskoho presidenta.

Mordarja pólskoho nutŕkownoho ministra

su sobotu rano w Swinemünde zajeli. Na zajeću wobdźělichu so němscy namjezni zastojnicy. Mordaŕ je pólski staćan E gen Skyba, student chemije, 11. meje 1908 we Lemberku rodźeny. Wón přijědże ze Zoppota do Swinemünde a bu wot tajneje statneje policije mjez 600 pućowacych wuslědźeny.

Přećiwo reviziji měrowych zrěčenjow.

W Běłohrodźe je južnosłowjanski ministerski president wo zwonkownym politiskim położenju rěčał. Južnosłowjanska dźerži so swojich zwjazkow a zrěčenjow. We Wuheŕskej dyrbjeli dopóznać, zo hižo słowo revizija płódne dźěło k polěpšenju hospodaŕskoho położenja w Podunajskej znjemóžni. Revizija woznamjenja wójnu. To njech sebi swět na wědomjo wozmje. Žadyn Rumuna, žadyn Južnosłowjan a žadyn Čechosłowak ženje do revizije mjezow njezwoli. Mjezy su so na kosćach našich wojakow postajiłe. Prjedy hač so tute přeměnja, by so morjo krewje přelało. Też francózski zwonkowny minister Barthou je so jasnje za to wuprajił, zo bychu so mjezy zakhowałe, kiž su so ze zrěčenjow postajiłe. Jenož swěra mjez ludami móže nam trajacy měr zwěsćić.

Z Łužicy a Serbow.

Z **Radworja.** (Kopańca. Radwoŕ DJK I — Póckowy DT I 3 : 2.) Hdyž bě zańdźenu njedźelu swjedźeński ćah wohnjoweje wobory skónčeny, poda so wjetša čŕjóda ludu na naše športownišćo. Tu wustupištej mužstwje, kiž měješ tej wobej wuhlady na dobyćo. Lědma bě pjeć wotbiło, naši hosćo do bula zastorčichu. Z wulkej techniku ćěrjachu doprědka, tola Radwoŕska škitaca murja jim bul wotewza a zasy wróćo pósła. Tak lětaše bul bjez wuspěcha tam a sem. Tola próca našich hosći so wupłaći, woni třělichu prěnje wrota. Ći maja znajmjeńša techniku, z kotrejž k dobyću kroča! 1 : 0 za Póckowy. Tak so Radwoŕčanam njelubi. Na nic tak wubjerne wašnjo kaž jich přećiwnicy přińdźechu před Póckowske wrota. Tam so wulka ćišćeńca wuwi a připad da jenomu z Radwoŕskich přileżnosć, bul na jich klětku sadźić. Dokelž pak bě Póckowski wrótnik wonka za bulom skakał, njebě wjacy we wrotach — a tak joho jedyn druhi zastupi a wotrazy bul z ruku. To bě jědnatka. Jedyn z Radwoŕskich ju krasnje po zemi nutŕ suny, zo njebě móžno, jón dźeržeć. 1 : 1. Zasy pobuchu Póckowscy před našimi wrotami, tola zbožo jim njekiwaše, byrnjež krasnišo hrali. Radwoŕscy mějachu wjacy zboža, a třělichu druhe wrota, zasy při přileżnosći ćišćeńcy! 2 : 1 za Radwoŕ. Krótko do połčasa třělichu Radwoŕscy hišće treće wrota. Połčas 3 : 1 za Radwoŕ. — Bjez zmysła lětaše nětko bul tam a sem. Radwoŕscy njemóža hromadże hrać, ale kombinaciju Póckowskich tola zasy rozbichu. Jedyn Radwoŕčan bě při „Čeŕwjenym křižu" pobył, a nětko so zasy na zemju wali — tola horcota hraća joho bórzy zasy na nozy storhny — wón žanych bolosćow wjacy njećuješe. Byrnjež bychu so Radwoŕscy bóle prócowali — husćišo stojachu před njepřećelskimi wrotami, ale horje třělić njezamóchu — ničo njedobuchu. Krótko před kóncom třělichu naši hosćo hišće jene wrota. Tak so hra z 3 : 2 za Radwoŕ skónči.

Z Kamjenjeje p. Radworja. Zańdźenu njedźelu swjećeše tudomny bur knjez Jurij Měrćink ze swojej mandźelskej Hanu rodź. Kilanec sležborny kwas. Knjez Měrćink bě dołholětny měšćanosta našeje gmejny, kiž nawjedowaše ju přeco ze wšej swěru přez ćežke časy poslednich lět. Njech też slěbornymaj mandźelskimaj zbožo kćěje do dalšeho přichoda. Też „Kat. Posoł" přeje wutrobne „Daj Bóh zbožo!"

Z Khróšćic. „Serbostaw" měješe njedźelu pola Wjeńkec swoju měsačnu zhromadźiznu. Hłowny přednošk dźeržeše knjez kapłan Handrik. Přitomni rozmołwjachu so hišće wo wšelakich wosadnych należnosćach.

Z **Kukowa.** Mějićel znateje korčmy při klóštrje, Bruno Natuš, swjeći 1. julija swój 40lětny wobkhodny jubilej. Njebě drje wot wšoho spočatka z překupcom a korčmarjom, ale bě čestne rjemjesło ćesle nawuknył. Zhubi

mjenujcy swojeju staršeju w nježnej młodosći a bu w Budyšskej syrotnicy woćehnjeny, hdźež so potom hólcy w někajkim rjemjesle wuwuča. Při smjerći nana bě hakle lěto stary a mać też joho bórzy na puću do wěčnosće sćěhowaše. Tak namaka wopušćena syrota wukhow w tamnišim wustastawje, dokelž běštaj joho staršej Budyšskej měsćanaj, hdźež běše so jubilar 17. novembra 1868 narodźił. Wuwuknywši ćěslistwo wukonješe je wjacy lět w Porchowje. Dokelž pak w Khrósćicach kněžu zdźědźi, přesydli so tam. Tola dołho tu njewosta. Kněžu předawši kupi 1. julija 1894 prjedawše Deleńčkec klamarstwo na „kinkbarku", z kotrymž bě korčma zjednoćena. Tak powšny tružawu (hębl) na hozdźik a bu z překupcom a korčmarjom. Drje najprjedy njezwučene powołanjo, ale při swojej wobhladniwosći a wobkhodnej wušiknosći so bórzy na woboje zwuči. Starši wjesnjenjo a druzy snadź so hišće na wjesołe hodźinki dopomnja, kotrež su w korčmičcy na „kinkbarku" dožiwili. Po přewzaću wobkhoda woženi so bórzy — 6. aug. 1894 — z Hanu Pjechec z Kukowa, kotraž je jomu w běhu tutych dołhich lět swěrna towarška a pilna pomocnica a ma tak sobu wuznamnoho podźěla na žadnym jubileju. W lěće 1900 přewza jubilar też wobhladowanjo mjasa w klóštrskej wokolinje, kiž so tehdom po zakońskim wukazu zawjedźe. Hdyž so 1905 nowa šula w Pančicach twarješe, přińdźe stara — nětčiša Natušec korčma — na předań. Witanu přileżnosć, swój wotležany wobkhod k drózy přepołožić, wuži knjez Natuš hnydom a kupi staru šulu za 16500 hr. 1. oktobra 1906 přewza nowe wobsedźeństwo. Po wjacykróćnym wutwarjenju a přetwarjenju dósta skónčnje znutřkownoho napohlada, kajkohož nětkole ma. Ale też zwonkowny wobraz je so docyła přeměnił přez přetwarjenjo. Je tu nětko parkownja a zahrodna restawracija, hdźež hosćo při ćopłych dnjach rad přebywaja. Też w cyłej fronće wutwarjene wokno korkčmarskeje jstwy, z wuhladom na dróhu a naměsto a wupyšene z pisanymi kwětkami, wabi k pozastaću w Natušec korčmičcy. W dalšim namaka k. Natuš podpjeru w swojich tšoch synach, z kotrychž najmłódši wobkhod přewza a tak tuta starosć na młódšich ramjenjach wotpočuje. Jubilar je znaty lubowar spěwa. A hdyž nochce wjacy hić, wjesoły spěwčk zaćěri starosće. Je hižo přez 40 lět sobustaw wjesnoho mužskoho spěwnoho towarstwa a bu loni za swoju swěru wuznamjenjeny. Tak ćeče nětko žiwjenjo dale a při nastupje do pjatoho lětdźesatka přeje też „Katolski Posoł" wjele zboža, hdyž mataj jubilaraj połne zrozemjenja za naše serbske pismowstwo. Je tola jubilarka wjele lětdźesatkow z čitarjom „Posoła" a nochce swój wob-

lubowany tydźenik parować. Zawěsće budža mnozy tutón dźeń na jubilarow spominać. Ad multos annos!

Z Ralbic. Njedźelu młodosće hódnje woswjećichmy. Na dopołdnišich swjatočnych kemšach přistupi cyła naša młodźina, młodźency, knježny a też hólčina k blidu Božomu. To běše zwjeselacy wobraz, z mócnym pohonjom a přikładom za wšěch staršich dorosćenych, wosebje pak za tych, kiž we ławcy sedźo sebi prajić dyrbjachu: też ty dyrbjał tam pódla być! Na něšporje běše poswjećenjo khorhojčki za našu hólčinu. Dom Boži běše zasy nabity połny. Hnujace bě, hdyž naši junakojo runja rjekam w rjanej jednotnej drasće před woltarjom stojachu, „barbu wuznawajo", a z wótrym hłosom měšnikej zjawnje slubichu, čas młodosće Bohu służić, Khrystusej Kralej swěru dźeržeć, a to wšo pod škitom maćerje Božeje. Woni slubichu, wšě nabožne winowatosće přikładnje dopjelnjeć, bratrowscy so lubować, měr a pokoj dźeržeć mjez sobu a z druhimi, předewšěm pak posłuchać staršimaj a cyrkwi. Khrósćičanska hólčina běše we wulkej ličbje k nam přikhwatała. Z njej wućahnychu po něšporje naši hólcy — je jich přez 50 — na fararjec zahrodu k wjesołej zabawje. — Młodosć, posłušna Khrystusej a joho swjatej cyrkwi, budźe też posłušna a podwólna statej. Stat we njej namaka swěrnych a najlěpšich poddanow. Hólčina je wot stata też dowolena a připóznata, a tohodla wot stata a cyrkwje škitana. Biskopja dźěn doporučuja duchownym, katolsku młodźinu hromadźić a křesćanscy wukubłać. Štóž hinak wudawa, łži, niči dobre, škara a kazy měr a pokoj, kotryž nichtón bóle njelubuje dyžli my.

Z Kulowa. Akcijowe towarstwo „Eintracht" je wyšnosći zapodało, zo by na zakładze wódnoho prawa ze 7. haprleje 1913, za brunicowu jamu we Werminghoffje w rańšim polu trajne prawo dostało, dešćowu a sněhowu wodu z přěrowom nad zemju 50 metrow daloko pola Złyčina do Małeje Šprewje wjesć. Štóž so přećiwo spožčenju tutoho prawa přećiwja, dyrbi to w prawym času pola Wojerowskoho krajnoho radźićela wozjewić.

Při rowje prěnjoho bamža.

Spěšnik bliži so wěčnomu Romej. Njesćerpnje Romski putnik liči mjeńšiny a sekundy. Radostnje bije joho wutroba. Wón dźěn derje wě, zo smě bórzy wotpočować we wótcnym domje, při lubej maćercy cyrkwi, cyle blizko pola maćerneje wutroby, kiž tu w srjedźišću katolskoho swěta zhromadźuje

Swjećeny pjenježk.

Powědančko z njedawnych časow.

(Pokročowanjo a skónčenjo.)

6. Nakazanjo.

Wětr wuješe a howrješe po Drježdźanach. Wodnjo bě duł a wječor njewopřestał a dale bóle torhaše, kaž by cyłe wulke město z wotmachom chcył wuzběhnyć. A z nim towaršeše so dešć a praskaše na kamjenje, zo so tak pluskerje wožachu. Ani jeneje hwězdźički njebě na njebjesach — na hasach pak miškorjachu so latarnje a płomješka so z wichorom hibotachu. Ćmowa njewjesoła nóc! . . .

Po jenej bóle zanjesenej hasy človjek khwata, do wojerskoho mantla zababjeny. Kruće dźerži, štož ma spody mantla skhowane. „Njesměm sej dešćikej swoje brěmjo namoknyć dać", tak sebi powěda. „Wjele je mi maćerka sobu nawdała. Budź božemje, a Bóh dał, zo bychmy so strowi zasy widźeli; njezabudź na nas a na Boha — to běchu jeje poslednje słowa, hdyž mi brěmješko dawaše. Ach, na tu wojersku kwaklu tola! Kaž mje ta čišći! Nihdy na nihdy so mi ze Serbow njechaše. Doma, doma je najrjeńšo."

Khwilku mjelčeše a zasy poča: „Hišće nikoho zetykał njejsym. Nó, njeje mi dźensa měsćanow dźiw. W tajkim wjedrje wšak so nichtó wonka njepokaza, štož njetrjeba. Derje tola, zo budu też skoro pod suche. Hdy bych . . . Tola što to? Štó tola tule leži?" A so skhiliwši poča: „Mój Božičko! krawy človjek — so njehiba — ćežcy stona — što so to njećini?" Tón pak, kiž tu leżeše, jomu derje rozemješe a šeptajcy praješe: „Domoj, domoj!" — „Božo pomhaj! Serb! Ale, lubši přećelo mój, hdźe dha maš swój dom?" — A lědma bě to zhonił, dha na dobre zbožo wóz nimo jědźeše, kiž za pjenjezy ludźi wozy. Bě runje prózdny. Wojak na pohonča zawoła, tón pozasta a skoči dele. Zběhnyštaj ranjenoho na wóz; wojak sydźe so při pohonču a dale ćerješe wóz.

Tón pak, kiž bě tu do njezboža přišoł, bě tónsamón, kotromuž něhdy Sněžkec Mikławš rěkachu. Do korčmy husto wječor khodźeše. Tam pak bě sej próznik zasakłeje wutroby, kajkichž je we wulkich městach dosć a nadosć, wotpasł, zo ma Sněžk přecy wjele pjenjez při sebi. Wšelake dźiwje mysle hižo běchu tohodla na njoho khodźiłe; dźensa so jich wjacy njewobró. „Dźi, łakaj na njoho — njebudź wowca — a změješ pjenjez dosć . . ." A na čož zły duch wabješe, to złóstnik wuwjedźe. Łakaše na hasy na Sněžka, napadźe joho njewjabcy, zakło nóž jomu k wutrobje, wza sej pjenjezy a ćekny. Nichtó we wichorojtej, dešćojtej nocy tole pytnył njeběše. Njebě-li wojak přišoł, bě traš so Sněžk tam na hasy ležo wukrawił.

swoje dźěćatka z blizka a daloka kaž pata hromadźa swoje kurjatka.

Žadosćiwje zhladuje putnikowe wóčko z woknom. Tu nadobo — krasny to napohlad! Nad njebjeskej módriznje pokazuje so we słónčnym błyšću wulkotna kupola najwjetšeje cyrkwje swěta. Tuta kupola, natwarjena wot sławneju mištrow Bramante a Michelangelo lěta 1590 je znamjo Wěčnoho Města. Krasnje wona, mohł rjec, rosće z třěchi hač do wysokosće 95 metrow.

Hišće někotre wokomiki — a Romski putnik je na kóncu swojoho pućowanja. Tu nětko padnje na kolena při rowje něhdušoho khuduškoho rybarja. Kajke su to začuća na tymle swjatym městnje! Myslička saha wróćo do zańdźenych lětstotkow, haj lěttysacow, hač do časow, wo kotrychž nam powědaju swjeći sćenikojo we Swjatym Pismje. Tu su potajkim powostanki toho, kotrohož wočłowječeny syn Boži před 19 lětstotkami sam postaji za prěnjoho wyššoho pastyrja runje założenoho stadła swjateje Romskeje katolskeje cyrkwje. Z kupole čitaš we wulkości 2 metrow te monumentalne słowa Khrystusowe: „Tu es Petrus et super hanc petram a edificabo ecclesiam meam! — Ty sy Pětr, skała, a na tule skału natwarju swoju cyrkej.“ To njejsu słowa jenoho słaboho človjeskoho mištra, ale toho najsławnišoho bóžskoho mištra, kotrohož skutki khwali cyła stwórba Boža. Bjez krutoho zakłada maš na našej zemi jenož rozpadanki. Nic na mnohoće pěska, ale na krutej kamjentnej podłozy wěsteje jednoty hodźi so jednotne knježenjo, kruće hromadu dźeržacy twar postajić.

Tuta skała dyrbješe po woli Božej być swjaty Pětr. Na to hižo pokazowaše prěnje zetkanjo z mištrom. „Symanje, wot nětka wjacy njerěkaš Syman, ale Pětr, to rěka skała“. Runje za Pětra so Jězus modleše: zo joho wěra njeby khabłała. Runje swj. Pětr dyrbješe swojich bratrow posylnjeć we wěrje, dokelž satan je požadał japoštołow, zo by jich přesał, jako pšeńcu“ (Lk. 22, 31.) Čohodla mjenuje so Pětr w zapiskach japoštołow přeco na prěnim městnje?

Swjaty Pětr je so też woprawdźe w dnjach japoštołskich přeco zasy wopokazał jako kamjentny zakład młodeje cyrkwje. Wón ma předsydstwo při wólbje nowoho japoštoła Maćija na Judašowe městno. Wón wustupuje na prěnich Swjatkach w mjenje druhich japoštołow, dźerži prěnje předowanjo a tysacy so nakazaja. Wón skutkuje prěni dźiw na khromym wot naroda. Wón přijima prěnich pohanow do křesćanskeje wosady. Zasy ma wón předsydstwo na prěnjej synodźe japoštołow w Jeruzalemje.

Njepłaći tosamo, štož wo swj. Pětrje, też wo joho naslědnikach? Nad nimi wotpočuje cyrkej w prěnich křesćanskich lětstotkach. Hižo swj. Ignatius, † 107, šuleŕ swj. Jana, postrowja we swojim lisće na Romskich Romsku cyrkej jako „předstojićerku zwjazka lubosće“. W ćežkich prašenjach so wobroćachu na bamžow Aniceta a Klemensa, nic pak na swj. Jana japoštoła, kiž běše tehdom hišće w Efesu žiwy. Bórzy rěka takle: „Ubi Petrus, ibi ecclesia“. „Hdźež je Pětr, tam je cyrkej“.

19 lětstotkow nětko tónle wulkotny twar katolskeje cyrkwje, kiž na zemi runjeća nima, wobstoji na skale swj. Pětra a joho naslědnikow, romskich bamžow.

Tola je tale cyrkej w běhu tak dołhich lětstotkow swoju njepowalnu krutosć też wobkhowała? Haj zawěsće, tale skała je swoju pruhu wobstała w běhu 19 lětstotkow kaž ničo hewak na swěće.

Wobhladajmy sebi Romske katakomby a čitajmy jich napisma: „Katakomba Kalixta, Kornelia, Eusebia“ „Camera papalis. Bamžowska komora“. Po bamžach su katakomby mjenowane. Bamžojo kročachu před wěriwymi jako rjekojo do krawneje smjerće. Prěni 24 bamžojo (wot swj. Pětra hač Siksta II. kiž wumrě lěta 258) su wšitcy jako martrarjo wumrěli. Potom sćěhowachu z jenym wuwzaćom zasy 6 bamžojo jako martrarjo. Z krawnym pismom stoji w stawiznach prěnich křesćanskich lětstotkow: Bamžojo běchu skała swjateje wěry, kotraž je w najsurowšich přesćěhanjach wudźeržała.

Stawizny wołaja dale do swěta: Hdyž w časach zwonkownoho měra nutřkowni njepřećeljo cyrkej wohrožachu, běše skała Pětrowa wukhowacy nasyp napřeco najwjetšim stracham.

Hdyž na př. zmohi přez ćahowanja narodow (Völkerwanderung) kaž hrimotaca lawina swětowe kralestwa do zahuby sćahnychu, hdyž kejžorske tróny wšě spadachu, běše swj. Pětrowy stoł jenička njepowalna skała, na kotrejž so dźiwje žołmy łamachu, ta skała, kotraž je Rom, Italsku, Europu, křesćansku kulturu wukhowała. A tak to dźěše dale přez wšitke 19 lětstotki hač do našich dnjow.

Ale słyšu našich njepřećelow wołać! Njejsu dha też špatni bamžojo byli? Njeje so z nimi kamjentna natura bamžow pozhubiła? — Tola, prašam so, što woznamjenja 6 abo 7 njehódnych bamžow w dołhim rjedźe 261 bamžow, mjez kotrymiž namakaš 77 swjatych, 46 martrarjow a mnohich też wot swětnych stawiznow wulcy sławjenych muži? Ći njehódni bamžojo wuńdźechu z wólby, kotraž bě wot swětnych mocow wobknježena.

Woni dachu składnosć, sebi swobodnu wólbu wuwojować. Runje to běše najćežše pruhowanjo za bamžow-

---

Nětko pak bě hižo domoj dowjezeny a do łoža położeny. Žałosćo stoještej při łožu žona z Hilžu. Wojak bě joho wuslekał a trochu z krewje wumył. Też lěkaŕ hižo tu bě a kedźbliwje ranu wobhladowaše. Tola tu hižo žana rada wjacy njebě. „Jutřišoho ranja móže hišće dočakać“, tak lěkaŕ na posledku praješe. — Wyše rany mały pjenježk leżeše. Bě widźeć, zo je nóž wot njoho wotskočił, hewak bě, kaž lěkaŕ sam wuzna, Sněžk nahle smjerć wohladał. Pjenježk pak bě tónsamón swjećeny pjenježk, kotryž bě bratrej něhdy mrějaca sotřička dała. Lěta dołho bě jón wón na sebi nosył, ale wjacy kedźbu njeměł. A nětko bě jomu tutoho pjenježka dla žiwjenjo podlěšene . . .

A wón tu leżeše a tak dźiwnje na pjenježk hladaše. Dopomni so zasy na swoju sotru Maŕku, kiž bě młoduška wumrěła, a na Khatku, kiž bě so sama swěta wotrjekła, kak je něhdy z nimaj doma před wołtaŕkom nutrnje paćerje spěwał, a na mać a nana, kiž běštej joho wšitko dobre wučiłoj, a na swój rjany serbski dom a kraj, hdźež bě najrjeńše lěta, te lěta dźěćaceje njewinowatosće, wubył.

A swědomjo poča joho hrjebać, zo njeje wostał we tutym Božim raju, zo je jón wopuščił časnoho wužitka dla, a začahnył do cuzby, kiž je jomu wěru wzała z wutroby. Wjele, wjele lět bě žiwy był, kaž by rjekł, zo njeje smjerć a wěčnosć.

A zły jandźel stupi k njomu a šeptaše: „Bóh tebi njewoda a mi ty nihdy na nihdy njećeknješ.“ — Ale jandźel pěston joho tróštowaše prajicy: „Njebjeski wótc je miłosćiwy a wodawa rozkatej wutrobje. A strachuješ-li so Boha, dha wołaj so k maćeri Božej. Hlej, wona je wućek hrěšnikow w smjertnym bědźenju. Wona też tebje njewopušći a ći wodaćo pola Boha wuprosy.“

A sylzy stupichu Sněžkej do wočow a nutrnišo wón na swój swjećeny pjenježk hladaše, hubičkowaše na nim mać Božu. Potom pohlada wokoło so. Hižo bě lěkaŕ wotešoł a też wojak chcyše woteńć, dokelž měnješe, zo tu ničo wjacy činić njemóže. Ale khory jomu kiwaše a praješe: „Přećelo, wulku lubosć sy mi wopokazał, byrnjež so ženje prjedy njewidźałoj. Ale hišće wo jenu dobrotu će prošu, tu poslednju: Dźi mi po knjeza. Čuju, zo dołho wjacy njebudu.“ A wojak dźěše po knjeza. Hodźinu pozdźišo pak bě Sněžk ze swojim Bohom wujednany a z khlěbom jandźelow nasyćeny. Měr a pokoj přewza zasy joho dušu.

A wón swoje poslednje ćělne mocy hromadu zebrawši so zasy k wojakej wobroći, wza joho za ruku a takle k njomu rěčeše: „Serbski bratře, Bóh tón Knjez zapłać ći wšitko to, štož sy ze serbskej lubosću a woporniwosću na mni činił. Ach, ja ani hódny njeběch tajkeje lubosće. Hlej, ja sym też serbske dźěćo rodźeny, njechach pak doma

Njedźelu 8. julija, popołdnju w 3 hodź.

zeńdu so katolscy Serbja na dworje **klóštra Marijineje Hwězdy.**

Tam budźe

wulka nabožna manifestacija

podobna, kaž je so wotměła njedawno w klóštrje Marijinym Dole za tamnišu wokolinu.

Budźemy tam słyšeć swjedźeńske přednoški, budźemy spěwać zhromadnje naše krasne kěrluše, budźemy poskać na powučace słowa našoho wyššoho pastyrja. — Posylnjenjo w nabožnym přeswědčenju a žiwjenju budźe rjany płód cyłoho zeńdźenja.

Kóždy katolski Serb a kóžda katolska Serbowka wobdźěli so, je-li někak možno, na tutym nabožnym swjedźenju!

---

stwo, zo je wone njedźiwajcy tychle njehódnych zastupnikow wichory časa wobstało.

Luby čitarjo! Luba čitařka! Što z tohole rozpominanja při rowje prěnjoho bamža sćěhuje? Drje ničo bóle hač tole: Wot Kkrystusa położeny kamjentny zakład, přez 19 lětstotkow trajace wupruhowanjo tuteje skały dyrbi w nas kamjentnu krutu dowěru k našej swjatej katolskej cyrkwi wubudźić.

Nahladnosć bamžow je we wójnskim a powójnskim času wšudźe zrostła. Błyšć bamžowskeje krony (tiary) je runje w našim času swětliši hač w někotrych časach dwětysac-lětnych stawiznow. We wichorach też našoho časa je so bamžowski trón njedźiwajcy mnohich nadpadow jako najwěsćiši trón wopokazał. Bamžowstwo je dźensa jenička duchowna wulkomóc swěta. Hdyž bamž rěči, posłucha na joho słowo na 400 milijónow človjekow na cyłej zemi. — Mjez tymi millijónami smy też my katolscy Serbja — mała drje horstka — ale ćim swěrnišo a krućišo chcemy też my stać na tej njepowalnej skale swj. Pětra. — Ubi Petrus — ibi ecclesia! — Hdźež Pětr — tam cyrkej! — ń.

Twoja mać.

Jako bě Amerika Filippinske kupy wobsadźiła, sta so we łódźstwu hnujacy podawk. Hrózbna třeleńca dyrbješe so započeć. W poslednim wokomiku padny łódźnikej kapa do morja. Wón nutrnje wo dowolnosć prošeše, zo směł swoju kapu zasy z wody wućahnyć. Ale jomu so njedowoli. Tuž skoči łódźnik do morja. Kóždy měnješe, zo wón ćěka. Njenadźicy spěšnje pak so zasy ze swojej kapu na łódź wróći. Tola wšitko ničo njepomhaše; po bitwje bu před wójnski sud stajeny a k wjacy lětam zasudźeny.

Na kóncu sudniskoho posedźenja prašeše so general Dewey njezbožownoho łódźnika, kak móžeše jenož tajkule błudnosć zworać. Njebojaznje wućahny łódźnik ze zaka wobraz a praji jenož: „Moja mać!"

W kapje, kiž jomu do morja padźe, měješe wobrazk swojeje maćerje; njechaše jón na žadyn pad zhubić.

Na to spušći jomu general khostanjo ze słowami: „Łódźnik, kiž je zwólniwy, za wobraz swojeje maćerje swoje žiwjenjo woprować, je też za swoju wótčinu da." —

W twojej duši je też žiwy wobraz njebjeskeje maćerje. Sy też ty zwólniwy, za nju wopor přinjesć?

---

na žiwnosći serbski khlěb zasłužić a jěsć, ale do cuzby sym ćahnył a sej tu časne kubła hromadźił, na swoju dušu pak zabył. Dwaceći lět běch bjez kemši a bjez swjatych sakramentow. Hrózba mje woběhuje, hdyž sej nětk na to pomyslu. Wjele, wjele sym hrěšił a moja pokuta njeje mohła Bohu wšitko zarunać. O kak budu wobstać móc před trónom Božim, što budźe mje tam zamołwjeć?" — „To budź bjez stracha!" tróštowaše wojak. „Ta mać Boža budźe za tebje prosyć." „Haj, na nju so ja spušćam", dźeše Sněžk. „Proš pak też ty za mnje — twój serbski paćeř w njebjesach wjele zamóže."

Potom khory khwilku mjelčeše. Bě hižo tak słaby, zo dyrbješe trochu wotpočnyć, prjedy hač zasy poča. „Zwotkelžkuli sy", wón hišće wojakej praješe, „dźi tola, hdyž zasy do Serbow přińdźeš, do Hwězdźic, prašej so, hač ničo wjacy njewědźa wo Sněžkec Mikławšu, rjekń jim, zo je ćežcy zhrěšił a hakle na smjertnym ložu so nakazał. Njech mi wodadźa wšitkón pohóršk, kotryž sym jim dawał. O, zo bych ja tola tón posledni był z tych, kiž su časne kubła pytajo a na te wěčne njedźiwajo ze Serbow ćahnyli a na cuzbje woliwkli a wěru zhubili. Zo bychu tola wšitcy, wšitcy w serbskim kraju wostali, a tam na swoje dźerželi a na cuzbu sej njemyslili. Cuzba Serbej wěru kazy." To běchu joho posledne słowa. Hdyž dźeń switaše, bě Sněžk hižo njeboh.

Za tři dny joho na kěrchow dowjezechu. Žona jara přez njoho njepłakaše a so bórzy zasy woženi. Wojakej chcyše pjenježne myto dać, wón pak žanoho njebjerješe. Też Hilža na nana zabu, dokelž bě přecy bóle na maćeri wisała. Po času je zjawnje wěru přestupiła. Ju sudźić njechamy — kak zo so Bóh tón Knjez ze swojej njeskónčnej miłosću też nad njej smili a ju něhdy zasy na prawy puć dowjedźe — ale k wutrobje chcemy sej wzać słowa mrějacoho pokutnika: Cuzba Serbej wěru kazy. Haj, Bóh daj, zo bychu je wšitcy prawje wopominali, hdyžkuli małych njespokojnosćow dla sej na to myslić počinaja, zo traš by druhdźe lěpje było. Druhdźe wšak też lěpje njeje a byrnjež tam što wjacy bohatstwow nahromadźić mohł — što by to človjekej pomhało, hdy by cyły swět dobył, ale škodu měł na swojej duši? Tuž wostańmy we swojim serbskim kraju, kiž dźěn wšitkich swojich wobydlerjow žiwi, a wobkhowajmy sej herbstwo swojich prjedownikow: krutu wěru a dobre serbske katolske počinki! Potom nas też Bóh luby Knjez njewopušći. A ta mać Boža, kotrejež swěrne dźěći stajnje być chcemy, budźe nas škitać, zo Serbja wostanjemy a zo budźe so za lětstotki hišće w našich domach Božich serbski jeje khwalba wopowědować a jeje mjeno česćić.

Přechodne modlenja Božich mšow

7. njedźela po swjatkach. Zelena.

Žiwjenjo Bože w nas jewi so stajnje w dobrych činach. „Jazyk a rucy matej w přezjednosći dźěłać: jazyk ma Boha khwalić w słowach a rucy z dźěłom“, rěči swj. Hawštyn rozłožujo přistup. Kóžde ranjo, kotrež nam Bóh wobradźi, zbudźmy dobre měnjenjo, zo chcemy wšitko činić a znjesć k česći Božej. „Wšitko za Tebje, Najswjetša Wutroba Jězusowa!“

1) **Introitus. Přistup.** (Ps. 46, 2.) Wšitke narody, kleskajće z rukomaj; wyskajće Bohu z hłosom radosće. (Ps. 46, 3.) Přetož wjeŕšny Knjez je hrózbny, je wulki kral nad cyłej zemju. Khwała Wótcej . . . — **Gloria.**

2) **Oratio. Modlitwa dnja.** Božo, kotrohož předwidźiwosć so we swojich rozrjadowanjach nihdy njemyli, naležnje Će prosymy, zo by wšo škódne wot nas zdalił a wšo wužitne nam spožčił. Přez našoho Knjeza . . .

Přede wšěmi strachami ćěła a duše škituj nas, prosymy, Knježe, a na prostwy zbóžneje a hordozneje stajneje knježny Marije, Božeje rodźićelki, swjatoho Józefa, swjateju japoštołow Pětra a Pawoła a wšěch swjatych wudźěluj nam dobroćiwje pomoc a pokoj, zo by Twoja Cyrkej wšě zadźěwki a błudy přewinywši w njekaženej swobodźe Ći służiła.

Božo, naš wućeko a naša móc, wusłyš nutrne modlitwy swojeje Cyrkwje a daj nam, dawaćelo pobožnosće, zo bychmy woprawdźe dóstali, wo čož Će dowěrnje prosymy. Přez našoho Knjeza Jězusa . . .

3) **Lectio.** Epistolae beati Pauli Apostoli ad Romanos. **Čitanjo** z lista swj. Pawoła jap. Romjanam 6, 19—23.

Bóh je nam swobodnu wolu darił. Tohodla móžemy so rozsudźić pak za njoho, pak přećiwo njomu za złoho ducha, t. r. pak za prawicu Božu, pak za lěwicu na sudnym dnju. Ze złym duchom hrěšimy, ze Swjatym Duchom sprawnosć a swjatosć skutkujemy. Smy-li pak my za Boha, je Bóh też za nas.

Po człowjesku rěču dla słabosće wašoho mjasa; přetož kaž podašće swoje stawy do służby njećistoće a njesprawnosći, tak stajće nětko swoje stawy do służby sprawnosći a (swojomu) swjatosćenju. Přetož, hdyž běšće wotročcy hrěcha, běšće so sprawnosć slekli. Kajki płód (wužitk) pak sće měli tehdy z toho, čohož so nětko hańbujeće? Přetož kónc toho je (wěčna) smjerć. Nětko pak wuswobodźeni wot hrěcha, bušće służownicy Boži; maće za swój płód (dobytk) swoje poswjećowanjo a naposled wěčne žiwjenjo. Přetož mzda hrěcha je smjerć; hnada Boža pak je wěčne žiwjenjo w Khrystusu Jězusu, našim Knjezu.

4) **Graduale. Stupnjowy spěw.** (Psalm 33, 12 a 6.) Pójće, dźěći, posłyšće mje; bojosć Knjezowu was nawuču. Přistupće k njomu a (z radosću) so rozjasniće, a waše wobličo so njezačerwjeni. All., all. (Ps. 46,2.) Wšitke narody, kleskajće z rukomaj; wyskajće Bohu z wjesołym hłosom.

5) **Evangelium. Dobre poselstwo.** Sequentia sancti Evangelii sec. Matthaeum. Słowa swj. sćenja po Mateju 7, 15—21.

W kóždym času falšni wučerjo křesćanow zawjeduja. Póznawamy jich z lohka po jich žiwjenju, přetož kaž hubjene štomy njesu tež woni hubjene płody. Na černjach a wóstach njerosće sad. Jeno křesćanske skutki zawěsćeja nam wěčne žiwjenjo. Křesćan po mjenje a křćeńskim wopismje samym je špatny štom. Słowa same — lohke putki, Bóh sej žada dobre skutki.

Wony čas praješe Jězus swojim wučownikam: Hladajće so falšnych prorětow, kotřiž přikhadźeju k wam we wowčich drastach, znutřka pak su torhace wjelki; na jich płodach spóznajeće jich. Zběraju z ćernjow kiće? abo z wóstow figi? Tak kóždy dobry štom njese dobre płody; zły štom pak njese złe płody. Dobry štom njemóže złe płody njesć, a zły štom njemóže dobre płody njesć. Kóždy štom, kiž dobre płody njeměwa, budźe wurubany a do wohnja ćisnjeny. Potajkim na jich płodach jich spóznajeće. Nic kóždy, kiž ke mni praji: Knježe, Knježe, zastupi do njebjeskoho kralestwa; ale štóž čini wolu mojoho Wótca, zastupi do njebjeskoho kralestwa. — **Credo.**

6) **Offertorium. Přinos.** (Dan. 3, 40.) Kaž palny wopor boranow a bykow a tysacow tučnych wowcow, tak stań so dźensa naš wopor před Twojimaj wočomaj, zo by so Ći spodobał; přetož njewohańbja so, kotřiž dowěrjeja so Tebi, Knježe.

7) **Secreta. Ćicha modlitwa.** Božo, kiž sy wšelakosć starozakońskich woporow z jeničkim dospołnym woporom zaměnił, přijmi tón wopor wot Tebi podwólnych służownikow a poswjeć jón ze samsnym požohnowanjom kaž Abelowe dary, zo by to, štož je kóždy z nas k česći Twojeje majestosće přinjesł, wšitkim k zbóžnosći posłužiło. Přez našoho Knjeza . . .

Wusłyš nas, Božo, naš wumožniko, a z mocu toho Sakramenta nas wobstražuj přede wšěmi njepřećelemi ćěła a duše, wobradźej hnadu nětko a zbóžnosć w přichodźe.

Daj, smilny Božo, zo by nas tón spomožny wopor z našich winow nas wučisćił a přede wšěmi přećiwnosćemi škitał. Přez našoho . . .

8) **Praefatio. Předhrono.** Vere dignum et justum est. Woprawdźe hódne a sprawne, zdobne a spomóžne je, zo so Tebi stajnje a wšudźe dźakujemy, Knježe swjaty, Wótče wšohomócny, wěčny Božo, kiž sy z jednorodźenym Synom a Duchom Swjatym jedyn Bóh, jedyn Knjez, nic w jednosći wosoby, ale w Trojicy jednoho byća. Přetož štož po Twojim zjewjenju wo Twojej krasnosći wěrimy, to myslimy wo Twojim Synu, to wo Swjatym Duchu bjez rozdźěla w rozeznawanju. Tak kłonimy so wuznawajcy wěrne a wěčne Bójstwo, kłonimy so wosebitosći we wosobach a jednosći w byću a jenakosći w majestosći, kotruž khwala jandźeljo a arcyjandźeljo, kherubim a serafim, kotřiž njepřestanu wšědnje wyskać z jednym hłosom prajicy: Swjaty . . .

9) **Communio. Spěw k woprawjenju.** (Ps. 30, 3.) Pokhil swoje wucho a pokhwataj, zo by mje wumohł.

10) **Postcommunio. Po woprawj.** Knježe, Twoja hojiwa dźěławosć (hnada) njech nas wuswobodźi wot našich zabłudźenosći a nas k sprawnosći dowjedźe. Přez našoho . . .

Njech nas wučisći a škituje, prosymy, Knježe, podaty dar bóžskoho Sakramenta, a na zastupowanjo zbóžneje Boharodźićelki Marije ze swjatym Józefom, swjatymaj japoštołomaj Pětrom a Pawołom a wšěmi swjatymi njech nas wote wšěch skaženosći wuhoji a wot přećiwnosći wumože.

Přijawši, Knježe, dary Twojeje swjateje potajnosće prosymy Će, zo by to, štož sy nam k swojomu wopomnjeću činić přikazał, w našich słabosćach nas podpěrało. Kiž žiwy . . .

Knježna Marija je twoja njebjeska mać! Praj sebi často: Swjata Marija, njebjeska kralowna a hnadowna rěčnica, je moja mać! A jako moja mać je wona we wšitkich należnosćach mój wuček a mój tróšt. Jej mózu swoju cyłu dušu a wutrobu wótewrić. Z miłym wóčkom budźe wona přecy na mnje hrěšnika zhladować, hdźežkuli ju pokornje wo jeje škit prošu. A njenamakam-li nihdźe tróšta, pohladam k njebju k tebi, o knježna połna hnady, kiž sy wobdata z mudrosću a maš wot Boha wšě dary. Nichtó njeskorži, zo by joho njesłyšała, W najwjetšej nuzy wusłyšiš kóždoho a wobaraš joho před dalšim złym.

Samo hdyž sy do hrěcha padnył, njewopušći će twoja njebjeska maćeŕ — sy tola jeje syn —, ale z bolosćiwym wóčkom zhladuje na tebje. We tebi pak wotuća wěsta hańbićiwosć: „Maćeŕ, kak čista, česćowna knježna a bjeze wšoho hrěcha sy ty, a — ja? Kak njehańbićiwy, hrěšny a njedźakowny człowjek!“

Sy hižo swoju mać płakać widźał? Sy přišoł runje w času domoj, hdźež će mać njewočakowaše? Zastupi. Kajki hnujacy napohlad: Twoja maćeŕka sedźi płačo při woknje. A jako će wuhlada, spyta swoje sylzy potłóčić. Ale přepozdźe! Sy hižo pytnył: Twoja mać płaka! Też wěš, zo twojedla sylzy roni!

Prjedy połny dowěry k njej, maš wot něšto časa sem wěste potajnstwa před swojej lubej maćerju. Prjedy sy jej přecy něšto powědać wědźał, hačrunje so za ničim njeprašeše; nětkole pak mjelčiš, byrnjež by rady něšto słyšała. Njejsy wjacy jeje syn? Činiš wěcy a wjedźeš rěče, kiž mać wědźeć njesmě? Podarmo spytaš před njej něšto zatajić! O, maćeŕne wóčko! Njemóžeš je lohko zjebać! — Twoja mać płaka twoje dla!

A móžeš docyła widźeć, zo twoja njebjeska mać twoje dla sylzy roni? — — —

Katolska serbska młodosć! Swjatu Mariju česćować, dowěra a lubosć k maćeri Božej su najrjeńše znamjenja katolskeje pobožnosće a wosebje katolskeje młodźiny. Woprawdźe! Katolik być a knježnu Mariju nic w česći měć, to so na žadyn pad njeznjese! A tuta wuzwolena knježna njeje nam jena bohowka, kaž nam druhowěriwi druhdy porokuja, ale mamy ju za mać Božu. Njemodlimy so k njej kaž Bohu, ale česćujemy a prosymy ju, zo by so za nas modliła.

Tuž, luba katolska młodosć, podaj so też ty ze swojej wosadu 2. julija do našoho Róžanta, na naše serbske hnadowne městno! Dźi a khwataj khětře, zo by našu knjeni a mać Božu zhromadnje zasy powitała a z njej Syna Božoho česćowała, kaž je swjata Marija swoju ćetu domapytała. Je sebi ćežki puć wuzwoliła přez hory a doły, a to k Božej česći.

Dźi a nastaj so wjesele na puć — nic z kołami! — hačrunje so ći to ćežko być zda. Njeńdź tam jenož, dokelž druzy też du abo wćipnosće dla. Proš na swjatym městnje našu pomocnicu a tróšťarnicu, zo by nam ze wšěch strachow pomhała, zo njeby na nas njezbóžna smjerć přišła, ale nas wšitkich zbóžnje do njebjes dowjedła.

Poručej Róžeńćanskej maćeri Božej też wšitkich Serbow, kiž zwonka serbskoho kraja bydla a kotrymž njeje móžno, z tobu zbóžnu knježnu Mariju runje na tutym dnju w Róžeńće česćować.

Swjata Marija, proš Boha, zo bychmy wšitcy swěrni byli, dobroćiwi, wěrnosćiwi a pobožni bjez tajenja, zo by čista była naša wutroba! Cl. Hj.

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. Nowina w Nürnbergu bě pisała, zo je na bamžowskim hrodźe Castel Gandolfo klóštr, do kotrohož bamž biskopow zawrjeć dawa, kotřiž jomu posłušni njejsu. Dale je też na jenej italskej kupje, z mjenom Pruta, pječa arcbiskop jaty. Samsna nowina bě před něšto časom też pisała, zo su we Vatikanje skład drohotnosćow wučušlili, kotryž je jedyn prjedawši bamž skhował. Bamžowska nowina k tomu wozjewja, zo na tutych powěsćach ani wěrnoho słowa njeje. Su cyle wumyslene.

Swjaty Wótc je awstriskomu kardinalej Innitzerej list napisać dał, w kotrymž wosebje bamžowske žohnowanjo kanclerej Dollfußej kaž też druhim awstriskim statnikam sćele. Osservatore Romano je list woćišćał. We nim wosebje steji, zo so bamž kanclerej atd. dźakuje, zo stat po cyle křesćanskich zasadach twarja a su wosebje sprawny konkordat z cyrkwju wobzamknyli.

Swjaty Wótc je na přećo portugalskich biskopow swjatoho Antonia Paduaskoho za patróna Portugalskeje pomjenował.

Bamž je prälata Testa na titularnoho arcbiskopa pomjenował. Prälat Testa běše bamžowski legat za krajiny, w kotrychž dyrbješe so po wójnje wothłosowanjo wotměć, w Hornjej Šlezyskej a w Saarskim kraju, w kotrymž ma so w januaru 1935 wothłosować.

K lětu budźe najskěrje bamž Pius X. swjatoprajeny. Nětkle zaběraja so pod nawjednistwom Pia XI. z wustrowjenjemi, kotrež so na zastupnu próstwu Pia X. w krypće před joho kašćom stachu. Pruhować ma so 100 tajkich wustrowjenjow, tola so wosebje dwě wubjerjetej, kotrejž jasnje spóznać dawatej, zo so wo dźiw jedna.

Posledni awstriski biskop w Trenće (Trient), kotryž kraj před wójnu 1866 hišće k Awstriskej słušeše, Jan Nepomucki Tschiderer ma so zbóžny prajić. (We wójnje 1866 měješe Awstriska, z kotrejž też Sakska sobu wojowaše, so přećiwo Prusam ale też Italskej bědźić. Přećiwo Pruskej přěhra, přećiwo Italskej doby. Tola dyrbješe Awstriska Trentski kraj Italskej wotstupić.)

Němska. 50000 wosobow je hižo ze swojim podpismom so za to wuprajiło, zo bychu proces zbóžnoprajenja Adolfa Kolpinga zahajili. Wón narodźi so jako syn khudeje swójby a bu ze šewcskim. Pozdźišo studowaše na měšnistwo. Jako duchowny spózna strachi młodych rjemjeslnikow, kotřiž na pućowanjo so dachu. Běše tola sam pućował. Założi towarstwa „Kat. Gesellenverein“, abo Kolpingowu swójbu, hdźež so jednotliwcy pohospoduja a dóstanu nócléh. Mjez podpisanymi staj kardinal Faulhaber a Šulte a biskop Pětr-Mišnjanski.

Arcbiskop Gröber wuzběhny na zhromadźiznje katolikow w Freiburgu, zo je na času, zo so njedorozemjenja mjez cyrkwju a statom zhubja. Je tola tak, zo je duchowny hižo w swědomju zwjazany, zo so wšoho wzda, štož mohło ludej škodźeć. Tohodla njedyrbjeli też z njedowěru katolskich duchownych wobkedźbować.

Wjednik němskeje dźěłoweje fronty je wozjewił, zo so młodostni hač do 18 lět jenož přijimuja, jeli su woni sobustawy Hitlerskeje młodźiny abo Zwjazka němskich holcow.

Bonnscy studenća běchu so we swojej uniformje z barbami a khorhowju na prócesijónje na Bože Ćěło wobdźělili. Za to mějachu dowolnosć wot zastupjerja studentskoho wjednika. Tola hdyž to wjednik zhoni, zakaza jim na wšesty čas uniformy a barby nosyć.

Němscy katolikojo w misijonskim towarstwje Miva, kotrež so wo moderne pućowanske srědki za misijonarow prócuje, su zasy jene lětadło a dwaj motorskej čołmaj za misijóny na kupach w Ćichim oceanu póslali. Wšo je tam też derje dóšło.

W Mnichowje běchu fararja dr. Muhlera k někotrym měsacam jastwa zasudźili, kaž smy tehdom pisali. Nětko bu duchowny zasy pušćeny. Hdyž chcyše na prěnich Božich službach, kotrež zaso wotmě, k ludźom někotre słowa poréčeć, njeběše jomu to móžno, dokelž wěriwi z hłosom płakachu.

W Frankobrodźe nad Mohanom běše wulki zjězd katolskoho misijónstwa. Wjerch Löwenstein běše předsyda. Mnozy misijónscy biskopja běchu přišli a mějachu Bože mše. W 42 cyrkwjach prědowachu misijonarojo. Tak běchu prědowanja wězo też jara zajimawe, dokelž dźěn misijonarojo cuze kraje a ludy ze žiwjenja znaja. General za propagandu

wěry w Romje pósła dlěši telegram a přez njoho Swjaty Wótc japoštolske požohnowanjo.

W Brösenje (Gdansk) dźěchu katolikojo wotemšě. Před cyrkwju steješe skupina Hitlerskeje modźiny, kotraž wótře w khórje rěčeše: „Katolska młodosć, nutř do Hitlerskeje młodosće!“ Dokelž so nad tym někotři kemšerjo pohóršowachu, dźěchu po policiju, kotraž někotrych kemšerjow, kotřiž hišće něšto přećiwo tomu prajachu, zaja.

Zastupjeŕ wjednika Hitlerskeje młodźiny Lauterbacher měješe na hrodźe Burg narěč, w kotrejž wón po „Solinger Tageblatt“ praji: „Dźensa mamy pódla skały swjatoho Pětra hišće jenu skału, kotraž Adolf Hitler rěka. Dyrbimy wupruhować, štó je sylniši. Na jenej skale sedźa . . . stare žony, před tamnej steji młoda generacija“. „S. V.“ k tomu pisa, zo je tola kancler we swojich rěčach so hinak wuprajił. A k tomu dźěn katolik wě, što wón chce a je.

W Aachenje su biskopske wobydlenjo kaž też klóštr Jezuitow na njepřistojne wašnjo z plakatami polěpili. Na murjach klóštra běchu 38 plakatow. Durje do kapałki kaž też klóštrske wokna a wokna kapałki běchu cyle zalěpjene. To sta so w nocy na swjedźeń swj. Aloyzia. Policija so z należnosću zaběra.

W Stauffenje zajachu katolskoho měšnika, dokelž běše, kaž DAZ pisa, wo jenym SA-wjedniku rěčał, kotryž běše runje na lětnicy swojoho kwasa znjezbožił. Kapłan běše prajił, zo je to khostanjo było, dokelž běše so tamny wjednik jako katolik tola w evangelskej cyrkwi wěrować dał.

Awstriska. Měšnik Anton Krenn, kiž běše horliwy student a pozdźišo runje tak horliwy dušipastyŕ, pozdźišo wotpadny a bu swobodnomysleŕ. W zhromadźiznach a spisach cyrkej hanješe a prědowaše, zo scyła žanoho Boha njeje, a je wjele dźěłaćeri k njewěrje zawjedł. Nětko pak je so zasy nakazał a so do katolskeje cyrkwje wróćił. Wón wopisuje swoje žiwjenjo, wosebje też winy swojoho wotpada ale też swojoho nakazanja. W tutym spisu prosy Boha wo wodaćo a namołwja wšěch, kotřiž su z joho winu wěru zhubili, so zasy wróćić k Bohu a do joho cyrkwje.

Socialdemokraći mějachu po cyłej Awstriskej swoje towarstwa, w kotrychž dźěći wotdźerżowachu wot cyrkwinskich towarstwow a je přećiwo nabožinje šćuwać wučachu. Nětko su tele socialistiske towarstwa rozpušćene a katolske zwjazki maja nadawk, so wo dźěći, kotrež bjezbóžnym organisacijam přisłušachu, starać. Wone to wězo też swědomiće činja. Mnohim su pomhali puć k Bohu a cyrkwi namakać. W Awstriskim dźělu Burgenland płaćeše hišće prjedawše wuherske prawo. Na př. dyrbješe so tam, kaž w Němskej kóždy dać najprjedy na stawnistwje zwěrować a potom hakle cyrkwinscy. Dokelž pak w Awstriskej jenož cyrkwinske wěrowanjo dosaha, je sejm tamnoho krajika knježeŕstwo prosył, zo by so też jich prawo zwjazanja mandźelstwa złožiło na powšitkowne prawo.

Italska. Pólska kapała w cyrkwi w Loreće bu k 250-lětnomu swjedźenjej dobyća křesćanow nad Turkami pola Wina wumolowana. Wosebje stej tam dwaj wulkej wobrazaj, z kotrejuž jedyn předstaja dobyćo pola Wina, druhi „Dźiw nad Wislu“. Tak mjenuje so dobyćo Polakow nad bolšewikami 1920. Tehdom chcychu Rusojo też Pólsku wobsadźić. Ale Polacy dobychu kaž z dźiwom nad wulkej namocu bolšewikow, kotřiž hižo před pólskim hłownym městom stojachu. Srjedźny wobraz teje mólby předstaja měšnika Ignacia Skorupku, kotryž při wojowanju padny.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1934.

Kk.: 400. z Budyšina: Pawoł Hendrich; 401. z Ćemjerc: Jan Mjeń; 402. ze Šěrachowa: Hana Cyžec; 403. ze Smjerdźaceje: Jakub Šewc; 404. ze Sernjan: Jurij Mikliča; 405. 406. z Pěskec: Mikławš Pólk, Mikławš Bělk; 407. z Róžanta: Jurij Kliman.

Dobrowólne dary za duchownski dorost.

Knjez kubleŕ Jan Mjeń z Ćemjerc 3 hr.

Při nakupowanju
firmowanskich darow
dopomńće so, prošu, na
Dombuchhandlung
M. Dilger w Budyšinje,
Při mjasnych jětkach, dalokoreńčak 3422

Modleŕske a spěwarske knihi w serbskej a němskej rěči, nabožne knihi, też knižka „K swjatomu firmowanju“ — devocionalije. Pisomne skazanki so hnydom wobstaraja.

K swj. firmowanju!
Rjane płaćizny hódne
časniki
za hólcow a holcy. Wulki wubjerk. Wšelake płaćizny.
Theodor Natuš,
časnikaŕ w Pančicach.

Njezabudźće
při kupowanju **časnikow** (za hólcy a holcy) k swj. firmowanju na swojoho
serbskoho časnikarja w Dobrošicach!
Sym sebi wosebje wulki wubjerk wobstaraŕ!

Po Božej swjatej woli zemrě ze wšěmi swjatymi sakramentami domawobstarana po krótkej ćežkej khorosći čestna knježna

Marja Winarjec w Kamjenjej.

Wuprajamy wutrobny dźak wysokodostojnomu knjezej fararjej Nowakej, knjezej kantorej Andrickomu, česćehódnym miłosćiwym sotram a česćenomu knježnjacomu towarstwu, kaž też wšitkim, kotřiž su so na pustych wječorach za nju modlili a w bohatej ličbje ju k rowu přewodźeli.

Zapłać Bóh wšitkim jich lubosć!

W Kamjenjej, 26. junija 1934.

Hłubokozrudźeni:
Mać, bratr, sotra a přiwuzni.

Po dołhim ćežkim ćerpjenju zemrě póndźelu, wjacy króć ze swjatymi sakramentami doma wobstarany, mój lubowany mandźelski, naš starosćiwy nan, přichodny nan a dźěd, bratr a wuj

Pětr Šołta

w starobje 59 l. 10 d. a bu štwórtk we Wotrowje swjatočnje pokhowany.

Najwutrobniši dźak wuprajamy knjezej far. Justej, kaž też miłosćiwym sotram w Biskopicach za lubosćiwe wothladanjo, Pančičanskomu wojerskomu towarstwu a susodam za k rowu-přewodźenjo.

W **Kašecach, Dötebergu** p. Hannovera, **Khanecach** p. Hodźija a **Kamjencu, 30. junija 1934.**

Hłubokozrudźena mandźelska, dźěći a přiwuzni.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadża kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik. — „K. P." čišći so w 1600 exemplarach

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9 — Pokładnik: Jurij Šołta, Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokorečak čo. 3895.

27. čisło. | W Budyšinje (Bautzen), 7. julija 1934. | 72. lětnik.

Wuznawaj wěru w skutku!

Wěrnosć je najdrohotniše a wozbožace kubło. Štóž tute wobsedźi, je zbožowny. Rady warnuje druhich, kotrychž lubuje, před falšnymi profetami. Tohodla Jězus, wěčna wěrnosć, w dźensnišim swjatym sćenju praji: „Hladajće so falšnych profetow, kotřiž přikhadźeju k wam we wowčich drastach, znutřka pak su torhace wjelki".

Tola też falšni profetojo praja, zo jich nahlady su wěrnosć. Hdźe po cyłym swěće namakaš človjeka, kiž přida, zo njewěrnosć rěči. A človjek, kotryž je wo swojim nahladźe dospołnje přeswědčeny, ma dosć mocy a zahorjenosće, też druhich wo tym přeswědčić a za sebje dobyć.

Nětko pak je jenož jena wěrnosć. Tale jena wěčna wěrnosć je Jězus sam, kiž njeje jenož prajił: „Ja sym wěrnosć, puć a žiwjenjo", ale je też tak žiwy był.

Chcemy-li też my druhich před falšnymi profetami warnować, dyrbimy před cyłym druhim swětom dopokazać, zo falšni profetojo njejsmy. Čim bóle smy sami wo tym přeswědčeni, zo mamy tu wulku, čistu, wumóžacu wěrnosć, čim bóle smy winowaći to dopokazać, zo njejsmy falšni, ale ći prawi profetojo. Kak to móžeš?

Je dosć knihi, kotrež wědomostnje dopokazuja, zo je dźensiša katolska cyrkej ta wot Khrystusa założena. Ale wjetša mnohosć ludźi tajke knihi nječita a tule wědomosć też zrozemiła njeby. W prašenjach nabožneje wěrnosće a nabožnoho přeswědčenja njeměrči wědomosć, ale wěra poslednje słowo: „Štóž wěri, budźe zbóžny!"

Khrystusowa wučba je wěrnosć za wšěch. Też štóž čitać a pisać njemóže, dyrbi ju namakać. Tule wěrnosć dyrbiš widźomnje přimać móc. Swojim wučownikam je Jězus tajke znamješko dał, na kotrymž falšnych profetow spóznaja. „Na jich płodach spóznajeće jich. Kóždy dobry štom njese dobre płody. Z ćernjow dźě njezběraju so figi, ani z hłohonca njewotrězuja kiće. Dobry človjek wunoša z dobroho pokłada swojeje wutroby dobre, a zły človjek wunoša ze złoho pokłada swojeje wutroby złe. Přetož z połnosće wutroby rěči joho rot."

Na rostlinach bórzy spóznaješ, hač maš ćernje abo pšeńcu před sobu. Hinak, hdyž so nahlady abo wučby rozšěrjeja. To hakle často za lětdźesatki zhoniš, kajka pjanka tute wučby su a kajku škodu načinjeja. Falšny profeta móže wo hódnosći swojeje wučby přeswědčeny być. Wěri tak sylnje, zo zbožo a žohnowanjo za cyłe človjestwo jenož wot swojeje wučby wočakuje. Čim sylnišo do swojeje wučby wěri, ćim raznišo rozemi też druhich za swoje ideje dobyć. Bychu-li falšni profetojo jako njekhmanicy, złóstnicy, rubježnicy, jebakojo abo zełharjo znaći byli, njebychu jich wučby pola druhich korjenje hnałe. Tak pak móžeš často nazhonić, zo su tajcy falšni profetojo samo dobroho kharaktera a su přećelniwi, dobroćiwi, miłosćiwi, sprawni, woporniwi a też k wšěm woporam hotowi. Nic na zwonkownoho človjeka hladać, ale na joho wučby a ideje, kotrež předuje, dyrbiš kedźbować, dokelž „z połnosće wutroby rěči joho rot", kaž Jězus praji. Zły človjek ze złoho pokłada wutroby złe wunoša. Tute złe ideje a wopačne wučby dyrbja so nješkódne sčinić a wěrnosć ma so škitać. Dokelž tajke duchowne symjo wopačnych idejow njejsu hrajki, ale dynamit, kotryž wšón človjeski porjad niči. Wěrnosć pak je puć, po kotrymž ze wšoho njeporjada wuńdźemy, je móst, po kotrymž zbožownje bjezdno zemskoho žiwjenja překročimy. Tuž njemóže mi wšo jene być, hač človjekojo wěrnosć maja abo nic, runjež kaž mi to też wšo jene być njemóže, hač ja wěm, što z bleše piju, hač jěd abo mloko, abo hač je puć, po kotrymž chcu hić, kruta zemja abo tonidło.

Tuž mamy my, katolscy křesćenjo, kotřiž wěrimy, zo je Khrystus jenički puć, jenička wěrnosć, jeničke swětło, napřeco wšomu druhomu človjestwu wulku zamołwitosć. Nic dosć, zo so sami wukhowamy, ale mamy też wšěch druhich k wumoženju wjesć. Mamy jim z cyłym swojim žiwjenjom dopokazać, zo mamy wěrnosć; zo, štóž za tutym swětłom dźe, njekhodźi po ćmě, zo naša wěra woprawdźe človjeskomu žiwjenju rjanu harmoniju dawa, zo přewinje wšě znutřkowne wopačne nakhilnosće, zo z našeje wěry čerpamy mjezsobnu bratrowsku lubosć, zo z našeje wěry wurosće nowe človjestwo, kiž rozemi, z doła sylzow zasy rjanu zahrodku wutworić, w kotrejž móžeš so swojoho žiwjenja wjeselić.

Błudźacy človjekojo, kotřiž pytaja wšitke tele zbožo, pokazuja z porstom na dźensiše swjate sćenjo a žadaja

dopokazy za to, zo je wučba wěrna, žadaja, kaž Khrystus sam praji, płody, chcedźa płody widźeć pola tych, kotřiž wučbu Khrystusowu maja. Z połnym prawom žadaja sebi wot nas: pokazajće nam waše katolske křesćanske žiwjenjo, pokazajće wašu zhromadnosć, pokazajće, zo bohaći a khudźi mjez wami kaž bratřa so lubuja. Zo wy „Knježe, Knježe" Khrystusej rěkaće, to my słyšimy. Pokazajće nam nětko, što to we was wupłodźi, hdyž jomu „Knježe, Knježe" rěkaće.

A tu započina so dźěło za kóždoho jednotliwoho z nas za kralestwo Bože. Tu rěka nětko: Waše skutki pokazajće, skutki, kiž z wašeje wěry wukhadźeja. Hdyž tak mysliš, rěčiš a činič, kaž će wěra wuči, a byrnjež by wjetše wopory sebjezapřeća přinjesć dyrbjał, twariš kralestwo Bože. Wuznawaj, zo ći twoja wěra něšto płaći, zo sy wo hódnosći tejesameje přeswědčeny. Njedosaha, zo druhim prajiš, my mamy prawu wěru, „my smy winica Boža". Ći tamni nam wotmołwja: Pokazajće nam winowe kiće a chcemy hladać, hač su dobre a słódke. Kóždy z nas, kiž dobre čini, česći Wótca a khwali wěrnosć. Kóždy, kiž w bratrowskej lubosći z bližšim wobkhadźuje, dowjedźe druhoho človjeka njebjeskomu Wótcej bliže.

Rozhlad w swěće.

Wukhowanski skutk 30. junija.

Hamtske městna přidachu w poslednim času, zo bě lud w někotrych krajinach Němskeje dla wustupjenjow wěstych SA-wjednikow rozhorjeny. Stawachu so wěcy, kiž njehodźachu so zjednoćić z dobrym swědomjom. Husćiše skórby dopokazachu, zo so tu jedna wo wulke njedostatki, kiž mějachu so ze wšej raznosću wotstronić. Też we wšelakich rěčach jewješe so tónle a druhi wuraz, zo ma so druha revolucija započeć. Knježeństwo pak bě wo wšěm derje informowane a měješe kedźbliwe wóčko. Potom widźachmy na měšćanskich wulicach, też na někotrych drohach SS-wotdźělenja. Wšelacy, my na wsach docyła nic, njejsmy ani do toho přišli. Mudračkojo měnjachu, zo je to někajki pruhowacy alarm, zcyła, hdyž póndźe potom SA na měsac na dowol. Ale, ale wobstojnosće mějachu bohužel hłubši zmysł. SA měješe so wučisćić a to w rjadach najwyššich wjednikow. Sobotu popołdnju přikhadźachu prěnje powěsće, zo je so stabowy šef SA zajał. Też druhich wyššich SA-wjednikow su ze SA wustorčili a wotwjedli, dokelž su krajnu přeradu skućili. Njedźelu potom zhonichmy, zo su w zwisku z wotkrytym zapřisahanstwom sydom SA-wjednikow hižo sobotu popołdnju zatřělili:

wyššoho skupinoho wjednika Schneidhubera z Mnichowa,
„ „ „ Heinesa ze Šlezyskeje,
skupinoho wjednika Ernsta z Berlina,
„ „ Schmida z Mnichowa,
„ „ Hayna ze Sakskeje,
„ „ z Heydebreck z Pomorskeje,
standartowoho wjednika hrabju Spretu z Mnichowa.

Prjedawšomu stabowomu šefej Röhmej je so składnosć dała, dla swojoho přeradnoho počinanja konsekwency ćahnyć. Dokelž to nječinješe, też joho zatřělichu. Tohorunja bu prjedawši němski kancler Schleicher, hdyž so zajeća wobaraše, zatřěleny. Wjednik a němski kancler Adolf Hitlier je z někotrymi přewodnikami do Wießensee pola Mnichowa dojěł, SA-wjednikow wotsadźił a zajał, zo by tam kóždy pospyt přećiwjenja w spočatku podusył. Sobotu připołdnju rěčeše Adolf Hitler w Mnichowje před zhromadźenymi SA-wjednikami a wozjewi, zo so ze SA njepowalnje zwjazany čuje, tola njedisciplinowane a njeposłušne subjekty maju so njesmilnje wukorjenić a zničić.

Hindenburgowy dźak.

Němski president je z Neudeka telegram na kanclera A. Hitlera pósłał: Z rozprawow, kiž so mi podachu, dowidźu, zo sće ze swojim rozsudnym zapřimnjenjom a zmužitym zastajenjom swojeje samsneje wosoby wšitke wjelepřeradne počinjenja w nastaću podusył. Wy sće němski lud z wulkoho stracha wukhował. Za to wuprajam Wam swój nutrny dźak a swoje sprawne připóznaćo. Z najlěpšim strowjenjom

z Hindenburg.

Zakoń statneje nuzoweje wobory.

Wutoru měješe němske knježeństwo posedźenjo. Němski kancler A. Hitler rozprawješe nadrobnje wo nastaću wjelepřeradnoho pospyta a joho poraženja. Njeby so cyle spěšnje zapřimnyło, by so wjele tysac človjeskich žiwjenjow moriło.

Woborny minister z Blomberg dźakowaše so A. Hitlerej w mjenje knježeństwa a woborneje mocy za rozsudne zadźerženjo. Němske knježeństwo zwoli na to do zakonja wo naprawach statneje nuzoweje wobory: „K poraženju wjelepřeradnych a krajnopřeradnych nadpadow. 30. junija, 1. a 2. julija přewjedźene naprawy su jako statna nuzowana wobora prawe". Justicny minister hišće rozłoži, zo ma tajka wobora jako statna winowatosć so wobhladować. Dale wobzamkny so hišće přeměnjenjo zakonjow wo zwěsćenju jednoty strony a stata. Wjele druhich zakońskich naćiskow so přija. Zjawne zběrki wšeje družiny su hač do 31. oktobra t. l. zakazane. Khorobne kasy so po wokrjesach zjednoća, zo bychu swoje winowatosće lěpje dopjelnić mohłe.

Rozkaz Adolfa Hitlera.

Naprawy k poraženju Röhm-revolty su so 1. julija w nocy skónčiłe. Štóž na swoju ruku, njech je z kajkimžkuli wotpohladom, w zwisku z tutej akciju někajku nasylnosć skući, so normalnej justicy k zasudźenju přepoda.

Killinger je zasy pušćeny.

Prjedawši wjednik SA-skupiny IV z Killinger bu njedźelu 1. julija popołdnju 1/2 3 hodźin po poručnosći politiskoho policajskoho komanděra za kraje dla podhlada wjelepřerady a krajneje přerady zajaty a Hohensteinskomu koncentraciskomu lěhwej přepodaty. Po nowišim přikazu su z Killingera zasy pušćili, SA-wjednik pak wjacy njeje. Wjednik SS za srjedźnu Němsku je swob. knjez z Eberstein.

Němske žně.

Burski wjednik za Němsku Darré poda w Pfalcy rozprawu wo žnjach: Poslednje njedźele sym sebi we wjele krajinach naše žita wobhladował. W rańšej Němskej je suchota najhórje zeškodźała. W Sakskej woda najbóle pobrachuje, w połodnišej a wječornej Němskej pak powšitkownje žita rjane stoja. Hdyž su ratarjo přez lětušu suchotu wosebje ćežko potrjecheni, budźe jim wyšnosć na někajke wašnjo pomhać dyrbjeć. Za žiwjenjo wobydlerstwa njehrozy tohodla žadyn strach a nichtó njetrjeba so hłodu bojeć.

Konkordat.

Wo wuwjedźenju 31. stawa němskoho konkordata je so wóndanjo jednało. Jednanja su spokojacy wunošk měte. Němski kancler Adolf Hitler je zastupjerjow episkopata wosobinscy přijał. Wo zwjazkowym žiwjenju so najskerje w bližšim času postajenja na nowym zakładze wudadźa, wot kotrychž so změrowanjo wočakuje.

Francózska a Jendźelska.

Při Barthouowym wopyće w Jendźelskej so wočakuje, zo so wšitke należnosće rozpominaju, kiž zjawnosć zajimuja. Ke krućišomu zrěčenju pak při tym njedóńdźe. Francózski zwonkowny minister chce po pućowanju generala Weyganda wopytać a to runje, hdyž Macdonald na dowolu přebywa. Jendźelsko-francózske přećelstwo ma so z tutym wopytom znowa wobkrućić.

Wólby w Iriskej.

Iriske gmejnske wólby su so dokónčiłe. Knježeŕstwowa strona dósta 716 sydłow, dźěłaćerska strona 185 a njewotwisni 351.

Z Łužicy a Serbow.

Z Ralbic. Měsačna zhromadźizna našeje Kat. Bjesady stoješe cyle pod začišćom podawkow 30. junija. Hdyž běchmy wšelake wosadne należnosće a nadawki wotbyli, słyšachmy w radiju rěč ministra dr. Goebbelsa wo podawkach poslednich 24 hodźin, kotrejž wšitcy z napjatej skedźbnosću připosłuchachmy. Slubichmy, być swěrni staćenjo a wuspěwachmy za narod a wótčinu ćichi Wótče-naš. Tale zajimawa zhromadźizna liče̊še přez 70 wopytowarjow. Šěsć nowych sobustawow bu do Bjesady přijatych.

Z Njebjelčic. (Nahła smjerć.) Runje na firmowanskim dnju w nocy zemrě njenadźicy naš wosadny zwónk Jurij Dórnik z Njebjelčic. Z wulkej prócu a napinanjom běše hišće wšitke přihoty za firmowanjo dokonjał a cyrkej rjenje wudebił. Sam pak njesmědźeše firmowanski dźeń wjacy dočakać. Nahła smjerć sčini joho młodomu žiwjenju kónc. Docpě hakle starobu 23 lět. Kaž błysk rozšěri so po cyłej wosadźe powěsć wo joho smjerći a zrudźi wšitkich hłuboko. Zemrěty běše powšitkownje pola wšitkich wosadnych jara lubowany a ważeny dla swojoho přećelnoho wašnja a přistojnoho zadźerženja. Wulku prócu sebi dawaše za wupyšenjo domu Božoho z kwětkami. Wjele časa a woporow nałožowaše na to. Před krótkim hakle běše stanył po ćežkej khorosći a nětko joho smjerć tak nahle potrjechi. Sobotu bu joho ćěło na wosadnym pohrjebnišću pokhowane. Njech je jomu serbska zemja lohka! R. i. p.

Z Pančic. Zaradźenjo za maćerje wotměje so tu pjatk, 13. julija, popołdnju w 2 hodź. w młodowni.

Z Konjec. Pućowanske zaradźenjo za maćerje wotměje so póndźelu, 9. julija, popołdnju w 2 hodź. w Konjecach a 1/24 hodź. w Smjerdźacej.

Z Kulowa. Na klóštrskim Nowowjesnjanskim hajniskim revěrje, něhdźe 200 metrow wot Kubicec hata, so pjatk tydźenja hola paleše. Wojerowska wohnjowa wobora z motorskej sykawu, z pomocu wobydleŕstwa a dźěłowej służbu, woheń njedźiwajo sylnoho wětra na 20 jutrow wobmjezowa. Jena žona, kotraž při hašenju pomhaše, so z womoru wobja.

Swjatočne firmowanjo w Khrósćicach.

Skónčnje dočaka naša wosada swjatočny dźeń swjatoho firmowanja. Přihoty za nje běchu so w prawym času započałe, tuž je so też wšitko derje poradźiło. Dźěći dóstachu wučbu w šuli, dorosćeni pak na njedźelach. A poslednje dny wijachu pilne rucy našich njesprócnych knježnow girlandy a wěncy. Wutoru rano, na dnju swj. firmowanja, běše nawjes nanajrjeńšo wupyšena a čakaše na přikhad najdostojnišoho knjeza biskopa. Na rańšich dźěchu wšitcy k swj. woprawjenju. Wokoło 3/48 hodź. powitachu wysokoho hosća knježa duchowni, cyrkwinscy předstojićerjo a towaŕstwa. Eiseltec družka přednjese rjanu baseń. Pyšni křižerjo přewodźachu awto knjeza biskopa wot Nuknic hač do Khrósćic. Za lube powitanjo w Nuknicach přez knjeza kněbětarja Lajdera a knj. Donatec a přećelne słowa wosadnoho knjeza fararja w Khrósćicach dźakowaše so knjez biskop woprawdźe zwjeseleny. Potom přizamkny so wobkhad po kěrchowje a spěwachu so modlitwy za zemrětych. Biskopska Boža mša wotmě so z assistencu knjeza fararja Cyža z Hajnic a kapłana Młynka. Wosada zanjese naše rjane serbske kěrluše. Ważnosć swj. firmowanja rozłoži knjez kapłan Handrika we swojim swjedźeńskim prědowanju. Na to wudźěli najdostojniši knjez biskop 549 dźěćom swjate firmowanjo. Porjad wotměwaše so po přikładnym rjedźe. Tomu přizamkny so krótke pruhowanjo w nabožinje, při kotrymž firmowanske dźěći w prědkownych ławkach sedźachu. Dźěći dachu we žiwym wotměnjenju wotmołwy. Potom rěčeše knjez biskop a wukhwalowaše rjanosć a dostojnosć našich wot wótcow namrětych nałožkow, kiž mamy pěstować a hajić ze wšej swěru. Z „Te Deum“ a „Tantum ergo“ skónčichu so dopołdniše kemše. Popołdniši nyšpor k česći swjatoho Ducha zhromadźi hišće junu wosadnych. Wokoło 4 hodźin wopušći knjez biskop pod mócnym zwonjenjom našu Khrósćansku wosadu. Njech Duch swjaty krući našu wěru a nas posylni w křesćanskich zasadach!

Firmowanjo w Njebjelčicach.

Zańdźenu srjedu wotmě so w našej wosadźe po šěsćlětnym přetorhnjenju zasy swjate firmowanjo. Cyła wosada běše so na nje swjatočnje přihotowała. Cyrkej a wjes běštej rjenje wudebjenej. Čestne wrota a pletwy běše młodosć přihotowała. Na pomjezach wosady powita najdost. knjeza biskopa 8 křižerjow. W jich mjenje wupraji wutrobne słowa knjez měšćanosta Žur z Njebjelčic. Před čestnymi wrotami

Wěčna žadosć za domiznu.

„Njesměš mordować!“ zawoła Franc Młynk do wosamoćenych horow — a měrješe so zdobom z wótrym nožom na worjoła, kotryž nad nim zlětowaše, zo by jomu jón zaštapił do wutroby.

Wysoko nad skału, wisajo za powjaz, napinaše so Franc, zo by dócpěł hač k worjołomu hnězdu, a morił kralowskoho ptaka, zo by rubił jomu joho młodźata. Do koła wokoło hnězda zlětowaše tutón hobr, kral powětra, zary swoje pazory hłuboko do hnězda a rubaše ze swojim pyskom, kaž z wótrym mječom do ramjenjow khrobłoho młodźenca, hač bě polaty wšón z krewju.

Franc wisaše jenož za powjaz mjez wótrymi skaliskami a hłubokim bjezdnom. Hdyž w tutym hrózbnym boju z kralowskim ptakom podleži, je tu joho poslednja hodźina, potom wužeru jomu worjoł a druhe ptaki mjaso z kosćow.

Ale čohodla wojuju poprawom z tutym ptakom? mysli při sebi. Dyrbi to być, dokelž je tutón ptak rubił jomu jene jehnjatko abo snadź też ćelatko z pastwy? — Ow ně! Tajka njenahladna škoda njeměješe pola joho knjeza, kotryž pjenjezy po kórcach měrješe, docyła ničo rěkać. Twornje knjeza Strašnika (tak rěkaše Francowy knjez) telko přinjesechu, zo móžeše sebi w alpach kupić krasny hród a žiwy być kaž najwosobniši zemjan. Joho požadliwosć bě hońtwa; wón potřěla najwjacy jelenjow a sornikow a nětko žedźeše za česću, připrawić na swojej hrodowskej wěži worjołowe hnězdo, zo by z tym było wosławjene joho mjeno po cyłym kraju. Z tuteje winy běše poručił swojomu hajnskomu pomocnikej Francej, zo by wojował z tym hobrom. „Přinjes starej worjołaj žiwej abo morwej,“ běše wón poručił, „zapłaću ći za kóždoho sto hriwnow a za kóžde z tŕoch młodźatow 50 hriwnow. Přińdźeš-li pak z prózdnymaj rukomaj wróćo, tak wućěrju će k čertu.“

Wot samsneje nuzy nućeny a na poručnosć swojoho knjeza posłuchajo, podda so Franc tutomu wosudej; přetož 350 hriwnow bě za njoho a joho na smjerć khoru mać wulke bohatstwo.

Tohodla wojowaše ze surowej zmužitosću, zo by dobył sebi tute myto a předobył krala ptakow, abo zhubił w tutym boju swoje młode žiwjenjo.

W tutym wokomiku přewza joho hłuboka zrudoba, mjez tym zo wisaše mjez njebjom a zemju; joho cyłe žiwjenjo dźěše w krótkich wobrazach nimo joho duchownoho wóčka — joho ćežka, ćernjowa młodosć, prócowanja a wojowanja joho maćerje z joho njewěriwym a bjezbóžnym nanom, ćežke lěta na gymnaziju, hdźež bu dla swojeje khudoby a njewěriwoho nana wot swojich sobušulerjow zacpěwany. Jenož lubosć joho maćerje, kotraž kaž miłe słónco nad nim

při šuli běše so wosada zhromadźiła. W mjenje wosady witaše knjez farař Mič najdost. knjeza biskopa, kiž prěni raz jako officiant do wosady přińdźe. Spomni na to, kak je wosada na pomjezach sebi ważiła wótcow wěru a narodnosć. Kak młodosć trjeba hnady Ducha swjatoho. Na to ćehnješe ćah na kěrchow, hdźež so přisłušne modlitwy wuspěwachu. Nětko wjedźechu knjeza biskopa do cyrkwje. Pod spěwom: Ecce sacerdos bu tu postrowjeny a hdyž běchu trěbne modlitwy so wuspěwałe, měješe knjez biskop mjelčacu Božu mšu. Při tutej knjez farař Cyž a Just assistowaštaj. We sćěhowacym prědowanju předstaji wosadny knjez farař Mič młodosći swj. Sćěpana jako přikład, wot kotrohož ma wuknyć: „katolscy žiwa być a wumrěć" (t. r. swoju wěru wuznawać a so po njej měć w žiwjenju, zo mohłe też derje wumrěć). Potom přistupi na 100 młodych křesćanow k swj. firmowanju a bu wuhotowanych z mocu Ducha swjatoho. Po skóńčenju firmowanja wotmě so křesćanska wučba w cyrkwi. Wosadny knjez farař pruhowaše dźěći we wěrnosćach wěry. Nětko wobroći so knjez biskop na wosadu a dźakowaše so ji za powitanje. Wosebje wuzběhny, zo sebi waži na hranicach prawje wěru a wótcow wašnja. Napominaše ju, lubować dom Boži a kruće z Khrystusom być zwjazana. Hłuboko do wutrobow padachu joho słowa. Po tym spěwaše so „Tebje my Boha khwalimy" a wudźěli so swjate požohnowanjo. — Też wo Boži dešćik njezabychmy prosyć. Wokoło 11 hodźin bu cyła swjatočnosć skóńčena a wosada přewodźeše wyššoho pastyrja na faru. Tu rozmołwješe so ze wšitkimi: dźěćimi, młodostnymi, towarstwami atd. Po jednorym wobjedźe wróći so zasy do Budyšina. Joho přewodźeše generalny vikar dr. Soppa. Tak je so swjatočnosć derje poradźiła a wjele žohnowanja a hnady za wosadu přinjesła.

Swjate firmowanjo w Radworju.

Po šěsć lětach witachmy štwórtk našoho najd. biskopa, excelencu Pětra Leggu do našeje wosady, zo by sakrament firmowanja wudźělał. Pilna młodźina bě so hižo někotre dny prjedy hibała a cyrkej rjenje z pletwami a wěncami wupyšiła a před cyrkwju a kěrchownymi wrotami čestne wrota stajiła. Do 8 hodźin bě so wosada pola kěrchowa zešła a wočakowaše knjeza biskopa. Jomu běchu křižerjo napřeco jěchali. Knjez kubleŕ Cyž-Stróžčanski powita wjeledostojnoho knjeza na mjezach našeje wosady. Rysowaše jasnje poměry našeje wosady w zańdźenosći a dźensa. Wokoło 8 hodźin přijědźe knjez biskop ke kěrchowej. Tu joho wosadny knjez farař Nowak ze słowami wjesela, dźaka a slubom trajaceje swěry powita. Na swjedźeń našeje wosady běchu też přikhwatali wjeledostojni knježa arcměšnik Šołta-Lubijski a fararjej Šołta-Markranstädtski a Cyž-Hajničanski. Z knjezom biskopom knjez generalny vikar dr. Soppa sobupřijědźe. Winarjec Mónika z Khelna powita nadobnoho hosća rjenje ze serbskej basnju a rjanym kwěćelom. Potom dźěše joho excelenca z wosadnymi po kěrchowje, hdźež so modlitwy po mortwych wuspěwachu. Na to hibaše so prócesijón po wsy k farskej cyrkwi. Hudźbna Jednota zaspěwa Ecce sacerdos magnus wot Bjarnata Krawca (prěni króć scyła) a potom započa so biskopska Boža mša. Wosada spěwaše kěrluše a H. J. 5hłósny spěw po swjatym požohnowanju. Po prědowanju wosadnoho knjeza fararja kročachu dźěći ze swojimi kmótami a kmótrami k wołtarjej. Tam napołoži knjez biskop dźěćom rucy a zarjadowa je tak do wojowarjow Khrystusowych. Firmowanych bu jich 235. Potom poréča knjez biskop a namołwješe wšěch, zo bychu swěrni byli swojomu ludej, swojim nałožkam (drasće atd.) swojej wótčinje a katolskej cyrkwi, kaž běchu też swěrni naši wótcojo. Podźakowa so też wšěm, kotřiž běchu pomhali joho powitanjo a joho přebywanjo w Radworju porjeńšić. Do naréče běše krótka katecheza. Wosadny knjez rozmołwješe so z dźěćimi wo wěrnosćach swjateje wěry, wosebje wo nadawkach človjeka na zemi. Po krótkim nyšporje sćěhowaše kěrluš „Tebje my Boha khwalimy." Tu zasy H. J. nowe „Pange lingua" wot B. Krawca wuspěwa. (Tu njech so wutrobnje podźakujemy našomu komponistej za krasnej parli nabožnoho spěwa a spěwarkam a spěwarjam kaž je to knjez biskop hižo zjawnje wuznał.) Na to dowjedźe wosada — wězo wosebje też wjele serbskich družkow, swojoho wyššoho pastyrja na faru. Před farskim domom rozmołwješe so knjez biskop z khorhojnikami towarstwow a ministrantami. Na farje předstaji wosadny knjez farař na to někotrych zastupjerjow wosady. Tak miny so rjenje dołho wočakowany wosadny swjedźeń wudźělenja swjatoho sakramenta firmowanja. Njech naša młodźina nětko pokaza, zo wojuje za Khrystusa a joho cyrkej, kaž su to naši prjedownicy činili. Cyła wosada pak so dźerž sluba njepowalneje swěry, kotruž knjez farař za wšěch našomu pastyrjej złoži při powitanju! Minył je so krasny dźeń, wostanje pak joho wopomnjeće a skutkowanjo!

Zmysł Domowinskoho zjěda w Radworju.

Lětuši Domowinski zlět budźe po našich přihotowanjach jena z najwjetšich manifestacijow serbskeje kultury, a to

---

so błyšćeše, zmóžni jomu, přenjesć tute struchłe žiwjenjo a da jomu mocy, zo wosta wutrajny w tutym ćežkim bědźenju.

A potom to najzrudniše — hrózbna smjerć joho nana! kotraž zlemi mocy maćerje a jeje ducha zaćěmni. Přesydlištaj so do wotležaneje wjeski w alpach pola přećelstwa, hdźež wobaj nuzny kućik namakaštaj.

Z dalšim studowanjom bě nimo, a sydomnaćelětny hólčec bě nuzowany, za wotročka pola přećelstwa służić, zo by sebje a swoju mać ežiwił.

Tři lěta wukonješe te najnižše dźěła, wothlada pódla swoju mać a sedźeše, jako tuta spaše, hač do poł nocy při swojich jomu tak lubych knihach, zo by so dale wudospołnjał, přetož žadosć za něčim wyššim, khmańšim a rjeńšim paleše so kaž swjaty woheń w joho duši, kaž wěčna njezměrujomna žadosć za domiznu.

Z 20 lětami zastupi do służby knjeza Strašnika, bohatoho wobsedźerja wulkich twornjow, kotrež jomu milijóny wunjesechu.

Nětko započa so za wbohoho młodźenca tak prawje bolostny čas, přetož joho knjez bě woprawdźity tyran. Wón da joho swojomu hrubomu hajnikej do wučby, kiž joho kaž njewólnika krjudowaše.

Kaž psyk dyrbješe Franc za wobydlerjemi wjeski běhać a knjezej wozjewić, hdyž sebi traš khuda staruška walčk suchoho drjewa w lěsu bohatoho knjeza nazběra. Za to dóstachu kóždy raz ćežke khostanjo, a Francowa wutroba krawješe kóždy raz při tym, dokelž běše sobu njewinowata wina tutoho hruboho, njesmilnoho potłóčowanja. Njemóžeše to znjesć, hdyž druzy ćerpjachu a buchu krjudowani. Tute cuze horjo rězaše jomu kaž mječ do wutroby, a wón da často swój posledni pjenježk, zo by wołóžił nuzu wbohich khudych, abo zapłaći samo druhdy potajnje khostanjo za khudu maćerku, kotrež bě kruty knjez jej napołožił.

A byrnjež so Franc też bóle spjećował přećiwo tutomu tyranstwu — wšo ničo njepomhaše; joho knjez běše njesmilny človjek, kiž njećerpješe napřećiwjenja. Najradšo bě puta, kotrež joho wjazachu, roztorhał, zo by był swobodny a započał nowe žiwjenjo . . . Přećel poteptanoho ludu, pomocnik a škitař w nuzy by wón być chcył, ale khudoba a starosć wo joho lubu mać nuzowaše joho, wutrać na joho městnje, zo by znajmjeńša tak wjele zasłužił, zo by ežiwił swoju khoru mać a jej trošku wołóžił jeje hórke žiwjenjo.

Stajnje khudy lud potłóčować, stajnje być hruby a njesmilny napřeco khudym — o, kak boleše to joho młodu wutrobu! Žadosć, njewuprajomna žadosć za rjeńšim, lěpšim žiwjenjom zaja joho wutrobu, za žiwjenjom, w kotrymž by mohł wopokazować človjekam dobroty, jich škitać, jim pomhać, jich pozběhnyć z khudoby, nuzy a potłóčowanja!

O kak rady by wołóžił jich horjo, hojił jich rany, zo by też jim swěćiło miłe, wohrěwace słónco zboža! Chcyše

Jutře njedźelu, 8. julija, pop. w 3 hodź.

zeńdu so katolscy Serbja na dworje **klóštra Marijineje Hwězdy.**

Tam budźe

wulka nabožna manifestacija

podobna, kaž je so wotměła njedawno w klóštrje Marijinym Dole za tamnišu wokolinu.

K wulkej nabožnej manifestaciji přinjesće sebi „Pobožny Wosadnik“ sobu; budźemy tež serbske kěrluše spěwać.

Swjedźeń skónči so z wobkhadom z Najswjećišim a z požohnowanjom, kotrež so wonka před cyrkwju da, hdźež budźe wołtařk natwarjeny. W procesijónje póńdźa sobu: wšitka naša młodosć kaž tež deputacije towařstwow z khorhowjemi. Najdostojniši knjez biskop ponjese Najswjećiše. Lud wostanje w klóštrskim dworje stojo a spěwa kěrluš: „Hdźe sy ty moja radosć?“

Kóždy katolski Serb a kóžda katolska Serbowka wobdźěli so, je-li někak móžno, na tutym nabožnym swjedźenju!

---

před najšěršej zjawnosću. Naše tukhwilne hospodařske położenjo a wšitke naše wobstojnosće njehoja wšak wulkim swjedźenjam. Tuž njech je tež na tutym městnje jónu raznje wuprajene: Domowinski zlět nima nihdy na nihdy raz někajkoho zawjeselenja, ale zjězd Domowiny ma a dyrbi być wulke nutřkowne wuznaćo k serbskomu ludstwu. Hižo z tuteje přičiny wočakujemy w Radworju kóždoho, kiž so hišće za swoju serbsku mać a swoje serbske ludstwo njehańbuje.

Njejsym hewak přećel wulkich zlětow, manifestacijow a dołhich rěčow. Ważu sebi wjele bóle nadrobne, praktiske a wutrajne dźěło za ćichim, kiž hakle dokonjanosć kóždoho človjeka woznamjenja. Sym pak na druhej stronje hłuboko přeswědčeny, zo je runje w našich serbskich poměrach stajnje znowa trjeba nutřkownoho nastorka a pohona. Tajke nowe nadźije, nowe zahorjenjo a nowu móc k dźěłu pak dóstanješ jeničcy na zjězdźe cyłoho naroda, hdźež sta a tysacy wokoło so widźiš, kotřiž z Tobu čuja, kotřiž so prócuja, runje kaž Ty. Štó by chcył prěć, zo runje dźensa tajkoho nutřkownoho zesylnjenja njejsmy potrěbni?

Domowinski zlět je potajkim naš serbski zjězd, zlět cyłoho našoho luda. Derje, čohodla potom telko reklamy w němskej zjawnosći, čohodla telko cuzych hosći? — Jedyn z najwažnišich dypkow Domowinskoho dźěła za tute lěto rěka, so z němskimi wyšnosćemi a němskimi krajanami wujednać a wjetše zrozemjenjo za nas Serbow zbudźić. My Serbja mějachmy stajnje zrozemjenja za potrěbnosće stata, a tola dożiwichmy jara zrudne podawki, skorżachmy tež w poslednim času na pobrachowace zrozemjenjo za nas Serbow. Čohodla pak to? Dokelž nas na wšelakich městnach

---

jim přihotować domiznu, hdźež bychu byli spokojni a zbožowni, hdźež bychu so móhli wjeselić swojoho žiwjenja a wukonjeć swoje winowatosće jako dobri křesćenjo a staćenjo. A wosebje młodosć, za kotruž so joho wutroba horješe, kak rady by był tutej z wjednikom a přećelom, kak rady by jej přihotował puć, kiž wjedźe k časnomu a wěčnomu zbožu!

Ale wšitko to njemóžeše wukonjeć, dokelž bě a wosta wotročk swojoho njesmilnoho knjeza, kiž joho nućeše krjudować wbohi khudy lud. Často płakaše w skhowanym kućiku hórke sylzy nad swojim njezbožom, a žadosć za něčim lěpšim, wyššim horješe so přecy bóle w joho wutrobje.

Ale to drje bě hižo nětko přepozdźe — snadź stoji hižo na kromje swojoho žiwjenja, haj móžno, zo wotewrja so hižo w přichodnym wokomiku wrota wěčnosće před nim, před kotrymiž wšě zemiske přeća zastanu a wuhasnu kaž małe swětleška we wichorje.

A přecy zasy nadběhowaše joho hobrski ptak, kotrohož bě zešerił z joho hnězda a kotrohož bě wužadał do boja wo žiwjenjo a smjerć, kotromuž chcyše to najdróžše rubić, joho młodźata. Rozhorjeny rubaše ptak ze swojim pyskom do njoho a zakitowaše ze zadwělowanej zmužitosću swoje młode.

Francej zdaše so, jako by so jomu rozom zhubjował, tola surowy strach, kotryž jomu hrožeše, da jomu hišće telko mocy, zo wupřestrě swoju ruku, zo by kłół worjoła do wutroby. Tola tutón wobroći so spěšnje a rozdrě Francej ze swojej pazoru skoro cyłe mjezwočo; kaž rěčka žórleše so krej po mjezwoču a zaćěmni jomu wóčcy.

Rozhorjeny kałaše Franc dźiwje do ptaka, bjez toho zo by joho ćežšo zranił.

Tu nadobo přejědźe nimo njoho błysk kaž žehliwy mječ a sylny hrimot zarža. Powjaz, za kotryž bě přiwjazany, čumpaše so tam a sem a storkaše joho wo skału. Wón napina wšě swoje mocy a wupřestrěwa rucy a nozy doprědka, zo so njeby rozbił wo kamjenje.

„Na twjerdu zemju!“ mysleše při sebi. „Bój je za mnje zhubjeny — sym přěhrał. Ale žiwjenjo dyrbju sebi wukhować — za swoju mać. Ach maći, luba maći!“

Njesměrna bolosć přewza joho wutrobu. „Maći, sym předobyty! Njewohladam snadź će ženje wjacy! Zničeny přez worjoła, ně, přez woheń, kotryž z njebjes pada na mnje a mje zarazy; błysk za błyskom sćěhuje, kaž by padał samy woheń z njebjes, zo by zničił wšo, štož nadeńdźe! O maći, moja maći!

Ale Franc njemóžeše horje. Njepřestawajo so błyskaše a hrimaše. Hordy kralowski ptak pak so błyskanja a hrimanja njeboješe, ale poda so na swoje hnězdo, zo by ze swojimaj křidłomaj škitował swoje młodźata, kiž ze strachom škrěčachu.

(Pokročowanjo.)

dosć derje njeznaja, dokelž informacije, kotrež so podawaja, njepokhadźeja z našeje strony.

Njeje tuž jara na času, zo jónu před wulkej zjawnosću sami pokazamy, štó smy, što mamy a što chcemy? Njechamy jónu pokazać, zo smy sprawni, čestni a strowi ludźo, zo mamy njeskónčnje rjanu kulturu, zo našu zemju a naše Serbstwo hłuboko lubujemy a so k njomu wuznawamy a zmužiće za nje stojimy?

Tuž přińdź też Ty a pomhaj nam, zo by tutón zjězd był mócny skutk za naše serbske ludstwo. Čim wjacy jich budźemy, čim wulkotniši budże začišć.

Kóždy, kiž chce, zo by serbski lud derje a čestnje wobstał, khwata do Radworja!

P. Nejdo.

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. Jena z najwuznamnišich audijencow pola bamža běše wopyt 3000 sobustawow třećoho rjadu swj. Franciska. Swjaty Wótc pokaza we swojej narěči, zo maja runje sobustawy rjadu, kotřiž su w swěće žiwi, wulke nadawki. Maja přikładne a swjate žiwjenjo wjesć, wosebje pak runje swjatomu Konradej Parzhamskomu swoje wšědne winowatosće, a njech bychu jednoriše byłe, swěrnje dopjelnić. Bamž praji, zo je w swojich młodych lětach ze sobustawom třećoho rjadu był.

300 wosobow, kotrež so porjadu wšědnje w nocy před wustajenym Najswjećišim modla, mějachu tohorunja audijencu pola Swjatoho Wótca. Wón k nim poréča a praji, zo njeje jenož wulki wopor, w nocy so před Najswjećišim modlić, ale zo je to też hnydom dosćčinjenjo za hrěchi, kotrež so w nocy po cyłym swěće stawaja.

K swojim mjeninam a narodninam dósta bamž mnoho darow. Mjez nimi pak je jenož jara mało tajkich, za kotrež by swět wjele pjenjez dał. Tak na př. darichu bamžej sotry Swjateje Marije lubjenjo, zo chcedźa so wjele różowcow na joho měnjenjo modlić a wjele Božich mšow čitać dać. Mniša z Ugandy (w Africy) pósłachu samodźěłany drjewjany křiž.

Němskich a awstriskich putnikow poby w Swjatym lěće 1933/34 54233 w Romje. Też jednotliwi putnicy su tu sobuličeni, jeli mějachu hospodu w někajkim cyrkwinskim wustawje. Ličba pak je tola wěsće hišće něšto wjetša była, dokelž dźěn mnozy w privatnych kwartěrach bydlachu. Też njejsu sobuličeni, kotřiž w Kolpingowym domje so hospodowachu.

Wobydlerjo južneje Španiskeje a Francózskeje chcychu za jene město propagandu činić, na kotrymž běše so pječa mać Boża zjewiła. Někotre knihe so hižo wudachu, we kotrychž so podawki wopisowachu. Kongregacija kardinalow je wěcy přepytowała a spóznała, zo so tu wo žane dźiwy njejedna. Knihe wo tamnych, potajkim njewěrnych podawkach so zakazachu.

Na dnju Pětra a Pawoła dóńdźe Pius XI. do Pětrowskeje cyrkwje, zo by so při znatej postawje prěnjoho bamža pomodlił.

Němska. „S. V." wozjewja krasnu baseń, kotraž běše w lětaku wočišćana. Tute buchu wosebje w měsće Speyeru rozdźělane. Poskićimy tu někotre rjadki z njehańbićiwoho elaborata. Hdyž je réč wo „čornych", je přecy katolska cyrkej měnjena.

Die ſchwarze Lügenbande wühlt weiter unentwegt.
Du deutſches Volk, ſag', muß das ſein,
Daß dich beſpeit das ſchwarze Schwein?

Abo:

Deutſche Männer, deutſche Frau'n,
Jetzt iſt's genug mit der Faulhaberei.
Haut das ſchwarze Lumpenpack zu Brei!

Kónc basnje réka:

Die Hand dem deutſchen Bruder, der ehrlich zu uns kam,
Die Fauſt in ſeine Freſſe, dem ſchwarzen Hetzkaplan.
Bald wird es Licht, es dämmert ſchon,
Dann kriegt der Judas ſeinen Lohn.
An den Galgen, den er längſt verdient!
Die Raben freu'n ſchon auf ihn.
Erſt, wenn er baumelt in der Luft,
Sind wir erlöſt vom ſchwarzen Schuft!

Tak lubje z nami katolikami tola jara husto njeréča. A tele rjane hrónčka! Čišinski, Zejleŕ, Goetha a Schiller njejsu ničo pornjo tutomu njeznatomu basnikej!

Jena šwicska nowina pisa, zo sebi njemysla, zo snadź cyrkej konkordat w Němskej wupowědźi, dokelž dźěn su najbóle podrjadowane instancy byłe, kotrež su někajke wukazy přećiwo katolskim towarstwam wudałe, nic pak knježeŕstwo.

Wo čim je so w Fuldźe mjez biskopami jednało, njeje dotal hišće znate.

W Hornjej Šlezyskej wuprajichu hórnicy přećo, zo bychu so zasy krótke pobožnosće zawjedłe, kajkež hižo před lětdźesatkami před započatkom strašnoho dźěła w podkopkach so wotměwachu. To so jim też přizwoli.

Belgiska. W klóštrje swj. Handrija w Brügge běše žadna měšniska swjećizna. Prjedawši khinejski ministerski president, kotryž je so jako khinejski wotpósłanc też na měrowych jednanjach po swětowej wójnje wobdźělił a so zapowědźił, Versaillske měrowe zréčenjo podpisać, je před něšto lětami wo přijeću do katolskeje cyrkwje prosył. Njeje drje to lohko było ale je mnohe nutŕkowne wojowanjo přětrać a wubědźić dyrbjał. 1927 zastupi do klóštra a nětko joho na měšnika wuswjećichu.

Dokelž belgiske wyšnosće misijonarow w belgiskim Kongu na kóžde wašnjo podpjeraja, je wuspěch w tutych misijónach najwjetši. Je tam hižo miljón katolikow a kóžde lěto je jich 100000 wjacy. Su tam też kongregaciju sotrow założili, ke kotrejž jenož čorne sotry přisłušeja, a, kotraž je wot europskich sotrownjow cyle njewotwisna.

Španiska. Wulke spodźiwanjo je tu konverzija jenoho socialistiskoho profesora wubudźiła. Je to profesor Canada, kotryž běše prjedy lěkaŕ a potom profesor na univerziće w Sevilli. Při jenej wulkej swjatočnosći w univerziće wuzna so wón zjawnje ke katolskej cyrkwi a praji, zo je nětko telko zrudnoho w Španiskej a, zo móže jenož wěra polěpšenjo přinjesć. Ale cyrkej nima swobody, zo by swój wliw też woprawdźe k spomoženju ludu a stata wukonjeć mohła.

Zjednoćene Staty. W času nuzy maja so mjez wjednikami wěrywuznaćow židowscy Rabbinojo najlěpje. Jim drje su dokhody znižili, ale dóstanu tola poměrnje jara wjele. Hubjenje je pola katolskich měšnikow. Nimaja jich tam dosć. Wjele wjacy bychu trjebali. A kotřiž tam su, maja wěste, zo změja hač do smjerće dźěła dosć. Jich ženje njewottwarja, ale dóstanu jenož też jara mało. Najhubjenšo pak je pola evangelskich. Dokelž wjele wosadow wjacy duchownoho płaćić njemóžeše, dyrbjachu jomu wupowědźić, tak zo je nětkle w Americy wokoło 30000 evangelskich duchownych bjez dźěła, mjez tym zo je pola katolikow nuza na duchownych.

W kolumbiskim sejmje su zapósłancy jene posedźenjo jenož Swjatomu lětu wěnowali. Woni we swojim wobzamknjenju praja, zo je Wumožnikowa smjerć to najwažniše we swětowych stawiznach. Khrystus je wobnowjeŕ praweje človjeskeje swobody a dostojnosće.

Pčołarske towarstwo „Delnjeje Šprewineje Doliny".

Rozprawa Budyšskeje wobkedźbowarnje za junij.

Wyšina nad morjom	Čopłota Celsius Min.	Čopłota Celsius Max.	Měsačna srjedźizna	Přeměn ważenoho kołča wot 1.—10.—20.—30. měsaca Přiběrk w gr. 1	Přiběrk w gr. 2	Přiběrk w gr. 3	Wotběrk w gr. 1	Wotběrk w gr. 2	Wotběrk w gr. 3	Hromadźe w kg	Wulět na dnjach	Nošerske dny	Z wotkel noša	Dešćowa mnohosć
210	9	32	19	4500	4350	6900	2050	2200	2900	8,900	30	19	z lipy	23,6

Přechodne modlenja Božich mšow.

8. njedźela po swjatkach. Zelena.

Kaž je kral David krasnosć templa jeruzalemskoho wobspěwował, tak móžemy tež my Božu dobroćiwosć a smilnosć w katolskej Cyrkwi khwalić, nic pak jeno na Božich służbach, ale w cyłym žiwjenju z hortom a skutkom.

1) **Introitus. Přistup.** (Ps. 47, 10—11 a 2.) Dóstachmy Božo, Twoju miłosć wosrjedź Twojoho domu. Jako Twoje mjeno, Božo, tak tež Twoja khwała hač na kóncy zemje saha; sprawnosće połna je Twoja prawica. Wulki je Knjez a khwalbny w měsće našoho Boha na swojej swjatej horje. Khwała Wótcej . . . **Gloria.**

2) **Oratio. Modlitwa dnja.** Prosymy, Knježe, dawaj nam stajnje ducha, zo bychmy myslili a činili to, štož je dobre, a po Twojej woli žiwi byli, dokelž bjez Tebje wobstać njemóžemy. Přez našoho Knjeza . . .

Přede wšěmi strachami ćěła a duše škituj nas, prosymy, Knježe, a na próstwy zbóžneje a hordozneje stajneje knježny Marije, Božeje rodźićelki, swjatoho Józefa, swjateju japoštołow Pětra a Pawoła a wšěch swjatych wudźěluj nam dobroćiwje pomoc a pokoj, zo by Twoja Cyrkej wšě zadźěwki a błudy přewinywši w njekaženej swobodźe Ći służiła.

Božo, naš wućeko a naša móc, wusłyš nutrne modlitwy swojeje Cyrkwje a daj nam, dawaćelo pobožnosće, zo bychmy woprawdźe dóstali, wo čož Će dowěrnje prosymy. Přez našoho Knjeza Jězusa . . .

3) **Lectio** Epistolae beati Pauli Apostoli ad Romanos. **Čitanjo** z lista swjatoho Pawoła jap. Romskim 8, 12—17.

W swjatej křćeńcy buchmy dźěći Bože, a tohodla njesměmy žiwi być po ćěle, mjasu (hrěšnje), ale po duchu (swjeće) z lubosće k Bohu, nic z bojosće kaž w starym zakonju.

Bratřa! Smy dołžnicy, nic mjasu, zo bychmy po mjasu žiwi byli. Přetož, budźeće-li po mjasu žiwi, wumrjeće; budźeće-li pak z duchom skutki mjasa zaražować, budźeće žiwi. Přetož kotřižkuli wot Ducha Božoho wjedźeni bywaju, ći su dźěći Bože. Přetož njejsće dóstali ducha wotročstwa, zo byšće so znowa (Boha) bojeli, ale sće dóstali ducha dźěćatstwa, w kotrymž (z lubosću) wołamy: Abba, Wótče. Přetož Duch (Swjaty) sam přiswědčuje našomu duchej, zo smy dźěći Bože. Jelizo pak smy dźěći, tak tež herbja, a to herbja Boži a sobuherbja Khrystusowi.

4) **Graduale. Stupnjowy spěw.** (Ps. 30, 3, 2.) Budź mi Bóh, mój škit a dom wućeka, zo by mi spomhał. Na Tebje o Knježe, so nadźijam njebudu wohańbjeny do wěčnosće. Alleluja, all. (Ps. 47, 2.) Wulki je Knjez a khwalbny w měsće našoho Boha na swojej swjatej horje. Alleluja.

5) **Evangelium. Dobre poselstwo.** Sequentia sancti Evangelii sec. Lucam. Słowa swj. sćenja po Lukašu 16, 1—9.

Šudźiwym cłownikam a skupym farizejam poręča Jězus wo překlepanosći njesprawnoho hospodarja (šosarja). Tón dari, zo by knjez joho njewuhnał, kóždomu dołžnikej (khudomu) něšto zamoženja z tym, zo jomu dołh zdźěla spušći. To jako by jałmožnu dał. Za tu mudrosć pokhwali joho knjez. Tak je kóžda jałmožna wěsty a přijomny pućik k zbožu, do njebjes. Twarmy sebi tajke šćežki z njesprawnoho mamona, z pjenjez, kotrež smy pak njesprawnje nabyli, pak njesprawnje (hrěšnje) nałožujemy. Hdy no by křesćan telko mudrosće měł! Bohač je Boh, hospodař cłowjek, dołžnik khudjas, kubła su bohatstwa swěta.

W tamnym času praji Jězus swojim wučownikam tute přirunanjo: Jedyn cłowjek běše bohaty, kotryž měješe hospodarja, a tón bu wobskorženy pola njoho, jako by kubło rozbrojał. A powoławši joho rjekny jomu: Što to słyšu wo tebi? Podaj zličenjo wo swojim hospodarjenju; přetož hižo njebudźeš móc hospodarić. Hospodař pak rjekny sam sebi: Što činju, dokelž mój knjez bjerje hospodarjenjo wote mnje? Kopać njemóžu, prosyć so hańbuju. Wěm, što sčinju, zo bychu mje do swojich domow přijeli, hdyž budu z hospodařstwa wotsadźeny. Zwoławši tak jednotliwych dołžnikow swojoho knjeza praji prěnjomu: Kelko sy dołžny mojomu knjezej? A wón rjekny: Sto tun wolija. A rjekny jomu: Wzmi swój dołžny list a sydń so khětře a napiš: Pjećdźesat. Potom rjekny druhomu: Ty pak, kelko sy dołžny? A wón rjekny? Sto brěmjeni pšeńcy. Tomu praji: Wzmi swój list a napiš: Wósmdźesat. A knjez pokhwali njesprawnoho hospodarja, dokelž bě rozomnje sčinił; přetož dźěći tutoho swěta su rozomniše w swojim žiwjenju hač dźěći swětła (křesćanstwa). A ja wam prajam: Činće sebi přećelow z mamonom njesprawnosće, zo bychu was, hdyž wustanjeće, přijeli do wěčnych přebytkow. — **Credo.**

6) **Offertorium. Přinos.** (Ps. 17, 28 a 32.) Pomhaš poniženomu ludej, Knježe, hordych woči pak ponižeš. Štóha je Bóh, khiba Knjez?

7) **Secreta. Ćicha modlitwa.** Přijmi, prosymy, Knježe, daraj, kotrejž Ći z Twojeje šćedrosće přepodawamy, zo bychu te swjate potajnosće přez skutkowanjo Twojeje hnady nas w tym žiwjenju poswjećowałe a do wěčnych radosći dowjedłe. Přez našoho Knjeza . . .

Wusłyš nas, Božo, naš wumožniko, a z mocu toho Sakramenta nas wobstražuj přede wšěmi njepřećelemi ćěła a duše, wobradźej hnadu nětko a zbóžnosć w přichodźe.

Daj, smilny Božo, zo by nas tón spomožny wopor z našich winow wučisćił a přede wšěmi přećiwnosćemi škitał. Přez našoho . . .

8) **Praefatio. Předhrono.** Vere dignum et justum est. Woprawdźe hódne a sprawne, zdobne a spomóžne je, zo so Tebi stajnje a wšudźe dźakujemy, Knježe swjaty, Wótče wšohomócny, wěčny Božo, kiž sy z jednorodźenym Synom a Duchom Swjatym jedyn Bóh, jedyn Knjez, nic w jednosći wosoby, ale w Trojicy jednoho byća. Přetož štož po Twojim zjewjenju wo Twojej krasnosći wěrimy, to myslimy wo Twojim Synu, to wo Swjatym Duchu bjez rozdźěla w rozeznawanju. Tak kłonimy so wuznawajcy wěrne a wěčne Bójstwo, kłonimy so wosebitosći we wosobach a jednosći w byću a jenakosći w majestosći, kotruž khwala jandźeljo a arcyjandźeljo, kherubim a serafim, kotřiž njepřestanu wšědnje wyskać z jednym hłosom prajicy: Swjaty . . .

9) **Communio. Spěw k woprawjenju.** (Ps. 33, 9.) Woptajće a wohladajće, kak lubosćiwy je Knjez! Zbóžny muž, kotryž so jomu dowěrja!

10) **Postcommunio. Po woprawj.** Njech nas, Knježe, ta njebjeska potajnosć na ćěle a duši wobnowi, zo bychmy wuskutk toho začuwali, štož česćimy. Přez našoho Knjeza . . .

Njech nas wučisći a škituje, prosymy, Knježe, podaty dar bóžskoho Sakramenta, a na zastupowanjo zbóžneje Boharodźićelki Marije ze swjatym Józefom, swjatymaj japoštołomaj Pětrom a Pawołom a wšěmi swjatymi njech nas wote wšěch skaženosći wuhoji a wot přećiwnosći wumože.

Přijawši, Knježe, dary Twojeje swjateje potajnosće prosymy Će, zo by to, štož sy nam k swojomu wopomnjeću činić přikazał, w našich słabosćach nas podpěrało. Kiž žiwy . . .

Należnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1934.

Kk.: 408.—412. z Radworja: kant. Jan Andricki, Mikł. Brycka, Jakub Brycka, Mikł. Heńka, Jurij Žofka; 413. z Boranec: Madlena Čorlichowa; 414.—418. z Worklec: Hana Wincarjowa, Jurij Zalowski, Pawoł Kocor, Jurij Rjeda, Michał Kubaš; 419.—426. z Khróšćic: kapłan Mikł. Młynk, Maks Šefrich, Jakub Kmječ, Jurij Wałda, Hańža Mrózowa, Jan Pětřka, Pawoł Grofa (kantor), Marja Rjenčcyna; 427.—433. z Noweje Wjeski: Jakub Koch, Michał Kupka, Marja Pětřcyna, Jakub Šewc, Jakub Čornak, Jurij Suchi, Hańža Kobalcec; 434. z Časec: Marja Markowa; 435.—437. z Hórkow: Jakub Brusk, Jurij Hejduška, Jurij Šewc; 438. z Łuzća: Jan Rjeda; 439. z Lejna: Hana Měškankowa; 440. z Berlina: redaktor Jan Skala; 441. z Prahi: dr. Mikławš Krječmař.

Sobustawy na lěto 1933.

Kk.: 987. H. N.; 988. J. R.; 989. M. K.; 990. M. H.; 991. H. B.; 992. H. H.; 993. H. F.; 994. M. Š.; 995. J. L.; 996. J. S.; 997. dr. M. K.

Dopłaćenjo na lěta 1932/31.

Kk.: 1084. H. R.; 1085. B. R.; 1086. F. Z.; 1087. S. B.; 1127 (1931).

Ty a ja! Cyły serbski lud

wopyta

wulki domowinski zlět

15. julija 1934 w Radworju

K wšěm składnosćam

poručam **čorny židźany bant** we wšelakich šěrokosćach, **morejowy bant,** čerwjeny a běły, we wšěch šěrokosćach, dobry a tuni.

Hilgerowy nasl. E. Wilček

w Budyšinje, Seminarska dróha 2

Wšě čišćeŕske wěcy

wuhotuje derje a spěšnje

Donnerhakec čišćeŕnja

Naš luby syn a bratr

Jurij Frömmig z Worklec

je póndźelu, 25. smažnika, po wósomnjedźelskej bolostnej khorosći 20 lět stary, w młodźencowej čistosći, derje wobstarany ze wšěmi swj. sakramentami mrějacych, swój zeński puć skónčił.

Štwórtk smy joho ćěło swjećenej wosadnej zemi w Khróšćicach k wotpočowanju hač k sudnomu dnjej swjatočnje přepodali.

Je nam z wutrobnej potrjebu, zo staroščiwym Worklečanskim Borromejkam za nimoměry woporniwe a ścerpne wothladanjo, knj. kapł. Młynkej za domawobstaranjo, kmótřam a Worklečanskej młodźinje za wšě wopokazma lubosće, wšěm přećelam a znatym za pobožne paćerje na pustych wječorach a za přewodźenjo k rowu a nic mjenje nošerjam za jich poslednju službu tež tudy nutrne **„Zapłać Wam Bóh tón Knjez!“** wuprajamy.

We Worklecach, na dnju pohrjeba, 28. smažnika 1934.

W mjenje wšěch zawostajenych:
Hłubokozrudźenaj staršej
Jan Frömmig a **Marja** rodź. **Brücknerec.**

Wróćiwši so wot rowa našoho horcolubowanoho syna

Pawoła Kocorec,

kotrohož Bóh luby Knjez tak zahe — hakle w 14. žiwjeńskim lěće — k sebi wotwoła, wuprajamy wšitkim, kotřiž su na pustych wječorach za joho dušu so modlili a joho w tak bohatej ličbje k rowu přewodźeli, wosebje kniezam wučerjam, miłosćiwym sotram, joho sobušulerjam a wšitkim druhim, kotřiž su nam w tutych dnjach hórkosće z tróštom k pomocy byli, naš najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez“!

We Worklecach, na dnju pohrjeba, 30. junija 1934.

We hłubokej zrudobje:
staršej, bratr a přiwuzni.

Horco bě ty wot nas wšitkich lubowany, Drohi sy nam stajnje wšitkim był; Wot nas sy pak nětko wotwołany. Bóh je tebje hišće lubšo měł!

Njebjelčanska wosada wozjewja ze zrudobu, zo bu na ranjo firmowanskoho dnja, dokonjawši hišće wšitke přihoty za swjedźeń z wulkej swědomitosću, nahle ze swěta wotwołany naš staroščiwy zwónk

čestny młodźenc

Jurij Dórnik z Njebjelčic.

Njebočički je stajnje ze wšej swěru a přikładnje dom Boži pyšił a wobstaral. Wosada so jomu z wutroby dźakuje a přiwoła jomu do přezažnoho rowa: „Njech Bóh Ći bohaće mytuje wšitku službu k joho česći!“

W Njebjelčicach, 4. julija 1934.

M. Mič, farař.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik. — „K. P.“ ćišći so w 1600 exemplarach

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9 — Pokładnik: Jurij Šołta, Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokoreč̆ak čo. 3895.

28. čisło. | W Budyšinje (Bautzen), 14. julija 1934. | 72. lětnik.

Sy ty sobustaw Bonifaciowoho towarstwa!

Što praji cyrkej?

Bamž Pius XI. wupraji so takle: „Lubosćiwomu Wumóžnikej swěta njemóžemy ničo rjeńše, swojomu samsnomu zbožu ničo spomožniše wopokazać, hač hdyž dušam swojich sobustaćanow a bratrow w jich wěčnych zaměrach wohroženym z nuzy pomhamy a jich pod wěsty škit stajimy. Tohodla wobroćamy so na wšěch, w kotrychž wutrobach hišće lubosć a wěra cyle wotemrěłoj njejstej, z prostwu, zo byšće Bonifaciowomu towarstwu pomhali.“

Kardinal Pacelli rjekny na zjězdźe katolikow w Magdeburgu 1928 tole: „Widźu w Bonifaciowym towarstwje idealny typ do katolskoho akciona zastajenoho a w joho duchu woživjenoho zjednoćenja: japoštołske skutkowanjo, woznamjenjene přez jenomyslne hromadudźěło duchownych a laikow, złožene na jedyn zaměr, wukhowanjo katolikow w diasporje, wopřijate w krutym zjednoćeństwje, zatwarjenym we wot Boha postajenej hěrarchiji katolskeje cyrkwje, tak stoji Bonifaciowe towarstwo přede mnu; duch wot ducha katolskoho akciona“.

Bonifaciowe towarstwo wukhowa diasporu. Přisłušeš ty hižo jomu?

Bonifaciowe towarstwo je skutk najnadobnišeje lubosće k wótčinje, praji kardinal Bertram.

Město, nimale kaž Cwikawu, bychu móhłe tamne tysacy katolikow wobydlić, kiž kóžde lěto w diasporje našeje wótčiny Boha Knjeza wopušća.

„Na wšitkich, w kotrychž wutrobach lubosć a wěra hišće cyle wotemrěłoj njejstej, wobroćamy so z nutrnej prostwu, zo bychu Bonifaciowomu towarstwu přistupili“. (Bamž Pius XI.)

„Prawy porjad bychmy powrócili, bychmy-li pohanam pomhali a swojich katolskich krajanow wopušćili. Rady hašamy woheń w domje susoda, bjez toho, zo bychmy mjez tym woheń w samsnym domje sebi samomu přewostajili.“ (Při rowje swjatoho Bonifacia w Fuldźe zhromadźeni biskopja Němskeje.)

Nadhódnosćenjo swojich starych z dowójnskoho časa pokhadźacych slěbornikow wjacy njedočakaš. Ale někajki wužitk móžeš tola z nich dobyć. Ty trjebaš je jenož pola swojoho fararja wotedać. Najskěrje sej njemysliš, kelko keluchow a monstrancow so kóžde lěto z tajkich pjenjez zhotowić da. Kak husto sy so hižo na tute „zhubjene pjenjezy“ hněwał, a ty njejsy při tym hišće na to myslił, zo móže z toho sudobjo za wopornu krej Zbóžnikowu nastać.

Sy ty hižo widźał, hdźe w twojej farskej cyrkwi woporny kašćik za Bonifaciowe towarstwo wisa? Ně? Potom njejsy hišće zawěsće ženje šerpatku do njoho położił!

Dary k lěpšomu Bonifaciowoho towarstwa njech so sćelu na konto „Bonifaciuskasse in Bautzen, Postscheckamt Dresden 38409 abo Girokasse in Bautzen 2389.“ Wšěm dotalnym daricelam wutrobne Zapłać Bóh tón Knjez!

Na kóždym pjatku Wutroby Jězusoweje wotměwa so w tachanskej cyrkwi w Budyšinje swjatočna Boža mša za wšěch dobroćelow Bonifaciowoho towarstwa.

Twój testament doma w komodźe leži derje skhowany. Na koho sy tehdy myslił, hdyž sy jón zestajał? Na swojich přiwuznych wězo. W dźakownej, swěrnej, swědomitej lubosći. Wěsće też na swoju khudu dušu, zo by swjaty wopor Khrystusowy za tebje był woprowany — a, kaž so přisłuša, njejsy też na khudych a nuzućerpjacych zabył.

Na kajkich nuzućerpjacych sy to myslił? też na dušinje mrějacych? na tamnych 75000 wěrybratrow a sotrow, kotrychž kóždolětnje naša swjata wěra zhubi nic wonka něhdźe w swěće, ně, wosrjedź našeje wótčiny, w našej diasporje? Na naše, a tohodla też na twoje sobudźěło je Bóh jich zbožo, jich wěru, jich wěčne zbožo, zwjazał. To je wot Boha wutworjeny nam čłowjekam skoro njezapřijomny socialismus. Wón čežke zamołwjenjo tomu napołoža, kiž so wo Božim porjad čłowjeski njestara: „Běch hłódny, a ty njejsy mje syćił . . .“ Studźeń wjesela a Božoho žohnowanja pak je tomu, kiž so tutomu porjadej wotewri a za njón wustupi: „Štóž jenomu z tutych najmjeńšich jenož sudobjo zymneje wody k piću poda mojoho mjena dla, zawěrno praju wam, wón myto dóstanje“.

Překładź sebi jónu, hač so twój testament hišće trochu přeměnić njehodźi? Snadź k lěpšomu diecesanskoho před-

sydstwa Bonifaciowoho towarstwa w Budyšinje, kiž tutón skutk diaspory w našim biskopstwje strażuje. Ty směš swoje wotkazanjo tež wobćežić a dań za žiwe dny swojej mandźelskej, sotře abo hospozy wobkhować. Štož chceš wo tym wědźeć, zhoniš kóždy čas pola swojoho fararja abo pola diecesanskoho předsydstwa. Pomhaj, jeli możeš. Ty sej modlitwu dźakownych wosadnych w diasporje zawěsćiš. Ty sej městno we wutrobje swojoho Zbóžnika wobkhowaš, hdyž so wo joho bratrow a sotry staraš.

Hdyž něchtó w domje wumrěje, praji Alban Stolz, njedajće jomu jenož Bože mšě dźeržeć, ale woprujće tež jałmožnu za Bonifaciowe towarstwo.

Modlitwa z posćenjom a jałmožnu je khmańša, hač pokłady złota hromadźić. Přetož jałmožna wukhowa před smjerću, a dale wot hrěchow nas wučisći a sčini, zo miłosć a wěčne žiwjenjo namakamy. (Tob. 12, 8. 9.)

Rozhlad w swěće.

Němski sejm je so powołał.

Němski sejm je so za pjatk, 13. julija, wječor w 8 hodź. powołał. Na dźeńskim porjedźe stoji jenož jedyn dypk: Přijeće deklaracije němskoho knježeństwa.

Tuta powěsć zjawnosć khětro překhwapi. Tola našomu kanclerej Adolfej Hitlerej so składnosć poskići, zo by so wo znutřkownej a zwonkownej politicy wuprajić mohł, přetož we wukrajnych nowinach rozšěrjeja so powěsće, kiž su namasane łžě. Tuž chce wjednik wo wukonach nacionalistiskoho knježeństwa a joho natwarnym dźěle rěčeć. Wulka rěč budźe cyle wěsće europskomu měrej służić.

Němski minister Rudolf Heß w Königsbergu.

„Frontscy wojowarjo chcedźa měr. Ludy chcedźa měr. Němske knježeństwo chce měr.“ Tak rěčeše zastupnik našoho wjednika, Heß, w Königsbergu. „Dźensa dyrbju rěčeć, dokelž z tym muža podpjeram, kiž pyta swět w poslednim wokomiku před katastrofu wukhować.“ Tute joho słowa su jara khutnoho wuznama. Wone pokazuja położenjo, kiž je zawinowała francózska politika ze swojej měrowej sabotažu. Štož je so 30 junija w Němskej wotměło, to ma Němska sama wučinić. Hdyž pak spytaju we wukraju systematiscy, kumštny strach dla SA tež na krajnu woboru přenjesć, potom je to hrozne počinanjo. Njech tola tući šćuwarjo italski fašismus studuja. Němske knježeństwo je so přez poslednje podawki znowa skrućiło.

Komunistiske błónki.

W Badenskej běše policija hižo dlěje wobkedźbowała, zo z pomocu šwicskeje komunistiskeje centrale nowe illegalne komunistiske błónki tworjachu. Pónd̄źelu rano da policija w Singen, Radolfzellu a Konstancu wjele domow přepytać. SS-formacije při tym pomhachu. Na 70 wosobow zajachu. Pola někotrych namakachu komunistiske spisy ze Świcy.

Rebellion w Amsterdamje, San Francisco a Chile.

W tutych městach wotměwachu so zańdźene dny bitwy mjez wojakami, policiju a wobydlerjemi. Policija sama njemóžeše wjacy nad rozhorjenym ludom dobyć, tuž dyrbjachu wojakow na pomoc zwołać. Při tutej surowej bitwje wužiwachu so škitace wozy. To je dopokaz, kak běchu so tež na druhej stronje wobrónili. W tajkich wulkich internacionalnych městach kaž Amsterdam a San Francisco su stawkowanja a zapowědźenja dźěła něšto wšědne. Husto wujednaju so tute w dobrym rjedźe a měrje. Zo pak rozhorjeni při brjozy a w blizkich dróhach bitwu započeja, zo samo łódźe z brónjemi wurubuju, pokazuje na khutne położenjo w tamnym kraju.

W Amsterdamje jedna so wo zniženjo dźěłaćerskeje podpjery, z čimž lud njeje spokojom. A w Chile mějachu tohorunja krawne bitwy. Tam běchu so wjesni dźěłaćerjo zebrali z parolu: „Kraj, khlěb a swobodu“ a stawkowali. Knježeństwo dyrbješe kavalleriju pósłać, zo by so bój we započatku podusył, čim bóle, dokelž tež wot komunistiskeje strony stawkowaca parola wuńdźe. Při wšěm je jasne, zo su komunistojo wšitke tute bitwy zawinowali, kiž su internacionalnje mjez sobu zwjazani. Komunistojo chcedźa wšudźe přećiwo statnej autoriće wojować. Němska je nad bolšewismom dobyła, dokelž wjednicy tutón strach z časom spóznachu. Wopory a bitwy w horjeka naspomnjenych městach pokazuja dosć jasnje, zo swětna revolucija njeje hišće wumrěła, ale dale so dymi, doniž při datej składnosći zasy w płomjenjach so njepali.

Służbny čas w Češkosłowakskej.

Zwonkowny minister je pónd̄źelu w komorje připowědźił, zo so wojeński służbny čas podlěši. Za wotkhadnikow wyššich šulow z wuswědčenjom zrałosće, kiž chcedźa do wojeństwa zastupić, budźe służbny čas 16 měsacow trać.

Komunistiske nowiny w Pólskej

su so přez wukaz nutřkownoho ministerstwa zakazałe. Nowiny so zdźěla w Moskwje a Parizu ćišćachu. Wone so njesmědźa wjacy w Pólskej rozšěrjeć. Mjez nowinami je tež zakazane „Unser Wort“, kiž so w němskej rěči w Parizu ćišćeše.

Mussolini młóćeše žito.

Na Pontiniskich polach w Littoriji započachu pónd̄źelu z młóćenjom žitowych žnjow. Z mócnym wutřělom kanony so to připowědźi. Mussolini dźěłaše sam 3 hodźiny dołho při mašinje burskoho dwora čo. 685. Ratarjo a dźěłaćerjo jomu cyły čas z wyskanjom hołdowachu. Po dźěle da sebi wysoki italski wjednik mzdu wupłaćić. Při tym praji, „zo woznamjenja čas fašisma kónc nadknježstwa intelektuelnych w dźěle, kotřiž su njepłódni abo maja jenož jene dźěćo. To pak je ze strachom za přichod naroda. Rom je swoje kejžeństwo z burami założił. Hdyž pak so wliw intelektualnoho grichiskoho a orientaliskoho swěta do Roma dobywaše, započa so joho spad.“ Italski krónprync so pónd̄źelu na tradicionelnym žnjowym swjedźenju w Mintumje při Gaetaskim mórskim zaliwje wobdźěli.

Japanska a Ruska.

Ruska wudawa, zo je oficěr japanskoho generalnoho štaba při witańskej hosćinje w Sachalinje ważne dokumenty ruskoho generalnoho konsula kradnyć spytał. Tute wudawanjo je japanske wójnske ministerstwo zatrašnje rozhoriło. Woni wobhladuja to jako křiwdźenjo bjezporočnoho japanskoho oficěra. Japanski wójnski minister je sebi rozprawu wo podawku žadał.

Z Łužicy a Serbow.

Z Khelna. Wuměnkař Jurij Khěžka přińdźe zańdźenu srjedu do njezboža a je štwórtk dopołdnja w Budyšskej khorowni wudychał. Khěžka běše kowarjej Klimantej w Radworju konja ke kowanju přiwjedł. Kóń, kotryž je dosć dźiwi, potorhny Khěžku při torhanju podkowje a joho ćežcy zrani. Khorobne awto dowjeze zranjenoho do Budyšskeje khorownje. Tam je Jurij Khěžka dóstawši při połnym wědomju swjate sakramenty štwórtk dopołdnja w 9 hodź. wobdaty wot swojich dźěći a přiwuznych wumrěł. Njeboćički stoješe w 68. lěće swojoho žiwjenja. Njech wotpočuje w měrje!

— Wutoru wokoło ½5 hodźin, hdyž běše Budyšski ćah do Radworja nimo jěł, poča so Měrćinkec pšeńca a rožka palić a rozšěrješe so při sylnym wětřiku z njewuprajomnej spěšnosću. Dokelž bě wjele ludźi na polu, ze wšěch stron na pomoc khwatachu a zadźewachu dalšomu rozšěrjenju z tym, zo rjaby wokoło wohnja wusyčechu. Přez dwaj kórcaj pšeńcy a rožki so spali.

Z Marijineje Hwězdy. (Swjate firmowanjo.) Minjeny pjatk bu po 20 létach zasy jónu w našej klóštrskej cyrkwi swjate firmowanjo wudźělene. Dopołdnja 1/29 hodźin přijědźe najd. knjez biskop Legge přewodźany wot knjeza generalvikara dr. Soppy. Před klóštrskimi wrotami wočakowachu joho klóštrscy duchowni a zastupjerjo gmejnow a towarstwow a skónčnje towarstwa ze swojimi khorhowjemi. Knjez propst postrowi joho w mjenje klóštra. Hańža Rynčkec z Jawory witaše joho we wjazanej rěči. Ćah kročeše hač k refektorijej, hdźež buchu wšelacy zastupjerjo wosadow knjezej biskopej předstajeni. Na to nastaji so ćah, do Božoho domu; w nim kročachu mnohe serbske družki. Tu měješe knjez biskop mjelčacu Božu mšu. Swjedźeńske předowanjo měješe knjez P. Gerhard. K tomu přizamkny so swjate firmowanjo. 182 dźěći poklakny so před swojim wyššim dušepastyrjom, kotryž měješe jich skrućić we wěrje, zo bychu posylnjeni wot Ducha Swjatoho móhli njebojaznje wojować za swoju swjatu wěru w dźensišich khutnych časach. Po swjatym firmowanju pruhowaše katecheta knjez P. Gerhard firmowanych w nabožinje a to we woběmaj rěčomaj. Na hnujace wašnjo dźakowaše so knjez biskop za jomu poskićenu lubosć. We swojej biskopskej pyše stoješe před wěriwymi. Rěčeše wo srjedźišću našeje katolskeje Łužicy, wo našim hnadownym městnje Różeńće, hdźež w běhu léta tysacy swěrnych serbskich katolikow khodźa, zo bychu sebi pola maćerje Božeje hnadu wuprosyli. Z Różantom ma najlěpše poćahi klóštr Marijina Hwězda. Nimale 700 lět bydla tu pobožni ludźo a hołduja křesćanskomu hesłu „Dźěłaj a spěwaj". Też nětko ćeče tu kruta wěra a žiwa nabožina, něžnje zjednoćena z wosebitej kulturu, z krasnymi wašnjemi a nałožkami. Po tutych wulkotnych słowach zaspěwa so khwalbny kěrluš w serbskej rěči. Po nim wudźěli so požohnowanjo. Z tym skónči so dopołdniša swjatočnosć. Po swjatočnym nyšporje poda so najdostojniši knjez biskop zasy do Budyšina. Do swojoho wotjězda rozžohnowa so ze šulskimi dźěćimi, kotrež na njoho čakachu. W tutych widźi přichod, tuž ma też za nje najwjacy zajima. Žadny swjedźeń je kaž na najd. knjeza biskopa tak też na cyły naš lud najlěpši začišć zawostajił. Wosebje so knjezej biskopej narodne drasty našich žonow a knježnow spodobachu a też naše serbske nałožki a běše joho přećo, tute naše wulkotne wosebitosće sebi wobkhować a hajić. Wjesołe zynki klóštrskich zwonow přewodźachu našoho najdostojnišoho pastyrja domoj a přiwołachu jomu juskace „na zasywidźenjo" přichodnu njedźelu.

Z **Worklec.** (Sléborny kwas.) Zańdźenu njedźelu woswjeći Worklečanski měšćanosta Jurij Rjeda ze swojej mandźelskej, Hanu zwud. Budleńkowej rodź. Cyžec z Wučkec swój sléborny kwas. Widźu w duchu jubilarku klečeć při wotewrjenym rowje prěnjoho mandźelskoho a słyšu tróstne słowa nimokročacoho wosadnoho fararja † msg. kan. Wórnarja: „Njepłakaj wjacy dale, Bóh tón Knjez wudowu a syrotu njewopušći!" Před 25 létami njebě druha žeńtwa lohka, dokelž so nad zwudowjenymi skoro kóždy postorči. Čestny młodźenc Jurij Rjeda z Hory přinjese tutón wopor Boha dla a bu wot swojoho wuja, knjeza fararja Křižanka w Khrósćicach zwěrowany. Wobej mandźelstwje buštej z dźowčičku žohnowanej. Staršej staj dźěšći z jenajkej lubosću a přikhilnosću woćahnyłoj a zastarałoj, štož njewostanje bjez myta we wěčnosći. Staj płódne a njepłódne léta w hospodarskim žiwjenju dožiwiłoj; wšě ćeže swětowójny — nan w polu a swójba doma — přětrałoj a při wšěm dowěru k Bohu wobkhowałoj. Po wójnje bu jubilar za gmejnskoho předstojićerja (měšćanostu) wuzwoleny a je so prócował hač do dźensišoho dnja Worklecy, Nowu Wjesku, Haty, Tři kněže a Lejpold derje zastarać. Njech spožči jomu Bóh lubosć k bližšomu w ćežkim času hišće dalše léta w gmejnskim zastojnstwje a Božu hnadu cyłej swójbje za čas a wěčnosć!

Z Kamjenca. W našej wosadze wudźěli najdostojniši knjez biskop Pětr Legge dwójcy swjate firmowanjo. Njedźelu, 1. julija 1934, popołdnju w Brunjowskej hrodowskej kapałcy 6 wosobam a njedźelu 8. julija dopołdnja w Kamjencu 136 wosobam swjate firmowanjo; mjez nimi 10 dorosćenym.

— Nazajtra wotjědźe wosadny knjez farař do kupjelow Altheide na wustrowjenjo. Dźesać abo dwaceći razow je wón po puću spominał na domiznu, kiž je přez suchotu tak ćežko domapytana, hdyž wuhlada w Šlezskej nadobne Boże žohnowanjo na honach a polach při jězbje w železnicy, wosebje přez Hirschberg, Dittersbach a Kladsko do Altheide. Wokoło Kladska běchu samo wowsy a ječmjenje mócnje zašmjatane. A też w Altheide njeje ničo wot suchoho léta widźeć. Synowe žně su dokónčene, wotawa je zaso derje zapušćiła a lipy pomału zakćěwaja, dźěći předawaja kupjelskim hosćom lěsne truskalcy a różički. Kupjelanscy hosćo so raduja na rjanym wjedrje, spominaja njerady na zymny a dešćikowy čas zańdźenoho měsaca. Jena knjeni z Gdanska (Danzig) bě hižo na železnicy cyle njezbožowna, zo je tam zańdźenu njedźelu mócny dešćik swjedźeń skazył. Naš ćežkodomapytany serbski lud by zawěsće hišće zańdźenu njedźelu w klóštrje dźaknu modlitwu wuspěwał, hdyž by Bóh luby Knjez nam póslał płódny dešćik hišće w prawym času.

Ze Šunowa. Kedźbu při kupanju! Dźěłaćerjo Šunowskoho lěhwa kupachu so zańdźenu wutoru w Tradowskim haće. Młody dźěłaćeŕ z Drježdźan přijědźe na kolesu k hatej. Přepoćeny dźěše hnydom bjez wodychnjenja do wody. A na blaku zaja joho Boža ručka. Njebohi bě jenički syn zamožiteju staršeju a bu we Wósleńku pokhowany. Štó wě, kak blizko smjerć je! Hnadnoho časa je njejabcy kónc.

Powitanjo

najdostojnišoho knjeza biskopa w Radworju

5. julija 1934.

Witaj, wyšši pastyrjo,
Witaj, wjerćho cyrkwiny!
Witaj, dušow stražniko,
Podwolnje Će strowimy.

Jězus je Će postajił
Nam za dušow biskopa
K tomu, zo by njezważił
Wjelk so na nas do stadła.

Witamy Će wjednika
Wójska Cyrkwje Swjateje.
Wobleč bróń nas Khrystusa
Zo zły njeduch přěhraje!

Z mocu Ducha Swjatoho
Posylń dorost wosady,
Zo by Bože kralestwo
Přětrało wšě wichory!

Połož rucy žałbwanej
Z prózstwu na naš młody lud,
Zo byštej jón skrućiłej
Do wójny na hrěch a błud.

Wutrobnje Će witamy;
Ty nas wobroń do boja!
Kaž Ty nas, my škitamy
Tebje, pósle pokoja!

1. 7. 1934. MN.

Serbja, jutře njedźelu do Radworja!

Wulki a wuznamny dźeń cyłoho serbskoho ludu je so nětko skónčnje přiblížił: Jutře, njedźelu 15. julija swjeći Domowina, zwjazk wšěch serbskich towarstwow swój zlět w Radworju. Zlět budže zdobom apel za cyły serbski lud! W Radworju chcemy so zasy junu zhromadźić, zo bychmy so přeswědčili wo wulkej serbskej přezjednosći, zo bychmy so přeswědčili wo krutej woli cyłoho serbskoho naroda k dalšomu spomožnomu žiwjenju. To chcemy w Radworju zjawnje a raznje wuznać! Tohodla tam słuša kóždy sprawny Serb. Kóžda swěrna Serbowka! Sy-li hižo w někajkim serbskim towarstwje z organizowany, tak přińdź tam, jako Serb. Na kóždy pad pak tam přińdź!

Radwořski zlět dyrbi być měznik noweje serbskeje dźěławosće za narod a wótčinu! Radwořski zlět cyle wěsće kóždomu wopytowarjej dołho w najlěpšim pomjatku wostanje. Tohodla:

Kóždy Serb, kóžda Serbowka
jutře na Domowinski zlět do Radworja!

Nabožna manifestacija w klóštrje Marijineje Hwězdy.

Nabožna manifestacija w klóštrje Marijineje Hwězdy, na kotruž smy so njedźele dołho přihotowali a wjeselili, je nimo. Derje je so poradźiła. Ze wšěch stron serbskeje Łužicy běchu pobožni wěriwi přikhwatali — ze susodnych wosadow zwjetša pěši w dołhich procesijónach, ze zdalenych kónčin z kołami a awtami — na tute zjawne wuznaćo našoho katolskoho zmyslenja a přeswědčenja. Popołdnju w 3 hodź., hdyž měješe so swjedźeń započeć, stojachu hižo naši mužojo kaž murje před swjedźeńskej tribunu — tohorunja bě městno před propstownju sylnje wobsadźene. Bože słónco stoješe na njebjeskej módrinje a śceleše kaž nětko hižo njedźele dołho swoje horce pruhi na zemju. Tuž bě jara witany khłódk, kotryž mócne štomiska na klóštrskim dworje podawachu.

Z dypkom w 3 hodź. přijědźe najdostojniši knjez biskop do klóštrskoho dwora, wot zhromadźenych ze žiwym přiwołanjom witany, přewodźany wot generalnoho vikara Dr. Soppy. Wyšši pastyŕ běše dopołdnja w Kamjencu swj. sakrament firmowanja wudźělał. Dojěwši do klóštrskoho dwora bu wot tu zestupanych klóštrskich a swětnych duchownych postrowjeny a hnydom ke swjedźeńskej tribunje dowjedźeny, kotraž bě před abtownju natwarjena.

Zhromadźeni wěriwi zanjesechu zhromadny spěw: „Chcemy jenej knježnje spěwać". Mócnje šumješe tutón wěčnje rjany kěrluš, wot tysacow horliwje a pobožnje spěwany, k njebju horje.

Na to wustupi wysokodostojny knjez propst Maček a postrowi zhromadźenych, najdostojnišoho knjeza biskopa, kk. duchownych a wšitkich jednotliwych. Wón pokaza we swojej narěči na wosudy klóštra Marijineje Hwězdy w tych 700 lětach joho wobstaća, na wojowanja a bědźenja, kotrež je klóštr měł wobstać, a na swěru, z kotrejž je klóštr stajnje tu katolsku wěru a katolsku kulturu hajił a spěchował. Wón wupraji swoje wjeselo, zo je tajka mnohosć wěriwych so tu k dźensišomu zjawnomu wuznaću wěry zešła.

Po narěči wysokodostojnoho knjeza propsta zanjese spěwarske towarstwo „Lipa Serbska" wjacyhłósnej khóraj jara wustojnje.

Serbsku swjedźeńsku rěč měješe knj. farař Nowak z Radworja. Myslički, kotrež nam rozkładźe, běchu něhdźe tele:

Firmowanja w serbskim kraju su skoro skónčene. Trjebamy nuznje swětło a móc Ducha Swjatoho, zo bychmy byli w najhłubšej duši přeswědčeni a horliwi křesćenjo. Strach wobstoji, zo bjez pomocy Ducha Swjatoho so zhubimy we zwonkownosćach. Njesměmy być zwonkowni ludźo a so spokojić z tym, zo so zwjeselamy na zhromadnym spěwje našich rjanych kěrlušow, na rjanych prědowanjach a wšelakorych wuznamapołnych wobrjadach. Ně, Bóh Knjez dyrbi też zwonka cyrkwje stać w srjedźišću našich mysli a našoho počinanja, też zwonka cyrkwje dyrbimy za njoho stać, za njoho swědčić a za joho cyrkeŵ. Nabožne zasady maja wobknježić cyłe naše žiwjenjo a wobkhadźowanjo. Budźa-li tajke strowe nabožne ideje knježić mjez nami, budźe też we wšěm přichodźe zaručene zbožo jednotliwych a cyłoho luda.

Je so rjekło, zo je katolska cyrkeŵ wotpadnyła wot jeje bóžskoho załožerja a wot njoho prědowanych wučbow a zasadow, zo je wotpadnyła wot njewidźomnoho wjednika cyrkwje, ducha wěrnosće, Ducha Swjatoho. Kóždy rozwučeny človjek wě, zo su tajke wudawanja njewěrne. Njejsmy w tutych dnjach znowa začuli, zo smy też my kaž prěni křesćenjo hišće žiwi w japoštołskej cyrkwi, hdyž naslědnik japoštołow, najdostojniši knjez biskop, khodźeše po serbskich katolskich wosadach a Ducha Swjatoho w swj. firmowanju wudźěleše? Kaž nětko naša wotrosćaca młodosć, tak smy my wšitcy žałbowani něhdy z Duchom Swjatym, zo bychmy kruće stali we swojej wěrje a dale a hłubje ju zapřimowali, w horjach a křižikach zmužići a sćerpni so wopokazowali, za swojoho Knjeza a mištra Jězusa Khrystusa, joho cyrkeŵ njebojaznje wopory přinjesli a k nimaj swěru so znali, też hdyž bychmy Khrystusowoho mjena dla dyrbjeli wobćežnosće a přesćěhanja znjesć. Na to nas wobrjady, pod kotrymiž so swjate firmowanjo wudźěla, tak jasnje a raznje dopominaja.

Dokelž přikład často doraznišo powučuje a pohonja dyžli jednore powučenjo, hladajmy na rjeka, zmužitoho a

Wěčna žadosć za domiznu.

(Pokročowanjo.)

A woheń padaše dale a bu kaž z palacym morjom.

Ale też w duši młodoho hajnka žehleše so woheń, kotrohož płomjenja sapachu hač k njebjesam. Rozkaty ze želnosću wołaše so k njebju: „Knježe, njekhostaj mje we swojim hněwje! Smil so nade mnu, přetož moja móc je zlemjena. Twoje kłoki su mje překłóle, ćežcy wotpočuje twoja ruka nade mnu! O Knježe, před tobu leži wšitka moja žadosć — khwataj mi na pomoc, ty Božo mojeje duše!"

Hrimot wrjeskotaše hač skały třepotachu, płomjo sypaše so z njebjes, kaž by so cyły swět palił. Kaž woslepjeny začini Franc woči a dźeržeše so powjaza z woběmaj rukomaj; bě to joho poslednja pomoc. Nóž jomu pódla wupadny a tak bě bjez brónje; jeli ptak hišće junu na njoho přińdźe, njemóže z nim wjacy wojować a jomu drje ničo druhe njezbywa, hač wumrěć wisajo mjez njebjom a zemju.

Joho rana paleše kaž woheń, jene wóčko bě poběžane z krewju a druhe začěmnjene, tak zo swět widźeše, kaž by hladał na njón přez čerwjene nawočnicy; bě jomu połny krewje a hrózby. A přecy dale rżeše hrimot a woheń padaše z njebjes — čerwjene płomjo, kotrež sypaše Bóh w swjatym hněwje na zemju.

W cyrkwičcy klečeše pobožny rjadnik a modleše so poniżnje prošo Boha Knjeza wo wotwobroćenjo škody.

Móc tuteje dowěry połneje, kruteje a poniżneje modlitwy doby so hač před trón Boži a wuliny so kaž njebjeska rjosa do zadwělowaceje duše młodoho hajnka, kotryž bjeze wšeje pomocy wisaše mjez njebjom a zemju, wočakujo swoju poslednju hodźinu. Pósławši nutrne zdychnjeńčko horje k njebjesam, zańdźeli swojej wóčcy a čakaše na smjerć.

W samsnym wokomiku začu, zo wjeze so do hłubiny . . . hłubšo, přecy hłubšo . . . nic spěšnje, ale cyle pomału — tak, kaž by wotwijał so powjaz cyle pomału.

Spodźiwajo hladaše z jenym wóčkom wokoło so, ale njewidźeše ničo hač woheń wokoło so. Woheń wyše a spody njoho, woheń na prawo a woheń na lěwo. A přez tute wohniwe morjo wjeżeše so pomału dele do hłubiny. Bě so tu stał dźiw . . . abo njese joho jandźel Boži dele na zemju? Wón ničo njewědźeše. Wědźeše jenož, zo, jeli so powjaz dyrbjał horjeka wotwjazać, padnje do skalneje hłubiny. Tola njezačU ani stracha ani bolosće při tutym hrózbnym padanju; zdaše so jomu być, kaž by znošował so na mjehkimaj worjołowymaj křidłomaj z njesměrneje wysokosće dele do hłubiny.

Hrimot bě doržał, jenož wothłós daše so słyšeć hišće z daloka; woheń bě hasnył, jenož dešć liješe so hišće, kaž by njebjo było roztorhnjene.

Franc pósła poslednje zdychnjeńčko k Bohu horje: „Božo, pomhaj mi, hewak dyrbju tu zahinyć!"

Na to padny do womory.

Su bjezbóžni človjekojo, kotříž su hórši hač djaboły, dokelž chcedźa jenož złe a krjudować swojich sobučłowjekow hač do poslednjeje kapki krwě. Jedyn tajki tyran bě

swjatoho, swj. Bosćana, kotrohož po cyłej serbskej Łužicy horliwje česćujemy. Wón bě oficěr, wyšk w kejžorskej gardźe, kotryž za swoju wěru swoje žiwjenjo sadźi. Njewołajmy so k njomu jenož jako pomocnikej w khorosćach — ale sćěhujmy joho zdobom zmužiće jako rjeka kruteje wěry a njekhabłacoho přeswědčenja.

Doporučejo cyły serbski katolski lud zastupnej próstwje swj. Cyrilla a Methoda skónči rěčnik swoje pozběhowace słowa.

Po wobsahu a hłosu nimoměry něžny spěwčk „Domčk mój luby“, kotryž tak luboznje naš serbski dom, w kotrymž smy so narodźili, wobspěwuje, přizamkny so swjedźeńskej rěči. —

Duchowne knježny klóštra zanjesechu po tym we wutwarku abtownje wjacyhłósny spěw k česći Khrysta Krala. Hdyž bě tutón natwarjacy spěw doklinčał, wustupi

wysokodostojny knjez praelat Müller ze Šěrachowa,

zo by swjedźeński přednošk w němskej rěči měł.

Žiwje nam předstaješe, kak je naša swjata wěra za nas najwjetše zbožo za čas a wěčnosć a kak wosebje lubosć, kotraž z tuteje swjateje wěry wukhadźa, nas wozboža we zemskim žiwjenju a nam zawěsća zbožny wosud w přichodźe. Kak tola wšitcy bludźa, kotřiž wěrne a woprawdźite zbožo pytaja w zemskich kubłach a wužiwanjach. Tute nam přihotuja traš nakhwilne wozboženjo, kotrež pak so bórzy pominje a do wostudy a znutřkownoho njespokojenja přeńdźe. Wěrne a woprawdźite wozboženjo skutkuje jeničcy swjata wěra, žiwa w lubosći. Kak pokoja nas lubosć Boha Knjeza k nam a naša lubosć k njomu, kajki pokoj a kajku zbožownosć płodźi tuta w našich wutrobach!

Bóh je nam přihotował za naš zemski přebytk swoju stwórbu ze wšěmi jeje rjanosćemi a krasnosćemi. Wóčku, kotrež chce widźeć, jewja so wšudźom wšohomóc, dobroćiwosć a šćedriwosć našoho Boha. Hdyž hižo cyła přiroda swědči wo njeskónčnej lubosći Božej, kak wjele jasnišo błyšći so lubosć Boha Knjeza w přeznaturskim porjedźe.

Z lubosće k nam pósła swojoho jednorodźenoho Syna do swěta, zo by nas z putow hrécha wumóhł, z nas, kotřiž běchmy hrěcha dla přećiwnicy Boži, dźěći Boże sčinił. Lubosć k nam je Syna Božoho pohnuła, zo zwosta mjez nami na potajne wašnjo přitomny w najswjećišim sakramenće, zo by tu so našim dušam poskićał jako cyroba a wobnowjał swój wopor na křižu, z kotrohož je wšitka hnada a wšitke žohnowanjo so wužórliło. Kak wulkotnje so jewja lubosć Boža k nam človjekam w sakramenće pokuty, hdźež nas měšnik přecy zasy w Božim mjenje, Božej mocy a Božim nadawku wotwjazuje wot hrěchow a nas z Bohom Knjezom wujednawa. Tuta lubosć nuzuje nas zasylubosći, nic jenož w začuwanjach, ale w skutkach a woporach. Mamy-li wěrnu lubosć, njezakomdźimy ženje Božu mšu na njedźelach a swjatych dnjach, budźemy swěrnje dźeržeć póstne kaznje, sebje samoho a swoju zmysłojtosć pospochi přewinjeć — swojomu bližšomu wšo dobre přeć a w nuzy zwólniwje pomhać, mjez sobu rady sebi wodawać křiwdy.

Hdyž tute a wšitke druhe žadanja Božoho zakonja dopjelnjamy, twarimy swoje zbožo za čas a wěčnosć. Z napominanjom, we wěrje kruće stać a po wěrje žiwjenjo rjadować, skónči rěčnik swoje horliwe wuwjedźenja.

Zasy zanjesechu klóštrske knježny wjacyhłósny spěw. Na to wza słowo

najdostojniši knjez biskop Pětr Legge.

Přez 27 lět joho měšnistwa njeje jomu ženje spožčene było, we čisto-katolskej wosadźe skutkować. Hdźežkuli je we winicy Knjezowej dźěłał, su wšudźom katolikojo we mjeńšinje byli poruno druhowěriwym. Ženje njeje jomu tohodla też móžno było, tajku mócnu, jednotnu, zhromadnu nabožnu manifestaciju přewjesć, kaž so dźensa w klóštrje Marijineje Hwězdy wotměwa. Ženje njeje tajku nabožnu hromadnosć nadešoł kaž w čisto-katolskich wosadach našeje Łužicy. Tohodla budźa sebi wšitcy myslić móc, kak je jomu wokoło wutroby było, hdyž móžeše tu w nabožnje přezjednych wosadach přebywać. Tutón začišć hromadnosće je přecy zasy znowa začuł, hdyž do jednotliwych wosadow přińdźe swjaty sakrament firmowanja wudźěleć. Na mjezach wosady hižo bu postrowjeny wot našich pyšnych křižerjow a w swjatočnym ćahu přewodźany ke cyrkwinskej wsy. Tu su joho wočakowali wěriwi a po wutrobnym postrowjenju wjedli do domu Božoho. Tu je zasy na njoho najhłubje skutkowała hromadnosć wosady, kajkaž so jewi w zhromadnym nabožnym přeswědčenju, w spěwje, modlitwje, w rěči a nałožkach, wosebje też w starosćiwej lubosći wěriwych k jich wotemrětym. Hdźežkuli je přišoł, tam je

---

Strašnik, bohaty wobsedźeŕ tworniow, kiž swojich dźěłaćerjow wuwuži kaž citronu wutołkaš a dobytk potom na swojim hrodźe w alpach na njekhmane žiwjenjo rozbróji. W zymje přebywaše w Parizu, Monte Carlo a Mnichowje.

Nětko, hdyž njewjedro pozastawaše, stoješe z dalokowidom před swojej hońtwjeńskej khěžu, zakliwajo, hač so zemja kwěkaše, zo samo staroho hruboho hajńka před tutym žiwym djabołom hrózba woběhowaše.

Strašnik bě sněni muž, ale tołsty kaž pičołka. Swój dalokowid z wočow wzawši zareji: „Po . . . te, nětko je zastał z worjołom wojować. Nětko móže hić hnydom k čertu!“

„Čohodla dha kóždy raz djaboła do huby brać“, swarješe stary hajńk. „To ja wjacy słyšeć njemóžu. Sym dobry křesćan a hajńk a nochcu tu stajnje z djabołom dźěłać.“

„Stara žona — dźerž kl . . .!“ zawoła knjez. „Tu sym jenož ja knjez a njestaram so wo Boha a čerta. Ale worjoła dyrbju měć a joho młode sobu a byrnjež dyrbjał je djabołej z pazorow wudrěć.“

Strašnik hrabny za třělbu, ćisny pak ju hnydom zasy preč a zakla hrózbnje: „Čert a hela, Młynk je padnył do hłubiny.“

Stary hajńk łamaše rucy: „Jězus, Marija, tónle wbohi człowjek! To drje je z nim ke kóncej! Wobžaruju joho wbohu mać! Nětko tu nima nikoho wjacy na swěće! Ach, je to zrudoba! Franc běše nimoměry dobry człowjek. Knjez Strašnik, dyrbimy njezbožownomu khwatać na pomoc. Je to křesćanska winowatosć.“

„Ja — a jomu na pomoc?“ zawoła tyran. „Mi to njenapadnje. Njech leži, hdźež chce. Ja dźeržu so swojoho słowa: Pak přinjese mi worjoła z młodymi abo wućerju joho.“

„Žadławy człowječe!“ zawoła hajńk rozhorjeny. „Wy njejsće człowjek — ale skerje skoro djaboł w człowječej podobnosći.“ A stary hajńk khwataše preč wot swojoho knjeza, zo by khwatał tamnomu na pomoc. Strašnik pak zakliwaše, wza swoju třělbu na khribjet a khwataše k swojomu hrodej, hdźež hižo połne bleše a połne blido na njoho čakaše.

Też pobožny rjadnik blizkoho klóštra běše widźał, kak wbohi młodźenc wojuje z hobrskim ptakom a kak bě so zhubił we hłubinje. Nastróžany khwataše do cyrkwički a ćahaše za zwónčk wołajo: „Człowjek je w smjertnym straše! Pójće, dyrbimy jomu na pomoc khwatać!“

Hnydom zhromadźichu so mniša a młodźency klóštrka a za krótki čas běchu hižo wobrónjeni z powjazami, žerdźemi a nuznym lěkarstwom, a podachu so na puć. Běše drje to wobćežny nadawk, ale nichtó njemórkotaše, kóždy napinaše swoje mocy, zo by był wbohomu z miłosćiwym samaritanom.

Namakachu joho bjez wědomja ležo, wobličo cyle z krewju poběžane, z rozbitymi stawami — ale hišće živoho. Njebě skoro k wěrjenju, zo njebě sebi młodźenc šiju zwinył při tak hrózbnej wysokosći, běše to skoro dźiw.

(Přichodnje dale.)

najprjedy dowjedźeny był na kěrchow, zo bychu so za wotemrětych zhromadne modlitwy wuspěwałe.

Z wutroby so dźakowaše za wšitke wopokazma lubosće a swěry, kotrež je směł nazhonić, a namołwješe wšitkich zdobom hišće junu, zo bychu so dźerželi kruće swojeje wěry, swoje nabožne winowatosće stajnje a porjadnje dopjelnjeli, hnady swjateje cyrkwje swědomiće trjebali, we lubosći Božej jako dźěći Boże stajnje žiwi byli, w lubosći Božej jako dźěći Boże něhdy z časnoho žiwjenja wotešli a potom Boże kralestwo widźeli.

Po narěči najdostojnišoho knjeza biskopa přednjese holčina rěčny khór a towarstwo rjemjeslnikow Kolpingowy spěw.

Knjez arcměšnik Žur-Ralbičanski wupraji na to wutrobny dźak wšitkim, kotřiž su na zmóžnjenju tutoho nabožnoho zjězda sobuskutkowali, kaž tež wšitkim, kotřiž su so na nim wobdźělili. Wosebje dźakowaše so najdostojnišomu knjezej biskopej, dale klóštrej Marijineje Hwězdy, kotryž je městnosć k zjězdej poskićił a wšě trěbne přihoty nanajlěpje wobstarał, swjedźeńskimaj rěčnikomaj, spěwarjam a spěwarkam, wohnowej woborje, kotraž so na přikładne wašnjo wo porjad staraše a jednotliwym towarstwam. Wupraji přeco, zo by zjězd, kiž je so tak derje poradźił, trajace płody njesł, a zo bychu sebi nabožnoho ducha, kotryž z dźensišeje nabožneje manifestacije wěješe, wobkhowali. Napominaše wšitkich, zo bychu katolske nowiny pilnje čitali a katolske nowinarstwo z woteběranjom podpjerali: „Katolski Posoł“ słuša do kóždeje katolskeje swójby — z tym słowom skónči swoje dźakprajenjo.

Na to wotmě so po klóštrskim dworje swjatočny wobkhad. Najdostojniši knjez biskop njeseše Najswjećiši Sakrament a wudźěli wot wołtarka před cyrkwju postajenoho sakramentalne požohnowanjo.

Z tym bu nabožna swjatočnosć skónčena. Wěriwi, kotrychž bě so po zwjeršnym ličenju na 4000 naličiło, so rozeńdźechu a khwatachu domoj, nabožne doživjenjo při sebi rozpominajcy.

Wudźělenjo swjatoho sakramenta firmowanja w Baćonju.

Póndźelu skónči so firmowanski tydźeń w serbskich wosadach z wudźělenjom swj. sakramenta firmowanja we Baćonju.

Hdyž so we swojim času wo to jednaše, w kotrym rjedźe ma so w Kamjencskim archipresbyteriatskim wokrjesu swj. sakrament firmowanja wudźěleć, čakaše Baćoń, kotry dźeń za njón wyše wostanje, hdyž běchu so druzy do tydźenja prjedy dźělili, a tak přińdźe na posledni kónc. A tola, widźimy, zo sćerpne čakanjo ma tež swoje dobre.

Njenadźita smjerć knjeza fararjowoho nana by zawěsće njelubje do swjatočnosće firmowanja zapřimnyła, bě-li firmowanjo někotre dny prjedy było. Tak bu dźeń před swj. firmowanjom Delanec nan pokhowany, kiž bě na swjatu Mariju hižo doprjedy so wuprajił, zo budźe přichodnu njedźelu khowany a zdobom měnił, zo budźe knjez farař zadźewany, při khowanju přitomny być.

Porjad při swjatočnosći bě dźěn tón samón, kaž wšudźom druhdźe. Před Haslowom běchu Haslowčenjo čestne wrota stajili a tam wočakowaše syła křižerjow (11) najdostojnišoho knjeza biskopa. Knjez Jurij Rebiš z Haslowa tam knjeza biskopa powita.

Zo su runje křižerjo a jich witanjo na wosadnych pomjezach wosebity zaćisć činili na knjeza biskopa, spóznawamy z prěnja z joho słowow na Klóštrskej zhromadźiznje, hdyž runje to naspomni, a z druha widźimy to na tym, zo knjez biskop cyły prěni dźěl swojeje firmowanskeje narěče w Baćonju runje złoži na słowa, kiž je k njomu křižeř rěčał. Knjez biskop rjanosć, dostojnosć a ważnosć ratarskoho a burskoho stawa wuzběhny a pokaza raznje na to, kak ma runje we wjesnych wosadach strowe, nabožne burstwo tworić kruty zdonk za nabožny rozkćěw wosady a kajku ważnosć za narodnu kulturu ma dobre, strowe burstwo. Wosebje napominaše młodych ratarjow, sebi swojoho powołanja, swojeje narodnosće a swojeje wěry přecy wědomi być a kruće k cyrkwi a fararjej stać. Za tajke słowa dyrbja naši Serbja knjezej biskopej wosebje dźakowni być.

W Baćonju witaše knjeza biskopa knjez farař, pokazujo na stawizny cyrkwje a wosady, na znamjenja časa, hdyž ze wšěch rózkow nowočasny, zły a škódny duch so tłóči do wjesnych wosadow, kak je nam nuznje třebny dobry, swjaty Duch, zo by wobarał wšomu škódnomu duchej we Serbach a wutworił wosady, kiž su žiwe z Ducha Swjatoho a w Duchu Swjatym.

Družka Rejza Vickec z Haslowa přednjese dlěšu němsku postrowjacu baseń a knjez wjesnanosta Měrćink-Baćoński powita knjeza biskopa w mjenje politiskeje gmejny.

Knjezej fararjej na pomoc běštaj přikhwatałoj knjez arcyměšnik Žur a knjez farař Mič z Njebjelčic.

Při zastupje do Božoho domu zaklinča wjacyhłósne Ecce sacerdos a po zawodnych modlitwach poda so ćah na kěrchow. Dokelž je Baćoński kěrchow rumny, móžeše so tu ćah derje wuwić, a wokoło kěrchowskeje Božeje martry tworješe wosada w štyriróžku špalěr. Před nowym pomnikom wjeledostojnoho knjeza fararja Libša knjez biskop zasta, row wosebje wokrjepujo.

Po mjelčacej Božej mši, na kotrejž knjez generalny vikar Dr. Soppa a knjez arcyměšnik knjezej biskopej posłužowaštaj, bě prědowanjo.

Wosadny knjez farař rěčeše wo wuznamje swjatoho firmowanja w našim času, pokazujo na myslički, kotrež je biskop we wosebitej knižcy zapołožił, kiž je najdlěje a nanajwjacy w Němskej firmował. Je to Wrótsławski knjez arcybiskop a kardinal Bertram. Tutón je swoju knižku spisał hnydom na farach, hdźež je firmował, stojo cyle pod zaćišćom tajkich dnjow.

Zo by też najrjeńši wupłód firmowanjow w Serbach był tón, zo so runje tutón swjaty sakrament zasy bóle wuskutkuje w katolskich Serbach!

Firmowanych bu 57 młodych křesćanow po šesćich lětach wot poslednjoho swjatoho firmowanja sem.

Na to sćěhowaše křesćanska wučba. Knjez farař zhromadźi dźěći wokoło so před kehelkami, zo bychu lěpje kedźbowałe, hač je we ławkach móžno. Pruhowaše je z katechisma, bibliskich a cyrkwinskich stawiznow.

Po tym měješe knjez biskop prědowanjo, stojo wosrjedź wotewrjenych kehelkowych duričkow.

Hdyž su nětko wšě serbske wosady zfirmowane, ma so wuzběhnyć, zo je knjez biskop wšudźom swoju narěč złožował po zaćišćach, kiž je tutón dźeń na njoho činił. Tak rěčeše pola nas wo rjanej wokolinje a rjanym rozhladu po serbskim kraju a přeješe wosadże zbožo k jeje domej Božomu, wuzběhny, kak je na njoho wosebity zaćišć činił naš rjany kěrchow a zo je rjany wobsadźany.

Prědowanjo, kiž na třištwórć hodźiny traješe, bě złožene po tŕoch dźělach: 1. Burske powołanjo a cyrkeŵ. 2. Nowočasny pohanski duch a kak mamy so joho wobróć a 3. Wosada najswjećišeje wutroby Jězusoweje a jeje nadawki. Bě hižo wjele po 11. hodźinje, hdyž joho wosada přewodźeše z Božoho domu. Wonka so dołho rozmołwješe z křižerjemi, towarstwami a wosebje z joho lubuškami, dźěćimi. Před faru přepodaštej mały kwěćel knjeza wučerjowej holčcy.

Njemóžemy, haj njesměmy tutu rozprawu skónčić bjez toho, zo bychmy na to pokazali, kak so při rozmołwje knjeza biskopa na farje pokaza joho wulka starosć runje wo naše katolske serbske wosady. Jara khutnje pokaza na to, kak je połny staroscow wo měšniski dorost za naše wosady. Naspomnimy runje to, dokelž je so njedawno we jenej wosadże, hdźež bě rěč wo njespokojacym duchownskim dorosće, runje won prajiło, to njeje wěrno, mamy dosć kandidatow a ordinariat jich njebjerje. Tajke wunošo-

wanja su njewěrnosć. Nětkle jedna so wo kapłanske městna, dołho njebudźe trać, přima tuta nuza dale na farske městna. Tući knježa, kiž su dźensa hišće w Němcach, tola z časom sobu zestarja a bórzy njebudźa wjacy móc abo chcyć wróćo do Serbow. Knjez biskop wupraji, jeli by nětko jenož jedyn kapłan skhorjeł, njeby mohł městno wobsadźić. Ma jenož štyrjoch serbskich bohosłowcow a tući rozdźěla so na štyri dołhe lěta, a kóždy wě, zo Bóh měšniske powołanjo spožča a zo samo bohosłowc njeje hišće hotowy měšnik. A wosebje wuzběhny knjez biskop: Dyrbjał-li nuzowany być, njemějo serbskich kapłanow, nam słać němskich duchownych, potom bu ze serbskej rěču w cyrkwi, z katolsko-serbskej kultury, haj z našim cyłym katolskim Serbstwom kónc a swjatok było. Knjez biskop dale praji, zo ma zaćišć, zo katolscy Serbja z cyła tutón strach, kiž jim hrozy, nječu ja a njewidźa.

Haj, woprawdźe dyrbimy knjezej biskopej z wutroby dźakowni być, zo je tak wotewrjenje rěčał, nam tak rjec woči wočinił.

Naš „Posoł" drje je před lětami syłu nastawkow wozjewił z napismom: Naša najwjetša rana, měnjo z tym naš duchownski dorost. Tež na hłownej zhromadźiznje we Radworju je so přednošk měł a woćišćał. Tola, kak dha je pola nas? So čita a tež nic a wšo je při starym. A tak my katolscy Serbja kročimy z wotewrjenymi wočemi swojej zahubje napřećo. Katolscy Serbja, kiž su prjedy cyłomu krajej dawali duchownych. Kulowska wosada mjenowaše so: Seminarium clericorum, symjenišćo nowych duchownych — a dźensa? Smy tak daloko, zo, hdyž jedyn serbski kapłan skhorje, nimamy za njoho druhoho. Knjez biskop by tež rad našich knjezow kapłanow na khwilu do diaspory a městow dał, zo bychu tež tute dušepastyŕstwo zeznali, ale njemóže žanoho ze Serbow wzać.

Přecy so pisa: Pokazajće Serbja, zo tu sće a što my pokazujemy: Tak smy zesłabjeni, zo njemóžemy žadyn duchownski dorost wjacy wupłódźić. Njech je tola wupłód tutych bywšich firmowanskich dnjow, zo z cyłej mocu zapřimnjemy, tutomu najwjetšomu strachej, kiž nam hrozy, wobarać.

Hišće druhe serbske katolske prašenja je knjez biskop narěznył, tola njeje hišće čas, wo tym zjawnje rěčeć.

Bóh škitaj, zdźerž nam katolskich Serbow, wobnow w nas staroho dobroho ducha a wjedź nas do lěpšoho přichoda! Spektator.

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. Romscy nowinarjo wopytachu Swj. Wótca. Wón k nim wo ważnosći katolskoho nowinarstwa poréča a praji wosebje, zo njedyrbjała dobra nowina ženje ničo tajke čišćeć, štož by snadź za někotrych človjekow spytowanjo było. Dobra nowina njesmě ženje něšto dobre směšić a ženje něšto špatne tak předstajeć, zo mohło so někomu lubić. Kedźbujmy tež my na nowiny. Kotrež so po zasadach bamžowych nimaja, te njech njepřińdu k nam do domu. Surowe budźe twoje zamołwjenjo, křesćanski nano, jeli sy nowiny we twojim domje ćerpjeł, kotrež běchu w njekřesćanskim duchu pisane a snadź ze zahubu twojich dźěći! Dźěći wjacy čuja, hač sebi ty mysliš.

Dokelž běchu slědźerjo předstawizniskich časow tam a sem nahlady wozjewjeli, kotrež njemóžachu prawe być, dokelž Swjate Pismo hinak pisa, je so w Romje před wjele lětami wosebity institut za archäologiju założił. W nim dźěła wjele znatych wučenych, kotřiž su pokazali, zo su so podawki, wo kotrychž stare pismo powěda, woprawdźe stałe. Samo njekatolscy wědomostnicy dźensa přidadźa, zo su wuhrjebanki w Swjatym kraju a druhdźe wěrnosć podawkow dopokazałe. Haj Němc, kotryž je wokolinu při Mortwym Morju přepytował, praji, zo sebi njemóže lěpje zahubu městow Sodomy a Gomorhy předstajić, hač to Swj. Pismo wopisuje. Runje tak je to dyrbjało być, praji njekatolski wučeny.

Poćahi mjez Vatikanom a Španiskej su so wot časa, zo bu prjedawši minister Pita jako wotpósłanc pola Swjatoho Stoła postajeny, wo wjele polěpšiłe, najskěrje wabzamknje so konkordat. Nětkle jedna so wosebje wo prašenja swobody swědomja, woćehnjenja młodźiny, zwjazanja mandźelstwa a hospodarskoho stojnišća duchownych.

W někotrych krajach su sebi přeli, zo by kóždy sobustaw katolskoho skutka znamješko nosył. Z Roma pak so wozjewi, zo so sobustawske znamješka za katolski akcijón nimaja zhotowić. Je dźěn tež kóždy dorosćeny katolik w swědomju winowaty, wšudźe a přecy w zmysle katolskoho skutka dźěłać, hač je sobustaw katolskoho skutka abo nic.

Świcka nowina běše pisała, zo so we Vatikanje tola přejara komunistiskoho stracha boja a wěcy cyle prawje njewidźa. Druha nowina pak jej wotmołwi, zo so njetrjeba nichtó bojeć, zo we Vatikanje wěcy wopak widźa. Je tola znata wěc, zo wo wšelakich prašenjach žana móc a žane knježeŕstwo tak derje wobhonjene njeje, kaž wjednicy cyrkwje.

Swjaty Wótc je prěni króć na dlěši čas Rom wopušćił, zo by přežiwił swój „dowol" w Albanskich horach na swojim wobsedźeństwje Castel Gandolfo, kotryž je wokoło 25 km wot Roma zdaleny.

Dokelž běše španiski kardinal Segura swěrnje ke kralowskomu domej stał, joho we revoluciji z kraja wuhnachu. Wón je wot toho časa w Romje žiwy. Tež swoju mać měješe při sebi. Wona je nětkle wumrěła. Bě w Spaniskej jako dobra mać znata, kaž běchu ju do jeje woženjenja jako wustojnu a dobru wučeŕku česćowali.

Němska. Na jenej manifestaciji w Essenje rěčeše biskop hrabja Galen Münsterski wo katolskich dźěłaćeŕskich zwjazkach. Wón praji, zo su sebi zwjazki po wójnje dźak wótčiny zasłužiłe, dokelž su wuspěšnje přećiwo marxistiskim organisacijam dźěłałe. Biskop Galen je tež telegram němskomu kanclerej pósłał, w kotrymž je wo to prosył, zo by katolskim dźěłaćerjam dowolene było, tež potom w němskej dźěłowej fronće ze sobustawom być, hdyž su hižo w někajkim katolskim dźěłaćeŕskim zwjazku. Z kenclije je so wozjewiło, zo ma so tele prašenjo mjez zastupjerjemi cyrkwje a stata sobu rjadować.

W poslednim měsacu poby 10000 wěriwych při rowje założerja towarstwa rjemjeslnikow (Gesellenverein) A. Kolpinga. Na putniskich ćahach ke Kolpingowomu rowej w Kölnje so přecy wjacy ludźi wobdźěla.

W hrodowskej kapałcy w Sibyllenorće w Šlezskej poswjeći so swójba Wettinskich (prjedawšich sakskich kralow) swjatočnje Wutrobje Jězusowej. Pater Jurij, prjedawši krónprync, měješe swjatočne kemše. Markhrabja Bjedrich Christian Mišnjanski, nětčiši chef Wettinskoho domu, wuspěwa potom modlitwu: Bóžski wumóžniko, z twojeje ruki dóstach, hdyž Ty mojoho luboho nana do wěčnosće wotwoła, tute knježestwo. Připóznawam a wuznawam Tebje jako najwyššoho a prěnjoho knjeza nad tymle knježestwom a mam so za Twojoho zastawarja a dowěrnika. Slubju, zo chcu tole mi dowěrjene kubło po Twojej swjatej woli w Twojim zakonju rjadować."

Towarstwowy powěstnik.

Z Budyšina. „Jednota" wobdźěli so z khorhowju na zlěće Domowiny w Radworju. Jědźemy z ćahom w 12,15 hodźin.

Do Serbow. Na mnohe žadanjo pojědźe we wulkich prózdninach awtobus do Hornjoho Ammergawa a do Bayerskeje. Kotřiž su tam pobyli, spominaja z wulkej radosću na tutu krasnu jězbju. Po druhej budźemy wo njej rozprawjeć. Štóž chce za tuni pjenjez wot 6. do 11. augusta sobu jěć, njech so bórzy zamołwi, dokelž dyrbja so zastupne khartki z časom skazać, hewak su wupředate. 20 hriwnow ma so napłaćić, kotrež so po kupjenju khartkow wjacy njewróća, khiba zo něchtó zastupjerja póśćele.

Ty a ja! Cyły serbski lud

wopyta jutře njedźelu, 15. julija 1934, w Radworju

wulki domowinski zlět

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1934.

Kk. 442. z Drježdźan: Marja Grubertec; 443. z Budyšina: Madlena Bokowa; 444. 445. z Brěmjenja: Jurij Žur, Madlena Wićazec.

Po 10lětnym dźěle w powołanju sym so jako

zubna lěkařka

w **Khrósćicach** zasydliła.

Dr. Angelika Jorewitz.

Bydlu w domje pódla haptyki.

Zańdźenu wutoru, 3. julija, w nocy bu naš važeny a njezapomnity towarš

Jurij Dórnik

w starobje 23 lět wot nas cyle njenadźicy wotwołany. Swojoho přistojnoho a přećelnoho wašnja dla běše pola wšitkich jara woblubowany. Přiwołamy jomu do přezažnoho rowa najwutrobniši dźak. Bóh luby Knjez chcył jomu dać myto wěčneje zbóžnosće.

W Njebjelčicach, 11. julija 1934.

Zrudźena Njebjelčanska młodosć.

Knjez nad žiwjenjom a smjerću bě po swojej njewuslědźitej radźe nahle a njewočakownje do swojeje njebjeskeje domizny wotwołał našoho najstaršoho, horcolubowanoho syna a bratra

čestnoho młodźenca, zwónka

Jurja Dórnika.

Po tym hač smy z njewšědnje bohatym přewodom wěriwych, wosebje wosadneje młodosće, joho smjertne powostanki swjatej zemi přepodali, wuprajamy wšitkim, kotřiž su nas z tak nadobnym wurazom křesćanskoho sobužarowanja w našim horju pokojeli, wosebje też, zo přikhadźeše cyła wosada a we wulkich črjódach z druhich wosadow młodosć na póstwječory, zo bu drohi zemrěty z njewšědnje bohatej wěncowej pychu česćeny, zo bě wosadna młodosć tak krasnje joho row wupyšiła a z kwětkami posypała, a za wšu druhu jomu wopokazanu lubosć w skutku a modlitwje swoje najhorcyše **„Zapłać Bóh tón Knjez!“**

Naša najnutrniša prózstwa je: Dopomńće so też za přichod rady w modlitwje a při swjatym woporje na khudu dušu droho zemrětoho wo joho wěčny wotpočink prošo.

W Njebjelčicach, na dnju pohrjeba, 7. julija 1934.

We hłubokim žarowanju

Dórnikec swójba.

Za wšitke tak počesćowace wopokazy sobužarowanja, lubosće a swěry, ertne a pisomne, při smjerći a swjatočnym pokhowanju našoho luboho, njezapomnitoho nana

Michała Delana

we Wětenćy

za pobožne modlitwy na pustych wječorach, za wobdźělenjo při přewodźenju, wuprajamy wšitkim přećelam a znatym, wosebje też z Baćońskeje wosady, dale nošerjam k rowu za poslednju lubosć a cyle wosebje česćenej Katolskej Bjesadźe w Kukowje, z kotrejž bě njebohćički z wosebitej lubosću zjednoćeny, za přewod z khorhowju swój najwutrobniši dźak a nutrne

„Zapłać Bóh luby Knjez!“

We Wětenćy, Baćonju, Wotrowje, na dnju khowanja, 8. julija 1934.

W mjenje žarowacych dźěći

Jurij Delan, faraŕ.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik. — „K. P.“ čišći so w 1600 exemplarach

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9 — Pokładnik: Jurij Šołta, Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokoreč̆ak čo. 3895.

29. čisło. | W Budyšinje (Bautzen), 21. julija 1934. | 72. lětnik.

Nabožny zmysł susodstwa.

Pohladajmy do wulkich městow, kak tu stoji ze susodstwom. Poprawym tu njemóžemy docyła wjacy wo susodstwje rěčeć. Wobydlerjo wulkich městow njeznaja so mjez sobu. W mjerwjeńcy ludźi khwata jedyn nimo druhoho. Haj, husto dosć njeznaja so ani ći, kotřiž pod jenej a tejsamej třěchu bydla a spja, wodylerjo jednoho a tohosamoho domu. Tak cuzy stoja sebi napřećo.

Kak cyle hinak je to tola na wsach! Tu tworja zwjetša susodźa mjez sobu woprawdźitu přinarodźenu žiwjeńsku zhromadnosć. Susodstwo je tu poprawym rozšěrjena swójba. To so pokazuje často dosć w žiwjenju wšědnoho dnja, wosebje pak při wěstych swójbnych podawkach: při porodach, kwasach a smjerći.

Hdyž smy po potajnosćow połnym puću spłodźenja a narodźenja swětło swěta wuhladali, wobwěwa nas hižo poezija a duch susodstwa. Tu přikhadźeja susodźiny a wobdźiwaja nowonarodźenoho człowječka, joho strowe ćěłko, joho wótry hłós; rozpominaja, na koho drje je najbóle podobny; prajeja traš: włosy ma wot dźěda, woči wot wowki, abo prajeja: to je samón nan — to je sama mać. Wone wuprajeja wutrobne zbožopřeća, zo by nowy přikhadnik Bohu k česći a staršimaj k wjeselu wotrostł, pomhaja w domje, wosebje na dnju swjateje křćeńcy — a za wopokazane přećelniwe a susodźinske zmyslenjo bywaja potom přeprošeni na dobry khofej z tykancom a škleńčku słódkoho kimjelčkoho. Tak bě to znajmjeńša drje něhdy wšudźom wašnjo. Susodstwo bjerje zhromadnje podźěl na wjeselu. To pokazuje so też na wšelakore wašnjo při kwasu.

Susodstwo pak bjerje też zhromadnje podźěl na horju. Hdyž je njewotprošna smjerć sebi wopor žadała ze swójby, potom přikhadźeja susodźa, wuprajeja swoje dźělbraco a su k pomocy, tak daloko hač je trěbne; skhadźuja so wšědnje k pustym wječoram w žarowanskim domje, modla so za zemrětoho a njesu joho ćělne powostanki k rowej. Je, kaž bychu joho samoho k trónej wěčnoho sudnika přewodźeli, hdyž zhromadnje so za joho dušu modla: Knježe, daj jomu wěčny wotpočink!

Susodstwo přewodźa wjesnoho człowjeka wot kolebki hač do rowa. Wón je, mohł rjec, do susodstwa zapokazany. Susodźa pomhaja sebi hospodarscy z požčowanjom, z radu a skutkom. Hdyž na přikład kruwa ćežko ćeli, wołaja susodow na pomoc. Hdyž w ćmowej nocy susod w nuzy do wokna zaklepa a praji: „Jano, stań tola, běž spěšnje po lěkarja, moja žona je ćežko khora,“ so samo wot so rozemi, zo samo w najhłubšim snězy njedźiwajo wětra a wjedra poběhnu a prózstwu dopjelnju. To je křesćanska winowatosć, kotraž ma so bjeze wšoho dopjelnić. Hdyž by mje chcył něchtón za to zapłaćić, njeby mi to prawje było. Předstajmy sebi jenož junu, něchtón by prajił w tutym padźe: „Ně, ja njepóńdu, je tak wětřikojte a zymne wonka, je tak rjenje w ćopłym łožu“, a žona by, dokelž w prawym času lěkařska pomoc tu njebě, wumrěła. Tole by joho zawěsće čas žiwjenja paliło na duši, by sebi stajnje činił poroki. W susodstwje jewja so pócćiwostna ideja.

Nowy čas ideji susodstwa často njehóji, wosebje nic tam, hdźež je do wsy wjele cuzych přićahnyło. Tu nastawa za nabožnoho wjesnoho człowjeka khutny nadawk, zo so wo wožiwjenjo ducha susodstwa stara: Što pomhaja wšitke rjane słowa wo ludowym zhromadźeństwje a farskej swójbje, hdyž so tuta myslička praktiscy do skutka njestaji, a to we wuzkim kole człowjekow, z kotrymiž hromadźe bydlimy. Susodstwo je poprawym kaž „cyrkeŵ w małym“. Přetož pod cyrkwju njezrozemjamy jenož zwonkowny twar, swjate městno, hdźež so skhadźujemy, zo bychmy z měšnikom swjaty wopor swjećili a wjesny zwjazk swěry před wobličom Boha Wótca wobnowjeli. Cyrkeŵ woznamjenja też žiwjeńske zhromadźeństwo wučownikow Khrystusowych, Božu swójbu. Štóž swoje cyrkwinske winowatosće jako ratař porjadnje dopjelnja, swojoho susoda pak zańč nima, njeje woprawdźe nabožny człowjek; wón mjenujcy njedopjelnja druhi hłowny zakoń kralestwa Khrystusowoho: Dyrbiš swojoho bližšoho lubować kaž sebje samoho. Wjesnjenjo wědźa zwjetša prawje derje abo dyrbjeli to wědźeć, zo susodstwo w nabožinje korjeni a je we swědomju założene. Woni začuwaja, zo też wo susodstwje słowo płaći: Štož je Bóh zjednoćił, nima człowjek dźělić. Woni su žiwi

we wědomju: My susodźa słušamy znutřkownje hromadźe a dyrbimy sebi mjez sobu k pomocy być we wjeselu a zrudobje. To je Boža wola.

We swědomju wjesnjanow je hłuboko zakorjenjene čuće: my tworimy ze susodami rozšěrjenu swójbu — a tute čuće skutkuje sobu, zo so wšelake dušu poćežowace pruhowanja a zwady přewinu. Susodźiny so druhdy też rozkocoruja: dźěći dla — też kur a husow dla. Tu móže so stać, zo sebi dny dołho z puća du a sebi ani słowčka njepopřeja. Tu stoja čorne tołste mróčele nad njebjom susodstwa. Zwjetša pak tajke zamróčenjo předołho njetraje. Słónco so zasy předobywa; wšitko je zabyte; powědaja zasy mjez sobu; a derje je, zo so jim přileżnosć poskići, zo sebi dokładnje wšitko wupowědaja, štož maja na składźe. Tute jednore podawki wšědnoho žiwjenja swědča wo hłuboko zakorjenjenym čuću wjesnjana: My susodźa słušamy hromadźe — njesměmy a njemóžemy wěčnje njepřezjedni być.

Też stare njepřećelstwa njetraja w susodstwje wěčnje. Wone so skónčnje tola wujednaja, hdyž je smjerć sobustawa z rozdwojeneju swójbow wotwołała. Zwjetša potom też dotalny přećiwnik, swojeje winowatosće jako susod sebi wědomy, njeboćičkoho k rowu njese. Wjele so nětkle rěči wo ratařskej a wjesnej kulturje a wo jeje wobnowjenju. Hdźe je woprawdźe tuta kultura? Tam, hdźež su človjekojo w lubosći, swěrje a zwjazomnej hotowosći k pomocy mjez sobu žiwi, tam je kultura, to rěka: nadobne, póćciwe, wozbožace žiwjenjo. Tu su djaboły rozkory a znutřkownoho rozdwojenja a njećesćownosće sputane. Štóž chce potajkim jako wjesnjan na kulturelnym a nabožnym wobnowjenju wjesnoho žiwjenja sobuskutkować, tón čiń to z prostym skutkom, mjenujcy, zo je swěrny susod.

Rozhlad w swěće.

Porjad žitowoho hospodařstwa.

Ministerialny direktor Moric w němskim zežiwjeńskim ministerstwje je póndźelu nowinarjam tutón ważny wukaz wo noworjadowanju žitowoho hospodařstwa rozłožił. Hłowne zjednoćeństwo rjaduje přewožowanjo žita z dwora na wiki, předawanjo twory, jeje wuwužiće a postajenjo płaćiznow. Organisacija změje zadźewać njepřihódnym haćenjam, kiž móža za wupłodźerja při wotbyću žita nastać. Wona so dale postara, zo so potrjeba na žiće a khlěbje přecy spokoji. Njetrěbnu rožku a pšeńcu přewozmje stat a tón khowa ju hač do kónca štwórćlěta. Loni mějachmy jara dobre žně, lětsa su wo něhdźe 22—23% hubjeńše. Snadniši wunošk pak njesmě płaćizny muki a khlěba powyšić. Wězo postaji so dwoje: Rožka so na 75% (nětko 68%) wumlěje. Přez to so 450000 tunow muki wjacy wumlěje. Młynk móže 6 hriwnow wjacy za tunu płaćić. Też ratařstwo dyrbi wěstu ćežu přewzać. Kupna móc wobydlerstwa ma so wobkhować. Tohodla njehodźi so na powšitkowne powyšenjo khlěboweje płaćizny myslić, byrnjež so tu abo tam płaćizna za khlěb trochu přeměniła. Starosće pak sebi činić njetrjebamy, dokelž khlěb k zastaranju dospołnje dosaha.

Spožčenjo čestnoho křiža.

Němski president z Hindenburg je po přeću němskoho knježerstwa čestny křiž za frontskich wojowarjow, wójnskich wobdźělnikow, wudowy a staršich padnjenych wustajił. Tutón křiž spožči so po wukazu jenož tym, kiž wosebity namjet zapodadźa. Při tym dyrbi so formular wupjelnić a na 12 prašenjow wotmołwić.

Wuherska.

Nutřkowny minister je rozpuščenjo wšěch wojowańskich organisacijow wuherskeje nacionalsocialistiskeje strony poručił. Wjednistwo Budapestskeje policije dyrbi wjednikow wuherskeje nacionalsocialistiskeje strony a druhich na podłožy podobnoho programa stojacych stronow namołwjeć, wšitke wojowańske formacije a organisacije hnydom rozpuščić. Doniž tutón wukaz njeje so dopjelnił, je kóžde organisaciske skutkowanjo zakazane.

Awstriska.

Awstriske knježerstwo je 13. julija wukaz wudało, zo ma kóždy, kiž rozbuchadła wobsedźi, je hač do 18. julija wotedać, hewak so ze smjerću khłosta. Wšelake podawki poslednich dnjow su zasy njeměr do luda přinjesłe. Njedźelu dóńdźe we Winje k ćežkim marxistiskim zraženjam. Nadpad na elektriski powód cyle wěsće wot komunistow wukhadźa, kiž swjećachu 15. julija 7lětny dźeń swojeje revolty.

Českosłowakska.

Socialdemokratiskej stronje w Českosłowakskej republicy a nacionalsocialistiska strona su wutoru komunistiski namjet jeneje fronty wotpokazałe. Stajne nadpady komunistow na knježerstwowych socialistow jim tajke předewzaćo znjezmóžnjeja.

Wulke powodźenjo w Galiciskej.

Z Waršawy so powě, zo su w Krakowskim wokrjesu sylne dešćiki byłe. Někotre wsy stoja hłuboko we wodźe. Železniski wobkhad je přetorhnjeny. Rěki přez brjohi stupuja. Też znata kupjel Zakopane je ćežko potrjechena. Dźěl města su dyrbjeli wuprózdnić. Dokelž milinarnja we wodźe stoji, je cyłe město bjez elektriskeje swěcy. Woda přińdźe cyle njenadźicy, tak zo njemóžachu ludźo swoje wobsedźeństwo wukhować. Někotři: dźěći a starši ludźo — so zatepichu. W Krakowje je so spěšnje wulkotny pomocny skutk zarjadował. Wojacy, policija a milica khwataja wobydlerjam na pomoc. Pólski nutřkowny minister Koslowski je so do potrjechenoho kraja podał, zo by swoje rozkazy za poskićenjo pomocy dał. Škoda so njehodźi hišće přewidźeć, je pak jara wulka. Žně su nimale zničene.

Doumergue rěčeše přez radio.

Wutoru wječor rěčeše ministerski president Doumergue k francózskomu ludej. Dokelž w poslednim času knježerstwa přehusto měnjachu, zawinowachu přez to šmjatańcu a hubjenu organisaciju. Knježerstwowe dźěło so z tym poćežowaše. Dźiwajo na zwonkownu politiku, je so knježerstwo stajnje z prašenjom bjezstracha a škitanjom francózskich mjezow zaběrało. Francózska měr lubuje a nochce też ženje měr druhich kazyć.

Rozbuchnjenjo

w francózskim wojerskim lěhwje Maisons-Lafitte blizko Pariza zawinowa smjerć 5 wojakow. 12 so při tym ćežko a 14 lohko zranichu. Wina na njezbožu bě podwyšk, kiž namakanu granatu njekedźbliwje pokazowaše.

Generalne stawkowanjo

w San Francisco je so póndźelu rano ze wšej raznosću započało. Nichtó njezwěri sej město wopuščić, dokelž so boji, zo so wjacy njewróći. Wobkhad na dróhach zastajichu a klamy začinichu. Wójskowe a namórske wjednistwo stej zwólniwej, město z cyrobu zastarać. 6000 muži nacionalneje gardy je so do San Francisco zwołało, kiž maja wšitke nasylnosće hnydom w spočatku podusyć. Wosebity wubjerk ma so za to postarać, zo so w měsće hišće namakace cyroby po sprawnosći rozdźěla. Stawkowacy stražuja wšudźe po hasach a njepušća žane ćežite awta z cyrobu do města. Stawkowaca parola je so też do ratařskich dźěłaćerjow dobyła. Wjele twornjow tohorunja stawkuje. Městowe zarjadnistwo bědźi so z najwjetšej starosću. Při wječornym mórskim brjozy Zjednoćenych Statow stawk přiběra. Měšćanosta je sebi hišće wjacy nacional-gardistow na pomoc wuprosył. Z Moskwy su nowe stawkowace na-

mołwjenja dóšłe. Bijeńcy, kiž so stawaju, so wot komunistow nawjeduja. Mjez tym je stawkowanjo popušćiło, dokelž je wjedniski wubjerk stawkowacych spóznał, zo wobydleŕstwo powšitkownje stawkowanjo jako njewoprawnjene zasudźuje.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Najdostojniši knjez biskop wuswjeći jutře njedźelu, 22. julija, dop. w 9 hodź. w tachantskej cyrkwi kk. diakonow: Benno Kaiser a Ericha Šlechter, wobaj z Drježdźan, Jana Müllera z Kamjenca a Jana Rothe z Kamjenicy na měšnikow. Nimo toho dóstanu alumnojo: Jan Hipp, Jan Lubsczyk, Werner Quecke, Edmund Rudolf a Jurij Šołta poslednjej dwě nižšej swjećiznje.

Z Ćěchorjec. 27. julija swjeći wuměnkarka Hana Rječcyna swoje 89. narodniny. 28 lět je hižo wudowa a wot něšto časa sem cyle na swoju jstwičku pokazana. Jeje towarški, kaž njeboh Hašina ze Zajdowa, su dawno na prawdźe Božej. Daloki puć do Budyšina je tuta staruška Serbowka wjele zakrasnych lět khodźiła a na serbske kemše. Na honach swojeje ródneje wjeski je wona dźěłała, sykła a žnjała hač do najwyššeje staroby. Je mać štyrjoch dźěći, dweju dźowkow a synow, kotrež su sej w serbskej Łužicy swój dom założili, w Budyšinje, Měrkowje a w Ćěchorjecach. Dźensa je Rječkec wowka nimale slepa a wot swojich swójbnych wobstražowana. Kak so wona wjeseli, hdyž so bliži dźeń jeje měsačnoho domawobstaranja. To je ji kaž njedźelske zwonjenjo. Wona so modli za swojich, za kraj a cyrkej a za wšěch, z kotrymiž je něhdy so zeznała a kiž dawno na ćichim Mikławšku wotpočuja. Też wona je přihotowana, hdyž ju Bóh tón Knjez do wěčnosće wotwoła.

Z Marijineje Hwězdy. KWG.-skupina w Kolpingowym towarstwje w Marijinej Hwězdźe, kiž z młodostnych katolikow wobstoji, so tu přecy a bóle rozwiwa. Na jednotliwej drasće, kiž wobstoji ze čornych kholowčkow a tajkoho laca, kaž běłeje košle, jich spóznaješ. Kolpingowi pućowarjo (Kolpings Wandernde Gesellen), kaž so mjenuja, maja so po swojim wótcu. Zhromadźeja so tydźeńscy z prezesom a wotměwaja swoje wječorki. Tu móže kóždy něšto k porjeńšenju přinošować. Němske a serbske spěwy wobrubuja přednoški abo čitanja. Alkohola a kurjenja so zdźeržuja. Křesćanskoho młodźenca ważny nadawk je, swoju domiznu a wótcny kraj lubować a jomu na kajkežkuli wašnjo służić. Tohodla dyrbiš jón spóznać a to stawa so na pućowanjach. Nic na drohich jězbach — ně cyle jednorje móžeš jón a wšo we nim najrjeńšo dožiwić. Njeje tola rjeńšoho, hač po nóžkomaj abo też z kołom jědźo, krajinu překročić. Hdyž je njedźelu wulět, njesmědźa pak so Bože służby přikrótčić abo zanjerodźić. KWG. chce tebi wšudźe z dobrym přikładom być a tebje jako dobroho křesćana a staćana wukubłać. Nic pak jako wosebite towarstwo, ale w Kolpingowym towarstwje, tohodla je kóždy z dócpětej starobu też z joho sobustawom. Pódla K-bannera ma KWG. hišće khorhojčku (Wimpel), kiž bu tu swjatočnje poswjećena. We swojej narěči předstaji preses Khrystusa jako wupłodźerja wšěch hnadow a wšeje lubosće a poda přikład, kak móžeš z joho mocu nad najhóršim njepřećelom dobyć. Zhromadne swjate woprawjenjo posylnja wšitkich. Čorno-złota khorhojčka z ptakomaj pak njech namaka přecy wjacy zrozemjenja za so!

Z Kamjenca. Njedźelu, 22. julija, na swjedźenju swjateje Marije Madleny, swjeći Kamjencska katolska wosada dźeń poswjećenja cyrkwje abo kermušu a dźeń pozdźišo zakitańki (patronki) domu Božoho, swjateje Marije Madleny. Je lětsa runje 90 lět, zo bu tuta wot klóštra Marijineje Hwězdy znowanatwarjena cyrkej — prěnja cyrkwička je so 1842 při surowym wohenju města Kamjenca wotpaliła — wot najdost. knjeza biskopa Mauermanna k česći swjateje Marije Madleny poswjećena. Na tutón jubilej je so hižo při swjatym firmowanju spominało. Je Bože wjedźenjo, hdyž dóstanje runje na tutym dnju w Budyšinje młodźenc našeje wosady, knjez diakon Jan Müller, měšnisku swjećiznu. Před třomi lětami mějachmy prěnju primicu w Kamjencu, kotruž woswjeći syn našeje wosady, knjez P. Jurij Weidlich w Kamjencu. Njedźelu, 29. julija přinjese nětko prěni swětny duchowny swój prěni wopor Božeje mšě Bohu w farskej cyrkwi swjateje Marije Madleny. Po přeću knjeza primicianty njech so też cyła wosada duchownje na tutón swjedźeń hódnje přihotuje. Třidnjowska pobožnosć (triduum) započina so srjedu wječor we 8 hodźinach, nawjedowana wot knjeza prof. Dr. Sudbracka z Drježdźan, kiž je znaty přez swój posledni filmowy přednošk. Też w diasporje ma so lud zahorić za duchownym dorostom! Primicnu hosćinu (kwas) wuhotuje nowoswjećeny měšnik, kaž tehdom knjez P. Weidlich, tohorunja w domje swjatoho Jurja w Kamjencu.

Domowinski zjězd w Radworju.

Naš starodawny sławny Radwor drje je hižo někotryžkuli swjedźeń, budź nabožny, budź wótčinski, budź wojeński budź wohnjowoborski dožiwił a na tutych swjedźenjach wjele hosći widźał a witał. Tola z Domowinskim zjězdom, kiž so njedźelu 15. julija w Radworju wotmě, njebudźe so, štož ličbu swjedźeńskich hosći nastupa, žadyn z naspomnjenych swjedźenjow měrić móc. Wjacy hač 10000 wopytowarjow naliči so při tutym swjedźenju. Z čežka je štó so nadźał, zo so tajka hobrska ličba k swjedźenjej zeńdźe. Ćim bóle je zwjeselacy tutón bohaty wopyt a to z wjacorych přičinow: Wjednistwo Domowiny widźi mytowane swoju njewšědnu wulku prócu wo zrjadowanjo tutoho zjězda; wone je spóznało, zo je zaměr, kotrohož dla je zjězd powołało, dospołne zrozemjenjo namakał w serbskim ludźe. Pokazać měješe so před wšej zjawnosću naša bohata narodna kultura; wuznać dyrbješe so před wšej zjawnosću, zo też dźensa hišće stoja Serbja swěrnje k tutej wot swojich česćomnych prjedownikow herbowanej kulturje kaž woni swěru dźerža wótčinje, kotruž maja ze swojimi němskimi krajanami zhromadnje.

Swjedźeński porjad započa so ze swjedźeńskim nyšporom w krasnym Radworskim domje Božim. Tu rěčeše k zhromadźenym syłam knjez farar Wjeńka Khrósćičanski zahorjenje wo swěrje k domiznje a k ludej, podawajo rjane přikłady tajkeje swěry ze Staroho a Nowoho Zakonja, wosebje też ze žiwjenja našoho Zbóžnika. Zo su joho słowa žiwy wothłós namakałe we wutrobach připosłucharjow, dopokazuje wosebje też list, kotryž rozprawjeŕ tele dny dósta wot swojoho swěrnoho přećela ze studentskich lět sem. W tutym wón wuznawa, kak je swjedźeńske prědowanjo joho znutřkownje hnuło a cyle rozradowało. Tuž njech tu swjedźeńske prědowanjo sćěhuje:

„A hdyž so Jězus Jeruzalemej přibliži, wuhladawši město, zapłaka nad nim.“ (Luk. 19, 41.)

Lubi křesćenjo!

Z njewšědnej a z njesměrnej prócu a woporniwosću su synojo a dźowki ludu dźensiši swjedźeń „Domowiny“ we Radworju přihotowali. Zawěsće so to stało njeje, zo bychu sami za so někajku česć pytali abo někajkoho časnoho wužitka hladali. Wjele bóle směmy prajić, zo też Radworski swjedźeń „Domowiny“ so stawa Bohu k česći, kaž dźensa tydźenja wulka manifestacija katolskoho serbskoho ludu w klóštrje Marijineje Hwězdy. **Chcemy wšitke serbske wutroby přiwobroćić k mudrosći, předwidźomnosći a dobroćiwosći wšohomócnoho Boha w njebjesach, kiž je nam ludstwo wobradźił, kotrež je najebać wšeje zwonkowneje khudoby hišće nimoměry bohate na rjanych, póćiwych a bohabojaznych nałožkach a wašnjach.** A hdyž cyły dźensiši

swjedźeń započinamy ze swjatočnym nyšporom a ze swjatym požohnowanjom, chcemy dopokazać, zo so znowa stajamy pod Boži škit, kiž je nas wjedł hač k dźensišomu dnjej, a we wšej zjawnosći chcemy wuznawać: po Božej woli a z Božim dopuščenjom tu smy a chcemy dale žiwi wostać pod Božim škitom z našej serbskej rěču a z našej cyłej druhej serbskej, nam drohej kulturu.

Moji lubi křesćenjo! Njech nam dźensa nichtó wopaki njerozemi, kiž je dobreje wole a z nami derje měni! My njejsmy tak njerozomni, zo bychmy chcyli hołdować někajkej přepjatej serbskej narodnosći. Tajka by była njekřesćanska a hižo tohodla bychmy ju wotpokazali. Chcemy was, lubi serbscy křesćenjo, **napominać, zo byšće narod a wótčinu lubowali, kaž to wotpowěduje štwórtej Božej kazni, potajkim Božej woli. Nichtó druhi njeje nam z lěpšim přikładom, dyžli Bóžski Zbóžnik sam.** Wón płakaše junu nad zaslepjenym Jeruzalemom, hłownym městom swojeje židowskeje domizny. **Hłuboka a nježna lubosć k wótčinje rěči z tutych sylzow Knjeza a Zbóžnika.** Běše to ta sama lubosć, kotruž běchu hižo prjedy **najlěpši** joho ludu pokazali: kaž **Mójzes,** kiž so na kóžde wašnjo za swój lud woprowaše, kaž **Makabejscy bratřa,** kiž za narodne zasady wojowachu a krawjachu, kaž **Jeremias,** kotromuž struchły wosud joho ludu hórke žałosćenjo wunuzowa, kaž **Esther,** kotraž njebojaznje lud a wótčinu zastupowaše, kaž swjaty **Franciskus z Assisi,** kiž mrějo swoje wótčinske město hišće žohnowaše.

Tele přikłady namakamy we Swjatym Pismje a we žiwjenju swjatych, dokelž lubosć k swojomu ludej je zakorjenjena we **čłowjeskej naturje.** Wot stworićerja njebjes a zemje a cyłoho čłowjestwa je zapołožena do kóždeje čłowjeskeje wutroby. Nimam wobmyslenja, na swjatym městnje prajić: njepřiródny je kóždy, přećiwo přirodźe swojeje wutroby hrěši kóždy, kiž lubosć k swojomu ludej zaćiska, ju hani, kiž maćernu rěč zaprěwa a wótčinu přeradźa.

Křesćanska lubosć k swojomu ludstwu je zakorjenjena **też w nabožinje.** Hewak jej Jězus sam, Mójzes, Jeremias, Esther, Makabejscy bratřa, swjaty japoštoł Pawoł a swjaty Franciskus z Assisi njebychu tak poddaći byli. **Je wěste, zo lubosć k swojomu ludstwu sylne nabožne a pócćiwe mocy wubudźuje.** Nabožina nas powučuje, zo mamy nam samym swěrni być mjez sobu, we swójbje a we wosadźe, zo mamy swojomu ludej swěrni być jako bratřa a sotry, zo mamy swěrni być swojej wótčinje, kotrejž je naš pozemski dóńt dowěrjeny. Haj zawěrno, štó njebudźe ze sameje přiródneje dźakownosće swěrny domiznje, kotraž je joho porodźiła a najprjedy wukubłała, joho žiwiła a njeličomne dobroty ćěła a duše jomu poskićiła? Lubosć k domiznje pohnuwa nas też k pócćiwosći, zo bychmy we swojim žiwjenju našomu ludej w kóždym nastupowanju z přikładom byli, dokelž je tale pócćiwosć a swědomite kročenjo po Božich kaznjach hłowna a rozsudźaca sylnosć kóždoho ludu.

A hdyž zasy na Jězusowy přikład hladamy, widźimy, zo lubowaše **cyłe čłowjestwo. Wumrě za wšěch a je Zbóžnik cyłoho čłowjestwa.** Ale to jomu njezadźewaše, zo **předewšěm swojomu ludej** w běhu swojoho pozemskoho žiwjenja služeše. We swojej zemskej domiznje khwataše do městačkow a wsow, swojomu ludej pěduje **wosobinscy** Bože kralestwo, wosrjedź swojoho ludu hóji tych, kiž běchu khori na duši abo na ćele, swojomu ludej płaći dawki, nad swojim ludom płaka, dokelž jón lubuje. Tu woprawdźe płaća słowa: „Dobry pastyŕ dawa swoje žiwjenjo za swoje wowcy".

A hdyž chceš ty, luby křesćano, po Jězusowym přikładźe swojomu ludej służić, **potom maš dźěłać sam na sebi.** Maš wudospołnjeć wšě swoje ćělne a dušine dary, kotrež je tebi Bóh luby Knjez spožčił, zo by z lubosće ke bližšomu wšěm někak służić mohł. Maš wyšnosćam posłuchać, cyrkwinym a swětnym, a maš radšo křiwdy a podtłóčowanja na so brać dyžli zo zhrěšiš přećiwo štwórtej Božej kazni. Nikomu nimaš ženje někak zeškodźeć, ani na česći ani na druhich kubłach, ale wšitkim sprawnu lubosć wopokazować a tak sobu dźěłać, zo też my Serbja sej wutworimy nowe a lěpše ludowe zhromadźeństwo. A kajki by ty njepřiródny křesćan był, hdyž by ty swój lud tohodla zacpěwał, dokelž snadź namakaš z tym swětne přispóznaćo a čłowjeske spodobanjo, a kak by ty křesćansku lubosć napřećo swojomu ludej ranił, hdyž by ty joho so hańbował a jón njeby wšudźom zastupował, dokelž je serbski lud mały a khudy!

Tónsamy Zbóžnik pak, kiž běše nam na zemi ze žiwym přikładom, kak mamy swojomu ludej zwjazani być, wuči nas přez swjatoho japoštoła Pawoła: „Nimamy tudy na zemi wobstajnoho městna, ale pytamy přichodne." (Hebr. 13. 14) **Zemska wótčina njemóže potajkim při wšej lubosći k ludej najwyšše kubło być, wyše stoji njebjeska wótčina.** „Što to pomha čłowjekej, hdyž cyły swět dobudźe, ale na swojej duši škoduje?" (Mat. 16, 26.) „Tohodla pytajće,

Wěčna žadosć za domiznu.

(Pokročowanjo.)

„Chcemy so Bohu dźakować", dźeše pater Józef, „zo zdźerža młodźencej žiwjenjo. Štó wě, kajki wotpohlad hišće z nim ma? Přetož Bože puće su spodźiwne a wón wodźi čłowječe podeńdźenja runja wodam, zo bychu zhromadźiłe so w morju, kotrohož stworićeŕ wón je."

Pod mnohimi wobćežnosćemi a zadźewkami dócpě tuta čŕjódka samaritanow zbožownje z hrózbneje hłubiny horje na krutu zemju; hižo so směrkaše, jako přińdźechu do klóštrka „Marija wot njepřestawaceje pomocy".

Franc njebě hišće při dołhim puću wotućił, joho wobdawaše hłuboka womora, ćopła krew žórleše so z joho njeličomnych ranow. Wjednik klóštra, kotryž lěkowanjo trošku rozemješe, prócowaše so hodźiny dołho wo njoho.

Mjez tym klečeše pater Józef z tamnymi młodźencami w cyrkwičcy a wšitcy modlachu so z wutroby wo pomoc za ćežcy khoroho.

Franc wo tym ničo njewědźeše. Bě namakał we swojej nuzy domiznu, kotraž joho z wótcowskej lubosću přija.

Dny dołho leżeše Franc bjez wědomja a bědźeše so ze smjerću. Ale joho młoda, kruta natura a swěrne, woporniwe wothladanjo pobožnych rjadnikow doby nad smjerću, a wón bu zasy strowy. Jenož kóždy raz wječor napadny joho zymica, při čimž bědźeše so nastajnje z worjołom, ale ženje joho njepředoby. Hdyž potom nazajtra rano wotući, běše nimo měry sprócny a hłuboka zrudoba joho putaše, zo husto hodźiny dołho płakaše.

Podarmo spytaše joho pater Józef, kiž ani njewotstupi wot njoho, tróštować a rozwjeselić. Franc běše tak zadwělowacy a čuješe so wot Boha wopušćeny, zo sebi přeješe, zo by joho smjerć wumóžiła.

A hdyž pater na njoho swarješe, zo je to hrěch, tak wudoby so z joho zlemjeneje wutroby: „Što dha dyrbju tu hišće na swěće? Ženje njebudu wjacy strowy, wostanu tola běźny człowjek."

„Čas hóji wšitke rany, też te twoje", tróštowaše joho rjadnik. „Za lěto budźeš so móc wjeselić zasy krasneje Božeje přirody a wokoło skakać kaž jeleń w zelenym lěsu."

„A potom?" prašeše so Franc zrudny.

Bě to styskna, němа khwila mjez woběmaj, kotruž khory skónčnje přetorhny: „Potom dyrbju zasy wróćo k swojomu njesmilnomu knjezej, dyrbju třeleć zasy dźiwinu, kiž njemóže so wobarać, a wbohi khudy lud potłóčować, za nim slědźić a jón wobskoržować . . . a to ja wjacy njemóžu —."

„Njetrjebaš to też wjacy, mój syno. Bóh luby Knjez powjedźe će po prawym puću. Proš jenož prawje z wutroby wo to."

„Chcu wšak rady wo to prosyć, ale — —." A zasy mjelčeše khory a tłóčaca ćišina putaše wobeju. A zasy bě Franc, kiž ju přetorhny a so wopraša: „Dwaj dypkaj stej,

štož je horjeka, hdźež je Khrystus, na prawicy Božej sedźacy. Štož horjeka je, mějće w myslach!" (Kol. 3, 1.) Hižo na zemi chcemy z Bohom zjednoćeni być we swjatosćacej hnadźe, stajnje zjednoćenjo z Bohom pytać přez swjate woprawjenjo. Potom njebudźe přestup z časnosće do wěčnosće za nas někajke škodowanjo, ale zbóžne wotměnjenjo. W praefaciji pohrjebnjeje Božeje mšě modlimy so: „Twojim wěriwym, o Knježe, njemóže so žiwjenjo rubić, ale jenož nowe tworić. Hdyž tale hospoda pozemskoho žiwjenja sprochnawi, je jim přihotowana wěčna domizna w njebjesach."

Hdyž swjaty Franciskus na smjerć khory so do Portijunkula přenjesć da a z hórki horcy lubowane ródne městačko Assisi widźeše, prošeše, zo by so nošadło na zemju stajiło. Potom hladaše dołho na miłe a lube město a **na kóncu je dźakownje žohnowaše.** Zdobom pak porazy tute časne začuća a da so do swojeje khudeje komorki donjesć. „Měješe žadosć wumrěć a z Khrystusom być." (Phil. 1, 23.) Njech je też naša lubosć k domiznje tak čista kaž pola swj. Franciska, zo byštej naša sprawna lubosć a naše dźakowne žohnowanjo z Božej hnadu na najdalše časy so wuskutkowałoj na našich serbskich potomnikow. Potom dopjelnja so Khrystusowe słowa, w kotrychž je najważniši a najwyšši zaměr też za naš lud zapisany: „W domje mojoho Wótca, hdźež je mnohich bydlenjow, sym wam městno přihotował, zo byšće, hdźež ja sym, też wy byli." (Jan 14, 2. 3.) Amen.

Po nyšporje khwatachu wšitcy do wsy, zo bychu byli swědkojo swjedźeńskoho ćaha, kiž so po wsy pohibowaše. Derje zestajany swjedźeński ćah poskići nam žiwy wobraz wo bohatosći našich narodnych kubłow a nałožkow. Prěni dźěl pokazowaše nam serbske wašnja w běhu lěta, druhi wobrazy ze wšědnoho žiwjenja, třeći rjane drasty našich serbskich žonow a holičow. Porjad na swjedźeńskej łucy wotewri so ze zhromadnym spěwom „Rjana Łužica". Pod nawjedom knjeza wučerja Nawki-Radwořskoho přednjese so potom z njewšědnej wudokonjanosću wot zwjazka serbskich spěwnych towarstwow wjacyhłósnje narodny spěw „Hory módre, ja was znaju" a ludowy spěw „Wowcki so tam pasechu".

Wjednik Domowiny, knjez Pawoł Nejdo, strowješe a witaše na swjedźeńskej łucy po wuklinčenju spěwow wšitkich hosći, wosebje namaka ćopłe słowa za našich bratrow a sotry z Delnjeje Łužicy, jim přilubujo našu skutkownu sympatiju. Wopomniwši hišće junu zaměr swjedźenja, wupraji přećo, zo by žiwa wostała lubosć a wola k Serbowstwu a skónči ze słowami našoho wulkoho basnika Ćišinskoho: „Božo, budź miły, zdźerž strowy a čiły do skónčenja časow mój serbski lud". Potom dźakowaše so wjednik w němskej naréči němskim hosćom za jich wobdźělenjo na swjedźenju, wosebje zastupjerjam wyšnosćow a wuzběhny, zo wšě dźěło a wša próca wo zdźerženjo serbskoho ludstwa, serbskeje narodnosće a kultury so stawa we wobłuku njekhabłaceje přiwisnosće k němskomu krajej. Swoje słowa skónči ze sławu na wótcny kraj, němskoho presidenta z Hindenburg a kanclera Adolfa Hitlera. Na to spěwaše so zhromadnje němska narodna hymna a Horst-Wesselowy spěw.

Po postrowjacych słowach knjeza wjesnjanosty Brankačka-Radwořskoho a knjeza barona z Wjelck wustupi knjez hamtski hejtman Dr. Sievert z Budyšina a wuwjedźe we swojej naréči za přećelne postrowjace słowa kk. Nejda a Brankačka so podźakowawši něhdźe tele myslički: Na wšitkich zhromadźenych je swjedźeński ćah wo serbskim ludstwje a ze serbskimi drastami sylny zaćišć zawostajił. Z ćaha, kiž je so z telko lubosće a zrozemjenja zestajał, je so wobšérny pohlad do serbskoho ludstwa a žiwjenja poskićił. Loni 20. septembra je wón, kaž naspomni, před zastupjerjemi serbskoho wobydlerstwa po knježerstwowej poručnosći joho wolu wozjewił, zo so Serbam zdźerženjo a pěstowanjo jich ludstwa, rěče, wašnjow, drastow a nałožkow zadźewać njesmě, dokelž móže jenož ludstwo, kiž swoju zańdźenosć česći a so k njej wuznawa, sylny staw ludowoho cyłka być. Zo so knježerstwo swojoho wozjewjenja dźerži, kiž je cyle z wolu ludowoho kanclera Adolfa Hitlera přezjene, kiž kóždu swojoraznosć splahow česći, a zo je też serbske wobydlerstwo tute wozjewjenjo prawje zrozemiło, dopokazuje tutón dźeń. Zlět njeje pak jenož k tomu, zo bychu so němskomu wobydlerstwu zasy raz serbske drasty a nałožki přewjedle, ale wón ma nimo toho ważny a nuzny nadawk, zo by w zmysle praweje ludoweje zhromadnosće přinošował k zrozemjenju a dowěrjenju wobeju wobydlerstwow. Serbja su přez jednotliwych zastupjerjow kaž w cyłku też w nowej Němskej swoju loyalnosć a swěru k němskomu wótcnomu krajej a němskomu knježerstwu wuznali a tute wuznaćo při ludowym wothłosowanju łońšoho lěta też ze skutkom dopokazachu. Z wjeselom je wón też zasy wozjewjenjo Domowinskoho wjednika słyšał, zo Serbja za swoju česć wobhladuja, zo su najlěpši němscy staćenjo. Wězo maja woni też wšu přičinu,

Dale na stronje 231.

---

kotrejuž dla njemóžu so najebać wšoho modlenja změrować . . . Stej to dwě wulkej, ćežkej prašeni, knježe."

„Prašej so cyle měrnje, mój syno — —."

Tu přimny Franc z woběmaj rukomaj prawicu rjadnika a dźeše: „Kak wjedźe so mojej maćeri? . . . A što budźe junu z mojimaj wočomaj, wuhladam zasy junu krasny Boži swět?" . . .

Tutón raz wobda jeju smjertna ćišina. Žadyn zwuk njepřetorhny hrózbnu ćišinu — hač ju khory z bolostnym zakřikom přetorhny. „Moja mać . . . jej wjedźe so jara hubjenje, njewěrno?"

„Ničo hubjeńšo hač dotal", dźeše rjadnik ćiše. „Je to točaca khorosć."

„Moja luba mać! . . . Chcu k mojej maćeri", napinaše so khory, zo by stanył, padny pak hnydom zasy, wot bolosćow přemoženy, wróćo na swoje lěhwo. „K mojej wbohej maćeri ja chcu!"

„Cyle njemóžne, mój syno! Wona je tak słaba, zo by twój napohlad ju hnydom morił."

„To je bohužel wěrno! . . . Ach, hdy bych jenož był zasy strowy, zo bych mohł k swojej maćeri. Ale ja njebudu drje ženje wjacy strowy, přetož mojej woči — kajkej stej mojej wóčcy? Hdy wotwjazaće mi rubiško wot njeju? . . . Hdy wuhladam swoju lubu mać?"

„Dyrbiš być sćerpny", tróštowaše joho rjadnik. „Tak ćežke zranjenja, kaž ty maš, njemóža zažić za jenu nóc. K tomu je trěbny čas, haj jara dołhi čas."

Zdychujo dźeše khory: „Haj, chcu nuzować so k sćerpnosći, ale je to tak surowje ćežko, hdyž sym hišće tak młody. A hdyž na to pomyslu, zo ćma, kotraž mje wobdawa, mje wjacy njewopušći, mohł hnydom zhubić rozom. Jeli sym woslepił, što budźe potom ze mnu, knježe . . . Ze mnu a z mojej maćerju?"

„Hdyž wobalku wot wočow wotwjazamy, so wšitko pokaza", dźeše rjadnik. „Lěkař ma hišće nadźiju, tohodla njesměš zadwělować. A samo, hdyž stanje so to najhórše — njeje Bóh w njebjesach naš Wótc, kiž stara so za wšě swoje stworjenja? Wón też tebje njewopušći. Pomysli też jenož, mój syno, zo je tu naše žiwjenjo jenož krótke zemske pućowanjo — naša wěrna a wěčna domizna je pola Boha, kiž je žórło wšeje lubosće. Na tutón wěčny zaměr dyrbimy tohodla złožić wšě swoje mysle a na kóncu našoho žiwjenja, hdyž hruba smjerć nas wutorhnje zemi, hdyž wotewrja so nam ćemne wrota wěčnosće, stoji před nami tamne wulke prašenjo: A što potom? Što stanje so potom z nami? Što čaka tam na nas we wěčnosći? . . . Zbóžnosć . . . abo wěčne zatamanjo?"

Tute khutne prašenjo přejědźe khoroho kaž błysk, wubudźi joho myslički a začuća a zažehli płomjo w joho wutrobje. Cyle měrnje leżeše na swojim lěhwje a přemyslowaše, štož bě runje słyšał. O, kak ćežke je tola žiwjenjo, kak hórka hakle smjerć! Ale hrózbniša je hišće wěčnosć a kaž wótry mječ přejědźe drje tute struchłe prašenjo kóždu człowječu wutrobu: A što potom? (Přichodnje dale.)

Přechodne modlenja Božich mšow.

9. njedźela po swjatkach. Zelena.

Bóh móže nam jara wšelako pomhać — w kóždej khwili, na wšěch městnach, we wšitkich potrjebach. Zo bychmy wědźeli, kak mamy so modlić, zo by nas wusłyšał, prošmy joho, zo by wón naše mysle a žadosće wjedł.

1) **Introitus. Přistup.** (Ps. 53, 6—7.) Hlej, Bóh je mój pomocnik, podpěra mojej duši je Knjez: Wón wobroći złe na mojich njepřećelow: haj, w swojej swěrje zahuń jich! (Ps. 53, 3.) Božo, w swojim mjenje wumož mje a w swojej mocy wojuj za mnje! Khwała Wótcu a Synej a Swjatomu Duchej . . . **Gloria.**

2) **Oratio. Modlitwa dnja.** Wotewŕ, Knježe, miłosćiwje swojej wuši prósťwam pobožnych, a zo by přeća prošacych mohł dopjelnić, daj jim wo to prosyć, štož so Tebi spodoba. Přez našoho Knjeza . . .

Přede wšěmi strachami ćěła a duše škituj nas, prosymy, Knježe, a na prósťwy zbóžneje a hordozneje stajneje knježny Marije, Božeje rodźićelki, swjatoho Józefa, swjateju japoštołow Pětra a Pawoła a wšěch swjatych wudźěluj nam dobroćiwje pomoc a pokoj, zo by Twoja Cyrkej wšě zadźěwki a błudy přewinywši w njekaženej swobodźe Ći służiła.

Božo, naš wućeko a naša móc, wusłyš nutrne modlitwy swojeje Cyrkwje a daj nam, dawaćelo pobožnosće, zo bychmy woprawdźe dóstali, wo čož Će dowěrnje prosymy. Přez našoho Knjeza Jězusa . . .

3) **Lectio** Epistolae beati Pauli Apostoli ad Corinthios. **Čitanjo** z 1. lista swjatoho Pawoła jap. Korintskim 10, 6—13.

Njebudźmy žiwi kaž pohani, kiž Boha njeznajcy so w hrěchach tepja! Stajejmy so spytowanjam! Bóh wjetšoho spytowanja na nas njedopušći, hač z joho pomocu znjesemy. Stawizny židowskoho luda cyłomu swětej pokazuja, kak Bóh tych khłosta, kiž w dobrym njewutraju; napřikład 250 spjećiwych levitow zemja žiwych póžrě. Kohož lubosć k Bohu wot hrěcha njewotdźeržuje, toho njech tola surowe khłostanja wottrašeju!

Bratřa! Njebudźmy žadosćiwi za złym, kaž je Izraelići (w pusćinje) požadachu. Też njebudźće přibóžnicy, jakož někotři z nich, kaž je napisane: Lud sydźe so k jědźi a k piću, a stanychu, zo bychu hrali. Njećińmy też kurwarstwa, kaž někotři z nich kurwarstwu służachu, čohoždla padźe jich na jenom dnju tři a dwaceći tysac. Ani njespytujmy Khrystusa (z hrěchom), kaž su někotři z nich spytowali, za čož buchu wot hadow morjeni. Ani njemórkotajće, kaž su někotři z nich (levitow) mórkotali, kotrychž Boži jandźel zahubi. To wšitko pak so jim sta jako předznamjo; napisane pak bu to k napominanju za nas, na kotrychž je kónc časow došoł (křesćanstwo). A tak štóž měni, zo stoji (w hnadźe), njech so hlada, zo by njepadnył (do hrěcha). Spytowanjo njech was njenapadnje, khiba človječe (zo byšće je móhli přewinyć). Bóh wšak je swěrny, kiž njedopušći, zo byšće spytowani byli bóle dyžli znjesć móžeće, ale da ze spytowanjom też wukhód, zo byšće wutrać móhli.

4) **Graduale. Stupnjowy spěw.** (Ps. 8, 2.) Božo, Knježe naš, kak spodźiwne je Twoje mjeno po wšej zemi! Přetož powyšena je Twoja krasnosć w njebjesach. **Alleluja,** all. (Ps. 58, 2.) Wutorhń mje mojim njepřećelam, mój Božo, a wot mojich přećiwnikow mje wuswobodź. Alleluja.

5) **Evangelium. Dobre poselstwo.** Sequentia sancti Evangelii sec. Lucam. Słowa swj. sćenja po Lukašu 19, 41—47.

Jězus Jeruzalemej zahubu wěšći, dokelž nochce wo nim ničo wědźeć. A hižo w augusće lěta 70 so wěšćenjo dopjelni; te hrózbne khłostanjo njech nas wottraša wot bjezbožnoho žiwjenja. Dom Boži předewšim njesměmy ze swětnymi myslemi a rěčemi wonjećesćić. Też pola nas so Pěta w cyrkwi Měta praša, kak je prosata předał a Měto poskićuje Pěće jałojcu napředań! A wupikana Hapla tepi so w myslach, kak jeje nowu drastu wobdźiwaju. A něhdźe w kuće Hans a Mots tryskujetaj, zo by woprawdźe hódno było, jimaj trósku přistojnosće na lico maznyć.

W tamnym času, hdyž Jězus so přibližowaše Jeruzalemej, wuhladawši město, zapłaka nad nim, prajo: Zo by też ty spóznało, a to na tymle twojim dnju, što je k twojomu pokoju; ale nětko je to zakhowane před twojimaj wočomaj. Dokelž dny přińdu na tebje; a twoji njepřećeljo wobdadźa će z nasypom, a woblehnu tebje; a wobćěsnja tebje ze wšěch stron; a k zemi poraža tebje a twoje dźěći, kotrež su w tebi, a njewostaja w tebi kamjeń na kamjenju; dokelž njespózna dźeń swojoho wopytanja. A zastupiwši do templa poča wuhonjeć tych, kotřiž w nim předawachu a kupowachu, prajo jim: Mój dom je dom modlitwy. Wy pak sće z njoho sčinili rubježnisku jamu. A wučeše wšědnje w templu. — **Credo.**

6) **Offertorium. Přinos.** (Ps. 18, 9, 10, 11 a 12.) Kaznje Bože su dospołne, wokřewjace wutroby. Wusudźenja Bože su słódše mjedu a płasta. Też Twój służobnik je přez nje rozwučeny.

7) **Secreta. Ćicha modlitwa.** Spožč nam, Knježe, prosymy, zo bychmy hódnje k tymle potajnosćam přistupowali, přetož kelkožkuli króć so wopomnjeću toho wopora swjeći, telko króć wukonja so skutk našoho wumoženja. Přez našoho Knjeza . . .

Wusłyš nas, Božo, naš wumožniko, a z mocu toho Sakramenta nas wobstražuj přede wšěmi njepřećelemi ćěła a duše, wobradźej hnadu nětko a zbóžnosć w přichodźe.

Daj, smilny Božo, zo by nas tón spomožny wopor z našich winow wučisćił a přede wšěmi přećiwnosćemi škitał. Přez našoho . . .

8) **Praefatio. Předhrono.** Vere dignum et justum est. Woprawdźe hódne a sprawne, zdobne a spomóžne je, zo so Tebi stajnje a wšudźe dźakujemy, Knježe swjaty, Wótče wšohomócny, wěčny Božo, kiž sy z jednorodźenym Synom a Duchom Swjatym jedyn Bóh, jedyn Knjez, nic w jednosći wosoby, ale w Trojicy jednoho byća. Přetož štož po Twojim zjewjenju wo Twojej krasnosći wěrimy, to myslimy wo Twojim Synu, to wo Swjatym Duchu bjez rozdźěla w rozeznawanju. Tak kłonimy so wuznawajcy wěrne a wěčne Bójstwo, kłonimy so wosebitosći we wosobach a jednosći w byću a jenakosći w majestosći, kotruž khwala jandźeljo a arcyjandźeljo, kherubim a serafim, kotřiž njepřestanu wšědnje wyskać z jednym hłosom prajicy: Swjaty . . .

9) **Communio. Spěw k woprawjenju.** (Jan 6, 57.) „Štóž moje mjaso jě a moju krej pije, wostawa we mni a ja w nim," rěči Knjez.

10) **Postcommunio. Po woprawjenju.** Přijećo Twojeje swjatosće, prosymy, Knježe, njech nam wočisćenjo přinjese a jednotu spožiči. Přez našoho Knjeza . . .

Njech nas wučisći a škituje, prosymy, Knježe, podaty dar bóžskoho Sakramenta, a na zastupowanjo zbóžneje Boharodźićelki Marije ze swjatym Józefom, swjatymaj japoštołomaj Pětrom a Pawołom a wšěmi swjatymi njech nas wote wšěch skaženosći wuhoji a wot přećiwnosći wumože.

Přijawši, Knježe, dary Twojeje swjateje potajnosće prosymy Će, zo by to, štož sy nam k swojomu wopomnjeću činić přikazał, w našich słabosćach nas podpěrało. Kiž žiwy . . .

so wjednikej dźakować, přetož bjez nacionalsocialistiskoho pozběhnjenja bychmy do chaosa bolšewisma zapadnyli a njebychmy so dźensa k Radwořskomu zlětej zeńć móhli. Nimo tutoho wuznaća loyalnosće a swěry sebi knježeŕstwo sprawnje přeje, zo bychu so wšitcy Serbja bjez wuwzaća też znutŕkownje na přecy k němskej ludowej zhromadnosći słušacy wobhladowali a zo bychu so připadne napŕećiwnosće na zakładźe nacionalsocialisma wurunałe. To budźe čim lóžo možno, dokelž hižo wjele nacionalsocialistiskich myslow, kaž wučba wo ważnosći krwě a pódy, zdźerženju staroho strowoho ludstwa a we wotpokazanju marxistiskeje błudneje wučby w serbskim wobydleŕstwje hižo do nacionalsocialistiskoho pozběhnjenja bě zakótwjenych. Knjez hamtski hejtman skónči z přećom, zo by Domowinski zjězd stał w duchu wole k wulkej němskej ludowej zhromadnosći a w dowěrjenju a dorozemjenju wobeju stron, potom je był ludowy swjedźeń w zmysle našoho wjednika. Sława Hitlerej!

Po rěči knjeza hamtskoko hejtmana wotwiwaše so potom ludowy swjedźeń. Knjez Pětr Kowař, předsyda Drježdźanskoho towarstwa „Čornobóh“ poskići wumělscy zestajane žiwe wobrazy ze serbskoho žiwjenja. Delnjołužičenjo předwjedźechu nam wjacore rjane narodne reje, kotrež powšitkowne spodobanjo zbudźichu.

Wožiwjeny bě cyły swjedźeński porjad z přednjesenjom narodnych spěwow. Wosebje so lubjachu spěwy Nowowjesčanskeje šule pod nawjedowanjom knjeza wučerja Jenki a Delnjołužičanow.

Časnik pokazowaše hižo 7 hodźin, hdyž bě swjedźeński program wučerpany. Hosćo so rozeńdźechu wulcy spokojeni, štož běchu widźeli a słyšeli.

Zapósłane.

Rozprawnik wo wudźělenju swjatoho sakramenta firmowanja w Baćonju piše w „K. P.“, kak je najdostojniši knjez biskop mjez druhim swoju starosć wo to wuprajił, kak budźe w přichodźe móc městna serbskich knj. duchownych, hdyž so wuprózdnja, zasy ze serbskimi knježimi wobsadźić, hdyž tola skoro žanoho katolsko-serbskoho duchownoho dorosta nimamy. Tale starosć je cyle wěsće jara k zrozemjenju, a je woprawdźe wulki čas, zo so w tutym nastupanju něšto do skutka staji.

Mamy drje też dźensa hišće w serbskich katolskich swójbach dosć wobdarjenych hólcow, kotŕiž bychu rady studowali a so na tute swjate zastojnstwo přihotowali; dokelž pak staršim dźensišich cyle hubjenych wobstojnosćow dla njeje možno, swojoho hólca na drohe šule słać, dyrbi tutón, byrnjež też po prawym k něčomu druhomu powołany był, na służbu ćahnyć.

Po mojim měnjenju dyrbjało so hodźeć nuzy z tym wotpomhać, hdyž by so fond abo towarstwo założiło, hdźež měli katolscy Serbja, kiž maja hišće dokhodow a žanych dźěći, telko přinošować, kaž by jich woćehnjenjo znajmjeńša jenoho dźěsća płaćiło. Cyle wěsće myslu, zo tutón wopor žanoho dźěćinjemějerja zmotał njeby, wšak ma někotryžkuli khudy dźěłaćeŕ za te snadne hriwny, kiž zasłuži, jeli ma dźěło, šěść — sydom a husto hišće wjacy hłódnych brjuškow nasyćić, a też tutomu dyrbi dosahać. Hodźi so też wěsće wočakować, zo budźa wšitcy, kotŕiž su w zastojnstwach, budź zjawnych, budź privatnych, kaž też přisłušnicy swobodnych powołanjow, k ważnomu zaměrej po swojich najlěpšich mocach přinošować. Haj samo ći, kotrymž su pjenježki po prawym wotličene, tak, zo móža runje najnuzniše potrjeby spokojić, bjez dwěla za tutón dobry skutk hišće šerpatku wuzbytkuja. To wuči přecy zasy nazhonjenjo.

Myslu, jeli so namjet prawje zawjedźe a też přewjedźe, dyrbi wuspěch tajki być, zo by móžno było, někotrohožkuli khudoho pachoła wustudować dać a z tym tutej starosći, jeli nic cyle, tak tola z dźěła wotpomhać.

Čitaŕ „K. P.“

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. Katolska cyrkeŵ jenož tajkich zbóžnych praji, wo kotrychž je dopokazane, zo jim cyrkwinske česćowanja hišće wěnowane njeběchu. To su nětko wo bamžu Piu X. dopokazali. Nětko móže so proces joho zbóžnoprajenja započeć. Wjednik komisije je kardinal Pacelli.

Sobustawy Romskoho japoštołstwa modlenja wopytachu Swjatoho Wótca. Wón pŕi audiency praji, zo je tute japoštołstwo najwuspěšniše, dokelž dźěn je Jězus sam slubił, zo Wótc wšo da, jeli joho w mjenje Jězusowym prosymy. A tola je modlenjo kóždomu možne, modlić możeš so sam a z druhimi, w cyrkwi a druhdźe, pŕi dźěle a wotpočinku, wótře a mjelčo.

200 studowacych jenoho Romskoho měšniskoho seminara mějachu też audiencu pola bamža. Wón wo dostojnosći a swjatosći měšniskoho powołanja poŕeča. Wosebje wuzběhny, zo je pobožnosć pola měšnika wjacy hač wědomosć. Tuž njesmědźa pŕi studijach na pobožnosć zabyć.

Swjaty Wótc njepŕijima jenož wysokostojace wosoby, ale runje tak lubje wita też dźěłaćerjow. Tak pŕija wón 10. julija 2000 Romskich dróhimjećerjow. Hdyž bamž zastupi, wuspěwachu woni swój powołanski spěw. Pius XI. pokaza wosebje na swjatu swójbu w Nazareće, kotraž je najlěpši pŕikład dźěłaćeŕskeje swójby.

Španiska drje ma nětko pola Vatikana wotpósłanca, tola drje so konkordat tak spěšnje njewobzamknje, dokelž dźěn też pod nowym knježeŕstwom hišće wjele prjedawšich cyrkwi njepŕećelskich zakonjow dale wobstoji. Tak su wšelake rjady zakazane a cyrkwinske kubła smědźa so dale sekularisować. Tak ma wotpósłanc pola Vatikana najprjedy hinaše nadawki hač wo konkordaće jednać.

„Osservatore Romano“ pisa: Němski biskop Müller je na jenym swjedźenju prajił, zo so Bóh nikoho prašeć njebudźe, hač je katolski abo evangelski był, hač pobožny abo nic, ale budźe so prašeć, hač je za wšo rjane, dobre a nadobne wojował. „O. R.“ pak praji, zo pobožnosć słuša do tych kubłow a je potajkim jara ważna. Dale dźěn sebi potajkim njeby nichtó směł wot evangelskoho křesćana pobožnosć žadać. Evangelski křesćan njeby potajkim trjebał scyła kemši khodźić a so k swojej cyrkwi dźeržeć. A tola sebi to też evangelska cyrkeŵ žada. Ně, Bóh budźe so prašeć, hač je štó pobožnje joho jako Knjeza a Boha pŕipóznawał a jomu pobožnje służił.

Posedźenjo konsistoria, w kotrymž chcyše Swjaty Wótc někotrych nowych kardinalow pomjenować, je so hač do novembra wotstorčiło. Nowiny pisaja, zo chce bamž najprjedy wočakać, kak so poćahi mjez někotrymi krajemi a cyrkwju wuwija.

Pŕed něšto časom wumrě w Romje posledni bamžowski pohonč, kotryž je poslednich tŕoch bamžow wozył. Dokelž so bamž nětko — je-li trjeba — z awtom wozy, nima wjacy koni.

Vatikanska knihownja je rozhlad wo katolskich biskopstwach podała. Po nim je na zemi 1712 biskopskich sydłow.

Němska. Biskopska konferenca w Fuldźe započa a skónči so lětsa wosebje swjatočnje. Hdyž biskopja mjez rynkami młodźiny do cyrkwje kročachu, wołaše młodźina: Zdar biskopam, sława kardinalej Faulhaberej! Po skónčacej swjatočnosći w delnjej cyrkwi położi 80lětny Fuldaski biskop relikwiju swj. Bonifacia kóždomu biskopej na čoło a poda ju potom k wokošenju.

W cyrkwi swjatoho Albana w Kölnje su do někotrych ławkow aparaty za tajkich zatwarili, kotŕiž ćežko słyša. Pŕi aparatach su telefony, kotrež możeš sebi pŕez hłowu tyknyć. Kóždy może sebi potom z količkom aparat tak stajić, zo wšitko derje słyši, štož so pŕi wołtarju spěwa abo na klětcy rěči.

Lipskowski profesor Bergmann je hižo wjacy króć prajił, zo je křesćanstwo jenož ze škodu za němski lud było, a zo němske wumělstwo a němska wědomosć njejstej ničo khmane dokonjeć mohłoj, dokelž běštej pŕecy w rjeća-

zach křesćanstwa. Njekatolska nowina k tomu pisa, zo je to hanjenjo němskeje kultury. Němsku sebi njemóžeš myslić w poslednich 1000 lět bjez křesćanstwa. Haj, najrjeńše wupłody je wumělstwo přinjesło na nabožnym polu.

Jednanja mjez němskim statom a biskopami dla katolskich zwjazkow młodźiny skónčichu so před dwěmaj njedźelomaj. Nětko so dalše jednanja do Roma přepołoža. Tam so potom dokónčne wobzamknjenja stanu.

Lětuša suchota njeje jenož w Němskej wjele škodźała, wona je też w mnohich druhich krajach žně skoro zničiła. „Osservatore Romano“ pisa k tomu: Na swěće honješe kriza krizu a wosebje bě na tym wina, zo běchu w poslednich lětach žně wšudźe přebohate. Nichtó pak sebi na to myslił njeje, zo přińdu też zasy khude lěta. To běše tola egyptowski Józef lěpši minister za zežiwjenjo hač nětčiši wjednicy hospodarstwa, kotřiž samo wulke dźělby žita atd. zničichu, zo njeby płaćizna spadowała. Józef hromadźeše na suche lěta. To swět činił njeje. A nětko je tak daloko, zo snadź bórzy kriza přińdźe, dokelž budźe zežiwjenjo žadniše. Rumunska je hižo zakazała, žito a pšeńcu wuwožować, dokelž je tam suchota hižo wjele zničiła. Zlě je tohorunja w połnócnej Americy, dale w Ruskej a Jendźelskej. Haj, Bóh też dźensa hišće zemju wjedźe a dźerži. A jeli človjekojo z njerozomom w dobrym času brója, potom njech so njedźiwaja, zo nuza na nich přińdźe.

Na naměšće před biskopskej cyrkwju w Münsteru dyrbješe wulka swjatočnosć być, na kotrejž mějachu so wšě katolske towarstwa a wěriwi wšěch katolskich wosadow we Münsteru wobdźělić. Wyšši měšćanosta pak je, so złožujo na jedyn wukaz policije, zhromadźiznu zakazał. Dokelž so wona njehodźeše do cyrkwje abo na někajku žurlu přepołožić, so swjatočnosć wotpraji.

Italska. Italscy katolscy spisaćeljo wotměchu lětsa swój druhi powšitkowny zjězd w Milanje. Zahajichu jón ze swjatočnymi kemšemi. Potom přija spisowaćelow kardinal Schuster-Milanski. Wón jim na swjatoprajenjach pokaza, kak ważne je to, štož spisaćeljo pisaja. Cyrkeŵ najprjedy přecy knihe a spisy tych pruhuje, kotrychž chce swjatych prajić.

Pontiniske tonidła běchu stajnje žórło khorosćow. We nich lehnjechu so róje muchow, kotrež potom malariju, zymicojtu khorosć, mjez wobydlerjemi rozšěrjachu. Tohodla tam scyła wjele ludźi bydlić njemóžeše, a wot tych bě 90% na malariju khorych. Jich njemóžachu k ničomu trjebać. Hižo Julius Cäsar je spytał tele tonidła wusušić, runje tak druzy knježićerjo kraja. Ale žanomu so njeje poradźiło. Tohodla mějachu tajke něšto hišće před krótkim za njemóžne. Ale Mussolini je to tola dokonjał. W prěnim lěće wusuši so telko kraja, zo móžachu tam prěnje małe město, Littoria, natwarić. A za poł lěta polěpšichu dalši krjuch kraja a móžachu hižo druhe nowe město natwarić, kotrež po kralowskim domje Savoia: Sabaudia rěka. Hač dotal bydli w prjedawšich tonidłach 55000 ludźi, tola je tam ruma a możnosće k zežiwjenju za 200000. Mjez dźensnišimi wobydlerjemi je jich jenož hišće połdra procenta (porno prjedy 90%) malarija-khorych. A přichodnje so khorosć cyle zhubi, dokelž dźěn so na suchim kraju tamne złe muchi njemóža přisporjeć. Hišće třeće město ma tam nastać, Pontinia. Města maja jenož domy za jenu swójbu, a w kóždym domje su wulke wokna, wosebita rumnosć k sušenju, hródź, wodowód a elektriska swěca.

Milanski kardinal Šuster pisa we swojim pastyrskim lisće, zo je hišće wjele njepóćiwosće na swěće. Prjedy hač so wona ze zjawnoho žiwjenja, nowinow, wobrazow, kinow atd. njezhubi, budźa so přeco zasy znamjenja spadowanja kultury pokazować. K tomu hišće přińdźe, zo tych, kotřiž so přećiwo njepóćiwosći wobroćeja, husto jako hubjenych staćanow woznamjenjeja.

W Ruskej knježerstwo samo z ludźimi wikuje. Wone je postajiło, zo móže kóždy, kotryž po našich pjenjezach wokoło 2200 hr. zapłaći, z kraja wupućować. Tola telko pjenjez w Ruskej nichtó nima. A štóž je ma, tomu so tam lubi, to su mjenujcy jenož wjednicy komunistiskeje strony. Tak móže to jenož rěkać, zo bychu do wukraja ćeknjeni Rusojo swojich w Ruskej zawostajenych přiwuznych wukupili. Tola też woni su najbóle jenož khudźi. Tak je sebi nětko knježerstwo dyrbjało lubić dać, zo z nim wikuja a to wo človjekow. Tak na př. jedyn muž w Mandźurskej na ruski konsulat přińdźe, zo by sebi rady swojoho nana dał z Ruskeje přińć. Tola chcyše jenož 200 rublow dać. Konsul pak sebi 1000 žadaše. Nětko praji muž, zo je nan tola hižo stary a jeli konsul spěšnje njepřijima, da snadź nan prjedy wumrě a wón njedóstanje ani tamne 200. Skónčnje so na 500 zjednašta. W druhich padach kupichu sebi swojich přiwuznych też za jenož 100 rublow.

Towarstwowy powěstnik.

Budyšin. „Jednota“, towarstwo katolskich Serbow ma jutře njedźelu 22. julija wječor we 8 hodźinach měsačnu zhromadźiznu w Kolpingowym domje. Wšitkich wutrobnje přeprošuje předsydstwo.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1934.

Kk.: 446.—447. z Budyšina: Madlena Kralowa, Hana Lasmanowa; 448.—449. z Kulowa: farař Jakub Kral, Marja Mölerowa; 450. z Hóska: Marja Brücknerowa; 451. z Kulowca: Jakub Hajńk; 452.—453. z Němcow: Pětr Čórlich, Michał Lulak; 454. z Rachlowa: Marja Młodźinkec; 455. ze Žuric: Madlena Wjeńkowa; 456. z Budyšina: Madlena Šěrakowa.

Sobustawy na lěto 1933.

Kk.: 998.—1004. z K.: K. B., M. Ć., M. P., J. P., M. Š., J. W., J. G.; 1005.—1006. z K.: J. K., K. R.; 1007. z K.: M. K.; 1008.—1013. z N.: P. Č., M. H., M. L., J. H., M. Š., J. W.; 1014. z L.: J. Č; 1015.—1017. z D.: M. L., P. M., M. H.; 1018. z H.: M. W.; 1019. z R.: P. N.; 1020.—1022. ze Salowa: J. Š., M. Š., P. Š.; 1023.—1027. ze Š.: J. M., M. G., M. Š., P. K., P. K.

Dopłaćenjo na lěto 1932.

Čo. 1088: M. H.

Dobrowólne dary za duchownski dorost.

N. N. z Budyšina 1 hr.

Po 10lětnym dźěle w powołanju sym so jako

zubna ľěkařka

w Khrósćicach zasydliła.

Dr. Angelika Jorewitz.

Bydlu w domje pódla haptyki.

Žarowanske kharty a listy

kaž też wšě druhe čišćerske wěcy dóstanjeće

w Donnerhakec čišćerni

w Budyšinje

Před šulerśk. wrotami 21

Zjawny dźak

swjatomu Franciskej a pražskomu Jězus dźěćatku

za wusłyšanu prósstwu!

„Jednota“, tow. kat. Serbow w Budyšinje ma jutře njedźelu 22. julija wječor we 8 hodźinach **měsačnu zhromadźiznu** w Kolgingowym domje Wšitkich wutrobnje přeprošuje předsydstwo.

Sym so z pućowanja wróćiła

Johanna Stahl, dentistka

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadża kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki ścelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik. — „K. P." čišći so w 1600 exemplarach.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9 — Pokładnik: Jurij Šołta, Před šulerskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokoročak čo. 3895.

30. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **28. julija 1934.** | **72. lětnik.**

Špatny přikład.

Swjate ścenjo jutřišeje njedźele wjedźe nas do templa. Tam pokazuje nam Zbóžnik dweju mužow so modlaceju. Jedyn je farizej, tamón cłownik. Ale kak wšelakora je jeju modlitwa a kak wšelakory jeje płód. Farizej hordźi so ze swojej sprawnosću a bjerje brěmjo swojich hrěchow zasy sobu domoj — cłownik wuznawa so jako hrěšnik a dźe wusprawnjeny z templa.

Złožmy swoje wóčko dźensa na farizeja a wukńmy z joho špatnoho přikłada. Wukńmy na te wašnjo, zo njebychmy joho špatny přikład sćěhowali a swoju modlitwu wšoho žohnowanja a płóda wuslekli.

Hdyž so modlimy, dyrbimy Boha swojoho Knjeza khwalić a překrasnjeć. To je prěni a najnadobniši nadawk a zaměr wšeje modlitwy. Farizej khwali sebje samoho, rěči jenož wo sebi. Na Boha, na joho wulkosć, móc, krasnosć a majestosć ani njespomina. Ani před swojim Knjezom a stworićerjom njemóže so zhibować we swojej hordości. Njeznaje zwonkowneje ani znutřkowneje česćownosće. Je přišoł do templa a so tam wustupił, nic, zo by swojomu Bohu so kłonił, ale jako by chcył, zo by wšón swět jomu hołdował. Pasmy so wšitkich hordych mysli, hdyž so modlimy. Střasmy je znajmjeńša wot so, hdyž próh Božoho domu překročimy, zo bychmy Božim służbam přitomni byli. Je też tak mjenowana cyrkwinska hordosć, kotraž so na wšelakore wašnjo pokazuje, na přikład hdyž cłowjek w cyrkwi, hdźež su městna swobodne, stajnje prěnje městno we ławcy pyta a swojohłownje na nim wobstoji — hdyž swoju pobožnosć na nadpadne wašnjo pokazuje a z tym swoju a druhich pobožnosć kazy. Wón zabywa na prěni zaměr paćerja: Khwalbu Božu.

Hdyž so modlimy, dyrbimy so Bohu dźakować za dobroty, kotrež je nam wopokazał. Što čini farizej? Wón nima za nuzne, Bohu so za něčo dźakować, runjež-li ma tola wšitko wot njoho. Wón dopomina Boha na te wšelakore dobre skutki, kotrež wón wukonja. Wón pokazuje na swoje posćenja, jałmožny, swoju sprawnosć. Počinja so skoro tak, jako by měł Bóh jomu dźakowny być za joho dobre skutki, wosebje też za joho wopyt templa a joho modlitwu. Njedźakowny je zabył dospołnje, wot koho wšitke dary, kubła a hnady pokhadźeja. Njedźakuje so ani za jenički dar, ani naturski, ani přeznaturski.

Wobkhowajmy sebi dźakne zmyslenjo — budźmy sebi stajnje wědomi, zo wšo, štož smy a mamy a zamóžemy, wot Boha pokhadźa. Hdyž naša modlitwa z tajkeje dźakowneje wutroby wukhadźa, budźe Bohu spodobna a joho pohnuwać, zo swoju njeskónčnu darniwosć też dale překrasni nad nami.

Hdyž so modlimy, dyrbimy Boha prosyć wo joho pomoc a hnadu. Farizej njewě wo čo by prosyć měł. Wón ma sebje samoho za sprawnoho a dospołnoho. Po duši ničo njepotrjebuje. Też nic po ćěle. Wón je strowy, pjenjez ma dosć a nadosć, je wučeny muž, stoji w nahladnym zastojnstwje, rozkazuje nad mnohimi ludźimi, kotřiž po joho wuzdaćach jomu posłuchaja. Hordosć je joho zaslepiła, zo njespóznawa, kak khudy a hubjeny, nahi a slepy wón je! Tak měni, zo Boha wo ničo prosyć nima.

Budźmy sebi stajnje wědomi, lubi čitarjo, zo smy wot Boha wotwisni. Joho hnadu trjebamy za swoju dušu, joho pomoc za swoje ćěło. Njejsmy lětsa na přikład nazhonili, hdźež zemja měsacy dołho lačnješe za płódnym, wokřewjacym dešćom, zo joho trjebamy, zo dyrbimy joho prosyć wo spomožne wjedro, žohnowanjo a poradźenjo? Njejsmy tu do syta spóznali swoju njemóc, njezamóžnosć?

Hdyž so modlimy, mamy skónčnje też pokućić za swoje hrěchi a winy, wodaćo sebi wuprošeć wot Božeje smilnosće. Farizej pak liči so do čistych, bjezhrěšnych. Wón nima po swojim měnjenju ničo wotpokućić. Wón njerěči tohodla też wo swojich hrěchach, ale wo hrěchach swojich sobućłowjekow. Wón njeje mordař, paduch, mandźelstwołamař, cłownik. A tu bywa joho modlitwa runjewon zwažliwa: „Božo, dźakuju so tebi, zo njejsym kaž druzy cłowjekojo abo samo kaž tutón cłownik." Hdyž bě znajmjeńša rjekł: Dźakuju so tebi, zo njejsym kaž někotři abo mnozy cłowjekojo — to by so znajmjeńša hišće tróšku wuzamołwjeć mohło. Ale ně, wón njeje kaž wšitcy druzy cłowjekojo. Wšitcy druzy su njesprawni — wón sam jeničcy swjaty a sprawny.

Tajka modlitwa dyrbješe tola Boha Knjeza runjewon grawać! Tohodla woteńdźe farizej njewusprawnjeny domoj, haj zwjetšej winu, hač bě ju přinjesł do templa. — Njepřezběhujmy so, lubi čitarjo, hordźe nad swojich sobučłowjekow — budźmy poniżnoho zmyslenja. Te nam rubje puć k pokładam bóžskeje wutroby. „Štóž so sam powyša, budźe poniženy", tak skónča Zbóžnik swj. sćenjo.

Rozhlad w swěće.

Přisahanjo biskopa dr. Machens-a.

Pruski minister Rust přija póndźelu nowopomjenwanoho Hildesheimskoho biskopa dr. Machens-a, zo by jomu předpisanu přisahu wotewzał. Biskop dr. Machens měješe při tym w přećelnym duchu dźeržanu rěč. Na nju wotmołwi minister ze sćěhowacymi słowami: „Zastojnstwo, kotrež přewozmjeće, je te jenoho dušepastyrja romsko-katolskeje cyrkwje. Wašomu duchownomu wjednistwu su pak zdobom dowěrjeni němscy staćenjo. Wola wjednika tutych a joho knježeństwa je w zhromadnym žiwjenju a z wědomjom, zo hromadźe słušamy, garantiju přewzać přećiwo tragiskim rozpadam narodow, wo kotrychž stawizny bohužel husto powědaju. Zrudna njemóc Němskeje, kiž w lěće 1648 a we Versailleskim diktaće so pokaza, napołoża nam winowatosć, zo bychmy so wobarali před rozrywacymi konfesionalnymi bojemi. Stat nochce nanihdy konflikty z wjednistwom křesćanskich cyrkwjow! Nadawki nacionalsocialistiskoho stata su druhe hač te křesćanskich cyrkwjow, tola wone tutym njepřećelscy napřeco njestoja. Měnjenja jednotliwcow su wšelake a tohodla też zraženja lohcy možno. Zamołwići wjednicy pak maja so za to postarać, zo so tajke rozkory wujasnja a wujednaja. Knježeństwo ma k Wam tu dowěru, zo budźeće swojich diecezanow też jako němski staćan prawje wodźić. W tutej dowěrje witam Was jako biskop Hildesheimskeje diecezy a přeju Wam bohate Bože žohnowanjo."

Katolik a stat.

Nacionalsoc. wokrjesny wjednik Kleemann w Landawje rěčeše štwórtk w sylnje wopytanej zhromadźiznje. Při tym praji, zo ma so skoro stojnišćo wotstronić, prjedawšich přećiwnikow hibanja, kiž su so k wjednikej namakali, hišće jako přećiwnikow wobhladować. Njeje přistojnje, prjedawše sobustawy „Bajeńskeje ludoweje strony" a „centruma", kiž so dźensa wjesele k Adolfej Hitlerej wuznawaju, hišće jako „čornych" woznamjenić. Smy přeswědčeni, zo so wjele katolikow khutnje prócuje, puć k Adolfej Hitlerej namakać. Wjele stotysac je hižo puć namakało.

Zjawne zběrki jenož we wuznamnych padach.

Wjednik Adolf Hitler je NSDAP namołwjał: Z woporniwosću su sobustawy strony, SA, SS, NS-žonow, Hitlerskeje młodźiny, w poslednich měsacach hromadźili, zo bychu nuzy wotpomhali abo wšelake nadawki němskoho ludowoho zjednoćeństwa dopjelnili. Wšitkim so dźakuju, też tym, kiž su dary składowali. Nětko je knježeństwo zakoń wudało, z kotrymž so wšitke zběrki, pjenježne a wěcowne na dróhach a naměstnach, dom wot domu, w hosćeńcach a na zawjeselnišćach abo na druhich zjawnych městnach hač do 31. oktobra zakazuja. 1. novembra potom z nowymi mocami zymski pomocny skutk započnjemy. Poručam stronje krute přewjedźenjo wudatoho zakonja a zakazuju kóždy pospyt, postajenja na někajkežkuli wašnjo wobeńć.

Měrowy appell na wšitkich frontskich wojowarjow swěta.

Němski wjednik wójnskich woporow Oberlindober piše we swojim nastawku „Před 20 lětami", kak su so tehdy wšitke woršty našoho luda přihotowałe k zakitowanju swojeje domizny. Rany, kiž frontscy wojowarjo na swojich čełach noša, njejsu hišće zažite; sylzy, kiž žony a dźěći 10 milijónow padnjenych ronjachu, njejsu hišće stajene. Najebać toho pak hraja wšudźe w swěće čłowjekojo z myslemi nowych wójnow. Štóž je wójnu tak znać nawuknył kaž generacija frontskich wojowarjow, njebudźe ženje přeć, zo nowa wójna swojomu ludej nowe rany nabije. Tohodla je nuzne, zo wšitcy frontscy wojowarjo cyłoho swěta derje wobkedźbuja, kajke mocy spytuja nowe konflikty zawinować. 2. augusta budźe kóždy frontski wojak, kóždy narod wopominać rjekowsku smjerć 10 milijónow padnjenych. Z tutoho mjezsobnoho česćowanja wurosće po času dowěra. My frontscy wojowarjo chcemy cyłomu swětej najwěrniši a najkhutniši appell k měrej pokazać. To njech je zmysł woporneje smjerće 10 milijónow wojakow na dnju 2. augusta.

Wěčna žadosć za domiznu.

(Pokročowanjo a skónčenjo.)

Přemoženy wot ćělnych a dušinych bolosćow, wusny sebi khory skónčnje a namaka měra; ale jako wotući, tyšachu joho zasy tesame dwěle a ćerpjenja, a wón prašeše so zasy za swojej maćerju, za časom, hdyž wotwjazaja jomu skónčnje wobalku wot joho wočow.

Pater Józef njewědźeše sebi žaneje rady wjacy, kak by tutoho zlemjenoho tróštował, doniž njepřińdźe jomu zbožowna myslička. Chcyše khoroho myslički cyle wot zemskoho wotwobroćić a złožić je jenož na wěčne.

Tohodla započa jomu jenoho dnja čitać z tamneje rjaneje knižki „Kročenjo za Khrystusom".

„Štóž chce być mój wučownik, tón zapřej sebje samoho, wzmi swój křiž na so a sćěhuj mje!"

Ćiše a ze styknjenymaj rukomaj posłuchaše na rjadnika, tak pobožnje, kaž by był w cyrkwi na předowanju. Kaž wokřewjaca rosa padachu tute słowa do joho łačneje duše a wokřewjachu joho. Hodźiny dołho posłuchaše žadosćiwje na njoho a lědoma móžeše druhoho dnja dočakać, zo by jomu rjadnik zasy dale čitał. W nim zakćěwaše zasy nowe žiwjenjo, wo wjele rjeńše hač je sebi je přał — a na kóncu joho pućowanja kiwaše jomu potom njebjeski Jeruzalem. Haj, nětko je namakał skónčnje tón prawy puć, nětko bě spóznał swój zaměr, nětko wědźeše derje, hdźe je tuta wěčna žadosć za domiznu joho duše złożena: horje k njebjesam, do tutoho zbóžnoho raja.

Nětko žehleše so jenož hišće jene přeco w joho duši: wzać swój křiž na so a khwatać horje do wěčnoho raja, do njebjeskoho Jeruzalema!

A na tutym křižowym puću běše pater Józef joho wjednik. Dźeržeše joho kruće, hdyž khabłaše, poskići jomu ruku, hdyž dyrbješe kročić přez skały a ćernje, tróštowaše joho, hdyž njewědźeše sebi rady, stłóči joho na swoje wutrobnjo kaž bratra a běštaj jena wutroba a duša.

Wosrjedź nocy zeskhadźa slepomu jasna hwězda, kaž junu swjatym třom kralam, kotřiž pytachu Jězusa, a nazajtra rano — bě to runje njedźela — jako pater Józef khoroho woprawjeć přińdźe; a lědoma bě khory wuspěwał dźaknu modlitwu, padny swojomu dušepastyrjej wokoło šije a rjekny: „Nětko znaju mój puć, po kotrymž dyrbju kročić, tak ruče hač budu zasy strowy: Chcu być měšnik! . . . Pomhajće mi k tomu, z lubosće k Jězusej!"

Wjesele rjekny rjadnik: „Tutu rjanu mysličku zapołoži tebi Bóh luby Knjez do wutroby, mój syno!"

„Haj, česćeny knježe, tuta myslička je kaž njebjeski woheń padnyła do mojeje duše. Ach, kak sym jenož zbožowny! Změrowana je wša žadosć mojeje duše — a změrowana je też njewuprajita žadosć za lěpšej domiznu,

Podawki w Awstriskej.

Póndźelu su we wšitkich wokrjesach města Wina socialdemokratow a komunistow zajeli. Dokelž běše policajske jastwo přepjelnjene, dyrbjachu zajatych w prózdnych montažowych twarjenjach jeneje fabriki zaměstnić. Powěda so wo něhdźe 600—1000 zajatych. Winy, kotrychž dla jich zajachu, su wšelake. Mjez druhim so praji, zo je policija marxistiski komplott wuslědźiła, kiž chcyše knježeństwo wotsadźić.

Wutoru je Winski nahły sud socialdemokratow Gerla a Anzböcka k smjerći zasudźił. Hłownoho winika Gerla su wobwěsli. Anzböck bu wobhnadźeny a dósta khłostańnju na čas žiwjenja.

Srjedu připołdnju wudyri we Winje krawny zběžk. Hdyž kancler dr. Dollfuß z ministrami wuradźowaše, přijědźechu do dwora zwjazkowoho kanlerstwa někotre awta. Z nich wustupi črjóda uniformu zwjazkowoho wójska wobločenych muži a doby so hnydom do znutřkownych rumnosćow a wobsadźi je. Jedyn ze zadobywarjow tři̊eli dwójcy do zwjazkowoho kanclera dr. Dollfußa a rani joho smjertnje. Zadobywarjo poddachu so hakle wječor we 8 hodź., hdyž bě so jim ultimatum stajiło, zo wójsko z mocu kanclerstwo wuprózdni, jeli so njepoddadźa. Před tym bě dr. Dollfuß hižo wumrěł. Też wo Winski wulkosćelak wudyrichu wojowanja. Wulkosćelak bu přez bombu ćežko wobškodźeny.

Suchota w Americy.

W krajinach mjez rěku Mississippi a horami Rocky Mountains knježi w poslednich njedźelach njesměrna horcota, kiž wšědnje hač do 47° C dócpěje. Też w nocy temperatura njespadnje. Pola a pastwy su wot słónca wupražene, na dróhach leži tołsty proch. Někotre rěki su samo wuskhnyte. Ratarjo dyrbja daloke puće po wodu jězdźić, zo bychu sebi swój skót wobkhowali. We wječornej Oklahamskej su srjedu 600 howjadłow zatřělili, dokelž njemějachu žanu wodu za tute wbohe zwěrjata. A hdyž suchota dale traje, budźe dyrbjeć hišće wjacy howjadłow swoje žiwjenjo wostajić. Wjele stow wozow z wosuchnjenym skotom su na wiki přiwjezli, zo bychu jón předali, ale husto hižo po puću dźěl skotu zahinje.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Zańdźenu njedźelu wječor wotmě naša „Jednota“ swoju měsačnu zhromadźiznu w Kolpingowym domje. Wopyt bě poměrnje słaby. Snadź běchu prózdniny, snadź wulka čopłota na tym wina. Wěsće budźe to w přichodźe zasy lěpje, wosebje hdyž ći, kotřiž tam njeběchu, sebi powědać dadźa, kak rjenje je runje tutu njedźelu było. K česći ss. Cyrilla a Methoda, kotrejuž swjedźeń bě so njedawno wobešoł, zaspěwachmy najprjedy rjany kěrluš. Potom wuzběhny w swojich zawodnych słowach předsyda, knjez kantor Šołta, wuznam měsaca julija za naš katolski serbski lud. Wurjadne swjedźenje su so swjećiłe. 2. julija bě naš katolski serbski lud na hnadownym městnje w Różeńće zjednoćeny a to w tajkej mnohosći, kaž z rědka hdy. Bjez dźiwa też, stupi tola naš najdostojniši knjez biskop prěni raz před šěršu serbsku zjawnosć. A kak hłuboki je był začišć syłow so po starodawnym wašnju modlacych a kěrluše k česći njebjeskeje kralowny zanošowacych Serbow na wysokoho dušipastyrja, to dopokazuja kóždomu z dorazom joho słowa, kotrež wuklinčachu do přeća: Serbja, wobkhowajće sebi swojich wótcow drohe kubła! Potom sćěhowachu swj. firmowanja po cyłej katolskej Łužicy, a wšudźe je knjez biskop namakał krasne słowa za nas Serbow, kotrež su našu wutrobu znowa zhrěłe za swjatu wěru, cyrkej a narodnosć. Wyššinu wšěch cyrkwinskich swjatočnosćow drje pak tworješe wulkotna manifestacija w klóštrje Marijinej Hwězdźe, 8. julija. Na serbskim ludźe nětko zaleži, hač so změje po tutych namołwjenjach, a tak k lěpšomu přichodej dóńdźe, do kotrohož so też na krasnje poradźenym Domowinskim zlěće w Radworju ze strony němskeje wyšnosće nowy puć pokazowace słowa namakachu, po kotrymž móže serbski lud nětko zaso měrnje a njebojaznje kročić. Domowinski zlět pak zbudźi też wosebje ze swojim jara derje poradźenym swjedźeńskim ćahom wulki zajim za mnohich tak mało znatych serbskich bratrow a sotry w Pruskej Hornjej a Delnjej Łužicy. A zo bychmy so z tutej našej Delnjej Łužicu bliže spóznali, poskići nam knjez dr. Cyž zajimawy přednošk wo kraju, ludźe a wašnjach tutoho dźěla našeje serbskeje domizny. Rjane wobrazy, kotrež so při přednošku pokazowachu, su so wšće wšěm jara lubiłe a žadosć zbudźiłe, wšo to, wo čimž nam knjez přednošowaŕ ze samsnoho nazhonjenja rěčeše, raz we woprawdźitosći wohladać, wosebje Khoćebuzske wiki, wulke haty pola Picna, Bórkowske Błóta a pěknych Janšojskich ludźi. Jako bě nam knjez dr. Cyž wo lubych serbskich Delanach poréčał, dowjedźe nas dalši přednošk do dalokich hornjobajerskich horow, do Hornjoho Ammergawa. Knjeni Rabowa z Budyšina wědźeše nam tak zajimawje a zdobom žortniwje wo jězbje wot 9.—14. julija z Neumannec awtom z Kamjenca powědać, zo smy jej wšitcy za to jara dźakowni. Też tu móžachmy

---

kotruž nošu hižo wot młodosće sem we swojej wutrobje. Nětko wěm, hdźe je moja domizna — pola Boha!“

„Derje, mój syno“, dźeše rjadnik, „wostań kruty we tutym předewzaću.“

„Ale je to možno, česćowny knježe, budu woprawdźe tutón wysoki a krasny zaměr dócpěć móc?“

„Pola Boha je wšitko možno“, wotmołwi rjadnik, hnuty wot tak kruteje dowěry. „Je drje to runje Boža swjata wola była, zo dyrbješće runje w našim ćichim domčku namakać wućek — přetož tu wuwučuja so synowje swjatoho Franca Saleskoho za misijónstwo.“

„A mysliće sebi wy, česćowny knježe, zo sebi tu mje w klóštrje zdźerža, zo so k tomu hodźu?“

„Čohodla nic, jeli maš dobru wolu k tomu! Přetož žně su wulke, ale dźěłaćerjow je mało. Też ty sy nam tu wutrobnje witany.“

Tu zaby Franc na wšě bolosće a horja a poča wyskać kaž małe dźěćo, kiž je so w lěsu zabłudźiło a nadobo namakało zasy swoju mać.

Nazyma bě so přibližiła, wichory howrjachu wokoło ćichoho klóštrka a cyła přiroda leżeše w mrěću. Franc prašeše so wšědnje połny njesćerpnosće: „Hdy wotwjazaće mi wobalku wot wočow? . . . Budu ja zasy widźeć?“

Lěkaŕ a rjadnik napominaštaj joho k sćerpnosći. „Jenož nic nadźiju zhubić!“ dźeše rjadnik a lěkaŕ tróštowaše joho: „Jenož hišće 14 dnjow a potom budźa waše rany tak daloko zažite, zo móžu wobalku wot wočow wotewzać.“

Franc móžeše lědoma wočakać tutoho wokomika. Nastajnje mysleše na swoju mać a přichod. „Kak so jej wjedźe?“ Z tajkimi prašenjemi wobćežowaše njepřestawajo rjadnika. „Wě wona, kajke njezbožo je mje potrjechiło? Što rjeknje k tomu? Njemóže mje přińć junu wopytać?“

Cyle mjelčo wotmołwi rjadnik: „Ně, mój syno, je to cyle njemožne. Ty tola wěš, zo je twoja mać ćežcy khora — ćělnje, dušinje a duchownje. Je to ćežki křižowy puć, kotryž dyrbi kročić — a też ty, haj, my wšitcy dyrbimy kročić po křižowym puću. Wšitcy mamy tu njesć někajki křižik — a dyrbimy to też w poniżnosći, sćerpnosći a lubosći. Jenož potom mamy z toho zasłužbu za njebjesa, hdźež tola wšitcy chcemy. Jenož potom je w křižu zbožnosć, hdyž njesemy jón z lubosće k Bohu. Potom pak je też w křižu žiwjenjo, škit přećiwo złomu duchej, zesylnjenjo wutroby a duchowna radosć — a dócpěćo pócćiwosće a swjatosće. Njeje druheje zbožnosće za dušu, nadźije na wěčne žiwjenjo hač w křižu. Wzmi tohodla swój kříž na so, mój syno, a sćěhuj Jězusa, jenož potom dócpěješ k wěčnomu žiwjenju. Kříž njeso dźěše wón před tobu, wumrě na křižu, zo by też ty njesł swój kříž, zo by też ty, přećel joho ćerpjenja, był też junu přećel joho překrasnjenja.“

Khory posłuchaše ze sylzojtymaj wočomaj na rjadnika,

zasy spóznać wěrnosć sady, zo človjek na pućowanjach wjele nazhoni a zo móže potom wjele wo nim powědać. Kak hnujace su byłe hodźiny w Hornim Ammergawje při pasijónskich hrach, kak pozběhowace w Kemptenje a Starym Oettingu, w klóštrje swj. Konrada atd.! Wo tom wšěm je nam knjeni Rabowa tak rjenje rozprawjała. Ale też wo wšelakich zadźewkach, žortniwych a khutnych, smy zhonili, kotrež pak su so wšě derje přetrałe. Tuž bjez dźiwa, zo so nam čas spěšnje miny a zo bě hižo khětro pozdźe, hdyž so spokojeni po derje poradźenej zhromadźiznje domoj podachmy.

Z Khróšćic. Pućowanske zaradźenjo za maćerje we Khróšćicach—Worklecach wotměje so w Khróšćicach srjedu, 1. augusta, popołdnju w 2 hodź. w hosćeńcu, we Worklecach popołdnju ½4 hodź. w šuli.

Praelat Franc Müller †.

Njedźelu rano ½8 hodź. je wysokodostojny knjez praelat Franc Müller w Šěrachowje po krótkej khorosći w 59. lěće swojoho žiwjenja ze swěta wotešoł. Dokelž bě njebohi też w Serbach derje znaty, njech su joho wopomnjeću też w „Katolskim Posole“ někotre słowčka wěnowane.

Franc Müller narodźi so 23. januara 1876 w Šěrachowje. Wopytawši gymnasialnu praeparandu na katolskim seminarje w Budyšinje a wukhodźiwši małostronske gymnasium we Prazy, studowaše bohosłowstwo na theologiskej fakulće Pražskeje university a dokónči je w měšniskim seminarje w Mohuču. Na měšnika 13. augusta 1898 wuswjećeny, bu za kapłana při Dwórskej cyrkwi w Drježdźanach postajeny. 1908 bu wón z fararjom w Drježdźanach-Pieschen, hdźež so ze wšej horliwosću wo natwarjomnu cyrkeŵ staraše. Dokelž běše zrěčniwy a horliwy prědar, bu 1. dec. 1911 za dwórskoho prědarja pomjenowany. Pola kralowskoho dwora běše wón jara widźany. 1914 dźěše wón jako pólny duchowny do wójny a wróći so wottam 1918, ze wšelakimi wójnskimi rjadami wuznamjenjeny. Po powróće lěta 1918 sćěhowaše wón swojoho kralowskoho knjeza do hrodu Sybillenort w Šlezskej a skutkowaše tu jako hrodowski kapłan hač do smjerće Friedricha Augusta. Wón wobsedźeše dowěru krala we wysokej měrje a přewodźeše joho na wulkich pućowanjach do Brasiliskeje a na kupu Ceylon. Po kralowej smjerći bydleše wón we swojim ródnym měsće Šěrachowje. Njepopřa pak sebi wotpočinka, ale wupomhaše rady a zwólniwje na wšelakich městnach w dušepastyrstwje.

Swjaty Wótc bě joho pomjenował za swojoho domjacoho praelata a tachantstwo swj. Pětra na kanonika.

Srjedu, 25. julija, bu praelat Franc Müller swjatočnje pokhowany. Kajku lubosć a česćownosć bě wužiwał, pokaza so wosebje při joho khowanju. Pod njewšědnje wulkim wobdźělenjom wobydlerstwa a cuzych přewodźerjow bu njebohi k rowu njeseny. Mjez přewodźerjemi widźachmy prjedawšoho krónprynca P. Jurja, pryncow Friedricha Christiana a Ernsta Heinricha, prynca Jana Jurja z mandźelskej a mnohich prjedawšich wysokich zastojnikow kralowskoho domu. Na 60 duchownych bě so zešło, zo by zemrětomu sobubratrej poslednju česć wopokazało. Pohrjebne wobrjady wukonješe najdostojniši knjez tachant Hartmann z Budyšina — wopomnjeńsku rěč měješe knjez farař Mott-Šěrachowski. — Bóh spožč zemrětomu wěčny wotpočink!

Z kupjel Altheide.

Škoda, zo njejsu Serbja Terezu Neumanec w Konnersreuće wopytać směli. Dóstach runje khartku wot wosadnoho dźěsća, kotrež bě pjatk, 20. julija, wobdźiwać mohło jeje ćerpjenjo. Na 300 ludźi — mjez nimi tři biskopja a 10 duchownych — ze wšelakich krajinow běchu swědkojo z nutrnej kedźbliwosću tam přitomni. Też na mnje a na moju wosadu je so tam w modlitwje spominało w cyrkwi.

Měj dźak, o Knježe, za próstwu, kotruž sy mi po nimale 29 lětach dopjelnił!

Na dnju 17. 9. 1905 mějach we wosadnej farskej cyrkwi w Khróšćicach swoju primicu. Cyłe brěmjo prózstwow sym tehdy Knjezej dowěrił. Jena bě mjez nimi, kiž rěkaše, zo bych tola dožiwił jónu we swojej wosadźe primicu wosadnoho šulerja. Čim bóle měšniske lěta běžachu, čim bóle wupruhowaše Knjez moju dowěru. Na prózdninach sym jako studenta hižo přihotował na puć do Prahi njeboh knjeza kapłana Jana Waldu z Prawoćic. W Njebjelčicach radowach so, hdyž přińdźeštaj dwaj hólčecaj do šule, kotrajž měještaj po woli staršeju pozdźišo studować na duchownstwo. Jurij Walda ze Serbskich Pazlic zemrě srjedź studijow, a Mikławš Młónk ze Serbskich Pazlic woswjeći swoju primicu 19. měrca 1929 w farskej cyrkwi w Njebjelčicach. W Seitendorfje mějachu šulerjo zajim za wučerstwo. Hólčec pak, kiž přikhadźeše ze Schlegela do Hirschfeldy na nabožinu, syn klóštrskoho hajnika Baumerta, zemrě po dołholětnej khorosći na kóncu swojich duchownskich studijow. W Khróšćicach mějach swoje spodobanjo nad dwěmaj studentomaj, kiž wot

---

ale w joho wutrobje paleše so přecy bóle žadosć za joho maćerju . . . „Dajće mi hić k mojej maćeri. Jenož hodźinku dajće mi hić k mojej maćeri,“ prošeše Franc, „ach jenož poł hodźinki. Chcu jenož stłóčić mojej maćeri moju ruku do jeje, chcu jenož pomajkać jeje blědej, zeskhnjenej licy a jej prajić, zo sebi myslu na nju wodnjo a w nocy a budu ju lubować, tak dołho hač budu žiwy . . .“

„Kak rady bych dopjelnił twoje přeće,“ dźeše rjadnik. „Ale je to cyle njemóžne. Modli so za twoju mać — je to najlěpše, štož móžeš za nju hišće činić.“

„Wy mi něšto zamjelčujeće, słyšu to z wašoho hłosa!“ zawoła Franc bolostnje. „O Božo, prajće mi wěrnosć! Što je so stało z mojej maćerju? Dowjedźće mje k mojej maćeri! . . .“

„To njeje wjacy móžno, mój syno . . . přetož twoja mać je mortwa. Před třomi dnjami smy ju pohrjebali.“

Zadwělowacy zwuk wudoby so jomu z horta: „Maći, lubša maći!“ Potom zwjeze so do womory.

Donjesechu joho zasy do łoža a wón skhori z nowa ćežcy, zo wosta lědoma žiwy.

Hodowny čas so přibližowaše, hdyž Franc zasy k prěnjomu razej stany. Joho ćěło bě při starosćiwym wothladanju rjadnikow zasy połnu strowosć a sylnosć dobyło, ale přecy hišće dyrbješe měć zawjazanej woči. Joho prěni puć wjedźeše joho na pohrjebnišćo, k rowej joho droheje maćerje. Ach, kak ćežki bě to puć, kak bolosćow połny křižowy puć. Tam na pohrjebnišću pozběhowaše so sněhowa hórka z jednorym křižom a z napismom:

Tu wotpočuje w Bohu česćowna wudowa
Wałpora Młynkowa . . .

Franc njewidźeše drje ničo, nic křiž, nic mjeno, nic row, ale joho rucy masaštej za křižom, a wón padny na swojej koleni, wobjimaše křiž z woběmaj rukomaj a płakaše kaž małe dźěćo: „Maći! Moja wboha, luba maćerka!“

Franc njemóžeše so skoro dźělić wot jomu tak droheje hórki, skoro z namocu dyrbjachu joho wotwjesć. Při dźělenju wokoši hišće junu lube mjeno swojeje maćerje, wokrjepi row ze swjećenej wodu a slubi jej: „Hdyž budu ja zasy widźeć, přińdu tu wšědnje wopytać twój row, luba maći. Božemje!“

Lěkař wotwjaza wobalku. Čerwjena bluzna ćehnješe so wot čoła hač na lico dele. Lěkař zwobala ranu z nowa a poruči khoromu měr a nadźiju. Ale khory njechaše so změrować, ale žadaše za wěrnosću, hač budźe zasy widźeć abo nic.

„Sćerpnosć!“ napominaše lěkař. „Njemóžu to dźensa hišće rjec. Za tydźeń, hdyž budźe rana cyle zažita, so pokaza, kak so wěc wuwije.“

„Přecy čakać a zasy čakać“, zawoła Franc njesćerpnje, „je to skoro k zadwělowanju.“

šulskich lět sem často k swj. woprawjenju khodźeštaj, ale wobaj: Jurij Ryćerja z Łuzća a Jurij Šołta ze Smječkec, staj swoje žiwjenjo woprowałoj we swětowej wójnje za swój lud a wótcny kraj. Kajka radosć pak, hdyž bě so dobry šuleŕ Jurij Donat z Časec za studowanjo rozsudźił! Wón je dócpěł, za čimž žadaše: swoju primicu je dóstał, a po tym njebjesku krónu w měšniskim powołanju. W Hajnicach bě primica za někotre lěta wěsta, ale studenta bě so po wójnje za druhe powołanjo rozsudźił dla přez wójnu zawinjenoho hubjeńšoho słyšenja. W diasporje w Kamjencu móžach swoju nadźiju nimale pohrjebać. Runje tu je sebi wupytał Knjez w khudej swójbje hólčeca, kiž wosta wutrajny we swojich studijach hač do kónca. Jutry 1923 je knjez primiciant Jan Müller po dokónčenym sedmym šulskim lěće swoje studije w Budyšinje započał, po 6 lětach swoju maturu wotpołožił a njedźelu 29. julija 1934 woswjeći swoju primicu w farskej cyrkwi w Kamjencu.

Tuž, o Knježe, měj wutrobny dźak za primicnu próstwu z lěta 1905, kotruž sy dopjelnił wosadnomu fararjej po tak dołhich lětach! W Božim domje daloko wot domizny chcu so wjeselić a radować na wšěm, štož so stanje njedźelu w Kamjencu! J. R.

Dopomnjeńka na jubilejske lěto 1900.

Našich Romskich putnikow z lěta 1925 a 1933 budźe wěsće zajimać zapis putnikow z lěta 1900. Mnozy z nich su dawno na prawdźe Božej a někotři hižo we wysokej starobje. „Katolski Posoł“ je jich zapisał lěta 1901 w 12. čisle po wosadach. Z Radwořskeje wosady nikoho našli njejsmy. „Katolski Posoł“ wozjewi to:

Z prěnim wosebitym ćahom wotjědźechu z Freiburka 30. hapryla 1900: 1. Twarski mištr Bórnač z Kiela, rodźeny z Łazka, a 2. joho mandźelska Marja, 3. Ludwik Kölitz z Lipska, 4. kołodźěj (wozotwarc) Mikławš Truc z Koburka, rodźeny z Kukowa, a 5. joho mandźelska Hapla.

Z druhim wosebitym ćahom 1. meje wotjědźechu: z **Wotrowa:** 6. Marja Justec, hospoza, 7. Jakub Nowak, kubleŕ, 8. Mikławš Rjeda, hospodarski pomocnik, 9. Pětr Wrobl, hospodarski pomocnik, 10. Michał Šołta, překupc, 11. Marja Šołćic, 12. Pětr Symank, hospodarski pomocnik, a 13. Michał Łuzćanski, kubleŕ; ze **Žuric:** 14. Michał Bjarš, zahrodnik, 15. Jan Pjetaš, wumjeńkaŕ, a 16. Michał Cyž, zahrodnik; z **Khrósćic:** 17. Marja Domanic, 18. Pětr Zarjenk, hospodarski pomocnik, a 19. Hana Skalic; ze **Zejic:** 20. Jakub Domš, žiwnosćeŕ, a 21. Jakub Špitank, kubleŕ; 22. Mikławš Łuzćanski z **Pančic;** 23. Michał Jawork, wumjeńkaŕ z **Miłoćic;** 24. Michał Symank, kubleŕ ze **Smječkec;** 25. Hańža Matkec z **Worklec;** 26. Jakub Wawrik, kubleŕ z **Nuknicy;** 27. Mikławš Wowčeŕk, kubleŕ z **Pozdec;** 28. Jakub Rjebiš, hospodarski pomocnik z **Baćonja;** 29. Michał Rjenč, ratař z **Čornec;** 30. Jakub Wawrij, kubleŕ z **Njebjelčic;** 31. Jurij Haška, hospodarski pomocnik ze **Serbskich Pazlic;** 32. Pětr Matješk z **Nowoslic;** 33. Wilhelmina Krause z **Budyšina;** 34. Jan Móńk, kubleŕ z **Ćemjeric;** a 35. Pawoł Šołta, kapłan ze **Žitawy.**

W tymsamym času pućowachu z **Kulowskeje** wosady do Roma: z **Kulowa:** 36. Jan Šołta, kapłan, 37. Franc Becker, rěznik, 76 lět stary, 38. Khrystiana Iselinowa, 39. Hana Mórkec, 40. Marja Nyšporkec, 41. Jakub Nowotny, tyšeŕ, a 42. Hańža Šołćic, mjenowana Handrijec; z **Kulowca:** 43. Hana Domanic, 44. Jakub Mihan, zahrodnik, 45. Marja Pjacec, 46. Michał Pólk, kubleŕ, 47. Marja Šołćina, kubleŕka, a 48. Jakub Wawrij, kubleŕ; 49. Madlena Mrózec z **Dubrjeńka;** 50. Mikławš Bala, zahrodnik z **Delnich Sulšec;** 51. Marja Krawcowa z **Lobhošća;** 52. Michał Šołta (Miklica), kubleŕ z **Němcow;** z **Koćiny:** 53. Khata Nowakec a 54. Marja Nukowa.

Z ćahom sobustawow třećoho rjada z Wrótsławja sobu pućowachu: 55. Pětr Žur, kubleŕ z **Dubrjeńka;** z **Kulowa:** 56. Madlena Rólic, rodź. ze Sulšec, a 57. Marja Salowskec.

W oktobrje skónčnje pućowachu: z **Kulowa:** 58. Robert Krause, faraŕ, 59. Jakub Hejdan a 60. Jakub Šołta, wobsedźeŕ Klečkec młyna; 61. Madlena Hórbanec z **Pěskec;** 62. Jakub Šócka z **Hórkow;** 63. M. Kral z **Hory;** 64. Marja Nowakec z **Khrósćic;** 65. Jan Pětrka z **Budyšina;** z **Ćemjeric:** 66. Marja Mjenjec a 67. August Móńk, hospodarski pomocnik; z **Hornjeje Kiny:** 68. Handrij Guda a 69. Hańža Gudźic.

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. Při wopyće 2000 dźěłaćerjow ze swójbami pola bamža wuzběhny Pius XI, zo spytuja druhowěriwi w Italskej wužitk z nuzy dźěłaćerjow z tym sćahnyć, zo jich z katolskeje cyrkwje do swojich sektow wabja.

Duchowny je so dokładnje z katolskej statistiku zaběrał. Statne a cyrkwinske wyšnosće cyłoho swěta su jomu maćiznu poskićiłe. Je namakał, zo je na swěće 392709534 katolikow (potajkim skoro 400 milijónow). Europa sama ma tójšto přez 200 milijónow katolikow, Asiska 20½ mil., Afrika 7½ mil., Amerika 143 mil. a kupy w Ćichim oceanu přez 2 mil.

„Přewiń so a budź kruty!“ dźeše rjadnik.

„Ale hdyž wostanu slepy, što potom?“ prašeše so Franc zrudny.

„Potom namakaš tu pola nas domiznu“, rjekny rjadnik.

Skónčnje přińdźe ta rozsudna hodźina. Lěkaŕ wočini w Božim mjenje wobalku a rjekny: „Nětko chcemy hladać, što je modlitwa a lěkaŕske wumělstwo dokonjało.“

Wobalka wotpadny . . . a rjadnik modleše so ze styknjenymaj rukomaj: „Božo w njebjesach, nětko praj tutomu wbohomu tamne wulke, swjate słowo: Budź swětło!“

Franc pohlada horje a wokoło so a zawyska z radosću: „Bohu budź dźak a khwalba — — ja zasy widźu!“

„Nětko dyrbja być moje prěnje kročele k rowej mojeje lubeje maćerje“, rjekny Franc.

Franc njemóžeše so ani nahladać nad tutej Božej krasnosću, swět bu jomu wjele rjeńši hač prjedy. A hdyž bě rubiła jomu tež smjerć joho lubu mać, tak tróštowaše joho tola myslička, zo lubosć saha přez row a zo budźe junu zasywidźenjo w njebjeskim Jeruzalemje.

Tróštowany a z nowej nadźiju posylnjeny kročeše Franc z rjadnikom zasy domoj. Jako wuhladaštaj klóštrk, dźeše Franc: „Kak móžu wam tutu wulku lubosć a woporniwosć zapłaćić, kotruž sće mi wopokazali?“

Rjadnik so posmĕwkny a praji: „To sta so wšitko z lubosće k Bohu, mój syno. Wjeselu so, zo je ći přebytk w našim domje přinjesł měr a zbožo. My wšitcy mamy će rady a přejemy ći wšo dobre, hdźežkuli će powjedźe we přichodźe twój puć.“

„Najradšo bych wostał pola was a so poswjećił tutomu rjadej, kotromuž sym telko dźaka dołžny.“

„Sy nam tu wutrobnje witany, mój syno, a Bóh njech će přewodźa. Twoje přećo, so stać z měšnikom, so dopjelni.“

„O kajke zbožo!“ wyskaše Franc. „Móžu to lědoma zapřimnyć . . .“

Kaž bratraj w Khrystusu kročeštaj do klóštrka a rjadnik so joho wopraša: „Je twoja žadosć za domiznu nětko změrowana, mój syno?“

„Haj, česćowny knježe“, wotmołwi Franc. „Žadosć za domiznu je stajena, ale jenož jena žadosć je mi hišće zbyła: Być junu měšnik Knjezowy. Tuta žadosć mje hišće pali kaž swjaty woheń w mojej wutrobje.“

„Njedaj wuhasnyć tutomu wohenjej“, rjekny rjadnik přećelnje. A jako wobaj w kapałcy před wołtarjom klečeštaj, dokónči rjadnik: „Tuta wěčna žadosć za domiznu njedyrbi ženje wuhasnyć w nas, přetož je to žadosć za wěčnym žiwjenjom, za zjednoćenjom z Bohom. Bóh sam je zapołožił ju kaž swjate symješko do našeje wutroby. Tohodla je naša wutroba njeměrna, doniž njewotpočuje w tebi, o Božo!“ — — m. a.

Přechodne modlenja Božich mšow

11. njedźela po swjatkach. Zelena.

Khwalmy Božu wšohomóc a njeskónčnu smilnosć! W kóždej najkhudšej cyrkwičcy přebywa naš Zbóžnik, ćichi, poniżny, a čaka, hač joho přińdźemy prosyć w potrjebach duše a ćěła, hač přińdźemy so jomu dźakować za strowotu ćěła (rozom, rěč atd.) a wustrowjenja duše wot hrěchow, styskow a starosći. Hladajmy so, zo sebi z njepomérnosću a z njekedźbowanjom njeskazymy ćělne a dušowne strowjo! (Hrěchi přećiwo 5. a 6. zakazni a druhe.)

1) **Introitus. Přistup.** (Ps. 67, 6—7 a 36.) Bóh je w swojim swjatym twarje. Bóh wopušćenym twari dom a jatych wjedźe do zboža a posylnja swój lud. (Ps. 67, 2.) Bóh postanje, a rozpjerša so joho njepřećeljo a rozćěkaju před nim, kotřiž joho hidźa. Khwała Wótcej . . .

Gloria.

2) **Oratio. Modlitwa dnja.** Wšohomócny wěčny Božo, kiž z powodźenjom swojeje dobrotnosće přesahuješ zasłużby a žadosće pobožnych, wulij na nas swoju smilnosć spušćejo to, štož swědomjo njepokoji, a wobradźejo, wo čož prosyć sebi njewěrimy. Přez našoho K . . .

Přede wšěmi strachami ćěła a duše škituj nas, prosymy, Knježe, a na prósstwy zbóžneje a hordozneje stajneje knježny Marije, Božeje rodźićelki, swjatoho Józefa, swjateju japoštołow Pětra a Pawoła a wšěch swjatych wudźěluj nam dobroćiwje pomoc a pokoj, zo by Twoja Cyrkej wšě zadźěwki a błudy přewinywši w njekaženej swobodźe Ći służiła.

Božo, naš wućeko a naša móc, wusłyš nutrne modlitwy swojeje Cyrkwje a daj nam, dawaćelo pobožnosće, zo bychmy woprawdźe dóstali, wo čož Će dowěrnje prosymy. Přez našoho Knjeza Jězusa . . .

3) **Lectio** Epistolae beati Pauli Apostoli ad Corinthios. **Čitanjo** z lista swj. Pawoła jap. Korintskim 15, 1—10.

Japoštoł powěda, kak je joho, hrěšnika a přesćěharja Cyrkwje, Boža miłosć nahle přeměniła. Też my buchmy w swjatej křćeńcy k nowomu žiwjenju porodźeni. Móžemy pak też my nětko ze skutkami dopokazać, zo njeje w nas kaž w swjatym Pawole Boža hnada prózdna (njedźěława) była? Wěra bjez skutkow je mortwa; jenož ž i w a w ě r a zbóžnosć zawěšći.

Bratřa, dopominam was na evangelij, kotryž sym wam připowědał, kotryž sće też přijeli, w kotrymž wobstawaće, přez kotryž też budźeće zbóžni, jeli so joho dźeržiće tak, kaž sym wam předował; hewak byšće podarmo wěru byli přijeli. Přetož sym wam najprjedy podał, štož sym też dóstał: zo je Khrystus wumrěł za naše hrěchi, po Pismje (staroho zakonja), a zo bu pohrjebany a zo wot mortwych stany na třeći dźeń, po Pismje, a zo so zjewi Kefasej (Pětrej) a potom jědnaćom (japoštołam). Potom zjewi so wjacy dyžli pjećim stam bratrow hromadźe, z kotrychž su mnozy dotal hišće žiwi, někotři pak zemrěli. Potom zjewi so Jakubej (młódšomu), potom wšěm japoštołam, a najposlědnišomu ze wšěch też mi, tak njehódnomu. Přetož ja sym najmjeńši z japoštołow, kotryž njejsym hódny japoštoł rěkać, dokelž sym přesćěhał Cyrkej Božu. Z Božeje miłosće pak sym, štož sym, a hnada Boža njeje we mni prózdna była.

4) **Graduale. Stupnjowy spěw.** (Psalm 27, 7 a 1.) Na Boha so nadźiješe moja wutroba. A wón mi spomó, a znowa zakćě moje ćěło, za to z kěrlušom chcu joho khwalić. Tebi, Knježe, wołam, Božo mój, njewotmjelkń přede mnu, njewotstup wote mnje. **Alleluja**, all. (Ps. 80, 2—3.) Wyskajće Bohu, našomu pomocnikej, spěwajće Bohu Jakubowomu. Zaspěwajće pěseń z přewodom cytary. All.

5) **Evangelium. Dobre poselstwo.** Sequentia sancti Evangelii sec. Marcum. Słowa swj. sćenja po Marku 7, 31—37.

(Ćělne) wustrowjenjo hłuchoněmoho předstaja nam, kak Boža smilnosć w k ó ž d y m z n a s (duchownje) skutkuje. Po Khrystusowej přikazni je nam swjata Cyrkej w swjatej křćeńcy wuši wotewriła a jazyk rozwjazała, zo móžemy nět Bože słowo słuchać a našu wěru zjawnje wuznawać. Čłowjek bjeze zwiska z Khrystusom je hłuchi a němy před Bohom. Tón zwisk pak so roztorhnje přez čežki hrěch. W tajkim hrěše by sebi čłowjek wuši najradšo zatykał a hubje zamknył: b o j i s o B o ž o h o s ł o w a a n j e m o d l i s o. W swjatej spowědźi nam měšnik na měsće Božim wuši znowa wotewri a jazyk ze zwjazow złoho ducha rozputa. Kajke zbožo!

Wony čas wušowši Jězus z Tyriskich pomjezow přińdźe přez Sidon a krajinu Dźesaći městow ke galilejskomu morju. A přiwjedźechu k njomu hłuchoněmoho a prošachu joho, zo by jomu ruku napołožił. A wzawši joho z črjódy stronu połoži jomu swoje porsty do wušow, a dótkny so z naslinjenym porstom joho jazyka, a pohladnywši k njebju zdychny a rjekny jomu: Efeta, to je: Wotewř so! A hnydom wotewrištej so joho wuši, a joho jazyk so rozwjaza. A (Jězus) ludźom přikaza, zo bychu nikomu njepowědali. Bóle pak jim zakazowaše, wjele bóle to roznošowachu. A nimoměry so (ludźo) dźiwachu prajejcy: Derje je wšitko sčinił. Hłuchim dawa słyšenjo a němym rěčenjo.

Credo.

6) **Offertorium. Přinos.** (Psalm 29, 2—3.) Tebje sławju, Knježe, dokelž sy mje wumohł a njedał wjeselo mojim njepřećelam nade mnu. Knježe, k Tebi sym wołał, a sy mje wuhojił.

7) **Secreta. Ćicha modlitwa.** Prosymy Će, Knježe, pohladni miłosćiwje na našu służbu, zo by naš přinos był Tebi witany dar, nam pak w słabosći pomoc. Přez našoho Knjeza . . .

Wusłyš nas, Božo, naš wumožniko, a z mocu toho Sakramenta nas wobstražuj přede wšěmi njepřećelemi ćěła a duše, wobradźej hnadu nětko a zbóžnosć w přichodźe.

Daj, smilny Božo, zo by nas tón spomožny wopor z našich winow wučisćił a přede wšěmi přećiwnosćemi škitał. Přez našoho . . .

8) **Praefatio. Předhrono.** Vere dignum et justum est. Woprawdźe hódne a sprawne, zdobne a spomóžne je, zo so Tebi stajnje a wšudźe dźakujemy, Knježe swjaty, Wótče wšohomócny, wěčny Božo, kiž sy z jednorodźenym Synom a Duchom Swjatym jedyn Bóh, jedyn Knjez, nic w jednosći wosoby, ale w Trojicy jednoho byća. Přetož štož po Twojim zjewjenju wo Twojej krasnosći wěrimy, to myslimy wo Twojim Synu, to wo Swjatym Duchu bjez rozdźěla w rozeznawanju. Tak kłonimy so wuznawajcy wěrne a wěčne Bójstwo, kłonimy so wosebitosći we wosobach a jednosći w byću a jenakosći w majestosći, kotruž khwala jandźeljo a arcyjandźeljo, kherubim a serafim, kotřiž njepřestanu wšědnje wyskać z jednym hłosom prajicy: Swjaty . . .

9) **Communio. Spěw k woprawj.** (Přisłowa 3, 9—10.) Česćuj Knjeza z woporami swojoho zamoženja a z prěničkami swojich płodow, a přepjelnjene budźeja twoje bróžnje a twoje prasy budu so přeliwać z młodym winom.

10) **Postcommunio. Po woprawj.** Daj nam, prosymy, Knježe, z přijećom Twojoho Sakramenta posylnjenjo duše a ćěła začuwać, zo bychmy na woběmaj wustrowjeni cyłu poł-

nosć toho njebjeskoho srědka z radosću wužiwali. Přez našoho Knjeza . . .

Njech nas wučišći a škituje, prosymy, Knježe, podaty dar bóžskoho Sakramenta, a na zastupowanjo zbóžneje Boharodźićelki Marije ze swjatym Józefom, swjatymaj japoštołomaj Pětrom a Pawołom a wšěmi swjatymi njech nas wote wšěch skaženosći wuhoji a wot přećiwnosći wumože.

Přijawši, Knježe, dary Twojeje swjateje potajnosće prosymy Će, zo by to, štož sy nam k swojomu wopomnjeću činić přikazał, w našich słabosćach nas podpěrało. Kiž žiwy . . .

---

600 sobustawow Marijanskeje kongregacije wopyta Swjatoho Wótca. Wón napominaše, zo bychu jako dźěći maćerje Božeje wosebje wótre swědomjo měli a strach před hrěchom. Je tola swj. Marija njepřećelnica wšoho złoho.

Šwejdska kralowna Christina, dźowka Gustava Adolfa, kotryž w 30lětnej wójnje na stronje evangelskich w Němskej wojowaše, zo by sebi dźěle połnócnych němskich krajow zdźeržał, je w Pětrowej cyrkwi w Romje pokhowana. Wo njej přihotuja nětkle film (w Americy), kotryž pak ju njewěrnje předstaja. Wona běše jara wučena. Wosebje rozemješe wjele wo politicy a wojeństwje. Hižo z 18 lětami bě kralowna a wjedźeše sama swój kraj z wulkej wustojnosću. Pozdźišo wuprosy sebi wučenych muži wšěch wulkich wěrywuznaćow, zo bychu so wo wěrnosćach wěry rozrěčowali. Dwaj jezuitaj zastupowaštaj katolsku cyrkej. Dokelž kralowna spózna, zo je jeju wukładowanjo wěrnosćow wěry prawe, rozsudźi so, zo chce katolska być. Wzda so potom knježeństwa a běše w Romje žiwa.

Před 135 lětami wotwjedźe Napoleon bamža Pia VII. z Roma do Francózskeje. Samsny dźeń wisachu na wrotach Pětroweje cyrkwje plakaty, kotrež prajachu, zo je Napoleon z cyrkwje wuzamknjeny. Ale kejžor so wusmja a praji, zo tohodla hišće joho wojakam brónje z rukow njepadnu. Tola lěto 1812 jomu pokaza, zo tola brónje z wozabjenych, zmjerzłych a sprostnjenych rukow joho wojakow padachu — w Ruskej. Pius VII. pak so 1813 zasy do Roma wróći, wot wšoho ludu wyskajo witany.

Němska. W jenej němskej klinicy su přepytowali, kak ćěłozwučowanjo na žónske ćěło skutkuje. Su dopokazali, zo je za žónsku kóždy šport, kotryž je na wubědźowanjo a athletismus złoženy, jara škódny. To so husto hakle potom pokaže, hdyž je žónska so woženiła. Tajke žony maja najwjetšu ličbu ćělnje njenormalnych dźěći, kotrež k žiwjenju khmane njejsu. Wosebje w Italskej wojuja nětkle přećiwo přehnaću žónskoho ćěłozwučowanja.

Kardinal Bertram pokhwali w jenej naréči katolsku młodźinu, kotraž tak swěrnje stoji ke Khrystusej, joho cyrkwi a katolskim towarstwam.

Dźěłaćerjo w Harburgu pola Hamburga běchu Swjatoho Wótca wo japoštołske požohnowanjo prosyli. Bamž připósła jim swój wobraz z požohnowanjom.

W Bajeńskej dyrbješe w naléću zběrka za „Caritas" być. Potom so druheje zběrki dla wotstorči. Nětkle dyrbješe so hišće raz na dalše wotstorčić, dokelž su nětkle wšě zběrki zakazane.

Nowina „Völkischer Beobachter" běše pisała, zo je Wrótsławski wjednik katolskoho Caritas-zwjazka pjenjezy do wukraja słał, zo bychu je tam při propagandźe přećiwo Němskej wužili. Wěc pak ma so cyle hinak. Je so wupokazało, zo je powěsć z jeneje ćěskeje nowiny, kotraž je sama cyle wopaki informowana była. Praelat Langa we Wrótsławju je wěc wujasnił.

Na zhromadźiznje w Freiburgu měješe arcbiskop Dr. Gröber wulku réč. Wosebje wón pokaza, što měšnik za lud woznamjenja a zo je měšnik najlěpši stećan. Žadaše pak sebi za měšnikow też trěbnu česćownosć a škit.

W Oldenburgskej běchu wšelake wukazy, kotrež běchu před krótkim wudali, zasy wróćo wzali, dokelž zrozemjenjo mjez statom a cyrkwju přiběra. Wukazy wosebje katolskich duchownych a katolsku młodźinu w šulach nastupachu.

Nowina „Nordland" dowoli sebi njesłyšane ranjenja katolikow. Dyrbiš so prašeć, hač su spisaćeljo hišće strowoho rozoma. Tak redakcija tutoho časopisa samo přisłodźenja wotćišća, kotrež praja, zo su zady přeradnikow (Röhma atd.) „čorni" stali, kotřiž też nětkle hišće šćuwaja.

Minister Rust je postajił, zo maja měšćanske dźěći we lěhwach na kraju bjez dźiwanja na jich wěrywuznaćo hromadźe bydlić. Nabožinskeje wučby njezměja, tola zhromadne modlitwy rano a wječor. Kemši smědźa khodźić, jeli předaloko njeje. W lěhwach samych njesmědźa Bože służby być. Je-li do cyrkwje daloko, móža so Bože służby njedźelu w susodnych wsach na žurlach atd. wotměć.

Ministerialny direktor Buttmann zastupowaše němski stat w jednanjach z katolskej cyrkwju. Wón praji nowinarjam, zo móžetej stat a cyrkej z wuspěchom jednanjow spokojom być. Dale wupraji nadźiju, zo budźe nětko měr mjez woběmaj. Hdyž kancler biskopow, kotřiž jednanja za cyrkej wjedźechu, přija, so hižo pokaza, zo chcetej cyrkej a stat hromadźe dźěłać.

Königsbergski knježeństwowy president je katolski časopis „Ermländisches Kirchenblatt" na tři njedźele zakazał dla jenoho nastawka.

W Kamjenicy położi zastupjeŕ biskopa zakładny kamjeń k cyrkwi swj. Antonia. Budźe to třeća katolska cyrkej we Kamjenicy. Swoje wjeselo wopokazachu wěriwi wosebje też nad tym, zo bě jedyn evangelski duchowny z Kamjenic na swjatočnosć přišoł. Katolska a evangelska cyrkej matej zhromadnoho njepřećela: moderne pohanstwo. Tuž je derje, zo katolscy a evangelscy kaž bratŕa přećiwo njomu wojuja.

Bambergski arcbiskop Dr. v. Hauck woswjeći swój złoty měšniski jubilej. Kardinal Faulhaber měješe při tym předowanjo. 37 wosebitych ćahow přiwjeze wěriwych do Bamberga a kóždy měješe 1200 wosobow. K tomu přińdźechu hišće mnozy z porjadnymi ćahami.

K wopomnjeću biskopa Emanuela z Kettelera zeńdźe so w Mohuču wjele ducbownych a biskopow a tysacy wěriwych. Biskop baron Ketteler běše ze zemjanskoho domu a běše tola biskop dźěłaćeńskich swójbow a khudych. Wšo štož wobsedźeše, pjenjezy a druhe wěcy, wón khudym dari. Joho jěsć běše jednore kaž joho cyłe wobydlenjo. Joho duchownska drasta, joho knihe a skhowane nastawki z nowinow běše wšo, štož wobsedźeše.

W Limburgu měješe staatsrat Hille réč, w kotrejž praji, zo přińdźe też katolska cyrkej na rjad, hdyž budźe we evangelskej cyrkwi porjad. Wón dale praji, zo so też modernoho kulturnoho wojowanja njeboja. Po słowje też praji: „Wir wären Stümper, wenn wir für die katholische Kirche eine Extrawurst braten würden." Po prawym z cyła njewěš, što dyrbiš k tomu rjec. „S. V." pisa, zo su so tola w poslednim času runje znamjenja dorozemjenja mjez statom a katolskej cyrkwju pokazałe. Ale wěmy tola, zo mamy jako katolikojo kruće k našim biskopam stać. Wzdajmy so tohodla wosebje też wšeje kritiki na cyrkwi a jeje zastupjerjach.

Časopisy „Němskeje wěry" pisaja jara rjenje wo křesćanstwje. Tak so woprawdźe nacionalni wučerjo w časopisu „Die Sonne" hórša, zo je sebi jedyn šulski rada zwěrił žadać, zo ma w šuli swjaty křiž wisać. Woni praja: „Njejsmy na žadyn pad zwólniwi, pod znamjenjom křiža nacionalsocialistisku młodźinu kubłać." Znate je, zo je so němski kancler hnydom při nastupje wuprajił, zo je positivne křesćanstwo zakład stata. Žona pak pisa w „Nordische Stimmen": „Nacionalsocialismus a positivne křesćanstwo stej njezjednoćomnej přećiwnikaj". Wosebje so tale žona hórši, zo ma křesćanstwo mužskoho Boha a žanych žónskich, žane bohowki!! Wona je tajke z Bergmannoweje knihe wupisała. Na kajke dźiwnuške připady

přińdu tola ludźo, kotřiž wot prawoho křesćanstwa so wotkhileja!

Awstriska. Wjerch Starhemberg je postajił, zo awstriska statna młodźina duchownych dóstanje, kotrež so wosebje wo nabožne woćehnjenjo statneje młodźiny postaraja a ju „w katolskim zmysle woćahnu".

W Kapfenbergu w Steiermarku morichu z bombu młodoho kapłana Franca Eibla. Njebohi běše horliwy měšnik a so wosebje jara wo dźěłaćerjow staraše.

Duchowni w Awstriskej su młodźinu a dźěći namołwjeli, so pilnje za swoju domiznu a jeje wjednikow modlić. K tomu pisa němski organ nacionalsocialistiskeje młodźiny „Wille und Macht", zo dyrbi tola też „najbłupišomu" switać, kajke knježeŕstwo to je, za kotrež dyrbja so dźěći modlić a dorosćenych k modlenju napominać. K tomu pisa S. V., zo tamny časopis wjele wo modlitwje njewě, hewak ju njeby „srjedźnowěksku methodu" mjenował. A němske knježeŕstwo sebi tola też, a cyle z prawom, přeje, zo bychmy so za lud a knježeŕstwo modlili.

Pólska. W lisće, kotryž je Swjaty Wótc pólskim biskopam pósłał, praji wosebje, zo sylnosć ludu tči w čistosći. K spomoženju luda móže jenož Boži zakoń być. Wón móže móc a derjemćo přinjesć. Dale dźakuje so bamž biskopam, zo so derje wo młodźinu staraja.

Biskopja běchu před nješto časom pastyŕski list přećiwo wulkomu njekatolskomu zwjazkej „Legija Młodych" wudali, dokelž so tam přecy bóle swobodnomysleŕske a bjezbóžniske ideje pokazowachu. Nětko je so wulki dźěl sobustawow „Legije" přećiwo wjednikam, kotřiž za bjezbóžnistwo dźěłachu, wobroćił. Tak so pokaza, zo je wulka wjetšina nabožnje zmyslena.

Pólscy studenća putnikowachu w meji k maćeri Božej w Czenstochowje. Z Waršawy sameje přińdźe 1000 studentow. Studenća su Swjatoho Wótca prosyli, zo by jim Czenstochowsku mać Božu za škitaŕku dał. Jeli so to stanje, budźe k lětu 5. meje wulka swjatočnosć, na kotrejž budźe pólska studowaca młodźina swjatej Mariji swěru přisahać.

Ke katolskomu akcionej we Wilnje je so wosebite zjednoćeństwo přizamkło, kotrež chce z pomocu wědomosće wěrne nabožne žiwjenjo a wosebje česćowanjo swjateje Marije spěchować.

Hollandska. Liberalistiske mysle a bjezbóžnistwo zwisuja hromadźe. To pokaza so wosebje też w Hollandskej. Skoro móžeš prajić, zo budźe evangelskej cyrkwi, dokelž tak kruće zwjazana njeje z wěriwymi, jara ćežko, nabožinu pola mnohich jeje wosadnych zdźerżeć. Bjezbóžnistwo a wotpad wot cyrkwje pokazuje so wosebje w evangelskej cyrkwi, mjez tym zo katolske towarstwa młodźiny kčeja. Dokelž maja katolske mandźelstwa přecy wjacy dźěći hač druhowěriwe, so katolikojo po procentach wobydleŕstwa přisporjeja. Staršich ludźi je 31% katolskich, małych dźěći niže 11 lět pak 41%. Mjez staršimi ludźimi je hišće 44% evangelskich, 10—20lětnych pak jenož 33½%. My katolikojo so wězo njewjeselimy nad tym, zo evangelscy wěriwi so wocuzbuja swojej cyrkwi, ale wobžarujemy jara tajke pozhubjenjo křesćanstwa. Tajcy wotpadnjeni dźěn jenož zrědka ke katolskej wěrje přińdu, ale su husto zli njepřećeljo wšoho křesćanstwa.

Palästina. Dokelž zasy wjele Židow do Swjatoho kraja přićahuje, je tam nětko žiwjenjo. Tam njeznaja bjezdźěłosć a mało pjenjez tam też njeje. Z pusćiny dźěłaja dobre pola a też industrija so zasydluje. Wjele Židow, kotřiž dotal w khudobje w městach bydleše, so na kraju zasydluje. wězo je prašenjo, hač budźa woni też pilni dosć, zo přecy swoje pola z dobytkom wobdźěłaja.

Srjedźna a Južna Amerika. W Argentinskej je knježeŕstwo katolskej cyrkwi jara přećelnje zmyslene. Tak přihotuja so tam też na eucharistiski zjězd jara wjesele. Budźe to cyle wěsće krasna manifestacija za katolsku cyrkej a Najswjećiši sakrament.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1934.

Kk.: 457. z Dźěchorjec: Jan Rječka; 458.—460. ze Sernjan: Mikławš Rjenčka, Michał Śliž, Mikławš Bjeńš; 461. z Dobrošic: Pawoł Šołta; 462. z Njebjelčic: Mikławš Pječak.

Dopłaćenjo na lěto 1931. Čo. 1029.: N. N. z S.

Hłowna skhadźowanka serbskeje stud. młodźiny

11., 12. a 13. augusta

w Haslowje.

Sobotu popołdnju hłowna zhromadźizna Zwjazka łužisko-serbskoho studentstwa.

Sobotu wječor studentska zabawa.

Njedźelu popołdnju ½3 hodź. ludowa zhromadźizna z přednoškom.

Njedźelu wječor w 8 hodźinach studentsko-ludowy swjedźeń z dźiwadłom a rejemi.

Wutrobnje přeprošuje

Zwjazk łuž.-serbskoho studentstwa.

Do Božeje wole podata zemrě štwórtk w nocy měrnje, dóstawši swjate wolijowanjo, naša luba, dobra, starosćiwa mać

Madlena Heynowa

rodź. Žurec

w 84. lěće swojoho žiwjenja.

Za wšitke sobužarowanjo a modlitwy wuprajamy

wutrobny dźak a „Zapłać Bóh!"

Poručamy dušu našeje lubeje njebohčičkeje do pobožnych modlitwow wěriwych.

W Lipsku, na dnju pohrjeba, 23. 7. 1934.

Žarowacy zawostajeni.

Wróćiwši so wot rowa našeju lubeju njezapomniteju staršeju

Marje Glawšoweje,

kotruž Bóh luby Knjez po krótkej khorosći w 54. lěće žiwjenja do swojeje njebjeskeje domizny wotwoła,

a

Jurja Glawša,

kotryž swojej lubej mandźelskej, póndźelu 23. julija we Worklečanskej khorowni w 65. lěće swojeje staroby zemrěwši, sćěhowaše, dźakujemy so wšitkim za modlitwy na pustych wječorach, nošerjam, kaž też za bohate k rowu přewodźenjo z nutrnym

„Zapłać Bóh tón Knjez!"

W Róžeńce, na dnjomaj pohrjeba.

Zrudźene zawostajene dźěći.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik. — „K. P." ćišći so w 1600 exemplarach.

Redaktor: can. capit. Jurij Hejduška. — Za tute čisło zamołwity zastup. redaktor: Michał Cyž, kapłan w Budyšinje, Cyrkwine naměstno 2. — Pokładnik: Jurij Šołta, Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćernje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokoreč̆ak č̆o. 3895.

31. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **4. augusta 1934.** | **72. lětnik.**

Něšto ze žiwjenja swjatoho Bernarda.

Swjaty Bernard, kotryž běše jedyn z najwosobnišich wučerjow swjateje cyrkwje, narodźi so na hrodźe Fontaine, njedaloko Dijona w Francózskej, w lěće 1091. Joho nan Tecelin běše z ryćerskoho splaha a přečini najwjacy časa we wójnje. Bernardowa mać Aletha, dźowka Bernarda z Montebar, měješe so nimale sama wo wukubłanjo małoho Bernarda starać; wona prošeše Boha nutrnje, zo by synkej hnadu duchownoho powołanja darił. W šuli w Châtillonje dósta Bernard prěnju wučbu. Bórzy spóznachu, kak žiwy duch a kajka lubosć k samoće w Bernardźe knježi. Po někotrych lětach zemrě jomu mać. Přećeljo spytowachu wšelako, joho za bjesady a zabawy zahorić, ale podarmo. Junu dźěše k swojim bratram, kotřiž służachu we wójsku Burgundskoho wójwody. Ducy po puću dopomni so na mać a bě jomu, jako by ju wčora hišće widźał. Zastupi do kapałki, kotraž při puću stoješe, modleše so dołho a nutrnje, a spózna, zo je Bóh joho k měšnikej a k rjadownikej powołał. Hdyž bě so Bohu za to podźakował a joho prosył, zo by joho posylnił, dźěše dale k swojim bratram a přiwuznym a zdźěli jim swoje powołanjo. Po krótkim wuradźowanju přizamknychu so jomu joho bratřa a přiwuzni. Jenož joho najmłódši bratr, sotra a nan joho njesćěhowachu. Bernard bě 21 lět, hdyž ze swojimi bratrami, přiwuznymi a přećelemi — hromadźe 31 — z wótcowskoho domu ćehnješe. Jenož njerady a ze sylzojtymaj wočomaj so nan ze swojimi dźěćimi rozžohnowa, běchu tola joho nadźija za stare lěta. Najmłódšomu bratrej Bernard praji: „Hlej, wšitke naše kubła słušeja wot nětka tebi." Na to pak jomu Niward — tak wón rěkaše — wotmołwi: „Wam njebjesa a mi zemja, ně, to njejsće runje dźělili." A hdyž bě Niward starši, sćěhowaše Bernarda ze swojim nanom. Bernard wuzwoli sebi ze swojimi 30 towaršemi mały a khudy klóštr Cisteaux. Tutomu předstoješe lěta 1112, hdyž Bernard zastupi, Sćěpan Harding jako třeći abt. Tón bě jara kruty a jara kruće ze swojimi poddatymi slub khudoby wobkedźbowaše. Tohodla zastupi jara mało nowych sobustawow do klóštra. Na złu khorosć bě lěta 1111 wjele wobydlerjow we wokolinje a też klóštrskich bratrow zemrěło a klóštr bě we wulkich ćěsnosćach. — Bórzy po zastupje do klóštra spohladowachu sobubratřa ze spodźiwanjom na Bernarda, dokelž běše jara pilny a wědźeše sebje samoho wobknježić. Najbóle lubowaše samotu. We swojich spisach wuznaje, zo je w dubowych lěsach a na polach nawuknył bóle swjate pisma zrozemić, hdyžli z knihow. Joho mudrosć daloko a šěroko znajachu a mnozy přikhwatachu k njomu do klóštra a mnozy też zastupichu. Hižo lěta 1113 bu wot klóštra Cisteaux nowy klóštr Laferté założeny, lěta 1114 Pontigny, lěta 1115 Clairveaux a Morimond. Bernard běše tři lěta w rjadźe a hižo bu jako předstojićeŕ a abt klóštra Clairveaux wuzwoleny. Hdyž Bernard k biskopej přińdźe a joho prošeše, zo by joho na měšnika wuswjećił, měješe biskop z nim khorowatosće dla sobuželnosć a zdźerža joho cyłe lěto při sebi, zo by so znajmjeńša trochu wustrowił. Klóštrski porjad a dźěło drje sebi žadaštej, zo by kóždy swoje cyłe mocy napinał a z nimi Bohu służił, ale we swojim zahorjenju Bernard wjacy a wšitko lěpje činješe, hač sebi wot njoho žadachu a přez to swoje mocy přenapinaše. Lědom pak bě předstojićeŕstwo přewzał, wobkedźbowaše zasy kruty porjad, kaž sebi to regula žada, haj hišće krućišo. Joho strowosć bu bórzy zničena a wón njemóžeše wjacy wšitko tak dokonjeć, kaž to dyrbješe a kaž rad chcyše. Dyrbješe někotre předpisma rjadu spuščić a sam bydlić — tehdy wšitcy hromadźe we jenym bydlenju bydlachu. Pozdźišo skoržeše, zo je sam na tym wina, zo njemóže jako předstojićeŕ sam prěni porjad wobkedźbować, kotryž sebi wot druhich žadać dyrbješe, a zo je jenož joho přewulka krutosć na tym wina była. We wšěch ważnych wěcach přikhadźachu khudźi a bohaći z daloka a šěroka k njomu a prošachu joho wo radu a po moc. We wšěm pomhaše jomu joho wustojna zamóžnosć, druhich wo tym přeswědčić, što je prawda a prawe. Najebać wšoho česćowanja njebu hordy, ale wosta poniżny. Też biskopja k njomu přikhadźachu a mějachu so po joho rozsudźe. Bernard pomhaše wšitkim, duchownym a druhim, kotřiž so prócowachu po wěrje a w katolskim duchu žiwi być, byrnjež by sebi přez to njepřećelstwo bohatych a nahladnych přihotował. Lěta 1128 powołachu joho też na koncil w Troys. Tu wobdźěła Bernard sobu porjad tempelskoho rjadu. Też běše dobry přećel Pětra z Cluny, założerja Clumacenskoho rjadu. Pětr z Cluny kaž też Bernard běštaj idealaj klóštrskoho žiwjenja.

(Přichodnje dale.)

President Němskeje v. Hindenburg †

President Pawoł von Hindenburg je štwórtk dopołdnja w 9 hodź. w Neudeku w starobje 87 lět ćiše wudychał. Z nim je njewšědny wjednik Němskeje swojej woći začinił. Tuž bjez dźiwa, zo je cyła Němska hłuboko hnuta a ćežcy zarudźena. Hindenburg je wjacy hač junu Němsku před strašnosćemi wukhował. Kaž w zbožownych lětach, tak jej wón tež w časach poniženja služeše a jeje česć škitaše. Hindenburg běše wojak z ćełom a dušu. W swojim žiwjenju bě jednory, kruty a wěriwy křesćan.

Štwórtk dopołdnja wozjewi minister dr. Goebbels přez wšitke němske sćelaki powěsć wo joho smjerći. Dale wozjewi minister nowy zakoń, po kotrymž so zastojnstwo presidenty z kanclerstwom zwjaza. Tohodla přeńdu wšě dotalne prawa presidenty na wjednika a kanclera Němskeje Adolfa Hitlera. Tutón swojoho zastupjerja pomjenuje. Dale so wozjewi, zo změje Němska 14dnjowske žarowanjo. Zemrěty dóstanje statny pohrjeb. W městach a na wsach pokazowachu na poł šćežora sćehnjene khorhowje žarowanjo ludu wo wulkoho powšitkownje woblubowanoho wjednika. Po poručnosći wyšnosće zwonješe so wot wobeju wěrywuznaćow na zańdźenych wječorach k česći zemrětoho sławnoho rjeka Němskeje.

Dźiwajo na nowy wudaty zakoń wotmě so w zańdźenych dnjach w garnisonach přisaha němskostatneje wobory na nowoho wjednika Adolfa Hitlera.

19. augusta budźe lud dla nowoho ważnoho zakonja, kotryž zastojnstwo presidenty a kanclera zjednoćuje, słyšany.

Rozhlad w sweće.

SA.

wot 1. augusta zasy swoje służby čini a z tym zasy do zjawnosće stupi. Wona chce a dyrbi so staromu kurzej wróćić. Jednorosć, přikładne zadźerženjo we służbje a zwonka njeje, zwjazanjo z ludom a hibanjom su zasady za nju.

Dr. Ley w Lubiju.

Wjednik dźěłoweje fronty, dr. Ley, přikhwata póndźelu z Drježdźan do Lubija. Dźěłowa fronta bě so tam w sylnej ličbje zhromadźiła. 20 wosebitych ćahow wožeše ze wšěch stronow Łužicy sobustawow hromadźe. Wokoło 9 hodź. wječor dr. Ley dojědźe. Wšitke zjednoćeństwa, kiž so prjedy husto mjez sobu zwadźichu, w ćežkim wojowanju z dźěłodawarjemi stojachu, su so nětk skónčnje do zhromadneje dźěłoweje fronty zjednoćili. Tuta liči na 25 mil. sobustawow. W prawej towaršnosći chce wona dźěłaćerstwo do lěpšoho přichoda wjesć. Na kóncu tuteje manifestacije so někotre khorhowje poswjećichu.

Swjatočny pohrjeb kanclera Dollfuße.

Žarowanska swjatočnosć so před Winskej radnicu započa. Na zwonkownych skhodach stoješe joho ćěło na marach. Oficěrojo mějachu čestnu stražu. Ze wšěch cyrkwinskich wěžow so zwonješe. Zwjazkowy president Miklas Dollfußowy wuznam za awstriski stat wuzběhowaše. Wjerch Starhemberg přisahaše zemrětomu w mjenje knježerstwa swěru hač do rowa. Žarowanski ćah so potom přez Winske dróhi hibaše. Za kašćom dźěchu kanclerowi swójbni,

Njepřezběhuj so!

Powědančko ze žiwjenja.

1. Žně.

„Juchhej, posledni wóz!“ zaklinča wot wonka.

„Hana“, praji tołsty wićežny bur k swojej žonje, „bórzy tu su. Dźěło je zas na jene lěto dokonjane. Je pak tež někotru kapku potu a někotry krošik koštowało. Ale, khort wě, na Šibjeńcy njecha tola tež ničo rosć!“

„Za to pak běše w Hlinach ćim rjeńše. Bóh luby Knjez je nas zasy bohaće žohnował, za to so jomu dźakujmy!“

„Juchhej, posledni wóz“, klinčeše mjez tym z nowa, a tón króć hižo bliže.

Tu, tu zawrjeskota wóz do dwora. Rjanej brunakaj jachleštaj, hdyž nahły wujězd horje dźěše, a pomału a ćežko wobwjertny zo kopaty wóz přez dwór k bróžni.

Horjeka sedźeštej Cyrha a Hada, najmłódšej dźěśći ze žnjeńskim wěncom, kotryž měješe so nad wrotami powsnyć. Hólcy z widłami, holcy z hrabjemi dźěchu za wozom.

„Juchhej, posledni wóz!“ wyskaše cyła črjóda, a prjedy hač běštaj Cyrha a Hada hišće dele, wisaše 'žno žnjeński wěnc na swojim měsće.

„Jě“, hišće junu začahnyć a wóz stoješe na hunje.

„Nětk zasobu, wotmjetać!“ honješe njedočakliwje bur.

„Herta a Wórša pomhajtaj“, wołaše burowka z kuchiny, „móžetaj přimjetować!“

„Kuba, wupřehń konjej; Motso, budźeš z woza podawać, a ty, Bosćijo, stup na worštu“, kazaše bur Měrćin.

Kaž prajene, tak činjene.

Pětr 'žno dźeržeše prěni snop wyše so, zo jomu wowsne zorno a pluwi za šiju padachu.

Horjeka hrabaštej 'žno Herćinej krutej rucy za snopom, zo byštej jón Wórši a Wórša wotročkej přićisłoj. —

„Wótče naš, kiž ty sy w njebjesach“, zaspěwa na dobo deleka cuni hłós.

„Hólče, ćiń mi, zo dale přińdźeš“, zareji bur na hólčka, „lědma sym nohu do domu stajił, stoji 'žno tuta khudźina zasy kaž wroble, kiž su mi połojcu wowsa zežrałe.“

Ale Hana běše tež hólčeca wuhladała.

„Pój Michałko“, zawoła wona mjelčo z kuchinskich duri, hdyž 'žno chcyše so wbohi prošerk ze sylzojtymaj wóčkomaj wróćić, „maš twarohowu pomazku, njedźelu po kemšach możeš zasy přińć, a mjez tym spěwaj jene Strowa sy Marija.“

Běše złote zbožo, zo so bur w swojej nuznoće na swoju žonu dohladał njebě.

Snop za snopom lětaše horje; dołho njetraješe a wóz běše prózdny, bu z bróžnje storčeny a huno wumjećene.

„Pójće k wječeri“, wołaše žona.

cyły diplomatiski korps a bamžowski wotpósłanc nuncius Sibilia a druzy zastupjerjo. Němsku zastupowaše pryne z Erbach. Arcybiskop kardinal Dr. Innitzer ćěło drohoho njeboćičkoho kanclera při Šćěpanskej cyrkwi požohnowa. Potom so ćah na pohrjebnišćo do Hietzing hibaše. Při wotewrjenym rowje minister Dr. Schuschnigg za woborne zwjazki a Dr. Kemptner za druhe dźěłaćerske zwjazki rěčeše. Z tym so swjatočnosć skónči. Kanclerowe ćěło budźe na prostwu wudowy w nowej cyrkwi, kotraž je k česći prjedawšoho kanclera dra. Seipela natwarjena, khłódnej zemi přepodate. Swjaty Wótc je hižo dowolił, zo smě njeboh kancler Dollfuß jako lajik na stronje swojoho měšniskoho prjedownika w zastojnstwje wotpočować. R. i. p.

Nowe knježeŕstwo w Awstriskej.

Zańdźenu póndźelu je zwjazkowy president Miklas dotalnoho kultusowoho ministra Dr. Schuschnigga za kanclera pomjenował. Jomu je zdobom dowěrjene ministerstwo za krajne škitanjo, rozwučenjo a justicnu zastawu. Městokancler budźe Starhemberg, kiž ma so za policajske należnosće starać. Zwonkowne należnosće powjedźe Berger-Waldenegg. Zwjazkowy minister Fey přewozmje nutŕkowne należnosće, financy Dr. Bureš, wikowanjo a wobkhod Fritz Stockinger, socialne zarjadnistwo minister Neustädter-Stürmer. Tući su zwjazkowomu presidentej přisahu złožili. Kak dołho tutón kabinet wobstać budźe, njeje wěste, ale cyle wěste je, zo budźe kabinet předkhadny. Dla italskich demonstracijow při awstriskej mjezy je knježeŕstwo Schuschnigg hišće bóle njeswobodne hač prjedawše. Starhemberg je Mussoliniowy dowěrnik a joho domowne wobory so z italskimi pjenjezami podpjeraja. Nutŕkowne a zwonkowne šmjatańcy su tukhwilnje dosć wulke a nowe knježeŕstwo njesmě přewulke experimenty činić, hdyž chce měr a pokoj namakać a dócpěć.

Mordarjej kanclera Dollfußa

je Winski nahły sud wutoru k smjerći zasudźił a wusud je hižo wukonjany. Hłownej wobskorženej běštaj Ota Planetta a Franc Holzweber. Dollfuß je so z dwěmaj wutŕělomaj trjechił. Prěnja kulka je so niže wucha do šije dobyła. Jeje zranjenjo bě na kóždy pad smjertne. Druha kulka je so jenož přez dźěl šije dobyła a njeje mohła k smjerći dowjesć. Prěni wutŕěl je so na dalokosć 20 cm wotedał. Stož druhich zajatych nastupa, zdźěli so, zo su pósłanca Dr. Rintelena, dwórskoho radźićela policije Steinhäusera a policajskoho komisara Gotzmanna ze służby puśćili, jich mzdu so na dwě třećinje skróćili.

Južnosłowjanska

swoje mjezy kruće kontroluje. Hač dotal su na 700 awstriskich ćeknjeńcow zajěli. Woni mějachu 200 třělbow, jenu mašinsku třělbu a někotre revolvry sobu. Wšitcy su młodźi ludźo. Z tym je Južnosłowjanska jara korektnje poćahi k Awstriskej wobkhowała. Wšelake přisłodźenja dla swojoho stojnišća k Awstriskej so raznje wotpokazuja.

Wójnski minister lord Hailsham

je póndźelu we swojej rěči na smjerć awstriskoho kanclera Dollfuße spominał. Při tym praji, zo so ludźo myla, hdyž nětčiše podawki z podawkami lěta 1914 přirunaja. Tehdy je Europa do dweju lěhwow dźělena była. Po attentaće na arcywójwodu Franca Ferdinanda je lud tutej abo druhej stronje přistupił. Surowa wójna je so započała. Dźensa pak cyły civilisowany swět mordarstwo zasudźuje. Žadyn lud pak so też njeskhrobli, zjawne měnjenjo wužadać.

Z Łužicy a Serbow.

Z **Marijineje Hwězdy.** 2. august je za tudomny klóštr ważny dźeń. Z dawna sem wudźěluje so na tutym dnju w klóštrskej cyrkwi porciunkulowy wotpusk. Tutón dospołny wotpusk spožči so zwoprědka tym, kotŕiž 2. augusta, potajkim na dnju poswjećenja 1569 nad kapału swjatoho Franciska z Assisi natwarjeneje cyrkwje Madonna degli Angeli (Porciunkulowa cyrkej), sakramenty dóstachu. Přez bamža Hrjehorja XV. bu tutón wotpusk na wšitke franciskanske cyrkwje wupřestrěny. Tutón privileg dósta pozdźišo też cistercienski rjad. Tohodla přikhadźeše wjele ludu do klóštra. Wot 18 lět sem smě so nětko we wšěch farskich cyrkwjach wudźělec. Tohodla pak njeje dźěn na ważnosći za klóštr pozhubił. Štwórtk dźeržeše nowoměšnik Jan Müller z Kamjenca pod assistencu klóštrskeju duchowneju a kapłana Meyera ze Žitawy wulku Božu mšu, při kotrejž duchowne knježny třihłósnu Božu mšu wot Piela k česći maćerje Božeje spěwachu. Swjatočnosć skónči so z łaćonskim „Te Deum“. Potom prědowaše P. Alfons, kiž P. Romualda w Różeńće zastupuje, w dobrej serbšćinje wo skutkowanju swj. Franciska a wo wulkej ważnosći wotpuska za čas a wěčnosć. Po prědowanju wudźěleše nowy měšnik primicne žohnowanjo.

„Wšitkich woči čakaja na tebje, o Božo, a ty dawaš jim jědź w prawym času.“

Srjedźa za blidom na posćěni sedźeše bur, jomu napřeco joho žona. Na prawicy při nanje běchu so Cyrha a służowni hólcy, na rózku blida wotročk zesydali. Na tamnej stronje při maćeri běchu Hada a holćata a dźěławi ludźo po rjedźe.

Jědźechu kruće, kaž so słuša; přetož štóž dźěła, njech jě. A bur praji: „Jěsće, hewak mi njebudźeće dźěłać móc!“ Cyrha a Hada powědaštaj maćeri, kak wysoko běštaj horjeka sedźałoj a kak wjele snopow běchu na wozu byłe. Służowni jědźachu ćiše, mjez tym zo bur při sebi liče še, kak wjele móhłe jomu lětuše žně přinjesć a kelko snadź budźe, wšě wudawki wotličiwši, sej na bok położić móc.

Po jědźi ćisny bur tobakowu móšeń na blido: „Tak, nětk natykajće sej fajfu a jutře je kermuška.“

Jedyn po druhim wućežechu fajfu a natykachu ju z burowym zelom. Potom poručichu so najeći dźěławi ludźo hač na druhi dźeń, přetož burowe słowo běše přeprošenjo njedźelu k wobjedu.

2. Zawdawk.

Běše njedźelu rano. Słónčko swěćeše hižo jasnje z módrych njebjes, hdyž so w małej wjesnej khěžcy durje wotewrichu a z nich rychły pachoł wustupi.

Mots Jakubaš khwataše do Božoho domu k swjatym sakramentam. Njebě hišće w pjećich, a tola dyrbješe so k tomu měć, njechaše-li posledni při spowědnym stole być. Woprawdźe 20—25 starych a młodych ludźi stojachu 'žno wokoło njoho.

Wón přihotowa so pobožnje. Hdyž běše hotowy, ale hišće nic na rjedźe, wućeže swój różowc a wuspěwa jón za khude duše.

Wbohi njekatolski lud nima ničo wot wulkeje mocy, kotruž je Khrystus tón Knjez w swojej mudrosći a miłosći na zemi zawostajił, z tym, zo je swojim japoštołam a jich nastupnikam połnomóc dał, też najćežše hrěchi wodawać. Njekatolik móže drje swoje hrěchi wobželnosćić — to je wěrno, ale to je też wšo; katolik pak wě, zo je jomu ćeža joho hrěchow wot wutroby wzata, hdyž je dobru spowědź wotpołożił. K tomu wón wě, zo w spowědnym stole swěrnoho přećela namaka, před kotrymž móže swoju cyłu wutrobu wusypać, bjez toho, zo by so přerady bojeć měł; jena potrěbnosć, kotruž njekatholik spokojić njemóže.

Hdyž běše Mots z druhimi wjesnjanami k Božomu blidu pobył a swoje dźakprajenjo dokonjał, wróći so domoj.

Kak młodomu pachołej dźensa snědanjo słodźeše! Ale wón měješe hišće druhu winu so radować.

„Nano“, praji wón staromu šewcej, kiž runje z fajfu w hubje ze zahrodki přińdźe, kotruž bě přehladał, „nano,

Z **Pančic.** Zaradźenjo za maćerje wotměje so tu pjatk, 10. augusta, popołdnju w 2 hodź. w młodowni.

Z **Kamjenca.** Radostny dźeń zaświta też za našu wosadu, hdyž nowoswjećeny měšnik Jan Młynk, syn z našeje wosady, njedźelu, 29. julija k prěnjomu razej k wołtarjej přistupi, zo by swój prěni wopor Božeje mšě swjećił. Dokelž knjez farař Rjeda khorosće dla w kupjelach Altheide přebywa, wjedźeše prjedawši Kamjencski dušepastyr arcyměšnik Jakub Žur primiciantu, swojoho něhdyšoho šulerja a ministrantu, z kk. kapłanom Dr. Wänschom a diakonom Faulstichom z Fuldy do swjatočnje wudebjeneje cyrkwje. Cyrkej bě přepjelnjena z pobožnymi wěriwymi. Knjez kapł. Maier ze Žitawy měješe swjedźeńske prědowanjo wo měšnistwje, kak je měšnik wosebje dźensiši dźeń za wěriwych nuznje trěbny jako wučeŕ a pastyŕ přećiwo tak mnohim falšnym profetam. Na Božej mši, na kotrejž staršej, sotra a přećelstwo k swjatomu woprawjenju přistupichu, spěwaše cyrkwinski khór „Caecilija" swjatočnu łaćonsku missu pod wustojnym nawjedowanjom knjeza kantora Weclicha. Po kemšach so „Te Deum" wuspěwa a knjez primicianta wudźěli duchownym a wěriwym prěnje měšniske požohnowanjo. Nyšpornu pobožnosć dźeržeše tohorunja nowoměšnik z assistencu kk. diakona Faulsticha z Fuldy a minoristy Šołty z Khrósćic. Wosada běše so na tónle wurjadny, rjany swjedźeń duchownje derje přihotowała, zo před swjedźenjom na třoch wječorach prědowanja knjeza Dra. Sudbraka pilnje wopytowaše. Prědaŕ běše tři za naš čas jara palace prašenja rozrisał: Měšniska nuza, měšniske powołanjo a měšniski dorost. — Wječor w 6 hodź. zhromadźi so wosada hišće raz k rjanomu swójbnomu swjedźenjej we hosćeńcu „Lindenterasse". Tutón wječor běše bóle wosadźe poswjećeny, dokelž knjez primicianta běše wšě česćowanja za swoju wosobu wotpokazał, ale přeješe sebi nutrnje, zo by z joho primicy něšto za wosadu wuskočiło. „Caecilija" spěwaše někotre spěwy. Młodosć přednošowaše w rěčnym khórje a knjez arcyměšnik Žur wo „žiwej farskej wosadźe", to rěka wo wosadźe, kotraž zhromadźena wokoło wołtarja, so posylnjaca z hnadami swjatych sakramentow pod krutym wjednistwom fararja žiwjenjo w Khrystusu a za Khrystusa wjedźe. Knjez primiciant so z krótkimi słowami wosadźe podźakowa a ze zhromadnym kěrlušom so derje poradźeny swójbny swjedźeń skónči. — Nowoměšnik knjez Jan Młynk wukhadźa z khudeje dźěłaćeńskeje swójby. Joho nan je wjacy lět bjez dźěła a posledne lěta samo ćežcy khory był. Też knjez primicianta je so z khorosću bědźić měł a tola je měšniske powołanjo dócpěł. Tuž Boža hnada, kotruž su wosadni a starši, a to wosebje mać a syn sebi wuprosyli a z kotrejž je też knjez primiciant swěrnje sobuskutkował, je joho zbožownje wjedła a žohnowała. W prawym času su so stajnje trěbne srědki k studijam namakałe. Tuž njech je to też našim Serbam k powučenju. Nic pjenježne srědki, ale powołanjo k měšnistwu je najwažniše za studije na měšnistwo. Tute powołanjo přihotuja starši swojim dźěćom z najlěpšim křesćanskim a přikładnym wukubłanjom swojich dźěći we swójbach. Hdyž změjemy dosć swójbow, kiž změja dosć zrozemjenja za měšniski staw a změja měšnikow jako wot Boha pósłanych wjednikow zańć, potom budźemy bjez starosće, změjemy też dosć měšnikow. „Z cyłeje duše bój so Knjeza a joho měšnikow měj swjatych" (Sirach 7, 31).

— Arcyměšnistwo Kamjenc wobsahowaše pódla serbskich wosadow też Biskopicy. Poslednja wosada je so nětko po postajenju najdostojnišoho knjeza biskopa do Lubijskoho arcyměšnistwa zarjadowała. Radworska wosada pak je Kamjencskomu wokrjesej přidźělena, mjez tym zo dotal Lubijskomu słušeše. Z tym saha nětko Kamjencske arcyměšnistwo wot Kamjenca hač do Radworja.

Hólčina, młodźina, nadźija!

Zańdźenu njedźelu běše w Smochćicach zjězd katolskeje hólčiny a docyła katolskeje młodźiny. Smochćičanski dwór ze swojej wobšěrnej zahrodu so tomu jara hodźi. Pódla Budyšskeje hólčiny, kiž zjězd nawjedowaše, běchu tam też hólcy ze Šěrachowa a z Khrósćic ze swojimi prezesami. Budyšscy a Khrósćenjo nastajichu so do Smochćic pěši, Šěrachowscy přijědźechu z awtom. Wšo hromadźe naliči so na 200 młodostnych. Něšto wosebitoho měješe tuta skhadźowanka w tym, zo běchu njedźelske kemše wonka na dworje. Wołtaŕ stoješe na skhodźe před domskim. Wulka khorhoj z křižom, kiž prědku z wołtarja dele padaše, kóždoho na swjate městno kedźbnoho činješe. Klětka a harmonium njepobrachowachu. Kemše z prědowanjom měješe tachantski vikar knjez Dr. Wolff. Na kemšach so też mnozy dorosćeni z wokoliny wobdźělichu. Tak bě zjězd swjatočnje wotewrjeny. Dalši porjad so na łucy wotmě. Hólcy běchu tam na wysokich sćežorach swoje khorhowje připinyli a sylny wětr do nich mócnje zaduwaše. Wjesoły hibot běše też na z dešćom wokřewjenej zemi. Tu stojachu hólcy w rynkach a so ze swojim wjednikom zwučc-

---

sy sej překładł? Směm so wot nowoho lěta na wićežne kubło přistajić?"

„Čohodla nic", wotmołwi stary. „Sym sej z maćerju wěc přemyslił. Na kuble je rjad, byrnje so mi też bur wot někotroho časa wjac prawje njelubił."

„Juchhej", zawoła wjesoły młodźenc, „maći, sy słyšała, nowe lěto poćahnu z domu!"

„Pomału, pomału, mištr Horjenja", posměwkowaše so stary, hač do nowoho lěta je hišće dołha noha."

Mjez tym zwonješe so kemši.

Na wšěch pućach bě žiwjenjo. Žónske, holcy, młodźencowje, mužojo stupachu k Božomu domej, mjez tym zo dźěći wotrosćenych přeskakowachu, zo bychu so před šulu zhromadźiłe. Wšitcy běchu njedźelscy zhotowani; přetož wěriwy křesćan nima za přistojne na Knjezowym dnju wšědnu drastu so woblekać. Cyrkej je přepjelnjena hač do posledniho města. We ławkach a na khódbach je hłowa při hłowje. Srjedź róži, z kotrymiž je wołtaŕ wudebjeny, swěća so dołhe běłe swěcy, z kadnika wustupuja šěre mróčałki, pišćele rža z mócnym hłosom do cyrkwje, a z hubow a wutrobow tysacow pozběhuje so kěrluš: „Te žně su z Boha domoj, kiž Bóh je wobradźił".

Lud, kiž so tu modli, je zbožowny, wón wě, zo joho próca njeje podarmo, ale za njebjesa, a tu z Božoho domu njesu sej woni sylnosć a žohnowanjo za nowy tydźeń domoj. Na dźensišim dnju pak rěkaše, dźak prajić za bohate žně. Tak často běše z wjedrom złě stało; najprjedy běše dołha suchota, potom stajny dešć a naposledku bě tola hišće wšitko derje šło. Łubje a bróžnje běchu połne hač pod třěchu. Dostojny měšnik napominaše tohodla swojich wosadnych, nětk też na khudych njezabyć, nic jeno ze strachom a małomyslnosću za časnymi kubłami łojić; přetož je tola zasy jasnje wěrnosć staroho słowa widźeć: „Pytajće najprjedy kralestwo Boże, druhe so wam přiwda".

Hospoza Hana na wićežnym kuble staraše so mjez tym za to, zo bychu też pilni žnjeńcy jich dźak dóstali. Blido bě přikryte ze čistym běłym rubom, a khwatajcy přihotowaše šklički a nože, widlički a łžicy. Potom kałny z widličkami do swinjacych plecow, kiž so na wóhnju warjachu, hač njejsu hišće mjehke, kulki suny na wóhnišćo, wopta, hač poliwka njeje přeselena.

Hana běše dobra a pěkna hospoza, kiž měješe hłowu a wutrobu na prawym měsće. Běše hižo někotre lětko ze swojim Měrćinom ženjena, a dotal mjez nimaj derje šło. Dźiwny patrona běše Měrćin přecy był. Z kuntwory móžeše wjelka sčinić, — ale hdyž bě so woheń wužehlił, mjerzaše so sam na swoju nahłosć. Tak móžeše khudoho prošeŕka surowje wottřasć, hdyž jomu w njeprawym času přińdźe, potom pak da jomu zasy ćim tučnišu jałmožnu.

wachu. Tam běše so črjóda do koła zesydała a spěwaše pěsnje. Zasy druhdże běchu starši hólcy zhromadźeni a so ze swojim prezesom wo nadawkach našoho časa rozmołwjachu. Knježny a mjeńše holcy so tohorunja zabawjeć wědźachu. W 1 hodź. so k wobjedej trubješe. Hólcy běchu sej taleŕki a łžicy sobupřinjesli. A ći, kiž grat njemějachu, dóstachu jón na dworje požćeny. Dźensa njebě mać wobjed wariła, ale sotry měšniskoho seminara běchu jón přihotowałe. We wulkich sudobjach nošachu knježny jěsć na swjedźeńsku łuku. To běše za wšěch junu něšto hinaše! Słodźało je wšěm, někotři pječa njejsu dosć dóstali. To budże so w přichodże lěpje zarjadować dyrbjeć, zo sebi někotři ke škodże druhim njeběru. Popołdnju běchu hry a druhe pěkne čisła. Mjez tym z Budyšina tež starši a dalši hosćo dojědźechu a dóńdźechu. Jich wšěch na rjanej njedźeli won k młodźinje ćehnješe. A młodźina čuješe so česćena při tak wulkim wopyće. Štóž chcyše so přeńć, móžeše sej krasny park, kapału a dr. wobhladać. Wječor do šesćich sydaše hišće khofej a potom zhromadźichu so zasy wšitcy kaž dopołdnja w dworje k wječornej pobožnosći. Knjez farař Sprentzel rěčeše na skhodże před domskim stojo wo křesćanu našoho časa. Z kapałki so Najswjećiše přenjese a litanija Najswjećišeje Wutroby Jězusoweje so spěwaše. Z požohnowanjom so zjězd skónči.

Što zjězd wuči?

Naša młodźina so hiba! Wona njecha spać a drěmać. Wona so zwučuje a rjaduje swoje należnosće. Wona dże za wjednikom.

Naša młodźina mysli! Wona wě, zo je čas młodosće drohotny a ważny za cyłe žiwjenjo. Wona tohodla lubuju čistotu a prawdu. Hidźi nadutosć a prózdne wužiwanjo. Wona je do česće! A tohodla ma zańć porjad, drasćenjo atd.!

Katolska młodźina je swěrna cyrkwi! Khrystus, cyły, je jeje wjednik. Tohodla so wona zhromadźi wokoło wołtarja, tohodla wona spěwa a so modli.

Katolscy starši! Podpjerajće skutk našeje młodźiny. Starajće so sobu, zo bychu rynki katolskeje młodźiny zamknjene byłe k zbožu luda a cyrkwje!

Přisłowa.

Nichtón na swěće njeje khudši, hač bohaty slěpc.

Nichtón nješeri ptački, hdyž chce je łójić.

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. Wujednanja mjez Italskej a Vatikanom přilubichu bamžej, zo so wšelake cyrkwje w Italskej zasy wróćo dadźa. Tak da italski stat Swjatomu Stołej 3. julija cyrkej z Nazaretskim domčkom w Loreće. W mjenje Swj. Wótca přewza nuncius při swjatočnosćach prawa nad tutym hnadownym městnom, cyrkwju a druhimi twarjenjemi.

Swjaty Wótc přija dweju znateju misijonarow. Jedyn z njeju je professor při universiće w Indianje. Wón je wumělski gumi wunamakał a přepoda bamžej pjero z tuteje noweje maćizny. Też 300 kadetow amerikanskeje mariny wopyta Swjatoho Wótca. Wón jich namołwješe, zo bychu też w swojim duchownym žiwjenju tajku zmužitosć pokazali, kaž při swojej słužbje na łódźi.

Swjaty Wótc pósła Passauskomu biskopej, kotryž swój złoty měšniski jubilej swjećeše, zbožopřejacy list. W nim wukhwaluje biskopowu horliwosć při dźěle w Jězusowej winicy. Passauski biskop Sigismund Felix z Ow-Felldorf je też wosebje swjatoprajenjo Konrada Parzhamskoho spěchował.

Kaž so powě, chce bamž kardinala Pacelli-a za legata při mjezynarodnym eucharistiskim kongresu w Buenos Aires pomjenować. Je potajkim tola móžno, zo Pacelli hišće wot swojoho zastojnstwa jako statny sekretar wróćo stupi.

Němska. W Dortmundże běše wulkotna nabožna manifestacija, při kotrejž so na 60000 wěriwych wobdźěli. Arcbiskop dr. Klein-Paderbornski měješe swjedźeńske prědowanjo. Wón namołwješe k zjawnomu wuznawanju katolskeje wěry bjeze wšoho wuwzaća. Poslednje słowa „bjez wšoho wuwzaća“ su jara nuzne. Jazorja tola samo někotři „tež-katolikojo“, zo by bjez Swj. Pisma šło a zo njetrjebamy to wěrić, štož w starym zakonju stoji, to su jenož „basničkí“. Hladajće so falšnych profetow! Jich je wjacy a su bliže, hač sebi mysliće.

Knježeŕstwowy president w Hildesheimje je katolskej młodźinje wšitke zjawne skutkowanju zwonka nabožiny zakazał. Wosebje njesmě katolska młodźina zhromadnje pućować, khorhojčki měć atd.

Časopis „Katholische Korrespondenz“, kotryž pater Muckermann w Münsteru wudawa, su 24. julija na dalše zakazali.

Dalše na str. 247.

Hana znaješe słabu stronu swojoho muža a wobkhadźowaše z nim za tym. Měješe-li wón njeprawy dźeń, mjelčeše wona; też hdyž běše so hněw wupalił, njepraji wona druhdy ničo, druhdy porokowaše jomu z měrnym słowčkom.

„Měrćinje, Měrćinje“, praji wona potom, „ty sy čisće dobry človjek, ale ze swojej nahłosću načiniš nam hišće njezbožo.“

„Dundyr wě“, mórčeše wón potom do brody, „njejsym sam so wjacy znał.“

Žona měješe prawo. Mužowe wašnjo běše jara strašne. To běše so wosebje w poslednich měsacach dale jasnišo pokazało. Słyšachmy prjedy wot staroho šewca, zo so jomu Wićaz wjacy njelubješe. Też joho samsnej žonje nic. Wot poł lěta sem mjenujcy běše we wsy nowy hajnik. Tón bydleše w korčmje, a sydaše njedźelu wječor mjez burami, a přednošowaše jim swoje rozswětlene nahlady. Hdyž běše dosć mudrosće k lěpšomu dawał, zehrachu sej jedyn. Dotal běše Měrćin kóždy wječor w sedmich domach był, nětko bu w dźesaćich, a hdyž joho junu žona prošeše, zo by tola prjedy domoj přišoł, dyri z pjasću wo blido a zawoła z płomjenitym wóčkom: „Hłupe žonišćo, sy mje dołho dosć pod nohomaj měła — wěm sam, što mam činić!“ Junu přińdże wón samo pjany domoj. To njebě so hišće ženje stało. Měrćin Wićaz, kiž na swojim dworje tak kruće na porjad hladaše, kiž běše dotal hišće kóždomu nowopřistajenomu čeladnikej rjekł: „W nocy njejsu pola nas žane durje wočinjene, štóž do domu słuša, je k wječeri domoj“, — tónsamsny Měrćin přińdże w jědnaćich khabłajo a sakrujo do dwora. Žona dowjedże hewrjekacoho muža po možnosći bjez hary do łoža. Ale nazajtra běštej jeje wóčcy krawej wupłakanej. Kajki dyrbješe to hišće kónc wzać?

Nó, dźensa běše kermuška, a wona njechaše sej zrudne mysle činić.

Čeladni z dźěławymi ludźimi zesydachu so za blido. Poliwka, howjaze mjaso z krěnom a naposledku juškate pleca z tołčenymi neplemi, dwaj wulkej karanaj piwa stojachu na blidźe. Při jědźi bě wšo změrom po praktiskim prajenju: Jěs a mjelč, je burske prawo, ale njezabudź pić.“

Při wobjědźe běše zabawa pak ćim žiwiša.

„Ně“, praji stary Bosćij, „je woprawdże swój łóšt poskhać na našoho knjeza fararja, štož je dźensa rěčał; tomu mužej też jeno tak z huby běžeše, a prawo ma; što te lěćo njejsmy wuskoržili a starosć měli, a tola je wšitko prawje přišło.“

Kaž pak sym ja dźensa spěwał“, praji srěnk, „zo su wokna šćerčałe“.

„A ja sym skoro dybawy wot toho: „Tebje my Boha khwalimy!“ dźeše třećak. (Pokročowanjo.)

Přechodne modlenja Božich mšow

12. njedźela po swjatkach. Zelena.

Mało je lubosće mjez ludźimi — Bohu žel! A tola mamy kaznju hižo w starym zakonju: Lubuj bližšoho kaž sebje! „Kaž sebje“ — to njeřeka, z tej samej měru, ale z teje sameje přičiny kaž sebje samoho, sebje samu! Kaž je Bóh tebi darił ćěło a dušu a starosć wo strowosć, zbožo a žiwjenjo, tak też ty kóždomu człowjekej na swěće to wutrobnje popřawaj, wostawaj, zdźeržeć hladaj, přisporjej, hój! Jeli njejsy tak zmysleny, jeli tak njećiniš bližšomu, njelubuješ ani joho, ani Boha. Nimaš-li miłosće (lubosće) a smilnosće ze słabymi, khorymi, khudymi, błudnymi (pohanami), njewučenymi, dźěćimi a wobstarnymi, njezměje Bóh smilnosće z tobu. Křesćanska lubosć — prawa karita je najwjetši počink, dokelž je kaž lubosć Bohu dopjelnjenjo najwjetšeju kaznjow: Lubuj Boha nade wšo a bližšoho kaž sebje! Njech dopokazuja te zmyslenjo naše słowa a wosebje skutki!

1) **Introitus. Přistup.** (Ps. 69, 2—3.) Božo, kedźbuj na moje spomoženjo; Knježe, na pomoc mi přikhwataj! Njech so zahańbja a spokorja, kotřiž na moju dušu łakaju. (Ps. 69, 4.) Njech so naspjet zawróća a wohańbja, kiž sej mysla na mnje zło. Khwała Wótcej... — **Gloria.**

2) **Oratio. Modlitwa dnja.** Wšohomócny a smilny Božo, kiž ze swojej miłosću swojich wěriwych pozbudźuješ, zo bychu Ći hódnje a khwalobnje służili, daj nam, prosymy Će, zo bychmy k Twojim slubjenjam bjeze škody doběhli. Přez našoho Knjeza . . .

Přede wšěmi strachami ćěła a duše škituj nas, prosymy, Knježe, a na prósstwy zbóžneje a hordozneje stajneje knježny Marije, Božeje rodźićelki, swjatoho Józefa, swjateju japoštołow Pětra a Pawoła a wšěch swjatych wudźěluj nam dobroćiwje pomoc a pokoj, zo by Twoja Cyrkej wšě zadźěwki a błudy přewinywši w njekaženej swobodźe Ći służiła.

Božo, naš wućeko a naša móc, wusłyš nutrne modlitwy swojeje Cyrkwje a daj nam, dawaćelo pobožnosće, zo bychmy woprawdźe dóstali, wo čož Će dowěrnje prosymy. Přez našoho Knjeza Jězusa . . .

3) **Lectio** Epistolae beati Pauli Apostoli ad Corinthios. **Čitanjo** z lista swj. Pawoła jap. Korintskim 3, 4—9.

Służba staroho zakonja dźeržeše so jenož pismika; tohodla mjenuje swj. Pawoł „służbu wotsudźenja“ a „służbu smjerće“. Stary zakoń ze swojimi mnohimi přikazami a zakazami často złu požadliwosć zbudźowaše a tak lud k hrěchej a wěčnej smjerći wotsudźowaše. Nowy zakoń pak je „służba ducha“ a służba wosprawnjenja“, dokelž podawa hnadu Ducha Swjatoho, zo by sej człowjek z dobrymi činami zasłużby k wěčnomu žiwjenju hromadźić mohł. Hladajmy so tohodla jenož zwonkownoho dopjelnjenja našich přisłušnosći kaž farizejowje! Duch nas wožiwja!

Bratřa, wulku dowěru mamoj (z Timotejom — pomocnikom) přez Khrystusa k Bohu, nic, zo bychmoj samoj wot sebje jako ze sebje zamóhłoj něšto myslić, ale naju zamóžnosć je z Boha, kiž je naju kmaneju sčinił za służownikow nowoho zakonja, nic po pismiku, ale po duchu; přetož pismik (zwjeršnosće) mori, duch (Boži) wožiwja. Jeli pak bě (starozakońska) służba smjerće, z pismikami do kamjeni zaryta, tak krasna, zo izraelske dźěći Mójzesej njemóžachu pohladnyć do wobliča, dokelž so wone z krasnosću błyšćeše, kotraž bě zachodna, kak njebudźe wjele krasniša (nowozakońska) służba ducha? Přetož jeli je ta służba wotsudźenja hižo krasnosćiwa, z wjele wjetšej krasnosću přepjelnjena je służba wosprawnjenja.

4) **Graduale. Stupnjowy spěw.** (Psalm 33, 2—3.) Khwalić budu Knjeza kóždy čas, pospochi budź joho khwała w mojim horće. W Knjezu hordź so moja duša, njech to słyša pokorni a so wjesela. **Alleluja,** all. (Ps. 87, 2.) Knježe Božo, wo pomoc prošu wodnjo a wołam w nocy před Tobu.

5) **Evangelium. Dobre poselstwo.** Sequentia sancti Evangelii sec. Lucam. Słowa swj. sćenja po Lukašu 10, 23—37.

Židźa mějachu za bližšich jeno Židow. Jězus pak jich a nas w powěsći wo dobrym Samariće jasnje rozwuči, zo je nam bližši kóždy człowjek, znaty a njeznaty, přećel a njepřećel, sprawny a hrěšnik. Přetož Bóh je kóždoho człowjeka k zbóžnosći powołał, też najwjetšoho hrěšnika chce Jězus nakazać z lubosće k joho duši. Hišće mrějo modleše so za swojich dračow a katow! Tak też my njemějmy ani hidy k nikomu, nawopak — budźmy derje zmysleni ke wšitkim, pomhajmy kóždomu potřěbnomu, kažkuli możemy, z dobrym zmyslenjom, z modlitwu, słowom, jałmožnu, skutkom — to je křesćanska miłosć abo lubosć! A jelizo nam so to njemóžne zda, přewińmy sebje, swoju sebičnosć. Lubosć k bližšomu móže nas jara boleć, je pak wjele zasłužbniša.

We wonym času praješe Jězus swojim wučownikam: Zbóžnej stej woči, kotrejž widźitej, štož wy widźiće. Přetož powědam wam, zo mnozy proféći a kralowje chcychu widźeć, štož wy widźiće, a njejsu widźeli, a słyšeć, štož wy słyšiće, a njejsu słyšeli. A hlej, jedyn wučeŕ zakonja stany, spytujo joho a praji: Mištrje, što mam činić, zo bych wěčne žiwjenjo dóstał? A wón rjekny jomu: Što je w zakonju pisane? Kak tam čitaš? Wón wotmołwjejo rjekny: „Lubuj Knjeza swojoho Boha z cyłeje swojeje wutroby a ze wšěch swojich mocow, a z cyłeje swojeje mysle, a swojoho bližšoho kaž sebje samoho.“ A rjekny jomu: Prawje sy wotmołwił; čiń to, a budźeš žiwy. Wón pak chcyše sebje samoho wosprawnić a rjekny Jězusej: A štó je mój bližši? Na to wotmołwjejo rjekny pak Jězus: Jedyn człowjek dźěše z Jeruzalema do Jericha, a padźe mjez rubježnikow, kotřiž joho wurubiwši a zraniwši woteńdźechu, joho napoł morwoho wostajiwši. Sta pak so, zo měšnik po tym samym puću dźěše, a wuhladawši joho, přeńdźe nimo. Jedyn Samarita pak tam pućujo přińdźe pornjo njomu, a wuhladawši joho bu z miłosću pohnuty. A přistupiwši zawjaza jomu rany, wolij a wino na nje nalawši, a sadźi joho na swoje skoćo, dowjedźe joho do hospody a zastara joho. A nazajtra wućahnywši dwaj dźesatnikaj da jej hospodarjej a praji: Staraj so wo njoho, a štožkuli wjacy wułožiš, ja ći zapłaću, hdyž so wróću. Kotry z tychle třoch zda so tebi bližši być tomu, kotryž bě mjez rubježnikow padnył? A wón rjekny: Kotryž je smilnosć nad nim sčinił. A Jězus jomu praji: Dźi, a čiń też ty podobnje! — **Credo.**

6) **Offertorium. Přinos.** (2. kniha Mójz. 32, 11, 13, 14.) Mójzes modleše so před wobličom Knjeza swojoho Boha, a praji: „Čomu, Knježe, so hněwaš na swój lud? Změruj hněw swojeje duše; spomń na Abrahama, Izaka a Jakuba, kotrymž sy přisahał dać kraj połny mloka a mjedu.“ A Knjez naprošeny njedopušći zło na swój lud, z kotrymž bě jomu hrozył.

7) **Secreta. Ćicha modlitwa.** Pohladaj mile, prosymy, Knježe, na wopory, kotrež Ći na swjatych wołtarjach wěnujemy, zo bychu nam wodaćo wujednałe a Twoje mjeno wosławiłe. Přez našoho Knjeza . . .

Wusłyš nas, Božo, naš wumožniko, a z mocu toho Sakramenta nas wobstražuj přede wšěmi njepřećelemi ćěła a duše, wobradźej hnadu nětko a zbóžnosć w přichodźe.

Daj, smilny Božo, zo by nas tón spomožny wopor z našich winow wučisćił a přede wšěmi přećiwnosćemi škitał. Přez našoho . . .

8) **Praefatio. Předhrono.** Vere dignum et justum est. Woprawdźe hódne a sprawne, zdobne a spomóžne je, zo so Tebi stajnje a wšudźe dźakujemy, Knježe swjaty, Wótče wšohomócny, wěčny Božo, kiž sy z jednorodźenym Synom a Duchom Swjatym jedyn Bóh, jedyn Knjez, nic w jednosći wosoby, ale w Trojicy jednoho byća. Přetož štož po Twojim zjewjenju wo Twojej krasnosći wěrimy, to myslimy wo Twojim Synu, to wo Swjatym Duchu bjez rozdźěla w rozeznawanju. Tak kłonimy so wuznawajcy wěrne a wěčne Bójstwo, kłonimy so wosebitosći we wosobach a jednosći w byću a jenakosći w majestosći, kotruž khwala jandźeljo a arcyjandźeljo, kherubim a serafim, kotřiž njepřestanu wšědnje wyskać z jednym hłosom prajicy: Swjaty ...

9) **Communio. K woprawjenju.** (Ps. 103, 13 a 14—15.) Z płodami Twojoho dźěła pjelni so zemja, Knježe, zo by wudobywał khlěba ze zemje a z winom rozwjeselał wutrobu človjekej, zo by so z wolijom swěćiło jomu wobličo a khlěb wobnowjał človjekej mocy.

10) **Postcommunio. Po woprawjenju.** Njech nas wožiwi, prosymy, Knježe, swjate wobdźělenjo na tej potajnosći a nam zdobom wujedna wodaco a skryco. Přez našoho ...

Njech nas wučisći a škituje, prosymy, Knježe, podaty dar bóžskoho Sakramenta, a na zastupowanjo zbóžneje Boharodźićelki Marije ze swjatym Józefom, swjatymaj japoštołomaj Pětrom a Pawołom a wšěmi swjatymi njech nas wote wšěch skaženosći wuhoji a wot přećiwnosći wumože.

Přijawši, Knježe, dary Twojeje swjateje potajnosće prosymy Će, zo by to, štož sy nam k swojomu wopomnjeću činić přikazał, w našich słabosćach nas podpěrało. Kiž žiwy ...

Fararjej Deppischej w Osterburkenje w Freiburgskim biskopstwje su zakazali, w swojej wosadźe přebywać. Hdyž tam arcbiskop dr. Gröber swjate firmowanjo wudźěleše, bjez toho, zo by wosadny farař směł přitomny być, namołwješe arcbiskop wěriwych, zo bychu swoje začuća wobknježili.

Awstriska. Biskop Waitz wozjewi namołwjenjo na katolski lud w Tirolskej, zo by dowěru na Jězusa wobkhował. Lěpšeje a druheje pomocy hač Khrystusa njeje. Kajka nuza je tola na swěće! Wšě kraje ćerpja na bjezdźěłosći. Hdy bychu tola ludy skónčnje dopóznałe, zo je Bóh jenička pomoc! Awstriske knježeństwo je to derje zapřimnyło a ma za zakład swojoho natwarjacoho dźěła Boha a Bože kaznje.

Křesćanske dźěłaćerske zwjazki zjednoćichu so do jeneje organisacije, kotraž rěka: Zwjazk katolskich dźěłaćerjow Awstriskeje.

Južnosłowjanska. Bamžowski reskript z l. 1921 dowola, zo móže duchowny při wudźělenju swj. sakramentow, při požohnowanjach kaž tež při spěwanju swj. sćenja a epistle słowjansku rěč nałožeć. To so nětkle w Lubljanskej diecezy stawa. Wosadny farař móže postajić, kak ma so při Božich službach činić.

Hač dotal njebě mjez cyrkwju a Sokołom w Južnosłowjanskej najlěpšoho dorozemjenja. To je so nětkle polěpšiło. Dokelž je Sokoł dosahace wěstosće dał, zo njecha ničo njekřesćanske, wosebje přehnaty nacionalismus, pěstować, ale swojich sobustawow k dopjelnjenju cyrkwinskich winowatosćow pohonjeć. Na to su we wšelakich jednotach knježa duchowni wjednistwo přewzali.

Rumunska chce z katolskej cyrkwju konkordat wobzamknyć, tola so njemóže najskěrje zmužić, jón podpisać. Tohodla knježa wězo njejasnosće we wšelakich prašenjach. Sudnistwa najbóle praja, zo postajenja konkordata hišće njejsu płaćiwe. Prawosławni pak knježeństwo napominaja, zo njeby konkordat podpisało, dokelž by to krajej škodźało.

Wěriwi prawosławneje statneje cyrkwje běchu sebi wěstoho Erhana za biskopa wuzwolili. Tola cyrkwinska wyšnosć njechaše wólbu připóznać, dokelž je Erhan wšo, štož móže, sam nawuknył, tež pisanjo a čitanjo. Wón njeje scyła do šule khodźił. Tola knježeństwo chcyše Erhana tež rady za biskopa měć. Tohodla namołwješe jenu univerzitu, zo by joho na čestnoho doktora pomjenowała. Nětko dyrbješe tež cyrkwinska wyšnosć swoje „Haj" prajić, dokelž tola njemóžeše knjeza doktora wotpokazać.

Francózska. 500 frontskich wojowarjow, kotřiž su nětkole klóštrscy duchowni abo mniša, so w zhromadźiznje hóršachu, zo nimaja, byrnjež na fronće wojowali, tola jako rjadownicy hišće prawa jednoroho staćana. Na to wobroćichu so tež skoro wšitke druhe zwjazki frontskich wojowarjow na knježeństwo a žadachu, zo by rjadownikam, kiž su we wójnje na fronće wojowali, samsne prawo dało kaž druhim pohanam.

Francózski evangelski wědomostnik Pawoł Sabatier běše so w poslednich lětach wosebje ze studijemi wo swj. Francisku zaběrał. Nětko je wumrěł. Francózske nowiny pisaja, zo je swoju vilu w Straßburgu bosy-mnicham přewostajił z wuměnjenjom, zo z njeje klóštr nastanje. Kapała w nowym klóštrje je hižo hotowa.

Hollandska. Měsćanske zarjadnistwo w Amsterdamje wuda statistiku wo mandźelstwach. Z njeje je spóznać, zo je třećina wšěch mandźelstwow nabožinscy měšana. Wjacy hač połojca wšěch katolskich mandźelskich ma njekatolskoho sobumandźelskoho. Połojca dźěći z měšanych mandźelstwow je cyrkwi cyle zhubjena, dokelž wone njejsu křćene a žanej křesćanskej cyrkwi njepřisłušeja.

Katolscy lěkarjo mějachu njedawno swój zjězd. Na nim so wosebje přećiwo přehnatym nahladam theorije rasow wobroćichu. Praja, zo je duša wjacy, hač krej a zwonkowny napohlad človjeka. Dale žadachu, zo by so statnje postajiło, zo maja so wšitcy, kiž maja wotpohlad so ženić, so najprjedy přepytać dać. Tola njesmě stat wězo nikoho nuzować, nježenjeny wostać.

Katolski radio-rozsyłak poskića kóždu njedźelu misijonaram we hollandskich misijónach wosebity program.

Katolska demokratiska strona w Hollandskej žadaše sebi, zo Hollandska njeby bróniła, kaž to druhe staty činja. Katolikojo wosebje praja, zo je přećiwo Božej kazni, kaž bychu so nětkle wójny wjedli a přećiwo Jězusowej kazni lubosće. Tohodla sebi strona žadaše, zo njeby wjacy přikazane było, zo ma kóždy něšto časa pola wojakow służić.

Hollandska podawa porjadnje powěsće z misijónow a za misijóny. Nětko su so někotre rozsyłaki postajiłe, kotrež tute powěsće słyša a kotrež maja je potom zasy dale dać, zo bychu powěsće woprawdźe po cyłym swěće słyšeć byli.

Utrechtski biskop pokazuje na ważnosć jednoty katolskich towarstwow młodźiny. Tajka je nuznje třebna, jeli dyrbja z młodźiny junu wjednicy katolskoho žiwjenja wuńć a jeli dyrbi so młodźina tak woćahnyć, kaž sebi to Swjaty Wótc přeje. Wosebje zakazuje biskop, zo katolske towarstwa sami swoje skupiny młodźiny wutworja. Njech je jich zaměr cyle dobry, woni tola potom njestoja pod tymi wosebitymi wjednikami, kotrychž su biskopja katolskej młodźinje dali, a kotřiž wědźa, što je najważniše we woćehnjenju za cyrkej.

Haarlemski biskop napomina wěriwych swojeje diecezy, zo bychu tola swojich biskopow wosebje też posłuchali, hdyž jim woni přikazaja abo radźa, zo njebychu tomu abo druhomu towarstwu přisłušeli. Jeli so wěriwi po radźe

swojich biskopow nimaja, pokazaja jenož, zo njewidźa strachi, kotrež jim hroža abo kotrež hakle přińdu. Škodu maja tola potom najbóle ludźo sami a to husto wosebje na swojej duši.

Ruska. Wšě pady, w kotrychž su ruske sudnistwa w lěće 1933 wobskorženych k smjerći zasudźili, buchu hišće raz přepruhowane a su namakali, zo su połojcu njesprawnje k smjerći zasudźili. Tajke spóznaćo wšak jenož za přichod pomha, jeli so sudnistwa po nim změja. Zasudźenym lońšoho lěta wjele wjacy njepomha, dokelž dźěn wjacy žiwi njejsu. Wosebje kruće so tam wšitcy khostaja, kotřiž sebi něšto k jědźi pokradnu, a to su tola husto prawje wjele, dokelž w Ruskej wjele ludźi hłodu trada. Tak dósta jena dźěłaćerka 10 lět koncentraciskoho lěhwa, dokelž bě dwaj puntaj běrnjaceje mučki pokradnyła. Samsne khostanjo dósta bur, kotryž dwaj puntaj žita pokradny, tohorunja tři posłužowarki w jenym hosćeńcu, dokelž běchu sebi jěsć, kotrež běše zwostało, sobu domoj wzali.

Stalin so z wótrymi słowami hórši, zo so w fabrikach dosć njenadźěła a zo nadźěłane wěcy ničo hódne njejsu.

Zjednoćene Staty. Biskopja běchu knježerstwo prosyli, zo so njebychu wjacy njepřistojne filmy pokazowałe. To drje so jim přilubi, ale pak so njedźeržeše. Na to biskop w Philadelphia namołwješe, zo njeby nichtó tajke kina wopytował, w kotrychž so hišće njepřistojne filmy pokazuja. Dokelž so tutomu namołwjenju też wjele druhowěriwych přizamkny, dyrbješe so jenož w tutym biskopstwje 450 kinow zamknyć, dokelž skoro nichtó wjacy njepřińdźe. To bě wězo dobry bojkot! Mjez zhotowjerjemi filmow wudyri panika, a nadobo so na 90 % filmowych zjednoćeństwow zwjaza a slubi, zo njebudźa w přichodźe wjacy njepřistojne filmy zhotowjeć!

Amerikanska spisowaćelka žadaše na zhromadźiznje žonow jara khutnje, zo bychu žónske na něšto časa so zapowěłe, porodźeć chcyć. Tak chcedźa přećiwo swětowej nuzy protestować. Potom budźe pječa też zasy lěpje, hdyž budźe mjenje ludźi na swěće. (Tomu wězo tak njeje, skěrje nawopak.) Jenož dojednać so njemóžachu, što je nuza. Jena praji, hdyž so njemóžu najěsć, potom je to nuza, druha zasy měnješe, zo je potom złě, hdyž sebi wjacy drohi kožuch kupić njemóže! Tele žadanjo, kotrež dyrbi wšě nastawace žiwjenjo morić, ma wězo něšto cyle druhe rěkać!

W Mexiku počinaju z katolikami zasy złě zakhadźeć. Z rowow zwottorhachu křiže a mjena. Kóždy row dóstanje jenož čisło. We wšelakich městach je cyle njemóžno, Bože służby wotměwać. Duchowni su w jastwach. Štóž přećiwo tomu protestuje, toho zatřěla.

Małe kupy Sunda dóstachu nowoho biskopa. Je to Němc z Porhynskeje. Joho přikhad na kupach we Wulkim oceanu bě jara swjatočny. Cyły 10 km dołhi puć wot přistawa běchu šulske hólcy z pletwami a čestnymi wrotami wupyšili. Też wumělske lampki za wječorny procesijón běchu zhotowili. Katolski wjerch so poskići, zo chce tysacy, kotřiž na swjedźeń přińdu, pohosćić. Twarjachu tohodla wulke stany. Zamožići darichu woły, swinje a kozy k rězu a rajs. Hdyž biskop přijědźe, powitachu joho misijonarojo a wyšnosće. W biskopskej cyrkwi dósta wšelake dary. Potom bě hosćina, při kotrejž so na 5000 wosobow wobdźěli. Wšitcy dóstachu rajs a mjaso. Přez cyłu nóc běchu narodne reje. Při tym dóstachu wino, tola nichtón so njewopi. Na druhi dźeń bě swjatočna Boža mša wonka, dokelž w cyrkwi telko ruma njeje. Też pohanjo a mohamedanojo přińdźechu biskopa wopytać. Potom bě zasy hosćina za 7000 ludźi. Dokelž wšitko zjědli njeběchu, dósta biskop zbytk: 19 kozow, 10 swini, kruwu a konjej. — Na tamnych kupach wukřćichu katolscy misijonarojo loni 10000 nowokřesćanow.

Směški.

Jedyn to widźi. Jank a Mařka běštaj raz samoj doma. Tuž Jank k Mařcy dźeše: „Mać je wušła, chcemoj sebi něšto k jědźi pytać, štož by namaj słodźało!“ Mařka wotmołwi: „Hdyž to nichtó njewidźi, chcu rad sobu činić!“ „Pój sobu do wjelba“, rjekny na to Jank, „tam steja mlóčniki, z tych chcemoj smjetanu wotlizać.“ Mařka wotmołwi: „To njeńdźe, to by susod widźał, kiž zady wjelba drjewo kała.“ „Da pój sobu do kuchinje“, radźeše Jank dale, „w kuchinje steji mjedowy hornc a měd hubjenje njesłodźi.“ Mařka so zaso wobaraše: „Tam by naju susodźina widźała, kiž při woknje sedźi a nohajcy płata.“ „Tak dha pójmoj do pincy“, rěči Jank, „te tam ležace jabłuka su hódna jěść a tam je wšudźom tołsta ćma.“ “Też tam sobu njeńdu“, dźeše Mařka, „Bóh, kiž je w njebjesach, widźi wšo a hlada też do najčěmnišeje pincy.“ Jank so postróži a rjekny: „Haj, hdyž je to tak, dha radšo khłóšćić njechamoj!“

* * *

Najwažniše. Bur k haptykarjej: Słyšće, luby knježe, nětko pak mi prawje jasnje napisajće, kotre krepki su za moju žonu, a kotre za kruwu, zo na wšěm posledku tola kruwa wopačne lěkarstwo dostała njeby.

Pčołarske towarstwo „Delnjeje Šprewineje Doliny“.

Rozprawa Budyšskeje wobkedźbowarnje za julij.

Wyšina nad morjom	Čopłota Celsius Min.	Čopłota Celsius Max.	Čopłota Měsačna srjedźizna	Přeměn ważenoho kołča wot 1.—10.—20.—30. měsaca Přiběrk w gr. 1	Přiběrk w gr. 2	Přiběrk w gr. 3	Wotběrk w gr. 1	Wotběrk w gr. 2	Wotběrk w gr. 3	Hromadźe w kg	Wulět na dnjach	Nošerske dny	Z wotkel noša	Dešćowa mnohosć
210	+11	+34	+11,9	2200	2050	300	2300	2050	1050	1,400	31	2	zahrod. róže	41,9

Hłowna skhadźowanka serbskeje stud. młodźiny

njewotměje so 11., 12. a 13. augusta

ale 18., 19. a 20. augusta

w Haslowje.

Sobotu popołdnju hłowna zhromadźizna Zwjazka łužisko-serbskoho studentstwa.

Sobotu wječor studentska zabawa.

Njedźelu popołdnju 1/2 3 hodź. ludowa zhromadźizna z přednoškom.

Njedźelu wječor w 8 hodźinach studentsko-ludowy swjedźeń z dźiwadłom a rejemi.

Wutrobnje přeprošuje

Zwjazk łuž.-serbskoho studentstwa.

Procesijón do Wölmsdorfa. Rano 1/26 hodźin w Khrósćicach Boža mša, 1/27 hodźin woteńdźemy. Dalše je zhonić pola knjeza Šustera w Nowej Wjescy abo pola wjednika Jurja Šołty w Pěskecach.

Hadźicy za jězdne koła

we wulkim wubjerku.

Někotre **nowe koła** jara lunjo.

2 **trjebanej žonjacej kole**

„ **mužacej**

tunjo pola

Thomasec bratow

w Budyšinje, Kamjeńtna dróha 16.

Zjawny dźak

Jězusej w Najswj. Sakramenće, swj. Mariji, swj. Antonijej a swj. Franciskej-Xaverskomu za wusłyšanu prósstwu!

Kedźbu! Štó ma hišće jedyn **„Krajan“** z lěta **1924?**

Njech jón přinjese abo póšele do Donnerhakec knihićišćerńje, hdyž jón zapłaćeny dóstanje.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadża kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki ścelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik. — „K. P." ćišći so w 1600 exemplarach.

Redaktor: can. capit. Jurij Hejduška. — Za tute čisło zamołwity zastup. redaktor: Michał Cyž, kapłan w Budyšinje, Cyrkwine naměstno 2. — Pokładnik: Jurij Šołta, Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokoréčak čo. 3895.

32. čisło. | W Budyšinje (Bautzen), 11. augusta 1934. | 72. lětnik.

Něšto ze žiwjenja swjatoho Bernarda.

(Pokročowanjo.)

Lěta 1130 zemrě bamž Honorius II. Přećiwo joho naslědnikej, bamžej Innocencej II., pozběhny so přećiwnik z mjenom Anaklet II. a doby Rom za sebje, dokelž běchu joho přiwisowarjo bohaćiši dyžli přiwisowarjo Innocencowi. Tutón pak dźěše přez alpy do Francózskeje, zo by sebi připóznaćo dobył. W zhromadźiznje w Etampes bu, najwjacy přez Bernardowe narěče a skutkowanjo, wot wšitkich cyrkwinskich předstojićerjow jako prawy bamž připóznaty. Też Pětr z Cluny rozsudźi so za njoho, najebać, zo bě Anaklet w joho klóštrje pod nim mnich był. Runje kaž w Francózskej rozsudźichu so też w Němskej najwjacy a najmócniši biskopja za Innocenca. W Lüttichu zetka so bamž, kotrohož Bernard přecy přewodźeše, z kejžorom Lotharom II. Też tutón joho připózna a slubi jomu: z wójskom joho do Italskeje a do Roma přewodźeć. Lěta 1132 ćehnješe bamž z Bernardom a Lotharom do Roma a krónowaše 24. junija 1133 Lothara na kejžora. Lothar pak Anakleta dospołnje podtłóčić njemóžeše, dokelž Normanski kral Roger a joho přećiwnik kejžor Konrad II. napřećiwnoho bamža podpjerachu. Bernard poda so z Innocencom zasy do Lisy. Na koncilu, kotryž so tam lěta 1135 wotmě, bě Bernard, kiž najwjacy wuskutkowa. Hdyž běchu dźiwy, kotrež Bernard skutkowaše, znate, přikhadźachu khori ze wšěch stron k njomu. Dołho běše Bernard w cuzbje přebywał. Dokelž pak měješe žadosć za klóštrom, ćehnješe zasy domoj. Hdyž pak přez alpy dźěše, přińdźechu ze wšěch stron pastyrjo k njomu, zo bychu joho požohnowanjo dóstali. Ale jenož krótki čas móžeše Bernard ćiche klóštrske žiwjenjo wjesć. Bamžej Innocencej hrožeše kral Roger. Zasy ćehnješe kejžor na Bernardowu prózstwu do Italskeje, dowjedźe bamža do Roma a předoby Rogera, kotrohož potom Bernard hišće za Innocenca doby a z nim też wjele Anakletowych přiwisowarjow. 25. januara 1138 zemrě Anaklet II. Byrnjež też joho přiwisowarjo sebi w měrcu znowa Viktora IV. za bamža wuzwolili, wotrjekny so tutón na Bernardowe napominanjo 25. meje samoho lěta swojeje bamžowskeje dostojnosće. Wšudźe bu Bernard jako jandźel měra česćeny. Hdyž bě swoje dźěło dokonjał, wróći so do klóštra w Clairveaux.

Do tutoho časa słuša skóńčenjo njeměrow a zwadow, kotrež zawinowa z dźěla młody francózski kral Ludwig III. Hižo dołho bě Pětr Abelard njeměry a zwady w křesćanskich wědomosćach naškarał. Bernard dósta nadawk, tesame podtłóčić a ludźi změrować. Abelardowi přiwisowarjo wobroćichu so zwjetša přećiwo cyrkwinskej wyšnosći. Hižo často bě Bernard Abelarda samoho napominał, zo by so tola změrował, ale podarmo. Lěta 1140 powoła so zhromadźizna do Sens. Abelard tam praji, zo by rad zjawnje z Bernardom wo swojej wučbje jednał a powoła wšěch swojich přiwisowarjow a prošeše a napominaše jich, zo bychu přitomni byli a joho dobyćo potom z nim swjećili. Byrnjež by Bernard tajke rozrěčenja hidźił, njemóžeše tola ničo druhe činić, dyžli joho namjet přijeć a w zhromadźiznje zjawnje so z nim rozmołwjeć. Bernard praji jomu jenož někotre sady ze Swjatoho Pisma a prašeše so joho, hač wón tute připóznaje abo nic. Abelard njemóžeše jomu ničo wotmołwić, dokelž bě je we swojich pismach sam zaćisnył. Tuž zhromadźizna Abelarda z cyrkwje wuzamkny. Bernard wujedna so zasy z Abelardom a Pětr z Cluny wuprosy sebi wot bamža, zo bu znowa do klina cyrkwje přijaty a zo móžeše swoje posledne tři lěta pola njoho w měrje dožiwić.

W nimale samym času přińdźe Arnold z Brescie, kotryž bě w Italskej přez swoje rěče a předowanja wjele njeměrow a hary naškarał, też do Francózskeje. Bernard zdźěli wšitko bamžej a tutón Arnolda hnydom z cyrkwje wuzamkny. Też w Romje buchu přez njoho njeměry naškarane. Mjez tym zemrě 22. septembra lěta 1143 Innocenc II. Joho naslědnik Coelestin II. měješe měr, ale bórzy zemrě. Pod Luciom II. přińdźe Arnold z Brescie sam do Roma a naščuwa Romjanow, so přećiwo bamžej pozběhnyć. Rom běše tehdy město, w kotrymž jenož bamž sam knježeše, kral abo druha swětna wyšnosć tam njeběše. Bamž Lucius II. spytaše sam z wójskom Romjanow předobyć, ale bu při tym z kamjenjom ćežcy zranjeny, zo bórzy na to wumrě, lěta 1145. Za joho naslědnika wuzwolichu 15. febr. lěta 1145 Eugena III. Tutón bě pod Bernardom do klóštra Clairveaux zastupił a běše Bernardowy duchowny syn. Bernard přepoda jomu předstojićerstwo w klóštrje swjatoho

Anastasia w Romje, kotryž dźensa hišće wobstoji. Eugen III. bě prěni bamž z cistercienskoho rjadu. 30. měrca l. 1098 bu rjad wot swjatoho Roberta założeny a hižo 47 lět pozdźišo wuzwoli so prěni bamž z njoho. Romjenjo, kotřiž běchu so pod Coelestinom II. zběhnyli, běchu hišće w njeměrje a nimale we wójnje z bamžom. Eugen III. přesydli so do Viterba; hdyž pak bě Romjanow předobył, wróći so zasy do Roma a móžeše hody we wěčnym měsće w měrje swjećić. Ale bórzy dyrbješe Rom zasy wopušćić, dokelž Arnold z Brescie naškara njeměr. Eugen ćehnješe do Francózskeje a Bernard joho nanajpřećelnišo přija. Nětko na Bernarda zasy ćežke dźěło čakaše. Běše tola Bernard jenički, kotryž móžeše bamžej pomhać, dokelž bě joho sława daloko a šěroko znata a joho prózstwa pola wšěch najwjacy płaćeše. A woprawdźe doby Bernard krala Konrada III., kotryž bamžej pomoc slubi. (Přichodnje skóńčenjo.)

Rozhlad w swěće.

Swjatočny pohrjeb němskoho presidenty.

Wutoru dopołdnja wotměchu so při Tannenbergskim pomniku khowańske swjatočnosće njezapomnitoho presidenty z Hindenburga. Evangelski pólny biskop D. Dohrmann z Berlina měješe pohrjebne předowanjo. Joho rěč złoži na słowa swj. Jana (Kniha zjew.) 2, 10: „Budź swěrny hač do smjerće, tak chcu ći spožčić krónu žiwjenja.“ Njebóćički běše sebi přał, zo so při joho khowanju žana khwaloreč dźeržała njeby. Wón běše zawostajił: Poručće mje hnadźe Božej! Předař skónči podźakowawši so zemrětomu za wšu joho swěru z „Wótče našom“. Potom rěčeše němski kancler Adolf Hitler. Wón rysowaše Hindenburgowy žiwjenjoběh, kiž bě přebohaće žohnowany, joho swěru a dopjelnjenjo winowatosćow. Hišće na kóncu swojoho žiwjenja dožiwi znowanarodźenjo němskoho kraja. Nětk wotpočuje ze swojimi wojakami na sławnym bitwišću, hdźež před 20 lětami wójna howrješe. Po hnujacych wjednikowych słowach zaklinča spěw wo dobrym towaršu, němska hymna a Horst-Wesselowy spěw. Jena baterija třěleše mjez tym čestny salut. Wojacy donjesechu kašć do wulkeje wěže sławnoho pomnika. Cyły wulki swět je w tutych dnjach swoje sprawne sobužarowanjo z Němskej pokazał.

Spočatk junija bě v. Hindenburg Berlin wopušćił, zo by so na wočerstwjenjo do swojeje domizny w rańšej Pruskej podał. Na swojim kuble w Neudecku je wulki wótčinc wumrěł a njedaloko njoho nětko wotpočuje. Budź jomu ródna zemja lohka. R. i. p.

Sakske knježeŕstwo

a statne wyšnosće zhromadźichu so wutoru dopołdnja we „Wulkej zahrodźe“ w Drježdźanach, zo bychu w duchu sobu dožiwiłe khowanjo wulkoho maršala Hindenburga. Městnosć bě z čornymi khorhowjemi wudebjena. Dokoło wokoło stojachu SA.-formacije, SS., PO., HJ., wojeŕske towaŕstwa a dźěłowa służba. Też oficěrojo němskeje wobory so na swjatočnosći wobdźělichu. Po někotrych hudźbnych přednoškach słyšachu wšitcy přez radio žarowanske swjatočnosće w Tannenbergskim pomniku.

Ludowe žarowanjo

dla smjerće němskoho presidenty je postajene hač do 15. augusta. W tutym času wopomni němski lud wulkoho rjeka z wosebitej dźakownosću.

Němske kolonije w Africy

maja so Němskej zasy wróćić. Tak namjetuje jena šwejdska nowina. Potom mohło so wobstaranjo wšelakeje maćizny wjele lóžo ¡stać. Hospodaŕske žiwjenjo w němskim kraju by zwěsćene było. Na tutym žadanju je swětowy měr złożeny. Němski kancler Adolf Hitler pak je tute dny jenomu zastupjerjej jendźelskich nowin wotmołwił, zo su němske kolonije w Africy drohi luksus za Jendźelsku a zo wón njecha, zo by jich dla so krej přeliwała.

Papen jako pósłanc we Winje.

Awstriske knježeŕstwo je městokanclera v. Papen za wurjadnoho pósłanca we Winje a zdobom jako społnomócnoho ministra Němskeje přijała.

Powodźenjo w Persiskej a Khinejskej.

Woboj krajej matej pod wulkim powodźenjom ćerpjeć, při kotrymž je wjele ludźi žiwjenjo zhubiło. Mnoho domow je wulka woda zničiła a zapławiła. Wo Khinejskej so piše, zo je so tam na 100000 khěžow zničiło.

Njepřezběhuj so!

Powědańčko ze žiwjenja.

[Pokročowanjo.]

Žonjaca zabawa nastupaše druhe wěcy. Herta, to běše dźowka, měješe wosebje wo nowej fali powědać, w kajkež běše jeje přećelnica Hapla Wóndračkec dźensa była. Tak wotměnješe so rěč a wotmołwa we wjesołosći a w měrje, a wšitko po čestnosći; přetož wo tym běše wićežne kubło znate, čeladnicy běchu tam derje wobkedźbowani. Sta-li so hdy, zo so jenomu z hólcow njepřistojny žort wusuny, dha hnada jomu, je-li to bur abo burowka wusłyšeštaj, a to běše wina, zo kóždy človjek rady swojoho syna abo dźowku tam na służbu da; wone so na duši njeskazychu, kaž so to w mnohich měsćanskich domach a Bohužel też w nic mało burskich stawa.

Po wobjedźe dźěchu mužowje na zahrodu.

„Motso“, wopraša so bur młodoho pachoła, kotrohož 'žno smy při wotmjetowanju wowsa a dźensa rano w cyrkwi widźeli, „kak stoji, přićehneš ty?“

„Haj, naš nan nima ničo přećiwo tomu, ale k lětu dyrbju do wojakow.“

„Dyrbiš dha 'žno k nowomu lětu do kralowskeje suknje?“ prašeše so Měrćin.

„Ně, snano mje čisće pušća; hewak w novembru.“

„Na tak, hač do novembra służiš wěsće na wićežstwje, tu maš zawdawk.“

Při tym da jomu sležborny tolef.

„A to so nadźijam“, přistaji bur, „zo budźeš swoju winowatosć činić.“

To bě wšo — wo zadźerženju, wo wječornym začinjenju duri njebě žana rěč wjacy.

„To so też nadźijam, zo budźeće ze mnu spokojom.“

3. Šulske žiwjenjo.

Nazajtra wočakowachu na wićežstwje žadny wopyt. Maks, najstarši Měrćinowy syn, kiž běše w měsće na šuli, běše list pisał, zo tón dźeń na prózdniny domoj přińdźe. Do žnjow a na žnjach, běše pisał, njecha wón přińć, zo njeby nanej a maćeri k wobćežnosći był, hdyž mataj nuzne dźěłać, tuž běše wulke pućowanjo do cuzych krajow a wulkich horow činił; zo by doma na puću njebył, ale zo mohł maćeri a nanej dźěłać pomhać, na to so njebě dopomnił.

Póndźela přińdźe a synk też. Witanjo běše wulke. Tola mać hladaše trochu z boka na njoho, jako by jomu prawje njewěriła, hač je to woprawdźe jeje syn. Čim přećelniši pak běše nan. Dokelž pod nosom měješe studenta łastojču łopuš, na nosu wisaštej dwě škleńcy skoro jako bryle, ale bryle njeběchu. Włosy, kotrež měješe tak sčesane, zo běše přez srjedź hłowy haska, swěćachu so kaž wuwiksowana škórnja. Na rukomaj měješe hlinu-žołte rukajcy. Mać mysleše sej: pře zymu tute rukajčki njemóža być, přetož na swěće je nětkle bjez toho horco kaž w pjecy;

Njeměry w francózskej połnócnej Africy.

W Algirskej wudyrichu sobotu krawne wojowanja mjez mohamedanami a židami, dokelž je jedyn židowski wojak pjany do mošeje přišoł a mohamedanow křiwdźił. Na dróhach dóńdźe k woprawdźitej bitwje, při kotrejž so też třěleše. Hakle zawołanym wojakam so poradźi, rozhorjeny lud zasy změrować.

Njezbožo w Japanskej.

W Japanskej sta so žałostne dynamitowe rozbuchnjenjo. Městno njezboża bě jena milinarnja. Při tym přińdźe 34 ludźi wo žiwjenjo. Dynamit je so wulkeje horcoty dla sam zapalił. — W Mandźurskej rozbuchny municija a žadaše sebi 22 smjertnych woporow.

Z Łužicy a Serbow.

Z **Budyšina.** Dla ludowoho žarowanja njemóžeše so hermank zašłu njedźelu wotměć. Překupcy běchu swoje twory zdźěła hižo přiwozyli. Dyrbjachu pak wšitko zasy zwottorhać abo wotwjesć. Sobotu a njedźelu wšak potom dešćowaše, štož dźěn so krajej a wsam lubješe, ale zasy hermankarjam prawje było njeby. Hermank je wo dwě njedźeli wotstorčeny a nadźijomnje potom na rjane wjedro „padnje".

— W našim měsće nětkle na wjacorych stronach wentoki twarja. Při tym dyrbja kamjeń roztřěleć, kaž při Bohatej wěži. Rano zbudźa měšćanow mócne wutřěle. Też na Kamjeńtnej drózy při serbskej cyrkwi su dyrbjeli do zemje třěleć. Su tam też kosće wuryli. Kaž je znate, běše tam prjedy kěrchow.

Ze **Zdźěrje.** Našu hewak tak ćichu a měrnu wjesku je potrjechiło pónd'zelu wječor krótko do 9 hodź. ćežke wohnjowe njezbožo. Wjesnjenjo běchu so hižo nimale wšitcy k měru podali, jako jich wubudźi hołk a hara zasy ze spanja. Z bróžnje ratarja Jakuba Kubaša sapachu płomjenja. Wulka swětlina běše při ćmowej nocy daloko a šěroko widźeć. Najprěnši khwatachu wjesnjenjo na pomoc a telefonowachu hnydom po wohnjowu woboru do Brěmjenja, kiž tu za krótke wokomiki bě. Pomoc pak přińdźe hižo přepozdźe. Bróžnja so hižo paleše a płomjenja zničichu w njej wšitku słomu lětušich žnjow a něhdźe 30 centnarjow womłóćeneje rožki. Też dwaj běhakaj so spalištej. Wulki strach hrožeše wosebje domskomu, dokelž duješe wětr z dołhoho wječora. Po zapřimnjenju wohnjowych woborow pak bě najwjetši strach bórzy wotwobroćeny. Njezbožo potrjechi wobsedźerja ćim bóle, dokelž nima ničo zawěšćene. Tu budźe dyrbjeć zapřimnyć křesćanska miłosć a pomhać potrjechenomu z małymi darami přez čas najwjetšeje nuzy. Nic jenož wjesnjenjo, ale też druzy z bližšeje a z dalšeje wokoliny budźa pomhać dyrbjeć. To njedyrbjało tak ćežko padnyć, wšak nichtó njewě, hdy joho podobne abo hišće ćežše njezbožo potrjechi. Ze sykawow běchu přikhwatałe Brěmjenjanska (1. myto), Kupojanska (2. myto) a motorska sykawa z Dubrawy, kotraž bě prěni raz wujěła a dóstanje po płaćacych prawidłach wosebite myto za motorske sykawy. Jako štwórta zapřimny hišće zwjazkowa sykawa z Klukša.

Z **Ralbic.** Na swojej měsačnej zhromadźiznje, kiž so zańdźenu njedźelu w Smjerdźacej wotmě, spominachu naši „Bjesadźenjo" na swojoho zemrětoho sobustawa Jurja Glawša z Róžanta. Po ćichim Wótče našu wopominaše so dale žiwjenjo a smjerć wulkich drohich zemrětych: presidenty v. Hindenburga, praelata Müllera ze Šěrachowa a druhich. Dale poda knjez předsyda přehlad najwažnišich podawkow w katolskim swěće, předewšěm w našej domiznje. Potom poréča zapisowar z krótka, čohodla dyrbimy być połni wěry, połni wěrnosće a połni zmužitosće. 1. Pohanstwo rosće a wšudźe šeri. Prawa wěra pak je Boži dar, kotryž dyrbiš strachej wukhować. 2. Wěrnosć so dźensa podrywa tak husto! 3. A bjez zmužitosće dźensa žane křesćanstwo! Wot „Bjesadźenjow" samych staji so rozomny a khwalobny namjet, kiž budźe so bórzy do skutka stajić: Załožimy japoštołske modlenjo za muži (Gebetsapostolat). — Přichodnje zeńdźemy so w Sernjanach.

Z **Worklec.** W Malteskim wustawje přebywachu někotre njedźele hólčata z Berlina. Hólcy su tu přez Huskowskoho hrabju, kiž wustawej předstoji, sem na prózdniny přišli. Swoje bydlenjo mějachu na starej zahrodowni. Za ćělne lěpše starachu so miłosćiwe sotry najlěpje. Naš kraj a lud běše jim něšto cyle nowe. Wšědnje přińdźechu ze swojim wjednikom na Božu mšu do kapałki. Wodnjo mějachu wuléty do Róžanta, Khrósćic, Hórkow atd. abo khodźachu so kupać. Wječor zhromandźichu so zasy w kapałcy k wječornym paćerjam. 3 njedźele so hólcam překhětře minychu. Hólcy su dobry zaćišć zawostajiłe. — Też druhdźe w Serbach su dźěći na prózdninach. Jězus je prajił: Štóž jene z tutych móličkich přijima, tón mje přijima.

---

dyrbja pře kuntwory być. Wysoki běły papjerjany khornaŕ njeda jomu so z hłowu pokhilić. Na nohomaj běše škórničcy wobuty, kotrejž njeměješej pjeńčkow, za to pak prědku ćim wjetši kónc kaž wolacy roh a póduši běštej přeteptanej. Kholowy běchu wosebje wokoło koleń ćeńke kaž pišćałcy, deleka wokoło pak šěroke lapate. Mać mysleše sej: Hólče, hdy by wjedźał, kak wohidny sy, njeby so tajkile trojił. Tola mysleše sej wona dale: Štó wě, tajke woni na swojich šulach maja; hač nimaju přikaznju tajcy khodźić; wšak změju tola potom syna knjeza, hdyž budźe wustudować, a potom budźe směć zasy khodźić, kajkiž budźe chcyć.

„Witaj domoj, Makso, witaj domoj!" praješej nan a mać, a mać přistaji hišće: „Posydń so nětko za blido, zwarju hornčk khofeja, zo by so trochu posylnił, potom budźeš namaj powědać, kak je so ći šło."

Khofej přinjesewši rjekny mać: „Njewěm kajki je so mi radźił, sym wariła tak dobry hač móžach." Maks wopta a praji: „Haj khofej je, ale cyle tak dobry, kaž w měsće warja, tola njeje."

Mać sej mysleše: Makso, tebje su w měsće šwarnje khłóšćoho nawučili. Što jeno budu jomu k wobjedu a k wječeri warić? Z ničim druhim, hač z mjasom drje so njetrjebam na blido pokazać, hdyž tón khofej prawy njebě. Haj, haj, wěrne je stare přisłowo: Kisy kał Bóh tón Knjez je buram dał, z mjasom do města jich hnał.

Hdyž běštaj pozdźišo samoj, rjekny Měrćin k swojej žonje: „Zwar nam swójbnym kus něšto druhe k wobjedu. Maksej so njebudźe chcyć za čeledźace blido sydać, ja bych też rady při nim był. Bjez toho njezmějemy wšitcy za jenym blidom ruma." Hana wiješe k tomu z hłowu, „Što budźe čeledź rjec, prjedy smy přecy hromadźe a samsne jědli, a nětk na dobo tajke něšto nowe. Ja z dźěćimi z najmjeńša njecham hinaše a druhe jěść, hač čeledź ma. Chcetaj-li wój z Maksom, dha je mi prawje, našu wšědnu jědź mi njewopta." „Mojedla dha čiń tak", wotmołwi Měrćin.

Po wobjedźe dźěše Maks horje do swojeje jstwy a nan sobu. To sebi Měrćin hač dotal hišće ženje dowolił njebě, zo by wón domach wostał, hdyž cyła čeledź wonka na polach dźěłaše. Tola tón króć so skoro hinak njehodźeše; přetož dźens popołdnju běše na wićežstwje wulka bjesada. Też hajńk běše k tomu skazany. Horjeka do najstwy běchu wšě te najrjeńše wěcy w cyłym domje znošene, a tuta z tym za Maksowu jstwu přetworjena. Tu měješe so nětko też swjatočne witanjo stać. Hajńk wjedźeše při tym wulke słowo; Maks jomu přihłosowaše. Stary Měrćin běše wšón spodźiwny nad hajńkowej a Maksowej wědomosću.

Mjez druhim činješe hajńk Měrćina na to kedźbnoho, zo tola tale jstwa njeje za knjeza Maksa jara přistojna, zo pak by so z njeje z lohkim jara rjana jstwa po měšćanskim wašnjutwarić wu hodźała, hdy by so něšto na to ważiło. „Na mni njedyrbi ležeć", měnješe Měrćin, „prawo maće, čohodla njedyrbjeli my na wićežstwje jstwu njeměć,

Domkhowanka 1934.

Lětuša domkhowanka je někotrohožkuli hospodarja zarudźiła. Žně běchu pornjo druhim lětam snadne. Bróžnje njejsu kaž hewak z worštami napjelnjene. Kop a zorna budże tak mjenje. Dołho trajaca suchota je žně też na najlěpšich polach wosłabiła. Mnohi ratař přiruna lětuše lěto z druhimi tohorunja snadnymi a dyrbi spóznać, zo hišće tak khuduške žně domkhował njeje. Stari hospodarjo dyrbja sej rjec, zo su lětsa najhubjeńše žně swojoho cyłoho hospodarjenja domkhowali. Při tajkich khutnych wšak zrudźacych wopominanjach dźeja nam mysle wróco do dnjow spočatka swětoweje wójny 1914. Też tehdy mějachmy žnjowy čas. Pola a hona so bělachu. Z Boha rjane žně lěto lubješe. Tu so nadobo powěsć roznjese, zo je wójna. Nanojo, mužojo, khwatachu k brónjam. Konje so na bitwišćo wotwjedźechu. A doma wostachu maćerje, žony, starcy, dźěći a — žně běchu hišće z wulkoho dźěla wonka a čakachu na pilne rucy. To běše khutny, haj ćežki čas. Žně wopuščić je ćežko, też hdyž wótčina wola. A lětsa je bura a ratarja bolało, hdyž dźeń jako dźeń widźeše, zo je dale mjenje. Hewak su hona bliže k žnjam połniše, lětsa běchu khudše.

Je pak prawje, při tutym hubjeństwje stejo wostać? Je pak prawje, žałosćić a mórkotać? Što činješe Job, hdyž dźěći, stadło a zamoženjo zhubi? Wón Boha khwaleše. „Bóh je dał, Bóh je wzał; joho mjeno budź khwalene!“ Ty maš hišće dźěći, skót a khlěb. Njemórkotaj pak, hdyž ći Bóh wšo dał njeje. Njemórkotaj, hdyž je ći mjenje přidźělił hač druhe lěta. Bóh wě, čohodla je tak činił. Na spočatku wójny modlachu so domjacy po wječorach wonka na zelenym dornje při swjatym křižu. Modlachu so wo wotwobroćenjo wójnskich strachow, wo dobyćo a zbožowne wróćenjo wojakow. Tak mnohi wšak njepřińdźe wjacy domoj. „Boža wola so stań!“

Też lětsa běchu kříže w našich wsach wobdate wot modlerjow a modlerkow. „Prošmy, zo by nam Bóh spomožny dešćik pósłał!“ „Wo čož mojoho Wótca w mojim mjenje prosyće, wón wam da!“ Tak njepřesta próstwa wo dešć. „Wy dyrbiće so wutrajnje modlić!“ Dźensa wěmy, zo je Bóh luby Knjez dołho přihladował, dołho nas čakać dał. Wšě naše přeća njewidźimy dopjelnjene. Tola jene wěmy, njech by nas też hišće dlěje čakać dał, swěru k njomu złamali njebychmy, też potom nic, hdyž bychmy z Jobom prajić dyrbjeli: Kaž je dał, tak je wzał tón Knjez! My wěmy, zo smy tu na zemi nuknicarjo a byrnjež też najwjacy wudokonjeli tu na zemi, bychmy dyrbjeli rjec, smy njewušni wotročcy. Naš dźakny kěrluš na lětušej domkhowancy njech rěka: Štož čini Bóh, wšo dobre je!

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. Na swjedźenju romskich martrarjow wotmě so w vatikanskim měsće wulki procesijón, kotryž kardinal Laurenti nawjedowaše. Při procesijónje wobdźěli so też cyłe bamžowske wójsko.

W němskej cyrkwi Del Anima běše swjatočny requiem za awstriskoho zwjazkowoho kanclera Dollfußa. Na nim wobdźělichu so też zastupjerjo bamža a wšěch wukrajnych mocow. Na to přija bamž sobustawy awstriskeje katolskeje hólčiny, kotruž je Mussolini do Italskeje přeprosył.

Prelat Testa, bamžowski legat za Saarski kraj, wopušći město Saarbrücken. Při wotkhadże so joho nowinar prašeše, što sebi wo wobstojnosćach Saarskeje mysli. Na to jomu legat wotmołwi, zo drje je wón bamžowe wóčko, nic pak joho ert, a njepraji ničo.

Mussolini je bamžej wosobinscy 20000 lirow za nowu cyrkej k dopomnjeću na Swjate lěto 1933/34 darił.

Srjedu, 1. augusta, wotjědże Swjaty Wótc k prěnjomu razej na dlěši čas na swój hród Castell Gandolfo. Swoje zastojnske dźěła też w prózdninach dale zastawa. Kardinal Pacelli přijědże kóžde dopołdnjo z awtom k Swj. Wótcej, zo by jomu wo wšěm rozprawu podał.

Němska. Katolscy dźěłaćerjo su za row njeboh biskopa Kettelera, kotryž drje ze zemjanskeje swójby wukhadźeše, ale běše tola wulki přećel khudych a jim wšo da, štož měješe, wulki swěčnik darili. Na joho rowje ma so stajnje swěca swěćić. Woheń k zaswěćenju swěčnika wzachu ze železoweje pjecy (Hochofen) w Hambornje. Potom dowjezechu woheń do Münstera, hdźež bu žohnowany, a nětko jón 1000 dźěłaćeri we wosebitym putniskim ćahu do Mohuča k rowej biskopa Kettelera dowjezy, hdźež bu z nim swěčnik zaswěćeny.

Při khowanju němskoho presidenty Hindenburga měješe evangelski pólny biskop naréč, w kotrejž wuzběhny, hak je zemréty był muž wěry, kak je přecy dał Bohu česć. Za njoho njeběše Khrystusowy swjaty kříž jenož hołe znamjo.

---

kiž móže so z měsćanskimi runać; wšak k tomu mamy. Štož móža měsćanscy prošerjo, to my też možemy, njejsym ja kral na swojim kuble?“ Na to hajńk: „Potom njetrjebaće so wjacy hańbować kóždoho też najwosobnišoho knjeza we swojim domje powitać.“ Też Maks pomhaše: „Što móže to wjele płaćić tajku jstwičku wuhotować, štož móže to wučinić, to nam na mjezach narosće. Nimo toho dźěn z tym ničo njeje zhubjene. Ale wostanje to přecy a za wšě časy rjane.“

„Kaž prajene, tak budże činjene“, skónči Měrćin. „Naši wjesni burja dyrbja so dźiwać, kajke změjemy na wićežstwje wobydlenjo. Ale štó nam tu wěc wobstara? Naša do toho ničo njerozemi a ja też nic.“ Zasy wjedźeše hajńk mudru radu: „Ja wěm što, sobotu pojědże moja žona do města, knjez Maks móže so sobu wjesć, a potom móžetaj tam nakupić, štož chcetaj. Nimo toho ma tapecěrař něšto mało pola mje porjedźić, a je mi slubił, zo za jutřišim ke mni přińdźe, chceće-li, pósćelu joho sobu k wam.“ „Tole by było, derje, tak wostanje při tym,“ dźe Měrćin; „jenož njelutujtaj pjenjezy, zo mi ničo hubjene do domu njepřinjesetaj; tunja kup, droha kup.“

Někotre dny so minychu a jstwička bě hač nanajrjeńšo wudebjena, nowe tapety, nowe meble, wšo wobarbjene a wumolowane, wosobne gardiny. Wšo móžeše być, wšak płaćeše jstwička někotre sćička.

Tak rjane běše wšo, zo so mać do jstwy stupić boješe. Ćim bóle pak lubješe so tu Maksej, hajńkej a Měrćinej. A za tych dźěn wona běše. Haj, tym so wjacy z njeje njechaše, skoro kóžde popołdnjo bě tu přaza. Maks a hajńk přiwjedźeštaj pak tón pak tamny žadny wopyt.

„Ale što jim předstajić?“ łamaše sej Měrćin hłowu. „Nano“, pomhaše jomu syn z nuzy, „kupće takle sudk wina, chcemy jón na bleški wotćahnyć, a hdyž hosćom kruch swinjacoho pleca abo zymneje pječenje k tomu daće, dha je to dobre, hdyž ničo druhe njeje, to je też w kóždym času hotowe, njech štó přińdźe hdyž chce. A hdyž by tu we kućiku tyska cigarow stała, dha bychmy so přecy pokazać móhli.“ „To je wo spytanjo“, znapřećiwi nan, „sud wina njemóže konja płaćić a tyska cigarow nic kruwjacu kožu.“

Maćeri so te nowe hospodarstwo jara njelubješe, ale što sej chcyše? Hajńka njemóžeše wjacy widźeć; a njemóžeše dočakać, zo by Maks zasy na swoju šulu šoł. Tola Maksej lubješe so doma lěpje hač na šulach, njeměješe tam bjez toho wjele dobroho wočakować, dokelž wučerjo njeběchu z nim spokojom.

Junu rjekny k nanej: „Nano, ja měnju, zo sym nětko dosć studował, kak by było, hdy bych nětko doma wostał a tebi dźěłać pomhał, ty też njebudźeš wjacy młódši, bychmoj mohłoj hromadże hospodarić, bychmoj sej pomhałoj.“ Nad tajkej rěču so nan wězo khětro stróži. To jomu njechaše do hłowy; běše tola swojoho syna knjeza měć chcył a nětk měješe — skaženoho studentu. Ale što činić? Joho přećiwo joho woli zasy na šulu słać, to njemóžeše ničo pomhać, njeby tola ničo z njoho było. Tuž na posledku

Joho wěra do Boha a Khrystusa bě njepowalna. Dale praji evangelski biskop: „Mali mužojo trjebaja jenož małoho Boha abo docyła žanoho, wulcy pak trjebaja wulkoho Boha.“ To rěka, štóž njeje žiwy po wulkich kaznjach Božich, štóž też w maličkim swoju winowatosć swěrnje njedopjelni, tón wězo radšo prěje Boha abo sebi joho mysli tajkoho, kaž joho trjebaja. Štóž pak je w małym swěrny, tón njeboji so też wulkoho Boha, kiž njeje jenož sprawny, ale też hnadny. — K smjerći němskoho presidenty su mnozy katolscy biskopja swojim wěriwym krótke pastyńske listy podali, w kotrychž zemrětoho sławja jako muža, kiž je był dobry křesćan a je swoje winowatosće wšudźe a přecy swěrnje dopjelnił.

Swjaty Wótc a kardinal Pacelli staj zastupjerjam Němskeje swoje sobužarowanjo při smjerći presidenty Hindenburga wuprajiłoj.

W Berlinje běše swjatočny requiem za awstriskoho kanclera Dollfußa. Wotwjazanjo při marach měješe nuncius Orsenigo. Na kemšach wobdźěli so cyła awstriska kolonija. Też zastupjerjo němskoho stata běchu přitomni.

Pater Jurij, prjedawši sakski kronprync, pisa w „S. V.“ wo njeboh prelatu Mülleru, domjacym duchownym prjedawšoho sakskoho krala Bjedricha Augusta. Sławi joho jako wopornoho a pobožnoho duchownoho. Z nastawka je dopóznać lubosć, w kotrejž běchu wšitke sobustawy kralowskoho domu ze zemrětym zwjazani.

Saarska katolska młodźina měješe w Saarbrückenje zjězd, na kotrymž so přez 50000 sobustawow wobdźěli. Biskop dr. Bornewasser namołwješe w swojim prědowanju wšěch k swěrje ke katolskej cyrkwi. Swjatomu Wótcej a němskomu presidentej Hindenburgej, kotryž běše tehdom hišće žiwy, pósłachu telegramaj.

40 katolskich holcow, 13—14 lět starych, přijědźe do jenoho městačka połnócneje Němskeje na prózdniny. Jich jara přećelnje přijachu, tola holcy hnydom spóznachu, zo su mjez druhowěriwymi. Prašachu so tohodla za katolskim duchownym. Tutón pak bydleše w khětro zdalenym měsće. Tuž sydnychu so holcy na swoje kofry a prajachu, zo prjedy swoje wěcy won njeskładu, doniž so jim njepřilubi, zo budźeja tam swoje nabožne winowatosće dopjelnić směć. Tuž pósłachu po katolskoho duchownoho, kiž po dołhej jězbje k nim přišedši slubi, zo kóždu njedźelu k nim přińdźe Božu mšu swjećić. Tak so holcy změrowachu. Njeje to rjekowstwo? A to běchu šulske holcy!

Českosłowakska. Biskopja su pola ministerstwa žadali, zo njebychu so na wyššich šulach hólcy a holcy wjacy zhromadnje kupać směle. Też w samsnej hospodźe njesměše na šulskich wulětach přenocować. Liberalne nowiny wězo přećiwo tajkej kročeli, kotruž ma kóždy přistojny človjek za dobru a rozomnu, protestuja.

Arcbiskop dr. Prečan połoži w Morawskej Ostrawje swjatočnje zakładny kamjeń za wustaw Salesijanow swjatoho Don Boska. Nowy wustaw změje cyrkej, klóštr, bydlenja za wučomcow a šulske twarjenja.

Pjeć lět wobstoji w Českosłowakskej Legio Angelika. Ma wokoło 2000 sobustawow. Su to jenož ministrantojo, šulerjo wšěch šulow, samo studentojo. Towarstwo chce swoje sobustawy k tomu woćahnyć, zo bychu woprawdźe pobožnje a ze zrozemjenjom k wołtarjej służili. Je wosebite knihe za ministrantow čišćeć dało a wudawa też wosebity časopis.

W poslednim času wustupi wjele sobustawow z češkonarodneje cyrkwje. To sta so, dokelž je cyrkej khětro kruće zwjazana z wěstej politiskej stronu, kotraž pak wězo też wšitko prawje nječini. Też ze swojimi duchownymi njejsu wěriwi spokojom. Za češki stat a lud by wězo jara derje było, hdy by so tale cyrkej docyła zhubiła. Wot njeje tola njewotwisuje derjeměćo a wobstaćo stata.

W lěće 1134, potajkim před 800 lětami, zemrě w Magdeburgu swjaty Norbert, arcbiskop. Wón bu w Prazy w klóštrje Prämonstratenzow na Strachowje pohrjebany. Swj. Norbert je rjad Prämonstratenzow założił. Powostanki swjatoho běchu nětko tydźeń dołho k česćowanju wustajene, posledni dźeń w domje swjatoho Vita na Hradčanach. Wot tam donjesechu relikwije w swjatočnym procesijónje zasy do klóštra.

Hač dotal njebě dowolene, zo by jedyn z profesorow katolskeje theologiskeje fakulty Pražskeje university z rektorom był. „Lidowe Listy“ pisaja, zo by skoro čas był, zo so tale njeprawda přećiwo katolskej cyrkwi wotstroni a zo dyrbjał też z časami profesor tamneje fakulty z rektorom university być.

Pólska. Mjez Pólskej a Ruskej so bórzy jednanja dla wuměnjenja politiskich jatych započinaju. Pólska ma wjele běloruskich komunistow jatych, kotrychž chce na katolskich měšnikow wuměnić, kotřiž su hižo lěta dołho w ruskim wuhnanstwje. Nadźijomnje změja jednanja dobry wuspěch.

Dalše na str. 255.

rad njerad do toho zwoli. Nan a syn hospodarještaj dale hromadźe, nic na polach, ale na najstwje, a hajńk pomhaše.

4. **Měra.**

Na wjesnej drózy spěwaše so kóždy dźeń z hłosom. Młody lud z dubowym richelom na kłobucy dźeržeše so za rucy a spěwaše z dźěla hižo z dybawym hłosom:

Sakski kral nam prajił je wšak,
Zo kóždźički hólc jomu budźe wojak.

Też Maks Kudźela, syn bohatoho Wićaza, běše pódla. „Nó pójće, hólcy“, zawoła runje, „chcemy sej jedyn kupić, ja zapłaću.“

„Hurra, sława tebi!“ wołachu tamni.

To hižo běše nětko štwórta škleńca, kotruž sej Maks za lac liny. Nan běše jomu rano swětły tolef do kapsy sunył prajo: „Tu maš přepićo, wšak mamy.“ Syn pak posłuchaše nanej.

Zady wsy po sćežkach pak khwataše druhi pachoł domoj, zo by swojomu nanej zrudnu powěsć přinjesł, zo dyrbi służić. Sylzy stojachu jomu we wočomaj; ale wón njepraji dale ničo hač: „Ja dyrbju sobu“. Potom běžeše won do lěsa, zo by mać njesłyšał, kotraž rucy łamaše a z hłosom zapłaka.

„Nó, běch so tola nadźijał“, dźeše nan zrudny, „zo běchu mi tola jeničkoho hólca wostajili, ja dźěn sym tola poł kripla. Tola, Knježe, twoja wola so stań!“

Wječor přinjesechu Maksa Kudźelu pjanoho domoj. Stary Měrćin njepikny słowčka, też nazajtra nic; mać pak wza synka na stronu a wuplaca joho hač khěža klinčeše. Před maćerju měješe Maks respekt; wón prošeše žałosćicy wo wodaćo a lubješe swjatočnje, zo so to čas žiwjenja wjacy stać njesmě.

Maks njeběše zły človjek, ale lohka myslička, zo bóle być njemóžeše, kiž wšudźom sobu běžeše. Přińdźe-li do dobroho towarstwa, móžeše z njoho hišće něšto być, hačrunje běchu měsćanske šule abo wjele bóle tamniše towarstwa wjele skazyłe. Přińdźe-li njekhmanym towaršam do rukow, dha bě wšo zhubjene. Za njoho měješe nanowy hubjeny přikład najhórše sćěhwki.

Na nowe lěto zastupi Mots Jakubaš na wićežstwje do służby. Napominanju swojoho nana posłušny dawaše sej wšu prócu, za te někotre měsacy, kiž tu přebywaše, hišće wšě burske dźěła dospołnje dowuknyć, kotrež hišće njeznaješe. Hdyž wón na Třoch kralow po popołdnišich Božich służbach w staršiskim domje założi, zo by powědał, kak je so jomu dotal šło, rjekny nan: „Ćiń, zo by swoju wěc derje nawuknył, budźeš dyrbjeć ze swojimaj rukomaj sej swój khlěb zasłužić, přetož ja njezawostaju ći ničo. A we našich časach so jenož tón přez žiwjenjo namaka, kiž swoju wěc rozemi, połjčny dźěłaćeŕ k ničomu njepřińdźe.“

(Přichodnje dale.)

Přechodne modlenja Božich mšow

13. njedźela po swjatkach. Zelena.

Předewšěm mamy starosćiwi być wo swoje nadpřirodne žiwjenjo — wo to, zo bychmy w Božej hnadźe žiwi byli. Přetož po tym změje so naš přichod po smjerći — naša wěčnosć. Zakład tajkoho Bohu spodobnoho žiwjenja pak je naša w ě r a. Bjez wěry njeje móžno so Bohu spodobać. Žiwa wěra nam zaručuje městačko wo njebjeskich bydlenjach. „Jězu, daj nam přiběrać w prawej wěrje!“

1) **Introitus. Přistup.** (Ps. 73, 20. 19 a 22.) Dźiwaj na swój slub, a na swojich wbohich njezabudź nihdy. Postań, Božo, zastupuj swoju wěc a spominaj na hanjenja swojich njepřećelow. (Ps. 73, 1.) Čohodla, Božo, nas na wěčne zastorkuješ, čomu Twój hněw zakhadźa na wowcy Twojeje pastwy? — **Gloria.**

2) **Oratio. Modlitwa dnja.** Wšohomócny wěčny Božo, přisporjej našu wěru, nadźiju a lubosć a daj nam rady to činić, štož přikazuješ, zo bychmy to dócpěć směli, štož nam slubjuješ. Přez našoho Knjeza . . .

Přede wšěmi strachami ćěła a duše škituj nas, prosymy, Knježe, a na prózstwy zbóžneje a hordozneje stajneje knježny Marije, Božeje rodźićelki, swjatoho Józefa, swjateju japoštołow Pětra a Pawoła a wšěch swjatych wudźěluj nam dobroćiwje pomoc a pokoj, zo by Twoja Cyrkej wšě zadźěwki a błudy přewinywši w njekaženej swobodźe Ći służiła.

Božo, naš wućeko a naša móc, wusłyš nutrne modlitwy swojeje Cyrkwje a daj nam, dawaćelo pobožnosće, zo bychmy woprawdźe dóstali, wo čož Će dowěrnje prosymy. Přez našoho Knjeza Jězusa . . .

3) **Lectio** Epistolae beati Pauli Apostoli ad Galatas. **Čitanjo** z lista swj. Pawoła japoštoła Galatam 3, 16—22.

Abrahamowe potomnistwo (herbstwo) je Khrystus a joho Cyrkej. Te je Bóh sam — bjez posrědnika — prawótcej slubił sta lět prjedy hač na horje Sinai Mójzesej zakoń přepoda. Žadyn zakoń pak njezběhnje slubjenjo. Mójzesowy zakoń stoješe p ó d l a sluba, nic p ř e ć i w o njomu. Stary zakoń wuči, zo su wšitcy ludźo, Židźa a pohanjo, z hrěchom počeženi a začisnjenja hódni, sebi s a m i pak p o m h a ć n j e m ó ž e j a. Znajo swoju winu měješe čłowjestwo Boha prosyć wo wumožnika; přetož ze skutkami zakonja samymi njemóže sebi nichtó sprawnosć (swjatosć) dobyć — to stawa so jeno z w ě r y d o s l u b j e n o h o Messiasa, kotryž je nam ze swojim słowom, přikładom a ćerpjenjom zbóžnosć zasłužił.

Tak Židam, kotřiž chcychu křesćanam Mójzesowy zakoń nawalić, swj. Pawoł dopokazuje, zo wón duše njewožiwja, njewosprawnja, přetož ani Abrahama, prawótca židowskoho ludu, njeje wosprawnił stary zakoń, ale wěra do Jězusa Zbóžnika. A wšitcy, kiž do Cyrkwje zastupiwši wěrja do zasłužbow Khrystusowych, budźeja zbóžni (hódni joho slubjenjow).

Bratřa! Abrahamej buchu slubjenja prajene a joho potomnistwu. Pismo njerěči: „A potomnikam“ jako wo mnohich, ale jako wo jenym: „A twojomu potomnistwu“, kotrež je Khrystus. Z tym pak prajam: Tón zwjazk, wot Boha prjedy wobkrućeny, njeda so přez (Mójzesowy) zakoń, kiž bu hakle štyristaatřiceći lět pozdźišo daty, zběhnyć, zo by so slubjenjo zničiło. Přetož jeli by herbstwo było ze z a k o n j a, njeby tola přišło ze s l u b j e n j a. Abrahamej pak dari Bóh herbstwo ze slubjenjom. K čomu potajkim zakoń? Dla (póznaća) přestupjenjow bu přidaty, doniž by njepřišło te potomnistwo, kotromuž (Bože) slubjenjo płaćeše. Jandźeljo zakoń přepodachu do rukow posrědnika (Mójzesa). Ale posrědnik njeje za jenoho samoho (stoji mjez dwěmaj); Bóh pak je jedyn sam (slubjenjo dawajo). Je potajkim zakoń přećiwo Božim slubjenjam? Nihdy. Haj, hdy by daty był zakoń, kiž by wožiwjeć mohł, by sprawnosć woprawdźe ze zakonja přikhadźała (jako mzda, nic kaž ze slubjenja jako dar). Ale Pismo (staroho zakonja) wobzamkny wšitko (čłowjestwo) pod hrěch (a wotsudźenjo), zo by so slubjenstwo z w ě r y do Jězusa Khrystusa wukhowało w ě r i w y m.

4) **Graduale. Stupnjowy spěw.** (Ps. 73, 20. 19 a 22.) Dźiwaj, Božo, na swój slub, a na swojich wbohich njezabudź nihdy. Postań, Božo, zastupuj swoju wěc a spominaj na hanjenja swojich přećiwnikow. **Alleluja,** all. (Ps. 89, 1.) Knježe, Ty sy nam wućek, to bě też přeze wšě časy. Alleluja.

5) **Evangelium. Dobre poselstwo.** Sequentia sancti Evangelii sec. Lucam. Słowa swj. sćenja po Lukašu 17, 11—19.

Jězus wustrowi wšěch wusadnych, Židow a pohanow, kotřiž joho z dowěru prošachu. Ale wšitcy so jomu njedźakowachu. Kotřiž běchu Jězusej po narodźe a wěrje najbliži, ći dźakownosće k njomu njeznajachu. Jenički p o h a n přińdźe so podźakować! Njedźakownosć Zbóžnika boli, dźakownosć joho wjeseli. Dźakownosć je přistojnosć, ale też dobry počink. Njedźakownosć je njepočink. Kaž Khrystus ćěła hoji, tak wustrowja wón přez swoju Cyrkej duše wšěch wot błuda a hrěcha, kotřiž k njomu přińdu. Wěra wustrowja.

We wonym času Jězus ducy do Jeruzalema po mjezach Samarije do Galileje dźěše. A hdyž do jenoho městačka kročeše, zetkachu joho dźesaćo wusadni mužowje, kotřiž nazdala zastachu a z hłosom wołachu: Jězuso, poručerjo, smil so nad nami! A hdyž jich wohlada, rjekny: Dźiće, pokažće so měšnikam. A sta so, jako dźěchu, buchu wučisćeni. Jedyn pak z nich, hdyž wuhlada, zo je wučisćeny, wróći so a khwaleše Boha z wulkim hłosom, a padźe na wobličo jomu k nohomaj a dźakowaše so. A tón bě Samarita. Wotmołwjejo pak rjekny Jězus: Njejsu dźesaćo wučisćeni? A hdźe su dźewjećo? Njenamaka so žadyn, kiž by so wrócił a Bohu česć dał, khiba tutón cuzy? A rjekny jomu: Stań a dźi, twoja wěra je će wustrowiła! — **Credo.**

6) **Offertorium. Přinos.** (Ps. 30, 15—16.) Tebi so dowěrjam, Knježe, a powědam: Mój Bóh sy Ty! W Twojimaj rukomaj leži mój wosud.

7) **Secreta. Ćicha modlitwa.** Budź miły swojomu ludej, Knježe, zhladuj mile na woporнej daraj, a naprošeny z tym woporom spožč nam wodaćo a wobradź, wo čož prosymy. Přez našoho Knjeza . . .

Wusłyš nas, Božo, naš wumožniko, a z mocu toho Sakramenta nas wobstražuj přede wšěmi njepřećelemi ćěła a duše, wobradźej hnadu nětko a zbóžnosć w přichodźe.

Daj, smilny Božo, zo by nas tón spomožny wopor z našich winow wučisćił a přede wšěmi přećiwnosćemi škitał. Přez našoho . . .

8) **Praefatio. Předhrono.** Vere dignum et justum est. Woprawdźe hódne a sprawne, zdobne a spomóžne je, zo so Tebi stajnje a wšudźe dźakujemy, Knježe swjaty, Wótče wšohomócny, wěčny Božo, kiž sy z jednorodźenym Synom a Duchom Swjatym jedyn Bóh, jedyn Knjez, nic w jednosći wosoby, ale w Trojicy jednoho byća. Přetož štož po Twojim zjewjenju wo Twojej krasnosći wěrimy, to myslimy wo Twojim Synu, to wo Swjatym Duchu bjez rozdźěla w rozeznawanju. Tak kłonimy so wuznawajcy wěrne a wěčne Bójstwo, kłonimy so wosebitosći we wosobach a jednosći w byću a jenakosći w majestosći, kotruž khwala jandźeljo a arcyjandźeljo, kherubim a serafim, kotřiž nje-

přestanu wšědnje wyskać z jednym hłosom prajicy: Swjaty ...

9) **Communio. Spěw k woprawj.** (Kniha Mudrosće 16, 20.) Khlěb z njebjes sy nam, Knježe, dał, kiž ma wšu luboznosć a wšu wóń słódkosće.

10) **Postcommunio. Po woprawj.** Knježe, prosymy, njech njebjeske potajnosće, kotrež smy dóstali, nas znowa k wěčnej zbóžnosći bliže dowjedu. Přez našoho Knjeza ...

Njech nas wučisći a škituje, prosymy, Knježe, podaty dar bóžskoho Sakramenta, a na zastupowanjo zbóžneje Boharodźićelki Marije ze swjatym Józefom, swjatymaj japoštołomaj Pětrom a Pawołom a wšěmi swjatymi njech nas wote wšěch skaženosći wuhoji a wot přećiwnosći wumože.

Přijawši, Knježe, dary Twojeje swjateje potajnosće prosymy Će, zo by to, štož sy nam k swojomu wopomnjeću činić přikazał, w našich słabosćach nas podpěrołło. Kiž žiwy ...

W Katowicach ma so nowa biskopska cyrkej twarić. Dokelž pak pjenjezy za twar njemějachu, wobroćichu so na katolskich dźěłonjemějerjow, hač njebychu chcyli w zhromadnym lěhwje bydlić a cyrkej twarić pomhać. Wjele bě jich zwólniwych. Nětko bydla w lěhwje, dóstanu jěsć darmo a k tomu hišće mału mzdu. W lěhwje wothladaja jich miłosćiwe sotry. Tak zmóžni so twar cyrkwje, kiž so njeby hewak wuwjesć hodźał. Twarski mištr praji, zo je z dźěłaćerjemi jara spokojom.

Awstriska. W Awstriskej wuswjećichu před krótkim wokoło 100 duchownych. Mjez nimi su wjacy hižo we wyššej starobje. Mjenować chcemy Pawoła Sonntaga. Wón je hižo 60 lět stary a je założeŕ katolskoho misijónskoho skutka za Indisku. Wón pokhadźa ze Šlezskeje. Běše khudy a nawukny najprjedy sedłarstwo. Pozdźišo założi ćišćeŕnju za misijónske spisy kaž też mjenowane misijónske towarstwo. Jako 50lětny započa ze studijemi na wyššej šuli. Dale je mjez nowoměšnikami jedyn zemjan, kotryž je w Jendźelskej bankownik był, we wójnje oficěr, po wójnje pak wjednik industrije w Mnichowje. Ma też hižo 54 lět.

Italska. Mussolini a joho nowiny wuprajichu so wo hroznosćach přichodneje wójny a měnja, zo wójna njebudźe wjacy rjekowstwo, ale zhromadne mordowanjo. Nic wjacy zmužitosć wojakow, ale surowosć mašinow budźe rozsudna. Je tola amerikanski elektrikaŕ Mikławš Tesla samo elektriske pruhi wunamakał, kotrež kóžde stworjenjo, kotrež trjechja, morja, njech je to človjek abo zwěrjo. To njeje bajka; su dźěn Tesli zakazali, zjawne pospyty ze swojimi pruhami činić.

Minister za narodne woćehnjenjo je wšěm šulskim wjednikam poručił, zo bychu so ze šulskich knihownjow wšě knihe wotstroniłe, kotrež snadź bychu šulerjam na někajke wašnjo škodźeć mohłe. Wězo płaći to wosebje za njepóćciwe spisy, kaž też tajke, w kotrychž so padušstwa, mordarstwa, rubježnistwa atd. wopisuja.

Francózska. Wěsta nowina pisa, zo by Francózska hišće 13000 duchownych trjebała. Su tola wjele wosadow cyle wosyroćene. Tola so ličba na duchownstwo studowacych zběha. Tak měješe biskopstwo Dijon wot 1914 do 1924 51 młodych duchownych, w poslednich 10 lětach pak 81.

Ze sobuskutkowanjom kardinala Verdiera zhotowichu film, kotryž ma młodźencow k dźěłu do Jězusoweje winicy wabić, potajkim k měšnistwu. Mysla sebi, zo změja předwjedźenja filma w towarstwach młodźiny wulki wuspěch.

W měsće Poitiers stoješe stara kapała, kotraž pak dyrbješe so zwottorhać, dokelž na městnje najsylnišoho wobkhoda stoješe. Kapału pak zwottorhachu cyle skedźbliwje a žadyn kamjeń njewobškodźichu, samo zelene blaki, kaž je stare kamjenje husto pokazuja a druhe znamjenja staroby wostachu cyle njewobškodźene. Potom zwozychu kamjenje skhedźbliwje na druhe městno a kapału cyle tak natwarichu, kaž běše była. Ma najebać přenjesenja napohlad cyle stareje cyrkwje. Nětko je hižo zaso znowa woswjećena. Wudawki za přenjesenjo cyrkwje je město přewzało.

Kaž w Němskej, tak też w Francózskej ličba porodow stajnje wróćo dźe, tohodla su wosebite namołwjenjo na narod wudali, w kotrymž na strachi, kotrež z toho wurostu, kedźbne činja. Jeli tak dale póndźe, budźa bórzy wjacy človjekow w Francózskej wumrěć hač so narodźa. Namołwjenjo je też kardinal arcbiskop Verdier podpisał.

Jendźelska. Jendźelska spisowaćelka je akty jenoho sudniskoho jednanja studowała a tam namakała, zo běše duchowny, kotromuž běše so mordaŕ wuspowědał, potajnosć spowědźe złamał a sudnikej prajił, zo je mordaŕ woprawdźe winowaty. Sudnik katolskoho spowědnika po wotprawjenju mordarja prošeše, zo by jomu tola zjewił, hač je wotprawjeny woprawdźe mordarstwo skućił. Dokelž njebě mordaŕ so wuznał, chcyše sudnik wědźeć, hač je prawje sudźił, zo by swoje swědomjo tak změrował. Duchowny jomu tak praji, zo bě so wotprawjeny woprawdźe w spowědźi swojoho njeskutka wuznał. Z tym nětko přećiwo sakramentej spowědźe šćuwaja. Ale dokładniše přepytanjo je zwěsćiło, zo drje je so duchowny za katolskoho wudał, tola anglikanski był. Anglikanscy duchowni woprawdźe też druhdy so katolscy mjenuja. Dokelž bě duchowny po mjenje znaty ... kaž też mordaŕ, hodźeše so tutón zmylk wujasnić. Stari ludźo dopomnichu so też hišće na duchownoho, dokelž bě proces před 40 lětami był, a to tola hišće žana wěčnosć njeje.

Połnócne kraje. W tutych bu katolska wěra w reformaciji cyle wutupjena. Hakle w zańdźenym lětstotku, a to zdźěla hišće na kóncu, dósta cyrkej prawo, Bože służby wotměwać, wučbu wudźěleć atd. Tak je tam wězo mjez wjele druhowěriwymi jenož mało katolikow. Šwejdska ma 6 milijónow wobydleri, ale jenož 4000 katolikow w 10 wosadach. 21 měšnikow, mjez nimi pak jenož dwaj Šwejdaj. Norwegska ma 2800000 wobydleri, tola jenož 3000 katolikow z 42 měšnikami. Jenož 5 měšnikow su Norwegojo. W Islandskej je jich jenož 300 katolikow z 5 duchownymi, mjez nimi pak jenož jedyn domoródny.

Španiska. Zo mohło so knježeŕstwo z cyrkwju zjednać, so socialisća jara boja. Woni samo w swojej nowinje cyrkej před jednanjemi warnuja, dokelž dźěn wone njebychu po prawje byli.

Katolscy duchowni su we wulkej khudobje žiwi; njedóstanu tola wjacy swoje dokhody. Nětřiše knježeŕstwo drje je slubiło, zo chce dźěl wudawkow za měšnikow přewzać, tola hač dotal woni njejsu hišće ničo dóstali. Jedyn katolski zapósłanc je so tohodla w sejmje hóršił a namjet zapodał, zo by knježeŕstwo swoje slubjenjo hnydom dopjelniło.

Na dnju swj. Pětra a Pawoła wotmě so tu dźeń katolskoho nowinarstwa. Biskopja namołwjachu wěriwych zo bychu katolske nowiny čitali, dokelž su ważniše hač što druhe. Wone hakle potom tola druhe prawa, kaž katolske šule atd. wubědźa.

W Madridźe so hižo zasy jedyn socialist na khorołožu nakaza. Bě to Dr. Mouritz. Wón je sobu cyrkwi njepřećelske zakonje pomhał wudźěłać. Před swojej smjerću pak so z cyrkwju wujedna. Loni so wo druhich tajkich padach pisaše.

Zjednoćene Staty maja wokoło 50 milijónow ludźi, kotřiž žanej cyrkwi njepřisłušeja. Byrnjež jenož šesty dźěl wobydleŕstwa katolski był, ma tola katolska cyrkej wjacy wěriwych, dokelž su tamne pjeć šěsćinow wobydleŕstwa do wšelakich sektow dźěleni. Katolikojo maja přez 20 milijónow wěriwych, w poslednich 7 lětach přibychu wo wjacy hač połdra milijóna. Tamne wěrywuznaća maja wšitke mjenje hač 10 milijónow sobustawow.

Suchota je w 22 statach žně skoro cyle zničiła. Nětko přindźechu sylne njewjedra. Wone načinichu škodu přez 4 milijardy dolarow.

Dokelž w statnych šulach w Americy nabožinskeje wučby nimaja, założichu tam za katolske dźěći lěćne šule. Do nich khodźa dźěći w lěćnych prózdninach. Tak słyša něšto wo Bohu a cyrkwi. Hewak bychu cyle bjez toho, zo bychu něšto wo nabožinje wědźeli, ze šule šłe, kaž dźěn so to tak a tak husto stanje.

Wot loňšoho lěta sem maja w New-Yorku katolsku nowinu. Wězo je wona jara skromna. Ale cyle wěsće so to po času polěpši. Nowinu pisatej jenož dwě wosobje. Žónska, kotraž je po prawym prěnja redaktorka a kotraž ze swojim nětčišim soburedaktorom nowinu założi, ma jara wjele nazhonjenja. Wona běše mjenujcy prjedy komunistka a je za komunistiske nowiny pisała. Tak je jich wašnjo wojowanja derje spóznała.

Prjedy hač Europjenjo do Ameriki začahnychu a sebi cyły kraj přiswojichu, sydlachu tu Indijanojo. To je wysokostojaca človjeska rasa. Přićahowarjo pak jich na nječłowjeske wašnjo ničachu a jim kraj bjerjechu. Skónčnje pak Indijanojo počachu wotemrěwać, dokelž njemějachu wjacy móžnosće k žiwjenju. Američenjo drje so nětko prócowachu, indijansku rasu zdźeržeć, ale to bě hižo přepozdźe. Dźensa je w Zjednoćenych Statach jenož hišće něšto přez 300000 Indijanow. Najskěrje njebudźe dołho trać, a woni so po cyłym kraju rozbrója a so skónčnje cyle zhubja.

Hindenburg.

Wojak je wón stajnje był.
Wojakow je rady měł.
Nětk wón leži mjez nimi.
Wón bě nan mjez dźěćimi.

Lud a kraj je lubował.
Njepřećelej wobarał.
Němsku je też w měrje wjedł.
„Tu sym!“ je wón stajnje rjekł.

Na domiznje wisaše.
Před smjerću tam khwataše.
W domiznje je započał.
Tam je nětk też dokonjał.

„Bohu Wy mje poručće!
Wón mi dary dawaše!“
To su słowa křesćana.
Tajke česća ryćerja!

* * *

Swěrny budź hač do smjerće!
Přinjesł płody sprawnosće!
Štóž tak swěru wojuje,
wěčnu krónu dobudźe!

Jedyn z naju dyrbi padnyć!

Raz přińdźe kubleŕ ze wsy do hosćeńca a nadeńdźe tam też znatoho česćownoho wučerja ze wsy, kiž bě hišće cyle po starej módźe zhotowany. Toho bě sebi wojeński wyšši zhladał a njepřesta joho škrěć. Wučeŕ da sebi to sćerpnje lubić. Našoho kublerja pak to paleše a skónčnje dha so ze wšej mocu do hordoho wojaka. Tón so rozzłobi a žadaše kublerja k duellej, dokelž tule hańbu na sebi wostajić njesmě. „Jedyn z naju dyrbi padnyć!“ wołaše.

Poł hodźiny do časa hižo přijědźe kubleŕ nazajtra do lěska, hdźež měješe so wojowanjo „sam a sam“ stać. Też wojak na so čakać njedaše. Nětko buchu třělby přihotowane, kročele měrjene — „česć“ móžeše so wubić.

Tola kubleŕ pohladawši na časnik praji: „Mam rady we wšěm rjad, je hišće 10 mjeńšinow časa; k zatřělenju je hišće čas. Jano“, wobroći so k swojomu pohončej, „pohladaj do zaka, što tam maš?“

„Knižki!“
„Ně, něšto mjeńše!“
„Móšničku!“
„Ně, něšto hišće mjeńše!“
„Dwě slowcy, knježe!“
„Te su prawe, Jano. Kedźbuj, ćisń jenu slowku wysoko.“ A joho knjez roztřěli ju, hdyž dele přileća, do wjele kuskow. „Jano, nětk druhu slowku!“ Zasy tak. Tola knjez ma wjele pistolow; rapajo přileća wróna, puf! leži roztřělena na zemi.

Krewjelačny wojak je cyle zblědnył.

Nětko bije wósm hodźinow. Tu přistupi kubleŕ k njomu a praji: „Zo móžu třěleć, drje sće widźał. Wjetši hač slowki a wróny sće tola wy, haj, sće mi přejara wulki; k zatřělenju pak sće hišće njezrały a zeleny. Hdyž dha dyrbi tu jedyn z naju wostać, wostańće wy tu w božemje tak dołho hač chceće. Jano, na wóz, pojědźemoj dom!“

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1934.

Kk.: 463. z Budyšina: just. rada Michał Cyž; 464. z Hněwsec: Mikł. Wels; 465. z Baćonja: Hańža Smolina; 466. z Pozdec: Jan Kilank.

Sobustawy na lěto 1933.

Čo. 1028. z P.: J. K.

Dopłaćenjo na lěto 1932.

Čo. 1089.: J. K.

Wšě čišćeŕske wěcy
wuhotuje derje a spěšnje
Donnerhakec čišćeŕnja

Hłowna skhadźowanka serbskeje stud. młodźiny

18., 19. a 20. augusta

w Haslowje.

Sobotu popołdnju hłowna zhromadźizna Zwjazka łužisko-serbskoho studentstwa.

Sobotu wječor studentska zabawa.

Njedźelu popołdnju 1/2 3 hodź. ludowa zhromadźizna z přednoškom.

Njedźelu wječor w 8 hodźinach studentsko-ludowy swjedźeń z dźiwadłom a rejemi.

Wutrobnje přeprošuje

Zwjazk łuž.-serbskoho studentstwa.

Procesijón do Wölmsdorfa. Rano 1/26 hodźin w Khrósćicach Boža mša, 1/27 hodźin woteńdźemy. Dalše je zhonić pola knjeza Šustera w Nowej Wjescy abo pola wjednika Jurja Šołty w Pěskecach.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik. — „K. P." ćišći so w 1600 exemplarach.

Redaktor: can. capit. Jurij Hejduška. — Za tute čisło zamołwity zastup. redaktor: Michał Cyž, kapłan w Budyšinje, Cyrkwine naměstno 2. — Pokładnik: Jurij Šołta, Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokoréćak čo. 3895.

33. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **18. augusta 1934.** | **72. lětnik.**

Něšto ze žiwjenja swjatoho Bernarda.

(Pokročowanjo a skónčenjo.)

Hižo dlěšši čas so powěsć roznjese, zo su Saracenowje město Edessu dobyli a zo chcedźa też Jerusalem a Antiochiju podćisnyć. Francózski kral Ludwig VII. so hnydom rozsudźi, přećiwo Saracenam wojować. Bamž Eugen III., kotryž bě tehdy we Viterbje a kotrohož wotpósłancy naspomnjenych městow wo pomoc prošachu, poruči Bernardej w bamžowym mjenje wójnu přećiwo njewěriwym Saracenam předować. Jutry léta 1146 předowaše Bernard wulkej črjódźe luda we Wetzlay. Z joho rěče pohnuty rozsudźi so najwjetši dźěl připosłucharjow za wójnu přećiwo njewěriwym. „To je Boža wola" wołachu wšitcy kaž z jenym hłosom. Wšitcy chcychu wot Bernarda křiž přijeć a tak dyrbješe Bernard samo swoju drastu na křiže rozrězać, zo by kóždy jenož mały křižik dóstał. W Němskej měješe Bernard we spočatku mało wuspěcha. Hdźež pak sam přińdźe, joho ze wšěmi česćemi powitachu. Ze wšěch městow přikhadźachu jomu črjódy napřećo a přinjesechu khorych a hubjenych, zo by jich požohnował a wustrowił. Wšudźom joho sławjachu dźiwow dla, kotrež skutkowaše. Kejžor Konrad njechaše runje tehdy na žadyn pad do wójny ćahnyć. Bernard pak chcyše rad kejžora za to dobyć. Tohodla přińdźe do Speyera, hdźež kejžor runje bě, a předowaše cyle njenadźicy a napominaše k wójnje přećiwo Turkam. Ze sylzojtymaj wočomaj zawoła kejžor: „Chcu Bohu służić a činić, štož sebi wote mnje žada." Hnydom přija z Bernardoweje ruki křiž a wjele joho wjerchow a wosobnych kraja z nim. Mjez tym přińdźe, kaž so hižo prjedy praješe, bamž Eugen do Francózskeje. Bernard přepoda předowanja w Němskej abtej Adamej z klóštra Ebracha a dźěše sam runy puć domoj. Hnydom dyrbješe při zhromadźiznje wšěch wjerchow w Etampes a jutry w St. Denys, hdźež też bamž sam přińdźe, přitomny być. Po skónčenju zhromadźiznow přeprosy arcybiskop Adalbero z Triera wobeju k sebi. Po něšto měsacach wróćištaj so zasy do Francózskeje a tu wustupi Bernard najbóle přećiwo biskopej Gilbertej z Poitiers, dokelž bě něšto wučił, štož bě přećiwo prawej wěrje. Gilbert wšitko wróćo wza a tak móžeše bjez toho, zo by so jomu něšto stało, zasy do swojoho města so wróćić.

Při wšěm joho dźěle a při wšěch joho starosćach měješe Bernard přecy jenu ideju před wočomaj a za nju wšudźe wojowaše. Jomu na tym zależeše, zo bychu wšitke njeměry a zwady w cyrkwi so podtłóčiłe a zo by w cyłej cyrkwi měr knježił. Wjele jomu też na tym zależeše, zo so wšudźom woprawdźite křesćanske žiwjenjo haješe a zo dobry duch mjez ludom knježeše. Kaž wón za tutu ideju wojowaše, runje z tajkim zahorjenjom pak też přećiwo njepřećelam cyrkwje a měra wustupowaše.

W přichodnym lěće potrjechi Bernarda wulke njezbožo. Křižna wójna — tak so wona mjenowaše —, ke kotrejž bě Bernard najwjacy napominał, njebě jenož bjez wuspěcha, ale přez njezbožowne připady wjele ludźi na puću hižo zemrě a zahiny. Mjez wšěmi njezbožemi, kotrež Bernarda za čas žiwjenja potrjechichu, bě tuta powěsć najhórša za njoho. Na wšě wumjetowanja a njeluboznosće, kotrež so tohodla stachu, Bernard ničo njewotmołwi, ale wšo, do Božeje wole podaty, na so wza. Jenož w jenych knihach z krótka napisa: „Boža wola je była, zo by so wójna přećiwo njewěriwym wjedła, ale zadźerženjo wjerchow a ryćerjow je na tym wina było, zo Bóh jich njeje za hódnych měł, zo jomu służa."

W poslednich létach swojoho žiwjenja dokónči Bernard swoju sławnu knihu „De consideratione sui", to je: wo spóznaću sebje samoho, kotruž Eugenej III. dari. To bě joho posledne wulke pisomne dźěło. Joho smjerć so bliżeše. Eugen III. zemrě hišće prjedy njoho — 8. julija léta 1153. Hišće junu dyrbješe Bernard ze smjertnoho łoža stanyć. Strašna zwada mjez městom Metzom a ryćerjemi bě we wokolinje nastała. Arcybiskop z Metza dźěše w najwjetšej nuzy k Bernardej a prošeše joho wo pomoc. Na Bernardowe předstajenja a prózstwy změrowachu a zjednachu so najhórši njepřećeljo. Potom dźěše Bernard domoj do swojoho klóštra Clairveaux a zemrě 20. augusta l. 1153, 63 lět stary. 20 lět po smjerći bu wot bamža Alexandra III. swjaty prajeny. Bamž Pius VIII. pomjenowa joho za wučerja cyrkwje a dowoli, zo kóždy dospołny wotpusk dobudźe, kiž na joho swjedźenju abo w tydźenju po nim, wot 20. hač do 27. augusta, cyrkej cistercienskoho rjadu wopyta a wot-

puskne wuměnjenja dopjelni. — Nimo wšoho wopisanoho skutkowanja, kotrež tehdom cyły křesćanski swět znaješe, napisa Bernard też wjele knihi. Mjez druhimy stawizny cistercienskoho rjadu a klóštrow, kotrež wón założi. Wšě joho pisma maja něšto hłuboko mystiske na sebi, ale nimo toho też wjele praktiskoho za sobučłowjekow a pytaja ducha pozběhnyć a polěpšić. Swjate pismo znaješe derje, podobnje kaž Cyprian z Carthaga. Też Bernardej sławne słowa Moehlera, kotrež wón Cyprianej napisa, płaća. „Joho pisma pokazuja na wulkosć a rjanosć joho ducha atd. W tym je wón najsławniši spisaćel swojoho časa a wšitcy so jomu kłonjachu a joho česćowachu.“ Joho pisma so mjez ludom jara rozšěrjachu, bóle dyžli pisma druhich wučerjow cyrkwje, a čitaja so hišće dźensa po lětstotkach jara rady.

Rozhlad w swěće.

19. augusta 1934

budźe němski lud dopokazać, hač swěru k swojomu wjednikej, ludowomu kanclerjej Adolfej Hitlerej stoji. Wězo ma so přichodnu njedźelu wobstojacy zakoń jenož wobkručić, zo so prawa němskoho presidenty a němskoho kanclera w jenej rucy zjednoća. Ale njedźiwajcy toho ma tute wothłosowanjo najwjetšu ważnosć za nacionalsocialistiske hibanjo a jeje wjednika Adolfa Hitlera. Też wukraj kedźbuje na Němsku a sćěhuje rozwiću. Njedźelu mamy našu dowěru za Adolfa Hitlera znowa dopokazać, dopokazać, kak přezjednje so z nim čujemy. Wšitka statna móc ma wuńć z luda a so přenjesć na joho wupruhowanych wjednikow. A tak so samo rozemi, zo też při tutej składnosći, hdyž so najwyšše statne zastojnstwo přewozmje, so tute ludowe prawo wothłosowanja nałožuje. Wothłosowanjo přichodnu njedźelu změje nutřko- a zwonkopolitisku ważnosć. **Tuž serbski ludo, wothłosuj też ty přichodnu njedźelu z „Haj“ a wobkruć swojomu wjednikej twoju njerozdźělnu dowěru a swěru! Podaj na jasne prašenjo też jasnu wotmołwu!**

Wólbny čas

přichodnu njedźelu, 19. augusta, je wot dopołdnja w 8 hodź. hač do popołdnja w 6 hodź. postajeny. Runje 10 hodźinow změje kóždy wolef a kóžda wolefka přileżnosće, so k wothłosowanju podać. Tuž wužiwajće jón! Njezakomdźće! W našich katolsko-serbskich wosadach a wsach budźe so wothłosowanjo hakle po dopołdnišich kemšach (w 9 abo 10 hodź.) započeć. Možno, zo wólbny čas tu a tam prjedy skónča. Tuž wobhońće so! Njezapasće čas!

Němski pósłanc z Papen

je so wutoru z lětadłom do Wina podał, zo by swoje zastojnstwo přewzał. Swój lět je přetorhnył w Berchtesgaden, zo by hišće z wjednikom poručał, kiž tam runje někotre dny přebywa.

Wotprawjenja we Winje.

Štyrjo stražowarjo Winskeje policije běchu póndźelu wječor k smjerći na šibjeńcy zasudźeni. Su to Józef Hacker, Franc Leeb, Ludwig Maitzen a Erich Wohlrab. Dale dóstaštaj dwaj jastwo na čas žiwjenja, dwaj 20 lět a jedyn 15 lět jastwa. Hnadne prózstwy k smjerći zasudźenych so wotpokazachu. Hižo póndźelu wječor so wotprawichu.

Starhemberg w Romje.

Wjerch Starhemberg, vicekancler Awstriskeje, je do Roma pućował. Tam je z Mussoliniom politiske rozrěčowanjo měł. Też policajske připrawy města Roma je dokładnje studował. Joho wopyt ma najwjetši politiski wuznam, dokelž zastupuje fašistiske prócowanja w Awstriskej. Rozrěčowanja dyrbja móc Italskeje we Winje zakhować. Zhromadźowanjo italskoho wójska při awstriskich mjezach běše tehdy jara nadpadne. A cyle wěsće njeje Italska hišće dźensa swoje zesylnjene wójsko wróćo sćahnyła.

Francózska a Pólska.

Wo stojnišću pólskoho zwonkownoho ministra pisaja francózske nowiny: Tutomu zastupjerjej Pólskeje činja so poroki, zo chce napřećiwnu frontu wutworić, kotraž by so z krótkowječorneje do dołhorańšeje Europy ćahnyła, z Roma wukhadźała a na Win a Budapest do Waršawy dosahała. Berlin mohł so tutej fronće z wuwzaćom rańšoho prašenja přizamknyć. To pječa hižo dosaha, zo je Win kluč k europskej politicy. Ze swojimi 30 milijónami wobydlerjemi chce Pólska pječa rólu hrać. Wona měła so skónčnje za lěhwo revisionistow rozsudźić abo bóle hač jenož ze słowami swoju swěru k francózsko-pólskomu zwjazkowomu zrěčenju z lěta 1921 wopokazać.

Njepřezběhuj so!

Powědańčko ze žiwjenja.

[Pokročowanjo.]

Tohodla běše Mots kóždy ranjo prěni z łoža, a hdyž druzy so hišće přećahowachu, běše hižo so wón wumył a sčesał a klečeše při swojim łožu a spěwaše rańše paćerje. Potom dźěše na dźěło.

Wotročk měješe swoje wjeselo nad rychłym pachołom a rozwučowaše joho we wšěch dźěłach ratarstwa. Pokazowaše jomu, kak dyrbi so z kónimi wobkhadźować; wučeše joho jězdźić a jěchać, dokelž běše sam pola kavalerije służił. Joho přisłowo běše přecy: „Pola konja zależi wšo na nawučenju. Je-li kóń derje přiwučeny, wostanje khmany; je-li pak w młodosći skaženy, njebudźe z njoho ženje ničo wjacy, a byrnje stary był jako Methusalem.“ —

Też pola bura a burowki běše Mots we wulkim nahladźe.

Wón pak njesčini sej też ničo z toho, hišće we wosmich wječor po wozyčk zelenoho za přichodny dźeń dojěć, hdyž běše wobdźeń čežcy dźěłał. A hdyž holcy doma njeběchu, a žona trjebaše wodu, hnydom wón někotre kany ze studnje do kuchnje přinjese. A hdyž wječor cyła swójba, staršej, dźěći, čeledź před starym swj. Marijnym swjećatkom po starym, rjanym wašnju hromadźe różowc spěwachu, njeležeše wón kaž Maks prědku z łóhćemi na ławje, też njesedźeše na zadnych nohach kaž holcy, ale klečeše runje, dźeržo różowc w rukomaj a spěwaše pomału a pobožnje swoje „proš za nas hrěšnikow!“ sobu.

Na tajke wašnjo miny so lěćo prjedy hač so dohlada, a hdyž wonka na dźiwim winje čerwjene lisćo padaše, a nazymske wětry šćernišća mjećechu, běše čas, so z domom rozžohnować. Wobaj, Mots Jakubaš a Maks Kudźela, běštaj za artileriju do Drježdźan wuzběhnjenaj.

Poslednju njedźelu rano dóstaštaj wobaj hišće swjate sakramenty, a dźěštaj popołdnju ke knjezej fararjej božemje prajić. Dobroćiwy knjez wobhladowaše sej jeju wot horjeka hač deleka, a potom da kóždomu cigaru — prěni króć — a praji: „Tak, wój přińdźetaj nětk do nowoho swěta. Wostańtaj pěknaj a čińtaj po tym, štož staj w cyrkwi a w šuli nawukłoj. Budźetaj dobrych kamradow namakać, k tym dźeržtaj so; nadeńdźetaj pak też dosć towaršow, na kotrychž ničo njeje, tym dajtaj hić. Hdyž so jedyn młodźenc tajki ze swěta wróći, kajkiž je z nanowoho domu wušoł, před tym dyrbi sej človjek kłobuk sćahnyć. Khodźtaj njedźelu kemši; wój drje njebudźetaj přecy do cyrkwje komanděrowanaj, ale je tola často přileżnosć k tomu wostajena, křesćanskej winowatosći dosć činić. Njehańbujtaj so za to; je-li so človjekow bojitaj, njezměje waju žadyn človjek zańć. A potom njezabudźtaj na paćerje. Swět je zły, a njebudźetaj-li so modlić, budźetaj bórzy skaženaj. Njetrjebataj mi dale ničo słubić, hač zo chcetaj kóžde ranjo a wječor rańše a wječorne paćerje spěwać. To je možno, zo je njebudźetaj

Jendźelske wójsko

so motorisuje. Tutón kraj chce swoje cyłe wójsko přetworić. W připadźe wójny dyrbi wójsko powětrowy škit w Londonje a druhich wulkich městach přewzać. Stajne wójsko ma so dokładnje mechanizować. Kóžda brigada změje tři lohke a tři ćežke batailliony. Prěnje změja lohke mašinske třělby, druhe pak ćežke a małe kanony. Jendźelska chce też tanki z Diesel-motorami twarić.

Amerika

je legiju přećiwo komunismej założiła, kiž so mócnje hiba, wosebje po poslednich stawkach a njeměrach, kiž su jenož komunistojo naškarali. Legija žada wótriše nałožowanjo zakonjow přećiwo tajkim pospytam powróta. Wšitcy šćuwarjo, kiž nimaja žanoho stačanskoho prawa, dyrbja so wupokazać. Też druhe wulke towarstwa tute sprawne prócowanjo podpjeraja.

Z Łužicy a Serbow.

Z **Budyšina.** 15. augusta stachu so w našej diecezy sćěhowace přeměnjenja: Nowoměšnik Jan Młynk z Kamjenca jako kapłan do Drježdźan při cyrkwi swj. Józefa; nowoměš. Beno Kejžor z Drježdźan jako kapłan w Drježdźanach při cyrkwi Wutroby Jězusoweje; nowoměšnik Jan Rota z Kamjenicy jako kapłan w Drježdźanach při cyrkwi swj. Franciska; nowoměšnik Erich Schlechter z Drježdźan k wupomocy do Borny; Korla Adler, kapłan w Drježdźanach při cyrkwi Wutr. Jěz. jako tajki do Riesy; Alfred Böhm, kapł. w Riesy, jako farski vikar za Cwenkow ze sydłom při cyrkwi swj. Bonifacija w Lipsku; Franc Engel, kapłan w Gera, jako tajki do Kamjenicy při cyrkwi swj. Józefa; Franc Hartwig, kapłan w Drježdźanach při cyrkwi swj. Franciska, jako farski vikar do Waldheima; Fryca Remy, kapłan w Kamjenicy při cyrkwi swj. Józefa, jako tajki do Gery; dr. phil. Klemens Tillmann, kapłan w Drježdźanach při cyrkwi swj. Józefa, jako tajki do Lipska při cyrkwi Našeje Lubeje Knjenje; Ernst Musial, kapłan w Lipsku, je poŀłětny dowol do wukraja dóstał.

— Zańdźenu njedźelu wulećachu sebi naši młodźi Jednoćenjo ze swojim prezesom do blizkich Małsec. Po něšporje nastajichu so na puć přez krasny Šprewiny doł nimo Wownjowa. Pola Pjetašec w Małsecach zastachmy, hdźež so bórzy wjesołe žiwjenjo započa. Někotři spytachu na čołmach, jena skupina wjesłowaše napřemo druhej. Na zahrodźe dachmy sebi khofej a tykanc słodźeć. Potom wjedźeše nas puć dale do Hněwsec. Ducy pozastachmy při pomniku, kotryž bu tam při rěcy k dopomnjenju na zrudny podawk w lětušej zymje postajeny. Dučmanec synaj Pawoł a Beno a jeju staršej nas přećelnje powitachu a z khofejom a přikuskom pohosćichu. Překhětře so nam hodźinki minychu. Hižo so ćmić poča, hdyž so na dompuć podachmy. Ludowoho žarowanja dla so spěwanja wostajichmy. Wulět je so wšěm jara derje spodobał. Našim pohosćowarjam „Zapłać Bóh"!

— Před něšto dnjami poda so młodźenc F. L. z Budyšina do Berlina na wopyt. Nětko su joho swójbni powěsć dóstali, zo je pod elektriku přišoł a při tym so khětro zranił. Dyrbjachu joho do jeneje tamnišeje khorownje dowjesć, hdźež dyrbi někotre njedźele zwostać.

Ze Sernjan. Zaradźenja za maćerje wotměwaju so wutoru, 21. augusta, popołdnju 1/2 2 hodź. w hosćeńcu w Sernjanach, 1/2 3 hodź. w hosćeńcu w Pěskecach a 1/2 4 hodź. w hosćeńcu w Serbskich Pazlicach.

Z pola. Wo kokli so powěda, zo wona žanoho hnězda njetwari, ale swoje jejka po jenym do hnězdow druhich ptačkow znjese. Z tym wona tute nuzuje, zo jeje jejko ze swojimi sobu wulanu a z njoho wudypane młode ze swojimi młodymi hromadźe z cyrkwu zastaraja. — Tak na Wonečanskej knježej zahrodźe hnězdo nadeńdźechu, w kotrymž pódla štyrjoch ponižnych sykorkow naduta kokla sedźeše. A při tym tuta ani tak njećinješe, jako by tu z přinuzowanym cuzbnikom była, ale naduwaše so jako hłowne stworjenjo cyłoho hnězda. — Haj, mjez ptačkami so runje tak, kaž mjez čłowjekami, někotre z ponižnosću, druhe z nadutosću wuznamjenjeja.

Skhadźowanka.

Jutře njedźelu, 19. augusta, wotměwa naša studowaca młodźina w Haslowje swoju lětušu hłownu skhadźowanku. Wo tydźeń pozdźišo hač hewak, ale ćim lěpje so nadźijomnje poradźi. Wšak su so naši studenća zawěsće prócowali, zo bychu móhli swojim přećelam něšto hódnoho poskićić. Sobota słuša jenož wosebje ważnym studentskim należnosćam. Njedźelu pak budźa studowacy wustupić před cyły serbski lud. Po krótkim nyšporje w Baćonju, kiž so popołdnju 1/2 2 hodź. započina, wosławi studentstwo swojoho zemrětoho přećela a wosebitoho spěchowarja, njeboh fararja Jurja Libša, při joho rowje. W 3 hodź. wotměwa so potom

---

klečo spěwać móc, ale spěwataj je při slěkanju a woblekanju. A nětk dźitaj w Božim mjenje, joho swj. jandźel přewodźej waju."

Skónčnje slubi jimaj, zo chce jimaj, je-li junu do residency přińdźe, pola komandanty, je-li so hodźi, swobodny dźeń wuskutkować.

Wječor 30. oktobra klečeše Mots Jakubaš před swojimaj staršimaj, wonaj požohnowaštaj a wokošištaj joho, a nan tykny jomu 10 slěbornych na puć do ruki, mjez tym zo mać praji: „Motso, měj Boha před wočomaj, njezabudź namaj, tak ruče, hač sy tam dóšoł, pisać."

Za hodźinu khwatachu štyrjo pućowarjo ze wsy k bližšej staciji při železnicy. Maks Kudźela běše też mjez nimi. Joho mać hladaše dołho za nim, a hdyž joho wjacy widźeć njemóžeše, běštej jeje wóčcy wupłakanej. Wona njenadźiješe so ničoho dobroho.

5. Wojerske žiwjenjo.

W 6 hodźinach wotjědźe ćah do Drježdźan. Mots njebě hišće swój žiwy dźeń na železnicy so wjezł. Kak wočinješe wón nětko woči! Zwónčk zazwoni, wozowe durje buchu zaprasnjene, lokomotiva zahwizda a prječ dźěše přez rjanu krajinu, pak přez zeleny haj, potom přez dołhe zahony łukow, tu wrjeskotaše ćah přez někajki móst, potom zajědźe pod zemju hłuboko do hory nutř, zo by na tamnej stronje zasy na swětło přišoł. Hej, kak telegrafowe žerdźe nimo woknow přelětowachu. A klepot běše na železnych kolijach, jako by črjóda njewidźomnych kowarjow kolesam železne křidła přiklepowała! Na wšelakich stacijach wustupowachu pućowarjo, a druzy sydachu so na jich městna.

„Na, přińdu woni też k artileriji?" wopraša so jedyn z khrobłym hłosom.

Mots přikiwny. „Tak jědźmy hromadźe."

Mots wobhlada sej swojoho muža bliže; — běše to spodźiwny čłowjek. Na šěrokej hłowje sedźeše šěry nizki kłobučk, z kotrohož joho dołhe čerwjene włosy won wisachu. Joho drasta běše mazana a njezbudźowaše wjele dowěry. W rucy dźeržeše mały čłowjek surowy rjetl město kiješka a z kapsy hladaše jomu brjuchata bleša palenca.

„Na strowe kamradstwo", směješe so wón, blešu wotykawši, ju jimaj napřećo dźeržo.

Na dwórnišću w Drježdźanach běše wulke žiwjenjo. Sta młodych ludźi zlězechu z ćaha, mjez tym zo so črjóda reservistow do woza tłóčeše, zo buchu so do domizny wróćili.

Dokelž hakle mějachu so nazajtra rano w kasernach zhromadźić, założichu najprjedy pod wjednistwom swojoho nowoho znatoho, Augusta Majera, w korčmičcy, hdźež pak so našim přećelam na žane wašnjo njelubješe. Nó, to njeda so přeměnić; nóc so też miny a hdyž Maks nazajtra rano w sedmich wotući, běše Mots Jakubaš hižo kemši pobył, zo by swoje tři wojerske lěta z Božej pomocu započał.

studentsko-ludowa zhromadźizna w Haslowje. Studowacy budźe wo jara zajimawym prašenju přednošować. Wosebje na tutu zhromadźiznu, kaž też na wječorne poskićenja wočakuje studentstwo kóždoho dobroho Serba a kóždu dobru Serbowku. Byrnjež by w Budyšinje hermank, w Kamjencu boršć a w Radworju kermuška była, njedyrbjał tola žadyn přećel studentstwa doma wostać, ale zjawnje pokazać, zo stoji za swojej studowacej młodźinu. Naši studenća su so wosebje w poslednim času jara prócowali a so bědźili, a serbski lud ma winowatosć tutu swoju młodźinu też podpjerać z tym, zo skhadźowanku wopyta. W prawje wulkej ličbje njech so tam serbski lud zeńdźe, zo bychu studowacy dóstali nowy pohon k dalšomu dźěłu za lud a narod.

Namołwjenjo Domowiny k wothłosowanju.

Też kóždy Serb woli z „haj“!

Cyłe wobydleństwo Němskeje zeńdźe so jutře njedźelu k wothłosowanju. Němski lud ma so rozsudźić, hač chce swojomu kanclerjej Adolfej Hitlerej też njesměrnje zamołwite městno statnoho presidentstwa spožčić. Němski lud ma z tym tołmačić swoju swěru ke kanclerej a před cyłym swětom zjawnje dopokazać, zo kruče za swojim wjednistwom stoji.

Hačrunjež hewak njeje z nadawkom Domowiny, so do politiskich należnosćow tykać, ma wona tola za swoju winowatosć, k rozsudnomu 19. augustej swoje stojnišćo serbskomu ludej zdźělić. A to je: Wšitcy Serbja dyrbja jutře njedźelu kaž dotal swojomu němskomu wótcnomu krajej a joho wjednikej swěru dźeržeć a so zjawnje wuznać. Wšak je němski kancler a wjednik jako prěni Němc na wjedniskim městnje 17. meje lońšoho lěta jasnje wuprajił, zo njećerpi žanoho poněmčenja druhich ludow. To też płaći za nas Serbow.

Němski kancler Adolf Hitler je dale za swoje hibanjo postajił, zo je strowe ludstwo ze zakładom stata. To njepłaći jenož za němske, ale też za naše serbske ludstwo, z čimž so naše idealne prócowanjo wo wukhowanju serbskoho ludstwa připóznawa. Z tym je sebi němski kancler wutroby wšěch Serbow dobył. Tohodla też jomu słuša naš hłós! Kóždy Serb hłosuje jutře za wjednika!

W mjenje Domowiny P. Nejdo.

Zela so swjeća.

Zela so swjeća.
Čłowjek je trjeba.
Zemja je spłodźi.
Bóh wo nje rodźi.

Zela so swjeća,
wonjeja, kćěja.
Maćeř, Ty Boža,
najrjeńša sy róža.

Zela so swjeća.
Mać Božu česća.
Króna Će debi:
Žadamy k Tebi.

Swjaty Wótc na prózdninach.

Wot něšto časa sem přebywa swjaty Wótc w Castel Gandolfo, 20 km wot Roma. Tam joho khowancy kolega „propaganda Fide“ wopytachu. Mjez nimi bě 34 narodow zastupjenych. Khowancy bamžej najprjedy spěw: tu es Petrus, t. r. ty sy Pětr, přednjesechu. Potom rěčeše kardinal Fumasoni Biondi a přeješe swj. Wótcej, zo by so tu w hórskim powětře wokřewił a womłodnił. Rěčnik dale praji, zo chcedźa khowancy bórzy přez morjo khwatać na wulke žnjowe polo, hdźež wulke žnjowe dźěło čaka a hdźež budźa jako swěrni stražnicy swj. cyrkwje a jako šwarni wojacy na swojim městnje wutrać. Swjaty Wótc wotmołwi so khowancam za jich spěw wutrobnje dźakujo. Woni njejsu jomu jenož we Vatikanje blizcy ale też tu. Wón wě, zo woni z nim jenak mysla. Wón dźakowaše so jim za přeća k joho wokřewjenju. Woni, swj. Wótc přistaji, su hišće rostliny, čłowjeski dorost w połnym kćěwje a wuwiću, wón je stare drjewo, kotrež je rosć zastało. A hdyž dyrbja so

We 8 hodźinach buchu na dworje kasernow mjena rekrutow čitane a tući potom wšelakim baterijam přidźěleni. Spodźiwnje, Maks a Mots přińdźeštaj z Augustom Majerom do samsneje jstwy Nr. 6, a August bu Maksowy susod.

Rekrući dyrbjachu z wachmištrom na komoru, hdźež wojeńsku drastu dóstachu.

Kóždy přinjese sej swoju kistu do kaserny a staji ju k swojomu łožej. Korporal rozwučowaše swojich podanow najprjedy wo tym, kak so wojeńske wěcy rjedźa. Na druhe ranjo započa so eksercěrowanjo.

Štož běše dostojny farař Dólčanskimaj młodźencomaj prajił, wopokaza so jako prawe. Namakaštaj dobrych, pěknych towaršow, ale też tajkich, na kotrychž ničo njebě.

Mots Jakubaš stowaršiso z Augustom bliže. August Majer drje běše so khětro zanjerodźił. Wón běše poslednje lěta jako tyšeński w Barlinje dźěłał. Joho staršej běštaj hižo młodaj wumrjełoj, a to bě wina, zo drje wšitko na nim tajke njebě, kajkež być dyrbješe. Ale Mots běše bórzy do toho přišoł, zo joho wutroba hubjena njebě; bě so jomu bórzy zdało, zo pod starym kłobukom dobroćiwa duša bydli. Mjez tym zo běchu druzy po puću rěče wjedli, tak njehańbite a nješwarne, zo Motsej krej do licow stupi, njebě so August ani junu wusmjał, mjez tym, zo bě so Maks ze smjećom zadusyć chcył. Bóh tón Knjez běše tak wjedł, zo bě Mots Augusta a August Motsa namakał. Wobaj stowaršištaj so, a to njebě jeju škoda.

Maks pak złoži swojej woči na wosobnoho překupskoho z mjenom Noblink, kotryž 'žno běše jomu hnydom při prěnim zetkanju w Drježdźanach nadpadnył. Noblink měješe w rucy wosobny kiješk, na wočomaj do złota zasadźene škleńčki, z tymi rozymješe wón jara wustojnje wobkhadźować. Jako wón tehdy ze swěćatym kłobučkom, kiž křiwje na hłowje stoješe, tołste cigarowe mróčele dujo přez dróhu dźěše, so wón kaž jendźelski lórd być zdaše, kiž ma znajmjeńša milijón w móšni.

To wšak drje bě nětk krasnosć, kotraž dyrbješe z najmjeńša na khwilu kónc měć. Tu khwilu rěkaše na słowčko posłuchać.

Prěnje šěsć njedźeli pola wojakow njeje žane mědlikanjo. Wječor, hdyž rekrući lehnyć dźěchu, běchu mučni kaž psy, a to běše derje. Rano zahe započa so służba zasy. Służba w hródźach, eksercěrowanjo, instrukcija, po jědźi apell, turnowanjo a zasy instrukcija, rjedźenjo; ze słowom: zo by so wostudźiło, njetrjebaše nichtó skoržić.

Junu mějachu jěchać. Maks Kudźela sedźeše na swojej „Lizy“, kotraž běše jako stara, falšna kobła znata. Kruty wachmištr bórzy spózna, zo so Maksej zdaše, jako by jomu kral swinje pasł, kaž so praji, a wón sej předewza, joho za to ponižić.

Hordy kaž pucheř sedźeše Maks na čornym a mysleše sej na to, kak chce tamnym swoje jěchařske kumšty pokazać,

wšě přeća, kotrež su so jomu za dalše lěta žiwjenja wuprajiłe, dopjelnić, dha dyrbi wón hišće cyłu wěčnosć žiwy być.

Ale wšě přeća zwotmołwja wón jako nan a bamž. Jako nan: přetož woni wšitcy su jako synojo jeničkeje wulkeje swójby z daloka přišli. Tohodla su jomu tež tak lubi, dokelž tu we srjedźišću nabožiny za pokładami japoštołstwa, wěry a křesćanskeje lubosće wuhladuja. Jako bamž, w połnomocy najwyššoho zastojnstwa, kotrež Boža miłosć jomu dowěri. Dźensa so woni z nim (khowancy) do balsamowoho powětra Albanskich horow dźěła, jutře stoja woni w fronće, leža w hrjebjach zakitowanja wěry a poselstwa wumoženja, kotrohož nošerjo a służownicy woni su. Bamžowa rěč zawostaji wulki zaćišć na młodymi hosćemi.

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. Marijanska kongregacija Zjednoćenych Statow w Americy přepoda bamžej rjany duchowny dar, knihe z pergamenta, do kože wjazane, do kotrychž je rozprawa wo třidnjowskej pobožnosći holcow Marijanskeje kongregacije zapisana. Na tutej pobožnosći su holcy hromadźe 387863 Božich mšow słyšałe a 314618 swjatych woprawjenjow na měnjenjo Swjatoho Wótca dóstałe.

Philadelphiski biskop wopyta Swjatoho Wótca a rozprawješe jomu wo wojowanju amerikanskich katolikow přećiwo njepřistojnym filmam. (Smy hižo wo tym pisali, kajki wuspěch je stawk přistojnych měł.) Bamž pokhwali horliwosć tamnych wěriwych a pohonjowaše, zo bychu dale wojowali wo přistojne filmy, doniž njebychu połny wuspěch měli.

Nětkle so cyrkej swj. Pětra w Romje ponowja. Wosebje woteptane městna so wobnowja, najskerje samo po cyłej hłownej łódźi. Napismo w kupoli wo primaće swj. Pětra so wudospołnja. Staja so z kamuškow. Pismiki su dwaj metraj wysoke. Dale postajitaj so postawje swjatoho Don Boska a swjateje Sofije Barat.

Kaž smy pisali, zaćisny swjate oficium knihe italskeju wučeneju Gentile a Croce. Wonaj staj wosebje znataj jako wjednikaj w fašistiskej filosofiji. Nowiny su samo pisałe, zo je tola přewjele, zo so knihe tajkeju mužow katolikam zakazaja. Tola dokelž so najprjedy zdaše, zo wučenaj přećiwo bjezbóžnym nahladam zańdźenoho časa wojujetaj, cyrkej zwoprědka mjelčeše. Dokelž pak přecy wjacy błudnowučbow wozjewještaj, dyrbješe so něšto stać. Staj tola samo pisałoj, zo je człowjek sam Bóh a zo cyrkwje njeje trjeba, dokelž móže fašistiski stat jeje nadawki přewzać.

Swjaty Wótc dósta před krótkim rjany dar, kajkiž drje hišće wjele wědomostnych wustawow na swěće njezmeje. Jedyn profesor je mjenujcy ze skupinu młodźiny w cyle połnócnych kóncach Ameriki, hdźež je tež w lěće lód, wšě rostliny pytał a do herbarija polarskich rostlinow zestajał. Biskop, kotryž tam wěriwych zastara a kotryž biskop „połnócnoho čołpa“ rěka, je herbarij Swjatomu Wótcej přepodał.

W joho lětnej residency Castel Gandolfo wopyta Swjatoho Wótca 20 sobustawow němskich katolskich zwjazkow młodźiny. Wón swoje wjeselo nad tym wupraji, zo joho němska młodźina najebać ćežkoho časa, kotryž přeżiwi, wopyta. Dale napominaše młodych ludźi, zo bychu kruće stali we wěrje a k swojej cyrkwi.

Kaž so powě, dyrbjachu so rumnosće we Vatikanu dokładnje ponowić, hewak by so pječa stać mohło, zo bychu so někotre žurle zasypłe. Tohodla je so bamž dyrbjał rozsudźić, do Castel Gandolfo jěć. Budźe tam najskerje něšto časa přebywać, dokelž je so tež trónski stoł přewjezł a tež Świcska garda je bamža přewodźała.

Awstriski kancler Schuschnigg je kardinalej Pacelliej pisał, zo so Swjatomu Wótcej jako posłušny syn katolskeje cyrkwje za joho sobužarowanjo při smjerći kanclera Dollfußa dźakuje.

W Castel Gandolfo wopytachu bamža 40 młodych mandźelskich porow. Woni přijědźechu we wosebitym wozu. Wot nětka změja přecy póndźelu, štwórtk a sobotu młodźi mandźelscy audiencu. Měsćanosta w Castel Gandolfo je bamžej zdźěłił, kak so wobydlerjo wjesela, zo smědźa we swojej srjedźiznje hłowu křesćanstwa měć.

Němska. Klóštr Salem při Bodamskim jězorje woswjeći nětkle swoje 800lětne wobstaćo. Jedyn zemjan dari swoje cyłe wobsedźeństwo rjadej cisterciensow. Pozdźišo so wobsedźeństwo klóštra wo wjele powjetši, dokelž jomu kralojo a zemjenjo hišće wjele wjacy darichu. Prěnich mnichow přiwjedźe do klóštra jedyn z wučomcow swjatoho Bernarda, wo kotrymž dźěn nětkle „Posoł“ pisa.

Kaž jena Winska nowina pisa, so jednanja mjez Němskej a katolskej cyrkwju w Romje skónčichu. Wuspěch jednanjow so němskim biskopam zdźěli, woni maja so hišće wuprajić. Tola je sebi Vatikan wobkhował, zo chce, jeli so někajke ćeže pokazaja, sam wot so dale z němskim knježeństwom jednać, bjez toho, zo bychu biskopja posrědkowali.

---

dokelž 'žno běše na nanowych konjach někotre zakrasne kholowy přesydał.

„Alej!“ komanděrowaše wachmištr, a zaprasny z křudom. Liza poča pomału stupać; wona hišće njewjedźeše, koho ma na khribjeće a dyrbješe najprjedy swojoho knjeza zeznać.

Wachmištrej njeńdźeše to khětře dosć.

„Kóc khort“, zawoła wón, „zasobu, khětřišo!“

Křud zaprasny a rubny do Lizy. Ta sčini mužika, z prědkom stawaše wysoko horje; ale Maks stawa nic mjenje. Sylzy stupichu jomu do wóčkow, přetož wachmištrowy křud běše připadnje tež joho trjechił.

Nětk zaběža kóń galop. Wachmištr wołaše: „Pomału, pomału!“ Jězdny so stróži. Wotežki so jomu wusunu, — hlej tu, Liza znaje swojoho muža. Běži, a nadobo zastanje hłowu k zemi, zadk horje, a rekruta wobkuli so ji přez hłowu do pěska, krutomu wachmištrej runje pod nohi.

Čepotajo z hańbu Maks poskoči a drapaše sej rěz z włosow a z drasty; přihladowarjo so wótře zasmjachu.

„Kóc khort“, zawoła pak wachmištr, a joho woči zabłysknyštaj so z hněwom: „Hdźe dha maš swojoho konja, kopole? Mysli tón człowjek, zo my tu k wjeselu stojimy, jako bychmy dale ničo činić njeměli hač přihladować, kak so tajki regimentskozoł přez hłowu mjeta? A hlej tu, ta knježnička płače. Knježnička Kudźela, njechaće sej zasy po swojoho konja hić?“

Wšo so směješe; Maks pak złobješe so a přisahaše wachmištrej wěčne njepřećelstwo. Tež Majer činješe spodźiwne mužiki doprědka a do wobeju bokow, hdyž dyrbješe do koła wokoło hanjeć, ale wón wosta tola na konju. Maks Kudźela wosta jenički, kiž běše so w pěsku powalał.

Wosebje lubješe so wachmištrej Mots Jakubašowe zadźerženjo. Junu zarěča wón samo zjawnje na njoho.

„Hejda, Jakubašo!“ zawoła wón, „njerěka wón Jakubaš?“

„Tak je, knjez wachmištr!“

„Sće dha wy syn staroho Jakubaša, kiž běše hišće pola Düppela sobu?“

„Tak je, knjez wachmištr!“

„Na, dha maće dobroho muža za nana; hdyž jomu pisaće, napišće jomu, hač hišće na mnje mysli — mój smój tři njedźele hromadźe w kwartěrje ležałoj.“

„K poručnosći, knjez wachmištr!“

Tež kamradźi mějachu Motsa jara rad. Njewušne žorty, kajkež su mjez młodym ludom bohužel tak často wašnjo, wón nječinješe; haj, wón so ani k tomu njewusmja, hdyž druzy tajke činjachu, — to běše bórzy znate; — tola Mots běše wjesoły człowjek, kiž so rady k dobromu žortej směješe, njewěšeše hłowu, a činješe druhomu rady k woli.

Hejtman běše z nim spokojom, a hdyž dyrbješe junu cyłe rekrutstwo za khostanjo dlěje eksercěrować, wosta Mots sam z tajkeje hańby wuwzaty. (Přichodnje dale.)

Přechodne modlenja Božich mšow

14. njedźela po swjatkach. Zelena.

Stari staraju so za swoje dźěći, młodźi za swoju starobu. Jeli ta starosć njepřekroči mjezy rozoma, ju nichtó njezasudźi. Njepoměrna pak je starosć wo časne, hdyž ći njedowoluje so starać wo Božu wolu a swoju dušu. Je-li twój čas wšitki z časnym staranjom wupjelnjeny, raniš z tym Boha, našoho Wótca (nana), kiž wě, što trjebamy, a škodźi swojej duši. Prašej so sprawnje, hač ći na přikład njeby druhdy (w zymje atd.) móžno było, też wo tydźenju na Božu mšu dóńć! Jene je nuzne, dušu njezhubić. Duch nad ćěło! Wěčne nad zachodne!

1) **Introitus. Přistup.** (Ps. 83, 10-11.) Božo, škitarjo naš, pohlej a wobhladaj sebi wobličo swojoho žałbowanoho (krala); přetož lěpši je dźeń jedyn w Twojich přidworkach hač tysacy wonka. (Ps. 83, 2, 3.) Kak lubozne su Twoje bydlenja, Knježe wójskow! Moja duša sebi žada a wutli za přidwórkami Knjezowymi. Khwała Wótcej . . . — **Gloria.**

2) **Oratio. Modlitwa dnja.** Wobstražuj, Knježe, prosymy, swoju Cyrkej ze swojej njepřestajnej starosću, a dokelž bjez Tebje hinity člowjek khabła, njech nas Twoja pomoc spochi wobara wšomu, štož je škódne, a nam přiwobroća, štož je spomožne. Přez našoho . . .

Přede wšěmi strachami ćěła a duše škituj nas, prosymy, Knježe, a na próstwy zbóžneje a hordozneje stajneje knježny Marije, Božeje rodźićelki, swjatoho Józefa, swjateju japoštołow Pětra a Pawoła a wšěch swjatych wudźěluj nam dobroćiwje pomoc a pokoj, zo by Twoja Cyrkej wšě zadźěwki a błudy přewinywši w njekaženej swobodźe Ći służiła.

Božo, naš wućeko a naša móc, wusłyš nutrne modlitwy swojeje Cyrkwje a daj nam, dawaćelo pobožnosće, zo bychmy woprawdźe dóstali, wo čož Će dowěrnje prosymy. Přez našoho Knjeza Jězusa . . .

3) **Lectio** Epistolae beati Pauli Apostoli ad Galatas. **Čitanjo** z lista swj. Pawoła japoštoła Galatam 5, 16—24.

Dwě mocy wojujetej mjez sobu: zły duch, kral mjasa, přećiwo Swjatomu Duchej. Jenož jenomu z njeju móže člowjek służić. Duch abo hnada Boža pozběhuje nas k nadpřirodnym a swjatym wěcam, ćěło abo člowjek ze złymi nakhilnosćemi mjasa wabi dušu do hrěcha. Jeli so wona ćěła wotroči, budźe cyłu wěčnosć za to ćerpjeć — dołho, wěki na wěki. Nochceš-li tu zahubu, da ći Bóh telko mocy, zo dobudźeš.

Bratřa! Po duchu khodźće, a žadosće mjasa njeskućiće. Přetož mjaso požaduje přećiwo duchej, duch pak přećiwo mjasu; taj dźě wojujetaj přećiwo sebi, zo byšće njećinili to, štož byšće (dobroho) chcyli. Sće-li wot ducha wodźeni, njejsće pod zakonjom (zakaznjow). Zjawne pak su skutki mjasa, kotrež su: mandźelstwołamanjo, kurwarstwo, njepřećelstwa, zwady, žarliwosće, hněwy, překory, rozšćěpjenja, stronistwa, zawisće, mordarstwa, wopiłstwa, wožrałstwa a tomu podobne, wo kotrychž wam připowědam, kaž sym hižo připowědał, zo ći, kotřiž tajke činja, njedóńdu do kralestwa Božoho. Płody ducha pak su: lubosć, wjesołosć, pokoj, sćerpnosć, miłosć, dobroćiwosć, wočakowawosć, ćichomyslnosć, dowěra, měrnosć, zdźeržliwosć, čistota. Přećiwo tajkim wěcam zakoń njeje. Kotřiž pak su Khrystusowi, skřižowachu swoje mjaso ze złósćemi a požadosćemi.

4) **Graduale. Stupnjowy spěw.** (Ps. 117, 8—9.) Lěpje je, so wućěkać ke Knjezej, hač so dowěrjeć człowjekam. Lěpje je, so wućěkać k Hospodej, hač so dowěrjeć wjerćham. **Alleluja,** all. (Ps. 94, 1.) Pójće, spěwajmy wjesele Knjezej, wyskajmy Skale našoho spomoženja. Alleluja.

5) **Evangelium. Dobre poselstwo.** Sequentia sancti Evangelii sec. Matthaeum. Słowa swj. sćenja po Mateju 6, 24—33.

„Njebudźće starosćiwi wo jutřišj dźeń. Přetož tón budźe so sam za so starać; dosć ma dźeń na swojej wobćežnosći." Tak napomina nas Jězus. Bóh rozdźěluje naše starosće na dny a lěta, zo bychmy je lóže znjesli. Tohodla je njemudro a njemóžno, cyłu ćežu žiwjenja nadobo wunjesć chcyć. „Ćłójko, njestaraj so jara, swojomu Bohu dowěř so!" Chceš-li pjenježnomu zmjej (mamonej) służić, njebudźeš służownik Boži. Z njeporjadnej starosću a prócu wo zachodne (ćělesne) kubła zašmjatаš so snano do hrěcha, znajmjeńša nimaš khwile, sebi njezachodne (swjate) pokłady hromadźić. Čomu so potom drěješ?"

Wony čas rjekny Jězus swojim wučownikam: Nichtó njemóže dwěmaj knjezomaj służić; přetož pak budźe jenoho hidźić a druhoho lubować; pak jenoho znjese a druhoho zacpěje. Njemóžeće Bohu służić a mamonej. Tohodla wam prajam: Njebudźće starosćiwi wo swoje žiwjenjo, što byšće jědli, ani wo swoje ćěło, što byšće so woblekali. Njeje žiwjenjo wjacy dyžli jědź, a ćěło wjacy dyžli drasta? Pohlejće na ptaki pod njebjom! Njesyja a njeżnu, ani njehromadźa do bróžni, a waš Wótc njebjeski je žiwi. Njejsće wy wjele wjacy, dyžli wone? A štó z was móže ze wšej starosću swojej dołhosći jedyn łóhć přidać? A što sće starosćiwi wo drastu? Wobhladajće sebi lilije na polu, kak rostu! Njedźěłaju ani njepřadu. Prajam pak wam, zo njebě ani Salomon we wšej swojej krasnosći tak wuhotowany, kaž jena z nich! Jelizo pak Bóh trawu na polu, kotraž dźensa je a jutře so do pjecy ćisnje, tak drasći, kelko wjacy was, małowěriwi! Njebudźće tohodla starosćiwi powědajcy: Što budźemy jěsć abo što budźemy pić, pak što budźemy so woblekać? Přetož to wšitko pohani pytaju. Waš njebjeski Wótc wšak wě, zo wšitko to trjebaće. Pytajće tuž najprjedy kralestwo Bože a joho sprawnosć, a to wšitko budźe wam přidate. — **Credo.**

6) **Offertorium. Přinos.** (Psalm 33, 8—9.) Knjezowy jandźel stany twari wokoło tych, kotřiž so Knjeza boja, zo by jich wukhował. Woptajće, a wohladaće, kak lubosćiwy je Knjez!

7) **Secreta. Ćicha modlitwa.** Popšej nam, Knježe, prosymy, zo by tón wopor našoho wumoženja wot našich hrěchow nas wurjedźił a Twoju hordoznosć nam přikhilił. Přez . . .

Wusłyš nas, Božo, naš wumožniko, a z mocu toho Sakramenta nas wobstražuj přede wšěmi njepřećelemi ćěła a duše, wobradźej hnadu nětko a zbóžnosć w přichodźe.

Daj, smilny Božo, zo by nas tón spomožny wopor z našich winow wučisćił a přede wšěmi přećiwnosćemi škitał. Přez našoho . . .

8) **Praefatio. Předhrono.** Vere dignum et justum est. Woprawdźe hódne a sprawne, zdobne a spomóžne je, zo so Tebi stajnje a wšudźe dźakujemy, Knježe swjaty, Wótče wšohomócny, wěčny Božo, kiž sy z jednorodźenym Synom a Duchom Swjatym jedyn Bóh, jedyn Knjez, nic w jednosći wosoby, ale w Trojicy jednoho byća. Přetož štož po Twojim zjewjenju wo Twojej krasnosći wěrimy, to myslimy wo Twojim Synu, to wo Swjatym Duchu bjez rozdźěla w rozeznawanju. Tak kłonimy so wuznawajcy wěrne a wěčne Bójstwo, kłonimy so wosebitosći we wosobach a jednosći w byću a jenakosći w majestosći, kotruž khwala jandźeljo a arcyjandźeljo, kherubim a serafim, kotřiž nje-

přestanu wšědnje wyskać z jednym hłosom prajicy: Swjaty . . .

9) **Communio. Spěw k woprawjenju.** (Mat. 6, 33.) Najprjedy pytajće kralestwo Bože, a wšitko druhe budźe wam přidate, rěči Hospod.

10) **Postcommunio. Po woprawjenju.** Njech nas Twoje potajnosće, Božo, přecy wočišćuja a škituja a k dócpěću wěčnoho wozboženja wjedu. Přez našoho Knjeza . . .

Njech nas wučišći a škituje, prosymy, Knježe, podaty dar bóžskoho Sakramenta, a na zastupowanjo zbóžneje Boharodźićelki Marije ze swjatym Józefom, swjatymaj japoštołomaj Pětrom a Pawołom a wšěmi swjatymi njech nas wote wšěch skaženosći wuhoji a wot přećiwnosći wumože.

Přijawši, Knježe, dary Twojeje swjateje potajnosće prosymy Će, zo by to, štož sy nam k swojomu wopomnjeću činić přikazał, w našich słabosćach nas podpěrało. Kiž žiwy . . .

W časopisu „Der Brunnen" pisa wěsty Dr. Matthießen wo katolskej cyrkwi: „. . . Denn wir wissen ganz genau, was Bismarck mit dem inneren Schweinehund meinte: Der innere Schweinehund im Deutschen ist das Stück seiner Seele, das von Rom-Juda beherrscht wird! Und diesen Schweinehund rotten wir aus. Das, ihr Herren, laßt euch gesagt sein! Vorläufig verbitten wir es uns nur, daß unser Staat mit einem Hundezwinger und des Deutschen Reiches Kanzler mit Henkern, Giftschlangenbeschwörern und Kerkermeistern gleichgesetzt werden. Das andere findet sich."

W časopisu „Nordland", kotryž w samsnym nakładźe kaž „Der Brunnen" wukhadźa, pisa Wulf Sörensen: Kein Mensch hat Rom gerufen. Die meisten empfinden heute schon die Römlinge als „lästige Ausländer". Nětko wěš, što jako katolik sy! Lästiger Ausländer! Je drje wěrno, katolsku cyrkej njeje nichtó zawołał, ale Bóh je ju wupósłał. (Po „S. V.")

Hnadowna cyrkej Mariahilf-Bergs pola Amberga we Hornjej Pfalcy woswjeći swoje 300lětne wobstaćo. Na dnju hłownoho swjedźenja wotmě so procesijón Marijanskeje kongregacije mužow. Skoro 40000 so wobdźělichu.

Při twarje noweje awtoweje dróhi pola Frankobroda n. M. namakachu w zemi stary kamjeńtny křiž, na kotrymž běchu jenož tři pismiki zadypane (H. B. Q.). Pismiki rěkaja: Hic Bonifatius quievit = Tudy wotpočny Bonifacius. Křiž pokhadźa z tamnoho časa, w kotrymž ćěło swj. Bonifacia do Fuldy přewjezechu. Tehdom pobožny lud na kóždym městnje, hdźež žarowanski ćah pozasta, kamjeńtny křiž staji. Pomnik z najstaršich křesćanskich časow Němskeje dowjezechu do muzeja w Frankobrodźe.

W Gdansku běše senat jenu Caritas-zběrku zakazał. Z tej přileżnosću započachu so jednanja mjez presidentom a biskopom. Nětko je president do Roma zdźělił, zo chce z katolskej cyrkwju konkordat wobzamknyć. Z nim chce cyrkwi wšelake prawa dać, tola dyrbja so duchowni wšeje kritiki wyšnosćow atd. wostajić.

Němski minister nutřkownych należnosćow je financnomu ministrej list napisał, w kotrymž prosy, zo bychu so dawkowe zakonje tak zrjadowałe, zo njebychu swójby z dźěćimi telko dawkow płaćić trjebałe. Runje swójby z wjacy dźěćimi trjebaja wjele wěcow do domu, kotrež sebi dotal njejsu nakupić móhłe. Wězo změja mandźelscy z dźěćimi też w přichodźe wjacy woporow přinjesć hač tajcy bjez dźěći, tola ma so jim na wšě możne wašnjo woćehnjenjo a zastaranjo dźěći wołóžić.

30. julija započa so na wustawje za misijónskich lěkarjow we Würzburgu 11. kurzus za misijonarow. Woni wězo na lěkarstwo njestuduja, ale tola nawuknu tam wjele, štóž móža potom w cuzych krajach nuznje trjebać. Hdyž su sami khori, znaja srědki, kotrež móža jim pomhać. Też čornym abo žołtym móža prěnju pomoc přinjesć a tak pohóršenju někotreje khorosće zadźewać. Dokelž nimamy dosć misijónskich lěkarjow, dyrbja też misijonarojo w medicinje wobhonjeni być.

Daloko rozšěrjenu katolsku nowinu „Junge Front" su na štyri njedźele zakazali.

Wosebje njekatolscy husto praja, zo mamy w Němskej tola njetrjebawši wjele katolskich měšnikow. Tola tak zlě to njeje. Přińdźe tola na 1100 katolikow jenož jedyn swětny duchowny a na skoro 2000 katolikow jedyn rjadownik. Klóštrow mějachmy 1926 też ze wšěmi filialkami 559, 1932 pak 640. Najwjacy klóštrow maja tu Franciskanojo, mjenujcy 100, Kapucinojo 52, Jezuića 41, Benediktinojo 34. Tući maja drje najmjenje klóštrow, tola najwjacy sobustawow, mjenujcy 2054, potom přińdu Franciskanojo z 1765. Kapucinojo maja 869 sobustawow, Steylscy misijonarojo 657 a Jezuića 653. Druhe rjady maja wšitke mjenje hač 100 sobustawow. Arcybiskopstwo Köln ma najwjacy klóštrow. Tam skutkuja 391 rjadowniskich duchownych zhromadnje ze swětnymi měšnikami.

Wo Konnersreuće wjele wjacy njesłyšimy. Kak to přińdźe? Je snadź tak, kaž su cuze nowiny pisałe, zo z Konnersreuthskim dźiwom ke kóncej dźe? Ně! Kóždy tydźeń přińdźe tam hišće wokoło 50 ludźi, kotřiž maja dowolnosć biskopskeje wyšnosće. Theresija też dźensa hišće ničo njeje. To traje nětko hižo wjacy lět. Na pjatkach ma wona dale wjele ćerpjeć. Mjez wopytowarjemi běchu w poslednim času mnozy biskopja z misijónow. Theresija ma husto wjesołe widźenja, tak wo swj. Konradu Parzhamskim a swj. Don Bosku. Jedyn duchowny z rjadu Cisterciensow je knižku wudał, w kotrejž wopisuje, kajke pomocy je z Konnersreutha we swojim dušepastyrskim dźěle dóstał. Zo pak nowiny wjacy tak wjele njepisaja, zależi na tym, zo so wjacy tak wjele zwonkownych podawkow njestanje. Cyle wěsće pak njewěriwi nowinarjo też radšo mjelča hač zo wo podawkach pisaja, kotrež bychu snadź jich swědomju někajke wobćežnosće činiłe a jich jasny rozsud wo Bohu a joho cyrkwi žadałe.

Pólska. We wšěch diecezach wotměchu so w poslednim času eucharistiske zjězdy. W Tarnowje wobdźělichu so samo 130000 wosobow, mjez nimi Krakowski arcybiskop a 5 cuzych biskopow. Katolska młodźina wotmě wosebity zjězd katolikow, kotryž bě tohorunja derje wopytany. Kaž so zda, su to znamjenja nowoho zakćěwanja katolskoho žiwjenja w Pólskej.

Posledni króć pisachmy wo twarje noweje biskopskeje cyrkwje w Katowicach. Ju twarja bjezdźělni, kotřiž za to bydlenjo, jěsć a drastu kaž też něšto mało pjenjez dóstanu. We Waršawje woswjeći kardinal arcybiskop Krakowski nowu cyrkej „lětarjow". Wona je k dopomnjeću na pólskeju lětarjow, kotrajž chcyštaj do Ameriki lećeć a znjezbožištaj, twarjena a swjatej Mariji w Loreće poswjećena. Zakładny kamjeń położichu też za jenu „Basiliku morja" w Gdyni. President pólskeje republiki bě přitomny. Wón praji, zo dyrbi so cyrkej twarić jako dźak, zo dósta Pólska puć k morju, ale też jako znamjo trajacoho pólskoho knježstwa při morju. W nowej cyrkwi budźe městna za 3000 wosobow, płaćić dyrbi 3 milijónow złotych.

Zwjazk towarstwow katolskich dźěłaćerjow je kołopis wudał, w kotrymž dźěłodawarjow namołwja, swoje zadźerženjo přećiwo dźěłaćerjam po bamžowskej encyklicy złožić. Dale napomina dźěłaćerjow, so prawje horliwje při nabožnym žiwjenju wobdźělić, wosebje też derje stražować, zo so młodźina křesćanscy woćehnje.

Šwica. Wot 23. hač do 26. augusta wotměja so we klóštrje Einsiedeln wulke swjatočnosće, dokelž je 1000 lět, zo klóštr wobstoji. Bamž je za swjedźeń wosebitoho legata postajił. Je to Milanski kardinal Schuster. Ze swjedźenjom zjednoći so mjezynarodny zjězd Khrysta Krala. Protektorat nad swjatočnosćemi staj kardinalaj Innitzer-Winski a Hlond-Waršawski přewzałoj.

Ruska. Bjezbóžnicy su we Wukrajinje tak dołho šćuwali, doniž njejsu dócpěli, zo so tam znowa 45 cyrkwjow začinja a do komunistiskich domow atd. přetwarja.

Cyrkwinske powěsće z Budyšina.

Wosada Našeje Lubeje Knjenje. 1. połłěta 1934.

Křćeni: 4. 1. Brigitta, m. dź. Ludwiga Korle Theodora Sattlera w Budyšinje; 4. 2. Měrćin Christian, m. s. Měrćina Konrada Sannera w Budyšinje; 7. 2. Monika Caecilia, m. dź. Pawoła Domša w Bozankecach; 18 2. Manfred Joachim, m. s. Augusta Kossorza w Budyšinje; 20. 2. Hans Wolfgang, s. Herty Hilžbjety Krausec w Budestecach; 25. 2. Rosalia Herta a Lucia Marta, m. dwójn. Pawoła Marka w Brěmjenju; 11. 3. Edith Helena, m. dź. Richarda Bernh. Gliena w Budyšinje; 18. 3. Otto Eberhard, m. s. Huga Oty Kilanka w Budyšinje; 18. 3. Gottfried Christian, s. Herty Kubašec w Budyšinje; 25. 3. Hana Monika, m. dź. Pawoła Herrmanna w Budyšinje; 25. 3. Eva Marja, m. dź. Pawoła Józefa Vogta w Budyšinje; 1. 4. Gerda Franciska, m. dź. Franca Patznera w Budyšinje; 22. 4. Jan Maria Tadej, m. s. Jana Franca Herknera w Budyšinje; 25. 4. Jurij Christian, m. s. Jurja Pawoła Kindermanna w Budyšinje; 29. 4. Wórša Marja Terezija, m. dź. Franca Józefa Maiera w Budyšinje; 6. 5. Marja Edith, m. dź. Ernsta Kurta Holški w Budyšinje; 13. 5. Wolfgang, m. s. Pawoła Feldsmanna w Budyšinje; 23. 5. Lucia Marja, m. dź. Jana Jurja Bjedricha w Budyšinje; 26. 5. Rudolf Pětr, m. s. Józefa Handrija Napierally w Budyšinje; 3. 6. Erika a Jan, m. dwójn. Ernsta Pieprza w Budyšinje; 10 6. Adolfina Gisela, m. dź. Augusta Józefa Göbela w Budyšinje; 24. 6. Robert Eduard, m. s. Theodora Marcinskoho w Budyšinje.

Wěrowani: 9. 1. Richard Korla Baar, zastojn., z Martu Charlottu Gommlichec w Budyšinje; 10. 1. Pětr Pawoł Winkler, zamkař, z Hertu Hilžbjetu Nowakec w Budyšinje; 14. 1. Jan Jurij Rychtař, instalatěr, z Marju Madlenu Šołćic w Budyšinje; 2. 4. Pawoł Jan Korb, dźěłaćeŕ, z Marhatu Marju Kowarkec w Hrubońicach; 8. 4. Bjarnat Jan Battelt, knježski służownik, z Marhatu Krawcec w Dźěžnikecach; 15. 5. Jakub Bjarnat Soppa, zamkař, z Helenu Rychtarjec w Budyšinje; 21. 5. Jurij Oskar Šołta, sedłařski mištr w Prěčecach, z Hańžu Martu Štórmec w Budyšinje; 2. 6. Fryca Bruno Kranc, podfeldwebel, z Hilžbjetu Marju Johannu Jungec w Budyšinje; 10. 6. Maks Albert Krawc, herc, z Hanu Šwejdźic w Budyšinje; 16. 6. Otto Streubel, překupc w Freibergu, z Marhatu Hilžbjetu Burghardtec w Mał. Wjelkowje.

Zemrěći: (Wot 1. meje; prjedawše buchu hižo wozjewjene.) 11. 5. Pawoł Feldsmann, SS-wjednik w Budyšinje, 37 l. 5 m.; 14. 5. Alfred Jakubaš, hospodařski pomocnik w Wbohowje, rodź. w Dalicach, 19 l. 7 m.; 18. 5. Wylem Józef Teušer, bankowy poselnik w Budyšinje, 61 l. 9 m.; 23. 5. Bjedrich Studnicny, kowař w Budyšinje, 64 l.; 28. 5. Józefa Kozojedec, służowna w Ratarjecach, 30 l.; 29. 5. Hana Marja zwud. Šołćina w Budyšinje, 75 l.; 2. 6. Marcella Blumowa w Budyšinje, 81 l. 3 m.; 3. 6. Hana Marhata Heinec, domjaca, w Budyšinje, 16 l. 5 m.; 21. 6. Marja zwud. Rječcyna w Dźěžnikecach, 83 l. 6 m.; 21. 6. Emanuel Unverdorben, rentnar w Budyšinje, 55 l. 5 m.; 24. 6. Wjacsław Mocek, rězbař w Budyšinje, 56 l. 4 m.

Należnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1934.

Kk.: 467. 468. z Budyšina: Hana Šponec, Mikławš Šustyŕ; 469. z Bozankec: Pawoł Domš; 470. ze Smječkec: Marja Tryčcyna; 471.—475. z Worklec: Franc Rjenč, Jan Opic, Marja Bětcyna, Marja Rjenčcyna, Pawoł Ela; 476. z Khróšćic: Marja Nowakec; 477. z Jasenicy: Jurij Wjesela; 478.—482. z Noweje Wjeski: Michał Lorenc, Jan Khilan, Jakub Hejša, Arnošt Lorenc, Pawoł Lipert.

Dobrowólne dary za duchownski dorost.

Knjez N. N. z Kopšina 3,50 hr.

Hlowna skhadźowanka serbskeje stud. młodźiny

18., 19. a 20. augusta

w Haslowje.

Njedźelu 1) pop. 1/2 2 hodź. krótki nyšpor w Baćonju a po nim mała swjatočnosć při rowje † knjeza fararja Jurja Libša;

2) w 3 hodź. ludowa zhromadźizna z přednoškom;

3) wječor we 8 hodź. studentsko-ludowy swjedźeń z dźiwadłom a rejemi.

Wutrobnje přeprošuje

Zwjazk łuž.-serbskoho studentstwa.

Zjawny dźak

Najswj. Wutrobje Jězusowej a swj. Maćeri Božej!

Zjawny dźak

Róžeńčanskej Maćeri Božej a małej Therezcy.

Wróćiwši so wot rowa našeje lubeje maćerje, přichodneje maćerje, wowki a ćety

Marje zwud. Rjedźineje rodź. Eiseltec z Hory,

kotruž je Bóh luby Knjez po dołhej khorosći, husćišo domawobstaranu, w 82. lěće žiwjenja do njebjeskeje domizny wotwołał, dźakujemy so wšitkim za wopytowanjo w khorosći a za modlitwy na pustych wječorach, kaž też za bohate k rowu přewodźenjo, wosebje knježim duchownym, z nutrnym

„Zapłać Bóh tón Knjez!“

Na Horje, w Kamjencu a **Stróžišću,** na dnju pohrjeba, 13. augusta 1934.

W mjenje žarowacych zawostajenych

Jurij Rjeda, farař.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki ścelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik. — „K. P.“ ćišći so w 1600 exemplarach.

Redaktor: can. capit. Jurij Hejduška. — Za tute čisło zamołwity zastup. redaktor: Michał Cyž, kapłan w Budyšinje, Cyrkwine naměstno 2. — Pokładnik: Jurij Šołta, Před šulerskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćernje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokoročak čo. 3895.

34. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **25. augusta 1934.** | **72. lětnik.**

Žiwjenjo — służba.

Pola swjatoho Lukaša čitamy w joho scenju w 9. stawje, 46. rjadcy a w scěhowacych takle: „Přińdźe pak do nich mysl, štó mjez nimi by najwjetši był. A Jězus mysle jich wutrobow widźo, wza dźěćo a staji je pódla sebje a dźeše k nim: Štóžkuli by tute dźěćo přijał w mojim mjenje, přijima mje, a štóžkuli by mje přijał, přijima toho, kiž je mje pósłał, dokelž štóž je mjeńši mjez wami wšitkimi, tón je najwjetši!“

Hdyž sebi tute słowa prawje derje přečitamy, potom njebudźemy Boha podarmo pytać. Namakamy joho wšudźe, hdźež su człowjekojo hromadže. Na prěnim městnje budźe tón Bohu blizki, kiž přijima jene dźěćo. Žohnowane su te domy, hdźež so dźěći wocahnu na pućach Božich kazni. Žohnowane je też te dźěło, kiž so stanje wo lěpše tych najmjeńšich. Je to służba, kiž płaći přichodej. Jězus je jene dźěćo swojim japoštołam předstajił, zo by jim też hišće něšto prajić chcył. Nic jenož přiwzać jene z tutych móličkich je kaznja Syna Božoho. Ale dźěło na dźěsću, to je wulka khwalobna służba. A tuta służba nima so jenož na móličkich wopokazać, ale na wšitkich. „Dokelž štóž je mjeńši mjez wami wšitkimi, tón je najwjetši!“ To běše japoštołam tola popjeŕ do jich požadliwych wočow. To běše město mjedoweje całty suchi khlěb. Woni počachu so mjez sobu měrić. Jedyn druhomu najradšo wjacy Bože słónčko njepopřa. Zły duch poča jim do wutrobow dawać: „Wy budźeće kaž Bóh!“ Tola jenož derje, zo tamna Jěva wjacy mocy njeměješe. Hewak by wona też spytała klin mjez japoštołami a Bohom zaćěrić. Jena mócniša, swjata Marija, běše hadej hłowu roztepłała a běše swětej dariła wjećha měra. Tutón zjednoća wutroby człowjekow z Bohom. Štóž chce wysoko dócpěć, dyrbi służić! To je Jězusowa swjata wučba. Japoštołojo so na tym dźiwachu. Woni bychu radšo na wysokim konju sedźeli. Woni chcychu sebi swoje trony założić jedyn napřemo druhoho. Hižo běše mała zwada mjez nimi nastawa. Woni so njewadźachu, štó budźe najbóle druhomu służić, ale štó budźe najbóle knjeza hrać. Hižo poča zasy „wjećh ćmy“ swoje lesne słowa jim do wušow šeptać: Wy budźeće kaž Bóh! Nĕ, tutomu njepřećelej wotkryje Jězus joho rjane wobliče: „Štóž je mjeńši mjez wami wšitkimi, tón je najwjetši!“ To je kaznja, nic jenož dobra rada w kralestwje Božim. Jako bu před lětami też mjez Serbami derje znaty nuncius Pacelli na kardinala pomjenowany, rjekny wón: Wysoke zastojnstwo kardinala njeje błyšć, ale służba, je ćežke zamołwjenjo! A tak móžemy to rjec wo kóždym powołanju, hač sy nan, bur, wučeŕ abo dźěłaćeŕ, měšnik abo hospodaŕ. Hač sy stajeny w gmejnje abo we wosadźe na městno, hač sy wjednik swójby abo „knjez“ na dworje, wšudźe maš służić. Zły duch wšak njeje wumrěł, ale pyta swoje knježstwo wutwarić. Štóž joho njewuspina do rjećazow Jězusoweje wěry, budźe přińdź do zwady z Bohom a sobučłowjekom. Cyrkej křesćana podarmo do kruteje šule njebjerje. Wona bjez winy njenapomina k poniżnomu paćerjej. Wona wě, čohodla jomu wótři swědomjo w Božich wěrnosćach na kóždej njedźeli. Njeprajimy my, zo khodźimy na Bože służby? Njedyrbi nas kóžda luba njedźela zasy dopomnić, zo je naše žiwjenjo tajka służba? Ale człowjekojo so mjez tym wadźa. Nic wo to jim njeńdźe, štó by mjeńši był, ale štó by najwjetši był. Abo k čomu je hewak cyrkej lětsa jenoho klóštrskoho bratra, kiž je 40 lět swojomu rjadej służił, za swjatoho prajiła? Njeda wona z tym człowjekam rjec tamne słowa Jězusowe: „Štóž je mjeńši mjez wami wšitkimi, tón je najwjetši!“ Swjaty Konrad Parzhamski je jedyn z wulkeje ličby njemjenowanych był, kiž swoju służbu na swojim městnje činja. Njehladaja při tym na swoju wosobu, ale pomhaja powšitkownosći. Swjaty Wótc praji wo nim: „Před wšěmi wočemi njech so zabłysknje a zaswěći swětło praweje swjatosće, kiž poniżny kapucinski bratr w sebi wurazy. Dyrbi wšěch powučić a napominać, kak daloko so tamni wot prawoho puća wěrnosće wotsala, kiž pytaja pohanske wašnja a činki wožiwić a překrasnić, křesćansku wučbu pak zastorča a zacpěja, kotraž móže tola jeničcy człowjeka k pócćiwosći wjesć a prawy postup kultury móžny sčinić. Njech nam nowy swjaty wot Boha šćedriwje rozswětlenjo a hnadu wuprosy, zo by to skónčnje wozbožaca wěrnosć była, štož cyrkej spěwa wot Swjatoho Ducha žadajo: Pokłoń, štož so nihdy nanihdy njezhibuje, zhrěj, štož je sprostnjene, pohonjej wšo błudźace!“

ž.

„Posoł“ chce też do našich wsow a wjeskow wołać, służće mjez sobu. Tu je najprjedy třebne, zo něšto přestanje, mjenujcy, zo přestanje knježić zły duch, kiž wusywa łžu a złósć a zo knježi Swjaty Duch, kiž zwjaza a zjednoća. Tu je w jenej wsy dźěło započate, tepjenjo so kładže w cyrkwi. Wšitcy dyrbja pomhać. Wšak změja też wšitcy z toho wužitk. Tu rěka tajki skutk sobu podpjerać. A zasy druhdže rěka službu w domje wopokazać. Su tam stari a kipri ludźo. Su pokazani na podpjeru młódšich. Tu chce „Posoł“ dźensa rjec: Preč ze złym duchom. Pój Swjaty Ducho! „Posoł“ chce wšěch wołać k wulkej službje modlenja a pomhanja mjez sobu. Štóž chce službu derje započeć, dyrbi dobre wotmyslenjo sobu přinjesć. A najlěpše mysle k službje žiwjenja budźa stajnje tamne, kiž je naš Zbóžnik prajił: „Štóž je mjeńši mjez wami wšitkimi, tón budże najwjetši!“

Rozhlad w swěće.

Wothłosowanjo w Němskej

je zańdźenu njedźelu wospjet dopokazało, kak swěru stoji lud k swojomu wjednikej. Přez 38 milijónow hłosow je so na njoho wotedało. Wólbokhmanych mamy w Němskej 45 473 635.

Z nich hłosowachu:	z haj	38 362 760
	z ně	4 294 654
	njepłaćiwje	872 296
	wšo hromadźe	43 529 710

Nimale 90 procentow wolerjow su z „haj“, 10 procentow z „ně“ wothłosowali. Z tym je němski lud zjednoćenju zastojnstwow němskoho presidenta a němskoho kanclera přihłosował.

Dźak wjednika.

Němski kancler Adolf Hitler piše: 15lětne wojowanjo našoho hibanja wo móc w Němskej je so z wčorawšim dnjom skónčiło. Wot najwyššoho wjerška stata hač k wjednistwu poslednjeje wsy namaka so němski stat dźensa we rucy NSDAP. To je mzda za njeličomne wopory. Dźakuju so wšitkim, kiž su njedźelu ze swojim hłosom sobu přinošowali, jednotu stata a hibanja před cyłym swětom dokumentować. Wojowanjo wo statnu móc je so z dźensišim dnjom skónčiło. Wojowanjo wo naš drobi lud pak so dale wjedźe.

Dr. Goebbels

jako propagandowy minister je so němskomu nowinarstwu za zamołwite dźěło při přihotowanju ludowoho wothłosowanja dźakował.

Też wukraj

piše we swojich nowinach wo přemožacym wuspěchu němskoho wothłosowanja a widźi w nim dopokaz dowěrjenja, kotrež wšěm wjednikam druhich statow dosć jasnje woči wotewri.

Nowe postajenjo wo čestnym křižu.

Němski nutřkowny minister je postajił, zo so čestny kříž w mjenje wjednika a němskoho kanclera spožča. Dotal dyrbješe so w mjenje němskoho presidenty spožčić. Wjednik abo zastojnik spožčaceje wyšnosće ma wobsedźeńske wuswědčenja ze swojej ruku podpisać. Wosobam, kiž su dla krajneje přerady, přeradźenja wojeńskich tajnosćow, ćěkanja wot khorhowje a bojazliwosće před njepřećelom khłostani a kotrymž su so čestne prawa wotrjekłe, njesmě so čestny kříž spožčić.

Wjednikowa amnestija.

Ministerski president Göring je wšě pady škitaceje jatby přepytać dał. Dla Röhmoweje revolty je so dyrbjało wšo hromadźe 1124 wosobow nakhwilnje do škitaceje jatby wzać. Na podłožku dopruhowanja je so 1079 wosobow pušćiło. 45 wosobow maja hišće w škitacej jatbje, dokelž su poćeženi. Přećiwo nim so přepytowanjo dale wjedźe. We běhu tutoho měsaca so hišće wjacy wosobow ze škitaceje jatby dla wjednikoweje amnestije pušći. W Sakskej su 250 jatych ze škitaceje jatby pušćili. Škitace lěhwo budże přichodnje jenož hišće w Sachsenburgu, Hohnsteinske so zběhnje.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Zańdźenu njedźelu spominaše so na Božich službach na domkhowane žně. W serbskej cyrkwi běchu zboka wołtaria žitne snopy nastajane. Na wołtarju samym kaž też na nabočnymaj wołtarjomaj kwětki a kłosy na dźakne wopomnjeće pokazowachu. Też dary wosadnych při wołtarju dźakownosć tołmačichu. Dopołdniše kemše běchu wosebje derje wopytane. Dźakny kěrluš „Tebje my Boha

Njepřezběhuj so!

Powědańčko ze žiwjenja.

[Pokročowanjo.]

Maksej Kudźeli dźěše so nětko, kaž něhdy egiptowskoho Józefowym bratram, hdyž běše jich bratr pisanu sukničku dóstał. Woni njemóžachu joho ze zawisće wjacy widźeć. Tak zdalowaše so Maks ze zamysłom wot Motsa. Tón pak pytaše jomu k woli činić, hdźež jeno móžeše.

Junu běchu wićežnomu burskomu synej šćětku, z kotrejž so škórnje česaja, kradnyli. Maks běše hněwny.

„Što ći je?“ prašeše so Mots.

„Šćětku su mi wzali.“

„Jowle, česaj z mojej.“

Štóž pak požčenu šćětku zasy njepřinjese, běše Maks Kudźela. Mots wuprosy sebi ju zasy; tu wza ju Maks a ćisny jomu ju pod nohi, prajo; „Tajkeje maličkosće dla njeběch huby wočinił!“

Mots zběhny šćětku, a njepraji ničo.

Tak dźěše dale; Motsej njepopša joho towarš wot małosće žanoho přećelnoho słowa, khiba někajke kusate słowčko, jako: „Ty posłušny służowniko“ abo „pilny šulerjo!“

Ćim lubšo běše Motsej, hdyž so joho Maks junu njedźelu z krótka wopraša, hač njecha z nim won hić. Zo jomu njebychu zasy tajkich a hinašich nawěšeli, přilubi to Mots, kiž hižo běše sej bjez toho wotmyslił, won hić. Ale wón kaješe so hnydom, hdyž widźeše, zo so šamawy překupski Noblink a wšelacy druzy podobneje sorty też k sobuhiću hotowachu.

Tu stoješe na dobo August Majer w jstwinych durjach.

„Štó dźe sobu, hólcy?“ prašeše so. Nichtó njewotmołwi.

„Ja du z tymi druhimi“, zaměča Mots, „pój z nami.“

„Z kim?“ prašeše so Majer mjelčo k přećelej bliže přistupiwši.

„Z Kudźelu a Noblinkom.“

„Njeńdź z tymaj, pój ze mnu!“

„Ně, ja njemožu.“

„Bjeř so na kedźbu!“

Pjeć kameradow přińdźechu nimo dwórskeje cyrkwje, do kotrejež ludźo z črjódami dźěchu, dokelž běše runje čas k nyšporu. Mots přimny za čapku, kaž běše to wot domu zwučeny, hdyž nimo cyrkwje dźěše; ale krej stupi jomu do hłowy, hdyž překupski khroble hanjo so wopraša: „Njechaš na popow poskhać hić?“

„Što?“ rozhori so Mots, „na popow? Hišće jene tajke słowo, a ty změješ ze mnu činić!“

„Pomału, pomału!“ znapřećiwi překupski, dokelž měješe za wušomaj, „njejsym dźěn to tak złě měnił.“

„Złě měnił abo nic“, bě hněwne wotmołwjenjo, „tajke rěče sej zakazam, abo ja nimam z tobu ničo wjacy činić.“

Někotre wunoški ludowoho wothłosowanja w Budyšskim, Kamjencskim a Wojerowskim wokrjesu, 19. aug. 1934.

Město abo wjes	haj	ně	njepłaćiwe hłosy
Budyšin	23505	2915	553
Bělšecy	219	21	7
Boranecy	98	4	1
Bórk	338	26	4
Bóšicy	191	5	2
Budestecy	1480	121	41
Ćěchorjecy	82	3	1
Ćichońcy	176	16	4
Dobrošicy p. Njeswačidła	136	10	—
Družkecy	171	8	2
Dźěžnikecy	393	23	2
Haslow	173	9	6
Horni Wunjow	210	10	1
Hornja Hórka	435	4	4
Hornja Kina	210	17	5
Hrubjelčicy	175	8	3
Jaseńca	240	11	3
Jitk	84	—	—
Kamjenjej p. Radworja	83	5	6
Khasow	108	3	5
Khelno	183	3	6
Krakecy	174	8	1
Łahow	243	26	11
Łuh	270	12	7
Łupoj	245	1	—
Łuzć	84	6	6
Mały Wjelkow	654	54	13
Měrkow	178	2	2
Miłkecy	89	5	4
Pozdecy	67	2	1
Prěčecy	196	6	1
Radwoŕ	510	31	6
Sćijecy z Ratarjecami	371	11	9
Słona Boršć	173	13	—
Šěrachow	2076	518	136
Zdźěř	233	8	2
Wulke Debsecy	507	38	2
Wuricy	213	39	11

Město abo wjes	haj	ně	njepłaćiwe hłosy
Kamjenc	7603	670	170
Hórki	132	12	4
Jawora	61	9	3
Jělca	90	1	—
Kanecy ze Swinańju	88	11	5
Kašecy	61	2	1
Khrósćicy	260	49	5
Konjecy	367	9	6
Krjepjecy	87	6	1
Kukow a Pančicy	488	98	7
Lejno	163	22	9
Mały Wosyk	110	3	—
Miłoćicy a Wěteńca	91	42	5
Njebjelčicy	172	28	12
Nowoslicy	74	1	1
Nuknicy	74	16	6
Pěskecy	198	17	5
Ralbicy	136	9	3
Różant	68	8	3
Serbske Pazlicy	124	23	1
Sernjany a Hrańca	118	3	2
Smječkecy	209	18	5
Smjerdźaca a Łazk	119	7	5
Worklecy	404	23	4
Wotrow	176	13	12
Wudwoŕ a Kozarcy	142	9	3
Žuricy	94	8	1
Kulow	1518	157	33
Dubrjeńk	110	—	1
Hósk	108	6	3
Koćina	97	4	—
Kulowc	210	16	7
Łaz	588	29	7
Němcy	313	17	1
Rachlow	101	6	4
Salow	76	8	1
Sulšecy	176	9	1

Smějo powsny so Noblink česćomnomu młodźencej za ruku a winy so z cyłym towarstwom do Piwarkec korčmy, hdźež so w jenej zadnej jstwičcy zesydachu, mjez tym zo Noblink za wšěch najprjedy jenu kimjelčku skaza, a potom škleńcu piwa.

„Ty mi njesměš kóžde słowo za zło wzać“, směješe so Noblink; ja mam khrobłu hubu, a njepřekładu sej kóžde słowčko; jowle, zažehi sej radšo jenu!“

Jakubaš njewěrješe swojimaj wočomaj; dyrbjał so wón woprawdźe we nim mylić?

Bórzy běše jstwa z tobakowymi mróčelemi zakadźena.

„Tak je prawje“, wołaše Hepela, jedyn skaženy student, a potom pisar, „to so mi lubi, hdyž móžeš kur lědma z tesakom přerubnyć!“

Komuž běše ta wěc najprjedy wostudła, to běše Mots Jakubaš. Z prawdu prajić, wón njeběše kurjenja zwučeny. Wón drje hižo běše tež druhdy kuril, ale jeno druhdy, a to přecy wonka w strowym powětře. Nan běše jomu prajił: „Směš kurić, hdyž sej pjenjezy k tomu zasłužiš.“

Nětk sedźeše na stólčku a wjerćeše swoju trubku mjez porstami pak do toho, pak do druhoho boka. Radšo hač zo by ju hdys a hdys do huby a z huby brał, pachaše skoro bjez přestaća; tołste mróčele běłoho kura wudobywachu so jomu mjez zubami z huby.

Kudźela a Noblink mikaštaj na so a přikiwaštaj sej šibale. Mots pak ničo njewidźeše a njesłyšeše.

„Prósť, Motso, ja će widźu!“ zaklinča z Maksowoho rózka k njomu.

Mots zwjeseli so, runjež so jomu dale bóle njelubješe, zo Maks přećelnje na njoho spomina, pozběhny swoju škleńcu, zo by wotmołwjenjo dołžny njewostał; hdyž pak ju zasy staješe, přimny cuza ruka wuško, dźeržeše jomu karanč hišće junu k hubje a komanděrowaše: „Tak zasobu, hač do dna wupić.“

Překupski kiwny, a karanč bě zasy połny. Prjedy pak hač jón korčmar zasy na swoje město staji, dźěše wón na Maksowe słowo hišće junu k šenkwasej a liny mjelčo škleńčku palenca do piwa.

„Što sej zaspěwamy?“ prašachu so wšelake hłosy.

Jedyn njekhmany spěw mjenowachu. Tu hižo zaklinča, zo wokna šćerčachu.

„Nětk zaklinkmy ze škleńcami!“

Mots napi so a postaji zasy karanč. Wón njewidźeše ničo wjacy; lampa rejwaše před joho wočomaj, blido wjerćeše so a wón sam sobu a tak dołhi hač bě, padny k zemi. — Motso, hdy by će tu twoja mać widźała!

Sylna ruka přimny a zběhny joho, staji jomu čapku na hłowu a přitłóči ju, a dowjedźe joho won na čerstwy powětr. Tu přińdźe zasy k sebi.

khwalimy" spěwachu młodźi a stari, wjesni a měsćenjo z hnuteje wutroby. Prědař napominaše: K pomocy budź w słowje, budź w skutku. Dary w žiće a w sadźe, kotrež někotři wosadni šćedriwje woprowachu, buchu miłosćiwym sotram we wustawje na dwórniščowej drózy přepokazane. Bóh pak mytuj wšě nadobne zmyslenjo a wšu křesćansku lubosć k bližšomu.

Ze Židowa. Pjatk 24. t. m. woswjeći knjez Jan Rab swoje 70. narodniny. Hižo 15 lět ćerpi na wić, a tak za njoho žadne narodniny runje radostny dźeń njeběchu. Jako dobry katolik je wšak wšu bědu z ruki Božeje stajnje sćerpnje znjesł a ju dale w dowěrje na Boha ponjese. Knjez Rab narodźi so w Nowym dworje p. Wotrowa. Domjacy statok dósta sotra a jeje bratraj namakaštaj w Budyšinje swoju domiznu. Jan Rab, wučeny muleŕ, je woženjeny z Hanu rodź. Hejduškec z Hórkow. Wot dźěći stej dwě žiwej, wobě na Židowje woženjenej. „Katolski Posoł" swojomu swěrnomu čitarjej k žadnym narodninam zbožo přeje. Staj wobaj nimale jenak staraj. Bóh posylnuj wšěch khorych a bědnych!

Hłowna skhadźowanka.

Haslow słuša do skhowanych serbskich wjeskow. Dyrbiš tam być, chceš-li ju widźeć. Hordźe na horje leži jeje wosobniša sotra, Baćoń. Serbscy studowacy běchu sebi lětsa Haslow za swoju hłownu skhadźowanku zhladali. Też blizki Baćoń sobu wopytachu. Leži tam tola we khłódku wysokich lipow wulki přećel serbskeje młodźiny, njeboh knjez faraŕ Jurij Libš, pokhowany. Kak rady tutón knjez w prózdninach studowacych wokoło so zhromadźi a jim serbsku rěč wukładowaše. Joho row je před něšto časom přez wosadnoho knjeza fararja rjany pomnik dóstał a studowacy wotměchu w dźakownosći napřećo drohomu zemrětomu swjatočnosć při rowje. Wosadna młodźina běše jón ze zelenej pletwu a wěncom rjenje wupyšiła a před nim so krótko po nyšporje wosadni a studowacy we wulkim kole zestupachu. Knjez wučeŕ Nawka wotewri z měšanym kwartetom wopomnjeńsku hodźinku. Podstarši P. Čórlich powita wšěch w mjenje studowacych. Knjez Nawka rěčeše při wopomnjeńskej tafli njeboćičkoho stojo wo zemrětym a wo našim dźěle za serbski lud. Wón złožowaše so na słowa sławnoho francózskoho wučenca Paskala, kiž je prajił: Nichtó njespóznaje Boha khiba přez Khrystusa. Su mnozy, kiž Boha njespóznaja. Su też mnozy, kiž drje do Boha wěrja, ale jich žiwjenjo za tym njeje. Bóh je samsny wostał kaž tehdy, hdyž Abrahama do slubjenoho kraja wjedźeše. Jězus Khrystus je był človjek a Boži syn. Jako Žid je swój lud lubował, swoju mać a maćeŕnu rěč česćił. Dźensa so hišće někotre Zbóžnikowe słowa, kaž su z joho erta wušli, trjebaja, kaž epheta, to rěka wotewri so! Štóž swój lud lubuje, tón je też prawy křesćan. Njeboh knjez Libš je knižku „Kročenjo za Khrystusom" přeserbšćił. Knižka je kóždomu Serbej jara wužitna. Wón je wjele tajkich pokładow swojomu ludej zawostajił. W pjenjezach joho cyłe zawostajeństwo jenož 40 pj. wučinješe. Knjez faraŕ Delan rjekny we swojej narěči, zo je na wopomnjeńsku taflu na row słowa wulkoho bamža Leona XIII. napisać dał: „Lubosć k Bohu a narodej stej sotře!" Radwořčenjo k druhomu razej khwilku žadnoho a jimacoho wopomnjeća ze spěwom porjeńšichu. Na kóncu wšitcy zhromadnje „Hdźe statok mój" zanjesechu.

W Haslowje běše pola Měrćinkec zjawna zhromadźizna. Na njej wobdźělichu so mnozy z blizka a z daloka, kaž pódla hižo mjenowanych też duchowni knježa z Khrósćic, kk. wyšši wučeŕ Hajna, kantor Cyž z Baćonja, wučerjo Jurij Kubaš a Měškank, z Budyšina předsyda Maćicy, sudniski rada dr. Symank, faraŕ Kapleŕ, dr. Cyž, P. Krječmaŕ, kantor Šołta, kapłan Cyž, dale předsyda „Domowiny", knj. Nejdo. Też wjesni a studowaca młodźina běchu we wulkej ličbje přitomni. Podstarši P. Čórlich zhromadźiznu nawjedowaše. Wšitcy spěwachu k zawodej „Rjana Łužica". Studowacy Šewc přednjese deklamaciju wot Ćišinskoho. Bjarnat Nowak z Wotrowa přednošowaše wo serbskim studentstwje. Ma so dźensa jara bědźić. Wjednicy luda dyrbja studowacym pomhać. We wšelakich městach, hdźež Serbja studuja, haja swoje ludstwo. K přednoškej so też rozmołwa přizamkny, na kotrejž so knježa fararjaj Delan a Wjeńka, dr. Cyž, wyšši wučeŕ Hajna, kapłan Cyž, knjez Krječmaŕ a druzy wobdźělichu. Wšitcy młodźinu pozbudźowachu. Předsyda „Domowiny" zarjadowa zběrku za studowacych. Zhromadźizna skónči so ze zhromadnym spěwom.

Wječor zeńdźe so wjele ludu na zabawu. Žurla bě přepjelnjena. Wjele młodźiny běše widźeć, ale też starši hospodarjo a Serbja tu běchu. Radostnje jich wšěch podstarši powita. Alfons Andricki deklamowaše baseń Ćišinskoho z dobrym wurazom. Dwaj „musikusaj" zahraštaj na klavěru. Knježna Hana Kubicec z Budyšina přednjese spěw na Mišnjanski pórclin a k tomu rejku předwjedźe, štož so wšěm jara lubješe. Knjez Nejdo poréča wo nadawkach

---

„Tak, stara koža, praji z derje znatym hłosom August Majer, njebych-li ja k tomu přišoł, bychu te hepele će ležo wostajili. A kohož běchu jutře do dźěry tykli, to by był ty!"

Mots ničo njepraji; swojomu přećelej na ruku zaprjeny stupaše za poł hodźiny w kasernach po skhodźe horje. August pomhaše jomu so zeslěkać, a za khwilku pokaza měrny dych, zo je spar zastupił.

Wachmištr njebě ničo zhonił.

Kak pak běše August runje tak w prawym času k tomu přišoł?

Hdyž běchu ći pjećo „rjekowje" kaserny wopušćili, njenadźiješe so wón ničoho dobroho a dźěše tohodla mjelčo za nimi, zo by wohladał, hdźe wostanu. Wón boješe so, zo Maks Kudźela swojomu přećelej něšto klubu sčini. Hdyž běše so zwječoriło, zastupi wón do korčmy a žadaše sebi škleńcu piwa a paseše při tym swoje wóčko.

Wón přińdźe w prawym času, zo by za Motsa Jakubaša pomocnik w nuzy był. Nazajtra rano pak wuswari joho wón, zo njebě ničo mało: z prěnja, dokelž běše z njerodnym pakom běžał a z druha, zo bě so wopił.

Mots změrom připosłuchaše; přetož běše sej epistlu zasłužił.

„Augusto", praji wón potom, swojoho wumoženja za ruku přimnywši, „slubju ći: wopił sym so wčera prěni a posledni króć. — Ale praj mi jene. Hdyž ty něhdy jducy k wojakam z wulkej palencowej blešu so na železnicy do woza syny, mějach će ja za arcpička."

„Ach haj", wotmołwi so smějo Barlinjan, „my Barlinjenjo so rady pokazamy; ja sym khmańši hač so zdam."

6. Hubjenstwo we wulkich městach.

W měsćanskej ćmowej hascy ćahaštaj so dwaj mužaj po zdaću z něčim jara čežkim po wuzkim skhodźe do mróčelow sahaceje podrožniskeje kaserny horje. Třeći dźěše jako wjednik do prědka. Do nizkich duričkow podtřěšneje komorki wjednik zaklepa. Khudźe zhotowana žónska wustupiwši wopraša so wša přestróžana: „Što je?"

„Něwěrno", praše so muž, „wy sće tola žona našoho towarša Šołty?"

„Što dha z nim je?" skušowaše wona dale, a dych so ji zaměhwaše.

„My joho tu njesemy; wón je so z jenym kowarjom zwadźił, a tón je joho ze železnym sochorom přez hłowu sunył."

„Božo Knježe, pomhaj!"

Wboha žónska hladaše z wulkimaj, škleńčitymaj wočomaj na ranjenoho.

„Hdźe dyrbimy joho położić?"

„Tu."

„Domowiny“. Změje za prěnju starosć naš studowacy dorost. Wón prošeše wo pomoc cyłoho luda. Zběrka je zawěsće dobry wuspěch měła. Hra „Jědźk a lěnjoch“ wubudźi wulke smjeco. „Khory“ njenamaka mjez připosłuchařstwom žanoho sobučuća, za to čim wjacy wusmjeća. Hrajeŕki a hrajerjo rěčachu jasnje. Wječorkej přizamkny so rejka hač do ranja.

Swjedźen swj. Bernarda w Marijinej Hwězdźe.

20. žnjeńca swjeći so tu kóžde lěto swjedźeń swjatoho Bernarda, kiž so druhi założeŕ cisterskoho rjadu mjenuje. Zastupi 1113 do tutoho rjada. Ma zwjetŕa přimjeno z Clairvaux (praj „klerwo“), dokelž bu 1115 prěni abt kolonije mnichow w tutym burgundskim městačku. Nětřiša hnadna knjeni, Bernarda Sterz, nosy joho mjeno a tak je tutón za klóštr „swójbny swjedźeń.“ Do wójny, hdyž běchu hospodarske wobstojnosće wjele lěpše, swjećeše so tutón dźeń na wurjadne wašnjo, wosebje pod hnadnej knjenju Bernardźe Kašper (1883—1909), kotrejež 25 lětny jubilej so 1908 wulkotnje woswjeći. Hišće jena předstojićeŕka tudomnoho klóštrskoho rjadu bě nošeŕka tutoho mjena a to Bernarda Kellner (1782—1798), potajkim jenož tři wot wobstaća klóštra (1248) sem.

Na čestnym dnju swjatoho so cyrkej krasnje wupyšuje, wosebje pak joho wołtař při druhim stołpje před wulkim wołtarjom. Błyšći so w pisanych kwětkach a čerstwej zelenji. Na wołtarju je joho wobraz, kak pod křižom kleči a Zbóžnik so z praweje strony k njomu z křiža khila. Hdyž wjele duchownych přikhadźeja, swjeći so zwjetŕa na nim Boža mša, hewak šćežka hdy w běhu lěta. Lětsa běše so z wulkoho dźěla wšudźe šula započała a tak njemějachu duchowni woteńdźenja.

Pod assistencu klóštrskich duchownych swjećeše knjez tachant Hartmann wulku swjatočnu Božu mšu a klóštrske knježny spěwachu při tym třihłósnu łaćansku missu „Stella maris“ wot Griesbachera, Graduale a Offertorium wot Kornmüllera. Swjedźenske předowanjo měješe knjez faraŕ Wjeńka-Khrósćićanski, na podłožku słowow swj. Bernarda „Należnosće Bože su moje należnosće, a ničo, štož Bóh je, njeje mi cuze.“ Předaŕ předstaji připosłucharjam, kotřiž běchu so njedźiwajo dźěławoho dnja we wulkej mnohosći zešli, jednoroho rjadnika jako njesprócniwoho horliwca za spomoženjo njesmjertnych dušow, za Božu česć a za njebojaznoho wojowarja přećiwo njepócćiwosći a njenabožnosći tamnoho časa — mjenujcy w 12. lětstotku —, přećiwo šismje (šćěpjenjo w cyrkwi), błudnym wučbam a postupowanjam islama, kiž tehdy cyły narańši kraj wohrožeše.

Po prědowanju a po zaspěwanju hymny „Jesu dulcis memoria“ rjadowaše so procesijón po klóštrje, při kotrymž so powostanki swjatoho sobu njesechu. Připołdnju zjednoći jednora hosćina klóštrskich a patronatskich duchownych a někotrych hosći. Po wobjedźe podachu so do abtownje, zo bychu hnadnej knjenje k jeje čestnomu dnjej zbožo přeli, štož běchu klóštrscy zastojnicy hižo dopołdnja činili. Tak bjeru wjesne a wokolne kruhi wulkoho podźěła na dnju swjatoho, kotrohož bamž Alexander III. 1173 swjatoho praješe, potajkim 20 lět po joho smjerći.

Jena Khrósćanka w Danskej zbóžnje wumrěła.

W Khrósćicach je tele dny struchła powěsć do Skalic domu přišła; 16. augusta je w Alberslev w Danskej (Dänemark) zbóžnje wumrěła duchowna sotra Thekla Skalic. Jeje křćeńske mjeno běše Hańža a je so 20. 2. 1870 w Khrósćicach narodźiła. Jako 20 lětna zastupi do klóštra w Marijnym Dole a 10 lět pozdźišo wopušći naša krajanka Łužicu a přińdźe do bratrowskoho klóštra w Tišnowicach na Morawje. 20 lět je sotra Thekla we Morawskim klóštrje swj. Bernarda swojomu njebjeskomu nawoženi służiła. W lěće 1920 přeměni zasy přebywanjo a nastaji so z někotrymi druhimi sotrami na puć do Danskeje. Ducy tam wopyta tehdy po 30 lětach zasy prěni króć swoju domiznu. Dyrbimy tu myslić na słowa Jězusowe: „Štóž swój dom a swójbu mojoho mjena dla njewopušći, njeje mój wučomnik!“ Do Danskeje přewodźeše našu krajanku njeboh knjez tachant Skala, kiž běše wuj sotry Thekle. W Alberslev je swoju nowu domiznu namakała. Hižo dlěžši čas běše ćežcy khora. Nětko je ju Bóh tón Knjez do wěčneje domizny přiwzał. „Kat. Posoł“ zhubi w sotře Thekli jenu swěrnu čitaŕku. R. i. p.

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. W jenej naréči praji Swjaty Wótc, zo ma Italska 300 diecezow. Z 200 so wozjewja, zo tam w poslednim času přecy bóle propagandu druhowěriwych začuwaja. Wón dale praji, što dha pola druhowěriwych hišće wot wěry wostanje. Dokelž móže sebi sam kóždy wubrać, štož chce wěrić, přeje jedyn swjate sakramenty, druhi samo přeje, zo je Khrystus Bóh a praji, zo je Khrystus jenož človjek.

„Ja potom zasy přińdu, nětkle nimam khwile“, zaréča Handrik, kiž běše tamnym puć pokazał.

Kedźbliwje położichu dźěłaćerjo ranjenoho towaršа na łožo a sobuželnosćiwje na wbohu žonu pohladnywši wopušćichu jstwu.

Kurt Šołta, po zdaću sylny zróstny muž, ležeše drje za morwo, tola nic bjez žiwjenja, ale z waha dychajo na swojim lěhwje. Čorna broda wot sćěnublědoho mjezwoča z dwěmaj módrymaj blakomaj na čole wotestawaše; hłowa běše z krawymi rubišćami zawjazana.

„Kurto!“ zaréča njezbožowna žona, „Kurto, što je so stało?“

Kurt njesłyšeše; za to pak wotewrichu so jstwine durje, dźěłaćeŕska žona z delnjoho poskhoda zastupi ze sobuželnosću hnuta, zo by ji k pomocy była.

„Božo Knježe, pomhaj!“ žałosćeče Šołćina rucy sej před wočomaj dźeržo a swětłe sylzy předobywachu so mjez porstami a kulachu so na zemju.

„Njezhubće nadźiju, wšak 'šće je žiwy; ale lěkaŕ dyrbi přińć. Naš mały njech po njoho doběhnje.“

Dobra žónka khwataše won a wróći so za khwilu zasy.

„Ach, tón wbohi človjek“, skoržeše wona, „rano hišće tak strowy a nětkle tak njezbožowny! Ale paćerje spěwać dyrbimy. Bóh tón Knjez je hišće žiwy.“

Paćerje spěwać? To njebě Šołćina dołho wjacy činiła.

„Wopomń, o najdobroćiwša knježna Marija“, zaspěwa pobožna žónska. Po starym nawučenju spěwaše Šołćina dale: „zo njebu wusłyšane, zo by štó wopušćeny był, štóžkuli pod twój zakit ćěkaše, wo twoju pomoc wołaše, wo twoju zastupnu prósstwu prošeše.“

„Nó, wšak,“ praji žona, „ja sym was tola přecy za lutherstku měła; zwotkel dha móžeće tule modlitwu?“

„Ow, ja hišće móžu wjacy“, běše z krótka wotmołwjenjo.

Tola tu zasłyšachu někoho po skhodźe horje přińć. Hólčec běše lěkarja na hasy zetkał, a hnydom sobu přiwjedł.

Lěkaŕ spózna, zo ma khory nop zlemjeny, a přikaza, zo bychu khoromu lód na hłowu kładli a joho čisće we měrje wostajili.

Hólčec, kotrohož běše lěkaŕ hnydom do khorownje po lód póslał, přińdźe mjez tym zasy. Lěkaŕ napjelni pucheŕ z lodom a położi jón khoromu na ranu. Prajo: „Jutře přińdu zasy“, khwataše z durjemi won.

Złota pruha so khowacoho słónčka zaswěći přez wokno a wobswětli na smjerć khoroho muža a blědu žónsku, kiž při woknje sedźeše a płakaše.

„Tak, a tu“, přińdźe powědata žónka zasy po skhodźe horje, „tule šalku khofeja wupijće sama, a jow je kus pomazki, ničo lěpše nimam, jěsće, je wam trjeba, a nětk, dobru nóc, hač do jutřišoho rańšoho.“ (Pokročowanjo.)

Přechodne modlenja Božich mšow

15. njedźela po swjatkach. Zelena.

1) **Introitus. Přistup.** (Ps. 85, 1 a 2—3.) Skhil swoje wucho, Knježe, ke mni a wusłyš mje; wumož swojoho čeladnika, mój Božo, kiž so nadźěja na Tebje! Smil so nade mnu, Knježe, přetož k Tebi wołam cyłe dny. (Ps. 85, 4.) Rozwjesel duša swojoho służownika, přetož k Tebi, Knježe, ducha pozběhuju. Khwała ... **Gloria.**

2) **Oratio. Modlitwa dnja.** Twoja smilnosć njech njepřestajnje čisći a škita Twoju Cyrkej, Knježe, a dokelž bjez Tebje čiła wostać njemóže, wjedź ju pospochi ze swojej pomocu. Přez našoho Knjeza ...

Přede wšěmi strachami ćěła a duše škituj nas, prosymy, Knježe, a na prostwy zbóžneje a hordozneje stajneje knjeżny Marije, Božeje rodźićelki, swjatoho Józefa, swjateju japoštołow Pětra a Pawoła a wšěch swjatych wudźěluj nam dobroćiwje pomoc a pokoj, zo by Twoja Cyrkej wšě zadźěwki a błudy přewinywši w njekaženej swobodźe Ći służiła.

Božo, naš wućeko a naša móc, wusłyš nutrne modlitwy swojeje Cyrkwje a daj nam, dawaćelo pobožnosće, zo bychmy woprawdźe dóstali, wo čož Će dowěrnje prosymy. Přez našoho Knjeza Jězusa ...

3) **Lectio** Epistolae beati Pauli Apostoli ad Galatas. **Čitanjo** z lista swj. Pawoła japoštoła Galatam 5, 25—26 a 6, 1—10.

Bratřa! Smy-li po duchu žiwi, postupujmy też po duchu. Njebudźmy žadosćiwi prózdneje khwalby, jedyn druhoho wuwabjejcy a sebi zawidźejcy. Bratřa, jeli je něchtó do hrěcha so storhnyć dał, tajkoho wy, kotřiž ducha maće, powučejće w duchu ćichomyslnosće, a kedźbuj kóždy na sebje samoho, zo by też spytowany njebył. Njesće jedyn druhoho brěmjenja (njedostatkow), a tak dopjelniće zakoń Khrystusowy. Přetož měni-li štó, zo je něšto (wulke), hačkuliž ničo njeje, tón sam sebje wobšudźa. Njech wšak kóždy přepytuje swoje činjenjo sam (njedźiwajo na druhich), a tak póznaje, hač smě so khwalić před druhim. Přetož kóždy ponjese swoje brěmjo (před sud Boži). A štóž je rozwučowany w Božim słowje, wudźělej ze wšěch swojich kubłow tomu, kiž joho wuči. Njemylće so; Bóh so njeda směšić, přetož štož človjek wusyje, to też nažnje. Štóž wusywa do swojoho mjasa, z mjasa nažnje sej zahubu; štóž pak wusywa do ducha, z ducha nažnje sebi wěčne žiwjenjo. Tuž čińmy dobre njewustawajcy, přetož w swojim času změjemy žně, jeli njewustanjemy. Tohodla doniž mamy čas, čińmy dobre wšitkim, najbóle pak domjacym (bratram) po wěrje.

4) **Graduale. Stupnjowy spěw.** (Psalm 91, 2—3.) Derje je spěwać Knjezej khwału a kěrlušować Twojomu mjenu, Božo Wjeršny, rano wopowědać Twoju smilnosć a w nocy Twoju swěru. **Alleluja,** all. (Ps. 94, 3.) Přetož Bóh je wulki knjez a wulki kral nade wšěmi bohami. Alleluja.

5) **Evangelium. Dobre poselstwo.** Sequentia sancti Evangelii sec. Lucam. Słowa swj. sćenja po Lukašu 7, 11—16.

We wonym času dźěše Jězus do města, kotrež Naim rěka, a z nim dźěchu joho wučownicy a wulka črjóda. Hdyž pak k wrotam města so přibliži, hlej, njesechu mortwoho won, jeničkoho syna swojeje maćerje, a ta běše wudowa; a wjele ludu z města dźěše z njej. A hdyž ju Knjez wuhlada, pohnu so ze želnosću z njej a jej rjekny: Njepłakaj! A přistupiwši dótkny so marow. Ći pak, kotřiž njesechu, zastachu. A wón rjekny: Młodźenco, prajam tebi, stań! A kiž bě mortwy był, posydźe so a poča rěčeć. A Jězus joho da joho maćeri. Wšitkich pak bojosć přewza a khwalachu Boha prajcy: Wulki proféta je mjez nami postanył, a Bóh je (přez njoho) swój lud wopytał. — **Credo.**

6) **Offertorium. Přinos.** (Ps. 39, 2, 3 a 4.) Ze žadosću wočakowach Knjeza, a wón pohlada na mnje a wusłyša moju prostwu. Da mi do horta nowy spěw, pěseń khwały našomu Bohu.

7) **Secreta. Ćicha modlitwa.** Twoje swjatosće, Knježe, njech nas pasu a přećiwo nadběham złoho ducha stajnje škituja. Přez ...

Wusłyš nas, Božo, naš wumožniko, a z mocu toho Sakramenta nas wobstražuj přede wšěmi njepřećelemi ćěła a duše, wobradźej hnadu nětko a zbóžnosć w přichodźe.

Daj, smilny Božo, zo by nas tón spomožny wopor z našich winow wučisćił a přede wšěmi přećiwnosćemi škitał. Přez našoho ...

8) **Praefatio. Předhrono.** Vere dignum et justum est. Woprawdźe hódne a sprawne, zdobne a spomóžne je, zo so Tebi stajnje a wšudźe dźakujemy, Knježe swjaty, Wótče wšohomócny, wěčny Božo, kiž sy z jednorodźenym Synom a Duchom Swjatym jedyn Bóh, jedyn Knjez, nic w jednosći wosoby, ale w Trojicy jednoho byća. Přetož štož po Twojim zjewjenju wo Twojej krasnosći wěrimy, to myslimy wo Twojim Synu, to wo Swjatym Duchu bjez rozdźěla w rozeznawanju. Tak kłonimy so wuznawajcy wěrne a wěčne Bójstwo, kłonimy so wosebitosći we wosobach a jednosći w byću a jenakosći w majestosći, kotruž khwala jandźeljo a arcyjandźeljo, kherubim a serafim, kotřiž njepřestanu wšědnje wyskać z jednym hłosom prajicy: Swjaty ...

9) **Communio. Spěw k woprawjenju.** (Jan 6, 52.) Khlěb, kotryž ja dam, je moje ćěło za žiwjenjo swěta (khlěb žiwjenja).

10) **Postcommunio. Po woprawj.** Skutkowanjo njebjeskoho dara njech nam, prosymy, Knježe, dušu a ćěło wobejmje, zo bychmy njeskutkowali nihdy po našich zmysłach, ale spochi so měli po nawodźe toho Sakramenta. Přez ...

Njech nas wučisći a škituje, prosymy, Knježe, podaty dar bóžskoho Sakramenta, a na zastupowanjo zbóžneje Boharodźićelki Marije ze swjatym Józefom, swjatymaj japoštołomaj Pětrom a Pawołom a wšěmi swjatymi njech nas wote wšěch skaženosći wuhoji a wot přećiwnosći wumože.

Přijawši, Knježe, dary Twojeje swjateje potajnosće prosymy Će, zo by to, štož sy nam k swojomu wopomnjeću činić přikazał, w našich słabosćach nas podpěrało. Kiž žiwy ...

Jezuića chcedźa spisy wšěch swojich sobustawow wšěch časow hromadźić a potom zhromadnje wudać. To stanje so, zo njebychu so stare wědomostne dźěła cyle zabyłe, ale też nowe do zjawnosće dałe.

We błownym měsće Argentinskeje, Buenos Aires, wotměje so w prěnjej połojcy oktobra mjezynarodny eucharistiski kongres. Na poslednim dnju tutoho zjězda poručči bamž přez radio k wotpósłancam a k ludźom w Buenos Aires. Hižo nětko su so zwiski přepruhowałe a z Vatikana móžachu cyle derje a jasnje z bamžowskim nunciom w Argentinskej rěčeć. Dale poručča redaktor bamžowskeje nowiny „Osservatore Romano" z redaktorom wulkeje katolskeje nowiny w Argentinskej. Kardinal Pacelli, kotryž je za bamžowskoho legata za zjězd postajeny, pojědże na łódźi „Conte Grande" do Buenos Aires. Łódźstwowe družstwo je jomu wšitko darmo poskićiło. Wón so ani wo to najmjeńše starać njetrjeba. Změje tohorunja stajnje direktny zwisk z Vatikanom přez radio.

Mjez tym zo Swjaty Wótc w Castel Gandolfo přebywa, so joho wobydleńske rumnosće dokładnje ponowichu. Tak namaka, hdyž so wróći, to a tamne trochu hinaše hač prjedy bě. Za khudych městačka Castel Gandolfo je bamž tamnišomu fararjej 10000 lirow přepokazać dał.

Hdyž sobustawy katolskich zwjazkow młodźiny z Němskeje bamža wopytachu, jim wón praji, zo jich swěru k cyrkwi znaje a němsku katolsku młodźinu k swěrje napřeco cyrkwi napominać njetrjeba. Wona runje w nětčišim, za nju tak ćežkim času pokaza, zo swěrnje k cyrkwi a bamžej stoji. Tola wón přistaji, so njesměmy bojeć, zo snadź katolska cyrkej w Němskej zańdźe. Ně, wona skrućena ze wšěch ćežkich časow wuńdźe.

Znamjo přistawa w Messinje w Sicilskej je wulka postawa swjateje Marije. Njedźelu, 12. augusta běchu we Messinje wulke swjatočnosće k česći swj. Marije, patrónki města. Bamž da přez radio japoštołske požohnowanjo a jomu wotmołwichu přez radio 200000 wobdźělnikow z „Amen". Potom stłóči Swjaty Wótc na količ̆k a hnydom zaswěćichu so w Messinje na postawje wjele tysac elektriskich swěcow.

Němska. W Augsburgu dóstachu nowoho swjećacoho biskopa. Je to dotalny generalny vikar biskopstwa, propst biskopskeje cyrkwje, dr. theol. et oec. publ. Franc Xaver Eberle. Biskopsku swjećiznu dósta 25. julija.

Arcbiskop Gröber poručča na jenej zhromadźiznje wo katolskej Caritas a praji, zo jej nětkle wšelake strachi hroža. Někotři praja, zo wona swój nadawk dopjelniła njeje. K tomu ma so rjec, zo je wona přecy wšo činiła, štož je jej móžno było. Wona je też statnje připóznata. Dale so tu a tam spyta, wšě spomožeństwo statej dać, abo tola spomožeństwo wot wěrywuznaća dźělić.

Rjany pomnik za padnjenych chcedźa w Rhynskej stajić. Budźe to wulki stojacy křiž, 30 metrow wysoki. Před křižom budźe Jězus jako wumóžnik stać, jako by z křiža wušoł. Khrystusowa postawa budźe 18 metrow wysoka. Pod njej budźe kapała, 9 metrow šěroka. Wołtař budźe tak twarjeny, zo budźe so hodźeć hač k durjam kapale wróćo sćahnyć. Tak budźa też wulke syły ludu před pomnikom při Božej mši přitomni być móc.

Na powšitkownym zjězdźe towarstwa swj. Cecilije we Kölnje wotmě so wopomnjeńska swjatočnosć za joho załoženja, Franca Xavera Witta. Wón je sebi wosebite zasłužby dobył wo cyrkwinsku hudźbu. Z Vatikana běše telegram dóšoł. W nim so wosebje praji, zo bychu katolikojo modernu hudźbu w cyrkwjach wotpokazali, dokelž so swjatočnosći před Najswjećišim njehodźi. Też wosebitoho zastupjerja běše bamž na swjedźeń wotpósłał. Bě to dirigent Lateranskeje kapały w Romje, praelat Casimiri.

W Göttingen běše zjězd nacionalsocialistiskoho wučerskoho zwjazka. Na nim rěčeše też joho wjednik, bajerski minister Schemm. Wón mjez druhim praji, zo ma wón rozdźěl mjez katolicismom a protestantismom jenož za nětko kumštne. Dale praji, zo by sebi wučerski zwjazk hnydom jednotnu šulu, to rěka šulu za evangelskich a katolskich zhromadnje, žadał, jeli so cyrkej a stat junu njeběštaj znjesłoj. To móže sebi zwjazk žadać, dokelž je wón swobodny a njeje statna instanca, tak praji minister Schemm.

Jena němska nowina čini wosebje na to kedźbne, zo je też rjadam zakazane, nětkle něšto za swoje wustawy hromadźić. Tuž njesmědźa nětkle katolske sotry a mniša k wěriwym prosyć khodźić.

W Rhynskej su někotrych duchownych zajeli, dokelž tam katolske cyrkwje njejsu hnydom na Hindenburgowym smjertnym dnju wječor zwonili. Też w Rottenburgu we Württembergskej a w susodnych wsach njejsu někotre katolske cyrkwje wječor zwonili. Tohodla so na duchownych hóršachu. Ale Rottenburgski biskop Sproll je wěc wujasnił. Wón praji, zo je samo radio prosył, zo by přikaz zwonjenja wozjewił, tola tute je so zapowědźiło, dokelž měješe za to, zo maja so tajke postajenja jenož wot stata samoho wudać. Pisomnje njemóžeše duchownym wjacy powěsć pósłać. Tohodla sčini to přez nowiny, tute pak duchowni hakle na druhi dźeń dóstachu. Woni potajkim njemóžachu hižo štwórtk zwonić dać, dokelž hišće přikaznje njemějachu. Rottenburgske cyrkwje pak hižo bjez wukaza připołdnju zwonjachu.

W Rhynskej su pjećoch evangelskich superintendentow wotsadźili.

Znaty kapłan Kochs, kotryž je też w Serbach hižo wjacy króć dobre katolske filmy předwjedł, bu do Düsseldorfa powołany. Wón dźěła wot nětka sobu we wjednistwje zjednoćeństwa katolikow, kotrež so wo dobre filmy stara.

K rowej wótca katolskich towaršow, Kolpinga, pućowaše před krótkim 850 towaršow z cyłeje Němskeje. Też z Drježdźan so skupina wobdźěli.

W časopisu „Nordland" pisa hižo druhi raz njezrały šuleŕ z hidu přećiwo křesćanstwu. Jenož někotre přikłady. Damy je w originalnym teksće, němski: „Der Deutsche Mensch soll und muß erkennen, daß seine Bekehrung zum Christentum ein Verbrechen an Volk und Rasse war." „Deutsche, deshalb heraus aus den Klauen volksfremder Pfaffen, die dich der jüdischen Ausbeuterei ausliefern wollen . . ." „Im unverfälschten Geiste des Antichristen Widukind, gegen den unmoralischen Einfluß des vom Judentum abhängigen Christentums . . ." „Werft die letzten Reste der . . . verderblichen christlichen Erziehung von euch, entledigt euch der jüdisch-christlichen Begriffe von Sündhaftigkeit, Mitleid und Feindesliebe." Tak pisa jedyn Sekundan!!!

Njeboh president Hindenburg je prajił: **„Sorgen Sie dafür, daß in Deutschland Christus verkündet wird!"** (S. V.)

Kaž bu statistiscy dopokazane, su pola nas nětkle človjekojo powšitkownje wjetši hač prjedy. To dopokazaja wšě měrjenja, hižo pola tych dźěći, kotřiž ze šule du. Też ludźo nětkle w přerězku wjacy waža. Tola lěkarjo měnja, zo dźe na konto rozoma, hdyž so zróst ćěła powjetši.

W Šwicy žaruja katolikojowo misijónskoho lětarja Jana Martija. Wón je w meji, hdyž chcyše nowe lětadło, kotrež bě misijónske towarstwo kupiło, wupruhować, dele padnył a bě mortwy. Wón bě 43 lět stary a hižo tři lěta w służbje misijónow. Je w tutym času 449 króć lětadło na misijónskich pućowanjach wodźił. Też joho mandźelska chcyše so nětkle misijónam wěnować.

Před 500 lětami zańdźe katolska wosada La-Chaux-de-Fonds, dokelž so cyły kraj błudnej wučbje přiwobroći. Před 100 lětami, potajkim po 400 lětach, swjećeše so tam k prěnjomu razej zasy Boža mša a nětko woswjeći wosada swoje 100lětne wobstaćo. Lohko wězo było njeje, zasy katolske žiwjenjo do tajkeje wokoliny přinjesć. Wosebje staro-katolikojo, kotřiž so wot katolskeje cyrkwje dźělichu, dokelž nochcychu wěrić, zo so bamž w prašenjach nabožiny mylić njemóže, šćuwachu přećiwo młodej wosadźe. Knježerstwo bě katolikam też njepřećelscy zmyslene, jim cyrkej a

nuznu potrjebu zebrać da. Z časami dyrbjachu Božu mšu w jenej bróžni swjećić. Lěta 1877 natwarichu sebi nowu cyrkej a dźensa ma městačko 6500 katolikow; cyrkwinske žiwjenjo kćeje.

Katolske ludowe towarstwo je wobzamkło, zo chce so wone cyle kruće do dźěła za katolski skutk dać. Wosebje ma so wojować přećiwo prócowanjam bjezbóžnikow, kotřiž so w Świcy sylnje hibaja.

Italska. Poměrnje pozdźe je so liturgiske hibanjo we Italskej započało. Nětkle so wosebje kardinalaj La Fontaine w Bjenatkach a Schuster w Milanje wo to prócujetaj, zo by lud z prawym zrozemjenjom při Božich službach přitomny był. Za tajke prócowanjo maja zdźěłani ludźo wjele zrozemjenja a je podpjeraja, ale też sami so po tym maja.

Kaž „Osservatore Romano" pisa, so w diecezy Grosseto druhowěriwi napadnje hibachu a spytachu katolikow wot cyrkwje dźělić. Biskop přećiwo tomu wustupowaše a praji, zo je najlěpši skutk přećiwo tomu twarjenjo nowych cyrkwjow. Najskěrje započnu tam bórzy 5 nowych cyrkwjow twarić.

Wuherska. Za biskopa Prohaszku postajištaj so dwaj pomnikaj. Wón je před sydom lětami wumrěł. Bě jara wučeny, dobry prědar a wosebje pobožny měšnik, kaž kardinal Seredi we swojej narěči praješe. Wosebje khudy lud měješe joho rady, dokelž wšo štož měješe, khudym přewostaji. Hdyž bu za biskopa postajeny, dyrbješe pěši do města swojeje residency hić, dokelž njeměješe pjenjez so tam dowjesć dać.

Towarstwowy powěstnik.

Budyšin. Jutře njedźelu wulět knježnow „Młodeje Jednoty" do Dalic. Woteńdźemy po něšporje wot serb. cyrkwje. Štóž w tutym času (3/42 hodź) hišće woteńć njemóže, njech z kołom za nami přijědźe. Wšitkich wutrobnje přeprošuja swójba G. w Dalicach a prezes.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1934.

Kk.: 483. z Kluča: Hana Liškec; 484. z Oseka: kapłan P. Alfons; 485.—487. ze Šunowa: Hana Krawžic, Mikławš Šołta, Michał Narćik; 488. 489. z Jitka: Jurij Handrijanc, Pětr Paška; 490. z Nowoslic: Michał Šefer; 491. z Ralbic: Wórša zwud. Čornakowa; 492.—494. z Konjec: Jakub Hanski, Pětr Brězan, Hańža Henčec.

Sobustawy na lěto 1933.

Kk.: 1029. N. N. z Š.; 1030. N. N. z K.

Dobrowólne dary za duchownski dorost.

Knjez kapłan P. Alfons 3 hr.

Procesijón do Krupki. **Štwórtk, 6. sept.,** rano w 5 hodź. w Klóštrje kemše. W Pěrnje w hosćeńcu „Blauer Hecht" swačimy, na dompuću tam přenocujemy. W Berggießhüblu w „Goldner Stern" přenocujemy, hdźež kóždy swój wupokaz za 50 pj. dóstanje. Domoj so wróćimy póndźelu pop. 1/26 hodź. M. Narćik, wjednik.

Knjez nad žiwjenjom a smjerću bě po swojej njewuslědźomnej radźe nahle a njewočakomnje do swojeje njebjeskeje domizny wotwołał našu horcolubowanu dźowku a lubu sotru

čestnu knježnu

Marju Młynkec.

Po tym hač smy z njewšědnje bohatym přewodom wěriwych, wosebje wosadneje młodźiny, jeje smjertne powostanki swjatej zemi přepodali, wuprajamy wšitkim, kotřiž su nas z tak nadobnym wurazom křesćanskoho sobužarowanja w našim horju pokojeli, wosebje česćehódnym miłosćiwym sotram, wjesnej młodźinje za bohatu wěncowu pychu, nošerjam, kaž też wšitkim, kotřiž su na pustych wječorach za nju so modlili, naš

najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez"!

W Starej Cyhelńcy, na dnju pohrjeba, 19. augusta 1934.

We hłubokim žarowanju:

staršej, bratr a sotra.

So wróćiwši wot rowa mojeje horcolubowaneje, njezapomniteje mandźelskeje, našeje stajnje starosćiweje maćerje, dobreje dźowki a sotry, swakoweje, přichodneje maćerje a ćety

Hany Rjeńčoweje w Čornecach, rodź. Donatec z Nuknicy,

kotruž nam Bóh póndźelu wječor 3/47 hodź. po swojej swjatej woli njenadźicy z tuteje bědneje časnosće wotwoła, ze swj. sakramentami domawobstaranu, w starobje 53 lět 3 měsacy, wuprajamy wšěm přećelam a znatym, kotřiž na pustych wječorach za jeje khudu dušu so modlachu, w tak bohatej ličbje při přewodźenju jej poslednju česć a lubosć wopokazachu, też tym, kiž ju k rowu njesechu, za tak mnohe pisomnje a ertnje wuprajene sobužarowanjo, za wěncowu pychu kaž za kóždušku lubosć, jej w žiwjenju wopokazanu, swój

najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh luby Knjez"!

W Čornecach, Wotrowje, Libonju, Nuknicy a Worklecach, na dnju pohrjeba, 24. augusta 1934.

W mjenje wšěch zrudźenych zawostajenych:

Michał Rjenč,

wobsedźeŕ dźědźinskoho dwora w Čornecach.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki ścelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik. — „K. P." ćišći so w 1600 exemplarach.

Redaktor: can. capit. Jurij Hejduška. — Za tute čisło zamołwity zastup. redaktor: Michał Cyž, kapłan w Budyšinje, Cyrkwine naměstno 2. — Pokładnik: Jurij Šołta, Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokoročak čo. 3895.

35. čisło. | W Budyšinje (Bautzen), 1. septembra 1934. | 72. lětnik.

Smilny přećiwo hrěšnicy.

Wot najwyššoho městna je so wospjet wobkrućiło, zo stat ke křesćanstwu stoji. Haj, škita samo joho wučbu. To je zawěsće zwjeselace w času, w kotrymž so w Ruskej a někotrych druhich krajach wójna přećiwo Bohu wjedźe. Znate dźěn su słowa njebo presidenty Hindenburga: Starajće so wo to, zo so w Němskej Khrystus předuje! Tajke poručnosće sebi njech tamni škrabakojo k wutrobje wozmu, kiž měnja, zo smědźa křesćanstwo do błóta teptać! „Kat. Posoł" je přecy za swój prěni nadawk měł, Khrystusa předować. Wón to ćim radšo čini, dokelž je to tak krasny, haj swjaty nadawk, zo w nim najrjeńšu službu katolskim Serbam widźi. „Posoł" při tym wočakuje, zo joho čitarjo joho zrozemja a stajnje witaja jako předarja Božich wučbow. Dźensa chce wón swojim čitarjam před woči stajić žiwy wobraz, kotryž chce Jězusa předstajić prajacoho a kazacoho: Dźi a njehrěš wjacy! Tute słowa płaća wšěm, a tuž je kóždy z erta Jězusowoho słyši.

Prěni króć wšak je zasłyša hrěšnica. Wone su ju znutřkownje přeměniłe. Swj. Jan powěda wo tym w swojim swjatym sćenju takle: Přiwjedźechu pak pismawučeni a farizejowje žónsku, při mandźelstwołamanju popadnjenu, a stajichu ju dosrjedźa a rjeknychu jomu: „Mištrje, tuta žona bu runje při mandźelstwołamanju popadnjena. W zakonju pak nam Mójzes přikaza, tajke kamjenjować. A što ty prajiš?" To pak prajachu joho spytujcy, zo bychu joho móhli wobskoržeć. Jězus pak dele so skhiliwši pisaše z porstom na zemju. A hdyž njepřestachu joho so prašeć, pozběhny so a rjekny jim: „Štóž mjez wami je bjez hrěcha, njech ćisnje prěni kamjeń na nju." A znowa so skhiliwši pisaše na zemju. Zasłyšawši pak to wotkhadźachu jedyn po druhim, počawši wot staršich. A Jězus zwosta sam, a žona wosrjedź ludu stójcy. Jězus pak pozběhnywši so rjekny jej: „Žónska, hdźe su, kotřiž tebje wobskoržowachu? Njewotsudźi tebje nichtó?" Wona rjekny: „Nichtó, Knježe." Jězus pak rjekny: „Też ja će njewotsudźu; dźi a njehrěš wjacy!" Při tutych poslednich słowach je zatrašena a zastróžena žona wjesele wodychnyła. Kajke mysle běchu ju před tym zaběrałe? Jeje lepjenjo, jeje wjedźenjo po měsće a skónčnje jeje předstajenjo we wulkim kole muži před Jězusom, to wšo běše jej kaž zwonjenjo smjertnych zwonow. Před njej so wotewri hišće junu jeje dosć zašmjatane, zaćěmnjene žiwjenjo. Čłowjekojo, z kotrymiž běše dotal do zhromadnosće stupiła, njeběchu so wo jeje derjeměćo starali, a ći, kotřiž běchu ju nětko přimnyli, njezdachu so jeje přećeljo być. A wona trjebaše tola runje jenoho přećela. Wona pytaše někoho, kiž by ju pozběhnył, jeje rjap zrunał a jej prajił: Z tobu je čas, so na něšto lěpše dopomnić! Tuta žona, kotraž běše so w ćmi błudźiła, pytaše swětło. Potajkim, hdyž sebi ju tak wobhladamy, žona běše khuda, khuda nic na pjenjezach ale na duši, wutrobje, woli!

Tutej žonje je Jězus wotewrił durje swojeje smilnosće. Wón je ju wjedł do swětła, jej prajo: dźi a njehrěš wjacy! Wón jej zasy puć pokaza. Wón pak jej też pokaza jeje rany, jeje khorosć. To je swětła dosć, zo móže nětko nowe zbožo žiwjenju wotdobyć. Jězus pak ju też pozběhuje. Wón jej rjeknje: Ani ja će njewotsudźu! Wón njeda na nju kamjenje mjetać wot tych, kiž sami čisći njeběchu. Też jim běše wón swoju wučbu dał. Joho mjelčenjo napřećo nim běše bóle „ćahnyło" hač to wjele słowow zamóchu. Woni „ćehnjechu" wot njoho předobyći w swojej překlepanosći. Tamna hrěšnica dźěše z lohkej kročelu wotsal. W jeje wutrobje zwonjachu zwony nic k smjerći, ale k nowemu žiwjenju.

„Dźi a njehrěš wjacy!" to předowaše Jězus tehdy a předuje dźensa. A „Posoł" jako joho służownik předowanjo dale njesy do wsow a wjeskow, do swójbow a domow. Nic smjerć chce wón přizjewić, ale wołać k žiwjenju: „Ja sym přišoł, zo bych pytał, štož bě zhubjene."

W tutych dnjach hotuje so bamžowski pósłanc kardinal Pacelli na puć do Buenos Aires. W septembru wotměwa so tam eucharistiski kongres. Tak tam póńdźe wotpósłanc Swjatoho Wótca, zo by zwjazał nowy swět ze starym w lubosći Jězusowej. Wona njezańdźe. Njech też człowjek so zabłudźi, njech so zašmjata a padnje, wjetši hač wón budźe tón, kiž joho zběhnje. Joho sud je sprawny, ale też miłosćiwy. Człowjek sudźi po wobliču, Bóh sudźi po wutrobje. Joho słowa su swětło a prawda, kaž tamne: Dźi a njehrěš wjacy!

—r.

Rozhlad w swěće.

Hitler na Ehrenbreitsteinje.

Wjednik, kancler Adolf Hitler, měješe zańdźenu njedźelu wulku rěč na twjerdźiznje Ehrenbreitstein napřeco Koblencej. Wjednik spominaše na lońšu wulku zhromadźiznu tu při Rhynje, při Niederwaldskim pomniku. Wot tutoho časa je němski lud wjacy króć dopokazał, zo chce přezjedny być, přezjedny w duchu, přezjedny we woli a přezjedny też w skutku. Lud wuznawa so k zasadam nutřkowneje a wonkowneje politiki: zwonkopolitiscy: zdźerženjo měra, zwěsćenjo němskeje runoprawosće, k tomu zakitanjo swobody a česće našoho luda. Swět dyrbi wědźeć, zo z tutym programom nacionalsocialistiske hibanjo a to je Němska stoji a paduje. Nutřkopolitiscy wojujemy za byćo němskoho bura, němskoho srjedźnoho stawa a němskoho dźěłaćerja, za cyły lud, kiž so hiba a dźěła. Wojujemy přećiwo bjezdźěłosći, přećiwo stroninym a klasowym napřećiwosćam. Na žadyn pad njebudźemy kapitulować.

Čim wjetša nuza, čim razniši naš rozsud. Štož hospodarske połoženjo nastupa, praji wjednik: Hdyž sej internacionalne kruhi mysla, přez hospodarski terror a boykotty nas zdrěć, potom so myla. Też na kulturpolitiskim polu smy dźěłali. Wěm, zo so nam wot někotrych městnow porokuje: Haj, wy so wotsaleće wot křesćanstwa: to je wopak. Njezapřimujemy do wučby a wěrywuznaćow! To so njeje stało a też so stać njebudźe. Nacionalsocialismus je za woprawdźite křesćanstwo, ma křesćanske zasady. Dźensa maja mjez dźesać Němcami dźewjeć tesame měnjenjo. Sym přeswědčeny, zo so nam poradźi, też dźesatoho muža hišće dobyć.

Saarske prašenjo čini njeměr mjez nami a Francózskej. Hakle hdyž budźe rozrisane, potom budźe sprawny měr Tak daloko Hitlerowe słowa.

z Papen skhorjeł

Němski pósłanc w Awstriskej z Papen je skhorjeł a wobydli tukhwilu swoje kubło we Wallerfangen w Saarskej krajinje. Dyrbješe njedźelu w Ehrenbreitsteinje rěčeć. Dla khorosće pak njemóžeše přińć.

Hospodařske położenjo w Němskej.

Wo nim rěčeše Dr. Schacht, president němskeje banki, w Lipsku: Čeže, kiž Němsku nětko tłóča, maju swój korjeń w njezbožownym systemje Versailleskoho zrěčenja.

Třećemu najwjetšomu wuwožacomu krajej njesměďža so žiwjeńske móžnosće wzać, dokelž by so z tym swětowy wobkhod trjechił. Dołžnikej dyrbi so dowolić, zo z tworami płaći. Dźensa wučini swětowy wobkhod lědma hišće 1/3 toho, štož je před 5 lětami wučinił. Wukraj so nětko spjećuje přećiwo němskomu wuwozej. Z tym so Němskej znjezmóžni, swój stary dołh wotpłaćić a jako kupc na swětowych wikach wustupić. Nětčiši system přidźělenja divizow njemóže so dlěje wjacy zastupować. Dołh za twory, kiž je měł dawno zapłaćeny być, je w rosćacym rozměrje nastał. Jenož za hotowe pjenjezy so nětko twory do Němskeje dowožuja. Tuž wostanje jenož runy puć, zo naš dowoz přiměrimy našim płaćeńskim móžnosćam. Třěbna methoda budźe so bórzy wudźěłać. Zhotowjenjo tukrajnych surowiznow budźemy ze wšěmi srědkami podpjerać.

Němska hriwna wostanje zwěsćena.

Dr. Schacht, president němskostatneje banki, je z jenym česko-słowakskim žurnalistom rozrěčenjo měł, w kotrymž praji, zo dyrbi so w Němskej absolutne dowěrjenjo płaćiznow wobnowić. Štóž w Němskej wobkhodnje wobkhadźa, dóstanje swoju tworu też zapłaćenu. Wšitke kapitalije, kiž su do industrije tykli, njemóža so wothódnosćić, byrnjež tuta abo tamna twornja junu raz zastała. Swój rozsud, němsku hriwnu zdźeržeć, njeje dr. Schacht přeměnił. Rěči so wjele wo wobstatku našoho złota, tute pak je jenož k wurunanju našeje płaćeńskeje bilanzy třěbne.

Awstriska.

Awstriske wojeńske zwjazki maja so jako stajne wojeńske wotdźělenja k zesylnjenju awstriskich exekutivnych mocow wutworić. Knježeństwo je tutu mysličku w Londonje, Romje a Parizu hižo přednjesło a nadźija so, zo awstriskomu žadanju přihłosuja.

Awstriski zwjazkowy kancler dr. Schuschniggs je wutoru tydźenja do Florenca dojěł, hdźež joho Mussolini powita. Tutón wopyt měješe wězo politiski zakład. Italska a Awstriska stej přeswědčenej, zo je změrowanjo politiskich poměrow w srjedźnej Europje a wosebje při Dunaju wotwisne wot zrjadowanja němsko-awstriskich stykow. Normalne poćahi k Němskej maja so znowa postajić.

Jendźelsko-japanske jednanjo.

W dalokim ranju so pokaza, zo jendźelska politika přećiwo Ruskej so njeje hišće přeměniła. To pisaju też wšitke sowjetske nowiny a njezataja, zo je zbliženjo mjez

Njepřezběhuj so!

Powědańčko ze žiwjenja.

[Pokročowanjo.]

Bjez myslow wza Šołćina pomazku a khofej k sebi. Wona drje njebě so swojej dobroćerćy podźakowała, tola činješe jej derje, zo měješe z najmjeńša něchtó z njej sobuželnosć.

Dyri sydom; klakanjo biješe. Šołćina spěwaše „Jandźel Knjeza“ sobu, po dołhim času prěni króć. Zwony hižo běchu dawno wuklinčałe, a přecy hišće sedźeše wona ze styknjenymaj rukomaj při woknje. Jeje duch přeńdźe minjene 20 lět.

Wona so widźeše, kak běše jako šulske dźěćo prěni króć k swj. woprawjenju šła a dwě lěće pozdźišo ze šule pušćena była.

„Dźěći“, praji tehdom farař, „wostańće na wsach, hdźež su ludźo hišće dobri, a chceće-li na službu ćahnyć, dha njećehńće do městow, tam budźeće skaženi!“

„Hdy běch joho tola poskhała“, zdychny wona mjelčo. Ale służowne holcy z Dólcow, kotrež w měsće służachu a z časami domoj přikhadźachu, jej hłowu zawjerćachu. Wone powědachu jej wo měšćanskich krasnosćach, hdźež młóćić a swinjom kidać njetrjebaš, hdźeš směš so rjany woblekać, na reje khodźić a wšě móžne zawjeselenja wužiwać, hdźež je zcyła čisće hinaše žiwjenjo, hač holcy na wsach maja. Druhe žiwjenjo drje, ale hač je to přecy žiwjenjo njewinowatosće?

Z krótka: z dźewjatnatym lětom njeda so Marhata wjacy dźeržeć, wona ćehnješe do města.

„Ty chceš potajkim też skhody mjesć wuknyć?“ prašeše so ju farař, ju zetkawši.

„Ja chcu do města na službu“, wotmołwi holca.

„Haj, wšak ja praju, skhody mjesć wuknyć; přetož ničo druhe w městach tola njenawuknjeće. Tola jene ći praju, Marhata“, pokročowaše, ju za ruku přimnywši, „wostań bohabojazna a njezapočni žane znajomstwo. Chceš-li pak so pozdźišo wudać, dha wzmi sebi z najmjeńša katholika a nic druhowěriwoho!“

„To wam slubju, knjez farař.“

„We Božim mjenje!“

Za dwě lěće hižo běše Marhata z młodym čłowjekom po slubje. Za kak zbožownu so wona měješe! Wón lubješe jej złote hory a chcyše ju na rukomaj nosyć — pola njoho dyrbješe so měć kaž w njebjesach.

O mój Božo, potom započa so lěto hrěcha, a nazymu stoješe por před wołtarjom w evangelskej cyrkwi, zo by so zwěrować dał. Marhata drje žadaše sebi katolske wěrowanjo, ale nawoženja rjekny, zo budźe sebi ju jenož brać, je-li do lutherskoho wěrowanja zwoli.

Zo by tu hańbu njeměła, ze swojim dźěćkom sedźo wostać, zwoli do toho. Swojimaj staršimaj zwěri sej to hakle

Jendźelskej a Japanskej hotowy fakt. Při tutym napjatym politiskim położenju waži to bóle a wubudźi po cyłym swěće wobkedźbowanjo.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Serbske katolske knježny našeje wosady zjednoćuje „Młoda Jednota“, wotrjad Budyšskoho serbskoho katolskoho towarstwa „Jednota“. Towarstwo haji nabožne žiwjenjo w zmysłu našich wótcow. To so też zasy tak prawje pokaza zańdźenu njedźelu. Knježny běchu wot lubeje swójby w Dalicach přeprošene a wužichu tutu přiležnosć, so do čerstwoho powětra do Dalic podać a tam rjenje pobjesadować. Najprjedy pobychu na nĕšporje, po kotrymž so wĕrowanjo jeneje młodeje Jednoćanki přizamkny. Tuž wuspĕwachu knježny swojej towaršcy kĕrluš „Chcemy jenej knježnje spĕwać“. Potom nastajichmy so přez Židow, Ćichońcy a Křiwu Boršć do Dalic. Gudźic swójba wšĕch nanajpřećelnišo přija a šćedriwje pohosći. Při khofeju a tykancu wuwi so najrjeńša bjesada. Nic jenož Gudźic statok, ale też jich zahroda poskići našim knježnam městnosć k pĕknomu zawjeselenju. Swojim pohosćerjam zanjesechu knježny při dźĕlenju na dworje klinčacu sławu. Wobraz, wot Gudźic „fotografa“ před domskim zhotowjeny, budźe wšĕm z rjanej dopomnjeńku na njezapomnite hodźinki w Dalicach. Přez nowe Małsecy so młode Jednoćanki do Budyšina khĕtro pozdźe wróćichu.

— Do tachantskeje wyššeje šule přijimaja so hólcy a holcy, kotrež su 4. šulske lĕto wukhodźili. Při zamołwjenju maja so narodne wopismo, censurowa knižka a šćĕpjeński wupokaz předpołožić.

Z Radworja. Lĕtsa na swj. Bartromja bĕše 25 lĕt, zo mějachmy pola Bjeńšec zeleny kwas. Tuž swjećachmy tute dny sleborny kwas. Bohaće buštaj slĕbornaj mandźelskaj wobdarjenaj a wjele rjanych hrónčkow a basni staj słyšałoj. Bóh chcył jeju zwjazk też dale nadobnje žohnować! — Knjez Bjeńš skutkuje hižo lĕta dołho jako khĕbĕtař w cyrkwi a jako wustojny zastupjeŕ za našu šulu a wjes w zjawnosći.

— „Katolska Bjesada“ zeńdźe so zańdźenu njedźelu (26. 8.) zasy po dlĕšej přestawcy pola Kralec. Předsyda, knjez farař, zhromadźiznu z kĕrlušom čo. 246 wotewriwši, spominaše na swjate firmowanjo pola nas w juliju atd. a skónči z rozhladom po šĕrokim swĕće. Za njedawno zemrĕtych wulkich wjednikow wuspĕwachmy ćichi „Wótčenaš“. Zapisowař přednošowaše: „Kak so swjata cyrkej wo zdźerženjo a strowotu čłowjestwa też džensa hišće nanajbóle stara. Knje farař hišće zdźĕli, zo změjemy wot nĕtka też kóždu prĕnju njedźelu měsaca na nĕšporje pobožnosć k česći Najswj. Wutroby Jězusoweje — z wuwzaćom měsaca oktobra. Potajkim budźe tak mjenowany „różowcowy wobkhad“ stajnje hakle na druhej njedźeli měsaca. Zhromadźizna traješe na tři hodźiny a bĕše trochu słabje wopytana.

Z Khróśćić. Naša wosada swjećeše zańdźenu njedźelu domkhowanku. Boži dom bĕše tohodla přihódnje ze žnjowymi darami wupyšeny. Wosadny knjez farař měješe wulku Božu mšu z assistencu. Z „Te Deum“ a ze swjatočnym požohnowanjom so skónči. Knjez kapłan Młónk rozestaji w swojim swjedźeńskim prědowanju, kak dźakowni mamy być napřećo Bohu, kiž je nas też lĕtsa zasy bohaće žohnował. Z modlitwu a z małym woporom chcemy to mytować.

Z Ralbic. Naša wosadna cyrkej dóstanje hišće tutu nazymu nowe tepjenjo. Wosadni su tajke připrawjenjo na zhromadźiznje skhwalili. Knjez architekt Rocho twar wuwjedźe. Z dźĕłom je so hižo započało. Při ryću spody kapale su na sylny kužoł trjechili a dyrbja nĕtko wodu wuklumpować.

— Při wjesnym haće stojaca stara wjerba je so wot towarstwa za domizniski škit pod škit stajiła a budźe so tak najebać porjedźenja hata za dalši přichod wukhować.

Z Kamjenca. Radupodawanjo za maćerje w Khróćicach, Pančicach, Konjecach a Smjerdźacej w septembru wupadnje.

Poswjećenjo šulskoho přitwara w Khróśćicach.

Srjedu tydźenja dopołdnja w 11 hodź. wotmě so mała swjatočnosć při składnosći začehnjenja do noweju šulskeju jstwow našeje wučeŕnje. Rumnosće běchu z pletwami a wěncami rjenje wudebjene. Wšudźe stojachu krasne róże. Krótko po 11 hodź. přijědźe knj. šulski rada Otto z Kamjenca. Jako zastupjerjaj šulskeju organisacijow běštaj knjez skótny lěkař Šołta a knjez Just z Jaseńcy přitomnaj. Khoroho wjesnjanostu zastupowaše knjez Skala.

W šulskej wokhěži zaspĕwachu dźĕći pod nawjedom knjeza wučerja Čornaka kĕrluš. Knjez Šołta powita w mjenje šulskoho wubjerka přitomnych a přepoda jstwě wučerjam. W nowej delnjej šulskej jstwi přednjeseštej šulefcy pĕsni. Šulski khór zaspĕwa: „Hory módre“. Wjednik šule, knjez Hördler, poda krótki rozhlad Khróśćanskeje šule. Dźakowa

---

po wĕrowanju wozjewić. Hubjenstwo započa so prĕnje štyri njedźele. Ale ach, što dyrbjałoj stare mjerzanjo zasy wobnowić? Šołta bĕše wjesoły čłowjek, kiž chcyše žiwjenjo wužić a dyrbješe kóždy wječor do korčmy. Marhata njerozemješe ničo do hospodarjenja, a njewjedźeše ničo wo lutowanju, a štož k tomu słuša, mužej dom luby sčinić. Tohodla wostawaše Šołta dźeń a dlĕje w korčmach a bĕše přećiwo njej dale wostudliwši. Bórzy so zwadźištaj, muž skhowa sebi swoje cyłe pjenjezy sam a Marhata dyrbješe nĕtko też w fabricy dźĕłać. Jeje dźĕćko wumrě bórzy. Kajke njezbožo w tychle 10 lĕtach! Tu leżeše nĕtk tón na smjertnym łožu, kiž bĕše jeje młodosć tak njezbožownu sčinił; ale nĕ, njebĕše wona joho njezbožownoho sčiniła? „Ja sym wina na tym“, wołaše w jeje wutrobje; „bych-li knjeza fararja poskhała a na wsach wostała, nĕtkle bych była zbožowna; wón snano bĕše sebi luthersku holcu wzał, štož by za njoho a za mnje lĕpje było. A nĕtk sym najnjezbožowniša na swĕće. Nimam na cyłym swĕće nikoho, kiž by so wo mnje postarał!

Nimaš nikoho wjacy? Njejsy runje spĕwała: „Njebu wusłyšane, zo by štó wot tebje wopuščeny był“?

7. Manevr.

Mots bĕše słowo dźeržał. Wón so ženje wjacy wopił njeje. Přez tamny podawk bĕše nazhonił, zo dyrbi čłowjek kruty a wobstajny być.

Hdyž jónu kompanija w kasernach na dworje při apellu stoješe, pohlada hejtman našomu wojakej kruće do wočow a zawoła: „Jakubaš!“

Mots wustupi a zasta 3 kročele před swojim předstajenym.

„Wy budźeće mój służownik“, bĕše krótka hejtmanowa rozprawa, kiž so ke korporalej wobroćiwši rjekny: „Tón muž ma jutře rano pola mje jako służownik nastupić.“

„Po poručnosći, knjez hejtman“, rĕkaše wojeńska wotmołwa.

Nazajtra rano zastupi Mots swoju křinku na khribjeće do hejtmanowoho wobydlenja. Hejtman pokaza jomu joho łožo, rozestaji jomu joho służbu a praji: „Dźeržće so derje a njezmějeće skoržić.“

Tak bĕše woprawdźe.

Mjez tym zo druzy wojacy w próše a horcoće eksercěrowachu, wuklepowaše Mots swojoho knjezowu drastu, česaše konje, mazaše škórnje a dokelž jomu dźĕło wot rukow dźĕše, měješe přecy hišće časa dosć, w rjanej zahrodźe dźĕłać abo we domje wšelake mjeńše służbički činić.

„Z nowym służownikom smy derje trjechili“, praji za dwě njedźeli knjeni hejtmanowa k swojomu mužej, „a Fryc je čisće do njoho zalubowany.“

Fryc bĕše 9 lĕtny hejtmanowy synk a maćerny zapleńčeny lubušk.

Mots rozemješe joho sobu k dźĕłu w zahrodźe přiwabić,

so wšitkim, kiž su k wuwjedźenju přitwara sobu přinošowali. Na to poréča knjez šulski rada, kak maja sebi dźěći važić nowej šulskej jstwě, kotrejž buštej wosebje jich dla twarjenej. Dźakowne maja być a za to prawje pilnje wuknyć; potom změja starši a wučerjo swoje wjeselo. Na to zaspěwa nam khór zasy rjany spěw. Po třikróćnej sławje na našoho wjednika skónči so swjatočnosć.

Nětko přizamkny so wobhladanjo hornjeje rjadownje. Tuta rjadownja je něšto swětliša hač delnja. Po rjanym swětłym skhodźe do njeje dóńdźeš.

Njech je tute powjetšenjo šule z nowym pohonjom, zo bychu so naše dźěći přecy bóle wuwiłe a wudospołniłe k lěpšomu swojeje domizny kaž też cyłoho němskoho stata. To daj Bóh!

Hnadowne městno Češke Kamnicy.

Z hnadownoho městna Češke Kamnicy je nam dóšoł dopis z próstwu, zo by so wozjewił. Dopis réka takle:

Na dnju swj. Marije naroda swjeći so w Češkich Kamnicach w ludźe daloko znaty swjedźeń, na kotrymž z blizka a z daloka wjele procesijónow do Kamničanskeje Marijineje kapałki puću ja. W prjedawšich časach běchu mjez pućowarjemi też katolscy Serbja. Marijina kapałka, natwarjena w létach 1736—1763, słuša z połnym prawom do najrjeńšich cyrkwinskich twarow sewjernych Čech. Znutřkowne kapałki hač wysoko do kupole je z wobrazami ze žiwjenja swj. Marije debjene. Wokna předstajeja tohorunja krasne mólby. Něšto cyle wurjadnoho ma kapałka w tym, zo jeje hłowny wołtař wosrjedź znutřkownoho stoji, tak zo móže so w samsnym času Boža mša na wšěch štyrjoch stronach nadobo dźeržeć. (Też krasna cyrkej Vierzehnheiligen w frankskim kraju ma tajki wosrjedź łódźe stojacy hnadowny wołtař. Přisp. red.) Na hłownym wołtarju stoji Marijina postawa, kotraž bu w lěće 1739 po wšelakich podeńdźenjach sem přenjesena a po tym městno putnikowanja. Widźenja hódny je też křižny khód a stary kěrchow z Preidlskim rownišćom. W tutym lěće dósta Marijina kapałka nowe zwonjenjo, kotrež hromadźe 1600 kg waži. Zwony wšěch třoch Kamničanskich cyrkwjow waža hromadźe 6250 kg. Zwonjenjo cyrkwje swj. Jakuba, evangelskeje Khrystusoweje cyrkwje a Marijineje kapałki je mjez sobu tak hłosowane, so zwonjenjo wšěch třoch cyrkwjow krasny přezjedny zynk wučini. Wot julija t. l. zwoni so kóždu sobotu wječor we wšěch třoch cyrkwjach nadobo, štož budźe so k wjeselu powšitkownosće też za wšón přichod přewjesć.

Češke Kamnicy leža při železnicy mjez Warnsdorfom a Bodenbachom. Khrónika Marijineje kapałki dopokazuje, zo su w swojim času wosebje serbscy burja twar kapałki jara spěchowali.

*

Je potajkim zajimawe, zhonić, kak su naši prjedownicy ze swojimi woporami k nastaću tutoho hnadownoho městna přinošowali. Smy zarjadnistwu kapałki dźakowni, zo pomoc Serbow tak připóznawa. Dyrbimy pak je na to dopomnić, zo Serbow woporniwosć też dźensa hišće mjeńša njeje. Filipow a Krupka stej swědkaj z nowšich časow a wabitej serbskich putnikow přecy zasy přez mjezy. Zawěsće budźe tón abo druhi też raz Marijinu kapałku w Češkich Kamnicach wopytać, wopomnjejo, zo su Serbja też tam něhdy swoje mocy za česć Božu zastajili. Redakcija.

Wot ratarja k biskopej.

Arcbiskop Zagrebski (Agram) w Južnosłowjanskej, Dr. Antonius Bauer, je hižo swoje 80. žiwjeńske lěto překročił. Tohodla wuprosy sebi za swoje ćežke a wysoke zastojnstwo młodoho pomocnika. Započatk junija 1934 je Swjaty Wótc Pius XI. tajkoho pomjenował we wosobje hakle 36 létnoho měšnika Dr. Alojzija Stepinac-a. Jako coadjutor cum jure successionis ma młody biskop prawo na arcbiskopski stoł po smjerći nětřišoho staroho cyrkwinskoho wjećha. Žiwjenjoběh nowopomjenowanoho je nimoměry zajimawy.

Dr. Alojzius Stepinac narodźi so 8. meje léta 1898 jako burski syn. Na nanowym kuble wotrosće w ćichej wjescy. Hdyž potom wójna w joho domiznje wudyri, wojowaše za swoju wótčinu na italskej fronće a bu też zajaty. Po skónčenej wójnje přebywaše a dźěłaše něšto časa na kuble swojeju staršeju. Potom studowaše na Zagrebskej universiće ratarstwo. Tu pak spózna, zo je wot Boha powołany nic k ratarstwu, ale k swjatomu měšnistwu. Z krótka rozsudźeny wopušći staršiske kubło a domiznu a poda so nazymu 1924 do wěčnoho Roma. Tam nětko studowaše na Gregorijanskej universiće pola jezuitow a w Germaniku, němskim wustawje za bohosłowcow, połne 7 lět filosofiju a theologiju. Wuznamjenješe so jako jara khutny a pilny, wobdarjeny a pobožny bohosłowc. Ze swojimi wot Boha dóstatymi talentami je derje wikował zasłužiwši a dóstawši też doktorat

---

a hdyž měješe Fryc něšto časa wyše, móžeše joho w zahrodźe namakać, hdźež Motsej pomhaše kwětkam přiliwać, štomiki wobrěžować abo šćežki nasypować.

Hejtman přihladowaše junu ze spodobanjom z woknom dele, kak so taj dwaj popołdnju w zahrodźe poćeštaj.

„Mots!“ zawoła wón na dobo.

„Po poručnosći, knjez hejtman“, wotmołwi tón, a chcyše po skhodźe horje běžeć.

„Sće konjej přejěchał?“

„Ně, horcoty dla; to móže so hnydom stać.“

„Motso“, juskaše Fryc, „ja pojěcham sobu.“

„Najprjedy so maćerje prašej!“

„To njeje trjeba.“

„Hewak njesměš sobu.“

„Hura, mama, směm ja sobu jěchać?“

Knjeni hejtmankowa z Dalgowic so swojomu synkej mało njedźiwaše, kotromuž dotal ženje na mysle přišło njebě, wo dowolnosć so prašeć.

Za poł hodźiny jěchaštaj z wrotami won. Wojak dźeržeše kedźbnje hólčecowoho konja za pas.

„Motso“, praji tutón, „wěš hižo to, wčera su do jeneje z tychle zadnich khěžow morwoho muža nutř njesli.“

„Što dha je so z nim stało?“

„Ja njewěm, ludźo praja, zo su joho zarazyli.“

„Sy joho ty widźał?“

„Haj, ja sym ducy ze šule nimo dźěłaćeńskich wobydleni šoł.“

Tele khěže stojachu z posleńcu k zahrodźe.

Wujěchowanjo běše bórzy nimo. Mots sydny so w swojej jstwi k woknej. Tu widźeše při wokněšku na třěše jenoho z dźěłaćeńskich domow žónsku ze styknjenymaj rukomaj sedźeć.

„Hač snadź je to žona toho zaraženoho?“ pomysli sebi sam při sebi, „wona ničo njedźěła“. Žónska sedźeše za poł hodźiny hišće na samsnym měsće. Wojak sebi wotmysli, zo chce so za njej naprašować. Nazajtra zhoni, zo je muž na smjerć khory, žona pak ani khlěba nima. Štož běše sebi wotmyslił, chcyše wuwjesć. —

Tola chcemy najprjedy něšto druhe powědać.

Na jenym kłódnym ranju w septembru zazpoča so w měšćanskich hasach bubot a piskot wojeńskeje wučby. Wojacy ćehnjechu do manevra. Prědku dołhe rynki hólčatow, kotrež so za rucy dźeržachu. Zady wojeńskeje hudźby sedźeše brigaděr wysoko na konju, a za nim 4 regimenty. Potom sćěhowachu wšelake baterije a na posledku pioněrojo.

Też Mots běše mjez nimi.

Štož běše Motsej najwjetše wjeselo, bě to, zo dyrbješe manevr w Dólčanskej wokolnosći, potajkim w joho domiznje, być, a zo budźe tak swojeju staršeju zasy widźeć móc.

Wodnjo rěkaše dołho nóžkować, wječor pak běchu

w filosofiji a theologiji. Na swjedźenju Khrysta Krala 1930 bu na měšnika wuswjećeny. W juliju 1931 wróći so jako zahority służownik Knjezowy do swojeje domizny, kotruž 7 lět wjacy wohladał njebě. Hakle 3 lěta tam pilnje dźěłaše w dušepastyrstwje, wosebje pak jako biskopski ceremoniar. Tu je sebi wěsće połnu dowěru swojoho arcbiskopa dobył. Tuž joho zestarjeny arcbiskop Swjatomu Wótcej za swojoho naslědnika namjetowaše. Bamž do toho zwoli. Lětsa 24 junija, na swjedźenju swjatoho Jana křćenika, je 80 lětny arcbiskop swojoho młodoho měšniskoho přećela přez biskopsku swjećiznu do rjadu naslědnikow swjatych japoštołow zarjadował.

Biskop Alojzius je cyle wěsće jedyn z najmłódšich biskopow našeje swjateje cyrkwje. Čežke a zamołwite drje budźe joho zastojnstwo. Přetož jako pozdźiši arcbiskop budźe stać na prěnim městnje jako powołany wjednik katolskeje cyrkwje w Južnosłowjanskej. Wěčny wyšši Měšnik spožč jomu bohaće swoju hnadu a pomoc!

Kak spodźiwne su tola husto puće Božeje předwidźiwosće. Kaž je prjedy jako młody ratař wobdźěłał rolu a na njej wusywał symjo, tak njech nětko jako duchowny ratař a wyšši pastyr wobdźěła rolu Knjezoweje winicy, a njech wusywa symjo Božoho słowa do wutrobow swojich wowckow, zo bychu junu přinjesłe stotore płody w zbožnej wěčnosći!

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. Bamžowska nowina „Osservatore Romano“ pisa wo zamordowanym awstriskim kancleru Dollfußu. Rěka tam, zo wuznamjenješe njeboho kanclera wěra do Khrystusa, lubosć k wótčinje, k měrej a k přistojnosći. Wón běše ryćeŕ Boži, kotryž rjekowscy zakitowaše, štož je Bójske a na čož je swět zabył. Hišće na hnadownym měsće Mariazell do swojeje smjerće před wjele tysacami katolskich muži prajił, zo maja katolscy mužojo Awstrisku wobnowić. Wón pak je padnył wojowajo za nowotwar swojeje wótčiny.

Po 64 lětach je zaso prěni króć, zo jedyn bamž w nocy zwonka Vatikana přebywa. Sobustawy italskich katolskich zwjazkow wopytachu Swjatoho Wótca w Castel Gandolfo. Wón k nim poréča a praji, zo na dźěle italskich katolskich zwjazkow młodźiny widźomnje Bože žohnowanjo wotpočuje. To pokazuje, zo maja wone kóžde lěto wjacy sobustawow a zo so jich nowinarstwo bóle a bóle rozwiwa.

Někotři su namjetowali, zo by tola bamž wšě drohotnosće, kotrež su we Vatikanje, předał a z pjenjezami khudym pomhał. Też liwcy katolikojo su tajke namjety podpjerali. Kak pak so z tym nětko ma? Wěcy, kotrež so we Vatikanje khowaja, maja drje wulke hódnosće, tola hdy bychu so dyrbjały předać, njebychu tola wjacy wunjesłe, hač zo bychu khudych w někotrych wulkoměstach jenož něšto dnjow nasyćić móhli. Potom by tu zasy sama nuza była a drohotne wěcy bychu byli do wšoho swěta rozbrojene. Złote a druhe drohotnosće pak bamž njewobsedźi a štož wot wěriwych dóstanje (Pětrowy pjenježk), to tola zasy wšo rozda a da za pjenjezy twarić atd. A wjele hódnosćow też njebychu zcyła móhli z Vatikana wotnjesć. Su to runje te najwjacy hódne wěcy, mjenujcy wobrazy wulkich moleri na sćěnach Sixtinskeje kapale a Vatikana. Njemóžeja tola cyłe sćěny wotnjesć. Abo dyrbja snadź mólby wotdrapać? Što to pomha, hdyž cyrkwi swoje drohotne wěcy zebjeru, je Ruska nazhoniła. Wšo je wona zebrała a nuza je tam tola wjetša hač dźe druhdźe.

Kaž smy hižo pisali, sebi mnozy mysla, zo snadź so kardinal Pacelli wot swojoho městna jako statny sekretař wotwoła. Tola z Roma so k tomu powě, zo tajke přeměnjenjo njeje wotmyslene. Kardinal Pacelli budźe jenož wokoło 6 njedźeli jako bamžowski legat w Buenos Aires přebywać. To njeje dlěje, hač hdyž by sebi hewak dlěše prózdniny popřał.

Swjaty Wótc je zańdźeny tydźeń zastupjerja bamžowskeje nunciatury w Winje přijał. Tutón je jomu nadrobnje wo zběžku 25. julija rozprawjał. Bamž pokhwali wosebje jasne stojnišćo katolskich biskopow a přeješe, zo by Awstriska wot nětka zwarnowana była před tajkimi kaženjemi natwara.

Zo by Swjaty Wótc wšitke powěsće, kotrež ze swěta do Vatikana přińdu, hnydom dóstał, dźěła wodnjo a w nocy wosebity radijowy rozsyłak. Wón stoji pod wjednistwom znatoho wunamakarja senatora Marconija. Wjednik bamžowskoho radija je před něšto časom wumrěł. Na joho městno stupi před krótkim pater Jězuitow Saccorsi. Wón je hakle 34 lět stary, ale je hižo wjacy króć pokazał, zo něšto dokonja. Je nimo theologije też mathematiku a phyziku studował. Hižo před něšto časom chcyše joho za statnu univerzitu w Romje dobyć, tola tehdom wotpokaza.

Jednanja wo konkordat ze Španiskej so přetorhnychu. Vatikan njemóže dale z knježeŕstwom jednać, kotrež katolskim duchownym wosebity dawk napołoži, dokelž su woni nježenjeni. To je mjenujcy španiske knježeŕstwo nětkle činiło.

---

z wjetša dobre kwartěry, z najmjeńša za Motsa, kotryž dyrbješe jako służownik w blizkosći swojoho knjeza być.

Też nječinješe sebi Mots ničo z toho, hač dyrbješe biwak być abo nic. Hdyž druzy wojacy na to swarjachu a zelachu, mysleše sebi Mots: Ja sym młody človjek a kuska napinanja dla kónca njewozmu.

Junu popołdnju přińdźe regiment też do Dólcow. Mots běše swojimaj staršimaj hižo před manevrom swój wopyt wozjewił. Wutroba jomu pukotaše, hdyž zasy do wjesnych pomjezow stupi, hdźež běše jomu kóždy stomik a kóždy keŕk znaty. Za hórku pokazowaše so cyrkwina wěža, jako by znatoho cuzbnika witać chcyła, a žanu khwilu njetraješe, a kanony wrjeskotachu po wjesnej drózy dele.

Cyła wjes so zběža — same znate mjezwoča — a woprawdźe, tamle stoještaj też Jakubašec nan a mać, a wobhladowaštaj so za swojim synom, kotrohož lěto a dźeń wjacy widźałoj njeběštaj. Pachoł pak njesmědźeše wustupić a k nimaj přeskočić, haj wón jeju ani postrowić njemóžeše; ale wjesoły na njeju pokiwny, hdyž mać nana storči prajo: „Tamle je!“

Na wsy pola cyrkwje bě zastanišćo. Kóždy wojak dósta swój kwartěr na papjercy napisany, a khwatajcy rozeńdźechu so, dokelž běchu mućni, zo jich stawy lědma dźeržachu.

Mots dyrbješe najprjedy swojoho knjezowe wěcy wobstarać. A tón bydleše na farje.

„Kóctawzynt“, praji stary farař, hdyž so Mots z koframi na faru poda, „to dźěn je Jakubaš! Hólče, pohladaj mi do wočow; nadźijam so, zo sy pěkny wostał.“

Mots pohladnjenjo wudźerža a zhladowaše dostojnomu knjezej tak wjesele do wóčka, zo jomu tón ze spodobanjom přikiwnywši, joho na ramjo placaše prajo: „Donjes te wěcy horje, potom přińdź do kuchiny na khofej!“

„Knjez farař“, wotmołwi tón, „je-li mi hejtman dowoli, bych rad pola staršeju bydlił“.

„Haj tak, mojedla; ale jěść a pić budźeš pola nas, a prjedy hač woteńdźeš, wupiješ tu khofej.“

Runje běše hejtman sebi tesak wotpasał, hdyž Mots hižo k njomu zastupiwši kofr wotewri, tofle a čiste nohajcy wućeže, mydło a šćětku na myjne blido połoži so prašejo: „Što knjez hejtman hišće wjacy poruča?“

„Hdźe ležiš w kwartěrje?“ wopraša so tón.

„Tu pola knjeza fararja“, běše wotmołwa; „tola bych rad pola swojeju staršeju bydlił, hdy by knjez hejtman to dowolił.“

„Bydlić? Na mojedla, ale swoju službu maš pilnje wobstarać.“

„Po poručnosći, knjez hejtman.“

„Směš hić.“

Pachoł lećeše bóle dyžli dźěše. Knjeza fararjowe přećelne přeprošenjo, najprjedy khofej pić, běše zabyte.

(Pokročowanjo.)

Přechodne modlenja Božich mšow

16. njedźela po swjatkach. Zelena.

1) **Introitus. Přistup.** (Ps. 85, 3 a 5.) Smil so nade mnu, Knježe, přetož wołam k Tebi cyły dźeń. Ty dźě sy, Knježe, lubozny a dobroćiwy a jara miłosćiwy wšitkim, kotřiž Tebje wołaju. (Ps. 85, 1.) Pokhil, Knježe, swoje wucho a wusłyš mje, dokelž sym wbohi khudy. Khwała Wótcej . . . — **Gloria.**

2) **Oratio. Modlitwa dnja.** Twoja hnada, Knježe, prosymy, njech nam wobstajnje předkhadźa a nas přewodźa a pospochi pohonja k dobrym činam. Přez našoho Knjeza . . .

Přede wšěmi strachami ćěła a duše škituj nas, prosymy, Knježe, a na próstwy zbóžneje a hordozneje stajneje knježny Marije, Božeje rodźićelki, swjatoho Józefa, swjateju japoštołow Pětra a Pawoła a wšěch swjatych wudźěluj nam dobroćiwje pomoc a pokoj, zo by Twoja Cyrkej wšě zadźěwki a błudy přewinywši w njekaženej swobodźe Ći służiła.

Božo, naš wućeko a naša móc, wusłyš nutrne modlitwy swojeje Cyrkwje a daj nam, dawaćelo pobožnosće, zo bychmy woprawdźe dóstali, wo čož Će dowěrnje prosymy. Přez našoho Knjeza Jězusa . . .

3) **Lectio** Epistolae beati Pauli Apostoli ad Ephesios. **Čitanjo** z lista swj. Pawoła japoštoła Efesiskim 3, 13—21.

Bratřa! Prošu was, zo byšće małomyslni njebyli při mojich ćěsnosćach za was, kotrež su waša khwała. Tutohodła zhibuju swojej kolenje před Wótcom našoho Knjeza Jězusa Khrystusa, po kotrymž wšitke wótcowstwo w njebjesach a na zemi so mjenuje, zo by was po bohatstwje swojeje krasnosće přez swojoho Ducha skrućił znutřkownje, zo by Khrystus přez wěru přebywał we wašich wutrobach a wy w lubosći zakorjeni a założeni zapřijeć móhli ze wšěmi wěriwymi, kotra je šěř a dołhosć, wysokosć a hłubokosć (Božeje lubosće) a spóznali, kak njesměrnje lubosć Khrystusowa wšitku wědomosć přewyšuje, zo byšće napjelnjeni byli ze wšej połnosću Božich hnadow. Tomu pak, kiž móže ze swojej mocu, z kotrejž w nas skutkuje, wšitko wjele nadobnišo sčinić, hač prosymy abo rozemimy, tomu budź khwała w Cyrkwi a w Khrystusu Jězusu, přeze wšě splahi wěki na wěki. Amen.

4) **Graduale. Stupnjowy spěw.** (Ps. 101, 16—17.) Twojoho mjena, Knježe, njech so pohani boja a wšitcy kralojo zemje Twojeje krasnosće. Hdyž Knjez Sion natwari, pokaza so w swojej krasnosći. **Alleluja,** all. (Ps. 97, 1.) Spěwajće Knjezej nowy spěw, přetož spodźiwne wěcy je sčinił. All.

5) **Evangelium. Dobre poselstwo.** Sequentia sancti Evangelii sec. Lucam. Słowa swj. śćenja po Lukašu 14, 1—11.

We wonym času přińdźe Jězus na sabaće do domu jenoho wyššoho farizeja, zo by tam powobjedował, a woni na njoho kedźbowachu. A hlej, jedyn wopuchły człowjek (wodukawy) bě před nim. A Jězus wobroći so k zakonjawučenym a farizejam a rjekny: Smě so na sabaće wustrowjeć? Ale woni mjelčachu. Wón pak joho přimnywši wustrowi joho a wotpušći. A wotmołwjejo rjekny jim: Štó mjez wami, komuž by wosoł abo woł do studnje padnył, njewućehnje joho hnydom tež na sabaće? A njemóžachu jomu na to wotmołwić.

Praji pak tež přeprošenym přirunanjo, pytnywši, kak prěnje města wuběrachu, rěčo: Hdyž će na kwas přeproša, njesydaj so na prěnje město, zo by trjebaj čestniši dyžli ty wot njoho přeprošeny njebył. A tón, kotryž je tebje a joho přeprosył, by přišowši tebi prajił: Daj tutomu město! A potom by so z hańbu měł na poslednje město posydnyć. Ale hdyž budźeš přeprošeny, dźi, posyń so na poslednje město, zo by hdyž přińdźe tón, kiž je će přeprosył, tebi rjekł: Přećelo, posyń so wyše. Tehdy změješ česć před tymi, kotřiž sobu za blidom sedźa; přetož kóždy, kotryž so powyšuje, budźe poniženy, a kotryž so ponižuje budźe powyšeny. — **Credo.**

6) **Offertorium. Přinos.** (Ps. 39, 14 a 15.) Knježe, khwataj mi na pomoc! Njech so zahańbja a začerwjenja zdobom, kotřiž hladaju moju dušu zahubić. Knježe, dźiwaj na moju pomoc!

7) **Secreta. Ćicha modlitwa.** Wočisć nas, prosymy, Knježe, z mocu toho wopora a po swojej njesměrnej smilnosći spožč nam podźěl z njoho. Přez našoh Knjeza . . .

Wusłyš nas, Božo, naš wumožniko, a z mocu toho Sakramenta nas wobstražuj přede wšěmi njepřećelemi ćěła a duše, wobradźej hnadu nětko a zbóžnosć w přichodźe.

Daj, smilny Božo, zo by nas tón spomožny wopor z našich winow wučisćił a přede wšěmi přećiwnosćemi škitał. Přez našoho . . .

8) **Praefatio. Předhrono.** Vere dignum et justum est. Woprawdźe hódne a sprawne, zdobne a spomóžne je, zo so Tebi stajnje a wšudźe dźakujemy, Knježe swjaty, Wótče wšohomócny, wěčny Božo, kiž sy z jednorodźenym Synom a Duchom Swjatym jedyn Bóh, jedyn Knjez, nic w jednosći wosoby, ale w Trojicy jednoho byća. Přetož štož po Twojim zjewjenju wo Twojej krasnosći wěrimy, to myslimy wo Twojim Synu, to wo Swjatym Duchu bjez rozdźěla w rozeznawanju. Tak kłonimy so wuznawajcy wěrne a wěčne Bójstwo, kłonimy so wosebitosći we wosobach a jednosći w byću a jenakosći w majestosći, kotruž khwala jandźeljo a arcyjandźeljo, kherubim a serafim, kotřiž njepřestanu wšědnje wyskać z jednym hłosom prajicy: Swjaty . . .

9) **Communio. Spěw k woprawjenju.** (Ps. 70, 16—17 a 18.) Knježe, wopominać budu Twoju sprawnosć samu. Božo, wučił sy mje wot mojeje młodosće. Njewopušć mje tež w starobje a šědźiwosći mojej, Božo!

10) **Postcommunio. Po woprawjenju.** Wuwjedź, prosymy, Knježe dobroćiwy, naše mysle a wobroć naše duše z njebjeskimi sakramentami, zo bychmy z nich tež swojim ćěłam pomoc čerpali nět a přichodnje. Přez . . .

Njech nas wučisći a škituje, prosymy, Knježe, podaty dar bóžskoho Sakramenta, a na zastupowanju zbóžneje Boharodźićelki Marije ze swjatym Józefom, swjatymaj japoštołomaj Pětrom a Pawołom a wšěmi swjatymi njech nas wote wšěch skaženosći wuhoji a wot přećiwnosći wumože.

Přijawši, Knježe, dary Twojeje swjateje potajnosće prosymy Će, zo by to, štož sy nam k swojomu wopomnjeću činić přikazał, w našich słabosćach nas podpěrało. Kiž žiwy . . .

Vatikanske radijo rozsyłaše na swjedźenju do-njebjeswzaća swjateje Marije wosebitu swjatočnosć. Dopołdnja w 11 hodźinach so započnješe. Vatikanske radijo započnje swoje rozsyłanjo přeco z postrowom: Laudetur Jesus Christus = Budź khwaleny Jězus Khrystus.

President komiteja za eucharistiske kongresy napomina wěriwych, zo bychu, je-li někak možno, eucharistiski kongres w Buenos Aires wopytali.

Po najnowšim ličenju ma katolska cyrkej zcyła wokoło 321 000 měšnikow a to 275 000 swětnych duchownych a 64 000 rjadownskich.

Němska. W jenej Mnichowskej nowinje namakamy wozjewjenjo smjerće dr. Gerlicha. Tutón sławny muž běše w prjedawšich lětach redaktor tamneje Mnichowskeje nowiny. Pozdźišo je so wosebje tež zaběrał z podawkami w Konnersreuće. Dokelž tam Boha lěpje spózna, přestupi ke katolskej cyrkwi, prjedy běše evangelski. Wón je hač dotal najwobšěrniše knihe wo Tereziji Neumanec pisał. Kapłan Fahsel je so we swojich přednoškach tež na tele knihe powołał

W Trierskej diecezy so katolski akcijón dokładnje wutwari. Jedyn dźenik so wosebje za časopis katolskoho skutka přetwori.

Ermlandski biskop Kaller wopisuje w jenym nastawku wobstojnosće nabožnoho zastaranja młodych ludźi, kotřiž nětkle pola burow dźěłać pomhaja. Wosebje w rańšej Pruskej su katolscy młodźi ludźo mjez skoro jenož evangelskim wobydlerstwom rozbrojeni. Duchowni scyła njewědža, hač w jich wosadźe hdźe žanych burskich pomocnikow katolskoho wěrywuznaća maja. Dyrbja so přeco naprašować, hač snadź tam zasy jenoho přesadźili njejsu. Wosadni duchowni tajke dźěło tež scyła wukonjeć njemóža. Tohodla dyrbjachu sydom wosebitych duchownych postajić, kotřiž maja so nětko wo tajkich młodych ludźi starać. Hdyž budźe wěc organizowana, budźe wězo něšto lěpje, tola přeco wulke dźěło wostanje. Dokelž su katolikojo w rańšich provincach Němskeje najbóle jenož khudźi dźěłaćerjo, dyrbja wězo tež druhe dźěle kraja pomhać pjenježne srědki za dźěło mjez tamnymi rozbrojenymi katolskimi młodźencami składować.

Před 20 lětami běchmy w prěnich měsacach swětoweje wójny žiwi. Tuž je zajimawe, raz wo tym pomyslić, kelko je wójna płaćiła. 75 milijonow muži běchu na cyłym swěće pola wojakow. Němska měješe 1914 7 wosebje wulkich kanonow, z kotrychž kóžda 500000 (poł milijóna) hriwnow płaćeše. 1916 mějachmy 10 tajkich hobrow. Přewjele třeleć pak z njeje njesmědźachu, dokelž kanony potom dołho njedźeržachu a jedyn wutřěl płaćeše 3000 hr. To by za tři wutřěle jenej swójbje rjanu khěžku natwarić mohł. Amerikanska statistika wobliči jenož płaćizny municije wšěch statow na 125000000000 (125 milijardow) złotych hriwnow. Kajke pjenjezy płaći jene lětadło, a Němska zhubi jich 3200, dale leža jara wjele hobrscy drohich łódźow w morju. Němska měješe 114 wójnskich powětronow (system Zeppelin) Jenož 8 na kóncu wójny hišće měješe, tamne běchu wottřělane a hewak znjezbožichu. Wšě staty wudachu za wójnu hromadźe 700000000000 hr. Němska sama 165000000000 hr. Za to bychu móhli 16 milijónam dźěłaćerjam rjany domčk za 10000 hr. natwarić. 10 milijónow muži padny, 19 milijónow buchu zranjeni.

20000 muži a młodźencow wobdźěli so při putnikowanju do hnadownoho města Bethena pola Münstera. Biskop hrabja Galen praji we swojim prědowanju, zo je runje před 265 lětami wjerchbiskop z Galen, potajkim jedyn z joho rodu, kotryž běše tehdom tohorunja biskop w Münsteru, hnadownu kapałku woswjećił.

Časopis „Der Brunnen" je před krótkim katolske sakramenty atd. kuzłarstwo mjenował. Wón nětko zasy dale katolsku cyrkej hani. Mjenuje ju Weltverderber, praji, zo duchowny za njesenjo Najswjećišoho w prócesijónje na Bože Ćěło telko pjenjez dóstanje kaž jedyn dźěłaćer za cyły tydźeń zasłuži. Kóždy katolik wě, zo tajke wudawanja wěrne njejsu. Dale měni časopis, zo chce cyrkej z wašnjom zhromadnoho modlenja ludźi jenož hłupych činić. Wězo wo modlenju njemóže tajki rěčeć, kotryž so sam njemodli.

Nowina „Textilarbeiter" běše křesćansku swójbu haniła a prajiła, zo je wšo jene, hač su dźěći z mandźelstwa abo njemandźelske. „Der Deutsche" mjenuje tajke ideje bolšewistiske. Wjednik nacionalsocialistiskoho nowinarstwa w DAF (Deutsche Arbeitsfront) praji tohorunja, zo nowy stat wosebje twari na swójbu a zo běchu tamne mysle w „Textilarbeiter" cyle wopačne.

W čišćerni nowych pohanow je knižka wušła, kotruž su, kaž so praji, katolscy duchowni pisali. Woni tam za to rěča, zo bychu so tola němscy katolikojo wot Roma dźělili, dokelž chce bamž jenož móc nad wšěmi měć. K tomu mamy prajić, zo je bamžowstwo Khrystus założił. Dale njewěmy, hač su woprawdźe katolscy duchowni knihu pisali a jeli su, potom woni hižo wjacy katolscy njejsu, dokelž štóž chce so wot Roma dźělić, njeje wjacy sobustaw Khrystusoweje cyrkwje.

We Württembergskej bu postajene, zo ma wučerjam při ludowych šulach dowolene być, němskej wěrje přisłušeć (= nowym pohanam). To pak je jenož wučerjam při evangelskich šulach dowolene, dokelž sebi konkordat z katolskej cyrkwju žada, zo maja jenož katolscy wučerjo na katolskich šulach skutkować.

Bajerska krajna evangelska cyrkej měješe před krótkim ważnu zhromadźiznu, w kotrejž so praješe, zo je wjednistwo němskeje statneje cyrkwje wina, zo so Bajerska krajna cyrkej hišće njemóže do powšitkowneje němskeje evangelskeje cyrkwje zarjadować. Krajnomu biskopej wupraji krajna synoda swoju dowěru. Tutón so za to dźakowaše a praješe, zo tajka dowěra joho mocy hišće posylnja.

Českosłowakska. Přichodne lěto ma so prěni češki katolski zjězd wotměć. Hač je wón jenož za Čechow Słowakow abo tež za Němcow mysleny, njeje hišće znate, To maja wosebje biskopja postajić.

Katolscy studenća w Českej wotměchu na Wjelehradźe zjězd. Při tym założichu tam towarstwo „Slavia Catholika" t. r. Katolska Słowjanska. Towarstwo ma wosebje mysl zbratřenja wšěch katolskich Słowjanow hajić. Češcy biskopja, rektor pražskeje univerzity a minister Beneš su hižo sobustawy tutoho towarstwa.

Němscy a Češa w Českosłowakskej maja wosebity pomocny zwjazk za katolske šulstwo. Němski zwjazk móžeše hižo wjele katolskich šulow, wosebje klóštyrskich wukhować.

W Českej twari so nětkle w jenym měsće wołtař cyle ze škleńcy. Wěcywustojni praja, zo budźe rjanosć tohole wołtarja něšto cyle nowe a wurjadne. Wón w rjanosći wšitke dotalne wołtarje přesćěhnje.

W Morawskej bu nowa sekta założena. Tući swobodni křesćenjo, kaž so mjenuja, wěšća zo je bórzy sudny dźeń, dokelž čłowjestwo na nich njeposłucha. Štóž kuri abo pije, ma djabliska, tak woni praja. Někotrych wjednikow sekty je policija dyrbjała dla kaženja měra zajeć.

Nowina českich bjezbóžnikow je wuznamjenjenjo wupisała za toho, kotryž najrjeńšu hru přećiwo cyrkwi napisa. Hra ma wosebje pokazać, kak cyrkej za bohačkow dźěła. Jena katolska nowina k tomu pisa, zo chce so na wubědźowanju wobdźělić. Katolikojo chcedźa pokazać, kak je na př. swjaty Franciskus mjez khudymi skutkował a swoje bohatstwa wopušćił. Joho žiwjenjo chcedźa potom z brójerskim žiwjenjom mnohich čerwjenych „panow" přirunować.

Ruska. W Sibirskej zemrě katolski měšnik Siertsjaninow. Skoro cyłe swoje žiwjenjo bu přesćěhany. Běše najprjedy prawosławny duchowny, přestupi pak pozdźišo ke katolskej cyrkwi. Tola to přinjese jomu pod tehdomnišim carskim knježerstwom tři lěta jastwa. Pozdźišo wróći so do Pětrograda. Po revoluciji poby zasy wjacy króć w jastwje. Jako 80 lětnoho pósłachu joho do wuhnanstwa do połnócneje Sibirskeje. Tam potom mjez katolikami skutkowaše, totřiž běchu tohorunja do wuhnanstwa zasudźeni. Nětko je mjez nimi wumrěł.

Awstriska. Na jenej horje pola Wiena ma so cyrkwička k wopomnjeću kanclera Dollfußa natwarić. Runje wón je sebi w žiwjenju tónle twar přeco přał. Kardinal Innitzer praji, hdyž zakładny kamjeń położi, zo je derje, zo so swěrnym mužam pomnik natwari, zo by ludźi přeco na to dopomnił, zo maja woni też swěrni być přećiwo cyrkwi a statej.

Też katolska młodźina je k wopomnjeću na njeboho kanclera wotměła swjatočnosć w hnadownym měsće Mariazell.

Jena awstriska nowina pisa, zo su sebi 1500 lěkarjow ze wšěch krajow přeli, zo by so rakowym khorosćam wosebita skedźbliwosć wěnowała. Je drje wěrno: byrnjež wjacy wo raku wědźeli hač před 30 lětami, da tola hišće to najważniše wo nim njewěmy. Tola hodźi so też hižo přećiwo rakej wuspěšnje zakročić, je-li zo bu khorosć zahe dosć spóznata. Tohodla žadaja sebi tući lěkarjo, zo by kóždy kraj krute naprawy postajił, zo bychu raka přeco prawje zahe spóznali a potom přećiwo njemu zakročili. Wosebje ma so lud powučić, hewak běha potom wšelakim „kepsakam".

We Winje zasudźichu socialistu, kotryž běše so při njeměrach w februaru wobdźělił. Wón bě tehdom do Češkej a potom do Ruskej ćeknył. Ale wot tam je so zasy wróćił, dokelž su wobstojnosće w Ruskej hórše hač sebi štó mysli a chce tu radšo za swój njeskutk pokućić a kóžde khostanjo přiwzać, hač w Ruskej dale žiwy być.

Italska. Katolske zwjazki młodźiny, kotrež katolskomu skutkej přisłušeja, zarjadowachu před krótkim wosebity kurzus, w kotrymž so rozwučowachu we wšěch prašenjach, kotrež mandźelstwo a swójbu nastupaja. Hdyž so młodźinje hižo zaščěpi prawy ideal katolskeje swójby, potom drje změje to najlěpši wuspěch. Hoč dotal přińdże dokładna wučba wo mandźelstwje najbóle jara abo samo přepozdźe. — Žónska młodźina rozwučowaše so w samym času wo propagandźe druhowěriwych a kak ma so přećiwo njej wojować.

W Milanskim biskopstwje so w poslednim času přecy husćišo cyrkwinske padušstwa stachu. Nětko bu postajene, zo so postawy atd. wjacy z drohotnymi wěcami pyšić njesmědźa a wšě drohotne sudowja a debjeńki maja so w sakristaji kruće zamknyć a jenož při swjatočnosćach smědźa so wužiwać.

Italscy biskopja napominaja wěriwych, zo bychu při kupanju wšě statne zakonje, kotrež maja póćiwosć škitać, derje wobkedźbowali a wyšše toho přecy hladali, zo by hańbićiwosć knježiła, kotraž je škitarka strowosće a rjanosće duše a ćěła.

Přichodne lěto ma so w Italskej wulka wustajeńca katolskoho nowinarstwa připrawić. Swjaty Wótc je za tak ważnu wěc swój lěčny hród Castel Gandolfo, w kotrymž lětsa prěni króć přebywa, poskićił.

Mexiko. W Mexiku pokazuje knježeństwo a wosebje president zasy swoju hidu přećiwo wšomu křesćanstwu. Bu samo postajene, zo so wšě křiže a mjena na kěrchowje wotstronja. Kóždy row změje jenož hišće tafličku z čisłom. Też pyšić so rowy wjacy njesmědźa. Před krótkim zajachu štyri žony, kotrež běchu rowy swojich zemrětych z różemi pyšili. — Biskopa w Zacatecas su zajeli a do jastwa tyknyli jenož tohodla, dokelž bě sebi zwěrił w duchownskej drasće po hasy hić. Dokelž pak so lud tohodla rozhori, biskopa zasy puščichu, tola dyrbješe najprjedy někoho namakać, kiž za njoho kawciju we wysokosći pjenježnoho khostanja zapłaći.

Khina. Při boxerskim zběžku w lěće 1900 bu też hollandski biskop Hamer skóncowany. Tutón ma so nětko zbožny prajić. Při tehdomnišim zběžku bu wot 28000 katolskich wobydleri Mongolskeje 3000 morjenych.

Před třomi lětami rubichu komunistojo patera Avita. Rěkaše, zo je mortwy. Tola kaž so z Khiny powě, je wón hišće žiwy a je jako wothladowař khorych pola komunistiskoho wójska. Ludźo, kotřiž běchu tehdom pola komunistow jeći, powědachu, zo je w jich lacaretach katolski misijonař jako wothladař khorych. To pak njemóže nichtó druhi być hač pater Avito. Nětko chcedźa joho wukupić.

Exercicije za zwónkow.

K dźesatomu razej wot wobstaća tutoho zarjadowanja w našej diecezy wotměwaja so wot 10. septembra wječor w 6 hodź. hač do 14. sept. dop. we 8 hodź. exercicije za zwónkow w Hoheneichen. Knježa fararjo so proša, zo bychu swojim zwónkam přez připomoc a dowol wobdźělenjo zmóžnili. Wšitcy ći zwónkojo a cyrkwinscy přistajeni, kotřiž so w zańdźenych 10 lětach hišće na exercicijach wobdźělili njeběchu, so tutón raz wosebje přeprošuja. Žadyn njech njezakomdźi, so na tutych zwučowanjach znajmjeńša jónu za dźesać lět wobdźělić. Joho zastojnstwo a dobry přikład, kotryž ma wosadźe dawać, sebi to žadatej. Zamołwjenja njech so hnydom póśćelu na: Exerzitienhaus Hoheneichen, Hosterwitz, Post Pillnitz.

Cyrkwinske powěśće z Budyšina.

Tachantska wosada. 1. połłěta 1934.

Křćeni: Renata Khrysta Šmitec; Johana Charlota Brancec; Volkmar Magnus Norbert Zeibigec; Marja Brigita Rjenčec; Siegfried Rafeldec; Johana Madlena Woleńkec; Erika Marja Šmitec; Artur Jan Emrichec; Hanalora Khrysta Krajewskec; Albert Rudolf Kralec; Jurij Siegfried Winklerec; Marta Elfrieda Krječmarjec; Korla Werner Wjenkec; Franc Šołćic.

Wěrowani: Jurij Damaška, cyheliński dźěł. w Lejnje, z Hanu Měrćinkec w Budyšinje; Korla Herbert Jan Sklenicka, překupc, z Adelu Paulu Šwalerec, wobaj w Budyšinje; Hendrich Overmeyer, dr. m., w Kleinbittersdorfje, z Ceciliju Margaretu Buhlec w Hrubjelčicach; Gustav Adolf Šmidt, dźěłaćeŕ, z Marju zwud. Krawčikowej rodź. Šejnic, wobaj w Budyšinje; Herman Jozef Ruß, dr. statn. wěd., w Žitawje, z Johanu Katu Kriegelec w Kamjencu; Julius Alois Pahne w Rychnowa, z Juliju Marhatu Martu Gaißertec w Budyšinje; Józef Franc Motička z Jadwigu Gabrielu Rosnerec, wobaj w Budyšinje.

Zemrěći: Emilia Ema Mayowa rodź. Töpferec, rentn. w Budyšinje, 85 l. 11 m.; Franciska Stulierowa, rodź. Kocorec, rentnařka w Budyšinje, 77 l. 9 m.; Franc August Artur Schauseil, překupc w Budyšinje, 51 l. 8 m.; Terezija Jadwiga zwud. Sopina rodź. Opolonyec z Marijinoho Doła.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1934.

Kk.: 495. z Kulowa: Mikławš Šołta; 496. ze Šlegla: Jurij Wjacsławk; 497. z Baćonja: cyrkw. wučeŕ Mikławš Cyž; 498. z Łahowa: Jakub Nawka.

Žiwnosć abo kubło

so kupić abo wotnajeć pyta. Poskićenja njech so we wudawarni „Kat. Posoła" wotedadźa.

Procesijón do Krupki. **Štwórtk, 6. sept.,** rano w 5 hodź. w Klóštrje kemše. W Pěrnje w hosćeńcu „Blauer Hecht" swačimy, na dompuću tam přenocujemy. W Berggießhüblu w „Goldner Stern" přenocujemy, hdyž kóždy swój wupokaz za 50 pj. dóstanje. Domoj so wróćimy póndźelu pop. 1/26 hodź. M. Narćik, wjednik.

Tachantska katolska wyšša šula

z natwarjacymi rjadownjami w Budyšinje.

Zamołwjenja za nowu sextu němskeje wyššeje šule přijimaja so w času wot 3. hač do 15. septembra

Direkcija.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadża kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki ćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik. — „K. P." ćišći so w 1600 exemplarach.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnik: Jurij Šołta, Před šulerskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokorečak čo. 3895.

36. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **8. septembra 1934.** | **72. lětnik.**

Swjeći Boži w měsacu septembru.

Syła swjatych, kotraž w běhu lěta nimo nas kroči, spožča jenotliwym dnjam potajny błyšć. Kóždy z nas ma mjez tutymi swjatymi jenoho přewodnika, jenoho škitarja a přikładnoho přećela. Mjez swjatymi, kotrychž w měsacu septembru wopominamy, su zastupjene wšě powołanja a staroby.

Dwaj kralaj błyšćitaj so we swjatym ćahu: Wuherski kral Šćěpan a češki kral Wjacsław. Wobaj wjedźeštaj Bohu a swojomu ludej poswjećene a njesebične žiwjenjo. Samo w najnižšim sobučłowjeku widźeštaj swojoho bližšoho a bratra. Swjatomu Šćěpanej ma so Wuherska za křesćansku wěru dźakować. Jako 50 lět po Šćěpanowej smjerći rownik wočinichu, zo bychu powostanki do nowonatwarjeneje basiliki w Stuhlweisenburgu přenjesli, namakachu prawu ruku tutoho zemrětoho swjatoho hišće cyle njezranjenu, njepřetłatu. Wot toho časa swjeća tutón dźeń, mjenujcy 20. augusta, a njesu njezranjenu relikwiju w swjatočnym ćahu přez hłowne město Wuherskeje. Hewak pak swjeći katolski swět swjatoho Šćěpana 2. septembra, na dnju wuswobodźenja Wuherskeje z mocy Turkow přez křesćanske wójska w lěće 1686. Tute běchu do bitwy swjatoho Šćěpana wo pomoc prosyłe.

Mjenje zwonkownoho błyšća pokazuje žiwjenjo krala Wjacsława, kiž so we swojej ponižnosći najradšo wójwoda mjenowaše a so też wšudźom tak podpisowaše. Wón bu wot jimarjow swojeje hrubeje, pohanskeje maćerje, kotraž jomu hižo jako hólčecej za žiwjenjom dźěše, w nocy w cyrkwi před wołtarjom zabity, jako so wón po swojim zwučenym wašnju před tabernaklom modleše.

Tři druzy swjeći, kotrychž přewod je nam nadpadny: dźiwje zwěrjo kroči jim po boku. Su to putnicy, kotřiž wotrjeknychu so swěta a swoje žiwjenjo přežiwichu we samoće, zdaleni wot čłowjekow w skalnych prózdnjeńcach. Tak bě žiwy swjaty Aegidius, Grjeka, dołhe lěta w dźiwinje při wuliwje rěki Rohne. Swjaty Hieronimus, Romjan, skhowa so přez 30 lět w jamje pódla Bethlehema a přełoži cyłe Swjate Pismo do łaćonskeje rěče. Hišće z wjetšej zmužitosću wuznamjeni so w tutym putniskim žiwjenju žónska, swjata Rosalija, kotraž jako rjana a bohata dźowka z kralowskoho hrodu w Palermo ćekny a hač do swojeje smjerće w prózdnjeńcy w horach bydleše.

Wjele wojakow, kotřiž stojachu junu w pohanskej służbje a pozdźišo so stachu wojowarjo Khrystusowi, stupa dale w tutym ćahu. Najprjedy Romjan Hadrian, kotryž z 23 sobutowařšemi wumrě martrařskeje smjerće za Khrystusa. — Eustachius, druhi wojak a dobyćeński wojowař we wójsku romskoho kejžora Trajana, woprowaše swoje žiwjenjo za Khrystusa, dokelž njechaše přiboham woprować. Z nim dobychu sej też joho mandźelska a wobaj synaj martrařsku krónu. — Ze swjatym Mauriciom, wjednikom romskeje legije, wumrě wjacy tysac muži za swoju wěru.

Zetkawamy so dale z něžnymi knježnami, kotrež mječe a druhe martrařske nastroje w rukach dźerža. Tute rubichu jim zemske žiwjenjo, dobychu pak jim palmu wěčnoho měra. Rjana pastyřka Regina, kotraž bu wot swojoho nana swojeje wěry dla zastorčena, dyrbješe so dać rozčastkować a spalić. Swjata Thekla bu dźiwim zwěrjatam předćisnjena. Swjata Hildegard z Bingen, kotrejež 750. posmjertniny před třomi lětami cyły katolski swět swjećeše, wumrě we wysokej starobje we 82. lěće žiwjenja, jena z najwjetšich němskich žónskich, jako prěnja němska lěkařka, přirodospytnica a mystikařka.

Jako křesćanskaj lěkarjej staj bratraj Kosmas a Damian česćenaj, kotrajž jako Arabaj w Syriskej lěkařske wědomosće studowaštaj a swoju wulku lěkařsku wědomosć cyle bjez zarunanja wukonještaj; a nic, zo jenož wšo bjez zarunanja wukonještaj, darištaj też swojim khudym pacientam pjenjezy a druhe dary. W jeju wokolnosći njebě žaneje nuzy a jeju přikład bu husto dosć sćěhowany. Skónčnje kiwaše też jimaj martrařska króna, jako tam přesćěhanjo křesćanow wudyri.

Wjacy hač w druhich měsacach su w septembru mjez swjatymi zastupjeni jandźeljo. Z wuwzaćom wulkoho swjedźenja jandźelow pěstonow, kotryž prěnju njedźelu swjećachmy, swjećimy też tamnoho wulkoho jandźela Raphaela, kotryž junu młodoho Tobiasa do cuzby a zbožownje zasy domoj dowjedźe, a tamnoho mócnoho wojowarja a přewinjerja Lucifera, swjatoho Michała. A dokelž płaći też

w Němskej z jandźelom pěstonom, směmy so nadźijeć, zo z joho pomocu přećiwnika našich dnjow, ducha bjezbóžnosće, přewinjemy a z kraja wustorkamy, hdyž wobrónimy so z brónjemi Khrystusowymi: z krutej dowěru do Boha a z bratrowskej lubosću. w.

Rozhlad w swěće.

Politiski zmysł dróhitwarstwa za awta.

W Mnichowje je so póndźelu 7. mjezynarodny kongres dróhitwarstwa započał. Zdobom swjeći mjezynarodny stajny zwjazk dróhowych kongresow swoje 25lětne wobstaćo. Němski minister Heß dźeržeše wotewrjeńsku rěč, powita wšitkich wobdźělnikow, kiž na 50 statow zastupuja, w mjenje wjednika, němskoho knježeństwa a němskoho luda. Němski dróhitwar wuwjeduje so pod dwěmaj wulkimaj myslomaj. **K prěnjomu žada moderny wobkhad dobre dróhi a k druhomu wobstara wón wjele tysac ludźom khlěb a zasłužbu.** Němske hospodarstwo dobudźe přez dróhitwar lětnje 700—800 mil. hriwnow. Za awtowe dróhi trjebaja so 4,5 mil. cbm betona a 500000 cbm worcla. 260 mil. cbm zemje ma so při tym přewozyć. Dróha je w tutym nastupanju politisko-historiski dokument, kiž budźe wot našich potomnikow posudźeny.

Wukraj je nam porokował, zo naše pjenjezy nałožujemy we wulkich projektach, město zo bychmy naš dołh wotpłaćeli. Problem wobstaranja dźěła pak njemóže so zwjazować z płaćenjom dołha. **Dołh zapłaćić rěka wuwožować,** pak přez pjenjezy, pak přez twory. Pjenjezy wuwožować móžemy jenož z devizami. Tute dóstawamy, hdyž twory do wukraja předawamy. **Předawanjo tworow pak je so khětro wobmjezowało, nic přez našu winu, ně, samo přećiwo našej woli.** Wěrićeljo su hižo dlěši čas wotpłaćenjo z tworami wotpokazali, zo njeby pola nich bjezdźěłosć přiběrała. Wjetši dźěl ludowoho zamóženja smy tak hižo do wukraja podali. Naše twory nochcedźa, tuž njemóžemy naš dołh dale wotpłaćować.

Twarjenjo awtowych dróhow je woprawdźity socialismus. Na podłožku mjezsobneje česćownosće po času konsolidacija politiskich a hospodarskich počahow nastanje. Spóznajće w tym, moji knježa, wotpósłancy swojich krajow, wolu k měrej. Njech tutón kongres sobu spěchuje měrowu wolu wšěch ludow.

Potom rěčeš generalny inspektor awtowych dróhow, Dr. Todt, wosebje wo stawiznach dróhitwarstwa.

Wutwarjenjo Łóbja.

Łóbjowe łódźnistwo zeńdźe so tydźenja wutoru we Magdeburgu k wulkej manifestaciji. Wjacy hač 500 wosobow bě přitomnych. Wšitcy chcedźa so k mócnej fronće přizamknyć, kiž so za wutwarjenjo Łobja prócuje. Na zjězdźe běchu zastupjene němske knježeństwo, wobkhadne ministerium, krajne knježeństwa, měšćanscy zastupjerjo Łobjowych městow, organisacije druhich rěkow atd. Předsyda Lasalle z Hamburga powita wšitkich. Zajimawu rěč měješe ministerialny direktor Gaehrs. Wón mjez druhim praji, zo je němski financny minister wot lěta 1935 lětnje 25 milijónow hriwnow za Łobjowy wutwar a twarjenjo zawjerow přizwolił. Z tym je Łobjowy projekt zwěsćeny. Wutwarjenjo budźe něhdźe 8 lět trać. Němske zwonkowne wikowanjo je jara wohrožene, tuž trjeba Hamburg stajnu wodowu dróhu hłuboko do němskoho kraja.

Hospodarska kriza po cyłym swěće.

Naprawy, kiž swětowe hospodarstwo daja, su předewšěm tute, zo někotre kraje „samozastaranjo“ přewjeduja. Francózska je jako prěni kraj tutu politiku započała a druhe kraje k tomu nuzowała. Tuž njeje wulkeje nadźije, zo so swětowa hospodarska kriza bórzy přewinje, hdyž staty tutu njeplódnu wikowarsku politiku wobkhowaja. Ludy dyrbja tola začuwać, zo jedyn wot druhoho wotwisuje. Přezjednosć je woprawdźe trěbna.

Tukhwilu žane wólby w Awstriskej.

Dźeń, hdyž naš lud k wuznaću zwołamy, nic w formje parlamentskich wólbow, my awstriscy sami postajimy, tak praji zwjazkowy kancler Dr. Schuschnigg w Innsbrucku. Dwoje ja žadam: Nichtó njesmě brónje w rukach měć, kiž nochce so za swój wótcny kraj woprować. Z methodami terrora nochcemy ničo činić měć. Hesło za nas płaći: Awstriska — Awstriwčanam! Rozomny měr w ludźe ma knježić. Stawizny nas wuča: Politika emigrantow njeje natwarjaca, njeje positivna.

Přiwozmje so Ruska do Zwjazka ludow?

Świca chce zwjazkowej radźe namjetować, zo njeby za zastup sowjetskeje Ruskeje do Zwjazka ludow hłosowała. Móžno je, zo so tež druhe staty po tym změja. Francózska pak so prócuje, zo by Ruska Zwjazkej ludow přistupiła. Jenohłósne přijeco so njedócpěje, štož pak sebi Ruska žada. Opposiciju wšelakich krajow dźerža samo někotre francóz-

Njepřezběhuj so!

Powědańčko ze žiwjenja.

[Pokročowanjo.]

„Budź khwaleny! nano! maći!“ wołaše Mots hižo wot nazdala do domu, z kotrohož jomu staršej napřeco wustupištaj.

„Hólče, hdźe wostanješ tak dołho?“

„Dyrbjach jako służownik najprjedy hejtmanowe wěcy wobstarać.“

„To so rozemi“, wotmołwi nan; „najprjedy dźěło, potom wjeselo. My mamy tež wojaka, je to dźiwny človjek.“

„Kak dha rěka?“

„Na kwartěrpapjercy stoji: August Majer.“

„Hura“, zawoła Mots, jstwine durje při samym wutłóčiwši, „Augusto, stara khěža!“

Mać rucy stykowaše, a njewidźeše ničo wjacy hač swojoho Motsa. Tež nan hladaše wot boka so posměwkujo na zdobnoho wojaka, huste mróčele ze swojej fajfu pak na prawu, pak na lěwu stronu pachajo.

„Hólče, nětk pój, jěz a pij, kak dha so ći wjedźe?“ prašeše so mać bjez wodychnjenja.

„Ow maći, mi so derje dźe; ale kak tebi a nanej?“

„Namaj tež, namaj tež“, směješe so mać, jomu pót z čoła trějo; „jeno zo je nan někotre njedźele dołho krute hłowubolenjo měł.“

„Kotrež pak je so nětkle cyle zhubiło.“

Nětk započa so powědanjo a prašenjo bjez kónca.

August mjelčo připosłuchaše, jědźeše a piješe, a hdyž běše hotowy, wućeže swoju fajfu z kapsy a poča ju zažehleć.

„Najprjedy dyrbiće fajfu wuklepać“, praji nan.

„Pomału nano“, wotmołwi Barlinjan, „časy su hubjene, a ja mam hišće čwak nutřka“.

„Tu je tobak“, dźeše nan, tobakowy měšk na blido położiwši.

Prjedy hač so dohladachu, biješe časnik šěsć.

Mots stany; „ja dyrbju hić, nima-li pak August ničo přećiwo tomu, budu tu spać“.

„Hdyž hinak njeje, tež prawje“, wotmołwi Barlinjan.

„Hólče“, wopraša so mać ducy přez zahrodu, „ty sy mi wěsće prawy pohan? Spěwaš dha hišće paćerje? Hdy dha sy posledni króć k swjatym sakramentam był?“

„Před třomi njedźelemi, maći, khodźu kóždy měsac, tak dołho hač sym służownik.“

Hdyž so Mots w dźewjećich wróći, přinjese swojomu nanej powěsć, zo chce nazajtra hejtman joho wopytać.

„Tak“, praji hejtman, hdyž bě nazajtra přišoł, „chcych wšak widźeć, hdźe je mój służownik doma. Kóctawzynt, tu je porjad“, dźeše do Jakubašec khěžki zastupiwši.

ske nowiny za šwarnu. Je to zasłužene myto za křiwdźenjo woporow čerwjenoho terrora, kiž po statysacach liča. Francózska tež tónle zmylk po času spóznaje.

Zwjazk ludow w Asiskej.

W Tokiu je so „Liga k zjednoćenju Wulko-Asiskeje“ założiła. We swojej resoluciji žadaja zastupjerjo, zo maja so asiatiske ludy zjednoćić. Tutón zwjazk ludow dyrbi prawo dóstać, wo politiskich a hospodarskich prašenjach Wulko-Asiskeje rozsudźeć.

Wulke stawkowanjo w Americy.

Njedźelu započa so najwjetše stawkowanjo w Americy. Nimale milijón přistajeńcow bałmineje, wołmjaneje a židźaneje industrije je swoje dźěło zastajiło. Stawkowacy žadaja šěsćhodźinski dźěłowy dźeń a pjećdnjowski dźěłowy tydźeń, žane pomjeńšenjo tydźeńskeje mzdy, njeorganisowani dźěłaćerjo płaća runje tak kaž organisowani, postajenjo rozrisacoho sudnistwa. Wjednicy dźěłaćerjow póśćelu wšudźe swoje straže, zo bychu k dźěłu zwólniwych wotdźeržowali. Ale tež wobsedźerjo twornjow su swojich ludźi wobrónili. Tuž so boja, zo krawne zraženja nastanu. Předsyda stawkowacoho wubjerka pak warnuje před měr kažacymi wustupami. Knježeństwo chce wojakow na pomoc pósłać, jeli zo komunistojo składnosć wužija, do stawkowanja zapřimować.

W Mandźuskej

je so położenjo strašnje přiwótřiło. Jako bydlenja sowjetskich přistajeńcow połnócneje mandźuskeje železnicy přepytowachu, namakachu brónje, ručne granaty a rozbuchadła. Na 70 sowjetsko-ruskich přistajeńcow zajachu. Sowjetsko-ruski konsul je přećiwo tomu protestował. Wón je so wuprajił, zo tajke postupowanjo sowjetske knježeństwo nuzuje, zo swoje wójsko na Dalokim ranju hišće bóle zesylni. Japanska tutón protest ani wobkedźbowała njeje. — Na wodźe, na kraju a w powětře so ruske wójsko dosć přihotuje.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Zańdźenu njedźelu wotmě katolske mužske towarstwo w hosćeńcu mjenowanym „Heim“ při Delnjo-Kinjanskej drózy swój lětny swjedźeń, na kotryž běše cyła woscda přeprošena. Popołdnju w 2 hodź. zestupachu so dźěći, młodźina a dorosćeni při Tuchořskej cyrkwi a ćehnjechu při rjanym wjedrje přewodźani wot kapale won na swjedźeńske městno. Tam knježeše bórzy na łucy při karuselu, čumpjelach a kehelnišću wjesołe žiwjenjo. Najwjetše wjeselo mějachu dźěći, za kotrež bě so najlěpje postarało. Ličachu po stach a móžachu so khofeja napić, tykanca a kołbaskow najěść a rjenje so zawjeselić. Dorosćeni mějachu tohorunja swoju bjesadu a tak je so swjedźeń najlěpje poradźił. Wječor wróćichu so dźěći a młodźina z lampijonami do města.

— Zańdźenu njedźelu wotdźerža towarstwo katolskich młodźencow, wotdźěl „Jednoty“, swoju měsačnu zhromadźiznu pola Hokec. Po wotewrjenju zhromadźizny, na kotrejž móžeše starši nimo našoho prezesa knjeza kapłana Cyža tež knjeza kapłana dr. Horjenja a podstaršoho stud. młodźiny powitać, wuspěwachmy kěrluš: „O Jězusowa wutroba“. Potom rěčeše nam prezes wo najnowšim ze swěta a cyrkwje, z čimž sebi dźakownych připosłucharjow doby. Starši dźakowaše so knjezej přednošowarjej a zdobom wuprají prezesej tež dźak za wulět do Małsec, při kotrymž je nam khofej a tykanc darił a hišće tež čołmik zapłaćił, a prošeše bratra Dučmana, zo by hišće jónu swojimaj staršimaj dźak młodźencow za pohosćenjo wuprajtł. Potom doda knjez kapłan dr. Horjeń wšelake statistiki k přednoškej. Při powšitkownym dźěłu rěčeše so wo swj. woprawjenju a wo wuleće na Čornobóh. Po skónčenju zhromadźizny wostachu młodźencojo hišće dołho we wjesołej bjesadźe hromadźe. — Přichodna zhromadźizna budźe 7. okt. pola Hokec. Prosy so, zo bychu wšitcy serbscy starši swojich synow namołwjeli, do towarstwa serbskich młodźencow zastupić! W. S.

Z Dobrošic. 50 lět je dołhi čas, hdyž do prědka zhladujemy, ale krótki zda so človjekej, hdyž je so pominył. Hdyž pak je jón človjek derje nałožił, tak ze spokojnosću na njón wróćo zhladuje a čuje so znutřkownje wozboženy kaž dźěłaćeŕ po napinacym, dokonjanym dźěle při swjatoku. Tajka nutřkowna radosć swěćeše so z wóčkow knjezej Michałej Šefrej a joho lubej mandźelskej z Dobrošic pjatk na swjedźenju swjatoho Bartromja, hdyž z dźakownosću napřećo Bohu lubomu knjezej wróćo zhladowaštaj na dźeń před pjećdźesać lětami, hdyž sebi rucy zawdaštaj před wołtarjom Božim, zo chcetaj zhromadnje radosće a bědy žiwjenja njesć a we swjatym mandźelstwje Bohu służić. Z Božej pomocu staj ćežke časy přetrałoj; dokelž na Boha samoho złožištaj swoju dowěru. Nic jenož njedźelu a přikazane swjate dny, ale husto tež dźěławe dny kročeštaj z wjesołosću

---

„Tu je mój nan, a tu moja mać“, praji Mots, durje wotewriwši a knjeza nutř puščiwši; sam wosta wonka.

„To mje jara wjeseli“, rjekny officěr. „Nadźijam so, zo so wam derje wjedźe. Chcych wam jeno prajić, zo sym dotal z wašim synom spokojom; a je-li tajki wostanje, budźe drje wón to tež.“

„Ach, knjez hejtman“, přetorhny joho mać, „poskha dha tola?“ Hejtman pohlada do duri a widźawši, zo su woprawdźe začinjene, połoži porst na hubu prajo: „Dušny kaž złoto.“

Hejtman rozmołwješe so hišće khwilku ze starymaj človjekomaj, a rozžohnowa so z nimaj nanajpřećelnišo. Potom khwataše na faru, hdźež hižo běše Mots konja zesedował. Knjez farař stoješe z dołhej fajfu w khěžnych durjach a zawoła, hdyž so officěr na konja syny: „Njezabudźće pak zasy přińć!“

„Njemějće stracha, knjez farař“, bě wotmołwjenjo, „štóž je pola was w kwartěrje był, přińdźe zawěsće zasy“.

Manevr traješe cyły dźeń. Mots dyrbješe stajnje při swojim knjezu być. Hdyž pak wječor zasy nutř ćehnjechu, njewjedźeše joho puć najprjedy k staršiskomu domej, ale k małej khěžcy, kotraž kónc wsy stoješe. Stary mužik měješe před njej ze sekeru dźěło.

„Budź khwaleny Jězus Khrystus, mištrje!“, strowješe wojak.

„Nó wšak tola, to dźěn je Jakubašec Mots, wujo, kak sy narostł!“

„Baj wšak tola, mištrje, njejsmy tola wjacy dźěći, kotrež rostu.“

„Aha, sym ći křiwdu sčinił“, wotmołwi sprawny bětnař. „Na pój nutř a powědaj mi něšto.“

Mać, kotraž runje butrobas myješe, njewědźeše, što ma tutón wopyt rěkać.

„Ach“, zdychny wona, „zo bychmoj tola naju dźěćo też hišće měloj!“

„Što měniće, ćeta“, wopraša so Mots; „rěčešće wo dźěsću?“

„Haj, mój mamoj też jene dźěćo, je holčka, ale chcemy radšo mjelčeć!“

„Wo tym tola prjedy ženje ničo słyšał njejsym.“

„To wěrju“, praji nan, „přez tu zrudnu stawiznu hižo je wjele wody přeběžało. Tola zo by wjedźał, wona je najprjedy do města zaćahnyła, tam je so do njerody podała a je so na druhowěriwoho wudała. A nětk staj wobaj nětkle w Drježdźanach a nichtó ničo wo nimaj njewě. Tola powědajmy sej wo něčim druhim!“

„Ně, mištrje, wo wašej dźowcy chcych runje z wami rěčeć.“

„Wěš dha što wo njej?“ wopraša so bětnař, poskočiwši a swojomu hosćej rucy na ramjo położiwši.

wobćežny puć z Dobrošic do Róžanta a posylništaj so z njebjeskej jědźu jandźelow a tak zawěsćištaj sebi Bože žohnowanjo. Na swjatoho Bartromja rano přijědźe knj. kapłan Młynk z Khrósćic z awtom, zo by jeju nětko, hdyž ćělne mocy hižo wotebjeraju, do farskoho Božoho domu dowjezł. Tajka njesebična lubosć farskoho duchownstwa staruškow wulcy zwjeseli. W farskej cyrkwi, hdźež běštaj před 50 lětami wěrowanaj, dóstaštaj swjatočne požohnowanjo. Knjez farař Wjeńka swjećeše Božu mšu a poréča k jubilaromaj na hnujace wašnjo a přeješe jimaj dalše Bože žohnowanjo w najbohaćišej měrje. Z dźakownym kěrlušom: „Tebje my Boha khwalimy" skónči so rjana cyrkwinska swjatočnosć. Hdyž z cyrkwje za ruku so wjedžo wustupištaj, njebě widźeć, zo jubilejski nawoženja za někotre njedźele dócpěje starobu 80 lět a zo je joho jubilejska njewěsta jenož wo poł lěta młódša. — Njedźelu po tym zhromadźichu so dźěći: synaj a dźowka, jedyn syn padny we wójnje — dźěćidźěći, přećeljo a susodźa, zo bychu wutrobne zbožopřeća wuprajili a z darami swoju lubosć a česćownosć wopokazali ćichomyslnymaj, poniżnymaj staršimaj, dźědej a wowcy. Kak sebi tajkeju prikładneju mandźelskeju waža, bě też z toho widźeć, zo wosadny knjez farař z knjezom kapłanom jeju při swjedźenju w Dobrošicach wopyta, kaž też knjez farař Mič z Njebjelčic a knjez P. Romuald z Róžanta. Wutrobna radosć knježeše w Šefrec domje a nutrnje posłuchachu přitomni na krasne hrónčka, kiž małe dźěćidźěći jubilaromaj derje přednjesechu. Jubilar rjekny, zo też hišće druhi jubilej swjeći, dokelž je sebi před 50 lětami „Kat. Posoł" skazał, kiž je też stajnje w prawym času zapłaćił a kóždu njedźelu popołdnju wot prěnjeje rjadki hač do poslednjeje přečitał. Tuž też „Kat. Posoł" najwutrobniše zbožopřeća jubilaromaj k jeju złotomu kwasej wupraja. Njech Bóh luby Knjez jeju ze swojim sylnym škitom přewodźa też w přichodźe.

Z Pančic. Na městnje stareje kowarnje, kiž bě přez 200 lět w rukach Hawšec swójby, wuzběha so nětko nowotwar, kiž traš wjesnomu wobrazej njewotpowěduje, za to pak je jara praktiscy natwarjeny. Hłubina wokoło noweje kowarnje je zawožena a tak je přistup do njeje wot drohi kaž wot druheje strony za konje a wozy. W delnich rumnosćach su garaže a rumy za twory. Kowarnja budźe z nowočasnymi nastrojemi přitwarjena a zmóžni wšitke dźěła za ratarstwo, rjemjesło a twarstwo. Wobsedźer je we swojim statoku elestrisku rólu stajił, kiž je witana pomoc za naše hospozy.

Z Kozarc. Žałosne njezbožo sta so srjedu w připołdnišej hodźinje. Kubleŕ Serbin wožeše hnójnicu z jamy swinjacoho khlěwa. Na kóncu chcyše husćeńki z hrabjemi rozmućić, zo by so lěpje klumpało. Tohodla staji rěbl do jamy. Lědma bě na poł rěbla dele zlězł, zhubi wědomjo a padny do jamy, štóž běchu jědojte pluny zawinowałe. Na dobre zbožo bě srěnk w blizkosći a so na njezbožo dohlada. Tutón zaléze do jamy a chcyše swojoho knjeza wumožić. Jomu so runje tak zeńdźe, tohorunja dalšimaj čeladnymaj. Domjacy, njezbožo pytnywši, wołachu hnydom wjesnjanow na pomoc, też skazachu Pančičanskich lěkarjow a sanitetnu kolonu z Kamjenca. Mjez tym wućahnychu wjesnjenjo znjezbožených z powjazami z jamy, štož bě pře wšu měru wobćežne. Sanitetarjo spytachu do womory padnjenych z pomocu kisykowych nastrojow k žiwjenju zbudźić, štož so jim bohudźakowano też poradźi. Najhórje stoješe z čeladnikomaj Hermanom z Kukowa a Miklu z Jaseńcy. Jeju dowjezechu do Worklečanskeje khorownje, hdźež so z nimaj polěpšuje. Tutón zrudny podawk njech je wšěm z hrózbnym přikładom, při wučerpanju hnójnicow kedźbliwi być, wosebje pola tajkich, kotrež so wob lěto snadź jenož junu wuprózdnjeja. Wosebje w tutych nahromadźa so jědojte pluny, kotrež zamóža čłowjeka na městnje morić. Tak je strašny podawk hišće někak zbožownje wotběžał. W podobnych padach, hdźež njebě hnydom pomoc k rucy, su znjezbožení wo žiwjenjo přišli.

Z Ralbic. Na derje wopytanej zhromadźiznje Katolskeje Bjesady, kiž běše zańdźenu njedźelu w Sernjanach, poda knjez předsyda ze słowom a wobrazom rjanu rozprawu wo jězbje do hornjeje Bajeŕskeje a wosebje wo pasijónskich hrach w Oberammergawje. Potom přednošowaše zapisowaŕ wo swjatym Janu Vianney: wo joho młodych lětach w času francózskeje revolucije, wo joho wobćežnych, zadźěwkowpołnych studijach, wo joho kapłanjenju w Ecully. To wšo, a wosebje spodźiwne skutkowanjo tohole swjatoho fararja w małej wjescy Ars běše za nas połne dobrych wučbow. — Při wjesołej zabawje spominachmy skónčnje na wšelake techniske wunamakanja, wulcy ważne za našich hospodarjow. Budźemy nětko wšitcy pilnje „Posoł" čitać", dokelž směmy so nadźijeć, zo nam „Posoł" bórzy poda

---

„Pomału, mištrje, što dha je?"

„Wujo, wěš wjacy, hač prajiš!"

„Sydńće so, mištrje, wšitko dyrbiće zhonić."

Z krótka powědaše potom, kak běše zhonił, zo w jenym dźěłaćeŕskim domje blizko joho knjezowoje zahrody khuda žona bydleše, kotrejež muž běše čežcy skhorjeł. Zo běše wón připadnje do domu přišoł, — zo je z wotpohladanjom jej pomhać šoł, to zamjelča, — a tam runje k mužowej smjerći trjechił. Wón je wěc swojej knjeni powědał; ta je zhoniła, zo je žónska z Dólcow. Dokelž wón, Mots, prjedy ženje słyšał njeje, zo ma mištr bětnaŕ žanu dźowku, je jomu žónska wězo njeznata była. Žona je joho nětko prosyła, jeje staršej w jeje mjenje wo wodaćo prosyć, dokelž sebi sama njezwěri, tutym na woči hić. Mots je ji rěčał, zo jeno by sobu přišła: přetož tak daloko znaje wón jeje staršej, zo wě, zo staj wonaj hižo jej wodałoj; ale Šołćina je při tym wostała, zo chce radšo w měsće wostać a zo njecha staršimaj k wobćežnosći być.

Hdyž běše doréčał, dźeržeše sebi mać falu před woči a płakaše. Lědma chcychu jej słowa přez jazyk: „Wona dyrbi zasy přińć." Tu mamy hańbu; čłowjek njemóže so před cyłej wsu wjacy pokazać, zo dyrbiš tajke na swojim dźěsću dožiwić!" Mots čuješe so pohnuty, na khwilku stareju wopušćić a do zahrody hić, zo móhłoj so w měrje rozrěčeć. — Woprawdźe, za khwilku přińdźe mištr też za nim won. Wón da jomu ruku a wopraša so:

„Hdy wy zaso do Drježdźan přińdźeće?"

„Pjatk", běše wotmołwjenjo.

„Derje, tak budu ja też pjatk do Drježdźan pućować a sobotu powjedźeš mje k mojej dźowcy; mój chcemoj ju zasy k sebi wzać, dokelž smój samoj staraj a khipraj."

Nazajtra rano ćehnješe regiment z trompetami a bubonami ze wsy.

8. Boži woheń.

Stary Jakubaš namaka přichodnu njedźelu we swojej najlěpšej sukni swětły toleŕ. Tón je dyrbjał pak sam nutř zalězć pak wot někoho nutř tyknjeny być. Štó pak móže tutón něchtón być? Wón sam to njeje był; to bě wěste; mać też nic, jenički, kiž je to zawinyć mohł, móžeše Mots być.

„Wottorhnje sebi hólc krošik wot huby?" praji stary. „Na, čakaj, pjenjezy słušeja hólcej a wostanu jomu, ja je jomu skhowam".

Kudźelina běše ze swojim synom mjenje spokojom. Wón běše so cyle přeměnił. Hdyž też to běše wón přecy lohka nóžka był, wjesołu a dobroćiwu wutrobu běše přecy měł; ta běše so zhubiła, a na město toho falšne a hrube wašnjo stupiło. Nimo toho njepokaza wulku žadosć za

adresu fabriki, hdźež dóstanješ wulke kokoše, kiž 140 gramow čežke jejka njesu, trjebaj wob dźeń wjacy razow. Pytamy nětko też napismo twornje, hdźež dóstanješ jejka, kiž človjeka mudrišoho činja . . . Na kóncu poručamy so wo kładźenju tepjenja do našeje cyrkwje. Podachu so wujasnjenja a rozprawa wo dotalnym a dalšim dźěle. Wšě zadźewki su nětko nimale přewinjene. Tuž so nětko mócnje a spěšnje dźěła, zo by so kładźenjo tepjenja bórzy dokónčiło, kotrež njeje farař, ale wosada sama na wosadnej zhromadźiznje wobzamkła. Nowy sobustaw, knjez Jakub Kral ze Sernjan, bu do Bjesady přijaty.

Zapósłane.

Z hnadownoho městna Českich Kamnic čitachmy w poslednim čisle „Kat. Posoła“ dopis. Tam so pisa, zo su w swojim času Serbja do Českich Kamnic pućowali a twar tamnišeje kapałki jara spěchowali. Redakcija k tomu přispomina, zo „woporniwosć Serbow też dźensa hišće mjeńša njeje. Filipow a Krupka stej swědkaj z nowišich časow . . .

Lubi čitarjo! To też ja wěrju, zo Serbow woporniwosć za česć Božu dźensa hišće mjeńša njeje. Njetrjebamy ani do cuzby jězdźić, zo bychmy ze swojim wopytom česć Božu spěchowali. Cyrkwje twarić a k tomu składować mamy też doma wjacy hač dosć přileżnosće. Worklečenjo a jich wokolina bychu so Bohu na kolenach dźakowali, bychu-li tam wjetšu kapału, haj cyrkej měli. A Wotrowska wosada! Na wšě 60 lět je zdychowała za wjetšej cyrkwju a składowała za nowotwar. Hdyž pak bě telko nazběrane, zo móžeše so za bližši čas na postajenjo noweje cyrkwje myslić, přińdźe zahubna inflacija a zniči wšu nadźiju na nowotwar na dołhi čas. A tola njemóžeše při starych wobstojenjach wostać. Z najmjeńša powjetšić so cyrkej dyrbješe. To je so nětko loni nazymu a lětsa naléto stało. Wo połpjata metra bu cyrkej k ranju podlěšena, dla ležomnostnych wobstojeni so nihdy nanihdy dale njehodźeše. Z přitwarom je so docpěło wjacy městnosće za kemšerjow a zdobom wjetši rum wokoło wołtarja. Swoje 50, haj 100 lět budźe cyrkej wosadźe dale służić móc a budźe jej dosahać. A dwaj nadawkaj wostanjetaj: nastaty dołh ma so zapłaćić a pozdźišo cyrkej hišće znutřka wuhotować.

Wjele je Wotrowska wosada loni nazymu a lětsa naléto z darmotnym dźěłom a z přinošowanjom pjenježneje pomocy činiła a budźe też dale hišće woprować. Tola nadźijamy so też cuzeje pomocy. Hdyž khróniki a druhe zapiski a naše nazhonjenjo nam powědaju, kak su Serbja też do cuzby za twarjenjo Božich domow dawali, potom drje mamy, jeli nic najprjedy, dha tola też cyle wěsće na swojich domjacych myslić. Wšak smy hakle njedawno njedźelu z klětki zasłyšeli słowa swjateje epistle, napisaneje wot swj. japoštoła Pawoła: „Dobre činicy njewustawajmy; přetož we swojim času budźemy też žnjeć njewustawajcy. Tohodla, doniž mamy čas, činmy dobre wšitkim, najbóle pak domjacym po wěrje.“ *N.*

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. Zastupjerjo komiteje mjezynarodnoho zwjazka filmowoho nowinarstwa wopytachu bamža. Wón jim praji, zo je wěrno, zo jomu kina wjele starosći činja. Wot skoro wšitkich biskopow dóstawa powěsće, kelko škody filmy w dušach młodostnych načinjeja. Napominaše tohodla, zo by filmowe nowinarstwo za to wustupowało, zo bychu so mazane filmy cyle zhubiłe. Při tom pokaza też na prócowanja katolikow po cyłym swěće, wosebje też na wuspěch katolikow w Americy. Zastupjerjo slubichu na to Swjatomn Wótcej, zo chce so zwjazk wo to starać, zo by to dócpěł, štož sebi bamž přeje.

Japanski buddhistiski molef, potajkim pohan, je Swj. Wótcej jara stary (1000 lět) rukopis starych pohanskich modlitwow darił. Tajke rukopisy su hižo tak a tak jara žadne, wosebje pak tutón, dokelž tajkoho wjacy na swěće njeje. Nimo toho dari pohan bamžej hišće wjacy druhich rukopisow z tamnoho časa před 1000 lětami.

Póndźelu 3. sept. běše tomu 20 lět, zo zemrěty bamž Benedikt XV. na trón stupi. Kaž je hišće znate, je so wón wosebje prócował, zo by tola swětowa wójna přestała howrić. Tola mužojo, kotřiž wosebje w europskich krajach knježachu, wotpokazachu joho prócowanja, Na př. běše Benedikt namjetował, zo bychu brónje hodowne swjate dny wotpočowałe, tola też tale próstwa so njedopjelni. Tola přeco zaso a zaso je napominał a skónčnje znajmjeńša dócpěł, zo njepřećelske staty sebi khorych abo ćežkozranjenych jatych wuměnachu abo jich tola do neutralnych statow puščichu, kaž do Šwicy. Tak njetrjebachu znajmjeńša ćile wbozy to najhórše w lěhwach jatych wustać. Zo je so jenož bamž w swětowej wójnje wo měr prócował, je prjedawši prezident němskoho statnoho sudnistwa w Lipsku, dr. Simons na zjězdźe evangelskich cyrkwjow, kotryž so runje w Danskej wotměwa, jasnje wuznał.

50 kadetow z brazilskich łódźow wopyta bamža. Jich wjedźeše duchowny. Přizamknyli běchu so też mnozy brazilscy namórni oficěrojo.

---

wótčinskim domom; wón běše so tam jeno dwójcy widźeć dał, a to jeno na mału khwilku. Duchownoho knjeza, swojoho prjedawšoho wučerja, postrowić hić, to jomu ani na mysle njepřińdźe. Wjele bóle sćahny wón nana na stronu, zo by sebi pjenjezy kazał. Nan da jomu toleř, kotryž wón bjez toho, zo by so ze słowčkom podźakował, do kapsy suny. Potom dźěše do korčmy, a mać zhoni pozdźišo, kak je jeje Maks z pićom a njedušnymi spěwami wšěch přetrjechił.

Na wićeżstwje njebě wjacy kaž prjedy.

Za jene lěto běše so wjele přeměniło. Njebě žadyn rjad a žana wjesołosć wjacy na kuble. Bě, jako by na wšitkich někajka potajna bojosć, wěsty njeměr wotpočował, kotryž prjedawši lóšt do dźěła kažeše. Z druha njebě też zamožitosć wjacy tajka kaž prjedy. Wićeżny bur běše so swojim nowym přećelam naréčeć dał, swój skót přeměnić, a na město prjedawšeje krajneje rasy małe cuzorasne kruwički nakupować. Wězo rjana wěc, ale jeno je-li so po něčim zawjedźe, hewak je jara wjele pjenjez trěbne. Kudźela pak kupi wostajiwši wšoho jenoho byka a 10 kruwow. Trěbne pjenjezy požči sebi wot žida, přetož wot susoda požčować, běše joho hańba, a podpisa za to změnku. Na, burik a změnka! Bur, kiž změnku podpisa, sebi puki zasłuži. Wón zadźernje sebi sam štryk za šiju a da jón židej. Hdyž so změnka předpołoži, móžeše Kudźela tak mało płaćić, jako prjedy. Nó, žid podlěši čas, ale jeno za nowu, wjele wyššu dań.

Wićaz, kaž Kudźelu we wsy mjenowachu, khodźeše też na hońtwu. Na hajnkowu radu běše sebi hońtwu wotnajał. Zajacy zatřěla wězo hajnk, kiž měješe dowolnosć na Kudźelowy revěr khodźić. Wićaz měješe mało zboža na hońtwje.

Joho pěkna žona njesmědźiše ničo do toho prajić. Chcyše-li słowčko piknyć, nadawa jej tajkich a hinašich „hłupych žonow“. Zo pak by tola swoju winowatosć činiła, zmuži so junu njedźelu popołdnju, hdyž běchu dźěći a čeledź k něšporu, a Měrćin so dźens dosć wjesoły a k rěčam być zdaše, a zaréča: „Měrćino, sym ći něšto rjec chcyła“.

„Ale žane prědowanjo, to sebi wuprošu!“

„Ach, Měrćino, kajke je to nětkle žiwjenjo w domje!“

„Njekničomne žonišća“, zareji bur, tobakowu fajfu wo zemju čisnywši, hač pisana hłowčka na kruchi rozleća, „činja cyły dźeń mjezwočo kaž štyri njedźele hrozne wjedro, a potom chcedźa našomu jenomu, winu přicpěć!“

Hač so twarjenjo zatřasny, zaprasnychu so durje; Měrćin dźěše do korčmy, a hdyž zasy přińdźe, běše wječor pozdźe.

Kudźelina namaka jenički tróšt w modlenju a woćehnjenju tamnych dźěći. Druhdy chcyše skoro zadwělować; a tola běše jej w najzrudnišich hodźinkach, jako by jej něchtó do wucha šeptał: „Měj dowěru, wšitko přińdźe zasy na prawy puć!“

(Pokročowanjo.)

Přechodne modlenja Božich mšow

17. njedźela po swjatkach. Zelena.

Zakonje Bože a Cyrkwje su sprawne, tohodla mamy so po nich měć. K tomu wšak trjebamy Božeje hnady, tuž prošmy wo nju. Potom budźemy zbožowni, byrnjež byli khudźi, khori, wobrěčeni, zacpěći, hanjeni, bići, zastorčeni.

1) **Introitus. Přistup.** (Ps. 118, 137 a 124.) Sprawny sy, Knježe, a prawe su Twoje wusudy. Čiń ze swojim służownikom po swojej smilnosći. (Ps. 118, 1.) Zbóžni, kiž khodźa w njewinosći, kotřiž su žiwi po zakonju Knjezowym. Khwała Wótcej . . . — **Gloria.**

2) **Oratio. Modlitwa dnja.** Spožč, prosymy, Knježe, zo by Twój lud djabołskoho nakaženja so zminył a Tebi, jeničkomu Bohu, z čistej dušu służił. Přez našoho Knjeza . . .

Přede wšěmi strachami ćěła a duše škituj nas, prosymy, Knježe, a na próstwy zbóžneje a hordozneje stajneje knježny Marije, Božeje rodźićelki, swjatoho Józefa, swjateju japoštołow Pětra a Pawoła a wšěch swjatych wudźěluj nam dobroćiwje pomoc a pokoj, zo by Twoja Cyrkej wšě zadźěwki a błudy přewinywši w njekaženej swobodźe Ći służiła.

Božo, naš wućeko a naša móc, wusłyš nutrne modlitwy swojeje Cyrkwje a daj nam, dawaćelo pobožnosće, zo bychmy woprawdźe dóstali, wo čož Će dowěrnje prosymy. Přez našoho Knjeza Jězusa . . .

3) **Lectio** Epistolae beati Pauli Apostoli ad Ephesios. **Čitanjo** z lista swj. Pawoła japoštoła Efeskim 4, 1—6.

Mamy jednotu Cyrkwje hajić a spěchować z tym, zo smy křesćanscy žiwi, wosebje też w lubosći k człowjekam. Lubuj Boha nade wšo a kaž sebje bližšoho!

Bratřa! Napominam was ja, jaty w Knjezu (za Boha), zo byšće hódnje khodźili w powołanju, z kotrymž sće (do Cyrkwje) powołani, ze wšej ponižnosću a ćichomyslnosću, ze sćerpnosću, znošejcy so mjez sobu w lubosći, prócujcy so wobkhować jednotu ducha w zwjazku pokoja. Jene ćěło a jedyn duch je, kaž sće powołani w jenej nadźiji swojoho powołanja. Jedyn je Knjez, jena wěra, jena křćeńca. Jedyn Bóh a Wótc wšitkich, kiž je nade wšitkimi a přez wšitko a we nas wšitkich, kiž je khwaleny wěki na wěki. Amen.

4) **Graduale. Stupnjowy spěw** (Ps. 32, 12 a 6.) Zbóžny narod, kotrohož Bóh je Knjez, tón lud, kotryž Knjez za swój wuzwoli. Z Knjezowym słowom buchu stworjene njebjesa a z dychom joho horta wša jich pycha jandźelska. **Alleluja,** all. (Ps. 101, 2.) Knježe, wusłyš moju modlitwu, a moje wołanjo njech dóńdźe k Tebi. Alleluja.

5) **Evangelium. Dobre poselstwo.** Sequentia sancti Evangelii sec. Matthaeum. Słowa swj. sćenja po Mateju 22, 34—46.

Jězus běše Davidowy potomnik, abo, kaž Židźa też prajachu, joho syn. Ale jako Bóh bě zdobom Davidowy Knjez. Tohodla spěwa David w 109. psalmje: Knjez (Bóh Wótc) rjekny mojomu Knjezej (Bohu Synej): Sedź při mojej prawicy . . . Farizejscy mudračcy to njerozemjachu; a tak móžeše jim Jězus z tej prawdu hubu zatykać. Też nětko je hišće wjele mudračkow, kotřiž Khrystusa nochcedźa jako Boha připóznać a tak w njewěrje a hordosći hinu. Boha tola człowjek njepřemudruje!

Wony čas zeńdźechu so farizowje k Jězusej. A wopraša so joho jedyn z nich, wučeŕ zakonja, joho spytujo: Mištrje, kotra je wulka kaznja w zakonju? Jězus jomu rjekny: Lubuj Knjeza swojoho Boha z cyłeje swojeje wutroby, a z cyłeje swojeje duše, a z cyłeje swojeje mysle. To je najwjetša a prěnja kaznja. Druha pak je tutej podobna: Lubuj swojoho bližšoho kaž sebje samoho. Na tymaj dwěmaj kaznjomaj wisy cyły zakoń a proféći (ze swojimi pismami). Hdyž pak běchu farizejowje hromadźe, wopraša so jich Jězus prajo: Što so wam zda wo Khrystusu? Čeji syn je? Prajichu: Davidowy. A rjekny jim: Kak tohodla David w duchu joho mjenuje Knjeza, rěčo: Knjez rjekny mojomu Knjezej: Sedź při mojej prawicy, hač położu ći twojich njepřećelow za podnožk twojeju nohow (Ps. 109, 1). Mjenuje-li joho potajkim David Knjeza, kak je wón joho syn? A nichtó njemóžeše jomu słowčka wotmołwić; a nichtó njezwaži so wot toho dnja wjacy joho so prašeć. — **Credo.**

6) **Offertorium. Přinos.** (Dan. 9, 17. 18. 19.) Prosył sym swojoho Boha ja, Daniel, rěčo: Wusłyš, Knježe, modlitwy swojoho służownika. Twoje wobličo rozswěć so nad Twojej swjatnicu, a pohlej z dobrotu na swój lud, za kotryž je prošene Twoje mjeno, Božo.

7) **Secreta. Ćicha modlitwa.** Pokornje prosymy Twoju majestosć, Knježe, zo bychu Twoje swjate potajnosće, kotrež wukonjamy, nas slekłe wšě zašłe a přichodne hrěchi. Přez našoho Knjeza . . .

Wusłyš nas, Božo, naš wumožniko, a z mocu toho Sakramenta nas wobstražuj přede wšěmi njepřećelemi ćěła a duše, wobradźej hnadu nětko a zbóžnosć w přichodźe.

Daj, smilny Božo, zo by nas tón spomožny wopor z našich winow wučisćił a přede wšěmi přećiwnosćemi škitał. Přez našoho . . .

8) **Praefatio. Předhrono.** Vere dignum et justum est. Woprawdźe hódne a sprawne, zdobne a spomóžne je, zo so Tebi stajnje a wšudźe dźakujemy, Knježe swjaty, Wótče wšohomócny, wěčny Božo, kiž sy z jednorodźenym Synom a Duchom Swjatym jedyn Bóh, jedyn Knjez, nic w jednosći wosoby, ale w Trojicy jednoho byća. Přetož štož po Twojim zjewjenju wo Twojej krasnosći wěrimy, to myslimy wo Twojim Synu, to wo Swjatym Duchu bjez rozdźěla w rozeznawanju. Tak kłonimy so wuznawajcy wěrne a wěčne Bójstwo, kłonimy so wosebitosći we wosobach a jednosći w byću a jenakosći w majestosći, kotruž khwala jandźeljo a arcyjandźeljo, kherubim a serafim, kotřiž njepřestanu wšědnje wyskać z jednym hłosom prajicy: Swjaty . . .

9) **Communio. Spěw k woprawjenju.** (Ps. 75, 12—13.) Slubjujće Knjezej, našomu Bohu, a dopjelnjejće swoje sluby, a wšitcy, kiž wokoło njoho sće, přinošejće swoje dary jomu hrózbnomu, kiž łama hordosć wjerchow, kotrohož so boja kralojo zemje.

10) **Postcommunio. Po woprawj.** Twoje swjate potajnosće, Božo wšohomócny, njech nas wuhoja wot našich njedostatkow a nas k wěčnomu žiwjenju lěkuja. Přez našoho . . .

Njech nas wučisći a škituje, prosymy, Knježe, podaty dar bóžskoho Sakramenta, a na zastupowanjo zbóžneje Boharodźićelki Marije ze swjatym Józefom, swjatymaj japoštołomaj Pětrom a Pawołom a wšěmi swjatymi njech nas wote wšěch skaženosći wuhoji a wot přećiwnosći wumože.

Přijawši, Knježe, dary Twojeje swjateje potajnosće prosymy Će, zo by to, štož sy nam k swojomu wopomnjeću činić přikazał, w našich słabosćach nas podpěrało. Kiž žiwy . . .

Zo bychu putnicy lohko Swj. Wótca w Castel Gandolfo wopytać móhli, buchu wosebite awtobusy postajene, kotrež porjadnje wot Vatikana do Castel Gandolfo jězdźa. Posledni bamž, kotryž w lěće w tamnym hrodźe bydleše, běše Pius IX.

27. julija přińdźe do Roma cyle wosebity romski putnik. Je to 73lětny dźěłaćeŕ z Hollandskeje. 6. meje je doma wotpućował. Cyły puć, 2020 kilometrow hač do Roma je pěši šoł. K tomu wjezeše w ručnym wozyčku wšo sobu, štož na pućowanju trjeba. A to je też 30puntow přez dwaj centnaraj. Njedźelu wón wotpočuje. Putnik poby też pola Swjatoho Wótca. Wjedro na joho pućowanju běše přeco rjane, jenož hodźinu dołho je so dešćik šoł.

Kardinal Bisletti jědźeše z někotrymi druhimi z awtom z Roma do Castel Gandolfo k bamžej. Na Via Appia so awto, hdyž chcyše so nimo kolesarja winyć, powroći. Tola kaž zdźiwom njesta so nikomu znutŕkasedźacym ničo.

Wšelake nowiny su wopačne wudawanja wo pućowanju kardinala Pacellija do Buenos Aires wećišćałe. Praja, zo so w někotrych dźělach Ameriki katolikojo k swjatej Mariji na přehnate wašnjo, skoro jako bohowcy, wołaja. K tomu so wozjewja, zo na tym ani wěrnoho słowa njeje. Też so njejsu žane knihe zakazałe, nic w Americy ani w Europje, kotrež běchu tajke mystiske přehnate česćowanjo poručałe.

Němska. Berlinski biskopski ordinariat wozjewja, zo je sydlenjo na kraju jara ważna wěc, tola dyrbi kóždy katolski sydleŕ žadać, zo by mjez katolikami sydlić směł. Jeli mjez jenož druhowěriwymi sydli, přińdźe bórzy do stracha, zo swoju wěru zhubi. Štóž chce sydlić, měł so tohodla pola katolskeje sydleŕskeje pomocy wobhonić, kajke nabožne wobstojnosće w tej wokolinje su, w kotrejž chce sydlić.

Cyrkwinski powěstnik za Kölnsku arcdiecezu wozjewja, zo sebi tam a sem hamtske wyšnosće wot fararjow, klóštrow atd. žadaja, zo bychu jim dokładne powěsće wo cyrkwinskich wustawach a druhim dałe. K tomu cyrkwinska wyšnosć postaji, zo smědźa so tajke rozjasnjenja jenož podać, hdyž je cyrkwinska wyšnosć do toho zwoliła. Po postajenjach statnoho zakonja ma mjenujcy cyrkej sama prawo, swoje wěcy zarjadować a njepodstoji tohodla žanomu druhomu dohladowańtwu.

Statna wyšnosć za financy je postajiła, zo maja so dawki na cyrkwinske rumnosće, kaž jstwy za nabožnu wučbu, za posedźenja cyrkwinskich towańtwow atd. wolóžić.

Před krótkim putnikowaše do klóštra Altöttinga 7000 wójnskich veteranow. To běše wubjerna nabožna manifestacija. Wobdźělnicy dóstachu potom w hnadownej cyrkwi swjate sakramenty.

Znaty wědomostnik rozprawješe před němskimi akademikami wo poćahach mjez wědomosću a nabožinu. Wón skónčnje praji, zo katolik slědźi k Božej česći. Tohodla pomha jomu też to, štož wuslědźi, Bože wěrnosće lěpje zrozemić.

Prjedy je so husto prajiło, zo cyrkej swojich wěriwych jenož hłupych čini. Zo tomu tak njeje, zrozemiš derje, hdyž sebi přemysliš, zo w prjedawšich lětstotkach z cyła žanych šulow njebě khiba cyrkwinskich. Cyrkej je założi a wudawki za nje njeseše. Wosebje pak su klóštry přecy sydlišća wědomosće byłe, hdyž sebi w Němskej nichtó na wysoke šule njemysleše. Stari němscy wědomostnicy su skoro jenož bydlili mjez klóštrskimi murjemi, běchu mniša. Slědźachu we wšěch možnych prašenjach a tohodla maš w Němskej wjele klóštrow, bjez kotrychž tu njeby ani wědomosće było. Ale też w zańdźenym lětstotku su so rjadownicy wuznamjenili jako wulcy wědomostnicy. Chcemy tu jenož jenoho mjenować, abta Mendla, kotryž je nan najnowšich wučbow wo zdźědźenju wšelakich kajkosćow pola rostlinow, zwěrjatow a pola čłowjeka. Na tychle slědźenjach je natwarjena nowa wučba wo eugenicy a herbskich khorosćach kaž też rasach. (Vererbungslehre.)

Němska centrala za slědźenjo wo swójbach wozjewja też tabelu prjedownikow pruskoho krala Bjedricha II., Staroho Frycy. Zajimawe za nas je, zo běchu mjez joho prjedownikami a prawótcami też skoro 7 mil. Słowjanow. Woni běchu wězo kaž też druzy prjedownicy ze starych zemjanskich swójbow.

Dokelž so druhdy praji, zo su tola w prjedawšich lětstotkach dźěłaćerjo wjele dlěje dźěłać dyrbjeli, chcemy tu hišće raz něšto wo tym napisać. To je jenož z dźěła wěrno. Sta drje so, zo dyrbjachu dźěłaćerjo wjele wjacy hodźinow dźěłać hač dźensa, tola husto bě też nawopak. Tak dźěłachu hórnicy samo druhdy jenož 6 hodźinow. Wosebje wjele pak wučinjachu tehdom swjate dny. Tych bě jich jara wjele a ludźo je kruće dźeržachu. Najbóle njebě za lěto wjacy hač 165 dźěławych dnjow. A z cyła tehdom dźěłaćerjo njebuchu tak wužići kaž dźensa. Dźěłowe tempo běše wjele pomałše. Hinak drje mějachu so wobstojnosće w robośenju burow, znajmjeńša pola poddanow ryćerjow a druhich zemjanow. Też za nich pak bě lěpje, jeli podstojachu biskopej abo klóštrej abo městam.

W Bochumje woswjeći njeżenjeńc wosebje rjany jubilej. 60 młodym ludźom je zmóžnił na měšnistwo studować. 60. z tutych joho dowěrjeńcow dósta nětkle w Romje měšnisku swjećiznu. Swjaty Wótc je swoje wosebite připóznaćo wuprajił. Tutón muž pokaza nam, zo móže też njeżenjeny we swěće wjele dobroho činić.

Husto smy tu wo wosobach pisali, kotříž su z křesćanskej wěru hotowi. Prof. Bergmann pisa we swojej knizy, zo je swjaty křiž „finsteres Symbol der antiken Greuelgeschichte". Dale praji, zo by človjestwo bjez křiża a Khrystusa wjele dale było, cyły lud je pod tutym znamjenjom stonał. Je to wěrno, so wosebje wšěch prašamy, kotříž su snadź dali swjaty křiž stajić před swojim domom abo hdźe wonka? Je to wěrno, so prašamy kóždoho, kotryž je hižo junu kłobuk so sćahnył abo sebi znamjo swjatoho křiża činił, hdyž nimo swjatoho křiża kročeše, njech we wsy, njech wonka w polach?

W delnjej Bajeŕskej a hornjej Pfalcy bu katolskim zwjazkam młodźiny też dale zakazane, uniformy a znamješka nosyć, kaž też ćěło zwućować abo na športownišću abo druhdźe zhromadnje hrać.

Evangelska cyrkej za Duringsku je postajiła, zo ma kóždy evangelski duchowny za tydźeń znajmjeńša dźesać swójbow swojeje wosady wopytać a wuspěch wopytow derje zapisać.

W Saarskej rěčeše na zhromadźiznje komunistow też katolski duchowny, tak nowiny pisachu. Kak so z tym ma? Je to woprawdźe rjadniski duchowny był, kotryž pak je so před něšto časom wot swojoho rjadu dźělił. Wón je duchakhory a je hižo něšto časa we wustawje za duchakhorych přebywał. Z tajkimi ludźimi potom komunisća reklamu činja.

Před krótkim pisachmy, kak je w časopisu „Nordland" młody šuleŕ swoju hidu přećiwo křesćanstwu wukidał. Tutón časopis bu za to na měsac zakazany. Šuleŕ z mjenom Hoppa je so też za referentu nowinaŕstwa pola Hitlerskeje młodźiny wudawał. To pak wón njeje. Bu tohodla też tamnych nastawkow dla z němskeje młodźiny wustorčeny.

W Altöttingu woswjećichu hišće raz swjatočnje wopomnjećo swjatoprajenja bratra Konrada. Wón běše, kaž je znate, w tamnym klóštrje z wrótnikom. Swjedźeń traje dwě njedźeli a so wosebje nabožnje woswjeći. Dokelž so 14 biskopow wobdźěli, su Bože służby tak zarjadowali, zo ma kóždy dźeń druhi biskop swjatočne kemše.

Hrajeŕka Marije Madleny w Oberammergau je swoju rólu dyrbjała wotedać. Wona je ze synom Antona Langa, prjedawšoho hrajerja róle Khrystusa, slubjena była. Jeje nawoženja, dr. Lang, je z profesorom při universiće we New-Yorku. Wón je na prózdniny do Europy přijěł, měješe zastupjerja, kotryž za njoho wučeše. Dr. Lang chcyše so na kóncu hrow z knježnu Mayrec (Mariju Madlenu) zwěrować dać. Nětko pak je joho zastupjeŕ w Americy skhorjeł a tohodla dyrbješe so prjedy wróćić. Tak běše kwas nětko hižo do skónčenja hrow. Hrajeŕka sćěhuje nětko swojoho mandźelskoho do Ameriki.

Francózska. Wěsty časopis rozprawja tu wo sudnistwach katolskeje cyrkwje, kotrež so z prašenjemi mandźelstwow zaběraja. Někotři ludźo bjeru sebi při tajkich procesach pola cyrkwinskoho sudnistwa też prawiznika a tón płaći wjele pjenjez. Potom rěka, haj pola katolskoho sudnistwa też wjele płaći a kóždy njemóže sebi tajki proces dowolić. To pak je wopaki. Cyrkej sebi samo přeje, zo sebi ludźo njebychu prawiznika wzali, dokelž tola jenoho dóstanu. Na wuspěch w procesu tajki prawiznik scyła njemóže z podobnymi srědkami skutkować kaž je to pola swětnych sudnistwow móžno, potajkim też cyle derje bjez njoho dźe. Haj, pola cyrkwinskoho sudnistwa sudnik njewě, hač jena strona za proces něšto płaći abo nic. Scyła je zrudnje, hdyž sebi samo katolikojo mysla, zo móža sebi cyrkwinskich sudnikow, kotřiž su najbóle duchowni, někak kupić.

Žónska, kotraž běše w lěće 1928 jako najrjeńša Francózska sławjena, je nětkle knihu wudała, w kotrejž swoje nazhonjenja wopisuje. Praji, zo tola pola tych ludźi, kotřiž sebi ju jako kralownu rjanosće wuzwolichu, wjele dobroho namakała njeje. Njemějachu žanu wutrobu. Jim běše wěc jenož „zasłužba". Na dušu žónskeje nichtó hladał njeje, tuta móžeše mazana być, jenož zo bě čěło rjane. Tuž je so holca tajkoho žiwjenja wotrjekła. Wona by radšo była mać z črjódku dźěći.mi Wjele tajkich rozomnych jich wěsće njenamakaš mjez tamnymi worštami.

Za krótki čas sta so w Parizu k třećomu razej, zo nahladna spěwarka a hrajeŕka do klóštra zastupi. Běše česćena a sławjena, a tola wobleče so rjadowsku drastu a chce jenož Bohu służić.

Katolikojo w Francózskej so hórša, zo sebi we wukraju přeco mysla, zo je Francózska kraj liberalisma. Je drje wěrno, woni praja, zo knježeŕstwo přeco zasy wukazy přećiwo wěrje wudawa, tola to njeje wola ludu. W Francózskej dyrbiš jara derje rozeznawać mjez ludom a knježeŕstwom. Też swójby, kotrež wotemrěwaja, dokelž nimaja dosć dźěći, njejsu hłowny dźěl ludu. Ně, francózski lud je katolski a chce to wostać, jenož lěpje organizować so dyrbi.

Kardinal Lienart je wšitkich duchownych, kotřiž su we wójnje byli, přeprosył, zo bychu so sobu wobdźělili na putnikowanju do Lourdesa. Tam chcedźa duchowni cyłoho swěta 21. septembra putnikować a z tym swět napominać, zo by so wo měr prócował, a ludy namołwjeć, zo bychu so mjez sobu lubowałe.

Ruska. Komunistiska nowina „Arbeiterzeitung" w Posaarskej pisa tak słódcy, kak chcedźa tola komunistojo nabožinu škitać a cyrkwi wšě prawo dać. To móhli ći hnydom sylzy běžeć, hdyž takle čitaš, kak dobri ludźo tola komunisća su a zo swět jenož wo nich złe rěči a chcedźa tola jenož to najlěpše. Njezapomń, kak su přeco cyrkej a měšnikow hanili, kelko cyrkwjow w Ruskej zničili, kajke wobrazy tworili, kotrež Khrystusa a joho cyrkej směšachu. Što komunisća woprawdźe chcedźa, pokazuje dokładna statistika wo dźěle ruskeje komunistiskeje policije GPU (ćeka). W prěnich 6 lětach po wójnje morichu tam 25 biskopow, 1215 duchownych, 6575 wučerjow wšelakich šulow, 8800 lěkarjow, 54850 oficěrow, 260000 wojakow, 58500 policistow, 19850 zastojnikow, 436250 dźěłaćerjow a burow. Sobuličeni pak njejsu ći, kotrychž hnydom wonka při wojowanjach atd. morichu. Ličby počahuja so jenož na sudniscy wotprawjenych. Haj tajcyle „dušni" ludźo komunisća su a my „lózy" jim to njewěrimy! Hakle před krótkim zatřělichu woni tola w Khinje měšnika při wołtarju, hdyž runje Božu mšu swjećeše.

Prjedy w Němskej znaty komunist Ehrenburg pisa wo swojich nazhonjenjach w Ruskej, zo drje so cuzym přecy wšo rjane pokazuje, hdyž Rusku wopytuja, tola woprawdźite hubjenstwo njewidźa. Je so jomu tola stało, zo we swojim hotelu ani šalki čaja njedósta, mjez tym, zo běše tam hnydom wšoho dosć, kaž w šlarafiskim kraju, hdyž tam wukrajnicy přińdźechu. W jenym sanatoriju je wón mać widźał štyri dny při ćěle swojoho dźěsća płakać, dokelž ji njebě móžno zemrěte dźěćo pokhować. Wjele stow ludźi je we wšelakich městach widźał, kotřiž njemějachu žanoho wobydlenja.

Pasijónske hry w Oberammergawje.

Dokelž njeběchu so za jězbu do Oberammergawa wot 10.—15. septembra dosć zajimcow zamołwili, budźe přileżnosć wot **17.—22. septembra** z druheje strony. Štóž chce tutu wužić, njech so pola podpisanoho hač do **15. septembra dopołdnja** zamołwi, hdźež wšo dalše zhoni. Puć pójdźe podobnje kaž při našich jězbach k Bodamskomu jězorej (Bodensee) a hišće dale přez Ulm hač do Bamberga, Štyrnaće swjatych atd. Jězba budźe zasy jara krasna a wotměnjaca. Kać so nichtó njebudźe. Znaty wobsedźeŕ awta w Korzymju rukuje za to, zo budźa wobdźělnicy wšudźe w prawym času. Awto pojědźe přez Budyšin, Pančicy, Kamjenc, Drježdźany atd. — Jurij Słodeńk.

Towarstwowy powěstnik.

Zwjazk młodźencow ma njedźelu, 16. septembra, popołdnju w 4 hodź. posedźenjo w Baćonju. Přeprošeni su kk. prezesojo a předsydstwa jednotliwych towarstwow.

Drježdźany. Njeoźelu, 23. septembra, rano we 8 hodź. budźa w kapali w Taschenberg-Palais serbske kemše. Spowědź wot 7 hodźin. Wšěch tu bydlacych Serbow wutrobnje k tomu přeprošujemy.

Pčołarske towarstwo „Delnjeje Šprewineje Doliny".

Rozprawa Budyšskeje wobkedźbowarnje za august.

Wyšina nad morjom	Čopłota Celsius Min.	Čopłota Celsius Max.	Měsačna srjedźizna	Přeměn ważenoho kołča wot 1.—10.—20.—30. měsaca Přiběrk w gr. 1	Přiběrk w gr. 2	Přiběrk w gr. 3	Wotběrk w gr. 1	Wotběrk w gr. 2	Wotběrk w gr. 3	Hromadźe w kg	Wulět na dnjach	Nošeńske dny	Z wotkel noša	Dešćowa mnohosć
210	12	32	18	1550	2750	5500	1150	1600	1700	5,300	31	1	su picowane	73,9

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1934.

Kk.: 499. z Baćonja: Hana Handrikowa; 500. z Drježdźan: Mikł. Kmječ.

Sobustawy na lěto 1933.

Čo. 1031.: N. N.

Tachantska katolska wyšša šula

z natwarjacymi rjadownjami w Budyšinje.

Zamołwjenja za nowu sextu němskeje wyššeje šule přijimaja so w času wot 3. hač do 15. septembra

Direkcija.

Zjawny dźak a „zapłać Bóh luby Knjez"

wuprajimoj wšitkim, kiž su naju při přileżnosći złotoho kwasa ze zbožopřećemi, z krasnymi darami a z přećelnym wopytom zwjeselili, kaž też wosebje farskomu duchownstwu za wulku wopokazanu lubosć. Njech Bóh Knjez wšitkim to bohaće zaso mytuje!

W Dobrošicach, na dnju 2. 9. 34.

Michał Šefer a mandźelska.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik. — „K. P." ćišći so w 1600 exemplarach.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnik: Jurij Šołta, Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokoročak čo. 3895.

37. čisło. | W Budyšinje (Bautzen), 15. septembra 1934. | 72. lětnik.

Je katolskoho swětonahlada?

Na tute prašenjo hodźi so z krótka a jasnje wotmołwić: Haj! Je katolskoho swětonahlada! Wón je z katolskej wěru nanajwuže zwjazany. Swětonahlad wurosća z nabožnistwa, a to jenož z njoho! To dyrbi katolik — a to kóždy katolik — dźensa wědźeć. Přetož „swětonahlad" (Weltanschauung) je dźensa wjele trjebane słowo. Što je z tutym słowom měnjene? Što móže jenož z tutym słowom měnjene być? Ničo druhe tola hač wašnjo, kak človjekojo swět wobhladuja, wobhladuja wězo nic z ćělnym, ale z duchownym wóčkom. Kajki zmysł ma swět? To je hłowne prašenjo kóždoho swětonahlada. To je też jene z hłownych prašeni kóždoho nabožnistwa. Ale nabožnistwo wobsahuje wjacy hač swětonahlad. Nabožnistwo wobjima wšitko, nic jenož tónle swět, ale też nadzeński swět, nic jenož widźomny ale też njewidźomny swět, haj runje wosebje njewidźomny swět. Swětonahlad počahuje pak so jeničcy na tutón widźomny swět, w kotrymž smy my človjekojo žiwi. Dokelž pak chce wón zmysł zemskoho swěta wuslědźić, dyrbi wón z nabožnistwom přeńdźeny być. Kak by mohł človjek zmysł swěta póznać, hdyž njeby ničo wědźał wo wěčnym našomu ćělnomu wóčku zakhowanym stworićelu swěta!

Dokelž swětonahlad na prašenjo za zmysłom (wuznamom) swěta a žiwjenja wotmołwu dawa, je tohodla za človjeka važne, zo ma wšesty swětonahlad. Přetož žiwjenjo twori přecy a zasy situacije, kotrež sebi wot človjeka važne rozsudźenja žadaja a joho nuzuja wolić, tak abo tak. Človjek dyrbi wolić, wón móže pak jenož prawje wolić, hdyž zmysł wokomika póznawa. A jenož joho swětonahlad zjewja jomu tutón zmysł. Človjek bjez swětonahlada njemóže w tajkich rozsudźacych situacijach žiwjenja z knjezom wostać. Wón njewobknježa žiwjenjo, khiba jenož zwokowne. Je-li wón zwjeršny človjek, žiwori traš někak, dawa wěcam běžeć, kaž přińdu, da so wjesć jeničcy wot swojoho hnuća. Je pak wón wulki myslaty človjek, tak joho žiwjenjo rozmjeće, joho kónc je zadwělowanjo, jeli w nim wojowace sebi přećiwne mocy joho hišće skónčnje k tomu njedowjedu, zo nadobo zmysł swěta a žiwjenja dopóznawa. Časćišo je so stało, zo wuznamnym človjekam po ćežkim bědźenju swětła ideja, swětło wěstoho swětonahlada zeskhadźa. Tak móže jenož žiwy być, štóž je po wěstym swětonahladże žiwy. Bjez swětonahlada móže so jenož wuwić tupomyslnosć abo błaznosć: tupomyslnosć pola črjódy, błaznosć pola wulkich.

Mnozy, kotřiž wšesty swětonahlad wobsedźa, njedorozemjeja prawje poměr mjez swětonahladom a nabožnistwom. Dwoji błud so tu časćišo jewi. Jeni prajeja, zo je nabožnistwo a swětonahlad tosamo, druzy zasy, zo swětonahlad a nabožnistwo docyła ničo ze sobu činić nimatej. Wěmy, zo je jene měnjenjo tak wopačne kaž druhe. Štóž praja, zo je nabožnistwo to samo kaž swětonahlad, tón přeje z tym nadzeńskí swět. Joho nabožnistwo wobstoji jenož z wěry do tutoho swěta. Dokelž joho nabožnistwo njeje ničo wjacy hač swětonahlad, wone je jeničcy na tutón swět počehnjene. Tajke nabožnistwo pak docyła njeje nabožnistwo. Swětonahlad je stupił na joho městno, swětonahlad ma tu narunać nabožnistwo. To wjedże k tomu, zo so wěcam tohole swěta nabožne česćowanjo wopokazuje. Zakhodnomu přidźěla so hódnosć njezakhodnoho, wěčnoho; zemske stupi na městno bójskoho. Tajke zbóžnowanjo zemskoho móže wyšši abo nižši stopjeń docpěć, po tym hač wyšše abo mjenjehódne kubło za Boha bywa wudawane. Hdyž bě kultura našoho wječornoho kraja po skónčenju srjedźnoho wěka zeswětniła, bu přibóh po přibohu na trón posadźeny. Spóznaja skónčnje nawječorne kraje tutón zmylk a rozsudźa so k nawrótej?

Časćišo hišće zetkawamy so z druhim błudom, jako by swětonahlad z nabožnistwom ničo činić njeměł. Zady tajkoho wudawanja khowa so njepřećel wšoho wěrnoho nabožnistwa, stary liberalismus. „Móžeš sebi wo swětnych wěcach, wo staće a hospodarstwje, wo ludźe a rasy, wo jednotliwcu a ludstwu, wo wójnje, revoluciji, stronistwje mysle činić, kajkež chceš: wšo to z twojim nabožnistwom ničo činić nima. Nabožnistwo je wěc sama za so. Wone rjaduje jenož twoje privatne žiwjenjo. Ty kazyš tola jenož měr, hdyž je na někajke wašnjo z tymile wěcami zjawnoho žiwjenja změšuješ." To je wučba liberalisma. Njezda so wona być rozomna, jednora, porjadniwa? Njewotpowěduje wona cyle strowomu rozomej? Njesłuži wona měrej porjadej, měrniwosći?

Jenož njejasny, njewótry, tupy rozom móže na tajki lěp zalězć. Njerozomnosće tajkich měnjenjow móžeš z rukomaj masać. Je tola cyle njemóžne, zo sebi človjek wěsty nahlad wutwori wo zarjadowanjach tutoho swěta bjez toho, zo by wopomnił, kajki posledni zmysł a wuznam tónle swět a joho zarjadowanja maja. Posledni zmysł pak rozjasnja nam jeničcy nabožnistwo. Njech nam tola něchtón rozłoži, kak by móžno było, zo by sebi človjek strowy nahlad wutworił wo poćahu mjez jednotliwcom a ludom, bjez toho, zo by wo tym něšto wědźał, što jednotliwc a lud před Bohom woznamjenja. Mohł traš něchtón po swojim swětonahladźe měnić, zo směła jena woršta ludu swojich prawow wurubjena a hospodarcy potłočowana być, a mohł při tym tola křesćansku wěru wobkhować, kotraž joho wuči, zo ma kóždy jednotliwy človjek wěčny zaměr, zo je k dóspěću toho zaměra nabožno-póćiwostne žiwjenjo trěbne, zo pak je podłoha nabožno-póćiwostnoho žiwjenja w tutym swěće wěsta, hdyž też snadna měra na zežiwjenju, drasćenju a bydlenju, zo je potajkim towarstwo, lěpje prajene-statwinowaty, porjad zestajeć, kotryž jednotliwomu človjekej tule podłohu nabožnoho-póćiwostnoho žiwjenja wutwori. Je móžno, zo by jednotliwc w hospodarskich wěcach a w nadobywanju zemskich kubłow žanych mjezow a žanych šlahow njeznał a tola dobry wěriwy křesćan był? Nihdy nic. To kóždy z hornich wuwjedźenjow dowidźi. Tutón jenički přikład hižo dosć rozjasnja, zo wšitke podeńdźenja tutoho swěta dokónčnje jenož z nabožnistwa swój zmysł dóstawaja, zo je potajkim prawje, štož smy zwoprědka prajili: Swětonahlad človjeka je wotwisny wot joho nabožnistwa.

Rozhlad w swěće.

Wulki zjězd w Nürnbergu.

Zańdźeny tydźeń wotmě NSDAP. swój stroniny zjězd. Wjele, wjele stow tysac ludźi, sobustawy, hamtarjo, SA., SS. a młodźina bě do sławnoho města dojěła. Sobotu wotmě so wulki ludowy swjedźeń, na kotrymž też evangelscy Serbja ze wšelakimi wustupami w ryzynarodnych drastach so wobdźělichu. Wšudźe a přecy zasy tute syły luda wjednicy přez zahorjace rěče pozbudźowachu. Po tutych narěčach kročachu potom w dołhich rjadach nimo wjednika.

Naš wjednik

Adolf Hitler je so wutoru rano zasy z lětadłom do Berlina wróćił, hdyž bě někotre dny přebywał na stroninym zjězdźe w Nürnbergu. Z wjednikom wróćichu so też minister Dr. Goebbels, nowinarski šef Dr. Dietrich, wjednikowy adjutant Brückner a wjednik skupiny Schaub. W 8 hodź. rano hižo zastaji lětadło na Tempelhofskim lětanišću.

Měr a pokoj

mjez Jendźelskej, Francózskej a Němskej ma so ze wšěmi móžnymi srědkami spěchować a dócpěć. Jendźelske nowiny namjetuja, zo dyrbja tute tři staty zhromadnje jednać, nic hakle w Genfje. Tam bychu so też druhe staty do toho měšale. Jendźelske knježeństwo dyrbi swoju cyłu nahladnosć wužić, zo by khutne jednanja mjez třomi statami dócpěło. Dla Saarskeje krajiny je francózske knježeństwo wopomnjeńske pismo wozjewiło. Jendźelska pak widźi we tutym pismje hižo konflikty, kiž mjez Francózskej a Němskej dla Posaarskeje wudyrja. Francózska nochce Němskej dowolić, Saarsku krajinu přewzać, prjedy hač njeje Francózam kóždy pjenježk za hórnistwo zapłaćiła. Nadźijomnje so hišće wupuće namakaja, kiž wuspěchej dowjedu.

Zliwki w Świcy.

Ćežke njewjedro zakhadźeše zańdźenu njedźelu nade wšelakimi kantonami. Woda z rěčnišćow wustupi a doby so do pincow, hródźow a bydlenjow, tak zo so twarjenja jara wobškodźichu. Dokelž bě woda na někotrych městnach mosty zwottorhała, njemóžachu na pomoc khwatace wohnjowe wobory zdźěła wjele pomhać. Też na železniskich čarach su tute zliwki khětro škody načiniłe.

Zwjazk ludow

je póndźelu swoju prěnju zhromadźiznu wotewrił. Na 50 zastupjerjow bě so zešło. Českosłowakski zwonkowny minister Beneš měješe zawodnu rěč. Konferenca za wotbrónjenjo njecha postupować, dokelž stej Němska a Japanska ze Zwjazka ludow wustupiłoj. To je wulki njewuspěch. Zbliženjo Zjednoćenych Statow k zwjazkej pak wulki wuspěch. Beneš měni, zo je Zwjazk ludow hišće přecy mócny a ważny srědk za politiske organisowanja swěta.

Dale je rada Zwjazka ludow póndźelu wječor namjet přijała, zo změje Ruska stajne sydło w radźe. Też Pólska

Njepřezběhuj so!

Powědańčko ze žiwjenja.

[Skónčenjo.]

Wosebje přihotowaše jej Hada najwjacy wjesela. Dźěćo měješe też swoje brachi — človjek njeje jandźel. Ale hdźež běše so žane stwjelčko pjanki pokazało, běše je mać z wutrobički dźěśća wupleła. Hdyž Hada swoje paćerje hubjenje spěwaše, praji mać: „Hada, twoja modlitwa njemóže so Bohu lubić“, a hnydom spěwaše dźěćo z nowej horliwosću. Wołaše-li mać, a Hada hnydom njepřińdźe, praji wona: „Hada, wšitke dźěćatka rad khětře poskhaja. Tak pomału a maznje so Bohu tomu Knjezej njelubi.„ Sedźeše-li Hada w kućiku a běleše-li neple, by prosyła: „Maći powědaj mi něšto.“ Potom powědaše mać wo Jězus-dźěćatku w žłobiku abo wo swjatych třoch kralach, abo wo wichorje na morju, hdyž japoštoł po wodźe k swojomu mištrej khwataše, a bě při samym so podnuril, abo kak su židźa jenorodźenoho Syna Božoho, našoho najwjetšoho dobroćerja a wumožnika, na křiž přibili. Potom wisaše dźěćo na hubje swojeje maćerje a w joho wulkimaj swětłymaj wóčkomaj pokazowaše so pak nutrna sobuželnosć, pak wjesołosć a spodobanjo. — Hdyž běše Hada něhdy něšto zełhała, rjekny mać: „Dźěćo, chceš ty też pomhać Zbóžnika křižować?“ — „Ja to njecham zasy činić“, wotołwi dźěćo. Hdyž pak njedźiwajcy dobroho předewzaća pozdźišo tola zasy zełža, wza sebi mać prut, Hada dósta puki a to kruće.

Hana hladaše na to, zo mějachu dźěći přecy něšto za dźěło. Njehrajachu-li a běchu-li šulske dźěła dokonjane, dyrbjachu jej k rucy być, pak w zahrodcy, pak w kuchini, pak tu, pak tam.

Nimo wšoho toho pak móžeš sebi myslić, zo měješe wboha žona někotružkuli ćežku hodźinu. Potom wućekny wona do swojeje komorki pod wobraz najswjećišeje wutroby Jězusoweje, kotryž tam nad jeje łožom wisaše. Wona znaješe slubjenjo, kotrež je zbóžnik zbóžnej Marhaće Alacoque dał: „Ja dam jich domej měr.“

Junu přińdźe wokrejsny hejtman z někotrymi žandarmami do dwora a přizjewi burej, zo ma přikaznju joho dwór přepytować. „Što? dom přepytać?“ zawoła tutón woblědnywši kaž sćěna.

Hejtman pokaza jomu pismo wot wojeńskeje wyšnosće w Drježdźanach, w kotrymž bu jomu zdźělene, zo je kanoněr Kudźela wot wojakow ćeknył, hdyž běše spjećenja přećiwo jenomu předstajenomu dla do čornoho arresta wotsudźeny był; čohodla so z tym wšitkim wyšnosćam poručnosć napołoža, hdźežkuli so trjechi, joho zajeć a předwjesć.

„Što to nětk zasy je?“ zazdychny žona rucy k njebju styknywši a płačo zwjeze so na prěnju bližšu ławku; „Hdźe dha je?“

hłosowaše za připóznaco sydła za Rusku. Wo přeprošenju a zastupje sowjetskeje Ruskeje też wuradźowachu, tola njemóžachu so hišće prawje dojednać.

Politiske zraženjo w Londonje.

K fašistiskomu wustupjenju dóńdźe njedźelu wječor w Londonskim Hyde-parku. Na 50000 ludźi so na nim wobdźěli. Komunistojo a druzy spytachu fašistiskich rěčnikow mylić a do jich rjadow so dobyć. Policija bě sylnje zastupjena a dyrbješe wospjet zraženjam wobarać. Ze zahoritosću witachu fašistojo swojoho wjednika Sir Oswalda Mosleya.

Wšudźe generalne stawkowanjo hrozy.

Tak w Belgiskej a Španiskej. Wšudźe chcedźa junu z tym pospytać. Hórnistki zwjazk zhromadźi so njedźelu w Brüsselu a wobzamkny, 17. septembra ze stawkowanjom započeć. Też druhe dźěłaćerske zwjazki buchu namołwjane, tute stawkowanjo podpjerać. Wina je, zo ma so hórnikam mzda wo 5% znižić. We hłownym měsće Španiskeje, we Madridźe, je generalne stawkowanjo so sobotu započało. Přistajeni dróhowych a podzemńskich železnicow, awtowych předewzaćow wopuščichu swoje dźěło. Stawkowacy wočakuja, zo też pismikistajerjo zastanu dźěłać. Generalne stawkowanjo wudyri přez namołwjenjo socialdemokratow a komunistow.

Amerikanska łódź so spaliła.

Wulka 11000 tunow wobsahaca łódź „Morrocastle“ bu z wohenjom zničena. Wo přičinje wohenja so wšelako powěda. Někotři praja, zo je błysk do wolijowoho tanka dyrił a jón zapalił. Druzy měnja, zo je so woheń w knihowni započał. Woheń so khětro spěšnje přez cyłu łódź wupřestrě. Wona ma 240 muži sylnu wobsadku a 318 pućowarjow, mjez tutymi 100 sobustawow New-Yorkskoho spěwnoho towarstwa. Wukhowanjo tutych ludźi njebě lohke. Wot 24 wukhowanskich čołmikow móžachu jenož połojcu na morjo wusadźić, dokelž bě khětro wichorojte a so dešćowaše. Dospołna lisćina wukhowanych njeje so hišće wozjewiła. Wot 560 wosobow je 389 wukhowanych, 221 pućowacych a 168 muži wobsadki. Ličba mortwych a zhubjenych wučini 171. 17 mortwych su w morju pluwacych namakali. Wjele pućowacych je na łódźi smjerć namakało a so sobu spaliło, dokelž nochcychu do wukhowańskich čołmow zalězć. Lětadło je so na morjo podało, zo by so wo wukhowanjach přeswědčiło. Tute je widźało wjele ludźi w morju pluwać. Někotři su so sami na brjóh wukhowali, jako běchu dlěje hač 6 hodź. pluwali.

Industrija brónjow w Americy.

Amerika so zasadnje njewobdźěla na prócowanjach, zo by skazanki we wukraju za swoju brónjeńsku industriju dóstała. To njeje přihódne, hdyž so firmy wo podawanjo wójnskeje potrjeby do druhich statow prócuja. Tute stojnišćo ma też amerikanske knježeństwo a mohłe druhim z přikładom być.

Wšelake staty jenož tohodla za brónjenjo wustupuja, zo bychu swoju brónjeńsku industriju powjetšiłe a z tym pjenjezy zasłužiłe.

Ale też wo Americy so powěda, zo je sowjetska Ruska jenož z pomocu amerikanskich inženěrow swoje wójnske lětaństwo mohła wutwarić. Ruske knježeństwo je pječa wot amerikanskich municijowych tworjow maćiznu k dźěłanju municije a lětadłow dóstała. Dale zdźěluja, zo su wěste firmy tajne dokumenty najnowšich mórskich lětadłow wobsedźałe a tute we wukrajnym wobkhodźe trjebałe. Postajena komisija budźe so bórzy z tutymi wěcami zaběrać a cyły swět wočakuje nowu senzaciju. Potajkim też Amerika dźěła brónje za druhe staty.

Z Łužicy a Serbow.

Ze **Žuric.** Bjaršec nan a mać staj w tutych dnjach žadnej dnjaj wopominałoj. Mać je 75. lěto dokonjała, nan pak je 70. lěto dócpěł. Mać, hižo něšto časa kipra na nozy, stara so wosebje wo „jandźelsku službu“ na małych wnučkach. Bjaršec nan ratari też ze starej lubosću dale a tak swój wuměnk z dźěłom wupjelnja. Wobaj staj stajnje we starej serbskej pobožnosći so wo swój wšědny khlěb starałoj. Dźěći su staršimaj dźakownosć a česćownosć wobkhowali. To so też tak prawje pokaza na swójbnym swjedźenju, kotryž so zańdźenu njedźelu na statoku wotmě. Wosadny knjez farař wupraji jubilaromaj zbožopřeća do přichoda. Też „Posoł“ jimaj „Daj Bóh zbožo“ přeje.

Z **Pančic.** Dźensa, sobotu, dócpěje wuměnkar Jakub Langa swoje 80. lěto žiwjenske. Wosm lětdźesatkow je dołha noha, hdyž „naše žiwjenjo traje sedmdźesać lět, a hdyž wysoko přińdźe, wosmdźesać. A jeli je słódke było, je było próca a dźěło.“ Tak móžemy z psalmistom też wo našim jubilaru rjec. Narodźiwši so 1854 w Khrósćicach na nětčišej Hozec kowarni, přesydli so w młodych lětach ze swojimaj staršimaj do Kamjenca a Nowoslic, doniž sej w Pěske-

---

„Mysla sebi, zo je pola was“, wotmołwi hejtman, „a tohodla byrbju waš dwór přepytać“.

„Ja kóždoho zaražu, kiž sebi zwaži, mój dwór přepytać.“

„Budźće změrom, Kudźela, napominaše zastojnik, „wy móžeće to runje tak mało zadźěwać jako ja, z napřećiwjenjom pak so wěc jenož pohórši.“

Štož hišće so ženje stało njebě, tak dołho hač wićežstwo stoješe, to sta so nětk; policajske přepytowanjo domu.

Měrćin sedźeše we jstwje hłowu na ruku zaprjenu. Hdyž běše hejtman z domu, dźěše Měrćin runu šćežku do korčmy.

Tam sedźeše hižo wjesny kowař Hans Kołobič.

„Na“, wołaše čorny hobr, „što dha sy ty dźensa do wopyta měł?“

Tajke prašenjo njebě wězo za tym, zo móhło burowe mjerzanjo změrować, wón bórbotaše něšto wo wjedrowych zastojnikach, kiž jeno ludźi přesćěhaja, a wula dwaj palencaj za sobu za lac.

Štóž k wječeri domoj njebě, běše Měrćin.

Joho žoninej wóčcy běštej čerwjenej wupłakanej; wona staji jěsć na blido, potom khwataše won, falu sebi mjez woči dźeržo.

Praji so: Jene njezbožo z wjetša same njepřińdźe.

Hdyž Měrćin wječor pozdźe domoj přińdźe, rozmysli sebi, zo chce radšo, zo by žonje z puća šoł, w bróžni přenocować. — Tak też sčini.

Chcyše hižo so lehnyć, tu so dopomni, zo chce hišće pohladać, kak na času je.

Wón mórny šwabličku wo kholowu, wona so njepopadny, — prječ z njej! Druhu jow! — Tak běše rano w štyrjoch.

Hdyž wotročk po štyrjoch stany, začu jducy přez dwór, zo za smudźenym smjerdźi; też pytny, zo so z bróžnjacymi wrotami won kuri.

„Na pomoc, na pomoc!“ wołaše wón, „woheń, woheń!“

Wón wottorhny bróžnjace wrota. Joho wóčko dohlada so najprjedy na joho hospodarja, kiž na zemi ležo spaše. Wón přimny a wućeže joho won. Přez tajke powočinjenjo dosta woheń powětr a w samsnym wokomiknjenju wudyri čerwjene płómjo přez ponježk, a prjedy hač so človjek dohlada, stoješe cyła bróžeń w płómjenjach. Na hašenjo njeběchu žane mysle. Hdyž sykawa přijědže, so runje kozoły a třěcha hromadu sypnychu, hač wusny. Też domske běše Boži woheń zapopadnył, a jeno z napominanjom wšěch mocow radźi so wjesnanjam dźěł tohosamoho zdźeržeć.

„Boža wola so stań!“

Před něšto dnami hišće tak hordy, stoješe Wićaz dźensa před so palacymi rozpadankami swojoho pyšnoho domu.

cach žiwnosć njekupištaj. W prjedawšich časach ćehnjechu dźěći w poslednim šulskim lěće na službu. A tak widźimy našoho jubilara jako husarja w Koćinje, pozdźišo pola wšelakich burow w službje, doniž joho 1876 do wojakow njewzachu a to k ćežkej artilleriji w Mecu, hdźež tehdom wjacy Serbow z Klóštrskeje wokoliny služeše. Dla dalokeje a droheje jězby njezmóžni so jomu dowola. Poslednje poł lěta dosłuži na twjerdźiznje Königstein. Po swojim wojeństwje služeše pola burow w Nowoslicach a Jaworje a přińdźe 1884 za dźěłaćerja do klóštrskeje piwarnje, wot tam do zahrody a bu skónčnje 1904 ze zahrodnikom, kotrež zastojnstwo hač do lěta 1919 wukonješe, hdyž potom na derje zasłużeny wuměnk dźěše. Tak je 35 lět w klóštrskej službje stał a wužiwa hižo 15 lět swój wotpočink. A nětko přeżiwi swój wječor žiwjeński w statoku, kiž je sej 1907 z wulkej prócu a starosću natwarił. Štwórtk bě runje 47 lět, zo sej ze swojejej mandźelskej Marju rodź. Hejduškec z Hórkow před wołtarjom Božim w Khrósćicach ruku na wěčne zawdałoj a budźetaj, jeli Bóh chce, za tři lěta złoty mandźelski jubilej swjećić. Při joho runym wojeńskim stupje sej njemysliš, zo ma jubilar hižo „80" na khribjeće, njebychu-li so druhe sćěhwki staroby, kaž słaby pomjatk a słabosć woči, jewiłe. Tak dołho hač trubka słodźi, z kotrejž zda so zjednoćeny być na tyćo a byćo, wšak hišće póńdźe. Na nim so dopjelni Zejlerowy spěwčk: „Sam dźěd, kiž poł w zemi je, trubku hišće lubuje." Njech je česćehódnomu starcej hišće dołhi bjezstarostny wječor žiwjenja spožčeny!

Z Kukowa. Srjedu dopołdnja mějachmy žadny wopyt. Štyri wulke awtobusy přijědźechu z Drježdźan a přiwjezechu nam na 80 wobdźělnikow mjezynarodnoho kongresa drózných tworcow, kotřiž běchu so z 54 krajow cyłeje zemje w Mnichowje zešli. Na swojej jězbje po Němskej wopyta jedyn dźěl też našu Łužicu. Najprjedy wobhladachu sebi Protečanske hrodźišćo, hdźež jim dr. Frencel z Budyšina wutwar a zaměr tutych łužiskich nasypow nadrobnje rozłoži. Potom khwatachu do Klóštra. Tu so statna dróha na Kukowskich ležomnosćach w dołhosći 400 metrow po systemje dra. ing. Deidesheimera zwuporjedźa, kiž bě wosobinscy přitomny a wosebiće z Berlina přijěł. Tute wašnjo wutwara dróhow, kotrež so hižo wot lěta 1924 nałožuje a je we wšěch krajach patentěrowane, je wo wjele tuńše, dokelž móže so snadniši plestr wužiwać. Tu wosrjedź dróhi witachu Serbja cuzych hosći z Khiny, Japanskeje, Egiptowskeje, Awstraliskeje, Ameriki a druhdźe. Předstajejo serbski kwas — njewjestu, nawoženju, brašku, słonku a družku a dalši „kwasni hosćo" — činješe na cuzych hłubokoho zaćišća. Wšitcy z nich, kotřiž mějachu apparat sobu, fotografowachu kwasnu skupinu a tak budźa tute wobrazy w dalokej cuzbje wo Serbach rěčeć a swědčić. Zo bychu też našu rěč zeznali, přednjese Marja Bětnarjec z Kukowa hołdowanski postrow, kotryž też w němskej rěči poda. Jedyn tołmačeŕ přełoži zmysł pěsnje do francózšćiny a jendźelšćiny. Mjez hosćemi běštaj Južnoserbaj, kotrajž našu rěč, dokelž jich je khětro podobna, nimale cyle rozemještaj a Serbow hižo wot jich sokołskoho zajězda do Bělohroda znaještaj a so wjeseleštaj, jich tu w domiznje zeznać. Bohužel dyrbjachu bórzy zasy wotjěć, dokelž na hosći čakaše hišće dołha jězba přez Budyšin do Krkonošow a wot tam na samym dnju hišće naspjet do Berlina, z wotkelž so do swojich krajow wróća. Su wěsće najlěpšoho zaćišća wo Němskej a jeje zarjadnistwu sobu domoj wzali.

Z Ralbic. Šwarna črjódka wjesołych delanskich młodźencow wuleća sebi zańdźenu njedźelu do łužiskich hór. Z dypkom we wučinjenym času założi do nas při Serbskim Domje w Budyšinje hišće 11 lubych towaršow z Njebjelčic. Nětko jěchachmy na swojich worclowych konikach horje do Hajnic. Tam runje zwony k nyšporu wołachu. „Njedźelu dźi k nyšporu!" tak swědomjo nam šeptaše. Tuž dóńdźechmy do domu Božoho. Po krótkej přestawcy ćehnješe nas nětko z mocu horje k Čornobohej. Mały wotrjad zmužitych a wušiknych jěcharjow jěchaše ze swojimi haplkami pod nawjedowanjom Ralbičanskoho knjeza wučerja přez Hromadnik horje na Čornobóh. Tamni pak z Rachlowa pěši tam dóńdźechu. Wjedro bě rjane. Wuhlad bě krasny. Zabawa bě wjesoła. Před ćmičku pušćichmy so w runej šnórcy po rjanych a njerjanych pućikach dele do Budyšina. Naš dołhi procesijón zaswěćenych latarńčkow zbudźi powšitkowne spodźiwanjo. Na dompuću wopytachmy našoho młodoho serbskoho brašku a korčmarja na Radwořskim dwórnišću, Michała Rječku. Po wjesołej zabawje prajachmy našim Njebjelčanskim towaršam Božemje a potom khwatachmy wšitcy spěwajo domoj.

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. Před 400 lětami wotpołožichu prěni Jezuića před założerjom tutoho rjadu, Ignaciom Loyola, swój slub. Tak wobstoji rjad Jezuitow 400 lět. Z přileżnosće tajkoho jubileja wopyta skupina sobustawow Swjatoho Wótca. Jich wjednik bě general rjadu, pater Ledochowski. Bamž jich powita a pokaza na ważnosć swjatych exercici-

---

Wón pak dołho změrom njestoješe; běhaše tu a tam. Swědomjo njeda jomu měra. Wone wołaše jomu nastajnosći do wucha: „Ty sy w swojej pjanosći dwór zapalił."

Pokaza pak so też tu zasy, što woprawdźe Bohu podata wutroba zamože.

Kudźelina, runjež sama tyšnosćow połna, běše, kotraž swojoho muža nětk stróštowa. Wona njepłaćeše zapalerjej a wopiwcej złe ze złym za to, zo bě ju tak krjudował a přesćěhał. Ničo tajke. Hdyž běše woheń zhašowany a ludźo běchu so wotsalili, njewotstupi daloko wot njoho, zo by čorne duchi z joho wutroby wuhnała.

Měrćin sedźeše w zahrodźe w khěžcy, po swojim wašnju hłowu do rukow zaprjenu, hdyž Hana zastupi.

„Měrćinje", praji wona měrnje, „daj sebi być, njebudźe tak złě".

Žane wotmołwjenjo.

„A wšo njeby ničo z toho było, hdy jeno bychmy wjedźeli, hdźe Maks je."

Žane wotmołwjenjo.

„Jeno njeboj so. Dołh nas njebudźe skóncować."

„Je wjetši, hač měniš", zabórbota bur do brody.

„Ja to wěm, Měrćinje, ale wićežstwo też žana pěskowa jama njeje. Stary Bóh je hišće žiwy; wón hižo je nam tak často pomhał, a budźe to tón króć też."

Němoj sedźeštaj mandźelskaj při sebi.

„Pój, Měrćinje", praji pěkna žona, „tu je zyma, pój nutř, ty hišće bjez toho njejsy khojej pił".

Tu postany muž, pohlada na swoju žonu a praji: „Žona, ty sy jandźel, ja pak sym satan sam."

Wón dyri so z pjasću do čoła a dźěše z wulkimi kročelemi do domu.

Hana da jomu być; ale wona čuješe, zo też w nim škřěčka so žehli, a zo je wšitko dobre, je-li škřěčka zasy njehasnje.

9. **Kónc.**

Mamy hišće powědać, što je so z njezbožownej wudowu Šołćinu stało, na kotruž budźe so přećelny čitaŕ hišće dopomnić móc.

Mots Jakubaš wjedźeše na postajenym dnju staroho bětnarja po skhodach dźěłaćerskoho domu horje.

Mots pokaza na jene durje a chcyše zasy dele, zo by staroho muža na drózy wočakał.

„Wujo, pój sobu!" prošeše tón.

Tu wotewri hižo so jstwa, blěda žónska wobja staroho muža wokoło šije a padny jomu k nohomaj zawoławši: „Nano, wodaj mi!"

„Ty sy nas jara zrudźiła, ale nó — njech je, kaž chce, je wodate a zabyte."

jow, kotrež su Jezuića prěni spěchowali. Dale spomni na ważnosć sluba wosebiteje posłušnosće napřećo Swjatomu Wótcej. Tajki kruty zwisk z cyrkwju je najrjeńši trošt za bamža.

Hdyž awstriscy putnicy bamža w Castel Gandolfo wopytachu, jim wón wosebje wobkrući, zo jich domiznu lubuje. Požohnowa potom putnikow a jich kraj, wšěch, kotřiž we nim bydla, wosebje tež wjednikow stata.

Dotalnomu bamžowskomu legatej w Saarskej buchu druhe dźěła dowěrjene. Na joho město stupi bamžowski zastupjeŕ w Prazy, msgr. Panico. Wón pak tež swoje zastojnstwo w Prazy dale wobkhowa.

„Osservatore Romano“ pisa wo stawkowanjach, kotrež runje w Americy a druhdźe zakhadźeja a praji, zo je na nich wězo wosebje komunistiska propaganda wina. Tola wědźa bohužel khudźi a bohaći jenož jara mało wo Božich kaznjach. Wulkoindustrija je dźěłaćerjow do tajkeje nuzy zaćěriła, zo sebi woni radikalne socialne přeměnjenjo přeja. To je a wostanje najsylniši kužoł, z kotrohož stawkowanja swoju móc bjeru.

Biskopja w južnej Americy chcedźa Swjatoho Wótca prosyć, zo by so prócował, zo by wójna w Gran Chaco přestała, prjedy hač so eucharistiski kongres w Buenos Aires započnje.

Hdyž bamža italscy wučerjo wopytachu, wuzběhny wón, kak ważny nadawk woni maja, kotřiž dyrbja dźěći ke Khrystusej dowjesć. Msgr. Pizardo, bamžowski podsekretar napominaše jich, zo bychu w zmysle katolskoho skutka žiwi byli, nic jenož dźěći za Jězusa woćahnyli, ale tež swojich kolegow, kotřiž hišće nazdala stoja, za pilniše wukonjenjo nabožnych winowatosćow dobyli.

Dokelž su so biskopja Lombardiskeje w połnócnej Italskej k provincialnomu koncilej zešli, pósła Pius XI. wjednikej koncila, kardinalej Schusterej Milanskomu list, w kotrymž horliwosć lombardiskich biskopow khwali, kotřiž pilnje přećiwo njewěrje a wšelakim sektam skutkuja. Spomni dale na dźěło prěnjeju Milanskeju biskopow, swjateju Ambrozia a Korlu Borromejskoho.

Dokelž w Ruskej ze wšěmi srědkami spytuja wěriwych wot wopyta Božich służbow wotdźeržować a dokelž nětkle wšěch we wěstych časach k dźěłu w tworńjach a druhdźe nuzuja, wosebje tež w časach Božich służbow, je Swjaty Wótc dowolił, zo smědźa w Ruskej ludźo tež wječor k swjatym sakramentam hić. Jědźe a pića maja so potom wječor wot 6 hodź. zdźeržeć.

Srjedu před tydźenjom wopytachu Swjatoho Wótca dźěłaćerjo z Castel Gandolfo. Přinjesechu jomu wšelake rjane a něžne dary. Bamž so wutrobnje nad wopytom zwjeseli. Wón dźěn je tež wosebity přećel dźěłaćerjow, kaž je ze swojimi encyklikami pokazał.

Wot japoštołskoho vikara połnócnych krajow dósta bamž prěnje modleŕske knihe za Eskimow. Tak ma nětko tež tutón lud jene kemšace knihe. Dopokaz, zo wón pomałku přijima křesćansku wučbu.

Francózska nowina „Croix“ wopisuje prócowanja bamžow přećiwo swobodnomuleŕstwu. Wona dopokaza, zo su mnozy bamžojo na strašnosć swobodnomulerjow pokazowali. Woni su strašni za křesćanstwo, ale tež za staty. Derje je to němske knježeŕstwo spóznało. Tohodla je swobodnomuleŕstwo zakazało.

Rinaldo Jacchini dósta 1879 zastojnstwo bamžowskoho pohonča. Jako tajki służeše Leonej XIII., Piej X., Benediktej XV. a Piej XI. Tola nětkle nima ničo za dźěło, dokelž dźěn ma Vatikan jenož hišće awta. Stary pohonč dóstanje pak swoju penziju. Před krótkim dócpě 100 lět.

Němska. Kajku česćiwosć někotři před našimi biskopami maja, abo lěpje nimaja, pokazujetej dwě nowej knižcy wo kardinalu Faulhaberu. Jena započnje so takle: „Lieber Faulhaber, Du wunderst Dich, daß ich Dir nicht Kardinal sage.“ Druha kniha započnje so takle: „Der Fürsterzbischof Kohn an seinen geliebten Bruder den Fürsterzbischof Faulhaber. Geliebter Bruder in Christo! Kairousche! (= zawěrno.) Wie habe ich mich erfreuet an den herrlichen Worten, so Du in Deinen Adventspredigten in St. Michael zu Mem (= Mnichow) gefunden. Mein Herz hat gelacht, und Koll Ischrol, mein Volk, hat gerufen: Hoschanna, der Gallach (= měšnik) spricht für uns. — Und sie haben gedrückt eppes von Deine Predigten in ihre Zeitung, und wieder gedrückt und wieder —, und eso bist Du geworden ständiger Mitarbeiter vons Israelitische Familienblatt. Ich danke Dir, o Bruder, für diese Deine mannhaften Worte, so Du den Kindern Israels gewidmet! Denn Dein Wort ist mächtig! Du bist e großer Balmach (= wojak) der streitenden Kirche und e Streiter mit geistigen Waffen nebbich!...“ Tak wohidnje rěča někotři ludźo wo wjednikach katolskeje cyrkwje, naslědnikach japoštołow.

Wysoka šula za theologiju a filosofiju w Freisingu woswjeći swoje 100lětne wobstaćo. Z tuteje šule wuńdźechu mnozy zasłužbni měšnicy.

W poslednich njedźelach wotmě so w Němskej wjele manifestacijow katolikow. Wo putnikowanju 20000 katol-

---

„Nětk pak dyrbiš tež zasy sobu domoj.“

„Ně, nano“, joho dźowka přetorhny.

„Žane napřećorěčenjo. Mać naju wočakuje, a w tejle zymnej dźěrje bjez toho wostać njemóžeš.“

„Ow nano, kak sym sej to zasłužiła? Ale zawěsće, ty a mać, nětk dyrbitej wjeselo na mni měć; chcu hórku zrudobu z tysacorej lubosću zasy narunać.“

„Pój, holčka, pój, wšitko je zasy dobre.“

Popołdnju samsnoho dnja jědźeštaj nan a dźowka zasy domoj a móžeš sebi maćerne wjeselo myslić. Nazajtra rano dźěštaj mać a dźowka hromadźe ke knjezej fararjej. Tež tón wjeseleše so wutrobnje; běše dźěn zhubjena wowcka zasy namakana.

„Hdy běch tola tomu posłuchała, štož sće nam holčatam, knjez farař, tak často na wutrobu kładł: Wostańće na wsach, w městach budźeće skažene.“

„Nó, to so nětk njehodźi wjacy přeměnić“, wotmołwi česćedostojny starc; ale hdy by ty to našim wjesnym holčatam chcyła wotradźeć, by mohła wjele dobroho skutkować, dokelž z nazhonjenja rěčiš.“

Přichodnu njedźelu wujedna želnosćiwa spowjedź — prěnja za wjele lět — njezbožownu žonu tež z Bohom Knjezom. A hdyž wot swjatoho woprawjenja přińdźe, běše jej, jako by k nowomu žiwjenju stanyła. Z cyłej wutrobu dźakowaše so wona najsmilnišej wutrobje bójskoho dobroho pastyrja.

Lěto so miny. Wićežstwo běše nowe stanyło. Domske a bróžnje zasy stojachu, drje nic tak wulke kaž prjedy, ale lěpše jako prjedy, přetož w nowym bydleše spokojnosć, kotraž w starym njebě była.

Ćežke njezboža běchu Měrćina do rozoma přinjesłe, a duchi hordosće a kaž wšitke te druhe rěkachu, z njoho wuhnałe. Na hońtwu wjacy njekhodźeše, njewopta žaneje kapki palenca wjacy. Na wićežstwje drje běše hišće něšto dołha, tola nic pola žida, ale pola sprawnoho susoda. Druhi dołh běše na knjeza fararjowu radu z tym wupłaćił, zo běše dwaceći kórcow pola předał.

Što je so z Maksom stało? Njewěm. Joho staršej modleštaj so wšědnje za njoho, snano, zo so hišće wróći.

A Mots Jakubaš? Tón běše z dwěmaj lětomaj wot wojakow přišoł, a je so w Dólcach za wotročka přistajił. Hdyž běše mać woči zańdźeliła a nan rjekny: „Motso, ty dyrbiš so ženić“, dha njehladaše wón na kubło a pjenjezy, ale wjedźeše khudu tola pěknu holčku k wołtarjej. Na nim dopjelni so słowo: „Nanowe žohnowanjo twari dźěćom domy.“

Přechodne modlenja Božich mšow

18. njedźela po swjatkach. Zelena.

Boža mša na 18. njedźelu po swjatkach bu w 6. stoléču k poswjećenju cyrkwje swj. Michała w Romje zestajena, kotrež so 29. septembra wotmě. Tak wšě spěwy na poswjećenjo swjatnicy dźiwaju. — Dokelž so dźeń před tym (sobotu) měšniske swjećizny wotměwachu, spomina Boža mša też na měšnistwo. Duchowny knjez a dom Boži słušataj k sebi. Přez njeju Bóh swoje bohatswo nam wudźěluje: pokoj, spokojnosć, swjatosć atd. Kajke to zbožo nam!

1) **Introitus. Přistup.** (Syr. 36. 18.) Daj měr, Knježe, tym, kiž Će wočakuja, zo bychu Twoji proféći za wěrnych póznani byli. Wusłyš próstwy swojoho służownika a swojoho ludu Izraela. (Ps. 121, 1.) Zwjeselich so, hdyž mi prajichu: Do domu Božoho póńdźemy. Khwała Wótcej . . . — **Gloria.**

2) **Oratio. Modlitwa dnja.** Prosymy Će, Knježe, njech skutkowanjo Twojeje miłosće naše wutroby wjedźe, dokelž bjez Tebje njemóžemy so Tebi spodobać. Přez našoho . . .

Přede wšěmi strachami ćěła a duše škituj nas, prosymy, Knježe, a na próstwy zbóžneje a hordozneje stajneje knježny Marije, Božeje rodźićelki, swjatoho Józefa, swjateju japoštołow Pětra a Pawoła a wšěch swjatych wudźěluj nam dobroćiwje pomoc a pokoj, zo by Twoja Cyrkej wšě zadźěwki a błudy přewinywši w njekaženej swobodźe Ći służiła.

Božo, naš wućeko a naša móc, wusłyš nutrne modlitwy swojeje Cyrkwje a daj nam, dawaćelo pobožnosće, zo bychmy woprawdźe dóstali, wo čož Će dowěrnje prosymy. Přez našoho Knjeza Jězusa . . .

3) **Lectio** Epistolae beati Pauli Apostoli ad Corinthios. **Čitanjo** z 1. lista swj. Pawoła jap. Korinćanam 1, 4—8.

Z Boha je prawe „boh“atstwo, a wěrnje bohaty je tón, kiž ma Boha za swoje bohatstwo. Štož je Boże, je „z Boha“, je naše z„bož“o, a to je předewšim Boža miłosć, hnada, kotraž so nam wšelako wudźěluje, wosebje pak na Božich służbach a přez dopjelnjenjo Božich kazni.

Bratřa! Dźakuju so stajnje swojomu Bohu za was dla hnady Božeje, kotraž je wam data w Khrystusu Jězusu, zo sće w nim ze wšim wobohaćeni, z kóždym słowom (Božim) a z kóždym zrozemjenjom (Jězusoweje wučby), a tak je swědčenjo (sćenjo) Khrystusowe mjez wami tak wobtwjerdźene, zo njefaluje wam žaneje hnady, kotřiž wočakujeće zjewenjo (na sudnym dnju) našoho Knjeza Jězusa Khrystusa. Wón was też wobtwjerdźi hač do kónca (žiwjenja), zo byšće bjez winy byli na dnju přikhada našoho Knjeza Jězusa Khrystusa.

4) **Graduale. Stupnjowy spěw.** (Ps. 121, 1 a 7.) Zwjeselich so, hdyž mi prajichu: Do domu Božoho póńdźemy. Budź pokoj w twojich murjach a bohatstwo w twojich wěžach. **Alleluja,** all. (Ps. 101, 16.) Bojeć budu so pohani Twojoho mjena, Knježe, a wšitcy kralojo zemje Twojeje krasnosće. Alleluja.

5) **Evangelium. Dobre poselstwo.** Sequentia sancti Evangelii sec. Matthaeum. Słowa swj. sćenja po Mateju 9, 1—8.

Zbóžnik wustrowi ćěło a dušu khoroho. Woboje móže so jeno přez móc Božu stać. Tohodla złě wo nim mysla, kiž prajeja, zo hrěchi wodawajo Boha hani. Přetož to by sam sebje hanił. A złě mysli wo měšnikach tón, kiž powěda, zo woni hrěchi wodawać njemóžeja, hdyž su k tomu dóstali wot Boha móc. Zbožo je katolska spowědź hrěšnikam, kiž so dowěrjeja Božej smilnosći.

W tamnym času stupiwši Jězus do čołmnika přewjeze so a přińdźe do swojoho města (Kafarnauma). A hlej, přinjesechu wićiwoho na łožu ležacoho. A Jězus jich wěru widźo rjekny k wićiwomu: Dowěř so, syno, twoje hrěchi so ći wodawaju. A hlej, někotři z wučerjow zakonja prajichu: Tón Boha hani. A Jězus jich mysle widźo rjekny: Čohodla mysliće złe w swojich wutrobach? Što je lóže prajić: Twoje hrěchi su ći wodate, abo rjec: Stań a khodź? Zo pak byšće wědźeli, zo ma syn čłowjeka móc na zemi hrěchi wodawać, tuž — tak wićiwomu praji — stań, wzmi swoje łožo a dźi do swojoho domu. A stanywši woteńdźe (wustrowjeny) do swojoho domu. Črjódy pak to widźicy, nabojachu so, a khwalachu Boha, kiž je tajku móc dał čłowjekam.

Credo.

6) **Offertorium. Přinos.** (2. kniha Mójzes. 24, 4—5.) Mójzes poswjeći wołtař Bohu, přinošejo na nim spalne wopory a rězajo woporne zwěrjata. Přepoda před wobličom izraelskich dźěći wječorny wopor Bohu Knjezej jako luboznu wóń.

7) **Secreta. Ćicha modlitwa.** Božo, kiž nam přez tón najswjetši wopor podźěl swojoho jeničkoho a wjeršnoho Bójstwa přiwobroćeš, spožč, prosymy, zo bychmy Twoju prawdu póznawajcy ju też z hódnym žiwjenjom wuznawali. Přez našoho Knjeza . . .

Wusłyš nas, Božo, naš wumožniko, a z mocu toho Sakramenta nas wobstražuj přede wšěmi njepřećelemi ćěła a duše, wobradźej hnadu nětko a zbóžnosć w přichodźe.

Daj, smilny Božo, zo by nas tón spomožny wopor z našich winow wučisćił a přede wšěmi přećiwnosćemi škitał. Přez našoho . . .

8) **Praefatio. Předhrono.** Vere dignum et justum est. Woprawdźe hódne a sprawne, zdobne a spomóžne je, zo so Tebi stajnje a wšudźe dźakujemy, Knježe swjaty, Wótče wšohomócny, wěčny Božo, kiž sy z jednorodźenym Synom a Duchom Swjatym jedyn Bóh, jedyn Knjez, nic w jednosći wosoby, ale w Trojicy jednoho byća. Přetož štož po Twojim zjewjenju wo Twojej krasnosći wěrimy, to myslimy wo Twojim Synu, to wo Swjatym Duchu bjez rozdźěla w rozeznawanju. Tak kłonimy so wuznawajcy wěrne a wěčne Bójstwo, kłonimy so wosebitosći we wosobach a jednosći w byću a jenakosći w majestosći, kotruž khwala jandźeljo a arcyjandźeljo, kherubim a serafim, kotřiž njepřestanu wšědnje wyskać z jednym hłosom prajicy: Swjaty . . .

9) **Communio. Spěw k woprawjenju.** (Ps. 95, 8—9.) Přinošejće wopory zastupujcy do domu Božoho a kłońće so Hospodej w joho swjatym dworje.

10) **Postcommunio. Po woprawjenju.** Pohosćeni ze swjatym darom dawamy Ći, Knježe, dźak a prosymy Twoju smilnosć, zo by nas jeje dóstaća hódnych sčinił. Přez našoho . . .

Njech nas wučisći a škituje, prosymy, Knježe, podaty dar bóžskoho Sakramenta, a na zastupowanjo zbóžneje Boharodźićelki Marije ze swjatym Józefom, swjatymaj japoštołomaj Pětrom a Pawołom a wšěmi swjatymi njech nas wote wšěch skaženosći wuhoji a wot přećiwnosći wumože.

Přijawši, Knježe, dary Twojeje swjateje potajnosće prosymy Će, zo by to, štož sy nam k swojomu wopomnjeću činić přikazał, w našich słabosćach nas podpěrało. Kiž žiwy . . .

skich młodźencow w Münsteru smy hižo pisali. Dale putnikowaše 10000 Münsterskich dźěłaćerjow k starej, štyri hodźiny zdalenej cyrkwi swj. křiža. 7000 žonow Limburgskoho, Mohučskoho a Trierskoho biskopstwa putnikowaše hnadownomu městu Mariental. Tam měješe Limburgski biskop Bože służby. Katolikojo diaspory wokoło Magdeburga, Anhalta a Halberstadta dojěđźechu do Paderborna na swjedźeń swj. Liboria.

Lětsa bu 25 lět, zo so němscy Steylscy misijonarojo na kupach Philippinach w Ćichim oceanu zasydlichu. Běše tehdom za nich jara ćežko, dokelž běchu amerikanske wyšnosće, kotrež mějachu kupy wobsadźene, katolskej cyrkwi njepřećelscy zmyslene. We wójnje dyrbjachu woni swoje misijónske polo wopuščić, tola po wójnje so zasy wróćichu. (1920.) Dźensa maja tam 1 biskopa, 51 měšnikow a 50 mnichow. Misijón Borromejkow z Trebnic w Šlezskej (sotry kaž we Worklecach a Radworju) zasydli so před 50 lětami w Rańšim kraju. Tam skutkuje w khorownjach a šulach atd. 222 sotrow.

Zwjazk němskich pohanow, kotryž so lětsa w februaru w Freiburgu założi, bu wot badenskoho ministra zakazany, dokelž přećiwo křesćanskim cyrkwjam dźěła, kotrež ma tola stat škitać.

Nowina w Němskej pisa wo Jezuitach a staja jich do samsnoho rynka kaž Židow a swobodnomulerjow. Nowina praji, zo by cyła knihownja była, jeli bychu chcyli njeskutki (Verbrechen), kotrež su Jezuića wukonjeli, napisać. Tak su woni pječa sami na 30lětnej wójnje wina, dale su k revolucijam šćuwali a we swětowej wójnje su přećiwo Němskej dźěłali. „S. V." k tomu pisa, zo je rjad Jezuitow wot stata připóznaty a zo je tohodla też přez konkordat škitany. Wězo tajke wudawanja wo Jezuitach wěrne njejsu, hewak njebě Stary Fryca samo přećiwo zakazni bamža we swojim kraju rjad Jezuitow dale wudźeržował.

Katolikojo z Mišnjanskoho biskopstwa wopytachu z wosebitym ćahom, kotryž wot Drježdźan jědźeše, row zemrětoho biskopa Schreibera, kotryž je w cyrkwi swj. Jadwigi w Berlinje pokhowany. Berlinski biskop Bares měješe Bože służby. Też row znatoho dr. Sonnenscheina wopytachu.

Sobustawy němskeje wěry wotměwaja pilnje zhromadźizny, wosebje w połnócnej Němskej. Pisaja, zo je kóžda jich zhromadźizna rub přećiwo mocy cyrkwje, wosebje evangelskeje, dokelž dźěn je tam skoro wšo evangelske. Dale wozjewjeja němskowěriwi, kelko ludźi je wšudźe na zhromadźizny přišło a kelko je jich hibanju přistupiło. (Najbóle 5—10% wopytarjow zhromadźiznow.) W jenym městačku z 5000 wobydlerjemi na přikład wopyta zhromadźiznu 150 wosobow a 10 přistupi hibanju.

Před 400 lětami wuda Luther swój přełožk Swjatoho Pisma. Tohodla maja so lětsa za evangelskich šulerjow w Němskej wosebite swjatočnosće wotměć a so na ważnosć tohole přełožka pokazać. Kak je Luther do swojoho wotpada wo wotpusku myslił, kotryž je wón ze swojimi 95 sadami pozdźišo začisnył, pokaza jene joho předowanjo z lěta 1516, w kotrymž cyle rjenje a prawje wo wotpusku rěči. Hižo za lěto pak mysleše cyle hinak.

Posledni króć pisachmy wo swjatočnosćach w Altöttingu. Na nich wobdźěli so 50000 wěriwych. Mjez nimi běše też žona z Lauffenskeje wokoliny. Žónska běše hižo štyri lěta něma. Bě drje hižo k wšelakim lěkarjam khodźiła, tola bjez wuspěcha. Hdyž nětko po Božich służbach „Tebje my Boha khwalimy" spěwachu, móžeše nadobo zasy rěčeć.

W Berlinje zasydlichu so synojo swj. Don Boska. Přewzachu tam młodownju, kotruž běchu hač dotal Franciskanojo wjedli.

W južnej Němskej abo w alpach běchu zańdźeny tydźeń lohke zemjerženja, kaž su instrumenty w Mnichowje a Stuttgarće pokazałe.

Profesor a rektor university Krieck pisa we swojim časopisu, zo martrarjo w prěnich časach křesćanstwa njejsu za swoju wěru morjeni byli. To su woni sami jenož prajili. Su pak we woprawdźitosći jenož chcyli cyrkwi k mocy dopomhać. — To wěr, štóž móže! — Dale samsny profesor praji, zo su katolikojo we wójnje wjele pjenjez do Roma słali a praša so, hač su so tele pjenjezy přećiwo Němskej wužili, dokelž tola bamž (Benedikt XV.) njeje Němskej přećelnje zmysleny był. Smy hižo posledni raz pisali, kak je wón so prócował, zo by wojowanjow kónc było. Pozdźišo je samo pjenjezy do Němskeje za hłodutradacych słał. Ale štóž cyrkej hidźi, je slepy.

Južnosłowjanska. We wsy Duchanowicach běchu sebi wosadni z wulkej prócu cyrkej natwarili. Biskop ju woswjeći, ale ani jedyn duchowny njeběše přitomny. Biskop praji wosadnym w swojej narěči połny zrudoby, zo drje maja nětko cyrkej, tola měšnika jim žanoho dać njemóže, dokelž jich dosć nima. Napominaše wěriwych, zo bychu so prawje modlili, zo by Bóh z jich srjedźizny měšnikow powołał.

Rumunske knježeŕstwo je postajiło, zo maja so za młodźinu na 50 njedźelach w lěće wojeńske zwučowanja zarjadować. Ničo njeje pomhało, zo su cyrkwinscy zastupjerjo na to kedźbne činili, zo tajke zanjechanjo njedźelskeje winowatosće jenož hubjenje na woćehnjenjo skutkuje a cyle wěsće junu hubjene płody přinjese.

Awstriska. Na honach klóštra Neuenburg běchu w času nuzy poslednich lět bjezdźěłni cyłu koloniju drjewjanych hětow natwarili, w kotrychž ze swojimi swójbami bydla. Štož k žiwjenju trjebaja, sebi naproša. Nětko ma so tam cyrkwička a dom za dźěći natwarić. Nowe twary budźeja wopomnjeću kanclera Dollfußa poswjećene.

Po postajenjach noweje awstriskeje wustawy je w kóždej gmejnskej radźe też cyrkej zastupjena, jeli znajmjeńša třećina wobydleŕstwa k njej přisłuša. To płaći wězo też za evansku cyrkej. Arcbiskop Innitzer je za swoje biskopstwo postajił, zo ma w cyrkwinskej wsy wosadny faraŕ sam do gmejnskeje rady słušeć, w druhich wsach swojeje wosady pak zastupjerja pomjenować.

Kardinal Innitzer pisa wo nadawkach muža w našim času. W poslednich lětach myslachu sebi starši husto, zo ma šula jich dźěći woćahnyć a zo so dale wo woćehnjenjo starać njetrjebaja. Dźensa dyrbja wosebje nanojo spóznać, zo maja so wo woćehnjenjo swojich dźěći starać a nic wšo jenož šuli abo maćeri přewostajić.

Italska. Wšě młode mandźelstwa so w přichodźe pod lěkarski dohlad staja. Stat chce wědźeć, na čim leži, zo wjacy telko swójbow z wjele dźěćimi njeje. Wjednicy stata mjenujcy praja, zo to jenož na tym zaleži, zo mandźelscy dźěćo wotpokazuja, a nic snadź na khorosćach abo na snadnej žiwjeńskej energiji. Při tajkim dohladowanju so też lohko wšelake zadźewki w konstituciji mandźelskeju hodźa wotstronić, kotrež snadź bychu žohnowanju z dźěćimi zadźewałe, kaž khorosć atd.

Pólska. Biskopja su wšitkich wěriwych we wosebitym pastyŕskim lisće napominali, zo bychu za tych dary składowali, kotrymž je wulka woda skoro wšitko wzała abo zničiła.

W Czenstochowje běše wulki nabožny swjedźeń, na kotrymž so wokoło 100000 wěriwych wobdźěli. Francózscy katolikojo su pólskim relikwiju swj. Terezije wot Jězusdźěćatka darili, kotraž bu při hnadownym swjećeću Czenstochowskeje Maćerje Božeje připrawjena.

W Lublinje skhadźowachu so kóždolětnje junu katolscy akademikojo. Lětsa jim to móžno njeje, dokelž je šulska wyšnosć postajiła, zo njesmědźa so studowacy druhich universitow hač Lublinskeje na zjězdźe wobdźělić. Potom to wězo wjacy zjězd njeje a dyrbi tohodla wupadnyć.

Na zjězdźe wukrajnych Polakow poręča kardinal Hlond a pokaza na dźěło katolskeje cyrkwje za Polakow we wukraju. Wón też přispomni, zo wukrajni Polacy bórzy wulke ćahi putnikarjow do Czenstochowa dowjedu.

Skupina młodźiny je do Gdynje přijěła a pomha tam pódla ćěłozwučowanja też nowu cyrkej twarić. Wšědnje dźěłaja młodźi ludźo z dźěłaćerjemi 6 hodźin. Bórzy woni zasy wotjědu a potom přińdźe druha skupina.

Francózska. Samo jedyn socialistiski wotposłanc namołwješe ministerskoho presidenta, zo by stary klóštr zasy mnicham wróćił, kotryž bu jim w času revolucije wzaty. Stat nima pjenjezy, twary wobnowić, kotrež přecy bóle rozpaduja.

W Parizskim radiju ma katolska cyrkej prawo na štwórć hodźiny, w kotrejž so wo należnosćach cyrkwje a wo nabožnych thematach rěči. W augusće a septembru rěči so jenož wo misijónach. Přednoški ma znaty wučeny wyššeje šule.

Towařstwowy powěstnik.

Zwjazk młodźencow ma njedźelu, 16. septembra, popołdnju w 4 hodź. posedźenjo w Baćonju. Přeprošeni su kk. prezesojo a předsydstwa jednotliwych towařstwow.

Drježdźany. Njedźelu, 23. septembra, rano we 8 hodź. budźa w kapali w Taschenberg-Palais serbske kemše. Spowědź wot 7 hodźin. Wšěch tu bydlacych Serbow wutrobnje k tomu přeprošujemy.

Štóž chce póndźelu a wutoru — 17. a 18. septembra — z „Kirschauer Schwalbe" do Krkonošow (Riesengebirge) jěć, njech je póndźelu rano 1/27 hodź. při Serbskim domje. Jězba, přenocowanjo a snědanjo płaći 10 hr. Nowočasne awto pojědźe hač do Hornjoho Schreiberhawa, wot tam pěši po hrjebjenju (Kamme), hdźež so w jenej budźe (hosćencu) přenocuje. Słodeńk.

Należnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1934.

Kk.: 501.—508. z Wětenčy: Jurij Wićaz, Mikławš Kola, Mikławš Delan, Michał Hejduška, Jurij Mička, Marja Bjedrichowa, Pětr Zahon, Michał Žur; 509. z Kukowa: Hana Lubcyna; 510.—512. ze Smječkec: Jurij Pječka, Michał Krawža, Hana Šimanowa; 513.—515. z Khrósćic: Handrij Wićaz, Michał Šrama, Jan Wjesela; 516. 517. ze St. Cyhelnicy: Mikł. Młynk, Hana Włóskec; 518. ze Žejic: Jurij Rjeda; 519. z Worklec: Jurij Krawc; 520. z Jasenicy: Jan Rjenč; 521. z Hórkow: Jakub Kubanka; 522.—525. z Noweje Wjeski: Jurij Klimant, Pawoł Šołta, Jakub Herman, Hańža Nowakowa; 526. ze Sernjan: Michal Kral; 527. ze Smjerdźaceje: Mikławš Wjeńš; 528.—530. z Dobrošic: Mikławš Nuk, Marja Handrikowa, Jurij Mič; 531. z Pěskec: Pawoł Wojnař; 532. z Budyšina: Hańža Bisoltec.

Sobustawy na lěto 1933.

Čo. 1032. J. G.; čo. 1033. J. N.; čo. 1034. W. B.

Sobustaw na lěto 1932/3!.

Čo. 1090. N. Z.; čo. 1130. N. N. (384).

Dobrowólne dary za duchownski dorost.

Kk.: N. N. ze Smječkec: 2 hr.; N. N. z Noweje Wjeski: 1 hr.; N. N. z Noweje Wjeski: 1 hr.

Towařstwo knježnow w Radworju

hraje **njedźelu 23. sept.** wječor we 8 hodź. pola Topolinskec wulke dźiwadło

Slub sněry swj. Cecilije

činohru w 4 jednanjach.

Wšěch přećeli našeje młodźiny a serbsk. dźiwadła přeprošuje **towařstwo.**

„Jednota", tow. katolskich Serbow w Budyšinje

ma jutře njedźelu, 16. 9., wječor we 8 hodź.

měsačnu zhromadźiznu

w Kolpingowym domje, na kotruž wšěch sobustawow kaž tež hosći wutrobnje přeprošuje **předsydstwo.**

Žarowanske kharty a listy

kaž tež wšě druhe čišćeńske wěcy dóstanjeće

w Donnerhakec čišćeńni w Budyšinje

Před šulefsk. wrotami 21

Wróćiwši so wot rowa mojoho luboho tak přezahe nam wzatoho mandźelskoho, našoho starosćiwoho nana a bratra

Jurja Serbina, bura w Kozarcach

wuprajamy za tak pokojace powšitkowne wobdźělenjo při pustych wječorach a při pohrjebje kaž za wšu pomoc z tutym wšitkim

najwutrobniši dźak a nutrne „Zapłać Bóh"!

W **Kozarcach,** na dnju pohrjeba, 13. sept. 1934.

We hłubokej zrudobje w mjenje wšěch zawostajenych

Hańža zwud. Serbinowa.

Po Božej swjatej woli zemrě po ćežkej khorosći wutoru 11. sept. 1934 ze swjatymi sakramentami domawobstarana we 68. lěće swojoho žiwjenja naša horcolubowana starosćiwa mać, přichodna mać a wowka

Hana zwud. Šmaranderowa

rodź. Rjehorkec.

Wšitkim, kotřiž su ju na khorołožu wopytowali, wosebje knjezomaj kapłanomaj Cyžej a dr. Horjenjej, kaž tež wšitkim, kotřiž z darom pobožnoho paćerja na pustym wječorje, přez k rowupřewodźenjo a z wěncowej pychu na našu lubu zemrětu spominachu, wuprajamy z tutym naš

najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh"!

W **Budyšinje,** Šäferowa dróha 4.

Zrudźeni zawostajeni: **Šmaranderec a Hajnec swójba.**

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki ścelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik. — „K. P.“ ćišći so w 1600 exemplarach.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnik: Jurij Šołta, Před šulerskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokoréčak čo. 3895.

38. čisło. | W Budyšinje (Bautzen), 22. septembra 1934. | 72. lětnik.

Wjesna cyrkej jako znamjo.

Wjesne wobydleŕstwo je rozšěrjena swójba, swjaty zwjazk. Wone ma nabožne srjedźišćo — to je joho kapała abo farska cyrkej. Jeje wěža je kaž do njebjes pokazowacy porst. Pod swojej třěchu hospoduje wěža zwony, pósły Bože z mróčelow. Wone wołaja nas k Božim służbam a dopominaja nas wšědnje trójcy, zo bychmy swoje mysle ze swětnoho zaběranja storhnyli k njebjesam. Cyrkej je za wosadu něšto podobne kaž dobra jstwa za swójbu. Je cyrkej tola dom Boži.

Trjeba pak wšohomócny a wšudźom přitomny Bóh, kiž wšitko zdźeržuje a wjedźe, w kotrymž a z kotrohož wšitko je, tajki dom? Kak so tola junu wulki kral Salomon při poswjećenju templa modleše: „Knježe, Božo izraelski! Ničo njeje tebi runjeća na njebju horjeka ani na zemi deleka. Njebjo ani njebjesa njebjes njemóža tebje wobsahnyć; ćim mjenje tutón dom, kotryž natwarich.“ Bóh, knjez njebjes a zemje potym dom njetrjeba — ale my človjekojo trjebamy dom Boži. Dyrbimy we swojej srjedźiznje městno měć, kotrež je za nas swjate, do kotrohož jenož z česćownosću zastupujemy wědźo, zo je tu swjaty kraj, zo tu bydli Bóh.

Cyrkej je městno swjatoho pokoja. Dom Boži njeje městno za wiki. W domje Božim njekupujemy a njepředawamy konje. W domje Božim so njerozrěčujemy wo płaćiznach za ratařske wupłody, wo płaćiznach žitow, skotu, mloka, butry, też nic wo zawjeselenjach, kotrež nam kiwaja. Hdyž něhdy w židowskim templu kupcy a překupcy haru ćerjachu, wuhna Jězus tutu cwólbu z templa. Hdyž smy prjóh domu Božoho přestupili, stojimy na swjatym městnje, hdźež nas wobwěwa duch wěčnosće. Tu chce Bóh k nam rěčeć, a my z Bohom w modlitwje.

Wjesna cyrkej je dale znamjo žiweje cyrkwje, zhromadźeństwa wěriwych. Zbóžnik sam je žiwu cyrkej założił. Wón sam je jeje hłowa a duša. Wón bydli na wołtarju. Farska wosada je staw tejele žiweje cyrkwje. Wona ma swójba Boža, swjaty zwjazk swěry być. Dom Boži je te swjate městno, hdźež wosadni a wjesnjenjo kóždu njedźelu tutón zwjazk swěry před Božim wobličom wobnowjeja. Njestojimy w cyrkwi sami, z nami su tu też naši susodźa, wobydlerjo wot druhoho kónca wsy, ludźo z druhich zafarowanych wsow. Do domu Božoho přikhadźa khudy a bohaty, bur, wotročk, dźowka, dźěłaćeŕ, rjemjeslnik, překupc. Tu so zhubjuja wšitke rozdźěle a róznosće. Tu smy my wjesny lud Boži. Tu so wujednawamy z Bohom Knjezom. To woznamjenja zdobom: Tu so wujednawamy a zbratrujemy zasy ze swojimi sobučłowjekami, wjesnjanami, wosadnymi. Wobnowjamy swjaty zwjazk swěry. Njejsmy w cyrkwi čŕjóda jednotliwcow, ale swjate zhromadźeństwo. My swjećimy tu offertorium: woprowanjo — my so podawamy Bohu, Wótcej tutoho zhromadźeństwa. My nazhonimy tu dźiw přebytosćenja, přežohnowanja — t. r. też přetworjenja nas samych do žiwych stawow křesćanskoho wjesnoho zhromadźeństwa. My so tu skhadźujemy jako hosćo našoho Boha. Tu njeje wosebiteje jstwy za čeledź a wosebiteje jstwy za knježstwo — tu smy hosćo Boži za tym samym blidom.

Cyrkej a Bože służby nam prajeja, što po prawym wjesna gmejna, farska wosada je. Je to swjaty zwjazk swěry. W tutej wosadźe je kóždy jednotliwy staw za cyłk zamołwity. Boži hłós to je, kotryž njedźelu k nam rěči: Nimaće jenož tak po zwučenju, kaž wotročcy zakonja, do cyrkwje hić, zo byšće tam swoju winowatosć wotstali, też nic z hanibneje bojosće před človjekami, dokelž bychu traš hewak wjesnjenjo na was z porstom pokazowali, ně, wy dyrbiće so w cyrkwi nowy, swjaty wjesny lud stać, wjesny zwjazk swěry wobnowić. Njedyrbiće być suche, wotemrěte, ale žiwe stawy wosady, zo by kralestwo Bože wšudźe rostło na wsach. Dyrbiće sebi wědomi być, zo kóždy we wosadźe wěste zamołwjenjo njese a ma wěste nadawki dopjelnjeć. Dyrbiće čestne stawy tuteje křesćanskeje wosady być.

My wjesnjenjo mamy přecy wo to wojować, zo bychmy nadobnu ideju wjesnoho zhromadźeństwa woprawdźe a w skutku předstajeli. Wšelakore wobstojnosće móža z lohka tule zhromadnosć mućić a kazyć: kaž hidźiwosć, sebičnosć, kleskanjo, rozkora mjez jednotliwymi stawami. Tohodla dyrbimy přecy zasy sebi w domje Božim nowu móc a zmužitosć pytać.

Dźensa so wjele rěči wo wobnowjenju wjesneje kultury. Wěrna, woprawdźita kultura njeje bjez stworićelskeje mocy nabožnistwa móžna. Tohodla budźe wjesna kultura jenož tam wobstać a rosć móc, hdźež je wjesna cyrkej wjesnjanam abo wosadnym bydlenjo Bože a znamjo wjesnoho zwjazka swěry, hdźež jich přecy a zasy doraznje dopomina na słowa: Štož je Bóh zjednoćił, njedyrbi človjek dźělić.

Rozhlad w swěće.

Njewjedro w rańšich Rudnych horach.

We wokolnosći Dippoldiswaldy je so póndźelu popołdnju ćežke njewjedro rozpuščiło a khětro škody nadźěłało. Dešć a krupy z tajkim wotmachom z mróčelow padachu, zo woda wo někotre metry postupi a po puću so walejo wšo móžne potorha. Človjeske žiwjenja njebuchu zničene. Škoda je na 200000—300000 hriwnow wobličena. Pola buchu wudrěne, mosty zwottorhane a twarjenja so zasypnychu. Z horow je so rólna pjeršć do dolinow wotpławiła. Z twarjenjow bu nadoba wotnjesena. Wobydlerjo dyrbjachu ju po njewjedrje z pěska a pjeršće wuhrjebać. Woda je žałostnje zakhadźała.

W časnikarskim měsće Glashütte su krupy cyłu hodźinu dołho jenak sylnje z mróčelow padałe. Na někotrych městnach ležachu poł metra wysoko na zemi. W jenej wsy je też Bože njewjedro twarjenjo zapaliło, kiž so dočista spali. Po cyłym wokrjesu dyrbjachu wohnjowy wobory a techniska nuzowa pomoc zapřimnyć.

Papen zasy we Winje.

Kónc zańdźenoho tydźenja je knjez z Papen so zasy do Wina wróćił, hdyž běše dlěši čas khorowatosće dla na swojim kuble w Němskej přebywał. Němsko-awstriska napjatosć, kiž před měsacami knježeše, je popuščiła. We Berlinje je so wón wo wšěch trěbnych prašenjach z wjednikom rozrěčał. Papenowe dźěło a zastojnstwo we Winje je wosebity dopokaz wjednikowoho dowěrjenja.

Versaillske zrěčenjo

je z hłowneje winy, zo w Europje tajki njeměr knježi. Jendźelčan Lord Snowden piše w jenym nastawku wo přichodźe Europy. Město zo bychu spytałe, njesprawnosće Versaillskoho zrěčenja dobre činić, wjazuja staty mjez sobu zwjazki a powjetšeja z tym njesprawnosće. Tutón puć wjedźe direktnje k wójnje. Prjedy hač njebudźa Versaillske zrěčenja revidowane, njebudźe w Europje měra. Wójna budźe so tak dołho wotstorkować, doniž njebudźa ranjene staty so dosć mócne čuć, sprawnosć sebi wudobyć přez wojowanjo. Mjez tym pohubjeńšuje politika Jendźelskeje, Francózskeje, Italskeje a Małeje entente z podpjeru Ruskeje cyłe położenjo w Europje. Němska je zwjazk ludow wopuščiła, dokelž njedósta runoprawosć w brónjenju kaž druhe mocy.

Sowjetska Ruska so wobskorži.

Póndźelu započa so politiske posedźenjo w Genfje. President Madariaga je wotewri. Na tutym posedźenju měješe so zastup Ruskeje do zwjazka ludow pruhować. Jako prěni rěčnik wustupi portugalski zwonkowny minister Da Mata. Wón wupraji w mjenje swojoho stata, zo zastup Ruskeje přećiwo idejam civilisowanoho swěta a přećiwo ideji ludowoho zwjazka stoji. Sowjetska Ruska njeje hišće dźensa wot wjele statow připóznata.

Wjetše wobkedźbowanjo zbudźi zmužita rěč šwicskoho zastupjerja, zwjazkowoho rady Motta. Šwica je stajnje za universalitu zwjazka ludow była. Hižo w lěće 1920 je sebi přała, zo budźe Ruska wot swojeje wrótnosće wuhojena, z ludowym zwjazkom hromadu dźěłać. Tukhwilne ruske knježeństwo pak njeje wona ženje připóznała. Zastup Ruskeje do zwjazka ludow też dźensa wotpokazuje, dokelž by jeje wothłosowanjo za zastup započatk diplomatiskich zwiskow woznamjenjało. Motta so wopraša, hač móže so knježeństwo, kiž podpjera expansivny a wojowański komunismus, do kruha ludowoho zwjazka přijeć. **Ruski komunismus wotpokazuje kóždźičku ideju na polu nabožiny, moralki, politiki a hospodarstwa. Křesćanske cyrkwje cyłoho swěta su nanajhłubšo zatrašene dla ćerpjenja swojich wěrybratrow w Ruskej.** Komunismus swójbne žiwjenjo rozwjazuje, niči privatne wobsedźeństwo. **Ruska pyta swětowu revoluciju organisować.** Tuta rěč šwicskoho pósłanca so z mócnym přikleskom mytowaše.

Potom rěčachu hišće belgiski, hollandski a argentinski zastupjeŕ. Wšitcy so wuprajichu přećiwo zastupej Ruskeje.

Francózskomu zwonkownomu ministrej so njeporadźi, ważne winy Šwicy wosłabić. Wón měni, hdyž so Ruska njepřiwozmje, budźe docyła bolšewistisku propagandu činić

1732 km z awtobusom přez połodnišu Němsku.

Nócna ćišina wobjimaše hišće hłuboko našu lubu Łužicu, jako pjatk, 22. junija wulki awtobus znateje firmy Neumann w Kamjencu přepřekowaše naše katolske wosady, zo by zhromadźił zajimcow za prěnju jězbu do Oberammergawa. Wšo hišće w měrje spaše, jenož w domčkach, hdźež bě sobupućowacy abo sobupućowarka, běše hižo zahe swětło. W nadźiji, zo za tydźeń so zasy zbožownje wróćimy, nastajichmy so mjenowanoho dnja hižo w 2 hodź. na puć. Po delanskich sobupućowacych přijědźe awtobus na hórku před Różantom. Běchmy tak prěni, kotřiž so knjezej Neumannej (na prěnjej jězbje wobsedźeŕ sam swój wóz wjedźeše) na tak daloku a wobćežnu jězbu dowěrichmy. Tutón dźeń drje bě kóždy ze swojim rańšim paćerjom zjednoćił nutrnu próstwu wo Božu škit. Poslednje božemje lubej domiznje: a naš awtobus spěcha w khłódnym rańšim powětře dale, wjeze nas do dalokeje njeznateje cuzby. We Khrósćicach přistupichu k nam nowi pućowarjo, znate a njeznate wobliča; z njeznatymi so bórzy zeznachmy, tak zo běchmy na cyłym našim pućowanju jena swójba. W 3 hodź. běchmy w Klóštrje, hdźež naš wjednik, knjez wyšši wučeŕ Słodeńk, ze swojim stadleškom na nas čakaše. Jomu a wšěm pućowarjam „dobre ranjo“ a „wjele zboža“ na puć přejo, dachmy naše wačoki na zwjerch woza, dokelž nutŕka bě poměrnje mało ruma. Najebać toho pak knježeše na cyłym našim pućowanju najwjeselša mysl a přikładomna přezjednosć. Jenož dwójcy drje njeběchu wobliča wšě jenak jasne, tola wo tym pozdźišo . . . W Kamjencu přidružichu so zasy někotre pućowarki. $^3/_4$5 hodź. běchmy w Drježdźanach, tam přistupichu posledni pućowacy, tak zo běchmy nětko wšo hromadźe 35. Wšitcy běchu so w postajenym času na prawym městnje zešli; bě to zwjeselace za wjednika, hdyž tola Serbja druhdy wšudźom najlěpje čas njedźerža. Zo pak je wjednik nimo toho dosć a nadosć wobćežnosćow a njeluboznosćow woptać dyrbjał, to kóždy sam z nas najlěpje wě, haj kóždy, kotryž je hdy někam pućował. Jenož jedyn z našich pućowacych je předposledni dźeń swoju jězbu wotprajić dyrbjał, dokelž bě jomu mać skhorjeła. Wobžarowachmy joho, zo je so jomu tak zešło. Naši Drježdźanscy sobupućowacy běchu wšitcy Serbja; bě to zwjeselace, zo woni njezabywaja na swojich krajanow, ale zhromadnje z nimi pućuja, byrnjež so jim też druheje přiležnosće poskićało. Wjesele spěwajo jědźechmy přez Drježdźansku holu, přez Freiberg, widźachmy wulke hromady pěska a zasy wulke jamy; tu běše so prjedy slěbro ryło. Naše knježeństwo je spytało, někotre z tutych předewzaćow zasy do dźěła stajić. $^1/_2$8 hodź. běchmy w Kamjenicy; jědźechmy nimo wulkeje twornje (Wanderer-Werke). Za dobru hodźinu widźachmy před sobu Cwikawu; su to města ze sylnej industriju. Najlěpje to spóznachmy na cyle čornych khěžach. Rjanoho napohlada tute industrijine města runje nimaja. W Cwikawje so wosebje wjele kamjeńtnoho wuhla dobywa. Nimo njesměrnje wulkich hromadow

Na kóncu so wupraji, zo Jendźelska, Francózska a Italska hromadźe z Pólskej zamołwjenjo za přijećo Ruskeje na so bjeru. Při wothłosowanju běchu 38 statow z „haj“, 3 z „ně“ hłosowałe, 7 so wothłosowanja wzda.

We šwejdskim wójsku

też komunistiska agitacija šeri. Tuž je šef generalnoho štaba Nygren pismo wudźěłał, kiž wo wulkim straše tuteje agitacije rěči. Wójsko je tohodla krute wótriše naprawy a zakonje žadało. Też w namórskim wójsku komunismus knoći.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Po dlěšej přestawcy a wulkich prózdninach zeńdźe so zańdźenu njedźelu naša „Jednota“ zasy k swojej porjadnej měsačnej zhromadźiznje we kat. towaršowni. Wopyt běše spokojacy. Wosebje zwjeselacy, zo běše naše serbske duchownstwo połnoličbnje zastupjene, duch. rada tow. knjez can. capit. Hejduška, knj. kapł. Cyž a dr. Horjeń. Předsyda knj. kantor Šołta wotewri zhromadźiznu po zwučenym wašnju po 8 hodź. a powita wšitkich nanajwutrobnišo. Po wuspěwanju Marijinoho kěrluša spominaše k. předsyda na wot poslednjeje zhromadźizny zemrětych sobustawow: Marju Hozenu, Hańžu Kubicynu rodź. Mišnarjec a Hanu Šmaranderowu. Prěnjotnej běštej sobu załožerjcy towarstwa. Zhromadźeni k česći zemrětych postanychu a ćichi Wótčenaš wuspěwachu. Dale poręča k. předsyda wo našej serbskej wosadnej cyrkwi, kotraž tutu njedźelu k 194. razej wopomnjeco swojoho poswjećenja a kermušu woswjeći. Wón so tohodla njedźiwaše, zo zhromadźizna njeběše tak sylnje wopytana, kaž hewak, wšsće běše z winu, zo mějachu Budyšenjo wjele kermušnych hosći. Na to poskići knjez wučer Winař jara zajimawy přednošk wo našich ptačkach; rozestaja wosebje, kak so z nimi zetkawamy w našich přisłowach, přiwěrkach a nałožkach. Naš wjesny lud je přirodu a też zwěrinu wokoło sebje derje wobkedźbował, a za nju sebi tak trjechjace prajidma wutworił. Za nimale kóžde podeńdźenjo w žiwjenju mamy też so přihodźace přisłowo. Wo človjeku, kiž je so zestaril, prajimy: „Jomu šěrack wokoło brody lěta; rěčimy wo padušnym abo hłupym rapaku, wo srocynej bjesadźe, wo pyšnej šćihlicy, wo dźakownym škowronćku atd. Też wšelake přiwěrki mamy ze žiwjenja ptačkow: Łastojčki a baćony přinjesu zbožo, kwěkawki a sowy njezbožo. Też kokoš, sroka a starka su wěšćeŕki. Ze starych ludowych nałožkow je wosebje pola nas katolskich Serbow „ptači kwas“ rozšěrjeny. Wosebje woblubjene ptački su łastojčka, hołbik, kokula, šěrack a baćon. Też w spěwach pokazuje so naša přikhilnosć k ptačinje. Mamy wjele spěwow wo ptačkach. Rěčnik nam wšelake texty k tomu poda. Też za „Ptači kwas“ je wšelake stare a nowe varianty wuslědźił. Přednošk běše jara žortniwy a wuwabi pola připosłucharjow wjele wjesela a smjeća. Předsyda so za njón přednošowarjej podźakowa. Dokelž su Serbja ptački też do swojich spěwow zapletli, spěwachu Jednoćenjo někotre tajke pěsnički kaž: „Pod hrodźišćom niže klóštra“ a „Ha widźu-li ptačata ćahnyć“. Knjez kapłan Cyž namjetowaše, zo bychmy sebi hišće w tutym rjanym měsacu wulećili, a to na naš sławny Čornobóh, štož so wot přitomnych ze zajimom skhwali. Wulět so wobzamkny na njedźelu 23. požnjeńca. „Młoda Jednota“ woteńdźe po serbskim něšporje wot serbskeje cyrkwje. Towarstwo wotjědźe 1,26 hodź. z ćahom do Budestec; wottam poběhnjemy na Čornobóh; dele póńdźemy do Kubšic; wottud z ćahom do Budyšina. Njedźelska khartka płaći 50 pj. Dale poskića so přileżnosć wot Žitnych wikow z dypkom w 1 hodź. z póstowym awtom hač na „Čornobóhkamm“, wječor wróćo 6,35 do Budyšina. Płaćizna za wobaj puća 1 hr. Zhromadźizna skónči so 1/2 11 hodź.

Z Worklec. (Wysoka staroba.) Póndźelu 17. t. m. woswjeći we wšej čišinje zdalena wot swětowoho hołka Hana Franciska zwud. Kmječowa, prjedy žiwnosćerka w Jawořskej Cyhelnicy, jako Kmječec mać derje znata, tudy w Malteserskim wustawje swoje 81. narodniny. Kmječec mać je pilna čitarka „Kat. Posoła“ a „Serb. Nowin“. Wona w połnej strowosći a duchownej čiłosći swój wječor žiwjenja dokonja.

Z Njebjelčic. (Šulski swjedźeń.) Po 6 lětach wotmě so zańdźenu njedźelu w našej wosadźe zasy šulski swjedźeń. Je so lětsa 25 lět minyło, zo bu naša nowa šula dotwarjena a poswjećena, a zo so w njej šulska wučba wudźěła. Dla tutoho jubileja wobzamkny šulske předstojićerstwo šulski swjedźeń wuhotować. Zańdźenu njedźelu wotmě so tutón nětko při najrjeńšim wjedrje. Popołdnju w 1 hodź. zhromadźichu so šulske předstojićerstwo, wučerjo a dźěći před šulu a ćehnjechu we swjatočnym ćahu z hudźbu na swjedźeńsku łuku. Hólcy mějachu přepask (Schärpe) a khorhowćki, holcy pak rjane wěncy, pletwy a korbiki w rukach.

---

tutoho čornoho złota spěchachmy dale do Reichenbacha. Tu bě prěnja mała přestawka pola karosoweje tworne knjeza Schneidera. Tu běše też kolebka našoho awtobusa stała a tuž njechachmy nimo khwatać bjez toho, zo bychmy tu pozastali. Lědma běchmy so trochu překhodźili — někotři chcychu hižo wo wobćežnosćach rěčeć — khwatachmy dale. 1/2 10 hodź. widźachmy před sobu Plawno. Bě to rjany napohlad na tute morjo khěžow. Dokelž je Plawno natwarjene na małej hórcy, tak móžeš, přijěwši wot Drježdźan, nimale cyłe přewidźeć. Njeje też daloko tak wulke kaž tamne. Plawno je poslednje město w Sakskej. Zady njoho wupřestrěwa so horata krajina. Syno běše htšće wšudźom wonka, w horatych krajinach je klima wo wjele zymniše a tak su też cyłe žně pozdźiše. Na synje a na nalětnich sywach bě najlěpje widźeć, zo je też tu sucho, jara sucho. Na polach widźachmy wšudźom hromadki kamjeni, ta samsna khuduška krajina kaž ju naši serbscy putnikarjo do Krupki wokoło Berggießhübla a Schönwalda znaja. Pola a łuki, wsy a městačka ćěkachu nimo nas a připódla bohatoho wotměnjenja miny so nam čas. Časnik pokazowaše 1/2 12 hodź., jako před sobu prěnje bajeŕske město wohladachmy — Hof. Tu běše po našim pućowanskim programje (kotryž bě kóždy wobdźělnik do jězby hižo dóstał a w kotrymž běchu časy a městna za našu tydźensku jězbu derje rjadowane) prěnja přestawka abo swačina. Bě też jara derje, zo móžachmy so tróšku přeběžeć; za naše maćeŕki bě to zawěsće wulke napinanjo, 9 hodź. pospochi w awtobusu sedźeć, hdyž wopomnimy, zo njeběchu so před tutej jězbu samo maćeŕki w starobje hač do 70 lět strachowałe! Běchmy dźěn hižo 231 kilometrow přejěli. Njech sebi nichtón njemysli, zo je tajka jězba z awtobusom, hdyž chcemy za jedyn dźeń na 423 km přejěć, wosebita kermuša. Štóž je tutu dobrotu sobu wužił, drje to wobkrući. Ćim lěpje dachmy sebi prěnje bajeŕske piwo w Bürger-Bräu słodźeć. Tu widźachmy karančki z połnym połlitrom. Jenož 3/4 hodź. mějachmy časa, tuž dale do města njepřińdźechmy. W dobrym měrje sebi kóždy tutu wubjernu mokřinu słodźeć daše. Też naše sobupućowarki so njestróžichu před wulkim karanom (tak woni piwowe karančki mjenowachu) bajeŕskoho piwa.

Zo běchmy w cyle katolskej krajinje, wo tym swědčachu swjećata swjatych a Boža martra w korčmarskej jstwi. Namakamy tajke něšto też wšudźom w katolskich Serbach?

Hdyž běchmy swoje městna w awtobusu zaměnili — někotryžkuli pućowacy sebi zwoprědka mysleše, zo so druhdźe lěpje sedźi — nastajichmy so w 13 hodź. zasy na puć, zo bychmy skěrje a lěpje prěni dźeń jězby wobzamkli. Zo mějachmy hišće nimale połojcu puća před sobu, bě někotrym zatrach, hdyž na to myslo doprědka hladachu.

W 16 hodź. jědźechmy přez městačko Weiden. Je drje kóždomu derje znate; my pak mějachmy składnosć wohladać někotre hobrske twarjena; na jenym z nich widźachmy wysoko w swislach mjeno Josef Witt. Bliže wobhladali sebi tute wulkopředewzaco njejsmy, mějachmy tola jedyn

Na łuku přišedši měješe najprjedy knjez kantor a šulski wjednik Renař swjedźeńsku naréč. W njej spominaše na nastaćo noweje šule, na wučerjow, kotrež su w njej skutkowali a na padnjenych wojowarjow, kotrež su z njeje wušli. Potom wotmě so wjesołe žiwjenjo na łucy: Dźéći hrajachu wšelake hry, třělachu, běžachu po žerdźi — też łójachu poprjancowoho muža atd. Też buchu z tykancom a khofejom pohosćeni. Wječor dóstachu zasy kołbaski a całtu. Hdyž bě so wječor přibližił, zestupa so ćah z hercami a dźéći z latarńčkami a ćehnješe přez wjes k nowej šuli. Cyła wjes a wšitke domy běchu rjenje wobswětlene, samo pomnik padnjenych. Před šulu zestupachu so wšitcy. Tu zaklinčachu najprjedy někotre spěwy. Potom měješe knjez farař naréč k dźéćom a staršim. Napominaše dźéći k dźakownosći napřećo swojim dobroćerjam a dźakowaše so wšitkim, kiž su swjedźeń wuhotować zmóžnili: Šulskomu předstojićerstwu, wučerjam a staršim. Też napominaše dźéći, dźakownosć wopokazać z pilnosću a posłušnosću. Na staršich so wobroći, kak dyrbja prawe zrozemjenjo měć za šulu a jeje nadawki a kak ma prawy zhromadny duch knježić mjez staršimi a šulu. Dźiwajo na 25 létny jubilej spominaše na žohnowanja křesćanskeje katolskeje šule: kiž ma človjeka skrućić k dobromu swěrnomu křesćanej a lubowarjej wěry a joho też wóćahnyć k prawomu stańanej. Potom zaklinča khwalbny kěrluš „Tebje my Boha khwalimy“ a ze spěwom skónči so swjatočnosć. Zawěsće wostanje swjedźeń we wopomnjeću wšěch dźéći a wobdźělnikow. Staršich a druhich wopytowarjow běše so na swjedźeńskej łucy wjele zešło. Njech šula dale skutkuje k spomoženju našich dźéći a cyłeje wosady a njech so z njeje wuliwa prawje wjele žohnowanja.

Z Jawory. Lětuša suchota je wjele škody načiniła, samo tam, hdźež je póda hewak wubjerna, kaž w Klóštrskej wokolinje. Też tu su ratarjo suche léćo začuwali a wosebje runklica stoješe bjeztróštnje. Tohodla so dźiwać njetrjebamy, zo chcychu wšelacy ju podworać. Też bur Č. měješe wotpohlad. Tola da so powučić. Skónčnje přińdźe horco žadany dešćik. Po nim přida runklicy něšto přikupnoho hnoja. Zjednoćeny z włóžnej pódu je woprawdźe dźiwy wuskutkował. Mizerna rěpa so zhraba a zemja wupłodźi hač dotal zrědka widźane eksemplary runklicy — 18—20 puntow ćežke. Tajkoho hobra přinjese mi jena służomna do domu k wobdźiwanju. Je tam na polu cyła kopica. Podobnje je čerwjeny a běły kał přibył. Su tam hłójčki 8, 9 hač 11 puntow ćežke. Tajke rekordne žně při suchim léće wobsedźeł njepomni. Podobne dźěn je loni měł, ale při normalnym wjedrje. Tak je suche léćo hišće bohaće žohnowało!

Z Cwikawy. Zańdźenu njedźelu bu w Cwikawje zakładny kamjeń za nowu cyrkej położeny. Cyrkej budźe poswjećena swj. swójbje.

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. Sobustawy jenoho z katolskej cyrkwju zaso zjednoćenoho grekskoho klóštra wopytachu Swjatoho Wótca. Wón k nim poréča a praji, zo je hižo w młodych létach rady za zasozjednoćenjo grekskeje cyrkwje z katolskej dźěłał. A tele zjednoćenjo je też dźensa hišće joho nutrne přećo.

Awstriskomu prezidentej Miklasej pósła bamž telegram, w kotrymž joho pokhwali, dokelž je přihoty za założenjo katolskeje univerzity w Salzburgu tak raznje spěchował. Swjaty Wótc žohnuje wšěch, kotřiž sobu pomhaja wysoku šulu katolskeje wědomosće twarić.

300 wukrajnych Italčanow wopytachu bamža. Zwjetša bydla woni w Jendźelskej. Pius XI. dopomni jich na to, zo maja jako wukrajni dwě wosebitej winowatosći. 1. dyrbja sebi lubosć k swojej domiznje w duši wobkhować a 2. dyrbja wostać swěrne dźéći maćerje cyrkwje. Wosebje w Jendźelskej, hdźež mjez skoro jenož druhowěriwymi bydla, maja přeco přikładomne žiwjenjo wjesć, zo bychu też druhim česćownosć před katolskej cyrkwju zaščěpili. Tejle mysličcy płaćitej też nam Serbam. Też my dyrbimy mjez druhowěriwymi kruće stać ke katolskej cyrkwi, ale dyrbimy sebi też wobkhować našu réč a naše nałožki, dyrbimy swěrni wostać wěrje a ludstwu.

Sławny amerikanski protestant je knihu wudał, kotraž jasnje dopokazuje, kak rjekowscy je so runje bamž Benedikt XV. prócował, zo by so swětowe mordowanjo ludow skónčiło. Wón pak też jasnje dopokazuje, kak wjele lěpje je bamž wo politicy rozwučeny był, hač wjednicy statow, kotřiž jenož wo bamžowskich namjetach réčachu ale je njewobkedźbowachu. Cyle jasne a konkretne puće je Benedikt XV. ke skónčenju wójny pokazał. Wučeny dale dopokazuje, kotre nuzy njeběchu na ludy přišłe, hdy by so wójna tak skónčiła, kaž to zemréty bamž chcyše. Wosebje njebě w Ruskej mohł komunismus k mocy přińć a cyły lud

---

cyl — Rězno (Regensburg). Bóle škodowachmy tohodla, zo nam njebě móžno stigmatizowanu Therezu Neumannec w Konnersreuće wopytać. Cyle blizko nimo tutoho nětk swětoznatoho městačka naš puć wjedźeše. Naš wjednik bě so wo wopyt pola Therezki prócował, tola nam njebě móžno, tutón jako skupina dóstać. Tola kóždy derjezmyseny pućowaŕ podwoli so we wšém swojomu wjednikej, tak też my. Na swojej jězbje wobdźiwachmy dale w kóždej wjescy, a byrnjež mjeńša była, cyrkwičku. Kaž so nam praji, njeje kóžda farska cyrkej. Duchowny ma zdobom wjacy pódlanskich cyrkwjow sobu wobstarać. W městach a też na wsach widźachmy něšto, štož pola nas njenamakamy. Na twarjenja, a to hnydom na wobmjetk, běchu namolowane wolijowe wobrazy swjatych, kaž swj. Notburgi, swj. Józefa, dale też wobrazy Jězusowoho naroda, stacijóny Jězusowoho ćerpjenja atd. Tute wobrazy widźachmy na cyłej našej jězbje přez Bajersku, na tam- a dompuću. Też cyle nowe nastate tajke wobrazy wuhladachmy, bě to dobre znamjo, zo też nowy čas ze wšelakej swojej njewěru njeje hišće skazył dobry katolski bajerski lud. W 19 hodź. dócpěchmy cyl našeje prěnjodnjowskeje jězby: Regensburg. Cyle bjez njezboža, čili a strowi běchmy za tutón dźeń daloko přez 400 kilometrow přejěli. Tuž bjez dźiwa, zo kóždy wjesele z awtobusa wuskoči. Pěši podachmy so z našimi wačokami do hospody, hdźež běše dawno hižo za nas wobjed a nócłěh skazany. Na cyłej našej jězbje buchmy zastarani zwjetša wšudźom w Kolpingowych domach (Gesellenhaus) tunjo a jara derje. W kóždym měsće móžachmy wobdźiwać wubjernje dobru organisaciju tutoho wulkoho katolskoho towarstwa. Dachmy sebi wobjed derje słodźeć, běše dźěn skoro hižo čas do łoža!

Po wobjedźe podachmy so na krótke wobhladanjo sławnoho staroho města, wot Romjanow natwarjenoho. Kolpingowi bratřa nas wšudźom derje a wustojnje wodźachu. Hnydom wot našeje hospody wjedźe kamjeńtny móst z 12. létstotka do města; je 347 m dołhi a jenož 8 m šěroki. Twarjeny je z njesměrnje wulkich a ćežkich kamjeni; naš wjednik po měsće nam praji, zo drje je tutón „za wěčnosć“ twarjeny. 700 lět hižo bija zmohi wo tute kamjeniska, ale wone so njehibaja ze swojoho městna. Wo tutym mosće so baje, zo je so twarc z čertom zjednoćił, zo by z mostom prjedy hotowy był hač joho kollega, kiž we samsnym času wulku cyrkej twarješe. Čert pak sebi žadaše, zo bychu tři duše, kotrež hotowy móst najprjedy překroča, joho byłe. Do toho twarc zwoli. Po natwarjenym mosće pósła po rjadu psa, kóčku a kozu, a tak čerta zjeba. Wobhladachmy sebi hišće wjele wuzkich a křiwych wulicow. Cyłe dźěle města su hišće tak zastarscy zdźeržane, kaž hdyž w nich Tilly, sławny wójnski wjednik, wojowaše. Roztřělane a zdźěla rozpadane murje su němi swědcy dawno zašłych časow. Regensburg ze swojimi 77000 wobydlerjemi čini začišć staroho města. Wobhladachmy sebi hišće sławnu wulku kathedralu wot wonka, nazajtra rano dźěchmy tam k Božim służbam. Po starym kamjeńtnym mosće wróćichmy

do tajkoho njezboža dowjesć, w kajkimž nětkle Ruska stona. Tola tež dźensa zaso rěča statnicy wo wotbrónjenju, ale tola přeco wjacy mordařskich nastrojow za nowu wójnu přihotuja. Je jako by jich zły duch cyle w pazorach měł.

„Osservatore Romano“ pisa wo rowje swj. Marije. Cyrkej, w kotrejž je tutón row, słuša katolikam. Tola prawosławni su so cyle rowa swj. Marije zmocowali a katolikam ani njedowoleja, někajke pobožnosće při rowje wotměć. Tež Armeniscy a Syriscy maja někotre snadne prawa. Druhdy pak chcedźa sebi tež wjetše wužadać a so samo z prawosławnymi bija. Před krótkim běchu při tajkej bitwje 10 zranjenych, a 30 wosobow policija zaja. Tute sekty runje jara rjenje za křesćanstwo mjez mohamedanami njeskutkuja.

Němska. Prěni zjězd za misijón mjez namórnikami wotmě so w Hamburgu. Biskop dr. Berning Osnabrückski běše čestny předsyda. Na zjězdźe wobdźělichu so duchowni z cyłoho swěta. Wosebje so wězo wo tym wuradźowaše, što mohło so wšo stać, zo bychu namórnikow, kotřiž su junu tu a bórzy zaso druhdźe, w dobrym zwisku z cyrkwju zdźerželi.

Kaž je znate, prócuja so mnozy, zo by so wótc katolskich towařšow Kolping zbóžny prajił. Zo bychu tónle proces spěchowali, putnikowachu w poslednim času mnozy towařšojo k rowej wótca Kolpinga, kotryž w cyrkwi Minoritow w Kölnje wotpočuje. W poslednich 4 měsacach poby tam 25000.

Južnosłowakski biskop Tomazic wopyta před krótkim Słowincow, kotřiž w Rhynskej we wuhlowych podkopkach dźěłaja, zo by so mjez nimi wo zdźerženjo wěry prócował. Na kóncu wobdźěli so też při putnikowanju słowinskich dźěłaćeri do Kevelaera.

Mjez tym zo w organizaciji evangelskeje cyrkwje njeje hišće wšitko w rjedźe, je jako by so nabožne žiwjenjo tam a sem polěpřało. Toho so wězo też my katolikojo wjeselimy. W Berlinje wukřćichu na př. 50 procentow dźěći wjacy hač w prjedawšich lětach. Mjez křćenymi bě wjele staršich dźěći, kotrež starši léta dołho njeběchu křćić dali. Tež ličba cyrkwinskich wěrowanjow so powjetši. Mnohe běchu pózdnje wěrowani, t. r.: wěrowanja ludźi, kotřiž běchu hižo dlěžši čas bjez cyrkwinskoho wěrowanja hromadźe žiwi. Ličba konfirmowanych dźěći so tohorunja powjetši. Na druhej stronje pak so ličba wobdźělenjow dźěći při Božich służbach pomjeńši, štož je po prawym dźiwno.

Nowy bamžowski legat monsignore Panico, je póndźelu do Saarbrückena přijěł. W saarskich nowinach a też we wukraju so přeco hišće tu a tam pisa, zo je Vatikan za to, zo by Saarska samostatna wostała. To pak njeje wěrno. Vatikan so do teje należnosće njetyka, ale přewostaja rozsud ludej.

Gymnazij swj. Bena w Drježdźanach woswjeći zańdźeny tydźeń swoje 225 létne wobstaćo ze šulskim swjedźenjom.

Prezident němskeje filmoweje komory napomina družstwa, zo njebychu z njepřistojnymi wobrazami k wopytej swojich kinow wabiłe. Štóž so njeby po wukazu měł, so z filmoweje komory wuzamknje a tak prawo na dalewjedźenjo kina zhubi.

Wot léta 1878 hač do 1924 bu w Němskej 264072 ćełow spalenych. Wot 1925 hač do 1930 pak 275250 ćełow, potajkim za 5 lět wjacy hač prjedy za skoro 50 lět. Berlin sam ma 3 krematorije, Bajeńska 6. W Mnichowje buchu 18 % ćełow spalenych. Wšelake krematorije trjebaja wulke přinoški, dokelž sebi za spalenjo telko žadać njemóža, kaž woprawdźe płaći. W Hofje na př. płaći spalenjo 87 hr. wjacy, hač sebi za nje žadaja, we Weclaru samo 174 hr. Někotre krematorije pak hišće něšto wuwikuja, najbóle pak mjenje hač 10 hr. při jenym palenju. Najwjacy pak wuzbytkuje město Lübeck, mjenujcy nimale 30 hr. při jenym palenju. Najwjacy ludźi dadźa so w evangelskich krajinach spalić, mjenje w katolskich.

Wěste studentske towařstwo běše so zapowědźiwo, staroho knjeza, kotryž je žid, z towařstwa wustorčić, kaž sebi to wjednik studentkich zwjazkow přeješe. Tohodla so tele towařstwo zakaza. Nětko je minister postajił, zo smě tute towařstwo wuwzaćo činić. Stary knjez smě nětko dale w towařstwje wostać, byrnjež njeby ariski był.

Wjednistwo němskeje evangelskeje cyrkwje je postajiło, zo matej so też krajnej cyrkwi w Bajeńskej a Württembergskej, kotrejž stej so tomu hač dotal spjećowałoj, do němskeje evangelskeje cyrkwje zarjadować. Ale wjednicy tuteju cyrkwjow su přećiwo tomu protestowali a so dale stajeja. Woni, wosebje krajnej biskopaj, bychu přizamknjenju přihłosowali, tola jenož, jeli wjednistwo powšitkowneje evangelskeje cyrkwje z biskopom Müllerom wróćo stupi.

Českosłowakska. Rozpadowacy klóštr Franciskanow w Egeru bu zasy wobnowjeny a mniša su hižo do njoho začahnyli. 4000 kósnych metrow třěchi dyrbješe so znowa

---

so zasy do swojeje hospody. We wječornych hodźinach je tu nimo měry sylny wobkhad, tohodla też awta a wšě druhe jězdźadła njesmědźa so mjez sobu přejězdźować, wšo jědže dołhu kołbasu za sobu. Hłowna wina na tym je njewšědna wuzkosć (8 metrow) mosta. Za wobkhad w 12. lětstotku běše zawěsće wulki dosć. Wobkhod we wulkoměstach je so w běhu 700 lět wo wjele přeměnił.

Přenocowanjo mějachmy mužscy zhromadnje w młodowni, žónske pak w domje Katržinkow; wobaj domaj zastaruja katolske sotry. Cyłe twarjenja hromadźe su prjedy klóštr byłe. Je tu też piwarnja zaměstnjena, kotraž zdźěła tutón wustaw wudźeržuje. Też my mužscy dachmy sebi w dobrej bjesadźe z tamnymi Kolpingowymi bratrami Regensburgske piwo derje słodźeć. Tu sčinichmy prěni raz znajomstwo ze znatymi bajeńskimi piwowymi karanami, cyły liter wobsahowacymi. Mějachmy tajke sudobjo husto zběhać, prjedy hač dno tutoho hornčeńskoho karana wohladachmy. Piwa drje so tu wjele pije. Piwarska městnosć leži krasnje na brjozy Dunawy. Nimale pozdźe podachmy so na prěnim dnju našeje jězby k měrej, wopominajo, kak daloko smy hižo wot lubeje domizny zdaleni.

Rano dźěchmy najprjedy kemši do kathedrale. Tu znutřka wjele ławkow njeje, kaž to we wulkich cyrkwjach zwjetša bywa. Snědać dóstachmy zasy w našej hospodźe; wšo bě doprědka zapłaćene. Po snědani bjerjechmy hnydom božemje wot miłosćiwych sotrow, hdźež bě so nam jara derje spało; běchmy tola mučni wot dalokeje jězby prěnjoho dnja, a — snadź nam też dobre piwo k dobromu sparej dopomha!

Naše Serbowki we swojej krasnej narodnej drasće dobychu sebi wšudźom z razom česćownosć a přikhilnosć. Přecy zasy a zasy dyrbjachmy ludźom wujasnjeć, zwotkel přikhadźamy a hdźe smy doma. Wězo to přecy też z wěstej hordosću a radosću činjachmy. Zawěsće, w tajkej narodnej drasće je radosć pućować! Hdyž běchu sebi naše pućowarki wočerstwjace khłóšćeńki nakupiłe, čujachmy so scyła jako w Budyšinje; běše runje sobota a też tu bě hermank. Wišnje, tomaty, krušwy a jabłuka, haj samo někajku prawu rěpu wzachu sebi na dalše pućowanjo sobu. Wotjědźechmy zasy po wuzkim kamjeńtnym mosće, pytajo sebi wupuć z města po małych wuzkich haskach.

Puć z Regensburga do Mnichowa wjedźeše přez najpłódniše pola a łuki. Bože žita a pšeńcy stojachu jako murje, rutazelene a kłosate, kaž je létsa drje nihdźe widźeli njejsmy. Runje tak też nalětnje sywy. Nazymske ječmjenje zasykowachu; toho so tam wjele syje. Na 10 km niže Regensburga stoji na 98 m wysokej nahłej skale na brjozy Dunawy wulkotny twar: Walhalla, natwarjeny wot bajeńskoho krala Ludwiga I. Dokelž nam časa njezby sebi jón bliže wobhladać, so z dopomnjećom na njón spokojichmy. Přez Landshut spěchachmy dale, přecy hłubje do Bajeńskeje; słónčko měnješe z nami derje, w našim awtobusu bě ćopłota jako „wo žnje“. Bjez dźiwa, zo też našomu 58 PS sylnomu motorej poča přećopło być.

(Přichodnje dale.)

Přechodne modlenja Božich mšow

19. njedźela po swjatkach. Zelena.

Židźa wotpokazachu Khrystusowe přeprošenjo na kwasnu hosćinu, tohodla so też japoštoljo, swjatki z Duchom Swjatym napjelnjeni, k pohanam wobroćichu. A jich naslědnicy dobychu też našich wótcow za Khrystusa. Zjednoćenjo duši z Khrystusom na w ě č n y m kwasu připowěda, spočina a přihotuje naš Zbóžnik sam w swjatym woprawjenju. Tohodla je wone tak wažne za nas. Z Božej mšu bjez swjatoho woprawjenja so tuž nihdy njespokojejmy!

1) **Introitus. Přistup.** Ja sym zbožo ludu, rěči Knjez. Z kajkohožkuli horja budźeja ke mni wołać, wusłyšu jich a budu jich Bóh na wěčne. (Ps. 77, 1.) Słyš, mój ludo, moju wučbu, pokhilće wuši słowam mojoho horta. Khwała Wótcej . . . — **Gloria.**

2) **Oratio. Modlitwa dnja.** Wšohomócny a smilny Božo, zdaluj wot nas miłosćiwje wšě přećiwnosće, zo bychmy bjez zadźewkow na duši a ćěle swobodneje wutroby Ći służili. Přez našoho Knjeza Jězusa . . .

Přede wšěmi strachami ćěła a duše škituj nas, prosymy, Knježe, a na próstwy zbóžneje a hordozneje stajneje knježny Marije, Božeje rodźićelki, swjatoho Józefa, swjateju japoštołow Pětra a Pawoła a wšěch swjatych wudźěluj nam dobroćiwje pomoc a pokoj, zo by Twoja Cyrkej wšě zadźěwki a błudy přewinywši w njekaženej swobodźe Ći służiła.

Božo, naš wućeko a naša móc, wusłyš nutrne modlitwy swojeje Cyrkwje a daj nam, dawaćelo pobožnosće, zo bychmy woprawdźe dóstali, wo čož Će dowěrnje prosymy. Přez našoho Knjeza Jězusa . . .

3) **Lectio** Epistolae beati Pauli Apostoli ad Ephesios. **Čitanjo** z lista swjatoho Pawoła jap. Efeskim 4, 23—28.

W swjatej křćeńcy smy so narodźili k n o w o m u žiwjenju, swjatomu, sprawnomu bjez falša. Naš sprawny hněw njetraj dołho, zo bychmy do hrěchow so njedali zawjesć.

Bratřa! Wobnowće so w dúchu swojoho zmyslenja a woblečće so nowoho człowjeka, kotryž je po Bohu stworjeny w sprawnosći a prawej swjatosći. Tohodla łžu wotpołožiwši rěčće wěrnosć kóždy ze swojim bližšim, dokelž smy mjez sobu stawy (jenoho Ćěła — Cyrkwje). Jeli so hněwaće (sprawneje winy dla), njehrěšće; słónco njekhowaj so nad wašim hněwom. Njedawajće města čertu. Štóž je kradnył, njech wjacy njekradnje, skerje pak njech dźěła ze swojimaj rukomaj, štož je dobre, zo by měł z čoho wudźěleć tomu, kiž je w nuzy.

4) **Graduale. Stupnjowy spěw.** (Ps. 140, 2.) Njech stupa moja modlitwa kaž kadźidło před Twoje wobličo, Knježe. Zběhanjo mojeju rukow njech je Ći kaž wječorny wopor. **Alleluja,** all. (Ps. 104, 1.) Khwalće Knjeza a wołajće so k joho mjenu, a wopowědujće mjez pohanami joho skutki. Alleluja.

5) **Evangelium. Dobre poselstwo.** Sequentia sancti Evangelii sec. Matthaeum. Słowa swj. sćenja po Mateju 22, 1—14.

Židow (a nas) Jězus wuči, zo ma człowjek na zemi do joho (kralowskeje) Cyrkwje zastupić, jelizo chce do Božoha raja na wěčnu hosćinu dóńć. Židźa pak přeprošenja njebjeskoho krala zańč njemějachu, haj morichu wjele Božich pósłow — profětow — a naposled Khrystusa samoho. Za to romske wójska Jeruzalem spalichu, a Židźa so rozbrojichu. Japoštoljo pak do wšěch stron swěta pohanow na kwas (do Cyrkwje) prosyć wuńdźechu. Kralolo rańšoho kraja prošenym też kwasne drasty posyłachu, zo bychu w nich na hosćinu přišli. Kwasna drasta je znamjo swjatosćaceje hnady. Bjez njeje njesmě nichtó na njebjeski kwas.

We wonym času rěčeše Jězus wyššim měšnikam a farizejam w přirunanjach takle: Njebjeske kralestwo je podobne kralej, kotryž swojomu synej kwas wuhotowa. A pósła swojich służownikow, zo bychu přeprošenych na kwas zwołali, ale ći nochcychu přińć. Zaso pósła druhich służownikow a rjekny: Prajće přeprošenym: Hlejće, swój wobjed sym přihotował, moje woły a mój kormjeny skót su zarězane a wšitko je hotowe; pójće na kwas. Woni pak njerodźachu a woteńdźechu, jedyn na swoju nuknicu, druhi pak po swojim wikowanju; zbytni pak wupřimawši joho służownikow wohanichu a morichu jich. Kral pak to słyšawši rozhněwa so, a pósławši swoje wójska skóncowa tutych mordarjow a zapali jich město. Potom praji swojim służownikam: Kwas drje je přihotowany, ale přeprošeni njeběchu (joho) hódni. Dźiće tohodla na rozpuće, a kotrychžkuli namakaće, zwołajće na kwas. A joho służownicy wušowši na puće, zhromadźichu wšitkich, kotrychž namakachu, złych a dobrych, a kwas napjelni so z hosćemi. Kral pak zastupiwši, zo by hosći wohladał, wuhlada tam człowjeka, kiž njebě kwasnu drastu woblečeny. A rjekny jomu: Přećelo, kak sy přišoł sem bjez k w a s n e j e d r a s t y? Wón pak woněmi. Tuž rjekny kral służownikam: Zwjazajće jomu rucy a nozy, a ćisnće joho do wonkowneje ćmy, hdźež budźe płač a křipjenjo zubow. Přetož wjele je powołanych, mało pak wuzwolenych. — **Credo.**

6) **Offertorium. Přinos.** (Ps. 137, 7.) Hačkuliž bych khodźił wosrjedź horja, Ty mje kryješ před hněwom mojich njepřećelow, Knježe. Wupřestrěš swoju ruku, a wumože mje Twoja prawica.

7) **Secreta. Ćicha modlitwa.** Daj, Knježe, prosymy, zo byštaj daraj, kotrejž wočomaj Twojeje majestosće woprujemy, nam byłoj spomožnej. Přez našoho Knjeza . . .

Wusłyš nas, Božo, naš wumožniko, a z mocu toho Sakramenta nas wobstražuj přede wšěmi njepřećelemi ćěła a duše, wobradźej hnadu nětko a zbóžnosć w přichodźe.

Daj, smilny Božo, zo by nas tón spomožny wopor z našich winow wučisćił a přede wšěmi přećiwnosćemi škitał. Přez našoho . . .

8) **Praefatio. Předhrono.** Vere dignum et justum est. Woprawdźe hódne a sprawne, zdobne a spomóžne je, zo so Tebi stajnje a wšudźe dźakujemy, Knježe swjaty, Wótče wšohomócny, wěčny Božo, kiž sy z jednorodźenym Synom a Duchom Swjatym jedyn Bóh, jedyn Knjez, nic w jednosći wosoby, ale w Trojicy jednoho byća. Přetož štož po Twojim zjewjenju wo Twojej krasnosći wěrimy, to myslimy wo Twojim Synu, to wo Swjatym Duchu bjez rozdźěla w rozeznawanju. Tak kłonimy so wuznawajcy wěrne a wěčne Bójstwo, kłonimy so wosebitosći we wosobach a jednosći w byću a jenakosći w majestosći, kotruž khwala jandźeljo a arcyjandźeljo, kherubim a serafim, kotřiž njepřestanu wšědnje wyskać z jednym hłosom prajicy: Swjaty . . .

9) **Communio. K woprawjenju.** (Ps. 118, 4—5.) Knježe, Ty sy přikazał, zo bychmy Twoje kaznje swěru dźerželi. O zo bychu moje puće skrućene byłe w dźerženju Twojich sprawnych zakonjow!

10) **Postcommunio. Po woprawj.** Twoja hnada, Knježe, njech nas mile wuhoji wot našich złych nakhilnosći a sćini, zo bychmy so stajnje Twojich kazni dźerželi. Přez našoho . . .

2. a 3. modlitwa kaž tydźenja.

kryć. Zarjadowachu tam też dom za exercicije ze jstwami za 30 wobdźělnikow. Stara klóštrska knihańja měješe zrudny napohlad; też wona bu dospołnje wobnowjena. Při tym namakachu tam wšelake stare drohotne spisy z 13., 14. a 15. lětstotka.

Němska theologiska fakulta při universiće w Prazy dyrbješe so rozwjazać. Přećiwo tomu wězo katolscy Němcy protestowachu. Dokelž pak su nětko zasy štyrjoch nowych profesorow pola tuteje fakulty pomjenowali, so zda, zo ma wona tola dale wobstać.

Kaž „Prager Presse“ pisa, je w prěnim štwórćlěće 1934 w Prazy 1707 wosobow swoje wěrywuznaćo přeměniło. Do katolskeje cyrkwje bu 848 přiwzatych. Ličba tych, kotřiž k žanej cyrkwi njepřisłušeja, so wo 381 pomjeńši, ličba židow wo 26.

Italska. W Romje wočakuja nowoho japanskoho wotpósłanca. Sigimura drje je pohan, ale we swojim přiwuznistwje ma hižo wjacy křesćanow. Też joho mandźelska je w křesćanskim wustawje wukubłana. Sigimura je wjacy lět w Francózskej a Šwicy přebywał a ma wulku česćownosć před bamžowstwom, dokelž sam derje wě, kak je so bamž Benedikt XV. w swětowej wójnje wo měr prócował.

W Bjenatkach zeńdźechu so zastupjerjo prawosławneje a katolskeje cyrkwje k wuradźowanju wo zjednoćenju wobeju cyrkwjow, kotrejž stej nětko hižo wjacy lětstotkow dźělenej. Swjaty Wótc je zbožopřejacy telegram pósłał a pokaza też hewak, kajki zajim ma na zasyzjednoćenju grekskich katolikow z Romom.

Awstriska. 30. septembra kardinal Innitzer w přitomnosći presidenty Miklasa cyrkej k wopomnjeću zemrětoho kanclera Seipela woswjećić. Z dowolnosću Swjatoho Wótca dyrbitej so w krypće tuteje cyrkwje ćěle kanclerow Seipela a Dollfußa pokhować. Wuryć matej so wonej dźeń do woswjećenja cyrkwje. Mysla samo na to, zo bychu jej też w cyrkwi swj. Šćěpana na mary stajili, zo bychu ludźo zemrěteju hišće raz widźeli. K rowej kanclera Dollfußa přikhadźa wšědnje wjele ludu.

Ruska bu nětko do zwjazka ludow přijata. Hdyž tule powěsć też w rubricy z cyrkwje a swěta přinjesemy, tak tohodla, zo bychmy pokazali, što sebi wjednicy wšelakich statow z toho sčinja, zo Ruska w swojim kraju barbariske methody nałožuje a křesćanow čwiluje. Hdyž maja jenož někajki politiski dobytk, kotryž pak dyrbi so wězo też junu zasy cyle do škody wobroćić, dokelž dźěn něšto, štož je přećiwo Bohu, swoje khostanjo přinjese. Někotre staty, kaž Šwica a Belgiska, pak su přećiwo zastupjej Ruskeje do zwjazka ludow hłosowałe.

Francózska. We wokolnosći Pariza činja komunistojo zasy sylnu propagandu. K tomu wužiwaja wosebje dźěći, kotrež před ludźimi wšelake hry předwjeduja. We nich so wšo nabožne na njesłyšane wašnjo předstaja. Tak bija so w jenej hrě z duchownym, kotryž při tym žałosnje sakruje. Potom wozmu jomu swjaty křiž a jón rozteptuja.

Běro lěkarjow w Lourdesu je zasy někotre wustrowjenja přepytowało. Lěkarjo při tym wustrowjenjo slepoho hólca, kotryž widźenjo dósta, jako cyle normalne spóznachu. Tute potajkim žadyn dźiw njeje. Druhe wustrowjenjo chcedźa najprjedy hišće dale přepytować. Tola třeće wustrowjenjo maja za spodźiwne. Jena sotra franciskankow bu cyle wustrowjena, hdyž běchu lěkarjo hižo wšu nadźiju spušćili, zo so ze suchoćinu (tuberkulozu) zasy polěpši. Khorosć běše hižo jara postupiła a wočakowachu bórzy jeje smjerć. Doskónčnje hakle so za lěto praji, hač so tu woprawdźe wo dźiw jedna. Tola widźimy, zo je cyrkej jara skedźbliwa, prjedy hač jasnje praji, što je dźiw abo nic. Tuž móžemy też tu k njej dowěru měć. Hišće druhi pad so w Lourdesu přepytuje. 21lětna słužowna Marja Rardtec přińdźe do hnadownoho městna, dokelž hižo wot lěta 1927 na khorosć jěrchenjow a pucherja ćerpješe, kotraž so docyła njehodźi wuhojić. Tola cyle nahle popušći w Lourdesu jeje khorosć.

Hollandska. W zhromadźiznje dźěłaćerjow praji wotpósłanc prěnjeje komory, zo katolscy dźěłaćerjo njejsu z knježeństwom spokojom, dokelž je wone mało křesćanske a socialne. Na zhromadźiznje wobzamkny so też, zo chcedźa dźěłaćerjo a akademikojo prawje kruće hromadźe dźěłać.

Zjednoćeństwo wjeledźěćnych je wobzamkło, fond założić, z kotrohož maja so khude swójby a wosebje wudowy z dźěćimi podpjerać.

Rjanu demonstraciju za katolske radijo zarjadowachu hollandscy katolikojo. 22 łódźow jězdźeše do wšěch přistawow a činješe tam propagandu. Wulka katolska nowina pósła samo wosebitu łódź a hromadźeše za katolske radijo pjenjezy.

W Hollandskej maja wjele małych katolskich nowinow. Přez to pak so njehodźi woprawdźe derje redigowane kat. nowinarstwo zawjesć. Małe nowiny potajkim jenož katolskej wěcy škodźa, dokelž jich čitarjo potom wulku woprawdźe dobru nowinu nječitaja. Tohodla měłe so małe časopisy tak daloko hač móžno wotstronić a jich čitarjo měli za to wulku katolsku nowinu čitać. Tuta by potom woprawdźitu móc předstajała.

Jendźelska. Tu dotwarichu wulki tunel pod rěku. Katolikojo pak cyle w blizkosći biskopsku cyrkej twarja. Při swjatočnosći wotewrjenja tunela wotměchu katolikojo też swjatočnosć při nowotwarje, při kotrejž bě też jendźelski kral přitomny. To ma w Jendźelskej wězo jara wjele woznamjenjeć. Arcbiskop dr. Downey rěčeše k něhdźe 20000 wobdźělnikam a praji, zo katolikojo swěrnje k Bohu stoja, ale też ke kralej. Je dźěn to kaznja Boža.

Na kraju bydli tu mało katolikow. Zo bychu też tući so k cyrkwi dźerželi, přihotowachu awta, zo bychu jich wopytować móhli. Tak móžeja też tući katolikojo tam a sem Božu mšu słyšeć, prědowanju připosłuchać, sebi we wšelakich należnosćach radźić dać a k swj. sakramentam hić. Tajke wopyty maja dobry wuspěch. Tak přikhwata w małym městačku prěni króć 87 katolikow, pjaty króć bě jich hižo 234. Mnozy z nich njejsu hižo wjacy lět dołho kemši přišli abo duchownoho widźeli.

Kaž w Americy tak wustupuja też w Jendźelskej katolikojo napřećo njepřistojnym filmam. W běhu dweju njedźel připósła 40000 katolikow do centrale swój protest přećiwo njekhmanym filmam.

Zjednoćeństwo „Heilsarmee“ je sebi nowoho generala wuzwoliło. Je to dźowka dotalnoho generala, kotryž je wumrěł. Zdaše so najprjedy, zo so nowowólba tak spěšnje njewotměje. Mnozy sobustawy běchu sebi mjenujcy přeli, zo by tola dowolene było, do kina khodźić a zo bychu žónske směle w židźanych nohajcach so pokazować. Tak pak nětko z tajkich swobodnosćow ničo njebu.

W Iriskej so telko młodźencow k studijam na měšnistwo zamołwja, zo wustawy njemóžeja wšěch přijimać. Iriska je hač dotal najwjacy měšnikow do wšěch krajow słała, hdźež so jendźelscy rěči.

Zjednoćene Staty. Na jenym statnym swjedźenju rěčeše też kardinal O'Connel. Wón praji, zo je katolska cyrkej hakle prawu demokratiju sobu wupłodźiła. Khrystus drje je jeje hłowa a čłowjekojo joho njejsu postajili. A tola je cyrkej jara demokratiska, dokelž tola wuči, zo ma kóždy knježićeŕ lěpše ludu spěchować. Wšitcy smy dźěći Bože, to je najlěpša demokratija.

Katolikojo, protestantojo a wjednicy židow w New-Yorku su wobzamknyli, zo chcedźa zhromadnje přećiwo njepóćciwosći a mazanosći filmow w kinach a dźiwadłach wojować.

W měsće Cincinnati je tamniši faraŕ pater Walsh wumrěł. W swojej wosadźe měješe 1300 dušow, ale wšitko čornuchow. Woni běchu před 16 lětami, hdyž faru dósta, hišće wšitcy pohanjo. Horliwje je wón dźěłał a je wšěch ke katolskej cyrkwi dowjedł a k tomu hišće 200 wosobow druhich wosadow.

Na zhromadźiznje zastupjerjow katolskich wyššich šulow praji biskop, zo su bjezbóžnicy w poslednim lěće 1 milijón dollarow za propagandu wudali. 6000 płaćenych rěčnikow a 37000 towarstwow dźěła za to, zo bychu ludźi k njeswěrje přećiwo cyrkwi kaž tež statej pohnuli. Woprawdźe je na młodźinje tež hižo widźeć, kak so wona bóle a bóle k radikalnym organisacijam přizamkuje.

W Americy su za tym přišli, kak brónjeńska industrija hromadźe stoji a na lěpše swojoho ludu njedźiwa, jenož zo sama prawje wjele zasłuži, Tak su tam nětkole wjacy zastupjerjow tejele industrije zajeli, kotřiž swoje patenty do Jendźelskeje a do Francózskeje předawali a z firmami w tutymaj krajomaj hromadźe dźěłali. Tu je zaso widźeć, štó ma jenož zajm na tym, zo wójna nastanje a zo so ludźo mjez sobu kóncuja.

Kanada. Wotpadnjeny katolski duchowny běše w rěči katolsku cyrkej hanił. Joho zasudźichu. Tež druhowěriwy duchowny běše katolsku cyrkej ranił. Tež joho sudniscy zasudźichu. Evangelski biskop na to pola ministra prošeše, zo by so wusud njepłaćiwy sčinił, dokelž duchowny tola Boha hanił njeje. Jenož to pak je zakońscy zakazane. Tola minister wotmołwi na tutu prostwu z rěču w sejmje. Wotpokaza prostwu wo wobnadźenjo a praji, zo su po přikazni sudnicy, kotřiž su evangelskoho duchownoho zasudźili, jeno wěriwi evangelscy křesćenjo byli.

Směški.

A.: „Tam sedźi Truckec Mots zaso wšón wjesoły při piwje a před třomi dnjemi hakle je jomu žona ćekła.“ — B.: „Ma da ju hižo zasy?“ — A.: Ně, ně.“ — B.: „Nó haj, čehodla to njesměł wjesoły być?“

* * *

Haptykař: „Nó, hólčko, što dha chceš?“
Hólčec: „Pólver za šćóny.“
Haptykař: „Za kelko?“
Hólčec: „Ha, ličili je njejsmy; něšto stow drje jich budźe.“

Sćerpnosć.

(Španiska fabula.)

Běše něhdy khudy člowjek. Měješe žonu a dźowku a drapaše ródnje na swojim pólku, zo by jej zeživił.

Tu počachu skopčki pola zapušćeć, a njezbožowny Jan bě we stajnym straše, zo tale čwěla tež joho njepřelutuje. Wón pućowaše tohodla k hnadownomu swjećatku w Nimbral a wopřisahowaše Knjeza, před swjećom klečo, zo by tola joho žito dozraliło.

„Knježe Božo“, modleše so styknywši rucy, „zdźerž moje žně, a nuza zminje mój dom; zakhowaj mój zahon a khlěba njebudźe twój służownik tradać.“

Knjez pak Janowu prostwu njewusłyša a po hubjenych žnjach kłapaše běda do joho duri.

„Što wo to?“ rjekny swojej žonje, „Knjez je namaj strowotu a sylnej rucy zdźerżał; wón požohnuje naju dźěło.“

Bórzy pak čisny zła khorosć žonu na khorołožo.

Jan dźěše zasy Knjeza nad žiwjenjom a smjerću poprosyć, zo by žona wotkhorjeła.

„Knježe“, prošeše wón z nowa před swjećećom klečo, „zakhowaj jej žiwjenjo, njewozmi dźěsću mać, daj jej zasy strowotu, tule radosć, kotraž žiwjenjo khudych ludźi překrasnja.“

Tola też tón króć njewusłyša Knjez joho paćeř, a za tři dny zemrě Janej žona, zawostajiwši zrudnoho mandźelskoho a wbohu syrotu.

„Dyrbju to znjesć“, rěčeše Jan. „Knjez je mi žonu wzał; wšak je mi dźowku wostajił.“

Za krótki čas zjewi so maćeřna khorosć też na dźěsću. Jan zasy wućekaše ke knjezej.

„Knježe“, prošeše, čoło na stołp zhlenywši, „wumóž moje dźěćo, sym stary a wopušćeny. Što započnu — sam, samlutki — kaž štom bjez hałozow a bjez płodu!“

Z trochu nadźije we wutrobje wróći so Jan domoj. Přibliži so k łožu swojoho dźěsća, kotrež tu leżeše bjez žiwjenja, położi jomu ruku na čoło, kotrež běše zymne, słuchaše na wutrobu, ta hižo njebiješe.

Tuž wobleče ju nowu košulu, wudźěła sebi kašć ze swojoho samsnoho łoža a pokhowa dźěćo ze samsnej ruku k nohomaj maćerje.

„Swoje žně, swoju žonu a swoje dźěćo sym zhubił“, žałošćeše Jan do domu lutki sam so wróćiwši. „Knjez njecha, zo bych joho wo něšto prosył, tak chcu přestać, joho hišće wo něšto prosyć.“

Wšědnje khodźeše do kapałki kemši, kłonješe so poniżnje Knjezej, stykowaše sćerpnje rucy a khileše poddaty swoju hłowu, ale njemodleše so a njeprošeše wo ničo wjacy. Praješe jeničcy: „Knježe, tu je Jan!“

Skónčnje wumrě Jan a joho pobožna duša dóńdźe k njebjeskim wrotam; tam zakłapa a poklakny so prajo: „Knježe, tu je Jan!„ A pomału wotewrichu so wrota a Jan zastupi.

Hlej tu mzdu sćerpnosće!

Towarstwowy powěstnik.

Budyšin. Wulět „Jednoty“ na Čornobóh jutře njedźelu. „Młoda Jednota“ woteńdźe po serbskim nješporje wokoło 1/2 2 hodź. wot serbskeje cyrkwje. Towarstwo wotjědźe 1,26 hodź. z ćahom do Budestec, wottam poběhnjemy. Njedźelska khartka płaći 50 pj. Štóž chce z póstowym awtom jěć, njech je z dypkom w 1 hodź. na Žitnych wikach. Też dźěći móža so na wuléće wobdźělić a njech sebi za dompuć přinjesu latarńčki.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1934.

Kk.: 533.—540. z Miłoćic: Michał Šiman, Jurij Pětranc, Jurij Pjetaš, Jurij Šlosař, Jurij Pól, Jan Šworca, Mikławš Šworca, Pětr Nowotny; 541. z Budyšina: Hana Lubcyna; 542. z Drježdźan: Khata Młónkec.

Zjawny dźak
swj. Józefej
za wusłyšanu prostwu.

Towarstwo knježnow w Radworju
hraje **njedźelu 23. sept.**
wječor we 8 hodź. pola
Topolinskec wulke dźiwadło
Slub swěry swj. Cecilije
činohru w 4 jednanjach.
Wšěch přećeli našeje młodźiny a serbsk. dźiwadła přeprošuje **towarstwo.**

Slubjeńske kharty a listy
kaž tež wšě druhe čišćeńske wěcy dóstanjeće
w Donnerhakec čišćeńni
w Budyšinje
Před šuleńsk. wrotami 21

Wot 1.—6. oktobra
tunja jězba k Rhynej, Mohanej a Mozeli.
Wšo nadrobniše pola wyšš. wučerja Słodeńka w Pančicach abo pola „Verkehrs- u. Reisebüro Schirgiswalde“.

Póndźelu a wutoru (24. a 25. sept.) do Krkonošow
z přenocowanjom a snědanjom 10 hr.
Srjedu (26. sept.) do Rudnych hór (Lauenstein, Altenberg, Zinnwald, Malter)
4,50 hr.
Wotjědźe so do Krkonošow 1/26 hodźin, do Rudnych hór 1/27 hodźin z „Kirschauer Schwalbe“ wot Serbskoho Domu.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki ścelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik. — „K. P." čišći so w 1600 exemplarach.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnik: Jurij Šołta, Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokoreč̆ak čo. 3895.

39. čisło. | W Budyšinje (Bautzen), 29. septembra 1934. | 72. lětnik.

Michałowy bój z Luciferom.

Něhdy su štyrjo arcjandźeljo byli. Štwórty rěkaše Ariel a běše swětłonošeŕ před trónom Božim. Wón měješe najwyššu dostojnosć. Přetož swětło je skutk prěnjoho stworićelskoho dnja. Na nim rjekny Bóh: „Budź swětło." A bu swětło.

Swětłonošeŕ je prěni mjez wjeŕchami jandźelskich syłow, wot wšohomócnoho dobroćiwoho Boha za tute prěnje zastojnstwo w kraletwje Božim wuzwoleny.

Jandźeljo su stworjeni bjeze wšeje nakhilnosće k złomu; człowjek pak ma so z njej bědźić wot toho časa sem, zo je z paradiza wuhnaty. Dokelž pak su jandźeljo dokonjane stworjenja, maja tež woni połnu měru swobodneje wole a móža hrěšić, jeli so njechaja wot hrěcha wotdźeržeć dać z wozbožacym wobhladowanjom Boha Knjeza. Swětłonošeŕ wobsedźeše wšu wědomosć, kotruž móže docyła wosoba wobsedźeć, kiž w połnym swětle kroči, a tola joho myslička na hrěch njezatraši; joho njewottraši wot złoho napohlad njeskónčneje rjanosće a nadobnosće Božeje, ani krasnosć njeskónčneje majestosće; wón so njeda dobyć wot wšitko přemožaceje dobroćiwosće Božeje; joho njewobja někajka hroza před sprawnym hněwom Božim.

Z hordosću so pola njoho započa, kaž to zwjetša bywa při kóždym padźe, wotpadźe, při kóždej njeswěrje. Wón njechaše pokornje wjacy swoje kolena zhibować w mjenje wěčnoho Boha, kaž to tola činjachu njebjeske mocy a sylnosće, syły cherubimow a serafimow. Wón nochcyše wjacy posoł Boži być, nic wjacy wuwjednik Božeje wole; wón nochcyše wjacy jenož wotznamjo Božeje krasnosće być — ale tuta krasnosć sama; nic wjacy jenož swětłonošeŕ před trónom Najwyššoho, nic wjacy jenož jedyn z wjeŕchow njebjeskich wójskow, ale knjez njebjeskich syłow, Bóh sam.

Štóž je z wjednikom, wjeŕchom a ma nad druhimi rozkazować, namaka mjez swojimi podatymi abo přiwisowarjemi stajnje tež ludźi k čomužkuli zwólniwych. To je tak wot wěčnosće sem pola wšitkich wjedźenych. Tež najčisćiše bytosće su stworjenja Bože a nic wšohowědome kaž Bóh. Tež najčisćiše bytosće móža do błuda zawjedźene być, hdyž to něchtó čini, kiž wobsedźi autoritu, wliw, nahladnosć a móc. Njebjeski zběžkaŕ ličeše z tym, zo dobudźe swoju hru; štož wón swojim towaršam lubješe a přišukowaše, zo by jich sebi zwólniwych sčinił, to dyrbješe jich mócnje wabić. Zawjednikojo wědźa lesćiwje rěčeć, wosebje hdyž maja jazyk jandźela. Boha z tróna storčić, toho njeskónčnje dobroćiwoho a smilnoho, joho knježstwo na so storhnyć, joho krasnosć a majestosć, sam z najwyššim knjezom być, z najwyššim njeskónčnje dospołnym kubłom, wukhadom wšoho žiwjenja a byća, to bě wuhlad, kiž móžeše tež jandźela wabić.

Ale zběžkarjo přećiwo swěrje, porjadej a zakonjej su hižo wot wšoho spočatka sem ze sleposću bići; nimaja wóčka za měru wěcow. Hdyž zběžk wudyri, pokaza so hnydom, zo bě nawjednik zběžkarjow so hroznje zaličił a mylił nastupajo swoju samsnu móc a swój wliw nad druhimi. Móže być, zo bě so jenož w někotrych mylił — cyle wěsće pak w jenym wjeŕchu, z mječom wopasanym. Jedyn bě mjez nimi, kiž so zapyri ze swjatym hněwom, kotromuž błyski sapachu z wočow, rjekowski wojowaŕ, błyšćaty zakitowaŕ swěry. Z wotmachom storhny wón swój wóhniwy mječ z nóžnjow, wali so z wulkej mocu na črjódu zapřisahancow; joho hłós rżeše, jako by truba poslednjoho suda zatrubiła, po njebjeskich honach: „Mi cha Elohim! Štó je kaž Bóh!" Joho hłós storhny z mocu dźiwjoho wichora wšitkich sobu, wšitkich swěrnje zmyslenych a wšitkich někak khabłacych. Dźiwje howrješe wojowanjo. Ale syły bohuswěrnych jandźelow wospjetowachu kaž z jenym hortom wuwołane hesło: „Mi cha Elohim!" A přecy zasy: „Mi cha Elohim!" Hrózbna potajna móc tutoho wójnskoho hesła zlemi swojeje winy sebi wědomych zběžkarjow; stawy jim mohł rjec sprostnychu. W dźiwim njeporjedźe wotsalowachu so z bitwišća; bjez wobaranja cofachu k bjezdnu, kotrež bě so wotewriło w zbóžnym swěće, a dachu so běda rejo zestorkać do wěčneje ćmy. Tam wuja woni a wija so w ćwilach a zadwělowanju. Wottam wojuja woni nětko w dźiwim hněwje dale přećiwo wšitkim, kotřiž chcedźa k Bohu; wottam pytaja woni mjez człowjekami dobyć pomocnikow, kotřiž bychu so jim přitowaršili a jich rjady zesylnili k wjećiwomu běd̆ženju přećiwo jich bóžskomu

sudnikej. A tute wojowanjo budże trać hač do skónčenja swěta.

Wjednikej bohuswěrnych jandźelow je něhdyše wójnske hesło „Mi cha el“ (Michał) jako wěčnje sławne mjeno zwostało. Też zastorčeny wjerch jandźelow wjedże swoje stare mjeno dale; ale to klinči bóle kaž helske wohanjenjo, hdyž joho hišće tak mjenujemy kaž něhdy: Swětłonošeŕ, Lucifer! — —

Wójska tych, kotřiž za Boha wojuja a joho wěc, budźa dobyćerscy postupować, hdyž budźa wojować w mjenje a znamjenju wjednika bohuswěrnych jandźelow. Wón je był w Starym Zakonju škitaŕ wuzwolenoho ludu; też w Nowym Zakonju je wón patron a škitaŕ ludu Božoho; wón je prěnich křesćanow w třistalětnym wojowanju z krewjelačnymi pohanskimi přesćěharjemi k dobyću wjedł; wón je był z wěrypósłami, kotřiž našej wótčinje přinjesechu swětło křesćanskeje wěry; w joho znamjenju su něhdy křižerjo w křižnych wójnach so na puć do swjatoho kraja nastajili, zo bychu jón wutorhnyli z rukow njepřećelskich Turkow; joho korhowje su w najsławnišich dobach srjedźnoho wěka wěle nad cyrkwjemi, městami a twjerdźiznami. Joho mócny škit je nam we wichorojtych časach nowoho wěka trěbniši dyžli hdy. Wšudźom, hdźež so wěriwy a bohuswěrny lud skhadźuje, spěwa wón tohodla joho prastary wójnski spěw: „O mócny, sylny ryćerja, swjaty Michale!“

W mjenje swjatoho Michała wojujmy też my za kralestwo Boże na zemi a prócujmy so zdobom ze wšej mocu wo zbožowny přichod našeje wótčiny.

Swjaty Michale, wukhowaj nas!

Rozhlad w sweće.

Burska politika.

Němski minister Darré rěčeše póndźelu wječor přez radio. Jene lěto nacionalsocialistiskeje agrarskeje politiki je so minyło. Nadawk tuteje politiki bě, naše burstwo wukhować. To je so też poradźiło bjez toho, zo so přetrjebarjam wjetše ćeže napołožichu.

Burstwo je so na cyle nowy zakład stajiło. Přez zakoń wo němskim zežiwjeńskim stawje a herbskich dworach su nowe mysle do ratarstwa začahnyłe. Też nuzny wičny porjad nasta. Wěste a stajne płaćizny so postajichu.

Dale je ratarstwo něhdźe 200 000 ludźi do dźěła přijało. Bjezdźěłosć w ratarstwje njeje. Skerje pobrachuje hišće na dźěłowych mocach. Při dźensišim stojnišću mamy na to hladać, zo po možnosći mało ratarskich wupłodow z wukraja dowožujemy. Dyrbimy so z wupłodami domizny zežiwić. Tuta myslička wuskutkuje so widźomnje k lěpšomu našoho ratarstwa. Lětsa njejsu so khlěbowe płaćizny powyšiłe. Tajka politika wjedże k lěpšomu cyłoho luda.

Wyšk z Hindenburg,

syn zemrětoho presidenta z Hindenburg, wustupi po swojim přeću ze służby němskoho wójska. Wot lěta 1925 běše wón wosobinski adjutant swojoho nana. Při joho wustupje špožči so jomu titul generalnoho majora. Też generalnu uniformu smě nosyć.

Doumergue namołwja francózski lud.

Ministerski president Doumergue rěčeše přez radio. Statna autorita a móc matej so zesylnić. Francózski lud dyrbi k swojomu presidentej stać we wutrajnej dizciplinje. Statne hospodarstwo so polěpši. Francózske knježerstwo nima ženje dołhoho žiwjenja, dokelž nima dosć wjetšinow zady so. W našim kraju wobstoji přewjele stronow. Statne wudawki směle w přichodze jenož hišće knježerstwo namjetować. Jenož francózki lud sam ma swój dóńt w rukomaj, wot joho zadźerženja wotwisuje poradźenjo namjetowanych reformow. Na kóncu wupraji president swoje połne dowěrjenjo francózskomu ludej.

Šwica

žada zarunanjo škodow, kiž je přez swětowu wójnu poćerpiła. Wosebje staja wona tajke žadanjo na Jendźelsku, Francózsku, Italsku a Němsku. Na 50 milijónow złotych frankow je Šwica přisadźiła. Zastupjeŕ Jendźelskeje pak wotpokaza tute žadanjo, runje tak Francózska. Při tym so rěčnik Francózskeje, zwonkowny minister Barthou, khětro rozhori. Wšitcy zastupjerjo a připosłucharjo w radże Zwjaza ludow mějachu začišć, zo je Barthou chcył Šwicu, wosebje jeje zastupjerja Motta dla joho zadźerženja při zastupje Ruskeje do Zwjazka ludow, trochu krućišo přimnyć hač by to hewak trěbne było. W jara měrnej rěči rozestaji Italska přez swojoho zastupjerja Aloisi swoje stojnišćo. Też wona nochce škodu zarunać. A Němska wězo njeje zastupjena. Druzy zastupjerjo, na čole Španiska, zastupuja měnjenjo, zo móhłe so šwicske žadanja přepokazać Haagskomu sudej. Tón budże skónčnje rozsudźić dyrbjeć, hač žadanjo Šwicy po prawdże wobstoji.

Amnestija w Italskej.

Dla narodźenja pryncesy Marje Pije je italski kral amnestiju wudał. Pjenježne a jastwowe khostanja hač do dweju lět maja so spušćić a dlěše khostanja so přikrótša. Z amnestije pak su wuwzate khostanja dla špionaže, złóstnistwa přećiwo nastawacomu žiwjenju, mordarstwa, rubježnistwa a wobšudźeńskoho bankerota. Wona so nałožuje też na wojeńske wosoby a na wěste přestupjenja financnych zakonjow.

Ćežke njewjedro w Japanskej.

Sylny wichor přewodźany wot nahłych dešćikow surowješe pjatk tydźenja přez srjedźnu Japansku. Piše so, zo so při tym na 50 000 khěžow zniči. Na 1000 wosobow bu morjenych. Też wjele šulow so zasypny. W měsće Kioto móžachu wot tysac dźěći jenož połojcu žiwych z rozpadankow wućahnyć. Někotre železniske ćahi su so tohorunja powróćiłe, při čimž so na 100 smjertnych woporow naliči. Wojacy buchu na pomoc pósłani.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Najdostojniši knjez biskop, exc. Pětr Legge, přebywa wot zańdźeneje njedźele sem w Lipsku, zo by tam a we wokolinje města w jednotliwych katolskich wosadach swj. Sakrament firmowanja wudźělał. Wón wróći so předwidźomnje srjedź nowoho tydźenja.

— Wutoru, 25. septembra, woswjeći naša nowa tachantska šula jubilejny swjedźeń swojoho 25 lětnoho wobstaća. Wučerjo, duchowni, šulske dźěći a někotři starši běchu so z teje přičiny rano zešli w swjedźeńskej sali tutoho rjanoho twara. Knj. faraŕ Sprentzel swjećeše Božu mšu a pohódnosći we swojej narěči ważnosć swjedźenja. Z kěrlušom „Tebje my Boha khwalimy“ skónčichu so Boże służby. Šulski wjednik, knjez kantor Šołta, spominaše na to we swojej rěči na radostny dźeń, kotryž smě Budyšska tachantska šulska wosada swjećić a rozłoži dokładnje myslički, kotruž tutón jubilej k rozpominanju předkładuje. Wón skónči swoje słowa ze sławu na němsku wótčinu a jeje wjednika. — Po nazymskich prózdninach wotměje so wjetša swjatočnosć, wobstojaca ze swjedźeńskim aktom w šulskej sali a staršiskim wječorom w Kolpingowym domje.

— W tudyšim franciskanskim klóštrje přebywacy duchowny knj. P. Józef Kira poskići so, před šěršej zjawnosću swoje krasne wobrazy pokazać a k tomu swoje nazhonjenja jako pólny duchowny w dalokej Turkowskej podać. Tale njewšědnosć, jónu něšto z kraja rěkow, Eufrata a Tigris, pradomizny človjestwa, słyšeć a dale darmotny zastup k přednoškej, nawabi wjele přisłucharjow wosebje dźěći

tachantskeje šule do Kolpingowoho domu. Franciskan w swojej brunej drasće na stólcu stejo wjedźeše zhromadźenych najprjedy do sławnoho Konstantinopla. Tu wobdźiwachu přitomni wosebje starokřesćanski twar: Hagia Sofija, dźensa turkowska mošeja abo lěpje musej. Rěčnik spěwaše też po wašnju mohamedanskoho modlerja modlefsku stučku w arabskej rěči. Wšěm njewšědne zynki a přisłušace kłonjenja wubudźichu pola připosłuchari wulki zajim. Zo bychu też přitomni spóznali, kak wobćežny běše ćah němskoho wójska přez Mału Asiju, předwjedźe rěčnik horiska Taurus, hdźež dźěn je swj. Pawoł doma był. Rěčnik pokaza też na zrudny dóńt, kiž su we wójnje tu w tutej wobkuzłacej ale też bojaznej krajinje tysacy a zasy tysacy armenskich křesćanow přez swojich mócnarjow přećerpjeli. Třeći dźěl přednoška wjedźeše do orientalskich městow. Bagdada, Mossul a Ninive. Hač do 70 stopnjow ćopłoty je tu temparatura we słóncu. Ludźo léhaja w nocy na třěchach. Rěčnik skónči swój połdra hodźinski přednošk z někotrymi tohorunja pisanymi nabožnymi wobrazami, kotrež nas z mohamedanskoho swěta zas doy křesćanskeje domizny dowjedźechu. W přestawcy zaspěwa hólčina někotre pućowanske pěsnje. Duchownomu knjezej słuša kemšacy dźak za joho powučacy přednošk.

— Ze zastupom nazymskoho počasa wuléća sebi naša „Jednota“ zańdźenu njedźelu na naš sławny Čornohoh. Hačrunjež běše wjedro trochu njewobstajne, so tola nahladna syła Jednoćanow wobdźěli. Młodostny dorost woteńdźe pěši pod wjednistwom knjeza kapłana Cyža, a stari Jednočenjo jědźechu z ćahom hač do Budestec, z dźěła też awtom. Wot Budestec dźěchmy we krasnej Božej stwórbje přez hory a doły a pozastachmy pola Hromadnika. Tak nawalichmy so z třoch stron, zetkachmy so wokoło 1/24 hodź. na wjeršku hory. Tu při ćopłym kofeju, hačrunjež běchmy trošku zmoknyli, knježeše bórzy wjesoła zabawa. Po tym wobhladachmy sebi „Prašicu“, zanjesechmy sebi někotre spěwy, kaž „Hdźe statok mój atd.“ Też za dźěći poskići so přileżnosć k zabawje, pokazachu nam jich wušiknosć we mjetanju do tak mjenowanoho „Čertowoho woknješka“. Wróćichmy so potom zasy na wjeršk hory, a zabawjachmy so w krasnej Božej stwórbje dale. Naš čas pak so miny a dźěći přihotowachu swoje latarnčki. Na to woteńdźechmy z „lampijónami“ do Kubšic, hdźež z ćahom zasy do Budyšina so wróćichmy. Wšitkim je so jara lubiło.

Z Khróšćic. „Serbostaw“ přeprosy zańdźenu njedźelu swojich sobustawow na měsačnu zhromadźiznu k Wjenkecom. Předsyda wozjewi, zo so towarstwo korporativnje přichodnu njedźelu na žnjowym swjedźenju při wjesnej kapałcy wobdźěli. W běhu oktobra změjemy skupinowu zhromadźiznu, zarjadowana wot Domowiny. Sobustaw rozestaja nam na to z pomocu rjanych jasnych swětłowobrazow swoju jězbu do Bajerskeje a do Oberammergau. Też přez Konnersreut, hdźež je Therezija Neumanec žiwa, a Altötting, hdźež so khowaju powostanki swj. Konrada, je přišoł. Běše to jara zajimawa jězba. Tuž njeje so pućowacomu a też nic nam posłuchacym nanihdy wostudźiła. Zajim za tajke jězby zda so nam přiběrać. Předsyda dźakowaše so přednošerjej z wutrobnymi słowami.

Z Khróšćic. Zaradźenjo za maćerje wotměje so srjedu 3. oktobra popołdnju w 2 hodź. w Khróšćicach w korčmje, 1/44 hodź. w Worklecach na šuli.

Z Radworja. Naše towarstwo knježnow woswjeći zańdźenu njedźelu swój załoženski swjedźeń. Knježny běchu so w poslednich lětach wšoho swjedźenja před šěršej zjawnosću wzdale. Dokelž pak chcychu lětsa raz swój załoženski swjedźeń zdobom za cyłu wosadu wuhotować, běchu so na nowu hru w 4 jednanjach „Slub swěry swj. Cecilije“ zważiłe. Hižo hłowna pruha bě skoro wšitke dźěći našeje wosady Topolinskecom nawabiła. Wječor bě žurla bórzy połna, tak zo běchu wšě stólcy wupředate a dyrbjachu so mnozy ze staćom spokojić. Ze žiwym předstajenjom wědźachu naše knježny zajim zbudźować a přihladowarjow hač do kónca w najwjetšej napjatosći zdźeržeć. Wosebje ma so wuzběhnyć dobra a swědomita režija knježny wučeńki Welsec, kotraž je z wulkej pilnosću hru nawučiła. Předstajeńki jednotliwych wosobow su powšitkownje swój nadawk derje dokonjałe. Khwalić ma so hłuboke dušine zažiwjenjo wjedniskeje wosoby Ismemy, kotruž knježna Hickec hraješe. Cecilija, zwosobnjena přez knježnu Andrickec, doby wjeršk swojoho wumělstwa hakle w poslednim jednanju w ćežkej scenje martrařskeje smjerće. Dale ma so khwalbnje naspomnić dobre předstajenjo njewólnicy Porny, kotruž knježna Filipec hraješe. Knježna Bryckec běše so do swojeje hry jara derje zanuriła a poskići też tón raz, kaž smy wot njeje stajnje zwučeni, wulkotne zwobraznjenjo stareje Juty. Spodobała je so też Cariola a Fidelis. Też wšě druhe knježny swoju wěc derje činjachu, wosebje ma so khwalić dobre na-

1732 km z awtobusom přez połodnišu Němsku.

(Pokročowanjo.)

Wón poča stawkować. Bě runje w 12 hodź. jako do Neu-Ötting dojědźechmy. Dokelž naš awtobus lěkarja potrjebowaše, nastajichmy so pěši do Altöttinga, najmjeńšoho ale najznaćišoho města Bayerskeje. Po poł hodźiny puća widźachmy před sobu tute swětoznate hnadowne město. W blizkosći farskeje cyrkwje wobjedowachmy, a potom hnydom wuńdźechmy sebi wobhladać Altötting. Też naš awtobus bě mjez tym za nami dojěł, wšitcy jón z wulkim wjeselom witachmy, so radujo, zo je zaso „na nohach“. Altötting ma tři wuznamne cyrkwje, a to: hnadowna kapała, farska cyrkeŵ, a cyrkeŵ swj. Konrada. Najsławniša je hnadowna kapała na wulkim a runym kapałnym naměšće. W njej so khowa starosławna postawa swj. Marije, ze złotom a drohotnymi kamjenjemi wudebjena. Też nam bě možno tu zastupić a z krótkim paćerjom postrowić našu njebjesku maćeŕ. Njewšědna złota wozdoba a njeličomne swěčki dopominaja tu pućowarja, zo je tu trón njebjeskeje kralowny. Při hnadownej kapałcy stoja mnohe křiže, kotrež su pokutnikojo z dala sem na swojimaj ramjenjomaj přinjesli. Zwjetša sta so to k dźakej za wusłyšanu próstwu. Naš wjednik powědaše nam wo mužu, kiž bě 30. meje 1887 wot Prisma při Chimskim jězoru do Altöttinga tajki křiž njesł. Křiž bě z duba, 2 1/2 metra dołhi a daloko přez centnar ćežki. Tutón muž, Franc Stocker z mjenom, njezbožu ćežcy w lěsu, a tuž dowjezechu joho do Mnichowskeje kliniki. Po operaciji přewza joho wiwa (Starrkrampf.) Wšitcy sebi myslachu zo je mortwy, też lěkař. Donjesechu joho do čłownje. Khory pak wšitko słyšeše a widźeše. Njemóžeše pak ani rěčeć, ani so trochu hibnyć. We swojej nuzy sčini slub swj. Mariji w Öttingu. Lěkarjej bě jako by dyrbjał tola hišće raz muža přepytać. Při tym pozdaću mortwy zasy k žiwjenju přińdźe. Swój slub je potom dźeržał; ćežki křiž dopokazuje wopytarjej tutu khutnu podawiznu.

Cyle blizko tuteje kapały je farska cyrkeŵ. Hdyž tu zastupiš, widźiš na wulkim časniku bělu smjerć z kosu, kotraž kóždu sekundu z kosu rubnje. Kóždy zeński pućowař tu khutnje pozastanje, pomysli sebi zawěšće na sekundu, hdyž njesmilna smjerć też joho poruba. W farskej cyrkwi je też Tyllowa kapała. Po kamjentnych skhodźeńkach dóńdźechmy dele do pincy abo prózdnjency, hdźež je železny a zwjercha šklenčany kašć wulko wójnskoho wjednika Tilly postajeny. Nop a wójnski płašć je hišće widźeć. Tilly sam bě nježenjeny; wobdaty wot swojich přiwuznych (też w železnych, šklenćanych kašćach pohrjebanych) čaka tu na horjestaćo.

Z mjenom Altötting je njerozdźělnje zwjazany Kapucinski mnich bratr Konrad. Njedaloko wottud je k joho česći natwarjena cyrkej. Wulkotny a krasny Boži dom bu natwarjeny w lětach 1910—1912. Z Konradoweje studnje napichmy so čerstweje wody, też sebi ju na dalše pućowanjo sobu wzachmy. Wobhladachmy sebi Kapucinski klóštr, wšě

wuknjenje, kotrež je zakład kóždoho předwjedźenja. Hra bě ze spěwami a rejkami přetkana a poskići tak wjele wotměnjenja a zabawy. Miłosćiwa sotra Brigitta bě tutón dźěł režije přewzała a ze zwučenej wustojnosću dźěći nawučiła. Žiwy wobraz, předstajacy njebjeske mytowanjo swj. martr. Cecilije z dobyćeńskej palmu přez swjatych jandźelow, bě woprawdźe hnujacy za wóčko a wutrobu. Po dlěšej přestawcy so přizamkace reje bychu lěpje wuwostać mohłe, tak by hłuboki zaćišć pola připosłucharjow a přihladowarjow trajniši był. K zawodej bě wosadny knjez farař na to pokazał, zo towarstwo knježnow kaž tež wšě druhe wosadne towarstwa njejsu předewšěm zabawjace, ale zo ma so w nich přede wšěm pěstować duch křesćanskeje wěry a powołanskich počinkow. Tež swjedźenje njesmědźa tutoho ducha kazyć, ale joho zdźeržeć a spěchować pomhać. Wječorne swjedźenje njesmědźa napřeco dźěłać tamnomu duchej, kotrohož chce rańše swj. woprawjenjo a dopołdniša Boža mša we nas zbudźić. Naša njedźelska wječorna zabawa dyrbi tajka być, zo móžeš tež póndźelu z dobrym swědomjom přistupić k blidu Božomu. Tež zabawa dyrbi nas k našomu Bohu wjesć. Naše žiwjenjo dyrbi być jedyn cyłk a wumělski skutk za Najwyššoho.

Z Kočiny. Póndźelu je so tu wulki serbski kwas woswjećił. Bur Jurij Serbin so druhi króć woženi. Wjele dnjow so přihoty za kwas činjachu. 250 hosći — 25 blid po 10 wosobach — dyrbješe so pohosćić. We wšěch domach so pječeše; zo by so kwasarjam kofeja a tykanca poskićiło. Serbski spěw cyrkwinsku swjatočnosć porjeńši.

Z Njebjelčic. Na swjedźenju žnjow wuhotuje lokalna skupina w Brěznej wurjadny koncert w Njebjelčicach. Je so poradźiło, cyły orchester (28 muži) policajnoho prasidija w Drježdźanach k wuwjedźenju dobyć. Ženje hišće njeběše w našich kónčinach přileżnosće, tutón znaty orchester widźeć a słyšeć. Piskarjo su w uniformach a wustupuja wumjelscy po wojeńskim razu. So rozemi, zo też wojeńske přezpola so poskića z přewodom trompetow a kótłow (Kesselpauken). Wunošk koncerta dóstanje NSV. Wočakujemy wjele lubych hosći. Budźe so wšitkim jara rjenje lubić. Wšitcy do Njebjelčic přichodnu njedźelu wječor!

Z Habrachćic. Njedźelu 7. oktobra, budźe nowa cyrkej w Habrachćicach přez najdostojnišoho knjeza biskopa swjećena.

Z Drježdźan. Njedźelu 23. póžnjenca wotmě so tu zaso katolsko-serbska Boža służba w Sleběrnej kapali, Taschenberg-Palais. Tónkróć bě wopyt kemšow zasy lěpši, štož je zwjeselace. Spowědnych bě też wjele. Knjez konsistorialny rada Kral wokrasni w prědowanju skutkowanjo swj. Marije. Wjelehrónčkate kěrluše so spěwachu k česći Božej, kiž dopominachu na časy, hdźež wopytarjo kemšow hišće w lubej Łužicy kemši khodźachu. Bohužel njemóža wšě tu służace Serbowki serbske kemše wopytać, dokelž so kemše hakle w 8 hodź. započnu. Hdy bychu kemše wo hodźinu zaže byłe, bychu snadź też tute knježny přišłe. Daj Bóh, zo wopyt kemšow w přichodźe so zas tak zběhnje, kaž tehdy, hdźež běchu serbske kemše hišće w Dwórskej cyrkwi.

Wulki woheń 25. septembra w Sulšecach.

Na hrózbne wašnjo njese so mjeno tuteje hornjołužiskeje pruskeje wjeski do swěta. W lěće 1918 słyšachmy wo njej — tehdom spali so 7 statokow a runje na dnju Marije do-njebjes-stpěća, 15. augusta. A lětsa wospjet jeje mjeno we wšěch ertach. Tehdom zamiškorichu dźěći bróžeń, hdyž w jeje blizkosći wosy w jich hnězdach palachu a lětsa sypny so zasy 6 kubłow do procha a popjeła a to drje přez bulldoggu, hdyž pola bura Michała Grofu (Kubaša) žito młóćachu. Kak je móžno było, zo so po lědma započatym dźěle — hižo 1/2 2 hodź. na ponošku słomjaneje bróžnje paleše! A z kajkim khwatkom a wotmachom, zo ludźo, hłowu zhubiwši, na 3 swinje zabychu, kotrež we swojim khlěwje dušacomu kurej podležachu. Palace pluwy, samo słomjane wěšće a čwaki połčow lětachu w powětře, sylny wětr je honješe přez kněže, kěrki a réku na Wowčerkec statok, kiž bórzy w płomjenjach stoješe, a woheń słomjane domske najprjódcy spóžrje. Wudowa ze swojimi 7 dźěćimi so runje k wobjedu přihotowaše, ale dyrbjachu wšitko ležo a stejo wostajić a hłódni přihladować, kak hrózbny element jim niči dwór a statok. Najprjedy skót wukhować. W tym běchu samo najmjeńši nawučene, hdyž nimale wšědnje kruwy na pastwu honjachu. Hdyž tam nazajtra sebi njezbožo bliže wobhladach, stojachu mać a dźěći zadwělowacy před zničenym dworom, jenož hišće wobsydźejo, štož na ćele mějachu. Dźělowa służba hišće z jeneje z cyhelami přikryteje lódki kuski drasty na łuku mjetaše, nadoba je wězo cyła spalena, pak rozbita. Křesćanska lubosć změje wosebje tu přileżnosće, so w skutku pokazać. Wšo je so jim spaliło — žito, syno, wumłóćene zorno, drasta, nadoba, wšón grat a wšitke mašiny, słoma, dźećel, wozy, z cyła, na čož pohladaš.

Pódla mjenowanej je też jara škodował Jan Brězan, prjedawše Wajmanec kubło, kiž je so hakle před krótkim woženił a tak noweje nadoby nabył. Jomu je so spaliło domske, kruwjaca hródź, prěčne twarjenjo a na 40 metrow za dworom stojaca kólnja, mjez tym zo stara słomjana bróžeń wosta, byrnjež z njesměrnej horcotu přez puć so palaceje Wowčerkec bróžnje wučlane suki w deskach so škrěle a mjez nimi tčaca słoma so zesmudźiła. Wobsedźerjej je so byk zhubił abo pak je jomu něchtó sobukazał. Snadź je so mjez tym wujasniło, hdźe je. Pětrej Kummerej (Kralej) je so bróžeń wotpaliła, Pětrej Michałkej bróžeń a hródźe, tute buchu hakle naléto natwarjene, wudowje Kaće Maikowej bróžeń. Škoda je tohodla tak wulka, dokelž běchu bróžnje połne a žito jenož zdźěla wumłóćene, kiž pak bu też wopor wohnja. Byrnjež potrjecheni zwjetša zawěsćeni byli, budźe drje małoho přiběrka při tym, hdyž tola wysoke premije při nětčišim hospodarskim położenju płaćić njemóžachu.

Z prózdnymi rukami stoja nětko před přikhadźacej zymu. Tu réka: **Ruče a kruće zapřimnyć a za bližšoho dary woprować!** Njech su w pjenjezach abo naturalijach. Wšo je lubje witane. Srjedu dopołdnja wobhladowaše sebi krajny rada Wojerowskoho wokrjesa městnosć njezbožа. Nadźijomnje so spěšnje zjawna zběrka zarjaduje. Tu dyrbja wšitcy pomhać, byrnjež z mjeńšimi darami. Wšitko je třěbne. Wobsedźerjej młóćaka je so młóćaca mašina spaliła. Tak wšitcy wobdźělni škoduja. Bóh zwarnuj naše wjeski před podobnym njezbožom!

---

městna, hdźež je tutón wulki přećel khudych skutkował. Wrota (Pforte) su hišće zdźeržane, hdźež je khudych nasyćał. Měješe pak też za kóždoho khutne napominanjo. Joho stwičku (Zelle) widźachmy, hdźež je so wjele modlił, wón bě zdobom horliwy česćowař swjateje hostije. Widźachmy wobraz, kak bratr Konrad we swojej ćěmnej komorcy na kolenach klečo so modli, kak so joho komorka roswětluje, přeco jasniše bywa swětło, a mać Boža we njebjeskej krasnosći so jomu zjewi. Přez 41 lět je bratr Konrad zastojnstwo „wrótnika“ zastawał. Jako 75 lětny mnich chcyše na wuměnk hić, hdyž čuješe, zo přeco bóle słabnje. 18. apryla 1894, widźachu joho, kak wón na swój kij so zapjerajo stupa k hnadownej kapałcy horje, zo by w zažnych hodźinach, kaž přeco, tu k woltarjej służił. Tutón dźeń měješe wosebje wjele dźěła jako wrótnik, dokelž na tutym dnju 7 putniskich procesijonow sem přińdźe. W popołdnišich hodźinach wuzna swojomu Patrej Quardianej: „Jetzt gehts nimmer.“ Hižo za někotre hodźiny zwonješe tutomu zemskomu wrótnikej zwónčk njebjeskich wrotow. Jako wječor klakanjo čepješe, wusny w njebjeskim měrje bratr Konrad. Też joho smjertnu stwičku widźachmy. Cyła katolska Bayeńska tehdy začuwaše, zo tu njeje jenož jednory wrótnik, ale swjaty zemrěł. Runje wšědny lud, kotromuž běše bratr Konrad telko dobrotow wopokazował, njemodleše so dołho za njoho, ale k njomu. Joho česćowanjo rosćeše, na joho zastupnu prózstwu sta so wjele dźiwow. Swjatki 1930 bu wón zbóžny, a hižo za 4 lěta swjaty prajeny. (Pokročowanjo.)

Ratarjowy žnjeński dźak.

Lěto je so nakhililo k nazymje. Žitowe žně su domskhowane, lětsa zaže dyžli hdy. Khwilku hišće a budźa poslednje zemske płody domoj zwožene. Ćežke starosće je lětuše lěto ze sobu přinjesło. Kak smy so bojeli a strachowali wo lětuše žně! Hač njebudźa naše žita při dotal njesłyšanej suchoće wšitke zehnate, haj spalene? Tak a podobnje smy so strachoćiwje prašeli. Wunošk dopokazuje, zo su žně tola lěpše hač smy so nadźeli; zo škody njejsu w tej měrje zastupiłe kaž smy so bojeli. Też nazymske płody lubja hišće spokojacy wunošk. **Tu mamy wšu winu, njebjeskomu hospodarjej so dźakować, zo nas wukhowa před hóršej nuzu.**

Wot zastarska sem pak je ratař zwučeny, swoju dźakownosć napřeco Bohu też na te wašnjo wopokazować, zo khudym sobudźěli ze swojoho žohnowanja.

Hdyž nětko w tychle dnjach křesćanska miłosć (karitas) so wobroći na ratarja — při składnosći nazymskeje zběrki cyrobiznow, kotraž je wot přisłušnych wyšnosćow k lěpšomu potrěbnych karitativnych wustawow karitas-zwjazkej w kole joho přećelow a dobroćerjow přizwolena — njezawrě wón zawěsće swoju ruku. Wón wě, zo so tu jedna wo ważne wěcy: dźe wo to, zo bychu te mnohe karitativne wustawy — ličimy tajkich na 16000 w Němskej — přez dołhu zymu so wudźeržałe a jim starosć wo dócpěćo jich zaměrow była wołožena. Smy přeswědčeni, zo posołki křesćanskeje lubosće, miłosćiwe sotry, kotrež tele dny wuńdu na zběrku, njebudźa podarmo kłapać do duri ratařskich statokow. Móc křesćanskeje lubosće so zawěsće też tón raz, njech je lěto też ćežke było, nadobnje wopokaže.

Je to prawa zabawa?

Łaćonske přisłowo z dobrym prawom praji: Tempora mutantur, et nos mutamur in illis — časy so měnjeja a my z nimi! Wěrne to słowo! Haj, kak su so časy přeměniłe! Bychu-li naši serbscy wótcojo, kotrychž kosće w Božej roli tłaja, móhli hišće raz na swět přińć, myslu sebi, někotromužkuli so tu wjacy lubiło njeby. Druhi zasy z našim Zejlerjom — widźo naš čas — by měnił: „Ludźo, wy sće ćelata abo maće dundyra.“ Wobžaruju serbski lud, zo njeznaje swojich wótcow, abo znaje jich přemało. Kak wjele maja dźensa hišće nam prajić: Čitaj jich spisy a sćěhuj jich žiwjenjo! Boli mje hišće we wutrobje, hdyž mi njedawno serbski bur praješe: „Ja njedźeržu ničo do našich serbskich wjednikow!“ Su drje to jenož jednotliwcy, kotřiž su tajkoho měnjenja; hewak dźěn docyła njeby hódnje było, za serbski lud dźěłać. Druzy zajimaju so za našu kulturu, za našich wótcow a prjedownikow, a my sebi njedyrbjeli ważić tych, kiž su swoje mocy a swoju dźěławosć čas žiwjenja za nas woprowali?

Haj, a kak stoji z našej młodźinu? Sam nazhonich, hdyž z dobrym starym nanom abo starej H . . .ec maćerku so rozmołwjach wo tym a druhim, zo so wěrna skóržba jimaj wuroni: Na swěće njeje wjacy rjenje. Młody człowjek často zasy hinak mysli. Hlada na postupy, kotrež je człowjeski duch w běhu časow činił, a zdobom je ze swojim wusudom tu: O kak rjenje je na Božej rjanej zemi!

Naše měnjenjo drje je: Haj, my smy daloko doprědka, doprědka w dobrym zmysłu, ale bohužel też jara daloko doprědka w njedobrym zmysłu. Chceće přikłady?

Stara burowka přińdźe junu do domu, zo by z maćerju so rozmołwjała, hač njemože jeje dźowku do służby dóstać.

Słyšće nětko, kotre žadanja a wuměnjenja holca sama staja!

Z prěnja: Maće elektriske mašiny, butrobas z elektriskej mocu?

Z druha: Maće w hródźach připrawu, zo móža kruwy same pić?

Z třeća: Kak stoji z wukhodźowanjom, z přileżnosću k rejam, kwasam a druhim zawjeselenjam?

K štwórtomu: Je hewak we wsy zabawy a bjesady za mnje?

Hlejće, to su naše nowe časy, a tajke su jich dźěći!

Słyšće druhi přikład! Z dźakownym pohladnjenjom k njebjesam witachmy před něšto časom zaso prěni rjany Boži děšćik a běchmy połni dźaka napřeco daricelej wšoho dobroho, hdyž so zasy prěni króć tak derje Božoho dešćika nańdźe. Kak rjenje zaso naše běrny z nowa rosćechu.

Dołho dosć smy skoržili, žałosćili, prosyli, ale — smy też přecy po tym činili, zo bychmy so hódni wopokazowali Božich dobrotow, Božeje hnady? Mysla sebi traš někotři, hdyž so njedźelu po kemšach a snadź też tam a sem, hdyž runje ničo druhe njeje, na nyšporje: Domine rex Deus Abraham a pjeć Wótče-naš wuspěwa, zo je to dosć za luboho Boha, a nětko dyrbi na kóždy pad a gwałt dešćik pósłać.

Naši wótcojo hinak myslachu. Hdyž Bóh jich domapytaše ze suchotu, mokrotu abo z druhej njehodu, rěkaše: Nětko je čas, zo pokutu činimy, zo sebi Božu smilnosć wuprosymy. Skhadźowachu so na wječorach při swjatych křižach a so zhromadnje modlachu. Kóždy sam pokutu činješe a wobdźěli so też pilnišo na popołdnišich Božich służbach hač dźensa.

A što my? Radlubje přidam, zo je mi znate a zhonich też, jako so před krótkim zasy do domizny wróćich, zo so w wšelakich farskich cyrkwjach wosebite pobožnosće wotměwachu k wuprošenju Božoho dešćika, a zo w někotrych wsach so wjesnjenjo też na wječor zhromadnje modlachu při swjatym křižu. Tola njejsu to nimale jeničke přikłady? A što ći tamni! Štó też to z našeje katolskeje młodźiny ma dźensa khwile, na njedźelach časćišo k něšporej hić! Je jich tam mało a přecy ći sami. Tamni pak hladaja jenož z dala na dom Boži a spja, traš też, dokelž maja wječor něšto „vor“. Abo sedźa za blidom a placaja cyłe lube popołdnjo kharty. A zasy druzy jědu hodźinu a hišće dlěje z kołom budź tu budź tam. A jědu-li nimo cyrkwje, dźeja też nutř pohladać, zo bychu ćichi Wótče-naš wuspěwali?? Jednaja po znatym prajenju: Radšo sebi wobhladać cyrkej wot wonka a korčmu wot nutřka!!

Njeje zrudna wěrnosć, zo hercy druhdy wjacy dopiskać njemóža, telko rejow, telko zawjeselenjow bywa? Nimale kóžde towarstwo wuhotuje za lěto junu a młodostne towarstwo dwójcy swjedźeń. Cyle prawje! Tomu přińdu časćišo zawrjene reje, wuhotowane přez naše towarstwa. Je cyle wěsće dobry wupuć, zo nimaja wšelake elementy přistup, kiž jenož tudy prawu a wjesołu zabawu kaža.

K tomu so přizamkuje kwětkowy bal, wšelake zjawne reje, domkhowanki atd. Tuž widźimy, zo człowjeska mudrosć a překlepanosć přecy zasy puće namaka, na tych nětko hišće swobodnych njedźelach tak witane reje wotměwać. Je mi też dosć znate a sym sam dosć nazhonił, zo na swjedźenjach při prěnim dźěle — njech je dźiwadło abo druhe předstajenja — njeje runje přewjele młodoho ludu. Ale potom na reje hakle so mnozy zjewja. Wobstoji wjesoła zabawa jenož z reji, hdźež so tam wulětaš a tak přepoćiš, zo móžeš jušku jenož tak z košle a kornarja wužimać? Njewobskoržuju tu korčmarjow, ale wobskoržuju naš wjesoły młody lud, kiž ma přecy časa, pjenjezy a lóšta k rejam. To jenož koła tak nimo wrjeskotaja, ze swěcu a bjez swěcy, a ći jenož tak hromadu praskaja, a potom kolesarjo zwjetša zranjeni na ćele a z rozłamanym kolesom tu stoja a na so hladaja! Myslu, zo při tym někotryžkuli zasy wostrózwi.

Na to so dodźiwać njemóžemy, zo so někotromužkuli njewostudźi, přecy na reje běhać! Kak husto nazhoniš: Hdyž je alkohol někotrych přewjesołych sčinił, započnu so storkać, wuréčować, na so wołać, doniž so skónčnje bojaznje njenabija.

Wo druhich njedostatkach chcu tu mjelčeć. Dopisować je też hišće młody a dźe rady junu na reje — ale tajke zawjeselenja a reje bjeze wšeje discipliny wotpokazuju na kóždy pad, a kóždy człowjek ze strowym rozomom dyrbi mi přihłosować. Smy skoro tak daloko, zo duchowny sebi

Přechodne modlenja Božich mšow

20. njedźela po swjatkach. Zelena.

Njezałožejmy našu wěru jenož na dźiwy, přetož tež to, štož so po zakonjach přirody stawa, runje tak mało zapřijamy. Njewěmy na příkład, kak je móžno, zo človjek nohu přestaja, małušk zhibuje, woči zańdźela, dycha . . . Kak je móžno, zo so spody skory pupki wudobywaju, z nich pak kćenja, z kćeni pak jabłuka, worjechi . . .? Znaješ potajnosć wětrow, njewjedrow, błyskow? Čohodla so wotměnja dźeń z nocu? Kak móže woda běžeć, kapać, mačeć, saknyć, so rozparić? Cyły swět je nam same hódanćko. Bóh wšo dźerži a wjedźe, ale kak? Wón je wšo z ničoho stworił, bjez njoho wšo rozpadnje. Wón ćěło a dušu hoji, samo k živjenju zbudźuje, kaž je jej z ničoho sčinił. Joho w dźěsćowskej bojosći a wěrje lubujmy!

1) **Introitus. Přistup.** (Dan. 3, 31, 29 a 35.) Wšo, štož sy nam sčinił, Knježe, sy nam z połnym prawom sčinił, přetož smy zhrěšili před Tobu a Twojich přikazni njejsmy posłuchali. Daj wšak khwału swojomu mjenu a sčiń z nami po swojej smilnosći. (Ps. 118, 1.) Zbóžni, kiž khodźa w njewinosći, kiž su živi po zakonju Knjezowym! Khwała Wótcej . . . **Gloria.**

2) **Oratio. Modlitwa dnja.** Spožč lubje, prosymy, Knježe, swojim swěrnym wodaćo a pokoj, zo bychu wote wšěch hrěchow wučisćeni byli a Tebi ze spokojnej wutrobu służili. Přez našoho Knjeza Jězusa Khrystusa, kiž . . .

Přede wšěmi strachami ćěła a duše škituj nas, prosymy, Knježe, a na próstwy zbóžneje a hordozneje stajneje knježny Marije, Božeje rodźićelki, swjatoho Józefa, swjateju japoštołow Pětra a Pawoła a wšěch swjatych wudźěluj nam dobroćiwje pomoc a pokoj, zo by Twoja Cyrkej wšě zadźěwki a błudy přewinywši w njekaženej swobodźe Ći służiła.

Božo, naš wućeko a naša móc, wusłyš nutrne modlitwy swojeje Cyrkwje a daj nam, dawaćelo pobožnosće, zo bychmy woprawdźe dóstali, wo čož Će dowěrnje prosymy. Přez našoho Knjeza Jězusa . . .

3) **Lectio.** Epistolae beati Pauli Apostoli ad Ephesios. **Čitanjo** z lista swj. Pawoła jap. Efeskim 5, 15—21.

Doba našoho pućowanja tu na swěće je porno wěčnosći jara krótka; tohodla njezhubmy ani khwilki, ale nałožejmy wšón čas mudrje k dobrym skutkam (strjózwosći, pobožnosći, znjesliwosći, posłušnosći atd.).

Bratřa, hladajće, kak byšće rozhladnje živi byli, nic kaž njemudri, ale jako mudri (křesćenjo) wukupujcy čas (k dobromu); přetož dny su złe. Tohodla njebudźće njerozomni, ale spóznajće, što je wola Boža. A njewopojejće so z winom, z tym so zbudźuje požadliwosć (k njećistoće), ale napjelnjejće so z Duchom Swjatym přebywajcy hromadźe z psalmami, khwalbnymi kěrlušemi a duchownymi pěsnjemi, spěwajcy a hrajcy w swojich wutrobach Knjezej a dźakujcy so w mjenje našoho Knjeza Jězusa Khrysusa Bohu a Wótcej. Poddaći budźće sebi w bojosći Khrystusa.

4) **Graduale. Stupnjowy spěw.** (Ps. 144, 15—16.) Wšitkich woči nadźijeja so na Tebje, Knježe, a Ty jim dawaš jědło w prawym času. Wotwjeraš swoju ruku a napjelnješ wšo žive ze *žohnowanjom.* **Alleluja,** all. (Ps. 107, 2) Hotowa je moja wutroba, Božo, hotowa je moja wutroba. Tebi budu spěwać a psalmy hrać, moja hordosć, all.

5) **Evangelium. Dobre poselstwo.** Sequentia sancti Evangelii secund. Joannem. Słowa swj. sćenja po Jenje 4, 46—53.

Jězus přińdźe do Kany galilejskeje, hdźež bě z wody wino sčinił. Wo joho přikhadźe zhoni zastojnik štwórćiwjerha (krala) Herodesa Antipasa w Kafarnaumje; syn jomu mrěješe. Tuž so do Kany nastaji (bě 8 hodźin puća), zo by Jězusa naprosył k synej přińć a joho wustrowić. Wěrješe, zo móže Jězus khorych wustrowjeć, ale mysleše, zo dyrbi jich při tym widźeć. Zo by tule słabu wěru zastojnika a druhich Galilejanow posylnił, wuhoji khoroho syna bjez toho, zo do Kafarnauma dóńdźe. Bě to w 7. hodźinje, to rěka w 13. po našim ličenju. Dalokoho puća dla zastojnik ducy dom přenocowa, a hakle nazajtra zetka so ze swojimi służownikami, kotřiž běchu so rano do Kany nastajili, jako widźachu, zo so khorosć njewróći.

We wonym času běše w Kafarnaumje jedyn kralowski zastojnik, kotrohož syn bě khory. Hdyž tón wusłyša, zo je Jězus z Judeje do Galileje přišoł, woteńdźe k njomu a prošeše joho, zo by přišoł a jomu syna wustrowił; přetož hižo wumrěwaše. A Jězus jomu (a druhim) rjekny: Njewuhladaće-li dźiwy a znamjenja, njewěriće. Kralowski zastojnik jomu praji: Knježe, přińdź prjedy, dyžli mój syn wumrje. Jězus jomu praji: Dźi, twój syn je živy (wustrowjeny). Človjek wěrješe słowu, kotrež Jězus jomu rjekny, a woteńdźe. Hdyž pak bě hižo po puću, přińdźechu jomu służownicy napřećo a powědachu prajicy, zo je joho syn živy. Tohodla wopraša so za hodźinu, w kotrejž je so z nim połpšiło. A rjeknychu jomu: Wčora w sedmej hodźinje wopušći joho zymica. Tuž spózna nan, zo bě to ta hodźina, w kotrejž jomu Jězus rjekny: Twój syn je živy. A wěrješe wón a joho cyły dom (do Jězusa). — **Credo.**

6) **Offertorium. Přinos.** (Ps. 136, 1.) Při rěkach babylonskich sedźachmy a płakachmy, hdyž spominachmy na Sion.

7) **Secreta. Ćicha modlitwa.** Njech nam te potajnosće, prosymy, Knježe, poskića njebjeske lěkarstwo a naše duše wot njeprawosći wuhoja. Přez našoho Knjeza . . .

2. a 3. modlitwa kaž tydźenja.

8) **Praefatio. Předhrono.** Vere dignum et justum est. Woprawdźe hódne a sprawne, zdobne a spomóžne je, zo so Tebi stajnje a wšudźe dźakujemy, Knježe swjaty, Wótče wšohomócny, wěčny Božo, kiž sy z jednorodźenym Synom a Duchom Swjatym jedyn Bóh, jedyn Knjez, nic w jednosći wosoby, ale w Trojicy jednoho byća. Přetož štož po Twojim zjewjenju wo Twojej krasnosći wěrimy, to myslimy wo Twojim Synu, to wo Swjatym Duchu bjez rozdźěla w rozeznawanju. Tak kłonimy so wuznawajcy wěrne a wěčne Bójstwo, kłonimy so wosebitosći we wosobach a jednosći w byću a jenakosći w majestosći, kotruž khwala jandźeljo a arcyjandźeljo, kherubim a serafim, kotřiž njepřestanu wšědnje wyskać z jednym hłosom prajicy: Swjaty . . .

9) **Communio. Spěw k woprawjenju.** (Ps. 118, 49-50.) Spominaj na swoje słowo, swojomu służownikej date, w kotrymž sy mi nadźiju zbudźił. To je mi spokoj w mojim hubjeństwje.

10) **Postcommunio. Po woprawjenju.** Sčiń, Knježe, prosymy, zo bychmy Twoje přikaznje stajnje posłuchali a tak so hódni Twojich swjatych darow sčinili. Přez našoho Knjeza . . .

Njech nas wučisći a škituje, prosymy, Knježe, podaty dar bóžskoho Sakramenta, a na zastupowanjo zbóžneje Boharodźićelki Marije ze swjatym Józefom, swjatymaj japoštołomaj Pětrom a Pawołom a wšěmi swjatymi njech nas wote wšěch skaženosći wuhoji a wot přećiwnosći wumože.

Přijawši, Knježe, dary Twojeje swjateje potajnosće prosymy Će, zo by to, štož sy nam k swojomu wopomnjeću činić přikazał, w našich słabosćach nas podpěrało. Kiž živy . . .

wjacy zwěrić njemóže k lěpšomu namołwjeć. Hdyž to čini, potom so na rejach wo joho prědowanju žortuje. A wuslědk je tež po tym.

Hlejće, njech je na tutych wjacorych přikładach dosć, hdyž prajach, zo smy w našim času daloko přišli, byrnjež cyła technika na wysokim skhodźeńku stała. Wjele je so přeměniło — bohužel. Wjele dobroho so zhubiło, wjele njedobroho, skaženoho za to so namakało. Mnohe nasypy a murje, kotrež natwari pobožnosć našich wótcow a kruće škitaše nabožna a narodna swěra, krutosć a sebjewědomosć, su so přełamałe.

Młodźency a knježny! Stupmy hromadźe w našich towarstwach a dźeržmy kruće našich wótcow nadobne nałožki a wašnja! Sćěhujmy jich pobožnosć, nabožnosć, póćiwosć, zlutniwosć a dźěławosć! Wopokažmy so jich hódni! Cl. Hj.

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. Jendźelska nowina běše pisała, zo je sebi bamž přał, zo by Ruska do Zwjazka ludow zastupiła. Žo to wěrno njeje, je bamžowska nowina w poslednich njedźelach jasnje dosć pokazała. Wona je pisała, zo smy bórzy tak daloko, zo budźe Ruska přez Zwjazk ludow pospyty činić, bolšewismus a bjezbóžnistwo w druhich ludach spěchować, haj, zo so samo Zwjazk sam da sobu před ruski wóz zapřahnyć. W Šwicy běchu w katolskich a też w kalwinskich cyrkwjach žarowanske Bože służby, dokelž je woprawdźe k wobžarowanju, zo stat, kotryž swojim wobydlerjam najmjeńšeje swobody k dopjelnjenju nabožnych winowatcsćow njeda, kotryž kóždu nabožinu podtłóčuje a wjednikow cyrkwje a měšnikow kóncuje a krjuduje, do towaršnosće křesćanskich ludow zastupi. Šwicski wotpósłanc pola Zwjazka ludow, Motta, je kruće přećiwo přijeću Ruskeje rěčał, a runje tak iriski, De Valera. Šwica by najradšo cyły Zwjazk ludow z kraja wuhnała. Hač dotal mózachu so křesćenjo, hdyž jich přesćěhachu, kaž na př. w Iraku a druhdźe, pola Zwjazka ludow hóršić. Nětko budźe to cyle bjez wuspěcha, hdyž budźeja w nim zastupjerjo Ruskeje a Mexika zajimy bjezbóžnistwa spěchować.

Wěsta italska nowina je pisała, zo je tola wopaki, zo Vatikan njeje w Zwjazku ludow zastupjeny. Tu mamy so dopomnić, zo je woprawdźe bamž Benedikt XV. to był, kotryž je prajił, zo bychu so ludy, kotrež tehdom horco napřećo sebi wojowachu, jako jena swójba namakałe we Zwjazku ludow. Ale wjednicy zwjazka, wosebje dobyćerske staty, njejsu Zwjazk ludow wutworili po zasadach prawa. Ně, su runje prawo zacpěwali. A nětko su samo hišće bjezbóžne ruske knježerstwo přeprosyli do Ženewa. Ale dokelž na kóždu njeprawdu sćěhuje khostanjo, přińdźe tute też junu na ludy, kotrež su bolšewismej puć rubali do druhich ludow.

Vatikan je wšo přepruhował, štož je so w juniju mjez němskim knježerstwom a katolskimi biskopami wo jednotliwych dypkach konkordata jednało. Tohodla maja so bórzy zasy nowe jednanja započeć. Kardinal Pacelli je tute hižo z listom zahajił, kotryž je ministrej Frickej napisał. Katolikojo w Němskej bychu wězo rady widźeli, zo by, kaž je kancler před krótkim w Nürnbergu prajił, dospołna přezjenosć mjez statom a katolskej cyrkwju we wšěch dypkach knježiła.

Awstriski wumělc Ambrozij je jedyn z najznaćišich a najwuspěšnišich rězbarjow. We wšelakich wulkich městach mnohich krajow stoja postawy, kotrež je wón zhotowił. Hižo jako 6lětny hólčec móžeše wubjernje na husle hrać, pozdźišo bu ćežko khory a wot toho časa njemóže wjacy ani słyšeć ani rěčeć. A tola bu wulki wumělc. Też bamža Pia XI. je před krótkim směł molować. Wón praji, zo w času, hdyž to činješe, přecy zasy kardinalojo a druzy k bamžej dźikadźachu. Swjaty Wót měješe wobě rucy połnej dźěła. Druhdy pohladny z woknom na Albanske hory, jako by so jomu styskało po Alpach, na kotrež tak husto jako profesor w Milanje khodźeše. Ale dołho njehladaše z woknom, hnydom zasy wróći so k swojomu dźěłu, a běše widźeć, zo je sebi wědomy zamołwitosće jako wjednik katolskeje cyrkwje.

Argentiniski katolski skutk je bamžowskomu legatej za eucharistiski kongres w Buenos Aires kardinalej Pacellijej darił krasnu bamžowsku khorhoj, kotraž budźe so nad łódźu zmahować, z kotrejž legat do Ameriki pojědźe. Khorhoj dowjezu najprjedy do Castel Gandolfo, hdźež ju bamž woswjeći.

Italske fašistiske towarstwa młodźiny dóstachu duchownych jako wučerjow a wjednikow w nabožnym žiwjenju. Někotři biskopja přiwjedźechu před krótkim kapłanow fašistiskeje młodźiny k Swj. Wótcej. Měšnicy wokošichu bamžej ruku a wozjewichu jomu kóždy jednotliwje, z wotkel su a w kajkej diecezy skutkuja. Potom Swj. Wótc k nim poréča a so jim dźakowaše, zo chcedźa so wěnować służbje mjez młodźinu. Mjez tym zo bamž salu wopušći spěwachu přitomni spěw: Khrystus dobudźe!

Železnica w vatikanskim stače je nětko dotwarjena. Wopisma wo wučinjenjach mjez italskim statom a Vatikanom železnicy dla buchu hižo 12. septembra podpisane.

Chikagoski kardinal Mundelein woswjeći swój sleborny měšniski jubilej w Romje. Bamž budźe sam na swjatočnej jubilejskej Božej mši kardinala w Pětrowej cyrkwi přitomny.

Němska. Berlinski biskop Bares je pastyrski list za młodźinu swojeje diecezy wudał. W nim napomina, zo bychu młodźency a knježny přecy połni dowěry do přichoda šli a so ženje njebojeli. Zbóžnik sam je, hdyž joho ćwilowachu, też wšitko njesł, wědźo, zo za njoho přińdźe hodźina horjestaća. Joho japoštoljo pak běchu so bojazliwje a ze měnjenjom, zo je nětko wšo nimo, skhowali. Wot Khrystusa wukńmy dowěru!

Na mjezynarodnym zjězdźe za misijón mjez namórnikami, kotryž so w Hamburgu wotmě a wo kotrymž hižo w poslednim čisle pisachmy, běchu zastupjerjo Jendźelskeje, Španiskeje, Pólskeje, Hollandskeje a Belgiskeje přitomni. Najwažniše je, zo so za namórnikow we wšěch přistawach domy z kapałku natwarja. Swjaty Wótc je zhromadźiznje jara wutrobny telegram pósłał.

Towarstwo swj. Borromeja stara so wo to, zo bychu knihownje a swójby dobre křesćanske knihe měte. Wot swojoho założenja sem je towarstwo 12 milijónow knihow do swójbow přinjesło. Dale je 3 hač 4 milijóny knihow knihownjam dariło. Nětko chce so wosebje wo to starać, zo by kóžda swójba někotre nuzne knihe sama wobsedźała, kaž: Swjate pismo, jenu nabožnu rozwučowansku knihu, jene Jězusowe žiwjenjo, wopisanjo žiwjenja jenoho swjatoho, jene cyrkwinske stawizny. K tomu dyrbjałe dale druhe dobre zabawjace knihe kaž romany atd. přińć. Sydło towarstwa je w Bonnje nad Rhynom.

Preezes katolskoho dźěłaćerskoho towarstwa napomina we swojej nowinje wšěch, njech su to dźěłaćerjo abo burja abo zastojnicy abo samostatni rjemjeslnicy, zo bychu so we swojich modlitwach bóle na swoje powołanjo dopomnili, hač so to dotal stawaše. Ćeže a zbožo w powołanju přinjesmy też w modlitwje před Boha.

Předsyda prjedawšeje centrumskeje strony w Němskej, prelat Kaas, kotryž je nětko w Romje žiwy, puću je z kardinalom Pacellijom do južneje Ameriki. Zańdźenu njedźelu staj wotjěłoj.

W Berlinje je policija wulku rubježnu cwólbu zajała. Je jich wokoło 60 wosobow. Woni dobywachu so wosebje do klamow a bydlenjow. Wjele stowtysacow su kóždolětnje pokradnyli.

Evangelski krajny biskop Müller je na zhromadźiznje němskich křesćanow prajił, zo chce so starać, zo by so w Němskej woprawdźe Khrystus prědował, kaž je sebi to zemrěty president Hindenburg wot njoho přał. Dale praji, zo chce evangelska cyrkej přezjednje z katolskej za wućehnjenjo luda skutkować.

Dźěłowe zjednoćeństwo němskich katolikow, kotrohož předsyda běše Papen, je so rozpuščiło. Dźěło, kotrež měješe wone wukonjeć, je nětko strona NSDAP přewzała.

Pola dźěłowoho hamta w Göttingenje běchu tŕoch zastojnikow, kotŕiž běchu do zjednoćeństwa Stahlhelm zastupili, pušćili, dokelž prajachu, zo su so z tym přećiwo druhim přistajenym stajili, kotŕiž su wšitcy sobustawy nacionalsocialistiskeje strony. Tola sudnistwo je postajiło, zo ma so wupowědźenjo wróćo wzać, dokelž dźěn so tamni tŕo njejsu přećiwo nowomu statej stajili.

Württembergskoho evangelskoho biskopa Wurma je krajny biskop Müller na dowol pósłał, dokelž je pječa cyrkwinske pjenjezy hinak nałožował hač bě postajene. Frankobrodska nowina pak pisa, zo móže biskop dopokazać, zo to njeje wěrno. Wón je samo hišće krótko do swojoho pušćenja statne instancy prosył, zo bychu pjenježne należnosće württembergskeje evangelskeje cyrkwje přepytałe a so přeswědčiłe, zo je wšitko w porjedźe.

W Berlinje bu evangelski duchowny wotsadźeny, dokelž běše joho krajny biskop na wotpočink pósłał. Duchowny pak cyrkej wobskorži a docpě z tym, zo maja so jomu dotalne połne dokhody dale płaćić.

Na horje Brocken w Smolinach stoji wulki hosćeńc. Mjez přistajenymi je tež wjele katolikow. Tući běchu duchownoho prosyli, zo by jim tola tam a sem móžnosć dał, na Božu mšu hić. Direktor hosćeńca přewostaji jim rjanu rumnosć a 6. sept. swjećeše tam duchowny k prěnjomu razej Božu mšu. Wot nětka ma so to porjadnje stać. 12 wosobow, kotrež běchu přitomne, pósła arcybiskopej w Paderbornje telegram.

W Albersweileru w Pfalcy wotsadźichu měšćanostu, kiž bě so přećiwo khudym a bjezdźěłnym jara njesocialnje zadźeržał a ludźom tež samo pjany napřećo stupił. Tajkich zastojnikow nowy stat wězo trjebać njemóže.

Němskowěriwi so dale žiwje hibaja. Činja, jako by so jim njeprawda stała, hdyž křesćanskej cyrkwi swojich wěriwych před nimi warnujetej. Wosebje ripaja napřećo katolskej cyrkwi a bychu rad widźeli, zo bychu so katolikojo wot Roma dźělili. Tola hdyž wo swojim pohanstwje rěča, powědaja jenož, kak chcedźa to abo tamne činić a kak stej křesćanskej cyrkwi ludej škodźałoj. Što pak woni woprawdźe wěrja, to ženje njepraja, dokelž bychu sebi potom mnohich sobustawow znjepřećili. Pola nich je tola kóždy druhoho měnjenja, jenož w napjatosći přećiwo křesćanstwu a wosebje přećiwo Romej su přezjedni.

Pólska. Metropolit grekskeje, z katolskej zjednoćeneje cyrkwje je za duchownstwo pastyŕski list wudał. We nim wón kruće zakazuje, zo so Bože służby jako přiklesk abo srědk politiskich swjatočnosćow abo demonstracijow wužija. Nichtó, khiba cyrkwinska wyšnosć, njemóže sebi wot duchownych žadać, zo maja Bože służby z přileżnosće swětnych swjatočnosći wotměć. Na abo po Božich służbach njesmědźa so tež swětne spěwy spěwać ani někajke lětaki abo nowiny politiskoho razu rozdźěleć. Wukaz so měri přećiwo pólskim nacionalistam, kotŕiž su druhdy Božu mšu za padnjenych swojeje strony swjećić dali a su ju za propagandu wužili.

W Gdynji, nowym pólskim přistawje při brjozy baltiskoho morja, njedaloko Gdanska, zeńdźe so před krótkim pólska młodźina, zo by so z tym k wótčinje wuznała. Katolska młodźina běše najbohatšo zastupjena. Dźensa přisłušeja wšě wosadne towarstwa młodźiny powšitkownomu „Towarstwu katolskeje młodźiny". Zwjazk ma 300 117 sobustawow.

Kónc augusta wotmě so w Póznanju zjězd za filosofiju swj. Domaša. Zhromadźizna jednaše pod wjednistwom tŕoch nahladnych muži: kardinala Hlonda, generala Jězuitow hrabje Ledochowskoho a generalnoho magistra rjadu Dominikanow patera Gilleta.

Pólscy biskopja mějachu we Waršawje zhromadźiznu, na kotrejž so kardinal Hlond, kardinal Kakowski, pjeću arcbiskopja a 24 biskopow wobdźělichu. Snadź so dźiwaš nad wysokej ličbu biskopow? Pólska ma drje jenož poł telko wobydleri kaž Němska, ale je tam skoro wšo katolske, tak su wězo tež biskopstwa mjeńše, a maja tola tež telko wěriwych kaž w Němskej, haj husto wjacy. Na eucharistiskim kongresu w Buenos Aires so mjenowanaj kardinalej jako zastupjerjej Pólskeje wobdźelitaj.

Awstriska. Před 125 lětami wojowachu Tirolscy zmužiće přećiwo wójskam Napoleona I. Tohodla běchu lětsa k wopomnjeću padnjenych z tamnych bitwow před 125 lětami kaž tež swětoweje wójny wšelake swjatočnosće. Tež swjatočne Bože służby so wotměchu.

Awstriscy katecheći zhromadźichu so w hnadownym měsće Mariazell. Wšelacy profesorojo a duchowni rozprawjachu tam wo nowym nadawku katolskeje nabožinskeje wučby. Awstriski kancler powita katechetow a praji, zo so wšitcy wjesela, zo je so lud zaso na to dopomnił, zo je křesćanski. Samo starši, kotŕiž hač dotal wjele wo nabožinje wědźeć nochcychu, su wjeseli, zo móžeja swoje dźěći do křesćanskeje wučby słać. Zabyć wězo nichtó njedyrbjał, zo je Awstriska prastary katolski kraj. Štóž by prěł, zo je Awstriska katolska, by łžał. To pak njeręka, zo chcedźa někak přećiwo drohowěriwym wustupować. Ně, to by było hubjene katolstwo. Nabožinska wučba pak dyrbi dźěći tež woćahnyć k lubosći k domiznje a ludej.

Wučomcy biskopskoho seminara w Lincu su pod wjednistwom jenoho profesora w horach 1600 m wysoko cyrkwičku natwarili. Su ju wěnowali dopomnjeću na njeboh kanclera Dollfußa. Hdyž biskop cyrkwičku woswjeći, praji, zo je rjenje, zo so přeco wjacy cyrkwjow na horach twari. Tak móžeja tež turisća husto Božu mšu słyšeć. A prawy turista čuje so tam horjeka swojomu Bohu bliže.

Towarstwowy powěstnik.

Drježdźany. Towarstwo kat. Serbow „Jednota" wuleći njedźelu 30. t. m. do Boxdorfa. Zetkamy so 1/2 4 hodź. při kónčatych zastanišćach čarow 6 a 3, „Wilder Mann."

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1934.

Kk.: 543. z Aue: farař Jurij Hórnik; 544. z Wětenicy: Jakub Weidlich; 545. z Ralbic: Jurij Čornak; 546. 547. z Łazka: Michał Rettig, Michał Žurk; 548. ze Šunowa: Pětr Kurjat; 549. z Koslowa: Max Buk; 550.—554. z Radworja: Jan Brycka, Jurij Domaška (na wětrniku), Marja Ryćeŕka, Jurij Winaŕ (rěznik), Mikławš Paška; 555. 556. z Bronja: Hana Filipowa, Marja Wjerabic; 557. 558. z Khelna: Hana Zopina, Madlena Lebzyna; 559. z Lutowča: Marja Fórmanowa; 560. 561. z Kamjenjeje: Marja Ryńcowa, Jurij Handrik; 562. z Khasowa: Jakub Ryćerja; 563. z Miłkec: Pawoł Misala.

Sobustaw na lěto 1933/32.

Čo. 1035. N. N.; čo. 1036. N. Ž.; čo. 1037. J. C. — Čo. 1091./32.

Wšě čišćeŕske wěcy
wuhotuje derje a spěšnje
Donnerhakec čišćeŕnja

Zjawny dźak
swj. Józefej
za wusłyšanu prósstwu.

Njedźelu, 14. a 18. oktobra pojědže „Kirschauer Schwalbe" přez Budyšin (rano 1/2 4 hodź.), **do Berlina.** Připódla do Pančicy, Kamjenc, Kulow Potstupna (Potsdam—Sanssouci). Jězba tam a sem jenož **7,50 hr.** Zajimcy chcyli so ruče zamołwić pola wyššoho wučerja Słodeńka (Dalokoręćak Pančicy čo. 273. Su hižo mnozy zamołwjeni. Dalše za tydźeń.

Wulki koncert w Njebjelčicach
njedźelu, 30. sept. 1934, wječor w 8 hodź., wuwjedže
policajski połk z Drježdźan.
Zarjadowany k lěpšomu NSV. Wubjerny program.
Zastup 50 pj. * Po koncerće **reje.**

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki ścelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik. — „K. P." ćišći so w 1600 exemplarach.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnik: Jurij Šołta, Před šulerskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokoréčak čo. 3895.

40. čisło. | W Budyšinje (Bautzen), 6. oktobra 1934. | 72. lětnik.

A znowa zakćěwaja róže.

Róže z nowa zakćěwaja? Kak a hdźe? Lěto je so tola hižo nakhililo k nazymje, Bože słónčko hižo pozhubjuje na swětłosći a ćopłoće a dźe hižo zahe w Boži domčk, płodźerska móc Božeje stwórby hižo widźomnje woteběra, wšo młódne, zelene wjadnje a wotemrěwa, wša Boža přiroda hotuje so na zymski wotpočink — a róže dyrbjałe znowa zakćěwać a tak wuwzaco činić ze zakonja powšitkownoho wotemrěwanja?

Róže, kotrež stoja w našich zahrodkach, kotrež nas w lěće zwjeselachu ze swojim kćenjom, ze swojimi něžnymi barbami a krasnej wónju — tele róže wězo wjadnu kaž jich towarški, kaž wšitke kwětki Božeje přirody w nazymje.

A tola zakćěwaja z nowa róže — róže duchowne — róže nimo měry rjane a wonjate, róže běłe kaž sněh, róže čerwjene kaž krew, róže žołte kaž złoto. A z nich wija katolscy křesćenjo w měsacu oktobru wěncy nanajpyšniše k česći tamneje, kotruž nam swjata cyrkew sama tak rady předstaja pod wobrazom róže, kotruž w lauretanskej litaniji česćujemy jako tu „potajnu różu".

Zasy je so přibližił měsac, hdźež nas swjata cyrkew pohonja „różowe wěncy" wić, wěncy z běłych różow radosćow, čerwjenych różow bolosćow a złotožołtych różow krasnosćow, hdźež nas wona namołwja njebjesku kralownu z różowcom česćić, z różowcom radosćiwym, bolosćiwym a krasnosćiwym.

Zo bychmy hódnje a zdobnje njebjesku kralownu z różowcom česćowali, wobkedźbujmy wosebje tele pokiwy:

Hdyž swjaty różowc spěwamy, njećińmy to ženje bjez přihotowanja. Z čežka budźe to dobry paćeŕ, hdyž dźěło z rukow ćisnjemy a zdobom za swjatym różowcom hrabamy. Zasuńmy tola krótku přestawku mjez dźěłom a paćerjom. Hdyž wot dźěła njeprosrědnje přeńdźemy k paćerjej, budźa so swětne mysle, z kotrymiž so při swojim dźěle zaběrachmy, sobu plesć do našich paćerjow a je na wšelake wašnjo kazyć. Je woda so rozlała po zemi, dyrbi khwilu stać, zo by so sadźiła a mutnosć wotbyła — hewak so njehodźi wužiwać. Jeli chcemy hrjebju zbožownje přeskočić, činimy derje, hdyž so trošku zaběhnjemy. Tak mamy to tež činić z kóždym paćerjom, wosebje pak ze swjatym różowcom. Paćeŕ różowca traje hižo trochu dołho, modlitwy wospětuja so přecy a zasy, z čimž lohcy naša skedźbliwosć ćerpi. Kak derje je, hdyž tohodla najprjedy swoje mysle zhromadźimy a zrjadujemy, kotrež nam tak často, samo přećiwo našej woli, ćěkaja do wšěch różkow swěta. Hladajmy so wšoho přehnatoho spěcha, njespěwajmy swój różowc tak po roboće. Dajmy našomu duchej trochu wotpočować a našej wutrobje ćiše žołmić w pobožnych začuwanjach, a naša modlitwa budźe dobra, změjemy sami wjeselo na njej.

Jeli chcemy so derje modlić, trjebamy měr a mamy wobknježić swoje zmysły a wobkedźbować wěstu přistojnosć. Tohodla je derje, zo sebi za swj. różowc wuzwolamy ćichu, měrnu hodźinku, ćiche městačko w domje, w zahrodźe, w cyrkwi, abo samotny pućik. Při swj. różowcu přebywamy my w šuli swj. Marije, a tuž je zdobne, zo smy pobožni a skedźbliwi. Hdyž so różowc modlimy, tu nas njebjeska kralowna přijima w audiency, a tuž je nuzne, zo wobkedźbujemy wěstu zdwórliwosć a přistojnosć, kaž so to za nas a za nju přistoji. Tajka česćiwosć budźe so zawěšće maćeri Božej spodobać, a wona nam za to dopomha k lěpšej skedźbliwosći a nutrnosći. Wobkedźbujemy tola zdwórliwosć napřećiwo člowjekam, čohodla potom nic ćim bóle před Bohom a kralownu njebjes a zemje? Mamy-li so po tutym pokiwje, so naše „Strowa sy Marija" wěšće na rjane, połne a něžnu wóń dychace róže wuwija, kotrež dyrbja našu njebjesku mać zwjeselić.

Skónčnje budźe naš nadawk, jeli chcemy so różowc derje modlić, zo swjate potajnosće, kotrež so nam předpołożeja, pobožnje rozmyslamy a rozpominamy. Różowc ma tola wosebje raz rozpominacoho paćerja, ale lěpje prajene, je zjednoćenjo hortnoho a rozpominacoho modlenja. Na wjacore wašnjo móżemy při swjatym różowcu hortne a rozpominace modlenjo zjednoćić.

Móżemy sebi před kóždej potajnosću zkrótka předstajić jeje wobsah abo podawk w njej wopominany a potom spěwamy jednotliwe „Strowa sy Marija", zo bychmy našej njebjeskej maćeri z nimi česć zawdawali a prózstwy jej přednošeli. Druzy předstajeja sebi, hortne modlitwy spěwajo, swjatu Mariju w kóžej jednotliwej potajnosći a rozpominanja

při tym, kak so wona znutřkownje a zwonkownje počinja, što wona čini, rěči, začuwa, mysli, kotre počinki wona wosebje wukonja. Njeje mjenujcy při hortnej modlitwje trjeba, zo kóžde słowo rozmyslamy, kotrež wuprajamy — móžemy swoje mysle też złožić na wosobu, ke kotrejž so hortnje modlimy, abo też na nas samych, na naše potrěbnosće a naš poměr k tutej wosobje, zkrótka kóžde dobre rozpominanjo dosaha.

Tele zwjazanjo hortneje a rozpominaceje modlitwy je znutřkowne potajnstwo swj. różowca, joho wosebita rjanosć. Hdyž różowc takle zrozemimy a so modlimy, njebudźemy ženje prajić, kaž so to časćišo wot ludźi khudych na duchu stawa, zo su w różowcu bjez přemyslenja hromadu zestajane a přecy a zaso wospětowane tesame hortne modlitwy — nawopak, změjemy swjaty różowc za skutk dokonjanoho wumělstwa, za skutk bóžskoho wumělca, Ducha Swjatoho samoho. .

Rozhlad w swěće.

Žnjowy swjedźeń na Bückebergu.

Ze wšěch kóncow Němskeje dojědźechu hižo sobotu zastupjerjo burow a burski lud, žony a mužojo, hólcy a holcy do města Hameln, w kotrohož blizkosći leži Bückeberg. Tu chcychu wjednikej znowa swěru a přiwisnosć dopokazać. Na 700000 ludźi je so tam zešło. A črjódka katolskich Serbow z našeje domizny bě tam też zastupjena. Njedźelu wot ranja hižo ćehnjechu tute črjódy ludu na mjenowanu horu. Popołdnju w 2 hodź. přijědźe wosebity ćah z Berlinskimi diplomatami. Wšitcy chcychu so wo krasnym swjedźenju přeswědčić. Narodne drasty běchu ze wšěch kónčinow kraja w bohatej ličbje přitomne.

Němski kancler Adolf Hitler běše njedźelu dopołdnja w Goslaru burske delegacije witał. Přez hodźinu dołho je so z nimi rozmołwjał, jich přeća a prostwy słyšał. Potom je so podał na Bückeberg. Tu je nětk rěčał swojim buram. A što je jim prajił? Wón je dźakownym připosłucharjam rysował, kak so mócnje přećiwo bjezdźěłosći wojuje, kak so wojuje wo polěpšenjo zeživjenja němskoho luda. Prawa ludowa zhromadnosć přetraje wšitke ćeže nětčišoho časa. Hdźež so mudrosć z jednorej mocu sebjeskrućenja zjednoća, móže lud trajnje swoje wojowanjo wo živjenjo z wuspěchom wjesć. Bóh tón Knjez njeje hišće žanoho wopuśćił, prjedy hač njeje so sam wopuśćił. Jako hłowny naš nadawk widźimy před nami wuswobodźenjo a zdźerženjo burstwa. Tute njeje jenož žórło zeživjenja, ale też zdźerženjo luda. Wjednikowa rěč namaka sylny wothłós.

Njech je tutón druhi statny žnjowy swjedźeń symbol, zo smy wšitcy njerozdźělomne zjednoćeństwo, kiž je přez zhromadny dóńt skowane. Horcy dźak napřećo Bohu a statnej wyšnosći dyrbjachu naše wutroby na tutym dnju začuć.

Nowe dawkowe zakonje.

W oktobrje so sćěhowace nowe zakonje wudadźa:

1. nowy zakoń wo dokhodnym dawku,
2. „ „ „ dawku za zjednoćeństwa,
3. „ „ „ pohódnosćenju,
4. „ „ „ dawku na zamóženjo,
5. „ „ „ přewjedźenju dawka na herbowanja,
6. „ „ „ pohodnosćenju zemje,
7. „ „ „ wobrotnym dawku,
8. „ „ „ dawku na kapitalny wobkhad,
9. „ „ „ přiměrjenju dawkow.

Nowy zakoń wo dokhodnym dawku změje jenož 51 paragrafow, nětčiši wopřija 117. Wón płaći wot 1. jan. 1935 a nałoži so na protyčne lěto 1934. Mzdowy dawk nałoži so na wukonjanu službu po 31. decembru 1934. Nowy zakoń wo dawku na zamoženja płaći wot lěta 1936. Zakoń wo pohodnosćenju zemje budźe wudospołnjenjo němskoho pohodnosćenskoho zakonja.

Knježeństwje

w Rumunskej a Španiskej stej wróćo stupiłoj. Ale hižo je so w Rumunskej zasy lisćina nowych ministrow zestajała; njepokazuje wulke přeměnjenja. Rumunski kral je do lisćiny zwolił.

Španiska stoji w boju přećiwo marxistam. Statny president je poručił, zo dyrbi wjednik radikalneje strony na najšěršim parlamentariskim zakładźe nowe knježeństwo wutworić. Też sobustawy katolskeje ludoweje akcije maja zastupjene być.

Ruske žitne hospodarstwo

nima khmanoho wuspěcha. Wjele zastojnikow na statnych kubłach a w zhromadnym ratarskim hospodarstwje su wotsadźili, dokelž njejsu předpisanu ličbu žita wotwjedli. Přepytowanjo je dopokazało, zo so ze štwórtoho dźěla polow njejsu žně domoj khowałe. Njedostatk leži na tym, zo so ratarjam njeje dosć ratarskich mašinow podało. Přez to dalokim wokrjesam hłód hrozy.

1732 km z awtobusom přez połodnišu Němsku.

(Pokročowanjo.)

W měsacu septembru, kaž so nam powě, su wotmyslene wulke swjatočnosće k česći swj. Konrada w Altöttingu. Přeruče minychu so nam drohotne hodźinki na swjatym městnje. Tute hnadowne městno ma telko pomjatnoho a zastarskoho, zo dny trjebaš, prjedy hač sebi wšitko dokładnje wobhladaš. Po tym zo bě sebi kóždy dopomnjeńku na Ötting kupił, rozžohnowachmy so wot tutoho krasnoho hnadownoho městna. To běše sobu woprawdźe najrjeńši dźeń našeje jězby. Zo smy Altötting wopytali, słuša našomu wjednikej kemšacy dźak! 1/2 16 hodź. wopuśćichmy Altötting, naš cyl je Mnichow — mamy hišće na 90 km. přejeć. Słónco smali hišće mócnje na bajeńske pola a łuki. Zdźěla widźimy dobru płódnu krajinu. Naš awtobus njecha tak prawje přasć. Tola što wo to; stojimy hišće pod zaćišćom, štož smy runje widźeli a wobdźiwali. Z radosću zanjesechmy sebi někotre swj. Marijine kěrluše. Wobkuzłacy wobraz poskići so nam, hdyž wuhladachmy w dalokosći rjane Alpy. Mócne hobry a horiska sahaja k njebju, haj jich wjeršk samo njemóžachmy dowidźeć, horjeka běchu zdźěla ze sněhom přikryte. Wječor 1/2 19 hodź. dócpěchmy hłowne město Bajeńskeje: Mnichow. Tu poskići so nam wobraz wulkoměsta. Bě sobota. Bjez dźiwa, zo bě wobkhad na dróhach tak sylny a haćacy. We tajkej mjerwjeńcy tajki wulki awtobus wjesć, njeje zawěsće lohko; je wulke napinanjo za wjednika; k tomu słuša spěšny rozsud a energija. Tu běchmy zasy hosćo we Kolpingowym domje. W Mnichowje je tak mjenowana centrala cyłoho towarstwa. Čujachmy so tu jako w kasarnach. Wšudźom kruty porjad, čistota, wšo po najnowšim wuhotowane. Też dóstanješ tam dospołne jěść a pić; 15 sotrow wot khudych franciskankow stara so tu runje tak derje za ćělne kaž też za duchowne derjemćo pućowacych. Nimo toho hišće tu 3 kandidatki a 5 służownych holcow sobu pomhaja. Wjednik domu, němski so mjenuje „Hausvater“, nam na naprašowanjo zdźěli, zo maja tu na 270 ložow, kotrež su zwjetša přeco wobsadźene. Našich žónskich wobdźělnikow tu wězo za nócłěh njepřiwzachu; jim drje so to zwjetša přeco tak dźěše, zo dyrbjachu so wot nas dźělić. Wone buchu we katolskich wustawach wot miłosćiwych sotrow wšudźom lubje přijate. Tak nasta přeco rano zajimawe prašenjo, štó je najlěpje spał... Hdyž běchmy tu našu jstwičku wobsadźili, we čerstwej wodźe so wumyli — běchmy so při našim pućowanju tróšku hódnje zakurili a zaprózili — podachmy so do wulkeje jědźeńnje, zo bychmy so posylnili. Tu běše za poměrnje tuni pjenjez wšo dóstać, štož sebi žołdk a šija přeještej. Zo dyrbjachmy wosebje tu w Mnichowje swoje šije do čista zwopłokać, nam zawěsće nichtón za zło wzać njemóže, běchmy tola ćežu a horcotu

Też na železnicach w Sowjetskej Ruskej knježi tam a sem njeroda, přez kotruž je w běhu poslednich měsacow mnohe njezbožo so zawinowało. Tuž ma so disciplina dźěłaćerjow skrućić. Njedostatk na wozach je tohorunja wulki, tak zo husto cyrobizny dołho na dwórnišćach leža a hnija.

Jendźelska

je so srjedu tež z němsko-jendźelskim wikowanjom zaběrała. Posedźenjo nawjedowaše Baldwin. Po nawróće hłownoho radźićerja w hospodarskich prašenjach je so za knježeństwo rozprawa přihotowała. W rozprawje rozpisuja so jednanja jendźelskeje delegacije z dr. Schachtom a druhimi zastupjerjemi němskoho knježeństwa.

Amerika

je w měsacu awgusće 104 lětadłow wuwjezła. 49 je přišło do Kolumbiskeje, 19 do Khiny, 9 do Mexika, jene do Italskeje, Francózskeje a Českosłowakskeje. Lětadłowych motorow wupósła so do Ruskeje 40, do Němskeje 20, do druhich statow hromadźe 17.

Japanska a Amerika.

Prjedawši šef amerikanskoho wojeńskoho lětaństwa, general Mitchella piše wo přichodnej wójnje mjez Zjednoćenymi Statami a Japanskej. Tohodla je Japanska přez swojoho pósłanca zakročiła. Tajke pisanjo wězo njemóže poćahi mjez woběmaj statomaj połěpšić, zcyła, hdyž dyrbja so jednanja wo wójnskim łódźstwje mjez Japanskej, Jendźelskej a Ameriku započeć. W Japanskej wukładuja tute pisanjo jako njepřećelske zmyslenjo, dokelž Japanska swoje wojeńske łódźstwo a lětaństwo khětro posylnja.

Z Łužicy a Serbow.

Z **Radworja.** Žadny pohrjeb mějachmy póńdźelu. Šulske dźěći přewodźachu swojoho towarša, (halejskich) Pjetašec swójba swojoho luboho synka a bratřika na Božu rolu. Sydomlětny Bjenko bě lědy 10 dnjow khory pobył, a hižo sebi Bóh joho k sebi wza. Sam bě hólčik prajił, zo rady wumrje. Knjez farař Nowak bě joho ze swjatej spowědźu a swjatym wolijowanjom na přestup do Božoho raja přihotował. Bě to jara wobdarjene, pilne, zwólniwe, stajnje wjesołe, maćeri a nanej spochi pomocne a skedźbliwe dźěćo. Tak dócpě zahe kónc swojoho žiwjenja tu na zemi. Bjez dźiwa, zo je zrudoba jara wulka, nic jeno w swójbje, ale też w šuli, kaž joho wučeŕ, knjez Delan, při rowje wuzběže. Lědy poł lěta je do šule pokhodźił, ale wšěm towaršam najrjeńši přikład zawostajił. Wulki wěnc joho móličkich towaršow a towaršow pyši nětko zažnu hórku nad kašćom a ćěłkom Pjetašec Bjenka, jandźelka, kaž bě joho něchtó hižo do smjerće pomjenował. Bóh wě, čomu je njewinowate dźěćo so skhowało!

Z Khróšcic. Žnjowy dźakny swjedźeń woswjeći so tu jara dostojnje. Po dopołdnišich kemšach ćehnjechu towarstwa šulske dźěći a druzy kemšerjo k wójnskej kapali, hdźež dźěći pod nawjedom knjeza wučerja Čornaka někotre rjane spěwy zaspěwachu. Knjez farař Wjeńka rěčeše přitomnym wo Božej šćedriwosći a našej winowatosći, Bohu lubomu Knjezej za dobre žně so dźakować. W mjenje wosady połoži wěnc za lubych padnjenych k wójnskomu pomnikej. Za Nukničansku gmejnu rěčeše burski wjednik Cyž z Prawoćic. Też wón počesći padnjenych wojakow ze žnjowym wěncom. „Jednota" zaspěwa spěw wo dobrym towaršu. Ze zhromadnym „Wótče naš" skónči so swjatočnosć. Popołdnju zhromadźichu so wjesnjenjo w šulskej khěži, zo bychu rěč wjednika Adolfa Hitlera słyšeli.

Z Hórkow. K žnjowomu dźaknomu swjedźenjej sebi naša wjes sobotu rjany pisany žnjowy štom staji, při kotrymž wjesnjanosta k. Weclich wo ważnosći žnjowoho dźaknoho swjedźenja poréča. Njedźelu popołdnju zhromadźichu so wobydlerjo, kotrymž so też druzy z Worklec, Sernjan a Różanta přidružichu, zasy na wsy. Skupiny wjednik Porak z Wudworja dźakowaše so wšitkim za wopyt. Při wójnskim pomniku spominaše na padnjenych rjekow. Wjesnjanosta położi jim k česći rjany wěnc. Z wjesołymi rejemi skónči so swjedźeń.

Ze Zejic. Kubleŕ Špitank jědźeše zańdźenu sobotu popołdnju z wjesnjanom z Budyšina po drózy do Hodźija. Před Małymi Błohašecami přijědźe za nimaj z njemdrej spěšnosću wosobinske awto, kotrež lěkaŕ ze Žarowa w Delnjej Łužicy wjedźeše. Při nahłym spinanju počinaše awto wjerhać a zrazy do kublerja Špitanka z tajkim wotmachom, zo tutón z kolesa na hłowu padźe. Na dobre zbožo štapi do pěskowe hromady, tola zrani so khětro na prawej rucy a nozy a stłóči sebi khětro rjebła. Hdyž bě přistojaca policija pad wujasniła a mjena zwěsćiła, dowjezechu zranjenoho k Hodźijskomu lěkarjej. Po najnuznišim zawobalenju dowjeze awto joho do Worklečanskeje khorownje, hdźež so lěkuje a hladajcy porjedźa.

Z Pančic. Žnjowy dźakny swjedźeń započinaše so tu sobotu ze stajenjom žnjowoho štoma, pyšenoho z wulkim

---

cyłoho dnja znjesli. Samsny wječor podachmy so hišće do „Hofbräu". Je to najsławniša piwarnja w Mnichowje. Bě woprawdźe zajimawe, sebi raz wječor wobhladać žiwjenjo a wobkhad w tutych rumnosćach. Tři poskhody, jena sala při druhej, kóžda nabita z hosćemi, a wyše toho stoja hišće sta ludźi na dworje wokoło sudow. Wšudźom knježi wjesołe žiwjenjo, wšěm a wšudźom słodźi dobre brune bajerske piwo. Jenož štóž je to raz widźał, móže sebi předstajić, što so tu za jedyn wječor wupije. Zawěsće njeběchu naši Serbja posledni, kotřiž tu sobotu wječor z korčmy dźěchu!

Njedźelu rano dźěchmy do domjaceje kapale k Božim službam. We Kolpingowym domje je krasna kapał za Bože służby. Khude franciskanki staraja so też tu za hódne wobydlenjo Bože. Wěčna lampka też tu ze swojim błukim swětłom wodnjo a w nocy dopomina, štó tu bydli mjez Kolpingowymi bratrami. Po snědani podachmy so na krótke wobhladanjo města. Pobychmy we wjacorych katolskich cyrkwjach. Wšudźom běchu Bože służby, wšudźom widźachmy też połne ławki wěriwych. Wobhladachmy sebi židowsku synagogu, wězo jenož wot wonka, jich sabat dźěn je sobota. Kročachmy nimo mócnoho obeliska; je to pomnik za 30000 Bajerjow, kotřiž pod Napoleonom w Ruskej wostachu. Dale wobhladachmy sebi „Brunu khěžu". Je to mócne twarjenišćo, hdźež 400 zastojnikow dźěła a so stara wo byćo a tyćo němskoho luda. Naš Mnichowski wjednik nam rozłoži z krótka nastaćo khěže, kotraž dźensnišim poměram daloko wjacy njedosaha. Tohodla so tu khwilu zwonka města na 4 tajkich nowych partajinych khěžach twari. Při „Feldherrnhalle" buchmy fotografowani. Tu smědźachmy jenož z wosebitej dowolnosću SS-wjednistwa přistupić. Bě to pěkny wobraz, kak Serbja, jako swěrni němscy staćenjo, tu při wójnskim pomniku so zestupachu z pozběhnjenej ruku k němskomu postrowej. Tu we blizkosći widźachmy też pomnik za 16 Hitlerowych přisłušnikow, kotřiž tu před Feldherrnhalle při prěnim Hitlerowym wustupjenju w lěće 1921 swoje žiwjenjo dachu. Wšudźom tu widźachmy sylne SA- a SS-straže. Dalši puć wjedźeše nas nimo Hofbräu. So samo rozemi, zo tu założichmy, a při sudach na dworje stejo karanč wupichmy. Njedaloko wottud je Sternicka-Bräu; je to (lokal) piwarnja abo korčma, hdźež je so założiła NSDAP. Čas so nam miny. Bože słónčko paleše zaso njesmilnje we tutych měsćanskich wulicach. W 10 hodź. wopušćichmy Mnichow. Nětko mějachmy krasnu jězbu, jara dołho jědźechmy připódla Starnbergskoho jězora, kotryž je 21 km dołhi a 5 km šěroki. Wulke syły ludźi, drje Mnichowčanow, wočerstwjachu so tu při wodźe; kupajo a zaso na Božim słónčku so hrějo. Njezawidźachmy jim tu jich wjeselo, mějachmy dźěn druhu žadosć, dźensa hišće dócpěć městno, kotrohož dla běchmy wopušćili swoje dźěło a starosće, swoju domiznu; naša žadosć bě Oberammergau.

wěncom a z bantami. Šulske dźěći a khowanki klóštra ćehnjechu na směrkach k młodowni, hdźež so wšelake spěwy a reje předwjedźechu. Naměstnny wjednik kubleŕ Woleńk pokaza w dlěšej narěči na ważnosć žnjowoho dźaknoho swjedźenja. Njedźelu dopołdnja dźěchu towarstwa zhromadnje k Božej mši a po njej zestupa so ćah a poda so k wójnskomu pomnikej w Kukowje. Po wuspěwanju kěrluša rěčeše knjez propst swjedźeńske słowa k zhromadźenym. Wón pokaza na mnohe dobroty, kotrež je miłosćiwy Wótc nam darił, kak je ratař z połnej nadźiju w naléču polo a rolu přihotował a kak je Bože žohnowanjo joho dźěło sćěhowało. Suchota přinjese drje starosće a překhwapjenja. Tola žnjowy dźakny swjedźeń dyrbi radosć na powołanju wobnowić. Ratarjowe dźěło je wotbłyšć skutkowanja Božoho. Joho powołanjo je čestne a nuzne, bjez njoho njebychmy khlěba měli. Tuž so khwali a wuzběhuje w spěwje a basni. Tola naš dźak płaći tež drohim padnjenym, kotřiž su za nas swoje žiwjenjo woprowali. Wójnski pomnik je nam pokazowaŕ, kak mamy lubosć k wótčinje a wopornjwosć pěstować. Jim słuša njezwjadomny ławrjeńcowy wěnc njebjeskeje radosće a wjesołosće. K jich česći położi rěčnik krasny wěnc při pomniku. Ze spěwom wo dobrym towaršu so jednora ale hnujaca swjatočnosć skónči.

Z Pančic. Zaradźenjo za maćerje wotměje so tu pjatk, 12. oktobra, popołdnju w 2 hodź. w młodowni.

Z Njebjelčic. Sobotu po „swjatym wječoru“ pokazowachu zwuki zwonow na přichodny dźeń, kotryž bě postajeny po cyłym němskim kraju k dźakprajenju za domkhowane žně. Njedźelu po kemšach bu khwalbny kěrluš zanjeseny. W rjanym prědowanju rozestaji knjez farař Mič zmysł swjedźenja: nic jenož ratař sam, ale kóždy jednotliwc, cyły lud ma winowatosć na to spominać, kak smy we wšěm wotwisni wot wšohomócnoho njebjeskoho Knjeza, kiž nam dawa žiwjenjo a zežiwjenjo. Po Božich służbach spominaše wosada při pomniku, kiž před cyrkwju stoji, na wojowarjow, kotřiž běchu swoje žiwjenjo woprowali za swoju wótčinu, a knjez farař wědźeše zasy z prawymi słowami začuća česćownosće a dźaka we wutrobach přitomnych zbudźić. W mjenje skupiny NSDAP położi bur Šołta z krótkej narěču rjany wěnc k pomnikej; tohorunja zastupjeŕ SA knjez Lehmann. Lětsa njebě so wot Njebjelčanow žadało, zo bychu w Kamjencu při swjedźenju sobuskutkowali. To běchu wšitcy wjeseli a tuž čim radšo swjedźeń sobu swjećachu, kotryž so potom wječor w „Herbskej grychće“ wuhotowa. Cyły policajski połk bě z Drježdźan k nam přijěł, zo by tu wulki koncert wuwjedł. Tajke předewzaćo běše wšak riskantne. Tola wěc je so wulkotnje poradźiła. Rjenje wupyšena žurla bě přepjelnjena z wosadnymi a dalšimi hosćemi. Też wjednik NSV, knjez Klugmann, kotraž změje z wunoška rjany dobytk, běše přitomny, też tójšto hosći z Kamjenca. W swojich powitanskich słowach to knjez Šołta, kiž bě koncert ze swojej zamołwitosću zarjadował, wosebje wuzběhny na to pokazawši, zo je prawje, hdyž so měsćenjo z wjesnym ludom na kraju sobu wjesela na tajkim dnju. Wón napominaše k woporniwosći, hdyž budźe nas bórzy zasy spomožeŕski skutk k wukonjenju křesćanskeje lubosće wołać, zo by so nuzy wotpomhało, kotruž ma wjele z našich bližšich wosebje w zymje ćerpjeć. Z krótka njech so jenož spomni, zo je policajski połk wulkotnje piskał. Wšitcy wopytarjo koncerta a też rejow su zawěsće jara spokojeni byli. Drježdźanskim pólcajam so w našej serbskej wjescy tak spodobaše, zo bychu tu najradšo wostali. Někotři mjez nimi witachu tu wojeńskich towaršow. Zarjadowaŕ koncerta smě so nad rjanym wuspěchom wjeselić.

Z Konjec. Zaradźenjo za maćerje wotměje so póndźelu, 8. oktobra, popołdnju w 2 hodź. w Konjecach, 1/2 4 hodź. w Smjerdźacej.

Z Drježdźan. Njedźelu 30. sept. zarjadowany wulět „Jednoćanow“ do Boxdorfa njebě drje z wulkim wobdźělenjom žohnowany, za to pak bě to pěkne zhromadne woswjećenjo žnjowodźaknoho swjedźenja. Wjes Boxdorf bě rjenje wupyšena a wjesnjenjo kaž měsćenjo posłuchachu hromadźe w Božej přirodźe sedźo na rěč našoho wjednika Adolfa Hitlera. Dokelž běchu so katolscy Serbja hakle popołdnju skoro na wječor tam přinamakali, dyrbjachu do njadaloko Boxdorfa ležacoho hosćeńca „Baumwiese“ hić, zo bychu znajmjeńša sedźeć móhli. Tykanc a kofej daštej drje swjedźenjej wosebity raz, ale spokojištej bóle jazyk hač žołdk; tohodla do Drježdźan přišedši dźěchu mnozy hnydom zas do hosćeńca „Wilder Mann“, zo bychu powječerjeli. Wšěm je so na wuléće lubiło. — Slědowaca zhromadźizna „Jednoty“ wutoru 2. oktobra přinjese wjele wotměnjacoho. Knj. kral. hudźbny dir. přednošowaše wo humorje w serbskim pismowstwje. Hodźinu trajacy přednošk bě pěkny a jara žortny. Tak je so kóždy raz prawje nasmjeć mohł. Wosebje pěsnje knj. wučerja Nawki-Radwořskoho, kiž knj. direktor předčita, so wšitkim připosłucharjam lubjachu. Też Zejlerjowe, Pětr Mlóńkowe a dźěła druhich serbskich spisowaćelow buchu z dźakom kwitowane. Wječor skónči z wjesołymi

---

Spěchachmy nimo Kochelskoho jězora, nimo Walchenskoho jězora, kotryž je 196 m hłuboki.

W lětach 1918—1926 bu tu natwarjena hobrska milinarnja, kotraž lětnje 180 milijónow Kilowatt podawa a cyłu Bajeŕsku z milinu zastaruje. Krajina bywa přeco bóle horata; druhdy so nam zezda, zo njebudźemy móc dale, tajke horiska, jene při druhej před nami stojo. W stajnych zawinjenjach wije so naš awtobus na tute horiska; na jenej stronje widźimy hrózbnu hłubinu, na tamnej nahłe skały a kamjeniska, kotrež so samo hač na puć nakhileja. Tu by njezbožo zawěsće hrózbne było; bjez dźiwa, zo našim maćerkam wjacy na žort njeńdźeše, hač runje mějachmy přičinu k tomu. Našej pućowarcy nochcyše so mjenujcy w žołdku Regensburgska prawa rěpa a Mnichowske brune piwo tak prawje znjesć, pod čimž wona njelubje ćerpješe. Tola dalšich sćěhwkow njeběše. Při wjesołej zabawje a dobrych žortach dósćežechmy 1/2 15 hodź. znate zymske športownišćo Partenkirchen. Tu wobjedowachmy. Po tym mějachu naši „ćopliši“ pućowarjo składnosć, sebi za 25 hr. na najwjetšu horu Němskeje „Zugspitze“ ze železnicu dojěć. Tola nic jenoho naš wjednik njenamaka, kiž by sebi tutón wulět popřał. Njemějachmy najskerje přewulkich pjenježnikow mjez sobu. Majestotny zaćišć zawostajeja tute horiska, kiž su z wěčnym sněhom a lodom přikryte. Při našim wotjězdźe swěćeše runje Bože słónčko na tutu najwyššu horu (3000 m), na wěčny sněh, wobkuzłacy to wobraz, kotryž so nam tak khětře z pomjatka njepominje. Dale jědźe naš awtobus; jenož pomałku so hiba. Krajina přeco postupuje; dyrbimy husto pozastać. Tu so wjele dróhow twari, a tak je ćežko druhe jězdźadła přesćahnyć a so jim wuwinyć. 1/2 17 hodź. dócpěchmy klóštr Ettal. Ze wšědnych twarjeni so tu pozběhuje krasna rumna cyrkej, wjacy mjeńšich kapałkow, a nimoměry wulke klóštrske twarjenja. Wo nastaću tutoho benediktinskoho klóštra so nam tole powě: Kěžor Ludwig pućowaše l. 1330 za swój lud, kiž běše w ćežkich wójnskich lětach žiwy, do wěčnoho Roma, zo by sebi tam pomoc a Bože žohnowanjo wuprosył. Jako so tam nutrnje modleše, zjewi so jomu nadobo benediktinski mnich, kotryž jomu kazaše, so do domizny wróćić; joho prózstwa budźe wusłyšana. Mnich so na to na potajne wašnjo zhubi, kaž bě přišoł. Kěžor so wróći, a z dźakownosću za wusłyšanu prózstwu, da wón tutón klóštr natwarić. Wjele stow lět je po tym zašło. Kěžorjo sem pućowachu a wumrěchu, mniša tu přińdźechu a zaso wotemrěchu; klóštr pak je přetrał złe a dobre časy, wón stoji dźensa w rjeńšej pyše hač hdy prjedy; Boża předwidźiwosć je jón zdźeržała. Kupichmy sebi někotre dopomjeńki, kotrychž bě tu nadosć; wšudźom nam posłużowachu młodźi benediktinojo. Kóždy drje wopta abo kupi sebi domoj klóštr-Ettalski-likör. Tutón swětaznaty war so z dawna sem jenož tu wari. Pobychmy

spěwami, kiž mištr Krawc na klavěrje přewodźeše. W mjenje towarstwa dźakowaše so knjez refrendar Cyž přednošerjej za pěkny přednošk. Też někotři swěrni evangelscy Serbja běchu so přinamakali, zo bychu tutón žortniwy přednošk słyšeli.

Z Drježdźan. Jara rjany přednošk poskići so wutoru 2. oktobra w hosćencu „Bayrische Krone“, hdźež w tow. kat. Serbow „Jednota“ knjez kral. hudźbny direktor Krawc, naš znaty zynkomištr, wo humorje w serbskim pismowstwje rěčeše. Mištr Krawc, ze swojim žiwym temperamentom napjelnjeny, předčita wšelake žortne pěsničky našich zemrětych a tučasnych poetow, kiž su Serbam wulki pokład humoristiskich wěckow darili. Słyšachmy H. Sejlerjowe, Jana Hajncowe, Pětra Młóńkowe kaž też pěsnje Radyserba-Wjely. Wot nowišich pěsnjerjow też dźěła wučerja Nawki-Radwořskoho, kotrohož druhdy jara žortniwe wupłody so namakaja w našich spěwnikach. Direktor Krawc rozemi derje připosłucharjam něšto poskićeć, štož duše rozwjeseli. Wšelake poskićeńki wuwołachu wutrobite smjeću, zo samo přednošeŕ sobu so směješe, dokelž bě wobsah někotrych hrónčkow přejara originelny. Po přednošku sydny so mištr Krawc ke klavěrej a přewodźeše tak naše žortne spěwy, kiž je nam naš Zejleŕ zawostajił. Knj. referendar Cyž wupraji mištrej Krawcej za wurjadny přednošk wutrobny dźak. Tutomu přednoškej słeduja bórzy druhe tohorunja wobkedźbowanja hódne přednoški. Jich wopyt so należnje doporučuje.

Do Serbow. Při jězbje do Barlina (14. a 21. oktobra) budźe so też biskopa dr. Šrajberowy row pod cyrkwju swj. Jadwigi po wulkich kemšach wopytać. Zhromadny (tuni) wobjed budźe w jenym katolskim wustawje. Po jězbje po Berlinje z awtom, hdźež maja so najwažniše wustawy wobhladać, pojědźe so do Potsdama a Sanssouci.

Katolscy Serbja na Bückebergu.

Přez połsta katolskich Serbowkow we narodnej drasće a někotři mužojo wobdźělichu so njedźelu na wulkim žnjowym dźaknym swjedźenju pola města Hameln we Hanoverskej. Wšudźe, po puću we wosebitym ćahu, we Hameln, na Bückebergu a na dompuću zbudźi tak sylna skupina krasnych njedźelskich serbskich drastow wulki zajim a wjesołe připóznaće. Dwě družcy, knježna Šurichec z Wudworja a knježna Smolic z Wětenčy, přepodaštej našomu wjednikej, hdyž po čestnej drozy narodnych drastow kročeše, krasnje spisany postrow łužiskich Serbow. Wjednik so widźomnje zwjeseli a hnuty so dźakowaše.

Zarjadował je zajězd knj. wokrejsny burski wjednik Knappa z Kamjeneje. Jomu słuša najwutrobniši dźak wšěch wobdźělnikow. Wulka wjetšina žonow a muži běše z Radwořskeje wosady a někotři z Jasenčy a z Baćonja. Po puću přidruži so hišće wotdźěl Khrósćanskich a Klóšterskich Serbow.

40 lětny klóštrski jubilej.

(Zapozdźene.)

Njedźelu, 23. septembra, móžeše wysokodostojny knjez propst Max Maček na 40 lětne přisłušenjo do rjadu cistercienzow zhladować. 23. septembra 1894 wotpołoži swjatočne sluby do ruki osekskoho prelata a združi so tak z wučownikami swjatoho Bjarnata. Štyri lětdźesatki je dołha doba, tola njeje klóštrske wašnjo, tutón dźeń zjawnje swjatočnje wobeńć. Tola spominaše so w kruhach wulkeje klóštrskeje swójby ćiše na tutón ważny dźeń, wo kotrymž swětna zjawnosć ničo njezhoni. Na předwječoru, hdyž bě cyły konvent a holči wustaw knjezej jubilarej zbožo přał, zhromadźichu so z nim w instituće, hdźež khowanki (šulefki) na wšelake wašnjo joho zwjeselicku přez basnje, budźbne přednoški a dźiwadło nabožnoho razu a ważnosći dnja přimérjene. Wšitko běchu duchowne knježny ćiše přihotowałe a zarjadowałe. Na jubilejnym dnju samym měješe knjez propst Božu mšu při wulkim wołtarju, kotryž běchu pilne ruki z kwětkami a zelenym krasnje wudebiłe.

Z joho žiwjonjeběha chcemy z krótka naspomnić, zo so 3. nalětnika 1872 w měsće Gmünd w Delnjej Awstriskej narodźi. Lědma pjeć lět stary, potajkim w něžnym dźěćatstwu, přesydlištaj so staršej do Plznja, hdźež potom najwjetši dźěl swojeje młodosć přežiwi; rad na tutón čas spomina. Khodźeše tam do ludoweje šule a pozdźišo do měšćanskoho gymnazija. Chcyše so duchownomu powołanju wěnować a tuž poda so na theologiske (bohosłowske) studije do Litoměric. Tu rozsudźi so, do rjadu cistercienzow zastupić a bu 21. póžnjenca 1890 zadrasćeny, swjatočne sluby wotpołoži 23. póžnjeńca 1894, z nim zdobom tehdomniši klerikojo Ivo a Robert, kotrajž tohorunja na 40 lětny jubilej zhladujetaj. 16. julija 1895 dósta naš jubilar měšnisku swjećiznu w Litoměricach. Najprjedy skutkowaše pjeć lět dołho jako katecheta w Janeku (w Češkej), 1900 přesadźi so za fararja a tachanta do Oseka, wjesnoho podźěla, hdźež farskej wosadźe na wšě 20 lět předsteješe. 1920 powoła joho osekski prelat za propsta w Marijinej Hwězdźe, a to runje w času, hdyž měješe so cyłe hospodarstwo z wulkej nuzu bědźić. Tuž trjebaše

---

hišće w blizkej korčmičcy; bě njedźelu předwječor, a tak mějachmy składnosć, sebi wobhladać žiwjenjo wjesnych mužskich a młodźencow. Při karančku piwa su tu při najlěpšej bjesadźe wšitcy zjednoćeni. Wo jich bjesadźe jara mało zrozemichmy, lědma někotre słowo; rěča tak běžny bajeński dialekt. Wšitcy w jednorej hórskej drasće. W nizkich stupnjach, krótkich kožanych kholowach, drje tychsamych w kotrychž jich dźěławy dźeń widźachmy, w rjanej pisanej košli, z kožanymi slami a zelenym kabatom z ćežkoho sukna. Tu woprawdźe hišće njeje měšćanska móda dobyła; cyle hinak pola nas, hdźež naši wjesni kavalěrojo, jedyn na přemo druhoho, pytaja za nowej módu. Ći bajeńscy junakojo běchu pak tohodla wjeseli a zbožowni. Po 1 hodź. přestawcy nastajichmy so zaso na puć. Tu bě hižo widźeć, zo so bližimy našomu cylej: njewšědny awtowy wobkhad, wjele wulkich awtobusow, kotrež ludźi na passijónske hry přiwjezechu, pak też zaso wotwjezechu, dale widźachmy tu wosebje wjele awtow z wukraja. We našim wozu knježeše nětko wurjadnje dobra mysl; běše to wuraz radosće, zo so naša jězba ke kóncej bliži, abo — běše to wupłód dobroho Ettalskoho likéra!.. Njech běše też trochu drohi, zawěrno wubjernje dobry běše; najlěpše lěkarstwo za skažene žołdki. Hórska krajina mikaše so nam tu wokoło wočow. Božeje trejdy tu njeběše, lědma wosrjedk wowsa a běrnow. Hdźež njebě šmrjokow abo skałojteje morweje krajiny, tam widźachmy pastwišća, hdźež so rjany čerwjeny howjazy skót paseše. Tamni wobydlerjo nam skoržachu, zo je lětsa jara mało trawjenja narostło; też tu bě mało Božoho dešćika było. Po jenož 1/4 hodź. jězbje, cyle njenadźicy, dźěše nadobo wot huby k hubje: Ober-Ammergau. —

Kóždomu wobdźělnikej passijónskich hrow drje tak khětře so njezhubi z pomjatka zaćišć, kotryž je we sebi začuł, hdyž prěni raz stupi do tutoho, hewak cyle wšědnoho jednoroho městačka. Spodźiwne začuća so w nas hibachu, hdyž wuhladachmy k prěnjomu razej wobydlerjow z jich dołhimi brodami a hłosami. Njedźelu 24. junija w 19 hodź. dócpěchmy tak čili a strowi naš zaměr. We 18 hodźinach bě runje předstajenjo ke kóncej. Na 5000 ludźi khwata nětko do hospody, z dźěła też hnydom wotjědu, zdobom pak też za jutřiše předstajenjo tu přikhwata nowych 5000. Kajki to wobkhad, kajka mjerwjeńca ludźi! Naš wóz jenož pomałku jědźeše, dyrbjachmy wulězć. Wbohi naš Drježdźański sobupućowaŕ, kotryž nadobo při wulkim tołku jenož dźěl khětro wulkeje bleše Ettalskoho likéra w rucy dźeržeše! Hižo prjedy bě nam naš wjednik kartki za hospodu rozdźělił; wšitko bě na najlěpje organizowane; kóždy měješe nětko jenož drohu a čisło twarjenja sebi pytać. Běchmy z wjetšoho dźěła jenož po dwě hromadźe. W hospodach bě wšudźom najwjetša čistota a porjad. Kóždy bě nětko hač do jutřišoho wječora sam za so. (Pokročowanjo.)

Přechodne modlenja Božich mšow

21. njedźela po swjatkach. Zelena.

1) **Introitus. Přistup.** (Estera 13, 9 a 10, 11.) Na Twojej woli, Knježe, je wšitko założene, a nichtó njemóže so Twojej woli stajić. Přetož Ty sy sčinił wšitko: njebjo a zemju a wšo, štož wobłuk njebjes wobjima. Knjez cyłoho swěta sy Ty. (Ps. 118, 1.) Zbóžni su bjezhrěšni na drózy, kotřiž khodźa po Knjezowej wučbje. Khwała Wótcej a Synej . . . — **Gloria.**

2) **Oratio. Modlitwa dnja.** Knježe, prosymy, pas swoju čeledź z wobstajnej dobrotu, zo by pod Twojim krowom skhowana była přede wšitkimi přećiwnosćemi a z dobrymi skutkami Twojomu mjenu służiła. Přez . . .

Přede wšěmi strachami ćěła a duše škituj nas, prosymy, Knježe, a na próstwy zbóžneje a hordozneje stajneje knježny Marije, Božeje rodźićelki, swjatoho Józefa, swjateju japoštołow Pětra a Pawoła a wšěch swjatych wudźěluj nam dobroćiwje pomoc a pokoj, zo by Twoja Cyrkej wšě zadźěwki a błudy přewinywši w njekaženej swobodźe Ći służiła.

Božo, naš wućeko a naša móc, wusłyš nutrne modlitwy swojeje Cyrkwje a daj nam, dawaćelo pobožnosće, zo bychmy woprawdźe dóstali, wo čož Će dowěrnje prosymy. Přez našoho Knjeza Jězusa . . .

3) **Lectio** Epistolae beati Pauli Apostoli ad Ephesios. **Čitanjo** z lista swj. Pawoła jap. Efeskim 6, 10—17.

Bratřa! Posylnjejće so w Knjezu a w zamóžnosći joho mocy (hnady). Woblečće so bróń Božu, zo byšće móhli wobstać přećiwo lečenjam djaboła. Přetož naše wojowanjo njeje jeno přećiwo mjasu a krewi, ale přećiwo wjerćham a mocam, přećiwo knježićerjam swěta tuteje ćmy, přećiwo ducham złósće pod njebjom. Tohodla wzmiće bróń Božu, zo byšće so wobróć móhli na złym dnju (spytowani a stracha) a we wšim hotowi stać. Stójće potajkim wopasani na bjedrach z prawdu a woblečeni železny kabat sprawnosće, a na nohomaj wobući z hotowosću za poselstwo pokoja. Ke wšomu wzmiće nastawu wěry, z kotrejž zamóžeće wšě žehliwe kłoki złoho wuhasyć. A wzmiće nahłowk spomoženja a mječ ducha, kotryž je słowo Bože.

4) **Graduale. Stupnjowy spěw.** (Ps. 89, 1-2.) Knježe, Ty sy naš wućek, tón Ty bě přeze wšě pokolenja. Hišće njeběchu hory nastałe, ani stworjenej zemja a swět, Ty pak sy wot wěkow na wěki Bóh. **Alleluja,** all. (Ps. 113, 1.) Izrael ćěkaše z Egipta, Jakubowy dom z cuzoho ludu. Alleluja.

5) **Evangelium. Dobre poselstwo.** Sequentia sancti Evangelii sec. Matthaeum. Słowa swj. sćenja po Mateju 18, 23—35.

W tamnym času praješe Jězus swojim wučownikam tuto přirunanjo: Njebjeske kralestwo je podobne kralej, kotryž chcyše ze swojimi służownikami (běrcami) zličbowanjo sčinić. A hdyž so do zličbowanja da, bu jomu jedyn přiwjedźeny, kotryž bě jomu dźesać tysac talentow dołžny. Hdyž pak njeměješe, z čimž by zapłaćił, přikaza knjez joho předać, też joho žonu a dźěći a wšitko, štož měješe, a zapłaćić. Tón służownik pak padnywši na kolena, prošeše joho prajo: Měj sćerpnosć ze mnu, a wšitko tebi zapłaću. A knjez smili so nad tym służownikom, pušći joho a spušći jomu dołh. Tón służownik pak wušowši nadeńdźe jenoho ze swojich towaršow, kiž běše jomu sto dźesatnikow dołžny, a přimnywši daješe joho prajo: Zapłać, štož sy dołžny. A joho sobusłužownik padnywši na kolena prošeše joho, prajo: Měj sćerpnosć ze mnu, a wšitko tebi zapłaću. Wón pak nochcyše, ale woteńdźe, a da joho do jastwa, hač by dołh zapłaćił. Joho towaršojo widźawši, što so sta, zrudźichu so jara, a přińdźechu a powědachu swojomu knjezej wšitko, štož bě so stało. Tuž joho zawoła joho knjez k sebi a rjekny jomu: Zły służowniko, cyły dołh tebi spušćich, dokelž sy mje prosył. Njeměł tohodla też ty so smilić nad swojim towaršom, kaž so ja nad tobu smilich? A joho knjez rozhněwawši so přepoda joho ćwělowarjam, hač by wšitkón dołh zapłaćił. Tak budźe też mój njebjeski Wótc wam činić, njewodaće-li kóždy swojomu bratrej ze swojich wutrobow.

Credo.

6) **Offertorium. Přinos.** (Job 1.) W kraju Hus běše muž z mjenom Job, prosty, sprawny a bohabojazny. Toho wužada sebi zatan, zo by joho spytował. A Knjez da jomu móc nad joho kubłom a joho ćěłom. Tuž zniči wšě joho kubła a dźěći, a też joho ćěło zrani z ćežkimi brjodami.

7) **Secreta. Ćicha modlitwa.** Přijmi, Knježe, miłosćiwje tón wopor, z kotrymž chceš so z nami wujednać a nam swojeje mócneje smilnosće dla zbóžnosć wróćić. Přez našoho Knjeza Jězusa . . .

Wusłyš nas, Božo, naš wumožniko, a z mocu toho Sakramenta nas wobstražuj přede wšěmi njepřećelemi ćěła a duše, wobradźej hnadu nětko a zbóžnosć w přichodźe.

Daj, smilny Božo, zo by nas tón spomožny wopor z našich winow wučisćił a přede wšěmi přećiwnosćemi škitał. Přez našoho . . .

8) **Praefatio. Předhrono.** Vere dignum et justum est. Woprawdźe hódne a sprawne, zdobne a spomóžne je, zo so Tebi stajnje a wšudźe dźakujemy, Knježe swjaty, Wótče wšohomócny, wěčny Božo, kiž sy z jednorodźenym Synom a Duchom Swjatym jedyn Bóh, jedyn Knjez, nic w jednosći wosoby, ale w Trojicy jednoho byća. Přetož štož po Twojim zjewjenju wo Twojej krasnosći wěrimy, to myslimy wo Twojim Synu, to wo Swjatym Duchu bjez rozdźěla w rozeznawanju. Tak kłonimy so wuznawajcy wěrne a wěčne Bójstwo, kłonimy so wosebitosći we wosobach a jednosći w byću a jenakosći w majestosći, kotruž khwala jandźeljo a arcyjandźeljo, kherubim a serafim, kotřiž njepřestanu wšědnje wyskać z jednym hłosom prajicy: Swjaty . . .

9) **Communio. Spěw k woprawjenju.** (Psalm 118, 81, 84 a 86.) Ze žadosću za Twojim spomoženjom wutli moja duša, čakam na Twoje slubjenjo. Hdy zasudźiš tych, kiž mje přesćěhaju? Njesprawnje mje přesćěhaju, pomhaj mi, Knježe, mój Božo!

10) **Postcommunio. Po woprawj.** Živnosć njesmjertnosće přijawši njech zakhowamy, Knježe, prosymy, w čistej wutrobje to, štož smy z hubu přijeli. Přez našoho Knjeza . . .

2. modlitwa kaž tydźenja.

Přijawši, Knježe, dary Twojeje swjateje potajnosće prosymy Će, zo by to, štož sy nam k swojomu wopomnjeću činić přikazał, w našich słabosćach nas podpěrało. Kiž živy . . .

klóstrske knježstwo sylnoho a wobhladniwoho wjednistwa, hdyž je tola propst prawa ruka hnadneje knjenje a tak sobu zamołwity za byće klóštra. Nic jenož, zo jón w času inflacije a jeje hospodarscy poražacych sćěhwkach nad wodu dźeržeše, ale je jón skrućeny přez tutu strašnu dobu do so polěpšowacoho časa přewjedł. Tak móže česćeny jubilar na 14 lětne zbožownu skutkownosć w tudomnym klóštrje zhladować, tak we winicy knjeza, ke kotrohož służbje so pódla swojich mnohich hospodarskich a zarjadniskich dźěłow z cyłymi mocami wěnuje, kaž tež w šuli a we zwonkownym zarjadowanju klóštra. Wosadni budu jomu nimo druhoho stajnje dźakowni za krasne znutřkowne wupyšenjo cyrkwje, kiž je so před lětomaj přewjedło a to w času, hdźež měješe so klóštr sam z pjenježnej nuzu bědźić. W dowěrje na Boha je tutón nadobny skutk z dobrowólnej ruku bliższeje a dalšeje wokoliny započał, kiž je ze złotymi pismikami do nowišich klóštrskich stawiznow zapisany. Na prjozy do pjatoho lětdźesatka přeje tež „Posoł" swojomu pilnomu čitarjej dalšu čiłosć a strowosć a mnoho Božoho žohnowanja do dalšoho přichoda!

Próstwa!

Našich česćenych dopisowarjow prosymy należnje, zo chcyli nam rozprawy wo cyrkwinskich swatočnoscach, towarstwowych swjedźenjach abo hewak spomjenjahódnych podawiznach kaž tež hewaše dopisy a nastawki po móžnosći tak zahe připósłać, zo bychu **srjedu,** znajmjeńša pak **štwórtk dopołdnja** do ćišćerńje so dać móhłe. Wuprajamy tutu próstwu, dokelž je so husćišo hižo stało, zo hakle pjatk dopołdnja wjacore dlěše rozprawy a dopisy dóńdźechu, kotrež so při najlěpšej woli wjacy dostajeć njehodźachu, hdyž so tola „Posoł" hižo pjatk předwječorom ćišći. Je to dopisowarjam, kotrymž smy za jich sobudźělo jara dźakowni, zawěsće njelubo, najbóle pak njelubo redakciji a ćišćerni, hdyž so dopisy w prawym času njewoćišća. Dopisow, kotrež móža hakle pjatk rano tu być, budźe poměrnje mało. Tute budźa so přecy bjeze wšoho zadźewka woćišćeć hodźeć.

Redakcija „Katolskoho Posoła".

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. Wokoło 1000 młodych Jtalčanow a Jtalčankow z wukraja, kiž běchu w Romje swój dowol přeživili, buchu wot swj. Wótca w Castel Gandolfo w audiency přijeći. Při tutej składnosći sławješe bamž hłuboku a wěrnu lubosć k wótčinje jako wulki počink. Wona dźěn so dopokazuje we winowatosći k česćownosći napřeco zańdźenosći wótcnoho kraja a je nutřkownje zwjazana z česću a khwalbu wótčiny. Kaž młodźi Jtalčenjo we wukraju ženje na to zabyć njesmědźa, zo su Jtalčenjo, njesmědźa tohorunja zabyć, zo maja wyše toho hišće jene wjetše a drohotniše mjeno, mjeno „katolikow". Tomule mjenej su woni najwjetšu česć dołžni, dokelž je wone mjeno jich wěry a nabožiny, mjeno nabožiny jich wótcow, tamne mjeno, kotrež pokhadźa wot bóžskoho Wumožnika samoho.

Wulke wjeselo woznamjenješe za swj. Wótca hołdowanjo 500 wobydlerjow wjeski Castel Gandolfo, w kotrejž wón lětsa prěni raz někotre měsacy přeživi. Tući běchu so z dźěła we swojich rjanych barbojtych drastach w parku bamžowskoho hrodu zešli a přepodachu swj. Wótcej mnoho pólnych darow, kaž na př. winowe kitki, bróžki, wšelake družiny wina, ryby, domjace pječwa a druhe. Jedyn dźěłaćeŕ přečita jomu hołdowansku adresu, na kotruž swj. Wótc z dźakownosću wotmołwi a z hłubokozačutymi słowami wo ważnosći a wosebnosći dźěła poréča.

Pjatk 21. septembra wopyta bamžowski hród črjódka němskich bohosłowcow, kiž maja tam njedaloko kubło, na kotrymž w najhorcyšim času swoje wulke prózdniny přebywaja. Tući překwapichu joho z rjanym němskim koncertom, na kotrymž so swj. Wótc wulcy zwjeseli a jich za to pokhwali.

Njedźelu 23. sept. so Pius XI. zaso do wuporjedźenoho bydlenja Vatikanskoho Města wróći. Při wotkhadźe ze swojeje lěčneje residency buchu jomu wot tamnišoho wobydlerstwa wulkotne a hnujace znamjenja lubosće a přikhilnosće wopokazane. Mjez ludom namaka so tež ličba starych ludźi, kiž běchu před wjac hač 65 lětami posledni bamžowski wopyt Pia IX. sobudožiwili.

Njedźelu 23. sept. poby 20000 dźěłaćerjow na audiency. Bamž rěčeše wo nuznoće přewjedźenja socialneje prawdy.

Němska. Freiburgski arcbiskop Dr. Conrad Gröber bu wuznamjenjeny přez magistratny kříž rjadu Maltesow.

Biskop Josef Kumpfmüller-Augsburgski, kiž je tři lěta biskop tutoho města, swjećeše zhromadnje z 31 duchownymi w abtowni Ottobeuren 40 lětny měšniski jubilej. K jubilaram liči tež abt tutoho klóštra: Josef Maria Einsiedler.

We wulkim delnjo-rhynskim hnadownym městnje Kevelaer naličichu lětsa 2. septembra 51 prócesijónow z 40000 putnikami. Na swjedźenju swj. Marijinoho naroda běchu tu samo 50000 putnikow. Mjez nimi bě 30000 knježnow, kotrež tu w přitomnosći diecesanskoho biskopa Clemensa Augusta hrabje z Galen manifestaciju wěry a swěry wotměwachu.

Znate jubilejske hry w Oberammergawje buchu srjedź septembra skónčene. W tychle krótkich měsacach poby na tutych hrach wjacy hač 330000 přihladowarjow. Mjez nimi bě wjacy hač 60000 z wukraja. Nadźijomnje je tuta wulkotna jimaca hra tež wšitkim dušam wulki wužitk přinjesła!

Jendźelska. Birminghamski arcbiskop napomina wučenych a studentow, zo bychu wšudźe w žiwjenju socialne wučby katolskeje cyrkwje wobkedźbowali, zo njebychu najprjedy na druhi wužitk ani na wučby politiskich stronow ale na wučby cyrkwje dźiwali.

881 towarstwow w Jendźelskej so wosebje prócuje, zo bychu liwkich a wotpadnjenych wěrybratrow zasy do wužšoho zwiska z cyrkwju dowjedli.

Nad rowom swj. biskopa Davida Menevia we Waleskim kraju natwarichu kapału. Tak budźe so nětko zasy po lětstotkach na městnje, kotrež běše junu kolebka křesćanstwa w tamnej krajinje, wšědnje Boža mša swjećić. 1895 běchu we Waleskim kraju na 23 městnach wšědnje Bože służby, dźensa je tam hižo 192 cyrkwjow a kapalow, w kotrychž so wšědnje wopor Božeje mšě swjeći.

Katolikojo Iriskeje dopominaja so lětsa wosebje na biskopa Dr. Jamesa Kildare. Wón před 100 lětami wumrě. We swojej młodosći běše tołmač pola jendźelskoho wójska, kotrež w Portugalskej přećiwo Francózam wojowaše. Potom pak přiwobroći so měšnistwu a běše hižo z 32 lětami biskop. Jako tajki wojowaše přećiwo jendźelskim zakonjam, kotrež Iram a wosebje katolikam w Iriskej wjele prawow bjerjechu. Joho drje potom před komisiju stajichu, kotraž dyrbješe wěcy přepytować. Tam pak biskop swoju wěc tak derje zastupowaše, zo so wot toho časa tamne zakonje pomałku zhubichu. Wón je tohodla sobuwojował za swobodu Irow.

Pólska. Kołolět po Europje, na kotrymž so lětarjo skoro ze wšěch statow Europy wobdźělichu, započa so tón króć we Waršawje a so tam tež skónči. Prěnje myto dósta pólski lětař a druhe myto druhi pólski lětař. Třeće myto dósta lětař z Němskeje.

Srjedu před tydźenjom běše we Winje w kapali kapucinow boža mša k wopomnjeću patera Marka d' Agiana, kotryž před 250 lětami jako bamžowski legat před wojakami pólskoho krala Jana Sobjeskoho swjaty kříž njeseše, hdyž přećiwo Turkam wojowachu a Wien wumožichu před zahubu.

Italska. Narodny dom bamža Pia X. chcedźa do małoho muzeja přetworić, w kotrymž maja so wšě dopomnjeńki na njoho khować.

Na zjězdże katolskoho akcijóna rozwučowachu muži, kak móža woni w swojim powołanju atd. za katolsku wěru dźěłać. Ale někotre přednoški pokazachu też žonam, při kajkich składnosćach smědźa wone w zmysle katolskoho skutka sobuskutkować.

We Velletri je stary klóštr. Wón bu w 11. lětstotku natwarjeny. W nim skutkowachu prjedy Franciskanojo hač do 1874. Tehdom jón stat wza a w joho rumnosćach šulu zaměstni. Po postajenjach Lateranskich zrěčenjow mjez Italskej a Vatikanom ma so klóštr nětko zasy Franciskanam wróćić, štož so najskerje bórzy stanje.

Dokelž so mnozy při morju njedaloko Neapla w njepřistojnych kupanskich drastach pokazuja, haj samo w měsće samym w hosćeńcach a khofejownjach, a też na kupje Capri, je tamniši arcbiskop wulke procesijóny, kotrež so kóžde lěto w augusće na kupje Capri wotměwachu, zakazał a postajił, zo maja so wěriwi we wosebitych pobožnosćach wo wotwobroćenjo tajkoho njehańbićiwoho zadźerženja modlić.

Město Messina w južnej Italskej bu w poslednich lětach ze zemjerženjom skoro cyle zničene. Nětko pak je zasy natwarjene. Wjednik Mussolini je wobydlerjow stajnje pohonjał, zo bychu też w přichodźe pokazali, zo je jich město katolske, a wšo tak dale wjedli, kaž su to jich katolscy prjedownicy činili. Tohodla natwarichu při morju njedaloko města wulku postawu swjateje Marije.

Francózska. 400 jendźelskich studentow a profesorow pućuje po Europje, zo bychu poměry we wšelakich krajach studowali. W Francózskej poréča k nim kardinal Verdier. Wón jich napominaše, zo bychu so sobu starali wo swětowy měr. Jendźelska, kotraž je najwjetša móc w Europje, kotraž we cuzych krajach wjele kolonijow wobsedźi, ma też najlěpšu móžnosć, za měr skutkować. 19. aug. wotmě so w Francózskej 65. narodne putnikowanjo do Lourdesa. 50000 wosobow so wobdźěli, mjez nimi 1500 khorych. Lěkařske zjednoćeństwo, ke kotromuž wjele lěkarjow ze wšěch krajow přisłuša, a kotrež přepytuje, kotre wustrowjenja w Lourdesu su dźiwy, měješe tam też zaso generalnu zhromadźiznu. Běro spózna wuhojenjo 13lětnoho hólca, kotryž na njewuhojomnu khorosć rjapa ćerpješe, jako dźiw. Dale přepytuje běro wustrowjenjo 11lětnoho hólca, kotryž měješe horb a 47lětneje žony, kotraž so scyła njemóžeše hibnyć.

Južna Amerika. W Buenos Aires liča z milijónom wopytarjow eucharistiskoho kongresa. Je so tola z wokoliny města samoho hižo 300000 ludźi prizjewiło. Kaž bamžowska nowina pisa, budźeja najrjeńše wustupy 1. hołdowanjo dźěći před postawu Maćerje Božeje, 2. smólnicowy ćah muži, kotřiž na połnócnej Božej mši swj. Sakrament wołtarja dóstanu a 3. skónčacy prócesijón.

Bamžowski legat wopyta na dompuću też hłowne město Brazilskeje, Rio de Janeiro, a zastupjerjow knježeństwa tutoho kraja. Brazilska je mjenujcy w poslednich lětach někotre nowe zakonje wudała, w kotrychž wona pokaza, zo je wona křesćanski, katolski kraj a zo chce wona to też dale być a zjawnje pokazać.

Směški.

Knjez, kiž bě runje Handrijej joho wjetšoho psa zajěł: „Je to Waš pos, kotrehož sym runje ze swojim awtomobilom zajěł?“ — Handrij: „To so wě.“ — Knjez: „Sće spokojom, hdyž Wam 20 hr. zarunanja dam?“ — Handrij: „O haj.“ — Knjez, pjenjezy dawši: „Mi je žel, zo sym Wam dźensa njemóžne sčinił, na hońtwu hić.“ — Handrij: „Ja wšak na hońtwu njechach.“ — Knjez: „Ale čohodla měješće třělbu a psa sobu?“ — Handrij: „Chcych runje tam w keŕkach swojoho staroho psa zatřělić.“

* * *

Prošeŕ: „Njezbožowny človjek prosy wo jałmožnu.“ Knjez: „Što, njezbožowny? Ty dźěn sy strowy a čiły; mi so zda, zo so tebi dźěłać njecha.“

Prošeŕ: „To dźěn je moje njezbožo, praja ludźo.“

Towaŕstwowy powěstnik.

Drježdźany. Wšě serbske towaŕstwa w Drježdźanach zeńdu so wutoru, 9. X., wječor we 8 hodź. w hosćeńcu „Reichelbräu“ na Christianskej hasy čo. 22 k ważnej zhromadźiznje. Wopyt z Łužicy je přilubjeny. Cyž.

Lipsk. „Serbske blido“ so wurjadnje zeńdźe njedźelu, 7. winowca wječor we 8 hodź. w „Thüringer Hof“. Spěwniki abo „Žórleško“ sobu přinjesć a wjesołu mysl. Wo bohaty wopyt prosy wutrobnje Jurij Bjedrich, starši.

Należnosće našoho towaŕstwa.

Sobustawy na lěto 1934.

Kk.: 564. z Budyšina: Jurij Rab; 565. 566. z Kašec: Jan Šołta, Mikławš Šustyŕ; 567.—569. z Wotrowa: Michał Kral, Michał Herman, Jan Handrik; 570. z Marijinobo Doła: pater Ubald.

Sobustaw na lěto 1933.

Čo 1038.: N. N. z W.

Pčołaŕske towaŕstwo „Delnjeje Šprewineje Doliny“.

Rozprawa Budyšskeje wobkedźbowaŕnje za september.

Wyšina nad morjom	Ćopłota Celsius Min.	Ćopłota Celsius Max.	Ćopłota Celsius Měsačna srjedźizna	Přeměn ważenoho kołča wot 1.—10.—20.—30. měsaca Přiběrk w gr. 1	Přiběrk w gr. 2	Přiběrk w gr. 3	Wotběrk w gr. 1	Wotběrk w gr. 2	Wotběrk w gr. 3	Hromadźe w kg	Wulět na dnjach	Nošeŕske dny	Z wotkel noša	Deščowa mnohosć
210	+8	+26	+16,8	4450	700	700	2300	1200	900	+ 1,450	30	6	su picowane	29,0

Wobswětlenja gumij } **za jězdne koła**

Jězdne koła, nowe a trjebane, tunjo pola

Thomasec bratrow

w Budyšinje, Kamjeńtna dróha 16

Hród w Sakskej pyta dwě serbskej katolskej, woprawdźe šwarnej a zwólniwej **służownej holcy** za domjace a kuchińske dźěła. Zamołwjenja njech so pósćelu w zawrjenym lisće, kiž ma znamjo **F S H**, na „Kat. Posoł“, Bautzen, Vor dem Schülertor 21.

Nazymska zhromadźizna

Maćicy Serbskeje w Budyšinje

budźe **srjedu, 10. oktobra 1934, pop. ½3 hodź. w žurli Serbskoho Domu w Budyšinje**

PORJAD:

1. dźěl: Swjatočnosć k wopomnjeću našoho wótčinca Jana A. Smolerja. Wopomnjeńsku rěč dr. Cyž.
2. dźěl: a) nekrologi; b) wšelčizny.

Dopołdnja: wot ½10 hodź. wotrjady:
½10 hodź. rěčespytny
½11 hodź. stawiznisko-starožitnostny
11 hodź. hudźbny-wumělski
½12 hodź. přirodospytny-paedagogiski-šulski

Lubje přeprošuje cyły serbski lud

předsydstwo Maćicy Serbskeje

Njedźelu, 14. a 21. oktobra pojědźe „Kirschauer Schwalbe“ přez Budyšin (rano ½4 hodź.), **do Berlina.** Připódla do Pančicy, Kamjenc, Kulow (Potsdam—Sanssouci). Potstupna Jězba tam a sem jenož **7,50 hr.** Zajimcy chcyli so ruče zamołwić pola wyššoho wučerja Słodeńka (Dalokoréčak Pančicy čo. 273. Su hižo mnozy zamołwjeni.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki ćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik. — „K. P.“ ćišći so w 1600 exemplarach.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnik: Jurij Šołta, Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokoročak čo. 3895.

41. čisło. | W Budyšinje (Bautzen), 13. oktobra 1934. | 72. lětnik.

Jenož njedawaj, ale też wodawaj!

Z blizka a z daloka, z Biskopic a Drježdźan, wot Lipska a z Goppelna a hišće z druhich kóncow khodźachu poslednje dny sotry po katolskich Serbach a prošachu za syroty a khude dźěći. Kaž smy wot nich słyšeć móhli, su ludźo sćedrje a nadobnje dawali žito, neple, sad. Koho njeje hnuło, hdyž jomu powědachu wo khuduškich dźěćoch, za kotrež so starać su z lubosće k Jězusej na so wzałe? Ty so dopomni na swoje dźěći a z dźakownosće přećiwo Bohu, zo wone maju so najěść, dari rad tym sotram. Ty so dopomni na Jězusowe słowo: „Štóž jene z tajkich dźěći přijima, tón mje přijima.“ Abo ty so dopomni na Jězusowe słowa wo poslednim sudźe, hdźež Jězus lubi wěčnu zbóžnosć tym, kotřiž su potřěbnym k pomocy byli: hłódnych syćili, lačnych napojeli a tak dale. „Zawěrno praju wam, štožkuli sće najmjeńšomu z wašich bratrow činili, to sće mi činili.“ A tak sy rad wot swojoho dawał a budźeš też hišće zasy dawać, byrnjež sy sebi tola też wšitko z wulkej prócu ze swojeje role wudrěć dyrbjał. Ty njehladaše na tón pót, kiž sy přelał, hdyž sy dźěłał, zo by junu žnjał, ně, rad sy dawał. A jeli hižo njejsy ze sobuželnosće khudym sobudźělił, dha sy sebi prajił: „To Bóh zasy žohnuje.“

Tu, luby čitarjo, ty takle mysliš. Ale też při jenej druhej wěcy měł podobnje myslić. Ja měnju należnosć, kotraž po Božej woli je zawěsće też tak ważna. Jeli tu njewobstaraš, njepóńdźeš najebać wšeje jałmožny, kotruž dawaš, do njebjes. Měnju wodawanjo.

Sy dźensiše swjate sćenjo zrozemił? Njeklinči ći hišće joho poslednje słowo we wušomaj? „Tak budźe też mój njebjeski Wótc wam činić, njewodaće-li kóždy swojomu bratrej ze swojich wutrobow.“ Je tola dźiwno, zo wodawanjo nam tak ćežko pada. My widźimy rozkoru a njepřećelstwa a hroznočinjenjo husto dosć mjez wosobami, kotrež stajnje do cyrkwje khodźa, kotrychž móžeš husto pola swjatych sakramentow wohladać, kiž do Filipowa a Krupki khodźa, z krótka tajkich, kotřiž sebi mysla, zo zawěsće swoje winowatosće přećiwo Bohu a swjatej cyrkwi dopjelnjeja. To so husto prašeš: Kak je to móžno? Njemodla so woni ženje „Wótče naš“ pobožnje a ze zrozemjenjom? Kak móža prajić: „Wodaj nam naše winy kaž my wodawamy našim winikam?“ Z tym sebi zatamanjo na so proša, přetož hdyž my njewodawamy — tak so tu modlimy — potom też Bóh nam njetrjeba wodać. Podobnje kaž při dawanju měli runje też při wodawanju sebi prajić: Bóh nam to žohnuje, to rěka: Wón też nam za to woda, hdyž my druhomu z wutroby wodawamy.

Wodawanjo je, mohł rjec, Bóžski skutk. „Knjezowu smilnosć chcu khwalić do wěčnosće“, praji hižo psalmista. A mać Boża sebi zanjese před Hilžbjetu: „A joho smilnosć traje wot naroda k narodej pola tych, kotřiž so joho boja.“ Knjezowe mysle su stajnje na wodawanjo, wujednanjo złożene. Hačrunjež bě jomu křiwda so stała, dha slubi wón tola Wumóžnika; swojoho jeničkoho Syna woprowa Bóh Wótc na wujednanjo człowjekam; tohodla so tón wočłowječi; běše žiwy kaž człowjek, wumrě na křižu kaž złóstnik. Zo by wujednawał, założi Jězus swoje swjate sakramenty. Hlejće, tak je joho wola złożena na wodawanjo tym, kotřiž z hrěchom jomu křiwdy činja.

A nětko człowjek? Njedyrbjał tón so měć po swojim Knjezu a Bohu? Njejsmy my wšitcy stworjeni po Božej podobnosći? Njenapomina nas swjaty japoštoł, zo mamy być druzy Khrystusojo? Kak derje nam čini, hdyž spominamy na swoju hrěšniwosć, a wěmy, zo je za nas móžnosć wodaća hrěchow? Kak rjenje nam je, hdyž so dopominamy, kak Jězus swjatomu Pětrej woda joho zaprěćo; kak wón Mariji Madlenje wobkrući, zo budźe jej wodate; kak wón sam wot so, hdyž joho khori wo wustrowjenjo swojoho ćěła prošachu, k nim rěčeše: „Twoje hrěchi su ći wodate“; kak wón mrějacomu złóstnikej na křižu praji te wozbožace słowo: „Hišće dźensa budźeš ze mnu w paradizu.“ Wšitko tole, luby čitarjo, nas pokoja, hdyž so dopominamy swojich hrěchow, a zo junu přińdźe sud, kiž rozsudźi wo našej wěčnosći. A nětko nochcyli našim winikam popřeć naše wodaćo? Štož nam Boha čini tak krasnoho a lubosćiwoho, tónle počink njeměł też nas debić? Hdyž běchu němskoho ministra Rathenawa skóncowali, dha pisaše joho staruška mać mordarjowej maćeri słowa pokojenja a zamołwješe mordarja. Hdyž bě krótko do wulkeje wójny młody student zatřělił hrabju Potockoho, kejžorowoho naměstnika w Haliču (Galiciskej), dha prošeše młoda wudowa wo hnadu za

mordarja. Tej běštej runjeća swjatomu Šćěpanej, kiž mrějo prošeše za swojich kamjenjowarjow: „Knježe, njepřilič jim to za hrěch.“ Hdyž tole słyšiš, dha so ći to zawěsće spodoba. Ty wobdźiwaš duše, kotrež tole dokonjeja. Štož pak maš za nadobne, to dyrbiš sam też wukonjeć; nic jenož žadać za wudospołnjenjom, ale też wo nje so prócować ze wšěmi mocami.

Wodawanjo njeje lohko. Tola njezabudź, zo wšitko nadobne, też duchowna krasnosć, ma so dócpěć z woporami, sebjezaprěwanjom. Hdyž ma dźiwi štomik so šćěpić, dha ma so też wobrězować. A hdyž ma človjek so znadobnjeć, dyrbja złe nakhilnosće so wudrěć, a byrnjež wutroba při tym krawiła. Přez bolosće dóńdźeš k radosćam, přez sebjezaprěwanjo k swjatosći. A hakle potom móžeš junu zastupić do Božeje rjanosće we wěčnosći.

Rozhlad w swěće.

Zymska pomoc 1934/35.

Naš wjednik je wutoru, 9. oktobra skutk zymskeje pomocy wotewrił. We swojej wotewrjeńskej rěči naspomni, zo njesmě so powšitkowne hubjeństwo z wočow pušćić. Bohužel hišće wjele ludźi njewě, kak khudomu a tradacomu je. Přez zhromadne woprowanjo ma cyły němski lud tutej nuzy wotpomhać. Kóždy jenotliwc dyrbi to darić, štož za njoho woprawdźity wopor woznamjenja. Wšitke podawki, kiž so z tajkej woporniwosću njeznjesu, so zjawnosći wozjewja. Ludowa zhromadnosć dyrbi so pokazać a lětuša zymska pomoc budźe to pruhować, kak daloko tuta we našim kraju wobstoji. Ze swojej wolu a wutrobu chcemy wšitcy, ale też wšitcy přinošować, zo wulku nuzu a hubjeństwo přichodneje zymy hišće lěpje přewinjemy hač loňšu. Tak do skutka za zymsku pomoc! Jedyn za wšěch, wšitcy za jenoho.

Dr. Goebbels poda potom rozprawu wo zańdźenej zymskej pomocy. Zdobom pokaza na nadawki, kiž nas we přichodnej zymje wočakuja. Podpjeranych potřěbnych 1933/34 naliči so na 16617681. Nětčiše krute organisowanjo rukuje za poradźenjo zymskeje pomocy. Wona njewotwjazuje stat a wyšnosć wot jich zakońskich winowatosćow, ale dawa so potřěbnym wyše jich porjadneje podpjery.

Powšitkowna dźěłowa służba

přińdźe. Němski dźěłowy wjednik Hierl měješe njedźelu w Hamburgu rěč. Wón wukhwali dźěłowu służbu, wona je čestna służba. Wjele zemje našoho němskoho kraja je dźensa hišće njewužite za zastaranjo luda. To njehodźi so zamołwić. Wjetši dźěl wobydlerjow ma role wobdźěłać. Možemy w měrnym času nowy kraj dobyć. Powšitkowna dźěłowa służba budźe junu tosame kaž šulski čas, budźe wulki kulturny skutk. Dyrbjeńska dźěłowa służba přińdźe. Započatk postaji wjednik, němski kancler Adolf Hitler, Štóž pak je cyły muž, nječaka hakle na tutón termin, ale zastupi dobrowólnje.

Němsko-pólske zrěčenjo

na hospodarskim polu je dobru kročel doprědka sčiniło. Zo bychu so šmjatańcy přewinyłe, kiž devisowe położenjo sobu přinjese, wučini so, zo dowoz a wuwoz na privatne zličbowanjo so přewjedźe. Zrěčenjo płaći jenož lěto a srjedź oktobra do mocy stupi. Twory, kiž so z Němskeje do Pólskeje wuwožeja, su: Plahowanski skót, symjenja, wino, chemikalije, metale, škleńčane a kosmetiske twory. Z němskeje strony wjedźeše jednanja pósłanc z Moltke. Pólsku zastupowaše direktor pólskoho wikowanskoho ministeria knjez ze Sokolowski.

Kral Alexander a francózski minister Barthou zatřělenaj.

Južnosłowjanski kral Alexander a francózski zwonkowny minister Barthou buštaj při swjatočnym witanju we Marseille přez złóstnika zatřělenaj. Jako so wóz na Burgowe naměstno zawiny, skoči mužski, 35 lět stary, kroata, z mjenom Kalemen, na wozowy nastup a wutřěli wjacy króć na krala. Francózski minister Barthou so při tym ćežko zrani, też francózski general Georges. Kral Alexander pak bě hnydom mortwy. Francózskoho ministra dowjezechu hnydom do khorownje, hdźež po operaciji wudycha, dokelž wutroba zasta dźěłać. Złóstnik spyta so sam zatřělić, štož pak so njeporadźi. Wón bu při napadźe wot policistow z tesakami pobity, tak zo na swoje zranjenjo wumrě. Krala Alexandra stajichu w połnej uniformje we prefekturje na mary a joho z khorhowju přikrychu.

Při napadźe bu też 6 přihladowarjow zranjenych, mjez nimi 2 dźěći, jedyn policista ćežko. Napad je hłuboke sobužarowanjo po cyłym kraju, haj we wšěm swěće zbudźił. Južnosłowjanska kralowna, kiž běše po železnicy do Fran-

1732 km z awtobusom přez połodnišu Němsku.

(Pokročowanjo.)

Wječor sebi hišće městačko z joho 2800 wobydlerjemi bliže wobhladachmy. Też na swojich w domiznje so z dopisnicu dopomnichmy. Kajka kopica khartow drje so tu kóždy dźeń do wšoho świeta rozesyła! Rjany wobraz so nam poskići, hdyž na wječor kruwy z bližšich pastwišćow domoj přihnachu. Cyle měrnje mjez awtami a ludźimi wone ze swojimi zwónčkami kroča. Bě to khłóšćeńka za wuši; kóždy zwón ma hinaši zwuk. Kóžda kruwa dźe sama do swojoho dwora; jenož zady praskatej dwaj pastyrjej z mócnymi křudami. Kołowokoło wjeski sahaja njesměrne horiska k wyšinam, na najwjetšim wjeršku stoji znamjo křesćanstwa, wysoki swjaty kříž. Oberammergaw leži we romantiskim hórskim dole (Hochtal) alpow. Při wječeri so na přećelne wašnjo z našim hospodarjom rozmołwjachmy. Wuměnjachmy sebi naše nazhonjenja wo ratarstwje, wo dźěle, też wo cyrkwinskich a narodnych prašenjach. Zajimowachu so wosebje za našu katolsku narodnu drastu. Wječor přićahny sylne njewjedro ze zliwkojtym dešćom; błyski jenož tak sapachu. Cyle měrnje naš hospodar měnješe, zo njeznaja stracha, dokelž tu přecy Boże njewjedro do wysokich šmrjokow bije. Wšitke hasy a haski běchu hač do pózdnich hodźin połne ludu; sylnoho dešća dla bě nadobo wšo prózdne. Zo so też naše serbske žony z tamnišimi wobydlerjemi ruče zeznachu, wo tym swědči zajimawy podawk. Mandźelska serbskoho kowařskoho mištra přińdźe runje do hospody tamnoho kowarja. Při rozmołwje starosćiwa mać za swojoho wuwučenoho syna kowarja służbu pola Oberammergawskoho kowarja wučini. (Hdy a kak tam dźěło nastupi, nam nadźijomnje „Katolski Posoł“ we swojim času zdźěli.) Spali smy tu derje, hdyž běchu tola tak čiste a rjane łoža za nas přihotowane.

Nazajtra rano běchu swjatočne kemše w farskej cyrkwi. Spěwarjo při pasijónskich hrach tu z pomocu orchestra wulkotnje łaćonsku missu přednjesu. Tak derje předwjedźenu missu drje hišće słyšeli njejsmy. Při Božej mši bywa kóždy wopytař pasijónskich hrow najlěpje přihotowany na wulkotnu hru, předstajacu skutk našoho wumóženja, kotruž tudyši wobydlerjo, njech też hrěšni človjekojo, předwjeduja. Na 9 wołtarjach swjećeše so tu njewustawajcy swjaty wopor Božeje mše. Katolskich duchownych bě so tu přez 100 zešło. Wšitcy tu Božu mšu čitachu. Štóž so w prawym času zamołwił njeje, tomu móže so stać, zo Božu mšu čitać njemóže. Po kemšach hnydom snědachmy. Lětuši přiwal hosći z blizka a z daloka je dla 300-lětnoho jubileja Oberammergawskich hrow njesměrnje wulki. W tutych dnjach hospoduje tute městačko ze swojimi 2800 wobydlerjemi na 4000 hač 5000 cuzych. Prěnje před-

cózskeje přijěła, chcyše so srjedu ze swojim mandźelskim zetkać. W Besansonje pak jej tamniši prefekt hrózbny nadpad zdźěli. Při wšej kedźbnosći, kiž bě francózska policija hižo dny dołho nałožowała, so tola tutón njeskutk sta, kiž cyły swět rozhori.

Němski kancler Adolf Hitler je južnosłowjanskej kralownje w telegramje swoje sprawne sobužarowanjo w mjenje němskoho luda wuprajił. Też presidentej Francózskeje je wjednik sobužarowanski telegram pósłał.

Mortwoho krala Alexandra su srjedu popołdnju na křižaku „Dubrownik“ do domizny přewjezli. Přitomni běchu officěrojo z přewoda a mandźelska Marija. Při tym wopokazachu so ćěłu wojeńske česće. Statny pohrjeb krala Alexandra budźe sobotu dopołdnja.

Južnosłowjanske nowiny namołwjeja swój lud: „Njepřećeljo stata a luda su našoho krala zatřělili! — Južnosłowjenjo! Lubujće wótcny kraj a zakhowajće joho jednotu.“ Dale pokazuja na poslednje słowa njeboh krala: „Stražujće mi nad Južnosłowjanskej!“ Tute wotkazanjo so wěsće dopjelni.

Naslědnik

južnosłowjanskoho krala, prync Pětr, přebywa na šuli we Jendźelskej. Wón je hakle 11 lět stary. Jomu so powěsć wo nanowej smjerći hakle po hamtskim wukazu zdźěli. Położenjo w Južnosłowjanskej je ćežke, tola knježeństwo čuje so sylne a mócne dosć, krizu přewinyć. Po cyłym kraju knježi měr. Njebućički kral Alexander je knježeństwu wšitke połnomocy přepodał, tak zo žadyn strach njehrozy. Krónprync Pětr so po wustawje za krala wuwoła a statna rada knježeństwo přewozmje.

Wólbny wuspěch w Francózskej.

Kantonske wólby mějachu zwjeselacy wuspěch. Wone su srjedźiznu posylniłe. Jena nowina piše, zo marxistiska a komunistiska zjednoćena fronta njeje dozrawiła. Fronta strowoho rozoma je dobyła. Wunošk wólbow je wuspěch ministerskoho presidenty Doumergue.

20. lětstotk — lětstotk mocy a sławy dźěła.

Tute słowa wupraji sławny italski ministerski president Mussolini zańdźenu sobotu při składnosći swojeje rěče přez radio w Milanje. Hospodarstwo w statnych rukach ma so wotpokazać. Zańdźeny lětstotk je był lětstotk kapitaloweje mocy, 20. lětstotk pak budźe lětstotk mocy a sławy dźěła.

Italska je njewotwisnosć Awstriskeje zakitała a chce to też dale činić. Wuwićo europskich stawiznow njehodźi so docyła myslić bjez Němskeje. Poćahi k Świcy su dobre a wostanu dobre na dalši čas. Jenož poćahi z Južnosłowjanskej nochcedźa so polěpšić; mjez tym su poměry k Francózskej přećelniše. Italska wočakuje kónc oktobra ważne zrěčenjo z Francózskej. Dócpěje so jeje přećo, potom budźe to jara wužitne za cyłu Europu.

Poćahi mjez europskimi ludami njejsu runjewon rózojte, dokelž so wotbrónjenjo njeporadźi. A też Henderson njemóže ničo na tym přeměnić. Tuž njepřekhwapja, zo skoro kóždy stat dospołne wojeńske wukubłanjo žada.

Mussolinijowa rěč so z mócnym přikleskom připosłucharjow skónči. Jako hosćo bě na 100 francózskich lětańskich officěrow přitomnych, kiž tukhwilu Italsku wopytuja.

Położenjo w Španiskej

dopokazuje, zo je nowe knježeństwo nad marxismom a separatismom dobyło. W někotrych wokrjesach je so marxistiski zběžk dospołnje porazył. Jenož w hłownym měsće Madridźe so njejsu hišće změrowali. Při třělenčach so mnozy morichu, wjele tysac herjekarjow bu zajatych. Statny president je wójnski staw na cyły kraj położił. Wójnski sud, kiž je so na jenym parniku zešoł, budźe wjelepřeradnikow sudźić, po wójnskich artiklach cyle wěsće też ze smjerću khłostać.

Japanski pósłanc

w Romje, Yoshida, je so formalnje za japanskoho pósłanca za Europu a Ameriku pomjenował. Wón so poda srjedź oktobra na pućowanjo do Europy. Wosebity misijón pak nima. Hłowny nadawk je, zo so z japanskimi zastupjerjemi we wukraju zeznaje a jim wo poměrach Japanskeje rozprawi.

Z Łužicy a Serbow.

Z Khróśćic. Štwórtk tydźenja mějachu wjesnjanostojo a pomocnicy za NSV posedźenjo pola Wjeńkec. Hamtski wjednik za našu skupinu rozestaji zarjadowanjo za zymski pomocny skutk a za zběrku „jědźe jenoho hornca“, kiž so njedźelu 14. okt. prěni raz zasy přewjedźe. Za Khróśćansku wokolinu zarjaduje knj. wučeŕ Pjetaš NSV-należnosće, za Worklecy a wokolinu knj. wučeŕ Hajna, za Rózant knj. wučeŕ Hähnel a za klóštrsku wokolinu knj. wučeŕ Bejmak. Njech so też naši Serbja prawje šćedriwje na woporniwym skutku wobdźěla!

---

stajenjo wotmě so něhdy na kěrchowje před farskej cyrkwju. K wotwobroćenju móra, wosrjedź cěsnosćow tříceći lětneje wójny, běchu wjesnjenjo slub sčinili, pasijónsku hru wospětować a dźerža jón swěrnje dale. W lěće 1633 zakhadźeše surowy mór we wokolinje, za krótki čas wumrě nimale šěsty dźěł tuteje tehdom 600 wobydlerjow ličaceje wjeski. We swojej wulkej nuzy sčinichu tón slub, a wot teje hodźiny nichtón wjacy njewumrě, hačrunje běchu mnozy hišće natyknjeni. Z lětstotkami je so předstajenjo hrow do wobydlerjow zakorjeniło, je to něšto, štož z wjesku zwisuje. Su hižo na druhich městnach spytali hry napodobnić, ale tam pobrachuje narodna nabožna póda, na kotrejž su tute hry wurostłe, też wobłuk, kotryž tu w bohatej měrje Boža stwórba poskićuje. W dnjach hrow je gmejna jedyn cyłk; čas hrow je wulki podawk, na kotryž so lěta dołho wjeseli. Za domjacych su hry něšto stare a tola zasy nowe. Z wuwzaćom woženjenych žónskich hraja wšitcy wjesnjenjo. Njeje to zajimawe, zo maličke dźěćatko na rukomaj swojeje sotry hižo sobu hraje, palmowu hałžku do rukow dóstawa a při swjatočnym přikhadźe Jězusa do Jeruzalema swoje hosanna spěwa. Tak přińdźe, zo je z časami na jewišću na 500 hač 600 ludźi. Ćežko je, žónske róle zwjesć, dokelž su woženjene žónske wuzamknjene. Dom pasijónskich hrow je zwonka městačka; njetrjebaš pak jón dołho pytać. Ze wšěch kónčin a ze wšěch haskow hibaja so njesměrne syły ludźi k hrajnišću, tu bywaš woprawdźe sobu ćehnjeny. Blizko toho twara je też mała evangelska cyrkwička, wona je bóle za cuzych twarjena. Domjacy su jenož katolscy, khiba nowi přikhadnicy, kotřiž so tu wikowanja dla zasydlichu. Wulkotny twar hrajišća čini hižo zwonkownje na wopytowarja mócny zaćišć. Městno za přihladowarjow je wulka w lěće 1899 natwarjena a w běhu lět powjetšena hala. Je 27 m wysoka, 49 m dołha a 45 m šěroka. Ma 5200 městnow k sedźenju, kotrež su přecy na poslednje městno wobsadźene. Jeli rumnosće za přihladowarjow njedosaha, so na druhi dźeń cyła hra wospjetuje. Hraje so wot 8—12 hodź. 2 hodź. je wobjed, hdźež kóždy do swojeje hospody khwata. W 14 hodź. so hra dale wjedźe a traje hač do 18 hodź. W tutym času hraje so pospochi bjez najmjeńšeje přestawki. $^3/_4$8 hodź. rano so z kanonu wutřěli a 14 wulkich wrotow so wotewri. Wrota su čisłowane wot 1—14. Na kóždym zastupnym lisćiku je dowidźeć čisło wrotow, čisło rjadow a čisło městna k sedźenju. Tak njeje wulkoho pytanja trjeba. Městno za hosći je kryte, mjez tym zo je předjewišćo, hdźež so z wjetšoho dźěła hraje, pod hołym njebjom. Hłowne jewišćo je zasy začinjene. Z boka tutoho je na prawo dom Annasa, na lěwo dom Pilata. Z boka tutoho wjedźe pod wulkim wobłukom šěroka měsćanska hasa do Jeruzalema. Němski mjenuje so tajke jewišćo „Freilichtbühne“. Hač tu nětko

Z Pančic. Zańdźenu njedźelu woswjeći katolske towarstwo rjemjeslnikow (Gesellenverein) swój 11. założeński swjedźeń, kiž bě jara derje wopytany. Wosebje młodźina bě sylnje zastupjena. Swjedźeń dyrbješe so poprawom hižo 23. sept. wotměć. Dźiwadłowa hra z přeměnjenym titulom dyrbješe so najprjedy cenzurje předpołožić a potom móžeše so hakle předwjesć. Nětčiši prezes, knjez pater Gerhard, witaše hosći a rozłoži zkrótka wobsah hry, kotraž so złožuje na lubosć k ródnej pódźe a k domiznje, štož też statny kancler spěchuje. W tym zmysłu też rěčnik na njoho spominaše. K tomu doda starši towarstwa někotre postrowjace słowa w serbskej rěči. To pak bě też wšo, štož so Serbam w jich maćerščinje poskići, kotřiž tola přemožacu wjetšinu připosłuchařstwa stajachu. Byrnjež žurla hižo połna była, dliješe so na wšě třištwórć hodźiny ze započatkom. Też přestawki mjez jednotliwymi jednanjemi ćehnjechu so khětro do dołhosće. Tak so předstajena hra „Bur šeri“ („Der Bauer geht um“) hakle w 11 hodź. skónči. Tuta hra wot Ortnera, w štyrjoch jednanjach a w jenej předa mjezehrě, ćerpi pod wěstej njejasnosću. Štóž z kritiskim wuchom připosłuchaše, sebi mysleše, zo su so dźěle wuwostajiłe. Tomu pak tak njebě, štož nam jedyn sobuhrajeŕ wobkrući. Hrajerjo so prócowachu, swoje róle po swojich mocach wuprawić, štož zdźěla lohko njebě. Po dźiwadle sćěhowachu reje, kotrež běchu tohorunja jara sylnje wopytane.

Ze Sernjan. Zaradźeńske hodźiny za maćerje wotměja so wutoru, 16. oktobra, popołdnju 1/2 2 hodź. w Sernjanach w hosćeńcu, 1/2 3 hodź. w Pěskecach w hosćeńcu a 1/2 4 hodź. w Serb. Pazlicach w hosćeńcu.

Z Rózanta. Wurjadne a žadne zbožo měješe naš wjesny hońtwjeŕ bur Jurij Dźisławk. Na wječor stoješe při Pěskowskej hranicy njedaloko kapałki na łakańcy za karniklemi, běše hižo khětro ćma. Tu šumjo w powětře z Łazkowskich stron čŕjóda dźiwich hus přićahny. Hdyž běchu runje wyše njoho, nic přewysoko, wutřěli dwójcy a — dwě husycy padźeštej k zemi, ale bohužel na 15 kročeli za mjezu na Pěskowskim. Zo njeby hajniske prawa překročił, dyrbješe husycy ležo wostajić. Rano zahe pak Pěskowskoho hajnika wo dowolnosć prošeše, zo směł sebi žadny popad domoj wzać. Zrědka hdy dźiwje husy tak nizko leća, zo móžeš je třělić; su jare skedźbne a spłóšiwe. Ale tu njedyrbjało překlepaneje liški być! Wot jeneje husycy ležachu tam jenož hišće křidle a něšto powostankow, a druhu bě liška wotnjesła; na młodźinje wisace pjerka pokazowachu puć, hdźe je zlohka zasłuženu pječeń wotnjesła. Tak njemějachu hajnik a joho towaršojo starosće, kak sebi nazajtra hosćinku ze žadnej dźiwjohusacej pječenju zarjaduja a wuhotuja.

Z Łazka. Tu zeńdźe so po wjacylětnym přetorhnjenju zasy Delanska pčólnica „Wrjós“, dokelž ma krajny pčołarski zwjazk wulki zajim na tym, zo runje ryzy serbske pčołarske towarstwo wobstoji a serbscy pčołarjo praktiscy sobu dźěłaja — tak piše wučeŕ Scholz-Mišnjanski, nowy předsyda sakskoho pčołarskoho zwjazka, a chce hišće lěto abo dwě wožiwjene serbske towarstwo financielnje spěchować a podpjerać. Běše jenož mała čŕjódka přišła, tola wjele wjacy je so jich hižo zamołwiło. Pčołaŕ Jan Mikławšk-Šunowski wšitkich zapisa a mały přinošk zezběra, a bórzy so wšitcy zasy we Łazkowskim młynje zhromadźa, hdźež budźe hłowne skhadźowanjo. Wšo dalše so potom postaji. Kruty program a wobhladniwe dźěło dyrbi za přichod pčołarstwo w našich Delanach dobru kročel doprědka zwjesć a wužitk za wšěch přinjesć.

Z Ralbic. Zańdźenu njedźelu po něšporje zeńdźechu so naši Bjesadźenjo k měšačnej zhromadźiznje pola Brězanec. Předsyda, knjez arcměšnik faraŕ Žur, pokaza, kak nuzna je jednota a zhromadnosć za wosadu. W přikładach pokaza, kak móžemy jenož zhromadnje swoje prawa škitać a sebi je wubědźić. Tajke a podobne myslički rozwi też knjez wyšši wučeŕ Hajna-Konječanski w krótkej narěči. Zapisowaŕ přednošowaše wo islamje: Kak je so tale spodźiwna błudnowěra předobyła do křesćanskich krajow, a kak su křesćenjo jenož z pomocu kralowny różowca, różowc so modlo, wulke wójny přećiwo Turkam dobyli. Podobnje też my nad wšelakorej błudnej wěru našoho časa, wo kotrejž wšelake nowinki zhonichmy, dobudźemy z rózarijom, z modlitwu. Kak načasne je tola japoštołstwo modlenja, wo kotrymž buchmy na něšporje rozwučeni, a kotrež so w našej wosadźe nětko założi. Zhromadny paćeŕ po měnjenju Swj. Wótca za należnosće swjateje cyrkwje budźe nam a našej cyrkwi pomhać. — Prěnje sobustawy dachu so hnydom zapisać do japoštołstwa modlenja. Dowěrnicy budźa tele dny přinošk za towarstwo zběrać. Do „Bjesady“ zastupi knjez Mikławš Kurjat z Konjec. Na kóncu poda so też rozprawa wo dotalnym twarjenju tepjenja w cyrkwi.

— Pjatk swjećeše swoje 80. narodniny Wórša zwuda Čornakowa. Wona je rodźena Křižankec z Brěžkow. Jeje mandźelski Jan Čornak, žiwnosćeŕ w Trupinje, zemrě 19. sept. 1908. Po smjerći swojeje dźowki Marje so wona lěta 1926 do Ralbic k swojej dźowcy Hanje Šreiberowej

---

słónčko pali a smali, hač so hrima a dešćuje, hra so tohodla njepřetorhnje. Maćizna hry wopřija stawizny Jězusowoho ćerpjenja wot přikhada do Jeruzalema bołmončku hač do joho horjestaća jutrowne ranjo. Hra započnje so po němskim: „Wirf zum heiligen Staunen dich nieder, von Gottes Fluch gebeugtes Geschlecht.“ Kóžde jednanjo zahaji spěwny khór, wobstojacy z wjednika, kotryž prolog přednjese, z 18 mužskich a 30 žónskich spěwarjow, kortychž 51 hercow přewodźa. Wšohromadźe tu při kóždym předstajenju 1200 ludźi sobuskutkuje.

Hra so nětko po sćěhowacym wašnju předwjedźe. Najprjedy khór spěwa, kotrohož tekst so počahuje na stary zakoń. Potom sćěhuje na hłownym jewišću živy wobraz ze staroho zakonja, na přikład: Wuhnaco z paradiza. Mjeńšinu dołho tute wosoby na jewišću cyle změrom stoja; zwoprědka sebi myslachmy, zo su to jenož figury. Khór mjez tym živy wobraz w melodiji připosłucharjam wujasnja. Zawěšk spadnje. A mjez tym zo jewišćo za prěnje jednanjo so přetwari, štož so jara spěšnje a bjez kóždeje hary stawa, přednjese wjednik spěwnoho khóra prolog, kotryž so na přichodne jednanjo počahuje. Tak je připosłuchaŕ přecy na to přihotowany, štož přińdźe. Hdyž je prolog skónčeny, spěwny khór woteńdźe, a hnydom so jednanjo započina. Tak so to wotměnja hač do kónca hry. Spěwny khór čini rjany začišć na připosłucharja, wšitcy w sněhbělych dołhich woblekach, žónske a mužske, zwjećha woblečeni ćěmno-módry płachć, wokoło šije zapinjeny. Wulkotne su 20 živych wobrazow: kaž wuhnaco z paradiza; Jakubowi synojo swojoho bratra Józefa předadźa; młody Tobias bjerje božemje wot starších; manna z njebjes pada a tak dale. Wšitko wopisać njeje ženje možno. Kotromuž bě spožčene to z wočomaj widźeć, zawěsće to njezabudźe. A potom hakle te woprawdźite předstajenjo Jězusowoho ćerpjenja. Najwažniša róla wězo je Khrystusowa, kotruž hižo z dawna sem přecy jena swójba z mjenom Lang hraje. Lětuši předstajeŕ Alois Lang hakle w lěće 1930 k prěnjomu razej Khrystusa hraješe. Joho nan, Anton Lang, hraješe Khrystusa w lětach 1900, 1910, 1922. 1930 a lětsa přednjese wón prolog. Hdyž je wosoba za swoju rólu zestariła, ju wězo přichodnje wjacy předstajeć njemóže, dokelž so maskow a perikow, pudricy a barbičow wužiwać njesmě. Wo předstajenju a přewjedźenju dalšeje hry pisać, je cyle njemóžne. Čłowječa ruka je přesłaba, to wopisać, štož so tu wotměwa. Kóždy někak wěriwy člowjek bywa najhłubšo sobustorhnjeny ze struchłym wosudom Khrystusa, Marije a čŕjódki swěrnych. Khrystus ma ćělnje a duchownje najćežšu rólu. Wustupy: Marija so rozžohnuje z Jězusom; Jězus přežohnuje khlěb a wino; kak Jězus na Wolijowej horje za naše hrěchi ćerpi; hdyž mać wuhlada swojoho syna z křižom; hdyž Jězus na křižu wisajo rjeknje: Maći,

přesydli, hdźež je wona wjele k pomocy, hdyž je dźowka na šiću a jeje přichodny syn na ćěslowanju. Staruška so hišće dobreje strowoty wjeseli, khodźi wšědnje kemši a k swj. woprawjenju. Čita tež pilnje „Kat. Posoł". Bóh spožč jej hišće zbožowne lěta a wosebje dobrych mocow, zo by wysoku starobu sćerpnje a wutrajnje njesła k Božej česći a sebi k spomoženju!

— Zrudna powěsć roznjese so sobotu dopołdnja po Ralbičanskej wosadźe: Młodźenc Jurij Brojerec (Rohačkec) je po operaciji w Kamjencskej khorowni zemrěł, hdźež běchu joho štwórtk na wječor dowjezli. Dopołdnja tutoho dnja hišće wokoło cyrkwje, hdźež tepjenjo připrawuja, sobu pomhaše, ale krótko po tym zjewjachu so surowe bolosće, tak zo bě krute lěkarske zapřimnjenjo nuzne, a bórzy po tym žiwjeńska móc spěšnje woteběraše, doniž młody človjek njewudycha. Wutoru dopołdnja joho wjele ludu, wosebje młodosć, k rowu přewodźeše. Spěwne towarstwo „Lilija" přez swojoho předsydu Jakuba Brojera swěrnomu sobustawej dźak do rowa zawdawaše a poslednje zastańčko na puć do wěčnosće zanjese. Měšany khór „Spi, luby towaršo" cunjo wuklinča, a mužscy hišće gregorianske „Salve regina" z khutnym hłosom wuspěwachu, a to prěni raz pod wjednistwom nowoho dirigenty Maxa Rječki. W mjenje „DJK" dźakowaše so Clemens Hajna, zo je zemrěty stajnje pilnje a njesebičnje towarstwo a joho dźěło spěchował, z rjanym wěncom do rowa. Wjesna młodosć złoži přez J. Kórjeńka z pyšnym kwěćelom na třoch palmach nutrny dźak za wšu swěru a lubosć ćichomu a sprawnomu młodźencej. Na kóncu wuzběhny wosadny farař, zo ma tuta zbóžna a derje přihotowana smjerć być z dobrym přikładom za nas wšitkich. Při sćěhowacym Requiem tow. „Lilija" z khora pohrjebnu swjatočnosć porjeńši. Naša luba wótcna serbska zemja budź dobromu serbskomu młodźencej lohka a wěčne swětło swěć jomu po žiwjeńskim zemskim wubědźowanju w Božim raju!

Z Konjec. Při nowej šuli wóndanjo tři hałžki młodeje jabłučiny rjenje kćějachu, a nětko hižo někotre jabłučka rostu. Hač wone k hodam zezrawja?

Ze Serbskich Pazlic. Swój złoty mandźelski jubilej swjećeštaj zańdźenu sobotu, 6. oktobra, wuměnkař August Röseberg a joho mandźelska Marja rodź. Kubašec. Jubilaraj staj hišće čiłaj a strowaj a stojitaj w 76. lěće swojoho žiwjenja. Jubilar je trošku na stawy zlemjeny a njemóže derje khodźić. Cyle ćiše a jednorje chcyštaj swój złoty mandźelski jubilej wobeńć a so wšitkich swjatočnosćow wzdać. Jeju dźěći a dźěći-dźěći přińdźechu jimaj zbožo přeć a wobdawachu jeju na swjatočnym dnju. Tež wosadny knjez farař wupraji jubilaromaj swoje zbožopřeća. Njech je jimaj spožčeny zbožowny wječor žiwjenja!

Z Worklec. Štwórtk tydźenja wotmě tudomna cyrkwička zasy po zwučenym wašnju swój „kapalny swjedźeń". To je lětne wopomnjećo jeje poswjećenja, kaž je cyrkwje na kermušnym dnju wotměwaja. Wobrjady započachu so rano ze swjatočnymi kemšemi. Po nich běše druha Boža mša, po kotrejž Bože Ćěło cyły dźeń wustajene wosta. Na skónčacej wječornej pobožnosći měješe Filipowski duchowny pater Grohmann swjedźeńske prědowanjo. (Dokelž běše wón prěni raz w Serbach, haj, tež ani w Filipowje hišće dołho njepřebywa, joho Serbja wězo njeznajachu, tež tajcy nic, kotřiž husćišo do Filipowa přikhadźeja.)

Z Marijinoho Doła. Jutře njedźelu, 14. oktobra, woswjeći klóštr Marijiny Doł jubilej swojoho 700lětnoho wobstaća. Wot 11.—13. oktobra běše z tuteje přičiny třidnjowska pobožnosć w klóštrskej cyrkwi. Prědowanjo měješe wysokodostojny knjez pater Jurij, bywši kronprync. Njedźelu wotměje so w klóštrskej cyrkwi pontifikalna Boža mša. Swjedźeńske prědowanjo změje tohorunja knjez pater Jurij. Jubilej budźe so jenož swjećić we wobłuku cyrkwinskich swjatočnosćow, dokelž hospodarske wobstojnosće klóštra njedowoleja, swětny swjedźeń wuhotować.

Zajimawa romska pućowarka

Štwórtk tydźenja přeńdźe Budyšin pućowarka, kotraž běše pěši w Romje pobyła. To so tak husto njestawa, zo něchtó do Roma běži a wosebje nic žónska. Skónčnje bychu sebi myslili, zo je wona někajki rekord dobyć chcyła, kaž dźěn wo tajkich rjekowskich skutkach nětkle wjele čitaš. To pak wo našej swětapućowarcy njepłaći. Wona je cyle w pobožnej pokutnej mysli tute pućowanjo činiła. Tohodla tež tu wo nim pisamy. Knježna je najebać swojich 40 lět daloki puć činiła. Wona pokhadźa z Gliwicy (Gleiwitz) w Hornjej Šlezskej a je po swojim powołanju šwalča; ćělnje skěrje słaba hač sylna a při tym małeje postawy. 2. julija lońšoho lěta je wona swoju domiznu a staršeju wopušćiła, zo by do Roma, do swjatoho města putnikowała. Knježna rěči dwě rěči, němski a pólski. To je ji dosahało. Rěč jeje pobožneje mysle je ji kóždy zrozemił. Wot Hornjeje Šlezskeje je zmužita žónska přez Ćěskosłowaksku, Awstrisku, Južnosłowjansku pućowała a w Triesće na italsku zemju

---

hlej twój syn; Syno, hlej twoju mać — to su wokomiki zrudoby a želnosće, kotrež nam čas žiwjenja přecy a přecy zasy před woči stupja. Zawěrno, to je twjerda wutroba, kotruž tute sceny zmjehčić njemóža. Kotre wóčko njebywa tu sylzojte, kotra wutroba njekłapa tu mócnišo! Při tutych scenach dyrbi sebi kóždy prajić, zo tu njeje jenož na hraću abo jednorym předstajenju, ně, tu znowa sobudožiwimy hordozny skutk našoho wumóženja na drjewje křiža. Předstajerjow tutych hłownych rólow w najwažnišich scenach maš zawěrno za znadobnjenych človjekow. Woni chcedźa woprawdźe cyle to być, štož woni předstajeja. Na přikład: Khrystus je tak połny ponižnosće a lubosće za hrěšne človjestwo. Najbóle widźimy to z joho słowow k njebjeskomu Wótcej na Wolijowej horje, při šwikanju a krónowanju z ćernjemi, při njesenju ćežkoho křiža zetykawši Jeruzalemske žónske. Najwjetši skhodźeńk lubosće pak sobu přeživimy při bolosćiwym křižowanju. O, tu drje so někotryžkuli hrěšnik dopomni na swoju zańdźenosć, z kajkim njedźakom wón swojomu bóžskomu Wumóžnikej tutu přeznatursku lubosć płaćeše! Bjez dźiwa, zo při tutych wustupach so stanje, zo někotryžkuli připosłuchař z njemocu so zwjeze, přemoženy wot tutoho zrudnoho, struchłoho podawka. Dale wobdźiwamy, z kajkej lubosću a starosću Marija na swojim Jězusu wisy. Tu wobdźiwachmy wo wjele wjetšu lubosć, hač móže ju zemska mać k swojomu synej měć. Z Jězusowych wučownikow dyrbimy wosebje wuzběhnyć Pětra, Jana a Judaša. Kotromu z připosłucharjow hišće njeklinči we wušomaj posledni wustup Judaša: Kak wón tama wšitkón mamon, kak wón hišće junu wopomina wulku lubosć swojoho mištra, w duchu widźi hišće junu njebjeski błyšć joho wočow. Wón pak je, kotryž je joho přeradźił. Joho dla wumrě wón najnjehańbićišu smjerć. Tu počina wón zadwělować, zakliwa swoju mać, hodźinu, hdyž je joho porodźiła, zakliwa swoje samsne žiwjenjo. Wón zakhadźa přecy surowišo, doniž sam ze swojim pasom swojomu žiwjenju kónc njećini. Abo, njebě to hnujaca rozmołwa, kotruž mordař na prawicy z Jězusom před swojej smjerću dźeržeše? Abo scena, hdźež Józef z Arimatheje a Nikodemus wotemrěte ćěło Jězusa z křiža bjerjetaj, hdyž bě prjedy toho wojak ze swojej hlebiju Jězusowu stronu překłoł. Krasne běše poslednje předstajenjo: Kak Jězus w rowje leži. Njech tu po němskim sćěhuje spěw, kotryž tu najprjedy spěwny khór přednjese: „Ihr alle, die ihr hier vorübergeht, ach, stehet stille, habet Acht und sehet! Wo trifft man eine Liebe an, die dieser Liebe gleichen kann." We woprawdźitosći so nam předstaji, kak Jězus wot mortwych stanje, kak so jandźel Mariji Madlenje a žónskim zjewi, jim powě, zo je Jězus wot mortwych stanył.

(Pokročowanjo.)

Přechodne modlenja Božich mšow

22. njedźela po swjatkach. Zelena.

„Dobry skutk“ nowoho žiwjenja je Jězus we nas přez swjatu křćeńcu spočał. Křćeńca a wěra hromadźe činitej z nas stawy potajnoho Khrystusa. A te nowe žiwjenjo je žiwjenjo w Jězusu Khrysusu; je wumožene wot hrěcha, raduje so teje dostojnosće a kroči dowěrnje do přichoda k wěčnomu žiwjenju. Naša khudoba je sudobjo, do kotrohož Bóh swoje bohatstwo wuliwa!

1) **Introitus. Přistup.** (Ps. 129, 3—4.) Jeli by na hrěchi spominał, Knježe, Knježe, štó by wobstał? Tola pola Tebje je wodawanjo, Božo Izraela. (Ps. 129, 1-2.) Z hłubiny wołam k Tebi, Knježe; Knježe, wusłyš mój hłós. Khwała Wótcej . . . — **Gloria.**

2) **Oratio. Modlitwa dnja.** Božo, naš wućeko a naša móc, wusłyš pobožne prózstwy swojeje Cyrkwje a daj, Wótče smilnosće sam, to nam woprawdźe dóstać, wo čož Će dowěrnje prosymy. Přez našoho Knjeza . . .

2. a 3. modlitwa kaž tydźenja.

3) **Lectio** Epistolae beati Pauli Apostoli ad Philippenses. **Čitanjo** z lista swj. Pawoła jap. Filipskim 1, 6—11.

Křesćansku wosadu w měsće Filippi założi swjaty Pawoł lěta 52 na swojim druhim pućowanju. Potom skutkowaše tu něšto lět swjaty Lukaš. Z jastwa w Romje pisa jim lěta 63 list. Tu rěči zaso a zaso wo radosći prawych křesćanow w dobrych a hubjenych časach. A kaž so wón modli, zo by lubosć we wosadźe přibywała, tak so Cyrkej spochi też za nas modli, zo by křesćanska lubosć naše žiwjenjo doma a w swěće překisowała. Potom zasłužimy sebi na sudnym dnju městno na prawicy Jězusowej.

Bratřa! Dowěrnje wočakuju w Knjezu Jězusu, zo tón, kiž we was dobry skutk (wašoho křesćanstwa) spoča, jón zdokonja hač do dnja (přikhada) Khrystusa Jězusa. A je zdobne, zo wo was wšitkich to myslu, dokelž mam was we wutrobje. Wy dźe sće wšitcy towarši mojeje radosće w mojich (jastwowych) putach tak kaž w hajenju a wobkručowanju evangelija. Přetož Bóh je mi swědk, kak za wami wšitkimi žadam w lubosći Jězusa Khrystusa. A za to prošu, zo by waša lubosć bóle rostła w póznawanju (prawdy a winowatosći) a nazhonjenju (jeje spomožnosće), zo byšće rozeznawali, što je lěpše, a čisći byli a bjez poroka na dźeń Khrystusowy a napjelnjeni z płodom sprawnosće přez Khrysta k sławje a khwalbje Božej.

4) **Graduale. Stupnjowy spěw.** (Ps. 132, 1—2.) Hlej, kak rjenje a kak luboznje, hdyž bratřa bydla hromadźe! Je to kaž drohotny wolij na hłowu, kiž kapa do brody, brody Aronoweje. **Alleluja,** all. (Ps. 113, 11.) Bohabojazni dowěrjeju so Knjezej; je jich pomocnik a škitowař. Alleluja.

5) **Evangelium. Dobre poselstwo.** Sequentia sancti Evangelii sec. Matthaeum. Słowa swj. sćenja po Mateju 22, 15—21.

Židźa, lud Boži, ale romscy poddani, mějachu cuzomu a hišće pohanskomu kěžorej dawki dawać. Ta ćeža běše jim z tym wohidniša, zo chcychu woni nad cyłym swětom knježić. Farizejowje přějachu winowatosć tych dawkow, jenož Bohu a joho templej je připóznawachu. Herodźenjo, přiwisnicy „krala“ Herodesa, drje po zdaću z Romjanami dźeržachu, jich wutroba pak horješe so za njoho jako židowskoho krala přećiwo surowomu Pilatej. A Jězus? Jeli rjeknje, zo maja Romjanam dawkować, rozhori přećiwo sebi lud a farizejow, jeli te dawki začisnje, wala so na njoho Romjenjo a Herodźenjo. Ludowi njepřećeljo Jězusowi měnjachu joho skónčnje z tym popadnyć a wotstronić. Ale Zbóžnik njeda so wobležć. Njewotmołwi prosće haj ani ně, ale požada dźesatnik a wopraša so: „Čeje je to znamjo a napismo?“ Woprawdźe mějachu Židźa swoje pjenjezy (krajowe) na romske z kěžorowym wobrazom zaměnić a jako dawk wotedawać. Jězus tak farizejow a Herodźanow přinući, zo bychu sebi sami wotmołwili na swoje prašenjo. Jeli su sebi za swoje pjenjezy romske wobstarali, sčinichu to tola dawka dla. A mištr Boži rjekny: „Dajće tohodla kěžorej kěžorowe (pjenjezy)“, ale přida wučbu: „Dajće Bohu, štož je Bože!“ Přetož človjek stworjeny po wobrazu Božim je winowaty, jomu dawk česće a posłušnosće płaćić. Swětnej a duchownej wyšnosći ma so človjek podwolić, woběmaj!

We wonym času woteńdźechu farizejowje a wuradźowachu, kak bychu joho w rěči popadli. A pósłachu k njomu swojich wučownikow z Herodźanami, prajicy: Mištrje, wěmy, zo sy wěrnosćiwy a zo puć Boži we prawdźe wučiš a zo nikoho kedźbu nimaš; přetož njedźiwaš na wosobu człowjekow: Praj nam tohodla, što so tebi zda, słuša so kěžorej dawk dawać abo nic? Jězus pak jich złósć spóznawši rjekny: Što mje spytujeće, tajeńcy? Pokažće mi dawkowy pjenjez. A podachu jomu dźesatnik. A Jězus jim praji: Čeje je to znamjo a napismo? Prajichu jomu: Kěžorowe. Tuž jim rjekny: Dajće tohodla kěžorej, štož je kěžorowe, a štož je Bože, Bohu. — **Credo.**

6) **Offertorium. Přinos.** (Estera 14, 12 a 13.) Spomni na mnje, Knježe, knježićelo nade wšej mocu, a daj mi do horta prawu rěč, zo bychu so moje słowa před wobličom wjerdha lubiłe.

7) **Secreta. Ćicha modlitwa.** Daj, smilny Božo, zo by tónle wozbožny wopor nas wot našich winow njepřestajnje rjedźił a wote wšěch přećiwnosći zawěsćował. Přez našoho . . .

Wusłyš nas, Božo, naš wumožniko, a z mocu toho Sakramenta nas wobstražuj přede wšěmi njepřećelemi ćěła a duše, wobradźej hnadu nětko a zbóžnosć w přichodźe.

Daj, smilny Božo, zo by nas tón spomožny wopor z našich winow wučisćił a přede wšěmi přećiwnosćemi škitał. Přez našoho . . .

8) **Praefatio. Předhrono.** Vere dignum et justum est. Woprawdźe hódne a sprawne, zdobne a spomóžne je, zo so Tebi stajnje a wšudźe dźakujemy, Knježe swjaty, Wótče wšohomócny, wěčny Božo, kiž sy z jednorodźenym Synom a Duchom Swjatym jedyn Bóh, jedyn Knjez, nic w jednosći wosoby, ale w Trojicy jednoho byća. Přetož štož po Twojim zjewjenju wo Twojej krasnosći wěrimy, to myslimy wo Twojim Synu, to wo Swjatym Duchu bjez rozdźěla w rozeznawanju. Tak kłonimy so wuznawajcy wěrne a wěčne Bójstwo, kłonimy so wosebitosći we wosobach a jednosći w byću a jenakosći w majestosći, kotruž khwala jandźeljo a arcyjandźeljo, kherubim a serafim, kotřiž njepřestanu wšědnje wyskać z jednym hłosom prajicy: Swjaty . . .

9) **Communio. Spěw k woprawjenju.** (Ps. 16, 6.) Ja wołam, wědźo, zo mje wusłyšeš, Božo. Skhil swoje wucho a wusłyš moje słowa.

10) **Postcommunio. Po woprawjenju.** Přijeli smy, Knježe, dary swjateje potajnosće a pokornje Će prosymy, zo by nam to, štož sy nam k swojomu wopomnjeću činić přikazał, w našej słabosći pomoc dawało. Kiž žiwy kraluješ z Bohom Wótcom w jednosći Ducha Swjatoho Bóh wěki na wěki. Amen.

Njech nas wučisći a škituje, prosymy, Knježe, podaty dar bóžskoho Sakramenta, a na zastupowanjo zbóžneje Boharodźićelki Marije ze swjatym Józefom, swjatymaj japoštołomaj Pětrom a Pawołom a wšěmi swjatymi njech nas wote wšěch skaženosći wuhoji a wot přećiwnosći wumože.

3. modlitwa kaž tydźenja.

stupiła. Dale je ju puć wjedł přez Venedig, Lombardsku, Apeninske hory dele k swjatomu městej. W Romje je pućowařka 7 měsacow wostała. Pola němskich sotrow je tam bydliła a jim wšelake służby w domje činiła. K swjatomu Wótcej je też přišła, kiž je so nad jeje pućowanjom jara zwjeselił. W Romje zetka so też z kardinalom Bertramom, kiž je so jara na swojej krajancy rozradował. Wona dyrbješe knj. arcbiskopej slubić, zo joho na dompuću we Wrótsławje wopyta. W Romje běše pućowařka wjacorym zbožno- a swjatoprajenjam přitomna. Za dompuć wubra sebi druhu čaru. Dźěše přez Genua do Francózskeje. Wopyta tam město Marseille a swětasławne hnadowne město Lourdes, kiž njedaloko španiskich mjezow leži. W tutych krajach z njeznatej rěču wědźeše sebi žónska tak pomhać, zo měješe při sebi knižku, w kotrejž běchu jeje prašenja a prózstwy w cuzych rěčach napisane. Tutu knižku wona potom pokaza. Pućowařka khwaleše wulku přećelniwosć, z kotrejž su jej ludźo we wšěch krajach k pomocy byli. Wona wšak je też ze wšěm spokojom była. Suchi khlěb je jědła, wonka pod hołym njebjom husto spała. Hdyž je wot ludźi pjenjezy dóstała, je je na Bože mšě nałožiła. Po puću je z ptačkami spěwała, ze spěšnej wodźičku je sobu khwatała. Je za dźeń hač do 50 km přeběžała. Wot Francózskeje dźěše jeje puć přez Šwicu do Bajeŕskeje. Tele dny rjekowska putnica dócpěje zasy swoju domiznu a budźe swojim přiwuznym a znatym powědać móc wo dalokim pućowanju.

Hdyž wo tutej putnicy čitamy, potom dyrbimy myslić na Serbskich putnikow. Tak je wěsty Brodl z Časec we swojim času też do Roma běžał. A dale spominamy na puć do Krupki a Filipowa. Skónčnje nimamy dha mjez nami našu swjatnicu w Różeńće? W nowšim času mysla mnozy, wosebje młody splah, zo je přihódniše, do Różanta jěć. Njeby to zrudnje było, hdyž jónu naš zdónk dorosćenych zemrěje, a naši młodźi Serbja bychu pěši putnikować přestali? Ně, za strowoho křesćana wostań hesło: Putnik być, rěka: pěši hić.

Poswjećenjo noweje cyrkwje w Habrachćicach.

Njedźelu, 7. oktobra, poswjeći najdostojniši knjez biskop exc. Pětr Legge, nowu cyrkej w Habrachćicach. Dawno je so hižo na tutón nuzny twar mysliło — ale wuwjesć so njehodźeše, dokelž trěbne srědki k tomu pobrachowachu. Nětko je Bonifacijowe towařstwo nahladnu pjenježnu podpjeru přizwoliło, tak zo so hodźeše cyrkwinej nuzy w Habrachćicach wotpomhać.

Nowy dom Boži je natwarjeny na tak mjenowanej Jeremiasowej horje a wobknježa, na wyšinje stojo, cyłu wokolinu. Twar samón je drje jednoroho razu — tola při wšej prostosći skutkuje jara derje, dokelž je po prawidłach krutoho stila přewjedźeny. Katolikojo z Habrachćic běchu cyrkwičku na jeje čestnym dnju dostojnje wupyšili. W powětře so zmahowace khorhowje wozjewjachu městej a krajinje, zo so tu swjatočny skutk poswjećenja nowoho domu Božoho wotměwa. Wječor bu cyrkej illuminirowana a dopomni wobydlerjow Habrachćic hišće junu, zo je wot nětka tu na Jeremiasowej horje Bóh Knjez sebi widźomne bydlenjo postajił.

Ze wšej skedźbliwosću sćěhowachu wěriwi młodeje wosady swjatočne wobrjady poswjećenja cyrkwje. Po dokonjanym skutku poswjećenja zhromadźichu so wšitcy w domje Božim a posłuchachu z napjatosću a pobožnosću na słowo Bože, kotrež tu k prěnjomu razej najdostojniši knjez konsekrator wopowědaše. Najdostojniši knjez biskop wědźeše tak prawje z wutroby rěčeć k wosadnym. Wón rěčeše wo žadosći katolikow diaspory za wosebitym domom Božim. Tule žadosć njemóže často dosć zrozemić katolik, kiž je w katolskej wokolinje žiwy, hišće mjenje druhowěriwy. Z katolikami Habrachćic začuwaja tohodla wšitcy sobu jich dźensišu radosć, hdźež je so jich dołholětne žadanjo za wosebitym domom Božim dopjelniło. Z dźakownosću spominaše na wopory, kotrež su katolikojo z Habrachćic přinjesli, zo by skěrje lěpje dom Boži był natwarjeny; na připomoc, kotruž bě najdostojniši knjez arcbiskop Dr. Gröber z Freiburka pósłał, wosebje pak na nahladny pjenježny dar, kotryž bě Bonifacijowe towařstwo w Paderbornje přizwoliło. Z dźaknym kěrlušom so swjatočnosć poswjećenja skónči.

Na to stupi knjez farař Šołta-Leutersdorfski k wołtarjej a swjećeše Božu mšu z asistencu. Khór pod nawjedowanjom knjeza wučerja Helma porjeńši Božu służbu z łaćonskej misu.

Popołdnju w třoch hodźinach wotmě so před nowoposwjećenej cyrkwju zjězd katolskeje młodźiny. Na 500 młodostnych bě so zešło, zo bychu tu před nowym domom Božim a wyššim pastyrjom swjatočnje swoju swěru a lubosć k swjatej cyrkwi wuznali. Najdostojniši knjez biskop wupraji swoje wutrobne wjeselo nad tutym wuznaćom a napominaše młodostnych, zo bychu swěru stali k swojomu wuznaću a wosebje ducha woporniwosće we sebi hajili.

Před wječorom wotmě so swjedźeński akt w hosćeńcu w Habrachćicach. Na tutym wobdźělichu so też, štož bě wosebje zwjeselace, zastupjerjo města, statnych wyšnosćow a druhowěriwoho wobydlerstwa. Farski vikar Pfistershamer postrowi wšitkich z wutrobnymi słowami. Hudźbne a spěwne předwjedźenja wotměnjachu so z postrowami a narěčemi. Swjedźeńsku rěč měješe generalvikar Dr. Soppa z Budyšina wo pósłanju a nadawku swjateje cyrkwje. Za Leutersdorfsku wosadu rěčeše wosadny farař Alois Šołta, za arcměšnistwo Lubijske arcměšnik P. Šołta-Lubijski, za město Ebersbach měšćanosta Dr. Ulbrich, za NSDAP., SS, SA wučeŕ Kołodźej, za evangelsku wosadu farař Noak, za šulu šulski wjednik Zachmann.

Najdostojniši knjez biskop wupraji w skónčnym słowje wutrobny dźak wšitkim, kotřiž maja kajkužkuli zasłužbu wo nowotwar, wosebje też architektej Kucharcej z Budyšina, kotryž je naćiski za twar zhotowił a twar nawjedował; přeješe, zo by wšitke dźěło w duchu přezjednosće a lubosće so wukonjało, kotryž so dźena tak rjenje zjewja.

Swjedźeń Khrysta Krala.

„Khrystus dyrbi kral być!“ (1. Kor. 15, 25.) Z tutym słowom swj. Pawoła skónča bamž Pius XI. swój kołopis wo Khrystu Kralu. Z tutym słowom staja zdobom nam najwyšša cyrkwinska instanca ważny nadawk.

Bóh to chce! To bě hesło křižerjow w srjedźnym wěku; to dyrbi też nam hesło być, zo bychmy wopowědowali ideju wo Khrystu Kralu w kralestwje Božim! Zo bychu so k tutej ideji widźownje wuznałe, přihotuja mnohe farske wosady swjedźenje k česći Khrysta Krala, a to w cyrkwi kaž też zwonka cyrkwje.

Wone chcedźa z tym jasnje dopokazać, zo je naš nadawk, w nětčišim času ze wšěmi mocami našoho katolskoho luda swět wobnowić. Samo hdyž to swět njeby zrozemił! Přetož w 1. lisće swj. Jana 3, 13 rěka: „Njedźiwajće so, hdyž swět was hidźi. Swět was njeznaje, dokelž Khrystusa Krala njeznaje.“ Na Khrystusu a joho kralowstwu a wjednistwu rozeznawaja so duchi. Kralestwo Khrysta Krala je zhromadźeństwo wšitkich w jednym ćěle pod jednej hłowu, zhromadźeństwo wšitkich w jednej, swjatej katolskej a japoštołskej cyrkwi. Cyrkej rěka: žiwje zwjazany być z Khrystusom, sebi wědomy być wučby wo potajnym ćěle Khrystusowym.

Tele zhromadźeństwo wšitkich stawow pod jednej hłowu dawa cyrkwi žiwjenjo a móc — a widźomnej cyrkwi jednotu a hibićiwosć. Tak je po prawym jadro programa za swjedźeń Khrysta Krala namołwjenjo ke katolskomu skutkej. Katolski skutk: zwjazk wšitkich stawow bjeze wšoho rozdźěla stawa a powołanja k docpěću hesła: Khrystus dyrbi kral być!

Zo by so tutón swjedźeń w duchu cyrkwje zrjadował a wutwarił, je zaradźerńja za farske wosadne dźěło w Düsseldorfje (Beratungsstelle für pfarrgemeindliche Arbeit in Düsseldorf) wosebity material hromadźe zestajała, kotryž budźe jednotliwym wosadam k zdobnomu přewjedźenju

swjedženja Khrysta Krala dobre służby wopokazować. Zběrka wopřija pěsnje, basnje, naćiski k přednoškam, přědowanjam, wutworjenju pobožnosćow, doporučnje přihódne filmy a zwukodeski.

Domowina će prosy.

Domowina je so po napinacym dźěle za Radwořski zlět druhim, bóle nutřkownym nadawkam wěnowała. Tu nas wosebje traši wulka nuza mjez našimi serbskimi studowacymi. Tež hewak mamy při wšej horcej woli, naše kulturne žiwjenjo spěchować, so stajnje z hobrskimi pjenježnymi wobćežnosćemi bědźić. Pomocy z druheje strony nam njekiwa, a bohačkow mjez nami tež njeje. Tuž je sebi Domowina wotmysliła, wulku zběrku po cyłych Serbach zarjadować k podpjeranju serbskoho studentstwa a k spěchowanju našoho kulturnoho dźěła. **Zastupjeŕ němskoho ministra Rudolfa Heßa je nam njedawno tajku zběrku dowolił.** Nětko leži pola nas, hač mamy za to trěbne zrozemjenjo a tež za serbske należnosće dosć woporniwosće. Tuž prošu dźensa wšitkich: **Pomhajće nam, zo by tuta zběrka k lěpšomu cyłoho luda trěbny wuspěch přinjesła.**

Domowina dźěła w idealnym prócowanju za was wšitkich, njech tuž kóždy po swojich mocach tajke dźěło spěchuje! A njezabudźće: Kóždy dar, tež najmjeńši, je nam witany jako dopokaz serbskeje lubosće! W tutych dnjach dóstanje kóždy dowěrnik Domowiny lisćiny, na kotrychž maja so dary zapisać. Zběrka dom wot domu z lisćinami pak njeje dowolena. Tuž njech so kóždy za lisćinami rozhladuje. A štóž nima składnosće, so do lisćinow zapisać, njech swój dar našomu pokładnikej póśćele (Simon w Budyšinje, na Lawskich hrjebjach čo. 4). Wunoški kóždeje wsy wozjewjamy běžnje w „Serbskich Nowinach". Tuta zběrka ma być krasny dopokaz našeje njepowalneje wole k serbskej kulturje! P. Nejdo.

Z cyrkwje a swěta.

Němska. Statistiski hamt zwjazka ludow je přehlad wo žeńtwach wudał. Po tym je ličba žeńtwow w cyłym swěće přiběrała, najwjacy w Němskej. Po njej přińdźe Francózska, Italska, Jendźelska, Argentinska a Chile.

12. žnjeńca swjećeše w Berlinje w cyrkwi swj. Klemensa dr. Erich hrabja Mellin swoju primicu. Hrabja Mellin je w Innsbrucku ke katolskej wěrje přestupił a tutu swoju kročel w knizy: „Kročele k wěrje" wopisał.

Zańdźenu wutoru je wjednik a kancler Hitler skutk za zymsku pomoc němskoho luda wotewrił. Hižo su so nadobne srědki składowałe. Tu njech je tež na to dopomnjene, zo mamy naš karitas-zwjazk. Štóž je sobustaw a swój přinošk płaći, tón wojuje sobu z wjednikom přećiwo zymje a hłodej.

Českosłowakska. W zašłych tydźenjach wotmě so we Prazy mjezynarodny kongres wučencow. Wšitcy zastupjerjo człowjeskoho myslenja tam wustupichu. So wě, běchu tam tež bjezbóžni „mudri". Tola tež katolscy myslerjo kaž Przywara, Verweyen, Chevalier tam běchu a — hubjenje njewotrěznychu. Raznje so tam k Božomu słowu wuznachu. Wjetšina posłucharjow sćěhowaše kedźbnje słowa jezuity Przywary. Słowam profesora Chevalier: „Poniženosć, poniženosć a podćisnjenjo Bohu" njewědźachu wobdźělnicy ani haj ani ně wotmołwić. Profesora Verweyen tři króć na podium wołachu a nichtó njezwaži sebi joho přećiwnikam prawje być dać. Jedyn zawoła: „Kak znjese so khostanjo w heli z miłosću Božej?" Profesor Verweyen wotmołwi: „Cyrkej njeje wot časa jeje wobstaća sem žanoho człowjeka jako helehódnoho posudźiła. Samo Judaš stoji na mjezy. Człowjek pak, kiž čas swojoho žiwjenja wěčnje zdaleny wot Boha wostanje, tajki sam w kóždym wokomiku za helu rěči. Štóž so zatwjerdneje wutroby Božomu słowu zamknje, tajki je w heli žiwy!" Bjezbóžni su w Prazy sylnu wotmołwu dóstali.

Towarstwowy powěstnik.

Ralbicy. „Lilija" ma jutře njedźelu swój spěwny wječor z dźiwadłom a rejemi, na kotryž so lubi Serbja z blizka a z daloka wutrobnje přeprošuja.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1934.

Kk.: 571. 572. z Budyšina: Hańža Wićazowa, Hańža Krawcec; 573. z Kukowa: Marja Bjaršowa; 574. ze Smjerdźaceje: Mikławš Kušk; 575. ze Sernjan: Jurij Šołta; 576. ze Słoneje Boršće: Jan Kětan.

Sobustaw na lěto 1933.

Čo. 1039.: N. N. z B.

Ke kermušam!

Dobre, płaćizny hódne **wino a sekt**

poruča winowa wulkowikowarnja

W. Krječmar w Budyšinje

Rózowa hasa 21

Zbožopřejace kharty a listy

kaž tež wšě druhe čišćerske wěcy dóstanjeće

w Donnerhakec čišćerni

w Budyšinje

Před šulerśk. wrotami 21

Wobswětlenja gumij za jězdne koła

Jězdne koła, nowe a trjebane, tunjo pola

Thomasec bratrow

w Budyšinje, Kamjeńtna dróha 16

Sobotu, 6. oktobra, w nocy zemrě naš ważeny, njezapomnity towarš, **čestny młodźenc**

Jurij Brojeŕ

w starobje 26 lět. Zemrěty běše nam ze swojim dobrym přikładom a njesebičnym dźěłom w našich rjadach jara woblubowany. Přiwołamy jomu do přezažnoho rowa najwutrobniši dźak a poslednje božemje. Bóh luby Knjez mytuj jomu wšitko z njebjeskej krónu!

W Ralbicach, 9. oktobra 1934.

Zrudźena Ralbičanska młodosć.

Wróćiwši so wot rowa našoho horco lubowanoho, njezapomnitoho syna, bratra, swaka a wuja,

čestnoho młodźeńca

Jurja Brojera,

kotrohož Bóh luby Knjez po krótkej, čežkej khorosći, ze swjatymi sakramentami domawobstaranoho, njenadźicy do swojeje njebjeskeje domizny wotwoła, dźakujemy so wšitkim za modlitwy na póstwječorach, bohate k rowu-přewodźenjo, knjezam duchownym, nošerjam, wjesnej młodźinje, towarstwomaj „Lilija" a „DJK" z nutrnym

Zapłać Bóh tón Knjez!

Dušu zemrětoho pak poručamy do pobožnych modlitwow wěriwych.

W Ralbicach, na dnju pohrjeba.

We hłubokej zrudobje: **swójba Brojerec.**

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik. — „K. P." ćišći so w 1600 exemplarach.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnik: Jurij Šołta, Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokorčćak čo. 3895.

42. čisło. | W Budyšinje (Bautzen), 20. oktobra 1934. | 72. lětnik.

Žórło žiwjenja a mocy.

Skónčnje je nazymski dešćik přišoł. Mócnje šwika do woknow a z kanami kida so z čornych mróčelow na stwjerdnjenu, lačnu zemju. Z mnohich stronow słyšiš, kak bywaše přecy woda žadniša. Samo hižo w horatych krajinach, hdźež je wjacy lěsa a tohodla też wjacy włóhi, dyrbja z wodu lutować kaž z kóždym krošikom, hdyž su pjenjezy žadne.

Nětko je nuzy po zdaću někak wotpomhane, hdyž je so Bóh nad nami smilił a zemju zasy napojił z trěbnej włóžnotu. Što by był ratař bjez dešća, bjez płódneje mokroty?

Kaž cyła zemja za dešćikom žedźi, hdyž je sucho a stwórba pomału hinje, tak je też z člowjekom, hdyž je bjez Božeje hnady, a nuza joho wšelako tłóči. Hižo profetojo spěwachu junu: „Dajće njebjesa nam rosu, krjepće nam toh' Sprawnoho", hdyž izraelski lud pod cuzej kwaklu stonaše, a žanoho wupuća k polěpšenju so nihdźe njepokazowaše.

A hlej, njebjeska rosa padny na zemju w Jězusu, našim wumožniku, kiž wokřewi a wobnowi cyłe člowjestwo ze swojej wučbu, žiwjenjom a ćerpjenjom. Kaž něhdy mócne žórło w paradizu wšitko powodźeše a rósť cyłej stwórbje dawaše, tak je hišće dźensa Jězus Khrystus za cyłu cyrkej Božu žórło žiwjenja a mocy. Bjez njoho by cyły swět wěčnje zahinył. Tute nadobne žórło ćeče hišće dźensa za cyły swět we woporje Božeje mšě. Štóž Božu mšu sebi waži a často a žiwje na njej wopomina Jězusowe ćerpjenjo, tón ženje duchownje cyle njewoliwknje, wostanje duchownje młódny, byrnjež byštej hižo wóčcy słabnyłej a ćělne mocy zaprajałe.

Ważće sebi Božu mšu a prócujće so, přecy lěpje tute žórło žiwjenja spóznawać a za swój duchowny zrósť nałožować. Boža mša wuči nas nadobnu žadosć pěstować, kiž je Jězus we sebi nosył a w druhich wubudźał: pytać a wozbožeć. Ze swojej smjerću na křižu, kotruž w kóždym woporje Božeje mšě wopominajcy swjećimy, je Jězus nas wumožił a wozbožił. Kajka je tole wulkomyslnosć a nadobnosć, zo Bóh sam so wočłowječi a nam so we wšěm sunja sčini z wuwzaćom hrěcha, zo by do hrěcha padnjenych člowjekow z mocy djaboła wutorhnył a jich přesadźił do raja žiwjenja a mocy! Njeskónčnje ranjena majestosć Boža dawa so přez krew Wumožnika wujednać z hrěšnymi a khabłacymi člowjekami. Kak hordozny je tole dobytk, być zasy wučišćeny wot mazanosće hrěcha a putow zadwělowanja! Što by nam hdy tajke wokřewjenjo a nowe žiwjenjo duše přihotować móhł? Jeničcy Jězus Khrystus wostawa w Božej mši žórło nowoho žiwjenja a njebjeskeje mocy! Hewak na hordosć a wulcyčinjenjo so měrjacy rozom podwola so tu rady pod kaznju Božu, člowjeska wola, kiž by hewak najradšo wšěch ćežow so zminyła, dóstawa w kóždym woporje nowy pohon a móc k dobrym skutkam.

Štóž z nutřkownym zapalom čin Božeje mšě sobu swjeći, słyši we njej Jězusa prajić: „Tak je Bóh swět lubował, zo je swojoho jednorodźenoho Syna dał, zo by, štóžkuli do njoho wěri, njezahinył, ale měł wěčne žiwjenjo." (Jan 2, 16.) Kóžda Boža mša nas tak dopomina na njeskónčnu miłosć a smilnosć Božu. Tu nazhonjamy wšědnje, štož je něhdy profeta spěwał: „Pola Knjeza je hnada a pola njoho nadobne wumoženjo." (Ps. 129, 7.) Njepowalna dowěra na Boha zakorjenja so přecy hłubje do našeje wutroby, bjez kotrejež je člowjek we wichorojtym času kaž zeskhnyte łopješko na štomje. Žiwe łopješka wostawaja wisajo, byrnjež wichor mócnišo torhał. Jenož tajke bórzy zwotpadaja, kiž ze zdonka a hałozow dosć wutka njebjerjechu.

Štóž ze žórła žiwjenja a mocy pilnje duchowneje cyroby čerpa, štóž Božu mšu rady słyši, njepadnje ženje do zadwělowanja. Z njeje sapa duchowne swětło, zo spóznawa Bože pokiwy a rady, kiž jomu pomhaja z wuzkosćow a ćežow žiwjeńskich. Hdyž smy z Bohom žiwi a kročimy po joho pućach, čoho bychmy so potom bojeć dyrbjeli? Syman Cyrenski je so něhdy Jězusowomu křižej přitowaršił, byrnjež jón najprjedy nuzowany njesć pomhał. Jězusowa rjekowska wola a swjata, ćicha mysl powuči tutoho křižnošerja tak mócnje, zo wjesele křiž dale njeseše a zo so pozdźišo cyle Jězusowej wěrje přizamkny.

A hišće wjele druhich přikladow by so móhło tu naspomnić, kiž nam pokazuja, kak je Boža mša była žórło

žiwjenja a mocy. Hdyž je so husto w prěnich časach křesćanstwa stało, zo přihladowanjo bolostnym martram zmužitych wojowarjow za Khrystusa samo někotrohožkuli dotal njewěriwoho z črjódy pohanow wuwabi, a zo zahorjeny za Khrystusa a wot Božeje hnady přewzaty jako křesćan so wuzna, haj za Khrystusa martrařskeje smjerće poćerpi, ćim bóle móžemy so nadźijeć, zo ze žiwym wopominanjom Jězusoweje smjerće při Božej mši wjele nowoho žiwjenja dobudźemy. Kak woliwknjeny, haj Bohu wocuzbnjeny je někotryžkuli! Tajkomu so bórzy na kemšach wostudźi, dokelž w duchu njeje na Božej mši, ale joho žadosć dźe za něčim druhim.

Zo njeby nam wěra woliwknyła a swěra k Bohu so zhubiła, dawajmy Bohu, štož so Bohu lubi. Wěm derje a wjeselu so, zo sebi swěrni katolscy Serbja Božu mšu waža, wěm, kak na Božej mši swoje kěrluše k česći Božej zanošuja, haj z měšnikom po cyrkwinskich wobrjadach so serbscy pobožnje modla, hdyž dóstawaja nětko rjany serbski přełožk romskoho misale, tola njechamy zabyć, so na Božu mšu přihotować! Snadź sebi najprjedy přemyslimy, z kajkim wotpohladom chcemy so na Božej mši wobdźělić. Njezabywajmy ženje želnosć zbudźić a swoje a druhich hrěchi a brachi wotpokućić! Snadź sebi doma też „Přechodne modlitwy Božeje mšě“ přečitaš!

Najbóle pak złožmy swoju cyłu starosć na to, što móžemy činić, zo bychmy w sćěhowanju Jězusowym postupowali, zo by lubosć Boža a k bližšomu přiběrała. Najbóle so druzy nad nami pohóršuja, hdyž praweje lubosće na nas njewidźa. Wopokazujmy Bohu njetajenu česćownosć, hłuboku ponižnosć a njewuhašnu swěru! Njehladajmy tak jara na swój wužitk! Čim njesebičnišo ze swojim woporom Božu česć pytamy a spěchujemy, ćim nadobnišo wužórla so nam potom z wopora Božeje mšě Boże dary a hnady. A tak wostanje nam potom Boža mša žórło žiwjenja a rjekowskeje mocy, wo čož dźě wšědnje so modlimy: „Přińdź k nam twoje kralestwo!“

Štóž z cyłej wutrobu Bohu dawa, štož Bohu słuša, tomu też ćežko njepadnje khěžorej dać, to je swětnej wyšnosći: poddatosć a njetajenu swěru! *n.*

Rozhlad w sweće.

Dowoz a wuwoz Němskeje.

W zańdźenym měsacu septembru je so wjacy hotowych tworow dowožowało, mjenujcy za 75 mill. hr. pornjo 64 mill. hriwnam w awgusće. Žiwych zwěrjatow je so w septembrje za 2,1 mill. hr. dowozyło, dowoz cyroby wučinješe w samsnym měsacu 75,5 mill. hr. Surowiznow a połhotowych tworow je so za 199,8 mill hr. dowozyło. Też wuwoz tworow z Němskeje do wukraja je w septembrje dale postupował hač w awgusće. Njedźiwajcy wobćežnosćow wotbyća je so porjadne powyšenjo też lětsa zasy wuskutkowało. Wuzběhnyć ma so powyšenjo wuwoza do Hollandskeje, Češkosławakskeje a Francózskeje.

Wikowonska bilanca so w septembrje nimale wuruna. Ze zamórskich krajow je so mjenje tworow do Němskeje dowožowało hač w awgusće.

Wójnske wopory w Kamjenicy.

Čestny dźeń sakskich frontskich wojakow a wójnskich woporow wotmě so sobotu a njedźelu w Kamjenicy. Bě to najwjetši zjězd wójnskich zranjenych w Němskej, też z našich Serbow bě tam mnoho wobdźělnikow přikhwatało. Na 50000 bě jich hromadźe. Němski wjednik wójnskich woporow Oberlindober přitomnych hamtarjow kruće napominaše, zo bychu swoje winowatosće njesprócniwje dopjelnjeli. Po tutej zhromadźiznje so smólnicowy ćah zarjadowa. Njedźelu bě hłowne wustupjenjo na sportnišću Tu měješe Oberlindober zasy dlěšu rěč. Rěčnik dopomni jich na wulke trajace zjednoćeństwo, kiž je jich w polu na 4 lěta wjazało. Jich nuzu a starosć naš wjednik Adolf Hitler wosebje znaje a so stajnje prócuje, zo by wosud starych wojakow a wójnskich zawostajenych wołožił.

Nowy francózski zwonkowny minister.

Francózske knježeństwo je so přetworiło. Na město zemrětoho Barthou stupi kolonialny minister Laval. Hospodarski minister Rollin pak přewza kolonije. Nutřkowny minister bu měšćanosta města Reimsa, zapósłanc Marchouglau. Też justicne ministerstwo so znowa wobsadźi, dokelž je dotalny min. Chéron zastojnstwo złožił. Francózske nowiny přihłosuja tomu, zo je president Lavala za zwonkownoho ministra postajił.

Prjedawši francózski ministerski president Poincaré je póndźelu njenadźicy wumrěł. Dócpě starobu 74 lět. Poincaré běše surowy njepřećel Němskeje, a pod joho knježenjom dóńdźe 1914 k swětowej wójnje.

Khowanjo krala Alexandra.

Wutoru na ranjo přijědźe ćah z ćełom na Beogradske dwórnišćo. Hdyž generalojo kašć na dwórnišćowe naměstno přinjesechu, padźe čakacy lud na kolena. Před starym měšćanskim hrodom staji so kašć na mary. W bjezskónčnym rjedźe ćehnjechu wobydlerjo nimo marow, zo bychu swojomu njeboćičkomu kralej poslednju česć wopokazali. Štwórtk so joho ćełło w Topołskej cyrkwi, w mauseleu-doma Karadźeordźewićow pokhowa.

Jako zastupnik němskoho kanclera pósła so minister Göring do Beograda na pokhowansku swjatočnosć. Joho přewodźeštaj jako zastupjerjaj woborneje mocy generalny leutnant Blaskowitz a namórski kapitän swobodny knjez z Harsdorf. W lětadle přilećachu zbožownje do Beograda, hdźež położichu k rowej rjany wěnc.

Film wo napadźe w Marsaillu

je so we wšelakich krajach zakazał a to z połnym prawom. W Jendźelskej je hnydom prěnje dny po napadźe jedyn horliwy filmowař tutón film we wšelakich kinach pokazował, štož wězo žane sprawne sobužarowanjo njepřeradźa.

Winska policija

pojědźe do Roma, zo by so tam na zjězdźe italskeje policije wobdźěliła. Pólcajski president powjedźe na 60 policistow do Italskeje. Tam wobdźěla so też na wulkej paradźe italskeje policije. Wobdźělenjo wobswětluje dosć jara přećelne poměry mjez Awstriskej a Italskej.

Z Francózskeje

su nětko pólskich dźěłaćerjow, kiž tam w podkopkach dźěłachu, do domizny pósłali. Přez Češkosłowaksku Šlezysku pućowaše na 600 tajkich dźěłaćerjow. Woni njeběchu ani z pjenjezami ani z jědźu zastarani. Přićežechu z cyłej swójbu. Wšitkich zastarachu z cyrobu a drastu. Potom jědźechu do Pólskeje dale.

Madźařske stawkowanjo

wuhlowych dźěłaćerjow je so skónčiło. Na 740 muži wujědźe z jamy. Přez 100 hodźinow dołho běchu pod zemju stawkowali a jědźe njepřiwzali. Zastupjerjo knježeństwa a dźěłaćerjo su so wujednali. Wšudźe je tutón wukónc sprawne spokojenjo zbudźił.

Japanojo a Mongolojo

wojuja přećiwo sebi. Na mjezach dóńdźe k krawnym zražnjam. Na 20000 burow a dźěłaćerjow w solowych podkopkach stupi japanskim wojakam napřećo. Wobě stronje stej wjele ludźi přez smjerć zhubiłoj. Mongolojo su štyri japanske lětadła wottřělili.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Njedźelu 21. oktobra wotměwa so we Budyšinje Bonifaciowy dźeń. W cyrkwi Našeje Lubeje Knjenje změje wjeledostojny knjez farař Jan Wjeńka-Khróśćanski na wšěch 3 kemšach prědowanjo. W tachantskej cyrkwi budźe knjez farski vikar Pfisterhammer-Habrachćičanski prědować.

— Na njedźeli Khrysta Krala změje tudyše Hilžbjećine towarstwo (tow. žonow) žadny swjedźeń 50 lětnoho wobstaća. Tón so hódnje woswjeći. Najdostojniši knjez biskop je narěč přilubił.

— Poměrnje derje a jasnje słyšachmy zańdźenu njedźelu popołdnju w litawskim radiju předwjedźenjo khowancow jezuitskoho gymnazija w Kaunasu. Orchestr gymnazijastow piskaše sinfoniju wot Haydena. Zajimawe bě, zo hudźbu nawjedowaše wučeŕ na gymnaziju, wěsty G. A., kaž radijo praješe. My znajemy młodoho jezuitu G. A. w Kaunasu, hłownym měśće Litawskeje, wón je łužiski Serb.

— Najdostojniši knjez biskop exc. Pětr Legge přebywa w Fuldaskim biskopstwje, zo by za tamnoho wobstarnoho najdostojnišoho knjeza biskopa sakrament firmowanja wudźělał. Srjedź nowoho tydźenja so zasy wróći.

— Zańdźenu njedźelu wotdźerža „Jednota“, wotdźěl młodźencow, swoju měsačnu zhromadźiznu. Běše rjana črjódka přikhwatała. Samo naši wjesnjenjo njestróžichu so dešćika. Z kěrlušom so zhromadźizna wotewri. Starši Hejduška dźeržeše nam přednošk wo zaměrje a nadawku towarstwa, po kotrymž naše towarstwo powjedźe. Naša młodźina dyrbi być a wostać katolska a serbska. Tohodla žada sebi nabožinu a narodne dźěło. Knjez kapłan Cyž so dźakowaše staršomu za wuznaćo k narodej a cyrkwi, powjedaše nam wo cyrkwjach a wsach. Pućowaše po cyłych Serbach. Swěrny towarš běše k poslednjomu razej mjez nami. Za swěru so jomu dźak towarstwa wupraji. Wšelake spěwy tworjachu překhód k wjesołomu dźělej. Zhromadźizna skrući našu młodosć!

Z Radworja. Lětsa njebě pola nas nowotwarow. Jenož naš znaty, dobry krawc Jurij Ledźbor je sebi nowy statok na wětrniku natwaril. Bórzy do nowoho domu zaćehnje. Twar nawjedowaše twarc Gerh. Bayer z Łomska. Přejemy knjezej Ledźborje wjele zboža do nowoho domu!

— Naša wjesnjanka knjeni Marja zwud. Hesyna swjećeše srjedu, 17. okt., w čělnej a duchownej strowosći swoje 80. narodniny. Při tutej składnosći přikhwatachu jeje přiwuzni, dźěći a wnučki z blizka a z daloka, zo bychu jej swoje najwutrobniše zbožopřeća wuprajili. Haj samo sobustawy Budyšskeje wojeńskeje kapały přikhwatachu, zo bychu Hesec wowcy někotre rjane kěrluše a zastanička zanjesli. Z blizka a z daloka so wulka syła zbožopřećow do jeje domu namaka. Hesec wowka běše nimale štyri lětdźesatki sama wobsedźeŕka tudyšoho Hesec hospodarstwa, překupstwa a pjekarnje. Z wulkej pilnosću a swěru je dźěłała čas swojoho žiwjenja. A hdyž jej też Bóh luby Knjez husto dosć křižiki pósła — stajnje je je sćerpnje znjesła a so Bohu dowěriła. Też hdyž jej rubi ćežki wosud wulki dźěl jeje ćežcy zasłużenoho zamoženja, njeje zadwělowała, ale so dale prócowała. Hesec wowka wjeseli so dźensa hišće wurjadneje strowoty, čita a pisa samo hišće bjez bryle. Njech jej Bóh hišće mnohe zbožowne lěta žiwjeńskoho wječora spožči!

Z Khróśćic. Z našeje a Jědličanskeje skupiny NSDAP bě mnoho serbskich dźěći na wočerstwjenjo do Greifenhagen w Pomorskej pósłanych. Wšitkim je so wubjernje lubiło, tak zo bě „Božemje“ woprawdźe ćežke. Njemóža wopisać, kak rjenje je było. Rjane wuléty su činiłe, też mórski brjóh wopytałe a so wulkotnje na wšitkim nowym zwjeseliłe. Do domizny dóstachu wšelake rjane dary sobu a dyrbjachu slubić, zo přichodne lěto cyle wšće zasy přińdu. To so wězo ćežko poradźi, přetož też druzy chcedźa junu tajki rjany čas w cuzbje za tuni pjenjez wužić. A štóž chce wjacy wědźeć, njech so wopraša pola Andersec swójby w Lejnje. Ta wam wšitko nadrobnje rozestaja. Najnuzniše zhoniće też pola přisłušnych wyšnosćow za přichodne lěto.

— Wjesna skupina NSDAP měješe wutoru wječor powučacy přednošk pola Wjeńkec. Rěčnik, wěsty knjez Zingel z Hainsberga pola Drježdźan, rěčeše wo ludstwje jako duši němskoho znowanarodźenja. Wón rysowaše rjane nałožki a wašnja tak wušiknje, zo běchu připosłucharjo cyle překhwapjeni. Móžemy jomu we wšitkim jenož přihłosować, štož nastupa rěč a pismowstwo luda, přetož hdźež so tutej faktoraj njespěchujetej, tam dyrbitej so zhubić. Nadźijamy so kruće, zo myslički też pola nas do skutka stupja. Smy a chcemy być dobri swěrni staćenjo a nichtó njebudźe nam móc za zło měć, hdyž też jako Serbja na swoje prawa pokazamy, kiž je Bóh luby Knjez nam hižo do kolebki położił. Rěčnik dócpě sylny přiklesk. Z třikróćnym „Zdar“ našomu kanclerej skónči so zhromadźizna.

1732 km z awtobusom přez połodnišu Němsku.

(Pokročowanjo.)

A skónčnje so Jězus překrasnjeny, cyle běły w njebjeskim swětle, Madlenje zjewi. Hra so skónči, kak Madlena po tutym zjewjenju so prócuje ze swojim krasnym hłosom do wšěch swětow wuwołać, „zo hory a skały a njebjo a zemja“ so wotwoła — Alleluja! Wón je zawěrno stanył.

Nětko hakle zasy přihladowarjo tak prawje a hłuboko wodychnychu. Při předstajenju běše kóždy tak sobustorhnjeny, tak zanurjeny, zo sebi lědma zwěri dychać. Dźensa, hdyž nas hižo dlěši čas wot tutoho za naše žiwjenjo tak ważnoho předstajenja dźěli, so hišće dźiwamy, kak bě to jenož móžno, zo w tutej hali, hdźež bě přez 5000 ludźi, knježeše tajki měr a ćišina, tajka napjatosć přez cyły dźeń. Zo móža tući jednori človjekojo, tući wobydlerjo Oberammergawa stawiznu Jězusowoho ćerpjenja tak nadobnje předstajeć, to swědči wo jich nabožnym zmyslenju a přeswědčenju, kotrež tu njeskažene so herbuje wot roda k rodej. Zo tući ludźo bóžske wurazy tak wobknježeja, zaleži drje też sobu na tym, zo woni zwonka pasijónskoho lěta so žiwja skoro jenož z wurězowanjom Božich martrow a postawow swjatych, a tak maja tući „wjesnjenjo“ abo „Herrgottsschnitzer“ stajnje přecy před sobu wobraz abo wuraz Jězusa a swjatych. Mały wnuček hižo přihladuje a wuknje wot swojoho šedźiwoho dźěda tute woprawdźite wumělstwo. Mały hólčk wot 4—5 lět, kaž starc, kotryž hižo dawno wjacy njemóže při pasijónskich hrach sobuskutkować, wobaj nosytaj dołhe włosy. Je-li mały hólčk abo też holčka hišće přemłoda, zo by jako dźěćo sobuhrało, dha wonaj na rukach swojeje sotry abo znateje z klinčatym hłosom Jězusej bołmončku: „Hosanna, synej Davidowomu“ spěwataj. Bórzy po tym pak, naśćuwani wot farizejow a wysokeje rady, Jězusa zacpějo wołaja: „Křižuj, křižuj joho!“ —

Starc dźe pak z wěstej hordosću z dołhimi włosami do rowa. Wón je w sebi połny zboža a radosće, zo je za čas młódšich lět też z mjeńšej abo wjetšej rólu mohł sobuskutkować při pasijónskich hrach. Mnozy noša tu dołhe włosy a brodu čas žiwjenja, woni so też za dalši swět dale njezajimuja, tu we swojej wjescy měrnje a zbožownje, njech też khudźi, so žiwja. Druzy dadźa sebi lěto prjedy włosy rosć, jeli su wot hłownoho wubjerka, kotryž so přecy lěto prjedy hrow zeńdźe, wěstu rólu připokazanu dóstali. Docyła bě lětsa 33 předstajenjow. Wšo bě do časa postajene, njedźiwajo na wjedro abo njewjedro. Njech je hišće přispomnjene, zo drasta, kotruž tu wužiwaja, je wša z najlěpšoho sukna. Kóždy ma swoju drastu, kiž je z dobrych barbow. Też při wótrišim słónčku, kotrež tu na hrajerjow swěći, wona njewusmahni. Hodźi so runje tak derje płokać, tohodla jej też dešćik ničo nješkodźi. Hódnota drastow

Z **Marijineje Hwězdy.** W zašłych dnjach zhladowaše klóštr Marijiny Doł na 700lětne wobstaćo. Też tudomny klóštr bliži so lěto a bóle tutomu jubilejej — mjenujcy we lěće 1948. Nimale před sedm lětstotkami założi jón pobožna swójba Bjarnata III. nad Kamjencom. A na nju a joho dobroćerjow spomina so kóžde lěto w dnjach wot 10.—14. winowca. W srjedźišću tutoho cyrkwinskoho swjedźenja stoji 11. winowc, wopomnjeński dźeń Bjarnata III. Hižo rano zahe w tŕoch hodźinach, hdyž wjes a wokolina hišće słódcy dŕěma, wěnuja so Bohu poswjećene knježny swjatomu dźěłu, a mjedźane hłosy zwonow njesu powěść wo cyrkwinskich swjedźenjach do dola. Hižo na předwječoru spomina so na założerja při nyšporje a na dnju samym dźerži knjez propst pod assistencu klóštrskich duchownych swjatočne requiem, na kotrymž knježny spěwaja třihłósnu Božu mšu za wotemrětych. Po wuspěwanju „Libera" pokadźi rowny pomnik před wołtarjom, hdźež założeŕ pódla swojoho bratrowca Hendricha I. w biskopskim ornaće leži, postawa z kowowoho blacha. Hišće we wysokej starobje zastupi do duchownoho zastojnstwa a bu samo biskop stareje Mišnjanskeje diecezy. Powěda so, zo je w Italskej (w Romje) studował, bu 1268 tachant a 1276 propst w Mišnju. Po smjerći Withega I. bu joho naslědnik (1293—1296). Wopomnjeńske dny za druhe sobustawy swójby so jednorišo wotměwaju. Jedna so wo staršeju założerja (Bjarnata II. a joho mandźelsku Amabiliu), wo joho pobožnu sotru Mabiliu a Hańžu. Tuta je w tudomnej cyrkwi, tamna pak w tehdomnišim špitalu pola Kamjenca pokhowana. (Po tutym so hišće dźensiši dźeń delni dźěł města „Spittel" mjenuje.) Po powěsćach stej wonej prěnjej hnadnej knjeni w Marijinej Hwězdźe byłoj. Tola njehodźi so to z lisćinow dopokazać. W tutych dnjach spomina so też na wulkoho dobroćela klóštra, wjećha Egona z Fürstenberga, kotrohož mjeno na monumentalnej tafli w cyrkwi stoji. Tak njesu tute, wot lětstotkow sem kóžde lěto so wospjetowace cyrkwinske swjedźenje dźakne wopomnjećo na pobožnych założerjow a dobroćerjow hač do najdalšich časow. —

Z Marijineje Hwězdy. Njedźelu a póńdźelu mějachmy žadny wopyt. Generalny vikar cisterskich klóštrow, prelat a abt Tecelin Józef Jaksch z Wysokoho Broda w Československej přijědźe z Ossekskim prelatom wot swjatočnosćow w Marijinym Dole do serbskeje Łužicy, zo by sebi tudomny klóštr wobhladał. Na jubilejnym swjedźenju bě wulku Božu mšu měł. Też general cisterskich klóštrow, Francikus Jansen, kiž ma swoje sydło w Romje, chcyše so na swjatočnosćach wobdźělić a k nam přijěć, tola małoho awtowoho njezboža dla dyrbješe we Wysokim Brodźe wostać. Generalny vikar, kiž sebi pod wěcywustojnym wjednistwom cyrkej, konvent a hospodarske zarjadowanja wobhlada, so jara khwalobnje wo cyłym zarjadnistwje wupraji, też krajina a lud so jomu lubješe. Póndźelu popołdnju dojědźe do Różanta, hdźež jomu P. Romuald administraturu, cyrkej a Marijinu studnju pokaza. Potom wotsali so zasy do klóštra, hdźež je prěni króć pobył a najrjeńši zaćišć sobuwzał. Wysoki knjez njemóžeše dosć wukhwalić serbsku katolsku žónsku drastu a přispomni, zo je wona najpřistojniša a najdostojniša mjeze wšěmi jomu znatymi narodnymi drastami. Z tutoho rozsuda wukrajnika móhli sebi ći wučbu wzać, kotřiž tutu drastu wotpołožuja.

Z Ralbic. Serbske spěwne towarstwo „Lilija" Ralbičanska wuhotowa zańdźenu njedźelu, 14. oktobra w Ralbicach derje poradźeny koncert. Wosebitu ważnosć doby koncert, dokelž khór k prěnjomu razej pod nawjedowanjom swojoho nowoho dirigenty, knjeza wučerja Maksa Rječki, wustupi. „Lilija" zanjese jara wustojnje šěsć jednotliwych spěwow wot Krawca, Pilka a Nawki a doby sebi z tym dobre připóznaćo. Wšitcy spěwarjo a spěwarki spěwaja z lubosću a zahoritosću a posłuchaja na kóždy pokiw swojoho dirigenty. Mjez nimi knježi dobra disciplina. Mjez spěwami powita předsyda „Lilije", knjez Brojeŕ, přitomnych hosći. Wuzběhny wosebje, zo ma so towarstwo dźensa knjezej wyššomu wučerjej Hajni dźakować za joho 36lětne swěrne a njesebične dźěło jako něhduši dirigent. Spomni też na swěrnoho zemrětoho sobustawa „Lilije", knjeza Jurja Brojerja. Wysokodostojny knjez arcyměšnik J. Žur wěnowaše swojomu wosadnomu towarstwu słowa připóznaća, powučowanja a rozjasnjenja. Na to zahrachu sobustawy towarstwa jara wjesołu a zabawjacu hru „Dawk nježenjeńcow" wot M. Dórnika. Předstajenjo, kotrež stud. Clemens Hajna nawjedowaše, bě jara derje radźene! Běchu tola też postawy kaž Šibakec Jurij (knjez Jan Kral), Bosćij Kliborak (knjez Langa) abo Mots Błažij (knjez Kurjat) přewjesołe a dobre! Zabawjachmy so woprawdźe. Dołhomu a rjanomu porjadej přizamkny so wjesoła rejka.

Ze **Serbskich Pazlic.** Hobrsku morž je blidarski mištr L. na Pěskowskich ležomnosćach namakał, kotraž 22 puntow waženše. Na samsnym městnje je hižo lěta dołho tute hriby nadešoł, ale wo wjele mjeńše, 8—12 puntow, štož hižo za smorže dosaha. Lětsa je Boža stwórba druhdy spodźiwne wěcy wupłodźiła. Tajke hribisko je něšto cyle žadne.

---

wučinja něhdźe 100000 hriwnow. Nanajhłušo hnući z tym, štož smy tu widźeli a dožiwili, wopuščichmy tutón twar. Prajachmy božemje městnu, hdźež dyrbi kóždy hišće trochu wěriwy křesćan začuć najhłubšu sobuželnosć ze swojim ćerpjacym Wumóžnikom. Mnozy sebi prajichmy: „Jeli Bóh da, hišće junu chcemy we swojim žiwjenju sebi wobhladać Oberammergawske pasijónske hry!" . . .

III. dźěl.

Wopyt pola Zeppelina. — Domoj.

Hnydom po předstajenju podachmy so do našoho awta, zo bychmy nastupili dompuć. Wězo njechachmy hišće „runy puć" domoj, naš pućowanski „fiber" hišće njebě nasyćeny. Měnjachmy, hdyž smy junu w tutym rózku Němskeje, chcemy tola też sobuwopytać wuja Zeppelina. Wokoło 18 hodź. wotjědźechmy z Oberammergawa, połni dobreje nadźije, zo z časom dócpějemy Kempten, městačko, hdźež chcychmy přenocować. Zo pak změjemy za jedyn wječor telko njezboža, so njenadźachmy. Najprjedy mějachmy krasnu jězbu, horatu wotměnjatu krajinu. W Oberammergawje hižo překhwapi nas hrimanjo ze słabym dešćom; dale do horow přińdźechmy a bóle so dešćowaše. To bě radosć, zasy junu tajki rjany Boži dešćik. W nadźiji, zo so też doma tajke „šnórki ćahnu", popřachmy jón tamnym wobydlerjam, też woni jón nuznje trjebachu. Ale, ale, hdyž pak nam w tajkej wotležanej wjescy nadobo awto zasta, 80 km hišće do Kempten. Ćma lěžeše nam na šiju a mróčele połne dešćika. To bě hórje hač złe. Pola sobupućowarjow běchu woprawdźe zajimawe a wšelakore měnjenja słyšeć. Tola hdźež je nuza najwjetša, je pomoc najbližša. Po dlěšim pytanju so namaka lěkaŕ, kotryž našomu motorej zasy „na nohi dopomha". Tutón „lěkaŕ" pak sebi mysleše, zo ma tu z bohatymi ludźimi činić, a tak sebi rjanu worćiznu za swoju pomoc žadaše. Naša radosć bě wulka, zo móžemy dale. Wjesele tohodla tutomu wjesnomu lěkarjej přikiwachmy, kotryž zrudnje a želnje a rozmjerzany zdobom za nami hladaše. Tola naše wjeselo bě přewulke było. Na horu horje dyrbjachmy zasy wustupić a trósku do kolesow přimać, dele pak so zasy w awće wjezechmy. Też to běchu pućowanske radosće. Jenož derje, zo mějachmy tajkich pućowarjow sobu, kotrychž žortniwa žiła so njeda z jenym abo druhim njezbožom zatrašić. Zo pak dyrbjachmy samo přez městačko Füssen naš awto na nahłu horu čišćeć, a při tym hišće ščipate a žortne přispomnjenja tamnych wobydlerjow znjesć, to bě tola skoro přewjele. W nadźiji, zo do ranja tola hišće Kempten dócpějemy, to wšo radlubje znjesechmy. Po puću widźachmy hišće krasnej znatej hrodaj Neuschwanstein a Hohenschwangau, kotrejž na horomaj trónujetej. (Pokr.)

Z **Wotrowa.** Zańdźeny tydźeń dócpě domjacy rěznik Pawoł Mildner swoje 77. lěto žiwjenja. Njedźiwajo swojeje wysokeje staroby khodźi na rězanjo a ma nětko wokoło kermušow połne rucy dźěła. Wón narodźi so 16. oktobra 1857 w Šěrachowje, přińdźe pak hižo ze 14 lětami do Serbow a je pola prjedawšoho rězniskoho mištra Rjebiša swoje rjemjesło nawuknył. Někotre lěta pućowaše po Němskej. Po tym běše 12 lět z rěznikom w Pančicach a na to 23 lět klóštrski rěznik, kotrež zastojnstwo je 1929 złožił. Na joho městno je nětko joho syn stupił. Před nimale 50 lětami je so prěni raz woženił; njedawno móžeše ze swojej druhej mandźelskej Marju rodź. Bartec z Khrósćic swój 30lětny mandźelski jubilej swjećić. Z wobeju mandźelstwow je wušło 13 dźěći; sydom je jich jenož hišće žiwych; su po cyłym swěće rozbrojene. Jubilar ma jara žortnu žiłu a rad powěda ze swojich nazhonjenjow w domiznje a cuzbje. Dołholětnomu pilnomu čitarjej „Kat. Posoła" wjele zboža do dalšoho přichoda!

700 lětny jubilej klóštra Marijinoho Doła.

So wjeselo swojoho 700lětnoho wobstaća běše so naš klóštr njedawno do wosebiteje pychi zdrasćił. Mnohosć zmahowacych khorhowjow, kaž krasne pletwy ze złotym bantom wobwite, rěčachu wo swjedźenju wosebitoho razu. Pola Boha drje su tysac lět kaž dźeń, tola nic nam čłowjeskim dźěćom. 700 lět maja za nas swoje stawizny. Stawizniscy podachmy wo našim klóštru hižo něšto w lětušim „Krajanu". Dźensa jenož z krótka: Założeŕka klóštra je kralowna Kunhuta, mandźelska češkoho krala Wjacsława I., kaž to dźensa hišće założeńska lisćina wot 14. okt. 1234 dopokazuje. Klóštr smědźeše so w prěnich časach swojoho wobstaća wosebitoho škita ze strony kralowskich knježićerjow wjeselić. Tola tak njewosta. W času wójnow, reformacije a druhich domapytanjow přez woheń, powodźenjo měješe wjele přećeŕpjeć. To wšo pak zbožownje přetrawši stany kóždy raz kaž womłodźeny z procha. Tohodla „my, kiž smy žiwi, khwalimy Knjeza" Ps. 113. — Kaž so to kóždolětnje stawa, wopominachmy tola lětsa wosebje dźakownje założerjow našoho klóštra. Nimo swjatoho officija po mortwych běše štwórtk 11. oktobra swjatočne requiem. Jako přihotowanjo za přikhadźacy swjedźeń wotmě so wječor 1/28 hodź. cyrkwinske triduum, wobstojace kóždy raz z prědowanja a „Tantum ergo". Kaž bě hižo tydźenja „Posoł" wozjewił, skutkowaše jako prědaŕ wysokodostojny knjez P. Jurij S. S. Tute prědowanja jednachu wo zańdźenosći, přitomnosći a přichodźe. Zańdźenosći słuša dźak, dźak, dźak! Też my směmy prajić: „Wulke je činił kiž je mócny a swjate joho mjeno". W přitomnosći chcemy wjesć žiwjenjo lubosće a hnady, tak so wukhmanjejo za naše powołanjo a zdobom so wobohaćejo za wěčnosć. Přichod pak žada kruteje dowěry a nadźije na Boha. „Na Tebje, o Knježe, so dowěrjach, njebudu wohańbjeny wěčnje." Cyrkej deleka bě kopata z připosłucharjemi. — Pjatk na wječor dojědźeštaj tu wočakowanaj wysokaj hosćej, knjez abt Tecelin-Hohenfurthski, jako generalny vikar češkowuheŕskeje provincy, ke kotrejž też łužiskej klóštraj słušatej, a naš knjez wótc-abt Theobald-Ossekski. Mjez tym, zo bě sebi knjez generalny vikar hižo sobotu dopołdnja někotre městnosće w klawzurje wobhladał, witachmy potom popołdnju wobej knjezow ze spěwom a basnju w abtowni. Knjez abt Tecelin so za powitanjo podźakowawši, přeješe hnadnej knjeni kaž cyłomu konventej zbožo tak k wurjadnomu jubilejej mjez druhim prajo: „Zbóžnej stej woči, kotrejž widźitej, štož wy widźiće." (Luk. 10.) Wupraji swoje wjeselo nade wšěm rjanym, štož bě hižo dopołdnja wohladał, kaž rjane wušiwanja, molowanja, naše rjane znutŕkowne rumnosće atd. Tuž dha přeješe klóštrej dalši kćěw a přichod. Po tym podachmy so zhromadnje do šule, hdźež dźěći syrotownje hru „Założenjo klóštra" rjenje předstajichu. Njedźelu swjećeše knjez generalny vikar swjatočnu pontifikalnu Božu mšu. Wysokodostojny P. Jurij pak prědowaše. Wjedźeše nas w duchu k Jězušej a joho lubej maćeri. „Pójće, modlmy so kralej Jězu Khrystej. So khowajo we swjatej eucharistiji bydli na 700 lět tu mjez nami; jomu słuša dźensa naš dźak a naš paćeŕ. A joho swjata mać, kiž bě zdawna škitaŕka swjatoho cistercskoho rjadu a tak też tutoho klóštra, kiž dźěn so mjenuje Doł Marije abo Marijiny Doł, wona njech je wam skhow a wućek też w přichodźe. Jězus Khrystus wčera a dźensa a tónsamy też do wěčnosće." Z tutymi poslednimi słowami skónči naš swjedźeński prědaŕ swoje rjane, krasne prědowanjo. — Wječor stoješe klóštr kaž propstownja we swětle swěčkow, w kóždym woknje so swěćacych. Na cyrkwinej wěži pak wulka ličba 700. — Markhrabju Christiana zastupowaše při swjatočnosćach hrabja Schall-Riaucour. Też požohnowanjo Swjatoho Wótca njewuwosta, ale překhwapi nas hižo do časa, nad čimž bě wulke wjeselo. — Tak dha swjećachmy jubilej so radujcy, Bohu dźak dawajcy a joho prošo wo dalši škit. Tutón njewuwostanje, budźe-li znutŕkowny duch klóštra też w přichodźe zaměram joho wótcow służić. Tak budźe we wěrnosći wuzwoleny lud lubušk Boži, joho Israel. A psalmista nětk wěšći: „Stražnik Israela njespi, njedrěma." (Ps. 120.)

Radwořska hólčina.

Hižo tydźenje dołho bě so w Radworju hroniło, zo póndźeja naši hólcy do Kulowa. Tuta myslička namaka w hólčinje dobru pódu. Bórzy běchu wšelake techniske připrawy hotowe. Khlěbničk měješe kóždy, naša nowa wulka khorhoj bě zešita. Jenož ju hišće woswjećić dać. To sta so na njedźeli swj. różowca. We wołtaŕnišću zestupachu so wšitcy „módro-košlacy" wokoło khorhowje. Hdyž bě potom dostojny knjez faraŕ ju swjatočnje woswjećił, dźěše hólčina z khorhowju prěni raz w prócesijónje sobu po wsy. Po nyšporje so wona na športnišću zhromadźi. Tu podachu so hišće poslednje rozkazy za wulět do Kulowa. Potom so fotografowaše.

Póndźelu rano po kemšach so wšo wokoło fary zamódri. Tu čakachu wšitcy na wjednika, hdy wón k nastupej zahwizda. Z dypkom we wosmich! Naš trubaŕ wustojnje zatrubi, bubon k tomu zabórča, zo wšěch hólcow napja. „Nastupić rjad!" zaklinča.

Potom ćehnješe hólčina spěwajo po wsy k cyrkwi. Tu hišće so Bohu poruči a potom dźěše spěwajcy z Radworja do Rachlowa. Khwilu to derje dźěše, ale bórzy stonachu wšelacy prědku a zady. Zady Šešowa posydnychmy so k swačinje.

Za poł hodźiny ćehnjechmy zasy spěwajo přez Nižu Wjes. Za štyri hodźiny dócpěchmy Rachlow. Kajke to wjeselo na mjezy Sakskeje! Cyły Rachlow překwapichmy z našimi spěwami, a we woknach a w durjach widźachmy wšudźom wćipne woči. Hernaštec wrota so nam wotewrichu a mužnje kročeše kóždy mały pjerach do našoho prěnjoho lěhwa! Bórzy bě synowa łubja přeběhana a přetworjena. Tu twarjachu sej hnězda, tam přihotowachu sej synowe „łoža". Po kofeju, kiž běchmy sebi sami na zahrodźe we wulkim kotole zwarili, so wšo dalše připrawi. Bórzy słónco swój puć skónči, a naši hólcy sedźachu w ćopłej kuchni za přihrěwanymi běrnami a mlokowej poliwku. — Hdyž bě „wotklinkało", dźěchmy zhromadnje do kapałki. Kóždy wopytaŕ nyšpora pytny, zo tu sylniše a młódše mocy sobu spěwaja. To je so jim cyle wěsće lubiło.

Dobru nóc! Někotromu bě w synje zyma, ale to pak běchu sami wina, dokelž so derje dosć njewodźewachu! W dwanaćich w nocy dóstachmy wopyt. Knjez hospodaŕ Jurij Hernašt bě přišoł hladać, hač je wšo w dobrym rjedźe.

Lědy so prěnja słónčna pruha do Rachlowa zabłudźi, stawachmy. Skok w zymnym, čerstwym powětře přeběžechmy so k bližšej rěčcy. To derje činješe! Khwatajcy so do snědanja dachmy, dokelž we wosmich su w Kulowje kemše, kaž wjednik praji. Runje dokhwatachmy do Kulowa, biješe hižo bětl na dźewjeć! — Što nětko? — Pozdźe kemši —

Přechodne modlenja Božich mšow

Swjedźeń Khrysta Krala. I. rjadu. Běła.

Swjećі so stajnje poslednju njedźelu oktobra. Njedźela po swjatkach, kotruž bychmy hewak swjećili, so njebjerje. Na nju pak spomina so w 2) modlitwje dnja, 7) ćichej modlitwje, 10) po woprawjenju, a město wšědnoho čita so kónc Božeje mšě jeje 5) Evangelium.

Pójće, modlmy so kralej, kotromuž je žiwe wšitko! Swjedźeń Khrysta Krala, po jasnych słowach bamžowskoho wokolnika, z kotrymž Pius XI. tón swjedźeń 1925 postaji, woznamjenja prastare, haj wěčne Khrystusowe kralowanjo nad cyłym swětom, nad žiwymi a mortwymi!

Ale bohužel mnozy ludźo wołaju: Njechcemy, zo by tón nad nami knježił! Zrudne sćěhi wotrjeknjenja wot Khrystusa Krala pak wšědnje widźimy a móžemy z rukomaj masać.

Póznajmy, připóznawajmy a wuznawajmy kralowske prawa Khrystusowe! W měsće Florencu nad durjemi stareje radnicy marmorowa tafla wisa z napismom: „Jězus Khrystus, wot ludu wuzwoleny kral w Florencu!“ Tuta wólba wotmě so lěta 1527. Lud, kiž Khrystusa njepřipóznawa za swojoho knjeza a krala, ryje sebi sam swój row, kaž stawizny wuča. Też w kermušnym hołku budźmy sebi wědomi, što nam tutón swjedźeń rěči!

Wón woła wšón serbski lud na nasypy! Pokazuje nam hrózbne bjezdno, kotreż hrozy kóždoho požrěć, kiž by sebi zwěrił tomule kralej a joho knjejstwu so stajić. Kóžde druhe je knjejstwo ćežše. „Moje břemjo je lochke a mój prah słódki“ — to płaći woprawdźe wo kralestwje Khrysta Krala. Ale žada sebi wšu posłušnosć, swěru, wutrajnosć a woporniwosć: zmužiće so znać k joho khorhowi, pod njej stać a za nju wojować do poslednjeje kapki krewje. Wjacy jich je, kotřiž tu khorhoj hanibnje wopušćeja, raznišo a krućišo maja wšitcy druzy wokoło njeje so zestupać a ju kryć z čłom a dušu.

„Njedźiwajće so, hdyž swět was hidźi. Swět was njeznaje, dokelž Khrysta Krala njeznaje“ (1. list swj. Jana 3, 13). Skutkujmy katolscy! Kak stojiš ty k swojomu Kralej? Spěwaš snadź jomu w cyrkwi kěrluše a w zjawnosći, při wólbach, za piwowym blidom joho zaprěwaš? Kajke su twoje wopory za Khrysta Krala? Też pjenježne?

Hdźe su naše skutki za kralestwo Khrystusowe a za joho wěc?

Wón je naš eucharistiski kral w Najswjećišim Sakramenće. Hdźe su joho swěrni wojacy za joho Božim blidom?

Komu chcemy służić: Khrystej Kralej abo pak Belialej, Anty-Khrystej? Wón je rjekł: Štóž njeje ze mnu, je přećiwo mi. A wón kóždoho přećiwnika přewinje, kóždomu zamknje hort, staji dych a zastaji wutrobu. Praj wjesele: Opera mea regi! Te psalmowe słowo rěka: Moje dźěła kralej, Kralej wěčnosće, Kralej, kotrohož žadyn lud, žadyn bjezbóžnik njewotsadźi, Kralej, kotromuž naposled nichtó so spjećić njebudźe móc, hdyž zańdźetej njebjo a zemja a wša jeju krasa, wšě jeju horjo ...

1) **Introitus. Přistup.** (Zjewj. swj. Jana 5, 12; 1, 6.) Hódne je Jehnjo, kotrež bu morjene, dóstać móc a bójstwo a mudrosć a sylnosć a česć a sławu a khwału. Jomu budź khwała a knjejstwo wěki na wěki. (Ps. 71, 1). Božo, daj prawo sudu Kralej a sprawne sudźenjo Synej kralowomu. Khwała Wótcej ... — **Gloria.**

2) **Oratio. Modlitwa dnja.** Wšohomócny wěčny Božo, kiž sy přez swojoho lubowanoho Syna, Krala cyłoho swěta, chcył wšitko wobnowić, spožč z miłosću, zo bychu wšě swójby narodow, z ranami hrěcha rozšćěpjene, so joho najsłódšomu knjejstwu poddałe. Kotryž z Tobu žiwy je a kraluje w jednosći ...

2. modlitwa bjerje so z přisłušaceje njedźele.

3) **Lectio** Epistolae beati Pauli Apostoli ad Colossenses. **Čitanjo** z lista swj. Pawoła jap. Koloskim 1, 12—20.

Khrystus je Słowo, přez kotrež bu wšitko stworjene, a Bóh człowjek, sedźacy po prawicy Wótca, a naš Zbóžnik. W tej twojej hódnosći leži joho kralowska majestosć.

Dźakujmy so Bohu Wótcej, kiž je nas hódnych sčinił podźěla na dóstatku swjatych we (wěčnym) swětle. Wón nas wutorže z mocy ćmy a přenjese do kralestwa Syna swojeje lubosće, přez kotrohož krej smy wumoženi a dóstawamy wodaco hrěchow. Wón je wobraz Boha njewidźomnoho, prěnjorodźeny přede wšim stworjenjom. Přetož w nim je stworjene wšitko w njebjesach a na zemi, widźomne a njewidźomne, njech su tróny, njech knjejstwa, njech wjerchowstwa, njech mocy: wšitko je přez njoho a za njoho stworjene. A wón je před wšitkimi, a wšitko traje w nim. A wón je hłowa ćěła Cyrkwinoho, kotryž je spočatk, prěnjorodźeny z mortwych, zo by prěnistwo we wšim měł wón. Přetož Wótcej so zespodoba, zo by w nim bydliła wšitka połnosć (Boža), a zo by přez njoho ze sobu wujednał wšitko, štož je njech na zemi, njech w njebjesach, pokoj činjo přez krew joho kříža: w Khrystusu Jěsusu, našim Knjezu.

4) **Graduale. Stupnjowy spěw.** (Psalm 71, 8. 11.) Knježić budźe wot morja k morju, wot rěki hač do kónčin zemje. A modlić budźeja so k njomu wšitcy kralojo na zemi, wšitke narody budu jomu służić. **Alleluja,** all. (Dan. 7, 14.) Joho knjejstwo budźe wěčne knjejstwo, kotrež jomu nichtó njewozmje, a joho kralestwo je kralestwo, kotrež njerozpadnje. Alleluja.

5) **Evangelium. Dobre poselstwo.** Sequentia sancti Evangelii secund. Joannem. Słowa swj. sćenja po Jenje 18, 33—37.

Khrystus sam je sebje za krala wopowěł. Joho zrozemjeja jeno ći, kotřiž su joho našli, a nańdu jeno ći, kotřiž čistu prawdu pytaju. Štóž Khrysta Krala posłucha, je derje wobstarany do smjerće a po njej.

We wonym času rjekny Pilatus Jězusej: Sy ty kral Židow? Jězus wotmołwi: Prajiš to sam wot sebje, abo rjeknychu tebi to druzy wo mni? Pilatus wotmołwi: Sym ja Žid? Twój lud a wyšši měšnicy su mi tebje podali; što sy skućił? Jězus wotmołwi: Moje kralestwo njeje z toho swěta; by-li moje kralestwo z toho swěta było, bychu wšak moji służownicy wojowali, zo bych Židam podaty njebył; ale moje kralestwo njeje wottudy. Tuž rjekny jomu Pilatus: Tak ty sy kral? Jězus wotmołwi: Ty praješ, haj, ja sym kral. Ja sym so k tomu narodźił, a k tomu sym na swět přišoł, zo bych prawdźe swědčenjo dał; kóždy, kiž je z prawdy, słyši mój hłós. — **Credo.**

6) **Offertorium. Přinos.** (Ps. 2, 8.) Požadaj wote mnje, a dam ći ludy za herbstwo a za wobsedźeństwo kónčiny zemje.

7) **Secreta. Ćicha modlitwa.** Woprujemy Ći, Knježe, dar k wujednanju człowjestwa z Tobu, popřej, prosymy, zo by wšitkim narodam dary přezjednosće a pokoja wobradźił tón, kotrohož Ći w tym woporje podawamy, Jězus Khrystus, Twój Syn, naš Hospod, kiž z Tobu žiwy je a kraluje w jednosći Ducha Swjatoho Bóh wěki na wěki. Amen.

2. modlitwa bjerje so z přisłušaceje njedźele.

8) **Praefatio. Předhrono.** Vere dignum et justum est. Woprawdźe hódne a sprawne, přiměrjene a spomožne je, zo Tebi stajnje a wšudźe so dźakujemy, Knježe swjaty, Wótče wšohomócny, wěčny Božo, kiž sy swojoho jednorodźenoho Syna, našoho Knjeza Jězusa Khrystusa, wěčnoho měšnika a Krala wšoho swěta, z wolijom radosće wožałbował; wón je na wołtarju kříža so samoho jako bjezhrěšny wopor pokoja woprujo potajnosć człowjeskoho wumoženstwa dokonjał a wšu stwórbu swojomu knjejstwu podćisnywši Twojej njesměrnej hordoznosći wěčne a powšitkowne kralestwo přepodał: kralestwo prawdy a žiwjenja, krale-

stwo swjatosće a miłosće, kralestwo sprawnosće, lubosće, měra a pokoja. Tohodla z jandźelemi a arcyjandźelemi, z trónami a knjejstwami a z cyłym zastupom njebjeskich wójskow spěwamy Ći pěseń khwały njepřestajnje wospjetujcy: Swjaty, swjaty . . .

9) **Communio. K woprawjenju.** (Psalm 28, 10 a 11.) Knjez sedźi nad wodami, Bóh Kral knježi na wěki. Knjez žohnuj swój lud z pokojom!

10) **Postcommunio. Po woprawjenju.** Přijawši žiwnosć njesmjertnosće prosymy Će, Knježe, zo bychmy, kotřiž hordźi pod khorhowju Khrysta Krala wojujemy, z nim na njebjeskim stole wěčnje kralować móhli. Kiž z Tobu je žiwy a kraluje . . .

2. modlitwa kaž też poslednje sćenjo bjerjetej so z přisłušaceje njedźele.

---

to nas wobrěča! — Ach, što — wohladamy!! — A hlej, w cyrkwi njeběše žaneje mysle na kemše. W dźewjećich hakle su! — Sława! Derje kemši pobychmy . . .

Tak so zasy w 11 hodź. do Rachlowa wróćichmy. Dobry wobjed bě nam Hernaštec wowka zwariła! O to słodźeše! Pjeć horncow smy zjědli; my třiceco! Lědma běchmy po wobjedźe, přińdźe Kulowska hólčina. Zhromadnje ćehnjechmy potom won do keŕkow. Tu stajichu sebi Kulowscy hólcy swój stan. Radwořscy činjachu zrudne a njespokojne wobliča, zo stanow njemějachu. Jenu wójnsku hru sebi zahrachmy. Z nuzu Radwořscy dobychu. Při tej druhej hrě dobychmy dospołnje. To bě zasy dobry kónc! Radwořscy z horda z nosom mróčele škrabachu! Wjesele wróćichmy so do Rachlowa.

Hernaštec wowka dawno na nas z kofejom a tykancom čakaše. To wšěm wulkotnje zesłodźa a žaneje wječerje njetrjebachmy. Wulkotna kuchařka a naša dobroćeŕka, jej wutrobny dźak a Bóh zapłać! (Přichodnje dale.)

Jězba do Berlina.

Ze Šěrachowa, z Budyšina a z Klóštrskeje wokoliny běchu so 24 zajimcow zańdźenu njedźelu zešli k jězbje do němskeje metropole. „Korzymska łastojčka“ („Kirschauer Schwalbe“) wotjědźe z Pančic nimale w pjećich a bě hižo 10 mjeńšinow do dźewjećich při biskopskej cyrkwi k swjatej Jadwigi w Berlinje, njeje potajkim za tutón dołhi puć — přez 200 kilometrow — ani štyri hodźiny trjebała. Haj wšak, łastojčka je najspěšniši ptačk a tak nochcyše jeje mjenosotře nazad stać. Při tym su hišće štwórć hodźiny před Wóslinkom přetrjebali, hdyž so ze zhromadnymi mocami prócowachu, wjetše wosobinske awto z hrjebje wućahnyć, štož pak so jim poradźiło njeje. W Kamjencu bě na tutym dnju hermank a w Kulowje kermuša. Tuž tu wobdźělnikow njebě. Ći a druzy maja wospjet přileżnosće 28. oktobra, hdźež awto runje tak pojědźe kaž prěni króć. 4. novembra móža sej zajimcy do Marijinoho Doła, Žitawy a na Oybin za jenož 2,80 hr. dojěć. (Hladaj nawěštk.)

Po dopołdnišich Božich służbach wobhladachu sebi pućowacy katakomby pod biskopskej cyrkwju. K tomu bě sej wjednik po biskopsku dowolnosć dóšoł, a najdostojniši knjez biskop dr. Bares daše Łužičanow strowić. Pod wjednistwom klóštrskoho rjadnika, kiž jim wšo nadrobnje rozłoži, zajimaše pućowacych wosebje row njeboh biskopa dra. Schreibera. Potom dźěchu do kralowskoho hrodu a do muzeja, hdźež za tuni pjenjez (jenož 10 pj. zastupa) mnoho widźachu a wobdźiwachu. Dokelž mějachu šěre sotry na dnju „jědźe jenoho hornca“ hošći dosć a nadosć, podachu so naši Łužičenjo do znateje korčmy „Aschinger“. Potom jězdźachu po měsće wokoło; dešć jim ničo njewadźeše. Widźachu Dobyćeŕski stołp, Braniborske wrota, sejmownju, zwěrinsku zahrodu, Pod lipami atd. a jědźechu nimo škroweje wěže po Avuskej drózy (hdźež so wubědźowanja wotmětwaju) do Podstupna, Sansousi a k Wanskomu jězorej. Wjednik, knjez Swoboda ze Šěrachowa, wšitko rozpowěda; też tamnu podawiznu z historiskim wětrnikom. Hdyž so počinaše ćmić, wróćichmy so do Berlina, kiž so w elektriskej swěcy kupaše. Tak rozswětlene wulke město hišće wšitcy widźeli njeběchu. Rozhladowachu so hišće khwilku po nim a wotjědźechu po wosmich a zajědźechu sej w Zossen trósku wopaki. Po puću zapołožichu dlěšu přestawku w Złym Komorowje, hdźež wjesoła myslička knježeše. Dla njepřestawacoho dešća, kiž pak njeje nikomu wjesołu mysl skazył, běchu asfaltowe dróhi khětro hładke a tuž dyrbješe so wobhladniwje a kedźbliwje jěć. Wróćichu so 1/22 hodź. do Serbow a krótko do dweju do Budyšina. Wšitkim wostanje jězba w dobrym pomjatku.

* * *

Prosy so, zo bychu wobdźělnicy na jězbje do **Berlina — njedźelu 28. oktobra — so bórzy zamołwili,** zo bych ličbu wědźał a tak so přepjelnjenju awta zadźewało. Při jězbje do **Marijinoho Doła** atd. — **njedźelu 4. novembra** — njech zajimcy na rańše du, dokelž tam njebudźe wjacy přileżnosće k Božim służbam. Też móža wobdźělnicy w Pančicach — tu so w dźewjećich wotjědźe, w dalšich wsach jenož mjeńšiny pozdźišo — Swinařni, Zejicach, Lejnje, při Cyhelnicy, Pozdecach, Libonju a Přěčecach do awta přistupić. Jenož ma so mi zdźělić, **hdźe chce štó čakać.**

Mjeniny.

Kóždy człowjek ma swoje přimjeno. W Serbach a wosebje w katolskej Łužicy dóstawaja dźěći mjena swjatych jako dopomnjeńku na wojowarjow křesćanskeje wěry. Tak słyšimy husto tele mjena: Marja, Hana, Wórša, Hańža, Khata, Madlena, Jan, Jakub, Jurij, Mikławš, Michał. Njedawno hakle čitach w „S. V.“, zo bě jena holčka mjeno Michaela dóstała, dokelž bě so narodźiła na dnju swjatoho Michała. Zo su tute mjena kmańše hač někotrežkuli druhe dyrdomdejske mjena, kiž nětčiši dźeń we wulkoměstach namakamy, je wěste; wo tym njetrjebamy dale rěčeć. Wjele bóle zajimuje nas woswjećenjo mjeninow, kiž so bohužel přecy bóle zhubja.

Mjeniny njejsu jenož někajki wšědny dźeń, je to bóle dźeń znutřkownoho natwara. Štóž je swjeći, dyrbi so też na nje přihotować. Wašnja druhich katolskich krajow su w tym nastupanju skoro jenajke. Často namaka so wašnjo, zo mjeno swjećacy kemše rano wopyta, husto też k swj. woprawjenju dźe, a tak dźeń mjeninow započina.

Dźeń mjeninow sebi kóždy lěpje spomjatkuje dyžli dźeń naroda; tuž je zrozemić, zo so na tym dnju wšitcy wěrni přećeljo a też přećelnicy přinamakaju, zo bychu zbožo přeli. Khofej a přikuski so na blido stajeja, zo by nimo rozmołwy też hišće druhoho wokřewjenja było. Při tym njeje trjeba, zo by něchtón wědźeć chcył, kak stary abo stara tón abo tamny je, kiž mjeniny swjeći; tohodla so też knježny w pokročnej starobje rady k mjeninam dźerža. Mjeniny so też njeswjeća tak rozwólnje kaž druhdy narodniny; wone maja poprawym być dźeń k dopomnjeću na swjatoho, kotrohož mjeno człowjek nosy; tohodla je to jedyn z tych dnjow lěta, kiž so měrnje a dostojnje woswjeća. Daj Bóh, zo bychu prawje mnozy tutoho dnja so dopomnili, zo by so swjedźeń mjeninow njezhubjał, kiž ma tajki dobry křesćanski podłožk. Štóž ma nowočasne mjeno, njewě druhdy ani, hdy ma mjeniny woswjećić; namakaš tam a sem też mjez katolskimi Serbami tajke mjena, štož ma so wobžarować. Štóž chce tajkomu modernizowanju napřeco stupić, njech da swojim dźěćom dobre křesćanske předmjeno a woswjeći po starym wašnju mjeniny; potom změje też wjeselo a pokoj w domje po starym prajenju: „Ja a mój dom chcemy służić Knjezej.“

F. K. H.

Z cyrkwje a swěta.

Němska. W Elberfeldźe je katolska młodosć na 40 centnarjow jěde nahromadźiła a woprowała. Zběrka je so 10 wustawam přidźěliła. To je zawěsće zwjeselace, zo so katolska młodosć tak karitativnje za zymsku pomoc stara. Njech přikład tež druhich dobudźe!

Z města Essen přikhadźa powěsć, zo je tam někajka katolska narodna cyrkej wustupiła. Wona chce pod wot Roma njewotwisnym biskopom stać, němsku rěč wužiwać a katolskich kaž tež evangelskich přiwzać. Podobne „nowe cyrkwje" su w Němskej a tež w druhich krajach hdys a hdys nastałe, kaž na př. starokatolikojo. Romscy katolikojo su zbožowni, zo maja w bamžowstwje njewotwisnu autoritu wot Jězusa założenu. Štož wužiwanjo rěče nastupa, so ludowa rěč tola we wulkim rozměrje při Božich służbach nałožuje. Na přikład smědźa so na Božej mši wšitke modlitwy w ludowej rěči wot kemšerjow spěwać (tak mjenowane zhromadne modlenja). Měšnik wězo wukonja swjaty wopor jenož we łaćonskej rěči.

Před 90 lětami narodźi so Bjedrich Nietzsche, mysleŕ Němskeje. Khrystus a joho swjata wěra njeměještej w joho njeměrnym znutřkownym žanoho čestnoho městna. Wón je křesćanstwo w skepsanej podobje zeznał a po tym posudźował. Bě-li so wón k čistomu jadru Jězusoweje wěry předobył, by wón zawěsće něšto druhe w křesćanstwje widźał hač „łžu a jebanstwo".

Pólska. Njewšědni putnicy přińdźechu njedawno do sławnoho hnadownoho města Čenstochowy. Na 50 ślepych běše sej we Waršawje, hłownym měsće Pólskeje, wotmysliło, pěši na Jasnu horu k maćeri Božej pućować. Wjedźeni wot duchownych, sotrow a přiwuznych slepi puć 250 km dołhi za něhdźe 10 dnjow dokonjachu.

Hollandska. Poslednje ludličenjo je dopokazało, zo ma Hollandska přez 1 milijón bjezwěriwych, to je přez 14 % cyłoho wobydlerstwa. W 53 gmejnach je na 25 proc. ludźi zwonka kóždeje nabožiny. Najwyšši procent maja provincy z evangelskej wjetšinu, mjez tym zo so katolske provincy pohubjeńšiše njejsu. Kónc lěta 1930 bě katolikow 2 890 000 při wobydlerstwje z něhdźe 7 942 900 dušow.

Wuherska. Protestantojo Wuherskeje wobćežowachu so na postajenja kanoniskoho prawa, kotrež měšane mandźelstwa jenož pod wěstymi wuměnjenjemi (katolske wukubłanjo dźěći a škit katolskoho mandźelskoho) dowola. Woni chcedźa w tutym postajenju cyrkwje kaženjo konfesionelnoho měra widźeć. Professor Sipo je w nowinach na to wotmołwił, zo protestantscy wučerjo cyrkwinskoho prawa samsne stojnišćo w nastupanju měšanoho mandźelstwa zastupuja kaž katolscy. Kóžda cyrkej ma měšane mandźelstwa za njewitane, dokelž połěkuja nabožnej njerodźe. Katolske postajenja njeměrja so přećiwo protestantismej, ale přećiwo měšanym mandźelstwam. We Wuherskej je so škoda, kiž je woběmaj wěrywuznaćomaj přez měšane mandźelstwa nastała, we ličbje nimale wurunała.

Khina. Mjez wučenymi je katolska cyrkej w poslednim času wšelake rjane wuspěchi dócpěć móhła. Tak su prof. hudźby na universiće w Pekingu, Tschen, general Tschang Tou Tsche a prjedawši sekretar vice-krala w Mukdenje, prof. Tschang Yic, ke katolskej cyrkwi přestupili. Swoju wučbu dóstachu wšitcy tři wot měšnika dr. Yu-Pin, generalnoho direktora katolskoho akcijóna w Khinje.

Amerika. Cyle w połnócnym dźěle Ameriki, hdźež cyłe lěto mjerznje a so sněhuje, je hižo štyri lěta misijonar mjez Eskimami žiwy. Wón njeje za tutón dołhi čas ani jenoho běłoho človjeka wohladał. Joho wosada je tak wulka kaž cyła Jendźelska. Misijonar bydli w małej hěće z drjewa a kožow. Nětko pak je misijónska łódź „Pius XI." po dalokoho samotnoho misijonara dojěła.

W zańdźenym tydźenju wotmě so w Buenos Aires, hłownym měsće Argentiniskeje, eucharistiski světowy kongres. Bamžowski pósłanc kardinal Pacelli je tam po wjacydnjowskej jězbje po morju zbožownje dojěł. Lud je tam zwjetša nabožny a wěriwy. Jako njedostatk widźi znajeŕ tamnišich wobstojnosćow, zo je młodosć nabožnje jara sama sebi přewostajena. Młodźina trjeba krutu šulu! Kardinala Pacelli-a powita tamniši měšćanosta z wutrobnymi słowami: „Eminenca! Potrowjam w bamžowskim wotpósłancu prěnjoho rozkazowarja swěta, před kotrohož duchownej mocu so wšitcy statni wjerchojo w česćownosći kłonja." Swjaty Wótc wšak česć, kajkuž tu wot měšćanosty dósta, sam za sebje njecha. Wón je zańdźenu njedźelu na kongres přez radijowy scelak postrow pósłał, w kotrymž praji: „Christus vincit, Christus regnat, Christus imperat", t. r.: Khrystus dobywa, knježi a kaza. Zjězd je so derje poradźił; něhdźe połdra milijóna wěriwych so wobdźěli.

W Mexiku su mócnarjo 58 dalšich cyrkwjow zawrěli. Katolske žony w Mexiku přepodachu presidentej hižo prjedy při podobnych wuwjazanjach prostwu, w kotrejž sebi wotewrjenjo cyrkwjow žadachu. 30 000 katolikow ćehnješe měrnje přez město k presidentowomu bydlenju. Policija měješe nadawk ćah rozehnać. Wona ze sylzowatym płunom a bičemi postupowaše a skónčnje tež třěleše. Někotři buchu zranjeni. Ale ćah ćehnješe změrom dale. Před presidentowym domom so ćah zestupa, a poł hodźiny dołho stoješe tam 30 000 katolikow mjelčicy. Potom so črjódy rozeńdźechu. Cyły ćah protestowaše přećiwo tomu, dokelž so prostwa wo wotewrjenjo cyrkwjow wotpokaza.

Towarstwowy powěstnik.

Drježdźany. Wšě serbske towarstwa w Drježdźanach zeńdu so wutoru, 23. t. m., w hosćeńcu „Reichelbräu", Chritian-Straße, k ważnomu posedźenju. Wo bohaty wopyt so prosy. Też z Łužicy je wopyt přilubjeny. Cyž.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1934.

Kk.: 577. z Roudnice: probst Vaclav Kotřch; 578. z Now. Wjeski: Jurij Krawc; 579. 580. z Khrósćic: Jan Mark, Jakub Křižank; 581. ze Zejic: Jakub Krawčik; 582. z Jaseńcy: Jurij Šworak; 583. 584. z Łuzća: Jakub Mikela, Marja Dórnikowa; 585. 586. ze Smječkec: Jan Fichta, Jakub Matik; 587.—589. z Worklec: Marja Pětřcyna, Jakub Nuk, Michał Wawrik; 590. ze Stareje Cyhelncy: Jan Weidlich; 591. z Hadamar: frater Rajner.

Sobustawy na lěto 1933.

Ćo. 1040.: N. N. z W.; čo. 1041.: N. N. z H.

Dobrowólne dary za duchownski dorost.

Knj. Marja Dórnikowa z Łuzća 1 hr.

„Katolski Posoł"

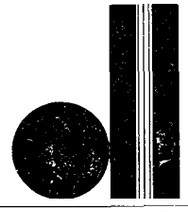

płaći na lěto **5 hr.** Štóž „Katolski Posoł" wosebje přez póst dóstanje, dyrbi **2 hriwnje porta lětnje zapłaćić,** potajkim potom

7 hriwnow.

Wobswětlenja gumij } **za jězdne koła**

Jězdne koła, nowe a trjebane, tunjo pola

Thomasec bratrow

w Budyšinje, Kamjeńtna dróha 16

„Jednota"

tow. kat. Serbow za Budyšin

ma **njedźelu, 21. oktobra,** wječor w 8 hodź. swoju **měsačnu zhromadźiznu** w „Kolpingowym domje".

Předsydstwo.

28. oktobra pojědźe ‚Korzymska łastojčka' do Berlina za 7,50 hr. (rano 1/2 5 hodź. z Budyšina a 3/4 5 hodź. z Pančic) a **4. novembra** do Marijinoho Doła, Žitawy a na Oybin za 2,80 hr. (dopołdnja w 9 hodź. z Pančic, 1/2 10 hodź. z Budyšina při S. D.) Ruče so zamołwće na farach abo p. podpisanoho. **J. Słodeńk.**

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik. — „K. P." čišći so w 1600 exemplarach.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnik: Jurij Šołta, Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćernje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokoročak čo. 3895.

43. čisło. | W Budyšinje (Bautzen), 27. oktobra 1934. | 72. lětnik.

Swjatom' bojej poswjeć nas!

8. oktobra tutoho lěta buchu zastupjerjo katolskich młodźencow Němskeje wot Swjatoho Wótca we wosebitej audijency přijeći. Kaž Vatikanska nowina „Osservatore Romano" piše, powitachu młodźency zastupnika Khrystusowoho na zemi ze zahoritym „Sława Khrystusej!", tak zo bu Swjaty Wótc hłuboko hnuty. Z wyskacym spěwom dobychu sebi joho připóznaćo. Z wutrobnymi słowami rěčeše potom Swjaty Wótc k młodźencam ważne a khutne słowa, wopominanja hódne.

Na swjedźenju Khrysta Krala njech je też w ertach wšěch wěrnych křesćanow tute swjate słowo „Sława Khrystusej". Ale njech njeje tute słowo jenož w ertach, ale njech je přede wšěm też tute zmyslenjo we wutrobach. Potom budźa naše skutki skónčnje jenički zahority wuraz najswěrnišoho dopjelnjenja Božich kazni. Njech naš cyły serbski lud dźensa přisaha jenohłósnje a wuraznje „Sława Khrystusej".

Njech pak wosebje naša młodosć sebi swědomjo přepytuje, njech wona swěrnje a dobreje wole sebi praji, hač je też jeje žiwjenjo jeničke „Sława Khrystusej!" W nowinach čitamy, kak so němska katolska młodźina wšudźe zběha, kak wona swoju zahorjenosć na zhromadźiznach pokazuje a swoju woporniwosć w skutku pruhuje, zo pomha w praktiskim duše-pastyrstwje jako japoštoł katolskoho skutka a jako skutkowna pomocnica we służbje křesćanskeje lubosće. Njebojazni, kaž młodźinje tak rjenje přistoji, njebojazni před žanym čłowjekom, hłuboko poniženi pak před Bohom swojim Knjezom.

Słowa, kotrež Swjaty Wótc 8. oktobra k němskej młodości poreča, płaća też našej młodości, wosebje našim młodźencam „State in fide" — „Stojće we wěrje"! Hdyž młodosć we wěrje khabła, potom je kónc dušinoho žiwjenja, potom móžemy swój dorost žiwy pohrjebać. Tón njestanje kaž mortwy młodźenc z Najma. K skutkam wěry was woła też dźensiši swjedźeń Khrysta Krala. Stawajće ze spara, k skutkej so hotujće a jednajće mužnje. Wy chceće być mužojo. Tuž njebudźće zaspani, njebudźće lěni, njebudźće mjehcy, njeležće dlěje, čas je stawać, čas je skutkować, čas je, zo so mužojo stanjeće, mužojo wěry.

Štóž nowiny čita, je zrudne wěcy też wo serbskej młodości nazhonił. W sudniskich salach je so wospjet wo młodych serbskich katolskich ludźoch jednało — njemóžu pisać, ruka so mi spjećuje wo „serbskich młodźencach a knježnach"! Zrudne, jara zrudne wěcy su tu přišłe na zjawne!

Ale spisowař njesudźi tu cyłu našu młodźinu, dokelž ma Bohu dźak naš lud też čistu a njeskaženu młodosć. Na tutón serbski dorost wón twari a nadźija so, zo tuta dobudźe přewahu nad hubjenej a khorej.

Haj, Bohu budź skorženo, naša młodźina njeje hišće wubudźena k swěrnomu sćěhowanju swojoho krala Khrystusa. Kaž by drěmała, kaž by njewědźała, wo čo so jedna, pyta njewědomna swój puć, swój lohki a zahubny puć. Hdyž swěrni prócowarjo našeje wosadneje młodosće do towarstwowych zhromadźiznow kroča, bjesaduja tajke „knježnički" něhdźe na zahrodach a zanjesenych kutach z „pachołkami", kotřiž su jich hódni. A hdyž swěrnych towaršow a towarski widźa ze zhromadźizny hić, so jim směja. Mysla sebi, zo jim trjeba njeje do zhromadźiznow khodźić a so powučić dać, woni wšo hižo wědźa; a čomu swój drohotny čas něhdźe njedźelu popołdnju abo wječor w zawrjenej jstwi přečinić, to so jim zda być tak wostudłe. Bohu budź skorženo, dyrbimy to wuprajić, zo wulki dźěl našeje młodosće nima tamny wysoki zmysł za ideal, za wysoke kubła, wo kotrež płaći, bědźić a wopory přinjesć. Skoro so zda, kaž zo by wulki dźěl našeje młodosće zajědojćeny był, hdyž njesměja strowi a khori wjacy hromadźe wostać, ale hdźež dyrbimy strowych wot khorych isolować.

Bohu budź skoržene, zo też wulki dźěl našich staršich tute wulke strachi za našu młodosć njespóznawa a swojim „lubuškam" wšitko dowoluje, bjez rozmyslenja, hač móže to dźěćom, byrnjež też 14 a 16 lět starym, škodźeć. Wo wšo maja tajcy starši wulku starosć, zo jim kóń abo kruwa njeskhorje abo njepadnje, ale wo dušu swojoho dźěsća maja tajku bjezstarosć, kotraž wědźacoho čłowjeka boli. Starši, wjacy zamołwitosće! Starši, wjacy woprawdźiteje starosće za duše swojich dźěći! Abo je to tebi wšo jene, hač je twoje dźěćo w towarstwje knježnow abo młodźencow? Ty

sebi mysliš, zo to njeje twoja należnosć. Ty so njestaraš, hač twój syn też na prědowanjo khodźi abo nic, hač wón też k nyšporu khodźi, na oktobrsku pobožnosć. Haj, mój luby nano abo maći, tu chcemoj sebi wotewrjenje rjec, štož sam nimaš, njemóžeš też swojim dźěćom dać. Prjedy naša młodosć njemóže lěpša być, prjedy hač njebudźa starši swojich winowatosći sebi wědomićiši; kak chcedźa swojim dźěćom puć pokazować, hdyž su sami slepi? Wulki dźěl winy na hubjeństwje našeje młodosće připisujemy staršim. Tuž so hladajće, kedźbujće, zo was njetrjechi jónu sud!

Naša młodosć je přemjehka. Jeje wukubłanjo njeńdźe na to, młodoho človjeka na wopory a samozapřěco zwučić. Tajki zmjehčeny młoduch abo młoducha njemóžetaj potom bój napřećo złomu z wuspěchom wjesć, ale při prěnich nadpadach podležitaj, tak zo cyłu dowěru na sebje a do Boha bórzy cyle spušćitaj. Kak mało je we wukubłanju čuć tamneje železneje energije, kotruž widźimy w žiwjenju swjatych młodźencow a knježnow. Dopominam na swjatoho Aloisija. Kajkomu strachej našu młodosć wustajetej tamnej jědaj alkohol a nikotin. Nic jenož, zo tutu wolu bóle a bóle zmjehčujetej, tak zo je wbohi młody wopor swojoho nječłowjeskoho njepřećela, ale tutej złóstnikaj też pomałku hišće ćěło zničitej a zajědojćujetej. Pódla tuteju njepřećelow je najhórši złóstnik za duše našoho dorosta, kiž ma mjeno: reje. Njech je holca młoda kaž chce, hłowna wěc je, zo móže rejwać; a kak stej staršej hordźi, hdyž jich holca, z 15 lětami žaneje štučki njezapase. Zda so, kaž njebychu žane bóžske a čłowjeske zakonje napřećo rejam ničo wuskutkowałe. Sleposć a zabłudźenosć stej hižo přesylnej, zo byštej słabej staršej škodu a zahubu dowidźałoj, kotruž jeju wbohe dźěćo ćerpi. Kaž bychu reje wšo na swojim strachu zhubiłe, kaž bychu bjezstrašne byłe kaž běłe jehnjatka: mać a nan začinitej woči a nětk móže dźowka abo nadźijepołny pachoł činić, štož so jimaj spodoba. Wšak stej starej dosć a mudrej hišće wjele bóle. Tola Khrystus je Kral, kaž budźe wón jónu młodźinu zamołwitu činić, tak też waju, lubeju staršeju.

Njedosaha, zo so swjedźeń Khrystusa Krala w cyrkwi woswjeći z rjanymi kemšemi a z wustajenym Najswjećišim, njedosaha, zo wosadna młodosć zhromadnje k swjatym sakramentam přistupi, njedosaha wšitko, jeli jene brachuje, to najwažniše: zo je človjek sebi też wědomy dosćěhow z toho, zo je Khrystus Kral.

Hdyž je Khrystus Kral, potom sy ty joho wotročk, joho służownik, kotryž maš swojoho krala posłuchać. Z ertom prajić „Sława Khrystusej“ njeje hišće ćežke, ale ze skutkom pokazać, „ja sym Khrystusowy wotročk, kotryž joho ze swojim žiwjeńskim skutkom česću; z dźerženjom Božich kazni“. Tak chcemy my swjećić lětsa tutón hordozny swjedźeń, zo so poswjećimy swojomu Bohu Wjeršnomu. Štož naša hólčina tak zahorjenje spěwa, to njech so stanje skutk wot dźensišoho; próstwa ke Khrystusej Kralej:

Swjatom' bojej poswjeć nas! k.

Rozhlad w swěće.

Jednota stata a cyrkwje.

Jednota stata je so dócpěła přez wojowanjo a móc nětčišoho knježeństwa. Jednotu cyrkwje nimamy. Křesćanski stat Adolfa Hitlera je natwarjeny na dwěmaj stołpomaj: nad katolskej a evangelskej cyrkwju. W katolskej cyrkwi njewidźimy opposicije mjez duchownymi a mjez duchownymi a ludom. W katolskej cyrkwi pak nimamy też opposicije přećiwo statej. Zańdźenu njedźelu čitaše so swjate sćenjo: „Dajće kejžorej, štož je kejžorowe, a Bohu, štož je Bože.“ Tute winowatosće znaja duchowni wjednicy a wobkedźbuja je. Hdyž so tu abo tam junu wótrje kritizuje, tak to činja, zo bychu sobu pomhali křesćanski stat wutwarić. Tuž też njesmě so kóžde słowo, kiž so k zakitowanju cyrkwje wužije, jako opposicija přećiwo statej mjenować.

Tute napominanjo je wosebje tohodla ważne, dokelž so nětko wot někotrych katolikow žada, zo bychu so we Posaarskej wšelake njedostatki wotstroniłe. Wězo mamy w tamnišej krajinje mjez katolikami też ludźi, kiž w khutnej hodźinje wótčinje službu zapowěduja. Ale jich ličba je snadna. Katolikojo w Posaarskej cyle derje wědźa, zo katolska cyrkej w Němskej we swojich podłožkach dźensa runje tak kruće stoji kaž hdy prjedy a njetrjeba pomocy wot Posaarskeje. Katolska cyrkej njeje swoju misiju za nowe kralestwo hišće cyle dopjelniła, njemóžeše ju dopjel.

1732 km z awtobusom přez połodnišu Němsku.

(Pokročowanjo.)

Tutón natwari kral Maks II. 1832, tamny kral Ludwig wot 1869—1886. Stej to najkrasnišej hrodaj Němskeje. Při našej nócnej jězbje mějachmy też składnosć słyšeć a wobdźiwać klinkotanjo stadłow na pastwje. Njemóžachmy so naposkać na krasne nježne zwuki klinkačkow w nócnej ćišinje. Njebychmy-li so tak pozdźe wonka hawronili, njeběchmy móhli při našim pućowanju to dožiwić. Skónčnje dócpěchmy też naš cyl. 1/2 2 hodź. w Kempten! Njeběše so hišće přestało dešćować, jako po prózdnych hasach pytachmy swój kwartěr. Wšudźom knježeše hižo dospołny nócny měr. Hač też to na nas tu hišće něchtó čaka? Žónske mějachu tu wjacy zboža, bórzy namakachu dobru hospodu pola miłosćiwych sotrow; my mužscy stojachmy po 1/4 hodźinskim puću před Kolpingowym domom. Tu na nas čakachu. Katolske sotry mějachu hišće ćopłu pojědź za nas přihotowanu. Dachmy sebi ju po dołhim nócnym dundanju derje słodźeć. Potom pak hnydom do łoža. Spachmy derje we wulkej zali mjez druhimi Kolpingowymi bratrami. Nazajtra rano (wutoru) po snědani nastajichmy so zasy na puć. Njemóžachmy sebi tu wjele wohhladować, dokelž so přecy hišće sylnje dešćowaše. Je tu sławna radźina studźeń. Najbóle znate je tute městačko přez swojoho Domaša Kempenskoho. Też my Serbja mamy joho knižku: „Kročenjo za Khrystusom“ wot Jurja Libša přełoženu. 1/2 10 hodź. wotjědźechmy. Pódla Bodamskoho jězora, kotryž so też „Šwabske morjo“ mjenuje, spěchaše naš awtobus po krasnej płódnej runinje. Plahuje so tu wino a khmel. 1/2 12 hodź. dócpěchmy „Šwabske Bjenatki“ — Lindau. Je kaž by tute městačko na kupach ležało. Dokoła wokoło woda a zasy woda. Tu mějachmy mału přestawku, móžachmy sebi za tuni pjenjez nakupić sadu, wina a wišni. Za poł hodźinki wotjědźechmy. Hižo nazdala widźachmy hobrske kólnje Zeppelina. Krajina bě też tu płódna a dobra. Běchmy jako we wulkej sadowej zahrodźe. Słónčko poča so tu po dešćiku přez mróčele předobywać. Čerstwa, płódna wóń nas tu wobdawaše. Sobupućowarjow słyšachmy wjacyhłósnje wuwołać: Knježe, daj nam tu wostać. Tak płódnu a rjanu krajinu hišće njeběchmy widźeli. Bórzy dojědźechmy do rjanoho města Friedrichshafen. W korčmje „Ke třom kralam“ wobjedowachmy. Po tym mějachmy wulět z motorskim čołmom po Bodamskim jězoru. Z 30-hodźinskej spěšnosću kolebachmy so dobru hodźinu na wodźe. Je to šwarna łuža, hdyž wot jenoho kónca na druhi njewidźiš. Je „jenož“ 69 km dołhi a 14 km šěroki. Z městami je 252 m hłuboki. „Mórsku khorosć“ wšak tu hišće woptać njemóžeš, kaž ju naši serbscy Romscy putnicy z Neapla znaja. Tola so też tu někotři z wěstym strachom

nić. Čohodla nic? Tragika stawiznow žadaše, zo so najprjedy wšelake njedostatki mjezsobnych njedorozemjenjow wotstronja. A tute dźěło njeje hišće dokónčene. Nětko mamy wjele mudrych hłowčkow, kiž měnja, zo jenož we organisaciji leži potajnstwo njepřewinitosće katolskeje cyrkwje. Wěriwy katolik wě, zo je cyrkej Boži skutk. W poslednim času rěčeše so wjele wo cyrkwi, kiž zwiska z Romom nima. Naš wjednik nima ničo činić z tajkimi namjetami. We zwisku ze zarjadowanjom evangelskeje cyrkwje je so wo tajkich planach rěčało. Ale katolska cyrkej je njerozdźělomna jednota, z kotrejž so ničo wulamać njeda.

Němske a pruske znutřkowne ministerstwo

so zjednoćitej. Pruski ministerski president je tutomu namjetej němskoho ministra Fricka přihłosował. Nutřkowne ministerstwo dźěli so přichodnje do 6 wotdźělenjow: 1. Wustawa a zakonjedawarstwo, 2. zastojnstwo a zarjadnistwo, 3. policija, 4. ludowa strowota, 5. komunalne zarjadnistwo, 6. němcowstwo, ćěłozwučowanjo a cyrkej.

Organisatoriski nowotwar rjemjesłnistwa.

Referent němskoho rjemjesłnistwa, Dr. A. Zelle, zdźěli, zo změjemy w Němskej na 20000 rjemjesłniskich towarstwow. Na čole kóždoho stoji wyšši mištr, kiž je wot rjemjesłniskeje komory postajeny. Porok, zo je tuta organisacija za rjemjesłnika předroha, njepłaći. Nowe zarjadowanjo zniži wudawki za organisaciju, dokelž so khětro zjednori.

W přichodźe maja też powołanske šule bóle dyžli nětko z rjemjesłnistwom hromadźe dźěłać. Powołanska šula dyrbi wot powołanja samoho njesena być.

Južnosłowjanski pósłanc

w Berlinje je wutoru wjednika Adolfa Hitlera wopytał a we mjenje regentskeje rady a knježeństwa Južnosłowjanskeje wutrobny dźak wuprajił za mnohe dopokazy sprawnoho sobužarowanja při smjerći krala Alexandra.

Awstriska před nowym njeměrom.

W Awstriskej brónja statni njepřećeljo dale. Woni brónja bóle hač hewak, to zbudźa wulke starosće. Po zdaću maja wjele pjenježnych srědkow. Marxistojo dźeń a bóle zjawnišo wustupuja. Tu jedna so wo radikalnych socialdemokratach a komunistach, kiž su so do jeneje fronty zjednoćili.

Po tysacach so zakazane nowiny a lětaki rozšěrjeja. Brónje so přez mjezy do Awstriskeje přesmykuja. W lětakach so piše: „Krótki je čas, kiž za přihotowanjo k wojowanju wostanje. Z khwatkom dyrbja so naše rjady zesylnić, dyrbi so revolucionarna woborna jednota proletariata skrućić.“ Hišće lětsa ma tute rozsudźace wojowanjo być. Policija pak je na wšo přihotowana.

Južnosłowjanske knježeństwo wróćostupiło.

Ministerski president Usunowić je sobotu pryncej Pawołej, předsydźe knježeńskeje rady, próstwu wo wróćostupjenjo knježeństwa přepodał. Próstwa bu přijata. Wróćostup zwisuje z Marseillskim nadpadom. Regentska rada je pak ministerskoho presidentu prosyła, zo by wón a dotalni joho sobudźěłaćerjo we swojich zastojnstwach wostali.

Njedźelu je wona potom Usunowićej poručiła, zo by nowe knježeństwo zestajał. To je hižo 10. króć, zo wón ministerske předsydstwo přewozmje.

Podłožki za nětčišu politiku Južnosłowjanskeje su: monarchija pod dynastiju Karageorgewićow, nacionalna statna jednota, zdźerženjo tukhwilneje wustawy, kiž žada njerozdźělomnu Južnosłowjansku.

Francózska ministerska rada

měješe wutoru posedźenjo. Na njej rozprawješe justicny minister wo zakonju, kiž wótriše khłostanjo přećiwo wukrajnikam wopřija. Wosebje so tym hrozy, kiž so přikazam wupokazanja spjećuja. Minister Laval rěčeše wo powšitkownym położenju we zwonkownej politicy.

Francózska a Italska.

Zwonkowny minister Laval je póndźelu francózskoho pósłanca w Romje de Chambruna přijał. Při tym pruhowachu so francózsko-italske prašenja. Rozpominanjo bě trěbne, dokelž chce Laval bórzy Mussolinia wopytać. Politiske poćahi mjez mjenowanymaj krajomaj su so tóšto polěpšiłe. Wjele wězo wotwisuje wot toho, kak so italsko-južnosłowjanske stojnišćo wobkrući.

Zběžk w Španiskej

dźe ke kóncej. Španiscy wojacy su poslednje hnězda wučisćili. Pjatk wječor móžeše wójnske ministerstwo wozjewić, zo su so wšitcy zběžkarjo w asturskej hórniskej krajinje poddali. Wjele mašinskich třělbow, někotre tanki a wulke składy municije su zběžkarjo wotedali. Mjez zběžkarjemi wojowachu też 12—14lětne dźěći z třělnymi

---

„na łódź“ podachu. Za 1½ hodźiny pak zasy wšitcy čili a strowi w našim awće sedźachmy, mějachmy dźěn hišće Zeppelina wopytać. Za 20 mjeńšinow wustupichmy na lětanišću. Hižo wot wonka činja tute hobrske kólnje sylny zaćišć. Třěcha je ze škleńcy a tak je nutřka swětła nadosć. Stojimy tu před němymi swědkami němskeje techniki a dokonjanosće. Hižo wot šulskich lět dźěn znajemy mjeno Zeppelin; a tak nětko tu z ćim wjetšej kedźbnosću a zajimom zastupichmy. Jako prěnje wuměnjenjo je tu kurjenjo a fotografowanjo kruće zakazane. W prěnjej kólni njenadeńdźechmy Zeppelina. Wón bě runje na jězbje do Ameriki. Na sylnych kolijach widźachmy, kak so powětron do kólnje won a nutř ćaha. Na wulkej tabuli pytachu tu zajimcow za přichodnu jězbu do Ameriki, hač do Pernambuco. Jězba płaći nahladny pjenjez, mjenujcy 1400 hr. Z našich Serbow drje so tu nichtó zamołwił njeje; wšitcy dźěchu nimale khwatnje tu nimo. W druhej, hišće wjetšej kólni, widźachmy L. Z. 129. Na nim hišće twarja, kosćowc (Gerippe) bě z dźěła hotowe. Cyłej dwě lěće so trjeba, hač je tajki hobr dotwarjeny. Nowy Zeppelin je wo wjele wjetši a hišće lěpje wudospołnjeny. Pućowacy w nim njebudźa móc rozeznawać, hač su w najmodernišim hotelu na twjerdej zemi, abo hač puću ja w powětře. Dotwarjeny a cyle prózdny waži tutón powětron 17000 kg. Mjez tym, zo dotalny jenož 6 milijónow hriwnow płaćeše, je płaćizna za nowy na 10—11 milijónow hriwnow wobličena. Dołhosć wučini 248 metrow, šěrokosć 41 metrow. Ludźi běše tu nadosć, při našim wotkhadźe zasy nowe syły přińdźechu. Při zastupnym pjenjezu wot 50 pj. so tu zawěsće wob dźeń tójšto hriwnow nahromadźi. Tak je to při lubym pućowanju: chcešli sebi něšto wobhladać, dyrbiš přecy a přecy zasy móšnu tšasć. ½17 hodź. so zasy našomu awtej dowěrichmy, spěchachmy přez Hornjoŕwabsku. Tu njeje industrije. Burski lud wobdźěłaše tu swoje hona a łuki. Z małych wjeskow z jednorymi twarjenjemi bě dowidźeć, zo tu najbohatšich ludźi njeje. ½20 hodź. dócpěchmy Ulm. Tak jězbu jenoho dnja dokónčichmy. W „Christliches Hospic“ přenocowachmy. Je to mócne twarjenišćo ze štyri poskhodami a wjele stow jstwami. Prěni króć na našim pućowanju njetrjebachmy tu po wysokich skhodach běhać, ze zběhadłom nas horje dowjezechu. Bě drje to najwosobniše přenocowanjo na cyłym našim pućowanju. Tak też tu sebi sami njetrjebachmy wobuću rjedźić. Nazajtra rano sebi město trochu wobhladachmy. Ulm ma druhu najwjetšu cyrkej (tak mjenowany Münster) Němskeje. Dołho je so na tutym twarje twariło. Kaž to husto při tajkich domach bywa: pjenježneje nuzy abo ćežkich wójnskich lět dla so dospołne dohotowanjo tajkoho twara samo wo cyłe lětstotki přetorhnje.

(Přichodnje skónčenjo.)

Japoštołstwo modlenja.

Zo bychmy wichorojte časy jako katolscy křesćenjo derje přetrali, a zo by swjata cyrkej swój nadawk też móhła dźensa wšudźom dale dopjelnjeć, je swj. Wótc wudał parolu, hesło, kiž rěka: Katolski akcijón, katolski skutk! Kóždy křesćan dyrbi być japoštoł.

Ale čohodla so wo tym jenož telko rěči a pisa, tola mało so stanje? Dyrbimy najprjedy Boha prosyć w modlitwje, a potom změja prócowanja cyrkwje a jeje měšnikow wuspěcha. Potom hakle da Bóh swoje žohnowanjo.

Tohodla založi so w Ralbicach a też někotrych druhich serbskich wosadach „japoštołstwo modlenja". Sobustawy wopruja swój paćeŕ, swoje dźěło, swoje wobćežnosće a ćerpjenja na wěste měnjenjo Bohu. Kóždy měsac dźěn wudawa swj. Wótc tele měnjenjo, zo bychu so wěriwi z nim a z tym cyła katolska cyrkej w duchu zhromadnje modliła za wulke należnosće katolskeje cyrkwje. A štó njechał hłós swj. Wótca słyšeć?

Sy-li sobustaw, modlenja přez to wjele wjacy nimaš! Přetož to najhłowniše je, zo wšědnje, najlěpje rano, dobre měnjenjo zbudźiš, pomodlo so krótku modlitwu za sobustawy. To je wšo! Jeli chceš, a druhoho modlenja nimaš, móžeš wšědnje štučku rózarija spěwać. Skónčnje maja sobustawy japoštołstwa modlenja husćišo, znajmjeńša měsačnje, swjate sakramenty dóstać, tola też to je swobodne.

Je to přewjele? Myslu, zo nic! Też sobustaw III. rjadu abo kongregacije móže tuž japoštoł modlenja być, haj wón to hižo je, wón trjeba jenož na hłós swj. Wótca słuchać a na joho měnjenjo so modlić!

Křesćano! Njemodl so jenož wo swoje derjemčo! Wo swoju zbožnu smjerć! Ně! Važniše hač wšo je česć Boža! Kralestwo Bože na zemi! Khrystus Kral a joho knježstwo na zemi!

Pytajće najprjedy kralestwo Bože a joho sprawnosć, a wšitko budźe wam přidate! (Mat. 6, 33.)

Čitaj tuž skedbźnje krótke rozpominanja, kotrež budźa so porjadnje na kóncu měsaca podawać. Wopominaj, kajke starosće a należnosće swjateje cyrkwje nam swj. Wótc do našich modlitwow poručuje!

Modl so wšědnje tule modlitwu za sobustawy japoštołstwa modlenja:

Knježe Jězu Khryšće! Ty sam sy na zemi Boha Knjeza wukhwalował přez swoju bóžsku wutrobu a nětko hišće njepřestajnje khwališ w Najswjećišim Sakramenće woltarja po cyłym swěće hač do kónca časow.

W zjednoćenju z tym samym měnjenjom, z kotrymž sy to činił, wopruju Ći přez tónle cyły dźeń w kóždźičkim wokomiku po přikładze najswjećišeje Wutroby najzbožnišeje přecy čisteje knježny Marije z cyłeje wutroby: wšě swoje zamysły a myslički, wšě swoje pohnuća a přeća, wšě swoje skutki a słowa.

Wosebje Ći podawam tole wšitko za Twoju swjatu cyrkej a jeje wjednika, a za wšě należnosće, kiž su sobustawam našoho japoštołstwa na tón měsac a dźensa poručene. Amen.

Měnjenjo swj. Wótca za měsac november:

„Modlmy so za wšěch, kotřiž nahłeje smjerće wumru!"

W měsacu novembru spominamy na poslednje wěcy: na smjerć a na to, štož potom přińdźe. Modlimy so za khude duše.

Nahła, njepředwidźana smjerć nadeńdźe človjeka pak přihotowanoho, pak njepřihotowanoho. Jeli je wón na to w žiwjenju myslił, zo móže junu cyle nahle wumrěć a jeli je so tohodla prócował, stajnje w hnadźe Božej žiwy być, derje jomu! Jeli pak joho smjerć překwapi w ćežkim hrěše, potom bě wón njepřihotowany. Joho kónc je zrudny!

Što je nahła a njepředwidźana smjerć?

Wóndano nowiny pisachu, zo jědźeše motorski ze spěšnosću 100 kilometrow po drózy. Nadobo chcyše so zapřahej wuwinyć, kiž z pólnoho pućika na dróhu přijědźe. Při tym prasny do štoma tak njezbožownje, zo jomu na blaku hłowa wotleća a nop so rozrazy do dweju dźělow.

We wukraju jědźeše 50 pólcajow we wulkim awće. Złóstnicy čisnychu bombu do awta. Bomba rozbuchny a awto z 50 mužemi zleća do powětra. W samym wokomiku běchu wšitke ćěła dospołnje rozkuskowane.

Nowiny druhdy pisaja, zo je pućowaŕ w alpach wjacy stow metrow do hłubiny padnył, zo je błysk ratarja na polu zarazył, zo su dźěći ducy do šule na puću ležacoho elektriskoho grotu so dótknyłe — a běchu njeboh. To je nahła, njepředwidźana smjerć! Wona njeje ničo žadne, přikładow je wjele.

Kak nuznje trjebaja naš zastupny paćeŕ wbozy človjekojo, kiž dyrbja po Božej njewuslědźomnej radźe takle nahle stupić před sudny stoł Boži! Modlmy so, zo bychu so wšitcy přez swoje žiwjenjo přihotowali na nahłu, snadź blizku smjerć! Zo njebychu nakazanjo wotstorkowali a čakali na čas staroby!

W litaniji wo Wšěch Swjatych so modlimy: Wot nahłeje a překhwataceje smjerće wumož nas, o Knježe!

Modlmy so wo to najprjedy njesebičnje za druhich, za tajkich, kotřiž woprawdźe njejsu hišće na smjerć přihotowani! Potom pak też sami za sebje!

Komuž Bóh da so přihotować na smjerć přez dołhu abo ćežku khorosć, tón ma hnadu, zo móže sebi přez ćerpjenjo na zemi khostanjo čisća pomjeńšić a zasłužby za njebjesa powjetšić. Khory křesćano, by ty stajnje na smjerć přihotowany był, njeby-li Bóh tebi strašnu khorosć pósłał? Tuž njemorkotaj, ale dźakuj so Bohu za tule snadź nawjetšu hnadu w žiwjenju!

Spominaj na swoju smjerć! To budź nam khutne, ale nic trašace a rudźace napominanjo! Budź žiwy tak, zo móhł w kóždym wokomiku před bóžskoho sudnika stupić! Khodź po Božich pućach — a njezhubiš kwasnu drasćičku swjatosćaceje hnady! Poruč so swjatomu Józefej, patrónej zbožneje smjerće!

Nětko pak modlmy so předewšěm za khude duše tych, kotřiž su přez nahłu smjerć padnyli do hórkich ćwělow čisća!

---

brónjemi sobu. Wosebje dobuchu so zběžkarjo też do cyrobnych wobkhadow. Pod hroženjom wobkhodnikow nuzowachu, jich składy wuprózdnjeć.

Do hłownoho města Španiskeje, Madrida, přiwjezechu 20 syrotow ze swójbow asturiskich pólcajskich zastojnikow. Jich nanow a maćerjow běchu z wulkoho dźěła zamordowali. Dźěći su marxistiske cwólby wo widźenjo přinjesłe, zo njebychu trjebałe žałostne podawki revolucije widźeć. Wobydlerjo so wutrobnje namołwjeja, zo bychu tutym khudym a wbohim syrotkam nowu domiznu dali.

Při transporće municije, kiž běchu zběžkarjo ležo wostajili, je so ćežke rozbuchnjenjo stało. 32 wojakow bu při tym morjenych a wjele zranjenych.

Mexiko wupokazuje katolskich duchownych.

Zapósłancy su w Mexiko jenohłósnje wobzamkli, wšitkich romsko-katolskich duchownych z kraja wupokazać. Duchowni buchu napominani, zo bychu Mexiko wopušćili. W šulach su so wšitke naprawy stałe, zo so socialistiske rozwučowanjo přewjedźe. Też wo tym je so wuradźowało, kak so ći khostaja, kiž přećiwo nowej šulskej wučbje wustupuja. Wubjerk so postaji, kiž wšitkich katolskich zastojnikow wotsadźi.

W mexikanskim staće Zacatecas

je so sejmej zakoński naćisk předpołožił, zo bychu wšitke městna, kotrež so po swjatych mjenuja, druhe mjeno dóstałe.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Naša „Jednota“ wotmě zańdźenu njedźelu swoju měsačnu zhromadźiznu w Kolpingowym domje, kotraž běše njedźiwajo kermušow derje wopytana. Po powitanju a wuspěwanju Marijinoho kěrluša, pokaza předsyda na dopołdniše prědowanjo knjeza fararja Wjenki-Khróśćanskoho w našej serbskej cyrkwi. Wosebje pokaza hišće raz na nabožne wobstojnosće w diasporje. Sobustawow Jednoty pak napominaše, wukhować namrěwstwo swojich wótcow. Potom mamy so po zakładže 4. kaznje. Na to poskići nam wysokodostojny knjez can. capit. Hejduška rjany přednošk wo stawiznach a woswjećenju 700 lětnoho wobstaća klóštra Marijinoho Doła. Dowjedźe nas w duchu do 13. lětstotka wróćo, do časa założenja klóštra a pokaza na ćeže a strachi, kotrež su klóštr w běhu lětstotkow potrjechiłe, wosebje wohenje, wójny a powodźenja. Skónčnje spominaše na duchowne sotry, kotrež běchu w běhu poslednich lětstotkow ze Serbow tam zastupiłe. Knjezej přednošowarjej so najwutrobniši dźak wupraji. Na to wuwi so zajimawa zabawa a naprašowanjo, kotrež knjez přednošowar rad lubje rozjasni. Nětko zaklinčachu někotre narodne spěwy. Zhromadźizna skónči so z katolskim postrowom wokoło ½11 hodźin.

Z Njebjelčic. Tež w našej farskej cyrkwi připrawja so nowe tepjenjo. K tomu postaji so wonka přitwark za nowe kachle. Přitwark, kiž je skoro hotowy, je cyle w stilu cyrkwje. Na nowy tydźeń započinaja so kachle stajeć. Tepjenjo wuwjedźe znata firma Wellen z Düsseldorfa a je to te same kaž w mnohich cyrkwjach našeje wokoliny: w Khróśćicach, we Wotrowje, w Ralbicach atd. Z tepjenjom wohrěje so cyrkwiny powětr. Zymny so z cyrkwje wućehnje a ćopły do cyrkwje zaćehnje. Tak njebudźemy trjebać w krutej zymje wjacy w cyrkwi zymu mrěć ale změjemy wohrětu cyrkej, štož budźe derje za khorowatych a starych ludźi. Runje naša cyrkej je jara zymna, dokelž na skale stoji. Zawěśće so z ćopłotu tež prawje wutroby wohrěja!

Z Kulowa. Wot 20.—29. oktobra wotměwa so w tudomnej krasnje ponowjenej farskej cyrkwi ludowy misijon pod nawjedowanjom wosadnoho knjeza fararja, kotromuž bratrowscy susodni serbscy duchowni a tež někotři knježa z Drježdźan wupomhaja. Tak je za Serbow a Němcow nadosć postarane. Dźeń wote dnja khwataja pobožni wěriwi w njeličomnych črjódach k Božim službam — rano a wječor. Wosebje wječorne su nimo měry sylnje wopytane, rumna cyrkej hač na poslednje městno wobsadźena. Na wšěch wječorach su serbske a němske prědowanja, z wulkoho dźěła za wosebite powołanja a stawy, zjednoćene z różowcowej pobožnosću. Poslednja njedźela budźe wosebje swjatočna. Popołdnju w pjećich so misijónski křiž poswjeći, k tomu přizamknje so dokónčna pobožnosć z prědowanjom, z wobnowjenjom křćeńskoho sluba a z bamžowskim požohnowanjom. Na poslednim dnju, póndźelu, 29. oktobra, budźe rano w šesćich Boža mša za wotemrětych, wosebje za padnjenych wojowarjow, potom wobkhad na kěrchow z prědowanjom. Misijonarojo, kotřiž maja połne rucy dźěła — najwjacy wězo wosadny farař — wopytowachu tež khorych a běnych, kotřiž so njemóžachu na swjatych misijonach wobdźělić. Za wosadu je to čas spomoženja a swjatosćenja, kiž wona pilnje wužiwa. Domjacy a cuzy khwataja ze žadosću do Božoho domu a su swojomu fararjej dźakowni za wutrobu a dušu pozběhowace dny. Njech wurosće z nich prawje bohatoho žohnowanja za čas a wěčnosć!

Powjetšena Wotrowska cyrkej.

Hdyž so wjesna cyrkwička po přewinjenju wšelakich wuzkosćow w lěće 1773 dotwari, dosahaše wona za tehdomniše wobstojnosće. W nowišim času, wot nimale 50 lět sem, žedźachu Wotrowčenjo za wjetšej cyrkwju. To wobswědčuja wšelake pospyty za nowotwar w zašłych lětdźesatkach. Dotalna bě jenož wulka kapała a njedosahaše za wosadnych, zabywši sobu za cuzych, kotřiž so na wosebitych swjedźenjach, na př. při firmowanjach, njedźelskich pohrjebach a druhich swjatočnosćach zeńdźechu. To běchu wosadni hižo před pjeć lětdźesatkami spóznali, a tuž tehdomniši farař Jakub Herrman mysličku jara spěchowaše. Hdyž pak běchu někotři biskopej Ludwigej Wahlej nowotwar jako njetrjebawši předstajili, daše farař hižo nawožene kamjenje zasy wotwozyć a wróći nawdate pjenjezy, hižo rjanu sumu, kotruž chcyše z nahladnym darom powjetšić. Tak spadny mysličk za nowotwar a zdaše so nawěčnje pohrjebana. Knjez farař Křižan pak ju po lětach zasy hrabny a poča wospjet pilnje hromadźić. Tola nahromadźene pjenjezy inflacija spóžrje, a tak stoješe wosada zasy z prózdnimi rukami.

Hakle loni da nětčiši knjez farař Mikławš Just nowy nastork a to k powjetšenju cyrkwičky, štož so při dźensišej hospodarskej nuzy někak přewjesć hodźeše. Tola měješe tež swoje zadźewki, dokelž cyrkej pod škitom a dohladom hamta za zdźerženjo starožitnosćow a pomnikow w Sakskej stoji dla swojeje krasneje architektury a postawow, na př. swj. Jakuba a Jana. Hakle architekt Witte w Drježdźanach, kiž je wšitke naćiski za powjetšenjo zhotowił, je pola tamnišoho hamta dowolnosć k přetwarjenju wuskutkował. A tuž je so 2. winowca 1933 z dźěłom započało. Pola mnohich wosadnych wubudźi spodźiwanjo, zo chce farař w tak pózdnim času, hdyž so stwórba pomału na sněh a lód přihotuje, přetwar do skutka stajić. Tam, hdźež so započa kěrchowska murja torhać, położi so hižo 12. oktobra zakładny kamjeń. Torhanjo narańšeje cyrkwinskeje murje, na 1,20 metra tolsteje, lohke dźěło njebě, hdyž mějachu so nimo měry ćežke žornowcowe kamjenje, hač do 1,50 metra dołhe, wotnjesć. Bohu dźak je wšitko bjez njezboža wotešło. Při tym bě malta (Mörtel) druhdy krućiša hač kamjeń, kiž so zdźěła pukny. Wulke zbožo su z wjedrom měli. Jako by njebjo bohuspodobne dźěło žohnowało! 27. novembra poča so připołdnju sněh hić a krótko do štyrjoch so posledni cyhel na třěchu pówsny. Wot toho dnja traješe hrozne wjedro dale, při kotrymž so twar w hrubym njeby přewjesć hodźał. Wulka hromada kamjeni leżeše hišće na městnje, hdźež ma Morchec swójba z Kukowa swój herbski row. A runje w tutych dnjach bě Morchec Ida na smjerć khora, zo kóždy wokomik z jeje wotkhadom ličachu. To wuwabi knjezej fararjej žortne přispomnjenjo: „Mi k woli prjedy njewumrje, doniž njejsu kamjenje prječ!“ A tak so tež sta. Jenu sobotu připołdnju bě posledni kamjeń do noweje murje zamurjowany a nazajtra rano wona wudycha.

Hdyž nětko něchtó do cyrkwje zastupi, kiž ju dlěši čas widźał njeje, njemóže so dodźiwać, kelko rumnosće je znutřkownje nabyła. To wuskutkuja 4,62 metrow, wo kotrež je w dołhosći powjetšena. Tu napadnje hižo městnosć před kehelkami, hdźež su nětko ławki za dźěći připrawjene. Tak je kaž wulka cyrkej, kiž ma ruma dosć za kemšerjow na woběmaj Božimaj mšomaj. Na połodnišej stronje je rjana rumna kapała přitwarjena. Do cyrkwje wjedźe nětk krasny portal. Prjedy so zdaše, kaž by do pincy šoł. Z wutwarjenjom kapały je so nabočna haska zhubiła. Kemšerjo móža wot wołtarja přez kapału zasy do cyrkwje, lěpšina, kiž so při wosebitych swjatočnosćach wupokaza. Do prjedawšeje kapały stajištej so dupa a spowědny stoł.

Tež wobkhad wokoło cyrkwje je dale zmóžnjeny přez wutwarjenjo wrotow do kěrchowskeje murje, njedźiwajo na wuzku hasku mjez cyrkwju a přimjeznej ležomnosću. Nabočnej wołtarjej stej so dale doprědka storčiłoj a njestojitej wjacy mjez kemšerjemi kaž prjedy. Wustupowatej nětko bóle plastiscy. Tohorunja čini cyrkej zwonkownje rjanoho zaćišća a budźe tež znutřkownje imposantna, budźe-li wumolowana, štož so pozdźišo stanje, změje-li wosada třěbnych pjenježnych srědkow. Wobmjetk je w žołtej barbje dźeržany z blědočerwjenymi lesejnami (płonymi stołpami). Wšitke třěšne ryny su nowe, kotrež je klampnarski mištr Mittag z Pančic připrawił. Prjedy docyła žanych njebě. Twar je wuwjedł Jakub Korjeńk w Kupjeli (prjedy w Njebjelčicach) ze swojim mulerskim polěrom Józefom Justom z Njebjelčic

a ćěsliskim polěrom Kronsom z Khróśćic. Drjewjane dźěła wuwjedźechu blidařscy mištrojo Wjeńka z Wotrowa, Glawš a Ledźbor z Pančic.

Z powjetšenjom cyrkwje je so zdobom tepjenjo wutwariło po systemje Wellen w Düsseldorfje, štož sebi wjele prócy a dźěła žadaše. Tohorunja su so piśćele, kotrež so 1815 natwarichu, wučisćiłe, štož bě jara nuzne. Nětko so zasy lěpje k Božim službam hodźa a budźa w přichodźe postupować, hdyž so znutřka wobnowja a prospekt so wutwari.

Tak su wosadni a druzy, składowawši hižo před wjacy lětami za nowu cyrkej, znajmjeńša powjetšenjo Božoho domu dočakali, a jich horce žedźenjo je na druhe wašnjo so dopjelniło, štož maja so wobhladniwosći nětčišoho knjeza fararja dźakować. Z přikładomnej lubosću, woporniwosću a zahorjenosću su wosadni darmotnje wšelaki material přiwožowali a dźěłali a šćedriwje dary składowali. „Horliwosć za twój dom žerje mje.“ Njedźiwajo toho wostanje přecy hišće khětro dołha, a Serbja maja přileżnosć, najprjedy za swoje domjace cyrkwinske potrěbnosće so starać. To płaći też wo druhich cyrkwjach serbskoho krajika, na př. wo Njebjelčicach, Ralbicach, Róžeńće atd., hdyž maja so tepjenja připrawić, piśćele ponowić, wuporjedźenja dopłaćić a druhe. W starosći a zahorjenosći wo Bože domy a jich wupyšenjo jewi so pobožna mysl Serbow, kotruž cuzy rad wukhwaluja a wuzběhuja, štož so z połnym prawom stawa. Njech pak je tuta česć zasłużena. „Ja a mój dom chcemy Knjezej służić!“

Tutón přitwar bu nětko njedźelu z přičinu wosebitoho swjedźenja — radostny dźeń za cyłu wosadu. Móžeše zdobom při najrjeńšim wjedrje swoju porjadnu kermušu swjećić. Njebě pak to jenož dopomnjeće na woswjećenjo cyrkwički před něhdźe 160 lětami, ale we wěstej formje je so wone wospjetowała. Knjez arcyměšnik Žur z Ralbic poswjeći jako zastupnik knjeza biskopa přitwar cyrkwje a kapały z portalom. Měješe swjatočnu Božu mšu a prědowaše wosadnym wo ważnym dnju, kiž bě jim zaswitał, a Bóh Knjez wobradźił. Wuzběhowaše njewšědnu woporniwosć wosadnych, a kak je z tutym wutwarom trajacy přebytk Jězusej dohotowiła. Cyła wosada, wot najmłódšoho šulerja hač do najstaršeje wowki dźěše na Božej mši k woporej a składowaše wospjet dar na wołtarju Knjeza, kiž móže so woprawdźe widźeć dać. Popołdnju na nyšporje mějachu kermušni hosćo přileżnosće, sebi powjetšeny Boži dom wobhladać, kotryž bě wosadna młodźina znutřka a zwonka krasnje wupyšiła. Wšitcy mějachu jedyn rozsud: Z powjetšenjom cyrkwje je nětčiša generacija pod nawjedowanjom swojoho wobhladniwoho a krutoho fararja skutk wukonjała, na kotryž budźa hišće zdalne rody z wulkej khwalbu a česćownosću spominać. Wosada je sej z tym njezahinity pomnik stajiła hač do najdalšich časow. J. Sł.

Radwořska hólčina.

(Pokračowanjo a skóńčenjo.)

Prjedy hač dale rozprawjam, podam zrudnu powěsć, zo je zańdźenu póndźelu naša dobroćerka, kiž je nam pomhała, naše prěnje lěhwo tak derje přewjesć a porjeńšić, kaž so lěpje přeć njehodźi, do wěčnosće wotešła. Štó by sebi nadźał, zo wona hižo za dwě njedźeli wjacy mjez nami njebudźe! To je woprawdźe nas wšěch, kiž smy jeje dobrotu začuli, jara zrudźiło. Bóh njech ju dowjedźe do swojoho kralestwa! R. i. p.

Nastupnu nóc je so nam jara derje spało. Kóždy po swojim wašnju smorčeše. Běchu tola wšitcy tak sprócni wot toho dnja, zo žanoho wulkoho napominanja k měrej trěbne njebě.

Přechodne modlenja Božich mšow.

24. njedźela po swjatkach = 4. njedźela po Třoch Kralach. Zelena.

Naše pućowanjo bliži so kóncej, z kóždym dnjom smy rowu bliže. Přińdże nóc, w kotrejž skutkować možno njebudże. Njebrojmy čas! A štož smy joho rozbrojili, to nakhwatajmy!

1) **Introitus. Přistup.** (Ps. 96, 7—8.) Kłońće so Bohu, wšitcy joho jandźelja! Wusłyšawši to raduje so Sion, a wyskaju dźowki judske. (Ps. 96, 1.) Knjez kraluje, wyskaj, zemja, wjesel so kupoł syła! Khwała Wótcej . . . — **Gloria.**

2) **Oratio. Modlitwa dnja.** Božo, kiž wěš, zo wosrjedź tak wulkich strachow ze swojej kiprosću wutrać njemóžemy, daj nam strowjo duše a čěła, zo bychmy z Twojej pomocu přenjesli to, štož za swoje hrěchi čerpimy. Přez našoho . . .

2. a 3. modlitwa kaž dotal.

3) **Lectio.** Epistolae beati Pauli Apostoli ad Romanos. **Čitanjo** z lista swj. Pawoła japoštoła Romskim 13, 8—10.

Bratřa! Nikomu njebywajće ničo winowaći khiba to, zo byšće so mjez sobu lubowali; přetož štóž bližšoho lubuje, je zakoń dopjelnił. Přetož kaznje: Njeńamaj mandźelstwo, njemorduj, njekradni, njedawaj falšnoho swědčenja, njepožadaj, a jeli hišće druha kaznja, wobjima so w tym słowje: Lubuj swojoho bližšoho kaž sebje samoho. Lubosć bližšoho nječini złoho. Dopjelnjenjo zakonja potajkim je lubosć.

4) **Graduale. Stupnjowy spěw.** (Psalm 101, 16—17.) Bojeć budźeja so ludy Twojoho mjena, Knježe, a wši kralojo zemje Twojeje sławy. Dokelž Knjez je Sion natwarił a tu so pokaže w swojej krasnosći. **Alleluja,** all. (Psalm 96, 1.) Knjez kraluje, wyskaj, zemja! Njech so wjesela kupy mnohe. Alleluja.

5) **Evangelium. Dobre poselstwo.** Sequentia sancti Evangelii secundum Matthaeum. Słowa swj. ścenja po Mateju 8, 23—27.

We wonym času stupi Jězus do čołmika a joho wučownicy dźěchu za nim. A hlej, wulki wichor nasta na morju, tak zo bu čołmik ze zmohami přikrywany; wón pak spaše. A joho wučownicy přistupichu k njomu a wubudźichu joho prajicy: Knježe, wumož nas, hinjemy! A Jězus praji jim: Što sće bojazni, małowěriwi? Tuž stanywši přikaza wětram a morju, a nasta wulka čišina. Ludźo pak so dźiwachu rěčicy: Štó je tón, zo jomu wětry a morjo posłuchaju?

Credo.

6) **Offertorium. Přinos.** (Psalm 117, 16 a 17.) Prawica Knjezowa pokazuje móc, prawica Boža je mje powyšiła. Njewumru, ale wostanu žiwy a budu wopowědować skutki Knjezowe.

7) **Secreta. Cicha modlitwa.** Wšohomócny Božo, prosymy, spožč, zo by naš wopor našu słabosć a kiprotu złym spytowanjam wobarał a škitował. Přez našoho Knjeza . . .

2. a 3. modlitwa kaž dotal.

8) **Praefatio. Předrono.** Kaž dotal.

9) **Communio. Spěw k woprawjenju.** (Luk. 4, 22.) Dźiwachu so wšitcy słowam, kotrež wuchadźachu z horta Božoho.

10) **Postcommunio. Po woprawjenju.** Twoje dary njech nas, Božo, zeńske wokřeća slěkaju a z njebjeskej mocu wobnowjeja. Přez našoho . . .

2. a 3. modlitwa kaž dotal.

Wonka 'šće so kurjawa po zemi waleše a rańše swětło ćěrješe ćmu k wječoru. Naši hólcy kukachu ze syna, do kotrohož běchu w běhu nocy dospołnje zalězli, bjez toho, zo bychu to pytli. Wulkej woči pytaštej wjednika. — Dołho njetrjebachu čakać! „W šesćich! stawać!"

Zasy běžachmy skóku k rěčcy. W domskim wumychmy so w zymnej wodźe. Lědma běchmy hotowi, započa so kapać — a kapaše so bóle — dešćik! Nětko njemóžemy do Kulowa kemši. Tu a tam wjeselo. (Poprawom wšak to žane kmane znamjo njeje, ale dźěći su dźěći!) Bórzy też nam naša, nětko njeboha, dobra a swěrna „mać" kakawa nawari a pomazkow napřihotowa. Bjez toho, zo by so na wulku njesměrnu haru hóršiła, hladaše kóždoho kaž swoje dźěćo.

Što nětko te cyłe dołhe dopołdnjo započeć? Wonka so dešćik kida a nutřka njemóžemy wšitcy być.

Na syno! bě naše hesło. Tu smy z „khowanjom" cyłe syno přewobroćeli. Tu a tam so też něšto w synje pominy, štož tam nutř njesłuša: nohajcy, hwižk, čapka atd. Štóž je z tajkim zhubjenjom potrjecheny, njech w přichodźe na to mysli, zo ma wšo deleka wostajić, štož na synje njetrjeba.

Do wobjeda smy tak někak dwór našoho hospodarja do porjadka stajili. Z tym dócpěchmy, zo mějachmy znajmjeńša khwilku něšto za dźěło.

Tam a sem zworachu hižo někotre tryski, dokelž njewěđźachu, što z „wrótnosću" započeć, kiž mějachu wšak njekrasne sćěhi. Jenomu dyrbješe hospodar hłowu zawobalić a druhomu někajku ranu z domjacymi „medikamentami" poliwać. W tym pokaza wulku wušiknosć.

Wobjed bě zasy wulkotny. Kelko zlaptach, wjacy njewěm. Wšitkim pak je dospołnje dosahało. Naše draby stajichmy do porjada. Na khribjetach wisachu „tórnistry", a wóz bě dosć derje nakładźeny.

Na puć dósta hišće kóždy wosušk. Z haru woteńdźechmy. Wjesołe wobliča našeju dobroćerjej nas z dwora přewodźachu. Ani kapki so wjacy njepřińdźe. Słónčko stoješe hižo khětro nizko, hdyž Rachlow za sobu wostajichmy.

Kóždy ćěrješe, žadosć domoj, do Radworja. Tohodla też dołho njetrjebachmy — za tři hodźiny běchmy w Radworju. Po puću mějachmy před Nowej Wsu krótku přestawku. Swjaty wječor zwoni. Pod dubami stojimy a spěwamy „Jandźel Knjeza . . ."

Z ćmu a haru začahnychmy do Radworja. Někotrohožkuli wutroba poskakowaše, hdyž bě zasy doma.

Tehdy cyle wěsće nichtó myslił njeje, zo póńdźe za tydźeń naša dobra hospoza Marja Hernaštowa na smjertne łožo! Tuta wjesoła, połna dowěry na Boha a lubosćiwa wowka, z kotrejež ruki smy my, Radworska hólčina, telko darow dóstali, bu štwórtk na Kulowskim kěrchowje pokhowana. Za hólčinu pobych jej na přewodźenju. Bóh luby Knjez jej wšitko zarunaj! Zapłać Bóh tón Knjez!

Prěni staršiski wječor Khrósćičanskeje hólčiny.

(Zapozdźene.)

Hižo dlěši čas přihotowaše so w rjadach našich hólcow a w młódšim wotrjedźe tow. młodźencow staršiski wječor. Skónčnje so postaji, zo ma so tónle wječork 14. winowca wotměć.

Z wulkej prócu a woporniwosću bě sebi naša młodźina wšo přihotowała. Njedźela so přibliži, ale — ale — swjaty Pětr derje njeměnješe. Rano so dešćowaše, připołdnju tosamo, a před wječorom — město zo by so přestało, padachu skoro zliwki z njebjes. Z čežkej wutrobu přińdźechu naši hrajerjo na žurlu. Ale wša starosć bě njetrjebawši. Najebać sylnoho dešća naši starši a młodźi přećeljo młodosće z črjódami přikhwatachu. 1/28 hodźin bě žurla hač na poslednje městno wobsadźena. To je najlěpši dopokaz, kajku nahladnosć naša hólčina ma.

Ze spěwom „Hdyž ćehnjemy bratřa" ćehnješe na 50 hólcow z khorhojčku a w módrych košlach na jewišćo. Tu přednjesechu rjany rěčny khór.

Po spěwje „Swjatom' bojej poswjeć nas" wysokodost. knjez kapłan Młóńk wšitkich lubje powita. Z rjanymi słowami rozjasni, što hólčina je a što chce dócpěć. Na to wuspěwa hólčina tři rjane narodne pěsnje. Šimanec Marja přednjese jara derje baseń „Zhubjena njewjesta". Potom poskićichu někotři hólcy krótki směšk. Wšitcy so dźiwachu, kak derje so wšo předstaji. Jenož bě so móhło tróšku wótřišo rěčeć. Zasy spěwachu hólcy a holcy hromadźe „Chcył něhdy w holi Mužakec" a „Hdźež so módrja, zelenja".

Po krótkej přestawcy předstaji so hra „Tarcisius", činohra w 4 jednanjach. Wšitcy dźe legendu wo tutym młodym martrarju znaja. Widźachmy, kak hroznje je pohanski Rom křesćanstwo sudźił a kak krući křesćenjo běchu. Woprawdźe přikład a napominanjo za tak mnohich! Hra bu jara derje předstajena. Hrajerjo wustupowachu wěsće a derje. Widźachmy Tarcisia mjez joho towaršemi. Joho darniwa wutroba so tu rjenje pokaza. Diogenes, woprawdźe zahority a přeswědčeny křesćan, so jara derje předstaji. Vulvius, postawa hordoho, nadutoho pohanskoho Romjana, njemóžeše khmańša być. Toquatus hraješe wulkotnje, joho njeměrne, nahłe wašnjo wšitkich putaše. Widźachmy, kak wón z nahrabnosće a bojosće před smjerću swojich křesćanskich sobubratrow za mazany pjenjez přeradźi, kak Tarcisius nadawk dósta, Najswjećiše do jastwa donjesć; joho towaršojo joho zadźerža, chcedźa joho přepytać, wón so wobara, hač joho skónčnje dorosćeny k zemi porazy. Wulkotnje Tarcisius swoju rólu hraješe. Wosebje hdyž mrěješe, so wjele woči zasylzi. Toquatus předstaji woprawdźe wumělscy swoju zrudnu smjerć. Wot kłoka překłóty wije so w bolosćach na jewišću. Tama pjenjezy, kotrež joho k přeradźe nawabichu, ale nakazać so njemóže. Z poslednimi mocami woła hišće „Poklaty — zhubjeny". Kajki rozdźěl! Tarcisius: zbóžna smjerć; Toquatus: zatamany. Kónc hry widźachmy, kak wjesele tamni křesćenjo swojej martrańskej smjerći napřećo du. Ze živym wobrazom so hra skónči.

Wysokodost. knjez farař Wjeńka poděča hišće zkrótka. Z rjanym kěrlušom „Witaj morja hwězda" so wječor skónči.

Swjedźeń eucharistije w Buenos Aires.

Štóž je na njedźeli 14. oktobra přileżnosć měł, w radiu na kemše w Buenos Aires a poselstwo Swjatoho Wótca posłuchać, tón je zawěsće sej prajił, swět je daloko a cyrkej Jězusowa saha wot jenoho „kónca" zemje hač k druhomu abo lěpje: wopor Božeje mše wobjima cyłu zemju. Dyrbimy hižo na najwažniše zhromadźizny cyrkwje (koncile) myslić, hdyž chcemy zjězd we hłownym měsće Argentinskeje jenož někak přirunać. Na zhromadźiznje w Nicäa w lěće 325 běše na 300 biskopow (zwjetša z rańšoho kraja) zhromadźenych. Na swjedźenju w Buenos Aires pak je na 400 biskopow było. A mjez nimi běchu też biskopja z Europy. Móžemy prajić, zo su tam biskopja z cyłoho swěta byli. Město je přihotowane było, na dwaj milijónaj hosći hospodować. Z wulkotnych nabožnych swjatočnosćow běše dźeń, na kotrymž na 100 000 dźěći k swjatomu woprawjenju dźěše. Tři kardinalojo mějachu nadobo při wulkim pomniku Božu mšu a spřežohnowachu w 90 swjatych sudobjach (ciborium) woblatka. Swjate woprawjenjo wudźěli potom dźěćom 360 měšnikow. Wudźělenjo běše za 20 mjeńšinow skónčene. Jena Boža mša běše wosrjedź nocy. Najkrasniša hodźina běše skónčaca Boža mša na hłownym naměsće, na kotrejž so na milijón ludźi wobdźěli.

Na swjedźenju wobdźělichu so katolscy wučeni cyłoho swěta. K prěnjomu razej wustupi čestna skupina wučenych, kiž chcychu z tym pokazać, zo so wědomosć a wěra jara derje znjesetej. Cyły kongres běše woprawdźe mjezynarodny. Argentinska je mjenujcy sama mjezynarodna. Po sewjernej Americy je wona kraj z najwjetšej ličbu přikhadnikow. Wjacy hač 20 procentow je z wukraja do Argentinskeje přićahnyło, we hłownym měsće samym na 50 procentow, to rěka, zo je tam kóždy druhi wobydleŕ z wukraja přićahnył. Cuzy pokhadźeja ze Španiskeje, Ital-

skeje, Pólskeje, Němskeje atd. W Argentinskej rěči so španiska rěč. W njej je tež bamžowski pósłanc kardinal Pacelli prědował a sebi tak wutroby wobydlerstwa dobył. Kardinal Pacelli wotjědže 1. oktobra z Genuy. Jězba z łódźu hač do Buenos Aires traješe 9 dnjow. Cyły zjězd běše najdokładnišo přihotowany. Přez cyłe lěto přinošowaše nowinarstwo a radio powěsće wo swjedźenju. Wot jutrow sem rěčeše zapósłanc abo minister kóždy tydźeń přez radio wo ważnosći swjedźenja. Kóždy dźeń rozprawjachu scelaki wo wukazach přihotowanskich komitejow. Za dźěći wotmě so w kóždym tydźenju jena hodźina w radiu, w kotrejž so spěwy za wulke kemše dźěći (missa de Angelis) wuwučowachu. We wšěch biskopskich městach wuhotowachu so eucharistiske zjězdy, kaž naše nabožne zjězdy. Při cyłym přihotowanju kedźbowaše so wosebje na muži. A woprawdźe je ličba swjatych woprawjenjow pola muži jara wulka była. Mjez tymi, kiž z ruki bamžowskoho pósłanca swjate woprawjenjo dóstachu, běše tež krajny president a joho ministrojo. W prědowanjach, misijónach a nabožnej wučbje je so na wulkotny zjězd přihotowało. Tak może so z połnym prawom rjec, zo je wón cyły argentinski lud wobsahnył. Wosebje přikładnje je katolski skutk dźěłał, kotryž hižo dawno w kraju wobstoji.

Towarstwowy powěstnik.

Drježdźany. „Jednota“ prosy wšěch lubych Serbow a wšě lube Serbowki na zhromadźiznu wutoru, 30. oktobra. Poskići so přednošk jenoho z našich knjezow wučerjow. Přińdźće wšitcy, zo so njebyšće potom zasy kali, kaž posledni raz, hdyž přednošowaše naš mištr Bj. Krawc.

Předsydstwo.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1934.

Kk.: 592. z Ratarjec: Michał Handrik; 593. z Ralbic: Jurij Lisnar.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 22. okt. 1934.

273 wołow, 326 bykow, 478 kruwow a jałojcow, 1073 ćelatow, 931 wowcow, 3592 swini.

Płaćizny po centnarju a hriwnach.

Woły: 1) Połnomjasne, wukormjene, młode, najlěpšeje rězneje hódnosće 35—37 hr. 2) starše 30—34 hr. 3) Hewak połnomjasne młode 26—29 hr. 4) Starše — hr. Mjasne — hr. **Byki:** 1) Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće 37—38 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene 33—36 hr. 3) Mjasne 28—32 hr. 4) Snadnje wuwite 25—27 hr. **Kruwy a jałojcy:** 1) Młódše; połnomjasne kruwy najwjeteje rězneje hódnosće 33—34 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy 27—32 hr. 3) Mjasne kruwy 25—26 hr. 4) Snadnje wuwite kruwy 16—23 hr. 5) Połnomjasne wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće 33—35 hr. 6) Hewak mjasne jałojcy 30—32 hr. **Ćelata:** 1) Najlěpše kormjene ćelata wot cyca 50—55 hr. 2) Srěnje kormjene ćelata wot cyca 42—48 hr. 3) Snadnje wuwite 36—40 hr. 4) Najšpatnje 28—35 hr. **Wowcy:** 1) Najlěpše kormjene jehnjata a młode kormjene borany 38—42 hr. 2) Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy 32—37 hr. 3) Mjasne wowcy — hr. 4) Snadnje wuwite wowcy a jehnjata — hr. **Swinje:** 1) Tučne swinje přez 3 centnarje —53 hr. 2) Połnomjasne wot 240—300 puntow —53 hr. 3) Połnomjasne wot 120—150 puntow 50—53 hr. 4) Połnomjasne wot 100—120 puntow 45—53 hr. 5) Mjasne wot 80—100 puntow ćežke — hr. 6) Rancy 51—53 hr.

Wične płaćizny

			w Budyšinje 20. 10. 1934	w Kamjencu 25. 10. 1934
Pšeńca 76 kruta płaćizna	50	kilo	—9,70	—9,70
Rožka 72 kruta płaćizna	50	„	—7,70	—7,70
Ječmjeń, lěčny	50	„	9,25—9,50	—7,70
Ječmjeń, nazymski, 2-rjadkaty	50	„	—7,70	8,80—9,80
Wows, 48-49 kruta płaizna	50	„	—7,45	7,45—7,80
Běrny, we wulkowikowanju	50	„	2,55—2,75	—
Běrny; w małowikowanju	50	„	—	—
Butra	1	„	3,00—3,12	—3,00
Syno,	50	„	—5,75	6,00—6,25
Słoma, z mašinu młóćena, prasow.	50	„	—1,80	2,30—2,60
Słoma, „ „ k zasłan.	50	„	—2,20	2,00—2,20
Słoma, z cypami młóćena	50	„	—	—
Pšeńčna muka, Type 502	50	„*	—17,00	18,00—22,00
Ržana muka, Type 997	50	„*	—12,25	—12,00
Pšeńčne wotruby	50	„	—6,25	5,75—6,55
Ržane wotruby	50	„	—5,50	5,00—5,80
Jeja	1	štk.	—	—
Prosata	1	štk.	3,55—13,00	6,00—13,00

K hermankej 4. novembra 1934

kupujeće derje a płaćizny hódno

mužacu, žonjacu a dźěćacu drastu

pola firmy

Franc Mrštny

w Budyšinje na Bohatej hasy 4

Zbožopřejace kharty a listy

kaž tež wšě druhe čišćerske wěcy dóstanjeće

w Donnerhakec čišćerni w Budyšinje

Před šulerśk. wrotami 21

Wobswětlenja gumij za jězdne koła

Jězdne koła, nowe a trjebane, tunjo pola

Thomasec bratrow

w Budyšinje, Kamjeńtna dróha 16

Póndźelu, 22. oktobra, rano 3/4 2 hodźin wotwoła Knjez žiwjenja a smjerće po krótkej, ćežkej khorosći ze swjatymi sakramentami doma wobstaranu, cyle do Božeje wole podatu, našu horcolubowanu, starosćiwu mać

kubleŕku Marju Hernaštowu z Rachlowa

w starobje 59 lět do swojoho wěčnoho kralestwa. Štwórtk přepodachmy jeje drohotne maćerne ćěło swjatočnje Božej swjećenej roli w Kulowje. Za wšitke swěrne modlenjo, bohate k rowu přewodźenjo a druhe wopokazma lubosće so wutrobnje dźakujemy

z nutrnym „Zapłać Bóh tón Knjez!“

W **Rachlowje**, na dnju pohrjeba, 25. 10. 1934.

Zrudźene dźěći.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki ścelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik. — „K. P." ćišći so w 1600 exemplarach.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnik: Jurij Šołta, Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokoróčak čo. 3895.

44. čisło. | W Budyšinje (Bautzen), 3. novembra 1934. | 72. lětnik.

„Knježe, daj jim wěčny wotpočink!"

Nazyma je přišła. Boža stwórba počina wotemrěwać. My swjećimy w našich serbskich wosadach swoje kermuše a dźakujemy so Bohu Knjezej, zo je nam naše domy Bože dał. Tute wšak móža so też pokazać, stoja runje lětsa mnohe z nich w najrjeńšej pyše. Tu spominam na Kulowsku cyrkej, kiž bu loni a lětsa krasnje wobnowjena a stoji jako hódna dźowka našich rjanych wosadnych domow Božich. Też wo Wotrowskej pisaše „Posoł", zo je powjetšena. Wšitcy znajemy tamne wosadne domy Bože, kotrež nam rěča wo lubosći a woporniwosći našich katolskich Serbow za česć Božu. Přecy su Serbja rady a bohaće woprowali a samo do cuzby wjele pjenjez słali za cyrkwje a druhe potrěbnosće. A nětko zasy připrawjeju we wšelakich wosadach tepjenja, kiž tohorunja njedźiwajo hubjenoho hospodarskoho časa sebi wulke wopory žadaja. Tola njecham wo našich domach Božich a woporniwosći našich Serbow dźensa pisać, to snadź stanje so z druheje strony.

My mamy pak pódla domu Božoho też kěrchow abo jeli njeje tutón při domje Božim, potom tola njeje předaloko wot njoho. A na naše kěrchowy khwatamy też w tutym času. Kermušnu póndźelu dźeržimy swjatočne Bože służby za wosadnych wotemrětych a wopytujemy kěrchow, zo bychmy tam so modlili. Też na Wšěch Swjatych wjedźe nas cyrkej hižo we swojich modlitwach na kěrchow abo kročimy tam na dnju khudych dušow. My tam dźemy, zo bychmy tam róže stajeli, wěncy kładli a so modlili za našich wotemrětych. Tute městno nam tak prawje přiwoła: Dyrbiš wumrěć, budź přecy hotowy na smjerć. Kak dołho budźe trać a też tebje tam k poslednjomu wotpočinkej donjesu? Što je twoje žiwjenjo? Jako dym, kiž je krótki čas widźeć a potom so pominje. Tohodla budź přecy hotowy, přetož syn człowjeka přińdźe w hodźinje, hdźež na to njespominaš. Před krótkim namakachu duchownoho we łožu mortwoho. Při joho khowanju přečitachu spis, kiž bu při nim namakany. „Hdyž mje mortwoho namakaće, njestróžće so. Sym na to přihotowany. Wšědnje dóstach na Božej mši pućnu cyrobu a prošu wo waš paćeř." Kak rjane to přihotowanjo na smjerć!

Tola row njeměči jenož wo smjerći, ale też wo žiwjenju. Křiž na rowje je wuraz nadźije na něhduše horjestaćo a wěčne žiwjenjo pola Boha. Ze smjerću nima wšitko swój kónc. „Přińdźe hodźina, hdźež wšitcy, kiž su w rowach, hłós syna Božoho słyša." Tohodla pisamy też z dobrym prawom na naše rowy: „Na zasywidźenjo!"

„Spominajće na swojich wotemrětych!" Też to nam přiwołaja naše rowy. To drje činja też katolscy Serbja. Wjele so modlimy za wotemrětych, dawamy často Bože mšě dźeržeć a lětne wopomnjeća. Kajke žiwjenjo knježi w našich wosadnych domach Božich na dnju wšěch swjatych a dnju khudych dušow? Mnozy přistupuja k swjatym sakramentam a modla so wotpusk za khude duše. A prawje tak! O kak potrjebuja tute naš paćeř a čakaja na njón. A nimamy wšu winu jim też dźakowni być? Što su wšitko činili naši wotemrěći za nas? Někotru hodźinu za nas stražowali a so modlili, kelko woporow a sebjezapréćow njesli.

Tola njestanje so też, zo drje při rowje sylzy bohaće běža a bolosć so zda wulka być a — bórzy wostanje row wopušćeny? Herbjo dóstanu kubło a pjenjezy a wužiwaja je bjez toho, zo bychu so na dobroćerja dopomnili. Tajki njedźak njezasłuža sebi mortwi. Hdyž pak sebi nětko naše serbske kěrchowy wobhladamy, potom njerunaja so tute tu a tam rjanosći našich domow Božich. Tam njeknježi často porjad, kiž sebi žada wotpočink wotemrětych. Cyrkej sebi přeje přihódny row, swjate městno. Wona swjeći kěrchow. Z toho sćěhuje też, zo swjećeny kěrchow jako swjate městno wobhladujemy a w česći mamy. Pomhajmy pak też k tomu, zo naše kěrchowy křesćanski raz wobkhowaja. Kěrchow drje njeje park a městno, hdźež měli so wopytarjo zwjeselić, ale ma wostać khutne dopomnjećo na zemrětych.

Ćasto pak so stanje, zo so mało na row dźiwa. Tam njenadeńdźeš žanoho křiža, row njeje wobsadźeny a pěstowany. Też stoja drje tu a tam pomniki, kiž nimaja křesćanskoho razu a žaneje Božeje martry. Mało prócy a lubosće so druhdy nałožuje na row zemrětoho. Tu je trěbne, zo wobhladamy sebi kěrchowy w němskich wosadach. Kóždomu bych radźił Šěrachowski kěrchow sebi wobhladać. Tam

widźi, što lubosć a woporniwosć wšitko čini. Kak so raduje wutroba kóždoho křesćana, hdyž tutu prócu a woporniwosć widźi. Wjele móhli my Serbja hišće wuknyć z toho a też našim kěrchowam wjetšu kedźbliwosć přiwobroćeć. Što bychmy móhli činić při małej prócy a woporniwosći. A njesłušeja też na pomniki našich wotemrětych serbske napisma? Jako Serbja su žiwi byli, jako katolscy Serbja wumrěli, a też na rowje ma so pokazać, što su byli, a tuž słuša też na jich kříž a pomnik serbske napismo. Jara wobžarować so ma, zo na našich kěrchowach tak wjele cuzych napismow nadeńdźemy. Štóž je w žiwjenju snadź něšto wjacy był a wjetši člowjek, tomu napisaja němske słowa na kříž. Tak njeje jednota tam, hdźež su tola wšitcy jedni před Bohom našim Knjezom.

Tak njech je kěrchow nam lube a drohe městno, kiž nas dopomina na smjerć a wěčnosć. A snadź bórzy móže so tomu a tamnomu z was tam wotpočink přihotować. My pak chcemy wšitcy tam často hić a přebywać. Tute dny nětko chcemy so modlić: „Knježe, daj jim wěčny wotpočink a wěčne swětło swěć jim!“ R. i. p. č.

Rozhlad w swěće.

Dźeń němskoho rjemjesła.

Tutón dźeń swjećeše so na wosebite wašnjo w Braunschweigu. Na hrodźe Dankwarderode wotmě so wulki zjězd, hdyž běše hižo sobotu wječor w Braunschweigskej radnicy wutrobne powitanjo so wotměło. Rjemjesłniske deputacije z cyłeje Němskeje běchu so na hrodźe pak w powołanskej, pak w narodnej drasće zešłe. Němski rjemjesłniski mištr Schmitt z Berlina powita wšitkich a počesći na to zemrětych. Při tym bu rjemjesłniska křinja wotewrjena a swěčki zaswěćene. Kapała hudźeše spěw wo dobrym towaršu. Potom přečita so poselstwo němskoho kanclera. W nim napomina wšitkich, mištrow, pomocnikow a wučobnikow k dopjelnjenju winowatosćow za lud a wótčinu. Sćěhowaše swjatočne slubjenjo krajnycn rjemjesłniskich mištrow.

Dr. Schacht rěčeše přitomnym wo rjemjesłniskej khmanosći jako zakładźe němskoho kwalitnoho dźěła. Samostatnje dźěłacy a swojeje zamołwitosće sebi wědomny člowjek je so zasy do srjedźišća hospodarstwa stajił. Dr. Sckacht naspomni naprawy nětčišoho knježerstwa za rjemjesło.

Potom rěčeše Dr. Ley, kiž wupraji, zo němske rjemjesło so na swoju khmanosć natwarja. 47 khorhowjow němskeje dźěłoweje fronty so poswjeći. Dale wotewri so na tutym dnju w měsće Braunschweig nowa šula němskoho rjemjesła a so swjatočnje poswjeći.

Dr. Schacht we Weimaru.

Durinska industrija wotmě we Weimaru wulki zjězd, na kotrymž rěčeše komisarski hospodarski minister Dr. Schacht. Wón wuwjedźe: Hdyž wukraj sebi přeje, zo Němska swój dołh płaći, dyrbi so jej wjetši wuwoz dowolić, abo Němska njemóže płaćić. Dźensa nimamy w tukraju dosć wukrajnych měnow, zo bychmy móhli wukrajne surowizny kupować. Zbytk němskich devisowych reservow je so wusypał, na přichod němskoho hospodarstwa so ani dźiwało njeje. We wukraju počinaju pomałku dopóznawać, čohodla swoje surowizny njewotbudu. Hdyž Němska swoje twory wuwožuje, móžemy za to druhe wěcy z wukraja kupować. Dla devizyneje politiki dyrbimy pas krućišo začahnyć, ale k strachowanju njeje ani najmjeńšeje přičiny. Jedyn čas rěkaše, kupujće mydło, kupujće płat a sukno, wukraj njeda wjacy wuwožować. Njetrjebamy pak sebi starosćow činić. Mamy dosć mydła atd., dosć k jědźi a k piću. Surowizny, kiž najnuznišo trjebamy, budźemy z devizami, kiž hišće wobsedźimy, najprjedy kupować. Dr. Schacht rěčeše wo dźěłanju synthetiskoho kaučuka. Tutón je wězo dróžši, dyž-li wukrajne naturske surowizny. Mamy pola nas na to hladać, zo postupowanju płaćiznow zadźěwamy. Strach wo surowizny a žurkowanjo je to najnjerozomniše, štož móže być. Smy 4 lěta wójnu přětrali, hdyž běchmy tola wot wukraja dočista wotrěznjeni, tak też budźemy přichod mištrować. Postupowanju płaćiznow a lichownistwu ma so kruće napřeco stupić.

Wustawa němskoho dźěła.

Dr. Robert Ley wozjewi: Mužojo a žony němskeje dźěłoweje fronty! Radosć a wjeselo knježitej w dźěłarnjach, w fabrikach a kontorach. Wjednik je wam socialnu wustawu dał, kajkuž njejsu stawizny a swět hišće widźałe. Tuta wustawa ma jenož někotre paragrafy, ale tola je jasna za cyłe socialne žiwjenjo němskoho člowjeka. Němska dźěłowa fronta je najwjetša a najkrućiša organisacija, kiž najbóle revolucionarny wuraz nacionalsocialistiskeje wole předstaja. To je naš wjednik Adolf Hitler nětk mytował. Wam pak přiwołam: Dźeržće discipiinu! Wy nawjedowarjo dźěłoweje fronty sće zamołwići, zo so tuta wustawa česći. Zasłužće sebi ju přez pilnosć a woporniwosć. Našomu wjednikej so dźakujemy. Za jene lěto chcemy jomu prajić, zo smy wustawu prawje zrozemili a k zbožu luda wužiwali.

Němski zwonkowny minister

je mohł zrěčenjo mjez Němskej a Argentinskej dokónčić a na nowym zakładźe so z njej dojednać. To je skrućenjo starych tradicionelnych přećelnych a wikowanskich počahow mjez woběmaj krajomaj. W Argentinskej nadeńdźemy žiwišu konjunkturu w hospodarskim žiwjenju. Minister so nadźija, zo zrěčenjo Argentinskej zdobom wotbyće ważnych produkow w Němskej zaruča a němskej industriji w Argentinskej nowe wiki wotewri. To je praktiski wuskutk tutoho zrěčenja.

Statny dźeń młodźiny.

Němski minister za woćehnjenjo Rust je we swojim času prajił, zo so njedźela swójbje zakhowa. Žadyn młodźinski zwjazk nima prawo, swoje sobustawy njedźelu na někajke předewzaćo zwołać, khiba za čisto-cyrkwinske. Po času pak je so skoržiło, zo młodźina tu a tam też hišće njedźelu do służby so zapřehnje. Wězo, wšitke powołanja njemóža swojich wučobnikow runje sobotu parować. Też njebudźe so tukhwilu hodźeć wšitkich młodostnych sobotu, na statnym dnju młodźiny, wukubłować.

Južnosłowjanskomu kralej Pětrej so hołduje.

Knježerstwowy president Usunowić přečita w sejmje wozjewjenjo wo njeboh kralu Alexandru a joho swjatočnym pohrjebje. Jako so młody kral Pětr II naspomni, nasta mócne a wutrajne wołanjo jako znamjo zahoritosće. Też južnosłowjanskomu wójsku so hołdowaše. Usunowić rjekny, zo njeje wójsko nic jenož młodomu kralej swěrne, ale też hotowe, mjezy Južnosłowjanskeje zakitać.

Siamski kral złoži knježerstwo.

Tutón rozsud je siamski kral tohodla wuprajił, dokelž su so dla kralowych předprawow zwadźili. Wójsko je so do dweju lěhwow dźěliło, jene za krala, druhe přećiwo njomu. Kruta censura knježi po cyłym kraju. Móžno, zo tam repubiku wuwołaju.

Hłód w Khinje.

„Čerwjeny kříž“ wozjewja w khinskich nowinach, zo je 2 milijonaj Khinejzow z hłodom wumrěło. Wězo skutkowachu wšelake naturske katastrofy: njepřihódne wjedro, powodźenja a wosebje wobydlerska wójna zdobom na wbohich člowjekow. Nowiny žadaju hnydom pomoc za tradacych wobydlerjow.

Runoprawosć na morju

žada sebi Japanska. Wona čini rozdźěl mjez offensivnymi a defensivnymi brónjemi. Japanska je zwólniwa, maćerske łódźe za lětadła cyle wotstronić. Za tři družiny wójnskich łódźow žada sebi Japanska za so, za Jendźelsku a Zjednoćene Staty jenajku tonažu. Američenojo bychu drje lohkim pře-

měnjenjam přihłosowali, ale poměr 5:5:3 za Ameriku, Jendźelsku a Japansku je zakładny. Japanojo žadaja, zo so poměr přeměni, hewak Washingtonske zrěčenjo wupowědźa.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Njedźelu, 28. oktobra, woswjeći tudyše Hilžbjećine towarstwo katolskich žónskich jubilej 50lětnoho wobstaća. Woswjećenjo jubileja bě jara dostojne. Tak bě to też přiměrjene a zdobne, dźiwajo na žohnowane skutkowanjo, kotrež je towarstwo w běhu tychle 50 lět wukonjało. Sobustawy towarstwa běchu so drje w połnej ličbje zešłe, zo bychu narodny dźeń swojoho zjednoćeństwa zhromadnje wobešłe. Nimo toho běchu wšelacy nahladni hosćo na swjedźeń přikhwatali; mjez nimi najd. knjez biskop excell. Pětr Legge; měsćanski rada Sefzat, wjednik Budyšskoho hamta za zastaranjo a zjawne derjemĕćo; wjednik wokrjesnoho hamta za NSVW (nac.-soc. ludowe derjebyćo) Bruschke; knježna Geißlerec z Drježdźan, předsydka diecezanskoho zwjazka a mnozy druzy. Wšitkich powita tachantski faraŕ knjez Lehmann, nětčiši duchowny radźićel žónskoho towarstwa z wutrobnymi słowami. Wón pokaza wosebje na to, kak je Hilžbjećine towarstwo ze snadnoho spočatka so rozrostło na nahladne sylne towarstwo, kak je stajnje, swěrne swojomu nadawkej, skutki křesćanskeje miłosće wukonjało, sćěhujo přikład lubosće a miłosće, kotryž je nam naš mištr a knjez Jězus Khrystus dawał. Na to wustupi předstojeŕka towarstwa, knjeni Wjerabowa, a přednjese nam derje zestajany a zrjadowany přehlad wo tamnych 50 lětach, zo towarstwo wobstoji a skutkuje. Rozestaja nam, kak je so ze założenjom towarstwa mělo, kak je wone zwonkownje rostło, štó su towarstwo nawjedowali budź jako předstojićeŕki budź jako duchowni radźićeljo, što je towarstwo skutkowało dobroho w běhu tychle 50 lět, kak je khudym a běnym sobućłowjekam po móžnosći pomhało a jim jich ćežki wosud wolóžało. Tale rozprawa rěči sama za so; wona je sama ze so khwalbny spěw na žohnowane skutkowanjo Hilžbjećinoho towarstwa. Dwěmaj sobustawomaj přeješe předstojićeŕka wosebje zbožo, sobustawomaj, kotrejž stej něhdy při kolebcy towarstwa stałoj a pře wšě 50 lět jomu swěru dźeržałoj, knj. Kubicynej a Koplanscynej, kotraž je zdobom 50 lět zapisowaŕka towarstwa była. Po podatej rozprawje wo žohnowanym skutkowanju towarstwa počesći najdostojniši knjez biskop zhromadźiznu z naréču. Z ćopłymi słowami připózna a pohódnosći skutkowanjo Hilžbjećinoho towarstwa jomu zbožo přejo za wukonjane dźěło křesćanskeje miłosće. Pokaza dale we swojej naréči, kajke ma być karitativne skutkowanjo, z kajkoho žórła ma wukhadźeć; wone njedóstawa swoju hódnotu ze zwonkownych skutkow — wone ju čerpa wjele bóle ze zmyslenja, z kotrohož skutki miłosće wukhadźeja. Křesćanska lubosć k bližšomu dyrbi žórło tutych skutkow być. Na přikładze swjateje Hilžbjety Durinskeje pokaza nam, z kajkim zmyslenjom mamy lubosć k bližšomu wukonjeć. Wupraji swoje wjeselo nad tym, zo je towarstwo sobu so zarjadowało do dźěła zymskeje pomocy. — Swjedźeński program bě wožiwjeny z hudźbnymi předwjedźenjemi orchestra tachantskeje wyššeje šule, kotryž studijny rada knj. Engler nawjedowaše, a z hru na klawěrje, kotruž hudźbna wučeŕka knježna Messererec z Budyšina zahra. Druhi dźěl programa wobstoješe z dźiwadłoweje hry, mjenowaneje: „Njewjesta z Frankow“. Hra so jara derje předstaji, runjeźli je ćežka; wopřija wjele rozrěčowani a poměrnje mało čina.

— Najdostojniši knjez biskop wudźěli njedźelu, 28. okt w tachantskej cyrkwi bohosławcam: dr. Pawołej Hórnikej, Edmundej Rudolfej, Jurjej Šołće a Janej Zimmermannej swjećiznu subdiakonata a na Wšěch Swjatych swjećiznu diakonata. Bohosłowc Jurij Anders dósta na samsnymaj dnjomaj prěnjej a poslednjej nižšej swjećiznje.

Z Radworja. Swoju lětušu 7. zhromadźiznu wotmě „Kat. Bjesada“ zańdźenu njedźelu pola Kralec. Zešło běše so 35 sobustawow. Předsyda, knjez faraŕ, zahaji z kěrlušom „Toh' krala ćahnu khorhowje“. Powědaše, kak so duch njewěry samo w katolskich Serbach rozšěrja. Zrudne sudniske wusudźenja z poslednich lět wo tym swědča. Tuž budźmy strózwi, stražujmy: človjeka dowutwari staršiski dom z prěnja — nic pak šula, stat abo cyrkeŵ. Wo prašeńčku „Što to rěka?“ přednošowaše ze znatej wustojnosću knjez wučeŕ Nawka. Rěčnik zamóh wšitkich hodźinu dołho sputać. Rozpominaše cyłu kopicu słowow. Jenož někotre naspomnju: huslować, křižować, zelić, selić, so hněwać, křćić, so modlić, dresura, njewólnistwo, duša, cyrkeŵ, wěra, wopor atd. Skónči z napominanjom: Budźmy aktivni! Štožkuli činiš, stajnje wopomń kónca! Bu wobzamknjene, zo ma so za wbohich wotpalenych w Sulšecach hišće pola nas hromadźić.

— Po 15 lětnej přestawcy běše tu 31. oktobra zasy porjadna šulska wučba. W městach atd. mějachu, kaž dotal, swobodne. Jenož tam, hdźež katolikojo zhromadnje zwjetša

1732 km z awtobusom přez połodnišu Němsku.

(Skónčenjo.)

Z dźěła natwarjena bu tuta cyrkej w 13. lětstotku, tola hakle w lětach 1890 wobzamkny měsćanska rada w Ulmje dotwarjenjo wěže, tak zo maju tu nětko najwjetšu cyrkwinsku wěžu swěta. Je 161 m wysoka. Wěža našoho hnadownoho městna je też daloko po Serbach widźić, tola prjedy hač tutu wysokosć dócpějemy, mamy poł štwórta tajkich wěžow jenu na druhu stajić. Za 30000 ludźi je w tutym domje městna. Cyrkej je dźensa evangelska. Za zastupny pjenjez móže sebi ju pućowaŕ też znutřka wobhladać.

W zažnych dopołdnišich hodźinach wotjědźechmy. (Srjedu) mějachmy hišće dócpěć Nürnberg. Jězba wjedźeše nas přez najstarše městačko Frankskeje Dinkelsbühl, kiž ma hišće cyle zastarski napohlad, kaž před něhdźe 5 lětstotkami. Widźimy hišće cyłe hasy ze srjedźnoweka; městačko je wobtwjerdźene z murju, z wěžemi, wrotami a druhimi wutwarami. Rjany zaćišć činja zastarske swisle. W 15. hodźinje běchmy w Nürnbergu. Na sylnym wobkhodźe bě widźeć, zo smy zasy we wulkoměsće. 416000 wobydleri hospoduje tute město. W Kolpingowym domje namakachmy zasy rjanu hospodu. Tu běše najpřěnše dźěło, zo domoj pisachmy: jutře (pjatk) we wječornych hodźinach móžeće nas wočakować. Zo pak bě doma potom „wěčne čakanjo“ to bórzy zhonimy. Wječor wobhladachmy sebi hišće najważniše dźěle tutoho města. Potom rěkaše zahe do łoža; rano chcychmy zahe stanyć a potom posledni dźeń našeje jězby dokónčić. Tak zahe pak to zasy njebu, jako so k měrej podachmy. Tu w Nürnbergu běžeše też wubjerne piwo, a k tomu běchmy dźěn posledni wječor a poslednju nóc hromadźe. Po našim wobličenju chcychmy nazajtra zasy doma wječerjeć. Derje spachmy też tutu poslednju nóc w Kolpingowym domje w Nürnbergu. 1/4 4 hodźin hižo stawachmy, při tym móžachmy najlěpje spóznać, komu z našich pućowarjow běše wječor Nürnbergske piwko najlěpje słodźało. Krótke, ale wutrobne „Božemje“ zawdachmy tutomu domej. Jara derje jědźe so w zažnych rańšich hodźinach po tajkim wulkoměsće, měsćenjo njejsu hišće tak zahe na nohach, kaž naš ratarski lud rano w dźećelu. Naš autobus zasta před „Kinderheim St. Marien“. Tu běchu naše pućowarki přenocowałe. Też wone chcychu nam při dźělenju lubosć wopokazać, a tak běchu tu za nas snědać skazałe. Katolske sotry běchu nam, njedźiwajo na zažne ranjo, dobroho kofeja nawariłe. Też na naš dalši puć móžachmy so tu tunjo zastarać. W pjećich wotjědźchmy. Božemje Nürnbergej, hdźež běchmy sebi dobre poprjancy domoj nakupili. Na kóždy pad běchu hišće lěpše hač Połčinjanske. A nětko domoj — domoj. 350 km mějachmy dźensa hišće přejeć, to bě hišće dołha noha hač do domizny. Ze spěšnosću mikachu so nimo nas pola a łuki, lěsy a haty, skoro bě nam, jako by samo naš autobus žadosć za domiznu měł.

cyłu wosadu tworja, kaž wokoło Khrósćic a Marijinoho Doła, mějachu wšědny dźěławy dźeń.

— Naša kermuša stoji před durjemi. Hosćo lubi a ważeni zawěsće też dom Boži wopytaju. A jeli hišće k Božim służbam dóńdu, budźa so też nad nowymi drohotnosćemi při woltarju a klětcy dźiwać. Wšo to daristaj njemjenowanej: pyšne běłe drasty za měšnika a wumělske do drjewa wurězane postawy štyrjoch sćenikow wokoło klětki. Bóh budźe zawěsće daricelomaj wšo bohaće płaćić tu časnje a tam wěčnje! Njech pak wšitcy też při kermušnych wjeselach njezabudu na dom Boži! Njech šćedriwje składuja! Bóh bohatšo płaći, hdyž w potajnym daruješ.

Z Khrósćic. Na dnju poswjećenja farskeje cyrkwje, kermušu, měješe wosadny knjez farař swjatočnu Božu mšu z assistencu knjeza fararja Opica z Markneukirchen a knj. kapłana Kurzy z Worklec. Knjez farař Opic přebywa tukhwilu na wustrowjenju we Worklecach. Boži dom běše rjenje wupyšeny z poslednimi nazymskimi kwětkami. Naš zwónk je při tym wšu prócu nałožował. Horcy dźak jomu! Dopołdniše kemše skónčichu so z radostnym „Te Deum". Po nyšporje běše wobkhad po kěrchowje. Při swj. křižu modleše so lud zhromadnje z duchownym „Wótče naš" za zemrětych dobroćerjow našeje wosady. — Też patrocinium cyrkwje, dźeń swj. Symana a Judy, swjećeše so pola nas ze wšej dostojnosću. Postawje běštej wobwěncowanej a swěčki so před nimaj błyšćachu. Swjedźeńske prědowanjo běše knj. farař Rjeda z Kamjeńca přewzał. Tak so kermušne dny ruče minychu. Zawjeselenjow za naše dźěći bě na wsy dosć. Swoje nahromadźene pjenjezy su cyle wěsće wotbyłe.

Z Khrósćic. Zaradźenjo za maćerje wotměje so tu srjedu, 7. novembra 1934, popołdnju w 2 hodź. w hosćeńcu.

Z Ralbic. Też lětsa po zwučenym wašnju swjedźeń Khrysta Krala swjedźeń našich młodźeńcow woswjećichmy. W 9 hodź. ćehnjechu naši młodźency, na 55 jich naličichmy, z swojej khorhowju mócnje spěwajo po wsy do domu Božoho. Wšitcy so wobdźělichu, jenož štyrjoch podarmo pytachmy. Ton raz ćehnješe też naša hólčina, tohorunja nimale połnoličbnje, w rjanej jednotnej drasće ze swojej khorhojčku sobu. Natwarjacy běše napohlad, hdyž cyła naša mužska młodźina stoješe před woltarjom. Z jasnym hłosom wotpołožichu młodźency slub swěry Khrystej Kralej. kotrohož potom do wutroby přijachu. Hdyž tole naši starši widźachu a słyšachu, cyle wěsće jim swědomjo prašeńčko staješe: Je też twój hólc pódla? Hdźe wón je? A nadźijomnje su sebi tamni pacholjo, kiž wćipnje z khóra sutachu, dobry přikład wzali a rjekli: Přichodnje tam ja też budu! To budź moja česć! Wo to chcu so prócować!

Z Pančic. Zaradźenjo za maćerje wotměje so tu pjatk, 9. novembra 1934, popołdnju w 2 hodź. w młodowni.

Z Worklec. Njedźelu před tydźenjom woswjećištaj wjesny kowař Jan Frömelt a joho mandźelska Hańža rodź. Lehmanec sleborny kwas. Na tutón swjedźeń běchu bratřa a sotry, přećelo a susodźa přikhwatali, zo bychu mandźelskimaj wutrobne zbožo přeli a z darami jeju zwjeselili. Jubilaromaj přeje też „Posoł" „Daj Bóh zbožo" na dalši žiwjeński puć.

Z Worklec. Zańdźenu póndźelu je w tudomnej khorowni dołholětny wučeŕ w Różeńće, knjez Jan Rachela, zemrěł. Z tutej smjerću je so wěsta tragika žiwjeńska skónčiła. Bě sebi sobotu 27. winowca popołdnju do Marijineje Hwězdy na kolesu wujěł, zo by tam k spowjedźi šoł. Tola njeje žadyn klóštr widźał, skěrje so přez Worklecy winył — swójba bydli při Łuhowskim lěsu, kiž do wsy słuša — a potom přeco dale do Delan puć namakał. Kajka přičina je joho k tutomu wotpućej nawabiła, njeje jasne. Hdyž na samym dnju wječor domoj njepřińdźe, wozjewichu přiwuzni to policiji. Sami a druzy pytachu joho nimale cyłu nóc. Tola podarmo, dokelž žanoho zapřimnjenja njemějachu, hdźe sled za nim pokazuje. Na dobre zbožo bě joho jedyn Smječkečan njedźelu popołdnju za Nowoslicami widźał, tola njewědźeše, zo joho domjacy pytaju. Hakle pozdźe wječor wo tym zhoni a to jim wědźeć da. Tuž nazajtra policaj z wotdźělom dźěłoweje służby a z SA-mužemi za Nowoslicami lěs přepytachu a joho tam w kěrčinje namakachu, cyle słaboho a na poł zmjerznjenoho. Při čežkej khorosći čuwow, na kotruž hižo lěta dołho ćerpješe, je drje so duch tróšku zaćěmnił a joho błud wobdał, zo so wjacy domoj namkał njeje. Zawołany lěkař knjez dr. Thill-Pančičanski dowjeze joho z awtom do Worklečanskeje khorownje. Tola bě hižo tak přemjerznjeny, zo wša lěkařska pomoc a starosć jomu žiwjenjo zdźeržeć njemóžeše, kiž bě za njoho woprawdźe ból a běda. Lědy je so swojoho žiwjenja hdy tak prawje zwjeselił. Dla postupowaceje khorosće dyrbješe z časom na wotpočink hić, kotryž je jenož krótki čas wužiwał, wot 1. junija t. l. Na wšě 30 lět je był z wučerjom a z organistom na hnadownym městnje a je swěrnje swoju służbu zastarał. Hakle 52 lět stary je nětko časnosć žohnował, přezahe za swoju swójbu a šulsku gmejnu. Njech namaka

---

W 1/2 8 hodź. běchmy w Bayreuth, znate přez wulkoho hudźbnika Richarda Wagnera. Tu stoji joho twarjenjo, joho row, na hórcy Nacionalne dźiwadło, natwarjene 1872—74. Bórzy zasy wotjědźechmy a přińdźechmy zasy na stary puć, hdźež běchmy pred 5 dnjami sem jěli. Přez Münchberg, Konnersreuth běchmy w 1/2 10 hodź. zasy w měsće Hof. Tu w Bürgerbräu pozastachmy. K swačini pijachmy karanćk wjacy hač hewak, běše dźěn to poslednje bajeŕske piwo.

Bórzy běchmy w Plawnje. W Reichenbachu mějachmy 2 hodźinsku přestawku. Pola firmy Schneider so naš wóz znowa zwuporjedźa. Při wobćežnej jězbje bě wšelako ćerpjeł. Knjeni Schneiderka je rodźena Kamjenčanka, tak wona radlubje našim lačnym pućowarkam někotre horncy dobroho „bunacoho" nawari. Tu běše wón woprawdźe zasy „echt". W Bajeŕskej běše zwjetša słódki. Tu buchmy fotografowani, rjana to dopomnjenka na kofejowu bjesadu na Schneiderec zahrodźe w Reichenbachu. Při dalšej jězbje přez Cwikawu, Kamjenicu a Freiberg mějachmy zasy sylny Boži dešćik z njewjedrom. Hačrunjež běchmy so hižo w Reichenbachu tróšku dlěje zakomdźili, mějachmy tola hišće najlěpšu nadźiju, zo za swětło domoj přińdźemy. Tola čłowjeske mysle njejsu hotowe činki. W horatej krajinje mjez małymi wjeskami naš auto nadobo wustawaše. Motor wjacy njepředźeše. Připowsnychmy so ćežitomu autej z Lubija. Za ćežite auto pak bě to też přewjele. Wot njoho so kurješe, zo bě strach hladać. Někotrych sobupućowarjow pósłachmy z ćežitym autom do Drježdźan. Po dalšim naprašowanju zhonichmy, zo smy blizko wjeski Kesselsdorf zastali. Znata wona hewak je, tola nam hač dotal hišće njebě; nětko pak drje ju žadyn pućowacy tak lohko njezabudźe. 15. decembra 1745 biješe so tu pod pruskim kralom Bjedrichom Wulkim krawna bitwa. Nam ničo druhe njezwosta, hač čakać, dóniž njemóžemy ze železnicu do Drježdźan dojěć. Čakać, njelube čakanjo: my tu čakamy na železnicu a doma čakaja na Nürnbergske poprjancy. Dojědźechmy do Drježdźan, hdźež běchmy so z našim awtom skazali. Tu dyrbjachmy sćerpnje čakać. Ruma mějachmy na dwórnišću; w tak pózdnich hodźinach bě dwórnišćo kaž wumjećene. Hdyž z Drježdźan wotjědźechmy, njebě wjacy pjatk ale sobotu rano w prěnjej hodźinje. Nětko naš wóz zasy jara derje a spěšnje jědźeše, ani njezhonichmy, kak smy do Kamjenca přišli. Po puću widźachmy při měsačku prěnje žitne popy pola Kinsbórka. Tam a sem pućowarjo wotstupichu, posledni šesćo na hórcy pola Różanta zasy na serbsku zemju; Różeńćanski časnik biješe druhu hodźinu. Kaž běchmy wotjěli, tak tu też zasy běchmy, při měsačku, tak zo wulkoho witanja njebě. Hdyž pak wróćohladamy na tutón tydźeń, dyrbimy wuznać: Rjenje je było. Cyle bjez njezboža smy so wšitcy čili a strowi zasy wróćili. Małe njeluboznosće so wšudźom namakaja. Zo naš autobus z khwilemi postawkowa na tak dołhej njelohkej jězbje po husto dosć jara horatej krajinje, njezměje žadyn rozomny

we wěčnosći měra, kiž jomu tutón swět dać njezamóh! R. i. p.

Z Lubija. Na jubilejski wotpusk přihotowaše so naša farska wosada z triduum. Tutu třidnjowsku pobožnosć z prědowanjom nawjedowaše P. rektor dr. Brückner z Filipowa. Šulske dźěći a sobustawy Hilžbjećinoho towarstwa mějachu wosebite přednoški. Khori buchu domawobstarani a tak mějachu dobru přileżnosć, žadny wotpusk dobyć. K Božomu blidu přistupi na 240 wosobow; za naše diasporne wobstojnosće hižo zwjeselaca ličba.

Z Drježdźan. Po hesle Domowiny poskići w tutym zymskim połłéće towarstwo „Jednota“ wšelake přednoški, kiž dyrbja dócpěć, zo so wopyt zhromadźiznow zlěpši. A hižo je widźeć, zo je to prawy směr, přetož zhromadźizna 30. winowca bě poměrnje lěpje wopytana. Knjez wučeŕ Zahrodnik, jedyn z našich evangelskich krajanow, bě lubosćiwje přednošk přewzał a rěčeše skoro połdra hodźiny dołho wo krajinje serbskich horow. Dokelž je sam rodźeny Ketličan, zamóh tak prawje zrozemliwje tutu stronu wokoło Budestec a Ketlic wopisać. Wšelake ludowe pěsnje, kiž naše sławne hory wukhwaluja, přitomnym předčita a zmysł rozłoži. Bě zajimawe słyšeć, kak wuznamnej běštej w starym času horje Čornobóh a Bělobóh. Też dźens su Serbja lubowarjo Božoho słowa, zakorjenjeni w zdźěděnej pobožnosći. Bohužel bě zrudnje słyšeć, zo zajim za serbske wosebitosće w tamnych stronach popušćuje. Tola njesmě so zhubić nadźija, přetož też ev. Serbja nětko dopóznawaja, zo su serbske kemše a prawa serbska domjaca nutrnosć zakład swěrnych Serbow. Tak spomni rěčnik też na tři zasłužbne wosoby, kiž na Budestečanskim pohrjebnišću wotpočuja, su to faraŕ Frencel, přełožeŕ serbskeje biblije a prěni zakitaŕ łaćanskoho prawopisa, naš sławny hudźbny mištr Kocor a wyšši faraŕ Domaška. Ze spěwom „Hory módre, ja was znaju!“ skónči zhromadźizna. — Přitomni běchu też knjez stud. krajan z Khrósćic a dwaj knjezaj z Kukowa, kiž běštaj wosebje z motorskim kołom přijěłoj, zo byštaj Drježdźanskich Serbow zeznałoj. Tak je prawje!

Sleborne jubileum noweje tachantskeje šule.

Lětsa je so 25 lět minyło, zo bu nowa tachantska šula dotwarjena a poswjećena. Swoje 25lětne wobstaćo woswjeći tachantska šula póndźelu, 29. oktobra, ze swjedźeńskim aktom we swojej krasnej auli, kotraž zdobom služi

pućowaŕ jomu za zło. Z tajkimi njespodobnosćemi maš skónčnje přecy ličić. Pućowanjo w autobusu je tohodla wosebje přijomne, zo móžeš po přeću wšudźom zastać, a sebi wšo wobhladać; njejsy na čas zwjazany. Zajimawe snadź budźe, tu něšto drobnoho wo našim autobusu zhonić. Hišće před 30 lětami widźachmy před kóždej korčmičku drjewjane korta za picowanjo koni, dźensa mamy w kóždej wjetšej wjescy też tajke picowadła za auta (Tankstellen). Na našej jězbje smy 19 króć naše auto napojeli. 855 litrow bencina přetrjebali. Šwarna to łuža! Płaćizna za bencin a wolij wučini wšo hromadźe 361,60 hr. Naš motor bě 65 PS sylny (nic kaž je so prjedy pisało 56). Z tym pak njejsu hišće wudawki wobsedźerja wotbyte. Dawk za wóz wučini měsačnje 48,60 hr. a zawěsćenjo 50 hr. Kóžde lěto nowe wobruče płaća 1000 hr. Tu widźimy, zo njeje wšo złote, štož so błyšći.

Poslednje rjadki tudy njech su wěnowane našomu lubomu wjednikej. Tutón je dyrbjał někotrežkuli swary přenjesć. Kak so druhdy na njoho tak sypachu. Sym přeswědčeny, zo jomu njeje husto tak jědź słodźała kaž nam. Jenož derje, zo ma trošku šěroki khribjet, tam ma też jena starosć wjacy ruma. Wzmiće naš najwutrobniši dźak, zo sće nas zbožownje dowjedł do Oberammergawa, a zasy wróćo k našim lubym.

a.

---

jako kapała. Auli dawachu štomiki a rózički a khorhowje w narodnych barbach, z kotrymiž běchu ju rjenje wupyšili, hišće přećelniši a swjatočniši raz. Za swjedźeński akt bě wučeŕstwo tachantskeje šule zestajało wuzwoleny program, wobsahowacy předsłowo, swjedźeńsku rěč, hudźbne a spěwne přednoški. Spěwy, kotrež so přednjesechu, stoja we wuzkim poćahu k šuli, kotraž swoje sleborne jubileum woswjeći. Tekst štyrihłósnoho „dźaknoho spěwa“ pokhadźa wot něhdyšoho direktora tachantskeje šule M. Buka (1843—1862); melodija wot kantora Wolfa, prjedawšoho tachantskoho wučerja (1838—1874). „Wječorny spěw“ je komponował hudźbny direktor Augustin Engler, bywši wučeŕ tachantskeje šule (1872—1914) a přewodnu hudźbu za dwuhłósny dźěćacy khór něhdyši šuleŕ tachantskeje šule, nětčiši wučeŕ hudźby na katolskej wyššej šuli w Budyšinje, studijny rada Karl Engler, zestajał.

Předsłowo we wjazanej rěči bě wustojnje zbasnił wyšši wučeŕ tachantskeje šule, Pawoł Adler, a přednjese je też wosobinscy. Swjedźeńsku rěč měješe šulski wjednik kantor J. Šołta. Postrowi najprjedy hosći, kotriž běchu so w nahladnej ličbje zešli, dale staršich šulskich dźěći, a poda potom wobšěrny přehlad wo stawiznach tachantskeje šule. Zajimawe wobrazy z wuwića a rozwića tachantskeje šule, kotrejež spočatki hač do lěta 1226 wróćo sahaja, staji swjedźeński rěčnik přitomnym před woči. Nadźijomnje budźe nam móžno, w jenym pozdźišich čisłow „Katolskoho Posoła“ rěč dospołnu podać. Je tola też wjele serbskich hólcow tutu šulu wopytało a ju hišće přecy wopytuje. Wšitkich tychle šulerjow budźa zawěsće stawizny tuteje najstaršeje Budyšskeje šule wulcy zajimować.

Po swjedźeńskej rěči wustupichu wšelacy nahladni hosćo, zo bychu šuli swoje zbožopřeća wuprajili.

Wokrjesny šulski rada Hänig přeješe wučeŕstwu k tomu zbožo, zo smě w tak krasnje natwarjenej a wutwarjenej šuli skutkować! Tajke twary so njehodźa nětko wjacy wuwjesć, dokelž tu njeje srědkow. Budźemy drje lětdźesatki čakać dyrbjeć, prjedy hač budźemy so zasy na tajke twary zważić móc. Njech też zwonkowna khudoba nas tłóči, znutŕkownej khudobje, pod kotrejž też šula ćeŕpješe wot časa přewrota sem, je nowy čas narodnoho pozběhnjenja kónc činił. Přeswědčeny, zo w tach. šuli so dźěła w duchu nowoho časa, přeješe jej bohaty wuspěch w rozwučowanju a wukubłanju dźěći. Wyšši měšćanosta Dr. Förster rěčeše w mjenje města, pokaza na wosebite wobstojnosće při přewzaću šule přez město Budyšin, wuzběhny wosebje też, zo je tach. šula kaž zbožowna kupa přelutowana zwostała wot rozdwojacych šulskich běhdźenjow a přeješe jej dalši kćěw a zbožowny přichod. Justicny rada Cyž, prjedawši předsyda kat. šulskoho předstojićeŕstwa, poda nam zajimawe jednotliwosće wo twarje noweje šule a přeješe, zo by w njej stajnje słónčko swěćiło do wutrobow wučerjow a šulerjow. Generalvikar Dr. Soppa přeješe zbožo w mjenje tachantstwa a biskopstwa, pokaza na ważnosć konfesionelnych šulow a wobkrući, zo su znutŕkowne poćahi k tachantskej šuli samsne zwostałe, hdyž je też zwonkowne zarjadnistwo so přeměniło. Wyšši studijny direktor Löbmann z katolskeje wyššeje šule (prjedawšoho katolskoho seminara) dopomni we swojej naréči na to, zo stej wyšša katolska šula a tachantska šula sotře; matej jednu a tusamu mać: Budyšske tachantstwo. Dołho stej w blizkim susodstwje hromadźe bydliłoj — wuzke służbne zwiski mjez sobu hajiłoj. Su tola khowancy katolskoho seminara swoje praktiske paedagogiske wustupy w tachantskej šuli měli. Hdyž su so też wobstojnosće přeměniłe, znutŕkowne zwjazki přikhilnosće a přećelstwa su mjez woběmaj šulomaj njepřeměnite zwostałe.

Cyła swjatočnosć měješe jara dostojny raz. Wobdźělenjo tak nahladnych hosći dopokazuje, kak so dźěło w šuli česći a poważuje. Wjele zboža nowej tachantskej šuli do přichoda, jeje kk. wučerjam a wšitkim šulerjam!

Přechodne modlenja Božich mšow

25. njedźela po swjatkach = 5. njedźela po Třoch Kralach. Zelena.

Budźeš tu hišće za 50 lět? Za 40, za 30, za 20, za 10 lět? Dočakaš kónc přichodnoho lěta? Dožiwiš hišće bližše jutry? Nowe lěto? Bóh wě, hdy će zawoła před swój sudny stoł. Hladaj, dźěłaj, zo by wobstał(a).

1) **Introitus. Přistup.** (Jerem. 29, 11. 12 a 14.) Hospod rěči: Ja myslu myslički pokoja a nic podćišćowanja. Wołajće ke mni, a ja was wusłyšu a přiwjedu wašich jatych wróćo ze wšěch stron. (Ps. 84, 2.) Požohnował sy, Knježe, swój kraj, wotwobroćił zajećo Jakubowe. Khwała . . . **Gloria.**

2) **Oratio. Modlitwa dnja.** Pěstoń, prosymy, Knježe, z wobstajnej dobrotu swoju swójbu a, dokelž so jeničcy na nadźěju njebjeskeje hnady zepjera, wobaruj ju stajnje škitujo. Přez . . .
2. a 3. modlitwa kaž dotal.

3) **Lectio** Epistolae beati Pauli Apostoli ad Colossenses. **Čitanjo** z lista swj. Pawoła japoštoła Kolosanam 3, 12—17.

Bratřa! Woblečće so jako wuzwoleni Boži, swjeći a lubowani, wutrobnu smilnosć, dobroćiwosć, pokoru, ćichomyslnosć, sćerpliwosć, znošejcy so mjez sobu a sebi wodawajcy, ma-li něchtó skóržbu na druhoho; jakož je Knjez wam wodał, tak też wy. Wyše wšoho toho pak mějće lubosć, kotraž je zwjazk dospołnosće. A pokoj Khrystusowy njech so zraduje we wašich wutrobach, ke kotromuž sće też połowani w jenym ćěle. A budźće dźakowni. Słowo Khrystusowe njech mjez wami bydli nadobnje, zo we wšej mudrosći rozwučeće a napominaće sebje samych z psalmami, pěsnjemi a duchownymi spěwami, z dźakownosću spěwajcy w swojich wutrobach Bohu. Štožkuli činiće ze słowom abo skutkom, wšitko činće w mjenje Knjeza Jězusa Khrystusa, dźakujcy Bohu Wótcej přez Jězusa Khrystusa, našoho Knjeza.

4) **Graduale. Stupnjowy spěw.** (Ps. 43, 8—9.) Ty nas, Knježe, wukhowuješ před našimi přesćěharjemi, a našich hidźerjow wohańbješ. W Knjezu khwalimy so kóždy dźeń, a Twoje mjeno česćimy na wěki. **Alleluja,** all. (Ps. 129, 1—2.) Z hłubiny wołam k Tebi Knježe; Knježe, wusłyš mój hłós. Alleluja.

5) **Evangelium. Dobre poselstwo.** Sequentia sancti Evangelii secundum Matthaeum. Słowa swj. sćenja po Mateju 13, 24—30.

W tamnym času praji Jězus ludej tute přirunanjo: Podobne je njebjeske kralestwo człowjekej, kotryž dobre symjo na swoju rolu wosy. A hdyž ludźo spachu, přińdźe joho njepřećel, a nasy pjanki mjez pšeńcu, a woteńdźe. Hdyž pak wusyw zeskhadźa a płód njeseše, tehdy pokaza so też pjanka. Přistupiwši pak prajachu hospodarjowi wotročcy: Knježe, njewosy dobre symjo na swoju rolu? Zwotkel ma pjanku? A rjekny jim: Njepřećelski człowjek to sčini. Wotročcy pak rjeknychu jomu: Chceš-li, pójdźemy a wuplějemy ju. A dźeše: Ně, zo byšće trjebaj, pjanku plějicy, z njej sobu też pšeńcu njewutorhali. Dajće woběmaj rosć hač do žni; a w času žnjow rjeknu žnjeńcam: Zezběrajće najprjedy pjanku, a zwjazajće ju do walčkow k spalenju; pšeńcu pak zhromadźće do mojeje bróžnje. — **Credo.**

6) **Offertorium. Přinos.** (Ps. 129, 1—2.) Z hłubiny wołam k Tebi, Knježe; Knježe, wusłyš mój hłós. Z hłubiny wołam k Tebi, Knježe!

7) **Secreta. Ćicha modlitwa.** Wopor wujednanja Ći, Knježe, podawamy, zo by nam naše winy miłosćiwje spušćił a naše njewobstajne wutroby nawodźał. Přez našoho Knjeza . . .
2. a 3. modlitwa kaž dotal.

8) **Praefatio. Předhrono.** Kaž dotal.

9) **Communio. Spěw k woprawjenju.** (Mark. 11, 24.) Zawěrno, prajam wam: Wšitko, štožkuli byšće modlicy so prosyli, wěrće, zo dóstanjeće, a stanje so wam.

10) **Postcommunio. Po woprawjenju.** Prosymy Će, wšohomócny Božo, zo bychmy wěčnu zbóžnosć dóspěli, kotrejež zawdawk smy w tej potajnosći dóstali. Přez našoho Knjeza . . .
2. a 3. modlitwa kaž dotal.

Katolska filmownja w Drježdźanach.

Na nowy tydźeń nastaji so zasy katolska filmownja na puć do serbskeje Łužicy. Předwjedźe so film: „Skutk měšnika Montmoulin", kiž je so w šesćdźesaćich lětach w južnej Francózskej stał. Film je złoženy po romanje P. Spillmana: Wopor spowědnoho potajnstwa. Dźensa hišće pokazuja so w jenej cyrkwi w Marseillu rjećazy, z kotrymiž bě rjekowski měšnik w jastwje sputany a pozdźišo do khostanskeje kolonije „Nowa Kaledonia" wotwjedźeny.

Přidawa so prěnjoraznje zynkofilm, wjeselohra: „Wupp polěpša swětowy rekord". Film předwjedźe so na sćěhowacych městnach:

wutoru, 6. nov.: w Njebjelčicach w „Herbskej grychće" pop. w 4 a wječor we 8 hodź;
srjedu, 7. nov.: w Kamjencu w hosćencu „Stadt Dresden" pop. w 4 a wječor we 8 hodź.;
štwórtk, 8. nov.: w Pančicach w hosćeńcu pop. w 4 a wječor we 8 hodź.;
pjatk, 9. nov.: we Worklecach na šuli pop. w 4 a wječor we 8 hodź.;
njedźelu, 11. nov.: w Khrósćicach w „Herbskej grychće" pop. w 4 a wječor we 8 hodź.

Wječor serbskich bajkow.

W našim serbskim ludźe khowa so bohatosć bajow, kiž su so zdźeržałe hač do dźensišoho časa. Je mnoho tych, kiž su so prócowali je pisomnje zakhować, zo bychu też na dalše so wobkhowałe, hdyž so z ludowoho erta zhubja. K tutym prócowarjam wo zdźerženjo našich kulturnych wosebitosćow słuša też hakle před krótkim zemrěty knjez v. Schulenburg, jedyn z němskich lubowarjow našoho ludstwa. Joho dźěła předźěła dźiwadłowy wubjerk towarstwa „Čornobóh" w Drježdźanach a je při přileżnosći swojoho 45. założeńskoho swjedźenja we wobrazach na jewišću předstaji. Dokelž so wobrazy derje radźichu a powšitkowne připóznaćo namakachu, je tudy rozłožimy.

Prěni z tychle pěknych wobrazow pokaza, kak lutk žnjeńcarjam tykanc a piwo přinjese. Dokelž dyrbjachu kromu tykanca njewobškodźenu wostajić, wurězachu srjedźny dźěl tykanca a wupichu z pomocu słomički piwo z karana, kotrohož so njesmědźachu dótknyć. Hdyž lutk překlepanosć pytny, so helscy swarjo zhubi.

Druhi wobraz pokaza, kak so burowka připołdnicy naboji a ze strachom powěda, kak so len dźěła. Při tym připołdnica přecy na to łakaše, zo burowka rucy styknje, zo

by je móhła ze serpom wotrězać. Ale burowka bě so na kedźbu brała, tuž so připołdnica zasy zhubi, hdyž bě so wotzwoniło.

Potom bě wódny muž na rjedźe. W žiwym wobrazu předstaji so, kak wón po žonu přińdźe, kotraž bě kraj wopytawši kemši šła. Znate je, zo so wón wjeći a swojim dźewjeć dźěćom šiju zwinje. Bě to hnujacy wobraz.

Posledni wobraz pokaza lutki, kiž pola burowki w nocy rjedźa a pilnje přadu. Překlepany bur, kiž jich dźěłu přihladowaše, dokelž bě wćipny, bu wot lutkow žałostnje z khošćom wobdźěłany, hdyž běchu pytli, zo wón čini, jako by spał. Potom so wotsalichu a so ženje wjacy njepokazachu. Tak so wćipnym ludźom dźe.

Ma so wuzběhnyć, zo bu wšo pod wumělskim wjednistwom předstajene. Knjez wumělski molerˇ Kowarˇ, kiž je předsyda towarˇatwa, bě wšitko rjenje zarjadował a też k tomu trěbne kulisy namolował. Zmysł a pohnućo k předstajenju tutych bajow bě knjez Łakarˇ dał. Z kwěćelom serbskich spěwow so wobwěncowa předstajenjo, a tute lube serbske pěsničˇki zarychu so do wšěch swěrnych serbskich wutrobow. Bě to čistoněmska kapała, dirigent pak, knjez Gustav Polanský, je Čech, a tohodla rozemi tak derje naše arije porjeńšić. Zajimawje rozłoži też knjez Kowarˇ zmysł našich serbskich barbow, kiž hižo na 20 lět khorhoj towarˇstwa debja. Też njezaby na to pokazać, zo je žarowanska barba Serbow běła. Zo my Serbja so němscy „Sorben“ mjenujemy, nam tohorunja jara zrozemliwje rozestaja. Znajemy też bajku wo serbskej krónje, kiž je němski spisowaćel Keller, woprawdźitosći njewotpowědujo, wopisał. Khorhoj towarˇstwa „Čornobóh“ debi serbska króna, kotraž je we wobsedźeństwje wjerchowskeje swójby Přibysław w Meklenburgskej. Towarˇstwo „Čornobóh“ ma dowolnosć, ju jako symbol nosyć. Tuž je nětko wšěm jasne, kak so wěc ma.

Swjedźeń bě derje wopytany. Serbja a Němcy sedźachu w najrjeńšej harmoniji hromadźe. Bohužel njeběchu katolscy Serbja sylnje zastupjeni; jena jenička knjeżna bě w serbskej katolskej drasće. Wutrobne słowa wěnowaše też knjez referendar Cyž w mjenje „Domowiny“, kiž buchu ze sylnym přikleskom mytowane. Nadźijomnje je tutón wječor dopomhał, zo so evangelscy kaž katolscy Serbja zasy dopomnja na swoje ludowe bajki a powědańčka, kiž su we wšelakich knihach tak rjenje wopisane. Serbskim staršim pak radźimy, swojim dźěćom z tutych dźěłow čitać, potom hakle tute knihe swój zaměr docpěja. F. K. H.

Z cyrkwje a swěta.

Z Vatikanskoho města. Powěść wo zamordowanju južnosłowjanskoho krala Alexandra zbudźi we Vatikanje wulku zrudobu. Swjaty Wótc běše pohnuty, zo so mordarˇstwa we swěće množa, kotrež počahi mjez ludami kaža a měr we swěće přecy bóle wohrožeja.

30. septembra zemrě we swojej ródnej wjescy Loro-Piceno w Italskej kardinal Józef Mori swojeje staroby 84 lět. Po dołholětnych dźěłach we wšelakich kongregacijach běše wón 7 lět ze sekretarom kongregacije koncilow. Přez joho smjerć je nětko 16 kardinalskich sydłow wuprózdnjenych. Žiwych je jich nětkle hišće 54 kardinalow, mjez nimi 27 Italčanow.

Romski kardinalvikar napomina wšitkich, kotřiž někajke private spisy abo listy bamža Pia X. wobsedźa, zo bychu je wubjerkej, kotryž so ze zbóžnoprajenjom tutoho bamža zaběra, wotedali. Z tym zastupi proces zbóžnoprajenja do druhoho stadija.

200 dźěłaćerjow, kotřiž běchu pomhali vatikanske rumnosće wobnowić, poręča Swjaty wo dźěle a praji, zo drje je Bóh človjekej zdźěla jako khostanjo za herbski hrěch dźěło napołožił, zo pak je wone zdobom z wulkim žohnowanjom za kóždoho. Khrystus je sam na swět přišoł a je najprjedy ćělnje a potom duchownje pilnje a ze zahorjenjom dźěłał.

Iriski ministerski president běše w Ženewje přećiwo přijeću Ruskeje do Zwjazka ludow wustupił. Za to dósta wot kardinala Pacelli-a list, w kotrymž so kardinal w mjenje Swjatoho Wótca za zmužite wustupjenjo na zhromadźiznje Zwjazka ludow dźakuje. Bamž pósła jomu japoštołske požohnowanjo. Też šwicski rada Motta dósta wot bamža zbožopřeća za samsne zmužite wustupjenjo. Kaž je znate, běchu tři statnicy, kotřiž na zhromadźiznje přećiwo přijeću Ruskeje do Zwjazka ludow rěčachu, katolikojo. Jeničcy woni su strach, kotryž z tym swětej hrozy, spóznali.

Ruski wjerch Wulkonski běše prjedy oficěr w ruskim wójsku, za čas ruskeje revolucije pak z wojerˇskim atašejom w Romje. Tam wón potom wosta. Skutkowaše jako wučeŕ ruskeje rěče na wšelakich šulach. Pozdźišo studowaše theologiju a bu na měšnika wuswjećeny. Před krótkim je nětko wumrěł. Běše horliwy měšnik, ale też lubowarˇ swojoho ludu.

Přichodny swětowy eucharistiski kongres budźe we Manila na Filipinskich kupach we wulkim morju. Zwonkowny błyšć lětušoho wón njedócpěje.

Němska. Njedźelu tydźenja, 21. oktobra, je so w Khelnje nad Rhynom wulkotna nabožna manifestacija wotměła. Na 30000 katolikow ze wšěch worštow, najwjacy pak z rjadu młodosće, bě so w krasnej kathedrali zhromadźiło. K tutym tysacam rěčeše zasy wustrowjeny generalny prezes towarˇstwa mužskeje młodosće, monsignore Wolker. Wukładowaše, kak dyrbi kóždy młody křesćan w sebi wutwarić swjaty templ Boži. Zakłady za tutón templ w človječej duši su te štyri kardinalne počinki: Sprawnosć, mudrosć, poměrnosć a sylnomyslnosć.

Też kardinal Schulte běše srjedź swojeje za Khrystusa a swjatu katolsku wěru a cyrkej zahorjeneje młodosće. Z wonka kathedralneje cyrkwje bě so na 40—50000 človjekow zhromadźiło, kiž wotkhadźacomu kardinalej hołdowachu. Tale manifestacija běše sobu najsylniše wuznaćo katolskeje wěry młodeje cyrkwje, kotrež je Rhynska metropola hdy dožiwiła.

Na Fuldaskej biskopskej konferency wutwori so centrala za nabožne zastaranjo młodych katolskich ludźi pola statneje dźěłoweje służby. Centrala ma wězo jara ważne dźěło, dokelž dyrbi so wo katolskich młodźencow starać, kotřiž snadź su něhdźe cyle w evangelskej krajinje. Předsyda centrale je Berlinski biskop dr. Barres. Wón wojewja, zo bychu wěriwi tola wěc pjenježnje podpjerali, dokelž stat k tomu srědkow njedawa.

Českosłowakska. Kaž Pražska nowina pisa, je bamž hižo nowoho nuncija za Česku pomjenował a joho też knježerˇstwu wozjewił. Najskerje nastupi swoje zastojnstwo kónc novembra. Štó je, pak zjawnosći hišće znate njeje.

Srjedź septembra běše eucharistiski kongres w Taswicach. Na njón bě też wjele ludźi z Awstriskeje přišło. Na prócesijónje wobdźěli so wjele duchownych a studentow.

Kardinal Bertram-Wrótsławski fěrmowaše před krótkim w tym dźěle swojoho biskopstwa, kotryž w Českej leži, mjenujcy wokoło Češina (Teschen). Při tym praji swojim tamnym dotalnym diöcezanam božemje, dokelž so tutón dźěl biskopstwa bórzy Wołomucskomu biskopstwu přirjaduje.

Swobodnomyslerjo w Českej su wobzamkli, zo chcedźa zhromadnje přećiwo powšitkownomu eucharistiskomu kongresej wojować, kotryž chcedźa katolikojo — čescy a němscy — k lětu wotměć. Wosebje chcedźa bjezbóžnicy k lětu w juliju wulku manifestaciju zarjadować.

Profesor katolskeje theologije Šanda w Prazy bu dla swojoho zadźerženja w jenym njedorozemjenju mjez katolskej cyrkwju a statom wot cyrkwinskich wyšnosćow wotsadźeny. Tola pomjenowa joho stat za to na profesora filozofije. W tym widźa mnozy pohubjenšenjo počahow mjez katolskej cyrkwju a českim statom.

Katolikojo wotewrichu w poslednim času zasy někotre katolske šule. Mjez nimi też institut swj. Don Boska.

Na lětanišću w Brnje złoži kapłan Prerovski lětańske pruhowanjo a je też wobsta. Wón je prěni měšnik w Českej, kotryž tajke pruhowanjo złoži. W Europje su nětko štyrjo tajcy katolscy měšnicy. Woni swoje mocy misijónam wěnuja.

Profesor Svoboda, kotryž běše dotal zastupjeŕ měśćanosty w Prazy, je před něšto časom wumrěł. Nětko wuzwolichu na joho město katolskoho měšnika Tylineka. Wězo njewěriwcy jara přećiwo tajkej wólbje ripachu. Prajachu, zo je hańba za lud Jana Husa, zo sebi jako měśćanostu katolskoho duchownoho wuzwoli. K tomu mamy hišće dodać, zo maja we wšelakich druhich městach Českeje katolscy duchowni zastojnstwo měśćanosty.

Awstriska. W Sólnohrodźe zemrě tamniši wjercharcybiskop Dr. Ignacius Rieder w starobje 76 lět. Je był přez 16 lět z arcybiskopom. Měješe też titul „Primas Germaniae". To njeje jenož titul, ale znamjo jednoty katolskich krajow zjednoćeństwa němskeje rěče, powostanka tamnoho wulkoho kralestwa, kotrež jako „Swjate Romske kralestwo němskoho naroda" ludy němskoho jazyka wobknježeše a hromadźeše. — Pod wjednistwom zemrětoho cyrkwinskoho wjercha bu město Sólnohród zasy duchowne a nabožne srjedźišćo katolskoho žiwjenja, kotrež je wone hač do spočatka swětoweje wójny było. Joho wosebita starosć běše też spěchowanjo wuwića tamnišeje katolskeje university. Krótko před joho smjerću bu tute joho prócowanjo přez awstriske knježeństwo krónowane. Dźensa je nowa Sólnohródska katolska universita wot knježeństwa připóznata. Lěta 1931 swjećeše zemrěty arcybiskop swój 20lětny biskopski a 50lětny měšniski jubilej.

Pólska. W katolskim skutku Pólskeje stoja mužske towarstwa sobu na prěnim městnje. Wot wulkoho kongresa, kiž so lěta 1926 we Waršawje wotmě, je ličba sobustawow přecy rostła. Kardinal Kakowski, Waršawski metropolit, strażuje wosebje wo jich rozwićo. Wone maja za zaměr pozběhnjenjo póććiwosće a wudospołnjenjo nabožnoho žiwjenja swojich sobustawow, kaž też wukubłanjo za powołanske žiwjenjo a škit prawow swójby a cyrkwje. We cyłej Pólskej liča katolske mužske towarstwa přez 60000 sobustawow.

Wopomnjećo njeboh maćerje.

Ja sym mała syrotka,
smjerć je mać mi rubiła.
W młódnym kćěwje žiwjenja
lehny so mi do rowa.

Jako krasna rózička
kćěješe mi maćerka.
Za tři dny bě zblědnyła,
nahle Bóh ju wotwoła.

W bolosćach mje porodźi,
žiwjeńčko je dała mi.
Ze mnu je sej hrajkała,
pěsnički mi spěwała.

Nětko je mi wumrěła
moja dobra maćerka.
Ow, što sy mi sčiniła!
Sym nětk wboha syrotka!

Na smjertnym łožu ležeše,
wšitko Tebje boleše.
Na mnje hišće pohlada
prajo: „Luba Hančička!"

Hdyž ja wjetša pobudu,
na jej rowčk so poklaknu.
Wótče-naš so pomodlu
za tu njeboh maćerku.

Jeje wobrazk wokošu,
hdyž ja wječor spinkać du.
Twoje miłe mjezwočo
wopomnju a rěčenjo.

„Z jandźelkami žortuje" —
tak mje wowka tróštuje.
„W njebjesach ju wohladaš,
hdyž też jónu wumrěkaš."

Horcy dźak za dobroty,
kiž nam mnohe činješe.
Rowčk Twój rjenje wupyšu
Jutrowničku přichodnu.

Přichodna mi maćerka
budź mi lubje witana.
W lubosći mje wokošuj,
njeboh mać nětk zastupuj.

Mała Hanka.

Kaž smy pisali, twarja w Katowicach bjezdźělni nowu biskopsku cyrkej. Hdyž běše po zastawcy někotrych dnjow zasy nowa kolona dźěłaćerjow nastupiła, a hdyž jim architekt runje twar rozłoži, zasypnychu so rošty ze 70 ludźimi. 62 z nich dyrbjachu do khorownje dowjesć. Mnozy su ćežko zranjeni. Swj. Don Bosco je někotre razy nazhonić dyrbjał, zo so samo nic jenož rošty ale twar zasypny. A kóždy raz praji, zo je djaboł we swojim hněwje, zo přez tute twary móc nad mnohimi dušemi zhubi, škodu zawinował.

Španiska. Marxistiska revolucija w Španiskej je ke kóncej. Je sebi sta čłowjeskich žiwjenjow žadała a njesměrnu škodu nadźěłała. Kraj budże swój čas trjebać, prjedy hač so zasy zhraba.

Na mnohich městnach su napřećo katolskim duchownym zakročili. Tak je nětko znate, zo bu w Uavas pola Barcelona duchowny zjawnje spaleny. Klóštrske knježny buchu morjene, hdyž so črjóda na syrotownju w Barruelo pola Valencije wali. Dwě cyrkwi buštej zapalenej, jena w Castillet a jena w Sevilla.

W tychle dnjach stoješe sławna gotiska kathedrala we Ocieto we płomjenjach. So praša, hač budże tale krasna cyrkej, w kotrejž su też wulke wumělske pokłady, so zdźeržeć móc. — Revolucija w Španiskej! — W Buenos Aires pak hołdowaše swět Kralej měra . . .

Lettiska. Wjednik grjeksko-katolskeje cyrkwje w Lettiskej, arcybiskop Jan Pommer, bu na žałosne wašnjo zamordowany. Njeznaći złóstnicy dobychu so do domu arcybiskopa, kotryž sam wobydleše, a zamordowachu joho na njećłowske wašnjo. Joho ćěło namakachu we wotležanej jstwi. Prjedy hač mordarjo ćeknychu, spytachu dom zapalić.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 29. okt. 1934.

174 wołow, 291 bykow, 433 kruwow a jałojcow, 918 ćelatow, 623 wowcow, 3122 swini.

Płaćizny po centnarju a hriwnach.

Woły: 1) Połnomjasne, wukormjene, młode, najlěpšeje rězneje hódnosće 36—39 hr. 2) starše 30—35 hr. 3) Hewak połnomjasne młode 26—29 hr. 4) Starše — hr. Mjasne — hr. **Byki:** 1) Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće 37—39 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene 34—36 hr. 3) Mjasne 29—33 hr. 4) Snadnje wuwite 26—28 hr. **Kruwy a jałojcy:** 1) Młódše, połnomjasne kruwy najwjeteje rězneje hódnosće 33—34 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy 27—32 hr. 3) Mjasne kruwy 21—26 hr. 4) Snadnje wuwite kruwy 14—20 hr. 5) Połnomjasne wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće 31—36 hr. 6) Hewak mjasne jałojcy 27—30 hr. **Ćelata:** 1) Najlěpše kormjene ćelata wot cyca 48—54 hr. 2) Srěnje kormjene ćelata wot cyca 43—48 hr. 3) Snadnje wuwite 35—42 hr. 4) Najšpatnje 26—34 hr. **Wowcy:** 1) Najlěpše kormjene jehnjata a młóde kormjene borany 36—40 hr. 2) Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy 32—35 hr. 3) Mjasne wowcy 20—27 hr. 4) Snadnje wuwite wowcy a jehnjata — hr. **Swinje:** 1) Tučne swinje přez 3 centnarje 53 hr. 2) Połnomjasne wot 240—300 puntow 53 hr. 3) Połnomjasne wot 120—150 puntow 53 hr. 4) Połnomjasne wot 100—120 puntow 50—53 hr. 5) Mjasne wot 80—100 puntow ćežke 45—53 hr. 6) Rancy 45—52 hr.

1. novembra 1934.

Ćelata (337): 1) 55—56. 2) 48—54. 3) 40—47. 4) — .
Swinje (244): 1) (přez 300 pt.) 53. 2) (240—300) 53. 3) (120—150) 53. 4) (100—120) 50—53. 5) 80—100) —. 5) Rancy: 52—53.

Pčołarske towarstwo „Delnjeje Šprewineje Doliny".

Rozprawa Budyšskeje wobkedźbowańje za oktober.

Wyšina nad morjom	Čopłota Celsius Min.	Čopłota Celsius Max.	Měsačna srjedźizna	Přeměn važenoho kołża wot 1.—10.—20.—30. měsaca Přiběrk w gr. 1	Přiběrk w gr. 2	Přiběrk w gr. 3	Wotběrk w gr. 1	Wotběrk w gr. 2	Wotběrk w gr. 3	Hromadźe w kg	Wulět na dnjach	Nošeńske dny	Z wotkel noša	Deščowa mnohosć
210	+2	+26	+10,9	900	—	—	650	200	250	— 0,200	20	—	—	40,6

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki ścelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik. — „K. P." čišći so w 1600 exemplarach.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnik: Jurij Šołta, Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokoročak čo. 3895.

45. čisło. | W Budyšinje (Bautzen), 10. novembra 1934. | 72. lětnik.

Swjedźeń swjatoho Měrćina.

Amiens je město w Francózskej. Je našim wojakam derje znate. Tam su woni stali we wójnskej fronće. Někotryžkuli je tam swój row namakał. A hdyž nětko wopomnjeću našich wotemrětych swjećimy, budź to z powšitkownej cyrkwju, budź z wosadu, pomyslimy też na našich zmužitych padnjenych wojakow. My pak chcemy ze swjatej cyrkwju wosebje jenoho wojaka wuzběhnyć, kiž je tam před Amiens Bohu Knjezej česć wopokazał, njech też to njeje w swětawójnje było. Mjeno wot cyrkwje sławjenoho wojaka je Měrćin, swjaty Měrćin. Też w Serbach njejsu na njoho zabyli, a tak někotryžkuli młody Serb ma mjeno swjatoho. Njech je nosy z česću! Njech wopomni, zo je swjaty Měrćin pohanstwo z křesćanstwom zaměnił. Swjedźeń swjatoho Měrćina, 11. novembra, pokazuje jenoho rjeka na jasnym njebju zhromadźeństwa swjatych.

Zyma běše do Francózskeje zaćahnyła. Zmjerzk dobywaše so dale do zemje. Kóždy khwataše přez wotewrjene měsćanske wrota do města, zo by w ćopłej jstwi so zhrěł. Jenož prošeŕ hišće přecy ze swojoho městna před městom so njehibaše. Hewak běše tam přecy něšto za njoho „wotlećało". Dźensa pak so kóždy z dawanjom komdźeše. Runje ćerješe nimo njoho čŕjóda jězdnych wojakow. Hewak jomu něšto, budź khlěb, budź słódke płody přićisnychu. Dźensa pak běše jim zyma najskěrje wutrobu zatwjerdnyła. Zasy běše so wbohomu prošerjej jena nadźija zhubiła. Tola wón běše hižo nawuknył čakać a ćerpjeć. Hišće junu běše dupot konja słyšeć. Za khwilu hišće jedyn jězdny přihna. Běše to Měrćin, syn wojeńskoho wyška. Njebě hišće křesćan. Tola hižo wučbu wopytowaše. Słušeše do čestnoho stawa katechumenow, do rjadu młodeje cyrkwje. Njech też kóń wot jěcharja pohonjowany derje běžeše, njebě Měrćin tola za wokolinu njekedźbny. Prošerja, poł nahoho a strašnje zymu mrějacoho, bórzy z konja pytny. Što so jomu tu lěpše zezda, hač konja zadźeržeć a pozastać. Słowa měšnika z poslednjeje wučby přińdźechu jomu do mysli: „Štožkuli jenomu z najmjeńšich činiće, to sće mi činili!" Tola, što chcyše Měrćin swojomu nuzućerpjacomu sobubratrej dać? We swojej kapsy njeměješe ani kusčička khlěba a měšk za mzdu běše tohorunja prózdny. Měrćin dyrbi swojomu sobubratrej wotmołwić: Nimam ani khlěba ani pjenježka! Tola Měrćin je słyšał na wučbje wo lubosći, kotraž mjezy njeznaje, kotraž poslednje z bližšim dźěli. Wón wšak słyši też zasy druhi hłós: što dha budźeš so tu z hubjenym prošerjom rozmołwjeć! Wostaj joho! Khwataj dale! Winowatosć tebje woła. Khwilku wojuje bój we swojim znutŕkownym. „Měrćinje wojuj zbožownje a wutrajnje. Budź wojak Boži!" My wěmy, zo je Měrćin tute wojowanjo dobył. Wón je pohansku ćmu přewinył. Wón je helsku waku porazył.

Měrćin pohladuje po sebi dele. Wón měri też swojoho konika. Joho wóčcy wotpočujetej też khwilku na sprostnjenych stawach prošerja. Potom je joho rozsud hotowy. Što dyrbi so wón ze swojim ćopłym płašćom sam pyšić? Njemóže wón dwěmaj służić? Wón wućehnje z nóžnjow swój mječ a rozrubnje płašć do dweju połojcow. „Dyrbiš swojoho bližšoho lubować kaž sebje samoho"! Měrćin tyknje swětły mječ zasy do swojoho skhowa. Połojcu płašća pak poda z konja dele wbohomu prošerjej. Tutón njewě, što so jomu stanje. Za woběmaj rukomaj přima wón za dar. Sylza dźaka kuli so prošerjej po licu. Měrćin pak jěcha wotsal zbožowny, zo je Jězusowu wučbu na pokorne wašnjo dopjelnić mohł. Wón je z tutym skutkom cyle pohanstwo wotpołožił. Je zastupił do rjadow křesćanskich rjekow.

Měrćinje, sy derje činił,
Na bližšim so rjenje smilił.
Kruty wojak sy Ty był.
Słowo Bože zańč sy měł.
Pohanstwa sy Ty so slekł,
A bu prawej' wěry rjek.
Nětk Će cyrkej swjatoh' khwali,
Zo bychmy Će sćěhowali.
Twój skutk chce nam zasy prajić,
Křesćan maš so cyle stajić!
Tak je Jězus Khrystus wučił,
Swoju lubosć ze smjerću płaćił.
Wón budź wěčnje khwaleny,
K Jězusej so znajemy.
Přez Měrćina k Jězusej,
To budź hesło k swjedźenjej!

W nocy měješe Měrćin són. Widźeše njebjesa wotewrjene a w nich krasnosć. Jandźeljo wobdawachu trón Boži. Swjeći martrarjo a swjate knježny spěwachu kěrluš k česći Bohu Wótcej. Pódla Boha Wótca widźeše Měrćin Syna Božoho woblečenoho płašć, kotryž běše prošeŕ dóstał. A Jězus rěčeše takle: „Měrćin, hišće katechumena, je mje z tutym płašćom woblekł!“ A Měrćinej běše při tutych słowach, jako bychu wšě woči njebjeskich wobydleri na njoho złożene byłe.

Swjedźeń swjatoho Měrćina nam zasy tutu podawiznu ze 4. stoléta před woči staja. Wjele smilnosče so Bohudźak wusywa w našim času. A wjele hubjenstwa je mjez nami. Njech kóždy sobu pomha, hdźežkuli móže. Njech je nuza ćělna abo dušina, wšudźe budźe křesćanska karitas hotowa pomhać. Jeli dyrbi so wulki skutk za zymsku pomoc poradźić, dyrbja wšitcy sobupomhać. Kaž je kóń Měrćina njesł k prošerjej, tak njes Tebje lubosć k Twojomu bližšomu.

łc.

Rozhlad w swěće.

Płaćiznowy komisar Dr. Goerdeler.

Němski kancler je zakoń wo postajenju komisara za dohladowanjo płaćiznow knježeŕstwu předpołożił. Tekst je sćěhowacy:

§ 1. Hač do 1. julija 1935 wukonja nadawki a prawa, kotrež su so ze zakonjom wo přepodaću nadawkow a prawow němskoho komisara za dohladowanjo płaćiznow z 15. julija 1933 němskomu hospodaŕskomu ministrej a němskomu ministrej za zeżiwjenjo a ratarstwo přepodałe, němski komisar za dohladowanjo płaćiznow. Nadawki a prawa wupřestrěwaju so też na płaćizny zjednoćeństwow zjawnoho prawa a zwjazkow, kotrež so po zakonjach abo wukazach wutworichu abo so po wosebitych zakońskich prawach postajichu.

§ 2. Němski kancler pomjenuje němskoho komisara za dohladowanjo płaćiznow. Wón podsteji němskomu kanclerej a ma swoje sydło w Barlinje.

Jako płaćiznowy komisar so Dr. Goerdeler, wyšši měšćanosta w Lipsku, postaji. Zo by dohladowanjo lěpje wukonjał, přesydli so wón do Barlina, ale wobkhowa swoje zastojnstwo jako měšćanosta. Jenož junu abo dwójcy za tydźeń so do Lipska poda, zo by so wo tamnišich komunalnych wobstojnosćach přeswědčił.

Twarjenjo khěžow za jenu swójbu

so spěchuje. W přichodźe budźa so namjety za twar khěžow też přijimać, kiž so za mjenje hač 4 swójbow připrawjeja. Němski sydleŕski komisar zastupuje stojnišćo, zo maja tajke twary so přez kraje a hamtske hejtmanstwa spěchować. Na tute wašnjo by tón abo tamny skěrje a lěpje k swojej khěžcy přišoł.

Autowe drohi.

Wutoru je sebi wjednik Adolf Hitler wulku alpsku drohu wobhladał. Wón so też přeswědči wo wutwarje jara wijateje drohi z Mnichowa do Reichenhalla. Tuta je so na wjele městnach zrunała a do šěrokeje autoweje drohi wutwariła. Generalny inspektor za němske drohi Dr. Todt rozprawješe němskomu kanclerej dokładnje wo stawje twarskich dźěłow. Móst přez rěku Inn je zdźěła natwarjeny. Wón budźe sobu najrjeńše wuhladnišćo.

Francózski zwonkowny minister

je wutoru němskoho pósłanca Köstera w Parizu přijał, zo by so z nim nadrobnje wo wěstych prašenjach dla ludowoho wothłosowanja w Posaarskej rozmołwjał.

Z Francózskeje

so powě, zo chcedźa radikalsocialistiscy ministrojo wróćostupić. Někotre nowiny pisaju hižo, zo su wróćostupili. Nutŕkowny minister Marchandeau je hižo postajił, zo wojac[y] na pomoc přińdu, jeli při knježeŕstwowej krizy někajke njeměry nastanu. Při poslednich njeměrach w februaru je so pokazało, zo njemóžeše knježeŕstwo dosć kruće zapřimnyć a rebellantow zajeć.

Internacionalne położenjo.

Beneš, češki zwonkowny minister, je so wóndano wuprajił, zo lětuša zhromadźizna ludowoho zwjazka woznamjenja přewinjenjo krizy w Zwjazku ludow. Zastup Ruskeje je k tomu přinošował, zo so Europa po skupinach khětro přeměni. Posaarski problem je delikatna wěc, kiž móže khutne zapletki mjez ludami zawinyć.

Gömbös,

madźarski ministerski president, je wutoru Mussolinia w palacu Venecia wopytał; z nim měješe dlěše rozrěčowanjo. W kralowskim hrodźe w Romje so Gömbös do knihi hosći zapisa.

Pólska

nochce swój podźěl wójnskoho dołha zapłaćić, kiž dyrbi so srjedź decembra wotedać. To je hižo štwórty raz, zo Pólska swój podźěl njeje płaćiła. Też do nowoho statnoho rozličenja njeje so wotpłaćenjo wójnskoho dołha přijało. Tuž njebudźe też w přichodnym lěće wotpłaćować. Što k tomu Amerika praji?

Jendźelska

je přez swoje ministerstwo za powětronske zarjadowanjo wobzamkła, na kupje pola Portsmouth za štwórćmilijóna puntow šterlingow nowe lětanišćo natwarić. Za strategiske stojnišćo je tuta kupa jara ważna. Wona škita namórnistwo Portsmouth a wobknježi też morjo jendźelskoho rańšoho brjoha.

Simonowa rěč,

jendźelskoho zwonkownoho ministra, je w Parizu dobry wothłós namakała, wosebje štož nastupa Posaarsku. Mjez druhim je też rjekł, zo njeje Jendźelska ženje na to mysliła, w Posaarskej jendźelskich wojakow wužić. Z tym wobkruči dospołnu solidarnosć z Francózskej. Dowěrjenjo mjez woběmaj krajomaj je so wo wjele połěpšiło.

17 lět: Sowjetska Ruska.

Dla 17 lětnoho wobstaća woswjeći so tutón dźeń na wosebite wašnjo. Předsyda wuwjedźeńskoho wubjerka Kalinin, dźeržeše wulku rěč wo hospodaŕskim a politiskim położenju sowjetskeje unije. Wuzběhny, zo je so poradźiło, wšudźe na zwonko- a nutŕkopolitiskim polu wulke wuspěchi dócpěć, žiwjeński standard ruskoho wobydleŕstwa porjedźić. Na zwonko-politiskim polu chce so knježeŕstwo prócować, měr skrućić. Zastup do Zwjazka ludow ma nadawk, druhe mocy w tutym předewzaću podpjerać. Hdyž by so Ruska přimała, potom byštej wona a wójsko swoje winowatosće dopjelniłoj.

Wólby w Americy.

Po dotalnych powěsćach su demokratojo w Zjednoćenych Statach wulke wuspěchi měli. Demokratojo dóstachu 311, republikanojo pak 100 sydłow. Roosevelt je jara zwjeseleny, zo su wólby tajki wuspěch měłe. W senaće maja demokratojo tohorunja wjetšinu.

Z Łužicy a Serbow.

Z Pančic. Po dołhej přestawcy je so katolska filmownja w Drježdźanach zasy na puć do katolskich Serbow nastajiła, zo by swojim wěrybratram wšelake podeńdźenja w katolskim žiwjenju a druhim předstajała. Štwórtk wječor předwjedźe w tudomnym hosćeńcu hač do nutrin jimacy film „Skutk měšnika Montmoulin“. Njedźiwajo na to, zo je němy, pokaza nam rjekowstwo tutoho měšnika, kiž bu wopor spowědnoho potajnstwa. Hłubokohnujacy začišć filma njeda so w słowach wuprajić. Dyrbiš jón widźeć, sobu přeżiwić

a z wutrobu a dušu zapřijeć. Bjez dźiwa, zo jara čućiwi sylzy ronjachu. Po lětach bu měšnik ze swojoho zajeća w Nowej Kaledoniji, skałojtej kupje we Wulkim oceanu, kotraž Francózskej słuša, wumoženy, dokelž bě so mordaŕ na smjertnym łožu swojoho njeskutka wuznał. Do předstajenja powita wjednik filmownje, knjez Fliegel z Drježdźan, přitomnych a rozłoži zkrótka wobsah filma. Před tym předwjedźechu so někotre sceny nowoho zynkofilma „Ržace hory", kiž budźe so naléto w posće předstajeć kaž tež wjeselohra „Wupp polěpša swětowy rekord". Toho dyrbjał kóždy jězdźić widźeć! Popołdnju předstaješe so za dźěći a wječor za dorosćenych. Wobej předstajeni běštej derje wopytanej a móžetej so jenož kóždomu doporučeć.

Z Konjec. Radupodawanjo za maćerje wotměje so póndźelu, 12. novembra, popołdnju w 2 hodź. w Konjecach, 1/24 hodź. w Smjerdźacej.

Z Njebjelčic. Přichodnu njedźelu swjeći naša wosada swoju kermušu. Tuta wuznamjenja so lětsa z tym, zo też zdobom swjećimy swjedźeń našoho patrona swj. Měrćina. Česćowarjo tutoho swjatoho patrona přikhadźeja kóždolětnje w bohatej ličbje k nam, postrowja tu swjatoho patrona a proša joho wo škit za swój skót. Lětsa budźe ćim lóžo, do Njebjelčic přińć, dokelž so swj. Měrćin njedźelu swjeći a wjedro budźe nadźijomnje miłe a ćopłe. Tak njech přińdu wšitcy prawje bohaće na swjatočne Bože służby, po kotrychž so kroči k woporu a so wokošuja partikule swj. Měrćina. Tak was přeprošuja Njebjelčenjo na swoju kermušu a wočakuja bohaty wopyt.

Hdyž so z knjezom wučerjom Rachelu rozžohnowachmy.

We Worklecach, 2. nazymnika 1934.

Mróčne a dešćojte ranjo. Dołhi ćah žarowacych zestupa so před khorownju, hdźež běchu joho smjertne powostanki na marach w ćełowni swój posledni přebytk namakałe a njeličomne črjódy žarowacych na pustych wječorach za joho dušu so modliłe. Ćah wleče so po wsy. Nimo Bartec bróžnje. Daloko zwony Khrósćanskoho Božoho doma roznošuja powěsć po serbskim kraju, zo šlachotnoho człowjeka, dobroho křesćana a krajana k poslednjomu wotpočinkej wjezu. Čim bóle bliži so ćah farskej wsy, ćim bóle rozjasnja so njebjo a słónca złote pruhi předobywaju mhłu a mrók, kaž bychu wbohomu zemrětomu posledni zeński puć rozswěćić chcyłe kiž bě jomu hewak ból a běda. Na hornjej nawsy, před swjatym Bosćijanom, spěwaja jomu duchowni a wučerjo želne De profundis a po puću k rowje hnujace Miserere a při rowje zanjesu joho něhduši kolegojo harmoniski postrow do wěčnosće. Knjez wučeŕ Renar-Worklečanski zawdawa jomu posledni dźak w mjenje wučeńskoho zwjazka, kotrohož předsyda bě zadźěwany, wosobinscy poslednju česć drohomu sobudźěłaćerej wopokazać, a kładże krasny wěnc jako wuraz česćownosće a dźaka na row. Tosame čini skupiny hamtski wjednik Ulbrich z Nowoho Městačka w mjenje NSV. Ze zhromadnym paćerjom a z hruzlkom pjeršće rozžohnuja so žarowacy wot mandźelskoho, nana, bratra, wuja, přećela, wjesnjana. Na Božej mši, kiž wosadny knjez faraŕ dźerži, spěwaja wučerjo a druzy swjatočne Requiem. Ze serbskim kěrlušom skónči so swjatočnosć w cyrkwi. Někotři khwataja hišće raz k rowej, prjedy hač so nad lubym zemrětym wěčnje zawrě. Njech je jomu njebjeska wjesołosć spožčena, hdyž jomu tutón swět ani časneje dać nochcyše. Spi we měrje w ródnej zemi!

Nowy serbski roman „Wrjós".

Smy mały narod a tola tak bohaty na nałožkach a drastach, na spěwach a bajach. A runje tute narodne kubła někotrohožkuli wobdarjenoho spisowaćela našoho serbskoho kraja pohnuwaja k tomu, zo by swojomu narodej dał, štož trjeba. A to je na prěnim městnje kniha. Knihe trjeba kóždy narod, byrnjež najmjeńši był. A čim wjacy jich wobsedźi, ćim bohaćiši je.

Kak dha stoji w tym nastupanju z nami Serbami? — Mózu prajić, zo mamy cyłu kopicu knihow za lud spisanych. Kelko pak jich znajemy? Mało je tych mjez ludom, kiž maja nimo nabožnych a modleńskich knihow też druhe powučace a zabawjace serbske knihe we swojim wobsedźeństwje! Małohdy sebi mysla na to, kajku móc ma dobra kniha. Wona će wudospołnja we twojej maćerśćinje, wona

W jědnatej hodźinje.

W měsacu oktobrje modlachu so w Soto Square-cyrkwi w Londonje wšědnje popołdnju rózowc. Ducy domoj dźěch kóždy raz po oxfordskej hasy do swojoho bydlenja. Też dźensa po njej kročach. Běše jara dešćikowy a kurjawojty dźeń. Tohodla khwatach bóle hač hewak, zo bych ćim skerje přišła do ćopłeje jstwy.

Wosebje wječor je tuta hasa přepjelnjena wot khudych, wopušćenych dźěći kóždeje staroby, kotrychž mjenuja tam warfs and strays a kotrychž hubjenstwo njemóže sebi tu w Němskej nichtón předstajeć, kiž njeje je sam wohladał. Mnohe z nich maja něšto na předań, časopisy, zapalki abo na poł zwjadłe róže, a druhe jenož proša. Kóždomu pak hlada hłód z wočow, kotrejž stej bohužel husto dosć hišće přez zły njepočink, přez njepócćiwosć, wšej błukej, začěmnjenej. Tuž tutón wječor wołachu ze wšěch rózkow a kutow na mnje, a mi bě cyle njemóžne nimo hić, bjez toho, zo bych jim někotre pjenježki dariła; wědźach tola derje, što na nich doma čaka, jeli přińdu bjez pjenjez.

Cyle na kóncu hasy stoješe zwjetša přeco blědy, wokoło wósom lět stary hólčec, za kotrohož so někak wosebje zajimowach dla joho njewinowatoho wuraza we wobliču. Z tym so wuznamjenješe mjez tak mnohimi towaršemi joho staroby. Tohodla jomu też kóždy raz někotre róże wotkupich. Też dźensa tam stoješe, ale bjez rózow, a hladaše stajnje wokoło so, kaž by někoho pytał. Nadobo dohlada so na mnje a přikhwata spěšnje a za ruku mje přimnywši prošeše: „O luba knježna, njebudźće na mnje hněwna, ale wy běšće přeco tak dobroćiwa napřećo mi, tohodla bych was rad wo něšto prosył." Tu wón pozasta a hladaše prošo na mnje ze swojimaj čestnymaj brunymaj wóčkomaj, hač so přez joho khrobłosć na njoho njerozněhwam; wbohe Londonske „warfs" su drje na to zwučene, zo su wšudźom zacpěte, a zo kóždy do nich storka. Wězo rěčach z nim lubosćiwje, majkach joho suchej licy, zo by nabył zmužitosće a mi zdźělił swoju należnosć. „Ow, dźěše hólčec, bych so tak zwjeselił, hdy byšće chcyła hić ze mnu sobu; moja mać je jara khora, myslu sebi, zo bórzy wumrě. Stona jenož přeco a rěči přeco něšto, štož njemožu jej zrozemić. Ach, budźće tak dobra a pójće sobu."

So samo rozemi, zo běch hnydom zwólniwa, joho přećo dopjelnić. Bydlenjo njebě daloko zdalene. Běše na jenej z hasow, kotrež běchu z hańbu za hordy London, kiž so tak nimo měry wupěra ze swojim bohatstwom. Přińdźech do małeje ćmoweje komorki horjeka pod třěchu. Nadoba wobstoješe jenož z jenoho stólca, tyzy z margarinu a z cyle z čerwjemi přetočenoho łoža — potom hišće mały wobraz maćerje Božeje, kotryž mi wosebje w tutych wobstojnosćach napadny.

To wšitko pak hnydom z wočow puščich, jako tam žónsku ležo wuhladach. Junu drje bě była jara rjana, tola nětko bě přez starosć, hłód a bohužel też přez njepócćiwosć so zhubiła, rozpadnyła wša prjedawša rjanosć. Podobnosć Boža běše lědoma wjacy spóznać we wohidnym wurazu jeje wobliča. Jako zastupich, měješe woči začinjenej a wočini jej hakle, jako hólčec k njej přistupi a jej něšto šepny, při čimž na mnje pokaza. Přistupich k łožej a prašach so wboheje přećelnje, što by trjebała. Tuta pohlada ze za-

će powuča a zdźěluje. Tohodla čitajmy naše serbske knihe! A štó by so bóle radował hač naši spisowaćeljo! Ničo sebi njepřeja, jenož zo bychu so knihe, wot nich našomu Serbstwu darjene, čitałe!

Jedyn z tutych spisowaćelow je zawěsće nam derje znaty knjez P. Romuald Domaška w Różeńće. Wón dari nam z luda čerpane powědańčko, kiž w delanskich stronach hraje. Joho poslednje powědančko „Napoleon a serbski wojak", woćišćane 1932 w „Serb. Now.", je spisane w najlěpšim humorje. Cyle hinaši raz ma poslednje wudaćo. Poslednje khutne časy mějachu na to wěsće swój wliw. Połneje nadźije kroči Michał Popjela do přichoda. Móžemy so k předsłowu tuteje knižki přizamknyć: „Powědančko wjedźe nas do žiweje serbskeje přitomnosće . . ." Pokazuje nam jasnje, kajke brachi su hišće mjez našim ludom. Popjelic Michał zalubuje so jako „jednory" khěžkaŕ do „burskeje" dźowki; wobaj so woprawdźe lubujetaj. Tola nan do žeńtwy njezwoli, radšo da swoju jeničku dźowčičku falšnomu baronej. Prjedy pak hač nan za tym přińdźe, zo je so nad sobu přehrěšił, je wboha wumrěła, a jeje muž, falšny baron, ju wopušćił. Zrudny a wutrajny Michał pak pokhowa swoju najlubšu na swjatočne wašnjo. Što pak so sta z jeje dźowku, kotruž běše krótko před swojej smjerću porodźiła? To zhoniće z knižki „Wrjós". Knižka je wot samoho spočatka putaca a zajimawa. Tuž słuša też do kóždoho serbskoho domu; wosebje młodźina dyrbi ju znać.

Našomu spisowaćelej knj. P. Romualdej Domašcy smy z cyłeje wulroby dźakowni, zo je našomu khudomu narodej zasy něšto tak rjanoho wobradźił. Njeje to prěnja kniha wot njoho spisana, ale nimo bohatych nastawkow napisa: „Pokładypytaŕ" a „Le Chevalier de Saxe", kiž w zběrcy „Dom a swět" w lěće 1931 jako knižka wuńdźe. Dale „Pilatusowy jězor" (Łužica 1926/27), „Khodojty" (Serbske Now. 1927), „Wbohec mosty" (Łužica 1929) a kaž hižo naspomnich, „Napoleon a serbski wojak". Štož pak nas katolskich Serbow wosebje zajima, je kniha w serbskej a němskej rěči spisana: „Tysac lět hnadowne městno Różant", kotruž tohorunja naspomnjeny spisowaćel napisał. Tute dźěła su z najlěpšim dopokazom joho pilnoho pjera. Nadźijamy so, zo to joho poslednje dźěło njeběše, ale zo Bóh luby Knjez joho hišće dołho mjez lubowanym narodom strowoho a čiłoho zdźerži, zo by hišće wjele skutkować móhł Bohu k česći a Serbam k spomoženju. Jězorski.

Hroznosće marxistow w Španiskej.

Španiska je w poslednich lětach wjele přećeŕpjec měła. Wosebje hubjenje pak je so katolskej cyrkwi, jeje měšnikam a klóštram, wosebje jezuitam zešło. Tola to naihórše pak je tam cyrkej w njeměrach oktobra widźała. Mysliš sebi druhdy, zo tola skoro njejsu móhli človjekojo być, kotriž tele hroznosće a surowosće skućichu. Chcemy tu jenož někotre z nich mjenować. Njechamy je ani wosebje wopisać.

W Barcelonje zawrěchu so marxisća do cyrkwje swjateje Marije, zo bychu so tam wojakam spjećowali. Cyrkej zapalichu. W Navasu zamordowachu fararja, w někotrych druhich městach spytachu cyrkwje zapalić. W Llajdźe třělachu přećiwo klóštrej franciskanow a zranichu tři měšnikow. W Cerviji běše runje cyła wosada na dopołdnišej Božej mši. Mjez tym zo měšnik swjaty wopor swjećeše, nadběhowachu revolucijonarojo cyrkej a ju „dobychu". W druhim měsće lepichu duchownoho w nocy k njedźeli w cyrkwi. Polachu joho z bencinom a spytachu potom cyrkej zapalić. Hórše zakhadźenjo hišće deleka zeznajemy.

Też wjele drohotnych wěcow a twarow bu zničenych. W Salenće rozbichu pomnik swjatoho Clareta. Jedyn klóštr karmelitkow nadběhowachu a jón potom zapalichu. Při tym spalichu so drohotnosće za 727000 pezetow. A tola je biskop při khowanju woporow revolucije w Barcelonje zjawnje wo hnadu za tajkich njedočinkow prosył. Wjednik katolskeje strony pak je prajił, so bychu so wšelake wěcy wospjetowałe, njebychu-li njedočinkow kruće khostali. Wón žada tohodla energiske zapřimnjenjo. Sta so tohodla w połnócnej Španiskej, zo tam ludźi, kotriž z marxistami njedźeržachu, na nječłowjeske wašnjo morichu a jich dźěći slepichu, tak zo čas žiwjenja ničo wjacy widźeć njebudźa.

We Villarroledo ćisnychu bombu do cyrkwje, kotraž rozbuchny a cyrkej so zasypny. W štyrjoch druhich městach tamneje wokoliny spalichu cyrkwje. W Asturiskej pak běchu njeskutki djabołske. Tak tam duchownoho na štomje křižowachu a joho potom zatřělichu. W Sama de Langreo wot-

---

ćěmnjenymaj wočomaj na mnje a dźeše w němskej rěči: Pić, pić, kusk wody. Potajejo moje wjeselo, zo sym namakała jenu swojeje domizny, pósłach hnydom hólčeca po čerstwu wodu. Jako so z njej wróći, poskićich ju khorej, kotraž ju do so wula, potom pósłach hólčeca hišće junu preč, zo by to najnuzniše nakupił, štož khora trjebaše.

Zo žónskej wjacy pomhać njeje, běše hnydom widźeć; jednaše so tu jenož wo to, ju hišće někotre hodźiny dlěje při žiwjenju zdźeržeć. To bě wosebje nuzne, přetož kak stoješe z njesmjertnej dušu tuteje njezbožowneje? Tohodla prócowach so, zo bych dobyła sebi jeje dospołnu dowěru, štož so mi też bórzy poradźi, jako bě za tym přišła, zo sym jeje krajanka. Powědaše mi, zo je wućahnyła před wósom lětami z domizny a w Londonje je namakała dźěło w tworni. Za lěto běše so z dźěłaćerjom woženiła, kotryž z woprědka derje z njej wobkhadźowaše, hač nadobo bjezbóžne pićo njezapoča a jeje měrny domčk do hele njepřewobroći. Přeco bóle a bóle zapadowachu do hubjenstwa, hač běchu skónčnje nuzowani začahnyć do tutoho hubjenoho bydlenja, w kotrymž tu nětkle přebywa. Muž wumrě na sćěhwkach pića; žona bu přez tutu nuzu přeco njezbožowniša, hač so bohužel skónčnje njepoda njepóćiwomu žiwjenju, zo by zeživiła sebje a dźěćo. A před měsacom bě też tute žałostne žórło zapranhyło, bě skhoriła a nětko tu leže še, roztorhana, zwohidźena na ćele a duši, do procha poteptana človječa kwětka.

Hólčec přińdźe z nakupjenymi wěcami wróćo; poskićich khorej něšto wina.

Smjerć stoješe hižo před durjemi a tohodla rěkaše spěšnje jednać, jeli dyrbješe so tuta duša wutorhnyć z helskich pazorow. Ale što tu započeć, njewěm tola docyła, kajkej wěrje žónska přisłuša. Tu so zasy na wobraz maćerje Božeje dopomnich, a na njón pokazawši woprašach so, z wotkel ma tutón rjany wobraz a hač to też wě, koho wón předstaja? Njewopisajomnje bolostny posměwk přejědźe jeju hubje, jako mi wotmołwi: „Cyle derje, je to mać Boža wot přecy trajaceje pomocy; Anton, tak rěkaše hólčec, namaka jón na hasy a přinjese jón domoj. Powěsnych jón na sćěnu; běch junu katolska, ale je to hižo dołho, zo sym na wšitko zabyła."

Kak bolostnje a tola zaso kak lohko bě mi při tutym wuznaću, potajkim też jena zhubjena, kotruž dobry pastyŕ žadosćiwje pyta. Poklaknych so a modlach so za mrějacu: „O dobroćiwy Jězuso, lubowarjo dušow, prošu Tebje přez smjertny stysk twojeje najswjećišeje wutroby a přez bolosće twojeje swjateje maćerje, wumyj z twojej drohotnej krewju hrěchi cyłoho swěta, wosebje pak hrěchi tych, kotriž su w smjertnym straše a hišće dźensa wumru. Wutroba Jězusowa w smjertnym straše so bědźaca, smil so nad mrějacymi!"

Potom zaso stanych, skhilich so nad khorej, přimnych ju za ruku a prajach: „Też ja sym katolska a tohodla mam to za swoju swjatu winowatosć, wam rjec, zo snadź was Bóh hišće dźensa w nocy z tutoho swěta wotwoła, směm wam zawołać měšnika?"

Khora zrudnje na mnje pohladny a praji jenož: „Je hižo pře pozdźe, sym Boha wopušćiła a wón mje; mi ničo wjacy njepomha!"

„Nanihdy", wotmołwich jej tak měrnje hač bě mi to

rubnychu duchownomu hłowu, wotewrichu jomu brjuch a wustajichu ćěło potom a pódla napismo:

Tu je swinjace mjaso na předań!

Druhich měšnikow polachu z bencinom a jich zapalichu. Najhórje zakhadźachu w Ovijedźe. Mjez druhim zničichu biskopsku cyrkej. Dale su so tam 4 dominikanojo, 5 profesorojo měšniskoho seminara, wyšši klóštra a mnozy druzy měšnicy zhubili. Najwjacy z nich drje je hižo mortwych. Też wjele na měšnistwo studowacych su wotwjedli. We Villanueva polachu direktora seminara a joho při žiwym ćěle zapalichu. Druhich duchownych su na surowe wašnjo morili, jich ćěła rozkuskowali a kuski w rězniskich klamach wupowišnyli.

Fararja w Lacadźe nuzowachu, zo by wšě wobrazy swjatych w cyrkwi spalił. Potom joho do pincy zawrěchu, hdźež by dyrbjał zawutlić, njebychu-li bórzy wojacy město dobyli. W Ovijedźe zmjetachu rozkuskowane ćěła policistow a wojakow do dźěry. Potom nuzowachu wosadnoho fararja, zo by před wotewrjenym rowom Božu mšu za khude duše čitał. Wón to činješe. Hdyž pak poslednje modlitwy spěwaše, třělichu joho do khribjeta, tak zo do rowa padny. Potom hnydom row zamjetachu, mjez tym zo z rowa zranjeny duchowny hišće wo pomoc wołaše.

Někotrym duchownym też prjedy hač jich morichu, kožu z hłowy zdrěchu. To je to dobre, štož komunisća a socialisća lubja. By wyšace było, tutym powěsćam hišće něšto dodać. Jenož: Modlmy so, zo by Bóh naš kraj před wojowanjom přećiwo wěrje zakitował a swoju swjatu cyrkej škitał a ju k dobyću wjedł.

„Katolski Posoł“

płaći na lěto **5 hr.** Štóž „Katolski Posoł“ wosebje přez póst dóstanje, dyrbi **2 hriwnje porta lětnje zapłaćić,** potajkim potom

7 hriwnow.

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. 65 sobustawow němskich zwjazkow młodźiny wopyta z 38 duchownymi wjednikami bamža. Hdyž wón zastupi, postrowichu joho ze: Zdar Khrystej! (Heil Christus). Swjaty Wótc napominaše jich, zo bychu kruće stali we wěrje. Zo bychmy přećiwo wšelakim błudnym wučbam našoho časa derje wobstali, je najlěpje, hdyž katolsku wučbu derje znajemy, wosebje pak Swjate Pismo, dokelž njepřećeljo wěry rozšěrjeja wšelake wopačne wukładowanja Swjatoho Pisma.

Bamž je wšěm, kotřiž na misijónskej njedźeli nabožnu zhromadźiznu wopytaja a so za nakazanjo njewěriwych modla, wotpusk wo 7 lět spožčił.

Lateranska cyrkej ma krasne stare pišćele z jubilejskoho lěta 1600. Na nich pak so hižo skoro 100 lět wjacy hudźiło njeje. Nětko so wone wuporjedźeja. Wosebje dóstanu nowe truby. Dokelž pak su jara dołhe, dyrbjachu je wot wonka horje ćahać. K hodam dyrbja pišćele zaso hotowe być.

Nowy bamžowski wotpósłanc za Saarsku, Monsignore Panico, měješe sam audiencu pola Pia XI. Wšelake nowiny su pisałe, zo je bamž jenoho druhoho politikarja přijał, kotryž ma podobne mjeno, tola njemóže ženje bamžowski wotposłanc być. Nowinar njeje sebi mjenjo prawje wobhladał. Husto pak nastanu cyrkwi přez tajke njewěrne powěsće njeluboznosće. To sta so też w tutym padźe.

Bamž přijima wot nětka zaso wšědnje wšěch wyššich zastojnikow Vatikana. Kónc novembra abo spočatk decembra wotměje so potom najskěrje też konsistorium, w kotrymž chce bamž někotrych nowych kardinalow pomjenować.

Pod wjednistwom Patera Noppela wopyta bamža 28 nowowuswjećenych měšnikow, kotřiž su we wustawje Germanicum studowali. Swjaty Wótc jim přeješe, zo by so jich horliwosć we službje Khrystusowej přeco bóle přisporjała.

Na němskim katolskim kěrchowje (Campo Santo) we Vatikanskej zahrodźe wurychu ćěło 1922 zemrěteje hrabinki Ledochowskeje, założeŕki sodality Pětra Clavera. Ju chcedźa we cyrkwi tuteje sodality w Romje pokhować. Při wuryću běše też jeje bratr, general Jezuitow, hrabja Ledochowski přitomny. Hewak hišće někotre wosoby.

---

možno, majkajo jeje rucy; „hišće njeje pře pozdźe, tak dołho sće hišće žiwa.

Zo sće Boha wopušćiła, snadź je wěrno, ale wón njeje was hišće na žadyn pad wopušćił; dopokaz za to je hižo tutón wobraz maćerje Božeje tule na sćěnje.“

A jako khora spodźiwajo na mnje hladaše, rěčach dale: „Haj, cyle wěsće, mysliće da sebi wy, zo by Bóh tón Knjez wašomu dźěsću tutón wobrazk namakać dał, zo by přišoł do tutoho hubjenoho bydlenja, njeby-li wosebity wotpohlad z tym měł? Wón chcyše was dopomnić zaso na wěru z našich młodych lět, kotruž sće wopušćiła přez njezbožowny připad, a pósła wam zdobom wobraz knježny, kotraž zamóže wam k tomu dopomhać, dokelž je maćeŕ smilnosće a wućek hrěšnikow. Wy sće tutón wobrazk w tutej swojej jstwičcy powěsnyła cyle wěsće z česćownym začućom k tutej čistej knježnje, na kotruž njejsće hišće zabyła, a to wam wona nětko z tym zapłaći, zo wuprosy wam zbóžnu smjertnu hodźinu. Boža smilnosć je wulka, wy njejsće tak wjele hrěšiła ze zasakłosće ale wjele bóle ze słabosće a nuzy. To wě też tón, kotrohož bójska wutroba bu z lubosće też za was wotewrjena, a to cyle wěsće nic tohodla, zo by was z njeje wustorčiła. Dowolće mi, zo póśćelu po měšnika.“

K mojomu najwjetšomu wjeselu poča khora ćiše płakać, přetož nětko wědźach, zo je zlemjena tu djabołska móc, a zo hnada Boža počina tu skutkować; mać Boža bě też tu zaso swoju móc wopokazała. Mały Anton, kiž žane słowo němski njerozemješe, běše cyły čas při łožu stał a naj wobdźiwał. A jako so joho woprašach hač wě, hdźe wosadny duchowny bydli, praji spěšnje: „Haj, tajki wulki dołhi wótc (w Jendźelskej rěka kóždy katolski měšnik wótc), dyrbju po njoho hić?“

Wjesele dach jomu cedulku, z kotrejž swojoho spowědnika prošach, zo by spěšnje přišoł ke khorej, kotrejež duši hrozy strach; mjez tym dach jej swój smjertny křižik, kotryž z wulkej česćownosću košeše, też wobraz maćerje Božeje położich jej na łožo, zo by jón lěpje widźała.

Měšnik přińdźe prjedy hač so nadźach, prajach jomu to najnuzniše, a potom dźěchmoj z płakacym hólčecom won při sebi horco prošo za dušu, kotrejež wěčny wosud měješe so nutřka rozsudźić. Po dlěšim času wočini měšnik durje a kiwny nas nutř. Joho wobličo swěćeše so w swjatej radosći; běše so jomu tola poradźiło, wutorhnyć djabołej dušu, kotruž měješe hižo za cyle wěstu. Khora poskići mi ruku, na jeje mjezwoču jewješe so też nětko měrny a zbožowny wuraz, kiž je dospołnje přeměni.

Měšnik mi praji: „Myslu sebi, zo khora hišće jutřišoho dožiwi; tohodla sym jej radźił a wona je też do toho zwoliła, zo bychmy ju dowjezli k miłosćiwym sotram.

Bórzy přińdźeštej też dwě sotře a přinjeseštej wšitko, štož bě trěbne, sobu, też Anton a ja jědźechmoj sobu.

Rano dósta khora swjate woprawjenjo. Po tym leżeše khora cyla měrnje a bě też jasnje widźeć, kak so znutřkowna radosć na jeje wobliču błyšći.

Bórzy po tym wudycha khora ćiše a měrnje swoju dušu. Cyle wěsće je ju Bóh luby Knjez, kotraž hakle so w jědnatej hodźinje k prawomu stadłu wróći, smilnje přijał a jej spožčił wěčne žiwjenjo. *m. a.*

Přechodne modlenja Božich mšow

26. njedźela po swjatkach = 6. njedźela po Třoch Kralach. Zelena.

Zbóžni su wšitcy, kiž njejsu wuši zawrěli a wutrobu zatwjerdźili słowu Božomu a wučbam Cyrkwje Božeje! Wěčne budźe jich myto pola Boha, jich Stworićela, Wumožnika, Poswjećela! Wěčne swětło budźe jim swěćić, a to je Bóh sam. Zasakli pak budźeja křipić we wěčnej ćmě! Zrudoba bjez kónca . . .

1) **Introitus. Přistup.** (Jerem. 29, 11. 12 a 14.) Hospod rěči: Ja myslu myslički pokoja a nic podćišćowanja. Wołajće ke mni, a ja was wusłyšu a přiwjedu wašich jatych wróćo ze wšěch stron. (Ps. 84, 2.) Požohnował sy, Knježe, swój kraj, wotwobroćił zajećo Jakubowe. Khwała . . . **Gloria.**

2) **Oratio. Modlitwa dnja.** Daj, prosymy, wšohomócny Božo, zo bychmy stajnje na duchowne kubła myslili a ze słowom a skutkom dopjelnjeli to, štož so Ći lubi. Přez našoho Knjeza . . .

2. a 3. modlitwa kaž dotal.

3) **Lectio** Epistolae beati Pauli Apostoli ad Thessalonicenses. **Čitanjo** z 1. lista swj. Pawoła japoštoła Tessaloniskim 1, 2—10.

Bratřa! Dźakujemy so Bohu přeco za was wšitkich, spominajcy na was w swojich modlitwach bjez přestaća; wopominamy před Bohom a našim Wótcom dźěło wašeje w ě r y a prócu wašeje l u b o s ć e a wutrajnosć wašeje n a d ź i j e na našoho Knjeza Jězusa Khrystusa, přetož wěmy, bratřa wot Boha lubowani, wo wašim wuzwolenju. Naš evangelij dźě njepřińdźe k wam jeno w rěči, ale w mocy a Duchu Swjatym a we wulkej połnosći, jakož wěsće, kajcy smy mjez wami byli was dla. A wy bušće naši a Knjezowi sćěhowarjo, přijawši słowo we wulkej ćěsnosći z radosću Ducha Swjatoho, tak zo budźe přikład wšěm wěriwym w Macedoniji a Achaji. Přetož wot was rozšěri so Knjezowe słowo nic jeno po Macedoniji a Achaji, ale też po kóždym měsće (dale) roznjese so waša wěra do Boha, tak zo nam njeje trjeba něšto prajić. Přetož woni sami powědaju wo nas, kak sće wy nas přijeli a kak sće so wobroćili k Bohu wot přibohow, zo byšće służili žiwomu a wěrnomu Bohu, a wočakowali joho Syna z njebjes, kotrohož je zbudźił wot mortwych, Jězusa, kotryž je nas wutorhnył wot přichodnoho hněwa (Božoho).

4) **Graduale. Stupnjowy spěw.** (Ps. 43, 8—9.) Ty nas, Knježe, wukhowuješ před našimi přeśćěharjemi, a našich hidźerjow wohańbješ. W Knjezu khwalimy so kóždy dźeń, a Twoje mjeno ćesćimy na wěki. **Alleluja,** all. (Ps. 129, 1—2.) Z hłubiny wołam k Tebi Knježe; Knježe, wusłyš mój hłós. Alleluja.

5) **Evangelium. Dobre poselstwo.** Sequentia sancti Evangelii secundum Matthaeum. Słowa swj. sćenja po Mateju 13, 31—35.

W tamnym času praji Jězus ludej tute přirunanjo: Podobne je njebjeske kralestwo žonopowomu zornu, kotrež človjek wzawši na swoju rolu wosy. Wone drje je najmjeńše mjeze wšěmi symjenjemi; hdyž pak je zrostło, je wjetše, dyžli wšitke zela, a bywa štom, tak zo ptaki njebja přikhadźeju a bydla w joho hałzach. Druhe přirunanjo praji jim: Podobne je njebjeske kralestwo zakisanomu ćěstu, kotrež žónska wzawši do třoch měricow muki zaměsy, hač wšitka zakisa. To wšitko powě Jězus črjódam w přirunanjach, a bjez přirunanjow njeréčeše jim, zo by so dopjelniło, štož bu prajene přez profětu, kiž praji: „Wotewrju w přirunanjach swój hort, wozjewju, štož bě wot spočatka swěta." **Credo.**

6) **Offertorium. Přinos.** (Ps. 129, 1—2.) Z hłubiny wołam k Tebi, Knježe; Knježe, wusłyš mój hłós. Z hłubiny wołam k Tebi, Knježe!

7) **Secreta. Ćicha modlitwa.** Tón wopor, Božo, prosymy, njech nas wučisći a wobnowi, nawodźa a škituje. Přez našoho Knjeza . . .

2. a 3. modlitwa kaž dotal.

8) **Praefatio. Předhrono.** Kaž dotal.

9) **Communio. Spěw k woprawjenju.** (Mark. 11, 24.) Zawěrno, prajam wam: Wšitko, štožkuli byšće modlicy so prosyli, wěrće, zo dóstanjeće, a stanje so wam.

10) **Postcommunio. Po woprawjenju.** Z njebjeskimi słódkosćemi posylnjeni, prosymy Će, Knježe, zo bychmy přecy za tej jědźu hłodźili, přez kotruž smy woprawdźe žiwi. Přez našoho . . .

2. a 3. modlitwa kaž dotal.

Nowiny su pisałe, zo so po zastupje Ruskeje do Zwjazka ludow też Ruska a katolska cyrkej zaso zjednatej. Tola wjele wuhladow za to njeje. Khiba zo chceš to jako znamjo wobhladać, zo je Ruska prěnjomu razej katolskomu biskopej dowoliła, do Roma dojěć. Je to biskop Neveau. Tola su w poslednim času też někotrych duchownych z jatby pušćili. Bóh dał tola, zo by cyrkej w Ruskej zaso swoje prawa dóstała.

28. oktobra běše 15 lět, zo bu nětčiši bamž na arcbiskopa woswjećeny. Sta so to we biskopskej cyrkwi we Waršawje. Joho wuswjeći pólski kardinal Kakowski. Ratti běše tehdom nuncius nowozałoženeje Pólskeje.

Protestanske žony z južneje Afriki pósłachu Swjatomu Wótcej list, w kotrymž so dźakuja za joho wustupowanjo přećiwo njepóććiwym filmam. Sekretar tamnoho žonjacoho towarstwa mjenuje bamža „Wótca křesćanstwa".

Kardinal Pacelli je so zaso do Roma wróćił. Tuž su powěsće wo wróćostupjenju bamžowskoho sekretara wumyslene byłe. Nětko budźe so w Romje zaso wo konkordaće z Němskej jednać, wosebje wo katolske towarstwa w Němskej. Čežke budźeja też jednanja ze Španiskej.

Němska. Berlinska katolska młodźina je sebi njedaloko města wonka w lěsu swój dom natwariła, zo by tam mohła w swojim swobodnym času přebywać a so wočerstwić. Zmóžnili su twar wěriwi ze swojimi darami. Městno před domom je po njebohim wjedniku katolskoho akcijóna w Berlinje pomjenowane: Erich Klausener-naměsto.

Znata francózska nowina „Croix" pisa wo hnadownym městnje Albendorfje. Tute městačko na wokolinu Jeruzalema w swjatym kraju dopomina. To widźeše baron Osterberg jako prěni. Městačko bu potom też tak twarjene kaž Jeruzalem, jenož zo je mjenše. 12 wrotow a wjele khěži je we twarje po tamnych w starym Jeruzalemje złoženych. Njewěmy, hač je to też w Serbach dosć znate. Najskěrje nic.

Mjez tym zo běše lětsa w Bajeńskej swjedźeń Pětra a Pawoła k prěnjomu razej dźěławy dźeń, je ministerstwo postajiło, zo so swjedźeń Wšěch Swjatych jako statny swjaty dźeń swjeći. To so lětsa też k prěnjomu razej sta.

W Berlinje je kniha wušła, kotraž chce dopokazać, zo Jezuića a swobodnomulerjo hromadźe dźěłaja. To spyta spisaćel z bajkami dopokazać, kotrež su hižo dawno jako njewěrnosće wupokazane. My katolikojo dźěn wěmy, zo je runje katolska cyrkej přeco přećiwo swobodnomulerjam dźěłać dyrbjała, a swobodnomulerjo sami su so přeco jako njepřećeljo cyrkwje wopokazali, a nětko dyrbja nadobo jezuitcy měšnicy hromadźe dźěłać ze swobodnomulerjemi. Džensa so też stawa, zo we wšelakich zhromadźiznach rěčnicy přećiwo Jezuitam wojuja. Što mamy k tomu prajić? Jezuića su jedyn z najwuznamnišich rjadow katolskeje cyrkwje a su bamžej wosebje posłušnosć slubili. Štóž potajkim Jezuitow hani abo wo nich špatnje rěči, wustupuje z tym přećiwo cyrkwi.

Generalny vikar Mišnjanskoho biskopstwa podawa we nowinje „Sächsische Volkszeitung“ rozprawu wo stojnišću katolskeje cyrkwje we našim biskopstwje. Wón wosebje też wuzběhuje, zo so jenož 4 młodźi Serbja na měšniske powołanjo přihotuja. Jeli so to bórzy njepolěpši, móže so stać, zo snadź serbske wosady wjacy serbskoho kapłana njedostanu. Spóznajmy tu našu winowatosć!

Prjedawši předsyda centrumskeje strony w Němskej, kotryž nětko w Romje přebywa, je z bamžowskim legatom sobu na eucharistiski kongres do južneje Ameriki jěł. Na prěnjej swjatočnej Božej mši přečita wón bamžowsku powěsć, kotraž we łaćonskej rěči wozjewja, zo je bamž kardinala Pacelija za legata postajił. Prelat Kaas je bamžowski protonotar.

Karitas-zwjazk napomina wěriwych, zo bychu w zymje wosebje też woprowali za zaměry tuteje organizacije. Wona stara so wo khudych, kotřiž w zymje nuzu bóle ćerpja hač hewak. Karitas-zwjazk je statnje připóznaty jako spomožefske towarstwo.

„Deutsche Metallarbeiterzeitung“ pisa w jenym čisle, zo Rom w zwjazku ze židowskimi nowinami přećiwo Němskej wojuje. Dale tamna nowina pisa, zo so wuči, zo hódnosć človjeka wotwisuje wot joho wěrywuznaća a wot dóstawanja swjatych sakramentow. — To pak njeje wěrno. Haj, cyrkej samo wuči, zo so človjekej, kotryž so najebać dóstawanja swjatych sakramentow ani kuska njepolěpši, hórje póńdźe, hač hdyž njeby tele hnadowne srědki měł.

Evangelskej biskopaj Meiser w Bajeŕskej a Wurm we Württembergskej buštaj před něšto časom wotsadźenaj, dokelž běštaj so spjećowałoj, krajnu cyrkej bjez wuměnjenja k powšitkownej evangelskej cyrkwi přizamknyć. Před krótkim wopytaštaj němskoho kanclera, a na to buštaj zasy do swojoho zastojnstwa zapokazanaj. Prawny rjadowaŕ němskeje evangelskeje cyrkwje, Jäger, je wróćo stupił.

Šwica. Tu su kaž w Němskej a Francózskej też hižo spóznali, zo su swobodnomulerjo jara strašny zwjazk, kotryž cyle potajnje dźěła a wo kotrymž ludźo skoro scyła ničo njezhonja. Swobodnomulerjo maja wjele njeskutkow zamołwjeć, wosebje woni wšudźe přećiwo cyrkwi šćuwaja a su wina na mnohich přesćěhanjach křesćanow. Tuž žadaja sebi w Šwicy, zo by so zakoń wobzamknył, kotryž by swobodnomuleŕske zjwazki zakazał. Bóh dał, zo by so to stało!

Jendźelska. Direktor jendźelskoho statnoho lětaŕstwa je w poslednim času přeco bóle pokazał, zo je katolskej cyrkwi jara přikhileny. Junu při jenej swjatočnosći přileća ze swojim lětadłom, a runje před postawu swjateje Marije padny z joho lětadła samy rój rózow. Hdyž zakładny kamjeń k biskopskej cyrkwi w Liverpoolu kładźechu, wón z lětadła k nohomaj biskopa w małym padaku wulki kwěćel dele ćisny. Direktor lord Sempill, potajkim zemjan, je 41 lět. Je też we wukraju znaty. Japanska je jomu najwyšši rjad spožčiła. Wón přistupi nětko ke katolskej cyrkwi.

Francózska. Wěsta nowina pisa, kak so katolskim duchownym w znatej francózskej revoluciji w lěće 1789 zeńdźe. Słyšmy: Sedymjom wotrubachu hłowu, 19 zatřělichu, 21 zabichu a zarězachu kaž skót, (z nich su 14 zbóžnoprajeni). 34 wotwjedźechu na kupu k surowomu dźěłu, 77 běchu dołhi čas w kłódze. 461 měšnikow z kraja wupokazachu. Wot zajatych duchownych wumrě w kłódze 18, wot wupokazanych pak 83 we wuhnanstwje, 140 dyrbješe so za čas revolucije khować, 11 z nich bórzy wumrě, 482 zapowě so wot revolucijonarow žadanu přisaha złožić, 617 pak přisahaše, tola 59 hnydom wozjewi, zo je jim žel, zo su přisahali, a zo je jich přisaha njepłaćiwa, 190 pozdźišo to samsne wozjewi. Snadź něchtó praji: Haj to běše tehdom! Ow, ow! Hladaj, što so w Španiskej, Ruskej a Mexiku stawaše a hišće stawa!

We biskopstwje Valenca natwarichu katolikojo a evangelscy zhromadnje wulku postawu Khrystusa. Katolski biskop postawu poswjeći, evangelski pastor měješe swjedźeńsku rěč.

Za dalše dźěła při wobnowjenju kathedrale w Reimsu (tute město naši wojacy wěsće znaja) je stat, zo by dźěło wobstarał, 18 milijónow frankow darił.

W Parizu założichu zjednoćeństwo, kotrež chce so wo to starać, zo byštej w zjawnym žiwjenju wšudźe prawda a dobre zadźerženjo knježiłoj. Zjednoćeństwu přisłušeja katolikojo, evangelscy a wěriwi židźa. Kóžda skupina dźěła sama za so, tola maja so wšě plany štwórćlětnje powšitkownomu předsydstwu předpołožić. Prěni předsyda je katolik. Wosebje chce so zjednoćeństwo wo to starać, zo njebychu so w překupstwje přewysoke płaćizny brałe, zo by kóždy sprawnje swój dawk płaćił, dosahace mzdy dawał, nichtó so njesmě k něčomu nućić, štož je přećiwo joho přeswědčenju, a wšitcy zhromadnje chcedźa wojować přećiwo bjezbóžnistwu.

W jenej wosadźe běchu někotři při wěrowanju přećiwo cyrkwinskim přikaznjam swjatočnje Credo zaspěwali. To sta so najebać toho, zo běchu wosadny faraŕ a druzy duchowni wosebje na zakonju pokazali. Na to połoži biskop na wosadu interdikt. Dwě njedźeli njesmědźachu so tam žane Bože służby wotměć. Też njedźelu nic. Křćić smědźeše duchowny jenož, jeli snadź dźěsću smjerć hrožeše. Pohrjeby smědźachu so jenož cyle ćicho wotměć. Swjate sakramenty so też njesmědźachu wudźělić, khiba w smjertnym straše.

Italska. W Romje wotměchu so swjatočne žarowanske kemše za francózskoho ministra Barthoua. Wšitcy wukrajni zastupnicy so na kemšach wobdźělichu, jenož ruski njepřińdźe. Hdyž so joho woprašachu, čohodla nic, wón wotmołwi, zo je ruskim zastojnikam zakazane, so na kemšach abo druhich swjatočnosćach wobdźělić. Potajkim je Ruska swojim wotpósłancam zakazała kemši khodźić. Přispomnić hišće chcemy, zo staj so zemrětaj Francózaj Poincaré a Barthou daloj ze swjatymi sakramentami wobstarać, byrnjež běštaj prjedy też husto njekřesćansku politiku wjedłoj.

Ruska. Kajku hidu ruske wyšnosće přećiwo katolskej cyrkwi maja, widźimy z toho, zo je ruske radijo radijotelegrafiske rozrěčowanja mjez Vatikanom a bamžowskim legatom na łódźi Conte Grande a w Buenos Aires mylił z tym, zo je na samsnej zmozy wšelake powěsće do swěta słało. Tak sebi potom mjez Romom a łódźu zrozemić njemóžachu.

Z ruskim hospodarstwom jara hubjenje stoji. W poslednich měsacach su tam wjele wjednikow komunistiskeje strony wotsadźili, jich do jastwa sadźili abo jich zatřělili. Jim wumjetowachu, zo so njejsu pilnje dosć za pjećilětku (plan pjećich lět) zastajili. Wosebje budźe w Ruskej zasy na cyrobje pobrachować. Dokelž dźě tam póda ničeja njeje a štož na njej narosće, statej słuša, nima też ruski burik wulkoho zajima, zo by jomu što narostło.

Mexiko. Za katolikow su tu podobne časy přišle kaž za křesćanow w Romje w prěnich lětstotkach po Khrystusu. Dokelž su jim tam skoro wšě cyrkwje zamkli a duchownych wupokazali, khowaja so tući kaž w katakombach we wšelakich kólnjach, bróžnjach abo druhdźe. Tam swjeća też Bože służby. Po bamžowskej dowolnosći smědźa duchowni, kotřiž so tam hišće khowaja, wšědnje tři Bože mšě swjećić,

a to na kajkimžkuli městnje. Husto du też do wobydlenja dobrych křesćanow, kotřiž su druhich swěrnych w swojim domje zhromadźili. Potajkim skoro cyle tak, kaž w Romje w časach prěnjoho křesćanstwa.

Khina. Khinejscy komunistojo su zasy katolskoho misijonara popadnyli a wotwjedli. Je to španiski jezuit. Tam so też powěda, zo su tžo druzy misijonarojo, kotrychž su w lětach 1930—1933 wotwjedli, mortwi. Jedyn pater dyrbješe komunistam jako lěkař służić.

W francózskej Indokhinje bu cyła wjes, Vinn-Quand, nadobo katolska, bjez toho, zo by tam hdy prjedy misijonar prědował. Někotři zdźěłani tuteje wsy běchu sebi wšelake knihe wo katolskej wěrje kupili a pilnje we nich studowali a potom swojich sobuwjesnjanow rozwučowali. Jónu rano wuhlada farař zdaleneje wsy před swojimi woknami wulku syłu ludźi. Hdyž so jich prašeše, što chcedźa, wotmołwichu jomu, zo chcedźa być do katolskeje cyrkwje přijeći. Na to pósła wučerja nabožiny do Ving-Quang. Tola tón móžeše jenož zwěsćić, zo běchu ludźo w tutej wsy hižo dosć rozwučeni. Tuž dóstachu hnydom swjatu křćeńcu. Pozdźišo dobychu też wjele susodnych pohanow za katolsku wěru a tworja nětko hižo khětro wulku samostatnu wosadu.

Japanska. Na japanskich póstowych znamkach, kiž buchu při składnosći mjezynarodnoho kongresa Čerwjenoho křiža w Tokiu wudate, namaka so kříž, znamjo křesćanstwa, kotrež so tak prěnjoraznje na hamtskej japanskej znamcy nadeńdże.

Směški.

Na njeprawym měsće. Młody advokat dowoli sebi při spočatku procesa tutu sadu: „Wobskorženy je mi dowěrił swoje zakitanjo a ja namjetuju, zo bychu najprjedy lěkarjo přepytali jo duchowu strowotu . . .“

Towařstwowy powěstnik.

Kulow. „Bratrowstwo“ wuhotuje njedźelu 19. novembra wječor 1/2 8 hodź. w „Němskim kejžoru“ swój nazymski swjedźeń, wobstojacy ze spěwow, dźiwadła a reji.

předsydstwo.

Wične płaćizny

		w Budyšinje 3. 11. 1934	w Kamjencu 8. 11. 1934
Pšeńca 76 kruta płaćizna	50 kilo	—9,80	—9,80
Rožka 72 kruta płaćizna	50 „	—7,80	—7,80
Ječmjeń, lěčny	50 „	9,00—10,00	—7,80
Ječmjeń, nazymski, 2-rjadkaty	50 „	—7,80	9,00—9,80
Wows, 48-49 kruta płaizna	50 „	—7,55	7,55—7,90
Běrny, we wulkowikowanju	50 „	2,55—2,75	—
Běrny, w małowikowanju	50 „	3,55—3,75	—
Butra	1 „	3,00—3,12	—3,00
Syno,	50 „	—5,75	6,00—6,25
Słoma, z mašinu młóćena, prasow.	50 „	—1,80	2,75—3,00
Słoma, „ „ k zasłan.	50 „	—2,20	2,50—2,75
Słoma, z cypami młóćena	50 „	—	—
Pšeńčna muka, Type 502	50 „*	—17,00	18,00—22,00
Ržana muka, Type 997	50 „*	—12,25	—12,00
Pšeńčne wotruby	50 „	—6,25	5,80—6,60
Ržane wotruby	50 „	—5,90	5,05—5,85
Jeja	1 štk.	—	—
Prosata	1 štk.	8.00—15,00	8,00—15,00

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 6. novembra 1934.

153 wołow, 321 bykow, 475 kruwow a jałojcow, 1048 ćelatow, 885 wowcow, 3445 swini.

Płaćizny po centnarju a hriwnach.

Woły: 1) Połnomjasne, wukormjene, młode, najlěpšeje rězneje hódnosće 40— hr. 2) starše 32—37 hr. 3) Hewak połnomjasne młode 28—31 hr. 4) Starše — hr. Mjasne — hr. **Byki:** 1) Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće 37—39 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene 33—36 hr. 3) Mjasne 28—32 hr. 4) Snadnje wuwite 24—27 hr. **Kruwy a jałojcy:** 1) Młódše, połnomjasne kruwy najwjeteje rězneje hódnosće 33 35 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy 25—32 hr. 3) Mjasne kruwy 20—24 hr. 4) Snadnje wuwite kruwy 14—19 hr. 5) Połnomjasne wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće 31—35 hr. 6) Hewak mjasne jałojcy 26—30 hr. **Ćelata:** 1) Najlěpše kormjene ćelata wot cyca 50 55 hr. 2) Srěnje kormjene ćelata wot cyca 42—49 hr. 3) Snadnje wuwite 34—40 hr. 4) Najšpatnje 28—33 hr. **Wowcy:** 1) Najlěpše kormjene jehnjata a młode kormjene borany 36—38 hr. 2) Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy 29—35 hr. 3) Mjasne wowcy 25—28 hr. 4) Snadnje wuwite wowcy a jehnjata — hr. **Swinje:** 1) Tučne swinje přez 3 centnarje 53 hr. 2) Połnomjasne wot 240—300 puntow 52—53 hr. 3) Połnomjasne wot 120—150 puntow 50—53 hr. 4) Połnomjasne wot 100—120 puntow 47—52 hr. 5) Mjasne wot 80—100 puntow ćežke — hr. 6) Rancy 52—53 hr.

8. novembra 1934.

Ćelata (582): 1) 44—53. 2) 38—43. 3) 33—37. 4) 28—32.

Swinje (301): 1) (přez 300 pt.) —. 2) (240—300) 53. 3) (120—150) 51—53. 4) (100—120) 45—52. 5) 80—100) —. 5) Rancy: —.

Należnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1934.

Kk.: 594. z Mišna: Khata Wozniak; 595. z Miłkec: Hana Grubertowa; 596. z Bronja: Hańža Glücklichowa; 597. z Boranec: Mikławš Pjetaš; 598. z Khasowa: Marja Krempkec; 599. 600. z Radworja: Jan Liška, Marja Grubertowa; 601.—603. z Miłoćic: Michał Šěrak, Jakub Wornač, Madlena Fulkec; 604. z Bělšec: Jurij Ela; 605. z Banec: Hana Porchowa; 606. 607. z Nowoho Łuzća: Jan Pětřka, Cyrill Mikan.

Sobustawy na lěto 1933.

Čo. 1042: B. B.; čo. 1043.: M. B.; čo. 1044.: F. M.

Sobustawy na lěto 1932.

Čo. 1092.: B. B.; čo. 1093. M. B.

Sobustawy na lěto 1931.

Čo. 1130.: M. B.

Dobrowólne dary za duchownski dorost.

Knj. Hana Grubertowa z Miłkec 1 hr.

Šwarnu kat. dźowku pyta k nowomu lětu kubło Domstift w Budyšinje. Přistaja Kubica na Hornčeŕskej hasy 40.

Jako pruhowana šwalča
za šaty
so poruča
Hana Rachelic w Ralbicach 15

Pórclin
ze złotej kromu, z winowymi łopjenami, z němskej różu potrušowany, slěbrodekor. a běły pórclin, kamjenina a hlinjane twory najwj. wubjerk, stajnje tunjo
„domjaca potřěbnosć“
M. Pfuhl, Znutřk. lawska hasa 6

Runje na swjedźenju Wšěch khudych dušow, hdyž so Boža stwórba na zymski spar přihotuje a wšitcy křesćenjo žaruja wo swojich lubych, rozžohnowachmy so na Khrósćičanskim pohrjebnišću z našim drohim njezapomnitym zemrětym,

knjezom wučerjom Janom Rachelu,

hdyž bě póndźelu, 29. winowca, popołdnju we Worklečanskej khorowni na sćěhwkach ćežkoho dóńta w starobje 52 lět tutu časnosć žohnował. W tutych struchłych dnjach je nam powšitkowne dźělbranjo na našej zrudobje derje činiło a naš ból wolóžało. Tuž so **nanajwutrobnišo dźakujemy** za nimo měry bohate wobdźělenjo na pustych wječorach a k rowu přewodźenju. Wosebity dźak słuša kk. wučerjam a duchownym, Róžeńćanskej gmejnje a šulskim dźěćom, nošerjam, Worklečanskim sotram a za krasnu pychu wěncow.

We **Worklecach,** na dnju pohrjeba, 2. nazymnika 1934.

W mjenje wšěch zrudźenych zawostajenych:

Madlena zwud. Rachelowa.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěstki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki ścelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik. — „K. P.“ ćišći so w 1600 exemplarach.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnik: Jurij Šołta, Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokoročak čo. 3895.

46. čisło. | W Budyšinje (Bautzen), 17. novembra 1934. | 72. lětnik.

Cyrkej Khrystusowa — cyrkej swěta.

Bóle hač we zańdźenosći zajimaja so dźensa zaso šěroke woršty človjestwa za cyrkej Khrystusowu. Ale kak mnozy ju bohužel prawje hišće njerozemja a tohodla pak potajnje pak zjawnje přećiwo njej wojuja! — Woni widźa w njej „cyrkej mocy“, kaž by wona za swětnej mocu łójiła. A tola chce wona być cyrkej wumoženja a lubosće. W njej dźěn je Jězus Khrystus dale žiwy. W njej tón dale skutkuje hač do skóńčenja časow, wo kotrymž w Swjatym Pismje čitamy: „Ja sym na swět přišoł, zo bych pytał a zbóžne činił, štož bě zhubjene.“ Dźensa chcedźa znowa mnozy z cyrkwje Khrystusoweje twarić ludowu „nacionalnu“ cyrkej. Ale při tym stajnje cyle pozabywaja, zo je ju bóžski Zbóžnik założił jako s w ě t o w u cyrkej.

Cyrkej Khrystusowa dyrbi być s w ě t o w a cyrkej najprjedy po swojich zwonkownych wuměrach. W njedźelskim swjatym sćenju, kotrež so jutřišu njedźelu z klětki čita, mjenuje Jězus swoju cyrkej kralestwo Boże takle prajo: „Podobne je njebjeske kralestwo žonopowomu zornu, kotrež człowjek wzawši na swoju rolu wosy. Wono drje je najmjeńše mjez wšitkimi symjenjemi; hdyž pak je zrostło, je wjetše, dyžli wšitke zela, a bywa štom, tak zo ptaki njebja přikhadźeju a bydła w joho hałzach“. (Matth. 13, 31, 32.) Takle widźeše Khrystus swoju cyrkej w času přichodnym, kak budźe so wona wupřestrěwać po cyłej zemi hač do najdalšeje a najbóle wotležaneje kupy wulkoho swětoho morja, hač do najćišišeje najwotležanišeje wjeski. A hdyž nětko po 19 lětstotkach hladamy do cyrkwinskich stawiznow, njeje so Jězusowe słowo wulkotnje dopjelniło? — Njerunaše so swjata cyrkej tehdom małomu zornjatku, hdyž Khrystus zhromadźi wokoło so 11 khuduškich rybakow a jenoho cłownika a hišće horstku wučownikow? A njeje tele małe do zemje położene zornjatko po něčim počało skhadźeć a rosć a so wuwiwać, tak zo Khrystusowa cyrkej na prěnim swjedźenju Swjatkow hižo 3000 křesćanow ličeše? A štomik młodoho křesćanstwa rosćeše a rozwiwaše so dale a bóle. Bórzy bě cyrkej Khrystusowa znata po cyłym dalokim romskim knježeństwje a měješe nimale w kóždym městačku swojich přiwisnikow.

Wězo dyrbješe młody štomik swjateje cyrkwje hižo w prěnich křesćanskich lětstotkach přetrać žałostne a sylne wichory, kiž něhdźe 250 lět w 10 wulkich a surowych přesćěhanjach w joho hišće tak něžnych hałžkach zakhadźachu. Ale njeběše runje tónle čas z najwjetšim žohnowanjom za dalše wuwiće młodeje cyrkwje? Sanguis martyrum — semen christianorum! — praji jedyn z cyrkwinskich spisowaćelow tehdomnoho časa. Krej martrarjow — symjo nowych křesćanow. Runje tele wichory běchu dźěn z přičinu, zo je so štomik cyrkwje ćim krućišo a hłubšo zakorjenił do role tutoho swěta. A při spočatku něžne a słabe hałžki zrosćechu w běhu lětstotkow na sylne hałzy.

Haj, na swěće su wěcy, kiž njedaja so wobmjezować z krajnymi hranicami. Na př. swětło Božoho słónčka dobywa so do kóždoho kućika a njeznaje měznikow. Nihdźe njemóžeš joho pruhi popadnyć. Elektriske zmohi powětra, kotrež my dźensa we radiju přez cyły swět jako nošerje človjeskoho hłosa a słowa wužiwamy, njeznaja tohorunja mjezy. Kajka to wulkotnosć! —

Ćim wjacy płaći to wo Khrystusowej cyrkwi. Wona předuje nam Božu wěrnosć. A wěrnosć njeznaje krajneje mjezy. Kaž słónčne wohrjewace pruhi, tak dyrbi też wona so wšudźe předobywać. Wona wšitkim ludam a kóždomu jednotliwej słuša.

Luby čitarjo! Luba čitarka! Hdyž sebi dźensa trochu rozmyslichmoj, zo je Khrystusowa cyrkej katolska, to rěka swětowa, powšitkowna cyrkej, budźe drje derje, zo sebi junu trochu swědomjo přepytuješ, hač maš ty też tu prawu hłuboku dźakownosć we wutrobje. Dźakownosć za to, zo sy też ty na hobrskim štomje swjateje romsko — katolskeje cyrkwje znajmjenša małe lisćičko. — Z małoho symješka swj. cyrkwje před 19 lětstotkami je dźensa wurostł hobrski štom z něhdźe 400 millijónami katolikow. A też naše katolske serbske wosady su tajke hałžki, we kotrychž je samsne žiwjenjo kaž w zdonku, kiž wurosće ze srjedźišća katolskeje cyrkwje we wěčnym Romje.

Khrystusowa cyrkej pak dyrbi być s w ě t o w a cyrkej też swojich n u t ř k o w n y c h nadawkow dla. Wona dźěn dyrbi jako zakisane często cyłe człowjestwo překisać.

Jeje wučba dźěn je wučba Jězusa Khrystusa. Wona přisłuša cyłomu swětej. Přez nju dyrbja wšitcy człowjekojo dowjedźeni być k Bohu, k wěčnomu žiwjenju. „Prědujće evangelium wšitkomu stworjenju.“ (Mark 16, 15.)

„Za wšitkich je Khrystus wumrěł“, praji nam wulki japoštoł pohanskich ludow, swj. Pawoł. Žana človjeska duša njeje wuwzawa. Jězusowa wutroba běše a je dźensa hišće šěroka kaž njebjesa, hłuboka kaž morjo, njeskónčna, kaž móže jenož bóžska wutroba być. Wšitkich chcyše Jězus wumožić a wšitkim bjez wuwzaća dyrbi Khrystusowa cyrkej hnady wumoženja wudźěleć.

Tak chce swjata katolska cyrkej cyłe človjestwo z duchom Jězusa Khrystusa „překisać“. Jenož w nim a přez njoho móže so prawe ludowe zbožo twarić, zawěsće pak nic bjez njoho a zwonka njoho. Runje přez nutřkowne woprawdźe přeznaturske žiwjenjo hnady, kotrež ze swjateje wěry wurosće, budże a chce cyrkej Khrystusowa človjestwo dobyć, človjekow a ludy woprawdźe wozbožić a njesmjertne človjeske duše wukhować za zbožownu wěčnosć. -ń.

Rozhlad w swěće.

Bajeńska zniži płaćizny za cyrobu.

Bajeńske hospodarske ministerstwo měješe srjedu a štwórtk pod wjednistwom ministra Essera zrěčenja nastupajo płaćizny za najwažniše cyrobizny. Minister wobroći so na wšěch wikowarjow z należnym pohnuwanjom, přez woporniwosć sobu přinošować, zo płaćizny so njepowyša. Wón namaka powšitkowne zrozemjenjo. Zwjeselacy wunošk bě, zo w přichodnej zymje njedźeržimy jenož krute płaćizny, ale zo móžemy wjacore samo znižić. Zarjadowanjo stupi srjedź novembra do mocy. (Njebychu so płaćizny pola nas też hišće wo něšto mało znižić móhłe? Mnozy, wosebje wjeledźěćne swójby bychu to dźakownje začuwałe!)

W Onabrücku su 18 pjekarnjow zawrěli, dokelž při přepruhowanju zwěsćichu, zo bě khlěb přelohki. Přećiwo pjekarjam je so zakońscy zakročiło. Też w Frankobrodźe n. M. su we wjacorych pjekarnjach namakali, zo nima khlěb předpisaneje wahi. Też jich dźěłarnje so zawrěchu.

2. burski zjězd w Goßlaru

je so njedźelu swjatočnje wotewrił. Mjez čestnymi hosćemi běchu też němski burski wjednik Darré, statny rada Meinberg a druzy zastupjerjo němskoho burstwa. Burski wjednik Darré praji mjez druhim, zo je burstwo mjez sobu přezjene. Tute nětk sobu postaja w stawiznach němskoho luda.

Vatikan a Němska.

Wysoki duchowny je zastupjerjej wulkich madźarskich nowin nadrobnje wo stojnišću Vatikana k nětčišej Němskej rozprawjał. Vatikan přećiwo nacionalsocialismej ničo nima; wón njeje so ženje k politiskim hibanjam krajow wuprajił, nawopak přihłosuje rozsudnomu wojowanju nacionalsocialisma přećiwo bjezbóžnosći a njemoralcy. Wšelake prašenja, kaž rasowe a sterilisacija, njenamakaja přihłosowanja Vatikana. Njedźiwajo toho pak je so konkordat mjez Vatikanom a Němskej zmóžnił. Wuhlady na dojednanjo w mnohich ważnych prašenjach su wěsćiše hač před někotrymi měsacami.

Marxismus w Awstriskej

so počina zasy hibać. Sobotu wječor su we wšelakich wokrjesach we Winje marxistojo a policija do so zrazyli. Čerwjeni rozdźělachu też lětaki z napismom: Přińdźemy zasy k česći morwych 12. februara. Rozdawarjow tychle lětakow zajachu. Lud policija, kotraž w połnym alarmje stoji, rozehna. Blizko Wina wotměchu socialdemokratojo zhromadźiznu, na kotrejž so na 200 wosobow wobdźěli. Wupósłana policija bě přesłaba. Při zraženju je so też třělało.

W Ruskej

je so wosebity wubjerk postajił, kiž dyrbi wobstojnosće na wysokich šulach přepruhować. Studenća njejsu w poslednim času wysoke šule wjacy wopytowali, dokelž tam njemóžne wobstojnosće knježa. Jstwy njejsu wutepjene, wučbne srědki też pobrachuja. Studentojo nimaja cyroby; dyrbja samo na dróhach přenocować, dokelž su khudźi.

Rusko-amerikanske poćahi.

W bližšich dnjach pojědże ruski pósłanc do Ameriki wróćo a přepoda tam rusko-amerikanske doručenja wo dołžnym prašenju. Ruski namjet je jara přijomny. Mnozy amerikanscy wobkhodnicy su hižo do Moskwy přiješli, zo bychu dalše skazanki přijimali. Mjez nimi su zastupjerjo najwjetšich amerikanskich fabrikow za lětadła a motory.

Jendźelsku khorhow

su w Dublinje spalili. Njedźelu wotmě so w Londonje swjatočnosć za padnjenych swětoweje wójny, na kotrejž so też jendźelski kral a kralowna wobdźělištaj. Dwě mjeńšinje dołho bě po cyłym kraju mjelčenjo postajene. W tymle wokomiku sta so w Dublinje na wyššej šuli přez někotrych studentow njelubozny připad. Woni tam zjawnje jendźelsku khorhow spalichu.

Belgiske knježeŕstwo

je wróćostupiło. Ministerski president je póndźelu belgiskomu kralej tutón rozsud připowědźił. Knježeŕstwo chcyše swój deflacijowy program přewjesć po wosebitym połnomócnym zakonju, je pak w knježeŕstwje samym kaž też zwonka na zadźewki storčiło. Też z belgiskej komoru je president wospjet jednał. Poslednje dny běchu jara kritiske. Najebać toho pak je wróćostup knježeŕstwa wšudże spodźiwanjo zbudźił. Hakle před tydźenjom je so knježeŕstwo wuprajiło, zo hospodarski a financny nowotwar ke kóncej dowjedże.

Bojosć a mjenjehódnota.

Tutej dwě mocy wjedźetej w Europje politiku. Tak je so Smuts, prjedawši general Burow, wóndanjo w Londonje na jenej zhromadźiznje wuprajił. Wo wójnje rěčeć, je jara strašna wěc. Pacifistojo su najwjacy wina, zo so ludźo strachuja. Dźensa wójnu wočakować, je njerozom. Žadyn narod nochce wójnu. — Začuće, zo sy mjenje hódny, kotrež tón abo tamny kraj traši, hodźi so hnydom wotstronić z tym, zo jomu runoprawa dadźa. Stojnišćo Němskeje ma so na kóždy pad porjedźić. Zo njejsu zasady nacionalsocialisma kóždomu ludej witane, njesmě wina być, zo so Němskej internacionalne runoprawo zapowěduje. — Tuta zmužita rěč generala Smutsa je wosebje w Jendźelskej hłuboki začišć zawostajiła. Wulka jendźelska nowina „Times“ k tomu pisa: Škoda, zo njeje tutu rěč jedyn sobustaw jendźelskoho knježeŕstwa dźeržał.

Luby čitarjo „Posoła!“

Pominać je wostudła wěc. Ale zo njebych potom sam wjedrowe napominajo a poroki wot předsydstwa a wubjerka dóstał, dyrbju so tola z časom hladać, zo móhł potom prajić, hlej moja njeroda to njeje.

Lětsa smy zasy na poł novembra a zapłaćiło je runje 607 sobustawow, swój přinošk, to wućinja 3035 hr.; z dopłaćenjemi na zańdźene lěta sym w běhu lěta 1934 hač dotal wokoło 4000 hr. nahromadźił. Mamy pak zapłaćić za „Posoł“ na lěto 1934 něhdźe 5200 hr. hač do 31. 12. 34. Hdźe su ći, kotřiž njepłaća? Njech tola kóždy sobustaw swoju winowatosć dopjelni a swoju šerpatku swědomiće a w prawym času woteda!

Pokładnik.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Wšitcy wěriwi Budyšskeju wosadow so namołwjeja, zo bychu na prěnjej zhromadnej swjatočnosći k dobyću wulkoho jubilejskoho wotpuska w prawje bohatej ličbje so wobdźělili. Prěnje wuměnjenjo, kotrež ma so dopjelnić, je, zo kóždy dostojnje swjatej sakramentaj pokuty a wołtarja dóstanje. Nimo tóho su hewak předpisane štyri wopyty w tachantskej cyrkwi, štyri w cyrkwi Našeje Lubeje Knjenje a štyri w kapali franciskankow a při kóždym wopyće wosebite modlitwy, kotrež su w „Kat. Posole“ hižo byłe wočišćane. Za tych pak, kotřiž wopyty pod wjednistwom farskoho duchownstwa zhromadnje činja, dosaha **šěsć zhromadnych** wopytow. Prěnje zhromadne wopyty su postajene: Njedźelu, 25. nov., wječor w **6** hodź. w cyrkwi Našeje Lubeje Knjenje (zawod, modlitwy, wobkhad wokoło cyrkwje, modlitwy, skónčenjo). Njedźelu, 2. dec., wječor w **7** hodź. w cyrkwi Našeje Lubeje Knjenje, wottam pokutny procesijón do tachantskeje cyrkwje, tu předowanjo, modlitwy, skónčenjo. Njedźelu, 9. decembra, wječor w **7** hodź. w tachantskej cyrkwi (zawod, modlitwy, wobkhad wokoło cyrkwje, modlitwy, skónčenjo). „Laudate“ sobu přinjesć, modlitwy wšitcy wótře sobu so modlić a spěwy spěwać!

— Jutře njedźelu, popołdnju w 6 hodź. zarjaduje khór tachantskeje cyrkwje w njej swoju hudźbnu pobožnosć. Nimo hudźbnych předwjedźenjow budźa so spěwać khory a sola z krasnoho oratoria: Swjaty Beno.

— Jutře njedźelu předwjedźe w Kolpingowym domje na Garbařskej hasy 26 pop. w 4 a wječor we 8 hodź. katolska Drježdźanska filmownja wulkotny film: „Skutk měšnika Montmoulin“, kotryž je złoženy po knizy P. Spillmanna S. J.: „Wopor spowědnoho potajnstwa“ a zynkofilmaj (wjeselohrě): „Wupp połěpša swětowy rekord“ a „Wupp jako turista we wysokich horach“.

Z Njebjelčic. Při najrjeńšim nazymskim miłym a ćopłym wjedrje swjećachmy zańdźenu njedźelu našu kermušu. Běše też zdobom swjedźeń našoho patrona swj. Měrćina. Kaž kóždolětnje, tak běchu so też lětsa wjele česćowarjow swj. Měrćina w našim domje Božim zešli ze wšěch wosadow katolskich Serbow. Boži dom běše z kemšerjemi napjelnjeny. Na dopołdnišich Božich służbach měješe wulke kemše knjez arcyměšnik Žur z Ralbic z assistencu kk. kapłana Kurcy z Workec a wosadnoho fararja. Njebjelčanscy spěwarjo spěwachu k tomu krasnu missu pod nawjedowanjom kk. kantora Renarja a wučerja Wuješa. Předowanjo měješe wosadny knjez farař a wuzběhowaše, kak je swjaty Měrćin z hnadami wot Boha wobohaćeny był a kak je swěrnje z nimi dźěłał. Rozłoži też, kak mamy my hnady Bože trjebać a wužić a swj. Měrćina česćować. Po předowanju dźěchu kemšerjo k woporu a wokošowachu partikule swj. Měrćina. Njech tutón jich prózstwy a přeća wusłyši ze swojej zastupnej prózstwu pola Boha. Popołdnju běše swjatočny nyšpor z assistencu a nyšpor po mortwych.

— Tutón tydźeń bu tepjenjo w našej farskej cyrkwi dotwarjene. Za kachle přitwari so nowy přitwark cyle po stilu cyrkwje, wot architekta Witte z Drježdźan rysowany. Pod zemju wjedźe zymny kanal do cyrkwje a horjeka wyše spowědnoho stoła pak kanal za ćopły powětr. Wšitko je jara derje připrawjene a njekazy w ničim rjanosć cyrkwje. Kak rjenje budźe w zymje, hdyž změjemy ćopłu cyrkej! Cyle wěsće tam potom kóždy dlěje wostanje. Nadźijomnje přińdu też dary za tepjenjo, kotrež na 4500 hr. płaći, prawje bohaće ze strony wosadnych a přećelow našoho domu Božoho!

Z Ralbic. Při lětušej nazymskej wulkej hońtwje běše popad: 43 zajacow, 7 dźiwich korniklow, 1 bažant a 1 kurwota. Też lětsa móžemy widźeć, zo zwěrina zasy přiběra. Trochu žiwu Božu stwórbu lubuje kóždy człowjek, też bur; wšak njebjeski wótc za wšěch narosć dawa a kóžde stworjenčko ma swój wužitk w cyłku krasneje přirody.

— Zańdźenu póndźelu zeńdźechu so tu na wječor w našej šuli zastupjerjo našeje, Konječanskeje a Róžeńčanskeje šule pod nawjedowanjom hejtmana dr. z Zobela z Kamjenca jako předsydy šulskoho hamta *B* a přisłušnoho přemysłowoho wyšš. šulskoho rady Hohlfelda Budyšskoho, zo by so zwjazkowa powołanska šula za hólcy a holcy w Ralbicach dokónčnje wutworiła a zakońscy wobkručiła, a nowočasna kucheń za holcy wutwariła. Po 51ětnym jednanju, hdyž bě so hišće raz nadrobnje wšo za tule a přećiwo tutej ważnej należnosći rozpominało, stupi zwjazk nětko do skutka. Nowy čas žada nowe winowatosće, a wšitcy su spóznali, zo maja ważnej należnosći dobrowolnje skónčnje přihłosować, zo njebychu we wočomaj knježeństwa jako přěkowarjo přećiwo dobrej wěcy a postupej płaćili Hdyž so žónska a mužska młodosć po cyłym kraju z wulkim.

Marhata Clitherow.

Episoda z jendźelskich stawiznow z lěta 1555—1580.

Dźěćo, kotrež bě wuzwolene k najčisćišomu woporej w času přesćěhanja katolikow, narodźi so w Yorku pod knježenjom Marje Tudors, w času, hdyž po bjezbóžnym knježenju Hendricha VIII. a Eduarda VI. miły a zbožowny čas zeskhadźa, zo móžachu katolikojo zaso swobodnje dychać.

Je znate, kak pod knježenjom Marje Tudors nabožina, kotraž bu přez surowoho tyrana powróćena, poteptana, znowa zakćěwaše, a kak po štyri lětnym knježenju ze smjerću tuteje kralowny so jeje skutk zasy powróći a wšě nowe nadźije katolikow znowa so zničichu.

Hilžbjeta, najmłódša dźowka Hendricha VIII., běše potajkim při sebi wobzamkła, runje kaž jeje nan a bratr, přiswojić sebi namóc nad katolskej cyrkwju, ale wona wjedźeše jara wušiknje potajić swój wotpohlad před swojej sotru. Jako 17. novembra 1558 na trón stupi, wotkry swoje tajeńske mjezwoćo. Hišće w samsnym lěće nućeše swój lud pod hroženjom z krutymi khostanjemi, přestupić ke krajnej wěrje. Po něčim wudawaše přeco wjacy a wjacy katolskej wěrje njepřećelskich zakonjow, hač nasta tamna hrózbna zakońska kniha, z kotrejž dyrbješe so wukorjenić prastara wěra z wutrobow jendźelskoho luda.

Nimo zmužitych katolikow, kotřiž běchu sebi kruće wobzamkli, radšo wšitko zhubić, hač wěrje swojich wótcow stać so njeswěrni, běchu też mnozy njerozwučeni, česćelakomni a słabi, kotřiž ze sebjewužitka abo bojosće dla k nowej wěrje so přizamknychu.

Też Marhaćinej staršej běštaj přiwzałoj nowu wěru. Jeje nan, Domaš Middleton, běše jedyn z najwosobnišich měšćanow w Yorku, hłownym měšće połnócneje Jendźelskeje.

W lěće 1564 bu Domaš Middleton we swojim narodnym měšće wuzwoleny za sudnika; w lěće 1567 wón wumrě a zawostaji wudowu ze štyrjomi dźěćimi.

Wudowa woženi so bórzy zasy z nahladnym měšćanom.

Marhata bydleše pola swojoho přirodnoho nana, hač so w lěće 1571 z Janom Clitherow njewoženi.

Jan Clitherow běše runje, kaž joho nan, přistupił k nowej wěrje, ale jedyn z joho bratrow, Willian, wosta katolski a bu z měšnikom. Jan běše zamožity muž a běše też wot swojich sobuměšćanow jara ważeny a dósta tak wšelake čestne zastojnstwa.

Štož joho mandźelsku nastupa, wosta tuta swojej wěrje, w kotrejž bě wukubłana, swěrna; wot wšeje młodosće hižo běše jeje duša zwostała sprawna a čista a wona służeše swojomu Bohu swěrnje a swědomiće. A hižo wot młodosće sem bě sebi dobyła, dla swojeje čistoty a něžnoho a lubosćiwoho wašnja přiwisnosć a česćownosć cyłeje wokoliny. Wopisowař jeje žiwjenja wo njej praja: „Wšitcy mějachu ju rady a ważachu sebi ju kaž drohotnu parlu.“

Dwě abo tři lěta po swojim kwasu spózna wona, zo je jeničcy katolska wěra prawa, přećiwo kotrejž bě wyšnosć krewjelačneje kralowny Hilžjety najsurowiše zakonje wudała, Jeje wutroba krawješe, hdyž widźeše, kajke črjódy křesćanow

woporami stata spěchuje a wěcywustojnje wukubłuje, mamy też wšitcy wosobinske přeća a móličkosće nazad stajić a też skónčnje někotry mały wopor přinjesć. Nowy zwjazk ma 4 sobustawow, po jenym z Ralbic z a Konjec a dwaj z Różanta po wulkosći šulskich wokrjesow. Ralbičanski wjesnanosta je stajnje z předsydu zwjazka, tu khwilu bur Jakub Čornak. Joho znatomu měrnomu wašnju jednanja dowěrjamy, zo so wustawki a pjenježne należnosće zwjazka sprawneje a najlěpje zrjaduja. Starosć jenož za dobry a lěpši přichod našeje młodźiny budźe za wšěch zamołwitych zastupjerjow pohon we wšěch dalšich wuradźowanjach. Wyšši šulski rada Hohlfeld je pjenježnu podpjeru ministerstwa hižo přilubjenu dostał, a hejtman z Zobel wupraji wšěm dźak a připóznaco za měrne a skónčne dojednanjo.

Z Konjec. W rjanym słónčnym wjedrje wotmě so lětsa wulka nazymska hońtwa. Pola a łuki wostachu ležo, honjachu jenož lěs a potřělachu: 32 zajacow, 7 bažantow a 5 korniklow. Nadeńdźechu drje na 20 sornow, ale dokelž maja so tute po nowišich hońtwjeńskich zakonjach jenož z kulku třeleć, dyrbjachu jim běžeć dać. Też w našej wjesnej ležomnosći so zwěrina rozmnoža kaž w susodnych revěrach. Při swačini wonka w lěsu mjez přestawku a wosebje wječor we wjesnej korčmi při słódnej wječeri běše wjesoła towaršnosć mjez hajnikami a wjesnymi honjerjemi.

Krajan na lěto 1935 - protyka za *katolskich Serbow*

kónc novembra wuńdźe.

Do Budyšina na wulki serbski koncert!

Pilnje so hižo naše serbske spěwne towarstwa přihotuja na wulki serbski koncert, kotryž chcedźa wšěm lubowarjam našoho rjanoho serbskoho spěwa wuhotować. Dawno su wulke serbske koncerty, kotrež so kóžde lěto w Budyšinje w Krónje wuhotuja, po cyłych Serbach derje znate a powšitkownje woblubowane! Štó drje, wosebje z nas katolskich Serbow njeje hižo pobył na tajkim koncerće, štó so tam njeje hižo zawjeselił a zahoril? Runje naši krajenjo z katolskich stronow Łužicy su najzahorjeniši a najswěrniši wopytowarjo serbskich koncertow w Budyšinje. A to je rjenje a prawje tak!

Hdźež so spěwa, zbožo kćěwa; zli ludźo njeznaja spěwa! Runje pak naše stare, serbske narodne spěwy su wosebje rjane a rěča hłuboko do duše luda. Hłuboka hnujaca pobožnosć, ale też šibała wjesołosć so we słowach błyšćitej, wšě sentimentalnosće a nowočasne mazanosće su serbskomu spěwej njeznate! Tohodla je so přez lětstotki naš spěw we ludźe wobkhować mohł, byrnjež njebył zapisany do knihow a notow.

Na wulkim serbskim koncerće, kotryž budźe 28. novembra 1934 w hosćeńcu „Krónje“ w Budyšinje słyšimy naše **najrjeńše ludowe spěwy** wot mištrskeje ruki wuběrnje wobdźěłane! Wulki serbski měšany khór, kotryž wobjima na wšě **150 spěwnych mocow**, zanjese pod nawjedowanjom knjeza wučerja J. Winarja wupytane rjane spěwy. Najlěpše naše serbske khory wustupja solistiscy. To budźe něšto cyle wosebite. Tak słyšimy knjeza wučerja M. Nawku ze joho wupruhowanymi Radwórskimi sołobikami a škowrončkami. Ralbičanska Lilija zakćěje nětko samo w zymje znowa a zaspěwa nam pod nawjedom nowoho młodoho serbskoho dirigenty M. Rječki serbske pěsnički. Też Lěchańska „Zernička“ zhromadnje z „Nadźiju“ nas z někotymi wosebitosćemi překwapi. To budźe žiwjenjo! To budźe radosć!

Lětuši koncert ma cyle wosebity raz. **Budźe cyle za naš wjesny lud přiměrjeny! Wustupja jenož naši znaći serbscy solistojo.** Po dołhim času zasy zanjesu nam **serbske dźěći** serbske pěsničky! Naši solistojo pak, kaž knjez wučeŕ Jeńka, knježnje Freyšlagec a Elsa Krawcec chcedźa nas wosebje z najrjeńšimi a jara wjesołymi pěsničkami překwapić a zabawjeć. Lětuši serbski koncert je jenož za was, lubi wjesnjenjo! Tohodla jón njezakomdźće! **Srjedu, 28. novembra 1934, wječor we 8 hodź.** přińdźće wšitcy do „Króny“! Tola też susodźic wuja a ćetu přiwjedźće sobu! Kóždy dyrbi so jónu zawjeselić nad rjanosću našoho serbskoho spěwa, kóždy dyrbi lětsa na serbski koncert, dokelž je to koncert z wurjadnje rjanym ludowym porjadom! — n —

Štó njeje hišće swój přinošk za towarstwo swj. Cyrilla a Methoda zapłaćił?

---

měšnikow a laikow za swoju wěru swoje žiwjenjo woprowachu.

Jan Clitherow wosta při nowej wěrje, tola so zda, zo swojej žonje dospołnu swobodu w dopjelnjenju jeje nabožnych winowatosćow dowoli; dowoli jej też, wukubłać jeje tři dźěći w katolskej wěrje. Hdyž też zjawnje do hospodowanja wuhnatych měšnikow njezwoli, tak njeličiješe zadźěwkow a začini husto wóčcy před nadobnym skutkowanjom swojeje młodeje mandźelskeje.

Najebać tuteje wosebje w času fanatisma njewšědneje sćerpnosće zrani jeje muž tola druhdy jeje nabožne začuća. Junu, jako bě pola přećela na hosćinje, poča rěčeć wo nabožnych nałožkach křesćanow, a zo katolikojo najebać jich modlenja a posćenja we ničim ničo khmańši njejsu, kaž wšitcy druzy. Marhata bě tam jenička katolska při hosćinje; tajke słowa jeje mandźelskoho ranichu ju hłuboko, a sylzy wuronichu so jej z wočow.

Wohańbjeny přez swoje njepřistojne zadźerženjo chcyše ju jeje dobry mandźelski zaso tróštować, při čimž přeco zaso wospětowaše, zo by njemóžne było, namakać lěpšeje žony a maćerje po cyłym swěće, hač je to joho mandźelska. Jenož jej porokowaše, zo so přewjele posći a zo njecha joho sobu přewodźeć do anglikanskeje cyrkwje.

Posćenjo a pokuta słušachu pola Marhaty sobu do dźeńskoho porjada.

Srjedu a pjatk jědźeše jenož junu wob dźeń; pjatk jědźeše jenož suchi khlěb a piješe wodu a napołoži sebi hišće wšelake druhe wopory.

Jan Mush, česćowny měšnik, kotryž bě jeje spowědnik, powěda, zo jomu husto praji: „Bóh to wě, zo sym hišće daloko wot toho zdalena, štož bych być dyrbjała, dokelž sym z tysac njedospołnosćemi w duchownym žiwjenju hišće wuspinana; nochcu pak ženje přećiwo woli Božej zhrěšić, byrnjež dobyła přez to cyły swět abo wukhowała přez to swoje žiwjenjo.“

Hižo rano zahe, tak powěda jeje duchowny wjednik, stawaše tuta žónska a modleše so dołho a rozpominaše wosebje hórke ćerpjenjo Khrystusowe; a tak husto hač bě jej to možno, běše přitomna na woporje Božeje mšě a potom wukonješe zaso swěru, swědomiće a pilnje swoje domjace dźěła. Husto wob dźeń pódla swojoho mnohoho dźěła pozběhny swojej woči k njebju z małym ale nutrnym zdychnjeńčkom, kóžde, samo te najmjeńše dźěło započa k Bohu česći.

Wokoło wječora popřa sebi někotre wokomiki, zo by so zhromadnje ze swojimi dźěćimi modliła. Prjedy hač so sama k měru poda, klečeše hišće hodźinu dołho we swojej komorcy a poručeše cyłu swójbu škitej Božomu.

Tuta znutřkowna krutosć a čiste žiwjenjo bě jenož jeje spowědnikej a hišće črjódcy dobrych křesćanow znate, kotřiž znajachu jeje potajnosće. Druhim bě Marhata jednora, přikładna mandźelska a mać, dobra hospoza, měrna a dobroćiwa pomocnica we wšelakich nuzach a potrjebach.

Najebać swojoho katolskoho přeswědčenja, kotrež ženje njespyta potajić, běše wona w swojej wokolinje nimo měry lubowana

Dospołne wobnowjenjo Kulowskeje farskeje cyrkwje.

Naše Bože domy nas proša, zo njebychmy na nje zapomnili. Naša swjata winowatosć je, tute kulturne kubła, kotrež smy po našich prjedownikach zdźědźili, rjenje wutwarić a z česćownosću hajić. Tež tudomna swjatnica wołaše dawno k tajkomu rozmyslenju a skutkej. Stejo na historiskej pódźe — hižo we 8. a 9. stolětu mjenuje so wobtwjerdźene sydlišćo, kaž móžemy čitać w „Scriptores rerum lusatic." 1719, tom. II pag. 62 — spomina sławny Boži dom na wšelake podeńdźenja a słuša sobu do najstaršich cyrkwjow Łužicy. W lěće 1429 zničichu jón zwjetša Husitojo, tola sylne zakładne murje spjećowachu so dospołnej zahubje, a tak so 1440 znowa z kamjenja natwari, w kotrejž podobje so nam dźensa hišće předstaja. Za šěsć lět móže potajkim na 500lětne wobstaćo zhladować. 1527 bu cyrkej přez přitwark podlěšena; ma štyri zakhody, tři łódźe, je znutřka 48m dołha, 23m šěroka a ma 1300 městnow k sedźenju. Telko městnow je wona prjedy tež měła, tola su ławki nětko rumniše, steja 82cm rózno, prjedy jenož 65cm. Wěža je 50m wysoka.

Wot lěta 1863, potajkim na wšě 70 lět, njejsu so wjetše porjedźenja stałe. Zmjerzk a dešć stej zwonkownomu wobmjetej škodźałoj, znutřka točeše čerw, póda bě włóžna a do cyrkwje nanosy so wjele procha, dokelž jeje dno hłubšo leżeše hač zwonkowna płonina. Prjedy wjedźechu skhodźeńki do njeje dele, nětko horje, dokelž so dno z pjeršću wo 30—40cm zběhny. Při ryću storčichu dźěłaćerjo na prózdnjency, tež na „Krabatowu", kiž bu 1704 w cyrkwi pod zwónčkom — powjazy tam hišće dźensniši dźen wisaja — pohrjebany. Tež wulku rólu w serbskich bajach hraje. Je był horwatski wyšk Jan Šadowic, rodźeny w Zagrjebje, kiž je w turkowskich wójnach sakskoho kurwjeńcha Augusta Sylnoho z rukow Turkow wumožił. Za to smědźeše dokhody Wulkozdźarjanskoho knježstwa za čas žiwjenja wužiwać. Wumrě 80 lět stary. Joho nětčiše powostanki buchu fotografowane. We wočach luda bě wón njewšědny kuzłař, a lud jomu přicpěwaše wšě możne činki. Mjeno „Krabat" je nastało ze skepsanoho słowa Kroat.

Nutřka w cyrkwi je wšitko ponowjene — khóry, ławki, klětka. Tute dźěła wuwjedźechu nimale bjez wuwzaća kulowscy rjemjeslnicy, betonowe pak firma Löser w Drježdźanach. We hłownej łódźi je so prěčna, wuhlad zawjeraca hrjada wotstroniła, na kotrejž běchu křiž a postawje swj. Marije a Jana. Při jenym stołpje stoješe wołtař bratstwa swj. rózarija, bu nětko do presbyteria (městnosć wokoło wulkoho wołtarja) přenjeseny. Z tym naby so rumnosće za ławki a swětłosće. Tak čini cyrkej rjeńši zaćišć. Nowe piśćele z 16 klinčacymi registrami, khětro wótrje hłosowane, je firma Röhle w Schönbergu pola Zhorjelca natwariła, a knjez překupc O t a B u l a n k w Kulowje wosadźe darił. Znutřkowna cyrkej čini nětko woprawdźe wulkotny zaćišć, hdyž je wšo mylace wotstronjene. Cyrkej wobsedźi wšelake žadne rytwy (skulptury) a druhe drohotne wěcy n. př. gotiska madona na prawej stronje bratrowskoho wołtarja, pieta za wulkim wołtarjom, Khrystusowa hłowa při zakhodźe do cyrkwje, na lěwo wěčna lampa, dar hrabinki Hržanoweje z lěta 1794, dupa a dr. Tute pokłady maja wumjełskeje a historiskeje ważnoty. Tohodla steji cyrkej pod pomnikowym škitom. Byrnjež so zastarske wěcy w cyrkwi zdźeržałe, zda so cyle nowa być, a něchtóžkuli, kiž ju dlěši čas widźał njeje, ju wjacy njespóznaje. Do kapałki, hdźež nětko dupa stoji — kiž bě prjedy stajnje zawrjena —, su so šěroke durje wutwariłe a wołtař Jězusoweje křćeńcy so tam stajił. Wumělski wołtarny wobraz je wěsty Handrij Dreßler (z Kamjeńca?) 1597 zhotowił a swoje němske iniciale A. D. podstajił, čohoždla je so tutón wobraz wěsty čas Albrechtej Dürerej přicpěwał, kiž swoje wudźełki tež jenož z A. D. woznamjenješe, a so tohodla za jara drohotny dźeržeše.

Tež na farje khowaja so wšelake ważne pisma, knihe a drohotne wěcy, tak n. př. original bamžowskoho wopisma (bulla) z lěta 1671, w kotrymž so założenjo arcybratrstwa swj. rózarija dowola, incunable, to su stare cyrkwinske knihe z krasnym ćišćom do lěta 1500 a po nim, wšelake rypaćne dźěła (Stanzarbeiten), mjez nimi dwě winowej khancy z lěta 1694, kotrejž buštej kradnjenej, pozdźišo zasy namakanej, drohotne keluchi a druhe pokłady.

Tež zwonkownje čini cyrkej cyle nowy zaćišć přez nowy wobmjetk, přetwarjene portale (zakhody), přez docyłne wuporjedźenjo woknow, štyri nowych (1 wulke a 3 małe), ponowjenu wěžu a zrunanjo městnosće wokoło cyrkwje atd. Při wšěm pak je wona swój dotalny gotiski raz wobkhowała. Z ponowjenjom je so loni w juniju započało a je nimale hač do dźensišoho dnja trało, potajkim skoro połdra lěta. Hłowny wjednik a dohladowař bě architekt Witte z Drježdźan, murjeńske dźěła pak podstojachu

Dalše na str. 367.

Jeje podwolnosće a pomocniwosće dla njezacpěwachu ju jeje wěry dla; nawopak khwatachu we wšěch swojich nuzach a należnosćach k njej, w krutym přeswědčenju, zo namakaja cyle wěsće pomoc pola njeje. „Wšitcy ju nimo měry lubowachu", a tak praji jeje duchowny wjednik, „a bychu zastajili swoje žiwjenjo za nju."

Kralowna Hilžbjeta bě z přeswědčenjom so přepokazała, zo běchu połnócne provincy poslědnje, kotrež běchu přiwzałe nowu nabožinu: katolikojo běchu tam z wostali krućiši a zmužićiši hač hdźe druhdźe; duchowni dźeržachu tam dale Bože służby, štož bě w druhich dźělach krajach dospołnje wotstronjene, a tuta kruta swěra a přiwisnosć zakońscy zakazanej nabožinje rozhori w najhóršej měrje kralownu a jeje ministrow.

Tući wobzamknychu, nanajkrućišo přećiwo wěrje zakročić. Katolska cyrkej w Jendźelskej nima we swojej martrařskej knizy rjeńšich dopomnjeńkow hač tamnych swěrnych martrarjow, kiž rozlachu swoju krej za nju.

Hruby njesmilny Lord Huntingdon, kotrohož běše sebi krewjelačna kralowna wuzwoliła, dyrbješe katolstwo hdźežkuli so pokaza, zničić.

Ze wšej spěšnosću slědźeše so wšudźom za katolikami, zo bychu so před sudnistwo stajili.

Z wopředka bě to jenož khudši lud, kotryž kruće a wobstajnje wustupowaše za swoju wěru. Mužojo a žony wobswědčichu wšitcy jenajku krutosć. Hilžbjeta Wilkinson, mandźelska młynka, kotrejež so prašachu, čohodla njewopytuje krajnu cyrkej, wotmołwi: „Dokelž njeje tam wjacy měšnika, wołtarja, a njeje tam wjacy najswjećišoho sakramenta." John West, służowny, wotmołwi na samsne prašenjo: „Dokelž njeje ta prawa cyrkej Khrystusowa a ja nochcu być junu zatamany." Isabela Bowman wotwołwi: „Dokelž njeswěći so tam swětło wěčneje lampy, kotrež dopomina nas na wěčnu lubosć, kotraž je so wukrawiła junu za nas na křižu."

Tute zmužite wotmołwy buchu khostane husto z lěta dołhim jastwom.

Stawizny z jastwow w Yorku pod knieženjom Hilžbjety su pomniki wo surowym přesćěhanju tamnych křesćanow. W jastwach, we grawoćiwych prózdnjeńcach, dźěrach dyrbjachu tam tčeć nadobni zemjenjo, nadobne a něžne žónske, khudźi měsćenjo a rjemjeslnicy; měšnicy, kotříž běchu we swojej swjatej służbje zešědźiwili, a małe dźěći, kotrež w jastwje so narodźichu. Wšitcy ćerpja z jenajkej zmužitosću a maja smjerć za swoju wěru za trěbnu, dokelž jim to winowatosć poruča.

Laik, z mjenom Michał Tynge, přebywaše wjacy hač dwaceći lět w jastwje, John Gibson, kotryž po sydom lětnej jatbje wumrě, nošeše hišće w jastwje pokutnu drastu, kotruž sebi hišće k ćerpjenjam napołoži, kotrež měješe w jastwje wustać. Mnich, kotryž bě wjele lět tróštař a zepjera w jastwje přebywacym; joho stajnje wjesołe wašnjo, joho wóhniwe s ł o w a podawachu jim móc, wostać swěrni khorhowi Khrystusowej. (Pokročowanjo.)

Přechodne modlenja Božich mšow

Stajnje poslednja njedźela po swjatkach. Zelena.

Z nazymu je přiroda wusnyła. Płody lěća su skhowane a lěćo je zemrěło; wjele zelow, wjele lisća, wjele zwěrjatkow je kónc wzało. Podobnje z tym tydźenjom dóspěje Cyrkwine lěto swój kónc. Posledni dźeń je přichodna sobota. Spominamy tohodla też na kónc našoho žiwjenja a na kónc swěta. Štóž swoje žiwjenjo zbóžnje skónči, tón też kónc cyłoho swěta zbožownje přetraje. Přisłowo rěka: Kajkaž twoja njedźela, tajka smjertna hodźina. „Njeje wjetšoho njezboža, hač zbožo hrěšnikow.“ (Swj. Hawštyn.)

1) **Introitus. Přistup.** (Jeremias 29, 11. 12. a 14.) Hospod rěči: Ja myslu myslički pokoja a nic podćišćowanja. Wołajće ke mni, a ja was wusłyšu a přiwjedu wašich jatych wróćo ze wšěch stron. (Ps. 84, 2.) Požohnował sy, Knježe, swój kraj, wotwobroćił zajećo Jakubowe.

Gloria.

2) **Oratio. Modlitwa dnja.** Zahoř, Knježe, prosymy, wolu swojich swěrnych, zo bychu sebi dale horliwišo płody Božoho dźěła přiwobroćeli a tak wot Twojeje miłosće wjetšeje pomocy dóstawali. Přez našoho Knjeza . . .

Přede wšěmi strachami ćěła a duše škituj nas, prosymy, Knježe, a na próstwy zbóžneje a hordozneje stajneje knježny Marije, Božeje rodźićelki, swjatoho Józefa, swjateju japoštołow Pětra a Pawoła a wšěch swjatych wudźěluj nam dobroćiwje pomoc a pokoj, zo by Twoja Cyrkej wšě zadźěwki a błudy přewinywši w njekaženej swobodźe Ći służiła.

Božo, naš wućeko a naša móc, wusłyš nutrne modlitwy swojeje Cyrkwje a daj nam, dawaćelo pobožnosće, zo bychmy woprawdźe dóstali, wo čož Će dowěrnje prosymy. Přez našoho Knjeza Jězusa . . .

3) **Lectio** Epistolae beati Pauli Apostoli ad Colossenses. **Čitanjo** z lista swj. Pawoła jap. Kolosanam 1, 9—14.

Kónc lěta 62 pósła Pawoł z jastwa w Romje wosadźe města Colossae (w Małej Asiji) list. Z njoho nam Cyrkej na kóncu swojoho lěta napominanjo čita, zo bychmy Božu wolu dale bóle poznawali a po njej dobre skutkowali. Džakujmy so Bohu, zo nas ze ćmy wuwjedźe a nam swěći po puću k wěčnomu swětłu, k sebi. Ważmy sebi Bože dźěło — wumoženjo přez Syna Božoho!

Bratřa! Njepřestawamy za was so modlić a prosyć, zo byšće napjelnjeni byli z póznaćom Božeje wole, we wšej mudrości a duchownej rozomnosći; zo byšće dostojnje khodźili, Bohu we wšim so spodobajcy; w kóždym dobrym skutku njesće płód a rosćće přez póznawanjo Boha, w kóždym počinku posylnjowani po mocy joho jasnosće ke wšej sćerpnosći a wutrajnosći; z radosću dźakujće so Bohu Wótcej, kiž je nas hódnych sčinił podźěla na dóstatku swjatych we (wěčnym) swětle. Wón nas wutorže z mocy ćmy (njewědomosće a hrěšnosće) a přenjese do kralestwa Syna swojeje lubosće, přez kotrohož krej smy wumoženi a dóstawamy wodaćo hrěchow.

4) **Graduale. Stupnjowy spěw.** (Ps. 43, 8-9.) Ty nas, Knježe, wukhowuješ před našimi přesćěharjemi, a našich hidźerjow wohańbješ. W Knjezu khwalimy so kóždy dźeń, a Twoje mjeno česćimy na wěki. **Alleluja,** all. (Ps. 129, 1—2.) Z hłubiny wołam k Tebi, Knježe; Knježe, wusłyš mój hłós. Alleluja.

5) **Evangelium. Dobre poselstwo.** Sequentia sancti Evangelii sec. Matthaeum. Słowa swj. sćenja po Mateju 24, 15—35.

1. Jězus Židam zapusćenjo Jeruzalema a hubjeństwo předpowě, a wšo so dopjelni. To bě khłostanjo za njewěru. Židowski lud pak nichtó njezniči, wón dočaka sudny dźeń. 2. K tomu přida wěšćenjo wo kóncu swěta. Nichtó njeby to tak nadrobnje wěšćić móhł. Sćenicy Matej, Mark a Lukaš nam to napisachu. Do skónčenja časow njepócćiwosć a bjezbóžnosć najwyše stupitej — kaž za Noeja a Lota. Falšni proměći (Antykryst) budźeja z čertowej pomocu samo pozdatne dźiwy činić. Njedajmy so zawjesć! Swět hwězdow, kiž je miljóny lět w rjedźe był kaž najlěpši časnik, so sypnje, a njewopisana hroza ludźi napadnje. Stawizny swěta wotběhnu. Dołho stej pšeńca a pjanka pódla sebje rostłoj, najwjetše žně přińdu. Kaž na spočatku swěta Bóh swětło a ćmu rozměri, tak Jězus na sudnym dnju dobrych wozmje do swojoho swětła, złych wjerhnje do wěčneje ćmy, kaž so pjanka mjece do wohnja . . . Njebjo a zemja zahinjetej, Khrystusowe słowa zawostanu. Haj, człowječe zakonje traja sto lět, dźesać, pjeć lět, tři lěta, lěto a krótši čas, Jězusowe słowa płaća wěčnje, su stajnje časowe, kaž před sto, tak před tysac lětami; přetož su słowa wěčnoho žiwjenja. Wša mudrosć ludźi je njemóže porjedźić ani powalić. Rozpominaj to často k swojomu wužitku!

W tamnym času praješe Jězus swojim wučownikam: Hdyž wuhladaće na swjatym městnje (Jeruzalema) žadławosć zapusćenja, kotruž je wěšćił proměta Daniel (9, 27) — štóž to čita, njech zrozemi — tehdy njech ći, kotřiž su w Judeji, čěkaju na hory, a štóž je na třěše, njech njezlěze, zo by něšto wzał ze swojoho domu; a štóž je na polu, njech so njewróća, zo by wzał swoju suknju. Běda pak samodruhim a ćěšacym w tych dnjach. Modlće pak so, zo by so njestało waše ćěkanjo w zymje abo na sabaće (hdyž smě žid jeno 2000 kročeli hić). Přetož tehdy budźe wulke horjo, kajkež njeje było wot spočatka swěta hač do nětka, ani wjacy njebudźe. A hdy bychu wone dny přikrótšene njebyłe, njeby žadyn człowjek wukhowany był; ale wuzwolenych dla budźa wone dny přikrótšene.

Rjeknjeli wam tehdy něchtó: Hlej, tu je Khrystus abo tamle, njewěrće. Přetož postanu falšni Khrystusowje a falšni proměći, a budźa činić wulke dźiwy tak, zo bychu, hdy by móžno było, też wuzwolenych do błuda zawjedli. Hlej, sym wam to předpowědźił. Rjeknu-li wam tohodla: Hlej, wón je w pusćinje, njewuńdźće tam; hlej, je w komorach, njewěrće. Přetož kaž błysk wukhadźa wot ranja a swěći hač k wječoru, tak (nahły a jasny) budźe też přikhad Syna człowjeka. Hdźežkuli budźe ćěło, tam zhromadźa so też worjoły. Hnydom pak po horju tutych dnjow zaćmi so słónco, a měsačk njeda swoje swětło, a hwězdy budźeja z njebja padać, a njebjeske mocy budu so suwać. A tu pokaže so znamjo (křiž) Syna człowjeka na njebju. A žałosćić budźeja wšitke splahi na zemi a wuhladaju Syna człowjeka přikhadźacoho w njebjeskich mróćelach z wulkej mocu a majestosću. A pósle swojich jandźelow z trubu a z wulkim hłosom, a woni zhromadźa joho wuzwolenych wot štyrjoch wětrow, wot jenoho kónca njebja hač k druhomu. Wot figowca pak wukńće přirunanjo: Hdyž joho hałza hižo womłódnje a lisćo wurosće, wězće, zo je lěćo blizko; tak też wy, hdyž to wšitko wuhladaće, wězće, zo je wón blizko před durjemi. Zawěrno wam prajam: Tutón (židowski) narod njezańdźe, hač so to wšitko stanje. Njebjo a zemja zańdźetaj, moje słowa pak njezańdu. — **Credo.**

6) **Offertorium. Přinos.** (Psalm 129, 1—2.) Z hłubiny wołam k Tebi, Knježe; Knježe, wusłyš mój hłós. Z hłubiny wołam k Tebi, Knježe!

7) **Secreta. Ćicha modlitwa.** Knježe, budź miłosćiwy našim pokornym prósťwam, přijmi wopory a modlitwy swojoho ludu a wobroć

wutroby nas wšitkich k sebi, zo bychmy swětne požadosće wottřasli a k njebjeskim žadosćam postupowali. Přez našoho Knjeza . . .

Wusłyš nas, Božo, naš wumožniko, a z mocu toho Sakramenta nas wobstražuj přede wšěmi njepřećelemi ćěła a duše, wobradźej hnadu nětko a zbóžnosć w přichodźe.

Daj, smilny Božo, zo by nas tón spomožny wopor z našich winow wučisćił a přede wšěmi přećiwnosćemi škitał. Přez našoho . . .

8) **Praefatio. Předhrono.** Vere dignum et justum est. Woprawdźe hódne a sprawne, zdobne a spomóžne je, zo so Tebi stajnje a wšudźe dźakujemy, Knježe swjaty, Wótče wšohomócny, wěčny Božo, kiž sy z jednorodźenym Synom a Duchom Swjatym jedyn Bóh, jedyn Knjez, nic w jednosći wosoby, ale w Trojicy jednoho byća. Přetož štož po Twojim zjewjenju wo Twojej krasnosći wěrimy, to myslimy wo Twojim Synu, to wo Swjatym Duchu bjez rozdźěla w rozeznawanju. Tak kłonimy so wuznawajcy wěrne a wěčne Bójstwo, kłonimy so wosebitosći we wosobach a jednosći w byću a jenakosći w majestosći, kotruž khwala jandźeljo a arcyjandźeljo, kherubim a serafim, kotřiž njepřestanu wšědnje wyskać z jednym hłosom prajejcy: Swjaty . . .

9) **Communio. Spěw k woprawj.** (Mark 11, 24.) Zawěrno, prajam wam: Wšitko, štožkuli byšće modlicy so prosyli, wěřće, zo dóstanjeće, a stanje so wam.

10) **Postcommunio. Po woprawj.** Popřej nam, prosymy, Knježe, zo by móc přijatoho Sakramenta naše duše wote wšěch hrěšnych njedostatkow wuhojiła. Přez našoho Knjeza . . .

Njech nas wučisći a škituje, prosymy, Knježe, podaty dar bójskoho Sakramenta, a na zastupowanjo zbóžneje Boharodźićelki Marije a swjatoho Józefa, swjateju japoštołow Pětra a Pawoła a wšěch swjatych njech nas wote wšěch skaženosći wuhoji a wot přećiwnosći wumože.

Přijawši, Knježe, dary Twojeje swjateje potajnosće prosymy Će, zo by to, štož sy nam k swojomu wopomnjeću činić přikazał, w našich słabosćach nas podpěrało. Kiž žiwy . . .

---

twarskomu mištrej Wawrijej z Kulowa, wumjelski molerˊ Rüther nawjedowaše wumolowanjo. Dospołnje wumolować budźe so cyrkej hakle pozdźišo. Też tepjenjo po systemje Wellen w Düsseldorfe je so připrawiło a z tym dołholětne žadanjo wosadnych dopjelniło. Wšudźe, hdźež je so někak hodźało, je so na domjacych rjemjeslnikow a dźěłaćerjow dźiwało a tak so jim měsacy dołho dźěło a zasłužba poskićiła.

Wudawki za tute dokładne ponowjenjo stajeja so na 90000 hriwnow, ke kotrymž je też stat podźěl přinošował. Tola hłowny přiběrk je přišoł z dobrowólnych darow. Z wobnowjenym Božim domom je sebi cyła wosada njezachodny pomnik stajiła, na jeje čole njesprócniwy a wobhladniwy knjez farař. K tutym wulkotnym dobrowólnym daram přidruža so hišće njeličomne darmotne ručne dźěła a fóry. K přiwoženju twarskoho materiala a k wotwoženju wotpadkow, kamjenjow a druhoho je na 7—800 fórow třěbnych było. Z tutych wotsypkow je so w Kulowje a Němcach rěčny brjóh wutwarił.

Z dźakownosću Bohu za zbožownje skónčene ponowjenjo je so kónc oktobra 10dnjowski misijón wotměł, kiž bě kóždy dźeń nimo měry bohaće wopytany. K trajacomu dopomnjenju na njón je so zwonka cyrkwje wulki misijónski křiž postajił. Kaž něhdy woporniwi wěriwi, w domjacej pódźe zakorjenjene rody tutón Boži dom natwarichu, tak maja rowjenkojo sebi tute dźěduźinstwo wulcy važić a z lubosću je hajić. Su potomnikam winowaći, tajke kulturne dźěła zdźeržeć. Při wšěch starosćach žiwjeńskich njesmě so na přezčasne kubła zabyć, ale hesło knježić: „Rucy k dźěłu, woči k njebju!“ J. Sł.

Z dźěławosće Domowiny.

Domowina zarjaduje w tutym a přichodnym měsacu hišće sćěhowace zhromadźizny:

Srjedu, 28. nov., nazymsku wurjadnu zhromadźiznu w Budyšinje. Wječor koncert w „Krónje“.

Njedźelu, 2. dec., zhromadźiznu w Khrósćicach popołdnju 1/4 4 hodźin w „Herbskej grychće“.

Njedźelu, 9. dec., zhromadźiznu w Radworju pop. 1/4 4 hodź. we wjesnym hosćeńcu.

Njedźelu, 16. dec., zhromadźiznu w Kulowje pop. 1/4 4 hodź. w „Němskim kejžoru“.

Na wšitkich naspomnjenych zhomadźiznach přednošuje wjednik Domowiny, P. Nejdo. Přeprošeni sće wšitcy, kiž sće sobustawy serbskich towarstwow abo nic. Kóždy njech přińdźe, wot młodoho pachoła, młodeje knježny, nana, maćerje hač k dźědej a wowcy!

Organisaciske wjednistwo Domowiny.

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. Kaž Japoštołski Stoł wozjewja, płaći dotal zbóžna Beata Michaela wot Najswj. Sakramenta jako swjata. Wona je założeŕka rjadu służbnych dźowkow Najswjećišoho Sakramenta. Też Karitas je wona założiła.

K misijónskomu dnjej bu sćěhowaca statistika katolskich misijónow wudata: W misijónach dźěła 18028 měšnikow, 8755 mnichow, 50555 sotrow, 74147 katechetow, 62087 wučerjow. W misijónach wobstoji 56327 cyrkwjow, 37200 šulow z 2288171 šulerjemi, 771 khorownjow ze 36301 łožemi, 1971 syrotownjow ze 112990 syrotami, a 428 domow za starych ludźi, kotrež nětkole 17688 starych a bědnych hospoduja.

Němski professor Volbach je tak mjenowany křesćanski muzej we Vatikanje znowa zarjadował. Na swjedźenju Wšěch Swjatych wopyta bamž muzej a wupraji professorej swoje připóznaćo za dźěło. Najdrohotniši kruch muzeja je wołtarjowe přikryćo, kotrež běše wokoło lěta 1200 w cyrkwi při Lateranje.

Hdyž so kardinal Pacelli z Ameriki wróći, wón wězo też redaktorej vatikanskeje nowiny „Osservatore Romano“ rozprawu poda wo wulkotnych swjatočnosćach. Wosebje praji, zo su w Buenos Aires ludźo wšěch worštow hromadźe klečeli před Najswjećišim. Woni wšitcy su wuznali, zo je Khrystus jich kral. A wuznaćo njebě bojazliwe a hańbićiwe, ale wjesołe a horde. Knježeŕstwo a lud su tam přezjene w Khrystusu, to je też jich president zjawnje wuznał. Hišće ženje njeje wjednik ludu tajkoho přichoda tak swjatočnje poswjećił cyły lud a kraj Kralej wšěch kralow. Dale je zjězd pokazał lubosć južnych Amerikanow k Swjatomu Wótcej, kaž też nahladnosć bamžowstwa a joho moralnu móc. Dale praji bamžowski legat, zo ma tak wěriwy lud zawěsće dobry přichod. Junu tola čas přińdźe, hdźež ludy spóznaja, zo njeje k zbožu, hdyž stat křesćanstwo niči, hdyž Boha zacpěwa. Hdyž budźe epocha, w kotrejž smy žiwi,

junu ke kóncej, potom budźeja tamne ludy hižo rjany kónc dale hač druhe.

Najskerje wuda so po přeću Swjatoho Wótca bórzy wosebita encyklika wo přesćěhanjach katolikow w Mexiku. Katolscy měšnicy su přecy statej swěrni byli. Bamž je dołho dosć sćerpnosć měł a přihladował. Nětko pak dyrbja so junu wšě hroznosće wozjewić. Mexikanske knježeństwo by dosć činić mělo, junu rubježne cwólby we swojim kraju podtłóčować a jim na kožu hić. Z tym by móhło swojomu krajej wulku dobrotu wopokazać. Ale ně — wone přesćěha radšo katolskich měšnikow! Haj, pola Khrystusa hižo rěkaše: Křižuj joho, pušć nam Barabbasa.

Sobustawy katolskich zwjazkow młodźiny w Italskej wopytachu Swjatoho Wótca. K nim wón też poručа a praji, zo je jara wjele, štož je človjeski duch w poslednich lětach wšo wumyslił. Ale to ničo njepomha, jeli to človjeka nutřkownje kmańšoho njesčini. Wšo je jenož dobre, hdyž duše k Bohu wjedźe. Wulkotny běše też procesijón w koloseju, w cyrkusu, hdźež w prěnich lětstotkach křesćanow čwělowachu. Młodźency modlachu so tam křižowy puć. — Što mysli dźensa hišće na časy, hdźež swjaty Don Bosko k ministram khodźeše a jich prošeše, zakazać, zo bychu so w koloseju póstniske žorty a pryzle hrałe?

W **Berlinje** běše prědowanjo za ćežkosłyšacych. Kóždy dósta telefon. Kak wótře dyrbješe hić, móžeše sebi kóždy sam stajić. Duchowny rěčeše potom do mikrofona, kotryž bě ze wšěmi telefonami zwjazany.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 12. novembra 1934.

256 wołow, 360 bykow, 493 kruwow a jałojcow, 1129 ćelatow, 709 wowcow, 3158 swini.

Woły: 1) Połnomjasne, wukormjene, młode, najlěpšeje rězneje hódnosće 37—40 hr. 2) starše 32—35 hr. 3) Hewak połnomjasne młode 23—28 hr. 4) Starše — hr. Mjasne — hr. **Byki:** 1) Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće 36—39 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene 31—35 hr. 3) Mjasne 27—30 hr. 4) Snadnje wuwite 22—26 hr. **Kruwy a jałojcy:** 1) Młódše, połnomjasne kruwy najwjeteje rězneje hódnosće 34—35 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy 28—33 hr. 3) Mjasne kruwy 21—27 hr. 4) Snadnje wuwite kruwy 14—20 hr. 5) Połnomjasne wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće 32—36 hr. 6) Hewak mjasne jałojcy 27—31 hr. **Ćelata:** 1) Najlěpše kormjene ćelata wot cyca 44—50 hr. 2) Srěnje kormjene ćelata wot cyca 36—43 hr. 3) Snadnje wuwite 30—35 hr. 4) Najšpatnje 25—29 hr. **Wowcy:** 1) Najlěpše kormjene jehnjata a młode kormjene borany 36—38 hr. 2) Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy 32—35 hr. 3) Mjasne wowcy 21—30 hr. 4) Snadnje wuwite wowcy a jehnjata — hr. **Swinje:** 1) Tučne swinje přez 3 centnarje 53 hr. 2) Połnomjasne wot 240—300 puntow 52—53 hr. 3) Połnomjasne wot 120—150 puntow 50—53 hr. 4) Połnomjasne wot 100—120 puntow 48—53 hr. 5) Mjasne wot 80—100 puntow ćežke — hr. 6) Rancy 53 hr.

15. novembra 1934.

Ćelata (409): 1) 46—52. 2) 38—45. 3) 33—38. 4) 30—32.
Swinje (446): 1) (přez 300 pt.) —. 2) (240—300) 53. 3) (120—150) 50—53. 4) (100—120) 46—51. 5) 80—100) —. 5) Rancy: —.

Wične płaćizny

		w Budyšinje 10. 11. 1934	w Kamjencu 15. 11. 1934
Pšeńca 76 kruta płaćizna	50 kilo	—9,80	—9,80
Rožka 72 kruta płaćizna	50 „	—7,80	—7,80
Ječmjeń, lěčny	50 „	9,00—10,00	—7,80
Ječmjeń, nazymski, 2-rjadkaty	50 „	—7,80	9,00—9,80
Wows, 48-49 kruta płaizna	50 „	—7,55	7,55—7,90
Běrny, we wulkowikowanju	50 „	2,55—2,75	—
Běrny, w małowikowanju	50 „	3,55—3,75	—
Butra	1 „	3,00—3,12	—3,00
Syno,	50 „	—5,75	6,00—6,25
Słoma, z mašinu młóćena, prasow.	50 „	—1,80	2,75—3,00
Słoma, „ „ k zasłan.	50 „	—2,20	2,50—2,75
Słoma, z cypami młóćena	50 „	—	—
Pšeńčna muka, Type 502	50 „*	—17,00	18,00—22,00
Ržana muka, Type 997	50 „*	—12,25	—12,00
Pšeńčne wotruby	50 „	5,80—6,25	5,80—6,60
Ržane wotruby	50 „	5,05—5,90	5,05—5,85
Jeja	1 štk.	—	—
Prosata	1 štk.	8,00—15,00	8,00—15,00

„Krajan“ 1935

w přichodnych dnjach wuńdźe!

Pórclin
ze złotej kromu, z winowymi łopjenami, z němskej różu potrušowany, slěbrodekor. a běły pórclin, kamjenina a hlinjane twory najwj. wubjerk, stajnje tunjo
„domjaca potřěbnosć“
◇ **M. Pfuhl,** Znutřk. lawska hasa 6 ◇

Wulki serbski koncert

Serbski ludowy spěw

Srjedu, 28. novembra 1934, wječor we 8 hodźinach, w Budyšskej „Krónje“. Budźe to ryzy ludowy koncert, spěwaju naše wjesne spěwne towarstwa a naši najlěpši solisća. Zastup je cyle nizki. Kóždy Serb a kóžda Serbowka wobeju Łužicow jón wopyta. Wutrobnje wšěch lubych krajanow a krajankow přeprošuje

DOMOWINA

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki ćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik. — „K. P." ćišći so w 1600 exemplarach.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnik: Jurij Šołta, Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokoročak čo. 3895.

47. čisło. | W Budyšinje (Bautzen), 24. novembra 1934. | 72. lětnik.

Přihotuj so na sud!

Kónc cyrkwinskoho lěta, kiž ma dwě njedźeli za sobu khutne ćenjo wo skónčenju swěta, wubudźuje nimowólnje hłubše mysle we wěriwych křesćanach. Kóžde lěto słyšimy tejle swjatej ćeni — a čim dale w lětach pokračujemy, ćim khutnišo tele z Božoho erta wukhadźace słowa na nas skutkuja. Kónc swěta wšak budźe za mnje hižo tu, hdyž wumru. A što je mój swět? Zemja ze wšim, štož poskićuje; žiwjenjo ze wšim, štož mi wobradźa; wšitko to, štož tu na swěće wutrobu wjeseli; mětk a statk, dom a dwór, česć a zastojnstwo, zabawa a rozpjeršenjo — to wšo do hromady je mój swět. Ale khuduške, bědne a prózdne so to wšitko zda, hdyž wopominam, zo wšo skónči w hołku trubow swjatych jandźelow, kotřiž budźa wołać k poslednjomu sudej.

A tola — kak zamóže naša wutroba na časnych prózdnoćach kruće wisać! Jara ćežko zwjetša, ju jim wotorhnyć. Ale wšo ničo njepomha, dyrbimy wšitko wopuśćić. Dyrbimy wumrěć. Přińdźe za nas, hač chcemy abo nic, kónc swěta. A hdy to budźe? Hdyž Bóh po nas póśćele. Čas a dźeń a hodźinu je nam zakrył. Čohodla? Dokelž mamy stajnje hotowi być, zo budźe nam před Boži sud kazane. A hdy smy přihotowani? Hdyž mamy Božu hnadu a miłosć. To je kwasna drasta, kotruž dyrbi kóždy woblečeny być, kiž chce přistupić k njebjeskej kwasnej hośćinje.

Wulki wjednik we wójnje a mudry mjelčeŕ Moltke přebywaše junu we Mnichowje. Nadobo składźe sebi pućowanske zmachi do truhle a wuzhotowa so na puć. Służownik jomu praji: „Waša wosobnosć, čohodla hižo wšo zawaleće, njechaće tola hišće wotpućować?" Moltke wotmołwi: „Stoju we służbje swojoho kejžora a knjeza. Kóždy wokomik móže spěšna powěsć přińć, kotraž mje wotwoła. Tohodla mam stajnje přihotowany być na wotjězd." Tale hotowosć k hnydomnomu wotpućowanju je zawěśće připóznaća hódna, mudra a wobhladna. Ale khětřišo dyžli wot swětnoho wjeŕcha móže spěšny wotwołacy list so přepodać z Božoho erta.

Luby čitarjo! Też za tebje přińdźe rozžohnowanjo ze swětom. Hdyž by tónle list wot Boha dźensa přišoł, nětkle runje, hdyž tole čitaš — sy přihotowany? „Abrahamje, Abrahamje!" Zawoła Bóh luby Knjez. Abraham wotmołwi hnydom, wosrjedź nocy. „Tu sym, Knježe, zwólniwy, posłuchać twojomu rozkazej." „Wzmi swojoho jeničkoho syna Isaka, kotrohož lubuješ, a wopruj mi joho!" Hnydom stany Abraham a přihotowaše so, zo by Boži přikaz wuwjedł. Haj, hačrunje bě Boži wukaz njesměrnje ćežki. Abraham běše samo k najćežšomu přecy hotowy. A ty, luby čitarjo, hdyž by Bóh luby Knjez nadobo zawołał: „Wopruj mi to najlubše, štož maš, swój swět, swój mětk a statk, wšu pozemsku lubosć, swoje žiwjenjo — sy ty kaž Abraham w kóždej hodźinje zwólniwy, zo wotmołwiš: „Knježe, tu sym, sym hotowy, tebi posłuchać." Wopominaj a přehladaj zašłe cyrkwinske lěto! Njewěrno, běchu hodźiny a dny, zo ty njebě přihotowany. Běchu hodźiny, zo by spěšny list z njebjes tebje nadešoł bjez kwasneje njebjeskeje drasty. Ćežcy běše wobdołženy a zanurjeny do hrěšneje pozemskeje nakhilnosće. Hdyž by Bóh runje tehdom tebje wotwołał, by to njesprawne było? Wón je z knjezom, rozsudźa nad žiwjenjom a smjerću a móže nas wotwołać, cyle a kaž so jomu spodoba. Štó ma prawo jomu porokować: čohodla sy mje rnnje tónle dźeń k sebi poručił, hdyž tola na rozžohnowanjom ze swětom zcyła njemyslach? Njenapominaše wón tebje? Do časa je wozjewił: „Přińdu njenadźicy kaž paduch w nocy. Budź kóždy čas hotowy!"

Hdyž jónu swjatej Hilžbjeće dwórjanki porokowachu, zo časćiše wopytowanjo khorownjow a wothladowanjo khorych a bědnych wjerchowskomu stawu njepřistoji, wotmołwi swj. Hilžbjeta wuběrnje: „Přihotuju so na dźeń Božoho suda, zo bych sudnikej, hdyž budźe sebi zamołwjenjo wote mnje žadać, prajić mohła: „Hlej Knježe, často sym tebje hłódnoho nasyćała, łačnoho napojała, naheho woblekała, khoroho wopytowała a wothladowała. Budź mi tohodla z miłosćiwym sudnikom!"

Luby čitarjo! Dźensa na kóncu cyrkwinskoho lěta dźakuj so Bohu na kolenomaj, zo bě smilny z tobu a zo će njepowoła we swojim hněwje. Dźakuj so jomu na kolenomaj, zo njejsy hišće zasudźeny, wěčnje wot Boha dźěleny, zo směš joho hišće lubować, jomu hišće służić a zo maš hišće hnadowpołnu přileżnosć, sebi njebjesa zasłužić.

A hdyž dźensa njejsy hotowy, zo směł bjez stracha před Boži sud stupić, potom hnydom do dźěła! Wužiwaj blizki swjaty advent, zo so skrućiš w Božej hnadźe! A potom stražuj a so modli, zo Božu hnadu ženje wjacy njezhubiš, zo sy stajnje a kóždy wokomik hotowy, před toho sud stupić, kotryž móže tebje kóždy wokomik k sebi powołać.

Pohanski bołhařski kral Bogoris měješe k wšomu, štož bě strašne a hrózbne, tajku wosebitu lubosć, zo jstwy swojoho hrodu jenož z tajkimi wobrazami wudebi, kotrež hrózbne podawki předstajachu. Hdyž Bogoris zhoni, zo je w joho kralestwje wuznamny křesćanski pisanjeŕ, poruči jomu, zo by wosebje hrózbny wobraz zhotowił. Pisanjeŕ běše swjaty Method, japoštoł Słowjanow, kiž nětko tole narysowa: Na mróčeli stoji Khrystus, majestosćiwje a hrožo hladajo, wobdaty wot njeličomnych jandźelow. K joho prawicy stoja sprawni z překrasnjenymi a radosćiwymi wobličemi, k lěwicy hrěšnikojo, ze zadwělowanjom rucy łamajo. We hłubinje je žałostne wohnjowe morjo. Djaboljo storkaja njesprócniwje zatamanych do wóhnja. Kral Bogoris njewědźeše najprjedy, što prajić, hdyž wobraz widźeše. Potom wopraša so křesćanskoho wumělca: „Je to wěrna woprawdźitosć, štož na wobrazu widźu?“ „Wěsće“, praji swjaty japoštoł, „ale to je jenož słaby wobraz woprawdźitosće. Wobraz předstaja posledni sud.“ Z rěčniwymi słowami wopisowaše potom hrózbu sudnjoho dnja. Kral Bogoris so nakaza, bu křesćan a khodźeše stajnje po pućach Božich kazni, zo by na sudnym dnju wobstał.

Hdyž bychmy so wšitcy po přikładźe pohanskoho krala Bogorisa měli, by tajki rozmysł za nas ze žohnowanym a dostojnym wukóncom minjenoho cyrkwinskoho lěta był. — Dźi a čiń tosame!

Rozhlad w swěće.

Skónčenjo burskoho zjězda.

Zastupowacy wjednik, Rudolf Heß, měješe w Goslaru na 2. zjězdźe burow rěč. Wón přinjese postrow němskoho wjednika a wuwjedźe mjez druhim: Waš staw je powołany, Němsku a cyły němski lud zeživić. Na wašej pódźe su so stawizny přez lěttysacy wotměłe a budźa so też dale wotměwać. Stajnje je sebi bur toho wědomny był, zo njemóže swoje wobsedźeństwo dźeržeć, hdyž joho sylne wójsko nješkita. Dale pak dyrbi bur wědźeć, zo dźěłaćeństwo brónje zhotuje, kiž potom wójsko přewozmje. Hdyž też bur wěri, zo snadź by sam wobstać mohł, wězo, wón njeby trjebał hłodu mrěć. Ale hdyž by wšo druhe wotpadnyło, štož burski skutk wuruna, potom by joho byćo tu jara khuduške było. Někotři swarja, zo su burske płaćizny wysoke, husto wyše hač we wukraju. Haj, njeby knježeństwo płaćizny tak wysoke dźeržało, potom by dyrbjało naše burstwo zahinyć. To njech je nam jasne: Hdyž njebychmy móhli cyrobu w tukraju zwjesć, z wukraja njebychmy ju dóstali. Wukraj zawrěje swoje mjezy a kónc je. Tute zhromadne dźěło, tute hromadźedźerženjo jenoho stawa z druhim, tutón zhromadny bój je nam dobyćo přinjesł. W tutym zmysłu strowimy našoho wjednika Adolfa Hitlera!

Socialne zawěsćenjo.

Wot 1. jan. stupja najwažniše dźěle zakonja socialnoho zawěsćenja do płaćiwosće. Khorobne, rentowe, znjezbožeńske a hórniske zawěsćenja so zjednoća do němskostatnoho zawěsćenja. Jenož wjesne khorobne pokładnje, ratařske powołanske družstwa, wosebite wustawy němskostatneje železnicy a narunanske pokładnje w khorobnym zawěsćenju so pozdźišo zrjaduja. Po nowym zakonju maja zawěsćeni a předewzaćeljo přinoški po jenajkich dźělach zwjesć, za znjezbožeńske zawěsćenjo maju předewzaćeljo přinoški sami njesć.

Awstriska młodźina.

W Awstriskej rěčeše biskop Memelauer přećiwo wutworjenju holčich skupinow a wotdźělenjow šulskich dźěći na woborne formacije. Tute słušeja předewšěm do katolskich młodźinskich zwjazkow. Statny sekretar dr. Pertner chce tutych ważnych prašenjow dla do Roma pućować a z Vatikanom jednać. Jednanja njebudźa tak lohke, dokelž městokancler Starhemberg, kiž woborne formacije nawjeduje, swoje žadanja nochce spušćić.

Schuschnigg a Mussolini.

Awstriski zwjazkowy kancler Schuschnigg měješe póndźelu wospjet rozrěčowanjo z Mussoliniom. W nim so politika wuzkoho zrozemjenjenja mjez Italskej a Awstriskej wobkruči. Jedna so wo to, kak by Awstriska prawje wuspěšnje a dospołnje historiske funkcije zasy wukonjeć mohła, kiž za wšitke při Dunaju ležace mocy wurunajo skutkuja. Při tym zepjera so Awstriska na přećelstwo Italskeje a Wuherskeje. Rozrěčenjo so też na protokolle wot měrca t. l. počahowaše, nastupace polěpšenjo hospodarskoho położenja Awstriskeje. Rozwiće kulturelnych počahow mjez woběmaj krajomaj žada sebi natwarjenjo kulturnych institutow w Romje a Winje.

Ważna kročel Južnosłowjanskeje.

Južnosłowjanske knježeństwo chce pola Zwjazka ludow zakročić. Beogradska nota powoła so na § 11 wustawkow Zwjazka ludow, w kotrymž stoji, zo kóžda wójna abo kóždy wójnski strach, hač nětko posrědnje abo njeposrědnje sobustawa Zwjazka ludow nastupa, cyłomu zwjazkej płaći. Zwjazk dyrbi tuž přihódne naprawy činić, zo by so měr mjez ludami zdźeržał. Hač Zwjazk ludow w tutym zmysłu wobzamknje, njeje wěste. Francózska a Mała entenda notu sylnje podpjeratej. Južnosłowjanske zapodaćo potajkim w Zwjazku ludow přihłosowanjo namaka.

Potajkim srjedu

Wšitcy na wulki serbski koncert do Krony w Budyšinje! Kóždy Serb, kóžda Serbowka tam budźe! Jednotliwe towarstwa a solistojo su hižo pilnje zwučowali; koncert so wěsće jara derje poradźi. Bohaty porjad koncerta přinjese za kóždoho wopytarja něšto rjanoho! Tohodla njech tam kóždy lubowaŕ serbskeje zabawy a serbskoho spěwa přińdźe!

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Na podłožku ministerswowoho wukaza je Budyšska rada dowoliła, zo smědźa starši šulskich dźěći přichodnu póndźelu a wutoru šulske hodźiny wopytać. Zdobom ma kožda šula wosebity staršiski wječor zarjadować. Tachantska šula wuhotuje swój staršiski wječor pjatk, 30. novembra, wječor 1/28 hodźin w Kolpingowym domje. Na tutym wječoru woswjeći też swój jubilej, na kotrymž móže so też cyła wosada wobdźělić. Zastup je darmo. Zdobom zarjaduje šula też wosebitu wustajeńcu, kotraž je hižo jutře njedźelu wot 2—1/25 hodźin wotewrjena.

Z Lipska. Knjez referendar Jurij Rjenč z Khrósćic je swoje statne juristiske pruhowanjo w Lipsku a Drježdźanach při justicnym ministerstwje khwalobnje wobstał. Wjeselimy so nad tym, zo je zasy jedyn z našich serbskich synow dostudował. Knjez Rjenč ma so tu wosebje pokhwalić, dokelž je po najmjeńšej ličbje semestrow, kotrež su před-

pisane, pruhowanjo złožił. Přejemy našomu młodomu referendarej wšo dobre za joho přichod! Vivant sequentes!

Krajan na lěto 1935 - protyka za

katolskich Serbow

so doćišćuje!

Najzajimawši muž Khiny.

Štož je zajimawe, wabi. Druhdy wije myslacy človjek z hłowu. Zetkach so junu na Cook-pućowanskim běrowje w Bombay-u z knjenju. Wona chce wědźeć, kak by ke Gandhijej přińć móhła, chce měć za to doporučenjo. Wona zakhadźa surowje, dokelž njemóže swój zaměr dócpěć. Kemala Pascha je wona widźała, Tshiang-hai-cheka, Mikado, kejžora Siamskoho a štó wě, koho hewak hišće. To je tola počinjenjo!

Ale, ale! Nic tak nahle sudźić! Zasudźu so hewak sam. Kak bě to při mojim wotjězdźe z Roma? Njemějach ja też zapis wosobow rańšoho kraja w swojej kapsy, z kotrymiž chcych so zeznać? Wězo běchu to mužojo wosebitoho raza! Mužojo katolskoho žiwjenja! Mnohich z nich sym widźał, z nimi rěčał.

Štó drje bě najzajimawši mjez nimi? To rozsudźić njeje mi ćežko.

Sym joho spóznał w jenej sakristiji. Wón bě mi runje při woporje Božeje mšě służił. Štó bě to? Wón bu mi předstajeny, a mi prajene, zo je kapału a cyrkej, kotraž ma městnosć za wjacy hač 1500 ludźi, natwarił. 500 syrotow a starych ludźi bě na mojej Božej mši było. Mój ministrant stara so wo jich zeżiwjenjo. Wón je najwjetšu khorownju w Schanghai-u natwarił a pomjenowa ju po mjenje swojoho patrona: Swj. Józef. Komplex ze 16 wulkich twarjenjow wobstoji. 2000 wosobow może khorownja přijeć. Wšědnje bywa w joho lěkarni něhdźe 500 khorych zastaranych. Twar khorownje je joho wjele pjenjez stał: $3^1/_2$ milijona mex. dollarow. Wudźerženjo wustawa płaći lětnje hobrsku sumu: 200 000 dollarow. 20 lět stoji nětko hospital: Swj. Józef. $3^1/_2$ milijona khorych je tu za tón čas było wothladanych.

To bě potajkim mój ministrant. Joho mjeno: Lo-pa-hong. Wulki, šěrokej ramjeni, kulowate mjezwočo, módre bryle, wulki kłobuk — tajki stoješe wón přede mnu.

Wopytach wot njoho přewodźany hospital Swj. Józefa. Wšě człowjeske hubjeństwo je so tu mohł rjec zešło. „Nichtón njerodźi wo tutych njezbožownych człowjekow“, powědaše mi Lo-pa-hong, „tohodla jich my přijimamy.“ Wosebity dom za padnjene holcy je tu natwarjeny z 200 ložemi; druhi jenož za khorych jatych. Přiwjeduja jich z měšćanskoho jastwa a wobstražuja jich tu kruće. Dohladowar,

Nowy japoštołski delegat w Khinje, arcybiskop msgr. Zanin, po swojej audijency pola presidenty khinskeje republiki. Na wobrazu druhi wot lěwicy (z nawočemi a rjadami) Lo-pa-hong.

Marhata Clitherow.

Episoda z jendźelskich stawiznow z lěta 1555—1580.

(Pokročowanjo.)

Marhata Clitherow modleše so njepřestawajo za wbohich přesćěhanych.

Bórzy pak bu też wona z wjele druhimi žonami před sudnistwo přeprošena; dwě lěće přebywaše w jastwje, dźělena wot mandźelskoho a dźěći.

Wjesołeje wutroby znjese wšě tute ćerpjenja a skorženje jenož tehdom, hdyž ju druzy wobžarowachu, město zo bychu jej přeli zbožo. We swojich modlitwach prošeše za swojich lubych.

Jeje mandźelski a joho přećeljo wuskutkowachu skónčnje, zo bu Marhata zaso z jastwa puščena. Hnydom wukonješe zasy swoju křesćansku winowatosć. Tola potajne začuća prajachu jej, zo přińdźe bórzy zaso dźeń, na kotrymž budźe před sudnistwo stajena a k smjerći zasudźena.

W tutym wočakowanju pytaše wona Bohu a sobučłowjekam służić ze wšěmi mocami. Wopytowaše husto jatych, kotrychž ćerpjenja z nazhonjenja znaješe; ale jeje najlubša winowatosć bě, njedźiwajo kruteje zakaznje wyšnosće, wuhnatym měšnikam wuček a pomoc poskićeć. Swobodu, kotruž jej jeje mandźelski wostaji, wuži wona, zo we swojim domje wšelake potajne kućiki připrawić da, we kotrychž cyrkwinsku nadobu khowaše; w nuzy móžeše tam też měšnikow wukhować. Wona praji husto: Křiž a ćerpjenja so kopja přećiwo cyrkwi Khrystusowoj, ale z Božej hnadu budu najebać wšitkoho stracha wukonjeć swoju winowatosć. Někotři strachoćiwi, mało nadobnje zmysleni křesćenjo hněwachu so na nju jeje zahoritosće dla. Porokowachu jej, zo staja swoje žiwjenjo ze samsnej winu do stracha, kotryž z kóždym dnjom rosćeše.

Hač dotal bě wyšnosć měšnikow jenož do jastwa zmjetać dała. W lěće 1582 wumrěchu pak mnozy martrařskeje smjerće.

Wšědnje prošeše Marhata Boha wo hnadu, zo směła za joho lubosć wumrěć. Směju wotmołwi wona tym, kotřiž jej prajachu, zo jeje přiwisnosć k přesćěhanym měšnikam ju storči z nowa do jastwa abo samo na wotprawnišćo dowjedźe: „Boža wola njech so stanje! Njech pósćele na mnje, stož zda so jomu być dobre, ale ach, nimam tola ničo na sebi, štož by sčiniło mje hódnu, wumrěć za swojoho Zbóžnika.“

Zbóžny Richard Kerkman a William Lacy běštaj prěnjej měšnikaj, kotrajž martrařskeje smjerće za swoju wěru wumrěštaj. Wonaj wumrěštaj 22. augusta 1582, a za nimaj sćěhowaše třeći wuznawař, Janus Thompson. Hdyž joho

kotrohož dźensa pola nich zetkachmoj, běše tež junu jako khory jaty tu był.

Dźemoj nimo wulkoho składu kašćow. Mortwych naliči so wšědnje w tutym domje znajmjeńša 20. Wosrjedź tutoho hubjeństwa je Lo-pa-hong kaž doma. Wón strowi přećelnje do wšěch bokow, rěči tu přećelnje khwilku z khorym dźěsćom, tam dawa přistajenomu wěsty rozkaz.

Smoj k starym ludźom přišloj, mužam a žonam. Wšitcy strowja cyle po khinskim wašnju, česćownje, z čołom so

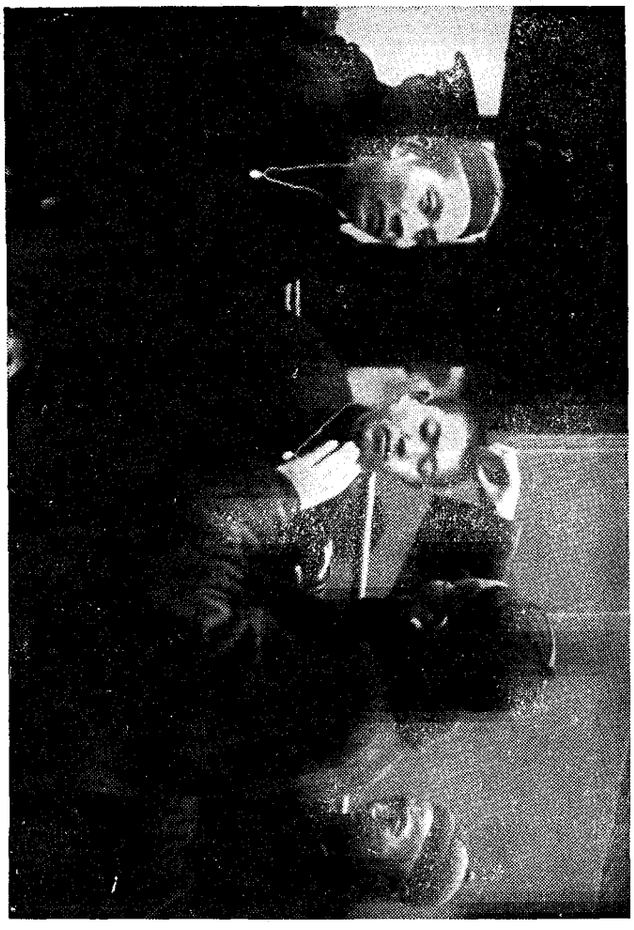

Lo-pa-hong kŕčije k smjerći zasudźenych.

zemje dótkaja. Bjeze wšoho začuwaš, Lo-pa-hong je duša tohole doma.

Khorych wobstaruja sotry wot lubosće. 18 z nich su Khinjanki, jenož 4 njejsu wot tam. Sotry wjedu mje do składowych komorow, do kuchinje. 15 centnarjow rajsa warja tu dźeń wob dźeń w mócnych horncach. Runje přihotuja hromady rybow, zo bychu je pjekłe. Woprawdźite kopjenja zeleninow — wone puću ja do hobrskich kotołow.

Wopušćichmoj kuchinju a dźěchmoj do cyrkwje. Holca so tam modli z čŕjódku małych dźěći. Nětko wjedźe mje Lo-pa-hong hišće do wulkeje žurle. Je połna ludźi. Nic mjenje hač 1000 je so jich tu woprawdźe zasydliło. Su to wbozy ćeknjeńcy z khinskoho wotdźěla města Schanghai, hdźež so runje mjez Khinjanami a Japanami krawnje wojowaše. Mój přewodnik stupi do jich srjedźizny, kleska z rukomaj. Wšo woćichnje. Zestupuja so wokoło naju. Lo-pa-hong rěči. Mjez tutymi pohanami njenamaka zahorjenych připosłucharjow. To joho njemyli. Ja wobkedźebuju wokołostojacych. Někotři so směja, druzy na so hladaja, jomu so wusměwajo. Někotři samo činja wótře přispomnjenja. Lo-pa-hong wućehnje nadobo ze swojeje kapsy kříž a pokazuje jón herjekarjam. Khutnosć jewja so nadobo na wšitkich mjezwočach. Pjeć mjeńšinow něhdźe bě joho rěč trała. Njewěrjach, zo je Lo-pa-hong jenož jenoho ze swojich připosłucharjow přeswědčił; ale to bě wěste, wón bě sebi česćownosć wšitkich dobył. Pytnych to na tym, kak za namaj hladachu, hdyž woteńdźechmoj.

„Što sće jim po prawym prajił?“

Lo-pa-hong mi na to wotmołwi: „Prócuju so stajnje tak jednorje rěčeć, kaž je to jenož móžno. Sym so w běhu dołhich lět trochu na to zwučił. Sym jim prajił, zo mamy wšitcy jenoho Wótca w njebjesach, dobroćiwoho Boha, kiž nas wšitkich lubuje jako swoje dźěći, zo je so za nas wočłowječił a na křižu wumrěł, zo dyrbimy joho lubować a k njomu so modlić, jeli chcemy być něhdy wukhowani. Wy sće tola pytnył, zo mi něšto přiwołachu. Sym so jim pobožne zdychnjeńčka modlił: Jězus a Marija, wukhowajtaj nas! Bóh žohnuj nas! Woni su zdychnjeńčka po mni prajili.“

Nazajtra móžach Božu mšu w druhim kóncu města, w hospitalu Najswjećišeje Wutroby, čitać. Też tutu khorownju je Lo-pa-hong natwarił. 16 lět dołho stoješe tu jenož prosta lěkarnja za khudych, potom přitwari wón lěta 1923 hospital z 300 łožemi. Najkhudši khori so tu přijimaja, wšitcy skoro darmotnje. Lěkarnja khudych wobstoji dźensa hišće. Misijonske franciskanki swjateje Marije zastaruja tu

---

na wotprawnišćo wjedźechu, k přitomnym praji: „Ně, woprawdźe, ženje njeběch hišće tak zbožowny kaž nětkle!“

W měrcu 1583 wumrě William Hart, jandźel pěstoń swojich sobujatych křesćanow, woprowaše za nich swoju swobodu a žiwjenjo. Na dnju swojoho wotprawjenja pisaše swojej maćeri: „Lubowana maći, praj mi junu, njeby ty była zbožowna, hdy by mje widźała jako krala abo kěžora? Kak wjele bóle zbožowna pak dyrbiš nětko być, hdyž mje widźiš jako martrarja!“

Wotprawjenjo jenoho misijonara sćěhowaše wosebity podawk. Z mučnotu cyle přemoženy prošeše pola zemjana Marmaduke Bowes wo hospodu, kiž z bojosću a słabosće bě zwonkownje po nowej wěrje žiwy. Přiwza pak wuhnatoho z lubosću a pohospodowa joho po křesćanskim wašnju. Za někotre dny zhoni Bowes, zo je měšnik, kotryž bě pola njoho přebywał, zajaty a před sudnistwo stajeny. Joho žadosć dźěše za tym, jatomu mału lubosć wopokazać. Nadobny, sprawny zemjan da zesedłać swojoho konja a jěchaše do Yorka. Cyle zaprošeny zastupi do sudnicy; bu pak tam z dobom sobu wupřimany a wobskorženy, zo je přeradnikej poskićił hospodu. Njepřěješe pak to na žadyn pad, ale posłuchaše poniżnje na smjertny wusud; wobžarowaše jenož, zo je był cyły čas njeswěrny swojej swjatej wěrje. Za

někotre hodźiny nastupištaj měšnik a zemjan zhromadnje puć na kalvarsku horu, hdźež wobaj wumrěštaj radostneje wutroby.

Wšitke tute surowosće njemóžachu zatrašić Marhatu, husćišo hač hdy prjedy hospodować wbohich wuhnatych měšnikow we swojim domje.

Martrarjo w Yorku wumrěchu na wosamoćenym městnje, Knavesmire mjenowanym, njedaloko města. Hižo z dawnych časow stawachu so tam wotprawjenja; tute městno, kotrež bě swjatosćene přez rjekowske wopory, běše za tamnych katolikow městno hnadownoho pućowanja a modlenja. Tam dóńdźe też Marhata tak nimo měry rady, zo by tam nadobnych wuznawarjow, swojich hosći a přećelow na městnje jich překrasneje smjerće sama počesćiła. Jeje duchowny wjednik dowoli jej jenož porědko tam pućować a potom jenož w nocy, zo njeby kedźbnosć łakarjow na so złožiła. Jeje radosć bě bjez měry, jako dósta dowolnosć, so tam podawać, na jej tak lube městno. Potom zhromadźi někotre pobožne žónske, a poda so tam w nocy přez wosamoćenu runinu ke Knavesmire.

Při podnozy šibjency so poklakny a zanuri so tak hłuboko do modlenja a rozpominanja, zo běchu jeje towařski nuzowane, ju z namocu wottorhnyć wot tutoho swjatoho městna.

wšědnje něhdže 600 khorych z wotdźělow khudych města Schanghai.

Cyle w blizkosći pokaza mi Lo-pa-hong puste twarske městno. Wón bě je před někotrymi lětami za 3000 mex. dollarow kupił. Wulki kolleg (wustaw) za holcy chce wón tam natwarić, hdyž změje trěbne pjenjezy hromadźe. Hišće něštožkuli smědźach zhonić wo joho wotmysłach. Njemóžach so dodźiwać, što chcyše wšitko hišće wuwjesć.

Lo-pa-hong mjenuje so sam rad „kuli (wotroček) swj. Józefa". Při kóždej přiležnosći wopokazuje wón swoju dowěru k njomu. Jomu su też „dušepastyŕ jatych" narjeknyli, dokelž porjadnje jatych w Schanghai-u wopytuje. Misijonar, kotryž bě rubježnikam do rukow padnył, móžeše so přeswědčić, zo tajke wopyty pola jatych wulki zaćišć zawostajichu. Joho stražnik wobkhadźeše z nim jara zdwórliwje. Junu wopraša so tutón misijonara: „Znajeće wy Lo-pa-honga? Ja joho jara derje znaju; wón je mi wjele dobroho činił, hdyž junu w jastwje města Schanghai sedźach."

Lo-pa-hong wuskutkowa mi tu dowolnosć, zo smědźach z nim měsćanske jastwo w Schanghai-u wopytać. Něhdže 1200 jatych bě tu zawrjenych. Kak často je mój přewodnik tute puste khódby přeběhał, wot cale k cali khodźił, wšudźom z přećelnym słowom tróštujo a pozběhujo. Sam podawa wón jatym jědź, kotruž je jim sobu přinjesł, junu něšto lěpše, štož sebi jeći sami popřeć njemóžachu. Pokaza mi městno při běłej muri, hdźež złóstnikow před jich wotprawjenjom husto wukřći a jim medaillu swj. Józefa wokoło šije powsny.

Přećeljo Lo-pa-honga, křesćenjo a pohanjo, maja njewobmjezowanu dowěru k njomu. Za joho skutki lubosće daruja jomu wulke sumy pjenjez. Ale wón sam je też jara bohaty. Je z direktorom towarstwa nadrózneje železnicy, mjenujcy khinskoho milinarskoho towarstwa w Schanghaju, z direktorom wodownjow a wobkhodnoho towarstwa. Chcych joho rad w joho kencli wopytać. Dóńdźech tam, sydnych so na stólčk w kućiku jstwy, mjez tym zo Lo-pa-hong při swojim pisanskim blidźe měrnje dale dźěłaše. Kencla bě wulka, cyle modernje připrawjena. Na sćěnje wisaše swjećatko swj. Józefa a na pisanskim blidźe stoješe postawa maćerje Božeje. Před Lo-pa-hongom ležeše dźěło, kotrež měješe tutón dźeń hišće dokonjeć. Runje podpisowaše někotre pisma. Potom zaklinka přistajenoho, kotromuž ćiše něšto porokowaše. Přistajeny na to z njespokojacym dźěłom woteńdźe. Lo-pa-hong je muž skutka. Ma wóčko samostatnoho muža. W joho kencli knježi porjad a disciplina. Tu knježi muž, kotryž woteżki kruće dźerži.

To je Lo-pa-hong. Nic někajki zabłudźeny sonjeŕ, kiž so w skutkach lubosće někak pospytuje a swoje samsne powołanske dźěła běžeć dawa kaž běža. Nĕ, intelligentny (duchapołny), powšitkownje zdźěłany muž, kotromuž dźěło tak lohko pada, zo móže so nimo swojich powołanskich dźěłow skutkam křesćanskeje lubosće wěnować.

Wězo we wšěm muž, kiž je z hłubokosće swojeje wěry žiwy a dźěła. To je Lo-pa-hong, najzajimawši muž nětčišeje Khiny.

John J. Considine,
direktor agenzije Fides w Romje.

„Katolski Posoł"

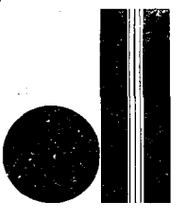

płaći na lěto **5 hr.** Štóž „Katolski Posoł" wosebje přez póst dóstanje, dyrbi **2 hriwnje porta lětnje zapłaćić,** potajkim potom

7 hriwnow.

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. Vatikanski powěstnik přinjese někotre modlitwy, na kotrež móžeš wotpusk dobyć. Jeli so wšědnje krótku modlitwu: Přez znamjo križa wumož nas wot našich njepřećelow, naš Božo! modliš, dobudźeš za měsac junu dospołny wotpusk. Wuměnjenjo je dóstaco swjateju sakramentow pokuty a wołtarja. Runje tak dobudźeš dospołny wotpusk za spěwanjo modlitwy: Stała maćeŕ bolosćiwa. Za khude duše móžeš kóždy raz wotpusk wo sydom lět dobyć, hdyž kěrchow wopytaš a so znajmjeńša w duchu za khude duše modliš. Jeli takle kěrchow na wšěch khudych dušow abo na jednotliwych dnjach jich oktavy wopytaš, móžeš junu wob dźeń dospołny wotpusk za khude duše dobyć.

Po přeću Pia XI. bu při Vatikanskej knihaŕni też šula za bibliothekarow założena. We njej maja so wědomostnje we wšěch trěbnych předmjetach wobhonjeni bibliothekarojo za katolske bibliotheki cyrkwinskich wustawow, klóštrow a seminarow wukubłać. Za prěnje lěto studijow buchu hižo 30 přijeći. Wosebje też tole dźěn je pola katolskeje cyrkwje, kotrejž so husto wumjetuje, zo ludźi hłupych čini, tak rjane, zo ma wučenych na wšěch polach. A zjewi so snadź něhdže nowy wědomostny system, potom přepytuja jón też hnydom wulkotnje wobhonjeni a zdźěłani kat. wědomostnicy. A potom praja, što je na nowym prawe a što wopačne. Jich

---

10. měrca 1586 před martrownym tydźenjom dósta Jan Clitherow poručnosć, zamołwić so před sudom.

Jako bě so wón wotsalił, wopyta Marhata měšnika, kiž bě so tu rano wukhował, a rjekny k njomu: „Mój mandźelski je před sudnistwo skazany; chcu Boha prosyć, zo njeby jim w joho njepřitomnosći napadnyło, přepytać tu dom. Woni njezastanu," wona přistaji, „doniž njezměja mje we swojej mocy, za mnu slědźić, ale Boža wola njech so stanje!"

Předčuco tuteje rjekowki so dopjelni.

Bórzy po wotkhadźe jeje mandźelskoho wobstupichu tući přesćěharjo jeje dom. Měšnik, kotryž bě namakał tu rano wukhow, móžeše so přez herjekanjo a mjerwenću ludźi wukhować; ale Marhata, dźěći a służowni wostachu na swojim městnje.

W domje bu wšitko spowróćane, ale tamne potajne khowanki njeběchu najebać wšeje prócy namakali.

Wohańbjeni a zasakli herjekarjo chcychu so wotsalić, jako so nadobo na 12 lětne dźěćo dohladachu, kotrež bě Marhata přiwzała a runja swojim dźěćom je wukubłała. Zmocowachu so wbohoho dźěśća, wuslěkachu je a hrožachu jomu z křudom, hač skónčnje na jich prašenja wotmołwješe.

Hdyž do sudnicy zastupi, sedźeštaj tam dwaj sudnikaj a někotři druzy knježa. Přečitachu jeje wobskórżbu. Jeje přeńdźenjo wobsteji w tym, zo je hospodowała měšnikow we swojim domje, zo je potajnje khodźiła na Božu mšu a zo je też khowała nadobu we swojim domje, kotraž je při potajnosćach katolskeje wěry trěbna.

Sudnik stany: „Marhata Clitherow," prašeše so tutón, „što wy na to wotmołwiće? Sće wy winowata abo nic?"

Měrnje a z ćichim posměwkom wotmołwi tuta: „Ja sebi njepřicpěwam sama žanoho přeńdźenja."

Sudnik dale: Wy sće njepřećelow našeje kralowny w swojim domje hospodowała."

„Bóh sam to wě," wotmołwi wona, zo njehospodowach ženje w swojim domje nikoho, kiž by był njepřećel kralowny."

Při wšitkich prašenjach wosta wona kruta a wobstajna.

Přez jeje wobstajnosć rozhorjeni dachu sudnicy w jeje domje namakane cyrkwinske sudobja a drastu, kaž też njepřežohnowane woblatka před sudnistwo přinjesć. Zo bychu ju prawje ranili, pokazowachu jej woblatka a prašachu so ju, hač su to jeje bohojo!

Młoda rjekowka wobhladowaše z nĕžnej česćownosću symbole, kotrež dopominachu ju na najzbožowniše hodźinki jeje žiwjenja.

rozsud pak je přecy tón, kotryž skónčnje tola prawo zdźerži, byrnjež najprjedy bóle přećiwo njomu šćuwali. Tak su katolscy wučeni też prašenja najnowšoho časa přepytowali a su někotrym swětnym wučenym dopokazali, zo sami wjele wo tym njewědźa, wo čimž pisaja.

Prjedawši španiski kral Alfons wopyta ze swojimaj dźowkomaj bamža, kotryž joho w přitomnosći wysokich bamžowskich zastojnikow we wosebitej zali přija.

W Romje wotmě so mjezynarodny kongres juristow. Też 25 němskich profesorow prawa je so na nim wobdźěliło. Kardinal Pacelli měješe zawodnu rěč, w kotrejž wuzběhny, zo prawo wot Boha wukhadźa a zo maja je člowjekojo też tak přijeć a prawiznicy je tak wułožeć.

Znaty katolski nowinar Monsignore Pucci praji někotrym cuzym nowinarjam, kotřiž so joho wšelake prašachu, zo so Vatikan do poiitiki njetyka, khiba zo so wona přećiwo Božim kaznjam wobroća. Tuž so Vatikan też njetyka do prašenjow wothłosowanja w Saarskej.

„Osservatore Romano" pisa, zo stej wosebje dwě prašeni byłoj, kotrejž měješej so mjez Italskej a Vatikanom rozjasnić, prjedy hač so Lateranske wujednanja podpisachu, 1. žadaše sebi bamž swój samsny stat, byrnjež też jenož mały a 2. dyrbješe cyrkwinske wěrowanjo też hnydnm jako stawniske płaćić.

Němska. Swjećacy biskop w Aachenskim bikopstwje, dr. Sträter, poréča před krótkim wo wojowanju katolikow wo wěrnosć. Praji, zo katolikojo też dźensa kruće k wěrnosći stoja. Też potom, hdyž njemóžeja wěrnosć zjawnje prajić a dyrbja junu k njej mjelčeć, ju tola njespušća a wěrnosć kruće dźerža. Dale wobroći so přećiwo wšelakim přisłodźenjam njepřećelow cyrkwje a napominaše staršich, zo bychu swoje dźěći warnowali před njewěru.

W cyrkwinskim časopisu Aachenskeje diecezy wozjewja biskop, zo ma so jenož tym dowolić, katolikam zakazane Rosenbergowe knihe „Mythus des XX. Jahrhunderts" čitać, kotrež maja we wšěch tam narěznjenych wěcach wobšěrnu wědu. Tak zdźěłanych pak je jenož mało. Biskop tohodla napomina, zo bychu wěriwi, kotřiž chcedźa tola wo wěcach zhonić, katolske rozprawy čitali. Jenož jedyn pad: R. pisa w swojej knizy, zo su Nicejske wěrywuznaćo mniša zestajeli, kotřiž zdźěla ani čitać ani pisać njemóžachu. Štó móže nětko prajić, zo je to prawje? A tole njebě mjez wobdźělnikami koncila w Niceji ani jenoho mnicha! Potajkim njemóžachu mniša też ničo wobzamknyć.

Němski časopis za baby běše pisał, zo je katolska cyrkej nětko też swojim wěriwym dowoliła, wo sterilizowanjo prosyć abo namjet za nje stajić. K tomu Berlinski biskopski ordinariat powě, zo to njeje wěrno. Tamny časopis je něšto wopak zrozemił.

Při poswjećenju jeneje cyrkwje praji kardinal Faulhaber, zo drje je dobry skutk, hdyž za swój lud dźěłamy, tola njemóže dźěło za narod ženje narunać Bože służby. Hdyž so derje a pobožnje při Božich służbach wobdźělamy, potom nabudźemy też praweje mocy za kajkežkuli druhe dźěło.

Swjećacy biskop Freiburgskeje diecezy praji na swjedźenju Khrysta Krala, zo so w Němskej też dźensa, hdyž drje su so swobodnommyslerjo zhubili, wšelake strašne hibanja pokazuja. Wosebje sobustawy němskoho wěrywuznaća praja, zo je křesćanstwo za lud škódne, zo je wone lud zajědojćiło, a kotřiž sebi žadaja wosebitu cyrkej jenož za wšěch Němcow. Woni chcedźa wěrywuznaćo změšeć. My pak sebi ničo naměšeć a też ani kamuška z katolskeje wěry wułamać njedamy. My wostanjemy swěrni a katolikojo „čisteje rasy".

Českosłowakska. Kóžde lěto su Němcy, Češa a Słowacy swoje zjězdy katolikow wotměli, kotrež pak běchu jenož za jedyn z tutych ludow. Přichodne lěto ma so zhromadny zjězd wotměć. Z nim chcedźa katolikojo tři narodow pokazać, zo so mjez sobu zwjazani čuja. Wězo změja też hišće swoje wosebite zarjadowanja při zjězdźe, tola najhłowniše budźeja zhromadne. Wše katolske towarstwa su hižo napominanjo dóstałe, zo bychu wšitke druhe swjatočnosće wobmjezowałe a swoje mocy wosebje na zjězd katolikow złožiłe. Knježeństwu póśćele so oficielne wozjewjenjo. Někotre nowiny su přećiwo zjězdej, kotryž so na swjedźenju swj. Pětra a Pawoła wotměje, šćuwałe. Biskopja su tele nowiny warnowali.

Monsignore dr. Ritter je hižo někotre razy bamžowskoho nuncija w Prazy zastupował. Kaž tamniše katolske nowiny pisaja, je joho nětko Pius XI. za nowoho nuncija w Prazy pomjenował. Hač je powěść wěrna, hišće cyle znate njeje.

Českosłowakska. Słowjanscy studenća mějachu swoju lětnu zhromadźiznu we Wjelehradźe. Kaž je so hižo pisało, chcedźa so zdźěłani katolikojo wo to prócować, zo bychu so prawosławni zasy z katolskej cyrkwju a z bamžom zjednoćili. Wjelehrad běše sydło arcybiskopa Methoda, japoštoła Słowjanow. Zemjanski splah je tam klóštr Cistercijanow założił, kotryž měješe lětstotki dołho wulku nahladnosć. Kejžor Józef II. klóštrske wobsedźeństwo zebra a tak klóštr přesta wobstać. Nětko pak je bamž abtej Augustinow w Brnje, msg. Barinej, titul abta nad Wjelehradom spožčił. Z tym chce wuprajić, zo pokhwali prócowanja wo zjednoćenjo słowjanskich prawosławnych z katolskej cyrkwju. W prje-

---

A hdyž so jeje sudnik wopraša, do kajkoho Boha da poprawom wěri, wotmołwi kruće a njebojaznje: „Wěrju do Boha Wótca a Syna a Ducha swjatoho; wěrju do tutych třoch wosobow, kotrež su jenož jedyn Bóh; ja wěrju, zo dóstanu wěčnu zbóžnosć přez ćerpjenja, smjerć a zasłužby Jězusa Khrystusa!" Tutón raz wotmołwi sudnik: „Wy maće prawje."

Dokelž so jednanja dokónčić njemóžachu, wjedźechu ju pěši přez cyłe město. Wot nětka přińdźe do druhoho jastwa, z wonka města. Wjesołeje nadźije a so posměwkujo pokoješe khudych, kotřiž ju wobžarowachu, a přimjetowaše jim pjenjezy.

Na druhi dźeń bu zaso wjedźena před sudnikow. Jako jej sudnik praji: „Wěcy, kotrež so we wašim domje namakachu, dopokazuja tola, zo sće tam měšnikow hospodowała," wotmołwi wona: „Njenamakam žaneje winy, kotraž mohła mi zadźěwać, dobrych katolskich měšnikow hospodować; woni přikhadźeja jenož, zo bychu druhim a mi wopokazowali dobroty."

„Su to tola přeradnicy, jebacy a njewěriwi", wotmołwi sudnik.

„Bóh njech wam to woda," dźeše wobskoržena, hdy byšće jich znał, byšće hinak wo nich sudźił. Su to wot Boha wupósłani mužojo, zo bychu dobywali duše za njebjesa."

Mjez tym zo w zali knježeše njewšědna ćišina, přečita sudnik smjertny wusud.

Zasudźena dyrbješe być wšeje drasty zesłékana, na zemju ćisnjena, rucy a nozy zwjazanej a na to kamjenjowana!

Marhata wosta měrna z k njebju pozběhnjenymaj wočomaj.

„Hdyž tutón wusud wašomu swědomju porokow nječini," rjekny skónčnje jasnje a njebojaznje, „potom chcu prosyć Boha, zo by was hinak sudźił, hdyž budźeće stać junu před nim. Štož pak mje nastupa, sym wam z cyłeje wutroby za to dźakowna."

Sudnik chcyše ju wot jeje přeswědčenja wottrašić; rěčeše jej wo jeje mandźelskim a dźěćoch.

„Bóh dał," wotmołwi měrnje, „zo bychu też mój mandźelski a moje dźěći móhli ze mnu ćerpjeć za tak swjatu wěc."

Prjedy hač ju wotwjedźechu, wuwjazachu jej rucy a tajku wjedźechu ju, runje křižowanomu Zbóžnikej, zaso přez cyłe město. (Přichodnje kónc.)

dawšich lětach je so też serbska deputacija na unitariskich zhromadźiznach na Wjelehradźe wobdźěliła.

Awstriska. Před krótkim zemrěty wjerchcarcybiskop dr. Rieder běše hižo před dwěmaj lětomaj junu na smjerć khory. Tehdy je wón swojim wěriwym list napisał, kotryž dyrbješe so hakle po joko smjerći wozjewić. List bu nětko woćišćany. W nim so zemrěty wěriwym a duchownym za podpjeru w dźěle dźakuje. Dale praji, zo wumrě połny dowěry do Boha Knjeza. — 1675 narodźi so w znatym Konnersreuće Liberat Weiß, kotryž bu dominikanski mnich. Pozdźišo jako duchowny na wjacy městnach Awstriskeje skutkowaše, potom dźěše do misijónow. Skónčnje bu japoštolski prefekt a protonotar a bamžowski legat w Africy. 1716 wumrě martrafskeje smjerće. Wón so bórzy zbóžny praji. Wo zbóžnoprajenjo su wšitcy němscy biskopja a też awstriski njeboh kancler Dollfuß prosyli, kaž też president Miklas. Wjednistwo procesa běše we Winje, dokelž je martraf tu najdlěje skutkował a dokelž móžachu so tu najlěpje wšelake wuslyšenja na joho zastupnu prózstwu dopokazać.

Eucharistiska straža muži wotmě pola Mödlinga swjedźeń Najswjećišoho Sakramenta. Wjednistwo měještaj president Miklas a kardinal Innitzer.

Zjednoćene Staty. Předsydźe jenoho nowoho komiteja pósła president Roosevelt list, w kotrymž praji, zo so wjeseli, zo so też w Americy pomałku zasy k nabožinje wróćeja. To pak je jara nuzne, wón praji. A wjeseli so, zo křesćanske wěrywuznaća tute hibanjo k Bohu prawje spěchuja. Runje naš čas pokazuje, zo smy človjekojo sami njemócni a słabi w boju přećiwo wšelakim ćežam a starosćam tu na swěće. Smy bjezmócni, jeli nam Boža móc na pomoc njepřińdźe! — Tak praji wjednik wulkoho luda. A někotry malički človjek sebi mysli, zo na swojej nahladnosći poćerpi, jeli so k swojomu Bohu a k cyrkwi wuznawa!

Hdyž so před krótkim łódź More Castle paleše, pokaza młody katolski duchowny wulku zmužitosć. Hakle před lětom bu wuswjećeny. Na so palacej łódźi tróštowaše wón pasažěrow, modleše so z nimi, da jim generalnu absoluciju. Wón wopušći, hdyž bě so wjacy króć wopalił, jako jedyn z najposlednišich łódź. Hdyž jomu připóznaćo wuprajichu, praji jenož, zo by też kóždy druhi katolski duchowny tak činił.

W staće Indiana w połnócnej Americy dóstanje bórzy 71lětny starc měšnisku swjećiznu. Wón běše prjedy evangelski. Studowaše a bu inženěr. Potom bě z wučerjom na wyšších šulach w New-Yorku. Lěta 1892 bu duchowny episkopalneje cyrkwje a so też w samsnym lěće woženi. Wokoło lěta 1900 bu ze šulskim dohladowarjom na kupach Philippinach. 1930 přestupi ke katolskej wěrje. Lěta 1931 joho mandźelska zemrě. Před lětom poda so do Roma, zo by tam w kolegu swj. Bedy studował. Dokelž pak strašnje na woči skhorje, dyrbješe ze studijemi přestać. Njedźiwajo toho dósta dowolnosć, zo smě z měšnikom być.

Mexiko. Knježeństwo spytuje tu wšitko wutupić, štož mohło jenož trochu dopomnić na křesćanstwo. Rowy nimaja wjacy ani kříža, je tam jenož taflička z čisłom připrawjena, dokelž mjeno zemrětoho njesmě tam stać. Žarowanska drasta je zakazana. Duchownych su wupokazali. Biskopja su kraj wopušćili; jich je bamž do Roma přeprosył. Chce so za nich starać. Duchowni, kotřiž hišće w kraju su, dyrbja so khować, hewak jich zatřěla abo hewak khostaja. Tak so jedyn zranjeny měšnik pola ludźi khowaše. Wědźo pak, zo ludźom statok a wšo zebjeru, jeli zhonja, zo su duchownoho hospodowali a Boże służby w swojim domje dowolili, wopušći měšnik hospodliwy dom, zo njeby swojim dobroćerjam zeškodźał. Dokelž bě cyle swětnje zdrasćeny, poda so do khorownje. Tola joho spóznachu komunisća. Wotwjezechu a zatřělichu joho. Jedyn biskop, w kotrohož biskopstwje su sobu najhóršo zakhadźeli, praji, zo je tola dźiwnje, zo wukrajne nowiny ničo wo přesćěhanju njepisaja. Je, jako bychu so zrěčałe, zo chcedźa k tajkim hroznosćam mjelčeć. Radikalni wučerjo su samo žadali, zo bychu wšěch biskopow a duchownych zatřělili. W šulach je wučba wo socialismje předpisana. Dźěći dóstanu wosebje wučby wo spłažnych prašenjach. Tajke počinjenjo dyrbi so junu surowje wjećić.

Wšelčizny.

Nan dawa swojomu synej před kwasom dobre wučby za mandźelske žiwjenjo: „Najlěpje budźe, činiš-li tak, kaž sym ja to činił: Doręč so doprědka ze žonu wo wšěm. We wšěch snadnych należnosćach žiwjenja sym jej přewostajił rozsudźenjo a jenož při woprawdźe ważnych wěcach sym sebi wuměnił poslednje słowo."

Syn: „A je to tak přecy derje było, nano?"

Nan: „Wubjernje runjewon, mój syno! Ale hdyž sebi nětko tak trošku lěta, zo sym woženjeny, přemysluju, dopóznawam, zo so ženje njeje jednało wo něšto ważnoho."

* * *

Hdyž prědař swojim dotalnym wosadnym božemje prajicy wutrobu hnujace słowa rěčeše, płakachu wšitcy jara. Jenož jedyn připosłuchař wosta khutny. Bur, kiž při nim sedźeše, so joho wopraša: „Čohodla dha ty njepłakaš?" Na to wotmołwi tamny: „Ja dźěn do wašeje wosady njesłušam."

* * *

Faraf: „Sym po tebje pósłał, Pětrje, dokelž so po cyłej wsy powěda, zo sy ty swěčniki z wołtarja kradnył. Što k tomu měniš?"

Pětr: „To su hłupe blady; ja dźě za dwě lěće wjacy do cyrkwje přišoł njejsym."

Faraf: „Tak, tak. To chcych jenož wědźeć."

Njezabudźće na swój „Posoł!"

1. Kóždy samostatny katolski Serb dyrbi „Katolski Posoł„ wotběrać a čitać!
2. Swójbne powěsće njezabudźće wozjewić! My katolscy Serbja smy wulka swójba. Też w druhich wosadach su našoho luboho wotemrětoho znali; snadź po powěsći w našim časopisu za njoho „Wótče-naš" wuspěwaja. Podpjeraće zdobom naše towarstwo a křesćanske zmyslenjo.
3. Wo ważnych podawkach njezabudź dopisować. Redaktor w Budyšinje njemóže nowinki ze wsow wědźeć.
4. Naš časopis přijima rad też nawěštki ze wsow. Su dotal stajnje dobroho wuspěcha měłe.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1934.

Kk; 608. z Budyšina: Jurij Hejduška (při Mikławšku); 609. z Miłkec: Michał Šiman; 610.—612. z Njebjelčic: Michał Hanski, Hańža Hejduščyna, Hana Bernardowa; 613. ze Serbskich Pazlic: Hańža Rješčyna; 614. z Kamjeńca: Jakub Janca; 615. 616. z Wotrowa: Madlena zwud. Kralowa, Madlena zwud. Cyžowa; 617. z Kašec: Jan Šejda; 618. 619. z Worklec: Marja Hermanowa, Jurij Opic; 620. 621. z Now. Jasenicy: Jakub Krawc, Michał Fulk; 622. z Jasenicy: Hańža Cóščyna; 623. 624. z Łuzća: Jan Bjarš, Jakub Lěsnar; 625. 626. z Prawoćic: Pawoł Cyž, Jurij Wićaz; 627.—631. z Khróšćic: Jurij Donat, Hana Frenclowa, Michał Bjeńš, Marja Bělkowa, Pětr Hoza; 632. z Časec: Jurij Zarjeńk; 633.—635. z Hórkow: Marja Hrjehorkowa, Michał Weclich, Jurij Paška; 636. z Nowych Bóšic: Marja Weidlichowa; 637. z Tišnowa: sotra Anunciata Bělkec; čo. 69 dopł. M. Š.

Sobustawy na lěto 1933.

Čo. 1045. H. N.; č. 1046. O. W.; čo. 1047. H. J.

Sobustawy na lěto 1932.

Čo. 1094. N. N.

Sobustawy na lěto 1931.

Čo. 1131. N. N.

Dobrowólne dary za duchownski dorost.

N. N. z Łuzća: 1 hr.

Nawěštk w „Kat. Posole" ma stajnje wuspěcha!

Towařstwowy powěstnik.

Khrósćicy — koncert w Budyšinje. Na koncert pojěđže srjedu wječor 1/4 7 hodźin wot pósta w Khrósćicach póstowe awto přez Zejicy do Budyšina. Jězba tam a sem płaći 1,50 hr. Zajimcy njech so hač do póndźele wječor pola překupca Natuša zamołwja.

Drježđźany. Wšitcy tu a we wokolinje bydlacy Serbja so wutrobnje na serbske kemše njedźelu, 2. decembra, rano we 8 hodź., w kapali w Taschenberg-Palais přeprošuja. Spowědź wot 7 hodźin.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježđźanskich skótnych wikach 19. novembra 1934.

252 wołow, 313 bykow, 513 kruwow a jałojcow, 1146 ćelatow, 695 wowcow, 3865 swini.

Płaćizny po centnarju a hriwnach.

Woły: 1) Połnomjasne, wukormjene, młode, najlěpšeje rězneje hódnosće 36—39 hr. 2) starše 30—34 hr. 3) Hewak połnomjasne młode 24—29 hr. 4) Starše — hr. Mjasne — hr. **Byki:** 1) Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće 35—39 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene 30—34 hr. 3) Mjasne 25—28 hr. 4) Snadnje wuwite — hr. **Kruwy a jałojcy:** 1) Młodše, połnomjasne kruwy najwjeteje rězneje hódnosće 32—36 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy 26—30 hr. 3) Mjasne kruwy 20—25 hr. 4) Snadnje wuwite kruwy 13—18 hr. 5) Połnomjasne wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće 32—37 hr. 6) Hewak mjasne jałojcy 27—31 hr. **Ćelata:** 1) Najlěpše kormjene ćelata wot cyca 43—48 hr. 2) Srěnje kormjene ćelata wot cyca 36—42 hr. 3) Snadnje wuwite 29—35 hr. 4) Najšpatnje 22—28 hr. **Wowcy:** 1) Najlěpše kormjene jehnjata a młóde kormjene borany 35—38 hr. 2) Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy 30—34 hr. 3) Mjasne wowcy 26—28 hr. 4) Snadnje wuwite wowcy a jehnjata — hr. **Swinje:** 1) Tučne swinje přez 3 centnarje 53 hr. 2) Połnomjasne wot 240—300 puntow 51—53 hr. 3) Połnomjasne wot 120—150 puntow 48—53 hr. 4) Połnomjasne wot 100—120 puntow 45—53 hr. 5) Mjasne wot 80—100 puntow ćežke — hr. 6) Rancy 50—51 hr.

22. novembra 1934.

Ćelata (505): 1) 38—47. 2) 30—37. 3) 27—30. 4) 25—26.
Swinje (532): 1) (přez 300 pt.) —. 2) (240—300) 51—53. 3) (120—150) 48—53. 4) (100—120) 45—49. 5) (80—100) —. 5) Rancy: —.

Wične płaćizny		w Budyšinje 17. 11. 1934	w Kamjencu 22. 11. 1934
Pšeńca, 76-77, kruta płaćizna	50 kilo	—9,80	—9,80
Rožka, 72-73, kruta płaćizna	50 „	—7,80	—7,80
Ječmjeń, lěčny	50 „	9,00—10,00	—7,80
Ječmjeń, nazymski, 2-rjadkaty	50 „	—7,80	9,00—9,80
Wows, 48-49, kruta płaizna	50 „	—7,55	7,55—7,90
Běrny, we wulkowikowanju	50 „	2,55—2,75	—
Běrny, w małowikowanju	50 „	3,55—3,75	—
Butra	1 „	3,00—3,12	—3,00
Syno,	50 „	—5,75	6,00—6,25
Słoma, z mašinu młóćena, prasow.	50 „	—2,00	2,75—3,00
Słoma, „ „ k zasłan.	50 „	2,20—2,40	2,50—2,75
Słoma, z cypami młóćena	50 „	—	—
Pšeńčna muka, Type 502	50 „*	—17,00	18,00—22,00
Ržana muka, Type 997	50 „*	—12,25	—12,00
Pšeńčne wotruby	50 „	5,80—6,65	5,80—6,60
Ržane wotruby	50 „	5,05—5,90	5,05—5,85
Husy	punt	0,70—0,80	0,70—0,80
Prosata	1 štk.	8,00—15,00	8,00—15,00

Po dołhej khorosći zemrě moja droha mandźelska, naša luba mać

Khata Kmječowa rodź. Ebnetec.

Za wšitke hnujace wopokazma lubosće, česćowanja a dźěłbraća při smjerći našeje droheje zemrěteje wuprajamy tež z tutym naš

najwutrobniši dźak.

W Brězni p. Kamjenca, na dnju pohrjeba, 21. 11. 34.

We hłubokej zrudobje
Pawoł Kmječ a dźěći.

Wulki serbski koncert

Serbski ludowy spěw

Srjedu, 28. novembra 1934, wječor we 8 hodźinach, w Budyšskej „Krónje“. Budźe to ryzy ludowy koncert, spěwaju naše wjesne spěwne towařstwa a naši najlěpši solisća. Zastup je cyle nizki. Kóždy Serb a kóžda Serbowka wobeju Łužicow jón wopyta. Wutrobnje wšěch lubych krajanow a krajankow přeprošuje

DOMOWINA

Pórclin
ze złotej kromu, z winowymi łopjenami, z němskej rózu potrušowany, slěbrodekor. a běły pórclin, kamjenina a hlinjane twory najwj. wubjerk, stajnje tunjo
„domjaca potrěbnosć“
M. Pfuhl, Znutřk. lawska hasa 6

„Krajan“ 1935

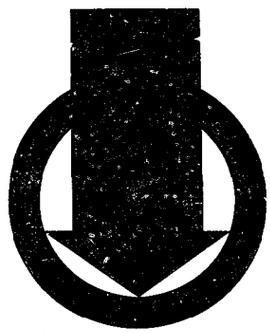

w přichodnych dnjach wuńdźe!

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki ćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik. — „K. P." ćišći so w 1600 exemplarach.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokoročak čo. 3895.

48. čisło. | W Budyšinje (Bautzen), 1. decembra 1934. | 72. lětnik.

Młody katolski człowjek.

I.

Před měsacom k swjedźenjej Khrystusa Krala stojachu na tymle městnje w zawodnym nastawku wopomnjeća hódne, wěrne słowa. Běchu to wubudźace a pohonjace napominanja, ale też hórke wobskórźby. Z prawymi słowami so tam pokaza, kajka bohužel z wulkoho dźěla naša młodźina je.

Hdy pak naši młodźency spóznaja, kajcy dyrbjeli być? Hdy khutnje nastupja puć, kiž jich wjedźe k idealej młodoho, katolskoho, serbskoho człowjeka?

Katolski, serbski młodźenco! Ty dyrbiš być woprawdźe młody! A serbski w myslach a skutkach! A katolski w myslach a skutkach! Na tebje čaka twój narod a twoja wótčina! Swjata cyrkej a twoja wosada! Što wone wot tebje chcedźa? Kajkoho wone sebi će přeja? Kajki dyrbiš ty być?

II.

Njebudź zaspanc, sprócny, pomały, kiž nima wyššoho zajima, khiba jěsć, pić a spać. Njepraj ženje: „Mi so njecha. Wostaj mje na pokoj! Ja sym mučny dźensa." — Budź hibićiwy, k wšomu hotowy, njebojazny, zmužity, čerstwy!

Njebudź lěnjoch, kiž cofa a dźěłu ćěka, kiž wšo lubi a slubi, ale słowo njedźerži! Njebudź zaječi! — Budź pilny, pomocny, swěrny, zdwórliwy, spušćliwy, muž wot słowa!

Njebudź mjehki młoduch, čućiwy, pimpusojty, połojčny! Budź razny, radikalny, budź kruteje, železneje wole! Budź cyły muž, kiž dźe swój runy puć, njehladajo na zrudne figury „młodźencow", kiž so při puću waleja w mazanych hrjebjach a w błóće hrěcha!

Njebudź worakały, njeposłušny, zełžany, hruby njerodny! Njebudź jebak ani brójak! Wojuj přećiwo njepočinkam we sebi a njedočinkam wokoło sebje! Wojuj přećiwo złomu a budź zahorjeny za wšo dobre! Wojuj wo swoju a druhich česć a dobre mjeno, wo njewinowatosć a póćiwosć!

Njebudź w zmyslenju a činjenju dźěćacy! Njebudź duchownje njezrawy, hordy „knjezyk", njepřistojny, njećesany hepjel, „mudry" a tola hłupikojty pachołk, kiž ma jeno jenu žadosć a „potrěbnosć": dołhe kholowy, nowy šlips, měsćanske črijki, cigaretu do huby, nětko: blešku palenca, a potom na reje a kekliju! Pokaž radšo přistojnosć a wzdźěłanosć, pokornosć a zdwórliwosć nic jeno napřećo nanej a maćeri a předstajenym, ale też bratram a sotram, towaršam, wosebje pak holcam, starym ludźom a dźěćom!

Młodźenco, sy ty tajki? Čohodla nic? Prócuješ so ty znajmjeńša wo to? Kak byštaj so wjeseliłoj nan a mać! Hańbować so pře tebje njetrjebałoj.

III.

Młodźenco, budź tajki! Jenož potom zamóžeš dopjelnić swoje nadawki a winowatosće napřećo narodej a wótčinje, napřećo cyrkwi a wosadźe, napřećo Khrystusej!

Što budźe hewak wojować za kralestwo Bože w našim ludźe a kraju, jeli nic ty? Što budźe swjatu cyrkej škitać přećiwo njepřećelej, judašam a šćuwakam? Njejsy ty firmowany, młody wojak Khrystusowy, a to aktivny? „Čestnych", pasivnych přihladowarjow Khrystus njecha. Khrystus dyrbi Kral być mjez nami. Přetož jeničcy wón je naš zbóžnik a wumožnik z bědy! Wón zamóže přinjesć lěpši přichod našomu ludej a wótčinje.

Što budźe hewak japoštoł, sobudźěłaćeŕ Khrystusowy we winicy Knjezowej? Měšnik sam wjacy dočinić njemóže. Tón mohł wšudźe stać a wšo sam činić, samo z dźěćim, hrajkać, a z wjetšimi ból kopać a zwučować pomhaie w towarstwach swjedźenje wuhotować. Tón mohł wšudźć sam rěčeć a dźěłać, a ty jeno nazdala stojo sudźiš a za khribjetom swariš! Přimaj so, młodźenco, gratu! Poskić swoje mocy! Staj swojoh' muža! Čiń lěpje!

Hdyž ty, luby přećelo, njechaš nadawk, wot Boha ći daty, wot Khrystusowych zastupjerjow, biskopow a měšnikow ći pokazany, dopjelnić, što nastatu škodu naruna?

IV.

Dźeń a nuznišo trjebamy tajkich rjekow Khrystusowych, kiž so horja za kralestwo Bože mjez nami.

Trjebamy wjacy přikładnych młodźencow, we kotrychž je so narodźił młody serbski katolik. Trjebamy młodźencow, katolskich hač do kosće, katolskich we swojim chcyću a byću. Młodźencow, kiž su žiwe stawy swjateje cyrkwje a swojeje wosady, kiž so jeje dźerža kaž kléšće. Trjebamy pomocnikow a służownikow Khrystusa Krala, młodych

katolikow skutka. Trjebamy woporniwych młodźencow, kiž dadźa wšo za swojoho mištra. Kiž njebroja, ale lutuja. Tajcy sebi ani cigarety njezapala, dokelž jim njesłodźi, doniž njejsu zapłaćili trěbne cyrkwinske dawki a přinoški za swoje towarstwo, jałmožnu dali do móšnički, za diasporu, za misijony. Trjebamy młodźencow, kiž su hišće k wjetšim woporam hotowi, hdyž časy sej to žadaja.

Hdy změjemy w kóždej serbskej wosadźe dosć tajkich spušćliwych, pilnych, „patentnych" młodźencow? Diakonow wosadnoho fararja?

Hdyž tajkich młodych junu změjemy, rozkćěje Bože kralestwo mjez Serbami. To bud e Boža dobrota za naš luby narod! To jón skrući a jomu zwěsći rjeńši přichod.

V.

Młody přećelo! Ty chceš cyle wěsće być prawy młody, katolski Serb. Chceš-li pak wopisany twój zaměr dócpěć, dyrbiš sebi jón hórko wubědźić. Dyrbiš so powučić dać, kusk po kusku. Dyrbiš spóznać swojich přikładow. Dyrbiš ćiše a pilnje so zwučować. To pak njemóžeš a njesměš ani sam činić, ale hromadźe z towaršemi swojeje wosady. Dawaj ty jim přikład, a woni budźa tebi z přikładom! Tuž budź to twoja česć: nosyć znamjo Khrystusowe a přisłušeć do towarstwa serbskich katolskich młodźencow.

VI.

Swjaty advent so započina. Čas žadosće za zbóžnikom Jězusom Khrystusom. Ma naša młodźina žadosć za Khrystusom kaž profeća a cyły izraelski lud staroho zakonja? Bóh dał, zo by naša młodźina bórzy wopřimnyła, zo naše zbožo jeničcy réka: Khrystus a joho kralestwo! Naša žadosć a starosć tuž budź: Přińdź k nam twoje kralestwo! Modlmy so, kaž nam Swj. Wótc tón měsac so modlić poruča: zo by so naša młodźina woćahnyła ke katolskomu skutkej, ke katolskomu akcijónej. ja

Rozhlad w swěće.

Sprawne dorozemjenjo z Němskej.

Za to je francózski senator de Jouvenel w Genfskich nowinach wustupił. Štož nastupa Posaarske prašenjo, přihłosuje Jouvenel njeposrědnomu němsko-francózskomu rozrěčowanju. Francózska sebi jenož žada, so so swoboda wothłosowanja zwěsći. Měrowe wozjewjenja, kiž je němski kancler Adolf Hitler k lěpšomu Němskeje činił, móža so wěrić. A lud so na to zwuči. Też Jouvenel je měnjenja, zo sebi nichtó wójnu njepřeje.

Njeměry w Prazy.

Sobotu a póndźelu nastachu tu studentske njeměry, do kotrychž też wobydlerstwo zdźěla zapřimowaše. Češcy studenća žadachu sebi z mocu insignije Pražskeje němskeje university, kiž pak je z wopředka wudać nochcyše. Tuž so do twarjenja dobychu a tam přińdźe k małej herjekańcy. Póndźelu dopołdnja so insignije, kiž z 15 złotych rjećazow akademiskich dostojnikow wobstoja, dale stary złoty rektorowy sceptar, štyri sceptarje jednotliwych fakultow a stary pječat z lěta 1348 přepodachu. Póndźelu wječor zhromadźichu so studentojo znowa na Wjacsławskim naměsće. K přimańcy pak njedóńdźe. Policija rozehna demostrantow. Něšto wosobow so też zaja.

W zwisku ze studentskimi njeměrami w Prazy wustupowachu też studenća we Winje k wšelakim demostracijam přećiwo Češkosłowakskej. Policija też tu zakroči.

Gdanski president

w senaće, dr. Rauschning, je khorowatosće dla wot swojoho zastojnstwa wotstupił. Rauschning bě jara wustojny statnik. Jara so wobžaruje, zo njemóže dlěje na tutym zamołwitym městnje wostać. Dotalna politika Gdanskoho senata so też pod joho naslědnikom dale powjedźe. Wosebje chce přećelne poćahi z Pólskej dale hajić a spěchować. Za naslědnika wuzwolichu zastupowacoho presidenta Greisera.

Zeńdźenjo štyri=mocow.

Jendźelske nowiny namjetuja, zo by so europskeje šmjatańcy dla raz konferenca Francózskeje, Němskeje, Jendźelskeje a Italskeje zwołała. Nowiny pokazuja też na to, zo je němski kancler wšudźom z wulkej poměrnosću jednał. Jendźelska dyrbi při tym posrědnika činić.

Dla zrěčenja rańšich statow

chce Francózska w bližšich dnjach Pólskej wotmołwić. Wotmołwa budźe na pólske žadanja dźiwać. Zrěčenja pak změja hakle wjetšeje ważnosće, hdyž so Němska sobu wobdźěli.

Južnosłowjanska

chce ze Zwjazka ludow wróćo stupić, jeli dosćčinjenja dla Marsailleskoho mordarstwa njedóstanje. Južnosłowjanska žada z Italskej w swojej noće, zo bychu so wšitke terorske organisacije zasudźiłe. Mussolini budźe w tutym nastupanju kruty. Što tutomu žadanju druhe kraje praja? Sprawne žadanjo by to było.

Wojeński zwjazk mjez Francózskej a Ruskej

ma so přihotować. „Njehodźi so prěć, zo sej wobaj krajej dorozemitej." Tole wupraji rozprawjeŕ francózskeje financneje komisije, Archimbaud. Nochce pak rjec, zo hotowy zwjazk wobstoji, też wojerskoho zrěčenja nimatej mjez sobu. Ale ruske wójsko je sylne a derje wobrónjene. W padźe konflikta z Němskej je tute ruske wójsko francózskomu poskićene.

Francózska zjawnosć njeje hač dotal ničo wo tutym francózsko-ruskim zrěčenju zhoniła. Tuž je překwapjenjo ćim wjetše. Też wyšši officěr Fabry, rozprawjeŕ wojerskeje komisije, njemóžeše w posedźenju komory dosć wurazow namakać, zo je njeměrny, dokelž Němska pječa khětro bróni. Najebać toho pak je Francózska přez Němsku, a nichtó njemóže ju z tutoho městna wotćišćeć. Tute městno chce sebi Francózska na kóždy pad zdźeržeć.

Hamtske francózske powěsće nochcedźa wo wuwjedźenjach zapósłanca Archimbrauda ničo wědźeć. Wone tute powěsće jake njewěrne wudawaja. Hamtske francózske nowiny su wozjewjenja Archimbauda khětro wosłabiłe. Zwonkowny hamt boji so, zo by Francózska přez tajke powěsće do šmjatanńcow přišła.

Japanska.

Japanske knježerstwo je wobzamkło, zo Washingtonske zrěčenjo wo wójnskim łódźswje wupowědźi a sebje wot poměra 5 : 5 : 3 za Ameriku, Jendźelsku a Japansku wuswobodźi. Tohodla pak njetrjeba mjez tutymi statami njedowěra nastać. Njeje tu winy, zo dyrbjałe ludy na morju napřemo brónić.

Krajan za lěto 1935

je wušoł

Płaći 60 pjenježkow

Z Łužicy a Serbow.

Z Jaseńcy. Wutoru wuhotowa „Jaseńčanska Katolska Bjesada“ swój swójbny wječor. Wopyt bě spokojacy. Předsyda, k. Just zahaji wječor z narodnej hymnu „Rjana Łužica“. Witaše wšěch hosći a sobustawow wutrobnje, wosebje pak wysokodostojnoho knjeza kapłana Handriku a něšto pozdźišo přikhwataceju kk. fararja Wjenku a kapłana Młónka. Nětko zahrachu nam sobustawy Bjesady wjesołe a žortne dźiwadło: „Nanowy zwjeršnik“ w jenym jednanju. Róle běchu derje rozdźělene, tak zo so hra k spokojenju přihladowarjow dosć derje poradźi a wjele smjeća wuwabi. Hłowny dźěl wječora pak bě přednošk ze swětłowobrazami wo Oberammergawje. Přednošeŕ k. Henčl z Kozaric wjedźeše připosłucharjow w duchu do swětasławnoho městačka Oberammergaw. Žiwje a zajimawje swoju jězbu, kotraž joho po rjanej krajinje a starych městačkach a městach z autobusom hač k tamnomu městnu, hdźež so sławne passijonske hry pokazuja, ryzowaše. Wosebje hnujaca bě tamna wěrna podawizna z „Alt-Öttinga“ wo młodźencu, kiž bě w horach ćežko znjezbožił, tak zo lěkarjo ani nadźije njemějachu na joho wustrowjenjo. Wjele operacijow je přětrał a při tej najćežšej joho wiwa (Starrkrampf) přemó! Njemóžeše so ani hibnyć a słowčka prajić. Běše žiwy-mortwy. Widźeše a słyšeše wšo, štož so wokoło njoho stawaše a powědaše, tola njezamó žanoho znamjenja žiwjenja dać. W najwjetšim zadwělowanju, hdyž bu hižo do ćěłownje přewjezeny, slubi swjatej Mariji, zo chce přez centnaŕ ćežki kříž wot swojeje domizny hač do hnadownoho městačka, wjele hodźinow daloko njesć. Hišće jónu joho lěkarjo přepytowachu, a hlej, žiwjenjo poča so do njoho wróćeć. — Dale pokaza nam přednošowaŕ na krasnych wobrazach Khrystusowe ćerpjenje w Hornim Ammergawje. Powědaše wo žiwjenju tutych wobydlerjow a předstajerjow tutych hrow. — Přednošk a wobrazy zawostajištej hłuboki zaćišć na připosłucharjow. Přednošowaŕ wědźeše ze žiwym a měrnym wašnjom přednošowanja bórzy wutroby připosłucharjow zahorić, a štó njeby był zajaty, hdyž wón tak rjenje z rjanymi wobrazami rěči. Mócny přiklesk mytowaše wšu prócu přednošowarja. Ke kóncej poréča hišće knjez faraŕ Wjenka krótke słowčka a přeje sebi, zo by so cyrkwinske žiwjenjo w Khrósćanskej wosadźe bóle do skutka stajiło. Přeješe towaŕstwu dobry přichod, a zo by dobry swójbny duch dale w nim knježił. Našej młodźinje dyrbi so najwjetša kedźbnosć wěnować. Předsyda kaž tež knj. faraŕ dźakowaštaj so přednošowarjej za porjeńšenjo swójbnoho wječorka. Wuspěwa so hišće „Hdźe statok mój?“ Po tym zapiskachu hercy hišće k wjesołej rejcy a wosebje nanojo a maćerje wjerćachu so wjesele do koła a čujachu so zaso młodźi z młodymi. Přebywachu hišćy dołho při wjesołej zabawje hromadźe.

Z Khróšćic. Pućowanske zaradźowanjo za maćerje wotměje so srjedu, 5. decembra pop. w 2 hodź. w Khróšćicach w hosćeńcu; 1/4 4 hodźin we Worklecach w šuli.

— Cyły wjesny puć wot lěkaŕnje hač k farje je nětko rjenje z kamjenjemi wusadźany. To je wulka dobrota za wozy a khodźacych.

Z Khanec. Zašłu njedźelu šwjećeštaj česćenaj mandźelskaj kubleŕski wumjenkaŕ Jurij Pjech a joho luba mandźelska Hana sléborny kwas. Před krótkim přepodawši kubło swojomu naslědnikej, móžeštaj tak tutón wurjadny dźeń bóle bjezstarostnje woswjećić. Mnozy gratulantojo běchu so zešli, tak zo bě Pjechec statok njedźelu a póndźelu połny wjesołych kwasarjow. Při tym spominachu wosebje kk. faraŕ Just, kapłan Cyž z Budyšina a kubleŕ Pawoł Cyž ze Smječkec na zašłe časy, kak je Boža miłosć jubilaraj žohnowała a jimaj w strowosći a čiłosći tutón dźeń dožiwić dała, kak su přeco rad do Khanec khodźili, a kak so nowe młode mandźelstwo přihotuje. Mali wjesni gratulantojo a mótki kaž Marianna Šołćic, Marka Smolic, Hańžka Kilanec, Marka Žurec a Hanka Smolic z Nuknic wuprajachu jubilaromaj wšitko to, štož w tajkich wokomikach dušu a wutrobu jima a ert dźaknoho słowa wupraja. Mnohe přeća a dary dopokazachu, kajkeje česće a nahladnosće staj sej wosławjenaj we wsy a wokolinje nadobyłoj. A nětko w dalšej čiłosći do złotoho jubileja!

Z Konjec. W zańdźenych njedźelach rozšěrješe so mjez dźěćimi našeje šule natykowaca khorosć, tak mjenowana wumpawa (Ziegenpeter). Šulski lěkaŕ bě postajił, zo też strowe dźěći ze swójbow, hdźež su khori, njesmědźa do šule khodźić. Dokelž ličba hladajcy rosćeše, kotřiž do šule khodźić njemóžachu, šulska wyšnosć šulu hač do 10. decembra začinić da. W tutym tydźenju po našej kermuši měješe so staršim přileżnosć dać, šulskej wučbje připosłuchać a to srjedu a štwórtk. Štwórtk wječor měješe staršiski wječor zarjadowany być. To so nětko wotstorči na pozdźiši čas.

Štó **njeje hišće swój přinošk za towaŕstwo swj. Cyrilla a Methoda zapłaćił?**

Marhata Clitherow.

Episoda z jendźelskich stawiznow z lěta 1555—1580.

(Skónčenjo.)

Wot nětka bu jeje jastwo krućišo. Wona prošeše, zo by mohła wohladać hišće junu swojoho mandźelskoho.

„Prošu was,“ rjekny wona, dowolće mi, hišće junu poréčeć směć ze swojim mandźelskim, prjedy hač wumru.“ Sudnicy běchu hrubi dosć a wotmołwichu jej, zo njemóža jej tute přeću dowolić, hač, hdyž też njecha znutřkownje zapřeć swoju wěru, tak tola zwonkownje a tak k najmjeńšomu do krajneje cyrkwje k Božim służbam hić.

„Boža wola njech so stanje,“ wotmołwi zasudźena, „nochcu zranić swojoho Boha a Knjeza a njecham też jednać přećiwo swojomu swědomju, samo nic, byrnjež njewohladała wjacy swojoho mandźelskoho.“

Jako bě jeje mandźelski zhonił, zo je joho mandźelska zasudźena k smjerći, chcyše zadwělować.

„Ach,“ zawoła bolostnje, wzmiće sebi wšitko, štož wobsedźu, jenož dajće mi moju mandźelsku, přetož njenamakam žaneje lěpšeje po cyłym kraju.“

Jan Clitherow dósta swobodu, ale po tym wuměnjenjom, zo wopušći hnydom město a hakle so w postajenym času wróći, hdyž budźe joho mandźelska wotprawjena.

Sudnicy myslachu sebi, zo přez tutu martraŕku dóstanu druzy křesćenjo strach.

Wšelacy knježa wopytachu ju w jastwje a radźachu jej samo, zo by tola pod někajkej wupytanej winu wotstorčenjo smjertnoho wusuda žadała, dokelž skoro wšitcy začuwachu při sebi potajnje někajku hańbu, zasudźić tak dobru mać a mandźelsku k hrózbnej smjerći. Wona pak cyle jednorje wotmołwi, zo njecha so na žadyn pad wuréčeć přez někajku łžu. Też jeje přećeljo a znaći prošachu ju pod sylzami, ale ničo njezamóh ju wotrašić wot jeje předewzaća. Kóždy raz jenož wotmołwi: „Nochcu wukupić swoje žiwjenjo z jenej łžu.“

Wot nětka njezadźewaše ničo wjacy smjertnomu wusudej, a tak bě postajeny 25. měrc, na kotrymž dyrbješe wumréć martraŕskeje smjerće.

Mjez tutym časom modleše so zasudźena njepřestawajo wo móc a sylnosć. Husto přińdźechu też druhowěriwi duchowni k njej, zo bychu ju namołwjeli, přijeć nowu wěru, ale njedaše so zamylić a wotmołwješe w krutym přeswědčenju raznje a z krótka.

Rozhorjeni přez jeje wobstajnosć wumjetowachu jej, zo z lohkej a wjesołej wutrobu zawostaji tu mandźelskoho a dźěći. „Štož mojoho mandźelskoho nastupa, tak wšće, zo joho po B o h u bóle lubuju hač hdźe žane stworjenjo na zemi; też moje dźěći mam wot wutroby lubo kaž žana druha mać, a sym je wukubłała w bohabojosći. Ale wopruju je radšo z dobreje wole k Bohu, hač zo womazam swoje swědomjo a stanu so njeswěrna swojej swjatej wěrje.

Japoštołstwo modlenja.

Měnjenjo za měsac december.

Modlmy so wo woćehnjenjo młodźiny ke katolskomu skutkej.

Čitaj dźensiši zawodny nastawk! Spóznaješ, kak daloki puć ma hišće naša młodźina hić, doniž tajka budźe, kajkaž być dyrbi.

Štó budźe jej pomhać? Bóh tón Knjez sam. Wón móže jej wšě trěbne mocy a hnady dać, předewšěm rozswětlenjo rozoma a skrućenjo wole.

Ale človjek dyrbi wo to Boha prosyć w pobožnej, ponižnej a wutrajnej modlitwje. Modlić dyrbi so najprjedy kóždy młody sam za so, potom za swojich towaršow. Jeli to činić njebudźe, budźe wšě prócowanjo podarmo!

Modlić dyrbja so też wšitcy druzy, kotrymž je młodźina dowěrjena. Woni njesu sobu zamołwjenjo, předewšěm starši. Jim je Bóh dźěći darił, zo bychu je za Boha woćahnyli. A kak je so jim to poradźiło? Snano su to zanjerodźili, snano su so bóle starali wo swoje hospodarstwo abo čělne derjemćo dźěći, nic pak wo jich dušu a jich nabožne woćehnjenjo. Tute dźěći su pozdźišo husto přez tajke wopačne woćehnjenjo njezbožowne. Što pomhaja jim wot staršeju nadrapane pjenjezy a kubła, hdyž dźěći nětko njejsu nawukłe hospodarić, hospodarstwo twarić na Boha, z paćerjom a jałmožnu sebi wuprosyć Bože žohnowanjo.

Husto dyrbitaj nan a mać płakać na njeporadźenoho syna abo dźiwju dźowku. Zrudnaj dyrbitaj wuznać: Je přepozdźe! A tola — wjele zamóžetaj hišće dobre činić a pomhać přez pobožny paćeŕ!

Tuž modlmy so, zo bychu naš narod a naša swjata cyrkej, naše serbske wosady měłe dobry a dušny dorost! Khmany! Aktivny! Swjaty Wótc poruča, zo by po cyłym swěće w tymle měsacu swjatoho adventa a hodow so modliło: wo prawe woćehnjenjo našeje młodźiny ke katolskomu skutkej, ke katolskomu akcijónej! ja

Serbski koncert w Budyšskej „Krónje".

Srjedu, 28. novembra, wuhotowa Domowina, načolny zwjazk serbskich towarstwow, w „Krónje" w Budyšinje wulki serbski koncert. Serbski narodny spěw — to bě joho wobsah. Zbožowna to myslička! Lědma hdy je serbski koncert tak připosłucharjow putał a tak powšitkowne přihłosowanjo namakał kaž tutón. Staji wón tola do najjasnišoho swětła rjanosć a cunjosć serbskoho narodnoho spěwa. Bě nam, jako bychmy w haju abo na polu spěwać słyšeli naše solobiki abo škowronćki.

Koncert stoješe pod nawjedowanjom knjeza wučerja Jurja Winarja. Ze wšej wustojnosću nawjedowaše wón měšane khory k zawodej a na kóncu koncerta spěwane. Hdyž běštaj zawodnej spěwaj wuklinčałoj, wustupi wjednik Domowiny, knjez wučeŕ P. Nejdo, zo by najprjedy w němskej rěči postrowił wšitkich přitomnych, zaměr tutoho spěwnoho předwjedźenja rozjasnił a přećo wuprajił, zo bychu mjez němskim a serbskim wobydlerstwom přecy wužše a přećelniše a swobodniše počahi so wuwiłe. We swojej serbskej narěči pokaza wosebje na ważnosć kulturnoho a wukubłanskoho dźěła serbskich spěwnych towarstwow; na nimo měry drohotny pokład, kotryž serbski lud we swojich spěwach wobsedźi. Wuži při tym přiležnosć, zo by knjezej hudźbnomu direktorej Bjarnatej Krawcej najwutrobniši dźak w mjenje cyłoho serbskoho luda wuprajił za joho njesmjertne zasłužby wo serbski narodny spěw. Wšón hnuty podźakowa so knjez hudźbny direktor Bj. Krawc za njewočakowane počesćenjo.

Na to wustupichu jednotliwe spěwne towarstwa: Dźěćacy khór pod nawjedowanjom knjeza wučerja Jenki, Radwořska Hudźbna Jednota pod nawjedowanjom knj. wučerja Nawki, „Zernička"-Lichańska z „Nadźiju"-Budyšskej pod nawjedowanjom knjeza wučerja P. Nejdo, „Lilija"-Ralbičanska pod

---

Marhata wosta wobstajna we wšitkich nadběhach, z kajkeježkuli strony też běchu, a byrnjež ju jeje přirodny nan prosył na kolenach před njej klečo, ju prošo, zo by tola smilnosć měła ze swojimi dźěćimi, kotrež tu jako syroty zawostaji. Jako pak widźeše, zo prošenjo ničo njepomha, prošeše ju wo dowolnosć, jeje najstaršu dźowku přiwzać směć za swoje dźěćo.

Wona so jomu podźakowa, njedowoli pak to, swoje dźěćo dowěrić njekatolskomu.

Wšě tute nadběhi, přećiwo kotrymž móžeše ju jenož přeznaturska hnada škitać, běchu ćežke pruhowanja za wbohu jatu, a tohodla bě za nju wosebita wołóžnosć, jako jedyn ze sudnikow přińdźe a jej wozjewi, zo je dźeń 25. měrca nětko kruće postajeny, na kotrymž ma so wotprawić. Je to runje swjedźeń Marije přizjewjenja, a zdobom bě też wulki pjatk; jako byštej křižowany, bolosćow połny Zbóžnik a kralowna martrarjow chcyłoj z wosebitym žohnowanjom wołóžić ćerpjenja tuteje swěrneje służownicy. Hdyž bě so sudnik wotsalił, wobroći so zasudźena k towaršcy, kotrejž běchu dowolili, ju wopytać.

„Pjatk dyrbju nětko wumrěć, wopušćić tutón swět, wopušćić swojoho mandźelskoho, swoje lube dźěći, a nětko začuwam cyłu słabosć swojoho mjasa, kotrež třepota při tutej powěsći, hačrunjež so mój duch raduje nad tym."

Za tutu dušu tak požadana a tola tak jara struchła hodźina bě so přibližiła. Wona prošeše Boha klečo, zo by posylnjał ju w smjertnym bědźenju. A woprawdźe, tutón hórki keluch dźěše spěšnje nimo njeje, měr wróći so zaso do jeje duše, njebjeski měr, kotryž njewopušći ju wjacy hač do smjerće.

Swojeje towarški so prašeše, hač budźe při jeje wotprawjenju přitomna, a přeješe sebi někotrych dobrych katolikow měć wokoło so, kotřiž bychu jej w jeje smjertnym bědźenju powědali jenož wo Bohu.

Jeje towarška pak wotmołwi, zo je jej to cyle njemóžne, přihladować tak hrózbnej smjerći; „ale" přistaji sobuželnje, „budu prosyć někotrych swojich přećelow, zo bychu prawje ćežke kamjenje na was mjetali, zo byšće bórzy była wumožena wot swojich ćerpjenjow."

„Ně, ně," wotmołwi zasudźena spěšnje, Bóh mje před tym škitaj, zo bych přidała z dobreje wole, zo by hdźe žadyn človjek był sobu wina na mojej smjerći."

Sudnicy a druhowěriwy duchowny, kotryž dyrbješe ju tróštować, někotři wojacy a jenož mało přihladowari přewodźachu ju na wotprawnišćo. Tam stoješe hižo čŕjóda najhóršich njekhmanikow, kotřiž dyrbjachu tutón hrózbny skutk wukonjeć. Tam přišedši, poklakny so Marhata a modleše so wótře za swjatu cyrkej, za bamža, za wšitkich duchownych a katolikow, za wšitkich wjednikow a cyle wosebje za kralownu Hilžbjetu.

Sudnik poruči, zo ma so zeslěkać swojeje drasty, dokelž wusud tak rěkaše, zo ma wumrěć wurubjena wšeje drasty;

nawjedowanjom knjeza wučerja M. Rječki, „Radosć"-Bukečanska pod nawjedowanjom knjeza wučerja Wjele; dale solisći a to knjez wučeŕ Jenka a knjeni Dora Lehmanowa rodź. Frajšlagec; knježna Krawcec běše dyrbjała wotpowěsć sylnoho zazymnjenja dla.

Wšitke spěwne towarstwa su swoju wěc jara derje a wustojnje činiłe. To dopokaza mjez druhim žiwe připóznaćo, z kotrymž připosłuchařstwo wšitke jednotliwe předwjedźenja mytowaše. Ptaka pak drje su wottřělili Radworscy spěwarjo pod swojim mištrom knj. wučerjom Nawku.

Nic mjenje připóznaća doby sebi knjez wučeŕ Jeńka a knj. Dora Lehmanowa ze swojimi solami.

Přeprošenjo „Domowiny" bě w serbskim ludźe namakało žiwy wothłós. Žurla hosćeńca Budyšskeje Krony běše wobsadźena hač do poslednjoho městačka. Z napjatosću sćěhowaše připosłuchařstwo wubrane spěwne pokićeńki. Powšitkowne bě měnjenjo, zo je wulki serbski koncert so tež wulkotnje poradźił.

Krajan na lěto 1935 - protyka za

katolskich Serbow

ze swojim rjanym wobsahom je hotowy. Płaćizna jenož 60 pj.

Njedźela swětowoho misijónstwa.

9. decembra 1934.

Swjećimy 19. jubilejny lětstotk našoho wumóženja. Kajke myslički wožiwjeja tu tola we nas? Widźimy w duchu horu Golgatha, z krewju wumóžnika swěta pokrepjenu. Widźimy, kak cyrkeŵ wumóžerski skutk Khrystusowy dale wjedźe. Wona jón njese přez kraje, přez lětstotki. Kak wjele dušow je tola přez jeje starosć zbóžnosć dobyło! Kak wjele narodow je wona ke štomej křiža dowjedła a w joho khłódku zasydliła? Kak bohate je žohnowanjo na wšěch polach, za kotrež ma so człowjestwo njesprócniwomu dźěłu cyrkwje dźakować! Wona wojuje přećiwo přiwěrje, błudnowěrje, njewěrje. Cyrkeŵ pokazuje ludam wěsće puć k moraliskomu a stećanskomu postupej. Njepřećelow ma wězo cyrkeŵ też dźensa dosć. Stupaja so jej napřećiwo z nabožnymi, wědomostnymi, politiskimi brónjemi. Što ma to rěkać? Jeje dobyćeŕski postup přez kraje a časy njezamóže nichtó zadźeržeć. Wona wopowěduje słowo wumoženja wšudźe, też w najzdalenišich misijónskich krajach, w Africy, Asiji a na kupach oceana. Mnozy zasłyša jeje słowo a přijimaja je. Su to zerja nowych časow, kotrež w zdalnych misijónskich krajach skhadźeja, wona připowěduje swětłe połdnjo křesćanskoho a stećanskoho žiwjenja.

Wona je hakle připowěduje. Wobraz woprawdźitosće pokazuje nam hišće tak mnohe ludy, kotrež so njejsu dotal z našimi misijonarami zeznałe a w ćmě pohanstwa a mohadamisma sedźa.

Tak su milijony człowjekow w straše, zo zhinu. Don Bosco płakaše, hdyž jomu karty swětowoho atlasa wo nabožnym hubjenstwje człowjestwa rěčachu. Tasama myslička znjeměrnje wona prošeše, jej tutu hańbu zalutować, kotraž je jej wjele bolostniša, hač wšě ćělne ćefpjenja.

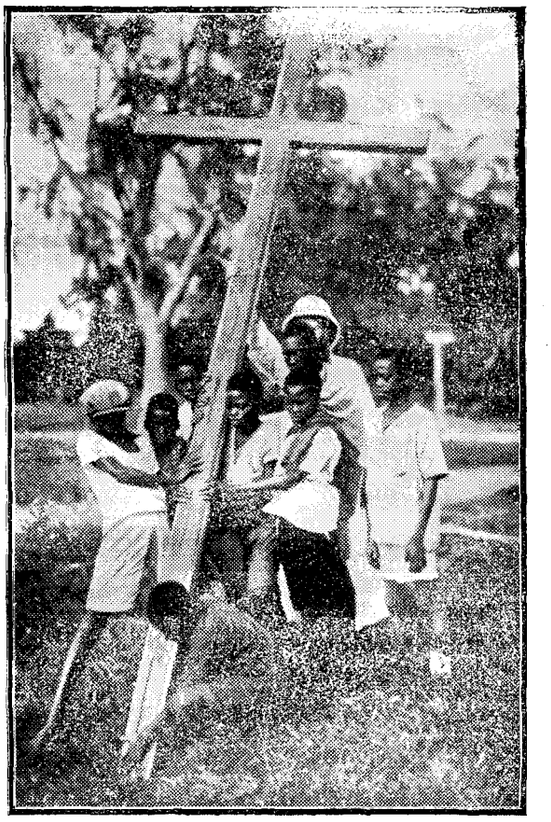

„Khrystus je za wšěch wumrěł"! - Postajenjo křiža w afrikanskim misijónje

Jako sudnik to dowoli, lehny so na kamjeńtnu zemju mjezwočo zawodźete z rubiškom.

Na sudnikowe znamjo započachu mjetać wulke kamjenje *na wopor kruteje swěry napřećo swjatej cyrkwi.*

Słyšachu ju jenož prajić: „Mój Jězuso smilnosć!" Z hrózbu wobdaći přihladowarjo njewidźachu bórzy ničo wjacy hač hromadku mjasa, z kotrohož žórlachu so rěčki krewje.

Podarmo posłuchachu krewjelačni sudnicy na skóržbu, na jene zažałosćenjo martrafki. Nichtón njemóžeše tohodla rjec, w kotrym wokomiku su donjesli jandźeljo Boži jeje dušu do klina Božoho.

Hišće samsny wječor bu zawalena do ruba a zahrjebana něhdźe do hromady.

Ale swěrni křesćenjo běchu ju tola skónčnje namakali a tak wotnjesechu jeje ćěło, kotrež bě hišće njepřetłate, daloko preč.

Tu so stawizna skónči.

Tući, kiž su napołožili sebi tutón strašny nadawk, wzachu tute potajnstwo sobu do rowa. W tamnych njeměrnych časach by dosahało jenož jeničke słowčko, storčić cyłu swójbu do zahuby. *m. a.*

---

njuje stajnje dušu našoho swjatoho Wótca. Wón zastupuje přecy a zasy wěc našich misijonarow, kotřiž maja dźeń wote dnja tute hubjenstwo před wočomaj a należnje wo pomoc proša. Wězo je wójsko misijonarow w poslednich lětach mócnje zrostło.

Na misijonskim polu dźěła tučasnje 18028 wukrajnych a domoródnych měšnikow, 8775 bratrow, 50555 sotrow, 74147 katechistow a 62087 wučerjow. Tola što su 213572 wojakow Khrystusowych, kotřiž we misijonskej fronće mjez pohanami stoja? Woni bychu lědma dosahali za jedyn jenički katolski lud. — Tola wołaja misijony přecy hišće wo nowych dźěłaćerjow we winicy Knjezowej, dźensa wosebje też wo z misijonskich krajow samych pokhadźacych.

Wukubłanjo tutych japoštołow žada sebi wulke financielne wopory. Tohodla ta prószwa z misijonskich krajow wo podpjeru. Misijonske kraje njemóža wjele k tomu skutkej přinošować. Su to zwjetša cyle khude wosady, kotrež často dosć pomoc ze strony misijonara samoho potrjebuja. Tón dyrbi tak so sam wo swoje žeživjenjo a žeživjenjo

swojich pomocnikow starać. Hobrske wudawki nastawaja też z twarjenja a wudźerženja cyrkwjow, kapałow, šulow, khorownjow a syrotownjow. Zo bychmy trošku předstajenja wo tym měli, njech su někotre ličby tu podate. W misijonskich krajach naličimy tučasnje 56237 cyrkwjow, 37200 šulow z 2288171 šulerjemi, 771 hospitalow z 36301 łožemi, 108 domow za wusadnych z 12779 łožemi, 1971 syrotownjow z 112990 syrotami, 428 domow za starych ludźi z 17668 wobydlerjemi. Wšitke tute skutki wěry, kultury a lubosće dyrbja być wudźeržane, nowe maja so twarić.

Wězo začuwaja też misijony nuzu, w kotrejž smy nětkle wšitcy žiwi. Je skoro tak, jako bychu wone dyrbjałe dwójcy

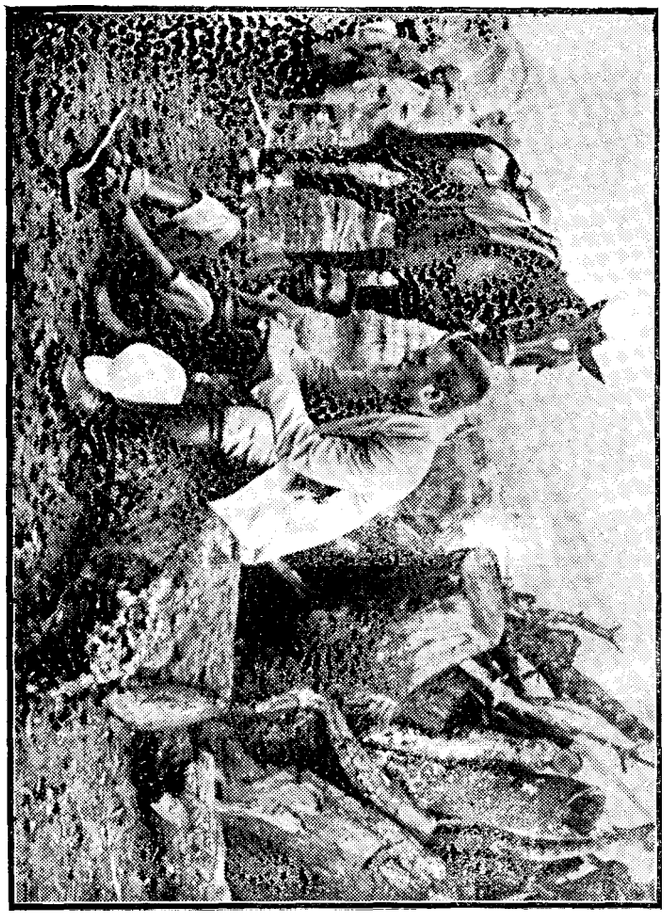

Němski benediktinski mnich ze St. Ottilien (w Bajerskej) w Zulu-kraju w Natalskej.

pod njezbožom a horjom ćerpjeć. Indisku potrjechi w poslednim lěće surowe zemjeržjenjo. Khina stona pod powodźenjemi a wobydleńskej wójnu. W Africy knježi surowa suchota a k tomu strašne nakažliwe khorosće. Wosrjedź tutoho hubjenstwa stoji misijonar. Wón dyrbi wšitkim wšitko być. Njesměmy joho wopušćić. Dyrbimy jomu pomhać.

Kak to móžemy? — Cyrkeŵ je sama zastaranjo misijonow do ruki wzała. Dary wěriwych z wšěch dźělow swěta hromadźi a rozdźěla mjez katolske misijony „bamžowski skutk rozšěrjenja wěry“ (Franciska Xaveriowe towarstwo za misijony). Hdyž so tutón skutk stajnje z darami wěriwych podpjera, potom je přichod misijonow zwěsćeny. Tola njesmědźa tute dary spadować. To by so we misijonach strašnje wuskutkowało. Biskopja cyłoho křesćanstwa su tule swoju winowatosć dosć dopóznali. Woni podpjeraja po swojich mocach skutk rozšěrjenja wěry. Zo bychu jich prócowanjo wšitcy wěriwi a duchowni prawje dorozemili! Bohužel pak ma so wěc tak, zo lětne dary za skutk rozšěrjenja wěry wot lěta 1929 stajnje a sylnje spaduja.

Hdźe mamy přičiny za tute spadowanjo pytać? Bjez dwěla je hospodarska kriza, kotraž wšitke kraje našeje zemje ćěsni, nad tym wina. Ale nuza njeje jenička přičina. Hdyž je swětne duchownstwo wo ważnosći skutka rozšěrjenja wěry přespědčene a na misijonskej njedźeli swoju winowatosć čini, hdyž rjadniske duchownstwo z nim na přemoh so wo wuspěch misijónskeje njedźele prócuje, hdyž wěriwy lud wšudźom położenjo a nuzne potrěbnosće misijonow dopóznawa, potom njemóže so nihdy spadowanjo přinoškow tak złě wuskutkować. Dopominajmy so tola přecy na lubosć našoho katolskoho luda k misijonam. Wón wobdźiwa rjekowske napominanja našich misijonarow a hišće bóle wopory, kotrež woni rady a zwólniwje na so bjeru. Pomyslmy sebi też na mócne napominanja zmylnych wěrywuznaćow. Njesměmy poruno nim wróćo wostać, my dźěći swětła a wěrnosće. Wulka zamołwitosć nam z toho nastawa. Pius XI. je so wo njej we swojej swjatkownej narěči 1929 jasnje wuprajił: „Hdyž by jenož jena duša přez našu komdźiwosć abo njedosahacu wulkomyslnosć zhubjena była, hdyž by jenož jedyn misijonar dyrbjał zastać dźěłać, dokelž jomu srědki pobrachuja, kotrež my jomu zapowěchmy, kajke by to było zamołwjenjo? Snadź smy w běhu našoho žiwjenja małohdy na to myslili.“ My chcemy pokazać, zo smy tutej zamołwitosći zrosćeni.

Lětuša misijonska njedźela ma być wulkotny wopokaz dźakownosće napřećiwo Wumóžnikej swěta. Wona dyrbi we was zmysł za wulkomyslnosć wšudźom zbudźić. Budźmy wulkomyslni we modlitwje, woprujmy swjate woprawjenjo za misijony. Wšudźom njech so na misijonskej njedźeli we eucharistiskich pobožnosćach wo Boże žohnowanjo za dźěło misijonarow prosy, zo bychu z brjózdow, do kotrychž z wulkej prócu wusywaja, najnadobniše žně wurostłe. Budźmy wulkomyslni a woprujmy zwólniwje swój dar na misijonskej njedźeli. Wón je jeničcy za bamžowski skutk rozšěrjenja wěry postajeny. Přistupmy po móžnosći jako sobustawy do misijonskoho towarstwa swjatoho Franciska Xaveria.

Štóž swój dar zapowědźi, nima zrozemjenja za wulkotne dźěło našich horliwych misijonarow, kotřiž su rjekojo bjez runjeća, kotřiž swójbu a wótčinu wopušćichu, swětnoho zboža so wzdachu, zo bychu cuze ludy moraliscy a kulturelnje pozběhnyli. Wšitcy, kotřiž smy žiwi z jeneje wěry, budźmy na misijonskej njedźeli japoštołojo, přećeljo a spěchowarjo misijonskeje myslički. Chcemy z našeje strony wšitko činić, zo by też w liwkich, wotestatych a z boka stojacych dušach wědomjo za winowatosć a wulkomyslnosć wotućiło. Chcemy to činić z lubosće napřećiwo Khrystusej; wón njezabudźe na tych, kotřiž su joho wumožeński skutk spěchowali. Chcemy to činić dźiwajo na bóžsku krew, kotraž bu na horje Golgota za wšě ludy rozlata. Chcemy to činić, zo bychu wšitkim človjekam so žohnowanja křesćanskeje kultury přiwobroćiłe. My podpjeramy tak w dołžnej dźakownosći jenož njewustawacych prócowarjow, kotřiž swoje žiwjenjo podawaja za to, zo by Khrystus knježił we wšěm swěće.

Wućah z namołwjenja Joho Excell. Salotti,
presidenta bamž. skutka za rozšěrjenjo wěry.

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. Hdyž Swjatoho Wótca sobustawy italskich fašistiskich dźěłaćeńskich zwjazkow wopytachu, wón jim wo dostojnosći dźěła poréča. Wosebje wuzběhny, zo je prawje, zo sebi dźěłaćerjo, dokelž je jim móžno, swój swobodny čas porjeńša, njech ze zabawu njech z ničim druhim. Tola wjeselo a zabawa dyrbitej přeco pěknej być. To te towarstwa njewobkedźbuja, kotrež swojim sobustawam harowate swjedźenje wuhotuja. Prawa zabawa je ta, kotrejž móža so też sprawni wjeselić.

Wójna w krajinje Gran Chaco traje dale. Na eucharistiskim kongresu w Buenos Aires sebi biskopaj potrjecheneje krajiny zrěčeštaj, zo chcetaj bamža prosyć, zo by mjez njepřećelskimaj krajomaj Paraguay a Boliviskej posrědkował. To wšak je jara ćežko, dokelž wikowarjo brónjow we woběmaj krajomaj za dalšu wójnu šćuwaja, zo bychu prawje wjele zasłužić móhli.

Bórzy wuda Vatikanske město zaso za 1 milijón slěbornych pjenjez. Wone so w italskej tworni zhotuja. Lětsa je poslednje lěto, zo smě Vatikan cyły milijón lirow bić dać. K lětu a dale smědźa so lětnje jenož hišće 800000 bić, tak je we Lateranskich wučinjenjach postajene. Vatikanske pjenjenzy pućuja z dźěla do składow numismatikow, znajerjow a hromadźerjow slěbornych a złotych pjenjez.

Kardinal Pětr Gasparri, prjedawši bamžowski statny sekretar, je w swojim domje w Romje wumrěł. Kelko je wón za Boha a joho cyrkej, kaž też za derjemėćo človjeskoho splaha skutkował, wě jenož mało ludźi. Joho najwažniše dźěło je zestajenjo noweje zakońskeje knihi za katolsku cyrkej. Dźěło započa so hnydom po nastupje bamža Pia X. Pod Benediktom XV. swětoweje wójny dla jenož pomału postupowaše. Dźěłachu tola wšitcy katolscy biskopja a mnozy druzy sobu. 5000 wosobow, a tola hewak nichtó njeje wo tym nico zhonił, dóniž kodex njebě hotowy. Tak kardinal Gasparri hišće krótko před swojej smjerću we swojim přednošku krótko praji. Po wójnje je so zemrěty wosebje wo to starał, zo bychu dobyćerjo němskich jatych bórzy wudali. Za tajke prócowanjo je jomu zemrěty statny president Hindenburg we swojim času dźakny list pósłał. Komuž je móžno, njech sebi nowiny a časopisy pyta, w kotrymž je žiwjenjo a skutkowanjo dokładnišo wopisane. Wo njoho žaruja jednori ludźo a też mnozy wulcy, kaž wučeni a statnicy, też italska kralowska swójba. We swojej lubosći k domiznje a wjesnomu žiwjenju je kardinal postajił, zo njecha w Pětrowskej cyrkwi, ale we swojej ródnej wjescy pokhowany być. Bě 82 lět. Spomnić hišće chcemy, zo je wón dócpěł, zo so Italska a Vatikan wujednałaj. Bamž je wot 1929 zaso swobodny. Dale je zemrěty po wójnje mjez cyrkwju a mnohimi statami konkordaty wobzamknył, też z Bajeŕskej a Pruskej.

Na poslednim posedźenju mjezynarodnoho juristiskoho kongresa, kotryž běše w hali nad wrotami Pětrowskeje cyrkwje, so Pius XI. wobdźěli. Na kóncu poréča a da wšěm wobdźělnikam bamžowske požohnowanjo.

Počahi mjez Litawskej a Vatikanom, kotrež běchu so w poslednich lětach něšto polěpšiłe, su so zasy přiwótřiłe. Tohodla pućujetaj katolski wojeŕski duchowny w Litawskej kaž też arcbiskop Skvirecka do Roma.

Centralny komitej Swjatoho lěta je mału knižku wudał, w kotrejž pokazuje, kak rozšěrjena katolska wěra je. Tam namakaš zajimawe ličby. Europa ma 201855000 katolikow, to je 43% wobydlerjow, dale ma 234529000 njekatolskich křesćanow — runje połojca wobydleŕstwa. Tamne 7% njejsu křesćenjo. Połnócna Amerika (Kanada a USA) ma 52513320 katolikow = 33%; 85540818 njekatolskich křesćanow = 54%; přez 21 milijonow = 13% njejsu křesćenjo. Južna Amerika ma 73050585 katolikow, to je 97% wobydleŕstwa; 1% njekatolskich křesćanow; 5% njejsu křesćenjo. Afrika ma 5387678 katolikow = 4%; 9103725 njekatolskich křesćanow = 7% a 125574630 njejsu křesćenjo, su to wosebje pohanojo a mohamedanojo. Aziska ma 17038974 katolikow = 2%; 9450545 druhich křesćanow = 1% (wosebje su to protestanći) a 970354614 njejsu křesćenjo, skoro jenož pohanojo, to je 97%.

Němska. Srjedu tydźenja běše w Stuttgarće swjatočnosć k wopomnjeću swj. Don Boska. Rottenburgski biskop dr. Sproll praji w swojej narěči mjez druhim, zo hibanja wo němsku wěru zcyła njemóža nowu nabožinu wutworić. Ně, wone móža jenož bjezbóžnosć přinjesć. Kaž so zda, čakaja runje na nas w Němskej wojowanja mjez křesćanstwom a pohanstwom. Dale biskop praji, čohodla njemóže přidać, zo so katolska młodźina z Hitlerskej zjednoći. Swědomjo jomu to tak dołho njedowola, kaž dołho słowa wjednika Hitlerskeje młodźiny, Baldura Šěracha, płaća, kotryž je prajił, zo je Rosenbergowy puć też puć Hitlerskeje młodźiny. Rosenberg pak chce młodźinu bjez cyrkwje woćahnyć, haj wón wosebje katolsku cyrkej wotpokazuje a ma docyła cyle wopačne předstajenja wo njej. Wón mjenuje tola w swojej knizy „Mythus des XX. Jahrhunderts“ bamža, zastupjerja Khrystusowoho na zemi, „Haruspexa“, dale narjeknje jomu „Medizinmann“. Swjaty Hawštyn je pola njoho „sklavischer Halbafrikaner“. Cyrkwinske koncile (zhromadźizny) rěkaja tam Räubersynoden“. W tajkich nahladach pak wězo katolscy starši njemóža swoje dźěći woćahnyć dać.

Husto je so w poslednim času křesćanstwu porokowało, zo je wone Germanam, prjedownikam Němcow, jenož zło přinjesło, a zo Germanojo wo nim njechachu zcyła ničo wědźeć, a zo je jim jara zeškodźało, zo su je přiwzali. Berlinski professor dr. Witte pak měješe w Hannovru přednošk, w kotrymž praji, zo Germanam pohanstwo dawno wjacy njedosahaše a zo tohodla křesćanstwo poměrnje lohcy přijimachu. Porok, zo je kejžor Khorla Wulki we Verdenje wjele starych Saksow morić dał, dokelž nochcychu křesćansku wěru přiwzać, njeje prawy. Khorla Wulki je tamnych Saksow tohodla morić dał, dokelž jomu jako swětnomu knježićerjej posłušni njeběchu.

Towaŕstwowy powěstnik.

Domowina. Njedźelu, 2. hodownika, pop. 1/24 hodź. pola Wjeńkec w Khrósćicach zhromadźizna z přednoškom knjeza wučerja Nejdona, wjednika Domowiny. Wšitcy katolscy Serbja su přeprošeni a so wočakuja.

Městopředsyda.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 26. novembra 1934.

233 wołow, 313 bykow, 392 kruwow a jałojcow, 1085 ćelatow, 558 wowcow, 3224 swini.

Płaćizny po centnarju a hriwnach.

Woły: 1) Połnomjasne, wukormjene, młode, najlěpšeje rězneje hódnosće 37—40 hr. 2) starše 31—36 hr. 3) Hewak połnomjasne młode 26—29 hr. 4) Starše — hr. Mjasne — hr. **Byki:** 1) Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće 35—37 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene 29—34 hr. 3) Mjasne 26—29 hr. 4) Snadnje wuwite 23—25 hr. **Kruwy a jałojcy:** 1) Młódše, połnomjasne kruwy najwjeteje rězneje hódnosće 32—35 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy 26—30 hr. 3) Mjasne kruwy 20—25 hr. 4) Snadnje wuwite kruwy 12—19 hr. 5) Połnomjasne wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće 33—38 hr. 6) Hewak mjasne jałojcy 30—32 hr. **Ćelata:** 1) Najlěpše kormjene ćelata wot cyca 40—45 hr. 2) Srěnje kormjene ćelata wot cyca 33—38 hr. 3) Snadnje wuwite 28—33 hr. 4) Najšpatnje 20—25 hr. **Wowcy:** 1) Najlěpše kormjene jehnjata a młode kormjene borany 37—38 hr. 2) Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy 32—36 hr. 3) Mjasne wowcy 27—31 hr. 4) Snadnje wuwite wowcy a jehnjata — hr. **Swinje:** 1) Tučne swinje přez 3 centnarje 53 hr. 2) Połnomjasne wot 240—300 puntow 50—53 hr. 3) Połnomjasne wot 120—150 puntow 48—53 hr. 4) Połnomjasne wot 100—120 puntow 45—51 hr. 5) Mjasne wot 80—100 puntow čežke — hr. 6) Rancy 48—51 hr.

29. novembra 1934.

Ćelata (464): 1) 37—45. 2) 32—36 3) 28—31. 4) 25—27.

Swinje (449): 1) (přez 300 pt.) —. 2) (240—300) 52—53. 3) (120—150) 47—52. 4) (100—120) 45—51. 5) 80—100) —. 5) Rancy: —.

Wične płaćizny			w Budyšinje 24. 11. 1934	w Kamjencu 30. 11. 1934
Pšeńca, 76-77, kruta płaćizna	50	kilo	—9,80	—9,80
Rožka, 72-73, kruta płaćizna	50	„	—7,80	—7,80
Ječmjeń, lěčny	50	„	9,00—10,00	—7,80
Ječmjeń, nazymski, 2-rjadkaty	50	„	—7,80	9,00—9,80
Wows, 48-49, kruta płaćizna	50	„	—7,55	7,55—7,90
Běrny, we wulkowikowanju	50	„	2,55—2,75	—
Běrny, w małowikowanju	50	„	3,55—3,75	—
Butra	1	„	—2,84	—3,00
Syno,	50	„	6,00—6,25	6,00—6,25
Słoma, z mašinu młóćena, prasow.	50	„	—2,00	2,75—3,00
Słoma, „ „ k zasłan.	50	„	2,20—2,40	2,70—2,90
Słoma, z cypami młóćena	50	„	—	—
Pšeńčna muka, Type 502	50	„*	—17,00	18,00—22,00
Ržana muka, Type 997	50	„*	—12,25	—12,00
Pšeńčne wotruby	50	„	5,80—6,65	5,80—6,60
Ržane wotruby	50	„	5,05—5,90	5,05—5,85
Husy	punt		0,70—0,80	0,70—0,80
Prosata	1	štk.	8,00—15,00	8,00—15,00

Hłowna zhromadźizna

towařstwa swj. Cyrilla a Methoda

budźe njedźelu, 9. decembra 1934, pop. w 3 hodźinach

w Budyšinje w Kolpingowym domje

Porjad: 1. Rozprawy. - 2. Přednošk. - 3. Rozmołwa wo přednošku. - 4. Namjety.

Předsydstwo.

Sobustawy Budyšskeje Jednoty su zdobom na zhromadźiznu přeprošeni. Předsydstwo.

Należnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1934.

Kk.: 638. z Drježdźan: Jakub Lawkus; 639. z Dobrošic: Marja Ćepicowa; 640. z Łazka: Madlena Bjedrichowa; 641.—643. z Kukowa: Józef Měto, Madlena Ryćerjowa, Pětr Šustyř; 644. 645. ze Zdźěrje: Jan Šefer I, Mikławš Khilan; 646. 647. z Budyšina: Michał Cyž, Hana Rjelcyna; 648. z Boranec: Jurij Handrik; 649. z Radwořskoho Haja: Mikławš Šwejda; 650.—654. z Radworja: Jan Gliklich (herc), Marja Šipšikowa, Michał Rječka (wojnař), Jan Winša, Pětr Włóski; 655. z Měrkowa: Jan Libš; 656. z Bronja: Jan Wencl.

Sobustawy na lěto 1933.

Čo. 1048. N. N. z B.; čo. 1049. N. N. z B.; čo. 1050. N. N. z R.

Sobustawy na lěto 1932.

Čo. 1095. N. z R.; čo. 1096. N. z B.

Dobrowólne dary za duchownski dorost.

Knjez Jan Šefer ze Zdźěrje 1 hr.

Młyn a pjekarnja w Delnim Wujezdźe

mějićel Arnošt Bart młody

poskićuje **wosuški** we wubjernych družinach po znatych tunich płaćiznach. Skazanki hižo nětko rady přijimuje. — Tohorunja poskićuje swoje derje nawdawace **pšeńčne a ržane muki,** runje kaž **jadriwy ržany khlěb, tykancy, torty, deserty a wšelake druhe słódne pječwa.** — Wšě muki, khlěb a pječwa předawamy po dotalnych tunich płaćiznach.

Předawarnja w Budyšinje jenož na Hošic hasy 5.

Krajan 1935

słuša do kóždoho katolskoho domu!

Nawěštki

w „Kat. Posole“ maja

stajnje wuspěcha!

Zjawny dźak

Róžeńčanskej maćeri Božej a swj. Bosćanej za dóstatu strowotu!

Bohu Knjezej je so spodobało, zańdźenu srjedu wječor w 7 hodź., ze swj. sakramentami na puć do wěčnosće derje přihotowanu, našu lubu mać, přichodnu mać a wowku

Madlenu zwud. Hermanowu

wuměnkarku w Njebjelčicach

we wysokej starobje 80 lět do wěčnosće wotwołać. Jeje dušu poručamy pobožnym paćerjam wěriwych. Khowanjo budźe njedźelu 1/2 9 hodź. w Njebjelčicach.

W Njebjelčicach, 29. nov. 1934.

Hłubokozrudźeni zawostajeni.

Po dołhej, sćerpnje znjesenej khorosći zemrě moja droha mandźelska, naša luba mać a wowka

Madlena Šwejdźina rodź. Procec.

Za wšitke hnujace wopokazma lubosće, česćowanja a dźělbraća při smjerći našeje droheje zemrěteje wuprajamy tež z tutym naš

najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh luby Knjez“!

W Ralbicach a Radworju, na dnju pohrjeba, 22. nov. 1934.

Zrudźeni zawostajeni.

Z hnuteje wutroby dźakujemy so wšitkim, kotřiž nam při smjerći našeje droheje, njezapomniteje zemrěteje

Hańže Nukoweje rodź. Kindermanec

swoje wutrobne dźělbraćo wopokazachu. Wosebiće prajamy knj. kapłanej Młynkej, miłosćiwym sotram, susodam a lubym přećelam, znatym a wšitkim, kiž su našu lubu zemrětu k rowu wjezli a njesli,

Zapłać Bóh luby Knjez!

We Worklecach, 1. dec. 1934.

Jakub Nuk a dźowčička Hanka,

zdobom w mjenje wšěch zawostajenych.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki ścelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik. — „K. P." ćišći so w 1600 exemplarach.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokoreč̆ak čo. 3895.

49. čisło. | W Budyšinje (Bautzen), 8. decembra 1934. | 72. lětnik.

Pastyŕske słowo k njedźeli swětowoho misijonstwa.

Lubowani wosadni!

Naš swjaty Wótc, bamž Pius XI., je ze swojim wukazom „Quod superiori anno" z 2. apryla tohole lěta jubilejne lěto wumožeŕskeje smjerće Jězusa Khrystusa na cyły swět wupřestrěł. Wěriwym cyłoho swěta ma dopomnjeco na wopor našoho Knjeza na Golgoće hłuboko do wutrobow zašćěpjene być, zo bychu z dźakownosće to činili, štož swj. Pawoł w 2. lisće na Korintskich (5, 15) pisa: „Za wšěch je Khrystus wumrěł, zo ći, kotřiž su žiwi, njebychu hižo sebi žiwi byli, ale tomu, kiž je za nich wumrěł a z mortwych stanył."

Za Khrystusa žiwy być, kiž je za nas wumrěł, to je směr za žiwjenjo katolskoho človjeka, zdobom joho najlěpši dźak za dóstatu hnadu wumóženja.

Za Khrystusa žiwi być dyrbja pak wšitcy človjekojo cyłoho swěta; přetož za wšitkich wumrě Khrystus na Golgoće. Wšitcy človjekojo dyrbja pod křiž zwołani być a podźěl měć na hnadach křižnoho wopora.

Tohodla je Knjez swojim japoštołam a w nich swojej cyrkwi nadawk dał, kotryž za nas wšitkich jako stawy potajnoho ćěła Jězusa Khrystusa a za wšě časy swoju płaćiwosć wobkhowa: „Dźiće do cyłoho swěta a wučće wšitke ludy a křćiće je."

Japoštołojo za Khrystusa, křižowanoho, a za joho hnadu wumóženja chcemy tohodla w cyłym swěće być, w našej wokolinje a hač do kónčin zemje, zo by cyła stwórba była kralestwo Jězusa Khrystusa.

Z hłubokeje dźakownosće napřećo Křižowanomu rosće lubosć katolskoho luda za misijonske dźěło cyrkwje w pohanskich krajach. Naši zmužići misijonarojo, bratŕa a sotry, wědźa, zo jich ćežke a woporniwe dźěło mjez pohanskimi ludami wot dźakowneje a wěriweje domizny ze wšěmi mocami so spěchuje. Njech w tutym jubilejnym lěće wumóženja zmysł za wulkomyslnosć a japoštołstwo k lěpšomu misijonow hišće sylnišo rozkćěje a jako swjedźeński tribut našeje dźakownosće napřećo Wumóžnikej swěta so wopokaže.

Wosebje trjeba misijonstwo pomoc modlitwy. Njech je njedźela swětowoho misijonstwa, kotruž 9. decembra tutoho lěta swjećimy, dźeń nutrnych modlitwow, zo by Wumožnik swěta swojich misijonarow a jich skutkowanjo bohaće žohnował. We wšěch cyrkwjach mojeje diecezy dyrbja so wěriwi tu njedźelu na wšěch Božich słužbach za misijony modlić. Doporučuju nimo toho, zo by so popołdnju wosebita eucharistiska modleńska hodźina za misijony před wustajenym Najswjećišim z wěriwymi dźeržała. Rady budźa moji wosadni na tym dnju swjate woprawjenjo za misijony mjez pohanami woprować. Lubych khorych prošu ja, zo bychu wopor swojoho ćerpjenja Bohu Knjezej poswjećili jako drohotny dar k lěpšomu skutka rozšěrjenja wěry.

Njedźiwajo mnohich wosobinskich starosćow a potřěbnosćow ma też naš pjenježny wopor při zběrcy na přichodnej njedźeli, kotryž so Swjatomu Wótcej jako wuraz našeje dźěsćowskeje lubosće a horliweje sobustarosće přepoda, wuznaco našeje zamołwitosće być, kotruž začuwamy za naše sobudźěło při rozšěrjowanju kralestwa Božoho po cyłym swěće. Wěmy, zo bjez našeje materielneje pomocy skutk rozšěrjenja wěry so njemóže poradźić.

Wysokodostojnych duchownych a wěriwych mojeje diecezy napominam dale, zo bychu za rozšěrjenjo skutka rozšěrjenja wěry (też Franciska Xaveriowe misijonske tow.) z prawej horliwosću dźěłali. Spěchowanjo toho misijonskoho towarstwa leži našomu Swjatomu Wótcej wosebje na wutrobje, dokelž přez nje třěbne srědki dóstanje, zo by wěrypósłam w pohanskich krajach swoju wótcowsku pomoc wopokazać mohł. Zo bychu tola wšitke katolske swójby sobustawy bamžowskoho skutka rozšěrjenja wěry (Franciska-Xaveriowoho misijonskoho towarstwa) byłe. Mały dar: 5 pjenježkow za tydźeń — je jenož słaby dźak napřećo našomu Wumóžnikej, kotryž je nas tak nadobnje ze swojej hnadu wobohaćił. Žohnuju wšitkich, kotřiž na tutym skutku sobuskutkuja z wosebitej lubosću.

Skónčnje přiwołam wšitkim duchownym a wěriwym swojeje diecezy khutne napominanjo našoho Swj. Wótca: „Hdyž by jenož jena duša přez našu komdźliwosć abo njedosahacu wulkomyslnosć zhubjena była, hdyž by jenož jedyn misijonar dyrbjał zastać dźěłać, dokelž jomu srědki pobrachuja, kotrež my jomu zapowěchmy, kajke by to było zamołwjenjo? Snadź smy w běhu našoho žiwjenja małohdy na to myslili."

Přichodne njedźele chcemy pokazać, zo smy swoju zamołwitosć zrozemili a zo lubosć ke Khrystusej, kiž za nas wšitkich wumrě, so we nas hori.

W Budyšinje, 9. oktobra 1934.

† Pětr, biskop Mišnjanski.

Rozhlad w swěće.

Němsko-francózske zrěčenjo wo Posaarskej.

Póndźelu je wubjerk tšoch mužow w Romje swoje poslednje posedźenjo wotměł. Francózski a němski pósłanc běštaj přitomnaj. W mjenje wubjerka praji president, zo je so mjez francózskim a němskim knježeŕstwom we wšitkich prašenjach dospołne dojednanjo dócpěło. Francózski a němski pósłanc staj zrěčenjo podpisałoj.

Wutoru bě wubjerk tšoch mužow w Ženewje wospjet zastupjeny. Je tam před Zwjazkom ludow rozprawu wo tutym zrěčenju podał. Wosebje su so w Romje financne prašenja dozrjadowałe, kiž zwisuja z nawrótom Posaarskeje k Němskej. Jako wotrunanjo wšitkich žadanjow francózskoho stata (posaarskich jamow, železnicow, namjeznych dwórnišćow atd.) zapłaći Němska paušalny pjenjez 150 mil. hr. Francózskej so dowoli, zo smě z Warndtskich jamow na francózskej zemi wuhlo wurywać na 5 lět. Wurywanjo pak njesmě 2,2 milijonow tunow w přerězku překročić.

Južnosłowjanske nowiny

zaběraju so jara z němsko-francózskim zrěčenjom. Tute dorozemjenjo dyrbi cyłu Europu zajimować. Kóždy stat ma sebi přeć, zo so Němsa a Francózska dojednatej. Jenož to budźe za dospołny měr w cyłym swěće rukować. Doniž so Francózska a Němska njedorozemitej, budźa europske ludy přećiwo sebi dźěłać. Při tym Japanska dale bróni a ke škodźe běłeje rasy cyłu Asisku za so dobywa. Beogradska nowina skónči z wěšćenjom: Hdyž so njedźiwajcy wšěch wobćežnosćow dorozemjenjo mjez Parizom a Berlinom poradźi, potom budźe za cyłu Europu wo 90 procentow lěpši čas.

Němski zwonkowny minister z Neurath

praji, zo by Němska kaž kóždy druhi lud mróčele bojosće a njedowěry, kiž po zdaću nad Europu wisaja, rady rozehnała. Ale rozsudy wo tutych wěcach njeleža pola Němskeje sameje. Němska je přecy jasnje wozjewjała, zo je zwólniwa, sobudźěłać. Zjawne a sprawne pak dyrbja žadanja być. Do Ženewa so Němska prjedy njewróći, doniž sebi njeje dospołnje wěsta, zo njebudźe ženje wjacy z njeprawom škodować.

Župny wjednik Brückner,

kiž bě za Šlezysku postajeny, je ze swojoho zastojnstwa wotsadźeny, dokelž dla stronje škódnoho žadźerženja njemóžeše dlěje wostać. Też bu ze strony NSDAP wuzamknjeny.

Českosłowakska a Vatikan.

Pražski arcybiskop Dr. Kaspar je wóndano wo jednanju mjez českosłowakskim knježeŕstwom a Vatikanom rěčał. Swjaty Wótc je jomu w audiency prajił, kak rady by chcył, zo by joho lubosć k Českosłowakskej ze swjatočnym přewjedźenjom přećelnoho wobkhadźenja krónowana była. Jednanja postupuja a budźa w bliższim času dokónčene.

Francózski zapósłanc Scapini,

kiž je we wójnje woslepił a je nětko předsyda wójnskich slepych, wupraji so w nowinje „La Presse" takle: Što chce jedyn w sejmje započeć, hdyž telko bledźakow sprawnomu, měrnomu rozrěčowanju zadźewa? Při bliższej składnosći so wo wukrajnej politicy wupraju. Njesměmy na zańdźenosć wróco hladać, ale přitomny čas rěčeć dać. Kóždomu konfliktej ma so zadźewać. Zwjazk z Ruskej pytać, je błaznosć. Z tym by so trajacy nutŕkowny bój do Francózskeje přinjesł. Problem Francózska—Němska—Italska ma so bórzy rozrisać. Na tym změje też Jendźelska zajim.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Jutře njedźelu wotměje Cyrillo-Methodske towaŕstwo swoju hłownu zhromadźiznu w Budyšinje w Kolpingowym domje. Započatk z dypkom w **3 hodź.** Wočakuje so prawje bohaty wopyt. Też sobustawy „Jednoty" su zdobom na zhromadźiznu přeprošene.

Z Budyšina. Tachantska šula wotmě pjatk, 30. novembra, swój staršiski wječor, zdobom woswjećenjo 25lětnoho wobstaća noweje tachantskeje šule za staršich šulskich dźěći. Žurla Kolpingowoho domu běše přepjelnjena; dobre znamjo za to, kak so starši zajimuja za šulu a šulske dźěło. Knjez šulski wjednik kantor Jurij Šołta postrowi přitomnych a rozłoži bliže, po kajkich zasadach so šulske dźěło w nowym času ma, wosebje, kak šula w dźěsću ducha zhromadnosće spěchuje. Mjez wšelakimi poskićenjemi poréča hišće znowa a poda rozhlad wo 700lětnych stawiznach tachantskeje šule Tuta rozprawa bu wožiwjena ze swětłowobrazami, kotrež nam předstajichu staru šulu, wobrazy wučerjow prjedawšich a nětčišich a wšelakich duchownych knjezow. Wo starej šuli, wo rozdźělenju jeje rumnosćow, wo jeje šulskim porjedźe a jeje wučerjach powědaše nam na zajimawe wašnjo knjez stud. direktor Dr. Neubner. Wón je tola we wopraw-dźitym zmysłu syn tachantskeje šule — na starej šuli, hdźež joho nan jako wučeŕ skutkowaše, je so narodźił a jeje šuleŕ był, dóniž njezastupi do gymnazija. — Knj. wučerjej Šipšik a Wencel podaštaj krótku rozprawu wo swojich wosebitych nadawkach, prěniši wo wučbnych srědkach a předpisanym přinošku staršich za wobstaranjo tajkich, posledniši jako spěchowaŕ šulskeje młodosće.

Dźěći tachantskeje šule zwjeselichu staršich a přitomnych hosći z mnohimi, jara derje poradźenymi předwjedźenjemi a to z hudźbnymi, spěwanskimi, ćěłozwučowanskimi a hrajeŕskimi. Program bě wobšěrny, běše hižo jědnaćich wotbiło, hdyž bě ke kóncej. A tola nichtó njewoteńdźe do skónčenja; tak putaše wšitkich nimo měry wotměnjacy porjad.

Z Radworja. Naša „Katolska Bjesada" wotmě 25. nov. pola Kralec swoju 8. lětušu zhromadźiznu. Předsyda, knjez faraŕ, zdźěli, zo je wosadna zběrka za wbohich wotpalenych w Šulšecach wunjesła 214 hr. Pjenjezy buchu wosadnomu knj. fararjej Kralej pósłane. Bóh chcył bohaće wšěm darićelam płaćić. Předsyda potom ze swětłowobrazami přednošowaše

Krajan na lěto 1935 - protyka za

katolskich Serbow

ze swojim rjanym wobsahom je hotowy. Płaćizna jenož 60 pj.

wo swojim lětušim pućowanju do Bajeńskeje. Poskići pak hakle prěni wotrězk jězby. Wobrazy běchu cyle swojorazne a nowe, přetož dostojny knjez je wšudźe sam fotografował. Přitomnym so wěcka tak spodobaše, zo budźe knj. předsyda na założeńskim swjedźenju, 3. 2. 1935, znowa šěršej zjawnosći rěčeć a pokazować. Hižo dźensa so na tajki swjedźeń wjeselimy. Dale też naši wustojni hrajerjo z „Bjesady“ někotre žortne wustupy poskića.

— Po wukazu wyšnosće wopytowachu lětsa w novembru zaso starši šulske hodźiny ... Na našej ludowej šuli, kiž ma 8 rjadownjow, běše to runje 9 měsacow po zańdźenych wopytach w februaru 1934. Też staršiski wječor (pola Šubertec) zaso dožiwichmy. Wosebje běše wšeje khwalby hódne, štož dźěći pod nawjedowanjom kk. wučerjow Nawki a Kubaša pokazowachu. Ručne dźěła běchu w šulskej kuchini wukładźene. Čisty wunošk swjedźenja wužijemy k tomu, zo khudym dźěćom škleńcu mloka w šulskej přestawcy kupimy. Tak njetrjebaja stajnje jenož wodu pić. Tuta zymska připomoc budźe wěsće witana.

Z Khrósćic. Wjesna nalutowańja, kiž so zwjetša na Khrósćansku wosadu rozšěrja, měješe zańdźenu srjedu wurjadnu zhromadźiznu, kiž bě poměrnje jara słabje wopytana. Snadź bě z winu, zo wotpohladany přednošk wo hnojenju z kaliom wupadnje, štož bě mjez bližšimi sobustawami znate. Rěčnik, ratarski rada dr. Luley z Kamjeńca, měješe na tutym dnju druhdźe přednošować, štož je so při skazanju přehladało. Tola měješe so zhromadźizna z ważnym přeměnjenjom resp. přidawkom 2. paragrafa towarstwowych wustawow zaběrać, kiž wo zaměrje zjednoćeństwa rěči. Nalutowańja je w Khrósćicach, potajkim w srjedźnišću swojeje dźěławosće, židlu natwariła, hdźež ma swój skład na žiće, přikupnych hnojach, wuhlu, picowadłach a druhim. Zo mohła swój wobkhod z tutymi tworami rozmnožić a zo bychu też njesobustawy z toho wužitka měte, dyrbješe so naspomnjeny paragraf po dalšich, hižo z dawkowych přičinow, přeměnić. Tohodla so jenehłósnje wobzamkny, zo smědźa nalutowańni přizamknjene družstwa a juristiske wosoby wot njeje zhromadnje twory wotewzać a na swoje sobustawy jednotliwje wotedawać. Nalutowańnja smě ratarske wěcy kupować a je zhromadnje předawać a wšitke připrawy wobstarać, kotrež tutym zaměram słuža. K tomu doda předsyda, knjez kubleŕ Wjeńka z Khrósćic, zo by nakrajne wobydlerstwo, wosebje sobustawy a powołanscy towaršojo, tutón dobry zaměr spěchowało, hdyž je tola k lěpšomu našoho wjesnoho położenja. Zličbowaŕ, knjez žiwnosćeŕ Skala, rozłoži, z dźěła w ličbach, kak je so wobkhod w běžnym lěće wuwił, t. r. wot dotwarjenja židle 1. julija. Je to jara zwjeselace a tuž njejsu dwělowarjo na swoje přišli. Nalutowańnja ma jara dobre wotbytne žórła (Absatzquellen) a tuž móže předawarjam žita a druhich płodow dobre płaćizny poskićeć, hdyž tola tunjo dźěła.

Z Khrósćic. W našej wsy ma so w lěće 1935 sadźba wobydleńskoho dawka we wysokosći 500 procentow płaćić.

— Tudomnomu skałarjej Jakubej Čornakej je při puščenju štoma tutón tak njezbožownje na kulku praweje nohi padnył, zo je so jomu kósć cyle roztřeskła. Wobžarujomnomu je so hižo druhi króć na tym samym městnje kulka złamała.

Z Dobrošic. Lěto 1934 je wurjadne a njewšědne hač do poslednjoho měsaca. Tu namakachu w zańdźenych dnjach při dźěłanju drjewa w lěsu hriby, prawaki a kurjatka.

Ze Sernjan. Pućowanske zaradźowanjo za maćerje wotměje so tu wutoru, 11. decembra 1934, popołdnju 1/2 2 hodźin w Sernanjach w hosćeńcu; 1/2 3 hodź. w Pěskecach w hosćeńcu; w 4 hodź. w Serbskich Pazlicach w hosćeńcu.

Z Pančic. Zaradźowanjo za maćerje wotměje so tu pjatk, 14. decembra 1934, popołdnju w 2 hodź. w młodowni.

Z Ralbic. Na měsačnej zhromadźiznje Katolskeje Bjesady, kiž běše jara derje wopytana, słyšachmy powučacy přednošk a widźachmy k tomu swětłowobrazy z Indiskeje. Spóznachmy pohanski lud a joho wysoku kulturu. Kajke wopory přinjesu pohanojo za swoju „wěru“! Wosrjedź pohanstwa pak kćeje też tam młode křesćanstwo. Dale předwjedźe so šulski nabožny film. Přetož też staršich zajimuje, što a kak dźěći wuknu. Wobraz dźěćo puta a dźěšću wjacy praji hač dołhe słowa. Film je ważna a šwarna wěc w šuli a towarstwje. Ze zabawu skónči so zhromadźizna.

— Knjez wučeŕ M. Rječka je dyrbjał po pruhowanskim lěće, kajkež je za kóždoho nowoho wučerja po zakonju předpisane, našu šulu wopušćić a je nastupił wučerske městno w Kamjencu. W Ralbicach je knj. wučeŕka L. Ernstec z Budyšina swoje pruhowanske lěto započała. Knježna Ernstec njewobknježi serbsku rěč. Wona też w Różeńćanskej šuli někotre hodźiny wuči.

Z Hajnic. Zańdźenu njedźelu woswjeći naša katolska wosada wosebity wosadny swjedźeń pod nawjedom našoho knj. fararja. Tachantski vikar knjez dr. Wolf přednošowaše. Zdobom pokazowaše swětłowobrazy z diaspory Mišnjanskoho biskopstwa. Za dalšu bjesadu postarachu so naše młodźeńcy ze spěwom a hudźbu. Přichodny wosadny swjedźeń je 30. hodownika zasy w Budestečanskej hajnkowni.

Wobrazki z misijonskoho žiwjenja.

Pikipiki.

Wot bratra Pawoła z Afriki.

Kaž je znate, wuńdu sebi tu w Africy měšnikojo a bratřa też druhdy na hońtwu, zo bychu so wučerstwili abo — zo bychu dobru pječeń popadnyli. Zo maja tajcy přileżnostni hońtwjerjo štomowy pjeńk za dźiwje swinjo abo kruwjace ćelo za gacellu, a na tutón pozdatny popad so zaměrja, je jim wodać a je so też husćišo stało. Ale sćěhowacy hońtwjerski podawk, kotryž so tu sta, je zawěsće trósku njewšědny.

Zo by so po čežkim misijonskim dźěle trochu wočerstwił, sydźe so misijonar na „pikipiki“ (motorske koło) a wujědźe sebi na hońtwu. Do lěsa přijěwši staji koło z boka do wysokeje trawy, napówsny sebi třělbu a honi z honjerjom w kěrčinje. Wótrje wuhladujo za zwěrinskej pječenju kročitaj mjelčo, skedźbliwje kóždoho piknjenja so hladajo, přez ćichi pralěs. Tutón pak je dźensa kaž wumjećeny. Nimo stadła wopicow njepokaza so žaneje zwěriny. Mučnaj a zraženaj podawataj so na dompuć. Dźetaj prěki přez lěs. Čornuch nadobo zastanje, joho wótre wóčko widźi w dalokosći kónčkaj čornych rohow: „Wótče, hlej, tamle leži antilopa.“

Skedźbliwje, na wšu mučnotu zabywajo, třělbu wotzamkujo stupa hajnik bliže, zo by třělić mohł. Wón měri. Wutřěl prasny do lěsneje ćišiny, — ale čorne rohi so njehibaja. „Spodźiwnje, sym drje přewysoko třělił,“ mysli sebi naš hajnk. Třěli z nowa, — ale rohi stoja kaž pjeńki.

Dźiwna to wěc! Dźe runu šćežku k tomu pozdatnomu skoćeću — a stoji nadobo před swojim „pikipiki!“ Rohi antilopy — to běštej čornej kónčkaj wodźidła joho koła! A jara z dwělomnymi začućemi dyrbi zmužity třělc dopóznać, zo je derje měrił a hišće lěpje trjechił: bencinowy tank bě wot dweju kulkow přeraženy. Něčeje horjo — něčeji směch.

Dopołdnjo na misijonskim pućowanju w Ugandźe.

Je rano w 4 hodź. By wšak rjenje było, hdy bych sebi hišće hodźinku spara popřeć mohł. Ale winowatosć woła. Stanu ze swojoho pólnoho łoža, służu tola spomoženju dušow. Po rańšim paćerju sćěhuje rozpominanjo a potom čitanjo ze swj. Pisma a brevěra. To je zwučeny zawod k japoštołskomu dźěłu dźeń wote dnja. Moji boys smorča hišće na přemoh, budźak jich njeje zbudźić mohł. W 6 hodź. Před mojimi durjemi so porska, so kašluje. To su ći mali čorni pacholjo. Cyłu nóc su woni běželi, zo bychu w prawym času tu byli. Někotři starši su so za nimi přičampali,

Župna zhromadźizna w Khróśćicach.

Po dołhej přestawcy zeńdźechu so sobustawy „Domowiny“ a jeje přećeljo njedźelu k ważnej zhromadźiznje. Zo bě nuzna, wobswědči hižo sylny wopyt. Wjeńkec žurla bě hač do poslednjoho kućika wobsadźena. Z narodnym spěwom so wotewri a mała Žurec Hańžka, we swojej serbskej drasćičcy kaž klanka, přednjese wěsće a jasnje Ćišinskoho baseń „Serbskej zemi“. Na to witaše druhi předsyda, knjez farař Wjeńka, přitomnych z wutrobnymi słowami. Je z nami čuł, hdyž w dalinje přebywaše, a nětko ćim bóle, hdyž mjez nami je. Přewidźa hnydom, hdźe a kak tu Serbstwo škoduje a serbska ludnosć ćerpi. Tak wustupi bórzy po swojim nawróće w Pančicach přećiwo zanjechanju serbskeje rěče w tamnišim rjemjeslniskim towarstwje (Gesellenverein), hdźež su sobustawy nimale wuwzaćnje Serbja. Wołaše na swjedźenju „Lipy Serbskeje“ młodźinu do kruhow tutoho ważnoho serbskoho towarstwa, ale joho słowa wostachu hłós wołacoho w pusćinje, štož hólču młodźinu nastupa. Namołwješe zhromadźenych do dźěła za lud a kraj. Namaka tu wjacy wothłósa hač hdźe druhdźe. Spominaše na hesło sławneje Serbowki: „Wšitko Bohu k česći a Serbam k spomoženju“. Po tym měli wšitcy dźěłać.

Pod nawjedowanjom knjeza wučerja Čornaka zaspěwa nam „Jednota“ „Hory módre“ po Krawcowej składbje, a spěwa myslički běchu rjany překhod k wjednikowomu přednoškej. Knjez wučeŕ Nejdo rěči njebojaznje k swojim krajanam. Změruje jich. Njewjedra, wichory, šamałe přisłodźenja su tak daloko nimo a wobžaruje tych, kotřiž su je přetrać dyrbjeli. Na hodźinu dołho rozłožuje puće „Domowiny“, kotrež ma hić, jeli chce swój směr dócpěć. Kak rjenje bě mjez Serbami před lětami, hdyž běchu wšitcy swoji. Tehdom towarstwow a zwjazkow njetrjebachmy, Serbstwo dźeržeše so samo wot so. Nowočasne wuwiwanjo nas rozdwoji. Dyrbjachmy za srědkami pytać, kotrež nas zasy do cyłka skowachu. „Domowina“ to čini, woła wšitkich dobrych dźěłaćerjow do narodneje winicy, zo by Serbstwo tyło a trało. Za kachlemi sedźo je wjacy hajić a pěsćić njemóžemy, dyrbimy won do boja a swojoho muža stać. Tak a podobnje namołwja k sobuskutkowanju. Štož jedyn njemóže, to mnozy zamóža. A móžemy rjec: Kotřiž tam běchu, chcedźa so zastajić za swój lud a narod, za swoju rěč a serbskosć.

Kaž k wudospołnjenju joho słowow přednjese Hańža Kronsec z Khróśćic Ćišinskowy „Prolog“. K tomu doda „Jednota“ spěwčk „Domčk mój luby“ a Pawoł Kmjeć z Khróśćić baseń „Moje serbske wuznaćo“ wot Ćišinskoho, hdźež Serbam kaž w hladadle předstaja, kak maja sej narodne žiwjenjo zarjadować.

W rozmołwje přečitachu so dźěle jenoho nastawka we Berlinskej „Kreuzzeitung“ z dnja 21. septembra t. l., hdźež so Serbja na hač dotal njesłyšane wašnjo křiwdźa. By nuzne było, zo by so „Domowina“ pola najwyššeje instancy na to hóršiła. Dołho rozmołwjachmy so wo nětčišich njelubych wobstojnosćach w rěčnje měšanych šulach Kamjencskoho wokrjesa. Najhórje je w Khróśćicach. Tam stej mjez dźesać wučeŕskimi mocami jenož dwě, kotrejž serbsku rěč wobknježitej. W druhich šulach je podobnje. „Domowina“ chce so do Berlina wobroćić, zo by so dalšomu škodowanju našoho ludstwa, kotrež ma so po słowach němskoho wjednika zdźeržeć a pěstować, zadźewało. We dalšim rěčeše so za podpjeranjo našoho serbskoho nowinarstwa. Wo kak wjele lěpje by z nim stało, bychu-li sej wšitcy Serbja swojeje narodneje přisłušnosće wědomi byli. W kelko serbskich domach čita so „Katolski Posoł“, dźerža so „Serbske Nowiny“? Za wšo druhe maja wěsći ludźo pjenjezy, jenož nic za swoje. Hišće wo mnohim so rozmołwjachmy, štož naše serbske a wjesne žiwjenjo nastupa. Njech wurostu ze zhromadźizny dobre trajace płody.

Ke kóncej zaspěwa „Jednota“ hišće „Dźeń haša“, rjenje a luboznje a zhromadnje zanjese cyła žurla narodnu hymnu. Zběrka za potrěbnosće „Domowiny“ wunjese 20 hriwnow, bjez „nervus rerum“ nihdźe njeńdźe, ćim mjenje w organizaciji, kiž ma so wo cyły lud starać. Tuta zhromadzizna budźe z měznikom za naše dalše dźěło a prócowanjo.

Lud a cyrkej.

Swětowy misijón! Słowo, swětwopřijace. Před našim wóčkom rozšěrja so wobzor. Zhubjuja so mjezy wjeski, města, domizny, wótčiny. Widźimy kraje, najzdaleniše našeje zemje; widźimy človjekow wšěch ludow, wšěch rasow, milijóny, milijardy. Swět.

Swětowy misijón! Postawa jewja so, njeskóńčnje wulka, nadobna, hordozna. Boži Syn, wot Wótca pósłany do swěta. „Kaž Wótc mje pósła.“ Wón je pósłany cyłomu swětej. Wón přińdźe, zo by swětło přinjesł do swěta. Wón bu swětło swěta. Přińdźe swět wumóžić z joho hrěchow. Tole bě wola Wótcowa, hdyž joho pósła. Wola Wótcowa je jomu swjata. Joho jědź je, wolu toho dopjelnić, kiž joho pósła. A byrnjež ćěło třepotało, duša rźała a wuwołała we wulkim horju: „Wótče, je-li móžno, njech tutón keluch nimo mje dźe.“ Wola joho njekhabła. „Nic moja wola so

---

tak derje hač bě to šło. Katechista dyri do bubona a blizka wjes je nadobo wša žiwa. Skoku do spowědnoho stoła. Je splećeny ze sćinow a syćiznow. Najprjedy spowědaja so ći mali. Su trósku poraženi, zo su zasy hižo bóžskoho přećela dźěći z hrěchami ranili. Po małych přistupuja „veteranojo“. Woni wobkrućeja rady, zo wjacy njehrěša. Duchowny wótče, hač sym ja njespokojny? Přećiwo komu? Čohodla? Sym poł hłuchi, kurju cyły dźeń swoju trubku; nichtó mje njemyli . . . Kak wěrnje tola tući dźiwi swoje hrěchi wobžaruja! „O Božo, je mi žel, zo sym tebje skřiwdźił! Ty sy tola mój Wótc, Ty sy njeskóńčnje wulki, dobroćiwy a lubosće najhódniši. Slubuju Tebi, zo z pomocu Twojeje hnady Tebje nihdy wjacy njerozhněwam.“ Wósmdźesaćlětny starc mi praji, zo su wšitcy „hotowi“. Boža mša so započina. Kóždy, kiž chce woprawjany być, połoži trawičku na tepich, a katechist zdźěli potom paterej ličbu trawičkow; tak wě wón cyle wěsće, kelko swjatych woblatkow ma přežohnować. Po Božich służbach a skóńčenym rozwučowanju w katechismje rozwiwa so na dworje před cyrkwju wjesołe žiwjenjo. Cyle móličcy krosnuja so wokoło mje a reja a křiča z cyłeje šije. „Dobry dźeń, wótče“, tak wołaja ze wšěch stron. Maćerje podawaja jomu swoje dźěći, zo by je žohnował . . . Też dary so jomu poskićeja: jeja, banany, khofejowe buny atd. Mjez wjesołej črjódku młodych křesćanskich knježnow stoji zrudnje sama za so młoda mohamedanka. Wona chce ze mnu sama rěčeć. „Njeboj so, lube dźěćo! Što dha će boli?“ — „Wótče, mój poručnik (Vormund) mje přesćěha, dokelž chcu katolsku wěru přiwzać.“ — „Čohodla drje chceš katolska być?“ — „Dokelž wy tajcy njejsće, kaž mohamedanojo. Hižo cyłe lěto žadam za tym, zo bych wučbu wopytowała.“ — „Pójdu z tobu k twojomu poručnikej. Njeměj stracha před joho pukami!“ — „Wótče, ja sym na to zwučena. Daj mi jenož medaillu maćerje Božeje. Marija budźe mi pomhać!“ A Marija je pomhała. Tydźeń bě so minył a młoda mohamedanka bě mjez tymi, kotřiž so na swjatu křćeńcu přihotowachu. — W 9 hodź.: Khori w bližšej a dalšej wokolinje maja so domawobstarać. Wjacy hodźin je k tomu třebnych. Hižo namołwja połodniše zwonjenjo k přepytowanju swědomja a połodnišomu wotpočnjenju. Duša a ćěło čerpatej z njoho nowe mocy za ćežke popołdniše dźěło.

Paduch jeji.

Wot P. Handrija Müllera, Marange, Nowa Guineja.

Před dwěmaj njedźelomaj to běše. Tu zawrjeskota rano 1/25 hodźin mój njesmilny budźak, njedźiwajo na to, zo mi mój žiwy són cyle skazy. Wšudźom tołsta ćma.

stań, ale twoja.“ Nad swětom stoji swjaty kříž. Na křižu wisa wumóžnik swěta. To je joho pósłanjo za tutón swět. Wótře woła do wšoho swěta: „Je dokonjane!“ Khrystus je za wšitkich wumrěł.

Swětowy misijón! Na wolijowej horje stoji horjestanjeny. Wokoło njoho joho japoštołojo. „Kaž Wótc mje pósła, tak sćelu ja was.“ „Dźiće do cyłoho swěta a wučće wšitke ludy; wučće jich wšitko dźeržeć, štož sym wam poručił.“ Swětowy misijón! Wupósłanjo do swěta. Japoštołojo dźeja z hory. Překhodźuja hasy Jerusalema, hona swjatoho kraja, přepućuja města a wsy Małoasiskeje, kraje staroho Roma. Su swětej pósłani. Misijonarojo swěta, japoštołojo swěta. Swět słyši jich słowo. Jich słowo pak njeje jich samsne słowo. Je słowo toho, kiž jich pósła. Wjesołe poselstwo wumóžnika swěta. Swět słucha: Grjekojo, Romjenjo, Egyptowćenjo, Keltojo, Germanojo. Słyša poselstwo wo swětowym misijónje kříža Khrystusowoho. Z wjesołosću je přijimaja, a zdobom z nim tež pósłanjo, kotrež w křižu leži.

Swětowy misijón! Na swjatej straži stoji zastupnik Khrystusowy na zemi. „Pas ty moje jehnjata, pas ty moje wowcy.“ Tak rěkaše nadawk, kotryž Knjez staji wjeŕchej japoštołow, a w nim wšitkim, kotřiž joho městno nastupja. Kajke pósłanjo! Pósłany je cyłomu swětej. „Mam hišće wjele wowcow, kotrež njejsu z tuteje wowćeŕnje. Wone dyrbja so přiwjesć, zo by była jena wowćeŕnja a jedyn pastyŕ.“

Wot tamneje hodźiny poklakuja so při skale Pětrowej mužojo Boži. Swjate pósłanjo kładže so jim na ramjenja. Woni du do cyłoho swěta, pósłani cyłomu swětej, ze swjatym nadawkom wuhotowani. Su japoštołojo cyrkwje, japoštołojo wumóženja swěta. Připowěduja wjesołe poselstwo wšěm khudym, hrěšnym čłowjekam: Khrystus je za wšitkich wumrěł.

Swětowy misijón! Khrystus, japoštołojo, swjaty Wótc, misijonar, woni wšitcy słuža swěrnje swojomu nadawkej. Woni su wupósłani. Su tež pósłani tebi. Přinošeja tebi wjesołe poselstwo twojoho wumóženja; zo by tež ty swětło był w Khrystusu. Swětło pak swěći. K tomu je pósłane. Tak tež twoje. Khrystus, japoštołojo, swjaty Wótc, misijonar, pósłani wot Wótca, sćelu tež tebje. Sćelu tebje, kiž maš žiwjenjo w Khrystusowej smjerći, cyłomu swětej. Twoja radosć nad twojim wumóženjom přiwoła tebi wótře: „Khrystus je za wšitkich wumrěł.“ Słyšiš nadawk, kiž so z tym wupraja? Zawdaj jim ruku, wupósłancam Božim. Twoje městno je njeposrědnje při misijonaru, tymle wotpósłancom cyrkwje. Twoje žiwjenjo, twoje modlenjo, twoje woprowanjo a dawanjo dyrbi być dopjelnjenjo twojeje misije. Wšitkim připowědowanjo: Khrystus je za wšěch wumrěł.

Twoje žiwjenjo, twoje modlenjo, twoje dawanjo a woprowanjo je jadro twojoho wupósłanja do swěta. Twoje žiwjenjo je žiwjenjo w Khrystusu. Z tym maš w sebi joho japoštołskoho ducha. Ty snadź njemóžeš ze zastajenjom swojeje wosoby w frónće misijónstwa mjez pohanami stać. Móžeš pak z japoštołom być w kole, w kotrymž sy žiwy. Twoje žiwjenjo dyrbi zbudźeć ducha japoštołow tam, hdźež stojiš.

Twoje modlenjo! Tute njech přewodźa wojowarja Khrystusowoho do frónty. Njech joho njese kaž na křidłach jandźela. Njech přiwjeduje hnadu toho z njebja, kotryž dawa rosćenjo a dopjelnjenjo.

Twoje dawanjo a woprowanjo! Zarjaduj so do japoštołskoho skutka cyrkwje. Twoje městno je we wulkim domizniskim wójsku wojowarjow za kralestwo Khrystusowe. Budź ze sobustawom „Bamžowskoho skutka rozšěrjenja wěry“. (Swj. Franciska Xaverijowe misijónske towarstwo.)

Khrystusowy duch ma nas přewzać. Tutón duch rěka: Swětowy misijón.

Khrystus je za wšitkich wumrěł.

Legendy swjateje Marije.

Jězus bě hišće mały, zo hakle poča běhać. Tu wuhlada Marija jenoho dnja přez wokno, zo přikhadźa k njej jeje přećelnica z blizkoho města. Zrědka hdy ju wopyta, a hišće njejstej wohladałoj jeje woči Marijine dźěćo.

Wjesoła myslička rozjasni maćerne mjezwočo. Wza hólčka na rucy a dźěše jej napřećo.

„Kak budźe so wona dźiwać nad joho luboznosću!“ šeptaše při sebi: „Njejstej joho wóčcy tak błyšćatej kaž najjasniša hwěžka? Njeklinči joho hłós, kaž bychu spěwali zbóžni kherubiny?“

Marija dźerži bližacej so přećelcy swoje dźěćo napřećo z hordym a zbožownym wóčkom. Nadobo pozasta tamna a hladaše prosće na Mariju a dźěćo . . .

Marija pak słucha spodźiwajo. Hdźe je wona?

Syły čłowječich hłosow zašumja wokoło jeje wušow. Kaž přez kurjawu widźi njeskónčnu syłu ludu, z pozběhnjenej hłowu so modlo. A wona pozběhuje so nad wšitke w błyšćatej mróčeli, zbóžnosć we wutrobje, zbóžnosć we wočomaj.

Tu pokłoni so w swojej žórlacej lubosći a pokaza na dźěćo na swojimaj rukomaj.

Dokelž tule w tropach pokazuje so słónčko w zymje a lěće hakle rano w 6 hodź. Moja jstwa nima škleńčanych woknow — jenož wokeńcy. Kročel wot mojoho łoža stoji khamor. Nimoducy zasłyšach někajke pikotanjo na khamorje, na kotryž wšelake zmachi położich. Njekedźbuju dale na to; přetož wulke a małe myše a ješćelcy a druhe tajke małe zwěrjatka so tu časćišo zasydleja njeprašejo so wo dowolnosć. Też po lisćowej třěše łaža wšelake waki a wački, ani zo bych so jich wobróć mohł. W sćěnach mojeje hěty, kotrež su z łopjenowych rjebleškow zhotowjene, su porst tołste škałoby — a hišće wjetše w špundowanju, z łatow wobstojacym. Tohodla mje to ani kuska njemyli, hdyž kóčka junu w nocy myše łóji a pod khamorom kosće swojoho wopora rozkuskuje, zo to jenož tak praska.

Ale što je to tola dźensa rano? Přimam so khamora, a zasy te spodźiwne syčenjo. Zaswěću lampku, zo bych so wumył. Zasy słyšu, kak to syči. Hdyž za tym hladam, wuhladam hišće runje kónc wopuše ješćelcy. Ješćelcy pak mam rady — wone łója mi tu wostudłe muchi a kuntwory. Pomyslich pak sebi też na „palai“, wjetšu ješćelcu, kotraž rady kurjace jeja žerje. Njedawno hakle běchu hólčata tajke „palai“ před mojim domom zarazyli. Je tu traš tajke „palai“ do mojeje kisty z jejemi so dobyło? W ćmičcy hladam bliže — tu pluwa a syči mi něšto skoro do wočow. To ješćelca nječini. Z lampku swěću sej trošku bliže. Stróžu so. Z kisty jejow wujědźe nadobo hłowa roznjemdrjenoho hada. Zdźěła so pozběhnywši hotuje so, mje nadpadnyć. Dźěl ćěmnoho ćěła wije so po khamorje.

Sam njemóžach tu ničo wučinić. Zawołach klóštrskoho bratra, kiž w druhim domje spaše. Tón přinjese sebi nóž a mócnej kijej sobu. Najprjedy spyta wón zmachi z khamora dele zebrać. Ja jomu swěćach. Had skhowa so do najćěmnišoho kućika — wujědźe pak někotre razy syčo. Joho njemdrosć hodźeše so rozemić. Runje běše prěnje jejo spóžeraŕ — a hišće dźesać čerstwych tu ležeše. Bratrej běše wo te šlapnjene jejo činić; tohodla njezarazy joho z kijom, hdyž had z hłowu wujědźe — ale z nožom. Hižo třeći smok sedźeše. Ćežko zranjene suwaše so zwěrisko wróćo. Bratr wabješe je dale, a hdyž bě so znowa pozběhnyło, je mori. Wzachmoj zwěrisko z khamora dele. Běše 1,80 metra dołhe.

Po Božej mši smój też hišće jejo z ćěła hada wućahnyłoj. Běše jenož cyle lohcy nałamane. Jejo běše had cyłe ze škorpiznu pózrjeł. Jejo smój hnydom zwariłoj — a sebi je derje słodźeć dałoj.

Na raz, kaž bě přišoł, zhubi so wobraz zaso. Marija stoješe před kněžu, a přećelnica přistupi bliže a přejědźe pruhujo jeje hłowu.

„Tak stej mje mojej woči zjebałoj," dźeše so dźiwajo. „Bě mi, kaž bych widźała wokoło twojoho čoła wobłuk nadobneje kralowny. Ty bě jara rjana, Marija."

Jako bě Jězus wjetši, ćerpješe jeje maćerna wutroba stajnje z nim. Hrube dźěći přesćěhachu joho nastajnosći, hdźežkuli joho wuhladachu.

Čohodla přesćěhaja stajnje moje dźěćo?" prašeše so při sebi. Ženje njezwadźi so z nimi. Hišće ženje njezběhny swoju ruku, zo by jene nabił. Ale wone přesćěhaja joho wšudźe bjez winy."

Jenoho dnja wuhlada Marija w zahrodcy stojo swojoho syna kročić přez puć. Wón hlada na nju z błyšćatymaj wóčkomaj a dźerži jej kwěćel čerwjenych róži napřećo. Tu přileća jomu kamjeń do hłowy, a wón pušći róže.

Marija zažałosći a hladaše za skućerjom. Ale Jězus so posměwkny a dźeše: „Cyle wěsće to njechaše, maći! Njeje mje widźał."

Marija mjelčeše a dowjedźe dźěćo do jstwy. Přinjese sudobjo z čistej wodu a wumy krej z joho wobliča. Woda čerwjenješe so, najprjedy cyle bléda, potom so přecy bóle błyšćeše.

Jako so čerwjene kapki ronjachu přez Marijinu bělu ruku, hladaše sprostnjena na nje, najprjedy cyle bjez myslow, potom wot hrózbnych začućow sputana.

Z wody hladaše na nju jene wobličo, w kotrymž jewješe so bolosć a zrudoba . . . Přez čoło a přez na poł zlemjenej wóčcy ćeče krej. Krej w ćemnych, ćežkich kapkach, a wobličo . . . bě to jeje dźěśća . . .

Marija zakřikny wótře a zwjeze so pódla hólčeca k zemi.

* * *

Jako bě Jězus dorosćeny, měješe Marija spodźiwny són. Kroči při jězorje Genezareth radujo so nad módrymi zmohami a nad jasnym błyšćom słóncowym, a jej bě, kaž by kročiła jeje noha po mjehkej židźe.

Tu wuhlada Jězusa na puću jej napřećo kročacoho. Wón stupa pomałku z přikhilenej hłowu, kaž by joho zatłóčiła hobrska ćeža.

Marija khwata k njomu, położi ruku na joho hłowu, zhladujo starosćiwje na njoho.

„Zdaš so mi khětro hubjeny, mój syno! Z wotkel přińdźeš? Čohodla zwosta tak dołho prječ wot domizny? Njelubuješ wjacy twoju mać?"

Jězus so posměwkny a wućahny ze swojeje drasty dołhi rjećaz ćemnobłyšćatych parlow. „Hlej, što přinjesech ći sobu, maći!"

Marija přimny za rjećazk a wobdźiwajo přesuwa parlu po parli mjez porsty.

„Hdźe namaka ty tole, mój syno?"

Jězus posměwkny so z nowa, ale mać so postróži, přetož jasnišo hač prjedy widźi joho zblědnjenej licy a joho zeskhnjenej rucy. „Hdźe sy tuto namakał, mój syno?" wospjetowa třepotajo.

„W človječich wočach, maći! Su to sylzy zboža a dźakownosće, kotrež padachu na moju ruku z wočow tamnych, kotrychž wustrowich."

„Je jara wjele parlow, mój syno," dźeše mać a wobhladowaše je, a je nimo měry krasnych parlow mjez nimi. Sy drje tym, kiž je wuronichu, z wulkeje nuzy wupomhał."

„Z wulkeje nuzy, maći . . . rjećazk je dołhi a ćežki . . . ale pobrachuje tu najrjeńša parla. Hdyž ju wuhladam, njepadnje na moju ruku. Před twojej nozy so wukuli . . . Jeli mje ty lubuješ, maći, wěsće so pokhiliš a tutu parlu jako poslednju k tamnym připołožiš. Potom budźe rjećazk dospołny."

* * *

Marija kroči přez wótre a kałate ćernje při błukim rańšim swětle. Přez cyłu nóc bě pućowała, zo by pytała syna. Hakle hdyž bě dócpěła na wjeršk hory, widźi joho tam horjeka stojo.

„Što pak tu spodźiwnoho čini?" mysli w starosćiwej wutrobje. Přetož wuhlada, kak kedźbnje přestupujo něšto syje. Tola nic zornjatka padachu z joho ruki, ně, błyšćate wodowe kapki, a nic přez pola wón kročeše, ale přez zmahowace so różowe morjo.

„Što činiš tudy, mój syno?" zawoła Marija překwapjena.

Jězus wobroći so k njej a wona widźeše, kak błyšći so joho wobličo, a jeje wutroba wyskaše: „Njeje wón najrjeńši mjez dźěćimi človjeskimi!

Jězus wotmołwi: „Hlej, maći! Wšitke tute róže su človjeske wutroby, a do kóždeje pušću kapku swojeje lubosće. Hlej, kak so pisanja, kak wonjeja a kak so błyšća!"

Marija rozhladuje so dźiwajo; wona spohladuje pak na njesměrne morjo różowe, pak na lubu ruku Jězusowu, w kotrejž dźerži kapki, a praša so dwělujo: „Změješ dosć wody, mój syno, zo możeš je wšitke wokrepić?"

Jězus wotmołwi z wyskacym hłosom:

„Nihdy njewotebjera tuta žiwa woda, maći! Hdyžkuli požada žana človječa wutroba za mnu, wulinu do njeje kapku mojeje lubosće." *m. a.*

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. Hdyž bamža přez 2000 wojeńskich lěkarjow a wothladarjow khorych wopyta, wón k nim wo spomožnym lěkańskim dźěle we swětowej wójnje rěčeše. Je drje možno, zo je wójna junu sprawna, ale přeco je hrozna a hrózby połna. Lěkarjo a jich pomocnicy pak pytaja na wšě wašnjo wbohim zranjenym a mrějacym bolosće wołožić. Tajke dźěło pak je wuraz křesćanskeje lubosće a wjele swjatych, kaž swj. Korla Borromäus, je runje tak činiło a swoje mocy khorym wěnowało.

K lětu budźe tomu 500 lět, zo so rjad Pawlanow założi. Tući maja podobne předpisma kaž Franciskanojo, tola su so k tomu hišće zwjazali, zo chedźa so stajnje posćić, a to kruće. Někotři Pawlanojo su martrańskeje smjerće wumrěli. Tak tšoch w Jendźelskej w času tamneje kralowny Hilžbjety, kotraž sebi žadaše, zo bychu ju za hłowu Jendźelskeje cyrkwje připóznali, wotprawichu. Jedyn z nich běše syn nana, kotryž běše też martrař.

„Osservatore Romano" protestuje přećiwo njećłowjeskomu zamordowanju 35 duchownych w Španiskej. Jenož w francózskej revoluciji stachu so hišće tajke hroznosće, ale samo tehdom njejsu nikoho při žiwym ćele palili a też njejsu kruchi ćełow wustajeli abo w klamach rěznikow za „swinjace mjaso" wupowěšeli.

Mjenowana nowina wobroća so runje tak přećiwo wudawanjam, zo je bamž w kołopisu „Quadragesimo anno" za to rěčał, zo by so wšě wjetše wobsedźeństwo (wosebje też kubła atd.) wuswojiło a do zarjadnistwa stata přešło. To njeje ženje wěrno. Encyklika drje pisa, zo móže někotre wobsedźeństwo samo w rucy jenotliwcow tak ważne za cyły lud być, zo mohł je kraj wuswojić, haj někotre wobsedźeństwo móže samo w rucy jenotliwcow za lud a kraj strašne być. Ale z tym tola ženje prajene njeje, zo smě so wšo socializować.

Wo swjatočnosćach w jubilejskim lěće je so film nawjerćał. Wón je hotowy a so bórzy we wšelakich krajach předwjedźe. Mnozy wobsedźerjo kinow pak chcychu z tym wulki pjenježny dobytk sčinić a jón jako reklamu za swój kino wužić. Tohodla je bamž za wšě kraje, w kotrychž by so to stać mohło, zakazał, film w zjawnych kinach pokazać. Jenož Francózska, Hollandska a někotre druhe kraje su wuwzate. Njeby so też přihodźało, zo bychu so w samsnym kinje, w kotrymž hewak wšelake njepoćiwe filmy běža, swjatočnosće jubilejskoho lěta wumoženja pokazowałe.

Kaž je zemrěty kardinal Gasparri zakońske knihe romskeje cyrkwje znowa zestajał a wudał, měješe wón po přeću Pia XI. też kodex prawa za orientalske cyrkwje, kotrež su so z Romom zjednałe, wudać. Kardinal Gasparri bě potajkim z wjednikom kongregacije, kotraž so z trěbnymi studijemi zaběraše. Na městno zemrětoho je bamž kardinalej Sincero

wjednistwo přepodał. Wón ma dźěło dale wjesć, kotrež chcyše Kardinal Gasparri za 4 lěta dokónčić.

Němska. Trierski biskop dr. Bornewasser praji w prědowanju: Runje w času, w kotrymž je najbóle nuzne, zo wšitcy hromadźe stoja, so w Němskej wšelacy namakaja, kotřiž přećiwo katolskej cyrkwi a jeje wěriwym šćuwaja, kaž na př. nowi pohanojo. A hdyž so katolscy biskopja přećiwo tajkim hibanjam njewěry wobaraja, potom přińdu wšelacy a praja, zo dźěłaja wjednicy katolikow přećiwo statej.

Pjatk, 30. novembra, je pryncesa Hilžbjeta Helena, mandźelska prynca Friedricha Khristiana, markhrabje Mišnjanskoho, w Bambergu syna porodźiła. Z tym je z domu Wettinow nowa wotnožka wurostła. Z mandźelstwa, kotrež bu 16. junija 1923 w Rěznu zwjazane, běchu dotal 3 dźěći wušłe: Prync Maria Emanuel, rodź. 21. augusta 1926; pryncesa Maria Józefa, rodź. 20. septembra 1928 a pryncesa Marija Hana, rodź. 13. decembra 1929.

Na swjedźenju Khrysta Krala putnikowachu katolscy mužojo Fuldaskoho biskopstwa k rowej swjatoho Bonifacija. 10000 so wobdźěli.

Na zhromadźiznje němskoho Caritas-zwjazka wobdźěli so też zastupjeŕ strony NSDAP. nawjedowaŕ zymskeje pomocy Hilgenfeld. Wón přilubi, zo změje katolska Caritas přeco swobodu we swojim skutkowanju. Caritas-zwjazk je připóznata organizasija, kotraž dźěn swoje mocy też do służby za zymsku pomoc staja.

Wukrajne nowiny běchu prědowanjo woćišćałe, kotrež bě pjeća kardinal Faulhaber dźeržał. Němska nowina drje bě pisała, zo kardinal Faulhaber tajke prědowanjo, w kotrymž bě wjele přisłodźenjow na wjednikow w Němskej, dźeržał njeje. Němski časopis „Der Blitz" pak je tola zaso tele wunamakane prědowanjo woćišćał a při tym přećiwo kardinalej šćuwał. Na to je so Faulhaber pola wyšnosćow kaž też na klětcy hóršił. Wěriwym pak je wěrnosć w lětaku, kotryž so jim rozdźěli, rozjasnił. Na to bu tamne čisło časopisa zebrane a časopis na 3 měsacy zakazany.

Rěčnik němskich pohanow běše w mnohich zhromadźiznach křesćanstwo hanił. Hdyž chcyše zaso w jenej zhromadźiznje w Kielu wustupić, joho zajachu.

Nowina „Schleizer Zeitung", hewak mało znata nowina, přinjese rozprawu wo rěči, kotraž so ze swobodnomulerjemi zaběra. Tam rěka, zo su jezuića wina, zo je Němska wójnu přěhrała. Awstriski kejžor Korla je pjeća też jezuit był. Kak mało wobhonjeny je rěčnik był, hižo z toho spóznaješ, zo praji, zo je też minister Erzberger jezuit był. Na kóncu rěka: Dem großen Übel des Freimaurertums und seines Bundesgenossen Rom den Boden zu entziehen, gibt es nur eine Möglichkeit, sie mit Stumpf und Stiel auszurotten.

Hamt za zastojnikow w NSDAP wudawa za póstskich zastojnikow nowinu, w kotrejž sebi před krótkim žadachu, zo by so wšo nabožne, štož na židowski wliw pokazuje, ze šule wustorkało. Z tym je wosebje stary zakoń Swjatoho Pisma měnjeny.

Aachenski biskop dr. Vogt rozpomina ważnosć dźěła mjez katolskej młodźinu. W nowinach, knihach, časopisach a na druhe wašnja pytaja druzy njewěru do rjadow katolskeje młodźiny zanjesć. Tohodla dyrbimy kruće přećiwo tomu wojować, zo bychmy sebi našu młodźinu, našej młodźinje pak zahorjenosć za swjatu wěru zdźerželi. Naše dźěći, młodźency a knježny słušeja do katolskich towarstwow.

Turkowska je duchownym wšěch wěrywuznaćow zakazała, na měsćanskich dróhach we swojej duchownskej drasće khodźić. Zakaznja měri so wosebje přećiwo mohamedanskim duchownym, kotrymž bu też zakazane, so z někajkim titulom, kotryž bu jim wot wyšnosće islamskoho wěrywuznaća spožčeny, mjenować dać.

Ruska. Mjez tym, zo ruscy bjezbóžnicy ze wšej mocu wěru wutupić pytaja, pokazuja so tola wosebje na kraju zasy jasnišo a krućišo nabožne mocy. Tak pisaja ruske nowiny wo připadźe w jenej wsy nad rěku Berezinu, při kotrejž bu Napoleon zbity. W Jurkowicach bě měsćanosta postajił, zo maja so wšitcy njedźelu dopołdnja w 10 hodź. na wsy k apelej zeńć. W 10 hodź. pak bě Boža mša; čas bě sebi měsćanosta runje tohodla tak wuzwolił, zo njebychu ludźo kemši hić móhli. Tola nichtó so při apelu njepokaza, za to pak běchu Bože służby wurjadnje derje wopytane. Popołdnju w 2 hodź. zeńdźechu so burja potom k apelej. To je wězo dobra přičina za sowjetske nowiny, na cyrkej swarjeć a šćuwać. Ale něšto tola też při tym z mjerzanjom wuznaja: zo so tajke pady husto stawaja.

Mexiko. Hač dotal su tam dale přećiwo katolskej cyrkwi wustupowali. Husto chcychu ludźo protestować, ale jich přecy rozehnachu. Knježeŕstwo nětko katolskim duchownym a wosebje biskopam, kotřiž dźěn su hižo wupućowali, wumjetuje, žo su woni wěriwych přećiwo swětnej wyšnosći šćuwali. Biskopja wotmołwichu pisomnje, zo dźěn to jako katolikojo z cyła činić njesměďża. Kóždomu pak dyrbi dowolene być, wolu Božu činić, a byrnjež to přećiwo měnjenju knježeŕstwa było. Protestować katolik smě a so wšomu hrěšnomu zapowěsć. Ale z namocu ženje njesmě wustupować. Jeli su to někotři činili, potom wina wjednikow cyrkwje njetrjechi. Mjez tym je nětko nowy president wjednistwo stata nastupił. Kaž katolske nowiny pisaja, njeje wón tak radikalny kaž posledni. Tuž maja też biskopja trochu nadźije, zo so najhórše wukazy přećiwo katolskej cyrkwi wróća. Bóh dał!

Towarstwowy powěstnik.

Budyšin. „Jednota", tow. kat. Serbow, wobdźěli so z khorhowju při pohrjebje swojoho sobustawa Jana Zibarja z Hrubjelčic. Pohrjeb je njedźelu w 11 hodź. wot hale Mikławška. — Dale wobdźěli so „Jednota" jutře njedźelu, pop. w 3 hodźinach na hłownej zhromadźiznje towarstwa swj. Cyrilla a Methoda. Prosymy a wočakujemy bohaty wopyt. Předsydstwo.

Pčołarske towarstwo „Delnjeje Šprewineje Doliny".

Rozprawa Budyšskeje wobkedźbowarnje za oktober.

Wyšina nad morjom	Čopłota Celsius Min.	Čopłota Celsius Max.	Měsačna srjedźizna	Přeměn važenoho kołča wot 1.—10.—20.—30. měsaca Přiběrk w gr. 1	Přiběrk w gr. 2	Přiběrk w gr. 3	Wotběrk w gr. 1	Wotběrk w gr. 2	Wotběrk w gr. 3	Hromadźe w kg	Wulět na dnjach	Nošeŕske dny	Z wotkel noša	Deščowa mnohosć
210	—4	+12	+4,3	—	—	—	100	50	50	0,200	4	—	—	66,9

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 3. decembra 1934.

152 wołow, 271 bykow, 462 kruwow a jałojcow, 1030 ćelatow, 574 wowcow, 3439 swini.

Płaćizny po centnarju a hriwnach.

Woły: 1) Połnomjasne, wukormjene, młode, najlěpšeje rězneje hódnosće —40 hr. 2) starše 30—36 hr. 3) Hewak połnomjasne młode 27—29 hr. 4) Starše — hr. Mjasne — hr. **Byki:** 1) Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće 35—37 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene 29—34 hr. 3) Mjasne 26—28 hr. 4) Snadnje wuwite 24—26 hr. **Kruwy a jałojcy:** 1) Młódše, połnomjasne kruwy najwjeteje rězneje hódnosće 32—35 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy 24—31 hr. 3) Mjasne kruwy 16—22 hr. 4) Snadnje wuwite kruwy 10—15 hr. 5) Połnomjasne wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće 35—38 hr. 6) Hewak mjasne jałojcy 30—34 hr. **Ćelata:** 1) Najlěpše kormjene ćelata wot cyca 39—45 hr. 2) Srěnje kormjene ćelata wot cyca 33—38 hr. 3) Snadnje wuwite 29—33 hr. 4) Najšpatnje 22—28 hr. **Wowcy:** 1) Najlěpše kormjene jehnjata a młóde kormjene borany 36—38 hr. 2) Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy 32—35 hr. 3) Mjasne wowcy — hr. 4) Snadnje wuwite wowcy a jehnjata — hr. **Swinje:** 1) Tučne swinje přez 3 centnarje 53 hr. 2) Połnomjasne wot 240—300 puntow 50—53 hr. 3) Połnomjasne wot 120—150 puntow 47—53 hr. 4) Połnomjasne wot 100—120 puntow 45—50 hr. 5) Mjasne wot 80—100 puntow ćežke — hr. 6) Rancy 47—50 hr.

Hłowna zhromadźizna

towařstwa swj. Cyrilla a Methoda

budźe njedźelu, 9. decembra 1934, pop. w 3 hodźinach

w Budyšinje w Kolpingowym domje

Porjad: 1. Rozprawy. - 2. Přednošk. - 3. Rozmołwa wo přednošku. - 4. Namjety.

Předsydstwo.

Sobustawy Budyšskeje Jednoty su zdobom na zhromadźiznu přeprošeni. Předsydstwo.

Należnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1934.

Kk.: 657. z Budyšina: Marja Krawcowa; 658. z Drježdžan: Jan Winař; 659. 660. z Koćiny: Michał Korch, Pětr Korch; 661. z Brěžkow: Pětr Kobalc; 662. z Dubrjeńka: Marja Hawšowa; 663. z Rachlowa: Mikławš Mijan; 664. z Němcow: Jurij Hrjehork; 665. z Kulowa: Jakub Khěžka; 666. ze Salowa: Mikławš So ta; 667. 668. z Budyšina: Jan Hajnca (khořejownik), Jurij Šenkař; 669. ze Židowa: Handrij Dubski; 670. z Kašec Madlena zwud. Šołćina; 671. 672. z Wotrowa: Marja Mildnerowa Pawoł Wjacsławk; 673. z Nowoho Dwora: Jakub Šewčik; 674. z Pozdec: Michał Krawc; 675. z Baconja: Jurij Delan (bur); 676.—678. z Njebjelčic: Pawoł Šołta, Jurij Ledźbora, Marja Rječcyna; 679.—685. z Khróšcic: Jurij Skala, wučeř Měrćin Čornak, Jurij Ješka, Hańža B ězanowa (Fulkowa), Hańža Křižankec, Mikławš Čórlich, Mikł. Kral; 686.—689. z Worklec: Jan Frömelt, Michał Wałda, Marja Kuščyna, Pawoł Herlich; 690. z Noweje Jasenicy: Mikławš Młynk; 691.—693. z Jasenicy: Madlena Cóščyna, Jan Paška, Madl. Nowakowa; 694.—696. z Hórkow: Mikławš Hicka, urij Wehnert, Jan Hejduška; 697. z Now. Bóšic: Jakub Džisławk; 698. z Prawoćic: M kławš Šołta; 699. 700. ze Zejic: Pawoł Domš; Marja Kućankowa; 701. z Wudworja: Jurij Nowak; 702. z Pančic: wučeř Mikławš Bejmak; 703. z Hrubjelčic: Jan Zibař młody; 704.—708. z Jawory: Jurij Herbrich, Jan Hančik, Mikł. Rjenčka, Pětr Šnajder, Marja Šołćina; 709. z Kukowa: Michał Lešawa; 710. 711. ze Zdźerje: Jurij Wincař, Madlena zwud. Frenclowa; 712. 713. z Budyšina: Michał Rab, wyšši sekr. em. Mikławš Holka.

Sobustawy na lěto 1933.

Kk.: 1052. N. N. z K.; 1053. N. N. z K.; 1054. N. N. z K.; 1055. N. G. z W.

Dobrowólne dary za duchownski dorost.

N. N. z Khróšcic 1 hr.

Krajan za lěto 1935

płaći 60 pjenježkow

Před nakupjenjom hodownych darow wobhladajće sebi prošu najprjedy bohatu

wustajeńcu

knihi za starych a młodych, protykow, žłobikow, devocionalijow a hewašich darow

w **Dombuchhandlung**

M. Dilger w Budyšinje. Při mjasowych jětkach. Tel. 3422

Rozposyła so też zwonka města

Zbožopřejace kharty k nowomu lětu

kaž też wšě druhe ćišćeńske wěcy dóstanjeće

w Donnerhakec ćišćeńni

w Budyšinje

Před šuleńsk. wrotami 21

Klanki

přijima k wuporjedźenju a wšitke narunanske dźěle za nje: hłowčki, stawy, ruki, nohi, periki, črije, nohajcy, drasty, wodźewy poruča jara tunjo

M. Pfuhl, „domjaca potrěbnosć“

Hrajki / Znutřk. lawska hasa 6

Młyn a pjekarnja w Delnim Wujezdźe

mějićel Arnošt Bart młody

Poskićuje **wosuški** we wubjernych družinach po znatych tunich płaćiznach. Skazanki hižo nětko rady přijimuje. — Tohorunja poskićuje swoje derje nawdawace **pšeńčne a ržane muki,** runje kaž **jadriwy ržany khlěb, tykancy, torty, deserty a wšelake druhe słódne pjećwa.** — Wšě muki, khlěb a pjećwa předawamy po dotalnych tunich płaćiznach.

Předawarnja w Budyšinje jenož na **Hošic hasy 5.**

Sobotu rano w 6 hodź. wotwoła Bóh luby Knjez našu wjeledrohu, dobru mać

Marju Šołćinu rodź. Ottec

w 70. lěće žiwjenja, posylnjenu přez swjate sakramenty mrějacych, podatu do Božeje swjateje wole, do njebjeskeje domizny.

Wutoru, 4. dec., pokhowachmy jeje ćěło na Khróšćičanskim pohrjebnišću. Tuž wuprajamy přiwuznym, přećelam, znatym, susodam, nošerjam a wšitkim, kotřiž su drohu njebohu w jeje khorosći wopytowali, tak bohaće na pustych wječorach za nju so modlili a ju k rowu přewodźeli, naš

najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh luby Knjez“!

Dźak też wšitkim druhim, kotřiž su nam w tutych dnjach hórkosće z tróštom k pomocy byli. Dušu lubeje zemrěteje poručamy do pobožnych modlitwow wěriwych.

W **Smječkecach,** na dnju pohrjeba,
4. decembra 1934.

We hłubokej zrudobje

swójba Pječkec a Hana Šołćic.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěšćki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki ścelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik. — „K. P." ćišći so w 1600 exemplarach.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokorečak čo. 3895.

50. čisło. | W Budyšinje (Bautzen), 15. decembra 1934. | 72. lětnik.

Wěrnosć pře wšo.

Zo swjaty Jan křćenik na prašenjo — hač je Messias — ponižnje wuzna: njejsym Messias, na tym so nichtó njedźiwa. Wón njeby swjaty był, jeli njeby wěrnosć lubował. Ale je pola tebje — luby čitarjo — lubosć k wěrnosći też něšto tak samozrozemliwe? Njepłaći też za nas skórźba swjatoho pisma: „Wěrnosć je so pominyła mjez človjekami — njeprawdu powědaju jedyn druhomu z lišćatymi hubami; z dwójmyslnej wutrobu rěča?" (Ps. 11; 2.) Kak zrudnje! Kak złě! Njeje tu woprawdźe nuzne, zo so na to dopomni, zo wosma Boža kaznja też dźensa hišće płaći? Njeje nuzne, zo sebi cyle zjawnje a sprawnje prajimy — łža a tajeństwo stej něšto wohidne — wukhadźatej wot djaboła?

Prěni hrěch človjekow w paradizu — łža to bě. Łža bě prašenjo: Čohodla je wamaj Bóh zakazał? Łža bě přilubjenjo: Wój njebudźetaj wumrěć! A wot tuteje prěnjeje łžě djaboła pokhadźa prěni hrěch — a wot tuteje prěnjeje łžě djaboła pokhadźeja wšě druhe łžě — a wot tutoho prěnjoho hrěcha djaboła pokhadźeja wšě hrěchi — wšě hubjenstwo tu na zemi, započate wot zamordowanja bratra přez Kaina hač k zamordowanju Syna Božoho na Golgoće — hač k poslednjomu hrěchej na kóncu swěta. Tohodla rěči Bóh Knjez, wěčna wěrnosć: Zełžanej hubje stej wohida před knjezom; kiž falšne swědčenjo dawaju — dźěći djaboła woni su, dokelž djaboł je wótc wšeje łžě.

Kak dyrbi Bóh kóždu łžu hidźić? Jenu jeničku łžu wupraji Gieci, służownik Elizeja, a bu z wusadom khostany. Jenu jeničku łžu zwopřisaha Ananias — a hnydom padźe mortwy k zemi. Jenu jeničku łžu wobkruči Saphěra — a Boža ručka ju zaja, zo so mortwa k zemi zwjeze. A Jězus — kajku wohidu ma runje wón před kóždej łžu! — Ze wšitkich družin hrěšnikow je sebi někotrych k wosebitej swjatosći wuzwolił: Z lichowarjow — Cacheja; z cłownikow — Mateja; z rubježnikow — mordarja na prawicy; z padnjenych — Marju Madlenu; z přesćěharjow cyrkwje — Saula; ze zełžanych a tajeńcow — nic ani jenoho jeničkoho!! Wšitkim hrěšnikam płaća słowa smilnosće: Pójće ke mni wšitcy . . . Zełžanym pak: Běda wam — běda wam — běda wam!

A tu mohł ty — luby křesćanski nano — luba křesćanska maći — hišće mjelčeć k łžam swojich dźěći, hdyž tola wěztaj, zo wšitcy, kiž su wopačnoho přisahanja dla w jastwje — kiž su mandźelstwo złamali — jako dźěći často ze łžu započachu? A tu móža čestni mužojo a křesćanske žónske a holcy hišće łžeć z tamnym jazykom, na kotrymž je Jězus hižo tak husto w najswjećišim wokomiku swjatoho woprawjenja wotpočował? A sy we wikowanju a předawanju ze łžu njesprawne kubło dobył — što pomhaja ći twoje spowědźe a swjate woprawjenja, tak dołho hač njesprawne kubło tebje jako zełhańnika wobskorźuje a we sudźe tebje jako jebaka zastorči?

A što widźimy dźensa daloko a šěroko? Kak skorži so husto dosć wot dobrych? Zo zełžana generacija wotrosća! — Ale — hdźe dha wuknje dźěćo łžeć? Luby čitarjo — to snadź wótrje klinči — ale nazhonjenjo to wobkruća: Někotrežkuli dźěćo je mi na prašenjo, hdźe dha sy tak łžeć nawukło, wotmołwiło — doma. Kak zrudnje! Hdźež pak wěrnosć wjacy we swójbach njeknježi, tam wona też z domom njebudźe we wosadach a staće.

Nětko pak mi prajiće — ja tola wšo wupowědać njemóžu. To też trjeba njeje. Husto dosć samo njedyrbiš wšo prajić, hewak by lubosć abo potajnstwo zranić mohł. W tajkich padach — mjelčmy. Dajmy wotmołwu, kiž wěc njepotrjechi — abo wotpokaž sobučłowjeka z někajkim žortnym słowom — ale łžeć — njedyrbiš. Ty njetrjebaš wšo prajić, štož je wěrno — tola wšo, **štož** prajiš, dyrbi na kóždy pad wěrno być.

Hrozny hrěch pak je też — česćprečbranjo. Kak miły bě Jězus přećiwo hrěšnikam a jich słabosćam. Z kajkej hnującej sćerpnosću znjese tři lěta dołho słabosće swojich japoštołow. Kak miłosćiwje woda Pětrej a Madleni. Kak mile klinči joho předowanjo: Pójće ke mni wšitcy, kiž sće sprócni a wobćeženi; njejsym přišoł, zo bych swět sudźił, ale zo bych jón zbóžny sčinił. Junu pak swjaty hněw jomu z wočow sapaše — junu dźeržeše khutne předowanjo. Přećiwo kotromu hrěchej snadź? Snadź přećiwo njewěrje? — Ow ně! Abo wonječesćenju njedźele? — Ně!

Abo přećiwo njećistoće? — Też nic! Najwótriše prědowanjo z horta ćichomyslnoho Jězusa rěkaše: Tajeńco . . .!

A kak pokročowaše? „Wućehń prjedy hrjadu ze swojoho woka, a potom hladaj, zo by tršesku wućahnył z woka swojoho bratra.“ (Luk. 6; 42.)

Z tym zasudźi Jězus wohidny hrěch — česćprečbrać — abo zlě wo druhim rěčeć. Luby čitarjo! Přecy jenož we słabosćach a brachach bližšoho z djabołskim łóštom wokoło ryć a točić — njeje tebi k tomu twój jazyk přeswjaty, kiž je přez telko swjatych woprawjenjow swjatosćeny? Samo hišće zemrěći před tajkimi ludźimi měra nimaja. Jězus nochcyše swojich morderjow zasudźić, ně, wón so za nich hišće modli: Wótče, wodaj jim, woni dźěn njewědźa, što činja. Kak móhli so my potom zmužić, zlě wo swojim sobućłowjeku rěčeć?

A što z tym wšo zawinujemy! Kak wjele přepłakanych nocow — kak wjele hidy — kak wjele zničenoho swójbnoho zboža — kak wjele sakrow a zakliwanja su sćěhwki tajkich lózych rěči! Kak strašne tajke něšto: Z tej měru, kiž měriće, budźe wam zasy naměrjene. Kak hrěšne: Wo kóždym njeprawym słowje budźemy zamołwjenjo dawać dyrbjeć. Kak bjezbóžne: Štožkuli sće najmjeńšomu mojich bratrow činili — dobre abo złe — sće mi činili. Wěr mi — sto njewěriwcow, kiž zjawnje Boha hanja a směša, cyrkwi tak njezeškodźa, kaž dwanašk tak mjenowanych pobožnych duškow, kiž su rano w cyrkwi, a potom jich zbytny čas z tym přečinjeja, zo bychu so wo słabosćach a brachach sobućłowjekow na njelubozne wašnjo rozmołwjeli. Wěr mi, luby čitarjo, sta liwkich křesćanow, mužojo a žony, kiž zrědka abo docyła wjacy k spowědźi a k swjatomu woprawjenju njepřistupuja, woni so z tym wuréčuja: Wobhladajće sebi jich — tutych pobožnych — wot swjatoho woprawjenja — dołhe rózarije wokoło ruki — tołste knihe pod pažu — w rózkach a kućikach stojo — husto dosć žanu druhu rozmołwu hač wo słabosćach bližšoho. To njejsu ći wěrni křesćenjo — po přikładze prěnich křesćanow, wo kotrychž pohanojo ze spodźiwanjom wuznachu: Hlejće, kak so mjez sobu lubuja. Lubosć prěnich křesćanow doby pohanow za cyrkej. Njeluboznosć křesćanow po mjenje samo křesćanow wot cyrkwje wotdźeržuje. Kajke njesměrne zamołwjenjo!

A sym zlě wo druhich rěčał, abo jich woprawdźite hrěchi powjetšał, potom hišće njedosaha, zo so wuspowědaš, ně, ty dyrbiš też načinjenu škodu zarunać — jim dobre mjeno zasy wróćić. Je to móžno? Zaléz na wěžu cyrkwje, wutřas tam měch pjerjow do wšěch kóncow a potom hromadź zasy pjerjo po pjerju. Njemóžne, tak mi prajiš. Derje! Łži na swojoho bližšoho tak wjele hač ma na nim ruma — spytaj potom za lěto abo za dwě lěće wšitke hórke sćěhwki twojich lózych rěčow zasy dobre činić. Njemóžno, ty prajiš! Ale potom budź ći Bóh smilny we sudźe! Kak zrudnje, hdyž dyrbi człowjek też w „Katolskim Posole“ tajke česće wróćenja někajkoho lózoho jazyka tam a sem čitać.

Přecy wótřišo dźensa skoržić słyšimy: Křesćenjo wot dźensa nimaja wjacy lubosće. Woni wo sebi rěča kaž so wo najhóršim njepřećelu rěči — woni njewidźa wjacy počinki na swojich bratrach, ale jenož hišće złosće a lózosće. My chcemy sebi dźensa junu cyle sprawnje přemyslić, kak z nami stoji. Dźe nam wěrnosć pře wšo — abo smy so też my hižo na swojich sobućłowjekach přehrěšili. Wopominajmy přecy a zasy słowo: Tak rěči Knjez: Zda-li pak so někomu, zo je nabožny, swojoho jazyka pak w mocy nima, toho cyła nabožnosć je prózdna. (Jak. 1, 26.) k.

Rozhlad w swěće.

Wunošk zběrki na dnju solidarity.

Němski minister Dr. Goebbels poda njedźelu připołdnju našomu kanclerej rozprawu. Cyła akcija je so měrnje wotwiła. Wšitke woršty luda so na zběrcy jenak zwólniwje a rady wobdźělichu. Tukhwilny wunošk je $3^1/_2$ milijóna hriwnow. Přispomnić so ma, zo čas hromadźenja ani 5 hodźinow njewučinješe. Wjednik Adolf Hitler wupraji swoje wjeselo a dźak wšitkim darićelam a hromadźerjam. Sakska nahromadźi wot wšitkich wokrjesow nanajwjacy, mjenujcy 258320 hriwnow.

Poćahi mjez Němskej a Francózskej.

Zastupnik wjednika, Rudolf Heß, rěčeše sobotu wo zwonkownej politicy. Wuwiće tuteje dźe w měrnych kolijach. Wójnski strach njewobstoji. Wón też njewěri, zo wědomi politikarjo k wójnje honja. Měr we swěće so přez přistojnych wojakow skěrje a lěpje zakhowa hač přez wšelake šćuwace nastawki w nowinach. Tajcy šćuwarjo njejsu cyle wěsće na fronće wojowali a hrózbne strachi wójny prawje zeznali. Jich so potajkim też bojeć njetrjebamy. Mjez Němskej a Francózskej wobstoji dźensa lěpše dorozemjenjo dyžli prjedy.

Dohlad přez policiju w Posaarskej.

Rada zwjazka ludow zeńdźe so w Genfje k tajnomu posedźenju. Měješe so policijske prašenjo rozsudźić. Přichodnoho wothłosowanja dla ma so měr a porjad w tutej krajinje zakhować. Francózski zwonkowny minister Laval je radu prosył, zo by mjezynarodnu policiju do Posaarskeje pósłała. Tutón namjet zastupowaštej też Italska a Jendźelska. Jendźelska je zwólniwa, wěstu ličbu wubranych zastojnikow zwjetša oficěrow za tutón zaměr pósłać! Francózski minister Laval wobkrući, zo joho kraj swoje internacionalne winowatosće před zwjazkom ludow dopjelni. Posaarske prašenjo je internacionalne prašenjo. Francózska pak ma wěste zajimy škitać, kjž je jej wubjerk tšoch mužow napołožił. Wona nima tajnych přećow a někajkich zakrytych mysli. Laval zwjeseli so wosebje na rěčach někotrych zastupjerjow, z kotrychž bě słyšeć, zo so wobćežnosće mjez Němskej a Francózskej zhubiwaja. Z tym wołoža so też stojnišćo zwjazka.

Z jendźelskich nowin zhonimy, zo wučini ličba internacionalneje Posaarskeje policije 3300 muži, mjenujcy 1500 Jendźelčanow, 1300 Italčanow, 250 Hollandźanow a 250 Šwejdow. Jendźelscy bórzy do Posaarskeje pojědu a tam kwartěry připrawja. Rozkazowaŕ cyłeje policije budźe jendźelski generalny major Brind.

Zwjazk ludow

chce hižo 11. januara so zasy w Ženewje zeńć, wosebje zwjazkowa rada. Z toho je widźeć, za kak ważne maja wšitke kraje wothłosowanjo w Posaarskej. Też zwjazkowa rada chce swojich sobustawow hromadźe měć, jeli dyrbja so spěšnje wobzamknjenja stać. Krajam resp. knježeŕstwam so też dźak wupraji, kiž swoju policiju do Posaarskeje pósćelu.

Frontscy wojowarjo w Francózskej

maja wotpohlad, po wothłosowanju w Posaarskej do Němskeje přijeć a tu zwiski z němskimi frontskimi wojowarjemi skrućić. Francózojo so nadźijeja, zo je po wothłosowanju napjatosć mjez woběmaj krajomaj popuščiła.

W Marseille rěčeše w nowej měrowej šuli zapósłanc Goy. Připady, kiž su so tu před měsacami stałe a wo

kotrychž je so w Ženewje rěčało, njejsu trjebałe swětowy měr kazyć. Hakle hdyž wójnski strach so pozhubi, we Francózskej dowěra zasy wožiwi. Zo njeby wójnska tragika našich přiwuznych trašiła, chcedźa so frontscy wojowarjo ze wšěmi mocami zastajić a znowa swojomu krajej służić, ale na měrne wašnjo.

Francózska njepłaći.

Francózscy ministrojo rozpominachu we swojim posedźenju dokładnje, kak zapłaća Zjednoćenym Statam swój dołh. Ministerska rada pak swoje stojnišćo njepřeměni a poruči presidentej, zwonkownomu a financnomu ministrej, zo bychu Americy zdźělili, zo k 15. decembru swoje dołžne podźěle płaćić njemóža.

Českosłowakska

je w sejmje zakoń přijała, kiž čas wojeńskeje służby na dwě lěće podlěša. Při rozmołwje dóńdże k rozhorjacym wustupam mjez zapósłancami. Wosebje komunistojo so při tym wuznamjenichu. Někotre nowiny pisaja, zo so jich rěče přećiwo wótčinskim zmyslenjam měrja. To je wjelepřerada!

Zwjazk ludow a Ruska.

Zwjazk žada wot Ruskeje, zo wona we swojim wulkim kraju nabožinsku swobodu dowoli. To je tola prěni skhodźeńk čłowjeskosće. Portugisiske nowiny pisaja, zo so tohodla nježada, zo Ruska z cyrkwju so někak zwjaza, ale stat dyrbi cyrkwi swoje wosebite žiwjenjo, wašnjo atd. wostajić, nic ničić. To dyrbjała Ruska, hdyž wona w předsydstwje ludowoho zwjazka sobu sedźi, tola slubić a dźeržeć.

Smjertne wusudy w Ruskej.

W Leningradźe skhadźowaše so wyšši sud. Dla wjelepřerady a terroristiskich nadpadow měješe so 66 wosobow zamołwić. Wšitkich 66 k smjerći zasudźenych hnydom po wozjewjenju wusuda wotprawichu. Terroristojo su z Finskeje a Pólskeje přišli a chcychu přećiwo sowjetam nadpady skućić, štož so jim njeje poradźiło.

Japanska

je přihotowana, zarjadnistwo w połnócnej Khinje přewzać, jeli ma to za zakhowanjo měra za trěbne. Jeje wotpohlad njeby so też z protestom abo zakročenjom druhich mocow přeměnił. Najprjedy so zdaše, zo mohłe khinske knježeŕstwo centralny wukonjacy wubjerk nawabić, zo by tón so na přećelne wašnjo z Japanskej zrěčał. Ale wšelacy šćuwacy su to znjemóžnili.

Z Tokio so powě, zo je francózski zastupowacy attaché za namórnistwo, Tessier du Cros z mjenom, wot japanskeje policije so wjacy króć přesłyšował, dokelž je pohladny, zo je špionažu wjedł. Policija je dale na 20 młodych žonow a knježnow japanskich zastojnikow zajała, dokelž su do tuteje špionaže zaplećene. Francózski attaché za namórnistwo je přez tute žony strategiske potajnstwa, wopisanja arsenalow a druhich ważnych městnow zhonić chcył, zdźěla hižo zhonił. Jena žónska z Yokohama je dźěn hižo zwisk z japanskimi oficěrami namórnistwa měła. Też z jenym italskim oficěrom je wobkhadźowała.

Na japanskoho prynca

su nadpad spytali. Něhdźe 17lětny młodźenc, kiž bě z nožom wobrónjeny, je so do vile prynca Saionija dobył, zo by joho morił. Służownicy pak joho prjedy přesłapichu a policiji přepodachu.

Amerika twari nowe wójnske łódźe.

W Zjednoćenych Statach natwarja so w přichodnym času tři křižaki, 28 pomórskich čołmow a 63 podmórskich čołmow, też wulka łódź za lětadła. Ludowi zastupjerjo trěbne pjenježne srědki přizwola. Amerika powjetši też swoju ličbu lětadłow. W jenej tworni twari so tukhwilu 50 spěšnych lětadłow. Tute přeleća 400 km za hodźinu. Lětańske towarstwo budże za krótki čas hobrske wobkhodne lětadła twarić. Z tutymi chcedźa za 60 hodźin wot Ameriki do Khiny lećeć.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Na zašłych njedźelach wotměchu so we woběmaj wosadomaj zhromadnje pobožnosće jubilejskoho wotpuska. Prěnja pobožnosć běše w cyrkwi Našeje Lubeje Knjenje. Wosadni dźěchu w dołhim ćahu wokoło cyrkwje a na to so w cyrkwi wotpuskne paćerje spěwachu. Na druhej njedźeli wotmě so pobožnosć tak, zo wěriwi z cyrkwje Našeje Lubeje Knjenje do tachantskeje cyrkwje ćehnjechu, hdźež so předpisane modlitwy dokonjachu. Na poslednjej njedźeli zhromadźichu so wosadni w tachantskej cyrkwi a wobkročiwši cyrkej spěwachu bamžowske modlitwy. Ličba wobdźělnikow wot njedźele k njedźeli rosćeše a běše na poslednjej njedźeli nimale 1000 dócpěła.

Z Ćemjerc. K 1. decembrej je so na tudyše Kralec kubło knjez Jan Wawrik ze swojej swójbu přesydlił. Dotal je Wawrikec swójba na cuzym kuble hospodariła. Nětko su do swojoho přišli. Bóh žohnuj jich přikhad do Budyšskeje wosady.

Z Hrubjelčic. Po dlěžšej khorosći zemrě w 62. lěće swojoho žiwjenja česla Jan Jakub Zibaŕ. Zemrěty zawostaji mandźelsku a črjódku synow. Bu zašłu njedźelu na Mikławšku w Budyšinje pokhowany. Hrubjelčanska wohnjowa wobora njeseše ćěło k rowej. Dźěći spěwachu serbske kěrluše. Na kóncu wutrěli Hnašečanske wojeńske towarstwo třikróćnu čestnu salvu zemrětomu wojakej nad rowom. Też Budyšska „Jednota“ swojomu towaršej z khorhowju česć wopokaza.

Z Różanta. W běhu lěta je so wobraz wokoło Marijineje studnički přeměnił. Dotalny zakhod bu přepołożeny a wobdawaca murja powyšena. Prjedy běžeše woda z přimjeznych holow a ze šćežki runu smuhu po skhodźe ke kapałcy, a při sylnych zliwkach so cyła městnosć přepławi. Wšě trěbne ručne dźěła kaž też přiwožowanjo materiala wobstarachu wjesnjenjo darmo pod dohladom twarskoho mištra Rocha. Za postawu swj. Marije so wosebita prózdnjeńca wutwari. Nad žórłom je hnadna knjeni Klara Trautmann w lěće 1766 kamjeńtnu kapału natwariła, na samym městnje, hdźež běchu prjedy dubowe róženje hłuboko do zemje zapušćene. W sylnych promjenjach žórli so tu ze zemje dobra pitna woda, kotruž sebi pobožni pućowarjo zwonka kapałki čěraja. Spodźiwnje je, zo ma tuta woda w zymje a lěće nimale tusamu ćopłotu (9,5° resp. 10° C). Dźěl tuteje wody běži po rołkach do Łazka, štož je sebi tamniša gmejna z wulkimi woporami (1000 hr.) wutwariła. Pódla je hnydom swj. Hanina studnja, kiž ma swoje wosebite žórło. Też tuta woda ma stajnu temperaturu a nałožuje so wosebje při wóčnych khorosćach. Sćele so samo do daliny.

— W zašłych dnjach bu też parne tepjenjo w cyrkwi wobnowjene. Dotalne šamotowe kachle běchu nimale přepalene a dyrbjachu so ponowić. Při tym buchu po nowočasnišich naprawach wutwarjene, po kotrychž so ćopłota lěpje wutrjeba a wužije. Tute ponowjenjo staji so na 1600 hr. a při tym je cyrkwina pokładnica docyła prózdna. Jeje prjedawše rjane zamoženjo, na wšě 50000 hr., je inflacija wothódnosćiła a wjele wjacy njezwosta. Docyłne zwonkowne wobnowjenjo cyrkwje w lěće 1928, wosebje překryćo třěchi, při čimž so 87000 cyheli přetrjeba, je sebi mnohich wudawkow žadało, kotrež dźensa hišće zapłaćene njejsu. Při tym hladaja zasy druhe wudawki do rukow. Pišćele maja so po dołhich lětach zasy přehladać, porjedźić a hłosować, štož so w bližšich dnjach stanje. Štóž chce potajkim maćeri Božej k „Božomu dźěśću“ šerpatku woprować, tu je

Jenož dwójcy hišće přińdźe „Katolski Posoł“ w tutym lěće,

nětko pak budże woprawdźe čas, zo swój přinošk zapłaćiš!

přileżnosće na hnadownym městnje. Też w advenče khwataja pobožni wěriwi k najzbóžnišej knježnje a proša ju wo škit a pomoc. Jako hnadowna cyrkej je jenož na dobrowólne dary pokazana, hdyž tola kaž farske wosady dawkow zběrać njesmě, a klóštr też wjacy trěbnych srědkow nima. Nuza je ćim wjetša, dokelž maja so dźěła a materialije hnydom zapłaćić. Štóž ruče da, da dwójcy!

Z Wotrowa. Z powjetšenjom cyrkwje a z wutwarjenjom wšěch druhich trěbnych rumnosćow rosćeše też žadosć za wuporjedźenjom pišćelow, kotrež dźěn so dźeń wote dnja trjebaja. Wosrjedź lěta, w měsacomaj pražniku a žnjeńcu, bě woprawdźe tak daloko, zo „wjacy njeńdźeše", kaž bychu „na smjerć khore" byłe. Wosadni drje so z mysličku nošachu, nowe natwarić. Ale tomu njedosahachu trěbne srědki, hdyž bě so tola za powjetšenjo Božoho domu telko tysacow wudało. Tuž ničo druhe njezbywaše, hač je zwuporjedźeć, kotruž mysličku wosebje wosadny knjez farař spěchowaše. A prawje je činił. Hižo po prěnim wučišćenju so wupokaza, zo su pišćele z dobroho materiala. Jenož proch, kiž woprawdźe z hromadami w pišćelach leżeše a bě so při twarje khětro přisporił, zadźewaše rozwiću tonow, a tak mnohe zaprajichu. Nětko pak je zastupjeŕ firmy Eule w Budyšinje, kotrejež założeŕ je pišćele před něhdźe 50 lětami natwaril, je wučišćił, štož bě hižo z lěpšinu. W zašłych dnjach je so też prospekt dowuspołnił. Hdźež prjedy čerwjeny zawěšk šerješe, su nětko klinčace cynkowe pišćałki. Cyłe wuporjedźenjo je něšto stow hriwnow płaćiło, za same tysace njebychu ani nowe byłe. Tak budźa nětko zasy lěta dołho trać a swoju službu wukonjeć k natwarjenju wěriwych. Při tym su so też někotre druhe njedostatki wotstroniłe. Powjetšeny Boži dom a zwuporjedźene pišćele su česćehódny a khwalobny skutk, wo kotrymž budźa přichodne rody hišće powědać. Budźe-li tu po lětach trěbnych srědkow, so elektriski nahon připrawi, kiž bóle jenajke piskanjo zmóžni, zdobom pak kwičenjo měchawow wotstroni. Potom budźa pišćele dospołne, kaž hižo w mnohich cyrkwjach našeje Łužicy.

Hłowna zhromadźizna tow. swj. Cyrilla a Methoda.

W Kolpingowym domje w Budyšinje wotmě so njedźelu, 9. decembra, hłowna zhromadźizna towarstwa swj. Cyrilla a Methoda. Sobustawam towarstwa měješe so rozprawa podać wo žiwjenju, skutkowanju a hospodarjenju našoho za katolskich Serbow najwažnišoho towarstwa na lěto 1933.

Popołdnju w 3 hodź. wotewri předsyda, knjez can. cap. Jurij Hejduška, zhromadźiznu z kěrlušom. Powitawši wšitkich přitomnych wupraji wobžarowanjo, zo je wopyt nimale słaby. A tola běše runje dźiwajo na ważny přednošk bohaty wopyt přiměrjeny był. Rjane nazymske popołdnjo běše bjez dwěla mnohich nawabiło Bože dźěćo honić — druhim běchu přišli wjesnjenjo na wopyt, kotřiž běchu w sylnej ličbje přikhwatali do Budyšina, zo bychu za Bože dźěćo a rumpodicha trěbne wěcy zwuběrali.

Prěnju rozprawu poda redaktor. Pokaza na to, kak je „Kat. Posoł" zaměrej towarstwa, we wustawkach woznamjenjenomu, służił. Nabožne a wótčinske zmyslenjo hajić we swojich sobustawach, to je hłowny nadawk towarstwa. Redaktor dopokazowaše na jednotliwych wotrjadach, po kotrychž so wobsah „Posoła" dźěli, kak je towarstwowy organ tute zmyslenjo swěru we swojich čitarjach spěchował. Staru skóržbu zasłyšachmy też lětsa, zo přemało lokalnych powěsćow z jednotliwych wosadow dokhadźa. Wobsah by na zajimawości hišće wjele dobył, hdyž by tutón wotdźěl wobšerniši a lěpje zastarany był. Wosebje so też doporučowaše čitanjo wotrězka „Z cyrkwje a swěta", kotryž nam rozprawja wo podawkach we wěčnym měsće, srjedźišću našeje swjateje cyrkwje, wo wosudach našich wěrybratrow a wo postupowanju swjateje cyrkwje w jednotliwych krajach, wo wšelakich duchowych hibanjach našoho časa, dobrych a njedobrych. Skónčnje džakowaše so redaktor wšitkim, kotřiž su dopisowali a redaktora z přinoškami podpjerali, też zarjadnistwu „Posoła" kaž też za kajkežkuli sobudźěło.

Rozprawu wo zličbowanju přednjese knjez dr. Šołta, kotrohož je sebi towarstwo tu khwilu za pomocnika wuzwoliło. Wón přewozmje wosebje dźěła, kotrež je njeboh kantor Jan Rězak dołhe lěta tak swěrnje a z wulkej lubosću k wěcy wobstaral. Z rozprawow zhonichmy, zo je čišćeŕnja 961,— hr. dobytka přinjesła; zbytk z předawanja knihi wučinja 723,— hr., a w pokładni „Posoła" 157,— hr. Khěža, w kotrejž su so w poslednich lětach wulke wuporjedźenja přewjedle, wunjese 127,— hr.

Přednošk poskići knjez předsyda. Wón rěčeše wo serbskej knizy; spomni z krótka na knihu docyła jako ważny faktor w kulturnym žiwjenju kóždoho luda, a zaběraše so bliže z někotrymi wosebje ważnymi serbskimi knihami: z „Nowym Zakonjom", „Kročenjom za Khrystusom", „Wobrazami ze stawiznow katolskich wosadow" a nowym „Missalu", kotrež so bórzy dočišći. Rěčnik pokaza na ważnosć jednotliwych knihi, na stawizny jich nastaća, na jich wuznam za naše duchowne a dušine žiwjenjo. Skónčnje wupraji přeco, zo bychu tute knihi dale a bóle so rozšěrjałe w serbskim ludźe, tak swój zaměr dócpěłe a serbski lud powučowałe, pozběhowałe, znadobnjałe. Wšě su spisane we wubjernej serbskej rěči. Wulkotnje so přihodźeja jako dary k Božomu dźěsću a ke kwasej, budź zelenomu, budź słěbornomu, budź złotomu.

K rozmołwje wo přednošku požada słowo knj. dr. Cyž. Přeješe sebi nimo „Wosadnika" mjeńšu ručnu modleńsku knižku z wěstym wobsahom; přinjese też zhromadźiznje postrow wjednika Domowiny, knjeza Nejda.

Brěmješko namjetow běše sebi sobu přinjesł za hłownu zhromadźiznu knjez farař J. Nowak-Radwański. Wón ma za nuzne, zo towarstwo bóle do ludu dźe. Njedosaha, zo jenož skutkuje z čišćanym słowom — dyrbi też dźěłać z hortnym słowom. Žiwe słowo skutkuje zwjetša hłubje dyžli mortwe. W tym zmysłu přeje sebi, zo by wob lěto w kóždej wosadźe jena zhromadźizna našoho towarstwa so wotměła. Knjez kantor Šołta dopomni při tutej wěcy na prjedawše wobzamknjenja. Namjet so přija, zo ma so wob lěto w štyrjoch wosadach zhromadźizna našoho towarstwa wotměć.

Dźiwajo na to, zo budźe k lětu 100 lět, zo je naš sławny Tecelin Mět wumrěł, ma knjez farař za zdobne, zo by so joho wopomnjeśo na přihódne wašnjo woswjećiło. Dale rěčnik namjetuje, zo by so zmóžniło, zo by přinošk za towarstwo a z tym woteběrański pjenjez za „Posoł" po dźělbach so mohł wotedać. Skónčnje sebi přeje, zo bychu čitarjo „Kat. Posoła" a docyła katolscy Serbja hižo nětko husćišo na ważnu liturgisku knihu, kotraž so nětko dohotuje, mjenujcy na serbske Missale dopomnjeni byli. K tomu měłe so w Pósle časćišo krótke pojednanja wo zaměrje a wužitku tuteje noweje knihi wozjewjeć.

Namjetam zhromadźizna přihłosowaše. Štož woswjećenjo wopomnjeća P. Tecelina Měta nastupa, předsydstwo towarstwa bliže dowuradźi a postaji.

Hdyž bě knjez předsyda knjezej fararjej Nowakej za joho dźěło jako redaktor „Krajana" hišće so podźakował, kaž wšitkim, kotřiž su w zajimje towarstwa na kajkežkuli wašnjo dźěłali, skónči zhromadźiznu 1/26 hodź. z kěrlušom.

Sy ty katolski Serb?

Znaješ swoje winowatosće? Jako katolik wěš, što swjata wěra će wuči! Měj so po njej přikładnje. **Jako Serb** maš winowatosć, za to sobu so starać, zo drohe naše narodne kubła zdźeržimy! Swěru dźerž swojimaj serbskimaj staršimaj!

Najdrohotniši naš narodny pokład je naša maćerna rěč. Štóž druhe rěče rozemi, wě, kak rjana a bohata je! Lěpje ju zeznaješ — bóle ju lubuješ! Nawukń ju derje! Staraj so swědomiće wo to, zo twojim dźěćom tute najrjeńše kubło so njezhubi!

Należnje ći poručam: Čitaj tola naše dobre, rjane serbske knihe a spisy! Wobsedźamy tak nadobny pokład wšěch družin! **Ty dyrbiš je zeznać** — z lubosće k Serbam buchu z wulkimi woporami spisane. Mamy Bohu dźak tak krasne wěcy — změješ wulke wjeselo nad nimi!

Wóndanjo na přikład mi něchtón wuzna, kajke wokřewjenjo w zrudnych hodźinach bě jomu poskićiła krasna knižka „Kročenjo za Khrystusom“, za serbski lud wudata wot † fararja Libša. A druhi **njemóžeše dokhwalić** „Wobrazy cyrkwinskich stawiznow katolskich Serbow“ wot fararja Jakuba Nowaka, w kotrychž telko wulcy **zajimawych wěckow zhoniš z našich serbskich wjeskow!**

Njecham a njemóžu tu dźensa cyły wulki wobsah našich knihow wopisować. Jeli je njeznaješ, **hnydom so za nimi** prašej! Wobroć so na knjeza fararja, kapłana abo wučerja! Radlubje će powuča!

K hodom móžeš twojej dźowcy abo twojomu synej abo hewak *někomu wulke wjeselo přihotować, hdyž jim* z Božim-dźěsćom wobradźiš

serbsku knihu!

Nadrobne powučenjo dóstaneš też w Donnerhakec ćišćeŕni w Budyšinje, Před šuleŕskimi wrotami 21.

K hodom!

Hody so bliža! Skoro wšědnje widźimy nětkole našich serbskich staršich „Bože dźěćo“ honić. Krasne a trajace dary k Božomu dźěsću su serbske nabožne a zabawne knihe. Tute njech Bože dźěćo lětsa prawje nadobnje wobradźa. Štó njebudźe wjesoły, hdyž rjany „Pobožny Wosadnik“, „Kročenjo za Khrystusom“, „Pój, Knježe, Jězuso“ abo „Nowy Zakoń“ dóstanje?

Kóždy je jara wjesoły, hdyž so na njoho dopomniš. Też „Posoł“ budźe jara wjesoły, hdyž bychu sobustawy towaŕstwa ss. Cyrilla a Methoda w starym lěće 1934 swoje přinoški zapłaćili!

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. Wot 15. novembra hač do 1. dec. běchu we Vatikanje swjate exercicije. Na nich so duchowni bamžowskoho hrodu a też Swjaty Wótc wobdźělichu. Wjednik swjatych exercicijow běše italski pater Marchetti. W času nabožnych zwučowanjow, potajkim dwě njedźeli, so žane zhromadne audiency njewotměchu, mjez tym zo bamž jenotliwe wosoby dale w privatnych audiencach přijimaše. Tak wopyta joho w tutym času zastupjeŕ Winskoho měšćanosty, dr. Winter. Z nim so Swjaty Wótc wo naprawach rozmołwješe, z kotrymiž chce zarjadnistwo města Wina njedorozemjenjo mjez wšelakimi socialnymi worštami wotstronić, a z kotrymiž maja so woršty po zasadach bamžowskoho kołopisa „Quadragesimo anno“ wujednać. Pius XI. skhwali potom prócowanja a da na to wopytarjej, cyłomu awstriskomu ludej a joho wjednikam japoštolske požohnowanjo. Też awstriski kancler dr. Schuschnigg a minister Berger-Waldeneck wopytaštaj při swojim poslednim pućowanju do Italskeje bamža. Wonaj buštaj wosebje swjatočnje přijataj. Swjaty Wótc spožči woběmaj čestny rjad katolskeje cyrkwje.

Wustajeńca katolskoho nowinaŕstwa, kotraž dyrbješe so najprjedy w bamžowskim hrodźe Castel Gandolfo wotměć, budźe nětko tola w Romje. Tele přeměnjenjo so sta, dokelž je Castel Gandolfo trochu wotležany. W času wustajeńcy pak wotměja so też wšelake konferency. Wobdźělnicy bychu potom dyrbjeli husto njetrjebawši puć z Roma do bamžowskeje lěćneje residency a wróćo činić.

Při přepruhowanju zawostajeństwa zemrětoho statnoho sekretara dweju bamžow, kardinala Gasparria, namakachu mjez druhim wjele listow, kotrež běchu wot wšelakich znamjenitych wosobow cyłoho swěta. W poslednich lětach je zemrěty hišće sam wulki dźěl tychle listow zrjadował. Je cyle wěsće wědźał, zo budźa junu jara nuznje trěbne jako dokumenty wo zadźerženju bamža Benedikta a katolskeje cyrkwje we swětowej wójnje. Tak zakituje zemrěty hišće po swojej smjerći bamžowsku politiku přećiwo mnohim njepřećelskim „slědźerjam“.

Zemrěty kardinal Gasparri běše też z Camerlengom swjateje katolskeje cyrkwje. Dźěło Camerlenga je drje najbóle jara krótke, ale tola najwažniše wšěch zastojnstwow kardinalow. Camerlengo ma mjenujcy w času konklava (w nim kardinalojo nowoho bamža wola) cyrkej wjesć, a wjacy króć je so hižo stało, zo bu Camerlengo z nastupnikom zemrětoho bamža na stoł swjatoho Pětra powołany. Kaž so nětko powěda, chce Pius XI. kardinala Pacellia za Camerlenga pomjenować.

Też Australska měješe w měsće Melbourne eucharistiski kongres. Swjaty Wótc poréča na poslednim dnju přez radio k wobdźělnikam kongresa a da jim japoštolske požohnowanjo. Też na tutón zjězd je bamž wosebitoho legata pósłał. (Kongres w Melbourne běše jenož za Australsku, tón w Buenos Aires pak mjezynarodny, potajkim za wšě ludy zemje.)

Němska. W Aalenje we Württembergskej wotmě so poslednju njedźelu zjězd katolskeje młodźiny, na kotrymž so 7000 hólcow a holcow a młodostnych muži wobdźěli. Swjećacy biskop Fischer spomni při tej přiležnosći też na rěč, kotruž bě diecezanski biskop Dr. Sproll — tutón khorwatosće dla njemóžeše přitomny być — njedawno w Stuttgarće měł a z kotrejež běchmy też my někotre myslički wućišćeli. Swjećacy biskop wustupi přećiwo wopačnym wułožowanjam teje rěče, na př. přećiwo porokej, zo je so biskop přećiwo nacionalsocialistiskomu hibanju wobroćił. Swjećacy biskop rozestaja napřećiwo tomu, zo je biskop přećiwo hibanjam rěčał, kaž so w přitomnosći zjewjeja a kotrež maja wosebite strachi za młodosć. Je nadawk biskopa, na strachi, wo kotrychž zhoni, pokazać, před nimi warnować a swojich před nimi škitać. Biskop też njeje prajił, zo njebychu w statnej młodosći też swěrni katolikojo njebyli. Biskop pak njemóže po jednotliwych padach posudźować — ale dyrbi cyłk přewidźeć. Zawěsće, tak pokročowaše swjećacy biskop, „wjeselimy so nad tym a dowěrjamy so, zo naš wjednik a kancler wo to so postara, zo móžetej w nowym kralestwje wobě křesćanskej wuznaći wěrnosće, kotrež su w nabožnistwje a křesćanstwje wopřijate, do skutka stajić, k lěpšomu cyłoho luda. — Njewjeseli to nikoho bóle dyžli biskopa, hdyž wě, zo móže w statnej młodosći kóždy katolski młodźenc a kóžda katolska knježna bjeze wšěch zadźěwanjow po swojej swjatej katolskej wěrje žiwy być a skutkować. To je, wo čož so biskop prócuje.

Trierski a Speyerski biskop staj hišće raz wšěch duchownych w Saarskej kruće napominałoj, zo bychu so wšoho politiskoho skutkowanja zdźerželi. To bě tohodla nuzne, dokelž běchu někotři duchowni w zhromadźiznach noweje politiskeje strony wustupowali.

Ermlandski biskop Kaller pisa w pastyŕskim lisće wo woćehnjenju młodźiny. Warnuje před nabožinu, kotraž by so chcyła jeničcy na krej a rasu złožić. Dale praji, zo dyrbja wěriwi wšě pospyty, někajke dźěle Swjatoho Pisma wotstronić, kruće wotpokazać. Před wšelakimi błudami so wěriwi jenož škitaja, jeli na swjatu katolsku cyrkej *a jeje wjednikow posłuchaja. Někotryžkuli je sebi hižo* myslił, zo wšelake wěcy lěpje rozemi hač tući, a kónc bě liwkosć we wěrje a skónčnje njewěra.

Freiburgski swjećacy biskop dr. Burger rěčeše wo laicismje. To je podobne hibanjo kaž liberalismus, wótc bólšewisma. Laicismus chce wšo, štož je swětne, wot nabožnoho dźělić. Laicismus chce wutroby a duše wěriwych a wosebje našeje młodźiny napjelnić z jenož swětnymi należnosćemi a starosćemi. Tak zabywaja wšo nabožne a maja jenož wšo zemske a swětne za najwažniše.

Přechodne modlenja Božich mšow.

Swj. Tomaša, japoštoła. II. rjadu. Čerwjena.

21. decembra.

Swjaty Tomaš skutkowaše w Armeńskej, Medskej, Perskej a Indiskej; tu z hlebjenim překlóty martraŕ zemrě.

1) **Introitus. Přistup.** (Ps. 138, 17.) Jara česćuju Twojich přećelow, Božo; jara skrućene je jich knjejstwo. (Ps. 138, 1—2.) Knježe, přepytuješ mje a mje znaješ. Znaješ moje mysle při mojim wotpočinku a stawanju. Khwała Wótcej a Synej a ... — **Gloria.**

2) **Oratio. Modlitwa dnja.** Daj nam, prosymy, Knježe, swjedźeń Twojoho swjatoho japoštoła Tomaša z radosću swjećić, zo by nas joho zastupnistwo spodi pozběhowało a my joho wěru z přisłušnej pobožnosću naslědowali. Přez toho samoho Knjeza ...

2. modlitwa z přisłušneje njedźele.

3) **Lectio** Epistolae beati Pauli Apostoli ad Ephesios. **Čitanjo** z lista swjatoho Pawoła jap. Efesanam 2, 19—22.

Bydlimy w Cyrkwi, a jeje zakłady a stołpy su japołtojo a proroći. Hłowny kamjeń pak je Khrystus. Cyrkej je: jena, swjata, katolska, japoštolska

Bratŕa! Hižo wjacy njejsće hosćo a přikhadnicy, ale sće krajenjo swjatych a domjacy Boži, natwarjeni na zakład japoštołow a prorjetow, hdźež je hłowny rózkowny kamjeń sam Khrystus Jězus. Na nim cyłe twarjenjo zwjazane rosće na swjaty templ w Knjezu. Na nim też wy so sobu twariće za přebytk Boži w Duchu (Swjatym).

4) **Graduale. Stupnjowy spěw.** (Ps. 138, 17—18.) We wulkej česći su mi Twoji přećeljo, Božo; jara skrućene je jich knjejstwo. Hdy bych jich přeličił, wjacy by jich było hač pěska. **Alleluja,** all. (Ps. 32, 1.) Radujće so, sprawni w Knjezu. Prawym słuša so khwału spěwać. Alleluja.

5) **Evangelium. Dobre poselstwo.** Sequentia sancti Evangelii sec. Joannem. Słowa swj. ścenja po Jenje 20, 24—29.

Tomaš njebě spěšny k wěrjenju. Położiwši porst ze swojim čełom z mortwych stanył, a tón porst powući cyły swět wo tym.

Tomaš pak, jedyn z dwanaćoch, kiž Dwójnik (Didymus) rěka, njeběše z nimi, hdyž Jězus přińdże. Tuž rjeknychu jomu druzy wučownicy: Knjeza smy widźeli. Wón pak jim rjekny: Khiba zo wuhladam na joho rukomaj błuznu hozdźi a położu swoju ruku do joho boka, njebudu wěrić. A po wosmi dnjach běchu joho wučownicy zaso nutŕka, a Tomaš z nimi. Jězus přińdże při zamknjenych durjach a stoješe srjedźa a rjekny: Pokoj budź z wami! Potom rjekny Tomašej: Połož sem swój porst a wohladaj mojej rucy, a podaj sem swoju ruku, a połož do mojoho boka, a njebudź njewěriwy, ale wěriwy. Tomaš wotmołwi a rjekny jomu: Mój Knježe a mój Božo! Jězus jomu rjekny: Dokelž sy mje widźał, Tomašo, sy wuwěrił; zbóžni su, kotŕiž njejsu widźeli a su wěrili.

Credo.

6) **Offertorium. Přinos.** (Psalm 18, 5.) Po cyłym swěće dźe jich zwuk, a na mjezy zemje du jich słowa.

7) **Secreta. Ćicha modlitwa.** Po našej winowatosći Tebi, Knježe, służimy pokornje prošo, zo by swoje dary we nas škitał na prósťwy swjatoho Tomaša japoštoła, ke kotrohoż česći Tebi tón wopor khwały podawamy. Přez našoho Knjeza ...

2. modlitwa z přisłušneje njedźele.

10) **Praefatio. Předhrono.** Vere dignum et justum est. Woprawdźe hódne a sprawne je, zdobne a spomožne, zo Će, Knježe, pokornje prosymy, zo by swoje stadło, pastyrjo wěčny, njewopuśćił, ale přez swojich swjatych japoštołow je z wobstajnej starosću pasł. Njech je jako wjednicy hladaju ći, kotrydźž sy jomu za namjestnikow swojoho skutkowanja a pastyrjow postajił. A tohodla z jandźelemi a archejandźelemi, z trónami a knjejstwami, z cyłym wójskom njebjeskim Tebi pěseń Twojeje khwały spěwamy nastajnosći prajecy: Swjaty ...

9) **Communio. K woprawjenju.** (Jan 20, 27.) Połož swoju ruku a poznaj městna hozdźi; a njebudź njewěriwy, ale wěriwy!

10) **Postcommunio. Po woprawj.** Pomhaj nam, smilny Božo, a na zastupne prósťwy swjatoho Tomaša japoštoła zdźerž we nas dobroćiwje, štož sy nam daril. Přez našoho ...

2. modlitwa z přisłušneje njedźele.

Jendźelska. Kaž smy hižo pisali, su so katolikojo zapowědźili, na sudnistwach na anglikansku bibliju přisahać. W tutym swojim žadanjo dóstanu wěsće też prawo. Wosebje w Jendźelskej z katolskimi šulemi klaca. Tak ścełeše katolski nan swoje dźěći do dalokeje katolskeje šule. Hdyž wjacy dźěła njeměješe, njemóžeše jim wjacy pjenjezy za jězbu na železnicy dać, do druheje šule pak je też njechaše słać. Dyrbješe khostanjo płaćić. To njećinješe a sadźichu joho tohodla do jastwa. Tola wón so dale spjećowaše a też hižo w jastwje praji, zo so njepodwoli. Na to zaběrachu so wyšnosće z należnosću. Skónčnje dowolichu, zo smě so w tamnym měsće (Štechford) katolska šula natwarić. To je potajkim sobu katolski nan ze swojej konzekwencu dóspěł. Birminghamski arcbiskop je też na zhromadźiznje katolskich muži prajił, zo njemóže ženje mjelčeć, jeli so knježeŕstwo zapowě, katolskim staršim prawo na katolske šule dać. Swědomjo jomu zakazuje, tu mjelčeć.

Prjedy statna protestanska cyrkej Iriskeje je w krizy. We njej su sebi laikojo pře wjele mocy dobyli. Po mjezynarodnym eucharistiskim kongresu 1928 w Dublinje, hłownym měsće Iriskeje, su hižo mnozy ke katolskej cyrkwi přistupili. Dale je w Iriskej skoro nawopak z měšanymi mandźelstwami kaž w Němskej. Tam mjenujcy njekatolski dźěł najbóle też bórzy katolsku wěru přijima a je tak za protestantsku cyrkej zhubjeny. Wjednicy tuteje cyrkwje tohodla swojich duchownych namołwjeja, zo bychu młodym protestantskim ludźom zmóžnili, so mjez sobu zeznać, zo njebychu trjebali měšane mandźelstwo zwjazać, ale so z evangelskim wěrybratrom woženili.

Francózska. Před něhdźe 600 lětami bydlachu někotři bamžojo w Avignonje w Francózskej. Skoro so zdaše, zo so wjacy do Roma njewróća. Ale też tón čas zańdźe. Tak mjenowane babylonske zajeće bamžow so skónči. Tola běše bamž Benedikt XII. lěta 1336 w Avignonje hižo palast za bamžow twarić započał. Avignonske zajeće traješe wot 1305 hač do 1378. Čohodla pak bamžojo tehdom w Romje njebydlachu? Zdźěla běchu na tym Romscy zemjenjo wina, kotŕiž sebi w Romje wjele prawa činjachu a bamžam wšo možne předpisowachu. Tola też tehdomniši francózscy kralojo su wina, dokelž sebi žadachu, zo bychu bamžojo w Francózskej bydlili a tak jich kraj tule česć měł, ale zdobom też swój wliw na bamžow wukonjeć mohł. Woni tohodla na bamžow tłóčachu a nochcychu jich do Roma pušćić. Prěni bamž, kotryž w Avignonje bydleše, běše Klemens V. Najebać cuzoho sydlišća pak su so někotři z tutych bamžow wosebje za misijony starali a prawu wěru dali rozšěrjeć.

Tak je prawje, zo sy swój přinošk za naše najważniše towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda hižo zapłaćił!

Što, lětsa hišće njejsy?

Hdyž bě so attentat na južnosłowjanskoho krala a francózskoho ministra Barthou-a w Marseille stał, da sebi posledniši před swojej smjerću hišće měšnika přińć. Tak je wón nadźijomnje derje wumrěł, hdyž joho skutki też přecy cyle dobre njeběchu. Joho syn, kotryž je w swětowej wójnje padnył, a joho mandźelska běštaj też dobraj křesćanaj.

Litwa. Před něšto lětami běše Woldemaras president Litwy. Wón chcyše tehdom podobne methody zawjesć napřećo katolskej cyrkwi, kaž so wone nětkole w Mexiku nałožuja. Tola běše bórzy joho politiska kariera skóńčena. Bu samo wupokazany. Lětsa pak wobdźěli so při puču. Też je wšelake nastawki w nowinach wozjewjał. Za to su joho k šěsć měsacam jastwa zasudźili. Tu je khostanjo jara spěšnje přišło. Je dźěn znate, zo zbožo toho, kotryž katolsku cyrkej přesćěha, bórzy do kruchow dźe.

Zjednoćene Staty. Jako wjednika dźěłowoho hamta w měsće Detroit powoła president Roosevelt jezuita Siedenburga. Za podobne zamołwite zastojnstwa je amerikanski president hižo wjacy króć katolskich duchownych powołał. Wjednicy dźěłowych hamtow w Americy maja wulke winowatosće a zamołwjenja.

Wyšša katolskoho špitala dósta za swój wustaw nahladnu sumu pjenjez. Pjenjezy běchu na zabawnym swjedźenju nahromadźili. Tola hdyž sotra zhoni, zo běchu na tutym swjedźenju swjatu Joannu (knježnu Orleansku) na njehódne wašnjo předstajeli, wyšša pjenjezy zasy wróćo pósła a praji, zo drje by je wustaw jara nuznje trjebał, ale zo je tola njemóže zdźeržeć, dokelž su so z hrěšnym wjeselom nahromadźiłe.

Do kóždoho serbskoho katolskoho domu słuša „Krajan"!

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1934.

Kk.: 714. z Hornjeje Kiny: Lejna Hórnikowa; 715. ze Smochćic: diakon dr. Pawoł Hórnik; 716. z Budyšina: Michał Glawš; 717. z Kukowa: Jakub Ledźbora; 718.—729. ze Serbskich Pazlic: Hańža Wjacsławkowa, Hańža Šwejdźina, Jurij Wjeńka, Jakub Lukas, Jurij Šenkař, Michał Hórnik, Pětr Krawčik, Michał Smoła, Pawoł Rynč, Jurij Šewc, Michał Wjeńka, Jakub Lebza; 730. 731. z Haslowa: Hana Ryńcowa, Marja Zmijec; 732. z Češkec: Mikławš Buk; 733. z Pozdec: Jakub Čemjera; 734.—736. z Ralbic: Hana zwud. Brojerowa, Mikławš Dubawa, Jakub Lebza; 737.—740. z Konjec: Michał Bjedrich, Michał Janca (Buk), Jan Ledźbora, Jurij Kral; 741. 742. ze Šunowa: Pawoł Langa, Mikławš Hrjehof; 743. z Nowoslic: Jurij Möller; 744. z Łazka: Jurij Kral; 745. z Prawoćic: Jakub Zopa; 746. 747. z Noweje Wjeski: Hana Dyrlichec, Jurij Grubert; 748. z Worklec: Jurij Kral; 749. ze Smječkec: Marja Altmanowa; 750. z Jasenčy: Mikławš Kral; 751. z Hórkow: Józef Pan; 752.—754. z Khróšćic: Pawoł Šibak, Jakub Knop, Khorla Völkel; 755. z Hrubjelčic: Hana Zibarjowa; 756. z Budyšina: Michał Žur; 757. z Hajnic: Hana Zarjeńkec; 758. z R.: H. D.

Sobustawy na lěto 1933.

Čo.: 1056. K. P; 1057. R. P.; 1058. W. P.; 1059. R. H.; 1060. L. Š.; 1061. R. Š.; 1062. J. K.; 1063. W. R.; 1064. D. W.

Dobrowólne dary za duchownski dorost.

Knjez Michał Žur z Budyšina 1 hr.

Słyš

a kedźbuj na nawěštki firmow! Hdyž tam kupuješ, njezabudź jich pokhwalić za to, zo podpjeraja naš „Posoł" z nawěštkami!

Klanki

přijima k wuporjedźenju a wšitke narunanske dźěle za nje: hłowčki, stawy, ruki, nohi, periki, črije, nohajcy, drasty, wodźewy poruča jara tunjo

M. Pfuhl, „domjaca potrěbnosć"

◇ Hrajki / Znutřk. lawska hasa 6 ◇

Zjawny dźak

Róžeńćanskej maćeri Božej za dóstatu strowotu! Thereziji Neumanec za paćeŕ!

Zbožopřejace kharty k nowomu lětu

kaž też wšě druhe čišćeŕske wěcy dóstanjeće

w Donnerhakec čišćeŕni w Budyšinje

Před šuleŕsk. wrotami 21

Derje a tunjo so posyćiš w jědźeŕni rězniskoho mištra **H. Domšk̆i** Budyšin - Žitne torhošćo

Wubjerne rjane dary k hodom a swjedźenjam

Rěčimy serbscy!

Słódkosće k swjatym dnjam. (Dobre wěcki na štom, poprjancy, marcipan, šokolady, tafla žno za 18 pj. atd.)

Wulki wubjerk pola

Šokolady-Marćinka

w Budyšinje — Žitna dróha 14

Mantle a drasty

za žony a holcy we wšěch wulkosćach, — nizke płaćizny. Wulki wubjerk wšelakich tkaninow w rjanych barbach

Otto **Hartmann** Fa. Häcker

Budyšin — Žitna dróha

Rjane dary k hodom:

kłobuki, čapki, kožuchowe kornarje, krawaty, šawle, gamaše atd.

Wulki skład! — Nizke płaćizny!

Hugo Lehmann Budyšin - Bohata dróha 25

Krajan za lěto 1935

płaći 60 pjenježkow

Mnohosć wužitnych, rjanych hodownych darow we wšěch płaćiznach maće na wubjerku we

drogowni Otto Engert

Budyšin — Lawska dróha

Hodowne dary - za muža!

Najlěpše rjanosće za mały pjenjez pola

RICHARD NEBEL

w Budyšinje — Bohata dróha 13

Wša drasta za mužow - šaty - krawaty - kłobuki atd.

Něšto dobre ke kurjenju

poskića ći stajnje

Cigarowy ***Reichardt***

Fa. H. Lehmann

Budyšin - jenož při hłownym torhošću

Lehmanec konditornja

Budyšin, Serbska hasa.

Rjany dar při kóždej składnosći:

štomowy tykanc (Baumkuchen)

Wšelake najlěpše **poprjancy** pječemy sami!

Wosebitosć: Makrono-mjedowy poprjanc.

Serbske přikusy.

Speculatius - smjetanowe kuski - pampuchi - torty - marcipan a dobre wěcki za štom.

W rjanej khofejowni popołdnju a wječor koncert.

Wše **wobrazy a wobłuki** (ramy)

wot **Wilhelma**

Budyšin **Serbska dróha 16** **Tel. 2187**

Pórclin, kamjenina, škleńca, špihele, wšelake darjeńki a hospodarske potrjeby.

Bože narody — kříže — swěčniki.

Za hodowne nakupowanjo

poručam swój bohaty skład mydłow a parfümow, darjeńskich pakćikow, fotografiskich aparatow a k tomu potrěbnych wěcow, swěčkow a pychi na Božodźěsćowy štom - woruch

Drogownja Johannes Teich

w Budyšinje na Bohatej hasy 10

Oskar Hirche w Kamjencu

Mechanikar — Telefon 774

Sijace mašiny — Jězdne koła

Wulki skład też druhich potrjebow - Sprawne płaćizny

Swojich kupcow stajnje wuwučuju we wušiwanju a zašiwanju na mašinje. Wuporjedźenja so wustojnje wuwjedu.

Wot lěta 1880 wobstojacy derje znaty wobkhod.

K Božomu dźěsću: ***złoto a slěbro***

za pychu a potrjeby

pjerščenje

Wulki wubjerk po wšelakich płaćiznach

Předawarnja za znaty *porclin Rosenthal*

Wše wuporjedźenja spěšnje a tunjo

Guido Reiche *Budyšin — torhošćo*

Wróćiwši so wot rowa mojeje droheje mandźelskeje, našeje lubowaneje maćerje, přichodneje maćerje a wowki

Marje Pjekarjoweje rodź. Zyndźic

wuprajamy za přewodźenjo a njesenjo k rowu, wopyt pustoho wječora, za kwětkowu pychu, wšě pisomne a ertne wopokazma sobužarowanja, knjezej fararjej za tróštowace słowa, knjezej kapłanej drej. Horjenjej za wupomoc, miłosćiwym sotram za wothladanjo naš

najhorcyši dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez"!

W **Radworju,** na dnju pohrjeba,
12. dec. 1934.

We hłubokej zrudobje

K. Pjekař, zwónk,
a druzy zawostajeni.

„Jednota", tow. kat. Serbow za Budyšsku wosadu,

wotměje

swójbny wječor

zdobom lětuši adventski swjedźeń

njedźelu, 23. decembra 1934, wječor 1/2 8 hodźin

w Kolpingowym domje. Zastup darmo!

Wutrobnje přeprošuje **předsydstwo.**

Dobra cigara

wobradźa

swjedźeńske wjeselo!

Z hobrskoho składa wosebje poručam:

Bremer Erfolg . 10 pj.
Sandblatt Nr. 15 12 pj.
Meisterklasse . 15 pj.
Hercules . . . 20 pj.

Cigarety.
Cigarillos
w małych zawalkach
po 5, 6, 8, 10 pj.

dom za cigary
Friedrich
Otto Sachse
Budyšin - Nutřkowna lawska dr. (radna pinca)

Za

nohajcy a trikotaže
specialny wobkhod

hłowne torhošćo 9

Khofejownja

w Serbskim domje

wšitkich lubych Serbow rady wita!

Poskića dobry khofej!
Wubjerne pječwa!

Šalka khofeja hižo za 15 pj.

Wšelake jědže,
ćopłe a zymne, tu też přecy dóstanješ a piwo.

Z hodownym postrowom
Jan Hajnca

Před nakupjenjom hodownych darow wobhladajće sebi prošu najprjedy bohatu

wustajeńcu

knihi za starych a młodych, protykow, žłobikow, devocionalijow a hewašich darow

w **Dombuchhandlung**

M. Dilger w Budyšinje. Při mjasowych jětkach. Tel. 3422

Rozposyła so też zwonka města

Wróćiwši so wot rowa mojoho swěrnoho mandźelskoho, našoho horcolubowanoho nana, bratra a dźěda

Jana Jakuba Zibarja,

cěsle w Hrubjelčicach,

kotrohož je Bóh tón Knjez po dlěšej khorosći ze swjatymi sakramentami doma wobstaranoho do wěčnosće wotwołał, wuprajamy **wutrobny dźak** a **„Zapłać Bóh"** wulkej ličbje přewodźerjow za wšu lubosć a za paćeŕ, wosebje towarstwu „Jednoće" w Budyšinje.

W Hrubjelčicach,
na dnju pohrjeba, 9. dec. 1934.

Hana zwud. Zibarjowa
a dźěći.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěšťki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki ścelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik. — „K. P.“ ćišći so w 1600 exemplarach.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokorčak čo. 3895.

51. čisło. | W Budyšinje (Bautzen), 22. decembra 1934. | 72. lětnik.

Přihotujće Knjezowy puć! Luk. 3, 4.

Prjedy hač Knjez jako Boże dźěćo so wočłowječi, dyrbi hišće swjaty Jan křćenik před wobličom Knjezowym hić, zo by přihotował joho puć. Tohodla přinjese swjaty Lukaš w joho swjatym ścenju, kotrež so čita štwórtu njedźelu adventa, prěnje zjawne wustupjenjo swj. Jana při Jórdanje, dokelž połnosć časa bě přišła, zo Bóh pósła swojoho jenorodźenoho Syna, našoho Zbóžnika Jězusa Khrystusa, swětło k rozswětlenju pohanow a khwalbu swojoho luda Izraela.

Potajkim je to poslednje khutne napominanjo, poslednje poskićenjo Božeje hnady, Knjezowy puć přihotować, prjedy hač je přepozdźe. Je, kaž by klinčało ze swj. ścenja mócniwe dopominanjo Jězusa samoho: „Hlej, stoju přede durjemi a klapam.“ Budźeš tež tón króć hnadźe a žohnowanju Božeje nocy bjez wužitka twojej duši nimo hić dać?

Swj. Lukaš zrjaduje najprjedy najwažniše podawki izraelskich stawiznow do politiskoho położenja tamnišoho swěta, wosebje pak swjatoho kraja. Prěni dźěl swjatoho ścenja njedowola nam jenož pohladać do wotpohladow a wotmyslenjow Božich, ale ma tež swój praktiski zmysł, hdyž so tež jeničcy w mysličcy wupraji: „Hdyž je nuza najwjetša, je tež pomoc Boža najbližša“, abo hišće lěpje: Čohodla dyrbješe człowjestwo najprjedy lěttysacy błudźić, prjedy hač bě jomu Zbóžnik darjeny? To chce nam pokazać, zo ma wšitko, štož so na swěće stawa, w Božich wotpohladach a wotmyslenjach swoje prawe městno a swoju wěrnu ważnosć. Štož swj. Pawoł „połnosć časa“ mjenuje, to chce wo křesćanskim swětonahladźe prajić, zo ma stary zakoń tež ze swojimi wopačnosćemi a zabłudźenjemi tola wěčnym Božim wotpohladam służić. Njech tež njeje człowjekej tu na zemi ženje spožčene, Bože wotpohlady cyle dowidźeć a zapřijeć, tola pokazuje stawizniski přehlad swjatoho Lukaša na podawki, zo móžemy sebi znajmjeńša myslić, čohodla so runje tehdom połnosć časa dopjelni. Romske kralestwo, kotrež bě cyły tehdom znaty swět a wšě narody do cyłka zjednoćiło, bě dobre wuměnjenja zjawnoho žiwjenja a wobkhada stworiło, zo móžeše so nětko křesćanstwo derje a prawje po cyłej zemi rozšěrjeć. Na druhej stronje pak bě narodne wuwićo židowskoho luda, zhubjenjo politiskeje samostatnosće a wšelake šmjaty nabožnych wobstojnosćow tež pola najlěpšich židow mócne žedźenjo za Zbóžnikom zbudźiło, přetož žadosć za Wumóžnikom njebě najebać wšitkeje njejasnosće a wšitkoho zemskoho zmyslenja snadź hišće ženje tak wulka w Izraelu.

To su mysle a myslički, kotrež su za nabožne a cyrkwinske žiwjenjo našeje katolskeje cyrkwje powučace a połnoho trošta. Dopokazuja pak nam tež, zo nade wšěmi podeńdźenjemi na swěće, njech su za człowjeka druhdy bóle zašmjatane, tola wšohomócny Bóh stoji, kotryž swět a człowjekow njech tež často hórko a jara bolostnje skónčnje k wěčnomu zaměrej dowjedźe. Tute podawki pak dadźa tež spóznać, zo so Boža hnada žanomu człowjekej njenanuzuje a tež joho sobudźěło njewuzamkuje, ale njesměrnje pomałku a ze wšej prócu dušu woćehnje, dušinu pódu přihotować, na kotrejž móže potom Boži wusyw rosć a bohate płody njesć.

Nětko so nam snadź tež wujasnja wšelake Bože wjedźenja wot přesćěhanjow prěnich křesćanow w romskim kralestwje hač do přesćěhanjow w Ruskej,

w Mexiku abo też w Španiskej a druhdźe. Njech běchu też surowosće a hrubosće romskich kejžorow wulke, přińdźe křesćanstwo runje přez to do dalšich druhich krajow a ludow. A směmy drje so nadźijeć, zo Bóh też přesćěhanjo křesćanow w našim času tola zasy k dobromu powjedźe; ale njezabudźmy też runje w hodownym času Boha prawje pobožnje prosyć, zo by wšitkim křesćanskim ludam prawy a trajacy měr a pokoj Božeje nocy miłosćiwje spožčił!

Profetiske słowa, z kotrymiž swjaty sćenik Lukaš předowanjo a skutkowanjo swj. Jana křćenika wopisuje, chcedźa tola runje w duchu na wšelakore dušine zadźewki, ćeže a wobćežnosće pokazać, kotrež mohłe hnadowpołnomu přikhadej Božoho dźěsća do našeje wutroby a duše zadźewać. Wšitko hrěšne a wšitko Bohu přećiwne, kóžda hordosć a kóžda sebična lubosć, wšitke łžě a wšě jebanstwo su tola kaž hory a hórki, kotrež maju so z ponižnosću napřećo wěrnej lubosći Božoho dźěsća přewinyć, jeli zo chce naša duša hnadowne a woprawdźe wjesołe, žohnowane hody swjećić.

Swět drje čini bohužel často dosć rozdźěla mjez wosobami, hač su bohaći abo khudźi, hač wučeni abo prosći ludźo, hač maja wysoke zastojnstwo abo nic; ale Bóh njeznaje rozdźěla wosoby. Žada sebi jeničcy a to wot kóždoho: znutřkowne přetworjenjo a wobnowjenjo, ducha pokuty a dobru wolu k polěpšenju. Před Bohom njewučini ničo zwonkowne přisłušenjo k cyrkwi, ale sebi wudobyte spóznaćo, zo je nakazanjo k spomoženju našeje khudeje duše. Na to dyrbi wšitka starosć a kóžda próca złożena być; potom so też dopjelnja słowa jandźelow w Božej nocy: „Pokoj człowjekam dobreje wole!"

A kajki rozdźěl wobstoji hišće mjeze swětnje zmyslenej człowjeskej wutrobu a kralestwom Božim. A tohodla płaći přecy hišće swj. Janowe napominanjo: „Přihotujće Knjezowy puć!"

Tak dołho hač człowjekojo swoje puće khodźa njedźiwajo na Bože puće a Božu wolu, powjedu stajnje zasy do njehody a časneje kaž wěčneje zahuby, dokelž jim pobrachuje Bože žohnowanjo.

Jenož hdyž człowjek mysle z Bohom dopjelnja, swoju wolu po Božej woli złožuje, swoju wutrobu po najswjećišej wutrobje Jězusowej twori, wuskutkuje so słowo swjatoho Jana: „A wšitke mjaso wuhlada spomoženjo Boże!"

Njech so tohodla swj. Franciskowe přeco, kotryž nam Boži narod wobradźi, jako Bože dźěćo Jězus-dźěćatka nam wšitkim w najbohatšej měrje dopjelni: „Měr a pokoj!"

Rozhlad w swěće.

Pomhajće nuzu předobyć.

Zymski pomocny skutk njeje žana jałmožna, ale dopjelnjenjo křesćanskeje winowatosće. Nuza jenotliwca je należnosć cyłoho našoho luda. Dobrowólnje ma so dawać, nic nuzowanje. Woprujemy za njeznatoho! Dowěrnje dawamy do tutoho hromadźefskoho skutka. Ličba tych, kiž tutu podpjeru dóstanu, je přecy hišće wulka. Chcemy bjezdźělnym pokazać, zo njejsu wopušćeni. Chcemy jim pomhać, doniž też woni zasy khlěb a zasłužbu njezměja. Zymska pomoc njeje należnosć ličefskoho rozomćka, ale pruhowanjo našoho moraliskoho stojnišća. To je ważny nadawk. Na tute wašnjo žada naš wjednik, zo so zymski pomocny skutk posudźuje. Lud, kiž tajke wulke a woprawdźite składnosće wobkedźbuje, při kotrychž su ludźo winowaći pomhać, tón też dale wobstoji a wšu česć pola druhich ludow dócpěje. W tutym zmysłu pomhajće!

Wojowanjo přećiwo bjezbóžnym.

W Němskej je hibanjo bjezbóžnikow přez nowe knježerstwo zakazane. Ale w marxistiskej internacionali bjezbóžnych je so wone dale spěchowało. Tuž su so nětko positivne křesćanske mocy přećiwo tutomu hibanju zbudźiłe. Wosoby nabožnoho a cyrkwinoho žiwjenja w Němskej su so zjednoćiłe, kiž so „Pro Deo"-komisija mjenuje.

Financny minister

namołwja swojich poddanow: 31. december je ważna dawkowa a devisowa termija. Štóž dawki njeje hišće zapłaćił abo komuž njeje zapłaćenjo so wotstorčiło, dyrbi zastate dawki hač do poslednjoho decembra zapłaćić. Hewak přińdźe do lisćiny komdźerskich dawkipłaćerjow.

Politiske położenjo w Europje.

Francózski zwonkowny minister Laval rěčeše wutoru we wubjerku francózskoho senata wo politiskim położenju w Europje. Jednanja z němskim knježerstwom so bórzy započnu. Předsyda wubjerka přeješe sebi wujasnjenjo wo jednanjach z Pólskej, Ruskej, Małej ententu, Italskej a wo zrěčenju mjez Francózskej a Ruskej. Laval rozłoži dokładnje najważniše dypki zwonkowneje politiki, rozprawješe też wo Posaarskim wothłosowanju. Štož Južnosłowjansku nastupa, wobkruči wospjet solidarnosć Francózskeje z njej. Z italskim knježerstwom chce Laval wosebje přezjednosć wo najważnišich prašenjach powšitkowneje politiki dócpěć spytać. **Wot přezjednosće tuteju knježerstwow wotwisuje zakhowanjo politiskoho porjada w srjedźnej a rańšej Europje.** Zwonkowny minister Francózskeje wuzběhny wolu sowjetskeje unije, zo so na internacionalnym dźěle za měr wobdźěli. Laval wupraji nadźiju, zo by też Němska bórzy swoje jednanjo z Francózskej a z druhimi krajemi započała při jenajkich wuměnjenjach a z jenajkim prawom.

Italsko-francózske jednanja.

Mjez Lavalom a Mussolinijom je so sćěhowace wujednało: 1. Francózska wotstupi Italskej šěroku smuhu kraja mjez połodnišej lybiskej mjezu a sudanskej wječornej mjezu. 2. Francózska přewostaji Italskej połnócny kónčik francózskeje Somaliskeje z wuwzaćom francózskoho přistawa Džibuti. 3. Francózska a Italska dojednatej so wo statuće Italčanow w Tunisu. 4. Francózska a Italska wobzamknjetej po zasadźe přećelstwa wikowanske zrěčenjo a dojednatej so wo prašenjach kontingenta. 5. Wobaj stataj dojednatej so na zrěčenjo přećelstwa, w kotrymž so zwjazatej, zo chcetej na rozrisanju wšitkich prašenjow zhromadnje dźěłać.

Nowy francózski wójnski kredit.

Francózska komora je z 388 přećiwo 199 hłosam socialistiski namjet, zo maja so brónjeńske privatne twornje pod dohlad stata stajić, wotpokazała. Z přemóžacej wjetšinu (460 přećiwo 130 hłosam) pak je wot knježerstwa žadany wójnski kredit wot 800 milijónow so přijał.

Južnosłowjanske ministerstwo

je wróćo stupiło. Zwonkowny a ratarski minister staj próstwu zapodałoj, zo směłoj zastojnstwo złožić. Tohodla je president Usunowič wróćostup cyłoho ministerstwa přepodał. W kraju samym njeknježi žana kriza. Wróćostup zwisuje z Marseillskim nadpadom. Jako naslědnik Usunowiča mjenuje so mjez druhimi zwonkowny minister Jewtič.

Nižozemska.

Też tu spytuja komunisća njeměr a zwadu do luda njesć. Woni chcedźa w industriji kamjeńtnoho wuhla Limburskeje krajiny dźěłanski čas wobmjezować. Zdźěła su so

dźěłaćerjo hižo pušćili, kiž přećiwo tajkomu činjenju protestuja. Wyšnosće w Haagu su postajiłe, zo maja so podkopki tamnišeje krajiny najkrućišo stražować. Też ruscy komunistojo postupowanjo nawjeduja.

Portugalska ma jenu stronu.

W Portugalskej su wóndanjo za 9 lět zasy prěni raz wolili. Wólbne wojowanjo tam ani njeznajachu, dokelž žane strony wjacy njewobstoja. Jenička strona je tam fronta nacionalneje unije. W Portugalskej smědźa też wojacy wolić.

Zjednoćene Staty.

Presidentej Rooseveltej je so hospodarski plan za přichodne 25 lět předpołožił, kiž sebi 105 miliardow dollarow za zjawne dźěło žada. Ważne při tym je, zo ma so nowa ratarska rola dobyć a připrawić. Kontrola ma so za pastwišća postajić. Wódne mocy kraja dyrbja so bóle wuwužić. Wudobywanjo zemskich pokładow ma so pod statny dohlad stajić.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Za nowoho wokrjesnoho hejtmana Drježdźansko-Budyšskoho wokrjesnoho hejtmanstwa bu SS.-skupinski wjednik Bjedrich Korla swob. knjez z Eberstein pomjenowany. 17. decembra bu swjatočnje do swojoho nowoho zastojnstwa zapokazany. Joho předkhadnik, wokrjesny hejtman dr. Heerklotz, je so 30. novembra na wotpočink podał, dócpěwši starobnu mjezu.

— Naše towarstwo „Jednota“ wuhotuje też lětsa a to jutře njedźelu wječor 1/2 8 hodź. swój adventski swójbny swjedźeń. Cyła swójba ma přistup. Naše dźěći předstaja nam cyle nowu hru, a też „Młoda Jednota“ přihotuje so na swjedźeń a hraje. Zastup je darmo. Tak přińdźće wšitcy, stari a młodźi!

— Kaž słyšimy, je so prjedawša wyšša Budyšskich miłosćiwych sotrow, sotra Brunella, do Radworja jako wyšša přesydliła. Sotra Brunella je cyłe swoje rjadniske žiwjenjo w Budyšinje přeživiła. Jeje starosćiwoho, přećelniwoho a woprawdźe maćeřnoho wašnja dla bu w Budyšinje, wosebje wot khowancow wustawa Borromejkow, jara česćena a wostanje wšitkim w dobrym wopomnjeću. Přejemy wyššej Brunelli po 26 lětnym spomožnym skutkowanju w Budyšinje wutrobne „Daj Bóh zbožo“ do přichoda!

Z Ćemjerc. Zańdźenu njedźelu popołdnju wokoło 3 hodź. wudyri w bróžni tudyšoho kublerja Jana Mejna woheń. Wulka bróžeń so docyła wupali. Wósm sykawow, mjez nimi Budyšska motorska sykawa, bě na pomoc přikhwatało. Jich zhromadnomu prócowanju so poradźi, woheń na bróžnju zamjezować. Při hašenju też wotdźělenjo Njeswačidliskeje dźěłoweje służby raznje sobuskutkowaše. Kak je woheń nastał, njeje dotal znate. Na zbožo ma wobsedźer zawěsćene, tak zo škoda drje přewulka njebudźe.

Z Kukowa. Holcy našeje wokoliny khodźa klóštrskim knježnam do šule. Jenož mało starših zeznaja tute wučefki, kotrež dźěn su přez klóštrske murje wot swěta dźělene. Wědźa pak, zo su dźěći derje tu skhowane a dobre wuwučenjo dóstawaja, a to nic jenož w samych šulskich wěcach — ně, duchowne knježny też derje wědźa, što hewak hišće je holčatam trěbne a wužitne za pozdźišo žiwjenjo. Tohodla staraja so za to, zo dźěći po možnosći też dobudu na powšitkownej zdźělanosći. Zo tutu derje sebi přiswojeja, wo tym možachmy so přeswědčić, hdyž přihladowachmy jich zjawnomu wustupjenju na jewišću Pančičanskoho hosćeńca zańdźenu njedźelu popołdnju. Małe a wulke holčata hrajachu, skakachu, rejwachu a spěwachu. Wšě možne stworjenja z raja basničkow so nam zjewichu, kaž palčiki, wreginy (Elfen) a druhe. Widźachmy też, kak derje zarjadowany póst palčiki maja. Wóčko so radowaše nad bajkojtymi drasćičkami a smějacym so wjeselom, kotrež wšě holčki a cyłe hrače woživješe. Wjetše holcy poskićichu hišće někotre žortne kruchi. — W mjenje klóštrskich knježnow běše knjez P. Gerhard při započatku hosći postrowił z přećom, zo bychu so wšitcy tak prawje rozwjeselili z małymi hrajefkami. K powitanju přednjeseštej dwě holcy serbskej basniskej postrowaj a slubištej w mjenje klóštrskich holcow swěru našomu serbsk. narodej, katolskej cyrkwi a wjednikej.

Z Njebjelčic. Zašłu njedźelu wječor wuhotowachu naše cyrkwinske młodostne towarstwa: młodźency, hólčina, nowozałożena holčina a DJK. staršiski wječor we wjesnej korčmje. Žurla bě skoro mohł rjec přepjelnjena, bjez dźiwa, běše tola zastup darmo. Krótko po 7 hodź. přiće̊žechu wšě towarstwa w dołhim rjedźe ze khorhowčkomaj hólcow a holcow spěwajo do žurle. Wšitke zestupachu so we swojich jednotliwych drastach srjedź žurle. Předsyda młodźencow J. Pjech powita wšěch najwutrobnišo, wosebje swjedźeńskoho rěčnika knjeza kapłana Andrickoho z Ralbic. Na to zaspěwa so „Rjana Łužica“. Sćěhowaštej dwě basni, derje wot sobustawow

Hodowny spěwar.

We wosadnej wsy je hižo přez dwě sćě lět z wašnjom, zo Božu nóc na Božej mši nječhtó z wosady, hač dorosćeny abo dźěćo, wysokomu swjedźenjej hodow so přihodźacy spěw zanjese. Knjez kantor ma so wo spěwarja starać a dóstanje, kaž to w starej krónicy stoji, za swoju prócu tři sleborne tolerje. Wjesnjanosta pak ma so štyri njedźele do hód naprašować, hač so wšitko też přihotuje, a dóstanje za to toleř. Spěwar sam pak, kotromuž so tajka česć stanje, smě so cyłe lěto „Hodowny spěwar“ mjenować dać. Klinkotate myto njedóstanje, přetož smě so Bohu dźakować, zo móže Najwyššomu a swojej česći spěw zanjesć.

Běše njedźelu do adventa, hdyž Jakub Šołta, wjesnjanosta, z dwěmaj młodźencomaj, — tak chcyše to stare wašnjo, — knjezej wučerjej, kotryž bě młody kantor, dźěše, zo by so za tónkróćnym spěwarjom wobhonjał. Zwjetša traješe tuta rozmołwa pjeć mjeńšinow, ale dźensa dyrbjachu wćipni cyłu hodźinu čakać.

Młodźi hólcy a młode holcy slědźachu podarmo za mjenom zbožownoho spěwarja, přetož Šołta přećiwo wšěm zwučenym wašnjam njepřeradźi ani słowčka, a samo patoržicu njewědźeše hišće nichtó, štó ma hodowny spěwar być.

Ženje njeknježeše tajka wćipnosć we wsy.

Boži dźeń tu bě. Boža stwórba bě so nowu bělu drastu woblekła. We dwanatej hodźinje w nocy přeprošowachu zwony z mócnym, swjatočnym zwukom kemšerjow a po času khwatachu syły pobožnych do cyrkwje.

Jako jedyn z poslednich zastupi też Wićaz — tak rěkaše najbohatši bur cyłeje wosady — ze swojej žonu do swjatnicy. Staraj a třepotataj běštaj wobaj, k tomu ćichaj a wosamoćenaj, kaž móža jenož ludźo być, kiž jeničke wulke wjeselo a zbožo znajachu, ale je zhubichu.

Z kóždoho boka woltarja swěćachu so na rjanymaj, wysokimaj jědlomaj swěčki při swěčkach, kaž we złotym błyšću Božoho słónčka zybolachu so pozłoćane durička tabernakla, kaž čerwjene płomjo swěćeše so wěčna swěca a sapotaše njeměrnje tam a sem.

Hdyž bě šěduiwy měšnik swj. sćenjo na nócnej Božej mši přečitał, prědowaše wo dźiwje a radości Božeje nocy, a bě, kaž zo bychu připosłucharjo byli rola a prědar syjeř, kotrež dobre symjo wusywa. Najhłubša nutrnosć a swjatosć kročeše tak rjec po Božim domje, z wulkej radosću klinčachu mócnje pobožne kěrluše k česći Božej.

Knjez kantor móžeše z pišćelow pohladać na ze sněhom wodźetu wjes a cyłu wokolinu, dokelž na nju měsačk swoje sleborne pruhi sćeleše.

Wićaz pak we swojej duši so modlo sebi mysleše: „Wótče naš, daj mi moje dźěćo namakać, prjedy hač wumru!“

Joho dźěćo! Joho syna! Chcyše hudźbnik być, ale wón to njedowoli. Na šulu hić — haj, potom pak dyrbješe wótcow rolu wobdźěwać a wobhladać, tak kaž to sam činješe.

holčiny přednjesenej. Knj. kapłan Andricki rozłoži w jadriwych słowach zaměr tutych towarstwow, wosebje, kak maja wone kruče stać k cyrkwi a jeje wjednikam a to ćim bóle nětko, hdyž so njewěra tak sylnje po cyłym swěče pyta rozšěrjeć. Tuž wosebje biskopja a Swjaty Wótc młodosć napominaja, zo by kruče stała k wučbam cyrkwje a so zjawnje wuznawała jako Khrystusowa młodosć. K tomu je też nuzne, zo katolske nowiny čitamy, wosebje „Posoł". Wobkedźbujemy pak kaznje cyrkwje, potom smy też dobri staćenjo. Tohodla je naš wjednik a kancler za křesćansku wěru w Němskej wustupił. Dale spominaše na čas swjatoho adventa, zo bychmy wotućili tuž skónčnje ze spara nabožnoho a narodnoho. Khwaleše Njebjelčansku wosadnu młodosć, kotraž so tak w cyrkwinskich młodostnych towarstwach hromadźe zwjazuje. Bohaty přiklesk mytowaše joho k wutrobam posłucharjow rěčace słowa. Ze šijow młodostnych zaklinča přisahanski spěw: K swjatom' bojej poswjeć nas! Nětko wustupi ćěłozwučowanska młodosć ze wšelakimi zwučowanjemi. Jich porjad běše jara bohaty: zwučowachu prostne, na konju, bradłach a w skupinach. Čłowjek njeby skoro wěrił, što wšo dokonjeju a to z dobrej wušiknosću. Haj, štóž swoje ćěło skruća, też něšto dokonja. Też hólčina wustupi ze zwučowanjemi, prostne a skupiny. Samo lědma założena holčina wustupi a to z rejkomaj, při kotrymajž spěwaše. Po přestawcy sćěhowaštej dźiwadle. Prěnje, předwjedźene wot młodeje holčiny: němski žłobikowy krjuch. Widźachmy tu pastyrjow w jich wowčich kožuchach, kak sebi porjadu baseń wo bethlehemskej hwězdźe powědaju. Potom přińdźechu jandźelki w rjanych běłych drastach spěwajo. Jandźel škwikaše w druhim wustupje modernu žónsku módu. Hólcaj pak wukhwalowaštaj wušiknje stare jednore wašnja. Wšo bě do pěsnjow zlate, poslednje w rudnohórskej narěči. Młodźency hrajachu serbsku hru „Wón njesmě pućować" wot J. Wjacsławka. Służownik wědźeše swojoho knjeza z lesnymi słowami wot pućowanja wotdźeržeć, dokelž chcyše so ze swojej Hilžbjetu woženić a tuž njeměješe zajima pol lěta se swojim knjezom po swěče wokoło pućować. Hra je žortna, žada pak sebi dobre nawuknjenjo. Sćěhowaše žortny wustup dundakow, kotrajž zaspěwaštaj: ach, kak su te časy złe. Nětko poskići so rjane swjeco na jewišću. Wšitke sobustawy w pěknym rjedźe zaspěwachu „Witaj morja hwězda"! Knjez farař Mič dźakowaše so wšitkim, kotřiž su za dobre poradźenjo swjedźenja přinošowali. Z kěrlušom „Hlejće, tón Knjez budźe přińć" so derje poradźeny swjedźeń skónči.

— Zańdźena njedźela bě woprawdźita njedźela za našu wosadnu młodźinu. Hižo před dlěšim časom běchu so naše šulske hólcy w hólčinje zjednoćili a dźěłaja pilnje ze swojimi wjednikami. Tak njechachu też naše wjetše šulske holcy wróco stać, też wone so před krótkim zjednoćichu. Kóždy tydźeń maja swoje zeńdźenjo w holčinje pod nawjedowanjom dweju knježnow z Kamjenca. W zjednoćeństwje knježi hibite žiwjenjo. Njedźelu wustupichu nětko prěni raz w swojich nowych drastach. Běše to rjany napohlad, hdyž so na 30 holcow we swojich uniformach w domje Božim zhromadźi. Po nyšporje bu nowa khorhoj poswjećena. Zhromadnje přiće holčina a hólčina do domu Božoho, hdźež so holcy před woltarjom zestupachu. Najprjedy měješe knjez farař Mič poswjećeńske prědowanjo. W nim rozłoži ważnosć zjednoćeństwa. Pokaza na napisma na khorhowi: „Khr.", to je znamjo, kak ma młodosć Khrystusa sćěhować, a „M" na zadnej stronje — wuči ju mać Božu česćić a wot njeje wuknyć poniženosć, pobožnosć a póccíwosć. Po poswjećenju złožichu wšitke přisahu ke Khrystusej a wuspěwachu spěw: „Swjatom' bojej poswjeć nas", a po nim zwjazkowy spěw „Witaj morja hwězda". Na to skónči so pozběhowaca swjatočnosć, kiž na přitomnych hłuboki zaćišć zawostaji. Tak njech dźěła a skutkuje naša młodosć k česći Božej a k lěpšomu wótčiny!

— Hdyž běchu zańdźenu njedźelu wšitcy na swjedźenju našeje młodosće, zalězechu paduši do fary a pokradnychu z bydlenja na 200 hr. nahromadźeńskich pjenjez. Paduši su dyrbjeli z wobstojnosćemi znaći być. Za nimi nimaja dotal žanoho sléda.

Z Drježdźan. Zhromadny kulturny wječor w hodownym času běchu 13. hodownika Drježdźanscy Serbja zarjadowali w rumnostnym lokalu towarstwa „Jednoty" na Nowym torhošću. Serbja wobeju wěrywuznaćow běchu sebi na tutym wječoru rucy zawdali k dalšomu zhromadnomu dźěłu za ludstwo a domiznu. Pilne ruki porjeńšichu hižo do wječora rumnosće, zo by so kóždy kaž doma čuł. Jědleńkowe halžki a swěčki jstwy porjeńšichu. Swoju radosć nad

Zbožo přeća chceš wuprajić k nowomu lětu Twojim přećelam a druhim.
Pisać jim njetrjebaš, staj do „Posoła"!
Wukup so z darom za „Kat. Posoł". Za tydźeń mjena gratulantow wozjewimy!

Wótre słowa běštaj rěčałoj. Potom přińdźe hišće lubkowanjo z dźowku staroho wučerja, kotraž tamle so nutrnje modleše. Jeje nan bě přišoł a so hóršił, a hdyž toho z porokami a hrubymi słowami podpjeraše, bě joho hólčec bjez božemje wotešoł. Lěta so minychu, přeco nadźiješe so, zo zasłyši kročele swojoho luboho dźěsća w khěži, kotraž stoješe kaž też wrota w nocy a wo dnjo wotewrjena — ale tamny wočakowany njepřińdźe a njepósła ani powěsće, ani postrowa.

„Swjatosćene budź twoje mjeno, přetož ty sy jeničke wumoženjo," modleše so bur.

Po přežohnowanju přińdźe po starym nałožku spěwanjo. Pišćele započachu z ćichej předehru, kaž ćiche pluskotanjo čisteje wody hrajachu akkordy, přiběrachu bóle a bóle, zwuki šumjachu mócnje a swjatočnje, popušćichu zaso, pomałku nasta cuni přewod, a potom — spodźiwne zastróženjo zlehny so na kemšerjow — to njebě hłós žanoho spěwarja — mjehko a něžnje počachu husle swoje słódke a wobkuzłace melodije po cyłej swjatnicy a wot wutroby k wutrobje hrać.

Njebě to přećiwo wšomu wašnju? — Duch někotrych burow so zběhaše, doniž njepohladachu na měšnika, kotryž z pokhilenej hłowu na krasnu hudźbu posłuchaše. Tak jich přećiwjenjo też wosłabny, poddachu so cyle njeznatym kuzłam a pomałku přińdźechu za tym, zo móže husleŕ jeničcy Wićazowy syn być.

Tón pak bě swojej wóčcy zańdźelił, ničo nochcyše widźeć, cyle při swojim wumjełstwje zwostać, přetož wo tym bě hižo jako hólčec sonił, hdyž na zahrodźe w trawje ležo k njebju hladaše, junu huslić směć na nócnej Božej mši. Měješe drje so spěwać — ale što wo to!

Kruče dźeržeše swoje dobre huslički w rucy, wěsće a wědomnje wodźeše smyk, joho porsty přimachu zbožownje do trunow. To też dyrbjachu. Hłód bě tradał w cuzbje kaž prošeŕ, doniž njeje po tak někotrej nuzy a bědźe puć k woprawdźitomu wumjełstwu a připóznaću dócpěł. Nětko dźěše wo joho najwjetšu žadosć: zaso sebi dobyć, štož junu z młodostnej zasakłosću a hněwom zhubi: staršiski dom a lubeju staršeju, snadź hišće wjacy; přetož přecy bě žedźenjo a swěru k swojej lubej z młodostnych lět we wutrobje nosył.

Ženje njeběchu drje huslički tak ze swojim mištrom zrosćene kaž tu; štož juskachu a žałosćachu, wo čož tak lubje prošachu, to bě joho rěč, kotraž praji, što w ćichich hodźinkach w joho duši nošeše, wšo wuroni so z trunow kaž čiste, wobkuzłate, złote zynki a klinki.

A ludźo dachu so wobkuzłać wot huslowanja, kajkež hišće ženje w dospołnosći słyšeli njeběchu, nakhilachu swoje hłowy a słuchachu na rjane, krasne zwuki. Staroho wučerja přeńdźechu wšelke začuća, spohladowaše pak na huslerja, kotryž bě na khórje cyle doprědka stupił, pak na swoju

dobrym wopytom a woprawdźe přezjednej harmoniju mjez Drježdźanskimi Serbami wupraji při spočatku wječora knjez referendar Cyž jako dowěrnik Domowiny. Porjad, kiž wobstoješe z deklamacijow, ertnych a hudźbnych přednoškow, kaž też z předwjedźenja swětłowobrazow, přitomnych dospołnje spokoji. Też žortny dźěl wječora bu z radosću přiwzaty. Što też njeby so wjeselił, hdyž so k prěnjomu razej prěnjotny radio-program poskići! Rumpodich bě přišoł tych swojich wopytać, kaž bě hižo do časa přilubił. Tón wbohi raws so žałostnje poćeše, dokelž bě tak tołsto zwoblekany! Přichodny raz přińdźe, jeli budźe zasy tajke ćopłe wjedro, w orientalskej drasće. Jenož zrudźace za njoho bě, zo evangelska młodźina na swjedźeń přišła njebě — chcyše so tola wšěm wěnować. Rjane hodowne melodije, spěwy a bjesada skónčichu wječor. F. H.

Khróšćičanski bimbon.

Póndźelu delanskeje kermuše rozšěrješe so tu rano „na horje“, štwórć hodźiny do sedmich, hdyž hewak naš „bimbon“ wjesnych, wosebje muži kemši woła, ćěmna rozbudźenosć. Prěni posoł bubnowaše, zo ma so přećiwo zwónkej raznje zakročić, dokelž pječa njeje z wěžnym klinkačkom, kaž našomu bimbonej prajimy, kemši zwonił. To dowjedźe k nowej sylnišej rozbudźenosći, dokelž směd̀źeše so zwónk z połnym prawom swjatočnje zaroćeć, zo su to njewěrne wudawanja. Druhi posoł wustróžany powědaše, zo je so w času, runje hdyž so hewak z bimbonom kemši zwoni, z wěže dele žałosćiło, a zo je to najskěrje młoda sowa była. Třeći posoł, „hólčk“, syn wjesnoho strojnika, potajkim bóle wěcywustojny, w kapali přešćipnje šukotaše, zo je so zwónk swěrnje z powjazom a klinkačkom bědźił, ale zo je bimbon stawkował. A hdyž skónčnje nazajtra dopołdnja k wěrowanju město zwučenoho klinkačka wjetši zwón kwasny ćah witaše, wědźeše cyła wjes a wulki dźěl wosady, zo na wěži někak šeri a zo tam něšto w rjedźe njeje. Wěcywustojna komisija bórzy zwěsći, zo bě so pałka wot bimbona wottorhnyła. Nimale wuzdrěna ležeše na špóndowanju wětrneje zahrodki, na kotruž by so naša luba młodźina njedźiwajcy strašnych rěblow stajnje měriła, hdyž wěžne durje njebychu zamknjene byłe.

lubu dźowku, kotraž swojej čerwjenej ličcy a sylzy wjesołosće we wočomaj před nim ani skować njespytaše. A hdyž spohladujo na Wićaza widźeše, kak tutón swojoho hižo zhubjenoho syna z dźaknym paćerjom k Bohu we swojej wutrobje radostnje witaše a joho mandźelska też wjesołe sylzy ronješe, spózna też, zo staj huslerjej dawno wšitko wodałoj.

Hdyž běchu so kemše skónčiłe, njestany nichtó. Kóždy čakaše na staroho Wićaza a staru burowku. Wšitke wutroby khilachu so k nimaj. A hdyž so při wotkhadźe z cyrkwje staršej a syn wobjimachu, wuroni so tak někotra sylza, a rěčeše so wjele rjanych, lubych słowow.

Nazajtra rano zapisa knjez farař do króniki: Hodowny spěwar bě Wićazowe jeničke dźěćo, Jan, profesor na wysokej šuli za hudźbne wumělstwo. Wón hudźeše na huslach, ale joho hudźba bě kaž spěwanjo človjeskoho hłosa, tak zo so stary nałožk też njezłama. Je so z dźowku staroho wučerja slubił. Njech Bože a staršeju žohnowanjo młodeju slubjeneju cyłe zbožowne žiwjenjo přewodźa.

Hdyž běše so potajna ćěmnosć, kotraž rańši podawk zakrywaše, tak ruče wujasniła a rozbudźenosć nad bolostnym žałosćenjom młodeje sowy so zlehnyła, wodychnychmy lóže. Z wosebitym pokojenjom běše prěnje wodychnjenjo tohodla, dokelž so tola nichtó zarazył njebě. Při piwje běše so na horje, w dole a na wsy jenohłósnje kaž rědko hdy wobkručiło, zo njeje w cyłym biskopstwje a też nic we wosadźe ani jeneje hłowy, kotraž ma telko stajawosće, zo by so z pałku, hdyž z wěže dele stpěje, bjeze wšoho stracha na krutosći měrić mohła. We wójnskim lěće 1916 by so to nimale a skoro wupokazało, njeby-li tehdom pałka, hdyž z wěžoweje zahrodki nad zwonami wuleća, na cyrkwinu třěchu skočiła a wottam do wulijawy so skhowała.

Nětko je pałka, pobywši na wustrowjenju w Hozec kowarni, zasy na wěži na swojim swjatym městnje. Je zasy zjednoćena z lubym a nam wšěm jara drohim bimbonom, kiž bu wot našoho sławnoho wjesnjana a časnikarja Jana Jurja Kislinka 1812 laty, lěta 1866 wot Gruhlec firmy w Małym Wjelkowje přelaty a lěta 1907 dokładnje wuporjedźeny. Ke wšěm Božim službam na wšědnych dnjach nas woła. Zawěsće budźe nam radostnje klinkać, hdyž na joho hłós słuchamy a, hdyž móžno, też dźěławy dźeń so na horu do Božoho domu nastajamy. Wězo: čohož je so druhi posoł 26. nazymnika rano wustróžał, je symbol, zo naš bimbon kaž zrudna sowa žałosći na wjesnjanow, kiž jón za wšě šěsć dźěławych dnjow zańć nimaja. A k wšěm wěrowanjam swěrny bimbon lubje wita, dokelž chce nas dopominać, zo budźe nam jónu zwonjene k njebjeskej kwasnej hosćinje.

Nětko, hdyž sy tři njedźele wodychnył, klinkaj dale, Khróšćičanski bimbono, z lubym zynkom, z kotrymž sy tu dlěje dyžli sto lět do wšěch wutrobow zazwonjeny. 18 lět běše bjez wotdychnjenja a bjeze kóždoho dowola wosadźe służił, dokelž Bože służby a swjaty sakrament mandźelstwa njeznaja najmjeńšoho přetorhnjenja. Twoja swědomita dypkownosć, kotraž je za cyłe biskopstwo přikładomna, wotpokazuje wšě tukanja, zo sy sej hdy zaležał abo so zakomdźił. Ale to ći prajimy: 26. nazymnika lětsa sy posledni pospyt činił, zo nam službu zastajiš. Ženje wjacy njesmě pałka dele na njedźakownu zemju. Kaž wyšši měšnik jónu wob lěto zastupi do Najswjećišoho, tak přińdźe nětko kóžde lěto do twojeje swjatnicy w powětře twój służownik, kiž z tobu dźěła wodnjo a w nocy, w lěće a w zymje, kiž tohodla nosy čestne mjeno „zwónk“. Na pomnjećahódnej pónd̀źeli delanskeje kermuše přińdźe k tebi kaž ratař k swojomu swěrnomu konjej, zo by zwěsćił twoju bjezstrašnosć na wětrnej wěži! —a.

Čohodla bě lětuše lěto tak wurjadne?

Tón wjedrowy „Krajan“!

Zo běše lěto 1934 wurjadne, cyle wěsće nichtó prěć njebudźe. Hdyž je hewak nalěto, běše lětsa hižo lěćo a w lěće mějachmy hižo nazymu. A lěto wostawa wurjadne hač do kónca. Po prawym dyrbjała tola nětko zyma być, ale ta najskěrje wuwostanje, dokelž po tym, kajkež mamy runje wjedro, dyrbja tola skoro swjatki być abo znajmjeńša jutry. Nětko sym sebi wšelako přemyslował, što móže snadź z winu być, zo njeměješe so wjedro lětsa z cyła po človjeskich wočakowanjach. To sym studował a myslił a wšě mudre knihe hromadźe nosył a požčował, zo ani wjacy njewěm, čeje wšě su a što je mi je požčił. Tola njewěm też wjacy, što w nich stoji, tak pilnje sym studował.

Ale nihdźe njejsym ničo namakał, štož by mi prajiło, što je wina na wulkej suchoće a ćopłym wjedrje, doniž — haj doniž mi runje do rukow njepřińdźe kniha, kotraž-dyrbjała

w kóždym serbskim katolskim domje być, Krajan, protyka. Přirunaj też ty junu Krajan z lěta 1934 a druhe Krajany a potom ći też bórzy zaswita, čohodla běše lěto 1934 wurjadne. Haj, štóž je prawy wědomostnik, zaběra so z kužołami, ale zbožo dyrbiš tola też pódla měć. A te sym měł!

Potajkim lělo 1934 zcyła njeje wědźało, kajke dyrbi wjedro činić, dokelž je protykař Krajana zabył, jomu přistojne zadźerženjo, kotrež so kaž človjekam też kóždomu lětu přisłuša, předpisać. Lěto 1934 njeje ani wědźało, kajke wjedro ma činić. Je so jomu šło, kaž někotromu Serbej, kotryž je też w Krajanu hladał, kajke wjedro budźe, ale tam ničo wo tym njenamaka. Haj, je to zrudnje, ale je to tola też wulkotnje dobre znamjo za Krajana. Je to mjenujcy dopokaz, zo sebi też kóžde lěto kupi protyku, ale nic snadź hewak někajku, ně, runje naš Krajan. Njeby-li tomu tak było, by poslednje lěto so tola mělo po wjedrje, kaž je druhe protyki předpisuja. Ale stare smorže! Pola nas wostanje lěto dobre serbske a dźerži so swěru k swojej starej protycy. Smy tohodla też cyle wěsći, zo změje lěto 1935 też Krajan. Tón pak ma za nowe lěto też wjedro. Njechamy tu přeradźić, po kajkej cyle wědomostnej methodźe smy je wuslědźili. Jeli sebi to štó přeje, pak jomu to na kóncu lěta 1935 přeradźimy, jeli budźemy žiwi a strowi. To pak nam daj Bóh tón Knjez!

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. Kollegium kardinalow ma, hdyž je połne, 70 sobustawow. Po smjerći kardinala Gasparrija pak ma cyrkej nětkle jenož 53 kardinalow. Mjez nimi su 26 Italčenjo a 27 njeitalčenjo, potajkim maja njeitalčenjo přewahu.

Kaž je so prjedy junu wojewiło, zeńdźe so hišće w decembru konsistorium, w kotrymž chcyše bamž někotrych nowych kardinalow pomjenować. Někotři sebi mysla, zo budźe mjez nimi też arcbiskop w Buenos Aires, dokelž je so jomu Pius XI. wosebje wutrobnje za dobre poradźenjo eucharistiskoho kongresa dźakował. Hač bamž woprawdźe hižo wšěch na kardinalow pomjenuje, kotrychž je chcył, njeje znate, dokelž so počahi z někotrymi statami njejsu tak wuwiłe, kaž by sebi to Swjaty Wótc přał. Po nowych powěsćach so konsistorium najskerje hišće wotstorči.

W Japanskej je sylny wjerćaty wichor wjele škody načinił, a mnozy su tam bjez wobydlenja a bjez khmaneje jědźe. Za wbohich je bamž 120000 lirow darił. Tohorunja je wón za australskich přewodźenych rjany pjenjez pósłał.

Kaž katolska francózska nowina „Croix“ pisa, ma pola Swjatoho Stoła nětkle 12 krajow wyšše a 24 krajow nižše zastupnistwo. Kraje, kolrež maja wyšše zastupnistwo su: Italska, Francózska, Němska, Pólska, Španiska, Belgiska, Argentinska, Columbija, Chile, Peru, Byliviska a Braziliska. Wjednik wukrajnych zastupjeństwow je přeco najstarši wupósłanc, nětkle němski v. Bergen.

Swjaty Stoł wšelake narodne swjedźenje zastupjenych mocow sobu swjeći, w poslednim času też 1. meju jako narodny swjedźeń Němskeje a Awstriskeje, a narodniny młodoho južnosłowjanskoho krala Pětra II. (6. septembra.)

Służowne a służowni běchu wosebje mjez sobu za misijóny składowali a přinjesechu dary k Swjatomu Wótcej. Wón so jim wutrobnje podźakowa a dopomni jich, zo su jako poniżni służowni Khrystusej wosebje lubi, dokelž je wón prajił, zo je tohodla na swět přišoł, zo by służił. A bamžojo mjenuja so wutročcy wotročkow Božich.

Bamžowska nowina pisa, zo su wšelake nowiny wozjewjałe, zo je Awstriska bamžowski stat, a zo tam tohodla njekatolikow přesćěhaja. To pjeća hižo z toho widźiš, zo su tam wšelakich druhowěriwych zajeli a před sudnistwo stajili a zasudźili. Bamžowska nowina pak k tomu praji, zo katolske knježeństwo w Awstriskej nikoho njepřesćěha, kaž dźěn to prawi katolikojo ženje nječinja. Je dźe wěrno, zo su tam a sem druhowěriwych khostali, tola nic tohodla, dokelž njeběchu katolikojo, ale dokelž běchu politiscy přećiwo awstriskomu knježeństwu dźěłali. A kóžde druhe knježeństwo so tola też škita. Njesmě pak so potom prajić, zo tam druhowěriwych přesćěhaja.

Francózska nowina spomni na to, zo je kardinal Gasparri na kóncu wójny prosył, zo bychu też zastupjerja bamža na měrowu konferencu přeprosyli. To pak so njesta. Kóždy wědźeše, zo bamž njeby přihłosował njesprawnosćam měrowych wučinjenjow. Bamžowska nowina pak před krótkim wozjewi, zo wšak je wuspěch měrowych konferencow też po tym był. Běchuli tam sprawnoho wjednika měli, bě cyle wěsće hinak było.

Před krótkim wočinichu testament kardinala Gasparrija. Z njoho spóznachu, zo je wón cyle khudy wumrěł. Khěža, w kotrejž bydleše, słuša Vatikanej. Za swoje zamóženjo je hižo prjedy dał cyrkwje wuporjedźeć abo dotwarjeć. Drohotne wěcy, kotrež je měł, je też cyrkwjam dał abo misijónskim towarstwam. Swojomu narodnomu městu dari wodowód a elektriske wobswětlenjo. Štož hišće měješe, dósta joho sekretar.

Němska. W Gelsenkirchenje zjednoći so 15000 katolskich muži, zo bychu při rowje swj. Ludgera swjatočnje pokazali, zo stoja swěrnje a kruće k swojej cyrkwi. W derje zrjadowanym procesijónje ćehnjechu načwutrobu k rowej swjatoho, zo bychu tam přistupili k blidu Božomu. Biskop Dr. Klein měješe prědowanjo. Wón wosebje přećiwo prócowanjam wustupi, kotrež so přećiwo křesćanstwu měrja. Pokaza na to, kak je katolska cyrkej we wšěch časach wjele přesćěhanjow přetrała. Ale Khrystus sam je prajił, zo ju mocy hele njepřemoža. Khrystusowa cyrkej pod naslědnikom swj. Pětra wšě ćeže přetraje.

Na pokutnym dnju zjednoći so w Berlinje 15000 katolikow, zo bychu wotměli wulku swjatočnosć swj. Konrada Parzhamskoho. Na tutej zhromadźiznje rěčeštaj Berlinski biskop Dr. Bares a generalny vikar Berlinskoho biskopstwa, Dr. Steinmann.

Kak wěriwi w Němskej zasy rady na hnadowne městna putnikuja, pokaza so wosebje w Kevelaeru. Tam přińdźe lětsa hižo přez 600000 putnikarjow. Sta so, zo tam za jedyn dźeń 40000 poby.

Kaž jena Berlinska nowina pisa, njebudźe bórzy wjacy móžno, němskim misijónskim towarstwam devizy dać abo jim dowolić, němske pjenjezy do wukraja słać. Tak je evangelske misijónske towarstwo hižo 13 misijonarow, kotřiž dyrbjachu do cuzych krajow hić, doma zdźeržało, zo njeby so nuza mjez němskimi misijonarami we wukraju hišće powjetšiła. Evangelske misijónske towarstwa su tohodla wobzamkłe, zo chcedźa wosebitu instancu postajić, kotraž ma so wo devizy za evangelskich misijonarow starać.

Cyrkwinske hamtske nowiny napominaja katolikow, kotřiž chcedźa sydlić, zo bychu so, prjedy hač so někajkomu sydleństwu přizamknu, pola wosadnoho fararja wobhonili, što maja činić, zo bychu mjez katolikami bydlili a nic w někajkich sydliščach, hdźež je mjez druhowěriwymi jenož mało katolikow. Najprjedy duša — a potom hakle wšo druhe — ma tu rěkać. W joho nowej domiznje dyrbitej katolska šula a cyrkej blizko być. So wo to starać, je khutna winowatosć kóždoho sydlerja.

Komitej, kotryž so w cyłym swěće wo nuzutradacych stara, poda zrudnu statistiku wo lěće 1933. Loni wumrě w cyłym swěće skoro dwaj a poł milijóna ludźi z hłodom. 1200000 wza sebi žiwjenjo, mnozy z nich, dokelž njewědźachu, z čim dyrbja so dale zežiwić. W samsnym lěće pak druhdźe zničichu wjele stow tysac centnari cyroby, jenož tohodla, zo njebychu płaćizny spadałe. Rozomny so praša: Kak je to móžno? Je to hišće človjescy? Njepłaća tu jenož hišće pjenjezy?

Před krótkim zemrě general Huitier. Z wulkimi česćemi joho pokhowachu. Wjele su wo joho wuspěchach we swětowej wójnje pisali, ale jenož mało nowinow je też přistajiło, zo běše zemrěty přikładny katolik. Přecy je ze swojej cyrkwju žiwy był a swoje cyrkwinske winowatosće swěru dopjelnjał. Zasy dopokaz, zo móže katolik cyły muž być. Mnozy dźěn też wjedu tajke dobre katolske žiwjenjo jako cyli mužojo, jenož zo swět wo nich wjele njezhoni. Woni pak wostanu najebać toho rjekojo.

A hišće druhi dobry a jara sławny katolik je před krótkim wumrěł. Bě to profesor Dr. Oskar v. Miller we Mnichowje. Wón je twarił němski muzej w Mnichowje, kotryž je swětoznaty. Wón běše też direktor muzeja. We wšěch móžnych wědomostnych časopisach sławjachu hižo za čas joho žiwjenja joho wulkotne skutki. Pokazowachu na zasłužby wo wědomosć. A też tónle muž běše dobry katolik. Jomu wěra njebě jenož někajki přiwisk. Ně, cyle bě wón po njej žiwy a joho swójbne žiwjenjo bě přikładnje katolske.

Před něšto časom zajachu w Kölnje katolskoho měšnika, jezuitskoho patera Spieckera. Běše pječa we swojich prědowanjach přećiwo knježeństwu rěčał. Joho pak zasy puščichu, dokelž přepytowanjo pokaza, zo tomu tak było njeje.

Evangelskoho profesora Bartha w Bonnje su wotsadźili, dokelž nochcyše na němskoho kanclera Hitlera zastojnisku přisahu złožić.

W Aachenje ćehnjechu katolske towarstwa młodźiny zhromadnje na swjatočnosće w cyrkwi. Wobdźělnikow bě telko, zo běchu wšě cyrkwje přepjelnjene. Cyłu hodźinu ćehnjechu młodźi nimo přihladowarjow w měsće, tak dołhi běše ćah. Biskop praji, zo wobdźiwa krutosć a zmužitosć, z kotrejž so k swojim towarstwam dźerža.

Kielski profesor Schmidt je knihu wudał, w kotrejž jenož mjena wšelakich nowych wěrywuznaćow lěta 1933 wozjewja. Na 200 stronach stoja jenož mjena tajkich nowych „wěrow". To móžeš sebi myslić, kelko dyrbi to nowych wěrywuznaćow być. Najnowše tajke towarstwo su studenća w Jenje założili.

Kardinal Bertram Wrótsławski napomina katolikow, zo njebychu so bojeli kruće k swojej cyrkwi a ke katolskim towarstwam stać. Při tom wozjewi hišće raz list, kotryž je jomu loni němski kancler napisał w kotrymž slubi, zo nochce tajke towarstwa, kotrež so z politiku njezaběraja, ale jenož katolske nabožne kubła haja, zakazać.

Bamž je sebi wosebje přał, zo bychu katolske dźěłaćerske zwjazki w Němskej dale dźěłałe. Zo pak by hnydom jasne było, zo so jenož z nabožnymi prašenjemi zaběraja, chcedźa je Ketteler-zwjazki pomjenować (po biskopje baronje Ketteler, kotryž běše wosebity přećel dźěłaćerjow). Tak chcedźa zwjazki pokazać, zo nochcedźa so do prašenjow měšeć, z kotrymiž ma so dźěłowa fronta zaběrać. Potajkim też pola nas w Serbach njeby zadźewkow było, hdy bychu so naši katolscy dźěłaćerjo też do katolskich dźěłaćerskich zwjazkow zjednoćili.

Za katolske rjady bu postajene, zo smědźa wone jenož telko pola ludźi sebi naprosyć a nahromadźić, kelkož sami za swojich sobustawow trjebaja, njech je to jědź, drasta abo pjenjezy. Za to, zo bychu khudym dawali, njesmědźa ničo hromadźić.

Pólska. Pólscy studenća dźerža so zwjetša k swjatej cyrkwi. We wšěch universitnych městach wobstoja katolske studentske towarstwa, kotrež so z nabožnym woćehnjenjom swojich sobustawow zaběraja. Zo ma to wuspěch, pokazuja ličby wopytowarjow studentskich Božich służbow a swj. woprawjenjow, haj samo ličby wobdźělnikow swj. exercicijow. 1930 wobdźěli so 3000 studentow na nich, lětsa pak bě jich hižo 14000.

W Bochniji, małym městačku njedaloko Krakowa, wotměchu so swjatočnosće krónowanja tamnišoho hnadownoho swjećeća swj. Marije. Tři biskopja, wjele duchownych a 60000 wěriwych so wobdźělichu. Mnozy běchu najebać dešćikowoho wjedra a rozmokanych pućow a zymy bosy na swjedźeń přišli. Běchu wjacy dnow pućowali.

Hižo někotre razy je Pólska zajatych ruskich komunistow, kotřiž w pólskich jastwach sedźachu, na w Ruskej we wuhnanstwje žiwych katolskich měšnikow wšelakeje narodnosće wuměniła. Też nětkle zaso jedna z Ruskej, zo chce někotrych zajatych ruskich komunistow přez mjezy do Ruskeje puščić, jeli chce Ruska za to někotrych katolskich duchownych, kotřiž w ruskim wuhnanstwje ćerpja, přez pólske mjezy do swobody puščić. Ruska budże najskerje k tomu zwólniwa.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1934.

Kk.: 759. ze Šěrachowa: wyšši wuč. Michał Janca; 760. z Njebjelčic: Mikławš Šołta; 761. 762. z Hrańcy: Marja Wokowa, Jurij Wjeńka; 763. ze Sulšec: Jurij Čornak; 764.—766. z Baćonja: Jakub Pjech, Jurij Kral, Mikławš Smoła; 767. z Libonja: Jakub Donat; 768. 769. z Wotrowa: Pawoł Bulank (pjekař), Jurij Šewc; 770. z Kašec: Jurij Krawža; 771. z Khanec: Jan Frencl; 772. 773. z Now. Dwora: Bjarnat Fórch, Marja zwud. Handrikowa; 774. 775. ze Žuric: Michał Kocor, Jurij Lipič; 776. 777. z Krjepjec: Pawoł Pětřka, Mikławš Najč; 778. z Jawory; Hańža Krawčikowa; 779. z Khelna: Jan Lebza; 780. z Khasowa: Mikławš Šliž; 781. z Łuha: Jurij Just; 782. z Boranec: Jakub Wowčefk; 783. z Čorn. Hodlerja: Jan Wješ; 784. z Kamjenjeje: Michał Žur; 785.—790. z Radworja: Jakub Běrk, Michał Šipšik, Jan Kubańka, Mikławš Bjeńš, wučeř Pawoł Delan, Michał Knobloch; 791. z Młynsk. kněžow: Michał Cyž; 792. z Łazka: Pětr Šołta; 793. z Nowoslic: Jurij Bjeńš; 794. 795. ze Šunowa: Michał Kowc, Jakub Mikławšk; 796. z Drježdźan: Jurij Steuer; 797.—801. z Budyšina: Jakub Hejduška, Hana Weclawec, Hana Hejdušcyna, wučeř Józef Hajna, † Hana Šmaranderowa; 802. z Bělšec: Madlena Rězakowa.

Sobustawy na lěto 1933.

Čo. 1065. K. z J.; 1066. J. z Ł.; 1067. K. z Š.

Sobustawy na lěto 1932.

Čo. 1095. J. z N.; 1096. K. z N.

Sobustawy na lěto 1931.

Čo. 1132. N. N.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 17. decembra 1934.

154 wołow, 212 bykow, 346 kruwow a jałojcow, 2041 ćelatow, 681 wowcow, 3962 swini.

Płaćizny po centnarju a hriwnach.

Woły: 1) Połnomjasne, wukormjene, młode, najlěpšeje rězneje hódnosće 37—40 hr. 2) starše 30—36 hr. 3) Hewak połnomjasne młode 23—29 hr. 4) Starše — hr. Mjasne — hr. **Byki:** 1) Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće 37—38 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene 33—36 hr. 3) Mjasne 30—32 hr. 4) Snadnje wuwite 28—29 hr. **Kruwy a jałojcy:** 1) Młódše, połnomjasne kruwy najwjeteje rězneje hódnosće 31—34 hr. 2) Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy 23—30 hr. 3) Mjasne kruwy 16—22 hr. 4) Snadnje wuwite kruwy 11—15 hr. 5) Połnomjasne wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće 34—38 hr. 6) Hewak mjasne jałojcy 27—23 hr. **Ćelata:** 1) Najlěpše kormjene ćelata wot cyca 42—46 hr. 2) Srěnje kormjene ćelata wot cyca 36—42 hr. 3) Snadnje wuwite 30—35 hr. 4) Najšpatnje 25—30 hr. **Wowcy:** 1) Najlěpše kormjene jehnjata a młóde kormjene borany 34—38 hr. 2) Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy — hr. 3) Mjasne wowcy — hr. 4) Snadnje wuwite wowcy a jehnjata — hr. **Swinje:** 1) Tučne swinje přez 3 centnarje 52—53 hr. 2) Połnomjasne wot 240—300 puntow 50—51 hr. 3) Połnomjasne wot 120—150 puntow 49—53 hr. 4) Połnomjasne wot 100—120 puntow 47—52 hr. 5) Mjasne wot 80—100 puntow ćežke 44—47 hr. 6) Rancy 50—51 hr.

Oskar Hirche w Kamjencu

Mechanikař — Telefon 774

Šijace mašiny — Jězdne koła

Wulki skład też druhich potrjebow - Sprawne płaćizny

Swojich kupcow stajnje wuwučuju we wušiwanju a zašiwanju na mašinje. Wuporjedźenja so wustojnje wuwjedu.

Wot lěta 1880 wobstojacy derje znaty wobkhod.

Něšto dobre ke kurjenju

poskića ći stajnje

Cigarowy **Reichardt**

Fa. H. Lehmann

Budyšin - jenož při hłownym torhošću

„Jednota", tow. kat. Serbow za Budyšsku wosadu,
wotměje
swójbny wječor
zdobom lětuši adventski swjedźeń
jutře njedźelu, 23. dec. 1934, wječor 1/2 8 hodźin
w Kolpingowym domje. Zastup darmo!
Wutrobnje přeprošuje **předsydstwo.**

Před nakupjenjom hodownych darow wobhladajće sebi prošu najprjedy bohatu
wustajeńcu
knihi za starych a młodych, protykow, žłobikow, devocionalijow a hewašich darow
w **Dombuchhandlung**
M. Dilger w Budyšinje. Při mjasowych jětkach. Tel. 3422
Rozposyła so też zwonka města

Derje a tunjo so posyćiš w jědźerni rěznikoho mištra
H. Domšk
Budyšin - Žitne torhošćo
Wubjerne rjane dary k hodom a swjedźenjam
Rěčimy serbscy!

Klanki
přijima k wuporjedźenju a wšitke narunanske dźěle za nje: hłowćki, stawy, ruki, nohi, periki, črije, nohajcy, drasty, wodźewy
poruča jara tunjo
M. Pfuhl, „domjaca potřebnosć"
Hrajki / Znutřk. lawska hasa 6

Dobra cigara
wobradźa
swjedźeńske wjeselo!
Z hobrskoho składa wosebje poručam:
Bremer Erfolg . 10 pj.
Sandblatt Nr. 15 12 pj.
Meisterklasse . 15 pj.
Hercules . . . 20 pj.
Cigarety.
Cigarillos
w małych zawalkach po 5, 6, 8, 10 pj.
dom za cigary
Friedrich
Otto Sachse
Budyšin - Nutřkowna lawska dr. (radna pinca)

Khofejownja
w Serbskim domje
wšitkich lubych Serbow rady wita!
Poskića dobry khofej!
Wubjerne pječwa!
Šalka khofeja hižo za 15 pj.
Wšelake jědže, ćopłe a zymne, tu też přecy dóstanješ a piwo.
Z hodownym postrowom
Jan Hajnca

Holca,
kotraž ma hižo trochu nazhonjenja w hospodarstwje a dejić móže, namaka dobru službu
w Herbskej grychće w Njebjelčicach
(M. Rychtař).

Słyš!
Što sebi překupcy přeja, kotřiž nas z nawěštkami podpjeraja?
Zo by tam kupował!
Čiń to a praj jim, zo sy nawěštk w Posole čitał!
Njezabudź!

Pod hodowny štom słuša też „Krajan"

Hodowne dary - za muža!
Najlěpše rjanosće za mały pjenjez pola
RICHARD NEBEL
w Budyšinje — Bohata dróha 13
Wša dras'a za mužow - šaty - krawaty - kłobuki atd.

Derje pojěš a so napiješ
w hosćeńcu
„Złoty worjoł"
(Goldener Adler) Budyšin — torhošćo
Z hodownym postrowom M. Willig a mandźelska.

Za hodowne nakupowanjo
poručam swój bohaty skład mydłow a parfümow, **darjeńskich pakćikow, fotografiskich aparatow a k tomu potřebnych wěcow, swěčkow a pychi na Božodźěsćowy štom - woruch**
Drogownja Johannes Teich
w Budyšinje na Bohatej hasy 10

K Božomu dźěsću: ***złoto a slěbro***
za pychu a potrjeby
pjerśćenje
Wulki wubjerk po wšelakich płaćiznach
Předawafnja za znaty ***porclin Rosenthal***
Wšě wuporjedźenja spěšnje a tunjo
Guido Reiche *Budyšin — torhošćo*

Lehmanec konditornja
Budyšin, Serbska hasa.
Rjany dar při kóždej składnosći:
štomowy tykanc (Baumkuchen)
Wšelake najlěpše **poprjancy** pječemy sami!
Wosebitosć: Makrono-mjedowy poprjanc.
Serbske přikusy.
Speculatius - smjetanowe kuski - pampuchi - torty - marcipan a dobre wěcki za štom.
W rjanej khofejowni popołdnju a wječor koncert.

Rjane dary k hodom:
kłobuki, čapki, kožuchowe kornarje, krawaty, šawle, gamaše atd.
Wulki skład! — Nizke płaćizny!
Hugo Lehmann Budyšin - Bohata dróha 25

Mnohosć wužitnych, rjanych hodownych darow we wšěch płaćiznach maće na wubjerku we
drogowni Otto Engert
Budyšin — Lawska dróha

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěšćki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki ścelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik. — „K. P." ćišći so w 1600 exemplarach.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje z póstšekowym kontom: Drježdźany 33458. Dalokoročak čo. 3895.

52. čisło. | W Budyšinje (Bautzen), 28. decembra 1934. | 72. lětnik.

„Boži narod" w Bethlehemje.

Swjaty wječor wšědnje zwonić słyšiš. 24. hodownika „swjaty wječor" zwony swjatočnišo rěča dyžli hdy.

Hdyž potom skónčnje wosrjedź nocy hodowne zwony z połnym mócnym zwukom zaklinča, zo bychu potajnosć Božeje nocy wupowědałe, zanjesu so w Božim domje nutrne hodowne kěrluše a roznjesu so po cyłej wosadźe, po cyłym kraju, po cyłym swěće.

Z wotkel přikhadźa nam wša ta hodowna radosć? Hdźe mamy jeje zbóžny kužoł pytać? Hlej, w tamnej jednorej kolebcy, we khuduškim žłobiku, kiž něhdy stoješe w hródźičcy Bethlehemskej. Tu Jězusdźěćatko k prěnjomu razej swojej ručcy pozběhowaše, zo by swoju swjatu mać a swj. Józefa požohnowało, zo by požohnowało swoje narodne městačko Bethlehem a cyły swět a wšěch človjekow.

Boži narod: při tym myslimy sebi z prěnja na narodźenjo Jězusdźěćatka, našoho wumóžnika, potom pak so też dopominamy nimowólnje na městno Božoho naroda, na Bethlehemsku hródźičku, na žłobik.

Pójće ze mnu a wobhladajmy sebi Boži narod, swjate městno, kajkež je hišće dźensa w Bethlehemje nadeńdźemy.

Je nětko hižo šěsć lět, zo tam we swětosławnej prózdnjeńcy, na městnje Božoho naroda, klečach, zo na wołtarku, hdźež bě Boži žłobik stał, Božu mšu woswjećich. Z wonka prózdnjeńca Božoho naroda wot 4. lětstotka sem wjacy přistupna njeje. Tehdom natwari nad njej swj. Helena krasnu basiliku.

Hačrunjež so też w Bethlehemje wšelakore zběžki a njepřećelske nadpady přećiwo křesćanam a jich wulkotnej swjatnicy přecy a zasy stawachu, tola tute swj. městna, na spodźiwne wašnjo wot Boha škitane, hač do dźensnišoho dnja nimale njezranjene so zdźeržachu.

Hačrunjež so swojeje postawy dla tak často tuleć njetrjebam, kaž wulcy ludźo, njebě mi tola hinak móžno, hač potuleny z durjemi do basiliki zastupić, dokelž su tute jenož 1.30 m wysoke. Durje su tak nizke, zo by so cyrkeŵ lěpje škitać hodźała přećiwo też hišće dźensa hrožacym rubježnym nadpadam a nawalam.

Bolostne je, zo sebi grekojo a armenojo tudy wulke prawo činja a katolskich křesćanow dźeń a bóle wotstorkuja.

Z kóždoho boka wulkoho wołtarja wjedu skhodźeńki dele do swj. prózdnjeńcy, hdźež so naš Zbóžnik narodźi. Tu mamy potajkim prěnjotny „Boži narod". Hnuteje wutroby poklakńmy so před wołtarjom a před slěbrozłotej „Bethlehemskej hwězdu", kotraž je na zemi do běłoho marmora zapušćena. Kołowokoło čitam słowa „Hic de Virgine Maria Jesus Christus natus est" ... Tu je z knježny Marije Jězus Khrystus so narodźił. (Luk. 2. 1—7). Wolijowe lampki, je jich na 15, rozšěrjeja ćěmnu swětłosć. Tola hišće ćěmnišo drje bě wězo tehdom, hdyž najzbóžniša knježna Marija a swj. Józef, wot dołhoho pućowanja nimo měry sprócnaj a we Bethlehemje wšudźom wotpokazanaj tudy wotpowaštaj. Knježi dźěn tu najwjetša khudoba. Nadobo pak so ćma a ćěmnosć přeměni do swětłoho dnja, do njebjeskeje jasnosće, hdźež naš Zbóžnik, kotrohož swj. pismo „lumen de lumine" „jasnosć z wěčneje jasnosće" mjenuje, do tutoho ćěmnoho doła sylzow zastupi. To začuch a dopóznach jasnišo, hdyž k pódlanskomu wołtařkej, hdźež bě Jězusdźěćatko we žłobiku, přistupich. Běch w Bethlehemskim klóštrje franciskanow, kiž zwisuje z prastarskej basiliku, přenocował a na druhi dźeń smědźach w prózdnjeńcy Božoho naroda Božu mšu čitać. Bě rano 1/2 3 hodź. Běch so w kapali cyrkwje swj. Katyrny, farskeje cyrkwje franciskanow měšnisku drastu zwoblekał. Mój ministrant, franciskan, přewodźeše mje najprjedy do basiliki a wot tam dele k wołtarkej „Swj. žłobika". Wołtařk běše rozswětleny ze swěčkami, kotrež wjesele sapachu, jakož bychu z njebjeskeje jasnosće tamneje najswjećišeje, Božeje nocy srěbałe. Božu mšu čitach nimale w samsnym času, hdyž so něhdy jandźelojo pobožnym pastyrjam w njebjeskim swětle zjewichu, spěwajo „Gloria in excelsis Deo" . . . a hdyž khudźi pastyrjo kwatajcy k Bethlehemskej hródźičcy přiběžachu a Jězusdźěćatko, so modlo, powitachu. Kak cyle hinak zeskutkowa w tutej potajnej swjatnicy „Gloria in excelsis Deo"; tak hłuboki a nutrny wothłós tutón njebjeski spěw hišće ženje w mojej wutrobje zbudźił njeje.

Tak woswjećich Boži narod na tak žadne wašnjo w Bethlehemskej hródźičcy, hdźež bě so Bože Słowo mjaso sčiniło, zo by mjez nami bydliło.

Swjatomu Franciskej z Assisi, wosebitomu česćowarjej wočłowječenja našoho Zbóžnika, mamy so wulcy dźakować, hdyž nětko nimale w kóždej křesćanskej cyrkwi „Boži narod“ wuhladaš.

Tola nic jenož w cyrkwjach, ale też w našich křesćanskich domach njedyrbjał „Boži narod“ njeznaty być. Wěsće by staršisku wutrobu zhrěło a hnuło, hdyž bychu dźěći zhromadnje wokoło „Božoho naroda“ něžne hodowne spěwy zanjesłe, abo hdyž by so cyła swójba wokoło „Božoho žłobika“ k rańšomu abo k wječornomu paćerjej zhromadźiła. To by raznišo dopominało na Boži narod w Bethlehemje, na wołtař žłobika.

Wy křesćijenjo lubujće joho! Wy stari a młodźi, wy bohaći a khudźi, jom' přinjesće wopor a kóždy sam so! (Hodowny kěrluš čo. 138).

Rozhlad w swěće.

Wobhnadźenjo w Sakskej.

K hodom je so w Sakskej 101 wosobow wobhnadźiło. Tón króć jich telko njebě, kaž druhe lěta, dokelž zakoń wo spušćenju khostanja wot 7. awgusta hižo wjele jatym swobodu zasy wróći.

Po cyłej Němskej

so za khude dźěći hodowne swjedźenje wuhotowachu. W Berlinje dósta 12000 dźěći na nimałe 100 městnach wulkoměsta při zaswěćenych Božo'-dźěśćowych štomach přihódne dary. To je přikład za socialismus skutka. Ministerski president Göring wuhotowa za 500 khudych dźěći hodowny swjedźeń a wobdari je z wužitnymi darami.

„Žurkowanjo“ je so pominyło.

Němski komisar za wobkedźbowanjo płaćiznow je so wo swojim skutkowanju wuprajił: „Hdyž posledni króć před nowinarjemi rěčach, sym wšitkich warnował, wulke kupowanjo činić. Kiž „žurkuja“ su runje tak njemdri kaž njedisciplinowani. Dowěra do discipliny wšěch hospodarskich a kupowacych worštow njeje mje zjebała. Ze wšěch kónčin němskoho kraja mózu jenož to same słyšeć. Stabilisowanjo płaćiznow je so dócpěło. Strach njewobstoji. Strowomu rozomej našoho luda dyrbi so přewostajić, to kupować, štož je wužitne a nuzne. Cyła politika płaćiznow ma elastiska być.“

Južnosłowjanska

ma nowe knježeństwo. Prjedawši zwonkowny minister Jewtič je tute zestajał. Wosebje Francózska je spokojom a so nadźija, zo nowe knježeństwo dotalnej nutŕkownej a zwonkownej politicy swěrne wostanje. Jewtič je pječa wupruhowany přećel Francózskeje a Francózska joho politiku rady podpjera. Jewtič budźe hromadźe z Lavalom za změrowanjo srjedźneje Europy dźěłać.

We sowjetskej Ruskej

su terroristojo w poslednim času khětro dźěłali. Najbóle nadeńdźeš mjez nimi něhdušich sobustawow komunistiskeje strony, kiž su so dla někajkoko přeńdźenja ze strony wustorčili. Stalin, hłowny rozkazowaŕ Ruskeje, chce přećiwo Trockomu postupować, kiž Stalinowe dźěło we wukraju wohrožuje. Trocki je z terroristami někak zaplećeny; najradšo bychu joho z Francózskeje, hdźež tukhwilu přebywa, wupokazali. W Charkowje su samo přisahanstwo přećiwo Stalinej wotkryli. Ruske mjezy do Pólskeje so kruće kontroluja. Wjele podhladnych wosobow bu zajatych. Komunistiscy wjednicy mjez sobu wjacy přezjedni njejsu. Na wukrajnu politiku to dale njeskutkuje, dokelž ma Ruska cyle hinaši kurs. Komunistiska agitacija zwonka Ruskeje ma so wšudźe wostajić. Wšitke kraje dyrbja widźeć a začuwać, zo tu z komunistiskej stronu nimaju činić, ale ze sowjetskej Ruskej. Jich hamtscy zastupjerjo su Francózskej wšelake lubjenja činili, ale Francózska žada wjacy. Na šěrokim swěće so přecy a zasy pokazuje, zo so komunistojo hibaju, kaž wóndanjo w Hollandskej. Tajke srjedźišća za přewrót Ruska wudźeržuje. Krajne instancy pak jara kedźbuja a komunistiske pospyty hnydom podušeja. Też w Francózskej agituje Ruska za komunismus. Jeli dyrbi nětko francózsko-ruski zwjazk lěpšiny poskićeć, potom njesmě so revolucija w Francózskej spěchować. Sowjety maju swoje podrywace dźěła tu formalnje zastajić! Francózska njecha so z komunismom zwjazać, ale ze Sowjetskej Ruskej.

Brónjenjo na morju.

Hdyž njećitachmy w poslednim času wjacy telko wo brónjenju abo wotbrónjenju na kraju, tak leži to cyle wěsće w přičinach, zo wšelake kraje ćim bóle na morju brónja abo brónić chcedźa. Słyšimy husto wo Washingtonskim zrěčenju. Tute je so něhdy wobzamkło bjezstrašnosće dla na dalokim morju za pjeć namórskich mocow. Ale ani ze skutkami, ani ze słowami njejsu so Zjednoćene Staty ženje njepřećelscy napřećiwo Japanskej zadźeržałe.

Hdyž potajkim Japanska w poslednim času hrožeše, zo nochce ničo wjacy wo Washingtonskim zrěčenju wědźeć a zo chce mócnje na morju brónić, tak njemóžemy tute počinjenjo zrozemić. Tajke rěče wuwabja w druhich krajach wótre wotmołwy. Měrne zhromadne dźěło so na te wašnjo njespěchuje. Francózska je wězo přiwisowaŕka zrěčenja wo wójnskim łódźstwje. Wona pak žada, zo by so z kóždej mocu wosebje jednało, hdyž so rěči wo sylnosći w twarjenju wójnskich łódźow. Francózska njeje ženje Wakhingtonske žrěčenjo jako něšto doskónčne wobhladowała. Němske brónjenjo na morju a też na kraju dźerži so cyle Versailleskoho zrěčenja.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Naša „Jednota“ zhromadźi zańdźenu njedźelu swojich sobustawow k adventskomu wječorej w Kolpingowom domje. Zo tu wšitcy njeběchu, leže na tym, zo běchu njedźelu měsćanske wobkhody hač k wječorej wotewrjene, a mnozy mějachu z přihotami k swjatym dnjam činić. K zawodej bu jedyn z najrjeńšich adventskich kěrlušow, „Budź powitana . . .“, wuspěwany. Na tutón so počahujo rozłoži předsyda, knjez kantor Šołta, kak adventske začuće a zmyslenjo so hižo we wutrobach dźěći wubudźuje, hdyž nabožne nałožki widźa a sobu doživja, hdyž na př. jutnje wopytuja. Ze swojimi serbskimi šulskimi dźěćimi wupjelni potom wulki dźěl programa. Holčka přednjese měrnje něžnu baseń. A potom přihladowachmy, kak derje běchu Budyšske dźěći nawukłe hodownomu časej přiměrjenu hru „Pjeršćeńk zboža“. Małomu Jankej wotewri so we snje kuzłaŕski raj palčikow a rěčankow (Nixen), a přihladowarjo so rad sobu wjesć dachu do tutoho bajkojtoho swěta. Rumpodich małym hrajerjam a hrajeŕkam z jabłukami a druhimi dobrymi kuskami płaćeše za to, zo běchu tak pilnje a wjesele swoju wěc činiłe. Napominace adventske słowa we wjazanej rěči (wot knj. kapłana Cyža) sćěhowachu (hlej baseń). Na to pokazachu swoje wumjełstwo serbske holcy, kotrež hodownu hru „Zasy pola maćerje“ (přeserbšćił kapłan M. Cyž) předwjedźechu. Nic jenož, zo běchu po słowje jara derje nawukłe, ale hrajachu też z prawym začućom woprawdźe wustojnje. Wšitkim, kotřiž běchu

„Katolski Posoł“

płaći na lěto **5 hr.** Štóž „Katolski Posoł“ wosebje přez póst dóstanje, dyrbi **2 hriwnje porta lětnje zapłaćić,** potajkim potom

7 hriwnow.

k wuhotowanju swjedźenja na někajke wašnjo přinošowali a dźěłali, podźakowa so wysokodostojny knjez scholastikus Hejduška z připóznawacymi słowami.

Serbow advent.

Serbja čas adventa swjeća,
hawtowanja, hary mjelča.
Štóž ze cyrkwju modli so,
nam'ka ćiche wjeselo.

Advent khutnje, ważnje rěči,
posłuchajće na mnje, dźěći!
Křesćano, słyš Bože słowo,
zo će do njebjes wjesć mohło.

Jutnje zahe rano mamy,
Bohu Knjezej česć tak damy.
Luby, khodź na wopor Boži,
wón ći lubosć twoju množi.

Advent rady napomina,
mnohich trjechi tajka wina.
Kak dha je, mój přećelo,
maš za „Posoł" kwitowanjo?

Jednoćenjo, posłuchajće:
Kěrluš sebi zaspěwajće,
twórće z Bohom jednotu
nabožnu a narodnu!

Křesćan rěkać, njeje ćežko,
křesćan być, to rěka něšto!
Stań, budź swěrny, zebjeř so,
přez ćmu k swětłu, křesćano!

Z Radworja. Za našich młodźencow buchu w swjatym času adventa zarjadowane wosebite nabožne přednoški, kotrež so štwortk, pjatk a sobotu w tydźenju suchich dnjow wotměchu. Jako prědarja dobychmy knjeza kapłana Michała Cyža z Budyšina. Předmjety, na jednotliwych wječorach wuwjedźene, běchu: Khrystus naš wjednik; cyrkej; swjata Marija. Njedźelu na dopołdnišich kemšach přistupi potom naša cyła mužska wosadna młodosć k blidej Knjezowomu. Też hišće njedźelu dopołdnja bě knjez kapłan k nam přikhwatał, zo by z wosebitym prědowanjom wo najswjećišej eucharistiji přihotował wutroby młodostnych na přikhad Knjezowy we najswjećišim sakramenće. Wuprajamy naš najhorcyši dźak knjezej přednošowarjej „Zapłać Wam Bóh Knjez wašu prócu a wašu horjacu lubosć k nam młodym! Knjez pak njech žohnuje też nas a naše swjate předewzaća. Wón daj nam rosć we swojej swjatej hnadźe!" Přednoški běchu za wšěch młodźencow, njedźiwajo na to, hač su w towarstwje młodźencow abo nic.

Z Khróšćic. Radudawanjo za maćerje w Khróšćicach a Worklecach wotměje so hakle srjedu, 9. januara.

Z Pančic. Khróšćičanska skupina NSDAP wuhotowa druhi swjaty dźeń we wjesnym hosćeńcu towaršny wječor, kiž bě bohaće wopytany. Pod zhromadnym wuspěwanju posaarskoho spěwa powita skupinski wjednik, knjez Porak we Wudworju, wšitkich a žadaše sebi wuraznje, zo njebyštej so Němcowstwo a Serbowstwo přećiwo sebi wuhrałoj, ale w přezjednosći zhromadnje dźěłałoj. W dalšim pokaza na wšelake wuspěchi nowoho knježerstwa a skónči swoje jadriwe słowa z najlěpšimi přećemi do nowoho lěta. Nětko sćěhowachu wjacyhłósne spěwy naměstneju spěwneju towarstwow a Khróšćičanskeje „Jednoty", wotměnjejo němske a serbske spěwy. Potom hraještaj knjez Wagner a joho 14-lětna dźowka na cytarje duett a wjacore sola. Mjez hudźbnymi přednoškami wustupi humorista knjez Hans Bramel z Kamjenca. Joho žorty w bajerskej narěči wuwabichu powšitkowne smjeću. Wšitke poskićenja so wulcy připóznachu, a tak so swjedźeń w bratrowskej lubosći nanajlěpje poradźi a skónči so z wjesołej rejku, na kotrejž so wosebje młodźina pilnje wobdźěli.

Z Różanta. Štwórtu njedźelu adventa bě w našej hnadownej cyrkwi dźeń swj. Bonifacijowoho towarstwa, kotrež drje by so z połnym prawom bratrstwo mjenować mohło; dokelž chce w bratrowskej lubosći swojim wěrybratram pomhać zakhować najdrohotniše kubło: swjatu wěru. Tohodla sćelu najdostojniši knježa biskopja prědarjow do wšitkich katolskich cyrkwjow Němskeje, zo bychu wěriwych pohnuwali k modlitwje a k jałmožnje za tych, kiž su žiwi w diasporje (w rozbrójenju), hdźež jim často hroža wulke strachi za wěru a křesćanske žiwjenjo. Tuž přińdźe po poručnosći knjeza biskopa knjez farar Michał Kětan k nam a prědowaše rano kaž też dopołdnja na Božej mši, zo bychu so wěriwi modlili: přińdź nam twoje kralestwo — zo bychu horliwje kaž swj. Jan křćenik dźěłali za rozšěrjenjo kralestwa Božoho. Ze samsnoho nazhonjenja powědaše wšelake zrudne podawki wo liwkosći we wěrje, wo wotpadach wot wěry, kotrež najbóle zawinuja měšane mandźelstwa. Namaka pak też pola připosłucharjow dospołne zrozemjenjo, štož so pokaza, hdyž sam poniżnje jałmožnu zběraše k wotpomhanju tuteje duchowneje nuzy, kotraž je často wjetša hač zemska. Popołdnju pokaza nam knj. farar w Sernjanach w filmje, w kajkich njepřihódnych městnosćach dyrbja so w diasporje husto Bože służby wotměwać, a kak je so towarstwo swj. Bonifacija staralo, zo bychu přistojne Bože domy naši wěrybratřa měli. Też jara powučacy a warnowacy bě dopokaz, kak swójby měšanych mandźelstwow jeli nic w druhim tak tola w třećim stawje wot katolskeje wěry wotpaduja. Njech sebi to naši młodźencojo a knježny do pomjatka zapisuja.

— Najskěrje bě nahladna jałnožna wěriwych złóstnika pohnuła, zo by sebi ju na njesprawne wašnjo přiswojił. Hdyž so film pokazowaše w času wot $^1/_2 5 - ^1/_2 6$ hodź. a na administraturje nichtó doma njeběše, dokelž hospoza w cyrkwi hodowny štom pyšeše, rozbi rubježnik wokno, zaléze nutř, přepyta wšitke kamorčki, złama zamk a pokradny něšto drobnych pjenjez a časnik. Tola nawdatu jałmožnu njenamaka, a tak móžeše ju administrator nazajtra wot-

Bethlehem — křesćanska swjatnica.

Njeby-li so Khrystus w Bethlehemje narodźił, štó wě, hač njeby městačko tónsamy dóńt potrjechił, kaž mnohe sydlišća w Swjatym kraju, kotrež su nam ze Swjatoho Pisma znate. Wone rozpadachu a runaja so nětko zemi. Tute pak je wšitke wětry swětowych stawiznow přetrałoj; njeje drje runje kćejace, ale tola we wěstym nastupanju zamožite městačko z 10000 wobydlerjemi. Z putnikow, kotřiž lěto wot lěta Jeruzalem wopytuja, drje žadyn njezabudźe na Bethlehem, kiž je 10 kilometrow wot Jeruzalema zdalene. Wobšěrnomu wobkhodej cuzych ma wobydlerstwo za swoje derjemećo so dźakować. Je zwjetša arabiske, wučinja nimale dwě třećinje, jena třećina je židowska, też katolskich křesćanow tam je, tohorunja prawosławnych a něšto Mohamedanow. W cyrkwi Khrystusowoho naroda su Grjekojo knježa, mjez tym zo katolikojo w pódlanskej cyrkwi swjateje Katyrny swoje Bože służby swjeća, kotraž je z tamnej přez khódbu zjednoćena.

Město Bethlehem je čiste poruno druhim městam we Palestinje. Drohi drje su wuzke, zo dyrbi pěšk so k muri tłóčić, chce-li awto nimo pušćić, kěže su běłe a w orientalskim (narańšim) stilu — maja płone třěchi a małe wokna — wobrubuja drohi; mazanosć so z nich wotstronuje. Wězo, do zanjesenych kutow a najmjeńšich pódlanskich wulicow njesměš też w Bethlehemje hladać.

Orientalskoho ducha dycha też cyrkej Zbóžnikowoho naroda. Hobrske kamjenišća, z kotrychž je natwarjena, małe, husto zarěblowane wokna činja cyrkej bóle k twjerdźiznje podobnu. Husto dosć dyrbješe so přećiwo njepřećelam škitać. K tajkomu zaměrej je też zakhód wutwarjeny. Wobstoji jenož z nizkich duri, přez kotrež dyrbi wosoba wjacy hač srěnjeje wulkosće skhilena nutř hić. Też ćmowy předdwór, kiž ma so překročić, je drje bóle ze škitanskich přičinow twarjeny hač z cyrkwinskich. Sy-li jón překročił, wotewri so wulka rumnosć: njesměrna hala ze stołpami cyrkwinskich łódźi a z rumnej ródnej prózdnjeńcu, kiž so přizamknje. Cyły rjad skhodźeńkow wjedźe do njeje dele; městno, hdźež je so Khrystus narodźił, leži runje pod grjekskim wulkim wołtarjom hłowneje łódźe. Hwězda z wulkimi słěbornymi promjenjemi je na městnosći naroda a pismo na njej stoji: „Jesus Christus hic natus est de Maria Virgine". — Tu je so Jězus Khrystus narodźił z Marije knježny. Kaž legenda powěda, bu tuta hwězda podobnjena hwězdźe Bethlehemskej, kiž je při narodźe so pokazała. Nad hwězdu je wołtař natwarjeny, kotryž wodnjo a w nocy słěborne buškwicy a zaswěćene swěčki wobswětluja. Narodnej prózdnjeńcy je druha, mjeńša přizamk-

pósłać. Čěř pokazuje, zo měješe rubježnik nadpadnje mału nohu a bě świžny. Tola njesprawne kubło hišće nikomu tyło njeje. A přikładow mamy dosć, kiž přecy zaso dopokazuja, zo tych, kiž su so na cyrkwinskich kublach přešli, prjedy abo pozdźišo zrudny wusud potrjechi. Bóh dał, zo by złóstnikowe swědomjo wotućiło a wón pokutnje swoju winu zaso zarunał!

Z Worklec. Njedźelu před patoržicu přeživi tu naša šulska swójba rjany hodowny swjedźeń w žurli Pjetašec korčmy. Hdyž dźěći hraja a spěwaja, kóždy rad přikhwata, a tuž přińdźe wjele staršich, druhich, haj tež hosći z wokoliny, zo bychu z dźěćimi so wjeselili a so zaso junu čuli jako dźěći a spominali wróćo na swój rjany bjezstarostny čas. Dwójcy so wotwi lubozny program, popołdnju 1/2 4 hodź. a wječor we 8 hodźinach a žurla běše dwójcy přepjelnjena, tež hižo sobotu při hłownej pruzy z dźěćimi. Hrajachu najprjedy němsku hru „Krawc a měsačk“ a potom serbsku „Pjeršćenik zboža“ wot F. Hajny. Wšitke dźěći woprawdźe z lubosću a po swojich mocach dosć žiwje wšě róle přewjedźechu a runje w poslednišej rejcy palčikow a wreginow po narodnych hłosach, kaž tež jandźelkow w prěnišej skutkowachu wulkotnje a běchu wokřewjenjo za nas wšěch. Mjez hromaj widźachmy wšelake sćinowe žortne wobrazy. Při započatku poda mała holčka wutrobny prolog w mjenje dźěći a wučerjow a prošeše, zo njebychmy pře kruće posudźowali. Ně, k tomu nichtó přišoł njeje; nawopak je kóždy z dźakom přijimał, štož dźěći wjedźeni wot swojich wučerjow pódla šulskoho dźěła nam w tajkim wumělstwje poskićichu. Hdyž wopominamy, zo Worklečanska šula po wójnje zaso prěni raz zjawnje wustupi a tola nam tajke hodźinki rjaneje zabawy a nutrnoho wokřewjenja poskići, smy wšitcy dźakowni dźěćom a wučerjam za wšu nałoženu wulku prócu a woporniwosć. Wosadny, Khrósćanski knjez farař w mjenje wšěch hosći tutón dźak z wutrobnymi słowami tołmačeše. A rad zasy přikhwatamy wšitcy, hdyž šula zjawnje wustupi. Wječor bě woprawdźe rjany překhod do kuzła a hnadowpołnoho hodownoho časa.

Z Konjec. Kaž je to w městach a hižo też na wsach druhdźe wašnjo, tak mamy też pola nas na ladku před wjesnej korčmu Božoh' dźěsćowy štom. We wječornych hodźinach błyšći so we swojich milinowych swětleškach, sćele swoje złote pruhi do wšěch wokolnych woknow a dopomina nas na swětło njebjeske, kotrež je před wjacy hač 19 stami lětami na zemju přišło a so potom po wšej zemi rozlinyło do wutrobow wšěch człowjekow, kotřiž su dobreje wole. A runje w našim času je to wosebje nuzne a wužitne, zo hajimy wšě nałožki, kotrež nas dopominaja na starodawnu wěrnosć, zo jeničcy Khrystus je te swětło, kotrež zamóže nas wjesć tu přez doł sylzow junu do wěčnoho raja njebjeskoho, a zo mamy so zdalować nowopohanskich wabjenjow a prudłow našoho časa. Tutón štomčk, rjanu módru jědleńku, je postajił naš korčmař Jakubetz, wjednik naměstneje župneje strony.

Z Njebjelčic. (Bonifacijowa njedźela.) Boži dźeń měješe naša wosada swoju Bonifacijowu njedźelu. Jako prědař přińdźe k nam knjez farař Kětan ze Zebnic. Hižo patoržicu wupomha spomnjeny knjez w spowědnym stole. Boži dźeń na rańšej Božej służbje běše prěnje prědowanjo. Prědař rozłoži: Što woznamjenja postrow jandźelow: „Česć budź Bohu we wysokosći“ a kak tutón postrow nic wšitkim wušam klinči. Pokaza, kelko je zymnych a liwkich we diasporje. Po rańšich Božich służbach měješe też němske prědowanjo, kotrež dobry začišć na přitomnych činješe. A dopołdnja rozłoži wosadźe: Žiwjenjo w diasporje. Z wulkej kedźbliwosću posłuchachu přitomni na horliwoho prědarja. Rjana zběrka mytowaše bohaće joho nałoženu prócu. Tak je so Bonifacijowa njedźela derje poradźiła. Smy knjezej fararjej Kětanej dźakowni za joho prócu. Nadźijomnje změje też joho dźěło dobry wuspěch a prawje wjele sobustawow dobudźe we wosadźe! To daj Bóh!

Ze Šunowa. Naša wjes na přikładomne wašnjo po swojich mocach postupuje. Hdyž zasy lěto ke kóncej běži, je to zdobne, raz wróćo pohladać a rozpominać, što su wjesnjenjo za zašły čas wšo dócpěli. Njedawno hakle su 400 metrow wjesnoho puća z Hórčanskim kamjenjom plestrowali, je to hłowny puć wot Sulšec přikhadźacy hač ke knježomu dworej. Škoda, zo „Klóštr“ njeje swój kónc hač ze wsy won — něhdźe 50 metrow — sobu wutwarił, dokelž tu je za čas dešćika žałostny pimpus, zo mohł tam človjek tčacy wostać. Wjesne ladko mjez kowarnju a korčmu, hdźež srjedźa stoji rjany zornowcowy křiž w małej zahrodcy a tafla z mjenami padnjenych jako wójnski pomnik — kaž pyšny hajik, je kołowokoło plestrowane a čini nětko začišć rjanoho měšćanskoho torhošća. Na čěmnych wječorach jewja so w milinowym swětle, a puće do wšěch štyrjoch stron su sobu wobswětlene. W poslednich lětach su sebi natwarili gmejnsku khěžu, hdźež bydla nětko štyri swójby, ale žana „na gmejnje“, wšitcy płaća najeński pjenjez. Su sebi dali wutwarić w starym hrodźe kapałku, wosebje za šulske tydźeńske kemše Konječanskeje šule a k wołóženju starych ludźi z Konjec a Šunowa, kotřiž njemóža wjacy do Ralbic do wosadnoho Božoho domu khodźić. Hdyž je gmejna prjedy hižo klóštrske knježe kubło wotnajała, su potom też wšě haty sebi wotnajeli, kóžde lěto je dale wutwarjuja a plahuja samo karpy po přikładźe wulkorybarstwa. A jenotliwi, wšitcy su swoje małe a zdźěla sydliscy ležace statoki w běhu lět tak lubje a skedźbnje sebi wutwarili, zo, štóž Šunow za dwaj abo tři lětdźesatki widźał njeje, wjacy znał njeby. Wjes nima žanoho bura, běchu to wšo w starych časach knježi robośenjo a khudźi khěžkarjo, ale dźensa su bjez wuwzaća wšitcy w lěpšich wobstojnosćach žiwi a wšo mali ratarjo a swobodni ludźo a čuja so zbožowni, byrnjež dyrbjeli też z wjetšoho dźěła jako najeńcy swoju serbsku domjacu podu, drje často z hórkim potom a drje też dźensa sami za so wobdźěłać; wšak statne prawa, socialne sprawne zarjadowanja w nowym staće kóždoho škitaja a w nuzy trjebaj podpjeraja. W našej wsy pak hišće nichtó podpjery wodołženja trjebał njeje. Najebać toho, zo ma Šunow poměrnje wjele wudawkow na socialnych podpjerach njesć, a měješe w zańdźenych lětach hišće wjele wjacy, a hdyž wopominamy, što je gmejna wšo wuwjedła a zarjadowała a wudawkow a ćežow přewzała a sebi wšo zwažiła, dha móže tola spokojnje nazad a w dobrej nadźiji do přichoda hladać a w nabožnym dobrym zmyslenju dale dźěłać a spěwać. — Dźěłowe lěhwo, kotrež tu nimale lěto dołho při knježim dworje stoješe a prjedy we Konjecach, je so před hodami do Pěskec přesydliło.

---

njena, hdźež je žłobjo z Jězus-dźěćatkom stało. Tu su pastyrjo a tři kralojo k njomu so modlili, na čož wulki wobraz pokazuje.

Patoržica je za Bethlehem jara ważny dźeń. Awto po awće přikhwata potom z Jeruzalema. Konsulojo katolskich statow sej tu dojědu, tohorunja njeličomni cuzy. Jeruzalemski biskop poda so w swjatočnym ćahu do cyrkwje. Wo połnocy dźerži so nócna Boža mša, potom ćahnu wěriwi, na čole přitomni duchowni, zhromadnje do ródneje kapały, hdźež so dokónčna modlitwa wotměwa. A tydźenaj pozdźišo wospjetuje so swjatočnosć pod druhim ritom a z druhimi wobdźělnikami: grjekska cyrkej swjeći swoje hody, kotrež so z romsko-katolskej cyrkwju njetrjechuja, dokelž su Grjekojo swjedźeń Tŕoch kralow za swoje hody wobkhowali.

Štóž je so hdy na tutych swjatočnosćach wobdźělił a po pozběhowacym swjedźenju w błyšćatej romsko-katolskej cyrkwi z procesijónom přez grjeksku ródnu cyrkej, kiž je błukowobswětlena a w khuduškim dźěłanskim wobleku so prezentuje, ćahnył, tón je bolostnje začuwał rozšćěpjenosć křesćanstwa. Tu je městnosć, hdźež so Zbóžnik narodźi, za wšěch je so narodźił. Prošmy na hodownej swjatočnosći też wo měr a pokoj mjez křesćanskimi ludami.

Prjedawša hłuboka ćišina je so zasy wróćiła do našeje wjeski na khromje holanskeje krajiny w našej rjanej serbskej Łužicy.

Adventski wječork Zdžěrjanskeje šule

njedźelu 23. hodownika 1934.

Bliže k hodom a wjetše je wjeselo. To začuchmy też mjez našimi dźěćimi, kiž hotowachu so k woswjećenju lětušoho adventskoho wječora a tohodla sebi swojich staršich a druhich přećelow šule do Brěmjenja přeprosychu. Rjenje běchu sebi wupyšili žurlu a barby noweje němskeje strowjachu z kóždeje strony jewišća. Program započinaše so z hodownym spěwom „Pastyrjo pójće, ach poběhńće . . ." prěnjeje šulskeje rjadownje pod wjednistwom a přewodom na křidle knjeza wučerja Mjechele. Knjez šulski wjednik Měškank wotewri na to wječor, witajo wulku syłu staršich a hosći, kiž běchu sem přikhwatali, hdyž bě tola čisty wuzbytk postajeny k lěpšomu zymskeje pomocy. Nětko zahrachu dźěći němsku hru „Des Winters Rache". Zmysł hry sam na sebi hodźi so přirunować dospołnje k lětušej zymje, hdyž nochce so běłoho sněha nańć, zo by knježić mohła kralowna zymy. Předstajenjo hry bě dosć dobre a kóždy bě so zažiwił do swojeje róle. Na to zanjesechu dźěći druheje rjadownje nješto hodownych spěwow. Hdyž słyšimy naše dźěći spěwać, spóznawamy, zo su hižo w mnohim postupili, tola budże so dyrbjeć starosćiwosć dirigenty na to złožować, hłós dźěći přecy bóle wukubłać. zo by so pozdźišo mohło wjacyhłósnomu spěwej přeńć, znajmjeńša pak dwuhłósnomu. Dobre wukubłanjo hłosa w dźěćacych lětach dawa nam najlěpšeje wěstosće, zo so rjady našich staršich spěwarjow hišće dale njewuprózdnja. Wulke wjeselo poskići so nětko lubowarjam serbsk. dźiwadła. Předstaješe so najnowša hodowna hra „Kanic dźěći", spisana wot knj. wučerja Nawki-Radwóŕskoho, jako znatoho lubowarja serbskich dźěći, a tutu hru je też spisał wosebje serbskim dźěćom k wjeselu. W tutej hrě je spisaćel zwobrazował tak prawje staro-serbsku hospodliwosć a zastajenjo jednoho za druhoho a runa so dospołnje zmysłej dźensišeje zymskeje pomocy. Zcyła žada sebi hra k dobromu wuwjedźenju też dobrych hrajerjow, dokelž je ćežka a na druhej stronje zasy jara rjana. Naše dźěći pak dopokazachu, zo z prócu a z pilnosću su zwólniwe, też wjetše zadźěwki přewinyć, wudospołnjejo so při tym k wjetšim nadawkam w pozdźišim žiwjenju. Swoju wěc je kóždy derje činił. Prócy też njeje lutował k nawučenju tuteje hry knjez wučeŕ Měškank. Za to jomu a dźěćom luby dźak! Ke kóncej so hišće słowa jimaše měsćanosta knjez Bartsch a dźakowaše so wšěm přitomnym za mału šerpatku, kiž běchu při tutej składnosći woprowali, wosebje pak wupraji dźak šulskim dźěćom, jich staršim a wučerjam za nałoženu prócu. Napominaše při tutej składnosći wšěch, dotalne poćahi mjez šulu a staršiskim domom hišće bóle skrućeć: ničo njedyrbi nas wot toho wotdźeržować, skutkować jedyn za druhoho, wjele mjenje směmy so na cyle njetrjebawšće wašnjo rozdwojeć. Jenož tak móžemy sebi pomhać samym a druhim a skónčnje też dopjelnjamy z tym Božu wolu. Knjez šulski wjednik podźakowa so hišće raz lubym staršim a jich dźěćom přeješe wšěm wjesołe hody a zbožowne Nowe lěto. Z třikróćnej sławu na kanclerja němskoho wótcnoho kraja, z němskej hymnu a Horst-Wesselowym spěwom so derje poradźeny wječor skónči.

Konrad Parzhamski sobupatron Bonifacijowoho towarstwa.

Biskop Dr. Józef Damian Schmitt — Fuldaski je na generalnej zhromadźiznje Bonifacijowoho towarstwa, w juniju tohole lěta w Fuldźe wotmětej, namjetował, zo by so kapucinski mnich Konrad z Parzhama, kiž bu lětsa swjatkowničku swjaty prajeny, za druhoho njebjeskoho zastupnika towarstwa wuzwolił. Tutón namjet bu wot Bonifacijowoho towarstwa přijaty. Na posedźenju generalnoho předsydstwa towarstwa 12. decembra w Paderbornje wozjewi arcbiskop Dr. Kaspar Klein, protektor towarstwa, zo je swj. Konrad Parzhamski za sobupatrona towarstwa wuzwoleny.

Hdyž bě president towarstwa, tajny rada z Mallinckrodt posedźenjo wotewrił, přizjewi so arcbiskop k słowu. Wón wupraji swoje wosebite wjeselo, zo smě tu w kole wosobow přebywać, kotrychž horliwe a woporniwe skutkowanjo so na to měri, zo by starosće biskopow diaspory wolóžiło. Wón wupraji, zdobom nadźiju, zo so tele nadobne a woporniwe dźěło za křesćanske žiwjenjo w našim ludźe też w přichodźe njebudże někak hańć a praji potom po słowje: „Nadźija na dopjelnjenjo mojoho přeća je so z tym zesylniła, zo smy před někotrymi dnami druhoho swjatoho zastupnika před trónom Božim dostali. Generalne předsydstwo Bonifacijowoho towarstwa je jara prawje činiło, zo je našoho nowoho němskoho swjatoho, bratra Konrada z Parzhama, za sobupatrona Bonifacijowoho towarstwa wuzwoliło. Je znate, zo je swj. bratr Konrad před swojim zastupom do klóštra kaž też po nim Bonifacijowe towarstwo horliwje spěchował. Před swojim zastupom do kapucinskoho rjadu postaji wón wěstu, za tehdyši čas nahladnu sumu we swojim testamenće za Bonifacijowe towarstwo. Jako klóštrski bratr je wón kóždu přileżnosć wužił, zo by zajim za Bonifacijowe towarstwo zbudźał budź, zo za joho zaměry horliwje hromadźeše, budź zo, samo khudych, hortnje k spěchowanju nadawkow Bonifacijowoho towarstwa namołwješe. Zrozjemjam tohodla dospołnje, zo swjaty Wótc Pius XI. při swjatoprajenju bratra Konrada ze swjatym Bonifacijom přirunawaše. Wobaj staj z duchom lubosće wuhotowanaj, wo woběmaj płaći słowo „Caritas urget nos" „lubosć naju ćěri." —

Potom pokaza wyšši pastyŕ na wuznam tuteju wulkotnikow cyrkwje za Němsku. Lubosć swj. Bonifacija ke křižej a darniwosć swj. Konrada dyrbitej sebi ruku zawdać. Ničo njemóže nam bliže być, hač zo při tutym posedźenju generalnoho předsydstwa sebi wotmyslimy ze słowom a pismom počinki a skutki swjateju patronow Bonifacijowoho towarstwa wukhwalować a po wšěm kraju wozjewjeć. We swětle hodownoho swjedźenja njech so lubosć k tutomu skutkej wosebje rozpłomjeni. Joho nadźija a joho přeću za přichodne lěto je, zo by so skutk Bonifacijowoho towarstwa spěchował a dale so wuwiwał ze zhromadnym swěrnym sobudźěłom wšitkich. —

Z cyrkwje a swěta.

Vatikanske město. Swjaty Wótc přija kardinala Marchetti-Salvaggiani w audijency. To je wjednik bamžowskoho skutka za twarjenjo cyrkwjow w Romje. Wón rozłoži bamžej, što je so w poslednich lětach wšo wuskutkowało. 1930 běše w Romje 67 wosadow, z 873000 wěriwymi, dźensa pak je tam 83 wosadow z 1130000 wěriwymi. Srjedź města zběhnychu tři wosady, dokelž wjacy trěbne njeběchu; za to założichu wokoło Roma 19 nowych wosadow. (Kaž smy hižo pisali, su wjele starych twarjenjow w Romje wotorhali, zo bychu za drohi wjacy města měli.) Za mnohe nowe wosady dyrbjachu hakle najprjedy nowe cyrkwičky abo kapale natwarić. 1930 bě 27 kapalow, dźensa pak je jich 93. 1930 dźěłaše tam 27 měšnikow, dźensa je tam 106 duchownych. Romske wosady maja zhromadny časopis, kotryž měsačnje wukhadźa. Wón je skoro 20000 nowych woteběrarjow namakał. Nadpadne je, wo kelko wjacy su wěriwi w poslednich lětach do móšničky dali. 1930 nahromadźi so 9217 lirow, w poslednim lěće pak 49459 lirow, potajkim skoro pjeć króć telko kaž 1930. 40 katolskich rjadow wotmě w poslednich lětach ze swojimi duchownymi w bližšej wokolinje swjate misijóny. Přichodnje ma so hišće 50 nowych cyrkwjow a kapalow natwarić.

Pólski moler Rosen dósta wot Swjatoho Wótca nadawk, joho privatnu kapału w Castel Gandolfo wumolować. Rosen je potajkim tak rjec naslědnik wulcy sławnoho Michelangela,

kotryž je Sixtinsku kapału wumolował. Rosen bydli w Londonje. Pius XI. njeje zabył na swoje skutkowanjo w Pólskej. Je sebi tohodla za swoju kapału nabožne mólby z pólskich motivow přał. Wosebje dyrbi wulki wobraz na jenej sćěnje předstajeć nadběh bólšewiskoho ruskoho wójska na Wašawu, pólske hłowne město. Widźeć dyrbi tam też być postawa tamnoho zmužitoho měšnika, kotryž před wojakami njeseše swjaty křiž do swjatoho boja. Bitwu dźěn potom Polacy kaž z dźiwom dobychu a tak swój kraj před čerwjenej zahubu zakhowachu Tamny zmužity měšnik pak padny. Spomnić hišće chcemy, zo je nětčiši Swjaty Wótc, kiž běše tehdy z bamžowskim nuncijom we Waršawje, jako jenički wukrajny zastupjeř we Waršawje wostał. Wšitcy druzy wotpósłancy druhich krajow běchu Pólsku wopušćili, dokelž mějachu za wěste, zo bólšewikojo dobudu. Polacy pak su hišće dźensa bamžej dźakowni, zo je jim ze swojim wostaćom nadźiju pomhał zdźeržeć a zadwělowanjo wotdźeržować.

Kaž italske nowiny pisaja, su 99,6% wobydlerstwa Italskeje katolikojo, w Francózskej 95%, Jendźelskej 5%, Awstriskej 92%, Pólskej 63%, a hišće 11% z Romom zjednoćenych grekskich katolikow, w Československej 73,3%, Wuherskej 64.9%, Južnosłowjanskej pak 37%, w Němskej też skoro telko procentow.

W Romje wotmě so w advenće wosebity nabožny tydźeń za holcy. Na kóncu mějachu holcy swjatočne kemše w Pětrowej cyrkwi. Bě 15 tysac holcow. Po skupinach běchu zrjadowane, a kóžda skupina měješe na jenym wołtarju Božu mšu, na hłownym wołtarju pak swjećeše Božu mšu Swjaty Wótc. Hdyž běchu jomu wjednicy holčiny wo nabožnym tydźenju rozprawjałe, poručа Swjaty Wótc k nim. Tutón adventski swjedźeń žónskeje młodźiny w Pětrowej cyrkwi běše wulkotna manifestacija za swjatu wěru.

Bamž je argentinskomu statnomu presidentej spožčił Khrystusowy rjad. President Justo je so wosobinscy wobdźělił na kongresu w Buenos Aires a je kongres na wšě možne wašnjo spěchował. Je też dobry katolik, kaž je to na kongresu ze swojej swójbu pokazał.

Němska. W kathedrali w Kólnje zeńdźe so 30000 katolskich žonow k wuznawanskomu swjedźenjej. 12000 bě ze wsow a bližšich městow přišło. Kardinal Schulte poručа k nim. Praji, zo so w poslednim času přeco jasnišo dźěła za nowu wěru, za pohanstwo. Tu je derje, hdyž wšitcy zjawnje pokazaja a wuznaja, zo chcedźa być a wostać wěriwi křesćenjo. Wosebje maja žony też hladać za swojimi dźěćimi a jich wobkhadom.

W Mnichowje bě so w juniju 1934 postajiło, zo maja so wobdźělnicy při swjatych exercicijach policiji wozjewić. Tutón wukaz bu wot ministra zběhnjeny.

Kaž němska statistika za lěto 1933 wozjewja, běchu so při poslednim ludličenju 68000 a někotre sta ludźi jako Serbja zapisali. Měnjeni su tajcy, kotřiž su pisali, zo je jich maćerna rěč serbska. Nimo tych je jich wězo hišće jara wjele tajkich. kotřiž su jich maćernu rěč napisali serbsku a němsku.

Kak zrudnje je, hdyž so ludźo wot katolskeje cyrkwje abo samo wot křesćanstwa zcyła wotdźěla, pokazuje Hamburg. Tam běchu po ličenju 1934 runje 394 wěrywuznaćow. K nim pak so w lěće 1933/34 hišće 214 nowych sektow přidruži. Tola wjele z nich, mjenujcy 123, běchu hižo, jako so narodźichu, jara słabe stworjeńčka, wone bórzy zahinychu. Tola ma Hamburg najebać toho dźensa hišće 485 nabožnych wuznaćow. Ale jenož 11 tajkich zjednoćeństwow ma wjacy sobustawow hač 1000. Tamne maja wšě wjele mjenje, najbóle samo hišće nic dwaj ducentaj. Najwjacy sobustawow ma tam evangelska cyrkej, potom pak přińdu hnydom ći, kotřiž žanej cyrkwi njepřisłušeja. Jich je 16% wobydlerstwa.

W druhej połojcy zańdźenoho lětstotka wotdźělichu so tak mj. Starokatolikojo wot romskeje cyrkwje. Tola jich bu přeco mjenje a mjenje. Nětko pak sebi mysla, zo drje je zaso junu za nich čas přišoł. Žołožuja so wosebje na wšelake prócowanja jednotnu němsku cyrkej za wšěch Němcow wutworić. To pak bychu so dyrbjeli katolikojo najprjedy wot bamža dźělić. Ale to drje jenož jich mało a to jeničcy liwcy sčinja. Cyłk katolikow stoji kruće ke skale Khrystusowej, k Swjatomu Wótcej w Romje. Nowiny, kotrež Starokatolikojo wudawaja, rěkachu hač dotal „Der Altkatholik", nětko pak su je překřćili na „Der romfreie Katholik". Mysla sebi najskerje, zo tak jich wjacy za so dobudu.

Na kóncu lěta 1934

dopomńmy so na bywšich sobustawow našoho towarstwa, kotřiž buchu w běhu lěta 1934 na prawdu Božu wotwołani a kotrychž smjerć bu „Katolskomu Posołej" z nawěštkom zdźělena.

Hana zwud. Kinkowa z Ralbic
Jan Buk z Měrkowa
Marja Zarjeńkec z Kulowca
Michał Ćesla ze Zejic
Michał Mikela z Koćiny
Wyšši wučeř Jan Rězak z Budyšina
Michał Šołta z Kukowa
Hańža Žurowa z Ralbic
Marja Winarjowa z Wjazońcy
Michał Wićaz z Budyšina
Mikławš Lebza z Worklec
Jurij Nowak z Noweje Wjeski
Marja Hušmanowa z Hory
Marja Krawcowa z Nowoho Městačka
Michał Handrika ze Sernjan
Khata Měrćinkowa z Haslowa
Madlena Handrikowa z Bronja
Mikławš Wólman z Łuha
Madlena Jakubašowa ze Zejic
Hańža Šołćic z Dobrošic
Marja Kubańkowa z Bronja
Hana Margareta Hajnec z Budyšina
Michał Rjeda z Hory
Jan Šewc z Hory
Marja Winarjec z Kamjenjeje
Pětr Šołta z Kašec
Pawoł Kocor z Worklec
Jurij Frömmig z Worklec
Jurij Dórnik z Njebjelčic
Michał Delan z Wětenćy
Madlena Heynowa z Lipska
Jurij Glawš a mandźelska Marja z Rózanta
Marja Rjedźina z Hory
Marja Młynkec ze Stareje Cyhelńcy
Hana Rjeńčowa z Čornec
Jurij Serbin z Kozarc
Hana zwud. Šmaranderowa z Budyšina
Jurij Brojeř z Ralbic
Marja Hernaštowa z Rachlowa
Wučeř Jan Rachela z Rózanta
Khata Kmječowa z Brěznje pola Kamjenca
Madlena Šwejdźina z Ralbic
Madlena Hermanowa z Njebjelčic
Hańža Nukowa z Worklec
Marja Šołćina ze Smječkec
Marja Pjekarjowa z Radworja
Jan Jakub Zibař z Hrubjelčic
Hańža Glawšowa z Hórkow

Knjez daj jim wěčny wotpočink! — Swětło wěčnosće swěć jim!

Krajan za lěto 1935
płaći 60 pjenježkow

Należnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1934.

Kk.: 803 ze Serbskich Pazlic: Jan Kmječ; 804. z Wuric: Marja Petermanowa; 805. z Brěmjenja: Pawoł Mark; 806.—808. z Haslowa: Hana Leńšowa, Mikławš Dubaw, Jurij Libš; 809. ze Sulšec: Jan Knebel; 810. z Čěškec: Hańža Wjacsławkowa; 811. z Now. Łuzča: Jurij Zynda; 812. z Drježdźan: Marja Žurec: 813. z Budyšina: Herman Piskor; 814. z Hórkow: Hańža Hejdšuščyna; 815. z Nowych Bóšic: Michał Rjek; 816. z Now. Jasenčy: Jan Handrik; 817. 818. z Khróšćic: Jakub Šołta, Mikławš Šimon; 819.—822. z Worklec: wučeŕ Feliks Hajna, Jurij Brankačk, Hana Žołcyna, Jakub Ridl; 823. z Jasenčy: Michał Bulank; 824. z Hory: Mikławš Měrćink; 825. z Lubodoła: mater Georgia Šołćic.

Sobustawy na lěto 1933.

Čo. 1068. N. N. z W.; 1069. N. N. W.; 1070. N. N. z J.; 1071. N. O. z B.

Sobustawy na lěto 1932.

Čo. 1097. N. N. z B.

Sobustawy na lěto 1931.

Čo. 1133. N. N. z B.

Dobrowólne dary za duchownski dorost.

N. N. z Khróšćic 2 hr.; N. N. z Wudworja 5 hr.; knjez Michał Bulank z Jasenčy 1 hr.

Wšitkim swěrnym dopisowarjam, přećelam, dobroćelam a sobustawam našoho towařstwa swj. Cyrilla a Methoda a z tym woteběrarjam „Katolskoho Posoła“

k nowomu lětu wjele zboža a Božoho žohnowanja!

Předsystwo towařstwa swj. Cyrilla a Methoda, redakcija a ćišćeŕnja

Zapis knihow w knihiskładźe towařstwa ss. Cyrilla a Methoda w Budyšinje.

Nabožne knihi:

Wosadnik, z pyš. złotym rězkom	9,50
Wosadnik, z pyš. čerwj. rězkom	9,—
Wosadnik, ze złotym rězkom	7,—
Wosadnik, z čerwj. rězkom	4,—
Nowy Zakoń (Łusčanski a Hórnik) wjazany	8,—
njewjazany	3,—
Jandźel pěston (M. Žur)	1,—
Dobry křesćan „ čerwj.	1,75
złot.	4,—
Pój, Knježe Jězuso! (J. Skala) čerwj. 2,50 złoty	4,50
Kročenjo za Khrystusom (J. Libš) čerwj. 2,50 złoty	4,50
Kěrluše „Pobožn. Wosad.“, wjaz.	2,—
Jutrowne kěrluše za křiježjow	—,50
Hłosy za kěrluše „Pobožnoho Wosadnika“, zwjazane	2,50
Hłosy serbskich kěrlušow z přewodom pišćeli, njewj.	5,—
Pobožnosć na swj. skhodźe	—,20
Novena k swjatymaj Antonijej a Franciskusej	—,40
Perikopy, zwj.	6,—
Pobožnosć Maćeri Dobreje Rady	—,10
Spowědny špihel za dźěći	—,10
Modlitwa, z kotrejž swoje žiwjenjo Bohu poswjećiš	—,05
Kěrluš na Božej mši	—,10
Boža mša k Jězusowej Wutr.	—,10
Swjećatko s. swójby z modlitwu	1,—
Žiwjenjo Swjatych (Januar) (J. Libš)	—,50

Wědomostne knihi:

Němsko-serbski słownik (Dr. Rězak) wjazany	20,—
njewjazany	10,— za stud.
„	16,—
Syntax (J. Libš)	6,50
Wobrazy z cyrkwinskich stawiznow kat. Serbow (Nowak) broš.	1,50
Kulow: město a farska wosada „	1,50
Pismowstwo kat. Serbow (Dučman) „	1,—
Gesprächsbuch — rozmołnik (Šołta) „	1,20
Swětlikowy přełožk Biblije (B. Šołta) „	1,—
Wobraz † šolastika M. Hórnika	—,50

Šulske knihi:

Katechismus (Dr. Rězak)	1,—
Bibl. Stawizny, małe (rozpředate)	
„ „ wulke (dr. Jakubaš)	1,—
Einst und Jetzt	1,—
Fibla (Na wsy)	—,60
Raj rěče (M. Nawka)	—,60
Dźiwni kmótřa	—,45

Dźiwadłowe hry:

Petrolejowy kužoł	—,25
Prěnja hodownička	—,15
Wodźan, spěwohra	—,30
Křesćanka	—,30
Złote hrody	—,20
Genofeva	—,40
Dźiwotworny kłobuk	—,40
Slepy Benjamin	—,20
Nócny stražnik	—,50
Krótkowidźaca Wórša	—,30
Swjata Hilžbjeta Durinska	—,40
Boži narod	—,40

Zabawjace a druhe knihi:

Czestochowa (P. Šołta)	—,25
Bosniski kraj (P. Šołta)	—,35
Z duchom swobody (Nowak)	1,—
Legendy	—,20
Stara jabłučina	—,20
Plisty. Ducy z kowarnje	—,20
Marja abo Wjelk w kralowskej holi	—,20
Serbskoho ludu myslički a nahlady wo serbskej swójbje	—,20
Češki nan a serbski syn	—,20
Bethlehemske dźěćatko a druhe legendy	—,20
Baje, baje basnički	—,15
Konstantin wulki a Napoleon mały	—,10
Pěseń wo zwonu (Dučman)	—,20
Łužiski Serb	2,—
Kwasne basnje (Nawka)	—,50
Pućowanske dopomnjeńki (J. N.) za sobustawow tow. Cyrilla a Meth.	—,90
za njesobustawow	1,50
Wo nastaću a wuwiću Budyšskoho dekanata	—,20
Knjeza fararjowa plista	—,20
Pokěrluški ze serbskoho luda	—,20
Don Bosko	—,20

Tute knihi su dóstać w Donnerhakec knihićišćeŕni a na farach.

Katholische Volkshilfe

— zawěsćeńske towarstwo z akcijemi — přeje wšěm pola njoho zawěsćenym lubym Serbam

wjele zboža a Božoho žohnowanja

w nowym lěće!

Naše **„Caritas-Vorsorge“**-zawěsćenja zaruča kóždej katolskej swójbje a jednotliwcam dosahacy zawěsćeński škit jako posmjertny pjenjez za wječor žiwjenja, za zastaranjo dźěći! Měsačny přinošk hižo wot —,50 hr. a 1,— hr. Žadyn čakanski čas!

Dwójne wupłaćenjo při smjertnym znjezboženju!

Dźiće tohodla hišće dźensa k jenomu z našich zastupjerjow!

Radwoŕ: Bjarnat Wowčeŕ, Zdźěr čo. 23
Budyšin: Franc Kurjat, Budyšin, Při Pětrowej cyrkwi 4
Pančicy: Pawoł Pjekaŕ, Kukow čo. 18
Kamjenc: Oswald Rönsch, Kamjenc, Talstraße 14
Khrósćicy: Pawoł Brězan, Khrósćicy čo. 19
Ralbicy: Mikławš Woko, Šunow čo. 7

Dźensa čitaš poslednje čisło „Katolskoho Posoła“ 1934!

Sy hižo swój přinošk zapłaćił?

Woprujo dar za duchownski dorost

a so wukupiwši wot wšěch nowolětnych zbožopřećow, wuprajeja z tutym swoje

najwutrobniše „daj Bóh zbožo“ k nowomu lětu 1935

wšěm přećelam a znatym:

po **10 hr.:** can. cap. Jurij Hejduška, wóčny lěkaŕ dr. med. Cyrill Rězak w Budyšinje;

po **5 hr.;** faraŕ Józef Nowak w Radworju, kubł. najeńk Michał Ella na Židowje, N. N. we Wudworju;

po **3 hr.:** faraŕ Jan Cyž w Hajnicach, sudn. rada dr. jur. Beno Symank, kapł. dr. phil. Pawoł Horjeń, kantor Jurij Šołta, dir. dr. phil. Jurij Šołta w Budyšinje, faraŕ Michał Kětan w Zebnicach, adm. P. Romuald w Róžeńće, faraŕ Michał Mič w Njebjelčicach, faraŕ Jurij Rjeda w Kamjencu, faraŕ a arcyměšnik Jakub Žur w Ralbicach;

po **2 hr.:** wyšši wučeŕ kantor em. Jan Symank, tach. wučeŕ Józef Hajna w Budyšinje, N. N. w Khrósćicach, kapłan Jan Andricki w Ralbicach;

po **1 hr.:** Michał Bulank w Jaseńcy. (Přichodnje dale.)

Oskar Hirche w Kamjencu

Mechanikaŕ — Telefon 774

Šijace mašiny — Jězdne koła

Wulki skład też druhich potrjebow - Sprawne płaćizny
Swojich kupcow stajnje wuwučuju we wušiwanju a zašiwanju na mašinje. Wuporjedźenja so wustojnje wuwjedu.
Wot lěta 1880 wobstojacy derje znaty wobkhod.

Derje pojěš a so napiješ
w hosćeńcu

„Złoty worjoł“

(Goldener Adler) Budyšin — torhošćo

Z wutrobnymi přećemi k nowomu lětu
M. Willig a mandźelska.

Wróćiwši so wot rowa našeje lubeje maćerje, přichodneje maćerje a wowki

Hańže Glawšoweje

rodźeneje Ledźborec

wuprajamy wšitkim za wopyt póstwječora a bohate přewodźenjo k rowu

najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh luby Knjez“!

W Hórkach a Łuzcu,
na dnju pohrjeba, 20. dec. 1934.

Swójbje Weclichec a Šandźic.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy

časopis

Wudawany wot towařstwa ss. Cyrilla a Methoda w Budyšinje

Redaktor: can. cap. Jurij Hejduška

Dwajasedmdźesaty lětnik

W Budyšinje
Ćišć Donnerhakec knihićišćerńje (mějićel: Towařstwo ss. Cyrilla a Methoda)
1934

Dosłowo

Z 52. čisłom, wudatym 28. decembra 1934, je „Katolski Posoł“ swój 72. lětnik dokónčił. Radakcija začuwa winowatosć, hdyž je zasy prócypolne dźěło jenoho lěta dokonjane, wšitkim tym so wutrobnje dźakować, kotřiž su při spisanju, wudawanju, rjadowanju, rozesłanju a roznošowanju našoho towarstwowoho organa na kajkežkuli wašnjo sobuskutkowali.

Wosebity horcy dźak słuša dopisowarjam, kotřiž su porjadnje za rubricy: „Rozhlad we swěće“ a „Z cyrkwje a swěta“ rozprawy podawali; dale wšitkim, kotřiž su nastawki nabožnoho abo powučacoho raza a městnostne powěsće přinošowali, nic mjenje pilnej spisowaćelcy, kotraž je mnohe powědańčka za „Posoł“ připrawiła.

Njeje dowidźeć, kak by bjez toho swěrnoho sobudźěła wudawanjo „Katolskoho Posoła“ móžne było.

Wutrobny dźak budź też wuprajeny wšěm, kotřiž su towarstwowe přinoški swěrnje zběrali, pokładnju našoho towarstwa rjadowali, dohlad nad ćišćeńju a domom wukonjeli, kaž też našomu personalej, budź w ćišćeńi, budź w expediciji dźěłacomu.

Z prěnim čisłom nowoho lěta zastupi „Katolski Posoł“ do 73. lětnika. Wón liči sylnje ze swěrnym a pilnym sobudźěłom dotalnych swojich přećelow a spěchowarjow. Bóh luby Knjez pak daj wšomu dźěłu w zajimje našoho towarstwa swoje žohnowanjo. Hdyž Bože žohnowanjo a človjeska próca so združitej, so skutk wěsće poradźi.

W Budyšinje, 31. decembra 1934.

Redakcija „Katolskoho Posoła“.

Wobsah:

Strona

I. Zawodne nastawki a nabožne rozpominanja.

Budź khwaleny Jězus Khrystus 1
Staršeju modlitwa 9
K † M † B † 1934 17
Naš nadawk 25
Woporna mysl našich žónskich a maćerjow 33
Wěra, lubosć a wopor 41
Mój Bóh zhladuje na mnje 49
Swjaty Stanisław Kóstka 51, 74
Pastyŕski list Mišnjansk. biskopa 57, 65
Žony, budźće Veroniki! 73
Wukńmy wot wusadnoho ćerpjeć! 81
Martrowny tydźeń 89
Jutrowny čas 98
Křižerjo w našim času 105
Skónčenjo swjatoho lěta: Swjatoprajenjo Don Boska 113
Kanonik Jurij Hejduška 60 lět 121
Pastyŕski list k lětušej njedźeli šule a wukubłanja 129
Ma cyrkeŵ sama ze sebje prawo na wukubłanjo młodosće? 137
Je spěł do njebjes 145
Swjatkowny čas 153
Božoho Ćěła 161
Jězusowa wutroba 169
Japoštołski wukaz nastupacy podlěšenjo wurjadnoho jubileja za cyły swět 177
Kak móžeš jubilejny wotpusk dobyć? 185
Přińdź, Ducho swjaty, k nam! 193
Pastyŕske słowo za njedźelu młodźiny 201
Wuznawaj wěru w skutku! 209
Sy ty sobustaw Bonifacijowoho towarstwa? 217
Nabožny zmysł susodstwa 225
Špatny přikład 233
Něšto ze žiwjenja swj. Bernarda 241, 249, 257
Žiwjenjo — służba 265
Smilny přećiwo hrěšnicy 273
Swjeći Boži w měsacu septembru 281
Je katolskoho swětonahlada? 289
Wjesna cyrkeŵ jako znamjo 297
Michałowy bój z Luciferom 305
A znowa zakćěwaja róže 313
Jenož njedawaj, ale też wodawaj! 321
Žórło žiwjenja a mocy 329
Swjatom' bojej poswjeć nas 337
Knježe, daj jim wěčny wotpočink 345
Swjedźeń swjatoho Měrćina 353
Cyrkeŵ Khrystusowa — cyrkeŵ swěta 361
Přihotuj so na sud 369
Młody katolski čłowjek 377
Pastyŕske słowo k njedźeli swětowoho misijónstwa 385
Wěrnosć pře wšo 393
Přihotujće Knjezowy puć 401
„Boži narod" w Bethlehemje 409

Strona

II. Kulturne a literarne nastawki. Rozprawy. Wopisowanja.

Zwučowanske zhromadźizny za naše maćerje a knježny we Worklecach 36
Kursus za žónske a knježny we Worklecach 52
Što mje šula stara? 82
Rozwučowanske dny za žony a knježny w Njebjelčicach 86
Staršiski wječor a rozžohnowanjo dźěći tachant. šule w Budyšinje 91
Hłowna zhromadźizna Mać. Serbsk. 116
Sľěborny jubilej syna Wotrowskeje wosady 117
Sekundica w Hajnicach 124
Nalětni swjedźeń w Khrósćicach 158
Khrósćanska hólčina w Radworju 187
700lětny jubilej klóštra Marijinoho Doła 187
Młoda Jednota na wuléće 188
32. założeński swjedźeń „Jednoty" w Budyšinje 195
Złoty khorhojowy jubilej wojeńskoho towarstwa w Pančicach 196
Swjat. firmowanjo w Khrósćicach 211
Firmowanjo w Njebjelčicach 211
Swjate firmowanjo w Radworju 212
Zmysł domowinskoho zjězda w Radworju 212
Nabožna manifestacija w klóštrje Marijineje Hwězdy 220
Wudźělenjo swj. sakramenta firmowanja w Baconju 222
Domowinski zjězd w Radworju 227
Z kupjel Altheide 236
Skhadźowanka 259
Namołwjenjo Domowiny k wothłosowanju 260
Hłowna skhadźowanka 268
Poswjećenjo šulskoho přitwara w Khrósćicach 275
Hnad. městno Češke Kamnicy 276, 285
Wot ratarja k biskopej 276
Je to prawa zabawa? 309
Katolscy Serbja na Bückebergu 317
40lětny klóštrski jubilej 333
Radwořska hólčina 333, 342
Jězba do Berlina 335
Mjeniny 335
Prěni staršiski wječor Khrósćanskeje hólčiny 343
1732 km z awtobusom přez połodnišu Němsku 298, 307, 314, 322, 331, 338, 347
Sľěborny jubileum noweje tachantskeje šule 349
Wječor serbskich bajkow 350
Hdyž so z knjezom wučerjom Rachelu rozžohnowachmy 355
Nowy serbski roman „Wrjós" 355
Dospołne wobnowjenjo Kulowskeje farskeje cyrkwje 365

Strona

Serbski koncert w Budyšskej Krónje 380
Župna zhromadźizna w Khrósćicach 388
Hłowna zhromadźizna towarstwa swj. Cyrilla a Methoda 396
Sy ty katolski Serb? 396
Khrósćičanski bimbon 405
Čohodla bě lětuše lěto tak wurjadne? 405
Wopomnjenjo w lěće 1934 zemrětych sobustawow towarstwa 414
Zapis knihow w knihiskładźe tow. swj. Cyrilla a Methoda 415

III. Z cyrkwinskoho žiwjenja a swěta; ze stawiznow.

Exercicije 13
Wo starych pišćelach w Kulowskej farskej cyrkwi 19
Dołhe zbožowne mandźelstwo 20
Hdyž so na nich zabudźe 20
Hnadowne městno Lourdes 52
Knjez wyšši wučeŕ a kantor na wusł. Jan Rězak wumrěł 59
Diecezanske powěsće 87
Don Bosko, nowa hwězda na njebju swjatych 100, 107, 115, 123
300 lět: Oberammergawske hry 108
Zawrjenjo swjatych wrotow 118
K šěsćdźesatninam knjeza kanonika Hejduški 122
Hišće něšto k jubilejnym pasijónskim hram 125
Wyšepastyŕske doporučenjo karitaszwjazka 130
Wućah z wukaza wo zběranju cyrkwinskoho pjenjeza 130
Karitas woła 140
Hromadźće trjebane listowe znamki 143
Wobrazki z misijónow 154
5 hólcow martrarjow 173
Při rowje prěnjoho bamža 203
Praelat Franc Müller † 236
Dopomnjeńka na jubilejske lěto 1900 237
President Němskeje von Hindenburg † 242
Hólčina, młodźina, nadźija 244
Domkhowanka 1934 252
Swjaty Wótc na prózdninach 260
Někotre wunoški ludowoho wothłosowanja 19. 8. 34 267
Swjedźeń swjatoho Bernarda w Marijinej Hwězdźe 269
Jena Khrósćanka w Danskej zbóžnje wumrěła 269
Wulki woheń 25. sept. w Sulšecach 308
Ratarjowy žnjeński dźak 309
Zajimawa romska pućowarka 325
Poswjećenjo noweje cyrkwje w Habrachćicach 327
Swjedźeń Khrysta Krala 327
700lětny jubilej klóštra Marijinoho Doła 333
Japoštołstwo modlenja 340

Strona

Měnjenjo Swj. Wótca za měsacaj november a december 340, 380
Powjetšena Wotrowska cyrkeŵ 341
Swjedźeń eucharistije w Buenos Aires 343
Katolska filmownja w Drježdźanach 350
Hroznosće marxistow w Španiskej 356
Marhata Clitherow 363, 371, 379
Najzajimawši muž Khiny 371
Njedźela swětowoho misijónstwa (9. 12. 34) 381
Wobrazki z misijónskoho žiwjenja wot bratra Pawoła z Afriki 387
Lud a cyrkeŵ 389
Bethlehem — křesćanska swjatnica 411
Konrad Parzhamski sobupatron Bonifacijowoho towarstwa 413

IV. Přechodne modlenja Božich mšow.

Strony 6, 14, 22, 30, 37, 46, 53, 62, 70, 77, 85, 93, 102, 110, 119, 126, 134, 142, 149, 157, 165, 174, 190, 198, 206, 215, 230, 238, 246, 254, 270, 278, 286, 294, 302, 310, 318, 326, 334, 342, 350, 358, 366, 398

Strona

V. Powědańčka.

Njeje žiwjenja bjez swójby 3, 11 (Napisał Jězorski)
Něšto wo wašnjach, nałožkach a přiwěrkach w serbskich swójbach 20
Plista 21
Wopyt pola biskopa 28
Běła lilija 35
Khrystus da so z nowa předać, zo by wumóžił jenu dušu 43
Tajka krasna mandolina (Wobraz ze wsy) 45
Amerikanska swěra 54
Křiž woła (Legenda) 99
Krawc khudy kaž myš w cyrkwi (Bajka) 139
Swjećeny pjenježk 163, 171, 179, 203
Bóh pomha w prawym času 172
Swjaty Beno kluče pyta 189
K čomu so hišće Bohu modlić? 195
Twoja mać 205
Wěčna žadosć za domiznu 211, 220, 228, 234
Njepřezběhuj so! 242, 250, 258, 266, 274, 282, 290
Jedyn z naju dyrbi padnyć 256
W jěnatej hodźinje 355
Legendy swjateje Marije 389
Hodowny spěwař 403

Strona

VI. Basnje (Wjazana rěč).

Zhubjena njewjesta 28 (Wuheŕski kěrluš)
Njeboh knjezej wyššomu wučerjej a kantorej Janej Rězakej k dopomnjeću na šulske lěta (M. C.) 59
Dźěsću do albuma 63
Rožk při křižu (Legenda) N. N. 78
Khrystusowe ćerpjenjo (Legenda) 86
Přez křiž k překrasnjenju (M. Nawka) 97
Powitanjo najdost. knjeza biskopa w Radworju 219
Hindenburg 256
Zela so swjeća 260
Wopomnjećo njeboh maćerje 352
Serbow advent (M. Cyž) 411

VII. Stajne rubriki.

Postajenja knježeŕstwa — Z Łužicy a Serbow — Cyrkwinske powěsće — Z cyrkwje a swěta — Należnosće našoho towarstwa — Dopisy — Wične płaćizny Wšelčizny — Towarstwowy powěstnik Nawěštki